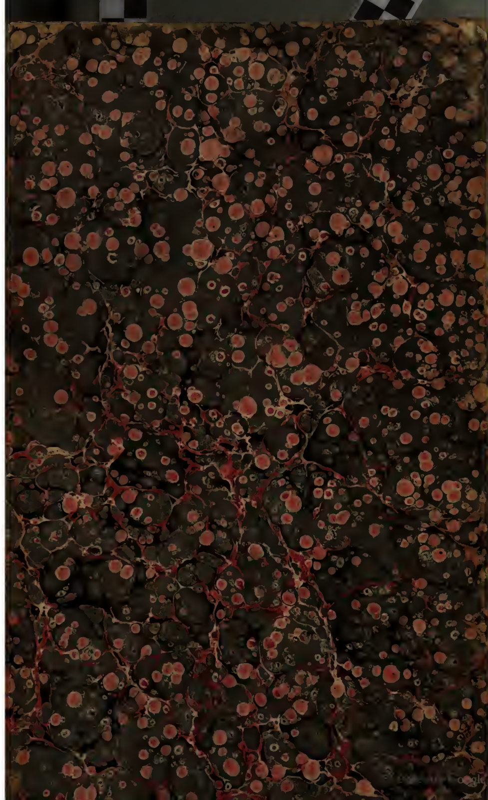

AVGVSTINI BARBOSÆ,

I.V.D. LVSITANI,

PROTONOTARII APOSTOLICI,
OLIM S. CONGREGATIONIS INDICIS CONSVLTORIS,
& insignis Ecclesiæ Vimaranensis Thesaurarij maioris,
NVNC VERO EPISCOPI VGENTINI,
& à Consiliis D. PHILIPPI IV. *Hispaniarum Regis Catholici,*

PASTORALIS SOLICITVDINIS,

SIVE

DE OFFICIO, ET POTESTATE EPISCOPI,

PARS TERTIA.

Omnia ad praxim vtriusque fori, interioris scilicet, & exterioris, & ad iurisdictionis explicationem exigenda continens.

Hac vltimâ curâ ab ipso Auctore recognita, variis resolutionibus exornata, & multis Doctorum citationibus, aliisque accessionibus illustrata.

LVGDVNI,
Sumptibus PHILIPPI BORDE, LAVRENTII ARNAVD, PETRI BORDE, & GVILIELMI BARBIER.
M. DC. LXV.
CVM PRIVILEGIO REGIS.

AVGVSTINI BARBOSÆ, I.V.D. LVSITANI, DE OFFICIO, ET POTESTATE EPISCOPI,

PARS TERTIA.

In qua, quicquid quoad casuum reseruarionem, residenriam Episcopalem, beneficiorum collarionem, Ecclesiarum visirarionem, Vicarij constitutionem, monitoriorum concessionem, denique ad totius iurisdictionis exercirium, eriam in Regulares, & Exemptos, eorúmque Conseruatores perrinet, methodo noua, & expedira complectitur.

ALLEGATIO L.

Episcopus circa casuum reseruationes quam habeat auctoritatem?

SVMMARIVM.

1 *Summus Pontifex Petri successor ex ordinatione diuina principatum & iurisdictionem solus habes, illámque immediatè in vniuersa Ecclesia.*
2 *Summus Pontif. plures potuit sibi reseruare casus.*
3 *Pallium Archiepisc concedere ipsius est Sum. Pont.*
4 *Pallium à B. Petri corpore accipi quomodo dicatur.*
5 *Ecclesiam ad Cathedralem solus Papa erigit, ac alia ratione mutat.*
6 *Cathedrali Ecclesia sine speciali Summi Pontificis mandato nullus potest Pastorem dare, &c.*
7 *Cathedralis Ecclesia administrationem nemo potest dare, nisi Papa.*
8 *Episcopo coadiutorem nemo dat nisi Papa.*
9 *Ordinibus minoribus initiatus, vel Monachus laicus, vt Episcopus creetur solus Papa dispensat.*
10 *Episcoporum maiores causas solus dirimit, & cognoscit.*
11 *Episcopos è gradu dignitatis deijcit, & deponit, ac restituit.*
12 *Episcoporum admittit renunciationes.*
13 *Exemptionem a iure, & potestate Episcoporum solus ipse concedit.*
14 *Eximere à se, & Romana Curia, an possit Summus Pontifex.*
15 *Ordines sacros dare illis, qui nondum ad legitimam ætatem venerunt, solius est Summi Pont.*
16 *Ordines Ecclesiasticos extra tempora à iure constituta dare ipsius est Summi Pont.*
17 *Ordines duos sacros alicui vno, eodémque die, vel duobus continenter diebus dare est Summi Pontif.* & num. 18.
19 *Ordines vt quis accipiat ab Episcopo alieno, solus Papa concedit.*
20 *Ordines vt Episcopus conferre possit in die sua consecrationis, solius est Summi Pont. concedere.*
21 *Excommunicationis maioris vinculo obstrictus sacros Ordines suscipiens indulgentia solum Summi Pont. munere, & officio suo fungi potest.*
21 *Ordinatum à Papa nullus ad superiores Ordines promouere sine ipsius licentia potest.*
23 *Renuntiationem beneficij gratia alterius factam solius est Summi Pont. admittere.*
24 *Pensiones annuas in beneficiis constituere, & constitutas transferre, vel ius eas redimendi concedere, solius est Summi Pont.*
25 *Beneficium ad certum tempus conferre solus Papa valet.*
26 *Beneficiarius perpetuò absens ab Ecclesia iusta de causa potest Summi Pontif. concessione fructus beneficij percipere.*
27 *Beneficia in Curia Romana vacantia Papa solus confert.*
28 *Beneficia, quæ incompatibilia iure dicuntur, vni eidémque clerico conferre solus Papa potest.*
29 *Dignitates duas in eadem Ecclesia, vel vnam simul cum Canonicatu nullus absque Indulgentia Romani Pont. habere potest.*
30 *Beneficium primum incompatibile, ita vacat adepto*

adepta prioris possessione, ut illud statim possessor dimittere teneatur in manibus Ordinarij, alias utrunque vacat per Romanum Pont. conferendum.

31 Causæ omnes maiores ad Sedem Apost. reseruntur.

32 Canones generales condere solius est Papæ.

33 Legem condendi potestas soli Principi competit.

34 Concilium generale confirmare, & eius constitutiones probare, vel improbare, ac interpretari ipsius est Summi Pontif.

35 Dubia, vel obscura in rescriptis ipse solus Papa interpretatur.

36 Contractibus quod desuit, solus Summus Pont. supplet.

37 Iusiurandum in rebus, & personis, alicuius momenti solus Papa relaxat, commutat, & interpretatur.

38 Restituit solus eos, qui solemni ritu sunt è clericorum gradu deiecti.

39 Pœnas ob simoniam in Ordine, vel beneficio contractam remittit Papa.

40 Natalibus legitimis Papa aliquos restituit, quod attinet ad ea, quæ spiritualia sunt.

41 Testamentorum suas voluntates solus ipse Papa commutat.

42 Interdici non potest ciuitas à sacris ob debitum pecuniarum domini, vel officialium, vel priuatarum personarum sine speciali Papæ consensu.

43 Canonizare Sanctos solus Pontifex potest.

44 Priuilegium solus Papa potest concedere, ut quis soluatur à lege, qua quisque decimam partem fructuum soluere cogitur.

45 Priuilegium Regi, & Principi solus Papa concedit, ut beneficia in Ecclesijs suæ ditionis sita obitu beneficiarij destituta conferre queant.

46 Plenissimas peccatorum condonationes solus Papa concedit.

47 Religiosorum nouos Ordines solus Papa approbat.

48 Professionem Religionis potest Papa irritam facere certa formula minimè seruata.

49 Religiosi professi, ut cœnobium egressi ad audiendas leges, vel medicinam ad Ordines promoueri queant solus Papa concedit.

50 Mendicantes Religiosi non possunt acquirere noua loca ad habitandum vel antiqua alienare, vel mutare sine speciali Papæ licentia.

51 Monasterijs, & Ecclesijs Religiosorum solus Papa concedit priuilegium, ut liberentur ab obligatione soluendi procurationes Legatis Apost. & Iura Episcopalia.

52 Religiosus non potest eligi in Abbatem, vel Prælatum alterius Religionis, vel habitus, sine licentia Papæ.

53 Ecclesiæ Romanæ nomine nullus potest agere in iudicio super bonis, quæ Fratribus Franciscanis relinquuntur sine speciali Romani Pont. mandato.

54 Campanas plures non possunt habere Mendicantes sine speciali Sedis Apost. consensu.

55 Bulla in Cœna Domini cur ita dicatur.

56 Doctores referuntur, qui super Bullam in Cœna Domini commendatarios ediderunt.

57 Bulla in Cœna Domini refertur.

58 Hæretici cuiuscunque sectæ excommunicantur, eorundem fautores, libros legentes, tenentes, aut imprimentes, & schismatici. §. 1.

59 Appellantes à Pontifice ad futurum Concilium, eorumque fautores excommunicantur, in Bulla §. 2.

60 Piratæ, atque eorum receptatores, & fautores excommunicantur, in Bulla §. 3.

61 Naufragorum Christianorum cuiuscunque generis bona, etiam in littoribus inuenta surripientes, excommunicantur, in Bulla §. 4.

62 Pedagia noua, & gabellas imponentes, vel eas augentes excommunicantur, in Bulla §. 5.

63 Falsificantes litteras Apost. aut supplicationes à quocunque auctoritatem habente signatas, item & falso fabricantes litteras Apost. excommunicantur, in Bulla §. 6.

64 Arma, & alia usui bellico idonea deferentes ad Turcas, vel alios Christiani nominis inimicos, excommunicantur, in Bulla §. 7.

65 Impedientes eos, qui victualia, & alia necessaria Romam conducunt, excommunicantur, in Bulla §. 8.

66 Sedem Apost. petentes, vel ab ea recedentes, & sine iurisdictione vexantes in Curia commorantes excommunicantur, in Bulla §. 9.

67 Romipetas, ac peregrinos etiam in Urbe morantes, vel abeuntes lædentes excommunicantur, in Bulla §. 10.

68 Cardinales S. R. E. & alios Prælatos offendentes excommunicantur, in Bulla §. 11.

69 Romanam Curiam pro negotijs suis petentes per se, vel per alios lædentes excommunicantur, in Bulla §. 12.

70 Appellantes à grauamine, vel futura executione litterarum Apost. ad laicam potestatem excommunicantur, in Bulla §. 13.

71 Litterarum Apost. aut aliarum expeditionum executionem impedientes, & prohibentes excommunicantur, in Bulla §. 14.

72 Iudices sæculares, qui Ecclesiasticas personas trahunt ad sua Tribunalia, quique Ecclesiasticam libertatem tollunt, aut in aliquo perturbant, excommunicantur, in Bulla §. 15.

73 Prælatos ne sua iurisdictione utantur impedientes, quique illorum, & delegatorum iudicia eludentes ad Curiam sæcularem recurrunt, aut contra illos decernunt, præstantesque auxilium, excommunicantur, in Bulla §. 16.

74 Sedes Apost. & quorumcunque Ecclesiasticorum iurisdictiones usurpantes, vel etiam fructus sequestrantes excommunicantur, in Bulla §. 17.

75 Decimas, & alia opera personis Ecclesiasticis, Ecclesijs, Monasterijs, aut eorum fructibus imponentes excommunicantur, in Bulla §. 18.

76 Iudices sæculares, qui se interponunt in causis capitalibus, seu criminalibus contra Ecclesiasticas personas excommunicantur, in Bulla §. 19.

77 Romanæ Ecclesiæ bona, aut terras occupantes, & illius iurisdictionem usurpantes excomm. in Bulla §. 20.

78 Absoluere præsumentes à casibus Bullæ in Cœna Domini excommunicantur.

79 Absolutio Papæ ab aliquo casu Bullæ in Cœna Domini non comprehendit eos, qui non distiterint.

80 Absolui non possunt incurrentes in excommunicationem Bullæ in Cœna Domini ab alio, quàm à Romano Pontifice, non obstantibus priuilegijs, &c.

81 Episcopi, & locorum Ordinarij litteras processus Bullæ in Cœna Domini, semel in anno solemniter publicare tenentur.

82 Confessiones quicunque audiunt apud se litteras processus Bullæ in Cœna Domini habere debent.

83 Clericos percutientes incidunt in excommunicationem Papæ reseruatam.

84 Falsarij, vel habentes penes se litteras falsas Papæ vel aliorum officialium Curiæ expressorum

incidunt

incidunt in excommunicationem Papæ reseruatam.

85 *Falsificatis litteris vtentes non incidunt in excommunicationem Papæ reseruatam.*

86 *Subreptitias vel obreptitias litteras impetrantes non incidunt in excommunicationem Papæ reseruatam.*

87 *Excommunicatus à delegato Papæ si per annum manet in excommunicatione, post annum absoluitur à Papa solo.*

88 *Excommunicatos à Papa clericus ad diuina scienter admittens incidit in excommunicationem Papalem.*

89 *Incendiarij excommunicati, & publicati, nonnisi à Papa absolui possunt.*

90 *Excommunicatos ob Ecclesiæ fractionem cum spoliatione post denuntiationem solus Papa absoluit.*

91 *Eligentes in Senatorem, aut Gubernatorem Vrbis Romæ Imperatorem, Regem, Principem, Ducem, Marchionem, aut fratrem, vel eorum filium, aut alium potentia, & dignitate insignem, in Papalem incidit excommunicationem.*

92 *Taleas clericis imponentes, & clerici illas soluentes incidunt in excommunicationem Papalem.*

93 *Ecclesiasticis personis ne quidpiam vendatur, prohibentes, incidunt in excommunicationem Papalem.*

94 *Vexandi, capiendi, seu interficiendi facultatem tribuens eorum personas, vel res, eo quod tulerint excommunicationis, interdicti, vel suspensionis sententiam incidunt in excommunicationem Papalem.*

95 *Inquisitores si alicui crimen hæresis falsò imponant, & innocentes infament, in excommunicationem Papalem incidunt.*

96 *Religiosi qui clericis, aut laïcis Sacramentum Vnctionis extremæ, vel Eucharistiæ ministrant, vel matrimonia eorum solemnizant, non habita priùs à Parocho speciali licentia, &c. in excommunicationem Papalem incidunt.*

97 *Fratres Minores habent priuilegium à Sixto IV. vt possint administrare Sacramenta Eucharistiæ, & extremæ Vnctionis illis, quorum Confessiones audierint, quando Rectores, seu Curati eorum malitiosè, aut sine rationabili causa denegauerint.*

98 *Eucharistiæ Sacramentum prohibetur administrari sæcularibus, & Religiosis, & quid in hoc Minoribus concessum sit, ostenditur.*

99 *Regulares matrimonia ministrantes, sint solemnizantes non habita super his Parochialis Presbyteri licentia speciali ipso facto in excommunicationem Papalem incidunt.*

100 *Clerici, siue Religiosi, qui violant Constitutionem illis prohibentem aliquem inducere ad vouendum, iurandum, aut promittendum, vt sepulturam apud eorum Ecclesiam eligat, vel electam non mutet, in excommunicationem Papalem incidunt.*

101 *Interdicto, loca qui celebrare cogunt, in excommunicationem Papalem incidunt.*

102 *Minores Religiosi, qui tempore interdicti admittunt in suis Ecclesiis Fratres Tertij Ordinis ad audienda diuina Officia, in excommunic. Papalem incidunt.*

103 *Cadauera hominum exhumans, in frusta incidens vel carnes ab ossibus separans, incidit in excommunicationem Papalem.*

104 *Simoniam committentes in Ordine, beneficio, vel Religionis ingressu, in excommunicationem Papalem incidunt.*

105 *Fratres cuiuscunque Ordinis Mendicantium transeuntes ad Religionem non Mendicantium excepta Carthusiana, sine licentia Sedis Apostolicæ, necnon & tales recipientes incidunt in excommunicationem Papalem.*

106 *Ecclesiasticam libertatem, aut interdictum Sedis Apostolicæ violantes incidunt in excommunicationem Papalem.*

107 *Dantes, vel recipientes, aut promittentes aliquid in Curia Romana ad obtinendam iustitiam vel gratiam in ea, incidunt in excommunicationem Papalem.*

108 *Cardinalium bona rapientes dum in Conclaui sunt, incidunt in excom. Papalem.*

109 *Conceptionis Beatissimæ Virginis festum qui affirmant non esse venerandum, aut defendunt illam conceptam cum peccato originali, vel è contra, in excommunicationem Papalem incidunt.*

110 *Decretum Sacræ Congregationis S. Romanæ Ecclesiæ, vniuersalis Inquisitionis refertur.*

111 *Virginem Beatissimam sine vlla macula esse conceptam verissima tenet opinio.*

112 *Virgo Sanctissima vixit 63. annos, & ideò eius Corona totidem continet Aue.*

113 *Prouisus de Ecclesia, vel Monasterio vacante à Sede Apostolica prouisionis nuntiatoribus aliquid dans, promittens, promissumve soluens, in excom. Papalem incidit.*

114 *Laicus, qui Ecclesiasticum relegauerit, aut proscripserit, & qui proscriptionem scripserit, incidit in excommunicationem Papalem.*

115 *Ecclesiasticus, qui alium Ecclesiasticum ad forum laicale trahit, incidit in excom. Papalem.*

116 *Papæ ministri, & omnes officiales etiam Episcopali dignitate præditi in terris Ecclesiæ officium quodcunque exercentes qui munera accipiunt præter esculenta, & poculenta quæ biduo consumi possunt, in excom. Papalem incidunt.*

117 *Lapides, & alia ornamenta de Ecclesia, vel aliis locis sacris auferentes, & auferenti, seruanti, & retinenti auxilium, vel fauorem dantes, in excommunicationem Papalem incidunt.*

118 *Cardinalis, vel assistentis, qui se finxerit nepotem aut familiarem, seu commensalem, aut litteras Apostolicas gratis expediat, in excom. Papalem incidit.*

119 *Prædicantes miracula falsa, vel incerta, aut prophetias, quæ non continentur in sacra Scriptura, incidunt in excom. Papalem.*

120 *Duellum facientes, campum dantes, & auxilium præstantes, incidunt in excom. Papalem.*

121 *Inquisitionis officium impedientes, vel perturbantes incidunt in excom. Papalem.*

122 *Cameræ Apostolicæ libros, vel scripturas occultantes, aut retinentes, incidunt in excommunicationem Papalem.*

123 *Cameræ Apostolicæ ministri, & alij rationes integrè, & fideliter non reddentes, incidunt in excommunicationem Papalem.*

124 *Examini se supponentes pro alio beneficium Ecclesiasticum impetrante in excommunicationem Papalem incidunt.*

125 *Beneficiorum Ecclesiasticorum prouisione, vel collatione, vel in eorum possessionem admissione aliquid exigentes, in excom. Papalem incidunt.*

126 *Papa viuente, qui tractant de alio eligendo, in excom. Papalem incidunt.*

127 *Cardinales, qui Sede vacante contrauenerint iis,*

quæ, ordinata sunt à Iulio II. incidunt in excommunicationem Papalem.

128 Cardinales reuelantes aliquid de actis secreto in Consistorio exsistente præcepto Papæ, vt non reuelentur, incidunt in excom Papalem.

129 Litteras, aut scripturas cuiusuis generis mittentes ad eos, qui sunt in Conclaui, & sic recipientes, in excom. Papalem incidunt.

130 Ecclesiastica bona per vim, vel suppositas personas in proprios vsus conuertentes incidunt in excommunicationem Papalem.

131 Commissarij, seu delegati ad cognoscendum, an alienatio bonorum Ecclesiæ sit in euidentem eius vtilitatem, amore, vel timore alienationi consentientes, in excommunicationem Papalem incidunt.

132 Clerici de Parochiali Ecclesia promissi iuramentum de residendo intra tempus præscriptum non seruantes, in excom. Papalem incidunt.

133 Concilio Trid. commentarios, glossas, & scholia inferentes, in excom. Papalem incidunt.

134 Nuncius Apostolicus, qui à principalibus ad quos mittitur, dignitatis, aut gradus obtinendi causa litteras commendatitias quouis modo ambierit, in excommunicationem Papalem incidit.

135 Mulier quæ monasteria Regularium etiam Mendicantium ingredi ausa fuerit, in excommunicationem Papalem incidit.

136 Monialis à clausura exiens, & exeundi licentiam dantes, comitantes, & receptantes, in excommunicationem Papalem incidunt.

137 Pœnitentiariæ Romanæ officiales pro expeditione aliquid etiam sponte oblatum accipientes incidunt in excomm Papalem.

138 Beneficia Ecclesiastica palam, aut occultè retinentes aut recipientes in confidentiam, incidunt in excommunicationem Papalem.

139 Vacantibus Ecclesiarum dignitatibus, canonicatibus, aut præbendis per statutum, aut consuetudinem distributiones, & fructus mensæ Episcopali applicans, aut in communem vsum cedens, incidit in excom Papalem.

140 Gubernator locorum status Ecclesiæ, qui licentiam ferendi arma tribus palmis breuiora etiam ad breuissimum tempus concesserit, incidit in excommunicationem Papalem.

141 Christianus, qui alium Christianum in terris Turcarum habitantem tanquam mancipium ceperit, aut eius bona diripuerit, in excommunicationem Papalem incidit.

142 Publicani, qui pedagium, gabellam, vel vectigal à Regularibus Ordinum Mendicantium exegerint, in excommunicationem Papalem incidunt.

143 Gubernator Ecclesiastici status, & officialis, qui aliquem homicidam, aut exulem ab exilio reuocauerit, vel saluum conductum ei fecerit, in excommunicationem Papalem incidit.

144 Confessores, qui ex priuilegio Sixti IV. commutant aliquod Votorum solemnium, in excommunicationem Papalem incidunt.

145 Baro, vel Princeps in Regno Neapol. qui homicidam, aut exulem Romanæ Ecclesiæ receptauerit, protexerit, &c. in excommunicationem Papalem incidunt.

146 Baro, vel Dominus Sedi Apostolicæ subiectus frumentum, fruges vltra sibi vsum, familiæque suæ necessarium emens, in excommunicationem Papalem incidit.

147 Episcopus, aut patronus, tam Ecclesiasticus, quàm laicus, qui à collatione, aut suspensione suspensus beneficium contulerit, aut id præsentauerit, in excommunicationem Papalem incidit.

148 Fratres S. Francisci de Obseruantia, qui in electione Ministri Generalis, Prouincialium, & Custodum, pro se, aut pro alio subornauerint, in excommunicationem Papalem incidunt.

149 Locus ad Romanam Ecclesiam cum vacauerit, qui de eo in feudum dando aliquo modo egerit, in excommunicationem Papalem incidit.

150 Agnos Dei à Summo Pont. consecratos qui depinxerit, & aliquo colore infecerit, an in excommunicationem Papalem incidat, ostenditur.

151 Monialium Monasteria ingredientes prætextu facultatum abrogatarum, & Superiores Regulares, qui earundem licentiarum prætextu eò aliquem ingredi permiserunt, & qui prætextu licentiarum Episcopalium eò ingrediuntur necessitatibus non vrgentibus, in excommunicationem Papalem incidunt.

152 Sal exterum in Vrbes, & oppida, eaque loca Sedi Apost subiecta asportantes, in excommunicationem Papalem incidunt.

153 Frumenta, fruges, legumina, & animalia cuiusuis generis extra statum S. Rom. Ecclesiæ, quouis modo exportantes, in excommunicationem Papalem incidunt.

154 Religiosus S. Francisci de Obseruantia, qui contemptis Superioribus suis ad Tribunalia appellauerit, & ad ea confugerit, in excommunicationem Papalem incidit.

155 Religiosus Heremita S. Augustini Congreg. Lombardiæ, qui obedire constitutioni neglexerit de exemptione Monialium eiusdem Ordinis incidit in excommunicationem Papalem.

156 Religiosus Ordinis Cisterciensis, qui aliquid commiserit contra Constitutionem editam de exemptione Monialium ab eodem Ordine, in excommunicationem Papalem incidit.

157 Subiectus ditioni Ecclesiasticæ, qui homicidas, grassatores, & damnatos crimine capitali exules receperit, aut recipi permiserit, in excommunicationem Papalem incidit.

158 Reliquias sacras, qui sine concessione Summi Pont. in prouinciam Mediolanen. asportauerit, in excommunicationem Papalem incidit.

159 Iurare facientes illicita vel de obseruandis ordinationibus, & statutis contrariis decretis Conc. Trident. in excommunicationem Papalem incidunt.

160 Societatis Iesu institutum, aut Constitutiones, qui directè, vel indirectè impugnare, aut contradicere audent, incidunt in excommunicationem Papalem.

161 Libros mouentes, & monumenta quæcunque ex bibliothecis Ordinum Fratrum Carmelitarum, in excommunicationem Papalem incidunt.

162 Fratres Prædicatores Ordinis S. Dominici, qui ad effectum consequendi officium Magistri generalis pro se, vel alijs ad fauores extra religionem incurrunt, incidunt in excommunicationem Papalem.

163 Confessionem, & absolutionem sacramentalem inter absentes per litteras posse fieri asserentes incidunt in excom. Papalem.

164 Armatorum collectas, & caluacatas facientes incidunt in excom. Papalem

165 Regulares, qui ex insulis Philippinis, & aliis Indiarum partibus ad Iapponicas commeant, incidunt in excomm. Papalem.

Fratres

166 *Fratres Ordinis B. Mariæ de Monte Carmelo, qui ad Tribunalia sæcularia quouis prætextu appellare, vel confugere præsumunt, in excommun. Papalem incidunt.*

167 *Delinquentes à Sacris locis extrahentes, præterquam in casibus concessis per Greger. XIV. in excom. Papalem incidunt.*

168 *Religionum Superiores, qui Bullæ Pauli V. editæ ann. 1606. non paruerint incidunt in excommunicationem Papalem.*

169 *Præsidentes, & Officiales omnes Montium pietatis status Ecclesiastici, qui pecunias ad dictos Montes quomodolibet spectantes in alios, quam pauperum vsus, disponere præsumunt, in excom. Papalem incidunt.*

170 *Superiores quorumcumque Ordinum & Religionum non remittentes causas ad officium inquisitionis spectantes incurrunt excom. Papalem.*

171 *Confessarij sæculares, vel regulares præsumentes absoluere à casibus in Bulla Cœnæ contentis incurrunt excom. Pap.*

172 *Iudices, & alij quicunque etiam Cardinales qui in causis ad officium A.C. spectantes se intromittere præsumunt, incidunt in excom. Papæ reseruatam.*

173 *Auditor Cameræ, Gubernator, Vicarius Vrbis qui vigore facultatis aliquid præter obseruantiam innouant, incurrunt excommunicationem Papalem.*

174 *Clerici Cameræ Apost. notarij, officiales, &c. qui in causis ad eorum tribunal non spectantibus se intromittere præsumunt, excomm. Papalem incurrunt.*

175 *Camerales, qui aliorum suffragia, vel suam, aut aliorum sententiam in plena Camera apertam foris patefecerint, incidunt in excomm. Papalem.*

176 *Coniurationem in Cardinalem non reuelantes incidunt in excomm. Papæ reseruatam.*

177 *Promittentes, dantes, vel recipientes aliquid pro iustitia incurrunt excom. Papalem.*

178 *Certamen singulare ineuntes, suadentes, prouocantes, &c. incurrunt excom. Papalem.*

179 *Sepulchrum Domini petentes causa deuotionis absque licentia Summi Pont. incurrunt excom. Papalem.*

180 *Canonici, beneficiati, & clerici Basilicæ S. Petri de Vrbe eam ingredientes absque habitu quem in choro deferre solent, incurrunt excomm. Papalem.*

181 *Executionem litterarum S. Pœnitentiariæ impedientes incidunt in excommunicationem Papalem.*

182 *Proponentes populo indicem casuum, & gratiarum cum indulgentiis incurrunt excomm. Papalem.*

183 *Lapides siue alia ornamenta Ecclesiarum subripientes incurrunt excom. Papalem.*

184 *Cardinales contrauenientes Bullæ Gregorij XV. de electione Papæ in nouem actionibus incurrunt excommunic. Papalem.*

Imprimentes etiam cum addit. huiusmodi tractatum necnon nostra collectanea absque speciali nostra licentia in scriptis habita, incurrunt excom. Papæ reseruatam ibid.

185 *Clerici quando excomm. Papalem incurrant.*

186 *Religiosi quando in excommunicationem Papæ reseruatam incidant.*

187 *Personæ publicæ quando excommunicationem Papalem incurrant.*

188 *Omnes generaliter quando in excommunicationem Papæ reseruatam, incidant.*

189 *Romanam Ecclesiam non esse caput omnium Ecclesiarum contumaciter asserentes, Excommunicationem nemini reseruatam incurrunt.* & ita deinceps in iis quæ sequuntur.

190 *Oblationes Sacerdotibus factas accipientes.*

191 *Principes & Officiales, qui tertiò admoniti ab Episcopis, vel Ecclesiasticis personis recusant facere iustitiam super eorum causis.*

192 *Electioni de se facta in summum Pont. à paucioribus quam duabus Cardinalium partibus, assentientes, vel recipientes.*

193 *Religiosi professi de claustro exeuntes ad audiendas leges Ciuiles, vel Physicam, si infra duorum mensium spatium non redierint.*

194 *Suscipientes in ciuitatibus diuersarum linguarum eorum regimen, qui sunt linguæ suæ priusquam suscipiatur à proprio Episcopo in coadiutorem suum.*

195 *Doctores, & scholares vniuersitatis Bononien. qui conducunt domus alterius Doctoris, seu scholaris ante finitam locationem sine eius consensu.*

196 *Clerici habentes officium Vicecomitis, vel Præpositi sæculares si admoniti non desistant.*

197 *Monachi, & Canonici Regulares, ac alij personatus habentes, seu Presbyteri, qui leges, vel Physicam audiunt extra claustrum.*

198 *Bona Christianorum naufragio perdita capientes.*

199 *Ementes rem Ecclesiæ, vel aliter acquirentes à schismatico.*

200 *Statuta edita contra vniuersalis Ecclesiæ libertatem seruari facientes.*

201 *Scripturas, vel nuncios alicui Cardinali in Conclaui existenti mittens, vel cum eo secretè loquens.*

202 *Spoliantes clericos, &c. beneficiis pro eo quod nolunt eligere eum, pro quo ipsi rogarunt.*

203 *Regalia, custodiam, siue guardiam titulo aduocationis, siue defensionis in Ecclesiasticis, vel piis locis præsumentes occupare.*

204 *Monialium ad electiones vocati non temperantes ea, ex quibus discordia nasci, vel foueri possunt.*

205 *Conseruatorem sibi datum incitantes, vt se intromittant in iis, quæ non continent apertam violentiam, &c.*

206 *Absolutionem, aut reuocationem excommunicationis, simoniæ, &c. vi aut metu extorquentes.*

207 *Fingentes casum, vel fraudem aliquam quo Iudex ipse vadat ad accipiendum testimonium alicuius fœminæ.*

208 *Prælatos, vel alias personas Ecclesiasticas compellentes vt submittant Ecclesias, vel earum bona, &c. Laicis, &c.*

209 *Mendicantes, qui de nouo domos ad habitandum recipiunt, vel receptas mutant sine licentia Sedis Apost. & n. 230.*

210 *Religiosi qui habitum suæ Religionis temerè dimittunt.*

211 *Impedientes Ecclesiasticos Iudices Ordinarios, vel delegatos, ne sua iurisdictione vtantur.*

212 *Domini temporales prohibentes subditis suis ne cum personis Ecclesiasticis contrahant.*

213 *Compellentes personas Ecclesiasticas ad pedagia, guidagia, &c.*

214 *Sepelientes in loco sacro hæreticos.*

215 *Iurisdictionem temporalem habentes, qui non obe-*

diunt Episcopis, & inquisitoribus in perquirendis hæreticis.

216 *Christianum aliquem per assassinos interficiens, aut videns interfici.*

217 *Clerici permittentes versari in terris suis fœneratores publicos, &c.*

218 *Repræsalias contra personas Ecclesiasticas, vel eorum bona concedentes.*

219 *Principes & alij domini, ac Iudices non obseruantes contenta in c. felicis, de pœnis lib. 6. contra percutientes Cardinalem.*

220 *Sequestrationem factam per loci Ordinarium præsumentes impedire.*

221 *Sepelientes aliquem in cœmeterio tempore interdicti extra casus à Iure concessos.*

222 *Religiosi qui sibi appropriant nonalia, aut decimas Ecclesiis debitas.*

223 *Monachi, aut Canonici Regulares administrationem non habentes, qui petunt Curias Principum animo nocendi suis Prælatis.*

224 *Monachi, qui intra septa Monasterij sine licentia Abbatis arma tenere præsumunt.*

225 *Monialium visitatores impedientes.*

226 *Beguini, siue qui sequuntur eorum statutum.*

227 *Matrimonium scienter contrahentes, in gradu prohibito.*

228 *Inquisitores, qui prætextu sui officij illicitè sumunt pecuniam aliquam.*

229 *Statuta de soluendis vsuris dictantes, vel scribentes.*

230 *Religiosi Mendicantes, qui sine licentia Papæ loca de nouo accipiunt ad habitandum, &c.*

231 *Decimarum à solutione in concionibus adiutores retrahens.*

232 *Religiosi non seruantes interdictum auctoritate Apostol. vel Ordinaria impositum.*

233 *Glossas super Clem. Exiui, edentes.*

234 *Nuncios vel legatos Romani Pont. impediens ne ingrediantur Regna, seu prouincias ad quæ mittuntur*

235 *Alienantes, seu locantes in plures annos quàm in tres bona immobilia, vel mobilia pretiosa Ecclesiarum.*

236 *Prælati ad Romanam Curiam venientes, & inde discedentes absque licentia Roman. Pont.*

237 *Rectores Ecclesiarum & Mendicantes in Germania existentes; qui pacem inter ipsos factam violant.*

238 *Litteras Papæ electi antequam coronetur impugnantes.*

239 *Episcopi, aliique Prælati permittentes ritum, habitumve Fraticellorum, Rizocorum, &c.*

240 *Imprimentes, seu mandantes imprimi libros de rebus sacris tractantes sine nomine Auctoris, & sine approbatione Ordinarij.*

241 *Confessionem ante Eucharistiam necessariam non esse asserentes.*

242 *Matrimonia filiorumfam. sine parentum consensu contracta esse irrita asserentes.*

243 *Raptores mulierum, ac omnes dantes eis auxilium, &c.*

244 *Matrimonium ne liberè contrahatur cogentes subditos, &c.*

245 *Magistratus sæculares, qui ab Episcopis requisiti non præbent auxilium ad restituendam, vel conseruandam clausulam Monialium.*

246 *Religiosi, qui recipiunt aliquid à nouitiis dum sunt in probatione.*

247 *Mulieres ingredi Monasterium præterquam in casibus à Iure permissis cogentes.*

248 *Montes pietatis qui prædicando vel disputando audent impugnare.*

249 *Sortilegia, incantationes, &c. exercentes.*

250 *Commissiones, intimationes, publicationes, & affixiones Apost. in Romana Curia præsentantes præter Cursores.*

251 *Archipresbyter, Canonici, & beneficiati, ac clerici Basilicæ S. Petri de vrbe non applicantes integram medietatem omnium fructuum & distributionum primi anni seruitij.*

252 *Studiorum rectores & alij Episcopis inferiores doctorandi facultatem habentes, qui aliquem ad gradum Doctoratus promouent, priusquam Fidei professionem emittat.*

253 *Archipresbyteri breuiores duorum palmarum etiam ad breuissimum tempus licentiam deferendi concedentes quicumque Sedis Apost. gubernatores, siue officiales.*

254 *Gubernatores, qui pœnas, seu multas pecuniarias alteri quàm Cameræ Apost. applicare præsumunt.*

255 *Legati, seu Vicelegati, aut gubernatores quemcumque in officiis notariatuum per Cameram Apostol. venditis se intromittere præsumentes, &c.*

256 *Pœnitentiarij Officiales, qui in expeditionibus sibi interdictis se intromittere quoquo modo præsumunt.*

257 *Offendentes aliquem vindictæ studio in Vrbe.*

258 *Inquisitores, aduocatos, aliumve ministrum S. Officij occidens, verberans.*

259 *Inquisitorum generalium S. R. E. Cardinalium præceptis, & mandatis non obedientes.*

260 *Taurorum agitationes permittentes.*

261 *Superiores, quibus cura Monasterium Monialium incumbit ea in casibus non necessariis ingredientes.*

262 *Agnos Dei à summo Pont. consecratos depingens.*

263 *Frumentum & legumina extra Vrbem & Statum Ecclesiasticum extrahens, aut afferentes impediens.*

264 *Cruciferi requirentes fauores pro dignitatibus, & officiis obtinendis.*

265 *Episcopi quando excommunicationem nemini reseruatam incurrant.*

266 *Clerici quando excommunicationem nemini reseruatam incurrant?*

267 *Religiosi quando excommunicationem nemini reseruatam incurrant.*

268 *Domini temporales quando excommunicationem nemini reseruatam incurrant.*

269 *Magistratus & Iudices quando excommunicationem nemini reseruatam incurrant.*

270 *Omnes generaliter quando excommunicationem nemini reseruatam incurrant.*

271 *Absoluere ab excommunicationibus Papæ reseruatis nullus Episcopus potest.*

272 *Episcopi singuli cum nomen suum alicui actui, cuius ipsi sunt auctores, inscribunt, post Deum Sedi Apost. Episcopatum referunt.*

273 *Episcopatus in Ecclesia sunt de Iure diuino.*

274 *Absoluendi facultatem obtinens ab omnibus casibus summo Pont. reseruatis non potest absoluere à casibus contentis in Bulla Cœnæ.*

275 *Absoluendi à casibus reseruatis etiam in Bulla Cœnæ facultatem obtinens non potest quis virtute illius absolui ab excommunicatione ob hæresim contracta.*

276 *Absoluendi à casibus summo Pontif. reseruatis*

facultatem

facultatem obtinens, potest absoluere à censuris illi reseruatis.

277 *Absoluendi ab omnibus censuris, facultatem obtinens à summo Pont. potest absoluere à censuris reseruatis.*

278 *Episcopus causa cognita potest diminuere, & relaxare de pœnitentia quam Papa imposuit.*

279 *Iudex fori exterioris postquam suam tulit sententiam definitiuam, non potest pœnam in ea appositam reuocare.*

280 *Confessarius potest pœnitentiam à se iniunctam quandocunque & vbicunque ex causa commutare.*

281 *Prælatus quicunque potest absoluere sibi subditum à censuris nemini reseruatis, siue sint latæ, & appositæ per Conc. siue per quemcunque Summum Pont.*

282 *Absolui potest subditus ab Episcopo loci, vbi moratur, a sententia iuris, quam incurrit in alia Diœcesi.*

283 *Parochus, & alius quicunque Sacerdos potestatem habens absolui à mortalibus, potest absoluere à censuris iuris nemini reseruatis.*

284 *Ordinarius non potest sibi reseruare absolutionem excommunicationum iuris nulli reseruatarum.*

285 *Episcopi omnes quorum casuum absolutionem sibi reseruare possunt.*

286 *Decretum, & declaratio super absolutione à censuris, seu à casibus reseruatis, refertur.*

287 *Decretum aliud refertur, quo confirmantur, & innouantur contenta in præcedenti.*

288 *Littera Sacra Congregat. referuntur, in quibus circa casuum reseruationem regulæ dantur vtilissimæ.*

289 *Declaratio eiusdem S. Congregationis circa facultatem absoluendi à casibus Sedi Apost. & Ordinario reseruatis.*

1 APOSTOLI licèt à Domino parem cum Petro acceperint potestatem, *cap. in nouo 21. dist.* in quorum locum successerunt Episcopi, *cap. quorum vices 68. distinct.* Petrus tamen, in cuius locum successit Summus Hierarcha ter Maximus Pontifex, obtinuit Principatum ex ordinatione diuina: nam illi soli dictum est Ioann. 21. *Pasce oues meas, cap. puto 2. quæst. 7.* Inter beatos Apostolos quædam fuit discretio, & licèt omnes essent Apostoli, Petro tamen à Domino concessum est (& ipsi inter se idipsum voluerunt) vt reliquis omnibus præesset Apostolis, & Cephas, id est, caput, & principium teneret Apostolatus. Ita Anaclet. *epist. 3. in cap. sacrosancta 2. distinct. 22.* Anton. Augustin. *in epitome Iuris Pontificij lib. 1. de Pontif. Maximo cap. 19.* Principatum igitur & iurisdictionem solus Summus Pontifex habet, eamque immediatè in vniuersam Ecclesiam, *Extrauag. vnam sanctam, de maiorit. & obed. inter communes*, quam quidem illo ipso temporis momento, quo canonicè est electus, accipit à Deo Opt. Max. super totum corpus Christi mysticum, ita vt quicumque alij ipsi necessariò subijciantur, *cap. licet*, cum ibi notatis, *de elect.* ex quo veluti quodam fonte perenni cæterorum Ecclesiæ Patrum potestas manat, *dict. cap in nouo, 24. quæst. 1.* Quid enim ei abnegabimus, de quo insigne illud D. Bernardi *lib. 2. de consid. ad Eugenium: Age indagemus adhuc diligentius quis sit? quam geras personam in Ecclesia Dei? quis est Sacerdos magnus, Princeps Episcoporum? Tu hæres Apostolorum, Tu primatu Abel, gubernatu Noe, Patriarchatu Abraham, Ordine Melchisedech, dignitate Aaron, Authoritate Moyses, Iudicatu Samuel, Potestate Petrus, Vnctione Christus.*

Summus igitur Ecclesiæ Princeps, & Christi Vicarius plures potuit sibi reseruare casus, qui digni aut maturo consilio, aut seuera animaduersione sibi visi fuere, ita vt nefas sit cuiusuis Ordinis viro ipso inuito de illis cognoscere, aut eos attingere, Coriolan. *de casibus reseruatis par. 1. sect. 2. art. 1. numer. 7. vers. primo.* Sebast. Acosta *in explicat. Bullæ Cruciat. quæst. 42.* vndecim recensent quatuor versibus gloss. *verb. pertineant in cap. 1. de translat. Episcopi* & gloss. *verb. pertinere in cap. sicut vnire, de excess. Prælat.* Host. verò viginti & septem versibus sexaginta complectitur, quos quidem versiculos refert Gambar. *de officio & potest. Legati de latere lib. 2. tit. de varijs Ordinariorum nomin. numer. 257.* quorum aliquos principaliores casus breuiter percurrere mihi non inutile visum est, vt illis exceptis Episcopus in omnibus alijs potestatem sibi tributam esse sciat.

In Episcopis quæ sibi Summus Pontifex reseruauit?

IPsius est Summi Pont. Archiepiscopis pallium concedere, *cap. nisi, de auct. & vsu pallij*, Gambar. *dict. loco numer. 243. cum seqq.* quia datur in signum plenitudinis potestatis, *cap. antiqua 23. de priuileg.* quæ quidem potestatis plenitudo ab alio dari non potest, nisi ab Apostolica Sede, eiusque Præside Romano Pont. Petri Successore, à quo tanquam à capite in alios Prælatos, tanquam membra, omnis profluit Ecclesiastica iurisdictio, *dict. cap. in nouo*, & ideo dicit text. *in cap. significasti 4. ad finem, de elect.* 2

quòd † pallium à Beati Petri corpore tantum suscipitur, quia scilicet à solo Romano Pontifice Petri successore est accipiendum, vt post Host. notat Abb. ibi *num. 9.* Læli. Zech. *de republ. Eccles. tit. de statu Reuerend. Patriarch. num. 5. vers. traditur*, & ex Innoc. Lusitanos noster Vasconcel. *in harmonia rubricar. sub. rub. de auctoritate, & vsu pallij, num. 7.* Verùm *gloss. pen. in d. cap. significasti*, scribit quòd de corpore B. Petri pallium assumi dicitur, quia pallia consecrata deferuntur ad Altare sacrum, in memoriam corporis B. Petri, vt inde tradantur Archiepiscopis præsentibus, vel procuratoribus eorum, si adsint, iuxta *cap. quoniam 100. dist.* quam glossam sequuntur omnes *ibi*, & latè explicant Guid. Pancirola *in thesauro variar. lectionum lib. 2. c. 20.* Stephan. Durantes *de ritibus Eccles. l. 2. cap. 9. num. 43.* Fr. Hieron. Roman. *lib. 1. de republ. Christ. cap. 6.* 3

Solus ipse Ecclesiam erigit, constituit in Cathedralem, *cap. felix. 50. cap. præcipimus 54. 16. quæst. 1.* Rebuff. *in praxi benefic. tit. de erect. in Eccles. Cathedral. num 1. & 5.* Azor. *instit. moral p. 2. lib. 5. cap. 19 quæst. 25. in princ. & lib. 6. c. 30. quæst. 2. & 4.* Nicol. Garc. *de benefic. part. 12. cap. 5 numer. 1.* Monet. *de commutat. vltim. volunt cap. 11. num. 251.* vbi *num 252.* idem dicit de erectione Ecclesiæ Cathedralis in Metropolitanam, Gambar. *dicto loco numer. 160.* Isidor. Moscon. *in tract. de maiest. ecclesiast. militan. lib. 1. part. 1. cap. 15.* Bzoui. *de Pontifice Romano cap. 34.* Thom. Sanch. *lib. 2. consil. moral. lib. 2. cap. 1. dub. 37. n. 7.* nouissimè me citato Ioan. Solorzan. *in tract. de iure Indiarum tom 2. de Indiarum gubernat. lib. 3. cap. 4. numer. 1.* Lotter. *de re benefic. lib. 1. quæst. 11. à princ.* Ferentil. *in annot. d. decis. Buratti 912. numer. 11.* Et eam diuellit, coniungit, 4

aut

ant alia ratione mutat, cap. 1. & cap. inter corporalia, de translat. Episcopi, cap. mutatione 7. quæst. 1. gloss. verb. Cathedralem in cap. cùm inferior, de maior. & obed. Monet. dict. cap. 11 num. 235. Gambat. dicto loco numer. 159. & 166. Molfes. in summ. Moralis Theolog. tract. 6. cap. 14. num. 50. Bened. Ægid. ad l. ex hoc iure ff. de iust. & iure tom. 1. cap. 2. num. 3. Ioan. Solorz dict. tom. 2. lib. 3. cap. 5. num. 1. Et solus ipse potest diœcesim separare, & illam alicui Abbati, seu inferiori Prælato supponere, Host. in cap. cùm contingat. numer. 1. de foro comp. vbi Butr. numer. 11. vers. de consuetudine Panorm. numero 18. & Bellim. numer. 15. vers. tamen certum est, Rot. decis. 324. num. 2. apud Farin. part. 1. recent. Et quàm ampla & absoluta sit potestas summi Pont. in constitutione nouæ Sedis Episcopalis per dismembrationem aliarum diœcesum, probat cap. præcipimus 53. & ibi præ cæteris Turrec. vers. nam etiam Concil. 16. quæst. 1. gloss. verb. pertinere in cap. sicut vnire, de excessibus Præl. vbi Host. numer. 1. Zabarel. num. 3 & Anchar. num. 1. Selu. de benefic. p. 3. quæst. 5. numer. 10. latè & eleganter Melch. Lotter. in tract. de re benefic. lib. 1. q. 11. à princip. Cauendum igitur est à gloss. verb. diuisiones in cap. lege Imperatorum 10. dist. quæ pronunciauit Papam inuito Episcopo non posse diuidere Episcopatum, præterquàm ex causa, quam videntur sequuti Abb. in cap. vlt. sub numer. 12. vers. & vide, de confirmat. vtili, & inter suas quæstiones quæst. 1. num. 17. & Felin. in cap. quæ in Ecclesiarum, num. 42. ad fin. de constitut. quorum fundamentis respondet Lotter. d. quæst. 11. num. 33. cum seqq. vbi num. 44. cum seqq. declarat doctrinam Abb. d. quæst. 1. sub numer. 12. vers. consilium tamen Collegij, asserentis in huiusmodi noua constitutione Sedis Episcopalis & dismembratione, assignationeque diœcesôn, requiri consilium Collegij Cardinalium, vt procedat respectu necessitatis directiuæ, & intrinsecæ, non verò respectu necessitatis coactiuæ & extrinsecæ, nam sic constitueretur Iudex supra ipsum summum Pont. contra text. in cap. n. 9 q. 3. prout declarat Card. Paleoth. de sacr. Consist. consult. p. 1. q. 3. in resp. ad 3. argum. Ex quibus iam colligitur, quòd cùm Episcopus non habet diœcesim, ex se, aut ab alio inferiori, sed ab ipso summo Pont. non possit auctoritate sua illam minuere, aut dismembrare, constituendo territorium distinctum à proprio territorio, nam id solum pertinet ad Papam ex speciali eius priuilegio, Host. in cap. cùm conting. n. 1. de foro compet. vbi eum sequuntur Ioan. Andr. sub num. 4. vers. alij dicunt, Butr. sub num. 11. vers. si quæritur an habeat territorium, & Abb. sub num. 18.

6 Sine speciali ipsius mandato, & licentia nullus potest Pastorem dare Ecclesiæ Cathedrali sibi qualitercumque exemptæ, quæ Clero careat, & Pastore Christiano, Clem. in plerisque, de elect.

7 Ecclesiæ Cathedralis administrationem nemo potest dare nisi Papa, cap. is, cui 42. de elect. in 6. cap. Ecclesia Cathedrali, de supplenda neglig. Prælat. eod lib. Rebuff. in tractat. nomin. q. 8. n. 29. Et solus Papa Curatorem dare potest Ecclesiæ Cathedrali, & eius bonis quoad effectum agendi, Gig. de pension. q. 65. n. 5. & 6.

8 Episcopo adiutorem nemo dat nisi Papa, cap. 1. de elect. in 6. cap. vnic. de clerico ægrot. eod. lib. Quarant. in summ. Bullarij verb. Archiep. auctoritas. n. 9. Flamin. de resign. l. 7. q. 20 n. 14. Campan. in diuersorio Iuris Canon rub. 7. c. 6. num. 105. vers. est tamen, Gambar. de officio, & potestat. Legati de Latere, tit. de coadiutoribus, num. 4.

9 Ipse solus potest concedere, vt Mooachus laïcus vel clericus sæcularis minoribus solùm Ordinibus, initiatus Episcopus creetur, cap. miramur. 61. dist.

10 Episcoporum, & superiorum Antistitum maiores causas solus dirimit, & cognoscit, Concil. Trident. sess. 24. de reform. c. 5. Gambar. citato loco n. 159.

11 Episcopos è gradu dignitatis deiicit ex causa, cap. quamuis, & cap. dudum 5. q. 5. Deponit, & restituit, cap. ideo 2. q. 6. gloss. verb. reseruata in cap. quod translatione, de officio Legati, Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 41. n. 51.

12 Episcoporum admittit renunciationes, gloss. verb. manib. in Clem. 1. de renunt. Flamin. de resol. l. 7. quæst. 11. n. 17.

13 Solus ipse eximit, & excipit aliquos à iure, & potestate Episcoporum, gloss. in cap. frater 16. quæst. 1. gloss. verb. exceptum in cap. cùm inferior, de maior. & obed. gloss. verb reseruata, post princip. in cap. quod translatione, de officio Legati, gloss. in capit. 1. in princip. de priuileg. in 6. Mandos. de signatura gratiæ, tit. exemptiones, versic. eximere propriè est Apostolicæ Sedis, Anchar. cons. 132. num. 5.
14 † Quod à se, vel Romana curia eximere non potest. Abb. in cap. si quis num. 1. de maior. & obed. Selu. de benefic. p. 3. quæst. 8 num. 16. & tract. de iureiur. part 4. num. 39. Barthol. Bellencio. de charit. subsid. q. 58. num. 4. Restaur. de imper. q. 50. n. 32. quia, vt dicunt Abb. & Ioan. Andr. noo est credendum quòd Papa posset aliquem priuilegiare ne teneatur venire ad eum, vel vt per eum non possit excommunicari, quia cùm ipse teneat locum Dei in terris, cap. 2. de transl. Prælat. noo debet aliquem eximere sua potestate, cùm per hoc eximeretur à potestate Dei, vnde contra summam Papæ potestatem non valet præscriptio, Innoc. in cap. bona 2. de postulat. Prælat. Felin. in cap. cùm non liceat, numer. 14. in fine, de præscript. tum ne dentur acephali, sine Rege, sine capite, vt locustæ, Abb. in cap. per venerabilem, n. 9. & 37. qui filij sint leg. quia sic negaret se esse caput totius Ecclesiæ, August. de Ancona de potest. Eccles. q. 7. art. 8. Anton. Ricciul. de iure personarum extra gremium Ecclesiæ existentium lib. 9. cap. 2. num. 12. in fine; tum ne sit in manu Pontificis abiiciendi à se Claues, ac sibi manus ligandi, cap. innotuit, de elect. cap. fin. vbi gloss. de rescriptis in 6. gloss. in cap. fin, de sentent. excomm. eod. lib.

In Ordinibus conferendis quæ sibi Summus Pontifex reseruauit?

15 SOlius est Summi Pontif. ad tres Ordines sacros promouere eos, qui nondum ad legitimam ætatem peruenerunt, cap. cùm in cunctis, de elect.

16 Et extra tempora à iure constituta aliquem ad Ecclesiasticos Ordines promouere. c. consultationi. 16. de tempor. ordinat. Salzed. ad Bernard. in pract. c. 16. lit. A. vers. & licet, Gambar. d. loco, nu. 158. cum seqq. dixi suprà alleg. 17. n. 5.

17 Item vna, eademque die aliqoem ad sacros duos Ordines prouehere, c. dilectus, de temporibus ordinat. & faciunt quæ suprà 14. n. 10.

18 Item ipsius est solius alicui duobus continenter diebus duos sacros Ordines dare, puta Diacooatum sabbato, & die Dominica Presbyteratum, c. litteras, eod. tit. de tempor. ordinat.

19 Et concedere, vt quis Ordines accipiat ab Episcopo alieno, c. consultationi, de temporibus ordinat.

20 Item concedere, vt Episcopus in die iustæ consecrationis Ordines conferre possit, cap. quod sicut, 28. §. super eo, de elect. Gambar. dicto loco n. 168,

Item

21 Item indulgere, vt qui excommunicationis maioris vinculo obstrictus Ordines sacros suscepit, vel Sacris est optatus, suo munere & officio fungi possit, *cap cum illorum, de sentent. excom.*

22 Nemo denique potest ordinatum à Papa ad Superiores Ordines promouete sine ipsius licentia, Doctotes *in cap. cùm in distribuendis, de temporibus ordinat.* Cocchi. *de iurisd. Ordinat. in exemptos par. 1. quæst. 21.* Gambar. *dict. loco n. 267.*

In Beneficiis, quæ Summo Pontifici in Iure reseruata reperiantur?

23 REnontiationem beneficij, gratia alterius factā solius est Summi Pont. admittere, *cap. deliberatione, §. prohibemus, de officio Leg. lib. 6.* Flam. *de resign. lib. 2. q. 1. num. 6.*

24 Item in beoeficiis annuas & perpetuas pensiones constituere, & coostitutas transferre, vel ius eas redimendi concedere, *cap. 1. vt Eccles. benefic. sine diminut. confer.* & faciunt quæ Rebuff. *de pacificis possess. n. 117. & in praxi benefic. tit. requisita ad collationem bonam à num. 6.* Mandos. *in praxi signatura gratia de extinct. in princ.* Gig. *de pension. q. 87. num 5* Rot. *decis. 437. num. 2. apud Farin. p. 1 recent.* dixi infrà *alleg. 85. num. 1.*

25 Item beneficium ad certum tempus, non in perpetuum conferre, *cap. pastoralis 7. q. 1.* gloss. *verb. perpetui, in cap. vnic. de capellis monach. in 6.*

26 Et solus concedit, vt beneficiarius quamuis perpetuò absit ab Ecclesia ex aliqua iusta causa, fructus beneficij percipiat, *cap. vlt. de rescr. lib. 6.*

27 Et Beneficia in Curia Romana vacantia ipse solus confert, *c. 2. de prabend. lib. 6.* Vide infrà *alleg. 57. num. 19.*

28 Item beneficia, qoæ incompatibilia iute dicuntur, vni, eidemque Clerico conferre ipse solus potest, cuiusmodi sunt beneficia similia sub eodem tecto, duas itidem Cathedrales, duas Parochiales, vel duo beneficia curam animarum habentia, vel Dignitatem, vt infrà suo loco dicetur. Ea etiam, in quibus iure, priuilegio, vel consuetudine quis residere, vel commorari debet, Concil. Trid. *sess. 7. de reform. cap. 17.* Gambar. *dict. loco n. 219.* Vide infrà *alleg. 62. à num. 78.*

29 Item in eadem Ecclesia absque indulgentia Romani Pontificis nemo potest duos Personatus, vel Dignitates, vel Præposituras, vel administrationes, vel officia, vel eorum alterum simul cum Canonicatu habete, *cap. 1. de consuetud.*

30 Item quando aliquis recipit secundum beneficium, quod incompatabile cum alio iuta vocant, & illius possessionem adeptus est, vel per se ipsum stat
1 quominus illam assequatur, ita vacat primum incompatibile, vt illud statim dimittere in Ordinarij manibus cogatur, quod si non dimiserit, vtrumque vacat, & Rom. Pontif. solius est illud tunc conferre *Extrauag. execrabilis §. qui verò deinceps, de prabend. Ioann. XXII.*

Circa iuris interpretationes, & graues causas discernendas quæ Summo Pont. reseruata reperiantur?

32 CAusæ omnes maiores ad Sedem Apost. referuntur, *cap. 1. de iuram. calumnia, cap. maiores, de Baptismo, cap. 1. de translat. Episcopi*, Gambar. *de offic. & potestate. Legati de latere l. 2. tit. de variis Ordinat. nominibus à num. 182.* Porrò causæ maiores censentur quæstiones, quæ spectaot ad articulos fidei intelligendos; ad Canouicos libros discernendos; ad sensum sactarum litterarum declarandum, approbandumque, ad ioterpretanda, quæ dubia sunt, vel obscura in controuersiis Fidei, in iure Canonico, vel diuino: item ad declarandum quæ ad sacramenta pertinent, videlicet ad materiam, formam, & ministrum, & alia huiusmodi, iuxta notata *in cap. quoties 24. q. 1.* Gambar. *d. loco n. 181.*

Solius Papæ est generales Canones condere, *cap.* 32
ideo permittentes §. si ergo primum 15. q. 1. quia † po- 33
testas condendi legem soli Principi competit, *l. vlt. C. de legibus*, Rimioald. *in l. imperium. n. 403. ff. de iurisd. omnium iud.* vbi Gasp. Valasc. *n. 96. & n. 199.* Rebuff. *ad leges Gallia in proœm. glos. 1. num. 4.* Auilea *ad capus prator. in proœm. verb. ordenancas n. 1.* Menoch. *cons. 686. n. 23.* Mench. *illustr cap. 1. n. 6.* Morl. *in emporio Iuris p. 1 tit. 1. in pralud. n. 20. & 23.* Cardoso *in praxi iudicum verb. lex num. 5.* Marta *de Iurisd. part. 1. cap. 37.* Suar. *de legibus lib. 1. cap. 8. n 9. & lib. 3. cap. 9.* qui colendissimus præceptor omnium litterarum eruditione & cognitione clarus & moribus suauissimis præditus ex hac lachrymatum valle ad gaudia Beatorum Vlyssipone transmigrauit.

Ipsius est Concilium generale confirmate, & eius 34
Constiutiooes prubare, vel improbare, & interpretari, *cap. 1. §. etiam, dist. 17. & cap statuum, de elect.* Gambar. *dicto loco n. 241.* & aliorum scripta damnare, *c. damnamus. de Summa Trinit. cap. fraternitatis, de haret.* Gambar. *dicto loco n. 275.*

Quæ sunt dubia, vel obscura in tescriptis, ipse 35
solus intetpretatur, *cap. pastoralis, de fide instrum. c. cùm venissent, de iudic.* Gambar. *dicto loco n. 217.*

Solus ipse supplet, quod in contractibus deficit, 36
quando scilicet aliquid, quod ius Canooicum tequirit, omissum est, *cap. illa quotidiana, de elect. cap. 1. de transact.* Gambar. *dicto loco n. 100. cum seqq.* vbi multipliciter declarat.

Relaxat, commutat & interpretatut iusiutandum 37
in rebus, & personis alicuius momenti, *cap. venerabilem §. eos, de elect.* Gambar. *d. loco d. 211.*

Ipse solus restituit eos, qoi solemni titu sunt è 38
clericorum gtadu deiecti, gloss. *in cap ideo 2. q. 6. & in cap. ex tua §. vlt. de cleric. non resid.* Gambar. *dicto loco n. 195. & seqq.*

Et remittit pœnas ob simoniam in Ordine, vel 39
beneficio contractam, *cap. qui simoniacis 1. q. 1.*

Item aliquos legitimis oatalibus restituit, quod 40
attinet ad ea, quæ spiritualia sunt, *cap. per venerabilem, qui filij sint legit.* Gambar. *dicto loco n. 194.*

Legata ad pias causas facta nemo alius nisi Ro- 41
manus Pontifex potest ad alios vsus conuertere, vel transferre, *Clement quia contingit, de relig domib.* Nam illi soli licet commutare pias testamentotum voluntates, Tiraq. *de priuilegiis pia causa. priu 145.* Pinel. *in rub. C de rescind. vend. par. 1. c. 2. n. 19.* Nauar. *cons. 2. n. 6 de rebus Ecclesiæ non alien* Perez *tit. 3. lib. 6. Ord. pag. 72.* Fr. Emman. *quæst. Regular. tom. 2. quæst. 125. art. 9.* Beia *respons. casuum cons. part. 4. casu 22.* Henriq. *in summ. lib. 7. cap. 37. §. 2. lit. F & lib. 9. cap. 22. §. 6. litt. M.* Mench. *illustr. cap. 25. num. 26. cum seqq.* Iacob. de Graffiis *de arbitrar. Confess. lib. 2. cap. 69. n. 1.* Cened. *pract. quæst. lib. 1. q. 35. n. 12.* Melch. Phœbos *Lusit. decis. 47. n. 12. cum seqq tom. 1.*

Sine speciali ipsius consensu non potest interdici 42
ciuitas à sacris ob debitum pecuniatium domini, vel officialium, vel priuatatum personarum, *Extrauag. prouidè attendentes*, Bonifac. VIII. *de sent. excomm. inter communes.* Couar. *in c. alma, part. 2. n 5.*

In Sanctorum cœlitum numerum solus ipse 43
Summus Pontifex aliquem referre potest, hoc enim

Sedi

Sedi Apoſt. reſeruauit Alexand. III. *in cap. 1. de reliquiis, & venerat. Sanctor.* Gambat. *de officio, & poteſt. Legati de Latere lib. 1. tit. de variis Ordinariorum n. 233.* Quidam olim cenſuerunt id iuris eſſe penes Epiſcopum in ſua ditione, propterea quòd *in cap. 2 de conſecrat. diſt. 3.* ita dicitur. *Et illæ feſtiuitates, quæ ſinguli Epiſcopi in ſuis Epiſcopatibus cum populo collaudauerint.* gloſſa tamen eo in loco id ad Romanum Pontificem ſolum pertinere aſſerit, & approbant Innoc. *n. 2.* Butr. *n. 7.* Hoſt etiam *n. 7.* & Ioan. Andr. *n. 5. in cap. 1. de relig. & venerat. Sanct.* S. Antonin. *in ſumm. part. 3. tit. 22. cap. 5. § 5.* Tabien. *verb. canonizatio num. 1. in fine.* Greg. *l. 66. gloſſ. 244. tit. 8. part. 1.* Auguſt. Triumph. *de poteſtate Eccleſiæ quæſt. 14. art. 1.* Maluet. *de canonizat. Sanct. dub. 2. num. 5. & ſeq.* Angel. Roch. *in ſimili tract. cap. 4.* Ludou. Carbo *in ſumma ſummarum tom. 3. lib. 1. cap. 17. verſ. tertium dictum*, Pineda *in monarchia part. 2. tom. 2. lib. 14 cap. 19. § 1.* Anton. Yepes *in chronica S. Benedicti anno Chriſti 545. & ſancti Benedicti 65. cap. 3. in fine.* Alced. *in præcell. Epiſcop. dignit. part. 1. cap. 11. num. 19.* Domin. Alphonſ. *de ſacrarum Reliquiarum cultu § 23. num. 25.* Cardin. Bellarm. *de Sanctor. beatitud. tom. 1. part. 2. lib. 2. cap. 8.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 19. num. 6. in fine.* Dionyſ. Paul. *de vera Patriarch. ſedium erect. cap. 17. num. 56.* Maſcard. *de probat. concluſ. 262. num. 50.* Azor. *inſtit. moral. part. 2. lib. 5. cap. 6. quæſ. 1.* Cencd. *ad Decretal. collect. 52. numero 4.* Marc. Anton. Genuenſ. *in praxi Archiepiſc. Neapol. cap. 51. in fine.* nouiſſimè D. meus Felix Contelor. *in ſuo doctiſſimo tract. de canonizat. Sanctor. cap. 4. à princip.* & meliùs ac ex profeſſo *cap. 8. per tot.* vbi me citat. *in hoc loco.*

Vnde iam ſequitur Epiſcopos hodie non poſſe Sanctos canonizare, vt bene docent Caſtellan. *de canoniz. Sanctor. quæſt. 3. art. 1. num. 3.* D. Contelor. *d. tract. de canonizat. Sanct. cap. 6. num. 5.* Maluet. *d. dub. 2. num. 1. & 2.* Auguſt. Triumph. *dict. quæſt. 14. num. 2.* Maſcard. *concl. 262. num 56.* Luyſ. Turrian. *in 2. diſput. 17. dub. 2. verſ item dicendum*; nec Legatum de Latere, Iacob. Caſtellan. *dict. quæſt. 3. art. 2. num. 3.* & quod maius eſt, nec etiam ex commiſſione Pontificis, vt tenent Alphonſ. de Caſtro *de iuſta hæreticorum punit. lib. 1. cap. 6. col. 4. verſ. rurſus.* De Catelor. *in addit. ad Caſtellan. dict. quæſt. 3. art. 2. num. 4.* quia Papa non poteſt alteri delegare poteſtatem definiendi res Fidei, Arag. *2. 2. quæſt. 1 art. 10. in tract. de Concil. verſ. tertia concluſio, in fine, & verſ. ad 1. arg.* Bannes etiam *2. 2. quæſt. 1. art. 10. dub. 4. verſ. quapropter*, & quod etiam Concilium vniuerſale non poſſit per ſe ſolum Sanctos canonizare, niſi interueniente Romani Pont. auctoritate, reſoluunt Iacob. Caſtellan. *dict. quæſt. 3. art. 5. à princ.* & Angel. Rocha *dict. tract. cap 4. verſ. quod ad ſolum* D. Contelor. *dict. tract. de canonizat. Sanctor. cap. 7. num. 10.* nouiſſimè Trullench. *in expoſit. Decalogi. lib. 1. cap. 9. dub. 4.*

44 Priuilegium ſolum ipſe Summus Pontifex poteſt concedere, vt quis ſoluatur à lege, qua quiſque decimam partem fructuum ſoluere cogitur, *c. ex parte, & c. ſuggeſtum. de decimis.* Et poſt quædam bona, & iura Eccleſiaſtica laicis conferre; puta poteſt decimas partes fructuum ex beneficiis Eccleſiaſticis iuſtis de cauſis Regibus, & principibus adiicere.

45 Item poteſt Regi & Principi priuilegium concedere, vt beneficia in Eccleſiis ſuæ ditionis ſita obitu beneficiarij deſtituta conferre queant: poteſt etiã laico auctoritatem, & poteſtatem dare, vt aliquos excommunicationis vinculo obſtringere poſſit, Borgaſ. *de irregul. part. 1. n. 40.*

Solus Papa poteſt pleniſſimas peccatorum condonationes, hoc eſt, Indulgentias concedere, Doct. *in cap. cum ex eo, de priuileg.* 46

Quod Religioſos, quæ Summo Pontif. In Iure reſeruata reperiantur.

ITem Summi Pontif. eſt nouos Religioſorum Ordines approbare, hoc enim Innoc. III. *in Concil. Lateranen.* Sedi Apoſt. reſeruauit, vt habetur *in cap. vltim. de relig. domib.* Azori. *inſtit. morab. part. 1. lib. 11. c. 23. quæſ. 5. & cap. 24. quæſ. 4. in fine, & par. 2. lib. 5. cap. 7. quæſ. 1.* Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom. 3. quæſt. 48. art. 3.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 18. num. 364 verſ. accedit*, Menoch. *caſu 421.* nouiſſimè Laurent. de Franchis *in controuerſ. inter Epiſcopos & Regulares q. 38. pag. 353.* Didac. de la Motta *in tract. de confirmatione Ordinis Militia S. Iacob. de Spata lib. 2. cap 2. § 7. ad 7. n. 10.* vbi refert quòd ante Concil. Lateranenſe non erat neceſſe quærere approbationem Religionum à Papa, ſed approbatione Epiſcoporum inſtituebantur; Innocentius enim III. in eodem Concilio Lateranenſi prohibuit ne vllus nouus inſtitueretur ſine approbatione Sedis Apoſt. *cap. 13.* & refertur *in d. cap. vlt.* citat Card Bellarm. *de Monachis lib. 2. c. 4.* nouiſſimè me citato *in hoc loco* Nouar. *in lucerna Regul. verb. Religio noua, pag. 224.* 47

Solus ipſe poteſt profeſſionem religionis irritam facere, hoc eſt, ſtatuere ne rata, & firma ſit, ſi fiat ante certos ætatis annos, aut certa formula minimè ſeruata, communis ſententia *in c. ad noſtram, & c. ſignificauit, & c. quia in inſulis, de Regularib.* Etiam Abbate, & Monachorum Conuentu inuitis poteſt Monachum è cœnobio euocatum, & aſſumptum, certæ Eccleſiæ præficere, vel Epiſcopo, vel Principi adiutorem, & ſocium dare, vel apud ſe ſocium retinere, *cap. per principalem 9 q. 3.* 48

Item poteſt ſolus concedere, vt Religioſi profeſſi cœnobium egreſſi ad audiendas leges, vel Medicinam, ad Ordines promoueri queant, *cap. non magnopere, ne clerici, vel Monachi*, idem iuris eſt de clericis ſæcularibus Dignitatem, vel Perſonatum, vel Parochiale beneficium habentibus, *cap. ſuper ſpecula, ne clerici, vel Monachi.* 49

Mendicantes Religioſi non poſſunt acquirere noua loca ad habitandum, vel antiqua alienare, vel mutare ſine ſpeciali licentia Papæ, *cap. 1. de exceſſib. Prælat. in 6.* 50

Papa ſolus concedit priuilegium monaſteriis, & Eccleſiis Religioſorum, vt liberentur ab obligatione ſoluendi procurationes Legatis Apoſt. & iura Epiſcopalia, *Clement. 1. de cenſibus.* 51

Nullus niſi Papa concedere poteſt, vt Religioſus aliquis eligatur in Abbatem, vel Prælatum alterius religionis, vel habitus, *Clem. 1. de elect.* 52

De bonis quæ Fratribus Franciſcanis relinquuntur, nullus poteſt agere in iudicio nomine Eccleſiæ Romanæ ſine ſpeciali Romani Pont. mandato. *Extrauag. ſi conditorem, de verbor. ſignif. Ioan. XXII.* 53

Solus Papa concedere poteſt facultatẽ, vt quis aſſumere queat habitum Fraticellorum, & Bizoccorum, *Extrauag. Sancta Romana Eccleſia. de relig. domibus. Pauli II.* 54

Fratres Mendicantes ſine ſpeciali Sedis Apoſt. conſenſu non poſſunt plures habere campanas. *Extrauag. quia cunctos, de offic. Cuſtodis, Ioan. XXII.* 55

De excommunicationibus in Bulla Cœnæ, & extra illam Summo Pont. reſeruatis.

Plures quoque ſibi reſeruauit caſus & excommunicationes Sum. Pontifex, in quibus Epiſcopi etiam 56

quoad

quoad eorum subditos sese intromitterec non possunt. Et primò reseruati sunt Papæ casus contenti in Bulla Cœnæ Domini, ita nuncupata, eo quòd feria V. magnæ hebdomadæ, qua Christus Dominus Cœnam Paschalem cum Discipulis fecit, legatur, & excommunicentur delinquentium multa genera; vsus legendi hunc processum & reseruandi Sedi Apostol. has excommunicationes cœpit sub Martino huius nominis V. publicari ter in anno circa annum Redemptionis nostræ 1420. quo tempore fuit habitum Concil. Constantiense cuntra errores Boëmorum. In eodem Concilio fuit ordinatus hic processus, deinde auctus à Paulo II. & Sixto huius nominis IV. *in sua Extrauag. Et si Dominici Gregis*, hos sequutus est Leo X. & cum auxit aduersùs Lutherum: hos sunt sequuti postea Paulus III. Paulus IV. Pius IV. Pius V. qui cum maiori auctoritate fulcitum, & auctum Reipub. Christianæ vtiliorem reddidit, & successiuè omnes summi Pontifices. Legebatur & publicabatur vt supra dicebam, ter in anno secundùm gloss. in *Clem. 1. de iudic.* scilicet dicta feria quinta maioris hebdomadæ, & die Ascensionis Domini, & Dedicationis Sancti Petri, & Pauli; sed hodie legitur semel in dicta feria quinta: ad illius explicationem sunt in lucem edita varia scholia, & annotationes à multis summæ eruditionis viris, qui post suos tractatus de hac re egerant, ex quorum numero commendo Lectori Card. Tolet. *in sua Summa*, Vmald. *in candelabro aureo*, Vgolin *de censuris Papæ reseruatis*, Ioann. Bapt. Poss. *de Officio curati*, Horat. Gambarupra *de casibus reseruatis S. Sedi Apostol. & locorum Ordinariis*, Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. part. 3. cap. 7. à n. 30.* Iacob. de Graffiis in *decis. aureis p. 1. lib. 4. cap. 18.* Azor. *Instit moral p 1. lib. 8. cap. 15. cum seqq.* Sanch. *in præcepta Decalogi lib. 2. cap. 10.* Sayr. *de censuris lib 3. à c. 5.* Fr. Ant. à Sousa *in relect. Bulla Cœno.* Mat. Alter. *de Censur. tom. 1. lib. 5.* & nouè Duardus & Bonacina *in Bullo Cœno per integros libros*, Filliuc. *tom. 1. tract. 16.*

56 In qua Bulla cùm tot ferè sint sententiæ, quot verba, nec sine periculo omissionis necessariorum summari possit, & ex ipso fonte potius casus huiusmodi reseruati cognoscantur tenorem ipsius, quem coram S.N.D. Gregorio XV. præterito anno 1621. & hoc præsenti 1622. publicari vidi, vtilitate, & commoditate omnium hìc ponere operæ pretium duxi.

Litteræ processus lectæ in die Cœnæ Domini 24. Martij M. DC. XXII.

57 GREGORIVS *Episcopus seruus seruorum Dei ad futuram rei memoriam. Pastoralis Romani Pontificis vigilantia, & sollicitudo, cùm in omni Christianæ Reipublicæ pace & tranquillitate procurãdæ, pro sui muneris officio assiduè versatur, tum potissimum in Catholicæ fidei, sine qua impossibile est placere Deo, vnitate, atque integritate retinenda, & conseruanda, maximè elucet. Nimirum, vt fideles Christi non sint paruuli fluctuantes, neque circumferantur omni vẽto doctrinæ in nequitia hominum, ad circumuentionem erroris: sed omnes occurrant in vnitate fidei, & agnitionis filij Dei in virũ perfectum, neque se in huius vitæ societate, & communione lædãt, aut inter se alter alteri offensionem præbeat: sed potius in vinculo Charitatis coniuncti, tanquam vnius corporis mẽbra sub Christo capite, eiusque in terris Vicario Rom. Põtifice Beatissimi Petri Successore, à quo totius Ecclesiæ vnitas dimanat, augeantur in ædificationem, atque ita diuina gratia adiutrice, si præsentis vitæ quiete gaudeant vt futura quoque beatitudine perfruantur. Ob quas ;ane causas Rom. Pontifices Prædecessores nostri, hodierna die, qua anniuersaria Dominicæ Cœnæ cõmemoratione solemnis est, spiritualẽ Ecclesiastica disciplinæ gladium, & salutaria iustitiæ arma per ministerium summi Apostolatus ad Dei gloriam, & animarum salutem solemniter exercere consueuerunt. Nos igitur, quibus nihil optabilius est, quàm fidei inuiolatam integritatem, publicam pacem, & iustitiam, Deo auctore, tueri, vel iustum, & solemnem hunc morem sequentes.*

Contra hæreticos, eorumque fautores.

CASVS I.

Excommunicamus, & anathematizamus 58
ex parte Dei omnipotentis Patris, & Filij, & Spiritus sancti, auctoritate quoque Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, ac Nostra, quoscumque Hussitas, VVichlephistas, Lutheranos, Zuinglianos, Caluinistas, Vgonottos, Anabaptistas, Trinitarios, & à Christiana fide Apostatas, ac omnes, & singulos alios Hæreticos quocumque nomine censeantur, & cuiuscumq; sectæ existant, ac eis credentes, eorumque receptatores, fautores, & generaliter quoslibet illorum defensores, ac eorumdem libros hæresim continentes, vel de Religione tractantes, sine auctoritate nostra, & Sedis Ap. scienter legẽtes, aut retinentes, imprimentes, seu quomodolibet defendentes ex quauis causa publicè, vel occultè quouis ingenio, vel colore, necnõ Schismaticos, & eos, qui se à nostra, & Romani Pontificis pro tempore existentis, obediẽtia pertinaciter subtrahunt, vel recedunt. §. 1.

Contra appellantes ad Conciliũ generale.

CASVS II.

Item excommunicamus, & anathematiza- 59
mus omnes, & singulos cuiuscumq; status, gradus, seu cõditionis fuerint, Vniuersitates verò, Collegia, & Capitula, quocumq; nomine nuncupẽtur, interdicimus: ab ordinationibus, seu mandatis nostris, ac Romanorum Pont. pro tẽpore existentium, ad vniuersalẽ futurum Concilium appellantes: necnon eos, quorum auxilio, consilio, vel fauore, appellatum fuerit. §. 2.

Contra Piratas, Cursarios, &c.

CASVS III.

Item excommunicamus, & anathematiza- 60
mus, omnes Piratas, Cursarios, ac Latrunculos maritimos, discurrentes mare nostrum, præcipuè

cipuè à monte Argentario vsque ad Terracinā, ac omnes eorum fautores, receptatores, & defensores, §. 3.

Contra Naufragantium Christianorum bona occupantes. Casvs IV.

61 *Item excõmunicamus, & anathematizamus omnes, & singulos, qui Christianorū quorumcumque nauibus, tempestate, seu in transuersum (vt dici solet) iactatis, vel quoquomodo naufragiū passis, siue in ipsis nauibus, siue ex eisdem eiecta in mari, vel in littore inuēta, cuiuscunque generis bona; tam in nostris Tyrrheni, & Adriatici, quàm in cæteris cuiuscumque maris regionibus, & littoribus, surripuerint; ita vt nec ob quodcūque priuilegium, consuetudinē, aut longissimi etiam immemorialis temporis possessionem, seu alium quemcunque prætextum excusari possint. §. 4.*

Contra imponentes noua tributa. Casvs V.

62 *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, qui in Terris suis noua Pedagia, seu Gabellas, præterquā in casibus sibi à iure, seu ex speciali Sedis Apostolicæ licentia permissis, imponunt, vel augent, seu imponi, vel augeri prohibita exigunt. §. 5.*

Contra falsarios litterarum Apostolicarum. Casvs VI.

63 *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes falsarios litterarum Apostolicarum, etiam in forma Breuis, ac Supplicationum gratiam vel iustitiam concernentium, per Romanum Pontificem, vel S. R. E. Vicecancellarios, seu gerentes vices eorum, aut de mādato eiusdem de Rom. Pont. signatarū necnon falsò fabricantes litteras Apostolicas, etiam in forma Breuis, & etiam falsò signantes Supplicationes huiusmodi sub nomine Romani Pontificis seu Vicecancellarij, aut gerentium vices prædictorum. §. 6.*

Contra dantes auxilium infidelibus. Casvs VII.

64 *Item excõmunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui ad Saracenos, Turcas, & alios Christiani nominis hostes, & inimicos, vel Hæreticos, per nostras, siue huius sanctæ Sedis sētētias expressè, vel nominatim declaratos, deferūt, seu transmittunt equos, arma, ferrū, filum ferri, stannum, chalybem, omniaque alia metallorum genera, atque bellica instrumenta, lignamina, canapem, funes, tam ex ipso canape, quàm alia quacumque materia, & ipsam materiam aliaque huiusmodi, quibus Christianos, & Catholicos impugnāt, necnon illos, qui per se, vel alios de rebus statum Christianæ Reipublicæ concernentibus, in Christianorum perniciem, & damnum ipsos Turcas, & Christianæ Religionis inimicos, necnon hæreticos, in damnum Catholicæ Religionis, certiores faciunt, illisque ad id auxilium, consilium, vel fauorem quomodolibet præstant. Non obstantibus, quibuscumque priuilegiis, quibusuis personis, Principibus, Rebuspublicis, per Nos, & Sedē prædictam hactenus cōcessis, de huiusmodi prohibitione expressam mentionem non facientibus. §. 7.*

Contra impedientes victualia ad Curiam Romanam deferri. Casvs VIII.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes impedientes, seu inuadentes eos, qui victualia seu alia ad vsum Romanæ Curiæ necessaria adducunt, ac etiam eos, qui ne ad Romanam Curiam adducantur, vel afferantur, prohibent, impediunt, seu perturbant, seu hæc facientes defendunt per se, vel alios cuiuscumque fuerint ordinis, præeminentiæ, conditionis, & status, etiamsi Pontificali, seu Regali, aut alia quauis Ecclesiastica, vel mundana præfulgeant dignitate. §. 8. 65

Contra afficientes aliquibus iniuriis eos qui ad Sedem Apost. accedunt. Casvs IX.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui ad Sedem Apostolicā venientes, & recedentes ab eadem sua, vel aliorum opera interficiunt, mutilant, spoliant, capiunt, detinēt necnon illos omnes, qui iurisdictionem ordinariam, vel delegatam, à Nobis, vel nostrū iudicibus non habentes, illam sibi temerè vendicantes, similia contra morantes in eadem Curia audent perpetrare. §. 9. 66

Contra inferentes aliquas iniurias iis, qui Romam deuotionis causa petunt. Casvs X.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes interficientes, mutilantes, vulnerantes, detinentes, capientes, seu deprædantes Romipetas, seu Peregrinos ad Vrbē causa deuotionis, seu peregrinationis, accedentes, & in ea morantes, vel ab ipsa recedentes, & his dātes auxilium, consilium, vel fauorem. §. 10. 67

Contra persequentes aliquas personas Ecclesiasticas in dignitate constitutas. Casvs XI.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes interficiētes, mutilantes, vulnerātes, percutiētes, capiētes, carcerantes, detinētes, vel hostiliter insequentes S. R. E. Cardinales, ac Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Sedisque 68

Sedisque Apostolicæ Legatos, vel nuncios, aut eos à suis Diœcesibus, territorijs, terris, seu dominijs eijcientes: Necnon ea mandantes, vel rata habentes, seu præstantes in eis auxilium, consilium, vel fauorem. §. 11.

Contra percutientes, aut spoliantes eos, qui in Romana Curia causas agunt occasione earundem causarum.

CASVS XII.

69 *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui per se, vel per alios, personas Ecclesiasticas quascunq; vel sæculares ad Romanam Curiam super eorum causis, & negotijs recurrentes, ac illa in eadem Curia prosequẽtes, aut procurantes, negotiorúmque gestores, Aduocatos, Procuratores, & Agẽtes, seu etiam Auditores, vel Iudices super dictis causis, vel negotijs deputatos, occasione causarum, vel negotiorum huiusmodi, occidunt, seu quoquomodo percutiunt, bonis spoliant, seu qui per se, vel per alios directè, vel indirectè, delicta huiusmodi committere, exequi, vel procurare, aut in eisdem auxilium, consilium, vel fauorem præstare non verentur, cuiuscunque præeminentiæ, & dignitatis fuerint. §. 12.*

Contra appellantes ad laïcam potestatem in causis Ecclesiasticis ad impediendam exequutionem litterarum Apostolicarum.

CASVS XIII.

70 *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes tã Ecclesiasticos, quàm sæculares cuiuscunque dignitatis, qui prætexẽtes friuolam quandam appellationẽ à grauamine, vel futura executione litterarum Apostolicarum etiam in forma breuis, tam gratiã, quam iustitiam cõcernentium: Necnon citationum, inhibitionum, sequestrorum, monitoriorum, processuum executorialium, & aliorum decretorum, à Nobis, & à Sede prædicta, seu Legatis, Nuncijs Præsidentibus Palatij nostri, & Cameræ Apostolicæ Auditoribus, Commissarijs, alijsq; iudicibus, & delegatis Apostolicis emanatorum, & quæ pro tẽpore emanauerint, aut aliàs ad Curias sæculares, & laicam potestatem recurrunt, & ab ea instante etiam Fisci Procuratore, vel Aduocato, appellationes huiusmodi admitti, ac litteras, citationes, inhibitiones, sequestra, monitoria, & alia prædicta capi, & retineri faciũt, quive illa simpliciter, vel sine eorum beneplacito, & consensu, vel examine executioni demãdari, aut ac Tabelliones, & Notarij, super huiusmodi litterarum, & processuum executione instrumenta, vel acta cõficere, aut confecta parti, cuius interest, tradere debeant impediunt, vel prohibent, ac etiam partes, seu eorum agentes, consanguineos, affines, familiares, Notarios, executores, & subexecutores litterarum, citationum, monitoriorũ, & aliorum prædictorum capiunt, percutiunt, vulnerant, carcerant, detinent, ex Ciuitatibus, locis, & Regnis eijciunt, bonis spoliant, perterrefaciunt, concutiunt, & comminantur per se, vel alium, seu alios, publicè, vel occultè, quive aliàs quibuscunque personis, in genere, vel in specie, ne pro quibusuis eorum negotijs prosequẽdis seu gratijs, vel litteris impetrandis, ad Romanam Curiã accedant, aut recursum habeant, seu gratias ipsas, vel litteras à dicta Sede impetrent, seu impetratis vtatur, directè, vel indirectè prohibere, statuere, seu mandare, vel eas apud se, aut Notarios, seu Tabelliones, vel aliàs quomodolibet retinere præsumunt. §. 13.*

Contra eos, qui causas spirituales prætextu litterarum Apostolicarum ad se aduocant, vt illarum exequutionem impediant.

CASVS XIV.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, & singulos qui per se, vel altos, auctoritate propria, ac de facto, quarumcunque exemptionum, vel aliarum gratiarum, & litterarum Apostolicarũ prætextu, beneficiales, & decimarum, ac alias causas spirituales, & spiritualibus annexas, ab Auditoribus, & Cõmissarijs nostris, alijsq; Iudicibus Ecclesiasticis auocant, illorúmve cursum, & audiẽtiam, ac personas, capitula, conuentus, collegia, causas ipsas prosequi volentes impediunt, ac se de illarum cognitione tanquam Iudices interponunt; quive partes actrices, quæ illas commiti fecerunt, & faciunt, ad reuocandum, & reuocari faciendum citationes, vel inhibitiones, aut alias litteras in eis decretas, & ad faciẽdum, vel consentiendum eis, contra quos tales inhibitiones emanarunt à censuris, & pœnis in illis contentis absolui, per statutum, vel aliàs compellunt, vel executionem litterarum Apostolicarum, seu executorialium, processuum, ac decretorum prædictorum, quomodolibet impediunt, vel suum ad id fauorem, cõsilium, aut assensum præstãt, etiam prætextu violentiæ prohibendæ, vel aliarum prætensionum, seu etiam donec ipsi ad Nos informandos, vt dicunt, supplicauerint, aut supplicari fecerint, nisi supplicationes huiusmodi coram Nobis, & Sede Apostolica legitimè prosequantur, etiamsi talia committentes fuerint Præsidẽtes Cancellariarum, Consiliorum, & Parlamentorum, Cancellarij, Vicecancellarij, Cõsiliarij ordinarij, vel extraordinarij, quarumcunque Principum sæcularium, etiamsi Imperiali, Regali, Ducali, vel alia quacunque præfulgeant dignitate, aut Archiepiscopi, Episcopi, Abbates, Commendatarij, seu Vicarij fuerint. §. 14. 71

Contra personas sæculares trahentes ad sua Tribunalia personas Ecclesiasticas.

CASUS XV.

72 *Quive ex eorum prætenso officio, vel ad instantiam partis, aut aliorum quorumcunque personas Ecclesiasticas, capitula, conuentus, collegia Ecclesiarum quarumcunque coram se ad suum tribunal, Audientiam, Cancellariam, consilium, vel parlamentum, præter iuris Canonici dispositionem, trahunt, vel trahi faciunt, vel procurant, directè, vel indirectè, quouis quæsito colore: necnon qui statuta, ordinationes, constitutiones, pragmaticas, seu quauis alia decreta, in genere, vel in specie, & quauis causa, & quouis quæsito colore, ac etiam prætextu cuiusuis consuetudinis, aut priuilegij, vel alias quomodolibet fecerint, ordinauerint, & publicauerint, vel factis, vel ordinatis vsi fuerint, vnde libertas Ecclesiastica tollitur, seu aliquo læditur, vel deprimitur, aut aliàs quouis modo restringitur, seu nostris & dictæ Sedis, ac quarumcunque Ecclesiarum iuribus quomodolibet directè, vel indirectè, tacitè, vel expressè præiudicatur. §. 15.*

Contra impedientes Prælatos Ecclesiasticos ne sua iurisdictione vtantur.

CASUS XVI.

73 *Necnon qui Archiepiscopos, Episcopos, aliosque superiores, & inferiores Prælatos, & omnes alios quoscunque Iudices Ecclesiasticos ordinarios quomodolibet hac de causa directè, vel indirectè, carcerando, vel molestando eorum agentes, procuratores, familiares, necnon consanguineos, & affines, aut alios impediunt quominus sua iurisdictione Ecclesiastica contra quoscunque vtantur, secundùm quòd Canones, & sacræ constitutiones Ecclesiasticæ, & decreta Conciliorum generalium, & præsertim Tridentini statuunt; ac etiam eos, qui post ipsorum Ordinariorum, vel etiam ab eis delegatorum, quorumcunque sententias, & decreta, aut aliàs fori Ecclesiastici iudicium eludentes, ad Cancellarias, & alias Curias sæculares recurrunt, & ab illis prohibitiones & mandata, etiam pœnalia, Ordinariis, aut delegatis prædictis decerni, & contra illos exequi procurant, eos quoque qui hæc decernunt, & exequuntur, seu dant auxilium, consilium, patrocinium, & fauorem in eisdem. §. 16.*

Contra vsurpantes iurisdictionem, aut fructus pertinentes ad personas Ecclesiasticas ratione beneficiorum.

CASUS XVII.

74 *Quive iurisdictiones, seu fructus, redditus, & prouentus ad Nos, & Sedem Apostolicam, & quascunque Ecclesiasticas personas ratione Ecclesiarum, Monasteriorum, & aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum pertinentes, vsurpant, vel etiam quauis occasione, vel causa, sine Romani Pontificis, vel aliorum ad id legitimam facultatem habentium expressa licentia, sequestrant. §. 17.*

Contra imponentes, aut recipientes decimas, aut alia onera à personis Ecclesiasticis absque Papæ licentia.

CASUS XVIII.

Quive collectas, decimas, taleas, præstantias, & alia onera clericis, Prælatis, & aliis 75 *personis Ecclesiasticis, ac eorum, & Ecclesiarum, monasteriorum, & aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum bonis, illorúmque fructibus, redditibus, & prouentibus huiusmodi absque simili Roman. Pontific. speciali, & expressa licentia, imponunt, & diuersis etiam exquisitis modis exigunt, aut sic imposita, etiam à sponte dantibus, & concedentibus, recipiunt. Necnon qui per se, vel alios directè, vel indirectè prædicta facere, exequi, vel procurare, aut in eisdem auxilium, consilium, vel fauorem præstare non verentur, cuiuscunque sint præeminentiæ, dignitatis, ordinis, conditionis, aut status, etiamsi imperiali, aut Regali præfulgeãt dignitate, seu Principes, Duces, Comites, Barones, & alij potentatus, quicunque etiam Regnis, Prouinciis, Ciuitatibus, & Terris quoquomodo præsidentes, Consiliarij, & Senatores, aut quauis etiam Pontificali dignitate insigniti. Innouantes decreta super his per sacros Canones, tam in Lateranensi nouissimè celebrato, quàm aliis Conciliis generalibus edita, etiam cum censuris, & pœnis in eis contentis. §. 18.*

Contra se interponentes in causis capitalibus contra personas Ecclesiasticas.

CASUS XIX.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes & quoscũque Magistratus, & Iu- 76 *dices, Notarios, scribas, executores, subexecutores quomodolibet se interponentes in causis capitalibus, seu criminalibus contra personas Ecclesiasticas, illas processando, banniendo, capiendo, seu sententias contra illas proferendo, vel exequendo, sine speciali, specifica, & expressa huius sanctæ Sedis Apostolicæ licentia, quique eiusmodi licentiam ad personas, & casus non expressos extendunt, vel alias illa perperam abutuntur, etiamsi talia committentes fuerint Consiliarij, Senatores, Præsidentes, Cancellarij, Vicecancellarij, aut quouis alio nomine nuncupati. §. 19.*

Contra destruentes, inuadentes, occupantes, &c. terras Romanæ Ecclesiæ subiectas. Casus XX.

77 *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui per se, seu alios, directè, vel indirectè, sub quocumque titulo, vel colore inuadere, destruere, occupare, & detinere præsumpserint, in totum, vel in partem, Almam Vrbem, Regnum Siciliæ, Insulas Sardiniæ, & Corsicæ, terras citra Pharum, Patrimonium beati Petri in Tuscia, Ducatum Spoletan. Comitatum Venaysinum, Sabinen. Marchiæ Anconitanæ, Massæ Trebariæ, Romandiolæ, Campaniæ, & Maritimas Prouincias, illarúmque terras, & loca, ac terras specialis commissionis Arnulphorum, ciuitatésque nostras Bononiam, Casenam, Ariminum, Beneuentum, Perusium, Auinionem, Ciuitatem Castelli, Tudertum, Ferrariam, Comaclũ, & alias Ciuitates, Terras, & loca, vel iura ad ipsam Romanam Ecclesiam pertinentia, dictaque Romanæ Ecclesiæ mediatè, vel immediatè, subiecta, necnon supremam iurisdictionem in illis Nobis, & eidem Romanæ Ecclesiæ competentem de facto vsurpare, perturbare, retinere, & vexare varijs modis præsumunt, necnon adhærentes, fautores, & defensores eorum, seu illis auxilium, consilium, vel fauorem quomodolibet præstantes.* §. 20

De absolutione censuræ huius Bullæ.

Volentes præsentes nostros processus, ac omnia, & quæcunque his litteris contenta, quousque alij huiusmodi processus, à Nobis, aut Romano Pontifice pro tempore existente fiant, aut publicentur, durare, suósque effectus omninò sortiri.

Cæterùm à prædictis sententijs nullus per alium, quàm per Romanum Pontificem, nisi in mortis articulo constitutus, nec etiam tũc, nisi de stando Ecclesiæ mandatis, & satisfaciendo cautione præstita, absolui possit, etiam prætextu quarumuis facultatum, & indultorum quibuscunque personis Ecclesiasticis, sæcularibus, & quorumuis Ordinantium, etiam Mendicantium, ac Militiarum regularibus, etiam Episcopali, vel alia maiori dignitate præditis, ipsisque Ordinibus, & eorum Monasterijs, Conuentibus, & Domibus, ac Capitulis, Collegijs, Confraternitatibus, Congregationibus, Hospitalibus, & locis pijs, necnon laicis, etiam imperiali, Regali, & alia mundana excellentia fulgentibus, per Nos, & dictam Sedem, ac cuiusuis Concilij decreta, verbo, litteris aut alia quacunque scriptura in genere, & in specie concessorum, & innouatorum, ac concedendorum, & innouandorum.

78 *Quòd si fortè aliqui cõtra tenorem præsentium talibus excõmunicatione, & anathemate laqueatis, vel eorũ alicui absolutionis beneficium impendere de facto præsumpserint, eos excommunicationis sententia innodamus, grauius contra eos, spiritualiter & temporaliter, prout expedire nouerimus, processuri.*

Declarantes, ac protestantes quamcunque 79
absolutionem, etiam solẽniter per Nos faciendam, prædictos excommunicatos sub præsentibus comprehensos, nisi prius à præmissis, cum vero proposito vlterius similia non committẽdi destiterint. Ac quoad eos, qui contra Ecclesiasticam libertatem, vt præmittitur, statuta fecerint, nisi prius statuta, ordinationes, constitutiones, pragmaticas, & decreta huiusmodi publicè reuocauerint, & ex Archiuis, seu capitularibus locis, aut libris, in quibus annotata reperiuntur, deleri & cassari, ac Nos de reuocatione huiusmodi certiores fecerint, eos nõ cõprehendere, nec eis aliter suffragari, quin etiam per huiusmodi absolutionẽ, aut quoscũque alios actus cõtrarios, tacitos, vel expressos, ac etiam per patientiam, & tolerantiam nostram, vel successorum nostrorum quantocunq; tempore continuatam, in præmissis omnibus & singulis ac quibuscunq; iuribus Sedis Apostolicæ, ac sanctæ Romanæ Ecclesiæ vndecumq; & quandocumq; quæsitis, vel quærendis nullatenus præiudicari posse, aut debere.

Non obstantibus priuilegijs, indulgentijs, 80
indultis, & litteris Apostolicis generalibus, vel specialib⁹ supradictis, vel eorũ alicui, seu aliquibus alijs cuiuscunq; ordinis, status, vel conditionis, dignitatis, & præeminentiæ fuerint, etiamsi, vt præmittitur, Põtificali, Imperiali, Regali, seu quauis Ecclesiastica, & mũdana præfulgeant dignitate, vel eorum Regnis, Prouincijs, Ciuitatibus, seu locis à prædicta Sede, ex quauis causa, etiam per viam cõtract⁹, aut remunerationis, & sub quauis alia forma, & tenore, ac cum quibusuis clausulis, etiam derogatoriarum derogatorijs concessis, etiam continentibus, quod excõmunicari, anathematizari, vel interdici non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de priuilegijs, indulgentijs, & indultis huiusmodi, ac de ordinibus, locis, nominibus propriis, cognominibus, & dignitatibus eorum mentionem, necnon cõsuetudinibus, etiam immemorabilibus, ac præscriptionibus quantumcunque longissimis, & aliis quibuslibet obseruantiis, scriptis, vel non scriptis, per quæ contra hos nostros processus, ac sententias, quominus includantur in eis, se tuuare valeant, vel tueri.

Quæ omnia quo ad hoc, eorum omnium tenores, ac si ad verbum, nihil penitus omisso, insererentur, præsentibus pro expressis habentes penitus tollimus & omnino reuocamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

81 *Vt verò præsentes nostri processus ad plurimorum omnium notitiam facilius deducantur, chartas, seu membranas processus ipsos continentes, valuis Ecclesiæ S. Ioan. Lateranen. & Basilicæ Principis Apostolorũ de Vrbe appẽdi faciemus, vt ij, quos processus huiusmodi cõcernunt, quod ad ipsos non peruenerint, aut quod ipsos ignorauerint, nullã possint excusationẽ prætendere, aut ignorantiam allegare, cũ non sit verisimile id remanere incognitum, quod tam patenter omnibus publicatur. Insuper vt processus ipsi, & præsẽtes litteræ, ac omnia & singula in eis contenta cõ fiant notoria, quo in plerisq; Ciuitatibus, & locis fuerint publicata, vniuersis, & singulis Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episc. & locorum Ordinarijs, & Prælatis vbilibet cõstitutis, per has scripta cõmittimus, & in virtute sanctæ obedientiæ districtè præcipiendo mandamus, vt per se, vel alium, seu alios, præsentes litteras, postquam eas receperint, seu earũ habuerint notitiam, semel in anno, ac si expedire viderint, etiã pluries in Ecclesiis suis, dum in eis maior populi multitudo ad diuina cõuenerit, solemniter publicent, & ad Christi fidelium mentes reducant, nuncient, & declarent.*

82 *Cæterùm Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, alijq; locorum Ordinarij, & Ecclesiarum Prælati, necnon rectores, cæterique curã animarũ exercentes, ac Presbyteri sæculares, & quorumuis Ordinum regulares, ad audiendas peccatorũ confessiones, quauis auctoritate deputati, transsumptum præsentium literarum penes se habeant, easque diligenter legere, & percipere studeant. Volentes earũdem præsentium transsumptis, etiã impressis notarij publici manu subscriptis, & sigillo iudicis ordinarij Romanæ Curiæ, vel alterius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eãdem prorsus fidem in iudicio, & extra illud vbique locorum adhibendam fore, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si essent exhibita, vel ostensa. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ excõmunicationis, anathematizationis, interdicti, innouationis, innodationis, declarationis, protestationis, sublationis, reuocationis, cõmissionis, mãdati, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autẽ hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ millesimo sexcẽtesimo vigesimo secũdo. 9. Kal. Aprilis. Pontificatus Nostri anno secundo.*

De excommunicationibus extra Bullam Cœnæ Papæ reseruatis.

83 EXtra Bullam præmissam sunt in corpore Iuris & in diuersorum Extrauagantibus multæ aliæ excommunicationes ipsi Summo Pont. reseruatæ, quas dispersas in vnum colligere studuerunt D. Anton. 3. *part. tit.* 24. Rosel. Angel. Syluest. Tab. Caiet. Armil. & alij Summistæ *verb. excommunicatio*, Nauar. *in manual. cap.* 27. *à num.* 25. Valer. Reginald. *in praxi lib.* 9. *num.* 226. *cum seqq.* Anton. *in Catechesi Neapol. lib.* 3. *cap.* 3. *cum seqq.* Molfes. *in sum. tract.* 7. *cap.* 18. Iul. Cæl. Rainerius *in catalogo censurarum & irregularitatum*, Iul. Lauor. *de Indulgent. p.* 2. *c.* 21. Filliuc. *tom.* 1. *tr.* 14. & 15. Tolet. *in instruct. Sacerd. lib.* 1. *c.* 19. *vsque ad cap.* 24. Suar. *tom.* 5. *disp.* 21. *vsque ad disp.* 24. Sayr. *eodem tract. lib.* 2. & 3. Iacob. de Graff. *in aureis decis. p.* 1. *lib.* 4. *c.* 19. *cum seqq.* & nouissimè ea professus Bonac. *de excom. particulari extra Bullam Cœnæ disput.* 2. post aliquas huius tract. impressiones in lucem editus. Vir litterarum eruditione, & incomparabili vitæ virtute excellens, orationi deditus, ac pœnitentiis assuetus, nobis singolari beneuolentia amicus, qui dum Praguensi Ecclesiæ suffraganeus designatur, & ab Vrbe Roma ad eam abscedit, felici itinere breuiùs quàm ad Germaniam peruenit ad Cœlos.

84 *Prima* harum excommunicationum Papæ reseruatarum fertur contra inferentes violentas manus in clerico, refertur *in cap. si quis suadente*, 17. *quæstio.* 4. & *in cap. mulieres, de sentent. excommunication.* refert Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam c.* 9. *excomm.* 1. Lauor. *d. cap.* 21. *a num.* 2. Filliuc. *tract.* 15. *à num.* 3. *cum seqq.* de qua plena manu agunt Nauar. *in manual. cap.* 27. *num.* 76. Petez *l.* 1. *tit.* 3. *lib.* 2. *Ordin. pag.* 61. Tolet. *in instruct. Sacerd. lib.* 1. *c.* 31. Sà *in Aphorism. verb. Excommunicat. pag.* 134. Beia *respons. casuum consciens. p.* 1. *casu* 46. & *casu* 60. Bonac. *de censuris disp.* 2. *q.* 4. *punct.* 5. *à princip.* Iacob. de Graffiis *in aureis decis. p.* 1. *lib.* 2. *c.* 49. Memor. Clericorum *c.* 9. *n.* 1. Bonac *d. disp.* 2. *p.* 3 *pag.* 6.

85 *Secunda*, contra falsarios, vel habentes penes se litteras falsas Papæ, vel aliorum Officialium Curiæ expressorum, *cap. ad falsariorum, cap. dura, de crimine falsi*, Lauor. *d. c.* 21. *num.* 10. Filliuc. *tract.* 15. *num.* 46. *vers.* 1. & *num.* 49. Gambat. *de casibus reseru. cap* 6. *num.* 1. de quibus vide Zerol. *in praxi Episcop. part.* 1. *verb. falsarij*, Salzed. & Bernard. *in pract. capite* 119. *in nouiss. edit.* Farinac. *in praxi crimin. part.* 6. *de falsit. quæst.* 151. *à num.* 7. Aldrete *de religiosa disciplina tuenda lib.* 2. *cap.* 17. *à num.* 21. Viuald. *post candelabr. aureum in expos. Bullæ Cœnæ à n.* 46. Sayr. *de censur lib.* 3. *c.* 10. *à num.* 4. Fr. Anton. de Sousa *in relect. de censuris Bullæ Cœnæ c.* 7. *disp.* 45. Aloys. Ric. *in decis. Curiæ Archiep. Neapol. p.* 1. *decis.* 36. Bonac. *d. disp.* 2. *q.* 3. *puncto* 4. & *in Bull. Cœnæ disp.* 1. *quæst.* 7. Procedit in fautoribus, & defensoribus falsariorum litterarum Apost. Farin. *dict. d. q.* 151. *num.* 9. Fr. Anton. de Sousa *d. cap.* 7. *disp.* 45. *n.* 2. Huius criminis Rei excommunicantur etiam hodie per Bullam in Cœna Domini in sexto casu, quia excommunicatione non ligantur non vtentes litteris falsificatis, Nauarr. *dict. cap* 22. *num.* 62. Iacob de Graffiis *dict. cap.* 18. *num.* 99. Viuald. *in explic. Bullæ Cœnæ num.* 50. Suar. *de censuris disp.* 21. *sect.* 2. *n.* 48. † Sicut etiam 86 non excommunicantur impetrantes litteras subreptitias, vel obreptitias, Iacob. de Graffiis *dict. capite* 18. *num.* 99. Salzed. *ad Bernard. dict. cap.* 119. *vers. incurrit.* Viuald. *in explicat. Bullæ Cœnæ, numero* 55. Suarez *dict. disp.* 21. *sect.* 2. *num.* 50. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloss.* 57. *num.* 45. Item non procedit in mandantibus falsificari, nec ad fautores præstantes auctoritatem huiusmodi falsificationibus, cùm nulla mentio de eis fiat, bene tamen incurrunt in illam, *d. cap. ad falsariorum*, Iacob. de Graffiis *d. c.* 18. *n.* 95.

Suar.

Suar. *d. disp.* 21. *sect.* 2. *num.* 48. Fr. Anton. de Sousa *dict. disp.* 45. *n.* 1.

87 *Tertia* contra eum, qui excommunicatus à delegato Papæ per annum manet in excommunicatione, nam post annum absoluitur à solo Papa, *capit. quærenti, de offic. deleg. c. studuisti, de offic. Leg.* Lauor. *d. c.* 21. *num.* 7. Filliuc. *tract.* 15. *num.* 46. *vers. prima, & num.* 47 Memor. Cleric. *c.* 9. *excommun.* 2. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam c.* 9. *excommunic.* 2. Sayr *de censur. lib.* 3. *cap.* 29. *num.* 1. Suar. *in simili tract. disp.* 22. *sect.* 2. *num.* 1. Bonac. *d. disp.* 2. *q.* 3. *punct.* 22.

88 *Quarta* contra clericos scienter & sponte admittentes excommunicatos à Papa ad diuina (Officia scilicet, vel Sacramenta) in his cum illis communicando *cap. significauit, de sentent. excommunic.* Nau. *cap.* 27. *n.* 93. Sayr. *lib.* 3. *cap.* 29. *num.* 5. Suar. *disp.* 22. *sect.* 1. *num.* 22. *tom.* 5. Tolet. *lib.* 1. *cap.* 55. *n.* 2. Rainer. *in catalogo excommunicationum extra Bullam cap.* 2. *excom.* 1. Lauor. *d. cap.* 21. *num.* 13. Filliuc. *tract.* 15. *num.* 168. Gambar. *d. cap.* 6. *num.* 2. Istè Bonacin. *d. disp.* 2. *q.* 5. *pun.* 3. quæ vt subeatur quinque requiruntur: *primò* quòd qui communicat sit clericus; *secundò* quòd communicet cum excommunicato à Papa per sententiam nominatim denunciato, iuxta *Extrauag. Martini V. Ad euitanda. Tertiò* quòd communicatio sit in Diuinis, admittendo eum ad diuina Officia. *Quartò* quòd id fiat scienter. *Quintò* quòd nullus subsit timor sic faciendi; ita Couar. *in cap. alma p.* 1. §. 3 *num.* 4. Clar. *lib.* 5. §. *fin. q.* 77. *n.* 18. Paul. Comitol. *respons. mor. lib.* 9. *q.* 29. *n.* 5. Coninch. *de censur. to.* 2. *disp.* 18. *n.* 33. *& n.* 136. Valer. Regin. *in praxi fori pœnit. lib.* 32. *n.* 94. Bonac. *dict. puncto* 3. *num.* 3. quamuis Papa non exprimat, extendit ad participantes, Henriq. *in summ. lib.* 13. *de excommunic. cap.* 8. §. 2.

89 *Quinta* contra incendiarios excommunicatos, & publicatos; illi enim per sententiam publicati à summo Pont. absoluendi sunt, *c. tua nos,* 19. *de sent. excommunic.* Clar. *lib.* 5. §. *fin q.* 77. *n.* 19. Nauar. *cap.* 27. *n.* 94. Tolet *lib.* 1. *c.* 35 *num.* 5. Suar. *disp.* 22. *sect.* 2. *num.* 15. Gambar. *dict cap* 6. *num.* 4. Memor. Clericorum *cap* 9. *excom.* 3. Lauor. *dict. c.* 21. *num.* 8. Filliuc. *tract.* 14. *n.* 46. *vers.* 4. Farin. *in praxi crimin. part.* 3. *q.* 110. *num.* 15. Rainer. *dicto loco cap.* 9. *excom.* 5. latè Sayr. *de censuris lib.* 3. *cap.* 29. *num.* 7. *cum sequentibus,* vbi *num.* 8. resoluit, quòd mulier incendiaria semel denunciata excommunicata, à solo Papa absolui potest, *num.* 10. quòd incendiarij Ecclesiarum denunciati, à Legato à Latere regulariter absolui nequeunt, & *n.* 12. quòd incendiarij, vt à solo Papa absoluantur, in speciali nomine impresso denunciari debent; nec sufficit denunciatio generalis; latè Bonacio. *dict. disp.* 2. *quæst.* 3. *punct.* 43. *à princip.* vbi *num.* 6. asserit ad incurrendam istam reseruationem sufficere generalem publicationem contra incendiarios.

90 *Sexta* contra excommunicatos ob Ecclesiæ fractionem cum spoliatione post denunciationem, quia eos solus Papa absoluit, *c. conquesti* 22. *de sent. excomm.* Clar. *dict. quæst.* 87. *num.* 20. D. Antonin. *part.* 3. *tit.* 24. *cap.* 10. Rainer. *in catal. censurarum extra Bullam cap.* 9. *excomm.* 6. vbi declarat Nauarr. *cap.* 27. *num.* 94. §. 8. Tolet. *lib.* 1. *c.* 35. *numer.* 6. Suar. *disp.* 22. *sect.* 2. *n.* 4. Filliuc. *tract.* 15. *num.* 46. *vers.* 5. *& num.* 54. Memor. Clericorum *cap.* 9 *excom.* 4. Lauor. *dict. cap.* 21. *num.* 9. Gambar. *dict. cap.* 6. *num.* 5. Bonacin. *de censur. extra Bullam disputat.* 1. *q.* 3 *puncto* 22. optimè Sayr. *lib.* 3. *cap.* 29. *n.* 13 *cum sequentibus,* vbi *num.* 14. resoluit Ecclesiam frangentes, & spoliantes ipso iure excommunicationem incurrere, & *n.* 15. asserit quòd Ecclesiam frangentes, & spoliantes ante denunciationem Episcopus absoluere valet, dummodo satisfacere velint iniuriam passis, & *num.* 16. dicit quòd Ecclesiam aperiens, vel frangens, vt spoliet, sed non spolians, in excommunicationem non incidit. & *num.* 16. quòd Ecclesiarum nomine in præsenti veniunt etiam Monasteria, Hospitalia, & alia loca pia: ita etiam hæc omnia tradunt Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.* 2. *q.* 58. *art.* 2. *& quæst.* 50. *art.* 2. Azor. *instit. moral. par.* 1 *lib.* 9. *cap.* 27. *quæst.* 12. Valeri. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 19. *n.* 60. vbi etiam Suar. *de censur. disp.* 22. *sect.* 2. *n.* 15. resoluit effringentem, seu spoliantem Sacristiam, si ipsa sit coniuncta Ecclesiæ, excommunicationem huius tex. incurrere.

Septima prohibet ne eligatur in Senatorem, vel in officium aliud Gubernationis Vrbis Romæ, vllus Imperator, Rex, Princeps, Dux, Marchio, Comes, &c. aut alius potentia, vel dignitate insignis, aut vllus frater, aut filius eius, &c. contrafacientes sunt excommunicati excomm. reseruata Summo Pont. *cap fundamenta, de elect. lib.* 6 Memor. Clericorum. *cap* 9. *excomm.* 6. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam c.* 9 *excomm* 8. vbi obseruat hanc excommunicationem hodie parum esse in vsu, quia Senator à Papa eligitur, Lauor. *d. c.* 21 *n.* 17. Filliuc. *tract.* 15. *n.* 57. *vers. prima, & n.* 58. Bonacio. *d. disp.* 1. *quæst.* 3. *p.* 49. 91

Octaua contra imponentes taleas clericis, & in clericos illas soluentes, *c. clericis, de immun. Eccles. lib.* 6. quoad clericos soluentes hæc excommunicatio est sublata *in Clem. quoniam, eod tit.* quo verò ad imponentes alia onera Clericis, & ipsorum bonis, non solùm non est sublata, sed relata *in Bulla Cœnæ casu* 18. Filliuc. *tract.* 15. *n.* 57. *vers quinta, & n.* 70. & 71. Item † contra omnes habentes dominium temporale, qui prohibent subditis ne quidpiam vendant personis Ecclesiasticis, neque eorum frumenta molant, sui panem coquant, &c. *in cap. fin. de immun. Eccles. in* 6. Nauarr. *c.* 27. *n.* 130. Suar. *to.* 5. *disp.* 23. *sect.* 4. *n.* 24. Sayr. *lib* 3. *c.* 34. *n.* 16. Memor. Clericorum *c.* 7. *excommun.* 3. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam c.* 7. *excomm.* 3. 92

Nona contra tribuentes facultatem vexandi, capiendi interficiendi personas, seu eorum, suorumque res, eo quod tulerint excommunicationis, suspensionis, seu interdicti sententiam, *cap. quicunque* 11. *de sentent. excommun. lib.* 6. Lauor. *d. capit.* 21. *num.* 19. Filliuc. *tract.* 14. *num.* 54 *vers.* 2. *& num.* 60. Henriq *in summ. lib.* 13. *cap.* 43. §. 3. *litt. F.* latè Bonacin. *d. disp.* 2. *q.* 3. *puncto* 15. Rainer. *loco citato cap.* 9. *excomm.* 7. vbi cum Suar. *tom.* 5. *disp.* 2. *sect.* 3. *num.* 2. *cum seqq.* obseruat huiusmodi grauamen debere esse per actionem iniuriosam, & contra iustitiam vt incurratur censura, siue illud fiat contra iudicem, qui sententiam tulit, siue contra eum, qui dedit occasionem ferendæ censuræ, siue contra eum, qui talem sententiam obseruat, vel non vult communicare cum tali excommunicato. Nota eum, qui aliquem ex prædictis occasione prolatæ censuræ vexauit in bonis, non affici excommunicatione, si re integra, id est, ante sequutum effectum, licentiam reuocauit, aut si nondum elapsi sint octo dies, infra quos præstita non sit pro dictis bonis satisfactio, vtraque enim conditio requiritur ad incurrendam censuram, dum grauamen in bonis factum fuit, secus si damnum illatum sit personis, nam statim ac damnum pro bonis illatum est, incurritur hæc censura, quia *in d. quicunque* assignatur spatium octo 93

dierum ad faciendam restitutionem, vel satisfactionem personis, non pro iniuriis personalibus. Ita gloss. *verb. re integra, in d.c. quicumque.* Nau. *d.c. 27. n. 99.* Suar. *d. disp. 52. sect. 3. n. 3. vers. atque hoc* Filliuc. *tract. 15. c. 3. q. 3. n. 62.* Bonac. *d. disp. 5. qu. 3.* ait reuocationem licentiæ datæ excusare, & *n. 3. puncto 15. n. 5.* vbi *n. 3.* resoluit quod vexans aliquem, qui censuram inualidam tulerat, non incurrit hanc excom. & *num. 7.* quòd ratam habens vexationem non eam incurrit, & *num. 8.* quod ista excommunicatio reseruatur Summo Pont. quoties delinquens in excommunicatione duorum mensium spatio perseuerat. Et contra insecutores hostiliter Cardinalium, vel alicuius clerici, aut religiosi de familia Domin. Papæ, vel Cardinalium percutientes, capientes eosdem, & dantes consilium, auxilium, & fauorem, receptatores, & defensores talium, *cap. felicis, de pœnis in 6.* Filliuc. *tract. 15. n. 57. vers. 4. & n. 67.*

95 *Decima* Inquisitores si alicui crimen hæresim falsò imponant (quod nunquam contigisse credendum est) & innocentes infament, præter alias pœnas, quibus pro mensura criminis puniendi sunt, in sententiam etiam excommunicationis maioris incurrunt, neque absolui possunt ab alio, quàm ab ipso Papa, præterquam in mortis articulo quo casu satisfactionem priùs offerre debent. *Clem. 1. § verùm de hæred.* Couar. *pract. cap. 36. num. 22.* Nauarr. *c. 27. num. 100.* Suar. *tom. 5. disp. 55. sect. 3.* Sayr. *lib. 3. c. 29. num. 55.* Tolet. *lib. 1. cap. 36. n. 1.* Memor. Clericorum *c. 7. excommunic. 1.* Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam c. 6. excomm. 1.* Filliuc. *tract. 15. n. 506. vers. prima, & n. 107.* Gambar. *de casibus reseru. c. 7. n. 1. & 2.* Ad hoc verò, vt contrahant hanc excommunicationem Inquisitores, & substituti ab Episcopis (Episcopi enim contrahunt tantùm suspensionem ab officio per triennium, vt in eodem tex.) debent tria concurrere. *Primò* vt faciant contra iustitiam; *secundò*, vt faciant scienter, vel contra propriam conscientiam; *Tertiò*, quod faciant amore, odio, &c. prout in tex. vno horum deficiente non incurritur in hanc censuram, gloss. *verb. obtentu in d. vers. verùm.* Alia est *in cap. eos, qui. de sentent. excommunic. lib. 6.* contra eos qui post obtentam absolutionem à priori excommunicatione Papali sub conditione comparendi coram Summo Pont. vel satisfaciendi parti læsæ, talem conditionem non implent tempore debito, refert Rainer. *dicto loco c. 9. excommunicat. 45.* Lauor. *dict. c. 51. num. 18.* Suar. *disp. 22. sect. 1. num. 6. & sect. 3. num. 9.*

96 *Vndecima* contra Religiosos, qui clericis, aut laïcis Sacramentum Vnctionis extremæ, vel Eucharistiæ ministrant, aut Matrimonia eorum solemnizant, non habita prius à Parocho speciali licentia; aut absoluunt excommunicatos à Canone, præterquam in casibus à iure expressis, vel priuilegio Ap. concessis; aut etiam à sententiis latis in Conciliis Prouincialibus, aut Synodalibus aut absoluunt à peccatis, à pœna, à culpa, cuius excommunicationis absolutio Sedi Apost. est specialiter reseruata. Ita habetur *in Clem. 1. de priuileg.* Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam c. 3. excomm. 2.* Lauor. *d. c. 21. num. 24.* Filliuc. *tract. 19. n. 184. cum multis seqq.* Marr. Alter. *de cens. disp. 22. cap. 3. dub. 3.* Gambar. *de casibus reseru. cap. 7. num. 3.* Bonacin. *d. disp. 2. quæst. 9. puncto 5.* Et quoad Sacramentum extremæ Vnctionis tenent Henriq. *in summ. lib. 13. c. 40. § 4. lit. N.* Zerol. *in praxi Episcop. par. 1. verb. Extrema Vnctio. § 5. pag. 258.* Fr. Emman. *quæst. Regular. to. 2. quæst. 60. art. 2. vers. decima*, Azor. *instit. moral. p. 1. lib. 55. c. 13. quæs. 5. vers. primum*, Paul. Comitol. *respons. moralium lib. 5. q. 44.* Fr. Ludou. Miranda *in man. Prælat. tom. 1. q. 49. art. 1.* vbi cum Syluest. & Soto, excipit Religiosos, qui in casu necessitatis absente Parocho, sine ipsius licentia speciali, de licentia interpretatiua, & præsumpta prædictum Sacramentum ministrauerint.

In compendio priuilegiorum Mendicantium *verb. excommunicatio. § 6.* dicitur quòd Sixtus IV. concessit Fratribus Minoribus, vt possint administrare Sacramenta Eucharistiæ, & extremæ Vnctionis, illis, quorum Confessiones audierint, quando Rectores, seu Curati eorum malitiosè, aut sine rationabili causa negauerint, seu distulerint illa ipsis administrare, & voluit quòd super hoc stetur assertioni eorundem Confessorum, vel pœnitentium; quod quidem modificatum fuit per Leonem X. *in Concilio Lateranen.* vt asserit Collect. *ibid. in § 10.* vt videlicet denegatio sine legitima causa facta per Rectores vicinorum testimonio probetur, aut requisito coram Notario publico facta declaretur: Et Eugen. IV. concessit Fratribus Minoribus Prouinciarum Regni Castellæ, vt omnia Ecclesiastica Sacramenta Tertiariis, Conuersis, Donatis atque Oblatis familiaribus, seruitoribus, & officialibus, & continuis commensalibus suorum Conuentuum possint administrare, quæ quidem concessio, vt aduertit Collect. *priuil. Mendicantium verb. absolutio ordinaria quoad Fratres, § 10.* per Pium II. extensa fuit ad totam familiam Cismontanam. Item *in prædicto compendio verb. Extrema Vnctio*, refertur quod Nicolaus Francus Apost. Sedis Nunnus, & Orator cum potestate Legati de Latere à præfata Sede deputatus in Regnis Castellæ, & Legionis, & Aragoniæ, concessit Monachis Sancti Benedicti obseruantiæ Hispaniæ, quòd si qui infra septa Monasteriorum infirmati fuerint, Extremam Vnctionem dare Apost. Auctoritate liberè, & licitè possint, Parochialis Presbyteri, vel alterius cuiuscumque Episcopi, vel Superioris licentia, aut assensu nullatenus requisitis.

Quoad Sacramentum Eucharistiæ de Iure communi *in d. Clem. 1.* cunctis prohibitum Religiosis, & Regularibus est illud administrare sæcularibus, absque Parochialis Presbyteri speciali licentia, & contrarium facientes sunt excommunicati ipso facto, & absolutio Sedi Apost. reseruatur, non obstantibus, &c. firmant Henriq. Paul Comitol. Azor. & Fr. Emman. *tom. 1. q. 56. artic. 1. & tom. 3. q. 57. art. 1.* dicens, Sanc. *de Matrim. lib. 3. disp. 23. n. 17.* vbi limitat si ministrent alieno religioso sine licentia Prælati Fr. Ludou. Miranda *d. tom. 1. quæst. 42. art. 5.* vbi *art. 3.* limitat etiam in casu vrgentis necessitatis, seu infirmitatis, & existente mortis articulo, deficiente Parocho. In compendio priuil. Mendicantium, *verb. excommunicare, § 4.* ex concessione Clementis Quinti, Nicolai etiam Quinti, Sixti Quarti, & Leonis Decimi, refertur concessum Generalibus, & Prouincialibus Ministris, & omnibus Confessoribus Ordinum Minorum deputatis ad audiendas Confessiones sæcularium, vt possint omnibus quarumcunque diœcesum quorum Confessiones audierint, Sacratissimi Corporis Dominici Communionem dare omni tempore, præterquam in die Resurrectionis Domini. 98

Item Sacerdotes Regulares matrimonia ministrantes, siue solemnizantes, non habita super his Parochialis Presbyteri licentia speciali, ipso facto sunt excommunicati excommunicatione Sedi Apost. reseruata, *d. Clem. 1.* Azor. *d. loco*, Fr. Emman. *d. tom. 3. q. 2. art. 1.* Fr. Ludou. Miranda *d. tom. 1. q. 48. art. 2.* 99

*art.*2.vbi contra gloss. *in d. Clem.*1. quæ verba illa, *matrimonia solemnizare*, ioterpretatur, pro solemniter benedicere asserit tam mioistrantes dictas solemnes benedictiones, quàm assistentes,& interessentes tanquam mioistros huiusmodi Matrimonij, absque Presbyteri parochialis speciali liceotia prædictam excommunicationem incurrere:aduerte huiusmodi licentiam debere esse expressam, Sanch.*de Matrimon.lib.4.disput.*35.*n.*4.& Vicarium generalem illam posse concedere asserit idem Saoch.*dict. lib.*3.*disp.*29.*num.*15.

100 *Duodecima* contra clericos,& Religiosos, qui violant Constitutionem illis prohibentem aliquem inducere ad vouendum, iuraodum, aut promittendum,vt sepulturam apud eorom Ecclesiam eligant, vel electam non mutent, *Clem. cupientes, de pœnis* Sayr.*lib.*3.*cap.*29. *num.*39. Tolet.*lib.*1.*cap.*36.*n.*3. Raioer: *in catalogo censurarum extra Bullam c.*2. *excommun.*2.*in princ.& c.*3.*excomm.*1. Lauor. *d cap.*21. *num.*25.Suar.*de censur. disp.*12.*sect.*4.*n.*25. Bonac. *d disp.*2.*quæst.*5.*puncto* 4.Filliuc.*tract.*15. *num.*170. Gambar.*de casibus reseru.c.*7. *num*.... Memor. Clericorum *c.*2.*excomm.*2. Hanc censuram oon incurrit Religiosus vnius Ecclesiæ inducens ad iurandum, &c. eligere sepulturam alterius Ecclesiæ. Nauarr. *d cap.*27.*num.*103. Booac. *dict. puncto* 4.*n.*2.*versic. secunda.*

101 *Decimatertia* cootra dominos temporales, & quoscumque, qui quomolibet cogunt aliquem in loco interdicto celebrare Diuina, & qui per præcones faciunt conuocare popolom ad illa audienda, & qui tunc hos,nunc illos,ad eadem aodienda conducunt,& qui prohibent oe publici excommuoicati, vel ioterdicti hac de re per illos,qui Missas celebrant, moniti exeant ab Ecclesia, similiter ipsi nominatim moniti cùm sint excommunicati, non exeuntes, contrahunt excommunicationem Papæ reseruatam, *Clement. grauis, de sentent. excommunic.* Tolet.*lib.*1. *cap.*36. *num.*4. Suar. *disput.*22. *sect.*4. *num.*17.*tom.*5.Memor.Clericorum *cap.*7.*excomm.*1. Nauarr.*d.cap* 27.*num.*104. Henriq. *lib.*13.*c.*43.§.3. *litt.E*,Saoch.*de matrimon.lib.*4.*disputat.*4.*numero* 8. me citato *in hoc loco* Homobon. *de examine Ecclesiastico tract.*11. *cap.*11. *quæs.*23. *resol.*2. Rainer. *in Catalogo censurarum extra Bullam cap.*7. *excomm.*1. vbi multipliciter declarat, *& cap* 9. *excomm.*9. Lauor *d. cap.*21. *num.*16. Filliuc. *tract.*15. *numer.*72. *vers.*1.*& num.*73.*& num.*202.*vers.prima, & n.*203. Gambar. *de casibus reseru.cap.*7.*numero* 5.latè Bonacin. *d. disput.*2.*q.*3. *puncto* 20. vbi plura ad iotelle-
102 ctum. † Item & contra Minores, qui tempore ioterdicti admittunt in suis Ecclesiis Fratres tertij Ordiois ad aodienda diuina Officia: hæc excommunicatio, vt habetur *in Clem.cum ex eo, de sentent. excommun.* satisfactione præmissa tollitur ab Episcopo,aliàs reseruatur Papæ, Memor. Clericorum *capit.*3.*excommun.*10. Lauor.*dict. capit.*21.*numero* 27.

103 *Decimaquarta* fertur in eos, qui cadauera hominum exenterant,incidunt in frustra, elixant,carnes ab ossibus separant, vt ossa transferant in sepulturá distantem; nisi hoc fieret in terris iofidelium, vt ossa in terras fidelium portentur. *Extrauag. detestanda, de sepultur.* Lauor. *de Indul. par.*2.*capit* 21. *num.*18. Filliuc. *tract.*15.*num.*72.*vers.*3.*& num* 77. Gambar. *de casibus reseru. cap.*7. *num.*7. latè Bonacin. *d. disp.*2. *q.* 3. *puncto* 45. quam quidem excommunicationem non incurrit, qui hoc facit cadaueri ne fœteat, aut anatomiam faciens, Nauarr. *d.cap.*27. *numer.*203. sicut etiam illam non incurrunt mandantes,consulentes, consentientes, &c. idem Nauarr.*cons.*54 *de sentent.excommun.*

Decimaquinta cootra committentes simoniam in Ordine,vel beneficio, vel religionis ingressu, similiter accipientes pro collatione, siue traditione possessionis beneficij, seu de dando aliquid iurare facientes prouisum de beoeficio, *Extrauag.*1.*&* 2 *de simonia inter com.* Suar. *disputat.*22. *sect.*5. *num.*11, Sayr.*lib.*3.*cap.*36 *n.*7.Memoriale Clericorum *cap.*3. *excommun.*4. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam cap.*3.*excomm.*4 *& cap* 9 *excomm* 11 *&* 12. Lauor.*d cap.*21.*num.*29. Filliuc *tract.* 15 *numero* 72. *vers.*6.*& num.* 82. Gambar. *de casibus reseru. cap.*7. *num.*8. *&* 9. latè Bonacin. *d. disp* 2. *q.*3. *puncto* 24. *per tot.* vbi *num.*5. limitat in simoniaco in collatione,seu consecutione peosionis,& *num.*7. si effectus nondum sit secutus, & *n.*20. quòd à summo Pont. sunt absoluendi. Voluit incorrere similem censuram Pios V. *Constit. sua* incip. *Durum nimis, anno* 1570. *Kalend. Iuny.* Non comprehendit simoniacos mentales tantùm, vel conuentionales, sed reales, Nauar.*c.*23.*num.*106 *& cap.*25.*n.*112.Azor, *instit.moral par.*2. *lib.*7.*cap.*17. *quæs* 9.*vers.si quæras.* Contra dantes,vel recipientes aliquid ex pacto pro ingressu in Religionem, extat excommunicatio *in Extrauag.*2.aliàs *sanè,de simon.* qoæ quidem non incurritur dando, vel recipiendo aliquid pro sustentatione ingredientis,etiamsi Monasterium diues sit, & locuples, vt per Syluest. *in summ. verb. simonia, n.*15.Sot.*de Iustit.lib.*9. *q.*6. *art.*2.*ad* 4. Miranda *in* *in tract.de monialib.quæst.*8.*art.*7.*concl.*2. Bonacin.*d. disput.* 2.*quæst.*3. *puncto* 29. *num* 4. Quamuis inter pauperem & diuitem Conuentum distinguant Soar. *de censur. disput.*22.*sect.*5.*num.*9. *& seq.* Mar. Alter. *eod. tract. tom.*2. *disput.* 18. *cap.*1. *column.* 11. *vers. quare videtur*, Filliuc.*tract.*15.*cap.*4.*q.*6.*numero* 84. *& seqq.* 104

Decimasexta contra omnes Fratres cuiuscumque Ordinis Mendicantium transeuntes ad Religionem non Mendicantium, excepta religione Carthusiana,sine licentia Sedis Apost. necnon & tales recipientes, *Extrauagans viam ambitiosa,de Regular.* Azor.*instit.moral.part.*1.*lib.*12.*cap.*14 *quæs.*12.*vers. inter Extrauag.quæst.*16.Memor.Clericorum *c.*3.*excommunic.*5. Filliuc. *tractat.*15. *num.*183.*vers* 3 *& num.*192.Suarez *tom.*5.*de censur.disputat.*22. *sect.*5. *num.*16. Gambar. *d cap.*7. *num.*10. Sayr. *eodem tractat lib.*3.*cap.*30.*num.*8. Ioseph.Aldret. *de relig. discipl.tuenda lib.*2.*cap.*18. *à num.*11. Lauor. *dict. cap* 21. *numero* 31. Bonacin. *d. disput.*2. *quæst.*9, *puncto* 1. 105

Ex priuilegiis Summ. Pont. Ordinibus Mendicantium concessis reperiontur aliquæ excommunicationes, quarum absolutiones ipse Summus Pontifex sibi reseruauit. *Prima* contra Magistros excludentes Fratres Prædicatores à studio Parisiensi, Alexand.IV. *Secunda* contra eos, qui libellos famosos conficiunt, aut habent, aut in vulgus emittunt versus, aut cantilenas in infamiam, & detractionem status Ordinis Prædicatorum, vel Minorum, Alexand. IV. Bonifac. IX. & Eugen. IV. S. Anton. *p.*3. *tit.*24. *cap.*70. Lauor. *d. cap* 21. *num.*114.*&* 120. Caiet. *excommun.*181. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam c.*9. *excomm.*19. Filliuc. *tract.*14 *num.*126.*vers.*3. *Tertia*, contra dicentes, vel defendentes, quòd Fratres Prædicatores & Minores non sint in statu perfectionis, & quòd oon liceat eis eleemosynas quærere, aot prædicare, aut Confessiones audire, de facultate Summi Pontif. sine consensu aliorum Prælatorum

infesio

inferiorum, & Rectorum Ecclesiarum, Alexand. IV. S. Anton. *p.* 3. *tit.* 24. *cap.* 70. Caiet. *cap.* 81. Nauarr. *cap.* 27. *num.* 109. Lauor. *d. cap.* 21. *num.* 109. *Quarta* contra quoscumque Iudices querelas Fratrum, aut Monialium Ordinis Prædicatorum suscipientes, vel de eis cognoscentes. *Quinta* contra illos qui in Ecclesiis, monasteriisve suis apostatas detinent eiusdem Ordinis, nisi illos eiecerint, vbi illis denunciatum erit. Sanct. Antonin. *par.* 3. *titul.* 24. *cap.* 7. Bonacin. *dict. disp.* 2. *quæst.* 9. *puncto* 3. Lauor. *dict. cap.* 12. *n.* 95. *Sexta* contra quemcumque Principem Laicum reformationem fratrum Conuentualium impedientem, ne fiat, aut factam mutari procurantem. *Septima* contra quoscumque Fratres Ordinis Sancti Augustini, qui prætextu arctioris regulæ ad alium Ordinem transiuerint sine licentia Prioris Generalis, item recedentes ab eo, & intra octo dierum spatium ad obedientiam non redierint. Memor. Clericorum *cap* 9. *excommun.* 37. *vers similis* *Octaua* contra omnes cuiuscunque status, & conditionis, qui impediunt, prohibent, vel quocumque modo molestant personas legitimè non impeditas volentes ingredi Religionem S. Benedicti, vel præsumunt aliquam molestiam, & iniuriam irrogare Monasteriis, aut Monachis, *in Constit.* Iulij II. 12. incip. *Et si ad vniuersas*, de qua Viuald. *in candel. aureo*, vbi *de excommun. extra Bullam n.* 45. Filliuc. *tract.* 15. *num.* 126. *vers. tertia.* Rainer. *d. cap* 9. *excommun.* & 38. Lauor. *d. cap.* 21. *num.* 71. *Nona* contra Religiosus euntes vltra mare sine suorum Superiorum licentia in scriptis, nec ibi sunt ad celebrationem, seu prædicationem admittendi, Ioan. XXII. *in extrauag ad nostrum* 2. *de Regularib.* Bonacin. *d. disp.* 1. *quæst.* 9 *puncto* 8. Filliuc. *tract.* 15. *num.* 183. *vers secunda, & num.* 190. Lauor. *d. cap.* 21. *num.* 97. *Decima* contra Fratres Prædicatores recipientes Fratres Minores, Alexand IV. *in Const.* incip. *Quo vos* 2. *Kalend. Iulij ann.* 1. Lauor. *d. cap.* 21. *num.* 105. Filliuc. *tract.* 25. *n.* 197. *vers.* 1. Bonacina *d. disp.* 2. *q.* 9. *puncto* 2. *n.* 4. *Vndecima* contra facientes violentiam in Ecclesiis Ordinum Cistercien. Clem IV. *Const.* incip. *ne propter, Perusij* 57. *Idus Maij.* Lauor. *d. cap.* 21. *num.* 106. *Duodecima* contra molestantes Fratres Ordinis sanctissimæ Trinitatis in eleemosynis perquirendis, *in Constit.* Clem. VII. incip. *Gratum Deo.* Lauor. *d. cap.* 21. *num.* 108. *Decimatertia* contra Claustrales recipientes, aut dantes habitum suæ Religionis Fratribus S. Francisci de Paula professis, sine licentia Papæ, & eius Generalis, extrauag. Iulij II. incip. *Virtute conspicuos*, & Leonis X. incip. *Quamuis*, & Pauli III. incip. *Sincera*, Lauor. *d. cap.* 21. *num.* 115. Filliuc. *tract.* 15. *num.* 197. *vers.* 3. Bonac. *d. disp.* 1 *q* 9 *puncto* 2. *num* 3. *Decimaquarta* contra Tertiarios, Eremitas, mulieres, aliósque Religiosos portantes habitum fratrum S. Francisci de Paula, *in Constit. Leonis X.* incip. *Licet alios*, Lauor. *d. c.* 21. *num* 115. Filliuc. *tract.* 15. *num.* 197. *vers.* 4. Bonac. *d. puncto* 2. *num.* 6. *Decimaquinta* contra Minores de obseruantia subornantes in electionibus, vel procurantes fauorem extra, ad officium obtinendum in Religione, *in Constit.* 131. Pij V. incip. *Pastoralis*, de qua Filliuc. *tr.* 15. *n.* 197. *vers. secunda.* Bonac. *d. q.* 9. *puncto* 4.

106 *Decimaseptima* fertur contra Ecclesiasticam libertatem, aut interdictum Sedis Apost. violantes, & contra conspirantes in personam, vel statum Papæ, aut offendentem Episcopum, vel aliom Ecclesiæ Prælatum. *Extrauag. Si dominici, de Pœnis. & remiss. inter comm.* Lauor. *d. cap.* 11. Filliuc. *tractat.* 15. *numer.* 72. *versic.* 4. & 5. *num.* 78. Gambar. *d. cap.* 7. *num.* 6. In eadem etiam contra absoluentes à casibus Bullæ Cœnæ, vel Papalibus prætextu priuilegiorum, idem de reseruatis Ordinario dicendum declaratum fuit in decreto Clem. VIII. hac de re edito sub die 9. Ianuarij 1601. Vide Filliuc. *tract.* 15. *num.* 180. *cum seqq.*

Decimaoctaua fertur contra eos, qui largiuntur, 107
vel accipiunt aliquid, vel promittunt in Curia Romana ad obtinendam iustitiam, vel gratiam in eadem Curia, Bonif. VIII. *in Extrauag.* 1. *de sentent. excommun.* quæ est *in Bull.* 1. *ord. pag.* 139. *tom.* 1. quam renouauit etiam maioribus pœnis Gregor. XIII. *in sua Constit.* 20. incip. *Ab ipso Pontificatus nostri*, & exornauit suis commeot. Nauarr. *in tract. de datis, & promissis*, & Constit. referunt Virgin. Boceat. *de pact p.* 1. & 2. *in princip.* Molin. *de Instit. tom* 1. *disput* 92. Quarant. *in sum. Bullarij verb. data & promissa*, Nald. *in summ. verb. gratia num.* 13. Bonac *d. disput.* 2 *quæst.* 3. *puncto* 31. & vide de materia Nauarr. in *Manual. cap.* 27. *numer.* 106. *vers vigesima tertia*, Sayr. *in Claui Regia lib.* 3. *cap* 11. *num.* 13. *vers. alij vero*, Paul. Comitol *respons. moral. lib* 6. *quæst.* 7. Farin. *in praxi crimin. part.* 3. *q.* 111. *num* 291. *cum seqq.* Memor. Cler. *cap.* 9. *excommun.* 27. Filliuc. *tract.* 15 *num.* 72. *vers.* 9. & *num.* 92. & *n.* 127. *vers prima, & num.* 128 *cum multis seqq.* vbi latè declarat, Gambar. *de casibus resern. c.* 7. *n.* 11. Vide infrà *hac alleg n.* 177.

Decimanona contra rapientes bona Cardinalium, 108
dum in Conclaui sunt, seu electi in Papam, Concil. Constantin. *in decret. om. ns at. as*, refert Memor. Clericorum *cap.* 9. *excommunic* 33. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam cap.* 9. *excommun.* 35. Lauor. *d. cap.* 21. *num.* 101. latè Bonacin. *d. disp.* 2. *q.* 3. *p.* 9.

Vigesima contra dicentes mortaliter peccare, vel 109
esse hæreticos eos, qui defendunt Beatissimam, & gloriosissimam Virginem Dei matrem esse conceptam sine peccato originali, vel è contra, & affirmantes peccare eos, qui colunt festum Conceptionis, & qui Concionibus intersunt, Sixtus Quartus *in Extrauag. Graue nimis, de Reliq. & venerat. Sanctorum*, Pius Quintus *Constit.* 114. Nauarr. *cap.* 27. *num.* 107. Suar *tom.* 5. *disp.* 22. *sect.* 5. *n.* 30. Sayr. *lib.* 3. *c.* 30. *num.* 10. Memor Clericorum *cap.* 5. *excomm.* 4. & *cap.* 9. *excomm.* 11. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam c.* 5. *excomm.* 4 & *c.* 9. *excomm.* 14. Lauor. *de Indulg. p.* 1. *c.* 21. *num.* 52. *cum seqq.* Filliuc. *tract.* 15. *n.* 72. *vers.* 8. *num.* 88. Gambar. *de casibus reseru. cap.* 7. *num.* 2. latè Bonacin. *d. disput.* 2. *q.* 3 *puncto* 34. Innouatur per Concil. Trident. *sess.* 5. *de peccato origin. in fine*, & *à Sacra Congregatione Sancta Romana Ecclesiæ, & vniuersalis Inquisitionis coram Sanctiss. Domino Paulo Quinto felicis recordationis die* 31. *Augusti* 1617. relata per Campan. *de diuersor. iuris Canon. rubr.* 12. *c.* 13. *num.* 140. Vbi de nouo habetur, quòd † *in posterum, donec articulus huiusmodi à* 110
Sancta Sede Apost. fuerit definitus, vel per Sanctitatem suam, & Sedem Apostol. fuerit aliter ordinatum, non audeant in publicis concionibus, lectionibus, conclusionibus, & aliis quibuscunque actibus publicis asserere, quòd eadem Beatissima Virgo fuerit concepta cum peccato originali, & quod etiam negatiuam opinionem, videlicet, quòd non fuerit concepta cum peccato originali in publicis actibus asserentes, aliam opinionem non impugnent, nec de ea aliquo modo agant, seu tractent, sub censuris, & pœnis prædictarum Const tribuens in super tam Episcopis, & Prælat. Superiorib. aliisque Ordinariis locorum, quàm hæretica prauitatis vbique locorum deputatis Inquisitorib. potestatem seuerè animaduer-
ten

mittendi contra transgressores, etiam Regulares cuiusuis Ordinis, & instituti, etiam quomodolibet exemptos, & alias quascunque Ecclesiasticas, & saeculares personas, cuiuscunque status, conditionis, gradus, aut dignitatis, tam Ecclesiastica, quam saecularis. Vide inf. à *alleg.* 105. à *num.* 58.

111 Verùm quia in optato casu incidit praesens scriptura in die Festi Conceptionis Beatissimae Virginis non sine admiratione, quod & iterum fortunatè mihi accideat Vlissipone in anno 1617. vbi in eodem die peruenit ad manus meas praedictum Sacrae Congregation. decretum, eo tempore, quo Typis mandabam Remissiones illas in Concilium Tridentinum, quibus illud magna iucunditate inserui, primusque Portugaliae Regno, ne dicam in tota Hispania, praelo tradidi, haec in peculiarem Beatissimae Virginis fauorem accepi, eo quod semper verissimam illam sum amplexus opinionem, quod scilicet sine vlla macula sit concepta, quam multis comprobant, & tuentur Henriq. *in summ. lib.* 3. *c.* 11. §. 4. *in fine.* Azor. *institut. moralium p.* 1. *lib.* 4 *c.* 34. *quaest.* 3. *& part.* 2. *lib.* 1. *cap.* 21. *quaest.* 1. vbi de institut. Festiuitatis Conceptionis Beatiss. Virginis, Nauarr. *in man praelud.* 8. Fr. Emman. *quaest R gular. tom.* 1. *quaest.* 57. Spin. *in speculo testam. gloss.* 3 *princip. n.* 17. Ceuall. *communium contra comm quaest.* 546. Martin. Delr. *disquisitionum magicarum lib* 4. *cap.* 1. *quaest.* 3. *sect.* 9. *pag mihi* 260. *cum sequentib.* Paul. Comitol. *respons moralium lib.* 6. *quaest.* 40. Suarez *de religione tom.* 1. *lib.* 2. *c.* 8. *num.* 2. Gabriel Vasquez *in tertiam p. Diui Thomae tom.* 2. *disp.* 116. Aldrete *de religiosa disciplina tuenda lib.* 2 *c.* 20. *num.* 14. & volumen integrum edidit de Immaculata Virginis conceptione Lusitanus noster Ægidius de Praesentatione, praeceptor colendissimus, in Conimbricensi Academia, olim Sacrae Theologiae Vesperarius Professor emeritus. Deinde ad Immaculatae Deiparae Virginis Conceptionis defensionem edidit librum alium P. Ferdinandus Quirinus de Salazar Conchensis, è Societate Iesu.

112 Virgo Sanctissima aetatis suae anno decimoquinto peperit Saluatorem, deinde vixit vna cum Filio triginta tribus annis, & ex hac vita migrauit anno decimo quinto post mortem Filij: & proinde anno aetatis suae sexagesimotertio, & ex eo, quòd tot annos vixit, eius Corona continet 91. Aue. Ita Henriq. *in sum. lib.* 7. *cap.* 19. §. 3. *propè fin.* Nauarr. *in miscel. de Psalterio, & Rosar. Virg. Mariae miscel.* 3. *num.* 3. latè Azor. *d p.* 2. *cap.* 20. *quaest.* 5. Hieron. Roman. *de repub. Christ. lib* 5. *cap.* 12. *ad fin.* Pineda *in Mona ch. Eccles. p.* 2. *lib.* 12. *cap.* 22. Caesar. Baron. *tom.* 1. *Annalium Ecclesiae anno Christi* 48. *pag.* 417. P. Ioann. Rebello *in dialogis miraculorum Rosarij Beatae Virginis f.* 45. *verso.* Campanil. *in diuers. Iuris Canon. rubr.* 7. *c.* 6. *num.* 159. Quamuis Beatissimam Virginem anno aetatis suae septuagesimo secundo, vel septuagesimo tertio mortuam fuisse asserat Epiphanius Presbyter Constantinop. *in libello de vita, & obitu Deiparae*, quem sequuntur Chronica Beati Francisci *part.* 3. *fol.* 265. *verso.* Fr. Emman. *quaest. Regul. tom.* 2. *quaest.* 87. *art.* 3. Suar. *de relig. tractat. de orat. lib.* 3. *cap.* 9. *num.* 10.

113 *Vigesimaprima* contra eum, qui prouisus de Ecclesia, vel Monasterio vacante à Sede Apostolica, earum prouisionum notarioribus aliquid dederit, promiserit, promissumue soluerit, ex *Const.* 5. *vel* 4. Gregor. XI. incip. *Sollicitè*, de qua Filliuc. *tract* 15. *num.* 95. *vers. prima, & num.* 96. Iacob. de Graffiis *lib.* 4 *cap.* 23. *num.* 3. Gambar. *d. cap* 7. *numer.* 15. Memor. Clericorum *cap.* 1. *excomm.* 8, Lauor. *dict. capit.* 21. *num.* 47. Bonacin. *dict. disput.* 2. *quaest.* 5 *puncto* 17.

Vigesimasecunda contra laïcum, qui Ecclesiasticum relegauerit, aut proscripserit, & qui proscriptionem scripserit, Vrban. VI. *Const* 6. incip. *Quia sicut*, Filliuc *tract.* 15. *n.* 202. *vers. tertia, & num.* 205. Gambar. *dict cap.* 7. *num.* 16. 114

Vigesimatertia fertur contra quemcunque Ordinis Ecclesiastici, qui alium Ecclesiasticum ad forum laïcale traxerit, & contra quemcunque laïcum auxilium, consilium, fauorem, ea in re dantem, Martin. V *Constit.* 4. aliàs 5. incip. *Ad reprimendas*, Nauar. *cap.* 27. *n.* 71. Laupt. *d. cap.* 21. *num.* 96. Gambar. *d cap.* 7. *num.* 17. Memor. Clericorum *cap.* 5. *excommunic.* 6. vbi dicunt hanc excommunicationem esse in Bulla Coenae, si fiat auctoritate iudiciali laïca, Bonac. *d. disp.* 2. *q.* 5 *puncto.* 6. 115

Vigesimaquarta contra ministros Papae, & omnes officiales, etiam Episcopali dignitate praeditos in terris Eccl. officium quodcunque exercentes, qui munera accipiunt, praeter esculenta, & poculenta, quae biduo consumi possunt, Paul. 2. Gamb. *d. cap.* 7. *n.* 18. Bonac. *d disp.* 2. *q* 7. *puncto* 8. vbi tenet Cardinales gubernatoris officium gerentes non ligari hac excom. 116

Vigesimaquinta contra quoscumque de Ecclesia, vel locis sacris lapides, & alia ornamenta auferentes, & contra eos, qui auferentibus, seruanti, & retinenti auxilium, vel fauorem dederint. Sixt. IV. *Constit.* 3. Memoriale Clericorum *c.* 9. *excommunic.* 14. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam cap.* 9. *excommun.* 17. Lauor. *dict. cap.* 21. *num.* 79. Gambar. *d. cap.* 7. *num.* 19. latè Bonacin. *dict. disput.* 2. *q.* 3. *puncto.* 13. 117

Vigesimasexta contra illos, qui se finxerunt oratorem, aut familiarem, seu commensalem Cardinalis, vel assistentis, vt litteras Apostolicas gratis expediant. Innoc. VIII. *Constit.* 7. aliàs 11. incip. *Cum sicut die* 18. *mensis Augusti ann.* 1487. *in Bull. tom.* 1. *fol.* 382. Leo Decimus *Const.* 27. incip. *Inhaerendo, die* 20. *February ann.* 1517. *in Bullar. tom.* 1. *pag* 320. Memor. Clericorum *cap.* 9. *excommun.* 13. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam capit.* 9. *excomm.* 16. Lauor. *d. c.* 21. *num.* 74. Filliuc. *tract.* 15. *n.* 95. *vers. tertia, & n.* 99. Gambar. *de casibus reseru. cap.* 7. *num.* 20. 118

Vigesimaseptima fertur contra quoscumque in sermonibus, & praedicationibus miracula falsa, incertáve populo renunciantes, vel prophetias ex sacra Scriptura non desumptas praedicare audentes, Ecclesiaeve Praelatis scandalosè detrahentes, Leo Decimus *in Concilio Lateranen. sess.* 9. & 11. incip. *Superna maiestatis*, Memoriale Clericorum *capit.* 5. *excommunic.* 3. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam excomm.* 3. *c.* 5 Filliuc. *tract.* 15. *numer.* 176. Gambar *dict. cap.* 7. *num.* 21. Bonacin. *d. disp.* 2. *q.* 5. *puncto* 2. 119

Vigesimaoctaua contra eos qui in duello pugnauerint, campum dederint, auxilium praestiterint, Pius IV. *in sua Bulla*, incip. *Ea quae. de ann.* 1560. *Idib Nouembris*, de qua Filliuc. *tract.* 15. *num.* 95. *vers. septima, & num.* 103. Gambar. *d cap* 7. *num* 22. me citato *in hoc loco* Cirlio. *controuers forens. lib.* 1. *cap.* 114. *num.* 1. latè Bonac. *d. disp.* 2. *q.* 3. *puncto* 48. Gregor. XIII. in alia incip. *Ad tollendum, de ann.* 1582. *nono Decembris*, vbi excommunicationem, & poenas à praefato Pio Quarto, & Concil. Trident. *sess.* 25. *de reformat. c.* 19. extendit aduersùs omnes illos, qui non publicè quidem, priuatim tamen ex condicto, statuto tempore, & in loco conuento 120

monoma

monomachiam commiſerunt, etiamſi nulli patrini, ſociive ad id vocati fuerint, nec loci ſecuritas habita, nullæ prouocatoriæ litteræ, aut denunciatorij chartulæ præceſſerint; extenditque contra locorum dominos, ſi certamen ex condicto permiſerint, aut quantum in ſe fuerit, non prohibuerint; necnon contra eos omnes, qui duellum huiuſmodi fieri mandauerint, instigauerint, auxilium, conſilium, vel fauorem dederint, aut equos, arma, pecuniam, cômeatum, & alia ſubſidia ſcienter ſubminiſtrauerint, aut ex compoſito expectatores, vel ſocios, ſi ſe quouis modo præbuerint, etiamſi illi, qui ad locum deſtinatum pugnaturi acceſſerunt impediti pugnâ non commiſerint, per ſeipſos non ſteterit, quominus illa committeretur. Vltimò Clemen. VIII. *Conſtit ſua* 11. incip. *Illius vices, de ann.* 1592. confirmauit prædeceſſorum ſuorum pœnas, & excommunicationes, eamque extendit ad Reges, Imperatores, & alios quoſcunque, qui non ſolum publicè, ſed etiam priuatim ſine chartulis, litteris prouocatoriis, vel patrinis duellum commiſerint, vel ſi conuenerint, vt non ſinguli cum ſingulis, ſed bini, terni, aut plures hinc inde pugent, refert Quaranta *in Summ. Bullary verb. duellum.* & Bonacin. *dict. puncto* 48 *num.* 10 25. Et de hac re plures citat Doctores Cened. *ad Decretal collect.* 117. *num.* 4. quibus adde Peregrinum, & Florou. *in ſuis tract. de duello,* Zerol. *in praxi Epiſcop. verb. duellum.* Galer. *in margarita caſuum conſcient. eod. verb.* Fr. Emmao. *quæſt. Regular. tom.* 3. *quæſt.* 61. *art.* 1. *verſ.* 12. Sayr. *in Claui Regia lib.* 7. *cap.* 13. *num.* 11 *cum ſequentibus,* & *de cenſur. lib.* 3. *capit.* 31. *à numero* 19. Petr. Caball. *in tract. de omni genere homicidij num.* 76. *cum multis ſequentibus,* Farinac. *conſil.* 9. Paul. Comit. *reſponſ. moral. lib.* 6. *quæſt.* 13. *cum ſequent.* Molin. *de Iuſt. tract.* 3. *diſputat.* 17. Mart. Delr. *diſq. mag. lib.* 4. *capit.* 4. *quæſt.* 4 *ſect.* 2. Valer. Reginal. *in praxi fori pœnit. lib.* 21. *cap.* 7. *à numer.* 75. Sanch. *in præcepta Decalogi lib.* 2. *cap.* 39. *num.* 19. *cum ſequentibus.* Bonacina *de cenſur. diſputat.* 2. *quæſt.* 6. *puncto* 2. *à numero* 1. vbi *num.* 15. aſſerit ab excommunicatione contracta ob aliquod delictum in cauſa duelli poſſe Epiſcopum abſoluere, quando delictum eſt occultum per Concil. Trident. *ſeſſ.* 14. *de reformat. cap.* 6. quod non videtur abrogatum per dictam Bullam Clem. VIII. vbi abſolutionem prædictæ excommunicationis ſibi reſeruauit, cum in ea nulla fiat ſufficiens reuocationis mentio illius decreti, quæ mentio neceſſaria videtur, vt illud decretum cenſeatur reuocatum, iuxta allegata in alio loco. Vide *inf. n.* 178. nouiſſime me cit. *in hoc loco* Trul. *in expoſit. Decalogi lib.* 5. *c.* 1. *dub.* 13. vbi de duello.

121 *Vigeſimanona* contra quoſcunque in officio Sanctæ Inquiſitionis impedientes, vel perturbantes Epiſcopos, & Inquiſitores hæreticæ prauitatis, Iul. II. *Conſt.* 16. & Pius V. *Conſtit.* 83. vbi eam profere contra illum, qui aliquem Inquiſitorem, aduocatum, promotorem, notarium, aliúmve miniſtrum officij Sanctæ Inquiſitionis, aut denunciatorem, accuſatorem, aut teſtem cauſa Fidei perterrefecerit, occiderit, verberauerit, deiecerit, aut eiuſdem Sacræ Inquiſitionis, aut miniſtrorum ædes, aliaſve res expugnauerit, inuaſerit, incenderit, aut eiuſdem libros, exemplaria, litteras, & alia quæcunque ſcripta combuſſerit, diripuerit, interuerterit, aut quocunque modo aſportauerit, & qui in conſilium, auxilium, vel fauorem præſtiterit, aut qui contra Sacræ Inquiſitionis officium delinquentibus veniam petere aut pro illis intercedere tentauerit Gambar. *de caſibus reſeru. cap.* 7. *num.* 23.

Trigeſima contra quoſcunque Cameræ Apoſt. libros, vel ſcripturas occultantes, aut retinentes, vel ſcientes raptores non manifeſtauerint. Iulius III. 122
Conſtit. 14. incip. *Cùm ſicut,* 15. *Kalend. Septemb. ann.* 1507. *in Bul. tom.* 1. *pagin.* 42. & *Conſtitut.* 56. Sixti V. incip. *Non ſine maxima, die* 27. *Aprilis* 1587. *in Bullario pag.* 573. *tom.* 2. Memor. Clericorum *cap.* 9. *excomm.* 15. Rainer. *d. loco c.* 9. *excomm.* 18. Filliuc. *tract.* 15. *numer.* 126. *verſ. ſecunda.* latè Bonacin. *d. diſput.* 2. *q.* 3. *puncto* 11. Et contra detinentes iocalia, & alia quæcunque bona ad Sedem Apoſt. ſpectantia, ac ſcientes, & non reuelantes, *in Conſt.* 4. Pij IV. incipit. *Paſtoralis Officij,* 5. *Apr.* 1563. *in Bullar. pag.* 5. *tom.* 2. Et contra alios †, qui 123
cum Miniſtri Reuer. Cam. Apoſt. ſint, rationes integrè, & fideliter non reddunt, *in Conſt.* 40. Paul. III. incip. *Cùm ſicut accepimus, die* 21. *April.* 1544. *in Bul. tom.* 1. *pag* 679. me citato *in hoc loco* Lauor. *d. cap.* 21. *num.* 69. Filliuc. *tract.* 15. *num.* 206. *verſ. ſecunda,* & *num* 208.

Trigeſimaprima contra illos, qui vt beneficium 124
Eccleſiaſticum impetrent, ſe pro alio in examine ſuppoſuerint, vel nouas penſiones offerunt, aut beneficia impetrant pro aliis, vt ab eis aliquid conſequantur, vel pro ſeipſis, vt aliis poſtea cum penſione reſignent. Paul. IV. *Conſt.* 12. incip. *Inter cæteras, die* 25. *Nouembr* 1557. *in Bullario tom.* 1. *pag.* 731. Rainer. *in catalogo cenſurarum extra Bullam cap.* 9. *excommun.* 20. Lauor. *d. cap.* 21. *num.* 70. Filliuc. *tractat.* 15. *num.* 95. *verſ. quinta,* & *num.* 101. Gambar. *d. cap.* 7. *num.* 14. latè Bonacin. *d. diſput.* 2. *q.* 3 *puncto* 26 *per tot.* vbi *n.* 3. tenet impetrantem pro alio penſionem, animo poſtea aliquid paciſcendi circa eam, non ligari excommunicatione, & *n.* 4. quòd beneficium impetrans animo illud permutandi cum alio, aut illud poſſidendi donec pinguius obtinuerit, non afficitur hac excomm. & *n.* 7. quod beneficium procurans pro ſe intentione illud reſignandi, non incidit ſtatim in excommunicationem, niſi poſtea beneficium re ipſa conſequatur, & *n* 9. quod procurantes beneficia extra Romanam Curiam cum animo illa reſignandi, non incidit in excommunicationem. De excommunicatione contra dantes, vel promittentes aliquid nunciantibus prouiſiones à Sede Apoſt. factas, mentionem facium Filliuc. *tract.* 15 *cap.* 5. *quæſ.* 2. & Bonacin. *d. diſp.* 2 *q.* 2. *puncto* 27. † Et contra exigentes, 125
vel petentes aliquid in collatione, aliáve prouiſione beneficiorum Eccleſiaſticorum, vel ad illorum poſſeſſionem admiſſione, extat *Conſtit.* 104. Pij V. incip. *Durum nimis, Kalend. Iunij* 1570. *in Bullar. tom.* 2. *pag.* 310.

Trigeſimaſecunda contra tractantes de nouo Pa- 126
pa eligendo viuente alio, ac eorum complices, & fautores Paul. IV. *Conſt.* 16. incip. *Cùm ſecundùm,* 17. *Kalend. Ianu.* 1558. *in Bullario pag.* 735. Filliuc. *tract.* 15. *num* 95. *verſ.* 6. & *num.* 192. Rainer. *in catalogo cenſurarum extra Bullam cap.* 1. *excomm.* 3. & *cap* 9 *excom.* 19. Lauor. *d. cap.* 21. *n.* 45. latè Bonac. *d. diſput.* 2. *puncto* 1.

Item contra omnes cuiuſcunque gradus, etiamſi Imperatores, aut Cardinales, ſint, qui promiſſiones, ſtipulationes, conuentiones, aut pacta, aut contractum aliquem faciunt ſuper vita, aut morte, aut ſuper futura creatione Summi Pont. vel vacante Sede Apoſt. aut etiam ſuper futura creatione Cardinalium, quam etiam ſententiam incurrunt permittentes huiuſmodi tacitè, vel expreſsè fieri in terris, ciuitatibus, locis, & dominiis ſuis: vel conſilium, auxilium, aut fauorem in prædictis dantes.

Greg.

Greg. XIV. *in sua const. edita* 21. *Martij* 1591. Rainer. *in catalogo censur. extra Bullam c.* 1. *excomm.* 3. *in fine, & c.* 9. *excom.* 30. Lauor. *d. c.* 21. *n.* 47. Azor. *instit. moral. p.* 3. *lib.* 11. *c.* 20. Filliuc. *tract.* 37. *cap.* 3. *q.* 7. Bonacin. *d. disp.* 2. *q.* 3. *punct.* 2.

127 Item contra Cardinales, qui Sede vacante contrauenerint iis, quæ ordinata sunt à Iulio II. vt sine simonia eligatur Papa. *in constit. eiusdem Iulij II.* incip. *Cum tam diuino*, quæ est 2. Nauarr. *d. cap.* 27. *n.* 211. *vers. trigesima prima.* Suar. *tom.* 5. *disp.* 22. *sect.* 6. *num.* 2. Sayr. *lib.* 3. *c.* 31. *n.* 3. *in fine.* Rainer. *in catalog. censurarum extra Bullam cap.* 1. *excomm.* 1. *vers. nota secundò.* Lauor. *d. c.* 21. *n.* 38. Filliuc. *tract.* 15. *n.* 198. *vers. secunda, & num.* 199.

128 Item contra Cardinales reuelantes aliquid de actis secretè in Consistorio, existente præcepto Papæ, vt non reuelentur, habetur *in Concil. Lateranen.* sub Leone X. *sess.* 9. incip. *Superius statuimus*, Nau. *d. cap.* 27. *num.* 110. *& seqq.* Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam cap.* 1. *excommunic.* 2. Lauor. *dict. c.* 21. *num.* 99. Filliuc. *tract.* 15. *num.* 198. *vers. tertia, & num.* 200.

129 *Trigesimatertia*, contra quoscunque litteras, aut scripturas cuiusuis generis, aut nuntium, aut signum ad eos, qui sunt in Conclaui, mittentes, & contra eos qui receperint, & qui è contra è Conclaui ad eos, qui foris sunt, scripserint, vel miserint, etiamsi Cardinalatus honore fulgeant, Pius IV. *Constit.* 51. aliàs 62. incip. *In eligendis*, 11. *Octobris* 1562. *in Bullar. tom.* 2. *pag* 93. Memor. Clericorum *cap* 9. *excom.* 19. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam c* 9. *excomm.* 22. Lauor. *d. c.* 21. *n.* 80. Filliuc *tr.* 15. *n.* 95. *vers. nona, & n.* 116. Gambar. *d. c.* 7. *n.* 26. Bonac. *d. disp.* 2. *q.* 2. *puncto* 34.

130 *Trigesimaquarta* contra omnes, qui in proprios vsus conuertunt per vim, vel suppositas personas, bona Ecclesiæ Concil. Trid. *sess.* 22. *cap.* 11. referunt Filliuc *tract* 15. *num.* 75. *vers.* 10 *& num.* 117. Lauor. *d cap.* 21. *num* 100. Memor. Clericorum *cap* 9 *excommun.* 34. Suar. *de censur tom.* 5. *disput.* 22. *sect.* 6. *num.* 22. Sayr. *in simili tract lib.* 3. *c.* 31. *num.* 26. Salzed. *ad Bernard. in pract. c.* 74. *in fine.* Vgolin. *de potest Episc. c.* 8. §. 4. *num.* 1. Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. part.* 1. *cap* 5. *num* 44. Glorir. *resp.* 12. *num* 7. Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiep. Neapol. decis.* 51. *&* 403 *part.* 4. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam c.* 2. *excomm.* 6. Vbi ex declarat. S. Congreg. asserit clericos scienter consentientes huic nefandæ vsurpationi, aut fabricatores, seu causam illius dantes incurrere hanc censuram, aliàs non, *& c.* 9. *excomm.* 36.

Item contra omnes, qui per vim, metum, fraudem, aliámve artem, bona, fructus, aut iura Ecclesiarum, locorúmve piorum occupant, Clericos item qui nefandæ huius fraudis, & vsurpationis fabricatores, eidémve consentientes fuerint Memor. Clericorum *cap.* 9. *excom.* 35.

131 Item contra Commissarios, & delegatos ad cognoscendum an alienatio bonorum Ecclesiæ sit in euidentem eius vtilitatem, vel non qui amore, vel timore alienationi consentiunt, aut auctoritatem præbent tali alienationi, habetur *in Extrauag. Cum omnibus* Pauli II. Nauarr. *cap.* 27. *num* 108. Memor. Cleric. *excomm.* 5. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam c.* 6. *excom. vlt.* Filliuc. *tract.* 15 *num.* 172. Bonac. *d. disp.* 2. *q.* 5. *puncto* 5.

132 *Trigesimaquinta* contra quoscumque clericos inferiores Episcopis de Parochiali Ecclesia prouisos iuramentum de residendo intra tempus præscriptum non seruantes. Et hæc excommunicatio est etiam contra illos, in quorum fauorem beneficia dicta resignantur, seu dimittuntur, & qui ad id præstent auxilium &c. Pius IV *Const.* 92. aliàs 87. incip. *Inter multiplices curas*, Sayr. *lib* 3. *c* 31. *numero* 5. Memor. Cleric *cap.* 2. *excomm* 3. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam cap.* 2. *excommunic.* 4. Filliuc. *tract.* 15. *num.* 178. Bonacin. *d. disp.* 2. *quæst.* 5. *puncto* 1.

Trigesimasexta contra quoscumque ad interpretationem Concil. Trident. commentarios, glossas, annotationes, & scholia edentes, Pius IV. *Constit.* 97. Vide Franc Leo *in thesauro fori Eccles. part.* 3. *c.* 9. *num.* 33. Henriq *in summ. lib* 7. *de Indulgentiis, cap.* 29. §. 4. Fr. Emman. *quæst. regular tom* 1. *quæst.* 51. *art.* 3. Suar. *tom.* 5 *disp.* 23. *sect.* 3. *num* 12. Bonacin. *de legib. disp.* 1. *quæst.* 1. *puncto* 8. optimè Homobon. de Bonis *de examine Ecclesiastico, tract.* 11. *capit.* 12. *quæs.* 27. *resolut.* 1. *pag.* 309. Rainerius *in catalogo censurarum extra Bullam cap.* 9. *excommunic.* 57. vbi ait nemini reseruari, idem etiam dicit Lauor. *dict. cap.* 23. *numer.* 80. Filliuc. *tract.* 14 *num.* 91. Gambar. *de casibus reseru. cap.* 7. *num.* 27. Valer. Reginald *in praxi fori pœnit. lib.* 20. *numer.* 53. *in fine*, vbi etiam dicit in hac Bulla non esse sermonem de interpretationibus, quæ in scholis fiunt docendo latè idem Bonacin. *de censur extra Bullam disp.* 2. *quæst.* 2. *puncto* 17. *à num.* 1. vbi *num.* 3. resoluit consilium facientem circa decreta Concil. Trid. illúdque apud se retinentem non incurrere hanc excommunicationem, & *num.* 4. quòd scribens, vel alius vendens decreta S. Congregationis non ligatur huiusmodi excommunicatione, & *n.* 5. quòd remissiones Doctorum circa Concilium Trident. non videntur materia excommunicationis latæ in Trid. contra edentes annotationes super Concilij Trid. decretis, & *n.* 7. quòd edens aliquas annotationes super aliquo tantum Concilij decreto incurrit hanc excommunicationem. Illud est obseruandum, Doctores, qui Concilij decreta nonnonquam interpretantur occasione doctrinæ de qua disserunt, non delinquere contra huius Bullæ prohibitionem, qui non dicuntur edere glossas, vel scholia, &c. ita Sayr. *de censur. lib.* 3. *cap.* 35. *num.* 21. *ad fin.* Suar. *eod. tract. disput.* 23. *sect.* 7. *n.* 12. Filliuc. *tract.* 14. *c.* 6. *q.* 6. *n.* 91. Bonacin. *d puncto* 17. *num* 2. 133

Trigesimaseptima contra quemcunque Nuncium Apostol. qui à Principibus, ad quos mittitur, dignitatis, aut gradus obtinendi causa litteras commendatitias quouis modo ambierit, siue eorum studio, & fauore pro se, aut consanguineis suis vti audet, Pius IV. *Const.* 133. aliàs 124. incip. *Et si Romanum*, Bonacin. *d. disp.* 2 *quæst.* 6. *punct.* 3. quam tamen nemini reseruari asserit Memor. Clericorum. *cap.* 1. *excom* 11. 134

Trigesimaoctaua contra quamcunque mulierem, quæ Monasteria Regularium etiam Mendicantium ingredi ausa fuerit, Pius V. *Const.* 27. de cuius materia agemus infrà *alleg.* 102. Item einsdem Pont. incip. *Æquum reputamus*, contra Iesuitas professos, siue per simplicia, siue per solemnia vota præsumentes absque expressa sui Superioris licentia, ad id ab eis specialiter obtenta, etiam quæsito colore ad frugem melioris vitæ, aut strictioris obseruantiæ ad quemuis alium Ordinem Mendicantium, vel non Mendicantium transire, Carthusiensi excepto; & contra sic recipientes dum receptos, & recedentes, necnon dantes auxilium, consilium, & fauorem sequuto effectu reseruatur Papæ, vel Superiori Societatis huiusmodi, Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam, cap.* 3. *excomm.* 8. 135

136 *Trigesimanona* contra quemcumque Monialem à clausura exeuntem, & contra exeundi licentiam dantes, comitantes, & acceptantes, Pius V. *Constit.* 20. incip. *Regularium*, *die* 24. *Octobr. Ann.* 1566. *in Bullar. tom.* 2. *pag.* 198. de cuius materia *in dicta allegat.* 102. Alia eiusdem Pontificis 122. incip. *Quemadmodum*, contra professos Ordines Humiliatorum aliquem admittentes ad professionem, vel habitum dicti Ordinis, Rainer. *dict. capit.* 1. *excommun.* 8.

137 *Quadragesima* contra quoscumque officij Pœnitentiariæ Romanæ procuratores, scriptores, correctores, aliósve officiales aliquid etiam sponte oblatum, aut aliàs, siue pro expeditionis celeritate, siue pro alio extraordinario labore accipientes, Pius V. *Const.* 84. incip. *In omnibus*, 14. *Kal. Iunij* 1569. *in Bullar tom* 2. *pagin.* 282. de qua Lauor. *dict cap.* 2. *n.* 55. Sayr. *lib.* 3. *cap.* 31. *n* 8. Memor. Clericorum *c.* 8. *excomm.* 1. Rainer. *in catal censurarum contra Bullam cap.* 8. *excomm* 1. Bonacin. *dict. disput.* 2 *q.* 7. *puncto* 6. vbi *num* 3. cum Filliuc. *tract.* 15. *cap.* 9. *quaest.* 8. *num.* 209. resoluit huiusmodi officiales pœnam excom. incurrere accipiendo etiam fructus & emolumenta officij, dum officium non exercent.

138 *Quadragesimaprima*, contra quoscunque Ecclesias, quæuis beneficia Ecclesiastica palam, aut occultè retinentes, aut recipientes in confidentiam, ex *Const.* 85. Pij IV. incip. *Rom. Pont. die* 16. *Nouemb* 1564. *in Bullar. tom.* 2 *pag.* 121. & latiùs pœnis maioribus Pius V. *Const.* 85. incip. *Intolerabilis*, *Kal. Iunij* 1569. *in Bullar. tom.* 2. *part.* 283. Nau. *cap.* 13. *num.* 110. Suar *tom* 5. *disput.* 22. *sect.* 6. *num.* 15. *& de relig. lib.* 4. *de simon. capit.* 43. Filliuc. *tract.* 15. *num.* 179. Rainer. *in catal. censur. extra Bullam cap. excomm.* 5. *in princip.* vbi declarat. Lauor. *d. cap.* 21 *num.* 52. 53. *&* 54. Azor. *instit. moral. par.* 3. *lib.* 12. *c.* 10. latè Bonacin. *dict. disput.* 2 *quaest.* 3. *puncto* 25. Less. *de iustit. lib.* 2. *cap.* 35. *dub.* 26. Sayr. *lib.* 3. *cap.* 31. *numero* 6. qui non rectè excipit Cardinales, nam etiam hi expressè comprehenduntur, vt notat Flamin. *de confident. quaest.* 27. *numero* 27. & auctor libri excommunicationum in Archiepiscopatu Bononien. *cap.* 1. *numero* 5. & subdit Bonacin. *d. puncto* 25. *num.* 12. Pium V. in secreto Consistorio *sub die* 14. *mensis Nouembris* 1569. declarasse omnes pœnas & censuras illius Constit. extendi ad Cardinales. Quamuis alij, ex quorum numero sunt Sayr. *d. cap.* 32. *num.* 6. Azor. *d part.* 3. *lib.* 12. *cap.* 10. *quaest.* 4. *vers quinta*, Filliuc. *tract.* 15. *cap.* 7. *quaest.* 7. *num.* 179. existimauerint Cardinales, & Prælatos non affici excommunicatione, sed censura interdicti ab ingressu Ecclesiæ Papæ reseruati. Et multipliciter materiam huius Const. declarat idem Bonacin. *d. pun.* 25. *an.* 3. vbi quòd resignatio beneficij sub confidentia simoniaca non est vetita sub excommunicatione, sed receptio beneficij, & *n.* 4. quòd confidentia simoniaca in beneficio committitur, & excommunicatione punitur, etiamsi in pactum expressum non deducatur ex parte vtriusque, & *n.* 5. quod beneficium recipiens absq; intentione recipiendi illud in confidentiam, non videtur affici excommunicatione, etiamsi alter ei beneficium resignet cum spe & confidentia.

139 *Quadragesimasecunda* contra illum, qui vacantibus Ecclesiarum Dignitatibus, Canonicatibus, & præbendis huiusmodi, vult, disponit, aut statuta, consuetudinésve seruat de fructibus, & distributionibus, etiam primo ab ipsa vacatione anno peruenturis, mensæ Episcopali, Capitularíve applicandis, aut in commune vsum cedendis, qui item de his iuramentum præstari ordinat, aut qui prouisum de his seruandis inducit, aut possessionem impedit ei, qui talia præstare noluerit, Pius V. *Const.* 104. aliàs 106. incip. *Durum nimis*, Filliuc. *tract.* 15. *num.* 95. *vers.* 16. *num.* 125. Nauarr. *cap.* 27. *num* 150. §. 64. Sayr. *lib.* 3. *cap.* 31. *num.* 14. Philiarch. *de officio Sacerd lib.* 1. *cap* 30. *casu* 25. latè Bonacin. *d. disput.* 2. *quaest.* 3. *par.* 26. vbi quòd ista excommunicatio non incurritur ob solam fructuum pertionem, sed requiritur traditio, siue cessio, Rainer. *in cataloga censurarum extra Bullam cap.* 9. *excomm.* 26. vbi notat per hanc excommunicationem non esse sublatas consuetudines, quibus imponitur onus beneficio; & non beneficiato, vt fructus vacantis beneficij cedant in vtilitatem fabricæ, vel sacristiæ Ecclesiæ, aut alterius pij loci, secus autem in vtilitatem Episcopalis, aut Capitularis mensæ, aut singulorum.

Quadragesimatertia contra Gubernatorem locorum Status Ecclesiæ, qui licentiam ferendi arma tribus palmis breuiora, etiam ad breuissimum tempus concesserit, Pius V. *Constit.* 145. incip. *Cum vices*, *die* 13 *mensis Februar. an.* 1572. *in Bullar. tom.* 2. *pag.* 358. 140

Quadragesimaquarta contra quemcunque Christianum, qui alium Christianum in terris Turcarum habitantem tanquam mancipium ceperit, aut eius bona diripuerit, Pius V. *Constit.* 149. incip. *Licet omnibus*, *die* 1. *May* 1572. *in Bullario tom.* 2. *pag.* 361. Rainer. *in catalogo censurarum cap.* 9. *excommun.* 24. Lauor. *d. cap.* 21. *num.* 65. Et contra omnes, qui ex partibus infidelium ad partes fidelium alumina deferunt, Pius IV. *in Constit. Ex Apostol. seruitutis*, Lauor. *d cap.* 29. *num.* 69. Filliuc. *tract.* 15. *num.* 95. *vers.* 8. *&* *num.* 115. Memor. Clericorum *cap.* 9. *excommun.* 18. Rainer. *in catalog. censur. extra Bullam cap.* 9. *excomm.* 21. latè Bonacin. *d. disput.* 2. *q.* 3. *puncto* 44. Et contra omnes, qui non permittunt Christianos captiuos apud Turcas postquam illos ceperint, liberè abire cum suis liberis coniugibus, & bonis Pius V. *dict. Constit.* 149. refert Memor. Clericorum *cap* 9. *excommunic.* 36. Rainer. *dict. cap* 9. *excommunic* 36. Filliuc. *tract.* 15. *numero* 95. *vers.* 13. *&* *num.* 121. Bonacin. *d. disputat.* 2. *quaest.* 3. *puncto* 46. 141

Quadragesimaquinta contra publicanos, qui pedagium, gabellam, vectigal à Regularibus Ordinum Mendicantium exegerint, & qui ab eisdem pro reficiendis pontibus, viis, aquæductibus, & fluminibus aliquid impensæ, aut contributionis exegerint, & qui eosdem Mendicantes, eorum bona, colonos, exemptos, & immunes ab omnibus exactionibus non dimiserint, Pius V. *Const.* 16. 142

Quadragesimasexta contra Gubernatorem Ecclesiastici Status, & officialem, qui aliquem homicidam, aut exulem ab exilio reuocauerit, vel saluum conductum ei fecerit, etiam ad diem vnum, noctémve vnam; & contra subditos Ciues Romanos, qui huiusmodi exules subditos Sedis Apostol. receptauerit, idem qui iniuriæ vlciscendæ causa domum communierit, armatos receptauerit, aut aluerit, aut turbam eo nomine excitauerit, Pius V. *Const.* 19. 143

Quadragesimaseptima contra Confessarios, qui ex priuilegio Sixti IV. commutant aliquod istorum quinque votorum, Peregrinationis ad Vrbem vel Compostellam, vel Hierusalem, Religionis, & Castitatis, *Extrauag. si Dominici.* 2. *de Pœnitent.* Nauar. *c.* 27. *n.* 205. Memor. Clericorum *c.* 5. *excom.* 2. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam* c. 5. *excom.* 2. Lauor. *d. c.* 21. *n.* 54. 144

Qua

145 *Quadragesimaoctaua* contra Baronem, vel Principem in Regno Neapol. qui homicidam, aut exulem Romanæ Ecclesiæ receptauerit, protexerit, atque auxilium, consilium, vel fauorem quouis quæsito colore dederit, Pius V. Gambar. *de casibus reseru. c.7 num.36. vers.47.* Item contra omnes Ecclesiasticos, tam sæculares, quàm Regulares, qui in Regno Neapolitano bannitos viarum grassatores receperint, *in Constit.* Sixti V. de qua Quaranta *in sum. Bullary verb. Bannitorum fautores.*

146 *Quinquagesimanona* contra quemcunque Baronem, & Dominum Sedi Apostol. subiectum, qui frumentum, fruges, vltra vsum sibi, familiæque suæ necessarium, emerit, Pius V. *Constit.* 26. Gambar. *d. cap.7. num.36. vers.48.*

147 *Quinquagesima* contra quemcunque Episcopum aut patronum tam Ecclesiasticum, quàm laïcum qui à collatione, aut præsentatione suspensus beneficium contulerit, ad id præsentauerit, vel instituerit, Pius V. *Const.* 58. incip. *Quanta Ecclesia Dei,* Suar. *tom.5. disput.22. sect.6. num.21.* Memor. Clericorum *cap.1. excomm.* 5. Lauor. *dict. cap.21. num.* 82. Filliuc. *tr.* 15. *n.*190. *vers. quarta, à n.*201. Gambar. *d.c.7.n.36. vers.*49.

148 *Quinquagesimaprima* contra quemcunque fratrem Sancti Francisci de Obseruantia, qui in electione Ministri generalis prouincialium, Custodum, pro se, aut pro alio subornauerit, qui item subornatus est, qui subornanti non detulerit, qui pro hac re quemuis fauorem extra religionem procurauerit, Pius V. *Const.*170. Lauor. *d.c.*21. *num.* 73. Gambar. *d c.7 num.36. vers.*30.

149 *Quinquagesimasecunda* contra quemcunque qui, cum aliquod oppidum, locúsve ad Romanam Ecclesiam pertinens vacauerit, de eo in feudum dando aliquo modo egerit, Pius V. *Constitut.* 35. incip. *Admonet,* 4. *Kalend. Aprilis* 1567. *in Bullar. tom.2. pag.* 221. Memor. Clericorum *c 9. excom.*24. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam c.9. excomm.* 26. Filliuc. *tract.*15. *n.*95. *vers. duodecima, & n.* 119. Gambar. *d. cap 7 num.36. vers.*51. & Gregor. XIII. *Constit.* 3. incip. *Inter cætera.* 6. *Kalend. Iunij* 1572. *in Bullar. tom.2. pag.*363. Lauor. *d c.*21. *n.*126. latè Bonacio. *d disput.2.q.3 puncto* 41.

150 *Quinquagesimatertia* contra eum, qui Agnos Dei à Sum. Pont. consecratos, depinxerit, aliquo colore infecerit, minio notarit, qui item venales proposuerit, Gregor. XIII. *Const.*1. incip. *Omni certè studio,* 8. *Kalend. Iunij* 1572. *in Bullar. tom.2. pag.*363. de qua meminerunt Sanch. *in præcepta Decalogi tom.1.c* 43. *n.*28. Fagundex *in quinque Ecclesiæ præcepta lib.1. cap.4. num.*25. Gambar. *d. cap 7. num* 36. *in fine.* Nemini tamen reseruari asserunt Sayr. *lib.3. c.33. n.*23. Memor. Clericorum *part 9 excomm.*62. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam cap 9. excommun.* 64. Lauor. *dict. cap.23. num.*88. Filliuc. *d. tract.14. n.*94.

151 *Quinquagesimaquarta* contra eum, qui prætextu facultatum Apostol. quæ à Pio V. & Gregor. XIII. Pontificibus obrogatæ sunt, Monialium Monasteria ingreditur: necnon contra Regularium Superiorem, qui earundem licentiarum prætextu eò aliquem ingredi permiserit, & qui prætextu licentiarum Episcopalium eò ingreditur necessitatibus non vrgentibus, Gregor. XIII. *Const.*18. incip. *Quæ Sanctimonialium. de ann.* 1584. Sixtus V. *in alia* incip. *Sanctimonialium. de ann.* 1589. de quibus latè egimus *in alleg.*102. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam cap.3. excomm.*11. Lauor. *dict. cap.*21. *à num.*58. Contra Moniales exeuntes à clausura absque licentia Sedis Apostol. quocunque prætextu, nisi causa magni incendij, vel infirmitatis, lepræ, aut epidemiæ per Episcopum in scriptis approbata, &c. *in Constit.* 8. Pij V. incip. *Decori,* de qua *inf. alleg.*102. Item contra mulieres ingredientes claustra Regularium virorum *in Constit.*28. Gregor. XIII. incip. *Vbi gratia,* de qua *in dict. alleg* 102. Et contra fœminas ingredientes monasteria Regularium prætexto facultatum *in Const.*22. Pij V. incip. *Regularium,* de qua Filliuc. *tract.*15. *n.*95. *vers.*18. *& num.*118.

Quinquagesimaquinta contra quemcunque qui salem exterum in vrbes, & oppida, eaque loca Sedi Apostol. subiecta asportauerit, Gregor. XIII. *Constit.*49. incip. *Ex incumbenti, die* 17. *Decembr.* 1577. *in Bullar. tom.1. pag.*419. Gambar. *d. cap.7. num.*38. *in princ.* Ab hac censura in foro conscientiæ crederem excludi viatores, qui aut mundiriei gratia, aut gestus causa ad vsum itineris modicum sal, & in parua quantitate asportant, quamuis in foro exteriori aliter iudicaretur, per doctrinam Baldi *in l.*1. *C. quæ res exportari non debent,* vbi prohibitus extrahere vinum de aliquo loco, non potest portare metretam gustus causa, de qua vide Strac. *de mercat. part.4. num.*26. Viuian. *tom.1 commun. opinion. lib.1. tit.17. n.*220. *vers. amplia secundo,* Tiraquell. *de iudicio in rebus exig. vers* 32. Mexia *in tract tassa panis, concl.1. num.*29. Bobadill. *in sua politica lib.4. c* 5. *num.*1. & 39. Padil. *in summa legum pœnalium, p.2. casu* 17. *num* 8. 152

Quinquagesimasexta contra quemcunque qui frumenta, fruges, legumina, & animalia cuiusuis generis extra Statum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ quouis modo exportauerit. Gregor. XIII. *Constit* 98. incip. *Non sine graui, die* 10. *Decemb. ann.*1584. *in Bullar pag.*483. Memor. Clericorum *c.9 excom.* 32. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam capit.9. excommun.*34. vbi notat hanc censuram, nec per supradictam Gregorij Constitut. nec per aliam Pauli V. de qua infrà, esse reseruatam, sed ex consuetudine, &, vt aiunt, viuæ vocis oraculo haberi pro reseruata, Lauor. *d.c.*21. *n* 76. Filliuc. *tract.*13. *n.*127. *vers quartas, & n.*143. Gambat. *d.c.7. n.*38. *vers.*55. latè Bonacin. *d. disp.2. q.3. punct.*42. & nouissimè innouauit, & extendit cum reuocatione indultorum omnium, & licentiarum quomodolibet similia extrahendi concessarum, Paul. V *Const.*12. incip. *Inter grauissimas, de ann.* 1606. quam latè declarat Filliuc. *d. tract* 15. *num.*157. *cum seqq.* moderauit, excommunicationes, & censuras in certis casibus non incurrere decernens Gregor. XV. *sua Const. sub d.*30. *Iulij* 1622. Limitarem, quando huiusmodi frumenta extracta sint è loco extra Ecclesiæ Statum, & per transennam per illum deferuntur; extrahens enim res vetitas per transitum, non ex loco prohibito, sed aliunde, non incidit in pœnam statuti prohibentis aliquid deferri extra territoriũ, Ignat del Villar *in sylua responsorum, lib.1. resp.3. part.1. n.*31. quem refert doctissimus Parens meus *in annot. ad Ordin. Regiam Lusit. lib.3. tit.*112. *in princip n.*2. Tamen contrarium tutiùs duco propter dictionem, *quouis modo,* quæ est adeò generalis, vt comprehendat ea, quæ aliàs non venirent, ex Cened. *pract & canon. qu sing.*96. *n.*8. & citatis, per me *in Remiss. de dictionib. & clausul. d.*291. Vnde transferentem farinam ad præfata loca subiici excommunicationi resoluunt Duard. *in Bull. Cœnæ lib.1. c.3. q.4. num* 9. Azor. *instit. moral p.1. lib* 5. *c.*26 *q.2. q.4. n.9.* Azor. *inst. moral. p.1 lib.5. c.16. q.2 vers. quares.* Filliuc. *tract.*15. *c.6. q.9. n.*158. Bon. *d punct.*42. *n.*4. 153

154 *Quinquageſimaſeptima* contra quemcunque Religiosum Sancti Franciſci de obſeruantia, qui contemptis Superioribus ſuis ad tribunalia appellauerit,& ad ea confugerit, Greg XIII. *Conſt.*27. incip. *Quoniam noſtro*, die 8. *Aprilis ann.*1575. *in Bullar. tom.*1 *pag.*393. Lauor.*d.c.*21.*num.*77.

155 *Quinquageſimaoctaua* contra quemcunque Fratrem Eremitam Sancti Auguſtini Congregationis Lombardiæ, qui obedire conſtitutioni neglexerit de exemptione Monialium eiuſdem Ordinis, Gregot. XIII. *Conſtitut.* 27. incip. *Pro noſtri*, die 26. *May* 1574. *in Bullar tom.*2.*pag.*381. Lauor.*d.c.*21. *num.*121.

156 *Quinquageſimanona* contra quemcunque Monachum Ordinis Ciſtercienſis, qui aliquid commiſerit contra Conſtitutionem editam de exemptione Monialium ab eodem Ordine, Gregor. XIII.*Conſt.* incip *Vniuerſi.* Lauor. *d.c.*21.*num.*123.

157 *Sexageſima* contra quemcunque, qui ſubiectus ditioni Eccleſiaſticæ, homicidas, graſſatores, & damnatos crimine capitali exules receperit,receptoue permiſerit,qui item impedierit ne capiantur,qui etiam fecerit,vt capti euadant, qui præterea impedie it iuſtitiæ miniſtros, aut eos aliquo modo perterrefecerit, Gregor. XIII. *Conſt* 65. incip *Tanta*, 5. *Idus Iuly ann.* 1580. *in Bullar. tom.*2. *Pag.* 447. Lauor.*d.cap.*31.*num.*72.

158 *Sexageſimaprima* contra quemcunque, qui ſine conceſſione Summi Pontif.in prouinciam Mediolanen.ſacras Reliquias aſportant, qui item ab vna Eccleſia ad aliam tranſtulerit, qui aliquam earum particulam conceſſerit,donauit, qui item acceperit, Gregor. XIII.*in Conſt* incip. *Pontificia ſollicitudinis*, Lauor.*d.c.*21.*n.*128. Gambar.*d.c.*7.*n.*40.

159 *Sexageſimaſecunda* contra facientes iurare illicita, vel de obſeruando ordinationibus, & ſtatutis contrariis decretis Concilij Trid. Gregor. XIII. *in Conſt.*103. incip. *Inter Apoſtolicas*, *de ann.*1584. *Nonis Septembris*, Memoriale Clericorum *cap.*9.*excom.*26. Rainer. *in catalogo cenſurarum extra Bullam c.*9.*excomm.*28. Lauor. *d.c.*21.*n.*67. Filliuc.*tract.*15. *n.*127 *verſ.tertia,& n.*144, latè Bonacin. *d. diſp.*2. *q* 3.*puncto* 17.

160 *Sexageſimatertia* contra omnes cuiuſcumque ſtatus, & præeminentiæ exiſtant,qui Societatis IESV Inſtitutum, Conſtitonones,&c.quouis quæſtio ſitu ...
 vel etiam veritatis indagandæ quæſito colore, directè vel indirectè, impugnare, vel eis contradicere audent, Gregor. XIII. *Conſtit.*101, quæ incip. *Aſcendente Domino*, referunt Fr. Emman. *queſt. Regul. tom.*1.*q.*1.*art.*5.*ad finem*, Bonacin. *d diſp.*2.*q.*3.*puncto.*23. Rainer. *in catalogo cenſurarum extra Bullam c.*9.*excom.*31. Lauor.*d c.*21.*n.*83. Filliuc.*tractat.*15. *numer.*127. *verſ. ſecunda, & num.*143. Item contra Religioſos omnes, exceptis Carthuſianis, qui recipiunt aliquem Religioſum Societatis IESV ſine licentia ſui Superioris; & hæc excommunicatio eſt etiam contra ipſos Ieſuitas ingredientes Religionem aliam à Carthuſiana, & contra dantes auxilium,&c. *ex Conſtitut.* Pij V.incip. *Æquum reputamus*, quæ eſt in priuilegijs dictæ Societatis, Lauor. *d.cap.*11, *num.*124. Filliuc. *tract.*15.*num.*197. *verſ. ſeptima.*

161 *Sexageſimaquarta* contra mouentes libros,& monumenta quæcunque ex bibliothecis Ordinis Fratrum Carmelitarum, Clem. Octauus *Conſtit.* 24. incip. *Quæ ad tuenda*, *die* 19. *May* 1590. *in Bullar. tom.*3.*pag.*31. Lauor.*d.c.*21 .*num* 89.

162 *Sexageſimaquinta* contra Fratres Prædicatores Ordinis Sancti Dominici, qui ad effectum conſequendi officium Magiſtri Generalis pro ſe, vel alijs, ad fauores extra Religionem recurrunt, vel alijs minus legitimis viis, & modis illud obtinere quærunt,Paul.V. *Conſtit.*39.incip. *Admonemus, die* 7. *Ianuary* 1608. *in Bullar.tom.*3. *pag.*228. Lauor. *d.c.*21 *num.*80.

Sexageſimaſexta contra aſſerentes Confeſſionem,& abſolutionem Sacramentalem inter abſentes per litteras poſſe fieri in decreto edito in Congreg. Generali S. R. Inquiſitionis iuſſu *Clementis VIII.ſub die* 20. *Iuny* 1602. quod ad litteram referunt Piaſec. *in praxi Epiſcop part.* 2.*cap.*1. *num* 6. *in fine*,Bonacin.*d.diſput.*3.*q.*2.*p.* 53.vbi quòd hæc excom.eſt reſeruata Papæ. Coriolan.*de caſibus reſern. part.*1. *art.*20. *num.*2.& Lauor. *de indulg. p.*2.*c.*28. *n.*54.& Molfeſ.*in ſum. Theologiæ moralis tract.*7.*c.*5. *n.*34.& de eius materia Filliuc. *tract.*15. *num.*127. *verſ ſexta,& num.*157. 163

Sexageſimaſeptima contra eos, qui armatorum collectas,& caualcatas faciunt,ex *Conſt.* 1. Alex.VI. incip.*Inter multiplices, Kalend. Aprilis* 1493.*& ex Conſtit.*75. Sixti Quinti, incip. *Dum pro communi*, 11.*Marty ann.*1588.*in Bullar. tom.*2.*pag.*617. Lauor *d.cap.*21.*num.*87. 164

Sexageſimaoctaua fertur contra Regulares, qui ex inſulis Philippinis,& alijs Indiarum partibus,ad Iapponicas commeant, *ex Conſt.* 74. Clementis Octaui,incip. *Onerosa,die* 12.*Decemb. ann.*1600. *in Bullar pag.*106.*tom.*3. *& in Conſtit.*90. *aliàs* 2. append.Pauli Quinti incip. *Sedis Apoſt. die* 11.*Iuny* 1608. *in Bullar.tom.*3.*pag.*48.*append.*Lauor. *d. cap.* 21.*num* 88. 165

Sexageſimanona contra Fratres Ordinis Beatæ Mariæ de monte Carmelo,qui ad Tribunalia ſæcularia,quouis prætextu, aut quæſito colore appellare,vel alia confugere,aut ex propterea quoquomodo adire audent, & præſumunt, *in Conſtit.*100. Clement. VIII.incip. *Quoniam die* 20. *Septembr.* 1604.*in Bullar.tom.*3 *pag.*159 Lauor.*d.c.*21.*n* 89. 166

Septuageſima contra omnes extrahentes delinquentes à ſacris locis, præterquam in caſibus conceſſis per Gregor.XIV. *in ſua Conſtitut.* quæ incip. *Cum aliàs*,atque etiam in illis,abſque licentia Epiſcopi, vel Ordinarij loci, habetur *in d.Conſtit. cum. alias.*Et quod ſit reſeruata Sedi Apoſt. declaratur S. Cong eg. *ſub die* 23. *Nouemb* 1617. approbante Paulo V Lauor. *d cap.*21. *n.*90. & de illa vide Filliuc.*tract.*15.*n.*127. *verſ* 3.*& num.*148. *cum multis ſeqq.* Vgolin.*de officio Epiſc.c.*36.§.9.Duard.*in Bullam Cœnæ lib.*6. *in* §. 2. *q.*1. *num.* 16, Nald. *in ſum. verb.caſus n.*9. me citato *in hoc loco* nouiſſimè Boſſi. *de triplici Iubilæi priuil. ſect.*1. *caſu.*2. *num.* 3. Pœna excommunicationis contra violatores immunitatis Eccleſiaſticæ de iure repetitoi expreſſa *in c.definiuit, & in cap frater,& in c.miror , & in cap. quiſquis*,17. *q.*4. in quibus Iuribus non videtur impoſita excommunicatio ipſo facto, ſed comminatoriè, & ſub conditione, ſi violator immunitatis Eccleſiæ non ſatisfaciat, & reum non reſtituat. Ita Zerol. *in praxi Epiſcop.verb. Immunitas verſ.*14. Peregr.*de immun.c.*15.*n.*3.Farinac.*in ſimili tract. cap.*20. *numero* 312. Verùm *in d. Conſtit.* Gregorij XIV. extat excommunicatio ipſo facto,Farin.*d.loco n.*312 Bonac. *d.diſp.*2.*q.*3.*puncto* 16.§.13. vbi in §.16. ad poſſit Epiſcopus abſoluere. 167

Septuageſimaprima contra Religionum Superiores, qui non parueruut Bullæ Pauli Quinti editæ *ann.*1606. quæ incip. *Romanus Pontifex*, & præcipit vt Religioſi de hæreſi ſuſpecti (cuiuſmodi ſunt ſollicitantes mulieres in Confeſſione) ipſis Inquiſi 168

Inquisitoribus denuntientur, ita vt pro ipsorum suspectorum Superioribus non sit amplius præuentioni locus. Memoriale Clericorum *cap. 3. excommunic.* 11. Vide infrà post *num.* 169.

169 *Septuagesimasecunda* contra Præsidentes, & Officiales omnes Montium Pietatis Status Ecclesiastici, qui pecunias ad dictos Montes quomodolibet spectantes in alios, quàm pauperum vsus, deponere præsumunt, *in Constit.* 89. Pauli Quinti, quæ incip. *Onerosa pastoralis*, edita *ann.* 1615. refert Memor. Clericorum *c.* 8. *excommunicat.* 3. Lauor. *d. c.* 21. *n.* 94. Et contra impugnantes in concionibus, aut disputationibus Montem pietatis, Leo X. *in Const.* incip. *Inter multiplices*, Bonac. *d.* 2. *q.* 4. *puncto* 2.

170 *Septuagesimatertia* contra Superiores quorumcunque Ordinum & Religionum, qui suorum subditorum causas ad officium Inquisitionis spectantes, eorumque processus omnes non remittunt, & consignant ipsis Inquisitoribus, seu locorum Ordinariis respectiuè, & contra eosdem, qui non denuntiant eisdem Inquisitoribus, vel Ordinariis locorum suos Religiosos, quos hæresis labe infectos, vel suspectos, nouerit, & reseruatur Papæ *in Const.* 16. §. 6. Pauli V. *de anno* 1606. referunt Lauor. *d. c.* 21. *n.* 91. Fillruc. *tract.* 15. *n.* 196. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam cap.* 2. *excom.* 10. vbi aduertit non esse amplius locum præuentioni, vt erat antea concessus Superioribus *in Constit* 67. Pij IV. incip. *Pastoris* latè Bonacio *disp.* 5 *q.* 9 *puncto* 7. Vnde ex vi *Const.* alterius Pauli V *in forma Breuis* incip. *Cum sicut* editæ de mense Septembris 1608. sub dicta censura comprehenduntur omnes, qui eisdem Inquisitoribus, vel locorum Ordinariis non denuntiant Confessarios sollicitantes parum ante, vel parum post Confessionem mulieres, siue sint Sæculares, siue Regulares Confessarij, vt refert Rainer. *loco proximè citato.*

171 *Septuagesimaquarta* contra Confessarios Sæculares, vel Regulares quorumcunque Ordinum, & Religionis, quibusuis priuilegiis, & indultis suffultos, qui absoluere præsumunt à casibus clarè, vel dubiè in Bulla Cœnæ contentis, aut ab aliis casibus Papalibus, vel Episcopalibus in decreto Congregationis Episcoporum & Regularium de mandato Clementis VIII. quod refert Quarant. *in summ Bullarij verb. casus reseruatus pag. mihi* 199. *& seqq* & de eo meminit Rainer. *in catalogo excommunicationum extra Bullam cap.* 3. *excom.* 1.

172 *Septuagesimaquinta* contra omnes Iudices, & quoscunque alios quouis nomine nuncupatos, & priuilegio munitos, etiamsi Cardinales fuerint, qui in obligationibus, in forma Cameræ, illarumque exequutione, aut in aliis causis ad officium Auditoris Cameræ Apost. spectantibus quomodolibet se intromittere, aut ipsummet Auditorem, eiusque locum tenentes super præmissis, molestare præsumunt *in Constit.* Pij IV. 38. incip. *Ad eximiæ*, refert Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam c.* 8. *excom.* 1.

173 *Septuagesimasexta* contra Auditorem Cameræ Apost. Vicarium, Gubernatorem Vrbis, & quoscunque alios quauis auctoritate fungentes, qui vigore facultatum, & auctoritatum illis concessarum præter id quod hactenus obseruatum fuit, aliquid innouant, seu alter ipsorum iurisdictionem alterius vsurpat, *in Constit.* 50. Pij IV. incip. *Cum sicut accepimus*, Bonacin. *d. disp.* 1. *q.* 7. *puncto* 7.

174 *Septuagesimaseptima* contra Cameræ Apost. Clericos, Notarios, Officiales, & quoscumque eorum ministros, qui in causis, negotiis, & expeditionibus, iuxta propriam eorum Tribunalis naturam non spectantibus, quoquomodo se intromittere præsumunt, etiam prætextu quorumuis priuilegiorum, & indultorum, aut consuetudinis, vel quasi possessionis *in Constit.* 70. Pij IV. vt refert Rainer. *d. cap.* 8. *excom* 4. vbi aduertit hos Cameræ Clericos nullam habere iurisdictionem vt singulos, nisi ex commissione eis facta in plena Camera; ideoque notarios & alios officiales illorum in expeditionibus, & scripturis conficiendis teneri mentionem facere tale negotium fuisse oppositum, & commissum in plena Camera.

Septuagesimaoctaua contra quoscunque Camerales, qui aliorum suffragia, vel suam, aut aliorum sententiam in plena Camera apertam foris patefecerint, vel alicui indicauerint *in Constit.* Pij IV. 110. incip. *Cum inter*, vt refert Rainer. *dict. cap.* 8. *excom.* 5. 175

Septuagesimanona contra scientes, & non reuelantes Papæ si in Curia fuerint, vel Ordinario loci, aut viciniori Ordinario, auctorem, administratorem, vel conscium coniurationis, seu conspirationis, aut commissi, committendiue criminis in persona Cardinalis illiúsve fautores, receptatores, vel occultatores, siue id cognouerint ex renuntiatione sibi, vel per interpositam personam, aut per litteras facta, siue qualemcumque de hoc scientiam habuerint, vel etiam coniecerint ex scripturis, cœtu, conatu, concursu, insidiis, aliisve signis, & indiciis quantumcunque res aliàs occulta sit: quod si crimen nondum commissum sit, tenentur sub eadem excommunicatione festinanter reuelare ipsimet Cardinali in quem crimen committendum erit, *in Constit.* 93. Pij V incip. *Infelicis sæculi*, prout referunt Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam cap.* 9. *excommunic.* 23. Lauor. *de Indulg part.* 2. *cap.* 21. *numero* 21. Fillinc. *tract.* 15. *num.* 95. *vers decima quinta, & num* 123. 176

Octogesima contra promittentes, dantes, vel recipientes aliquid pro iustitia, vel gratia obtinenda apud Sedem Apost & contra id scientes, & non reuelantes infra triduum à facta correctione fraterna, & contra vtentes sic obtentis, ac contra præstantes in hoc auxilium, consilium, vel fauorem, *in Constit.* Gregorij XIII. 103. incip. *Ab ipsomet Pont.* prout referunt citati suprà *num.* 107. Lauor. *d. c.* 21. *num.* 35. & Rainer. *d. cap.* 9. *excom.* 27. vbi aduertit Clementem VIII. *in Constit.* 100. incip. *Pro commissa* § 12. præcipere vt eadem hæc censura reseruata habeat locum etiam contra omnes supradictos pro gratia, vel iustitia obtinenda delinquentes in eisdem actionibus apud quæuis Tribunalia, & eorum quoscunque Iudices etiam laïcos almæ Vrbis in Curia & extra illam in quibuslibet locis temporalis Sedis Apost. ditioni mediatè, vel immediatè subiectis, quam Constit. refert & explicat Bonacin. *d. disp.* 2. *q.* 3 *puncto* 12. 177

Octogesimaprima contra omnes, qui in quibusuis locis, modis & formis publicè, vel priuatim palam, vel occultè singulare certamen ineunt, suadent, prouocant, vel auxilium, consilium, aut fauorē præstant comitando, aut equos, arma & cōmeatus præbendo, *in Const.* 11. Clement. VIII. incip. *Illius vices*, prout refert Rain. *d. c.* 9 *excom.* 33. vide suprà *n.* 110. 178

Octogesimasecunda contra accedentes ad sanctum sepulchrum causa deuotionis sine licentia Romani Pont. prout referunt S. Antonin. *p.* 3 *tit.* 24. *cap.* 30. Suar. *tom.* 5. *disp.* 22. *sect.* 9. *n.* 9. Lauor. *d. c.* 21. *n.* 43. Fillinc. *tract.* 25. *c.* 5. *ad fin.* Nau. *c.* 27. *n.* 109. Bonac. *d. disp.* 5. *q.* 3. *puncto* 31.

Octogeſimatertia contra Canonicos beneficiatos & Clericos Baſilicæ S. Petri de Vrbe ingredientes ipſam Baſilicam abſque habitu, quem in choro deferre ſolent, ex *Conſt.* Nicol. III. & V. Eugen. IV. & Pauli V. vt refertur in capitibus Conſtitutionum dictæ Baſilicæ *ſub tit. de modo inſeruiendi in celebratione diuinorum Officiorum num.* 6. *fol.* 12.

180 *Octogeſimaquarta* contra impedientes executionem litterarum S. Pœnitentiariæ, *in Conſt.* Iulij III. incip. *Ratione congruit.* prout refert Filliuc. *tract.* 15. *num.* 95. *verſ. quarta, & num.* 100. latè Bonacin. *dict. diſp.* 2. *q.* 3 *puncto* 19. vbi *n.* 3. *&* 4. ait non ligari hac cenſura impedientes iuſta de cauſa, & nolentes exequi.

181 *Octogeſimaquinta* contra proponentes populo indicem cauſarum, & gratiarum cum Indulgentiis, *in Conſtit.* 99. Pij. V. incip. *Quam plenam*, vt refert. Filliuc. *d. tract.* 15. *num.* 95. *verſ. decimaſexta*, *& n.* 124. latè Bonacio. *d. diſp.* 2. *q.* 3. *puncto* 30. *per tot.* vbi *n.* 6. tenet quod Indulgentias publicans, vel concedens ob quæſtum, cenſuram incurrit, ſiue id per ſe faciat, ſiue per alium, & *num.* 7. quòd ad iſtam excommunicationem incurrendam requiritur effectus publicationis, & *num.* 8. quod cooperantes publicationi, vel conceſſioni Indulgentiarum, non ſubiiciuntur excommunicationi.

182 *Octogeſimaſexta* contra omnes, qui lapides ſiue alia ornamenta Eccleſiarum ab iis ſubrepta habent, aut præſtarunt auxilium in iis ſubripiendis, ſeruandis, retinendis, niſi à die habitæ notitiæ huius excommunicationis reſtituant cum effectu. *in Conſtit.* 3. Sixti V incip. *Cùm primùm*, vt refert Filliuc. *dict. tract.* 15 *num.* 126. *verſ. prima*, latè Bonacin. *d. diſp.* 2. *q.* 3. *puncto* 13.

183 *Octogeſimaſeptima* contra Cardinales contrauenientes Bullæ Gregorij X V. incip. *Æterni, ſub dat.* 17. *Kalen. Decembr.* 1621. circa electionem Romani Pont. qui in nouem actionibus contrauenientes excommunicationem latè ſententiæ Papæ reſeruatam incurrunt. *Prima* ſi non ſeruauerint aliquid ex dictis à §. 1. *vſque ad* §. 14. vel quoquomodo directè, vel indirectè contrauenientes, vt § *ſi quis autem* 14. *Secundo* ſi in ſuffragiis dandis non ſeruauerint omnia & ſingula, quæ de ſcrutinij ſchedula ordinata ſunt, vt *in* §. *Præterea ſtatuimus* 15. *Tertia* ſi ſcripſerit ſchedulam nomine infirmi Cardinalis, & non ſeruauerit ſecretum *d.* §. *Præterea ſtatuimus* 15. *Quarta* ſi ſcrutatores infirmorum non ſeruauerint quæ ſtatuta ſunt *in* §. *Adhæc* 16. *Quinta* ſi non fecerint ſcrutationem iuxta formam præſcriptam *in* §. *Similiter* 17. *Septima* ſi fecerint ſigna, pactiones, promiſſiones, & alia huiuſmodi in electione facienda, vt *in* §. *Cardinales* 18. *Octaua* ſi non fecerint electionem in Conclaui clauſo per ſecreta ſuffragia cum duabus ex tribus partibus Cardinalium præſentium in Conclaui nullo præcedente ſpeciali tractatu, nec ſeruatis reliquis *in Bulla* §. *Quod ſi electio* 19. *Nona* ſi non ſeruauerint decretum, & præſumentes aliquid diſponere, corrigere, alterare, mutare, moliri contra Bullam *in* §. *poſtremo.*

184 *Octogeſimaoctaua* contra imprimentes, ſeu reimprimentes, euulgantes, ſeu venalia exponentes, aut etiam pro vſu proprio tenentes huiuſmodi tractatum de officio & Poteſtate Epiſcopi, necnon noſtra Collectanea, aliaque opera in lucem à nobis edenda, etiam cùm additionibus, abſque ſpeciali noſtra licentia in ſcriptis habita *in Conſt* Vrbani VIII. incip. *Romanum decet ſub Dat.* 15. *Kal. Sept.* 1626.

CATALOGVS EXCOMMVNICAtionum Papæ reſeruatarum extra Bullam in Cœna Domini per ſtatus perſonarum alphabetico Ordine digeſtus.

CONTRA CLERICOS.

ABSOLVENTES à caſibus Bullæ Cœnæ, vel Ordinariorum, *ſupr. n.* 106. *in fine, & num.* 171. 185

Alienationem Eccleſiarum procurantes, *ſup. num.* 30.

Beneficia in confidentiam retinentes, *ſup n.* 138.

Canonicos, & Clericos beneficiatos Baſilicæ S. Petri de Vrbe illam ingredientes abſque habitu, *ſup. n.* 180.

Confeſſarios commutantes aliquod quinque votorum, *ſup. num.* 144.

Eccleſiaſticum ad forum laicale trahentes, *ſup. num.* 155.

Inducentes ad iurandum de eligenda ſepultura, *ſup. num.* 100.

Parochos non adimplentes iuramenta de reſidendo, *ſup. num.* 132.

Participantes cum excommunicato à Papa *ſup. num.* 88.

Prædicatores, qui non ſeruauerint decreta pro eis in Lateranenſi, *ſup num.* 119.

Procurantes eligi in ſucceſſorem Papæ, *n.* 126.

Contra Religioſos.

ADminiſtrantes ſacramenta Vnctionis, & Euchariſtiæ ſine licentia Parochi, *ſup. num.* 96. *cum ſeqq.* 186

Clauſtrales recipientes Minimos ſine licentia Papæ, *ſup. num.* 105. *verſ.* 13.

Dominicanos, qui ad effectum conſequendi officium Magiſtri generalis pro ſe, vel aliis ad fauores, &c. *ſup. num.* 162.

Dominicanos apoſtatas retinentes, *n.* 105 *verſ.* 5.

Eremitas S. Auguſtini Congreg. Lombardiæ qui obedire conſtitutioni neglexerint de exemptione Monialium *ſup. num.* 155.

Euntes vltra mare ſine licentia ſuperioris, *ſup. num.* 105 *verſ. nona.*

Fratres Ordinis B. Mariæ de Monte Carmelo qui ad tribunalia ſæcularia, &c *ſup. num.* 166.

Humiliatorum profeſſos aliquem admittentes ad habitum, ſeu profeſſionem illius Ordinis *ſup. n.* 136. *in fine.*

Matrimonium miniſtrantes ſiue ſolemnizantes Regulares Sacerdotes ſine licentia, &c. *ſup. num.* 199.

Mendicantes tranſeuntes ad non Mendicantes, *ſup. num.* 105. *in princ.*

Minimos ſubtrahentes ſe ab obſeruantia Correctorum.

Minores recipientes Fratres Ordinis Prædicatorum *ſup. n.* 105. *verſ. decima.*

Minores tempore interdicti admittentes Fratres tertij Ordinis ad diuina *ſup. num.* 102.

Minores de Obſeruantia ſubornantes in electionibus, &c. *ſup. n.* 105. *verſ.* 15. *n.* 148.

Monachum Ordinis Ciſtercienſis, qui aliquid commiſerit contra Conſtit. editam de exemptione Monialium ab eodem Ordine, *ſup. num.* 156.

Moniales exeuntes de clauſura abſque licentia, &c. *ſup. num.* 136.

Regulares, qui ex inſulis Philippinis, & aliis Indiarum

diarum partibus ad Iaponicas commeant, *ſupr. num.* 165.
Religioſos S. Franciſci de Obſeruantia qui contemptis ſuis ſuperioribus ad tribunalia appellauerit *ſup. num.* 154.
Societatis IESV aliquem recipientes exceptis Carthuſianis, abſque licentia, *ſup. num.* 135.
Superiores non denunciantes eos, qui ſollicitant mulieres in confeſſione, *ſup. num.* 168.
Superiores quorumcumque Ordinum, qui ſuorum ſubditorum cauſas ad officium S. Inquiſitionis, &c. *ſup. num.* 170.
Tertiarios portantes habitum Minimorum, *ſup. n.* 205. *verſ. decima quarta.*

Contra perſonas publicas.

187 BAnnientes perſonas Eccleſiaſticas.
Cameræ Apoſt. Clericos, notarios, qui in cauſis iuxta propriam eorum tribunalis naturam non ſpectantibus quoquomodo ſe intromittere præſumunt, &c. *ſup. n.* 174.
Cardinales non ſeruantes ſtatuta à Iulio II. *ſupr. num* 127.
Cardinales reuelantes geſta in ſecreto Conſiſtorio, *ſup. n.* 128.
Cardinales ambientes Papatum, & ſimoniacos eius cauſa.
Cardinales ſimoniacos in Ordine & beneficio.
Cardinales contrauenientes Bullæ de electione Pontificis, *ſup. n.* 184.
Commiſſarios, vel delegatos ad cognoſcendum an alienatio bonorum Eccleſiæ, &c. *ſupr. num.* 131.
Dominos temporales cogentes aliquem tempore interdicti celebrare diuina, *ſup. n.* 101.
Duellum concedentes, vel permittentes in terris ſuis.
Epiſcopos, qui in ſuſpenſione conferunt beneficia, *ſup. n.* 147.
Gubernatores locorum ſtatus Eccleſiaſtici, qui licentiam ferendi arma tribus palmis breuiora concedunt, *ſup. num* 140.
Inquiſitores malè procedentes contra hæreticos, *ſup. n.* 95.
Iudices, qui in obligationibus in forma Cameræ, & aliis cauſis ad officium A. C. ſpectantibus ſe intromittere, &c. *ſup. n.* 162.
Nuncium Apoſt. qui a Principibus, ad quos mittitur dignitatis, aut gradus obtinendi cauſa litteras commendatitias, &c. *ſup n.* 134.
Officiales non reddentes integre computa Cameræ Apoſt. *ſup. n.* 1x3.
Officiales Pœnitentiariæ facientes ſibi interdicta, *ſup. n.* 137.
Officiales ſtatus Eccleſiaſtici recipientes munera Præter comeſtibilia, *ſup n.* 116.
Prælatos vexantes cenſuris commorantes in ſeruitio Papæ.
Prælatos, qui Eccleſiaſticum traxerint ad forum ſæculare.
Prælatos dantes nunciantibus prouiſionem beneficiorum.
Præſidentes Montium pietatis ſtatus Eccleſiaſtici, qui pecunias ad dictos montes, &c. *ſup. n.* 169.
Principem quemcumque laicum reformationem Fratrum Conuentualium impedientem, &c. *ſup. num.* 205. *verſ. ſexta.*
Prohibentes ſubditis ne vendant Eccleſiaſticis, *ſup. num.* 93.

Contra omnes.

ABſolutos ab excommunicatione ſub conditione non adimplentes, *ſup. n.* 95. *in fine.* 188
Alumina ex partibus infidelium deferentes, *ſupr. num.* 141.
Animalia, & alia bona diripientes ex Eccleſiæ ſtatu.
Armatorum collectas, & caluacatas facientes, *ſupr. num.* 164.
Bona Eccleſiæ occupantes, &c. *ſup. n.* 130.
Cameræ Apoſt. libros, vel ſcripturas occultantes, *ſup. num.* 122.
Cardinalis perſonam offendentes.
Cardinalium in Conclaui bona occupantes, *ſupr. num.* 108.
Capientes Chriſtianos habitantes inter Turcas, *ſup. num.* 141.
Clericorum percuſſores, *ſup. n.* 83. *verſ. prima.*
Communicantes in crimine cum excommunicatis à Papa.
Confeſſionem Sacramentalem contra docentes poſſe fieri in abſentia, *ſup n* 163.
Conſpirantes in perſonam Romani Pont. *ſupr. n.* 106. *in princ.*
Conſpirationes contra Cardinales non reuelantes, *ſup. num.* 80.
Dantes, & recipientes ob ingreſſum Religionis *ſup. num.* 104.
Dantes, & recipientes pro gratia, aut iuſtitia, apud Sedem Apoſt. *ſup n.* 107. *&* 177.
Dantes nunciantibus prouiſiones beneficiorum, *ſup. num.* 113.
Defunctorum corpora exenterantes, *ſup. n.* 103.
Dicentes mortaliter peccare, vel eſſe hæreticos eos, qui defendunt Sanctiſſimam Virginem eſſe conceptam ſine peccato, &c. *ſup n.* 109.
Dicentes, vel defendentes quod Fratres Prædicatores, & Minores non ſint in ſtatu perfectionis, *ſup. n.* 105. *verſ. tertia.*
Duellum committentes, conſulentes, &c. *ſup. n.* 129.
Eligentes potentia inſignem in Senatorem Romanum, *ſup n.* 91.
Examini ſe ſupponentes pro alio, vt beneficium Eccleſiaſticum impetret. *ſup. n.* 124.
Executionem litterarum ſacræ Pœnitentiariæ impedientes, *ſup.* 181.
Extrahentes delinquentes à ſacris locis, præterquam in caſibus conceſſis per Gregorium XIV. *ſup n.* 167.
Falſarios litterarum Pontificalium *ſup. n.* 84.
Falſificantes monetam Regis Franciæ.
Fœminas ingredientes Monaſteria Regularium, *ſup. num.* 151.
Fructus primi, vel ſecundi anni beneficij vacantis accipientes, *ſup. num.* 159.
Fromentum ex ſtatu Eccleſiaſtico & locis immediatè extrahentes, *ſup. n.* 153.
Immunitatem Eccleſiaſticam violantes, *ſupr. num.* 167.
Impedientes, vel perturbantes Epiſcopos, & Inquiſitores in officio S. Inquiſitionis, *ſup. n* 121.
Incendiarios ab homine excommunicatos, & denunciatos, *ſup n.* 89.
Indulgentias, & indicem caſuum populo proponentes, *ſup. n.* 18x.
Interdictum violantes modis prohibitis in Clem. grauis. *de ſent. excom.*
Interdictum Sedis Apoſt. violantes *ſup. num.* 106. *in princip.*

DE EXCOMMVNICATIONIBVS nemini reſeruatis.

Ex Decreto.

189 PRIMA habetur *in c. nulli fas* 19. *diſt.* contra contumaciter aſſerentes Romanam Eccleſiam non eſſe caput omnium Eccleſiarum, prout referunt Lauor. *de Indulg p.* 2. *c.* 23. *n.* 1. Filliuc. *tract.* 14. *c.* 3. *num* 43. Si tamen firmiter & veraciter ita crederet, eſſet hæreticus, & abſolutio Papæ reſeruata, ita Bulla Cœnæ, *Caſu* 1.

Secunda in cap. hanc conſuetudinem 10. *quæſt.* 2. contra laicos, qui oblationes Sacerdotibus factas intra Eccleſiam de ea auferunt, & ſibi vſurpant, vt referunt Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. p.* 1. *lib.* 4. *cap.* 24. *num.* 10. Lauor. *d. cap.* 23. *n.* 2. Memor. Clericorum *cap.* 8. *excomm.* 14. latè Bonac. *de excommun. contra Bullam diſp.* 2. *q.* 2. *puncto* 1. *à n.* 1. vbi contra Filliuc. *in quæſt. moral. tract.* 16. *c.* 3. *quæſ.* 4. *num.* 48. reſoluit præfatam excommunicationem eſſe ipſo iure latam, & ſtatim incurri, & *n.* 7. tenet eam non eſſe reſeruatam. 190

Tertia, in cap. adminiſtratores 23. *quæſt.* 5. contra omnes Principes, & Officiales, qui tertiò admoniti ab Epiſcopis, vel Eccleſiaſticis perſonis recuſant facere iuſtitiam ſuper eorum cauſis, vt referunt Tolet. *in inſtr Sacerd lib.* 1. *cap.* 17. *num.* 1. Soar. *tom* 5 *diſput.* 29. *ſect.* 2. *num.* 1. Nauarr. *cap.* 27. *num.* 152. Rainer. *in catal. cenſurarum extra Bullam. cap.* 7. *excom.* 14. Lauor. *d. p.* 2. *cap.* 23. *num.* 3. Filliuc. *d. tract.* 14. *n.* 164. 191

Ex Decretalibus.

PRima habetur *in cap. licet de euitandis* 6. *de elect.* contra aſſentientem electioni de ſe factæ in Summum Pont à paucioribus, quam duabus Cardinalium partibus, & contra talem recipientes, vt referunt S. Antonin. *part.* 3 *tit.* 24. *cap.* 48. Nauarr. *in man. c.* 27. *num.* 114. Lauor. *d. p.* 2. *c.* 23. *n* 4. Filliuc. *d tract.* 14. *n.* 43. *verſ* 2. Gambar. *de caſibus reſeruatis, c.* 9 *n.* 5. *verſ ſecunda.* 192

Secunda in cap. non magnopere, ne Clerici, vel Monachi, contra religioſos profeſſos de clauſtro exeuntes ad audiendas leges Ciuiles, vel Phyſicam, ſi intra duorum menſium ſpatium non redierint, vt referunt Suar. *tom.* 5. *diſput.* 23. *ſect.* 3. *num.* 9. Filliuc. *dict. tract.* 14 *à num.* 126. *& ſeq.* Lauor. *dict p.* 2. *cap.* 23. *num.* 8. & ſatis eſſe exire, & in eodem oppido præfatas ſcientias audire, & ad Monaſterium finita lectione redire, exiſtimarunt Suar. *d. diſp.* 23. *ſect.* 3. *num.* 11. Filliuc. *d. tract.* 14. *numer.* 18. Sed contrarium, immo Religioſum non incurrere hanc cenſuram audiendo medicinam, aut leges in eadem ciuitate, ſi domum ſerò redeant, multò meliùs reſoluunt Nauarr. *dict. c.* 27. *num.* 107. Tolet. *d. lib.* 1. *cap.* 38. *num.* 6. Sayr. *dict. lib.* 3. *cap.* 23. *num.* 2. Sanctarel. *de apoſtaſ. cap.* 2 *num.* 19. Bonacin. *dict. diſp.* 2. *quæſt.* 8. *puncto* 7. *num.* 2. vbi *numero* 4. contra Suar. Sayr. & Filliuc. tenet non incidere in hanc excommun. Religioſum, qui non exiuit animo audiendi medicinam, vel leges, quamuis poſtea extra clauſtrum permaneat animo eas audiendi, & *num.* 7. reſoluit quòd Religioſus Monaſterio egreſſus intentione audiendi medicinam, vel leges, hanc excomm. incurrit, etiamſi poſtquam egreſſus eſt, mutauerit intentionem illas audiendi, & *num* 8. quod in hanc excomm. non incidit Religioſus egrediens Monaſterium ad docendum medicinam vel leges. 193

Tertia, in cap. quoniam, de officio Ordin. contra Epiſcopum, qui in ciuitate diuerſarum linguarum ſuſcipit eorum regimen, qui ſunt linguæ ſuæ, priuſquam ſuſcipiatur à proprio Epiſcopo in coadiutorem ſuum, vt referunt Nauarr. *dict c.* 27. *num.* 114. Sayr. *de cenſur. lib.* 3. *c.* 32. *num.* 1. Filliuc. *dict. tract.* 14. *num.* 100 *& num.* 153. Memor. Clericorum *c.* 1. *excommunic.* 10. Gambar. *dict cap.* 9. *num* 5. *verſ. tertia.* Bonacin. *dict. diſp.* 4. *quæſt.* 2. *puncto* 4. *& qu.* 6. *part.* 1.

Quarta, in cap. 1 *de locato*, contra Doctores, & ſcho 194

ſcholares vniuerſitatis Bononien. qui conducunt domos alterius Doctoris,ſeu ſcholaris ante finitam locationem,ſiue eius conſenſu,vt referunt Nauarr. *dict c.27.num.*214.*verſ.*4. Suar. *d. diſput.*23.*ſect.*3. *num.*3. Rainer. *in catalogo cenſurarum extra Bullam cap.* 8.*excomm.*15. Lauor. *d part.*7.*cap.*23.*n.*10. Filliuc. *d.tract.*14.*num.*49. Gambar. *d c.*9.*num* 5, *in fine.* Sayr. *dict.lib.*3. *cap.*33. *numer.*1. latè Bonacin. *dict.diſputat.*2.*quaſt.*2.*puncto* 37.*à numer.*1. vbi *numer.*4. reſoluit quod ſcholaris Academiæ Bononien. conducens alterius domum abſque ipſius damno ante finitum locationis tempus, non incurrit excommunicationem, & *numer.*6. quòd iſta excommunicatio non efficit Magiſtros, & ſcholares aliarum Vniuerſitatum, & *num.*6. quòd non eſt reſeruata.

195 *Quinta, in cap. clericis, ne clerici, vel monachi,* contra clericos habentes officium Vicecomitis,vel Præpoſiti ſæcularis,ſi admoniti non deſiſtant, vt referunt Nauarr. *dict.cap.* 27. *num.*117. *verſ. ſeptima,* Iacob.de Graff. *dict pars.*1.*lib.*4.*cap* 22. *numer.*32. Tolet. *in inſtr. Sacerd. lib.*1.*cap.*37 *numer.*7. Suar. *tom.* 3.*diſputat.*23. *ſect* 3. *numer.*21. Lauor. *d cap.*3. *cap.*23. *numer* 7. Filliuc. *tract.*14.*num.*103. Gambar. *dict.cap.*9.*num.*7. Bonacin. *d. diſput.*2. *quaſt.*4. *puncto* 5.

196 *Sexta,in cap fin. eod.tit. ne clerici, vel monachi,* contra Monachos & Canonicos Regulares, Archidiaconos, Decanos,præpoſitos, Plebanos, & alios clericos Perſonatus habentes; vel quoſcunque Preſbyteros,qui leges,vel Phyſicam audiunt extra clauſtrum,niſi intra duos menſes redierint, vt referunt Nauarr. *d.c.*17.*num.*116. Tolet. *d.lib.*1.*c.*37 *num.*4. Suar. *d diſput* 23.*ſect.*3.*num.*9. Rainer. *in catalogo cenſurarum extra Bullam c.*2. *excomm.*10. & 11. & *c.*3.*excomm.*13. Filliuc. *d.tract.*14.*n.* 101. Bonacin. *d.diſp* 2.*q.*4.*puncto* 6.

197 *Septima, in cap. non minus, & in cap. aduerſus, de immun. Eccleſ.* contra laicos collectas imponentes Clericis, vel Eccleſiis, ſeu iuriſdictionem eorum vſurpantes ſi moniti non deſiſtunt,vt refert Filliuc. *d tr.*14.*n.*43.*verſ.*4 & Lauor. *d.c.*13.*n.*26. vbi refert hodie reſeruari in bulla Cœnæ.

198 *Octaua,in cap. excommunicationis, de raptoribus,* contra eos, qui capiunt bona Chriſtianorum naufragio perdita, & non reſtituunt, quæ hodie eſt de reſeruatis in Bulla Cœnæ Domini §.4. vt per Filliuc. *d.tract* 14.*c.*3.*n.*43. Gambar. *de caſibus reſeruatis c* 9.*num.*8.

199 *Nona,in cap.*1. *de ſchiſmat.* contra ementes rem Eccleſiæ,vel aliter acquirentes à ſchiſmatico, nec non contra tenentem beneficium à ſchiſmatico, & innitentem ordinationi factæ per ſchiſmaticum, vt referunt Nauarr. *in man.c.*21.*numer.*117. Lauor. *d. part.*2.*c.*23.*num.*5. Filliuc. *d.tract.*14.*num.*43. *verſ. ſecunda.*

200 *Decima,in cap. noueris, de ſentent. excomm.* contra omnes ſeruari facientes ſtatuta edita & conſuetudines introductas contra vniuerſalis Eccleſiæ libertatem, vel niſi ea intra duos menſes faciant amoueri de Capitularibus ſuis,id eſt, de publicis Communitatum libris,& contra alias perſonas auxilium ferentes ibi nominatas, vt referunt Syluest. *in ſum. verb excommunicatio* 9.*n.*31. Lauor. *d.c.*23. *num.*11. Filliuc. *d.tract.*14.*num.*43. *verſ. quinta, & num.*165. Rainer. *in catalogo cenſurarum extra Bullam c.*7. *excom.*8. vbi aduertit illos, qui de nouo talia ſtatuta edere præſumunt, eſſe excommunicatos in Bulla Cœnæ Domini, Gambar. *d.c.*9.*n.*9. Bonac. *d.diſp.*2. *q.*10. *puncto* 3.

Ex ſexto Decretalium.

PRima habetur *in c.vbi periculum, de elect.* contra 201
mittentes ſcripturas, vel nuncios alicui Cardinali in Conclaui exiſtenti ad electionem Romani Pont.vel cum eo ſecretè loquentes;item contra officiales,qui non ſeruant contenta *in eod cap.vbi periculum,* vel circa ipſum fraudem committunt, vt referunt Syluest. *d verb excommunicatio* 9. *num.*35. *caſu* 12. Nauarr. *d c.*27.*n.*121. Memor.Clericorum *c.*7.*excommun.*5. Suar. *diſp.*23.*ſect.*4.*num.*1. Bonac. *d.diſp.*2.*q.*10.*puncta* 1. Lauor. *d.c.*13. *num.*28. Filliuc. *d tr.*14.*num.*53.*verſ.*1 & *num* 54. Rainer. *in catalogo cenſurarum extra Bullam c.*7.*excomm.*5.& *c.*9. *excomm.* 45. vbi aduertit recipientes, vel mittentes litteras,nuntium, notam, aut ſignum aliquod iiſdem dum ſunt in Conclaui, contrahere excommunicationem reſeruatam *in Conſtit.* 80. Pij IV. incip. *In eligendis*, Gambar. *de caſibus reſeruatis c.*10.*num.*1. Sayr. *d.lib.*3. *cap.*55. *num.*3. latè Bonac. *d.diſput.*2.*q.*2 *part.*34. *à num.*1. vbi *num.*3. limitat quando litteræ ad Cardinalem non perueniunt, & *num.*12. quòd deferentes litteras non ligantur hac excommunic.

Secunda,in cap ſciant cuncti, eod. tit. contra om- 202
nes qui ſiue per ſe,ſiue per alios iniuſtè proſequuntur, aut ſpoliant beneficiis, vel bonis ſuis clericos, aut Eccleſiaſticas perſonas, aut eorum conſanguineos,aut Eccleſias,monaſteria, vel alia pia loca, eo quod noluerint, aut nolunt eligere eum, pro quo ipſi rogarunt, ſeu inducebant eligere, vt referunt Syluest. *d.verb. excommunicatio* 9. *num.*38. *caſu* 13. Nauarr. *d.cap.*27. *num.*123. Tolet. *d. lib.*1. *cap.*38, *num.*4. Suar. *d.diſp.*23.*ſect.*4.*num.*3. Sayr. *d lib.*3. *cap.*34.*num.*7. Lauor. *dict.cap.*23. *num* 22. Rainer. *d cap.*9.*excomm.*45. Filliuc. *d. tractat.*14.*numer.*53. *verſ.ſecunda,& num.*53. Gambar. *dict.cap.*10. *numero* 2.*in fine, & numero* 3. latè Bonacin. *dict. diſputat.*2.*q.*2.*puncto* 19. *à numero* 1. vbi *numer.*3. quòd contumelia afficiens electorem eo quòd noluerit eum eligere, pro quo rogabatur, non ligatur excommunicatione, & *num.*6. quòd verbera laicum electorem non incurrit hanc excommunicationem.

Tertia,in cap. generali, eod. tit. contra vſurpan- 203
tes de nouo regalia, cuſtodiam, ſiue gardiam, titulo aduocationis, ſiue defenſionis in Eccleſiis, ſiue quibuſlibet aliis piis locis præſumunt occupare, vel capere aliqua illorum bona dum vacant, vt referunt Memor.Clericorum *cap.*9.*excommun.*42. Suar. *d lib.*3.*cap.*34.*num.*10. Lauor. *dict. part.*2. *cap.*23. *num.*12. Filliuc. *d.tract.*14.*num.*33. *verſ.tertia, & n.*56.& *num* 99.*verſ. quarta, & num.*10. Rainer. *d. cap.*6.*excomm.*44. vbi cum Suar. *dict.diſp.*23.*ſect.*4. *num.*6. notat occupationem bonorum cum effectu, & ſimul vſurpationis conatum requiri ad contrahendam hanc cenſuram, Bonacin. *dict. quaſt.*2. *puncto* 21.

Quarta in cap. indemnitatibus, §. poſtremo, eod. 204
tit.de elect. contra eum, qui vocatus ſeu deputatus ad dirigendas Moniales in electionibus non temperat ea,ex quibus diſcordiæ naſci, vel foueri poſſunt,vt referunt Memor. Clericorum *cap.*9.*excommun.*44. Suar. *dict.diſput.*23.*ſect.*4.*numero* 8. Lauor. *dict.cap.*23.*num.*21. latè Bonacin. *dict. diſputat.*2. *quaſt.*2.*puncto* 5. Filliuc. *dict.tract.*14.*num* 53. *verſ. quarta,& numer.*57. Rainer. *dict. cap.*9. *excommun.* 46. vbi cum gloſſ. & Caiet. obſeruat quod ſi quis non vocatus interſit,& perturbet, vel vocatus, ſed

poſt

post electionem iam factam perturbat, non incurrit censuram, secus si non vocatus superior esset, quia si iste perturbat, dum interest, censura ligatur, Gambar. *dict. cap.* 10. *n.* 4. *vers. quinta.*

205 *Quinta, in capite hac constitutione, de officio deleg.* contra partes incitantes Conseruatorem sibi datum intromittat se in iis; quæ non continent apertam violentiam, vel iniuriam, & exigunt altiorem indaginem, siue iudicialem discussionem, vt referunt Memor. Clericorum *cap.* 19. *excommun.* 64. Rainer. *dict. cap* 9. *excommun.* 47. Filliuc. *d tract.* 14. *num.* 53. *vers. quinta, & num.* 58. Gambar. *d cap.* 10. *num* 6. *in princip.* latè Bonacina *d. disp.* 2. *quæst.* 2. *puncto* 35. Intellige dummodo Conseruator non habeat priuilegium cognoscendi de huiusmodi actibus, vt per Nauar. *dict. cap.* 37. *numero* 125. Suar. *de censur. disp.* 23. *sect.* 4. *num.* 10. *ad fin.* Filliuc. *dict. tract.* 14. *num* 58. *ad fin.* Monet. *de Conseru. capit.* 7. *num.* 587. *ad finem quæsiti* 12. *& num* 605. Bonacin. *dict. puncto* 33. *num.* 2. vbi *num.* 3. cum citatis resoluit quod procurans vt Conseruator intromittat se in aliis, quam in manifestis iniuriis, non ligatur hac excommunicat. antequam Conseruator se intromittat, & *num* 5. quod absolutio istius excommunic. impendi non potest ante præstitam integram satisfactionem, & *num.* 8. quòd Conseruator excedendo limites suæ potestatis suspensionem ab officio per annum incurrit, & *num.* 9. quòd Episcopus non incurrit pœnam suspensionis excedendo Conseruatoris potestatem, *numero* 10. quòd Conseruator Episcopo inferior non incurrit suspensionem excedendo terminos suæ potestatis ex ignorantia, & *n.* 12. quòd tempus, seu spatium anni, in quo suspensus remanet Conseruator, ob excessum suæ potestatis debet esse continuum. Vide latè *infrà alleg.* 106. *n.* 47. *cum seqq.*

206 *Sexta, in cap. vnic. de iis quæ vi*, contra eos, qui vi aut metu extorquent absolutionem, aut reuocationem excommunicationis, suspensionis, vel interdicti, vt referunt Suar. *dict. disp.* 23. *sect.* 4. *num* 11. Memor. Clericorum *cap.* 9. *excommunic.* 46. Rainer. *dict cap* 9. *excommun.* 18. Filliuc. *d. tract.* 14. *numero* 53. *vers. sexta, & num.* 59. Gambar. *dict. cap.* 10. *n.* 7. *in princip.* latè Bonac. *dict. disput.* 2. *q.* 2. *puncto* 15. *à num.* 1. vbi *num.* 3. quòd metum incutiens Episcopo repetendi suum creditum, nisi absolutionem conferat, non incurrit hanc excommunicationem, & *num.* 6. quòd debet absolutio sequi vt excommunicatio incurratur.

207 *Septima, in capite mulieres, de iudic.* contra eum, qui fingit casum, vel fraudem aliquam facit, quo iudex ipse vadat ad recipiendum testimonium alicuius fœminæ, vt referunt Nauar. *dict. cap.* 27. *numero* 125. *vers.* 18. Suar. *d. sect.* 4. *num.* 15. Lauor. *dict. c.* 13. *num.* 20. Memor. Clericorum *cap.* 9. *excommunic.* 47. Rainer. *dict. c.* 9. *excommunic.* 49. Filliuc. *dict. tract.* 14. *num.* 53. *vers. septima, & num.* 60. Gambar. *dict. c.* 10. *num.* 8. Sayr. *de censur. lib.* 3. *c.* 34. *n.* 13. latè Bonacina *dict. disputat.* 2. *quæst.* 2. *puncto* 36. *à num.* 1. vbi *numer.* 3. dicit quòd fingens, vel fraudem committens ipse Iudex vt personaliter conferat ad fœminam, non ligatur excommunicatione effectu non sequuto, & *numero* 4. quòd ista excommun. incurritur siue inducatur Iudex Ecclesiasticus, siue laicus, & *n.* 8. non incurrere ait si accedat ob alterius deceptionem, vel fictionem.

208 *Octaua, in cap. hoc consultissimo, de rebus Eccles. non alien.* contra compellentes Prælatos, vel alias personas Ecclesiasticas, vt submittant Ecclesias, vel earum bona immobilia perpetuo, vel ad longum tempus laïcis, vel supponant eis, ipsorum iura recognoscendo, seu profitendo se tenere ea ab illis tanquam Superioribus, patronis, vel defensoribus, & laïcos, qui aliquid horum habentes aliquo modo illicito plus vsurpant, quàm illis sit permissum, & moniti ab eo non desistunt, referunt Rainer. *d cap.* 9. *excommun.* 50. Lauor. *dict. cap.* 23. *numero* 23. Filliuc. *dict. num* 53. *vers. octaua, & num.* 61. Gambar. *dict. cap.* 10. *num.* 9. latè Bonac. *dict. disputat.* 2. *quæst.* 2. *puncto* 20.

Nona, in capite vnic. de relig. domibus, contra 209 Religiosos Mendicantes approbatos post Concil. Lugdunense, qui de nouo domos ad habitandum recipiunt, vel receptas mutant sine licentia Sedis Apost. vt referunt Nauar. *d. cap.* 27. *n.* 127. *vers.* 20. Toler. *d lib.* 1. *cap.* 38. *n.* 12. Suar. *dict disp.* 23. *sect.* 4. *num.* 19. Sayr. *d. lib.* 3. *cap.* 34. *num.* 5. Lauor. *dict. cap.* 13. *num.* 19. Filliuc. *d. tract.* 14. *n.* 130. Bonacina *d. disp.* 2. *quæst.* 8. *puncto* 1.

Decima, in cap. vt periculosa, ne clerici, vel Mo- 210 *nachi*, contra Religiosos omnes, qui habitum suæ Religionis dimittunt, vt referunt Couar. *d cap.* 27. *num.* 131. Suar. *d. disput.* 23. *sect.* 4. *numero* 17. & 26. Lauor. *dict. cap.* 13. *num.* 31. Filliuc. *d. tract.* 14. *n.* 53. *vers. decima, & num.* 63. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam c.* 3. *excommun.* 12. & *cap.* 8. *excommun.* 6. latè Bonac. *dict. disput.* 2. *quæst.* 1. *puncto* 32. Cuius text. excommunicatione non afficitur qui se vestibus spoliat vt dormiat, vt habitum purget, vel accommodet, vt meliùs studeat, vel quiescat, vt ludat, vt saliat, vt saxum deferat, vt liberiùs, vt voluptuosiùs peccet, &c. Ita Nauar. *dict cap.* 27 *num.* 131. Suar. *de censur disputat* 23. *sect.* 4 *n.* 29. Azor. *Instit. moral. p.* 1. *lib* 12. *cap.* 13. & 17. Sanch. *in præcepta Decal. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 8. *n.* 55. Sayr. *de censur. libro* 3. *cap.* 33. *num.* 13. Filliuc. *in quæst moral. tract.* 14. *cap.* 8. *quæst.* 4. *num.* 133. Sanctarel. *de apostas. c.* 1. *n.* 6. & 7. Bonacina *dict. disputat.* 2. *q.* 8. *punct.* 6. *à num.* 1. cum quo intellige & amplia ad multos casus in praxi occurrentes.

In eod. *cap. vt periculosa*, excommunicantur Re- 211 ligiosi professi accedentes ad quæuis studia litterarum, nisi a suo Prælato cum consilio sui Conuentus, vel maioris partis, eiusdem sibi eundi ad studium licentia primitus sit concessa: intelligi de Religiosis aliò proficiscentibus causa studij, hoc est extra oppidum sui monasterij, Suar. *dict. disp.* 23. *sect.* 4. *num.* 45. Sayr. *d. lib. cap.* 3. 33. *num.* 20. Filliuc. *tractat.* 14. *cap.* 4. *quæst.* 4. *num.* 136. Sanchez *in præcepta Decal. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 8. *numer.* 76. Sanctarel. *de apostas. capit.* 2. *n.* 1. Bonacina *dict. disp* 2. *quæst.* 8. *puncto* 8. vbi *numero* 5. tenet Religiosum non affici hac excommun. accedendo ad aliud Monasterium suæ Religionis, in quo studia exercentur, & *num.* 8. quòd Generalis, aut Prouincialis potest facultatem concedere Religioso sibi subdito accedendi ad studia, & *numero* 9. quòd accedens ad studia ex licentia inualida incurrit hanc censuram, & *num.* 14. quòd Prælatus ab ea eximitur accedendo ad studia sine licentia.

Vndecima, in capite quoniam. de immunit. Eccles. 212 contra eos, qui impediunt Ecclesiasticos Iudices Ordinarios, vel delegatos ne sua iurisdictione vtantur, vt referunt Rainer. *d. cap.* 9. *excom.* 66. Lauor. *dict. cap.* 13. *num.* 18. Bonac. *dict. disputat.* 2. *quæst.* 2. *puncto* 18.

Duodecima, in cap. eos. qui, eod. tit. de immunit. Eccl. 213 contra dominos temporales prohibentes subditis suis ne cum personis Ecclesiasticis contrahant, vel communia obsequia exhibeant, vt referunt Nauar. *dict.*

d cap.27.num.130.§.23. Lauor. d.p.2.c.13, num.16. Bonacin d.disp.2.q.10.punct.4.

213 *Decimatertia, in c. quamquam 4. de censib.* contra compellentes Ecclesias, & Ecclesiasticas personas ad pedagia, guidagia, &c. siue per se, siue per alium exigentes, vt referunt Suar. *dict. disp.*21.*sect.*4.*n.*21. Lauor. *d.cap.*23.*num.*17. Filliuc. *d.tract.*14 *num.*53. *vers.nona, & n.*62. latè Bonac. *d.disp.* 2.*q.*2.*puncto* 21. *à num.*1. vbi *num.*4. quòd tributum exigens à sponte dantibus non incurrit hanc excommunicat. & *n.* 8. quòd absolutio excommunic. latæ contra exigentes tributum ab Ecclesiasticis ante præstitam satisfactionem reseruata est.

214 *Decimaquarta, in c. 2. de haret.* contra quoscunque qui scienter præsumunt sepelire in loco sacro hæreticos, credentes, eorum receptatores, defensores, aut fautores, nec debent absolui, nisi priùs propriis manibus suis publicè extrahant, & proiiciant huiusmodi cadauera, & locus ille perpetuò caret iure sepulturæ, vt per Lauor. *d c.*13.*n* 30. Memor. Clericorum *c.*9. *excommun* 49. Filliuc *dict. tract.*14. *num.*53.*vers.vndecima.* Gambat. *d c.*10. *n.*12. Sayr. *d.lib.*3.*c.*35.*n.*6. latè Bonac. *d.disp.*2. *q.*2.*puncto* 30. *à num.*1. vbi *num.*4. quòd sepeliens hæreticum nondum denunciatum, vel eius fautorem, non incurrit hanc excommunicationem.

215 *Decimaquinta, in cap. vt inquisitionis, eod. tit.* contra octo genera delinquentium, de quibus ibi, & præcipuè contra omnes habentes iurisdictionem temporalem, qui non obediunt Episcopis, & Inquisitoribus in requirendis hæreticis, & aliis præstandis, de quibus ibi: vbi etiam extenditur contra dantes auxilium, consilium, & fauorem, vt per Syluest. *dict. verb. excommun.*9.*n.*58.*casu* 28. Nauar. *d c.* 27.*numero* 135. Tolet. *dict. lib.*1.*c.*38.*n.*19. Memor. Clericorum *c.*7. *excomm.* 6. Rainer *in catalogo censurarum extra Bullam c.*7.*excomm.*6. Lauor. *dict. c.*23.*num.*25. Bonac. *d. disp.*2.*q.*10 *punct.* 8.

216 *Decimasexta, in cap. pro humani, de homicid.* contra eos, qui per assassinos interficiunt aliquem Christianum, aut vident interfici, quamuis non sequatur mors, aut assassinos receperint, defenderint, vel celauerint, vt referunt Soar. *d. disput* 23.*sect.*4.*num.*46. Rainer. *d.c.*9. *excommun* 52. Lauor. *d c.*13. *num* 15. Filliuc. *d tract.*14.*num.*53. *vers.duodecima, & n.*65. Gambat. *dict.c.*10 *num.*14. latè Bonacin. *d.disp.*2.*q.*2. *puncto* 33.

217 *Decimaseptima, in cap.*1. *de vsuris* contra clericos, qui permittunt versari in terris suis fœneratores publicos, alienigenas, vel si non expellunt eos, intra tres menses, qui locant de illis, vel alio prætextu concedunt domos ad fœnos exercendum, vt referunt Nauarr. *d.cap.*27.*num.*136.*vers.*13. Soar. *tom* 5. *disp.*22.*sect.*4 *num.*42. Tolet. *dict. lib* 1.*c.*38.*num.*22. Lauor. *d c.*23. *num* 13. Filliuc. *d tract.*14.*num.*108. Sayr. *lib.*3.*c.*32.*num.*12. Gambar. *dict cap.*10.*num* 15. Bonac. *d.disp.*2.*q.* 4.*puncto* 9.

218 *Decimaoctaua, in c. vnic. de iniur.* contra eos, qui concedunt repræssalias contra personas Ecclesiasticas, vel eorum bona, & qui concessas extendunt ad prædictos, & bona, nisi intra mensem à concessione, vel extensione abstinuerint & reuocauerint: si autem est vniuersitas, supponitur interdicto, vt referunt Syluest. *d. verb. excommunicatio* 9.*n.*62.*casu* 32. Nauarr. *c.*27.*num.*136. Sayr. *d.lib.*3.*c.*34. *num.*22. *& seqq.* Alter. *tom.* 2.*disp.*12. *de interd.c.*1. *vers. animaduertendum est primo*, Rainer. *in d catalogo c.*7.*excom.*9. Lauor. *d.cap.*13.*n.*19. Filliuc. *d tract.*14.*n.*53. *vers. decimatertia, & num.*66. Gambar. *d cap.*10.*n.*4. quòd repræssalias, vel pognationes concedens contra personas Ecclesiasticas, non ligatur excommunicatione statim post concessionem, sed post mensem, & *num.* 5. quòd facultatem, alicui concedens vt tantumdem possit à clerico sibi debitore accipere, quantum sibi debetur, non ligatur hac excommunicatione.

Decimanona, in c felicis, de pœnis contra omnes Principes, & alios dominos, ac Iudices non obseruantes contenta in eo contra percutientes, vel hostiliter insequentes aliquem S.R.E. Cardinalium, hodie est de reseruatis in Bulla Cœnæ Domini, vt per Nauarr. *d.cap.*27 *num.*136 Rainer. *in d.catalog. cap.*7.*excommunic.*4. Lauor. *d cap.*13.*n.*14. Filliuc. *d tract* 14.*numer.*53 *in fine, & numer.*133.*&* 134. Gambat. *d cap.*10.*in fine.* latè Bonacina *in Bulla Cœnæ disputat.*1.*q.*12.*punct.*1.*cum seqq. & disput.*2.*q.*31 *part.*7. 219

Ex Clementinis.

PRima fertur *in Clem.*1. *de sequest. possess.* contra 220
præsumentes impedire sequestrationem factam per loci Ordinarium de beneficio Ecclesiastico per triennium pacificè non possesso, & oblatam in Curia Romana vnam sententiam definitiuam in possessorio, vel proprietate, nunc sequestra non ponuntur ab Ordinariis, sed ab ipsis Rotæ Romanæ Auditoribus auctoritate Papæ, vt per Suar. *tom.*5. *disp.*23.*sect.*5.*num.*1. Nauar. *d.c.*27.*n.*137. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam c.*9. *excom.* 62. Lauor. *d part.*2.*c.*13.*n* 41. Filliuc. *d. tract.*14. *n.*67. *vers. prima, & n.*68. Gambat. *de casibus reseruatis c.* 11.*n.*1. Sayr. *d.lib.*3.*cap.*35.*n.*7. late Bonac. *d.disp.*2. *q.*2.*punct.*8.

*Secunda, in Clem.*1. *de sepultur.* contra sepelien- 221
tes aliquem in cœmeterio tempore interdicti extra casus à iure concessos, vel ibidem sepelinnt publicè excommunicatos, vel nominatim interdictos, vel vsurarios manifestos, etiamsi sepelientes sint exempti, non obstantibus eorum priuilegiis, vt referunt Memor. Cleric. *c.* 9 *excom* 51. Rainer. *d.c.*9.*excomm.* 51.*&* 53. Gambar. *d.c.*11.*num.*2. Filliuc. *d tract.*14. *n* 67.*vers secunda, & n.*69. Suar. *de censur. disp.*31. *sect.*2.*num.*10. Bonacina *d. disp.*2. *q.*2. *puncto* 31. *à num.*1. vbi *num.*4. quòd sepeliens excommunicatum denunciatum, aut notorium clerici percussorem, afficitur hac excommunicatione, & *num.* 5. idem ait de sepeliente in loco sacro interdictos publicos, & *d.*6. de sepeliente vsurarios manifestos. Nota quòd comitans ad sepulturam cadauer vsurarij, excommunicati, vel interdicti, non videtur subiici excommunicationi, quia pœnæ non sunt extendendæ. Ita Nauar. *d.cap.*27. *num.*137. Henriq. *in sum. lib.*13. *cap.*43 §.3. Auil. *de censur part.*2.*c.*6.*disp.*10. *dub* 6. Marc. Alter. *in simili tract. tom.*2. *de interdicto disp.* 9. *cap.*4.*col.*12.*vers. gloss.* Contra Vgolin. *de censur. tab.* 2.*c* 9.§ 6 Suar. *disp.*12. *sect.* 4. Ægid. de Coninch. *de censur. disp.*14.*dub.*8.*n.*68. Filliuc. *d.tract.*12 *c.* 4. *n.*111. existimantes hac censura comprehendi mandantes.

Tertia, in Clem. Religiosi, de decimis, contra Re- 222
ligiosos, qui sibi appropriant exquisitis fraudibus, siue coloribus vsurpare præsumunt noualia, aut decimas Ecclesiis debitas non spectantes ad eos aliqua legitima de causa, vel prohibuerint, aut non permiserint solui decimas Ecclesiis de animalibus familiarium, & Pastorum horum, vel aliorum immiscentium animalia ipsa ipsorum gregibus, vel prohibuerint, aut non permiserint solui decimas Ecclesiis de animalibus, quæ in pluribus locis emunt in fraudem

Ecclesiarum, emptaque tradunt venditoribus, vel aliis ad ipsa tenenda, vel de terris, quas aliis tradunt, excolendas, decimas Ecclesiis solui non permiserint, aut prohibuerint, si requisiti ab eis, quorum interest, à præmissis intra mensem non destiterint, aut si intra duos menses non satisfecerint Ecclesiis læsis, si quid contra prædicta vsurpauerint, vt per Syluest. *verb excomm.9.num.72.casu*,6. Nauarr. *cap.27. num.*188. Tolet. *d.lib.*1. *cap.*39. *num.*3. Rainer. *in d.catalogo c.*1 *excommunic.*15. Lauor. *d.c.*12. *num.*46. Filliuc. *d tract.*14. *num.*125. *vers.quinta, & n.*137. Gambar. *dict.c.*11 *.num.*7. Alter. *de censur.tom.*2. *de suspens disp.*17. *c.*2. *col.*5. *quæst.*5. *ad fin.* Bonacin. *d. disp.*2. *q.*8. *puncto* 12. Hæc excommunicatio extenditur ad fœminas Religiosas, Suar. *disp.*31. *sect.*6. *n.*9. Filliuc. *d.loco n* 138. Alter. *d.c.*2. *col.*3. *vers. notandum tertiò*, Sayr. *d.lib.*3 *.cap.*34. *n.*24. Bonacin. *d. puncto* 12. *num.*8. Et ad Equites Militares, qui verè sunt Religiosi, Suar. *d.n* 9. Bonacin. *d p.*12. *num* 8. *vers.addo*, vbi etiam quòd Clerici, & laïci non afficiuntur hac censura.

223 *Quarta, in Clem. ne in agro* §. *quia verò, de statu Monach.* contra Monachos, aut Canonicos Regulares administrationem non habentes, qui petunt Curias Principum animo nocendi suis Prælatis, & Monasteriis, referunt Syluest. *d. verb.excommunic.*9. *num.*73. *casu* 37. Nauar. *d cap.*27. *num.*139. Suar. *tom.*5. *disputat.*23. *sect.*3. *num.*4. Fr. Emman. *quæst. Regular tom.*2. *quæst.*60. *art.*2. *vers. quarta*, Filliuc. *d.tract.*14. *num.*119. Lauor. *d cap.*13. *n.*45. Rainer. *in d. catalogo cap.*3. *excomm.*16. Bonacin. *d. disp.* 2. *q* 8. *puncto* 9.

224 *Quinta, in ead. Clem. ne in agro.* contra quoscunque Monachos, intra septa Monasterij sine licentia Abbatis arma tenere præsumunt, vt per Rainer. *dict.cap.*3 *excomm.*11. Filliuc. *d tract.*14 *num.*120. Gambar. *dict.cap.*11. *num.*8. Bonacin. *dict.disput* 2. *quæst.*8. *puncto* 16. *à princip.* vbi *num.*3. tenet Monachum afficí hac excomm. tenendo arma in cubiculo, in cella vinaria, in stabulo, aliisque locis infra Monasterij fines existentibus; ligna autem, vel lapides in suo cubiculo absque huius censuræ incursu tenere potest, Nauarr. *cap* 27. *numero* 139. *vers.*37. Suar. *disputat.*23. *sect.*5. *numer.*8. Filliuc. *tract.*14. *cap.*8. *quæs.*6. *numer.*142. Bonacin. *dict puncto* 16. *num.* 4.

225 *Sexta, in Clem. attendentes* §. *fin. eod. tit. de statu Regul.* contra eos, qui præsumunt impedire Visitatores Monialium, & etiam Canonicarum Regularium in iis, quæ pertinent ad officium visitationis earundem, si à Visitatoribus admoniti non desistant, referunt Memor. Clericorum *cap.*9. *excommun.*52. Rainer. *in d.catalogo c.*9. *excommun.*54. Lauor. *dict. c.*13. *num.*43. Filliuc. *d tract.*14. *num.*67. *vers. tertia, & n.*72. Gambar. *d.c.*11. *n.*10. latè Bonac. *d.disp.*2. *q.*1. *puncto* 4.

226 *Septima, in Clem.* 1. *de Relig. domibus* contra Beguinos, siue qui sequuntur statum Beguinorum, vel sectantur assumptum, vel de nouo instituunt, & Religiosos, qui dictos Beguinos, vt suprà, fouent; & dant eisdem auxilium, consilium, & fauorem, referunt Lauor. *d.part.*2. *c.*13. *num.*35. Filliuc. *d.tract.* 14. *n.*67. *vers quarta, & n.*74. *& n.*143. Gambar. *d. c.*11. *num.*11. Bonac. *d.disp.*2. *quæst.*3. *puncto* 4. latè nouissimè Tamburin. *de iure Abbatissar. disput.*7. *quæst.* 9.

227 *Octaua, in Clem. vnic. de consanguinit. & affinit.* contra contrahentes scienter Matrimonium in gradu prohibito à sacris Canonibus consanguinitatis, vel affinitatis. Et contra illos qui contrahunt cum Monialibus professis, & etiam Moniales ipsas professas, & contra Religiosos professos, qui contrahunt cum quauis muliere. Ac denique contra clericos omnes in Sacris constitutos, Matrimonium contrahentes, Bonacin. *d.disput.*1. *quæst.*8. *puncto* 5. referunt Suar. *tom.*5. *disp.*23. *sect.*5. *num.*13. Memor. Clericorum *c.*2. *excommun.*12. Rainer. *in d.catalog. c.*2. *excommunic.*11. Lauor. *dict.cap.*13. *num.*33. Filliuc. *dict. tract.*14. *num.*67. *vers. quinta, & num.*75. *num.*113. latè Bonac. *d.disp.*1. *q.*2. *puncto* 7. *& qu.*4. *puncto* 1.

Nona, in Clem nolentes, de hæret. contra Inquisitores, & ipsorum, & Episcoporum, aut Capitulorum Sede vacante commissarios deputatos in causis Fidei, qui prætextu sui officij Inquisitionis illicitè sumunt pecuniam aliquam, & qui scienter confiscant bona Ecclesiastica, etiam applicanda fisco Ecclesiæ, vt per Syluest. *verb excommunicationis, num.*81. *casu* 42. Nauar. *d c.*27. *n.*142. Rainer. *in d. catalogo c.*6. *excom.*2. Filliuc. *d.tract.*14. *num.*168. Tolet. *d lib.*1. *c.*39. *num.*11. Gambar. *d.c.*11. *n.*13. Bonac. *d.disp.*2. *q* 7. *puncto* 5 *& q.* 10 *p.*10. 228

Decima, in cap.vnic de vsuris, contra omnes officiales locorum quocunque nomine censeantur, qui faciunt, scribunt, vel dictant statuta de vsuris soluendis, vel quod solutæ non repetantur, & eos qui iudicant vsuras esse soluendas, aut solutas non esse repetendas, & qui habent super hoc potestatem, nisi intra tres menses deleuerint statuta talia de libris Communitatum, vel si talia statuta, aut consuetudines illorum effectum habentes obseruare præsumant, vt referunt Syluest. *d.verb excommun.*9. *n.*81. Lauor. *d c.*13. *n.*40. Filliuc. *d.tract.*14. *n.*170. Gambar. *d.c* 11. *n.*14. Rainer. *in d catalogo c.*7. *excomm.*7. vbi multipliciter declarat, Bonac. *d.disput.* 2. *qu.* 10. *punct.*15. 229

Vndecima, in Clem. cupientes, de pœnis, contra omnes Religiosos Mendicantes, qui sine licentia Papæ loca de nouo accipiunt ad habitandum, vel hactenus recepta mutant, vel quouis titulo alienationis transferunt, vt referunt Syluest. *d.verb.excomm.*9. *casu* 44. *n.*85. Nauarr. *d.c.*27. *n.*144. Suar. *de censur. disp.*23. *sect.*5. *n.*35. Tolet. *lib.*1. *c.*40. *n.*13. Memor. Clericorum *cap.*3. *excommun.*22. Rainer. *d catalogo c.*3. *excomm.*10. Gambar. *d c.*11. *num.*15. Lauor. *dict. c.*13. *n.*36. Filliuc. *d tract.*14. *n.*145. quorum aliqui notant hanc excommunicationem quoad multos Mendicantes per eorum priuilegia sublatam esse, Bonac. *d.disp* 2. *q.*8. *puncto.*2. 230

Duodecima, in eod. Clem. cupientes, contra Religiosos, qui in concionibus vel aliis locis dicunt aliquid, vt retrahant auditores à solutionibus decimarum Ecclesiis debitarum, vt per Syluest. *d. verb.excomm* 9. *n.*88. *casu* 45. Memor. Clericor. *c.*3. *excom.*2. P. Lauor. *d c.*13. *n.*37. Rainer. *d.catalogo c.*3. *excom.* 17. Suar. *disput.* 24. *sect.*5. *n.*37. Filliuc. *tract.*14. *c.*8. *num.*146. Bonacin. *dict disput.*2. *q.*8. *puncto* 13. *per tot.* vbi multipliciter declarat & limitat præcipuè *num* 4. si ex inaduertentia, vel ignorantia Religiosus aliqua verba proferat, & *num.*5. si verba proferat, non animo retrahendi, & *numer.*7. si retrahat à solutione decimarum nō iustitia debitarum. & *numero* 10. limitat in Religiosis fœminis. Item etiam in eadem Clem. fertur alia excommunicatio contra Religiosos, qui de industria postponunt facere conscientiam pœnitentibus, seu confitentibus de huiusmodi decimis soluendis, & postea præsumunt prædicare non purgata negligentia cum commodè possint eos admonendo, Gambar. *d cap.*11. *num.*16. Bonacin. *dict.puncto* 13. *num.*11. Sayr. *dict. cap.*33. *num.*42. 231

num 42. Filliuc. *d tract.* 14. *num.* 147. Alter. *d. tom.* 2. *disp.* 17 *cap.* 2. *col.* 6.

232 *Decimatertia, in Clem.* 1. *de sent. excommunic.* contra omnes Religiosos cuiuscunque Ordinis, qui interdictum impositum auctoritate Apostol. vel Ordinaria non seruant, cùm sciunt matricem Ecclesiam, vel Parochialem loci illud seruare, vt referunt S. Anton. *part.* 3 *tit.* 94. *c.* 56. Nauar. *d. cap.* 27. *num.* 146. Tolet. *d. lib.* 1. *cap.* 59. *num.* 15. Syluest. *dict. verb. excommunicatio* 9. *num.* 99 *casu* 47. Sayr. *d. lib.* 3. *cap.* 33. *n.* 44. Rainer. *in dict. catalogo cap* 3. *excom.* 14. Lauor. *dict. c.* 13. *n.* 38. & 44. Filliuc. *dict. tract.* 14. *n.* 125. *vers. duodecima, & n.* 148. Gambar. *dict. c.* 11. *n.* 17. Alter. *dict. tom* 2. *disp.* 9. *c.* 4 Bonacin. *dict. disp.* 2. *q.* 8. *puncta* 14.

233 *Decimaquarta, in Clem. exiui de Paradiso, de verbor. signif.* contra eos, qui illam commentantur, vt referunt S. Antonin. *part.* 4 *tit.* 24. *c.* 69. Sayr. *d. lib.* 3. *cap* 55. *num.* 21. Memor. Clericorum *c.* 9. *excom.* 54. Rainer. *dict. catalogo cap.* 9. *excommunic.* 56. Lauor. *d. cap.* 13. *n.* 44.

Ex Extrauagantibus.

234 PRima refertur *in Extrauag. super gentes, de consuetud. inter comm.* contra impedientes nuncios, vel legatos Romani Pontif. ne ingrediantur Regna, Prouincias, & terras, ad quæ ipsos destinare contigerit, quæ hodie reseruata est in Bulla Cœnæ Domini, refert Lauor. *d part.* 2. *c.* 15. *n.* 48. Gambar. *de casibus reseru. c.* 12. *n* 2. Bonac. *de censuris in Bull. Cœne disp.* 1. *q.* 12. *pun.* 1. *n.* 8.

235 *Secunda, in Extrauag. ambitiosæ, de rebus Eccles. non alien. inter comm.* contra eos, qui extra casus à Iure permissos alienant, vel locant in plures, quàm in tres annos bona immobilia, vel mobilia pretiosa Ecclesiarum, vt referunt Rainer. *in dict. catalogo c.* 2. *excommunic.* 15. Filliuc. *d tract.* 14. *n.* 99. *vers. septima, & num.* 114. latè Bonac. *d. disput.* 2. *quæst* 4. *puncto* 11. Hanc Extrauagantem receptam esse quoad nullitatem contractus, non verò quoad excommunicationem, & alias pœnas extrinsecas, resoluunt Doctores, quos citauimus infrà *alleg.* 95. *num.* 48. & 49.

236 *Tertia in Extrauag. etsi deceat, de maior. & obed. inter commun.* contra prælatos quoscunque etiam Patriarchas ad Romanam Curiam venientes, & inde discedentes absque Papæ notitia, & contra omnes qui prælatos apud Sedem Apost. recipiunt, nisi ante receptionem aduentum illorum Papæ significauerint, vt referunt Sayr. *d. lib* 3. *c.* 32. *n.* 23. Laur. *d cap.* 13. *num.* 49. Bonacin. *dict. disputat.* 2. *quest.* 6. *puncto* 4.

257 *Quarta, in Extrauag. vices* 1. *de trenga & pace,* contra ipsos Rectores Ecclesiarum, & Religiosos Mendicantium in Germania existentes, qui pacem inter ipsos factam violant, vt per Sayr. *dict. lib.* 5. *c.* 33. *n.* 44. Memor. Clericorum *c.* 5. *excommunic.* 13. Rainer. *in d. catalogo c.* 8. *excommunic.* 13. Filliuc. *d. tract.* 24. *num.* 149. Lauor. *dict. c.* 13. *n.* 50. latè Bonac. *d. disp.* 2. *quest.* 8. *puncto* 15. vbi *num.* 4. ait quòd ista excommunicatio ante præstitam satisfactionem est reseruata.

258 *Quinta, in Extrauag. quia nonnulli, de sentent. excommunic. inter commun.* contra impugnantes literas Papæ electi antequam coronetur, cum eodem momento, quo quis in Papam canonicè eligitur, confirmatur immediatè à Deo, & potest ante coronationé exercere officium suum, vt referunt Memor. Clericorum *cap.* 9. *excommun.* 55. Rainer. *in d. catalogo c.* 9 *excom.* 58. Lauor. *d. part.* 2. *c.* 13. *n.* 34. Suar. *de censur. disp.* 23 *sect.* 6. *n.* 2. Filliuc. *d. tract.* 14. *cap.* 5. *quest.* 7. *num* 78. latè Bonacin. *dict. disp.* 2. *q.* 2. *puncta* 11. vbi subdit hanc Extrauag. etiam hoc tempore robur & vires retinere.

Sexta, in Extrauag. Sancta Romana, de relig. do- 239
mib. Ioannis XXII. contra Episcopos, & quoscunque Prælatos permittentes ritum, habitúmve Fraticellorum, Bizzocorum, siue Beguinorum, vt referunt Caiet. *verb. excommunic.* 5. Tolet. *d. lib.* 1. *c.* 58. *n.* 12. Sayr. *d lib.* 5. *c.* 32. *n.* 24. Lauor. *dict. c.* 13. *n.* 47. Hæc excommunicatio est etiam contra dictos Fraticellos, & Beguinos, & omnes de nouo assumentes talem sectam quæ hodie non extat, vt obseruat Tolet. *proximè loca citato.*

Ex Concilio Tridentino.

PRima fertur *sess.* 4. contra imprimentes, & man- 240
dantes imprimi, vendentes, & apud se retinentes libros de rebus sacris tractantes sine nomine Auctoris, sine approbatione Ordinarij, & si Auctores Regulares fuerint vltra Ordinarij approbationem, requiritur etiam proprij Superioris recognitio & licentia, vt referunt Suar. *tom.* 5. *disput.* 23. *sect.* 7. *in princip num.* 1. & 4. Memor. Clericorum *c.* 9. *excom.* 36. Rainer *in catalogo censurarum extra Bullam. c* 9. *excom* 59 Lauor. *de Indulgent part.* 2. *cap.* 13. *n.* 31. & *num.* 58. Gambar. *de casib. reseru. cap.* 13. *num.* 2. latè Bonacin. *d. disp* 2. *quæst.* 1 *puncto* 16. vide infrà *alleg.* 90. *n.* 6 *cum seqq.*

Secunda, sess. 13. *cap.* 11. contra eos, qui docent, 241
prædicant, vel pertinaciter asseruot, seu etiam publicè disputando defendere præsumunt eos, quos conscientia peccati mortalis grauat, quantumcunque etiam se contritos existiment habita copia Confessarij necessariò permittendam non esse Sacramentalem Confessionem, vt referunt Suar. *tom.* 3. *disp* 66 *sect.* 3. Memor. Clericorum *c.* 9. *excomm.* 57. Rainer. *in d catalogo c.* 9. *excom* 60. Filliuc. *dict. tract.* 14. *n* 81. *vers. secunda, & n.* 84. Lauor. *dict. c.* 13. *n.* 57. Gambar. *d. cap.* 15. *num.* 3. Bonac. *d. disp.* 2. *quæst.* 2. *puncto* 14.

Tertia, sess. 24. *de reformat. Matrim. cap.* 1. contra 242
falso affirmantes Matrimonia filiorumfam. sine consensu parentum contracta esse irrita, ac parentes ea rata, vel irrita facere posse, vt per Lauor. *d. c.* 13. *n.* 59. latè Bonacin. *d. disp.* 2. *q.* 2. *pun* 8.

Quarta, ead. sess. 25. *de reformat. Matrim. cap.* 6. 243
contra raptores mulierum, ac omnes dantes eis auxilium, consilium, & fauorem, vt per Memor. Clericorum *c* 9. *excom* 58. Rainer. *d catalogo cap* 9 *excom* 61. Filliuc. *dict. tract.* 14 *num* 85. Lauor. *d. c.* 15. *num.* 60. Sanch. *de Matrim. lib.* 7. *disputat.* 13. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 12. *num.* 31. *vers. da excomm* Bonac. *de Matrimon. quæst.* 4. *puncta* 18. *n.* 9. *in fine.* Gambar. *dict cap.* 13. *num.* 4. Bonacin. *d. q.* 2. *puncta* 9.

Quinta, ead sess. 24. *de reformat. Matrim. capit* 9. 244
contra dominos temporales, ac magistratus cuiuscunque gradus, dignitatis, ac conditionis existant, qui quouis modo directè, vel indirectè subditos suos, vel quoscunque alios cogunt quominus liberè Matrimonium contrahant, vt per Rainer. *in dict. catalogo cap.* 7. *excommunic.* 14. Filliuc. *dict. tract.* 14. *num.* 86. Gambar. *dict. cap* 15. *num.* 4. Lauor. *dict. cap.* 13. *num.* 61. latè Bonacin. *dict. disput.* 2. *q.* 2 *puncta* 6. Comprehendi tantum temporales quosdam dominos, & publicam forensem iurisdictionem habentes, vt Iudices, & Episcopos, obseruant Henriq.

*in ſumm. lib.*11. *cap.*6. *in commento lit.* G. Sanch. *de Matrim lib.*4 *diſputat.*22 *in fine*, Baſil. Ponti. *de impedien. Matrim. cap.*29. §.12. *verſ. ex dictis*, Gutier. *de Matr. c.*79. *num.* 11. Bonacin. *eod tract. qu.*3. *puncto* 8. *num.* 34 *verſ aduertendum*, & *dict. quaſt.*2. *puncto* 6. *n* 4. vbi reprobat Suar. *de cenſur. diſp* 23. *ſect.*7. *num.*6. *verſ. quarta*, & Filliuc *d. tract.* 14. *n.* 86. contrarium tenentes, & idem Bonac. *d. puncto* 6. *num* 6. contra Henric. *dict. cap.*6. §.5. *in commento.* Sanch. *d. diſp.* 21. *num* 10. Gutierr. *dict c* 79. *num.* 12. exiſtimat Epiſcopum cogentem aliquem ad matrimonium in iſtam excommunicationem non incidere. Non extendi tamen ad prohibentes Matrimonium tenent Henriq. *dict c.*6. §.5. Bonac. *d. n.* 34. *verſ. ſecundo*, & *q.*4 *puncto* 17. *num* 26. *verſ. nec obſtat*, Baſil. Ponti. *d.* §. 12. *verſ. ſecundo.* idem Bonac. *d. q.* 2.
245 *punct.*6. *n.*3.

Sexta, ſeſſ. 25. *de Regular. cap.*5. contra Magiſtratus ſæculares, qui ab Epiſcopis requiſiti non præbent eorum auxilium ad reſtituendam, vel conſeruandam clauſuram Monialium, & ad compeſcendum pœnis inobedientes, & contradictores talis clauſuræ, vt referunt Memor. Clericorum *cap.*7 *excommun.* 10. Raines *dict. catalogo cap* 7. *excommun.* 10. Lauor. *d cap.* 13. *num.* 63. Filliuc. *dict. tract.* 14. *n* 96. *verſ. prima*, & *num.* 172. Gambar. *d. cap.* 13. *n.* 5. Bo-
246 nacin. *dict. diſp.* 2 *quaſt.* 10 *puncto* 7.

Septima, ead. ſeſſ. 25. *de Regularib. cap.*16. contra Religioſos, & Religioſas, qui recipiunt aliquid à nouitiis, dum ſunt in probatione, vel à parentibus, propinquis, & curatoribus ſuis, excepto victu, atque veſtitu, vt per Fr. Ludou. Miranda *in manuali*
247 *Prælat tit.* 12. *q.* 35 *art.* 18. *concl.* 2.

Octaua, ead ſeſſ 25. *de Regular. cap.* 18. contra omnes quicunque ſint, & qui quomodocunque coëgerint aliquam Virginem, vel viduam, aut aliam quâcunque mulierem inuitam, præterquam in caſibus à iure permiſſis, & expreſſis ad ingrediendum Monaſterium, vel ad ſuſcipiendum habitum cuiuſcunque Religionis, vel emittendam profeſſionem in eis, & qui in aliquo ex prædictis conſilium, auxilium, vel fauorem dederint, aut qui ſciens eam non ſponte ingredi monaſterium, aut habitum ſuſcipere, aut profeſſionem emittere quoquomodo eidem actui vel præſentiam, vel conſenſum, vel auctoritatem interpoſuerint, vel qui ſanctarum Virginum, & aliarum mulierum voluntatem vel accipiendi, vel voti emittendi quoquomodo ſine iuſta cauſa impedierint, vt referunt Suar. *tom.*5. *diſput.* 21. *ſect.*5. *num.*9. Gambar *dict. c.* 13. *num.*8. Raines *in d. catalogo c* 9 *excomm.*63. Filliuc. *dict. tract.* 14. *n* 88. latè Bonacin. *dict. diſputat.* 2. *queſt.* 2. *puncto* 2. Lanor *dict cap.* 13. *num.* 64. vbi citat meipſum in hoc loco, cuius decreti diſpoſitionem intelligendam eſſe de vi coactiua, non inductiua, cum loquatur per verbum *coegerit*, obſeruant Azor. *inſtit. moral. part* 1 *lib.* 13. *ca* 9 *quaſt.* 2. *verſ. præterea*, Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarra lib.*2. *tit.* 18. *l.* 7. *numero* 62. Procedere in cogente fœminam ad Monaſterij ingreſſum, non vt profiteatur, nec vt habitum ſumat, ſed vt ibi ſæculari retento educetur, donec ætatis aptæ Matrimonio ſit, notant Nauarr. *conſ* 56. *ſub tit. de ſentent. excommun. in* 1 *edit aliàs conſ.*6. *ſub tit. de Regular in nouis*, Suar. *tom* 5 *diſput.* 21. *ſect.*5 *num* 9. Zerola *in praxi Epiſc. part.* 1. *verb. Moniales*, §. 13. Filliuc. *tract* 14 *cap* 6 *qu* 5. *num* 89. quicquid aliter ſentiant Bonacin. *dict puncto* 2. *numero* 6. & Sanch. *in præcepta Decalogi tom.*1. *lib* 4. *cap.*4. *num.*12. Non comprehendere tamen cogentes ingreſſu non ſequuto reſoluunt Sayr. *in floribus decis. ſub tit. de ſentent. excomm. deciſ.*51. Nauar. *ſub eod tit. conſ.*53. *in antiq.* Sanch. *num.*19. & Bonacin. *n.*8. *dictis locis*, vide *infra alleg* 104. *à princip.*

Ex diuerſis Summorum Pontif. Conſtitutionibus.

PRima fertur *in Concil. Lateranen. ſub Leone X.* 248
contra eos, qui prædicando, vel diſputando audent impugnare Montes Pietatis, vt referunt Rainer. *in catalogo cenſurarum extra Bullam c.*5. *excom.*6. Filliuc. *dict. tract.* 14. *num.* 121. Lauor. *de Indulgent. part.* 2. *cap.* 13. *num.* 52.

Secunda, in eod Concil. Lateranen. ſub Leone X. con- 249
tra ſortilegia, incantationes, & diuinationes per inuocationem dæmonum exercentes, vt referunt Filliuc. *dict. tract.* 14. *n.* 67. *verſ. ſecunda* Lauor. *d. c.* 13. *num.* 53. vide *Conſtit.* Gregorij XV. incip. *Omnipotentis Dei, ſub Dat.* 20. *Martij* 1623. vbi grauiſſimæ pœnæ imponuntur, & quæ habentur infrà *alleg.* 58. *num* 120 *cum ſeqq.*

Tertia, in Conſtit. 24. Clementis VII. incip. *Ac-* 250
cepimus, contra eos, qui in Romana Curia Apoſtolicas commiſſiones, intimationes, publicationes, & affixiones prælentauerint præter curſores, vt refert Lauor *dict cap.* 13. *num.* 77.

Quarta, in Conſtit. Clementis VII. & aliorum 251
Summorum Pont. relatis, in Conſtitut. Baſilicæ S. Petri de Vrbe *ſub tit de Sacriſtia*, *numero* 6. *fol.* 47. contra Archipresbyterum, Canonicos, beneficiatos, & Clericos, eiuſdem Baſilicæ non applicantes integram hæreditatem omnium fructuum, & diſtributionum quotidianarum primi anni, Sacriſtiæ.

Quinta, in Conſtit. 88. *aliàs* 122. Pij IV. incip. *In* 252
sacroſancta, contra Rectores ſtudiorum, & alios Epiſcopis inferiores doctorandi facultatem habentes, qui aliquem ad gradus Doctoratus promoueri, vel Cathedram, aut lectiones retinere, vel conſequi patiuntur priuſquam Fidei profeſſionem emittant, & alia non ſeruant, quæ ſeruare tenentur, iuxta formam traditam in eadem *Conſtit.* vt referunt Rainer. *in d. Catalogo*, *cap* 8. *excomm.* 7. Filliuc. *dict. tract.* 14 *num.* 163. *verſ. ſeptima* Bonac. *d. diſp.* 2. *q.* 10. *puncto* 14.

*Sexta, in Conſtit.*65. eiuſdem Pij IV. incip. *Cum* 253
eius vires, contra Sedis Apoſtol. eiuſque locorum Gubernatores, Rectores, præſidentes, & alios officiales, qui concedere quouis colore præſumunt alicui licentiam, ſeu facultatem deferendi, vel retinendi etiam ad breuiſſimum tempus archibuſetos breuioris menſuræ duorum palmorum, referunt Rainer. *in d. catalogo c.*8. *excomm.* 8. Lauor *d. c.* 13. *n.* 87. Bonac. *d. diſp* 2. *q* 10. *p.* 16.

Septima, in Conſt. 56. eiuſdem Pij IV. incip. *De-* 254
cet, contra eoſdem Gubernatores, &c. qui pœnas pecuniarias, ſeu mulctas, aut bonorum in parte, vel in totum confiſcationes contra delinquentes per ſtatuta, vel bannimenta impoſitas alteri quàm Cameræ Apoſt. applicare quouis modo præſumunt, vt refert Rainer *d. cap.* 8 *excom.*9. Bonac. *d diſp.* 2. *q.* 10. *puncto* 23.

Octaua, *in Conſtit.* 107. eiuſdem Pij IV. incip. 255
Superna, contra Legatos, Vicelegatos, Gubernatores, & quoſcunque Iudices, & Officiales quouis prætextu & priuilegio munitos, qui per ſe ſeu per eorum Cancellarios, Secretarios, ſcribas, vel alium quemcumque in Officiis notariatuum per Cameram Apoſt. venditis, vel in eorum interpretatione, ac originalibus ſcripturis officia huiuſmodi ip ſorumque

rumque Notariorum præiudicium concernentibus se intromittere, aut de illis quomodolibet disponere, seu Notarios illa ementes molestare, perturbare, vel impedire, aut contra eos procedere præsumunt, vt refert Rainer. *d.c.8.excomm.* 10. Bonacin. *d.disp.2.q.10.puncto* 12.

256 *Nona, in Constit.* 60. eiusdem Pij IV. incip. *In sublimi*, contra Officiales S. Pœnitentiariæ, qui in concessionibus, & expeditionibus sibi interdictis ab eodem Pio IV. quouis priuilegij, seu indulti prætextu se intromittere quoquo modo præsumunt, vt refert Bonacin. *d.disput.2.q.10.puncto* 11. Rainer. *d.cap.8.excomm.* 11. vbi nomine Officialium S. Pœnitentiariæ intelligit Regentem, correctores, scriptos, procuratores, reuisores, sigillatores, & alios quoscunque.

257 *Decima, in Const.* 93. Pij V. contra omnes, qui vindictæ studio aliquem offenderint in Vrbe, & ibi arma ad hoc, aut armatos congregauerint, vt per Iacob. de Graffiis *in aureis decis. p.1. lib 4. cap. 22. numero* 22. Filliuc. *d.tract.14. numero 97. vers. septima.*

258 *Vndecima, in Constit.* 83. eiusdem Pij V. incip. *Si de protegendis*, contra eos, qui occidunt, verberant, deiiciunt, perterrefaciunt Inquisitores, aduocatos, procuratores, notarios, aliúmve ministrum S. Officij, seu accusatorem, denunciatorem, aut testem in causa fidei quomodocunque productum, vt referunt Rainer. *in d. catalogo cap.9. excomm* 68. Filliuc. *d tract.14.num.*92. Lauor. *d cap.13.num.*84. Bonac. *d.disp.2.q.2.puncto* 13. vbi resoluit hanc excommunicationem non esse reseruatam.

259 *Duodecima, in Constit.* 375. eiusdem Pij V. incip. *Sanctissimus*, contra omnes Superiores, & inferiores officiales, ac ministros tam Vrbis Romæ, quàm totius Orbis, qui DD. Cardinalium Inquisitorum Generalium præceptis & mandatis, in quibuscunque Officium S. Inquisitionis concernentibus non parent, & obediunt, referunt Rainer. *in d. catalogo c.7. excomm.* 11. & Filliuc. *d tract.14.n.*163. *vers. octaua.*

260 *Decimatertia, in Constit.* 47. eiusdem Pij V. incip. *De salute gregis*, contra omnes Principes quacunque, tam Ecclesiastica, quàm mundana, etiam Imperiali, Regia, vel quauis alia dignitate fulgentes, qui in suis prouinciis, ciuitatibus, terris, & locis permittunt fieri taurorum, aliarúmque ferarum agitationes, id est, congressus hominum cum tauris, aliisque feris bestiis, & contra clericos tam Regulares quàm Sæculares beneficia Ecclesiastica obtinentes, vel in sacris Ordinibus constitutos, qui in huiusmodi spectaculis publicis, vel priuatis intersunt, vt referunt Rainer. *in d catalogo cap.7. excommun.* 12. Filliuc. *d tract.14. num.*123. Bonacin. *d.disput 2.q.4. puncto 7. num.*1. Postea Gregorius XIII. *de anno* 1575. reuocauit pœnas, & censuras *in d. Bulla* Pij V. contentas quoad Laicos, & Fratres Milites tantùm quarumcunque Militiarum (dummodo sacris Ordinibus initiati non fuerint) Regnorum Hispaniæ, vt attestantur Salzed. *ad Bernard. cap.75. in nouiss. edit.* & Quarant. *in summa Bullarij verb. torneamenta.* Denique Clemens VIII. *de anno* 1596. abundantius prædictas pœnas, & censuras quoad omnes *in d. Const.* Pij V. contentos (exceptis Monachis, & Fratribus Mendicantibus, cæterisque Regularibus cuiuscunque Ordinis, & instituti) sustulit, & amouit, illam ad terminos Iuris communis reducendo, non tamen illi derogando, referunt Quarant. *citato loco*, & Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.3. quæst.68. artic.2.* De quarum Constitutionum materia & intellectu, vide Nauar. *in man. cap.15. num.*18. *cum seqq.* Spin. *in speculo testam. gloss. 2. princ. à num.* 27. Ioann. Garc. *de expens. cap.21. num.*29. Gutierr. *canon. lib.1. cap.7.* Azor. *instit. moral p.3 lib.2. c.15. à princip.* Filliuc. *tom.2. tract.29. num.*109. Bonacin. *d puncto 7. per tot.* & alios plures citatos à Cened. *ad Decret. collect.* 13. *num.*3.

Decimaquarta, in Constit. 28. Gregorij XIII. incip. *Dubiis*, contra Superiores, & Prælatos Sæculares, & Regulares, quibus Cura Monasteriorum Monialium incumbit, dicta Monasteria ingredientes in casibus non necessariis, nec comitatos à personis Religiosis, etiamsi sint Cardinales, vt refert Lauor. *d.c.13. num.*56. 261

Decimaquinta, in Constitut. 2. eiusdem Gregorij XIII. incip. *Omni certè studio*, contra eum, qui Agnos Dei à Summo Pont. consecratos depinxerit, aliquo colore infecerit, minio notarit, qui item venales proposuerit, vt per citatos supr. hac *alleg. num.*150. 262

Decimasexta, in Constit. 13. eiusdem Gregorij XIII. incip. *Inter multiplices*, contra extrahentes frumentum, & legumina extra Vrbem, & Statum Ecclesiasticum, impedientes afferentes prædicta ad Vrbem, & ementes vltra vsum vnius anni, vt refert Lauor. *d cap.13. num.*65. 263

Decimaseptima, in Constit. Gregor. XIV. incip. *Sedes Apostolica*, in qua rigorem alterius Const. Sixti V. 87. *in ord.* incip. *Effrænatam*, pœnam excommunicationis Papæ reseruatæ inferentis iis, qui abortum fœtus animati, vel etiam inanimati procurant, moderatus est dupliciter, *primò* quoad reseruationem absolutionis, *secundò*, quoad abortum fœtus tantummodo animati, de quo vide per me dicta infrà *alleg.* 51. *num.*136 *cum seqq.*

Decimaoctaua, in Constit. 109. Clementis VIII. incip. *Quoniam*, contra Fratres Ordinis Cruciferorum requirentes fauorem pro dignitatibus, & officiis obtinendis, & contra vtentes dictis fauoribus etiam non requisitis, & contra admittentes ad officia, dignitates, &c. etiam per fauores, vt refert Lauor. *d.cap.13. num.*54. 264

CATALOGVS EXCOMMVNICAtionum nemini reseruatarum per status personarum, alphabetico ordine digestus.

CONTRA EPISCOPOS.

FRATICELLORVM habitum permittentes *sup. num.*239. 265

Literas à Principibus impetrantes ad dignitates.

Prælaturam in ciuitate diuersarum linguarum eorum suscipientes, qui sunt linguæ suæ priusquam suscipiatur à proprio Episcopo in coadiutorem suum, *num* 294.

Romam petentes, & inde recedentes sine licentia Papæ, *num.*236.

Contra Clericos.

ABsoluere præsumentes à casibus contentis in Bulla Cœnæ. 266

Administrandi munus suscipientes in ciuitate diuersorum rituum, &c.

Alienantes bona Ecclesiarum, vel locantes vltra triennium.

Beneficis ficte resignantes, vel permutantes.
Matrimonium contrahentes si sint in sacris.
Medicinam aut leges audientes si sint Sacerdotes, vel personatum habentes, *n.* 196.
Montes pietatis impugnantes in concionibus.
Regalia, & Iura Ecclesiarum vacantium procurantes, vt alij occupent.
Taurorum agitationibus interessentes si sint in Sacris.
Vicecomitis officium habentes, vel Præpositi sæcularis, si admoniti non desistant, *num.* 296.
Vsurariis alienigenis domos minores Episcopis locantes, *num.* 217.

Contra Religiosos.

267 ARma intra claustra sine licentia tenentes, *num.* 224.
Beguinarum statum fouentes, *num.* 216.
Capuccinos recipientes Minores de Obseruantia.
Curiam Principem adeuntes ad nocendum suis, *num.* 223.
Decimas occupantes, vel earum solutionem impedientes, *num.* 212.
Decimas vt non soluant retrahentes auditores, *num.* 231.
Cruciferos requirentes fauores pro dignitatibus consequendis, *num.* 164.
Instituentes nouum Ordinem sine licentia Papæ.
Interdictum non seruantes quando obseruatur à Cathedrali, &c. *num.* 234.
Medicinam & leges extra claostra audientes.
Medicantes recipientes nouas domos, &c. *num.* 209. *&* *num.* 230.
Mendicantes & Parochos non seruantes pacem inter se in Germania, *num.* 237.
Professos temere habitum demittentes, *num.* 210.
Professos Matrimonium contrahentes.
Professos de claustro exeuntes ad audiendas leges, vel Physicam, & *num.* 193.
Recipientes aliquid à nouitiis dum sunt in probatione, vel à parentibus, &c. *num.* 246.
Superiores, quibus cura Monasteriorum Monialium incumbit, dicta Monasteria ingredientes in casibus non necessariis, &c.

Contra Dominos temporales.

268 INquisitionis officij promotionem impedientes.
Matrimonium ne liberè contrahant impedientes, *num.* 244.
Præcipientes subditis ne præstent obsequia Ecclesiasticis, *num.* 212.
Repræsalias contra Ecclesiasticos concedentes.
Statuta *in cap. felicis, de pœnis in 6.* non seruantes, *num.* 219.
Taurorum agitationes in terris suis permittentes, *num.* 260.
Vicarij Imperat. nomen vacante Imperio retinentes.

Contra Magistratus & Iudices.

269 AAma breuiora tribus palmis permittentes portare in statu Ecclesiastico, *num* 253.
Cardinalibus Inquisitoribus in Officio ipsorum non parentes.
Doctores, & Professores non facientes professionem fidei, *num.* 252.
Doctores, & Scholasticos Vniuersitatis Bononiensis qui conducunt domos alterius Doctoris, seu Scholaris ante finitam locationem sine eius consensu, *num.* 195.
Inquisitores officij prætextu pecuniam extorquentes, *num.* 218.
Ius Ecclesiasticis reddere negligentes.
Iustitiam facere recusantes postquam fuerint admoniti ab Episcopis, vel Ecclesiasticis personis, *num.* 191.
Monialium in clausura contra non adiuuantes Episcopos, *num* 245.
Officiales ciuitatis non seruantes contenta *in cap. vbi periculum.*
Officiales Pœnitentiariæ in expeditionibus sibi interdictis à Pio IV. se intromittentes, *num* 256.
Pœnas pecuniarias alteri quàm Cameræ Apost. applicantes, *num.* 254.
Statuta contra libertatem Ecclesiasticam seruari facientes.
Vsuras potestate fouentes, *num.* 239.

Contra omnes.

ABortum fœtus animati procurantes. 270
Absolutionem à censuris per vim, aut metum extorquentes, *num.* 206.
Agnos Dei pingentes, *num.* 150. *&* 262.
Beguinarum statum assumentes, seu sequentes, *num.* 226.
Bononiæ domos alterius Scholastici, vel Doctoris conducentes.
Cardinales dum sunt in Conclaui secreto alloquentes.
Christianum per assassinos contra mandantes interfici, *num.* 216.
Cogentes ad matrimonium, *num.* 244.
Cogentes fœminas ingredi Monasteria, *num.* 247.
Collectas imponentes Clericis, vel Ecclesiis, &c. *num.* 197.
Commissiones, intimationes, affixiones Apost. &c. præsentantes in Curia Romana præter cursores, *num.* 250.
Compellentes Ecclesiasticos vt submittant laïcis Iura Ecclesiæ, *num.* 208.
Confessionem ante Eucharistiam necessariam non esse contra asserentes, *num* 241.
Electioni assentientes de se factæ in summum Pont. à paucioribus quam duabus Cardinalium partibus, *num.* 192.
Ementes rem Ecclesiæ, vel aliter acquirentes à schismatico, &c. *num.* 199.
Fraticellorum falsam Religionem profitentes.
Frumenta, & legumina extra Vrbem ac statum Ecclesiasticum extrahentes, *num.* 263.
Glossis in Clem. exiui, edentes, *num.* 233.
Glossas, commentarios, &c. in Conc. Trid. edentes, *num.* 133.
Hæreticos, &c. sepelientes in locis Sacris.
Impedientes Ecclesiasticos Iudices, ne sua iurisdictione vtantur, *num.* 211.
Imprimentes libros absque licentia Superiorum, *num.* 140.
Inducentes per fraudem Iudicem ad testimonium fœminæ, &c. *num.* 207.
Inquisitionis officiales occidentes, verberantes, &c. *num.* 258.
Laïcos oblationes Sacerdotibus factas accipientes *num.* 190.
Laïcos imponentes collectas Clericis, vel Ecclesiis, si moniti non desistunt.

Legem

Legem, medicinam docentes Religiosus.
Litteras Papæ non coronati impugnantes, *n.*238.
Matrimonium in casibus prohibitis contrahentes, *num.*227.
Monialium directores fouentes discordias, *n.*204.
Monialium visitatores impedientes, *num.*225.
Mores pietatis impugnantes prædicando, vel disputando, *n.*248.
Nuncios Romani Pont. impedientes ne ingrediantur regna, &c. *num.*234.
Ordinationes factas à schismaticis ratas habentes.
Pedagia, &c. exigentes ab Ecclesiasticis personis, *num.*213. & à Religiosis Mendicantibus.
Procurantes vt Conseruatores procedant in aliis, &c. *num.*205.
Raptores mulierum, & fautores, &c. *num.*243.
Regalia, & bona Ecclesiæ vacantia titulo defensionis occupantes, *num.*203.
Repressalias concessas contra Ecclesiasticos extendentes, *num.*218.
Romæ aliquem offendentes vindictæ studio, &c. *num.*257.
Romanam Ecclesiam non esse caput omnium Ecclesiarum contumaciter asserentes, *n.*189.
Sepelientes tempore interdicti, vel interdictos, *num.*221.
Scripturas, vel nuncios mittentem alicui Card. in Conclaui existentes, *n.*201.
Sequestrationem factam per loci Ordinarium de beneficio Ecclesiastico, per triennium, &c. præsumentes impedire, *n.*220.
Spoliantes beneficiis, vel bonis suis Clericos, aut Ecclesias, *num.*201.
Sortilegia, incantationes, & diuinationes per inuocationem dæmonum exercentes, *n.*249.
Statuta, seu consuetudines contra libertatem Ecclesiasticam seruari facientes, nisi ea intra duos menses, &c. *num.*200.
Vexantes Ecclesiasticos quia non elegerunt eum pro quo rogabantur.
Vexantes S. Officium.

DE ABSOLVTIONE CENSVRArum reseruatarum.

271 Restat nunc vt videamus quis possit à supradictis excommunicationibus reseruatis absoluere, & agendo prius de illis, quæ Papæ reseruatæ reperiuntur, quas suprà percurrimus, & in catalogum reduximus à *num.*185. secluso mortis articulo, in quo omnis cessat reseruatio, Torreblanc. *de magia lib.* 4. *cap.* 5. *numer.* 15. Sciendum est Episcopos, & quoscunque Ecclesiæ Primates ab illis absoluere non posse, cum inferior nihil contra Superioris voluntatem debeat attentare, *cap. cum inferior, de maiorit. & obed.* nam Episcopi (qui iurisdictionem suam non à Deo immediatè obtinent, nisi in iis quæ à consecratione, & ordinatione dependent, vt latè ostendimus *part.*1. *tit.*1. *cap.*1. *n.*18. *& seqq.* & ibi citatis addo nunc Didac. Millian. *in c.* 2. *de iudic. part.* 1. *num* 4. 5. *&* 6. Alphons. Narbona *ad l.* 59. *gloss.* 1 *à n.* 2. *tit.* 4. *lib.* 2. *Recop.* Mich. Agia *de exhibendis auxil. fundam.* 4. Petr. Callisto Ramirez *de lege Regia*, §. 2. *ex num.* 19. Mich. Naucler. *de monarchia, part.* 2. *lib* 5 *per tot.* Sebast. Cæs. *de Eccles. hierarch p.* 1. *disputat.* 6. § 4. *à numer.* 2. Ioseph. Vela *de potest. Episcopor circa inquirenda, & punienda crimina in suis diœcesibus commissa, par.* 8. *ex num.* 9. quamcunque extraneam potestatem ab ipso summo Pont. assequuntur, Nauar. *d. cap.* 27. *num.* 263. qui illis sic vices suas, & potestatem communicauit, vt in partem sollicitudinis, non in plenitudinem potestatis eos receperit, vel vocauerit, *cap. qui se scit, cap. decreto* 2. *quæst* 6. Ideoque † debent 272 Episcopi singuli cum nomen suum alicui actui, cuius ipsi sunt auctores, inscribunt, post Deum Sedi Apost. Episcopatum acceptum referre, his verbis, *N. Dei & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus Bracharensis.*

Nec obstat quòd Episcopatus sint de Iure diuino, iuxta illud Psalmi 108. *Et Episcopatum eius accipiet alter, & Act.* 1. *post med. glossa cap. porro* 66. *distinct. cap.* 1. *& seqq.* 80. *dist.* & Doctores citatos *suprà alleg.* 1. *num.* 23. Quia respondetur Episcopos esse in Ecclesia de Iure diuino, sed hîc vel ibi, hoc, vel eo modo, de Iure positiuo Canonico esse: quare qui in aliquem ex supradictis casibus Summo Pont. reseruatis inciderit, non ab Episcopo, sed à Summo Sacerdote, qui ad Christiani populi disciplinam eos sibi reseruauit, absolutio, vel absoluendi facultas est obtinenda. 273

Si autem quis obtinuerit facultatem absoluendi 274 ab omnibus casibus Summo Pont. reseruatis, non poterit absoluere à casibus contentis in Bulla Cœnæ, quando non est facta mentio illius Bullæ, quia casus Bullæ Cœnæ specialiter reseruantur, & consequenter indigent speciali expressione in concessione facultatis absoluendi; quia vsu ita receptum est. Ita docent Iacob. de Graff. *consil. vnic in princip de immun. Eccles. & in decis. aureis lib.* 4. *cap.* 18. *num.* 2. post Nauar. & Couarr. Suar. *tom.* 5. *disp.* 21. *sect.* 3. *num.* 3. *& disput* 7 *sect.* 5. *num.* 11. Vgolin. *de censur. tab* 1. *cap.* 10 §. 4. *num.* 8. Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol.* 333. Marian. Alter. *de censur. tom.* 1. *lib* 4. *disput.* 4. *cap.* 2. *pag.* 413. *column.* 1. *lib* 5. *disput.* 22. *cap.* 2 *dub.* 3. *pag.* 770. *column.* 2. *in fine.* Bonacin. *eod. tract disput.* 1. *q.* 3. *puncto* 1. *num* 12. Farinac *de hæresi q.* 192. §. 4. *num* 63. Sanch. *in præcepta Decalog. lib.* 2. *cap.* 12. *num.* 3. Lauor. *de Iubil. part.* 2. *cap.* 28. *num.* 24. Leo *eod tract. part.* 2. *num.* 40. *&* 41. Duard. *in Bull. Cœna lib.* 3. §. 2. *quæst.* 1. *num.* 14. *versic. immo hoc.*

Data facultate absoluendi à casibus reseruatis, 275 etiam contentis in Bulla Cœnæ, non potest quis virtute illius absolui ab excommunicatione ob hæresim contracta, prout resoluunt Henriq. *in summ. lib* 8. *cap.* 16. §. 3. Iacob. de Graff. *in aureis decis. p.* 1. *lib.* 4. *cap.* 15. *n.* 25. Vasq. *in tract. de excomm dub.* 19. *num* 5. Azor. *instit. moral p.* 1 *lib.* 8. *cap.* 10. *quæst.* 12. Auila *de censur p.* 2. *cap* 2. *disput.* 1. *dub.* 7. *conclus.* 12. Mar. Alter. *de cens tom.* 1. *lib.* 4 *disput.* 4. *cap.* 2. *vers. & similiter.* Bonacin. *eod tract. disputat.* 1. *q.* 3 *puncto* 1. *num.* 13. Vgolin *in simili tract. tab* 1. *cap.* 10. §. 4. *numero* 13. Suar. *tom* 5 *disputat.* 7 *sect.* 6. *num.* 12. Philiarch *de officio Sacerd. p.* 1. *lib.* 3. *cap.* 27. *& p.* 2. *lib* 2. *cap.* 29. Fr. Emman. *in bulla Cruc* § 9. *numer* 67. Nicol. Garc. *de benef. p.* 11 *cap* 10. *num* 109. Campan. *in diuers. Iuris Canon. rub.* 11. *cap.* 26 *num.* 54 Anton. Ricciul. *de iure personar. lib.* 5. *c.* 14. *num.* .Farinac. *de hæresi q.* 192. §. 4. *num.* 63. Floron. *de casibus reseru. p.* 1. *cap* 4. §. 22. *num.* 6. Lauor. *de Iubil. part.* 2 *cap* 28. *num.* 24. Duard. *in Bulla Cœna lib* 3. § 1 *q* 8 *num* 5. Fagund. *in quinque Eccles. præcepta p.* 1. *lib* 8. *cap.* 8. *num.* 18. nouissimè Bossi. *de triplici Iubilæi priuilegio sect.* 1. *casu* 8. Torrebl. *de magia lib* 4. *cap* 6. *per tot.* latè Stephan. Dauila. *de potest. Episcopor. cap.* 29. *à princip.* vbi disputat, an tempore Iubilæorum, in quibus Pontifices concedunt facultatem absoluendi ab omnibus casibus sibi reseruatis, etiam contentis, in Bulla Cœnæ, possint

Episcopi, aut Prælati Regulares exempti, aut Confessores sæculares, vel regulares approbati absoluere pœnitentes vtriusque sexus tam regulares, quàm sæculares ab hæresi occulta.

276 Qui verò obtinuerit facultatem absoluendi à casibus summo Pontif. reseruatis, potest absoluere à censuris illi reseruatis: nam peccata summo Pontif. reseruata censentur ei tantùm reseruata ratione censuræ, vnde sublata censura quilibet Sacerdos approbatus potest ab illis absoluere, quamuis facultatem non habeat absoluendi à censuris, & casibus reseruatis. Ita Bonac. *de Censur. disput.* 1. *q.* 3. *puncto* 1. *in fine.* Lauor. *de Iubil. part.* 2. *c.* 28. *num.* 24. Duard. *in Bull. Cœna lib.* 3. § 1. *q.* 11. *num.* 56. Hieron. Pharao. *in suo promptuar. tract.* 1. *sess.* 18. *casu* 12. nouissimè me citato *in hoc loco*, Bossi. *in tract. de triplici Iubilæi priuilegio sect.* 1. *casu* 1. *n.* 2.

277 Vnde infertur obtinentem à summo Pont. facultatem absoluendi ab omnibus censuris, posse absoluere à censuris reseruatis, quia huiusmodi priuilegium redderetur inutile si non posset absoluere à censuris summo Pontif. reseruatis; quilibet enim Sacerdos approbatus Iure communi potest absoluere à censuris non reseruatis, tum quia verba generalia generaliter sunt accipienda. Ita Azor. *d. q.* 12. Bonacin. *d. puncto* 1. *num.* 11. Lauor. *d. c.* 28. *num.* 24. Bossi. *d. sect.* 1. *c.* 4.

Hinc etiam colligitur obtinentem facultatem absoluendi ab omnibus censuris reseruatis tam à Iure, quàm à Iudice latis, posse absoluere pœnitentes excommunicatos, suspensos, & interdictos nominatim, ac publicè denunciatos. Ita Nauar. *in man. cap.* 17. *num.* 278. Henriq. *in summ. lib.* 7. *cap.* 13. § 1. & 1. *lit. V.* & *lib.* 13. *cap.* 27. § 5. Alphon. à Vega *in summ. part.* 2. *cap.* 7. *casu* 5. Sayr. *de censur. lib.* 2. *c.* 20. *num.* 29. Mart. Alter. *in simili tract. tom.* 1. *lib.* 4. *disputat.* 4. *cap.* 4. *dubit.* 1. *in fine*, Homobon. de Bonis *de examine Eccles. part.* 1. *tract.* 5. *c.* 6. *quæst.* 38. Filliuc. *in quæst. moral. part.* 1. *tractat.* 8. *cap.* 10. *num.* 164. Georg. Pollachi. *in Bullam Vrbani VIII. sect.* 42. *num.* 56. Bossi. *d. sect.* 1. *casu* 5. vbi *casu* 6. disserit an in facultate absoluendi à casibus, & censuris reseruatis concesso comprehendatur absolutio abortus fœtus animati?

Similiter hinc fit quòd si quis confitetur habenti facultatem ordinariam, vel delegatam per Iubilæum, Bullam, vel aliud priuilegium absoluendi ab omnibus censuris reseruatis, ab eo generalem absolutionem à censuris petit & obtinet; remanet absolutus non solum à censuris reseruatis expressis, sed etiam ab omissis ob obliuionem, & ignorantiam non crassam. Ita Cou. *in c. alma mater* § 11. *num.* 12. Nauar. *in cap. consideret* §. *cautus num.* 30. *vers. illud vnum, de Pœnit. distinct.* 5. Henriq. *in summ. lib.* 13. *cap.* 29. § 4. Suar. *de censur. disputat.* 7. *sect.* 4. *num.* 16. & *seq.* Sayr. *eod. tractat. lib.* 2 *cap* 10. *numero* 35. & *lib.* 7. *cap.* 14. *numero* 8. & 9. Mart. Alter. *in simili tract. tom.* 1. *lib.* 4. *disputat.* 4. *cap.* 2. *versic. prima igitur dubitatio*, Bonacin. etiam *in simili tract. disput.* 1. *quæst.* 3. *puncto* 6 *num.* 3. Sanch. *in præc. Decal. lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 9. Filliuc. *in quæst. moral. part.* 1. *tract.* 8. *cap.* 10. *num.* 279. Duard. *in Bullam Cœnæ lib.* 3. § 4. *q.* 2. *num.* 19. Lauor. *de Iubilæo part.* 1. *cap.* 14. *n.* 93. Paol. Layman. *in summ. Theolog. moral. lib.* 1. *tract.* 5. *part.* 2. *cap.* 6. *numero* 10. Hieron. Pharaon. *in suo prompt. tractat.* 1. *sess.* 18. *casu* 11. & 15. Georg. Polacch. *in Bullam Vrbani VIII. sect.* 41. *numero* 60. Sic eodem modo Pœnitens absolutus à Confessario vi Iubilæi electo, qui habuerit intentionem formalem & expressam absoluendi eum ab omnibus peccatis quantum potuit, remanet liber à reseruatione peccatorum inculpabiliter oblitorum. Ita Sanch. *lib.* 8. *de matrim. disputat.* 15. *num.* 21. & *dict. lib.* 4. *cap.* 54. *num.* 45. Lauor. *de Iubilæo part.* 2. *cap.* 28. *numer.* 65. Coriolan. *de casibus reseruatis part.* 1. *sect.* 1. *art.* 9 *num.* 4. & *sect.* 3. *art.* 17. *num.* 1. Floron. etiam *de casib. reseru. p.* 2. *cap.* 4. § 10. *vers. aut Confessarius est.*

Vtrum autem Episcopus possit in foro pœnitentiali mutare pœnitentiam impositam à Papa. Dubium est ad præsentem materiam non contemnendum; in quo gloss. *verb. suo iudicio*, *in cap. tempora plenitudinis* 26. *quæst.* 7. & alia similis *verb. conuersionem, in cap. latorem* 33. *quæst.* 2. tenent posse Episcopum causa cognita diminuere, & relaxare de Pœnitentia, quam Papa imposuit, quos sequuntur Felin. *in cap.* 1. *n.* 49 *de constit.* Nauarr. *in man. cap.* 16. *num.* 22. Menoch *cons.* 90. *num.* 34. Henriq *in summ. lib.* 2. *de pœnit. cap.* 12. § 1. *litt. H.* id admittentes, dummodo fiat cum causa vrgente, & non habeatur facilis auditus, seu recursus ad Pontificem, qui eam imposuit: nam aliàs regulariter non posse inferiorem mutare pœnitentiam à Superiore impositam, resoluunt Turrec. *in d. cap tempora n.* 4. Syluest. *verb. Confessio* 1. *n.* 27. Angel *eod verbo* 6. *n.* 4. Suar. *tom.* 4. *disp.* 38 *sect.* 10. *n.* 14. 278

Hinc venit, quòd licèt Iudex fori exterioris, postquam suam tulit sententiam definitiuam, non possit pœnam in ea appositam reuocare, *l. quod iussit, l. Iudex posteaquam, ff. de re iudic. cap. in litteris, cap. venerabilis, de offic. deleg.* attamen † in foro pœnitentiali non solum idem Confessarius potest pœnitentiam à se iniunctam, quandocunque & vbicunque ex causa commutare in aliam, vel eam minuere, *d. cap tempora, cap. Presbyter*, 82. *dist. capit. transmissæ, de eo, qui cogn. consang.* Nauar. *d. numer.* 22. Henriq. *d. lib.* 2. *de Pœnit. cap.* 21. § 7. *ad fin. litt. G.* Suar. *d. sect.* 10 *numer.* 3. Ioan. Valer *de different. inter vtrumque forum, verb. Iudex, differ.* 13. *numero* 5. Paul. Layman. *in Theolog. moral. lib.* 5. *tractat.* 6. *capite* 15. *numero* 16. Bonacin. *de Sacram. disp.* 5. *quæst.* 5. *sect.* 3. *numero* 1. Bossi. *de triplici Iubilæi priuilegio sect.* 1. *casu* 19. *numero* 2. vbi citat metipsum in hoc loco. Sed etiam ab alio æquali impositam, Syluest. & Nauarr. *citatis locis*; Suar. *d. sect.* 10. *numero* 4. Henriq. *d. lib.* 5. *capit.* 22. § 4. latè Fagundez *in quinque Ecclesiæ præcepta p.* 2 *lib.* 9. *cap.* 4. *num.* 15. Ludou. Beia *part.* 3. *cap.* 1. *dub.* 1. Bonacin. *d. q.* 5. *puncto* 3 *n.* 1. Filliuc. *in quæst. moral. p.* 1. *tract.* 8. *cap.* 5. *numero* 50. Paul. Layman. *d. cap.* 15. *num.* 14. Hieron. Pharaon. *in suo promptuar. tract.* 1. *sess.* 22. *casu* 22. Lauor. *de Iubilæo p.* 1. *cap.* 5. *num.* 45. Bossi. *d. casu* 19. *num.* 4. *cum seqq.* Ioan. Valer. *verb. Iurisdictio differ.* 1. *num.* 5. vbi reddit rationem, quia hoc tribunal pœnitentiale est supremum, ac proinde in eo vice Christi omnes Confessarij sunt Iudices supremi, adeò vt quilibet Confessarius in non reseruatis sit æqualis ipsi Papæ tanquam Officium Christi gerens immediatè, & *n.* 8. *in fine*, asserit extra Sacramentum Pœnitentiæ nullum alium Confessarium præter Papam posse commutare, vel minuere pœnitentias ab aliis impositas; vnde æqualem Confessarium non posse extra Confessionem mutare pœnitentiam ab alio æquali impositam, hoc est, non audita priori Confessione eorumdem peccatorum, resoluunt Suar. *d. sect.* 10. *n.* 4. *ad finem*, Fagundez *d. c.* 4. *n.* 17. contra Nau. *in man. c.* 16. *n.* 22. *ad fin.* 279 280

Quoad alias verò censuras nemini reseruatas pro certo habendum posse imprimis quemcumque Prælatum ab illis sibi subditum absoluere, siue sint 280

latæ,

latæ,& appositæ per Concilium,siue per quemcunque summum Pont. Per proprium autem Prælatum intelligimus non solum Episcopum, & Capitulum Sede Vacante,verum etiam quemlibet alium Prælatum exemptum Ecclesiæ cuiuscunque, siue Sæcularis, siue Regularis, ex iis tamen qui habere dicuntur Episcopalem,vel quasi Episcopalem iurisdictionem. Ita per text. *in c.nuper,de sentent. excommunicat.* resoluunt Nauarr. *in man.cap.27. num.39.* Suar. *tom.5.disput.7.sect.3.& sect.4.numer.9.* Mari. Alter. *de censur.tom.1.lib.4.disp.3.cap.1.&* 2. Sayr. *in simili tract.lib.5.cap.15.num.12.* Auila *eodem tract. part.2.cap.5.disputat.1.dub.4.* Bonacin. *d.puncto 1. num.9.* Fr.Ludou. Miranda *in manuali Prælatorum tom.2.q.35. art.16.concl.3.* communiter asserentes hanc regulam non solum valere in absolutione aliarum censurarum, nisi fiat in ipsis specialis aliqua exceptio.

282 Et absolui quis potest ab Episcopo loci, vbi moratur,à sententia Iuris, quam incurrit in alia diœcesi, siue sit ius synodale, siue commune, secus à sententia hominis, Læli. Zechi. *de casibus Episcopo reseru.casu 1.versic. Absolui quis potest, pag.38.* Mari. Alter. *d.c.1.vers. Episcopus, & in vers. tamen,* resoluit sufficere habitationem in loco, vt Episcopus loci possit incolam validè absoluere ab excommunicatione Iuris,etiamsi maneat ad tempus cum animo redeundi ad suum domicilium, dummodo habitatio non sit ad modicum, & breue admodum tempus, sed mora sit diuturna, vt saltem excesserit maiorem partem anni.

283 Imò etiam Parochus, & alius quicunque Sacerdos potestatem habens absoluendi à mortalibus, potest absoluere à censuris Iuris nemini reseruatis,si ita sit consuetudo in Episcopatu,Nauarr. *d.num.39.* Suar. *d.sect.3.n.23.& 31.* Sayr. *dict.lib.2 c.19.num. vlt.* Bonacin. *d.punct 19.* post Angel. Syluest. Armil. & alios.Mar.Alter. *d.disp.3.cap.3.* Posseuin. *de officio Curati cap.8.num.30.*

284 Ex declaratione Clement.VIII. Ordinarium non posse sibi reseruare absolutionem excommunicationum Iuris nulli reseruatarum dicit Paul. Comitol. *respons. moral. lib.6 c.18.* At dictum Decretum videri loqui de excommunicatione Cœnæ Domini tenet Posseuin. *vbi proximè.*

285 Sic etiam Episcopi omnes,cum in suis diœcesibus omnia possint, quæ Summus Pontifex in vniuerso Orbe, exceptis specialiter reseruatis, vt firmant citati per me *alleg.1. num.6.* poterunt in eis sibi alios casus reseruare Iure proprio, sed à Romano Pontifice dependenti, plus minusve, iuxta maiorem, vel minorem Confessariorum, quos in sua diœcesi habent, idoneitatem, capacitatem, & eruditionem; quam quidem reseruandi potestatem Episcopos habere immediatè à Papa docent Nauarr. *in manual.cap.27.num.236.* Viuald. *in candel. aureo, vbi de absolut.num.38.* Suar. *tom.4. disput 25. sect.1. n 6.& 7.* quos refert,& sequitur Fagundez *in quinque Ecclesiæ præcepta p.1.lib.8.cap.1.num.8.* Contra Castr. *de iusta hæret. punit. lib.2. cap.24.* & Victor. *in relect.2.de potest. Eccles. cap.2.* existimantes Episcopos habere suam iurisdictionem immediatè à Christo.

Fit autem reseruatio casuum secundùm Concilium Tridentinum *sess.14. cap.7.* tum vt grauiora peccata grauiori iudicis subdantur: tum vt melius corrigi possint; tum vt si sint in Republ. pestifera, commodius adhibeatur remedium: tum præsertim vt acriori metu correpti homines ab huiusmodi sceleribus arceantur, Sot. *in 4. sentent. distinct.18. quæst.2.artic.5.* Iacob.de Graff. *in aureis decis. part.1. lib.1.cap.13.num.71.* Si quis autem dixerit Episcopos non habere ius reseruandi sibi casus,nisi quoad externam polititiam, atque ideo casuum reseruationem non prohibere quominus Sacerdos à reseruatis verè absoluat, anathematis pœnam incurrit,Concil. Trid. *de sacra Pænit.sess.14.can.11.* referunt Cotriolan. *de casibus reseru. p.1. sect.1. artic.1. num.6.* Molfes. *in sum. Theologiæ moralis tract.7.c.17. n.17.* Fagundez *in quinque Ecclesiæ præcepta lib.8. cap.1.num.4.*

In iis casibus reseruandis ab Episcopo certa regula dari non potest,cum possint reseruari quæcunque crimina pro arbitrio ipsius Episcopi,quæ iudicauerit necessariò reseruanda ad animarum salutem, & ad retinendam disciplinam in ædificationem,non destructionem, & consideratis diligenter cuiusque prouinciæ,& populorum moribus, natura, propensione pro cuiusque diœcesis statu,& qualitate atrociorum tantum,& grauiorum criminum, quàm paucissimos, eosque maximè necessarios reseruando, dummodo tamen non reseruet casus contentos in Bulla Cœnæ Domini, nec specialiter reseruatos Sedi Apostolicæ Filliuc. *tract.15. num. 225.vbi n.224.* quod inferiores Papa non possunt sibi reseruare casus Papales, nec promiscuè eos, quibus annexa est excommunicatio maior à Iure imposita,cuius absolutio nemini est reseruata, nisi iudicauerit aliquos nominatim reseruandos propter frequentiam, scandalum, aut aliam necessariam causam: nec eos,in quibus non datur absolutio,nisi facta restitutione, vel executione: nec illos, in quibus licet adsit peccatum mortale, tamen versantur circa parui momenti, & quæ frequenter euenire solent inter idiotas: nec peccata carnis, vbi adest periculum scandalorum, vel vbi cadere potest aliquid suspicionis, propter frequentem reditum ad Ordinarios.

At hodie prohibetur quibuscunque Confessariis Sæcularibus, & Regularibus, ne vigore ipsorum priuilegiorum absoluant à casibus contentis in Bulla Cœnæ Domini clarè,vel dubiè, violationis immunitatis Ecclesiæ in terminis Const.Greg. XIV. Versationis clausuræ Monialium ad malum finem: prouocantium, & pugnantium in duello in terminis Conc.& Const.Greg.XIII.inicientium manus violentas in Clericos, iuxta *cap.si quis suadente,* ac Iuris dispositionem:simoniæ realis scienter contractæ,confidentiæ beneficialis,& in omnibus casibus, quos locorum Ordinarij sibi hactenus reseruarunt, aut reseruabunt, etiam in casu necessitatis & impedimenti, nisi in mortis articulo, vel nisi habeant licentiam nouam specialem à Sede Apostolica, vel ab Ordinariis in scriptis, vel viua voce sub pœna excommunicationis, & priuationis officiorum, dignitatum,& beneficiorum,ac inhabilitatis ad ea in posterum obtinenda, ipso facto absque vlla declaratione incurrenda,à qua non poterunt dispensari, habilitari, vel absolui, nisi à Sede Apost. præterquam in mortis articulo; quoad confitentes verò adest pœna nullitatis absolutionis. Quæ omnia, aliáque in hac materia decisa referuntur nouissimè à Lezana *in summ. quæst. Regul.cap 19.num. 14.cum. sequent.* & continentur in *edictis sacræ Congreg. Cardinalium super negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium propositis,* quæ sequuntur.

Decretum, & declaratio super absolutione à censuris, seu à casibus reseruatis.

286 *Sacra Congregatio Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium negotiis, & cõsultationibus Episcoporum, & Regularium proposita, iustis, & grauibus causis id exigentibus, ac de Sanctissimi D.N. Clementis Octaui, speciali mandato viuæ vocis oraculo desuper habito, sacerdotibus omnibus, tam sæcularibus, quàm regularibus per vniuersam Italiã extra Vrbẽ degentibus ad Confessiones audiendas probatis, quorumuis Ordinum, etiam Mendicantiũ, Militiarum, aut Congregationum, etiam Societatis* IESV, *& generaliter quarumcunque aliarum quouis nomine nuncupentur, iubet, & præcipit, ne quis eorum sub prætextu priuilegiorum, indultorum, aut facultatum generaliter, vel specificè scripto, aut viuæ vocis oraculo, vel per communicationem à Sede Apostolica, vel eius auctoritate eorũ Ordinibus, Congregationibus, Collegiis, vel Societatibus, aut Archicõfraternitatibus sæculariũ, aut singulis personis, seu aliàs Quomodocumq; sub quibusuis tenoribus, formis, & clausulis, etiã derogatoriis, ad cuiusuis etiam Imperatoris, Regum, aut aliorum Principum instantiam concessarum, seu confirmatarum alicui cuiusuis status, gradus, & conditionis, aut dignitatis tam Ecclesiasticæ quam sæcularis, etiam Regiæ, vel Imperialis, ab vllo ex casibus clarè, vel dubiè in Bulla die Cœnæ Domini legi solita contentis, vel aliàs quomodocunque Sedi Apostolicæ reseruatis, aut in futurum, & per Sanctitatẽ suam, eiusve Successores pro tempore in eadem Bulla, vel aliter reseruandis, nec etiam à casibus, quos Ordinarii locorum hactenus reseruarunt, vel in posterum sibi reseruabũt, nullo casu, etiã necessitatis, vel impedimenti: nisi in mortis articulo, seu cum noua, vel speciali Sanctitatis suæ, aut successorum suorum, vel Ordinariorum, quoad casus ab ipsis tãtum reseruatos respectiuè, impetrata in scriptis licẽtia, Ordinarii locorum exhibenda, absolutionis beneficium de cætero impẽdere audeat, vel præsumat. Sed cũ opus fuerit pœnitentes ad Superiores, legitimosque iudices suos accedere consulant, sub pœna cõtra facientibus, tam regularibus, quàm sæcularibus excommunicationis, priuationis officiorum, & dignitatum aut beneficiorum, inhabilitatis item audiendi Confessiones, & ad quæcunque officia, prælaturas, beneficia in posterum obtinenda ipso facto, absque vlla alia declaratione incurrenda, super quibus à nemine, nisi à Romano Pont. habilitatio, dispensatióve, aut absolutio, præterquam in mortis articulo possit impartiri: Sanctitas enim sua quatenus opus sit, facultates, & concessiones ipsas in hac parte vti cassas, & irritas haberi de cætero voluit, & vult, non obstantibus quibuscunque.*

Præterea nouerint pœnitentes absolutionem, si quam obtinebunt, contra huiusmodi prohibitionem esse nullam, nulliusque roboris, & momenti.

Et ne locorum Ordinarii, quibus ius hoc reseruãdorum casuum competit, plurium, quam opus sit, reseruatione, subditis, aut Confessariis in animarum salute procuranda cooperatoribus sint onerosi, monẽtur omnes, vt paucos, eosque tantum, quos ad Christianam disciplinam retinendam, animarúmque sibi creditarum salutem pro cuiusuis diœcesis statu, & qualitate necessariò reseruandos esse iudicauerint, reseruent. In quorum fidem, &c. Dat. Romæ, die 9 mensis Ianuarii anno 1601.

Cum autem dubia quædam, ac difficultates circa eiusdem Decreti interpretationem, atque obseruationem emersissent, eadem Congr. ne vllus deinceps obscuritati, scrupulo, ambiguitatiue locus relinquatur, & vt clarius appareat in quibus casibus, vigore eiusdẽ Decreti seruatis, intelligatur prohibita absolutio, speciali mandato eiusdem S.D.N. Clementis Papæ Octaui similiter viuæ vocis oraculo super ea re habito ipsum decretum ita moderatur, ac declarat, videlicet sub eiusdẽ prohibitione illos tantum in posterum comprehendi casus, qui in Bulla die Cœnæ Domini legi consueta cõtinentur. Ac præterea violationis immunitatis Ecclesiasticæ in terminis Constitutionis felicis recordationis Gregorii Decimiquarti, quæ incip. Cum alias nõnulli. Violationis clausuræ Monialium ad malum finem, prouocantium, & pugnantiũ in duello, iuxta decretum Sacri Concilii Trid. & const. felicis recordat. Gregorii Papæ XIII. incip. Ad tollendum. Iniicientium violẽtas manus in clericos, iuxta canon. Si quis suadente, 17. quæst. 4 *ac Iuris dispositionem. Simonia realis scienter contracta, atque etiam cõfidentia beneficialis. Item omnes casus, quos Ordinarii locorum sibi reseruarunt, vel in posterum reseruabunt. In quibus omnibus tam enumeratis casibus dũtaxat, & sublata etiam pœna inhabilitatis audiendi Confessiones eadem Sacra Congregat. vult, & mandat dictum Decretum in sua firmitate, & pristino robore permanere; ac præterea declarat eos quidẽ Sacerdotes, tam sæculares, quam Regulares, qui aliquo ex priuilegiis, indultis, & facultatibus in supradicto Decreto expressis suffulti fuerint, posse iuxta eorũ priuilegia, indulta, & facultates vsu ante idem Decretũ receptas, & quæ sub aliis reuocationibus non cõprehenduntur, tantum, & nõ aliàs absoluere à casibus in præsenti declaratione nõ comprehensis, aliis verò Sacerdotibus*

bus huiusmodi priuilegia non habẽtibus nihil de nouo concedit. Sed ne locorum Ordinarij, ad quos casuum reseruatio spectat, ea in re modũ excedant, eadem Sacra Congreg. illos rursus magnopere admonendos censet, vt non passim, sed cum id videbitur communi bono expedire atrociorum tantum, & grauiorum criminum absolutionẽ sibi reseruent. quorum reseruatio ad Chistianam disciplinam retinendam conferat in ædificationem, non autem in destructionem cedat, ne alioquin Sacramenti Pœnitẽtiæ ministrorum coarctata potestate Sanctæ Matris Ecclesiæ piamenti contrarium effectus subsequatur. Prohibet etiam, ne sibi superfluè reseruẽt casus in Bulla die Cœnæ Domini legi consueta contẽtos, neque alios Sedi Apostolicæ specialiter reseruatos, facultatem verò, & licentiã absoluendi a cãsibus reseruatis, quam in scriptis tantum concedi permittebatur, etiam sola viua voce concedi posse declarat. Cæterum ne quis Sacerdotum Sæcularium, aut Regularium sub prætextu, quod per primum dictum Decretum non fuerit sufficienter eorũ specialibus priuilegiis derogatum eidẽ Decreto sicut præfertur, declarato contrauenire audeat, Sanctitas sua constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis omnibus in fauorẽ quorumcunque Ordinum, seu institutorum Regularium, aut Sacerdotum, tã sæcularium, quàm Regularium editis: necnon eorundem Ordinum, seu institutorum, atque etiam Ecclesiarum, & monasteriorũ, & aliorum sæcularium, seu regularium locorum quorumcunque etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, priuilegio quoque, indultis, & litteris Apostolicis, etiam Mari magno, seu Bulla aurea, aut aliàs nũcupatis, eisdem Ordinibus, seu institutis atque etiam Ecclesiis, & monasteriis, & sæcularibus, seu regularibus locis, aut personis, sub quibuscũq; tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus, & aliis decretis, etiam, motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet, etiam per viam extensionis, seu communicationis concessis, atque etiam iteratis vicibus approbatis, & innouatis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorúmque totis tenoribus, & formis specialis, specifica, expressa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mẽtio, seu quæuis alia expressio habenda, aut alia exquisita forma seruanda esset, tenores huiusmodi. ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisisse, & forma in illis tradita obseruãda inserti forent, præsentibus pro expressis habens, quoad ea, quæ præsentibus obseruantur, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter, & expressè derogat, contrariis quibuscunque non obstantibus. Romæ die 26. Nouembris 160..

ALEXAND. Card. Florentiæ, Episcop. Prænestin. HIER. AGVCCH. Secret. refert post aliquas huius tractatus impressiones Marcel. Vulpe in praxi iudic. fori Eccles. cap. 35. n. 10. Laurent de Franchis in controu. inter Episcop. & Regul pag. 284. cum seqq.

Decretum eiusdem S. Congreg. de S. D. Pauli V. felicis recordat. mandato editum, quo confirmantur, & innouantur contenta in supradicto Decreto.

QVoniam Sacra Congreg. Cardinalium 287
negotiis Episcoporum, ac Regularium præpositorũ nuper accepit quamplures Regulares tãtum facultatis seu priuilegij ab Apostol. Sede sibi concessum profiteri, vt etiã à casibus locorum Ordinariis in eorum diœcesibus reseruatis, absque alia ipsorum Ordinariorũ licentia, pœnitentes absoluere minimè dubitent, nonnullosque alios in decreto prohibitionis, absolutionis à casibus Sedi Apost. vel locorũ Ordinariis reseruatis die 9. Ianuar. 1601. felicis recordat. Clement. Papæ VIII. iussu edito, necnon in declaratione illius eodem Clem. Pont. iubente, die 26. Nouembris 1602. promulgata, excommunicationes Sedi, vel Ordinariis prædictis reseruatas minimè comprehensas asserere: vnde fit vt metus, quo homines à peccando coërcẽtur, absolutionis facilitate exolescat. Ideo Sacra eadẽ Congreg. de S. D. N. Pauli V. speciali mãdato, viuæ vocis oraculo desuper habito, decretum huiusmodi, illiúsque declarationem, necnon censuras, & pœnas in eis contentas, omnia confirmanda, atque innouãda opera pretiũ duxit, prout per præsentes confirmat, atque innouat. ab omnibusque Sacerdotibus, tam sæcularibus, quàm Regularibus, quorumuis, Ordinum, etiã Mendicantium, Militiarum, Congregationum, ac cuiusuis alterius instituti etiam necessariò exprimẽdi, quouis nomine nuncupetur, inuiolabiliter obseruari, ac insuper, vt nulli ex Sacerdotibus prædictis, quibuscũque priuilegiis, indultis, & facultatibus suffulti, ab excõmunicationibus, vel à casibus eisdem Ordinariis, vel Sedi Apost. reseruatis, tum ad forum contentiosum eorundem Ordinariorum deductis, quàm non deductis, præterquam in mortis articulo, absoluere audeant, vel præsumant, vel eorum aliquis audeat. vel præsumat, sub eisdem censuris, & pœnis eo ipso, & absque alia declaratione incurrendis, mandat & præcipit. Non obstantibus omnibus, quæ idem Clement

mens VIII. in decreto, & declaratione huiusmodi voluit non obstare. Dat. Romæ 7. Ianuar. 1617. Ant. Card. Saulius V. Theat. Secr. Refert Molfes. *in summ. Theologiæ moralis tract 7. cap. 18. num. 23.*

Sequuntur litteræ eiusdem Sacræ Congregationis ad Archiepiscopum Neapolitanum, in quibus circa casuum reseruationem regulæ dantur vtilissimæ.

188 *ILlustrissime, & Reuerendissime domine, accipiet Illust. Amplitudo Vestra vna cũ hisce litteris exemplum declarationis, quam Sacra Congreg. S.R.E Cardinalium negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præposita, de expresso Sanctissimi D.N. mandato nuper edidit super decreto de prohibita absolutione à casibus reseruatis die 9. Ianuarij 1601. promulgato, quod in suis diœcesibus Ostiensi, & Neapolitana publicandum, ac studiosè obseruandum diligenter curabit. Cum autem locorum Ordinarij magna ex parte indicem, seu notam singulorũ casuum à se reseruatorum huc miserint, compertum est in hoc genere variè quid à variis admissum fuisse, quod aliqua emendatione indigeret, quosdam nimirum quamdam reseruasse, qua iam Apostol. Sedes sibi reseruaret; alios alia, quæ minimè expediebant, nonnullos verò in ea re modum excessisse, vt nullum ferè superesset peccatũ, quod non sibi vendicaret indifferens illa Seruandi ratio, quæ (vt necesse erat) res plerasque leuis momenti, & alioquin Concilij Tridentini, aliorúmque Sacrorum Canonum sententia parum congruẽtes complectebatur; verum quia nondum satis hic exploratæ erat cuiusue loci conditio, ac necessitas, non potuit vnicuique reseruationẽ huiusmodi sigillatim modus, ac temperamentum, quod res poscebat, adhiberi. Nec sanè debuit vna eademque regula omnibus Ecclesiis præscribi, quandoquidem alia alibi magis conuenire certam est, & fieri vix potest, vt omnia omnibus in locis æque probentur, & prosint. Quæ cùm ita sint visum est eidem S. Congreg. præter illam declarationem priuatas quoque litteras ad singulos Ordinarios mittere, quibus moneant, vt simul ac eas acceperint, omnes casus sibi tã olim reseruatos, adhibitis aliquibus pietate, & doctrina præstantibus viris, de integro discutiant, diligenterque examinent, & ad ipsius decreti iam declarati normam accommodent, eorum multitudinem sic resecãtes, vt ad quàm paucissimos eosque maximè necessarios redigantur iidem casus, vnde salutaris ille sequatur effectus, cuius causa hæc reseruandi atrociores quosdam casus, Episcopis in sua cuique diœcesi tributa est auctoritas.*

Præcipuè verò hæc monenda censet Sacra Congreg. vt videant ipsi Ordinarij, ne illos casus promiscuè reseruent, quibus annexa est excommunicatio maior à iure imposita, cuius absolutio nemini reseruata sit, nisi forte propter frequentiam, scandalum, aut aliã necessariam causam aliqui huiusmodi casus nominatim reseruandi viderentur. Neque casus, in quibus absolutio, nisi cũ restitutione, vel executione rerum, ad quæ pœnitentes tenentur, nõ confertur: neque illos, qui etiamsi mortale peccatum inducant, circa res tamẽ parui momẽti versantur, & frequenter inter idiotas euenire solent, vti damni dati, & similium. In peccatis etiã carnalibus reseruandis multa vtantur circumspectione propter periculũ scandalorum, in his maximè personis, in quas ob accessum ad confessarios extraordinarios, vel frequentẽ reditum ad ordinarios, suspicionis aliquid cadere potest. Postremò etiã potissimũ inceant, ac sequantur rationẽ, quæ considerata diligẽter cuiusque Prouinciæ, ac populorũ moribus, natura, ac propensione, magis in Domino expedire videbitur. Postquam autẽ ab his peracta descriptaque fuerit hæc moderatio, vnusquisque eam primo quoque tẽpore ad me perferendam curet, addita insuper causa, qua cuiusque casus reseruationẽ potissimũ suaserit. Hoc enim S D. N. deliberatum est, vt post modum singula huiusmodi reseruationes distinctas examinentur, quo perfectè tandem adiutrice Dei gratia opportunum tis incommodis remedium adhibeatur. Interim de ipsius Sanctitatis sua mandato iidẽ Ordinarij moneatur, vt per totam suam diœcesim, ac præsertim iis locis, qui à Ciuitate, & Cathedrali Sede longius remoti sunt Pœnitẽtiarios, aliosque Sacerdotes constituant, ac delegent, quibus facultatem absoluendi à casibus sibi reseruatis concedant, ita ut his quoque liceat eandem aliis Confessariis, si opus sit, etiam viua voce impartiri: idque maximè in solẽnioribus, & præcipuis anni festiuitatibus, vt peccatores, quibus obuia, & facilis fuerit huiusmodi Sacerdotũ copia, ad peragendam Confessionem alliciantur, qui alioquin plerique, vel ob id ipsum omittere possent, si necesse haberẽt Pœnitentiæ Ministros, quibus indigẽt, longius quærere. In eam igitur curam, quantum in se erit, sedulo incumbet Illustriss. Amplitudo vestra; vt hæc omnia ex sanctitatis suæ & sacræ Congreg. mente debita executioni mandentur, ea diligẽtia, eoque zelo vbique adhibito, quẽ optimus quisque Pastor erga animarũ sibi creditarum salutẽ præ se ferre debet: vt autẽ apud se, successoresque suos perpetuũ extet monumentũ, quid hic circa totam hanc reseruandi rationem deliberatum sit, dabit operam, vt hæ litteræ vna cũ ipso Decreto, ac

Decla

declaratione in publicis suarum Curiarum Episcopalium actu integrè describantur. Eas verò eum primũ acceperit, dignabitur facere nos ea de re certiores, missura postea, quantocius fieri poterit, expetitum nouæ reseruationis indicem ex præscripto huiusce mandati confectum. Quæ omnia mandante ipsa Sacra Congreg. ego Illustrissimæ D.V. scripsi, Deum precatus, vt eandem quam diutissimè incolumem tueatur. Romæ die 16. Nouembris 1601. Dignabitur etiam Amplitudo V. Illustriss. operam dare, vt Prælatis inferioris Ordinis exẽptis, seu nullius diœcesis, seu qui sint in sua Prouincia, innotescat Decretum hisce litteris inclusum, tum etiam hæc reliqua, quæ et scribuntur super casuum reseruatione.

ALEXANDER Cardin. Florent.

Declaratio eiusdem S. Congregationis circa facultatem absoluendi à casibus Sedi Apost. & Ordinario reseruatis.

Sacra Congreg. S.R.E. Cardinalium negotijs & consultationibus Episcoporum, & Regularium præposita censuit per cõfirmationes priuilegiorum, quas Regulares à Sede Apost. post Sacrũ Conc. Trid. obtinuerunt, nequaquam reuixisse priuilegia prius ab eodẽ Conc. ac deinde etiam ipsius Cõgregationis decretis sublata, atque extincta, si quæ habebant, absoluendi à casibus Ordinario loci reseruatis. Quemadmodum neque indulta absoluendi à casibus contentis in Bulla, quæ in die Cœnæ Domini legi consueuit, vtpote sublata per annuam ipsius Bullæ publicationẽ, vires aut robur acquisiuisse, ex subsequẽtibus priuilegiorum confirmationibus, ac proinde Regulares cuiusuis Ordinis, Congregationis, Societatis, & instituti etiam necessario exprimendi, nec intra, nec extra Italiam in vim priuilegiorum, aut confirmationem eiusmodi, quas vel hactenus obtinuerint, vel deinceps forte obtinebunt, posse quemquam absoluere ab eisdem casibus in Bulla Cœnæ Domini aut Ordinario loci reseruatis. At si secus egerint, absolutiones nullas atque irritas fuisse, ac fore: ab alijs vero casibus, & censuris Sedi Apost. reseruatis, siquidem Regulares habeant à Sede Apost. absoluendi facultatem illam extra Italiam minimè sublatam fuisse jisdem S. Congregat. decretis hac de re editis iussu sanctæ mem. Clementis VIII. Quam Sacra Congreg. sententiam sanctitas sua ad se relatam approbauit, mandauitque ab omnibus ad quos pertinet, inuiolabiliter obseruari. Romæ 17. Nouembris 1618.

Præfata Sacræ Congreg. decreta post aliquot huius tractat. impressiones transcripsit nouissimè Fr. Ludou. à Cruce *in expos. Bullæ Cruciatæ disp. 1. cap. 3. dub. 5. pag. 164. cum sequent.*

ALLEGATIO LI.

Episcopi quorum casuum absolutionem sibi reseruare consueuerunt?

SVMMARIVM.

1 *Casus in quibus tantum cadat Episcoporum reseruatio nulli certi dari possunt.*
2 *Casus numerantur quos Episcopi sibi reseruare consueuerunt.*
3 *Homicidium voluntarium quod dicatur.*
4 *Homicida sui aggressoris ad defensionem vitæ propriæ cum moderatione inculpatæ tutelæ, non peccat, nec tenetur ad restitutionem, nec est irregularis.*
5 *Moderamen inculpatæ tutelæ non dicitur seruare, qui occidit si fugiendo euadere possit, nisi fuga sit illi valde decorosa.*
6 *Inuasorem licet occidere pro defendendis propriis bonis, quando sunt ordinata, vt media ad conseruationem vitæ.*
7 *Inuasorem licet occidere pro defensione sui honoris, vel integritate sui corporis.*
8 *Defendere vitam, seu bona proximi licet vsque ad occisionem iniusti aggressoris, quando aliter illa defensio expediri non poterit.*
9 *Locus* Matth. 26. *declaratur.*
10 *Irregularis non fit defendens proximum vsque ad occisionem, vel mutilationem aggressoris.*
11 L. vt vim vi, ff. de iust. & iur. *declaratur.*
12 *Mandans, & mandatarius censentur vnum idemque delictum committere, saltem ratione finis.*
13 *Mandans punitur eadem pœna, qua puniri decet mandatarius.*
14 *Consulens delictum punitur eadem pœna, qua ipse delinquens.*
15 *Auxilium præstans in delicto punitur, prout ipse delinquens.*
16 *Homicidium affert nocumentum irreparabile, quia tollit vitam humanam, quæ ex bonis temporalibus summum est.*
17 *Iuramentum vt licitum & honestum sit, tres comites habere debet.*
18 *Periurium est mendacium iuramento firmatum.*
19 *Periurium in iuramento assertorio semper, & indistinctè est peccatum mortale.*
20 *Iurans falsum putans esse verum quando peccet.*
21 *Iuramentum promissorium, cui deest veritas, an semper inducat peccatum mortale.*
22 *Iuramenti promissorij violatio in re leui, & parua solum inducit peccatum veniale.*
23 *Testis falsus vt aliquis dicatur, falsique pœnam incurrat, quæ necessaria sint.*
24 *Testis à iudice legitimè interrogatus de veritate dicenda non solum falsus est, si falsum dixit, sed etiam si veritatem celat scienter in damnum proximi.*
25 *Falsum deponens in iudicio nullo includitur sub reseruatione huius secundi casus.*
26 *Testimonium ferens non iuratus si falsum dicat, ordinaria plectendus est pœna.*
27 *Falsum deponens sine dolo, non est ordinaria pœna falsi plectendus.*
28 *Interpretatio in dubio semper fieri debet, vt quis excusetur à periurio.*
29 *Ad euitandum testium falsitatem eorum dicta sunt impropriè intelligenda.*

30 *Falsitas*

30 Falsitas nemini nocina pœna ordinaria non punitur.
31 Falsum testimonium dolosè diceas, quod tamea non valuit, ordinaria pœna non est puniendus.
32 Falsitas tria essentialia requirit, dolum scilicet, mutationem veritatis, & quod alteri noceat.
33 Testis, qui interrogatur de aliqua re sibi commissa sub sigillo secreti, quando teneatur reuelare factum occultum.
34 Falsum deponens circa extrinseca, & extra factum principale, non dicitur falsus.
35 Periurium quam graue sit peccatum, ostenditur.
36 Periurus non satisfacit si dicat se falsum deposuisse, quia tunc ei fides non adhibetur, quamuis sit in articulo mortis.
37 Periurium est grauius adulterio.
38 Cap. quod in omnibus 32. quæst. 7. declaratur.
39 Cap. at si clerici, §. de adulteriis, de iudiciis, declaratur.
40 Periurium homicidio grauius est, & n 41.
42 Periuria apud varias nationes quibus pœnis puniebantur.
43 Periuri puniuntur pœna depositionis ab Ordine.
44 Periuri beneficiis Ecclesiasticis obtentis priuantur.
45 Periurio facta collatio est nulla.
46 Pondus illud dicitur falsum, quod nunquam transiuit per manus affinatorum.
47 Ponderibus, & mensuris falsis vtens, falsum dicitur committere.
48 Ponderibus, & mensuris falsis vtens, quomodo ad restitutionem obligetur.
49 De adulterantibus vtentibus falsis ponderibus, & mensuris referuntur plures Doctores.
50 Vinum lymphatum vendens quas pœnas incurrat, remissiuè.
51 Vinum vetus cum musto admiscens quam pœnam incurrat, remissiue.
52 Pharmacopolæ vendentes medicinas adulteratas quas pœnas incurrant.
53 Pecunia qui prius vsi fuissent, ostenditur.
54 Denarij, quibus fuit venditus Dominus Noster Iesus Christus, qui fuerint?
55 Monetam cudere ad Principem solum, & Rempublicam spectat.
56 Moneta vt probata, & legitima sit, quæ continere debeat, ostenditur.
57 Moneta adulterari, falsificari, seu corrumpi quibus modis dicatur.
58 Monetam excudens alia effigie, quàm effigie Principis illius Regni, vbi habitat, vel falsificans monetam alterius Principis, à pœnis excusatur.
59 Monetam Principis tondentes, vel radentes eisdem subiiciuntur pœnis, quibus eam adulterantes.
60 Monetam iustum pondus excedentem tondens, & mutilans, atque eam ad iustum pondus reducens, an in pœnam incidat, ostenditur.
61 Monetam reprobatam vitiantes non puniuntur.
62 Monetam falsam falsificantes non incidunt in pœnas contra illam adulterantes impositas.
63 Monetam minimi valoris fabricans, vel tondens modicam quantitatem, excusabitur à pœnis ordinariis.
64 Monetam falsam expendentes eadem pœna puniuntur, qua afficiuntur illam adulterantes, vel radentes.
65 Intellige si scienter falsam expendant.
66 Ignorantia quomodo in hoc casu probetur, ostenditur.
67 Monetam falsam expendens, si doceat à quo illam habuit, nulla lege puniri debet, & referuntur alij casus in quibus potest excusari.
68 Monetam corrumpens, fabricans, tondens, vel scienter expendens, igne comburitur, & eius bona fisco vendicantur.
69 Domus in qua fabricatur moneta falsa sciente domino, cedit fisco.
70 Vidua excusatur à scientia fabricationis falsæ monetæ cusa in eius domo.
71 Doctores de hac materia plene agentes, referuntur.
72 Violatores Ecclesiarum immunitatis, & libertatis Ecclesiasticæ hodie absolui non possunt à Confessariis sæcularibus, vel regularibus, etiam vigore suorum priuilegiorum.
73 Incendiarius dicitur ille, qui malo animo auctoritate propria incendit aliena.
74 Incendium connumeratur inter casus fortuitos.
75 Conductor propter incendium ad damni æstimationem non tenetur, nec ad restitutionem in foro conscientiæ, nisi constet de culpa, vel negligentia ipsius.
76 Incendiarius ad damna, & interesse tenetur si fuerit lata culpa.
77 Incendiarius ad damna, & interesse tenetur, si incendium ex sua nimia negligentia fiat.
78 Incendium à quibus in dubio emissum præsumatur? remissiuè.
79 Dominus de incendio per familiam admisso vtrumne, & quando teneatur? remissiuè.
80 Incendiariis quæcunque pertinentia, remissiuè.
81 Arborum, & vitium incisores tenentur ad omne damnum, quod earum dominus ex ipsa incisione patitur, & quomodo sit facienda restitutio? ostenditur.
82 Arborum incisor quæ in suo solo plantatæ fuerunt ab alio, vel in eo radices egerunt, an peccet, teneatúrque ad restitutionem ostenditur.
83 Vitis dicitur arbor frugifera.
84 Vites, aliásque arbores incidens non damni causa, vel iniuria, sed voracitatis, & rapacitatis naturalis, non incidit sub reseruatione quinti casus.
85 Blasphemia est de reseruatis Episcopo.
86 Blasphemare est dicere tacitè, vel expressè, verbo, vel scripto contra Deum, aut eius Sanctos quidpiam contumeliosum.
87 Blasphemia alia hæreticalis, alia simplex.
88 Blasphemia hæreticalis est illa, quæ cum hæresi connexionem habet.
89 Inquisitores contra hæreticam prauitatem priuatiuè cognoscunt de blasphemiis hæreticalibus, & contra consuetum blasphemare, & monitum blasphemare non cessantem.
90 Pœna quæ imponi solet ab Inquisitoribus pro hæreticalibus blasphemiis, ostenditur.
91 Blasphemia simplex est illa, quæ non repugnat iis, quæ tenetur credere.
92 Blasphemiæ simplicis quæ iurationes sint, ostenditur.
93 Episcopi de blasphemiis, quæ hæreticales non sunt, cognoscunt, & puniunt.
94 Blasphemia simplicis crimen est mixti fori.
95 Ecclesiasticus iudex si prius de crimine mixti fori cognoscens pœnam leuem imposuerit, iure optimo poterit sæcularis de eadem causa iudicare, supplereque vsque ad condignam condemnationem.
96 Blasphemia peccatum quàm detestabile sit in sacra Scriptura, ostenditur.
97 Blasphemi quibus pœnis iure Pontificio puniantur.
98 Blasphemi in Synodo Lateran. quibus pœnis afficiantur?
99 Iulius III. quas pœnas aduersus eos inflixerit? ostenditur.

100 Pius

100 *Pius V. in blasphemos quomodo inquirendum, & animaduertendum sua Constit. sancinit.*

101 *Blasphemi iure Ciuili mortis pœna puniebantur.*

101 *Blasphemi quibus pœnis apud Lusitanos, & Hispanos puniantur.*

103 *Blasphematores apud Gallos quomodo mulctantur.*

104 *Blasphemantibus, quæ pœna imponantur apud Neapolitanos.*

105 *Blasphemantes à pœnis ordinariis quando possint excusari? remissiuè.*

106 *Parentes percutieates quàm graue peccatam faciant? ostenditur multis sacræ Scripturæ locis.*

107 *Parentes percutiens potest hæreditate priuari.*

108 *Filius verberans patrem, nec ille pater, nec ille filius est censendus.*

109 *Pater, vel mater non præsumitur, qui filium non diligit.*

110 *Salomonis Regis iudicium pro cognoscenda matre ex duabus infantem postulantibus? refertur.*

111 *Caroli Magni simile iudicium refertur.*

112 *Alphonso Aragoniæ Regi simile factum accidisse ostenditur.*

113 *Filius etiam leuiter patrem percutiens, peccat mortaliter.*

114 *Parentum appellatione in præsenti materia veniunt solum pater, mater, auus, auia, & alij ascendentes.*

115 *Filius percutiens, vel occidens patrem venientem contra fidem Christi non punitur.*

116 *Patrem ad sui defensionem percutiens, vel occidens, non dicitur parricida.*

117 *Furiosus percutiens patrem non incidit in pœnas parricidij.*

118 *Patrem sine dolo percutiens, vel occidens, non punitur vt parricida.*

119 *Filius occidens patrem suum, ignorans sibi patrem esse, non punitur vt parricida.*

110 *Magica ars quæ sit? remissiuè.*

121 *Diuinatio quotuplex sit?*

122 *Superstitio quæ dicatur.*

123 *Diuinatio quæ fit per dæmonum inuocationem sapit hæresim, & sic diuinantes possunt per Inquisitores coerceri.*

124 *Inquisitores contra hæreticam prauitatem habent auctoritatem, & ius inquirendi contra diuinantes, & sortilegos, quotiescunque aliqua admiscent, quæ hæresim sapiunt.*

125 *Inuocatio facta ad id, quod est dæmonis natura, non sapit hæresim.*

126 *Pocula, vel carmina amatoria an vim aliquam habeant naturalem homines inuitos alliciendi ad amandum? remissiuè.*

127 *Augures qui dicantur? remissiuè.*

128 *Sortilegi qui sint? remissiuè.*

129 *Necromantici qui dicantur, & eorum materia? remissiuè.*

130 *Chiromantici superstitiosè faciunt per manuum lineas bonam, vel malam fortunam indicantes, secus si complexiones, humores, & aptitudinem.*

131 *Ægyptianam de bona, vel mala fortuna interrogare quando sit peccatum.*

132 *Somniantes putantes omnia per somnia sibi visa esse vera, & diuinitus sibi immissa, peccant mortaliter.*

133 *Astrologi qui dicantur? remissiuè.*

134 *Astrologiam iudiciariam exercentes quas pœnas hodie incurrant? ostenditur.*

135. *Eucharistia sanctissima abutentes sunt suspecti de hæresi, & curiæ sæculari traduntur.*

136 *Abortum procurantes, consulentes, & quocunque modo consentientes, quibus pœnis per Const. Sixti V. & Gregorij XIV. puniantur.*

137 *Animatus fœtus in homine dicitur per infusionem animæ rationabilis, quæ in masculo fit post quadraginta dies, in fœmina verò post 80.*

138 *Masculus, vel fœmina an sit si dubitetur, præsumendum est esse animatum post quadraginta dies.*

139 *Abortum consulens ei, quæ dubitat esse prægnantem, non est irregularis, si non apparet de abortu.*

140 *Fœtus postquam est viuificatus si occidatur, verum homicidium committi dicitur.*

141 *Abortui causam præbens fit irregularis, etiamsi dubium sit an fœtus esset viuificatus.*

142 *Abortioni causam dans, vel recipiens poculum, quando vt homicida puniatur, remissiuè.*

143 *Exponentes proprios partus feris peiores.*

144 *Pater exponens filium legitimum, & naturalem, vel naturalem tantum, arbitrio iudicis est puniendus.*

145 *Pater exponens filium, siue alius eo consentiente, vel ratum habente, amittit ius filiationis.*

146 *Pater exponens filium licet perdat patriam potestatem, non per hoc eximitur ab onere dotandi.*

147 *Parentes grauiter peccant, qui filios exponunt, si eos nutrire, & alere commodè possunt.*

148 *Infantes expositos spurios esse censendos, tenet vna sententia.*

149 *Naturales tamen esse iudicandos, existimat altera opinio.*

150 *Legitimos tamen an successionum, ordinum, & dignitatum capaces esse, tenet verior sententia.*

151 *Expositi non sunt capaces censendi, vbi habentur statuta requirentia qualitatem nobilitatis, & alia huiusmodi.*

152 *Expositus est ciuis illius loci, & ciuitatis, cui exponitur.*

153 *Consanguinitas dicitur quasi sanguinis vnitas, & consanguinei quasi eodem sanguine iuncti.*

154 *Coasanguinitas est vinculum personarum ab eodem stipite descendentium carnali propagatione contractum.*

155 *Consanguinitas per gradus, & lineas distinguitur.*

156 *Linea quotuplex dicatur.*

157 *Qualibet ex his lineis per gradus distinguitur.*

158 *In linea recta ascendentium, & descendentium vtroque iure inspecto, tot sunt gradus quot sunt personæ, dempta semper ea, à qua incipit computatio.*

159 *In linea transuersa æquali quo gradu vnaquæque persona à communi differt stipite, eo etiam gradu ab altero distat consanguineo.*

160 *In linea transuersa æquali attento iure Canonico, quo gradu distat remotior à communi stipite, eo etiam differt ab alio consanguineo.*

161 *Graduum computatio in matrimoniis contrahendis secundum ius Canonicum semper facienda est.*

162 *Graduum computatio ad susceptiones, & reliqua ciuilia attento Cæsareo iure facienda est, nisi aliter de consuetudine receptum sit, vel ipsa lex ciuilis secus statuerit.*

163 *Matrimonium hodie interdicitur cum consanguineis intra quartum gradum.*

164 *Affinitas ex copula licita dirimit Matrimonium vsque ad quartum gradum.*

165 *Affiuitas ex copula licita dirimit Matrimonium vsque ad secundum gradum.*

166 *Gradus affinitatis quomodo computentur? ostẽditur.*

167 *Affinitas vt contrahatur requiritur ea copula, quæ sit sufficieas ad generationem.*

168 *Seminatio fœminæ ad generationem non est necessaria.*

169 *Affinitas oritur ex copula cum fœmina inuita, ignorante, dormiente, ebria, vel inſana.*

170 *Semen alicuius viri ope dæmonis in vterum fœmineum delatum non inducit affinitatem.*

171 *Affinitas non contrahitur ſi caſu ad ſe traheret vterus fœmineus ſemen viri cum ea ludentis.*

172 *Affinitas oritur ex copula cum effuſione veri ſeminis, qualis non eſt eunuchorum.*

173 *Affinitas non oritur ex copula ſodomitica.*

174 *Impedimentum publicæ honeſtatis vſque ad quartum gradum extenditur.*

175 *Affinitas non oritur ex Matrimonio per verba de præſenti, copula non ſequuta, ſed impedimentum viterioris gradus.*

176 *Impedimentum publicæ honeſtatis, quando ſimul concurrit cum impedimento affinitatis, vtrumque explicitè, vel ſaltem implicitè in petitione explicandum eſt.*

177 *Publica honeſtas oritur ex Matrimonio nondum cõſummato ſi nõ ſit inualidum defectu conſenſus.*

178 *Impedimentum publicæ honeſtatis non oritur ex Matrimonio rato amentium, vel puerorum.*

179 Cap. iuuenis, de ſponſal. *declaratur.*

180 *Impedimentum publicæ honeſtatis non oritur ex Matrimonio celebrato ſub conditione de futuro, antequam adimpleatur conditio.*

181 *Contractus non obligat ante conditionis euentum.*

182 *Impedimentum publicæ honeſtatis ex ſponſalibus validis, & certis oritur in primo gradu.*

183 *Impedimentum publicæ honeſtatis non inducitur quando aliquis ficté conſentit.*

184 *Impedimentum ex ſponſalibus aut Matrimonijs metu, aut errore perſonæ, nullum naſcitur.*

185 *Impedimentum publicæ honeſtatis non oritur ex ſponſalib. conditionatis ante euentum conditionis.*

186 *Impedimentum publicæ honeſtatis non oritur ex ſponſalibus contractis à parentibus nomine filiorum ſine eorum conſenſu.*

187 *Impedimentum publicæ honeſtatis oritur ex ſponſalibus quacunque ratione irritis, quando ipſa publica ſunt & nullitas occulta.*

188 *Impedimentum publicæ honeſtatis contractum ex ſponſalibus validis, & certis, non ceſſat quando ſponſalia diſſoluuntur mutuo contrahentium conſenſu.*

189 *Cognatio legalis quando impediat; & dirimat Matrimonium oſtenditur.*

1 NVLLOS poſſe dari aut tradi certos caſus, in quibus tantùm cadat Epiſcoporum reſeruatio, ait Nauarr. *in man. c.27. num. 262. in fine*, id enim pendet ex cognitione ſingularum diœceſum, & ex ipſo facto, ideo non poſſunt cadere ſub ſcientiam, vt aduertit Filliuc. *tom 1. tractat. 15. numer. 236.* quare ipſi Epiſcopi conſiderantes diligenter ſuarum prouinciarum, ac populorum moribus, huiuſmodi reſeruationem ad animarum ſalutem facere poterunt, dummodo non ſit de exceptis alleg. præcedenti *num. 185.* ideò benè aduertit Steph. Daluin *de poteſt. Epiſc c.31. ſub n.7. verſ. de reſeruatis*, quòd in hac materia nulla certa regula, aut renunciatio, ſeu ſpecificatio dari poteſt, quippe quòd caſus huiuſmodi reſeruati pendeant ex fortuitis temporibus, & caſibus, eorundemque Epiſcoporum arbitrio, vnde fit vt quidam reſeruentur in vna diœceſi, in alia minimè, & plures ab vno Epiſcopo, quàm ab alijs. Monet deinde idem Stephan. Daluin. *d. cap. 31. num. 8.* ne Epiſcopi faciant reſeruationes inſolitas, aut non maturas, & refert ſic declaraſſe S. Congr. *ſub die 26. Nouembris 1601.* his verbis. *Sacra Congr. S.R.E. Cardinalium negotiis, & conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium præpoſita ne Epiſcopi ea in re modum excedant, illos rurſus magnopere admonendos cenſet, vt non paſſim, ſed cum id videbitur communi bono expedire, atrociorum tantùm & grauiorum criminum abſolutionem ſibi reſeruent: quorum reſeruatio ad Chriſtianam diſciplinam retinendam conferat, & in ædificationem, non autem in deſtructionem cedat; ne alioqui Sacramenti Pœnitentiæ Miniſtrorum coarctata poteſtate ſanctæ Matris Eccleſiæ piamenti contrarius ſubſequatur effectus.* Item Boet. Epo *de Iure Iubilæi Indulgentiarum n.116. pag. mihi 86.* dicit caſus Epiſcopales quinam ſint, nullo vnquam certo Iure definitum fuiſſe, interpretibus acriter inter ſeſe ac illorum numero contendentibus, illum verò conſtare ait illos Epiſcopis partem Iure communi ſcripto, partim conſuetudine, partim denique ſpeciali ſingulorum Epiſcopatuum conſtitutione reſeruari, cum quælibet Eccleſia ſuas habeat, & conſuetudines, & conſtitutiones peculiares, & *n.117.* ſubdit huiuſmodi reſeruationes eſſe mero Iure humano factas propter meliorem Eccleſiæ diſciplinam, Chriſto promiſcuè poteſtatem ligandi, ſoluendique dante Sacerdotibus quibuſlibet, ita tamen vt per Eccleſiam bonus, atque communis inducatur ordo, conſtituaturque diſciplina, regendis animabus idonea.

De quorum caſuum reſeruatione, poſt Sylueſt. 2
Nauarr. & alios plures agunt Suar. *tom.4. diſput. 29. ſect. 3.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœn lib. 1. num. 144. cum ſeqq.* Claud. Solei. *in tract. de iuridica poteſtate Confeſſar. lib. 1. c. 11.* Molfeſ. *in ſumm. Theologiæ moralis tract. 7. c. 19. de caſibus reſeruatis Epiſcopo*, Ioann. Baptiſta Anton. *in catechesi Neapol. lib. 3. de caſib. reſeruatis*, Læli. Zechi. *in tract. de caſib. Epiſcopo reſeruatis.* Similem tractatum in lucem ediderunt Barthol. Giptius, Vincentius Filliuc. Capeauil. Floronus, Homobon. de Bonis latè Steph. Daluin. *de poteſt. Epiſcop Abbatum, & Abbatiſſarum c. 31. per tot.*

A Doctoribus numerantur ſex caſus reſeruati Epiſcopo Iure communi *in Extrauag. ſuper Cathedram, de ſepultur.* vbi gloſſ. *verb. à iure*, & alia ſimilis *verb. reſeruantur, in cap. ſi Epiſcopus, de Pœnit. & remiſſ. lib. 6.* quorum *Primus* eſt, quando peccatum habet iure annexam pœnitentiam publicam. *Secundus* quando habet annexam excommunicationem maiorem. *Tertius*, quando habet annexam irregularitatem. *Quartus* eſt peccatum incendiarij. *Quintus*, blaſphemia publica. *Sextus*, homicidium voluntarium, & mutilatio, referunt Filliuc. *tom. 1. tract. 15. n. 234.* & Fagondez *in quinque Eccleſiæ præcepta p. 1. lib. 8. cap. 2.*

Verius tamen videri propriè loquendo nullum 3
hodie eſſe caſum Iure communi reſeruatum Epiſcopo, probant Fagundez *dict. cap. 2.* Suar. *tom. 4. diſp. 29. ſect. 4. num. 6.* & Filliuc. *dict. tract. 15. num. 238. & ſeq.* ex eo quia caſum aliquem eſſe propriè reſeruatum Iure communi Epiſcopo eſt in Iure reperiri aliquem Canonem, vel Conſtitutionem Pontificiam, quæ reſeruet illum Epiſcopo: at hic Canon, vel Conſtitutio non datur; ex tribus enim locis, quæ afferri ſolent à Summiſtis contra ſententibus, *Primus in d. c. ſi Epiſcopus*, tantùm habet dari caſus, qui Epiſcopo ſpecialiter reſeruantur, ſed non exprimitur an à Iure, vel à conſuetudine tales ſint, & poſſet aliquis interpretari eſſe à conſuetudine, & gloſſ. *ibi verb reſeruantur*, & aſſerens octo ſignificat eſſe ex conſuetudine: vſurpat enim verbum, *ſolent Epiſcopi reſeruari*, &c. *Secundus in d. Extrauag.*

ſuper

super Cathedram, vbi gloss. *verb. à Iure*, ait esse peccata quædam reseruata à Iure ipsis Episcopis, & affert *d. cap. si Episcopus*, ad hoc probandum, & præterea id tantùm probaret esse sententiam glossæ, non autem haberi in Iure, ponit autem nouem casus: adde illam Extrauag. Bonifacij VIII. ex qua glossa se fundat, reuocatam esse à Clem. V. *in Clem. dudum 2. de sepultur.* ibi, *nos eam omnino cessantes. Tertius* locus est *in Extrauag. inter cunctas §. obseruent, de priuileg.* vbi referunt aliqui casus, & peccata, ac non dicuntur iure reseruata, sed consuetudine, quam approbat Benedictus VI. eosque, inquit qui tam enormibus sunt irretiti peccatis, quod ea, rationabilis consuetudo præscripta canonicè in Episcopatibus aliquibus reseruauit Episcopis; cum ergo in his locis id non habeatur, nec alij textus afferantur, probatum remanet non dari propriè casum in Iure reseruatum Episcopo; quod & alijs fundamentis ostendunt Suar. Fagundez, & Filliuc. *proximè citatis locis.*

Iure igitur consuetudinis possunt esse aliqui casus Episcopo reseruati, quales autem ij sint, non potest certò definiri, vt suprà dixi, videntur tamen ferè ab Episcopis reseruari. *Primò*, illorum absolutio, qui homicidium voluntarium committunt. *Secundo*, qui falsum in iudicio testimonium, siue in gratiam, siue in alicuius damnum deposuerint. *Tertiò*, qui stateras, mensuras, monetasve adulterauerint, corruperintve. *Quartò*, qui libertatem, siue immunitatem Ecclesiæ violauerint, *Quintò*, Incendiarij, & qui damni, iniuriæve causa vites vel arbores alienas inciderint. *Sextò*, qui blasphemiam publicam, & notoriam protulerint. *Septimò*, qui parentes percusserint. *Octauò*, qui ad magicas artes, veneficia, superstitiones, & alia huius generis, Eucharistia, sacrisve rebus abutuntur. *Nono*, qui abortum procurauerint. *Decimò*, qui pijs locis infantes exposuerint, cum habeant vnde ipsos alant, neque eorum locorum damna resarcierint. *Vndecimò*, qui matrimonium contraxerint in gradibus prohibitis. Hi sunt principaliores casus qui, veluti atrociora, & grauiora crimina, ab Episcopis reseruari solent, in quorum tamen arbitrio erit iuxta suarum diœcesum, ac populorum mores plures alios, pauciorésve reseruare: in Confessariorum vero commoditatem breuis in quolibet prædictorum facienda erit à nobis explicatio; aduertendo tamen quòd reseruatio est odiosa, ac proinde ad casus certos restringenda; quare si dubium sit vtrùm casus sit reseruatus, præsumptio est pro non reseruatione, Sà *verb. casus reseruati n. 5.* Filliuc. *in quæst. moral. tom. 2. tract. 21. cap. 4. num. 172.* Lauor. Portel. *in dub. Regular. verb. casus reseruati n. 6.* Homobon. *in consult. casuum Consc. vol. 1. p. 5. resp. 87.* Merola *in disp. Theolog. tom. 1. disp. 5. c. 3. dub. 2. corol. 23. n. 370.*

Primvs Casvs.

Qui homicidium voluntarium commiserint.

3 HOmicidium voluntarium dicitur id, quod dolo malo, animo occidendi committitur, *l. 1. ff. de sicar.* Carrer. §. *homicidium, num. 2.* Vel secundum alios ad homicidium voluntarium requiritur, vt sit illicitum, intentum in se, saltem æquipollenter, aliàs quàm vitandæ mortis causa commissum, quasi requiratur, quod sit intentum in se, aut saltem in causa, quæ sit proxima, vel ex se ordinata ad mortem, Nauar. *in man. cap. 27. num. 238. & 240.* Couar. *in Clement. si furiosus, part. 1. in initio, num. 1. 2.* Verbi gratia, dedit quis alteri venenum sciens esse mortiferum, licet non intenderit mortem illius, est voluntarium homicidium, si ex veneno moritur. Similiter de eo, qui lacessitus leui iniuria ab amico, illum quæsiuit animo eum leuiter percutiendi, inuentum, in capite ense absque intentione occidendi percussit, ex qua percussione ille mortuus est, in quo casu percutiens, quamuis non haberet animum occidendi, quia tamen fecit actum sua natura directiuum ad mortem, dicitur voluntariè occidisse, & ita visus est sentire Nauar. *cons. 28. de homicid.* quod deest in nouis, Sayr. *in floribus decis. sub eodem tit. decis. 26.* Similiter etiam de percutiente voluntariè prægnantem, vel de inferente vulnus non intendens occidere: nam si mors sequatur, dicitur volitum in sua causa, cùm percutiens potuerit hunc casum præcogitare, & dicitur voluntarium, vt distinguatur à casuali, vel effecto à furioso dormiente, & similibus, vt tamen includat eum, qui occurrens inimico suo, illum occidit: vtroque enim casu dicitur homicida voluntarius, cùm voluntas casu, vel vsu rationis absorpta non fuerit. Ita Lælius Zechi. *de casibus reseru. casu 11. vers. secundo.* Voluntas enim in homicidium ferri potest, vel directè, & per se, vel indirectè, & per accidens. Directè, quando quis habet animum occidendi, & occidit, & ista est perfecta, propriaque homicidij malitia, & proprium homicidium voluntarium, *l. 1. C. de sicar. l. 1. §. diuus, ff. eodem.* Indirectè autem fertur voluntas in homicidium, quoties fertur in id, ex quo immediatè, & per se sequitur homicidium, sicuti ex percussionibus, & vulneribus, ex quibus per se, & vt plurimum sequitur mors. Ita vt non solum dicatur voluntarium homicidium, quod est intentum ex causa propria, vel immediatè, vel per se ordinata ad homicidium, vt dixerunt Couar. & Nauar. *dictis locis*, sed sufficit vt sit talis, vt ex illa vel semper, vel frequenter, vel in pluribus solitum sit sequi homicidium, Caietan. *2. 2. qu. 64. articul. 8.* Azor. *institut. moral. part. 3. lib. 2. cap. 14. versic. tertiò notandum.* Quamuis hæc ad forum exterius, vbi coniecturis, & indicijs cognoscitur animus, sint vera; quoad forum tamen interius, de quo loquimur, non iudicabitur homicida voluntarius, qui præter scientiam, & intentionem occidit: voluntas enim non solùm distinguit peccatum à non peccato, sed etiam diuersificat peccati species, vt clarè patet ex Philosopho *in Ethic.* Ita Gambar. *de casibus reseruat. in casu homicidæ voluntarij, num. 5. fol. 207. verso, & num. 9.* cum Ioan. Andr. *in cap. de infantibus, de ijs, qui filios occide.* resoluit homicidam voluntarium dici, qui præ ira subita, & in rixa committit homicidium.

Primo limita in homicida sui aggressoris ad defensionem vitæ propriæ, cum moderamine inculpatæ tutelæ, is enim non dicitur homicida voluntarius, sed necessarius, nec peccat, nec tenetur ad restitutionem, nec est irregularis, *l. vt vim vi, ff. de iust. & iure, Clem. si furiosus, de homic.* Clar. *in §. homicidium, num. 14.* Couar. *in d. Clem. si furiosus, p. 3. §. vnic. num. 1.* Gomez *tom. 3. variar. cap. 3. num. 10.* Mascard. *de probat. conclus. 1126.* plures refert Doctores, Cened. *ad Decretum collect. 19. num. 2.* quibus adde Farinac. *in praxi crimin. quæst. 125. num. 3. & 10.* Christoph. de Pace *in scholijs ad leges styli lib. 58. à num. 2.* Bernard. Græuæ. *ad pract. Cameræ Imper. lib. 2. conclus. 110.* Aloys. Ricc. *in collect. decis. part. 4. collect. 792.* Petr. Caball. *in tractat. de omni genere homicidij, numer. 93.* Cardos. *in praxi iudicum, & aduocat. verb. homicidium, numer. 5.* 4

Molina *de Iustit. tom. 4. tract. 3. disputat. 11. à princ.* Lessi. *eodem tractat. lib. 2 cap. 9. à numer. 41.* Rebell. *de obligat. iustit. part. 1. lib. 3. quæst. 12. à princip.* Azor. *institut. moral. part. 3 lib. 2. cap 1. à princip.* & in nostris terminis Læl. Zech. *de casibus reseruatis, casu 13. de homicid. vers. quartò fallit*, Gambarupta *eodem tractat. verb. homicida voluntarij, n. 7.* nouissimè Trullench *in exposit. Decalog. lib. 6. c. 4. dub. 4. à princip.* Vbi tamen quis fuga accepta salutii suæ consulere potest, se subsistere non debet, sed fugam capessere, nisi illi sit valde dedecorosa, vt contingere potest in viro illustri, vel nobili. Vnde si inuasus sit Religiosus, vel Clericus, vel homo inferioris notæ, & sortis; tunc, cùm his fuga non sit ignominiosa, si fugiendo euadere possint, tenen-
5 tur fugere, & non occidere, alioquin nō esset † moderamen inculpatæ tutelæ, sed homicidium voluntarium, si occidant, & non fugiant, Hippol. *in l. 1. numero 46. & 47. ff. de sicar.* Clar. *§. homicidium, num. 32.* Menoch. *de arbitrar. casu 177. num. 14.* Farinac. *dict. quæst. 125. à numero 121.* Paul. Comitol. *respons. moral lib. 4. quæst. 10. numer. 16.* Azor. *dict. cap. 1. quæsito 15.* Bernard. Græuæ. *dicta conclus. 110. consider. 1. à num. 24.* Lelij Zechi. *dict. casu 13. vers si vera fuga.*

6 *Secundò*, limita in homicida pro necessaria defensione rerum suarum: illi enim licitum est occidere inuasorem pro defendendis propriis bonis, quando sunt ordinata, vt media ad conseruationem vitæ, Doct. *in dict. l. vt vim, post gloss.* ibi, *verb. iure, & in l. furem, Dig ad legem Cornel. de sicar. & in l 4 ff ad l. falcid. & in cap. olim, il 1. de restitut. spoliat.* Clar. *in dict. §. homicidium, numero 25.* Nauarr. *in man. capit. 15. numer. 2.* Couarr. *dict §. vni. numero 6.* Sot. *de iustit. lib. 5. quæst. 1. artic. 8.* Menoch. *illustr. cap. 18. num. 5.* plures per Cened. *ad Decretal. collect 96. numer. 3.* quibus adde Mich. Grass. *tom. 2. commun. opinion. lib 9. tit. 20. num. 13. pag 484.* Farinac. *d quæst. 125. numer. 21. & 180.* Cardos. *in praxi iudicum, verb. homicidium, num 8.* Gregor. de Valentia *tom. 3 disput. 5. quæst. 8. puncta 4. dub. 3.* Tolet. *in summ lib 5. cap. 6. vers. tertius est casus*, Beia *respons. casuum conscient. p. 2. casu 23.* Sayr. *in claui Regia lib 7. cap. 10. n. 30.* Molina *dict tract. 3. disp. 16. n. 1. vers. contrariam*, Lessi. *d. cap. 9. à num. 66.* Villalob. *in summ. tom. 2. tr 32 diffic. 11.* Trulench. *d. lib. 5. cap 4 dub 6.* Rebell. *d quæst. 12. n. 2.* Azor. *d. cap 1. quæs. 19.* Læli. Zechi. *d casu 13. vers. rursus dubitatur*, & est communis opinio saltem in laicis, quamuis in clericis, & de Iure Canonico contrarium tenuerit Panorm. *in cap. suscepimus, de homicid.* per text. *ibi*, & plures alij relati per Clar. & Couar. *vbi proximè*, post gloss. *in verb fugiens, in summ. 13. quæst. 3.* à quibus meritò ipsi discedunt hanc limitationem tenentes etiam de Iure Canonico, prout etiam discedit Molina, & Lessi. *vbi proximè*, respondentes ad text. quo nititur Panorm. *dicto loco*, videlicet *in cap. 2. de homicid. & in dict. cap. suscepimus*, communiter etiam resoluentes posse quemlibet pro necessaria defensione vitæ, aut rerum suarum occidere aggressorem, etiam clericum siue metu excommunicationis, sic intelligentes text. *in cap. si verò in 1. vers. si verò. de sentent. excommunic.* prout intelligit post alios dicens Communem Gomez *d. cap. 3. sub num. 20.* & Molina *d disp. 16. n. 3.* Suar. *de censur. disp 21. sect. 1. sub n. 33.*

7 *Tertiò*, limita in homicida ad defensionem sui honoris, verbi gratia, si inuasor illum nobilem alapa, vel fuste, vel verbere percutiat, quando illi valde dedecorosum, vel si aliqua puella defendendo integritatem sui corporis, repellendo violentiam stupri, adulterij, sodomiæ, & huiusmodi inuadentem occidat, quando inuasoris manus vociferando, vel fugiendo non potest euadere, Læli. Zechi. *dicto casu 13. vers. vlterius dubitatur*, Farin. *d. q. 125. à num 41.* Lessi. *dict. cap. 9. à num. 76.* Azor. *dict. c. 1. qu. 16. cum sequentib.* nouissimè Trullench. *dict. lib. 5. cap. 4. dub. 5.*

Quartò, limita in homicida ad defensionem vitæ, 8
seu bonorum proximi: in foro enim conscientiæ quilibet regulariter potest ex Iure positiuo, & naturali, cum moderamine inculpatæ tutelæ defendere vitam, seu alia bona proximi, etiam vsque ad occisionem iniusti aggressoris, quando aliter illa defensio expediri non potuerit, Claud. *in repet. leg. vt vim. num. 125.* vbi Curt. *num. 49.* Bologn. *n. 75.* Hippol. Riminald. *ibid. n. 379. cum sequentibus*, Gom. *d. c. 3. num. 21.* Clar. *§. homicidium, num 27. & 28.* Couar. *d. §. vnico num. 5.* Farin. *dict. quæst. 125. à num. 167.* Suar. *dict. sect. 1. n. 39.* Viu. *tom. 2. commun. opinion. lib. 9. tit. 10. n. 27.* Molina *dict. tract. 3. disp. 18. num. 1.* Lessi. *dict. cap 9. à num. 87.* Trullench. *d lib. 5. cap 4. dub. 7.*

Non obstat locus *Matth. 26.* dum Dominus 9
damnauit defensionem, quam Petrus pro ipso susceperat, & vsus est verbis ad omnes generalibus, ibi, *Omnes, qui acceperint gladium, gladio peribunt.* Respondetur enim Dominum ibidem non damnasse defensionem proximi iustam & commendatam, vt talem, *Eccles. cap. 17. Prouerb. cap. 24.* Sed solùm damnasse defensionem non iustam, qualis erat ex pluribus causis illa à Petro suscepta; nam *Primò* habebat speciem vindictæ potiùs quàm defensionis, vtpotè quia huic defensioni locus non erat probabiliter in tanta turba, quantam repelli vnius hominis, & gladij defensione probabile non erat. *Secundò*, quia Dominus non habebat opus tali defensore, nec is defendendi modus decebat eum, qui poterat, si vellet, mille Angelorum legiones, ad eandem defensionem à Patre cœlesti obtinere. *Tertiò* quia erat contra ordinationem ipsius patris, volentis vt filius vim illam iniquam humiliter sustineret, prout has, & alias prædictæ condemnationis causas prosequitur Diuus Augustinus *tractat. 112. in Ioann.* quem sequitur Lessi. *dict. cap. 9. numer. 50.* Nec etiam obstat quòd huiusmodi defensor habet æqualiter vt proximos non solum aggressum, sed etiam aggressorem, & consequenter videtur non debere magis vni, quàm alij, imò vtrique esse pariter obligatum, ac proinde non posse pro defensione vnius alium occidere, quia, vt inquit Cicer. *lib. 2. offic.* animaduertimus, cum alios iuuare velimus, ne quos offendamus. Respondetur enim ex mente Gomez *dict. cap. 3. sub numer. 21.* quod in his terminis, etiamsi res hæc inter æqualiter extraneos consideretur, sanè proximior nobis est aggressus, quàm aggressor iniustus, & illi potius quàm huic assistere in ea defensione possumus, & tenemur, quia scilicet aggressus habet de Iure communi facultatem se defendendi ab iniusto aggressore, vt supra diximus, & eo iure vti potest per se vel per alium, *reg. potest quis per alium, de reg. iuris in 6.* at verò aggressor iniustus non habet ius aggrediendi, iuxta text. *in c. 5. in med. 22. quæst. 2.* cum similibus.

Nec item obstat, quòd defendens proximum 10
etiam ascendentem vsque ad occisionem, vel mutilationem aggressoris, fit irregularis, iuxta sententiam gloss. *pen. in dict. Clem si furiosus*, sequitur Card. *ibidem*

ibidem quæst. 28. plures *in cap. si verò in* 1. *de sent. excommunic.* vbi Abb. *num.* 11. *in fine*, Nauarr. *in man. cap.* 27. *num.* 213. & alij, quorum sententiam dicit communem Couar. *d. §. vnic. num.* 5. Curt. *in dict. l. vt vim, num.* 53. Farinac. plures referens *dict. quæst.* 125. *num.* 280. vnde consequi videtur in hoc defendere non esse ius, sed culpam in defendendo proximum vsque ad occisionem, vel mutilationem aggressoris, cum aliter non incurreret prædictam irregularitatem, quippe quod non solet homicidium priuato danti operam rei licitæ imputari ad irregularitatem, quando contingit absque culpa occisoris debitam diligentiam adhibentis, iuxta reg. text. *in cap. lator, & in cap. dilectus*, cum alijs *ibid. de homicid.* iunctis resolutis per Couar. *in d. Clem. si furiosus part.* 2. *§.* 4. *à num.* 5. Respondetur enim verius esse ex prædicta proximi defensione, & occisione aggressoris non incurri irregularitatem, prout resoluunt Fortun. *in repet. dict. l. vt vim, sub numero* 32. *&* 33. Couar. *dict. § vni. num.* 5. Iacob. Ayr. *in tract. de homicidio necessario part.* 1. *à num.* 226. Molina *tract.* 2. *disput.* 109. *num.* 2. iuncto *n.* 10. & licet fateremur ex defensione proximi sequuto homicidio aggressoris insurgere irregularitatem contra defendentem, tamen non inde includi eum non posse licitè proximum sic defendere, quippe quòd ex pluribus actibus in se licitis incurritur irregularitas, vt videre est in bigamo, iuxta text. *in cap.* 1. cum alijs ibid. *de bigamis*, & in iudice proferente sententiam sanguinis, iuxta text. *in cap.* 1. 51. *distinct.* Doct. *in cap. sententiam sanguinis, ne clerici, vel Monachi*, Sot. *in distinct.* 25. *quæst.* 1. *art.* 3. Nauarr. *in manual. cap.* 27. *à num.* 206. *&* 212. Syluest. *verb. homicidium in* 3. *num.* 3. Henriq. *sum. lib.* 14. *de imped. irregular. cap.* 1. *n.* 1. *& c.* 12. *a princip.* Molina *tract.* 3. *disp.* 74. *à num.* 1.

11 Nec denique obstat *dict. l. vt vim*, ibi, *ob tutelam corporis sui*, &c. quibus verbis videtur significare ius defendendi; & propulsandi vim, & iniuriam, non competere pro corpore alieno, sed tantùm pro suo. Respondetur enim dicta verba accommodari etiam ei, qui proximum defendit, dum scilicet tanquam eius instrumentum repræsentat eius corpus, & illius vicem gerit, ex *reg. potest quis, de reg. iuris in* 6. Vel rursus responderi potest, in illo text. non agi de excludendo, vel includendo iure, quod nobis competit ad proximum defendendum, sed agi solùm de defensione proprij corporis, vt ex illis, quæ à iure naturali nobis proueniunt, exemplum poneretur in ea, vt frequentiori, non verò vt exclusiua alterius defensionis.

12 *Quintò* limita in mandante, consulente, vel auxiliante homicidam, ex eo, quia etsi fictione iuris mandans & mandatarius censeatur vna eademque persona, *cap. qui per alium, de regul. iuris in* 6. *l.* 1. *§. deiecisse ff. de vi, & vi, arm.* tamen in statutis non habet locum fictio, & sic homicida propriè tantùm dicitur is, qui proprijs manibus occidit, aut est eius causa immediata.

13 Contrarium tamen verius est, quia re vera mandantis, & mandatarij vnum, idemque est delictum, saltem ratione finis, ex doctrina Baldi *in l. non ideo minus. C. de accus.* tum quia mandans punitur eadem pœna, qua puniri debet mandatarius, Gom. *tom.* 3. *c.* 3. *n.* 39. Menoch. *de arbitrar. casu* 353. *n.* 2. Ayrer. *de homicid. p.* 2. *à n.* 41 Mascard. *concl.* 1012. Decian. *tract. criminal. lib.* 9. *cap.* 31. *cum sequentibus.* Ceuall. *commun. contra commun. qu.* 166. Petr. Caball. *in tractat. de omni genere homicidij numer.* 464. *cum sequentibus*, Cardoso *in praxi iudicum verb. factum numer.* 6. Farinac. *par.* 5. *quæst.* 135. *num.* 1. Sic etiam † consulens delictum punitur eadem pœna, qua ipse delinquens, vt per Bernard. *reg.* 175. *in princ.* Duenh. *regul.* 149. Ayrer. *dict. part.* 2. *numer.* 25. Farinac. *in praxi criminal. dict. part.* 5. *quæst.* 129. *num* 23. cum multis sequentibus, & *à num* 26. asserit procedere in persuadentibus, inflammantibus, instigantibus, hortantibus, incitantibus, & instruentibus, & *n.* 81. resoluit quòd consulens non punitur nisi sequuto delicto. Sic denique † præstans auxilium in delicto punitur eadem pœna, qua punitur ipse delinquens, Clar. *§. fin. quæst.* 90. *num.* 1. Ayrer. *dict. part.* 2. *num.* 34. Menoch. *de arbitr. casu* 249. *numer.* . Suid. *consl.* 40. *num.* 45. Mascard. *concl.* 159 *num* 18. Farin. *part.* 3. *quæst.* 131. *à num.* 1. Molina *tract.* 3. *disput.* 6. nisi post delictum auxilium præstiterit, quia tunc non dicitur delicto opem præstitisse, Farin. *dict. p.* 3. *qu.* 132. *à princ.* Nam D. Augustinus *ad Hilarium* relatus *in cap periculosè, de pœniten. dist.* 1. *periculosè*, inquit, *decipiuntur, qui existimant eos tantùm homicidas esse, qui manibus homines occiderunt, & non potius eos, per quorum consilium, & fraudem, & exhortationem homines extinguuntur.* Iudæi enim nequaquam proprijs manibus Christum occiderunt, sicut scriptum est, *nobis non licet interficere quemquam.* sed tamen illis mors Domini imputatur, quia ipsi lingua eum interfecerunt, & D. Augustinus *in Psalm.* 63. *ad* 3. *vers. Et vos ô Iudæi occidistis, vnde occidistis? gladio linguæ, acuistis enim linguas vestras, & quando percussistis, nisi quando clamastis, crucifige, crucifige?* Quia sicut homicida peccat mortaliter, & tenetur resarcire hæredibus occisi omne damnum, quòd ex tali morte perpessi sunt, ita etiam mandans aliquem occidere, & consulens homicidium, aliàs non facturo, & opem ferens in actu proximo homicidæ, vt probat Læli. Zechr. *de casib. reseru. casu* 13 *vers. ampliatur, cum seqq.*

Notificandum est pœnitenti quàm graue sit hoc peccatum, est enim grauissimum inter omnia mala, quæ omnes adinuicem erga se ipsos facere possunt, eius nocumentum est immediatè personale, & irreparabile, quia tollit vitam humanam, quæ cum ex bonis temporalibus summum sit, iuxta resoluta per Sot. *de ratione tegendi membr.* 1. *quæst.* 3. & multis probat, & controuertit Nauarr. *in cap. inter verba concl.* 4. *num.* 20. *cum sequentibus*, 11. *q.* 3. respondens ad text. prima facie repugnantem *in l. isti quidem* 8. *vers. quod si, ff. quod metus causa, & in l. de codicillis*, aliàs *Lucius* 88. *§. matre, ff. de legatis* 2. & notabiliter limitans commune illud dictum moriendum esse pro honore, tamen semel ablata huiusmodi vita, restitui non potest de lege ordinaria, iuxta illud Psalm. 77. *spiritus vadens, & non rediens*, consonat text. *in l.* 1. *C. de sacros. Eccles.* vbi *quod iterum non reddit arbitrium*, cum his quæ in comment. ad eund. text. congerit alios referens Lusitan. Benedict. Ægid. *p.* 6. *§.* 3. ad plures quæstiones controuerti solitas à Doctoribus circa restitutionem bonorum spiritualium, & temporalium eius, qui dum semel mortuus esset, tamen non obstante prædicta lege ordinaria redit ad vitam corporalem, resuscitans ex speciali indulgentia, & miraculo diuino. Rursus homicidium maius est cæteris peccatis contra iustitiam commutatiuam inferiora bona auferentibus, denotat vt plurimum, pertinaciorem infesti animi deliberationem, quia scilicet difficilius committitur, vt obseruant Less. *de iustitia lib.* 2. *cap.* 42. *sub num.* 75. Suar. *de relig. tom.* 2. *tract.* 4. *lib.* 3. *cap.* 3. *sub numer.* 11. Deinde gignit magnum scandalum, propter quæ vocatur immune flagitium *in cap. miror.* 50. *distinct.*

 Hinc

Hinc Deus maiora de illo supplicia, quam de alio scelere suscipit, ab eius enim Altari is euelli iubet, vt morte moriatur, *Exod.* 22. Sanguinem etiam ipsius effundi statuit, sicut & ipse proximi effudit, *Exod.* 20. Et gladio ferientem gladio feriendum esse asserit *Matth.* 26. quia viri sanguinum, & dolosi non dimidiabunt dies suos, *Psalm.* 5. & sanguis ille effusus clamat ad Deum de terra, habet enim sanguis vocem suam, *Genes. cap.* 4.

SECVNDVS CASVS.

Qui falsum in iudicio testimonium, siue in gratiam, siue in alicuius damnum deposuerint.

17 CVm solus Deus sit testis, & cognitor mentis nostræ, iuxta illud *Psalm. Scrutans corda, & renes Deus, cap. erubescant in fine* 32. *dist.* qui nec falli potest, nec fallere, *capite à nobis* 28. *vers. nos igitur, de sentent. excomm.* & in quo nullum omninò mendacij vestigium considerari potest, *capite Deus quando* 14. *quæst.* 3. necessariò igitur fuit ad eius reuerentiam, vt id quod iuratur, primò sit verum, deinde iustum: & tandem necessarium, vt non passim, nec leuiter, sed maturo iudicio, & præuia deliberatione iuretur. Iure enim diuino, & naturali tres circumstantiæ, seu comites requiruntur, vt iuramentum licitum, & honestum sit, videlicet veritas, iustitia, & iudicium, vt deducitur ex illo *Hierem* 3. *Et iurabunt viuit Dominus in veritate, iustitia, & iudicio*; refertur *in capite & iurabunt* 22. *quæstio.* 1. *cap animaduertendum* 22. *q.* 1. *cap. etsi Christus vers. Iacobus, de iureiur.* resoluunt D. Thom. 2. 2. *quæst.* 89. *art.* 3. vbi Caietan. Angel. *verb iuramentum* 3. §. 8. Syluest. *verb. iuramentum* 2. *quæst.* 5. Sot. *libro* 8. *de iustit. quæst.* 1. *art.* 3. Nauar. *in man. cap.* 12. *numero* 3. Couar. *in capit. quamuis, part.* 1. § 6. *numero* 4. Læli. Zech. *de casibus Episcopo reseruatis, casu* 11. *vers. secundo notandum*, & alij, quos refert, & sequitur Sayr. *in Claui Regia lib.* 5. *cap.* 4. *num.* 1. *cum sequentibus.*

18 Periurium est mendacium iuramento firmatum, vt per Magist. *in* 3. *distin.* 39. Syluest. *verb. periurium, in princip.* D. Thom. 2. 2. *quæst.* 98. *art.* 1. vbi ait falsitatem esse de intrinseca ratione periurij, Sot. *lib* 9. *de iustit. quæst.* 2. *art.* 1. Couar *in capite quamuis, part.* 1. § 6. *num.* 5. Suar. *de relig. lib.* 3. *de iuramen. cap.* 2. *numer.* 3. Sayr. *dict. capit.* 4. *numer.* 7. Hinc fit propriè, & verè interueniente periurium, prout in iuramento assertorio; siue præsens & futura, prout in promissorio.

19 Periurium autem quod contingit in iuramento assertorio, semper, & indistinctè, & in quacunque materia, siue magna, siue mediocri, siue leui, seu leuissima, est peccatum mortale etiam quidem grauissimum, cùm directè aduersetur præcepto Decalogi primæ tabulæ, nempè secundo de non assumendo nomen Dei in vanum, & per quod grauissima iniuria quantum est ex parte iurantis Deo fit, dum in testem falsitatis adducitur, quinimò etiam periurium iocosum est peccatum mortale, dummodò ad iurandum interueniat actio deliberata, resoluunt D. Thom. *dict. quæst.* 98. *art.* 3. *ad* 2. Nauarr. *dict. cap.* 12. *num* 6. *cum sequent.* Sayr. *dict. capite* 4. *à num.* 14. Soar. *dict. lib.* 3. *cap* 3. *&* 4. Sic etiam, qui iurat verum putans esse falsum, semper peccat mort. ratione periurij, talis enim formaliter iurat falsum, & mentitur, quia formaliter loquitur contra mentem, & inde sumi actus malitiam probat, *cap. homines* 22. *quæst.* 2. resoluunt D. Thom. Sot. Syluest. Nauarr. & alij, quos refert Suar. *dict. lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 2.

Si verò quis iuret falsum putans esse verum, non erit indistinctè mort. quinimò aliquando nullum erit peccatum: si enim quis præuia adhibita deliberatione, & exigente necessitate aliquid iuramento firmauit, credens probabiliter verum esse, quod tamen à parte rei erat falsum, nullum peccatum contrahitur, quia veritas, vel falsitas iuramenti, non tam ex re iurata, quàm ex conscientia, & mente iurantis attenditur: si tamen per contrarium nullam adhibuit diligentiam ad hoc, vt sciret essetne falsum, an verum id, quod iuramento firmauit, quamuis putaret esse verum, si tamen erat falsum, peccauit mort. Si tandem aliquam adhibuit diligentiam, non tamen sufficientem, neque eam, quam debuit adhibere, tunc venialem culpam committit, resoluunt Abb. *num* 4. & *ibi gloss. pen. in cap. tua* 11. *de iureiur.* Nauarr. *d. cap.* 12. *num.* 7. *vers. sexto*, Angel. *verb periurium* §. 1. & alij quos refert, & sequitur Sayr. *dict. cap.* 4. *num.* 28. Soar. *dict. lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 3. *cum sequent*, quem vide *in cap.* 6. 7. & 8. vbi agit quando consuetudo iurandi iocaute constituat hominem in statu peccati. 20

Circa iuramentum verò promissorium, cui deest veritas, resoluendum est quòd deficiente veritate de præsenti, (verbi gratia) si promittens iuramento se aliquid facturum, vel daturum, non habeat animum adimplendi promissum, peccat mort. in quacunque materia, siue magna, siue parua, siue licita, siue illicita: ratio est, quia iurans falsum scienter, peccat mort. at qui iurans aliquid facturum, non habens tamen animum faciendi, iam iurat falsum scienter, vt patet, igitur peccat mort. quæ est conclusio communis Theologorum, teste Suar. *dict. lib.* 3. *cap.* 17. *num.* 2. vbi multos refert, sequuntur & multi citati à Sayr. *dict. c.* 4. *n.* 27. & *cap.* 6. *num.* 6. Si verò veritas de futuro deficiat, quia scilicet promissum sub iuramento, cum esset licitum, & honestum, non est postea adimpletum, resolue committi in hoc casu peccatum ex genere suo mort. quiá ius diuinum & naturale dictat reddendum esse Domino iuramentum, iuxta *cap. debitores, de iureiur.* ergo non est dubium quin hoc præceptum ex genere suo obliget sub peccato mort. Et ita hanc sententiam tenent omnes, quos citat Sayr. *dict. cap.* 4. *num.* 28. Nauar. *dict. cap.* 12. *num.* 10. Suar. *dict. lib.* 3. *cap.* 15. 21

num. 7. At verò † si violatio iuramenti promissorij sit in re leui, & parua, siue materia sit partialis, siue totalis, peccatum solummodo committitur veniale: ita D. Antonin. *part.* 2. *tit.* 10. *cap.* 4. §. 2. *vers. de tribus*, Syluest. *verb. iuramentum* 4. *quæst.* 1. Sot. *lib.* 8. *de iust. quæst.* 1. *art.* 7. & *quæst.* 2. *art.* 3. *concl.* 5. Medina *in summ. libr.* 1. *cap.* 14. §. 4. Fr. Emman. *in summ part.* 1. *cap.* 192. *conclus.* 5. & *part* 2. *cap.* 94. *conclus.* 3. Nauar *dict. cap.* 12. *num.* 10. & *cap.* 18. *numer.* 7. Azor. *institut. moral. part.* 1. *lib.* 1. *cap.* 5. *quæs.* 3. & alij, quos refert, & sequitur Suar. *dict. lib.* 3. *cap.* 16. *num.* 4. ex eo, quia in omnibus his præceptis leuitas materiæ in causa est, vt transgressio fiat venialis, quamuis illa ex genere suo sint mortalia, vt patet in præcepto de non furando, de non recitando diuino Officio, vel alio simili opere faciendo, vt obseruant Doctores supra citati. Quamuis contrarium teneant Caietan. *in summ. verb. periurium*, §. 2. & 2. 2. *q.* 79. *art.* 7. *dub.* 1. Gabr. *in* 3. *distinct.* 39. *q.* 2. *art.* 2. *concl.* 4. & 7. Couar. *lib.* 1. *var. c.* 1. *n.* 2. & *in c. quamuis, p.* 1. §. 1. *n.* 4. Tolet. *in summ lib.* 4. *c.* 12. *in princip.* alij, quos refert, & sequitur Sayr. *in d. c.* 4. *n.* 28. *vers.* 2. 22

His

23 His ita prænotatis sciendum quòd ad hoc vt ca-
sus hic sit reseruatus, requiritur quòd falsum di-
ctum sit in iudicio ab aliquo, vt testis, in gratiam,
siue in alicuius damnum, vt indicant ipsa reserua-
tionis verba, & probat Læli. Zechi. *d. casu 12. vers.*
his ita, vt falsus testis iure aliquis sit, falsique pœ-
ná incurrat necesse est, vt sit iuridice interrogatus,
ac de veritate dicenda præstiterit iuramentum, &
aut occultauerit, aut negauerit veritatem his, qui-
bus dictum est, Aloys. Ricc *in praxi aurea resol. 216.*
24 *n 1. vers. sed tu.* † Testis enim à iudice legitimè in-
terrogatus de veritate dicenda non solùm falsus est
si falsum dicit, sed etiam, si veritatem celat scienter,
in damnum proximi, *cap. 1. de crimine falsi*, Tiraq.
de pœnis tempor. causa 44. num. 15. cum sequentibus,
Zanchin. *de heret. cap. 14. n. 2.* Peñ in *direct. Inqui-*
sit. part. 3. q. 73. com. 122. vers. falsum autem testem,
Aloys. Ricc. *d. resolut. 216. in princip.* Mascard. *de*
probat in præfat qu. 5. a n. 70. & concl. 743. numero 12.
Decian. *tr. crim. tom. 2. lib. 6. c. 10. n. 30* Læli. Zechi.
d. casu 12. vers. tertiò considerandum, Farin. *in praxi*
crimin. part. 2. quæst. 67. a n. 220. vbi *num. 225.* am-
pliat etiam in teste, qui deponit obscurè, versutè,
vel per malitiam, ad hoc vt eius depositio produ-
centi non prosit.

25 Amplia in deponente falsum in iudicio nullo,
Felin. *in cap. nobis n. 2. de simonia*, Afflict *decis. 21.*
num. 11. & 12. Decian. *d. lib 6. cap. 11. n. 60.* Gonzal.
26 *ad reg. 8. Cancel. gloss 57. num 51.* † Etiamsi non iu-
ratus testimonium ferat, quia pœna falsi ordinaria
plectendum esse resoluunt Felin. *in cap. 1. n. 5. de te-*
stibus cog. Ias *in repet. l. admonendi n. 223.* Socin. *reg.*
153. ad fin. Clar. *§ falsum n. 11.* Cened *ad Decretal.*
collect. 139. n. 3. Hortens Caualca *in pract. de testibus*
part. 3. n. 58. Salzed *ad Bernard. in pract. c. 96. vers.*
quintò in nouiss. edit.

27 Limita *primò* in deponente falsum sine dolo, per
ea, quæ resoluunt Menoch. *de arbitr. casu 194. n. 58.*
& casu 309. Cot. *in memorab. verb. periurium pag.*
mihi 683. Clar. in *§ falsum n. 33. & verb. periurium,*
n. 9 Salzed *ad Bernard. c. 95. vers tertio*, Mascard. *de*
probation conclus. 739. n. 12. Rebuff *de reprobat. te-*
stium n. 106. Perez *ad lib. 8 Ordin. pag. 190.* Decian.
28 *d. lib. 6. cap. 11. n. 14.* Cened. *d. collect. 139. n 6* † In
dubio enim semper fieri debet interpretatio, vt quis
excusetur à periurio, ex Decian. *d lib 6. c. 11. n 58.*
& cap. 12 n 20. † Et ad euitandam testium falsita-
29 tem, eorum dicta sunt impropriè intelligenda, Re-
buff. *d tract. de reprobat. testium, n. 100.* Surd. *decis.*
263. n. 9. & decis. 282. n. 11. cum sequentibus. dum-
modò non sequatur absonus intellectus, Hortens.
Caual, *in pract. de testib part. 3. num. 67. & 68.* Cùm
tamen simus in materia, quæ tangit conscientiæ fo-
rum, pœnitens ipse sibi iudicet, & secundùm con-
scientiam suam, & intentionem, qua testimonium
protulit: nam qui ignoranter falsum dixit, vel ve-
rum celauit, dummodò ignorantia non fuerit supi-
na, & indebita, non tenetur, vt resoluit Læli. Zechi.
d. casu 12. vers. fallit in teste.

30 *Secundò* limita, quàndo falsitas nemini est noci-
ua, quia tunc nec in gratiam, aut alicuius damnum
testimonium profuit, nec pœna ordinaria punitur,
Felin. *in tract. quando conatus puniatur, vers. fallit se-*
cundò, Couar. *in cap quamuis par. 2. §. 7. n. 6. in fine,*
Clar. *lib 5. § falsum, n. 25. & § periurium, n. 21.* Bona-
cos. *commun. crim. par. 2. verb falsitas fol. 27.* Menoch,
de arbitr. casu 306. n. 10. 23 & 26. cum sequentib.
Surd. *decis. 282. n. 18.* Flor. de Menà *vari lib 2.*
q. 20. n. 81. Fari. *de falsitate, & simulat. q. 150. n. 191.*
Salzed. *ad Bern. c. 96. vers. excusabitur, in nouiss. edit.*

Tertiò limita in dicente falsum testimonium do- 31
losè, quod tamen non valuit, quia hanc nec in gra-
tiam, aut alicuius damnum deposuisse dicendum
est, nec etiam pœna ordinaria puniendum, ex reso-
lutis per Hippol. *consil. 27. n. 17. & consil. 70. n. 12.*
& cons. 105. n. 21. Syluan. *consil 7. n. 11.* Gratian *mat.*
decis. 2. n. 28. Cald. Pereira *de empt cap 1 num 19* &
dicit Hortens. Caualcan. *in practica de testib. part. 3.*
num. 68 post princip quòd † f.litas tria ch.ntialia 32
requirit, dolum, mutationem veritatis, & quod al-
teri noceat.

Quartò limita in teste, qui interrogatur de aliqua 33
re sibi commissa sub sigillo secreti, vel de qua quis
non est infamatus, tunc enim non tenetur reuelare
factum occultum, quia sic proximum infamaret, ni-
si tendat in damnum Reipub & quia non debet fal-
sum dicere iudici interroganti, idcirco debet tergi-
uersari ne mendacium incurrat, nullo tamen casu
in hoc euentu veritatem celans tenetur ad restitu-
tionem. Ita ex D. Tho. Nauar & aliis resoluit Læli.
Zechi *d. casu. 12. vers. secundo fallit*, faciunt, quæ di-
xi, *in alleg. 96. n 44 cum seqq.*

Quintò limita in teste falsum deponente circa 34
extrinseca, & extra factum principale. & qualitates
substantiales, quia tunc nequaquam dicitur falsus,
nec variata redditur illius depositio, Alexand. *con-*
sil. 88. n. 195. Celat. de Grassis *decis. 75. num. 9.* Fa-
rinac. *d. quæst 67. n. 159. cum seqq. & num. 179.* quos
refert & sequitur Aloys. Ricc. *dict. resolut. 216.*
num. 2. in fine, Salzed. *ad Bernard. dict. cap 96. vers.*
secundo.

Recordandum est pœnitenti quàm graue sit hoc 35
peccatum, dicitur enim *Prouerb. 19. testis falsus*
non erit impunitus, & qui mendacia loquitur non effu-
giet, sed peribit. tribus personis est obnoxius;
primò Deo, quem peierando contemnit; *secundò*
iudici, quem suo testimonio fallit: *tertiò* innocenti,
quem lædit, cui tenetur de damno per illius falsi-
tatem sequuto, *gloss. fin. in cap. Presbyterum, de ho-*
micid. Tolet. *de instruct Sacerd cap. 59. num. 2. in fine,*
quem refert, & sequitur Aloys. Ricc. *d. resolut. 216.*
num. 3. in fine, Læli. Zechi. *dict. casu 12. vers si verò*
causa. † Non satisfacit si dicat se falsum deposuisse, 36
quia tunc ei fides non adhibetur, ex resolutis per
Stephan. Gratian. *disceptatio. forens capite 191. nu-*
mero 9. cum seq quamuis dicat, *in articulo mortis.* ex
Mascard. resoluit Hortens. Caualcan. *dict. part. 3.*
num. 59.

Crimen hoc periurij est grauius adulterio, & 37
furto, ex eo quia directè aduersatur secundo præ-
cepto Decalogi, quod est primæ tabulæ, & per
consequens immediatè contra Deum: adulterium
verò, & furtum sunt contra præceptum secundæ
tabulæ, ac per consequens immediatè contra pro-
ximum, quia tanto grauius est peccatum, quanto
corrumpit ordinem digniorem, Riccard. *in 3. di-*
stinct. 39. q. 2. art. 4. & *ibi* Gabr. *art. 3 dub. 4.* Angel.
verb periurium, § 9. Sayr. *lib 5. cap 4. n 9* Nec obsta-
bit *cap. quod in omnibus, 32. qu 7.* vbi † adulterium 38
censetur grauius omnibus peccatis: quia imprimis
respondere potest censeri grauius omnibus peccatis
commissis contra proximum, non verò commissis
contra Deum immediatè, quale est periurium, de
quo agimus. Deinde respondetur falsum esse dicere
adulterium esse grauius peccatis in proximum com-
missis, constat namque homicidium esse grauius
adulterio, vt patet ex ordine præceptorum Deca-
logi & probatur ex text. *in cap si quid verius 32. q. 2.*
& deducitur ex *l. vlt. in §. 1. ff de publicanis*, & ex his,
quæ tradunt D. Th. *1. 2. q. 70. ar. 6.* Sot. *lib. 5. de iustit.*

q. 1. *art* 3. resoluit post alios Corras. *lib* 2. *miscel.* *p.* 1. Communis ex Nau. *in cap. inter verba, concl.* 4. *n.* 21. Nec obstat *d cap. quod in omnibus*, quia vltra alios intellectus satisfit, si dicas cum gloss. *ibidem*, quam sequuntur Archid. & antiquiores, verba illa interrogatoria referenda esse ad exaggerationem, & in detestationem criminis adulterij, quod quidem licèt non sit grauius omnibus criminibus, est tamen secundùm se admodum graue, vt latissimè tradit Tiraquellus *l.* 13. *conn. b. num.* 26. *cum. seq.* & satis constat ex pœna mortis, quæ pro adulterio imponitur *Deuteronom.* 21. *l. quamuis* 30. *in fine, C. de adulter.* Ordin. Regia Lusitan. *lib.* 5. *tit.* 38. *in princip.*

39 Nec obstat † *cap. & si clerici.* §. *de adulteriis, de iudic.* vbi videtur adulterium intra minora crimina computari. Responderur enim text. agere de adulterio, quod est crimen graue, & de aliis, quæ licet in se sint grauia, nihilominus minora sunt illo, quod in eo text. Pontifex constituit maximum, ad effectum, vt ad illud, & non vltra, possit Episcopi dispensatio peruenire.

40 Item huiusmodi periurij crimen homicidio grauius est, prout tenent D. Thom. *quodl.* 1. *art.* 18. Sylu. *v. periurium, q.* 2. Sot. *de instit. lib.* 8. *q.* 2. *art.* 1. *conc.* 4. Couar. *in c. quamuis, p.* 1. §. 7. *n.* 1. Menoch. nihil decidens, *de arbitr. casu* 319. *n.* 2. tanquam probabilius sequuntur Azor. *instit moral part.* 1. *lib.* 11. *c.* 16. *quæs.* 6. Suar. *de relig. tom* 1. *tract.* 4. *lib.* 3. *c.* 1. *a n.* 7. Sanch *in præcepta Decalogi lib.* 3. *cap* 4 *num.* 37. Sayr. *d lib.* 5. *cap.* 4. *n.* 9. Quæ sententia primò ex eo suadetur, quia periurium est contra præceptum primæ tabulæ, ac subinde contra Deum, homicidium autem contra præceptum secundæ tabulæ, & immediate contra proximum, peccata autem, quæ sunt immediatè contra Deum, ex se grauiora sunt, quam ea quæ sunt contra proximum, vt per se patens est; igitur periurium est peccatum grauius homicidio. Neque huiusmodi argumentum infringet, qui dixerit ex illo sequi grauius fore peccatum in die Dominica facere opus seruile, quàm committere homicidium; quia obseruatio Sabbati est præceptum primæ tabulæ, & instituta ad ordinandum hominem directè & immediatè ad deum; absurdum autem videtur dicere grauius peccatum committere illum, qui perpetrauit homicidium; ergo non videtur grauitas peccatorum consideranda ex ordine præceptorum Decalogi: satis enim doctè respondent Syluest. & Sor. *dictis locis*, asserentes obseruantiam festorum, quantum ad tempus determinatum, non esse de Iure diuino naturali, sed solùm de Iure humano Ecclesiastico, & hac ratione violatio festi non est tam graue peccatum, quàm homicidium, furtū aut adulterium; quantum verò ad tempus indeterminatum, scilicet, vt aliquod tempus expendatur ad honorem Dei, est de Iure diuino naturali: vnde qui præceptum illud transgrederetur, itaut tota vita nullum tempus assumeret, quod diuino cultui dicaret, grauius quàm homicida peccaret, quia tunc ageret directè contra latriam Deo debitam. Facit deinde, quia periurium videtur habere coniunctam blasphemiam, vt quia peierans dum adducit Deum vt testem falsitatis, videtur ei tribuere, quod ipsi non conuenit, in quo sanè consistit ratio blasphemiæ, sicut & in eo quod Deo negetur, quod ipsi conuenit. vt post D. Thom. 2. 2 *q.* 13. *art.* 1. & Valent. 2. 2. *disp.* 1 *q.* 13 *puncto* 1. *in initio*, resoluit latè prosequutus Sanchez *in præcepta Decalogi lib.* 2. *c.* 32 *à n.* 1. atqui blasphemia opponitur confessioni Fidei, & virtuti Religionis, iuxta explicationem, quam post D. Thom. & post Ban. Ledesm. & Valent. tradit in hanc rem Sanch. *d. c.* 32. *n.* 7. *&* 8. & proinde censetur peccatum maius homicidio, aduertit Suar. *d. c.* 5. *n.* 10. Igitur idem de periurio dicendum est.

41 *Secundò* pro hac sententia expendi potest argumentum à posteriori desumptum, ex eo quod iuramentum est finis controuersiarum, id est, in causis iudicialibus adhibetur, vt metu illius aperiatur veritas, cuius violatio controuersias dilataret, & per hoc ipse finiantur, Paol. *ad Hebr.* 6. habetur *in cap. et si Christus, vers. homines, de iureiuran.* & ita adhibetur in causa homicidij ad illam terminandam, & veritatem inquirendam, quod quidem frustrà fieret, si homicidium grauius peccatum esset, quàm periurium: esset namque præsumendum, quòd qui maiorem culpam homicidij commisisset, non vereretur minorem periurij incurrere: vnde ex hoc ipso quòd in causa cuiuslibet peccati defertur iuramentum, manifestè ostenditur periurium pro maximo peccato habendum esse. Confirmatur generali quadam ratione efficaciter suadente grauitatem periurij, deducta ex adductis per Couar. *d.* §. 7. *sub n.* 2 *colum.* 2. *post princip.* cum iuxta applicationem doctissimi Suarez *d. cap.* 3. *sub n.* 11. *colum.* 2. *ante med.* inquit grauitatem, & magnam deordinationem periurij conuinci ex ea maximè ratione, quia cum illud quantum est ex se tollat certitudinem diuini testimonij in iuramento contenti, consequenter tollit hoc velut primum principium confirmandi, & stabiliendi contractus humanos, ac tandem maxima ex parte euertit humana commercia, itaut ex his omnibus mirum non sit periurium vocari grande scelus, *in cap. prædicandum* 22 *qu.* 2. Ex quibus non videtur recipienda opinio asserentium homicidium esse peccatum grauius periurio, ex quorum numero sunt Bellarm. *in cap. duo mala* 11 *distinct. n.* 3. Angel. *in summ. verb. periurium, n.* 8. Gabr. *in* 3 *distinct.* 39. *q.* 2. *art.* 3. *dub.* 4. *& ibi* Maior. *q.* 5. & alij, quos refert, & sequitur Lessi. *de iustitia lib.* 2. *cap* 42. *sub n.* 71. qui distinctionis fœdere vtramq; opinionem conciliare videtur; diciτque quod si sumatur periurium in sua malitia essentiali, grauius peccatum est, quàm homicidium, latè conuincunt rationes supra adductæ: si tamen consideretur ex parte accidentium, & circumstantiarum, grauius est illo homicidium, prout euincunt rationes, de quibus in fine casus præcedentis. Quàm grauissimum sit hoc crimen, omnique iure prohibitum, comprobat *c. vlt.* 22. *q.* 2. ibi, *scientes hoc grande scelus esse & in lege & in Prophetis, & in Euangelio prohibitum*, *gloss. verb. deierauit, post princ. in c.* 2. *vers. sed licet, de sent. & re iudic. lib.* 6. Cou. *in c. quamuis pactum part.* 1. §. 7. *in princ.* Petr. Greg. *syntag. Iuris lib.* 10 *c.* 10. *à n.* 6. Tib. Dec. *d. lib.* 6. *c* 9. *n.* 1. *cum seqq.* Ioseph. Vela *d p.* 1. *n.* 91.

42 Non immeritò igitur tam Iure Canonico, quàm Ciuili gràues, & variæ pœnæ fuerunt periuris impositæ; quia grauissimis delictis grauissimæ sunt pœnæ imponendæ, iuxta *c. non afferamus*, vbi *gloss. vlt.* 24. *quæst.* 1. cum similibus, quas referunt Clar. § *periurium à n.* 2. Auendan. *d. cap. num.* 8. Ioan. Vela *d. cap.* 28. *n.* 20. *cum seqq.* Petr. Gregor. *d. lib.* 50. *syntagm. c.* 10. *à num.* 10. *&* c. 11. Menoch. *d. casu* 119. *à num.* 3. Ioseph. Vela *d. part.* 1. *n.* 92. Cuius criminis à laïco commissi cognitio, mixti fori ex Petr. Gregor. *ad cap. conquerente, de offic. Ordin. cap.* 6. *num.* 7. Auil. *ad cap* 48. *Prætor. verb. quales quier Iuezes n* 1. Auendan. *de exequend. mand. part.* 2. *c.* 27. *circa fin. principij vers. & ob id crimen, & n.* 1. *vers. si tamen.* Bobadil. *in sua polit. lib.* 2. *cap.* 17. *num* 52. *ad med. vers. è finalmente, & c.* 18. *num.* 171 *circa fin. vers. y puede castigar al periuro, & n.* 198. Ioan. Vela *de pœnis delict.*

*lict.c.28.n.vlt.*Sabag. *in cap. 2.de iudic.n.121.*Marta *de Iurisdict.part.2.c.9.n.25.*Morl. *in emporio Iuris tit. 2 in prælud.n.126.*Gabr.Pereira *de mann Regia part. 2.c.56.n.36.vers.contrarium tamen*, Ioseph. Vela *d. part.1.num.96.*

Omissis autem variis pœnis, quibus apud varias nationes periuta puniebantur, de quibus Tiraq. *de nobilit.cap 20.num.120.cum seqq.* Azor *par.1.lib.11. c.12.quæst.7.*Perez *l.2.tit.4.lib.3.Ordin.pag 545.cum seq.*Decian. *tract. crimin.lib.6.c.13. n.33. cum multis seqq.*Fr.Emman *q.regul.tom.2.q.14.ar.2.*Lessi. *dist.c. 42.dub.14.n.74* Marta *de iurisdict.part.2.c.9.à n.27.*
Christoph.de Paz *in scholiis ad leges styli l.128.*Quod
43 attinet ad Ius Canonicum, resolue imprimis †conuictum de periurio simplici, quod priuato huiusmodi præiudicium infert, puniri pœna depositionis ab Ordine, iuxta text. & ibi Doctores *in c.cùm non ab homine, de iudic.* notat Abb. *in c. tua 11. de iureiuran.*
44 † quinimò & priuatur beneficiis Ecclesiasticis obtentis, vt optimè deducitur ex *cap.querela 10. & ex d.c.tua, in fine, de iureiuran.* resoluunt Abb. Felin. Dec.& alij *in c.2.per text.ibi, de rescript.* post mulios Couar. *in c quamuis,p 1.§.7.n.3.* Clar. *§ periurium,n.4.* Perez *ad d lib.1.v.positiones,in fine* Bernard & Salzed *in pract.c.62.* aliàs *c.95. in vlt. edit. Venetiis excuss.*, Menoch. *de arbitr.casu 319.* Suar. *d. lib.3.c.20. n.22.*Sayr. *lib.3. c.9.n.7. cum seq.* Vini. *decis.220.n. 34.& seq.*Nouar. *in praxi elect.& variat. fori p.1.p.4. n.16.in vlt.imp.*& non esse priuatum ipso iure, sed priuandum, tenent, Abb. & Felin. *in d c querelam,* Dec.& Ripa *in d c.2.* post Selu.Lambertin.Rebuff. Couar.Gutier.& alios tradunt Garci. *de benef. part. 11.cap.10.n.167.*Azor *instit.moral part.1.lib.11.c.12.*
45 *99* † Collatio enim facta periurio est nulla, Azor. *d c.12 q.10.& part.2.lib 7.c.16. col.874* Flamin. *de resignat.lib.4.q.3.n 10.cum seqq* Sayr. *d c.9 n 9.* Item periurus priuatur dignitate, & ad illam ampliùs non admittitur, Francisc. Marc. *decis.667. vol.1.* Decian. *cons.48.n.30.vol.3.*Nouar. *d.q.3 n.16. in princip.* Et infamiam incurrit de iure Canonico, *cap infamis, & c.quicunque 6.q.1.cap. querelam, de iureiur* Perez *in l.1.gloss.6.pag.543.tit 4 lib.3.Ordin.* Sayt. *in clauis Reg.lib.5.cap.9.n.6.*Nouar. *d.q.3.n 17.* vbi aduertit quòd de iure Ciuili non semper incurrit infamiam. Vtrùm autem Episcopus absoluere possit à iuramentis & periurio? Vide Mart. *de iurisd p.2.c.9. num 10.cum seqq.*

Tertivs Casvs.

Qui stateras, mensuras, monetásve adulterauerint, & corruperintve.

46 POndus illud dicitur falsum, quod nunquam transiuit per manus assicatorum, Mascard. *de probat.concl.1044.n.5.* Bobadil, *in sua politica lib 3. cap.4.num.103.* Et illi mercaturam exercentes, si in dolo sint, non solùm crimine falsi, sed & crimine furti implicantur, falsi quidem cùm mensuras, vel pondera adulterant, furti verò cum eis vtuntur in alienum damnum, contra duo diuina præcepta, Gambampta *de casibus reseruatis fol.214.verso, n.1.* Ludouic. Rodolphin. *quæst.var.lib.2. quæst.40.n.13.* qui per totá quæst. probare intendit contra Stracb. requiri scientiam in vtente falsis ponderibus ad
47 hoc vt criminaliter puniri possit Et quamuis † vtens scienter falsis ponderibus & mensuris falsum dicatur committere, *l.1.ff.ad l.Cornel. de falsis l. maiorum, C.eod.tit.* Ord. Reg. Lusit. *lib.5. tit.58.* tamen non videtur cadere in hanc reseruationem, cùm reseruatio loquatur tantum de falsante & non extenditur ad vtentes illis iam falsificatis, nam cùm casus sit pœnalis, non extenditur ad casus non expressos, argum. *cap.in pœnis, de regul.iuris, in sexto.* Ita Læli. Zechi. *de casibus reseruatis, casu 18 vers. his ita præmissis,* Gambar. *d fol.215.verso,n.3.* vbi *n.4.* resoluit non comprehendi sub hac reseruatione mensura, stateràve iusta vtentem, sed minus dantem, quàm
iustum pondus, vel mensura exigat: † obligantur 48
tamen omnes ad restitutionem, & proculdubio tenentur, resarcire omne damnum passis, si eos nouerunt, cum restitutio sit facienda ei, à quo ablatum est, vel habenti causam ab eo, non enim æqualitas iustitiæ seruatur per restitutionem alteri factam eo inuito, *l.inuito, C. de solution. gloss.2.* & Communis *in reg.peccatum, de reg. iur in 6.* Nec sat est restitutionem fieri pauperibus, vt probant text. *in cap.cùm tu, de vsuris, & in cap.sicut dignum. §. eos insuper, de homicid.* qui sunt intelligendi, vbi dominus, vel is, cui debetur, certus est, & citra scandalum, vel periculum potest eidem restitui: aliter enim si sit cognitus post adhibitam diligentiam, vel si scandalum immineat, potest fieri restitutio pauperibus, quia sic in effectu restituitur domino, cui prodest. quoad animæ salutem. Nauar. *in man.c.17.n.92.& 93.* Valent. *tom.3. disput.5 q.6.pun.4* Læli. Zechi. *d.casu 18.propè fin. vers videndum insuper,* Gambarupta *d.loco n.3.* Sayr. *in Clau Regia lib.10.tr.5.c.2.à pr.* Hi enim sūt fures communes, & ob id ex dispositione legis Corneliæ condemnantur in duplum, & in insulam relegantur, *l. hodie, ff. ad l. Cornel. de falsis,* Læli. Zechi. *d.casu 18.prope fin.* Gambarupta *d. loco n.2.* Secundùm Canones vero pœnitentia ieiunij triginta dierum in pane, & aqua eis est iniungenda, *c.2.de empt.* De his Deus per Moysen *Leuit.19.* dicit: *Nolite aliquid facere iniquum iudicio, in regula, in pondere, in mensura: statera iusta, & æqua sint pondera, iustus modius, æquusque sextarius.*

Alia de adulterantibus, & vtentibus falsis ponde- 49
ribus, & mensuris, vide apud Gregor. *l 7.& 8 tit.7. par 7.*Maranta *de ordine iudic part.4. distinct.11.tit. iudicium sæculare, & Eccles.a num.44.* Mexi. *in tract. tussæ panis, concl.5.n 30.cum seq.* Matiens. *l.1.gloss.5. & 6.tit.13.lib 5.noua recop & l.1.gloss.9. tit.14. eodem lib.* Matta *de iurisdict. part.4.casu 3. n.16. cum seqq.* latè Hortens. Caualcan. *de brachio Regio p.6. à*
n.354. Ordin. Regia Lusitan. *lib.5.tit.54.* † De ven- 50
dentibus vinum lymphatum vide apud Hispanos *l.8.& 9. tit.17.par.7.* Rebuff. *tom.2. ad leges Galliæ tit.de hospitibus, vers.duodecima conclus pag.276.* Azeued. *l.5. tit.11. lib.1. noua recop.* Sebast. Neui. *in remiss.ad l.si,qui in puteum 11.ff.quod vi, aut clam,* Bo-
badill. *in sua politica lib 3.c.4.n.90* † De admiscen- 51
tibus vinum vetus cum musto, Auend. *de exequendis mand.p.1.cap.19.n.30. vers. quinto* Matiens. *dict. gloss 9.n.6.* De illis, qui in principio canistri ponunt poma meliora, Azeuedo *l.3.n.4.cum seqq.tit.5 lib.1. noua recopil.* Matiens. *d.l.1 gloss 9.n.11.* vbi resoluit, quòd crimen stellionatus committitur quoties in
sactis portantur merces desuper bonæ, & inferius
corruptæ, seu vilioris pretij † De Pharmacopolis 52
vendentibus medicinas adulteratas, vide Luc. de Pen. *in Constit. Neapol. lib.3.tit.49.fol.101.* Bellacomb. *commun.opinion.tom 2.lib.9.tit.17.num.12.pag. 505.* Mascard. *de probation.concl.5.num.12* Aduerte tandem Episcopum posse punire laïcum, qui merces mixtas alia cū specie ignorāte emptore, vēdiderit, Abb. *in c.1.n.9 de empt.* Cou *lib 3 vari c.14.n.5. vers.huius tādem,* Beller. *disquis.cler.tit.de fauore clericorum*

ricorum reali, §.5 *num.*64. me citato *in hoc loco* Homobon. *de examine Ecclesiastico tract.* 10. *cap.*4. *quæst.*12. *resol.*4.

53 Circa adulterantes corrumpentésve monetam, sciendum est, teste Plinio *naturalis historiæ lib.*33.*c.*3. Romanos primum ærea pecunia, deinde multò post argentea, ac demum aliquot lapsis annis aurea vsos fuisse. Sed ante Romanorum originem multis quidem annis penes alias gentes fuit numismatum vsus, vt colligitur ex adductis per Forcat. *in necyom. iuris, dial.*48. Cæli Rodig. *lect. antiq. lib* 6.*cap.*2. Fr. Hieron. Roman. *de Republic. Gentilica lib.*8. *cap.*5.

54 † Triginta illos denarios, quibus fuit venditus Dominus noster IESVS CHRISTVS. in insula Rhodiensi cusos fuisse ex vna parte Solem, & ex altera rosam habentes, qui Rhodon Græcè rosa interpretatur, referunt Orozco *en sus emblemas morales lib* 1. *cap.*12. Fr. Bernard de Brito *in monarchia Lusitana, part.*1. *lib.*4.*c.*30. Ambros. de Morales *in chronicis Hispania part.*1. vbi *de scriptione Hispania fol.*85. *verso,* Pineda *in Monarchia lib.*10.*c.* 12.§.2.*& in vita Sancti Ioannis Baptistæ lib* 2 *artic.*2. *c.*1. *pag.*110. vbi etiam refert singuli denarij pretium duos Iulios, excepto medio grosso, non attigisse. Sed Anton. Augustin. *in dial.*2. *de medallis,* aliquanto aliter habet, ibi vide, nam & denarij figuram ipsam apponit. Goffridus autem Viterbiensis *in chronicis part.* 14. longè diuersius, vide, si lubet, & ipsum.

55 Notandum etiam est ad Principem solum, & Rempubl. spectare monetam cudere, vt probat text. *in cap.*1. *versic moneta, quæ sint regalia,* disponit Ordin. Regia Lusitan. *lib.*2 *tit.*26.§.3.*& lib.*5.*tit.*12. *in princip.* & apud Hispanos *l.pen tit.*7. *part* 7. *l.*1. *tit.* 20.*lib.*5.*noua recop.* Couar. *numismat. cap.*8. *num.*1. Mynsing. *centur.*4. *obseru.*24. Menoch. *consil.*302. *n.*18. Matiens. *l.*1.*gloss.*13. *tit.* 10. *lib.*5. *noua recopil.* Pereg. *de iure Fisci lib.*1.*tit.*6.*n.*25. *& tit.*2. *num.*97. Farinac. *in praxi criminal part.*5.*q.*115.*n.*22. *cum sequentib.* Morla *in emporio Iuris part.*1.*tit.*2. *quæst.*24. *n* 4. Cardoso *in praxi iudicum, & aduocat. verb. moneta, n* 2. Decian. *tract. crimin. lib.*7.*c.*26.*n.*1. Cabed. *Lusitan. decis* 45 *par* 2. Christoph. de Paz *in scholiis ad leges styli l.*78 *n.*72. Vincent. Carot. *in tract. de locato part.*1 *tit de origine locati, n* 4. Bened. Ægid. *ad l. ex hoc iure ff. de iustitia, & iure c.* 8. *de empt. & vendit. n.*7. vbi etiam asserit quòd à Principe homini priuato, seu familiæ priuatæ docendæ pecuniæ licentia concedi nequit, & concessa non valet: ideircò falsi censendi sunt nummi, qui non fuerint Regia auctoritate percussi, vel ex adulterina materia compositi, Couar. *d cap* 8.*n.*1.

56 Moneta igitur, vt sit probata, & legitima, tria continere debet, scilicet materiam publicam, formam, & legitimum pondus, Decian. *tract. crimin. tom* 2 *lib.*7.*cap.*23.*à n.*9. Menoch. *conf.*49.*n.*1. Mascard. *de probat concl.*1065. *n.*7. Cabed. *d. Lusitan. dec.*45 *n* 2. Barin. *d.quæst.*115.*n.*3. Garcia Gironda *de priuileg. seu exempt. explicat. num.* 1425. Vnde

57 † adulterari, falsificari, seu corrumpi tribus modis potest, videlicet circa substantiam, circa pondus, & circa formam: quoad substantiam namque falsa moneta dicitur, quando substituitur, aut permiscetur vnum metallum pro alio. *l. Paulus, ff. de solut.* circa pondus autem quando minus pro maiori ponitur. *l.*1. *ff. de contrah. empt.* circa formam verò, cum quis cudit monetam bonam, hoc est veri, & iusti ponderis, ac valoris, sine tamen potestate id faciendi, aut imprimendo characterem, & formam alienam absq; consensu eius, cuius erat, *l. sine nomine, & l. qui nomine, ff. ad l. Cornel. de falsis,* hic tamen à pœnis excusabitur. † excudens monetam alia effigie, quàm effigie Principis illius regni, vbi habitat, Decian. 58
*lib.*7.*cap.*27. *n.*12. vel falsificans monetam alterius Principis, Aloys. Ricc. *collect.*172.*limit.*2. Farinac. *d. quæst.*115.*n.*77. Cabed. *part.*1.*decis.*89. aut mutando formam externam, seu superficiem tingendo argentum, seu deaurando illud, hos tamen casus comprehendit reseruatio hæc, prout resoluit Gambar. *dict. loco à num.*9.

Huiusmodi tondentes, vel radentes Principis 59
monetam eisdem subijciuntur pœnis, quibus illam adulterantes, vt disponit *Ordin. Regia Lusitan. lib.*5. *tit.*12. §.4. & apud Hispanos *l.*67.*tit.*21.*lib.*5. *noua recopil.* & apud Neapolitanos, & Cathalanos obseruantiam dicit Peguer. *decis.*46. quem refert Aloys. Ric. *in collect. decis. part.*1.*collect.*172.*ampl.*1. & apud varias nationes receptum attestantur Decian. *d.cap.* 27.*n.*9 *& cap.*28.*n.*6. Farin. *in praxi crimin. qu.* 115. *n* 99 *cum sequentibus,* Molina *de iustit. tract.*2. *disp.* 702.*n.*8. Christ. de Paz *in schol. ad leges styli l.*78.*n.* 130. nouissimè Trullench. *in exposit. Decalogi lib.*7. *cap.*12. *dub.*1.*n.*6.

Dubium videtur de eo, qui auctoritate priuata 60
monetam aliquam excedentem iustum pondus totondit, & mutilauit, atque ita eam ad iustum pondus reduxit, an hic dicatur monetas adulterare; Nam duo viri clarissimi, Marsil. scilicet *in d. l. qui falsam num.*109.*ff de falsis,* & Alciat. 461. affirmant hunc tonsorem, seu limitatorem monetarum nullis pœnis subiacere, quia neminem lædit: quibus tamen aptè videtur respondere Menoch. *de arbitr. casu* 316. *à num.*36. inquit enim *num.*38. Principem iustum existimare monetæ suæ pondus, quod à suis monetarum censoribus in publicum ex eorum officina mittitur, & quod à se factum est in deterius mutari non velle, & facit quod scribit Nauar. *in man. c.*17. *num.*168. videlicet nulli licere priuata auctoritate reducere monetas ad æqualitatem iusti ponderis, imò qui id faceret, tenentur restituere id quod corrasisset ei, qui cudi iussit, aut monetariis, qui eas cudunt, si illud plus petit ipsis monetariis, & non iubenti cudere; itaque dum hunc tonsorem ad restitutionem damnat, certè eum lethalis culpæ reum statuit, & sic continebitur sub hac reseruatione, qui priuata auctoritate monetam mutilauerit, illam ad iustum pondus reducendo.

Limitatur principalis illa resolutio *primò* in vitiante monetam reprobatam, quia pœnæ contra vi- 61
tiantes monetam, debent intelligi de moneta vsuali, & quæ expendi potest, vide Alexand. *conf.*103. *in princip. vol.*1. Hippol. *in d.l. qui falsam n.*64. Tiraq. *de retract lig* §.1.*gloss.*20. *n.*12. Decian. *dict. lib.*7. *cap.*25.*num.*11.

Secundò limita in falsificante falsam monetam, 62
Cott. *in memor. verb. actus nullus.* Menoch. *de arbitr. casu* 316.*n.*19.*cum sequent.* Surd. *decis.*282.*num.*18. Decian *d lib.*7.*cap.*17.*n* 14.

Tertiò limita in tondente mediam quantitatem, 63
Peguer. *decis.*46. Decian. *d. lib.*7.*cap.*27.*n.*2. Farinac. *d. quæst.*115.*num.*11. Fabricans enim minimi valoris monetam excusabitur, Tiraq. *de iudicio in rebus exig. vers.*80.*fol. mihi* 46. Farinac. *d.q.*115.*n.*90. Menoch. *d. casu* 316. *num.* 33. Menoch. *lib.*1. *succes.*§.7. *numer.* 37. *& sequenti,* Decian. *dict. lib.*7. *cap.*27. *num.*2.

Eadem etiam pœna puniuntur falsam monetam 64
expendentes, qua puniuntur illam adulterantes, vel radentes, vt probat text. *in l. Cornelia* §. *eadem pœna ff de falsis,* disponit Ordin. Regia Lusitan. *d. tit.*12. §.3. resoluit Afflict. *in const. Regni Siciliæ rub. adulte-*

rinum

rinam §.1.*n*.3. Clar. §. *falsum n*.38. Hippol *cons*.47.
lib.1. Menoch. *dict. casu*.316. *à num*.51. Vincen. de
Franch. *decis*.401. Aluys. Ricc. *d. collect*.147. *ampl*.4.
Decian. *d. lib*.7. *c*.25. *à n*.3. Farin. *dict. q*.115. *n*.81. *&*
à n.120, me citato *in hoc loco* Homobon. *de exami-*
65 *ne Ecclesiastico tract*.10. *c*.4. *quæst*.12. *resol*.2. † In-
telligo si eam scientes falsam expenderint, *d. l. lege*
Cornelia §. *eadem pœna*, Ordin. Reg. Lusitan *d*. § 3.
ibi, *sabendo que eru falsa*, Couar. *d. cap*.8. *n*.4. Bursat.
cons.166. *à n*.8. *lib*.2. Menoch. *d. casu* 316. *n*.55. Farin.
d. quæst.115. *num*.154. Decian. *d lib*.7. *cap*.25. *à n* 6.
66 vbi *n*.7. quod † ignorantia affectata, vel crassa non
excusabit; quæ quidem probabitur iuramento di-
centis se ignorasse falsam esse monetam, dummodò
concurrat præsumptio ignorantiæ pro allegante il-
lam, secus tamen si sint ex aduerso præsumptiones,
vel coniecturæ inferentes ad scientiam, Decian. *d.*
c.25. *n*.8. Farin. *d. q*.115. *n*.59. Seraphin. *de priuil.*
67 *iuramenti priuil*. 4. *n*. 136. † Quando verò expen-
dens falsam monetam docuerit a quo illam habuit,
nulla lege puniri debet, vt resoluunt Anton. Fab.
in suo C. sub tit. de falsa moneta, diffinit. 2. Decian. *d.*
lib.7. *c*.27. *n*.9 Farin. *d q*.115. *n*.145. Vel quando ex-
pendens protestaretur quod si esset falsa sibi resti-
tueretur, quia daret bonam: non enim tunc dicitur
expendisse, cùm pendeat à futuro euentu, Decian. *d.*
cap.27. *n*.19. vbi *n*.20. idem resoluit quando expen-
dens nemini nocuisset, & *n* 17. quod bona opinio,
& fama expendentis monetam, vel eius, penes quem
reperta est, minuit pœnam, & *c* 25. *n*.9. quod lu-
dens cum falsa moneta punitur, secus si luderet
computando eam pro falsa. Huiusmodi falsam mo-
netam expendentes (vt ad rem redeamus) veritus
credo sub hac reseruatione non venire, quæ loqui-
tur tantum de adulterantibus monetas, non autem
de eas scienter expendentibus, quæ diuersa sunt
crimina, ex Menoch. *d. casu* 316 *n*.51. *&* 52. & ita in
terminis resoluit Gambar. *d. loco n*.9.

68 Crimen hoc grauissimum est, prout demonstrant
pœnæ pro illo impositæ, qui enim illud commise-
rit, igne comburendus est, vt probat tex. *in l*.2. ibi,
flammarum, C. de falsa moneta. & concordat. Ordin.
Regia Lusitan. *d. tit*.12. *in princip*. ibi, *morte natural*
de fogo, & apud Hispanos *l*.5 *&* 6 *tit*.17. *lib*.8. *noua*
recop. tradunt Couar *dict. cap*.8 *num*.3 Decian. *dict.*
lib 7. *cap*.28. *num*.2. *&* 5. Christoph. de Pace *d. l*.78.
n.88. Farin. *d quæst*.115. *num*.13. *& q*.91. *num*.109.
Cardoso *in praxi iudicum, verbo moneta n*.3. & eius
bona fisco vindicantur, *l*.1. ibi, *fisco vindicetur, C.*
de falsa moneta. Ordin. Reg Lusit. *d tit*.12. *in princip.*
ibi, *è todos seus bens sejam confiscados*, Menoch *d ca-*
su 316. Farin. *d. quæst*.115. *n* 14. Christoph. de Paz
69 *d. l*.78. *num*.96. Decian. *d lib*.7. *cap*.28. *n*.11. † Do-
mus etiam in qua fabricatur moneta falsa sciente
domino, cadit fisco, *d. l*.1. ibi, *domus, &c*. Ordin.
Reg. Lusitan. *d tit*.12. §.1. Couar. *d. cap*.8. *num*.3.
vers. pœna autem, Decian. *d. l*.7. *c*.27. *num*.8. *& c*. 28.
num. 12. Mascard. *concl*.1065. *num*.2. Molina *de iust.*
tract.2. *disp*.702. *n*.3. Farin. *d. q*.115. *n*.16. Si autem
dominus quamprimum id sciuerit, indicauerit Ma-
gistratui, excusabitur, Decian. *d c*.27. *n*.8. Farinac.
d. quæst.115. *n*.17. vbi resoluit quod domus, in qua
fabricatur falsa moneta, habet præsumptionem con-
70 tra se scientiæ, & participationis. Sic etiam † vi-
dua excusatur è scientia fabricationis falsæ monetæ
causæ in eius domo, vt probat text. *in l*.2. §. *vidua ff.*
de falsis, Farinac. *in praxi criminal. part*.3. *tit. de pœ-*
nis temper. q.98. *n*.2. Ordin. Regia Lusitan. *d* §. ibi,
de algua viuua.

71 Cætera ad hanc materiam pertinentia tractant
Suar. Viui. Kirchou. & alij *tom*.2. *commun. opinion. li-*
bro 9. *tit*.19. *pag*.514. Couar. *in tractat. numism. cap*.8.
Gom. *leg*.83. *Taur*, *à num*.3. *&* *tom*.3. *variar. cap*.3.
num. 4. Hippol. *cons*. 47. *&* 71. Menoch. *dicto casu*
316. *à num*.7. Petr. Gregor. *Syntag iuris lib*.36. *cap*.2.
Diu. Quanter. *in quæst. crimin. cap*.7. *à num*.19. Ma-
scard. *de probat. concl*.1065. Decian. *dict. lib*.7. *c*.25.
vsque ad cap 28. de Franch. *decis*.351. *&* 401. Aloys.
Ricc. *in collect. decis part*.1. *collect*.172. Gutier. *pract.*
quæst. lib.3. *quæst*.4 Cardoso *in praxi iudicum, verb.*
falsum à num.15. Azeued *l*.5. *&* 6. *tit*.17. *lib*.8. *noua*
recopil. Becoard. Muscatel. *in pract. crimin. tit. de*
falsa moneta. Padil. *in summa legum pœnal. part*.1.
cap. 23. Farinac. *dict. quæst*. 115. Christoph. de Paz
d. l.78. *à num*.79. Cabed. *part*.2. *decis*.45. Thom. Va-
lasc. *tom*.1. *alleg. Iuris alleg*.13. *à num*.38. nouissimè
Trulench. *in exposit. Decalogi lib*.7. *cap*.12. *dub*.1. *cum*
seqq.

Tertivs Casvs.

Qui libertatem, siue immunitatem Eccle-
siæ violauerint.

SVmmus Pontifex Benedictus XI. *in Extrauag.* 72
inter cunctas, de priuil. approbat consuetudinem,
quæ reseruauit Episcopis immunitatis, & libertatis
Ecclesiasticæ violatores, circa quod multas, & quo-
tidie plures nascentes controuersias sopiuit. Gre-
gor. XIV. *Const*. sua circa protectionem ad Ecclesias
fugientium perpetuò obseruandam, quæ incip. *Cum*
aliàs nonnulli, *Dat. Romæ ann. Incarn. Dom*. 1591.
9. *Kalend. Iunij*. Hodie verò cum iuxta Decretum
Sacræ Congreg. *alleg præced. num*.185. relatum, pro-
hibeatur quibuscumque Confessariis Sæcularibus,
& Regularibus, ne vigore suorum priuilegiorum
absoluant à casibus violationis immunitatis Eccle-
siæ in terminis *dict*. *Constit*. Gregor. XIV. non est
necessarium, vt huius casus reseruatio fiat, ideò de
eo nil amplius. Absolutio tamen excommunicatio-
nis ob violatam Ecclesiæ immunitatem ad Ordi-
narium spectare, tenet Aloys. Ricc. *in praxi aurea*
resol. 353. vbi *num*.2. dicit non obstare Bullam in
Cœna Domini, quia ibi solùm excommunicantur
statuentes contra libertatem Ecclesiasticam, non
illam violantes.

Qvartvs Casvs.

Incendiarij, & qui damni, iniuriæve causa
vites, vel arbores alienas inciderint.

INcendiarius dicitur is, qui malo animo, & aucto- 73
ritate propria incendit aliena, vt domum, sege-
tes, & his similia, *cap. cùm deuotissimum* 12. *quæst* 2.
Ad hoc verò, vt quis sit in hoc casu comprehen-
sus, quatuor requiruntur. Primò quod incendat.
Secundò quod malo animo. Tertiò quod auctori-
tate propria. Quartò quod incendat aliena, ita
Gambacorta *de casibus reseruatis, cap* 5. *num*. 1.
fol.198. *verso*, vbi etiam resoluit non sufficere atten-
tasse incendium, nisi fuerit sequutus effectus incen-
dij, aut per eum non steterit, quin effectus fuerit se-
quutus, vt puta quia ignis extinctus est à superue-
nientibus hominibus, vel etiam aliquo casu pluuiæ,
niuis, & huiusmodi.

Cùm incendium connumeretur inter casus for- 74
tuitos, Greg. *l*.3. *verb. fuego, tit*.2. *part* 5. Menoch. *de*
arbit. casu 390. *num*.3. *cum sequentib*. *& lib*.1. *de præ-*
sumpt. quæst.59. *num*.3. *&* *cons*.13. *num*.1. Ioseph. Lu-
don.

doo.Perus. *decis.*1 0.*n.*1 5.*& decis.*25. Gutierr.*practic.lib.*1.*q.*19 *n.*6. Mex.*in tract. tasse panis concl.*6. *n.*1 15.Surd.*decis.*198.*n.*5. Mascard. *de probat.concl.* 467.*n.*5 *& concl.*89 2.*n.*8. Padil.*in sum legum pœnal. p.* 1 *c.*23.*n.*1.plures refert Doctores Cened.*ad Decretal.collect.*40.*à n.*1. † Conductor propter incendium ad damni æstimationem non tenetur,nisi constet de culpa ipsius Gail.*lib.*2.*observat.* 1 1.quem refert Aloys.Ricc. *in collect.decis.p.*2.*collect.*797. nec tenebitur ad restitutionem in foro scientiæ,si solum ex negligentia, vel levi culpa committeret incendium,Gambar.*d.loco n.*1.

75

76 Si verò fuerit lata culpa,cum hæc nunquam sit sine dolo,tenetetur incendiarius ad damna,& interesse, *cap.si egressus*. 5. *de iniur.* Menoch. *dict. casu* 390.*num* 24 Ioseph.Ludou.*d decis.*15. *n.*10. Fatio. *in praxi crim.par.*3. *quæst.*1 10 *n.*1 8. *& n.*24. resolvit quod ex incendio commisso culpa levissima in omittendo non tenetur incendiarius ad damna & interesse,secus sin committendo. Quamuis autem in foro ciuili exteriori quis teneatur de negligentia,& levi culpa *l.*3 *ff.ad l. Aquil.* cum similibus tamen in foro conscientiæ non imponitur sibi pœnitentia pro illa inaduertentia , putà , quia neglexit cooperire ignem vnde domus sua cum vicinis est incensa,vel quia posuit ignem in stipula , non advertens principium ventorum , ex quibus postea segetes vicini arserunt,quia de hac culpa non grauabit eum Confessarius ad restaurationem,sunt verba Felini *in cap. sicut dignum n.*16. *de homicid.* & sic non solum non peccauit mortaliter,sed nec tenetur ad damna,& ideo non cadit sub reseruatione, cum ei fiat tantum de peccatis mortalibus, Gambar. *d. casu* 5 *num.*1.

77 Verùm si negligentia illa fuerit nimia comparetur malitiæ comparetur,argum.text. *in cap.vlt.de celebrat.miss.* ibi, *aperta malitia* , *vel nimia desipientia* , *& l.de atate* , §. *qui tacuit ff. de interrog. action.* non excusabitur incendiarius, cum to culpa sit , ex tex. difficili *in l magna* 226 *ff. de verborum signific.* dum ait , *magna negligentia culpa est* : *magna culpa dolus est.* Culpa enim in genere sumpta , prout dolum,& culpam simpliciter comprehendit , propriè dicitur,quæcunque deuiatio à bono, quæ humana diligentia potuit præuideri ; in specie verò sumpta à dolo distinguitur,quia hic malitiæ, illa verò imprudentiæ tribuitur,explicat Conao. *comment Iuris Ciuilis lib* 7. *cap* 4. *num.*7. Lorior. *de apicibus Iuris, & de regulis iuris,axi.* 134. *cum seqq.* Donel.*comment. lib.*16.*cap.*7.Ex quibus magnam & dissolutam negligentiam latam dici culpam, & dolo proximam, non est qui dubitet, & ideo incendiarius qui lata culpa, (quæ dicitur non intelligere , quod omnes intelligunt. *l.lata culpa.ff.de verborum signficat.* Vel si quis io rebus alienis,quas custodiendas suscepit, eam non adhibeat diligentiam quam adhibet rebus suis, *l.quod Nerua* , *ff. depositi* , *cap.* 2. *eodem titul.*) incendium immittit , tenetur nedum ad damnum illatum dolo,sed etiam ad id,quod prouenit ex eius culpa : vt si quis incendat domum alicuius,& ignis incendat etiam domum vicini,tenetur ad vtrumque damnum; vel si comburet stipulam in agro proprio, & ignis vi ventorum impulsus incendat segetem vicini,ita per tex.*in dict.cap.si egressus*,tenent.Franc. Marc.*Delphin.decis* 417. *num.*1 *part.*3. Ioseph. Ludou.*d.dec.*15 *post numero* 4.Farinac. *dicta quæst.*110. *num.*10 Lælij.Zechi *de casibus reseruatis casu* 16.*n.*1. *fine.*

78 Incendium à quibus in dubio emissum præsumatur,agunt Menoch. *de arbitr.casu* 390. Thesau. *Pedem.decis.*24. Polyd. Ripa *in tractatu de nocturno tempore* , *cap.*27. Mascard. *de probat. concl.*892.*numero vlt.* † Vtrumne & quando teneatur dominus de incendio per familiam suam admisso Cephal. *consil.*362. Franc.Marc. *decis.*112. *numer.* 34. quoa refert Aloys.Ricc. *dict.collectan.*797. Menoch. *dicto casu* 390. *à num.*10. *cum seq. & consil.*55. Bernard. Græuæ *ad pract. Cameræ Imper. lib.*2. *conclus.*21. *in corona.* Vicinus vicino de damno incendij culpa oborti an teneatur. Vide Alexand. Raudens. *Pisana decis.*6.*num.*61.*part.*1. Mascard.*concl.*892.*numero* 4 *&* 5. 79

Cætera pertinentia ad huiusmodi incendiarios videri possunt per Ordinarios *in l.*1 *& seqq. ff. de incendio,& in l capitalium,& §.incendiary, de pœnis*, Gregor.*in l.*9.*text.ubi tit.*10. *part.*7. Doctiss. parentem meum *in comment. ad ordin. Regiam Lusitan. lib.*5 *tit.*86.Afflict. *decis.*58. Menoch. *d. casu.*390. Bossi *in pract. tit. de incendio*, Polydor. Ripa *de nocturno tempore c.*27. Franc.Marc. *decis.*54. *&* 417. *part* 2.Perez *leg.*2.*verb quemen las casas,tit.*18 *lib.*8. *Ordin.pag.*250 *& l.*36.*in princ.tit.*19. *eodem libro* , Facinn.*controuers lib.*1.*c.*83. Ludouic. *Perus.dec.* 25. *&* 26.Decian.*tract.crimin.lib.*8.*c.*5. Vincent.Carot. *de locato,tit de incendio*, Bernard.Muscatel. *de cognit. delict.tit.de incendio*, Mench. *frequent.c.*10. *num.*47. Aloys.Ricc. *d.collect.*797.Farinac.*in praxi criminal. tom.*3.*q.*110.Matta *de iurisd p.*1.*cap.*25. 80

Deueniendo ad vitium, & arborum incisores , aduertendum illos teneri ad omne damnum, quod earum dominus ex ipsarum incisione patitur, etiam ad restitutionem fructuum , quos eorum dominos verosimiliter quotannis ex illa arbore percipere potuisset deductis tamen impensis, & laboribus expositis in arbore custodienda & excolenda , & hoc vsque ad illud tempus quo alia arbor deniuò plantata ita excrescere possit , vt tantumdem fructus ex ea percipi possint , quia sic damnificans ex causa efficax , & sine qua damnum non esset illatum,& ideo tenetur ad illud per text *in cap. fin. de iniur.& l.nihil interest* , *ff. de sicar.* Sed quia quantitas ista incerta esse putatur : fieri enim potest, vt arbores arescant, vt fructus non ferant,ideò cùm hoc damnum incertum esse possit, æstimabitur arbitrio boni viri, ita tamen vt ad æqualitatem reducatur, quantum fieri poterit,ita ex Nauar.tradit Lælij.Zechi *d. casu* 16. *num.*2. Si verò fructifera fuerit arbor,ipsa sola erit in consideratione , ita tamen ve semper deducatur aliquid de futuro pluris valore arboris, habita etiam ratione dubij euentus. Gambarupt.*d casu* 5.*n.*6. 81

Dubium hic oritur non contemnendum,an peccet,teneaturque ad restitutionem incisor arborum, quæ in suo solo plantatæ fuerunt ab alio,vel in eo radices egerunt. In qua quæstione videbatur negatiuè respondendum , quia scienter plantans arbores in alieno solo, non efficitur earum dominus, sed ex omnino solo cedunt, si modò radices egerint,si verò adhuc radices non egerint,remanet earum dominus , qui conseuit , §.*Titius. Instit. de rerum diuis.* ergo videtur dicendum , prædictum incisorem cum illo modo efficiatur arborum dominus,si illas incidat,nec peccare,nec teneri ad restitutionem. Verum potius tenerem sic incidentem peccare , ex eo,quia propria auctoritate sibi ius ministrauerit , sed non teneri ad restitutionem : sicut enim surripiens,quod sibi debetur, peccat,si id modo indebito faciat , non tamen tenetur ad restitutionem , vt per Richar.*in* 4. *distinct.* 15. Nauar. *in man. capit.*17 *num.* 112. Sic in proposito,licèt pec- 82

cet

ret incidens plantam satam mala fide ab alio in proprio solo, non tamen tenetur ad restitutionem, ita in terminis Lælı. Zechi. *dicto casu 16. n. 2. versic. sed difficultas, cum seqq.* vbi etiam resoluit, quod incidens arborem sitam in alieno solo, licet aspectus sui officiat nisi statotum, vel seruitus contraria existat, tanquam incidens arborem, in qua nullum ius habet, tenebitur ad omnem damni æstimationem; si enim fundus vicini nullam debeat seruitutem domui vicini, vel præscriptam, vel aliter acquisitam, ne luminibus vicini officiat, licebit sibi in proprio solo plantare, licet luminibus vicini officiat, *l. cum eo, vbi gloss. ff. de seruit. vrb. præd. l. altorius, C. eodem tit.* & vtrobique Doctores.

Notandum valde est, quòd licèt casus hic loquatur in plurali numero, ibi, *vites*, vel *arbores*, habebit tamen locum, etiam in vna arbore, vel vite incisa damni iniuriæque causa, Bonacos. *commun. criminal. verb. incidens arbores*, quem refert & sequitur 83 Gambarupta *dicto casu 5. in fine.* † Vitis dicitur arbor frugifera, Perez *l. 2. verb. cortales arbores, tit. 16. lib. 8. ordinat.* Auend. *de exequendis mand. p. 1. cap. 4. num. 28.* Azeued. *l. 6. num. 5. tit. 12. lib. 8. nouæ recopilat.* Sebasti. Næui. *in remiss. ad l. 1. §. arboris appellatione, ff. de arbor. cadendis,* Cardos. *in praxi iudicum, & aduocat verb. arbor, n. 1.*

84 Huius casus reseruatio non habebit locum in eo, qui non damni causa, vel iniuriæ, sed soracitatis, & rapacitatis naturalis vites incidit, aliasque arbores, Gambarupt. *d. casu 5. num. 4.* Nec etiam in illo qui euellit arbores, per *l. furtum § si quis radicitus, ff. arborum furtim cæsarum.* Nec si eas asportet, postquam scissæ fuerunt, Auend. *dict. cap. 4. n. 28. vers. prædicta regula.*

SEXTVS CASVS.

Qui blasphemiam publicam, & notoriam protulerint.

85 Blasphematoribus publicis, & notoriis per Episcopum suum pœnitentiæ sunt imponendæ, vt probat text. *in cap. 2. de maledicis*, blasphemia enim est de reseruatis Episcopis secundùm gloss. *verb. reseruantur in cap. 2. de pœnit. & remiss. lib. 6.* igitur de ea sunt à nobis aliqua declaranda, sic diffinitur. 86 † Blasphemare est dicere tacitè, vel expressè, verbo, vel scripto, contra Deum, aut eius Sanctos, quidpiam contumeliosum, quod quidem fit, vel tribuendo Deo, quod illi non conuenit, vel tribuendo creaturæ, quod solius Dei proprium est; in hanc diffinitionem incidunt omnes, quas referunt Couarr. *in cap. quamuis pactum, part. 1. §. 7. num 8.* Nauarr. *in manual. cap. 12. num. 81.* Iacob. de Graffiis *in aureis decis. lib. 2. cap 19. numero 7.* Gambarupt. *de casibus reseru. post casum 26. num 1. fol. 250. verso.* Marta *de iurisd. part. 2. capit 15. à numero 1.* nouissimè Trullench *in exposit Decalogi lib 1.* 87 *cap. 12. dub. 1. num. 1.* † Diuiditur in duas species, quarum altera dicitur blasphemia hæreticalis, altera simplex, de quibus Ioan. Vela *de pœnis delict. cap. 4. num. 14.* Azor. *instit. moral. part. 1. lib. 9. c. 28. q 5.* Bobadil. *in sua politica lib. 2. cap. 17. num. 77.* Sanch. *in præcepta decalogi lib. 2. cap. 32. n. 36. & 37.* Campan *in diuer. Iuris Canon rub. 12. cap. 26. n. 67. & 68.* Lazar. *de blasphemia q. 1. num 7. & q 7. per tot.* Sousa *in aphorism. Inquisit. lib. 1. cap. 19. à n. 31.* nouissimè Ioseph. de Vela *de potest. Episcop. circa inquirenda, & punienda crimina in suis diœcesi-* 88 *bus commissa part. 1. num. 86. cum seqq.* † Hæreticalis est illa, quæ cum hæresi connexionem habet; veluti quando negatur, vel renegatur Deus, aut quando aliquid dicitur contra articulos Fidei, his verbis, non credo in Deum, vel denego, aut maledico Deum, vel abnego Fidem. Lusitani, *descreo de Deos.* Hispani, *descreo en Dios, reniego de Dios, o de la fe, o de la Cruz, o de la Chrisma de la frente, o reniego de la puridad de Nuestra Señora.* Itali, *Rinego Iddio.* Resolutiuè igitur dico blasphemias esse hæreticales, quæ repugnant primo Decalogi præcepto, & illas, quæ contra aliquem ex duodecim Fidei articulis dicuntur, Direct. Inquisit. *part. 3. quæstion. 41.* refert. Gambarupt. *dict. loco n 3.* Marta *dict. part. 2. cap 13. num. 12. & 13.* Trulench. *dict. cap. 12. dub. 1, num. 2. cum seqq.*

De his hæreticalibus blasphemiis hæreticæ prauitatis Inquisitores priuatè cognoscunt, & ius habent animaduertendi, vt per Couarr. *dict. § 7. n 12, versic. crimen autem blasphemia*, Castro *lib. 1. de iusta hæretic. punit. cap. 12.* Armendar. *in addit. ad recopilat. legum Nauarra, lib. 5. tit. 4. l. vnic. de blasphemis, num 2.* Azor. *instit. moral. part. 1. lib. 9. cap. 28. quæst 5.* Salzed. *ad Bernard in practic. cap. 113. versic. quandoque tamen, cum sequentib in nouiss. edit.* Sanch. *in præcepta Decalogi lib. 2. cap. 32. num. 57.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resol. 6. num. 1.* Farin. *in praxi crimin. quæst. 20. num. 39. & de hæresi quæst. 178. num. 76.* vbi resoluit contra consuetum blasphemare, & monitum blasphemare non cessantem, Inquisitorem posse procedere, Zaoard. *in direct Theolog par. 1. præc. 1. cap. 11.* Lorca *in 2. 2. D. Thomæ quæst. 23. art. 2.* † Pœna autem 90 quæ imponi solet ab Inquisitoribus pro his blasphemis, in quibus cognitionem habent, ea quidem est quòd si blasphemus infimæ sortis fuerit, flagellis cæditur cum publica pœnitentia, in publicoque spectaculo, lingua, ferro, vel ligno comprehensa, cum abiuratione de leui. Si verò fuerit nobilis, pœna pecuniaria mulctatur, & ad tempus in monasterium detruditur; ita testatur Rojas *de hæretic. part. 2. num. 176.* quem refert Salaed. *vbi proximè*, Mich. Zaoard. *in direct. Theolog. part. 2. præcep. 1. cap. 11. num. 10.* Peña *in direct. Inquisit. part. 1. comment. 66.* Lazar. *de blasphemia quæst. 6. numero 20.*

Simplex verò blasphemia est illa, quæ non repugnat iis, quæ tenemur credere, vel quæ Fidei confessioni non opponuntur, quamuis grauissimæ sint, vel quia negant aliquid in Deo, quod ei conuenit, vel tribuunt Deo, quod minimè ei conuenit, his verbis: Pigeat Deum: Doleat Deus, per vitam Dei. Lusitani, *A pesar de Deos.* Hispani, *A despecho de Dios, mal grado a a Dios, por vida de Dios, pese à Dios.* Itali: *Al despetto de Dio: Rincresca Iddio. Potta de Dio, o dela Vergine Maria.* Salaed. *vbi proximè, versic. & quia sæpissime,* Azor. *d. cap. 28. quæst. 5.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea resolut. 9. num. 3. & in collect. decis. part. 1. collect. 75.* & sic huiusmodi blasphemiæ non dicuntur hæreticales, quia Fidei confessioni non opponuntur, ac proinde harum punitio ad Iudices ordinarios pertinet, Rojas *de hæretic. p. 2. num 70.* Capeauil. *de casibus reseru. cap. 19. q. 2.* Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 2, cap. 31. num. 36.* Suar. *de Relig tom. 1. lib. 1. cap. 5. num. 8,* quidquid contrà teneant Floronus *de casibus reseru part. 2. casu 3. num. 8.* Fillіuc. *in simili tract. casu 3. num 2.* Nald *in summ. verb. blasphemia num. 1.* Sanctarel. *de blasphemia cap. 2. dub 1. num 3.* Eodem etiam modo contumeliæ in Sanctos dicuntur blasphemiæ, qui enim maledicit Sanctis, maledicit eis vt sancti sunt, ac proinde maledicit in Sanctis ipsi Deo,

qui Sanctos efficit, & à quo est sanctitas: nam sic etiam qui iurat per Sanctos, religiosè iurat, quia iurat per eum, à quo sanctitas existit, ac pendet, Azor. *dict. cap. 28. quæst. 4.* Farinacius *dict. quæst. 20. num. 25.* Suarez *de relig. tom. 1. tract. 3. lib. 1. cap. 5. num. 6.* Decian *tract. crim. lib. 6. c. 2. num. 19.* Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 2. cap. 32. num. 27.*

92 Ad hanc simplicem blasphemiam pertinent iurationes illæ, videlicet, *sicut Deus est veritas, sicut veritatem continent Euangelia, vt Deus est filius Virginis Mariæ*; hæ siquidem æquiparationes nostrarum veritatum cum diuinis, blasphemiæ nomen habere videntur. Quamobrem dum falsitas sub his iurationibus affirmatur, fœdissimum est periurium cum blasphemia coniunctum, quod si affirmatio veri veritate polleat, adhuc non fugiunt qui hisce verbis vtuntur, blasphemiæ crimen & culpam; nam quamuis veritas, vt aiunt Philosophi, eo quòd adæquatio rei ad intellectum in indiuisibili consistit, non recipiat magis nec minus, tamen quia veritates æternæ, & diuinæ ipsissimæ sunt, inaccessæque veritates, ac subinde principium, & finis creaturarum omnium, nulla nostrarum veritatum cum illis est comparanda. Ita ex Soto referunt Couarr. *d. §. 7. num. 9. versic. vndecimo*, Iacob. de Graffiis *in aureis decis. lib. 2. cap. 19. num. 14.* Placet referre id quod Sot. *lib. 8. de iustit. quæst. 2. artic. 3.* scribit. *Sunt* (inquit ille) *& blasphemiarum non infirma species iurare per membra Dei, vt per caput, per sanguinem, per iecur, & per alia membra, quæ nominare depudet, nam præterquam quod Deo videantur isti membra tribuere etiam si de membris Christi intelligant omne conuitium & contumelia est, quandoquidem in hoc non est membra in testimonium asserre, sed vituperiis Christum ordidare, sicuti est nefas iurare per intemeratam Deiparæ virginitatem.* & paulo infrà: *at hæc profectò si blasphemia non sunt proximè accedunt.* Iurare verò per corpus aut per sanguinem Domini, si fiat cum irreuerentia, peccatum mortale est, non est blasphemia, quoniam post Christi incarnationem Deus dicitur habere corpus, & sanguinem in quantum homo, non autem in quantum Deus, Nauarrus *dicto cap. 12. num. 85.*

93 De his autem blasphemiis, quæ hæreticales non sunt, cognitio, & punitio non ad Inquisitores contra hæreticam prauitatem, sed ad Episcopos spectat, vt probat text. notab. *in cap. 2. de maledict.* Salzed. *vbi proximè vers. & quæ sæpissimè, in fine*, Gambarupt. *dicto loco num. 3. in fine.* Aloysius Ricc.
94 *dict. resolut. 9. in fine.* † & ad iudicem etiam sæcularem huius criminis punitio spectabit, cùm sit mixti fori, vt probat text. *in dict. cap. 2. vers. per temporalem præterea potestatem*, Menochius *casu 319. num. 16.* Aceud. *de exequendis mand. part. 2. cap. 5. num. 11. & 12.* Marta *de iurisdict. part 2. cap. 13.* alt. Modern. *in tractat. de cognitione per viam violentiæ par. 2. quæst. 85.* Cut. Philipp. *par. 3. §. 2. n. 13.* Salzedo *dicto loco vers. est quidem*, Sanchez *in præcepta Decalogi lib. 2. cap. 32. num. 37.* Armend. *dicto loco num. 16.* Ordin. Reg. Lusitan. *lib. 2. tit. 9. in princ. versic. blasphemos*. Villalob. *in sum. p. 2. tract. 1. diffic. 25. num. 6.* Toullench. *d. c. 12. dub. 3. num. 1. in fine*, Tib. Decian. *tract. crim. lib. 4. c. 26. n. 13. & lib. 6. c. 4. n. 2.* Azor. *d. cap. 28. q. 5. vers quo fit*, Ioan. Vela *d. c. 4. n. 25.* Ioseph. Vela *d. p. 1. n. 88.* Mich. Agia *in tr. de exhibend. auxil. fund. 17. rub. de blasphemia*, Sigism. Scacc. *de iud. l. 1. c. 12. n. 56.* Lazard. *de blasph. q. 6. n. 31.* Gabr. Pereir. *de manu Regia p. 2. c. 56. n. 35.*

95 Si fortè iudex Ecclesiasticus priùs de hoc crimine cognouerit, pœnamque leuem posuerit, iure optimo poterit sæcularis de huiusmodi causa iudicare, supplebitque vsque ad condignam condemnationem, Couarruuias *practic. lib. 2. cap. 10. num. 6.* Gomez *tom. 3. vari. cap. 1. num. 40.* Gregor. *lib. 58. verb. estor, tit. 6. part. 1. & lib. 4. verb. contenles tit. 18. part. 7.* Clarus *§. vlt. quæst. 57. à num. 11.* Petr. Gregor. *syntagm. iuris part. 3. lib. 47. cap. 4. in fine*, Salzedo *vbi proximè*, Auiles *ad cap. 25. Prat. gloss. 1. num. 11. & 12.* Auend. *de exequendis mand. par. 1. c. 5. num. 18.* Perez *ad l. 1. princip. tit. 8. lib. 8. lib. 8. Ord. & l. 3. tit. 4. eodem lib. vers. ad quintum*, Franc. Pen. *in director. Inquisitor. part. 2. schol. 20. colum. 5.* Suar. de Pace *in pract. tom. 2. præl. 2. num. 49. cum sequentibus*, Decianus *tract. crimin. lib. 4. cap. 9. num. 45. & cap. 10. numer. 5. vers. & nota, & lib. 6. cap. 6. num. 8.* Bobadil. *in sua politica lib. 2. cap. 17. num. 98. & cap. 18. numer. 234.* Cut. Philipp. *part. 3. §. 2. numer. 33.* Fr. Ludouicus Miranda *de Ordine iudic. quæst. 1. art. 7. concl. 2.* Mend. de Castro *in praxi Eccles. Lusit. lib. 2. cap. 4. à num. 17.* plures ex antiquioribus refert Cened. *ad Decretal. collect. 113. num. 3. & collect. 116. n. 4.* Verùm licèt opinio ista verissima sit, & tot Doctorum auctoritatibus fulcita (vt loquar verbis Salzed. *d. loco*) à iudice laico hoc pœnæ supplementum non fit, quia ad iudicem Ecclesiasticum tanquam digniorem spectat hæc declaratio, & semper declarauit condignam pœnam impositam fuisse.

Peccatum hoc blasphemiæ adeò est immane, 96
atrox, & detestabile, vt aliquando sacræ literæ si de blasphemia sermo incidat, benedictionis nomine vtantur, per antiphrasim significantes, maledictionem, 3. *Reg. 21.* impia Iesabel de Naboth loquens calumniando dixit, *Benedicit Deo, & Regi.* Iob 1. *Ne fortè peccauerint filij mei, & benedixerint Deo in cordibus suis, & c. 2. Benedic Deo, & morere.* Ob blasphemiam filius mulieris Israëlitidis præcepto Domini lapidibus fuit obrutus, eo quòd nomen Domini blasphemasset, *Leuit. cap. 24.* Ob blasphemiam Antiochus insanabili, & inuisibili plaga percussus fuit 2. *Machab. cap. 9.* Ob blasphemiam Holofernes fœminæ manu victus fuit *Iudic. 11.* & Goliath. Israëlem blasphemans à Dauide lapidis ictu, è funda emisso occiditur 1. *Reg. cap. 21.* & populus ob blasphemiam Hieremiæ gladio, & fame consumptus est, *Hierem. cap. 44.* cum aliis adductis per Cou. *d. §. 7. n. 10. in princ.* & Salzed. *d. loco.*

• Inter Pontificio grauissimæ pœnæ in blasphemos 97
sunt constitutæ, videlicet, *in dict. cap. 2. de maledicis*, vbi sancitum est, *vt si quis contra Deum, vel aliquem Sanctorum suorum, & maximè Beatam Virginem, linguam in blasphemiam publicè relaxare præsumpserit, per Episcopum suum pœnis debitis subiiciatur, videlicet, vt septem diebus Dominicis præ foribus Ecclesiæ palam, dum aguntur Missarum solemnia, existat, & vltimo die Dominico pallium, & calceamenta non habeat ligatus corrigia circa collum, & sextis quibusque feriis intra illud tempus contentis in pane, & aqua ieiunet, arceaturque ab Ecclesiæ ingressu, & tres si poterit, alioquin duos pauperes, aut vnum reficiat illis diebus. Quòd si ad hoc ei facultates non suppetant, in aliam pœnam commutetur, quam si luere recusauerit, ei interdicatur ingressus Ecclesiæ, & Ecclesiastica careat sepultura, si decesserit*, &c. quam pœnam laici tantum, non clerici subire, & perferre debent, vt testantur Innoc. Host. Ioannes Andreas & Abb. quos referunt Couarr. *d. §. 7. num. 10. vers. sed quia*, *Bernard. in pract. c. 113. prope finem*, vbi Salzed. *in addit. litt. C.* rationem reddit, quia clericus non facit publicam pœnitentiam text. *in cap. 1. de bigam. & in cap. de his 50. distinct. & in cap. Presbyter. 82. distinct.*

ne

ne grex fidelium scandalum patiatur, néve dignitas Sacerdotalis vilescat, cui summa reuerentia debetur, vt ostendit Chrysost. *lib. 3 de Sacerdotio*, & Ambros. *lib. de dignitate Sacerdotali* cum citatis per Bellet. *disquisit. cleric. p. 1. tit. de disciplina clericali §. 1. à n. 1.* Quæ quidem Iuris pœnæ, licet in desuetudinē abierint, indicant tamen quàm execrabili scelere se polluant ij, qui impuro ore in Deum, aut Sanctos maledicta conferunt.

98 Synodus autem Lateranen. sub Iulio II. cœpta, & deinde sub Leone X. continuata *sess. 9.* aduersùs blasphemos, statuit, *vt quicunque Deo palam, seu publicè maladixit, contumeliosisque atque obscœnis verbis Dominum nostrū Iesum Christum, vel gloriosam Virginem Mariam Dei genitricem expressè blasphemauerit, si munus publicū iurisdictionemve gesserit, perdat emolumenta triū mensiū pro prima, & secunda vice dicti officij si tertio deliquerit, illo eo ipso priuatus existat. Si clericus, vel Sacerdos fuerit, eo ipso quòd de delicto huiusmodi fuerit conuictus, etiam beneficiorum quæcunque habuerit, eo priuetur: si plura, quod ordinarius maluerit, id amittere cogatur: quod si tertio eius sceleris conuincatur, dignitatibus, beneficiis omnibus, quæcunque habuerit, eo ipso priuatus existat, eaque liberè impetrari, & conferri possint. Laicus verò blasphemans si nobilis fuerit, pœna vigintiquinque ducatorum mulctetur, & pro secunda vice quinquaginta: pro tertia nobilitatem amittat. Si verò ignobilis, & plebeius fuerit, in carcerem detrudatur. Quòd si vltra duas vices publicè blasphemauerit, mitra infami per integrum diem ante fores Ecclesiæ principalis coronatus stare cogatur. Quòd si sæpius in hoc peccatum lapsus fuerit, ad perpetuos carceres, vel ad triremes damnetur. Et qui reliquos Sanctos blasphemauerit, arbitrio iudicis ratione personarum habitum aliquantulo mitius puniatur. Et iudices sæculares, qui in tales blasphemia conuictos non animaduerterint, nec eos iustis, & debitis pœnis affecerint quantum in eis fuerit, quasi eodem scelere contaminati, eisdem quoque pœnis subiiciantur; qui verò in illis puniendis solliciti & seueri fuerint, qualibet vice decem annorum indulgentiam consequantur, & tertiam partem mulctæ pecuniariæ habeant.*

99 Iulius III. *in Constit. Pontificali* incip. *In multis*, instituit iudices huius criminis Inquisitores hæreticæ prauitatis generales, & præcipit, vt scientes denuntient apud iudicē de blasphemis intra triduum, alioquin in easdem pœnas incurrunt, & vt denuntians possit haberi loco vnius testis, si iureiurando denuntiet. Conuicti habeantur infames, inhabiles ad quæcumque beneficia, gradus, honores, & dignitates obtinendas, si bis conuincantur. Si tertiò conuicti fuerint, sint priuati beneficiis Ecclesiasticis, officiis, dignitatibus, honoribus, magistratibus quibuscunque, & sint intestabiles actiuè, & passiuè, sintque inhabiles ad testimonium ferendum.

100 Pius V. *in Constit sua* incip. *Cùm primùm Apostolatus*, decernit in blasphemos posse inquirere, & animaduertere quoslibet iudices competentes, & inter alia sic ait. *Ad abolendum nefarium, & execrabile blasphemiæ scelus, quod in antiqua lege Deus morte puniri mandat, & Imperialibus quoque legibus præceptum est, nunc autem propter nimiam iudicum in puniendo segnitiem, vel potius desuetudinem supra modum inualuit, Leonis X. Prædecessoris nostri, in nouissimo Lateranensi Concilio statuta renouantes, decernimus, vt quicunque laicus Deum, & Dominum nostrum Iesum Christum, & gloriosam Virginem Mariam eius Genitricem expressè blasphemauerit, pro prima vice pœnam vigintiquinq. ducatorū incurrat. pro secūda pœna duplicabitur: pro tertia centum ducatos soluet, ignominia notatus exilio mulctabitur. Qui plebeius fuerit, nec erit soluendo, pro prima vice manibus post tergum ligatis ante fores Ecclesiæ constituetur per diem integrum; pro secunda fustigabitur per Vrbem: pro tertia ei lingua perforabitur, & mittetur ad triremes. Quicunque clericus blasphemiæ crimen admiserit, pro prima vice fructibus vnius anni, omnium etiam quorumlibet beneficiorum suorum; pro secunda beneficiis priuetur; pro tertia omnibus etiam dignitatibus exutus deponatur, & in exilium mittatur. Quod si clericus nullum beneficium habuerit, pœna pecuniaria, vel corporali pro prima vice puniatur: pro secunda carceribus mancipetur: pro tertia verbaliter degradetur, & ad triremes mittatur. Qui reliquos Sanctos blasphemauerit, pro qualitate blasphemiæ iudicis arbitrio puniatur.* Hæc ibi. Est tamen aduertendum verba illa, *pro prima vice*, interpretanda esse pro prima vice punitionis, & non blasphemiæ, etiam si clericus fuerit pro illa prima vice inquisitus, quòd plures blasphemasset, ad quod facit text. *in cap. graue, de præbendis, ibi: post primam, & secundam correctionem*, ita Prosper de Aug. *in addit. ad. Quaranta in summ. Bullarij verb. blasphemia*, Marc. Antonin. Genuen. *in praxi Archiepisc. Neapol. c. 63 in nouiss. edit.*

Iure autem Ciuili blasphemi olim pœna mortis 101
puniebantur, text. *in auth. vt non luxurientur contra natur. §. præterea*, quæ quidem pœna (vt aunotauit ex aliis Couar. *dict. §. 7. num. 10. in fine*,) tunc locum habet cùm quis ex consuetudine, vt incorrigibilitate Deum blasphemauerit. Et ad hoc, vt quis dicatur consuetus blasphemare, non sufficit, quòd per duas, vel tres vices id crimen commiserit, sed ad inducendum prauum vsum, & vitiosum habitum blasphemandi requiruntur multo plures reiterationes, ita ex Alex. & Ias. resoluit Prosper de Augustin. *dicto loco.*

Contra blasphemos variæ inflictæ fuerunt pœ- 102
næ, iuxta vniuscuiusque Prouinciæ statuta: in primis apud nostros Lusitanos per Ord. Regiam *lib. 5. tit. 2.* quæ primum à Rege Dionysio Vlyssipone fuerat condita, nobili, qui blasphemauerit, pro prima vice imposita est pœna pecuniaria viginti scutorum cum exilio vnius anni in Africam, & si fuerit eques, vt scutifer, soluit decem scuta cum prædicto exilio vnius anni in Africam: & si fuerit plebeius, mulctatur pœna quinque scutorum, & triginta verberum ad pedem pali cum funiculo, & præconio. His pro secunda vice pœna duplicatur. Pro tertia vltra pœnas pecuniarias nobiles, equites & scutiferi molctantur exilio trium annorum in Africam, plebei verò ad triremes per eosdem tres annos mittuntur: vltra quam quòd in arbitrio iudicis sit aliis pœnis prædictos omnes punire iuxta grauitatem blasphemiarum.

Apud Hispanos per *lib. 4. tit. 28. art. 7.* blasphe- 103
mus pro prima vice, præsertim si fuerit plebeius, verberatur: pro secunda notatur in labiis ferro candenti signo Crucis, pro tertia lingua mutila fit, atque abscinditur. Deinde per *leg. 2. tit. 8. lib. 8. nouæ recop.* constitutum est quòd blasphemus in Curia Principis, aut intra quinque leucas, puniatur pœna verberum, & amputationis linguæ, & amissionis dimidiæ partis bonorum. Nouioribus tamen Constit. aliter praxis recepit, siquidem blasphemus pro prima blasphemia punitur carcere vnius mensis: pro secunda exilio sex mensium à loco habitationis, & mille quadrantum pœna, in tres distribuenda partes, quarum vna accusatori, alia iudici, tertia pauperibus competit, pro tertia verò blasphemia clauo lingua perforatur, & huius perforationis loco hodie

ligno premitur lingua, quod nos *mordaza* appellamus. Nisi blasphemus sit ex his, qui scutiferi apud nos appellantur, vel maioris conditionis homo, quia is pro tertia blasphemia punitor exilio vnius anni, & mulcta duorum millium quadrantum, ita refert Cou. *d. §. 7. n.* 11. Armendar. *d. loco n.* 21.

103 Apud Gallos pro prima vice mulctantur blasphematores, pro secunda, tertia, & quarta duplicatur mulcta, pro quinta vice maximo cum vituperio fustigantur, & impunè ab omnibus iniuriantur, & etiam mulctantur, pro sexta vice labrum superius cum ferro candenti sciodendum venit, ita quod dentes appareant, pro septima vice labrum inferius & pro octaua lingua scindenda erit, referunt Papon. *lib. 3. arrest.* 20. Boer. *decis.* 305. *num.* 15. Couar. *d. num.* 11.

104 Apud Neapolitanos imponitur blasphemantibus pœna amputationis linguæ, per Constit. Regni incip. *Blasphematoribus*, & postea per pragmaticam Regis Ferdinandi incip. *Considerando*, vltra linguæ abscissionem adest pœna tertiæ partis bonorum, & vltimo loco per pragm. Reg. Philippi incip. *Per che molti ribald*, vltra alias pœnas stabilitas adest pœna triremium per quadriennium, sed aliquando iuxta casus superuenientes aliter iudicauit Senatus, & diuersimodè fuerunt blasphemantes puniti, Affl ict. *in Const. Regni, rub.* 54. *num.* 7. Thom. Grammar. *decis.* 50. Boër. *decis.* 301. Vinc de Franch. *decis.* 504. Viui. *decis.* 375. & 388. Bernard. Muscatel. *in pract. crim tit. de blasphemia.*

105 Insuper ad sciendum an à prædictis pœnis excusetur aliquis, vel saltem an sit talis, vt cum eo mitiùs sit agendum, poterit studiosus lector videre quid de ebrio dicant in hoc proposito Auendan. *de exequendis mand. part.* 2. *c.* 5. *num.* 19. Decian. *tract. crimin lib. 6. cap. 5. num.* 8. Farin. *d. quæst.* 20. *num.* 50. Et de minore Decian. *dict cap. 5. num.* 6. Farin. *q.* 92. *num fin.* Et de rustico Decian. *dict. cap.* 5. *num.* 10. Farin. *d. qu.* 20. *à num* 51. *& de hæresi quæst.* 179. *§. 2. num.* 11. *cum sequentibus*, asserit etiam in crimine hæresis aliquantulum rusticitatem excusare, nisi appareat nimia solertia, & sagacitas, vel nisi moniti pertinaciter in suis erroribus adhæserint, & de muliere dicit idem Farin. *quæst.* 98. *num.* 19. Veneriis vidisse plures flagitiosas fœminas ob blasphemiam in linguæ abscissione punitas. Ad hoc, vt excuset iracundiæ calor, quibus debeat esse vallatus circumstantiis blasphemus. Vide Menoch. *de arbitr. casu* 519. *à num.* 52. *& casu* 375. *num.* 32. Tiraq. *de pœnis temper. casu* 1. *n.* 14. Albertin. *quæst.* 57. *n.* 6. Auend. *d. cap. 5. num.* 12. *in princ.* Decian. *d. cap. 5. n.* 9. Farin. *d. quæst.* 20. *à num.* 47. *& quæst.* 91. *num.* 9. Et si quis calore iracundiæ pluries vno instanti blasphemat, præsumitur quòd semel tantùm blasphemauerit, Menoch. *de præsumpt. lib. 5. quæst. 2. n.* 17. quem citat Prosper. de August. *d. loco, in fine.*

Deueniendo iam ad nostrum casum, dicendum est vsum Episcoporum seruare, quòd blasphemia ea sit reseruata, quæ publica, & notoria est, vt ait Gambar. *dicto loco num.* 6. me citato *in hoc loc.* Trullench. *in exposit. Decalogi lib. 1. cap.* 12. *dub. 3. n.* 2. Sed qualiter dicatur notorium, quando verò occultum, colliges ex dictis *alleg. 39. n. 10. cum seqq.*

Septimvs Casvs.

Qui parentes percusserunt.

106 Qvàm graue sit peccatum hoc, ostendunt plura sacræ Scripturæ loca, vbi à Deo summopere punitur, & detestabile habetur, dicitur enim *Deuteron.* 21. *Si genuerit homo filium contumacem, qui non audierit patris, ac matris imperium, apprehendent eum, & ducent ad seniores ciuitatis illius, & ad portam iudicij, dicentes: Filius iste noster protéruus est, & contumax*, &c. & *Deuter.* 27. habetur *Maledictus qui non honorat patrem suum, & matrem, & dicet omnis populus, Amen. Exod. etiam* 21. *Leuit.* 20. *Prouerb.* 20. dicitur, *Qui maledixerit patri, vel matri, morte moriatur*, etiam *Exod.* 21. dicitur, *Qui percusserit patrem, morte moriatur*, Sic Absalon patri iniuriauit vitam miserabiliter finiuit 2. *Regum* 18. Esau parentibus iniuriosus primogenituram miserrimè amisit, *Genes.* 27. Cam reuelans patris pudenda maledictus est, *Genes.* 9. Et Lampridius *in Alexand. Seuero* dicit *quòd manus amputabitur filio patrem percutienti*, prout refert Pineda *in Iob. tom.* 2. *cap.* 31. *vers.* 22. *pag.* 529.

Cùm crimen hoc sit adeò detestabile, ideo huiusmodi parentum percussores exhæredari posse 107
dicit text. *in auth. vt cum de appel. cognosc. §. causas, collat.* 8. & censuit nostra Reg. Ord. *lib. 4. tit. 88. §.* 4. tenent. Couar. *in cap. Rainutius, in princip. numero* 9. *de test.* P. Mol. *de iustit. tract. 2. disp.* 176. *vers prima est*, vbi resoluit quòd ibi nomine *manuum* intelligitur si lapide, ligno, vel alia re parentes iniuriosè attingat, nisi filius probabili ignorantia ductus, patrem percuteret. Et hoc peccatum est quodammodo contra ius naturale: naturali enim quodam instinctu animantia omnia parentes iuuant, atque defendunt. Ciconiæ secundùm C. Ambros. *in Exaemeron.* parentes senes nudatos plumis tegunt, fouent alis, & nutriunt alimentis, idémque, secundum eundem, pietatis officium à cornicibus erga seniores exhibetur. Apes etiam iuniores non in opere tantùm, sed etiam in fœtu adiuuant matres.

Felin. igitur *in capit. afferte, num. 2. de præsumpt.* 108
admiratus discordiam patris & filij, dicit quòd
quando filius verberat patrem, nec iste pater, nec
ille filius est censendus, sequitur Menoch. *de præ-*
sumpt. lib. 5. quæst. 11. *num.* 5. & facit illud quod fieri
iussit Petrus Rex Portugaliæ, & refert Oduardus
Nonius *in vita eiusdem Regis folio mihi* 179. † Si- 109
cut enim non præsumimus matrem, vel patrem, qui
filium non diligit, vt probat Menoch. *de præsumpt.*
Lib. 6 quæst. 56. *num.* 2. ita nec præsumere debemus
filium, qui diabolico instinctu patrem, vel matrem
deposita debita reuerentia & dilectione percutit:
† Mulieris igitur amor infantem diuidi prohibentis 110
indicium fuit, & argumentum, ex eo quo optimè
collegit Rex Salomon materna esse proculdubio
viscera, quæ malebant filio priuari, ne ille vita priuaretur: adiuuanit præsumptionem altera meretricis postulatio, quæ infantem diuidi petebat, nullóque modo genuisse indicabat, quem ita crudeliter sub oculis ipsa inspectante medium secari volebat: vnde iustissimo argumento, & vehementi præsumptione ductus Rex sapiens, ex his, quæ audierat, & viderat, iudicauit illam esse matrem, quæ diuidi infantem prohibebat, aliam verò id postulante nullo modo, & id certius putauit, quàm si mulierem parientem fuisset conspicatus, 3. *Regum capit.* 3. refertur *in dicto cap afferte.*

Simili indicio vsus fuit Carolus Magnus, is cùm 111
accepisset patrem & filium homicidij accusari, & re vera adhibitis etiam grauissimis cruciatibus constare non potuisset, quorum alter ex eis delictum perpetrasset, vtrumque laqueo suspendi iussit: hoc cognito pater nullam inde sibi spem vitæ considerans rem omnem patefecit, atque ita se reum criminis

minis detexit, filiúmque liberauit, referunt Menoch. *de arbitr. casu* 270. *num.* 15. Sayr. *in claui Regia li.* 12. *cap.* 17. *num.* 28.

111 Alphonso Aragoniæ Regi simile factum accidisse narrat liber *de mirabilibus illius Regis*, *folio* 50. *verso*, nam adhuc pene puero, cum Aragoniam & vtriusque Siciliæ regna susciperet, accidit, vt cuiusdam ancilla ex domino pareret, & ad libertatem ex Hispana lege prouocaret: dominus ne matre cum filio priuaretur, negabat ex se natum, deerant in re clam patrati solita probationes, quid ageret; bellè se expediuit, iubet sub hasta partum vendi, vincitur dominus licitatione: ergo ne, secum, filius meus in seruitutem me viuo? Quin potiùs fateor, quod res est, & ecce paterni animi erumpunt inuito lachrymæ, subsequitur linguæ confessionem oculorum, sic patri filium, matri debitam Rex libertatem asseruit.

Tres Cymericorum Regis filij de paterno regno contendentes iudicem elegere Ariophatnem, hic iubet patris cadaueri sepulchro erui, arbori alligari, & eos arcu contendere, vt qui patris cor transfixisset, is in regnum succederet: primogenitus guttur, secundus medium pectus corde illæso transfixit. Superat minimo spes regni, vicit pietas, & se regno cedere malle, dum in patris cadauer pietate superior esset, professus, iaculari detractauit. Huic iudex regnum adiudicauit, quia naturæ propensione se, & verè filium, & virtute præstantiorem ostendisset, refert Martin. Delri. *disquisit. magicarum lib.* 4. *in prin. pag. mihi* 252.

113 Deueniendo ad intellectum præsentis casus, credo sub illius reseruatione comprehendi filium etiam leniter patrem percutientem, cùm propter irreuerentiam peccet filius, qui parentes etiam leuiter percutit, vt tenent Richard. *in* 3. *sentent. distinct.* 37. Nauar. *in man. cap.* 14. *n.* 12. *vers.* 5. Filliuc. *part.* 2. *tract.* 28. *cap.* 1. *quæst.* 8. *num.* 17. Valer. Reginald. *in Praxi fori pœnit. lib.* 20. *num.* 14. nouissimè Trullench. *in exposit. Decalogi lib.* 4. *cap.* 1. *dub.* 2. *num* 5. & in nostris terminis Gambar. *de casibus reseru. fol.* 211. *num.* 1. vbi *num.* 3. resoluit quod cùm casus iste loquatur de percutiente, non habet locum in filio manum leuante vt percuteret, qui tamen non percussit, quia verba cum effectu sunt accipienda, ex citatis *in libello de principijs vtriusque iuris, lit. V. num.* 10. Trullench. *d. lib.* 4. *cap.* 1. *dub.* 2. *num* 3. dum ait percussionem parentum cum effectu esse casum Episcopo reseruatum.

114 Parentum appellatione in hoc casu veniunt solùm pater, mater, auus, auia, & alij ascendentes, à quibus naturaliter descendimus, Nauar. *in man. c.* 14. *n* 3. Ferrer. *in Const. Cathaloniæ gloss.* 1. *num* 430. Læli. Zech. *de casibus Episcopo reseruatis circa casum.* 24. *à n.* 2. Gambar. *dicto loco n.* 2.

115 *Primò* limita in filio percutiente, vel occidente patrem venientem contra Fidem Christi, quia impunè illum potest occidere, Ploc. *in opus. delict. c.* 22. *n.* 15. Decian. *tract. crimin. lib.* 9. *cap.* 15. *n.* 8. Farinac. *in prax. crimin. quæst.* 120. *n.* 176.

116 *Secundò* limita in percutiente, vel occidente patrem ad sui defensionem, quia tunc parricida non dicitur, Decian. *d. lib* 9. *cap.* 15. *num.* 12. Farin. *dict. quæst.* 120. *num.* 186. Gald. Pereira *in comment. ad l. vni C. ex. delictis defunct. part.* 2. *num.* 28. Trullen. *d. dub.* 2. *n.* 5. *in fine.*

117 *Tertiò* limita in filio furioso percutiente patrem, ex resolutis per Iodoc. *in pract. crimin. cap.* 87. *de parricid. n.* 6. Farin. *d. q.* 120. *n.* 181.

118 *Quartò* limita in percutiente, vel occidente patrem sine dolo; nam hic non punitur vt parricida, *l.* 1. ibi, *cuiusve dolo malo id factum erit*, *ff. ad legem Pomp. de parricid.* Decian. *d. lib.* 9. *c.* 15. *num.* 1. *&* 35. Farin. *d. q.* 120. *n.* 182. vbi *n.* 138. resoluit quòd in parricidio dolus non præsumitur.

Quintò limita in filio occidente patrem suum, ignorant sibi patrem esse, nisi talis ignorantia sit crassa & supina, ex resolutis per Decian. *d. lib.* 9. *c.* 15. *n.* 7. Farinac. *d. q.* 120. *n.* 184. *&* 185. 119

Octavvs Casvs.

Qui ad magicas artes, veneficia, superstitiones & alia huius generis, Eucharistia, sacrísve rebus abutuntur.

IVre communi attento contra diuinatores, exercentes sortilegia, aruspices, incantatores, dæmonem inuocantes, aliosq; se similes, adest excommunicatio *in cap.* 1. 26 *quæst* 5. vbi dicitur, *si quis ariolos, aruspices, vel incantatores obseruauerit, aut philacterijs vsus fuerit, anathema sit. cap. aliquanto, cad. causa & q.* Leo X *in Bulla* 7. incip. *Supernæ dispositionis* §. 14. ibi, *Et cùm secundùm leges Ciuiles, & sacrorum Canonum censuras, sortilegia per inuocationem dæmonum, incantationes, ac diuinationes, superstitionésque prohibita sint, statuimus, decernimus, ac ordinamus, vt clerici, qui in præmissis culpabiles reperti fuerint, arbitrio superiorum infamia notentur; si verò non destiterint, deponantur atque in monasterium ad tempus arbitrio Superiorioris pr pœniendum detrudantur, beneficiis, & officiis Ecclesiasticis priuentur, laici verò vtriusque sexus excommunicationis, & alijs pœnis Iuris tam Ciuilis, quam Canonici subiaceant.* Ex quibus Iuribus Viuald. *in candelab. aureo tit de excommun. nulli reseru. t. excommun.* 45. Martin. Delri. *disquisit. magic. lib.* 4. *c.* 2. *qu.* 7. *sect.* 4. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 17. *n.* 167. Suar. *tom.* 1. *de relig. lib.* 2. *de superstit. c.* 19. *n* 5. colligunt hanc excommunicationem esse ipso iure latam. Sed verius est nullam excommunicationem in præfatos delinquentes ipso iure latam extare, quia nullum ius affertur continens excommunicationem ipso iure latam, vel si aliquod ius afferri potest continens censuram ipso iure appositam, ea tamen adhuc vsu recepta non est. Ita Tolet. *in inst Sacerd lib.* 1. *c.* 41 *n.* 3. Suar *d. c.* 19. *n.* 6. Azor. *institut. moral p* 2 *lib.* 9. *cap.* 26. *q.* 3 Lessi. *de Iustit. lib.* 2 *c.* 43. *dub.* 5. *n.* 19. Sanch. *in præcepta Decal. lib.* 2. *c.* 38. *n.* 91. Filliuc. *in quæst moral. tract.* 14. *cap.* 6. *qu.* 11. *n.* 57. *vers. tertia*, Bonac. *de censur extra Bullam disp.* 2 *quæst.* 2. *puncto* 38. *n.* 1. vbi *n.* 2. respondet illorum Iurium & Bullæ excommunicationem non fuisse vsu receptam.

Magica ars dæmonis, siue, vt ait text. *in c. Episcopi* 26. *quæst.* 5. Zabulonis inuentum est; multipliciter dicitur, cuius materiam si quis ediscere cupiat, consulat P. Martin. Delri. *disquisit. magic.* & Benedict. Pereira *in speciali tract. de magia*, P. Ioan. de Torres *in Philosophia morali principum lib.* 6 *c.* 6. Azor. *institut. moral part.* 1. *lib* 9. *c.* 13. Farin. *in praxi crimin. quæst* 20 *à n.* 2. *& de hæresi quæst* 181. Leon. Lessi. *de iustit. lib.* 2. *cap.* 43. *dub.* 5. Aloys. Ricc. *in collect. decis. collect.* 1378. Pradil. *in summa legum pœnal. part.* 1. *c.* 14. optimè Sanch. *in præcepta Decalogi lib.* 2. *c.* 38. Guid. Pancir. *in thesauro vari. lect. lib.* 1. *cap.* 237. Soar. *de Relig. lib.* 2. *de superstit. cap.* 14. *&* 15. Raph. de la Torre *in* 2. 2. *D. Thomæ tom.* 2 *quæst* 95. *cum multis sequentibus* Trulench. *in exposit. Decalogi lib.* 1. *cap.* 10. *dub.* 11. vbi quid & quotuplex 120

ſit magia? *& dub.*12.de quibuſdam aliis ad magiam pertinentibus.

121 Diuinationis multa ſunt genera, vel ſpecies; futura enim,& penitus latentia prænunciantur aſtrorum ſignis notatis, aut corporis humani membris, aut aliorum animalium partibus, aut elementis,aut ſomnus,aut auium volantibus,vel cantibus,aut mortuorum oſſibus, vel cadaueribus, aut monſtris, oſtentis,& hominibus, ſortibus, & aliis huiuſmodi obſeruatis,& inſpectis,de quibus agunt Petr.Greg. *Syntagm. lib.*34.*cap.*3.*de generali diuinationis prohibitione*, Petr. Binsfel. *de confeſſ. malef. pral.*15.*cauſa* 3. *verb.diuinatio,& in rub. Cod. de malefic. & mathem. num.*8. Iacob. de Graffiis *in aureis deciſ. part.*1 *lib.*1.*cap.*3 *à numero* 6. Azori. *d.lib.*9 *cap.*12. *cum ſequentibus*, Raph de la Torre *dict. qa.*95.*art* 1. *cum ſequentibus*, Tolet. *inſtruct. Sacerdot. lib.* 4. *cap.*15. Gregor. de Valent. 2.2. *quaſt.*95.*diſput.*6. *quaſt.*12. Martin. Delri. *diſquiſit. magic. lib.*4.*cap.*2. *quaſt.*1.4.5.6.*&* 7. Suar. *dict lib.*2.*de ſuperſtit.cap.*7. 8.*&* 10. Leſſi. *d.cap* 43. *dub.* 3. Sanch. *d.cap.*38. *à num.*12. nouiſſimè Trulench. *in expoſit Decalogi lib.*1. *cap.*10. *dub.*3. vbi latè quid & quotuplex ſit diuinatio? Luſitan. Anton. de Souſa *in aphoriſmis Inquiſit.lib* 1 *cap.*38. *cum ſeqq.*

122 Superſtitio, quæ eſt quædam vana obſeruatio atque traditio, & proteſtatio infidelitatis,qua circa diuinum cultum errratur, Religioni oppoſita, qua exhibetur cultus, vel cui non debetur, vel modo, quo non debetur, diuiditur per certos ſpecies, de quibus Tolet. *d.lib.*4 *cap.*16. Valent. *d diſp.*6 *qu*13. Iacob. de Graffiis *d lib.*2.*cap.*3. *n.*2. *& cap.*5. Suar. *d lib.* 2 *cap.*1. *&* 2. Martin.Delri. *lib.*3.*cap* 3.*quaſ.* 11 *cum ſeqq.* Leſſi *d cap* 43 *dub.*10. Sanch. *dict.lib.*2. *cap.*40. Bonacin. *in* 1.*pra:.diſp.*3. *quaſt.*5.*puncta* 1. Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub.*11.*c.*26. *ex n.*92. nec Citato *in hoc loco* nouiſſimè Torreblanca *in Practicab. Iuris ſpirit.lib.*9.*cap.*1. *&* 2. *& ſeqq.* Villalob. *in ſum. p.*2.*tr.*28. *diffic.*7.*n.*1.*cum ſequentibus.* Trullench.*d.c.*10.*dub.*10. vbi latè de vana obſeruatione.

123 Diuinatio,quæ fit per dæmonum inuocationem tacitè,vel expreſsè,vt ſibi occulta reuelent, aut futura prædicent,graue eſt crimen, quod cùm manifeſtè fiat ad exercendum opera eius naturaliter impoſſibilia,puta ad ſciendum futura,vel occulta cordis,quod eſt ſolius Dei, ſapit manifeſte hæreſim, & contra tales poteſt hæreticæ prauitatis Inquiſitor procedere, de quibus videas Repert. Inquiſit. *verb. relapſus, verſ.quid ſi inuocator dæmonum*, Clar. §. *hæreſis n.*23. Simanch. *de Cathol. tit* 30. *n.*16. Azori. *d.lib.*9.*c.*23. Iacob.de Graffiis *d.l.*2.*c.*5.*n.*8. Torrebl. *de magia lib.*1.*cap.*1.*cum ſeqq.* Suar. *lib.*2.*c.*19.*n.*10. Martin Delri. *diſquiſit magic lib.*5.*ſect.*15.*verſ. axioma primum.* Farinac. *de hæreſi quaſt.*181.*n.*73.Bonac. *d.q.*5 *puncto* 3.

124 Inquiſitores enim contra hæreticam prauitatem habent auctoritatem, & ius inquirendi contra diuinantes, & ſortilegos, quotieſcunque aliqua admiſcent,quæ hæreſim ſapiunt, Marta *de iuriſdict. p.*2. *cap.*12. per totum, & præcipuè *à num.*10. Azori. *d. lib.*9. *cap.*26. *quaſt.*4. Suar. *d. lib.*2. *cap.*19. *num.*11. Sanch. *dict.lib.*2.*cap.*38.*num* 92. Farin. *in praxi criminal. quaſt.*20. *à numer.*79. *& de hæreſi quaſt.*181. *à num.*91. Scott. *in Bullas Pontif. epiſt.*58. *theorem.* 158. Et an hodie ex Bulla Sixti V.cognoſcant contra omnes ſortilegos,& maleficos? Affirmant Zanard. *in direct. Theolog.p.*3 *cap.*64. Torrebl. *de magia lib.*3.*cap.*9.*poſt n.*48. Molfeſ. *in ſum. Theolog. moral. tract.*11.*c.*7.*n.*145. Ioſeph. Selle *tom.*4 *deciſ.*464. *num.*18.*cum ſeqq.& deciſ.*466.*n.*16. *&* 17. D.Acuña *de Confeſſ.ſolut p.*5 *n.*13.vbi Freitas *num.*35. Sigiſm. Scacc. *de iudic.lib.*1.*c.*12.*num.*53.Moura *de incantat. opuſc* 1.*ſect.*3.*c.*1.*n.*9.

125 Illa tamen inuocatio facta ad id, quod eſt dæmonis naturæ, putà ad tentandum mulierem, ad concupiſcendum cum aliquo, licèt ſit malum illam facere, non tamen ſapit hæreſim, quia inuocatur dæmon ad id,quod eſt proprium ipſius, ſcilicet tentare, Iacob. de Graffiis *dict. cap.*3. *num.*8. Scac. *de iudic.lib.*1.*cap.*12.*num.*89. Selle *tom.*4.*deciſ.* 463. *num.*11. Ricc. *in praxi tom.*1. *reſol.* 424. *num.*11. Binsfeld. *de malefic.leg.*4. *quaſt.*2. *concl.*2. Belloch. *in praxi Theol.moral.p.* 2.*quaſt.*9.*num.*64. & ob hanc rationem præbens pocula amatoria non eſt hæreticus, vt reſoluit Farin. *de hæreſi quaſt.*181.*numera* 82.

126 † An autem huiuſmodi pocula, vel carmina amatoria vim aliquam habeant naturalem homines inuitos alliciendi ad amandum? Vide Tiraq. *ad leges connub gloſſ.*14 *à princ. & num.*5. Azori. *dict. lib.*9. *cap.*26. Eymer. *in direct. inquiſit. part.*2. *quaſt.*43. *numero* 8. *verſ. & idem*, vbi Penna *in addit. litt. N.* dicit, quòd iſta prætenſa pocola amatoria ſunt potius apta ad inducendum furorem, quàm amorem. Et de materia incantationum, ſeu ſortilegiorum ad amorem factorum, vide Petr. Gregor. *ſyntag. iuris lib.*34.*cap.*12. Fr.Raph.de la Torre *d tom.*2. *qa.*96. *art.*1. *diſput.*2. Farinac. *in praxi crimin. quaſt.*98. *n.*81.*cum ſeq.* vbi reſoluit ſortilegia facientem, alicuius mulieris amore correptum eſſe puniendum. Et quòd nulla ſint verba ſiue voce prolata, ſiue litteris concepta, quæ per ſe habeant poteſtatem phyſicam, ſiue naturalem ad vllos effectus operandos viſibiles & palpabiles, tradunt Victor. *in relect. de Magia num.*34. Fr. Emman. *in ſum tom.*1.*cap.*7. *concl.*11. Paul.Griland. *de ſortileg.quaſt.*6.*numer.*18. Simanch. *de Cathol.inſtit.tit.*63.*num.*33. Ioan. Bapt. Codronch. *lib.*2 *de morb.veneſ.cap.*5. Leonard. Vayrna *lib* 2.*de faſcinat.cap.*11. Fragoſo *de chirurg.q.*90. *in gloſſ.*306.*edit.*6. Maiol. *dierum canicul.tom.*1.*colloq.*3. Martin. Delri. *de magia lib.*1 *cap.*3.*quaſ.*4. *& lib.*3.*p.*2.*quaſt.*4.*ſect.*13. Leſſ. *de Iuſtit. lib.*2.*cap.*43. *dub.*4 *ex num* 63. Ludou. Beia *p.*2.*caſu* 24. Sanch. *d.lib.*1.*cap.*40.*n* 44. Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub.*11.*cap.*26.*n* 94.

127 Augures, qui ex auium numero,garritu,vocibus, & cantibus,futurorum cognitionem quærunt,damnantur Deuteron.18. *Non inueniatur in te, qui obſeruet auguria,& in cap. igitur. verſ. augures* 26. *quaſt.*3. De quibus vide Repert. Inquiſit. *verb. an intendens auguriis & verb. augurium*, Petr. Gregor. *ſyntag. d. lib.*34 *cap.*3.*num.*7. Decian. *tract.crimin.lib.*5.*c.*17. *verſ. item obſeruantes auguria*, Leſſi. *dict. cap.*43. *dub.*7. Iacob.de Graffiis *d.cap.*4.*num.*20. Azor. *dict. lib* 9.*cap.*15. Martin. Delri. *d lib.*4. *cap.*2. *quaſt.*7. *ſect.*1.*&* 2. Sanch. *d.lib.*2.*cap.*38.*à num.*38. Torrebl. *de magia lib.*1.*c.*21.*cum ſeqq.& in Practic. Iuris ſpirit.lib.*8.*cap.*12.*à princ.* Iul.Cæſ.Bulenger. *lib.*3. *de augurib c.*14. Anton.de Souſa *in Aphoriſmis Inquiſit.lib.*1.*cap* 53. Trullench. *d.lib.*1.*c.*10.*dub.*9.*de diuinatione per ſortes.*

128 Sortilegi dicuntur,qui per ſortes fortuita,futura, aut omninò occulta præſentia, ſiue præterita prænunciant,aut patefaciunt, de quibus agitur *in tit.de ſortileg. in Decretalibus, & in cap.non obſeruatis*, 26, *quaſt.*7. Sommiſtæ *verb.ſortilegium*, Paul.Griland. *in tract.de ſortileg.* Petr. Greg. *d.lib.*34.*c.*1. *cum ſequentibus*, Iacob. de Graffiis *d. lib.*2. *cap.*4. Cardoſo *in praxi Iudicum,verb. ſortilegium.* Torreblanca *vbi ſupra lib.*3.*cap.*8. Azori. *d.lib.*9.*cap.*21. Martin.Delri. *lib.*3.*part.*1.*qu.*1.*cum ſequenti, & lib.*4.*cap.*4 *quaſ.*1.

Sanch.

Sanch. *d.lib.2.c.58.à n.56.* Lessi. *d.lib.2.c.43.dub.9.* Hortens. Caualcan. *de brachio Regio, part.1. num.84.* Raph. de la Torre *d.tom.2.qu.95. art.8 p.3. num.30.* Farin. *d. quæst.20. à num.72. & de hæresi quæst.181.* Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Ecclesi. c.37. à n.4.* vbi *num.25.* refert quandam Constitutionem Gregorij XV. aduersùs maleficia, sortilegia committentes, incip. *Omnipotentis Dei, sub Dat.20. May 1623.* eam etiam transcripsit Lauret. de Franchis *in controu. inter Episcop. & Regular. pag.199.* Torreblanca *d. lib.8. cap.7. per tot.* vbi *num.65.* citat metipsum *in hoc loco.* Petr. Caball. *resolut. crimin. cent.3. casu 223.* Sigism. Scacc. *de iudic. lib.1. cap.13 à n.23.* Emman. de Moura *in tract. de incant. sect.2. c.1. cum seqq.* Mich. Agia *de exhib. auxil. fundam. 17. sub. tit. de crimine sortilegij.* Fr. Anton. Sousa *in aphorismis Inquisitor. c.57.* Ioseph. Vela *de potest. Episcopor. circa inquirenda & punienda crimina in suis diœcesibus commissa p.1. num.74 cum seqq.*

129 Necromantici vulgo dicuntur, qui vmbris, vel cadaueribus mortuorum inspectis, futuros, aut occultos rerum euentus, aduersos, vel secundos diuinant, de quibus Rupert. Inquisit. *ver. Necromantia,* Tolet. *d. lib.4. cap.15. num.15. vers. aliquando,* Bened. Pereira *de Magia lib.1. cap.11. de Necromantia.* Martin. Delri. *eod. tract. lib.2. quæst.26. sect.1. cum multis sequentibus, & lib.4.c.1. quæs.6. sect.2.* Azori. *d.lib.9.cap.10.* Raph. de la Torre *d tom.2. quæst.95. art.3. disp. de necromantia.* Iul. Cæs. Bulenger. *lib.3. diuinat.* me citato *in hoc loco* Torreblanca *d. lib.8. cap.8. à princ.*

130 Chiromantici sunt, qui manum certis quibusdam lineis inspectis, hominis statum, & vitæ conditionem, ac fortuitos euentus, tum felices, & prosperos, tum infaustos, & aduersos præenuntiant: superstitiosè faciunt, qui per manuum lineas, bonam, vel malam fortunam indicant, secus si complexiones, humores, & aptitudinem. Vide Hortens. Caualcan. *de brachio Regio part.3. num.84.* Farin. *in praxi crimin. q.20. num.112. & de hæresi quæst.181. num.56.*

131 Sanch. *d.c.58. num.47.* vbi *num.48.* resoluit † mortale esse peccatum interrogare Ægyptianam de bona, vel mala fortuna, si fiat animo firmiter credendi illius dictis, vel animo ridendi, dummodo notabile detur scandalum, nouissimè me citato *in hoc loco* Torreblanca *in practicab. Iuris spirit. lib.7. cap.9. num.6.*

132 Somniantes dicuntur, qui se somniis adeò tribuunt, vt putent omnia per illa sibi visa esse vera, ac diuinitus sibi immissa, sic putantes peccant mortaliter: nam superstitiosum, & impium est somniis credere, quia aut ex repletione, aut vacuitate, aut ægritudine, aut illusione dæmonum, aut ex causis naturalibus eorum imagines, & phantasmata pronenire solent, de quibus Iacob. de Graffiis *d lib.2.c.5. num.16.* Petr. Binsfeld. *in comment ad l.3. C. de maleficis, & math. quæst.2.* Gregor. de Valentia *in 2.2.q.95. art.6. q.12. disp.6. punct.3. tertiò quoad somnia,* Benedict. Pereira *de Magia lib.2.c.1. cum sequentibus,* Suar. *d. lib.2. de superstit. cap.13.* Martin. Delrio *lib.4. cap.3. quæst.6.* Azor. *d.lib.9.c.25.* Lessi. *d.lib.2. cap.43. dub.8.* Fr. Raphaël de la Torre *d tom.2.q 95. art.6.* Sanch. *d.lib.2. cap.38. à num 49. cum sequentibus.* Torreblanca *d. tract. de practicabilib Iuris spirit. l.8. cap.6 per tot.* vbi *num.26.* me citato *in hoc loco* Anton. de Sousa *in Aphorismis Inquis. lib.1. cap 50. num.12* Teulench. *d. lib.1. c.10. dub.8. de diuinatione per somnia.*

133 Astrologi planetarij dicuntur illi, qui vanam & falsam syderum, & astrorum scientiam professi, ex motu syderum, & astrorum prædicunt futura fortuita, aut præsentia, & præterita penitus hominibus occulta, aut ex hominum ortu, & natali die, aut quauis alia temporum, & momentorum obseruatione, & notatione indicant, & prænuntiant, de cuiusque hominis statu, conditione, vita, cursu, honoribus, diuitiis, nuptiis, sobole, salute, morbus, morte, itineribus, certaminibus, inimicitiis, simulationibus, odiis, carceribus, exiliis, cædibus, aliisque variis discriminibus, & fortuitis rerum euentibus aduersis, vel prosperis. In duplici cernitur diuisione Astrologia, alia dicitur naturalis, quæ agricolturæ, medicinæ, & nauigationi, plurimum conducit: alia iudiciaria, quæ syderibus & astris varios, ac multiplices influxus adscribit iuxta supradictam defensionem, de quarum materia agunt, latè Blasius Aluarez Miraual *de la conseruacion de la salud, c.82.* Sayr. *in claui Regia lib.4.c.5. num.2.* Bartholom. Valent. *en el Repertorio del mundo lib.2. cap. de Astrologia,* Fr. Raphaël de la Torre *d. tom.2. q 95. art.5. pag.231.* Fr. Emman. *in sum. tom.1. c.7. n 3.* Ioannes de la Torres *de la Philosophia moral de Principes l.6. cap.5.* Salas *1.2. quæst.9 artic.4 disput.2. sect.8. num. 79.* Benedictus Pereira *de Magia lib.3. cap.1. cum sequentibus,* Azor. *dict lib.9. cap.13.* Suar. *dict. lib.2. de superstit. cap.11. à num.8.* Farinac. *in praxi crimin. quæst.20. num.111. & de hæresi quæst.185 n.55.* Martin. Delrio *lib.4. cap.3. quæst.1.* Lessi. *dict. lib.2. c.43. dub.6. à num.32.* Sanchez *dict. lib.2. cap.38. à num.27.*

Contra exercentes Astrologiæ iudiciariæ artem, 134
& alia quæcunque diuinationum genera, librósque de eis legentes, ac tenentes, extat Sixti V. *Constit.* incip. *Cœli, & terra creator Deus, Romæ publicata die nona Ianuary 1586.* quam adducunt Laurent. de Franchis *in controuers. inter Episcopum & Regulares pag.21.* & Nald. *verb. Astrologus num.3.* Torreblanc. *de magia lib.1. cap.4. & 8.* Quaranta *in summa Bullary, verb. Astrologia iudiciaria,* vbi in fine Episcopis commendatur, vt diligenter prouideant ne Astrologiæ iudiciariæ libri, tractatus, & indices legantur, vel habeantur, qui de futuris contingentibus; successibus fortuitisque casibus, aut iis actionibus, quę ab humana voluntate pendent, certò aliquid euenturum affirmare audeant. Permittuntur autem iudicia, & naturales obseruationes, quæ nauigationis, agriculturæ, siue medicæ artis iouandæ gratia conscripta sunt. An dicta Bulla Sixti V. obliget non solùm in foro exteriori, sed etiam in interiori. Vide Dian. *moral. resolut. par.2. tract.1. miscell resolut 38.* Pro foro externo latam esse, non autem in foro Conscientiæ obligare resoluunt Nald. *in sum verb. Astrologus num.4.* Suar. *tom.1. de Relig. tract. de irreligios. c.15. num.34.* Molfes. *in Theolog. morali tract.11. c.7. num.120.* Verùm in vtroque foro militare non solùm dum futura prænuntiantur, verùm etiam dum Astrologus declarat se id non asseueranter affirmare, tenent Sanch. *d lib.2. cap.38. num.34.* Ioan. Salas *1 2. tract.5 disp.2. sect.3. num.36.* Homobon. *de examin. Eccles. tract 6. quæst.21. vers.4.* Filliuc. *tract.24. cap.4 puncto 3. num.84. ad fin.* Bonacin. *de censur. extra Bull. disp.2. quæst.2. puncto 38. num.3.* vbi respondet, & *Primò* quòd facientes iudicia, vel natiuitates hominum circa futuros effectus contingentes, ab humana voluntate pendentes, reum esse Astrologiæ iudiciariæ, & superstitiosæ. *Secundò* prædicentes ex astris præcisè futuros effectus contingentes ab hominum voluntate pendentes grauiter delinquere contra hanc Const. Sixti V. Contra Astrologos iudiciarios, qui de statu

Reip. Christianæ, vel Sedis Apost. seu Romani Pont. aut eius consanguineorum iudicia facere, necnon eos, qui illos desuper consulere præsumpserint, cum innouatione dictæ Constit. Sixti V. nouissimam edidit S.D.N. Vrbanus V. incip. *Inscrutabilis, sub. Dat Kal. Aprilis anno Incarnationis* 1631. quam refert Laurent. de Franchis *vbi supra pag.* 27. *cum sequentib.* Contra Astrologos iudiciarios possunt Inquisitores animaduertere, vt per Scort. *in Bull. Pont. epist.* 140. *theorem.* 361. Sousa *in aphor. Inquis. lib.* 1. *cap.* 48. *n.* 15. Laurent. de Peirinis *in priuileg. Minimor tom.* 1. *Const it.* 9. *Pauli V.* §. 2. *num.* 3. Alphons. de Leone *de officio, & potest. Confess. p.* 1. *recoll.* 22. *n.* 15. *casu* 30. Diana *moral resol. p.* 4 *tract.* 7. *resolut.* 17. Sapit enim hæresim manifestam Astrologia iudiciaria, quia ex stellarum cursu de futuris contingentibus, quæ soli Deo reseruantur, aut actionibus ex humana voluntate pendentibus aliquid affirmare audet, de quo Iacob. de Graffiis *in decis. aureis lib.* 2 *c. de superstit. ex n.* 10. Tiber. Decian. *in tract. crimin. lib* 5. *cap.* 17. Vgolin. *de censuris Pontifice reseruatis p* 1. §. 2. *n.* 10. Torreblanca *in practicab. Iuris spirit. lib.* 15. *c.* 14. *n.* 19 Villalob. *in sum p.* 2. *tr.* 58. *diffic* 4. *num* 4 *cum sequentibus* Anton. de Sousa *in aphorism. Inquis. lib.* 1. *c.* 48. *num.* 10. *cum seqq.* Trullench. *dict. lib.* 1. *cap.* 10. *dub* 4. *num* 4. vbi *dub.* 3. *num.* 12. me citato meminit dictæ Constit. S.D.N. Vrbani VIII. contra Astrologos iudiciarios, qui de statu Reip. Christianæ, vel Sedis Apost. seu vita Romani Pontif. aut eius consanguineorum iudicia faciunt.

Prædicti omnes, & similes, si qui sunt, ad beneficia, superstitionésque suas Eucharistia sacrisve rebus abutentes sub reseruatione huius casus continentur. Huiusmodi enim abutentes Eucharistia in sortilegiis, hæresim sapiunt manifestè, vt clarè asserit gloss. *verb saperent, in c. accusatus,* § *sanè, de haret. lib.* 6. Castr. *de iusta haret. punit. lib.* 1. *cap.* 13. Sousa *in aphor. Inquis. lib* 1. *c.* 57. *n.* 11. Farin. *in praxi crim. quæst.* 20. *num.* 83. *& de haresi quæst.* 181. *num.* 19. subdens *in fine,* quòd sic abutentes Sacratissimo Altaris Sacramento Curiæ sæculari traduntur, de quo etiam Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. decis.* 671. *in* 1. *edit & resolut* 432. *vers. Eucharistia, & vers. vtentes,* Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiep. capit.* 68. *n.* 10. Diana *resolut. moral p.* 4. *tract.* 7. *resol.* 10. *in fine.* Videant miseri, qui sacra Eucharistia tam detestabiliter vtuntur, quæ de illis scribit Camil Gallin. *de verborum significat. lib* 1. *cap.* 15. *&* 16. & Horatius Gambarupta *de casibus reseruatis fol.* 215. in hæc verba: *O dignum facinus! eò ergo processit hominis furor, vt quod dæmones ipsi verentur, credunt, & contremiscunt, quod ipsi dæmones aspicere non audent: homo dæmone ipso, (quantum ad hoc) peior fiat, vt sacrosancta esca & potu vitali, cælesti alimonia, pane vita, esca vita, vita ipsa, poculo æterna salutis, conuiuio Dominico, viatico tuto peregrinationis nostra, Paschate Christianorum, manna abscondito, pane Cæli, pane Angelorum, Sacramento Sacramentorum, spe salutis nostra, salute nostra ipsa in sacrilegiis abutatur superstitionibus. O bone IESV, iterum Iudam? adhuc satellites, & carnifices crucifigentes? etiam num membra diaboli in sanctissimam carnem, & pretiosissimum sanguinem tuum sauientes sastines? quàm verè scriptum est, Miserationes tua super omnia opera tua?* hanc exclamationem me citato piissimam vocat Trullench. *d lib.* 1. *c.* 10. *dub* 3. *num.* 4. *in fine.* Pro maiori dictorum in hoc casu explicatione aduertendum est quòd licèt Episcopi soleant sibi reseruare Magiæ crimina virtute Concil. Tridentini *sess.* 14. *cap.* 7. non intelligitur talis reseruatio de iis quæ sapiunt hæresim, quia sunt demandata Inquisitoribus, *cap. accusatus* § *sanè, de haretic.* ita Torreblanca *in practicab. Iuris spirit. lib.* 14. *cap.* 10. *num.* 6. *cap.* 15. *num.* 12. *cum seqq.* vide quando Episcopi de illis cognoscere possint.

Nonus Casus.

Qui abortum procurauerint.

Contra procurantes abortum, consultantes, & quocunque modo consentientes, rigidam edidit Constitutionem S.D. Sixtus V. incip. *Effrænatam,* Romæ publicatam *die* 16. *Nouembris* 1586. 236
quæ postea moderata fuit, & reducta ad terminos Iuris communis per Gregor. XIV. Constitutione sua incipient. *Sedes Apostolica, Kal Iunij* 1591. per huiusmodi moderationem Gregor. XIV. non tolluntur pœnæ priuationis, inhabilitatis, degradationis, traditionis Curiæ sæculari, & præuentionis impositæ à Sixto V. post animatum fœtum, sed solùm fit moderatio in partem quoad absolutionem à peccato, & excommunicationem reseruatam Ordinario in foro conscientiæ tantum; quando verò non est fœtus animatus, in totum tollitur Constitutio Sixti V. & reducitur ad dispositionem Iuris communis, vt *in cap sicut il* 2. *& in cap. si aliquis, de homicidio* vbi Doctores vide Bonac *de excomm extra Bullam disp.* 2. *q.* 2 *puncto* 10 & de his Constitutionibus Apost. nouissimè Trullench. *in exposit. Decalog. lib* 5. *c.* 1. *dub.* 4. *n.* 7. *&* 8.

Animari verò fœtus in homine dicitur per infusionem animæ rationalis, quæ in masculo fit post 137
quadraginta dies, in fœmina verò post octoginta, gloss. *in sum. dist.* 5. *c. quod verò, cap. Moyses* 32. *q.* 2. Lælius Zech. *de casibus reseruatis super casum nonum de abortu n.* 1. Gambarupta *eodem tract. fol.* 191. *verso, n.* 6. Quaranta *in summa Bullarij verb. abortus n.* 5. latè Zechias *in quæst. mediocolegal. lib. tit.* 2. *q.* 9. *&* 10. Trullench *d lib.* 4. *n.* 2.

Si verò non constiterit quot dierum sit fœtus, 238
ac proinde nesciatur an animatus, vel inanimatus fuerit, ad effectum incurrendi irregularitatem; potiùs præsumendus est animatus, quia in dubio tutior pars est eligenda, Conat. *in Clem. si furiosus p.* 1. *in initio numer.* 3. Nauar. *in man. cap.* 27. *numer.* 183. *&* 225 Says *de censur. lib.* 6. *cap.* 15. *num* 9. *vers. si verò dubius sit, & d. lib.* 7. *cap.* 2. *numer.* 5. Auila *dict. p.* 7. *disputat.* 6 *sect.* 4. *vers. tertia conclusio.* Baiard. *ad Clar.* §. *fin. quæst.* 68. *numer.* 9. *vers. item adde.* Sanch. *in præcepta Decal. tom.* 1. *lib* 1. *cap.* 10. *num* 44 Portel. *in dub Regular. in addit. verb. abortus numer* 1. & nouissimè *part.* 3. *casu* 12. *num* 1. *in fine.* Hieron. Roder. *in compendio quæst. Regular. resol* 4. *numer* 9. me citato *in hoc loco* Alphons. Cattanza *de parta cap.* 9. § *vnico de abortu procurato numero* 59. † Quo- 139
ad exclusionem verò pœnæ corporalis quando criminaliter agitur, fœtus præsumitur potius inanimatus, quàm animatus: ita Greg. Lop. *l.* 8. *gloss. fin. t.* 8. *part.* 7. Anton. Gom. *tom.* 3. *var. cap* 3. *numero* 12. Azeued. *ad rub tit.* 23. *numer.* 10. *lib.* 8. *noua Recopil.* Molin. *de Iustit. tom.* 3 *disput.* 27. *num.* 4. Farin. *in praxi crimin. quæst.* 122. *numer.* 138. Prosp. de Augustino *in addit. ad Quarant. dict. verb abortus lit. B.* vbi limit. 1. prædictas pœnas asserit non procedere in eo, qui non fuit in dolo, & sic in ignorante mulierem esse prægnantem, & *limit.* 2. idem asserit in eo qui contrario sensu dederit poculum mulieri ad eam ingrauidandam, & illa eo sumpto mortua fuerit

fuerit, nam tunc debet tantùm puniri pœna relegationis, *l. 3. §. ex Senatusconsulto, ff. ad legem Corneliam de sicariis*, & ratio esse potest, vt excusetur à dictis pœnis, quia finalis intentio tradentis huiusmodi poculum ad concipiendum tendit in bonum, scilicet ad suscipiendam prolem, quod est fauorabile, licet istud factum non debeat ex toto transire impunitum propter malum exemplum, consistens in eo, videlicet, in quærendo violentare naturam, volendo imponere fœcunditatem in vtero in quo Deus, & natura imposuerunt sterilitatem, quia tunc etiam non euadet irregularitatem, vt resoluit Prosper. de Augustino *d. loco vers. secundo limita, in fine.*

140 Postquam fœtus est viuificatus per animæ infusionem, quæ censetur infusa siue in mare, siue in fœmina, si lineaméta omnium membrorum habuerit, vt per Borgasium *in tract. de irregularit. part. 6. tit. de veneficis, sub num. 14.* licet adhuc non sit in rerum natura, & multa possint impedire ne nascatur. *l. 1. § sed & si quis ventrem, ff de ventre in possessionem mittendo,* tamen illum occidens, verè homicidium committere dicitur, *d. cap. quòd verò, d. cap. Moyses, cap. consuluisti, in fine. & ibi gloss. 1. quæst 5.* Quoad irregularitatem tamen tenendum præbentem causam abortui esse irregularem etiam si dubium sit

141 † an fœtus esset viuificatus, quia de facto dubitatur, & ita resoluunt Fr. Emman. *in summ. tom 1. cap. 176. num 4.* Auil. *de censur. part. 7. disp. 2. dub. 1. concl. 1.* Sanch. *in præcepta Decal. lib. 1. cap. 10. n. 43.* Sayr. *de censur. lib. 6 cap. 15. num. 9.* Merol. *in disput. Theolog. tom. 1. disp. 3. c. 3. num 237.* Farinac. *fragm. crimin. p. 2. num. 444.* Diana *moral resolut. part. 4. tract. 2. resolut. 16.* nam in dubio facti homicidij censetur quis irregularis quoad priuationem suscipiendi Ordines, atque in illis ministrandi, secus verò quoad alia pœnas, quæ à iudice imponi solent pro irregularitate contracta, qualis est priuatio beneficiorum; pœna enim ordinaria statuta delicto certo, non est imponenda delicto dubio, sed extraordinaria pro dubij qualitate. Ita Sayr. *in claui regia lib. 1. cap. 13 num. 24.* Vasquez *1. 2. quæst 19. art. 6. disput. 66. cap. 1. num. 5.* Suar. *de censuris tom. 5. disput. 40. sect. 6. num. 6. in princip. & num 10 ad fin.* Salas *1. 2. quæst. 21. tract. 8. disput. vnica sect. 19. numero 176.*

142 Cætera ad hanc materiam pertinentia & principaliter, an & quando dans, vel recipiens poculum, aut causam abortioni vt homicida puniatur; Vide Couarr. *variar. lib. 2. cap. 20. num. 10.* Clar. *§. fin q. 68. num. 2.* Gom. *tom. 3. variar. cap. 3. num. 32.* Menoch. *de arbitr. casu 357.* Suar. *tom. 1. commun. opinion. lib. 9. tit. 1. num. 71. pag. 436.* Sayr. *sub tit de homicidio decis. 22. & 23.* Fr. Emman *quæst. regular tom 2. q. 53. art. 4.* Stephan. Gratian. *disceptat forens. c 72. n 17.* Molin. *de Instit. tom. 4 tract. 3. disput. 17.* Farinac. *in praxi criminal. quæst. 122. num 91. cum sequentibus,* Aloys. Ricc. *in collect. de. ij. p. 3. collect. 590.* plures refere Doctores ex antiquioribus Cened. *ad Decretal. collect. 32.*

Decimvs Casvs.

Qui piis locis infantes exposuerint, cùm habeant vnde ipsos alant, neque eorum locorum damna resarcierint.

143 Feris peiores partus proprios exponentes sunt iudicandi, quæ licèt vsu rationis careant, prolem suam minimè negligunt, nec abijciunt; dicuntur enim iure Ciuili huiusmodi feri parentes partum occidere, dum illum exponunt, per *l. necare ff de liberis agnoscendis*, vbi Iurisconsultus in hæc verba. *Necare videtur non tantum is, qui partum præfocat, sed & is, qui abijcit, & qui alimoniam denegat, & is qui publicis locis misericordia causa exponit, quam ipse non habet.* refert nouissimè Nouar. *in tract. de elect. & var fori sect. 2 q. 10. n. 4. in vlt. impress.* Vnde Azor. *in summ. titul. de infantibus expositis*, existimat expositos nominari filios sanguinolentos, & ideo taliter dictos, quia pœna sanguinis istud expositionis facinus luendum est, cum pater exponens necare videatur ex *d. l. necare, & c. fin. dist. 87.* Azonem sequitur Gregor. Lopez *l. 4 gloss. 1. tit. 20. part. 4.* & idem tenuit gloss. *in l. 2. C. de patribus, qui filios distraxerunt.* Nouar. *d q. 10 n. 3.* Verius tamen duco † patrem exponentem filium legitimum, & natura- 144 lem, vel naturalem tantum, iudicis arbitrio esse puniendum, per *d. l. 2.* resoluunt Menoch. *de arbitr casu 396. n. 3.* Vulpel. *in cons. crim. 94. n. 11.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol. 28.* vbi contra d. Vulpel. extendit contra patrem exponentem filium spurium, Nouar. *d q. 10. num. 5.*

Propter crudelitatem, qua in hac expositione in 145 filios vtuntur parentes, ius filiationis amittunt, siue ipse pater filium exponat, siue alius eo consentiente, vel ratum habente, quia idem est quoad perdendum ius patriæ potestatis. probat *cap. vnic. de infantibus expositis*, ibi, *à potestate patria sunt liberatus*, resoluunt Paleoth. *de nothis & spurijs cap. 63. n. 6.* Menoch *de arbitr. casu 396. n...* Surd *de aliment tit 4. q. 18. num 51. & tit. 8. priuil 63. n. 4. & priuil. 64. n. 2. cum sequentib.* Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 2. cap. 26. quæst. 1.* Stephan. Gratian. *disceptat. forens. cap. 267. à princip.* vbi *à num 34.* resoluit, quòd † licet pater 146 exponens filium perdat patriam potestatem, non per hoc eximitur ab onere dotandi, quia solùm perdit patriam potestatem quoad ea, quæ sunt sibi vtilia, non circa sibi onerosa, & damnum afferentia, refert me citato Homobon. *de examine Ecclesiastico pract. 10. cap. 4. q. 14. supp. 1.*

Cum igitur grauiter peccent parentes, qui filios 147 exponunt, si eos nutrire, & alere minimè possint, vt insinuat text. *in d. cap. vnic.* ibi, *relegato pietatis officio* & probant Azor. *d. c. 26 qu. 2.* & Henriq. *in sum. part. 2. lib. 21. c. 19. §. 3.* nihilominus tamen tria requiri debent ad hoc, vt quis dicatur subiacere huic reseruationi, *primò* quòd partum exposuerit, *secundò* quòd exponens habeat vnde partum alere possit, *tertiò* quòd non resarciat damna illorum piorum locorum: ex quibus clarè apparet sub hac reseruatione non comprehendi pauperem, qui exponit, si non habeat vnde alat, nec vnde damna resarciat; nec peccat si adhibita cautione vitæ infantis exponat, si aliter faciendo, vel non exponendo, infantis vita periclitabatur ob famem, vel aliam necessitatem, sic etiam non comprehenduntur infantes exponentes loco non pio, cùm in reseruatione exprimantur solum loca pia, quæ verò talia dicantur, colliges ex dicendis alio loco.

Quæret aliquis non abs re in præsenti, resolutio- 148 nem non minus difficilis, quàm necessariæ quæstionis, vtrùm scilicet filij, de quorum parentibus non constat, vt sunt infantes expositi, censendi sint legitimi, vel spurij, an naturales. Et in primis videtur dicendum in dubio spurios esse censendos; nam spurij sunt illi, qui patrem certum demonstrare non possunt, vt probat text. *in l. vulgo quæsiti, ff. de his qui sunt sui, vel alieni iuris*, quales istos esse supponimus, & illis æquiparari tenent Puteus *part. 1. decis. 435.* D. Barbosa *in rubr. ff. soluto matrim. part. 1. num. 20.*

num. 10. deinde quia legitimi sunt illi, qui ex iustis nuptiis nascuntur; naturales autem propriè ex concubinatu cum prædictis solemnitatibus, vnde cùm matrimonium,& concubinatus ipso facto consistant, præsumi non debent,iuxta regul. *l. in bello,§. facta ff. de captiuis, & postliminio reuersis*, qui text. licèt non probet, vt bene aduertit Alciat. est tamen axioma vulgare,ad quod multa adducit laté Menoch. *lib. 6. præsumpt.* 14. Quo argumento expressè docuerunt Alciat. *de præsumpt. reg. 2. præsumpt. 2. numero* 8. & *reg. 3 præsumpt. 1. num.* 12. & plures, quos referunt Mascard. *de prob it.conclus.* 882. *num.* 1. Menoch. *dicto lib. 6. quæst.* 54. *n.* 15. Indeque expositos spurios censendos, & vt tales ad Ordines absque dispensatione promouendos non esse, licet dubitet Ancharan. *in d. cap. vni.* secutè docet Mayor. *de irregularit. lib. 1. cap.* 11. *n.* 1. quem magis sequitur Couar. *in Clem. si furiosus part.* 1. *in princip num* 4. resoluens quòd ipse consuleret ne promouerentur expositi, eaque ratione confirmat, quia non solent filij legitimi exponi, sed potiùs expositi nasci ex furtiuis & illicitis congressibus, & Couatr. opinionem sibi magis placere ait Salzed. *ad Bernard in pract. c.* 14. *littera C. in fine*, & eo esse securius concludunt Suar. *tom. 5. de censuris, disput.* 50. *sect.* 4. *n.* 4. Rebell. *de obligat.iustit. part.* 2. *lib.* 1. *qu.* 3. *sect.* 2. *n.* 15. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib.* 30. *num* 77. *vers. septimo.* Hurtado *de censur disput.* 2. *de irregular. diffic.* 14. *n.* 57. Castil. *quotid. lib.* 2. *cap.* 19. *num.* 51. Vgolin. *de officio Episcopi c.* 44. §. 7. Garc. *de benefic. cap.* 2. *num* 9. *cum sequentibus*, Setsph n. *decis.* 108 1. *num.* 3.

149 Sed alij naturales censendos esse existimarunt: ita Bald. Iaf.& alij,quos refert Menoch. *d. quæst.* 54. *num.* 10. sequitur Couat. *d. c.* 8. §. 3. *num.* 1. ea ratione,quis cùm sint legitimi,vel spurij, oportet præsumere qualitatem, quæ à natura non inest, scilicet matrimonium,vt sint legitimi, vel sint spurij, quod ab illis nati fuerunt,qui matrimonium contrahere non potuerunt.

150 Verùm Doctores magis communiter censuerunt hos expositos, de quorum parentibus non constat, legitimos esse censendos, ac successionum, Ordinum,& dignitatum capaces. Ita Paleoth. *de nothis & spuriis,c.* 63. *num.* 3 & 7. Betmond. *de publicis concubin. in verb. qui etiam filios ex tali concubinatu procreatos,n.* 90. Menoch *de præsumpt. lib* 6. *q.* 54. *n.* 10. & *de arbitr. cas.* 396. Mascard. *de probat. concl.* 799. Girond. *de priuilegiorum explicat. n.* 1442. & *seqq.* Fr. Emman. *quæst. Regular. tom.* 1. *q.* 13. *artic.* 1. & *q.* 14 *artic.* 3. *columna* 6. Don Sebastian, Orozco *en el thesoro de la lengua Castellana, verbo Echado, ad finem*, Stephanus Gratian. *disceptat forens. cap.* 135. *n.* 31. *cum sequentib.* & *c.* 267. *n.* 22. me citato *in hoc loco* Homobon. *de examine Ecclesiastico tractat.* 12. *c.* 4. *quæst.* 11. *suppos.* 3. Sylue *in* 1. 2. *tract.* 8. *disp. vnic. sect.* 14. *n.* 246. Pesant. *in addit ad* 3. *p. qu.* 10. *disput.* 5. Malder. *in* 1. 2. *D. Thomæ q.* 19. *art.* 5. *disp.* 87. *in fine*, Dominic Tasson. *in pag. de antefato vers.* 13. *obser.* 1. *n.* 78. Mercer. *in* 3. *p. D Thom. de sacram. q.* 52. *dub.* 12. *q.* 2. Squillante *de priuileg clericor c.* 4. *dub.* 2. *num* 39. Diana *moral resol. p.* 3. *tract.* 1. *miscell resol.* 22. *part.* 4. *tract.* 2. *resol.* 58. Piasec. *in praxi Episc. p.* 3. *c.* 1. *n.* 27. Cherubin. *ad Constit.* 44. *Gregory XIII.* Psfil. Pont. *de matrimon. lib.* 11. *cap.* 9. Sanctatel. *var. resol. q.* 44. nouissimè Marchia. *de sacram Ordinis tract.* 1. *p.* 10. *num* 8. *cum seqq. pag.* 162. nouissimè etiam Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccles. cap.* 47. *numer.* 32. Castr. Palao *tom.* 1. *disp.* 3. *puncto* 5. Turrian. *in opusc. Theolog. opusc.* 10. *disp.* 5. *dub.* 5. Villalob. *in sum. tr.* 1. *tract.* 1. *diffic.* 20. *num.* 10. Qui mouentur ea ratione, quia in dubio sumenda est coniectura quæ delicti præsumptionem excludat, quod sanè necessariò supponunt, & præsumunt, qui filios naturales vel spurios inquiunt in dubio præsumendos, adducunt etiam text. *in cap. lator, & in cap. peruenit, qui filij sint legit.* vbi aduersario iniungitur onus probandi illegitimum esse filium, & text. *in cap. accedens, de purgat. Canon.* vbi tunc demum quis adstringitur ad probandum se esse legitimum, si in contrarium rumor, & fama extabat; vnde expositos potius legitimè natos esse præsumendos, & absque dispensatione posse ordinari merito resoluunt suprà citati Doctores.

Vbi tamen habentur statuta requirentis qualitatem nobilitatis, & alia huiusmodi, prout in officiis 151 sanctæ Inquisitionis,& in aliquibus Ecclesiis, Collegiis, & Confraternitatibus, huiusmodi expositi non sunt capaces censendi,nec illos prædictis qualitates habere præsumi potest, vt resoluunt Perez de Lara *de anniuersar. & Capellanias, lib.* 2. *cap.* 4. *à num.* 37. Garc. Girond. *d. tract. de priuilegiorum explic. num.* 1443. & *seqq.* & *n.* 150. resoluit † expositum 152 esse ciuem illius loci, & ciuitatis, cui exponitur, itavt si aliquod legatum relinquatur, vel priuilegium concedatur, vel puellis naturalibus, aut ciuibus alicuius ciuitatis,aut pro eis maritandis aliquod relinquatur, virgines,& puellæ expositæ comprehendantur.

VNDECIMVS CASVS.

Qui matrimonium contraxerint in gradibus prohibitis.

GRadus, qui in hoc reseruationis vsu dicuntur prohibiti, reperiuntur vel in consanguinitate, vel in affinitate, aut in publicæ honestatis impedimento, compaternitate, vel cognatione legali, sed quia in quolibet illorum diuersi constituuntur, opportunè singillatim declarandos esse operæ pretium duxi. † Consanguinitas, quæ dicitur quasi sanguinis 153 vnitas,& consanguinei quasi eodem sanguine iuncti, vt inquit Iurisconsultus, *in l.* 1. *§ sciendum, vers. consanguinitas autem, ff. de suis , & legitimis hæredibus*, definitur, vt sit † vinculum personarum ab eo- 154 dem stirpe descendentium carnali propagatione contractum. Ita Couatr. *de sponsal. part.* 2. *c.* 6. §. 6. *à num.* 1. Nauarr. *in man. c.* 11. *num* 42. Syluest. *verb. Matrimonium* 8. §. 6. Guillelm. *in cap. Raymund, verb. in eodem testamento*, 1. *num.* 200. Ledesm. *de matrimon q.* 54 *art* 1. Henriq. *in sum. lib.* 11. *cap* 9. *in princip.* Sanch. *de matr. lib.* 7. *disp.* 50 *à princ.* Gutier. *eod. tract. cap.* 98. *num.* 1. Bonacin. *eodem tract q.* 3. *punct.* 5. §. 1. *num.* 3.

Distinguitur consanguinitas per gradus, & lineas: linea describitur, vt sit collectio personarum 155 ratione sanguinis coniunctarum gradus continens, numerosque distinguens. Ita Ioann. Andr. *in expositione arboris, colum.* 2. *in* 6. Gregor. Lopez *l. c. gloss.* 1. *tit.* 6. *p.* 4. tripliciter diuiditur hæc linea, † alia 156 est ascendentium recta dicta, quæ scilicet complectitur personas, à quibus originem duximus, vt est pater, auus, proauus,& cæteri ascendentes. Altera descendentium continens eas, quæ à nobis sunt progenitæ, vt est filius, nepos, pronepos, & reliqui descendentes. Altera tandem collateralis, vel transuersa dicta est, in qua continentur illæ, quæ nec à nobis originem trahunt, nec nos ab eisdem descendimus, sed tantum ex latere, aut ex transuerso nobis

copu

copulantur, & coniunguntur; quia probat text. *in l. 1. & vlt. ff. de gradibus, c. ad sedem, c. vlt. 35. qu. 5.* notant communiter Doctores, & vltra suprà citatos videre licet ex Antonio August. *lib. 2. emendat. c. 5.* Petr. Gregor. *syntagm. iuris lib. 9. cap. 9.* Gomez *l. 6. Tauri à principio.*

157 Quælibet ex his lineis per gradus distinguitur, qui teste Iurisconsulto *in l. iurisconsultus, vers. gradus, ff. de gradibus,* dicunt ad similitudinem graduum scalæ, etenim sicut per hos, aut sursum gradatim de proximo in proximum ascendimus, aut deorsum descendimus, ita similiter per consanguinitatis gradus de persona ad personam vsque ad truncum seu communem stipitem ascendimus, vt videre licet ex consanguinitatis arbore, & ita metaphora vsos etiam fuisse ipsius linguæ latinæ Auctores ex Ouid. Sueton. ac aliis obseruat Pichard. *ad princ. Instit. de gradibus cognationum, n. 3. & 4.*

158 Circa ineundam rationem consanguinitatis, agnoscendumque quo gradu quisuis consanguineus ab alio distet, tres a nobis sunt regulæ constituendæ.

Prior sit pro linea recta ascendentium, & descendentium: *In hac linea vtroque Iure inspecto tot sunt gradus, quot sunt personæ, dempta semper ea, à qua incipit computatio.* Colligitur ex regula ex serie text. *in l. 1. & vlt. ff. de gradibus, & ex Princip. & §§ sequentibus, Instit. eodem, & ex cap. ad sedem, & capit. vlt. 35. q. 5.* traditurque à *glos. 2 in expositione arboris consanguinitatis in Decreto,* expressè D. Thom. *in 4. distinct. 48. qu. vnic. art. 2.* quem sequitur vniuersa Theologorum ac Iurisperitorum schola, vt testantur Henriq. *d. c. 9. colum. 2.* Couar. *d. § 6 n. 7.* Surd. *cons. 5. à num. 23.* Pichard *in dicto Princip. n. 8. & 13.* Sanch. *d. disp. 50. n. 4.* Bonac. *n. d. punct. 3 §. 1. num. 6. vers. prima* Coninch *de Sacram. disp. 31. dub. 1. n. 2.* Reginald *in praxi fori pœnitent. lib. 31. n. 141. & 142.* Basil. Pont. *de Matrimon. lib. 7. c. 30. n. 7.* me citato *in hoc loco* Fontanel. *Cathal. decis. 12. n. 17. tom. 1.* Propterea cum pater & filius sint duæ personæ, si stipitem demas, id est patrem, à quo incipit computatio, pater & filius erunt in primo gradu, eo quod dempto stipite remaneat vna persona, & sic de similibus.

159 *Secunda* regula pro linea transuersa æquali. *Attento iure Canonico, quo gradu vnaquæque persona à communi differt stipite, eo etiam gradu ab altero distat consanguineo.* Colligitur hæc regula ex text. *in d. c. ad sedem, & in c. parentela,* cum multis *ibidem 35. q. 5.* explicans Couar. Sanch. Pichard. Bonac. & cæteri suprà *citatis locis.* Escob. *de ratiocin. comp. 23. n. 6. vers. secunda regula,* me citato *in hoc loco* Fontanell. *dict. decis. 12. n. 23.* Ex qua colliges fratres inter se differre in primo gradu, etenim cum à parte communi stipite in primo differant, eodem etiam necesse est inter se distare. Sic etiam eorundem fratrum filij in secundo differunt gradu, quia cum ab auo communi stipite eodem distent, etiam inter se in secundo differre debent, iuxta supradicta, & sic de cæteris philosophandum est. Nec obstat *c. vltim. vers. secundo gradu 35. q. 5.* quatenus Isidorus in eo asserit fratres in secundo differre gradu, qui tamen secundum nostram regulam primo continetur. Respondetur enim Isidorum ibi loquutum fuisse secundum computationem Iuris Ciuilis, qua inspecta verum est fratres secundo contineri gradu, secus tamen nostro Iure Canonico attento, vt expressus est text. *in d. c. ad sedem, ad medium,* ibi. *fratres, qui secundum sæculares leges dicuntur in secundo gradu, iuxta Canones numerantur in primo.*

160 *Tertia* regula est pro linea transuersa æquali. *In hac linea Iure etiam Canonico inspecto, quo gradu distat remotior à communi stipite, eo etiam differt ab alio consanguineo.* Traditur expressè hæc regula à Gregorio Nono *in cap. vltim. de consanguinit. & affinit.* eandem etiam includat Cælestinus Tertius *in c. quod dilectio, eodem tit.* Escobar *dict. comput. 23. n. 6. vers. secunda regula,* Basil. Pont. *dict. lib. 7. c. 30. num. 9.* nouissimè me citato *in hoc loco* Fontanell. *dict. decis. 12. num. 14.* Cuius autem regulæ sit exemplum in concurrentia, verbi gratia, patrui, & consobrini: differunt enim prædicti in linea transuersa inæquali, constatque quia à trunco diuersis in gradibus distant: vt igitur cognoscamus, quonam etiam gradu inter se differunt, obseruanda est persona consobrini, qui est remotior à trunco, id est, ab auo, & cum is differat ab eo in secundo gradu iuxta primam regulam, iam consequenter similiter resoluendum est etiam à patruo secundo distare gradu. Sic etiamsi vnius fratris filij concurrant cum nepotibus alterius fratris, computatio gradus facienda est à persona ipsorum nepotum, quia hi remotiores sunt à trunco, id est, ab eorum proauo, & cum ab eo in tertio distent gradu, consequenter eodem etiam inter se differre debent, vt est communis per Iura *ibi in dict. cap. vlt. & in dict. capit. quod dilectio,* prosequuntur Henriq. Sanch. ac alij supra citati.

Huiusmodi gradus computatio secundùm Ius Canonicum facienda est, & semper obseruanda, argum. text. *in cap. tuam,* cum similibus, *de ordine cognationum,* & eorum, quæ Valasc. *tom. 2. consult.*
159. n. 3. † Quod verò attinet ad susceptiones, & re- 161
liqua ciuilia, Iuris Cæsarei computatio est retinenda cùm illa nec de iure quoad hæc temporalia, nec de facto reprobata sit ab Alexandro II. *in d. c. ad Sedem,* vt aduertit Bellarm. *de controu. Christianæ fidei tom. 3. lib. 1. de Matrimonio, cap. 24. colum. 2. vers. neque enim,* Couarr. *vbi suprà n. 8.* Caser. *lib. 2. de sponsal. cap. 3. ad finem,* Rebuff. *in praxi super regulam Cancellariæ,* traditam ab Innocentio VIII. *circa dispensationes in gradibus prohibitis gloss. 2.*
Sanch. *d. disput. 50. num. 1.* † Declara tamen & li- 162
mita, ne procedat, quando consuetudine, aut communi loquendi vsu receptum sit, vel lex ipsa Ciuilis secus statuerit in suis ciuilibus, tunc enim computatio Iuris Canonici vtroque foro amplectenda erit, & ita procedit Ordinatio Regia Lusitanorum *lib. 3. tit. 21. §. 10. & lib. 5. tit. 17. §. 2. & tit. 124 § 9.* & in Regno Aragoniæ obseruari testatur. Portel. *ad Molin. verb. Iudex n. 51. cum seqq.* & in Regno Valentiæ Hieron. Leo *decis. 4. n. 9. & 30.* Si tamen scire cupias in quibus casibus sigillatim computatio sit facienda de Iure Canonico, in quibusve de Iure Ciuili, Consule Couarr. *d. § 6. n. 8.* Traquell. *de retract. lignag. §. 1 gloss. 9. n. 23. ad medium,* Viui *com. 2. commun. opinion. lib. 6. tit. 8. n. 75 pag. 29.* Contra *in memorab. verb. graduum,* Gregor. *l. 3. verb. heredar. tit. 6. part. 4.* Surd. *consil. 5. n. 20.* Escobar *de ratiocin. comput. 23 n. 2 & 3.* Sanch. *d. disp. 50. num. 8.* Steph. Gratian *discept. forens. cap. 77. num. 1. cum seqq.* Matta *de success. Legali p. 3. q. 2. art. 2. num. 21.* Vincent. de Anna *sing. 197.* Franc. Milanen *decis. 16. numero 40. lib. 1.* nouissimè Fontanell. *Cathalon. decis. 11. à princip. tom. 1.* Rippoll. *var. resolut. cap. 2. de recusat. omn. Iudic. n. 248.*

Olim Ecclesia connubium interdixerat vsque ad 163
septimum consanguinitatis gradum, vt constat ex *cap. ad sedem 35. quæst. 5. & ex cap. 2. & cap. nulli 35. quæst. 3.* cum similibus. Postmodum autem sub Innocentio III. *in Concilio Lateranen.* restricti sunt gradus

gradus consanguinitatis vsque ad quartum,& ha-
betur in cap. non debet, de consanguinit. quæ restrictio
intelligenda est, non solùm in linea collatera-
lium, seu transuersa, sed etiam in recta ascenden-
tium, & descendentium linea, ita vt quicunque
consanguinei vltra quartum gradum possint con-
iungi. Ita Sanch. d. lib. 7. disp. 51. n. 22. & disp. 53. n. 1.
Paul. Grysal. decis. Cathol. §. Matrimonium num. 11.
Borell. de præstantia Regis Cathol. cap. 16. n. 124. cum
seqq. vbi subdit in linea ascendentium, & descen-
dentium elapso quarto gradu Matrimonium con-
trahere licere.

164 Affinitas ex copula licita orta dirimit Matrimo-
nium vsque ad quartum gradum, sicut erat statu-
tum in cap. non debet. de consanguinit. & affinit. quia
per Concil. Trid. sess. 24. de reform. Matrim. capit. 4.
restricta non est, eum tantùm restringat affinitatem
ex fornicatione contractam, alia autem, quæ pro-
cedit ex copula licita, cùm sit omissa à noua dispo-
sitione Concil. in dict. cap. 4. Intelligitur secundùm
Ius antiquum in d. cap. non debet, argum. l. si verò,
§ de viro ff. soluto matrim. & l. commodissimè ff. de li-
beris, & posth. cum citatis in libello de princip. vtrius-
que res litt. C. n. 3. Quare ita tenent Nauarr. in man.
cap. 23. num. 45. Viuald. in candelabro aureo tit. de
Sacram. part. 1. vbi de Matrim. num. 295. Philiarch.
de officio Sacerd. tom. 1. part. 2. lib. 2. cap. 12. vers. con-
sanguinitatis. Lar. in l. si quis à liberis, in princip. nu-
mero 90. ff de liberis agnos. Emman. Sà in summ. verb.
Matrimonium tit. de impedim. Matrim. numero 13.
Perez l. 5. colum. 3. tit. 15. lib. 8. Ordin. Llam p. 3.
methodi Curatorum cap. 8. § 19. Tolet. in summ. lib. 7.
cap. 11. num. 4. Azeued l. 7. num. 9 tit. 20. lib. 8. nouæ
recop. Valent. part. 4. disput. 10. quæst. 5. puncto 3. vbi
de impedim. affinitatis, Fr. Emman. t. 1. sum. c. 228.
num. 4. Henriq. lib. 12. cap. 10. num. 1. litt. H. Rebell.
de oblig. Iustitia p. 2. lib. 3. q. 13. n. 6. Sanch. de Ma-
trim. lib. 7. disp. 67. num. 5. Gutier. eodem tract. cap. 99.
n. 14. Bonacin. eodem tract. q. 3. puncto 12. n. 6. San-
ctar. vari. q. 67. n. 2. Quod quidem impedimentum
affinitatis vsque ad quartum gradum oritur ex ma-
trimonio rato, non consummato, S. Cong. Conc. sub
die 17. Augusti 1617. Borell. de præstantia Regis Ca-
tholici c. 16. n. 109. Petr. de Pollo in æconomia Cano-
nica class. 3. c. 5. § 6.

165 Ex illicita vero copula attento hodierno Iure
Concilij Trident. dict. cap 4. oritur impedimentum
dirimens Matrimonium vsque ad secundum gra-
dum Henriq. d. cap. 10. §. 1. Sanch. d. disp. 67 num. 4.
Coninch de Sacrament. & censuris tom. 2. disput 32.
n. 36. Armend. in addit. ad recop. legum Nauarræ, lib. 4.
tit 15. de Matrim. n. 69. Reginald. in praxi fori pæ-
nit. lib. 31. n. 147. Basil. Pont. de impedim. Matrim.
c. 38 §. 1. vers. deinde Gutierr. d. c. 99. n. 12. Bonacina
d. puncto 12. num. 16. Sanctarell. vari. resolut. lib 1.
quæst. 57. à princip. Fernandez in examine Theologiæ
moralis p 3. c. 16 §. 2. sect. 11. à num 4. Borrel. d. c. 16.
n. 110. & 118. Etiam hodie per Concil. dicto loco
sublatum est impedimentum tertij gradus affinita-
tis ex fornicatione contractam, quo non obstante
matrimonium potest contrahi sine dispensatione
Apost. licèt huiusmodi affinitas contracta fuisset
ante confirmationem Conc. Trid. prout decisum re-
fert. Armend. in addit. ad recopil. legum Nauarræ
lib. 4. tit. 13. l. 1. de Matrimon. in declarat. num. 92. in
aliis verò gradibus, exceptis duobus, nec impedire
iam dudum declarauit Pius V. in suo Motu proprio
incip. Ad Romanum, prout referunt Sanch. d. dis-
put. 67. n. 4. Farin. in praxi crimin. p. 3. q. 149. n. 116.
Gutier. d. cap 99. n. 15. Affinitatem ex copula for-
nicaria inter infideles contrahi asserunt Ioan. Andr.
in cap. 1. num. 3. de controuers. infidel. vbi Butr. sub
num. 2. Cardin. n. 1. oppos. 1. dum inquiunt per Ba-
ptismum tolli peccatum adulterij, sed remanere
affinitatem ortam ex ea, in his terminis tenent Car-
din. Bellarm. de Sacram. Matrim. controu. 4 capit. 30.
vers. denique affinitas, Anton. Ricciul. de Iure perso-
narum extra gremium Eccl. existen. lib. 2. c. 5. à n. 6.

Contra Nauarr. cons. 7. de sponsal. in antiq. aliàs
cons. 12. num. 2. & 3. de consanguinit. & affinit. in no-
uis, & Sanch. de Matrimon. lib. 7. disput. 63. n. 9. ex-
stimantes affinitatem ortam ex copula fornicaria
non esse naturalem, ac proinde tempore infidelita-
tis non oriri.

Vnde infidelem cognoscentem fornicariè mu-
lierem, ad Fidem conuersum non posse ducere in
vxorem consanguineam dictæ mulieris, contra San-
chez d. disput. 65. n. 10. vers. ac clarius est, concludunt
Vega in summ. tom. 2. c. 34 casu 129. Anton. Ricciol.
d. cap. 5. num 14. vbi num. 15. asserit quòd si fidelis
rem habeat cum infideli fœmina, & illa habeat so-
rorem infidelem, affinitatem eum illa sorore infide-
li contrahit quam ad fidem conuersam ducere ne-
quit, quamuis sit nata longè postquam primam so-
rorem cognouit.

Computantur autem gradus affinitatis hac ra- 166
tione. Qui copulantur non censentur esse affines,
sed quasi sit pes, & truncus, vnde sumitur initium
affinitatis. Eius non alij sunt gradus, quàm con-
sanguinitatis; & ita quo gradu quis distat in con-
sanguinitate à viro, eodem gradu affinitatis distat
ab eius vxore. Ita Basil. Pont. d. §. 1. vers. compu-
tantur, me citato in hoc loco Fontanell. d. decis. 12.
num. 27.

Vt vtraque contrahatur affinitas, requiritur ea 167
copula, quæ sit sufficiens ad generationem, vel qua
efficiatur sanguinis commixtio, seu qua vir, & fœ-
mina vna caro efficiantur, c. fraternitatis 35. quæst. 1.
Ita Emman. Sà de imped. Matrimonij num. 13. Hen-
riq. dict. cap. 10. §. 1. Sanch. dict. lib. 7. disput. 64. n. 11.
Reginald. lib 31. n. 146. Coninch. d. disp 31. dub. 4.
num. 46. Gutier. de Matrimon, cap. 87. num. 15. † Et 168
parum refert ad affinitatem contrahendam quòd
fœmina seminet, vel non, cùm eius semen ad gene-
rationem necessarium non sit, Sanch. dict. lib. 7.
disp. 64. num 1. Gutier. cap. 54. num. 25. Bonacina d.
puncto 12. num. 12. † Etiamsi copula sit cum fœmina 169
inuita, & coacta, cap. ad discretionem, de eo qui cogno-
uit, vel ignorante, dormiente, ebria, insana, quia ea
copula satis est ad generationem. Viuald. in cande-
labro aureo part. 1. tit. de matrimon. n. 200. & 201.
Gaet in reper. cap. ad limina 30. q. 1. §. 4. quæst. 211.
n. 202. Azeued d. lib. 7. n. 13. tit. 20 lib. 8. nouæ recopil.
Matiens in rub. tit. 1. gloss. 1. n. 173. lib. 3. nouæ recop.
Sanch. d. lib. 7. disput. 64. num. 17. Valer. Reginald.
d. lib. 31. num. 14. Basil. Pont. de impediment. matrim.
c. 38. §. 1. † Vnde si semen alicuius viri ope dæ- 170
monis deferatur in vterum fœmineum, non contra-
hitur affinitas, quia illi non sunt facti vna caro, nec
sibi adhæserunt, & aliàs innumeros scrupulos inij-
ceret ea opinio dubitantibus hominibus, an ab illis
dormientibus effusum semen raptum à dæmone,
aliò delatum esset quamuis contrarium teneant
plures citati per Sanch. lib. 2. disp. 21. n. 2. & Bonac.
d. puncto 12. n. 13.

Nec etiam contrahitur si casu ad se traheret vte- 171
rus fœmineus semen viri cum ea ludentis, Basil.
Ponci. de impedim. matrim. c. 38. in princip. † Requi- 172
ritur præterea, vt in ea copula sit effusio veri se-
minis, qua ratione ex copula eunuchorum vtroque
testiculo

testiculo carentium non oritur affinitas vlla, nec ex
copula non consummata aliorum, si ante semina-
tionem separentur, Sanch. d. dist. 64 num. 11. Bonac.
173 dict. puncto 12. num. 14. † Nec denique ex copula
sodomitica oritur aliqua affinitas, vt per Bonacos.
crimin. part. 2. verb affinitas fol. 3. verso, Viui. tom. 1.
comm. opin. lib. 2. tit. 26. n. 24. vers. nec ipsa affinitas,
pag. 348. Cened. ad Decretal. collect. 35. num. 1. in fine,
Azeued. lib. 7. n. 20. tit. 20. lib. 8. noua recop. Sanch. d.
disp. 64 n. 15. Fario. dict. q. 148. n. 54. Valer. Regiuald.
d. lib. 31. num. 146.
174 Impedimentum publicæ honestatis, quod oritur
ex Matrimonio nondum consummato, ad eosdem
gradus extenditur, ad quos consanguinitas, vel affi-
nitas, scilicet, vsque ad quartum gradum; nam limi-
tatio per Concil. Trident. facta *sess. 24. de reformat.
matrim. c. 3. de impedimento publicæ honestatis*, intel-
ligitur tantùm de honestate orta ex sponsalibus, vt
declarauit Pius V. *in quodam Breui, de quo infrà*. Ita
Petr. de Ledesma *de Matrim. quæst. 55. art. 1. prope
finem*, Fr. Emman. *in sum. p. 1. c. 234.* Henriq. *lib. 12.
cap. 10 n. 2.* Valentia *tom 4. disp. 10. quæst. 5. puncto 3.
§. honestas*, Sanch. *dict. lib 7. disp. 68. num. 10 cum se-
quentibus*, Bonacina *de Matrim. quæst. 3. puncto 11.
num. 16.* Basil. Pont. *de impediment. Matrimonij c. 18.
§. 1.* Benedict. Ægid. *in tract. de priuileg honestatis
art. 17. num. 2.* Gasp. Hurtado *de matrim. disput. 21.
diffic. 2. num. 8.* Basil. Ponc. *de matrim. lib. 7. cap. 36.*
175 † Ex matrimonio enim per verba de præsenti co-
pula non sequuta, non oritur affinitas, remanet ta-
men impedimentum hoc vlterioris gradus; & ita
decisum referunt Francisc. Leo *in thesauro fori Ec-
cles. part. 2. c. 9. num. 92.* Piasec. *in praxi noua Episc.
part. 2. c. 4. num. 34.* Armendar *in addit. ad recopil. le-
gum Nauarræ lib. 4. tit. 5. l. 1. de matrim. in declarat.
num. 89.* Rebell. *dict. part. 2. lib. 4. in appendice n. 106.*
176 Gutier. *de Matrimon c. 103. numer. 24.* † Sed quan-
do impedimentum publicæ honestatis simul con-
currit cum impedimento affinitatis in dispensatio-
ne (quam Solus Summus Pontif. præstare potest)
vtrumque impedimentum explicitè, vel saltem im-
plicitè in petitione explicandum est, Couar. *de spons.
part. 2. cap. 6. §. 7.* Henriq. *d. cap. 10. num. 3.* Bonacin.
d. puncto 12. num. 22.
177 Vt autem ex publica honestas oriatur ex matri-
monio nondum consummato, saltem requiritur ne
sit inualidum defectu consensus, veluti si metus suf-
ficiens interuenisset, vel error personæ, &c. nam ex
matrimonio rato, alio capite inualido, consurgit
hoc impedimentum, cùm non sit recedendum à Iu-
re antiquo hoc disponente *in cap. sponsam, de sponsal.*
dum Iure nouo non est aliter decretum, vt patet ex
dict. Breui Pij V. Ita Sanch. *d. lib. 7. disp. 70 n. 5.* Va-
lent, *d. § honestas*, latè Benedict Ægid. *d. art. 17. n. 3.*
Rebello *d. part. 2. lib 3 quæst. 14. n. 2. & lib. 4 sect. 5. in
declaration. Cardin. n. 101.* Henriq. *lib. 12. c. 10. n. 2.*
178 Bonacina *d. punct. 11. n. 11.* vbi *num. 12.* resoluit † ex
matrimonio rato amentium, vel puerorum non
consurgere impedimentum hoc publicæ honesta-
179 tis. † Nec obstat text. *in c. iuuenis, de sponsalib.* dum
probat ex Matrimonio ante septennium oriri hoc
impedimentum: quia respondetur procedere ex eo,
quia iam erant proximi septennio, cùm tentauit vir
eam cognoscere, licèt implere non potuerit, vt text.
ille tenet, vnde præsumit malitiam sufficientem ad
consensum.
180 Ex matrimonio autem celebrato sub conditione
de futuro, non oritur impedimentum hoc ante-
181 quam adimpleatur conditio, quia † contractus non
obligat ante conditionis euentum, ea verò adim-

pleta statim inducitur impedimentum absque no-
uo consensu. Ita Henriq. *d. cap. 10. n. 2.* Gutier. *dict.
c. 103. num. 26.* Sanch. *d. disp. 70. num. 21.* Bonacina
d. puncto 11. num. 16. vbi *num. 18.* contra Sanch. *dict.
disp. 70. num. 13.* asserit huiusmodi impedimentum
oriri ex matrimonio contracto sine Parocho & te-
stibus, cum hoc Matrimonium non videatur inua-
lidum defectu consensus, sed defectu solemnitatis
ab Ecclesia præscriptæ: quod ego non approbo, cum
hæc nullitas prouenient ex defectu Parochi, & te-
stium sit irremissibilis, nulloque alio modo possit
suppleri, nec contrahentium consensu validari, &
ita decisum fuisse post hæc scripta inueni apud Ar-
mend. *dicto loco n. 87.*

Ex sponsalibus etiam validis, & certis iure Eccle- 182
siastico oritur huiusmodi impedimentum in primo
gradu, vt patet ex Concil. Trident. *dict. cap. 3.* vbi
hoc impedimentum in sponsalibus restrictum est
ad primum gradum: & ita declarauit Pius V. *in suo
Motu proprio*, qui incipit, *Ad Romanum spectat,
edito de anno 1568.* in hæc verba. *Authoritate Apo-
stolica, tenore præsentium declaramus, & definimus De-
cretum Conc. huiusmodi omnino intelligendum esse, &
procedere in sponsalibus de futuro duntaxat, non au-
tem in Matrimonio sic, vt profertur, contracto. sed in
eo durare adhuc impedimentum omnibus illis casibus,
& gradibus, & quibus de Iure veteri ante prædictum
Concil. decretum introductum erat*; refertunt Nauarr.
in man. c. 22. num. 56. Henriquez *dict. l. 10. § 2.* Va-
lent. *part. 4. disp. 10. quæst 6. puncto 5.* Sanch. *d. lib. 7.
disput. 7 num. 5.* Rebell. *d. lib. 4. in appendice num 98.*
Reginaldus *dict. lib. 31. num. 120.* Coninch *dict.
disputat. 52. dub. 5. num. 70. concl. 3.* Benedict. Ægid.
dict. art. 17. n. 2. in fine, Sanctarel. *var. lib. 1. quæst. 56.
num. 4.*

Ex quibus *primò* infertur, impedimentum hoc 183
publicæ honestatis non induci, quando aliquis fictè
consentit, quia Concil. Trident. *citato loco* decernit
ex sponsalibus quacunque ratione inualidis non
oriri impedimentum publicæ honestatis, sed in hoc
casu sponsalia sunt inualida, cùm ad sui valorem
postulent interiorem consensum; ergo non induci-
tur impedimentum publicæ honestatis, quando
aliquis fictè consensit. Ita Petr. de Ledesm. *quæst. 51.
art. 4. vers. nihilominus*, Nauarr. *in manual. c. 22. n. 57.*
Bonacin. *d. punct. 11. n. 5.* Hurtad. *d. disp. 21. diffic. 1.
num. 3.*

Secundò infertur ex sponsalibus, aut Matrimoniis 184
metu, aut errore personæ, vel deliberatè, aut à desti-
tuto sufficienti ratione contractis, ideoque inualidis,
nedum nasci impedimentum, sicut nec nascitur ex
sponsalibus cum incerta contractis: quia deficit le-
gitimus consensus, qui debet in certam personam
ferri. Ita Rebel. *d. q. 14. n. 5.* Coninch. *d. disp. 32. n. 61.*
Regin. *d. lib. 31. n. 127.* Gutier. *d. c. 103. n. 18.*

Tertiò infertur ex sponsalibus conditionalis ante 185
aduentum conditionis non oriri huiusmodi publi-
cæ honestatis impedimentum; ob defectum con-
sensus, qui suspenditur vsque ad illius euentum. Ita
Sanch. *lib. 7. disp. 69. n. 3. & 21.* Petr. de Ledesm.
d. cap. 15. concl. 9. dub. 2. in fine, Regin. *lib. 31. n. 129.*
Coninch. *d. disp. 62. num. 61.* Gutier. *d. c. 103. n. 19.
& 20.* Bonacina *d. punct. 11. n. 5.* vbi *num. 6.* resoluit
infidelem, qui tempore infidelitatis contraxit spon-
salia cum Berta, posse validè matrimonium inire
cum eius matre, vel sorore non solùm ante Baptis-
mum sed etiam post illud susceptum; quia huius-
modi impedimentum non est inductum iure natu-
ræ, vel diuino; sed iure Ecclesiastico, cui non sunt
subiecti infideles.

186 *Quartò* infertur ex sponsalibus contractis à parentibus nomine filiorum sine eorum consensu non oriri publicæ honestatis impedimentum. Ita Sanch. *lib.7.disp.68.n.18.& 19.* Reginald. *d.lib.31.n.129. vers.aduerte* vbi secus resoluendum putat, si iidem filij consenserint siue expressè, siue tacitè, veluti si parentes fuerint, nec cum iam essent doli capaces contradixerint, de quo etiam Petr. de Ledesma *d. cap.16.concl.3.dub.2.*

187 *Quintò* infertur ex omnibus sponsalibus quacunque ratione irritis, quamdiu ipsa publica sunt, & nullitas occulta; oriri publicæ honestatis impedimentum. Ita Nauarr. *in man.cap.22.n.57.* Coninch. *disput.32.num.69.* Reginald. *d.lib.31.num.127.* vbi *num.70.* resoluit matrimonium clandestinum cum habeat rationem sponsaliorum inducere eodem modo impedimentum, atque alia sponsalia.

188 *Sextò* infertur impedimentum publicæ honestatis contractum ex sponsalibus validis, & certis non cessare, quando sponsalia dissoluuntur mutuo contrahentium consensu, quia impedimenta matrimonij non dependent à voluntate contrahentium, sed ab Ecclesia, quæ constituit, vt impedimentum publicæ honestatis consurgat ex sponsalibus validis, sponsalia autem non ob id fuerunt inualida, eo quòd postea dissoluantur. Ita Sanch. *lib.7.disp.68 num.21.* Bonacina *d.puncto 11.num.7.* Sed contrarium meliùs tenent Sà *num.12.*& Gutier *n.11.citatis locis,* Hurtado *d.disp.21.diffi..num.5.*Rebell.*part.2. de obligat iustic. lib.3. quæst.14. num.2.& in declarat.* Cardin *sect.5 n.99.* Armendar. *d.loco num.86.& 72.* quorum duo vltimi referunt decisum sponsalia per verba de futuro contracta posse quandoque ante contractum matrimonium per verba de præsenti, mutuo contrahentium consensu dissolui, atque vbi sic dissoluta fuerint, nullum hodie inducere impedimentum.

Cognatio spiritualis inter quos contrahatur, atque impedimentum sit ad Matrimoinum contrahendum dixi suprà *alleg.30.n.53.& 54.& à n.32.* latè de hac materia.

189 Cognatio legalis procedens, siue ex adoptione perfecta, quæ dicitur arrogatio, siue ex imperfecta, quæ communi nomine appellatur adoptio, quamuis in multis differant, semper impedit, & dirimit Matrimonium, videlicet, inter adoptantem, & adoptatum, & descendentes adoptati vsque ad quartum gradum, & hæc cognatio inter has personas semper impedit, etiamsi adoptio dissoluta fuerit, *cap.diligere 30.quæst.3.* Deinde inter vxorum adoptantis, & adoptatum, & inter vxorem adoptati, & adoptantem, & perpetuò durat sicut prima, etiamsi adoptio sublata sit, *l.adoptiuus, ff. de ritu nupt.* Denique inter filios, seu filias adoptantis, & adoptatum; seu adoptatam, & durat quamdiu filij, vel filiæ adoptantis existunt sub illius potestate, *c.1. de cognat. legali, cap per adoptionem 30. quæst 3.* quæ omnia latissimè declarant Couarr. *de sponsal.part.2. cap 6 §.5.* Henriq. *in sum.lib.12.cap.12.* Cened. *ad Decretum collect.38.num.5.* Sanch. *de Matrim.lib.7. disp.63.* Gutierr *eodem tract.c.102.* Valer.Reginald. *in praxi fori pœnit lib.31.n.158. cum sequentib.* Basil. Pont. *de impedimentis Matrim. cap.25.* Bonacina *de magno Matrimonij Sacramento q.3 punct.5.§.3.* apud quos videbis quicquid in materia desiderari potest, quod recensere non est instituti nostri, cùm ex dictis possis colligere quinam Matrimonium contrahere dicantur in gradibus prohibitis, vt sub reseruatione præsentis casus contineantur.

ALLEGATIO LII.

A casibus Episcopo reseruatis qui possint absoluere?

SVMMARIVM.

1 *Absoluere potest à casibus reseruatis, qui eos reseruauit.*

Episcopi in casus reseruatos à seipsis incidere non possunt, & cur ibid.

2 *Capitulum Sede vacante succedit in omnibus, quæ sunt iurisdictionis Episcopalis, nisi in casibus iure expresso vetitis.*

Episcopus si absit in longinquis partibus, Capitulum administrare debet, si vicarius mori contingat, vel per potentiam Regiam à regno eyciatur, ibid.

3 *Capitulum Sede vacante potest confessarium instituere, qui absoluat à casibus reseruatis.*

4 *Episcopus potest vices suas delegare absoluendi à casibus reseruatis.*

5 *Casus omnes sibi reseruatos concedens, non videtur concedere facultatem absoluendi a censuris.*

6 *Episcopus concedens alicui omnem suam auctoritatem ad audiendas Confessiones, non videtur ideo concedere casus sibi reseruatos.*

7 *Absoluendi concessa generalis facultas à Summo Pont. ab omnibus censuris, siue ab omnibus excommunicationibus sibi reseruatis, an comprehendat casus, & excommunicationes, quas Episcopi in specie sibi reseruarunt, ostenditur.*

8 *Priuilegia omnia, etiam Mare magnum, Confessarijs Regularibus olim concessa absoluendi a casibus Episcopo reseruatis, sunt reuocata*

9 *Absoluendi concessa facultas à casibus reseruatis simpliciter extenditur ad præterita, & futura.*

10 *Licentia concessa alicui ab Episcopo absoluendi à casibus reseruatis extenditur ad eos, quos ipse reseruauit.*

11 *Delegatus ab Episcopo ad absoluendum pœnitentes a casu particulari reseruato, prædictum casum alteri delegare non poterit.*

12 *Absolutio quomodo sit impertienda super casu reseruato quando fit confessio ei, qui facultatem non habet absoluendi ab illo, ostenditur.*

13 *Confessarij delegati ad absoluendum à reseruatis quomodo se habere debeant, ostenditur, & n.14.*

14 *Parochus habens facultatem absoluendi à casibus reseruatis Episcopo suo, potest absoluere pœnitentem alterius Episcopatus habentem peccata reseruata suo Episcopo domicilij, vel originis in cuius diœcesi peccauit.*

15 *Vagabundus potest absolui à commissis alibi, etiamsi in loco patratorum criminum essent reseruata si hîc non sunt reseruata.*

16 *Pœnitentiarius electus vigore Concilij non habet auctoritatem absoluendi à casibus Episcopo reseruatis.*

17 *Mendicantes Ordines an possint virtute suorum priuilegiorum absoluere a casibus reseruatis Episcopo. ibid.*

18 *Regularium Superiores quorum casuum absolutionem sibi reseruare possunt.*

A Casibvs reseruatis potest absoluere, qui eos sibi reseruauit, eius enim est soluere, cuius est ligare, *l.3 ff de re iudic.c. verbum, de pœn.dist.1.* vbi diffinitum est, par, & æquale ius esse soluendi, & ligandi, ille etiam qui

qui potuit excommunicare, potest absoluere, vt tradit gloss. *verb. inferior in c. inferior. 21. dist.* probant text. *in c. prudentiam §. sexta, de officio deleg.* & *in cap. ad reprimendam, de officio Ordin.* & non solùm potest absoluere à censuris latis à se, sed etiam à suis prædecessoribus, Mart. Alter. *de censur. tom. 1. disp. 2. de absolut. ab excommun. lib. 4. cap. 2.* Bonacin. *eodem tract. disp. 1. q. 3. puncto 2. num. 1.* Sic etiam successor illius, qui casus sibi reseruauit, potest ab eis absoluere, Prasec. *in praxi noua Episcopal part. 2. cap. 1. n. 16.* Coriolan. *de casibus reseru. p. 1. sect. 1. art. 7.* Ex quibus omnibus fit consequens à casibus reseruatis absoluere posse omnes illos, qui peccata reseruarunt, vel qui in iurisdictione fori Sacramentalis eis fuerint Superiores, aut quibus ipsi specialiter concesserint. Probatur, certum in hac materia est reseruationem in eo consistere quòd Ecclesia, vel Superior aufert iurisdictionem Sacerdotibus inferioribus, eamque sibi retinet, ergo idem Superior poterit absoluere, vel is, qui Superior fuerit eodem, aut cui ipse concesserit, consequentia bene infertur: nam si alij non possunt, quia reseruans iurisdictionem sibi retinuit, bene sequitur in reseruante iurisdictionem non deficere, quemadmodum neque in superiore eiusdem, iuxta reg. text. *in l. iudicium soluitur, ff. de iudic. c. cum inferior, de maior. & obed.* cum similibus, atque etiam neque in eo, cui concesserit, iuxta *reg. l. 1. §. qui mandatum, ff. de officio eius,* iuncta *reg. Qui per alium facit, de regulis iuris lib. 6.* cum vulgaribus, & in terminis resoluit alijs adductis Henriq. *lib. 6. c. 14. §. 9.* Suar. *tom. 4. disp. 30. sect. 1. à princip.* notantes superiorem reseruantis intelligi non respectu maioris iurisdictionis in foro exteriori, vt est Archiepiscopus respectu Episcopi, sed respectu fori Sacramentalis, qualis est Pontifex respectu Episcoporum, & Generalis respectu Prouincialis, & Prouincialis respectu inferiorum Prælatorum, refert Fagundez *in quinque Ecclesiæ præcept. p. 2. lib. 8. c. 8. n. 2. & 3.* Vtrùm autem possit Episcopus nominatim excommunicatus non toleratus, suspensus, irregularis, aut interdictus validè aliquem absoluere à reseruatis, aut dare licentiam alteri Sacerdoti, vt illum absoluat? In quo dubio negatiua opinio verior est, ex eo, quia huiusmodi absolutio, & delegatio est actus proprius iurisdictionis, sicut actus proprius illius est absoluere ab ipsi reseruatis, vnde sicut ipse non potest absoluere per se, sic nec etiam delegare, ac committere alteri Sacerdoti hanc absolutionem. Ita docent expressè Henriq. *lib. 3. de Confirmat. c. 13. §. 3.* Sanch. *lib. 3. de Matrim. disp. 21. n. 7.* quos refert, & sequitur Fagundez *d. lib. 8. c. 8. num. 4.* Contra Palud. Syluest. Tabien. Nauar. & Fr. Emman. contrarium tenentes. Illud est magna consideratione dignum Episcopos in casus reseruatos à se ipsis incidere non posse, quia secum iurisdictionem exercere non possunt, Alzed. *de præcellent. Episcop. dignitat. part. 1. capit. 5. numero 125. in princip.*

2 Capitulum Sede vacante cùm succedat in omnibus quæ sunt iurisdictionis Episcopalis, nisi in casibus iure expresso vetitis, vt probat text. *in c. 5. ne sede vacante,* & resoluunt Flamin. *de resignat. lib. 7. quæst. 23. à n. 26.* Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 3. c. 27.*
3 *quæst. 6.* poterit † Confessarium instituere, qui absoluat à casibus Episcopo reseruatis, ex eodem Azor. *d. c. 57. quæst. 16.* Vgolin. *de potest. Episcopi cap. 36.* Sedes vacans non tantùm per obitum Episcopi, sed etiam si longo tempore absens est à diœcesi, nec patet aditus ad eum, vt si detineatur vinctus apud infideles, ex *c. si Episcopus, de suppl. negligent. Prælat. lib. 6.* hoc enim casu non Archiepiscopus, sed Capitulum, ac si Sedes per mortem vacaret, in spiritualibus, & temporalibus ministrare debet; ita Mart. Alter. *d. c. 2. vers. neque.* Hinc si Episcopus absit in longinquis partibus, Capitulum administrare debet, si Vicarius mori contingat, vel per potentiam Regiam è Regno eiciatur, ad not. per Bobadil. *in sua politica lib. 2. c. 18. à n. 60.* Cened. *canon. q. lib. 1. q. 45. n. 24.* Ioseph. Sesse *de inhibit. cap. 8. §. 3. num. 98.* Salgado *de Regia protect. p. 1. c. 2. num. 273. cum seq.* quos nouissime refert, & sequitur D. Francisc. de Amaya *ad l. 60. n. 40. C. de decurionib. lib. 10.* vbi *num. 41.* subdit quòd vera vacatio est per mortem, altera per longam absentiam, quia tunc Prælatus non potest administrare, & reputatur tanquam mortuus, & consequenter debebit Capitulum Vicarium constituere.

Potest Episcopus, vel alius quicunque facultatem habens reseruandi sibi casus, vices suas expressè delegare ad absoluendum à prædictis casibus sibi reseruatis, vt firmat Vgolin. *d. cap. 36. §. 1.* virtute huius delegationis, & mandati poterit delegatus ab eis absoluere, dummodo ante absolutionem non moriatur; delegatio enim morte delegantis extinguitur, *l. & quia, ff. de iurisdict. omn. iud.* Quinimò addo maximè expedire si Episcopi in solem- 4
nioribus, & præcipuis anni festiuitatibus in diœcesi, præsertim in locis à Cathedrali Sede remotis, Pœnitentiarios plures instituant, quibus etiam liceat facultatem à reseruatis casibus absoluendi alijs Confessariis impertiri, ex *S. Congreg. Cardinalium* tradunt Prasec. *in praxi Episcop. part. 1. cap. 1.* Megal. *part. 1. instit. Confess. lib. 1. c. 13. num. 24.* Homobon de Bonis *de humana vita statibus, part. 1. cap. 10. vers. primo.* secus vero si per modum licentiæ alicui fuerit concessa à prædictis casibus absolutio, vt per text. *in c. si gratiosè, de rescript. lib. 6.* resoluunt Vgolin. *dict. cap. 36. §. 2.* & post Suar. Posseuin. *de officio Curati cap. 7. num. 11. vers. quæres forte.* Quapropter videndum est an casus omnes sibi sint delegati, an verò aliqui tantum, an per mandatum, vel licentiam, aut qualibet verborum forma, ne fines mandati excedens, actum nullum reddat, seséque æternis supplicijs dedat, argum. *l. diligenter, ff. mandati,* resoluit Læli. Zech. *de casibus Episcopo reseru. in princ. obseru. 1.* Et hac de re nonnulla aduertit Fr. Alphons. de Madrigal. *in tract. de Episcopis sub tit. de considerat. Episcopor. circa concedendos suos casus reseruatos pag. 18.* vbi inter alia dicit quod quando ab Episcopo petit facultatem ipse pœnitens, vt possit à quolibet Confessore absolui à peccatis illi reseruatis, Episcopus tenetur ad sigillum Confessionis, sicut Confessor taliter vt nullo modo personã pœnitentis procedat, neque peccatũ per quod inuestigari possit; & poterit iurare se nihil scire sicut Confessor, intelligendo vt possit illud reuelare. Deinde admonet quod quando Confessor ex parte alicuius pœnitentis petit facultatem ab Episcopo absoluendi à peccatis sibi reseruatis, non tenetur declarare Episcopo pœnitentiam, aliàs male faciet, & peccabit: sed solum tenetur ab ipso Episcopo obtinere facultatem absoluendi in communi quemcunque pœnitentem à peccato ipsi reseruato. Quod si fortè fortuna Confessor declaret Episcopo pœnitentem, vel si pœnitens ex tali petitione facta Episcopo, veniat ei in cognitionem, tenetur Episcopus illum habere sub sigillo Confessionis; & tandem remedium affert eo casu, quo Episcopus nolit concedere facultatem absoluendi à suis casibus reseruatis.

Episcopus concedens omnes suos casus sibi re- 5
seruatos,

seruatos, non videtur concedere facultatem absoluendi à censuris, cùm sint diuersa peccata, siue casus, quoniam à diuersis non fit illatio. *l. Papinianus*
6 *exuli, ff. de minoribus.* Nam † cùm Episcopus soleat aliquando reseruare casus cum censuris, aliquando sine illis, oportet, vt vtrumque concedat, nec etiam concedendo quod possint absoluere à casibus, & censuris, côcedit absolutionem, vel dispensationem votorum, aut irregularitatum, eadem ratione, quia facultates istæ non possunt extendi. Ita docent Nauar. *in man. cap. 27. num. 261.* Iacob. de Graff. *in aureis decis. lib. 1. cap. 13. num. 63.* Suar. *tom. 4. de Pœnit. disp. 30. sect. 1. num. 3. in fine,* quos refert, & sequitur Fagundez *d. lib. 8. cap. 8. num. 10.* vbi excipit, nisi quando ex circunstantiis, aut ex antecedentibus, & consequentibus aliud constiterit de intentione Episcopi. Hoc tamen solum procedit in Episcopis; nam in Summo Pont. cum nunquam peccata de facto, & in actu reseruentur absque censura concessa facultate ad absoluendum à casibus reseruatis, etiam censetur concessa ad absoluendum à censuris, & de facto nunquam vnum tollitur sine alio, sicut nunquam vnum sine alio ponitur. Ita docent Sà *verb. casus reseruatus n. 2.* Nauar. *in man. cap. 27. num. 261.* Iacob. de Graff. *d. cap. 13. num. 40.* Viuald. *in candelab. aureo,* vbi *de absolut. num. 8. & 56.* Suar. *tom. 4. disp. 29. sect. 1. num. 11.* Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 2. c. 8. num. 5.* quos refert, & sequitur Fagundez *d. c. 8. num. 11.* Nec si Episcopus concedat alicui omnem suam facultatem, & auctoritatem ad audiendas Confessiones, videtur ideo concedere casus sibi reseruatos, nisi de illis specialem fecerit mentionem, ea consideratione, quod reseruata non veniunt sub generali concessione, vt probat *c. 2. in princ. de Pœnit. lib. 6.* & obseruant Nauarr. *in man. cap. 27. num. 261.* Læli Zecchi. *d. tract. de casib. Episcopo reseru. in princ. obseruat. 1.* Gambar. *de casib. Papæ reseru. c. 2. n. 22.* Fagundez *d. lib. 8. c. 8. num. 7.* Iacob. de Graff. *in aureis decis. lib. 1. cap. 13. num. 65.* Suar. *d. sect. 1. n. 3.* Verùm si vnum casum expressisset reseruatum, & deinde generalem clausulam adijciat, quod omnem suam potestatem concedit ex vi huius clausulæ præcedente expressione vnius casus, poterit absoluere à reseruatis non expressis, iuxta reg. text. *in cap. qui ad agendum, vers. sed si aliquis, de procurator. lib. 6.* cum similibus, de quibus Couar. *lib. 2. var. c. 5. n. 8.* quemadmodum etiamsi Episcopus concedat omnem suam potestatem, excepto vno casu reseruato, censebitur concedere omnes alios casus non exceptos, quia exceptio vnius format regulam contrariam in reliquis omnibus, iuxta reg. text *in l. nam quod liquido, § vlt. ff. de penu legata, cum simil.* de quibus latè Couar. *d. c. 5. n. 4. & 5.* ex quibus rationibus in nostris terminis has doctrinas tradunt Nauar. *d. c. 27. n. 261. vers. 11.* Fagundez *d. c. 8. n. 8.* Sà *verb. casus n. 1.* Suar. *d. sect. 1. n. 3.* notâtes etiam secundum communem vsum loquendi quando Episcopus concedit suos casus, videri intellexisse de omnibus sibi reseruatis.

7 Quæret aliquis, an concessa generali facultate à Summo Pont. absoluendi ab omnibus censuris, siue ab omnibus excommunicationibus sibi reseruatis, comprehendat casus, & excommunicationes, quas Episcopi in specie sibi reseruarunt? In qua quæst. Nauar. *in cap. ita quorundam not. 11. gloss. vlt. num. 55. de Iudæ.* Iacob. de Graff. *in aure. decis. lib. 4. capit. 15. num. 28.* Bonacin. *de censur. disp. 1. q. 3. punct. 1. n. 10.* Lauor. *de Iubil. part. 2. cap. 28. num. 15.* tenet Confessarium habentem potestatem absoluendi ab omnibus excommunicationibus iuris, & Bullæ Cœnæ Domini, non posse quem absoluere ab excommunicatione prædicta Episcoporum, nisi habeat etiam aliunde legitimam potestatem absoluendi ab eorum excommunicatione: hæc autem sententia in eo fundari potest, quia Papa huiusmodi concessione videtur velle concedere tantùm facultatem absoluendi ab excommunicationibus, quarum absolutiones pertinent ad Papam, & nullo pacto velle præiudicium aliquod inferre Episcopis, sicut cum Papa promulgat legem generalem, non vult derogare consuetudinibus particularibus, legitimis, & approbatis, nec statutis Episcoporum *cap. 1. de Constit. lib. 6.*

Verùm contrarium, imò Confessarium habentem generalem facultatem à Papa absoluendi ab omnibus excommunicationibus, & censuris reseruatis Sedi Apost. posse absoluere etiam à casibus in specie Episcopi reseruatis, non caret probabilitate: nam Papa habet super omnes Christianos iurisdictionem, *Extrauag. vnam Sanctam, de maiorit. & obed.* immediatam quoad omnia spiritualia, quam nemo potest ab illo tollere, vel diminuere. *cap. cuncta per mundum, cap. per principalem 9. q. 3.* Et quamuis potestas reseruandi aliquos casus conueniat Episcopis, vt patet ex Concil. Trident. *sess. 14. cap. 7.* non tamen inde colligitur conuenire illis iure diuino, vt non possit Papa ex iusta causa limitare, & coarctare, & de casibus ab illis reseruatis disponere, quia hæc reseruandi potestas non pertinet ad essentiam Ordinis Episcopalis, neque ad iurisdictionem necessariam ad absoluendum, sed ad iurisdictionem externam gubernationi Ecclesiasticæ accommodam, & Christiani populi disciplinam. Papa enim iure proprio, alij vero Episcopi non iure proprio, sed à Romano Pont. dependenti possunt casus reseruare, & tenet Gambar. *d. tract. de casibus reseru. cap. 1. num. 51.* Quo fundamento redarguens quendam contrariam opinionem tenentem, hanc etiam partem sequi videtur idem Nauarr. *in man. c. 27. num. 263.* Sed expressiùs eam sequuntur Suar. *de censur. tom. 5. disp. 7. sect. 5. n. 14.* Mart. Alter. *eod. tract. tom. 1. lib. 4. disp. 4. c. 2. dub. 2.* Cæs. Botton. *in obseru. circa Bullam Sixti V. vers. eos à quibusuis, pag. 251. in fine, & pag. 262.* Zerula *in praxi Episcop. p. 1. verb. absolutio § 6. & in praxi de Pœnit. c. 15. q. 19.* Ioan. à Cruce *de statu Relig. lib. 1. c. 6. dub. 15. concl. 4.* Hieron. Pharaon. *in suo prompt. tr. 1. sess. 18. casu 53.* Paul. Laym. *in summ. Theolog. moral. lib. 1. tract. 5. c. 7. n. 5.* Gauant. *in man. Episcop. verb. Censura n. 5.* Floron. *de casib. reseruat. p. 1. c. 2. § 4. n. 13. & § 2. num. 7.* Leone *de Iubil. p. 2. n. 34. & 38.* nouissimè me citato *in hoc loco* Boss. *de triplici Iubil. priuileg. sect. 3. casu 3. per tot.* Sed primam veriorem iudico, licèt hæc communior sit, & probabilis.

Vnde absolutio à casibus specialiter Episcopo 8
reseruatis penes ipsum, eiusque delegatos adeò annexa est post Concil. Trident. vt iam hodie sint reuocata omnia priuilegia Confessariis Regularibus olim concessa absoluendi ab eis, & quando id ita non esset, iam expressissimè nunc reuocata sunt per nouum Edictum, Decretum, ac Constitutionem, de qua suprà, vt tenet Fr. Ludouic. Miranda *in man. Prælat. tom. 1. q. 46. art. 4. conclus. vnic.* Torreblanca *in practicab. Iuris spirit. lib. 14. cap. 10. num. 25.* Ita vt Regulares etiam per priuilegium, quod Mare magnum vocatur, facultatem non habeant absoluendi Pœnitentes à casibus Episcopis reseruatis, referunt per *Sacram Congregationem* decisum Fr. Ludouic. Beja *responsorum casuum conscient. part. 2. casu 21. in fine. vers. nunc tamen, & part. 3. casu 3.*

in

in fine, vers. hoc tamen. Zerol. *in prax. Episcop. part.* 1. *verb. absolutio, §.* 5. *vers. dicet quis, & part.* 2. *eod. verb. §.* 1. *vers. respondendum secundò, & in praxi de Pœnit. cap.* 24. *quæst.* 9. Campan. *in diuersorio Iuris Canonici rubr.* 12. *cap.* 13. *num.* 63. Miranda *d. quæst.* 46. *art.* 2. *in fine.* Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarra lib.* 2. *tit.* 18. *lib.* 7. *de Religiosis, num.* 36. Nicol. Garcia *de benefic. part.* 5. *cap.* 2. *num.* 269. Fr. Emman. *quæst. Regular. tom.* 1. *quæst.* 61. *artic.* 13. Homoboo. de Bonis *de examine Ecclesiastico tr.* 5. *cap.* 2. *qu.* 10. Filliuc. *tom.* 2. *tract.* 15. *n.* 258. Boss. *d. sect.* 1. *casu* 3. *num.* 9.

9 Sacerdos, seu Confessarius, cui facultas fuit data absoluendi à casibus reseruatis simpliciter, potest absoluere à præteritis & futuris, iuxta reg. *l. de pretio, ff. de Public. in rem act.* Et etiam quando illi fuit concessa licentia pro aliqua tantùm persona, potest eam absoluere à reseruatis, quæ post licentiam habitam, etiam commisit pro prima tantùm vice. Secus verò si licentiam petiit, vt absolueret quempiam à casibus, in quos incidit, quia hoc casu à commissis solùm absoluet, non autem ab iis, quos deinceps commisit. Si verò licentia fuit petita à pœnitente, vt absolui posset à reseruatis, tunc à præteritis tantùm absolui poterit, nisi etiam expressè concedatur, vt possit absolui, etiamsi deinceps in huiusmodi peccata incideret. Ita Vgolin. *d. c.* 36. §. 5. Fr. Emm. *in Bull. Cruc. §.* 9. *n.* 93. *& num.* 109. Henriq. *in sum. lib.* 5. *c.* 15. §. 6. *lit. T.* Suar. *de Pœnit. disp.* 52. *sect.* 3. *n.* 7. Less. *de Iust. lib.* 6. *c.* 16. §. 3. *lit. N.* Zerola *de Iubila. lib.* 1. *c.* 16. *q.* 21. *& lib.* 2. *c.* 13. *quæst.* 3. *& cap.* 17. *quæst.* 5. Filliuc. *in quæstion. moral. tom.* 1. *tract.* 8. *c.* 6. *num.* 187. Sanch. *in præcepta Decal. lib.* 4. *c.* 53. *n.* 27. *& c.* 54. *n.* 9. Floron. *de casibus reseru. p.* 1. *cap.* 4. §. 3. *n.* 22. Ioann. Maldet. *de virtut. tract.* 10. *c.* 5. *dub.* 11. *in fine.* Basil. Pont. *de Matrim. lib.* 8. *c.* 10. *num.* 8. me citato *in hoc loco* Boss. *de triplici Iubilæi priuil. sect.* 1. *casu* 14. *per tot.*

10 Licentia concessa alicui ab Episcopo absoluendi à casibus reseruatis extenditur ad eos, quos ipse reseruauit, non verò intelligitur concessisse licentiam absoluendi etiam à casibus iure ipsi reseruatis, nisi speciatim facultatem concessisset Episcopus absoluendi etiam à censuris, & à casibus iure ipsi reseruatis. Ita Vgolin. *d. cap.* 36. §. 6. Vigore tamen facultatis concessæ Societati, cum clausula, *vt ingrediens in talem Societatem posset absolui ab omnibus casibus, etiam Sedi Apostolicæ reseruatis*, poterit tunc absolui pœnitens à quibuscunque reseruatis Episcopo, tam à iure, quàm ab homine, resoluit F. Ludouic. Beja *responsor. casuum conscientiæ, part.* 2. *casu* 21. *per totum.*

11 Huiusmodi ab Episcopo delegatus ad absoluendum pœnitentes à casu particulari reseruato, prædictum casum alteri delegare non poterit; iudex enim delegatus delegandi potestatem non habet, *l. à iudice, C. de iudic.* nisi Ordinarius speciatim subdelegandi facultatem concesserit, vel quis ad vniuersitatem delegatus esset; qui enim delegatur ad vniuersitatem, Ordinarius quasi est, vt dicit gloss. *verb. delegatus, in cap. cum causa, de appellat.* Ita Aloys. Ricc. *in praxi aurea resolut.* 179. Nauarr. *consil.* 22. *de Pœni.* Vgolin. *d. c.* 36. §. 7. vbi etiam resoluit, quòd vbi quis subdelegandi potestatem habet, non potest subdelegare facultatem alicui, qui ipsum subdelegantem à reseruatis absoluat.

12 Absolutio quomodo sit impertienda super casu reseruato, quando fit concessio ei, qui facultatem non habet absoluendi ab illo, variis modis docent Iacob. de Graffiis *in aureis decis. part.* 1. *lib.* 1. *c.* 13. *num.* 70. Læli. Zech. *de casibus Episcopo reseruatis, in princ. obseruat.* 4. Gambar. *dict. c.* 2. *num.* 38. Piasec. *in praxi Episcop. part.* 2. *cap.* 1. *num.* 18. Ioann. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verbo Pœnitentia different.* 10. & omissis, quæ super hunc art. diffusè tradunt, semper consulerem, vt fiat quod tradit Nauarr. *in man. cap* 26. *num.* 6. in hæc formalia verba. *Octauò quod pœnitentem habentem peccatum reseruatum non debet absoluere ab eo sine priuilegio, Bulla, vel alia licentia eius, qui illa potest dare: sed debet absoluere à quibus potest, & pro absolutione reseruati mittere ad eum, cui reseruatum est, cui solum reseruatum confiteatur, vt ab illo absoluatur, aut absoluendus ad priorem Confessarium remittatur. Quare, vt cuidam doctissimo respondi, non debet dicere absolutè, Absoluo te ab omnibus peccatis mihi confessis, sed cum limitatione, exceptis tali, & tali; posset item penitus per se, vel per alium, ante, vel post suam Confessionem impetrare facultatem secretam, verbo, aut scripto ab eo, cui reseruatum est, absoluendi à proprio Confessario: sed quia hic modus periculosus est, eo quòd peccatum extra Confessionem detegitur, tutius esset, vt Confessarius per se, vel alium impetraret sibi facultatem absoluendi ab illo peccato, ei reseruato. Superior autem, cui est reseruatum peccatum, non potest absoluere ab illo, antequam ipsi, vel alteri omnia fuerit confessus.* Hæc Nauarr. *d. loco.*

Sed pro clariori multorum casuum decisione, qui euenire possunt, aliqua obseruanda duxi, & in primis quòd si pœnitens habens peccata reseruata adeat primò Superiorem, & Superior audiat in Confessione omnia peccata tam reseruata, quàm non reseruata, ab omnibus simul tenetur absoluere pœnitentem, & si intendat absoluere à reseruatis tantùm, & non ab aliis, peccabit quidem mortaliter, valebit tamen Sacramentum, & gratiam conferet, & velit nolit omnia simul peccata tam reseruata, quàm non reseruata absoluit: ex graui tamen, & vrgenti causa licitè poterit Superior audire tantùm reseruata, & pro aliis non reseruatis remittere pœnitentem ad alium Confessarium, dummodo ipsa non reseruata in Confessione non audiat. Ita docent Nauarr. *in cap. consideret, § causis num.* 12. 18. *&* 19. *de Pœnit. dist.* 5. Tolet. *lib.* 3 *summ. cap* 8 *n.* 3. Henriq. *lib.* 2. *de Pœnit c.* 12. §. 4. Suar. *tom.* 4. *disp.* 31. *sect.* 1. *num.* 3. quos refert, & sequitur Fagundez *in quinque Ecclesiæ præcepta part* 2. *lib.* 8. *cap.* 3. *à num.* 2. vbi *num.* 7. cum Suar. *d. sect* 1. *num.* 10. contra Henriq. & plures alios affirmat in eo casu, in quo pœnitens ritè & rectè Sacramentaliter fuit absolutus de solis reseruatis à Superiore, non teneri ampliùs illa confiteri, sed satisfacere integritati Confessionis, si alteri Confessario illa peccata tantùm non reseruata fateatur, quæ Superiori non fuit confessus, & *n.* 9. obseruat sicut licet Superiori ex causa vrgenti absoluere à reseruatis tantùm remittendo alia alteri Confessario, ita id licitum esse Religioso, vel cuicunque alteri Sacerdoti habenti priuilegium ad absoluendum à reseruatis à causa vrgenti, & graui; additque quamuis Superior non audiat casus reseruatos, vt ab illis Sacramentaliter absoluat, sed solùm ad tollendam illorum reseruationem, & ad remittendam illorum absolutionem inferiori, nihilominus teneri ad sigillum, & *num.* 11. asserit quoties ex causa licitum est Superiori absoluere Sacramentaliter de solis reseruatis ex tali Confessione, & absolutione verum perfici Sacramentum, & formaliter integrum verè conferens gratiam, distinctum ab alio, quod postea ab inferiori confertur, & *n.* 12. resoluit quando subditus confitetur Superiori,

& ab illo simpliciter absoluitur ab omnibus reseruatis, & ab omnibus excommunicationibus, pœnitens tamen per obliuionem inculpabilem omisit vnum peccatum reseruatum, vel vnam excommunicationem, auferri tunc reseruationem quoad peccatum oblitum, & iam tale peccatum oblitum, vel excommunicationem non manere reseruatam, & citat Nauarr. *in d.cap. cum consideret, num.* 32. *& in man.c.*26.*num.*13. Couarruu. *in c.alma mater part.*1. *§.*11.*n.*12. Suar. *tom.*4 *disp.*31.*sect.*1.*n.*15. Fr.Emm. *in explic. Bullæ Cruciata, §.*9.*dub* 3.

Si verò habens peccata reseruata prius adeat inferiorem, quàm Superiorem, tenetur dicere ipsi inferiori omnia peccata tam reseruata, quàm non reseruata, & inferior auditis omnibus solùm eum potest absoluere à non reseruatis, & pro aliis reseruatis tenetur eum remittere ad Superiorem, illéque tenetur Superiorem adire, talisque absolutio est licita, & valida, & fructum gratiæ confert. Ita Syluest. *verb. Confessio* 1.*n.*20. Nauarr. *in d.cap. cum consideret, n.*10. Medin. *in cap. de pœnit. quæst.*13. Tolet. *d.lib.*3.*cap.*8.*n.*33. Suar. *tom* 4 *disp.*31.*sect.* 2. *n.*1.4. & 6. Ioann. Valer. *de different inter vtrumque forum, verb Pœnitentia, differ.*10. Fagundez *d.lib.*8 *cap.*3. *num.*13. vbi *num.*15. & 16. notat si superior absque legitima, & vrgenti causa pro mera tantum voluntate & libertate sua absoluat ipsum pœnitentiam remissum ab inferiore à reseruatis tantum, & hæc audiat, & nolit audire non reseruata, peccare mortaliter, & talem absolutionem non solùm esse illicitam & sacrilegam, sed etiam inualidam.

13 Videant huiusmodi delegati, an casus sint sibi liberè concessi, vel cum limitationibus appositis: quando enim Episcopi alicui concedunt facultatem absoluendi in specie ab aliquo peccato sibi reseruato, & committunt nudam absolutionem, siue nudum ministerium absoluendi cum hac, vel tali moderatione, modo, vel satisfactione, is modus omninò seruandus est, aliàs absoluens nihil agit, cum limitata causa limitatum producat effectum, *l.in agris, ff. de acquir. rerum dom.* & fines mandati sunt diligenter obseruandi, *l.diligenter ff. mandati.* Ita Iacob. de Graff. *dict.lib.*1.*c.*32.*n.*3. Læli. Zechi. *d.loco, obseruat.*3. Gambar. *d cap.*2.*num.*48.

14 Aduertant etiam in qua regione sibi sit huiusmodi potestas concessa; nam cum iurisdictio non extendatur vltra terminos demandatos *l.*1.*in prin ff. de iurisdict.omn.iud. c.*8. *in princ. de pœnit. distinct.*6. absoluens extra suam iurisdictionem nihil ageret, tanquam sententia lata, à iudice non suo, & extra territorium, *l.fin.ff de iurisdict.omn.iud.l. præses.ff. de offic.Præs.* quo fundamento ita resoluit Læl. Zechi. *d loco obseruat.*2.

15 Non abs re quæres iam, an Parochus habens facultatem absoluendi à casibus reseruatis Episcopo suo, possit absoluere pœnitentem alterius Episcopatus habentem peccata reseruata suo Episcopo domicilij, vel originis, in cuius diœcesi peccauit? Respondendum est quod sic; nam peregrinus habens casus reseruatos in suo Episcopatu, sed non reseruatos vbi confitetur, debet absolui ab habente facultatem in casus reseruatos. Ita Nauarr. *d c.*27.*n.*261. *vers. decimo.* Gamb. *d c.*2.*n.*34. Marcel. Megal. *lib.*1. *inst. Confessar. c.*13.*n.*31. Molfes. *in summ. Theologiæ moralis tract.*7.*c.*21.*n* 53. Iac. de Graff. *d.c.*13.*n.*48. Viuald. *de absolu.n.*58. Suar. *tom* 4 *disp.*30 *sect.*1.*n.*4. Fagundez *d.lib.*8.*c.*8.*n.*28. Posseuin *de officio Curati, cap.*7 *n* 49. vbi etiam dicit, quòd si veniat habens casum reseruatum, qui, quando est factus, non erat reseruatus, sed postea est reseruatus, non absoluitur nisi ab habente dictam facultatem, quia in absolutione reseruatorum respicitur tempus, in quo datur absolutio. Si veniat habens casum reseruatum, sed cùm factum fuit non credebat mortale; si ignoratum fuit inuincibiliter, absoluitur ab omni ex posito, quia solum mortale potest reseruari, at hoc non est tale, Graff. *d.lib.*1.*cap.*3. *num.*71. Henriq. *in summ lib.*3.*cap.*14.*num.*6. Posseuin. *d.num.*49. *vers. si veniat, in vlt.*

Verùm Confessarius nullam omninò habens facultatem circa casus reseruatos, possit absoluere pœnitentes alterius diœcesis à peccatis reseruatis in diœcesi pœnitentis? In quo dubio Suar. *tom.*4.*disp.*30.*sect.*1. *n.*6. sub distinctione sic respondet, vel peccatum est reseruatum in vtraque diœcesi; vel in diœcesi pœnitentis tantùm: si in vtraque reseruatum est, fatetur non posse; secus verò si in diœcesi pœnitentis tantùm reseruatum sit, quia tunc absolui posse existimat ex eo, quia talis pœnitens iudicandus est vt incola illius diœcesis, in qua absoluitur, & iuxta formam eius. Ego tamen probabiliorem censeo contrariam opinionem, quam tenent Sot. *in* 4. *distinct.*18.*q* 4.*art.*2.*col* 9.*in fine,* Iacob. de Graffiis *d cap.*13.*num.*46. Veg. *in summ lib.*2 *casu* 326. quos refert, & sequitur Fagundez *dict. cap.*8. *num.*20. quia absolutè, loquendo Sacerdos alterius diœcesis non habet iurisdictionem in aliquos casus reseruatos, & pœnitens non est exemptus a subiectione sui Episcopi, qui peccatum reseruauit; vnde quandiu non mutauit domicilium, aut quasi domicilium, videtur non posse absolui; præsumitur enim aliò se contulisse fraudulenter, vt sic absque mutatione domicilij, vel quasi domicilij effugeret pœnam reseruationis proprij Episcopi volentis ea restrictione liberiorem licentiam amputare peccandi. Quid autem si Parochianus aliquis versetur in aliena diœcesi, & peccata ibi reseruata committat? Vide Fagundez *d.c.*8 *num.*11. vbi resoluit posse absolui à quocunque Sacerdote approbato.

Vagabundus verò nullam certam sedem habens, potest absolui à commissis alibi, etiamsi in loco patratorum criminum essent reseruata, si hîc non sunt reseruata, quia cùm iste nullum habeat domicilium, adstringitur tantùm legibus Episcopi loci, vbi confitetur: sic tradit Sot. *in* 4.*sentent.dist.*19.*quæst.*4. *artic.*2.*colum.*10. quem refert Gambar. *vbi proximè numero* 36. Aduertendum tamen, quòd si Curatus, qui habet casus reseruatos, audit suum Parochum in alieno Episcopatu casum habentem ibi reseruatum, non reseruatum autem in Episcopatu Curati, potest eum absoluere, quia cùm hic Curatus absoluat auctoritate sui Episcopi suum subditum legitimè confitentem, & casus à suo Episcopo non sit reseruatus, validè absoluit, Posseuin. *d.n.*49. *vers. quid sit.* 16

Pœnitentiarius electus vigore Concil. Trident. *sess.*24. *de reform. cap.*8. si non habet auctoritatem absoluendi ab Episcopo, non potest absoluere à casibus Episcopalibus, ex ratione & vi solius officij, cum de casuum reseruatorum absolutione nouo iure nihil decretum sit. Ita Nauarr. *consil.*20.*sub tit. de pœnit. in nouis,* Saye. *in floribus decis. sub eodem tit. decis.*44. Zerola *in praxi Episcop. part.*1. *verb. dimissoria, §* 1. Aloys Ricc. *in praxi aurea, resolut.*179.*in fine.* Aduertit tamen Homobon. de Bonis *de humanæ vitæ statibus, part.*1.*c.*10. *statim in princ.* iam passim vsu receptum esse, vt ex munere in foro interiori absoluat, quinimò non ex vi verborum Concilij Trid. sed Episcoporum consuetudine, qui vbique se ad hoc assumere huiusmodi Pœnitentiarios declarant; 17

vt

vt illis in casibus reseruatis, censuris, & aliis forum Conscientiæ concernentibus deseruiant; quasi Episcopalem iurisdictionem habere censentur, ita vt à Doctoribus Vicarij in spiritualibus nuncupentur, & citat inter alios Zerol. *in praxi Sacram. Pœnit. c. 22. q. 5.* Spinæ *de officio Vicarij lib. 2. quæst. 19.* Antonuc. *in catechesi Neapolit. cap. 34.*

Mendicantibus Ordinibus virtute suorum priuilegiorum, etiam Maris magni, quibus eis permittitur quoscunque & undecunque ad eos venientes absoluere à cunctis peccatis, & censuris, etiam Pontifici Maximo reseruatis, exceptis iis, quæ in Bulla Cœnæ domini continentur, an liceat absoluere à reseruatis Episcopo casibus? Olim fuit quæstio dubia, in qua licèt affirmatiuam partem multis defendere nitatur post alios Torreblanc. *de Magia lib. 4. cap. 5. num. 19. cum seqq.* Nihilominus tamen hodie ex quadam declaratione *Sacræ Congr. S. R. E. Cardinalium negotiis & consultationibus Episcoporum, & Regularium præposita*, quàm suprà retuli *alleg. 50. num. 189.* id totum illis, & Regularibus cuiusuis Ordinis, Congregationis, & Societatis prohibitum reperitur.

28 Clemens octauus Anno Domini 1593. expendens, quòd quidam Regulares dum Superiori conscientiam suam detegere formidant, adduci possunt in æternæ damnationis periculum; & spiritualis remedij desperationem, sanxit, ne eorum Superiores sibi absolutiones reseruent, nisi in casibus expressis, seu eorum aliquibus, cùm hæc scilicet crimina commissa erunt.

Veneficia, incantationes, sortilegia.

Apostasia à Religione, siue habitu dimisso, siue retento, quando eò proueniret, vt extra septa Monasterij, seu Conuentus fiat egressio, etiam non animo apostatandi facta.

Proprietas contra votum paupertatis, quæ sit peccatum mortale.

Iuramentum falsum in iudicio regulari, seu legitimo.

Procuratio, auxilium, seu consilium ad abortum faciendum ad animatum fœtum, etiam effectu non sequuto.

Falsificatio manus, aut sigilli officialium, Monasterij, aut Conuentus.

Furtum de rebus Monasterij, seu Conuentus in ea quantitate, quæ sit peccatum mortale.

Lapsus carnis voluntarius opere consummatus.

Occisio, seu vulneratio, aut grauis percussio cuiusque personæ.

Malitiosum impedimentum, seu retardatio, aut apertio litterarum à Superiori ad inferiores, aut ab inferioribus ad Superiores; & quando aliud reseruandum videbitur, fiat ex deliberatione Generalis, vel Prouincialis in ea prouincia. Non audiant Superiores Regularium Confessiones, nisi aliqui huiusmodi reseruatum admiserint, aut sponte petierint, sed habeant duos, aut tres alios deputatos, nec vllatenus vlli ea notitia ad externam gubernationem vtantur: possunt tamen in genere graues aliquas pœnitentias, etiam non reseruatis imponendas decernere. Sed quia nostri instituti non est agere de his casibus prælatis Regularibus reseruatis, pro illorum declaratione, qui ista scire cupit, consulat P. Suar. *tom. 4. disp. 28. sect. 3. & de Relig. etiam tom. 4. tract. 8. lib. 2. c. 18.* Quaranot. *in summ. Bullar., verb. casus reseruatus, in princ.* Fr. Emman. *quæst. Regular. tom. 1. q. 20. art. 1. cum seqq.* Fr. Ludou. Mirand *in manual. Prælatorum tom. 2. q. 34. art. 7. cum seqq.* Iacob. de Graff. *lib. 3. de casibus reseruatis,* Marcel. Megal. *part. 3. instit. Sacerdotum, lib. 1. c. 12.* Franc. Coriol *in tract. de casibus reseruatis, iuxta regulam decreti fel. record. Clem. VIII. Regularibus præscriptam,* Molfes. *in summa Theologiæ Moralis tract. 7. c. 20. de casibus reseruatis Prælatis Religiosorum,* Fagundez *in quinque Ecclesiæ præcepta, p. 2. lib. 8. c. cum seqq.* Lezana *in sum. quæst. Regul. part. 1. cap. 18. n. 20. cum seqq.* latè Stephan. Daluin. *de potest. Episcopor. c. 32. & 33.* nouissimè R. P. Gumpertus à Drepano, *de casibus reseruatis*, siue *de Regular. Prælatorum iure reseruationis iuxta formam Constitutionis Clementis VIII. super casuum reseruatione ab omnibus Regularium superioribus obseruandam.*

ALLEGATIO LIII.

Episcopus ad residentiam an semper teneatur.

SVMMARIVM.

1 *Doctores referuntur de residentia Episcoporum agentes.*
2 *Residentia in Episcopis, & Parochis est de iure diuino.*
3 *Residentia Episcoporum facienda est in loco, vbi est ipsa Ecclesia Cathedralis.*
4 *Mala ex non residentia Episcoporum quæ sequantur ostenditur.*
5 *Episcopi vltra tres menses singulis annis quando possint à suis Ecclesiis abesse.*
6 *Charitas Christiana, quæ excusat Episcopum à residentia qualis, ostenditur.*
7 *Necessitas vrgens, quæ excusat Episcopum à residentia, quomodo intelligenda.*
8 *Abesse ab Ecclesia iustè potest Episcopus, occurrente temporali persecutione personæ, & non Ecclesiæ, vel aliarum omnium suarum.*
9 *Abesse à sua Ecclesia non potest Episcopus propter perpetuum morbum.*
10 *Obedientia debita, propter quam excusatur Episcopus à residentia, qualis dicatur.*
11 *Episcopi lege residendi Summi Pontificis consensu solui possunt.*
12 *Cardinales sunt pars corporis Papæ, illique assistere tenentur, ita vt à Curia sine eius licentia illis discedere non liceat.*
13 *Cardinales Romano Pontifici assistentes iustam habent causam, vt absint ab Ecclesiis suis.*
14 *Vtilitas Ecclesiæ euidens, quæ excusat Episcopum à residentia, qualis.*
15 *Vtilitas Reipublicæ euidens quæ dicatur?*
16 *Episcopus euidenti Reipubl. exigente vtilitate potest esse legatus, siue Orator Principis sæcularis.*
17 *Episcopi in Curia Regum, & aliorum sæcularium Principum fungentes munere & officio Regij Præsidis, Confessarij, vel consiliarij, quando à residentia excusentur.*
18 *Residentia est de iure diuino.*
19 *Auctoritas D. Cypriani refertur.*
20 *Residentia Episcoporum non solum in assidua corporis præsentia, sed potius in mentis solicitudine, & Charitatis studio consistere debet.*
21 *Episcopus absque iusta causa à sua Ecclesia absens quas pœnas incurrat ostenditur.*
22 *Votum suscipere non possunt Episcopi quo vinculum, per quod sunt suis Ecclesiis addicti, dirimatur sine speciali Summi Pontificis licentia.*

23 *Religionem intrare non potest Episcopus sine Papa licentia*

24 *Resignandi Episcopatum non est iusta causa si Episcopus velit ingredi Religionem approbatam, causa mutandi statum & vitam.*

25 *Religionem vouens an possit fieri Episcopus non adimpleto voto; ostenditur.*

26 Cap.per tuas.10.de voto, *declaratur.*

27 *Iuramentum factum de non acceptando Episcopatum an sit validum? ostenditur.*

28 *Iuramenta illa non sunt obligatoria, quæ melioris boni fuerint directè impeditiua.*

29 *Episcopalis status est perfectior statu Religionis.*

30 Cap.vnic.dist.85. *secundum vnum intellectum declaratur.*

31 *Iurans se non facturum aliquod opus consilij & perfectionis, venialiter tantum peccat, iurans tamen se nunquam illud facturum more peccabit.*

32 *Peccatum mortale non impedit promouendum, nec sufficit ad repellendum electum, nisi irregularitatem inducat, vel talem infamiam pro se ferat, vt morum honestatem tollat.*

33 Cap.vnic.*secundùm verum intellectum*, dist. 85. *declaratur.*

34 *Alternatiua non gaudet Episcopus in sua diœcesi non residens, quamuis abesset pro exercitio alicuius officij inquisitoris Generalis.*

35 *Alternatiua non fruitur Episcopus absens, etiam ex causa à Consilio approbata.*

36 *Alternatiuam ob absentiam amittens Episcopus, an retineat aliquod tempus ad conferenda beneficia? ostenditur.*

Alternatiuæ acceptatio ex quibus probetur, remissiuè, ibid.

37 *Proponuntur certa dubia in hac materia resoluenda.*

38 *Regulæ quatuor ad illa decidenda constituuntur.*

39 *Fundamenta prædictarum Regularum ostenduntur, & earum rationes dantur*, num. 40.41.42.43. & 44.

Alternatiua an possit vti Episcopus quando fuit præsens tam in principio mensis, quam tempore vacationis, sed ante ipsam vacationem recessit ad modicum tempus, d.num. 43.

45 *Rota Romana decisio in vna* Papien. beneficij decima Aprilis 1617. coram R. P. D. Martino Andrea *refertur.*

46 *Alternatiua non gaudet Episcopus in illo mense, etiam ad illum spectante, in cuius principio absens fuit.*

47 *Rubrica habens rationem perfectam potest allegari ad decisionem causarum.*

48 *Regula de octo est reseruatoria mensium.*

49 *Reseruatio illa de octo mensium non tollitur per alternatiuam Episcopo concessam, & ab eo acceptatam.*

50 *Episcopo non residente in aliquo ex quatuor mensibus sibi à Papa non mutuatis, si contingat casus vacationis, Papa non confert iure deuolutiuo, sed ex titulo primæuo reseruationis.*

51 *Alternatiua non est mera & simplex remotio obstaculi, sed quasi contractus inter Papam, & Episcopum.*

52 *Papa ex octo mensibus sibi reseruatis concedit Episcopo quatuor, & viceuersa Episcopus de suis quatuor dimittit Papæ duos.*

53 *Menses quatuor alternati, quos occupat Episcopus, sunt & remanent Papæ quoad proprietatem, non quoad vsum, durante residentia Episcopi.*

54 *Respondetur traditis* in decis. Sulmonen. & n. 55. & 56.

57 *Adducuntur responsiones aliquibus obiectis.*

58 *Martius, & September, qui erant Episcopi, per alternatiuam fiunt Papæ, suspensa Ordinarij facultate concessa in suis conferendis, siue Episcopus resideat, siue non*, num. 62.

59 *Absens Episcopus an possit conferre in mensibus Iunij & Decembris, quos firmos appellamus.*

60 *Residentia in alternatiua desiderata debet esse mense integraliter facta.*

61 *Mensis à principio cœptus Apostolicus semper remanet Apostolicus.*

63 *Prouisio per Episcopum facta in principio, vel in medio mensis Ordinarij erit legitimè facta, veluti in tempore habili, etiamsi postea in fine recesserit.*

64 *Episcopus in principio mensis recedens, cur ita absens non gaudeat alternatiua in reliqua parte mensis.*

65 *Parochi cur ita dicti?*

66 *Parochialis Ecclesia quæ dicatur?*

67 *Parochialis Ecclesia quomodo dignoscatur?*

68 *Parochiale, seu curatum beneficium quoad residentiam non dicitur illud, quod non est actu curatum, sed habitu*

69 *Beneficium in dubio non censetur curatum, sed simplex.*

70 *Parochi in suis Ecclesiis debent residere, etiamsi beneficium sit modici valoris.*

71 *Parochi in Ecclesiarum domibus cogendi sunt habitare, quæ si non sint, in propinquioribus intra Parochiarum limites*

72 *Parochus tenetur in Parochia residere, etiamsi in illa tres, vel quatuor esset incola.*

73 *Residentia facienda est in Ecclesia digniori, vbi fuerint duæ æquè principaliter vnitæ, quod si non constat, quæ sit dignior, in frequentiori, quod si vna fuerit extra, & altera intra Vrbem, residendum est in ea, quæ est intra.*

74 *Parochus non habetur pro residente si in ciuitate habitet ab Ecclesia sua tribus, vel quatuor milliaribus distante, quamuis Dominicis, & festiuis diebus ad illam accedat.*

75 *Magister Grammaticæ non potest deputari in ciuitate, cum excusatione residentiæ suæ Ecclesiæ à dicta ciuitate vltra duo milliaria non distante, etiamsi velit singulis diebus festiuis Parochiali interesse.*

76 *Episcopus potest compellere Rectores ad residendum, non obstante consuetudine residendi in loco distanti à Parochia per sex milliaria,*

77 *Parochialem obtinens Ecclesiam post Concil. Trid. studendi licentia, atque in absentia studiorum causa fructus percipiendi non datur.*

78 *Capellani & coadiutores Rectorum Parochialium instituti, auctoritate Apostolica tenentur ad personalem residentiam, vt Rectores ipsi.*

79 *Parochialem habens in qua Vicarium perpetuum legitimè institutum obtinuit, eo viuente residere non tenetur.*

80 *Baptismalem Ecclesiam obtinens, cui incumbit, sola cura baptizandi omnes infantes oppidi, tenetur ad residentiam.*

81 *Vicarium deputare, donec prouideatur de Rectore, spectat ad Episcopum, in cuius diœcesi Parochialis existit.*

82 *Parochias duas habens vnitas æquè principaliter, potest in qua maluerit residere.*

83 *Canonicatum & Parochialem obtinens, in Parochiali residere tenetur.*

84 *Residens in Parochiali, quæ non longè abest à Collegiata, in qua Canonicatum obtinet, diebus feriatis ad Ecclesiam Collegiatam accedere, & in ea diuinis inseruire potest.*

85 *Episcopo non licet pro Cathedrali Ecclesia seruitio, & etiam suo, aliquem ex curatis suæ diœcesis ex ipsorum Ecclesijs, constituto in illis idoneo Vicario, ad certa negotia adhibere.*

86 *Episcopus non potest uti opera Parochi in visitatione, vel in alio seruitio suæ diœcesis, nisi pro tempore duorum mensium, & tunc relicto idoneo Vicario.*

87 *Inquisitoris officium à residentia Parochialis non excusat.*

88 *Subcollectoris Apostolici officium exercens à residentia Parochialis non excusatur*

89 *Immicitia grauis quando legitimæ sint causæ propter quas quis residere non tenetur in Parochiali.*

90 *Aeris intemperies non excusat Parochum à residentia Parochialis.*

91 *Senectus in paruo non excusat à residentia, sed debet poni Vicarius idoneus, cum assignatione congrua portionis ex ipsius Parochiæ redditibus.*

92 *Abesse non dicitur, qui statim est reuersurus.*

93 *Parochus sine legitima causa, & licentia in scriptis habita non residens, mortifere peccat, & fructus beneficij pro rata temporis, quo abest, suos non facit.*

94 *Bona acquisita ex beneficio Parochi absentis extra suam Parochiam morientis tanquam spolia ad Cameram Apost. pertinent.*

95 *Causa legitima ab Episcopo approbata excusat à pœnis contra non residentes prolatis.*

96 *Licentia discedendi requiritur ab Episcopo etiam in duobus mensibus à Concil. Trid. Parocho concessis.*

97 *Constitutio Episcopi ne Parochi possint abesse ultra duos dies sine eius licentia, valida est.*

98 *Parochus non satisfacit petens licentiam iurans se grauem habere causam, quam non expediat manifestare.*

99 *Parochus habens licentiam per mendacium, in absentia fructus percipiens, eos restituere tenetur.*

100 *Absens ex causa rationabili, licet peccet ob inobedientiam non petendo licentiam, non tenetur tamen ad restitutionem.*

101 *Fructus amittuntur duntaxat pro rata illius temporis, quo quis abest sine licentia, non potest componi restitutio debita fructuum malè perceptorum obtinentibus Bullam Cruciatæ.*

102 *Parochus ultra duos menses absens potest cogi per Episcopum ad restitutionem fructuum pro rata temporis absentiæ.*

103 *Fructus non residentium debet Episcopus applicare fabricæ Ecclesiæ Parochialis.*

104 *Episcopus procedens per subtractionem aduersus Parochos non residentes, iuxta Trid. tenetur seruare interualla, de quibus* sess.6.cap.1.

105 *Parochi ob non residentiam quomodo beneficiis sunt priuandi.*

106 *Parochus absens ex iusta causa, siue cum licentia, siue absque ea, tenetur relinquere substitutum Vicarium idoneum, & approbatum, qui pro se populo seruiat, nisi absentia fiat per sex, vel octo dies.*

107 *Canonici in Cathedralibus, vel Collegiatis Ecclesiis, ita tenentur ad residentiam, ut eis non liceat vigore cuiuslibet statuti, ultra tres menses etiam cōtinuos, ab eisdem Ecclesiis quolibet anno abesse.*

108 *Abbates, Priores, & alij Superiores Collegiatarum Ecclesiarum, licet habeant iurisdictionem in Canonicos, ad residentiam cogi possunt per Episcopos, sub quorum diœcesi sunt.*

109 *Dignitas principalis in Collegiata cum regulariter habeat curam animarum, requirit ætatem 25. annorum inceptorum.*

110 *Canonicatum, & Monasterium in commendam obtinens debet in canonicatu residere, nisi Monasterium habeat curam animarum.*

111 *Monasterium in commendam sæcularis habens, non obtinet curam conuentus, nec Monachorum, sed tota est penes Priorem conuentualem.*

112 *Commendatarij Abbatiæ curam iurisdictionalem tantum, non autem Sacramentalem habentes, ad residentiam non tenentur.*

113 *Canonicatum & Parochialem habens in duabus diœcesibus, & non residens in Parochiali ex permissu Episcopi, cogendus est ad residentiam in Canonicatu.*

114 *Archidiaconatus duos habens, dignitate pares, tenetur residere in quo magis sibi placuerit.*

115 *Consuetudo immemorialis non excusat à residentia in Cathedralibus, & Collegiatis insignibus.*

116 *Consuetudo immemorialis, qua licebat Canonicis ultra tres menses abesse, sublata per Concil. Trident. nisi esset confirmata per Sedem Apostolic.*

117 *Consuetudo vel statutum, quo cauetur seruitium quadraginta annorum Ecclesiæ præstitum liberare beneficiatum à residentia, obseruari potest.*

118 *Absentiæ causam legit. non est necesse assignare, nec licentiam à Prælato obtinere pro absentia trium mensium à Concil. Trident. concessorum dummodo omnes Canonici eodem tempore non absint.*

119 *Menses tres, quibus Canonici abesse possunt, prouidere debent Episcopi, ne incurrant in Natale, aut Pascha Domini, vel similes maximas solemnitates.*

120 *Menses tres, quibus Canonici abesse possunt, debent continere nonaginta dies, & possunt accipi non solum continui, sed etiam interpolati.*

121 *Absentia trium mensium Canonicis conceditur, si constitutiones Ecclesiæ seruitium totius anni requirunt.*

122 *Canonici ultra tres menses absentes, licet in ciuitate, ubi ipsa Ecclesia existat, sint præsentes, incidunt in pœnas Concilij.*

123 *Episcopus ob legitimam causam dare potest Canonicis suis facultatem, ut possint abesse per quatuor menses.*

124 *Canonici an pro tribus mensibus sibi concessis in absentia distributiones quotidianas consequantur.*

125 *Coadiutor & coadiutus possunt abesse tribus mensibus.*

126 *Archidiaconus potest abesse ultra tres menses ratione visitationis.*

127 *Curaanimarum incumbens imminenti suæ dignitati habetur pro præsenti.*

128 *Canonicatum, & Parochialem habens, & residens in Parochiali, quomodo quotidianas distributiones lucretur.*

129 *Canonici curam animarum habentes, quæ illi Ecclesiæ imminet, habentur tanquam præsentes in choro, dum sunt in actu administrandi Sacramenta.*

130 *Canonicatum, & Parochialem habenti, in quo non potest sine discrimine vita propter inimici-*

tias

citias residere, permittitur vt in Canonicatu resideat.

131 *Canonici, & Dignitatee in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis, etiam seclusa consuetudine, vel statuto, tenentur iusto cessante impedimento psallere in choro.*

132 *Distributiones tenentur restituere assistentes in choro non cantando, vel de ordinario, & frequenter confabulando.*

133 *Canonici debent interesse omnibus diebus, & horis, præterquam in tribus mensibus singulorum annorum.*

134 *Celebrans in Ecclesia ex deuotione, vel obligatione, tempore, quo cantatur vna hora, non potest dici illi interfuisse.*

135 *Distributiones quotidianæ non possunt percipi à Canonicis absentibus, & per substitutum Ecclesiæ suæ inseruientibus, nisi expressò id priuilegio iuuarentur.*

136 *Statuti non est habenda ratio, quo cauetur posse Canonicos inseruire per substitutos, vel alternatim vnum pro alio, quia est contra Conc.*

137 *Canonici personaliter ad canendum Missam sunt cogendi illis diebus, quibus ex instituto, & legitima consuetudine illius Ecclesiæ deobligantur.*

138 *Canonicatus, ac Dignitates obtinentes, præsertim in Ecclesiis Cathedralibus, Episcopo solemniter celebranti assistere tenentur.*

139 *Capitulum, seu Clerici inferiores sine Episcopo non possunt statuere de quotidianis distribution.*

140 *Distributionum amissionem ob non residentiam non potest Episcopus, aut Capitulum remittere.*

141 *Canonici associantes Prælatum quandoque volentem audire Missam in Ecclesia extra Cathedralem, non fiunt participes distributionum quotidianarum.*

142 *Canonici duo interessentes Episcopo ad mentem S. Canonum non percipiunt distributiones quotidianas, nisi tamen in illis consisterent omnes fructus.*

143 *Episcopus Canonicis sibi seruientibus indulgere potest, vt in absentia præbendarum, seu portionum suarum fructus percipiant.*

144 *Episcopus Canonicum, seu Capellanum ex causa legitima comprehensa* in cap. vnic. de cleric. non resid. *à residentia sine consensu aliorum Canonic excusare potest.*

145 *Episcopus ob legitimam causam potest dare Canonicis licentiam absentiæ quatuor mensium.*

146 *Absens per annum à dignitatu, canonicatus, seu præbendæ distributionibus est priuatus, &c.*

147 *Pœna contra obtinentes canonicatus, & non residentes non procedit in Canonico simplici carente præbenda.*

148 *Pœnarum gradus præscripti à Concilio contra non residentes, necessariò seruandi sunt, antequam deueniatur ad punitionem, aliàs erit nulla.*

149 *Citatio vna contra non residentem ante priuationem sufficit si personaliter fiat, si tamen sit absens, trina citatione per edictum publicum est vocandus, nec sufficit vna pro tribus, aliter enim facta priuatio est nulla.*

150 *Fructus præbendæ, quibus Canonici, qui ad fuerunt à seruitio Ecclesiæ vltra tres menses, priuandi sunt, applicandi in vsum Ecclesiæ, aut proportionabiliter seruientib. & residentib.* n. 152.

151 *Pœnam contra non residentes potest Episc. ante sententiam minuere, vel augere, sed non in totũ tollere*

153 *Absens à seruitio suæ Ecclesiæ, vt possit fructus, & distributiones lucrari, duo copulatiuè requiruntur, iusta causa absentiæ, & licentia Ordinarij.*

154 *Concil. Trid.* sess. 21. de reform. c. 1. & sess. 22. de reform. cap. 3. *declaratur.*

155 *Auditores Rotæ Romanæ consequuntur fructus, & distributiones suarum præbendarum in absentia.*

156 *Inquisitores contra hæreticam prauitatem habentur in suis præbendis, & dignitatibus pro præsentibus, & residentibus, non tamen in beneficijs curam animarum habentibus.*

157 *Collector generalis Cameræ Apostolicæ, Subcollectores, Aduocati, Procuratores Fiscales, & Notarij in causis spoliorum, eorum officio durante, lucrantur distributiones quotidianas in absentia.*

158 *Concilio generali interessentes lucrantur distributiones quotidianas*

159 *Limina Apostolorum visitans Episcopi nomine, vel ipsum comitans ad eadem limina, quotidianas lucratur distributiones.*

160 *Pœnitentiarius dum Confessiones audit censetur pro præsente in choro.*

161 *Examinatores beneficiorum à Synodo diœcesana electi si causa examinis absunt a choro, possunt ex stat. Capituli quotidianas distributiones lucrari.*

162 *Curam animarum exercentes, quæ illi Ecclesiæ, vbi sunt Canonici, imminet, dum sunt in actu administrandi Sacramenta, distributiones quotidianas lucrantur.*

163 *Visitans Ecclesiam, iura, vel redditus suæ Præbendæ, percipit distributiones quotidianas.*

164 *Senex beneficiarius quando non residens diuinis officiis habeat quotidianas distributiones.*

165 *Obses datus ab Ecclesia, aut etiam repressaliarum causa captus, quotidianis distributionibus priuandus non est.*

166 *Infirmus, qui personaliter diuinis officiis adesse non potest, quotidianas percipit distributiones.*

167 *Intellige si solitus erat residere, & interesse diuinis, dum bene valebat.*

168 *Intellige, etiamsi quis propria culpa in morbum inciderit.*

169 *Medicinam tuendæ valetudinis causa cum Medici consilio sumens, quotidianas percipit distributiones.*

170 *Pestis causa qui absuerit, quotidianas distributiones non lucratur, nisi consuetudo sit vt darentur absentibus ex legitima causa.*

171 *Absentes pro vtilitate Ecclesiæ distributiones quotidianas non amittunt, præcipuè stante consuetudine, &c.*

171 *Absens à seruitio Ecclesiæ ex iusta causa, & pro defensione iurium ipsius Ecclesiæ, vel sui beneficij, debentur fructus, & distributiones.*

173 *Excommunicatus pro causa Ecclesiæ, & defensione ipsius iurium, lucratur fructus, & distributiones beneficij.*

174 *Excommunicatus iniquè distributiones quotidianas exigere potest.*

175 *Suspensus iniustè, siue ab officio, siue à beneficio, recuperat quotidianas distributiones.*

176 *Interdictus iniustè, vel nulliter ab ingressu Ecclesiæ recuperat quotidianas distributiones, constito de de iniustitia, vel nullitate.*

177 *Pensio imposita super Canonicatu, dum Canonicus fuit suspensus, debet solui per Capitulum.*

178 *Incarce*

178 *Incarceratus iniustè, semota quacumque consuetudine in contrarium, debet percipere distributiones quotidianas.*

179 *Procuratores Generales nullo modo cogi possunt vt apud Sedem Apostolicam, & in curia Regis Catholici negotia peragant, durante illorum deputatione.*

180 *Clerus, seu status Ecclesiasticus Regnorum Castellæ, & Legionis, cùm aliquando in vniuersum se congregat, Canonicum aliquem, vel dignitate Ecclesi. constitutum in suum Procuratorem eligere, & ad congregationem huiusmodi dimittere debet.*

181 *Beneficia simplicia obtinentes non possunt cogi per Episcopum ad aliquod seruitium personale in eis faciendum.*

182 *Monitiones S. Caroli Borromæi ad Canonicos.*

1 De residentia Prælatorum in suis Ecclesiis facienda agit Conc. Trid. *sess. 6. de reformat. cap. 1. & sess. 23. etiam de reformat. cap. 5.* & latè tractarunt Bartholom. Carranza *in suo speciali tract. de residentia Episcoporum.* Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. part. 3. cap. 2. à num. 4. cum sequentibus*, Marc. Anton. Genuens. *in manual. Pastorum c. 3.* Azor. *instit. moral. part. 2. lib. 7. c. 4.* Vgolin. *de potestate Episcopi cap. 4. §. 13.* Valer. Regin. *in praxi fori pœnit. lib. 30. tractat. 4. num. 54. cum seqq.* Alphons. Aluarez *in speculo Iuris Pontificij cap. 9.* Armendar. *in addit. ad recopil. legum*, Nauar. *lib. 2. tit. 23. l. 2. §. 2. rubr. vtrum Episcopi possint se absentare à suis Episcopatibus, vel debeant in eis residere?* nouè Sanctarel. *variar. resolut. à quæst. 1. vsque ad quæst.* 16. Ioan. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb. Parochus, differ. 3.* Galgan. *de iure publico lib. 3. tit. 9.* Petr. de Bollo *in œconomia Canonica class. 3. c. 2. §. 2. de personali residentia Episcoporum in diœcesi pag. 355.* Item super residentia Prælatorum, & aliorum curam animarum habentium, & residere debentium emanauit Constit. Pij IV. incip. *in suprema. Dat. Romæ Kalend. Decembris* 1564. Postea ab eodem Pio IV. super executione Concilij, & litterarum eiusdem Sanctissimi contra Archiepiscopos, Prælatos, & alias personas Ecclesiasticas non residentes in suis Ecclesiis emanauit Motus proprius, incip. *Motu proprio, publ. die* 11. *Maij* 1565.

2 Cùm præcepto diuino mandatum sit omnibus, quibus animarum cura commissa est, oues suas cognoscere, vt ait Trid. Synodus *d. sess. 23. c. 1.* ideò Episcopos, & Parochos suis Ecclesiis Iure diuino ad residentiam compelli resoluunt. Caietan. 2. 2. *q. 185 art. 5.* Carranza *d. tract. c. 2.* Sot. *de iustit. lib. 1. q. 3. art. 1.* Couarr. *lib. 3. var. c. 13.* Alphons. Aluar. *d. c. 9. vers. de residentia.* Nauar. *in manual. c. 35. n. 121.* quos refert, & sequitur Azor. *instit. moral. d. cap. 4. q. 1.* Mandol *cons. 16. n. 7.* Ferret. *cons. 32. ex num. 14.* Monet. *de commut. vltimar. vol. c. 4 n. 95.* Zypæ. *in analyt. lib. 3. tit. de cleric. non resid. n. 7.* Cauall. *comm. q. 585.* Posseu. *de officio Curati c. 1. n. 1.* Salzed. *ad Bernard. in pract. c. 54 lit. A in noniss.* Vargas *de Episcop. iurisd. axiomate 12.* Bott. *de Synodo part. 3. artic. 1. n. 150* Zech. *de munere Episcopali cap. 5. n. 3.* Nicol. Garc. *de benefic part. 3. c. 2. num. 16.* Vasq. *in opusc. de benefic. c. 4 §. 2. dub. 1. n. 121. cum seqq.* Card. Tusch. *verb. Residentia concl. 247.* Valent. *tom. 3. disput. 10. q. 3. punct. 5. vers. altera sententia.* Monet. *de commutat. vlt. volunt. cap. 4. n. 95. & 113.* Cordub. *in quæst. lib. 1. q. 19.* Melch. Galleg. *de Parochorum oblig. tempore pestis p. 1. dub. 1. n. 46. cum seqq.* Paul. Grifald. *in decis. Cathol. verb. Episcopus*, Ioan. Baptista Conrad. *in resp. casuum Conscient. q. 317.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 3. n. 52.* Molfes. *in sum. Theolog. moralis, tract. 6. c. 11. n. 13.* Sanch. *de Matr. lib. 8. disp. 6. n. 5. & in præcepta Decalogi lib. 4. c. 37. n. 15.* Less. *de iustit. lib. 2. c. 34. dub. 29. n. 153.* Lotter. *de re benef. lib. 3. q. 27. n. 37.* Alzed. *de præcellent. Episc. dign. p. 1. c. 6. n. 4. & 7.* latè Sanctar. *var. resol. q. 1. à princ.* Contra Alban. Thom. Camp. & Cathet. *de resid. Episc.* Et † huiusmodi Episcoporum residentiam 3
debere fieri in Cathedrali, idest, in loco, vbi est ipsa Ecclesia Cathedralis, dicit gloss. *in c. Episcopus 4. de consec. dist. 3.* Marc. Anton. Genuens. *d. c. 31. n. 6.* Nam quis dubitat, quod ianitor ad ianuam, villicus ad villam, gubernator nauis ad gubernaculum, præceptor ad scholã, & alij ad sua munera sedere debeãt? alioquin qui non residet (cùm aliò non abducunt præscriptæ à sacro Concilio causæ, de quibus infrà) ostendit se sponsum non esse, sed peregrinum: non patrem, sed extraneum: non pascentem oues, sed seipsum: non ædificantem, sed ferè destruentem.

Ex non residentia item Episcoporum nonnulla 4
mala sequi manifestum est: clerici efficiuntur irreligiosi, sæculares irreuerentes, perit doctrinæ puritas, pauperes nimis patiuntur, & alia munera Pastoralia obiri non possunt, Trid. *sess. 23. c. 1.* vbi † sub 5
pœnis ibi contentis prohibet Episcopis singulis annis vltra tres menses abesse, & dummodo ex causa rationabili, & sine gregis detrimento, quod an ita sit, conscientiæ Episcopi relinquitur, non tamen in Aduentu, Quadragesima, Natiuitate Domini, Resurrectione, Pentecostes, & festis Corporis Christi: vltra verò tres menses non liceat, nisi vrgeat Christiana charitas, vrgens necessitas, euidens Reipublicæ vtilitas, euidens Ecclesiæ vtilitas, & debita obedientia, & licentia est concedenda in scriptis, & approbanda à Papa, aut Metropolitano, vel viciniori Episcopo, nisi causa sit notoria, & repentina, ita habetur *in d. c. 1. Concil. Trid.* Vnde Metropolitanus, vel illo absente Episcopus antiquior, debet promouere, vt Prouinciales Episcopi iuxta Concilij Decreta in eorum Ecclesiis resideant, & super absentia inquirere, Armendar. *vbi suprà n. 3. & 6.* me citato Sanctar. *d. q. 4. num. 7.*

Christiana Charitas intelligitur proximorum vtilitas, vt si aliqua Ecclesia versatur in magno periculo hæresis, & Episcopi prædicatione possit succurri, vel ob pacem Magnatum componendam. Sed ista causa debet intelligi, dũmodo in propria Ecclesia non sequatur notabile detrimentum, quia esset contra ordinem Charitatis, Cardin. Tolet *in Instruct. Sacerd. lib. 5. c. 4. n. 3.* quem refert, & sequitur Marc. Anton. Genuens. *d. c. 31. n. 3.* Sanctar. *var. q. 3. n. 5.* Molfes. *d. c. 11. n. 29.* 6

Vrgens Necessitas intelligitur, quando scilicet aliquo graui morbo affectus est, & nisi locum mutet, vitæ periculum immineat, præcipuè si Ecclesia sua ex hoc detrimentum spirituale non patiatur, quòd si sequi possit, quia tyrannus, vel hæreticus studet nocere ouibus in spiritualibus, mortem debet potius mairi, quàm deserere gregem, Tolet. *d. c. 4. n. 3. vers. 3.* Marc. Anton. Genuens. *d. cap. 31. n. 3.* Azor. *d. c. 4. qu. 4.* Carranza *d. tract. de resid. Episcop. c. 12. vers. secundo*, vbi doctè asserit quòd † occur- 8
rente temporali persecutione personæ, & non Ecclesiæ, vel aliarum ouium suarum, iustè potest abesse ab Ecclesia durante persecutione, quia Paulus missus est in sporta, vt fugeret Damasci persecutionem Iudæorum, & Athanasius fugit ab Ecclesia sua instante persecutione Constantini Imper. Arriani quo

quo tempore exulari molti Sancti Epiſcopi ab Ec-
cleſiis ſuis. Sic Beatus Thomas Cantuarienſis licitè
aufugit, & ſuam Eccleſiam deſeruit. Petr. de Bollo
in œconomia Canonica claſſi 3. capit. 2. §. 3. pag. 365.
9 Quoad primum verò credo verius † Epiſcopo non
licere à ſua Eccleſia abeſſe, etiam propter perpe-
tuum morbum, vt deciſum refert Armendar. *d. loco*
n. 4. & 7. nam tempore peſtis, ſi Parochi moriantur,
vel aufugerint, tenetur ipſe Sacramenta propter
neceſſitatem miniſtrare, ex Diu. Thom. & Suar. re-
ſoluit Marc. Anton. Genuenſ. *d. c.* 31. *n.* 4.

Vnde ex S. Thom. 2.2. *quæſt.* 185. *art.* 5. colligunt
Caiet. Sot. & Miranda, quos citat & ſequitur Vaſq.
in opuſculo de benefic. c. 4. §. 2. art. 1. dub. 2. num. 135.
principalem reſolutionem procedere quoties non
immineret detrimentum ouium: ſi enim tale detri-
mentum immineret in ſpiritualibus, ex nulla cauſa
poſſet abeſſe, quia bonus Paſtor animam ſuam po-
nit pro ouibus ſuis, vt habetur *Ioan.* 10. Nam mu-
nus Epiſcopale adeò ſtrictè obligat, vt minus æſti-
mare debeat bonus Paſtor detrimentum propriæ
vitæ, quam detrimentum in ſpiritualibus ſuarum
ouium, quarum curam ſuſcipit, vt egerunt S. Tho-
mas Archiepiſcopus Cantuarienſis, Stanislaus Epi-
ſcopus Cracouienſis, & alij plures; idem eſt ſi tem-
pore peſtis opus ſit præſentia Paſtoris ad iuuandum
oues ſpiritualibus remediis, eiſque Sacramenta præ-
ſtando, niſi iam poſſit per alium ad id tempus æque
bene illud præſtare; & ita egit S. Carolus tempore
peſtis Mediolani, nam per ſeipſum præcipuè id præ-
ſtitit, exponens vitam propriam periculo mortis, vt
adiuuaret oues ſibi commiſſas ſpiritualibus reme-
diis, & Sacramentis per ſeipſum & per alios eius
exemplo, vt per Carol. à Baſilica S. Petri *in eius vita*
lib. 4. c. 8. & Homobon. de Bonis *de humana vita ſta-*
tibus part. 1. c. 6. propè finem, vbi etiam ait quòd Epi-
ſcopus tempore peſtis etiam cum periculo vitæ,
aliis deficientibus, reſidere tenetur, & Sacramenta
inſtante neceſſitate adminiſtrare, & citat Suar. *de*
Sacramento extremæ Vnctionis diſp. 44. ſect. 3. Ioan.
Chapeauil. *in tract. de neceſſitate adminiſtrandi Sacra-*
menta tempore peſtis, q. 3. Benſon. *in Speculo Paſtorum*
lib. 1. diſp. 2. q. 1. quod etiam generaliter de omnibus
habentibus curam animarum tradit Fagundez *in*
quinque Eccleſiæ præcepta part. 3. lib. 3. c. 3. Excuſatio-
ne tamen dignum reputato Prælatum ſi ſine de-
trimento Eccleſiæ ſuæ, & ouium ad ſaluandam pro-
priam vitam abſit, vel fugiat furorem perſecutionis,
vt ſe indemnem & incolumen ſeruans poſſit meliùs
in vinea ſibi cōmiſſa laborare, vt fecit S. Athanaſius,
quia contra ipſum tantùm erat perſecutio, & oues
non patiebantur detrimentum, & fuga ſua reſulta-
uit in maiorem vtilitatē, & ſui & vniuerſalis Eccle-
ſiæ, vt bene proſequitur Molfeſ. *dict. tr. 6. c. 11. n.* 32.
Sed hoc abſolutè procederet vbi ex tali abſentia pe-
riculum in fide, & moribus immineret ſuæ Ec-
cleſiæ, quia tunc teneretur illic ſuſtinere ægritudi-
nem etiam vſque ad mortem. Petr. de Bollo *d. §. 3.*
verſ. ſecunda rationabilis cauſa pag. 366.

10 Dubita Obedientia, quando ſcilicet
aliquis à Summo Pontif. vocatur, Salz *ad Bernard.*
in pract. c. 54. verſ. tertius caſus, Azor. *d. c. 4 quæſt. 4.*
verſ. ad tertium. Nam Summi Pont. mandato accer-
ſitus ad tempus aliquod breue pro miniſterio ali-
quo, & bono Eccleſiæ vniuerſalis, vel Reip. Chri-
ſtianæ, iuſtè à reſidentia excuſaretur, dummodò ex-
pedito miniſterio redeat ad propriam Eccleſiam,
quamuis commodè poſſit ſupplere per non Epiſco-
pum: ita Carranza *d. c. 12. verſ. 5.* Quod Epiſcopi
tempore Anni ſancti poſſint abſque licentia ſpeciali
peregrinari ad Vrbem, Iubilæi adipiſcendi cauſa,
quia Papa in Bulla Iubilæi Anni ſancti videtur om-
nibus Epiſcopis talem licentiam concedere, viden-
tur tenere Benzon. *de Iubilæo lib. 5. c. 3. d.* 12. Fabrin.
eod. tract. c. vlt. dub. 14. Lauor. *in ſimili tr. p. 1. c. 22. n.*
14. Greg. Polach. *in Bullam Vrbani VIII. ſect. 41.*
n. 19. nouiſſimè Boſſ. *de triplici Iubil. priuilegio, ſect. 3.*
caſu 22. §. 3. num. 37.

An iuſta poſſit eſſe cauſa, vt quis Epiſcopos à le- 11
ge reſidendi Summi pontif. conſenſu ſoluator, ſi ſit
Curiæ Romanæ Camerarius, vicecancellarius, vel
Summus Pœnitentiarius, vel Cameræ Apoſtol.
Theſaurarius, vel Auditor Rotæ, vel à Secretis, aut
Confeſſionibus Papæ? Negatiuè videtur reſpon-
dendū, ſi adſint alij ſatis idonei ad hæc munera, &
officia cum Caiet. & Sot. quos refert, & ſequitur
Azor. *d. c. 4. q. 5.* licèt autem iuris diuini ſit, vt Epi-
ſcopi, & Parochi ſuis Eccleſiis per ſeipſos inſeruiant,
& Papa non poſſit ſuo arbitratu huius legis rigorē
gratia alicuius relaxare, poterit tamen iuſtis de cau-
ſis, his videlicet, quas recta ratio, & lex charitatis
reſcripſerit, hunc, vel illum hac lege ſoluere.

Cardinales igitur, cum ſint pars corporis Papæ, 12
Moneta *de decimis c. 9 quæſt. 3. n* 114. & illi aſſiſtere
teneantur, Flamin *de reſign. lib 2. quæſt. 1. num. 34. &*
lib. 6. quæſt. 12. n. 14. itaut à Curia ſine licentia illis
diſcedere non liceat, Flamin. *lib. 1. qu. 10. numero* 27.
Camill. Borrel. *in ſumma omnium deciſ. tit. 10. num.* 8.
Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 24 n. 123. & ſequent.*
† iuſtam habent cauſam, vt abſint ab Eccleſiis, qua- 13
tum ſunt Epiſcopi. Ita Martin. Laudenſ. *de Card.*
q. 5. & in alio tractat. de Card. qu. 68. Andr. Barbat.
de præſtantia Card. qu. 12. Villad. *de origine Cardin.*
qu. 5. num. 11. & 12. & quæſt. 13. num. 62. Gonzal.
dict. gloſſ. 24. num. 128. Hieron. Gig. *de reſident. Epi-*
ſcopi cap. 17. num. 30. Anaſtaſ. Germon. *in tract. de*
indult. Cardin. §. tibi quoad vixeris, num. 10. dum
ait ſe putare quòd ſi Cardinales agunt in Romana
Curia, & à Summo Pontifice inde diſcedere non
iubeantur, perinde eſſe ac ſi reſiderent, quia tacita
illa papæ approbatio videtur diſpenſatio. Sed con-
trarium non ſine fundamento tenent Turrian. *de*
reſidentia pag 45. Sà *verb. reſidentia*, Azor. *d. cap. 4.*
qu. 7. & cap 6. quæſt. 1. Sanctarel. *variar. reſol. qu. 2.*
Flamin. *d. lib. 1. quæſt. 19. n.* 8 Valent. *tom. 3. diſp. 10.*
quæſt. 3 puncto 5. col. 3 verſ. ſed quæret. Vaſq. *in opu-*
ſculo de benefic cap. 4 §. 2. dub. 2. num. 141. cum ſeqq.
Molfeſ. *in ſumm. moralis Theologia tract. 6. c. 11. n.* 34.
vbi aduertit ideò S. Carolum requiſitum à variis
Pontificibus, vt ex cauſis prædictis Romæ reſideret,
ſemper ſe excuſabat ſumma modeſtia, & vt gregem
ſibi commiſſum gubernaret, renunciauit omnibus
aliis beneficiis, & Archiepiſcopatum Mediolaneo-
ſem tantum ſibi retinuit, & fructus in vſus paupe-
rum expendebat, ſolo victu, & veſtitu contentus, vt
in eius vita legimus. Et decreta Concilij Trident.
de perſonali reſidentia in Patriarchalibus, Primitia-
libus, Metropolitanis, & Cathedralibus Eccleſiis fa-
cienda. Gregorius XIII. per ſuum conſiſtoriale
decretum declarauit etiam in S.R.E. Cardinalibus
locum habere quocunque titulo illis præeſſent
itaut à reatu, & pœnis in dicto Concilio ſtatutis non
excuſarentur niſi abſentiæ cauſa in ſcriptis appro-
batæ foret, ſcientiaque vel tolerantia non excuſaret
eoſdem Cardinales, nec alios Epiſcopos: & hanc
declarationem, ac alias Apoſtolicas Conſtitutio-
nes confirmauit, & approbauit, multaque de no-
uo ſtatuit S. D. N. Vrbanus VIII. prout infra
num. 21. in fine. nouiſſimè ſtante Bulla S.D.N. Vr-
bani VIII. hanc partem ſuſtinet Diana *moral.*
reſolut.

resolut p. 5 tract. 2. de potest. & priuil. S.R.E. Cardinalium resol. 8.

14 EVIDENS ECCLESIÆ VTILITAS. Intelligitur quando abest ad defendendum iura suæ Ecclesiæ, vel ob aliud simile vocatus accedit; vel si contingat celebrari Concilium aliquod generale, vel Prouinciale, quandiu scilicet durat Concilium Tolet. *dict. numer. 3. vers. quartum*, Salzed *d. cap. 54. vers. quartum*, Carranza *dict. cap. 11. vers. tertio*, Molfes. *dict. cap. 11. num. 36.* Marc. Anton. Genuens. *d. cap. 31. numero 5.* me citato Sanctarel. *qu. 3. n. 5.* Petr. de Bollo *d. §. 3. vers. tertia causa pag. 366.* vbi reddit rationem, quia bonum partis ordinatur ad bonum totius vt ad finem, & debet pars exponi pro totius bono, etiamsi oporteat detrimentum pati, vt patet in abscissione manus vt cõseruetur persona in esse; sic Ecclesia particularis tenetur pro bono vniuersalis Ecclesiæ pati damnum absentiæ sui Pastoris.

15 EVIDENS REIP. VTILITAS. Intelligitur quando postulauerit euidens vtilitas suæ ciuitatis, aut totius Regni, ita quòd per alios id fieri non potest, post Tolet. refert Marc. Anton. Genuens. *dicto cap. 71. num. 6.* Molfes. *dict. cap. 11. num. 36.* Petr. de Bello *d. § 3. vers. tertia, pag. 367.* vbi ideo ait excusari Episcopum si mitteretur legatus ad Pontificem pro tractandis negotiis Fidei, aut Principes pro negotiis pacis & Ecclesiæ, vbi non facile inuenitur alius quam Episcopus ita dextrè ea negotia tractaturus.

16 Episcopus enim euidenti Reipubl. exigente vtilitate potest esse Legatus, siue Orator Principis sæcularis, vt habetur *in cap. cùm parati, de appellat. gloss. vnic. verb. Legatum, in cap. Episcopus 14. dist.* Cortes. *in tract. de potest. Regia part. vlt. num 47.* Carol. de Grassis *de effectibus clericalibus effectu 61. numero 2.* Zechi *de casibus reseru. casu 3. n. 2.* me citato *in hoc loco* Alzed. *dict. p. 1. c. 6 num 39.*

17 In Curiis tamen Regum, & aliorum sæcularium Principum fungentes munere, & officio Regij Præsidis, vel Consiliarij, vel Consiliarij, aut Proregis, non eximuntur a residentia suorum Episcopatuum, nisi ea sit hominum penuria, vt alij satis idonei minimè reperiantur, qui hæc præstent obsequia, nec in hoc Cæsaris facultas, de qua *in Auth. quom oport. Episcop. collat. 1. & in Auth. de sanctissimis Episcopis collat. 9.* aliquam vim habet, cùm sit causa spiritualis Episcoporum residentia, ideò dato communi Reipubl. commodo non Cæsaris indulgentia, sed Romani Pont. habita licentia Episcopi ab Ecclesiis suis abesse possunt, prout resoluit Azori. *dict. par. 2. lib 7. cap. 4. q. 6.* & me citato *in hoc loco*, tenet Diana *moral. resol. part. 2. tract. 1. resol. 5. in fine*, aliter enim nullo modo existentes in seruitio, aut officiis Regis excusari possunt à residentia Nicol. Garc. *de benefic. part. 3. c. 2. à n. 188.* Contra quos inuehitur Rebuff. *in praxi tit. de dispensat. de non residen. n. 5.* quem refert Card. Anton. Zapata *in discursu de la obligacion de resider p. 1. concl. 5. n. 6.* ibi, *Quidam ex nostris Prælatis terruerunt nos qui in vita populum sibi commissum non visunt, nec quidem instruunt. Quid ergo faciunt? curas secularium Principum, & aliorum, & cum terreni sint, assumunt, &c.*

18 Nam si residentia, vt suprà dixi, est de Iure diuino, vt Numer. *c. 18. filiis filiis Leui mihi seruientibus in Tabernaculo, & portantibus peccata populi dedi omnes decimas filiorum Israel in possessionem*, & Apostol. *ad Thess. 2. c. 3. neque gratis panem accipimus ab aliquo sed in labore, & fatigatione die, ac nocte operantes, vt nosmetipsos formam daremus vobis ad imitandum nos*, & Matth. 10. & Lucæ 10. *Dignus est operarius mercede sua*: & non residere est contra debitam Christi charitatem, nam amor eius non est apud eum, qui paruipendet, quæ maxima sunt Christi, scilicet salutem animarum sibi commissarum, Alphons. Aluarez *d. c. 9. propè finem.*

Meminerint Episcopi elegantia Diui Cypriani verba *in tractat. de lapsis*, relata per Cardin. Cæsar. Baron. *annalium Ecclesiæ tom 2. anno Christi 253. pag 301.* & sunt quæ sequuntur: *Episcopi plurimi (quos & hortamento esse oportet cæteris & exemplo) diuina procuratione contempta audent procuratores rerum secularium fieri derelicta cathedra, plebe deserta, per alienas Prouincias aberrantes, negotiationis quæstuosæ nundinas aucupari, esurientibus in Ecclesia fratribus non subuenire, argentum largiter, velle fundos insidiosis fraudibus rapere, vsuris multiplicantibus fœnus augere, quid non perpeti tales pro peccatis huiusmodi meremur?* 19

Meminerint etiam huiusmodi residentiam, non solùm præsentiam corporis assiduam, sed etiam mentis sollicitudinem, & charitatis studium præseferre debere. Quid si habitans in Ecclesia sua Episcopus in eadem, cum concionandi tempus instat, obmutescat? quid si de sceleribus profligandis, de virtutibus disseminandis, de subleuanda inopia, de disciplina restituenda, de blasphemis, de aleatoribus, de luxu, & de obscœnitate ableganda, nihil aut parum laboret? Quid si in eius Ecclesia non Synodus diœcesana quotannis habeatur, non Confirmationis Sacramentum in locis remotioribus ministretur; imò nec diœcesis ipsa, nisi perrarò, & non integre visitetur? & quæ alia præcipuè à Tridentino Concilio præcepta fuerunt, leniè admodum in vsum inducantur? Siue cùm crassa admodum in pluribus diœcesibus Parochorum imperitia deprehendatur? nulla tamen industria adhibeatur, vt lectio Theologalis habeatur, vel vt casus conscientiæ examinentur, siue vt Congregationes aliquot, qua aptiore fieri potest ratione, ad eos instruendos instituantur, seu alia huiusmodi ad illorum fructuum subsidia excogitentur? Hic certè nudum potius nomen, ac simulacrum Episcopi in otio, & desidia, quàm veri pastoris formam, quæ cum zelo, ac sollicitudine coniuncta esse debet, omnibus refert. Nam quamuis sola corporis præsentia, humano iudicio, Ecclesiasticisque sanctionibus tuti, immunésque esse videantur, sciant tamen non eos supremum illud, acerrimúmque Præpotentis Dei Tribunal euasuros, nisi & alia multa cum hac personali residentia coniunxerint, quæ eos non specie tantùm, sed verè Episcopos, Pastorésque esse declaret. Hinc Concil. Tridentinum diuino præcepto hæc inter cætera illis nominatim mandata esse recensuit: oues suas agnoscere, pro his sacrificium offerre verbum diuinum prædicare, Sacramenta administrare, bonorum omnium operum exemplo pascere; pauperum miserabiliúmque personarum curam paternam gerere, & in cætera munia Pastoralia diligenter incumbere. 20

Vnde bene Possenin. *de officio Curati c. 1. num. 3.* & *ibid.* Victorel. *num. 10* omnino videndus, qui postquam multa in hanc rem vtilissima dixit, tandem concludit. *Residentia non solùm inter oues habitationem indicat, sed pastorale munus, sed vigilem curam, sed diligem Sacramentorum, & diuini verbi ministerium, per seipsum Ecclesiæ suæ Parochus deseruire debet.* &c. & Paulo inferiùs. *Non residet enim, qui eùm debet, & potest, non seruit Ecclesiæ, si segniter, oscitanterque, pastorale munus obeat, nihil refert an adsis, vel absis*, &c. optimè Iacob de Graff. *in decis.*

aureis tom. 1 *lib.* 2 *cap.* 97 *num.* 57. ibi, *Verbum* residere *significat Ecclesiæ deseruire, nam debet intelligi cum effectu; aliàs parum esset residere, nisi cura habeatur de beneficio*, &c. Cooarr. *lib.* 3. *var. c.* 13. *num.* 8. Gabr. Vasquez *de benef. c.* 4. *art.* 1. §. 2. *dub.* 1. *n.* 133. & *dub.* 4. *ex n.* 152. Nicol. Garc. *d. p.* 2. *cap.* 2. *num.* 53. Quare præcepto residentiæ minimè satisfacere residentem quidem in loco, sed non exercentem officium suum, proindeque in vtroque foro punibilem esse, mortaliter peccare, tenet Posseuin. *d. cap.* 1 *num.* 12. neque facere fructus suos resoluit Victorel. *ibidem num.* 10. & Vasq. *vbi proximè*: quicquid contrarium teneat Nicol. Grac. *d. p.* 2. *cap.* 2. *num.* 53. Sed proh dolor iam hodie suam negligunt sic commendatam obligationem, non minus doctè quàm iustè excandescit Diuus Chrysostomus *in Genesi c.* 31. & *homil.* 57. his verbis. *Vidistis Pastoris Iacob vigilantiam, qua exurget aduersus eos, quibus rationales greges crediti sunt, qui magnum præ se ferunt negligentiam, & quotidie iuxta Prophetam pecudes alias mactant, alias a bestiis captas contemnunt, alias verò raptas reducere non curant, vnde quid dicat, die vrebar æstu, & nocte gelu, & discedebat somnus ab oculis meis, quis hæc nunc potest dicere quod propter eos, quos pascis, tot ferat pericula, & labores.* Refert Petr. de Bollo *in œconomia Canonica classi* 2. § 5. *c.* 5. *pag.* 223.

21 Absque iusta causa à sua Ecclesia absens Episcopus, qui propriæ salutis immemor, terrena cœlestibus, ac diuinis humana præferens in diuersis Curiis vagatur, aut in negotiorum temporalium sollicitudine ouili derelicto, atque ouium sibi commissarum cura neglecta se detinet occupatus, vltra mortalis peccati reatum; quem incurrit pro rata temporis, quo abest, fructus suos non facit, nec tuta scientia illos retinere potest, sed tenetur eos fabricæ Ecclesiæ, vel pauperibus erogare, Concil. Trident. *dict. cap.* 1. *vers. si quis autem sess.* 23. Si tamen per sex menses continuos nullo legitimo impedimento, seu iustis, & rationabilibus causis cessantibus extra suam diœcesim morando abfuerit, ipso facto quarta parte fructuum illius anni priuatur, quæ pars per Superiorem Ecclesiæ applicanda est fabricæ, & pauperibus loci. Quòd si per alios sex menses in absentia perseuerauerit, aliam quartam eadem ratione amittit, applicandam per eundem eisdem. Postremò crescente contumacia intra tres menses Metropolitanus de absentia suffraganei Romanum Pont. per literas nunciúmque certiorem facere debet, alioquin elapsis prædictis tribus mensibus ipso facto ingressu Ecclesiæ priuatus est ipse Metropolitanus, ita habetur in Conc. Trid. *d. cap.* 1. *sess.* 6. *de reform.* me citato *in hoc loco* Alzed. *d. p.* 1. *c.* 6. *n.* 11.

22 Bona Patriarcharum, & Episcoporum, cuiuscunque quantitatis, mortuorum extra suas Ecclesias contra Concil. Trident. tanquam spolia ad Cameram Apostolicam pertinent per Bullam Pij quarti, quæ incip. *In suprema militantis Ecclesiæ*, publicata *Die* 4. *Decembr.* 1564. & exequutorem idem Pius Quartus dedit auditorem Cameræ, iuxta formam, quæ habetur in Bulla eiusdem, incip. *Cùm tamen per sacrosanctam.*

23 Circa residentiam huiusmodi, S.D.N. Vrbanus VIII. in sua Constit. incip. *Sancta synodus, sub Dat. Romæ Die* 7. *Decembris* 1634. sic nouissimè statuit.

INsuperque omnes & singulos Ecclesiis Patriarchalibus, Primatibus, Metropolitanis, Archiepiscopalibus, & Episcopalibus quocunq; nomine, seu titulo præfectos, etiam S.R.E. Cardinales à præfatis suis Ecclesiis absentes in virtute sanctæ obedientiæ, & sub interdicti ingressus Ecclesiæ, amissionisq; tam fructuum earundem Ecclesiarum pro tẽpore, quo absentia durauerit, quam facultatem testandi, & disponendi de bonis suis à Sede Apost. sibi aliàs concessarum eo ipso absque alia declaratione incurrendis, necnon priuationis à regimine, & administratione suarum Ecclesiarũ huiusmodi, aliisq; pœnis Romani Pont. pro tempore existentis arbitrio infligendis, districtè præcipiẽdo monemus vt omnib. postpositis quãto citius in Romana Curia, videlicet moram trahentes intra vnum, extra eam verò in Italia intra duos, extra verò Italiam existẽtes intra quatuor menses à die publicationis præsentium in locis infra scriptis facienda computandos, quos pro talibus Canonicis monitionibus peremptoriisque dilationibus, & terminis respectiuè eis assignauimus, & assignatos esse voluimus, se itineri cõmittere, & legitimis itineribus ad Ecclesias seu Diœceses suas proficisci, & se personaliter conferre, ac ibidem, vt tenentur, residere debeant, eisdemque præfectis, postquam personaliter ad residentiam se contulerunt, necnon quibuscunque aliis apud suas Ecclesias quandocunq; personaliter residentibus sub eisdem pœnis etiam eo ipso respectiuè incurrẽdis iniungis ne ab eorum Ecclesiis discedant, nisi priùs obtenta nostra, & Romani Pont. pro tempore existentis, per Breue, seu litteras missiuas licentia: illos etiam qui imposterum per Nos, seu Romanos Põt. nostros successores alicui præfatarum Ecclesiarum Patriarchalium, Primatialium, Metropolitanarum, Archiepiscopaliũ & Episcopaliũ quouis nomine, vel titulo præfecti fuerint, etiamsi S.R.E. Cardinales quandocunque fuerint, vel sint, sub iisdem pœnis etiam eo ipso respectiuè incurrendis debeant, & quilibet eorum debeat infra præfatum tẽpus à die eorũ promotionis ad aliquam Ecclesiarum præfatarum inchoandum, quod eis pro tribus monitionibus & dilationibus, vt præfertur, ex nunc assignauimus, pariter se itineri committere, & ad Ecclesias siue diœceses sibi commissas ad personaliter in eis residendum conferre; & respectiuè postquam residere incœperint, ab illa non discedere nisi obtẽta à nobis & Romano Pont. pro tempore existente licẽtia præfata. A quarum pœnarum incursu noluit posse aliquẽ se excusare prætextu & ratione, cuiuscunque seruitij quomodolibet præstiti & præstandi pro gerendis & tractandis negotijs quorumcunque Principum, etiam Imperatoris, & Regum, aut Rerum publicarum, Regnorum, & Prouinciarum, nec ratione prosecutionis, seu defensionis quarumcunque litium, seu controuersiarum etiam Ecclesiasticarum, vel ineundi fœderis, aut cuiuscun-

que

que alterius negotij etiam grauißimi, & speciali nota digni, tractandi, vel distantia locorum, aut breuitatis temporis, ob quam non videtur expectanda Sedis Apostol. licentia præfata, antequam à suis Ecclesiis, & Diœcesibus discedant, aut ratione cuiuscunque alterius causæ, vel occasionis etiam publicæ, vel aliàs fauorabilis & æque piæ, etiam cuiuslibet vtilitatis, siue necessitatis Ecclesiarũ, & personarum, præterquam personalis interessentia in Synodis prouincialibus, vel congregationibus, vel Assembleis generalibus, in quibus Ecclesiastici interuenire solent, vel ratione muneris, aut Reip. officij Episcopatib. vel Ecclesiis maioribus præfatis adiũcti, cuius ratione ad certum tempus occupari solent, & tunc pro tẽpore, quo illa synodus, congregationes, & Assembleæ, exercitiumque muneris, seu officij publici ipsis Ecclesiis adiuncti actu durauerint, quibus finitis recto tramite ad Ecclesias præfatas sibi commissas se cõferre debeant. A prædicta quoque residẽtia, & pœnarum præfatarum incursu voluit excusari S.R.E. Cardinales, nunc & pro tempore existentes ulicas præfatarum Ecclesiarum præfectos, seu præficiendos, etiamsi tanquam in ordine priores aliquem ex dictis titulis Episcopalibus prope vrbem, vel in eius districtu consistentibus obtineant, & imposterum obtinuerint, & in prædictis Episcopatibus titularibus vrbi proximos resederint, vel in Romana Curia in suis titulis respectiuè etiam Nobis, ac Romanis Põtificibus nostris successoribus scientibus, videntibus, & quomodolibet tolerantibus morum traxerint, ita ut nulla nostra ac Romanorum Pont. successorum nostrorũ conniuẽtia, taciturnitate, & ad quarumcunq; functionum, & actuum Pontificalium etiam publicorum & solẽnium celebrationem, receptione, & admißione vnquam tueri se poßint. Et pro præmissorum & infra scriptorũ inuiolabili obseruatione committimus, & mandamus C. A. generali nunc & pro tempore existenti quatenus contra omnes, & singulos prædictos tam in vrbe quàm alibi, & vbiq; locorum nunc & pro tempore commorantes, & in suis Ecclesiis, seu Diœcesibus non residentibus per affixionẽ ad valuas basilicæ S. Petri, ac in acie campi Floræ & quoad præsentes in Romana Curia ad abundantiorem cautelam, etiam domi demissa copia, procedat, & cõstito sibi quantum sufficere videbitur summariè, simpliciter & de plano, sola veritate inspecta, & manu Regia, de cõtrauentione, & inobediẽtia præfatis vsque ad sententiã exclusiuè procedat, & deinde Nobis, & Romano Pont. pro tempore existẽti referat, vt Nos ac Romanos Pont. pro tẽpore existentes in Consistoria ad sententiam declarationis incursus pœnarum, ac respectiue priuationis, seu depositionis, aliarumve punitionum præfatorum inobediẽtium valeat procedere. Volumus tamen Episcopos, Archiepiscopos, Metropolitanos, Primates, & Patriarchas etiam S.R.E. Cardinales citra montes, vel mare existẽtes per quatuor, alios verò vltra montes, vel mare degentes per septem menses continuos à residentia in præfatis Ecclesiis facienda ad effectum visitandi limina SS. Apostolorum Petri & Pauli iuxta sacros Canones, & Apost. constitutiones pro qualibet visitatione excusari, ita tamen vt tunc illis durantibus visitationis huiusmodi omnes explere teneãtur, nec ad alios actus se diuertant. Cardinalibus vero nunc & pro tempore existentibus, qui in casu vacationis Sedis Apost. ad electionem Romani Pont. faciẽdam accedere solent ad locum Conclauis ad hoc designatũ licentiam concedimus discedendi ab Ecclesiis præfatis sibi cõmißis, habita tamen priùs certa notitia vacationis ipsius Sedis Apostol. & extra residẽtium in loco in quo electionem huiusmodi celebrari contiget, commorandi, & permanendi vsq; ad peractam electionem, ac etiam postea per duos menses postquam Romanus Pont. Coronationis suæ insignia susceperit, quo tempore elapso præfati Cardinales, nisi illico, vt præfertur, ad Ecclesias præfatas, quibus præsidere eos contigerit, se contulerint, subiaceant pœnis prædictis, &c.

Incidit dubium super hac Constitutione, cui Sacra Congr. in hæc verba respondit. *Die 3. Februarij 1635. requirentibus nonnullis Episcopis, Sacra Congreg. Cardinalium Concilij Trid. interpretum, habito prius verbo cum Sanctissimo Domino nostro, respondit per Constitutionem super Episcoporum etiam S.R.E. Cardinalium residentia ab eodem S. D. N. nuper editam, non fuisse sublatam facultatem ab eodem Sacro Concil cap. 1. sess. 23. de reform. concessam aqua ex causa abessendi aliquantisper à residentia dummodo absentiæ spatium duos, vel ad summum tres menses non excedat.*

F. Card. Verospius.

Franc. Paulutius
S. Cong. Concil. Secret.

Episcopi adeò sunt obstricti ad residentiam suarum Ecclesiarum, vt ne votum quidem suscipere possint, quo vinculum, per quod sunt suis Ecclesiis addicti & obligati, dirimatur, sine Romani Pontificis licentia, *cap. nisi cum pridem, de renunc. cap. licet, de regular. cap. magna, de voto.* Azor. *instit. moral part. 1. lib. 11. c. 16. quæst. 2.* Sayr. *in clau. Regia lib. 6. cap. 5. n. 24. vers. secundo vouere.* Syluest. *verb. votum 5. quæst. 1.* me citato *in hoc loco* Azed. *dict. p. 1. c. 5. numer. 130.* Marc. Anton. Genuens. *dict. c. 51. num. 10.* vbi *num. 11. vers. tertio*, cum Azori. *dict. cap. 16. qu. 2. versic. quæres*, resoluit Episcopum, qui longinquæ peregrinationis votum fecerit, oportere soluere expensas, quas inter eundum, commorandum, & redeundum fecisset; laborem verò peregrinationis cum vigiliis, precibus, ieiuniis & aliis pietatis officiis commutare debere. Ego tamen teneterem Episcopum ad prædicta non obligari, cum huiusmodi votum longinguæ peregrinationis non possit emittere sine Papæ licentia, vt tenet Panormit. *in dict. c. magna*, quem refert, & sequitur 12.

 Alphons.

Alphons. Aluarez *in Speculo Iuris Pontificij cap.9. in princip. pag. mihi* 27. & optima ratione probat Sanch. *in præcepto Decalogi tom.1. lib.4.c.25.n.41.* vbi *n.42.* asserit quòd licèt aliqui accipiant votum eundi in subsidium Hierosolymitanum, quasi illud emittere & exequi inconsulto Romano Pontifice sit integrum Episcopis, id tamen hodie non est licitum, cum aditus non pateat in Terram sanctam sine Pontificia licentia.

Si tamen votum Episcoporum sit modicæ peregrinationis, vel precum, vel abstinentiarum, quæ munus exequi non impediunt, est absolutum, & obligat nulla Pontificis expectata licentia, quia nulla alia ratione ea necessaria est, nisi ne impediatur munus ad quod ex iustitia tenetur Episcopus, ac proinde executio votorum non impedientium nulla indiget licentia, nec pendet à dominatiua alicuius potestate, sed in iis est sui iuris ad vouendum. Ita Angel. *verb. votum* 2. *qu.*1. Syluest. *eod. verb.*3. *qu.*1. Tabien. *eod verbo* 5. *qu.*1.*n.*2. Azor. *dict. cap.*16. *quæst.*2. Iacob. de Graff. *in aureis decis. part.*2. *lib.*2. *c.*12.*n.*2. Sayr. *in claui Regia lib.6. c.5. n.24. vers. secundo vouere,* Suar. *de Relig. tom.*1. *tract. de voto lib.*3. *cap.*4.*n.*10. quos refert, & sequitur Sanch. *d. cap.*25. *num.*43.

23 Sic etiam sine Papæ licentia Episcopi, aut in Episcopali dignitate constituti ad Religionem admitti non possunt, quia status Episcoporum alior est statu Religiosorum, & ita ab illo ad istum non transitus sine dispensatione summi Pontificis, *dict. cap. licet, vers. illa,* Menoch. *de arbitrar. casu* 413. Valer. Reginald *in praxi fori pœnit. lib.*18. *n.*377. *vers. postremo,* Marc. Anton. Genuens. *in practicab. Eccles. qu.*502.*n.*1. Mirand *in man. tom.*1. *quæst.*17. *artic.*3. Suar. *de Relig. tom.*3. *lib.*1. *cap.*19. *num.*13. me citato

24 *in hoc loco* Lezana *dict. cap.*24. *num.*11. † nec est iusta causa resignandi Episcopatum, si Episcopus velit ingredi Religionem approbatam, causa mutandi statum & vitam, *cap. suggestum 7. quæst.*1. *c. sciscitaris 7 q.*1. Maiol. *de irregul. lib.* 3. *cap.* 3. *num.*31. *in fine,* Flamin. *de resign. lib.*5. *quæst.*3. *n.*233. tenebitur tamen, quantum in se fuerit, à Papa facultatem petere abdicandi se à munere Episcopali, Azor. *dict. quæst.*2 *vers. quæres,* Marc. Anton. Genuens. *dict. c.*31. *num.*12.

25 An qui vouit Religionem, possit fieri Episcopus non adimpleto voto? Quæstio est, in qua text. *in cap. per tuas* 10. *de voto,* dicit, quòd prius debet adimplere votum, Marc. Anton. Genuens. *dict. c.*31.*n.*12. Iacob. de Graff. *in aur. decis. part.* 1. *lib.*2. *capite* 24. *numero* 12. Valer. Reginald. *dict. libro* 18. *num.*382. Lezana *dict. cap.*24. *num.* 27. *in fine.* Azor. *instit. moral. part.*1. *lib.*11. *cap.*16. §. *quæres,* Henriq. *in sum. tom.*2. *lib.*10. *cap.*32. §. 5. Sos. *de la obligacion con que quedan los Religiosos Obispos n* 90. *cum seqq.*

Sed dubio non caret, cur Episcopus creatus post simplex Religionis votum, teneatur Episcopatu relicto ad Religionem transire, cùm votum non infringat, qui commutat in melius, *cap. peruenit, in* 2. *de iureiur.* & status Episcopi sit perfectior statu regulari, *c. veniens, eod. tit. cap. licet, de Regularibus.*

26 † Quare sunt aliqui qui asserunt Summum Pontif. *in dict. cap. per tuas,* loqui de consilio, ibi, *consulimus,* cùm nulla sit culpa acceptare Episcopatum, & ob id non implere Religionis votum. Ita Fr. Emman. *in summa tom.*2. *c.* 6. *n.* 6. Henriq. *in sum. lib.*10. *de Sacram. Ordinis, c.*32. *num. vlt. in com. littera I.* Marc. Anton. Genuens. *d. num.*12. Verùm dicendum puto hunc teneri dimisso Episcopatu ad Religionem transire, quia acceptans Episcopatum admitti impedimentum Religionis promissæ, & non erit voti reus, quamuis enim non repugnet, vt Religiosus fiat Episcopus, repugnat tamen vt Episcopus fiat Religiosus; quia oportet illum priùs fieri nouitium, & in operibus humilibus versari, quæ dignitatem Episcopi dedecent, Ita post Angel. Syluest. Tabien. & alios, tenent Sanch. *in præcepta Decalogi lib.* 4. *c.*18. *n.*5. Azor. *dict. cap.*16 *quæst.* 2. & *cap.*22. *quæst. vlt.* & *parte* 2. *lib.* 3. *cap.*32. *quæst. vltim,* vbi respondens ad obiectionem illam de statu Episcopali, quòd sit perfectior statu Religiosorum, asserit, eam nihil conuincere, quia votum sub præcepto cadit; Episcopatus verò consilij, non præcepti opus est: & ad illud quòd licitus est transitus à Religione ad Episcopatum, respondit huiusmodi transitum fieri authoritate Sum. Pont. non propria voluntate Religiosi.

Ex quibus difficilis redditur text. *in cap. vnico, distinct.*85. ibi, *vel si tactis,* &c. quatenus probat iuramentum factum à quodam Archidiacono de non acceptando Episcopatu, validum censeri, & colligit gloss. *ibi verbo Sacrosanctis;* difficultas ex eo 27

prouenit, † quia illa iuramenta non sunt obligatoria, quæ melioris boni fuerint directè impeditiua; D. Thom. 2.2. *qu.*89. *artic.*7. *ad* 1. & *quodlib.*5. *artic.* 27. Abb. *in cap. si verò, n.*3. *de iureiuran.* Couarr. *in cap. quamuis, part.*1. §.6.*n.*7. Sayr. *in Claui Regia lib.*5. *cap.*7. *num.*3. Suar. *de Relig. tom.*2. *lib.*2. *de Iurament. cap.*17. *num.*7. *cum seq.* atqui acceptatio Episcopatus inter opera meliora censeri debet, ex reg. *cap. in scripturis,* & *c. qui Episcopatum* 8. *qu.*1. Igitur iuramentum de illo non acceptando inualidum debet iudicari. Confirmatur deinde difficul- 28

tas, quia † iuramentum de non ingrediendo Religionem, non obligat, secundùm supra citatos: sed status Episcopalis est perfectior statu Religionis, ille namque status est perfectior, qui magis charitatem attingit, qualis est Episcoporum, quia consistit in officio pastorali, iuxta illud Ioan. 10. *bonus pastor,* & Tridentin. *sess.*13. *de reformat. c.*1. ob idque præ omnibus aliis statibus charitatem attingere dicendum est, iuxta illud Ioan. *maiorem charitatem,* &c. refertur ad hoc propositum *in cap. nisi cum pridem,* § *quippe. de renunc.* & hinc fit, quod facilius indulgetur vt monachus ad Episcopatum ascendat, quàm Præsul ad Monachatum descendit, vt probat opt. text. *in d. cap nisi, vers. nec putes* text. etiam opt. *in cap. licet, vers. illa, de Regular.* Diuus Thom. 2.2 *quæst.*84 *artic.*1. ergo à fortiori iuramentum de acceptando Episcopatu obligatorium non est censendum, argumento *Authent. multo magis, C. de sacros. Eccles.* 29

Vnde minimè valere votum non procurandi, aut non acceptandi Episcopatum, eo quod impediat perfectiorem Ecclesiæ statum, illique vtilissimum asserunt Roman. *sing.*507. Nauar. *in cap.*12. *num* 16. D. Barbos. *in l. alia,* §. *eleganter, n.*28. *ff soluto matrim.* Azor. *instit. moral. part.*1. *lib.*21. *c.*5. *quæst.*5. *vers. quæres an eiusmodi.* 30

Vnde ad text. *in d. cap. vnico,* respondentes Abb. *in dicto cap. si verò, num.*4. Selu. *de iureiuran. part.* 3. *quæst.*1. *numer.*21. Angel. & Syluest. *verb. iuramentum,* 5. §. 3. D. Antonin. *part.* 2. *tit.*10. *cap* 6. § *tertius casus,* & alij citati à Suar. *dict. lib.*2. *cap.*13. *num.*14. asserunt † iuramentum illud attendi in specie illius text. non quia fuit validum, aut obligatorium, sed quia illud emittens mortaliter peccauit actu iureiurandi: licèt enim simpliciter iurans se non facturum aliquod opus consilij, & perfectionis venialiter tantùm peccet, ex sententia D. Thomæ *dict.* 31

d. art. 7. ad 2. vbi Caietan. Sot. *de instit. lib. 8. quæst. 2. art. 3. conclus. 5.* Couar. *d. n. 7.* Nauarr. *in man. cap. 12. num. 16.* & aliorum, quos refert, & sequitur Sayr. *lib. 5. c. 4. n. 36.* Nihilominus tamen mortaliter peccat, qui iurat nunquam se illud opus facturum, quia includit casum necessitatis, in quo iam non ex consilio, sed ex præcepto tenetur, vt per gloss. *verb. sacrosanctis, in princip. in d. c. vnic.* Couar. *dict. num. 7.* Nauar. *dict. num. 16.* Sayr. *dict. num. 36.* Vnde quia Archidiaconus, de quo *in dict. cap. vnico*, iurauit se nunquam Episcopatum accepturum, vt text. habet, vbique mortaliter deliquit, vt aduertit Caietan. 2. 2. *quæst. 89. art. 7. ad 2.* & ideò ad Episcopatum non promouetur.

52 Verum hic intellectus nullo modo est admittendus, quia peccatum mortale non impedit promouendum, nec sufficit ad repellendum electum, *cap. sicut, 27. iuncta gloss. 1. de iureiuran. gloss. verb. emendato, in cap. diffinitio 22. quæst. 4.* sic aliàs solum illud peccatum impedit promouendum, quod vel irregularitatem inducit, vel saltem talem præ se fert infamiam, vt morum honestatem tollat, ex Felin. *in cap. dilecta, num. 4. de except.* Couarr. *in cap. alma, part. 1. §. 8. num. 4.* Deinde verius est Archidiaconum iurantem, de quo *in dict. cap. vnico*, nullum commisisse peccatum in ipso actu iurandi, vt infrà ostendetur, ergo non propter peccatum est ab Episcopatu repulsus. Quare Sot. *lib. 8. de instit. quæst. 1. art. 8. in 2. arg.* asserit Archidiaconum illum fuisse coactum à Pontifice accipere Episcopatum, eo quod iudicatus fuit Ecclesiæ necessarius, & ideò oportuisse infringere iuramentum. Sed hic intellectus nullum habet fundamentum: imò litteræ omninò repugnat, & Epistolæ originali Gregorij, ex qua text. desumitur, cuius verba ad hoc propositum refert Suar. *d. cap. 13. num. 15.*

53 Reiectis igitur his, atque aliis intellectibus tu dic in hoc euentu iuramentum duobus modis fieri posse: priori modo, quando, verbi gratia, iuramentum generaliter fit de non acceptando Episcopatum, animo etiam resistendi Superiori præcipienti, vt accipiat: item animo non acceptandi quantumcunque vrgens necessitas, vel vtilitas Ecclesiæ id exposcat, & tale iuramentum peccatum mortale includit, tam in actu iurandi, quam in sui obseruantia, & ideò nullatenus est obligatorium: posteriori verò modo potest fieri hoc iuramentum cum debita moderatione, videlicet non acceptandi Episcopatum, nisi necessitas, vel vtilitas Ecclesiæ, aut præceptum Superioris interueniat, iuxta reg. *cap. venientes, de iureiuran.* In hoc vltimo casu dubium est, an obliget iuramentum extra casum necessitatis, in quo resolue quòd sic, quia tale iuramentum simpliciter est de meliori bono, nec in actu iurandi, nec in sui obseruantia aliquod datur peccatum, quamuis gloss. *d. verb. sacrosanctis*, existimet committi saltem in hoc iuramento peccatum veniale, sed immeritò: licèt namque Episcopatus sit status perfectionis, *d. cap. qui Episcopatum. d. cap. nisi cum pridem, vers. quippe, d. cap. licet, vers. illa*, eius tamen acceptatio ob honorem, & diuitias ei inhærentes, & ob alia pericula adeò à perfectione recidit, vt optimum consilium sit illud non acceptare, imò erit opus minus perfectum illud accipere, nisi quando vrgeat vtilitas Ecclesiæ, vel præceptum Superioris, iuxta doctrinam Gregor. *lib. 13. moral. cap. 13.* & resoluta per Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 4. cap. 8. n. 37.* Hoc supposito resolue Archidiaconum, de quo *in d. cap. vnic.* non iurasse iuxta priorem modum, sed tantùm iuxta posteriorem, in quo nullum commisit peccatum, vnde, cùm iuramentum non sit melioris boni impeditiuum, ex supradictis, suam habet vim obligandi, atque adeò impedit promouendum, iuxta illum text, quem sic interpretantur Caiet. *d. artic. 7. ad 2.* Sayr. *lib. 5. c. 7. n. 3.* Suar. *d. c. 13. n. 13. cum sequentibus.*

Quis autem sit Prælatus potens cogere ad acceptandum Episcopatum, non abs re dubitari potest? In quo dubio Valent. 2. 2. *disp. 10. quæst. 3. puncto 3. col. 5. conclus. 6.* quem refert, & sequitur Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 4. cap. 8. n. 38.* ait optimè, nullum Prælatum etiam religionis posse ad id cogere, sed id esse solius Pontificis, quod eius sit ad id cogere qui potest Episcopus confirmare.

Episcopum non residentem in sua diœcesi, alternatiua non gaudere, declarauit Sacra Concilij Congregat. prout referunt Galet. *in margarita casuum conscient. § verb. Episcopus*, Stephan. Gratian. *disceptat. forens. cap. 156.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. decis. 540. in prima edit. & resolut. 462. in secunda edit.* Gonz. *ad reg. 8. Cancell. gloss. 43. num. 84.* vbi asserit, quòd cùm quidam Episcopus Hispaniæ abesset à propria diœcesi pro exercitio sui officij Inquisitoris Generalis in Curia Hispaniarum Regis, vbi Generalis Inquisitor cum suo Tribunali residere solet, & instaret supplicasset Clem. VIII. quod concederet indultum speciale, vt posset gaudere beneficio alternatiuæ, quamuis non resideret, in proprio Episcopatu, illud obtinere non potuit, me citato *in hoc loco* Alzed. *d. part. 1. cap. 6. num. 66.* nouissimè Castr. Palao *in opere morali tom. 2. tract. 13. disput. 2. puncto 23. §. 2. num. 2.* vbi refert quòd de anno 1603. Maximilianus ab Austria Episcopus Segobiensis gaudens alternatiua à suo Episcopatu ad domum de Escurial profectus fuit causa inuisendi Regem Philippum III. eius cognatum, & vt ei gratias ageret ob id quòd ad Archiepiscopatum Compostellanum illum præsentauerat, & cum duobus tantùm diebus ob hanc vrgentem causam à sua diœcesi discessisset, euenit vt beneficium quoddam in ea tunc vacaret, cuius prouisionem credens sibi competere contulit D. Hieronymo de Padilla eius Vicario, sed à Papa vti reseruatum alteri prouisum fuit, & cum causa commissa esset in Rota, tandem resolutum fuit *sub die 26. Martij* 1604. non esse locum alternatiuæ, sed potiùs reseruationi, & *num. 3.* adhærens opinioni Garciæ contra Gonzales resoluit locum non esse alternatiuæ si Episcopus coactus timore mortis, vel violentia impeditus à sua diœcesi abfuerit. Nec obstat quòd Flamin. *de resignat. lib. 1. quæst. 10. numer. 58.* dicat declaratum fuisse contrarium, quia respondet Gonzal. *d. loco* id procedere attento tenore regulæ Greg. XIII. in qua tunc non erat apposita dictio illa, *verè*, prout ad præsens adest in moderna regula, quæ veram residentiam præcisè requirit, refert Nicol. Garc. *de benefic. part. 5. cap. 1. numer. 467.* & tenet Moneta *de optione, cap. 3. num. 79. in vltima editione*, vbi *num.* 97. cum Gonzal. *d. gloss. 43. à num.* 136. resoluit, vt mensis dicatur Ordinarius, vigore alternatiuæ acceptatæ non requiri integram residentiam illius mensis, in quo vacat beneficium; sed sufficere maiorem partem eiusdem. 34

Quæstio est non contemnenda, an Episcopus absens ex causa à Concilio approbata fruatur alternatiua, quam Sanctissimus concessit verè & personaliter duntaxat residentibus, In quo dubio variè decisum fuit, illud tamen obtentum cùm referretur ad Sanctissimum, quòd non fruatur Episcopus alternatiua, quando abest etiam exclusa à Concilio 35

84 *Reſi*

84 Residens in Parochiali, qua non longè abest à Collegiata, in qua Canonicatum obtinet, diebus feriatis ad Ecclesiam Collegiatam accedere, & in ea diuinis inseruire potest.

85 Episcopo non licet pro Cathedrali Ecclesia seruitio, & etiam suo, aliquem ex curatis suæ diœcesis ex ipsorum Ecclesiis, constituto in illis idoneo Vicario, ad certa negotia adhibere.

86 Episcopus non potest vti opera Parochi in visitatione, vel in alio seruitio suæ diœcesis, nisi pro tempore duorum mensium, & tunc relicto idoneo Vicario.

87 Inquisitoris officium à residentia Parochialis non excusat.

88 Subcollectoris Apostolici officium exercens à residentia Parochialis non excusatur

89 Immicitiæ graues quando legitima sint causa propter quas quis residere non tenetur in Parochiali.

90 Aeris intemperies non excusat Parochum à residentia Parochiali.

91 Senectus in paruo non excusat à residentia, sed debet poni Vicarius idoneus, cum assignatione congrua portionis ex ipsius Parochiæ redditibus.

92 Abesse non dicitur, qui statim est reuersurus.

93 Parochus sine legitima causa, & licentia in scriptis habita non residens, mortaliter peccat, & fructus beneficij pro rata temporis, quo abest, suos non facit.

94 Bona acquisita ex beneficio Parochi absentis extra suam Parochiam morientis tanquam spolia ad Cameram Apost. pertinent.

95 Causa legitima ab Episcopo approbata excusat à pœnis contra non residentes prolatis.

96 Licentia discedendi requiritur ab Episcopo etiam in duobus mensibus à Concil. Trid. Parocho concessis.

97 Constitutio Episcopi ne Parochi possint abesse vltra duos dies sine eius licentia, valida est.

98 Parochus non satisfacit petens licentiam iurans se grauem habere causam, quam non expediat manifestare.

99 Parochus habens licentiam per mendacium, in absentia fructus percipiens, eos restituere tenetur.

100 Absens ex causa rationabili, licet peccet ob inobedientiam non petendo licentiam, non tenetur tamen ad restitutionem.

101 Fructus amittuntur duntaxat pro rata illius temporis, quo quis abest sine licentia, non potest componi restitutio debita fructuum male perceptorum obtinentibus Bullam Cruciata.

102 Parochus vltra duos menses absens potest cogi per Episcopum ad restitutionem fructuum pro rata temporis absentia.

103 Fructus non residentium debet Episcopus applicare fabrica Ecclesia Parochialis.

104 Episcopus procedens per subtractionem aduersus Parochos non residentes, iuxta Trid. tenetur seruare interualla, de quibus sess. 6. cap. 1.

105 Parochi ob non residentiam quomodo beneficiis sunt priuandi.

106 Parochus absens ex iusta causa, siue cum licentia, siue absque ea, tenetur relinquere substitutum Vicarium idoneum, & approbatum, qui pro se populo seruiat, nisi absentia fiat per sex, vel octo dies.

107 Canonici in Cathedralibus, vel Collegiatis Ecclesiis, ita tenetur ad residentiam, vt eis non liceat vigore cuiuslibet statuti, vltra tres menses etiam cõtinuos, ab eisdem Ecclesiis quolibet anno abesse.

108 Abbates, Priores, & alij Superiores Collegiatarum Ecclesiarum, licet habeant iurisdictionem in Canonicos, ad residentiam cogi possunt per Episcopos, sub quorum diœcesi sunt.

109 Dignitas principalis in Collegiata cum regulariter habeat curam animarum, requirit ætatem 25. annorum inceptorum.

110 Canonicatum, & Monasterium in commendam obtinens debet in canonicatu residere, nisi Monasterium habeat curam animarum.

111 Monasterium in commendam sæcularis habens, non obtinet curam conuentus, nec Monachorum, sed tota est penes Priorem conuentualem.

112 Commendatarij Abbatia curam iurisdictionalem tantum, non autem Sacramentalem habentes, ad residentiam non tenentur.

113 Canonicatum & Parochialem habens in duabus diœcesibus, & non residens in Parochiali ex permissu Episcopi, cogendus est ad residentiam in Canonicatu.

114 Archidiaconatus duos habens, dignitate pares, tenetur residere in quo magis sibi placuerit.

115 Consuetudo immemorialis non excusat à residentia in Cathedralibus, & Collegiatis insignibus.

116 Consuetudo immemorialis, qua licebat Canonicis vltra tres menses abesse, sublata per Concil. Trident. nisi esset confirmata per Sedem Apostolic.

117 Consuetudo vel statutum, quo cauetur seruitium quadraginta annorum Ecclesia præstitum liberare beneficiatum à residentia, obseruari potest.

118 Absentia causam legit. non est necesse assignare, nec licentiam à Prælato obtinere pro absentia trium mensium à Concil. Trident. concessorum dummodo omnes Canonici eodem tempore non absint.

119 Menses tres, quibus Canonici abesse possunt, prouidere debent Episcopi, ne incurrant in Natale, aut Pascha Domini, vel similes maximas solemnitates.

110 Menses tres, quibus Canonici abesse possunt, debent continere nonaginta dies, & possunt accipi non solum continui, sed etiam interpolati.

121 Absentia trium mensium Canonicis conceditur, si constitutiones Ecclesiæ seruitium totius anni requirunt.

122 Canonici vltra tres menses absentes, licet in ciuitate, vbi ipsa Ecclesia existat, sint præsentes, incidunt in pœnas Concilij.

123 Episcopus ob legitimam causam dare potest Canonicis suis facultatem, vt possint abesse per quatuor menses.

124 Canonici an pro tribus mensibus sibi concessis in absentia distributiones quotidianas consequantur.

125 Coadiutor & coadiutus possunt abesse tribus mensibus.

126 Archidiaconus potest abesse vltra tres menses ratione visitationis.

127 Cura animarum incumbens imminenti suæ dignitati habetur pro præsenti.

128 Canonicatum, & Parochialem habens, & resident in Parochiali, quomodo quotidianas distributiones lucretur.

129 Canonici curam animarum habentes, qua illi Ecclesia imminet, habentur tanquam præsentes in choro, dum sunt in actu administrandi Sacramenta.

150 Canonicatum, & Parochialem habenti, in quo non potest sine discrimine vitæ propter inimicitias

citias residere, permittitur vt in Canonicatu residcat.

131 *Canonici, & Dignitates in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis, etiam seclusa consuetudine, vel statuto, tenentur iusto cessante impedimento psallere in choro.*

132 *Distributiones tenentur restituere assistentes in choro non cantando, vel de ordinario, & frequenter confabulando.*

133 *Canonici debent interesse omnibus diebus, & horis, praterquam in tribus mensibus singulorum annorum.*

134 *Celebrans in Ecclesia ex deuotione, vel obligatione, tempore, quo cantatur vna hora, non potest dici illi interfuisse.*

135 *Distributiones quotidianæ non possunt percipi à Canonicis absentibus, & per substitutum Ecclesiæ suæ inseruientibus, nisi expressò id priuilegio iuuarentur.*

136 *Statutis non est habenda ratio, quo caueatur posse Canonicos inseruire per substitutos, vel alternatim vnum pro alio, quia est contra Conc.*

137 *Canonici personaliter ad canendum Missam sunt cogendi illis diebus, quibus ex instituto, & legitima consuetudine illius Ecclesiæ deobligantur.*

138 *Canonicatus, ac Dignitates obtinentes, præsertim in Ecclesiis Cathedralibus, Episcopo solemniter celebranti assistere tenentur.*

139 *Capitulum, seu Clerici inferiores sine Episcopo non possunt statuere de quotidianis distribution.*

140 *Distributionum amissionem ob non residentiam non potest Episcopus, aut Capitulum remittere.*

141 *Canonici associantes Prælatum quandoque volentem audire Missam in Ecclesia extra Cathedralem, non fiunt participes distributionum quotidianarum.*

142 *Canonici duo intercessentes Episcopo ad mentem S. Canonum non percipiunt distributiones quotidianas, nisi tamen in illis consisterent omnes fructus.*

143 *Episcopus Canonicis sibi seruientibus indulgere potest, vt in absentia prabendarum, sea portionum suarum fructus percipiant.*

144 *Episcopus Canonicum, sea Capellanum ex causa legitima comprehensa* in cap. vnic. de cleric. non resid. *à residentia sine consensu aliorum Canonic excusare potest.*

145 *Episcopus ob legitimam causam potest dare Canonicis licentiam absentiæ quatuor mensium.*

146 *Absens per annum à dignitate, canonicatus, seu prabenda distributionibus est priuatus, &c.*

147 *Pœna contra obtinentes canonicatus, & non residentes non procedit in Canonico simplici carente prabenda.*

148 *Pœnarum gradus præscripti à Concilio contra non residentes, necessario seruandi sunt, antequam deueniatur ad punitionem, aliàs erit nulla.*

149 *Citatio vna contra non residentem ante priuationem sufficit si personaliter fiat, si tamen sit absens, trina citatione per edictum publicum est vocandus, nec sufficit vna pro tribus, aliter enim facta priuatio est nulla.*

150 *Fructus prabendæ, quibus Canonici, qui ad fuerunt à seruitio Ecclesiæ vltra tres menses, priuandi sunt applicandi in vsum Ecclesiæ, aut proportionabiliter seruientib. & residentib.* n. 152.

151 *Pœnam contra non residentes potest Episc. ante sententiam minuere, vel augere, sed non in totũ tollere*

153 *Absens à seruitio suæ Ecclesiæ, vt possit fructus, & distributiones lucrari, duo copulatiuè requiruntur, iusta causa absentiæ, & licentia Ordinarij.*

154 *Concil. Trid.* sess. 21. de reform. c. 2. & sess. 22. de reform. cap. 3. *declaratur.*

155 *Auditores Rotæ Romanæ consequuntur fructus, & distributiones suarum prabendarum in absentia.*

156 *Inquisitores contra hereticam prauitatem habentur in suis prabendis, & dignitatibus pro præsentibus, & residentibus, non tamen in beneficijs curam animarum habentibus.*

157 *Collector generalis Cameræ Apostolicæ, Subcollectores, Aduocati, Procuratores Fiscales, & Notarij in causis spoliorum, eorum officio durante, lucrantur distributiones quotidianas in absentia.*

158 *Concilio generali intercessentes lucrantur distributiones quotidianas*

159 *Limina Apostolorum visitans Episcopi nomine, vel ipsum comitans ad eadem limina, quotidianas lucratur distributiones.*

160 *Pœnitentiarius dum Confessiones audit censetur pro præsente in choro.*

161 *Examinatores beneficiorum à Synodo diœcesana electi si causa examinis absunt à choro, possunt ex stat. Capituli quotidianas distributiones lucrari.*

162 *Curam animarum exercentes, quæ illi Ecclesiæ, vbi sunt Canonici, imminet, dum sunt in actu administrandi Sacramenta, distributiones quotidianas lucrantur.*

163 *Visitans Ecclesiam, iura, vel redditus suæ Prabendæ, percipit distributiones quotidianas.*

164 *Senex beneficiarius quando non residens diuinis officiis habeat quotidianas distributiones.*

165 *Obses datus ab Ecclesia, aut etiam repressaliarum causa captus, quotidianis distributionibus priuandus non est.*

166 *Infirmus, qui personaliter diuinis officis adesse non potest, quotidianas percipit distributiones.*

167 *Intellige si solitus erat residere, & interesse diuinis, dum bene valebat.*

168 *Intellige, etiamsi quis propria culpa in morbum inciderit.*

169 *Medicinam tuendæ valetudinis causa sum Medici consilio sumens, quotidianas percipit distributiones.*

170 *Pestis causa qui absuerit, quotidianas distributiones non lucratur, nisi consuetudo sit vt dentur absentibus ex legitima causa.*

171 *Absentes pro vtilitate Ecclesiæ distributiones quotidianas non amittunt, præcipuè stante consuetudine, &c.*

172 *Absens à seruitio Ecclesiæ ex iusta causa, & pro defensione iurium ipsius Ecclesiæ, vel sui beneficij, debentur fructus, & distributiones.*

173 *Excommunicatus pro causa Ecclesiæ, & defensione ipsius iurium, lucratur fructus, & distributiones beneficij.*

174 *Excommunicatus iniquè distributiones quotidianas exigere potest.*

173 *Suspensus iniustè, siue ab officio, siue à beneficio, recuperat quotidianas distributiones.*

176 *Interdictus iniustè, vel nulliter ab ingressu Ecclesiæ recuperat quotidianas distributiones, constito de de iniustitia, vel nullitate.*

177 *Pensio imposita super Canonicatu, dum Canonicus fuit suspensus, debet solui per Capitulum.*

178 *Incurco*

178 *Incarceratus iniustè, semota quacumque consuetudine in contrarium, debet percipere distributiones quotidianas.*

179 *Procuratores Generales nullo modo cogi possunt vt apud Sedem Apostolicam, & in curia Regis Catholici negotia peragant, durante illorum deputatione.*

180 *Clerus, seu status Ecclesiasticus Regnorum Castella, & Legionis, cùm aliquando in vniversum se congregat, Canonicum aliquem, vel dignitate Eccles. constitutum in suum Procuratorem eligere, & ad congregationem huiusmodi dimittere debet.*

181 *Beneficia simplicia obtinentes non possunt cogi per Episcopum ad aliquod seruitium personale in eis faciendum.*

183 *Monitiones S. Caroli Borromæi ad Canonicos.*

1 E residentia Prælatorum in suis Ecclesiis facienda agit Conc. Trid. *sess. 6. de reformat. cap. 1. & sess. 23. etiam de reformat. cap. 1.* & latè tractarunt Bartholom. Carranza *in suo speciali tract. de residentia Episcoporum.* Franc. Leo *in thesauro fori Eccles part. 3. cap. 5. à num. 4. cum sequentibus*, Marc. Anton. Genuens. *in manual. Pastorum c. 3.* Azor. *instit moral. part. 2. lib. 7. c. 4.* Vgolin *de potestate Episcopi cap. 4. §. 13.* Valer. Regin. *in praxi fori pœnit. lib 30. tractat. 4. num. 54. cum seqq.* Alphons. Aluarez *in speculo Iuris Pontificij cap. 9.* Armeodar. *in addit. ad recopil legum,* Nauar. *lib. 2. tit. 23. l. 2. §. 2. rubr. vtrum Episcopi possint se absentare à suis Episcopatibus, vel debeant in eis residere?* nouè Sanctarel. *variar. resolut. à quæst. 1. vsque ad quæst* 16. Ioan. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb. Parochus, differ. 3.* Galgan. *de iure publico lib. 3. tit. 9.* Petr. de Bollo *in œconomia Canonica class. 3. c. 2. §. 5. de personali residentia Episcoporum in diœcesi pag* 353. Item super residentia Prælatorum, & aliorum curam animarum habentium, & residere debentium emanauit Constit. Pij IV. incip. *in suprema. Dat. Romæ Kalend. Decembris* 1564. Postea ab eodem Pio IV. super executione Concilij, & litterarum eiusdem Sanctissimi contra Archiepiscopos, Prælatos, & aliàs personas Ecclesiasticas non residentes in suis Ecclesiis emanauit Motus proprius, incip. *Motu proprio, publ. die* 11. *Maij* 1563.

2 Cùm præcepto diuino mandatum sit omnibus, quibus animarum cura commissa est, oues suas cognoscere, vt ait Trid. Synodus *d. sess.* 23. c. 1. ideò Episcopos, & Parochos suis Ecclesiis Iure diuino ad residentiam compelli resoluunt. Caietan. 2. 2. *q. 185 art. 5.* Carranza *d. tract. c. 2.* Sot. *de iustit. lib* 1. *q. 3. art. 1.* Cooart. *lib. 3. var c. 13.* Alphons. Aluar. *d. c. 9. vers de residentia.* Nauar. *in manual c. 25. n 121.* quos refert, & sequitur Azor. *instit. moral. d. cap. 4. q. 1.* Mandos *cons. 16 n. 7.* Ferret. *cons. 35. ex num. 14.* Monet. *de commut. vltimar. vol. c. 4 n. 95.* Zypæ. *in analyt. lib. 3. tit de cleric. non resid n 7.* Cauall. *comm. q 585.* Posseu. *de officio Curati c. 1. n. 1.* Salzed. *ad Bernard. in pract. c. 54. lit. A. in nouiss.* Vargas *de Episcop. iuris. axiomate* 15. Bott. *de Synodo part. 3. artic. 1. n. 130* Zech. *de munere Episcopali cap. 5. n. 3.* Nicol. Garc. *de benefic part. 3. c. 2. num. 16.* Vasq. *in opusc. de benefic. c. 4 §. 2. dub. 1. n. 121. cum seqq.* Card. Tusch. *verb. Residentia concl. 247.* Valent. *tom. 3. disput. 10. q. 3. punct. 5. vers. altera sententia.* Monet. *de commutat. vlt. volunt. cap. 4. n. 95. &* 113. Cordub. *in quæst. lib. 1. q. 19.* Melch. Galleg. *de Parochorum oblig. tempore pestis p. 1. disp. 1. n. 46. cum seqq.* Paul. Grisald. *in decis. Cathol. verb. Episcopus,* Ioan. Baptista Conrad. *in resp. casuum Conscient q. 317.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 3. n. 52.* Molfes. *in sum. Theolog. moralis, tract. 6. c. 15. n. 13.* Sanch. *de Matr. lib. 8. disp. 6. n. 5. & in præcepta Decalogi lib. 4. c. 37. n. 13.* Less *de iustit. lib. 2. c. 34. dub. 29. n. 133.* Lotter. *de re benef lib. 3. q. 27. n. 37.* Azed. *de præcellent. Episc. dign. p. 1. c. 6. n. 4. & 7.* latè Sanctar. *var. resol. q. 1. à princ.* Contra Alban. Thom. Camp & Cathet. *de resid. Episc.*
Et † huiusmodi Episcoporum residentiam 3
debere fieri in Cathedrali, idest, in loco, vbi est ipsa Ecclesia Cathedralis, dicit gloss. *in c. Episcopus 4 de consec dist. 3.* Marc. Anton. Genuens. *d. c. 31. n. 6.* Nam quis dubitat, quod ianitor ad ianuam, villicus ad villam, gubernator nauis ad gubernaculum, præceptor ad scholã, & alij ad sua munera sedere debeãt? alioquin qui non residet (cùm aliò non abducunt præscriptæ à sacro Concilio causæ, de quibus infrà) ostendit se sponsum non esse, sed peregrinum: non patrem, sed extraneum: non pastorem oues, sed se ipsum: non ædificantem, sed ferè destruentem.

Ex non residentia item Episcoporum nonnulla 4
mala sequi manifestum est: clerici efficiuntur irreligiosi, sæculares irreuerentes, perit doctrinæ puritas, pauperes nimis patiuntur & alia munera Pastoralia obiri non possunt, Trid. *sect. 23. c. 1.* vbi † sub 5
pœnis ibi contentis prohibet Episcopis singulis annis vltra tres menses abesse, & dummodo ex causa rationabili, & sine gregis detrimento, quod an ita sit, conscientiæ Episcopi relinquitur, non tamen in Aduentu, Quadragesima, Natiuitate Domini, Resurrectione, Pentecostes, & festis Corporis Christi: vltra verò tres menses non liceat, nisi vrgeat Christiana charitas, vrgens necessitas, euidens Reipublicæ vtilitas, euidens Ecclesiæ vtilitas, & debita obedientia, & licentia est concedenda in scriptis, & approbanda à Papa, aut Metropolitano, vel viciniori Episcopo, nisi causa sit notoria, & repentina: ita habetur *in d. c. 1. Concil. Trid.* Vnde Metropolitanus, vel illo absente Episcopus antiquior, debet promouere, vt Prouinciales Episcopi iuxta Concilij Decreta in eorum Ecclesiis resideant, & super absentia inquirere, Armendar. *vbi supra n. 5. & 6.* me citato Sanctar. *d. q 4. num. 7.*

Christiana Charitas intelligitur proximorum vtilitas, vt si aliqua Ecclesia versatur in 6
magno periculo hæresis, & Episcopi prædicatione posset succurri, vel ob pacem Magnatum componendam. Sed ista causa debet intelligi, dũmodo in propria Ecclesia non sequatur notabile detrimentum, quia esset contra ordinem Charitatis, Cardin. Tolet. *in Instruct. Sacerd. lib. 3. c. 4. n. 3.* quem refert, & sequitur Marc. Anton. Genuens. *d. c. 31. n. 3.* Sanctar. *var. q. 3. n. 5.* Molfes. *d. c. 11. n. 29.*

Vrgens Necessitas intelligitur, quando 7
scilicet aliquo graui morbo affectus est, & nisi locum mutet, vitæ periculum imminet, præcipuè si Ecclesia sua ex hoc detrimentum spirituale non patiatur, quòd si sequi possit, quia tyrannus, vel hæreticus studet nocere ouibus in spiritualibus, tunc debet potius mori, quàm deserere gregem, Tolet. *d. c 4. n. 3. vers. 3.* Marc. Anton. Genuens *d. cap. 31. n. 3.* Azor. *d. c. 4. qu. 4.* Carranza *d. tract. de resid. Episcop. c. 12. vers. secundo*, vbi doctè asserit quòd † occur- 8
rente temporali persecutione personæ, & non Ecclesiæ, vel aliarum ouium suarum, iustè potest abesse ab Ecclesia durante persecutione, quia Paulus missus est in sporta, vt fugeret Damasci persecutionem Iudæorum, & Athanasius fugit ab Ecclesia sua instante persecutione Constantini Imper. Arriani a

quo

quo tempore exulati multi Sancti Episcopi ab Ecclesijs suis. Sic Beatus Thomas Cantuariensis licitè aufugit, & suam Ecclesiam deseruit. Petr. de Bollo *in œconomia Canonica classi* 3. *capit.* 2. §. 3. *pag.* 365.

9 Quoad primum verò credo verius † Episcopo non licere à sua Ecclesia abesse, etiam propter perpetuum morbum, vt decisum refert Armendar. *d. loco n.* 4. *&* 7. nam tempore pestis, si Parochi moriantur, vel aufugerint, tenetur ipse Sacramenta propter necessitatem ministrare, ex Diu. Thom. & Suar. resoluit Marc. Anton. Genuens. *d. c.* 31. *n.* 4.

Vnde ex S. Thom. 2. 2. *quæst.* 185. *art.* 5. colligunt Caiet. Sot. & Miranda, quos citat & sequitur Vasq. *in opusculo de benefic. c.* 4. §. 2. *art.* 1. *dub.* 2. *num.* 135. principalem resolutionem procedere quoties non immineret detrimentum ouium: si enim tale detrimentum immineret in spiritualibus, ex nulla causa posset abesse, quia bonus Pastor animam suam ponit pro ouibus suis, vt habetur *Ioan.* 10. Nam munus Episcopale adeò strictè obligat, vt minus æstimare debeat bonus Pastor detrimentum propriæ vitæ, quam detrimentum in spiritualibus suarum ouium, quarum curam suscipit, vt egerunt S. Thomas Archiepiscopus Cantuariensis, Stanislaus Episcopus Cracouiensis, & alij plures; idem est si tempore pestis opus sit præsentia Pastoris ad iuuandum oues spiritualibus remedijs, eisque Sacramenta præstando, nisi ipse possit per alium ad id tempus æque bene illud præstare; & ita egit S. Carolus tempore pestis Mediolani, nam per seipsum præcipuè id præstitit, exponens vitam propriam periculo mortis, vt adiuuaret oues sibi commissas spiritualibus remedijs, & Sacramentis per seipsum & per alios eius exemplo, vt per Carol. à Basilica S. Petri *in eius vita lib.* 4. *c.* 8. & Homobon. de Bonis *de humana vita statibus part.* 1. *c.* 6. *propè finem*, vbi etiam ait quod Episcopus tempore pestis etiam cum periculo vitæ, alijs deficientibus, residere tenetur, & Sacramenta instante necessitate administrare, & citat Suar. *de Sacramento extremæ Vnctionis disp.* 44. *sect.* 3. Ioan. Chapeauil. *in tract. de necessitate administrandi Sacramenta tempore pestis, q.* 3. Benson *in speculo Pastorum lib.* 1. *disp.* 1. *q.* 1. quod etiam generaliter de omnibus habentibus curam animarum tradit Fagundez *in quinque Ecclesiæ præcepta part.* 3. *lib.* 3. *c.* 3. Excusatione tamen dignum reputaro Prælatum si sine detrimento Ecclesiæ suæ, & ouium ad saluandam propriam vitam absit, vel fugiat furorem persecutionis, vt se indemnem & incolumen seruans possit meliùs in vinea sibi commissa laborare, vt fecit S. Athanasius, quia contra ipsum tantùm erat persecutio, & oues non patiebantur detrimentum, & fuga sua resultauit in maiorem vtilitatẽ, & sui & vniuersalis Ecclesiæ, vt bene prosequitur Molfes. *dict. tr.* 6. *c.* 11. *n.* 32. Sed hoc absolutè procederet vbi ex tali absentia periculum in fide, & moribus immineret suæ Ecclesiæ, quia tunc teneretur illic sustinere ægritudinem etiam vsque ad mortem, Petr. de Bollo *d.* §. 3. *vers. secunda rationabilis causa pag.* 366.

10 Debita Obedientia, quando scilicet aliquis à Summo Pontif. vocatur, Salz *ad Bernard. in pract. c.* 54. *vers. tertius casus*, Azor. *d. c.* 4. *quæst.* 4. *vers. ad tertium.* Nam Summi Pont. mandato accersitus ad tempus aliquod breue pro ministerio aliquo, & bono Ecclesiæ vniuersalis, vel Reip. Christianæ, tutè à residentia excusaretur, dummodò expedito ministerio redeat ad propriam Ecclesiam, quamuis commodè possit supplere per non Episcopum: ita Carranza *d. c.* 12. *vers.* 5. Quod Episcopi tempore Anni sancti possint absque licentia speciali peregrinari ad Vrbem, Iubilæi adipiscendi causa, quia Papa in Bulla Iubilæi Anni sancti videtur omnibus Episcopis talem licentiam concedere, videntur tenere Benzon. *de Iubilæo lib.* 5. *c.* 5. *d.* 12. Fabrin. *eod tract. c. vlt. dub.* 14. Lauor. *in simili tr. p.* 1. *c.* 28. *n.* 14. Greg. Polach. *in Bullam Vrbani VIII. sect.* 41. *n.* 19. nouissimè Boss. *de triplici Iubil. priuilegio, sect.* 3. *casu* 28. §. 3. *num.* 37.

An iusta possit esse causa, vt quis Episcopus à lege residendi Summi pontif. consensu soluatur, si sit 11
Curiæ Romanæ Camerarius, vicecancellarius, vel Summus Pœnitentiarius, vel Cameræ Apostol. Thesaurarius, vel Auditor Rotæ, vel à Secretis, aut Confessionibus Papæ? Negatiuè videtur respondendũ, si adsint alij satis idonei ad hæc munera, & officia cum Caiet. & Sot. quos refert, & sequitur Azor. *d. c.* 4. *q.* 5. licèt autem iuris diuini sit, vt Episcopi, & Parochi suis Ecclesijs per seipsos inseruiant, & Papa non possit suo arbitratu huius legis rigorẽ gratia alicuius relaxare, poterit tamen iustis da causis, his videlicet, quas recta ratio, & lex charitatis rescripserit, hunc, vel illum hac lege soluere.

Cardinales igitur, cum sint pars corporis Papæ, 12
Moneta *de decimis c.* 9 *quæst.* 3. *n.* 114. & illi assistere teneantur, Flamin *de resign. lib.* 8. *quæst.* 1. *num.* 34. *& lib.* 8. *quæst.* 12. *n.* 14. itaut à Curia sine licentia illis discedere non liceat, Flamin. *lib.* 1. *qu.* 10. *numero* 17. Camill. Borrel. *in summa omnium decis. tit.* 10. *num.* 8. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel gloss.* 24. *n.* 123. *& sequenti.*
† iustam habent causam, vt absint ab Ecclesijs, quarum sunt Episcopi. Ita Martin. Laudens. *de Card.* 13
q. 5. *& in alio tractat. de Card. qu.* 68. Andr. Barbat. *de præstantia Card. qu.* 18. Villad. *de origine Cardin. qu.* 5. *num.* 10. *&* 18. *& quæst.* 13. *num.* 62. Gonzal. *dict. gloss.* 24. *num.* 128. Hieron. Gig. *de resident. Episcop. cap.* 17. *num.* 30. Anastas. Germon. *in tract. de indult. Cardin.* §. *tibi quoad vixeris*, *num.* 10. dum ait se putare quòd si Cardinales agunt in Romana Curia, & à Summo Pontifice inde discedere non iubeantur, perinde esse ac si residerent, quia tacita illa papæ approbatio videtur dispensatio. Sed contrarium non sine fundamento tenent Turrian. *de residentia pag.* 45. Sà *verb. residentia*, Azor. *d. cap.* 4. *qu.* 7. *& cap.* 6. *quæst.* 1. Sanctarel. *variar. resol. qu.* 1. Flamin. *d. lib.* 1. *quæst.* 19. *n.* 8. Valent. *tom.* 3. *disp.* 10. *quæst.* 3. *puncto* 5. *col.* 3 *vers. sed quæret.* Vasq. *in opusculo de benefic cap.* 4. §. 2. *dub.* 2. *num.* 141. *cum seqq.* Molfes. *in summ. morali Theologia tract.* 6. *c.* 11. *n.* 34. vbi aduertit ideò S. Carolum requisitum à varijs Pontificibus, vt ex causis prædictis Romæ resideret, semper se excusabat summa modestia, & vt gregem sibi commissum gubernaret, renunciauit omnibus alijs beneficijs, & Archiepiscopatum Mediolanensem tantum sibi retinuit, & fructus in vsus pauperum expendebat, solo victu, & vestitu contentus, vt in eius vita legimus. Et decreta Concilij Trident. *de personali residentia in Patriarchalibus, Primitialibus, Metropolitanis, & Cathedralibus Ecclesijs facienda.* Gregorius XIII. per suum consistoriale decretum declarauit etiam in S.R.E. Cardinalibus locum habere quocunque titulo illis præessent itaut à reatu, & pœnis in dicto Concilio statutis non excusarentur nisi absentiæ causa in scriptis approbatæ foret, scientiaque vel tolerantia non excusaret eosdem Cardinales, nec alios Episcopos: & hanc declarationem, ac alias Apostolicas Constitutiones confirmauit, & approbauit, multaque de nouo statuit S. D. N. Vrbanus VIII. prout infra *num.* 21. *in fine.* nouissimè stante Bulla S.D.N. Vrbani VIII. hanc partem sustinet Diana *moral. resolut.*

*resolut.p.5.tract.2.de potest. & privil. S.R.E. Cardinalium resol.*8.

14 EVIDENS ECCLESIÆ VTILITAS. Intelligitur quando abest ad defendendum iura suæ Ecclesiæ, vel ob aliud simile vocatus accedit; vel si conringat celebrari Concilium aliquod generale, vel Prouinciale, quandiu scilicet durat Concilium Tolet. *dict. numer.*3. *vers.quartus*, Salzed *d.cap.*54. *vers. quartus*, Carranza *dict. cap.* 11. *vers. tertio*, Mollef. *dict. cap.*11. *num.* 36. Marc. Anton. Genuens *d.cap.*31 *numero* 3.me citato Sanctarel. *qu.*3. *n* 5. Petr. de Bollo *d.* §.3. *vers. tertia causa pag.*366. vbi reddit rationem, quia bonum patris ordinatur ad bonum totius vt ad finem,& debet pars exponi pro totius bono,etiamsi oporteat detrimentum pati,vt patet in abscissione manus vt cõseruetur persona in esse; sic Ecclesia particularis tenetur pro bono vniuersalis Ecclesiæ pati damnum absentiæ sui Pastoris.

15 EVIDENS REIP. VTILITAS. Intelligitur quando postulauerit euidens vtilitas suæ ciuitatis, aut totius Regni,ita quòd per alios id fieri non potest,post Tolet.refert Marc. Anton. Genuens. *dicto cap.*71.*num.*6. Mollef. *dict. cap.*11.*num.*36. Petr. de Bello *d* §.3. *vers. tertia*, *pag.* 367. vbi ideo ait excusari Episcopum si mittatur legatus ad Pontificem pro tractandis negotiis Fidei, aut Principes pro negotiis pacis & Ecclesiæ,vbi non facile inueniatur alius quam Episcopus ita dextrè ea negotia tractaturus.

16 Episcopus enim euidenti Reipubl. exigente vtilitate potest esse Legatus,siue Orator Principis sæcularis,vt habetur *in cap.cum parati,de appellat.gloss. vnic.verb Legatum.in cap Episcopus*, 14. *dist.* Confer. in *tract. de potest. Regia part. vlt. num* 47. Carol. de Graffis *de effectibus clericalibus effectu* 61. *numero* 2. Zechi *de casibus reseru. casu* 3.*n.*2. me citatum *hoc loco* Alzed.*dict p.*1.*c.*6 *num* 39.

17 In Curia tamen Regum,& aliorum sæcularium Principum fungentes munere,& officio Regij Præsidis, vel Consiliarij,vel Consiliarij, aut Proregis, non eximuntur à residentia suorum Episcopatuum, nisi ea sit hominum penuria,vt alij satis idonei minimè reperiantur,qui hæc præstent obsequia,nec in hoc Cæsaris facultas, de qua *in Auth. quom oport. Episcop.collat.*1. *& in Auth. de sanctissimis Episcopis collat.*9. aliquam vim habet, cùm sit causa spiritualis Episcoporum residentia, ideò datur communi Reipubl. commodo non Cæsaris indulgentia, sed Romani Pont habita licentia Episcopi ab Ecclesiis suis abesse possunt,prout resoluit Azori. *dict.par.*2. *lib* 7. *cap.*4 *q.*6. & me citato *in hoc loco*.tenet Diana *moral.resol.part.*2.*tract.*1. *resol.*5. *in fine*, aliter enim nullo modo existentes in seruitio,aut officiis Regis excusati possunt à residentia Nicol. Garc.*de benefic. part.*3.*c.*2.*à n.*188. Contra quos inuehitur Rebuff. *in praxi tit.de dispensat.de non resid. n* 5. quem refert Card.Anton.Zapata *in discursu de la obligacion de resider p.*1 *concl.*3.*n.*6.ibi, *Quidam ex nostris Prælatis terruerunt nos qui in vita populum sibi commissum non visunt, nec qui dem instruunt Quid ergo faciunt? curas sæcularium Principum,& aliorum,& cum terreni sint,assumunt,&c.*

18 Nam si residentia,vt suprà dixi,est de Iure diuino,vt Numer. *c.*18.*solis filiis Leui mihi seruientibus in Tabernaculo, & portantibus peccata populi dedi omnes decimas filiorum Israel in possessionem*, & Apostol. *ad Thess.*1. *c.*4. *neque gratis panem accipimus ab aliquo sed in labore, & fatigatione die, ac nocte operantes, vt nosmetipsos formam daremus vobis ad imitandum nos*, & Matth. 10. & Lucæ 10. *Dignus est operarius mercede sua*: & non residere est contra debitam Christi charitatem, nam amor eius non est apud eum,qui paruipendet,quæ maxima sunt Christi,scilicet salutem animarum sibi commissarum, Alphons. Aluarez *d c.*9.*propè finem*.

19 Meminerint Episcopi eleganta Diui Cypriani verba *in tractat de lapsis*, relata per Cardin. Cæsar. Baron. *annalium Ecclesiæ tom* 2. *anno Christi* 253. *pag* 301. & sunt quæ sequuntur: *Episcopi plurimi (quos & hortamento esse oportet cæteris & exemplo) diuina procuratione contempta audent procuratores rerum sæcularium fieri: derelicta cathedra, plebe deserta. per alienas Prouincias aberrantes, negotiationis quæstuosæ nundinas aucupari, esurientibus in Ecclesia fratribus non subuenire,argentum largiter, velle fundos insidiosis fraudibus rapere, vsuris multiplicantibus fœnus augere,quid non perpeti tales pro peccatis huiusmodi merentur?*

20 Meminerint etiam huiusmodi residentiam, non solùm præsentiam corporis assiduam, sed etiam mentis sollicitudinem,& charitatis studium præseferre debere. Quid si habitans in Ecclesia sua Episcopus in eadem, cum concionandi tempus instat, obmutescat? quid si de sceleribus profligandis, de virtutibus disseminandis,de subleuanda inopia, de disciplina restituenda, de blasphemis, de aleatoribus, de luxu, & de obscœnitate ableganda, nihil aut parum laboret? Quid si in eius Ecclesia non Synodus diœcesana quotannis habeatur,non Confirmationis Sacramentum in locis remotioribus ministretur; imò nec diœcesis ipsa,nisi perraro,& non integre visitetur?& quæ alia præcipuè à Tridentino Concilio præcepta fuerunt, leniè admodum in vsum inducãtur? Siue cùm crassa admodum in plurimis diœcesibus Parochorum imperitia deprehendatur? nulla tamen industria adhibeatur, vt lectio Theologalis habeatur,vel vt casus conscientiæ examinentur, siue vt Congregationes aliquot, qua aptiore fieri potest ratione, ad eos instruendos instituantur,seu alia huiusmodi ad illorum fructuum subsidia excogitentur? Hic certè nudum potius nomen, ac simulacrum Episcopi in otio, & desidia, quàm veri pastoris formam,quæ cum zelo,ac solicitudine coniuncta esse debet,omnibus refert. Nam quamuis sola corporis præsentia, humano iudicio, Ecclesiasticisque sanctionibus tuti, immonésque esse videantur,sciant tamen non eos supremum illud, acerrimúmque Præpotentis Dei Tribunal euasuros,nisi & alia multa cum hac personali residentia coniunxerint,quæ eos non specie tantùm,sed verè Episcopos, Pastorésque esse declaret Hinc Concil.Tridentinum diuino præcepto hæc inter cætera illis nominatim mandata esse recensuit: oues suas agnoscere, pro his sacrificium offerre verbom diuinum prædicare,Sacramenta administrare,bonorum omnium operum exemplo pascere,pauperum miserabiliúmque personarum curam paternam gerere,& in cætera munia Pastoralia diligenter incumbere.

Vnde bene Possevin. *de officio Curati c.*1. *num.* 5. & *ibid.* Victorel. *num.* 10 omnino videndus, qui postquam multa in hanc rem vtilissima dixit, tandem concludit. *Residentia non solùm inter oues habitationem indicat, sed pastorale munus, sed vigilem curam, sed diligens Sacramentorum, & diuini verbi ministerium,per seipsum Ecclesiæ suæ Parochus deseruire debet.* &c.& Paulo inferiùs. *Non residet enim, qui cùm debet, & potest, non seruit Ecclesiæ, si segniter, oscitanterque, pastorale munus ob eas, nihil refert an adsis, vel absis*, &c. optimè Iacob.de Graff, *in decis.* aurea

aureis tom. 1. *lib.* 2. *cap.* 97. *num.* 57. ibi, *Verbum* residere *significat Ecclesiæ deseruire, nam debet intelligi cum effectu; alias parum esset residere, nisi cura habeatur de beneficio,* &c. Couarr. *lib.* 3. *var. c.* 13. *num.* 8. Gabr. Vasquez *de benef. c.* 4. *art.* 1. §. 2. *dub.* 1. *n.* 133. & *dub.* 4. *ex n.* 152. Nicol. Garc. *d. p.* 2. *cap.* 2. *num.* 53. Quare præcepto residentiæ minimè satisfacere residentem quidem in loco, sed non exercentem officium suum, proindeque in vtroque foro punibilem esse, mortaliter peccare, tenet Possevin. *d. cap.* 1 *num.* 12. neque facere fructus suos resoluit Victorel. *ibidem num.* 10. & Vasq. *vbi proximè*: quicquid contrarium teneat Nicol. Grac. *d. p.* 2. *cap.* 2. *num.* 53. Sed proh dolor iam hodie suam negligunt sic commendatam obligationem, non minus doctè quàm iustè excandescit Diuus Chrysostomus *in Genesi c.* 31. & *homil.* 57. his verbis. *Vidisti Pastoris Iacob vigilantiam, quæ exurget aduersus eos, quibus rationales greges crediti sunt, qui magnam præ se ferunt negligentiam, & quotidie iuxta Prophetam pecudes alias mactant, alias à bestiis captas contemnunt, alias verò raptas reducere non curant, vide quid dicat, die vrebar æstu, & nocte gelu, & discedebat somnus ab oculis meis, quis hæc nunc potest dicere quod propter eos, quos pascit, tot ferat pericula, & labores.* Refert Petr. de Bollo *in œconomia Canonica classi* 1. § 5. *c.* 5. *pag.* 213.

21 Absque iusta causa à sua Ecclesia absens Episcopus, qui propriæ salutis immemor, terrena cœlestibus, ac diuinis humana præferens in diuersis Curiis vagatur, aut in negotiorum temporalium sollicitudine ouili derelicto, atque ouium sibi commissarum cura neglecta se detinet occupatus, vltra mortalis peccati reatum; quem incurrit pro rata temporis, quo abest, fructus suos non facit, nec tuta scientia illos retinere potest, sed tenetur eos fabricæ Ecclesiæ, vel pauperibus erogare, Concil. Trident. *dict. cap.* 1. *vers. si quis autem sess.* 23. Si tamen per sex menses continuos nullo legitimo impedimento, seu iustis, & rationabilibus causis cessantibus extra suam diœcesim morando absuerit, ipso facto quarta parte fructuum illius anni priuatur, quæ pars per Superiorem Ecclesiæ applicanda est fabricæ, & pauperibus loci. Quòd si per alios sex menses in absentia perseuerauerit, aliam quartam eadem ratione amittit, applicandam per eundem eisdem. Postremò crescente contumacia intra tres menses Metropolitanus de absentia suffraganei Romanum Pont. per litteras nunciúmque certiorem facere debet, alioquin elapsis prædictis tribus mensibus ipso facto ingressu Ecclesiæ priuatus est ipse Metropolitanus, ita habetur in Conc. Trid. *d. cap.* 1. *sess.* 6. *de reform.* me citato *in hoc loco* Alzed. *d. p.* 1. *c.* 6. *n.* 11.

22 Bona Patriarcharum, & Episcoporum, cuiuscunque quantitatis, mortuorum extra suas Ecclesias contra Concil. Trident. tanquam spolia ad Cameram Apostolicam pertinent per Bullam Pij quarti, quæ incip. *In suprema militantis Ecclesiæ,* publicata *Die* 4. *Decembr.* 1564. & exequutorem idem Pius Quartus dedit auditorem Cameræ, iuxta formam, quæ habetur in Bulla eiusdem, incip. *Cum tamen per sacrosanctam.*

23 Circa residentiam huiusmodi, S.D.N. Vrbanus VIII. in sua Constit. incip. *Sancta synodus, sub Dat. Romæ Die* 7. *Decembris* 1634. sic nouissimè statuit.

INsuperque omnes & singulos Ecclesiis Patriarchalibus, Primatibus, Metropolitanis, Archiepiscopalibus, & Episcopalibus quocunq; nomine, seu titulo præfectos, etiam S.R.E. Cardinales à præfatis suis Ecclesiis absentes in virtute sanctæ obedientiæ, & sub interdicti ingressus Ecclesiæ, amissionisq; tam fructuum earundem Ecclesiarum pro tẽpore, quo absentia durauerit, quam facultatem testandi, & disponendi de bonis suis à Sede Apost. sibi aliàs concessarum eo ipso absque alia declaratione incurrendis, necnon priuationis à regimine, & administratione suarum Ecclesiarũ huiusmodi, aliisq; pœnis Romani Pont. pro tempore existentis arbitrio infligendis, districtè præcipiẽdo monemus vt omnib. postpositis quãto citius in Romana Curia, videlicet morum trahentes intra vnum, extra eam verò in Italia intra duos, extra verò Italiam existẽtes intra quatuor menses à die publicationis præsentium in locis infra scriptis facienda computandos, quos pro talibus Canonicis monitionibus peremptoriisque dilationibus, & terminis respectiuè eis assignauimus, & assignatos esse volumus, se itineri cõmittere, & legitimis itineribus ad Ecclesias seu Diœceses suas proficisci, & se personaliter conferre, ac ibidem, vt tenentur, residere debeant, eisdemque præfectis, postquam personaliter ad residentiam se contulerunt, necnon quibuscunque aliis apud suas Ecclesias quandocunq; personaliter residentibus sub eisdem pœnis etiam eo ipso respectiuè incurrẽdis iniungit ne ab eorum Ecclesiis discedant, nisi priùs obtenta nostra, & Romani Pont. pro tempore existentis, per Breue, seu litteras missiuas licentia: illos etiam qui imposterum per Nos, seu Romanos Põt. nostros successores alicui præfatarum Ecclesiarum Patriarchalium, Primatialium, Metropolitanarum, Archiepiscopaliũ & Episcopaliũ quouis nomine, vel titulo præfecti fuerint, etiamsi S. R. E. Cardinales quandocunque fuerint, vel sint, sub iisdem pœnis etiam eo ipso respectiuè incurrendis debeant, & quilibet eorum debeat infra præfatum tẽpus à die eorũ promotionis ad aliquam Ecclesiarum præfatarum inchoandum, quod eis pro tribus monitionibus & dilationibus, vt præfertur, ex nunc assignauimus, pariter se itineri committere, & ad Ecclesias siue diœceses sibi commissas ad personaliter in eis residendum conferre; & respectiuè postquam residere incœperint, ab illa non discedere nisi obtẽta à nobis & Romano Pont. pro tempore existente licẽtia præfata. A quarum pœnarum incursu noluit posse aliquẽ se excusare prætextu & ratione, cuiuscunque seruitij quomodolibet præstiti & præstandi pro gerendis & tractandis negotijs quorumcunque Principum, etiam Imperatoris, & Regum, aut Rerum publicarum, Regnorum, & Prouinciarum, nec ratione prosecutionis, seu defensionis quarumcunque litium, seu controuersiarum etiam Ecclesiasticarum, vel ineundi fœderis, aut cuiuscun-

que

quę alterius negotij etiam grauissimi, & speciali nota digni, tractandi, vel distantia locorum, aut breuitatis temporis, ob quam non videtur expectanda Sedis Apostol. licentia præfata, antequam à suis Ecclesiis, & Diœcesibus discedant, aut ratione cuiuscunque alterius causæ, vel occasionis etiam publicæ, vel aliàs fauorabilis & æque piæ, etiam cuiuslibet vtilitatis, siue necessitatis Ecclesiarũ, & personarum, præterquam personalis interessentiæ in Synodis prouincialibus, vel congregationibus, vel Assembleis generalibus, in quibus Ecclesiastici interuenire solent, vel ratione muneris, aut Reip. officij Episcopatib. vel Ecclesiis maioribus præfatis adiũcti, cuius ratione ad certum tempus occupari solent, & tunc pro tẽpore, quo illæ synodus, congregationes, & Assembleæ, exercitiumque muneris, seu officij publici ipsis Ecclesiis adiuncti actu durauerint, quibus finitis recto tramite ad Ecclesias præfatas sibi commissas se cõferre debeant. A prædicta quoque residẽtia, & pœnarum præfacarum incursu voluit excusari S. R. E. Cardinales, nunc & pro tempore existentes alicui præfatarum Ecclesiarum præfectos, seu præficiendos, etiamsi tanquam in ordine priores aliquem ex dictis titulis Episcopalibus prope vrbem, vel in eius districtu consistentibus obtineant, & imposterum obtinuerint, & in prædictis Episcopatibus titularibus vrbi proximos resederint, vel in Romana Curia in suis titulis respectiuè etiam Nobis, ac Romanis Põtificibus nostris successoribus scientibus, videntibus, & quomodolibet tolerantibus moram traxerint, itaut nulla nostra ac Romanorum Pont. successorum nostrorũ conniuẽtia, taciturnitate, & ad quarumcunq; functionum, & actuum Pontificalium etiam publicorum & solẽnium celebrationem, receptione, & admissione vnquam tueri se possint. Et pro præmissorum & infra scriptorũ inuiolabili obseruatione committimus, & mandamus C. A. generali nunc & pro tempore existenti quatenus contra omnes, & singulos prædictos tam in vrbe quàm alibi, & vbiq; locorum nunc & pro tempore commorantes, & in suis Ecclesiis, seu Diœcesibus non residentibus per affixionẽ ad valuas basilicæ S. Petri, ac in acie campi Floræ & quoad præsentes in Romana Curia ad abundantiorem cautelam, etiam domi demissa copia, procedat, & constito sibi quantum sufficere videbitur summariè, simpliciter & de plano, sola veritate inspecta, & manu Regia, de cõtrauentione, & inobediẽtia præfatis vsque ad sententiã exclusiuè procedat, & deinde Nobis, & Romano Pont. pro tempore existẽti referat, vt Nos ac Romanos Pont. pro tẽpore existentes in Consistorio ad sententiam declarationis incursus pœnarum, ac respectiue priuationis, seu depositionis, aliarumve punitionum præfatorum inobediẽtium valeat procedere. Volumus tamen Episcopos, Archiepiscopos, Metropolitanos, Primates, & Patriarchas etiam S. R. E. Cardinales citra montes, vel mare existẽtes per quatuor, ultra verò vltra montes, vel mare degentes per septem menses continuos à residentia in præfatis Ecclesiis faciendo ad effectum visitandi limina SS. Apostolorum Petri & Pauli iuxta sacros Canones, & Apost. constitutiones pro qualibet visitatione excusari, ita tamen vt tunc illis durantibus visitationis huiusmodi omnes explere teneãtur, nec ad alios actus se diuertant. Cardinalibus vero nunc & pro tempore existentibus, qui in casu vacationis Sedis Apost. ad electionem Romani Pont. faciẽdam accedere solent ad locum Conclauis ad hoc designati licentiam concedimus discedendi ab Ecclesiis præfatis sibi cõmissis, habita tamen priùs certa notitia vacationis ipsius Sedis Apostol. & extra residẽtiam in loco in quo electionem huiusmodi celebrari contigeret, commorandi, & permanendi vsq; ad peractam electionem, ac etiam postea per duos menses postquam Romanus Pont. Coronationis suæ insignia susceperit, quo tempore elapso præfati Cardinales, nisi illico, vt præfertur, ad Ecclesias præfatas, quibus præsidere eos contigerit, se contulerint, subiaceant pœnis prædictis, &c.

Incidit dubium super hac Constitutione, cui Sacra Congr. in hæc verba respondit. *Die 3. Februarij 1635. requirentibus nonnullis Episcopis, Sacra Congreg. Cardinalium Concilij Trid. interpretum, habito prius verbo cum Sanctissimo Domino nostro, respondit per Constitutionem super Episcoporum etiam S. R. E. Cardinalium residentia ab eodem S. D. N. nuper editam, non fuisse sublatam facultatem ab eodem Sacro Concil. cap. 1. sess. 23. de reform. concessam æqua ex causa abesendi aliquantisper à residentia dummodò absentia spatium duos, vel ad summum tres menses non excedat.*

F. Card. VEROSPIVS.
FRANC. PAVLVTIVS
S. Cong. Concil. Secret.

Episcopi adeò sunt obstricti ad residentiam suarum Ecclesiarum, vt ne votum quidem suscipere possint, quo vinculum, per quod sunt suis Ecclesiis addicti & obligati, dirimatur, sine Romani Pontificis licentia, *cap. nisi cum pridem, de renunc. cap. licet, de regular. cap. magna, de voto.* Azor. *instit. moral part. 1. lib. 11. c. 16. quæst. 2.* Sayr. *in claui Regia lib. 6. cap. 5. n. 24. vers. secundo vouere.* Syluest. *verb. votum 5. quæst. 1.* me citato *in hoc loco* Azcd. *dict. p. 2. c. 5. numer. 130.* Marc. Anton. Genuens. *dict. c. 31. num. 10.* vbi *num. 11. vers. tertio*, cum Azori. *dict. cap. 16. qu. 2. versic. quæres*, resoluit Episcopum, qui longinquæ peregrinationis votum fecerit, oportere soluere expensas, quas inter eundum, commorandum, & redeundum fecisset; laborem verò peregrinationis cum vigiliis, precibus, ieiuniis & aliis pietatis officiis commutare debere. Ego tamen teneretem Episcopum ad prædicta non obligari, cum huiusmodi votum longinquæ peregrinationis non possit emittere sine Papæ licentia, vt tenet Panormit. *in dict. c. magna*, quem refert, & sequitur Alphons. 11.

d.art.7.ad 2. vbi Caietan. Sot. *de instit.lib.8.quæst.2. art.3.conclus.5.* Couar. *d.n.7.* Nauarr. *in man.cap.12. num.16.* & aliorum, quos refert, & sequitur Sayr. *lib.5.c.4.n.36.* Nihilominus tamen mortaliter peccat, qui iurat nunquam se illud opus facturum, quia includit casum necessitatis, in quo iam non ex consilio, sed ex præcepto tenetur, vt per gloss. *verb.sacrosanctis, in princip. in d.c. vnic.* Couar. *dict.num.7.* Nauar. *dict.num.16.* Sayr. *dict.num.36.* Vnde quia Archidiaconus, de quo *in dict.cap.vnico*, iurauit se nunquam Episcopatum accepturum, vt text. habet, vbique mortaliter deliquit, vt aduertit Caietan. 2.2.*quæst.89.art.7.ad* 2. & ideò ad Episcopatum non promouetur.

52 Verum hic intellectus nullo modo est admittendus, quia peccatum mortale non impedit promouendum, nec sufficit ad repellendum electum, *cap. sicut, 27.iuncta gloss. t.de iureiuran. gloss. verb. emendato, in cap. diffinitio* 22. *quæst.4.* sic aliàs solum illud peccatum impedit promouendum, quod vel irregularitatem inducit, vel saltem talem præ se fert infamiam, vt morum honestatem tollat, ex Felin. *in cap.dilecta, num 4. de except.* Couarr. *in cap. alma, part.1.§.8.num.4.* Deinde verius est Archidiaconum iurantem, de quo *in dict.cap.vnico*, nullum commisisse peccatum in ipso actu iurandi, vt infrà ostendetur, ergo non propter peccatum est ab Episcopatu repulsus. Quare Sot. *lib.8.de instit.quæst.1.art.8. in 1. arg.* asserit Archidiaconum illum fuisse coactum à Pontifice accipere Episcopatum, eo quod iudicatus fuit Ecclesiæ necessarius, & ideò oportuisse infringere iuramentum. Sed hic intellectus nullum habet fundamentum: imò litteræ omninò repugnat, & Epistolæ originali Gregorij, ex qua text. desumitur, cuius verba ad hoc propositum refert Suar. *d cap.13. num.15.*

53 Reiectis igitur his, atque aliis intellectibus tu dic in hoc euentu iuramentum duobus modis fieri posse: priori modo, quando, verbi gratia, iuramentum generaliter fit de non acceptando Episcopatum, animo etiam resistendi Superiori præcipienti, vt accipiat: item animo non acceptandi quorumcunque vrgens necessitas, vel vtilitas Ecclesiæ id exposcat, & tale iuramentum peccatum mortale includit, tam in actu iurandi, quam in sui obseruantia, & ideò nullatenus est obligatorium: posteriori verò modo potest fieri hoc iuramentum cum debita moderatione, videlicet non acceptandi Episcopatum, nisi necessitas, vel vtilitas Ecclesiæ, aut præceptum Superioris interueniat, iuxta reg. *cap. venientes, de iureiuran.* In hoc vltimo casu dubium est, an obliget iuramentum extra casum necessitatis, in quo resolue quòd sic, quia tale iuramentum simpliciter est de meliori bono, nec in actu iurandi, nec in sui obseruantia aliquod datur peccatum, quamuis gloss. *d verb. sacrosanctis*, existimet committi saltem in hoc iuramento peccatum veniale, sed immeritò: licèt namque Episcopatus sit status perfectionis, *d. cap. qui Episcopatum, d.cap. nisi cum pridem, vers.quippe, d.cap.licet, vers.illa*, eius tamen acceptatio ob honorem, & diuitias ei inhærentes, & ob alia pericula adeò à perfectione recidit, vt optimum consilium sit illud non acceptare, imò erit opus minus perfectum illud accipere, nisi quando vrgeat vtilitas Ecclesiæ, vel præceptum Superioris, iuxta doctrinam Gregor. *lib.13. moral. cap.13.* & resoluta per Sanch. *in præcepta Decalogi tom.1.lib 4. cap.8.n.37.* Hoc supposito resolue Archidiaconum, de quo *in d.cap vnic.* non iurasse iuxta priorem modum, sed tantùm iuxta posteriorem, in quo nullum commisit peccatum, vnde, cùm iuramentum non sit melioris boni impeditiuum, ex supradictis, suam habet vim obligandi, atque adeò impedit promouendum, iuxta illum text, quem sic interpretantur Caiet. *d artic.7.ad* 2. Sayr. *lib.5.c.7.n.3.* Suar. *d.c.13.n.13. cum sequentibus.*

Quis autem sit Prælatus potens cogere ad acceptandum Episcopatum, non abs re dubitari potest? In quo dubio Valent. 2.2. *disp.10.quæst.3.puncto 3. col.5. conclus.6.* quem refert, & sequitur Sanch. *in præcepta Decalogi tom.1. lib.4. cap.8. n.38.* ait optimè, nullum Prælatum etiam religionis posse ad id cogere, sed id esse solius Pontificis, quod eius sit ad id cogere qui potest Episcopus confirmare.

Episcopum non residentem in sua diœcesi, alternatiua non gaudere, declarauit Sacra Concilij Congregat. prout referunt Galet. *in margarita casuum conscient.* | *verb. Episcopus*, Stephan. Gratian. *disceptat. forens. cap.156.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. decis. 540. in prima edit. & resolut. 462. in secunda edit.* Gonz. *ad reg.8.Cancell.gloss.43.num.84.* vbi asserit, quòd cùm quidam Episcopus Hispaniæ abesset à propria diœcesi pro exercitio sui officij Inquisitoris Generalis in Curia Hispaniarum Regis, vbi Generalis Inquisitor cum suo Tribunali residere solet, & instaret supplicasset Clem. VIII. quod concederet indultum speciale, vt posset gaudere beneficio alternatiuæ, quamuis non resideret, in proprio Episcopatu, illud obtinere non potuit, me citato *in hoc loco* Alzed. *d.part.1. cap.6.num.66.* nouissimè Castr. Palao *in opere morali tom. 2. tract. 13. disput.2. puncto.13.§.2. num.2.* vbi refert quòd de anno 1603. Maximilianus ad Austria Episcopus Segobiensis gaudens alternatiua à suo Episcopatu ad domum de Escurial profectus fuit causa inuisendi Regem Philippum III. eius cognatum, & vt ei gratias ageret ob id quòd ad Archiepiscopatum Compostellanum illum præsentauerat, & cum duobus tantùm diebus ob hanc vrgentem causam à sua diœcesi discessisset, euenit vt beneficium quoddam in ea tunc vacaret, cuius prouisionem credens sibi competere contulit D. Hieronymo de Padilla eius Vicario, sed à Papa vti reseruatum alteri prouisum fuit, & cum causa commissa esset in Rota, tandem resolutum fuit *sub die 26. Martij* 1604. non esse locum alternatiuæ, sed potiùs reseruationi, & *num.3.* adhærens opinioni Garciæ contra Gonzalem resoluit locum non esse alternatiuæ si Episcopus coactus timore mortis, vel violentia impeditus à sua diœcesi abfuerit. Neç obstat quòd Flamin. *de resignat. lib.1. quæst.10. numer.58.* dicat declaratum fuisse contrarium, quia respondet Gonzal. *d. loco* id procedere attento tenore regulæ Greg. XIII. in qua tunc non erat apposita dictio illa, *verè*, prout ad præsens adest in moderna regula, quæ veram residentiam præcisè requirit, refert Nicol. Garc. *de benefic. part.5. cap.1. numer.467.* & tenet Moneta *de optione, cap.3.num.79. in vltima editione*, vbi *num.* 97. cum Gonzal. *d.gloss.43.à num 136.* resoluit, vt mensis dicatur Ordinarius, vigore alternatiuæ acceptatæ non requiri integram residentiam illius mensis, in quo vacat beneficium, sed sufficere maiorem partem eiusdem. 34

Quæstio est non contemnenda, an Episcopus absens ex causa à Concilio approbata fruatur alternatiua, quam Sanctissimus concessit verè & personaliter duntaxat residentibus, In quo dubio variè decisum fuit, illud tamen obtentum cùm referretur ad Sanctissimum, quòd non fruatur Episcopus alternatiua, quando abest etiam exclusa à Concilio 35

approbata, idque ad tollendas lites, quæ oriri possunt super hoc articulo, quæ causa sit approbata, vel non, Ita Sanctissimum respondisse referunt idem Garcia *in addit. ad dict. cap. 1. num. 463.* Ioan. Anton. Massobr. *in praxi habendi concursum prael. 23. dub. 3. secundum Romanam impres.*

36 Deinde non abs re dubitari potest, an Episcopus, qui ob eius absentiam amisit alternatiuam, retineat aliquod tempus ad conferenda beneficia? In quo dubio olim Rota tenuit *in vna Sulmonen. Canonicatus* coram D. Cantuccio, *quarta May* 1583. Episcopum absentem à diœcesi posse conferre beneficium vacans quouis quatuor mensium, licet acceptauerit alternatiuam, sequuntur Anastas. Germon. *de indultis Cardinalium § voluimus,* 18. Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. p. 1. c. 18. n. 4.* Moneta *d. q. 3. num. 95. propè finem.* Verùm ab illa decisione *Sulmonen. Canonicatus* recessit Rota *in alia Sulmonen. alternatiuæ* 14. *May* 1610. coram Illustrissimo Card. Lancelloto, vbi dubitatum fuit, an collatio beneficiorum vacantium in mensibus Martij, & Septembris, Episcopo à sua diœcesi absente ad Episcopum, vel potiùs ad Summum Pontif. spectaret? Super quo dubio Rota consulta respondit collationem pertinere ad Sum. Pontificem cum isti duo menses, qui aliàs sunt Ordinarij, vigore acceptationis alternatiuæ efficiantur Apostolici, eam refert, aliamque in proposito adducit, contrarius bene respondens Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. decis. 684. in prima edit. & resolut. 582. in secunda edit.* & antea fuisse decisum *in vna Mauricen. Canonicatus* 15. *Nouembris* 1593. ac etiam sæpe dicit Gonzal *glos. 43. num. 134.* me citato *in hoc loco* Castr. Palao *dict. disp. 2. puncto 23. § 21. n. 4.* Quamuis illis respondere frustra elaboret Garci. *in addit. ad d. c. 1. n. 691.*

Per absentiam enim Episcopi à sua diœcesi nec resoluitur alternatiua in præiudicium Papæ, itaut Episcopus possit redire ad suos menses ordinarios, neque aliud inducitur quàm simplex suspensio vsus alternatiuæ in præiudicium ipsius Episcopi absentis. Ratio primi dicti, est, quia acceptatio alternatiuæ facta in vim regulæ habet vim cuiusdam contractus nominati, videlicet permutationis, vt censuit Rota apud Mohedan. *decis. 3. num. 1. de rescript.* Nam Papa ex illis octo mensibus quatuor communicat Episcopo, Episcopus verò ex illis quatuor duos cōmunicat Papæ: vnde etiamsi adhuc res foret integra, quia scilicet adhuc Episcopus non incœpisset conferre in mensibus alternatis, posset recedere à tali contractu, nisi concurrat etiam voluntas Papæ, *l. 1. C. quando liceat ab empt. disced. l. nihil tam naturale.* vbi Dec. & alij. *de regulis iuris*, & fuit decisum *in Fauentina Canonicatus* 19. *Decembr.* 1585. coram Blanchetto, *& in d. Sulmonen. alternatiuæ.*

Alternatiuæ acceptatio ex quibus probetur? Vide Seraph. *decis. 146. num. 1. cum seqq.* vbi *num. 3.* subdit quòd alternatiua ab Episcopo recusata, ampliùs non reuiuiscit, sed dicitur consumpta.

37 Verùm, vt occasione præcedentis quæstionis omnia, quæ in materia occurri possunt, breuissimè discutiantur, & quid in ea sit tenendum, ostendatur, sub dupl ei quæsito illa resoluenda putaui, videlicet vtrum menses alternatiuæ debeant esse integri, vt Episcopus ea frui possit; exempli gratia, si Episcopus habens alternatiuam acceptam sit absens à sua diœcesi principio mensis Februarij, Aprilis, aut alterius alternati, & reuertatur in eodem mense, an gaudeat alternatiua in beneficiis vacantibus in tali mense post reditum ad Episcopatum; Deinde si Episcopus secunda Februarij vel alterius mensis alternati accepret Romæ alternatiuam, an ea gaudeat beneficiis post acceptationem vacantibus in tali mense? In quibus dubiis decidendis quatuor infra scriptæ regulæ sunt constituendæ, ex optimo cuiusdam moderni in hac re iudicio.

Prima regula. *Alternatiua acceptatione recepta in Dataria in aliquo mense Apostol. non incipit vsus illius, nisi toto mense peracto, secus si in Ordinarij.* Secunda regula. *Mensis Aprilis, & Octobris semel facti Apostolici, propter absentiam Ordinarij, semper remanent Apostolici, quamuis ipse reuertatur de nouo.* Tertia regula. *Menses Februarij & Augusti, semel per absentiam Ordinarij facti Apostolici, tales esse non desinunt reuertente Ordinario ad suum Episcopatum; in qua recedo à regula constituta, in prima impressione.* Quarta regula. *Mensis Iunij, & Decembris nunquam sunt Apostolici, quamuis Ordinarius nunquam resideat.* 38

Fundamentum autem prædictarum regularum apertius patebit, si primo consideremus, quod in alternatiuæ acceptatione dicitur Ordinarius quasi contrahere cum Papa, sub specie cuiusdam permutationis mensium, ex allegatis per Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloss. 43. n. 106. & gloss. 58. n. 14.* Vnde ratio postulat, quod æqualitas inter Papam, & Episcopos seruetur, sicut inter omnes contrahentes de iure seruari iubet text. *in l. si id quod. § fin ff. de resc. vend.* 39

Quod autem seruata sit æqualitas in supradictis regulis apparet, ex eo quod Papa iuxta primam *regula 8. aliàs 9. Cancellariæ* partem habet octo menses, nempe *Ianuarium, Februarium, Aprilem, Maium, Iulium, Augustum, Octobrem, & Nouembrem.* Ordinarius vero quatuor, *Martium, Iunium, Septembrem & Decembrem.* Vnde in alternatiua lucratus Ordinarius menses *Aprilis & Octobris,* mutuatque *Martium* pro *Februario, & Septembrem* pro *Augusto,* menses autem *Iunij, & Decembris* nec lucratur nec mutuat, sed illos retinet, vt prius, quos ideò menses fixos appellamus. 40

Quapropter primæ regulæ ratio in eo consistit quod acceptatio, vel non acceptatio alternatiuæ est in sola facultate Ordinarij, qui si acceptauerit in principio alicuius sui mensis sibi imputet, cum potuisset expectare finem talis mensis, si verò acceptauit in aliquo mense Papę, non est rationi consonum, vt hoc Papæ præiudicet, cum ipse etiam posuerit in facultate Ordinarij, quando velit acceptare alternatiuam, me citato *in hoc loco* Alzed. *dict. p. 1. cap. 6. num 75.* 41

Secundæ regulæ ratio ea est, quia Ordinarius lucratur illos duos menses Papæ, *Aprilem* scilicet, & *Octobrem*, absque aliqua mensium ipsius permutatione, & nullo alio nisi residentiæ onere adiecto. Vnde cum eos gratis accipiat, æquissimum erit vt quantocunque paruo tempore à sua diœcesi abfuerit, illos amittat, itavt semel facti Apostolici semper remaneant Apostolici, vsque ad vltimum diem illius mensis, quo abfuerit. 42

Tertiæ regulæ ratio in eo fundatur, quia licet aliqui asserant quòd Ordinarius non simpliciter accipiat à Papa mēses *Februarij, & Augusti,* sed in cambium *Martij & Septembris.* Vnde cum nullo casu possit Ordinarius ex parte Papæ iterum habere *Martium & Septembrem,* iustissimum etiam erit quòd Papa non ita absolutè, & rigore stricto recuperet *Februarium, & Augustum,* sed sit satis quòd per illud solum tempus, quo fuerit absens Ordinarius, Papa prouideat beneficia vacantia in sua diœcesi, reuertente verò ad eam Ordinario, desinant esse menses Apostolici. Verùm hanc rationem optimo 43

iure

Iure refutat Massob. *in sua praxi habendi concursum, prælud.* 53. Quemadmodum enim Papa concessit Episcopis gratiam hanc distributiuè in singulos alternatos menses propter residentiam, ita censetur exigere eandem residentiam in singulos eosdem menses integros, adeò quod non sequuta residentia initio mensis, illico totus mensis sit affectus, neque superueniens residentia in ipso mense tollat eam affectionem, quæ semel à principio totum mensem tanquam vnum indiuiduum peruasit, quemadmodum, qui diuinas operas date damnatus est, si non à manè, sed à sexta diei hora det, nihil dedisse videtur. *l.* 2. *ff. de annuis legat.* Mens enim Papæ concedentis, & Episcopi acceptantis, sufficit vt ex illa distributione temporis in menses certos dicatur constitutum indiuiduum, id quod aliàs natura diuiduum est, *l. cum eiusdem ff. de adilic. edicto.* Vnde si initio mensis Episcopus, vel per momentum abfuerit in sua diœcesi, nil illi proderit si eodem mense redeat antequam vacet beneficium, quominus Papa de eo prouideat: reseruat enim *reg. 8. Cancel* non beneficia vacantia in mensibus ibi enumeratis, sed ipsos menses, & sic partem anni integralem; proindeque cum initio mensis propter absentiam Episcopi, sit Ius quæsitum Papæ ratione mensis, semper ille mensis remanet reseruatus, vt *in Papien beneficij* infra relata, & prius in *Fauentina Canonicatus* 16. *Decembr.* 1585. coram *Card. Blanchetto*, & exactè fuit etiam deductum *decis.* 144. *à num.* 1. *p.* 2. *recent.* Germon. *de indultis Card. §. volumus autem, ex n.* 21. Lotter. *de re benef. lib.* 2. *q.* 30. *num.* 87. vbi *numero* 88. subdit, quòd quamuis Garc. *dict. cap.* 1. *ex n.* 695. & Gonzal. *dict. glos.* 43. *ex numero* 140. reluctentur contra Rotæ auctoritatem, ea potissimum ratione quòd simpliciter debeat attendi tempus vacationis in statuenda vel excludenda vacatione, iuxta doctrinam Archid. *in cap statutum sub numero* 5. *vers. Guillelmus enim, de prabend. in* 6. Rota *diuers. p.* 3. *lib.* 3. *decis.* 774. *num.* 3. & 13. attamen hæc ratio nihil valet, cum vinculum reseruationis iniectum sit à principio mensis, & illud totum, tanquam vnum quid integrale, peruadat, vt iam dictum est; quapropter quandocunque valet beneficium, semper dicetur reseruatum Papæ; & sic etiam inspecto tempore vacationis, optime dicetur intrare reseruatio. E conuersò si initio mensis præsens fuerit Episcopus, & vacauerit beneficium, illudque vi alternatiuæ contulerit, moxque recesserit, nihilominus irrita erit illius prouisio, & Papa prouidebit tanquam de reseruato; nam ab euentu colligitur Episcopum non habuisse animum residendi per totum mensem, *§. pauonum. vers. reuertendi autem animum, Instit. de rerum diuis.* perinde ergo est ac si nec tunc præsens fuisset, quia non dicitur is esse in loco, quem corpore occupat, qui mente, & animo abest, *l. postliminy §. captiuus ff. de capt. & postlim. reuers.* cum latè adductis per Rot. coram Greg. XV. *decis.* 70. *num.* 3. & 4. & per totam: residentia enim non constituitur ea sola præsentia, seu ex commoratione continua, Archid. *in cap. licet canon num.* 5. *de elect. in* 6. & ita resoluit Rota in his terminis, in *vna Eluen. beneficij S. Saluatoris* 30. *Octobris* 1602. coram *bonæ mem. Card. Lancellotto*, quæ legitur impressa inter recent. *p.* 4. *decis.* 613 *num.* 1. & rursus 13. *Nouembris eiusdem anni* 1602. coram *Penia*, quas rescripsit Marchesan. *tom.* 1 *fol.* 350. *num.* 4. Vnde si Episcopus verè resideat tempore vacationis, nec detur præexistens aliqua causa remigrandi ad alium locum, in quo teneretur residere, verùmtamen post factam prouisionem, recessis à sua residentia ita vt nullo modo possit dici quòd per totum mensem verè, ac personaliter resederit: prouisio tam facta valet, quia cum illa fuerit facta de tempore habili, et quo verè & personaliter residebat, non debet retractari, licet casus postea eueniat, à quo non possint inchoari, *cap factum legitimè* 73. *de regul. iuris in* 6 & in his terminis induxit & probauit Rota *in d. Papien beneficij*, & resoluit Lotter. *d. lib.* 2. *q.* 40. *à num.* 83. Verum si præsumatur in Episcopo animus perpetuò apud suam Ecclesiam non morandi propter necessitatem sibi iniectam aliò remigrandi, ea munere aliquo antea suscepto, quòd itidem personalem exigit residentiam, quamuis non solùm tempore vacationis, sed etiam initio mensis, & per totum continuatiuè præsens esset, minimè gauderet beneficio alternatiuæ, quia cùm non detur animus perpetuò morandi apud suam Ecclesiam, non potest videri residens; neque enim is dicitur esse in loco, quem corpore occupat, dum mente & animo abest, *dict. l. postliminij*: abesse autem mente intelligitur, dum præexistit causa remigrandi in locum, in quo consueuit continuam habere residentiam, *§. in his autem animalibus, Instit. de rerum diuis.* & ita concludit Rota coram Gregor. XV. *decis.* 70. *n.* 3. & 4. & prius idem censuerat *in eadem causa Eluen. beneficij S. Saluatoris* 30. *Octobris* 1602. coram *Card. Lancellotta*, impressa *p.* 4. *diuers. decis.* 613. *n.* 1. & *in eadem die* 15. *Nouembris eiusdem anni*, coram *Penia*, impressa per Marchesl. *de commissionib tom.* 1 *pag.* 350. *n.* 4. refert Lotter. *d. lib.* 2. *qu.* 40. *num* 81. & 82.

Verùm autem quando Episcopus fuit præsens tam in principio mensis, quàm tempore vacationis, sed antè ipsam vacationem recessit ad medium tempus, possit vti alternatiua; Hic casus difficilis est, vnde in *vna Regien. Canonicatus coram R. P. D. meo Pironano* articulo hoc sæpiùs proposito, dominorum suffragia semper fuerunt, ita æqualiter secta, vt non potuerit capi resolutio, adeò quod in vltima positione, quæ fuit habita *sub die Veneris* 26. *May* 1628. iussum fuerit causam omnino concordari, in qua erat Aduocatus pro prouiso Apostolico Lotterius, vt ipse testatur *d. q.* 40 *n* 92. quo loci, & *numeris seqq.* probat neque hoc casu posse Episcopum vti alternatiua in eo mense.

Quartæ regulæ ratio in eo constituitur, quia cum Papa retineat sibi medietatem suorum octo mensium, Ianuarium scilicet, Maium, Iulium, & Nouembrem, in quibus nullo casu voluit posse competere Ordinario ius aliquod, etiam perpetuò residenti, æquissimum etiam erit quod Ordinarius sibi etiam retineat medietatem suorum quatuor mensium, Iunium scilicet, & Decembrem, in quibus nullum vnquam ius posset competere Papæ, Ordinario nunquam in sua diœcesi residente. Colliges hæc omnia ex eleganti, & elaboratissima Sacræ Rotæ decisione, quam huic nostro tractatui adiungere operæ pretium duxi, cùm omnia, quæ in materia desiderari possunt, ibi plenissimè adducantur, & elegantet discutiantur; quam quidem, post primam huius tractatus editionem, refert etiam Ioan. Anton. Massob. *in praxi habendi concursum præl.* 23. *dub.* 2. *à num.* 5. *secundum Romanam impress.* 44

R. P. D. Martino Andrea Papien. Beneficij, Luna 10. *Aprilis* 1617.

PRæsupposito quod Episcop. Papien. esset in possessione conferendi beneficia suæ diœcesis vigore Alternatiuæ acceptatæ. 45

Et quòd fuerit absens à sua diœcesi per aliquot menses, & in principio mensis Aprilis, quodque ad eam redierit die 10. vel 11. d. mens. 1615.

Et quòd 14. eiusdem Aprilis extra Rom. Cur. vacauerit beneficium simplex Canonicatus nuncupat. Plebes Carri Papieo. Diœcesis Episcopo iam residente.

Et præsupposita prouisione Apostolica dicti beneficij vigore regulæ viij. facta in personam Ioannis Baptistæ Naldini.

Et præsupposita prouisione Ordinarij eiusdem beneficij facta vigore dictæ alternatiuæ in personam Ludouici Somasci.

Fuit, me proponente, dubitatum, An collatio huiusmodi beneficij spectaret ad Papam, vel ad Episcopum? Quo dubio sæpiùs proposito, & maturè discusso, tandem *sub die 19. Aprilis* 1617. Rota censuit collationem spectasse ad Papam.

46 Ratio decisionis fuit, quia licèt beneficium vacauerit in mense Aprilis, Episcopo tunc residente, qui mensis vigore alternatiuæ spectat ad Ordinarium; attamen cùm Episcopus in principio mensis fuerit absens, cessauit commodum alternatiuæ ad eius fauorem; & fuit acquisitum ius Papæ, ita vt totus mensis fuerit ei reseruatus, vt per bonas rationes fuit firmatum *in decisione Fauentina Canonicatus*, 16. *Decembris* 1585. coram bonæ mem. Card. Blanchetto, quam Rota sequuta fuit inconcussè in pluribus causis, & signanter *in Eluen. beneficij*, 11. *May* 1599. coram Illustriss. Millino, & in eadem 30. Octobris 1602. coram Illustriss. Ludouisio, & Segobien beneficij 26 Martij 1604. coram bonæ mem. Iusto, prout latiùs, ac pleniùs examinato articulo eandem decisionem approbauit *in Salmantina beneficiorum de Almena* 10. *Iunij* 1505. coram R.P.D. meo Manzanedo, & ab ea non recessit, immò expressè confirmauit in *Sulmonen. Alternatiuæ* 14. *May* 1610. coram Illustriss. Lancelloto, quicquid in hac vltima tota via tormentorum ad euertendam illam primam tot propugnaculis septam, ac munitam per informantes pro Somasco fuerit constituta.

Quòd autem mensis Aprilis fuerit reseruatus ab initio visum fuit, non posse dubitari. Quia regula 8. habet duas partes: in prima Papa reseruat sibi octo menses, quorum vnus est Aprilis ad effectum conferendi beneficia in eis vacantia, vt patet ex rubrica, quæ sic cantat, *Reseruatio mensium Apostolicorum*, &
47 † cùm habet orationem perfectam, etiamsi non incipiat per VT, vel per NE, dicitur continere ius commune, & potest allegari ad decisionem causarum, Felin. *in princip. rub. vt lit. non contest.* Euerard. *in loco à rubr. num. 3. vers. immò quod plus est*, adeò quòd Papa licèt in nigro reseruet suæ dispositioni omnia beneficia, in singulis dd. octo mensium vacatura, atque ita reseruet beneficia, & non menses, attamen, ex quo rubrum est generalius nigro, debet illud ampliare, vt sic non solum beneficia, sed etiam menses Papa reseruare voluerit gloss. *l. 1. & ibi* Bar. *C de capit ciu. cens. exim. lib. 11.* cùm aliis per Euerar. vbi suprà *num. 11. vers. quid autem è contrà*, & in nostris terminis quòd
48 † regula de octo sit reseruatoria mensium, tradit Put. *decis. 53. lib 2.* idem *decis. 492. num. 3. & decis. 507. per tot. eodem lib.* Achil. *decis. 1. super reg. reseru. 8. mens.* & pro indubitato tenuit Rot. *in illa Fauentina*, & aliis *vbi suprà*. In secunda verò parte *in vers. insuper*, Papa concedit Episcopis facultatem conferendi in sex mensibus alternatis, quandiu apud suas Ecclesias, aut diœceses resederint, non obstante reseruatione,
49 † quæ reseruatio non tollitur per concessionem alternatiuæ, sed alternatiua operatur, vt Ordinarius possit conferre in mense reseruato, remanente natura ipsius reseruationis, quæ propterea non cessat, iuxta *decis.* Cassad. 8. *num.* 10. *de præbend.* quam in istis terminis sequuta fuit Rota *in Tuden. Canonicatus* 21. *Aprilis* 1570. coram bonæ mem. Card. Lancellotto seniore, *& in causa Oueten. beneficij* 30. *Iulij* 1610. coram Reuerendiss. D. meo Decano. Et quòd reseruatio non tollatur per alternatiuam Episcopo concessam, & ab eo acceptatam, fuit sine difficultate resolutum *in Eluen. beneficij S. Saluatoris* 30. *Octobris* 1602. coram Illustriss. Ludouisio.

50 Hinc Domini inferebant, quòd non residente Episcopo in aliquo ex quatuor mensibus sibi à Papa mutuatis, si contingat casus vacationis, Papa nõ confert iure deuoluto, sed ex titulo primæuo reseruationis. Quia cùm dicta alternatiua non tollat reseruationem, sed illa remanente aperiat viam prouidendi de reseruatis, sub illa tamen conditione, & qualitate residendi, cessante residentia, cessat effectus alternatiuæ, & consequenter non intrat deuolutio, sed reseruatio. Quia semel reseruatum semper durat reseruatum, vt in puncto arguit Cassad. *vbi suprà*, & Rota *in illa Oueten.* Quod etiam comprobatur ex stylo Cancellariæ, quæ in casu isto dat expeditionem tanquam de reseruato vigore reseruationis octo mensium, vt in fide Reuerendiss. DD. Abbreuiatorum, de Parco maiori, qui stylus in hac materia attendendus est, cùm declaret mentem Papæ, Cassad. *decis. 1. n. 4. vers. & iste stylus, & decis. 2. num. 3. ad fin. vers. pro qua interpretatione, de reseru.* Mandol. *in proœm. regul. quæst. 2. n. 3.* & fuit dictum *Ienenecen. Archipresbyteratus* 16. *Iunij* 1591. coram bon. mem. Card. Pamphilio, vbi quòd stante communi cursu, & stylo Cancellariæ cessat omnis difficultas, & in proposito etiam fuit consideratum *in Paduana Prioratus* 17. *Maij* 1611. coram R.P.D. meo Pirouano.

51 Nec placuit responsio ad decis. Cassad. & Rot. *in illa Tuden.* quòd loquantur retenta opinione antiqua, nempè quod alternatiua esset simplex remotio obstaculi, non secundum opinionem modernam, quòd excedat simplices terminos remotionis obstaculi, & per eam dicatur initus quidam permutationis contractus inter Papam, & Episcopum, de qua latè *in d. Sulmonen. alternatiuæ*, coram Illustriss. Lancellotto, quia & antiquo tempore vigebat eadem opinio, quod alternatiua non esset mera & simplex remotio obstaculi, sed quasi contractus, eò quòd tunc prout hodie, fiebat hæc mensium permutatio inter Papam, & Episcopum, Mohed. *dec. 3. num. 1. de rescrip.* Archil. *decis. 2. super reg. mens. ... dul.* Put. *decis. 88. lib. 3.* per quas decis. debent declarari, & cum is concordari aliæ, quæ dicunt gratiam alternatiuæ esse remotionem obstaculi causati per reseruationem octo mensium, ad text. *l. non est nouum, cum duabus seqq ff. de legib. & cap. cùm expediat, de elect. in 6.* & in terminis fuit dictum *in eadem Sulmonen.*

52 Præterea aliqui ex DD. censebant multum referre quid veniat in huiusmodi contractu permutationis, quia licèt Papa ex octo mensibus reseruatis concedat Episcopo quatuor, vice versa Episcopus de suis quatuor dimittit Papæ duos; illa tamen concessio de reseruatis non fit quoad proprietatem, sed solùm (vt ita dixerim) quoad vsumfructum, proprietate scilicet remanente penes Papam, ita vt illi quatuor menses propriè dicantur ipsius Papæ,

l. rectè

l. rectè dicimus, ff. de vrb. significat. vbi Iurisconsultos ait rectè dicimus eum fundum totum nostrum est, etiam cuius vsusfructus alienus est, *l. Mauius, § penult. Digest. de leg. 2.* gloss. *in leg. 4. de vsufruct.* Bart. & Doct. *in l. qui vsumfructum ff. de verb. oblig.* Pinel. *in l. 1. part. 3. num. 4. vers. atque ita, C. de bon. matern.* Et vt proprius loquamur, Papa non concedit menses Episcopo, sed facultatem conferendi in mensibus, & hæc dicitur alternatiua, quæ quoad proprietatem, spectat ad Episcopum, quoad vsum verò, quandiu resederit, vt sunt verba expressa regulæ, & distinguit. Rot. *in illa Sulm.*

53 Quamuis igitur *in dict. decis.* Mohed. 3. *de rescript.* & in aliquibus tam antiquis, quàm modernis decis. & in ipsa *eadem Sulmonen.* dicatur fieri hanc mensium permutationem, ac vulgò menses alternatis pro Episcopo dicantur Ordinarij, hoc tamen non propriè, & restrictiuè, sed largè, & demonstratiuè accipiendum est, quod non mirum videri debet, cum ipsæ etiam leges, & antiqui Iurisconsulti proprietatis amatores impropriè, & abusiuè, ac vt Græci dicunt καταχρηστικῶς aliquando fuerint loquuti. Vlpian. *in leg. 2. §. 1. ff. quemadm. testament. aper. Testamentum* (inquit) *propriè illud dicitur quod iure perfectum est, sed abusiuè testamenta quoque appellamus ea, quæ falsa sunt, vel iniusta, vel irrita, vel rupta,* Iulian. *in l. fideiussor. obligari. §. fideiussor. ff. de fideiussor.* Nam licèt minus propriè debere dicantur naturales debitores, per abusionem intelligi possunt debitores, &c. Papin. *in l. inter liberas, ff. ad leg. Iul. de adult.* vt Florentinus rectius; quàm in Norico Lex Stuprum, & adulterium promiscuè, & καταχρηστικώτερον appellat, sed propriè adulterium in nuptam, stuprum verò in virginem, viduamve committitur, Caius *in l. licet 58. ff. de verb. significat.* licèt inter gesta, & facta videatur esse quædam subtilis differentia. Attamen καταχρηστικῶς, idest, abusiuè nihil inter factum, & gestum interest, vbi rectè declarant Alciat. & Rebuff. idem Alciat. *lib. 1. dispunct. cap. 26.* Budæ. & Cuiac. *in d. l. inter liberas ff. de adulter.* ergo non oportet syllabas aucupari, neque decisionum verba captare, sed qua mente quid dicatur, in eis animaduertere, *l. penultim ff. ad exhib. l. scire leges Digest. de legibus. cap. intelligentia, de verb. significat.* Mens itaque & sensus illarum decis. & vsus loquendi est, quod menses quatuor alternati, quos accipit Episcopus, sunt & remanent Papæ quoad proprietatem, non quoad vsum durante residentia Episcopi, non tamen vsus mensium est Episcopi, sed vsus alternatiuæ, idest, facultatis conferendi limitatiuè quamdiu resederit, proprietate alternatiuæ in absentia penes ipsum remanente.

54 Hinc facilè videbatur posse euitari alia omnia, quæ tanquam decisa allegabantur *in dict. decis. Sulmonen.* nempè quòd à reseruatione octo mensium fuit recessum per acceptationem alternatiuæ, neque ad eam fit reditus ob non residentiam, quia non dissoluitur permutatio facta in acceptatione alternatiuæ, sed tantùm suspenditur illius vsus, absenna durante: illa enim decisio non negat, quin stante acceptatione alternatiuæ duret reseruatio octo mensium, vt *in d. decis.* Cassad. 8. *de prab. & in d. Tuden. & Oueten.* sed tantùm dicit, quòd per absentiam Episcopi non dissoluitur permutatio, quid autem fuerit permutatum, & quomodo hoc intelligatur, patet ex prædictis.

55 Non obstat *eadem decis. Sulmonen.* dum in ea dicitur, quòd durante absentia Episcopi suspenditur vsus alternatiuæ, quasi quòd reuerteote Episcopo, statim vsus recuperetur, ex illa dictione, *quamdiu,* & aliis allegatis hîc per informantes. Quia principalis articulus indecisus fuit, an Episcopus amittet alternatiuam per discessum à sua Diœcesi, ita quòd redeat ad suos quatuor menses, & possit conferre beneficia vacantia in mense Martij, & Septembris, & fuit decisum, quòd non, in hoc recedendo à decis. bon. memor. Cantucci: sed an rediens in aliquo ex dictis mensibus & aliis alternatis, postquam ille mensis incœperat spectare ad Papam vigore *reg. de octo* possit conferre beneficia post eius reditum vacantia in dicto mense, hoc ibi non discutitur, imò nec tangitur. Et licet ratio, de qua suprà, inferat, quòd redeunte Episcopo, & sic cessante causa suspensionis vsus alternatiuæ, cesset effectus suspensionis, ad *reg. cessante causa,* cùm tamen ex deductis *in illa Fauent.* & aliis suprà allegatis fuerit ab initio acquisitum ius Papæ in illo mense integraliter, & non per dies mensis, intrat limitatio, quòd cessante causa non cessat illius effectus, vbi ius iam fuit quæsitum alteri ex causæ existentia. Nam licèt illa postea deficiat, ius tamen illud quæsitum tenetur, Ioan. Andr. *in reg. decet, num. 5. ad fin. vers.* & idem *in similibus, de reg. iur. in 6.* Tiraq. *in tract. Cessan. caus. limit. 11. num. 1. & 2.*

Nec obstat, quòd hoc modo Episcopus egeret noua acceptione alternatiuæ, quod esset contra eandem Sulmonen. Quia cùm per absentiam Episcopus non amittat proprietatem alternatiuæ, sed solùm suspendatur illius vsus, *in eadem decis.* & Papa habet ius quæsitum in illo mense, resultat quod finito mense, absque alia noua acceptatione intret vsus alternatiuæ, vt in simili, qui habet indultum percipiendi fructus beneficiorum primi anni vacantium vsque ad quinquennium, si aliqui de speciali priuilegio fructus dicti primi anni debeantur, licèt non possit gaudere fructibus primi anni, in quibus alteri est ius quæsitum, non propterea amittit indultum, sed eo vti poterit in fructibus anni sequentis. *gloss. fin. in cap. si propter, in 2. intellectu, vers. alij dicunt,* & *ibidem* Butr. *num. 4. & 11. vers. ista ratio, de rescr. in 6.* 56

Hinc cessare dicebant aliud, obiectum, quòd si Episcopus non gauderet vsu alternatiuæ statim post eius reditum, contractus diceretur claudicare, atque ita vel standum esse alternatiuæ in totum, vel ab ea recedendum, *l. Iulianus, 9. si quis colludente,* ibi, *aut stetur emptioni, aut discedatur, ff. de action. empt.* Quia hoc obiectum fuit sublatum *in dict. decis. Sulmonen.* vbi traditur varia diuersitatis inter reseruationem octo mensium, quæ est pura, & inter eius limitationem ad fauorem Ordinariorum, cum qualitate residendi, qua stante diuersitate, & quòd propter absentiam Episcopi fuit acquisitum ius Papæ in illo mense integrali statim à principio, vt dictum fuit, contractus non dicitur claudicare, nec Episcopus ab eo potest recedere, vt fuit firmatum *in dict. decis.* Vltra quod non est inconueniens, vt contractus possit claudicare, vbi adest ratio diuersitatis, gloss. Castrens. *in dict. §. si quis colludente,* Cagnol. *in l. singularia, num. 190. & seq. ff. si cert. pet.* Surd. *decis. 187. n. 11. vers. propterea.* 57

Non etiam obstare videbatur, quòd secunda reseruatio sex mensium, de qua regula, sit superflua si prima non tollitur per alternatiuam. Quia hæc secunda fuit apposita ad reseruandum expressè duos menses, scilicet Martij & Septembris, quos Papa ex quatuor Ordinariis capit ad tollendam difficultatem, quæ posset oriri, An sine dicta secunda 58

cunda reſeruatione illi dici poſſent reſeruati, vt conſtat ex *deciſ. Put.* 492. & 507. *lib.* 2. & *deciſ.* 4. *part.* 3. *lib.* 1. *diuerſ.* & *deciſ.* 18. *eadem p.* 3. *lib.* 2. ibi enim alternatiua fuerat conceſſa Epiſcopo pro ſolitis ſex menſibus, & dubitatur, An in aliis ſex Papa cenſeretur reſeruaſſe collationem beneficiorum, & fuit dictum, quòd ſic, eo quòd tunc adeſſet regula reſeruatoria octo menſium, ex quo apparebat, quòd ex illis ſex menſibus Epiſcopo conceſſis, Papa voluit impedimentum remouere, & licèt Martius & September non eſſent de illis octo; nihilominus quia in alternatiua dicebatur, *ita tamen, vt facultate Ordinariis conceſſa non vtaris*, hunc apparebat mens Pontificis, quod Epiſcopus in quatuor menſibus Ordinariis conceſſis non conferret, atque ita quod Martius, & September eſſent reſeruati; illa igitur verba regulæ, *quæ etiam diſpoſitioni ſuæ, vt præfertur, reſeruamus*, non inducunt nouam reſeruationem reſpectu quatuor menſium, quos Papa ſibi retinet in confeſſione alternatiuæ, & ſunt reſeruati in prima parte regulæ, vt oſtendunt illa verba, *etiam vt præfertur*, ſecundum vnum intellectum, vt referantur ad primam partem; ſed benè eam inducunt reſpectu duorū menſium quos capit ex quatuor Ordinariis, & non erant in prima parte comprehenſi, & idem ſecundum alium intellectum, quem tenet Modern. ibi *gloſſ.* 54. *n.* 1. & 5. *verſ. hinc ſunt oppoſita*, nempe quòd illa verba, *vt præfertur*, *reſeruamus*, præſupponant anteriorem reſeruationem ſex menſium, quæ expreſſa non fuerat, ſed duntaxat tacita, eo ipſo quòd alij ſex menſes fuerunt Ordinariis conceſſi. Qui tamen ſecundus intellectus poteſt procedere quoad Martium & Septembrem, qui non fuerant expreſſi in prima parte regulæ, ſed non quoad alios quatuor in dicta prima parte expreſsè ſeruatos, & quorum reſpectu non fuit ſublatum impedimentum, vt ſunt expreſſæ illæ deciſ. *Put.* & aliæ, quæ ſe fundant in iſta expreſſa reſeruatione; priorem denique ſenſum tenuit Rot. *in dict. deciſ. Sulmonen. in fine*, dum dixit quòd Papa in ſecunda parte conceſſionis alternatiuæ reſeruat ſibi alios ſex menſes, vt præfertur, ſcilicet modo, quo ſupra in regula ſibi putè reſeruauit.

59 Nec etiam mouit Dominos illa ratio, quòd ſi verum eſſet, quòd alternatiua ſit remotio obſtaculi in hunc ſenſum, vt aperiat facultatem de reſeruatis, firma remanente proprietate reſeruationis, vt ſuprà dictum fuit, ſequeretur, quòd cùm ex menſibus alternatis ad fauorem Epiſcopi aliqui ſint de Apoſtolicis effecti Ordinarij, vt Februarius, Aprilis, Auguſtus, & October, alij verò duo, nempe Iunius, & December ſint ipſius Ordinarij vigore regulæ de octo, quos fixos appellamus, alternatiua eſſet remotio obſtaculi præfato modo quantum ad menſes ex Apoſtolicis effectos Ordinarios; quo verò ad menſes fixos, non eſſet remotio, & tamen ſub eadem forma & iiſdem verbis conceditur facultas conferendi Ordinariis in fixis, atque in Apoſtolicis Ordinariis effectis, ſicque vna, & eadem forma verborum concepta diuerſo iure cenſeretur, & eadem conceſſio alternatiuæ, & acceptatio, quoad duos menſes, quos Papa capit, erat contractus, vt *in deciſ. Sulmonen.* Quoad duos alios autem fixos, non erit. Quia primò fuit reſponſum, quòd cùm principalis intentio contrahentium fuerit, remouere obſtacula modo, quo ſuprà, & inuicem permutare menſes, & ſi non omnes permutentur, & obſtacula in omnibus non remoueantur, nihilominus alternatiua in omnibus ſex menſibus erit remotio obſtaculi, & contractus permutationis, vt declarat Bart. *in l. Ariſto*, *num.* 1. *ff de donat.* Abb. *in cap. quæſtiones, numero* 4. *de rer. permutat.* Tiraquellus *de retract. lignag.* §. 30. *gloſſ.* 1. *numero* 2. Couarruuias *lib.* 1. *variar. cap.* 4. *numero* 9. Pinell. *in leg.* 2. *part.* 2. *rubric. num.* 1. *C. de reſcind. vend.* & in terminis quòd alternatiua ſit remotio impedimenti quoad alios ſex menſes Ordinarij, tradit Put. *deciſ.* 507. *num.* 1. *in fine lib.* 2. aliàs *deciſ.* 495. *in princip. verſ. nam præſupponebatur, in nou. Secundo* fuit dictum, quòd licèt Epiſcopus dimittat Papæ tantùm duos menſes, & recipiat duos ex ſuis Ordinariis, attamen recipit quatuor ex Apoſtolicis, & ſic propter illum maiorem numerum tota alternatiua dicitur remotio obſtaculi, & permutatio, argum. text. *in l. quæritur ff de ſtat. homin.* & *in cap. quod in dubiis, de conſecrat. Eccleſ. vel Alt.* ſicque tradunt Butr. Abb. & cæteri, *vbi ſuprà Tertiò* fuit reſponſum quoad iſtos duos menſes fixos nullam poſſe conſiderari reſeruationem, ex quo neque in prima parte regulæ, neque in ſecunda Papa eos reſeruat. Nec tranſit ſine dubio, An Epiſcopus abſque poſſit conferre in dictis duobus menſibus; & negatiuam latè defendit Gonzal. *in reg* 8 *gloſſ.* 43. *n.* 821. *verſ. ex aduerſo.* & licèt ab ea recedat Garz. *de benef.* 5. *part. cap.* 1. *n.* 506. *in fin.* vbi ſubdit ita videri communi ſenſu, & praxi receptum, quod etiam innuere videtur illa deciſ. Sulmonen. quidquid tamen ſit de hoc articulo non eſt inconueniens, quòd diuerſis reſpectibus vna & eadem res diuerſo iure cenſeatur, gloſſ. *in c. cum Capella*, vbi alij ſcriben. & in ſpecie Butr. *n.* 7. Anch. *n.* 3. *in* 4. *not.* Abb. *n.* 3. *in fin. de priuil.* Tiraq. *de nobilit. c.* 28. *n.* 12.

Nec obſtat, quòd *in dict. Fauentina*, ideo Rota cenſuerit dictionem, *quamdiu*, eſſe appoſitam menſi integrali, ne fiat fraus Papæ in duobus menſibus permutatis, quòd cùm hodie ceſſet propter d. Sulmonen. ſequitur ceſſare quoque prædictam reſolutionem, Quia, vt apparet ex *d. deciſ Fauentin.* ea non tam fundatur in præſumpta fraude, quàm in eo, quod dictio, *quamdiu*, eſt appoſita menſi integraliter, quod fundamentum latè fuit comprobatum *in illa Salmantina beneficij* coram R.P.D. meo Manzanedo, in qua nulla cadebat fraus, neque illius præſumptio, vltra quod hodie etiam poteſt habere locum fraus, poſſent enim Epiſcopi continuè extra diœceſim vagari, nempe in menſibus Apoſtolicis, eo quòd in eis beneficia conferre non poſſunt, in ſuis verò menſibus redire, duntaxat quando imminet vacatio alicuius beneficij, propter inſtantem infirmitatem beneficiati, illa verò ſequuta, & collatione facta ſtatim à diœceſi recedere, & iterum ad eam redire, inſtante aliqua alia ſimili vacatione, & denuo ſe abſentare; & ſic reſidentiam facere momentaneam contra omnem iuris intellectum, & mentem Papæ qui conceſſit alternatiuam Epiſcopis, vt eos ad reſidendum inuitaret, ita vt contrarium operaretur, vt fuit conſideratum *in dicta Fauentina*, & poſt eam *in dicta Salomonen.* Et quando hæc ratio ceſſaret, quæ tamen non ceſſat, aliæ etiam concurrunt, ſcilicet diſtributio menſium integraliter, & non per dies, neque horas, ac momenta ad euitandam confuſionem, quæ daretur in computatione momentorum, & ne ius, Sedis Apoſtolicæ ſit in incerto, vt fuit quoque animaduerſum *in cauſa Vicen. Preceptoriæ* 4 *Decembris* 1592. coram bonæ memor. Card. Blancheto, & *in eadem Sulmonen.* ac propterea non debet ceſſare dicta reſolutio *in cauſa Fauentina*, iuxta regulam § *affinitatis*, vbi not. Doct. *Inſtit. de nupt.* cum aliis per Tiraq. *in tract. Ceſſan cauſa, limit.* 22. 60

61 Non obſtat reſponſio ad eandem deciſionem *in cauſa Fauentina*, quòd ibi ageretur de vacatione in menſe

mense Septembris, qui erat alternatiuus ad fauorem Papæ, & eodem modo *in dicta Salmantin. de Almenara*, acceptatio alternatiuæ erat recepta, & recognita in Dataria incœpto mense Augusti, qui erat Apostolicus, & sic benè intrabat ratio in vtraque decisione, quòd quia mensis à principio erat cœptus Apostolicus, vsque ad finem durauit talis, at in nostro casu mensis Aprilis est alternatiuus pro Episcopo, & sic non fuit cœptus Apostolicus, vnde non potest durare talis, hæc enim diuersitas non tollit fundamentum illarum decis. & manifestum continet æquiuocum. Illæ enim decis. illam rationem habent, quod menses sunt integrales & propterea cùm ab initio mensis fuerit acquisitum ius Papæ, semper ille mensis remanet reseruatus; Sicuti beneficium semel affectum, semper durat affectum. Quæ ratio æquè militat in mense Aprilis, qui, vt suprà dixi, etiam stante alternatiua remanet Apostolicus, & reseruatus, sed illius tamen vsus impeditus, quamdiu Episcopus resederit. Vnde cùm per absentiam Episcopi ab initio Papa acquisierit ius in illo mense, & ille sit integralis, etiamsi in medio redient Episcopus, non propterea definit esse reseruatus, & quidem ad istum effectum parum interest, in quo mense absentia Episcopi contigerit, dummodo in principio mensis illa fiat quia siue ille mensis sit de illis, quos Papa sibi retinet, siue de aliis, quos Ordinario dat, & in principio Ordinarius recedit, semper ille mensis intrat Apostolicus.

62 Vnde etiam cessat, quòd si vacatio contingeret de mense Martij, vel Septembris Episcopo non residente Papa conferret, sed non vigore regulæ, quia isti duo menses non sunt ex octo reseruatis, sic dicinon potest, quod mensis effectus Apostolicus duret Apostolicus. Quia licèt dd. duo menses non reseruati per primam partem reg. sunt tamen reseruati per secundam, vt præfertur, id est, eodem modo, quo in prima. Et ideò in rubr. non dicitur restrictiuè reseruatio octo mensium Apostolicorum, sed absolutè, & infinitè, reseruatio mensium Apostolicorum, vt indicet, & designet omnes menses Apostolicos in ea reseruatos, indefinita enim æquipollet vniuersali, *cap. quia circa, de priuileg.* Vnde sequitur necessariò, quòd acceptata alternatiua, seu Episcopus resideat, siue non resideat, in istis duobus mensibus Papa confert vigore regulæ, vt fuit etiam dictum *in eadem Salmanen.*

Postremò non obstat quòd articulum hunc ex professo disputant, & resoluunt pro Episcopo, Gonzal. *in d. reg. 8 gloss 43. num. 142. & seq.* Garz. *de benef part. 5 cap. 1. §. 12. à num. 692. vsque ad* 699. Quia si auctoritatem spectemus, Rotæ auctoritas seipsam ostendit, si verò rationem, sine qua illa nihil diiudicare solet, *in eadem Fauentina, & Salmantina* expressæ rationes è media iuris prudentia desumuntur, & adductis in contrarium præponderant, solum superest ad omissa, & ex eisdem auctoribus modo repetita, satisfacere.

63 Non igitur obstat inconueniens, quòd si esset necessaria integra residentia totius mensis, sequeretur, quòd omnes collationes factæ in mense Ordinario in principio, & in medio per Episcopum residentem, illo postea in fine recedente corruerent, Quia cùm prouisio fuerit de tempore habili, & sic legitimè facta ex eo quòd postea Episcopus discesserit à diœcesi, non corruit, etiam quòd cesset qualitas residentiæ requisitæ, iuxta regulam, *factum legitimè, de reg. iur. in 6. l. in ambiguis, § non est nouum, ff. eod.* Tiraq. *in tr. Cessant. caus. limit. 4. & 12.*

Nec obstat aliud inconueniens, quòd si principium mensis esset attendendum, itaut talis duret, qualis cœpit esse, resultaret, quòd posset Episcopus in principio residere, & postea recedere, & absens gaudere alternatiua in reliqua parte mensis ne partim esset Ordinarius, partim Apostolicus, Quia Episcopum non sufficit habere alternatiuam, sed vlteriùs requiritur, quod resideat, vt possit, Et ideò cum tempore vacationis cesset qualitas residentiæ, cessare quoque debet priuilegium alternatiuæ *l. athleta, §. 1. & l. idem Vlpianus, ff. de excusat. tut. l. Titia Seio, §. vsuras*, vbi gloss. & Doct. *ff. de leg. 2.* cum aliis per Tiraq. *vbi suprà in 1. part. num. 103.* 64

Ex quibus ita conclusum fuit collationem spectasse ad Papam, &c. Hæc decisio D. Mattioi Andreæ reperitur inter eius impressas *decis. vlt.*

De residentia Parochorum.

Parochi olim apud Ethnicos dicti erant, qui Legatis publicè Romam missis salem & ligna præparabant, hoc est, qui omnium rerum copiam Legatis Regum, Principum, ac populorum hospitio receptis suppeditabant: instar horum dictos esse Parochos in Ecclesia quidam arbitrantur, eo quod sint Sacerdotes auctoritate Episcoporum Ecclesiis præfecti, vt plebibus, siue populis sacrum diuini verbi, & Sacramentorum pabulum ad pascendos animos subministrent. Alij verò putant Parochum dictum, quasi parcum, parcum autem Græcis est incola, siue habitator in loco: vnde Pomponius Iureconsultus *in l. pupillus ff. de verborum significat.* ait, incola est, qui in aliquam regionem domicilium suum contulit, quem Græci parœcon vocant: quare Parochus ex eo dicitur incola, & habitator loci, quia in eo continuò residere debet; de quibus etymologiis vide, si lubet, Thesaurum linguæ Latinæ, *verb. Parochus*, Lambinum *ad Horatium lib. 1. Satyra 5. pag. 65. & lib. 7. satyra 8. pag. 234.* Budæum *in prioribus annotat. ad Pandectas pag. 195.* Iacob de Graffiis *in aureis decis. par. 1 lib. 2. cap. 39. num. 7.* Gabriel del Toro *in thesauro misericordiæ, c. 29.* Azor. *instit. moral. part. 2. lib. 3. cap. 12. quæst. 1.* 65

Parochia est Ecclesia ad quam conuenit populus ad recipienda Sacramenta, & ad audienda Sacra diebus festis, vbi sunt sepulturæ, & audire debent Parochiani verbum Dei, ac rudimenta Fidei, ac decimas, & oblationes soluere; Zerola *in praxi Episcopi part. 1. verb. Parochia, §. 1. pag. 169.* me citato *in hoc loco* Viuian. *in praxi iurispatron lib. 2. cap. 7. num. 16. in addit.* † Dignoscitur autem melius Ecclesia Parochialis, ex eo quòd habeat populum certis limitibus, ac finibus distinctum, quasi non sufficiat, si sacri baptismatis fontem habeat, ac sepeliendum actum exerceat, Rebuff. *in praxi, tit. de dispensat. super ætate, vers. etiamsi curam habeat animarum, & in concord. tit. de collat. §. statuimus il secundo, pag. 666.* Mascard. *de probation. conclus. 888.* Azor. *dicto cap. 12. quæst. 3.* Gonzal. *ad reg. Cancell. gloss. 6. num. 37. & à num. 48.* Stephan. Gratian. *disceptat. forens. capit. 298. à num. 42.* Viuian. *dict. cap. 7 num. 17.* † Non dicitur tamen Parochiale seu Curatum beneficium, nec vt tale regulandum, ad effectum de quo agimus, illud, quod non est actu Curatum, sed tantum habitu, veluti quia populus sit destructus, & omnes Parochiani aliqua ex causa mortui sunt & esse desierunt, licèt Ecclesia Parochialis semper firma maneat, vt per Rebuff. *dict.* 66 67 68

d. vers. etiamsi curam habet animarum, & in tract. no-
minat. q. 16. num. 23. Duen. regul. 71. num. 4. Gutierr.
allegat. 8. num. 7. Mascard. conclus. 589. num. 5. Gon-
zal. dict. gloss. 6. num. 89. & 90. Azor. dict. part. 2. lib. 6.
cap. 8. quæst. 9. vbi resoluit, quòd si quis ad hanc Ec-
clesiam promoueatur; non tenetur intra annum
ad Sacerdotium ascendere: si tamen Parochiani,
quia forte captiui erant, redierint, Parochialis Ec-
clesia, quasi iure postliminij ad sua iura, & bona
reuertitur, ac proinde is, qui ipsi præest, debet
intra annum computandum ab eo tempore, quo
Ecclesia cœpit Parochianos habere, ad Sacerdo-
tium ascendere, de quo etiam Zerola in praxi Epi-
scopali part. 1. verb. beneficia, §. dico quartò, vers. secun-
69 dum dubium. Aduerte tandem in dubio † bene-
ficium non censeri Curatum, sed simplex, ex
Gonzal. dict. gloss. 6. num. 9. Nicol. Garcia de be-
neficiis parte 1. cap. 6. num. 8. Cardin. Tusch. littera
B concl. 63. num. 4. Aloys. Ricc. in collect. decis. part. 5.
collect. 1696.

70 Parochi, qui Ecclesiis præsunt, curámque gerunt
animarum, in eis residere debent, vt probant text.
in cap. quia nonnulli, & in cap. conquerente, vbi gloss.
& in cap. relatum, & in cap. tuæ fraternitatis, de cleri-
cis non residen. & disponit Concil. Triden. sess. 6.
de reformat. cap. 1. & sess. 7. de reformat. cap. 3. & sess.
23. etiam de reformat. cap. 1. latè de hac personali
Parochorum residentia Petr. de Bollo in œconomia
Canonica class. 2. c. 3. § 3. & in §. 4. tractat quibus de
causis liceat Pastori à grege sibi commisso discede-
re, etiamsi modici commodi sit beneficium, quia hoc
etiam residentiam requirit, prout per text. in d. cap.
conquerente, resoluunt Sanctarel. var. resolut. 4. n. 45.
in fine, Rebuff. in tract. nominat. quæst. 9. num. 27.
Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 3.
71 numer. 294. versic. si obiicias. Et † cogendi sunt in
propriis Ecclesiarum domibus habitare, quæ si non
sint in propinquioribus intra Parochiarum limites,
prouide decisum referunt Nicol. Garc. de beneficiis
part. 5. cap. 2. num. 179. in 22. declar. Armendar. in
addit. ad recopilat. legum Nauarra lib. 1. tit. 23. l. 2.
§. 2. de residentia, vel absentia Parochorum, num. 150.
Et licèt Ecclesia Parochialis sit in loco, vbi minor
pars Parochianorum inhabitat, & maior pars habi-
tat longè in oppidis, nihilominus Parochus tene-
tur prope Ecclesiam habitare, & succurrendum est
eis, qui longè habitant, secundùm loci antiquam
consuetudinem, per cap. 4. sess. 21. de reformat. re-
ferunt decisum Garcia dict. num. 179. in 20. decla-
72 rat. & Armendar. dicto loco num. 148. † Rector,
seu Parochus, qui habet Parochiam, intra cuius
limites adhuc habitant Parochiani, tenetur in ea
residere etiamsi tantùm essent in illa Parochia tres,
73 vel quatuor incolæ; † & vbi fuerint duæ Eccle-
siæ æquè principaliter vnitæ, residendum est in
digniori: quòd si non constet, quæ sit dignior,
in frequentiori; quòd si vna fuerit extra, & al-
tera intra vrbem, residendum est in ea, quæ est
intra, referunt etiam decisum Garcia dicto nu-
mer. 179. in 14. declar. Armendar. dicto loco nu-
mero 142.

74 Quamuis Parochialis tribus, aut quatuor mil-
liaribus tantùm distet à ciuitate, non habebi-
tur parochus pro residente, si in ciuitate ha-
bitet, & dominicis, festiuis tantùm diebus ad
suam Ecclesiam accedens, decisum referunt Gar-
cia dicto cap. 2. num. 179. in 17. declaration. Ar-
mendar. dicto loco num. 145. me citato in hoc loco, no-
uissimè Bonacin. var. tract. 5. disputat. 5. puncto 1.
num. 4. in fine. Et Presbyter obtinens Parochialem
etiam à ciuitate vltra duo milliaria non distantem;
† non potest deputari magister Grammaticæ, & 75
ob id à residentia excusari, etiamsi velit singulis
diebus festiuis Parochiali interesse, Garc. dict. num.
179. in decl. 19. Armend. dict. loco num. 147. Sancta-
rell. dict. quæst. num. 33. † Et etiam deficiente ma- 76
gistro Grammaticæ in ciuitate, non potest in ea
Curatus habitare, relicto idoneo vicario, & ap-
probato cum congrua mercede in Parochiali, quam-
uis solemnibus diebus interesset, refert decisum
Aloys. Ricc. in praxi decis. 502. in prima edit. & re-
solut. 393. num. 2. in secunda edit. Sanctarell. var. re-
solut. quæst. 3. num. 32. Et Episcopus potest compel-
lere Rectores ad residendum, non obstante consue-
tudine residendi in loco distanti à parochia per sex
milliaria, Garc. d. num. 179. in 18. declarat. Armen-
dar. d. loco num. 146. Etiamsi illius collatio ad infe-
riorem etiam Abbatem Regularem spectaret, Garc.
d. n. 179. & in 2. & 27. declar. Armendar. d. loco num.
153. & 154.

Obtinentibus parochialem Ecclesiam post Con- 77
cil. Trident. studendi licentia, atque in absentia stu-
diorum causa fructus percipiendi non dari, refe-
runt decisum Henriq. cons. 23. num. 4. Gonzal. ad
regul. 8. Cancel. gloss. 6. num. 251. Nicol. Garc. d. cap. 2.
num. 81. in 4. declarat. Armendar. d. loco num. 122.
Aloys. Ricc. in praxi fori Eccles. decis. 302. in prima
edit. & resolut. 393. in fine, & in 2. edit. Sanctarel. var.
quæst. 3. num. 15.

Capellani, & Coadiutores Rectorum parochia- 78
lium, instituti auctoritate Apostolica, tenentur ad
personalem residentiam, vt Rectores ipsi, referunt
decisum Piasec. in praxi Episcop. part. 2. cap. 3. n. 27.
Armendar. dict. loco num. 1. Gonzal. ad reg. 8. Can-
cell. gloss. 5. §. 9. num. 17. Campan. in diuersorio Iuris
Canonici rubric. 7. cap. 6. num. 104. Moneta de option.
cap. 4. quæst. 8. num. 167. Galeet. in margarita casuum
conscientiæ, verb. Residentia. 1. Aloys. Ricc. dict. resolut.
393. ampl. 5. Vgolin. de potest. Episcopi cap. 15. §. 3.
num. 3. vers. postremo, Sanctarel. var. quæst. 4. num. 17.
† Habens parochialem, in qua Vicarium perpe- 79
tuum legitimè institui obtinuit, eo viuente, residere
non tenetur, Armendar. dicto loco num. 193. Gonzal.
d. gloss. 6. n. 99.

Sed obtinens Ecclesiam baptismalem, cui in- 80
cumbit sola cura baptizandi omnes infantes oppidi,
& existentes sub cura Archipresbyteri, tenetur ad
residentiam tanquam coadiutor Ecclesiæ Parochia-
lis, præsupposito quod in Ecclesia Archipresbyter
præter Baptismum cætera Sacramenta administret,
Armendar. dicto loco n. 178.

Deputatio Vicarij donec prouideatur de Re- 81
ctore spectat ad Episcopum, in cuius Diœcesi pa-
rochialis est, refert decisum Armendar. in addit.
ad recop. legum Nauarra lib. 1. tit. 18. l. 7. de Episcop.
num. 86.

Duas Parochias habens vnitas perpetuò inuicem 82
æquè principaliter, & non vnam alteri accessoriè,
ambásque pares, ita vt vna non sit dignior, & princi-
palior altera, potest in qua maluerit residere, deci-
sum referunt Garcia d. cap. 2. n. 179. in 16. declar. Ar-
mendariz dicto loco n. 144.

Obtinens verò Canonicatum, & Parochialem 83
quocunque in loco sit, in Parochiali residere tene-
tur, nec ob hoc est priuandus Canonicatu: sed so-
lum eius quotidianas distributiones perdit, etsi
quid absens iusta aliqua de causa non percepit, Ar-
mend. d. loco n. 197.

Residens in Parochiali, quæ non longè abest à 84
Collegiata, in qua Canonicatum obtinet, diebus
feriatis

seriatis ad Ecclesiam Collegiatam accedere, & in Diuinis inseruire potest, modo in omnibus diebus, & horis suis debitis, & congruis Parochiali inseruiat; & nihil prorsus relinquat ex debito seruitio ipsius Parochialis, Armendar. *d. loco n.* 195.

85 Episcopo non licet pro Cathedralis Ecclesiæ seruitio, & item suo, aliquem ex Curatis suæ diœcesis ex ipsorum Ecclesiis, constituto in illis idoneo Vicario, ad certa negotia adhibere, cum hi dum in huiusmodi sunt seruitio, à suis Ecclesiis abesse censeantur; decisum referunt Piasec. *in praxi noua Episcop part. 2. cap. 3. n.* 27. Quaranta *in summa Bullary, verb. residentia pag.* 446. Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloss. 6. num.* 238. Garc. *d. cap. 2. num* 42. *in 2. declar.* Armendar. *dict. loco n.* 167. Sanctarel. *var. quæst. 3. num.* 49. me citato *in hoc loco* Alxed. *d. p. 1. c. 5. n.* 128. Vtrùm autem Ecclesiæ Cathedralis Parochus possit vicariatus officio fungi? Vide Aloys. Ricc. *Neapol. decis. 319. part.* 4.

86 Nec etiam Episcopus potest vti opera Parochi in visitatione, vel in alio seruitio suæ Diœcesis, nisi pro tempore duorum mensium, & tunc relicto idoneo Vicario, Posseuin. *de officio Curati cap. 1. n.* 12. Garc. *dict. cap.* 42. *in 1. declar.* Armendar. *dicto loco num.* 166. *& num.* 175. dicit etiam decisum non excusari à residentia Parochum, Episcopus iudicauerit expedire vti illius opera pro Secretario, vel Vicario foraneo.

87 Inquisitoris officium à residentia Parochialis non excusat, prout referunt decisum Gonzal. *d. gloss. 6. n.* 263. *& gloss. 43. num.* 164. Aloys. Ricc. *d. resol.* 303. *num* 4. me citato *in hoc loco* Sanctarel. *var. quæst. 11. num.* 4.

88 Subcollectoris Apostol. officium exercens à residentia non excusatur, Gonzal. *d. gloss. 6. num.* 266. Aloys. Ricc. *d. resol. 393. num.* 4.

89 Inimicitiæ graues sunt legitimæ causæ propter quas quis residere non tenetur in Parochiali; & illis durantibus, potest Episcopus (cognito prius an sint veræ, & graues, & absque Parochi culpa?) ei licentiam concedere, vt in alio viciniori, & tutiori loco manere possit, ac à suo beneficio per annum abesse, posito tamen in illo per Episcopum idoneo Vicario, seu Oeconomo congruenti mercede ex eius fructibus illi assignata, referunt decisum Salzed. *ad Bernard. in pract. cap.* 53. *in addit. lit* C. Galet. *in margarita casuum conscient verb residentia.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. resolat.* 645. *in 2. edit.* Armendar. *d. loco num.* 182. 183. *&* 184. Zerol. *in praxi Episcop. part. 1. verb. primario, §. 4 dub.* 1. vbi etiam aduertit, quod si intra annum inimicitiæ non extinguantur, & Curatus seu beneficiatus fuerit in culpa tam causandarum inimicitiarum, quàm non extinctionis earundem, priuari potest, si vero inimicitiæ crescant sine Parochi culpa, alius annus dari potest, Armend. *d. loco num.* 134.

90 Propter aëris intemperiem non potest Parochus etiam non oriundus alibi habitare relicto in Ecclesia Vicario approbato, de quo agit latè Melch. Gallec. *in suo tract. de Parochorum obligat. tempore pestis*; tenetur enim tempore pestis, vel alterius contagiosi morbi ex lege charitatis, & iustitiæ residere, Rip. *de peste, num.* 174. Sotr. *tom. 4. disp. 44. sect.* 3. Hæc est enim lex boni Pastoris à Christo omnium Pastorum Principe præscripta, vt quando salus gregis hoc postulat vitam corporalem pro eius spirituali vita exponat. Et sic Sancti Patres illud Ioan. semper intellegerunt, *Bonus Pastor animam suam ponit pro ouibus suis.* Card. Paleoth *in Archiep. Bonon. part. 7. serm.* 5. Ioann. à Capeauil. *de necessitate, & modo administrandi Sacramenta tempore pestis*, Bañes 2. 2. *q. 26. art.* 5. Ioseph ab Ortu *in speculo Parochorum cap. 1. quæst.* 1. Runl. Benzon. *in speculo Episcop. & Curat. lib. 1. disp.* 1. Anton. Cuch *institut. maior. 16. tit. 16. n.* 34. Sic tempore Valeriani Imp. cùm Alexandriæ sæuissima pestis grassaretur, maxima cum laude peste corruptis seruierunt, & qui in eo ministerio abierunt, nil à Martyrij splendore abesse visi sunt, vt dixit Dionys. illius Vrbis Episcopus, Tympi *in speculo Eccles. figura* 46. latè & eleganter Fagundex *in quinque Eccles. præcepta part. 3. lib. 3. cap.* 3. Si tamen adeò infirmus sit, & in loco Parochialis curari non possit defectu Medicorum, medecinarúmve, tunc potest ab Ordinario ei dari dilatio trium, aut quatuor mensium, vt in locis vicinioribus maneat sanitatis causa; interea ab ipso Ordinario in Parochia idoneo Vicario cum congrua portione ex redditibus Parochialis constituto, referuntur decisum Garc. *d cap. 2. num.* 179. *in* 4. *declar.* Armendar. *dicto loco num.* 132. praxis Episcop.
part. 1. verb. residentia §. 7. & 9. vbi etiam quòd † se- 91
nectus in Parocho non excusat, sed debet poni Vicarius idoneus cum assignatione congruæ portionis ex ipsius Parochi redditibus, cum infirmus enim & decrepitis dispensandum est, vt eorum Ecclesiis, quæ personaliter residentiam requirunt, per Vicarios seruatur, prout definitur in Concil. Trident. *sess. 23. de reformat cap.* 1. Armend. *dicto loco n.* 130. Et Parochus debet residere in loco, vbi sita est Ecclesia Parochialis, etiamsi ei esset datus coadiutor ratione infirmitatis, referunt decisum Garc. *d. cap.* 2. *num.* 178. Armendar. *d. loco num.* 129. Potest etiam nulla cogente necessitate Parochus sibi Vicarium, ex approbatis tamen ad Ordinario, pro Sacramentorum administratione veluti adiutorem, vt aliqua impleat ministeria generaliter, & absque vlla temporis limitatione assumere, ita tamen vt Curatus ipse laboret; non enim debet ob id à ministerio cessare si vult esse dignus stipendio & mercede, Vasquez *in opuscul. tit de benefic. cap. 4. art. 1. §. 2. dub. 1. num.* 153 *& num.* 155. Posseuin. *d cap. 1. num.* 10. vbi Parocho hac de re sic consuluit, *& vtatur Capellano, non vt homine, qui portat pondus diei & æstus, sed vt socio laboris*, &c.

Quæ omnia de residendi obligatione dicta, non 92
ita amarè accipienda sunt, vt debeat Curatus manere quasi in compedibus, vt ex Sot. aduertunt Posseuin. *d cap. 1. num* 6. Iacob. de Graff. *in aureis decis. tom. 1. lib. 2. cap.* 97. *num* 37. Vnde non desinit residere, qui per breue tempus vel abfuit, vel personaliter non deseruiuit, vt ex Archid. & Gemin. tradit Zerol. *in praxi Episcop part. 2 verb. residentia, §* 4. & Perez de Lara *de anniuers. & Capellan. lib. 1. cap. 8. à num.* 20. *cum seqq. & num.* 25. ibi, *Et licèt residere dicatur qui continuè moratur, vt notat Archid. in cap. licet canon, de elect. in 6. tamen ex eo quod aliquis aliquibus diebus diuerterit, non dicitur non residere, moraliter intelligendo*, Quia abesse non dicitur, qui statim est reuersurus, vt probat text. *in l. postliminium, §. captiuus, & in l. nihil ff. de captiuis, & postlimin. reuers.* sicut etiam venisse non videtur qui statim abit, vt ad plures suis effectus considerant Rebuff. *in praxi part. 3. tit de permutat. num. 12. & in concord. Galliæ rub. de collation. §. 1. gloss. in verb Et si residentiam deseruerit*, Tiraq. *in l. si nunquam, verb. susceperit liberos, num* 176. quos refert Dionys. Paul. *de vera quatuor Patriarchal. Sedium erectione, cap. 9. num.* 31. & in his residentiæ terminis adducit Concil. Trident. *sess. 23. de reformat cap. 1. vers. quoniam*, & probat Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloss. 43. n.* 5. Vnde

continui commensales dicuntur, qui pro negotiis animo reuertendi se absentant, Simon. *de reseruat. benef. q.35. à num.* 12. & absens à Parochia per breue tempus animo reuertendi, illam non amittit, *cap. is, qui, de sepultur. in* 6. Mascard. *de probat. conclus.* 145. Hoc autem breue tempus, de quo agimus, ad octo tantùm dies extendit Posseuin. *d. cap.* 1. *n.* 19. Valer. autem Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 1. *cap.* 6. *sect. vlt. n.* 51. vult vt ad spatium vnum hebdomadarum non accedat: Thom. verò Sanch. *de matrim. lib.* 3. *disp.* 31. *n.* 11. absolutè ait per spatium trium hebdomadarum esse debere, ex *c. si quis in clero* 7. *q.* 1. Vnde Parochum rotalem, qui singulis quibusque hebdomadibus in Vrbem venit, causa inuisendi parentes, & cum illis vno tantùm die moratur, relicto ad occurrentes casus Capellano, non peccare letha-liter, nec teneri ad restitutionem fructuum resoluit Ludou. Beja *respons. casuum consc. p.* 4 *casu* 22.

93 Parochus sine legitima causa, & licentia in scriptis habita non residens mortiferè peccat, Concil. Trident. *d. c.* 1. *vers. eadem omninò*, & fructus beneficij pro rata temporis quo abest, suos non facit, idem Concil. *d. c.* 1. Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. p.* 3. *c.* 2. *n.* 15. Flamin. *de resignat. lib.* 2. *q.* 10. *num.* 32. etiam ante sententiam, vt optimè probat Vgolin. *de potestate Episcopi cap.* 15 §. 4. *n.* 2. *&* §. 5. *n.* 2. *in fine*, cum Nauarr. *cons. vltim. de clericis non resid.* resoluit

94 † bona acquisita ex beneficio Parochi absentis extra suam Parochiam morientis tanquam spolia ad Cameram Apost. pertinere.

95 Ad huiusmodi pœnas euadendas requiritur legitima causa ab Episcopo approbata, vt habetur in Concil. Trident. *d. cap.* 1. *vers. eadem omninò*; & expressa eius licentia, Garci. *d. cap.* 2. *num.* 35. Armend. *dicto loco n.* 164. quam licentiam etiam locorum Ordinarij Episcopo inferiores, vt Abbates, & alij similes habentes iurisdictionem, concedere possunt, ac etiam Capitulum Sede vacante ex Azor. resol-

96 uit Posseuin. *dict. cap.* 1. *num.* 28. *&* 29. † & licet in duobus mensibus a Concilio concessis licentiam Episcopi non requiri teneant Nauarr. *in man. c.* 25. *num.* 121. Azor *instit. moral. part.* 2. *lib.* 7. *c.* 4. *quæst.* 9. *&* 10. Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. part.* 3. *c.* 1. *num.* 19 *&* 21. Sanch. *de matrim. lib.* 3. *disp.* 31. *n.* 11. tamen contrarium verius existimo cum Vgolino *dict.* §. 5. *num.* 2. Tolet *lib.* 5. *cap.* 5. Less. *de iustit. lib.* 2. *cap.* 34 *dub.* 29. *num.* 159. Posseuin. *dict. cap.* 2. *n.* 21. Sanctarel. *var. quæst* 4. *n.* 2. Alzedo *d. part.* 2. *cap.* 9. *num* 40. nam discedere non debet, nisi causa cognita, & probata ab Episcopo, & licentia in scriptis, & gratis concedenda, vt ait Concil. Trident. *d. cap.* 1. & comprobant Azor. *d. c.* 4. *quæst. fin. & cap.* 5. *qu.* 4. *&* 5. Sanch. *d. lib.* 3 *disp.* 7. *num.* 27. & decisum fuisse referunt Garc. *in cap.* 2. *num.* 13. *in prima declarat. & part.* 9. *c.* 2. *num.* 295. *in secundo dubio*, Armendar. *d.*

97 *loco num.* 155. vbi etiam asserunt † valere Episcopi constitutionem ne Parochi possint abesse vltra duos dies sine licentia. Hinc etiam potest Episcopus prohibere sub pœna pecuniaria arbitraria, quæ tamen dimidiam non excedat, ne vltra biduum à suis Ecclesiis possint abesse, non tamen id prohibere potest sub pœna excommunicationis latæ sententiæ. Ita referunt decisum Garcia *d. cap.* 2. *num.* 23. *in* 2. *declar.* Armendar. *d. loco num* 156. An iusta causa absentiæ iudicialiter sit probanda, vide Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiepisc. Neapol decis.* 152. *part.* 2.

98 & decisum inueni † non satisfacere Parochum si petat licentiam inquiens se grauem habere causam, quam non expediat manifestare, vt per Garc. *d. c.* 2. *n.* 37. Armend. *d. loco n.* 165.

Si Parochus habeat licentiam, sed per mendacium, & absentiæ fructus percipiat, eos restituere tenebitur, quia Concil. requirit duo ad iustitiam absentiæ, nempe causam iustam, & eius approbationem, vt acquirantur fructus in absentia; & cum sit falsa prima, erit etiam inutilis secunda, maximè cum tota ratio acquirendorum fructuum dependeat à causa iusta, Sanctar. *d. quæst.* 4. *num.* 16. Azor. *d. p.* 2. *lib.* 6. *cap.* 10. *quæst.* 3. Posseuin. *d. c.* 1. *num.* 24. Vnde 99

† absens ex causa rationabili licèt ob inobedientiam non petendo licentiam, non tenetur tamen ad fructuum restitutionem, Zech. *de casibus reseruatis casu* 3 *num.* 3. 100

Fructus amittuntur duntaxat pro rata illius temporis, quo quis abest sine licentia, nec potest componi restitutio debita fructuum malè perceptorum obtinentibus Bullam Cruciatæ, vel vigore aliorum priuilegiorum, & facultatem obtentarum per Concilium, referunt decisum Garcia *d. c.* 2. *num.* 27. Armendar. *dicto loco n.* 158. 101

Curatum inferiorem, qui vltra duos menses abfuit à sua residentia, posse & debere cogi per Episcopum ad restitutionem fructuum pro rata temporis absentiæ, iuxta *cap.* 1. *sess.* 23. *de reformat.* nec ad eam rem requiri citationem, vel monitionem referunt Garc. *d. cap.* 27. Armendar. *dict. loco numero* 159. 102

Episcopus semper debet applicare fructus non residentium, de quibus *in sessione* 23. *cap.* 1. *de reformat. fabricæ Ecclesiæ Parochialis*, etiamsi non indigeat, nec pauperes intra limites reperiantur, quæ potest tamen in dies indigere, saltem quoad ornamenta, Garcia *d. cap.* 2. *num.* 31. Armendar. *d. loco num.* 160. 103

Episcopus procedens per subtractionem aduersus Parochos non residentes, iuxta Trident. tenetur obseruare eadem interualla, eodémque rationem, quæ contra Episcopos non residentes statuit idem Concil. *sess.* 6. *cap.* 1. quoties in pœnam omissæ residentiæ vult subtrahere partem fructuum, quos suos fecerunt: non verò tenetur obseruare eadem interualla in executione facienda super illis fructibus, quos Parochi pro rata temporis absentiæ suos non fecerunt, decisum referunt Nicol. Garcia *d. cap.* 2. *num* 32. Armend. *d. loco n.* 161. me citato *in hoc loco* Alzedo *d. p.* 2. *cap.* 9. *n.* 38. 104

Parochus ad residentiam importunis remediis cogendos esse ait Concil. Trident. *sess.* 6. *de reformat. cap.* 2. & si ipsi in præsentia citari possunt, citabuntur dato termino idoneo ad redeundum habito respectu ad personas, loca, & tempora, *c. inter quatuor, de clericis non resident.* Et si non redierint imposita excommunicatione, vel suspensione si non venerint, beneficiis priuari possunt, *c.* 2. *cap. relatum, c. ex parte, & c. qualiter, de clericis non resident.* priuari enim quis non debet, nisi prius monitus ad residentiam, Card. Tusch. *littera R, concl.* 254. *n.* 6. Et ita priuationem præcedere debet monitio, & deinde pœna censurarum, postea subtractionis fructuum, ita quod post quemlibet terminum pœnæ, expectetur ad minus per sex menses: aliter enim non seruata hac forma à Concilio præscripta, non teneretur sententia priuationis, vt fuisse decisum in Rota *in vna Salamantina die quinta Decembris ann.* 1567. coram *Illustriss. Cardin. Seraphino*, inter eius impressas *decis.* 27. vbi quòd Episcopus potest ob non residentiam deuenire ad priuationem beneficij, seruato tamen iuris ordine, nempe per censuras priùs Ecclesiasticas procedendo, ac per sequestrationē, & subhastationem fructuū, aliaque Iuris remedia, & vsque 105

ad

ad priuationem, ad quam debet procedere per tres citationes in Ecclesia successiue factas, & vnica peremptoria non sufficit. Piasec. *in praxi Episcop.p.2. cap.4.n.96.in fine.*

Absentes tamen, qui ignorantur vbi sint, per edicta tria in sua Ecclesia fixa citabuntur, Concil. Trident. *sess.23. de reformat.cap.1. vers. eadem omninò*, seperata scilicet, vt ais Abb. *in cap.ex tua, n.4. de clericis non resident.* qui si non venerint, vlteriùs procedetur contra illos, vsque ad priuationem, post terminos elapsos, de quibus suprà. Verùm vt clariùs procedamus, videtur in hac materia aliquos casus esse distinguendos. *Primus* est quando absentia fuit à principio iusta, & cum licentia Superioris concessa ad certum tempus quod iam est elapsum, quo casu Ioan. Andr. *in c. quoniam frequenter n.52. vt lite non contest.* distinguit quòd vel in ipsa licentia inserta est monitio vt reuertatur intra tempus, aliàs quòd priuabitur; vel non est inserta, vt in priori casu non sit necessaria aliqua monitio, sed elapso tempore sine vlla citatione, vel admonitione priuari possit; secundò vero necessaria sit talis monitio, aut citatio. *Secundus* est casus quando temere recessit, scitur tamen locus, in quo moratur, neque ipse latitat, vel impedit accessum ad suam personam; & tunc debet legitimè moneri, vt ad suam Ecclesiam reuertatur intra tempus conueniens secundùm locorum distantiam, & temporis qualitatem arbitrio ipsius Episcopi præfigendum, & si non redierit, vel causam iustam quominus redeat, ostenderit, poterit postmodum ipsa Ecclesia priuari; vt est casus *in c. inter quatuor, & in c. vlt. de cler. non resid.* Et post huiusmodi monitionem personaliter exequutam, & effluxum tempus in ea contentum, non est necesse aliud tempus expectare, sed illico potest procedi ad spoliationem mediante promotione alterius, Mantic. *decis.67.n.5.* Seraph. *decis.1346 sub n.5. vers. nam si præcessisset*, quod obtinet etiamsi aliter constet monitionem ad eius notitiam deuenisse, Coccin. *decis.10.n.3.* *Tertius* est casus quando non ignoratur locus, sed ipse impedit ne personaliter moneatur, & tunc probato huiusmodi impedimento, debet citari per edictum, eaque citatio operabitur eundem effectum quem personalis, vt est tex. *in d. c. quoniam frequenter, §. porrò*, vbi Bald. *num. 2. vt lite non contest.* *Quartus* denique est casus quando penitus ignoratur locus, in quo est, vt possit personaliter citari, & tunc succedit dispositio text. *in c. ex tua de cleric. non resid.* vt debeat tribus edictis citari in Ecclesia & expectari per sex menses, quibus effluxis, & non antea spolietur, Mant. *decis.12.n.2. & decis.67. n.4.* Et isti sex menses computari debent post lapsum vltimi peremptorij, Abb. *cons.67. sub n.2. vers. post quartum lapsum p.1.*

Declaratoria super vacatione ob non residentiam prolata, sufficit, nec est necessaria positiua pronunciatio super priuatione. Mantic. *d. decis.67.n.8.* non potest Ordinarius remittere pœnam incursam, sed tantùm summus Pont, vt notat Archid. *in c. felicis, sub num.13. in verb. iniuriam, de pœnis*, vbi Ioan. Andr. *sub n.4 in verb. ruinarum*, & Franc. *num.3.* & multò minus poterit ex facto eiusdem Ordinarij euitari effectus iuris circa reseruationem resultantem ex Extrauag. *Ad regimen, de præben.* inter communia, indicendo videlicet pœnam eandem priuationis ex aliqua Synodali Constitutione contra Rectores absentes, nisi intra certum tempus ad residendum redierint.

106 Ab Ecclesiis suis nunquam Parochis abesse licebit, nisi ex quatuor causis, de quibus supra dictum fuit, dum ageremus de Episcoporum residentia, relatis à Concilio Trident. *d. cap.1. sess.23. de reformat.* Azor. *part.2. lib.7. cap.4. quæst.4.* Possevin. *de offic. Curati cap.1 num.12.* Et cùm abest iusta de causa, siue cum licentia, siue absque ea, tenetur relinquere substitutum, qui pro se populo seruiat. Possevin. *dicto cap.1. num.13.* dummodo sit idoneus, & admissus in illo Episcopatu pro administratione Sacramentorum, vt dicit Concil. *dicto cap.1.* ibi, *Vicarium idoneum relinquat ab Ordinario approbandum*, ex quo colligitur etiam consulto Episcopo esse relinquendum. Possevin. *dicto cap.1 num 19.* Nisi absentia per sex, vel octo dies fiat, quia tunc poterit substituere sine Episcopo, ita declarante Consuetudine vniuersali; nisi Episcopus per suas constitutiones inhibeat. Poterit etiam sine licentia, & substitutione Vicarij discedere per aliquos dies cum causa est vrgens, & non patitur dilationem, nec habet quem mittat ad Episcopum pro licentia, & pro Vicario substituendo, Azor. *dict. cap.4. quæst. vlt.* Possevin. *d. cap.1. numer.15.* Si tamen Curatus rationabiliter iudicauerit (veluti quia nullus infirmatur) posse abesse per duos, aut tres dies non festos, licitè aberit, etiamsi nullum substituat, quia consuetudo optima legum interpres ita declarat, etiam apud timoratos. Et si contingat Curato rationabiliter absente aliquem è Parochis suis mori sine Sacramenti sumptione, quæ verè recepisset, si Curatus adfuisset, putà quia infirmi, vel domestici ea petebant, non peccabit, quia rationabiliter abfuit; ita Possevin. *dict. cap.1. num.5.* At verò si illo tempore, quo repentina vrget discessio ob incommodum repentinum, causam legitimam, vel periculum instans, adsit infirmus, & non habeat Parochus quem substituat ad conferenda Sacramenta necessaria, nec infirmus commodè possit expectare alium Sacerdotem aliunde accersendum, tenetur Curatus subire quoduis periculum potius, quàm deserere talem infirmum, ex D. Thom. resoluit Possevin. *in dict. cap.1. num.16* Non enim quandoque satisfacit Parochus suæ obligationi, nec vere & formaliter residere dicitur, si absque causa legitima per se non ministrauerit, etiam quod sui loco alium substituerit. Ita Possevin. *dict. cap.1. num.11.* Vasq. *de benefic. cap.4. art.2. dub.1.* Lessius *de iustit. libr.2. cap 34. dub.29 num.159.* Layman. *in Theolog. moral. lib.4. tract.2. cap 6.* quos refert, & sequitur Card. Zapata *en el discurso de la obligacion in Conciencia y Iusticia que los Prelados tienen de proveer los dignidades y beneficios Ecclesiasticos en personas que puedan y quieran y tengan intencion y proposito de residir part.1. concl.2. num.2. vers. lo tenero*, Beja *p.4 casu 28. vers. ad id* quod procedit etiamsi adsit consuetudo deseruiendi per Vicarium, vt optimè tradit Henric. de Bottis *in tract. de synodo Episcopi concl.10. n.49.* ibi, *Attento etiam quod non valet consuetudo quod quis in beneficio Curato possit deseruire Vicarium, vt dicunt Gemin. & Card in cap frustra dist.8. Ripa in c. cum M. Ferrariensis num.41. de constit. & lib.1. resp. c.14. n.33. peccat enim mortaliter regulariter Curatus in non residendo, quia facit contra naturalem iustitiam, quia tenetur ipsemet ex suscepto officio gerere ouium Christi curam, teste Caiet. in sum. peccatorum verb. beneficium Ecclesiasticum el 2. Ioan. Maior, in 4. sent dist.24. q.7. &c.* & ex Conc. Rhemensi *c.12.* refert Adam. Concentius *lib.6. politicor. cap 45. §. 8.* Card. Zapata *dict. part.1. conclus.3. vers. mas por satisfacer.*

De Residentia Canonicorum Ecclesiarum Cathedralium, & Collegiatarum in eisdem Ecclesiis facienda.

107 OBtinentes in Ecclesiis Cathedralibus, aut Collegiatis Dignitates, Canonicatus, Præbẽdas, aut portiones, tenentur ad residentiam, itaut non liceat eis vigore cuiuslibet statuti vltra tres menses, etiam continuos (vt *Sacra Congregatio* declarauit) ab eisdem Ecclesiis quolibet anno abesse, saluis nihilominus earum Ecclesiarum Constitutionibus, quæ longius seruitij tempus requirunt: ita decisum refert Franc. Leo *in thesaur. fori Ecclesiastici part.* 3. *c.* 2. *num.* 11. & docet Concil. Trident. *sess.* 24. *de reformat. cap.* 12. *vers. præterea*, de quo multa Nauarr. *consil.* 2. *de clericis non resident.* Azor. *instit. moral. part* 3 *lib* 7. *cap.* 3. *colum.* 916. optimè Nicol. Garcia *de beneficiis, part.* 3. *cap.* 2. *n* 180. *cum seqq.* Armend. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib.* 2. *tit.* 23. *de residentia, rub. An Canonici, vel alij habentes dignitatem teneantur residere in suis Ecclesiis, n.* 8 *cum multis seqq.*

108 Ad hanc residentiam tenentur etiam Abbates, Priores, & alij Superiores Collegiatarum Ecclesiarum, (vt est Prior nostræ Collegiatæ insignis Vimarancnsis) quamuis habeant iurisdictionem in Canonicos; ad hoc enim cogi possunt ab Episcopis, sub quorum diœcesi sunt: ita decisum referunt Garcia *d. c.* 2. *nu* 181. Armend. *dicto loco n.* 11. & 12. & faciunt quæ Aloys. Ricc. *in collect. decis. part.* 7.
109 *collect.* 1591. nam † dignitas principalis in Collegiata cum regulariter habeat curam animarum in foro interiori, vel exteriori, requirit ætatem 25. annorum inceptorum, Nicol. Garcia *de benefic. part.* 7. *cap* 4. *num.* 65.

110 Obtinens Canonicatum, & Monasterium in commendam, debet in Canonicatu residere, nisi Monasterium habeat aliàs curam animarum: ita referunt Garcia *d. c.* 2. *num.* 183. Armend. *d loco n.* 13.

111 † Sæcularis enim habens Monasterium in commendam non habet curam Conuentus, nec Monachorum, sed tota est penes Priorem Conuentualem, Rota Roman. apud Farinac. *decis.* 112. *num.* 10. *in nouissimis.*

112 Commendatarij Abbatiæ curam iurisdictionalem tantum, non autem Sacramentalem habentes, nullo Concilij Decreto ad residendum adstringuntur, neque, si non resideant, pœnis ab eo in non residentes constitutis arcentur, ita decisum refert Garcia *in addit ad dictum cap.* 2. *n.* 183.

113 Habens Canonicatum, & Parochialem in duabus diœcesibus, & non residens in Parochiali ex permissu Episcopi, vt tenetur per Bullam Pij Quinti, cogendus est ad residentiam in Canonicatu: ita decisum referunt Garcia *d. c.* 2. *num* 184. Armend.
114 *d. loco n.* 14. † Item habens duos Archidiaconatos dignitate pares, residere poterit, in quo sibi magis placuerit: si alter est dignior, tenetur in eo residere, huius verò, in quo non residet, quotidianas distributiones perdit, in quibus distributionibus intelligitur etiam comprehensa tertia pars præbendæ, quæ ex Trident. conuersa fuit in distributiones quotid. Ita decisum referunt Garcia *d cap.* 2. *num.* 185. Armend. *d loco n.* 15. 16. & 17.

115 Immemorialis consuetudo non excusat à residentia in Cathedralibus, & Collegiatis insignibus; ita resolutum asserunt Nicol. Garcia *d. part.* 3. *cap.* 2. *num.* 197. Armendar. *d. tit. de residentia n.* 20. me citato *in hoc loco*, Sanctarel. *var. resolut. qu.* 4. *num.* 33, latè me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. puncto* 9. §. 12. *à princ.* In Collegiatis autem non insignibus possunt excusari Canonici, si Ecclesiæ sunt rurales prorsus destitutæ, aut in quibus nonquam antea supra hominum memoriam solitum esset residere; aut in quibus adeò tenues redditus essent, vt Canonicos aliunde non habentes vnde viuerent, alere non posset, & sufficit ad excludendam immemorialem, quod aliqui Canonici resederint: ita decisum referunt Nicol. Garcia *d. cap.* 2. *num.* 197. Sanctarel. *dict. c.* 4 *num.* 59. Armend. *dict. loco num.* 10. Piasec. *in praxi noua Episc. part.* 2. *c.* 3. *num.* 10. *in fine*, Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiastici decis.* 500. *in prima edit & resolut.* 390. *n.* 4. *in secunda edit* & ita tenuit Rota *in vna Papien. residentiæ* 10. *Martij* 1613. coram Ortembergo, vbi fuit resolutum consuetudinem immemorialem non excusare à residentia in
Collegiatis insignibus. † Immemorialis consuetu- 116
do ita sublata est per Concil. vt statuta iurata nihil valeant, illa verò auctoritate Apostolica confirmata non esse sublata referunt decisum Nicol. Garcia *dict. c.* 1. *num.* 197. *in tertia declaratione*, Armendar. *dicto loco num.* 21. Sic etiam prætextu immemorialis consuetudinis non licet canonicis vltra tres menses quotannis ab Ecclesia abesse; referunt decisum Garcia *in addit. ad dict. cap.* 2. *num.* 197. Armendar. *d. loco n.* 43. Aloys. Ricc. *in d. praxi res.* 392. *n.* 2. Si verò statutum, quo permissum est quatuor menses Canonicis quolibet anno ab Ecclesia abesse, à Papa confirmatum fuerit, non est sublatum à Concilio, & ideò obseruari debet: ita referunt decisum Garcia *d. c.* 2. *n.* 216. Armend *d loco n.* 26. & 27.

Consuetudines introduci posse, vt quotidianæ distributiones conferantur iis, qui iussu suarum Ecclesiarum occupantur in computatione redditum, vel sumptuum ipsarum Ecclesiarum, docent Monet. *p.* 2. *quæst.* 11. *num.* 47. Cened. *d. quæst.* 1. *num.* 68. Sanctarel. *d. quæst.* 10 *num.* 18. inualidam esse consuetudinem, qua introductum fuerit, vt is, qui habet Canonicatus in diuersis Ecclesiis, percipiat distributiones in vtraque, cum tamen in vna tantùm resideat, tenent Cuti. *in c fin. de consuet. sect.* 5. *num.* 45. Monet. *part.* 2. *quæst.* 12. *num.* 40. & Sanctarel. *dict. quæst.* 10. *n.* 20. Item quòd mortuo beneficiario distributiones primi anni dentur eius hæredibus, notat Azor. *institut. moral. part.* 2. *lib.* 7. *cap.* 7. *qu* 5. Cened. *d quæst.* 1. *num.* 41. Sanctarel *d. quæst.* 10. *num* 21. Bonacin. *de horis Canon. disputat.* 2. *quæst.* 5. *puncto* 6. *num.* 11. vbi *num.* 12. secus dicit de fructibus. Item quòd Canonici qui vna hebdomada intersunt diuinis Officiis, possint lucrari distributiones sequentis etiam hebdomadæ, quamuis illis non intersint, ex Azor. *d. c.* 7. *quæst.* 5. Sanctarel. *d. quæst.* 10. *num.* 23. Item vt vna hora, vel duabus interessentes lucrentur massam grossam, siue præbendam amissis distributionibus quotidianis, referunt decisum Garcia *dict. c.* 2. *num.* 329. *in* 2. *declar.* Armendat. *d. loco num.* 52.

Stante statuto, vel consuetudine, qua cauetur 117
vitium quadraginta annorum Ecclesiæ præstitum liberare beneficiatum à residentia, lucrarique distributiones quotidianas in absentia, quamuis ipse non intersit diuinis, obseruari potest, vel potius tolerari, prout resoluunt Cened *p.* 3. *collect.* 15. *in fine*, Monet. *de distributionib. quotid. p.* 2. *q* 7. *n.* 21. & *qu.* 11. *n.* 61. & *q.* 13. *n.* 41. Piasec. *in praxi noua Episcop. par.* 2. *c.* 3. *n.* 9. *vers. de senio*, Stephan. Gratian. *discept. forens. c.* 208. *n.* 19. Bonacin. *de Horis Canon. qu.* 5. *puncto* 6. *n.* 15. & 16. me citato *in hoc loco*, Sanctar. *var. resol. q.* 10. *n.* 26. & *q.* 8. *num.* 14.

Ad

118 Ad absentiam trium mensium à Concilio concessorum non est necesse assignare absentiæ causam, nec licentiam sui Prælati petere, dummodo tamen omnes Canonici eodem tempore non absint, ne Ecclesia suo debito seruitio destituatur: sed tantùm illa quarta Canonicorum, quæ videbitur arbitrio Episcopi, vel Capituli, referunt decisum Zerola *in praxi Episcop. part.* 1. *verb. primatio*, §. 2. *dub* 4. Sanctar. *d.qu.*4.*n.*28. Galer. *in margarita casuum conscientiæ, verb. Canonicus*, Nicol. Garc. *d.c.*2. *n.*315. Franciscus Leo *in thesauro fori Ecclesiastici part.*3.*c.*2.*n.*21. & 22. Aloys. Ricc. *in d.praxi resol.* 39 2.*num* 4. & 5. Armend. *d.loco num.*36.

119 Huiusmodi tres menses Episcopi prouidere debent ne incurrant in Natale, aut Pasca Domini; aut similes maximas solemnitates, prout decisum referunt Zerola *d.verb.priuatio*, §.4. *d.*2. *præsentials*, *dub.* 3. Garcia *d.c.*2.*num.*316. Armend. *d.loco n.*38. Sanctarel. *var.resol.q.*4 *num.* 20. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *in opere morali tract.* 7.*disp.*3.*puncto* 9. §. 1.*num.*9.*in fine.*

120 Qui quidem tres menses debent continere nonaginta dies, & vnus mensis triginta. Et cum Concilium absolutè illos concedat, nec exprimat à quo tempore incipere debeant, possunt accipi non solum continui, sed etiam interpolati. Ita Menoch. *de arbitr.cas.n* 50.*à n.*12. Gonzal. *ad regul.* 8. *Canc. gloss.* 51.*n.*8. Garcia *dict. cap.*2.*num.*306. Intellige

121 concedi Canonicis † absentiam trium mensium in Constitutionis Ecclesiæ seruitium totius anni requirunt, prout decisum referunt Garcia *d c.n.*312. Armendar. *dict loco num.*35.

122 Si vltra tres menses abiint Canonici, licet in ciuitate vbi ipsa Ecclesia existit, sint præsentes, incidunt in pœnas Concilij *d cap.*12. Ita decisum referunt Garc. *d.cap* 2.*num.*322. Aloys. Ricc. *dict.praxi resolut.*392 *n.*2. Armend. *d loco n.*43. Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastic. part.*3. *cap.*2. *à num.*19. Piasec. *in praxi noua Episcop part.*2. *c.*5. *num.* 10. *in fine*, Sanctarel. *d. q* 4.*num* 24.

123 Potest tamen Episcopus ob legitimam causam dare Canonicis suis facultatem, vt possint abesse per quatuor menses, referunt decisum Armend. *d. loco n.*124. Comit. *resp.moral.lib* 1.*q.*59. *num.* 2. me citato *in hoc loco* Alzed. *de præstantia Episcop.dign. p.*2.*cap.*9.*n.*39.

124 Non possunt Canonici pro illis tribus mensibus distributiones quotidianas consequi, cùm sint distinctæ à præbendis. Ita decisum referunt Flamin. *de resign.lib.*1.*quæst.*10.*num* 65. Gonzal. *ad regul.*8. *Cancell.*§.7.*proœmiali num.*182. Moneta *de distributionibus quotidianis part.*1. *quæst.*6. *à princip.* Francisc. Leo *dict.cap* 2. *num.*22. Piasec. *in praxi noua Episcop. parte* 2. *cap.*3. *num.*8. *in medio*, *pag.*114 Armend. *dicto loco num.*36 *in fine*, Aloys. Ricc. *dict. praxi resolut.*385. *num.*10. Trullench. *dict.cap.*8. *dub.*9 *num.*9. Quod non procedit quando distributiones quotidianæ succedunt loco præbendæ, & tanquam fructus habentur, quia tunc absentes ex legitima causa illas lucrantur, ex eodem Aloys. Ric. *in d praxi decis.*499. *in prima edit. & resol.*390. *n.*2.*in secunda edit.* Vnde licèt distributiones quotidianæ non percipiantur à Canonicis, qui inseruiunt Episcopo visitanti, si tamen fructus omnes consistunt in illis, debent percipere duas illarum partes, amissa tertia, quæ accrescit interessentibus. Ita decisum referunt Franciscus Leo *d. cap.* 2. *n.*18. Galer. *in margarita casuum Conscie .tia, verb. distributiones*, Aloys. Ricc. *d.resol.*390.*num.*4.

125 Coadiutor, & coadiutus possunt abesse his tribus mensibus, vt per Nauar. *cons.* 1.*num.*6. *de clericis agrot.* Rota *in Salmantina integra portionis* 18. *Octob.*1584. coram Peña, Moneta *de optione Canon. cap.*4. *quæst.*8. *num.*172. vbi etiam docent legitimè impeditum coadiutorem posse percipere distributiones.

Archidiaconus potest abesse vltra tres menses ratione visitationis ei incumbentis, ratione suæ Dignitatis, potestque pro tempore dictæ absentiæ lucrari fructus sui Archidiaconatus, dummodo dari consuetudinem absentibus ex legitima causa, non tamen lucratur distributiones merè quotidianas. Ita decisum referunt Garcia *d.cap* 2.*num.*332. Monet. *d.quæst.*11.*num.*63. Cened. *d quæst.*1.*num* 36.& 74. Armendar. *in addit. ad recop. legum Nauarræ lib.* 1. *tit.*6.*l.*6 *de visitat.num.*81. vbi *num.*82. limitat, nisi extet Ecclesiæ consuetudo, vt Archidiaconus visitans nihil fructuum percipiat, & repetit idem Armendar. *d.tit.de residentia, vel absentia clericorum, à num* 54. vbi *num* 82. & Nicol. Garc. *d cap.*2 *n.*332. *in* 2. *dub.* aduertunt etiam hoc casu duante visitatione non posse Archidiaconum percipere fructus illius Canonicatus, quem obtinet ex dispensatione, vel Ecclesiæ consuetudine. Si verò Archidiaconus, vel Canonicus visitauerit Ecclesiam, iura, vel redditus suæ præbendæ, non amittere distributiones quotidianas, cum visitando prædicta iura, & loca, seruat Ecclesiæ in re vtili, dicunt decisum Monet. *d quæst.*11.*num.*63. Cened. *dict.quæst.* 1. *num* 36. Garc. *part.*3 *cap.*2.*num.*333.*& seq* Azor. *instit.moral.p.*2.*lib.*7.*cap.*7.*q.*10. me citato Sanctarell. *d quæst.*51.*num.*9.
126

Incumbens curæ animarum immiorenn suæ dignitati habetur pro præsenti & interessenti, lucraturque distributiones, Concil. Tridentin. *sess.*22.*de reformat. cap.*3. *vers. quod si alicui*, referunt decisum Aloys. Ricc. *de resolut.*389.*num.*4. Zech. *de Republ. Eccles. cap.*24. *num.*6. Zerola *in praxi Episc. p.*1. *vers distributiones n.* 3.*vers.secundo debentur*, me citato *in hoc loco* Trullench. *d.lib* 1.*c.*8.*dub.*12.§.7. Cened. *d q.*1.*n.*75. me citato *in hoc loco* Sanctar. *d.q.*11. *n.*11. Bonacin. *de horis Canonicis disp.*2.*q.*3.*puncto* 3. §.7. Marchin. *de Sacram. Ordinis tract.*3.*p.*2 *cap.*35. *sub num.*9. *vers. idem dicendum*, Stephan. VVeyms *in* 24. *Constit.ex Iure antiquo desumptas, & per Concil. Trident. innouatas, constit.*11. *num.*21. *in princip.* Dum tamen est in actu administrandi Sacramenta, vel alia exercendi, quæ spectant ad ipsam coram, ex declarat. S. Congreg. quam refert Franciscus Leo *d.cap.*2.*num.*24. Sub quo non comprehenduntur Canonici habentes Ecclesias parochiales, non tamen Canonicatibus annexas, seu vnitas; qui si in parochialibus resederint, & fuerint priuilegiati ad perceptionem fructuum, exceptis distributionibus quotidianis, iuxta Bullam Pij V. vel ex indulto Apostolico, non poterunt optare, neque domus Canonicales, neque Canonicatum presbyteralem, & similia, cùm non habeantur pro præsentibus, sed tantùm sunt priuilegiati ad percipiendos fructus, & id quando scilicet extat consuetudo, vel statutum, quo absentes non possunt optare. Ita decisum referunt Nicol. Garcia *d.cap.*2. *num.*337. Armend. *d. loco num.*58.
127

Canonicatum, & Parochialem habens, & residens in Parochiali ex dicta Bulla Pij V. distributiones quotidianas integras lucratur, si Canonicatus consistit solum in distributionibus non habens præbendam, quando scilicet vtrique seruire nequit: nam si ambobus commodè seruire posset, lucraretur solùm iuxta seruitium, quòd præstaret, idem
128

idem Armendar. *d. loco num.* 65. *&* 66. Garcia *d. c.* 2.
129 *num.* 114. † Habentur tamen tanquam præsentes in
choro, qui curam animarum exercent, qui illi Ec-
clesiæ imminet, dum sunt in actu administrandi Sa-
cramenta, vel alia exercendi, quæ spectant ad ipsam
curam, referunt decisum Garcia *d. cap.* 2. *num.* 135.
Armendar. *d. loco num.* 57. & resoluit Theodos. Rub.
inter disceptat. forens. Stephan. Gratian. *c.* 298. *n.* 22.
At si haberent curam animarum in aliis Ecclesiis,
dum in eis residerent ac Sacramenta administra-
rent, non posse percipere distributiones, quas per-
ciperent si in Ecclesia Cathedrali, vel Collegiata,
in qua habent Canonicatus, vel Dignitates reside-
rent, resoluunt Monet. *part.* 2. *q.* 12. *n.* 69. & Sanctar.
d. quæst. 11. *n.* 13.

130 Habens Canonicatum, & Parochialem, in qua
non potest sine discrimine vitæ propter inimicitias
residere, cogendus non est residere in ea, sed ei est
permittendum, vt in Canonicatu resideat, referunt
decisum Salzed. *ad Bern. c.* 54. *in nouiss. edit. lit. C. in*
prim. vers. octauus, Armendar. *dict. loco n.* 101.

131 Canonici, & qui Dignitates obtinent in Ecclesiis
Cathedralibus, & Collegiatis, etiam seclusa con-
suetudine, vel statuto, etiamsi adsint Mansionarij,
seu Capellani, tenentur iusto cessante impedimen-
to psallere in choro, seu canere psalmos & hymnos,
ac cætera huiusmodi, quæ vel alternatim in choro
decantantur, vel ad Sacerdotis hebdomadarij pro-
nunciationem, seu recitationem respondendo di-
cuntur: aliàs ad distributionum quotidianarum re-
stitutionem teneri resoluunt Nauar. in *tract. de orat.*
& horis canon cap. 10. *n.* 47. *& cap.* 11. *n.* 41. *& cap.* 13.
num. 17. Azor *instit moral. part.* 1. *lib.* 10. *c.* 11. *quæst.* 5.
cum seqq. Bera *p.* 1. *respons. conscientiæ casu* 55. Petr.
de Ledesm. *in sum. part.* 2. *tract.* 9. *c.* 4. *concl.* 1. *diffic.* 1.
Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 18. *à n.* 175.
Squillante *de obligat. clericor. p.* 1. *à n.* 60. Paul. Laym.
in summ. Theolog. moral. lib. 4. *tit* 2. *cap.* 7. *numero* 6.
Oliuere. Bernart. *de obligat. Horarum Canonicar. li.* 2.
cap. 23. *num* 9. Tamburin. *de iure Abbatum tom.* 2.
disp 10 *quæst.* 3. *num.* 4. *propè finem* Barth. à S. Fausto
de horis Canon. lib. 3. *quæst.* 13. Sebast. Cæs. *in relect. de*
Eccles. hierarchia disp. 12. §. 1. *n.* 7. *cum seqq.* Vgolin.
de potest Episcopi p 1. *cap.* 19. §. 1. *num.* 4. Castr. Palao
in opere mor. tom. 2. *disp.* 3. *p* 4. *num.* 5. nouissimè me
citato *in hoc loco* Trullench. *in expofit. Decalogi li.* 1.
cap. 8. *dub.* 7. *à princ.* Paul. Comitol. *respons. moral.*
lib. 1. *quæst.* 62. *num.* 2. Quicquid aliud velint Petr.
Nauarr. *de restit. lib.* 2. *c.* 2. *dub.* 3. *num.* 217. *cum seqq.*
Petr. de Aragonia 2. 2. *qu.* 83. *art.* 13. Less. *de iustitia*
lib 2. *c.* 34. *dub.* 33. Suar. *de Relig. tom.* 2. *lib.* 4. *capit.* 2.
num. 18. Bonacin. *de horis Canon. disp.* 1. *q* 3. *p.* 2. §. 1.
num. 17. Cened. *canon. lib.* 1. *q.* 2. *à princ.* & præcipuè
à num. 14. Nicol. Gate. *de benefic. p.* 3. *c.* 2. *num.* 514.
Monet. *de distrib. quotid. p.* 2. *q* 3. Diana *moral. resol.*
p. 4 *tract.* 4. *resol.* 217 *in fine*, Sanch. *in opuscul. moral.*
tom. 2. *lib.* 2. *cap.* 2. *dub.* 100. *num.* 2. Canonici autem,
& cæteri beneficiatij ad recitationem Horarum Ca-
nonicarum in choro adstricti, debent ibi eas recita-
re, nec à peccato excusantur, scilicet veniali, nisi
iustam habeant causam absentiæ; mortale tamen
committent si per contemptum, aut contra Præla-
ti particulare præceptum fieret talis absentia, vt re-
132 soluit Valer. Reginald *dict. lib.* 18 *num.* 176. † domi
enim recitantes, & assistentes in choro non recitan-
do, nec cantando, tenentur restituere distributiones
quasi totas, vt per Fr. Emman. *in summ. tom* 2. *capit.*
143. *numero* 5. Sic etiam teneri, qui de ordinario, &
frequenter confabulantur in choro, testatur Ludou.
Lopez *in instructorio conscientiæ tom.* 1. *cap.* 246. quem

sequitur Vega *in summa p* 1. *c.* 128. *casu* 10. nouissimè
Trullench. *d. c.* 8. *dub.* 3. *n.* 6.

Omnibus diebus & Horis, præterquam in tribus 133
mensibus singulorum annorum, debent Canonici
interesse, vt resoluunt Garcia *dict. cap.* 2. *num.* 325.
Armendar. *dict. loco num.* 47. Et non possunt iuuari
aliqua consuetudine quin teneantur omnibus sep-
tem Horis inseruire, tenet Theodosius Rubeus
inter disceptationes forenses Stephani Gratiani c. 298.
num. 20.

Qui tempore, quo cantatur vna Hora in choro 134
Missam celebrat in eadem Ecclesia ex deuotione,
vel obligatione, non dicitur interfuisse illi Horæ,
nec illius distributiones accipere potest: si verò
iussus fuerit à Superiore, vt celebret, tunc reciperet:
Superior verò debet cauere à tali iussione, refert
decisum Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. decis.*
494. *in prima edit. & resolut.* 385. *n.* 2. *in secunda edit.*
resoluunt Galerr. *in sua margarita casuum conscien-*
tiæ, verb. distribut. pag. 81. Henriq. *consil.* 22. Theo-
dos. Rube. *dict. c.* 298. *n.* 21. Francisc. Leo *in thesauro*
fori Ecclesiastici part. 2. *c.* 15. *num.* 6. Gonzal. *ad re-*
gul. 5. *Cancell.* §. 7. *proœm. n.* 181. Pasec. *in praxi noua*
Episcop. parte 2. *c.* 3. *num* 8. *pag.* 124. me citato Bo-
nacina *de Sacrament disp.* 4. *q. vlt. puncto* 7. §. 5 *num.* 7.
& de Horis Canon. disp. 2. *quæst.* 5. *punct.* 3. §. 4. Ar-
mendar. *dicto loco n.* 81. *&* 83. Aloys. Ricc. *Neap. de-*
cis. 113 *part.* 4. vbi multipliciter intelligit, me etiam
citato *in hoc loco* Sanctarel. *variar. q.* 7. *n.* 19. Marchi.
de sacram. Ordinis tract. 3. *part.* 2. *c.* 35. *num.* 9. Et *sacra*
Congreg. Concilij in Oriolen. 27. *Martij* 1632. *in resp.*
ad 12. censuit Canonicos, seu alios Præbendatos
tempore, quo diuina Officia celebrantur in choro,
seu cantatur Hora, Missas planas vel Anniuersa-
riorum, celebrantes, non lucrari distributiones quoti-
dianas, nec emolumenta, nisi illa hora ad celebran-
das Missas ab eo ad quem pertinet, iussi, aut com-
pulsi fuerint.

Distributiones quotidianæ non possunt percipi à 135
Canonicis absentibus, & per substitutum Ecclesiæ
suæ inseruientibus, nisi expresso in id priuilegio iu-
uarentur, in facti contingentia consuluit Calderin.
consil. 1. *sub titulo de clericis non resid. dub.* 2. quem re-
fert Galerr *dicto verb. distributiones, antepen.*

Vnde si factum sit aliquod statutum, quòd Ca- 136
nonici possint inseruire per substitutos, vel alterna-
tim vnus pro alio, non habeatur eius ratio. quia est
contra Concilium, vt referunt decisum Zerol. *in*
praxi Episcopal. part. 2. *verb. Canonicus*, §. 5. Garcia
dict. cap. 2. *num.* 498. Rota Romana *apud Farinac.*
decis. 659. *n.* 3. *in nouiss.* me citato *in hoc loco* Castr.
Palao *dict. punct.* 9. §. 2. *num.* 3. *in fine.* † personaliter 137
ad canendum Missam cogendi sunt Canonici illis
diebus, quibus ex instituto, & legitima consuetudi-
ne illius Ecclesiæ deobligantur, refert decisum *d. c.* 2.
num. 495.

Obtinentes Dignitates, Canonicatus, vel Portio- 138
nes in Ecclesiis, præsertim Cathedralibus, cuius-
cunque qualitatis sint, Episcopo solemniter cele-
branti, aut Pontificalia exercenti assistere, ac vesti-
bus sacris indutos eidem inseruire, necnon munera
eisdem Dignitatibus, Canonicatibus, & Portioni-
bus in decantatione Missæ, Euangelij, Epistolæ, &
similium functionum præstatione incumbentia, &
annexa per se ipsos subire & exercere iuxta sacro-
rum Canonum, & Concilij Tridentini dispositio-
nem, ac cuiusque Ecclesiæ particularem ordinatio-
nem certum esse respondit *sacrorum Rituum Con-*
gregatio, quòd si quando aliquis legitimo impedi-
mento detentus ea per se ipsum adimplere non po-

terit,

cerit, tunc alios, eiusdem tamen ordinis, & gradus, non autem inferioris dignitatis, nempe alias Dignitates, Canonici Canonicos, & Portionarij respectiuè Portionarios in sua quisque hebdomada ne gradbum, & ordinum prærogatiua confundatur, deputare debebit, idque per Episcopum opportunis remediis, etiam huios decreti vigore prouidendum fore censuit *eadem Congregatio*, supplicante Capitolo, & alijs Ecclesiæ Abelensis Portionatiis, refert Garcia *d.cap.1.n.146.*

139 Capitulum, seu Clericos inferiores sine Episcopo non posse statuere de quotidianis distributionibus, quatenus earum distributio attingit, aut concernit statum vniuersalem Ecclesiæ, diuinàque Officia, earúmve regimen, resoluit Moneta *de distribut. quotid. part.2 quæst.15.n.16.in vltima edit.* me citato *in hoc loco* nouissimè Trullench *in exposit. Decalogi lib.1.c.8.dub.3.num.4.* Quamuis putent posse id facere, quando nihil constituunt contra Episcopi iurisdictionem, nec contra ius commune Azor. *inst. moral part.2 lib.7.cap.7.quæst.17.* Sanct.*et. var.resol. quæst.13.num 8.*

140 Non posse Episcopum, aut Capitulum remittere, aut donare amissionem distributionem ob non residentiam, probat Conc. Trident. *d.cap.12.* ibi, *quauis collusione, aut remissione exclusa*, & resoluunt Nauar. *de orat.& horis canon.c 22.n fcel.14 num.48. & consil.7. de clericis non resident. num 1.* Menoch. *de arbitr.cnsu 419.num.6.* Piasec. *in praxi noua Episcop. part.2.cap.3.num.8.in fine,pag.124.* me citato *in hoc loco* Castro Palao *d punct 9.§.13. num 6.* decisum *in sacra Cardinalium Congregat.* referunt Galett. *in margarita casuum conscientiæ, verb. distributione* 4. Armendar. *d.loco num.90. & 91.* & sæpe resolutum fuit in Rota, prout *in vna Hisp:len. distribut. Veneris secunda May 1603.* Coram *Reuerendissimo Domino meo Coccino Rota Decano*, quæ est prima ex impressis post tractatum *de distribut quotian.* Ioan.Petri Monetæ *n.3.* & me citato nouissimè Sanctarel. *var.resolut q 13. num.7.* Cui resolutioni non obstat gloss. *verb. suas, in c.t. de clericis non resident. lib.6.* quæ videtur contrarium dicere, quia non inquit posse conueniri, quod distributiones in absentia remittantur, sed solum quòd is, cui iam ipso iure accreuerunt, possit eas remittere, ne is, qui illas perdidit, teneatur restituere, quod est longè diuersum à pactione, qua quis distributiones in absentia perdat, & hanc glossam ita intelligit Nauarr. *d cap. 22. miscel.14.n.49.*

141 Non possunt Canonici, videlicet duo, aut plures associantes eorum Prælatum, quandóque volentem audire Missam, non in Cathedrali, sed in alia Ecclesia ciuitatis, participes fieri distributionum quotidianarum, quæ non nisi præsentibus, & interessentibus dantur, referunt decisum Piasec. *praxi noua Episcopal. part.2.cap.3. n.8 pag.124.* Aloys. Ricc. *dicta resol.385.n.3.* Gonzalez *ad reg 8. Cancell. §.7. proœm n.183.* Monet. *de distrib quotid p.2.q.8.n.14. prope finem,* Armendar. *d.tit.de resident.Canon.n.61.*

142 Sic etiam Canonici duo interessentes Episcopo, ad mentem sacrorum Canonum non percipiunt distributiones quotidianas, nisi tamen in illis consisterent omnes fructus quorum tali casu duas partes solum reciperent, vel qua tertia accrescente interessentibus. Ita decisum refert Galett. *in margarita casuum conscientiæ, verb. Canonicus pag.29. in fine, & verb.distrib.penultimo,* Armendar. *dict. loco n.97. & lib.1.tit.61.§.5.2.n.10.* Steph. Vveyms *in Consil.24. ex Iure antiquo desumptas, & per Concil. Trident. specialiter innouatas, consil.11 num. 20.in fine, & num.22.*

pag.101. Theodos. Rub. *sing. Rot.tom.2. p.5.fol.500. c.1.* † Distributiones enim quotidianæ non debentur his, qui Episcopis deseruiunt, *cap. de cætero, de cleric.non resident.* Nauar. *consil.11.eodem tit.* Gonzal. *dict.§.7 proœm. n 183.* Stephan. Gratian. *discept forens.c.166.n.20.* Poterit tamen Episcopus Canonicis indulgere sibi seruientibus, non aliis clericis, ve in absentia Præbendarum, seu Portionum suarum fructum percipiant, Moneta *de distrib. quotid.par.2. quæst.8.num.2.* Cened *pract lib.1. quæst 1.numero 35.* Gonzal. *gloss.6.num.255.* Azor. *instit. moral. part. 2. lib.7.c.4. qu.5. vers. sexta causa,* Valer. Regi l. *in praxi fori pœnit lib.30. tract.3.n.54 vers. quarto,* Stephan. Quaranta *verb. residentia pag.444.* Steph. Gratian. *dict.cap.166. num.20.* vbi etiam resoluit, quòd hodie non poterit Episcopus Canonicos ab Ecclesia extrahere pro suo seruitio inspecta vbertate redditnum Episcopatuum, & multitudine peritorum. Præsentes etiam quoad hunc effectum dicuntur qui cum Episcopo pro suo & ipsius Ecclesiæ seruitio commorantur, *dict cap.de cætero. cap. ad audientiam, de cleric.non resid.* & sic posse Episcopum in sui seruitio habere duos Canonicos suæ Ecclesiæ, qui fructus præbendarum, in absentia, non tamen distributiones quotidianas percipiant. Ita Gutierr. *canl.lib.1.c.1.n.149.* Marc. Anton. Genuens. *in pract. Neap c.95.num. 2.in vlt impress de an.1619.* Vgolin. *de potest.Episcop.c.19 in princ.n.6.vers.tertio,* Lotter. *de re benef. lib.3.q.27. n.182.cum sequentib.* Aloys. Ricc. *in collect.decis.p.6.collect.2444.vers.secundo rota,* vbi extendit ad Canonicos Doctorales, & Magistrales. Nisi ex quadragenaria consuetudine Canonicis in seruitio Episcopis deorur distributiones, Sbroz. *de offic.vic lib.1.q.45.n.3.* Garc.*d.c.2. n.348.* Moneta *dict q.8.n.15.* Sanctarel. *dict q.7.n.3.* Et an hoc priuilegio gaudeant Canonici ex Collegiata? Vide *de Canon.c.25.n.8.*

Propositio sic dubio. *Eminentissimus & Reuerendissimus D.Cardinalis Spinola Archiepiscopus Compostellanus Canonicatum & prebendam in dicta sua Ecclesia vacantes contulit Don Lupo de Huartefamiliari suo, ac magistro cubiculi, quem declarauit velle pro seruitio suo retinere iuxta Decretales in c. de cætero, & in c ad audientiam, de cleric. non resid Nihilominus Capitulum & Canonici Compostellani pertendunt non teneri illi respondere de fructibus dicta prebenda sub pratextu cuiusdam statuti eiusdem Ecclesia requirentis primam residentiam per quatuor menses ad hoc vt fructus percipere valeat. Quare supplicatur per eminentias vestras Reuerendissimas responderi, an capta possessione, & facta Fidei professione per procuratorem Capitulum teneatur Oratori de fructibus dicta sua prabenda iuxta formam prafatorum Iurium in dict.c.de cætero & in dict.c. ad audientiam, respondere, non obstante dicto statuto, & quod nunquam orator accesserit ad dictam Ecclesiam. Die 2. Iul.1633. Sacra Congreg. Cardinalium Conc. Trid. interpretit re maturè discussa censuit huiusmodi statutum non obstare quominus Oratori in seruitio Eminentissimi Archiepiscopi. commoranti de integru fructib sue prebenda respondere debeat.*

Ordinarius potest excusare à residentia in choro 144 aliquem Canonicum, seu Capellanum ex causa legitima comprehensa *in cap.vni o de c ericis non resident.lib.6.* sine consensu aliorum Canonicorum, seu Capellanorum, quorum interesse videtur propter ius accrescendi, quia id Conc. non derogat, nec requirit Capituli consensum. Ita decisum referunt Garcia *d.cap.2.num.407.* Armend. *dicto loco num 83.*

† Et Episcopus potest ob legitimam causam date li- 145 centiam absentiæ quatuor mensium Canonicis, vt

referunt decisum Garcia *d.c.2.num.*408. Armendar. *dicto loco num.*86.

146 Absens per annum à Dignitatis, Canonicatus, seu præbendæ distributionibus est priuatus, & priuari debet dimidia parte fructuum; si verò perseuerauerit in absentia, priuandus est non fructibus, sed beneficio; ita refert decisum Armend. *d. loco n.*98. & priùs citandi sunt huiusmodi absentes, quare non debeant puniri secundùm Trident. *sess.*24. *de reformat.c.*12. & bonus iudex arbitrabitur quanto tempore valeat vltra tempus permissum absentes expectare antequam contra eos pœnas exequatur; ita etiam decisum referunt Garcia *d.c.2.num.*145. Armendar. *dicto loco n.*108. *&* 109. Item & Canonici, qui maiori seruitio Ecclesiæ, quàm nouem mensium sunt adstricti, iisdem pœnis, de quibus in Trident. *dict.c.*12. subiacent, si non resederint, Garcia *d.c.2. num.*144. Armendar. *d.loco n.*107. Dispositio text.

147 Concilij *d.c.*12. † & pœna contra obtinentes Canonicatus, & non residentes, non procedit in Canonico simplici carente præbenda, vt resoluit Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. decis.*11 *in* 1.*edit.& resolut.*624.*in* 2.*edit.*

148 Necessariò seruandos esse pœnarum gradus præscriptos à Concilio *d.c.*12. antequam deueniatur ad priuationem, aliàs esse nullam, fuit decisum in Rota Romana coram Illustrissimo Seraphino *in vna Salamantinen. del Pedroso die* 15. *Decembris* 1576. in impressis *decis.*27.*&* 1346.*& decis.*176.*num.*4 *p* 1. *recent.* & optimè *in vna Oriolen. Canonicatus* 14. *Martij* 1622. coram *Reuerendissimo D. meo Nauarro* testantur praxis Archiepiscop. Neapolit. *cap.*112. Piasec. *in praxi noua Episcop. part.*2.*c.*3. *num.*9 *vers.*

149 *necessariò*, vbi etiam asserit, quòd † citari debet huiusmodi non residens persona ante priuationem, si sciatur vbi moretur, gloss. *in cap. quoniam frequenter* §. *si verò in Canonibus, vt lite non contest.* Caputaq. *decis.*375.*num.*3.*& decis.*378.*part.*2. Seraphin *decis.* 1346.*n.*3.*& decis.*290.*num.*4. Rota *in dicta Oriolen. Canonicatus*, coram *D. Nauarro*; & si non sciatur, citandus est per edictum publicum trina citatione, nec sufficeret vna citatio pro tribus, & aliter facta priuatio esset omninò nulla, intellige quando quis personaliter non potuit citari; vnica autem sufficit, si personaliter fuit exequuta; ita Rot. Rom. *in vna Zamoren. Capellania Luna* 11. *Iunij* 1589. coram *Illustriss. Mantica*, quæ est impressa inter suas decisiones *decis.*67.*num.*5. vbi *num* 6. asserit ex declaratione Illustriss. Cardin. decisionem Concil. *d.c.*12. *vers. præterea*, non afficere Episcopos, qui possunt procedere ad priuationem ob non residentiam, tametsi illa temporum interualla non fuerint obser-

150 uata. † Fructus præbendæ, quibus Canonici, qui abfuerint à seruitio Ecclesiæ vltra tres menses priuandi sunt, applicandos esse in vsum Ecclesiæ, ac illius vtilitatem, decisum referunt Garcia *dict. c.*2. *n.*146. Armend. *d.loco num.*10. me citato *in hoc loco* Castro Palao *in opere morali tract.*7.*de orat.disput.*3. *puncto* 8.*num.*6.

151 Posse tamen Episcopum hanc pœnam ante sententiam minuere, vel augere, sed non in totum tollere, resoluunt Garcia *vbi suprà num.*150. Armend. *d.loco num.*111.

152 Distributiones tamen non seruientium, & non residentium proportionabiliter applicantur seruientibus, & residentibus, vt tentum fuit *in vna Asloricen. residentia, Luna* 6. *Iunij* 1616. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Rotæ Decano, *& in vna Gerunden. distributionum, Luna* 16. *Februarij* 1604. coram *Illustriss. Cardin. Bononiensi*, nunc *S. D. N. Gregorio XV.* resoluunt gloss. *verb. pars dimidians, Clement.*2.*de ætate*, gloss. *verb. suspensos in Clemen.* 2. *de vita, & honestate clericorum*, Nauar. *in manual. cap.*25.*num.*123.*& de orat.cap.*7.*n.*34. *& miscel.*59. *num.*9. Azor. *institut. moral. part.*2. *lib.*7. *cap.*7.*qu.* 8. *&* 9. Moneta *de distribut. part* 3.*qu.*6.*n.*16. Sanctar. *var.resol.quæst.*13.*num.*2 me citato *in hoc loco* Castr. Palao *in opere moral.tract.*7.*de orat. disp.*3.*puncto* 8. *num.*8.

Absens à seruitio suæ Ecclesiæ, ad effectum vt lucretur fructus, & distributiones, duo copulatiuè requiruntur, videlicet iusta causa absentiæ, & licentia Ordinarij, iuxta tradita per gloss. *verb. Prælatorum in c.relatum*, vbi Abb. *notab* 4. *de clericis non resid.* & tenuit Rota *in vna Lecien. fructuum* 21. *Aprilis* 1603. coram *Illustrissim. Card. Pamphilio, & in Placentina solarij* 7. *Maij* 1606. coram *Reuerendiss. D. Penna Decano, & in vna Carthaginen. fructuum Luna* 2 *April.* 1612. coram *R.P.D. Pirouano, & in vna Calagurritana fructuum & distributionum, Luna* 26. *Maij* 1614. coram *R.P.D. Vbaldo.* 153

Decisio Concilij *sess.*22. *de reform. cap.* 3. dum decidere videtur portionem distributionum iis contingentem, qui non interfuerint, applicari debere fabricæ Ecclesiæ quatenus indigeat, vel alteri pio loco arbitrio Ordinarij repugnare videtur decisioni ipsiusmet Concilij *sess.*21.*cap.*3. Sed Nauarr. *dict. miscel.*59. *de oratione num.*9. vtramque Concilij decisionem sic ad concordiam reducit, quòd scilicet text. *in d cap.*3.*sess* 22. loquatur tantùm de distributionibus extraordinariis, & improprijs, quæ de redditibus particularibus Dignitatum, Personatuum, & officiorum constituuntur, lucrifaciendæ ab eis solis, qui huiusmodi beneficia habent, implendo officia, & seruitia diuina eis ab Episcopo præscribenda, ac designanda. Aliud verò Decretum, quod habetur *sess.*21. *cap.*3. intelligitur de distributionibus ordinariis, & propriis, quæ constituuntur de fructibus communibus lucrifaciendæ ab obeuntibus communiter Officia diuina, & ideò subdit Nauar. illas extraordinarias meritò aliis non accrescere, quibus ordinariæ accrescunt, quoniam hæ de communibus fructibus constituuntur pro officiis communiter ab omnibus obeundis: illæ verò de fructibus particularibus præfatarum Dignitatum, personatuum, & Officiorum, pro officiis, ac seruitiis à solis ea obtinentibus, faciendis, & obeundis: hanc Nauarr. ad vtrumque decretum conciliationem post Philiarch. sequuntur Galet. *in margarita casuum conscientiæ verb. officium diuinum pag.* 190. Fusc. *de visitat. lib.*1.*cap.*15. *num.* 25. Azor. *instit. moral. part.*2.*lib.*7. *cap.*7. *quæst.*8. Campan. *in diuersorio Iuris Canon. rub.* 7. *cap.*6.*numero* 15. *vers. consulus*, Moneta *de distrib. quotid. part.*3. *quæst.*6. *num.*29. Sed meliùs dic *dict.c.*3.*sess.*22. loqui in Dignitatibus à quibus Ordinariis tertiam partem fructuum in distributiones quotidianas conuertendo separare potest, & dato, quòd distributiones quotidianæ non sint tenues, & in odium obtinentium Dignitates, & negligentium residere, & quando illa tertia pars ita subtracta non seruientes amittitur, locis piis est applicanda. At verò *cap.* 3. *sess.* 21. loquitur solum quando distributiones ita sunt tenues, vt negligentur, & hoc casu tertia fructuum pars ita separata, & in distributiones ab Ordinario conuersa, si per non seruientes amittatur, proportionabiliter seruientibus accrescit, refert decisum Nicol. Garcia *de benefic part.*3.*c.*2.*n.*465. & declarasse Sacram Congregationem testatur Rota *in vna Astoricen. Residentia, Luna die* 6. *Iunij* 1616. 154

coram

coram *Reuerendissimo Domino meo Coccino Rotæ Decano.*

Absentes in seruitio Papæ de Iure communi lucrari fructus, sed non distributiones resoluunt Ioan. Selo. *de benefic. p. 4. quæst. 6. num. 56.* Garcia *d. cap. 2. num. 385.* Marign. *de horis Canon. cap. 17. num. 124.* Bonacin. *in simili tractat. disp. 2. quæst. 5. punct. 5. §. 1.* Sanctarel *variar. resol. quæst. 7. num. 54.* Cened *canon. lib. 1. q. 1. num. 5.* Vgolin. *de potest. Episc. p. 1. cap. 19. in princ. num. 6. vers. multa magis,* Barthol. à S. Fausto *de horis Can. lib. 3. disp. 66. & 67.* Rot. *in Barbastren. Canonicatus 26. Iunij 1626.* coram *R. P. D. Duran.* impressa *p. 5. diuers. decis. 22.* Sic etiam absentes in seruitio Cardinalis Legati lucrari fructus, non tamen distributiones præbendarum suarum docent Gambarupt. *de officio Legati de latere lib. 2. de auctor. legati num. 56.* Zerola *in praxi Episcopi p. 1. verb. Residentia § 4.* Nicol. Garc *d. cap. 2. num. 382.* Monet. *d. p. 2. q. 9.* Sanctarel. *d. q. 7. n. 33.* Barth. à S. Fausto *d. lib. 3. q. 64.*

155 Auditores Rotæ Romanæ consequuntur fructus, & distributiones suarum præbendarum in absentia, ac si actualiter residerent, ex Bulla Clement. VII. incipit, *Conuenit,* prout tradit Læl. Zech. *in Repub. Eccles. part. 1. num. 2.* Cened. *pract. & canon. quæst. lib. 1. quæst. 1. n. 3.* & me citato Sanctarel. *variar. q. 11. n. 1.* & Castro Palao *in opere morali tr. 7. disp. 5. pun. 9. §. 8. num. 5.*

156 Inquisitores hæreticæ prauitatis habentur in suis præbendis, & Dignitatibus pro præsentibus, & residentibus, & percipiunt integros fructus suarum præbendarum, simul cum distributionibus quotidianis ex priuilegio speciali fauore Fidei à Paulo III. & Pio V. Pont. Max. eis concesso, referunt Roias *de priuilegijs Inquisit. num. 410. & in tract. de hæret. sing. 96.* Castr. Palao me citato *in hoc loc. d. §. 8. num. 3. in fine* Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib. 2. tit. 25. l. 2. §. 1. de residentia, vel absentia Canon. num. 71.* Nicol. Garc. *d. cap. 2. num. 356.* Sanctarel. *quæst. 11. num. 3.* Cened *d. q. 1. num. 28.* Ceuall. *commun. contra commun. quæst. 585. num. 12.* Diana *moral. resolut. p. 4. tractat. 8. resol. 71. in fine,* nouissimè Escobar *de nobilit. & purit. praban. p. 1. q. 4. §. 5. num. 71.* Spino *in Speculo testament. glass. 3. princip. num. 78.* vbi etiam resoluit hoc priuilegium competere etiam habentibus beneficia curata, cuius contrarium verius esse resoluit Ceual. *q. 585. n. 12.* & dixi suprà *hac alleg. num. 87.* Quoad nostros verò Inquisitores aliter se res habet, illis enim, necnon consultoribus, & procuratoribus in Romana Curia & alias, vbilibet residentibus, secretariis, fiscalibus, relatoribus, ac commissariis ad causas sancti Officij deputatis, & deputandis, actu tamen inseruientibus Castellæ, Legionis, Aragonum, ac Hispaniarum, & vtriusque Siciliæ Regnis, existentibus, concessum fuit per diuersos summos Pont. de quinquennio in quinquennium, prorogantes ab Innocentio VIII. vsque ad Paulum V. in sua Constit. incip. *Aliàs per Nos accepto, sub die 5. Martij 1610.* ampliando ad vnum quinquennium, & ad aliud de nouo à fine illius incipiendum, & durante hoc tempore omnes fructus, redditus, & prouentus, quotidianas distributiones, & etiam quæ manualia nuncupantur, anniuersaria ac alia emolumenta, & obuentiones quorumcunque beneficiorum Ecclesiasticorum ad præsens obtentorum, vel imposterum obtinendorum, etiamsi Canonicatus, & præbendæ, non tamen Theologales, quibus actu deseruiri solent, Dignitates, Personatus, administrationes, vel officia in Cathedralibus etiam Metropolitanis, etiamsi post Pontificales maiores, vel in Collegiatis Ecclesiis huiusmodi principales fuerint, dummodo beneficia ipsa, Parochiales Ecclesiæ, vel eorum perpetuæ Vicariæ, aut beneficia curam animarum habentia non existant, prædicti omnes officiales, & ministri percipere, exigere, & leuare valeant, perinde ac si in eisdem Ecclesiis singulis, tam diurnis, quàm nocturnis horis, anniuersariis, & processionibus, ac aliis officiis interessent, etiamsi in illis primam residentiam personalem non fecerint, &c.

Collector generalis Cameræ Apostol. Subcollectores, Aduocati, Procuratores, Fiscales, & Notarij in causis spoliorum, & iurium præfatæ Cameræ, eorum officio durante, lucrantur distributiones quotidianas in absentia, ex Bulla Sixti V. *Romæ in monte Quirinali sub Annulo Piscatoris die 8. Maij 1590. sui Pontif. anno sexto,* Monet. *part. 2. quæst. 11. n. 111.* Sanctarell. *dict. q. 11. n. 6.* Cened *dict. quæst. 1. num. 64.* Castr. Palao me citato *in hoc loco, d. § 8. n. 3. in fine.* 157

Concilio generali interessentes lucrantur distributiones quotidianas, vt per Rebuff. *in praxi parte tertia, tit. de dispensatione, de non resident. num. 34.* Salzed. *ad Bernard. in pract. cap. 52. litt. C. vers. quartus casus.* Similiter Concilio Prouinciali, seu Synodali Clericos interessentes distributiones quotidianas percipere resoluunt Salzed. *d. cap. 51. litt. C. vers. idémque pari ratione.* Cened. *pract. q. 1. n. 67. vers. idem pari ratione,* Sanctarel. *d. quæst. 11. num. 21. & quæst. 10. num. 17. in princip.* Vgolin. *dict. cap. 19. § 2. num. 6. vers. secundo excipitur.* Barthol à S. Fausto *d. lib. 3. qu. 52.* Sic etiam qui tanquam Theologus, vel Canonista Concilio interest nomine sui Capituli ab eo missus, easdem distributiones lucratur, vt tenet me citato *in hoc loco* Trullench. *dict. lib. 1. c. 8. dub. 12. in princip. num. 7.* Moneta *de distribut. quotid. part. 2. q. 11. num. 91.* post Cened idem dicit Sanctarel. *d. quæst. 11. num. 7. in fine,* vbi *num. 8.* cum Moneta *d. quæst. 11. num. 92.* asserit Canonicum percipere posse distributiones si à Capitulo gratulationis causa mitteretur ad Pontificem, Principem, vel Ciuitatem; de omnibus Castr. Palao me citato *in hoc loco, in opere morali tractat. 7. disputat. 3. punct. 9. §. 3. num. 5.* 158

Canonici missi ab eorum Episcopo ad visitanda limina Apostolorum eorum nomine, vel comitantes ipsos Episcopos ad eadem limina ex Constit. Sixti V. distributiones quotidianas lucrantur, prout decisum referunt Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori Eccles. decis. 498 in 1. edit. & resolut. 389. num. 3. in 2. edit.* Armendar. *d. loco num. 62.* Nicol. Garcia *d. c. 2. num 349.* Moneta *d. part. 2. quæst. 8. num 23.* Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. part. 3. cap. 2. num. 3.* me citato *in hoc loco* Homobon. *de examine Ecclesiast. tract. 11. c. 9. q. 21. resol. 1.* Sanctar. *d. quæst. 11. num. 14.* vbi *in fine* cum Garc. asserit idem esse in aliis præbendatis, licèt non sint de Capitulo, Barthol. à S. Fausto *d. lib. 3. q. 52.* me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. tract. 7. disp. 3. puncto 9. § 5. num 4.* 159

Pœnitentiarius interim dum Confessiones audit, censetur pro præsente in choro, nec amittit distributiones Concil. Tridentin. *sess. 22. de reformat. cap. 8.* Aloys. Ricc. *dict. resolut. 389. num. 5.* Bonacina *de horis Canon. disp. 2. quæst. 5. puncto 3. § 5.* me citato *in hoc loco* Sanctarel. *variar. resol. quæst. 7. num. 13.* Barth. à S. Fausto *d. lib. 3. quæst. 74.* Stephan. VVeyms *in 24. constit. ex Iure antiquo desumptas, & per Conc. Trid. innouatas, const. 11. n. 13. pag. 102.* me citato *in hoc loco* Trullench. *lib. 1. c. 8. dub. 22. in princ.* 160

*princ.num.*8. & adde quæ dixi agendo de Pœnitentiario in Cathedrali Eccleſia conſtituendo *alleg.*53. *num.*50. me citato *in hoc loco* Trulench. *d lib.*1.*c.*8. *dub.*102. §.3.

161 Examinatores beneficiorum à Synodo diœceſana electi, ſi cauſa examinis abſunt à choro, lucrantur diſtributiones quotidianas, prout deciſum refert Læl. Zech. *de Republ. Eccleſiaſt. tit. de beneficiatis num.*13. Sed verius credo huiuſmodi examinatores dum ea de cauſa à choro abſunt, cum non Eccleſiæ ſuæ, cui ſunt adſcripti, ſed duntaxat Eccleſiæ ſuæ Ciuitatis, ac diœceſis, ſeu Epiſcopi ſui deſeruiant, non debent quotidianas diſtributiones percipere, niſi huiuſmodi examinatoribus examinis cauſa abſentibus illæ concedantur, vel ex ſpeciali priuilegio, vel ex conſuetudine legitimè præſcripta, vel denique ex ſtatuto Capituli, & Eccleſiæ propriæ; prout tenet Moneta *d.part.*2.*quæſt.*61.*num.*61. Garc. *d.c.*2. *num.*333. Sanctar. *d.quæſt.*7.*num.*37. Homoboo. *de examine Eccleſ.tract.*1.*cap.*6.*q.*29. Trullench. me citato *d lib.*1.*cap* 8.*dub.*12.§.8.*num.*2.

162 Animarum curam exercentes, quæ illi Eccleſiæ, vbi ſunt Canonici, imminet, dum ſunt in actu administrandi Sacramenta, vel alia exercendi, quæ ſpectant ad ipſam curam, diſtributiones quotidianas lucrantur, & tanquam præſentes in choro habentur. Armend. *dict.loco n.*57. Aloyſ.Ricc. *d. reſ.* 389. *num* 4. Nicol. Garc. *d.cap.*2.*num.*333. Franc.Leo *d. cap.*2.*num.*24. me citato *in hoc loco* Caſtr.Palao *dict. tract.*7.*diſp.*3.*punct* 9.§.3.*num.*8. vbi reprobat limitationem Bonacinæ *diſp.*2.*q.*3.*puncto* 3. §.7. *in fine*, exiſtimantis diſtributiones proprias & ordinarias conſtitutas ex bonis communibus Eccleſiæ, & inter præſentes diuinis Officiis diuidendas, non lucrari præbendarum, cui animarum cura ineſt, niſi priuilegio, vel conſuetudine muniatur, vel niſi eius præbenda non habeat alios fructus præter diſtributiones quotidianas.

163 Viſitans Eccleſiam, iura; vel redditus ſuæ præbendæ, percipit diſtributiones quotidianas, cum viſitando prædicta iura, & loca ſeruiat Eccleſiæ in re vtili, Moneta *d.p.*2.*q.*11 *n.*63. & vide quæ ſuprà *hoc alleg n.*126.me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d.tr.*7. *diſp.*3.*puncto* 3 §.3.*num.*9.

164 Senex beneficiarius non aſſiſtens diuinis Officiis (ſi aliàs reſidere ſolitus erat) habet diſtributiones, quando ſenio ita confectus eſt, vt non poſſit commodè perſonaliter Eccleſiæ deſeruire: ita referunt deciſum Hoied. *d.incompatib.benefic.p.*1.*c.*17.*num.*17. Menoch. *de arbitr caſu* 60.*num.*10. Moneta *diſput.*2. *quæſt.*7. Armendar. *dict loco n.*76. Aloyſ.Ricc. *dict. reſolut.*389.*num* 7. Franc.Leo *d.c.*2.*num.*27. Cened. *d quæſt.*1.*n.*13. Azor. *d lib.*7 *cap.*7. *quæſt.*12. me citato *in hoc loco* Sanctarel. *d q.*8. *num.*12. vbi *num.*13. aſſerit Iudicis arbitrio ſtandum eſſe cum quia propter ſenectutem excuſatur, quominus poſſit in choro intereſſe diuinis Officiis, & tamen poſſit lucrari diſtributiones.

165 Obſes datus ab Eccleſia, aut etiam repreſſaliarum cauſa captus, & detentus, quotidianis diſtributionibus priuandus non eſt, Moneta *p.*2.*quæſt.*5. *num.*56.*cum ſequentibus*, me citato *in hoc loco* Caſtro Palao *d tract* 7 *d.*3.*punct.*3.§ 3.*n.*12. & Trullench. *d lib* 1.*cap.*8 *dub.*12. *in princ n.*14.

166 Infirmus, qui perſonaliter diuinis Officiis adeſſe non poteſt, quotidianas percipit diſtributiones in abſentia, *cap.*1.*de clericis non reſident.in* 6. Couarru. *lib* 3.*var.cap.*13.*num.*8. Duenh. *reg.*206. *verſ limita* 7. Hoieda *dict cap.*17. *num.*13. Nauarr. *conſil.*2. *num.*3. *de cleric non reſident.* Thom. Act. *in tract.de infirmit.part.*2. *cap.*30. *num.*15. Garc. *part.*3. *cap.*2. *n.*363. Carol.de Graſſis *de effectib. clericat. effectu* 1. *n.*1172. Selu. *de benefic. part.*4. *quæſt.* 6. *n* 9. Fuſche *de viſitat. lib.*1. *cap.*15.*num.* 23. *verſ. & infirmo*, & *cap.*10.*num.*26. Gutier. *canon.lib.*1. *cap.*1.*num.* 140. Spin.*in ſpeculo teſtament. gloſ.*9. *princip.n.*20. Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt.part.*3. *cap.*2. *num.*27. Piaſec.*in praxi noua Epiſco.part.*2.*cap.*3.*num* 9.*verſ. infirmus*, nouiſſimè Trullench. *d. cap.* 8. *dub.*8. *numero* 2. Armend *d.loco num.*73. Moneta *dict. part.*2. *quæſt.*6.*n.*7. Bonacin.*de horis Canon. diſp.*2. *quæſt.*5. *puncto* 1. me citato *in hoc loco* Caſtr.Palao *d. tract.*7. *de orat.diſp.*3.*punct.*9 §.1.*num.*1. & me citato *in hoc loco* Sanctarel. *var. reſol.q.*8. *à princ.* Cened. *d.q.*1. *num.*7. Stephan.VVeyms *d conſt.*11.*num.*18. & 19. Lotter. *de re benef.lib.*3.*q.*27. *à num.*133. & tenuit Rota *in vna Hiſpalen. diſtributionum Veneris* 2. *Maij* 1603. coram *Reuerendiſſimo Domino meo Coccino Rotæ Decano.*

Intellige procedere ſi ſolitus erat reſidere, & in- 167
tereſſe diuinis Officiis cùm bene valebat, ſecus verò ſi huiuſmodi ægrotus, dum ſanus erat, Horis Canonicis intereſſe non ſolebat; tunc enim infirmitas illius non iudicatur pro præſentia, & intereſſentia, cum eo caſu ipſa infirmitas non præſtiterit cauſam abſentiæ; itaut tenuit Rota *in d. Hiſpal.diſtributionum*, & reſoluunt Co ſer *ſing.*152. incip. *An quilibet infirmus*, Nauarr. *de horis canon. cap.*11. *a n* 9. Couar *d num.*8.*verſ ſexta*, Spino *d. gloſſ.*9. *num* 30. *verſ.ſed tenendum.* Henriq *in ſumm. lib.*13. *c.*13.*n.*4. *in fine in commento lit. T.* me citato *in hoc loco* nouiſſimè Trullench.*d c.*8.*dub* 8.*num.*3.*in princ.* Fr. Emman *in ſumm part.*1.*cap.*33. *n.*6. Azor. *part.*2.*lib.*7. *cap.*7.*quæſt.*11. Cened. *d quæſt.*1. *num.*9. me citato *in hoc loco* Caſtr.Palao *d.tractat.*7. *diſp.*3. *punct.*9.§. 1.*num.*4.vbi reprobat Petr.Nauarr. contrarium tenentem, me citato *in hoc loco* Sanctarel. *d.quæſt.*8. *num.*8. Moneta *d.part.* 2.*quæſt.*6.*n.*21. Cald.Pereira *de reuocat.emphyt.quæſt.*5 *num.*23 *verſ.vnde ſi Canonicus*, Bonacina *de cenſuris diſp.*1.*q.*2.*punct.*4.*num.*5. *in fine*, Gutier.*d.cap.*1.*num.*138.vbi *num.* 139.aſſerit tunc demum infirmum conſequi debere diſtributiones quando præſens eſt in loco, vbi eſt Eccleſia, vel ſi extra illam abſens ex legitima cauſa infirmus ſit, de quo latè Moneta *d.q.*6.*a n.*19. Vaſq *in opuſc.de benefic cap.*4. §.3. *n.*225. Nicol. Garc. *d c.*2. *n.*160. & 364 Bonacin.*d.diſp.*2.*q.*3.*punct.*1.*num.*6.me citato *in hoc loco* Caſtr.Palao *d tract.*7. *diſp.*3. *num.*3. *puncto* 9.§.1.*num* 6. vbi intelligit de eo, qui abſque legitima cauſa à loco beneficij abeſt, quia hic cenſetur tunc non ex infirmitate tanquam ex malitia abeſſe, ſicuti ille, qui abſque cauſa ſolitus erat in infirmitate abeſſe: ſubditque quòd ſi tempore vacationis aliò te transferas, ibique infirmeris, ob quam infirmitatem venire ad reſidendum non poſſis, lucraberis diſtributiones, ac ſi præſens exiſteres, quia per te non ſtat quominus aſſiſtas.

Intellige etiam procedere ſupradictam reſolutio- 168
nem, etiamſi quis propria culpa in morbum incident, Couarr. *dict.num.*7.*verſ.*7. Fuſch.*dict.cap.*10. *num.*26. Gutier.*d.cap.*1.*num.*138. Fr. Emman. *dict. cap.*33. *n.* 6. *verſ.de aqui ſe infiere.* me citato Trullench.*d cap.*8.*dub.*8. *numero* 4. Zerola *in praxi Epiſcop. part.*1. *verb. diſtributiones*, §. 3. *verſ. ſextò debentur*, Cened. *d.quæſt.*1.*num.*8. me citato Sanctarel.*d.quæſt.*8.*num.*6. Moneta *d. quæſt.*6.*à numero* 12. Azor. *inſtit. moral. part* 2. *lib.*7. *cap.*7.*quæſt.*11. vbi idem dicit de eo, qui ex culpa vulnus accepit, me citato *in hoc loco* Caſtr.Palao *d.tract.*7.*diſp.*3.*punct.*9. §.1.*num.*3.

Intellige

169 Intellige quoque procedere non modò in eo, qui verè morbo detinetur, sed etiam, qui tuendæ valetudinis causa cum physici consilio medicinam sumit, aut sanguine minuitur, Iacob. de Graffijs in decis. aureis p. 2. lib. 3. c. 15. num. 10. Azor. d. c. 7. qu. 10. Cened. d. quæst. 1. num. 7. me citato Trullench. d. c. 8. dub. 8. num. 2. Sanctarel. d. quæst. 8. n. 4. Moneta dict. quæst. 6. num. 8. vbi num. 20. ampliat habere locum si oporteat huiusmodi clericum aliò se conferre acquirendæ sanitatis causa; puta ad balnea, vel ad celeberrimum aliquem medicum, vel etiam, vt cœli sibi officientis inclementiam effugiat, & ad salubrius se transferat, de quo etiam Cened. d. q. 1. n. 11. Sanctarel. d. quæst. 8. n. 4. me citato in hoc loco Castr. Palao d. tract. disp. 3. puncto 9. §. 2. n. 2.

170 Pestis causa qui abfuerint, distributiones quotidianas non lucrantur, nisi probetur, legitima consuetudo, quod distributiones huiusmodi darentur absentibus ex iusta causa, resoluunt Couarruu. dict. num. 8. vers. nono, Ripa de peste c. 1. num. 145. Anton. Fabric. lib. 2. tit. de præbendis num. 39. Rutil. Benzon. in speculo Episcop. & Curat. lib. 1. disp. 1. q. 1. concl. 3. Bonacin de locis Canon. disp. 2. qu. 5. puncto 2. num. 7. Barth à S. Fausto in simili tractat. lib. 3. quæst. 35. latè Ciarlin. controuers. forens. cap. 26. per tot. vbi num. 22. refert ita respondisse Sacram Concilij Congr. in Mediolanen. 9. Nouembris 1630. Bonac. d. disp. 2. quæst. 5. puncto 2. n. 7. Castr. Palao d. tract. 7. disp. 3. puncto 9. §. 2. num. 2. vers. quinto, & referunt decisum Moneta dict. part. 1. quæst. 5. num. 76. Armendariz d. loco n. 74. Nicol. Garcia dict. cap. 2. num. 362. Quicquid absolutè teneat Trullench. dict. c. 8. dub. 9. num. 4. quòd possunt Canonici absentes causa pestis percipere dum graue & probabile periculum imminet illius contrahendæ. Illud autem hic adnotandum est, antequam discedat beneficiarius propter pestem, facultatem à Superiore petere debere, si facilè peti possit, non esse autem necesse eam obtinere, vt satis probat Ripa d. c. 1. num. 140. & sequentib. Si verò aliquis peste, lepra, vel alio morbo contagioso à ciuitate abesse iubetur, incerim nullum damnum sentire debet, cùm inuitus sine culpa absit; ita Moneta d. p. 2. q. 6. n. 11. Cened. d. quæst. 1. num. 12. Sanctar. d. q. 8. num. 5.

171 Absentes pro vtilitate Ecclesiæ distributiones quotidianas non amittunt, præcipuè stante consuetudine quod Canonicus missus à Capitulo pro aliquo seruitio ipsius Ecclesiæ, seu Capituli percipiat omnes fructus, & quotidianas distributiones, vt per Couarr. d. num. 8. vers. 8. Duenh. reg. 206. limit. 6. Læl. Zech. de republ. Eccles. c. 24. num. 6. vers. quando, Nauar. consil. 10. à n. 4. de clericis non resident. Seraphin. Rot. Roman. decis. 1239. part. 2. latè Castr. Palao d. tract. 7. disput. 3. puncto 9. §. 3. à princ. & in Sacra Congregat. decisum referunt Armendar. d. loco num. 73. & 95. Nicol. Garcia dict. c. 1. num. 362. & bis fuisse in Rota resolutum asserit Aloys. Ricc. in praxi fori Ecclesiastic. decis. 498. in prima edit. & resol. 589. in secunda edit. me citato Trullench. d. lib. 1. cap. 8.

172 dub. 12. à princ. Et † clerico absenti à seruitio Ecclesiæ ex iusta causa, & pro defensione iurium ipsius Ecclesiæ, vel sui beneficij, debentur fructus, & distributiones, per text. in cap. ex parte, il secundo, de clericis non resident. resoluit Couarr. d. n. 8. vers. decimo, & fuit dictum in vna Salamantina censurarum 28. Nouembris 1594. coram Illustrissimo Cardinali Seraphino, quæ est decis. 1098. n. 5. p. 2. in impressis, & Asten. fructuum 15. Martij 1613. coram Illustrissimo Patriarcha Manzanedo, & in Calaguritana fructuum, & distributionum Lunæ 26. Martij 1614. coram Domino Vbaldo. Castro Palao me citato in hoc loco d. puncto 3. §. 3. n. 11.

Excommunicatus pro causa Ecclesiæ, & defensione ipsius iurium, lucratur (etsi Diuinis non intersit) fructus, & distributiones beneficij, Nicol. Garc. d. cap. 13. num. 126. Anton. Ricciul. d. c. 14. num. 37. Ego ipse in collect. ad d. cap. pastoralis 53. num. 15. in fine, de appellat. Gutierr. Canon. lib. 1. c. 1. num. 142. & 147. inferens num. 150. eas pari ratione lucrari prouisores, & officiales generales à Capitulo Sede Episcopali vacante deputatos, si excommunicentur ob causam officij, cuius est iurisdictio, quam exercent, Castr. Palao me citato in hoc loco, vbi proximè. 173

Excommunicatus iniustè distributiones quotidianas recuperare potest, si eo tempore, quo excommunicatio iniusta in eum lata fuit, præsens erat in loco beneficij sui, eratque solitus diuinis Officiis ante impedimentum excommunicationis adesse, docent Couarr. d. num. 8. vers. cæterum. Petr. Nouarr. de restitution. lib. 2. c. 1. num. 130. Fr. Emman. d. c. 33. num. 6. Bart. à S. Fausto d. lib. 3. q. 36. Cened. d. q. 1. n. 49. Stephan. Gratian. discept. forens. tom. 4. c. 191. num. 38. Ferentill. in annot. ad decis. Burattii 694. num. 10. Carol. Macign. de horis horis Canon. cap. 71. n. 67. cum sequentib. Marc. Anton. Genuens. in practic. Ecclesiastic. quæst. 206. n. 2. Perez l. 1. vers. aduertendum tamen est, tit. 5. lib. 8. Ordin. pag. 175. latè Trullench. d. lib. 1. cap. 8. dub. 11. num. 1. cum sequentibus, Surd. de alimentis tit. 1. quæst. 82. num. 15. vers. alias secus, Gutierr. d. cap. 1. n. 157. Moneta d. part. 2. q. 15. à num. 33. Henriq. lib. 13. cap. 13. num. 4. in fine, Sayr. de censuris lib. 2. c. 3. num. 27. Bonacina eodem tract. disp. 2. quæst. 2. puncto 4. §. 2. n. 5. Auila eodem tract. p. 2. disp. 6. dub. 1. concl. 1. in fine, Sanctarell. d. quæst. 9. num. 9. idem Bonacin. de Horis Canonicis disp. 2. q. 5. puncto 2. §. 2. Ego ipse in collect. ad cap. pastoralis 53. n. 14. de appellation. 174

A quo autem iniustè excommunicatus omissas distributiones recuperet, aliqualis videtur extare controuersia. Etenim Vgolin. de censur. tab. 2. c. 12. in princ. num. 14. opinatur repetere non posse ab illis clericis quibus iam sunt acquisitæ, sed ab eo, qui iniustè excommunicauit; & hoc idem affirmant Sayr. de censur. lib. 2. cap. 5. num. 27. & Suar. tom. 5. disput. 13. sect. 2. num. 15. Verum Moneta d. quæst. 15. num. 33. annuit à clericis ipsis repetenda esse, quia illis tam erunt quæsitæ reuocabiliter, quam sententiam expressè tenent Gutierr. dict. cap. 1. num. 136. Nicol. Garc. de benefic. part. 7. c. 13. num. 120. & seq. Campan. in diuersorio Iuris Canon. rubr. 11. cap. 15. num. 70. Anton. Ricciul. de iure personarum extra gremium Ecclesiæ existent. lib. 4. c. 14. n. 53. Bonacin. d. puncto 2. §. 2.

Limita tamen, quando excommunicatus esset in mora petendi absolutionem, quia pro eo tempore, pro quo mora considerari potest, non recuperat distributiones quotidianas, vt per Nicol. Garc. d. c. 13. num. 124. & Anton. Ricciul. d. c. 14. num. 36. quos refero ego ipse in d. collect. ad d. cap. pastoralis n. 15. Vazq. in opusc. de benefic. c. 4. §. 3. dub. 4. num. 230. me citato in hoc loco Castr. Palao dict. tract. 7. disp. 5. puncto 9. §. 1. n. 4. cum sequentibus.

Suspensus iniustè siue ab officio, siue à beneficio, recuperat distributiones quotidianas, Moneta d. part. 2. q. 15. n. 42. Prasec. in praxi noua Episcop. p. 2. c. 3. n. 9. Zerol. p. 1. verb. distributiones, §. 3. vers. octauo, Cened. d. q. 1. n. 52. Bonac. d. disp. 2. q. 5. punct. 2. §. 3. Sanctar. d. q. 9. n. 12. Gratian. d. c. 592. n. 38. Lott. d. lib. 3. q. 27. n. 159. me citato in hoc loco Castr. Palao d. tract. 175

d tract.7.disp 3.puncto 9.§.2.num.9. & Trullench. d. lib.1.cap.8.dub.11 n.4.

176 Interdictus iniuſtè, vel nullitèr ab ingreſſu Eccleſiæ, recuperat quotidianas diſtributiones conſtito de iniuſtitia, vel nullitate, Moneta d.part.2.qu.15.à num.46.& part.3.q.6.num.46.Cened. d.q.1.num.59. me citato Sanctarel. d.q.9 n.13.Bonacin.d.puncto 2. §.3.me citato Trullench. d.lib.1. c.8.dub.11.num.5. Et interdicta Eccleſia, vel polluta, beneficiatus, qui conſueuerat in ea reſidere, & non dedit cauſam interdicto, conſequitur diſtributiones quotidianas, Moneta eadem part.2.quaſt.16.n.19. Cened. d q.1. num 59 & 60. Bonacin. d.puncto 2.§.6.Sanctarel. d. quaſt. 9. num. 14. Vnde obligatum eſſe Capitulum ad ſolutionem penſionis, charitatiui ſubſidij, & aliorum onerum, quæ præbendæ impoſita ſunt dùm ipſum Capitulum recipit diſtributiones, & fructus alioquin obuenturos præbendato, ſi eſſet, vel reſideret, Diuiniſque intereſſet, reſoluunt Gig. de penſion. q.51. Quarant. in ſumm. Bullary verb. diſtributiones quotidianæ, ad fin. Nauarr. conſil.3.n.3.in fine, de ſolution. vbi mutauit ſententiam, quam amplexus fuerit conſil.2. ſub eod tit. Nicol.Garc. de benefic. part.1.c.5 num.224. Gonzal. ad reg.8 Cancel. gloſſ.5.§.4. num.44.cum ſequentib. Ceuall. commun. contra commun.tom.4. quaſt.897. n.505. cum ſequentibus, Bonacin. de diſtribut.diſp.2. quaſt.6. puncto 3. num.9.Mareſcot. var.reſolut. lib.2. cap.18.à num.31. latè me citato in hoc loco Caſtr. Palao tom.1.diſp.3. de oratione publica in choro, puncto 7. num.11. cum ſequent.vbi affirmat ſic declaraſſe Clementem VIII. de anno 1592.quodam Breui in fauorem D.Alphonſi Colona poſtea Epiſcopi Catthaginenſis; præcepit enim Capitulo Vlixbonen. ſoluere ei penſionem ſexcentorum Ducatorum impoſitam ſuper Canonicatu illius Eccleſiæ vti à Capitulo debitam, eo quòd perceperit diſtributiones Canonicatus, ſuper quibus erat penſio impoſita; cui declarationi inhærens Rota Romana ſæpe in hanc partem tulit ſententiam. Rationem huius reſolutionis optimam aſſignat Rot. dict. deciſ.133. n.2. quia quamuis penſio imponatur ſuper diſtributionibus, quæ non acquiruntur à titulari ante præſtitum ſeruitium, tamen intentio Papæ eſt grauare ab initio in fauorem penſionatij non ſolum illas diſtributiones, quæ acquiruntur titulari poſt ſeruitium, ſed etiam eas, quæ ſunt deſtinatæ Canonicatui, quas titularis reſidendo & inſeruiendo acquiſiuiſſet: idem ferè dicit Caſtro Palao vbi ſupra num.12. dum ait quòd ante diuiſionem fructuum, & cuilibet illorum applicationem obligatum eſt Capitulum ad ſolutionem penſionis, ſi in ſe velit retinere, aut aliis intereſſentibus applicare illam partem fructuum, quæ beneficiato grauato, ſi aſſiſteret, eſſet concedenda, quia illa pars indeterminatè à cumulo fructuum ex voluntate Pontificis eſt extracta, & ad penſionem grauata ex gratia Pontificis independenter à ſeruitio poſſeſſoris: latè hanc quæſtionem examinaui in mea praxi exigendi penſiones q. 7. numero 19. cum ſequentibus. vbi hanc partem multis comprobaui, & à num. 23. eandem reſolutionem teneo etiam eo caſu, quo litteræ Apoſtol. reſeruationis penſionis non fuerunt Capitulo intimatæ antequam fructus, ſuper quibus eſt reſeruata penſio, diſtribuerentur inter præſentes.

177 Penſio impoſita ſuper Canonicatu, dum Canonicus fuit ſuſpenſus, debet ſolui per Capitulum, vbicunque portio Canonici ſuſpenſi ſpectat ad Capitulum per ius accreſcendi, ſecus verò ſi portio ſpectet ad Capitulum per ius non accreſcendi, teouit Rota in vna Colimbrien. penſionis, Veneris 28. Ianuary 1605. coram Illuſtriſſimo Domino meo obſeruandiſſimo Cardinale Millino, apud Farinac. deciſ.133.part.2.recent. vbi etiam quòd penſionarius, quando penſio eſt impoſita ſuper diſtributionibus quotidianis, & Canonicus fuit ſuſpenſus, duplicem habet viam, vel dirigendo actiones contra Canonicum ſuſpenſum, vel contra Capitulum, quòd diſtributiones percipit, quod iterum cenſuit eadem Rota deciſ.176. part. 2. recent. refero Ergo ipſe in collect.ad d.c.paſtoralis n.vlt. me citato Trullench. dict.l.1.c.8. dub.11.n.7.

Ceſſatione à diuinis durante Canonicos debere percipere diſtributiones quotidianas probari videtur ex text. in capite ſi Canonici, de officio Ordinar. lib.6. & ex reſolutis ſupra de interdictis, & ſuſpenſis; in quam ſententiam ſatis inclinauit Sacra Congregatio Concily Tridentin. de anno 1623. in vna Aquilana ceſſationis. Contraria tamen opinio communis, & receptior eſt ab omnibus ferè Doctoribus aſſerentibus Canonicos ceſſatione durante non recipere diſtributiones ab Eccleſia, vt per Couarruu. in cap. alma mater. part. 2. §. 4. num.7. Henriquez in ſumm.lib 13.cap.52.§.3. & cap.53. §.2 circa med. Fr. Emman. quaſt. Regul. tom.2. quaſtion. 116. art.4. Sayr. de cenſur.lib.5.cap.19.num.17. Moneta part.2. quaſt. 16. num. 36. Anton. de Campos de ceſſatione à Diuinis à num. 98. verſ. ſi autem, & in tit. declaracion de lo que ſe hade guardar en tiempo de ceſſacion, declarat. 34. Alphonſ. Vega in ſumm. parte 1. capite 203. caſu 6. Anton. Gom. in explicat. Bullæ Cruciatæ ad 5. clauſul. in vltimis verbis, Menoch. de arbitr. caſu 180. Auila de cenſur.part.6. diſput. 2.dub. 3. concluſ. 3. Bonacio. de horis Canon. diſputat. 2. qu.3.puncto 2.§.5.

178 Incarceratus iniuſtè, & abſque legitima cauſa, ſemota quacunque conſuetudine in contrarium, percipere debet diſtributiones quotidianas, gloſſa & DD. in capite ſuper cauſa 2.quaſt. 4. Fabric. de re benef. lib. 2. tit. de præbendis, num. 39. in fine. Lotter. dicto lib.3. quaſt 27. num.142. Gratian. dict. c.591. num.49. Rota deciſ.168.part.4. diuerſ. Couarruuias dict. num. 8.verſ.vndecimo, Azor. d loco num.77. Nauarr. conſil. 11. num. 3. cum ſequentibus, de clericis non reſident. Lal. Zech. de Republic. Eccleſia cap. 24. num. 6. verſ. ſextò debentur, Azor. inſtitut. moral. part.2. lib.7.capite 7.quaſtio.2. Zerola in praxi Epiſcop.par.1.verb.diſtributiones,§.8.Ceuall. communium contra communes quaſtio 583. num. 25. Garcia dict. cap.2. num. 362. Gonzalez ad regul. 8. Cancell. gloſſ.5.§.9.num.13.& 118. Moneta dict.part.2.qu.5. num.80 Nald.verb. diſtributiones numero 10. Bonacina de horis Canon. diſputat. 2. quaſt. 5. puncto 2. §. 5. me citato in hoc loco Sanctarel. variar.reſolut. quaſt.9. num. 5. me etiam citato in hoc loco Trullench. dicto cap.8.dub.10. numero 2. Vnde poſſe clericum lucrari diſtributiones, cum per vim ab aliquo detinetur, & propterea non poteſt in ſua Eccleſia Diuinis intereſſe Officiis, reſoluunt Nauarr. d.conſ.11.numero 4. Monet.part.2. quaſt.5. num.54. Cened. dict. quaſt.1. num.20.verſ.quintò, Azor.d.cap.7. quaſt.10. Sanctarel.d.quaſt.9.num.8.me citato Trullench.d.c.8.dub.9. num.6.

179 Procuratores generales à ſtatu Eccleſiaſtico, ſeu maiori parte Regnorum Caſtellæ, & Legionis de gremio Eccleſiarum Cathedralium, ſeu etiam quarumcunque Regnorum præfatorum Collegiatarum deputati, ſeu deputandi, aut generali Congregatione abſoluta per Eccleſiam Toletanam, aut commiſſarios eligendi, vt apud Sedem

Sedem Apostol.& in Curia Regis Catholici negotia peragant, durante deputatione huiusmodi ad residendum in Ecclesiis, in quibus ipsi Canonicatus, & præbendas, ac Dignitates, & Officia, aliave beneficia obtinnerunt (dummodo tamen Dignitates ipsæ in Cathedralibus etiam Metropolitanis Ecclesiis actu post Pontificales maiores non sint, ac Canonicatus, & præbendæ huiusmodi Doctorales, Magistrales, aut Pœnitentiarij, seu de lectura minimè nuncupentur, quos pro tempore obtinentes in similes procuratores deputari non possunt) à quocunque nullo modo cogi, aut compelli possunt; gaudéntque in absentia huiusmodi omnibus fructibus, emolumentis, redditibus & prouentibus, etiā manualibus, ac distributionibus quotidianis, quæ duntaxat à solis præsentibus, ac diurnis, & nocturnis horis Canonicis, & aliis Diuinis officiis personaliter interessentibus, ac dictæ Ecclesiæ actu, & realiter inseruientibus dari & concedi solent, etiamsi in illis primam, & eam quam vocant rigorosam residentiam non fecerint, pariformiter, & perinde ac si ibi præsentes, & in illis per se ipsos etiam quotidie horis tam diurnis, quàm nocturnis, aliísque personaliter inseruirent, & diuinis Officiis supradictis interessent. Ita Clemens VIII. *in sua Constitut.* incip. *Exponi nobis, sub die* 28. *Februarij* 1597. In aliis vero beneficiis residentiam requirentibus illud acceptans tenetur sub peccato mort. absolutum propositum residendi habere, ac omnibus beneficij oneribus satisfacere, vt argum. *quia nonnulli, de cleric. non resid.* ibi, *talis ad hoc persona quæratur, quæ residere in loco, & curam ipsius per se ipsam valeat exercere*, &c. *cap. relatum, eod tit.* ibi, *vt persona talis Ecclesia, vel beneficium Ecclesiasticū conferatur, quæ residere in loco, & curam eius per se valeat exercere*, &c. *l. generaliter sancimus C. de Episcop. & cleric.* ibi, *Eos tamen cleric. & Monachos huiusmodi habere beneficium sancimus, qui apud sacrosanctas Ecclesias, vel monasteria permanent, non diuagantes, neque circa Diuina ministeria desides, cum propter hoc benefic. eis indulgeamus, vt omnibus aliis derelictis Dei omnipotentis ministeriis inhæreant*, &c *l.2.tit.16.p.1. Qualquiera destos sobredichos deue ser tal que quiera y pueda seruir la Iglesia quotidianamente, o si mismo, segun que conuienne, ea menester el lugar que tiene cada vno dellos*, &c. vbi ita ait Greg Lopez. *In vtrisque requiritur voluntas, & possibilitas seruiendi quotidie Ecclesia personaliter in his, qua cuilibet ex eis incumbunt*, &c. & ex *c. commissa* §. *ceterum, de elect. lib.6.* ibi, *non intendens promoueri*, iuncto ibi, *ipsam postmodum dimissurus*, &c. resoluunt in terminis Host. *in d. c relatum n.*1. vbi Butr. *n.*4. & Abb. *n.*5. Sylu. *verb beneficium* 3 *in fine*, Sot. *de Iust. lib.*10. *q.*5. *art.*6. Nau. *miscel.*44. *n.*2. & *miscel.*45. *num.*2. Toled. *in summ lib.*5. *c.*9. *vers.*4. Bañez 2.2. *quæst.*1. *art.*1. Flamin. *de resignat. lib.*4. *q.*1. *n.*42. F. Emman. *in sum. tom.*1 *verb. beneficios cap.*50. *num.*15. Guner. Angel. Rebuff. & alij, quos refert, & sequitur Cardin. Zapata *en el discurso de la obligacion en Conciencia y Iusticia que los Prelatos tienen de proueer las dignidades y beneficios Ecclesiasticos en personas que puedan y quieran y tegna intencion y proposito de residir, p.*1. *concl.*3. Gonzal. *ad reg.*8. *Cancel. glos.*15. *num.*89. Marc. Anton. *de eccles. residen. part.*3. *c.*3 3. *n.*3 Ad plura infert idem Cardin. Zapata *d. discursu*, in quo eadem *p.*1. *conclus.*3. latè probat non esse licitum beneficium acceptare cum proposito residendi dum illud obtinuerit, & dimittendi quando se obtulerit occasio renunciationis, & *concl.*5. similiter sustinet habentem impedimentum ad residendum propter aliquod sæculare officium, quod obtinet sine animo illud dimittendi, si acceptet beneficium cum residentia, peccare mort. & *concl.*6. pariter probare intendit ab obligatione intentionis perpetuæ residentiæ nobilitatem, seu qualitatem Parochi eam non excusare, & *concl.*8. resoluit peccare mort. illum, qui beneficium cum animo dubio siue conditionali non residendi acceptat.

180 Ad quod meliùs percipiendum aduertere oportet quòd Clerus, seu status Ecclesiasticus Regnorum Castellæ, & Legionis cum aliquando in vniuersum ad grauia & magni momenti negotia tractanda se congregat, vnumquodque Capitulum Canonicum aliquem, vel in dignitate Ecclesiastica constitutum in suum procuratorem eligere de gremio suo, & ad congregationem huiusmodi mittere debet, & vt hoc exactiùs obseruetur committitur Nuntio Sedis Apost. pro tempore existenti, & in partibus Hispaniarum commoranti, vt præmissa debitæ executioni mandari faciat, & curet contradictores quoslibet, & ad dictam Congregationem non accedentes per sententias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas, seu etiam pecuniarias, aliaque opportuna, iuris seu facti remedia appellatione remota compescendo Ita Clem. VIII. *in sua Constit.* incip. *Ex iniuncto, sub die* 9. *Maij* 1569. Hi autem Canonici Dignitates, qui à Capitulis ad dictam Congregationem destinabuntur, in Sacris Ordinibus constituti, ac proprietarij, non autem custoditores Dignitatum, & Canonicatuum, esse debent, qui si cessante legitima causa in tempore præstituto Congregationi non adeuut, aut sine eiusdem Congregationis licentia discedant, à Nuntio S. Sedis apostolicæ in Regnis Castellæ, & Legionis commorante in expensis eis à suis Capitulis destinatis pro rata temporis, quo contra fecerint, appellatione remota mulctari debent: stipendia verò huiusmodi pro communi status Ecclesiastici vtilitate applicari respectiuè debent. Ita Gregorius XV. *in sua Constitut.* incip. *Alias à felicis, sub die* 13. *Augusti* 1622.

181 Episcopus non potest cogere obtinentes beneficia simplicia aliquod personale seruitium suis beneficiis impendere, cum ex antiquissima Ecclesiæ consuetudine, non nisi ob officium recitandum teneantur, Ita decisum referunt Nicol. Garc. *dict. cap.*2. *num.*9. Armendar. *dict. loco numer.*101. & 105. me citato *in hoc loco* Alzedo *dict part.*2. *cap.*9. *numer.*43. Tenentur verò ad inseruiendum illis per alios, qui approbati sint ab Ordinariis, cum mens non fuerit Pij Quinti *in Bulla de residendo edita* 8. *Iulij* 1569. incip. *Cupientes*, cogere habentes beneficia simplicia in eis residere. Ita Nicol. Garcia *dict. num.*9. Armendar. *dict. loco num* 104. Nihil tamen innouandum in huiusmodi beneficiis simplicibus, quæ etiam clericatus, nuncupantur, in Ecclesiis Parochialibus, vel alibi constitutis, quorum fructibus possessores gaudent, nullum seruitium nec per se; nec per substitutos præstando, ve possint cogi, vel per seipsos, vel per substitutos inseruire, si tanto tempore possessores non sunt coacti ad aliquid istorum, nec appatet quod ad certum sint obligati, satis si dicant Horas Canonicas, referunt decisum Garcia *d. c.*2. *num* 9. *in* 6. *declar.* Armendar. *d. loco num.*106.

Monitiones S. Caroli Borromæi, ad Canonicos.

Vos qui in Cathedrali Ecclesia dignitates obtinetis Canonicis,item tum eiusdem Ecclesia, tum reliquarum quarumuis Ecclesiarum Collegiatarum, vel Vrbanarum,vel diœcesanarum, quicunque sitis, in omni canonicalis disciplinæ officio ita agite, vt Canonicè, nempè canonum legibus ad vita vestræ institutum pertinentibus,& constitutionum prouincialium, diœcesanarúmque rationi congruenter viuatis. Idque primò maximè studete vt in conspectu Dei omnipotentis puro corde, & caste corpore ministretis.

Tum singuli vos Ordinis dignitati, aut Canonicatui annexi functiones explete, Canonicalisque muneris partes præstate omnes in choro statis horis assiste, & ad Deum pro fidelibus pias,religiosasq; fundite precationes.

Dum eo loco estis, memores estote adesse Christum Iesum Dominum,cui seruite cum timore & tremore.

Non pigri, non somnolenti, non oscitantes adestote, non mente vaga,non vagis oculis, non indecenti corporis statu.

Attentè, studiosè, ritè, piè, religiosè diuinas laudes concelebrate, & psallite Deo in conspectu Angelorum, cantantes in cordibus vestris Domino.

In choro nemo priuatim, nemo tacitè officium recitet, sed omnes pariter, quicunque adestis, senes cum iunioribus laudate nomen Domini in Psalmis, Hymnis, & Canticis.

A quibuscunque colloquiis,& à litterarum librorumque lectionibus, atque omni vagatione abstinete.

Pro temporis autem, & officij ratione sedete, state, genua flectite,caput aperite, & inclinate.

Accuratè demum omnia obseruate, quæ eo de genere vobis præscripta sunt, itaut vestro exemplo, aliis Sacerdotibus, clericisque,& rectè ritéque, psallendi,& sanctè orandi,ac piè agendi animum addatis.

In Psalmorum autem, Canonicorum, & Hymnorum intelligentiam studiosè incumbite, vt dum psallitis pro sensuum sanctissimorum quos mente concepistis, ratione vos ad omnem piecatis deuotionisque effectum excitetis.

Non ordinaria distributionis lucro adducti, sed Dei charitate, Religionisque cultu commoti, diuinis officiis adeste,vt vere ex animóque Psalmi verba illa concinnatis: Voluntarie sacrificabo tibi, & confitebor nomini tuo Domine, quoniam bonum est.

Diuinis officiis absolutis paululum omnes in choro piè orate,inde abeundi signo per Præfectum dato,consurgentes,quo ordine in chorum accessistis, eodem in Sacristiam redite, vbi cappas qui illi induti estis, & superpellicea sine strepitu vllo,& susurratione deponite.

Canonicales vestros conuentus statis hebdomada diebus capitulariter habete omnes, qui debetis ad illos conuenire.

Inde ne discedite,nisi missione à Capituli præfecto impetrata: singuli ordine,& loco sedete.

Sententiam modestè dicite, & suo quisque loco, non præposterè.

A verbis scurrilibus abstinete.

In rebus consultandis rixas, iurgia, & contumelias cauete.

In initio & fine vniuscuiusque Capituli statas orationes dicite.

Priori loco tractanda proponite, quæ ad diuinum cultum,ad spiritualis vita progressionem,ad Ecclesiasticam disciplinam tuendam, tum quæ ad rerum temporalium gubernationem pertinent,ne negligite.

Cætera hoc de genere toto seruate, quæ prouincialibus Constitutionibus præscripta sunt.

Omnia primis agite pace mutua, concorde voluntate, & charitate fraterna vos inuicem diligite, Canonici enim estis, qui sicut pro collegij ratione in antiquo constituto vnam in Collegiata Ecclesia, vnamque item in canonicali domicilio collocati fuistis, ita vna pacis, & charitatis fœdere, vnaque animorum consensione coniunctissimi, sicut nascentis Ecclesiæ ministri, quorum erat cor vnum, & anima vna experiendo videte, sicut in Psalmo scriptum est, Quàm bonum & quàm iucundum sit habitare fratres in vnum.

ALLEGATIO LIV.

Episcopus Vicarium Generalem qualem constituere debeat?

SVMMARIVM.

1 *Vicarium qualem debeat Episcopus assumere, ostenditur.*

2 *Exterus non expedit eligi ad vicariatum.*

3 *Episcopus non potest creare Vicarium ante apprehensionem possessionis Episcopatus.*
Alienigena, cui prohibitum est lege Regia Aragonia obtinere Dignitatem, &c. an possit esse Vicarius Generalis Episcopi? ibid.

4 *Laicus non potest esse Episcopi Vicarius.*

5 *Vicarius Episcopi debet habitum clericorum deferre.*

6 *Clericus coniugatus non potest esse Episcopi Vicarius,etiamsi cum vnica, & virgine contraxisset, & habitum,& tonsuram portasset.*

7 *Laicus potest constitui Vicarij assessor, & consultor,etiam in causis criminalibus contra clericos.*

8 *Laicus vti minister iudicis Ecclesiastici, cum assistentia alicuius clerici potest cognoscere de causis clericorum.*

9 *Laicus potest deputari Vicarius Episcopi, tantùm in temporalibus.*

10 *Laicus potest esse Episcopi Vicarius ex dispensatione Summi Pontificis.*

11 *Bigamus Episcopi Vicarius esse non potest, etiamsi effectus sit clericus, nisi prius solutus fuerit ab impedimento bigamia.*

12 *Monachus, vel religiosus potest ab Episcopo cum consensu Abbatis,vel Superioris Vicarius creari.*

13 *Monachus si illegitimus sit,quãuis, professione legitimatus fiat, vicarij officium exercere non potest.*

14 *Regulares Ordinum Mendicantium professi, aut in strictiori religione existentes, ab Episcopo vicarij institui non possunt.*

15 *Vicarij in iure tripliciter accipiuntur.*

16 *Vicarij legitimi, seu nati dicuntur, qui à lege ipsa constituti sunt, veluti Archidiaconus, & Archipresbyter.*

17 *Archidiaconi ipso iure absque aliquo facto Episcopis absentibus, & eorum officialibus,vicariorum munus exercent, dimissorias litteras ad suscipiendos Ordines,ac monitoria concedunt.*

18 *Foranei Vicarij appellantur illi,qui extra ciuitatem in qua est Episcopi sedes, iurisdictionem exercẽt.*

19 *Datiui Vicarij, seu constituti Generales appellantur hi, quos Episcopus creauit, vt eius vices gererent in eodem tribunali,& loco, in quo ipse ius dicere consueuit.*

20 *Nati Vicarij,id est, Archidiaconi,vel Archipresbyteri ordinariam habent iurisdictionem,inferiorem tamen illa, quam habet Episcopus, & ideò ab illis ad Episcopum appellatio defertur.*

21 *Appellatio an detur Vicario foraneo ad Episcopum? dubitatur,pro vtraq; parte referuntur Doctores.*

22 Appel

21 *Appellationem à Vicario foraneo Episcopi ad ipsum dari tanquam probabilius amplectitur.*
25 *Foraneus Episcopi Vicarius delegata ab Episcopo iurisdictione fruitur.*
24 *Vicarius Episcopi generalis in ciuitate tantùm constitutus vti foraneus regulatur.*
25 *Officialis, verbum simpliciter prolatum quando ad foraneum, vel generalem sit referendum? ostenditur.*
26 *Vicarij Episcopi generales ordinariam habent iurisdictionem.*
27 *Vicegerentes alicuius Magistratus ordinarij iudices sunt.*
28 *Vicarij correctorum, Episcoporum, seu aliorum magistratuum ab ipso Principe seu lege auctoritatem ad id tribuente constituti censentur.*
29 *Vicarij iurisdictionem habent ratione officij, tituli vicariatus.*
30 *Vicarium Episcopi generalem delegatam habere iurisdictionem, qui teneant?*
31 *Iurisdictio eadem penes duos in solidum esse non potest.*
32 *Iurisdictio ordinaria ea dicitur, quæ à lege datur, & descendit.*
33 *Iurisdictio ordinaria perpetua est.*
34 *Vice alterius fungens nihil proprium habet, sed delegata vtitur iurisdictione.*
35 *Iurisdictio ordinaria mortuo adhuc concedente permanet, delegata verò re integra morte delegantis expirat.*
36 *Ordinarij iudices qui dicantur?*
37 *Argumentum de iurisdictione ad dominium non rectè deducitur.*
38 *Duo insimul eandem rem, & eodem modo insolidum possidere non possunt, non ita si diuerso modo, & diuersis respectibus.*
39 *Dominium eiusdem rei diuersis respectibus in solidum penes duos stare potest.*
40 *Vicarij ab Episcopis permissione, & auctoritate Pontificum nominati, ab ipsis Pontificibus electi censentur.*
41 *Omnis res per quascunque causas nascitur, per easdem dissoluitur.*
42 *Vicem alterius gerens in eodem tribunali Ordinarius est.*
43 *Datur Differentia inter* titul. de officio delegati, & tit. ff. de officio eius, cui mand. est iurisdict. *& inter* tit. Cod. eod.
44 *Vicarius protinus quod ab Episcopo constituitur, accipit à lege iurisdictionem.*
45 *Appellationis substantia exigit, vt de inferiori ad superiorem deferatur, non ad æqualem, vel ad eundem.*
46 *Appellatio de Vicario generali Episcopi ad ipsum Episcopum non datur.*
47 *Papa Christi Vicarius dicitur.*
48 *Appellatio de Vicario Episcopi ad Episcopum, etiam partibus consentientibus non datur, imo processus inde sequutus nullus & inefficax est.*
49 *Supplicatio non datur de sententia Vicarij ad Episcopum, nisi in restitutionis remedio suam fundet intentionem.*
50 *Appellatio datur ad Episcopum ab interloquutoria Vicarij.*
51 *Iudex decretum, quod interloquendo pronunciauit, mutare, seu emendare potest, non solùm semel, sed millies.*
52 *Appellatio causarum, quæ in generali vicariatus commissione non continentur, datur de Vicario ad Episcopum.*
53 *Vicariatus & officialis in quo differant?*
54 *Vicarium generalem debet Episcopus creare peritum in iis, quæ ad suum munus exercendum pertinent.*
55 *Mandatum in scriptis testibus munitum debet Episcopus Vicario dare.*
56 *Forma vicariatus qualis?*
57 *Vicarius generalis is tantùm dicitur, qui in spiritualibus, & temporalibus est creatus secundum vnam opinionem: sufficit tamen secundum alterum veriorem, quod constituatur in spiritualibus.*
58 *Vicario secundo creato primus censetur reuocatus.*
59 *Concessio generalis Vicarij non continet ea, quæ speciale requirunt mandatum.*
60 *Beneficia conferendi potestas non conceditur in generali vicariatus commissione.*
61 *Vicarium perpetuum non potest Vicarius ex generali vicariatus commissione conferre.*
62 *Beneficia conferendi data Vicario specialiter facultate, non intelligitur concessa potestas conferendi ea beneficia, quæ Episcopus iure speciali, aut priuilegio conferre potest.*
63 *Beneficia conferendi concessa Vicario specialis potestas est latè impetranda.*
64 *Beneficia conferendi speciali Vicario data potestate, intelligitur data potestas commendandi.*
65 *Episcopus etiam data facultate Vicario conferendi beneficia, potest præuenire.*
66 *Resignationes beneficiorum sine speciali mandato Vicarius admittere & approbare non potest.*
67 *Resignationes admittendi data facultate absolutè & simpliciter, non intelligitur data facultas resignata beneficia conferendi.*
68 *Resignationes factas causa permutationis facultatem habens Vicarius approbandi, non potest resignata beneficia permutantibus conferre.*
69 *Mandatum speciale requiritur in beneficiorum collatione.*
70 *Confirmare electos, & instituere præsentatos absque speciali concessione potest Vicarius.*
71 *Beneficium supprimere absque speciali mandato non potest Vicarius.*
72 *Beneficia vnire, reuocare vniones, & Ecclesias diuidere sine speciali concessione non potest Vicarius.*
73 *Coadiutores vicarios imperitis Rectoribus Ecclesiarum sine speciali concessione non licet Vicario deputare.*
74 *Ius patronatus ex causa donationis, fundationis, vel constructionis alicui reseruare speciali concessione non potest Vicarius.*
75 *Iurispatronatus donationi decretum, seu auctoritatem interponere sine speciali mandato non potest Vicarius.*
76 *Parochias nouas sine speciali Episcopi licentia non valet Vicarius erigere.*
77 *Pensionem super beneficiis, vbi Episcopus potest, sine eius speciali mãdato nequit Vicarius imponere.*
78 *Oeconomum Ecclesiæ Vicarius constituere non potest, nisi Episcopi speciale accedat permissum.*
79 *Deponere à beneficiis, officiis, aut Ordine sine speciali Episcopi licentia non potest Vicarius.*
80 *Dignitatis creationi à Canonicis factæ non potest Vicarius generalis Episcopi auctoritatem interponere.*
81 *Ecclesias vetustate collapsas quæ ob earum, & Parochianorum inopiam nequeunt restaurari, in matrices, vel alias viciniores absque speciali mandato Vicarius Episcopi transferre non potest.*
82 *Præsentare non potest Vicarius generalis ad beneficium iurispatronatus ad Episcopi præsentationem pertinens, absque eius speciali mandato.*

83 *Ordinis Episcopalis ea quæ fuerint, exercere non potest Vicarius, etiamsi Episcopus sit, ex generali commissione.*

84 *Ordinis Episcopalis ea quæ sunt, præter speciale sui Episcopi mandatum, committere non potest Vicarius, etiam Episcopus, alteri Episcopo.*

85 *Hæresis crimen sine peculiari commissione Vicarius Episcopi non punit.*

86 *Absoluere a crimine hæresis, etiam de licentia Episcopi non potest Vicarius generalis.*

87 *Pœnitentias publicas imponere, non pœnitentes reconciliare sine speciali mandato Vicario generali non licet.*

88 *Voluntatem puellæ habitum regularem suscipere, aut professionis votum emittere volentis, ex generali commissione Vicarius explorare non potest.*

89 *Ædificationi monasterij per testatorem relicti, assensum, & auctoritatem Vicarius generalis Episcopi sine eius licentia interponere nequit.*

90 *Indulgentias prætextu generalis commissionis Vicarius generalis concedere nequit.*

91 *Confessiones audiendæ facultatem, seu licentiam Vicarius generalis Episcopi ex generali concessione alijs concedere non potest.*

92 *Confessiones fidelium ex vi mandati generalis potest Vicarius generalis audire, si sit Sacerdos.*

93 *Monacho licentiam causa studiorum proficiscendi impertiri non potest Vicarius generalis prætextu commissionis generalis, in locis, in quibus Episcopus loco Abbatis est.*

94 *Matrimoniales causas cognoscere, aut eas tractare ex vi generalis commissionis Vicarius generalis Episcopi non potest.*

95 *Matrimonij monitionibus etiam iusta causa interueniente dispensare non potest Vicarius generalis absque Episcopi assensu.*

96 *Interdicta relaxare non potest Vicarius generalis, nisi speciali mandato.*

97 *Dimissorias, seu commendatitias litteras ad Ordines suscipiendos clericis suæ diœcesis non potest Vicarius generalis concedere, nisi Episcopo in remotis agente.*

98 *Episcopus in remotis agere quando dicatur?*

99 *Sustinere alium Vicarium generalis Vicarius non potest nisi Episcopi specialis licentia præcedat.*

100 *Vicarius constituens ab Episcopo cum facultate, & clausula substituendi, non potest facere alium Vicarium, nisi substituat ad modicum tempus.*

101 *Vicarius generalis potest vnam, vel plures causas delegare ex vi commissionis generalis.*

102 *Visitare diœcesim absque speciali licentia non potest Vicarius generalis.*

103 *Synodum diœcesanã congregare citra speciale mandatum non potest Vicarius generalis Episcopi.*

104 *Defunctorum pias voluntates exequi non potest Vicarius generalis, nisi specialis facultas ab Episcopo fuerit concessa.*

105 *Vicarius generalis ex officio potest compellere ad exequendum pias defunctorum voluntates fideicommissarios, & executores laicos.*

106 *Alienationibus, seu transactionibus rerum Ecclesiasticarum Vicarius generalis absque speciali mandato decretum interponere non potest.*

107 *Absoluere ab irregularitatibus, & suspensionibus ex delicto occulto prouenientibus sine particulari concessione Vicarius generalis non potest.*

108 *Restitutionibus in integram causam tractare Vicarius generalis non potest.*

109 *Iuramentum purgationis Canonicæ non defertur Vicario sine mandato.*

110 *Appellationis omisso articulo consentire non potest Vicarius generalis, vt Metropolitanus cognoscat in principali negotio.*

111 *Delegata specialiter Episcopo Vicarius generalis cognoscere non potest.*

112 *Feudales causa, nisi speciale adsit mandatum, Episcopi Vicarius cognoscere non potest.*

113 *Exemplum ex originali sumptum, vt eandem vim, & auctoritatem cum originali habeat, Vicarius generalis auctorare non potest.*

114 *Repressalias sine speciali mandato concedere non potest Vicarius generalis.*

115 *Excommunicationes ad finem reuelationis pro rebus deperditis, seu ablati sine speciali facultate non potest decernere generalis Vicarius.*

116 *Absoluere à casibus reseruatis per ipsum Episcopum ex generali concessione non potest Vicarius generalis.*

117 *Causas criminales, nisi specialiter commissa fuerunt, Vicarius generalis expedire non potest.*

118 *Absoluere condemnatum inquisitum Vicarius generalis non potest.*

119 *Confiscare clericorum bona non potest Vicarius generalis.*

120 *Pœnas corporales in pecuniarias non potest conuertere Vicarius generalis.*

121 *Dispensare non potest Vicarius generalis ex generali vicariatus mandato.*

122 *Charitatiuum subsidium Vicarius generalis imponere non potest, nisi hoc sit sibi ab Episcopo specialiter demandatum.*

123 *Quartam decimarum, mortuariorum, & synodaticum Vicarius generalis absque speciali mandato imponere non potest.*

124 *Clausula generalis (& ad omnia alia, etiamsi exigant speciale mandatum) comprehendit casus, quos Vicarius generalis expedire non potest absque Episcopi assensu.*

125 *Episcopus an teneatur Vicarium sibi constituere? ostenditur.*

126 *Episcopus potest binos principales Vicarios creare, vt causarum expeditioni facilius consulatur.*

127 *Vicarius generalis dicitur ille, qui constitutus est cum generali potestate in loco, vbi Episcopus sedem habet.*

128 *Complutensis Vicarius generalis non est, quia nec creatus est, nec residet vbi Episcopus sedem habet.*

129 *Episcopus duarũ diœcesum etiã æquè principaliter vnitarum, non potest duos Vicarios generales cõstituere in princip. locis prædictarum diœcesum.*

130 *Vicarius constitutus in vna diœcesi, censetur etiam in altera sibi vnita constitutus.*

131 *Diœceses duæ, etiam æquè principaliter vnitæ respectu Episcopi reputantur.*

132 *Vicarius Episcopi, quia est constitutus in dignitate, potest esse Papæ delegatus.*

133 *Dignitas Ecclesiastica est rerum Ecclesiasticarum administratio cum iurisdictione.*

134 *Vicarius Episcopi habet iurisdictionem rerum Ec-Ecclesiasticarum.*

135 *Prælatus dicitur Vicarius Episcopi ratione iurisdictionis, quam habet cum administratione.*

136 *Vicarius Episcopi potest esse executor gratiarum beneficialium, quæ expediuntur in curia Romana, & conseruator.*

137 *Vicarius Capituli Sede vacante potest esse delegatus Papæ, ac gratiarum beneficialium executor.*

138 *Vicarius Episcopi electi, & confirmati, licet nondum consecrati, esse potest Papæ delegatus.*

139 *Vicarius foraneus non potest esse delegatus Papæ.*

140 *Vicarij*

140 *Vicarij foranei dicuntur potius obtinere officium, quam dignitatem.*
141 *Vicarij nominati à Prælatis inferioribus habentibus Episcopalem, & ordinariam iurisdictionem non possunt esse Papæ delegati.*
142 *Commissa Episcopo, vel eius Vicario, non possunt expediri per Vicarium Capituli Sede vacante.*
143 *Vicarius Episcopi ipsius Episcopi repræsentat personam, & auctoritatem, eiusque locum tenet.*
144 *Vicarius Episcopi præcedit Archidiaconũ, etiamsi haberet priuilegium obtinendi primam Sedem post Episcopum præcedit etiã Abbates, Archipresbyteros, Canonicos etiam Episcopos, & alios Prælatos Episcopo inferiores.*
145 *Vicarij iurisdictio ab Episcopo reuocari potest.*
146 *Episcopus si fuerit maiori excommunicatione notatus, & publicè denunciatus, eius officialis, seu Vicarius generalis iurisdictionem suam exercere non potest.*
147 *Collatio beneficij non valet, si dum Episcopus excommunicatus est, Vicarius conferat.*
148 *Vicario Episcopi excommunicato, non est excommunicatus eius subuicarius, aut successor.*
149 *Suspectus recusari potest Vicarius ex suspicione Episcopi.*
150 *Suspecto vicario Episcopi quando censeatur ipse Episcopus suspectus, & coram quo causa suspicionis cognosci debeat, ostenditur.*
151 *Vicarij iurisdictio per Episcopi mortem expirat etiam quoad negotia iam cœpta.*
152 *Gesta à Vicario ignorante mortem Episcopi longè distantis valida sunt.*
153 *Beneficia conferre potest Vicarius ante scientiam mortis Episcopi si conferendi potestatẽ habebat.*
154 *Vicarij iurisdictio non solum expirat morte naturali ipsius Episcopi, sed etiam ciuili.*
155 *Canonicus Ecclesiæ Cathedralis, vel alius Prælatus, qui tempore commissionis constitutus erat in dignitate, & inter iudices Synodales designatus potest post eandem dignitatem renunciatam esse iudex, & causa sibi commissa cognoscere.*
156 *Vicarius generalis finito officio non potest procedere in illa causa, quæ sibi commissa fuit non sub nomine proprio, sed sub nomine dignitatis.*
157 *Iurisdictio Episcopi Sede vacante ad Capitulum deuoluitur.*
158 *Capitulum Sede vacante intra octo dies post mortem Episcopi eligere tenetur Vicarium, aliàs illius deputatio deuoluitur ad Metropolitanum.*
159 *Forma ponitur, qua Vicarius generalis à Capitulo Sede vacante creari solet.*
160 *Sedes Episcopalis vacare dicitur donec litteræ Apostolicæ Prælati, cuius Sedes vacabit, fuerint expeditæ & præsentatæ Capitulo.*
161 *Episcopus promisus non potest Episcopatum administrare, nisi litteris expeditis, & ostensis.*
162 *Vicarius à Capitulo Sede vacante, si aliquibus non vocatis creatus fuerit, est reuocandus, & Capitulum denuò congregandum ad ipsius Vicarij constitutionem.*
163 *Archidiaconus non sustinet Vicarij vices in illis octo diebus, infra quos Capitulum cogitur Vicarium eligere, quia in illis totum Capitulum administrare debet.*
164 *Terminus octo dierum, infra quem tenetur Capitulum Sede vacante Vicarium constituere, non currit, nisi à die scientiæ translationis Episcopi ad aliam Ecclesiam,*
165 *Capitulum Sede vacante an possit plures Vicarios sibi constituere? ostenditur.*

166 *Vicarius à Capitulo Sede Vacante si Canonicus sit, & absit a choro, non percipit distributiones quotidianas, quamuis sit in actu exercendi officium.*
167 *Vicarius à Sede vacante constitutus debet in choro sedere in loco proprio sui Canonicatus, antiquiores non præcedendo.*
168 *Vicarius Capituli Sede vacante debet eligi Doctor, Licentiatus, vel aliàs quantum fieri potest, idoneus, & si nõ esset Doctor, potest Capitulũ in ipso actu deputationis dare ei cõsultorẽ Doctorẽ.*
169 *Diœcesis quando veniat appellat. vrbis? ostenditur.*
170 *Vicarius Episcopi ad beneplacitũ potest reuocari.*
171 *Vicarius à Capitulo Sede vacante constitutus an possit ab eo reuocari? ostenditur.*
172 *Capitulum constituens secundum Vicarium, censetur primum reuocare.*
173 *Capitulum si constituat Vicarium simpliciter absque temporis præfinitione, eius officium durabit durante Sedis vacatione.*
174 *Capitulum Sede vacante in deputatione sui Vicarij potest apponere clausulam, vt in causis Canonicorum procederet cum voto certi consultoris.*
175 *Per Constitutionem Vicarij generalis in spiritualibus, & temporalibus non transeunt ea quæ requirunt speciale mandatum.*
176 *Capitulum in commissione Vicarij potest sibi aliqua reseruare.*
177 *Vicarius Capituli substituere non potest, nisi ei in mandato substituendi facultas concedatur.*
178 *Vicarius Episcopi Sede vacante debet habere salarium.*
179 *Vicarius Episcopi iam defuncti non potest petere salarium non conuentum, à suo successore pro seruitio præstito eius prædecessori.*
180 *Capitulum Sede vacante si suspensionis censura sit irretitum, principalis eius Vicarius iurisdictionem exercere non potest.*
181 *Vicarius Capituli Sede vacante finito officio tenetur stare syndicatui.*
182 *Episcopus per se rationem administrationis officij gesti à Vicario Capituli Sede vacante exigere, ac in aliquo delicto compertum punire potest.*
183 *Vicarius Episcopi non tenetur ad syndicatum.*

IM assumendo Vicario non oscitanter se gerere debet Episcopus, sed personam tenetur eligerè qualificatam, circumspectam, bonæ, & approbatæ vitæ, timentem Deum, veridicam, liberalem, temperatam, fortem, magnanimam, mansuetam, doctam, & quæ non declinet ad dexteram, nec ad sinistram, vt post multos admonet Sbroz. *de Vicario Episc. lib.1. q.33.* & eleganter Petrus Blesensis *epist.25.* agens de his Episcopi officialibus, qui vt plurimum non habent prædictas qualitates, ita eos depingit. *Credo huiusmodi officiales, non ab officio nomine, sed ab officio verbo mutuasse vocabulum: nam genus hoc hominum, quod dicunt officiperdi. Tota officialis intentio est, vt ad opus Episcopi, suæ iurisdictioni commissas miserrimas oues, quasi vice illius tondeat, emungat, excoriet; isti enim sunt Episcoporum sanguisugæ, euomentes alienum sanguinem, quem biberunt, quia testimonio Scripturæ diuitias, quas congregauit impius euomet, & de faucibus illius extrahet eas Deus: isti sunt quasi spongia in manu prementis, quasi quidam colatoria diuitias suis dominis influentes, & execrandis acquisitionibus nihil sibi præter peccati sordem & fæculentiam retinentes. Quod enim aggregant per oppressionem pauperum, Episcopis quidem ad delicias cedit, officialibus ad tormentum.*

Sic vos non vobis mellificatis apes,
Sic vos non vobis accumulatis opes.

Isti sunt secretiora illa ostiola per quæ ministri Belis sacrificia, quæ super mensam ponebantur, à Rege clanculum asportabant. Sic Episcopus quasi longa manu bona aliena diripit, & notam criminis a se remouens, suis officialibus culpæ & infamiæ discrimen impingit, &c. Et mox. *Officium officialium, quorum te numero aggregasti, hodie est iura confundere, suscitare lites, transactiones rescindere, innectere dilationes, supprimere veritatem, fouere mendacium, quæstum sequi, æquitatem vendere, inhiare exactionibus, versutias concinnare. Isti sunt, qui hospites suos grauant superflua euectione, & multitudine clientela. Quærunt delicatos, & superfluos cibos, cùm scriptum sit, comedentes, & bibentes, quæ apud illos sunt. De alieno enim prodigi, de proprio sunt auari, verborum insidiatores, & ancupes syllabarum; tendunt laqueos, & pedicas in capturam pecuniæ. Iura interpretantur ad libitum, & ea pro voluntate sua mox abdicant, nunc admittunt, benedicta deprauant, prudenter allegata peruertunt, rumpunt fœdera, nutriunt simultates, fornicationes, dissimulant, matrimonia distrahunt, adulteria fouent, penetrant domos, & mulierculas peccatis oneratas, captiuas ducunt, diffamant innoxios, & nocentes absoluunt. Et vt multa sub verborum paucitate concludam, dum omnia venaliter agunt, filij auaritiæ, serui mammonæ, se diabolo veniales exponunt.* Hactenus Per. Blesensis.

2 Sunt equidem innumera mala, quæ ex malo officiali procedunt, de omnibus tamen Episcopus Domino rationem reddere debebit, vnde vt hæc effugiat, officialem, seu Vicarium eligat, quem nulla tangant malorum scelera, nec contra illum possit aliquid apponi, quod conscientiam lædere, aut sibi imputari possit, aliaque perscrutetur ad huiusmodi officium ritè & rectè obeundum necessaria. Vnde idem Sbroz. *d. lib. 1. q. 54.* dicit quòd non expedit eligere exterum ad Vicariatum & *quæst 46. num. 15.*
3 post Felin. *cons. 40. num. 7.* tenet † Episcopum non posse creare Vicarium ante apprehensionem possessionis Episcopatus, quamuis fuerit per Papam pronunciatus Episcopus. Circa illud autem quòd Vicarius, vbi commode fieri potest, externus non est assumendus, sed ciuis, vt notos habeat loci hominum mores, addo Cuch. *in instit. Canon. de Vicario Episc.* Zech *de officio Episcopi c. 7. n. 32.* Menoch. *de præsumpt. lib. 5. præsumpt. 12.* vbi ait iure præsumi originatium maiori fide, & diligentia administraturum. Aliter aliqui senserunt, vt S. Carolus, de quo Carolus à Basilica S Petri *in eius vita lib. 7. c. 36.* sic ait, *Vicarium verò generalem in primis grauem, pietate, religioneq; præstantem, doctrina spectatum, Iurisconsultum, non præterea disciplina sacra studio incensum Sacerdotem eligebat. Hos vero, nempe Vicarium generalem, & duos alios, qui tum ad ciuilia, tum ad criminalia deputabātur, adhibere exteros solebat, ne fortè amicitia, propinquitate, gratia, aut vero metu adducti ius aliquo modo quandoque violarent, minúsve liberè dicerent* refert Homobon. de Bonis *de humana vita statibus c. 7. vers. vbi commodè.* Ætas autem ad Vicarium generalem requisita vigintiquinque annorum est, Azor. *instit. moral. p 2. lib. 3. c 43. q 10.* me citato *in hoc loco* Azed *de præcellent Episcop. dignitat. p. 2. q. 2. n. 5.* Homobon. *d c. 7. vers. ætas.* vbi etiam addit super minori ætate Vicarij Episcoporum dispensare non posse, citatq; Card *in Clem. 1. q. 38. de officio Vicar.* An alienigena, cui prohibitum est lege Regia Aragoniæ obtinere dignitatem, beneficium, vel officium Ecclesiasticum, possit esse Vicarius generalis Episcopi; Affirmatiuè resoluit Cened. *can. q. 18. per tot.*

Debet etiam Episcopus in Vicarium eligere Clericum, saltem primæ Tonsuræ, non verò laïcum, *c. decernimus,* vbi Abb *num. 12.* Felin. *num. 6.* Dec. *n. 15.* Ripa *num. 56.* & cæteri omnes, *de iudic.* Hoted. *in c. alma mater, §. 11. n. 3.* Milis *in repert. verb. laicus,* Lancelot. *in instit. Canon. in tit. de officio Vicarij §. 1.* Bertachin. *in tract. de Episcopo, tit. de Vicario Episcopi, n. 14.* Ioan. Selua *de benefic. p. 2 q. 23. n. 13.* Rebuff. *in pract. benefic. tit. de Vicario Episcopi n. 35.* Lel. Zech. *de Republ. Eccl. c. 23. de Vicario Episc. §. 1. n. 1.* Anto. de Pæns *in tract. de iurisd. Episc. c. 6. n. 4.* Parlad. *diff. 9. §. 1. n. 33.* Moscon. *de maiest. milit. Eccles. lib. 1. part. 1. c. 16. pag. 270.* Monet. *de decimis cap. 9. n. 196.* Azor. *inst. moral. p. 2. lib. 3. c. 43. q. 10.* Piasec. *in praxi noua Episc. p. 2. c. 4. num. 6.* Vgol. *de potest. Episcopi c. 4. §. 8. n. 1.* Parlad. *in sesquicent. different. 9. §. 1. num. 339* Menoch. *cons. 52. n. 106.* nouissimè Valenzuela *tom. 2. cons. 101. n. 66. & 67.* Nicol. Garc. *de benef. part. 5. c. 8. n 2.* Alph. Aluarez Guerrero *in speculo Iuris Pontificij c. 27.* Beller. *disquis. cleric. tit. de fauore clericorum reali §. 1 n. 60. & §. 3. n. 19.* Suar. *tom. 5. de censur. disp. 2. sect. 3. à n. 8.* Sbroz. *de Vicario Episcop. lib. 1. quæst. 8. n. 2. & q. 31.* Sahag. *in cap. 2. de iud. n. 110.* Ioan. Segura Daualos *in direct. Iudicum Ecclesiast. part. 1. c. 12 n. 1. & 2.* Filliuc. *tract 41. de benef c 2. num. 47.* Fr. Ludou. Miranda *de ordine iudic. q. 2. art. 7.* Anastas. Germon. *de sacrorum immunit. lib. 3 c. 1 n. 11. & cap. 14. n. 15.* Morla *in emporio Iuris Ciuilis part. 1. tit. 2. q. 22. n. 10.* nouissimè D. Hieron. Venero & Leyua *in examine Episcoporum lib. 4. cap. 12. numero 2. & 3.* Cened. *dicta q 18. num. 14.* Alzed. *d c. 2. num. 4.* † qui habitum clericorum deferat, arg. 5
cap in noua 16 q. 7. tenet Azor. *d. c. 43. q. 10. vers. præterea,* Homobon. de Bonis *d c. 7. vers. prima.* Dummodo non eligat clericum coniugatum, † hic enim 6
non potest esse Vicarius Episcopi, Bertachio. *repert. verb. Clericus coniugatus non potest,* Lambert. *in tract. de iurepatron. lib. 2 part. 1. q. 7. art. 4. n. 3.* Lap. *in c. 5. n. 2. de officio Vicarij lib. 6.* Zerol. *in praxi Episcop. p. 1. verb Vicarius dub. 7.* Segura Daualos *d. c. 11. n. 2.* Cened. *d q. 18. n. 14.* Suar. *d. sect. 3. n. 10.* Rebuff. *d. titul de Vicario Episcop. n. 36.* Sanch. *de Matrimon. lib. 7. disp. 46. num. 14.* Garc. *d c. 8. num. 3.* Beller. *d. §. 3. num 20.* Sbroz. *d q. 31. n. 5. cum seqq.* vbi asserit procedere etiamsi clericus coniugatus contraxisset cum vnica & virgine, & deferret habitum, & Tonsuram; me citato *in hoc loco* Cirlin. *forens. contr. lib. 1. c. 53. n. 8.* nouissimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccles. c. 40. n. 13.* vbi limitat si Episcopus habeat iurisdictionem temporalē, quia in ea potest in Vicarium nominare clericum coniugatum, Camil. Borrell. *in sum decis. tom. 1. tit. 8. n. 20.*

Licèt autem non possit laïcus constitui Episcopi Vicarius, potuit tamen constitui eius assessor, & consultor, etiam in causis criminalibus contra clericos, Abb. *in c. decernimus, num. 28.* vbi Felin. & alij *de iudic.* Cuch. *in instit. maior. in tit. de Vicario Episcop. num. 49.* Ioan. Segura Daualos *in direct. Iud Eccles. part. 1. c. 11. n. 1.* Decian. *tract. criminal. tom. 1. lib. 4. c. 9. num. 73.* Sbroz. *d c 31. num. 10. & 12.* Vgolin. 7
d. c. 4. §. 10. n. 3. † Sæcularis enim vti minister iudicii Ecclesiastici, & cum assistentia alicuius clerici 8
potest cognoscere de causis clericorum, *cap. Mennam 2. quæst. 5.* Anfret. *in tract. de potest. iudicis laici super personas Eccles. reg. 2. num. 21.* Marsil. *in tract. de bannitis verb. iudice n. 198.* Iacob. de Graffiis *in decis. aureis part. 1. lib. 4. c. 18 n. 152. vers. quamuis quando,* Carol. de Graffis *de effectibus clerical. effectu 1. n. 868.* Bellet. *d. §. 3. n. 18.* Potest etiam † laïcus deputari Vicarius Episcopi tantū in temporalibus, si ipse 9
habeteret

habeteț solùm iurisdictionem temporalem in ali-
quibus locis, Aufret. *d.tr.reg.4.n.36.* Bellet. *d.§.3.*
n.10.vers.si autem, Pauin. *de potest.& officio Capituli*
Sede vacante in 2.p.princ.q.10.n.15. Anton. de Præ-
tis *d.c.6.n.44.* Sbroz. *d.c.31.n.11.* vbi *n.13.* resoluit
50 † laicum posse esse Vicarium Episcopi accedente
Summi Pontificis dispensatione.

Vicarius generalis, seu Prouisor, aut officialis, Iu-
dexque Ordinarius alicuius Archiepiscopi, vel Epi-
scopi, aut alterius personæ iurisdictionem Ecclesia-
sticam obtinentis in Regnis Castellæ, & Legionis,
nullus posthac in perpetuum esse potest, qui in ali-
quo saltem ex Ordinibus sacris non fuerit constitu-
tus, itaut omnes & singulæ deputationes, electio-
nes, assumptiones, admissiones, ac dispensationes ad
huiusmodi munera, aut aliquod illorum de qui-
busuis personis in aliquo sacro Ordine non con-
stitutis quandocumque & per quoscunque facien-
dæ, nullæ, & inualidæ, ac nullius coloris, & mo-
menti sint. Ita Clemens VIII. *in sua Constit.* in-
cip. *Ecclesiastici Ordinis, sub die 1. Februar.* 1601.
quam approbauit, & confirmauit S.D.N. Vr-
banus VIII. *in sua Constit.* incip. *Decet Romanum*
Pont. sub die 16. Decembris 1723. Pariter constitu-
tum est Iudicem Ordinarium, vel delegatum ordi-
narium appellationum non posse esse Canonicum,
qui præbendam Doctoralem, aut Magistralem, vel
illam obtinet, cui munus legendi sacram Scriptu-
ram incumbit, necnon & Pœnitentiarius, & Presby-
teri Parochiales Ecclesias obtinentes, in tota pro-
uincia Toletana; vt per Paulum V. *in Const.* incip.
Ecclesiæ vniuersæ, sub die 17. Augusti 1615. quam
Gregorius XV. *in sua Constit.* incip. *Alij felicis*,
sub die 9. Maij 1622. extendit ad Ecclesias omnes
Metropolitanas, Cathedrales, Collegiatas, & Paro-
chiales totius Regni Castellæ, & Legionis, *Et in*
alia Const. incip. *Aliàs felicis sub die 6. Aprilis* 1623.
extendit omnes primas Dignitates post Pontifi-
calem Cathedralium, & Collegiatarum Ecclesia-
rum. Et refert Cened. *d.q.18.n.15.* quòd in Synodo
Prouinciali Cæsaraugust. *in tit. de officio Ordinarij*,
const. vlt. stabilitum est Vicarios generales, aut prin-
cipales Officiales Diœcesanorum, vel Ordinariorum
Ecclesiasticorum, esse debere in sacris Ordinibus
constitutos, & definit omnes actus Vicarij, aut prin-
cipalis Officialis non constituti in sacris Ordinibus
(si quos contigerit actitari) nullius esse coloris, aut
valoris.

51 Bigamus Episcopi Vicarius esse non potest, vt
post Sbroz Zech. Sayr & alios resoluit Nicol. Garc.
d.c.8.n.4. censetur enim omni clericorum priuile-
gio exutus, vt per text. *in c.vnic.de bigam lib.6.* tenet
Azor. *d.part.2.lib.6.c.4.q.12.* Nec bigamus effectus
clericus potest esse Vicarius, nisi prius solutus fue-
rit ab impedimento bigamiæ, Moscon. *de maiestat.*
milit. Eccles. lib.1.part.1.c.16.pag.170. Conrad. *in*
templo omnium iud.lib.2.c.6.de Vicar. Episc. §.1.n.2.
& 6. Nicol. Garc. *d.cap.8.n.5.*

52 Monachus, vel religiosus potest ab Episcopo, cum
consensu tamen Abbatis, vel Superioris, Vicarius
creari, argum. gloss. *in cap. de præsentium 16.q.1.&*
in cap si quis 38.dist. resoluunt Rota 5. *de Offic Vic.*
in antiq. Fusc. *de visit lib.2.c.15.n.100.* Aloys. Ricc.
d.collect.143.in fine, Sbroz. *lib.1.q.38.* Nauar. *com.2.*
de Regul.n.68. Azor. *d.c.43.q.10 vers. quæres itidem*,
vbi addit debere Monachum socium habere ex eo-
dem cœnobio ascitum, Campan. *in diuers. Iuris Ca-*
non. rub.11.c.13.n.118. vbi etiam cum Maiol. *de ir-*
53 *regular. lib.1.c.10.sub n.3. vers. ideoque*, tenet † hu-
iusmodi Monachum, si illegitimus sit, quamuis pro-
fessione legitimatus fiat, Vicarij officium propter
præeminentiæ, & iurisdictionem, quam habet,
exercere non posse, qui Religiosi, si Iuris Canonici
peritia careant, assessorem Doctorem sibi asciscere
oportet. Brun. *cons.89.* Homobon de Bonis *d. cap.7.*
vers prima. nouissimè Lauret. de Franchis *in contro-*
uers. inter Episcop. & Regulares q.122. pag.481. vbi
tamen refert se vidisse in Curia Romana obseruari
quòd quoties Episcopus Ecclesiæ suæ necessitate
alicuius Monachi opera indiget, vt sui Vicarij offi-
cio fungatur, cùm neminem idoneum habeat ex
Clero sæculari, qui eo munere fungi possit, sacram
Cong. Regularium consulit, quæ attenta exposita
necessitate impartitur, vt Monachum in suum Vica-
rium constituere valeat. † Si quis fuerit religionem 14
Mendicantium professus, aut in strictiori religione
existat, ab Episcopo Vicarius institui non poterit,
vt tenent Azor. & Fusc. *dictis locis*, Sbroz. *libro 1.*
quæst.40.

Vicarij in Iure tripliciter accipiuntur, quidam na- 15
ti, seu legitimi sunt foranei constituti, alij verò da-
ti siue constituti generales nuncupantur. † Legiti- 16
mi namque, seu nati dicuntur, qui à lege ipsa consti-
tuti sunt Archidiaconus videlicet, & Archipresby-
ter, *cap.1.de offic. Archid* ibi, *vt Archidiaconus post*
Episcopum sciat se Vicarium esse in omnibus. & ibi, *ad*
vicem sui Episcopi Vicarius reperiatur, c. vt singula. de
officio Archipr. vltra Ordinarios in præcitatis Iuri-
bus, tenent Mandos *regul.14 Cancell q.6.n.16.* Ma-
ranta, *de ordine iudic. part.4.dist.3. princ.n.7.* Rebuff.
in praxi benefic. tit. de forma vicariatus num.199.pag.
41. Zerola *in praxi Episcop p.1.verb. Archidiaconus*,
Azor. *instit moral. part.2.lib.3.c.14.quæst 2.& qu 6.*
& c.16.vers. alter verò, Franc. Leo *in thesauro fori Ec-*
cles. p.1.c.10. n.2. vers. sexta † Archidiaconi enim 17
ipso iure absque aliquo facto, Episcopis absentibus,
& eorum officialibus, Vicariorum munus exercent,
vti ex Butri. Host. Mandos. Franc. Marc. & aliis tradit
Sbroz. *de vicario Episcop. lib.1.q.2. n.15. & q.36.*
n.10. Dimissorias literas ad suscipiendos Ordines
dare possunt, Cuch. *inst maior lib.2.tit.9. de offic. Ar-*
chid n.7. & monitoria concedere, Petr. Lazar. *de mo-*
nitoriis sect.1 quæst.6.n.11.

Foranei autem illi appellantur, qui extra ciuita- 18
tem, in qua Episcopi Sedes est, iurisdictionem exer-
cent, vtpote, quos Episcopus in certa diœcesis parte,
vel in oppidis constituit, gloss. *in Clement. & si prin-*
cipalis, verb. foraneus, de rescript. & in c.1.eod verbo,
de offic. Ordin. lib.6. & vtrobique Doctores, D. Hie-
ron. Venero & Leyua *in examine Episcop lib.4.c.13.*
n.5. nouissimè Valenzuela *tom.2. cons.192. n.11.*
Sbroz. *lib.1.q 3.n.28.& q.13.n.1. & q.20.n.3.& 8.*
& q.29.n.10. Obidque foranei nuncupantur, quia
foris, id est extra locum, in quo Episcopalis sedes est,
Episcopi vice funguntur, vel quia forum teneant,
aut quia foris veniant, vt ait gloss. *verb. foraneus*,
in d.c.1. Syluest. *in sum. verb. Vicarius q.4. in princ.*
Rebuff. *in praxi benefic. tit. de forma, & declar. noua.*
prouis. verb. Officialis Episc. n.1. Franc. Marc. *Delphin.*
decis.317 n.17.p.1. Cuch. *lib.2 inst. maior. c.8. de Vi-*
car n.3. Anastas. Germon. *lib.1. animaduersionum*
Iuris c.7 in pr. Sanch. *de Matrim. lib.3. disp.29.n.10.*
& Nicol. Garc. *de benefic p.4.c 7.n 29.* Dicitur etiam
Vicarius foraneus, qui solùm in ciuitate, in qua re-
sidet Episcopus, constituitur. Mohedan. *sub tit. de ap-*
pellat decis.5.n.3. Sbroz. *lib.1.q.23 n.4.& q.19.n.1.*
Ioan. Bapt. Costa *cons.24.n.2.* Sanch. *d.lib.3.disp.29.*
n 11. Valenzuel. *d.cons.192.n.12.*

Datiui tandem Vicarij, seu constituti generales, 19
appellantur hi, quos Episcopus creauit, vel con-

ſtituit, vt eius vices gererent in eodem tribunali, & loco, in quo ipſe ius dicere conſueuit, vt tradunt Marant. Franc. Marc. Couar. & alij, quod refert Sbroz. *lib.1.q.5.n.4.*

20 Vicarij nati, id eſt Archidiaconi, vel Archipresbyteri, licet ordinaria à lege ratione officij, & dignitatis ſibi tributa, fruantur iuriſdictione, vt docet gloſſ. *verb referant, in c.vlt de officio Archiep.* per text. *in c.3 de officio iudic.ordin.* Maran. *d.diſp.5.à num 6.* Cuch. *d.lib.5. tit.10. de officio Archid.à num.18.* Azor. *d.c.15.q 6.* quia tamen non eandem, quam Epiſcopus, ſed inferiorem quidem obtinet, vt colligitur ex text. *in c. Romana, §. ab Archidiaconis, de appellat.* ibi, *aliiſque inferioribus.* Cuch. *d tit 8. de vicar.à n.53.* ideo ab illis rectè ab Epiſcopum appellatio fertur, vt probat text. *in d.§.ab Archidiaconis.*

21 Maior verò dubitatio eſt, an à Vicario foraneo ad Epiſcopum detur appellatio? In qua negatiuam partem tuetur Anaſtaſ. Germon. *dicto cap.7. & de indultis Cardin. §. tibi quoad vixeris, num.88.* ex text. *in cap. non putamus 2. de conſuetud. lib.6.* in quo Roman. Pontifex ſtatuit de officiali Epiſcopi ad Epiſcopum appellari non poſſe, conſtat Vicarium foraneum ſimpliciter officialem Epiſcopi dici, per text. *in cap. vlt. de officio Vicarij lib.6.* ibi, *officialis, aut generalis Vicarius*, &c. Iura enim de Vicario generali loquentia, cum officialem principalem, vel generalem appellant; vt conſtat ex *Clem. 2. de reſcript.* ibi, *principalis officialis Epiſcopi, & in d c.vlt.* ibi, *aut Vicarius generalis Epiſcopi*; deinde mouetur argumento deſumpto ex text. *in d cap. Romana §.ab Archidiaconis.*

22 Contrariam tamen opinionem, imò à Vicario foraneo Epiſcopi ad ipſum dari appellationem tenent Ioann. Andr. Innoc. Archid. Anchar. Geminian. & Philipp. Franc. *in d.cap.non putamus*, Guid. Papæ *deciſ.436.num.45.* Rot. *deciſ.3.de officio Vicarij*, aliàs 350. *in nouis, & deciſ.297. num.1. part.5. diuerſ.* Matth. Apicella *in tract. de ſuſpic. official. num.58.* Maſtrill. *Siciliæ deciſ.235. n.15. part.3.* Valenzuel. *d.tom 2. conſ.192.num.15.* Couarr. *pract. cap.4.num.8.* Mandoſ. *reg.54.Cancell.quæſt.6.num.6.* Maranta *dict diſt.5.princip.num.14 & 15. & part.6. actu 5.num.369.* Franc. Marc. *deciſ.181.numer 6. part.1.* Sbroz. *de Vicario Epiſcopi lib.5.q.56.num.33. & quæſt.65.num.6. & 7. & lib.5. quæſt.6. num.24. & 25.* Zerol. *in praxi Epiſcop part.1.verb.Vicarius, § 5. pag.mihi 335.* Azor. *inſtitut moral part.2.lib.3. cap. 35.q.15 & 15.* Roderic. *in praxi de modo videndi, ſeu examinandi proceſſum cap.1,num.31.* Marcheſan. *de commiſſionibus part.1.cap.6.num.67.* Nicol. Garc. *d.part.5.c.8. num.59. & 34.* Sanchez *de Matrim. lib 3.diſp.29.num.10. & 15.* Molina *de inſtit. tom.6. diſp.13. num.4.* Iacob. Laurent. *in tract. de iudice, ſuſpecto cap 4 num.14. in fine* Vgolin. *de officio, & poteſtate Epiſcopi cap.4. §.9. num. 5.* Auila *de cenſur part.2.cap.5.diſp.6. dub.4.* Cardin. Tuſch. *littera A, concluſ.450. num 43. & litt.V. concluſ.185. num.9. & concluſ.186.num 6.* D. Barboſa *in l. cum Prætor,§.1,numer.225. ff.de iudic.* Aloyſ.Ricc. *in deciſ.Curiæ Archiep.Neapol deciſ.8.part.1.* & me citato *in hoc loco* nouiſſimè Lotteri. *in tractat. de re beneficiar.lib.1.quæſt.53.num.46.* Quæ opinio ex eo
23 comprobatur, † quia vicarius foraneus diuerſam Epiſcopo iuriſdictionem habet, ſiquidem Epiſcopus Ordinariam. *cap.cùm Epiſcopus 7. de officio ordinar.in 6. cap. conquerente, cap. cum dilectus, eodem titul.in antiq cap.cum venerabilis, de exception.* ipſe verò cùm non ex titulo officij, ſed ex ſola commiſſione, delegata ab Epiſcopo iuriſdictione fruitur, gloſſ. *in clement.2. verb. foraneo*, & ibi Cardin. *de reſcript.* vt fatentur omnes pro hac opinione ſuprà citati, cumque de delegato ad delegantem prouocari non poſſit, *cap. ſuper quæſtionum 27.§. porrò, de officio delegat. cap. dilecti, de appellat l.1. & vlt ff. quis, & à quo appell. l. vni verſ. hac teneant, C. de appellat.* Card. Tuſch. *litt. A. concl.355. num.40.* Molin. *d. tom.6. tract.5. diſp.21. num.6. diſput.22. num.1.* Sigiſm. Scacc. *de appellat. q.7. num 63. & quæſt.8. num.31. & 34.* D. Barboſa *d §.1. num.218.* ideo de Vicario foraneo, tanquam à delegato ad Epiſcopum delegantem, cùm idem tribunal, & auditorium non conſtituant, meritò appellatio defer-
tur. Et procedit in † Vicario generali, in ciuitate 24
tantùm conſtituto, quia iſte verè generalis non eſt, imò foraneus propriè dici poteſt, niſi generaliter, ad totius diœceſis cauſas deputetur. Ita Nicol. Garc. *d.c.8.n.33.* contra Sbroz. *lib.3.quæſt.2.n.5.*

Non obſtant igitur fundamenta, quibus contra- 25
rium tenuit Anaſtaſ. Germon. *loco ſuprà relato*: nam ad primum principale reſpondetur, verbum, *Officialis*, ſimpliciter prolatum nullo iure ſolùm ad Vicarium foraneum deferendum eſſe, aliqua veroſimili ratione defendi poteſt: Summi enim Pontifices *in dict.cap.vlt. de offic. Vicarij lib.6. & in Clem.2. de reſcript.* ac aliis Iuribus Vicarium foraneum ſimplici, *Officialis*, verbo nominarunt, non vt propriam verbi, *Officialis*, ſignificationem exprimerent, quaſi illo verbo non alius, quàm Vicarius foraneus regulariter comprehendatur; & ex diuerſo generalem Vicarium, principalem officialem, ſeu Vicarium generalem appellant, non vt ſignificent ad denominandum Vicarium generalem verbum, *Officialis*, ſufficiens non eſſe abſque adiectione principalis, aut generalis; ſed potiùs vt palam, & ſine vlla dubitatione percipiatur, an de generali Vicario, an de foraneo, vel de vtroque loquantur: vnde verbum, *Officialis*, ſimpliciter prolatum, tam de vicario generali, quàm de foraneo intelligitur, niſi in eiſdemmet Iuribus, vbi ita profertur, appareat Pontifices ad foraneos tantum reſpexiſſe; quando verò additur verbum, *generalis*, vel *principalis*, fit ad excluſionem Vicarij foranei, cum ſub illo tantùm verbo, *Officialis*, comprehenderetur; vtrumque probatur *in dict. Clem.2. de reſcript.* vbi Summus Pontifex poſtquam verbo, *Officialis principalis* adiecit, ad denominandum Vicarium generalem, & paulo poſt de Vicario foraneo loquens non tantùm officiali ſimpliciter dixit, ſed foraneo addidit his verbis, *in officiali tamen foraneo*; quaſi ſignificet, *Officialis* verbo vtrumque comprehendi, & ideo ad conſtituendam differentiam inter ipſos, alterum principalem Officialem, alterum foraneum nominari neceſſarium fuit.

Generales Epiſcopi Vicarij, qui *Datiui* appellan- 26
tur, ordinariam habent iuriſdictionem, vt tenet gloſſ. *verb.officialem, in cap 2. de officio Vicarij lib 6. & verb generaliter, in cap Romana, de appellat.eodem lib. & verb. & surgia in cap. perlectis, diſtinct. 55.* & vltra Ordinarios in præcitatis Iuribus, reſoluunt Purpur. *in rub de officio eius num.10. & in l. more 5. num.91.& 92. de iuriſdict.omnium iud.* Gregor. Lopez *in l 2. gloſſ.1. tit 4 part.3.* Syluest. *verb. Vicarius, qu.4. in princip.* Couar. *practic. cap.4. num.8. & lib.3.variarum cap.20.num.4.* Maranta *dict.diſt.5. num 15 & 13.* Vanti. *de nullitat. tit. de nullit.ex defectu iuriſd deleg. num. 25.* Corraſ. *de benefic. part. 2. cap 8. num.13.* Bertachin. *de Epiſcopo lib 4 part.7. de Vicario Epiſcopi numer.1.* Mandoſ. *de regul.14. quæſt.*

quæst. 6. num 6. Molin. de primogen. lib. 1. capite 25. num. 15. Gambat. de potestate Legati lib 9. numero 35. Federic. Scot. tom. 2. resp. lib. 8 resp. 5. num. 9. Pauin. de potest. Capituli Sede Vacante part. 1. quæst. 2. n. 2. & 5. part. 2. qu. 10. n. 2. & 4. Læl. Zech de republ. Eccles. cap. 25. de Vicario Episcopi, §. 2. n. 1. Alphons. Aluarez Guetterio in speculo Iuris Pontif. cap. 27. in princ. Salzed. ad Bernard. c. 76. in gloss. verb. dispenset pag. 503. in nouiss. edit. Masc. de probat. concl. 1412. n. 9. & 22. Azeued. l. 1. n. 7. tit 9 lib. 3. noua recopilat. Vgolin. de censuris, tab. 1. cap. 1. §. 20. numero 6. & de officio, & potestate Episcopi, cap. 4. §. 9. num. 2. Suar. de Pace in practic tom. 1. temp. 1. numero 6. & 7. tom. 2. prel. 3. numero 5. Gutier. canon lib. 2. capit. 17. numer. 17. & de Matrimon. cap. 69. num. 7. Sayr. de censuris lib. 1. cap. 7. num 8. Morl. in emporio iuris part. 1. tit. 2 de iurisdict. omnium iudicium, in prælud. num. 86. & quæst. 17. num. 35. Iacob. de Laurent. in tract. de iudice suspecto cap 4. n. 21. post. med. Azor. instit. moral. parte 2. lib. 3. cap. 42. quæst. 5. Sbroz d lib. 1. quæst. 55. Sahag. in rubr de officio de leg n 10. & 11. Monet. de commutat. vlt. volunt. cap 5. à num 472. Moscon. de maiest. milit. Ecclesiæ lib. 1. part. 1. cap. 10. pag. 269. & 273. Franc. Leo in thesauro fori Eccles. part. 1. cap. 10 de vitar. num. 11. & cap. 16. numero 61. Amat. Roderic. in pract de modo videndi, seu examinandi processum cap. 1 num. 30 Fr. Basil. Ponc. de impediment. Matrim. c. 16. § 6. vers. idem etiam dicendum, pag. 540. Molin. de Iustit. tract. 3. disp. 59 num. 2. & tract. 5. disp. 10 a. 1. 5. & 5. & disp. 14 n. 4. & disp. 26. num. 7. in fine, Bobadil. in sua politica lib 1. cap. 12. n. 37. D. Barbosa in l. quia tale, n. 91. ff soluto matrim. & in l. cum prætor, §. 1. n. 372. ff de iudic Fr. Ludouic. Miranda de ordine iudic. quæst. 2. art 6. Sanch. de Matrimon. lib. 3. disp. 29. n. 3. Nicol. Garc. de benefic. part. 5. c. 8. n. 21. Cardoso in praxi iudicum, verb. Vicarius, n 7. Francisc. Mol. de ritu nupt lib. 1. differ. 11. n. 64. Aloys. Ricc. in collect. decis. p. 5. collect. 1600. & in praxi aurea resolut 99.

27 Sic etiam vicarij, seu Vicegerentes alicuius Magistratus seu Ordinarij (quales sunt Correctorum in Hispania, quibus permittitur, imò iubetur, vt secum habeant locum tenentes, seu Vicarios iurisperitos, l. 10. tit. 5. lib. 5. noua recopilat. qui vulgo appellantur, tenientes, ô alcades maiores) Ordinarij iudices sunt; ita gloss. in rubr. tit. C. de officio eius, & verb. rectorum in l. 2. eodem tit. quas post Bart. in l. nec quicquam, § vbi decretum, num. 5 ff. de officio Proconf. sequuntur Aleiat. in rubr de officio Ordinar. numero 25. Marant. dict. distin. 3. num. 17. & 18. Auiles ad cap. 4. præt. verb iustitia, Molin. de primog. lib. 1. c 25. n. 12. alius Molina d tract. 5. disp. 13. n. 2. Bobadil. d. lib. 1. c. 10 n. 44. Azeued d l. 1. n. 9. Nicol. Garcia d. cap. 8. n. 26. Hi locum alterius magistratus absentis, scilicet, mortui, vel impediti, substituuntur ab eis, qui à lege ad id potestatem habent, vt deducitur ex l. 1. ibi, siue Proconsulatum, &c. ff. de tutorib. & curator. dat. ab his, ideoque appellantur etiam suffecti, l. 2. § post hunc, in fine, ibi, quo suffectus fieret, &c. ff. de origine iuris, c. quædam, ibi, suffecti consules, dist. 2. Illi verò ab Episcopis substituuntur, quibus facultas est concessa constituendi sibi vicarios generales, iuxta totum tit. de officio Vicarij lib 6. ne forensibus negotiis impediti, verbo & ministerio Dei circa oues sibi commissas, vacare non possint.

28 Huiusmodi Vicarij, licèt interueniente nominatione Correctorum, Episcoporum, seu aliorum Magistratuum constituantur, ab ipso tamen Principe, seu lege auctoritatem ad id tribuēre constitui censentur, ex reg. l. 2. vers. omnium enim, C. de vetere iure enucl. tradit ex aliis Nicol. Garc. d cap. 8. num. 26. & seqq. ac subinde iurisdictionem habent ratione officij, & tituli Vicarius, quem obtinent, vt bene insinuant cap. 2. ibi, per commissionem officij, de officio Vicarij lib. 6. cap cùm nullus. in princip. ibi, cùm ad hoc se ipsius officium non extendat, de temporib. ordinat. eodem lib. obseruant Abb. cons. 21. num 3. lib. 1. Couar. practic. cap. 4. n num. 4. in fine. siue enim dicamus talem iurisdictionem eisdem à lege concedi cum officio, vbi primum Vicarij constituuntur, vt ex gloss. verb. generaliter. ibi, vel dici posset, in d. capit. Romana, in princ. Abb. in cap. 2. ad fin. ne prælati vices suas. Sbroz lib. 2. quæst. 53. num. 14. & 26. Sanch d. lib. disp. 19. num. 13. Siue etiam asseramus eos iurisdictionem accipere ab ipso Episcopo, vel Magistratu ea consensu, & permissu legis, sicut accipit Legatus à Proconsule l. Legati ff. de officio Proconf. l. cum Prætor, vers. is quoque, ff. de iudic. vt tenet post Couar. lib. 3. var. cap vlt. n 4. Garc. d. cap 8. numer. 24.
29 vtcumque denique sit, illam habent † ea titulo, & officio Vicariatus; ea quo fit illos iudices Ordinarios dici, cùm tales illi dicantur, qui iure sui officij, dignitatis, vel magistratus iurisdictioni, seu iuridicundo præsunt, Morla in emporio Iuris p. 2. tit. 2. in prælud. n. 88. Molin. de iustit tom. 6. disput. 8. numero 2. & 5. & bene explicat D. Barbosa in l. cum prætor. §. 1. à n. 15 de iudic.

30 Verum cùm homines sint faciles ad dissentiendum, improbandumque quod alteri placet, l. item si vnius § principaliter, ff. de receptis arbitr. vel quia cùm opposita iuxta se posita magis elucescunt, l. vnic. §. & cum triplici C. de caduc. toll. & optimum ex contrario nitet, ex Senec. epist. 121. necesse ideò fuit homines in diuersas trahi sententias quoad veritas à facultate firmiùs distinguatur; iuxta illud D pauli 1 ad Corinth. c. 11. oportet & hæreses esse, vt qui probati sint manifesti fiant in nobis. vel quia summus rerum opifex Deus pœnam contumaciæ primi parentis nimium satagentis, & scire cupientis, tradiderit mundum disputationi, vt legitur Eccles. 3. omissis aliis pluribus, quæ referri possent ex Cassan. in catal gloria mundi p. 11. consid. 24. vers. & vt reassumam p. 12. consid. 16. vers. secunda opinio, Marsil. Ficin ad Pat. de legibus lib. 6. Tiraq. ad leg 7. connub. gloss. 1. num 14 & seqq. Petr. Crinit de honesta discip. lib. 4. c. 14. Barthol. Sybil in spec. peregr. quæst. dec. 1. q. 1. cap 9. Petr. Greg. de Repub. lib 4. cap. 4. n. 3. & lib. 10. cap. 6. n. 17. Menoch. de arbitr. lib. 2. casu 57. n. 44. & seqq. Decian. in apolog. pro Iurisprud. contra Alciat cap. 10. num. 9. & seq. & cap. 10. Marsil. Columna de redditib. cap. 34. num. 2. Thesaur. in præfat. suarum decis. num. 33. Ceuall. in præf. tom. 4. n. 1. & 2. Non desunt igitur qui acriter defenderint Episcopi Vicarium generalem, delegatam, non ordinariam habere iurisdictionem, ex quorum numero sunt Alex. in rub. ff. de officio eius, n. 17. Goffred. in summ de officio Vicarij n. 2. relatus à Gloss. verb generaliter, in dicto cap. Romana, Alciat. in rub de officio Ordinarij num. 14 Sot in 4. dict. 18. q 4. art. 3. vers. circa concessiones, Anastas. Germon. lib. 1. animaduers. c. 6. per totum, & de indultis Cardin §. tibi quoad vixeris, num. 43. & 85. Anton. Gomez in Bull. Cruciata c. 4. circa quartam quæst. num. 21. Ioseph. Gonzal. variar. q. c. 27. per totum, post gloss. verb. absque rationabili, in c. vt debitus honor, 59. de appell. in c. 2. verb. statuitur, secundùm vnum intellectum, ne prælati vices suas, & in c perlectis, verb. & iurgia, in fine, dist. 25. qui pro sua opinione non leuia, aut insubtilia argumenta afferunt.

Primò sic argumentantur. Episcopus Ordinariam 31 habet

habet iurisdictionem, *cap. Episcopus 7. de officio Ordinary lib 6 cap. conquerente, c. cum dilectus, eodem tit. in antiq. c. cum venerabilis, de exception.* ergo in persona sui Vicarij eadem iurisdictio consistere non potuit, sequeretur enim absurdum, quòd vna & eadem iurisdictio penes duos in solidum esset naturali rationi repugnat, nam sicut vna possessio, vel idem dominium penes duos residere non potest. *l. 3. §. ex contrario, ff. de acquiren. possess. l. si vt certo, § si duobus vehiculum, ff. commodati*, ita nec iurisdictio; cùm validum sit argumentum de possessione, & domino ad iurisdictionem, *l. qui furere, 20. ff. de statu homin.*

32 *Secundò* sic iurisdictio Ordinaria ea dicitur: quæ à lege datur, & descendit, *l. & quia, 6.* cum similibus, *ff. de iurisdict. omnium iudic.* Octauian. Vestri. *in praxi lib. 3. cap. 3. num. 2.* Vant. *de nullitat. tit. de nullit. sentent. ex defectu iurisdict. num. 32.* Molin. *de primogen. lib. 1. c. 55. num. 11. & 12.* Sed in vniuerso Iuris Pontificij, aut Ciuilis corpore nulla lex, aut constitutio extat, quæ Episcoporum Vicariis iurisdictionem tribuat; ergo eorum iurisdictio ordinaria non est.

33 *Tertiò.* Si iurisdictio Vicarij ordinaria fuisset, omnino perpetua esset, nec tempore aliquo reuocaretur. *d. l. & quia*, vbi omnes communiter: at iurisdictio Vicarij perpetua nô est, cùm ab Episcopo reuocari possit, vt infrà dicetur *num. 145.* ergo ordinaria non est.

34 *Quartò.* Episcopi Vicarius illius vicem gerit, vt vtriusque vnum est tribunal, *d. cap. Romana*, ibi, *eorum vices supplendo*, & ibi, *vnum sit consistorium*; sed ille, qui vice alterius fungitur, nihil proprium habet, sed delegata iurisdictione vti creditur, vt ait Papinian. *in l. 1. §. qui mandatam, ff. de officio eius. Qui mandatam*, inquit, *iurisdictionem suscipit, proprium nihil habet, sed eius, qui mandauit, iurisdictione vtitur.* & *l. etsi prater 3. eodem tit. l. solet 16. de iurisd. omnium iudicum*; ergo Vicarium Episcopi delegatam iurisdictionem habere dicendum est.

35 *Quintò* sic argumentantur. Inter iurisdictionem ordinariam, & delegatam illa constituitur differentia, quòd prior mortuo adhuc concedente permanet, *c. legatos 2. de offic. io legati, lib. 6. l. more maiorum 5. de iurisd. omnium iud.* Menoch. *de arbitr. lib. 1. q. 69. num. 2.* Petr. Gregor *syntag. iuris lib. 47. c. 32. num. 2.* Morl. *d. tit. 2. num. 104. & 105.* D. Barbosa *in d. l. quia tale, num. 84.* Sanch. *de matrim. lib. 8. disp. 28. num. 4. & 5.* Posterior verò re integra morte delegantis finitur, *c. relatum, de offic. deleg. c. si delegatus, eodem tit lib. 6. l. eum qui 15. cum duabus sequentibus, de iurisd. omn. iud.* Sed iurisdictio Vicarij per Episcopi mortem expirat, *Clem. fin.* vbi gloss. *verb. constat a, de procurator.* & dicemus infrà *n. 151.* Igitur Vicarij iurisdictio magis cohæret delegatæ iurisdictioni, quàm ordinariæ.

36 *Sextò*, & vltimò, Vicarium generalem ab Episcopo constitui nemo dubitat, sed iurisdictio ordinaria ab Episcopo concedi non potest, gloss. *verb. si tiuntur in cap. 2. ne Prælati vices suas*, & clarius ostenditur ex *c. ñ iudi ibus, 2. q. 6.* ibi, *Ordinarij verò sunt, qui ab Apostolico, vt Ecclesiastici, vel ab Imperatore, vtpote seculares, legitimam potestatem accipiunt*; vnde reliqui omnes excludi videntur, & per consequens Episcopi, & potestate creandi Ordinarios, argum. *c. nonne, de præsumpt.* ergo huiusmodi Vicarium non ordinariam, sed delegatam habere iurisdictionem dicendum est. Augetur etiam, quia si Vicarius principalem, & ordinariam iurisdictionem diceretur habere, sequeretur quòd ipse posset omnia illa, quæ potest Episcopus, aut saltem ea, quæ sunt iurisdictionis: sed sic, quòd Vicarius non potest vacantia beneficia conferre, nisi beneficiorum collatio sit ei particulariter concessa, *c. vlt. de officio Vicarij, lib. 6.* & infrà dicetur *n. 60.* sicut nec potest alia huius generis ei interdicta, de quibus sigillatim tractabitur. Igitur Episcopi Vicarius delegatus dicitur, non autem Ordinarius.

His tamen non obstantibus verior est prima opinio, quæ habet generales Episcopi vicarios ordinarios esse, quam ampliandam duxi etiam quoad ea, quæ requirunt speciale mandatum, de quibus infrà *à num. 60.* sibi ab eo concessa, si illa Episcopus vnica commissione concessit cum generali mandato, quia ordinaria iurisdictio tanquam dignior trahit tunc ad se delegatam minus dignam sibi annexam, vt resoluunt Sbroz *lib. 2. q. 35. n. 37. & 59.* Sanch. *d. lib. 5. disp. 29. n. 8.* Nicol. Garc. *d. c. 8. à n. 40.* Mooct. *de commutat. c. 5 n. 485.* 37

A gumentis verò suprà in contrarium adductis facilis patet responsio. Nam ad *primum* respondetur non recte deduci de iurisdictione ad dominium ob diuersitatem rationis inter vnum, & alterum, Sbrox. *de Vicario Episcopi lib. 2. quæst. 55. n. 58.* Rot. Rom. apud Farin. *decis. 696. in nouissim* aliàs *p. 4. diuers.* tamen licèt fateremur procedere argumentum, & verum esse † duos in solidum eandem rem possidere non posse, vt probant text. *in l. si vt certo, §. si duobus vehiculum ff. commodati*, ibi, *duorum quidem in solidum dominium, vel possessionem esse non posse, l. duo 18. ff. de precario, c. licet causam, vers. ex præmissis*, ibi, *duo in simul eandem rem, & eodem modo in solidum, possidere non possunt, de prob.* cum citatis per Gom *ad l. 45. Tauri num. 99.* Mantu. *Paradip dialog. 50.* Vacon. *declarat. Iuris lib. 2. cap. 39.* Cotac. *lib. 9. obseruat. 52.* Gilchen *de præscript. part. 1. cap 6. num. 203.* Cardin. Tusch. *tom. 6. littera P, conclus. 429.* hoc esse intelligendum procedere solùm quando duo possident eandem rem insolidum eodem modo, eodemque respectu, vt declarauit Pontifex *in d. cap. licet causam, vers. ex præmissis*, † non ita si diuerso modo, & diuersis respectibus; veluti quia vnus naturaliter, alter verò ciuiliter possidet, vel quando vnus respectu dominij, vt debitor, alius respectu iuris pignoris, vt creditor, vel quãdo alius respectu vsusfructus, & alius respectu vsus rem tenet, notauit gloss. *verb. eodem modo, in d. c. licèt causam*, post gloss. magnam, *in fine in l. 3. §. ex contrario, ff. de acquiren. possess.* quam ibi sequuntur Bart. *num. 8 & 10.* Alex. *num. 28. & 30.* Iason *n. 41. & 60.* & Gomez *d. l. 45. num. 100.* Cardin. Tusch *d. conclus. 429. num. 9.* Sic etiam non inconuenit, quòd eiusdem rei dominium diuersis respectibus insolidum sit penes duos, directum scilicet penes dominum, vtile penes emphyteutam, vt Doctores communiter *in d. § si duobus vehiculum*, Pinell. *in c. 1. C. de bonis mat. part. 3. num. 1.* quos explicat Valasc. *de iur. emphyt. q. 13. à princ.* & præcipuè *num. 3. & num. 12. vers. non obstat.* Similiter etiam non erit inconueniens, quod iurisdictio vna Ordinaria sit penes Episcoporum principaliter, & naturaliter, & penes eius Vicarium secundariò in exercitio ex commissione legis. 38 39

Ad *secundum* respondetur, quòd licèt nulla lex Canonica, aut Ciuilis in vniuerso iure reperiatur, quæ expressè iurisdictionem ordinariam huiusmodi Vicariis tribuat, tamen cùm Iure Canonico liceat, & permittatur Episcopis Vicarios constituere, *cap. cum Episcopus, de offic. Ordin. cap. vt officium 11. & cap. vltim. de heret. lib. 6.* ideò prædicti Vicarij ab Episcopis permissione, & auctoritate Pontificum 40

tum nominati, ab ipsis Pontificibus electi censentur, & per consequens eis ordinariam iurisdictionem tributam.

41 Ad *tertium* respondetur, quod sicut Vicarius, mediante Episcopi nominatione, ordinariam iurisdictionem à lege consequitur, ita etiam contraria eiusdem Episcopi voluntate tollitur, & eius iurisdictio reuocatur, quia omnis res per quascunque causas nascitur, per easdem dissoluitur, *cap. omnis res, de regul. iuris, lib. 6. cap. omnes* 27. *quæst.* 2. cum citatis *in libello de principiis vtriusque iuris littera R. num.* 19.

42 Ad *quartum* respondetur, non ex eo, quòd quis alterius vicem gerit ab Ordinaria iurisdictione excludi, quia Legatus Papæ eius vices gerit, *cap. 1. de officio legati*, & tamen habet Ordinariam iurisdictionem *cap. 1. de officio legat. lib. 6.* & quæ *ibi* communiter tradunt scribentes, teste Sahag. *in rubr. de officio delegat. num.* 11. Vnde Sanch. *d. disp.* 29. *num.* 13. asserit vicem alterius gerentem in diuerso tribunali delegatum esse: si verò ita alterius vicem gerat, vt constituat idem tribunal cum Episcopo, vt *in cap. 2. de consuetud. lib. 6. & in dicto cap. Romana*, tunc Ordinarius erit, cum & Episcopi iurisdictio ordinaria sit. 43 † Quamuis autem tam iudex delegatus, quàm Vicesgerentes, seu Vicarios alterius vice funguntur, inter vtrumque tamen, & per consequens, inter titulum *de officio delegati*, & tit. *ff. de officio eius*, & inter tit. *C. eodem*, magna datur differentia, delegatus etenim, de quo *in tit. deleg. & in d. tit. ff. de officio eius*, vice delegantis fungitur in iurisdictione, sine vllo tamen officio, cui talis iurisdictio adhæreat, sed ex sola commissione: per contrarium verò Vicarius, seu Vicesgerens, de quo loquitur *d. tit. C. de officio eius*, licèt alterius vice fungatur, est tamen sub ratione officij, & tituli Vicariatus, ratione cuius, non verò solius commissionis, eidem iurisdictio defertur; vnde bene obseruat Bellon. *lib. 1. cap. 11. num. 2. ad fin.* delegatum, personam quidem delegantis cum iurisdictione, non verò locum, aut officium eius repræsentare: Vicarium verò non tantùm personam illius, in cuius vicem subrogatur, sed magis locum, seu officium tueri, bonus text. sic intelligendus *in l. 2. C. de officio eius*, ibi, *tueri locum Rectorum prouinciarum noscuntur.*

Ad *quintum* respondetur, iurisdictionem Vicarij non inesse principaliter, & per se in eo, sed tanquam accessoriam alterius, Episcopi scilicet, iuxta *d. cap. 2. & d. cap. Romana, in princip.* iurisdictio enim in his terminis, non Titio, aut Seio Vicario, verbi gratia, sed ei delata est, quem Episcopus Vicarium constituerit, & ideo Episcopo moriente, iam non datur, & cessat, optimè in specie Quintanad *lib. 2. de iurisdict. num.* 14 confirmans exemplo Legati Proconsulis, qui moriente Proconsule cessat, & amittit non solùm iurisdictionem, quæ à Proconsule mandatur, de qua *in l. legati* 13. *de offic. Proconsul.* sed etiam datio tutoris, quæ tamen non ex mandato Proconsulis, sed proprio iure ex legis dono eidem competit, iuxta *l. 1. verf. legatus quoque, ff. de tutoribus, & curatoribus, l. & legati*, 15. iuncta gloss. *de officio Proconf.*

44 Ad *sextum* respondetur negando Vicarium iurisdictionem ab Episcopo accipere. Nam licèt Episcopus Vicarium constituat, & ob eius nominationem officium exerceat, protinus tamen quod ab Episcopo constituitur, lex illi iurisdictionem tribuit, ideò non rectè dicitur ab ipso Episcopo iurisdictionem accipere, sed à iure potiùs, ministerio facto, & nominatione Episcopi interueniente, Sbroz. *d. cap.* 55. *num.* 26. Sanch. *d. disput.* 19. *num.* 13. Sicut neque ad hunc effectum aliquid inconuenit, quòd ad eum iurisdictio in totum non transeat, sed nonnulli casus eidem reperiantur prohibiti, de quibus *in d. cap. 2. & vlt. de officio Vicarij lib. 6. authent. de collator. §. ad hæc, verf. antequam.* ibi, *citra tamen, &c. collat.* 9. sufficit namque, quòd generaliter per commissionem officij illis factam, ea transeat iurisdictio, quæ iuxta naturam eiusdem officij ei cohæret. *d. cap. 2. in princ.* quemadmodum aliàs ex eadem ratione cæteri Magistratus Ordinarij dicuntur, quamuis in multis casibus, exceptis Principi, seu aliis maioribus magistratibus reseruatis, iurisdictionem non habeant.

Ex quibus omnibus colligitur generalem Episcopi Vicarium ordinaria sibi à lege concessa non delegata iurisdictione potiri; vnde prouenit, quòd 45 cùm æqualis iurisdictio vtriusque sit, imò & eadem, & vnum tribunal, & auditorium constituant, de vno ad alium appellari non possit, quia substantia appellationis exigit, vt de inferiori ad superiorem deferatur appellatio, non ad æqualem, vel ad eundem, *c. anteriorum 2. quæst. 6. l. 1. §. ab eo, ff. quis & à quo appell. l. præcipimus, C de appellat.* cum similibus, & ideò † non dari appellationem de Vicario gene- 46 rali Episcopi ad ipsum Episcopum, probant text. *in d. cap. 2. de consuetud. lib. 6. & in d. cap. Romana*, & vltra Ordinarios ibi, tenent Bart. *in l. 1. in fine, Dig. quis & à quo appell.* Abb. *in cap. si quis, lect. 1. n. 26. & lect. 2. num. 31. de foro competent.* Gregor. Lop. *l. 2. gloss. 1. post med. tit. 3. part 3.* Anton. Cuch. *lib. 2. inst. maior. tit. 8. de Vicariis*, Mohed. *decis. 5. sub tit. de appellat.* Marant. *de ordine iud. part. 6. tit. de appellat. à num.* 280. Petr. Gregor. *in c. conquerente, de officio Ordinarij cap. 11. num.* 22. Pute. *decis. 94. in fine, lib. 1.* Rebuff. *in praxi benefic. tit. de Vicario Episcopi num. 6. & num.* 40. Anastas Germon. *d. cap.* 7. Menoch. *consil. 51. num. 18. cum seqq & consil. 52. num. 17. 108. & 160.* Segur. *in direct. iudicum part. 2. c. 16. num.* 3. Suar. de Pace *in pract. tom. 2. prel. 3. num.* 4. Sbroz. *lib. 1. quæst. 22. num. 8. & lib. 3. quæst.* 2. Iacob. de Laurent. *de iudice suspecto cap 4. num.* 12. Vgolin. *d. cap. 4. §. 9. num.* 2. Sanch. *d. disp. 29. num.* 12. Azor. *d. part. 2. lib. 3. c. 43. qu.* 6. Cardin. Tusch. *littera V. conclus. 184. num. 1. & conclus. 186. num. 1. & 2.* Nicol. Garc. *d. cap. 8. num 29. & 30.* Barbosa *in c. cum prætor. §. 1. ff. de iudic. n. 215. & 233. cum sequentibus*, Molina *d. tract. 5. disp. 10. n.* 1. Cardoso *dicto verb. Vicarius, num.* 8. Scacc. *de appellat. q. 8. à num. 53. cum multis sequentibus*, Aloys. Ricc. *in collect. decis. part. 4. collect.* 1166. Vnde cùm † Summus Pontifex Chri- 47 sti Domini nostri Vicarius sit, *c. inter corporalia, cap. quanto, c. licet, de translat. Episcopi*, & vnum idemque tribunal, & consistorium cum Christo habeat, secundùm Innoc. & alios *in d. c. quanto*, Franc. Marc. *q. 1311. n. 1. tom.* 1. Maluet. *de canoniz. Sanct. dub. 2. n.* 10. Selu. *de benef. part. 3. quæst. 8. num.* 25. Menoch. *conf. 51. num. 15. lib.* 1. Iacob. Laureor. *in tract. de iudice suspecto c. 2. num.* 3. Anton. Ricciul. *de iure personarum lib. 9. cap. 2. num.* 11. nouissimè R.P. Ionip. à Drepano *pro Iuris Pontificij defensione q. 1. c. 1. n.* 10. Mich. Ferr. *de præcedent. Ecclesiast q. 31. num.* 1. Homobon. *de statib. hum. vita p. 1. cap. 4. num.* 1. adeò vt defuncto Pontifice Ecclesia vacare non dicatur, vt ex gloss. *in Clement. ne Romani, de elect.* tradit Franc. Marc. *vbi supra n.* 2. ideò hæresim sentire videtur, qui à sententia Papæ ad Christum appellat, quasi Papam Christi non esse Vicarium, nec cum eo idem tribunal habere credat, vt loquit Pal. Rub. *de iure obtent. Regni Nauarræ p. 2. §. 4. in princ.*

August.

August. de Acona *de potest. Papa q.6.art.3.* Iacobat. *de Concil.lib.10.art.1.* Ricciul. *d.c.2.num.13.*

48 Amplia Appellationem de Vicario Episcopi ad Episcopum adeò prohibitam esse, vt si de facto contigerit appellari, etiam partibus consentientibus, processus inde sequutus nullus, & inefficax sit. Ita Ioan. Andr. *in cap.2.de consuetud lib.6.* & ibi Philip. Franc. *num.10.* & Dominic. *num.3.* Sbroz. *lib.3.q.2.num.11. & 12.* Castellion. *consil.34.num.6.* Card. Tusch. *littera A, concl.349.n.5.* Amplia etiam non solùm quoties iudicialiter appellatur; verum etiam si Episcopus extraiudicialiter prouocetur, Rot. *dec.7.n.2.de officio Vicarij*, aliàs 371. *in nouis*, Sbroz. *d.q.2.num.10.*

49 Amplia denique procedere in supplicatione, vt ex pluribus receptum tradit Sbroz *lib.3.quaest.12. per totam*, quamuis à sententia Vicarij ad Episcopum supplicari posse post Anch. & Rolsod. & Valle existimauerit Marches. *de commiss.p.1.c.6.num.118. pag.260. in vlt. impress.* nisi supplicatio in restitutionis remedio suam fundet intentionem; nam tunc rectè poterit Episcopus supplicationi deferens in integrum restituere contra sententiam sui Vicarij, sicut etiam poterit ipsemet Vicarius contra sententiam à seipso latam condemnato restitutionem concedere. Ita Capell. Tholosan. *decis.479.* Marant. *part.6.tit. & quandoque appellatur, n.382.* Cabellin. *milleloq.747.* Bertachin. *de Episcop.p.5.lib.4.n.67. & n.127. & part.7.num 37.* Cuch. *de institution. maior.lib.2.tit.9.de Episcop. n.307. & tit.8. de Vicar. n.127.* Zerol. *in praxi Episcop.part.1.verb.Vicarius, §.5.* Sfort. *de in integr.restitut.part.1.quaest.32.ar.28. n.156.* Iacob. Laurent. *tract.de iudice suspecto, cap.4. num.12.* Sbroz *lib.3.quaest.12.num.11. & quaest.13. num.6.*

50 Limita in appellatione ab ioterlocutoria Vicarij,
quia nihil impedit quominus ab ea ad Episcopum
appellatio per viam recursus à grauamine interpo-
natur, gloss. *verb.officialis in d. cap.2.* vbi gemin. *n.3.*
& Franc. *num.4.* Pure. *lib.2.decis.502.* Iacob. de Lau-
51 rent. *d.c.4.num.10.* Quia † sicut iudex decretum,
quod interloquendo pronunciauit, mutare, siue
emendare rectè potest, *l.quod iussit, 14.ff. de re iu-
dic. l.qualem 19. §. decretum*, aliàs *l.dicere, §.vnde vi-
dendum, ff. de arbitr. c.cum cessante, 60. de appellat.*
Ordin. Regia Lusitan. *lib.3.tit.65. in princip.* apud
Hispan. *l.2.tit.18 & l.2.tit.22 part.3.* Azeued. *l.2.
num.50 tit.17. rubr.4 recopil.* Cardoso *in praxi iu-
dicum, verb. index, num.66. & 67.* Aloys. Ricc. *in
collect. decis. part.5. collect.1474. vers. quartò limi-
ta*, latè & eleganter Cald. Pereira *quaest. forens.
lib.1. quaest.9 à princip.* non solùm semel, sed etiam
millies, Stephan. Gratian. *disceptat. forens. c.147.
num.11. & cap.155. num.16. cum sequentibus*, dum-
modo executioni non sit mandata, Cald. Pereira
d.quaest.9.num.8. nec finem imponat iudicio, aut
processui, *ibidem num 9.* nec sit geminata, idem
Cald. *de potest. nomin. cap.2. num 38.* aut transeant
decem dies, quia efficitur quoad partes irreuoca-
bilis, Stephan. Gratian. *dict.cap.155.num.35.* Si-
militer etiam Episcopus cùm eandem iurisdictio-
nem, & auditorium cum Vicario habeat, senten-
tiam, quam Vicarius ipse interloquendo pronun-
ciauit tanquam à se ipso prolatam corrigere, &
emendare poterit.

52 Limita deinde in appellatione causarum, quae in generali Vicariatus commissione non continentur, sed Vicario specialiter committuntur, de quibus infrà agetur; nam in his cum Vicarius delegatam habeat iurisdictionem, & non ordinariam, ab eo ad Episcopum prouocabitur, gloss. *verb. officialem, in c.2.de officio Vicarij, lib.6.* vbi Anchartan. *num.2.* Domin. *num 9.* Franc. *num.4 in fine*, Sbroz *lib.2.qu 55. num.35.* Sanch. *d.disp.29.num.6.* Nicol. Garc. *dict. cap.8.num.40.* Iacob. Laurent. *d.c.4.num.12.* Azor. *d.lib.3.cap.43 qu.5.* Sed hoc ita demum locum habebit, si praedictae causae Vicario ab Episcopo separatim delegentur; non verò si simul cum generali commissione, vt saepè fieri solet, tribuantur; quia tunc in omnibus ordinariam iurisdictionem consequitur, & via appellationis ad Episcopum intercluditur. Ita post multos; quos referunt, tenent Sanch *d.lib.3.disp.29.à num.6.* Nicol. Garcia *d.c.8. num.41.* Sicut etiam ordinariam iurisdictionem nancisceretur Vicarius, licèt separatim ei committantur, si in commissione Episcopus dixerit: *Haec Vicario nostro committimus, ampliantes & extendentes priorem potestatem per nos commissam*, Sanch. *d.disp.29. num.8.*

53 Vicarius, & Officialis idem significant, & in effectu nulla inter eos, nisi in nomine versatur differentia, Hippol. Riminald *in rub ff de officio eius, numer.113.* Couar. *lib.3.variar.c.20.n.46.* Mandos. *in tract.de commission. in commiss. per Breue 18. Vicario, & in regul.14. Cancell.qu.6.n.16.* Menoch. *consil.51. n.38.* Gonzal. *ad regul.8.Cancell.gloss.5.§.3.n.8.* Romanae Curiae stylus obseruat, vt in expeditionibus, seu delegationibus ad Italiam, Vngariam, Dalmatiam, Epyrum, & Cretam, & partes Orientales, Siciliam, Sardiniam, & Corsicam concernentibus, Cancellaria verbo *Vicarij* semper vtatur. Sed vltra montes Alphons. vt in Hispania, Gallia, Germania, Polonia Anglia, & in Vltramarinis, vt in Africa, Officiales nominantur, vt testantur Mandos. *d. breue 18.verb.Vicario Bononiensi, & d quaest.6.n.8.* Hieron. Paul. *in pract. Cancellar. fol.mihi 7. & 8.* Sbroz *lib.1. quaest.2.n.10.*

54 Episcopus suum Vicarium generalem debet crea-
te peritum in iis, quae ad suum munus exercendum
pertinent, in Iure Canonico, & Ciuili versatum, ac
moralis Theologiae non ignarum, & forensium
causarum peritum, vt dicit Vgolin, *d.cap.4.§.8.n.3.*
videlicet, qui sit Doctor, aut Licentiatus in Iure
Canonico, ex Sbroz *lib.1.quaest 36.à n.9.* & Azor.
d.part.2.lib.3 cap 43.quaest.10. vbi etiam quòd aetas
idonea censetur ad id muneris, & officij, si fuerit
viginti quinque annorum, idem dicit idem Sbroz
55 *lib.1. quaest 35.* Et † mandatum in scriptis testibus
munitum illi dare debet, ex Rebuff. *in praxi tit. de
Vicario Episcopi num 8. & 13.* tenet Vgolin. *d.§.8.
num.3.* sine consensu Capituli; cùm Episcopus de
illius consensu Vicarium instituere non teneatur,
Pauin. *de officio, & potest. Capit Sede vacante part.2.
quaest.10.* Rebuff. *d.tit.de Vicar. Episcopi num.1.* quos
refert, & sequitur Azor. *part.2. lib.3.cap.43.qu.2.*
Sbroz *lib.1.quaest.54.* me citato *in hoc. loco* Alzed. *d.
d 2.c.2.num.2.* Forma autem, qua Vicarius Episcopi
creari debet, si Episcopus tantùm concedat ei gene-
ralem potestatem, est illa, quam habet Sbroz *lib.1.
quaest.70.* videlicet.

16 *Vniuersis praesentes litteras inspecturis, & N Dei, ac Sanctae Sedis Apostolicae gratia Episcopus N. salutem in domino. Noueritis, quod nos attendentes multiplices occupationes nostras, & curam animarum. quae nobis subiecta sunt, & quod etiam nobis cura est munera nostra aliis impertiri, qui moribus, scientia, & aetate reperti sint probatissimi. Considerantes igitur probitatem, legalitatem, scientiam, discretionem & industriam discreti viri N. iuris vtriusque Doctoris, ipsum nostrum Vicarium generalem in Ecclesia, Ciuitate,*

&

& diœcesi nostra, tam in spiritualibus, quàm in temporalibus, tenore præsentium facimus, constituimus, & creamus, citra tamen reuocationem aliorum Vicariorum nostrorum per nos aliàs institutorum, dantes & concedentes eidem plenam & liberam potestatem, & mandatum speciale, Ecclesias, altaria, oratoria, ac cœmeteria ædificata benedicendi, & consecrandi, cæteráque loca, & vasa, vestesque diuino cultui deputata, & eadem polluta reconciliandi, Episcopos suffraganeos, Abbates, & Abbatissas, ac moniales benedicendi, & consecrandi, chrisma, oleum catechumenorum & infirmorum conficiendi die Iouis sancto, pueros, & puellas baptizatas confirmandi, clericos ordinandi, vsumque Pontificalium exercendi, & reliqua conficiendi, quæ Ordinis sunt Episcopalis, vel prædicta omnia, & singula committendi, vt fiant, & exerceantur per alium Episcopum, necnon indulgentias concedendi in casibus à iure permissis, exhibendi Sacramenta diœcesanis, ad eum recurrentibus Confessiones audiendi, prædicandi, publicas, & solemnes pœnitentias iniungendi, synodum diœcesanam celebrandi, Prouinciale Concilium conuocandi, dimissorias, siue commendatitias ad Ordines, & Sacramenta concedendi, clericos iudicandi, causas matrimoniales cognoscendi, & decidendi, decimam oblationum in casibus à iure expressis, necnon synodaticum, vel cathedraticum, quartam funeralium, procurationem visitationis, subsidium charitatiuum, & ius census in casibus à Iure permissis exhibendi, & reliqua faciendi, & exercendi, quæ sunt dignitatis Episcopalis, necnon subiectionem subditorum nostrorum, & reuerentiam, ac iuramenta ab ipsis recipiendi, electos sibi subditos confirmandi, nouas Parochias erigendi, erectas collapsas conficiendi, in matrices Ecclesias transferendi, eligendi, præsentandi, præsentatos instituendi, destituendi, beneficia conferendi, pensiones super illis imponendi in casibus à iure permissis, resignationes illorum recipiendi, eadem resignata conferendi, inuestiendi, alienandi, dispensandi, vota commutandi in casibus nobis permissis, causas omnes ad forum Episcopalem spectantes, & pertinentes, cognoscendi, & decidendi, etiam feudales, visitandi, reformandi, præcepta, edicta faciendi, & constitutiones, illasque exequendi, corrigendi, mulctandi, excommunicandi, anathematizandi, absoluendi etiam à casibus quibuscunque nobis reseruatis, suspendendi, interdicendi, deponendi, delinquentes incarcerandi, torquendi, condemnandi, tam ad tempus, quam ad perpetuos carceres, prout sibi conuenire videbitur, causasque omnes criminales cognoscendi, & decidendi, clericos degradandi, brachium sæculare inuocando, pœnas mitigandi, gratias faciendi delinquentibus, prout sibi videbitur expedire, purgationes indicendi, pias voluntates exequendi, & easdem commutandi, vnum vel plures Vicarios loco eius cum eadem, & simili, vel minori auctoritate faciendi, creandi, & substituendi, & cætera omnia, quæ sunt Episcopalis, & Archiepiscopalis iurisdictionis, exercendi, & terminandi: & omnia alia, & singula faciendi, & committendi etiamsi talia essent, quæ mandatum exigerent speciale, & maiora, & grauiora expressis, prout ad vicariatus officium noscitur quomodolibet pertinere, cuius gesta, sententias & mandata rata, & grata habere promittimus, mandantes quibuscunque ad quos spectat, sub pœna excommunicationis, quam ex nunc, prout ex tunc, ferimus in his scriptis quatenus ipsum N. tanquam Vicarium, & officialem nostrum recipiant, suscipiant, & admittant, ac eidem in his, ad Nos, & iurisdictionem nostram ordinariam qualitercunq; spectant, vel spectare poterunt, pareant, faueant, & assistant, ac efficaciter obedire teneantur. In quorum testimonium has nostras litteras fieri iussimus per Cancellarium, & Notarium nostrum, subscriptione nostra, ac maioris nostri sigilli impressione roboratas, &c.

In hac forma dicitur, Vicarium generalem in spi- 57
ritualibus, & temporalibus, quia non sufficit si in
spiritualibus tantùm, vel in temporalibus crearetur, cùm Vicarius generalis is tantùm dicatur, qui in spiritualibus, & temporalibus est creatus, Paurm. d. q. 10. n. 6. Rebuff. d. tit. de Vicariis Episcop. n. 18. & in forma vicariat. n. 16. Azor. d. c. 45. q. 7. & cap. 46. q. 1. vers. dicitur; Ecclesia enim solet spiritualia, & temporalia habere, c. si quis 1. q. 3. Verius tamen existimat sufficere si constituatur Vicarius generalis in spiritualibus, post Marchesan. Sbroz. Sanch. Nicol. Garc. d. c. 8. n. 122. & 123. asserens in Bullis, & litteris Apostol. aliquando Vicarium in spiritualibus generalem appellari, & apertè id ipsum dicit Concil. Trident. sess. 13 de reformat. c. 2. ibi, seu illius etiam Vicario in spiritualibus generali. Ponitur etiam, citra tamen reuocationem aliorum Vicariorum, quia sicut procuratore secundo constituto, primus reuocatus censetur, nisi fuerit hæc clausula adiecta, l. si quis,
§. 1. ff. de procurat. sic etiam † secundo Vicario con- 58
stituto, primus censetur reuocatus, Azor. d. q. 1. vers. citra, Aloys. Ricc. in praxi fori Ecclesiast. decis. 478. in prima edit. & resol. 502. in secunda edit. Sbroz. lib. 3. quæst. 33.

In generali Vicarij concessione conceduntur, 59
tantùm quæ in generali mandato continentur, etiamsi clausula adesset, dantes, & concedentes ei plenam & liberam potestatem, argum. text. in l. procurator cui, ff. de procurator. cum similibus, non tamen potest ea, quæ verosimiliter non esset cum constituens concessurus, peragere, & expedire, ac ea, quæ speciale postulant mandatum, c. qui generaliter, de procurator. lib. 6. quod gloss. vlt. in capit. 2. de offic. vicar. lib. 6. ampliùs extendit, ad eum casum, quo Episcopus Vicario suo diceret: Constituo te Vicarium meum vniuersalem cum facultate, & potestate, vt omnia loco mei efficere possis, quæ ego possum, etiamsi talia sint, quæ speciale requirant mandatum, quia etiam tunc non consequetur talis Vicarius vi solius clausulæ generalis præfatæ potestatem ad quicquam eorum efficiendum, quæ speciale requirunt mandatum, sequitur Molin. de Iustit. tract. 5. disp. 10 num 9. vbi ad alia descendit in hac materia vtilissima, & quotidiana, ideò necessarium fuit omnia in dicta forma conuenta specificare, & vt meliùs percipiantur non abs re erit breuiter adscribere, quibus in casibus Vicarius speciali indigeat Episcopi commissione & sunt qui sequuntur, vt omnibus innotescant.

Primò in generali Vicariatus commissione, be- 60
neficia conferendi potestas non venit, nisi ei beneficiorum collatio specialiter sit commissa, cap. vlt. de offic. Vicarij lib. 6. vbi Doctores, Petr. Gregor. in cap. conquerente, cap. 11. num. 2. de offic. ordinar. Franc. Marc. Delphin. decis. 86. num. 13. volum. 4. Marchesan. de commission. part. 1. cap. 6. num. 68. Corr. in memorabil. verb. Vicarius, in princip. Marant. consil. 84 num. 9. Sahag. in rubr. de offic. deleg. numero 8. Anastas. Germon. de indultis Cardin. § tibi quoad vixeris, num. 86. & 87. Zerola in praxi Episcop. part. 1. verb. Vicarius, §. 9. cum sequentibus, Conat. lib. 3. var. cap. 20. num 7. Gonzal. ad regul. 8. Cancel. §. 4. proœm. num. 24. Flamin. de resignat. lib. 7. quæst. 21. num. 9. & quæst. 24. num. 4. & 52. & lib. 9. quæst. 7. num. 32. Sbroz. lib. 1. q. 7. num. 11. & lib. 2. quæst. 71. num. 1. Azor. d. part. 2. lib. 3. cap. 44. quæst. 1. post Selu. Rebuff. Lambertin. Duaren. Cuch. & alios Nicol. Garc. d. cap. 8. num. 81. Vgolin. d. cap. 4. §. 7.

num. 2. Filluc. tract. 41. de benefic. cap. 2. num. 48. Quintanaduen. ecclesiasticon. lib. 1. cap. 5. in fin. vbi subdit non posse alteri, qui Vicarius generalis non sit hoc ius conferendi beneficia mandare, Doctores in cap. vlt. de officio Vicar. & in cap. deliberatione §. vlt. de officio deleg. in 6. Et tunc Vicarius huiusmodi, cui hoc ius ab Episcopo speciatim mandatum est, quibuscunque personis rectè conferet, praeterquam ipsi Episcopo, cuius ille vice fungitur, c. 2. de consit. in 6. Quintanaduen. citato loco. Aloys. Ricc. part. 1. decis. 140. Anguian. de legib. lib. 3. contr. 29. n. 8. Alzedo d. p. 1. c. 2 n. 16. latè Castro Palao in opere morali. tom. 2. tract. 13. disp. 2. puncto 30. Et sicut

61 † non potest conferre beneficia sine speciali facultate, ita nec potest conferre Vicariam perpetuam, nec illam erigere. Gonzal. gloss. 5. §. 3. n. 25. nec collatione confirmare, Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 303. num. 1. Azor. dict. lib. 3. cap. 44. quaest. 3. me citato in hoc loco Castro Palao d. puncto 38. num. 3.

62 † Data Vicario specialiter facultate conferendi beneficia, non intelligitur concessa potestas conferendi ea beneficia, quae Episcopus iure speciali, aut priuilegio conferre potest, idem Azor. d. c. 44 quaest. 2. vbi etiam cum Paoin. & Rebuffo tenet censeri datam facultatem conferendi beneficia, quae iure deuoluto ad Episcopum pertinent ob negligentiam, vel delictum inferiorum quorum erat ius conferendi, nisi beneficia sint deuoluta ad Episcopum, tanquam Sedis Apostolicae delegatum, puta ob negligentiam Regularium, *Clemen. 1. de supplen. negligen. Praelat* Zerol. *in praxi Episcop. part. 1. verb beneficia* § 3. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. puncto* 30. n. 14.

63 Quando Episcopus Vicario specialem potestatem concedit conferendi beneficia, ea potestas est latè interpretanda, ita ut comprehendat qualibet beneficia, etiam ea quae sunt in Ecclesia Cathedrali, aut curam habent animarum, Rebuff. *d. tit. de vicar. à n.* 118. Azor. *dict. cap.* 44. *quaest.* 8. & *quaest.* 7. idem dicit de Dignitatibus; quod est intelligendum de beneficiis existentibus, non tamen de illis, quae post commissionem erecta & instituta fuerunt, vt decla-

64 rat idem Azor. *d. q.* 8. Et etiam eo ipso, quòd † Vicario data est specialis potestas conferendi beneficia, intelligitur data potestas commendandi, Rebuff. *in praxi tit. forma vicar. n.* 119. *lib* 2. *q.* 8 3. Azor. *d. c.* 44 *q.* 10 & *quaest* 9. asserit posse Vicarium, etiam extra dioecesim, huiusmodi beneficia conferre, gloss. *verb per seipsos, in cap. statuendum, de preb. lib.* 6. Rebuff. *in tract. nomin q.* 14. *n.* 95. Gratian. *Marchie decis.* 98. *num.* 5. de quo plures Doctores refert Garc. *d. c.* 8. *n.* 126. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloss.* 62. *n.* 3. Castr. Palao *d. pun* 30. *n.* 16.

65 Licèt autem Episcopus Vicario suo praedictam contulerit facultatem, potest per seipsum conferre, antequam Vicarius conferat, ex Azor. *d. c.* 44 *q.* 12. vbi etiam quid dicendum si beneficium Episcopus & Vicarius vna die contulissent, & *quaest.* 113. resoluit Vicarium specialem facultatem habentem conferendi beneficia, non eo ipso intelligi sibi datum ius priuandi clericum illo.

66 *Secundo* sine speciali mandato Vicarius resignationes beneficiorum admittere, & approbare non potest, vt per text. *in cap. quisitum, de rerum permut.* resoluunt Rebuff. *d. tit de Vicar num.* 104. Zerola *in praxi Episcopal part.* 1. *verb Vicarius* §. 10. Vgolin. *dict. cap* 4 § 7 *num.* 1. Aloys. Ricc *in praxi aurea resolu* 471. Azor *institutionum moralium par.* 2. *lib.* 7. *cap* 19. *quaest.* 4. Mantic. *decis.* 260. *num* 7. Nicol. Garc. *de beneficiis p.* 11. *cap.* 4. *num.* 74. Sbroz. *lib.* 2.

quaest. 130. Flamin. *lib.* 7. *quaest.* 24. *num.* 3. † Nec 67
etiam data speciali facultate admittendi resignationes absolutè, & simpliciter factas, intelligitur data facultas resignata beneficia conferendi: ita Rebuff. *in addit. ad reg.* 13. *Cancell. verb. aut Vicarios perpetuos, vers. item Vicarium Episcopi, & d. tit. de forma Vicar. à num.* 105. Rota apud Post. *post t. act. mandati de manut. decis.* 199 *num.* 7. † Nec denique Vicarius 68
habens facultatem approbandi resignationes factas causa permutationis, potest resignata beneficia permutantibus conferre, Rebuff. *d. tit. forma Vicar. num.* 104. & 106. Sbroz. *lib.* 2. *quaest.* 71. *num.* 9. licèt contra teneant Azor. *dict part.* 2. *lib.* 3. *cap.* 44. *quaest.* 6. Nicol. Garc. *d p.* 5. *c* 8. *à num* 104. Castr. Palao *d. puncto* 30. *n.* 13. eo quòd † in beneficiorum colla- 69
tione requiritur speciale mandatum, tenent Cardos. *in praxi iudicum, verb. procurator num* 40. quem cito Ego ipse *in meis Remiss. de diction. & clausulis, claus.* 17. *n.* 29

Tertio absque speciali concessione Episcopi prae- 70
sentatum à patrono Vicarius instituere non potest, vt tenaciter defendunt Rolan. *cons.* 47. *num* 45. *vol.* 1. & Rebuff *in praxi benefic tit. in forma Vicar. à num.* 126 & *in add ad reg.* 13. *Cancell. verb aut Vicarios perpetuos, vers. item Vicarius generalis.* Verùm tamen contrarium est communis Doctorum opinio, quòd scilicèt Vicarius absque speciali concessione potest confirmare electos, & instituere praesentatos. Ita gloss. *ter non possunt, in cap. fin. de officio Vicar. lib* 6. Roch. *de Iurepatr. verb. competens quaest.* 31. *num* 66. & 67. Lambertin. *eod tract. part.* 3. *lib.* 2. *art.* 5. *qu.* 1. *princip.* Couar. *lib.* 3. *var. cap.* 20 *num* 7. Selua *de benefic part.* 2. *quaest.* 14. Cald. Pereira *de renou. emphyt. q* 11 *n.* 11. Vivian. *in praxi Iurispat. on. part.* 1. *lib.* 2. *c.* 2 *n* 3. Sbroz *lib* 2. *q* 111. Gonzal *ad regul* 8. *Cancel. gloss.* 9. §. 1. *à num.* 78. Suar. de Paz *in tract tom.* 2. *prael.* 3. *num.* 7 & 8. Filliuc. *tract.* 41. *de benefic. cap.* 2. *num* 49. Quatanad. *lib.* 1. *Ecclesiast cap* 5 *numero* 7. Zerol. *in praxi Episc p.* 1. *verb. Vicarius*, §. 14. Azot. *d. c. p.* 44. *q* 5 & *libr.* 6. *c.* 22 *quaest.* 3. Rota apud Post. *post d tract. decis.* 217. *num.* 10. Nicol. Garc. *dict. c.* 8. *n.* 84. *cum seq* vbi *n.* 86. refert, *Sacram. Illustriss. Card. Cengr.* censuisse Vicarium mandatum limitatum non habentem instituere posse, & *part.* 8. *n.* 50. refert Rotam Rom. ita tenuisse, & ideo libenter huic opinioni subscribo.

Quartò, absque speciali mandato Vicarius bene- 71
ficium supprimere non potest, Pur. *decis.* 53. *lib.* 3. Sbroz. *lib.* 2. *q.* 117. *num* 5. Aloys. Ricc. *in collect. decis part.* 1. *collect.* 143. *post princ.* Monet. *de commut. vlt. volunt cap.* 12. *n.* 129. *cum sequentibus.* Sicut non potest erigere, nec iuspatronatus fundationi coonsensum praestare, Aloys. Ricc. *in decis. Curia Archiepiscop. Neapol. p.* 1. *decis* 140.

Quinto, nec beneficia vnire, nec reuocare vnio- 72
nes, & Ecclesias diuidere, Sbroz *lib.* 1. *quaest.* 115. & dicam infrà *alleg* 66. *num* 10. *p.* 3. *alleg.* 54. *n.* 72. *in fine*, latissimè in vtramque partem D. Lotter. *in tract. de re benefic. lib* 1. *q.* 18. *à n* 118. etiamsi à constituente habeat facultatem conferendi beneficia, adiecta clausula illa generali, *& ad omnia alia etiam requirentia speciale mandatum*; quoniam non ideo fieri debet extensio ad maiora expressis, *cap quia ad agendum, de procurat. lib.* 6. *Clem.* 3. *eod. tit.* tenent plures DD quos referunt & sequuntur Nicol Garc. *de benef p.* 11 *c.* 2. *n.* 69. & Mohet. *de commut. vlt. volunt. c.* 11 *n.* 319 contra Mohedan. *decis* 3. *de officio Vicar.* Hieron Gabr. *cons* 200. *n.* 3. *lib.* 1. Ganibai. *de offic. Legati lib.* 5. *rub.* 1. *à n.* 115.

Sexto, coadiutores Vicarios imperitis Rectoribus 73
Eccle sia

Ecclesiarum secundùm formam Sacri Concilij Tridentini *sess.* 21. *de reform.c.*6. sine speciali concessione non licet ei deputare, Put.*decis.*259.*n.*2. quem sequitur Sbroz *lib.* 2.*q.*112.*à num.*2.

74 *Septimo*, nec iuspatronatus ex causa dotationis, fundationis, vel constructionis alicui reseruare potest. Ita Hieron.de Monte *q.*22. *num.*8.*&* 25. praxis Episcop.*d.verb.Vicarius* §.13. Viuian. *in praxi Iurispatron.part.*1.*lib.*1.*cap.*1.*num.*24. *in* 1.*edit.*aliàs *lib.* 2.*cap.*1.*n.*10. Sbroz. *lib.*2.*q.*31. Stephan. Grat. *disceptat.forens.c.*303. *num.*12. Nicol. Garc. *part.*3. *cap.*9.*num.*43. & censuit Rota *in Neptuna iurispatron.*23. *Martij* 1611. coram *Reuerendissimo Domino Coccino*, impressa per Farin. *decis.*337.*n.*5.*p.*2.*recent.* vbi ampliat etiam absente Episcopo, item *in Vsalen.beneficij* 15. *Iunij* 1609. coram Gregor XV. impressa per Farin. *decis.*257.*n.*2.*p.*2.*recen.& in Lucana iurispatron.*14. *Aprilis* 1616. coram *Illustrissimo Patriarcha Manzanedo*, impressa per Farin. *decis.* 576.*p.*1.*recent.* & coram Buratto *decis.*702.*n.*3. vbi *n.*4 subdit Vicarium præsumi habuisse sufficientem facultatem præstandi assensum erectioni iurispatronatus etiam minori spatio 30. annorum. Quamuis contrarium consuluerit Port. *cons.*99.*n.*43.in fauorem Vicarij Episcopi Vicentini,aduersùs quem latè scripsit Ferret.*cons.* 347.*vol.*2.

75 *Octauo*, nec etiam donationi Iurispatronatus decretum, seu auctoritatem interponere potest. Ita Rebuff *d.tit.de forma Vicar.n.*184. Ferret.*cons.*343. *num.*7. *& cons.*344. *num.*1.*volum.*2. Zerol. *in praxi Episcop.d.verbo Vicarius* §.11.*&* 13. Sbroz. *lib* 2.*qu.* 297. Garc.*d c.*9.*n.*76.Vgolin.*d.c.*4.§.7.*n.*5.*vers.decimò non potest*, Azor. *d.lib.*3. *c.*43.*in princ.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea resolut.*469. Amplia *primò*, vt nec etiam in casu absentiæ Episcopi possit Vicarius præstare consensum in donatione Iurispatronatus, Ferret.*cons* 347.*n.*17.*vers.nec obstat.*Rot.*decis.*337. *n.*3.*p.*2.*recent.* Amplia *secundò*, vt nec etiam valeret consuetudo in contrarium, Ferret. *cons.*345.*n.*3. *& seq.*Rot.*decis.*376.*sub n.*3.*p.* 1 *recent.*vbi etiam dicitur quòd in omnem euentum talis consuetudo esset contra ius,& ideò deberet esse vel quadragenaria,vel immemorabilis. Amplia *tertiò*,vt non præsumatur mandatum in Vicario ex lapsu longi temporis,nisi sit enunciatum, vt fuit dictum *in Lucana Iurispatronatus* 30. *Ianuarij* 1614. coram *Illustrissimo Patriarcha Manzanedo.*

76 *Nonò*,nec nouas quæris erigere Parochias,Sbroz. *lib.*2 *q.*117.*n.*1.nec alia beneficia creare. Sbroz.*dict. lib.* 2.*q.*31.*n.*4.Ferret.*cons.*327.*num.* 4.*& consil.* 343. *n.*1 Bursat.*cons.*310.*n.*27.Garc. *de benefic.p.*5.*cap.*9. *n.*75.Rot.*in Segobricen.Capellania* 28. *Aprilis* 1625. coram *Vbaldo.*

77 *Decimò*, nec imponere potest pensionem super beneficiis,vbi Episcopus, seu Archiepiscopus posset,pura ob iustam causam, vel pro bono pacis, & concordiæ,Sbroz.*lib.*2.*q.*71.*n.*4. Monet. *de commutation.vlt.volunt.c.*3.*n.*496.

78 *Vndecimò*, nec œconomum Ecclesiæ constituere potest, nisi Episcopi speciale permissum accedat. Sbroz. *lib.*1.*q.*33.*n.*2. Intellige de œconomo, qui vicem Episcopi geri io colligendi Ecclesiæ redditibus,& distribuendis in clericos, & pauperes: alij verò,qui ad custodiendos fructus Ecclesiæ patronatæ vacantis,eorundem prouisæ, ob patronorum discordiam, constituuntur, præsentati, possunt à Vicario ex generali commissione, de quo loquitur Suar.de Paz *in pract.tom.*1 *prælat.*3.*n.*8.

79 *Duodecimò*,nec à suis beneficiis, officiis, vel administrationibus, aut ab Ordine aliquos amouere, seu deponere potest, *cap.licet,de officio Vicar. lib.*6. Sbroz. *lib.*2. *quæst.*111. *num.* 7. *& q.*130. *num.* 4. *& quæst.*133. quòd non potest reuocare clericum ab exilio, nisi speciale haberet mandatum, Suar. de Paz *d.pral.*3.*n.*9. Vgol. *dict. numero* 2. *vers. septimò inquirere.*

Decimotertiò, nec valet auctoritatem interponere 80
creationi Dignitatis à Canonicis factæ, aut nouum beneficium in Ecclesia creare,Felin.*in cap.cum accessissent, num.*13,vbi Dec. *num.*9. *de Constitut.* Ferret. *cons.*357.*num.*4. & alij citati per Sbroz. *lib.*1.*q.*33, *num.*4.*& n.*5. quod nec etiam potest transferre iuspatronatus in laicum titulo donationis sine consensu Episcopi.

Decimoquartò, nec Ecclesias vetustate collapsas, 81
quæ ob earum, & Parochianorum inopiam nequeunt instaurari,vocatis his, quorum interest, in matrices,vel alias Ecclesias viciniores absque speciali concessu transferre potest, Sbroz. *lib.* 2.*q.*117. *n.*3.Franc.Leo *in thesauro fori Ecclesiast.par.*2.*c.* 16. *n.*16. Nec potest mutare statum alicuius Ecclesiæ etiam in casibus in quibus eis posset,cuius est Vicarius, vt per Mooet. *de commut. vltim. volun.c.*11. *n.* 558.vbi *n.* 360. limitat, si ad speciale mandatum habeat,vel à constituente habeat facultatem, quæ mandato speciali æquipolleat.

Decimoquintò, nec præsentare potest ad benefi- 82
cium iurispatronatus ad Episcopi præsentationem pertinens.Paul.de Citadin *de Iurepatron.p.*6.*q.*41. *cum sequenti*.Roch.de Curte *eodem tr. verb. honorificum q.*5.Lambert. *eodem tr.p.*3. *lib.* 2. *art.* 3.*prima q. princ.n.*2,quos refert Sbroz.*lib.*2.*q.*110.*n.*2.Nicol. Garc. *d.p.*5. *c.*8.*n.*82. Quicquid aliud velit Castro Palao *d pun.* 30.*n.*15.

Decimosextò, nec potest Vicarius,si Episcopus 83
fuerit, ex generali commissione ea,quæ sunt Ordinis Episcopalis, exercere, vt Ecclesias, Capellas, Oratoria,vel cœmeteria reconciliare,Ordines conferre,Chrisma conficere,oleum infirmorum sacrare, Sacramentum Confirmationis ministrare,& alia similia.Ita Francisc.Marc. *decis.*548.*n.*1.*vol.*2.Cuch. *d.tit.*8.*n.*119.*&* 120. Rebuff *d tit.de Vicar. n.*33.*& n.*168.*cum seq.* Sbroz. *lib.*2.*q.*5. *num.*10. *& qu.*6. *& q.*1.*n.*2.*cum quæst.seqq.* Azot.*d.p.*1.*lib.*3 *c* 45.*q.*9 *& cap* 46.*vers.Confirmationes*, Vgolin.*d.cap.*. §.7.*n.*2. *vers.octauo*, Franc. Leo *in thesauro fori Eccles.part.* 2. *cap.*12.

Decimoseptimò, nec Vicarius institutus, qui Epi- 84
scopalem dignitatem non habet, alteri Episcopo potestatem exercendi ea,quæ Ordinis Episcopalis sunt, præter speciale sui Episcopi mandatum, committere potest, Rebuff *vbi suprà n* 171. praxis Episcop.*part.*2.*verb.Vicarius* §.6.Sbroz.*lib.*2.*q.*12.*n.*1. *& seq.*

Decimooctauò, nec de hæresis crimine sine pe- 85
culiari commissione cognoscere potest. Decian.*tract.criminal.tom* 1.*lib.*5.*cap.*21.*num.*7. Sbroz. *lib.* 2. *q.* 161.*n.*4.*&* 3. †Nec licentia Episcopi potest sub- 86
ditos à crimine hæresis absoluere, sicut potest Episcopus,iuxta Concil. Trident. *sess.* 24. *de reform.c.*6. ibi,*eis tantùm,non eorum Vicariis sit permissum*,Sbroz. *lib.*1.*quæst.* 20.

Decimonono, nec ei publicas pœnitentias impo- 87
nere,aut publicè pœnitentes reconciliare licet, Domin. de S.Geminian. *in c.* 2.*n* 8. *de officio Vicar.lib.*6. Sbroz *lib.* 2.*quæst.*17.*num.*2.*cum seq. & q.*18.*num.*3. Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiepisc.cap.*43. *in nouiss.*

Vigesimò, nec volontatem puellæ habitum regu- 88
larem suscipere,aut professionis votum emittere vo-

lentis,explorare potest, vt experiatur an coacta, an seducta sit,& an sciat quid agat,& cætera iuxta dispositionem sacri Concil. Trid. *sess.* 25. *de regularibus cap.*17. Sbroz.*lib.*2.q.108.

89 *Vigesimoprimò*, nec ædificationi Monasterij per testatorem relicti assensum, & auctoritatem interponere potest, Caldei. *cons.*3. *de officio Vicar.* quem refert Sbroz.*lib.*1.q.199.n.1.

90 *Vigesimosecundò*,nec prætextu generalis commissionis Indulgentias concedere potest, Borgas.*de irregul.p.*3.*tit. de indulgent. Episcop.n.*2.*& part.*7. *c.fin. n.*23.Rebuff.*d.tit.de forma Vicar.n.*172.Sbroz.*lib.*2.*q.*40.*n.*3. Azor. *d.lib.*3.*c.*45.*q.*13.Franc.Leo *in thesauro fori Eccles. part.* 1. *c.*10.*n.*12. *in fine* , Benzon. *de Iubilæo lib.*2.*c.*30.*vers.conueniunt in fine*, Iul.Lauor. *de indulg p.*2.*c.*11.*n.*51.

91 *Vigesimotertio*, nec potest ex generali concessione facultatem, seu licentiam Confessionis audiendæ alijs concedere, Host. *in summ.tit. de pœnitent. §.cui confitendum* , *ad finem.* Ioan. Andr. *in cap.* 2. *de pœnit.lib* 6.vbi Domin. *num* 6. Ancbar. *num.*1.Philip.Franc. *num.*7. Sot.*in* 4 *dist.*18 *quæst.*4. *& q.*14. *num.*3. Albet.*in dictione.verb.Vicarius* , *vers. Vicarius etiam Episcopi*,Sanch.*d lib.*3.*disp.*19.*n.*14. qui *num. sequenti* contrariam sententiam , vt probabiliorem tuentur,illamque vberiori Doctorum numero confirmat,quem refert & sequitur Monet. *de commut.*

92 *vlt.volunt.c.*7.*n.*42. † Ipse tamen Vicarius generalis ex vi mandati generalis potest fidelium Confessiones audire, vt post Anton.Cuch.Lancel.Gutier. & alios resoluit Aloys.Ricc.*in praxi aurea resol.*284. Monet. *loco proximè citato.*

93 *Vigesimoquartò*, in locis,in quibus Episcopus loco Abbatis est,non potest Vicarius generalis commissionis prætextu impertiri licentiam Monacho causa studiorum proficiscendi , Abb. *cons.* 88. *n.*5. *cum seq* Pauin. *de officio,& potestate Capituli Sede Vacante part* 2.*princ.q.*8.*n.*25. Sbroz. *lib.*2.*qu.*100.*numero* 2.*&* 3.

94 *Vigesimoquintò*,nec matrimoniales causas cognoscere,aut eas tractare valet , vt per Rebuff. *d tit.de forma Vicar. n.*155. Ledes. *de Matrim. q.*45.*artic.*1. *puncto* 3.*dub.*4. Vgolin. *d. cap.*4.*§.*7.*n.*2.*vers.nono* , contrarium tamen verius est , & tenent Couar. *de sponsalibus part.*2.*cap.*8.*§.*12.*n.*1. Cuch. *d.tit.*7.*num.*105.Anton. Gomez *super Bullam Cruciata, c.*4.*q.*4. *n.*28. Sbroz.*lib.*2.*q* 44.*in fine*, Salzed.*ad Bernard.in pract cap* 73.*ad fin.*Azor. *d lib.*3.*c.*45 *q.*2. Sanch.*d. disp.* 29. *à num.*18. post gloss. *verb. misso. in cap.*4. per tex. *ibi,de frigidis , & in cap.fin. de cognat. spirit.* & quod vicarius generalis possit matrimonio assistere,dixi,*alleg.*33.*n.*56.

95 *Vigesimosextò*, nec matrimonij monitionibus dispensare potest, etiam iusta causa interueniente,Cephal. *cons.*421.*num.*7 2.*volum.*3. Menoch. *de arbitr. casu* 453. *& n.*5.*cons.*69.*à n.*55. Soar. de Pax *in pr. to* 2.*prælud.*5.*à n.*11. Spin. *in speculo testam.gloss.*15. *n.*18.*cum seq.* Nicol.Garcia *d.c.*8.*à n.*50.Sed verius quod supra tenui pluribus ad id citatis Doctoribus, *alleg* 52 *n.* 29.

96 *Vigesimoseptimò*,nec poterit,nisi ex speciali mandato,relaxare interdicta,Sbroz *lib.*2.*q.*85. *num.*2. *cum seq.*

97 *Vigesimooctauò*, nec potest dimissorias,seu commendatitias litteras ad Ordines suscipiendos clericis suæ diœcesis concedere,nisi Episcopo in remotis agente, dixi supra *alleg.*7.*n.*9.Sed dubitari potest

98 † quando dicatur Episcopus in remotis agere, de quo plures refert opiniones Aloys.Ricc.*in praxi aurea resolu.*18.Ioptimus gloss.*verb. remotis in capit.*3. *de temporib. ordinat. lib.*6. credit arbitrarium iudici, quis locus dicatur remotus , sequuntur Zabar. *in Clementin. causam , in verb. ex remotis, de elect.* Menoch *de arbitrar. casu* 212.*n.*26. sed videtur verius illud quod resoluit Aloys.Ricc. *vbi proximè*, videlicet Episcopum dici in remotis agere,quando est vltra montes, sufficit enim quòd huiusmodi remotio sit inconueniens ordinandis.

Vigesimonono,nec potest facere, seu subministrare 99 alium Vicarium,nisi Episcopi specialis licentia præcedat, *cap.clericos,de officio Vicarij* , gloss.*verb. ipsius in cap.*1.*eodem tit. lib.*6. vbi Anchar. *numero* 2. Domin. *numero* 11. Alphons. Aluarez Guerrero *dict. cap* 27. Ripa *respons.*24 *à num.*1. Franc Marc. Delphin.*d.decis.*317.*num.*4.*volum.*1. Cuch. *d tit.*8. *numero* 40. Rot. *decis.* 4 *de offic. vicar. in nouis* , Guid. Papæ *decis.*3-4. *num.*6. Philip. Porti. *cons.*87.*n.*16. Aloys.Ricc. *in collect. decis. part.*1. *collectan.*143. *in med.* Rodoan. *de rebus Ecclesiæ non alien. rub. de auctoritate Prælat. numer.* 66. Put. *decis.*168. *libr.*1. Lop.*de Vicario Episcopi* §. 2. *num.*4 *vers.*8. Aloys. Ricc. *in praxi aurea resolut.* 113. Marania *de ordine iudic part.*4. *dist.*5. *num.*22. Auendan. *de exequendis mand part.*1.*c.*3. *num.*5. Azeued. *l.*1. *num.*8.*titul.*9. *lib.*3 *noua recop.* Zerol *in praxi Episcop. part.*1.*verb. Vicarius dub.*4. Petr.Laxar. *de monit.quæst.*6.*num.*10. Iacob.Laurent. *in tract. de iudice suspecto* , *capit.* 4. *num.*10. Nicol.Garc.*d.c.*8.*à n.*148.Vgolin.*d.cap.*4. *§.*7.*num* 2.*vers.vndecimo*.Castro Palao *d. puncto* 10. *num.*18. Seraphin. *decis.* 1033. *numer.* 2. vbi quòd facultas substituendi vicario concessa intelligitur, dummodo sit ad modicum tempus,& ex iusta causa, & de consensu Episcopi , Molin. *de Iustit. tr.*5. *disputat.*10.*numer.*8. Marches. *de commission punct.* 1. *cap.*6.*num.*119.*pag.*160.† Ampliat procedere , siue 100 fuerit constitutus ab Episcopo cum facultate , & clausula substituendi,siue non , Put. *decis.*168.*n.*1. Sbroz.*lib.*2.*quæst.*66 *num.*11.*&* 17. & tenuit Rota *in vna Orioden. beneficiorum* coram D. Seraphino 21.*May* 1593, inter eius impressas *decis.*1026.teste Aloys.Ricc. *dict.resolut.*123.*vers. amplia.* Potest tamen substituere ad modicum tempus,& ex causa , etiamsi non habeat potestatem substituendi, Marant.Menoch. Azeu.Cuch.& Aloys.Ricc.*dictis, locis.*† Potest etiam vnam,vel plures causas delega- 101 re,gloss.*verb.ipsius in c.*1.*de offic.Vicar.lib.*6. Sanch. *de Matrim.lib.*3.*disp.*7.*n.*21.

Trigesimò nec potest absque speciali concensu diœcesim visitare,argom.text. *in cap.Episcopum* 10. *q.*1.*cap.inter cætera,de offic. Ordin.cap.si Episcopus* 6. *eodem tit.lib.*7.Rebuff. *d. tit. de forma Vicar.n.*100. *&* 101. Azor.*d.lib.*3.*c.*45 *q.*4. Sbroz. *lib.*2.*q.*120. *n.*2.Vgolin. *d* §7.*vers.tertio nec visitare.*

Trigesimoprimò contra speciale mandatum diœce- 103 sanam Synodum congregare non potest , Henriq. Bottæus *in tr.de Synodo Episc. part.*2.*n.*2. Rebuff.*d. tit.de forma Vicar.n.*151.Cuch.*d.tit* 8.*n.*107. Azor. *d.lib.*3.*c.*45.*q* 5.Sbroz *lib.*2.*q.*46.*n.*1.

Trigesimosecundò, nec pias defunctorum volunta- 104 tes , nisi specialis facultas ab Episcopo fuerit concessa,exequi potest, Sbroz. *lib.*2.*q.*49. *num.* 2. *& q.* 50.quòd † executores, fideicommissarios , etiam 105 laicos compellere potest ex officio ad exequendum pias defunctorum voluntates, & *q.*51. quòd potest prorogare tempus executoribus piarum voluntatum. An autem & quando possit sine speciali facultate commutare vltimas voluntates, vide late tractantem Monet. *de commutat.vltim. voluntat.capit.*5. *n.*484.*cum multis sequentibus.*

Trigesimotertio, nec in alienationibus,seu transa- 106 ctio

ctionibus rerū Ecclesiasticarum decretum interponere potest, Aug. Bero. *conclus.* 83. *n.* 19. *volum.* 1. Capel. Tholos. *quæst.* 97. Rebuff. *d. tit. de forma Vicar. num.* 184. Cuch. *d. tit* 8. *num.* 105. Redoan. *de rebus Eccles. tit. de auctor Prælat. non alien. interpon. n.* 60. Zerola *in praxi Episcop. part.* 1. *verb. Vicarius* §. 12. Azor. *d. lib.* 3. *cap.* 45. *q.* 3. Nec res Ecclesiæ alienare in illis casibus, in quibus potest Episcopus, Sbrox, *lib.* 3. *quæst.* 118.

107 *Trigesimo quartò*, nec potest sine particulari concessione absoluere ab irregularitatibus, & suspensionibus ex delicto occulto prouenientibus, dixi suprà *alleg.* 39. *n.* 10.

108 *Trigesimoquintò*, nec de causa restitutionis in integrum disceptare potest, ita per text *in l. illud* 25. §. 1. *ff. de minorib.* tenent Sbroz. *lib.* 2. *q.* 35. *n.* 4. Sanch. *de Matrimon. lib.* 2. *disp.* 40. *n.* 12. *in fine.*

109 *Trigesimosextò*, iuramentum purgationis Canonicæ non defertur Vicario sine mandato, Sbrox. *lib.* 2. *q.* 167. *n.* 2.

110 *Trigesimoseptimò*, consentire nequit, vt Metropolitanus cognoscat in principali negotio, omisso appellationis articulo, post Ferret. *cons.* 307. *n.* 1. tenet Sbrox. *lib.* 2. *q.* 204.

111 *Trigesimooctauò*, nec specialiter commissa Episcopo, seu delegata, Vicarius cognoscere potest, Abb. *in c. quoniam*, *n.* 15. *de offic. deleg.* Soc. *consil.* 39. *n.* 30. *volum.* 4. Zerol. *in praxi Episc. part.* 1. *verb. Vicarius* § 21. *dub.* 4. Sbrox *lib.* 2. *q.* 36. *num.* 3. & *quæst.* 135. *num.* 1. & *q.* 177. *num.* 5. Vgolin. *dict.* §. 7. *vers. duodecimo*, Campan. *in diuersorio Iuris Canonici, rubr.* 11. *cap.* 23. *num.* 148. vbi resoluit Vicarium Episcopi non posse suo Antistiti delegata exequi, nisi fuissent in rescripto addita verba illa, siue eius generali Vicario, quamuis in litteris vicariatus adesset clausula generalis, si quidem nec tunc intelligerentur commissa, quæ ipsi constituenti competerent ex delegatione.

112 *Trigesimononò*, nec feudales causas, nisi speciale adsit mandatum, cognoscere potest, Cardin. *in Clem.* 1. *n.* 19. *de officio Vicarij*, Sbroz. *lib.* 2. *q.* 125. *n.* 3.

113 *Quadragesimo* nec auctoritate exemplum ex originali sumptum, vt eandem vim, & auctoritatem cum originali habeat, *c. fin. ibi, coram Ordinario iudice, vel delegato ab eo specialiter præsententur, de fide instr.* per quem text. ita ibi tenuerunt Goff. ed. & Host. Tiber. Decian. *resp.* 24. *num.* 44. *vol.* 1.

114 *Quadragesimoprimò*, nec represalias sine speciali mandato concedere potest, Sbrox. *lib.* 2. *quæst.* 165. *num.* 1. De materia represaliarum, vide Bart. *in speciali tract. de repressaliis*, Greg. *l.* 15. *verb. en otros, tit.* 10. *part.* 7. Victor. *in relect. de iure belli num.* 41. Syluan. *cons.* 34. *ad finem*, Bonacos. *commun. crimin. part.* 2. *verb. repressaliæ pag* 77. Sebast. Næui. *ad auth. vt non fiant pignorationes collat.* 5. *n.* 4. Couar. *in reg. peccatum p.* 2. § 9 *n.* 5. *vers. hinc denique*. Henriq. *in summ. lib.* 13 *cap.* 43 § 5. *in comm lit. G.* Perez *l.* 6. *tit.* 16. *lib* 8 *Ordin.* Azeued. *l* 6. *n.* 1. *tit.* 12. *lib.* 8. *nouæ recopilat.* Moneta *de iurisdict. part.* 4. *casu* 44 *n.* 13. Valdes. *ad Xuar. part.* 2. *pag* 93.

115 *Quadragesimosecundo*, nec potest decernere sine speciali facultate excommunicationes ad finem reuelationis pro rebus deperditis, seu ablatis, quæ monitoriales litteræ vulgò nuncupantur, de quo latè dixi *alleg.* 96. *n.* 6. *cum seq.*

116 *Quadragesimotertio*, nec absoluere à casibus reseruatis ab ipso Episcopo potest, nam in generali concessione hæc non veniunt *cap. pen. de pœnit. lib.* 6. post Rebuff. ita tenent Vgolin. *dict. cap.* 4 §. 7. *numer.* 2. *versic. postremo*, Sbrox. *lib* 2. *quæst.* 19. Galer. *in margarita casuum conscientiæ, verb. Vicarius penult.* vbi etiam addunt, quod quando datur hæc potestas, concedi solet, vt & alteri delegari possit.

Quadragesimoquartò, nec criminales causas, nisi 117
specialiter commissæ fuerint, expedire poterit, ita vt nec inquirere, corrigere, aut punire subditorum excessus queat, *cap.* 2. *de officio Vicar. lib.* 6. Cuch. *dict. tit* 8. *de Vicar. num* 17. Rebuff. *in addit. ad reg.* 13. *Cancell. verb aut Vicarius, vers. notandum est* Clar. § *fin. quæst.* 40 *num* 3. Zerola *in praxi Episcop. part.* 1. *verb. Vicarius, vers. tertium dubium*, Nauar. *in cap. serpens, de pœnit. distinct.* 1. *numer.* 4. Ferret. *cons.* 214. *volum.* 1. Vgolin. *dict.* §. 7. *numero* 2 *vers. septimò inquirere*, Sanch. *lib.* 3. *disput* 29 *numer.* 16. *in princ.* Hieron. Buccaron. *in tractat. de differ. inter iudic. ciuil. & crim. different.* 127. *num.* 20. Sbrox. *lib.* 1 *q.* 142. vbi *quæstion.* 156. quòd nec potest reuocare clericum ab exilio.

Quadragesimoquintò, nec condemnatum inquisi- 118
tum absoluere potest, R p. *in l. qui condemnare numero* 9. *vers. sed certè ff. de re iudic.* quia qui condemnare non potest, nec etiam absoluere, *l. nemo qui condemnare, de reg. iuris*, cum citatis *in libello de princip. vtriusque iuris lit. A, num.* . Sed hoc tantum intelligendum duco, si Vicarius velit inquisitos à crimine absoluere, secus verò quando ab inquisitione, si eos immunes, & innocentes inuenerit, absoluere vult, ita Menoch. *de arbitr. lib.* 1. *q.* 43. *n.* 28. Suor. de Pax *in pract. tom.* 2. *prælud.* 3. *num.* 11. Sbrox. *lib.* 1. *q.* 156.

Quadragesimosexto, nec clericorum bona con- 119
fiscare, Bald. *in l. Imperatores, in fine, ff. de officio Præfecti Vigilum*, Alexand. *in l.* 1. *n.* 75. *de officio eius*, Franc. Marc. *decis.* 613. *n.* 1. *part.* 2. Sbroz *lib.* 1. *quæst.* 158. *num* 3.

Quadragesimoseptimò, nec pœnas corporales in 120
pecuniarias conuertere potest, Rebuff. *d. tit. de forma Vicar. num.* 153. *cum seq.* Cuch. *d. tit.* 8. *num.* 109. Azor *d. lib.* 3. *c.* 45. *n.* 6.

Quadragesimooctauò, nec potest dispensare ex 121
generali Vicariatus mandato, Rebuff. *d. tit. de forma vicar. num* 44. *cum sequentibus*, Suar. de Pace *dict. prælud.* 3. *num* 11. Garc. *in canon. lib.* 1. *cap.* 19. *num* 15. Sbrox *lib.* 2. *q.* 35. post Felin. Cuch. Fr. Emman. Vegam, & Petr. Ledesm. Nicol. Garcia *dict. cap.* 8. *n.* 47. Vgolin. *dict. c.* 4. §. 7. *n.* 2 *versic sexto*, Azor *dict. lib.* 3. *cap.* 45. *quæst.* 6. nouè Monet. *de commutat. vlt. volunt. c.* 5. *num.* 478.

Quadragesimononò, nec potest imponere, & exi- 122
gere charitatiuum subsidium, nisi hoc sit sibi specialiter ab Episcopo demandatum, Barthol. Bellencin. *in tract. de charit. subsidio quæst.* 1. Azor. *instit. moral. p.* 2. *lib* 9 *cap* 14. *q.* 5. *vers. Vicarius*, Sbrox. *lib.* 2. *q* 48.
vbi etiam tenet. † Vicarium Episcopi sine mandato 123
speciali non posse exigere quartam decimarum, mortuariorum, & synodaticum.

In Vicariatus commissione prædictos omnes ca- 124
sus nominatim exprimere necessum non est, sufficit enim aliquos exprimi, cum clausula generali, & ad omnia alia, etiamsi exigant speciale mandatum, opt. text. *in c. qui ad agendum, §. sed si aliquis, ad procurator lib.* 6. Couar. *lib.* 1. *variar cap.* 6. *n* 2. *vers. quarto*, & *lib* 2. *c.* 5. *n.* 8. Sbroz. *lib.* 1. *q.* 65. *n.* 5 & *q.* 67. *n.* 3. Sanch. *d. disp.* 19. *n.* 8. Monet. *d. c. n.* 479. vbi declarat vt commissio extendatur ad similia, vel minora, non autem ad maiora, iuxta text. *in Clem. non potest, de procurat.*

De duobus quæri potest, *Primò*, an Episcopus, teneatur constituere Vicarium *Secundo*; an possit duo Vicarius generales creare.

Ad *primum* videbatur dicendum Episcopum teneri sibi Vicarium constituere propter ingentes occupationes, in quibus Episcopale regimen, & animarum cura versatur; per seipsos enim etsi diligentissimos ob amplas & diffusas diœceses non valent omnia ministrare. Ita resoluunt Bald. *in l. aliquando, num. 8. in quarta opposit. ff. de offic. Proconſ.* Abb. *in cap. quoniam, n. 3. de offic. Ordinar.* Boër. *decis.* 347. *num.* 6. Gabr. *conſ.* 32. *n.* 22. *lib.* 2. Cosm. *in pragmat. titul. de collation. verb. Vicariis, folio* 153. Azor. *instit. moral. part. 2. lib. 3 cap. 29 quæst. 5. verſ. quo loco,* Lancellot. *institut canon. lib. 1 tit. de officio Vicar. in gloſſ. verb. non potest,* Rebuff. *in tractat. nominat. quæst.* 4. *num.* 61. post Cuch. Hoted. Couar. & alios quos refert, hanc sententiam sequitur Sbroz. *de Vicar. Episcop lib.* 1. *quæst.* 46. Anguian. *de legib. lib. 2. controu.* 29. *num.* 16. Alzed. *dict. part. 2. cap. 2. n.* 39. *cum seqq* vbi distinguit. Verùm contrarium amplexa est sacra Rota Rom. apud Pure. *decis* 43. *lib.* 2. Mohedan *decis. 4 de offic. Vicarij,* & fuit dictum *in vna Calagurritana fructuum* 18. *Martij* 1583. coram Bubalo, quæ est inter *decis. diuerſ.* 222. *n. 5. p.* 2. quas refert Aloys. Ricc. *in collectan decis. par. 5. collectar.* 1602. & nouissimè *in vna Viterbien & Tuscan Vicarij Veneris* 3. *Martij* 1617. coram *R. P. D. Caualer.* inter eius impressas *decis.* 418. & *in Calciat. iurisdict.* 10. *Maij* 1624. coram *Remboldo.* Et in puncto quòd Communitas loci non possit petere manutentionem contra Episcopum, vt retineat in illo loco Vicarium generalem, est *decis Capitaq.* 306. *numer.* 3. *par.* 1. Cardin. Tusch *practic. concluſ. verb. mand. itum manutenendo concl* 69. *num.* 6. Caualer. *decis.* 418. *n* 9. *cum seqq.* Alzed. *dict. cap. 2. num.* 6. Ludou. Posti. *in tract. mandati de manutenendo obſeruat.* 53. *num.* 9. vbi reddit rationem, quia Episcopus non tenetur habere Vicarium, sed est in eius facultate an velit illum retinere. Ex iis enim, quæ fiunt, seu fieri solens, vel permittuntur iure facultatis, vel ex gratia & voluntate aduersarij, nullum quæritur ius, nec oritur possessio vel quasi, quæ sit attendenda. Pontan. *de ſpol lib. 2. c. 16. n.* 166 Pacific *de Saluiano interdicto inspect.* 1. *cap.* 6. *n.* 30. Aloys. Ricc. *in collect. decis collect.* 1193. *in fine,* Card. Mantic. *decis.* 176. *n.* 1. Rota *decis.* 297. *sub num. 4. part. 2. diuerſ. & decis.* 397. *num.* 3. *& decis.* 640. *num.* 3. *part. 2. recentior.* Et quòd potest Episcopus in quacunque parte diœcesis vicarium retinere, probat text. *in cap. cum Episcopus, de officio Ordin. lib* 6. Sbroz. *de officio vicar. lib. 1. qu.* 70. *n.* 1. *cum seqq.* Rota apud Postium *post suum tract. decis.* 159. *num.* 3.

126 Ad *secundum* deueniendo dico Episcopum posse binos principales Vicarios creare, vt causarum expeditioni faciliùs consuleretur, ex *cap. quoniam in plerisque* 14. *de offic. Ordinar. & Clement & si Principalis,* iuncta gloss. & *ibi* Cardin. *à num* 3. *de rescript.* Felin. *in c. causam matrim. numer.* 8. *de offic. delegat.* praxis Episcop. *p.* 1. *verb vicarius, in princip.* Vgolin. *de officio, & potest. Episcop. cap. 4. 5. 6. num.* 4. Sbroz. *lib.* 1. *quæst.* 50. *num.* 4. dummodo tamen eos consti-
127 tuat in loco vbi sedem habet; † generalis enim Vicarius dicitur ille qui constitutus est cum generali potestate in loco vbi Episcopus sedem habet, vt docent Bartol. *in l.* 1. *in fine, ff. qui & à quo appelletur,* Maranta *de ordine iudic. par. 4. dist. 5. princip. n.* 8. Anton Cuch. *lib. 1. instit. maior tit* 18. *n.* 131. Guillelm. de Monte Laud *in repet d. Clement. & si principalis, num. 2. de rescript* Sbroz *lib* 1. *q.* 28. *num.* 7. *& quæst.* 69. *num.* 2 Sanch *d quæst.* 19. *num.* 11. Campanil. *in diuersorio Iuris Canon rubr.* 11. *capit.* 23. *num.* 150. *verſ. insuper.* Vnde rectè tenent Flores de Mena *var. lib.* 1. *quæst.* 4. *num.* 8. & Nicol. Garc. *dict. c.* 8. *num.* 56.
† Complutensem Vicarium generalem non esse, 128
quia nec creatus est, nec residet vbi Episcopus sedem habet, licet nouissimè Valenz. *d. conſ.* 192. *n.* 5. dicat vicarios duos generales Toletanos residentiam ordinariam habere in Regia Vrbe Tolet, & oppido Complut, & *num.* 19. post Mohedan. *decis.* 5. *num.* 2. *de appellat.* resoluit quòd Vicarius Archiepiscopi Compostellani deputatus in Ciuitate Salmantina ad cognoscendū de appellationibus quinque, aut sex Episcopatuum Suffraganeorum, non est Vicarius generalis, sed foraneus, & *num.* 34. dicit deceptum eum, qui citauit Flores de Mena *d. quæst.* 4. *n.* 8. & Molin. *lib.* 1 *de Iustit. disp.* 10. ad probandum de iure quòd Vicarij Archiepiscopatus Toletani, qui sunt extra Toletum, & Complutum esse Vicarios generales, quia Molina nec verbum de hoc loquitur, & Flores de Mena contrarium asserit, solumque addit quòd propter præeminentiam dictorum officiorum, eo quòd præsident in locis principalibus, & habent districtum suæ iurisdictioni suppositum, multoties solent eis commissiones dirigi.

Ex quibus infertur Episcopum duarum diœce- 129
sum, etiam æquè principaliter vnitarum, non posse duos Vicarios generales constituere in principalibus locis prædictarum diœcesum sic vnitarum, quia tunc necessariò vnum ex illis constitueret in loco vbi sedem non habet contra iura & Doctores supra citatos; sufficit enim † Vicarius constitutus in vna, 130
cùm censeatur etiam in altera constitutus, secundùm Cardin. *in Clem.* 2 *qu.* 2. *de rescript.* quem citat Sbroz. *lib.* 1. *quæst.* 27. *n.* 10. Quamuis enim cuiuslibet iura integra remaneant, vt consuluit Mandos. *conſ.* 27. quem refert Gonzal. *ad reg. 8. Canc gloſſ.* 5. §. 7. *num.* 118. respectu tamen Episcopi reputantur vna diœcesis, & potest in vna residendo explere factum alterius, vt in terminis dicit Rebuff. *in praxi tit de vnionib. benefic. n.* 16. per doctrinam Innocent. *in cap nouit, in fine, de offic. Legati,* & Iacob. Rebuff. *in l vnic C de Metropol. Beryto, lib.* 11. & facit text. *in cap. & temporis.* iuncta gloss. *in verb. vtrarumque* 16. *qu.* 1. videtur etiam posse in vno tantùm Episcopatu Vicarium constituere, ad quem accedere debeant subditi vtriusque diœcesis, vt probat Rebuff. *dict. tit. de vnionib. num.* 52. *verſ. quartò conueniri poterunt.* Sic in simili si constituatur Legatus duarum Prouinciarum, quoad ipsum censetur vna Prouincia, licèt aliàs sint distinctæ quoad limites & prærogatiuas, tenet Innocent. *in dict. cap. nouit.* quem sequuntur *ibidem* Hostien. *num* 15. Ioan. Andr. *num.* 5. *verſ. & nota,* Gambar. *de officio Legati extra prouinc. num. 2. &* 5. quod idem sentit Bart. in duabus prouinciis vnitis sub vno Præside, *in d. l. vnic. C. de Metropol. Beryto numer.* 15. & Ias. *in l. vlt. numer 9. ff. de iurisd. omnium. iud.* & ita censuit Rota *in dicta Viterbien. & Tuscanen Vicarij, Veneris* 3. *Martij* 1617. coram *R. P. D. Caualerio,* quam citat nouissimè post hæc scripta visus Stephan. Gratian. *disceptat forenſ. tom. 4. cap.* 655. vbi per totum nuncupatim disputat an pro Episcopatibus Viterbien. & Tuscanen. æquè principaliter vnitis vnus tantùm, vbi Episcopus sedem habet, sit constituendus Vicarius generalis. Si quandoque contingat quod Episcopus in aliquo loco suæ Diœcesis retinuerit Vicarium etiam generalem, non potest communitas illius loci contra Episcopum intentare se manuteneri in illa possessione Verall. *decis.* 306. *n.* 3. *cum seqq p* 1. Steph. Grat. *Marth. decis.* 115. *n.* 6. Marta *tom.* 6. *Digest. nouissim. tit. de Epis. c.* 7.

Vicarius

132 Vicarius Episcopi, quia est constitutus in digni-
tate, potest esse Papæ delegatus, vt firmauit gloss.
verb. delegatus, in Clement. 2. de rescript. vbi Zabarel.
num. 22. & Imol. n. 18. tenet Rebuff in pract. benef.
titul. forma Vicar. num. 27. & tit. de Vicario Episcopi,
n. 4. & in tract. de pacif. possess. n. 79. Anton. de Prætis
in tractat. de iurisdict. Episcopi, c. 6. num. 51. Sbroz.
lib. 2. quæst. 22. à n. 1. Menoch cons. 51. n. 33. Stephan.
Gratian. disceptat. forens. cap. 106. num. 28. Cened. ca-
non. quæst. 18. n... me citato in hoc loco Alzedo d. p. 2.
133 cap. 2. num. 8. † Dignitas enim Ecclesiastica nihil
aliud est, nisi rerum Ecclesiasticarum administratio
cum iurisdictione, Ioan. Andr. Innocent. Archid.
Abb. Vant. & Port. quos refert, & sequitur Sbroz.
134 lib. 2 quæst. 27. num. 11. & cum † Episcopi Vicarios
habeat iurisdictionem rerum Ecclesiasticarum, cap.
non putamus, cum gloss. in verb. videatur, vbi Archid.
Franch. & alij. de consuetud. lib. 6. c. Romana, in prin-
cip. de appellat. eodem lib. & administrationem, cap.
petitio, & ibi Doct. de procurat. c. in nona, ibi, qui ad-
ministrationibus associantur, 16. quæst. 7. c. causa, iun-
cta gloss. verb. habentibus, de restitutione in integr.
ideò illum in Ecclesiastica dignitate constitutum
esse dicimus; nam ratione iurisdictionis, quam habet
135 cum administratione, † dicitur Prælatus, Fusch. de
visit. lib. 1. c. 17. 15. n. 32. Pauin. in tractat. de efficio, &
potest. Capitul. Sede vacante part. 2. q. 10. n. 16. vers.
an autem Vicarius, Anton. de Prætis d. c. 6. num 50.
vbi inquit Vicarium dici spectabilem, & de mediis
magistratibus.
136 Vnde posse esse executorem gratiarum benefi-
cialium, quæ expediuntur in Curia Romana, resol-
unnt Flores de Mena var. lib. 1. quæst. 4. num. 6. Sbroz.
lib. 2. quæst. 23. n. 6. & Conseruatorem, tenet Co-
chier de iurisd. Or. lin. in exemptos part. 1. q 39. n. 4.
Intellige quando commissio fit & dirigitur ipsi Vi-
cario, non ita si dirigatur soli ipsi Episcopo, quia
tunc Vicarius in ea se intromittere non potest, ex
eo quia ibi Vicarius nominatus non est, nec de no-
minato iudice delegato ad non nominatum fieri
potest iurisdictionis delegatæ transitus, Sbroz. de
Vicario Episcopi lib. 2. q 135. Curi. Philip. p. 1 § 4.
num. 12. Laazar. de monitor. sect. 1 quæst 6. num. 7. &
sect. 2. quæst. 1. n. 18. Campan. in diuers. Iuris Canon.
rub. 11. c. 25. à num 148. Narbona de appellat à Vica-
rio ad Episcopum part. 1. num. 243. Nisi huiusmodi
commissionis subdelegatio fiat per Episcopum ipsi
Vicario, Sbroz. d. lib. 2. quæst. 44 n. 6. & q 59. num. 4.
& 5. Gratian. discept. forens. c. 145. à num. 16. Nicol.
Garc. de benefic p. 6. cap. 2. num. 23. Sicut è conuerso
vbi commissio fuerit directa Vicario, seu officiali
Episcopi, præsentari nequit Episcopo ipsi vt eam
exequatur, Sbroz. d. lib 2. q. 136. vbi in addit. de-
clarat, nisi Vicarius eam causam Episcopo subdele-
get, & lib. 3. quæst. 51. Zerola in praxi Episc p. 1. verb.
Vicarius dub. 5 & p. 2. eod verb § 1. Vgolin. de officio
Episcopi c. 4. § 7. n. 2. vers. 12. Sanch de matrim lib. 8.
disp. 27. num 30. Piasec. in praxi Episcop part 2. c. 4.
num. 7. Nicol. Garc d p. 6. c. 2. à num. 19. Salas de le-
gib. disp. 20. sect. 17. n. 124. Gratian. discept. forens. c.
92. à num. 6.
137 Amplia in Vicario Capituli Sede vacante, qui
potest esse delegatus Papæ, ac gratiarum beneficia-
lium, quæ expediuntur in Curia, executor, Gloss.
verb. Episcopi, in d. Clem. etsi principalis. Pauin. d. q. 10.
n. 6. & 8. Sbroz. d. q 23. n 3. Menoch cons. 520. n. 42.
Sanch de Matrim lib. 8. disp. 27. n. 32. Flores de Me-
na d. q. 4. num. 11.
138 Amplia etiam in Vicario Episcopi electi, & con-
firmati, licèt nondum consecrati, gloss. verb. Episco-
pi, in dicta Clement. etsi principalis, Pauin. d. quæst. 10.
num. 6. Sbroz. d. quæst. 25. num. 4. Sanch. d. disp. 27.
num. 35.
Limita in Vicario foraneo, qui non potest esse 139
delegatus Papæ, nec executor gratiarum beneficia-
lium, quæ expediuntur in Curia Romana. Ita Flo-
res d q. 4. à n. 6 nisi illi fieret delegatio ex certa scien-
tia Summi Pontificis, Sbroz. d q. 25. n. 9. vel respe-
ctu alicuius Dignitatis, ibid n. 10. ratione enim offi-
cij nullam habet dignitatem, Rebuff dict. tit. de Vica-
rio Episcop. n. 4. Vant de nullit tit. ex defectu iurisdict.
deleg. num. 66. Sbroz. dict. lib. 2. quæst. 22. num. 13. cùm
† potius dicatur obtinere officium, quàm dignita- 140
tem, Aloys. Ricc. in praxi fori Ecclesiastici decis. 577.
num. 1. in prima edit. & resolut. 552. n. 1. in secunda edit.
vbi ex professio agit, an Vicarij foranei præce-
dant Præpositis Ecclesiarum Collegiatarum? & ne-
gatiuè respondet.
Limita etiam in Vicariis nominatis à Prælatis in- 141
ferioribus habentibus Episcopalem & Ordinariam
iurisdictionem, qui non sunt capaces delegationis,
nec harum executionum, gloss. verb. Episcopi, ibi,
vel inferiores ab Episcopo, in d. Clementin. etsi princi-
palis. Sbroz. d. q. 23. n. 8. licèt contrarium teneant
Flores de Mena d. q. 4 à num. 14. Sanch. dict. disp. 27.
num. 34. † Commissa Episcopo, vel eius Vicario, 142
non possunt expediri per Vicarium Capituli Sede
vacante, cùm non sit Vicarius Episcopi, sed iurisdi-
ctionis Episcopalis, Aloys. Ricc. in decis. Curia Ar-
chiepiscop. Neapol. decis. 38. n. 1. part. 1. Galett. in mar-
garita casuum conscient. verb. Vicarius 2. Franc. Leo
in thesauro fori Eccl. p. 1. c. 10. n. 8. vers. secundè fallit.
Ragus. de voce Canon. q. 38.
Cùm generalis Episcopi Vicarius ipsius Episco- 143
pi repræsentet personam, & auctoritatem, eiusque
locum teneat, illi deberi eandem prærogatiuam, &
eunde honorem, qui Episcopo debetur, dicendum
est, & multis comprobant Menoch. cons. 51. num. 16.
Afflict. super constit. Regni, rubr. de iniur. cur pers. ir-
rog. n. 3. Sbroz lib. 2. quæst. 24. à n. 1. latissimè Valen-
zuela tom. 2. cons. 101. num. 71. cum multis seqq. Igitur
† Vicarium Episcopi esse Archidiacono suæ Cathe- 144
dralis præferendum, tenent Rebuff. dict. tit. de Vicar.
Episcop. num. 7. Abb. cons. 21. volum. 1. Boër. in tract.
de auctoritate magni consilij n. 77. in fine, omnium
quos viderim latissimè Valenzuela tom. 5. cons. 101.
n. 30. cum pluribus seqq. Cassan. in catalogo gloria
mundi p. 4. consider. 46. Anton. de Prætis de iurisd.
Episcopi c. 6. n. 41. quos refert Sbroz. lib. 2. qu. 25 à
n. 1. vbi n. 7. ampliat etiamsi Archidiaconus haberet
priuilegium obtinendi primam Sedem post Episco-
pum, & n. 4. ampliat vt non solùm debeat præcede-
re Archidiaconum, verùm etiam Abbates, Archi-
presbyteros, Canonicos, & alios Prælatos Episcopo
inferiores, & n. 11. cum Anton. de Prætis d. c. 6. n. 55.
quòd præcedit Canonicis, etiam Episcopis, in se-
dendo & ambulando, in choro, & in processionibus,
etiam præsente Episcopo, Menoch. cons. 257. n. 94.
Sbroz. vbi proximè, n. 11. Nisi esset Canonicus, quia
tunc sedebit in loco suo, Sbroz n. 17. Et quòd Gu-
bernatorem, vulgo Capitaneum, in functionibus
Ecclesiasticis Vicarius Episcopi præcedat, tenet
Aloys. Ricc. in praxi fori Ecclesiastici decis. 580. in
prima editione, & resolut. 553. in secunda edit. Vide
Alzedo d. p. 2. c. 2. num. 9.
Sicut Vicarius mediante Episcopi nominatione 145
ordinariam iurisdictionem à lege cõsequitur, vt su-
prà ostendimus, ita etiam contraria eiusdem Episco-
pi voluntate illa tollitur, & reuocatur; res enim per
quascunque causas nascitur, per easdem dissoluitur

cap. omnis res, de regul. iuris in 6. cum citatis in libello de principijs vtriusque iuris, littera R. n. 19. & ideo Vicarij iurisdictionem ab Episcopo reuocari posse tenent Calderin. cons. 2. de offic. Vicarij, Barbat. in cap. postulastis, notab. 1. in fine, de rescript. & in c. quoniam, num. 37. de Officio deleg. Abb. in cap. 1. num 5. ne Sede vacante, Philipp. Franch. in cap 1. num. 3. de officio Vicarij, lib. 6. Purpur. in l. more 5. n. 101. & 102. de iurisdict. omnium iud. Bettachin. de Episcop. p. 7. lib. 4. tit. de Vicarijs Episcopi num. 14. Ripa in c. 1. num. 44. de iudic. Rebuff. d. tit. in forma Vicar. Archid. n. 190. & 192. Scot. lib. 8. resp. respons. 4. num. 6. Cuch. institut. maior. lib. 2. tit. 8. num. 135. cum seq. Sbroz. lib. 3. quæst. 6. n. 7 & quæst. 14. num 5. vers. secundo adducitur, Iacob. Laurent. de iudice suspecto cap. 4. num. 7. Sanch. de Matrimon. lib 3 disputat. 30. num. 11. D. Barbosa in l. quæ tale, 14. num. 87 ff. soluto matrim. Azor. dict. lib. 3. cap. 45. quæst. 14. Vgolin. dict. cap. 4. §. 6. num. 4. nouissimè Valenzuela tom. 2. cons. 101. num 9. vbi num. 10. post Sbroz. lib. 3. quæst. 3. 2. n. 5. Anton. Gabr. commun. lib. 1. tit. de iurisdict. concl. 1. num. 14. & alios resoluit huc procedere etiamsi Episcopus Vicarium non reuocare iussisset.

146 Deinde si Episcopus fuerit maiori excommunicatione notatus, & publicè denunciatus, eius Officialis, seu Vicarius generalis iurisdictionem suam exercere non poterit, qui sicut per huiusmodi excommunicationem suspenditur Episcopi iurisdictio, cap. ad probandum, 24. de re iudic. c. audiuimus, 24. q. 1. & communiter notatur in c. susceptatus, de rescript. Suar. de censur. disp. 13. sect. 2. n. 15. ita simpliciter eius Vicarij iurisdictio suspenditur, cùm accessoria sit; & idem auditorium vtriusque reputetur, probat text. in cap. vbi gloss. verb. ipsius officialis, in fine, & Franch. in vltim. notab. de officio Vicarij, lib. 6. Specul. in tit. de iud. de leg. § restat n. 7. Roman. sing. 632. Matanta dicta distinct. 5. princip. n. 70. Sylvest. verb. Vicarius, q. 4 vers. quarto imo, Selu. de benefic. p. 4. quæst. 14 num 6. & par 6 tit. de Vica. in Episco, t. a. 1. Antunin. Cuch. d. titulo 8. de Vica. n. 134. Rebuff. d. titul. de Vicario Episcopi, n. 217. cum sequent. & in concord. tit. de excommunic. non vit. gloss. 1. vers. collatio etiam facta, Feder. Scot. dict. resp. 4. num. 5. Surd. cons. 50 num 32. Gutier. canon. lib. 1 cap. 1. n. 83. cum seq. Zerola in praxi Episcop. par. 1. verb. Vicarius §. 8. Sbroz. lib. 3. q. 17. à n. 1. Suarez de censuris, d. disp. 14. sect. 1. num 1. Azor. d. lib 3. cap. 45. quæst. 14. Laurent. d. cap. 4 n. 10. Auila de censuris, part. 2. cap 6. disput. 6. dub. 4. Vgolin. d. cap. 4. §. 2. n. 3. & §. 6. num 5. Gunzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 5. §. 9. n. 123. & 127. Molina tract. 5. disp. 10. num. 2. plures per Sanch. d. lib. 3. disputat. 30. num. 5. cum seq. Anguian. de legib. lib. 3. controuers. 10. n. 13. Alzedo dict. part. 2. c. 2. num. 15.

147 Hinc non valere collationem, si dum Episcopus excommunicatus est, Vicarius conferat, imò effici irregularem docuit Aresin. in cap. cum non ab homine, de iudic. Francisc. Marc. decis. 1231. num. 4. & 6. & decis. 1232 in princip. p. 1. Paris. cons. 89. n. 5. volum. 4. Sbroz dict. quæst. 17. num 2. Nisi Episcopus esset toleratus, vel occultè excommunicatus; nam tunc fauore publici iuris cum communi opinione pro non excommunicato habeatur, collatio à Vicario, siue ab Episcopo facta valebit, vt colligitur ex Abb. in c. veritatis, n. 41. de sentent. excomm. Felin. in cap. ad probandum, n. 6. de re iudic. Franc. Marc. decis. 967. num. 7. & 13. Vgolin. d. num. 5. Auila d. part. 2. cap. 6. disp. 6. dub. 3. vers. ex dictis primò sequitur. Si verò Capitulum Sede vacante suspensionis censura sit irretitum, an eius Vicarius iurisdictionem exercere
148 possit, dicam infrà n. 180. Et quid † si tantùm fuerit Vicarius Episcopi excommunicatus nunquid etiam sit excommunicatus eius Subuicarius? Et non esse probatur in cap. 1. vbi omnes, de officio Vicarij lib. 6. Pauin. dict. q. 10. num. 2. Sbroz. lib. 3. quæst. 18. & 19. quòd excommunicato Vicario non erit excommunicatus illius successor, & quæstion. 23. quòd Episcopus potest alterum eligere Vicarium, quando electus est excommunicatus.

Hinc etiam Vicarius ex suspensione Episcopi po- 149
test vt suspectus recusari, quamuis contra Vicarium nulla adsit suspicio, cap. insinuante, vbi Abb. num. 2. de Officio deleg. gloss. verb. Episcopi in cap. si contra vnum, de officio deleg. lib. 6. Rip. in cap. 1. n. 44. de iudic. Genun. in cap. non putamus, n. 8. de consuet. lib 6. Bertrand. cons. 184. n. 1. & 3. Maranta de ordine iudic. part. 6. num. 28. Ant. Burg. in repet. c. cæterùm n. 128. de rescrip. Bettachin. d. lib. 4. part. 5. n. 69. & part. 6. tit. de Vicario Episcopi n. 12. Aufrer. de recusat. n. 10. in fine, vers. decima si Vicarius, Redoan. de rebus Ecclesiæ non alien. cap. 3. num. 29. Rebuff. in praxi tit. de forma vicariatus, num 190. Rot. decis. 2. num. 21 cum seqq. p. 2. diuers. Perez l. 1. tit. 8 lib. 3. Ordin. pag. 569. Sbrox. de officio Vicarij lib. 3. quæst. 14. vbi ampliat in Vicario Episcopi electi, & confirmati nundum consecrati, & in Vicario Capituli Sede vacante Gutier. canon. lib. 1. c. 1. num. 86. Iacob. de Laurent. de Iudice suspecto c. 4. num. 7. & 8. Marches. de commission. p. 1. rub. de commiss. appellat. extra Romanam Curiam c. 6. sub num. 76. in 2. impress. Bubadil. in sua politica lib. 1. cap. 12. num. 39. Cardin. Tusch. verb. suspectus concl. 908. num. 3. Quarant. in summ. Bullarij verb. Archiepiscopi auctoritas n. 19. vers. vlterius quæro. Sigism. Scacc. de appellat. quæst. 8. n. 68. nouissimè Marcel. Vulpe in praxi iudic. for. eccles. c. 25. num. 15. Alzed. d. p. 2. cap. 2. num. 25. in princip. Marches. de commiss. p. 1. cap. 5. n. 123 pag. 261.

Amplia, siue ipse Vicarius solus causam cognoscat tanquam Vicarius, siue etiam tanquam delegatus insimul cum Episcopo, vt per Sbrox. d. tract. lib. 3. quæst. 14. num. 7. Iacob. Laurent. d. c. 4. num. 11 post med. vers. & ideò, vbi Episcopus, Scac. dict. quæst. 8. num 89.

Limita tamen primò è conuerso, nam Vicario Episcopi suspecto existente, non potest ex eadem ratione recusari ipse Episcopus. gloss. verb. Episcopi in d. c. si contra vnam, vbi Franch. col. 2. in fine, Bettach. d. tit. de Vicario Episcopi n. 11. Marcel. Vulpe d. c. 15. num. 16. Sbroz. dict. lib. 3. quæst. 15. Scacc. dict. qu. 8. num. 57. vers. septimò quia, vbi num. 85. ait quòd si Vicarius Episcopi recusatur vt suspectus, poterit Episcopus loco Vicarij dare alium iudicem, quia suspicio contra Vicarium non militat contra Episcopum: quicquid dicant Dec. in c. 1. n. 17. de offic. deleg. & Rebuff. d. tit. de vicar. Archiep. n. 219.

Limita secundò in Vicario causam cognoscente 150
non tanquam Vicarius, sed tanquam delegatus à Papa, vel etiam ab Episcopo; tunc enim non potest recusari ex eo quod Episcopus suspectus sit, Felin. in dict. c. insinuante n. 1. Sbroz. dict. lib. 3. qu. 14. à n. 8. Scacc. dict. quæst. 8. n. 70. Quicquid dicat Iacob. de Lantent. dict. c. 4. num. 11.

Limita tertiò in Vicario Episcopi electo, seu confirmato per Papam, vel alium superiorem, quo casu non potest vt suspectus recusari, ex eo quòd Episcopus sit suspectus, Felin. & Rip. dictis locis, Sbroz. dict. lib. 3. quæst. 14. num. 11.

Limita quartò in Vicario seorsim ab Episcopo habitante, qui tunc recusari non potest ex eo quòd parti Episcopus sit suspectus, vt per Rot. dict. decis. 2. num. 23. Scacc. d. quæst. 8. num. 71.

Nota

Nota tamen quòd quando suspicio, propter quam Vicarius Episcopi est recusatus, tangeret etiam Episcopum, prout est quando Vicarius recusatos ex eo quòd Episcopus habetur pro suspecto, tunc suspicionis causæ non cognoscuntur coram Episcopo, sed Episcopus earum cognitionem alicui alteri confidenti committit, vt referunt Sbroz. *dict. li. 3. q. 16. numer.* 8. Iacob. Laurent. *dict. cap. 4. numer. 6. ad med.*

Vbi verò Episcopi Vicarius fuerit aliunde recusatus, suspectus, suspicionis causa probanda est coram ipso Episcopo, ad text. *in d. c. si contra vnum*, vbi Archid. *in 4. & 5. notab.* & cæteri scribentes, Sbroz. *d. lib. 3. quæst. 16. num. 1.* Iacob. Laurent. *d. c. 4. sub n. 6. ad med.* Marcel. Vulpe *d. cap. 25. n. 18.* vbi rationem reddit, recusatio Vicarij concernit eius personam, nec quoad illam fuit idem tribunal cum Episcopo, & non prohibetur cognoscere causas recusationis sui Vicarij, sicut prohibetur cognoscere causas appellationis, & *num. 19* post Quarant. *in verb. Capitulum Sede vacante, num. 5.* resoluit quod quando allegatur ex aliqua causa suspectus Vicarius Capitulo dignitatis Episcopali Sede vacante, tunc recurrendum est ad ipsum Capitulum, quod potest eligere arbitros ad cognoscendum causas suspicionis, quæ proponendæ sunt eo modo, quo Episcopus potuisset; quod si causæ suspicionis militauerint, eo casu potest Capitulum talem causam à Vicario auferre, & alteri committere. Episcopo absente quisnam cognoscat de causa suspicionis recusatæ eius Vicarij, Vide Sbroz. *d. lib. q. 16. n. 4. & sequent.* Iacob. Laurent. *d. c. 4. n. 17. & 18.* Marcel. Vulpe *d. c. 25. num. 38. in fine.*

Quando Episcopus est ex aliqua causa allegandus suspectus, causæ recusationis proponi debent coram eodem Episcopo recusato, & eliguntur arbitri, vnus scilicet ab ipso recusatore, & alius ab Episcopo recusato, & arbitri electi cognoscere debent, an causæ suspicionis militent, *cap. cum speciali de appell.* Et si arbitri inter se fuerint discordes, debent ipsi tertium adhibere intra competentem terminum præfigendum ab Episcopo recusato, *cap. legit. de appellat. lib. 6.* quæ causæ si non probantur, aut illegitimæ fuerint iudicatæ, tunc causa vel ad Episcopum remittitur, aut illam Episcopus alteri committit: de consensu tamen recusatoris, vt *in d. cap. cum speciali, in fine*, & *ibi* gloss. *verb. de recusatoris.* Si verò per arbitros fuerit pronunciatum causas suspicionis, vel aliquam earum legitimas esse, causa deuoluitur ad Superiorem. Ita Marcel. Vulpe *d. cap. 25. n. 13.* vbi *n. 14.* subdit quod recusans potest eligere arbitrum alibi quàm in loco Iudicis recusati, dummodo non in loco valde remoto, id est, vltra diætam legalem, nouissimè Spetell. *in decisionibus fori ecclesiast. decis. 93. à num. 13.* vbi resoluit quòd si Vicarius allegatur suspectus ex causa cómuni cum Episcopo, vel Episcopus est absens, vel etiam ipse Præsul, aut alius Ordinarius allegatur suspectus, etiam ille coget partes ad eligendum arbitros, qui de causis suspicionis cognoscere & iudicare debent? & *n. 18.* tenet quòd in causa ipsius Episcopi suo subdito litem pro bonis temporalibus mouentis, non est agendum de recusatione, cum etiam citra illam Iudex esse nequeat, nec in suo Tribunali causa sit agitanda, sed de necessitate Iuris eligendi sunt arbitri, qui in Iudicis locum suffecti negotium principale diriment: & *n. 27.* probat de generali Curiarum Ecclesiasticarum consuetudine causas ad mensam Episcopalem spectantes coram ipsis Ordinariis agitare solere.

151 Hinc denique fit Vicarij iurisdictionem per Episcopi mortem, (cùm vtriusque vnum tribunal sit) expirare, *Clem. fin.* inuocta gloss. *verb. contestata*, vbi communiter scribentes, *de procurat.* Abb. *in c. 1. n. 5. ne Sede vacante & in c. extirpanda, §. quia verò, n. 14. de præbend.* Butri. *in c. tua num. 9. de officio Vicarij.* Parisi. *cons. 89. n. 6. volum. 4.* Pauin. *d. quæst. . . . num. 12.* Feder. Scot. *d. respons. 4. num 6.* Molin. *de primogenijs lib. 1. c. 25. num. 13.* Azor. *lib. 3. cap. 45. quæst. 4.* Vgolin. *d. c. 4. §. 6. num 4.* Sbroz *lib. 3. quæst. 44.* Stephan. Gratian. *discept. forens. c. 106. num 27.* Sanch. *de Matrim. lib. 3. disp. 30. n. 1. cum sequentib.* Gutier. *eodem tractat c. 69. num. 16.* Anguian. *d. contr. 50. num. 12.* Alzed. me citat *in hoc loco p. 5. c. 2. num. 26.* D. Barbosa *in l. quia tale, n. 93. ff. soluto matrimon.* vbi asserit per mortem Episcopi censeri extinctam iurisdictionem ordinariam in persona Vicarij, etiam quoad negotia iam cœpta, quod etiam post multos, quos refert, tenet Sbroz *d. lib. 3. q. 46.* & Henriq. *in summ. lib. 7. c. 21. §. 5. in comm. littera S.* dicit non expirare de per se mortuo Episcopo, sed per Capitulum Sede vacante deponi, & inde infert † valere gesta à 152 Vicario ignorante mortem Episcopi longè distantis, quod etiam tenet Stephan. Gratian. *disceptat. forens. c. 18. num. 50.* Galett. *d. verb. vicarius, 7.* Sanch. *de Matrimon. lib. 3. disp. 22. num. 59. & disp. 30. n. 4.* Gutierr. *d. c. 66. num* 18. nouissimè Spetell. *decis. 30. num. 3. cum seqq.* & † ante scientiam dictæ mortis 153 posse beneficia conferre, si conferendi potestatem habebat, tenent Put. *decis. 370. lib. 5.* Lancellot. *de attent. p. 5. cap. 10. num. 29. & 30.* Flamin. *de resignat. lib. 7. quæst. 54. à n. 33.* quos refert, & sequitur Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. §. 5. proœm. n. 103. & gl. 15. §. 5. num. 91.* Quo fit, vt si Episcopus ad manus hostium peruenerit, & captiuitate detineatur, eius Vicarius nec excommunicare, nec alia huiusmodi, quæ iurisdictionis sunt; exercere possit, quia captiuitas ciuilis mors dicitur, *l. pater 10. in fine princip. l. in omnibus 28. de captiuis.* Et sicut † Episcopi naturali 154 morte Vicarij iurisdictio cessat, ita in ciuili, quæ eundem in proposito sortitur effectum, Sayr. *de censur. lib. 1. c. 5. n. 39.* & tunc Capitulum administrat, *c. 2. de suppl. neglig. Prælat. in 6.* Galett. *in margarita casuum conscientiæ, verb. Vicarius, antepen.* Vnde etiam per ingressum Religionis, renunciationem, depositionem, cessionem, translationem, relegationem, permutationem, vel per aliam similem Episcopi abdicationem Vicarij iurisdictionem extingui ex pluribus resoluit Sbroz. *lib. 3. quæst. 42.*

Illud hîc animaduersione dignum existimo quòd tradit Iacob. Laurent. *de iudice suspecto cap. 4. num. 9. & 11. post med.* videlicet Vicarium ab Episcopo electum licèt confirmatum à Papa, vel ab alio quàm ab Ordinario constitutum posse ab Episcopo remoueri etiam inconsulto Papa, licèt non sic esset in electo Vicario immediatè ab ipso Pontifice, quem nos Vicarium Apostolicum nuncupamus.

155 Quamuis Canonicus Ecclesiæ Cathedralis, vel alius Prælatus, qui tempore commissionis constitutus erat in dignitate, & inter iudices synodales designatus, possit post eandem dignitatem renunciatam esse iudex, & de causa sibi commissa cognoscere, vt firmat Sbroz. *lib. 3. quæst. 47. numer. 4.* & decisum fuisse in Sacra Congregatione referunt Flámin. *de resignat. lib. 1. quæst. 11. numer. 14. in fine*, Ceuall. *commun. contra commun. quæst. 618. num 10. in fine*, Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiastici decis. 616. in prima edit. & resolut. 4. 4. num. 2. in secunda edit.* Galett. *in margarita casuum conscientiæ, verb. delegatus, 3. & verb. renunciare, vltim.* † Vicarius 156 tamen finito officio non poterit procedere in illa

causa

causa quæ illi commissa fuerit, non sub nomine proprio, sed sub nomine dignitatis, gloss. *verb. principalis*, *in Clement.* 2. *de rescript.* vbi Cardin. *num.*7. & Imola *num.*11.& 13. post Abb.Felin.Barbat. & alios. Ita tenent Sbroz. *lib.*3. *quæst.*47. & *quæst.*46. resoluit, quòd Vicarius Episcopi, cum fuit commissa causa, sub expresso nomine proprio, potest adhuc in ea procedere, quamuis desinat esse Vicarius, si cœpisset de causa cognoscere, latè Sperell. *decis.*31. *numer.*12. *cum sequentibus* vbi resoluit quòd licèt regulariter commissio facta sub nomine dignitatis transeat in successorem, eo quòd dignitas nunquam moriatur, id tamen non procedit, quando dignitas ipsa extinguitur prout in dignitate, vel præeminentia, quam haber Vicarius, quæ per eius mortem, vel remotionem aut cessationem ab officio extinguitur, itque non dicitur habere successorem, sed alius, qui ei subrogatur, de nouo creari dicitur; & ideo Vicarius successor non potest cognoscere, nec decidere causas commissas Vicario antecessori, siue ille cognoscere cœperit, siue reintegra eius officium expirauerit, licet ipse Sperell. *numero sequenti*, afferat contrarium sibi semper placuisse, quando est contemplatum officium, & non fuit expressum nomen proprium.

157 Cùm Episcopi iurisdictio Sede vacante ad Capitulum deuoluatur, *cap. vni* & *ibi gloss. de maioris.& obed lib* 6. Abb. *in cap. cum olim notab. vltim. num.*2.*eodem tit.in antiq.* Roman. *cons.*506.*num.*13, *in fine*, Feder. de Senis *cons.* 30. *num.*3. Cardos. *in praxi iudicum*, *verb. Capitulum*, *numer.*2. Molina *de instit. tractat.* 5. *disputat.* 11. *numero* 1.3. & 10. Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiastici decision.*357. *numero* 4. *in prima editione*, & *resolut.* 303. *in secunda editione*, Sbroz. *lib.*1. *quæstion.* 16. Quaranta *in summa Bullarij*, *verb. Capitulum Sede vacante*, Episcopi instar Vicarium generalem constituere potest, Abb. *in cap. irrefragabili*, *numero* 2. *de offic. Ordin.* Felin. *in dict. cap. cum olim*, *numer.*9. *de maiorit. & obedient.* Paulin. *dict. quæstion.*10. *numero* 1. & 2. Sbroz. *dict. quæstion.*16. *numero* 8. & disponit Sac. Concil. Trident. *sess.*24. *de reformat. cap.* 16. ibi, *Item officialem, seu Vicarium infra octo dies post mortem Episcopi constituere, vel existentem confirmare omnino teneatur, qui saltem in Iure Canonico sit Doctor, vel Licentiatus, vel aliàs, quantum fieri poterit, idoneus*, &c.

158 Ex quo Concilij decreto collige teneri Capitulum Sede vacante infra octo dies post mortem Episcopi eligere, seu continuere Vicarium, vel constitutum confirmare, aliàs illius deputatio deuoluitur ad Metropolitanum, & si Ecclesia ipsa Metropolitana fuerit, aut exempta, tunc antiquior Episcopus ex Suffraganeis in Metropolitana, & propinquior in exempta Vicarium idoneum constituere potest. Ita Sà *in Aphorism. verb. Vicarius*, *numer.*3. Zerola *in praxi Episcop. parte* 1. *verb. Capitulum*, §.3. Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici part.* 1. *cap.*19. *numero* 7. Molin. *dict.tom.*5. *disputat.*11.*num.*1. Quaranta *dict. verb. Capitulum Sede vacante*, *vers. duodecimò quæro*, *numero* 2. Galett. *in margarita casuum conscientiæ*, *verb. Vicarius Sede vacante*, *numero* 3, Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori Ecclesiastici decis.*473. *in prima editione*, & *resolution.* 495. *in secunda editione*, Vicarius hic à Capitulo Sede Episcopali vacante deputatus eandem habet iurisdictionem, quam Vicarius Episcopi habebat, exceptis aliquibus, prout in cognitione causarum Vicario Episcopi delegatarum, vel in executione litterarum Apostolicarum, quas Vicario generali Episcopi delegatas Vicarius generalis à Capitulo Sede vacante deputatus exequi non potest, Feder. de Senis *cons.*30. *ante numer.*1. *vers. suo iure agitur*, Franc. Leo *dict. cap.*10. *numero* 8. *vers. secundo*, & *vers. quarto.* Forma autem, qua Vicarius generalis à Capitulo Sede vacante, creari debet, cui pro voluntate Capituli addit, vel minui potest, est illa quam habet Quaranta *dict. loco*, & sequitur.

Nos Canonici & Capitulum Cathedralis N. Sede vacante per obitum bonæ memoriæ N. Episcopi, &c. Reuerendo N. salutem in Domino sempiternam. Cùm ex Sacrorum Canonum dispositione Ecclesiarum Cathedralium Capitula in deficientium Episcoporum (præsertim si ex humanis eximi contigerit) locum subrogentur, eisque in spiritualibus & temporalibus succedant, eorum munus erit viduatis Ecclesiis ita consulere, vt ministrorum solertia, & diligentia viduitatis incommoda minimè sentiantur. Ne igitur supradicta Ecclesia nostri culpa aliquid detrimenti in spiritualibus & temporalibus patiatur, nos dictis sacris Canonibus, & Concilij Tridentini decretis obtemperare volentes, vocatis omnibus, & singulis canonicis infra tempus à dicto Concilio statutum, ad Vicarium, qui vices nostras sustinere debeat, deputandum, congregatisque iis, qui debuerunt, voluerunt, & potuerunt interesse, habitisque interessentium votis de consensu, & voto eiusdem Capituli te Reuerend. N. de cuius probitate, scientia, sufficientia confisi generalem in spiritualibus, & temporalibus Vicarium nostrum in prædicta Ecclesia Cathedrali, ciuitate, & diœcesi, tenore præsentium deputamus, creamus, & constituimus per menses sex.. vel Episcopali Sede vacante, cum omnibus, & singulis facultatibus, priuilegiis, honoribus, oneribus, præeminentiis, & prærogatiuis ad huiusmodi munus exercendum, necessariis, & opportunis; dantes tibi plenam, & liberam potestatem, omnia & singula exercendi, quæ Capitulo Sede vacante, in vtroque foro à iure permittuntur, & proinde causas omnes tam ciuiles, quam criminales, & mixtas etiam heresis, & matrimoniales, audiendi, prouidendi & decidendi, cum facultate excommunicandi, & censuras proferendi, cum voto tamen ordinariorum consultorum nostræ Curiæ in sententiando, & procedendo, ad actus, quorum grauamen per appellationem à diffinitiua reparari non potest; necnon ea omnia faciendi, quæ nos facere, & mandare possumus, etiamsi specialem mandatum requirant. Reseruantes nobis collationem beneficiorum, eorumque institutionem ad Capitulum spectantem, deputationem examinatorum, officialium, actuariorum, & ministrorum Curiæ, regimen Seminarij, facultatem cognoscendi de causis suspicionum, & denegata iustitia, & constitutis (seruatis de iure seruandis) alteri delegandi. Volumus autem, vt licentiam ordinandi, etiam ad primam tonsuram (in casibus à sacro Concilio Tridentino Capitulo permissis) & prouidere de Prædicatoribus in Aduentu, & Quadragesima, ac dispensare in foro exteriori, etiam quoad temporum interstitia, & casus reseruatos de nouo facere non possis, absque expresso nostro consensu capitulariter habito. Nec approbare confessores, ordinandos, & ad beneficia obtinenda, nisi prauio examine ab examinatoribus de deputatis, quorum approbationes

per

per Secret annotentur in libro. In casu vero infirmitatis, vel absentia substituere non possis, vel causas delegare, sed in his casibus prouiso ad nos spectare debent. Præcipimus itaque vniuerso Clero huius ciuitatis, & diœcesis, aliisque huius Ecclesiæ iurisdictioni subiectis, quatenus te in Vicarium, Officialémque nostrum generalem recipiant, tibique in omnibus præmissis pareant, & obediant. Dantes tibi vices, & voces nostras, & c. contradictores, & inobedientes pœnis, & censuris Ecclesiast. cōpescendi, & ita te in Vicar. deputamus, cum solutione salarij per eum, cui incumbit, facienda. In quorum fidem præsentes scribi iussimus, per notarium nostræ Curiæ, & manu propria subscripsimus. Dat. in nostro Capitulo Cathedralis Ecclesiæ N. die, & c. Anno, & c.

160 Circa quam commissionem aliqua sunt obseruanda pro illius intellectu, & primis aduertendum circa verba illa, *Sede vacante*. Sedem Episcopalem dici vacare, donec litteræ Apostolicæ Prælati, cuius Sedes vacabat, fuerint expeditæ, & præsentatæ Capitulo, probat text. *in extrauag. iniunctæ, de electión.* norant Rebuff. *in praxi tit. de Simonia in repet. sign num.* 11. Henriq. *consil.* 29. *num.* 4. Aloyl. Ricc. *in praxi rerum fori Eccles. dec.* 376. *in prima edit. & re-*
161 *sol.* 500. *in secunda editione.* ⁊ Episcopus enim prouisus non potest Episcopatum administrare, nisi litteris expeditis, & ostensis, Azot. *instit. moral. p.* 2. *lib* 3 *cap.* 29. *qu.* 9 *vers ceterum*, Flamin. *de resignat. lib* 8. *quæst.* 5. *n.* 33. D. Barbosa *in l. diuortio in princ. p.* 2. *num* 50. *ff. soluto matrimonio*, & secundum Stephan. Gratian. *discept. forens. cap.* 27. non sufficeret fuisse promotum ad aliam Ecclesiam si litteræ non essent expeditæ, & secundum Quarantam *vbi proxime n.* 13. *vers. de cinoertio dubitatur*, potest Vicarius Capitularis exercitium continuare, donec nouus Prælatus adeptus fuerit possessionem, allegat Pauin. *d. quæst.* 10. *num* 9. Hinc Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloss.* 15. §. 2. *num.* 88. refert fuisse conclusum validam esse quandam collationem Canonicatus in mense ordinario vacantis factam à Capitulo Borgen. spreto Episcopo iam promoto, & habente expeditas litteras suæ prouisionis, qui tamen nondum illas ostenderat, nec præsentauerat, quamuis aliàs D. Episcopus simultaneam haberet collationem cum Capitulo, quia cum adhuc duraret vacatio dictæ Ecclesiæ, potuit collatio fieri à solo Capitulo sine vlla citatione, requisitione aut interuentione Episcopi promoti, iuxta text. *in cap. ne Sede vacante, lib.* 6. Hodie tamen aliter se res habet nam S. D. N. Vrban. VIII. *in sua const. incip. Nobis nuper sub Dat.* 20. *Martij* 1625 *de consilio S. R. E. Cardinalium Concilij Trid. Interpretum, quibus negotium mature, ac diligenter examinandum, & sibi referendum commisit, declarauit Ecclesiam, à qua Episcopus de suo consensu transfertur, ab eo tempore vacare, quod idem Eps c. ab illius vinculo in existentis pro tempore Roman. Pont. Consistorio absoluitur, etiam ante expeditionem litterarum Apostol. vel addeptam secundæ Ecclesiæ possessionem, postea quam verò ex testimonio, seu documento secretarij Sacri Collegij, vel alio modo huiusmodi absolutionis notitiam Episcop. translatus habuerit, illico eum ab exercitio Ordinariæ iurisdictionis abstinere debere, eamque in Capitulum transire, itaut statim Capitulum iurisdictione vti, Sedem vacantem publicare, atque officialem, seu Vicarium ad Concilij Trid. præscriptum constituere possit, & debeat,* &c.

162 Ibi, *vocatis omnibus, & singulis*. aduertendum, quòd si aliqui de Capitulo dicerent de nullitate, & quòd non fuerint vocati, nec auditi, nullitas hæc proponi potest coram Superiore Capituli, per quem si hoc prætextu fuerit electio irritata, poterit Capitulum denuo congregari, & ad Vicarij constitutionem deuenire, ita respondisse Sacram Congregationem asserit Quaranta *dict. verb. Capitulum Sede vacante, in fine.*

Ibi, *infra tempus à prædicto Concilio statutum*. Ad- 163
uertendum etiam est, quòd si ante præfixionem termini octo dierum, infra quem Capitulum cogitur Vicarium eligere, interim dum de illius electione agitur, Archidiaconus sustinet Vicarij vices in iis, de quibus de iure communi est Vicarius, Sbroz. *lib.* 1. *quæst.* 61. per text. *in cap.* 1. *& in c. ad hæc, de officio Archidiac.* Verùm, quia ex diuersis non fit illatio, & dicta iura loquuntur Sede repleta, non autem Sede vacante, quo casu de iure transit in Capitulum iurisdictio, ideò infra illos octo dies totum Capitulum administrare debere, posseque prædictum nomenn octo dierum pro Vicarij electione restringere, breuiorem statuendo terminum resoluunt Quaranta *dict. verb. Capitulum Sede vacante*, §. *duodecimò quæro, vers. primò* & Aloyl. Ricc. *post resol.* 505. *in notab de materia Vicar à Capitulo Sede vacante, vers.* 1. *& in decis Curiæ Archiepisc. N. apol. decis.* 305. *n.* 3. *p.* 4. Ragul. *de voce Canonic quæst.* 37. *num* 2. Ex quo sequitur infra illos octo dies non arctari Capitulum ad constituendum Vicarium, & successiuè posse de per se administrare, ait idem Quaranta *vbi proximè vers. terminum.*

⁊. Qui quidem octo dierum terminus currit Capi 164
tulo etiam à die scientiæ translationis sui Episcopi ad aliam Ecclesiam, quando tamen à Summo Pontifice Episcopus fuerit absolutus à vinculo prioris; statim enim post translationem absque alio consensu Episcopum translatum perdere iura primæ Ecclesiæ, resoluunt Fr. Emman. *in summa tom.* 3. *cap.* 56. *vers los otros*, Alzed. *in præcellent. Episcop. digni. p.* 1. *cap.* 3. *n.* 86. *vers. sed aduertente, cum seqq.* & censuit Rota apud Farin. *decis.* 475 *par.* 1. *recent.* refert decisum Massob. *in sua praxi habendi concursum requis.* 1. *dub.* 9. *secundum Roman. impress.* me citato *in collect. ad c.* 1. *n.* 5. *de translat. Episcopi*, Ecclesiam, à qua vobis transfertur, seu quàm dimittit Episcopus, vacare ab eo tempore, quo idem Episcopus ab illius vinculo absoluitur in Consistorio Sanctitatis suæ, etiam ante expeditionem litterarum Apost. vel adeptam possessionem secundæ Ecclesiæ; & posteaquam huiusmodi absolutionis notitiam Episcopus habuerit, etiam ex testimonio, seu documento Secretarij Sacri Collegij, illico teneri eum abstinere ab exercitio ordinariæ iurisdictionis, eámque transire in Capitulum tanquam Sede vacante, & ita posse & debere Capitulum statim ea iurisdictione vti, ac Vicarium, iuxta Concil. Trid. *sess.* 24. *de reformat. c.* 18. præscriptum eligere, Sedémque vacantem publicare; sunt formalia verba Decreti à Sacra Congregat. nouissimè emanati, quod refero *in collect. ad d. c.* 1. Si verò infra prædictos octo dies Capitulum Vicarium non deputauerit, vel minus idoneum elegerit, Archiepiscop. Metropolitanus potent illum deputare ex decreto Conc. Trid. *sess.* 24. *de reformat. c.* 16. *vers si secus factum fuerit.* referunt Quaranta *in summa Bullarij verb. Archiep. authoritas n.* 16. Marc Anton. Genoens. *in praxi Archiepisc Neapol c.* 70. *n* 6. Metropolitano verò ipso negligente suum Vicarium constituere. Episcopus antiquior ex suffraganeis in Metropolitana illum constituere poterit: at Episcopo exempto negligente Episcopus propinquior deputabit, vt statuit idem Concil. Trident. *d. cap.* 16. *vers. & sub Ecclesia ipsa Metropolitana*, & resoluunt Coch. *instit. iuris Canon. lib.* 1. *tit.* 8. *de officio vicar. num.* 39. Sbroz. *de Vicario Episcopi lib.* 1. *quæst.* 58.

Designatio

Designatio Vicarij Capitularis per octo dies notitiæ vacationis Ecclesiæ non ita deuoluitur Metropolitano, vt amplius Capitulum non possit moram purgare, & Vicarium designare, quia ad Metropolitanum non deuoluitur ius nominandi priuatiuè, sed cumulatiuè, tum quia hæc deuolutio non est alicuius beneficij Ecclesiastici, seu officij, ac proinde non est necesse quòd naturam deuolutionis beneficiorum sequatur, præcipuè cùm sit constitutio pœnalis: & ideò ita resoluunt Garc. *d p.5.c.7.n.7.* Castr. Palao *d puncto 29.n.6.* contra Quarant. *d verb. Capitulum Sede vacante, n.4.* & Suar. *tom.5.de cens.disp. 28 sect.5.n.3.*

165 Ibi, *Te Reuerendum N.* sicut Episcopus plures Vicarios sibi constituere potest, vt supra, ostendimus, ita etiam Capitulum Sede vacante, Paolo. *d. quæst.10 n.6.* Sbroz. *lib.1.quæst.50.n.3.* Azor. *instit. moral.p.1.lib.3.c.37.quæst.18.* Molin. *de iust.tract.5. disp 11.num.1.* Nicol.Garc. *part.5.cap.7.num.36.* me citato *in hoc loco* Castr.Palao *in opere moral.tom.2. tract.13.disp.2.puncto 26.num 2.* Quaranta *vbi suprà vers.nonò dubitatur,* vbi refert *Sacram Congreg.* censuisse à Capitulo Sede vacante vnum tantum Vicarium eligendum, nisi adesset legitimè immemorabilis consuetudo duos, aut plures eligendi. Si discordia fuisset inter Canonicos in electione Vicarij, & plures ad hoc officium assumerentur, magis idoneus, & habens qualitates Concilij remanere debet cæteris remotis, Quaranta *vbi proximè vers. secundò dubitatur.* Aloys.Ricc.post. *dict. resol.505. vers.secundò.* Quamuis Capitulum non teneatur eligere personam in Vicarium de gremio ipsius Capituli, si tamen adesset idoneus, cæteris paribus erit præferendus, & refert decisum Quarant. *vbi proximè vers. sextò dubitatur,* & Aloys.Ricc. *in dec.Curia Archiep. Neapol. decis.180.p.4.* qui dum à choro absens est, & exercet officium suum, illique tempore diuinorum officiorum incumbit, distributiones quotidianas non percipit, vt resoluit Moneta *de distribut. quotid.part.2.quæst.11.n.83.* contra Cened. *d.lib.1. quæst.1.num.72.* & Sanctarell. *d.quæst.11.n.18.* quod intellige vbi consuetudo illum absentem non excusat, cum Rebuff. *d.tit.de Vicar. Episcopi num 5.* Rota Romana *dec 222.n.6.part.2.diuers.* Quaranta *vbi suprà, vers.octauo dubitatur, in fine.* Canonicatum autem qui munere Vicarij Episcopi funguntur, non lucrari distributiones quotidianas, si horis Canonicis non intersit, etiamsi à tempore immemoriali obseruatum sit vt debeantur, refert decisum Nicol. Garc. *in addit.ad summ tract de benefic.p.3.c.2.n.348.* ex ea ratione, quia non abest ex iusta causa cum Vicarius deseruiat soli Episcopo, & non Ecclesiæ, vt inquit Rot. *decis.222.n.5. p.2.diuersor.*

166 Vnde si in choro interueniat cum canonicali ap-
167 paratu, vt distributiones quotidianas lucretur, † debet sedere in loco proprio sui Canonicatus antiquiores non præcedendo, Quar. *vbi proximè vers. 8.dubitatur, in princip.* Aloys.Ricc. *in praxi fori Ecclesia, decis.475.in 1.edit. & resol.499. in 2.edit.* vbi *n.8.* dicit decisum per Rotam *in vna Lucana benef. 18.Decemb.1579.* coram Seraphino ead. Rot. *decis. 288.n.2.* apud Farin. *p.2.recent.* Vincent.Gulenz. *cons.125.* Homobon. de Bonis *de humana vita statibus, p prima, c.7. vers. porrò,* Sbroz. *lib.2 q.25.n.17.* vbi *n.20.* resoluit, quòd quando non eligitur Vicar. ex Canonicis, in illis in processionibus præferendus est Archidiaconus, seu alia dignitas maior, & prima post Episcopum, prout eum refert Quaranta *vbi proximè.*

168 Ibi, *de cuius probitate, scientia,* &c. aduertendum quòd cùm Episcopi Vicarius non solùm moribus & ætate idoneus esse debeat, verùm etiam scientia, vt scribit Rebuff. *d tit.de Vicar. Episcopi n.28. & 33.* quem refert Sbroz. *lib.1. quæst 36. num.2.* ita Vicarius Capitularis Sede vacante non solum scientia idoneus, sed Doctor vel Licentiatus eligi debet, aut aliàs quatenus fieri poterit idoneus, & ita decisum fuisse super Decretum Conc. *d.cap.16.* referunt Sbroz. *d.quæst.36. num.11.* vbi *in addit.* refert decisum, quod Sede Episcopali vacante Vicarius debet eligi Doctor, aliàs electio est nulla, nec debet confirmari Episcopi demortui Vicarius, nisi esset Doctor quod repetit. *in addit ad quæst.55. sub num.2.* Galet. *in margarita casuum conscientiæ verb.Vicarius 4.* Nauarr. *cons 2.de officio Vicarij,* Sayr. *decis.2. eodem tit.* Henriq. *cons.90.* Castr. Palao *d. puncto 29. num 4.* Aloys. Ricc. *dict. resolut.477. num.2. & in collect. decis. part.5. collect.1602.* vbi limitat in Vicario Capituli Ecclesiæ Collegiatæ Sede vacante, Ragul. *de voce Canon in Ecclesia quæst. 37. n.6.* Et Doctorem sacrorum Canonum præferri Magistro Sacræ Theologiæ quoad officium Vicariatus, resoluit Aloys.Ricc. *in decis. Curia Archiep. Neapol decis.305. num.15 part 4.* vbi *num 16.* tenet electionem in Vicarium factam de Theologo omisso Canonista valere. In casu verò, in quo Vicarius constitutus idoneus quantum fieri potuit, non esset Doctor, potest Capitulum in ipso actu deputationis, dare ei consultorem Doctorem, alioquin poterit ipse Vicarius eligere consultorem sibi bene visum partibus non suspectum, in casibus in quibus eo opus erit, Sbroz *d.quæst 36. num.13.* optimè Quaranta *vbi supra num.3.in fine,* Aloys.Ricc. *post d.resol.505. in notab. de materia Vicarij, &c. num.4. vers Capitulum.*

Ibi, *Ciuitate, & diœcesi.* Notandum est diœcesim non venire appellatione Vrbis, vbi aliud non exprimitur, vt videtur probare text. *in cap.fin.de officio Vicar.* vbi Abb. *n.5. & in l.fin.ff. de officio Præfecti vrbis.* Sed pro contraria parte pugnant aliqua non leuia fundamenta, nam commissa cura Ciuitatis dicitur commissa cura districtus, *l.2.§. cum vrbem, ff.de officio Præf vrbis,* Abb. & Felin. *in c. Rodulphus n. 8. de rescript.* & concessa alicui ciuitate, intelligitur concessa cum omni sua iurisdictione, Bart. *in l.2. in Princ ff de verb.sign.& in l.fin.* vbi Ias. *num 8 ff.de const. Princ.* Quare paucis distinguendum ducimus, an diœcesis fiat mentio in materia fauorabili, aut odiosa: si in fauorabili, appellatione diœcesis comprehenderetur ciuitas; si verò in materia odiosa, minimè, ita Petr. Andr. Gammarus *ad cap.vni. n.106.cum seqq.super gloss. verb. diœcesis, de rerum permut.lib.6.* Cochier *de iurisdict. Ordin. in exemptos part.4 quæst.74.* Gonzal. *ad reg.8.Cancel.gloss.43. à num.193.* Sahagun. *in cap.1.num.24. de offic deleg.* Steph.Grat. *discept.forens.tom.2.c.383. ex num.15. vers. minus obstat, & tom.5. cap.895. num.35.* Nicol.Garc. *de benef p.1.c.6.num.76.& 78.* me citato in hoc loco Ioseph.Vela *de potest.Episcoporum circa inquirenda crimina in suis diœcesibus commissa p.1. n.128.cum seqq.* quapropter tutius esse in Constitutione Vicarij exprimere ciuitatem, & diœcesim, sicut communiter exprimi solet, vt dicit Sbroz. *d q.39 in fine.* 169

Ibi, *deputamus, creamus, & constituimus.* Sicut 170
Vicarius Episcopi ad beneplacitum potest reuocari, vt inquiunt gloss. *in Clement. vltim. de procurat & in Clement. & si principalis, verb per electionem,* vbi Cardin. *num.10.de rescript.* Rebuff. *dict tit. de forma Vicar.num.192.* Sbroz. *lib 3.quæst.32. à num.1.*

&

171 *& num.* 5. ampliat † etiamsi Episcopus iurasset non reuocare; quod etiam tenet Ceuall. *commun. contra communes quaest.* 767. *num.* 20. Alzed. *d. part.* 2. *cap.* 2. *n.* 35. *& seq.* vbi citat metipsum *in hoc loco.* ita etiam Capitulum facta electione, vel confirmatione illum postea poterit reuocare, vt tenent Pauin. *d quaest.* 10. *sub num.* 7. Galet. *verb. Vicarius num.* 3. Aloys. Ricc. *resolut.* 505. & etiam dato iuramento de illo non reuocando, Sbroz. Azor. *institut. moral part.* 2. *lib.* 3. *cap.* 37. *quaest.* 18. Molin. *de Iustit. tract.* 5. *disp.* 11. *n.* 1. Sbroz. *d. quaest.* 32. *num.* 7. quod existente iusta causa fatetur Quaranta *d. verb. Capitulum Sede vacante §. duodecimò quaero, vers. tertiò dubitatur.* Sed facta electione Vicarij non posse Capitulum illum ad libitum reuocare, & nouum constituere, dicit per *Sacram Congregat.* decisum Aloys. Ricc. *in collect. decis. p.* 5. *collect.* 1602. *in fine, & in decis. Curia Archiepisc. Neapolit. decis.* 178. *p.* 4. & resoluit Ragus. *de voce Canonic. quaest.* 37. *n.* 4. Nicol. Garc. *d. p.* 5. *cap.* 7. *n.* 12. Marc. Anton. Genuens. *in pract. Archiep. Neapol. c.* 48. aliàs 86. *num.* 4. Castr. Palao *d. puncto* 29. *n.* 7.

172 Capitulum constituens secundum Vicarium, censetur primum reuocare, vt censuit Rot. Rom. *in vna Oriolen. beneficiorum* 21. *May* 1593. coram *illustriss. Seraphino,* & patet ex eius *decis.* 1016. *&* 1033. *p.* 2. & tenet Aloys. Ricc. *in praxi decis.* 478. *in* 1. *edit. & resol.* 502. *in* 2. *edit.* vbi *n.* 4. cum Put. *decis.* 168. *lib.* 3. declarat quando prima nominatio, seu constitutio Vicarij esset specialis, & secunda generalis, & *n.* 3. cum eodem Puteo *decis.* 168. *lib.* 1. limitat quando constat, & euidenter apparet de contraria voluntate constituentis.

173 Ibi, *per menses sex.* Aduerte Capitulum in commissione Vicarij posse praefigere tempus, & modum procedendi, sed non postea, tenet Ragus. *de voce Canon. quaest.* 40. *num.* 14. Si tamen Capitulum constitueret Vicarium simpliciter, absque temporis praefinitione, eius officium durabit, durante Sedis vacatione, ita Quaranta *d. cap. vers. Capitulum Sede vacante, prope finem, vers. circa quam commissionem.*

174 Ibi, *cum voto tamen Ordinariorum consultorum.* Aduerte quod in ipsa deputatione Vicarij Doctoris iuris Canonici potest Capitulum, vt maturiùs ac consultius in decidendis causis procedatur, apponere clausulam, vt adhibeat etiam votum aliorum consultorum, praesertim si Episcopus adhibeat, & vt in causis Canonicorum procederet cum voto certi consultoris, quia vt plurimum Vicarij capitulares solent esse exosi iis, qui sibi non dederunt vocem ad fauorem, ita Quarant. *d. loco prop. fin. vers. idem erit.*

175 Ibi, *etiamsi speciale mandatum requirant.* Quia per constitutionem Vicarij generalis in spiritualibus, & temporalibus non transeunt ea, quae requirunt speciale mandatum, Pauin. *d. quaest.* 10. *num.* 17. Quaranta *vbi suprà, vers. circa quam.* Vnde ex sola designatione non habere Vicarium Capituli ampliorem iurisdictionem, quàm habet Vicarius Episcopi, sed indigere speciali commissione ad ea, quae requirunt speciale mandatum, resoluunt Nicol. Garc. *d. p.* 3. *c.* 7. *à num.* 29. me citato Castr. Palao *d. puncto* 19. *num* 5. vbi assignat rationem, quia Conc. Trident. solùm statuit eligendum esse Vicarium à Capitulo, quòd autem debeat omnem Capituli iurisdictionem habere non decidit.

176 Ibi, *reseruantes,* &c. Quia † in commissione Vicarij potest Capitulum sibi aliqua reseruare, vt ait Quaranta *d. loco, vers.* 4. *dubitatur, & vers. idem erit.*

177 Ibi, *in casu verò infirmitatis, vel absentia substituere non possit,* quia ex causa infirmitatis, alterius impedimenti posse Vicarium delegare causas tunc pendentes, tenuit Pauin. *d. quaest.* 10. *num.* 21. sed hoc bene intelligit Quaranta *in* 10. *dub.* de consensu ipsius Capituli, cuius nomine iurisdictionem exercet, aliàs si Capitulum se opponeret, & vellet durante infirmitate Vicarium constituere, dicit quòd possit, idem Quaranta *vbi proximè.* Vicarius enim Capituli substituere non potest, nisi ei in mandato substituendi facultas concedatur. Rot. *decis.* 159. *lib.* 3. *diuers.* Put. *dec.* 487. *lib.* 2. Steph. *decis.* 1033. *p.* 2. *in praxi rerum fori Eccles. decis.* 477. *in* 1. *edit. & resolut.* 301. *in* 2. *edit. & resolut.* 303. resoluit per mortem Vicarij substituentis non expirare potestatem substituti.

Ibi, *cum solutione salarij,* quia Vicarius Capituli 178
Sede vacante debet habere salarium, sicut quilibet extraneus Vicarius, & deducere expensas, quas domi facturus esset, tanquam reputatus praesens, & residens propter Ecclesiae seruitium, Pauin. *d. q.* 10. *num.* 5. Sbroz. *lib.* 1. *quaest.* 53. *num.* 7. Quaranta *d. loco vers. septimò dubitatur.* licèt vbi fuerit Canonicus, fructus percipiat, cùm censeatur inseruire Episcopatui. *c. ad audientiam, de cleric. non resid.* Rota *decis.* 212. *n.* 6. *part.* 2. *diuers.* Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloss.* 6. *num.* 264. Moneta *de distribut quotid. part.* 2. *quaest.* 13. *num.* 89. Nicol. Garcia *de benefic. part.* 3. *cap.* 2. *num.* 338. distributiones tamen quotidianas, seclusa consuetudine, statuto, vel priuilegio non lucratur, dum tempore diuinorum officiorum Vicarij munus exercuerit, Prosper. de Augustino *ad Quarantam dicto verbo Capitulum Sede vacante n.* 8. *in fine,* Moneta *d. q.* 11. *n.* 83. Idem in Vicario Episcopi resoluendum tenent Sbroz. *lib.* 1. *quaest.* 43. *n.* 3. Garc. *dict. cap.* 2. *num.* 357. Moneta *d. q.* 11. *num.* 78. nam tenetur illi congruum salarium subministrare, *cap si Episcopus,* vbi gloss. *de officio Vicar. in* 6. Sbroz *lib.* 1. *q.* 55. *à num.* 1. Segur. *in direct. iud.* §. 1. *c.* 14. *à num.* 1. Et cùm fuisset dubitatum an salarium etiam non conuentum deberetur Vicario Episcopi, & ratio dubitandi ex eo deducebatur quod ad effectum existendi salarium non conuentum, erat probanda extrema, nempè quod Episcopus solitus esset conducere, & Vicarius locare operas suas, iuxta Alex. *cons.* 109 *lib.* 3. Dec. *cons.* 132. *in fine,* contrariū tamen, nempe deberi salarium censuit Rot. *in Turritana mercedis* 20. *May* 1569. coram *Illustriss.mo Seraphina* inter eius decisiones impressas *decis.* 74. & apud Marchesan. *part.* 1 *pag.* 1192. illud enim quod dicitur per Alexan. & Decium procedit in famolis, & aliis vilibus personis, quae saepenumero inseruiunt pro expensis, etiam sine salario. Vnum addetem vtilissimum quòd † Vicarius Episcopi non po- 179
test petere salarium non conuentum à successore pro seruitio praestito eius praedecessori, vt resolutum fuit in Rota teste Puteo *decis.* 43. *lib.* 1. & referunt Flamin. *de resignat. lib.* 1. *q.* 16. *n.* 53. Galet. *d. verb. Vicarius.* 9. me citato *in hoc loco* Alzed. *d. cap.* 2. *num.* 32. nam cùm constitutio Vicarij sit voluntaria, potuit Episcopus carere opera Vicarij, & sic non tenetur ad eius salarium, cùm successor non teneatur ad debita voluntaria, sed ad necessaria tantum, vt declarat Rota coram Seraphin. *d. decis.* 74. *n.* 6.

Si Capitulum Sede Vacante suspensionis censu- 180
ra sit irretitum, & iurisdictionis vsu priuetur, principalia eius Vicarius iurisdictionem exercere non poterit, vt per Soar. *de censur. disp.* 7. *sect.* 3. *num.* 13. quamuis contrarium teneat Vgolin. *tract. de censur. tab.* 1. *cap.* 4. §. 2. quia vis officij, & iurisdictionis Vicarij ab ipso Capitulo dependet suspenso Capitulo,

& erit suspensus eius Vicarius, vt per Quarant. *vbi proximè, vers. idem erit*, nec refert an à Capitulo, vel à Metropolitano ob negligentiam Capituli generalis Vicarius constituatur secundum formam Concilij *d. cap. 16.* quia ob negligentiam Capituli non deuoluitur iurisdictio ad Metropolitanum: nam aliàs ipse auctoritate ordinaria excommunicare, & absoluere posset, sed deputatio tantum, siue eius constituendi Vicarium nomine Capituli, qui quidem Vicarius taliter constitutus iurisdictionem habet pendentem à iurisdictione, quæ in ipso Capitulo residet, Tridentina enim Synodus noluit iurisdictionem Capituli ob eius negligentiam in Metropolitanum deuolui, sed solum Capitulum obstringere, & obligare necessitate Vicarium nominandi, vt eleganter explicat Soar. *d. sect. 3. num. 14.*

181 Vicarius huiusmodi Capituli Sede vacante finito officio tenetur stare syndicatui, vt disponit Concil. Trident. *d. cap. 16. ibi rationem exigat*, & tenent Aloys. Ricc. *in dict. praxi decis. 481. in 1. edit. & resolut. 504. in 2. edit.* Quaranta *dict. loco vers. dubitatur. demque, num. 14.* vbi etiam asserit in Vicario Episcopi consuetudinem se habere in contrarium Sbroz.

182 *lib. 3. quæst. 52.* † Episcopum per se rationem administrationis officij gesti à Vicario Capituli Sede vacante constituto exigere, atque in aliquo delicto compertum punire posse refert decisum Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarra lib. 1. tit. 18. l. 7. de Episcopis n. 99.* obseruant Vgolin. *de officio Episcopi cap. 2. §. 2. num. 2.* & Aloys. Ricc. *in decis. Curia Archiepisc. Neapol. decis. 291. p. 4.*

183 Vicarius autem Episcopi non tenetur ad syndicatum, vt expressè declarauit Gregor. XIII. *in quadam Bulla ann. 1578.* directa Clero, & communitate Tarentin. siquidem cùm communitas, & Clerus prætenderent Vicarios Episcopi esse obnoxios syndicatui Gregor. XIII. respondit his verbis: *Statuimus, & mandamus quod Vicarij, & officiales, siue generales, siue particulares, etiam foranei nuncupati, per eundem Archiepiscopum, siue eius pro tempore successores in dicta Ecclesia Tarentina, siue eius diœcesi deputati, vel deputandi ad aliquem syndicatum nullo modo teneantur, aut eidem sub quouis prætextu sint obnoxij*, referunt Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiepiscop. Neapol. c. 58. in nouiss. edit.* Homobon. de bonis *de humanæ vitæ statibus c. 7. in fine.* Vnde non venit admittenda Hispaniæ constitutio *in l. 4. tit. 7. lib. 3. noua recopil.* contrarium disponens, quam defendit Azeued. *ibi* præfatam Gregorij Constitutionem fortè non videns.

184 Quando Vicarius ita delinquit in officio, vt offendat iurisdictionem Metropolitani, veluti si nolit deferre appellationi ad eum legitimè emissæ, vel illius inhibitionem spernat, tunc poterit Archiepiscopus eum coërcere censura Ecclesiastica, in quibus terminis procedit text. *in cap. 1. de officio Vicarij lib. 6.* qui venit coniungendus cum alio text. eiusdem Innocentij IV. in eadem controuersia inter Archiepiscopum Remen. & eius suffraganeos, siue eorum Officiales *in cap. Romana Ecclesia, in princip. de appellat.* Quando verò deliquit in officio præiudicando simpliciter partibus & iustitiæ, cognitio & punitio pertinet ad ipsum Episcopum, qui habet facultatem à iure, prout quiuis alicuius, Magistratus coërcendi Officialem suum appellatione remota. *l. nulli Officialium, C. quor. appell. non recip.* registrata per Gratian. *in cap. ei, qui appellat. §. nulli quoque 2. quæst. 6.* & ita in his terminis optimè resoluit Lotter. *in tractat. de re benefic. lib. 1. quæst. 22. num. 100. cum sequentibus*, vbi intelligit, nisi propter notorietatem, & grauitatem criminis facta sit deuolutio, & ideo secundùm hanc distinctionem accipiendus est Gemiolan. *in dict. cap. 1. §. fin. sub num. 4.*

Allegatio LV.

Episcopus in Ecclesiis Cathedralibus Pœnitentiarium quomodo instituere teneatur?

Summarium.

1 *Pœnitentiarium cum vnione prebendæ proximè vacaturæ in sua Cathedrali Ecclesia debet Episcopus instituere, modò id commodè fieri possit.*

2 *Pœnitentiarij officium, & electio personæ ad solum Episcopum absque consensu Capituli spectat.*

3 *Pœnitentiaria per Episcopum erecta cum vnione prebendæ proximè vacaturæ, talis vnio non comprehendit prebendam vacantem in mense Sedi Apostolicæ reseruato.*

4 *Pœnitentiarius debet esse Magister, vel Doctor, aut Licentiatus in sacra Theologia, vel iure Canonico, seu alias, qui aptior pro loci qualitate reperiatur.*

5 *Gradus Doctoratus, vel licentiatura requisitus ad beneficia, seu dignitates, sufficit si habeatur sine scientia competenti.*

6 *Doctoratus gradus ad beneficia, seu dignitates requisitus non sufficit si habeatur non facta professione Fidei, aut contra Academia statuta, vel consuetudine receptus.*

7 *Pœnitentiarius Canonicus debet esse in ætate quadraginta annorum.*

8 *Ætatis quadraginta annorum defectus in Pœnitentiario non obstat, vbi aliàs aptus pro loci qualitate reperiri non potest, in ciuitate scilicet, aut diœcesi.*

9 *Anni quadraginta in Pœnitentiario debent esse completi.*

10 *Pœnitentiarius ab Episcopo cum vnione prebendæ proximè vacaturæ institutus, officium exercere, ac pœnitentiariæ inseruire tenetur, & interim quo vacat prebenda non habet locum nec in Capitulo, nec in choro, nec distributiones quotidianas percipere potest, & sedere debet in loco sui Canonicatus cum illum fuerit assecutus.*

11 *Pœnitentiariæ prebendæ collatio ab illis fieri debet, ad quos antea spectabat.*

12 *Præsentationem habens prebendæ Pœnitentiariæ vnitæ poterit in eapostea præsentare electum ab Episcopo.*

13 *Pœnitentialis prebenda vacans in mense Apostolico, vel si adsit alia reseruatio, seu affectio, tunc electio, & collatio pertinebit ad Papam ratione reseruationis.*

14 *Pœnitentiarij in electione non potest Capitulum se intromittere etiam Episcopo absente.*

15 *Pœnitentiarij electio pertinet ad solum Episcopum, vel eo absente ad Vicarium suum, cui Episcopus in specie delegauerit hanc facultatem.*

16 *Pœnitentiarij electio non facta per Episcopum, vel per eius Vicarium intra semestre à die notitiæ vacationis, deuoluitur ad Capitulum.*

17 *Pœniten*

17 *Pœnitentiaria vacans Sede Episcopali vacante, non potest prouideri à Capitulo, quamuis collatio prebendarum sit communis Episcopi & Capituli, vel etiam solius Capituli.*

18 *Pænitentiaria vacantis Sede Episcopali vacante electio, & collatio pertinet ad Papam, etiam seclusa reseruatione, & non est reseruanda futuro Episcopo.*

19 *Pœnitentiarius eo ipso quod est institutus habet à iure, & Concilio facultatem audiendi Confessiones, & iurisdictionem ad absoluendum a peccatis absque alia Ordinarij licentia.*

20 *Pœnitentiario quilibet confessus peccata satisfacit pracepto cap. omnis vtriusque sexus, de pœnit. & remiss.*

21 *Pœnitentiarius institutus pro audiendis confessionibus vnius diœcesis non potest eas audire in alia, etiam habentium Bullam, vel licentiam sui Parochi.*

22 *Pœnitentiarius potestatem, quam habet absoluendi, alijs delegare, seu committere non potest.*

23 *Pœnitentiarius à casibus, quos Episcopus expressè sibi reseruauit, absoluere non potest.*

24 *Pœnitentiarius non potest casus Episcopo reseruatos, & ab eo sibi commissos, alijs subdelegare.*

25 *Absolutio Concil.* session. 24. de reformation c. 6. *committi potest ab Episcopo, non tamen à Vicario generali, aut Pœnitentiario, vel Vicario ad id specialiter deputato.*

26 *Pœnitentiarius ad audiendas Confessiones semper paratus debet existere, non potest pænitentes recusare, quia si hoc faciat, poterit ab Episcopo puniri, & priuari.*

27 *Confessiones integras, & non solos casus reseruatos, tenetur Pœnitentiarius audire.*

28 *Pœnitentiarius horis opportunis, loco & Sede Episcopi, ad quem hoc pertinet, arbitratu, peccata confiteri volentibus sui copiam facere tenetur.*

29 *Pœnitentiarius virgam, seu bacchettam in manu, sicut in vrbe, tenere non debet, pracipuè in locis vbi hoc non est in vsu.*

30 *Pœnitentiarius dum audit Confessiones in Ecclesia, siue in confessionario, siue extra, habendus est pro præsenti in choro, pro illo tempore duntaxat quo actualiter eas audit.*

31 *Pœnitentiarius dum Confessiones actualiter audit, non solum habetur pro præsenti in choro ad lucrandas quotidianas distributiones, sed etiam eleemosynas ipsas, quæ distribuuntur inter Canonicos pro associandis, & sepeliendis defunctorum cadaueribus, &c.*

32 *Pœnitentiarius non habebitur pro præsenti in choro si extra Ecclesiam Confessiones audiat, etiam infirmorum.*

33 *Pœnitentiarius non tenetur ad maiorem residentiam, quàm alij Canonici, dummodo non absit tempore quo frequentius pœnitentes accedunt, & diebus festis solemnibus.*

34 *Pœnitentiaria potest resignari etiam in fauorem, & cum reseruationibus pensionis.*

35 *Pœnitentialis prabenda postquam est effectum sortita, nec potest optari, nec Pœnitentiarius etiam valet optare, nec retento, nec dimisso officio.*

36 *Pœnitentialis prabenda erectio non habet locum in ea, quæ vigore statuti à sequenti Canonico optatur, sed illa prabenda, quam dimiserit Canonicus, qui nouissimè optat, huic muneri affecta, & vnita remanet.*

Piscopvs in sua cathedrali Ecclesia, 1
modò id commodè fieri possit, pœni-
tentiarium, idest, aliquem, qui Pœni-
tentes audiat, & pœnitentiæ Sacramen-
tum administret, cum vnione præbendæ pro-
ximè vacaturæ, instituere debet, vt disponit Conc.
Trid. *sess. 24. de reform. c. 8.* de cuius materia, & de
Pœnitentiarij institutione, & officio multa cumu-
lat Salazar de Mendoza, Cononicus Pœnitentiarius
S. Ecclesiæ Toletanæ *in libello de institutione Cano-
nicatus Pœnitentiaria in dicta Ecclesia Toletana*,
alijque ad materiam pertinentia tractant Zerola *in
praxi Episc. p. 1. verb. Pœnitentiarius*, Aloys. Ricc. *in
praxi fori Ecclesiast. decis. 555. in 1. edit. & res. 477.
in 2. edit.* Vgol. *de officio, & potestate Episcopi cap. 33.*
Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloss. 34. à n. 78.* latè Nicol.
Garcia *de benefic. p. 5. c. 4. n. 130. cum multis seq.* Ho-
mobon. de Bonis *de humana vita statibus c. 10. de sta-
tu, & obligation Pœnitentiarij*

Hæc Pœnitentiarij officij institutio, & electio 2
personæ, quoties opus fuerit pro exercendo tali of-
ficio, ad solum Episcopum spectat, ita vt Capituli
consensus minimè requiratur, cùm hoc solius Epi-
scopi arbitrio relinquatur, prout decisum refertur
in Sacra Congregat. Nauarr. *c. vnic ne Sede vacante in
fine*, Nicol. Garc. *d. c. 4. n. 138.* Aloys. Ricc. *d. resol.
477. n. 1.* Vgolin. *d. cap. 33. n. 2.* Flamin. *de confident.
q. 45. n. 17* Zerol. *d. verb Pœnitentiarius § 3.* & tenuit
Rot. Rom. *in vna Abulen. Canonicatus Pœnitentiaria
17. Aprilis* 1589. coram *Illustrissimo Mantica*, quæ
est inter eius decisiones impressas *decis. 56.* & iterum
in Maioric. Canonicatus 15. *Nouembris* 1593. coram
Illustrissimo Domino meo obseruãdissimo Card. Millino.

Erecto Pœnitentiario per Episcopum cum vnio- 3
ne præbendæ proximè vacaturæ, huiusmodi vnio
non comprehendit præbendam vacantem in mense
Sedi Apostolicæ reseruato, vt respondit Sacra Con-
gregat. Episcopo Vincent. ex eo quòd Concil. *d. c. 8.*
non exprimit de præbendis etiam reseruatis Sedi
Apostol. & quando voluisset eas comprehendere,
expressè hoc dixisset, vt patet in Seminario *sess. 23.
cap. 17.* ac in simplici vnione facienda Cathedrali
pauperi *sess. 24. c. 15.* referunt Azeued. *cons. 7 n. 31.
& 32 & cons. 14. n. 14. & 15.* Nicol. Garcia *in addit.
ad d. cap. 4. num. 127.* Salaz de Mendoza *in d. libello
§. 2.* vbi etiam refert decisum 31. *May* 1596 præ-
bendam officio Pœnitentiarij vniendam integram,
atque Canonicalem esse debere.

Deputare debet Episcopus in Pœnitentiarium 4
Magistrum, vel Doctorem, aut Licentiatum in sacra
Theologia, vel iure Canonicu, seu aliàs, qui aptior
pro loci qualitate reperiatur, vt habetur in Concil.
Trid. *d. cap* 8. & tenent Homobon. de Bonis *d. c. 10.
vers. secunda* Nicol. Garc. *de benefic part. 7. c. 4. n. 32.
& c. 7. num. 49.* vbi *num. 50.* resoluit † ad beneficia, 5
seu dignitates requirentia gradum, sufficere eum
habere, etiam sine scientia competenti, ita vt ade-
ptio, & impetratio talis beneficij, seu dignitatis in
foro Ecclesiæ iudiciali rata & firma sit, quod etiam
tenet Azor. *instit. moral part. 1. lib. 9. c 6. quæst. 1.*
Et aduertendum quod idem Nicol. Garcia *d. cap. 7.
n. 51.* tenet † non sufficere gradum non facta profes- 6
sione Fidei iuxta Constitutionem Pij IV. aut contra
Academiæ statuta, vel consuetudines receptum, ve
quia quis falsò probauit cursus necessarios, vel de-
scriptionem in matricula, aut non fuit seruata for-
ma præscripta in examine, seu aliàs Quomodo au-
tem in Regnis Hispaniarum Canonicatus & præ-
bendæ Pœnitentiarij sint prouidendi, extat de hoc
Bulla Gregorij XV. quæ refertur in calce huius cap.

7 vltra prædictum gradum Doctoratus, vel Licen-
tiaturæ, requiritur vt huiusmodi Canonicus Pœ-
nitentiarius sit in ætate quadraginta annorum, seu
aliàs, quando aptior pro loci qualitate non reperi-
tur, vt habetur in eodem Concil. Trident. d cap. 8. &
tenent Gutierr. Canon. lib. 1. cap. 26. num. 40. Valer.
Regınal. in praxi fori pœnitent lib. 30. tract. 3. n. 194.
in fine, Campanil. in diuersorio Iuris Canonici, rubr. 7.
cap. 6. num. 27. Nicol. Garc. dict. part. 7. c. 4. num. 32.
me citato in hoc loco Castr. Palao in opere moral to. 2.
tract. 13. disp. 4 puncto 3. n. 17.
8 Defectus huius ætatis non obstat vbi aliàs aptior
pro loci qualitate reperiri non potest, existimoque
sufficere, quod non reperiatur in ciuitate, aut etiam
diœcesi persona apta cum dictis qualitatibus, nec
esse quærendam extra diœcesim, argum c. nullus 61.
distinct. & c. sacrorum 63. dist. Salazar. de Mendoza
in dicto libello §. 3. Nicol. Garcia dicto c. 4. num. 33. vbi
num. 34. resoluit, quòd si in diœcesi non reperiatur
talis persona apta, & Episcopus velit eum eligere
extra diœcesim, non poterit eligere nisi habentem
dictas qualitates, si talis ibi reperiri potest commo-
9 dè. Et † huiusmodi quadraginta annos debere esse
completos resoluit Nicol. Garc. d. cap. 4. num. 35.
quamuis sufficere inchoatos teneat Azor. d lib. 6.
cap. 5. q 6 in fine & d p. 2. lib 6. c 5. q. 6. in fine, Castr.
Palao d. puncto 3. n. 17. in fine cap. 4.
10 Pœnitentiarius ab Episcopo sic ad præscriptum
Concilij institutus, & deputatus, cum vnione præ-
bendæ proximè vacaturæ tenetur officium exerce-
re, & inseruire Pœnitentiariæ; ac Parochialem, si
quam obtinet, dimittere, etiam ante vacationem
præbendæ: & interim quod vacat, non habet locum
nec in Capitulo, nec in Choro; nec potest distribu-
tiones quotidianas percipere, & postea sedere de-
bet loco sui Canonicatus, cùm illum fuerit assecu-
tus, ita refert decisum Nicol. Garc. in addition. ad d.
p. 5. cap. 4. n. 111.
11 Quamuis electio Pœnitentiarij quandocunque
facienda ad solum Episcopum spectet absque Ca-
pituli consensu, vt supra dixi, collatio tamen præ-
bendæ vnitæ ab illis fieri debet ad quos antea spe-
ctabat, ita decisum referunt Nicol. Garc. dicta par. 5.
c 4 nu. 138. addit. ad Nauarr. d. consil. vnic. Gonzal.
ad regul. 8. Cancell. gloss. 9. §. 2. num. 84. Aloys. Ricc.
d. resolut. 477. n. 2. & in vna Zamaren. declarauit Sa-
12 cra Congreg. † idem in præsentatione, quam in col-
latione esse dicendum, dummodo præsentatio fiat de
electo ac Episcopo, testatur Nicol. Garc. in addit. ad
d. c. 4. num. 143. vbi idem dicit in electione, si ele-
ctio spectaret ad Capitulum, seu alios, nam eadem
13 est ratio de electione, ac præsentatione. † Id autem
quod dictum est electionem personæ Pœnitentia-
rij quandocunque faciendam ad solum Episcopum
pertinere, non procedit vbi officium Pœnitentiarij,
& vnita præbenda vacat in mense Apostolico, vel
adest alia reseruatio, seu affectio, nam tunc ad Pa-
pam pertinet ratione reseruationis. Ita Gonzal. d.
gloss. 9. §. 2. à n. 84. Salazar. de Mendoza in d. libello
§. 2. & 3. Ceual. commun. contra comm q. 897. n. 488.
14 Et quamuis Episcopus sit absens, Capitulum non
potest se intromittere in electione Pœnitentiarij, li-
cèt ad ipsum collatio spectet, sed ipse Episcopus ab-
sens poterit, vbi est, eligere Pœnitentiarium, non
enim ad id est necessaria præsentia, seu existentia in
diœcesi, nam etiam extra illam potest expediri, cùm
non sit contentiosæ, sed voluntariæ iurisdictionis,
prout decisum fuisse in vna Burgen. refert Nicol.
Garc. in addition. ad d cap. 4. n. 143. vbi etiam testa-
tur ibi † tentum fuisse electionem personæ pertine-
re ad solum Episcopum, vel eo absente, ad Vicarium
suum, cui Episcopus in specie delegauerit hanc fa-
cultatem, expensis tamen ipsius Episcopi: † Si ta- 16
men intra semestre à die notitiæ vacationis Episco-
pus per se, vel per Vicarium non elegerit Pœniten-
tiarium, deuoluitur electio ad Capitulum, cùm ad
Episcopum pertineat proprio iure, & Ordinario ex
Concilio, iuxta cap. 2. de concessione præbendæ, & ea
quæ infra suo loco dicemus.
Occurrente vacatione Pœnitentiariæ Sede Epi- 17
scopali vacante, Capitulum non poterit illam pro-
uidere, & Pœnitentiarium eligere, esto collatio
prædendarum sit communis Episcopi, & Capituli,
vel etiam solius Capituli, ex quo electio personæ
& prouisio officij Pœnitentiarij ad solum Episco-
pum spectat, vt dictum est, & Capitulum Sede va-
cante non succedit in prouisione beneficiorum ad
Episcopum spectante. Ita decisum referunt Nicol.
Garcia dicta part. 5. cap 4 num. 145. Aloys. Ricc. dict.
resol. 477. num 4. † Sed eius electio, & collatio per- 18
tinebit ad Papam, etiam seclusa reseruatione; & non
est reseruanda futuro Episcopo, prout decisum re-
fert in vna Ianuen. Nicol. Garcia in addit. ad dict.
cap. 4. num. 150.
Pœnitentiarius institutus eo ipso habet à Iure, & 19
Concilio facultatem audiendi Confessiones pœni-
tentium illius diœcesis, & iurisdictionem ad absol-
uendum à peccatis, & est veluti Parochus totius
diœcesis, nec requiritur noua licentia Ordinarij. Ita
resoluunt Vgol. d cap. 33. num. 2. & 3. Lælius Zech.
de Republ. Ecclesiast. c. 24. de Capitulo, & Canonicis,
sub num. 26. Aloys. Ricc. d. resolut. 477. n. 5. Salazar.
de Mendoza in dicto libello §. 5. & † quilibet potest 20
ei confiteri sua peccata, & satisfaciet præcepto cap.
omnis vtriusque sexus, de Pœnit. & remiss. vt decisum
referunt Aloys. Ricc. vbi proximè, & Nicol. Garc.
d part. 5. cap. 4. num. 113. † non tamen poterit audire 21
Confessiones in alia diœcesi, etiam habentem Bul-
lam, vel licentiam sui Parochi: nam cùm dubitare-
tur an obtinens Parochiale beneficium in vna diœ-
cesi, possit in alia absque Ordinarij loci approbatio-
ne eligi in Confessarium ab habentibus priuile-
gium vigore Iubilæi eligendi Confessarium ido-
neum, cùm is generaliter, & absolutè sit approba-
tus à Concilio, vt cum aliis resoluit Viuald. in Can-
delab. aureo part. 1. de Confessione n. 28. nihilominus
decisum fuit minimè posse, prout refert Nicol. Garc.
d. p. 5. c. 8 dub 4. quicquid post alios dicant Henriq.
in summa lib. 7. cap. 12. n. 3. Suar. tom. 4. de pœnit. disp.
28. sect. 4. n. 18.
Illud tamen aduertendum duxi, quòd licèt huius- 22
modi Pœnitentiarius sit Ordinarius diœcesis Con-
fessor, non videtur posse delegare, seu committere
suam potestatem non solum generaliter, sed nec
particulariter, maximè cùm in eo censeatur electa,
industria personæ, argum. text. in cap vlt. §. is autem,
de officiis delegati, & quæ resoluunt Peregrin. lib. 2.
variar. ad rub. de officio & potestate iudicis delegati,
n. 7. Surd. cons 445. num. 15. & in propriis terminis
comprobat Homobon. de Bonis de humana vita sta-
tibus part. 1. cap. 10. vers. est autem. Quicquid dicant
Cuch. in instit maior. lib. 5. tit. 4 n. 260. Ioann. à Ca-
peauil. de casib. reseru. c. 3. diffic. 2.
A casibus, quos Episcopus sibi expressè reserua- 23
uit, non potest Pœnitentiarius absoluere quem-
quam, nisi ipsemet Episcopus hanc illi speciatim
dederit auctoritatem. Ita resoluunt Nav. cons 20. sub
tit. de pœnit. & remiss. in nouis, Sayr. in floribus decis.
sub eodem tit. decis. 44. Henriq. consil. 62. n. 7. & seq.
Vgolin. d. cap. 33. n. 3. Aloys. Ricc. in praxi aurea,
resol.

resol. 179. *in fin.* & decisum referunt idem Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. decis.* 755. *in 2. editione, & resol.* 492. *n.* 2. *in secunda editione.* Nicol. Garc. *d. p.* 5. *c.* 4. *n.* 125. Quamuis ipsum Pœnitentiarium, si suæ præbendæ fuerit annexum pœnitentiariæ officium, posse absoluere absque alia facultate ab omnibus casibus Episcopo reseruatis teneat Piasec. *in praxi noua Episcop. part.* 2. *cap.* 1. *n.* 16. cum Capeautl. *de casibus reseruatis, cap.* 3. *qu.* 1. *different.* 2. & videatur tenere Salazar de Mendoza *in d. libello* §. 5. Zerola *in praxi Pœnitentiæ cap.* 22. *qu.* 5. Sbrox. *de offic. Vicarij lib.* 2. *qu.* 19. & Antonin. *in cathecesi Neapol. cap.* 34. quos refert, & sequitur Homobon. *d. cap.* 10. *statim in princ. & de casibus reseruatis part.* 5. *cap.* 5.
24 Vnde † si ei fuerint commissi ab Episcopo casus sibi reseruati, non poterit subdelegare, quia in eis censetur electa industria personæ, tum quia est delegatus inferioris à Principe. Ita Nicol. Garcia *in ad-*
25 *dition. ad dict. cap.* 4. *n.* 112. Hinc etiam † absolutio Concilij *sess.* 24. *de reform cap.* 6. committi potest ab Episcopo, non tamen à Vicario generali, seu etiam Pœnitentiario, aut Vicario ad id specialiter deputato, prout referunt decisum Aloys. Ricc. *dict. resolut.* 477. *num.* 5. *in fine*, Nicol. Garcia *d. part.* 5. *cap.* 4. *n.* 516. Salazar de Menduza *d.* § 5.

26 Debet præfatus Pœnitentiarius semper paratus existere ad audiendas Confessiones, quare minimè recusare potest pœnitentes, & decisum referunt Aloys. Ricc. *d. resolutione* 477. *num* 6. Nicol. Garc. *d part.* 5. *c.* 4. *num.* 118. Et recusaos audire Confessiones potest puniri, & priuari ab Episcopo, prout etiam decisum fuisse restantur Aloys. Ricc. & Nicol. Garcia *citatis locis*, Salazar. de Mendoza *d. libel-*
27 *lo* §. 7. Campan. *d. c.* 6. *num.* 27. † Et quamuis habeat facultatem absoluendi à casibus reseruatis, tenetur nihilominus integras Confessiones audire, & non solos casus reseruatos, cum sit Confessor ordinarius:
28 teneturque † horis opportunis, loco, & sede Episcopi, ad quem hoc pertinet arbitratu, peccata con-
29 fiteri volentibus sui copiam facere, † in manu tamen virgam, seu bacchettam, sicut in Vrbe, non debet tenere, præcipuè in locis, vbi hoc non est in vsu. Ita decisum *in via Abulen.* 21. *Aprilis* 1587. referunt Nicol. Garcia *dicta part.* 5. *c.* 4. *num.* 117. Vgolin. *d. cap.* 33. *n.* 6. Salazar. de Mendoxa *dict.* §. 7.

30 Pro præsente in choro habendus est Pœnitentiarius, dum audit Confessiones in Ecclesia, vt habetur in Concil. Trident. *d. cap* 8. siue in Confessionario, siue extra, non tamen pro tempore, quo residet in Confessionario, nec audit Confessiones, aliis in choro Diuina celebrantibus, nec item si dixerit Missam, aut si priuatim Officium dicat, etiam vt opportunius Confessiones audiat, censendus est præsens in choro. Ita decisum referunt Moneta *de distribut. quotid. p.* 5. *quæst.* 11. *n.* 64. *cum sequentibus*, Vgolin. *d. cap.* 33. *num.* 5. Aloys. Ricc. *dict. resolut.* 477. *num* 6. Salazar de Mendoza *in dicto libello*, § 6. Campan. *d. n* 27. Nicol. Garc. *d. p.* 5. *c.* 4. *n.* 124. *& seq.* Bonacin. *de horis can. disp.* 2. *q.* 5. *puncto* 3. § 5. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *in opere moral. tract* 7. *disp.* 3. *puncto* 5. §. 5. & Trullench. *in exposit. Decalogi lib.* 1. *c.* 8. *dub.* 12. §. 5. *a princ.*

31 Et Pœnitentiarius non solum censetur præsens in choro dum actualiter Confessiones audit ad lucrandas distributiones quotidianas, sed etiam eleemosynas ipsas, quæ distribuuntur pro associandis, & sepeliendis cadaueribus defunctorum, vel pro supplicationibus, & processionibus, quæ per Vrbem aguntur. Bonac. *d.* §. 5. *num.* 4. & me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. disp.* 3. *punct.* 3. §. 5. *num.* 2. Trullench.

d. dub. 12. §. 5. *n.* 1. *in fine.* ita decisum refert Nicol. Garc. *d. part.* 5. *c.* 4. *num.* 125. Quamuis contrarium velit Moneta *d. q.* 11 *n* 65.

Cùm Pœnitentiarius iste ad id tantum institutus 32
sit, vt Confessiones in ipsa Ecclesia Catholica audiat, & Concilium illum in Ecclesia Confessiones audientem pro præsenti in choro habeat, talis non censebitur, si Confessiones extra Ecclesiam, etiam infirmorum, audiat, vt resoluit Nicol. Garc. *in addit. ad d. p.* 5. *c.* 4. *n.* 125. *in fin.* Vnum casum de alio Canonico, qui tempore Diuinorum Confessiones audit, adducunt Monet. *d. part.* 2. *q.* 11. *n.* 68. & Castro Palao *d. disp.* 3. *puncto* 3 §. 5. *num.* 4. quando scilicet præsente Pœnitentiario alius, vel alij in illius adiutorium ad audiendas Confessiones designantur ob multitudinem pœnitentium; nam hoc casu merito tenent eos tali assignatione facti lucrari distributiones, ac si choro præsentes essent; quia occupantur in euidenti Ecclesiæ vtilitate, cum vtile sit Ecclesiæ, immo necessarium ministros habere, qui populo in re ita necessaria satisfaciat.

Ad maiorem residentiam, quàm alij Canonici, 33
non tenetur Pœnitentiarius, dummodo non absit tempore, quo frequentiùs pœnitentes accedunt, & diebus festis sulemnibus, veluti tempore ieiuniorum, Quadragesimæ, Aduentus, Quatuor temporum, Resurrectionis, & Ascensionis, Pentecostes, Corporis Christi, Assumptionis, Beatæ Mariæ, Natiuitatis Domini, & omnium Sanctorum. Ita referunt decisum Vgolin. *d c.* 33. *n.* 6. Salazar de Mendoza *d libello* §. 7. Nicol. Garcia *dicta p* 5. *c.* 4. *n.* 122. & *ibi in addition.* dicit dubitatum fuisse, an facultas, quam habet Capitulum Burgen. ex statuto à Sede Apostolica confirmato, vt eius Canonici possint quinque menses abesse ab Ecclesia, competat etiam Pœnitentiario eiusdem Ecclesiæ; & insuper an possit fungi officio Visitatoris; & dicit decisum fuisse negatiuè, cum ista esset multùm longa absentia Pœnitentiario, & in magnum detrimentum sui officij, & ministerij, ac pœnitentium; & ideò in ista Ecclesia satis esset abesse per tempus trium mensium à Concilio Canonicis permissum; sed hoc intelligendum, quòd non possit frui ista quinque mensium vacatione, quoad Confessiones, & officium pœnitentiarij, bene tamen poterit ea vti quoad chorum, & officium diuinum, sicut cæteri Canonici.

Pœnitentiaria potest resignari sicut alia præben- 34
da, etiam in fauorem alterius, dummodo habeat qualitates requisitas, vt resoluunt Salazar de Mendoza *in d. libello* §. 5. Ceual. *commun. contra commun. q.* 897. *n.* 485 vbi *num.* 489. tenet posse etiam super eam imponi pensionem.

Præbenda hæc pœnitentialis non potest optari, 35
nec Pœnitentiarius potest aliam præbendam optare, quia in ea electa videtur industria personæ, tum quia vbi beneficium requirit certas qualitates, aut examen, sicut indulgetur, vt possit consequi aliam dignitatem, aut beneficium, illud non venit, quod examen, aut qualitates illas, requirit, vt est opt. text. *in c. fin. de translat. Episcopi*; tum quia cùm sit huiusmodi officio Pœnitentiarij vnita præbenda non potest mutari, sed immobilis remanere debet; tum denique cum vnio, aut diuisio beneficiorum vnitorum requirat auctoritatem, & solemnitatem, & iustam causam id faciendi, hanc potestatem hominibus priuans. & Pœnitentiariis ipsis tot vniones, vel diuisiones ad libitum faciendi, Concilium dedisse non est verosimile. Quare ita resoluunt Nauarr. *consil.* 22. *sub tit. de prebendis, & dignit. in antiq. & cons.* 14. *sub tit. de rebus Eccles. non alienand in nouis*,

Says. *in floribus decis. sub illo tit. de prabend. decis.* 22. Galett. *in margarita casuum conscientia verb. Canonicus, pag.* 19. *colum* 1. Gonzal. *ad regul.* 8 *Cancel. gloss.* 34. *n.* 78 & 79. Moneta *de optione canon. c.* 3. *quæst.* 5. *num.* 129. Nicol. Garcia *d. part.* 5. *cap.* 4. *ac.* 132. vbi *num.* 134. refert decisum Pœnitentiatium, occ retento, nec dimisso officio, posse optare aliam præbendam, cuius officio fuit perpetuò vnitus vnus Canonicatus, & certa præbenda. Vnde fuit decisum 12. *February* 1601. Pœnitentiatij præbendam, etiam postquam est effectum forma, non subiacere optioni: & *in vna Vercellen. Iunij* 1601. etiam fuit retentum, quòd non solum non potest optari præbenda Pœnitentiatij, sed nec titulus, ac Ordo illius, refert Nicol. Garc. *in add. ad d. c.* 4. *n.* 132. & *ibi n.* 130.

36 dicit declaratum *in vna Lunea.* 6. *Iunij* 1592. † erectionem præbendæ Theologi, vel Pœnitentiatij non habere locum in ea, quæ vigore statuti à sequenti Canonico optatur; sed illam præbendam, quam dimiserit Canonicus, qui nouissiuè optat, huic muneri affectam, & vnitam remanere.

37 Pro Regnis Hispaniarum Gregor XV. *sua Const.* incip. *Supremæ dispositionis, sub Dat. Nonis Nouembris* 1622. statuit & ordinauit quod *ex tunc deinceps, perpetuis futuris temporibus, omnes & singuli Canonicatus & Prabenda Pœnitentiary quarumcunque Metropolitanarum, seu Cathedralium Ecclesiarum in Regnis Hispaniarum tunc & pro tempore existentium tam hucusque instituti, quam deinceps quandocunque pro complemento decretorum Apost. instituendi quotiescunque illos, quibus modis, & ex quorumcunque personis etiam Roman. Pont. pro tempore existentis, seu quorumuis Cardinalium etiam tunc viuentium familiaribus continuis commensalibus, seu Romana Curia officialibus, aut alias quomodelibet reseruationem inducentibus etiam per cessum, etiam permutationis causa in manibus eorum Ordinariorum, vel decessum (non tamen in Curia, aut apud Sedem prædictam,) seu quamuis aliam dimissionem, vel amissionem, aut priuationem (extra tamen eandem Curiam) seu Religionis ingressum, aut matrimonij contractum ex nunc & pro tempore obtinentium, seu ius in illis, vel ad illos habentium, aut aliàs quibusuis modis (non tamen per obitum apud sedem prædictam) ac etiam in aliquibus ex mensibus, in quibus beneficiorum Ecclesiasticorum dispositio Sedi Apostol. etiam per Constitutiones Apostol. & regulas Cancellaria fuerit reseruata, & etiamsi possidentes, vel ad illos ius habentes familiares Curia, ac Sedis prædicta officiales etiam sub diuersis Constitutionibus Pauli II. seu ex quauis alia causa dispositioni Apostol. specialiter, vel aliàs generaliter reseruati, aut ex generali reseruatione Apostol. affecti, seu ad Sedem eandem deuolutι existant, per Ordinarios locorum, & capitula dictarum Ecclesiarum tantum præuio concursu per edictorum affixionem, hoc modo videlicet, in singulis vacationibus Canonicatuum, & prabendarum Pœnitentiariorum huiusmodi edicta proponi, & terminus sexaginta dierum assignari debeat, dictoque termino elapso per Ordinarios & Capitula in præsentia oppositorum ex aliquo libro sorte aperto vnum punctum materialium moralium tradi, & super eo intra viginti quatuor horas singuli oppositores per integram horam, seruato tamen inter eos ordine susceptorum graduum in singulis facultatibus publice legere, & duo alij per aliam horam argumentari; & si tales oppositores in Theologia Magistri, vel Baccalaurei, aut illius professores existant, dato eis puncto super Euangelium per horam similiter publice prædicare, seu concionari debeant, & aliàs in omnibus, & per omnia prout in concursu Prabendarum Magistralium, & Doctoralium fieri consueuit. Quibus peractis ad Canonicatus, & Prabendas Pœnitentiarios vacantes huiusmodi illi duntaxat ex concurrentibus, qui peracto examine cæteris omnibus iudicio ipsorum Ordinarij & Capitulorum magis habiles & idonei reperti fuerint, assumi, seu eligi, talesque assumpti, vel electi, si Canonicatus & Prabenda vacantes huiusmodi in mense Apostol. vacauerint, aut aliàs ratione persona, vel loci generaliter, seu specialiter reseruati, seu affecti fuerint, intra sex menses à die eorum electionis per Ordinarios, & Capitula huiusmodi facienda litteras Apostol. desuper expedire, ac iura Camera Apostol. & aliis prætεrea debita soluere teneantur. Singuli verò tempore electionis huiusmodi in quadragesimo anno & vltra constituti, atque in sacra Theologia, vel iure Canonico iuxta decretorum Concilij Tridentin. dispositionem graduati esse, & omnibus diebus ferialibus quilibet, vel in sua Ecclesia, vel in alio loco ei ad hoc per Ordinarium loci, & Capitulum ipsius Ecclesia assignando spatio vnius hora publice Conscientia casus legere, & difficultates soluere, necnon Confessiones Sacramentales omnium vtriusque sexus Christi fidelium ad eum accedentium præuia Ordinarij huiusmodi licentia in eadem Ecclesia etiam publice audire, aliaque omnia & singula, qua similes Canonici Pœnitentiarij ex præfata Concilij forma & alias facere, exequi, & exercere solent, & debent, similiter facere exequi, & exercere teneantur. Si tamen inter ipsos concurrentes aliquem adesse contigerit, qui eruditionis, & doctrina, aliorumque meritorum præstantia cætero: omnes concurrentes arbitrio eorundem Ordinarij, & Capituli longe antecellat, & ætatem quadraginta annorum non attingat, illo non obstante defectu ætatis huiusmodi, dummodo tamen triginta annis maior sit, ad Canonicatum & prabendam Pœnitentiarios huiusmodi per Ordinarium, & Capitulum prædictos, si ita illis ex iustis & rationabilibus causis expedire videbitur, eligi debere & licite valeat, supra quo Ordinarij & Capituli eorundem Conscientiam onerat. Et quotiescunque ipsi Canonici Pœnitentiarij in huiusmodi oneribus, & functionibus obeundis impediti fuerint iuxta eiusdem Concilij decreta, in choro præsentes esse censeantur, sed si eos in eiusdem oneribus, & functionibus adimplendis negligentes, aut remissos esse contigerit, arbitrio suorum Ordinariorum, & Capitulorum mulctari possint, &c.*

Allegatio LVI.

Episcopus quibus in Ecclesiis curare debet, vt Theologalis Prabenda, & electio sacra Scripturæ habeatur?

SVMMARIVM.

1 *Lectio Sacra Scriptura in iis Ecclesiis haberi debet, in quibus prabenda, aut præstimonium pro lectoribus deputatum reperitur.*

2 *Prabenda Theologalis, vbi ad Episcopo institui debeat? ostenditur.*

3 *Prabenda primo vacatura, vt sit Theologalis, & in Theologalem maneat erecta, requiritur actualis deputatio.*

4 *Electio persona ad prabendam Theologalem pertinet ad solum Episcopum si vacet in suo mense ordinario, collatio vero ad illos, ad quos antea pertinebat.*

5 *Prabenda Theologales in Francia, & in Regnis Corona Castella, & Legionis per Ordinarios in quocunque mense vacauerint, prouidentur.*

6 *Theolo*

6 *Theologalis Canonicus quo tempore, & hora, & super qua materia lecturus sit, arbitrio Episcopi relinquitur.*

7 *Theologalis Canonicus vacare potest à lectione tribus mensibus, Iuly, Augusti, & Septembris.*

8 *Theologales Canonici diebus, quibus legunt, habendi sunt sicut præsentes in choro, non modo pro illis horis, vt si mane legant pro horis matutinis, & Missa solemni, sed etiam pro tota die.*

9 *Theologalis Canonicus quamuis toto die, quo legit, habeatur pro præsente, non censetur tamen præsens matutino, quod dicitur pro die sequenti in vesperi præcedenti.*

10 *Præbenda Theologalis nec potest optari ab alio, nec præbendatus Theologalis poterit illam dimittere, & aliam optare.*

11 *Oppositum in opposito idem operatur, quod propositum in proposito.*

12 *Theologalis Canonicus, nec retento, nec dimisso officio potest optare aliam præbendam.*

13 *Theologalis Canonicus potest ab Episcopo occupari in suo seruitio, & fructus in absentia percipit.*

14 *Theologalis, seu Magistralis præbenda vacans, debet dari in commendam vni Canonico idoneo eiusdem Capituli, donec titularis prouideatur.*

15 *Theologalis præbendæ collatio suspendenda est, donec inueniatur Theologus sæcularis, cui fieri possit, & interim fructus omnes tradendi sunt Superiori alicuius Ordinis, qui curet vt aliquis Theologus ex suis Regularibus ibi publicè doceat Sacram Scripturam.*

16 *Lectio sacræ Scripturæ in Monasteriis Monachorum, vbi id commodè fieri potest, haberi debet, ad quod per Episcopum ipsi Regulares compelli possunt.*

17 *Lectio sacræ Scripturæ in Conuentibus Regularium potest haberi absque licentia, seu examine Ordinary.*

18 *Sacram Scripturam docentes in scholis publicis, & discipuli, qui in illis student, priuilegys omnibus de perceptione fructuum præbendarum, & beneficiorum suorum in absentia fruuntur.*

19 *Absens causa study distributiones quotidianas non percipit.*

20 *Absens causa study, etiam obtenta licentia à Sede Apostolica non excusatur ab amissione distributionum quotidianarum.*

21 *Studentes vt percipere possint fructus præbendarum & beneficiorum suorum in absentia, litteris operam dare debent in studio generali, seu celebri vniuersitate.*

22 *Studium generale dicitur illud, quod est erectum, & institutum per Papam, Regem seu Principem.*

23 *Scholares in Ecclesiis Cathedralibus, non gaudent eisdem priuilegiis, sicut studentes in studiis publicis, & Academiis.*

24 *Scholasticorum priuilegiis non gaudent, qui non student, & scholas non frequentant, nec absentes causa study fructus suorum beneficiorum percipiunt.*

25 *Absentes causa study possunt percipere fructus suarum præbendarum, etiamsi plusquam duo Canonici sint, dummodo status Ecclesiæ patiatur.*

26 *Studentes ius Canonicum eodem priuilegio gaudent, quo Sacræ Scripturæ operam nauantes.*

27 *Docentes Sacram Scripturam, vel ius Canonicum, tunc percipiunt fructus præbendarum suarum, cum conducti, seu salariati docent, aut ratione stipendy, seu Cathedræ, quam habent.*

28 *Studiorum causa nullus potest abesse, nisi de licentia sui Prælati, etiamsi quis obtinuerit indultum à Sede Apostolica.*

29 *Ordinarius quibus concurrentibus teneatur dare licentiam Canonicis, aut Beneficiatis curam animarum non habentibus, volentibus facere absentiam causa study.*

30 *Parochiales Ecclesias obtinentibus post Concil. Trid. studendi licentia, atque in absentia studiorum causa fructus percipiendi non datur.*

31 *Licentia vt quis abesse possit causa study à seruitio suæ Ecclesiæ, vel sui Canonicatus, non suffragatur vltra quinquennium, à die quo cœpit studere.*

32 *Docentes ius Canonicum, vel Sacram Scripturam quoad priuilegium percipiendi fructus, non habent vllam temporis determinationem, sed eo gaudent, quamdiu docuerint.*

33 *Docentes non tenentur licentiam obtinere ab Episcopo quoad priuilegium percipiendi fructus, sicut studentes.*

34 *Presbyteris, seu alijs in Ecclesiastica dignitate constitutis, an liceat Ius Ciuile publicè legere, nec non ad Cathedras Cæsarei iuris in aliqua vniuersitate se apponere?* & n. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48.

SACRÆ Scripturæ lectio in iis Ecclesiis haberi debet, in quibus præbenda, aut præstimonium, seu aliud quocunque nomine nuncupatum stipendium pro Lectoribus sacræ Scripturæ deputatum reperitur; Episcopis autem incumbit vt prædictum stipendium habentes munus hoc obire faciant; si verò non possint, vel nolint, vtpote quia idonei ad id non sint, per alios suis sumptibus id efficere Episcopus curabit. † In Ecclesiis autem Metropolitanis, vel Cathedralibus, & in Collegiatis, quæ sunt in aliquo insigni oppido, etiam nullius diœcesis, si ibi Clerus numerosus sit, operam Episcopus dabit, vt lectio prædicta habeatur, & pro stipendio Theologi, qui sacram Scripturam doceat, si nihil sit præscriptum, ei præbenda primò liberè vacans tribuatur, & si nulla, vel sufficiens aliud adsit, Episcopus fructus alicuius simplicis beneficij assignabit: vel si neque hac ratione huic Theologo prouideri possit, tunc per eos, qui beneficia habent in ciuitate, & diœcesi, vel aliàs, vt commodius fieri poterit, Episcopus de Capituli consilio huic prouidebit; non tamen ob hanc aliis lectio omitti debet, sed & ea habenda, si haberi consueuerat: ita habetur in Concil. Trident. *sess. 5. de reform. c. 1.* de cuius materia & intellectu, vide Fosch. *de visitat. lib. 1. c. 17. num. 11. & 12.* Zerol *in praxi Episc. part. 1. verb. Præbenda Theologalis*, Nicol. Garc. *de benefic. part. 5. c. 4. num. 130. cum seq.* Monet. *de distribut. quotid. p. 2. q. 10. & de commut. vlt. volunt. cap. 10. num. 191. cum seq.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol. 173. & in decis. Curiæ Archiep. Neapol. decis. 101. p. 4.* Homobon de Bonis *de humana vita stati bus p. 1. c. 11. in princ. & cap. 12.* 1
2

Huiusmodi præbenda primò vacatura, vt si Theologalis, & in Theologalem maneat erecta, requiritur actualis deputatio; vt decisum refert Nicol. Garcia *de benefic. part. 5. c. 4. n. 155.* Electio personæ ad huiusmodi præbendam Theologalem pertinet ad solum Episcopum, collatio verò ad illos, ad quos antea spectabat, ita resolutum fuisse testantur 3

Nicol. Garc.*d.cap.4.num.*162.& Gonzal.*ad regul.*8.
*Cancell glog.*9.§.1.*num.*83.

4 Intellige procedere† quando talis præbenda va-
caret in mense ordinario; nam si vacaret in mense
Apostolico,vel aliàs esset reseruata, seu affecta, ele-
ctio personæ, & collatio spectaret ad Papam, sicut
dictum est de Pœnitentiaria, *alleg præced num.*11.
Ita Nicol.Garc.*d.cap.*4.*n.*164.Gonzal.*vbi proximè*;
quamuis Zerola *in praxi Episc. part.*1.*verb. benefi-
cium*,§.3. *dubio* 4. *& verb præbenda Theologalis*, §.4.
5 teneat † electionem ad Ordinarium semper specta-
re; quod quidem in Regnis Coronæ Castellæ, &
Legionis seruari magis videtur, vbi in omnibus Ec-
clesiis Cathedralibus, & in nonnullis Collegiatis,
Canonicatus, & Præbendæ Theologales lectionis
sacræ Scripturæ prouidentur ab Episcopis per con-
cursum in quibuscunque mensibus vacent indiffe-
renter,ac si essent Præbendæ Doctorales, & Magi-
strales,& non conferuntur à Sede Apostolica, sicut
cætera beneficia,& referunt Gonzal.*dict.*§.1.*n.*86.
Nicol.Garcia *d. cap.*4 *num.*165. qui *n.* 162. *versic.
tertia*, dicit decisum fuisse supradicta procedere,
etiam in Ecclesiis Collegiatis, quarum præbendæ
sunt de Iurepatronatus laicorum, quia etiam tunc
deputanda est prima præbenda vacatura concur-
rentibus omnibus requisitis; persona tamen non
erit nominanda ante vacationem, qua occurrente
eius electio ad Episcopum,si in suo mense ordina-
rio contingat,pertinebit; collatio verò ad quem le-
gitimè spectabat ante prædictam deputationem.
Quomodo autem sint prouidendi Canonicatus &
Præbendæ Magistrales, & Doctorales in Regnis
Castellæ & Legionis,vide Bullas Sixti IV. Inno-
centij VIII.& Leonis X.& demum S.D.N.Vrbani
Papæ VIII. *in fine operis constit.*71. In regno etiam
Franciæ Canonicatus Theologalis est semper pro-
uidendus per Ordinariom &Capitulum vni Theo-
logo in quocunque mense vacauerit, vt sancitur *in
rubric. de collation.* §.1. & *ibi* Rebuffus *verb. Theolo-
galem,& verb teneantur*,refert Gonzal.*gloss.*9.§.2.*nu-
mero* 17.

6 Arbitrio Episcopi relinquitur, quo tempore, &
hora,& super qua materia Theologalis Canonicis
lecturus sit, qui Concilio satisfaciet si Theologiam
Scholasticam legerit,à cuius lectione tribus men-
sibus Iulij,Augusti, & Septembris vacare potest.
7 Ita decisum referunt Nicol.Garc.*d cap* 4.*num.*156.
& 157. Galett.*in margarita casuum conscientiæ, verb.
legere* 2.me citato *in hoc loco* Alzedo *d part.*1.*cap.*9.
*num.*42.

8 ‖ ,Dum in Ecclesiis huiusmodi Canonici legerint
quamuis à seruitio chori absentes sint, possunt de
iure fructus percipere suorum Canonicatuum, ex-
ceptis quotidianis distributionibus: ex gratia ta-
men diebus,quibus legunt, habendi sunt sicut præ-
sentes in choro, & inseruientes, non modo pro illis
horis, vt si mane legant, pro horis matutinis, &
Missa solemni, sed etiam pro tota die. Ita decisum
à Sacra Congregatione referunt Piasec. *in praxi noua
Episcop part.*2.*c.*3.*num* 9.*vers. similiter*, Gonzal. *ad
regul* 8. *Cancell.*§.7. *proœm.n.*180. Nicol. Garcia *de
benefic part.*3. *c.cap.*1.*num.*118. Armendar.*in addit.ad
recopil. legum Nauarra lib.*2.*tit.*13. *l.*2. §.2. *de resi-
dentia, n.*68. Moneta *de distribut. quotidian part.* 2.
*q.*10.*n.*57.Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. decis.*
495 *&* 498 *in prima editione,& resolut.*386. *num.*6.
& resolut. 589. *n.*6. *in secunda editione.* Bonacin. *de
horis Canon.disp* 1.*q.*5.*puncto* 3.§.6. me citato *in hoc
loco* Castr.Palao *in opere morali tract.*7. *disput.*3.§ 6.
*n.*1. & nouissimè Ioan.à Solorzano *tom.*2. *de Iure
Indiarum lib.*3. *c.*14. *n.*33.34. *&* 35. Trulleoch. *in
exposit. Decalogi lib.*1. *cap.*8.*dub.*12. §.6. *num.*1. Et
† quamuis toto die, quo legit, habeatur pro præ- 9
sente in choro, etiam quoad distributiones, non
censetur tamen præsens matutino,quod dicitur pro
die sequenti in vespere præcedenti,secundùm con-
suetudinem aliquarum Ecclesiarum, prout resolu-
tum dicunt Garc.*d.cap.* 2.*num.* 118. Armendar *d.loco
n.*70. Galett. *in margarita casuum conscientiæ verb.
Canonicus*, *pag.*19. Nald. *verb. distributiones num.*9.
Bonacina *de horis Canon, disputat.* 2 *q.*5. *puncto* 3.
§.6. me citato *in hoc loco* Sanctarel.*dict.qu.*11.*n.*15.
Castr.Palao *dict.*§.6.*num.*1.*in fine*. Trullench.*d* §.6.
num. 1.

Præbenda, quæ fuit erecta,& deputata in Theo- 10
logalem pro Theologo,à sequenti Canonico opta-
ri non potest,vt decisum referunt Moneta *de optione
Canon.c.*3.*q.*6.*n.*129. Gonzal. *ad reg* 8. *Cancell. gloss.*
34.*n.*80.vbi *n.*81.resoluit,quòd † sicut Theologalis 11
præbenda non potest ab alio optari,ita nec præben-
datus Theologalis poterit illam dimittere,& aliam
optare, vt decisum fuit *in vna Asten.* 26. *Februarij*
1601. prout refert Nicol.Garc. *in addit.d.c.*4.*n.*134.
quia idem operatur oppositum in opposito, quod
propositum in proposito *l.etsi contra tabulas* 35.*ff. de
vulgari & pupillari substit.l fin.*§.*fin.de legat.*3.cù cita-
tis *in libello de principiis vtriusque iuris litt.* O.*n.*13.
Intelligendo cum declarationibus suprà adducta
allegatione præcedenti circa optionem Pœnitentia-
lis præbendæ.

Et sic quòd Canonicus Theologalis, nec reten- 12
to,nec dimisso officio potest optare aliam præben-
dam,censuit *Rota in vna Lucana optionis domus* 24.
Ianuarij 1067. coram *D. Patriarcha Manzanedo*.
quamuis contrariæ sententiæ libentius adhæreat
Moneta *de optione Canon. c.*4. *q.*1.*à num.* 11. dicens
melioribus niti rationibus, & seruatam audiri Me-
diolani in Ecclesia Sancti Nazarij,in qua, qui priùs
Theologalem præbendam obtinebat, aliam opta-
uit,ea simul cum onere, & officio legendi dimissa,
quæ deinde alteri collata fuit:& deinde *in d. Luca-
na optionis domus*, etiam resolutum fuit quòd facta
erectione præbendæ vacantis in Theologalem cum
applicatione domus,quæ simul cum ea vacauit,non
potuit postea talis domus optari ab alio virtute con-
suetudinis,& statuti optandi tam præbendas,quàm
domus,vigentis in dicta Ecclesia,&c. quæ resolutio
fuit postea confirmata in eadem coram eodem 13.
Martij 1609.

Cùm Episcopus queat in suo seruitio occupare 13
duos Canonicos Ecclesiæ Cathedralis, vt fructus
in absentia percipiant, *cap.de cætero,c.ad audientiam,
de clericis non residentibus*, Gutier.*Canon lib.*1.*cap.*1.
*n.*149. Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. part.*3.
*c.*2 *n.*28.Hieron.Venero *in exam. Episc. lib.*4.*c.*40.
*n.*2. me citato *in hoc loco* Alzed. *de præcellent. Epi-
scop. dignit. p.*1.*c.*5. *n.*127. poterit etiam occupare
Canonicum Doctoralem, & Magistralem, vt fuit
resolutum *in Placentina fructuum* 14. *Martij* 1550.
teste Pute.*decis.*194 *lib.* 5. quem refert Gonzal. *ad
reg* 8.*Cancell.gloss.*6.*n.*257.

Vacante Magistrali, seu Theologali præbenda, 14
debet illa dari in commendam vni Canonico ido-
neo eiusdem Capituli,donec titularis prouideatur,
vt resoluit Gonzal.*ad reg.*8 *Cancell.gloss.*5.§.8.*n.*36.
† Quando verò sæcularis clericus non reperitur 15
tam pro Theologali præbenda,quam pro eius offi-
cio exequendo,collatio illius suspendenda est, do-
nec inueniatur Theologus sæcularis,cum fieri possit;
& interim nullus est deputandus custos, aut cura-
tor

tor fructuum ipsius præbendæ, sed illiomnes tradendi sunt Superiori alicuius Ordinis,qui curet ve aliquis Theologus ex suis Regularibus publicè in Cathedrali Ecclesia doceat sacram Scripturam, prout mandatur Decreto Concilij *dict. c. 1.* atque inprimis necessaria submioistret de prædictis fructibus, quod reliquum fuerit in vsum Monasterij conuertat, resolutum refert Zerola *in praxi Episc. part. 1. verb. prebenda Theologalis*, § 5. *& in* §. 2. dicit etiam decisum, quòd vbi viget consuetudo, quòd detur à Capitulo stipendium proprio Theologo, ea seruanda est, quòd si illud enam poterit Theologum reddere diligentiorem in sui muneris functione, triennium eius conductionis Ordinarius vnà cum Capitulo præfinire debet.

16 In monasterijs Monachorum, vbi id commodè fieri potest, sacræ Scripturæ lectio haberi debet, vt probat Concil. Trid. *d. cap. 1. vers. in Monasterijs*, Fusch. *de visitat. lib. 2. cap. 55. num. 73.* quapropter poterit Episcopus Regulares suæ diœcesis, vtiâ Sede Apostolica delegatus, compellere, vt lectionem sacræ Scripturæ in Monasterijs suis habeant. Ita resoluunt Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. part. 2. c. 1. n. 59.* Campanil. *in diuersor. Iuris Canon. rub. 12. c. 13. num. 5.* me citato *in hoc loco* Nouarr. *in lucerna Regular. verb. lection. 5.* Piasec. *in praxi noua Episcop. p 2. cap. 3. n 41. vers item*, vbi etiam refert Paulum V. felicis recordationis ordinasse, vt in omnibus Regularium domibus, seu Monasterijs, lectio linguarum Hebraicæ, Græcæ, Latinæ, & Arabicæ habeatur, & à Regularibus diligenter addiscatur, Constitut. sua incip. *Apostolica seruitutis, anno* 1610. *Kalendis Augusti.*

17 † Ad illam lectionem sacræ Scripturæ in Conuentibus Regularium habendam non requiritur licentia, seu examen Ordinarij, prout refert decisum Galei. *in margarita casuum conscientiæ, verb. legere, & verb. licentia* 5. Hæc sunt quæ velim frequentiora de Theologalis præbendæ institutione, & collatione adducere in præsentiarum operæpretium duxi, quorum occasione opportunum iudicaui sit aliqua de docentibus, vel studentibus sacram Scripturam in studio generali, seo celebri vniuersitate hic adducetem quæ pro complemento *huius alleg.* & faciliori Decreti Concilij Trid. *in dict. cap. 1.* explicatione, sequuntur.

18 Docentes sacram Scripturam in Scholis publicis, & discipuli, qui in illis student, priuilegiis omnibus de percepeioñe fructuum præbendarum, & beneficiorum suorum in absentia à Iure communi concessis plenè gaudent, & fruuntur. Ita disponit Conc. Trid. *d. cap. 1. in fine*, id quod iure communi cautum fuit *in cap vlt. de magistris, ibi, docentes verò*, &c. vbi Abb. Rebuff *in praxi tit. de dispensat. de non resid. n. 15. & in tract. de priuileg. Scholar priuileg. 29. & 31.* Horat. Lut. *eod. tract. priuileg. 99. & 100.* Fr. Emman. *in summ tom. 1. c. 33. n. 2. & tom. 2. c. 36. n. 2. & in addit ad Bullam Cruciatæ c. 7. ad conclus. num. 27.* Nicol. Garc. *d cap. 2. num. 54.* Vega *part. 1. cap. 36. casu 41.* Fusch. *de visitat. lib. 2. cap. 9. num. 10.* Petr. Lefouad. *in tract. de priuileg. Doct. p. 2. §. 21.* Iacob. Benn. *in tract. de priuil Iurisconsult part. 1. priuil. 15. num. 1.* Carol. de Graffis *in tract. de effectibus cleric. in prælud. n. 506.* Vgolin. *de officio, & potest. Episcopi c. 19. in princ. num. 6. & c 4.* §. 1. Azor. *instit. moral. part. 2. lib. 7. c. 4. quæst 3 & cap. 5. qu. 1. & 8.* Gonzal. *ad regul 8. Cancell. §. 7. proœm n. 180.* Aloys. Ricc. *in collect. decis. 446.* Alex. Moneta *de distribut. quotid. p. 2. qu. 10. à princip.* Sanctarel. *var. re, ol qu. 3. à n. 9.* nouissimè Ioan. de Solorz no *d. lib 3. cap. 14. n. 26.* Nam, vt inquit Iacobus Bennius *in tract. de priuil Iurisconsult part. 1. priuil. 15. num. 6. in fine*, non minus seruire dicitur Ecclesiæ qui studet, vel docet, quàm cæteri Diuinis interesentes. Cui conueniens Horat. Lut. *de priuileg. Scholar. priuil. 110. post princip.* dum inquit quod Iuris interpretatione abesse non videtur, qui docet in Scholis, me citato *in hoc loco* Trullench. *in exposit. Decalogi lib. 1. c. 8. dub. 12. §. 9. à princip.*

Distributiones tamen quotidianas non percipit absens causa studij, vt probat *cap. licèt, de præbendis*, ibi, *nolumus tamen, vt quotidianas distributiones, quæ tantum residentibus in Ecclesijs, & his qui interfunt horis Canonicis, exhibentur, ei tribui facias*, vt ibi adnotarunt gloss. Abb. & alij Doctores, alia gloss *verb. integrè in d. cap. vltim.* & hoc procedit etiam post Concil. Trident. quod nihil circa hoc innouauit: & ita decisum fuisse referunt Ioann. Gutier. *canon. lib. 2. c. 15. n. 12.* Zerola *in praxi Episcop. part. 1. verb. distributiones quotidianæ* §. 3. Gonzalez *d* §. 7. *proœm. à num. 78.* Garcia *d. c. 4. num. 112.* Sandou. *de officio Eccles part. 6. c. 17.* Quaranta *in summa Bullar* *verb. residentia vers quod autem*, Moneta *d c. 10. n. 23.* Stephan. Gratian. *discept. forens. c. 166 n. 17.* Vgolin *d. c. 59. §. 2 n. 6.* Armend. *d. loco n. 67.* Aloys Ricc. *in praxi fori Eccles dec. 495. in 1. edit. & re, el. 386 n. 3. in 2. edit.* me citato *in hoc loco* nouissimè Ioann de Solorzano *in tract. de iure Indiar. tom. 2. lib. 3. c. 14. n. 21.* &c. Castr. Palao *d.* §. 9. *n. 13. in fine*, me citato Trullench *d.* §. 9 *in princ.* 19

Qui enim studiorum causa quiscunque facultate absunt, nec distributiones quotidianas, eo ipso absentiæ tempore, nec vero illam præbendæ suæ partem tertiam in eius generis distributiones Trident. Decreti auctoritate iam conuersam capere possunt, referunt decisum Aloys. Ricc. *d. resolut. 486. n. 3. in fine*, Moneta *d n. 24.* itaut absentia causa studiorum etiam obtenta licentia à Sede Apostol. non excuset ab amissione istius tertiæ partis detractæ, sicut neque excusat ab amissione distributionum quotidianarum, ita etiam Armendar. *d loco n. 123.* Gonzal. *d.* §. 7. *proœm. n. 189.* Et adoertit Aloys. Ricc. *in praxi aurea re ol. 70. n. 3.* quòd quando præbenda est tenuis, & ferè omnes fructus consistunt in distributionibus, absens causa studij lucratur etiam distributiones dempta tertia parte. Idem circa hanc tertiam partem distributionum detrahendam tenent. Pia ec. *in praxi Episcop p. 1. c. 3. n. 10.* Nicol. Garc. *in addit. ad d. c. 2. n. 353.* Quicquid aliud velit nouissimè Ioann. de Solorzeno *d. lib. 3. c. 14. n. 28.* 20

Debent huiusmodi studentes ad percipiendos fructus præbendarum, & beneficiorum suorum in absentia litteris operam date in studio generali, seu celebri Vniuersitate, *c. tua, de clericis non resid. c. 2. de priuil. in 6.* Læl. Zech. *de Repnbl. Eccles. tit. de cleric. n. 7. vers.* 28. Horat. Lut *ad fin. tract. de priuileg. schol. tit de his qui gaudent priuilegiis scholarium numer. 23.* Flores de Mena *var. lib. 3. q. 24. n. 19.* me citato *in hoc loco* Castr. Palao *in opere moral tr. 7. disp. 3. pun. 5. §. 9. n. 1.* & Trullench. *d* § 9 *n. 3.* † Et studium generale illud dicitur, quod est erectum, & institutum per Papam, Regem, seu Principem, Perez *l. 1. tit. 10. lib. 1. Ordin.* Cassan. *in Catalog gloriæ mundi p. 10. consid. 32.* Hortig. *in patrocinio pro Cæsarang. gymnasio p. 1. à n. 10. & p. 3. n. 2.* me citato *in hoc loco* Solorz. *d. lib. 3. c. 14. n. 36.* Vnde sufficit studium, quod non est Vniuersitas, quamuis in eo optimè legatur, & publicè cuicunque audire volenti; quicquid dicat Moneta *d q. 10. n. 17.* 21 22

Hinc etiam Scholares in Ecclesijs Cathedralibus non gaudent eisdem priuilegiis, sicut studentes in studijs 23

studiia publicis,& Academiis, prout decisum referunt Nicol. Garcia *d cap num* 117. Armendar. *d.loco num.* 124. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d.§.9. num.* 1. *in fin.*

24 In studiis autem publicis litteris operam dantes debent summa diligentia illis incumbere; otiosi enim,qui non student, & scholas minimè frequentant, non gaudent priuilegiis Scholasticorum, nec absentes causa studij fructus suorum beneficiorum percipiunt, vt ita resolutum per Tiraquell. *in tract. cessante causa p.* 1. *num.s* 13. Mascard. *de probat.concl.* 1190. *n.9. cum sequentib.* me citato *in hoc loco* Castr. Palao *dict.§.9.n.5.* Fr. Emman. *quæst.regular. tom.1. quæst.9. art.*10. Prosper. de Augustino *in addit ad Quadrantam in summa Bullary verb.residentia vers. li-*

25 *mitapag.*443. Sanctarel. *var.resolut qu.*3 *n* 16.† Hoc tamen priuilegio gaudebunt studentes,licet aliquãdo diuertant ad Curiam Romanam,neque semper studeant, modò id faciant pro maiori parte anni, Moneta *d quæst.*10.*num.*19.*& num.*20. resoluit numerum Canonicorum, qui absentes causa studij percipere possunt fructus præbendarum, non esse indistinctè restringendum ad duos Canonicos, sed posse ad plures extendi, modo id status Ecclesiæ patiatur.

26 Quamuis Concil. Trident. *d.cap.*1. prædictum priuilegium Scholaribus sacræ Scripturæ studentibus concedere videatur,idem tamen est in studente,vel docente sacros Canones,& Iura Canonica, vt per Abb. *in cap. tua fraternitatis, num.*5. *& 6. de cleric.non resid.* me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. §.9.num.*3.& Trullench *dict § 9.num.*4. Nicol. Garc. *d.cap* 1.*num.*65. Moneta *d c.*10. *num.*4. & *num.*11. resoluit clericum,qui abest causa studij in Iure Ciuili percipere fructus in absentia,dummodo non sit Sacerdos, Archidiaconus, Decanus, Præpositus, Cantor, vel Personatum habens; nam his prohibitum est sub pœna excommunicationis ipso facto Leges,& Physicam audire, vt habetur *in cap.fin. ne clerici.vel Monachi*, Carol.de Graffis *de effect.ib.cleric. effectu* 29 *à n.*1. quare super hoc erit ab huiusmodi clerico impetrandum speciale priuilegium.Et redeundo ad nostrum institutum dico, quod ex eo prædictum priuilegium Scholaribus sacræ Scripturæ studentibus concessum procedit in studentibus Iuri Canonico, quia hodie ad Ecclesiam bene regendam non minus prodest Ius Canonicum,quàm Theologia. Iacob. Benn. *in tract. de priuileg. Iurisconsult priuil.*15.*n.*4 *p* 1. Carol.de Graffis *de effect.cleric. in p elud.n.*9 5. *cum sequ.*

27 Quoad docentes verò id videtur intelligendum de iis,qui docent conducti,seu salariati, aut ratione stipendij,seu Cathedræ, quam habent, non verò de iis,qui sponte, aut voluntariè legunt sine stipendio, & Cathedra, nisi legant cum licentia Voluntariis seu claustri,siue Collegij Doctorum;nam *in d cap.vlt de Magistris*, & in Concil, *d.c.*1. solum requiritur,quòd publicè in Scholis doceant,seo legant,& ne quilibet hoc titulo, velit se à residentia excusare,requiritur licentia Vniuersitatis, seu claustri, quæ non debet dari nisi iis, qui apti, & vtiles videantur ad docendum, ita refert decisum Garcia *d cap* 1.*n* 59. *&* 60. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d § 9 n* 2.

28 Nullus studiorum causa potest abesse, nisi de licentia sui Prælati. *c cum ex eo, de elect. in 6 cap. tua fraternitatis,de clericis non resid.* ibi, *Canonici. quibus studiorum gratia est indultum, vt in absentia sua fructus percipiant præbendarum*, iuxta primum intellectum quem affert *ibi gloss.*1.*verb.indultum*, hoc est indultum ab Episcopo, vel etiam in iis verbis sequentibus,accepta licentia,se ad villas transferunt, iuxta secundum intellectum eiusdem gloss. *ibi*, iuncta expositione Abb. *ibidem*,& aliorum ad *verb.accepta licentia*; quasi licentia sit accipienda etiam à Prælato,cùm quis ea de re indultum obtinuit à Sede Apostol.huiusmodi enim licentia Prælati requiritur ne indociles,& inepti se conferrent ad studia contra mentem iuuium id permittentium,ne multitudo nimia in detrimentum, & diminutionem seruitij Ecclesiæ absit,& ita post multos, quos refert, & resoluit Nicol. Garc. *dict.c.*1.*n.*88. quem refert me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d.§.9.n.7.vers.nihilominus*,& declarauit Pius IV. *sua Constit.incip Sanctissimus die* 24.*Nouemb.*1564.† dispensationes, & indulta de percipiendis fructibus præbendarum, & beneficiorum in absentia causa studij, quæ à sacra Pœnitentiaria,vel Sede Apostol.concedi,& emanare contigerint, nequaquam huiusmodi absentibus suffragari,nisi singulorum Ordinariorum locorum, in quibus singula beneficia huiusmodi consistunt, consensus gratis præstandus ad id accedat, refert Moneta *d q.*10.*n.*9. Vnde in Canonicatibus,& aliis beneficiis non Curatis residentiam requirentibus tenebitur Ordinarius dare licentiam absentibus ratione studij, dummodo in perennibus concurrant requisita,de quibus *suprà*,ac vt in publico, celebrique gymnasio Theologiæ,vel sacris Canonibus studeant,& minores sint 30.annis,prout decisum referunt Sanctarel. *d. qu.*3.*n.*23. Garc. *d c.*1.*n.*81. *&* 86. Armend. *in addit.ad recop.legum Nauarra lib.*1.*tit.*23. *l.*2.§.2.*de absentia n.*121. me citato *in hoc loco* Trullench *d § 9 n.*3 *post princip.* 29

30 Obtinentibus tamen Parochiales Ecclesias post Concil. Trident. studendi licentia,atque in absentia studiorum causa fructus percipiendi non dari, decisum referunt post Gonzal. Prosp. de Augustino *in addit. ad Quarantam in verb residentia vers. item limita*, Farin. *d. ciſ.*59.*in nouiſſ.* Aloys Ricc. *in collect. decis.p.*3. *collect.*563. *in med. & in praxi fori Eccl. decis.*502.*in fin in* 1.*edit. & resol.*393. *in fin. in* 2.*edit. item & decis.* 364. *& resol.*3 10.*n.*1. *in fine in* 2.*edit.* me citato *in hoc loco* Trullench. *d.§ 9.n* 3.*vers. obtinentibus*. & constitutum est in Concil. Brachar. IV. *act.*4.*cap.*9. Ideo Parocho causa studiorum licentia hodie danda non est,quia per Concil. non admittuntur,nisi,qui per concursum magis idonei fuerint iudicati,referunt decisum Garcia *d cap.*1.*n.*81. Armend. *d.loco n* 152. & ita praxis Curiæ Romanæ obseruat. Quamuis posse Ordinarium Parocho studere volenti hanc licentiam concedere,non obstante Tridentino,existimarint Selu. Nau. Horat. Lot. Toler. Gregor.de Valentia,Salzedo,Fr. Emman. Anton. Gomez, Zerol. Leſſ. Azor.& alij, quos refert & sequi videtur Castr. Palao *d.§.9.n.*9.

Licentia hæc, vt quis abesse possit causa studij à seruitio suæ Ecclesiæ, vel sui Canonicatus,non suffragatur vltra quinquennium à die, quo cœpit studere prout de iure probat text. *in d.c. vlt.de Magistris*, & ex eo tradunt Garc. *d c.*1.*n.*505. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d §.9.n.*11, Moneta *d.q.*10. *n.*14. vbi *n.*15. nititur respondere ad text. *in c cx eo, de elect.in* 6.quo attento videtur extendi ad sex? ennium, referunt decisum Salzed. *ad Bernardum in pract.crimin.c.*33.incip *In nullo beneficio resident*. Armend. *dicto loco n.*99.*&* 102. 31

Sed id referendum non est ad docentes,nam ipsi quoad priuilegium percipiendi fructus,non habent vllam temporis determinationem, sed eo gaudent quamdiu docuerint,vt patet ex Concil. Trid. *d.c.*1. &

& ex d.c.vlt.de Magistris, vbi Abb.*n.4. & 5.* quem refert,& sequitur Monet. *d.q.*10. *n.*10. me citato *in*
33 *hoc loco* Castr.Palao *d.§.9.n.*51. † Nec etiam in docentibus requiritur licentia Episcopi, sicut in studentibus, prout sibi decisum fuisse refert Nicol. Garc.*d.c.2.n.*559.*ad quartum*, me citato *in hoc loco* Castr.Palao *d.pun.9.n.4.in fine*.

34 Quæstio est dubia,an Presbyteris,seu aliis in Ecclesiastica dignitate constitutis liceat Ius Ciuile publicè legere,necnon ad Cathedras Cæsarei Iuris in aliqua Vniuersitate se opponere; Olim Vallisoleti hac de re fuit multum disceptatum. Pro negatiua allegabatur text. *in c.non magnopere, ne clerici.vel Monachi*, vbi expressè Religiosi prohibetur ne Leges,vel physicam legant, citabatur etiam text.*in c. super specula,de priuil.* vbi Honorius III. firmiter interdicit,& inhibet,ne Parisiis,vel in ciuitatibus,seu aliis locis vicinis,quisquam docere, vel audire Ius Ciuile præsumat, ex quo text. colligunt Rebuff. *in tract.nominat.quæst.5.num.*18.*cum seqq.* Menoch. *de arbitr.cas.*425.*num.*33.prohibitum esse in Presbyterali Ordine, seu dignitate Ecclesiastica constitutis non solùm audire, sed etiam publicè Leges interpretari,& docere. Deinde pro hac parte adducitur *l.culpa C.de malefic.& mathem.* ibi, *Culpa similis est tam prohibita discere,quàm docere*,iuncta *l.omnes*,ibi, *vel docere,vel discere.C. de hæreticis*. Denique plures ad hoc comprobandum adducuntur, rationes. *Prima*,quæ colligitur ex *d.c.non magnopere*,ibi, *ne occasione scientia, spirituales viri mundanis rursus actionibus inuoluantur*,&c.& ex *d.c. super specula*, ibi, *quia Theologiæ studium cupimus ampliari*, &c. *Secunda* ex indecentia,quæ hinc oritur, ponderata *l. reperit. C. de Episcop.& cler.& à l. consulta diualia C.de testam.* ibi,*absurdum clericis est,imò etiam opprobriosum si peritos se velint ostendere disceptationum esse forensium.* Quare hanc partem sustinere videntur Ioann. Monach.*in c.1.n.3.ne clerici, vel Monachi lib.6.* Maiol. *de irregul.lib.2.c.1.n.13.*Syluest *in summ verb.excommunicatio 9.n.*16. Quintil.Mandos. *in praxi tit.licentia audiendi leges & physicam.vers.Idem Honorius*,vbi firmat quòd Monachi professi & Presbyteri, ac alij supra nominati Leges audire prohibentur, illasque aliis puclicè legere,& declarare.

35 Contrarium verò,imò docere publicè Leges esse licitum Presbyteris, illisque nullibi reperiri prohibitum, videntur insinuare gloss. *in d.c.non magnopere, notab.*1. dum ex illo text. colligit auditum tantum prohiberi, & nihil de prohibitione doctrinæ adiicit : de auditu etiam tantummodo summauit Host.*in princ.*ibi, sic dicens, *prohibetur ne Religiosi Leges, vel physicam audiant* ; sequuntur per eadem fere verba loquentes Ioan.And.Henric.Boich.Collectar.Cardin.Zabarel. Anchar. Anton. de Butrio, Abb.Panorm.& Boëtios Eponfrisius ; & ita habetur in summario eiusdem text.Idem probant gloss. & omnes *in d.c. super specula, fin.* vbi auditu tantùm acceperunt, & summauerunt illum textum gloss.etiam *in c.1.notab.1.eod.tit.lib.6.* Host. *in sua summ, tit. ne cleric. vel Monachi n.11.vers. & Religiosi,& tit.de sentent. excomm.§. si quis possit excommunicare,vers.*22.*&* 23.Greg.Lop.& Montalu.*l.*28. *tit.7.p.1.& in l.2.tit.9.p.1. vers.la onzena*, Gambar. *de auctoritate legati lib.2. tit.de variis. Ordin. nomin. n.*282.*cum seqq.* Selus *de benefic.part.3.q 5.fol.*194. Ludou. Gom. *ad reg.de non tollendo iure quæsito q 3. in fine*, Petr.Greg. *syntag.Iuris part.2.cap.7.num.fin. & cap.9.in fine,& in partit. Iuris. Canon. lib.4.tit.8. cap.10.num.3.*Bernard.Diaz. *in praxi cap.*59.Maiol. *de irregul.lib.3.cap.5.num.8.*Zerol. *in praxi Episcop. part.1.verb studium §.ad 3.el.1.vers. primum dubium*, Albert. Troti. *de vero & perfecto clerico lib.2.c.35.* Marta *de iurisd part.4.ca n 168.n.2.* Ex Theologis S.Antonin. *in summ.tom.3.tit.24.c.52.* Sum. Armil. *verb. excommunicatio* 48. Caietan. *eod verb. cap.*30. Aluar.Pelag. *de planctu Ecclesiæ lib.2.cap.69.col.*22. *fol.mihi* 199. Læl.Zech. *Republ. Eccles.tit de clericis vers.3.num* 88. *& tit. de Relig. ingred. cap.4. vers.ij verò à multis cauere debent*, Viuald. *in candel. aureo in tract. de excommun. num.*132. *vers.6.* Cresper. *in summ. Ecclesiastica disciplina verb. Monachus interdicitur pag.*627. Fr. Ludou. Lopez *in instruct. Conscient.tit.de Clausibus Eccles.cap.20.de excommun.nulli reseruatis pag.* 944. Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.3. q.67.art.3.*

Et magis in terminis Ioan. Andr. *in reg.cum quid vna via,de regul.Iuris in 6.*vbi post longam disputationem, & responsionem ad omnia argumenta, concludit circa fin.quod doctrina Legum non est prohibita, & quod sic de Iure communi etiam sine priuilegio posset Presbyter doctorari,& ducere;nec esse simile ait quod dicitur de patrocinando in Iure Ciuili; quia illud specialiter, & expressè inuenitur prohibitum,docere verò Ius Ciuile minin è. 36

Gasp. Calderin. *consil. 2. de magist. inter consilia Ioannis Calder.* ait non obstare opinionem eorum, qui dicunt Religiosos non posse etiam priuatim incumbere studio Iuris Ciuilis, quia illud procedit in eo, qui de nouo incipit studere, non in eo,qui studuit ante Monachatum, & post Monachatum ; & dignitatem Abbatialem, vult licentiari,& doctorari in Iure Ciuili. 37

Abb.Panormit. *in d cap.super specula ex n.*16 ita ait.*Concludo quod c.non magnopere, & illud,solum loquuntur in audientibus,seu studentibus addiscendo, & isti sunt,qui incurrunt pœnas prædictas : legentes autem, idest,docentes,non puto incurrere has pœnas, nec etiam illos, qui non student vt addiscant, quia verba conueniunt, & à verbis Constitutionis pœnalis non est recedendum*,&c. 38

Boëtius Eponfrisius *in lib.3.. quæstionum heroicarum Iuris Canon.vbi scripsit commentaria ad tit.ne clerici, vel Mon.in lectura ad dict. cap. non magnopere num 27.* ibi.*Ad legendas leges, & paulopost, legesue mundanas legendas. Legendas.id est, audiendas : auditores enim quoque legunt & relegunt audita.Sic præter interpretes alios hæc Alexandri III.verba bini Pontifices interpretantur Honorius III. videlicet, & Bonifacius VIII. vbi pro legere (quod hîc ponitur obscurius) ipsi ponunt, audire. Seruiunt hæc ad varias quæstiunculas de Monacho,vel alio clerico studere Ciuilibus legibus prohibita dissoluendas, vt exempli gratia, qui non audiat quidem profitentes Doctores, at per sese studeat, ac leges Ciuiles legat, relegatque; tametsi pro studio suo principali, sit ne videlicet ob tale studium censendus anathemate per huius c.decisionem percussus: quia cum Constitutiones pœnales restrictam recipiant interpretationem, nec ab ipsis earundem verbis, & quidem syllabis recedendum sit, vt proprium casum non excedant,quantumlibet forte ratio videretur eadem proprius est vt hæc excommunicatio non tangat. Quemadmodum nec illos tangit Monachos,vel Clericos qui leges Ciuiles vel priuatim,vel etiam publicè docere aggrederentur.* 39

Nauarrus vir quidem pius, & doctus *in man.c.* 40
*27.n.*116. ait quod nemo ex contentia *in d.cap. super specula*, incurrit pœnam illius text.eo quod doceat Ius Ciuile etiam extra domum suam,iuxta Innoc.& Panorm. quicquid dicat Syluest, &c. Et *in c.non dicatis n.2. vers.tertio dico*, ibi, *Iure verius esse*

contra

contrarium eius, quod Rebuffus ait, nempe quia sola auditio publica, & studium audientium publice vetatur Monachis, sed non auditio priuata, nec prælectio, seu (vt ita dicam) doctio publica, vt efficaciter probat Panorm. in d. c. super specula, per contextum illius adiuncto contextu c. non magnopere, quod solide confirmatur per prædictam determinationem. Caldeoni *d. cons. 2. de Magistris*, &c. & *cons. 2. ne clerici vel Mon.* ait, quòd Presbyter etiam sine alicuius licentia, & incursione pœnæ potest doctrinari in Iure Ciuile, & *cons. 5. eod tit. n. 2.* ait quòd non vetatur prælectio legum Ciuilium etiam in instituitis in dignitate, sed tantùm auditio.

41 Iacobus de Graffi s *in dec. aureis casuum Conscientiæ lib 4. c. 21. num 3.* ibi, *non tamen incurrunt si docent leges, vel physicam etiam extra domum suam; iuxta Innocent & Panorm contra Syluest.* &c.

42 Salzed. *ad Bernard. Diaz c. 59 vers illud*, tenet quòd is qui ante Clericatum Iuri Ciuili operam dedit, post clericatum ad doctoratum poterit promoueri, & reprehendit Rebuffum, qui de contrario Curiæ stylo attestatur, & *in vers. fin.* ait quòd *in d. c. super. specula*, tantum legum auditio clerico prohibetur, non tamen ipsarum prælectio.

43 Cardin. Tolet. *in summ lib. 1. c. 37. num. 4.* ibi, *Nec comprehendit docentes scientias.*

44 Stephan. de Auila *in tract de censuris pag. 7 disp. 5. sect. 3. dub. 10. vers. si opponas*, vbi referens & sequens Panormitanum ait quòd quamuis non liceat Presbyteris audire leges, licet tamen eas docere.

45 Vega *in summa Hispana tom. 1. c. 85 verb. Descomunion, caso 179.* sic ait in proposito. *Lo quarto y vltimo que se ha denotar es que ninguno destos incurre por enseñarla, aunque sea fuera de su casa, segun Innocentio y Panormitano, aunque Syluestro diga lo contrario,*

46 Franc. Suarez vir vsque ad miraculum doctus, *tom 5. de censur disp. 13. sect. 3. ex n. 17.* vbi ex professo quæstionem tractat, & cum Innocentio, Panorm. & Nauarro contra Host. & Archidiac. tenet quòd docentes non comprehenduntur, & quòd verbum *legendi*, intelligendum est vt non sit idem quod docere, sed quod studere huiusmodi doctrinis, & *num.* 18. quòd ita declaratum est à sequentibus Summis Pont. & quod decisio *dicti c. super specula, & d. c. non magnopere*, est pœnalis, & odiosa, nec valet in ea argomentum ob similitudinem rationis, & quod est maxima disparitas in exitu ad docendum has disciplinas, quia rarissimus est, & vix moraliter contingit, & ideo de illo non oportuit legem condere.

47 Eandem sententiam sustinent Sayr. *de cens. lib. 3. c. 32. num. 10.* Fillinc. *tract. 14. c. 7. quæst. 2. num. 104.* Sanctarel. *de apostasia c. 2. num. 18.* apud quos omnes videbis responsiones ad fundamenta in contrarium adducta.

48 Nam ad primum de *d c. non magnopere*, respondetur in eo tractari de Religiosis Leges docentibus, non tanquam purè magistris, sed de illis, qui eas docendo student, iuxta illum versiculum,

Discere si quæris doceas, sic ipse doceris,

quem refert Rebuff. *de priuil. Scholar. priuileg. 51. n. 136.* Vnde ex mente & verbis illius text. particula, *lectionis*, accipitur pro lectione discipuli & non magistri, sicut accipitur in multis aliis Iuribus, *c. 1. de elect. c. cum ex eod. tit. in 6. c fin. 36. dist. c fin. de ætate & qual cap post translationem, de renunt.* vt dicit in terminis Ioann. Andr. *in reg. cùm quid vna via num. 8. in mercurialib.* quem refert, & sequitur Abb. *in d. c. super Specula num. 16.* sic concludens. *Dico quod d. c. non magnopere non loquitur de legentibus, sed de addiscentibus, vnde ponitur ibi legere largo modo, quia omnis qui studet, vt proficiat, legit.* Ad text. verò *in c. super specula, illo tit. ne. clerici vel Mon.* eodem modo respondetur, quòd scilicet non prohibet clericis secularibus, quòd tanquam magistri legere & docere alios possint. Sed ad aliud *c. super specula, de priuil.* respondetur decisionem huius text. non importare constitutionem generalem, sed specialem pro ciuitate tantum Parisiensi, aliisque viciois. Ad *l. culpa* & *ad l. omnes*, respondent fere omnes loqui de facultatibus, & scientiis reprobatis, & à Iure prohibitis; qualis est magia, de qua *in d. l. culpa*, & de hæresi, *in d. l. omnes*, scientia vero legalis prohibita non est, sed laudata & approbata in vtroque Iure, *l. 1. ff de iustit. & iure, l 1. ff de var. & extraord. cogni.* ibi, *est quidem res sanctissima Ciuilis scientia, dict. cap. super specula, de priuil c. 1. & 2. de noui operis nunt.* cum pluribus aliis adductis à Rebuff. *dict. tract. nominat. quæst. 5. ex num. 14.*

Allegatio LVII.

Episcopus quæ beneficia possit conferre?

SVMMARIVM.

1 *Beneficiorum omnium in diœcesi existentium collatio, & institutio de iure spectat ad Episcopos loci Ordinarios, & in iure ea conferendi fundatam habent intentionem.*

2 *Beneficia in quolibet mense vacantia poterant olim conferre Episcopi.*

3 *Episcopus vniuersalis Ecclesiæ est Summus Pontifex.*

4 *Orbem totum pro propria diœcesi habet Summus Pontifex.*

5 *Episcopus Episcoporum dicitur Summus Pontifex.*

6 *Ordinarius Ordinariorum est Summus Pontifex, concurritque cum omnibus Ordinariis.*

7 *Summus Pontifex in beneficialibus liberam, ac plenissimam habet potestatem.*

8 *Beneficia omnia respectu Summi Pontificis sunt manualia, & in eis vti potest plenitudine potestatis.*

9 *Papa quamuis transtulerit potestatem in Episcopos conferendi beneficia suarum diœcesum, penes ipsum tamen maior remansit.*

10 *Papa etiam in mensibus, quos Ordinariis concessit, si præueniat in conferendo, valet eius collatio.*

11 *Præueniendi voluntas colligitur ex clausula contenta in litteris, dummodo tempore data non fuerit alicui ius quæsitum.*

12 *Papa, & Ordinarius si alicui conferant beneficium eum eadem data, & die, si prouisus ab Ordinario sit in possessione, eius prouisio est præferenda.*

13 *Collatio facta duobus à diuersis eodem die, nec apparet cui prius fuerit facta, potior est conditio possidentis.*

14 *Beneficij collationem à Papa vnus habens, alius vero ab Ordinario, si non apparet de prioritate, præfertur, qui à Papa impetrauit propter prærogatiuam concedentis.*

15 *Beneficij collatio facta vna die à Papa, & Ordinario, præualet collatio Ordinarij, si in ea apposita sit hora, & in collatione Papæ non.*

16 *Papa etiam quod prouideat in mensibus alternatiuæ, non est necessaria illius derogatio.*

17 *Papa*

17 *Papa Ordinariam potestatem conferendi beneficia per reseruationes coarctare potest.*

18. *Reseruationes generales, & speciales quæ dicantur.*

19 *Reseruata sunt dispositioni Rom. Pont. omnia beneficia vacantia apud Sedem Apostolicam, vel in Curia.*

20 *Ordinarius si prouideat de beneficio quod vacauit in Curia, prouisus non habebit titulum coloratū.*

21 *Vacare apud Sedem Apostolicam quando dicatur beneficium, vt sit reseruatum.*

22 *Beneficia apud Sedem Apostolicam vacare dicuntur non solum per obitum, sed etiam per resignationem.*

23 *Resignantes beneficia in Curia Romana permutationis causa si moriantur extra Curiam ambo, vel vnus eorum ante completam permutationem, ea beneficia in curia vacare dicuntur.*

24 *Beneficia in curia vacare dicuntur quando ibi priuatio, aut alij vacationis modi inducuntur.*

25 *Beneficia Iurispatronatus laicorum non dicuntur vacare in curia, vt dispositioni Summi Pont. reseruentur.*

26 *Beneficia Iurispatronatus laicorum non comprehenduntur reseruationibus, etiamsi sint generales, & in corpore iuris clausa, quamuis adsint in reseruatione verba illa, ad cuiuscunque collationem, prouisionem, electionem, præsentationem, &c.*

27 *Beneficia, quæ sunt mixta Iurispatronatus clericorū, & laicorum cum ad propositum laicalia censeantur, non comprehenduntur sub reseruatione beneficiorum in curia vacantium.*

28 *Beneficia Iurispatronatus laicalis competentia ex priuilegio, vel præscriptione, non tamen ex fundatione, constructione, vel dotatione, dicuntur vacare in curia.*

29 *Beneficia regularia non veniunt in reseruatione vacationis in curia.*

30 *Beneficia curam animarum habentia si vacent in curia ante collationem Apostolica Sede vacante, collatio ad Ordinarium ob animarum periculum pertinet.*

31 *Beneficia illorum, qui in vrbe degunt ratione originis, vel domicilij, non comprehenduntur sub reseruatione beneficiorum in curia vacantium, nisi etiam curiā sequantur, & curiales existant,*

32 *Beneficia de Vrbe non comprehenduntur sub reseruatione de beneficiis vacantibus apud Sedem Apostolicam.*

33 *Beneficia dispositioni Romani Pontificis reseruantur per solam appositionem suæ manus, quamuis inutiliter factam.*

34 *Papa si manum apposuit in aliqua commissione signanda per talem signaturam voluit totū negotiū ad se aduocare, & inferiorem manu ligare.*

35 *Beneficia vacantia, Sede Episcopali vacante cuiuscunque speciei, & qualitatis sint, reseruantur dispositioni Summi Pontificis.*

36 *Beneficiorum collatio, quæ vacant propter crimen hæresis cum cura, & sine cura, sæcularia, & Regul. reseruantur Summ. Pontif. dispositioni.*

37 *Prouisio facta de beneficio incarcerati propter crimen hæresis an sit valida ante sententiam criminis declaratoriam, ostenditur.*

38 *Beneficia per crimen hæresis an vacent ipso iure, vel post sententiam latam ostenditur.*

39 *Beneficia vacantia per priuationem sunt reseruata dispositioni Summi Pont.*

40 *Beneficia collata personis prohibitis propter suum genus ad nouam Romani Pont. prouisionem pertinent.*

41 *Beneficia quæcunque recepta in confidentiam vacāt ipso iure, & sunt Apostolicæ Sedi reseruata.*

42 *Beneficia quæcunque recepta in confidentiam non solum vacant ipso iure, sed etiam quæ obtinebat confidentiarius.*

43 *Beneficia parochialia collata non seruata forma* Concil. Trident. sess. 24. de reformat. cap. 18. *sunt Sedi Apostolicæ reseruata.*

44 *Beneficia, quæ intra sex menses à die, qua nouit beneficium vacare, Ordinarius conferre noluit, & similiter Archiepiscopus, statim ad Papam deuoluuntur.*

45 *Beneficia omnia, quæ per resignationem, vel obitum auctoritate Apostolica conferuntur, cum decreto, quod prouisus beneficium tunc obtentum in manibus Papæ intra duos menses dimittere teneantur, illis elapsis, non facta huiusmodi dimissione, Sedi Apostolicæ reseruantur.*

46 *Beneficia vacantia ob non publicationem resignationum reseruantur Sedi Apostolicæ.*

47 *Beneficia vacantia per violationē sequestri lite pendente in curia, reseruantur dispositioni Summi Pontificis.*

48 *Subrogatio in iuribus defuncti spectat ad Papam.*

49 *Beneficia litigiosa ad effectum, vt Ordinarius non possit prouidere, dici possunt dispositioni Summi Pontificis reseruata.*

50 *Canonic. & præbenda Metropolitanæ Cæsaraugustæ in mensibus Ianuarij, Aprilis, Iulij, & Octobris sunt reseruata Sedi Apostolicæ.*

51 *Beneficia consistentia in Vrbe soli Papæ, veluti Episcopo Rom. reseruantur.*

52 *Beneficia collata à Cardinalibus vigore suorum indultorum reseruantur Summo Pontifici, quando intra sex menses prouisi à Sede Apostol. nouas prouisiones non impetrauerint.*

53 *Beneficia vacantia in Abbatia S. Crucis Camaldulen. sunt reseruata dispositioni Romani Pont.*

54 *Beneficia Regni Germaniæ vacantia, & vacatura in mensibus Ianuarij, Maij, Iulij, Septembris, & Nouembris, sunt reseruata Summo Pontifici.*

55 *Beneficia vacantia per delictum offendentis litigantes in Romana Curia, eorumque iudices, Aduocatos, & Procuratores, testes, vel Notarios, reseruantur dispositioni Summi Pontificis.*

56 *Beneficia illorum, qui seipsos examini pro aliis supponunt, reseruantur Dispositioni Sedis Apostolicæ.*

57 *Beneficia vacātia ob non delationem habitus clericalis reseruantur dispositioni Sedis Apostolicæ.*

58 *Papa quilibet initio sui Pontificatus regulas Cancellariæ de nouo constituit.*

59 *Cancellariæ regulas aliquas tulit, easque in scriptis redegit primus omnium Ioannes XXII.*

60 *Cancellariæ regulæ expirant morte cuiusque Pontificis, reuiuiscuntq; per nouos Papas renouatæ.*

61 *Cancellariæ regula quælibet facit legem separatam, diuersamque reseruationem.*

62 *Cancellariæ regulæ, vt ligent non est necessaria illorum publicatio, quia statim ab initio quando sunt factæ ligant, quamuis publicatæ non sint.*

63 *Regula prima Cancellariæ refertur.*

64 *Reseruationes, quæ continētur in prima parte* Extrau. ad regimē, de præbend. inter cōmunes.

65 *Beneficia vacatura per depositionem, priuationem, translationem, ac muneris consecrationis susceptionem auctoritate Apostolica factas, reseruantur dispositioni Summi Pontificis in d.* Extrauag. ad regimen.

66 *Beneficia vacātia per promotionē ad Patriarcha-*

tum, Archiepiscopatum, Episcopatum, vel monasteriorum regimina sunt reseruata dispositioni Summi Pontificis in dicta Extrauag. ad regimen.

67 Beneficia obtenta vacant ipso iure per promotionem ad Episcopatum post adeptionem possessionis & consecrationem sequutam.

68 Beneficia promoti per Romanum Pontificem ad Episcopatum statim quod ad eum promotus est, possunt conferri tanquam vacantia, non expectata consecratione.

69 Beneficia, obtenta prorogatione, vel retentione non vacant per promotionem ad Episcopatum.

70 Beneficiorum sub retentione, quæ alias vacabant per promotionem ad Episcopatum, non comprehenditur facultas transferendi pensiones.

71 Beneficia etiam simplicia vacant per promotionem ad Episcopatum.

72 Preceptoria militiæ, & Ordinis S. Ioannis Hierosolymitani vacant per promotionem ad Episcopatū.

73 Pensiones vacāt per promotionem ad Episcopatum.

74 Beneficia promoti ad Episcopatum in terris infidelium existentem, seu titularis, cum per eum non stet ass qui illius possessionem, non vacant.

75 Episcopo dignitatum, vel beneficiorum facta collatio non valet nisi ex dispensatione Papæ.

76 Episcopo tutelari, vel qui renunciauit Episcopatui facta collatio, præsertim de beneficiis simplicibus, valet.

77 Beneficia vacantia, & vacatura per assecutionem pacificam quorumcunque prioratuum, dignitatum, &c. autoritate Apostolica prouisorum dispositioni Sedis Apostolicæ reseruantur.

78 Dimissio facienda virtute decreti appositi per Summum Pontificem, videlicet vt ipse Orator infra duos menses à die habitæ possessionis secundi, primum dimittat beneficium, debet esse pura, & simplex, & non potest prædicto Decreto satis fieri per æquipollens.

79 Beneficia vacantia per execrabilitatem dispositioni Summi Pontificis reseruantur.

80 Beneficia de quibus Ordinarij, & alij collatores contra Concil. Trident. decreta disposuerunt, & disponent in futurum, reseruantur Summi Pontif. dispositioni.

81 Regula secunda Cancellariæ refertur.

82 Ratio cur hæc Regula secunda addita fuit de nouo à Sanctissimo Domino Nostro Gregorio decimoquinto, assignatur.

83 Declaratio reseruationis beneficiorum per assecutionem pacificam vacaturorum refertur.

84 Regula tertia Cancellariæ refertur.

85 Patriarchales, Archiepiscopales, & Episcopales, Ecclesiæ dispositioni Sūmi Pontificis reseruātur.

86 Episcopales Ecclesiæ, quæ sunt iurispatronatus regij, non comprehenduntur sub reseruatione prædicta regulæ tertiæ.

87 Iuspatronatus ad aliquem Regem, vel Principem pertinens non censetur derogatum, nisi specialis de illo mentio fiat.

88 Episcoporum nominatio, Lusitaniæ, Hispaniæ, & Galliæ Regibus iurispatronatus titulo competit.

89 Hispaniarum Rex quamuis sit patronus Cathedralium in Hispania existentium, & præsentet ad dignitates Episcopales, non tamen est patronus aliorum beneficiorum in eisdem Ecclesiis Cathedralibus consistentium.

90 Beneficia vacantia tempore vacationum Episcopatuum reseruantur dispositioni Summi Pontificis, etiamsi ad Episcopum spectaret electio, nominatio, seu præsentatio, & collatio, vel institutio ad alium: limitatur hoc in tribus casibus ibi relatis.

91 Abbatiæ Monasteriorum, quæ Sedi Apostolicæ reseruatæ sint.

92 Beneficia vacantia post renunciationem Episcopatus à Papa admissam, vel post translationem ad alium Episcopatū, quando Sedi Apostolicæ reseruata censeantur.

93 Cardinales an comprehendantur sub reseruatione Regulæ tertiæ Cancellariæ.

94 Regula quarta Cancellariæ refertur.

95 Dignitates maiores post Pontificale in Cathedralibus, & principales in Collegiatis iuxta Prouinciarū, & Eccles consuetudinē dignosci possunt.

96 Decanus in ferè tota Hispania in Ecclesia Cathedrali post Episcopum maiorem dignitatē habet.

97 Prior in aliquibus Hispaniæ partibus Collegiatarum Ecclesiarum principalis dignitas dicitur, in aliis verò vocatur Abbas, nibi Propositus.

98 Dignitates, quæ reseruātur in regula quarta Cācellariæ, debent esse maiores, seu principales actu.

99 Dignitas erecta in primam conditionaliter pendente conditione, & nondum purificata, non cadit sub reseruatione Regulæ quartæ.

100 Dignitas tantum vna maior in qualibet Cathedrali, & vna principalis in qualibet Collegiata reseruata est per Regulā quartam Cancellariæ.

101 Dignitates si duæ sint æquè maiores in Cathedralibus, & æquè principales in Collegiatis, ambæ erunt reseruatæ.

102 Dignitas vna tantum si adsit maior in Cathedrali, hæc erit reseruata.

103 Prioratus, Prepositura, ac alia dignitates Conuentuales, ac Preceptoria generales Ordinum quorumcunque, sed non Militariū, comprehenduntur sub reseruatione regulæ quartæ Cancellariæ.

104 Dignitates principales Regularium Conuentualiū, seu Monasteria Fratrum, quæ non reguntur per Abbates, reseruantur Regulæ quartæ Cācellariæ.

105 Prioratus, & dignitates Conuentuales, non Claustrales, cadunt sub reseruatione Regulæ quartæ Cancellariæ.

106 Familiares, & continui commensales Papæ ad effectum reseruationis Regulæ quartæ Cancellariæ, qui dicantur.

107 Familiares familiariū habētes partem, seu expensas ab ipso Papa, an dicantur eius familiares.

108 Familiares Cardinalium qui dicantur.

109 Cohabitare non dicitur, qui stat in eadem domo, nisi ad eandem mensam, & conuictum moretur.

110 Familiares domestici dicuntur, etiamsi aliquando abesse pro dominorū negotiis gerendis contingat.

111 Familiares Cardinalium non dicuntur, qui in eorum domibus habent expensas, seu partem non vt familiares, & seruitores, sed vt amici, aut consanguinei.

112 Vicarij, seu Prouisores Cardinalium in eorum Episcopatibus, an dicantur eorum familiares.

113 Familiaris beneficium dicitur reseruatum, etiamsi à mortis suæ tempore familiaris esse desierit.

114 Familiaris habens beneficium reseruatum ratione familiaritatis in Ecclesia, in qua adest consuetudo optandi, an possit eo dimisso quod habet, optare aliud, & optatū non maneat reseruatum.

115 Regula quinta Cancellariæ refertur.

116 Collectoris, vel Subcollectoris officij exercitium, an requiratur, vt eorum beneficia sint reseruata, resoluitur sub distinctione.

117 Subcollectorum beneficia impetrans vt reseruata, sufficit

sufficit probare subcollectoriam, aduersario verò incumbit onus probandi pluralitatem, cum sit præsumptio de vnitate.

118 *Subcollectorum vnicorum in qualibet ciuitate beneficia reseruata sunt, etiamsi ibi sit Collector generalis.*

119 *Subcollector vnus si sit in ciuitate, & alius in diœcesi, neutrorum beneficia comprehenduntur sub reseruatione regula quinta Cancellariæ.*

120 *Subcollector vnicus debet tantum esse in tota diœcesi cum suis ciuitatibus, vt eius beneficia reseruata censeantur.*

121 *Beneficia omnium Subcollectorum sunt reseruata, si deputantur in aliqua ciuitate, vel diœcesi successiuè, ita quod eodem tempore vnicus tantum fuerit.*

122 *Subcollectorem secundum deputando quis primum tacitè reuocare videtur.*

123 *Beneficia omnia Collectorum, seu Subcollectorum quæ habuerunt tempore officij, sunt reseruata, etiamsi ante officium illa obtinuissent.*

124 *Subcollectoria non requiritur, vt probetur per scripturam, sed sufficit dictum vnius testis cum aliquibus adminiculis, nisi ageretur de probanda facultate, vt soluere debentes, cautè soluant.*

125 *Subcollectoria ad effectum probandi reseruationem non probatur per testes de communi reputatione, & publica voce, & fama.*

126 *Subcollector debet esse Canonicus Ecclesiæ Cathedralis, vel aliàs in dignitate Ecclesiastica constitutus tempore deputationis.*

127 *Regula sexta Cancellariæ refertur.*

128 *Curia Romana an sit vbi est Papa, vel an potius vbi est causarum, & litterarum Apostolicarum audientia, ostenditur.*

129 *Regula septima Cancellariæ refertur.*

130 *Cubicularij honoris nuncupati beneficia dispositioni Summi Pontificis sunt reseruata, quod de nouo additum est à S.D.N. Gregorio Decimoquinto.*

131 *Cursores Papæ qui dicantur?*

132 *Regula octaua Cancellariæ refertur.*

133 *Beneficia Ecclesiarum S. Ioannis Lateranensis, ac S. Petri & B. Mariæ Maioris de Vrbe, cur Papa reseruauit, cum sit Vrbis Episcopus, ostēditur.*

134 *Clericatus, seu beneficiatus Ecclesiarum Sancti Ioannis Lateranensis, & Sancti Petri ac Beatæ Mariæ Maioris de Vrbe, non comprehenduntur sub reseruatione Regulæ octauæ.*

135 *Cardinales à Curia Romana sine legitimo Romani Pontificis consensu abesse non possunt.*

136 *Cardinalium officium est Papæ assistere, & ob id pars corporis ipsius dicuntur.*

137 *Cardinales obtinentes Episcopatus, vel Archiepiscopatus, & in eis residentes, solent habere indultum à Papa, vt omnibus gratiis, prærogatiuis, & fauoribus, &c. concessis Cardinalibus præsentibus in Curia gaudeant.*

138 *Decretum irritans in fine Regulæ octauæ Cancellariæ positum, non solum refertur ad omnia contenta in illa regula, sed etiam ad omnes regulas præcedentes.*

139 *Decretum reseruationis impedit restitutionem in spolio, & manutentionem.*

140 *Regula noua Cancellariæ refertur.*

141 *Beneficium Ecclesiasticum vt dicatur, quæ conditiones requirantur.*

142 *Capellaniæ, seu Oratoria, quæ sunt fundata absque Episcopi, vel alterius Superioris auctoritate, non sunt beneficia Ecclesiastica.*

143 *Capellania erecta auctoritate Summi Pontificis, vel Episcopi sunt beneficia Ecclesiastica.*

144 *Iuspatronatus mixtum quando cadat sub reseruatione regulæ nonæ Cancellariæ? ostenditur.*

145 *Præbendæ temporales, quæ nihil spiritualitatis habent, non comprehenduntur sub reseruatione regulæ nonæ Cancellariæ.*

146 *Vicariæ temporales, & non perpetuæ, quæ non dantur in titulum, non veniunt sub reseruatione regulæ nonæ Cancellariæ.*

147 *Vicaria temporalis, seu ad nutum amouibilis, non est beneficium.*

148 *Hospitalia appellatione beneficij non comprehenduntur, nec veniunt sub dispositione regulæ nonæ Cancellariæ.*

149 *Præstimonia qualia veniunt sub dispositione regulæ nonæ Cancellariæ, ostenditur.*

150 *Pensio reseruata super beneficio non comprehenditur sub reseruatione regulæ nonæ Cancellariæ, nisi constitueretur ad particulare alicuius commodum, super fructibus alicuius Ecclesiæ, vt deinceps sit beneficium Ecclesiasticum.*

151 *Pensionem habens, & incedens in habitu, & Tonsura, gaudet fori priuilegio.*

152 *Beneficia manualia non cadunt sub reseruatione regulæ nonæ Cancellariæ.*

153 *Collationem beneficiorum sibi Papa reseruans, videtur intelligere propriè de collatione, quæ fit perpetuò de beneficio.*

154 *Commenda non comprehenditur sub reseruatione regulæ nonæ Cancellariæ.*

155 *Beneficia de mensa censentur reseruata sub dispositione regulæ nonæ Cancellariæ.*

156 *Coadiutoria non venit in reseruatione regulæ nonæ Cancellariæ.*

157 *Coadiutor dum viuit coadiutus, non habet ius in re, sed ad rem.*

158 *Beneficia vnita accessoriè non censentur reseruata sub dispositione regulæ nonæ Cancellariæ, secus si sint vnita æquè principaliter.*

159 *Beneficium curatum, vt dicatur, quæ concurrere debeant.*

160 *Cura animarum non infertur per actū baptizandi.*

161 *Beneficium curatum non dicitur ex iure sepeliendi.*

162 *Parochialis Ecclesia non benè ex eo colligitur, quòd percipiat, vel non percipiat decimas.*

163 *Beneficium curatum potest dici, quod habet curam iurisdictionalem, etiam fori exterioris.*

164 *Collegiata Ecclesia habens curam animarum, talis cura non pertinet ad singulos Canonicos illius, sed ad totum Collegium vnicam personam Rectoris repræsentans.*

165 *Beneficium curatum non dicitur, quod habet curam ad certum tempus, non tamen in perpetuum.*

166 *Curatum beneficium non dicitur Prioratus per Vicarium perpetuum deseruiri solitus.*

167 *Beneficia omnia præsumuntur sæcularia, nisi Regularia probentur.*

168 *Beneficia Regularia dicuntur, de quibus in fundatione dictum fuit, vt per Religiosos regerentur, vel illa, quæ per quadraginta annos consueta sunt Regi per viros Regulares.*

169 *Vltimus rei status in beneficialibus inspicitur.*

170 *Beneficia Regularia Regularibus conferri debent.*

171 *Beneficia Regularia non possunt conferri nouitiis, sed expressè professis.*

172 *Beneficia Regularia defectu Regularium sæcularibus conferri possunt.*

173 *Equites Capellani Religionis sancti Stephani Papæ ad Ecclesias sæculares præsentari possunt.*

174 *Milites Regulares militiæ sancti Iacobi de Spatha,*

aliique huiuſmodi, non emittentes omnia tria vota ſubſtantialia, capaces ſunt beneficiorum ſæcularium.

175 Prioratus Religionis S. Auguſtini, & S. Dominici, & alij ſimiles, qui non ſunt perpetui, non comprehenduntur ſub reſeruatione regulæ nonæ Cancellariæ.

176 Beneficia omnia cuiuſcumque generis & qualitatis fuerint, & vbicumque exiſtentia, comprehenduntur ſub reſeruatione regulæ nonæ Cancellariæ.

177 Dictio qualitercunque, eſt vniverſalis, & comprehendit maiora expreſſis.

178 Canonicatus Doctorales, & Magiſtrales, qui præſertim in Hiſpania conferuntur per concurſum, non comprehenduntur ſub reſeruatione regulæ nonæ Cancellariæ.

179 Beneficia conſiſtentia in Eccleſia non numerata, non includuntur ſub reſeruatione regulæ nonæ Cancellariæ.

180 Beneficium monoculare comprehenditur ſub reſeruatione regulæ nonæ Cancellariæ.

181 Beneficia erecta, & fundata poſt promulgationem nem Regulæ nonæ Cancellariæ comprehenduntur ſub illius reſeruatione.

182 Beneficia vbicunque exiſtentia, ſiue in Eccleſiis Patriarchalibus Metropolitanis, ſeu Cathedralibus, ſiue aliàs, comprehenduntur ſub reſeruatione regulæ nonæ Cancellariæ.

183 Menſium quilibet, de quibus in regula nona Cancellariæ, terminatur in media nocte vltimi diei.

184 Nox media erit, vbi cœpit ſonare hora duodecima mediæ noctis, etiam ante finitos pulſus illius horæ.

185 Nox media, vbi ſunt plures horologij, regulatur ſecundum horologium parochiæ ſeu viciniæ

186 Horologio illi ſtandum eſt, duobus ſtantibus, quòd fauori magis adhæreat: pluribus verò ſtantibus, illis credendum quæ numero vincunt, & certiora eſſe ſolent, quam alia.

187 Nox media, vbi non eſt horologium, ex galli cantu regulari poteſt.

188 Beneficium, ſi vacet circa medium noctem vltimi diei, ita vt minime conſtare poſſit, an finitus vnus menſis Apoſtolicus, & cœptus alius Ordinarius, promiſſus a quo debeat præualere oſtenditur.

189 Beneficiũ vacans in menſe Ordinarij poteſt ab ipſo Ordinario conferri cœpto iam menſe Apoſtolico.

190 Regula nona Cancellariæ non eſt perpetua, ſed expirat, & extinguitur morte Papæ illius conditionis.

191 Gratia ad beneplacitum Papæ, vel Regis, morte Pontificis, ſeu Regis expirat.

192 Sede Apoſtolica vacante omnes menſes ſunt Ordinarij.

193 Beneficia conſiſtentia in Romana Curia, ibique vacantia non cadunt ſub reſeruatione regulæ nonæ Cancellariæ.

194 Beneficia renuntiata in manibus Ordinarij non cadunt ſub reſeruatione regulæ nonæ Cancellariæ.

195 Beneficia vacatura de iure & facto, & de iure tantum, aut de facto tantum, includuntur ſub reſeruatione regulæ nonæ Cancellariæ.

196 Beneficium vacans per habentem tantum ius ad rem non comprehenditur in reſeruatione regulæ nonæ Cancellariæ.

197 Electus, ſeu præſentatus ad aliquod beneficium, acquirit tantum ius ad rem.

198 Beneficium dicitur vacare per obitum habentis ius in re ad illud.

199 Beneficium vacat per obitum beneficiarij, ita vt ſi miraculosè reſurgeret, non recuperaret illud.

200 Beneficius, titulus, & poſſeſſio amittitur per renunciationem.

201 Beneficium vacat ipſo iure per aſſecutionem alterius incompatibilis, quod quando verum ſit, oſtenditur.

202 Beneficium vacat per contractum Matrimonium per verba de præſenti etiam non ſequuta copula.

203 Beneficium ita vacat per Matrimonium, vt eo iam contracto reſignari non poſſit in fauorem tertij.

204 Beneficium vacat per Matrimonium etiamſi vxor non illo conſummato religionem ingrederetur.

205 Clericus per Matrimonium amittit acceſſus, & regreſſus, ac alia iura ad beneficium competentia.

206 Penſio Eccleſiaſtica per contractum Matrimonium amittitur.

207 Beneficium amittitur ipſo iure per Matrimonium etiam irritum ob conſanguinitatem, vel aliud impedimentum dirimens, quod ibi limitatur aliquibus caſibus.

208 Beneficium ipſo iure non vacat per ingreſſum religionis ſequuta profeſſione, non antea.

209 Eccleſia Parochialis vacat ipſo iure, ſi is, qui eam aſſequutus eſt, intra annum Sacerdotio non initiatur.

210 Beneficium Curatum obligat ad promotionem Sacerdotij ſpatio vnius anni.

211 Eccleſia prima vacat per tranſlationem Prælati ad aliam, literis tamen expeditis, & oſtenſis Capitulo.

212 Electus ſi intra menſem à tempore electionis ei præſentata non conſenſerit electioni, vacat Prælatura.

213 Electus ſi intra tres menſes poſt conſenſum electioni præſtitum, non petierit confirmationem, ipſo facto priuatur iure ſibi per electionem quæſito.

214 Electus, vel præſentatus quando ante confirmationem, vel inſtitutionem per ſe, vel per alium adminiſtrauerit, eo ipſo priuatur iure ſibi quæſito, & beneficium vacat, vt prius.

215 Beneficium vacat ipſo iure per promotionem ad Epiſcopatum poſt adeptionem poſſeſſionis, & conſecrationem ſequutam.

216 Beneficium vacat ipſo iure per malitiam ſequutam.

217 Beneficium non ſolum vacat ipſo iure, ſed etiam penſio illius, qui tonſuram, & habitum clericalem non aſſumit.

218 Beneficium vacat ipſo iure per electionis ceſſationem.

219 Beneficium vacat per poſtulationem, vel repulſionẽ.

220 Beneficij ius eo ipſo perdit quis per violentam ingreſſionem in poſſeſſionem illius.

221 Beneficium vacat per violationem ſequeſtri impoſiti vigore ſententiæ definitiuæ in Romana Curia prolatæ, in cauſa beneficiali, & quomodo hoc procedat? oſtenditur.

222 Beneficium vacat ipſo iure per non oſtenſionem tituli, ſeu diſpenſationis coram Ordinario, poſtquam beneficiatus monitus fuerit.

223 Titulum probare, & oſtendere tenetur poſſeſſor etiam pacificus.

224 Ordinarius poteſt non obſtante regula de triennali poſſeſſorem compellere ad oſtendendam diſpenſationem.

225 Tituli beneficiorum Eccleſiaſticorum non acquiruntur præſcriptione.

226 Beneficium vacat ipſo iure per alienationem rerum Eccleſiæ ſine ſolemnitate facta in Extrauag. Ambitioſæ §. inferiores verò, de rebus Eccleſiæ non alienandis.

227 *Beneficium vacat si habeatur pro derelicto.*

228 *Beneficium an vacet ipso iure propter crimen hæresis? ostenditur.*

229 *Hæreticorum filij, ac nepotes non sunt priuati, nec priuandi beneficiis antea obtentis.*

230 *Beneficia quæ fuerunt obtenta per preces hæreticorum vacant ipso iure.*

231 *Beneficium per crimen realis simoniæ commissæ vacat ipso iure.*

232 *Simonia conuentionalis reddit quamuis inhabilem ad obtinenda beneficia non autem inducit vacationem obtentorum ipso iure.*

233 *Beneficium vacat ipso iure per crimen læsæ maiestatis.*

234 *Beneficium propter crimen falsitatis litterarum Apostol vacat ipso iure.*

235 *Beneficia percutientis Cardinalem vacant ipso iure.*

236 *Cardinalem offendentium filij, ac nepotes priuantur omnibus beneficiis, & dignitatibus Ecclesiasticis, & ad illas imposterum obtinendas efficiuntur inhabiles.*

237 *Beneficia occidentis, vel percutientis Episcopum vacant ipso iure.*

238 *Assassini beneficia vacant ipso iure.*

239 *Beneficia occidentis Rectorem suæ Ecclesiæ vacant ipso iure.*

240 *Verbum*, amittat, *an contineat sententiam ipso iure latam?*

241 *Beneficium illius, qui carcerauerit clericum, donec resignauerit suum beneficium, vacat ipso iure.*

242 *Beneficia committentis crimen sodomiæ vacant ipso iure.*

243 *Resignans quando non superuixit per viginti dies, iuxta regulam 19. Cancellariæ, vacat beneficium, ponuntur etiam declarationes ad prædictam regulam.*

244 *Beneficium ob non publicationem resignationis vacat ipso iure.*

245 *Beneficium curatum ob non seruatam formam Constit. Pij V. vacat ipso iure.*

246 *Examini se supponentes pro aliis amittunt ipso iure beneficia.*

247 *Beneficium per dispositionem, & priuationem vacat ipso iure.*

248 *Beneficium per apprehensionem possessionis de beneficio collatio a Papa ante litterarum expeditionem vacat ipso iure.*

249 *Beneficia retinentis indebitè scripturas spectantes ad Cameram Apostolicam, & illas non restituentis, vacant ipso iure.*

250 *Beneficia offendentium litigantes in Romana curia eorumque Iudices, Aduocatos, &c. vacant ipso iure.*

251 *Beneficia per confidentiam vacant ipso iure.*

252 *Priuatio beneficij ipso iure non inducitur, nisi in casibus à iure expressis.*

253 *Beneficium quando vacat ipso iure, vacat in ipsomet puncto, quo actus, vel delictum fit, per quod talis pœna imponitur.*

254 *Delictum committens per quod priuatur ipso facto beneficijs amittit titulum, vt ea in conscientia teneatur dimittere ante sententiam.*

255 *Beneficium, quo quis est priuatus ipso iure, statim non expectata sententia potest conferri, seu impetrari.*

256 *Beneficiis priuatus ipso iure non potest ea in fauorem alicuius resignare.*

257 *Beneficia iurispatronatus Ecclesiast. comprehenduntur sub reseruatione regulæ nonæ Cancellariæ.*

258 *Beneficia etiam ad vnius tantùm collationem pertinentia sub reseruatione regulæ nonæ Cancellariæ comprehenduntur.*

VM omnis iurisdictio, & potestas di- 1
sponendi de beneficiis Ecclesiasticis non Apostolicis, sed Petro, illorum Principi, à Christo data fuisset, *cap. ita Dominus, §. hunc enim, distinct. 19. cap final. distinct. 11. cap. in nouo, distinct. 21.* Gomes. *in tract. de expectatiuis, num. 10.* ideò solus Papa initio nascentis Ecclesiæ ordinauit, & instituit Dignitates, & alia Ecclesiastica beneficia, *cap. 1. & 2. dist. 22.* Selu. *in tract. de benef. part. 2. quæst. 22. n. 3.* Illorum enim fundatio & institutio, excepto Papatu & Episcopatu, ac modus formaque acquirendi beneficia Iure tantum humano positiuo, hoc est, Ecclesiastico, introducta sunt, vt ex *cap. 1. 22. distinct. cap. nullus,* ac ferè per totam *9. quæst. 2.* atque aliis probant Hoied. *de benefic. incompatibil. part. 1. in præfat. n. 5.* Vgolin. *de simon. tab. 3. c. 3. §. 4 à num. 1. & c. 48. à n. 2.* Columna *de redditib. Eccles. part. 1. cap. 8. à num. 12.* Gonzal. *ad reg. 7. Cancell. §. 1. proœm. num 1. 2. & 3.* Monet. *de commutat. vltim. volunt. cap. 10. num. 46.* Nicol. Garc. *de benef. part 5. cap. 1. num. 3.* & consequenter ad solum Papam spectat collatio omnium beneficiorum in Vrbe, & in toto Orbe, qui iden dicitur Dominus omnium beneficiorum, *cap. 2. de præbend. lib. 6.* Ludou. Gom. *in proœm. Regul. Cancell. num. 7.* nouissimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccles. c. 48. num. 1.* Selu. *dict. num. 3.* Flamin. *de resignat lib. 1. quæst. 10. num. 47.* Deinde Summus Pontifex concessit Archiepiscopis, & Episcopis facultatem, vt quilibet in sua diœcesi beneficia ibidem existentia conferre posset, *cap. decreto,* ibi, *quæ vices suas,* &c. *cap. qui se scit, in principio 2. qu. 6.* Hieron. Gabriel. *cons. 197. n. 3. & 9.* Simonett. *de reseruat. q. 3.* Flamin. *d. n 49.* me citato *in hoc loco* Castr. Palan *in opere moral. tom. 2. tract. 13. disp. 2. punct. 27. n. 1.*

Ob idque omnium beneficiorum in diœcesi exi- 2
stentium collatio, & institutio de Iure spectat ad Episcopos loci Ordinarios, qui io Iure conferendi beneficia in sua diœcesi existentia fundatam habent iure communi intentionem, *cap. omnes Basilicæ, cap. nullus omnino 16. quæst 7. cap. exigenda 10. q. 1. cap. conquerente, de officio Ordinarij, cap. ex frequentibus, de institut. c. cùm ex iniuncto, in fine, de hæret.* Felin. *in cap. cùm venerabilis, n. 31. de exception.* Bellam. *decis. 69. nu. 3.* Seraph. *decis. 799. num. 2.* Cassad. *decis. 3. n. 4 de priuil. & decis. 4. num. 1. & 2. eod. tit.* Put. *decis. 492 num 3. lib. 2.* Caputaq. *decis. 214. num. 5. p. 2.* Mil. *in repertor. verb. beneficiorum collatio. & verb. Episcopus fundat.* Staphil. *de litteris gratiæ in proœm.* Anton. de Prætis *de iurisd. Episcop. c. 1. num. 1, & 2.* Gomes. *de expectatiuis n. 13. 18. & 20.* Zech. *de benef. c. 5. num. 6. vers. ex quibus.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 50. tract 3. num. 239.* Zerola *in praxi Episcopal. p. 1. verb. beneficium, §. 2.* Flamin. *de resignat lib. 1. qu 10 à n. 49. & lib. 7. q. 14. n. 2.* Gonzal. *ad regul. 8. Cancell. §. 1 proœm. n. 21. & 22. & gloss. 11. n. 38. & 39. & gloss. 29. n. 1.* Nicol. Garc. *de benef p. 5. c. 1. num. 52.* Piasec. *in praxi noua Episc. p. 2. c. 6. n. 1.* Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici p. 2. c. 3. n. 1.* Frecbila *in reperit. c. admonet. de renunc. n. 12.* Vgolin. *de potestate Episcopi cap. 50. §. 2. n. 1.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiastici decis. 394 in prima edit. & resolut. 333. n. 1. in secunda edit. & in praxi aurea resolut. 236. n. 1.* Cochier *de iurisd. Ordinarij in exemptos part. 4. q. 25.* Duran. *decis. 442.*

n.1.p.2. Rota apud Post. *in tract. mandati de manutenendo decis.125. n.1.* & inter recentior. *decis.381. n.1.p.2.* Lotter. *de re benef.lib.2.q.2.n.3.* nouissimè
Marcel. Vulpe *in dict. praxi cap.48. num.2.* Alzed.
de praecellent. Episcop. digni. p.1.cap.6. n.52. Et sic
olim poterant conferri beneficia in quolibet mense vacantia, & habebant omnes menses liberos,
Puie. *decis.492.n.3.lib.2.* Capuraq. *decis.214.n.5.
p.2.* Gonzal. *d.§.1.procem.num.22.* me citato *in hoc
loco* Castr. Palao *in oper. moral. tom.2. tr.13. disp.2.
punct.13. à princip.* & hoc etiam extra propriam
diœcesim, quia conferre est voluntariæ iurisdictionis, præterquam in Curia præsente Papa de stylo,
Stephan. Gratian. *March.decis.98.n.7.*

3 Verùm Summus Pontifex cùm sit Episcopus vniuersalis Ecclesiæ, Flamin. *lib.11.de resign.quaest.13.
num.132.* Zerol. *in praxi Episcopal. part.1. verb.*
4 *pragmatica, §.3.* † habeatque pro propria diœcesi
totum Orbem. Host. *in summ. de auctorit. & vsu
pallij num.6.vers.speciale ergo,* Anton. Burgos. *in repet. cap. cognoscentes num.211. de constitut.* Ludou.
Gom. *in repet cap.1.num.34.de constitut.lib.6.* Anastas. Germon. *de sacrorum immun. lib.1. cap.5. n.60.
& 61.* quos refert Dionysius Paul. *de vera quatuor
Patriarch. Sedium erect.cap 17. num.51.* Gonzal. *d.*
5 *§.1 procem. num.8.* † Sitque Episcopus Episcoporum, Gom. *in cap.1 num.34.de constit.* Flamin *lib.8.*
6 *quaest.7.num.100.* † Ordinarius Ordinariorum, *cap.
cuncta per mundum, 9.quaest.3.* Gonzal. *§.2. procem.
num.44.* Camil. Borrell. *in summa omnium decisionum tit.4.num.10.* concurratque cum omnibus Ordinariis, *cap.si eo tempore, de elect in 6.* Gonzal. *dicto §.1 procem.à num.32.& §.2.à princ.* Marta *de iurisd.part.3 cap.21.à num 15.* Rota *decis.221.num.9.*
coram Gregorio XV. & *decis.306.n.7.* coram Dunau. vbi *numeris seqq.* declarat quando Papa velle
concurrere dicatur, & *decis.350.n.4.* vbi quòd Papa
potest præuenire Ordinarios in conferendo, cùm
per alternatiuam illis concessam non censeatur sibi
ligasse manus, & *n.5.cum seqq* quando censeatur
præuenire voluisse; quinimo nedum concurrit Papa, sed & præcurrit, quis multa in singulorum diœcesibus potest, quæ ipsi non possunt diœcesani,
Sylu. Aldobrand. *cons.1.num.159.* Blasius Nauarrus *de Sacro Ecclesiae principatu, lib.2.c.12. vers. quae
si vera sunt,* quos refert Dionys. Paul. *d c.17.n.53.*
7 † & in beneficialibus supremam, ac plenissimam
habeat potestatem, *cap.2.in princip.de prabend n.6.
Clem.1. in fine, vt lite pendente,* Paris. *cons.5.n.84.&
cons.82.n.22 lib.5.* Nicol. Garcia *d.cap.1.n.1.* Rot.
8 apud Farin. *dec.778.n.1.part.2.recent.* quia † omnia
beneficia respectu illius sunt manualia, & obedientialia, & in eis vti potest plenitudine potestatis, ac
clericum suo beneficio sine causa à clerico data, sed
ex causa maioris boni Ecclesiæ vniuersalis, priuare;
de quo vide Doctores, quos refert Cened. *ad Sextum collect.22 n.1.* & alios citatos à Nicol. Garc. *d.
cap.1.n.n.2.* & Mohed. *decis.4 n.2.de rest.spoliat.* Seraphin. *dec.997.n.7.* Pinell. *in rubrica de rescind.vendit part.1.c. 2.num.29.& 30.* Nauarr. *de spoliat. cleric.§.3.* Cotta *in memorabil. verbo beneficia, pag.73.*
Viui. *tom.1. communium opinion. lib.1. tit.9. num.5.
pag.151.* Anton. Gabriel. *tom.3.commun. lib.3. tit de
iure quaesito conclus.1.n.9.cum seqq.* Menoch. *remed.
15.recuper.n.43.& seqq.& cons.83.num.1.& num.15.
& cons.181.num 49. & de praesumpt lib. 2.quaest.10.
num.18.& vsufruct. cap 2. num.8.* Peregrin. *de iure
fisci lib 1.tit. de habentibus iura fiscalia num.24.* Ceuall. *communium contra communes.q.528.* Farinac. *in
praxi criminal. p.7. fragmentorum criminal. litt. C,*
num.87. Cabedo *Lusit.decis.18.n.13.& dec.56.n.2.
part.2.* Gonzal. *§.1.procem.num.33.* Molin. *de Iustit.
tract.2.disp.29.quaest.2.* Lessi. *in simili tract.lib.2.c.4.
dub.4.* Filliuc. *tractat.42.de benefic.cap.2.à numer.6.*
† & licet prædictam potestatem in Episcopos transtulerit, vt quilibet in sua diœcesi beneficia ibidem 9
consistentia conferre posset, *dict.cap.decreto,* ibi, *quae
vices suas ita aliis impertiuit Ecclesiis, vt in partem
sint vocatae sollicitudinis, non in plenitudinem potestatis, c. multum stupeo, 3. q.6.* ibi, *vices enim nostras ita
tua credimus potestati,* Gonzal. *dict.§.1. procem.n.4.
& 5.* penes ipsum tamen maior remansit, *c.dudum,
§.nos igitur, de prabend.in 6.c.per hoc, 17.de haeret. eodem lib.* ad quod multa cumulat Gonzal. *§.2.procem.
à principio,* adeò quòd impossibile sit Papam suæ
derogare potentiæ, seu ita alicui priuilegium concedere, vt non possit absolutè per ipsum reuocari, cùm
in hoc non cadat quæstio potestatis, sed voluntatis
tantùm, Aym. *cons.125.n.4.* & sic potestati Episcoporum à se concessæ derogare, sibique collationes
reseruare potest, *cap praesenti, cap. licet, illo tit. & lib.*
gloss. singularis *verb.reseruamus, in Extrauag. execrabilis Ioann. XXII.* ac per consequens de omnibus beneficiis, & in omnibus mensibus prouidere, &
liberè disponere valet, in quo non ideo detrahit
alieno iuri, sed proprio vtitur, nec inde modo aliquo
turbatur Ordo Ecclesiasticus, vt latè probat Lotter. *de re benef.lib.1.quaest.15.* vbi ait Summum Pontificem beneficia distita per totum Orbem in quibusuis diœcesibus, ac prouinciis quotuplici iure
prouidere. *Primò* concursus quatenus tanquam
Episcopus vniuersalis concurrit cum cæteris inferioribus collatoribus. *Secundò* iure deuoluto, quia
videlicet ex causa aliqua ius conferendi de inferioribus collatoribus ad ipsum facta sit deuolutio.
Tertiò iure præuentionis, cum videlicet præueniendo vacationem beneficij mandat ea succedente certæ personæ conferri, etiam ipse ex tunc confert.
Quartò iure reseruationis. *Quintò* denique simplici
via iuris; de quibus omnibus agit Lotter. *dicto lib.2.
q.16.cum seqq.*

Vnde etiam in mensibus, quos Papa Ordinariis 10
concessit de nouo, non abdicauit totaliter à se potestatem conferendi, itaut si ipse præueniat, valeat
eius collatio, *d.c.dudum, §. nos igitur, & cap.si à Sede
Apostolica, de praebendis in 6.* Gomez *de expect.n.14.*
Anastas. Germon. *de indultis Cardin.§ per quae sublatis, n.80.& 81.* Zech. *de benef.c.2.n.1.* Nicol. Garc.
d.c.1.à n.9. vbi *n.11.* refert decisum *in vna Salamantina Parochialis de Garates 2. Decembris* 1578. coram *D.Brauo,* quæ est *part.1.diu.dec.442.n.4.* quòd
per præseruationem factam à Papa iurium Ordinarij in quatuor mensibus Ordinariis nō ligantur eius
manus, cùm sit Ordinarius Ordinariorum, & quòd
in beneficiis vacantibus in mensibus ordinariis sit
locus præuentioni inter Papam, & Ordinarium, &
illius prouisio præualeat, quæ prius facta fuerit, tradit Gonzal. *§.3.procem.à n.1.* vbi latè de præuentione, & materiis, *d c.si à Sede Apostolica,* & *in vna Calaguritan de Oliuaris 15.Decembris 1604.* coram *D.
Pena* fuit resolutum, quòd † voluntas præueniendi 11
colligitur ex clausula contenta in litteris, *dummodo
tempore data non fuerit alicui ius quaesitum,* vbi enim,
cessante reseruatione, hinc inde proferuntur prouisiones, videlicet Apostolicæ, & inferiorum collatorum, nil magis attenditur quàm data circa tempus,
vt qui est in data anterior, censeatur in iure potior,
iuxta *reg. qui potior, de regul. Iuris in 6.* & in puncto
firmauit Rota *in vna Regien. Capellania 2. Decembr.*
1619. coram *Cardin. Caualerio.*

Quando

12 Quaodo verò prouisiones Papæ, & Ordinarij currunt in eadem data, & die, & prouisus ab Ordinario est in prouisione, eius prouisio est præferenda, ex clara dispositione *dict. c. si à Sede Apostolica*. censuit Rota *in vna Hispalen. beneficij de Villanueua de mense Ianuarij* 1604. *& antea* 2. *May* 1603. coram Iusto; nam cùm semper ad fauorem possessoris, & Rei præsumatur, §. *commodum, Instit. de interdict. c.* 3. *de probat. c. cùm sint partium iura obscura, de reg. iuris in* 6. com plenè adductis per Gonzal. §. 3.
13 *proœm. à num.* 51. ideo † quando collatio facta est duobus à diuersis eodem die, nec apparet cui priùs fuerit facta, potior est conditio possidentis, Menoch. *de arbitr. lib.* 2 *casu* 48. *n.* 10. *consequent. & remed.* 4. *adipisc. n.* 797. Rebuff. *de pacificis possessoribus, n.* 297. *num seq.* Tiraq. *de iure primog. q.* 17. *opin.* 11. *n.* 1. *& opin.* 12. *n.* 2. Zerol. *in praxi Episcop. p.* 2. *verb. beneficium, vers.* 2. *pag.* 20. D. Barbosa *in l.* 1. *ff. soluto matrim. part.* 2. *n.* 4. & vbi est dubium quis debeat præferri in collatione beneficij, præfertur qui priùs adeptus est possessionem, & in ea est, gloss. *verb neuter, in d. c. si à Sede Apostolica*. Vnde si vacatio contingat circa mediam noctem vltimi diei mensis, itaut minimè constare possit an fuerit finitus vnus mensis, & cœptus alius, & dubitatur verùm in mense Apostolico, aut potiùs Ordinario vacatio contigerit, pro possessore est iudicandum. Put. *decis.* 107. *lib* 3. Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloss.* 11. *à num.* 26. & pleniùs *infrà*.

14 Si verò nondum adepta possessione vnus habeat collationem beneficij à Papa, alius ab Ordinario, si non appareat de prioritate, præfertur qui à Papa impetrauit propter prærogatiuam concedentis, vt notant per *d cap. si à Sede Apostolica*, Vezin. *tom* 1. *commun. opinion. lib.* 4 *titul.* 11. *numer.* 67. *vers. & hoc idem, pag.* 568. *col.* 2. Cotta *in memorab. verb hora*, Mascard. *de probat. concl.* 314. Aloys. Ricc. *in collect. decis. part.* 4. *collect.* 144.

15 Sed quando in collatione Ordinarij est apposita hora, & in collatione Papæ non, tunc collationem Ordinarij præualere resoluunt gloss. *verb. nec appareat in dict. cap. si à Sede Apostol.* Gomes. *l.* 45. *Tauri num.* 148. Rebuff *in tract. de pacificis possess. num.* 299. Tiraquell. *de iure primogen. quæst.* 17. *opin.* 11. *n.* 3. *& de retractu lignag.* §. 11. *gloss.* 1. *n.* 10. D. Barbosa *d l.* 1. *part.* 2. *num.* 10. Qua in re aduertendum in prouisionibus inferiorum cadere suspicionem antidatæ, nisi sint in forma publici instrumenti cum testibus, & alijs solemnitatibus, etiamsi aliàs sint in forma litterarum patentium cum sigillo, & subscriptione Episcopi, vel Secretarij eius, vt censuit Rota *apud Bellamer. decis.* 321. *& decis.* 441. *& in antiq. de probat. decis.* 17. *n.* 1. idque propter facultatem supplantandi prouisiones Apostol. cuius præsumptio ne quidem remoueretur ex publico instrumento, in quo essent testes adhibiti, si illi essent domestici, & familiares Episcopi, vt singulariter notat Rebuff. *in praxi sub*
16 *rub. requisita ad col. bonam n.* 12. Et aduerte † non esse necessariam derogationem regulæ alternatiuæ in prouisionibus Papæ, etiam quod Papa prouideat in mensibus alternatiuæ, quod pluribus Rotæ decisionibus confirmant Nicol. Garcia *d. c.* 1. *n.* 19. Aloys. Ricc. *in collect. decis. part.* 5. *collect.* 1595.

17 Ordioariam potestatem conferendi, quam Episcopis (vt ita dicam) Summus Pontifex precariò concesserat, coarctare potuit per reseruationes, de quibus tractatus ediderunt Gaspar. Perus. Æneas Falcon. & Simoneta ac Campeg. & aliqua tractauit
18 Rebuff. *in praxi tit. de reseruat.* Et † huiusmodi reseruationes aliæ dicuntur generales, aliæ speciales: generales sunt illæ, quæ non de certis beneficiis, seu pro certis personis fiunt, putà de beneficiis Collectorum, seu Subcollectorum, officialium Curiæ, &c. speciales verò sunt, quæ fiunt de certis beneficiis, seu pro certis personis. Ita Gemin. *cons* 12. *n* 4. Cassad. *decis.* 2. *num.* 3. *reseruat.* Lotter. *de re benefic. lib.* 2 *q.* 26. *n.* 24. ex multorum resolutione colligit Nicol. Garc. *d c.* 1. *à n.* 18. Plures reseruationes tam in Iure, quàm in regulis Cancellariæ reperiuntur, quarum notitia Episcopis vtilis erit, ne de beneficiis Summo Pontifici reseruatis prouidere audeant, cum dispositio omnis inferiorum circa reseruata sit nulla, *c. nomen* 1. *q.* 1. *c dudum, & c. multum stupeo* 3. *q.* 6. *c si eo tempore, de elect. in* 6. Ideò Nicol. V. per suam *constit.* incip. *Ad sacram Petri Sedem*, & Clem. VIII. *in constit.* 46. incip *Admonet, de anno* 1534. & Gregor. XIII. *in const.* 42. incip. *Quæ in Ecclesia Dei de anno* 1576. annullant collationes factas de beneficiis reseruatis.

Cùm autem reseruatio sit odiosa, gloss. *verb finitur, in cap præsenti, de offic. deleg.* Deign. *decis.* 1. *in fine de præbend.* Cassad *decis.* 3. *n.* 5 *de reseruat.* eaque non inducatur, nisi in casibus in iure expressis Cassad. *decis* 2. *n.* 9 *de reseruat.* Simonet. *de reseruat. q.* 5. cum aliis ibi relatis *in appendice*, Rot. *in Seguntina Archidiaconatus & Canonicatus* 19. *Marty* 1601. coram *Card Lancellotto iun.* impressa per Farin. *decis.* 45. *n.* 5 *part.* 1. *recent.* ideò operæ pretium duxi aliquos casus referre, quibus beneficia S. Sedi Apost. reseruata reperiuntur, vt Episcopus eos non ignoret, ac proinde ne in huiusmodi beneficiorum collationibus intromittat.

In primis reseruantur de Iure dispositioni Roma- 19
ni Pontificis omnia beneficia vacantia apud Sedem Apostolicam, seu in Curia *in c.* 2. *& cap. statutum, & in c. præsenti, de præbendis in* 6. *& in Clem.* 1. *vt lite non contest.* Simonet. *de reseruat. quæst.* 30. Gambar. *de offic. & potest. Legati de Latere lib.* 3. *tit. de potestate legati in beneficiis conferendis n.* 123. Nicol. Garcia *d. cap.* 1. *à num.* 68. Anastas. Germon. *de indultis Cardin.* §. *per quæ sublatus, n.* 34. Flamin. *de resignat. lib.* 2. *quæst.* 16 *n.* 18. Rebuff. *de nominat. quæst.* 15. *n.* 27. Valasc. *consil.* 163. *num.* 8. Aloys. Ricc. *d. resolut.* 333. *vers. quartò*, Vgolin. *d* 1. 50. §. 2. *num.* 1. *vers. quartò*, Valenz. *cons.* 57. *n.* 2. *&* 4. Perez de Lara *de anniuers. & Capell.* 2. *cap.* 30. *n.* 12. me citato *in hoc loco* Rebuff. *de præcell. Episc. dignit. p.* 2. *c.* 9. *n.* 26. Rot. *decis.* 740. *n.* 1. *part.* 2. *recent.* Rebuff. *in praxi tit. de forma mandati Apostolici, pag.* 732. Zerola *in praxi Episc. p.* 1. *verb. beneficia, vers. ad secundum, pag.* 38. nouissimè Marcel. Vulpe *in d. praxi c.* 48. *num.* 4. In
tantum, quòd † si Ordinarius prouideat de benefi- 20
cio, quod vacauit in Curia, prouisus non habebit titulum coloratum, Valasc. *consul.* 79. *num.* 7. *& seq.* Quod adeò certum est, vt si reseruetur certum beneficium ad fauorem certæ personæ, licèt adiicistur claus. *etiamsi generaliter, vel specialiter reseruatum*, &c non tollitur hæc reseruatio maior in corpore Iu-
ris, de qua *in d c.* 2 Lotter. *d. q.* 26 *n.* 25. Et † illud be- 21
neficium dicitur vacare apud Sedem Apostolicam, vt sit reseruatū, quod vacauit in locis vicinis ipsius Sedis Apostolicæ, & Romanæ Curiæ, vel prope eam intra duas diætas legales, vt disponit text. *in dicto c. præsenti*. & docent Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloss.* 43. *num.* 45. *cum sequentib.* Azor. *instit. moral. part.* 2. *lib.* 6. *c.* 346. *vers. porrò*, Moneta *de option. cap.* 3. *num.* 18.

Beneficia etiam apod Sedem, seu in Curia va- 22
care dicontur non solum per obitum in illa (ex qua tantummodo insurgit reseruatio clausa in corpore

Iuris (vt probant dict. cap. 2. d. cap. præsenti, de præbend. in 6. Extrauag. ex debito, Ioan. XXII. de electi. & Extrauag. ad regimen. cum seq. & Extrauag. piæ sollicitudinis, de præben. quia beneficium illius, qui est mortuus in Curia, dicitur reseruatum, Rot. decis. 700. n. 4. apud Farin. p. 1. recent. sed etiam per resignationem factam in manibus Papæ, quam constat verè, & realiter dici vacationem in Curia, etiã si mediante procuratore alibi constituto, Ioan. Andr. in dict. cap. 2. num. 7. quem sequitur ibi Anchar. sub n. 1. super verb. apud Sedem, Gemin. n. 7. & alij passim, latè Simonet. de reseruat. q. 28. à n. 1. Lotter. d. lib. 2. q. 27. n. 331. ex qua vacatione facta per resignationem, vt suprà, non inducitur reseruatio clausa in corpore Iuris, cum non sit per obitum; sed inducitur ex appositione manus Papæ, quæ habet vim reseruationis specialis, vt clarè determinant Extrauag. Ne Romani §. nos qui vigilijs, vers. Romani quoque, Pont. de præbend. inter commun. Gonzal gloss. 52. n. 7. Vnde etiamsi resoluatur resignatio, putà propter regulam de viginti, non tamen resoluitur reseruatio inducta per appositionem manus validam, Roman. cons. 342. à num. 1. Sarnen. ad reg. de infirmis q. 33. ad fin. quod non satis videtur perpendisse Simon. dict. q. 28. sub n. 6. vt doctè aduertit Lotter. de re benefic. d. lib. 2. q. 27. n. 35. glos. verb. mori, in Clem. 1. vt lite pendente Nauar. cons. fin. de renunciat. Flamin. lib. 1. q. 4. num. 54. Moneta d. cap. 3. num. 37. Nicol. Garc. dict. c. 1. num. 37. Aloys. Ricc. & Vgolin. vbi proximè.

23 Vnde Ægid. p. 7. q. 2. Andr. Gambar. de permutat. benef. p. 2 n. 147. quos refert, & sequitur Azor. instit. moral. p. 2. l. 7. c. 30 q. 9. resoluunt quòd si duo Clerici Bononienses in Curia Romana, vbi etiam Episcopus Bononien. commoratur, sua beneficia permutent, eo ipso vacant in Curia per c. licèt canon, de præbendis in 6. & idem Gambar. dict. part. 2 n. 67. & Azor. dict. q. 9. tenent resignantes beneficia in Curia Romana permutationis causa, si moriantur extra Curiam ambo, vel vnus illorum ante permutationem completam, vacare ea beneficia in Curia, quia non habetur ratio temporis, in quo mortui sunt clerici, sed eius in quo resignarunt, quia tunc beneficia vacasse intelliguntur.

24 Sic etiam in Curia beneficia vacare dicuntur, quando ibi priuatio, aut alij vacationis modi inducuntur, Moneta dict. cap. 3. num. 36. Nicol. Garcia d. c. 1. num. 73. & num. 79. resoluit, quòd vbi priuatio inducitur à Iure, seu ex decreto propter actum positiuum, beneficium dicitur vacare, vbi fit actus, ob quem inducitur priuatio à Iure, seu decreto. Beneficium igitur vacans per sententiam priuationis latã in Curia contra se defendentem, vel verum contumacem, qui de Iure habetur pro præsenti, dicitur vacare in Curia, quia data tali præsentia siue vera, siue falsa propter talem contumaciam etiam moraliter loquendo, vere & realiter talis vacatio in Curia contingit, vt considerat Verall. decis. 64. n. 1. & 2. p. 1. & decis. 327. p. 5. secundùm quam intelligenda est Rot. decis. 35. de præb. in antiq. quatenus ponit regulam vniuersalem beneficium vacare in loco, vbi quis eo priuatur, ex doctrina Franc. in cap. præsenti sub. n. 4. vers. 4. adde, de præb. in 6. vbi refert hoc inter casus vacationis in Curia, distinguens tamen inter effectum, directum, & consequutiuum, vt ibi per eum cum alijs allegatis per Verall. vbi suprà, refert Melch. Lotter. d. lib. 2. q. 27 n. 30. obseruans n. 31. tale beneficium esse reseruatum virtute Extrauag. ad regimen, de præbend. inter. commun. non tamen ea reseruatione, quæ dicitur clausa in corpore Iuris.

Sic etiam vacatio inducta per decretum de dimittendo non malè dici potest vacatio in Curia, Rot. decis. 65. de rescript. in antiq. Simon. de reseruat. q. 27. n. 36. vbi n. 37. subdit idem statuendum circa vacationem per assecutionem, ex Extrau. ad regimen, de præbend. inter commun.

De his tamen beneficiis apud Sedem Apostolicam vacantibus Pontifex intra mensem à die vacationis prouidere debet alioquin dicto tempore elapso valebunt collationes ab Ordinariis factæ potestate ordinarias, proindeque ac si nulla vnquam reseruatio extitisset, d. c. statutum, Anton. Fab. lib. 1. definit. forens. tit. 2. definit. 32. quod verum est in vacationibus apud Sedem; nam in cæteris nullum est præfinitum tempus ad conferendum, Ao Falcon. q. 4. princip. effectu 20. Gaspar. Perus. tract. de reseruat. q. 5. Mensis autem de quo supra incipit currere à die vacationis, non scientiæ, gloss. verb. numerandum, in d. c. statutum, Anton. Fab. dict. tit. 1. definit. 35. Aduertendum tamen, quod restrictio hæc ad mensem non operatur, quòd post mensem omnimodo excludatur Pontifex, vt conferre non possit, sed hoc tantũ, vt post hunc mensem manus Ordinarij vlterius non censeantur ligatæ: potest tamen Papa moram purgare in conferendo beneficia vacantia in Curia, quæ intra mensem non contulerat, si tamen res sit integra, vt resoluit Massobr. in praxi habendi concursum requis. 7. dub. 49. vbi dub. 50. quærit, an valeat collatio Episcopi qui contulit intra mensem Papæ, si postea Papa de illo non prouideat? & dub. 48. obseruat hodie litteras super beneficiis vacantibus in Curia datarij sub die obitus. Et quod in beneficiis vacantibus in Curia non cadat consuetudo optandi, ostendit Moneta d. c. 3. num. 13.

An idem sit vacatio apud Sedem, ac vacatio in Curia, dubitari potest, cum plures ex Doctoribus suprà citatis confusè, ac promiscuè vno pro alio vtantur. Veritas tamen est quòd vacare apud Sedem, est quando beneficium vacat per obitum in Curia iuxta d. c. 2. de præbend. in 6. iuncto c. statutum 3. & c. præsenti 34. eod. tit. & libro, Lotter. d. lib. 2. q. 27. n. 25. cum seqq. & num. 28. per quod dictum c. 2. in certis casibus extenditur ad duas diætas extra curiam Romanam: quod intellige per obitum Curialium, seu aliorum non habentium originem, & domicilium Romæ, nec de beneficiis sitis in Vrbe, quia in his non habet locum vacatio apud Sedem, d. cap. 2. de præbend. in 6. Gonzal ad reg. 8. Cancell. gloss. 13. n. 13. & præcipuè num. 14. cum seqq. Vacare autem in Curia dicuntur beneficia non solùm quando vacant apud Sedem, per d. cap. 2. sed pluribus modis, quos prosequitur Monet. d. c. 3. num. 18. Garc. d. cap. 1. §. 1. à n. 68. Gonzal. d. gloss. 13. per totam. Vnde licèt vacatio apud Sedem per d. c. 2. de præbend. in 6. quæ aliàs dicitur clausa in corpore Iuris, sit vacatio in Curia, dicuntur vacationes apud Sedem, in puncto Sarnen. de triennali q. 31. à princ. vsque ad §. secundus igitur optimè Couar. pract. c. 36. num. 4. vers. cæterum ad hanc, bene Put. decis. 36. aliàs 38. in nouis lib. 2. tenet Rot. Cordubens. capellaniæ, registrata per Garc. d. p. 5. cap. 1. num. 425. ad quam ipse refert num. 88. Gonzal. d. gloss. 13. n. 29. vbi firmat quid sit vacare apud Sedem, & num. 48. vbi firmat vacare apud Sedem esse vacare in Curia, non tamen è conuerso, vt n. 49. & 50. vbi cum Sarnen. d. q. [illegible] de triennali, respondet ad gloss. verb. in Curia, in c. statutum 3. de præbend. in 6. quod vacare in Curia impropriè dicitur vacare apud Sedem, & n. 53. dicit quòd vulgariter dici solet vacare in Curia pro vacare apud Sedem, & n. 53. quòd propriè loquendo licet vacare apud Sedem sit

vacare

vacate in Curia,non tamen è contra ex Put. *d. decis.* 36. *alias* 58. *in nouis lib.* 2. & vt id voico verbo dicam,vacatio apudSedem est vacatio per obitum vera,aliæ vacationes dicūtur fictè in Curia,& illa dicitur in corpore Iuris clausa,aliæ non.Hæc quidem post primam huius tractatus impressionem mihi animaduertit Conlusitanus noster Doctor Odoardus Pinto,vtriusque Iuris consultissimus,ac in Romana Curia Aduocatus integerrimus.

25 Limita *primò* in beneficiis iurispatronatus laicorum,per gloss. *in c.licet,de præbend.in* 6. vbi Gemin. *num.* 12. Dec. *conf.* 149.*n.*6.dum tamen fundatione, vel dotatione fuerit acquisitum,secus si priuilegio. Lancell. *decis.* 304.*p.2.diuers.* Simonett. *quæst.* 9. Est tamen valdè hæc causa vacationis in Curia ad inducendum supremum Pontificem ad dispensandū, & in totum derogandum iuripatronatus, Couarr. *pract.c.*37.*fub n.*4 post Mandof. *in signatura gratiæ, in verb.derogationes iurispatronatus*, & Staphil. dicit. Flamin *de resignat.lib.*2.*q.*4.*n.*45.nouissimè Melch. Lotter. *de re beneficiar. lib.*2.*qu.*8. *sub tit. Iurispatronatus causa finalis qua verf.primò*,Rota *in Placentina capellania* 19. *Ianuary* 1622. coram *R. D.Cocino,& in Comaclen & Ferrarien. Præpositura & beneficij* 15. *Decemb.* 1615. coram bo. mem. *Remboldo*, Ferentil. *in annot ad decis. Buratti* 769. *n.*12.*in med.* & hoc procedit nedum in reseruatione expressa, verùm etiam tacitè,quæ resultat ex appositione manus Papæ,Garc. *de benefic.p.*5.*c.*1.*n.*591. Marescot. *var.lib.* 2.*c.*94.*num.*26.

26 Generaliter tamen beneficia iurispatronatus laicorum ex fundatione,vel dotatione, non comprehenduntur in reseruationibus, etiamsi sint generales,& corpore Iuris clausulæ, nec Legatus à latere illa potest conferre, Roch. *de iurepatronat. verb. competens,q.*24.*num.*54. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d.disp.*2. *punct.*16.*num* 9. Lambertin. *part.*1, *lib.*2.*quæst.*6.*art.*2.*& p.*3. *quæst.*9. *art.*16. Simonett. *quæst.*6.Selua *part.*4 *q.*11. *qualit.*12.*num.*12. *&* 21. Palat. *in libello de benef.in Curia. vacant.§.*11.*&* 12. Gambar. *de officio Legati,lib.* 3 *an.*239.*&* 242.Couar. *pract cap.*36.*num.*2.*&* 3. Ioseph Ludou.*tom.* 3. *commun opinion. tit.de iurepatron concl. vni ampl.*19. *verf.declarat.* 12.*pag.*531 Hoieda *de incompatib beneficc.fin.num.*109. Azeued. *l* 5. *num.* 11.*tit.*6.*lib.*1.*nouæ Rec.*Spin.*in speculo testam.gloff* 4.*n.*44. Cald. Pereira *in respons. pro Peñaranda n.*1. Rebuff *de nominat.q.*8.*num,*22.*& quæst* 13 *num.*2. Cabed. *de patronat.Regiæ Coronæ c.*35.*num.*2.*&* 4. Perez. *leg.*2.*verf. dubium etiam,tit.*6.*lib.*1.*Ord pag* 150. Menoch *consil.*90 *n.*85 Put. *decis.*519.*lib* 1. Valasc. *consul* 163. Gonzal.*ad. regul.*3.*Cancell.gloff.*18.*n.*2. Ceual *communium contra commun. q.*897. *n.*452.*cum feqq.* Cened. *ad Decretal. collect.*79. *n.*1.*& ad Sextum collect.*21.*num.*1. Aloys.Ricc. *in praxi aurea resol.*136. *verf.tertio*, latè Monet. *de opinion.cap.*5 *q.*3 *a n.*115. Achil *decis.*5.*de iurepatron.* Seraph. *decis.*534 *n.*6. Card.Caoalet.*decis.*639.*n.*4. Gregor.XV.*decis.*48. *n.*3.Rot.*dec.*680 *n.*2.*p.*1.*recentior.& decis.*541 *p.*1. *& in Leodien. Parochialis* 18. *Decemb.*1623.*& in Bergomen. Capellaniæ* 26. *Aprilis* 1617. coram *R. P. D. Merlino,& in Mutien. plebis & Iurispatronatus* 21. *Febr.*1625.coram *R.P.Coccino Decano*,quæ quidem resolutio *primò* procedit quamuis iuspatronatus sit mixtum, partim scilicet spectans ad Ecclesiasticos,& partim ad laicos,quia ad effectum exclusionis reseruationis censetur merè laicale,Cou.*d.c.*36. *n.*55 *verf.& ideò*,Achil *d.decis.*Putc.*decis.*157.*lib.*3. Seraph *decis.*729.*n* 4.*& decis.*534.*num.*7. Caoal. *decis.*547.*n.*5.*& decis.*639.*n.*4. Gonzal.*d. gloff.*18. *n.*15.*&* 14.Garc.*d.p.*5.*c.*1.*n.*582. Lotter.*de re benef. lib.*2.*q.*10.*n.*76.*Secundò* procedit,etiamsi in reseruatione adsint illa verba, *ad cuiuscumque collationem, prouisionem, electionem, præsentationem, & quamuis aliam dispositionem pertinent*. Ita Mandol. *ad reg.*1. *Cancell.q.*10.*n.*2. Gid *de pension.quæst.*19.*num.*7.*aut* etiamsi adsit clausula, *Motu proprio*, Polydor. Ripa *de actu in mortu art.c.*54.*n.*22. Monet *d.c.*5.*n.*114. qui *numeris sequentib.* cum Couar. Mandol.& aliis *citatis locis*, † id procedere asserit, licèt beneficia sint mixta iurispatronatus clericorum,& laicorum, & licèt essent de iurepatronatus competente clericis ratione bonorum patrimonialium, cum tanquam laicale censeantur.

27 Limita tamen *primò* in iurepatronatus laicali, quando eis non competit ex fundatione, constructione, vel dotatione, sed ex priuilegio, vel præscriptione Nicol. Garc. *p.*5 *c.*1 *n.*573. Derogationes autem quantumcumque generales,nunquam ea tendunitur ad patronatus Regios,Concil.Trid. *sess.*25. *de reform c.*9. Callist. Ramirez. *de lege Regia* §.27. *n.*18.Alfar. *de officio fiscalis, gloss.*1. *n.*19. Gonzal. *ad* 8.*reg.Cancel gloff.*19.*n.*97.*cum seq.& gloss.*24 *n.*139. Nicol.Garc. *d. part.*5 *c.*1.*n.*219.*&* 575. nou ssimè Ioannes de Solorzan. *de iure Indiarum, tom.*2.*de Indiarum gubernatione,lib.*3.*c.*2.*n.*19.

28 Limita *secundò* in beneficiis Regularibus, quæ non veniunt in reseruationis vacationis in Curia, Gonzal. *ad reg.*8.*Cancell gloss.*8 *n.*11.

29 Limita *tertiò* vbi beneficia curam animarum habentia vacant,Apostolica Sede vacante,tunc enim ad Ordinarium collatio ob animarum periculum pertinet,idem si vacent in Curia vivo Pont.sed ante collationem Apost.Sedes vacat, *cap.si Apostolicæ* 35.*de præbend. in* 6. Rebuff *de nominat. q.*15. *n* 28. *verf secundò fallit*. Vgol.*d* §. 2. *verf.quarto*. Gonzal. *ad reg.*8. *Cancel.*§.5. *proœm.n.*125. *cum sequentib. & gloss.*24.*n.*111 *&* 117.

30 Limita *quartò* in beneficiis illorum, qui in Vrbe degunt ratione originis, vel domicilij, nisi etiam Curiato sequantur.& Curiales existant, gloss.*verb. originis in c. præsenti* 34. *de preb. lib.*6.Mon. *d.c.*5.*n.* 25. Rot.Rom.apud Farin *decis.*616.*n.*1.*in nouissimis nouissimarum,alias p.*4 *diuers.* Lott.*d. lib.*2 *q* 32.*n.*39.

31 Limita *quintò*, in beneficiis de Vrbe, in quibus locum non habet reseruatio de beneficiis vacantibus apud Sedem Apost.Ita Gonzal. *gloss.*13. *n.*14.

32 *Secundò* Reseruationis beneficia dispositioni Romani Pont. per solam appositionem suæ manus, quamuis inutiliter factam,ita quod si Papa prouidet alicui,vel prouideri mandat de aliquo beneficio, si prouisio fuerit nulla, vtpotè facta inhabili, vel incapaci, aut propter subreptionem, vel alium defectum,beneficium remanet Papæ affectum,& in illo Ordinarius non potest se intromittere, etiam alias non fuisset reseruatum, vt probat *c. vt nostrum* 56. *de appellat.* resoluunt Rebuff *in praxi tit.de reseruat. num.*30.*&* 34.Simon.*quæst* 38. Zech *de benefic.c.*5. *sub num.*6. Henriq. *in summ. lib.*13. *de excom.cap.*14. §.2.*litt.*O.Gonz.*ad reg.*8.*Cancell.*§.3 *proœm.n.*146. *& gloss.*52.Rot *decis.*190.*n.*6.*p.*2.*recent* Nicol. Garc. *d.c.*1 *à n.*138. Intellige quatenus actus ille appositionis manus non impediuit fortiri effectum ea contraria mente ipsius Papæ, veluti cum processit sub conditione aliqua,quia tunc nec quidem decretum afficit,cum conditio nihil ponat in esse, Simonet. *de reseru.q.*60.*n* 2. Lotter *d.lib.*2.*q.*26 *n.*36. Rot. *decis.* 290.*n.*8.*p.*2.*recent.* Reseruatio per appositionē manus Papæ maioris potentiæ est,quam reseruatio deducta ex reseruationibus generalibus, Rot. apud Farin.

Farin. *deciſ.401. num.2.p.2.recent.* Et reſeruatum non dicitur beneficium, ſeu affectum ex qualibet appoſitione manuum Papæ, ſed ita demum niſi Papa moueatur ex falſa cauſa tangente pertinentiam collationis, ead. Rot. *deciſ.186. num.4. & p.2. recent.* vbi contrarium tenentes declarantur; ſecus verò quãdo eſt error circa qualitatem prouiſi, vt *ibidem* dicitur *num.5.* Neque omnis appoſitio manus afficit beneficium, ſed ea tantùm, ex qua reſultat mens vlterius prouidendi, vt in Commenda, & vnione ad vitam, Gonzal. *d.gloſſ.52.n.38. & 42.* Garc. *d.p.5.cap.1.ex n.175.* Lotter. *d.lib.2.q.26.n.30.*

34 Papa quando manum appoſuit in aliqua commiſſione ſignanda, per talem ſignaturam voluit totum negotium ad ſe aduocare, & inferiorum manus ligare, Gonzal. *dict. gloſſ.52 num.31.* Camil.Borel. *in ſumma omnium deciſ. tit.4. num.11.* Maranta *diſput.6. num.21.* Rebuff *tom.1.ad leges Galliæ,tract.de euocat. n.110 pag.mihi 271.* faciunt quæ Couarr. *pract. c.9. n.5.in princ.* Menoch *conſ.340 num.49.* D.Barbola *in l.1.ff.de iudic. tract.4. num.41.* Verùm quando Papa non vniuerſaliter manum appoſuit, ſed determinatè ſolùm ad aliquem certum effectum, per huiuſmodi manus Papæ appoſitionem, beneficium non remanet affectum, ſed illud per obitum illius, qui reſignare intendebat, poteſt Ordinarius conferre, Lancellot. *de attent.p.2.c.10.n.9.* Gonzal. *ad reg.8.Cancel. gloſſ.52.n.50.* vbi quòd manus appoſitio Papæ ad effectum prouidendi ex vacatione per reſignationem, non inficit prouiſionem per obitum, Nicol. Garc. *d.p.5.c.1.n.155.* dum ait quòd decretum in reſignatione factum, vel manus appoſitio Papæ in eadem, licèt operentur, quòd nullus inferior poſſit in eadem vacatione conferre, tamen non inficit prouiſionem per obitum, Matt. *de clauſ.p.1.clauſ.191.n.11.* vbi tradit quòd quamuis appoſitio manus Papæ operetur, vt nullus inferior poſſit manus apponere, & cõferre, tamen hoc procedit in reſignatione, ſecus in prouiſione per obitum. Ratio autem omnium, quæ ſuprà diximus, illa ſolet aſſignari, quia reſignans in fauorem certæ perſonæ, videtur conditionaliter reſignare, videlicet dum tamen beneficium illi quæratur, & ius quod alteri non quæritur à me non abdicatur, Pute. *deciſ.158.n.2.lib.5.* Flamin Pariſ. *de reſignat.benefic.lib.1.q.3.n.8.cum ſeqq.* Anaſt. Germon. *de indultis Cardin.§ ſi verò illa,num.72.* Gregor.XV. *deciſ.159.n.8.* Stephan.Grattan. *diſcept.forenſ.c.159. n.21.cum ſeqq.*

35 *Tertiò.* Reſeruantur diſpoſitioni Summi Pontificis beneficia vacantia Sede Epiſcopali vacante, cuiuſcumque ſpeciei & qualitatis ſint, per Bullam Pij Quinti incip. *Sanctiſſimus in Chriſto Pater,* referunt Aloyſ.Ricc. *dict. praxi fori Eccleſiaſt. reſol.533. n.2.verſic.excipiuntur primò,* Vgolin. *dicto §.2.n.2. verſic. excipiuntur tamen primò.* Azor. *inſtitut.moral. p.2.lib.6.34.quæſt.12. verſ.eiuſdem.* Flamin. *de reſignat.lib.1.q.16.n.30.*

36 *Quartò* collatio beneficiorum, quæ vacant propter crimen hæreſis cum cura, & ſine cura, ſæcularia, quorumuis Ordinum, etiam S.Ioannis Hieroſolymitani, & aliarum quarumuis Militiarum regularia quæcumque & qualiacumque ſint, vt habetur *in Bulla 29* eiuſdem Pij Quinti, incip. *Cùm ex Apoſtolatus.* quæ eſt *in Bull. nouo tom.2.pag.213.ſub dat.6.Kalend.Febr.*1566. referunt Aloyſ.Ricc. *d.reſol.533. verſ. ſecundò, & in collect. deciſ.p.5. collect. 1659.* Vgolin. *d.§.2.verſ.ſecundò,* Gonzal. *d.gloſſ.51. n.101.* Nic.Garc. *d.cap.1.n.81.* Piaſec. *in praxi noua Epiſcop.d.cap.5.ante n.4.* Azor. *inſt.moral p.2 lib.6. c.34. q.12.verſ.Pij quoque,* Flamin. *d.q.16.n.29.* me citato *in hoc loco* Caſtr.Palao *in opere moral. tom.2. tr.15.diſp.2.puncto 24 n.3.*

Dubitatur an prouiſio facta de beneficio incarcerati propter crimen hæreſis ſit valida ante ſententiam criminis declaratoriam; in quo dubio ſi rigorem iuris ſpectemus, videbitur reſoluendum eſſe inualidam, cum beneficia antequam vacent conferri non poſſint, *cap.1. & 2.de conceſſ. prabend.* & quòd † beneficium dicti incarcerati non vacauerit ipſo iure à die commiſſi delicti, niſi poſt ſententiam prolatam, videtur deduci ex text. qui pro contraria parte ſolet allegari, *in c.ad abolendam, §.1. de hæreticis,* vbi ſic habetur. *Sancimus, vt quicumque fuerint in hæreſi deprehenſi, ſi clericus eſt, vel cuiuſlibet religionis obumbratione fuſcatus totius Eccleſiaſtici ordinis prærogatiua nudetur, & ſic omni officio & beneficio ſpoliatus Eccleſiaſtico ſæcularis relinquatur.* Ex quibus pondero verba illa, *nudetur, & ſpoliatus relinquatur,* quæ cum ſint præſentis temporis imperatiui modi ad iudicem directa, important tantum priuationem per ſententiam ferendam, qui requirunt aliam perſonam, nimirum iudicis, vt pœnam infligat, nec in alijs iuribus, quibus hæc pœna ſtatuitur, prout *in c.excommunicamus §.credentes, de hæret.* cum ſimilibus, inueniuntur verba ſignificantia priuationem, & ſententiam ipſo iure latam, quàm quidem nullum crimen inducit, niſi ſit iure cautum, ex multis, quos refert Nicol.Garc. *p.11.c.10.n.3.* & in dubio nunquam præſumitur, nec intelligitur priuatio ipſo iure, ſed per ſententiam. Pute. *deciſ.129.lib.3.* Achil. *deciſ.1.de pœnis* Gonz. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 15.n.153.* Verùm licèt hæc opinio in iuris rigore vera ſit, Communis tamen ſententia eſt in contrarium, quæ aſſerit hæreticum beneficio eſſe ipſo iure priuatum, Abb. *in c.inter dilectos n.11. de exceſſ.Prælat.* Couar. *lib.2.var.c.8.n.4* plures per Nicol.Garc. *de benefic.p.11.c.10.n.60.* quibus adde Farin. *de hæreſi qu.189.n.77.* & Sanch. *in præcepta Decalogi lib.2. c.26.n.5.* Ricciul. *de iure perſonar. extra gremium exiſtentium lib.5.c.19.n.9.* Et ob id poſſe à quocumque impetrari ante ſententiam, reſoluit Flamin. *lib.3. qu.1. n.30.* tenuit Rota *in vna Mutien. Capella 16.Iunij* 1562. coram *Paleoto,* vbi fuit reſolutum beneficia hæreticorum vacare in partibus vbi fuit commiſſum delictum, & non in Curia, vbi ſententia lata fuit; nam vacant ipſo iure, & poſſunt impetrari, & conferri etiam ante ſententiam, habetur *deciſ.707.n.3.& 4.lib.3.diuerſ.* refertur Mandoſ. *de ſignatura gratiæ de abſolutione ab hæreſi, verſ. hæreticorum beneficia,* Framin. *de reſignat. lib.3. q.1. n.52.* Aloyſ.Ricc. *in collect. deciſ p 5. collect.1659.* Nicol. Garcia *extra gremium Eccleſiæ exiſten.lib 5.capit.19. n.11.* vbi *n.12.* verum aſſerit quòd ad hoc vt priuatio ſuum plenarium ſequatur effectum requiritur ſententia declaratoria hæreſis incurſæ, nec ante poterit hæreticus remoueri à poſſeſſione, & *n.13.* quòd hæreticus poſt hæreſim contractam non poteſt reſignare. 37

38

Quintò. Beneficia vacantia per priuationem ſunt reſeruata diſpoſitioni Summi Pont. ex Conſtitut. Pauli III. incip. *Sanctiſſimus,* quæ eſt in ordine 67. Aloyſ.Ricc. *d.reſolut 335.verſ.decimo,* videlicet beneficia vacantia per ſimoniam, quia eſt crimen quod æquiparatur crimini hæreſis, & læſæ maieſtatis *in c.1.vbi gloſſ.vlt. de teſtibus in 6.* Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ.part.2.c.5.n.36.* 39

Sextò. Beneficia collata perſonis prohibitis propter ſuum genus, aut propter crimen hæreſis, vel apoſtaſiæ à Fide, nullius ſunt momenti, ſed ad nouam Romani Pont. prouiſionem pertinent, vt habe- 40

tur

tur Bulla Gregorij XIII. 66. incip. *Ecclesiis, est in Bull. nouo tom. 2. pag* 448. *sub dat. Idibus Nouembr.* 1580. referunt Azor. *d. quæst.* 12. *vers. Gregor. XIII.* Flamin. *d q.* 16. *n.* 31. Gonz. *d. gloss* 51 *n.* 103. Aloys. Ricc. *d. resol* 333. *vers. tertio*, Vgolin. *d.* §. 2. *vers. tertio*, Mantic. *decis.* 158. *n.* 1.

41 *Septimò*. Beneficia quæcunque recepta in confidentiam, quæ vacant, ipso iure Apostol. Sedi reseruata sunt per Const. Pij IV. incip. *Rom. Pont.* quæ est in ord. 85. *in Bullar. nouo tom.* 2. *pag.* 120. & per Const. Pij V. incip. *Intolerabilis*, quæ est in ord. 78. referunt Nauarr. *in man. cap.* 23. *sub num.* 110 *& versic.* 3. Azor. *d. quæst.* 12. *vers. idem Pius IV.* Flamin. *de resignat. lib.* 2. *quæst.* 16. *n.* 26. *& de confident. benefic. quæst.* 7. *n.* 79. Aloys. Ricc. *d. resol.* 333. *vers. septimò*, Vgolin. *d* §. 2. *vers. septimò*, Piasec. *in praxi noua Episcop. d. c.* 5. *num.* 4. *in princ.* Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. part.* 2. *c.* 5. *num.* 24. nouissimè Marcel. Vul-
42 pe *in dict. praxi c* 48. *num.* 11. Et † procedit non solùm in beneficiis, in quibus commissa est confidentia, sed etiam in aliis, quæ obtinebat confidentiarius, vt *in Bulla Pij V. vers. sed nec quisquam*, Flamin. *d. q.* 7. *n.* 81.

43 *Octauò*. Beneficia parochialia collata non seruata forma Concil. *d. sess.* 24. *de reformat. c.* 18. sunt reseruata per Bullam Pij V. incip. *In conferendis*, *in Bull. nouo tom.* 2. *pag.* 119. quæ est in ordine 32. referunt Azor. *dict. quæst.* 12. *vers. eiusdem Pij V.* Aloys. Ricc. *d. resol.* 333. *vers. octauo*, Vgolin. *dict.* §. 2. *vers. octauo*, Franc. Leo *d. cap.* 7. *num* 26. *&* 32. Flamin. *dict. quæst.* 16. *n.* 32 nouissimè Marcel. Vulpe *d. c.* 48. *num.* 10.

44 *Nonò*. Vbi intra sex menses Ordinarius à die, qua nouit beneficium vacare, & conferre potuit, & noluit ad illud prouidere, tunc collatio ad Capitulum pertinet, quod si etiam intra hoc tempus & ipse negligens fuerit, ad immediatum Superiorem pertinebit, veluti ab Episcopo ad Metropolitanum, ab hoc ad Primatem, ab illo ad Patriarcham, & demum ad Summum Pontificem, *c.* 2. vbi Abb. *n.* 7. *& cap. quia. diuersitatem, de concess. prabend.* Aloys. Ricc. *dicta resol.* 333. *vers. sexto*, Franc. Leo *dict. c.* 5. *num.* 30. Vgolin. *d* §. 2. *vers. sexto*, nouissimè Marcel. Vulpe *d. c.* 48. *num.* 11. Piasec. *in praxi noua Episcop. d. cap.* 5. *num* 4. *vers. reseruata*, Zerola *in simili praxi Episcop.* 1. *verb beneficia*, § 2. *in princ. pag.* 38. vbi hoc intelligit quando hodie darentur omnes isti gradus, sed pro maiori parte ab Episcopo ad Archiepiscopum, & statim ad Papam fit deuolutio & idem quod dicit in collatione, & præsentatione, Azor. *institut. moral. p.* 2. *lib.* 6 *p.* 27. latè Nicolaus Garc. *de benefic. p.* 10. *cap.* 3. *per totum*, vbi latissimè de materia, & *num.* 4. ampliat locum habere in patronis, etiam laicis, & *n* 9. resoluit prædictum semestre non currere Superiori, ad quem gradatim fit deuolutio, nisi à die notitiæ, latè Rota *decis.* 309 *part.* 1. *recentissim. in posthum.* vbi quòd collatio si non fiat intra sex menses ab Ordinario, deuoluitur; itaut non possit Ordinarius elapso dicto tempore amplius conferre, etiamsi Papa non contulerit; & quòd dictum tempus currit solum à die scientiæ, vel à die, quo scire debuit. Si autem Cardinalis collator non contulit beneficium, quod vacauit in mense aliàs Apostolico infra sex menses, ita quòd sit locus deuolutioni ad Superiorem, iuxta supradicta, an tunc possit conferre Archiepiscopus, qui Cardinalis non est, seu alius ad quem de iure competit deuolutio, an verò solus Papa? Vide Gonz. *ad reg.* 8. *Cancellar. glos.* 24. *à num.* 78. de hac materia pleniùs *alleg.* 126. *à num.* 37.

Decimò. Sunt specialiter reseruata omnia beneficia, quæ per resignationem, vel obitum auctoritate Apostolica reseruntur cum decreto, quod prouisus beneficium tunc obtentum in manibus Papæ intra duos menses, aut aliud tempus resignare, seu dimittere teneatur, & quòd de eo per Sedem Apostolicam dumtaxat prouideri possit & similes reseruationes sunt speciales pro beneficiis tunc expressis, Gonzales *glos.* 11. *num.* 69. Monet. *de option c.* 3. *num* 44. Franc. Leo *dict. cap.* 5. *num.* 31. nouissimè Marcel. Vulpe *d c.* 48. *num.* 13. vbi subdit quòd dictum tempus appositum dimittendi beneficium incipit currere à die captæ possessionis, non autem à die prouisionis. 45

Vndecimò sunt reseruata beneficia vacantia ob non publicationem resignationum, iuxta Const. Greg. XIII. in ordine 85. incip. *Humano vix iudicio*, *sub data Nonis Ianuar.* 1584. *in Bullar nouo tom.* 2. *pag.* 469. referunt Quaranta *in summa Bullar. verb. beneficiorum resignatorum public.* Flamin. *de resign lib.* 11. *in præfat. n.* 5. Nicol. Garc. *de benef. p.* 11. *cap.* 3. *à num.* 273. Gonzal. *glo.* 51. *num.* 106. 46

Duodecimò. Item beneficia vacantia per violationem sequestri lite pendente in Curia Roman. *Clement. vnic* § *si quis autem, de sequestr. possess.* Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancel.* §. 7. *proœm. num.* 8. quia cùm sine in Curia litigiosa, Sedi Apostolicæ sunt reseruata, nisi sequestrum fuerit violatum lite pendente in Rota per appellationem, quo casu vt euiteiur circuitus, poterit Auditor in odium sequestrum violantis, beneficium in collitigantis personam 23. conferre, *Clem. Auditor. de rescriptis*, Gonzal. *glos. num.* 14. quod est speciale in Rotæ Auditoribus, vt per glos. *verb. deputatus à nobis*, *in dicta Clem. Auditor.* Et aliis casibus altero decedente non potest Ordinarius de beneficio litigioso in superstitem disponere, quia lite pendente nihil est innouandum. *Clem.* 1. *&* 2. *vt lite pendent.* Et † subrogatio 47
in Iuribus defuncti spectat ad Papam, *c fin. eod tit. in* 6. Flam. *de resign lib.* 2. *q* 3. *n.* 105. Gonz. *glos.* 6. *n.* 146. 48

Decimotertiò. Reseruantur beneficia litigiosa, nam quamuis beneficium litigiosum propriè non dicatur reseruatum, tamen ad effectum, vt Ordinarius non possit prouidere, idem importat litigium quod reseruatio, Gonz. *glos.* 11. *n.* 111. Lancellot. *de attent. part.* 1. *cap.* 3. *num.* 90. *& sequent.* Rot. *dec.* 312. *n.* 1. *p.* 2. *recentior.* quod singulariter intelligendum est in beneficiis impetratis propter crimen, beneficia non sunt litigiosa, sed persona accusata; vnde beneficium collitigatoris vacans per eius obitum in mense Ordinarij, poterit Ordinarius liberè conferre. Simon. *de reseru. quæst.* 10. *num.* 5. Vnde quoad effectum, de quo suprà, beneficium dicitur litigiosum, quando agitur de iure reali super collatione facta, Rot. *dec.* 341. *num.* 2. apud Farin. *part.* 1. *recent.* non dicitur enim beneficium litigiosum nisi lis sit super titulo. Rot. *dec.* 356. *num.* 3. *in fin. p.* 1. *recent.* vbi etiam quod non dicitur litigiosum ad effectum vt possit dici reseruatum ex lite inter patronum, & Ordinarium super libertate beneficij, satis autem dicetur litigiosum ex commissione causæ appellationis ex citatione cum inhibitione, & illius executione. Rot. *dec.* 455. *num* 1. *p.* 2. *recent.* Non dicitur verò litigiosum quando non petitur vt suum, sed vt sibi conferendum, Rot. *decis.* 253. *num.* 5. *part.* 2. *recentior.* 49

Decimoquartò. Reseruantur dispositioni Sanctæ Sedis Apostolicæ Canonicatus, & præbendæ Ecclesiæ Metropolitanæ Cæsaraugustanæ mensibus Ia- 50
nuarij

noſtrij, Aprilis, Iulij, & Octobris, Gonzal. *gloſſ* 51. *num.* 116.

51 *Decimoquintò.* Beneficia conſiſtentia in Vrbe, in quibus ſoli Papæ eſt reſeruata collatio, veluti Epiſcopo Romano, *cap. ſi quis Epiſcopus, poſt princ.* ibi, *dignetur Epiſcopus, Romanus,* &c. 7 *quæſt.* 1. Æn. Falcon. *de reſeruat. quæſt.* 2. *princ. num* 9. Moneta *de optione Canonica c.* 3. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell gloſſ.* 13. *à num.* 3. *& gloſ.* 3. *n* 19. vbi tamen ſcribit non cadere reſeruationem in Eccleſiis titularibus Cardinalium, ſed illos habere ius conferendi, & Ordinariam iuriſdictionem, *c. his quæ,* vbi plenè Felin. Abb. & Anton. de Butr. *de maiorit. & obed.* quod intellige quando ſunt Cardinales in Vrbe; nam in abſentia ſolus Papa confert, vt habetur *infrà regul.* 8. Licet enim tituli in Vrbe ſint & eorum beneficia iure Ordinario ad Pontificis Maximi, veluti ad proprij Epiſcopi collationem, & prouiſionem ſpectent, vt tamen Pontifices oſtenderent Cardinales ſibi verè filios, & fratres eſſe, & vt eos ſuorum titulorum ſtudioſos per reſidentiam magis allicerent, pleniorem eiſdem dederunt conferendi poteſtatem, Anaſtaſ. Germon. *de indultis Cardinalium* §. *tam ratione, n.* 14.

52 *Decimoſextò.* Reſeruentur beneficia collata à Cardinalibus vigore ſuorum indultorum, quando prouiſi intra ſex menſes à die ſibi factæ prouiſionis computandos, nouas prouiſiones à Sede Apoſtolica non impetrauerint, & iura Cameræ Apoſtolicæ, & aliis propterea debita non perſoluerint, vnde lapſo dicto tempore vacant ipſo iure, & poſſunt per alios à Sede Apoſtolica dumtaxat liberè impetrari, dummodo prouiſi de legitimo impedimento non docuerint, Gonzal. *gloſſ* 51. *à num.* 109.

53 *Decimoſeptimò* reſeruantur beneficia vacantia in Abbatia S. Crucis Camaldulen. diœceſis Eugubinæ per Conſtitut. Gregorij XIII. incip. *Vt Apoſtolica, de anno* 1578. *Pontificatus ſui ſeptimo.* Sed hæc Abbatia fuit vnita Collegio Germanico in Vrbe pro ſuſtentatione nobilium Germanorum, qui in dicta Vrbe literis, ac Theologiæ aſſiduè operam nauant.

54 *Decimooctauò.* Beneficia Regni Germaniæ vacantia, & vacatura in menſibus Ianuarij, Maij, Iulij, Septembris, & Nouembris, iuxta Conſtit. Nicolai Quinti Gonzal. *d. gloſſ.* 51. *num.* 99.

55 *Decimononò* Beneficia vacantia per delictum offendentis litigantes in Romana Curia, eorumque Iudices, Aduocatos, & Procuratores, teſtes, vel Notarios; nam ratione talis delictis vacant beneficia offendentis, ſeu iniuriantis ipſo iure, & ſunt diſpoſitioni Apoſtolicæ reſeruata vt diſponit *conſtit.* 15. Alexandri Sexti, incip. *In eminentia, in Bullario nouo tom.* 1. *pag.* 400. de qua Put. *dec.* 105. *cum duabus ſeqq lib.* 1. Rot. *deciſ.* 161. *part.* 2. *diuerſ.* Gonzal. *dict. gloſ.* 51. *n.* 105.

56 *Vigeſimò.* Beneficia illorum, qui ſeipſos pro aliis examini ſupponunt, vel annuas penſiones offerunt pro conſequendis beneficiis, aut beneficia impetrant pro aliis, vt ab eis aliquid conſequantur, vel quando pro ſeipſis impetrant beneficia cum intentione illa reſignandi, vacant enim ipſo iure, & ſoli Sedi Apoſtolicæ eſt illorum diſpoſitio reſeruata, ex *conſtit.* 12. Pauli IV. incip. *Inter cæteras, ſub dat.* 17. *Nouembris* 1557. *in Bullario nouo tom.* 1. *pag.* 731. Gonzal. *d. gloſſ.* 51. *num.* 107.

57 *Vigeſimoprimò.* Beneficia vacantia ob non delationem habitus clericalis, Sixtus V. *Conſtit.* 62. §. 2. *circa fin. verſ. in futurum,* eſt *in Bullario nouo, tom.* 2. *pag.* 653.

De Beneficiis in reſeruatoriis Regulis Cancellariæ Apoſtolicæ S.D.N.D. Gregorij XV. Sanctæ Sedi Apoſtolicæ, eiuſque diſpoſitioni reſeruatis.

QVilibet Summus Pontifex initio ſui Pontifi- 58
catus volens dare normam, & ordinem rebus
de nouo generalis regulas Cancellariæ conſtituit,
addendo aliquid, vel mutando, iuxta negotiorum, &
occurrentium cauſarum varietatem, prout dicitur
in regul. 28. † Primus omnium Ioannes XXII. qui 59
floruit *anno* 1316. regulas quaſdam, ſiue leges ad
Cancellariam tulit, eaſque in ſcripta redegit; tulerunt
& ſequentes Pontifices ſuorum Prædeceſſorum
veſtigiis inhærendo, donec Nicolaus V. eas
omnes ad hunc ſtatum, & ordinem reduxit. Sequentes
Summi Pont. immediatè poſt ſuam creationem
eas ordinare ſolent, Piaſec. *in praxi noua Epiſcop.*
part. 2. *cap.* 5. *num.* 3. *in princip.* Nicol. Garcia *de beneſic.*
p. 5. *cap.* 1. *num.* 190. nam † cùm expirent mor- 60
te vniuſcuiuſque Pontif. Menoch. *conſ.* 512. *n.* 53.
& conſ. 183. *num.* 12 *& conſil.* 190. *à n.* 17. Piaſec. *dicta*
p. 2 *cap.* 5. *num.* 2. *verſ. Sede item,* Flamin. *de reſignat.*
lib. 11. *quæſt.* 2. *num.* 31. *& lib.* 12. *qu.* 11. *num.* 2.
Zerol. *in praxi Epiſcopali p.* 1. *verb. regula Cancellariæ,*
§. 7. Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell.* §. 5. *proœm. n.* 2.
nouiſſimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic fori Eccleſ.*
cap. 48. *num* 25. reuiuiſcunt per nouos Papas renouatæ,
ac ſubrogatæ, cum eiſdem qualitatibus, & moderationibus,
Gonzal. *gloſſ.* 5. §. 3. *num.* 73 *&* 74. *&*
gloſſ. 9. §. 2. *num.* 10. † & ſic latæ habent vim legis, 61
Zerol. *in praxi Epiſcopali, dict verb Regula Cancellariæ,*
§. 8. Imo Regula quælibet facit legem ſeparatam,
diuerſamque reſeruationem continet. Gonzal.
gloſſ. 1. *num.* 8. quæ adeò eſt ſtricti iuris, vt nec
extendi, nec egredi fines ſuos poſſit, Flamin. *lib.* 3.
quæſt. 5. *num.* 17. Gonzal. §. 6. *proœm. num.* 13. Nicol.
Garcia *dict cap.* 1. *num.* 67.

Aduertendum eſt, quòd † vt ligent huiuſmodi 62
regulæ non eſt neceſſaria earum publicatio, quia ſtatim
ab initio quando ſunt factæ, ligant quamuis publicatæ non ſint, & beneficia vacantia in iſto tempore intermedio in menſibus Apoſt. cadunt ſub reſeruatione, Gonzal. §. 5 *proœm. num.* 54. vbi *n.* 56. dicit quòd ſtatim incipiunt ligare quoad effectum nullitans actus in contrarium, non tamen niſi poſt publicationem quoad pœnas incurrendas, refert Ioan. à Cochier. *in comm. proœm. Reg. Cancel. n* 50. & ſic earum publicatio non fit ad effectum, vt innoteſcat, ſed vt appareat de voluntate approbatoria ipſius noui Pontificis, Rota *deciſ.* 256. *n.* 3. *&* 4. *p.* 2. *diuerſ.*

Vnde infertur quòd Sede Apoſt. vacante ceſſant 63
Regulæ reſeruatoriæ, & omnes menſes ſunt Ordinarij, poſſuntque Epiſcopi tanquam ad ius commune redeuntes (exceptis tamen iis, qui concordatis Nationis Germanicæ ſubſunt, quorum beneficia etiam Sede vacante in menſibus Papæ vacantia ſucceſſori remanent affecta) prouidere de beneficiis vacantibus in quolibet menſe. Maſſob *in praxi habendi concurſum reg.* 7. *dub.* 43. Caputaq. *deciſ.* 86. *p.* 1. *& deciſ.* 214. *part.* 2. Rot. *deciſ.* 144. *num.* 10. *part.* 2. *recent.* Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell.* §. 5. *proœm. num.* 46. vbi ait quòd non ſolum erunt omnes menſes Ordinarij ante aſſumptionem noui Papæ, ſed etiam antequam faciat regulas Cancellariæ, quæ ſemper fieri ſolent die immediatè ſequenti dictæ aſſumptioni, ita quòd ſi etiam in illo medio tempore ab aſſumptione vſque ad editionem Regularum, vacaret aliquod beneficium in menſibus aliàs reſeruatis

uatis nullū obstaculum Ordinarius habere dicatur, & allegat Gemin.*cons.*9 a.incip. *In causa Canonicatus,n.*1. nisi aliàs beneficia sint affecta, aut Papa postea electus declaret non capitasse reseruationem aut illa de nouo reseruet, prout fecit Paulus V. fel. record.de omnibus beneficiis tempore suæ assumptionis non prouisis in Bulla ad fauorem Conclauistarum, *sub dat.pridie Kalend.Augusti* 1605.referente Nicol. Garcia *de benef. part.*5. *cap.*1. *n.*645. *cum sequentib.* & prout fecit etiam S.D.N. Vrbanus VII. generaliter *reg.*68. *Cancellariæ* ab eo nouiter addita, tenoris sequentis. *Item S.D N. prouidè considerans consueuisse quandoque Romanos Pontifices prædecessores suos beneficia, quæ vacant Apost. vacatione contigerat, dispositioni suæ reseruare, intendens de beneficiis huiusmodi tam Conclauistis, quàm pauperibus Clericis, & aliis benemeritis personis prouidere, omnia singula. beneficia per regulas Cancellariæ Apost. aut quaslibet alias Apost. Constitutione temporales Rom. Pont.pro tempore existentis dispositioni quomodolibet, & ex quauis causa reseruari solita, quæ à die obitus felicis rec.Greg XV. Prædecessoris sui, vsque ad diem supradictam septimam Augusti vacauerunt, & de quibus per quo, cumq, Ordinarios collatores tunc dispositum non fuerat suæ dispositioni reseruauit, decernens irritum,* &c. refert Ioan.Ant. Massobr. *in praxi habendi concursum requis.*1.*dub.*10 *num.*2.

Cùm autem, vt supra dicebamus, per mortem Pontificis conditoris vis, & auctoritas regularum Cancellariæ expiret, vt præter suprà citatos tradunt Caputaq. *decis.*86.*n.*3.*lib.*1.Seraph.*decis* 980.*n.*12. Gom *in proœm. Regularium quæst.*1. *n.*2. Ideo Sede Apostolica vacante omnes menses sunt Ordinariorum, possuntque Episcopi tanquam ad Ius commune reuertentes prouidere de beneficiis vacantibus in quolibet mense, iuxta tradita per Caputaq.*d dec.*86.*n.*3.*part.*1.*& decis.*214.*n.*5.*p.*2. Crescent. *dec.*3. *num.*4.*de priuileg.* Ludou.Gom.*de expect.numero* 10. Put.*dec.*462 *num* 3. *lib.*2. nouissimè Marcel.Vulpe *in praxi iudic.fori ecclef. c.* 48. *num* 25. Gonzal *ad reg.*8.§.5. *proœm n.*46. Verùm in hoc articulo duo casus sunt omnino distinguendi. Primus est quando agitur de reseruatione, quæ fit ratione temporis, prout *in reg.*8. tunc enim reseruatio, & affectio non contrahitur, nec inducitur nisi in mensibus *in d. reg.*8. statutis vacatio beneficij contingat. Et ad effectum huius reseruationis consideratur illud tempus vacationis, Cassad.*dec.*8.*n.*9.*&* 12 *de præbendis*, Rot. *dec.*774.*num.*5.*&* 10. *lib.* 3.*part.*3. *diuers.* quia hæc reseruatio beneficij inducitur solum in ipso obitu possessoris, & vacationis contingentis tali mense Sedi Apost.ad conferendum assignato. Vnde si talis vacatio contingeret Sede ipsa Apost. vacãte, etiamsi aliàs esset mensis Apostolicus, nihilominus collatio spectaret ad Ordinarium, quia vacatio Sedis Apost.impedit, & excludit reseruationem, & regulæ Cancellariæ tunc non operantur, & ita procedunt Doctores allegati, & considerat Gonz. *super reg.*8. § 5.*proœm.n.*94.*post med. vers. secus verò*, & alij inferius allegandi. Alter vero est casus, quando agitur de reseruatione, quæ inducitur, vel ratione personarum, vt putà quia possidens beneficium erat familiaris Cardinalium, vel Collector, vel Subcollector, vel alia adesset reseruatio, quæ personæ possessoris adhæret, vel ratione ipsius beneficij, vel quia esset prima dignitas, monasteriū, vel alio modo ratione rei affectū Sedi Apostol. tunc enim, etiamsi vacatio contingat Sede Apostol.vacante, attamen collatio spectat ad futurum Papam, quia reseruatio hoc casu non inducitur in ipso obitu possessoris, & sic in vacatione, quo tempore iam Regulæ Cancellariæ expirarunt, sed reseruatio fuit inducta, & iam infixa à principio statim ac ille fuit familiaris, Collector, vel Subcollector, seu beneficium fuit prima dignitas, aut alio modo antea affectum Sedi Apost quo tempore Regulæ Cancellariæ vigebant, & suum effectum, nempe reseruationem iam induxerant, & quamuis Sede Apost.vacante dictæ Regulæ Cancellariæ tanquam auctoritatis tunc destitutæ non inducant eo tempore reseruationem, non inde tamen reseruationes prius viuente Papa & regulis vigentibus inductæ & infixæ desinunt, nec capitant, imino beneficium semel affectum semper remanet affectum, *Extrauag.ad Rom.de præbend.* Anch. *cons.* 538.*n.*3.Gemin. *cons.*93. *n.*16. qui hoc tritissimum dicit axioma, Rota *dec.*10.*de præbend.in nouis, & dec.* 11.*n.*2. *& dec.* 31.*n.*1. *eod.tit.* Et in terminis reseruationis ratione familiaritatis, vel alterius qualitatis personalis, quod etiamsi familiaris, vel alius decedat Sede Apost. vacãte, nihilominus collatio spectat ad Papam, & Ordinarius non possit se intromittere, tradunt Gemin.seu potiùs Felin.ad dictum illius *cons.*93.*n.*16.idem Felin.*in c in nostra*, *corol.*2. *n.*10 *vers. & caue*, *de rescript.* Sarnen. *super reg. de publican.resignat.q.*6.*n* 6.*versic.sic etiam*, Simonet.*de reseruat.q.*17.*n.*1.*versic.sed hodie, & n.*5. & etiam in terminis reseruationis ex eo quòd beneficium sit prima dignitas, obseruant Gonzal. *d.*§.5.*proœm.n.*93.*versic.quia hoc rectè procedit*, Nicol.Garcia *de benefic part.*5. *c.*3. *n.*789. vbi *n.*791. refert ita Rotam censuisse *in Abulen. Parochialis* 24. *Ianuarij* 1594. coram *Card.*colliguntur hæc ita eleganter disposita ea adductis *in Andrien. Archidiaconat.*5. *Decemb.* 1625.coram *R P.D.Merlino.*

REGVLA I.

Reseruationes generales & speciales.

IN *primis fecit easdem reseruationes, quæ in Const.* 67
felicis recordationis Benedicti Papæ XII quæ inc. Ad regimen, *continentur, & illas innouauit, ac locum habere voluit, etiamsi officiales in eadem constitutionis, expressi Apost. Sedis officiales ante obitus eorum esse desierint, quoad beneficia, quæ tempore, quo officiales erant, continebant. Declarans nihilominus beneficia quæ dictæ Sedis officiales, qui ratione officiorum suorum huiusmodi eiusdem Sedis notarij erant, etiam dimissis ipsis officiis, & quandocunque assequuto fuerint sub huiusmodi reseruationibus comprehendi. Ac reseruauit beneficia quæ per const. piæ memoriæ Ioannis Papæ vigesimisecundi quæ incip.* Execrabilis, *vacant vel vacare contigerit. Quam constitutionem, & reseruationem Sanctitati suæ tam ad beneficia, quam ad alia quæcumque, de quibus Ordinarij collatores contra Concilij Tridentini decreta disposuerunt, & disponent in futurum, extendit, & ampliauit. Et ea beneficia dispositioni suæ reseruauit, de quibus per dictos Ordinarios, aut alios collatores, contra eiusdem Concilij decretorum formam dispositum fuerit.* latè de hac reseruatione Loter.*de re benef lib.*2.*q.*30 *q per tot.*

Prima pars huius regulæ innouat reseruationes, quæ continentur in Constit. Benedicti duodecimi incip. *Ad regimen*, & habetur inter Extrauagantes communes, *sub tit de præbendis, & dignitat. cap.*13. quæ reseruantur quæcunque beneficia vacatora per obitum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, & Officialium Sedis Apostolicæ, videlicet Camerarij, Vicecancellarij, Notariorum, Auditorum litterarum contradictarum, & Apostolici Palatij causarum

Auditorum, Correctorum, & Scriptorum litterarum Apostolicarum, ac Pœnitentiarij præfatæ Sedis, ac Abbreuiatorum, necnon commensalium, & aliorum quorumcunque Capellanorum Sedis eiusdem, & etiam quorumcumque Legatorum, siue Nunciorum, ac in terris Ecclesiæ Rom. Rectorum, & Thesaurariorum per Romanos Pontifices specialiter deputatorum, seu missorum, aut deputandorum, aut mittendorum in posterum, vbicumque dictos Legatos, vel Nuncios, seu Rectores, aut Thesorarios antequam ad Romanam Curiam redierint, seu venerint, rebus exire contigerit ab humanis.

65 Item *in d. Extrauag. Ad regimen*, reseruantur beneficia vacatura per depositionem, priuationem, translationem, ac muneris consecrationis susceptionem, auctoritate Apostolica factas, & fiendas, Flamin. *de resignat lib.* 2. *q.* 16 *num.* 27. Gonzal *gloss.* 51 *n.* 32. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. tr.* 13. *disp.* 2. *pun.* 17. *vers. secundo.*

66 Item *in eadem Extrauag. Ad regimen, post med. versic. Rursus Monasteria*, reseruantur beneficia vacantia per promotionem ad Patriarchatum, Archiepiscopatum, Episcopatum, vel Monasteriorum regimina, Æn. Falcoo. *de reseruat. q.* 2. *princip. sub num.* 12. Simon. *eodem tractat quæstion.* 27. Gonzal. *dict. gloss.* 51. *num.* 35. Nicol. Garcia *de benefic. part.* 11. *cap.* 6. *num.* 30. me citato *in hoc loco* Castr.

67 Palao *dict. puncto* 17. *vers.* 5. † Nam beneficia obtenta vacant ipso iure per promotionem ad Episcopatum post adeptionem possessionis, & consecrationem sequutam, vel postquam præfixum tempus ad consecrationem petendam lapsum fuerit, *cap. cum in cunctis, §. cum verò, de elect.* Concil. Tridentin *sess.* 7. *cap* 9 *& sess* 23 *de reformat. cap.* 2. Flamin. *libr.* 3 *quæst.* 1 *numero*; 6 Petr. Gregor. *de benefic. capit.* 24. *numero* 10. Anastas. Germon. *de indultis Cardinal.* § *si vero*, *à numero* 20. Azor. *instit. moral. part.* 2. *lib.* 7. *cap* 16. *quæsito* 12. Cardinal. Tusch *pra ctic. conclus. littera B conclus.* 7 t. Ioan. à Cochier. *ad reg.* 24. *Cancell. num.* 26. Put. *decis.* 438 *num.* 1. *&* 3. *lib.* 2. Zerol. *in praxi Episcop. p.* 1. *verb. vacatio*, §. 1. Piasec. in praxi similiter *in proœm. n.* 8. Massobr *in praxi habendi concursum reg.* 1. *dub.* 2. *n.* 14. Vgol. *de officio, & potestate Episcopi cap* 1. §. 2. *num.* 3. Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancel gloss* 15. *num.* 53. Verall *decis.* 400. *num.* 1. *lib.* 2. Aloys. Ricc. *in collect. decis. p.* 4 *collect.* 865. Camill. Borell *in summa omnium dec tit.* 1. *n.* 84. *&* 86. Alzed *de præcell. Episc. dign. part.* 1. *cap.* 3. *à n.* 76. Steph. Gratian. *discept forensium c.* 223. *à n.* 31. *& cap.* 196. Nicol. Garcia *de benefic. part.* 1. *capit.* 6. *à n.* 1. Seraph. *dec.* 110 *per tot.* vbi ait quòd de iure communi ad inducendam vacationem beneficiorum, vel peosionem electi ad Episcopatum, duo requiruntur, nempe adeptio possessionis Episcopatus, & consecratio electi: in translato verò de vno Episcopatu ad alium, cum iam sit consecratus, loco consecrationis lapsus trimestris dati ad conseruandum. Vnde collatio beneficij facta electo in Episcopum ante confirmationem, seu adeptam possessionem valet, Garcia *d. c.* 6. *n.* 47.

68 Aduertendum tamen, quòd prouisus per Romanum Pont ficem (quæ prouisio & electionis, & confirmationis vim habet) statim quod per eum promotus est, beneficia ipsius possunt conferri tanquam vacantia, non expectata consecratione, vt de stylo Curiæ seruatur, ita vt iam non possint renunciari. Ita Flamin. *dicta quæst.* 1. *num.* 7. Azor. *dict. quæst.* 12. Vgolin. *d.* §. 2. *num.* 3. Anastas. Germon. *d.* §. *si verò, num.* 21. Granut. *ad Simonet. quæst.* 27. *num.* 6. Seraphin. *d. decis.* 110. *num.* 2. vbi intellige quando in promotione, vel translatione Papa decernit beneficia vacare, & sic quando adest expressum vacationis decretum, aliàs secus, Alzed. *p.* 1. *cap.* 3. *n.* 76. *cum seqq.* Quidquid velit Ioan. à Cochier. *vbi proximè*. † Nisi prorogatio, vel retentio obtenta fuerit, 69
Couar. *pract. c.* 36. *n. vltim.* Flamin. *d. q.* 1. *n.* 84. Vgolin. *d.* §. 2 *n.* 3 *vers. tertio*, Caputaqueo. *decis.* 303. *&* 304. *&* 400. *p* 2. Gonzal. *d. n.* 53. Camill. Borrell. *d. tit.* 2 1. *n.* 85. Steph. Gratian. *discept. forens. c.* 296. *n.* 78 *in fine*, Alzed. *d. p.* 1. *cap.* 3. *n.* 86. vbi tenet quòd dispensatus ad beneficia cum Episcopatu retinenda, non retinet eadem beneficia si ad alium Episcopatum transferatur, nisi iterum Papa dispenset. Et dicit Aloys. Ricc. *dict. collect.* 866. *sub ampl.* 1. *vers. amplia etiam*, quòd data retentione beneficiorum, non comprehenditur facultas transferendi pensiones. Et † data beneficiorum retentione, si huiusmodi 70
Episcopi, quibus concessa fuit, Episcopatus permutent, postea non vacant eadem beneficia, Anast. Germon. *dict.* §. *si verò*, *n.* 36. quem refert Ioano. à Coch. *vbi proximè*.

Amplia, vt per promotionem ad Episcopatum 71
modo suprà relato, vacent etiam beneficia simplicia, Flamin. *dicta q.* 1. *n.* 76. Simonet. *tit de reseru. q.* 27 *in fine*, Mandos. *hic q.* 15. *n.* 7. Rot. *in Conchen. beneficij* 10. *Iunij* 1624. coram *Illust. Patriarcha Manzanedo*. Nic. Garc. *d. c.* 6. *n.* 6. Et præceptoriæ Militiæ, 72
& Ordinis S. Ioannis Hierosolymitani, vt declaratur Gregor. XIII. *const.* 82. *incip Controuersia, de anno* 1583 *in Bullar. nouo tom.* 2 *pag.* 466. † Et pensiones, 73
Anast. Germon. *d.* § *si verò, n.* 10. *&* 39. Ferret. *cons.* 53 *n.* 4. Flamin. *d q.* 1. *n.* 8. *&* 78. *lib* 9. *q* 2. *n.* 121. Nicol. Garcia *part.* 1. *cap.* 5. *numer.* 10. *& sequent.* Stephan. Gratian, *vbi proximè*, ac etiam facultas amittitur illas transferendi, vt ex Bifigner. *decis.* 3. *de prebend.* colligit Aloys. Ricc. *dicta amplia t.* 1. nisi expresse sit concessa retentio, Verall. *decis.* 303. *num.* 1. *&* 5. *part.* 1. Valenz. qui alios refert *cons.* 51. *num.* 19. Rot. *in Carthaginen. translationis* 19. *Iunij* 1606. coram *Manzanedo*, apud. Marchesan. *de commissionib. p.* 1. §. 2. *pag.* 637. vbi dicitur quòd facultas retinendi pensionem concessa promoto ad Episcopatum, non intelligitur cum facultate transferendi, quia pensio ante promotionem competebat, nisi fuerit expressa, eo quòd facultas transferendi est odiosa, ideò specialiter exprimenda. Et pensionem vacare per translationem Episcopi ad aliam Ecclesiã, si non detur retentio, quæ probari debet censuit Rot. *in Veglien pensionis* 16. *Ianuarij* 1570. coram *Card Seraph.* impressa per Marchesan. *d. p.* 1. §. 1. *pag.* 638. & reperitur etiam inter eius impressiones *decis.* 91. Sed si spectemus Ius commune, necesse est, vt dicamus pensionem illo arrestum non extingui per assumptionem pensionarij ad Episcopatum quicquid dicant Ferret. & alij suprà citati, & distinguant Gig. *de pension. qu.* 56. mouentur enim falsa imagine, dum æquiparant pensiones cum beneficiis simplicibus, de quibus tantùm loquitur text. *in cap. cum in cunctis, de elect.* quam hallocinationem multi in hoc puncto agnouerunt, & damnauerunt: totum ergo referendum est ad stylum Curiæ, vt aduertit Rot. *decis.* 233. *n.* 1. *part.* 1. *diuers.* ex quadam Extrauag. Iulij II. quam *anno* 1570. Leo X. expressiùs innouauit, decernendo pensionem huiusmodi extingui, nisi in ipsamet cedula consistoriali fuerit dispensatum. Vnde cessante hoc iure singulari nulla de iure communi est incompatibilitas inter Episcopatum, & pensiones, quod etiam notauit Rot. *decis.* 454. *num.* 6. *part.* 1. *diuers.* & apud Marches. *de commiss. part.* 2. *pag.* 489. Valenz. *d. cons.* 51. *num.* 41. Sed

Sed quæro, an in concedenda retentione pensio-
nis accedere debeat consensus titularis, aut sit expri-
menda qualitas quòd sit reseruata super beneficio
iurispatronatus, accedente patroni consensu, vel
quod consisteret in distributionibus quotidianis? In
quo dubio sic distinguendum est, aut retentio con-
cessa est eodem contextu cum promotione ad Epi-
scopatum, vel post promotionem; in primo casu est
aduertendum quod cum illa retentio non faciat no-
uam gratiam, sed tantum remoueat obstaculum,
quod impedit quominus pensionarius possit donec
viuat retinere pensionem, & ista remotio obstaculi
ante extinctionem non afferat præiudicium titula-
ri, qui non habet ius nisi extincta pensione, Lambert.
de iurep. atron. 3. p. 2. lib. 9 9 art. 19. circa fin. pag. 372.
Staphil. *de litteris gratiæ & iustit. tit. de modo & for-*
ma imp. vers. 4. & vlt. pro nunc, ac proinde gratia non
sit noua, neque præiudicialis titulari, sequitur subie-
ctionem non sequi ex eo quòd non fiat mentio de
illo, quod super distributionibus quotidianis sit re-
seruata pensio, vel non accedat tunc, sicut in prima
reseruatione, patroni consensus; secus autem erit
in secundo casu. Ita eleganter Rota *in Firmana pen-*
sionis 2. Iunij 1593. coram *bonæ mem. Cardin. Mel-*
lino, impressa per Marchesan. *de commission. part. 2.*
pag. 489. in vlt. impress. vbi ait sufficere ad hoc vt di-
catur concessa retentio eodem contextu cum pro-
motione ad Episcopatum, si ante adeptionem pos-
sessionis, consecrationem, & lapsum trium mensium,
& sic ante extractionem pensionis fuerit concessa;
quia eo casu non potest impugnari vti subreptitia,
neque erat necessaria derogatio regulæ de non tol-
lendo iure quæsito. Additque eadem Rota quòd li-
cèt retentionem Prioratus, de quo ibi, concessam
post promotionem, non facta mentione de iurepa-
tronatus laicalis, subrepticiam existimauerit olim
maior pars dominorum de Rota, vt refert Ægid. *de-*
cis. 752. tamen ipse tenuit contrariam, & eiusdem
opinionis fuit Collector *decisionum decis. 2. de præ-*
ben. in nouis, quæ est in eodem casu. Verùm autem per
assumptionem Cardinalis pensionarij ad Summum
Pontificatum, extinguatur pensio? Affirmatiuè re-
spondet Gabr. *cons. 200. lib. 2.*

Quæro deinde an prælatus Regularis, qui in Epi-
scopum eligitur, desinat esse talis Prælatus? A die
acceptationis vacare Prælaturam existimarunt Fr.
Emman. *in sum. tom 4. cap. 67. numero 33.* Alzed. *de*
præcellent. Episcop. dignit. part. 1. cap. 3. num. 40. Ve-
rum Villalob. *in sum part. 1. tr. 35. diffic 41. numero 5.*
tenet quòd Prælatura vacat statim post confirma-
tionem. Sed meliùs P. de Peirinis *in formul. Reg. lit.*
C cap 6 num. 5. tenet quòd non vacat, nisi post con-
secrationem, per *dict. c. cum in cunctis, §. cum verò* &
addit quòd tunc electio pertinet ad illos electores,
ad quos pertinuisset si esset mortuus (nisi aliud per
Summum Pont. prouideatur,) qui quandoque con-
cedit, vt generalis Prælatus in Episcopum consecra-
tus possit continuare in officio Generalatus vsque
ad Capitulum Generale, sic concessit Lusitano no-
stro R. Fr. Bernardino de Sena totius Ordinis Mino-
rum Generali in Episcopum Visensem consecrato,
& Fr. Francisco de Mayda Minimorum Generali, &
in Episcopum consecrato. Statim enim ac aliquis
Religiosus est in Episcopum creatus, vel confirma-
tus à Papa, & consecratus, potest cella priuari, & à
Conuentu dimitti, quia non potest amplius frui
Religionis priuilegiis, Fr. Emman. *qu Regul. tom 2.*
q. 58. art 4 & in sum tom. 4. c. 68. num. 10. Sanch. *dict.*
c. 6. n. 32. & 33. P. de Peirinis *in constit. sui Ordinis,*
tom. 1. constit. 4. Sixti IV. n. 44.

Limita in promoto ad Episcopatum in terris in- 74
fidelium existentem, seu titularem, cum per eum
non stet assequi illius possessionem, Anastas. Ger-
mon. *dict. § si verò, num. 26.* Nauarr. *cons. 14. de elect.*
mon. 3. Ioan. à Cochier *vbi proximè,* Flamin. *d. q. 1.*
num. 9 & 89. Azor. *d. c. 16. q. 12.* Nicol. Garc. *dict.*
part. 11. cap. 6. num. 24. Vgolin. *d. p. 1. c. 1. §. 2. n. 2.* me
citato *in hoc loco* Alzed. *d. p. 1. c. 3. n. 82.* vbi *num 83.*
subdit quòd beneficia Episcopi, qui non recipitur à
populo, nec percipere potest fructus, non vacant,
per *c. si tibi concesso,* & *ibi* gloss. *verb. vacare, de præ-*
bend. † Nam licèt collatio dignitatum, vel beneficio- 75
rum facta Episcopo non valeat, nisi ex dispensatione
Papæ, vel iusta causa, *c. cum nostris, de concess. præben.*
vbi Abb. *num. 4. 7. & 15.* Less. *de Iustitia, lib. 2. cap. 34.* 76
n. 159. Nicol. Garcia *d. c. 6. n. 44.* † Episcopo tamen
titulari, vel qui renunciauit Episcopatui, collatio,
præsertim de beneficiis simplicibus facta valebit,
Nauarr. *cons. 14. & 15. de election.* Nicol. Garcia *d. c. 6.*
n. 45. Sed quid si quis promotus sit cum retentione
beneficiorum, & deinde moriatur in partibus, an be-
neficia illa censeantur reseruata, vt de iis solus Pa-
pa possit disponere? & esse reseruata scribit Simo-
net. *tr. de reseruat. benefic. q. 27. n. 5.* quia cùm ad cer-
tum tempus promotionis se non restringant, gene-
raliter debent intelligi pro quocumque tempore sint
vacatura, me citato *in hoc loco* Alzed *d. p. 1. c. 3. n. 85.*

In Hispania ex antiquissima consuetudine, & vsu
introductum est quod promotus ad Episcopatum
iurispatron. Regij renunciet beneficia, quæ ante pro-
motionem obtinebat in fauorem personæ à Catho-
lico Rege assignatæ, & huic, & non alteri Pontifex
confert. Ita Hieron. Veneto à Layua *in exam Episc.*
lib. 4. c. 4. n. 15. Alzed. *d. p 1. c. 3. n. 80.*

Item *in eadem Extrauag. Ad regimen, & in Ex-* 77
trauag. ex dubio. §. huiusmodi, de elect. reseruantur be-
neficia vacantia, & vacatura per assecutionem paci-
ficam quorumcumque Prioratuum, Dignitatum,
Personatuum, Officiorum, Canonicatuum, Præben-
darum, & aliorum beneficiorum auctoritate Apo-
stolica prouisorum, seu prouidendorum, me citato
in hoc loco Castr. Palao *d. puncto 17. vers. sexto.* Simo-
net. *de reseruat. qu. 26. n. 1.* vbi *num. 5.* bene declarat
procedere non solùm in vacatione, quæ prouenit ex
decreto Papæ, sed etiam ex dispositione iuris, quam-
uis tale decretum non adsit, & fuit dictum *in vna*
Segobien. Canonicatus 24. Nouembris 1588. coram
D. Plato. Hodie verò in gratia facta de aliquo bene-
ficio habenti aliud incompatibile, seu ius ad illud,
apponitur decretum, *quod ipse orator infra duos men-*
ses à die habitæ possessionis secundi, seu quo per eum
steterit quominus illam assequatur, primum dimittere,
seu iuri cōpetenti cedere in manibus Roman. Pontificis
tantū liberè cum specifica mentione præsētis decreti om-
nino teneātur, alioquin ambo vacet eo ipso, ita vt de illis
per sedē Apostolicā dūtaxat disponi possit, ac irritū, &c.

Per quam clausulam apertè constat huiusmodi 78
dimissionem puram, & simplicem debere fieri, & il-
lum, cui illa posita est, siue post habitam possessio-
nem secundi, siue ante, non posse resignare primum
coram D. Papa conditionaliter, seu causa permu-
tationis, non facta mentione dictæ clausulæ, nec
etiam coram ordinario simpliciter, vel causa permu-
tationis, aliàs elapso termino duorum mensium va-
cabit vtrumque ad dispositionem solius Papæ. ex di-
cto decreto, cui non paruit. Adde quod dicto decre-
to de dimittendo in manibus Sanctissimi, satisfit per
æquipollens, vt fuit resolutum *in vna Compostel. Ca-*
nonicatus, 10. Maij ann. 1600 coram Illust. *Card.*
Lancel. vbi propterea fuit decisum, quòd dimissio

facta iu manibus Notatij Cameræ Apuſtolicæ in executionem dicti decteti, ſufficiebat, quia omnis fraus ceſſabat, refert Gonzal. *ad regal.8. Cancell. gloſſ.15.n.119.* me citato *in hoc loco* Caſtt. Palao *d. punct.17.verſ.ſexto,in fine.*

79 *Secunda* pars huius Regulæ innouat reſeruationes, quæ continentur *in Conſt* Ioannia Papæ XXII. quæ incipit, *Execrabilis*, & habetur inter Extrauagantea prædicti Summi Pontif *ſub tit. de prabend. cap.1.* & iterum inter Extrauag. communes *ſub eod. tit. c.4.* qua reſeruantur beneficia vacantia per execrabilitatem: nempe quando quis aſſequutus fuit ſecundnm beneficium incompatibile cum primu, quia non ſolùm vacat primum, & eſt reſeruatum Sedi Apoſtolicæ, ſi ab eadem Sede ſecundum beneficium obtinuit: ſed etiam, ſi ſtatim primom non dimittit, ſed de facto illud cum ſecuudo habere prætendat, vacat ſimilitet ſecundum, & ſic vtrumque, & eorum prouiſio remanet Sedi Apuſtolicæ reſeruata. Gonzal. *d.gloſſ.5 t.n 38.* me citato *in hoc loco* Caſtt. Palao *d puncto 17.verſ.ſeptimo.*

80 *Tertia* pars huius Regulæ reſeruat beneficia, de quibns Ordinarij, & alij collatorea contra Concil. Tridene. decreta diſpoſuerint, & diſponent in futurum, Gonzal. *d gloſſ.51 num.48.* Filliuc *tract.41.de benefic.cap.3.n 30.* Caſtro Palao *d diſp.1. puncto 17. verſ.octauo.* Veluti ſi conferat aliquod beneficium Curatum ei, qui vigeſimumquintum ſuæ ætatia annum non attigerit, quòd eſt contra decretum Concil. Trident. *ſeſſ.7 de reform. c.3.* Vel ſi conferat Dignitates, Perſonatus, Officia, Præbendas, Portionea, aut quælibet alia beneficia, quibus onera varia ſunt annexa, videlicet vt alij Miſſas, alij Euangelium, alij Epiſtolaa dicant, ſeu cantent, iia, qui ætatem, & cæteras habilitatea integrè habere dignoſcantur, quòd eſt contra decretum Concilij *cap.4. ſeſſ.22.de reform.* Vel conferat beneficium aliquod, etiam ſimplex, alicui, qui ſaltem prima Tonſura iniatiatua, & in decimoquarto ſuæ ætatis anno conſtitutus non ſit, quod eſt contra decrerum Concilij *ſeſſ.23.de reform.c.6.* Vel ſi conferat Officia, vel Dignitates, quæ Scholaſtriæ dicuntur, iia, qui non ſint Doctores, vel Magiſtri, aut Licentiati in ſacra pagina, aut in iure Canonico, quod eſt contra decretum Concilij *ſeſſ.23.de refor.c.18. verſ.de catero.* Vel ſi conferat aliquam ex Dignitatibus, quibus animarum cura ſubeſt, ei qui ſaltem vigeſimumquintum ſuæ ætatis annum non attigerit, & in clericali ordine verſatua, doctrinam ad ſuum munus exequẽdum neceſſariam non habuerit: aut ſi conferat Archidiaconatum ei, qui Magiſter in Theologia, ſeu Doctor, aut Licentiatos in Iure Canonico non ſit, aut conferat Dignitatem, Canonicatum, aut Portionem ei, qui eo Ordine Sacro non ſit initiatus, quem illa Dignitas, Præbenda; aut Portio requirit, aut in tali ætate conſtitutus, vt infra annum initiari non valeat, quod eſt contra decretum Concil. Tridene. *ſeſſ.24. de reform. c.12.* Vel ſi præbendam Pœnitentiariæ conferat alicui, qui Magiſter non ſit, vel Doctor, aut Licentiatus in Theologia, vel iure Canonico, & annorum quadraginta, quod eſt contra decretum Concilij *ſeſſ.24.de reformat.c.8.* Vel ſi conferat beneficia filiis clericorum, qui non ex legitimo nati ſunt matrimonio, conſiſtentia in Eccleſia, vbi eorum patres beneficium aliquod Eccleſiaſticum habent, aut habuerunt, quod eſt contra Decretum Concilij *ſeſſ 25. de reformat.c.15.* de his quoad propoſitum Lotter. *de re benef.lib.2.q.31.à princ.*

REGVLA II.

Extenſio reſeruationis beneficiorum per aſſecutionem pacificam vacaturorum.

ITem de beneficiis Eccleſiaſticis, præſertim curam animarum habentibus, ſeu alias perſonalem reſidentiã requirentibus, dum pro tempore vacant, Apoſtolica auctoritate prouiſi, ſeu prouidendi ante illorum aſſequutionem alia cum eiſdem incompatibilia beneficia Eccleſiaſtica per eos tunc obtenta in fraudem reſeruationis ſuæ reſignent, ſeu dimittant; voluit, decreuit, & declarauit, quod ſi in poſterum quibuſuis perſonis de aliquibus beneficiis Eccleſiaſticis tunc vacantibus, ſeu vacaturis per Sanctitatem ſuam, aut eius auctoritate prouideri, ipſoſque prouiſos, ſeu prouidendos intra vacationis, & prouiſionis, ſeu aſſecutionis eorundem beneficiorum tempora, quæcunque alia cum illis incompatibilia beneficia Eccleſiaſtica ſæcularia, vel quorumuis Ordinum, ac etiam hoſpitalium, regularia, per eos tunc obtenta, nulla ſpeciali, & expreſſa de eiſdem in prouiſionibus prædictis facta mentione, ſimpliciter, vel cauſa permutationis, aut aliàs quomodolibet, ſiue in Sanctitatis ſuæ, vel alterius Rom. Pont. pro tempore exiſtentis, aut Legatorum, vel Nunciorum dictæ Sedis, ſiue Ordinariorum, vel aliorum Collatorum quorumcunque manibus reſignare, ſeu dimittere, aut iuribus ſibi in illis, vel ad illa competentibus cedere contigerit, omnes & ſingulæ conceſſiones, collationes, prouiſiones, & quæuis aliæ diſpoſitiones de beneficiis, ſeu iuribus ſic reſignandis, & dimittendis, & cedendis pro tempore faciendæ, cum inde ſecutis quibuſcunque, caſſæ, & irritæ, nulliuſque roboris, vel momenti exiſtant, nec cuiquam ſuffragentur: ſed beneficia, & iura, vt præfertur, reſignata, dimiſſa, & ceſſa eo ipſo vacent, & vacare, ac ſub reſeruatione prædicta quam Sanctitas ſua, etiam quoad hoc, extendit, & ampliauit, comprehenſa cenſeantur. Ita quod de illis per alium quam eandem Sanctitatem ſuam, vel pro tempore exiſtentem Romanum Pontif. nullatenus diſponi poſsit in omnibus, & per omnia, perinde ac ſi per pacificam aſſecutionem beneficiorum aliorum huiuſmodi verè & realiter vacauiſſent. Decernens irritum, &c. attentari, &c. 81

Hæc Regula eſt de nouo addita à S.D.N. Gregorio XV. non tamen de nouo facta, nam Illuſtriſſimus Dominus meus D. Cardinalis Tontus omnium litterarum ſcientia valde eruditus, & iuris vtriuſque cõſultiſſimus, dum S.D. Pauli V felicis recordat. Datarius extitit, prætextu eiuſmodi hominũ malitias exemplo cuiuſdam, quem noſtri bene norunt, obtinuit ab eodem S.D. Paulo V. reſeruationẽ beneficiorum per aſſecutionem pacificam vacaturorum, extendi etiam ad vacatura ante aſſequutionem reſignata, ſeu dimiſſa, vt in ſequenti Conſtitutione. 82

Declaratio reſeruationis beneficiorum per aſſecutionem pacificam vacaturorum.

SAnctiſſimus in Chriſto Pater, & Dominus noſter Dominus Paulus diuina prouidentia Papa V. qui in craſtinam eius aſſumptionis ad ſummi Apoſtolatus apicem veſtigiis felicis recordationis Benedicti XII. & aliorum Romanorum Pontificũ prædeceſſorum ſuorum inhærendo, omnia, & ſingula beneficia Eccleſiaſtica per pacificã aſſequutionem quorumcunque aliorum, & per Sanctitatem ſuam, ſeu eius auctoritate conferendorum beneficiorum Eccleſiaſticorum ex tũc vacatura, ordinationi, & diſpoſitioni ſuæ cum Decreto irritante deſuper appoſito, inter alia duxit reſeruanda, & quia ex fide dignorum relatione innotuit, quod pleriq; de beneficiis Eccleſ. præſertim curam animarũ habentibus, ſeu alias perſonalem reſidentiam requirentibus, dum pro tempore vacant, Apoſtolica 83

auctoritate prouisi, seu prouidendi, ante illorum assecutionem; alia cum eisdem incompatibilia beneficia Ecclesiast. per eos tunc obtenta, in fraudem reseruationis, & Decreti prædictorum resignabant, seu dimittebant; cupiens opportunum super his remedium adhibere, voluit, decreuit, & declarauit, quod si in posterum quibusuis personis de aliquibus beneficiis Ecclesiast. tunc vacantibus, seu vacaturis per Sanctitatem suam, aut eius auctoritate prouideri, ipsosque prouisos, seu prouidendos intra vacationis, & prouisionis seu assecutionis eorundem beneficiorum tempora quæcumq; alia cum illis incompatibilia benefic. Ecclesiast. sæcularia, vel quorũuis Ordinum, & etiam Hospitalium regularia, per eos tunc obtenta, nulla speciali, & expressa de eisdem in prouisionibus prædictis facta mentione simpliciter, vel causa permutationis, ac aliàs quomodolibet, siue in Sanctitatis sua vel alterius Rom. Pont pro tempore existentis, aut Legatorum, vel Nuntiorum dictæ Sedis, siue Ordinariorum vel aliorum collatorum quorumcumque manibus resignare, seu dimittere, aut iuribus sibi in illis, vel ad illa competentibus, cedere contigerit, omnes & singula concess. collationes, prouisiones, & quæuis alia dispositiones de benef. seu iuribus sic resignandis, dimittendis, & cedendis, pro tempore facienda, cum inde secutis, quibuscumq; cassa, & irrita, nulliusq; roboris, vel momenti existant, nec cuiquam suffragentur, sed benef. & iura, vt præfertur, resignata, dimissa, & cessa, ipso iure vacent, & vacare, ac sub reseruatione, & priori decreto præfatis, quæ Sanctitas sua, etiam quoad hoc extendit, & ampliauit, comprehensa censeantur. Ita quod illis per alium, quam eandem Sanctitatem suam, vel pro tempore existentem Rom. Pont. nullatenus disponi possit in omnibus, & per omnia, perinde ac si per pacific. assecutionem aliorum benefic. huiusmodi verè, & realiter vacauissent. Decernens sic per quoscunq; iudices, etiam causarum Palatij Apost. Auditores, ac S. R. E. Cardinales, dictæq; Sedis Legatos, & Nuntios, Sublata, & c. iudicari, & desiniri debere: irritúmque. &c. attentari. Placet, publicetur, & describatur. C. lecta, & publicata, fuit supradicta regula Romana in Cancellaria Apost. anno Incarn. Dominicæ 1609. die verò Iouis 25. mensis Februarij, Pontificatus prædicti Sanctissimi Domini nostri Papæ anno 5.

M. Perettus Custos.

Est *in Bullario nouo Constit.* 62. aliàs 40. *tom.* 3. *pag.* 250.

Hæc Constitutio fraudem, & illius commentum colligit ab effectu si contingat resignantem de secunda prouideri, *l. si seruus plurium, §. vlt. ff. de leg.* 1. cum similibus, sic enim est quod id potuerit operari, quæ ipso iure sunt reseruata, etiamsi electus ea dimiserit ante acceptationem, si sciuit electionem, Simon. *d. q.* 26. *n.* 5. *vers. & propterea*, Anton. August *in epitome sub reg.* 1. *n.* 5. *vers. Extrauag. ad regimen*, Castad. *dec.* 1. *de const.* & ita fuit responsum *in vna Conchen. Parochialis* 9. *Februar.* 1615. coram *Vbaldo sen.* vbi etiam tentum fuit prouisionem factam alteri ex causa resignationis huiusmodi non posse seruire pro titulo colorato stante decreto irritanti, refert Lotter. *de re benefic. lib.* 2. *q.* 27. *à n.* 36.

REGVLA III.

Reseruatio Cathedralium Ecclesiarum, & Monasterium, ac de tempore vacationis Episcopatuum vacaturorum beneficiorum.

84 *Item reseruauit generaliter omnes Ecclesias Patriarchales, Primatiales, Archiepiscopales, Episcopales, necnon omnia monasteria virorum, valorem annuum ducentorum florenorum auri communi extimatione excedentia, nunc quomodocunque vacantia, & in posterum vacatura. Et voluit quod excessus huiusmodi in litteris exprimatur. Ac etiam reseruauit dignitates, & beneficia omnia ad collationem, præsentationem, electionem, & quamcumque aliam dispositionem Patriarcharum, Primatuum, Archiepiscoporum, Episcoporum, Abbatum, & aliorum quorumcunq; collatorum, & collatricum, sæcularium, & Regularium, quomodolibet (non tamen ad collationem cum alio, vel aliis, aut etiam ad alterius præsentationem, vel electionem pertinentia) quæ post illorum obitum, aut Eccles. seu monasteriorum, vel aliarum dignitatum suarum dimissionẽ, seu amissionem, vel priuationem, seu translationem, vel alias quomodocunq; vacauerint vsque ad prouisionem successorum, ad easdem Ecclesias, aut Monast. vel dignitates Apost. auctoritate faciendam, & adeptam ab eisdem successoribus pacificam illorum possessionem, quomodocunq; vacauerint, & vacabunt in futurum.*

Huius reg. prout iacet auctor fuit Sixtus V. & eam retinuerunt, seu innouarunt alij Pontifices successores, vt memorat Nicol. Garc. *de benefic. p.* 5. *c.* 1. *n.* 228. qui pergit eam declarare, quod etiam exequitur Iuan. à Cochier *in commens ad eandem reg. ex n.* 17. vbi quòd ea non obtinet vbi vigent concordata Lotter. *de benefic lib.* 2. *q.* 34.

Prima pars huius Regulæ reseruat Ecclesias Pa- 85
triarchales, quæ etiam Primatiales appellantur, *c.* 1. *ad med.* 99. *dist.* Item Ecclesias Archiepiscopales, & Episcopales, quarum omnium electio de iure communi ad Capitulum, & Canonicos spectabat, *cap cùm Ecclesia Sutrina* 3. *de causa possess.* ea scilicet ratione, vt tolerentur sic discordiæ magnæ, quæ quotidie oriebantur in electionibus à Capitulo, & Canonicis factis, vt aduertit Lancellot. *in suis inst. Canon. tit qui eligere eligivè possunt, in princip. verb.*
hodie, † non derogat iurispatronatus Regio, etiamsi 86
ex priuilegio, vel consuetudine competat, Couar. *practic. c.* 36. *num.* 2. *& num.* 6. *vers. secundum*, Palat. *de benef in Curia vacant. §.* 11. & plures alij, quos refert, & sequitur Nicol. Garcia *d. cap.* 1. *num.* 229. quibus adde Gonzal *ad reg. Cancel. gloss.* 24. *à num.* 152. *& gloss.* 51. *num.* 49. Cabed. *tract. de patronatibus Regiæ Coronæ, cap.* 10. *num.* 3. *& cap.* 35. *num.* 7. & multos relatos per Cened. *ad Decretal coll.* 79. *n.* 2. me citato *in hoc loco* Cast Palao *in opere moral. tract.*
13. *disp.* 2 *punct.* 18. *n.* 2. *tom* 2. † Nam iuspatronatus 87
ad aliquem Regem, vel Principem pertinens non censetur derogatum, nisi specialis de illo mentio fiat, Marta *Pis. dec.* 193. Aloys. Ricc. *in col. dec. p.* 3.
coll. 494. † Recepta ideò est totius Lusitaniæ, Hi- 88
spaniæ, & Galliæ consuetudo, secundùm quàm à Regibus nominatio fit Episcoporum, ex iurepatronatus sibi competens, ad quod faciunt text. *in c. cùm longè ibi, quoscunq; Regalis potestas elegerit.* 63. *dist. & in c. quod sicut* 28. ibi *debet Princ. præsentari, de elect.* Et de iurepatronatus nostræ Lusitaniæ agit Cabed. *de patron Regiæ Coronæ, c.* 37. *per totum.* Et iurepatronatus Hispaniæ tractant *l.* 18. *tit.* 5. *p.* 1. vbi Gregor. Lop. & Humada *ad eum, & l.* 3. *tit.* 3. *& l.* 2. *tit.* 6. *lib.* 1. *Ordin.* vbi Did. Perez. *& l.* 1. *tit.* 6. *lib.* 1. *noua recop.* vbi Azeued. Palat. *de benef. in Curia vacantib. à §* 8. Couar. *in reg possessor. p.* 2. *§.* 10. *à n.* 5. Spin. *in speculo testam gloss.* 4. *n.* 13. Gutier. *pract. lib.* 3. *q.* 13. *n.* 72. Bobadil. *in sua politica lib.* 2. *c.* 19. *n.* 215. Camil. Borrel. *de Regis Catholici præstantia, c.* 50. *totum*, Menoch. *illust. c.* 22. *n.* 14. *sequentibus* plures refert Cened. *ad Decretum collect.* 51. *n.* 3. ex ea ratione, quia Lusitaniæ, & Hispaniæ Reges ex priuilegio Romani Pontif. ad Cathedrales Ecclesias Episcopos nominant:

tum quia constat eos Regna, & Ecclesias à Maororum faucibus, & potestate eruisse, vt meminit *gloss. pen in c. Adrianus in* 2.63. *distinct.* cum quia Ecclesias ipsa maxima ex parte erexerunt, & amplissimis redditibus exornaruot, vt latissimè persequuntur Thom. Bossi. *de signis Ecclesiæ lib.* 20. *signo* 87. *c.* 6. Valdes. *de dignitate Regum Hispaniæ cap.* 21. De iure patronatus Regum Franciæ agunt Carol. de Crassal. *lib.* 2. *Regalium Franciæ iure* 5. Guihelm. Beoedict. *in c. Raynutius, verb. vxorem nomine Addelasiam*, *decis.* 2. à *n.* 78. Rebuff. *in tract. nominat. qu.* 1. *n.* 28.

89 † Aduerte tamen quòd quamuis Rex noster Hispaniarum sit patronus Cathedralium, & præsentet ad dignitates Episcopales, non tamen est patronus aliorum beneficiorum in eisdem Ecclesiis Cathedralibus consistentium, nec illa ius præsentandi habet, Gonzal. *gloss.* 10. *n.* 13.

90 *Secunda* pars huius Regulæ, quæ agit de reseruatione beneficiorum vacantium de tempore vacationum Episcopatuum, procedit si ad Episcopum spectaret electio, nominatio, seu præsentatio personæ; quamuis collatio, seu institutio ad alium pertineat, seu sit communis Episcopi, & aliorum, quia attendenda est prima dispositio beneficij: sicut è conuerso quando præsentatio, vel electio ad alium pertinet, quamuis collatio, seu institutio ad Episcopum spectet, non intrat hæc reseruatio. Ita Nicol. Garc. *d. c.* 1. *n.* 230. & 231. nam beneficia, quorum collatio non potest fieri ab Episcopo absque alterius electione, præsentatione, seu interuentu, non comprehenduntur sub hac reseruatione, Gonzal. *gloss* 45. *num.* 10. Non procedit tamen, vbi simultanea est concordia est diuisa per turnos, itaut vna vice prouideat Episcopus, & altera Capitulum, non solùm quando beneficium vacat in turno Capituli, in quo non est difficultas, sed etiam quando beneficium vacat in turno Episcopi, quia etiam tunc mortuo Episcopo, seu aliàs vacante Sede, potest Capitulum iure proprio conferre Canonicatus, & alia beneficia simultanea, in quocumque turno vacet, vt resoluunt Nicol. Garcia *d. c.* 1. *n.* 237. Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloss* 45. §. 3. *n.* 39. *cum seqq.* Deinde hæc reseruatio non procedit, vbi collatio beneficiorum spectantium aliàs ad collationem Episcopi, Sede Episcopali vacante ad aliquem spectet, nec reseruatur futuro successori, quia Regula non intendit tertio præiudicare, vt decisum in Rota refert Nicol. Garc *dict. c.* 1. *n.* 244. Castr. Palao *d. disp.* 2. *punct.* 18. *n.* 4. & 5.

91 *Tertia* pars huius Regulæ, quæ est reseruatoria monasteriorum, id est, Abbatiarum virorum, non tamen Monialium, quæ habent iurisdictionem quasi Episcopalem, ex Mandos. *in reg.* 26. *quæst.* 3. *n.* 9. *vers. aduertant tamen iuniores*, comprehendit monasteria electiua propter verba generalia, quia fit mentio de Dignitatibus electiuis, & quia Prioratus regulariter sunt electiui; ita fuisse in Rota decisum refert Nicol. Garcia *d. cap.* 1. *num.* 118. vbi *numero* 119. resoluit, quod etiam comprehendit alias Dignitates inferiores electiuas, & beneficia electiua, & *n.* 122. *cum seq.* idem dicit etiam non facta mentione de electione. De iure communi monasteria sunt electiua, & confirmatio spectat ad Superiorem, *c.* 1. §. *priore*, vbi Abb *n.* 10. *de statu Regul.* Rot. *decis.* 584. *p.* 3. *lib.* 3. *diuers.* Probatur tamen monasterium esse consistoriale, cùm sit taxatum in libris Cameræ Rot. *decis.* 540. *n.* 4 *p.* 3. *diuers.* & latè in *Palentin Abbatiæ de Benenuere* 14. *Decemb.* 1618. coram R. D. Coccino De ano.

92 *Quarta* pars huius Regulæ in illis verbis, *dimissionem, seu amissionem, vel priuationem*, comprehendit beneficia vacantia post renunciationem Episcopatus à Papa admissam, vel post translationem ad alium Episcopatum, etiam antequam Episcopus habeat, aut habere possit notitiam de eis, non obstante quod antè habitam notitiam admissionis, resignationis, aut translationis, possit Episcopatum administrare, & possessioni eius insistere, vt resoluit Nicol Garcia *d. c.* 1. *àn.* 245. quia *in addit.* asserit à Summo Pontifice fuisse decisum Episcopum Terulen. translatum ad Ecclesiam Cæsaraugustanam non posse amplius post translationem se immiscere dispositioni beneficiorum Terulen. quia à die translationis debentur fructus Ecclesiæ secundæ, ad quam fit translatio, & inter fructus Episcopatus est etiam collatio beneficiorum, me citato Alzed. *d. c.* 3. *n.* 88. Castr. Palao *d. disp.* 2. *punct.* 18. *n.* 92.

Hanc regulam non habere locum in Cardinalibus tenuit Rot *in vna Toletana Paroch. de Alcandete, tertio Iulij* 1595. coram Illustriss. *Seraphino*, quæ est in impress. *decis.* 1148. & refert Nicol. Garc. *d. c.* 1. *n.* 252. de cuius resolutione dubitat *n.* 253. 93

REGVLA IV.

Reseruatio Dignitatum, necnon suorum, & S. R. E. Cardinalium familiarium beneficiorum.

ITem reseruauit generaliter dispositioni suæ omnes Dignitates maiores post Pontificales in Cathedralibus, etiam Metropolitanis, & Parochialibus, necnon valorem decem florenorum auri communi æstimatione excedentes, principales in Collegiatis Ecclesiis. Reseruauit etiam Prioratus, Præpositoras, præpositatus, ac alias Dignitates Conuentuales, & Præceptorias generales Ordinum quorumcunque (sed non Militarium) Ac quæcunque beneficia, quæ (ni) etiam dum Cardinalatus fungebatur honore, existentes, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ viuentium nunc, & qui erunt suo tempore Cardinalium, familiares continui commensales obtinent, & in posterum obtinebunt, eorum familiaritate durante, ac in quibus, seu ad quæ (ius eis competit, aut competierit, etiamsi ab ipsa familiaritate per obitum Cardinalium eorundem, vel aliàs recesserint. Declarans Dignitates, quæ in Cathedralibus etiam Metropolitanis post Pontificales non maiores existunt, quæ ex Apost. Sedis indulgentia, vel ordinaria auctoritate, aut consuetudine præscripta, vel aliàs quomo modo, in collegiatis Ecclesiis principalem præeminentiam habere noscuntur, sub reseruatione prædicta comprehendi debere. 94

Ad cognoscendas Dignitates maiores post Pontificalem in Cathedralibus Ecclesiis, & principales in Collegiatis, attendenda est consuetudo prouinciarum, & Ecclesiarum, glos. *verb. electiua. prope finem, in c. deliberatione, de officio Legati lib.* 6. Azor. *instit. moral. p.* 2. *lib.* 6. *c.* 34. *q.* 10. *vers. per tertiam reg. ibi, item dignitates principales*, Flam. *de resignat. lib.* 2. *q.* 8. *n.* 82. & 83. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *in opera mor. tom.* 2. *tract.* 13. *disp.* 2. *pun.* 19. *n.* 2. † In nostra Lusitania, & in ferè tota Hispania Decanus in Ecclesia Cathedrali post Episcopum maiorem Dignitatem habet, & in Ecclesiis Collegiatis principalis dignitas dicitur Prior, qui præest toti Canonicorum collegio: in quibusdam verò Hispaniæ partibus vocatur Abbas, alibi Præpositus. † Et denique principalis ea dicitur Dignitas, quæ in Ecclesia Collegiata omnium maxima est, vt tenet Azor. *inst. moral. p.* 2. *lib.* 6. *c.* 3. *q.* 8. *in fine.* Circumstantiæ autem, quæ magis conspicuam reddunt ipsam Dignitatem in concursu alterius, colliguntur ex qualitate extrinseca 95 96 97

orna

ornamentorum personæ; ea quæ prouenit maioritas Dignitatis, *c. vt Apostolica, de priuil. in 6.* Andr. Barbat. *de præst. Cardin. p. 1. q. 5. sub num. 47.* Item ex loco in quo sedet, sedes enim nobilior assignatur ei, qui maiorem obtinet Dignitatem. gloss. & Doct. *in l. decernimus C. de sacros. Eccles.* Gamb. *de offic. Legat. lib. 3. num. 107.* Rot. *dec. 518. sub n. 3. circa fin. p. 2. diuers.* Et ex præstantia muneris, quod ibidem obit, Cassan. *in catal. glor. mundi p. 4. cons. 42.* de his omnibus Lotter. *d. lib. 2. q. 33. ex n. 45.* vbi *à num. 40.* disputat an dignitatis siue officium Cimeliarchatus in Ecclesia Neapolitana ad hunc effectum dicatur prima Dignitas.

98 Regula hæc intelligenda est de Dignitatibus principalibus actu, nec sufficit vt intret hæc reseruatio, quod Dignitas sit erecta in maiorem post Pontificalem in posterum post mortem obtinentis nunc primam, vt fuit tantum *in vna Vallisoletana Decanatus 11. Decembr. 1600.* coram *Illustriss. Domino meo Cardinale Millino,* referunt Nicol. Garcia *dict. cap. 1. n. 257.* Gonzal. *gloss. 51. n. 58.* me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. punct. 19. n. 2. vers. debet tamen dignitas,* asserentes è conuerso regulam comprehendere illam Dignitatem, quæ tunc actu prima, licèt esset iam ordinatum, quod cùm primùm vacare contigerit, desineret esse talis; & idem Garc. *dict. cap. 5. num. 260.* tenet ea verbis huius regulæ clarè apparere, quod Dignitates Ecclesiarum Cathedraliũ, quæ ibi post Pontificalem non maiores existunt, habent tamen sub se Canonicos in Collegiatis, seu princi-

99 palem præeminentiam, sunt reseruatæ. † Verùm quando erectio in primam Dignitatem esset conditionaliter facta, pendente conditione, & nondum purificata, non cadet sub reseruatione, vt fuit in Rota decisum *in vna Mediolanen. Præpositura 16. Martij 1590.* coram *D. Bubalo,* refert Aloys. Ricc. *in coll. par. 5. collect. 1670.* vbi ampliat etiamsi in erectione esset adiecta clausula, *ex nunc, prout ex tunc,* quoniam licèt sit talis virtutis, ut retrotrahatur à die datæ, Crescent. *decis. 260.* & plures à me ipso citati *in Remiss. de diction. & clausulis, claus. 26, n. 1.* non tamen hoc procedit ad effectum reddendi nullam collationem præcedentem, & in præiudicium iuris alteri medio tempore quæsiti, Cardin. Put. *decis. 190 lib. 2.* Marta *de claus. p. 1. claus. 55. num. 3.* Camill. Borell. *in summa omnium decis. tom. 1. tit. 20. num. 383.*

100 Per hanc regulam vna tantùm Dignitas maior in qualibet Cathedrali, & vna tantùm principalis in qualibet Collegiata reseruata est non obstante quòd regula loquatur in plurali, quia pluralitas illa resoluitur in singularitates, & respicit pluralitatem Ecclesiarum. Ita Mandos. *hic q. 3.* Menoch *consil. 190. n. 4. cum sequentib.* Nicol. Garc. *d. c. 1. num 262.* & dixi *alleg. 45. num. 16.* me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. puncto 19. num. 3.*

101 Verùm si in aliqua Cathedrali essent duæ Dignitates maiores post Pontificalem, & in Collegiata duæ principales æquales, ambæ erunt reseruatæ, Guidobon. *dec. 34.* quem refert, & sequitur Aloys. Ricc *d. collect. 1670. ampl. 1.* adde Mendos. *q. 4.* Azor. *vbi proximè, vers. quæras deinde,* Nicol. Garc *d. cap. 1. n. 265. cum seqq.* me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. punct. 19. n. 3. in fine.*

102 Procedit Regula hæc in Cathedralibus, in quibus adest vna tantùm Dignitas, vt resoluunt Mandos. *hic quæst. 5.* Simoneta *quæst. 85.* me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. punct. 19 num. 4. vers. & contrarium.* & fuisse in Rota resolutum *in vna Turriana Archipresbyteratus 7. Maij 1574.* coram *Montis Fasculon.* referunt Aloys. Ricc. *d. collect. 1670. ampliat. 2.* Nicol. Garc. *d. cap. 1. à n. 267.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. glos. 9. §. 4. sub n. 18. vers. quinimo in terminis,* Lotter. *d. lib. 2. quæst. 33. num. 30.* Et habet etiam locum in secunda, si prima Dignitas esset vnita Capitulo, vt tenuit Rota *in vna Verduen. Decanatus, 9. Martij 1580.* coram *Illustrissimo Card. Lancell. sen.* referunt Aloys. Ricc. *d. collect. 1670 ampl. 3.* & Nicol Garc. *d. cap. 1. à num. 269.* Vbi igitur contigerit primam Dignitatem esse de iurepatronatus laicorum, reseruatio huius reg. comprehendit aliam subsequentem, ex Lotter. *d. lib. 2. quæst. 33. n. 43.* Castr. Palao *d. puncto 19. num. 5.*

Circa secundam partem huius Regulæ, in qua 103
reseruantur Prioratus, Præpositura, Præpositatus, ac aliæ Dignitates Conuentuales, ac Præceptoriæ generales Ordinum quorumcumque, sed non Militiarum, sciendum est cum glos. *verb. militiarum, in Clem. quia contigerit, de relig. domib.* esse quosdam Ordines, qui militiæ non sunt, sed hospitalitati ex Regula, & instituto operam dant, cuiusmodi sunt, Ordo sancti Spiritus in Saxia, in Vrbe, Ordo Cruciferorum, Ordo Sancti Antonij Viennensis in Gallia: Militares sunt Ordo Militum Sancti Ioannis Hierosolymitani, Sanctæ Mariæ Teuthonicorum, Christi Domini, Sancti Iacobi, & Sancti Benedicti Auisij in Lusitania; Sancti Iacobi, Calatrauæ, & Alcantaræ in Hispania; Sancti Stephani à Magno Florentiæ Duce institutus: hi Ordines Militares excipiuntur, illi verò comprehenduntur, cum generalis Præceptor, seu Præpositus Ordinis per electionem à Religiosis simul congregatis non creatur. Et vt testatur Iacob. Bossi. *in historia Ordinis S. Ioannis p. 2. lib. 14.* ante hanc reseruationem Innoc. VIII. priuilegium Ordini Sancti Ioannis Hierosolymitani concesserat, in quo dicit se nunquam daturum Prioratus, Commendas, & beneficia Ordinis, quamuis in Curia Romana vacent, relinquit liberam facultatem Magno Magistro Ordinis, qua ea conferat; declarat eosdem Prioratus, Commendas, & beneficia, in reseruationibus Pontificiis non comprehendi. Idem priuilegium confirmauit Pius IV. *in Const.* quæ incip. *Circumspecta Romani Pont.*

Reseruantur igitur per hanc Regulam in secunda 104
parte Dignitates principales Regularium Conuentualium, seu Monasteria Fratrum, quæ non reguntur per Abbates; non tamen Prioratus, Præpositura, & aliæ Dignitates temporales, vt Ordinum Mendicantium, Mendos. *hic quæst. 20. & seqq.* Nicol. Garc. *dict. cap. 1. num. 271. & 272.* Gonzal. *dict. glos. 8. num. 30.*
† Reseruantur etiam omnes Prioratus, & Dignita- 105
tes Conuentuales, non claustrales, quia Conuentuales sunt beneficia perpetua, & electiua: cætera verò beneficia non sunt electiua, neque dantur in perpetuum, sed ad nutum Abbatis, Azor. *inst. moral, p. 2. lib. 15. cap. 22. quæs. 8.* Et *in vna Astoricen. Prioratus 18. Decemb. 1598.* coram *Illustr. Card. Seraph.* vt in eius *dec. 1303.* fuit resolutum, quòd ista Regula reseruans Prioratus Conuentuales, procedit in Prioratibus solitis dari in commendam.

Circa tertiam partem, in qua reseruantur benefi- 106
cia familiarium Papæ, ac Cardinalium commensalium; notandum est, quod sunt verè familiares, & continui commensales Papæ, ad effectum reseruationis huius Regulæ, & alios effectus, Cubicularij & Scutiferi, ex *Const. 14 Leon. Decimi.* Milites Sancti Petri ex *Const. 36. Leonis Decimi.* Milites Sancti Pauli ex *Const. 23. Paul. tertij.* Milites Pij ex *Const. 5. & 16. Pij Quarti.* Milites Lauretani *ex Const. 35. Sexti Quinti,* Conclauistæ ex *Const. 32. Sixti Quinti, incip. Circumspecta, anno primo,* Commissarios

Cameræ *per Const.* 44. *Sixti Quinti*, incip. *Ad excelsum, anno secundo*, Thesaurarius Datariæ per *Constit.* 44. *Sixti Quinti*, incip. *Vt ingens, anno secundo*. Auditor Cameræ Confidentiarum per *Const. Sixti Quinti* incip. *Diuina Dei prouidentia, anno secundo*. Et denique Paulus Tertius *Const. sua*, incip. *Sanctissimus*, declarauit reputari veros Papæ familiares, & continuos commensales Referendarios, & alios Officiales ex Palatio panem habentes, Protonotarios, Subdiaconos, Auditores Rotæ, Acolytos, Secretarios, litterarum Apostolicarum Scriptores, Cubicularios, reliquosque Officiales, deseruientes, & custodiam facientes in Palatio Romani Pontif. pro tempore existentis, licèt in eodem non habitauerint, nec in tinello comederint, quamuis enim isti re vera non sint commensales Papæ, nec vllam partem victus illorum aliquid ab eo recipiant, tamen ex quo ipse Papa vult, quòd habeantur pro veris familiaribus, & continuis commensalibus, perinde est, ac si realiter essent tales, & consequenter eorum beneficia sunt reseruata per hanc regulam, Mandos. *hic quæst.* 18. Simoneta *de reseruat. quæst.* 35 *n.* 25. *&* 27. Gonzal. *d. gloss.* 51. *à num.* 16. Farin. *dec.* 691 *num.* 3. *in nouiss.* me citato *in hoc loco* Castro Palao *dict. puncto* 19 *n.* 7. Beneficia Protonotariorum, qui ratione officiorum tales efficiuntur, sunt reseruata, etiam illa quæ dimissis ipsis officiis postea assequuti fuerunt, Rot. *in vna Comment. Capella* 7. *Februar.* 1610. coram *R.P.D. Remboldo*, de quibus infrà *alleg.* 74. *n.* 39. *cum seqq.*

107 Procedit in familiaribus familiarium habentibus partem, seu expensas ab ipso Papa, quia seruiendo familiaribus Papæ, dicuntur illi seruire, facit *l. quæsitum*, §. *sed an. instrumenti*, *ff de fundo instructo*, & ita Rotam censuisse referunt Mandosa *hic quæst.* 17. Nicol. Garc. *d. cap.* 1. *num.* 327. Filliuc. *tract.* 1. *cap.* 3. *num.* 41. latè Lotter. *d. lib.* 2. *quæst.* 13 *à n.* 62. *vsque ad* 68. Non procedit tamen in beneficiis Cubiculariorum, seu Camerariorum honoris, qui recipiunt de Palatio partem panis, vt fuit per Rotam resolutum *in vna Seguntina Archidiaconatus, & Canonicat.* 19. *Martij* 1601. coram *Illust. Lancellotto*, quam referunt Gonzal. *d. gloss.* 51. *num.* 93. Nicol. Garc. *d. cap.* 1. *num.* 331. quod tamen hodie locum non habet, cùm de hoc sit specialis reseruatio infrà *reg.* 7. Item *in vna Beneuentana benef.* 15. *Nouembr.* 1597. coram *Illustr. Seraphino*, quæ est in suis impressis *decis.* 125. fuit resolutum conclauistas esse verè familiares Papæ, & illorum beneficia spectare ad liberam collationem Papæ sine consensu Cardinalis, cuius sunt familiares, ex *Constit.* 32. *Sixti Quinti de priuilegiis Conclauistarum*, Flam. *de resignat. lib.* 2. *quæst.* 16. *n.* 37. Gonzal. *d. gloss.* 51. *n.* 25. Sed loquitur de Conclauistis conclauis, in quo ipse Sixtus ad Summi Pontificatus apicem assumptus fuit, vnde in aliis non habebit locum, nisi adsit alia similis Constitutio.

Huic regulæ consequutiua est altera, quæ *in ordine est* 32. per quam decernitur quòd impetrans beneficium vacans per obitum familiaris alicuius Cardinalis, teneatur exprimere nomen & titulum ipsius Cardinalis, & si ille in Curia fuerit, eius ad id accedat assensus, aliàs gratia desuper facta sit nulla: idemque seruari si Cardinales quomodolibet ab ipsa Curia absentes, & vbilibet etiam in locis, infra duas diætas vicinis, degentes, familiamque & lares in eadem Curia retinentes ab ipsa Curia recesserint, ad eandem illicò reuersuri, & infrà decem, vel ad summum quindecim dies verè & realiter reuersuri fuerit, ita quòd Cardinalibus, aliàs quàm vt præfertur ex quacunque causa quantumlibet necessaria, ac qualibet alia necessariò exprimenda absentibus, facultas præstandi consensum huiusmodi non competat, sed beneficia huiusmodi ad liberam Sanctitatis suæ, Sedisque Apost. prouisionem & dispositionem pertineant. Declarans regulas, & Constitutiones suorum Prædecessorum etiam à die earum editionis, & publicationis super assensu huiusmodi præstando sic intellectas & intelligendas fuisse. Irritumque, &c. Quodque si prædicti familiares eorumdem Cardinalium familiares esse desierint, seu ad aliorum Cardinalium familiaritatem similem transierint, quoad beneficia, quæ familiaritate propria durante obtinuerint, & in quibus, vel ad quæ, priori ipsa familiaritate durante ius ei competierit, Cardinales quorum prius familiares fuerint, suum habeant adhibere consensum. Declarans eandem regulam locum non habere in illis beneficiis, quæ familiares ipsi tempore obitus eorum in dicta Curia, vel extra eam obtinerent aut ante obtinuissent, & ratione officiorum per eos obtentorum dictæ dispositioni generaliter reseruata, vel affecta fuisse apparent. Necnon illos, quoad effectum eiusdem Regulæ, familiares eorum Cardinalium censeri, qui ipsorum Cardinalium familiares continui commensales ad minus per quatuor menses, etiam ante Cardinalatum fuisse probarentur. Decernens irritum, &c.

Addita deinde est altera *regula in ordine* 33. qua idem Papa ad euitandas lites & contentiones, quæ ex præcedenti *regula* 32. ex oriri possent, vestigiis Prædecessorum suorum inhærendo, statuit quòd si beneficia, quæ per obitum familiarium, continuorum commensalium eorundem Cardinalium in futurum vacabunt (cessantibus Apost. reseruationibus) ad alterius Cardinalis collationem, vel aliàs dispositionem pertinere deberent, in dicta præcedenti regula non comprehendantur, quoad hoc vt in prouisionibus talium beneficiorum super expeditione litterarum illius Cardinalis, cuius familiaris defunctus ille extitit, consensus requiri debeat, sed beneficia huiusmodi ad collationem, seu quamuis dispositionem Cardinalis Ordinarij collatoris, vt præfertur, liberè spectare censeatur. Et si apud Sedem Apostol. beneficia huiusmodi per obitum dictorum familiarium vacauerint, tunc in prouisione talium beneficiorum super expeditione litterarum illius Cardinalis exigatur consensus (si in Romana Curia præsens fuerit) ad quem eorumdem collatio, & dispositio, vt præfertur, pertinere deberet.

Denique sanctæ mem. Paulus V. per quandam suam perpetuam Constit. publicam 22. *Octobris* 1609. quæ est in *nouo Bull.* 58. quæ incip. *Sanctissimus in Christo Pater*, super moderatione indultorum Cardinalium in articulo collationis beneficiorum, inhærendo simili declarationi factæ per Gregorium XIV. quæ est in eodem Bullario inter Constitutiones eius Pontificis 19. (reseruata facultate eisdem Cardinalibus præstandi consensum ad formam dictæ regulæ) decreuit quòd eadem beneficia per obitum familiarium continuorum commensalium eorumdem Cardinalium deinceps tam apud Sedem, quàm extra Romanam Curiam vacantia, etiamsi ad alicuius alterius Cardinalis collationē, vel aliam dispositionem pertinere deberent, etiamsi tunc cessarent aliæ reseruationes catenus editæ, nihilominus in posterum dispositioni Sanctitatis suæ reseruata censeantur: itaut in prouisionibus talium beneficiorum super expeditionibus litterarum illius Cardinalis, cuius tunc familiaris defunctus

extitit

existit (si ipse Cardinalis tunc præsens in eadem Curia fuerit) consensus omnino requiri debeat, non autem beneficia huiusmodi, etiam eodem ab ipsa Curia absente, seu præfuncto, vel aliàs confecte impedito, ad collationem, seu quamuis aliam dispositionem Cardinalis Ordinarij collatoris vllo modo pertineant, neque eiusdem Cardinalis Ordinarij collatoris etiam in dicta Curia tunc præsentis consensus quoquo modo requiratur. Easdemque Constitutiones, & regulas Cancellariæ etiam declaratorias super beneficiis familiarium prædictorum Cardinalium editas, & edendas tam quoad Cardinales indulta conferendi habentes; quam non habentes, atque adeo indulta ipsa ad terminos eius Constitutionis reduxit, & moderatus fuit. Et insuper statuit quod in quibuscumque facultatibus, & indultis, quæ deinceps singulis Cardinalibus præsentibus, & futuris super beneficiorum dispositione; aut de consensu ipsorum Cardinalium in prouisionibus eorumdem beneficiorum requisendo per Sanctitatem suam, & quoscumque alios Romanos Pont. successores suos, dictamque Sedem pro tempore concederentur, eadem Constitutio ad vnguem omnino obseruari debeat, omnesque litteræ desuper, &c. absque limitationibus, & moderationibus prædictis, &c. etiam Motu proprio, & nullius sint roboris & momenti, &c. Sed solet in dubium reuocari quod dicendum in eo casu, quo idem Cardinalis est patronus, & ordinarius collator. In quo Lotter. *de re benef. lib. 2. qu. 32. n. 100. cum seqq.* ait in quadam causa Cremonen. posita *die 16. Nouembr.* 1616. suffragia à DD. Rotæ fuisse secta vt non poruerit capi resolutio, & quamuis *ibid.* dicat se scripsisse pro Papa, nihilominus scribentes pro Cardinali solido eo nitebantur fundamento quod licet beneficia spectantia ad collationem Cardinalis comprehendantur sub *reg.* 4. & sub constitutionibus moderatoris Indultorum, nihilominus neque in regula, neque in eisdem constitutionibus aliquid disponatur in hoc casu, quando videlicet beneficium vacat ex persona familiaris eiusdem Cardinalis Ordinarij collatoris, vnde non videtur casus hic comprehensus sub eisdem, aut regula, aut constitutionibus, & ideo non comprehensus ad reseruationes sint odiosæ, & cum simus in casu mixto, non videtur comprehensus sub simplici, maxime in hac materia odiosa, eo maxime quia pro hac parte stat fauor ordinariæ collationis, & prærogatiua Cardinalitiæ dignitatis, sed re propositæ dicta causa Cremonen. fuit contrarium resolutum.

108 Quoad huiusmodi Cardinalium familiares aduertendum est illos dici, qui eis subsunt ratione potestatiua, & cum eis cohabitant, Flamin. *de resignat. lib. 5. q. 6. num.* 19. Rota *decis.* 403. *n.* 11. *p. 2. recentiss. in posthum.* latè Lotter. *de re benef. lib. 2. q. 32. à num.* 4. Castr. Palao *d. punct.* 19. *num* 9. & dicit Sotd.

109 *dec.* 35. *n.* 3. † quòd cohabitare non dicitur, qui stat in eadem domo nisi ad eandem mensam, & conuictum moretur, & *n.* 16. quòd habitatio non attenditur, sed sufficit vt quis ab aliquo victum recipiat, vt cum eo stare dicatur. Et tenent Gom. *in reg. de impetrandis beneficiis vac. q.* 13. Boër. *dec.* 213. *n.* 13. *& 13.* familiares dici, qui in actu deseruiunt, & continuam in domo commensationem habent, in eaque habitant, & non in diuersis. Et affert Fr. Emman. *qu Regular. tom.* 2. *quæst.* 67. *art.* 1. familiares domesticos intelligi omnes qui expensis alicuius commensales continuè existunt, etiamsi aliquando abesse pro eius negotiis gerendis contingat. Quoad hoc propositum familiares dicuntur deputati ad honestum seruitium domini, qui dicuntur seruitores, seu famuli, ita post Flamin. & Azor tenet Nicol. Garc. *d. c.* 1. *n.* 313. & sic debent probare se seruitia Cardinali præstitisse, & ab eo recepisse victum, & habitationem, Sarnen. *in reg. de impetran. per obitum famil. q.* 12. *num.* 9. *in fine, & n.* 10. Simon. *de reseruat. q.* 35. *n.* 3. Rot. *d. decis.* 403. *num.* 9. vbi *num.* 7. subdit attestationem Cardinalium non probare familiaritatem ad effectum reseruationis in præiudicium prouisi ab Ordinario, & sic tertij. Et probari debet familiaritas hæc, ac continua in domo commensalitas, Flamin. *lib.* 10. *quæst.* 3. *num.* 21. saltem per quatuor menses, vt disponitur *in d. reg.* 32. *Cancell.* Stephan. Gratian. *discept. forens. cap.* 530. *n.* 32. Tria videntur principalia media iustificandi familiaritatem huiusmodi. *Primo* est cum præfertur liber domesticus ipsius Cardinalis, quem vulgò nuncupant Rotolum, in quo appareat descriptio omnium familiarium talis Cardinalis; circa quem librum est aduertendum quod si agatur de probanda affirmatiua, quod scilicet talis fuit familiaris, Rot. censuit huiusmodi librum, siue Rutulum non sufficere, Simon. *de reseru. q.* 36. *n.* 15. Put *dec* 401. *n.* 1. *lib.* 1. *in correct.* Rot. *decis.* 584. *n.* 9. *p.* 1. *recentior.* Gregor. XV. *dec.* 166. *n.* 1. Si verò agatur de probanda negatiua quod talis non fuit familiaris, nihil est quin talis liber sufficiat, Pasis. *consil.* 136. *n.* 32. *lib.* 4. Rot. apud Marchi *de commiss. tom.* 3. *pag.* 465. nisi fortè ex testibus liquidò constaret de stylo Cardinalis in non habendo pro familiaribus alios quàm descriptos in tali libro; tunc enim prorsus hæc probatio negatiua excluderet quodcumque argumentum contrariū, quasi quod scriptura esset necessaria ad iudicandum mentem Cardinalis, sine qua non posset formari familiaritas, Rot. *d. decis.* 584. *n* 9. *p.* 1. *recent. Secundum,* medium probandi familiaritatem, quando profertur aliqua dispositio ipsius Cardinalis iam defuncti implicans tractatum proprium positiuum tanquam de tali familiari carens omni suspicione aut fingendi, aut simulandi, veluti cum exhibetur testamentum ipsius Cardinalis, in quo talem honorauit titolo Legati. Ita Rot. *in nullius, siue Spoletana beneficior.* 20. *Martij* 1613. coram *R. P. D. Nauar. Tertium* medium probandi familiaritatem est per testes ad eam concludentes ex circumstantiis suprà expressis; si enim concordent in dictis, ista probatio sufficit, Gregor. XV. *decis.* 166. *num.* 2. vbi Beltramin. *in vers. hinc est quod Rota,* subdit testes deferre debere causas scientiæ quoad punctum deputationis ad certum seruitium.

Aduertendum tamen, quòd familiaritas quoad propositum non probatur, si Sede vacante in familiam Cardinalis fuerit receptus, & ea vacante exeat; nam eo casu beneficia istius non sunt reseruata, & sic quo regola hæc, sicut & reliquæ, moriuntur cum persona conditoris, vt dixi suprà *n.* 60. Mandos. *ad reg.* 32. *q.* 11. Anastas. Germon. *de indultis Card. § per quod sublatis n.* 89. Ioan. à Coch. *in proæm. Regul. Cancell. n.* 23. Ex quibus, 110

Collige *primò* illos, qui in domibus Cardinalium habentur expensis victus, seu pastum, non vt familiares, & seruitores, sed vt amici, aut consanguinei, vel ex eleemosyna, vel alia causa, nō esse familiares, nec eorum beneficia esse reseruata, vt resolutum fuit in Rot. *in vna Salamant. & Abulen. Benefic.* 6. *Iunij* 1599. coram *D. Penia.* quam referunt Nicol. Garc. *d. c.* 1. *n.* 317. & Salust. Tiber. *in praxi lib.* 3. *sub c* 9. idem fuit resolutum *in Hispalen. Archidiaconatus* 20. *Febr. &* 46. *Iunij* 1606. coram *D Iusto.* 111

Collige *secundo* Vicarios, seu Prouisores, aut Auditores 112

ditores generales Cardinalium in eorum Episcopatibus, seu Abbatijs, habentes ab eis expensas, seu mensam, aut salarium, seu stipendium, non dici eorum familiares, id est, seruitores, seu famulos; sed officiales, & tanquam tales, non tanquam familiares recipere expensas, cùm videatur eorum seruitium præstari Dignitati potius, quàm personæ. Ita Nicol. Garc. *d.c.1.n.318.* Rot. *in Parmen. Canonicatus 11. Feb.* 1585. coram *Gipsio*, cuius meminere Steph. Grat. *discept. forens. c.257. n.1.* & Lott. *d. lib.* 2. *q.*35.*n.*12. nisi officium fuisset familiaritati superductum. Simon. *de reseru. q.35.n.21.* Gratian. *d.c.*257. *n.*42. Lotter. *d.q.32.n.128.* Quamuis Sarmi. *select. lib.7. c.vlt.* asserat quòd Vicarius Episcopi est eius familiaris, & Segura de Aualos *in direct. iudic. Ecclesiast. p.1.c.14 n.38.* dicat Iudices ordinarios, seu delegatos Episcoporum venire appellatione famulorum, & ex communi vsu loquendi famulos nuncupari, quem sequitur Sbroz *de Vicar. Episc. in addit. ad q.147. lib.5.* Nisi ille, qui constitutus fuit Vicarius, esset ex familiaribus continuis commensalibus Cardinalis, nam tunc talis etiam Vicarius effectus manet, cum adhuc sit in seruitio Cardinalis, & eius expensis viuat, Gonzal. *d. gloss.51.n.66.* Quintilian. Mandos. *regul.3. Cancell. reseru. q.19.* Sbroz. *de Vicario Episcopi lib.3. quæst.109.*

113 Familiaris beneficium dicitur reseruatum, etiam si is mortis suæ tempore familiaris esse desierit, Menoch. *de arbitr. casu* 101.*num.*113. *cum sequentib.* & sufficit ad hunc effectum quòd durante familiaritate beneficia obtinuerint, quantumcumque paruo tempore duret familiaritas, Nicol. Garc. *part.5.c.1. n.579.* & sic postmodum cesset, vt hæc ipsamet regula declarat, Gonzal. *gloss.51.n.62.* Garc. *d cap.1. n.277.* Lott. *d.lib.5.q.32.n.75.* nec tantùm beneficia reseruantur, quæ tempore Cardinalitiæ Dignitatis, vel familiaritatis adepta sunt, sed etiam, quæ ante, cum qualitas ipsa beneficij personæ mutatione non immutetur, Anton. Fabr. *lib.1. de fin. forens. tit.5. definit.16.* Greg. *dec.166.n.4.* Lotter. *d.lib.5.q.32.n.76.*

114 Et aduerte quòd familiaris habens beneficium reseruatum ratione familiaritatis in Ecclesia, in qua adest consuetudo, seu priuilegium optandi, potest eo dimisso, quod habet, optare aliud, & optatũ manet reseruatum; & loco dimissi subrogatur. Ita Paul. Garn *ad Simon. q.35.n.42.* Gonz. *gloss 34.n.40.* Nicol. Garc. *d.c.1.nn.334.* vbi *n.*340. dicit operatum non subrogari loco dimissi reseruati, & sic ratione subrogationis non esse reseruatum, nisi tempore optionis adhuc duret qualitas inductiua reseruationis. Verùm autem hæc regula capiat illud quoque beneficium familiaris vnius Cardinalis quod sit ad ordinariam collationem alterius Cardinalis; vide latè Lott. *d q.32.n.79. cum multis seq* & *à n.*100. disputat quid dicendum eo casu, quo idem Cardinalis est patronus, & Ordinarius collator.

REGVLA V.

Reseruatio beneficiorum Collectorum, & Subcollectorum.

115 *ITem reseruauit generaliter omnia, & singula beneficia Ecclesiastica quorumcumque Collectorum, & vnitorum in quacumque ciuitate, vel diœcesi, qui suo tempore officia exercuerint, Subcollectorum fructuum, & prouentuum Cameræ Apost. debitorum, illa videlicet beneficia duntaxat, quæ durante eorum officio obtinebant, & in quibus, seu ad quæ ius tunc competebat.* Circa hanc Regulam.

Primò notandum est valde controuersum esse, an 116
requiratur exercitium officij Collectoris, vel Subcollectoris, vt eius beneficia sint reseruata; Pro affirmatiua parte aliquando tenuisse Rotam referunt Crescent. *in decis.17. de prabend.* Cardin. Put. *decis.* 31.*lib.*1. Treuisan. *decis.*114 *in manu scriptis*, Rot. *diuers. in dec.1846.p.3. & in vna Foroliuien. Capella 3. Iunij* 1586. coram *Granutio*. Sed contrarium receptius est hodie, vt tenent Caputaq. *decis.140.p.1. & decis.76.part.3.* Mandos. *hic q.4.* Zerola *in praxi Episcop. part.1. verb. beneficia §. 5. limit.8. & p.2. verb. exempti §.6.* Flamin. *de resignat. lib 2.q.16. num.26.* Nicol. Garc. *d.cap.1. à n.345.* Aloys. Ricc *in collect. decis. p.5. collect.1647.* Filliuc. *tract.41.cap.3. à n.47.* Lotter. *de re benefic. lib 2.q 32. à numer.* 155. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *in opere moral tract.13. disp.1. punct.* 20. *n.*4. qui dicunt solam deputationem sufficere etiam absque acceptatione, & exercitio, & fuit resolutum *in vna Vrgellen. Canonicatus 7. May* 1593. coram *Illustrissimo Card. Blanchetto, & in vna Salamantin. portionis* 15. *Octobris* 1584. coram *Reuerendissimo Mediol. & in vna Astoricen. Archidiaconat.6. Nouemb.*1602. coram *Card. Lancell. sen.* vbi decisum fuit non requiri exercitium, sed sufficere subcollectorem paratum esse ad exercendum, quotiescumque se offerat occasio, & *in Placentina seu Compostellana Thesauraria* 25. *May, &* 16. *Nouemb.*1609. coram *Ortembergo*, & nouissimè *in Cremonen. Canonicatus* 14. *Ianuarij, &* 15. *Aprilis* 1630. coram *Reuerendissimo Episcopo Vrgellen.* & coram eodem *decis.563.n.3 p.2.* ibi, *Et licet non requiratur quod Subcollectoriam acceptauerit, nec exercuerit, sed sufficiat sola deputatio, etiam quod illam non viderit, nec receperit, iuxta magis veram sententiam Mandos. super regulas ad reg.4. quæst.4. vbi rationem assignat Simon. de reseruat. quæst.33. num.8. cum seqq. Æne. de Falcomb. de reseruat. quæst.3. in princ. num.16. Cochier super de regul.4. num 20. quam Rota tam antiqua, quàm moderna sequitur, vt in decis. 12. de prabend. in nou. Verall. decis.141. n.2 part.2. Put. dec.319.n 4.p.2. in correct.* &c. Idem D. Duran. *decis.233 numero* 17. Et verba illa Regulæ, *qui suo tempora officia exercuerint*, intelligenda videntur ad differentiam eorum, qui non verè sed fictè essent subcollectores, & *in d. Astoricen.* dicitur quod decisio Putei, & aliæ allegatæ supra in contrarium, intelligendæ sunt de exercitio largo modo, scilicet quod per ipsos non stet, quod sint parati exercere. Ego tamen eas etiam intelligerem data exercendi officium consuetudine, quamuis enim huiusmodi subcollectores actu illud non exerceant, quia occasio non sese obtulit, sufficit quod sint parati, & habeant potestatem, vel soliti sint per se, vel iam fuerint per antecessores suos in prouincia, vel Episcopatu, vbi constituuntur, illud exercere; at verò si deficiat consuetudo exercendi, quia nunquam ibi tale officium fuit exercitatum, vel defectu fructuum, & prouentuum Cameræ Apost. debitorum, vel aliquo priuilegio, aut consuetudine, credo eorum beneficia non esse reseruata, & in his terminis intelligenda esse prædicta verba huius Regulæ. Data autem potentia exercendi sola deputatio sufficit etiam antequam suam potestatem videat, vel recipiat. Rot. *dec.12. de prebendis in nouis.* Mandos. *hic q.4.* Falcon. *q.3. princ. num.16.* Reuerendissimus D. Duran. Episcop. Vrgellen. *decis.233. num* 14. vbi quòd non requiritur exercitium actuale, sed sufficit potentia, idest vt occurrente occasione exercendi sit paratus exercere. Nec obstat doctrina Rotæ *decis.21. de cano prab. in nouis*, aliàs 459. quòd iurisdictio,

dictio, seu potestas delegata non acquiritur iudici etiam quoad habitum, nisi scienti, & consentienti, & receptis litteris: quia respondetur cum Nicol. Garc. *d. cap.* 1. *n.* 349. & Aloys. Ricc. *d. collect.* 1647. *vers. amplia tertiò*, verius esse transferri iurisdictionem quoad habitum in delegatum à tempore datæ, licet quoad exercitium requiratur præsentatio litterarum, secundùm eandem Rotam *dict. decis.* 12. *de preb. in nouis.*

117 *Secundò* notandum est quòd quamuis ista regula seruet beneficia vnicorum in quacunque ciuitate, vel diœcesi subcollectorum, tamen impetranti beneficium, vt reseruatum ratione Subcollectoriæ, sufficit illam probare, nec tenetur probare quod erat vnicus, sed aduersario incumbit onus probandi pluralitatem, cùm sit præsumptio de vnitate, vt tenuit Rota *in vna Calaguritana Scholastria de Legroño vlt. May* 1546. coram *D. Antonio Augustino*, prout referunt Nicol. Garcia *d. c.* 1. *num.* 356. Aloys. Ricc. *dict. collect. n.* 1647. *vers. notandum est secundo.* Duran. *d. decis.* 263. *num.* 8. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. disp.* 2. *puncto* 20. *n.* 6. *vers. praeterea. in fine.* Intellige tamen, nisi vnicitas sit expressa, impetrantem in sua gratia, quia tunc erit per eum iustificanda, & probanda ista qualitas, & narratiua vnicitatis, vt fuit resolutum *in causa Lucien. beneficiorum* 4. *February* 1608. coram *Card. Cauelerio.*

118 *Tertiò* notandum quòd licèt beneficia Subcollectorum vnicorum in qualibet Ciuitate sint reseruata, Rota *decis.* 715. *num.* 5. *part.* 1. *recent.* & coram Duran. *decis.* 263. *num.* 1. *part.* 2. tamen adhuc stante Subcollectore generali in vna Prouincia, beneficium Subcollectoris particularis in vna eius ciuitate sunt reseruata, propter istam regulam loquentem de vnico, quia est vnicus non obstante generali Subcollectore in Prouincia, & ita tenuisse Rotam restantur Aloys. Ricc. *dict. collect.* 1647. *vers. notandum est* 3. Nicol. Garcia *d. cap.* 1. *n.* 357. vbi *num. sequenti*, resoluit hinc à fortiori esse reseruata beneficia Subcollectoris vnici in vna Ciuitate, vel diœcesi, licèt ibi sit Collector generalis. Nam ista Regula comprehendit æquè Collectores ciuitatum, & diœcesum, ac Collectores prouinciarum, Simonet. *de reseruat. quæst.* 33. *in princ.* Duran. *d. decis.* 233. *num.* 11.

119 † Verùm si esset vnus Subcollector in Ciuitate, & alius in diœcesi, neuter comprehenderetur ab ista Regula, quia mens illius reseruantis beneficia vnicorum in quacumque Ciuitate, vel diœcesi Subcollectorum, videtur esse, quòd pro tota diœcesi non sit nisi vnus Subcollector. Ita Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloss.* 43. *à num.* 167. *& gloss.* 51. *à num.* 73. Nicol. Garcia *dict. cap.* 1. *num.* 574. dicentes quòd quamuis vna diœcesis sit valde lata, & habeat plures Cathedrales, ac Ciuitates, vt in diœcesi Calaguritana, & aliis pluribus Hispaniæ, non potest esse in tota diœcesi cum suis ciuitatibus, nisi vnicus duntaxat Subcollector, vt fuit resolutum, *in vna Calaguritana beneficiorum* 2. *Decemb.* 1602. coram *Illustrissimo Lancelloto*, & fuit confirmatum *in alia Burgen. beneficij* 23. *May* 1603. coram *D. Litta*, quia in casu prædictarum decisionum fuit deputatus Subcollector ciuitatis, & diœcesis Calciaren, à D. Orphino Collectore generali, nempè cum præsupposito, quòd haberet fines distinctos, & separatos à diœcesi, & ciuitate Calaguritana, quo præsupposito cessante, quia est vnica diœcesis cessabit quoque dicta deputatio Subcollectoris, & per consequens illius beneficia non fuerunt reseruata ratione Subcollectoriæ, vt ibi fuit resolutum. Et aduertit Lotter. *dict. lib.* 2. *q.* 32. *n.* 182. cadere pluralitatem in Collectoribus, adeò vt si sint plures in eadem diœcesi, omnium beneficia sint reseruata, quia terminus vnicitatis ad ipsos non est referendus, sed ad Subcollectores tantùm.

Quartò notandum est, quòd si Collector successiuè plures Subcollectores deputauit in aliqua ciuitate, vel diœcesi; ita quòd eodem tempore vnicus tantùm fuit Subcollector, eorum omnium beneficia sunt reseruata per hanc regulam, quia satis est quòd eodem tempore vnus tantum Subcollector reperiatur. Ita Bellencin. *de charit. subsid. quæst.* 118. Simonet. *de reseruat. quæst.* 53. *n.* 1. Nicol. Garcia *dict. c.* 1. *num.* 565. Aloys. Ricciul. *d. collect.* 1647. *vers. notandum est tertiò, in fine.* Rota *in Lucien. Canonicatus* 19. 120
Febr. 1619. coram *R. P. D. Dunozetto.* † Subcolle- 121
ctorem secundum deputando quis, primum tacitè reuocare videtur, Rot. *decis.* 9. *de prebend. in nouis.* Nicol. Garcia *d. cap.* 1. *num.* 366. Aloys. Ricc. *d. collect.* 1647. *ampl.* 5.

Quintò notandum est beneficia, quæ Collecto- 122
tes habuerunt tempore officij, esse reseruata ex hac regula, etiamsi ante officium illa obtinuisset, Rota *dec.* 10. *de prabend. in nouis*, Bellencin. *d. tract. q.* 119. *in fine*, Simonet. *q.* 32. Aloys. Ricc. *d. collect.* 1647. *ampl.* 4. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. disput.* 2. *puncto* 20. *num.* 7. *in fine.* Nicol. Garcia *d. c.* 1. *n.* 352. vbi *n.* 373. resoluit hanc Regulam non habere locum in Subcollectore particulari deputato ab alio Subcollectore particulari alicuius ciuitatis, vel diœcesis, quamuis à Papa esset data facultas quod subcollector subcollectorem facere possit, vel esset consuetudo quòd Subcollector Subcollectorem deputare possit: nam quamuis in istis casibus talis diceretur verus Subcollector; tamen non comprehenderetur à regula ista, quæ solum reseruat beneficia vnicorum Subcollectorum.

Sextò notandum est scripturam non requiri ad 123
probandum quod quis sit Subcollector, sed sufficere dictum vnius testis cum aliquibus adminiculis, vt fuisse resolutum in Rota, refert Aloys. Ricc. *d. collect.* 1647. *ampl.* 2. nisi ageretur de probanda facultate ad effectum, vt soluere debentes cautè soluant: nam tunc requiruntur litteræ ipsius Subcollectoriæ, Nicol. Garc. *d. cap.* 1. *num.* 377. & non sufficit illarum transumptum, Simonet. *de reseruat. qu.* 34. *fol.* 112. Moneta *de decimis cap.* 9. *qu.* 5. *num.* 212. vbi limitat nisi sumptum fuerit nulla lite pendente, seruata forma *c. fin. de fide instrum.* vel sumptum fuerit ex re-
gistris Bullarum Papæ. † Nec ad effectum proban- 124
di reseruationem probatur Subcollectoria per testes de communi reputatione & publica voce, & fama, vt fuit resolutum *in vna Feretrana Parochialis* 4. *May* 1589. coram D. de Rubeis, Aloys. Ricc. *d. coll.* 1647. *Ampliat. sexta*, Nicol. Garcia *d. c.* 1. *n.* 379. Moneta *q.* 5. *num.* 134.

Septimo notandum est quòd cum Subcollector 125
sit delegatus Apost. & iurisdictionem habeat, debet saltem esse persona qualificata, nempe Canonicus Ecclesiæ Cathedralis, vel aliàs in Dignitate Ecclesiastica constitutus tempore deputationis; quamuis postea desinat esse, ex glos. *in cap. statutum, verb. Catalogus, ad finem, de rescript. in* 6. aliàs deputatio erit nulla, & reseruatio cessabit. Gonzal. *dict. gloss.* 51. *num.* 79. Nicol. Garcia *dict. cap.* 1. *num.* 383.

Octauò notandum est quòd licèt hæc regula lo- 126
quatur de Collectoribus fructuum & prouentuum Cameræ Apost. comprehendit nihilominus Collectores deputatos ad exigendum subsidium impositum à Papa pro subuentione Imperatoris contra Infideles

fideles, Simonet. *de reseruat.qu.33.a.3.* Belleocin. *de charit. subsidio q.115.* Cochiet *super reg.4. Cancell. n.17.* Et ratio est, quia appellatione Collectorum prouentuum Cameræ, veniunt etiam prædicti Collectores, ea quo huiusmodi subsidium nomine Cameræ exigitur, eidemque applicatur, erogandum postmodum in subuentionem Imperatoris, vt in terminis huius Collectoris, fuit resolutum *in Licien. Canonicatus 19. February 1624.* coram *R. P. D. Dunozetto, & in Cremon. Canonic. 14. Ianuar.* 1630. coram *Rmo Duran. Episcopo Vrgellen.* inter eius impressas *decis.233. a.18.* Vltimo notandum quòd ad inducendam reseruationem necessaria non est vnicitas Collectoris, quia regula requirit vnicum subcollectorem, non autem vnicum Collectorem, Bellencin. *de charitatiuo subsidio q.118.* Simon. *de reseru. q.33.a.1.* Rota *in d. Licien. Canonicatus. 19. Febr.1619. & 16. Marty eod anno* coram *R. P. D. Dunozetto.* De Protonotariorum beneficiis reseruatis dixi inf. à *alleg.74.à a.30,*

REGVLA VI.

Reseruatio beneficioram Curialium, dum Curia transfertur.

127 *ITem reseruauit omnia, & singula beneficia Ecclesiastica quorumcunque Curialium, quos, dum Curia Romana de loco ad locum transfertur, eam sequendo decedere contigerit in quouis loco, quantumcunque etiam à dicta Curia remoto.*

128 Circa hanc Regulam dubitari solet quomodo hic accipiatur Curia Romana: & quamuis non desint, qui teneant Curiam ibi esse, vbi est Papa, de quorum numero sunt Rebuff. *in concord. tit. de forma mandati, verb. extra Romanam Curiam, ver. & aduerte quod ibi est curia Romana.* Gom. *reg de verisimili q.7. & in reg. de triennali quæst. 31. a.14.* Mandos. *reg 5. Cancell. quæst. 2. n.1.* Gonzal. *ad reg 8. Cancell. gloss. 13. §. 1. à num 2.* D. Barbosa *in l. 2. §. Legatus a num. 37. ff. de iudic.* Tamen alij meliùs sustinent ibi esse Curiam, vbi est causarum, & litterarum Apost. audientia, licèt ibi non sit Papa, *Clem. ne Romani §. sane, de elect.* & ibi Bonif. *num.18.* Perez. *l.39. tit.19. lib 8. Ordin. pag.389.* Nicol. Garcia *dict. cap.1 num.388.* Filliuc. *tract.11. de benefic. cap.3. num.51.* Sic etiam Regia Curia est locus vbi Rex est cum suis Consiliariis, & aliis, qui eius lateri assistunt, vt ei consulant in regimine totius Regni, Couar. *pract cap.4. num.10.* Gregor. *l.27. verbo corte tit.9 part.2.* Ioan. Garc. *de expensis cap.12. num.25.* Cabed. *Lusit. decis.13. n.3. p.1.* Quare in terminis huius Regulæ tunc dicendum est Curiam transferri, cum Papa vadit cum Cancellaria & Tribunalibus suis, seu cum Cancellaria, & alia Tribunalia mutantur. Ita Nicol. Garcia *d. cap.1. num.391.* Verùm declarauit Clemens VIII. *Constit.54. in Bullario nouo tom.3. fol.70.* vnam, & eandem Romanam Curiam existere, & censeri in Vrbe, & vbi est Papa; etiam quoad beneficia, quæ tam in dicta Vrbe, quam in ciuitate, ad quam Papa se contulisset, vacarent, quod etiam tradit Mar. Alter. *de cens. tom.1. lib.5. disp.9. cap.3.*

REGVLA VII.

Reseruatio beneficiorum Cubiculariorum, & Cursorum.

ITem reseruauit generaliter idem D.N. Papa dispositioni suæ omnia beneficia Cubiculariorum, etiam honoris nuncupatorum, ac cursorum suorum. Declarans in prædecessorum suorum Romanorum Pontificum Constitutionibus, & Regulis reseruatoriis beneficiorum Cubiculariorum, etiam Cubicularios honoris nuncupatos, etiam à die earum editionis, & publicationis intelligi, & comprehendi ac comprehensos fuisse & esse, irritum, &c. attentari decernens. 129

Circa hanc regulam notandum est verba illa, *etiam honoris nuncupatorum*, & à *vers. declarans*, vsque ad finem, de nouo à S.D.N. Gregorio XV. addita fuisse, & per ea sublatam dubitationem, de qua Gonzal. *ad Regul 8. Cancell. gloss 51. à num.91.* Azor. *institut. moral. part.2. lib.6. cap.34. quæst.19. vers. per VI. Regulam,* Nicolaus Garcia *d cap.1 num 398.* Filliuc. *tract.41. de benef. cap.3. num.55.* Rot. *decis. 45. part.1. recentior. & decis. 573. part.2. recentissim. in posthum.* Lotter. *de re benef lib.2. q.32. num.162. & 163.* me citato *in hoc loco* Castr. Palao. *in opere moral. tom.2. tract.13. disp.2. puncto 21. n.2.* 130

Cursores Papæ sunt illi, qui habent locum ad instar Tribunalis, quod vulgo banchum cursorum nuncupatur, & ferè omnes sunt clerici, & in clericali habitu incedunt. Mandos. *hic quæst. 2. num. 5.* Filliuc. *dict. cap.3 num.54.* horum officium est Cardinalibus intimare Capellas, & Consistoria Papæ; & alia, vocanturque Cursores ad differentiam aliorum, qui mandatarij dicuntur, Paul.V. *Constitut.71. § 21. in Bullario nouo tom 3. fol 282.* me citato *in hoc loco* Castr. Palao *vbi suprà.* 131

REGVLA VII.

Reseruatio beneficiorum Ecclesiarum S Ioannis Lateranensis, & Sancti Petri, ac Beatæ Mariæ Maioris de Vrbe, & beneficiorum titulorum Cardinalium à Curia absentium.

ITem reseruauit dispositioni suæ generaliter quoscunque canonicatus, & præbendas, ac dignitates, personatus, & officia in S. Ioannis Lateranensis & Principis Apostolorum, ac B. Mariæ Maioris de Vrbe Ecclesiis, necnon ad collationem, prouisionem, & præsentationem, seu quamuis aliam dispositionem S.R.E. Cardinalium à Romana Curia absentium, ratione suorum Episcopatuum, Cardinalatus, ac ipsorum Cardinalium titulorum, & Diaconiarum spectantia, & præbendas, dignitates, personatus, administrationes, & officia cæteraque beneficia cum cura, & sine cura vacantia, & antea vacatura, tam in eadem Vrbe, quàm in Ecclesiis, & ciuitatibus, diœcesibus dictorum Episcopatuum consistentia. Ac decreuit irritum, &c. 132

Circa hanc regulam notandum primò specialiter trium prædictarum Ecclesiarum beneficia sibi Papam reseruasse, non obstante quòd sit Vrbis Episcopus iure ordinario habens potestatem conferendi beneficia, quia fortè olim Archipresbyteri harum Ecclesiarum, cum sine Cardinales, ius beneficia conferendi sibi sumpserant; aut fortè ne tanquam Cardinales sibi ius ea conferendi conuenire arbitrentur. Ita Azorius *institut. moral. part.2. lib.6. cap.34. quæst.10. vers. per VII. regulam,* Gonzal. *gloss 13.* 133

num.

*num.*22. Filliuc. *tract.*31. *de benef. cap.*3 *num.*15. Cochier *in addit. ad gloss. antiq. super regul.*7. *in princip.* latè Lotter. *de re benefic. lib.*2. *q.*33. *a num.*2. Castro Palao me citato *in opere moral tom.*2. *tract.*13. *disp.*2. *puncto* 21. *num.*4.

134 *Secundò* notandum est quod ista regula reseruatoria beneficiorum S. Petri, ac S. Ioannis Lateranensis, & S. Mariæ Maioris restricta est ad Canonicatus, Præbendas, Dignitates, Personatus, & Officia, & non comprehendit clericatus, seu beneficiatus in ea non expressos, quorum collatio est Archipresbyteri, & Capituli ex priuilegiis diuersorum Pontificum, & antiquissima obseruantia, vt fuit notum *in vna Romana clericatus S. Petri* 27. *Nouemb.* 1602. coram *Card. Pamphilio sen.* quæ est apud Fatin. *dec.* 616. *p.*4. *diuers.* nouissimè me citato *in hoc loco* Castr. Palao *vbi suprà.*

135 Circa secundam partem huius regulæ aduertendum eam intelligi, & loqui de beneficiis vacantibus in Ecclesiis titularibus Cardinalium de Vrbe, siue in diœcesibus sex Episcoporum Cardinalium antiquorum, quorum Episcopatus sunt annexi Cardinalatibus, & operantur per sex antiquiores Cardinales Presbyteros, qui in Vrbe tempore vacationis reperiuntur, & sunt Episcopatus Hostien. Portuen. Prænestin. Tusculanen. Sabinen. & Albanen. Gonzal. *gloss.*24. *num.*142. Filliuc. *tract.*41. *de benef. cap.*3. *num.*57. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. punct.*21. *num.*5. vbi *num.*6. asserit hanc regulam esse intelligendam de sex illis Cardinalibus, quibus ratione Cardinalatus est Episcopatus annexus: quoniam iure citra ipsius Papæ consensum abesse non possunt, Flamin. *de resignat. lib.*1. *quæst.*10. *num.*27. Gonzales. *ad regul.*8. *Cancell. gloss.*24. *num.* 124. Camill. Bor-
136 roll. *in summa omnium decis. tom.*1. *tit.*10. *n.*8. † cum eorum officium sit assistere Papæ, Flamin. *lib.*2. *q.*1. *num* 34. *& lib.*7. *quæst.*12. *num.*14. & ob id dicantur pars corporis ipsius Papæ, Moneta *de decim. cap.*9 *quæst.*3. *num.*114. nonnunquam tamen dicuntur consiliarij, coadiutores, assessores, Patres conscripti, vices gerentes Apostolorum, & filij primi gradus amoris Pontificij, Isidor. Moscon. *de Maiestate militantis Ecclesiæ lib.*1. *cap.*5. Germon. *de sacrorum immun.* 3. *cap.* 6. Lancellot. Conrad. *in templo omnium Iudicum lib.*2. *cap.* 2. quos refert Homobòn. de Bonis *de humana vita statibus part.* 1. *cap.* 5. *paulò post princip.*

137 Deinde aduertendum quòd alij Cardinales obtinentes, accidentaliter, non autem ratione Cardinalatuum, Episcopatus, vel Archiepiscopatus, & in eis residentes non comprehenduntur sub reseruatione huius regulæ, Gonzal *gloss* 24. *num.*164. solent habere indultum à Papa, vt omnibus gratiis, prærogatiuis, fauoribus, &c. concessis Cardinalibus præsentibus in Curia, gaudeant, ac si præsentes, &c. & Gonzal. *gloss.*24. *a num.*121. Nicol. Garc. *d. cap.*1. *num.* 406. *& n.*437. Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. part.*2. *cap.*5. *n.*21.

138 Circa tertiam verò partem huius Regulæ est aduertendum, quòd decretum irritans in fine ibi positum refertur non solum ad omnia contenta in ista Regula, sed etiam ad omnes Regulas præcedentes, Cardin. Put. *dec.*108. *lib.*3. quem refert Aloys. Ricc. *in collect. decis. part.*3. *collectan.* 1672. *in princip.* vbi etiam dicit dari differentiam, quòd reseruatio cum decreto afficit ante notificationem, non verò reseruatio sine decreto, me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. punct.*2. *num.*7.

139 Vlterius sciendum quod decretum reseruationis impedit restitutionem in spolio, & manutentionem, vt pluribus Rotæ decisionibus obseruant Aloys. Ricc. & *dict. collect.* 1672. Nicol. Garcia *d. c.*1. *à num.*421.

REGVLA IX.

Reseruatio mensium Apostolicorum, & de alternatiua pro Episcopis residentibus.

ITem cupiens idem D. N. Papa pauperibus clericis, 140
& aliis benemeritis personis prouidere, omnia beneficia Ecclesiastica cum cura & sine cura, sæcularia; & quorumuis Ordinum Regularia, qualitercumque qualificata, & vbicumque existentia, in singulis Ianuarij, Februarij, Aprilis, Maij, Iunij, Augusti, Octobris, & Nouembris mensibus, vsque ad suæ voluntatis beneplacitum extra Roman. Curiam, alias quam per resignationem quocunque modo vacatura ad collationem prouisionem, præsentationem, electionem, vel quamuis aliam dispositionem quorumcumque collatorum, & collatricum, sæcularium, & quorumuis Ordinum Regularium, (non tamen S.R.E. Cardinalium, aut aliorum sub concordatis inter Sedem Apostol. & quoscumque alios initis, & per eos, qui illa acceptare, & obseruare debuerant, acceptatis, & obseruatis, quæ lædere non intendit comprehensorum) quomodolibet pertinentia dispositioni suæ generaliter reseruauit. Volens in supplicationibus, seu concessionibus gratiarum, quæ de dictis benef. tunc vacantibus, etiam Motu proprio fient, de mense, in quo vacauerint dispositiuè mentionem fieri, alioquin gratias nullas esse. Ac consuetudines etiam immemorabiles optandi maiores, & pinguiores præbendas necnon priuilegia etiam in limine erectionis concessa, & indulta Apost. circa ea, ac etiam disponendi de huiusmodi benef. aut quod alia sub huiusmodi reseruationibus nunquam comprehendantur, etiam cum quibusuis derogatoriarum derogatoriis, & fortioribus, efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus, & aliis decretis, quorum tenores pro expressis haberi, & latissimè extendi voluit quibusuis personis, & collegiis cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, & conditionis existentibus quomodolibet concessa aduersus reseruationem huiusmodi minimè suffragari. Insuper Sanctitas sua ad gratificandum Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis intenta, ipsis, quamdiu apud Eccles. vel diœceses suas verè ac personaliter resederint duntaxat, de omnibus & quibuscumque beneficiis Ecclesiast. cum cura, & sine cura sæcularibus, & regularibus (ad liberam ipsorum duntaxat, non autem aliorum cum eis dispositionem, seu præsentationem, vel electionem, nec etiam cum consilio, vel consensu, seu interuentu Capitulorum, vel aliorum, aut alias pertinentibus) quæ antea in mensibus Februarij, Aprilis, Iunij, Augusti, Octobris, & Decembris extra curiam ipsam vacare contigerit (dummodo alias dispositioni Apostolicæ reseruata, vel affecta non fuerint) liberè disponendi facultatem concessit. Ac etiam voluit, vt si ipsi in collatione, aut alia dispositione beneficiorum in aliis sex mensibus, videlicet Ianuarij, Martij, Maij, Iulij, Septembris, & Nouemb. vacaturorum, quæ etiam dispositioni suæ, vt præfertur, reseruauit, seu etiam aliorum dispositioni suæ, & dictæ Sedis alias quomodolibet reseruatorum, vel affectorum, sese intromiserint, aut quominus prouisiones, & gratiæ Sanctitatis suæ de illis debitum effectum consequantur, impedimentum, quoquo modo præstiterint, vsu, & beneficio prædictæ facultatis, eo ipso priuati existant, ac collationes, & aliæ dispositiones de beneficiis, illius prætextu deinceps faciendæ, nullius sint roboris, vel momenti. Illi verò, qui gratiam alternatiuæ prædictæ acceptare voluerint,

acceptationem huiusmodi per patentes litteras manu propria subscriptas, suoque sigillo munitas, & in sua quisque ciuitate, vel diœcesi datas, declarare, & literas ipsas huc ad Datarium Sanctitatis suæ transmittere teneantur. Quibus ab eo receptis, & recognitis, tunc demum, & non antea, vti incipiant gratia supradicta. Decernens sit in prædictis omnibus per quoscunque, &c. iudicari debere, ac irritum, &c. atentari.

Omnia beneficia Ecclesiastica.

141 AD hoc vt beneficium Ecclesiasticum dicatur, sequentes requiruntur qualitates. *Primò*, quòd sit fundatum auctoritate Episcopi, gloss. *verb. si beneficiorum, in fine, in Clem. 2. de decimis*, vbi communiter Doctores, Cæsar. de Grassis *decis. 13. num. 9. de præbendis*, Rot. *diuers. decision. 509. num. 1. part. 1.* Gonzal. *hic gloss. 5. num. 7.* Lotter. *de re benefic. lib. 1. quæst. 5. num. 40.* Caualcan. *decis. 639. num. 8.* Rot. *in Monopolitana hebdomada 1. July 1613.* coram *bonæ memor. Patriarcha Manzanedo*, & *in Melfiten. legati pij 24. Ianuar. 1629.* coram *R.P.D. Dunozetto. Secundò* quòd habeat quid spiritualitatis annexum, Abb. *consil. 47.* incip. *Illud de iure, num. 1. vers. tertium consideratur*, Gonzal. *gloss. 5. num. 8.* Nicol. Garcia *de benefic. part. 1. cap. 2. à num. 7. Tertiò* quòd sit conferendum clerico, non laico, *cap. cum adeò, de rescript. cap. 2. de instit.* Gonzal. *gloss. 9. num. 9.* Nicol. Garcia *dict. cap. 2. num. 28. cum sequentibus.* Aloys. Ricc. *in collect. decis. part. 5. collect. 1657.* Rot. *in dict. Monopolitana. Quartò* quòd conferri non possit, nisi ab Ecclesiastica persona, puta Episcopo, vel Prælato, non verò à laico, *cap. si quis deinceps, cap. si quis nullus 16. quæst. 7.* Gonzal. *gloss. 5. num. 10. Quintò* quòd sit perpetuum, hoc est, quòd non conferatur ad certum tempus, sed perpetuò, & ad vitam eius, cui confertur; hoc enim proprium beneficiorum est, *cap. Sanctorum, distinct. 7. cap. pen. de cleric. ægrot.* Gonzalez *gloss. 5. numer. 11.* Azor. *instit. moral. part. 2. lib. 3. cap. 1. quæst. 2. vers. ex his*, Less. *de Iustit. lib. 2. cap. 24. dub. 1. num. 3.* speciali tamen iure, & priuilegio possunt aliqua beneficia non esse perpetua, Nicol. Garc. *d. part. 1. cap. 2. num. 75.* Rot. *in Gerunden. personatus, & causæ piæ 17. May 1630.* coram Cardin. *Verospio. Sextò* quod conferens, non sibi, sed alteri conferat, & quidem purè, & sine aliqua extrinseca conditione *cap. fin. de instit. cap. si quis dator, & seq. cap. si quis obiecerit 1. quæst. 3.* Gonzal. *gloss. 5. à num. 14.* Quas omnes qualitates desiderant Nicol. Garc. *d. cap. 2. num. 61.* Ricc. *in praxi aurea resolut. 358.* Ex quibus omnibus.

142 *Primò* infertur, quòd Altaria, Oratoria, & Capellaniæ, quæ sunt fundatæ absque Episcopi, vel alterius Superioris auctoritate, non sunt beneficia Ecclesiastica, nec incidunt in reseruationem huius Regulæ, sed sunt sub pia dispositione fundatoris, & eius hæredum, seu successorum, qui possunt tales Capellanias donare sine Episcopo, quibus voluerint, dummodo sint idonei, iuxta dispositionem fundatoris, Moneta *de decimis, quæst. 9. num. 21.* Gonzal. *gloss. 5. à num. 19.* plures refert Nicol. Garcia *dict.*
cap. 2 à num. 102. Petr. Gregor. *in instit. rei benefic.*
143 *c. 12. num. 10.* Secus † si essent erectæ auctoritate Summi Pontif. vel Episcopi, & in titulos erectæ, tunc enim caderent sub reseruatione huius Regulæ, quia essent beneficia Ecclesiastica, gloss. *verb. beneficiorum in Clement. fin. de decimis*, Zerola *in praxi Episc. part. 1. verb. beneficia, §. 1. ad finem, & part. 2. eodem verbo, §. 10. & verb. capellania*, Fusch. *de Visitat. lib. 2. cap. 11 num. 2.* Gonzal. *gloss. 5. num. 68.* Moneta *dict. cap. 9. num. 20.* Nicol. Garc. *dict. cap. 2. num. 95.* Aloys. Ricc. *in praxi aur. resolut. 209. num. 3.* Hoc ta-
men limitatur, † nisi essent iurispatronatus laicalis, 144
vel mixti; quia huiusmodi beneficia sub hac regula non comprehenduntur, sicut nec sub aliis reseruationibus generalibus, vt supra dixi *à n. 25.* Et licèt nonnulli voluerint iuspatronatus mixtum, hoc est, partim laicale partim Ecclesiasticum, sub reseruatione huius regulæ cadere, quasi iuspatronatus Ecclesiasticum tanquam dignius, trahat ad se laicale minus dignum, nihilominus contraria receptior est opinio, cùm in fauorabilibus potius sit attendenda qualitas laicalis, ne laicus propter clericum perdat suum priuilegium, & ideo tale iuspatronatus mixtum non cadit sub generalibus reseruationibus, & tetigi hac *alleg. n. 27.* quod tamen intelligit Gonzal. *gloss. 18. n. 15.* quando patroni laici habent maiorem, vel saltem æqualem partem vocum in dicto iurepatronatus mixto; secus tamen esset si pars vocum patronorum Ecclesiasticorum esset maior, & potentior, ac præponderaret vocibus laicorum, cùm semper à potentiori fiat denominatio, *l. quæritur, de statu hominum.* Sed an iuspatronatus Ecclesiasticum certis duntaxat personis debitum, seu certo generi personarum, puta consanguineis fundatoris, aut filiis patrimonialibus, sub hac Regula comprehendatur? Negatiuè quoad Hispanos duntaxat seu Castellanos resoluit Nicolaus Garcia *part. 5. cap. 1. num. 562.* vbi *num. 563.* in affirmatiuam sententiam etiam inclinat, cùm ea sit per Rotam recepta *in vna Placentina portionis de anno 1544.* apud Puteum *dec. 164. lib. 2.* & *in vna Calaguritana benef. de Arcaya 26. Iunij 1591.* coram *Illustriss. Seraphino dec. 962.*

145 *Secundò* infertur præbendas temporales, quæ nihil spiritualitatis habent, cuiusmodi sunt prædia, quæ conferuntur pro soluendis salariis Aduocati, procuratoris, musicorum & similium, de quibus gloss. *in cap. cum M. de const.* non comprehendi sub hac reseruatione.

146 *Tertiò* infertur Vicariam temporalem, & non perpetuam, quæ non datur in titulum, quales etiam sunt eæ, quæ sunt ad nutum amouibiles, quæ dantur à Monachis, seu Regularibus mendicantibus, non venire, nec comprehendi sub reseruatione huius regulæ, per ea quæ latè tradit Gonzal. *gloss. 5. §. 3. num. 59. cum sequentibus.* Gomez *de expectatiuis, num. 94. vers. ex quo infero, quod nec vicarium tempo-*
ralem. Ratio est, quia † Vicaria huiusmodi tem- 147
poralis, seu ad nutum amouibilis, non est beneficium, nec titulus beneficialis, vt cum aliis resoluit Nicolaus Garcia *part. 1. cap. 2. num. 93.* Secus verò in Vicariis perpetuis, quæ dantur in titulum, cùm sint vera Ecclesiastica beneficia, *cap. postulastis, de rescriptis, cap. ad hæc, & ibi* Abb. *de officio Vicarij.*

148 *Quartò* infertur hospitalia non venire sub dispositione huius regulæ, cùm regulariter appellatione beneficij non comprehenduntur, etiamsi Ecclesias vel Capellas habeant annexas, decimasque, & alia iura spiritualia, *Clement. per litteras 2. de præbend.* cùm laicis committantur, *Clement. quia contingit, §. vt autem, de religiosis domibus*, Nicolaus Garc. *d. part. 1. cap. 3. num. 1.* Gonzal. *gloss. 5. §. 4. num. 16. qui* hoc limitant si Ecclesiæ, seu Ecclesiastico beneficio essent vnita, vel in titulum ex ordinatione fundatoris, vel per viam electionis etiam clericis sæcularibus essent danda.

Quintò infertur præstimonia, & præstimoniales

portiones

portiones non venire sub dispositione huius regulæ: de his dico, quæ in sola temporalitate consistunt, aut quæ non dantur in titulum perpetuum, neque habent aliquod annexum obsequium spirituale, quia tunc nec sunt beneficia Ecclesiastica, nec in illis intrat reseruatio; quod secus esset si in titulum perpetuum data fuissent, & habuissent, & annexum aliquod obsequium spirituale, vide Gonzal. *gloss.* 5. §. 2. Nicol. Garc. *d. part.* 1. *cap.* 2. *à num.* 117. Flaminio. *de resignat. lib.* 2. *q.* 1. *cap.* 2. *à num.* 123.

150 *Sextò* infertur pensionem reseruatam super beneficio non comprehendi sub hac regula reseruatoria, cùm pensio non sit beneficium Ecclesiasticum, nec beneficij nomine intelligatur, sed temporale quid distinctum, & separatum ab ipso beneficio, Gig. *tract. de pension. q.* 28. Mandos. *ad reg.* 19. *Cancell. q.* 11. *n.* 11. Flamin. *lib.* 1. *q.* 1 *n. n.* 69. *& lib.* 2. *q.* 13. *n.* 11 *& lib.* 11. *q.* 4. *n.* 31. Gonzal. *gloss.* 5. § 5. Nicol. Garc. *dicta part.* 1. *cap.* 5. *à num* 3. Azor. *instit. moral. part.* 2. *lib.* 3. *c.* 5. *q.* 2. *& lib.* 8. *cap.* 5. *q.* 4. Quod tamen limita, nisi pensio constitueretur ad particulare alicuius commodum super fructibus alicuius Ecclesię, vt deinceps sit beneficium Ecclesiasticum, Abb. per text. *ibi in c. conquerente n.* 1. *notab.* 1. *de cleric. non resid.* dicens notandum esse ex illo text, quòd super redditibus vnius Ecclesiæ potest constitui certum beneficium, assignando certam pensionem ex redditibus Ecclesiæ in temporalitate beneficij nouiter creati, talis enim pensio esse Ecclesiasticum beneficium, Gig. *d. q.* 20. *vers. quarto limita, & q.* 67. *n.* 1. *& quæst.* 99. *n.* 12. *in fine*, plures per Nicol. Garciam *d. c.* 5. *n.* 5.

151 An obtinens pensionem habeatur pro clerico, forique priuilegio gaudeat; Quæstio est admodum controuersa apud Doctores, vt videre est per citatos *alleg.* 12. *n.* 3. Verior tamen opinio est affirmatiua; nam cum quæstio hæc nouissimè incidisset inter Reuerendissimum Episcopum Portugalen. D. Rodericum à Cunha, & inter Senatum Regium eiusdem ciuitatis, de mandato prædicti Reuerendissimi eius Agens in Curia Paulus de Barros de Beça, nobilis Lusitanus, in sacra Congregatione Concilij dubium ita proponit, *An clericus in minoribus habens pensionem, & incedens in habitu, & tonsura, gaudeat priuilegio fori?* cui sic responsum fuit: *Sacra Congregat. Cardinalium Concil. Trident. interpretum censuit gaudere, die* 10. *Aprilis* 1622. R. Card. Vbaldinus. Cuius declarationis proprium originale ego vidi, & legi.

152 *Septimò* infertur beneficia manualia non cadere sub reseruatione huius regulæ, siue sint sæcularia, siue regularia, glos. *verb. reuocari, ad finem, verb. & ob hanc causam. in Clement. vnic. de supplenda negligent. prælatorum.* Calder. *cons.* 26. incip. *An in reseruatio-*
153 *nibus, de prabendis*, rationem assignans, quia † Papa reseruando sibi collationem beneficiorum videtur intelligere propriè de collatione, quæ fit perpetuò de beneficio, sequuntur plures, de quibus Gonzal. *d. gloss.* 5. § 6 *num.* 12. & quamuis regula hæc exprimat beneficia regularia, quæ regulariter, & natura sua sunt manualia vt per Garcia *d. p.* 1. *cap* 2. *n.* 67. tamen aliquando sunt perpetua, idem Garc. *part.* 1. *cap.* 1. *num.* 511. Flamin. *de resignat. lib.* 11. *q.* 3. *n.* 82. *cum sequentibus.*

154 *Octauò* infertur regulam hanc reseruatoriam non habere locum in commenda, siue ea sit temporalia, & ad nutum amouibilis, donec Ecclesiæ prouisum sit de Rectore, vt in caso *c. deinceps* 15. *de elect. lib.* 6. siue sit perpetua ad fauorem personæ, & vitam commendatarij, cum iure percipiendi fructus; quia licet ista sit perpetua ad vitam, tamen ad effectum reseruationis beneficium propriè non dicitur, sed cessante commenda per obitum commendatarij, non dicitur beneficium per obitum illius vacare, sed vacat semper, vt prius, itaut non sit attendendus mensis, in quo obierit commendatarius, Mohedan. *decis.* 4. *& 9. de prabend.* Simonet. *de reseru q.* 59. *num.* 6. latè Gonzal. *gloss.* 5. §. 8. *à n.* 34.

Nonò infertur beneficia de mensa non censeri 155
reseruata sub dispositione huius regulæ: beneficium enim de mensa dicitur illud, quod est perpetuò incorporatum mensæ Episcopali, aut Capitulari, seu Abbatiali, ita quod nunquam vacat, nec in tali beneficio datur negligentia in prouisione, gloss. *verb. de mensa. in Clem.* 1. *de supplenda negligentia Prælat.* vbi Imol. *num.* 42. & Cardin. *num.* 5. ideoque cùm non detur vacatio, sequitur quòd non comprehendantur sub hac regula loquente de beneficiis vacaturis, vt decisum *in vna Taruisina Parochialis* 10. *Decemb.* 1603. coram *Domino Litta*, refert Gonzal. *d. gloss.* 5. § 6. *in fine.*

Decimò infertur huiusmodi regulam locum non 156
habere in coadiutoria, siue ea sit simplex, siue cum futura successione ob fauorem, & vtilitatem Ecclesiæ propter ægritudinem corporis, vel animi coadiuti, cum talem coadiutoriam obtinens non dicatur beneficiatus, sed beneficiati coadiutor, ideoque talis coadiutoria non vacat, aut vacare potest in aliquo ex mensibus huius regulæ, sed cessat, & extinguitur cessante vita, & impedimento coadiuti, nam
interim dum ille viuit, † coadiutor non habet ius 157
in re, sed ad rem, Nauarr. *in c. si quando, de rescrip. in prælud. n.* 10. *& in tract. de orat. & horis canon. c.* 20. *n.* 18. Porrò materiam coadiutoriæ concernentem, vide apud Gonzal. *gloss.* 5. § 9. Nicol. Garc. *p.* 4 *c.* 5.

Vndecimò infertur beneficia vnita accessoriè non 158
censeri reseruata sub dispositione huius regulæ, nam cum per vnionem perdant titulum, nec amplius possint beneficia nominari, sed quædam sint prædia, non intrat reseruatio huius regulæ loquens de beneficiis Ecclesiasticis vacantibus. Staphil. *de litteris gratia, tit. de formis mandati de prouidendo* §. *secunda forma, n.* 2. *vers. dico excludendo.* Rebuff. *in praxi, tit. de vnion. n.* 31. Gonz *gloss.* 5 § 7. *per tot.* & præcipuè *n.* 25. *&* 38. vbi *n.* 39. dicit quòd si beneficium vnitum est alteri, in quo cadat reseruatio, tunc quidem veniet in reseruatione, non tanquam beneficium de per se, quod non est, sed vt prædium, & patrimonium alterius beneficij, ex reg *accessorium, de regulis iuris in* 6.

Limita *primò* si beneficium esset vnitum alteri æquè principaliter, & iura vtriusque beneficij salua permanent, licet ad inuicem communicentur, tunc enim cum beneficium sic vnitum non perdat nomen, nec titulum, nec effectum beneficij, nulla est ratio, cur hoc beneficium, quod remanet ex duobus beneficiis vnitis compositum, non comprehendatur sub reseruatione huius regulæ.

Limita *secundò*, nisi vnio sit facta solum quoad erectionem, & gubernationem ambarum Ecclesiarum, non etiam vt bona illarum vtriusque communicentur, quia tunc habet locum reseruatio huius regulæ, Gonzal. *d.* § *num.* 112.

Cum cura, & sine cura.

CVm sub dispositione huius regulæ includantur 159
beneficia cum cura, videndum est obiter, quæ sint illa, & quæ concurrere debeant, vt sint beneficia Curata.

Primò igitur requiritur, vt habeat potestatem ligandi, & soluendi in foro pœnitentiali, Monet. *de commun.vlt.volunt.c.*10.*n.*26. quæ non cadit nisi in Sacerdotem, *c.in nouo.dist.*21.*c.omnis,de pœnitent.* & *remiss.* & non omnis Sacerdos hanc curam habere dicitur, sed is tantum, qui necessitate astringitur Ecclesiastica ministrare Sacramenta, & fideles quibus administret, ad eum accedere coguntur. gloss. *verb. impediant, in Clem. dudum, de sepult.* quam ibi sequuntur Imol. *n.*32. Abb *n.*24. & Anchar. *n.*20. ac alij, quos refert Gonzal. *gloss.*6.*n.*32.

Secundò requiritur, quod sit certa Parochia, vel locus certis finibus, & limitibus constitutus ac designatus, in qua populus alicui Ecclesiæ deputatus degit, *c. Ecclesias, in principio* 14 *qu.*1. Concil. Trid. *sess.*24. *de reform.c.*13. *ante finem*, ibi, *vbi Parochiales Ecclesiæ certos fines non habent*, &c. Gonz. *d.gloss.*6. *n.*37. Monet. *d c.*10.*n.*26.

Tertiò requiritur, vt illius possessor exerceat curam nomine suo, & non alieno, *c.extirpanda*, *§.qui verò,de prebendis*, Rebuff. *in praxi titulo de non promotis infra ann. n.*36. Miles *in repertor. verbo, Ecclesia Parochialis quæ dicatur*, Gonzal. *d. gloss.*6. *n.*40. Monet. *d c.*10.*n.*26.

Quartò requiritur, vt solus suo nomine regat, non cum duobus alijs, vel pluribus: quia vt vnum corpus duo capita habere non potest, nisi monstrum sit, ita nec Ecclesia duos, vel plures Curatos, *c. non minores, de prebendis, cap. in apibus* 7.*q.*1.*cap. sicut vna* 21. *quæst.*2. Mascard. *de probation. conclus.*468. incip. *Curam animarum, num.*5. *cum duobus sequentibus.* Monet. *vbi proximè.* Quicquid aliud velit Nicolaus Garcia *part.*1. *cap.*3. *n.*128. Ex quibus omnibus.

160 *Primò* infertur, quòd etiamsi deficeret fons Baptismalis, non propterea designeret esse Ecclesia Parochialis, quia per actum baptizandi non infertur cura animarum, Hoied. *de incompatibilit.benef.c.*13. *num.*8. Mascard. *conclus.*468. *num.*8. & 9. Flamin. *de resignat.lib.*2. *quæst.*1.*num.*109. Gonzal. *gloss.*6. *à n.*48.

161 *Secundò* infertur idem dicendum quoad sepulturam, seu actum sepeliendi; nam ex iure sepeliendi non dicitur Ecclesia curata, Mascard. *vbi suprà n.*10. Flamin. *d.quæst.*1. *num.*108. Gonzal. *dict. gloss.*6. *à num.*53. Stephan. Gratian. *disceptation. forens.c.*298. *à n.*42.

162 *Tertiò* infertur idem quoque dicendum, si Ecclesia non percipiat decimas, quia ex hoc non benè colligitur minimè esse Parochialem, nec è contra. Mascard. *vbi suprà n.*6. Gonzal. *d.gloss.*6.*n.*56.

163 *Quartò* infertur potestatem fori contentiosi, veluti quod quia habeat iurisdictionem spiritualibus in foro tantum exteriori, non facere strictè, & propriè beneficium curatum, Gonz. *d glos.*6.*n.*50. Sed meliùs potest dici beneficium curatum, quod habet curam iurisdictionalem, etiam fori exterioris, vt *in c.dudum* 2. *de elect.* Nauar. *cons.*4.*n.*1. *sub tit.de ætate, & qualitate ordinand & cons.*15.*n.*2. & 3. *sub tit. de præbend.* Mascard. *vbi supra n.*2. Azor. *inst.moral p.*2. *lib* 9.*c.*3.*quæst.*14 *vers. curata Ecclesia*, Nicol. Garc. *de benef p.*1.*c.*6.*n* 7.

164 *Quintò* infertur, quòd quando Ecclesia Collegiata habet curam animarum, talis cura non pertinet ad singulos Canonicos illius, sed ad totum Collegium vnicam personam Rectoris repræsentans, Oldrand. *cons.*67 *n.*1 *in fine*, Put. *decis.*220.*lib.*1. Gonz. *glos.*6. *num.*71 In Hispania autem, & Italia tales sunt plures Collegiatæ, & Parochiales Ecclesiæ, quæ reguntur per omnes de Collegio hebdomadarium: in nostra tamen insigni Vimaranensi apud duos medios Canonicos, quos Capellanos vocamus, extat Parochianorum illius Collegiatæ cura, nam principaliter ea residet penes Reuerendissimum Priorem, qui est vere Rector illius Ecclesiæ, sicut Episcopus sui Episcopatus.

Sextò infertur non dici beneficium Curatum, quod non habet curam perpetuam, sed tantùm ad certum tempus. Hoied. *d.c.*13.*num.*52.*p.*1. Gonzal. *gloss.*6.*n.*93. 165

Septimò infertur Curatum beneficium non dici Prioratum per Vicarium perpetuum deseruiri solitum, quia solus Vicarius perpetuus habet curam, non verò Prior. ita Prob. *ad Monachum in c. super eo* 6.*n.*17 *de præbend.lib.*6. Gonzal. *gloss* 6.*a n* 9. Et quod in dubio beneficium non censeatur Curatum, sed simplex, dixi *alleg.*53.*n.*69. 166

Sæcularia, & quorumuis Ordinũ Regularia.

Secularia in dubio præsumuntur omnia beneficia, nisi Regularia probentur, Rebuff. *in praxi tit. quotuplex sit beneficium n.*4. Hoied. *de incompatibilit. benefic. in præfat. n.*6. Petr. Gregor. *rei beneficiariæ c.*10.*n.*12. Mascard. *de probation. concl.*172. *n.*1. Gonzal. *gloss.*7. *à princip.* Zerola *in praxi Episc. c.*2.*verb.beneficium,§.*12.& 19. Nicol. Garc. *part.*7. *c.*10.*num.*1. Monet. *de commutat.vlt. volunt. cap.*10. *num.*21. Porrò non solùm reseruat hæc regula beneficia sæcularia, sed etiam regularia quorumuis Ordinum, quia nisi eorum in generali reseruatione beneficiorum non censentur reseruata beneficia regularia, nisi specialiter exprimantur, Gaspar. de Perus. *de reseruat quæst.*4.*num.*29. Flamin. *de resign. lib.*11.*quæst.*3 *num.*82. † Dicuntur autem regularia beneficia, de quibus in fundatione dictum fuit, vt per Religiosos regerentur. Selu. *de benefic. part.*1. *quæst.*4.*num.*24. Petr. Gregor. *dict.cap.*10.*num.*12. Hoied. *d.cap.*24.*num.*92. vel illa, quæ per quadraginta annos consueta sunt regi per viros Regulares, text. *in c.cum beneficio.de præbend.in sexto*, Rota *decis.*2.*num.*2. *de præbendis in nou.* Monet. *d.cap.*10. *num.*21. *in fine.* In dubio autem ad hoc, vt beneficium dicatur sæculare, vel regulare, attenditur vltimus status illius, hoc est an vacauerit per obitum personæ regularis, vel sæcularis, Gonzales *gloss.*7. *num.*23. Nam † in beneficialibus vltimus rei status inspicitur, & maximè consideratur, Mari. Antonin. *variarum resolution lib.*1.*resolut.*55.*n.*6. Gonzalez *gloss.*5.*§.*2.*num.*14.& *§.*3.*num.*18. & *gloss.*45. *§.*2.*num.*14. Marc. Anton. Genuens. *in praxi Curiæ Archiepiscop. Neapol. cap.*100. *vers.quod si*, Anton. Monach. *Bononiens.decis.*36.*num.*13. *cum sequenti*, etiamsi sint beneficia iurispatronatus, vt ea Craner. & Roland. dicit Mari. Anton. *d.lib.*1.*resol.*80. *num.*7. & quamuis appareat de variatione, Vincent. de Franch. *decis.*85.*num.*2.*part.*1. nisi constaret de contrario statu legitimo præcedente, Rota Romana apud Farinac. *decis.*188. *num.*1 *tom.*1 *part.*1. *recentior.* 167 168 169

Et cùm indecorum sit, & rationi non congruat, homines disparis professionis, vel habitus Ecclesiis præficere, aut in eadem Ecclesia sociari, *Clement.*1. *de elect.* ideò Religiosum vnius Religionis non esse capacem beneficij Regularis alterius Religionis docent Rebuff. *in praxi benefic. tit. de dispensat.cum. Regularib à n.*1. Nauarr. *commento* 4.*Regularib.n.*23. *in princip.* Fr. Emman. *quæst Regular.tom.*1.*quæst.*34. *art.*8. Gonzal. *ad reg* 8. *Cancel. glos. n.*96. *cum seqq.* Sanch. *in præcepta Decalogi tom.*2.*lib.*7.*c.*29.*num.*29. 170

vbi

vbi *num.* 10. aduertit nec Pontificem solitum esse concedere Regularibus gratiam assequendi beneficium alterius Ordinis, nisi transfereudo illos ad id Monasterium, ad cuius collationem beneficium assequuntur, & *num.* 31. colligit integrum non esse duobus Religiosis diuersorum Ordinum permutare beneficia Regularia de licentia suorum Prælatorum, & citat Bellam. *de permut. benefic. p.* 2. *quæst.* 11. *num.* 2. Vnde etiam sæcularia beneficia sæcularibus, regularia regularibus conferri debent, *cap. cùm de beneficio, de prebendis in sexto, Clem.* 1. *§ fane, flat nmonachorum*, Concil. Trident. *sess.* 14. *de reform. cap.* 10. de quorum Iurium materia vide Rebuff. *respons.* 103. *& de nominat. q.* 15. *numero* 25. Flamin. *de resignat. lib.* 4. *quæst.* 5. *num.* 2. Nauar. *consf.* 3. *&* 9 *de prebendis*, Zerol. *in praxi Episcop. part.* 2. *verb beneficia* §. 5. Rot. *in Ferrarien Prioratus* 18 *Aprilis* 1611. coram Atrebaten. Fr. Emman. *quæst. Regular. tom.* 1. *q.* 34 *art.* 3. Azor. *instit. moral. part* 2. *lib.* 6. *c.* 4. Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. part.* 2. *c.* 3. *n.* 19. Iulian. Viuian. *in praxi iurepatr. part.* 1. *lib.* 6. *cap.* 2. Maffobr *in praxi habendi concursum pract.* 7. *dub* 11. Aloys. Ricc. *in praxi aur. ref.* 332. *part.* 4. *collect.* 763. Gonz. *gloss.* 8. *per totam*. Nicol. Garc. *p.* 7. *cap.* 10. *per totam*, Monet. *de comm. vltim. vol. c.* 10. *num.* 88. Sanch. *in præcepta Decalogi* 2. *tom.* 2. *lib.* 7. *cap.* 19. *à num.* 27. quæ regula fallit in Episcopatu, ad quem, licèt sit in Ecclesia sæculari, potest Regularis assici, vt expresse habetur *in cap. nullus, de elect. lib.* 6. *& in Clement.* 1. *eodem tit.* Lamb. *de iurepatronat. lib.* 2. *par.* 1. *q.* 7 *art* 19. *num.* 5. Gonzal. *gloss.* 7. *n.* 49. Monet. *d. cap.* 10. *num.* 90. vbi *numeris seqq.* alias fallentias adducit.

171 Beneficia regularia non posse conferri nouitiis, sed expressè prufessis, resoluit Nicol. Garc. *d. c.* 10. *num.* 4. Posse tamen Ordinarios Collatores beneficium Regulare sæculari clerico conferre, qui habitum suscipere, & professionem emittere omninò teneatur, Abbatias tamen, & beneficia administrationem habentia nonnisi professis, iuxta Canones per Ordinarios collatores conferri posse referunt decisum Gonzal. *ad reg* 8. *Cancell. gloss* 8, *numero* 77. *&* 78. Piasec. *in praxi Episcop. part.* 2. *cap.* 5 *num.* 23. *pag.* 336. Campan. *d. cap.* 7. *num.* 16. Maffobr. *in sua praxi habendi concursum præl.* 7. *dub.* 21. *n.* 9. Sanch. *d. lib.* 7. *cap.* 4. *num.* 24. & probat text. *in cap. cùm singula §. prohibemus, de prabend. in* 6. Rota apud Post. *post tract. mandati de manutenendo dec.* 122. *n.* 8. vbi *n.* 9. quòd beneficia Regularia possunt auctoritate Apost. in commendam dari etiam clerico sæculari.

172 † Defectu tamen Regularium sæcularibus conferri posse teneot Gonzal. *d. gloss.* 8. *num.* 43. & Garc. *d. c.* 10. *num.* 16.

173 Equites Capellani Sacræ Religionis S. Stephani Papæ & Martyris, etsi habeant proprias Ecclesias dictæ Religioni subiectas, præsentantur ad alias Ecclesias sæculares, ex *lib statutorum, & constitutionum dictæ Religionis*, prout refert Viuian. *d. cap.* 1. *n.* 5. & quòd Equites huius Militiæ beneficiorum sæcularium capaces sint, fuit decisum ea sententia Cardinalium Arigonij, Pamphilij, & Seraphini, vt colligitur ex quodam voto, quod reperitur impressum *decis.* 218. *p.* 1, *recentissim in posthum.* Et hoc confirmatur per quoddam decretum *Congregationis super rebus Dataria Vrbis*, in quo statuitur Equites Militis sancti Stephani posse prouideri de beneficiis sæcularibus, editum *die Lunæ* 9. *Septemb.* 1591. ad instantiam Pompeij Lentuli Diaconi Tiburtioi Militis S. Stephani, qui supplicauerat sibi prouideri de Canonicatu S. Mariæ in via lata Vrbis, non obstante quòd esset Regularis dictæ militiæ: quod decretum sic hbet. *Congregatio super rebus Dataria censuit quid Militia S. Stephani, cum non sit propriè Religio, nec in ea emittantur tria vota substantialia, non impedit quominus Milites possint retinere beneficia sæcularia, & ita fuit decretum de ann.* 1579. 22. *Iuny in vna Lucana plebis coram R P. D. Robusterio. Posset, si S. D N. placet, indultum dicta possessionis sibi concedi, & eo magis, qu'a votum obedientia non videtur incompatibile cum beneficiis sæcularibus, nam Sacerdotes, sunt exempti à seruitiò Religionis, & non Sacerdotes possunt inseruire per interpositam personam, vt in consf. dict a Militia c.* 9. Habetur hoc decretum *in consf. dicti Ordinis S. Stephani*, quæ fuerunt typis mandatæ Florentiæ *ann.* 1620. refert Boss. *de triplici Iubilei priuilegio sect.* 2. *casu* 19 *n.* 11.

174 Vnde decisum fuisse 10. *Nouembr.* 1609. testatur Nicol. Garc. *in addit ad* 1. *p sui tract. de benef. cap.* 4. *num.* 24. Milites Regulares Militiæ Sancti Iacobi de Spatha, aliosque huiusmodi non emittentes omnia tria vota substantialia, videlicet paupertatis, castitatis, & obedientiæ, non esse incapaces beneficiorum sæcularium, seu simplicium, siue curatorum, neque etiam pensionem. Quare his militibus sæcularia beneficia conferri posse tenent Gamb. *de offic. & potest. Legati de latere lib* 6. *n.* 269. Azor. *inst. moral. p.* 1 *lib.* 13. *c.* 5. *q.* 1 *ad fin.* Sanch *in præce, ta Decalogi tom* 2 *lib.* 7. *c.* 19. *n.* 108. Castr. Palao *in opere moral. tom.* 2. *tr.* 13. *disp.* 1 *punct.* 3. *§.* 3 *n.* 2.

175 Notandum denique est, quòd etiam hæc regula comprehendat regularia beneficia quorumuis Ordinum, non tamen venient, aut comprehenduntur Prioratus Religionis Sancti Augustini, & Sancti Dominici, & alij similes, quia perpetui non sunt, prout requiritur vt dicantur beneficia Ecclesiastica, nec etiam dicti Fratres Mendicantes possunt habere beneficia Ecclesiastica, vt tradit Alphonsus glossator antiquus *hic, vers. ex quo sequitur*. An autem comprehendat beneficia regularia Ordinum Militarium; Vide Gonzal. *gloss.* 8 *n.* 52. *cum seqq.* Et quòd comprehendat beneficia religionis S. Ioannis Hierosol. fuit decisum *in Rota* apud Farin. *part.* 2 *tom.* 2. *decis.* 569. *in recentior.*

Qualitercumque qualificata,

176 Ad explicationem horum verborum multa erudité cumulat Gonzal. *gloss.* 9. *per totam*, vbi in principio refert illa addita fuisse, vt mouerentur omnia scrupulos, an sub generali reseruatione beneficiorum venirent beneficia qualificata: nam in generali beneficiorum reseruatione qualificata beneficia sæpe non includuntur, text. *in c. licet. canon.* 14. *iunct. c. statutum, de electioin.* 6. Deinde vt postquam iam expresserat regula nonnullas qualitates in specie, videlicet omnia beneficia, cum cura, & sine cura; item sæcularia, regularia, demum vniuersali locutione comprehenderentur omnia genera, omnésque qualitates benefi iorum, & sic includuntur omnia beneficia, cuiuscunque generis, & qualitatis fuerint, & vbicumque sita fuerint, vt in verbo, *vbicumque existentia*; nimirum siue fuerint in Ecclesiis Patriarchalibus, Metropolitanis, seu Cathedralibus, & Collegiatis, siue fuerint beneficia diuersarum Prouinciarum vnita, siue etiam fuerint beneficia patrimonialia, quæ nimirum conferri debent natis vel oriundis illius patriæ, vel ciuitatis, in qua consistunt, vel certo generi personarum, hoc est ipsis filiis naturalibus, & patrimonialibus, Put. *dec.* 164. *n.* 1. *&* 2. *lib.* 1. Flamin. *de resign. lib.* 2. *q.* 2. *n.* 16.

nisi tamen indulto, seu priuilegio concesso super beneficiorum patrimonialium prouisione adsint ralem clausulæ, quæ vocant, & superent reseruationem huius regulæ, vt in illo Clementis Octaui super beneficiis patrimonialibus diœcesis Calaguritanæ, de quo Gonzal. *gloss.9.§.5.num.72.*

177 Cùm dictio illa, *qualitercunque*, sit vniuersalis, & generalissima, & comprehendat, etiam in materia odiosa, maiora expressis, *cap. solita, versic. quocunque ligaueris*, vbi Abb. *not. vit. de maiorit. & obedient.* Seraphin. *Rota Romana dec.* 317. *num.*3. & omnia quæ excogitari possunt, *l. etiam. ff soluto matrimon.* Ego ipse *in meis Remiss. de diction. & clausul. d.* 352. *num.*1. sub hac Regula dicendum erit necessariò comprehendi omnes Dignitates, etiam maiores post Pontificalem, & principales in Collegiatis, si iam reseruatæ non fuissent, ac minoris cuiuscunque qualitatis, Gonzal *gloss.*9. *à n.* 31. qui tamen *in* §.2.

178 latissimè probat † non comprehendi sub reseruatione huius Regulæ Canonicatus Doctorales, & Magistrales, qui præsertim in Hispania sunt conferendi per concursum vni Doctori, seu Licentiato in

179 iure, vel in Theologia, & *in* §.3. tenet † beneficia consistentia in Ecclesia non numerata, vbi scilicet non adest certus numerus Canonicorum, seu aliorum beneficiorum, sed secundùm fructuum supercrescentiam, vel decrescentiam, beneficia crescunt seu decrescunt, non includi sub hac regula reseruatoria, ex eo quia nunquam vacant, sed confestim quod titularis decidit, supprimuntur, expirant, & cessant, ac esse desinunt, *cap. dilecto* 25. *vers. praterea, de prebendis*, & citat in hanc sententiam Gasp. Perusin. *in tract. de reseru. benefic. cap.*2. *sub num* 8. *vers. fructus excrescentes*, Simon q. 9. *n.*1. Rot. *decis.* 771. *lib.* 3. *part.* 3. *diuers. & in vna Calaguritana beneficij de Genizeros* 13. *Octobr.* 1587. *coram Illustriss. Pamphilio.*

180 Sed quid si in vna Ecclesia vnum tantùm beneficium consistat, vel aliquo competat collatio vnius tantum beneficij, hoc vnicum & monoculare beneficium an Comprehendatur in reseruatione huius Regulæ? Cui dubio respondet Gonzal. *d. gloss.*9. §.4. illud sub hac regula comprehendi, quia generaliter, & plenissimè loquitur de omnibus beneficiis qualitercumque qualificatis, nam alias sequeretur, quod ferè omnia beneficia curata, quæ vt plurimum sunt sola, & monocularia in Parochialibus, non venirent sub reseruatione, contra verba regulæ exprimentia beneficia cum cura, & sic ait quod tentari posset, quod quando sine veri præiudicio Dignitates maiores post Pontificalem in Cathedralibus, & principales in Collegiatis si essent monoculares, non comprehenderentur sub reseruatione Regulæ 3. tamen caderent sub reseruatione huius regulæ.

181 Deinde idem Gonzal. *d. gloss.*9. §.5. mouet quæstionem an regula hæc capiat beneficia creata, & fundata post illius promulgationem? pluribus adductis pro parte negatiua, tandem à *n.*45. affirmatiuam sequitur sententiam, nempe quod sub hac Regula cadunt beneficia postmodum creata, siue dotata, quia Regula hæc cum sit lex generalis semper reseruat, & semper loquitur, *l. Arriani, C. de haret.* tum quia quando reseruatio est generalis, & fauorabilis, non autem specialis, nec pro certa persona, vt in hoc casu reseruatio capit beneficia postea erecta, Gaspar. Calderin. *in c.*2. *n* 8 Petr. Gregor. *rei benefic. c.*17. *n.*1. Falcon. *q.*3 *princ n.*8. tum quia amplissima verba huius Regulæ remouent omnem difficultatem Et addit idem Gonzalez. *d.* §.5. *n.*49. & 50. talia beneficia venire sub reseruatione huius Regulæ etiam in prima vacatione per nouam creationem & erectionem, cuius contrarium resoluit Nicol. Garcias *p.*1. *num.* 510. tenens hanc Regulam non procedere in ipsa prima vacatione per creationem, & erectionem, sed in vacationibus succedentibus post primam pensionem.

Et vbicumque existentia.

Per hæc verba ampliatur reseruatio huius Regulæ non solùm ad omnia beneficia qualitercunque qualificata, sed etiam vbicunque existentia, id est, siue in Ecclesiis Patriarchalibus, Metropolitanis, seu Cathedralibus, siue aliàs, quæ tamen verba maioris declarationis gratia, & omnis dubitationis tollendæ causa sunt adiecta, nam etiam sine eis illa comprehenderentur in reseruatione generali, & per viam legis, licèt secus in reseruationibus specialibus pro certis personis, Gonzal. *gloss.*10. *à princ.* vbi *num* 29. quòd supradicta verba non extenduntur ad beneficia existentia in Ecclesiis non numeratis. 182

In singulis Ianuarij, Aprilis, Maij, Iulij, Augusti, & Nouembris mensibus.

Episcopi igitur habent solùm quatuor menses, videlicet Martium, Iunium, Septembrem, & Decembrem, aliis octo remanentibus Papæ dispositioni. Verumtamen si Episcopi voluerint acceptare gratiam, quæ alternatiua dicitur, de qua in hac reg. mentio fit, & suprà egimus *alleg.* 53. *num.* 34. *cum seqq.* debent illam petere à Summo Pontif. qui statim illam concedit, per quam alternatiuam adduntur duo alij menses, in quibus Episcopi possunt conferre beneficia, & sic habent sex menses, & suos videlicet Februarius, April. Iunius, Augustus, October, & December; ita nouissimè Marcell. Vulpæ *in praxi iud. fori Eccles. c.*48. *num.*18. Mensium horum quilibet terminatur in media nocte vltimi diei, & ex illa media nocte in posterum incipit mensis ordinarius, & durat vsque ad dimidiam noctem vltimi diei illius mensis, *l. more Romano, ff. de ferijs, c. consuluit* 24. *de officio deleg.* Tiraquell. *de retract. lignag.* §.1. *gloss.*11. *n.*7. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. disp.*2. *punct.* 22. §.2. *num.*1. Francolin. *in tract. de tempore Horarum canonicarum, c.*87. *cum sequenti.* Polyd Ripa *de nocturno tempore cap.*3. *à num.* 17. & *c.*158. Gonzal. *gloss.*11. *n.*10. & 11. aduertit quòd quando Episcopus confert aliquod beneficium vacans ad finem sui mensis, vel in principio illius, in illa vltima nocte, quæ dat finem mensi Ordinario, & principium mensi Apostolico, vel è conuerso, consultè faciet si ante collationem faciat examinari testes de hora, & puncto obitus vltimi possessoris, & in ipso collationis instrumento annotauerit, vt sic euitetur controuersia, quantum possibile sit, super tempore vacationis, an contigerit in mense ordinario, vel potius in Apostolico. 183

Media nox erit, vbi cœpit sonare hora duodecima mediæ noctis, etiam antequam designat sonare horologium, seu ante finitos pulsus illius horæ, quia cum primus pulsus horæ sonat, iam est hora expleta, Nicol. Garc. *d. cap.* 1. *num.* 554. Villalob. & Diana *infra citandis locis*: faciunt quæ Sanchez *de matrimon. lib.*2. *disput* 41. *num.* 40. Stantibus pluribus horologiis, videtur hanc mediam noctem esse regulandam secundum horologium parochiæ, seu viciniæ, in qua defunctus obiit, aut illud per quod communitates reguntur, cessante tamen fraude, aut notabili 184

notabili deordinatione horologij, idem Nicol. Garc. *d. cap. 1. num. 525.*

185 Si diuersa verò in Parochia, seu inter vicinos sint horologia, amplectenda est doctrina Bobadil. *in Polit. politica lib. 5. cap. 2. n. 15.* dicentis maximum faciendum esse discrimen, an res de qua agitur fauore digna sit, an odio; nam in his, quæ fauoris sunt, standum erit, inquit, horologio, quod propitium fuerit

186 causæ fauore dignæ;† in causa verò odiosa contrarium sequendum, & Parlad. *lib. 1. quæst. 9. n. 10.* hoc quando duo tantummodo extant horologia, verissimum arbitratur, at si multa extent in oppido horologia, idem qood de testibus pronunciandum esse, putat, vt sequamur fidem illorum, quæ numero vincunt, & certiora esse solent, quàm alia, me non citato Cast. Palao *d. puncto 22. §. 2. n. 1. vers. cum.* Si horologia diuersa sint, quoad ieiunium & vt sequenti die communicare quis valeat, potest eligere horologium, quod sonuerit vltimo loco, quia est veluti si essent duæ rationes, vel opiniones probabiles, liceret enim vtram illarum amplecti. Ita Ioann. Sanch. *in select. disp. 53. n. 3.* Fagundez *in quinque Eccles. precept. prec. 4. lib. 1. cap. 10.* Villalob. *in summ tom. 1. tract. 1. diffic. 21. n. 7.* Diana *moral. resolut p. 4. tr. 3. resol. 19.* Quicquid teneant Salas. *t. 2 tom. 2. tr 8. disp. vnic. sect. 25. n. 164.* Merolla *tom. 1. disp. 3. cap. 3. coroll. 11. num. 139.*

187 In his verò locis, vbi non est horologium, vel si sit, quod probatur non esse bene ordinatum, seu quod audiri non potuit, aut de facto non fuit auditum, accipienda erit media nox iuxta cursum noctis, arbitriumque ac iudicium hominum; & etiam à communiter accidentibus, & verosimilibus, vt ex galli cantu, tradunt Ioseph. Ludou. *Perusina decis. 126. n. 7.* Polydor. Ripa. *d. tract. cap. 160. n. 5. & 6. & cap. 161 num. 3.* Marcel. Vulpe *d. cap 48. num. 31.* Et in Rota Romana *in vna Auersana Parochialis 12. Martij 1562.* coram Oradino dicit decisum Gonzal. *gloss. 11. n. 16.* ex eo quia probatum fuit per testes, quod tempore obitus, galli cantabant, vocationem euenisse post mediam noctem, & *numerus sequentibus*, aliqua adducit de galli cantu, & tempore quo galli cantare solent, & tandem concludit, quod ad probandum esse iam noctem versus diem inclinatum, diemque sequentem iam cœptum, sit leuis ponderis præsumptio, quæ in solo gallinaceo fundatur, cum diu, noctuque galli cantare non prætermittant, quamuis versus auroram cantare frequensius soleant, & quantum deferatur huic gallinaceo arbitrio iudicantis, pensatis circunstantiis, & reliquis rationibus, aliisque verosimilitudinibus relinqui putat *ad l. 3. versic tamen magis scire potest, Dig. de testibus, & cap. in præsentia, de renunciat.* Dicit tamen Nicol. Garc. *d. cap. 1. num 536. in fine,* præsumptionem ex galli cantu maximè accipiendam esse ad sustinendam prouisionem Ordinarij, ex quo pro Ordinario faciat Ius commune, vt *in vers. sequenti* ostenditur.

188 Si autem vacet beneficium circa mediam noctem, vltimi diei mensis, ita vt minimè constare possit an fuerit finitus vnus mensis, & cœptus alius, dicit Gonzal. *gloss. 11. à n. 26.* quod tali casu actor succumbet, siue fuerit prouisus Apostol. siue Ordinarius, & possessor est absoluendus, ex Puteo *dec. 107. & 266. lib. 3.* nam cum sint partium iura obscura, contra petitorum iudicandum est, *§ retinendæ, vers. commodum, Institut. de interdictis, c. 2. de probation. cap. cum sint partium, de regulis iuris in 6.* & actore non probante reus absoluitur. *l. qui accusare, C. de edendo,* cum similibus citatis *in libello de principiis vtriusque iuris, littera A, n. 30.* Neutro tamen possidente, obtinebit prouisus ab Ordinario, supposito quod eius prouisio sit anterior prouisione Papæ quia Ordinarius, & prouisus ab eo fundat intentionem suam de Iure communi, & onus probandi reseruationem ratione mensis spectat ad prouisum Apostol. se fundantem in vacatione in mense Apost. cum hoc sit suæ intentionis fundamentum; hæc Gonzales *d. loco à num. 34.* Quæ resolutio in vltimo puncto non recipitur à Nicolao Garcia *dict. cap. 1. n. 530. cum sequentibus*, ex eo quia vbi constare non potest, in quo mense beneficium vacauerit, quamuis prouisus à Papa beneficium tanquam vacans in mense Apostolico possideat, semper præsumitur pro Ordinario, & Ius commune pro eo facit, vt dictum est, ita vt ab eo prouisus, habens hanc Iuris præsumptionem pro se, suam intentionem fundatam habeat, & transferat onus probandi in Aduersarium, etiam existentem in possessione, Mascard. *de probat. q. 17. à n. 6. & conclus. 1227.* Pacian. *eodem tractat. lib. 1. cap. 12.* Et idem Garc. *d cap. 1. n. 532.* contra Gonzalez *gloss. 11. n. 34. 40. & 43.* tenet resolutionem à se præpositam procedere non solum quando prouisio Ordinarij est anterior, sed etiam quando est posterior prouisione Apost.

189 Quæritur ad hoc propositum Gonzalez *gloss. 11. à num. 48.* quid erit si aliquod beneficium vacat in mense ordinario, & Ordinarius non confert illud in ipso mense, sed ingresso iam mense Apostolico, an ex eo, quòd vacatio durauit, ac introiuit in mensem reseruatum, sit dictum beneficium reseruatum, necne? In qua negatiuam amplectitur partem, & me citato *in hoc loco* Alzed. *d part. 1. cap. 6. num. 76.* Ratio est, quia Regula hæc duntaxat reseruat beneficia vacatura in mensibus Apostolicis, & dictum beneficium non vacauit in mense Apostol. sed ordinatorum quia aliud est beneficium esse vacans, & aliud vacaturum: tum denique, quia, sicut quando beneficium vacat in mense Apostolico, semper remanet reseruatum, etiamsi cesset causa reseruationis Rot. *decis. 12. & 13. de præbend. in nouis*, Gom. *in reg. de infirmis resignant. quæst. 2. post princip. num. 3.* sic etiam pari ratione cum beneficium vacauerit in mense ordinario, & fuerit subiectum Ordinarij dispositioni, nunquam amplius incidit in reseruationem, cum correlatiuorum eadem sit ratio, *l. fin. ff de acceptil. l. fin. Cod. de indicta viduit toll.* cum citatis *in libello de principiis vtriusque iuris littera C. num. 76.*

Vsque ad sua voluntatis beneplacitum.

190 Atque ita Regula hæc perpetua non est, sed expirat, & extinguitur morte Papæ illius conditoris, vt supra dixi hac *allegat. num. 50.* Nam reseruatio facta ad beneplacitum Papæ concedentis expirat eius morte, quia cum iam non sit in rerum natura, non potest habere beneplacitum, nec dispositionem, text. *in cap vltim. § fin ne Sede vacante, l. 6.* Menoch. *de arbitr. casu 498. num. 3. & lib. 4. de præsumpt. q. 40.* Nauarr. *consil 2. in antiq.* aliàs 3. *in nouis, de priuileg.* Caroc. *de locato, part. 1. titul de beneplacito*, Ioann. Baptista Costa *de claus. content. claus. 26.* Cened. *post lib. pract. & canon quæst. sing. 49. n. 14.* Erasm. à Cochier *de Iurisdict. Ord in exemptos p 3. q. 5. n. 4.* Sanch. *de Matrim. l. 8. disp. 28. n 50*

191 Vnde † gratiam ad beneplacitum Papæ, vel Regis morte Pontificis, vel Regis expirare probat text. in *cap. si gratiosè, de rescriptis lib. 6.* Henriq. *in summ. l. 7. cap. 21 num. 5.* Valasc. *de iure emphyt. quæst. 34. num. 7.*

num.7. Gutier. *pract. lib. 3. quaest.* 11. *num.* 19. Gonzal. §. 1. *proœm. n. 9. cum sequentibus*, Bernard. Græuæ. *ad practic. Camera Imper. lib. 2. conclus. 60. cons. 3. n. 2.* Si verò fieret reseruatio dispositionis Sedis Apostolicæ, tunc non extingueretur per mortem Papæ, quia Sedes Apostolica nunquam deficit, *d. c. si gratiosè*, Menoch. *d. lib. 4. quæst.* 121. *num.* 3. & latissimè pro declaratione prædictorum verborum agit Gonzal. *gloss.* 1 a. vbi multa circa ea de more suo cumulat.

192 Vnde † cùm reseruatio huius Regulæ personalis sit, & cum conditione expiret, Sede Apostolica vacante omnes menses sunt Ordinarij, & tunc Episcopi possunt prouidere de beneficiis vacantibus in quolibet mense, Anastas. Germon. *de indultis Cardin. §. quod tamen, num. 99. &* 100. Zerola *in praxi Episcop. p. 2. verb. beneficium*, § 2. Flores de Mena *var. lib. 1. q. 4. n.* 51. Gonzal § 5. *proœm à n.* 46. qui *n.* 53. ait, quòd non solum erunt omnes menses ordinarij ante assumptionem noui Papæ, sed etiam antequam faciat regulas Cancellariæ.

Extra Romanam Curiam.

193 NAm beneficia in Curia consistentia, ibidemque vacantia, non cadunt sub hac reseruatione, cùm Iure communi illorum collatio spectet ad Papam, vti Episcopum Romanum in quocunque mense vacant, Gom. *ad reg. de annali, quæst. 3. n.* 18. & tetigi suprà hac *allegat. n.* 153. Nec etiam beneficia vacantia in Romana Curia, de quibus suprà à *n.* 19. non includuntur in reseruatione huius Regulæ, cum per eam solùm reseruentur beneficia extra Romanam Curiam vacantia, nec beneficia illa in Romana Curia vacantia egent reseruatione huius Regulæ, quia semper & quocumque mense vacent, sunt reseruata principaliori, & potentiori, fortiorique reseruatione in corpore iuris clausa *in c. 2. de prabend. in 6.*

Aliàs quàm per resignationem.

194 PEr hæc verba excipiuntur vacationes per resignationem, & sic beneficia, quæ vacauerint in quocumque mense anni ex causa resignationis in manibus Ordinarij factæ, non erunt reseruata, nec inclusa in reseruatione huius Regulæ, Gonzalez *gloss.* 14 *à princip.* Nicol. Garcia *d. cap. 1. à n.* 542. & vide quæ infrà *alleg.* 69.

Quocumque modo vacatura.

195 SVb reseruatione huius regulæ includuntur omnes modi vacationis, excepta vacatione in Curia, & per resignationem, qui etiam non appositis his verbis comprehenderentur, Æn. Falcon. *de reseru. q. 1. princip. sub n. 2. vers. vacatura*, Gonzal. *gloss.* 15. *à princip.* Nicol. Garc. *d. part. 5. cap. 1. n.* 547. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. puncto* 22 § 3. *n* 4. Procedit Regula hæc non solum in vacatione de iure, & de facto, sed etiam in vacatione de iure tan-

196 tum, aut de facto tantum, Gonzal. *gloss.* 15. §. 1. † Non habet tamen locum quoties beneficium vacat per habentem tantum ius ad rem, Gonzal. *gloss* 13. §. 2.

197 Nicol. Garc. *d. c. 1. n.* 549. † veluti per mortem electi, vel præsentati ad aliquod beneficium, ex qua electione, vel præsentatione fuit quæsitum ius ad rem, Falcon. *de reseru. q 4 princip. effectu* 47. *num.* 5. *&* 6. Flamin. *de resignat. lib. 7. quæst. 1. à num. 78. & lib. 2. quæst.* 23. & ideo cùm per eam non acquiratur ius perfectum, non dicitur plenum beneficium, nec extincta prima vacatio, sed adhuc vacat beneficium, vt prius, & ideo beneficium non vacat per obitum electi, vel præsentati, gloss. *verb. collatio*, *in cap. penult. de prabendis, lib. 6.* † Si verò vacet per obitum 198
habentis ius in re ad beneficium (quale acquiritur per collationem, etiam ante adeptam possessionem, *cap. si tibi absenti, de prabendis, l. 6.* Couar. *lib. 3. variar. cap. 16. num. 3. & 5.* Flamin. *de resignation lib. 2. q. 16. n. 2. & l. 10. q. 6. n. 2. & 35. & q. 8. n. 5.* Molin. *de iustitia tract. 2. disp. 2. vers. dixi superius, & disp. 3. in fine.* Aloys. Ricc. *in collect. decis. par. 5. collect.* 1658. Gonzal. *gloss.* 15. §. 2. *n.* 31. vbi *n.* 32. ampliat procedere, quamuis litteræ non sint expeditæ, cum per solam supplicationem signatam à Papa sit gratia perfecta, dummodo sit registrata, & parti tradita, nam antea non dicitur aliquod ius considerabile quæsitum, & de facili potest talis supplicatio signata lacerari, Rot. *decis.* 791. *num. 5. part. 1. diuers.* Flamin. *de resignat. lib. 8. quæst. 8. num.* 186.) cessat reseruatio, ita vt si talis decedat extra Curiam in mense ordinario, dicatur per illum beneficium vacare, vt possit Ordinarius de illo disponere, Flamin. *d. qu.* 8. *num.* 2. Put. *decis.* 146 *lib.* 2. Gonzal *gloss.* 15. §. 2. *num.* 34. Est ergo necessaria acceptatio collationis factæ absenti, cum ante illam acquirat tantum in beneficio ius ad rem, Gonzal. *gloss.* 26. *n.* 14. & non dicatur beneficium vacare per eum, cui facta fuit in absentia collatio ante acceptationem, Gonzal. *gloss.* 15. §. 2. *num.* 6.

Quoniam autem vacationes de Iure permultæ sunt, & passim per Canonum, & Doctorum volumina leguntur, compendio illas perstringam, lectorem remittens ad Gonzal *gloss.* 13. & Nicol. Garciam *part.* 11. *c.* 2. *cum sequentibus*, qui duo insignes viri in materia Beneficiali clarum lumen nobis præbuerunt, eamque doctissimè & plenissimè tractarunt, ita vt nihil amplius desiderari possit.

Primus igitur vacationis modus est per obitum, 199
& mortem naturalem, *cap. susceptum, de rescriptis in sexto*, Petr. Greg. *vti beneficiaria c. 3. à n. 1.* Massobr. *in praxi habendi concursum requis. 1. dub. 2. n. 2.* secundùm Romanam impress. latè Lotter. *de re benef. lib. 3. q. 10.* Pauin. *de officio, & potestate Capituli Sede vacante prælud. 7. n. 4.* vbi dicit, quod ita vacat per mortem beneficium, quod si miraculosè resurgeret, non recuperaret illud, Gonzal. *gloss.* 15. *à n.* 3. Nicol. Garcia *part. 11. c. 2. n. 1 cum sequentibus*, qui hoc limitant vbi beneficium suppressum esset ab habente potestatem, vel quando est vnitum, vel de mensa, vel Ecclesia non est numerata.

Secundò vacat beneficium per renunciationem, 200
seu resignationem, vt *toto tit. de renunciat.* per quam amittitur omne ius in beneficio competens, proprietas, titulus, & possessio, Flamin. *de resign. l. 1. q. 3. à n.* 15. Gonzal. *gloss.* 15. *à num.* 8. Lotter. *dict. lib. 3. quæst.* 14. Nicol. Garc. *part. 11. c. 3. à n. 1.* vbi *n.* 3. id verum dicit etiamsi ex causa permutationis facta sit renunciatio.

Tertiò vacat beneficium ipso iure per assecutio- 201
nem alterius beneficij incompatibilis, *cap. de multa, de prabend. cap. quia nonnulli, de clericis non resident. Extrauag. execrabilis, §. qui verò, de prabend.* Concil. Trident. *sess. 7. c. 4.* Gonzal. *gloss.* 15 *à num.* 9. Nicol. Garcia *part. 11. c. 5. à principio.* Massobr. *d. requis.* 1. *dub. 2. n. 4. cum seqq.* secundùm Romanam impress. latè Lotter. *dict. l. 3 quæst. 23. per tot.* In quo notent iuniores, quòd licet *d. cap. multa*, (quo statuitur primum beneficium Curatum ipso iure vacare per assecutionem secundi, & si vtrumque retinere contendat, priuati etiam secundo per sententiam, non au-
tem

autem ipso iure, tametsi *dict. Extrauag. execrabilis, §. qui verò*, etiamsecundo ipso iure priuetur) loquatur de beneficiis Curatis, & Dignitatibus, tamen per Concil. Trident. *seß. 24. cap. 17.* extenditur dicta incompatibilitas (si tamen vltra sex menses retinuerint) ad duo Canonicatus, vel vnum cum Parochiali, vel portiones in Cathedralibus, & Collegiatis Ecclesiis, vt censuit *Sacra Congregat.* Quædam enim est incompatibilitas illorum beneficiorũ, quæ simul teneri non possunt, & quorum primum vacat ipso iure per assecutionem secundi, qualia sunt illa, de quibus *in d. cap. de multa, & in d. Extrauag. Execrabilis, & in cap. litteras, de concess. prabende; & in Clement. fin. de prabendis.* Alia incompatibilitas est quoad retentionem tantùm, scilicet beneficiorum, quæ simul licitè retineri non possunt, licèt non vacet primum ipso iure per assecutionem secundi, vt in Parochiali cum Canonicatu, & duobus simplicibus residentiam requirentibus, Rebuff. *in praxi, tit. de dispensat. ratione ætatis, verb. incompatibilia*, Nicol. Garcia *d. part. 11. c. 5. n. 67.* Quoad incompatibilitatem primi generis vacatio inducitur ipso iure per assecutionem pacificam secundi incompatibilis, non solùm de facto, sed etiam de iure, id est, non litigiosa, sed absque controuersia iuris, & facti, Mascard. *conclus. 183. n. 40.* Anton. Fab. *l. 1. definit. forens. tit. 2. definit. 31.* Mendos. *ad reg. de triennali, q. 53. & in reg. 34. q. 26.* Item pacifica possessio secundi intelligenda est, non de possessione sterili, sed fructuũ, vel maioris partis eorum, vt tradunt Doctor. per text. *ibi in cap. si tibi concesso, de prabend. in 6.* Less. *de iustit. l. 2. c. 34. dub. 27. num. 141.* Nicol. Garcia *dicta part. 11. c. 6. n. 123.* cùm omnis possessionis effectus consistat in perceptione fructuum, *l. bonæ fidei 48. ff. de acquiren. possess.* & fuit dictum in Rota coram *D. Buratto anno 1615. die 13. Martij*, beneficium primum non censeri vacare per assecutionem secundi, nisi dicti secundi beneficij possessio pacificè habita fuerit per duos menses. Quoad beneficia simplicia, quando incompatibilia sint, & non possint retineri, dicam infrà *alleg. 62.*

202 *Quartò* per contractum Matrimonij per verba de præsenti vacat beneficium, etiam non sequuta copula, *cap. 1. & 5. de clericis coniug. c. 1. eodem tit. l. 6.* Clar. *§ fin. q. 75. num 5. vers. clericus beneficiatus*, Bonacos. *commun. crimin. part. 1. verb. clericus, fol. 27. verso*, Petr. Gregor. *rei beneficiariæ c. 25. n. 4.* Mascard. *de prob. concl. 185.* Pereg. *l. 1. versic. item quia, titul. 1. lib. 5. Ordinam.* Matiens. *in rubr. tit. 1. gloss. 1. n. 158. & leg. 7. gloss. 13. n. 2. tit. 8. l. 5. noua recopilat.* Flamin. *de resignat. lib 1. q. 1. n. 12.* Ceuall. *commun. contra commun. q. 147.* Sayr. *de censur. lib. 6. c. 5. n. 10. & seq.* Azor *instit. moral. part. 2. lib. 7. cap. 16. q. 4. cum seq.* Sanch. *de Matrimon. l. 7. disp. 42. n. 4.* Gonzal. *gloss. 15. n. 43.* Nicol. Garc. *p. 11. c. 8. in principio*, Cald. Pereira *de potestate eligendi, c. 5. num. 14.* Farinac. *fragment. criminal. part. 1. littera C, verb. clericus, à num. 325.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. decis. 240. num. 3. in prima edit. aliàs resolut. 321. in secunda edit.* Less. *de iustit. l. 2. c. 34. dub. 21.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. l. 30. tract. 3. num. 31. & seq.* Gutier. *de Matrim. c. 97. n. 1.* Moises. *in summ. moralis Theologiæ tract. 6. c. 11. num. 13.* Massobr. *d. reg. 1. dub. 2. n. 7.* Lotter. *d. l. 5. q. 26. n. 61. cum seqq.* me citato *in hoc loco* Escobar. *de puritate probanda p. 1. q. 4. §. 7. n. 55.* nouissimè Trasmiera *l. 2. de polygamia q. 4.*
203 *à n. 20.* Et ita † vacat beneficium per matrimonium, vt eo iam contracto resignari non possit in fauorem tertij, Flamin. *lib. 3. q. 1. n. 28.* Ceual. *d. q. 147. num. 6.* Gutier. *d. c. 97. n. 7.*

Amplia *primò* procedere etiamsi vxor non con- 204
summato matrimonio Religionem ingrederetur, Couar. *de sponsal. par. 1. c. 6. § 7. n. 6.* Sayr. *d. c. 5. n. 14.* Sanch. *d. disp. 42. n. 6.* Farinac. *d. litt. C, n. 329.* Nicol. Garcia *d. c. 8. num. 3.*

Amplia *secundò*, vt per matrimonium amittat cle- 205
ricus etiam accessus, & regressus, ac alia iura ad beneficium competentia, Clar. *d. q. 73. n. 5.* Flamin. *d. q. 1. n. 14.* Ceuall. *d. q. 147. n. 2.* Farinac. *dicta litt. C. n. 330.* Nicol. Garc. *d. c. 8. n. 2.* Gutier. *d. c. 97. num. 4.* Lotter. *d. q. 26. num 69.*

Amplia *tertiò*, quòd etiam per contractum matri- 206
monium amittitur pensio Ecclesiastica, Couar. *d. §. 3. n. vltim.* me citato *in hoc loco* Castr. Palao *in opere mor. tom. 2. tract. 13. disp. 2. puncto 11. §. 10. n. 3.* Nauarr. *in tract. de orat. c. 21. n. 53.* Salzed. *ad Bernard. c. 80. littera E, vers. emittit*, Flamin. *d. l. 1. q. 1. n. 15. & lib. 6. q. 2. n. 115.* Ceuall. *d. q. 147. n. 7.* Sanch. *d. lib. 7. q. 44.* Farinac. *dict. litteram C, n. 331.* Lotter. *d. q. 26. n. 67.* Rota *in Barcinonen. pensionis 16. Ianuarij 1612.* coram *Cardin. Caualerio*, impressa per Marchesan. *de commiss. part. 1. §. 2. pag. 628.* vbi declarat pensionem non extingui lata sententia pro Matrimonij validitate, quando est per appellationem & restitutionem in integrum suspensa.

Amplia *quartò* in clerico non solùm in sacris, sed etiam in minoribus Ordinibus constituto, vt per Bonacos. *tom. 1. commun. opinion. l. 1. tit. 7. n. 12.* Farin. *d. verb. clericus n. 357.*

Amplia *quintè*, vt etiam per matrimonium irri- 207
tum ob consanguinitatem, vel aliud impedimentum dirimens, amittat beneficium ipso iure is, qui solis minoribus Ordinibus est initiatus, Tiraquell. *de retract. lign. §. 26. gloss. 1. n. 9.* Hippolyt. *cons. 70. n. 16.* Gregor. *l. 1. verb. el beneficio, tit. 6. part. 1.* Bonacos. *dicto tit. 7. n. 12. & 13. & tit. 2. lib. 9. tit. 7. n. 3. vers. & ista communis*, Flamin. *d. q. 1. n. 12.* Gonzal. *gloss. 5. n. 44. & gloss. 57. n. 44.* Sanch. *lib. 3. disp. 3. n. 3. & l. 7. disp. 43. n. 5.* Francisc. Molin. *de ritu nuptiar. l. 1. comparat. 19. n. 147.* Nicol. Garcia *d. c. 8. n. 4. cum sequentibus* vbi *n. 8.* resoluit, quòd talis beneficiatus contrahens matrimonium in gradu prohibito ignoranter, bona fide, & cum debita solemnitate, non amittit beneficium ipso iure, & *n. 10.* asserit beneficium non perdi per matrimonium nullum ex defectu consensus ipsius clerici, vt quia non erat sanæ mentis, vel fuit vi, aut metu coactus, quem refert, & sequitur Massobr. *in praxi habendi concursum, requis. 7. dub. 33.* vbi *dub. 34.* cum Garc. *citato loco à n. 15.* tenet contrahentem matrimonium sine Parocho, aut testibus non perdere ipso facto beneficium, & idem Garc. *d. loco n. 17.* quòd beneficiatus in Sacris constitutus matrimonium contrahens de facto, indistinctè non perdit ipso facto beneficium, cum sit omnino inhabilis ad matrimonium, sed illis est priuandus per sententiam iudicis.

Quintò vacat ipso iure beneficium per ingressum 208
Religionis professione sequuta, & non antea, *cap. beneficium, de Regular. l. 6.* Henriq. *in summa part. 1. l. 12. cap. 5. §. 4. in comment. litteram X*, Flamin. *de resignat. lib. 5. quæst. 6. n. 164. cum seqq. & l. 7. quæst. 14. n. 18.* Cald. Pereira *in l. si curatorem, verb. implorare, num. 27.* Sanch. *de Matrim. lib. 9. disp. 35. num. 19.* Gonzal. *gloss. 15. num. 45.* Fr. Emman. *quæst. Regular. tom. 1. quæst. 57. art. 1.* Sayr. *in claui regia l. 6. cap. 5. nu. 25.* Nicol. Garc. *part. 11. c. 9. à principio*, Massobr. *d. requis. 1. dub. 1. n. 9.* Moises. *in summa moralis Theologia, tract. 6. cap. 12. num. 18* latè. Lotter. *d. l. 3. q. 26. ex num. 9.* Patribus tamen Societatis IESV expressè concedi à Gregor. XIII. *in sua Constit. incip. Quanto*

fructus

*fructoſius,Kalend.Februar.*1582.& in alia *Aſcendente Domino,Kalend.Iunij* 1584. vt qui emiſerint tria vota ſimplicia,poſſint retinere beneficia,penſiones, ius,& dominium bonorum ſuorum,ad effectum ea diſtribuendi in pios vſus, ne poſtea dimiſſi eis priuari remanerent,refert Rot.*in Caputea penſionis* 18. *Aprilis* 1616.coram *Martino Andrea.*

209 *Sextò* per non promotionem eius intra annum, qui aſſequutus eſt Eccleſiam Parochialem; elapſo enim anno,niſi initietur Sacerdotio,vacat dicta Eccleſia ipſo iure,*cap.licet canon* , *de elect.lib.ſexto,* latè Flamin.*lib.*3.*q.*2.plena manu Rebuff.*in praxi tit. de*
210 *non promotis infra annum per totum*, † beneficium enim Curatum obligat ad promotionem Sacerdotij ſpatio vnius anni,Zerola *in praxi Epiſcopal.p.*1. *verb.beneficia, verſ.dico quartò principaliter,* Spin. *in ſpeculo teſtam gloſſ.*4.*princip.n.*65. Cened.*ad Sextum collect.*30.*n.*1. Azor.*inſtit.moral.part.*2.*lib* 6.*c.*8 *q.*2. vbi *q* 3. tenet pœnam dicti *cap. licèt canon,* de iure locum non habere in Decanis, Præpoſitis, Abbatibus, Prioribus, Archipresbyteris curam animarum quidem, ſed non parochialem Eccleſiam habentibus,& *q.*4.quòd etiam non afficit eos, qui præficiuntur Eccleſiis collegiatis, quæ aliàs parochiales quoque ſunt, & *q.*9.quòd etiam illius text.diſpoſitio non habet locum in illo, qui Eccleſiæ parochiali habitu tantum. & non actu parochianos habenti præficitur, quod etiam repetit eadem *p.*2.*l.*9. *c.*3.*q.*14.*verſ q.dubia eſt.*

211 *Septimò* per tranſlationem Prælati ad aliam Eccleſiam vacat prima,litteris tamen expeditis, & oſtenſis Capitulo,*c inapibus,§. tranſlatus,*7. *q* 1.*cap. quanto,de tranſlat. Epiſcop.*Flamin.*lib.*7.*q.*21.*a.*14.*&* *q.*23.*n.*47. Gonzal. *gloſſ.*15.*n.*48. *&* 49. Maſſob.*d. requiſ.dub.*2.*n.*10.

212 *Octauò* ſi electus intra menſem à tempore electionis ei præſentatæ, vel à tempore ſibi præſtito non conſenſerit electioni; nam tunc vacat prælatura; *cap. quàm ſit,§. electus verò, de electioa. lib.*6. *Extrauagant. ſi religioſos , eodem tit. inter communes,* Gonzalez *gloſſ.* 15.*num.* 50. Maſſobr. *dict. dub.*2. *num.* 11.

213 *Nonò* ſi electus intra tres menſes poſt conſenſum electioni præſtitum non petierit confirmationem, nam ipſo facto priuatur iure ſibi per electionem quæſito, *d.capit quàm ſit* , *§.cæterum,* Petr. Gregor. *rei beneficiaria,cap.* 25. *num.*12. Gonzalez *gloſſ.*15. *num.* 51.

214 *Decimò* quando electus, vel præſentatus ante confirmationem,vel inſtitutionem, per ſe, vel per alium ſe iniecerit,vel adminiſtrauerit; nam eo ipſo priuatur iure ſibi quæſito, & beneficium vacat, vt prius,text. *in cap. auaritia,* 3. *de elect. lib.*6. Gonzal. *gloſſ.*15.*num.*52.Maſſobr. *d. dub.*2.*num.*13.procedit in præſentatione,Flamin *de reſignat. l.*12. *q.*3.*n.*26. Et per præſtationem obedientiæ dicitur quis adminiſtraſſe, & incidiſſe in pœnam illius text. Put. *deciſ* 45.*part.*3. non procedit tamen in eo, qui ante electionem aliquid fecit. Card.Cuſch. *tom.*1.*littera C,concluſ.*44.*num.* 12.Aduertit Gonzal.*vbi proximè,* quod iſti tres modi vacationis, videlicet, octauus, nonus,& decimus,ſunt improprij,quia per electum non dicitur vacare beneficium, ſed ſemper durat prima vacatio, ex quo collatio non adeſt, vt ſupra dictum eſt.

215 *Vndecimò* vacat beneficium ipſo iure per promotionem ad Epiſcopatum poſt adeptionem poſſeſſionis, & conſecrationem ſequutam, vel poſtquam præfixum tempus ad conſecrationem petendam lapſum fuerit, iuxta text. *in cap.cum,in cunctis §.cùm verò,de elect.*Lotter.*d lib.*3.*q.*26.*num.*50. dixi ſuprà hac *alleg n.*67.*cum ſeqq.*

Duodecimò vacat ipſo iure beneficium per mili- 216
tiam ſæcularem,gloſſ. *verb.redierint,in cap.vltim. de clericis non reſidentibus.*Flamin. *lib.*1. *q.*1.*n.*22. Anton.Fab.*l.*1. *definit. forenſ. tit.*3. *definit.*25. Gonzal. *gloſſ.*15.*n.*54. Farinac.*fragment.criminal. part.*7. *littera C,n.*183.Maſſob.*d.requiſ.*1. *dub.*2.*n.*15. Lotter. *d. q.*26.*à n.*84. me citato *in hoc loco* Ciarlin. *controuerſ.forenſ.*36.*num.*43. nam Eccleſia pro derelicta habetur eo ipſo, quod beneficiarius fit miles, ita vt Ordinarius iure poſſit illam alteri concedere, vt dicit Azor. *inſtitut. moral. part.*2. *lib.*7. *cap.*15. *in princip.*

Decimotertiò vacat ipſo iure non ſolum benefi- 217
cium,ſed etiam penſio illius,qui Tonſuram, & habitum clericalem, veſtes ſcilicet talares non aſſumit, vel iugiter non defert, per Conſtitut. Sixti Quinti,incip. *Cùm, acroſanctum,ſub quinto Idus Ianuarij* 1588.Gonzal. *gloſſ.*13.*n.*56. Azor.*inſtit. moral.part.*2.*lib.*7.*c.*17.*q.*1. *verſ. decimum quartum crimen.* Lotter. *d.lib.*3. *q.*26 *ex n.*90.vbi *n.*93. ſubdit quod ad iſtum effectum ita eſt inſtituenda probatio vt concludat ad adiectionem, & quodammodo ad deſpectum Ordinis clericalis permiſſum, videlicet in habitu laicali in locis publicis, & populo frequentibus,ac ſine rationabili cauſa,vt ferè explicatur *in Clem.*2.*in princ.de vita & hon.cleric.*

Decimoquarto vacat ipſo iure beneficium per ele- 218
ctionis caſſationē,*c. conſiderauimus* 10.*c.ſuper eo* 12. *cum ſimilibus,de elect.*Gonzal.*gloſſ.*13.*n.*56.

Decimoquintò, per poſtulationem, vel repulſio- 219
nem,*c.*2.*&* 3.*de poſtulat. Prel. Extrauag. ex debito, §.huiuſmodi,de elect.* quanquam hi duo modi propriè dici non poſſint modi vacationum, vt oſtendit Gonzal *gloſſ.*15.*n* 32.*in fine.*

Decimoſextò per violentam ingreſſionem in poſ- 220
ſeſſionem beneficij perdit quis eo ipſo ius,quod ad illud habebat,& vacat ipſo iure, *cap. eum qui,*17. *de prabend lib.*6. Couarruu.*lib.*3.*variar. cap.*16.*num.*6. Rebuff. *de pacificis poſſeſſor.n.*231.*cum ſeqq.* Menoc. *remed.*9. *recuper. num.* 306. Zerola *in praxi Epiſcop. part.*1.*verb poſſeſſio beneficij.* §.2. Gonzal. *gloſſ.*15.*n.* 38.*& gloſſ.*57.*n.*46.Leſſ. *de Iuſtit.l.*2. *c.*34 *dub.*34. *num.* 187. Farinac,*in praxi criminal.part.*4. *deciſ.*66. *num.*1. *cum ſeqq & part.*6. *quæſt.*175. *à n.*64. Maſſob.*d dub.*2.*num.* 18. latè Lotter. *d. lib.*3.*quæſt.*22. *per tot.*

Decimoſeptimò per violationem ſequeſtri impo- 221
ſiti vigore ſententiæ definitiuæ in Romana Curia prolatæ in cauſa beneficiali, *Clement.* 1.*de ſequeſtrat. poſſeſſionis,& proprietate*, Mohed. *deciſ.*2. *de ſequeſt. poſſeſſionis,& fructuum,*Perez *l.* 1.*verſ quærere oportet, tit.*10.*lib.*3. *Ordinam. pag.*661. Gonzal.§.7. *proœm. num.*43.*&* 46.*& gloſſ.*15.*num.* 39. Procedit in ſententia lata ſuper quocumque beneficio Eccleſiaſtico,ſiue illud ſimplex,ſiue curatum ſit,ſiue dignitas, ſiue perſonatus, ſiue etiam penſio perpetua, quæ conceditur in titulum Eccleſiaſtici beneficij, hæc enim omnia appellatione beneficij continentur in terminis illius text. Mareſcot. *variar. lib.*2. *cap.*77. *num.* 20. *&* 39. Ita vt beneficium quod vacat per violationem ſequeſtri impetrari poſſit per quemcumque ſub generali clauſula, vel alio quouis modo,Mohed.*d deciſ.*2. quem referunt Gonzal. *d gloſſ.* 15.*n.*59 *in fine,*Aloyſ.Ricc. *in collect.deciſ.part.*1.*collectan.*223.*in fine.*

Limita *primò*, quando ſententia non eſſet lata ſuper petitorio, vel poſſeſſorio, ſecus tamen ſi ſit prolata in cauſa attentatorum, Puteus *deciſ.* 33.

&

& decis.45.l.2. Lancellot. de attentatis, p.3. cap.28. n.143. Gonzal.gloss.15.num.60. Aloys. Ricc. de collect. 223.vers.limita.

Secundo limita,vt iste text. non procedat,quando sequestrum non est appositum principaliter super beneficio,sed super membro,vel re ipsius, Caputaq. decis.153.p.3. quem refert Aloys.Ricc. d.collect.231. vers.limita secundo.

Tertio limita, vt hoc sequestrum cesset, si beneficium fuerit per triennium,& pacificè possessum, vt ille text.habet, Marescot. d.cap.77. à num.35. Card. Pereira quæst. forens.lib.1. quæst.21. num.54. Gonzal. §.7.proæm. num.72. & tunc non est necesse quòd immediatè quis triennio possederit,sed sufficit quòd semel per triennium continuè possederit, Caputaq. decis. 159.p.3. quem refert. Aloys. Ricc. d. collect. 223.prope finem.

222 *Decimoctauo.* Vacat ipso iure beneficium per non ostensionem tituli, seu dispensationis, coram Ordinario postquam beneficiatus monitus fuerit, cap. Ordinary, §.quod si fortè, vbi gloss. verb. eo ipso, de officio Ordinary,lib.6.qui text.renouatur à Concil.Trid. sess.7.c.5.Gonzal.gloss.15.num.62. Massobr.d.dub.2.
223 num. 23. † Possessor enim etiam pacificus tenetur probare, & ostendere titulum cum Superior ex officio inquirit. Mascard. de probat. concl. 1372. à num.18. Couarr.in reg.possessor.part.2.§.10.n.9.col.2. Flamin. de resignat.l.11.q.14.n.35.cum seqq. Zerol. in praxi Episcop.p.1. verb. Bulla §.5. Aloys. Ricc.in
224 collect. decis.p.4. collect. 889. & † etiam Ordinarius potest,non obstante regula de triennali, possessorem compellere ad ostendendam dispensationem, Flor. de Mena variar.l.3. q.23. num.61. cum sequentibus, †
225 non acquiruntur enim præscriptione beneficiorum Ecclesiasticorum tituli, Caldas Pereira de renouat. emphyt. q. 15. n. 22. An & per quod tempus possit Episcopus compellere beneficiatos, vt ostendant suorum beneficiorum titulos? Vide per citatos à Cened.ad Sextum collect.18.n.2.

226 *Decimonono* vacat ipso iure beneficium per alienationem rerum Ecclesiæ,sine ipsius beneficij,sine solemnitate facta, in Extrauag. ambitiosæ, §. inferiores verò, de rebus Ecclesiæ non alienan. inter communes, Petr.Greg. rei beneficiariæ c.25.num.16. Massobr. d. dub.2. n. 24. secundum Romanam impress.Gonzal. d. gloss.15.n.63.latè Lotter.d.l.3 q.25.

227 *Vigesimò*, Vacat beneficium si habeatur pro derelicto,c.ex parte 8.vbi Abb.num.2. de clericis non residentibus, Pauin.de officio, & potestate Capituli Sede vacante,prælud.7.n.72.vers.septima si habeatur pro derelicto,Flamin.l.1.q.15.n.21. Massobr. d.dub.2. num. 25.Gonz.gloss.15.num.64.latè Lotter.d.lib.3.q.26 ex num.1.

228 *Vigesimoprimo.* Vacat ipso iure beneficium propter crimen hæresis, c.ad abolendam, §.1, ibi, sit omni beneficio spoliatus, vbi gloss. de hæretic. Couarr. lib.2. variar.cap.8.num.4.& seq. Massobr. d.dub.2.num.26. Azor. part.2. lib.7. cap.17. in princip. Flamin. lib.3. quæst.1.num.31.& seq.Gonzal.gloss.15.num.65. Petr. Ledesm in summ.part.2. tract.1.c.4.conclus.14. plures quos refert & sequitur Garcia d. part.11. cap.10. num.60.cum sequentibus, quibus adde Sanch. in præcepta Decalogi lib.2. cap.26. num.5. Farinac. de hæresi q.149.num.77.Ricc.de iure pers.n. extra gremium Ecclesiæ exist.lib.5.cap.10.num.9. latissimè Lotter. d.lib.3. quæst.28. Sed contrarium de Iuris rigore verius dixi suprà hac alleg.num.37. & 48. nam in Iuribus, quibus hæc pœna statuitur, non inueniuntur verba significantia priuationem, & sententiam ipso iure latam,vt in 1.cap.ad abolendam, & in c. excommunicamus,§.credentes, eodem tit. Vnde hanc contrariam sententiam tuentur Alphonsus à Castro lib. 2. de iusta hæreticorum punit. cap.9. Simanch. de Catholic. institut. cap.46. num.72. Aragon. 2.2.quæst.11.art.3. vers.secunda pœna, Candelabr. aureum in appendice cap.1.num.15. Zerol. in praxi Episcop. part. 1. verb. priuatio,in princ. Sic † etiam filios,aut nepotes hæ- 229
reticorum non esse priuatos, nec priuandos beneficiis etiam antea obtentis, tenent Abb. & Felin. in cap.vergentis,num.3.de hæreticis,Rebuff.in praxi tit.de modis amittendi beneficia,n.25.Couarr.d.cap.8.num.4. Rota decis.87. & 90. apud Farin. to.2. consil.Pena.in commen. ad director.Inquisitor. comment. 163. Suar. tom.5.de censur.disp.43. sect.3. n.2. & videtur tenere Flamin.lib.3.q.1.num.34.& 35.sequuntur Ricc.d.l.5. cap.29.num.4.Quamuis contrarium velint post plures à se citatos Gonzal.gloss.15. n.67. Farin. de hæresi q.191.n.44.& 45. Nicol. Garcia d.p.11.c.10. à n.72. Quod etiam vacant ipso iure beneficia per adhæsionem hæreticis, asserunt Gonzal. d. gloss.15. n.92. Massabr.d.dub.2.n.27.vbi n.28.idem dicit per adhæsionem Antipapæ,& n.50.idem per filiationem hæreticorum.

Vigesimosecundò. Vacant ipso iure beneficia, quæ fuerunt obtenta per preces hæreticorum, cap.2.§.ad hæc,de hæreticis,l.6. Gonzal.gloss.15. num.68. Azor. institut.moral. part.1. lib.8. c.13. quæst. 8. vers. octaua pœna. 230

Vigesimotertiò. Vacat ipso iure beneficium per crimen realis simoniæ commissæ, vt disponitur in Extrauag. cùm detestabile, de simonia, inter commun. Menoch.remed.1.recuper.n.135.& n.336.& remed.5. n.68.& cons.67.n.4. Couarr. in reg. peccatum p.2.§.8. num.7. Flamin. lib.7.q.2.num.12. Gonzal. & plures ab eo citati d. gloss.15.n.69. Paul. Comitol. respons. moral.lib.6.c.41. Massobr. d.dub.2. num. 26. Farinac. in praxi crimen.part.7. in fragment. littera C,num.299. 231
latè Lotter. d. lib.3.quæst.29. per tot. † Sola autem 232
conuentionalis inhabilem reddit ad obtinenda, non autem inducit vacationem obtentorum ipso iure, Put.decis.80.lib.2. Achil. de Grassis decis.2.de simonia, Gutier.canonic.cap... l.9.à princ.Azor. institut.moral.part.2. lib.7. c.17. quæst.1.vers. nonum, Henriq. in summ. lib.13.cap.37. §. 3.lit.X. Suar.de Relig.tract.de simon,l.4.c.53. & c.55.n.4. Fr.Emman. quæst. Regul. tom.1.q.20.art.13.

Vigesimoquartò. Vacat beneficium ipso iure per crimen læsæ maiestatis,vt tenent Rebuff.in praxi tit. de modis amittendi beneficia, n.32. Gonzal. gloss.15. n.72. Massobr. d.dub. 2.n.30.latè Lotter. d.l.3.q.30. per tot. 233

Vigesimoquintò. Vacat ipso iure beneficium propter crimen falsitatis litterarum Apostolicarum, cap.ad falsariorum,de crimine falsi,Petr.Gregor.rei beneficiariæ cap. 26 num. 12. Gonzal. gloss.15. num.73. Nicol.Garc. part.11.cap.10. num.170. Azor. institut. moral. part.2. l.7. c. 17. quæst.1. vers. quintum crimen. Massobr.d.dub.2.n.31. Lotter. d.lib.3. q.30.num.90. cum seqq. 234

Vigesimosextò. Vacant ipso iure beneficia percutientis Cardinalem, cap. felicis, §. si qua vero de pœnis,lib.6. Rebuff. in praxi, tit. de modis amittendi beneficia, num.39. Gonzal. gloss.15.num.74. Nicolaus Garcia part.11. cap. 10. num.55. Azor.dicta part.2. lib.7.c.17.quæst.1. vers. tertium. Massobr. dict. dub.2. 235
n.32.Lotter. d.lib.3.quæst.30.num.109. Et † etiam 236
filij, ac nepotes offendentium Cardinalem priuantur omnibus beneficiis, & Dignitatibus Ecclesiasticis, & ad illas in posterum obtinendas efficiuntur inhabiles,Farinac. in praxi criminal.part.5.quæst.112. num.121.

num. 121, *&* 122. Sanch. *in præcepta Decalogi lib.*2. *c.*28.*num.*20. nam Cardinalem hoſtiliter inſequens tenetur crimine læſæ maieſtatis, etiam quod non ceperit, aut percuſſerit, *d.cap.felicis*, Farin. *d.q.*1 ta. *num.* 81. vbi *n. ſe,q* plura de hac materia cumulat, quæ deſeruire poſſunt ad declarationem *d. cap. felicis.*

237 *Vigeſimoſeptimò.* Vacant ipſo iure beneficia occidentis, vel percutientis Epiſcopum, illa ſcilicet, quæ obtinet in Eccleſia, cui talis Epiſcopus præeſt, *dict. cap.felicis, Clement.* 1. §. *à ſeudo,de pœnis*, Gonzal.*d. gloſſ.*15.*num.*75. Petr. Gregor. *rei beneficiariæ cap.*26. *num.*10. Azor.*dict.cap.*17.*q.*1.*verſ.quartum.eſt*, Nicol. Garc.*d.p.*11.*c.*10.*n.*56. Maſſobr.*d.dub.*2.*n.*33. Lotter. *d.lib.* 3. *q.*30. *num.*112. Si verò occidat Epiſcopum electum, non dicitur interficere Epiſcopum Gonzal *gloſſ.*9.§.5.*n.*27. Mandoſ. *in reg.*16.*q.*19.*num.*13. *de iure perſonarum extra gremium Eccleſiæ lib.*3. *cap.*3.*n.*19.

238 *Vigeſimooctauò.* Vacant ipſo iure beneficia aſſaſſini, Gonzal.*dicta gloſſ.*15.*n.*76. Azor. *dict cap.*17.*q.*1. *verſ.octauum eſt*, Maſſobr. *d.dub.*2.*n.*34. Farin.*in praxi crimin.part.*5.*q.*123.*per totam*, vbi latè de hac materia Lotter. *d.lib.*3.*q.*31.*n.*35.

239 *Vigeſimonono.* Vacant ipſo iure beneficia occidentis Rectorem ſuæ Eccleſiæ, *cap.in quibuſdam* 12. *de pœnis*, Rebuff. *dict.tit.de modis amittendi beneficia, n.*45. Turzan.*tom.* 1.*commun. opin.lib.*1. *tit.*9.*num.*50. *pag.*285. Hieronym. Gabr. *conſil.*196.*num.*6. *lib.*1. *& conſ.*187.*n.*8.*lib.*2. Petr. Greg. *rei beneficiariæ cap.*26. *num.*13. Gonzal.*gloſſ.*15.*à num.*77. Maſſobr. *d.dub.*2. *num.*35 Nicol. Garcia *dict.part.*11.*c.*10.*n.*57. Farin. *in praxi crimen.part.*5. *q.* 119. *num.*68. vbi aſſerit, quòd hæc priuatio ipſo iure procedit ea ratione ſpeciali in beneficio illius Eccleſiæ, in qua videtur deliquiſſe, non autem in beneficiis, quæ obtinet in aliis Eccleſiis, Lotter. *d.lib.*3.*q.*30. *n.*113. vbi *n.*116. ſubdit quod Rectorem Eccleſiæ interficiens non incurrit pœnam priuationis ipſo iure reſpectu beneficiorum, quæ obtinet in alia Eccleſia. Neque obſtat, quod ait Abb.*in d.cap in quibuſdam*, *n.*7. quòd ibi non conſtat de priuatione ipſo iure, cùm tan-
240 tùm ibi dicatur, *amittant*, quod verbum † non continere ſententiam ipſo iure latam, ſed iudicis ſententiam ferendam, aſſerit in his terminis Azor. *d. lib.*7.*c.*18. *q.*1. *verſ. deinde quæres*, quia reſpondetur dictum verbum *amittant*, de quo in illo text. ſententiam latam ſignificare, ex reſolutis per Sayr. *in Claui regia lib.*3 *c.*8.*num.*21. *verſ.fallit.* Deinde reſpondetur, quòd quamuis verbum illud ſententiam ferendam ſignificaret, non ſic in illo text. cum dictio, *prorſus*, præcedat dictum verbum, quæ importat ipſo iure, vt per Tiraquell. *in l.ſi vnquam,verb.reuertatur n.*71. Bernardin. Muſcatel. *de modo fideiubendi,part.*1.*modo* 14.*n.*12. Sanch.*de Matrimon. lib.*3.*diſputat.*53.*n.*8.

241 *Trigeſimò.* Vacat ipſo iure beneficium illius, qui carcerauerat clericum, donec reſignauerit ſuum beneficium, *Clementin. multorum*, §. *quod ſi inferiores, de pœnis*, Gonzal. *dict.gloſſ.*15.*n.*80. Maſſobr. *d.dub.*2. *num.*37.

242 *Trigeſimoprimò.* Vacant ipſo iure beneficia committentis crimen Sodomiæ, ex conſtitut. Pij Quinti Maſſobr.*dict.dub.*2.*n.*38. Lotter.*d. lib.*3.*q.*31. *à n.*57. *& præcipuè n.*59. de qua, & de hac materia latè egimus ſuprà *allegat.*44.*à n.*29.

243 *Trigeſimoſecundò* quando reſignans non ſuperuixit per viginti dies, iuxta regulam *Cancel.* 19. *in nouis*, Gonzal.*dicta gloſſ.*15.*n.*84. Maſſobr. *d.dub.*2.*num.*39. latè Lotter. *de re beneſ.lib.*3.*quæſt.*15.*per tot.* niſi fuerit dictæ regulæ derogatum, Flamin. *lib.*12 *q.*14. *num* 2. vbi aſſerit, quòd hodie communiter, & de ſtylo derogatur illi regulæ, quando reſignans eſt abſens à Curia, Lotter.*d.q.*15. *num.*57. vbi quòd hæc regula non afficit beneficium extra Curiam reſignatum, etiamſi obitus contingat in menſe Apoſt. An ſub diſpoſitione illius regulæ comprehendantur reſignantes coram Ordinariis? Vide Rebuff. *in praxi tit.de infirmis reſignantibus*, *gloſſ.*12. *n.*3. *& in tract. nominat.q.*16.*num.*18. Mandoſ.*q.*16. Gomeſ.*quæſt.*26. Flamin. *d.l.*12.*q.*5.*n.*8. Et quid in reſignantibus beneficia patrimonialia? Vide Mandoſ.*ad illam regulam q.*15. *num.*10.*in fine*, Gomes *q.*21. Flamin. *d.lib.*12. *q.*3.*num.*10. Quid in beneficio iuris patronatus? Vide Gom.*q.*17. Flamin. *lib.*12.*q.*3.*num.*28. Azor.*p.*2. *l.*7.*cap.*28. *verſ. ſextò quæritur*, vbi concludunt pro affirmatiua. Quid in beneficiis Regularibus? Vide Anaſtaſ. Germon. *in ſuo tract. de indultis Cardinalium*, §. *Regularia, num.*33. Rebuff.*ad illam regulam, gloſſ.*5.*in fine*, vbi ſcribunt locum eſſe illi regulæ. Quid in commenda? Vide Flamin.*l.*12.*q.*13. & Rebuff. *dict. tit. gloſſ.*7. vbi ſcribit Commendatarium morientem intra viginti dies ſub hac regula comprehendi, quod caret dubio, cum in regulis poſteriorum Pontificum expreſsè nominentur. Quid in renunciatione, ſeu tranſlationis? Vide Gom. *quæſt.*16. Mandoſ.*q.*11. Flamin. *dict.l.*12.*q.*3.*n.*56.*& l.*6.*q.*4. *n.*34. qui reſoluunt pro negatiua, ſed hodie attentis dictis nouiſſimis regulis res eſt explorata, vt ſub illis includatur. Quid in vnione? Vide eundem Mandoſ. *q.*10. Gom.*q.*15. Flamin. *d.q.*3 *num.*47. vbi reſoluit pro affirmatiua, ſed hoc etiam clarum eſt, cum in nouiſſimis regulis expreſsè contineatur. Quid in reſignatione beneficij reſeruatis fructibus? Vide Mandoſ.*q.*14. & Gomes *q.*20. ac Flamin. *l.*12.*q.*5. Quid in beneficiis conſiſtorialibus? Flamin.*d.l.*12.*q.*3. vbi etiam quid in conceſſione iuris. Poſtremò quid in beneficiis reſeruatis litigioſis, & piis, quæ electiua dicuntur? Vide Azor.*dict. lib.*7. *cap.*28. vbi cum Rebuff. ſentit regulam illam in his beneficiis locum obtinere.

Trigeſimo tertiò. Vacat ipſo iure beneficium ob 244
non publicationem reſignationis, iuxta formam Conſt. Greg. XIII. *de publicandis reſignation.* 85. *in ord* vt videre eſt apud Flamin. *de reſignat.lib.*11.*q.*7. Maſſobr. *d.dub.*2.*n.*40. & apud Lotter. *d.lib.*3.*q.* 21. *per tot.* Gonzal.*d.gloſſ.*15.*num.*85. vbi *n.*86. dicit, quòd iſta vacatio eſt ita fortis, & potens, vt quamuis reliquæ omnes vacationes comprehendantur ſub clauſula, *vel alio quouis modo*, vacatio tamen iſta ob non factam publicationem nullatenus comprehenditur ſub quibuſcunque clauſulis ampliſſimis, niſi ſpecialiter exprimatur.

Trigeſimoquartò. Vacat ipſo iure beneficium Cu- 245
ratum ob non ſeruatam formam Conſtit. Pij V. quæ incip. *In conferendis. ſub Data* 15. *Kalendis Aprilis* 1566. Gonzal. *gloſſ.*15. *num.*88. Maſſobr. *d.dub.*2. *num.*43.

Trigeſimoquintò. Vacant ipſo iure omnia illorum 246
beneficia, qui pro obtinendis beneficiis ſeipſis pro aliis examini ſupponunt, vel annuas penſiones offerunt, aut beneficia impetrant pro aliis, vt ab iis aliquid conſequantur: vel quando pro ſeipſis impetrant beneficia cum intentione illa reſignandi, reſeruata ſibi penſione, vel non reſeruata ad fauorem aliorum, vt cauetur *in Conſtit.*33. Pauli IV. quæ incipit, *Inter cæteras, ſub die* 26. *Decembris* 1557. quæ irrogat pœnam excommunicationis in tales, à qua abſolui nequeant, niſi à Pontifice, præterquam in mortis articulo, & priuationem omnium beneficiorum

ficiorum obtentorum, Massobr. *d. dub.* 2. *num.* 41. Idcóque inoleuit tamen in curia stylus, vt exigatur iuramentum à petente beneficium, quod non accipit animo illud dimittendi, Flam. *de resig. lib.* 8. *q.* 10. *num.* 4. & 5.

240 *Trigesimosextò*. Vacat ipso iure beneficium per depositionem, & priuationem, *c. ex literis, c. graue, de expressibus Prælatorum*, Gonzal. *gloss.* 15. *num.* 97. Massobr. *d. dub.* 2. *n.* 45. Lotter. *d. lib.* 5. *q.* 35. *num.* 40. *cum seqq.*

248 *Trigesimoseptimò*. Vacat ipso iure beneficium per apprehensionem possessionis de beneficio collato à Papa ante literarum expeditionem, ex *Constit.* 53. Iulij III. incip. *Sanctissimus, sub* 27. *May*, 1555. Mandos. *in reg.* 27. *de non iudicando iuxta formam supplicationis q.* 5. *à n.* 5. Gonzal. *d. gloss.* 15. *num* 98. Massobr. *d. dub.* 2. *num.* 46. latè Lotter. *dict. lib.* 5. *quæst.* 19.

249 *Trigesimooctauò*. Vacant ipso iure beneficia retinentis indebitè scripturas spectantes ad Cameram Apostolicam, & illas non restituentis, necnon scientis, & non reuelantis, ex Const. Iulij III. *sub vltima die Aprilis* 1551. Massobr. *d. dub.* 2. *n.* 47.

250 *Trigesimononò*. Vacant ipso iure beneficia offendentium litigantes, in Romana Curia, eorúmque Iudices, Aduocatos, & procuratores, vel notarios, vt habetur *in Const.* 11. Alexandri VI. incip. *In eminenti Sedis* de qua Mandos. *cons.* 60. & 61. Put. *dec.* 102. *cum duabus sequentibus, lib.* 1. Massobr. *d. dub.* 2. *n.* 48. Gonzal. *gloss.* 15. *n.* 100. Lotter. *d. lib.* 3. *q.* 30. *n.* 123. *cum seqq.*

251 *Quadragesimò*. Vacant ipso iure beneficia per confidentiam, vtporè quando quis resignat alicui beneficium sub confidentia, quod resignatarius postea resignet alteri personæ resignanti dilectæ, vel in aliis casibus contentis in Constit. Pij IV. incip. *Romanum Pontificem, sub* 17. *Kalendas Iunij* 1564. & *in* Const. Pij V. *sub Kalendas Iunij* 1569. Massobr. *d. dub.* 2. *n.* 49 *secundùm Rom. impress.* de quibus Flam. *de confident. q.* 58. *per totam.*

Pluribus aliis modis vacare beneficia ipso iure adiungit Massobr. *d. dub.* 2. videlicet *n.* 52. per interdescentiam in excommunicatione, & *n.* 53. per decretum de dimittendo, & *n.* 54. per malam promotionem ad Ordines, & *n.* 56. per dispositionem fundationis, & *n.* 57. per nouam creationem beneficij, & *n.* 59. per malam valoris expressionem. & *n.* 61. per collationem factam consanguineis, aut affinibus, vel familiaribus collatoris, vel resignantis de beneficiis, resignatis, in manibus Ordinarij, ex Constit. Gregor. XIII. incip. *Humanæ*, & *n.* 65. per intrusionem.

252 Omnes prædictos casus enumerare non inutile iudicaui, ex eo, quia nullum crimen, etiam priuatione dignum, inducit priuationem beneficij ipso iure, nisi sit iure cautum, nam in dubio præsumitur quia per sententiam priuandus, Farin. *in praxi crim. p.* 1. *q.* 19. *n.* 46. Rebuff. *de pacificis possess. n.* 318. Gonz. *gloss.* 15. *n.* 153. plures per Nic. Garciam *p.* 11. *c.* 10. *n.* 5. nonnulli etiam effectus ex priuatione ipso iure facta resultant.

253 *Primus* est, quòd si vacat beneficium ipso iure ratione alicuius capitis ex supra relatis, vacat in ipsomet puncto, quo contrahitur matrimonium, aut emittitur professio, vel contrahitur delictum, &c. Prob. *in addit. ad Menoch. in c. fin. n.* 19. *de consuetud.* Gonzal. *gloss.* 15. *n.* 141.

254 *Secundus* est, quòd committens delictum ob quod priuatur ipso iure, seu ipso facto beneficiis, seu officiis publicis, ita illorum amittit titulum, & dominium, vt ea in conscientia teneatur dimittere, non solùm post sententiam, sed etiam ante illam, Flam. *de resign. lib.* 5. *q.* 1. *n.* 81. Lorca 11. *disp.* 24. *de legib. memb.* 2. §. *vlt.* Felin. *in cap in nostra, de rescript. col.* 2. *n.* 12. & 13. contra plures defendit Nicol. Garc. *d. p.* 11. *c.* 10. *n.* 18. Gonzal. *gloss.* 15. *n.* 150. fructusque suos non facit, sed ad illorum restitutionem tenetur vt plures citatos à Gonzal. *gloss.* 15. *num.* 150. Sed verior sententia tenet obligationem de restituendis fructibus à die commissi delicti vix sustineri in eo delicto pro quo pœna priuationis beneficij inducitur ipso iure, Cou. *de sponsal. p.* 2. *cap.* 6. §. 8. *n.* 5. Monet. *de distribut. quotid. part.* 1. *quæst* 17. *n.* 8. Lotter. *de re benefic. lib.* 5. *quæst.* 18. *num.* 60. & *q.* 55. *num.* 72. *cum seqq.*

Tertius effectus est quod cum quis est priuatus 255
beneficio ipso iure, etiam in pœnam, statim, nulla expectata sententia, nec citato possessore potest conferri, & impetrari, præsentatio, vel electio fieri, vt *in c. licet Episcopus, de prabendis in* 6. gloss *verb. te non vocato, in c.* 1. *de homicid. lib.* 6. Flamin. *d. q.* 1. *num.* 81. Nicol. Garc. *d. c.* 10. *n.* 15. Gonzal. *gloss.* 15. *à num* 148.

Vnde iam non poterit sic priuatus ipso iure be- 256
neficia in fauorem alicuius resignare, plures per Flamin. *d. q.* 1. *n.* 21. Gonzal. *gloss.* 15. *à n.* 146.

Ad collationem, prouisionem.

De his verbis agit Gonzal. *gloss.* 16. & 17.

Præsentationem.

NOta, quòd beneficia iurispatronatus Ecclesia- 257
stici sub hac reseruatione comprehenduntur, non ita beneficia iurispatronatus æquè laïci, vel mixti, de quo latè cum amplissimis declarationibus, Gonzal. *gloss.* 18. Nicol. Garc. *part.* 5. *c.* 1. *n.* 532. *cum multis sequentibus*, & aliqua dixi suprà hac *allegat. num.* 27. Et quòd beneficium de iurepatronatu Ecclesiastico cadat sub reseruatione, si vacat in mense reseruato, firmauit Rota *dec.* 740. *num.* 2. *part.* 2. *recentior.* & coram Duran. *dec.* 406. *num.* 5. *part.* 2. vbi *n.* 6. quid si in fundatione fuerit cautum quòd in collatione illius neque Episcopus, seu alius Prælatus, possit se intromittere.

Electionem, & quamuis aliam dispositionem.

DE quibus Gonzal. *gloss.* 19. & 20. ad quem se remittit Nicol. Garcia *d. c.* 1. *n.* 617.

Quorumcumque collatorum.

BEneficia etiam ad plures tantùm collationem 258
pertinentia sub hac reseruatione comprehenduntur, quia pluralitas illa resoluitur in suas singularitates, *l. falsa* 55. §. *fin. ff. de condit. & demonstrat. l. Lucius* 78. § *Caio Seio, ff. ad Trebell.* ad quod plura adducit Gonzal. *gloss.* 21. *à princip.* Capiuntur hæc verba non solùm Ordinarios collatores, quales sunt Episcopi in suis diœcesibus, *Extrau. execrabilis*, § *cæterum ordinarios, de prabendis*, Rebuff. *in concord. titul. de collationib.* §. *præfati Ordinarij*, *in gloss. verb. ordinarij*, Gonzal. *gloss.* 21. *à n.* 51. verum etiam extraordinarios, quibus nimirum competit collatio ex priuilegio, vel iure speciali gloss. *verb. spectat. in cap. cum clericus*, 11. §. *fin. de prabend. in* 6. Nicolaus Garcia *d. cap.* 1. *num.* 619. Gonzal. *gloss.* 21. *num.* 58. vbi *num.* 19. cum Simon. *quæst.* 68. *num.* 4. limitat

limitat non procedere quando ius conferendi non esset perpetuum, sed temporale, putà ex indulto, seu priuilegio ad certum tempus, seu ad vitam, & *num.* 39. dicit, quod huius Regulæ reseruatio locum habet, quamuis collator sit in fundatione nominatus, & in eadem fundatione disponatur, quod in tali beneficio non intret reseruatio, dum tamen tale beneficium non sit iurispatronatus laicalis, aut mixti.

Cætera, quæ ad explicationem singulorum sequentium verborum huius Regulæ desiderari possunt, sicut omnia supradicta doctissimè glossauit Hier. Gonzal. Hispan. ideò in illis explicandis nil amplius immoror. Illa vero quæ ad Episcoporum alternatiuam pertinent iam supra dixi *allegat.* 53. dum agerem de eorum residentia in suis Ecclesiis facienda.

ALLEGATIO LVIII.

Episcopus intra quod tempus debeat de beneficiis vacantibus prouidere?

SVMMARIVM.

1 *Tempus semestre ad conferendum beneficium competit Episcopo.*

2 *Beneficia omnia vacantia, etiam in quibuslibet Cathedralibus, & aliis Ecclesiis, ab Episcopo ad quem collatio spectat, sunt conferenda.*

3 *Parochialium prouisio intra sex menses facienda est ab Episcopo, quando earum collatio ad illum spectat, intra quatuor verò menses, quando ad Papam spectat.*

4 *Hospitalia, quæ conferuntur in titulum beneficij, intra sex menses ab Episcopo sunt conferenda, si ad eum spectat collatio.*

5 *Menses sex dati ad conferendum incipiunt currere à tempore scientiæ vacationis.*

6 *Vacationis beneficij notitia præsumitur in Prælato, considerata per iudicem beneficij qualitate.*

7 *Vacationis modo, & temporis illius longitudine, ac distantia locorum, fama quæ constituit Episcopum in negligentia de morte beneficiati, debet esse clara, & non dubia.*

8 *Mensis quilibet, vbi absolute de mense fit mentio, triginta dies continet.*

9 *Menses sex dati Ordinariis ad conferendum, computantur secundum Calendarium, & secundum quem occurrunt.*

10 *Episcopus, vel is ad quem spectat collatio, si infra sex menses non disposuerit, collatio deuoluitur ad Superiorem.*

11 *Deuolutio debet probari gradatim de inferiori ad proximum Superiorem, & quilibet eorum habet sex menses ad conferendum à tempore scientiæ.*

12 *Menses sex dati Ordinariis ad prouidendum, vbi primum lapsi fuerint, statim potest Papa prouidere.*

13 *Deuolutio in exemptis immediatè Papæ subiectis, fit immediatè ad Papam, vel Legatum de Latere.*

14 *Legatus non potest conferre benef. ad Episcopum deuoluta ex negligentia Prælati Regularis exempti, quæ Episc. confert auctoritate propria.*

15 *Deuolutio in beneficiis vnitis respectu vicaria non habet locum in vnitis mensæ Prælati, quæ nunquam vacare censentur.*

16 *Beneficium de mensa Prælati illud dicitur, quod est perpetuò incorporatum mensæ Episcopali, aut Capitulari, seu Abbatiali.*

17 *Beneficia deuoluta lapso semestre concesso Ordinario ad conferendum, non dicuntur de nouo vacare.*

18 *Deuolutio vbi fit gradatim ad quemlibet Superiorem, currit semestre, quod sibi datur ad conferendum, nisi à die notitia.*

19 *Negligentia non præsumitur, sed probanda, & non præsumitur ignorantia, nisi scientia probetur.*

EPISCOPVS habet intentionem fundatam in assistentia Iuris communis quoad ius conferendi omnia beneficia inferiora suæ diœcesis. *c. omnes Basilicæ* 16. 1
q. 4. post Gonz. Garc. & alios Filliuc. *tract.* 41. *de benef. c.* 8. *n.* 24. Selua *de benef. p.* 3. *q.* 22. *num.* 41. Rot. apud Farin. *dec* 382. *n.* 1. *& dec.* 416. *n.* 1. *& dec.* 756. *n.* 4. *p.* 3. *recent.* Seraph. *dec.* 799. *n.* 1. Greg. XV. *dec.* 291. *n.* 1. vbi adden. *sub n.* 4. tam sæcularia, quàm Regularia existentia in sua Diœcesi, *c. conquerente, de offic. Ord. c. ex frequentibus, de inst.* Vitalin. *in Clem. vnic. n.* 16. *de suppl. neglig. Prœl.* Selu. *de benef. p.* 2. *q.* 26. *n.* 28. Gonz. *ad reg* 8. *Cancell.* §. 1. *proœm. n.* 21. Reuerendiss. Duran. *dec* 443. *num.* 1. *part.* 3. etiamsi sint Canonicatus & præbendæ in Cathedralibus, & Collegiatis Ecclesiis, non tamen per se solum, sed simul cum Capitulo, Filliuc. *d. cap.* 1. *num.* 25. ead. Rot. *dec.* 232. *num* 3. *part.* 1. *recent.* qui quidem vt validè conferat, duo potissimum requiruntur, *primum*, vt beneficium quod confert, spectet ad liberam eius collationem; *secundum* quod ipse saltem semel contulerit, ead. Rot. *dec.* 239. *num.* 5. 6. *& 7. part.* 1. *recent.* quia beneficia reseruata Ordinarius conferre non potest, ead. Rot. *dec.* 186. *num* 2. *p.* 3. *recent.* Et cùm Ordinarius confert, nulla opus est iustificatione, quia motu proprio prouidet Ecclesiis, non personis, de quarum etiam qualitate censetur benè informatus, Selu. *de benefic. p.* 3. *q.* 12. *num.* 9. Seraphin. *dec.* 1467. *num.* 1. Rot. *decis.* 190. *num.* 1. *p.* 1. *recent* Nicol. Garc. *de benefic p.* 6. *c.* 2. *num.* 12 *e.* Duran. *dec.* 333. *n.* 1. *& dec.* 350. *n.* 2. Quod procedit licèt Episcopus Cardinalis prouideat vigore indulti, cùm nihilominus prouideat Motu proprio, & militet eadem ratio, quod prouidet Ecclesiis, & præsumitur de personis informatus, Puteus, *dec.* 295. *lib.* 3. *in correct.* Duran. *d. decis.* 133. *n.* 3. Rot. *in Leodien. Canonic. S. Dionysij* 15. *Martij & 3. Iulij* 1624. coram *Reuerendissimo Coccino Decano.* Non debet Ordinarius esse suspensus, quando confert; tunc enim collatio ab eo facta est ipso iure nulla, Vitalin. *in Clem.* 1. §. *si quis, n.* 10. *de statu monach.* & non sustinetur ratione communis erroris, & ignorantiæ suspensionis, stante concursu prouisi Apostol. Lap. *alleg.* 89. *col.* 6. Ferret. *cons.* 9. *n.* 1. *p.* 1. Boër. *decis.* 150. *n.* 15. Rot. *dec.* 27. *n.* 4. *& 5. p.* 2. *recent.* Nec excommunicatus declaratus & pro tali habitus debet esse, Rot. *dec.* 534. *n.* 3. *p.* 1. *recent.* cui quidem aliàs non impedito semestre tempus ad conferendum competere probant *cap. nulla* 3. *de concess. præbend. c. licet, de supplend. neglig. Prælat. Clemen.* 1. *eod tit.* Rebuff. *in praxi tit. de deuolut.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea, res. fol.* 184. *n.* 1. me citato *in hoc loco* Alzed *de præcellent. Episc dignit. par.* 1. 2. *c.* 9. *num.* 11. *cum seqq.* latè Nic. Garcia *de benef. part.* 10. *cap* 3. *à num.* 1. vbi *num.* 2. asserit habere locum non solùm in collatione, sed etiam in electione.

Primò amplia de omnibus beneficiis vacantibus 2
debere Episcopos, ad quos collatio spectat, intra sex menses prouidere, quamuis sint in quibuslibet Cathedralibus, & aliis Ecclesiis, tam sæcularibus, quàm Regularibus constituta, Rebuff. *in dict. tit. de deuolut.*

deuolut.num.4.& in concord.tit. de Regia ad Prælaturas nomin.§.1. verb. intra sex menses, Nicol. Garcia *d.c.2.num.3.*

3 *Secundò* amplia in prouisione Parochialium, etiam stante Concil. Trident. *sess.24. de reformat. cap.18.* quando earum collatio ad Episcopos pertinet licet quando earum collatio ad Papam, aut alios spectat,debeant infra quatuor menses personam magis idoneam præuio concursu eligere, & electam illis significare, vt in Constitut. Pij V.incip. *In conferendis*, *Kalend. Aprilis* 1566. refert Nicol. Garcia *par.9.c.2.n.3.*

4 *Tertiò* amplia in hospitalibus, quæ conferuntur in titulum beneficij, Rebuff. *dicto verbo intra sex menses,vers. item quando,* Nicol. Garcia *dicta p.ar.10. c.2.n.9.* Illud aduertere oportet quòd Episcopus existens in Curia tempore vacationis beneficij, potest illud conferre, quamuis ob reuerentiam Papæ debeat exire, extra mœnia,vt per Anastas.Germon. *de indultis Cardin. §. tibi quoad vixeris,n.76.* Massobr. *in praxi habendi concursum req.7. dub.44.* Quicquid dicit Pauin.*de potestate Capituli Sede vacante p.2.q.1.vers.& quia potestas.*

5 Tempus illud sex mensium datum ad conferendum, est à tempore scientiæ vacationis numerandum, *cap. quia diuersitatem ,in fine,de conc.prabend. d c.licet & ibi* gloss.*verb.notitia*,Tiraquell.*de retract. lignag.§.35.gloss.4. à num.1.* Azor. *instit.moral p.2. lib.6.c.16.quest.10.*Cald.Pereira *de renouat. Emphyt. q.6. num.24.* Flores de Mena *variar. lib.1.q 3.n.6.* Zerola *in praxi Episcop.p.1.verb. Inspatronatus,* §.8. *dub.1.* Gonzal. *ad regul.8. Cancell gloss.6.num.1 32.* Aloys.Ricc.*d.resol.184.num.1.* me citato *in hoc loco* Alzed. *d. part.2.cap 9.num.15.* Rota *decis.186.n.1. p.2.recent.*Nicol.Garcia *d part.10.cap.2.numero 15.* vbi *num* 43.resoluit,quod de momento,ad momentum, est huiusmodi computatio facienda. Et Rota Romana censuit *in vna Ciuitatis Castellana* 18.*Iuny* 1557.coram *Card. Quiroga*, in sex mensibus datis Ordinariis ad conferendum computari diem termini, & *in vna Placentina Parochialis de Malpartida* 28.*Iuny* 1585. coram *Illust.Seraphino*, est inter impressas *dec.702.*tenuit tempus sex mensium datum Ordinariis ad conferendum Parochiales ad eorum collationem spectantes per dictam Bullam Pij V. quæ dicit à die vacationis,intelligi à die vacationis notæ, quamuis Episcopus nondum accepisset possessionem Episcopatu, scum per ipsum stetisset, refert Nicol.Garc.*dict.part.10.cap.2.num.22 & 23.* Sic etiam tempus quatuor mensium concessum Ordinariis ad collationem faciendam de beneficiis curam animarum habentibus,aliàs Sedi Apost. reseruant,non currit nisi à die notitiæ vacationis habitæ,vt tentum fuit in Rota *in vna Toletana beneficy* 28.*Nouembr.*1578. coram *Illustr. Seraphino*, in impressis *decis.380.*

6 Sed inde grauis dubitatio oritur, nempè an ista notitia præsumatur in Prælato? In qua videtur resoluendum, illam præsumi,cum etiam præsumatur habere certam notitiam beneficiorum vacantium in sua diœcesi, quia tenetur visitare singulis annis, *cap Ordinarius, de offic.Ord.lib.6.* Concil. Trident. *sess.14. de reform cap.8.* Aloys. Ricc.*in d. resolut.184.numer.2.* considerata per Iudicem,beneficij qualitate, vacationis modo, & temporis illius longitudine,ac distantia locorum, Rot. *decis.6. de iurepatr. in nouis* , *& in d.Toletana beneficy* coram *Illustr.Seraph.decis.380. n.4.* Zerola *in praxi Episc. verb.Iuspatronat.§.8.dub.1.&2.* Nicol.Garc.*d.p.10. c.2.n.31.*& ita prædicti sex menses incipiunt cur-

rere ab eo tempore, quo scire potuit, vel debuit Episcopus,vt tenuit Rot.*in vna Vicen.Paroch.Castri Tertioli* 14.*Ianuar.*1611.coram *R.P.D.Manzanedo*, apud Farinac.*part.1.recent.decis.313.num.1.*& ante tenuerat *in vna Burgen. Canonicatus* 27. *Martij* 1583. coram *Bubalo, & in vna Maceraten. beneficij* 1.*Iunij* 1594. coram *Lutia*,refert Nicol. Garc. *d.p. 10.c.2.n.48. & 49.* vbi *n.33.* dicit in eadem Sacra Rota tentum fuisse † famam, quæ constituit Episcopum in negligentia de morte beneficiati,debere esse claram,& non dubiam : & illam vicit dubiam si habuerit ortum à duobus, vel tribus, qui dicebant se audiuisse, vel quia affinea, aut coniuncti, dato quod adesset fama de morte,non tamen fecerunt luctum,ad notata per Bart. *in l.2.§. quod si dubitetur, ff.quemadm.testam aperiantur,* vt per Achil. *dec.46. seu vnic.de supplen.neglig.Prel.* secutus Mascard. *de probat.conclus.626.n.11.* 7

8 Mensis quilibet,vbi absolutè de mense fit mentio, triginta dies continet, quia tot diebus Luna in circuitu Solis remoratur,& ad suas vices redit,cursumque conficit,Gregor. *l.5.tit.6.p.6.* Menoch. *de arbitr.casu* 50.*n.8. cum seqq.* Cald.Pereira *de resolut. emphyt.c.14.num.2. & de emptione c.4.n.21.* Melch. Phœbus *Lusitania dec.51. num.14. tom.1.* Alexand. Trentacinq *var.resol lib.2.tit de dilat.resol.21.n.4.*

9 Et dicti sex menses debent computari secundùm Kalendarium,& secundùm quòd occurrunt,& iacent per totum circulum anni, & quod deficit de primo mense,accipiendum est de vltimo.Ita gloss. *verb.mensem, in c. quam sit,de elect. in 6.* vbi omnes, plures per Sanch.*de matrim lib.2.disp.14.n.15.* Nicol.Garciam *d c.2.n.41.*& Gonzal.*ad reg.8.Cancell. gloss.11.n.7.& 8.*

10 Ne Ecclesiæ diu maneant in suspenso,quod valde dispendiosum, & damnosum illis est,*d. c. quam sit*,& ne iura Ecclesiastica diu maneant in incerto, arg.*l.1.ff. de vsucap.* Rebuff. *in praxi benefic.part.1. tit.de deuol.num.8.* ideò Iura statuere, quòd si Episcopus, vel is ad quem spectat collatio infra sex menses non disposuerit, collatio deuoluitur ad Superiorem, vt ab Episcopo ad Metropolitanum, ab hoc ad Primatem,ab illo ad Patriarcham,& demum ad Summum Pontif.*c.licet.de sup.plend.neglig Pral. c.2.de concess.prab.*Rebuff. *tit.de deuolut.n.7.* Corras. *de benef.part.1.c.7. num.8.* Azor. *institut. moral.p. 2. lib.6.c.27.* Cald. Pereira *respons.3. pro Alphonso de Peñaranda,num.2.* Cochier. *de iurisd.Ord.in exemptos,part.4.quast.30.num.3.* Rot. *decis.186. num 1. art.2. recent.* Nicol. Garc. *de benefic. part.10.cap.3. num.10.* Zerola *in praxi Episcop.p.1. verb.Beneficia §.1.in princ.* vbi hoc intelligit † quando hodie dantentur omnes isti gradus, sed pro maiori parte ab Episcopo ad Archiepiscopum, & statim ad Papam fieri deuolutionem,& *in Spoletana beneficiorum* 31. *Ianuar.* 1594. coram *Illustriss. Mantica* inter eius impressas *decis.260.* fuit resolutum deuolutionem debere probari gradatim de inferiori ad proximum superiorem, & quemlibet eorum habere sex menses ad conferendum à tempore scientiæ,refert Garcia *dict. part. 10. cap.3. num.11.* vbi *num.41.* post multos quos citat,resoluit deuolutionem fieri cum onere,& qualitatibus requisitis in prima prouisione; statim tamen, † quo lapsum est primum semestre potest Papa prouidere. Gonzal. *ad reg.8.Cancell.§.3 proœm.num.5.*Vnde Rot. apud Farinac. *dec. 186.num.1.part.2.recent.* censuit quòd vt probetur deuolutio ad Papam,debet probari semestris negligentia,& quòd Papa quando prouidet vti de deuoluto non præsumitur velle vti præuentione,& in 11 12

dicta Placentina Parochialis coram *Illustriss. Seraphino dicta dec.*702. tentum fuit prouisionem Parochialis intra sex menses fieri debere, aliàs Papam in conferendo præuenire posse iam potestate Ordinaria, quam vigore Bullæ Pij V. reseruantis beneficia, de quibus per Ordinarios collatores intra sex menses non fuit facta prouisio. Illud aduertere oportet, quòd vbi negligentia, quam Prælatus ipse habuit, dum teneretur vt non Episcopus, sed vt quilibet alius cum cæteris Canonicis, intra sex menses beneficium conferre, non nocet ei, vt tanquam ad Prælatum ob negligentiam ad ipsum conferendi potestas, deuoluatur, quia non fuit negligens vt ipse solus, sed cum aliis, quod efficit vt ad ipsum tanquam ad Superiorum merito deuolutio fiat. Ita per *c. postulasti* 15. *de concess. prabend.* notant Domin. à S. Gemin *in c. à collatione* 11.*n.*1. *de appellat. in* 6. vbi Franch.*n.*4. Innoc. *in c. irrefragabilis* 13. *n.*1. & ibi Zabarel. Host. & alij *de offic. Ordin.* Secus autem esset si electio, vel collatio à solo Episcopo tanquam Canonico facta, vel facienda fuisset, nam tunc nullo modo ad eum appellatio interponeretur, nec facultas conferendi deuolueretur, quia deesset personarum diuersitas, quæ in his casibus necessario desideratur Rot *dec.* 1. *sub tit. de suppl neglig. Prælat, in nouis.* aliàs *dec.*113. Vnde aduerte quòd si collatio facta fuisset ab ordinario post incursam deuolutionem etiam die mox sequenti, non tenet, vt fuit, dictum *in Toletana Paroch. de Guecas* 17. *April.*1595. coram *Card. Pamphil.* Et talem deuolutionem non mutare modum vacandi, sed præsupponere beneficium vacare, illudque deuolui cum qualitatibus requisitis censuit Rot. *dec.*774. *num.*2. *part* 3 *diuers.* Seraphio. *decis.*1309.

13 In exemptis immediatè Papæ subiectis deuolutio fit immediatè ad Papam, vel ad Legatum de latere, per c. *licet, cap. sicut, de supplen. negligent. Prælat.* Roman. *consil.* 351. Abb. *in cap. graue, num.*6. & 7. *de officio Ordin. & in d. c.* 2. *de concessione prabend.* Selua *de benefic. part* 3. *q* 49. *n.*4. Rebuff. *in concord.* §. *si quod verò, verb. ad alium, de collat. & d tit de deuol. numero* 36. *vers nono*, quos refert, & sequitur Cochier *d. q.*30. *n* 5. Ratio est, quia ista deuolutio iuxta determinationem Concilij Lateranensis *d. c.* 2. fit ad immediatum Superiorem, proximus autem Superior exemptorum est Papa, *c. nulla, dist.* 94. *c. auctoritate*, cum *ibi* notatis, *de priuil. in* 6. Selu. *d. num.*4.

14 † Non poterit igitur Legatus conferre beneficia ad Episcopum deuoluta ex negligentia Prælati Regularis exempti, quæ Episcopus confert auctoritate Apost. Ita Nicol. Garcia *de benefic. p.* 5. *c.* 3. *n.* 32. quia ab exempto fit deuolutio ad Ordinarium, qui Apost. auctoritate conferet, *c. cùm singula, de præbend. in sexto*, Rebuff. *tit de deuolut. n.*32. Cochier. *d q.*30. *n.*8. vbi intelligit nisi prælatus Regularis habeat alium Prælatum, cui immediatè subiiciatur tunc enim ad illum fiet deuolutio, Cardin. *in Clementin. vnic. q.*3. *de supplend. neglig. præl.*

15 Collatio, & deuolutio in beneficiis vnitis respectu Vicariæ, non habet locum in beneficiis vnitis mensæ Prælati, quæ nunquam censentur vacare, Flores de Mena *var lib.*1. *q.*10. *n.*14.

16 Illud verò dicitur beneficium de mensa Prælati, quod perpetuò incorporatum mensæ Episcopali, aut Capitulari, seu Abbatiali, & ideo nunquam vacat, neque in tali beneficio datur negligentia in prouisione gloss. *verb de mensa, in dicta Clem. vnic de supplenda neglig præl.* Gonzal. *ad reg.*8. *Cancell gloss.* 5. § 6. *n.*63 Rot apud Farin. *dec.* 104 *p.* 2. *recent*

17 Beneficia deuoluta lapso semestri concesso Ordinario ad conferendum non dicuntur de nouo vacare, Gonzal. *ad regul.*8 *Cancell. gloss.*15. §. 2. *num.*20. & 21. & *gloss.* 24. *num.*78. quærit si Cardinalis collator non contulit beneficium, quod vacauit in mense aliàs Apostolico, intra sex menses, ita quòd sit locus deuolutioni ad Superiorem, an tunc possit conferre Archiepiscopus, qui Cardinalis non est, seu alius, ad quem de iure competit deuolutio, an verò solus Papa?

Cuilibet autem Superior ad quem gradatim fit deuolutio non currit semestre, quod sibi datur ad conferendum, etiamsi deuolutio fiat, à patrono laico, qui tantùm habet quadrimestre, nisi à die notitiæ, Rot. *decis.*6. *de iurepatr. in nouis, & in Sabinen. beneficiorum* 11. *May* 1584. coram *Giptio, & in Salamantina portionis* 23. *Iuny* 1586. coram *Bubalo*, Lamb. *p.* 3 *lib* 2. *quæst.* 2. *art.*8. Card. Seraphio. Rot. Roman. *dec* 380. Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiastici resol.* 155. *versic. tum secundo*, Castr. Palao *in opere morali tom.* 2. *tract.*13. *disp.* 3 *punct.* 3. *num.*13. & 14. Zerol. *in praxi Episcopal part.*1. *verb Benefic.* §. 3. ibi, *à die deuolutionis, vel verosimilis notitia*, Nicol. Garc. *d p.*10 *cap.* 3. *num.*9. vbi *num.*10, dicit *in vna Calciaten.* coram D. Orano *de anno* 1584. fuisse resolutum deuolutionem ad Papam non probari, nisi constet de lapso temporis Superioribus etiam præfixi, & *num.*16. quòd qui impetrat certo modo tanquam deuolutum, debet probare deuolutionem, gradatim tamen fieri debet, & per semestre lapsum cuilibet inferiori. Rebuff. *d. tit. de deuolut. n.*3. & etiam cum scientia & patientia omnium collatorum, vt fuit dictum *in Aretina Capella* 5. *Marty* 1610. coram *Card. Lancell.* plenè scilicet & concludenter, Rot. *dec.*186. *n.*1. *part.* 2. *recent.* vbi *numero* 2. censuit ad effectum deuolutionis scientiam debere esse certam, & non sufficere præsumptam; † negli- 19
gentia enim non præsumitur, sed probanda est, *l* 3. §. *si ad diem, ff de re milit.* Afflict. *dec.*13. *n.*18. Grat. *cons.*100. *n.*1. *lib.* 2. Coch. *d q.*30. *n.*18. & præsumitur ignorantia nisi scientia probetur, in nostris terminis Rebuff. *d. tit. de deuolut n.*12. post Lamb. & Mascard. dicit Nicol. Garcia *d p.*10. *cap.* 3. *n.*23. vbi *num.*22. tenet quòd Iudex arbitratur an prædictus Superior præsumatur scire ex qualitate beneficij, modo vacationis, quantitate temporis, distantia locorum, & fama,

Vnde scientiam etiam in inferiore collatore probandum esse, vt deuolutionis locum esse admittent, 20
tenuit Rota *in Bononien. terrarum* 20. *Octobr.*1582. coram Bubal. & *in Fimana beneficy* 12. *May* 1595. coram *Cardin. Blanchetto.*

In beneficiis verò de iure patronatus locorum 21
non dicitur factus locus deuolutioni ad fauorem Episcopi, nempe vt ipse conferre possit, si diuersi prætendentes iurispatronatus, de quo tamen legitimè constat, duo præsentarunt, qui inter se litigant quis sit præferendus in institutione, immo in tali casu si ipse Episcopus conferant extraneo, attentare dicitur, vt fuit resolutum *in Aretina capellania* 19. *Mart.* 1601. coram Peña. † Quod quidem amplia procede- 22
re etiam quando lis vertitur inter patronos & Episcopum, vel prouisos ab eis, tunc enim non habet locum dispositio, *c. quoniam, de iurepat.* Ioan. Andr. *in cap. cum vos, num.* 2 *vers vnde iura*, vbi Butr. *num.* 7. *vers. iura ergo* & Imol. *n.*7. *vers si autem erat dubium, de offic Ordin.* Lap. *alleg.*78. *num.*15. cum allegatis *in* 2. *Perdenen. iurispatron* 19. *Febr.*1601. coram Peña, & *in Bracharen. benef.* 3. *Marty* 1603. coram Gregor. XV.

ALLEGA

ALLEGATIO LIX.

Episcopus quas Ecclesias, & ad quod tempus commendare possit?

SVMMARIVM.

1 *Commenda alicuius Ecclesiæ in perpetuum datur, cum committitur alicui, vt eam administret, & regat dum viuit in sui vtilitatem, cum facultate disponendi de fructibus, sicut verus beneficiarius.*

2 *Commenda perpetua beneficij est titulus canonicus.*

3 *Commendam perpetuam habentes non se promouentes infra annum, incidunt in pœnam* cap. licet canon, de elect. lib. 6.

4 *Incompatibilitatem inducit commenda perpetua.*

5 *Commenda perpetua potest resignari, vel permutari.*

6 *Ordinarius nullus inferior Papa potest perpetuo commendare.*

7 *Ecclesiam commendans Papa simpliciter alicui in perpetuum, hoc est, ad vitam eius commendare videtur.*

8 *Ecclesia simpliciter commendata per Papam alicui, commendatarius tunc non habet liberam potestatem statuendi de eius fructibus.*

9 *Ecclesiam ad certum tempus commendatam per Papam potest Episcopus conferre post elapsum tempus.*

10 *Commenda ad tempus dicitur cum Ecclesia Pastore, vel debito sibi ministro destituta, vel viduata alterius fidei, & curæ committitur.*

11 *Commendare nihil aliud est, quàm deponere.*

12 *Commendatarius ad tempus non facit fructus suos, imò tenetur de eis rationem reddere.*

13 *Commendatarius ad tempus, nec resignare, nec permutare potest beneficium sibi commendatum.*

14 *Commendare Ecclesiam alicui ad tempus regendam res est antiqua, & in Ecclesia vsitata.*

15 *Commendare potest Episcopus parochialem Ecclesiam, & alia beneficia, quibus inest cura animarum, ad sex menses.*

16 *Commendare Abbatias, Prioratus, & Præposituras, beneficiaque Regularia solus Papa potest.*

17 *Commenda perpetua, quæ datur de beneficio, seu Prioratu Regulari, non requirit possessionem.*

18 *Commendatarius potest ad libitum reuocari, ad nutumque remoueri per Episcopum, etiam ante semestre finitum.*

19 *Commendatarius coram Ordinario absolutè, & simpliciter commendationi cedere potest.*

20 *Commendationis etiam ad tempus debet fieri mentio, vbi ipsa impetratur.*

21 *Commendatum beneficium, siue in perpetuum, siue ad tempus non vacat per obitum Commendatarij, sed vacat semper, vt prius.*

22 *Commendare Ecclesiam, seu beneficium non potest inferior Episcopo, nisi habeat iurisdictionem quasi Episcopalem.*

23 *Commendari non potest Parochialis Ecclesia Episcopi auctoritate, nisi clerico ætatem legitimam habenti, videlicet ad Sacerdotium promoto.*

24 Concil. sess. 24. de reformat. cap. 18. in princip, *declaratur, &* num. 25.

26 *Vicario Parochiali simpliciter dato congrua debetur portio, nec Episcopus à principio fructus omnes eidem assignare potest, nisi ad congruam portionem, & sustentationem essent necessarij.*

27 *Vicarij deputatio non est de forma concursus, & prouisionis.*

ECCLESIÆ Parochiales in perpetuum, 1
vel ad tempus commendari possunt;
in perpetuum commendatur Ecclesia
cum committitur alicui, vt eam ad-
ministret, & regat, dum viuit in sui vtilitatem, cum
facultate disponendi de fructibus, sicut verus Bene-
ficiarius. Ita Nicol. Garc. *de benefic p. 4. c. 4. num. 7.*
Azor. *institut. moral. part. 2. lib. 6. cap. 31. quæst. 1. in*
fine, † hæc enim commenda perpetua, beneficij est 2
titulus canonicus, *cap. si plures 21. q. 1. cap. dudum,*
il 2. de elect. Mandos. *in reg. de verisimile, quæst. 3.*
n. 2. in reg. 32. quæst. 7. num. 12. Puteus *decis. 158. n. 4.*
lib. 1. Rot. *decis. 765. num. 5. p. 3. diuers.* quos refert,
& sequitur Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloss. 5. §. 8. n. 2.*
Gambar. *de officio, & potest. Legati de Latere lib. 4.*
tit. de potestate Legati commendando beneficia à nu-
mero 16. Rebuff. *d. pacif. possess. num. 35.* Paul. Fulch.
de Visitat. lib. 2. c. 9. num. 4. Anton. Fab. *in suo Cod.*
lib. 1. tit. 2. diffinit. 10. vol. 1. Camill. Borrel. *in summ.*
decis. tom. 1. tit. 31. num. 2. Flamin. *de resignat. lib. 2.*
quæst. 17. num. 11. Lotter *de re benef. lib. 3. q. 8. n. 120.*
Rota *decis. 131. num. 6. vers. quia commendatarius, per-*
petui, part. 1. recentior. Castro Palao *in opere moral.*
tom. 2. tract. 13. disp. 1. punct. 8. n. 6. itaut pœna *cap.*
licèt canon, de elect. lib. 6. † contra non promouen- 3
tes se infra annum, habeat locum in his Com-
mendatariis perpetuis, Clem. *in agro, §. cæterum*
de statu Monach. ibi, *infra annum computandum à tem-*
pore collationis, & commissionis Gonz. *d. §. 8. n. 7. & 8.*
incompatibilitas inducta à *cap. de multa, de præben-*
dis, & Extrauag. execrabilis, eodem tit. † habet lo- 4
cum in his commendis perpetuis, Gonz. d. *d. §. 8.*
n. 20. Nicol. Garcia *d. c. 4. num. 33.* Nam † ex quo 5
Commendatarius ius, ac titulum in beneficio sibi
in perpetuum commendato consequitur, vt suprà
dictum est, ideo illud resignare, etiam in fauorem,
ac permutare valet, Flamin. *d. q. 17. n. 9. & 10.* Gam-
bar. *vbi suprà num. 113.* ac proinde huiusmodi bene-
ficia commendata impetrari possunt, Rot. *decis. 572.*
n. 4. p. 2. recentior.

Nullus Ordinarius inferior Papa potest perpe- 6
tuò, hoc est, ad alicuius vitam, commendare, Læl.
Zech. *de benefic. & pensionibus c. 7. num. 1.* Gambar.
dicto loco n. 145. cum seqq. Fulch *de visitat. lib. 1. cap. 9.*
num. 6. Camill. Borrel. *in summ. decis. tom. 1. tit. 31.*
à num. 13. Nicol. Garcia *d. c. 4. num. 13.* per *cap. nemo*
deinceps, 15. de elect. in 6. Castr. Palao *d. punct. 8. n. 9.*
vbi extendit Legatum de latere non habere pote-
statem commendandi. Amplia vt nec Episcopus
possit perpetuò beneficium iurispatronatus sine
patroni consensu commendare, voluit gloss. com-
muniter recepta *verb. commendare in c. nemo deinceps,*
de elect. lib. 6. ac post alios Roch. *de iurepatron. verb.*
honorificum quæst. 3. num. 8. vers. item ad prædictam
conclusionem, & Lambert. *eodem tract. lib. 2. part. 3.*
quæst. 7 art. 1. vbi etiam quoad hoc an patronus
non reuocata commenda possit præsentare, remit-
tit se ea, quæ post Gemin. *d. c. nemo,* tradidit *eodem*
lib. 2. part. 1. quæst. 6. princip. art. 14. † Papa si Eccle- 7
siam commendet simpliciter, hoc est, nec certum
tempus, nec perpetuum exprimendo; in perpe-
tuum, hoc est, ad vitam eius, commendare videtur;
quia cùm non in perpetuum, sed ad tempus com-
mendat, solet certum illud tempus exprimere, me
citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. puncto 8. n. 9. in fine,*

Azot. *d. cap. 31. num. 12.* vbi *quæst. 19.* resoluit, quòd
8 † quando Papa sic simpliciter, nulla alia adiecta
clausula, alicui beneficium, vel Ecclesiam commendat,
Commendatarius tunc non habet liberam potestatem
de fructibus statuendi, quia solet Papa cum
Ecclesiam in perpetuum commendat, clausulam
apponere, his verbis: *Vt commodius onera sustinere
queas, de alicuius subuentionis auxilio prouidere cupientes,
tale Monasterium, vel benef. auctoritate Apostol.
concedimus, commendamus, & prouidemus, per te quandiu
vixeris, tenendum, & possidendum, ita quòd durante
commenda huiusmodi de fructibus, redditibus, & prouentibus
ipsius disponere & ordinare valeas, sicut veri Abbates
ipsius benef. qui fuerunt pro tempore, ordinare, &
disponere potuerunt, & debuerunt, alienatione tantùm
bonorum immobilium, & pretiosorum mobilium ipsius
benef. tibi penitus interdicta.* Aduertendum maximè
9 est, quòd † vbi Rom. Pontifex Ecclesiam ad certum
tempus commendauit, non potest Episcopus
conferre post elapsum tempus, quia eo ipso, quòd
Papa commendauit censetur affecta, vel reseruata,
hoc est ipsius iuri, & potestati ita subiecta, & obnoxia,
vt eam nullus conferre queat. Ita Azot. *d. c. 31.
q. 7.* & plures, quos refert, & sequitur Nicol. Garc.
dict. c. 4. n. 68.
10 Ad tempus alicui commendatur Ecclesia cum
Pastore, vel debito ministro destituta, vel viduata
alterius fidei, & curæ committitur, donec idoneum
Rectorem acceperit, Azot. *d. c. 31. quæst. 1.* Gonzal.
d. § 8. n. 35. Nicol. Garcia *d. c. 4. n. 7.* ac proinde is,
cui Ecclesia commendatur, fit depositario similis,
cùm Ecclesia causa custodiæ tantùm ei concedatur,
Menoch. *remed. 15. recup. possess. n. 38. cum seqq.* Castr.
11 Palao *d. punct. 8. n. 6. vers. secus verò.* Nam † commendare
nihil aliud est, nisi penes aliquem deponere,
l. commendare. ff. de de verb. sign. l. Lucius, 24. ff. depositi,
gloss. *verb. commendare, ind. cap. nemo deinceps,*
Put. *dec. 25. n. 2. lib. 1.* Azot. *d. q. 1.* Gonzal. *d. § 8. numero*
38. Nicol. Garcia *d. c. 4. n. 6.* Camill. Borrel. *d.
12 tom. 1. tit. 31. n. 1.* Et † ideo non facit fructus suos, sicut
depositarius, gloss. *d. verb. commendare,* Gambar.
13 *dict. loco n. 116.* Gonzal. *d. § 8. n. 39.* imò † tenetur
de eis rationem reddere. *c. placuit. 10. q. 3.* ac proinde
nec resignare, nec permutare huiusmodi beneficium,
si ad tempus commendatum sit, valet, Flamin.
d. q. 17. n. 2. quia nec in re, nec ad rem ius illorum habet,
Gonzal. *d. § 8. n. 57.*
14 Commendare Ecclesiam alicui ad tempus regendam,
res est antiqua, & in Ecclesia visitata, à tempore
Gregorij. Nam Leo IV *in c. qui plures 21. q. 1.* decreuit,
vt in vna Ecclesia titulus, alteram sibi commendatam
possit habere; ideo eundem Leonem I V.
commendæ inuentorem fuisse refert Camill. Borrel.
tit. 31. n. 16. nam olim Ecclesiæ commendari
consueuerunt ad tempus donec idoneus Rector.
eligeretur, & crearetur, & quia sæpè Rectorum electio
ob dissidia, & lites differebatur, commendari
cœperunt Ecclesiæ ad sex menses. vt in casu *d. c. nemo
deinceps,* vbi disponitur, quòd huiusmodi commendæ
temporales, quæ fiunt ad vtilitatem Ecclesiæ,
non possint concedi, nisi per vnum semestre, &
ex eadem necessitate, vel vtilitate ipsius Ecclesiæ
suadente, licet finito illo semestri, si adhuc durabat
eadem necessitas, vel vtilitas, poterat per aliud semestre
commendari, vt declarat gloss. *ibi verb. durare,*
Rebuff. *in praxi tit. de Commenda n. 65.* Gonz *d.
§. 8. num. 35.*
15 Potest igitur Episcopus Parochialem Ecclesiam
ad prædictos sex menses commendare, & alia beneficia,
quibus inest animarum cura, etiam absque
patronorum consensu, si de iurepatronatus sint, *c.
cum vos, de offic. Ordin.* Concil. Trident. *sess. 24. c. 18.
vers. in omnibus quæ,* Lambertin *de iurepat. lib. 2. p. 3.
q. 7. art. 2. & part. 2. q. 1. art. 29. & 39.* Monet. *de commutat.
vltim. volunt. c. 10. n. 378.* Filliuc. *d. tract. 41. c. 3.
n. 132.* Camill. Borrel. *dict. tit. 31. n. 14.* Castr. Palao.
dict. punct. 8. n. 7. in princ. † Simplicia verò benefi- 16
cia commendari non solent. Cæterum Abbatias,
Prioratus, & Præpositureas solus Papa commendat,
solus item ipse ius habet commendandi beneficia
Regularia, quoniam exempta sunt. Ita Azot. *d. c. 31.
q. 15.* ac sæcularis de regulari prouidet in commendam,
& è contra, me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d.
punct. 8. n. 9. in med.* Rebuff. *d. tit. de commenda, n. 7.* Nicol.
Garcia *d. c. 4. n. 28.* vbi *n. 27.* resoluit, quòd
† quando beneficium, seu Prioratus Regularis datur 17
in commendam perpetuam, non requiritur possessio,
& *n. 28.* quòd habens in commendam beneficium
regulare, cogi non potest profiteri Religionem,
sicut habens in titulum cogeretur.
Episcopus, qui ad sex menses Parochialem com- 18
mendauit, non potest ante semestre tempus ouum
suu commendationem reuocare, nisi adiecerit clausulam,
donec ipse voluerit, gloss. *in d. cap. nemo,* Rebuff.
d. tit. de commendis, num. 58. Azot. *dict. cap. 31.
quæst. 6. vers. quæres.* Verius tamen credo huiusmodi
Commendatarium, cùm nec in re, nec ad rem ius
habeat, vt supra dixi, posse ad libitum reuocari, ad
nutumque remoueri, gloss. *in c. si constiterit, de accus.
& in cap. qui plures, 21. q. 1.* Mandos. *reg. 19. q. 3. n. 8.*
Gonzal. *dict. § 8. num. 35. & 37.* Nicol. Garcia *dict.
cap. 4. à num. 53.* vbi distinguit *num. 54. & 55.* † Ita 19
etiam poterit dictus Commendatarius coram Ordinario
absolute & simpliciter commendationi cedere,
non tamen gratia, & fauore alterius, quia ius,
& titulum in beneficio non habet, vt suprà dixi, &
intra sex menses potest Episcopus quandocumque
voluerit Ecclesiam commendatam repetere, Azor.
d. cap. 31. q. 8. vbi *q. 13.* resoluit Episcopo commendante
Ecclesiam Parochialem Titio ad sex menses
posse ipsum Titium à Papa impetrare temporis prorogationem,
antequam prædicti sex menses prætereant;
quia illis elapsis non habebit locum prorogatio,
cum totum, quod fecerat Episcopus, finitum
sit, ac proinde Ecclesia desinat esse cōmendata. Illud
in præsentiarum est omninò aduertendū, quod
† in impetratione Ecclesiæ, commendatæ etiam ad 20
tempus, debet fieri mentio commendationis, aliàs
impetratio esset subreptitia, ac proinde irrita, &
inanis. Archidiac. Domin. & Franch. *in d. cap. nemo
deinceps,* Azor. *d. cap. 31. q. 6.* quia Ecclesia com- 21
mendata non omninò vacare dicitur, cum eius possessionem,
& administrationem Commendatarius
habeat: tum quia Papa iuri alicuius derogare non
creditur, *c. super eo, de offic. deleg. cap. quamuis, de rescrip.
in 6.* Deinde notabis, quòd † beneficium commendatum,
siue in perpetuum, siue ad tempus, non
vacat per obitum Commendatarij, sed vacat semper,
vt prius, ita vt non sit attendendus mensis, nec locus,
in quo Commendatarius obierit. Put. *decis. 25.
n. 6. lib. 1.* Nauar. *in man. c. 25. n. 126. & cons. 10. de
prabend. in antiq.* aliàs *28. in nouis.* Sayr. *in florib. dec.
sub eodem tit. decis. 31.* Flamin. *de resign. lib. 1. q. 19. n.
13.* Gonzal. *dict. § 8. n. 48. cum sequentibus,* Nicol.
Garc. *d. c. 4. n. 64.* me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d.
punct. 8. num. 11.*
Inferior Episcopo non potest Ecclesiam, seu be- 22
neficium commendare, etiamsi ius habeat conferendi
beneficium priuilegio, præscriptione, vel consuetudine,
Domin. *in dict. cap. nemo deinceps, n. 24.*

&

& *ibi* Franc. *n.*8. Gambar. *de officio Legati lib.*4.*rub. de potestate Legati in commendando benefic. à n.*165. Cuch *in instituc maiorum lib* 3.*tit.*6.*num.*46. Flam. *de resign.lib.*7.*q.*10.*n.*23. Azor. *d.c.*31. *quaest.*11. Nicolaus Garcia *d.c.*4.*n.*8. Nisi habeat iurisdictionem quasi Episcopalem, quia tunc potest beneficia commendare ad tempus, sicut Episcopos, Flores de Mena *variar. q.lib.*3.*q.*24.*n.*16. Nicolaus Garcia *d c.*4. *n.*12. & in capitulo Sede vacante admittit Filliuc. *tract.*41.*de benef.cap.*2.*n.*46.

23 Parochialis Ecclesia non potest Episcopi auctoritate commendari, nisi clerico ætatem legitimam habenti, videlicet annum vigesimumquintum agenti, & nonnisi ad Sacerdotium promoto, vt possit interim Sacerdotis munus, & officium obire, sic habetur *in d.c.nemo deinceps*, Azor. *d.lib.*6.*c.*8.*q.*7.

24 Attento iure nouissimo Concilij Trid. *sess.*24.*de reform c.*18. *in princ.* debet Episcopus statim habita notitia vacationis Ecclesiæ (scilicet Parochialis) antequam vllum fiat examen, (vt declarauit sacra Congr.) si opus fuerit, idoneum in ea Vicarium, cum congrua, eius arbitrio, fructuum portionis assignatione, constituere, qui onera ipsius Ecclesiæ sustineat, donec ei de Rectore prouideatur, de quo Iacob de Graff. *in aureis decis.p.*2.*lib.*2.*c.*26.*num.*28. Franc. Leo. *in thesauro fori Eccles.p.*2.*cap.*18. *n.*52. Aloys Ricc. *in praxi fori Eccles.dec.*575.*in* 1.*edit.& resol.*495.*n.*3.*in* 2.*edit.* Viuian. *in praxi iurisp p* 2. *lib.*8.*c.*8. Castr.Palao *d punct.*8.*n.*8. etiamsi institutio pertineat ad inferiorem, Franc. Leo. & Viuian. *dictis locis*, vel ad collationem aliorum, vt resoluit Nicol. Garcia *de benefic.p.*9.*c.*2.*n.*10. Et ita Commendæ, quæ ad sex menses in Ecclesiis Curatis fieri poterant ab Ordinariis, iuxta *c.nemo deinceps*, amplius post Concil. locum non habent, cum debeat in eis deputari Vicarius ad formam supradictam relatam in Concil. Trid. *d c.*18. Ita declarauit *Sacra Congr.* teste Nicol. Garc. *d.p.*4.*c.*4.*n.*15.

25 Eò tendunt verba illa, *si opus fuerit*, quia in eadem Ecclesia possent adesse alij Ministri Sacramentorum, qui interea curam quoque illam, quæ ad defunctum spectabat, exercerent, vel aliqui vicini Parochi libenter idem præstarent, aut alij similes casus eouenirent, quibus appareret, non opus esse constituere alium Vicarium. *S. Congr.* decisum refert Nicol. Garc. *d cap.*2.*n.*13.

26 Vicario Parochiali simpliciter dato, non omnes fructus, sed congrua portio debetur, nec Episcopus à principio fructus omnes eidem assignare potest, nisi ad congruam portionem, & sustentationem essent necessarij, Nauar. *concil* 5.*sub tit.de offic.Ord. in nouis*, Sayr. *in floribus decis. sed eodem tit.decis.*17. Nicol. Garcia *d.c.*2. *num.*16. & *num.*19. dicit in

27 Rota decisum † huiusmodi Vicarij deputationem non esse de forma concursus, & prouisionis, de quo pleonius *alleg. seq.*

ALLEGATIO LX.

Episcopus in habendo concursum ad Parochiales Ecclesias vacantes, quomodo se gerere debeat?

SVMMARIVM.

1 *Vicarium constituere quando debeat Episcopus occurrente Parochialis Ecclesiæ vacatione? ostenditur.*

2 *Vicarij deputatio ab Episcopo facienda in vacatione Parochialis Ecclesiæ, potest impediri à collitigantibus, etiam interposita appellatione ab electione O Economi.*

3 *Vicarij deputatio occurrente Parochialis Ecclesiæ vacatione spectat semper ad Episcopum, vel illo defuncto, ad Capitulum Sede vacante, in cuius diœcesi Parochialis existit, etiamsi eius institutio pertineat ad inferiorem.*

4 *Casus proponitur, qui accedit in vacatione Thesaurariæ, de qua Auctor prouisus fuit. circa commendationem Parochialium dictæ Thesaurariæ annexarum inter Illustr. Archiepiscopum Bracharen. & Collegiata Vimaren. Priorem.*

5 *Commendare Ecclesiam, seu beneficium non potest inferior Episcopo.*

6 *Natale vt vnusquisque diligat naturale est.*

7 *Vimaranum oppidum quondam Lusitaniæ caput, vbi primus eius Rex natus fuit.*

8 *Vimaranum oppidum antiquissimum est.*

9 *Vimaranum multis Sanctorum corporibus exornatur.*

10 *Beati Gualteri corpus, qui fuerat Seraphici P. Francisci discipulus, in Cœnobio sancti Francisci oppidi Vimaranen. situm est, ac multis claret miraculis.*

11 *Collegiata Ecclesia Vimaranen. Lusitaniæ inter omnes insignis, & antiqua est.*

12 *Constitutio Pij V. refertur.*

13 *Concursus in vacatione Parochialis Ecclesiæ debet fieri iuxta formam Concilij, aliàs collatio erit nulla, & Papæ postea reseruatur.*

14 *Concursus confertur per viam regulæ beneficia ea, quæ curam habent animarum.*

15 *Concursus in beneficiis Curatis reseruatis Sedi Apostolicæ, quomodo faciendus? ostenditur.*

16 *Concursus edicta debent proponi si beneficium Curatum iurispatronatus Ecclesiæ in mensibus Apostolicæ Sedis reseruatis vacauerit, & Ordinarius nulla habita ratione patronorum idoneum eligere, ac Romam mittere potest.*

17 *Concursus forma, quam Concilium praescribit in conferenda Parochiali, quæ sit iurispatronatus more Ecclesiastici, seruanda est, etiamsi Ecclesia sit iurispatronatus partim Ecclesiæ partim laici, vel pro duabus partibus pertineat ad laicum.*

18 *Examen per concursum fieri non debet in vacatione Parochialium, quæ sunt iurispatronatus laicorum, sed sufficit quod in Diœcesana Synodo deputatus, & idoneus iudicetur.*

19 *Examen per concursum in vacatione Parochialium, quæ sunt iurispatronatus laicorum, quando sunt plures præsentati, pertinet ad Episcopum, qui eligere potest, quem cæteris magis idoneum iudicauerit.*

20 *Iuspatronatus deuolutum ad Ordinarium confertur per concursum pro ea vice.*

21 *Examen per concursum fieri non debet in resignationibus Parochialium factis in manibus Papæ in fauorem.*

22 *Concil. Trid.* sess.14.cap.18 *de reform. ibi*, per resignationem in Curia, *declaratur.*

23 *Examen per concursum quando requiritur in permutationibus Parochialium? ostenditur.*

24 *Abbatia dignitas concursu non confertur, quamuis vnita sit ei perpetuò, & accessoriè Parochialis Ecclesia.*

25 *Dignitas, quæ Parochialem perpetuò, & accessoriè vnitam habet, concursu non confertur.*

26 *Parochialis Eccleſia, quæ eſt vnita Canonicatui, concurſu non confertur.*

27 *Parochialis, cui vnitus eſt Canonicatus, aſſumit naturam, conſuetudines, & priuilegia illius.*

28 *Beneficium Curatum, quod verè eſt dignitas, non eſt conferendum per concurſum.*

29 *Dignitas habens curam animarum in Eccleſiis Collegiatis, concurſu non confertur, nec in illa examen eſt neceſſarium, quale requiritur in Parochialibus.*

30 *Cura animarum, quæ in Eccleſia Collegiata exercetur per Canonicos, vel hebdomadarios, concurſu non confertur.*

31 *Parochialis Eccleſia, quando eſt ſubiecta Monaſterio, vel annexa, ſeu de eius menſa, concurſu non confertur.*

32 *Vicaria perpetua Parochialium vnitarum concurſu non conferuntur.*

33 *Beneficia Regularia, quæ Regularibus conferri conſueuerunt, concurſu non ſunt conferenda.*

34 *Prioratus Regulares habentes curam animarum ſolitì commendari ſæcularibus, concurſu non conferuntur.*

35 *Parochiali, quam quis acquirit per regreſſum, non eſt neceſſarium examen per concurſum, ſi eam iam poſſedit.*

36 *Beneficia ſimplicia concurſu non conferuntur.*

37 *Parochialis litigioſa concurſu non confertur.*

38 *Parochialis, quando eſſet exigui redditus, aut nullus eſſet, qui vellet examinari, vel ob diſſidia, aut grauiores rixas, abſque concurſu conferri poteſt.*

39 *Approbatus, & electus per concurſum, ſi non vult conſentire penſioni, quæ à Papa ſuper beneficio reſeruatur, tunc Papa ſolet beneficium alteri conferre abſque concurſu.*

40 *Inferiores Epiſcopo habentes ius conferendi non poſſunt facere concurſum.*

41 *Vicarius Epiſcopi, etiam Epiſcopo non impedito poteſt mandare, vt coram ſe examen fiat.*

42 *Inferiores exempti habentes proprium diſtrictum, & Epiſcopalem iuriſdictionem, habet facultatem faciendi concurſum.*

43 *Edictum eſt de ſubſtantia, atque de forma in concurſu Parochialium.*

44 *Edictum debet apponi ab Ordinario loci, vbi exiſtit beneficium, & ibidem examen eſt peragendum, etiamſi ab Ordinario alterius diœceſis ſit conferendum.*

45 *Edictum debet remanere affixum ad valuas Eccleſiæ per ſpatium decem dierum, quod per aliud ſimile poterit prorogari, non vltra.*

46 *Termino elapſo per edictum ad examen conſtituto, nullus eſt admittendus, quod limitatur certis in caſibus.*

47 *Termino edicti tranſacto omnes, qui deſcripti fuerint, ab examinatoribus in Synodo diœceſana deputatis examinari debent.*

48 *Examinatores ſemel in Synodo deputati, ſi Synodus quotannis non fiat, munus ſuum debent exercere, donec Synodus habeatur.*

49 *Examinatorum Synodalium officium expirat, ſi anno elapſo aliqui ex eis mortui fuerint.*

50 *Examinatores Synodales ſi non adſint eo tempore, quo debet fieri promiſſio per concurſũ, poteſt Epiſcopus, non obſtante Concilij forma, deputare alios examinatores abſque celebratione Synodi.*

51 *Concurſus faciendus eſt, etiamſi vnus tantum, vbi alij non adſunt, ſe deſcribi faciat ad illum, cui, ſi idoneus inueniatur, beneficium eſt conferendum.*

52 *Examinatores ſynodales nihil prorſus occaſione examinis, nec ante, nec poſt accipere poſſunt.*

55 *Examinatoribus deputatis in Synodo pro concurſu Parochialium non poteſt Ordinarius ſtatuere aliquod ſtipendium, etiam minimum, niſi contrarium vſu receptum ſit, vt in aliquibus Hiſpaniæ Eccleſiis.*

54 *Simoniæ vitium cur tam ipſi examinatores, quàm alij dantes incurrant? oſtenditur.*

55 *Simonia committi poteſt ex parte competitorum, ſi duo concurrentes ad beneficium alter ad impedimentum tollendum alij pretium det, vt à concurſu deſiſtat, & ſic ſolus exiſtens ipſe obtineat.*

56 *Simonia committitur ſi fieret pactio, quòd alter alteri in concurſu defectus, vel exceptiones non opponat.*

57 *Examinatores ad beneficia ſcientiam examinandorum, iuxta beneficiorum qualitatem debent attentè rimari.*

58 *Dignitates omnes, & ſaltem dimidia pars Canonicatuum in Cathedralibus, & Collegiatis Eccleſiis inſignibus, vbi id commodè fieri poteſt, hortatur Concilium, vt nonniſi Doctoribus, vel Licentiatis in Theologia, aut Iure Canonico conferantur.*

59 *Dignitatibus ſine Sedis Apoſtolicæ auctoritate non licet onus imponere, quod quis niſi graduatus non poſſit eas obtinere.*

60 *Archidiaconi, qui vel curam habent animarum, vel iuriſdictionem, in omnibus Eccleſiis, vbi id fieri poteſt, Magiſtri, ſeu Doctores, aut Licentiati, in Theologia, vel Iure Canonico debent eſſe.*

61 *Decanus nullo Concil. Trident. decreto iubetur, vt neceſſariò ſit Magiſter, ſeu Doctor, aut Licentiatus in Theologia, vel Iure Canonico.*

62 *Scholaſtria conferenda eſt Doctori, vel Magiſtro, aut licentiato in Theologia, vel Iure Canonico, aliàs promiſſio eſt nulla.*

63 *Dignitas principalis in Eccleſia Collegiata exempta conferri debet Doctori, vel Licentiato, vt principalis Dignitas in Cathedrali, non tamen neceſſariò.*

64 *Dignitas principalis in Collegiata requirit ætatem vigintiquinque annorum inceptorum, cum habeat curam animarum in foro interiori, & exteriori.*

65 *Dignitates in Cathedralibus poſſunt obtineri ab habentibus ætatem viginti duorum annorum, niſi habeant curam animarum principaliter, ſecus ſi acceſſoriè.*

66 *Ætas viginti duorum annorum, quæ requiritur ad Dignitates in Cathedralibus, debet eſſe completa, & non ſufficit ſi vigeſimus ſecundus annus ſit inceptus.*

67 *Dignitates in Collegiatis poſſunt obtineri ab habentibus decimumſeptimum annum.*

68 *Pœnitentiarius Canonic. Eccleſiæ Cathedralis debet eſſe Magiſter, vel Doctor, aut Licentiatus in Theologia, vel Iure Canonico, & annor. 40. ſeu aliàs, qui aptior pro loci qualitate reperiantur.*

69 *Canonicus in Cathedralibus, quam requirat ſcientiam? oſtenditur.*

70 *Canonicatus in Cathedralibus quam requirit ætatem, ſub diſtinctione demonſtratur.*

71 *Canonicatus Collegiatarum Eccleſiarum poſſunt obtineri ab habentibus ætatem quatuordecim annorum ex diſpoſitione Concilij, etiamſi habeat Parochiales ſibi acceſſoriè vnitas.*

72 *Beneficium ſimplex conſequi volenti ſatis eſt ſi Canonicas Horas recitare, ac conſtruere ſciat.*

73 Benefi

73 *Beneficium simplex nullus ante decimumquartum annum potest obtinere.*

74 *Beneficium simplex ex dispensatione Summi Pontificis infanti potest conferri.*

75 *Episcopus non potest indulgere cuiquam, vt ante decimumquartum annum inceptum, beneficium simplex obtineat, quod si faciat, peccabit mortaliter, & collatio erit nulla.*

76 *Beneficium simplex vt possit obtineri, sufficit quod decimusquartus annus sit cœptus, quamuis non sit expletus.*

77 *Fundationi standum est, quia statutum fuit, vt beneficium simplex etiam minor quatuordecim annorum consequi valeat, cum ei non fuerit derogatum per Concilium Tridentin.*

78 *Ætas quatuordecim annorum, quæ desideratur ad beneficium simplex, requiritur, etiamsi illud daretur pro viam præsentationis, electionis, aut alterius cuiuscumque prouisionis.*

79 *Pensio non potest obtineri, nisi ab habente ætatem quatuordecim annorum.*

80 *Curata beneficia quam peritiam flagitent? ostenditur.*

81 *Curata beneficia qui vult obtinere, debet esse constitutus in ætate vigintiquinque annorum inceptorum.*

82 *Curati beneficij collatio potest fieri prima tantum tonsura initiato, dummodo in ea sit ætate, vt intra annum ad Sacerdotium promoueri possit.*

83 *Beneficium Curatum obligat ad promotionem Sacerdotij spatio vnius ann, alias vacat Parochia ipso iure.*

84 Cap. licet canon. de elect. lib. 6. *declaratur.*

85 *Præsentatus, seu electus ad beneficium, potest absens institui ab Episcopo, si ei notum sit esse idoneum notoriè.*

86 *Examen in Parochialibus præcisè necessarium est, nec omitti potest, ex eo quòd prouisus notoriè dignus sit, etiamsi esset famosissimus Doctor, vel Vicarius Episcopi.*

87 *Nicol. Garcia reprehenditur.*

88 *Marcus Aurelius Meraldus Papæ Datarius laudatur.*

89 *Examinatus, & approbatus, semel ad vnum beneficium simplex, non amplius examinatur ad aliud simile.*

90 *Beneficium superius qui est adeptus, examinari denuo debet, vel si ad simile beneficium promoueatur in Ecclesia tamen, vel loco ampliori, maiorive, aut nobiliori.*

91 *Examinari denuò debet promotus ad simile, & æquale beneficium, si in priori examine minus idoneè, & aptè respondit, aut si creditur eum post examen se negligenter in studio litterarū gessisse.*

92 *Examinatores peracto examine debent eos ex communi sententia renunciare Episcopo, quos idoneos reperirent, vel data causa eos ad Ordinarium remittere.*

93 *Examinatores ab Episcopo, vel Vicario, quibus beneficia prouideri incumbit, tenentur significare, & subscribere quis sit dignus, & quis dignior sub peccato mortali.*

94 *Examinatorum relatio quominus executionem habeat, non potest impediri per vllam deuolutionem, aut appellationem, etiam ad Sedem Apostolicam interpositam.*

95 *Examinatores tenentur examen facere de ætate, moribus, doctrina, prudentia. & alijs rebus ab vacantem Ecclesiam gubernandam opportunis, itaut non sufficiat solum de scientia.*

96 *Examinatorum vota quomodo danda? ostenditur.*

97 *Examinatoribus non incumbit, sed ad Episcopum spectat eligere ex approbatis magis idoneum sub peccato mortali, licet in foro exteriori non inualidetur actus si prætermisso digniore eligatur dignus.*

98 *Restituendi nulla obligatio contrahitur, si digniore prætermisso dignus eligatur, cum nullum iustitia ius per oppositionem illi acquiratur.*

99 *Beneficium digno diœcesano omisso digniore alterius diœcesis, absque peccato conferri potest.*

100 *Beneficium digno vbi confertur omisso digniori cum exiguitate damni, non committitur peccatum mortale.*

101 *Graduatus in aliqua scientia, & litteratus, & maiori habilitate prædıtus præfertur has qualitates non habenti.*

102 *Doctus minus modo idoneus, cuius mores sunt noti, & approbati, profertur doctiori, cuius vita ignoratur.*

103 *Dignus de gremio Ecclesiæ potest eligi posthabito digniore extraneo.*

104 *Appellans à iudicio, seu electione examinatorum quomodo audiendus sit? ostenditur.*

CCVRRENTE Parochialis Ecclesiæ vacatione, debet Episcopus statim, illius habita notitia, si opus fuerit, idoneum in ea Vicarium cum congrua, eius arbitrio, fructuum portionis assignatione constituere, qui onera ipsius Ecclesiæ sustineat, donec ei de Rectore prouideatur, vt habetur in Concil. Trident. *sess.* 24. *de reformat. cap.* 18. colligitur ex adductis per Boroign. *decis.* 11. *num.* 53. *part.* 3. Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. part.* 2. *cap.* 18. *num.* 52. Lambert. *de iurepatron. lib.* 2. *part.* 2. *quæst.* 1. *num.* 19. Iacob de Graffiis *in aureis decis. l.* 2. *cap.* 26. *num.* 28. Filliuc. *tract.* 41. *de benefic. c.* 4. Lotter. *de re benefic. lib.* 2. *quæst.* 31. *num.* 12. me citato in *hoc loco* Alzed. *de præcellent. Episcop. dignit. part.* 2. *cap.* 9. *n.* 17. me sæpe citato *in hoc loco* Castr. Palao *in opere morali to.* 2. *tra.* 13. *disp.* 3. *puncto* 2. *à princip.* Aloys. Rice. *in praxi fori Eccles. decis.* 575. *in prima edit.* & *resol.* 495. *num.* 3. *in secunda edit.* vbi etiam cum Bornign. *decis.* 37. *n.* 51. & 52 *par.* 2 resoluit non posse impediri à colligitantibus, etiam interposita appellatione ab electione œconomi, Viuian. *in praxi iurispatron. p.* 2. *lib.* 8. *cap.* 8. 1

Deputationem Vicarij cum congrua esse de forma concorsus, & Ordinarium posse in huiusmodi Vicarios deputare alios viciniores Parochos, vel alios etiam hebdomadarios, vel diurnos, nec cessationem congruæ facere cessare obligationem deputationis Vicarij tenent me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. disp.* 3. *puncto* 2. *num.* 2. post Nicol. Garci. *de benefic. part.* 2. *cap.* 2. *num.* 13. nouissimè post primam huius tractatus impressionem visus Ioann. Anton. Mall. *in sua praxi habendi concursum requis.* 1. *dub.* 1. secundum Romanam impress. & *dub.* 2. asserit Vicarium cum congrua esse constituendum in qualibet Parochiali vacante, siue de iure, siue de facto, siue de facto tantùm, & siue per obitum, siue per simplicem resignationem, aut priuationem vacent. Vnde illa verba Concil. *d. c.* 18. ibi, *si opus fuerit.* quæ videntur importare arbitrium, referuntur ad nudum modum in hac parte prouidendi, id est, vel per Vicarium, vel per mercenarium aliquem ministrum, non autem ad omnimodo neglectum, Lott. *d. q.* 31. *n.* 14. Et huiusmodi Vicarium cum congrua deputandum, dummodo sit idoneus, non esse necessariò 2

exami

examinandum docet Massobr. *d.requis.1.dub.12.* Et eum Concil. Trident. *citato loco,* dicat, *statim*, posse tamen Episcopum constitutionem huiusmodi Vicarij vsque ad tres dies è die notitiæ vacationis, non autem vlterius differre, resoluit idem Massobr. *d. requis.1. dub.15.* Constitutum semel Vicarium cum congrua non posse remoueri sine causa, quia Episcopus non retractat, quod semel fecit pro exequutione Concilij, tenet idem Massobr. *d.requis.1. dub.26.* vbi *dub.27.* ait quòd si Vicarius constitutus cum congrua, subeat examen, & eligatur tanquam magis idoneus, debet se retrahere a prosecutione exercitij curæ, & administratione bonorum, alioquin incurreret pœnam *cap. auaritia. de elect. in 6.* quod etiam tenet Nicol. Garç. *part.9. c.1. n.55. &* 34. licet contradicat Castr. Palao *d. disp.3. puncto* 2. *n.5.* Congruam portionem assignandam Vicario esse arbitrariam Episcopo statuit *Concil. citato loco*; quam quidem pensatis qualitate personæ, beneficij, & loci arbitrari debere Episcopum referunt decisum Garc. *de benefic.part 9.c.2. n.15.* & Mass. *d. requis.1. dub.55.* me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d.puncto 2. n.4.* Et posse esse duorum aureorum singulis mensibus, asserunt Gallet. *in margarita casuum Conscient. verb. Vicarius* 8. & Campan. *in diuersorio Iuris Canon.rub 7.c.6.n.116.in fine.*

3 Deputationem Vicarij donec prouideretur in Rectore, spectare semper ad Episcopum in cuius diœcesi Parochialis est, refert decisum Armendar. *in addit.ad recopil. legum Nauarræ l.1. tit.18. l.7. de Episcopis, n.86.* Ac proinde inferiores, qui non habeant iurisdictionem quasi Episcopalem cum facultate congregandi Synodum, non posse deputare huiusmodi Vicarium resoluunt Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast.p 5.cap.18.n.52.* Nicol. Garc. *d.c.2.n.8.* & Massobr. *d.requis.1.dub.8.& 11.* Lotter. *d.l.5.q.31. n.12 & 13.* vbi citat Germon. *de indult. Cardinal.§. quibuscuis sub n.27.ad fin. vers. de hac tamen.* † Et in facto proprio habui, nam cum vacaret anno præterito Thesaurariæ dignitas insignis Ecclesiæ Vimaran. cui vnitæ sunt accessoriè, & in perpetuum duæ Parochiales, & in hac Curia à S.D. Paulo V. felicis recordationis ad ea prouisus fuissem, in partibus dubitatum fuit me absente, & adhuc possessionem non habente, ad quem pertineret prædictarum Parochialium commendatio? Illustrissimus Dominus meus Archiepiscopus Brachaten. in cuius diœcesi sita est prædicta Vimaraten. Eccles. de iure illas commendare, Vicariósque constituere ad se pertinere allegabat. At Reuerendiss. prædictæ Eccles. Prior, seu eius Vicarius, ad se huiusmodi Parochialium commendationem spectare dicebat, eo quod prædicta insignis Ecclesia, licèt sub districtu Brachaten. diœcesis sita fuisset, ab Archiepiscopi tamen iurisdictione quasi exempta apparebat, sed hoc non obstante Illustrissimo Archiepiscopo hoc pertinere libenter sum amplexus; quia omnia beneficia qualitercumque exempta, atque eius Paroch. siue sæcularis, aut Regularis circa curam animarum subijciuntur Episcopis, iuxta dispositionem Conc. Trid. *sess.25.de Reg. c.11.* & Episcopo incumbit prouidere de Vicario, qui illius curam teneat, donec prouideatur de Rectore, etiamsi institutio pertineat ad inferiorem, vt resol-
1 uunt supra citati: tum quia † commendare Ecclesiam, seu beneficium, non potest inferior Episcopo, etiamsi ius habeat conferendi beneficium priuilegio, præscriptione, vel consuetudine, nisi habeat iurisdictionem quasi Episcopalem, vt cum Flamin. Nicol Garc. Azor. Flor. de Mena, ac pluribus alijs resolui suprà *alleg. praced. n.12.* tum etiam quia cum hoc à Concilio sit Episcopis concessum, non potest Prælatus Eccles. Collegiatæ quamuis exemptæ, qui non habeat iurisdictionem quasi Episcopalem, hanc commendationem facere, prout à simili in suppressione præbendarum in terminis Concil. Tridentini *sess.24.de reformat. c.13.* dicit decisum à Sacra Congregat. Moneta *de distribut. quotid. part.1. c.5.n.30.* Et quia in præsentiarum opportunissima sese offert insignis Ecclesiæ Vimaranen. memoria, aliqua de illius antiquitate à me sunt dicenda, licèt aliquatenus à suscepta materia discedere videar, cum ad hoc natiuus patriæ amor, & charissima parentia, &
propinquorum recordatio me impellant, quia † naturale est, vt vnusquisque natale diligat, & nihil 6
dulcius habeat, quam patriam, *l. qui habeat*, & *ibi gloss ff. de legatis 3.* Cassan. *in catalogo gloria mundi, part.12. consider.17.* Auiles *ad c.1.prætor.verb.tierra, n.13.fol.45 verso.*

VIMARANVM opidum, vulgo, *Guimaraens*, no- 7
stræ quondam Lusitaniæ caput, vbi Primus eius Rex fuit natus, octauo à Brachara milliario distans,
antiquissimum est; cuius nomen † à Gothis habita- 8
toribus originem duxit, scilicet à Vimarano Infante Regis Fruelæ fratre, de quo Ambros. de Morales *in*
chron.Hispan.q 3.fol.30.verso, & fol.13. refert † præ- 9
dictum Vimaranum à fratre Fruela mortuum anno
768. multis Sanctorum corporibus exornatum; † 10
habet enim in cœnobio Sancti Francisci Beatum GVALTERVM eius discipulum, qui hodie multis claret miraculis, de quo agunt Reuerend. Gonzaga *in lib. monasteriorum Ordinis, in prouincia Portugal. monast.3.* Estaço *in antiq. Lusit c.29.* in humanioribus literis supra modum doctus, nouissimè Illustriss. D. Acuña *in historia eccles. S. Ecclesia Brachar. p.5. cap.17.* vbi adducit Epitaphium eius sepulchro vnico versu impositum,

Gualteri tegit hoc venerabilis ossa sepulchrum.

quod à charissimo parente meo compositum, eius sepulchro ab eo extructo fixum extat. Et in Sancti Dominici monasterio summa veneratione sepulchro
ab eodem parente meo extructo conditum manet † 11
corpus Beati LAVRENTII MENENDI Sancti Dominici familia alumni: hoc versiculo.

Hic sita Laurenti Mendez sunt ossa Beati.

vt referunt idem Illustriss. D. Acuña *in d. historia p.2. c.33.* Ludou. à Sousa *in histor. S. Dominici l.2.c.13. & 16.* & Estaço *cap.52.* Nostra Collegiata Ecclesia Lusitaniæ inter omnes insignis, & antiqua est, circa annum 929. vt refert Illustriss. D. Acuña *d.p.2.c.7. n.6.* vbi *num 7.* ex eo de Oliua hanc insignem Ecclesiam vocari asserit, propter miraculum, quod ibi die 8. Sept. 1345. obuenit, regnante in Lusitania Rege Alphonso IV. In decentiori loco constructa cum nobili Priorali palatio, Sancti Benedicti monialium quondam cœnobium fuisse constat, conditumque anno à partu Virginis nōgentesimo decimonono. Hæc ædificij forma sub Beatæ Virginis tutela, quæ de Oliua nuncupatur, Ioannis Regis Lusitaniæ huius nominis primi sumptu, & munificentia primum extructa, exteriùs magnifica, gratissimaque prospectu, intus triplici testudine conformata; Beatum DAMASVM Pontificem Maximum, patronum, & conciuem agnoscit, Illustriss. D. Acuña *in d. historia p.1. c.31.* Itemque TORCATVM Sancti Iacobi Hispaniarum Præsidis, vt creditur, discipulum; est enim ipsius corpus ad duo milliaria sepultum in templo, quod Monasterium olim Sancti Augusti fuerat, nunc tamen vnitum mensæ Capitulari huius Collegiatæ Ecclesiæ existit, Illustriss. D. Acuña *in d. historia p.1.c.100.n.8.* Sex ad sunt in Capitulo digni-

tates

tates, vltra primam absentem, præbendæ viginti octo. His omnibus, Prior dignitas præest, qui Vicarium nominat, ad quem minora crimina in Primatiali Visitatione referuntur, ad Primates verò grauiora. Huius insignis Ecclesiæ ad gloriam Omnipotentis Dei Thesaurarius Maior sum. post Priorem secūda dignitas, Præbendam vnam cum duabus Parochiis illi accessoriè, & in perpetuū vnitis habeo, substituo minorē Thesaurariū, cui omnia excellētiora traduntur, vasa multa argentea deaurata, vaporaria, lebetes, & coclatura magnifica. Sed inter omnia excedit maioris pretij argenteum tabernaculum Natalis, Epiphaniæ, & Passionis Christi Domini, figuris decoratum, ducentas quinquaginta, & quatuor habens libras argentei ponderis, singulis libris sexdecim vncias continentibus. Hic Sanctæ cuiusdam caput argēteo inclosum colitur, cuius nomen temporis obliuione deletum, sed multis clarum miraculis. Reliquiæ aliæ quamplures, & insignes, sacrosancti ligni fragmentū, Beatæ Virginis tunicæ pars, ac singulæ Apostolorum omnium particulæ.

12 Ad assumptum præsentis quæstionis redeundo, aduertendum, quòd post deputatum in vacanti Ecclesia Rectorem intra decem dies Episcopus eligere debet aliquas personas, vel concursu proposito inuitare, qui se velint subdere examini examinatorum deputatorum Synodo diœcesana, demum verò vnum ex approbatis ab examinatoribus, quem ipse iudicauerit prouidere de vacante Ecclesia. Et quidem nemmem prouidere debet de Parochiali sine præuio huiusmodi examine, vel concorsu, alioquin prouisio esset omnino nulla, ex Constitut. Pij Papæ V. quæ sequitur.

In conferendis beneficiis Ecclesiasticis, & præsertim Parochialibus Eccles. personis dignis, & habilibus qui in loco residere, & per seipsos curam exercere valeant, quantam diligentiam adhiberi oporteat Alex. III. in Lateran. & Greg. X in Lugdunen. generalibus Conc ab Innoc. similiter III. & aliorum Romanor. Pont. prædecessorum nostrorum edita constitutiones testantur, quod vt diligentius, ac rectius efficiatur, statuit etiam Synodus Tridentina, vt occurrente vacatione Parochialis Ecclesiæ, etiam generaliter, vel specialiter, etiam vigore indulti in fauorem sanctæ Rom. Ecclesiæ Cardinalium, aut aliàs quomodolibet reseruata, vel affecta debeat Episcop. habita notitia vacationis Ecclesiæ, si opus fuerit, idoneum in ea Vicarium cum congrua eius arbitrio fructuum portionis assignatione constituere, qui onera ipsius Ecclesiæ sustineat, donec ei de rectore prouideatur. Et deinde Episcopus, & qui ius patronatus habet intra decem dies, aut aliud tempus ab Episcopo præscribendum, aliquos clericos ad regendam Ecclesiam idoneos examinatoribus iuxta formam eiusdem Synodi deputatis, nominet, & nonnisi eisdem examinatoribus per concursum aliorum examinatorum, etiam tanquam magis idoneo ab Episc. iudicato, & electo de Eccles. prouideatur, aliàs prouisiones, seu institutiones omnes præter formam prædictam factæ subreptitiæ censeatur. Sed quoniam res humana semper in deterius prolabuntur, nisi sit, qui eas retineat, ac debita executioni demandet, & verendum sit, ne propter Constitutionem huiusmodi transgressionem maximi abusus oriantur. Nos ad quorum notitiam non sine graui nostra molestia peruenit, nonnullos ex venerabilibus Fratribus nostris Archiep. & Episc. occurrente vacatione Paroch. Ecclesiarum, eas nullo, aut minus ritè seruato examine, præsertim illo, quod per concursum fieri debet ex Conc. Trid. vel etiam examine ritè seruato personis minus dignis carnalitatis, aut alia humana passionis affectum, non rationis iudicium sequentes contulisse, & de eis prouidisse; volentes quantum cum Deo possumus, huiusmodi, atque etiam futuris periculis occurrere, eorundem Prædecessorum nostrorum Constitutiones præfatas etiam innouando, auctoritate Apostol. tenore præsentium, omnes & singulas collationes, prouisiones institutiones Paroch. Ecclesiarum ab eisdem Episcopis & Archiep, ac quibusuis aliis collatoribus, tam Ordinariis, quam delegatis, etiam S.R.E. Cardinalibus, ac Sedis Apost. Legatis, vel Nuntiis, præter, & contra formam ab eodem Concil. Trid. præsertim in examine per concursum faciendo, præscriptas factas, aut in futurum facienda, nullas, irritas, ac nullius roboris, vel momenti, fore & esse, nullumque prouisis ius, aut titulum etiam coloratum possidendi præbere, & Parochiales Ecclesias huiusmodi, quæ vacabant, ex tunc vacare statuimus, decernimus, & declaramus, easque omnes pro tempore sic vacantes nostræ, & Sedis Apostol. seu eorum, quibus ius conferendi eas, præterquam Episcopis & Archiepiscopis, qui curam dicti examinis iuxta decretum eiusdem Concilij habere debent, competet, dispositioni reseruamus. Insuper ne Parochiales Ecclesiæ diu in suspenso maneant in maximum animarum periculum, quarumcunque Parochialium Ecclesiarum, quarum dum pro tempore vacant ad Episcopos, Archiepiscopos, Primates, & Patriarchas, & quosuis alios Ordinarios collatores in mensibus Ordinariis collatoribus, etiam per nostras regulas assignatis prouisio, & collatio spectat, & pertinet, de quibus iidem Episcopi, & Ordinarij prædicti intra sex mensium spatium à die vacationis earundem, perfecto examine iuxta formam Conc. Trid. præfati non prouiderint, ac illarum etiam, quarum collationes nobis, & dictæ Sedi generaliter, vel specialiter ex quauis causa reseruata, seu affectæ existunt, aut aliis ex indulto Sedis Apost. competunt, ad quas occurrente illarum vacatione Episcopi, & Archiepiscopi præfati personas pro examine concursu mutuo habito iuxta dicti Conc. Trid. formam approbatas, & magis idoneas non elegerint, aut electas nobis, vel successoribus nostris, aut iis, ad quos collatio spectabit pro collatione obtinenda intra quatuor mensium spatium à die illius vacationis non significauerint, necnon Parochialium Ecclesiarum similium, quæ iurispatronatus Ecclesiastici, vel laicorum, seu clericorum, & laicorum simul fuerint, si præsentatus intra tempus eisdem patronis à iure præfixum, præuio examine iuxta formam dicti Concilij approbatus petatur institutus, institutioque ipsa per duos menses à die præsentationis dilata fuerit, collationem, prouisionem, institutionem, ac omnimodam dispositionem nobis, & ipsi Sedi, ac personis indulta huiusmodi conferendi, prouidendi, seu instituendi obtinentibus respectiuè reseruamus, data tamen in Parochialibus iurispatronatus optione ipsis patronis, vt si institutio ad Ordinarios spectabit, ipsis Ordinariis illam facere negligentibus, & vltra dictos duos menses differentibus, possint pro huiusmodi institutione obtinenda habere recursum ad Metropolitanum, vel viciniorem Ordinarium, aut ad Sedem Apost. Prohibentes etiam eisdem Ordinariis ne tempus decem dierum eisdem Ordinariis, & patronis ab eodem Concil. Trid. ad nominandum idoneos clericos coram deputatis examinatoribus, præfixum, vltra alios decem dies prorogare audeant, vel præsumant. Districtius inhibentes ne quis præter Roman. Pontific. aut alios indulta huiusmodi obtinentes, vt præfertur, quacunque sit super hoc auctoritate munitus, de huiusmodi beneficiis sic reseruatis, vt præfertur, disponere, vel circa illa, etiam per viam permutationis, vel aliàs innouare quoquo modo præsumat. Vt autem non solum dignis, sed magis idoneis repertis iuxta eiusdem Concilij decretum Parochiales Ecclesiæ conferantur, volumus & eadem auctoritate decerni

decernimus, quod si Episcopus minus habilem posthabitis magis idoneis elegerit, possint ij, qui reiecti fuerint, à mala electione huiusmodi ad Metropolitanum, vel si ipse eligens Metropolitanus, aut exemptus fuerit, ad viciniorem ordinarium vti nostrũ, & Sedis huiusmodi delegatum, aut aliàs ad ipsam Sedem Apostol. appellare, ac praelectum ad nouum examen coram ipso appellationis iudice, & eius examinatoribus prouocare, & constito de prioris eligentis irrationabili iudicio, eoque renocato, Parochialis magis idoneo per eundem iudicem appellationis, auctoritate nostra (quatenus collatio ad Episcopum à quo apellatum fuit, spectaret) conferatur, alias eidem magis idoneo per iudicem appellationis approbato conferenda remittatur ad eum, ad quem collatio, prouisio, vel institutio, spectabit. Hac tamen appellatio interposita interim non impediat, aut suspendat, quominus electio per Ordinarium primo loco facta interim debita demandetur executioni, & promissus ab eadem Ecclesia causa appellationis huiusmodi pendente non amoueatur. Et si quis à sententia per iudicem appellationis lata duxerit appellandum, ius tunc ad Sedem ipsam Apostol. appellabit. si secus in præmissis omnibus & singulis actum, & attentatum fuerit, irritum decernimus, & inane. Volumus autem quod præsentium transumptis manu alicuius Notarij, &c. Dat. Romæ ann. Incarn. Domin. 1566. 15. Kal. Aprilis.

13 Iuxta supradictam Constit. constat in vacatione Parochialis Ecclesiæ debere fieri concursum, iuxta formam Concil. Trident. *d. c.* 18. alàs collatio erit nulla, & Papæ postea reseruatur, quæ forma per Episcopum omitti non potest, etiamsi vellet Parochialem conferre personæ quantumcunque notoriæ, doctæ, idoneæ, & benemeritæ. Ita Rot. *decis.* 151. apud Farinac. *in collect. nouissimarum.* Fusch *de visit. lib. 2. cap.* 5. *num.* 10. Cened. *ad Decretum collect.* 15. *num.* 5. Flamin. *de resignat. lib.* 8. *quæst.* 9. *n.* 83. Nicol. Garc. *de benefic part.* 9. *c.* 2 *num.* 102. Zerola *in praxi Episcop. verb. Parochia, §.* 2. *dub.* 2. vbi dicit decisum, me citato *in hoc loco* Alzed *p.* 2. *cap.* 9. *num.* 7. Aloys. Ricc. *d. resol.* 351. *num.* 2. & *versic. amplia secundo*, tenet prouisum de Parochiali, non seruata supradicta forma, non esse tutum in foro conscientiæ, Massobr. *in d. praxi habendi concursum requis.* 17. *dub.* 4. & *dub.* 2. asserit formam Concilij circa concursum seruandam esse dumtaxat vbi Concilium ipsum receptum est, & iam fuerit coacta Synodus, & in ea electi examinatores.

14 Beneficia ea (quod pro regula habemus) concursu conferuntur, quæ curam animarum habent, vt habetur in Concil. *citato loco*, & disponit prædicta Pij V. Constitut. firmat Vgolin. *de potestate Episc. c.* 50. *§.* 3. *n.* 1.

15 † In beneficijs Curatis etiam reseruatis Sedi Apost. & quibuscumq; alijs, Ordinarij proponent edicta concursus, & à Sede Apostol. prouisio fiat approbato ab examinatoribus in Synodo diœcesana deputatis, si habet fidem approbationis ab Ordinario, refert decisum Anastas. Germon *de indultis Card §. quibusuis n.* 17. Flamin. *de resign. l.* 10. *q.* 7. *n.* 11. Piasec. *in praxi noua Episc. p.* 2. *c.* 5. *n.* 17. *propè finem*, Gonz. *ad reg. Cancell gloss.* 6. *n.* 112. Nicol. Garc. *d. c.* 2. *n.* 154. Salzedo *de protect. Reg. tom.* 1. *part.* 3. *c.* 9. *n.* 98. etiamsi constet de reseruatione, vt quia beneficium vacauit in mensibus Apostol. Marescot. *variar resolut. lib.* 1. *c.* 52. *num.* 2. Aloys. Ricc. *resol.* 451. *versic. amplia tertiò*, vbi *in vers. amplia* 4. tenet procedere etiam in beneficio reseruato, vel affecto specialiter vigore indulti, seu priuilegij in fauorem S. R. E. Cardinalium, seu Abbatum, vel Capitulorum, vel etiamsi eius cura Episcopo incumbat, & per vnum, vel plures administretur, vt in specie Rota *in vna Gerunden. Sacristæ, dec.* 48. *n.* 8. *part.* 1. *diuers.*

Beneficia tamen vacantia in Curia, seu apud Sedem, siue per obitum siue per simplicem resignationem, aut dimissionem ex vi decreti de dimittendo primum incompatibile, solere Datariam prouidere sine concursu, & sufficere vt examinetur super sufficientia, attestantur, Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloss.* 6. *n.* 15. Nicol. Garc. *in addit. ad suum tract. de benef. p.* 9. *c.* 2. *n.* 153. Piasec. *in praxi noua Episc. p.* 2. *c.* 5. *n.* 17. *vers. de curatis*, Massobr. *in d. praxi præl.* 3. *dub.* 3. *n.* 45.

Si beneficium Curatum iuspatronatus Ecclesiæ in mensibus Apost. Sedi reseruatis vacauerit, Episcopus ipse Ordinarius nulla habita ratione patronorum, debet edicta concursus proponere, & idoneum eligere; ac Romam mittere cum fide ipsiusmet Ordinarij à Summo Pontifice instituendum, sicut fit in alijs Curatis, quæ non sunt iurispatronatus, referunt decisum Piasec. *in d. praxi noua Episc. d. c.* 5. *n.* 17. *in fine* Salgad. *de protect. Regia to.* 1. *p.* 3. *c.* 9. *n.* 99. Gonzal. *d. gloss.* 6. *n.* 116. Aloys. Ricc. *d. resol.* 351. *vers. amplia sexto*, & addit ad hunc concursum admitti debere, tam nominatos à patronis, quam alios & censuit *Sacra Congreg. in vna Florentina Paroch. de anno* 1599. quam declarationem sequuta fuit Rot. *in d. Florentina de eodem anno* 28. *May* coram *Iusto.* eadem Rot. *dec.* 453. *n.* 1. *p.* 1. *recentiss. in posth* vbi dicitur quòd concursus requiritur nedum in Rectoribus de iurepatronatus Ecclesiastico, sed etiam in Vicarijs perpetuis. 16

Amplia etiamsi Ecclesia Parochialis sit iurispatronatus partim Ecclesiæ, partim laïci, quia tunc seruanda est forma examinis per concursum, quam Concil. præstitit in conferenda Parochiali, quæ sit iurispatronatus mere Ecclesiastici, & idem dicendum est quando iuspatronatus pro duabus partibus pertinet ad laïcum, & pro vna tantum ad Ecclesiasticum, quia omne mixtum sequitur naturam sui simplicis magis digni, ex Couarr. *pract. c.* 36. *n.* 5. Mandos. *in reg.* 1. *Cancell. q.* 10. *n.* 2. Ludou. Gom. *in c.* 1. *n.* 47. *in fine, de rescript. in* 6. Quare hanc partem tenent, decisumque referunt Gonz. *d. gloss* 6. *n.* 135. Galer. *in margarita casuum conscientiæ, verb. iuspatronatus, pag.* 145. *colum.* 2. Nicol. Garc. *d. c.* 2. *num.* 278. Aloys. Ricc. *d. praxi fori Eccles.* 410. *in* 1. *edit.* & *resolut.* 357. *n.* 3. *in* 2. *edit.* Massobr. *in d. praxi præl.* 7. *dub.* 25. *n.* 2. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *dict. punct.* 2 *§.* 5. *n.* 3. vbi ait hanc resolutionem non habere difficultatem, Marescot. *var. resolut. lib.* 1. *c.* 52. *n.* 7. Lotter. *d. lib* 2. *quæst.* 31. *num.* 131. Beltramin. *in annot ad Greg. XV. dec.* 498. Ferentil. *ad Buratt. decis.* 23. *in fin. vers. & hoc procedit.* Verùm licèt hæc opinio ex tantorum virorum auctoritatibus nobis aliquando placuerit, ab ea nunc in hac vltima impressione recedere cogimus, propter nouissimam declarationem *Sacra Congreg. Concilij in vna Pisana sub die* 3. *February* 1628. quæ censuit in collatione Ecclesiæ Parochialis iurispatronatus mixti, id est, partim Ecclesiastici, & partim laicalis, non requiri formam examinis concursum, quam refert Viuian. *in sua praxi iurispatron. lib.* 10. *c.* 1. *num.* 54. *in appendice pag.* 760. secundùm nouissim. impress. & Ego ipse *in tract. de officio, & potest. Parochi cap.* 2. *num.* 126. & multis tuetur hanc partem Phœbus *Lusit. dec.* 214. *per tot. tom.* 2. vbi refert secundùm eam fuisse iudicatum, & multipliciter respondet ad fundamenta contraria. latè etiam Gabr. Pereira *de manu Reg. p.* 1. *c.* 7. *à n.* 32. 17

Parochia

Parochiales Ecclesiæ quæ absque concursu possunt conferri.

18 PRimò. In vocatione Parochialium, quæ sunt iurispatronatus laicorum, examen per concursum fieri non debet, sed sufficit quòd deputatus à patronis examinetur ab examinatoribus in diœcesana Synodo deputatis, & idoneus iudicetur; referunt decisum Lælius Zechius *de republ. Ecclef. c.* 28. *de parocho num.* 6. *pag.* 325. Zerola *in praxi Episc. p.* 1. *verb. Parochia*, §. 7. *pag.* 271. Flamin. *de resignat. lib.* 8. *q.* 9. *num.* 111. Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici, p.* 1. *cap.* 3. *num.* 39. Piasec. *in praxi noua Episcop. par.* 2. *c.* 5. *n.* 18. *in princip.* Lessi. *de iustit. lib.* 2. *cap.* 34. *num.* 58. & 81. Vgolin. *de potestate Episcopi cap.* 50. §. 3. *vers. tertiò.* Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloss.* 6. *n.* 134. Nicol. Garc. *de benefic. part.* 9. *cap.* 2. *n.* 155. Aloys. Ricc. *in dicta praxi fori Ecclesiast. resolut.* 357. *n.* 1. Rota *in vna Vlixbonen. concursus, prima Iuly* 1611. coram Reuerendissimo D. meo Coccino Rotæ Decano apud Farinac. *part.* 2. *tom.* 2. *decis.* 759. *n.* 4. Massobr. *dict. praxi requis.* 7. *dub.* 25 *à num.* 4 Lotter. *dict. lib.* 2. *quæst.* 31. *numero* 129. *cum sequentib.* me citato *in hoc loco* Alzedo *de præcellem. Episcop. digni. part.* 2. *cap.* 9. *num* 2. & me citato *in hoc loco* Castr. Palao *dict. disp.* 3. *puncto* 2. §. 5. *num.* 2.

19 † Quando verò plores sunt præsentati, requiritur examen per concursum inter ipsos præsentatos tantùm; ex his, qui facto examine idonei ab examinatoribus renunciati fuerint, Episcopus eum eligat, quem cæteris magis idoneũ iudicauerit, atque illum, & non alium instituat; referunt decisum Gonzales *dict. gloss.* 6. *n.* 138. Piasec. *in praxi noua Episcopal. dict. c.* 5. *num.* 18. *vers. euenien te*, Vgolin. *dicto loco*, Nicol. Garc. *dict. c.* 2. *num.* 256. Marescot. *variar. lib.* 1. *c.* 52. *num.* 11. Aloys. Ricc. *dicta resolut.* 357. *num.* 2. Massobr. *dict. requis.* 7. *dub.* 25. *n.* 5. Lotter. *d. q.* 31. *n.* 130. vbi *num.* 131. post Garc. *d. c.* 2. *num.* 257. Beltramin *ad Greg. XV. decis.* 494. *sub n.* 3. *vers. verum hoc habet locum*, id restringit quando essent plures, sed inæqualiter præsentati, adeò vt vota vis consistat in hac æqualitate, me citato *in hoc loco* Castr. Palao *disp.* 3. *puncto* 2 §. 5. *n.* 2. *vers. quod verum.* Sic etiam iuspatronatus deuolutũ ad Ordinarium conferri per concursum pro ea vice, refert decisum Galet. *in margarita casuum conscientia, verb. iuspatronatus, pag.* 145. *col.* 2. Salgad. *dict. part.* 3. *c.* 11. *n.* 89. quidquid Massobr. *dict. requis.* 1. *dub.* 22. Marc. Anton. Genoens. *id praxi Archiepiscop. Neapol. c.* 66. *n.* 19. me citato *in hoc loco* Castro Palao *dict.* § 5. *n.* 2 *in fine.*

20 *Secundo.* In resignationibus Parochialium factis in manibus Papæ in fauorem, examen per concursum fieri non debere, referunt decisum Flamin. *de resignat. lib.* 1. *quæst.* 7. *n.* 7. Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. decis.* 416 *in* 1. *edit.* & *resol.* 353. *in* 2. *edit* Massobr. *in dict. praxi habendi concursum requis.* 13. *dub.* 3. me citato *in hoc loco* Alzed *dict. part.* 2. *c.* 9 *n.* 5. Castr. Palao *dict. puncto* 2. §. 5. *numer.* 4. Gonzal *dict. gloss.* 6. *num.* 121. *cum sequentibus.* vbi etiam resoluit,

21 quod † resignatarius prouisus à Papa, vel mandatum de prouidendo in forma Digni obtinens, dumtaxat examinari debet absque concursu, & approbari si idoneus repertus fuerit ad curam animarum, siue resignatarius sit præsens in Curia, siue absens in partibus: de quo etiam vide Gnitetr. *Canon. lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 11. Zerola *in praxi Episcop. par.* 1. *verb. Parochia*, § 2. *dub.* 5. & 6. Lessi *de Iustit. lib.* 2. *c.* 34. *n.* 84. Prosper. de Augustino *in addit ad Quarant. in*

22 *summa Bullary verb. benefic. paroch. collatio q.* 3. *vers. tertius*, vbi etiam † verba illa in Concil. posita, *per resignationem, etiam in Curia*, intelligit de resignatione simpliciter facta, & non de ea, quæ fit in fauorem; sic etiam intelligunt Gonzal. *d. gloss.* 6. *n.* 122. & *sequent.* Marescot. *variar. resolut. lib.* 1. *cap.* 52. *n.* 6. Aloys. Ricc. *d. praxi fori Ecclesiast. resol.* 351. *vers. amplia quintò*, Vgolin. *d. c.* 50. §. 3. *vers. secundo* me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d.* §. 5. *n.* 4. *in fine.*

Barbos. de Episcopo Pars III.

Tertiò. In permutationibus Ecclesiarum Parochialium non requiritur examen: si verò adsit magna inæqualitas numeri parochianorum, vel permutantes non fuissent examinati eo tempore, quo Parochiales adepti tunc sunt examinandi, sed absque concursu. In permutationibus verò, quæ fiunt de beneficio simplici & Curato, licèt non sit necessarius concursus, examen tamen necessarium est, refert decisum Nicol. Garcia *d. part.* 9. *cap.* 2. *num.* 165. resoluunt Læl. Zech. *de Repub. Eccles. cap.* 28. *de Parocho, num.* 6. Flamin. *d. q.* 9. *num.* 95. Thomiog. *dec.* 129. Vgolin. *d. cap.* 50. §. 3. *versic septimo*, Lessi. *d. cap.* 34. *dub.* 16. Aloys. Ricc. *in d. praxi fori Ecclesiast. dec.* 419. *in* 1. *edit* & *resolut.* 356. *in secunda edit.* Fillinc. *d. tract.* 41. *cap.* 4. *num.* 137. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d.* §. 5. *n.* 5. 23

Quartò. Dignitas Abbatiæ concursu non confertur, quamuis vnita sit ei Parochialis Ecclesia, dummodo hæc vnio auctoritate Sedis Apostolicæ, ac perpetuò & accessoriè facta sit, referunt decisum Nicol. Garc. *d. cap.* 2. *num.* 193. Gonzal. *ad regular.* 8. *Cancell. gloss.* 5. §. 6. *n.* 13. *gloss.* 6. *num.* 162. Lessius. *d. c.* 35. *n.* 82. me citato *in hoc loco* Castro Palao *d.* §. 5. *num.* 6. 24

Quintò. Dignitas quæ Parochialem perpetuò accessoriè vnitam habet, concursu non confertur, referunt decisum Anast. Germon. *de indultis Card.* §. *quibusuis*, *n.* 7. Stephan. Gratian. *discept. forens. c.* 273. *n.* 48. Nicol. Garc. *d. cap.* 2. *n.* 193. me citato *in hoc loco* Castro Palao *d.* §. 5. *n.* 6. 25

Sextò. Parochialis Ecclesia, quæ est vnita Dignitati, vel Canonicatui, concursu non confertur, referunt decisum Galet *in margarita casuum conscient. verb. Parochus*, Aloys. Ricc. *d. praxi fori Eccles. dec.* 417. *in prima edit.* & *resolut.* 354. *n.* 2. *in secunda editione*, & latiùs *resol.* 381. Gonzal. *d. gloss.* 5. § 7. *n.* 2. tenuit Rot. *in vna Vicen. Parochialis Castri Tertioli* 14. *Iannar.* 1511. coram *R. P. D. Manzanedo*, apud Farinac. *p.* 2 *recent. decis.* 323. *n.* 8. me citato *in hoc loco* Castro Palao *d.* § 5 *n.* 6. 26

† Nam Parochialis, cui vnitus est Canonicatus, assumit naturam, consuetudines, & priuilegia illius, Petr. de Perus. *in tr. de vnionibus Eccl. c.* 2. *n.* 10. & 19. Nauar. *cons.* 6. *n.* 2. *de verbor. signif.* & *cons* 6. *n.* 2. & 3. *de maior.* & *obed.* Gonz. *d. gloss.* 5. §. 7. *n.* 2. & residentia facienda est in Canonicatu, & nõ in Parochia, Nic. Garc. *de benef. p.* 12. *c.* 2. *n.* 23. vbi *n.* 26. resoluit ad Canonicatũ, cui vnita est Parochialis, non requiri ætatem 25. annorum. 27

Septimò. Beneficium Curatum, quòd verè est Dignitas, non est conferendum per concursum, refert decisum Galet. *in margarita casuum conscient. verb. beneficium, pag.* 24. & *v. Canonicus, vlt.* refert quoque decisum in Canonicũ habentem annexam curam animarũ, etiam in perpetuum non esse examinandum. 28

Octauò. Dignitas habens curam animarum in Ecclesiis Collegiatis concursu non confertur, nec in illa examen est necessarium, quale requiritur in Parochialibus, referunt decisum Piasec. *in praxi noua Episc. d. cap.* 5. *num.* 18 *in fine*, Nicol. Garc. *d. c.* 2. *n.* 195. Gonzales *d. gloss.* 6. *n.* 162. Massobr. *d. prælud.* 3. *dub.* 3. *à num.* 38. 29

Nonò. Cura animarum, quæ in Ecclesia Collegiata exercetur per Canonicos, vel hebdomada- 30

rios, iuxta text. *cap. statutum, de elect. in 6.* concursu non confertur? nam in isto casu cura dicitur esse penes collegium, & non penes singulos, aut quemcumque Canonicum per se, ita vt Canonicos dicatur Curatus referunt decisum Prosper. de Augustino *dict. quaest. 3. vers. quorum primus est*, Vgolin. *dict. cap. 50 §. 3. in fine*, Flamin. *dict. quaest. 9. numer. 94.* Gonzal. *d. gloss. 6. num. 158.* Aloys. Ricc. *resolut. 358. vers. quartò, & in decis. Curiae Archiepiscop. Neapol. decis. 370 part. 4.* Massobr. *in dict. praxi requis. 1. dub. 7. num. 6.* me citato *in hoc loco* Castro Palao *dict. §. 5. num. 7.*

31 *Decimò.* Parochialis Ecclesia, quando est subiecta monasterio, aut annexa, vel de eius mensa, concursu non confertur, quod Monasterium nominat Rectorem, & Episcopus confirmat me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. §. 5. num. 9.* & fuit resolutum *in vna Tirasonen. iuris praesentandi, 23. May* 1588. coram *Bubalo, & in vna Vlixbonen iuris conferendi, 2. Decembris* 1605. coram *Litta,* relata per Farin. *dec. 102. p. 1. tom. 1.* Quando autem dicatur beneficium de mensa Monasterij vide Rotam *in vna Vlixbon iuris conferendi 13. Iunij* 1607. coram *Illustriss. Lancelloto* apud Farin. *tom. 1 part. 2. decis. 204.*

32 *Vndecimò.* Vicariae perpetuae Parochialium vnitarum concursu non conferuntur, sed solùm ad nominationem, seu praesentationem illorum, quorum Dignitati, vel Ecclesiae parochialis est vnita, & anneaa, deputandi, vel instituendi sunt; Vicarij autem Ordinarij, seu eius Vicarij praeuio examine iuxta Constit. Pij V. incip. *Ad exequendum, sub Dat. Kalend. Decemb. 1567. vers. Volumus insuper.* Ita Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloss. 5. §. 3 num 53 & 54.* Filliuc. *in quaest. moral. tom. 3. tract. 41. cap. 4. num. 147.* Lotter. *de re benef. lib. 2. quaest. 31. num. 21.* Caualer. *decis. 595. num. 4* Buratt. *decis. 214. num. 1. & decis. 303. n. 10. & decis. 931 num. 1. & 2.* referunt decisum Galet. *in margarita casuum conscient. verb. Vicarius. 3.* Nicol. Garc. *d. c. 2. num 189.* Aloys. Ricc. *in d. praxi fori Eccles. resolut 358. num. 1. vers. secundo*, Vgolin. *d. cap. 50. §. 3. vers. octauo* me citato *in hoc loco* Castro Palao *d. §. 5. num 10.* Quotiescunque verò in Vicarium transfertur non solum exercitium curae, sed etiam omnimoda cura, habere locum concursu probat Lotter. *d. q. 21. num. 22.* censuit Rota *in vna Vlixbonen. concursus 1. Iulij* 1612. coram *Reuerendiss. D. meo Coccino Rota Decano,* apud Farin. *part. 2. recent decis. 579.* & clarius *in alia Vlixbonen. concursus 1. Iunij* 1615. coram *R. P. D. Remboldo.* apud Farin. *part. 2. recent. decis. 710.* vbi etiam *num 5.* tentum fuit quòd nihil refert ad hunc effectum an Vicarius sit perpetuus, vel ad nutum amouibilis? & *num. 3.* censuit curam totalem beneficij vniti tunc dici esse penes Vicarium, quando ipse percipit omnes fructus beneficij certa portione Rectori Ecclesiae, cui facta fuit vnico, assignata, quòd etiam aduertit Lotter. *d. quaest. 31. n. 24.* Et ad hoc propositum est bona Rotae decisio *in vna Barcinonen. Vicaria 17. May 1624.* coram *Merlino,* vbi sic habetur. *Proposui dubium in decis. coram me in hac causa facta 9 Februarij praeteriti reseruatum, an scilicet concursus intraret? & Domini dixerunt non intrare, quia stante praedicta decisione, in qua fuit firmatum constare de vnione valida, apertè sequitur concursui locum non esse. Cum enim Ecclesia vnita omnino suppressa remaneat, & efficiatur praedium illius Ecclesiae cui ipsa vnio facta fuit, vtique eiusdem Ecclesiae Praelatus est etiam Rector & Praelatus Ecclesiae vnitae, ideoque ad illius nominationem, seu praesentationem deputari, & institui debet Vicarius absque alio concursu iuxta Constit. Pij V. in antiq. Bullar. 46. §. volumus,* & post alios Garc. *de benef. part. 9. cap. 2. num. 286.* Gonzal. *super reg. 8 gloss. 5. §. 5. num. 53. qui ita censuisse refert Sacrã Congreg. Concil. Trident. & plures etiam firmauit Rota, & signanter decis. 102. num. 1. part. 1. & decis. 579. n. 4. & decis. 610 num. 2. part. 2. recent. & in Dertusen. Vicariae 28 Nouembr. 1616. coram Vbaldo, & in Barcinonen. Vicaria 9. Decemb. 1616. coram Buratto. Neque obstat quod conclusio praedicta solum procedat, quando cura actualis tantum, siue ipsius curae exercitium fuit translatum ad Vicarium, secus autem quando in illum totalis vtriusque cura actualis nimirum, & habitualis translatio facta fuit iuxta distinctionem, quam ex mente dicta S. Congreg. Concilij amplexa est Rot. d. decis. 579. n. 1. & decis. 710. num. 1. p. 2 recent. in quibus alia decisiones referuntur, quoniam in hac vnione fuit apertè dispositum quod Vicarius praesentari deberet ab Archidiacono, & institui ab Ordinario, quod manifestè concursũ excludit, & apertissimè arguit curam ipsam quoad exercitium fuisse tantum translatam, quoad habitum verò remansisse penes Archidiaconum, cuius dignitati vnio ipsa facta fuit Rot. decis. 103. n. 10. vers. & reseruatur part. 1. & decis. 104. n. 1. circa finem part. 8. recent.* Hactenus Rot. *in d. Barcinonen.*

33 *Duodecimò.* Beneficia Regularia, quae regularibus conferri consueuerunt, concursu non sunt conferenda, referunt decisum Piasec. *in praxi noua Episcop. d. c. 5. num. 18. vers. hoc decretum,* Gonzal. *ad regul. 8. ad Cancell. gloss. 6. num. 162.* Nicol. Garc. *d. c. 2. num. 197.* Vgolin *d. §. 3. vers. quarto,* Aloys. Ricc. *in d. praxi fori Eccles. decis. 421. in 1. edit. & resol. 357. n. 1. in 2. edit.* Rota *in vna Vicen paroch. Castri Tertioli 14. Ianuar. 1611.* coram *R. P. D. Manzanedo* apud Farin. *part. 2. recent. decis. 223 n. 6.* Massob. *d. prael. 3 dub. 3. n. 34.* me citato *in hoc loco* Castro Palao *d. §. 5 n. 1.* Quid in beneficiis, seu doctrinis Indorum Curatis, quae regularibus commendantur; Vide latè Ioan. de Solorzano *de Iure Indiarum tom. 2. lib. 3. cap. 16. per tot.* vbi *cap. 17.* disputat qualiter regulares huiusmodi doctrinas Indorum habentes saecularium examini, collationi, subiectioni, correctioni, & excommunicationi subiaceant.

34 *Decimotertiò* Prioratus Regulares habentes curam animarum soliti commendari saecularibus concursu conferuntur, refert decisum Nicol. Garc. *d. c. 2. n. 199.* me citato *in hoc loco* Massobr. *d. prael. 3. dub. 3. num. 37.* me citato etiam *in hoc loco* Ioan. de Solorzano *d. lib. 3. c. 17. n. 21.* me quoque citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. §. 5. n. 12.*

35 *Decimoquarto.* In Parochiali, quam quis acquirit per regressum, non est necessarium examen; quod intelligendum est, si illam possederit secus si eam nunquam possederit, refert decisum Nicol. Garc. *d. c. 2. num. 168.*

36 *Decimoquintò.* Beneficia simplicia concursu non conferuntur, vt tenuit Rota Romana *in vna Calaguritana reductionis motus proprij, 19. Martij 1592.* coram *Illustrissimo Seraphino* inter eius impressas *decis. 942. n. 6. & 6.* refert Aloys. Ricc. *d. praxi fori Ecclesiastici decis. 415. in 1. edit. & resol. 352. in 2. edit.* Massobr. *d. praxi prael. 5. in princ. n. 7.*

37 *Decimosextò.* Parochialis litigiosa concursu non confertur, quia tunc si alter colligantium cedat, vel decedat, siue sit possessor Parochialis, siue non, cum ab Ordinario alter subrogari nequeat, ne multiplicentur colligantes, aut colliganti superuenienti praeiudicium irrogetur, concursus cessat, Flamin. *de resignat. lib. 2. quaest. 3. num. 97.* Massobr. *in d. praxi prael. 3. dub. 3 à num. 18.* Gonzal. *d. gloss. 6. à num. 142.* Aloys. Ricc. *ad resolut. 356. vers. tertiò,* me citato *in hoc loc* Castr. Palao *dict. §. 5. num. 8.*

Quando

Quando verò Summus Pontifex voluerit collitigantem subrogare, vel ius demortui in alium transferre, locum habebit decretum Conc. *in dict. cap.* 18. nisi illi Sanctitas sua voluisset derogari, refert decisum Nicol. Garcia *d. cap.* 2. *n.* 170.

38 *Duodecimoseptimo.* Parochialis quando esset exigui redditus, vt examinis pro concursum operã non ferret, aut nemo esset, qui se dicto examini vellt subiicere, aut ob apertas factiones, seu dissidia, quæ in aliquibus locis reperiuntur, facilè grauiores riaæ, aut tumultus possent excitari, concursu non confertur, vt disponit Concil. *d. cap.* 18. *vers. si tamen,* tenet Aloys. Ricc. *d. resol.* 358. *in fine,* Gonzal. *dict. gloss.* 6. *num.* 39. *cum sequentibus,* Seraphin. Rotæ Rom. *dec.* 942. *num.* 10 *p.* 1. Campan. *in diuers. iuris Canon. rub.* 5. *cap.* 3. *num.* 10. me citato *in hoc loco* Castro Palao *dict.* §. 5. *n.* 13. & 14. Verum in prouisione Parochialis, etiam modici valoris, tres examinatores esse adhibendos resoluit, refertque decisum Galet *verb. beneficium, pag.* 25 *col.* 2. quia etiam in impetratione debet fieri mentio de quolibet beneficio, quantumuis modico, vt tenuit Rota *in vna Calaguric. Canonicatus* 8. *February* 1580. coram *Illustriss. Seraph.* nunc inter eius decisiones impressas *decis.* 445.

39 *Decimooctauò.* Quando approbatus per concursum, & electus non vult consentire pensioni, quæ à Papa super beneficio de tempore prouisionis reseruatur, tunc, ipso sic recusante, Papa solet beneficium alteri conferre absque concursu, præuio solo examine simplici ad curam animarum, cum derogatione expressa, vel tacita dicti Concilij, propter decretum irritans, Rota Rom. *decis.* 48. *p.* 1. *diuers.* quam citat Aloysius Riccius *in praxi fori Eccles. resol.* 359.

Decimononò. Quando nullus comparuit, aut certè nullus ex comparentibus vult subire examen, Episcopum assignare debere aliud tempus, siue edictum; & si adhuc nemo comparet, tunc posse Parochiam absque concursu conferri, decisum referunt Nicolaus Garcia *d. c.* 2. *n.* 218. Massobr. *in d praxi reg.* 3. *dub.* 9. secundùm Romanam impress.

40 Visis igitur in quibus Parochialibus Ecclesiis, & beneficiis concursus cesset, generaliter & per viam regulæ in aliis fieri debet, & cum apertè loquatur Concil. Trident. *dict. cap.* 10. *vers. transacto,* ibi *ab Episcopo, siue eo impedito ab eius Vicario,* ab inferioribus Episcopis habentibus ius conferendi non potest fieri & tenent Zec. *d. c.* 28. *de Parocho n.* 6. Flamin. *de resignat. lib.* 8. *quæst.* 9. *num.* 96. Nicolaus Garcia *dict. c.* 2. *num.* 121. Germon *de indultis Cardin.* §. *quibusuis, ad finem,* & sæpiùs decisum fuisse in Rota dicit Aloys. Ricc. *in dict. praxi fori Ecclesiastici resol.* 361. Et citata
41 verba Concil. Trident. non tollunt † quin coram Vicario possit fieri examen, etiam Episcopo non impedito, sed posita esse ad denotandum conuenire, quod ab ipso Episcopo, cessante impedimento, fiat examen, resoluit Nicol. Garcia *dict. cap.* 2. *num* 117.
42 Massobr. *dict reg.* 3. *dub.* 3. † Inferiores tamen exempti habentes proprium districtum, & Episcopalem iurisdictionem, ac ius congregandi Synodum, habent facultatem faciendi concursum, referunt decisum Nicol. Garcia *dict. cap.* 2. *num.* 136. Aloys. Ricc. *vbi proximè,* Flores de Mena *variarum lib.* 3. *quæst.* 24. *n* 21. Flamin. *de resignat. lib.* 8. *quæst* 9. *num.* 96. Germon. *de indultis Card.* § *quibusuis, ad fin.* Massob. *d. praxi reg.* 1 *dub.* 8. 11. & 12.

43 Edictum esse de substantia, atque de forma in concursu Parochialium, probat Concil. *dict. cap.* 18. ibi, *per edictum etiam publicum vocentur, qui volent examinari,* Aloys. Ricc. *dicta praxi resolut.* 364. me citato *in hoc loco,* Massob. *in d praxi requ.* 2 *dub.* 3. Quicquid teneant Vgolin. *de officio Episcopi cap.* 50. §. 4. *num.* 3. Garc. *dict. par.* 9. *cap.* 2. *num.* 36. Castro Palao *d puncto* 2. §. 1. *num.* 6. † & debet apponi ab Ordinario loci, 44
vbi existit beneficium, & ibidem examen est peragendum, etiamsi ab Ordinario alterius diœcesis sit conferendum, vt decisum referunt Flamin. *de resignat. lib.* 8. *cap.* 9. *num.* 102. Gonzal. *gloss.* 10. *num.* 31.
Quod † edictum debet remanere affixum ad valuas 45
Ecclesiæ per spatium decem dierum, Zerol. *in praxi Episcop. par.* 2. *verb. Parochia,* & per alios decem dies poterit prorogari, sed non vltra, vt disponit citata Pij V. Bulla, *in* § *Prohibentes,* prout testatur Zerola *in praxi Episc. dict. verb. Parochia,* §. 2. *dub.* 3. Nicol. Garcia *p.* 9. *cap.* 2. *num* 46. & 47. Massobr. *dict. req.* 2. *dub.* 8. & 9. Aloys Ricc. *dict. resolut.* 364. *n.* 2. vbi intelligit ex causa probabili, & legitima: vnde si prolixior terminus statuatur, quicquid vltra viginti dies sit nullum est propter decretum irritans, de quo in dicta Constit. Pij V. Seraphin. *decis.* 1148. *num.* 4. & ex mente *Sacræ Congr. super Concilio* sæpissimè fuisse responsum in Rota refert Lotter. *d lib.* 2. *quæst.* 31. *num.* 41. & me citato *in hoc loco* Castr. Palao *dict. puncto* 2. §. 1. *n.* 6. *in fin.* Quod quidem edictum non esse necessariò legendum, sed sufficere vt affigatur tenent Nicol. Garc. *dict. cap.* 2. *numer* 42. & 43. & Massobr. *dict. requis.* 2. *dub.* 7. contra Zerol. *dict. verb. Parochia* §. 2. *dub.* 1. Et in eo apponendam esse diem propositi concursus censuit Rota apud Seraphin *decis.* 148. quam refert Massobr. *dict. requis. dub* 10.

Termino prædicto decem, vel ad summum viginti dierum elapso ad examen nullus est admittendus, ex Seraph. *d decis.* 1148. *n.* 4 *par.* 2. quem citat Aloys. Ric. *vbi proximè.* In praxi tamen obseruatur, vt possit Ordinarius aliquem ad concursum admittere, non obstante quòd terminus ab eo præfixus sit elapsus. & aduersarius, qui comparuerat durante termino, contradicit. Ita resolutum fuit in Rota *in vna Calaguritana dimidij beneficij* 22. *Aprilis* 1602. coram *Ortembergo,* teste Aloys Ricc. *resolutio* 360. quemadmodum etiam examen factum ante lapsum termini in edicto expressi, nullo postea comparente subsistit, Nicol. Garcia *d. c.* 2. *n.* 316. & tenuit Rota *in vna Carthag. Parochialis* 9. *Decembris* 1588 coram *Vrano,* teste Aloys. Ricc. *d. resolut.* 360. *in fine.* Quando verò termino elapso, & re adhuc integra, alius venit oppositor admittendus est, prout decisum referunt Gonz. *ad regul.* 8. *Cancell gloss.* 9. §. 1. *n.* 115. Nicol. Garc. *d c.* 2. *num* 206. Massobr. *in d praxi requis.* me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d puncto* 2. §. 2. *num.* 2. Et huiusmodi oppositio non illi tribuit ius ad rem considerabile, vt tenent Sarnen. *in reg. de iure quæsito quæst.* 1 *num.* 10. Cassad. *decis.* 18. *n.* 5. *de præbend.* Gonzal. *ad regul* 8. *Cancell glos* 9. §. 1. *num* 89. & fuit dictum *in Barcinonen. beneficij* 15. *Ianuary* 1625. coram *R. P. D. meo Pirouano.*

Transacto constituto tempore omnes, qui descripti fuerint ab Examinatoribus examinentur, vt dis- 47
ponit Concil. *dict cap.* 18 *vers transacto;* adueniente-que vacatione cuiuslibet Ecclesiæ tres ex illis eligat Episcopus, qui cum eo examen perficiant, vnde Episcopum adhibere debere in concursu plusquam tres examinatores, sed non pauciores, referunt decisum Nicol. Garc. *part.* 5. *cap.* 9. *num.* 52. & Massobr. *d. sua praxi requis.* 12. *dub.* 1. etiamsi beneficium sit modici valoris, ampliat Galet. *in margarita casuum Conscientia verb. beneficium pag.* 25. *col.* 2.

Examinatores debere singulis annis proponi in Synodo ad minus sex, & ab ea Synodo probari sta-

tuit Concil. Trid. *dict. c. 18. vers. examinatores autem singulis annis*, &c. & non plus viginti, vt censuit *Sacra Congregat. Concilij Tridentin. in vna Cæsaraugustana Synodi de anno* 1627. eorumque officium etiam post annum suæ electionis minimè expirare asserunt Nicol. Garc. *par. 9. cap. 2. num. 73.* Massobr. *in d. praxi requis.* 11. *dub.* 1. vbi *dub.* 5. ait Concil. Trident. *dicto loco* nullam formam præscribere super propositione examinatorum; illos tamen debere proponi nominatim, & non in genere, nisi proponerentur in genere, qui reuera tunc extarent, si per huiusmodi genericam expressionem haberetur etiam expressa persona, tenent Nicol. Garc. *dict. cap. 2. n.* 339. Massobr. *dict. requis.* 11. *dub.* 3. vbi *dub.* 7. ait quòd examinator vt dicatur probatus à Synodo, debet dimidiam partem suffragiorum ferre ab iis, qui vocem habent in Synodo. Si ex sex examinatoribus aliqui intra annum suæ electionis mortui fuerint totam facultatem examinandi vna cum Episcopo ad superstites, etiamsi vnus tantùm superesset, spectare debere anno durante, sed in loco demortuorum eligendos alios cum approbatione Capituli, referunt decisum Nicol. Garc. *dict. cap. 2. num.* 8. Massob. *in dict. praxi requis.* 12. *dub.* 2. Vnde Sbroz *in addit. ad suum tract. de officio Vicarij, lib. 1. quæst.* 211. dicit *in Sacra Congreg. Concilij* decisum Vicarium Sede Episcopali vacante in loco examinatorum absentium, vel defunctorum alios auctoritate propria sufficere non posse, sed curare debere vt elapso anno alij in loco demortuorum sufficiantur, seu eligantur in Synodo, alioquin pro legitimis non haberi, qui supererunt. Atque ita quotiescunque occurret casus vacationis Parochialis Sede Episcopali vacante, si supponatur lapsus annus, à quo celebrata est Synodus, in ea facta deputatio examinatorum, aut ex illis adhuc tot non supersunt, qui possint in præfinito numero examini interesse, quia hoc casu est quod imputetur Capitulo, si illico non curauit conuocari Synodum ex hac præcisa causa deputandi nouos examinatores bene intiant resolutiones adductæ per Garc. *d. loco.* Ita Lotter. *d. lib. 2. quæst. 31. n.* 84.

Si verò omnes examinatores decedunt, vel in longinquas partes recedunt, Episcopum intra annum ad celebrandam Synodum ex antiquis, qui fuerint, sex, non pauciores subrogare debere, & si non extabunt tot antiqui, eligere posse illos, qui extabunt, & alios supplere de nouo approbatos à Capitulo vsque ad sex; quod nulli antiqui extiterint, nouos tunc à Capitulo probandos non pauciores sex deputare debere, vsque ad futuram Synodum in fine anni à postrema Synodo celebrandum, referunt decisum Nicol. Garc *dict. cap. 2. num.* 73. & Massobr. *d. requis.* 12. *dub.* 3. & censuit Rota *in Panormitana Archypresbyteratus* 3. *Decemb.* 1618 coram *D. Buratto* Hæc circa constitutionem examinatorum vtilia & quotidiana sunt in materia concursus; nam prouisio parochialis facta ei, qui non fuit examinatus, & approbatus ab examinatoribus in Synodo deputatis, sed ab aliis quos Episcopus eligit, est nulla, & beneficium potest impetrari vti reseruatum, ita per supradictam Pij V. Const. referunt decisum Nicol. Garc. *d. c. 2. n.* 341 & Massobr. *in praxi requis.* 3. *dub.* 5.

48 Et pariter concursum vitiari si adhibeatur examinator non synodalis cum synodalibus, referunt decisum Nicol Garc *d c. 2. n.* 8, 324. & 341. Massob. *in d praxi requis.* 13. *dub* 1. Quidquid dicat Homobonus de bonis *in examine Eccles. tractat.* 2. *cap.* 3. *quæs.* 10. Sicut etiam vitiatur si non iurarunt iuxta formam Conc. *d c.* 18. ibi, *iurentque omnes*, &c. prout Massobr. *in d. praxi requis.* 14. *dub.* 1. vbi *dub.* 2. cum Nicol. Garcia *d. c. 2. n.* 356. dicit esse de forma vt præstetur huiusmodi iuramentum tactis sacrosanctis Euangeliis, & *dub.* 3. cum eodem Garc. *num.* 356. asserit posse præstari extra Synodum in manibus notarij, & *dub.* 4. tradit probari per attestationem notarij, & literas ipsorum examinatorum, de quibus Lotter. *d. lib. 2. quæst. 31. à n.* 92.

Examinatores synodales durant donec alij in Synodo deputati fuerint; si verò anno elapso aliqui ex eis mortui fuerint, officium omnium expirat. Ita decisum referunt Nic. Galet. *in margarita casuum consc. verb. Examinatores*, 1. Aloys. Ricc. *d. praxi fori Eccles. resolut.* 361. *in secunda edit.* Nicol. Garc. *dict. cap. 2. in addit. num.* 75. Massobr. *de requis.* 12. *dub* 4. *num.* 3. vbi inquit locum non habere, quando post annum supersint sex adhuc. † Episcopum non excusari si post annum adhibeat examinatores superstites non extantibus sex, etiamsi caperet prætextum quod ipse de nouo esset adeptus possessionem Episcopatus, cum annus celebrandi Synodum non incipiat currere à die captæ possessionis, sed à die Synodi vltimo loco celebratæ, tenent Garc *d. c. 2. n.* 92. *& seq.* Massobr. *d. requis.* 12. *dub.* 6. & censuit Rota *in Panormitana Archypresbyteratus* 5 *Iunij* 1620. coram *D. Buratto*. Necessariò huiusmodi examinatores eligi debere, qui sint Magistri, seu Doctores, aut Licentiati in Theologia, aut Iure Canonico, si extent, alioquin alios clericos esse eligendos, qui ad id videbuntur magis idonei, refert nouissimè sibi fuisse responsum *à sacra Cong. Concilij* Massob. *in d. sua praxi requis* 11. *dub.* 2. & tenet Vgolin. *de officio Episcopi cap. 50. §. 5. num.* 1. *vers secundo*. 49 50

51 Quamuis Concil. Trid. *d. cap.* 18. dicat qui descripti sunt examinandos esse, quasi omnes descripti debeant examini subiici, vel saltem ad illud singulariter vocari Seraph. *decis.* 1148. *n.* 5. Lotter. *dict. lib. 2. quæst. 31. num. 54. cum seqq.* non repugnat tamen, quin vnus, si alij non adsint, se describi faciat ad concursum, & si idoneus inuentus, beneficium ei sit conferendum. Ita censuit *Sacra Congregat.* teste Vgolin. *dict cap 50. §. 10. num.* 4. Nicol. Garc. *dict. cap.* 2. *num.* 215. Massobr. *in dict. praxi requis.* 3. *dub.* 7. & 8. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *dict. puncto* 2. §. 1. *num.* 8. Vtrùm autem Episcopus possit statuere, seu limitare certum numerum personarum ad concurrendum in concursu Parochialium. Vide Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiep. Neapol decis.* 31. *par.* 4. Elapso termino edicti posse per Episcopum inchoari examen, sed non posse eadem die claudi, vbi plures fuerunt descripti, sed esse expectandos, vel vocandos, alioquin vitiari concursum, si ex pluribus descriptis vnus, aut non omnes examinentur, & eis non expectatis claudatur concursus, censuit pluries Rota apud Nicol. Garc. *d. c. 2. à n.* 33. Seraphin. *decis.* 1148. *num.* 5. refert Massobr. *d. requis.* 3. *dub.* 10.

Caueant examinatores huiusmodi ne quicquam prorsus occasione huius examinis, nec ante, nec post accipiant, vt admonet Concil. *d. cap.* 18. *vers. Caueant*, quacumque etiam immemoriali consuetudine non obstante, vt censuit *Sacra Congr.* alioquin vitium simoniæ tam ipsi, quàm alij dantes incurrent, citant, & explicant Zerol. *in praxi Episcopal. dicto verb. Parochia*, §. 2. *dub* 11. Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. part. 2. cap. 3. num.* 25. Petr. de Ledesma *in sum. part. 2. tractat 7. cap. 1. concl. 7. prope finem.* Vgolin. *de simon. tab. 4. cap* 48. § 3. *& de potestate Episcopi cap. 50. §. 5. num.* 1. Farin. *cons.* 15. *num.* 3. *&* 47. Massobr. *in dict. praxi requis.* 15. Soar. *de relig. lib. 4. de simonia cap. 49. num.* 2. Nicol. Garcia *dict. cap. 2. à num.* 368. Lotter. *d. lib. 2. quæst. 31. n.* 39. 52

Ita

53 Ita vt, † nec etiam possit Ordinarius statuere ali-
quod stipendium, etiam minimum examinatoribus
deputatis in Synodo pro concursu Parochialium, &
si Synodus diœcesana secus statuerit, decretum esset
irritum & nullum, refert decisum Nicol. Garc.
dicto capite 2. *numero* 374. Sed in Ecclesiis Hispa-
niæ contrarium communi vsu receptum esse te-
statur Petr. Ledesma *dict. conclus.* 7. *prope fin. vers.
la difficultad*, quem citat Garc. *dict. cap.* 2. *nu-
mero* 372.

54 Ratio autem quare vitium simoniæ tam ipsi exa-
minatores, quàm alij dantes incurrant, à qua absolui
nequeunt, nisi dimissis beneficiis, &c. ea est, quia per
approbationem factam in concursu acquiritur ap-
probato ius ad beneficium, & sic pro illo iure spiri-
tuali datum videretur temporale examinatoribus,
Nauar. *consil.* 58. *versic ad quartum, in antiquis*, aliàs
67. *in nouis, de simonia.* Et ex parte competitorum cō-
mitti potest simonia si duo concurrentes ad benefi-
cium, alter ad impedimendum tollendum alij pre-
tium det, vt à concursu desistat, & sic solus existens
ipse obtineat, Mayol. *lib.* 5. *de irreg. c.* 45. *n.* 3. Prosper.
de Augustin. *in addit. ad Quarant verb. simonia, add.*
55 3 *pag mihi* 593. Vgolin. *dict. c* 50. §. 9. *num* 2. † Com-
mittitur etiam simonia si fieret pactio, quod al-
teri in concursu defectus, vel exceptiones non op-
ponat, cum realiter possint obiicere, sed se examini
submitterent, & qui per Superiorem dignior iudica-
retur, beneficium haberet, & solueret alteri pensio-
nem annuam cum beneplacito Sedis Apost. Nauarr.
cons. 3. *num.* 1. *de simon. in antiq. aliàs* 39. 41. & 42. *in
nouis*, Prosper de Augustino *vbi proximè* Flamin. *de
confident benef. quæst.* 47. *n.* 9. Vgolin. *dict. cap.* 50. §. 8.
56 *in fin.* † Committitur denique simonia si quis per vi-
rum potentem, cui pecuniam traderet seu promitte-
ret, metum aliis inferret, vt à concursu cessaret,
Vgolin. *de simon. tab.* 1. *cap.* 48. §. 3. *sub num.* 5. & *d. c.*
50. §. 9. *in fine.*

57 Examinatores ad beneficia scientiam examinan-
dorum iuxta beneficiorum qualitatem debent atten-
tè rimari, quæ vt pateat, aduertendum Dignitates
58 omnes, † & saltem dimidiam partem Canonica-
tuum in Cathedralibus, & Collegiatis Ecclesiis in-
signibus, vbi id commodè fieri potest, non nisi Do-
ctoribus, seu Licentiatis in Theologia, vel iure Ca-
nonico conferendas, vt habetur in Concil. Trident.
sess. 24. *de reform cap.* 12. Aloys. Ricc. *in praxi fori Ec-
cles. decis.* 473. *in prima edit.* & *resol.* 497. *in fine, in se-
cunda edit.* me citato in hoc loco Card. Anton. Zapa-
ta *en el discurso de la obligacion en Concientia y Iusti-
cia que los Prelados tienen de proueer los dignidades y
beneficios p.* 2. *conc.* 6. *num.* 12. quod quidem Concilij
59 decretum id hortatur, non autem præcipit; vnde † in
Synodo Prouinciali non licere imponere onus Di-
gnitatibus, quòd quis nisi graduatus non possit eas
obtinere sine Sedis Apostolicæ auctoritate, refert de-
cisum Nicolaus Garcia *de benefic. part.* 7. *c.* 7. *num.* 45.
Aloys. Ricc. *in praxi aurea res.* 238. *n.* 3. Castro Palao
d tract. 13. *disp.* 4. *punct.* 6. *n.* 23.

60 Archidiaconi, qui oculi dicuntur Episcopi, *cap.
ad hæc, de officio Archidiac.* (quasi ab eo in specula
& stationes positi, glos. *verb oculi in cap. Diacon.* 93.
dist. Anton. Fabric. *in praxi benefic. titul. de benef cum
Dignitate num.* 25. *in fine.* debent esse in omnibus Ec-
clesiis, vbi fieri potest, Magistri, seu Doctores, aut
Licentiati in Theologia, vel Iure Canonico, vt ha-
betur in Conc. Trident. *sess.* 24. *de reform. c.* 12. *vers.
Archidiaconi etiam*, referunt Nicol. Garcia *dict. cap.* 7.
num. 36. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell gloss.* 4. *n.* 68. Cam-
pan. *in diuers. iuris Can. rub.* 7. *cap.* 6. *num.* 41. Aloys.
Ricc. *in praxi aurea resol.* 138. *à n.* 2. & *in decis. Curia
Archiepisc. Neapol. decis.* 305. *num.* 11. *part.* 5. Galgan.
de iure publico lib. 3. *tit.* 21. *n.* 1. Homobon. de Bonis
de examine Ecclesiastico tract. 1. *cap.* 9. *quæs.* 55. Benoi.
de priuil. Iurisconsult. par. 2. *priuil.* 28. *n.* 2. Molfes. *in sum.
tract.* 6. *cap.* 7. *num.* 61. Nouar. *in sing. Canon. concl.* 41.
Sebastian. Cæs. *in relect. de Eccles. Hier. disput.* 12. §. 1.
num. 9. Squillante *de priuil. cleric. cap.* 4. *n.* 109. Eum
tamen locum amplissima *Congr. DD. Cardinalium
Concilij* interpretata est procedere in iis tantum Ar-
chidiaconis, qui vel curam habent animarum, vel
iurisdictionem, prout habetur *in tit. de Archid.* non
autem de iis, qui nomine dumtaxat sunt Archidia-
coni, cuius declarationis idonei sunt nobis testes
Anastas. Germon. *in tract. de indultis Card.* § *quibus-
nis, num.* 4. Campan. *dict. n.* 41. Prasec. *in praxi noua
Episc par.* 2. *cap.* 5. *n.* 20. Aloys. Ricc. *dicta praxi de-
cis.* 473. *in prima editione*, & *res* 497. *n.* 3. *in secunda
editione.* Mallob. *in praxi habendi concursum req* 10.
dub. 6. secundùm Roman. impress. Squillante *dict.*
4. *num.* 111. Nouar. *dict. concl* 41. *n.* 2. Nicol. Garcia
d. cap. 7. *num* 41. & *num.* 40. dicit *Sacram Congr.* re-
spondisse huiusmodi Archidiaconos habentes iuris-
dictionem contentiosam debere esse Doctores &
promotos in publico gymnasio, alias gradus ei non
suffragare, ex bulla 63. Pij V. refert Mallob. *dict. dub.*
6. *num.* 6.

Decanus nullo Concil. Trident. decreto iubetur, 61
vt necessario sit Magister siue Doctor, aut Licentia-
tus in Theologia, vel Iure Canonico, vt respondit
Sacra Cong. teste Zerol *in praxi Episc par.* 1. *verb. Ca-
nonia* §. 1. *in fine.* Nicol. Garc *dict cap.* 7. *num.* 41. &
Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol.* 238. *in fine*, & *in dec.
Curia Archiepisc. Neapolit. decis.* 48. *num.* 5. *par.* 4.
me citato *in hoc loco* Castr. Palao *dict. puncto* 6 *n.* 16.
ideo loci consuetudinem in hoc esse seruandam ne-
cessario dicendum.

Scholastria conferenda est Doctori vel Magistro, 62
aut Licentiato in Theologia, aut in Iure Canonico,
aliàs prouisio est nulla, ex decreto Concil Trident.
sess. 29. *de reform. cap.* 18. ibi, *De cætero verò officia, vel
Dignitates illæ, quæ Scholastriæ dicuntur, non nisi Do-
ctoribus, vel Magistris, aut Licentiatis in sacra Pagina,
aut in Iure Canonico, & aliis personis idoneis, & qui
per se ipsos id munus explere possint conferantur, & aliter
facta prouisio nulla sit & inualida, non obstantibus qui-
buscumque priuilegiis, consuetudinibus etiam immemoriali-
bus*, referunt Ben. *de priui. Iurisconsult. priu.* 8. *n* 6. Mol-
fes. *in sum tract.* 6. *cap.* 7. *num.* 61. Squillante *d cap.* 4.
num. 104. & 105. Circa quod *Sacra Congreg.* decla-
rauit conferendam esse Scholastriam Doctoribus,
vel Magistris, aut Licentiatis in sacra Pagina, aut in
Iure Canonico, in qualibet Vniuersitate approbata;
nec obstare, quod non cesset ex illis, quæ essent in il-
la regione, in qua esset Scholastria, refert Nic. Garc.
dict. cap. 7. *num.* 35. me citato *in hoc loco* Solorzan *in
tract de Iure Indiarum tom.* 2. *lib* 3. *cap* 14. *num.* 18. vbi
subdit illud decretum Concil. Trid. non compre-
hendere Scholastrias existentes in loco, in quo ere-
ctum non est Seminarium, vel vbi in eius institutio-
ne alij præceptores sunt designati, me citato Castr.
Palao *d. punct.* 6. *num.* 14.

Principalis Dignitas in Collegiata Ecclesia exem- 63
pta, cui Ordinaria iurisdictio cum aliquibus iuribus
quasi Episcopalibus competit, (prout est Prior in-
signis nostræ Collegiatæ Vimaranen.) conferri de-
bet Doctori, vel Licentiato, vt principalis Dignitas
in Cathedrali, non tamen necessariò, quia Concil.
quando loquitur de Dignitatibus, *sess.* 24. *de refor-
mat. cap.* 12. hortatur, vt conferantur Doctoribus, &

non præcipit. Ita refert deciſum Nicol. Garcia *d.c.7. n.33.* & Fr. Sigiſm. à Bononia *de elect. dub.63.n.1.verſ. quod autem.*
64 † Et ad quamcunque principalem Dignitatem in Collegiata requiri ætatem vigintiquinque annorum inceptorum, cùm regulariter habeat curam animarum in foro interiori, vel exteriori, reſoluunt Nicol. Garc. *d.4.parte 7.c.4.n.65.* Filliuc. *d tract.41.c.3.n.3.*

65 Ad memoratas Dignitates in Cathedralibus Epiſcopatu inferiores, quibus nulla ineſt animarum cura, ex conſuetudine, ſtatuto, vel priuilegio adſciſci ſine dubio poſſunt minores vigintiquinque annis, dummodo non minores viginti duobus, iuxta decretum Conc. Trident. *ſeſſ.24.de reformat.c* 13.ibi, *& viginti duobus annis non minores adſciſcantur.* Nouar. *in ſingular. Canon.concl.15.* Squillante *de p iuileg.cleric.c.4.num.74.* in quibus Epiſcopus diſpenſare non poteſt S.Congreg.Conc. *ſub die 20.Septembris 1631.* Si verò curam animarum habeant, vigeſimus quintus iam cœptus requiritur annus, *c.cùm in cunctis,§. inferiora,de elect.* confirmatque Concil. *d.c.12.*ibi, *Nemo igitur deinceps ad Dignitates quaſcunque, quibus animarum cura ſubeſt, promoueatur, niſi qui ſaltem vigintiquinque ætatis ſuæ annum attigerit.* Nouar. *d.loco concl.14.* Squillante *d. c.4. num.72.* Lotter. *de re benef lib.2. quæſt 49. num.23. & 24. Sacra Congreg. Conc.ſub die 4.Decembr.1627.* nouè Caſtro Palao *in opere moral.tom.1.tract.13 diſp 4.puncto 3.num.4.*vbi intelligit non ſolùm in Dignitatibus ſæcularibus, ſed etiam in Regularibus. Id tamen intelligitur ſi principaliter cura ſubeſt, ſi verò acceſſoriè vnita ſit Dignitati, eam obtinens non debet neceſſariò attingere vigeſimumquintum annum. Ita referunt deciſum Galet. *in margarita caſuum conſcientiæ,verb. Parochus* 6.Campanil.*d c.6 n.22.* Miſſobr.*d.requiſ.10.dub.11. n.24* Homobon de Bonis *de humanæ vitæ ſtatibus p.1. c.9.verſ ſecunda.*

66 Prædictos autem viginti duos annos, qui ſecundùm Concil. *d.cap.12.* requiruntur ad Dignitates in Cathedralibus, debere eſſe completos referunt deciſum Nicol. Garc. *d c.4 num.70.* Armendar. *in addit.ad recopil.legum Nauarræ lib.1.tit.89 l.7.num.2.* & poſt alios reſoluunt Filliuc *d tract 41.cap.6 n.30.* Mandoſ. *in tract.de ætate min.c.5. num.12.* Nouar. *d. concl.15.num.2.* Squillante *d cap 4. num 75.* Vaxq. *de benefic cap.5.§.2.dub.2. num 18 & dub.4.num 24.* Caſtr.Palao *d.puncto 3 num.10.* Leſſi *de Iuſtit. lib 2. cap.34.num.108,* dicens illam formulam, *vt non ſit minor viginti duobus annis*, inſinuare annos 22. debere eſſe completos. Quamuis prædictum vigeſimum ſecundum annum ſequi inceptum, non autem completum aſſerant Emman. Sà *verb beneficium, num.31* Zerol *in praxi Epiſc.part.1.verb beneficia,§.1. verſic. ad dignitates,* Azor. *inſtitut. moral. part.2. lib.6.cap.5.quæſ.3.in fine.* quorum opinio in Rota recepta eſt, vt *in vna Verdunen. Canonicatus 13. Februar.1581.*coram *Illuſtriſſimo Seraphino,* & eſt inter eius impreſſas *deciſ.500.* vbi fuit dictum ad obtinendum Canonicatum ſufficere, quòd prouiſus ſit in vigeſimo primo ætatis anno vigore Concil. Tridentini.

67 An prædicti viginti duo anni qui requiruntur ad Dignitates in Cathedralibus, requirantur etiam in Collegiatis? Quæſtio eſt dubia, & eam requiri referunt deciſum Nicol.Garc. *d part 7.cap.4 num 59.& 62.cum ſequentibus* Armendar. *d num 1.* Filliuc *d c 5. num.30 verſ.in quo,* me citato Caſtr Palao *d punct.3. num.7.* Sed melius dicendum puto Collegiatas Eccleſias non comprehendi ſub decreto Concil. *in d. cap.12.* cùm tantùm loquatur in Cathedralibus, & ideo requiſita ætatis ad illa remanere in diſpoſitione Iuris communis dicunt Zerol.*in praxi Epiſc. part.1. verb. beneficia, §.1. verſ. ad dignitates, & verb. Canonia, § 9.* Piaſec. *in ſimili praxi part.2.c.5. num.21. pag.330.* Aloyſ.Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſt.deciſ.735.in prima edit.& reſolut.512. num.3.in fine,in ſecunda edit.* Fr. Emman. *quæſt.regular.tom.1. quæſt.11.art.2. & in addit.ad Bullam Compoſitionis. num.4.*vbi ait Chriſtophorum Vellam Archiepiſcopum Burgenſem contuliſſe dignitatem Scholaſtri Collegiatæ Eccleſiæ de Aguillar de Campo cuidam ſcholari, qui non habebat maiorem ætatem 17.annorum, & cum litigaretur ſuper hoc, fuiſſe iudicatum collationem eſſe Canonicam, & iuridicam, me citato *in hoc loco* Alxed. *dict.part.2. cap.9. num.14.*

68 Pœnitentiarius Canonicus Eccleſiæ Cathedralis debet eſſe Magiſter, vel Doctor, aut Licentiatus in Theologia, vel iure Canonico, & annorum quadraginta, ſeu aliàs, qui aptior pro loci qualitate reperiatur, vt habetur in Concil.Trident.*ſeſſ.23.de reformat. cap.4.* de quo latè diximus *allegat.55.* & ibi citatis addo Caſtro Palao *d puncto 3.n.17.*

69 Canonicatum aliquem Cathedralis Eccleſiæ impetrans maiori præditus debet eſſe ſcientia, quam is, qui ſimplex, & reſidentia carens vellent conſequi beneficium, eumque ſolertius examinatores debent interrogare, ſtrictiorique examine cum eo vti; quia beneficium ſimplex, perpetuam tamen requirens reſidentiam, comparatur Curato ex Lapi reſolutione *alleg.116.*incip. *Hiſpanus,ſub n.2.* per doctrinam Innoc.& Ioan.Calderin.*in cap.clericos,de clericis non reſident.* Homobon de Bonis *de humanæ vitæ ſtatibus p.1.cap.9.verſ.tertiò.*

70 Dubium maximum eſt, quænam ætas poſt Concil. Trident. requiratur ad Canonicatus in Cathedralibus? Pro cuius deciſione ſic diſtinguendum eſt; vel enim loquimur facta Ordinum diſtributione per Canonicatus, vel vbi nulla eſt. *Primo* caſu certum eſt nullum eſſe recipiendum, qui eo Ordine ſacro non ſit initiatus, quem requirit, aut in tali ætate, vt infra tempus de Iure, vel eadem Sancta Synodo (hoc eſt, annum) ſtatutum initiari valeat, *c.12.ſeſſ.24.de reformat.*ergo dum ad Subdiaconatum promoueri quis poteſt in vigeſimo ſecundo, ad Diaconatum in 23. ad Presbyteratum in 25.eod.Conc. *cap.12.ſeſſ.23. de reformat.* inde fit quod Canonicatum Subdiaconalem in 21. Diaconalem in 22. & Sacerdotalem in 24. anno obtinere valebit. Vnde cenſuit *Sacra Congreg* ad obtinendum in Cathedrali Canonicatum, cui eſt annexus Ordo Subdiaconatus, ſufficere quam eſſe conſtitutum in tali ætate, vt infra annum poſſit promoueri ad Subdiaconatum, refert deciſum Armendar. *in addit.ad recop.legum Nauarræ lib.1.tit.10 l.1 de ætat num.7* & docent. Filliuc.*tract. 45.de benefic.cap 3.num.28.* Vgolin *de officio Epiſcop. part.1.cap.10.num.1.* Sanch. *in opuſcul. moralib. lib. 7.cap.1. dub 48. num.7.* Paul. Laym. *in Theolog. moral lib.4 tract.2 cap.14. num.1. verſ.porro.* Squillante *de priu leg. cleric.cap 4 num.65.* Stephan.Gratian. *diſcept.forenſ. cap 591. num.3. cum ſequent.* vbi *num 9.* ſubdit ſufficere annos illos ingreſſos, non verò requiri completos, nouè Steph an. VVeyms *ad Conſtitut.24. deſumptas ex Iure antiquo, & innouatas per Concil. Trident. conſtitut 3. numer.23. pag.34. Secundo* verò caſu, vbi ſcilicet nulla adeſt facta Ordinum diſtributio, & Canonicatus nullum habent ſibi annexum Sacrum Ordinem, de Iure communi minores 14. annorum illos habere poſſunt, *gloſ pen.in cap ſi eo tempore.de reſcript. lib.6.*

Abb.

Abb. in cap indecorum num. 3. de ætate, & qual. Rot. antiq. decis. 1. de ætate, Bellam. decis. 753. Camill. Borel. in sum. decis. tom. 1. tit. 29. n. 13. Steph. Gratian. d. cap. 591. num. 4. Aloys. Ricc. in collect. 2451. vers. septimò aduerte. Thom. Valasc. tom. 1. allegat. 7. n. 6. & in hoc non reperio quod aliquid innouasset Concil. Trident.

Attamen vigesimum secundum annum requiri ad Canonicatus in Cathedralibus videntur insinuare plures Sacræ Congregat. declarationes. Prima censuit obtinentem Canonicatum in Cathedrali Ecclesia etiam ante factam Ordinum distributionem in ea saltem ætate oportere esse constitutum, vt intra annum ad Subdiaconatus possit promoueri, refert Armendar, dict. l. 1. de ætate num. 6. Secunda, si neque ante Concilium, neque post Concilium Trident. nullus Ordo siue Diaconalis, siue Presbyteralis Canonicatui annexus fuerit, & Parochialis Ecclesia legitimè, & perpetuò eidem Canonicatui vnita, tanquam Parochiale accessorium, attendenda est natura Canonicatus, non autem Parochialis, & ita sufficit, vt is, cui collatio facta est, sit in ætate viginti duorum annorum, quæ in Canonicatus collatione requiritur, referunt Anastas. Germon. de indultis Cardinal. §. quibusnis, numero 6. Campanil. dict. rubr. 7. cap. 6. num. 26. Tertia, si aliqua Parochialis Ecclesia esset vnita alicui Canonicatui Ecclesiæ Cathedralis accessorie, sufficiunt viginti duo anni, de qua Gonzales ad reg. 8. Cancel. gloss. 9. num. 4. & fuisse in Rota decisum refert Seraphin. decis. 1138. Quæ quidem declarationes præsupponunt ætatem saltem 22. annorum necessariam esse in Canonicatu carente Ordine Sacro annexo; nisi eas intelligamus, vbi Canonicatus solent esse Sacris Ordinibus annexi ante factam illorum distributionem.

71 Ad Canonicatus Collegiatarum Ecclesiarum ætas annorum 14. sufficiebat, ex dispositione Iuris in cap. super inordinato, iuncta gloss. verb. pueri, de præbend. Rebuff de dispensatione ætatis num 2. Moneta de distribution. quotidian. part. 2. quæstion. 19. num. 14. Homobon. dict. cap 9 vers. vnde, Squillante dict. cap 4 num 64. Franc. Leo dict part 2. cap. 18. numer. 20. in fine, Zerol. in praxi Episcop. part. 1. verb. Canonia §. 9. Gonzalez gloss. 3. in princip. num. 6. Stephan. Gratian. dict. cap. 591. numer. 12. Marchin. de Sacram. Ordin. part. 3. tractat. 1. cap. 2. num. 19. me citato in hoc loco Castro Palao dict. puncto 3. num. 18. & in ea nihil innouasse Concilium Tridentin. censuit Sacra Congregat. prout nobis sunt idonei testes Galet. in margarita casuum Conscient. verb. Canonicus 3. pag. 29. Gonzal. ad regul 8. Cancell. gloss. 5. num. 29. Piasec. in praxi noua Episcop. dict. cap. 5. num. 21. pag. 350. Aloys. Ricc. in dict. praxi fori Ecclesiast. decis. 735 in 1. edit. & resol. 312. num. 3. in fine, in 2. edit. Armendar. dict l. 1. de ætate, num. 8. Intellige si huiusmodi Canonicatus Ecclesiarum Collegiatarum ex statuto, vel consuetudine nullum requirant Sacrum Ordinem, aliàs enim deberent de illis prouidendi esse constituti in illis Sacris Ordinibus, quos requirunt ipsi Canonicatus, vel in ea ætate, quod infra annum à Iure statutum possint ad illos promoueri. Ita Aloys. Ricc. in praxi aurea resol. 239. numero 3. Franc. Leo d. p. 2. cap. 18. numero 22. Stephanus VVeyms ad dict. constitut. 3. num 25. Et non requiritur vltra 14. annos etiamsi aliquæ Parochiales Ecclesiæ essent vnitæ aliquibus eorum, quia censuit Sacra Congreg. attendendam esse naturam Canonicatus, & non Parochialis, & sufficere quod promisus sit in ea ætate, quam exigit Canonicatus, si Parochialis vnita sit perpetuò, & accessoriè Canonicatui, secus si æquè principaliter; quia tunc non assumit naturam Canonicatus. Ita decisum referunt Henriq. cons. 32. num. 4. & sequentib. Piasec. in praxi noua Episcop. dict. cap. 5. numero 21. pag. 350. Galet. vers. Canonicus 5. & verb. Parochus. Aloys. Ricc. in praxi fori Ecclesiast. decis. 735. in 1. edit. & resolut. 312. in 2. edit. & in praxi aurea resolut. 239. Si verò aliquis ex Canonicis exerceat animarum curam annexam eius Canonicatui, debet esse vigintiquinque annorum; nam actu curam exercet, tametsi habitu penes totum Collegium illa resideat: ita resoluit Campan. dict. cap. 6. num. 30.

Simplex beneficium consequi volenti satis est si Canonicas horas recitare sciat, Flamin. de resignat. lib. 4. quæst. 11. numero 30. Campanil. in diuersorio iuris Canon. rub. 5. cap. 3. numero 2. & habeat scientiam per Concil. Trident. necessariam ad primam Tonsuram; de qua allegat. 11. numero 4. & 5. vlteriùs quòd sciat construere, per gloss. verb. reputamus in Clement. 1. de concess. præbend. Aloys. Ricc. in praxi fori Ecclesiast. decis. 390. in 1. edit. & resolut. 329. numer. 6. in 2. edit. Piasec. in praxi noua Episcop. part. 2. cap 1. numero 40. Gonzal. ad reg 8. Cancell. gloss. 4. sub numero 37. Campan. dict. numero 2. Et 72
licèt † de Iure communi ad beneficia simplicia obtinenda iusta ætas illa censeretur, quæ septennium excessit, gloss. pen. in cap. si eo tempore, de rescript. in 6. Hodie attenta dispositione Concilij Tridentini sess. 23. de reformat. capit. 6. nullus ante decimumquartum annum beneficium potest obtinere, referunt Petr. Pech. in reg. beneficium, num. 27. versic. cæterùm quid in istis, lib. 6. Gutier. Canon. lib. 1. cap. 26. num. 33. Henriq. in summ. libr. 10. cap. 19. §. 1. Azor. institut. moral. part. 2. lib. 9. capit. 5. quæst. 7. Valer. Reginald. in praxi fori pœnitent. lib. 30. tract. 3. num. 166. in fine, Gregor. Lop. lib. 5. verb quatorze annos, tit. 16 part 1. Petr. Ledesm. in summ part. 1. de Sacram. Ordinis, cap. 7. vers. de la prima, & p. 2. tract. 7. cap. 1. conclus. 7. propè finem, Ceuall. commun. contra commun. quæst 523. n. 3. Aloys. Ricc. in collect. decis part. 4. collect. 860. & in praxi fori Ecclesiast. decis. 392. & decis. 385. in prima edit. aliàs resolut. 331. & resolut. 25. num. 3. in secunda edit. & in decis. Curiæ Archiep. Neapol. decis. 281. num. 2. part. 4. Homobon de Bonis de examine Ecclesiastico part. 1. tract. 1. cap. 10. quæst 60. vers quinimo. Armendar. in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib. 1. tit. 20. l. 1. de ætate num 5. Molfes. in sum. Theologia moralis tractat. 6. cap. 7. num. 44. Viuian. in praxi iurispatron part. 2 lib. 6. cap. 7. num. 2. Lessi de Iustit. lib. 2. cap. 34. dub. 20. num. 309. Nicol. Garc. de benef. part. 7. cap. 4. num. 8. Campan. dict. rub. 7. cap. 6. num. 2. Flamin. de resignat. lib. 3. quæst. 7. num. 73
65. & lib. 4. quæst. 1. num. 7. & quæst. 11. num. 13. † Ex 74
dispensatione tamen Summi Pontificis beneficium simplex infanti potest conferri, Flamin. dict. quæst. 7. n. 66. Azor. d. c. 5. quæst. 8. versic. sed quæras aliquis, Thom. Valasc allegat. iuris tom. 1. alleg. 7. n. 10. † Epi- 75
scopus verò non potest indulgere cuiquam, vt ante decimumquartum annum inceptum beneficium simplex obtineat; Azor. d. cap. 5. quæs. 9. vers. si quæras, Lessi. d. lib. 2. cap. 34. num. 108. Nicolaus Garcia d. part. 7. cap. 4. num. 57. me citato in hoc loco Castr. Palao d. puncto 1. num. 20. vers. deinde. Aloys. Ricc. d. resolut. 331. num. 1. vbi in fine resoluit Episcopum conferentem beneficium minori quatuordecim annorum peccare mortaliter, & collationem esse nullam, & num. 3. versic. habetur, di-

ci *Sacram Congregat.* censuisse 14. *Augusti* 1586. quòd prouisio in decimotertio ætatis anno de Canonicatu in Ecclesia Collegiata, vbi vigore statuti Ecclesiæ prouisi ante realem possessionem, & fructuum perceptionem tenentur expectare per biennium, obstat decretum Concilij *d cap.*6.

76 Aduertendum maximè est non oportere esse expletum quartumdecimum annum ad obtinendum simplex beneficium post Concil. sed cœptum sufficere. Ita decisum referunt Henriq. *dicto cap.*19. §.2. Galet. *verb. beneficium*, 4. Armendar. *dict. lib.* 2. *de ætatibus*, *num* 5. Ceuall. *quæst.*523. *num.*4. *& quæst.*593. *num.*18. Aloys. Ricc. *dict. collect.* 860.*vers. limita secundò. & resolut.*325. *num.* 3. *vers. nihilominus*, Azor. *dict. cap.*5. *quæst.*7. *in fine.* Cardinal. Tuscb. *tom.* 3. *littera E*, *conclus.* 338. *num* 12. Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell glos.*5. *in princ. num.*90. Thom. Valasc. *tom.* 1. *allegat.* 8. Campan. *dict. cap.*6 *num.* 2 *in fine*, nouissimè Alphons. de Leone *de officio Capellani quæst* 4. *praxi* 6. *num.*33. *cum se-*

77 *quentib.* † Si verò in fundatione sit statutum, vt illud etiam minor quatuordecim annorum adipisci valeat, standum est fundationi, cui non fuit derogatum per iam dictum Concilij decretum; ita referunt decisum Gonzalez *d glos* 5.*n.*91. Aloys. Ricc. *d. collect.* 860.*vers. nunc limita & primò.* Massobr. *in sua praxi habendi concursum req.*7. *dub.* 12. *& req.*10. *dub.* 11. *num.*30. & alij per me citati in s.à *allegat* 72. *num.*72 *in fine*, & per Alphons. de Leone *dict. quæst* 4. *praxi* 6 *num.* 36. vbi *num.*38. *vers. suprapositam*, ampliat eandem doctrinam, quod fundator in limine fundationis possit disponere, quod minor quatuordecim annorum admittatur ad beneficium; vt procedat, etiamsi illi imponat onus celebrationis Missarum, & *in vers. amplia* subdit posse fundatorem statuere vt Cappellania possit cōferri pueris minoribus septennio, & sic laïcis, qui teneantur per alios Missas celebrari facere, Rota *in Granaten. Capellania* 12. *Ianuarij* 1607. coram *Reuerendissimo D. Lugdunen.* apud Farinac. *tom.* 1. *part.* 2. *decis.* 194 Lotter. *de re benef. lib.* 1. *q.*32. *num.*35. Ferentil. *ad decis. Buratti* 755. *num.* 15. Ciarlin. *controuers. forens. lib.* 1. *cap.* 53. *num.* 52. Campan. *d. cap.* 6. *num.* 2. *in fine*, vbi *num.* 3. dicit se scioisse declaratum, esse non censeri inualidam præsentationem factam de persona nondum attingente quartumdecimum annum (licèt in eo beneficio minor ætas non concedatur ex fundatione) sufficit enim, quod ante institutionem pertingat eam ætatem, probatque Lambertin. *de iurepatron. part. vlt lib.* 2. *quæst.* 2. *art.* 3. eam tamen restrinxit Rota coram Orano 19. *Nouembris* 1584. non subsistere si fuit præsentandus proximè clericandus, nam penitus indignus tunc non erit, & sufficiet si ante institutionem fuerit tonsuratus, me citato *in hoc loco* nouissimè Alphons. de Leone *d q* 4 *praxi* 6. *n.*39. vbi *n.*40. resoluit contra Ricc. & Squillant. valere præsentationem ab beneficium de minore quatuordecim annorum factam cum conditione si impetrauerit à Papa dispensationem, si verificetur conditio intra tempus datum ad præsentandum de Iure.

Poterit igitur præsentari & institui minor 14. annorum non obstante dispositione Concilij *dict. loco* si fundator tacitè, id voluisset, mandando præsentari clericum in minoribus constitutum, Rot. *decis.* 481. *ad fin part.* 1. *diuers.* Garcia *de benefic. part.*7. *cap.*4. *num* 9. *&* 10. Aloys. Ricc. *collect.* 160 *vers. nunc limita & primò.* Vel si mandauit præsentari clericum primæ Tonsuræ, Rot. *in Metropolitana beneficij* 6. *Iunij* 1622. coram *R P. D. Merlino*, quia de Iure septimum ætatis annum agens tonsurari potest, *cap. nullus, & ibi* gloss. *verb. infanti, de tempor. ordin. in* 6. Quod Ergo intelligo verum, quando fundatio est ante Concilium Tridentin. de quo tempore secundùm Iuris communis dispositionem etiam clericus primæ Tonsuræ, & in septimo anno constitutus erat capax simplicis beneficij, *c si eo tempore, de rescriptis.* Garc. *d. c.* 4. *n.* 4. *cum sequent.* Rot. *d. decis.* 194 *num.* 2. *part.* 2. *recentior.* At vbi fundatio esset post Concilium, & in ea non reperiretur expressè cautum quòd puer, aut minor 14. annis præsentari possit, sed tantum quòd præsentetur clericus primæ Tonsuræ, vel in minoribus constitutus, intelligitur, dummodo præsentandus haberet ætatem 14. annorum requisitam à Concilio. Ita Rot. *in dict. Metropolitana beneficij*, *& in Corduben. Capellania* 5. *Decembris* 1629. coram *Reuerendissimo D. Duran.* in impress. *decis.* 228. *n.*8. Hac de re extat specialis *declaratio Eminentissim. Cardinalium Sacri Concil. Trident. interpretū*, quam refert Ciarlin. *dict. lib* 1. *cap.*53. *num.*51. in hæc verba. *Illustrissim. & Reuerendissim. Dom. Thomas de Spinellis alias l'Arata diœcesis Regien fundauit simplex beneficium iurispatronatus descendentium Balthasaris, & fratrum de Spinellis testatoris agnatorum, cum declaratione quod dictus Rector, siue Rectores dicti beneficij, vt supra eligendi, esse debeant Sacerdotes Missam celebrantes, honestæ vitæ, bonorum morum, his tamen demptis, qui forent, aut essent de stirpe, & progenie prædictorum de Spinellis, quos eligi posse voluit in Rectores dicti beneficij, etiamsi non essent nisi in minoribus, & puri clerici, & prohibuit alios extraneos eligi, donec sint, qui eligi possint de stirpe prædicta. Quæritur an patronus dicti beneficij possit præsentare filium suum clericum ætatis annorum decem circiter, non obstante Concilio Tridentino c* 6. *sess.* 23. *Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini interpretum censuit ex lege fundationis huiusmodi, quam non sustulit ipsius Concilij decretum c.* 6. *sess.* 23. *ad beneficium prædictum, præsentari posse patroni filium, qui clericus in aliquo saltem ex minoribus Ordinibus constitutus & alioquin idoneus reperiatur, etiamsi decimum suæ ætatis annum non excesserit.*

Annotandum pro intelligentia Concil. *d cap.*6. 78
prohibitionem de obtinendo beneficio ante illam ætatem 14. annorum subsistere, nedum si per viam collationis daretur, verum etiam præsentationis, electionis, aut alterius cuiuscunque prouisionis, stante generica Concilij prohibitione, & ob verbum in eo positum, *obtinere*, quod generale est, Flamin. Paris. *de resignat. benef. lib* 4. *cap.*9. Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiepiscop. Neapolit. part.*4. *decis.*343. Squillante *de priuileg. cleric. cap* 4. *num* 62. Viuian. *in praxi iurispatron. lib.* 7. *cap.* 6. *num.*7. me citato *in hoc loco* Alphons. de Leone *d q.*4. *praxi* 6. *n.* 37. *prope fin.* Garc. *dict. part.* 7. *cap.* 4. *num* 85. Vasq *in opusc. de benef. cap.* 5 § 2. *dub* 3. *in fine num.*23. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. puncto* 3. *num.* 20. vbi subdit quòd non solùm tempore impetrationis, sed etiam tempore oppositionis, seu eo tempore, quo te legitimè opponere potes, eam ætatem habere debes, Mandos. *in tract. de minoritate, cap* 4. *num.*17. quem citat Campan. *dict. cap.*6. *num.*6. vbi *numero* 5. asserit ad pensionem extendi placuisse Sacræ Congregat. & repetit *rubric.* 11. *cap.*14. *num* 16. *versic. de legitima*, & me citato *hoc loco* Castr. Palao *in opere mor tom.* 2. *tr.* 13. *disp.* 1. *pun.* 11. *n.*4. quamuis † ætatem septem annorum ad illam sufficere asserant 79
Aloys. Ricc. *in dict. praxi decis.* 430. *in* 1. *edit. & resolut.* 367. *in* 2. *edit.* & Steph. Gratian. *disceptat forens. tom.*3. *c.*397.17.

Ad

Ad Curata verò maiorem quandam flagitant literaturam, quandoquidem animarum cura ars artium est, *cap. cum sit, de ætate. & qualitat.* Gonzal. *ad leg. 8. Cancell. gloss. 4. n. n. 71.* atque ideò onus vix Angelicis humeris sustinendum, vt eam deposcant scientiam, quæ ad finem, moresque pertineat, & salutarem doctrinam tradendam satis sit: vel sufficit tanta, qua plebem sibi commissam pascere valeant salutaribus verbis, atque exemplis, quod omnibus necessarium est ad salutem, eos admonendo breuibus quidem, & dilucidis verbis de vitiis, quæ declinare, vitareque, ac virtutibus, quas sectari eos oporteret, vt æternam euadant pœnam, atque celestem gloriam adipiscãtur, quæ clarius explicat Sot. *in 4. sentent. dist. 25. artic. 4. concl. 3. vers. & per hoc,* sequentibus verbis. *Qui verò Parochia in pastorem præficitur, vt idoneus habeatur, ea scire debet, quæ plebi sunt cognitu necessaria, nempè illa, quæ sunt de necessitate salutis, vt videlicet docere suos subditos sciat Fidei articulos, & Decalogum, atque ordinaria peccata, quæ ei per Confessionem deteguntur, vtque pœnitentibus salutaria consilia præstare valeat, præsertim vero cum D. Thom. in 4. sentent. distinct. 17. n. 2. scripto, credo tantum debere esse in eo scientiam, qua distinguere noscat peccatum, & non peccatum, atque inter mortale, & veniale, quinimò & sacris litteris praditus esse debet, cum eius sit peculiare munus prædicare, iuxta Concil. Trident. sess. 24 de reform. c. 4.* &c.

81 Curata beneficia qui vult obtinere, debet esse constitutus in ætate 25. annorum incœptorum, vt probat text. *in c. cum in cunctis, §. inferior. de elect.* Menoch. *remed. 15. recuper. n. 442.* Rebuff. *in tr. de pacificis possess. num. 182.* Henriq *lib. 10. cap. 19. § 3.* Flamin. *de resignat. lib 4. quæst. 9. num 14. cum seqq. & quæst. 11. num 14.* Cened *part. 3. collect. 30. num 1.* Vgolin. *d. cap. 50. §. 8. num. 3.* Campan. *dict. rubr. 7. cap. 6. num. 29.* Valer. Reginald. *in praxi fori pænit. lib. 30. tract 3. num. 164. vers. aduerte,* plures alios refert Nicol. Garcia *dict. cap. 4. numero 41.* Zerol. *in praxi Episcopal part. 1. verb. beneficia, vers. ad dignitates, pag. 58.* Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiepiscop. Neapol decis. 181. num. 1. & decis. 349. part 4.* Salon. *2. 2. quæst. 63. art. 1. controu. 1. concl. 2.* Less. *de iustit. lib 2. cap. 34. num. 107.* Azor. *instit. moral. part. 2. lib. 6. cap. 5. quæst. 1.* Fr. Ludon. Miranda *in man. Prælat. tom. 2. quæst. 3. art. 1. concl. 1.* Filliuc. *tom. 3. tract. 41. cap. 5. num. 24.* Homobon *de humanæ vitæ statibus p. 1. c. 22.* Massobr. *in praxi habendi concursum req. 10. dub 11. n. 27.* iuxta Rom. impres. Vasq. *de benef. cap 3. §. 2 dub. 2. in fine,* me cita-
82 to *in hoc loco* Castr. Palao *d. punct. 3. n. 12.* Et † sufficit ad validitatem collationis cuiuscunque beneficij Curati, quod prouisus sit prima Tonsura initiatus, & ætatem habeat, vt intra annum ad Sacerdotium promoueatur, vt per *c. licèt canon, & c commissa, de elect. lib. 6.* cum similibus resoluunt Rebuff *in praxi tit. requisita ad coll. n. 24.* Roch. *de iurepatron verbo honorificum n. 24.* Gotier. *canon. lib. 1. cap. 15. n. 35.* Petr. Gregor. *rei benef. c. 15. n. 8.* Nicol. Garc *de benef.*
83 *p. 3. c. 4. à n. 2.* & ideò † beneficium Curatum obligat ad promotionem Sacerdotij spatio vnius anni, Zerol *in praxi Episcop. d. verb. beneficia. versic. dico quartò principaliter, pag. 44.* Spin. *in speculo testam. gloss. 4. princip 65.* Azor. *instit moral part. 2. lib 6. c. 8. q. 2.* Cened. *dict. collect. 30. n. 1.* Aloys. Ricc. *in collect. decis. part. 5. collect. 1988.* in tantum quòd si quis obtinens Parochialem non promoueretur intra illud tempus ad Sacerdotium, Parochia vacat ipso iure, vt probat *d. c. licet canon,* & resoluunt Gonzalez *ad regul. 8. Cancell. gloss. 15. numero 47.* latè nouissimè Alphons. de Leone *d. quæst. 4. praxi 6. num. 71. cum sequentibus,* qui † text. procedit, & in- 84
telligitur quando scilicet canonicè Parochus possedit beneficium vltra annum, & non se promouerit in futurum, secus verò si non canonicè, quia tunc non vacat, Mascard. *de probat. concl. 885. num. 16.* Sic etiam illius pœna non habet locum in Rectore, qui intra annum à die adeptæ possessionis pacificæ, vel intra tempus legitimè ei prorogatum, comparuit, & se promoueri petiit, offerens quantum in se erat, se paratum suscipere Sacerdotium, vel Ordines, & noluit eum Ordinarius propter illiteraturam, vel aliam causam promouere, refert in *Sacra Congreg.* decisum Nicol. Garc. *d. cap. 4. num. 7.* Debet tamē Parochus, & tenetur sub peccato mort. habere propositum Ordines sacros suscipiendi, vt probat. text. *in § commissa § cæterum, de elect in 6.* Iacob. de Graffis *in decis aureis lib. 1. cap. 39. n. 13.* Cardinal. Anton. Zapata *en el discurso de la obligacion en Conciencia y Iusticia que los Prelatos tinen de proueer los dignidades y beneficios ecclesiasticos, &c p. 1. concl. 1. à princ.*

Præsentatus, seu electus ad beneficium potest ab- 85
sens institui ab Episcopo, si ei notum sit esse idoneum notoriè; veluti quia Doctor est in aliqua Vniuersitate studij generalis graduatus; hic enim examine non indiget, ex doctrina glos. *verb. ignota, in cap. de Petro, distinct. 47.* iuncto Concil. Trident. *sess. 6. de reform cap 13. in fine,* resoluunt Cened. *ad Decretum collect. 15. num. 3.* Henriq. *in sum. lib. 10. c. 18. in princ.* Sà *in aphorism verb. examen.* Quare sic notum Episcopo posse ab eo absentem institui, & præsentationem, ac institutionem validam esse, licet institutus absens sit, notant Innoc. per text. ibi *in cap. in Lateran.* in vltimis verbis, *de præbend.* Abb. *cons. 76. num. 2. part 1.* Nicolaus Garcia *part 4 cap. 1. à num 16.* vbi *n num. 23.* refert declarationem Illustriss. Cardinalium secundùm quos intelliges supradicta de persona notoriè digna, & Episcopo nota: & limitabis, quòd † non procedat 86
in præsentato ad Parochialem, in hac enim examen præcisè necessarium est, nec omitti potest ex eo, quod prouisus notoriè dignus sit: Doctor enim, aut Licentiatus in Theologia, vel iure Canonico, & in publica Vniuersitate graduatus non excusatur ab examine, quando petit prouideri de aliqua Ecclesia Parochiali. Ita decisum per sacram Congregat. referunt Gonzal. *ad reg. 8. Cancell gloss. 4. n. 90.* Nicol. Garcia *part. 9. c. 2. n. 103.* Piasec. *in praxi noua Episc. p. 2. c. 5. n. 17. vers. Doctor.* Aloys. Ricc. *d. resolut. 351. n. 1.* Prosper. de August *in addit ad Quarant. verb. benef. Paroch. collatio, quæst. 1.* Zerola *in praxi Episc. p. 2. verb. Doctor, §. 1.* resoluunt Lambertin *de iurepatronatus p. 1. lib. 2 q. 11. ar. 3. n. 5* Rebuff *de priuileg scholarium, priuil. 86. n. 4.* Flamin. *de resignat. lib. 8. q 9 n. 83. cum seqq.* Vgol. *d. c. 50. §. 6 n. 6. & §. 10. n. 6.* Less. *de iust l. 2. c. 34. n. 82.* Aloys Ricc. *in decis. Curia Archiep. Neapol. decis. 139. p. 1.* Cened. *ad Decretum collect. 15. n. 5.* etiamsi esset famosissimus Doctor, qui cū maximo applausu per plures annos legerit, iuxta tradita per Fusch. *de visitat lib. 2. cap 5. n. 10.* & etiamsi esset Vicarius ipsius Episcopi, Flamin. *d. quæst. 9. num. 87.* 87

Cauebis igitur à Garc. *part. 9. cap. 3. num. 5. & 14.* dum scribit hanc resolutionem procedere in quocunque Beneficio Ecclesiastico, nam quamuis ex Concil. Trident. *d. c. 13.* examen necessarium esse in omnibus beneficiis agnoscamus, pro forma tamē in solis Parochialibus requiri receptissima est scribentium resolutio; in aliis verò simplicibus cū re-

fiden

fidentia, vel sine illa, non requiritur de necessitate,
nec fit, si prouisus est persona insignis, & notoriè
idonea, & ita vidi seruari in hac Curia: namque cum
anno transacto, videlicet 1621. prouisus fuissem de
dignitate Thesaurariæ Maioris insignis Ecclesiæ Vi-
88 maranensis, Illustrissimus Dominus † Marcus Au-
relius Meraldus, integerrimus Sanctissimi Domi-
ni Pauli V. felicis recordat. Datarius, & meritissimus
vtriusque Signaturæ Referendarius, Bullas Apostol.
de hac Dignitate mihi expediri absque examine
iussit, qui singulari eruditione, & acerrimo iudicio
ornatissimus litterarum, ac rerum gerendarum no-
titia illustris, & vtriusque iuris peritissimus, adeò in-
corruptè atque integrè Datarij officio functus fuit,
vt ab eo nihil iniustum, indecorum, indebitum, iuri,
ac bonis moribus repugnans vnquam factum fuisse
verè credendum sit, propter maximam illius in di-
stribuendis gratiis, & beneficiis erga litteras, bene-
meritas, ac pauperes personas, rectitudinem, coram,
iustitiam, & prouidentiam. Verè quidem vir iste do-
ctissimus nostras semper adamauit lucubrationes,
nostrisque laboribus plurimum detulit; & cum D.
Ambrosio *lib. 1. de Cain & Abel. c. 4.* dicere solebat,
nulla sine labore virtus, quia labor processus virtutis est.
Ob idque præmia sic laborantibus concedenda as-
firmabat cum eodem Ambros. *d. lib. 1. c. 4. Non dor-
mientibus, neque otiantibus, sed vigilantibus, & laboran-
tibus pollicentur præmia, & labori merces parata est;*
cuius auctoritates nouissimè refert Dominus Don
Ferdinandus Pizarro y Orellana Supremi Castellæ
Consilij meritissimus Auditor *in historia virorum il-
lustrium noui Orbis, in vita Ferdinandi Pizarri c. vlt.
obseru. vnica in fine, pag. 343.* aliqua ad rem tradidit
Emman. de Faria *in comment. ad Ludouicum de Ca-
moens canto 10. est. 45.*

89 Semel examinatus, & approbatus ad vnum be-
neficium simplex, non amplius examinatur ad aliud
simile, idem est si semel sit approbatus ad Canoni-
catum, vel dignitatem in Collegiata, non amplius
examinatur ad similem Canonicatum, vel Dignita-
tem in alia Collegiata; semel approbatus ad Cu-
ratum, vel Canonicatum, seu Dignitatem in Cathe-
drali, non vltra examinatur ad simile, vel similem.
Ita seruari in Curia referunt Gonzal. *ad regul. 8.
Cancell. gloss. 4. num. 84* & Aloys. Ricc. *in d. praxi fo-
ri Ecclesiast. decis. 410. in 1. edit. & resolut. 356. in
3. edit* Ioan. Anton. Massobr. *in sua praxi habendi
concursum prælud. 3. dub. 3. num. 30.* Homobon. de
Bonis *de examine Ecclesiastico tractat. 2. cap. 3. quæst.
31. in fine.* Sed Campan. *in diuers. Iuris Canon. rub. 5.
cap. 3. num. 8. propè fin.* concludendum asserit,
quod licet attento iure communi non sit iterum
examinandus, per text. *in cap. accepimus, de ætate, &
qualit. ac decis. Paleot. 83.* & Caputaq. *decis. 367. lib. 2.*
inspecta tamen Concilij sanctione examini semper
esse subiiciendum, edocetque Seraphin. Rotæ *decis.
1323.* vbi propterea conclusit Rota quod cum in
ascensione ad alterum quæratur nouus titulus, iux-
ta *consil. 18. Oldradi,* ideò sit etiam tunc examinan-
dus, refert etiā declarationem *Illustrissimorum DD.
Cardinalium,* quòd cœptus beneficiari in quolibet
assensu, denuo examinetur, atque ita præterea reso-
luturum fuisse memorat *in vna Cæsaraugustana* co-
ram *Card. Pamphilio, sen. de anno 1587.* Ego tamen
scio de stylo Curiæ primum verum, secundum verò
Campan. & Seraphini assumptum in partibus sibi
locum habere dicendum est, vel ibi per concursum
examen fit, refert Massobr. *d. dub. 3. n. 32.* Hinc proui-
sum à Papa Romæ in forma gratiosa de simplici be-
neficio sacrum Ordinem annexum habente non de-
bere rursus ab Episcopo examinari, si adiunctum
Ordinem suscipere intendet, tradunt Campan. *dict.
cap. 5. num. 26.* Homobon. de Bonis *dict. tract. 2.
quæst. 35. in fine.* Et Episcopum non posse denuo
subiicere examini pro simplici beneficio illum, quem
iam examinauerat pro Ordinis Sacri promotione,
resoluunt Garc. *d. part. 9. c. 3. n. 15.* Ioan. Ant. Mas-
sobr. *in d. sua praxi habendi concursum requis. 10. dub.
10. num. 1. & 2.* Homobon. de Bonis *d. tract. 2. q. 35.
in fine.*

Si verò ad beneficium superius sit promouen- 90
dus, examinari eius scientia nihilominus denuo de-
bet, quoniam litteratura pro Dignitatis maioris, vel
minoris conditione, maior minorve requiritur. Item
si ad simile beneficium promoueatur, in Ecclesia
tamen vel loco ampliori, maiorive, aut nobilio-
ri, vel celebratiori, est etiam examinandus, dicit
seruari stylo Curiæ Romanæ Azor. *instit. moral.
part. 2. lib. 6. cap. 6. quæst. 9.* vbi etiam aduertit
† examinari debere promotum etiam ad simile, & 91
æquale beneficium similis loci, & Ecclesiæ, si in
priori examine minus idoneè, & aptè respondit; aut
si creditur eum post examen se negligenter in stu-
dio litterarum gessisse, & oblitum esse eius, quod
ante didicerat, aut si alij sint candidati, qui vnà cum
eo beneficium petunt.

In prouisionibus de Parochialibus per Sedem
Apostolicam faciendis inseri solet clausula illa (*si
per diligentem examinationem per te adhibitis exami-
natoribus in Synodo diœcesana deputatis ad hoc idoneũ
esse reperreris, super quo conscientiam tuam oneramus.*) &
quam illa conditionem importet, & operetur quod
examen cum Synodalibus examinatoribus requi-
ratur pro forma, itavt illud prætermitti nequeat,
quantumcumque impetrans sit re vera idoneus, ex
latè deductis per Nicol. Garciam *de benef. part. 6. c.
2. n. 253 cum multis sequentibus,* & præsertim *n. 266.*
vbi refert decisionem *in Calagurritana beneficij de Or-
nillas 12 Octobris 1587.* coram *Cardin. Pamphilio sen.*
in qua dictum fuit id procedere etiamsi fuisset exa-
minatus, & approbatus etiam ad Parochiales. Atta-
men visa post primam huius tractatus impressionē
Sac. Rot. *decisio in vna Pistorien. Parochialis 6. Febr.
1623.* coram *D. Merlino,* mihi videtur conditionem,
ac formam huiusmodi satis superque esse adimple-
tam ex eo quòd quis iam ante fuerat coram eodem
Ordinario Synodalibus examinatoribus adhibitis
examinatus, & idoneus repertus, & approbatus ad
eandemmet Parochialem. Nam prædicta clausula
debet intelligi de examine facto, vel faciendo, qua-
tenus illud iam ante factum non fuisset, quia sine
conditio prædicta dicatur casualis, ex quo etiā ido-
neus casu, vtputa memoria labente, vel Præsulis, &
examinatorum aspectu perterritus deficere potest in
examine, siue mixta tanquā dependens etiam ab ar-
bitrio, & iudicio Ordinarij, vel examinatorum, non
est necessariò adimplenda post rescripti præsenta-
tionem, sed sufficit quòd fuerit antea in rei veritate
modo prædicto adimpleta, quonee tēpore rescripti
Princeps ignorabat adimplementum, ad *l. hac condi-
tio § fin.* & Bart. & Socin. *ff. de cond. & demonstr. l. si
ita scriptum §. fin. ff de leg. 2.* Ruin. *cons. 89. num. 2. lib.
4.* Pulchrè Surd. *cons. 69. n. 19. & 20.* Præsumitur
enim quòd si papa tale adimplementum sciuisset,
non quidem in forma dignum, sed in forma gra-
tiosa, & absque tali conditione probauisset, in simi-
libus terminis considerans Socin. *in d. l. hac conditio
n. 4. in fine,* Ruin. *d. cons. 89. n. 2.* quos sequitur Surd.
cons. 69. num. 10.

Cum quo etiam consonat stylus Cancellariæ

Apo

Apostolicæ, secundum quem exhibita approbatione eandem Parochialem passim mutari consueuit supplicatio ea forma dignum in formam gratiosam, ex quo apparet formam huiusmodi per clausulam prædictam importatam non esse mentalem, & consequente illius omissionem processum non vitiare, vt tradit Butr. *in c. super litt. n.* 16. *de rescript.* & Brun. *in tract. de forma tit. de potestate, & effectu formæ vers. tertio prædicta conclusio, fol. mihi* 56.

Ex quibus patet responsio ad ea, quæ tradunt Nicol. Garc. *de benef. d. part.* 6 *cap.* 2. *n.* 255. *cum seqq.* & Gonzal. *ad reg.* 8. *Canc. gloss.* 4. *n.* 89. & 96 *cum seqq.* procedunt enim, vt ipsi loquuntur, quando non præcessit examen cum tribus examinatoribus synodalibus iuxta formam præscriptam, vel, quando fuit factum ab alio Ordinario, & approbatio fuit tantummodo generalis ad Parochiales, in quibus terminis versabatur casus *in d. Calagurritana de Omillos* coram *Card. Pamphilio sen.* vt ibi deprehenditur; non autem, quando præcessit specialis approbatio ad talem Parochialem præuio examine; & euidens est ratio differentiæ inter vtrumque casum, quia per examen generaliter factum ad Parochiales non est plenè cōsultum disciplinæ Christianæ, & curæ animarum alicuius certæ Parochialis: fieri enim potest quòd talis Parochialis exigit in suo Rectore præcipuas qualitates, quæ ab eartanto Ordinario examinante pro alia Parochiali non potuerint excogitari; quod secus est vbi ad eandem Parochialem, & ab eodem Ordinario quis prius fuerit examinatus, & approbatus. Colliguntur hæc omnia ex *dicta Pistor. Parochialis* coram *D. Merlino.*

Verùm autem semel reprobatus, & reiectus possit iterum admitti; Respondeo quod sic; nouum enim examen est optimus modus probandi scientiam examinati, alias reiecti & grauamen ab examinatoribus illatum, Rota *in decis.* 8. *de probat. in nou.* & *decis.* 18. *n.* 14. *de concess. prabenda etiam in nou.* Greg. *dec.* 557. *n.* 1. & *dec.* 558 *n.* 2. & *in Calagurritana de Monilla* 15. *Iuny* 1612. coram *Reuerendissimo D. meo Coccino Decano.*

Nec subsistit obiectum quod huiusmodi reiectus post reprobationem potuerit doctus euadere, itaut habilitas præsumatur acquisita medio tempore, quo casu reiectus non solet admitti ad nouum examen, vt *in dec.* 505. *n.* 4. *p.* 2. *recent.* & *in Calagurritana beneficij de Ceruera* 8. *Febr.* 1591. coram *Peña.* & *in Paduana coadiutoria* 6. *Nouembris* 1623. coram *Merlino*; quia respondetur allegatam præsumptionem excludi ea breuitate temporis quatuor mensium, vel circa, Greg. *dec.* 557. *n.* 5. & *dec.* 558. *n.* 4. ex quibus decisionibus Rota censuit tempus quindecim mensium esse breue ad effectum, vt reprobatus examine possit medio tempore ita eruditus fieri, vt postea in alio examine approbationem mereretur; ita resolutum deductis omnibus supradictis, *in Nepesina Canonicatus* 25. *Febr.* 1625. coram *D. Merlino.*

92 Peracto examine occurrentium ad concursum, examinatores debent eos ea communi sententia renunciare Episcopo, quos idoneos repererint, refert decisum Nicol. Garc. *part* 9 *cap.* 2. *num.* 104. vel data causa eos remittere ad Ordinarium, quia cumulatiuè, & non priuatiuè illis est tributa iurisdictio, vt censuit Rot. *dec.* 647. *n.* 1. apud Fatin. *in nouiss.* alias *p.* 4. *diuers.* Et in dubio spectat ad examinatores renuntiare quis sit magis idoneus, Zerol. *in praxi Episcop. p.* 1. *verb. Parochia.* §. 2. *in princ.* † Et examinatores ab Episcopo, vel Vicario, quibus beneficia prouideri incumbit, accersitos teneri significare, & subscribere, quis sit dignus, & quis dignior, sub peccato mortali asserunt Fr. Ludou. *in instr. conscient. tom.* 1. *cap.* 127. Petr. de Ledesma *in sum. part.* 2. *tract.* 7. *cap.* 1. *concl.* 7. *diffic.* 13. Rota Roman. apud Fatin. *decis.* 678. †Nec prædictorum examinatorum relationem quominus executionem habeat, vlla dilatio, aut appellatio etiam ad Sedem Apostol. siue eius Sedis Legatos, aut Vicelegatos, aut Nuncios, seu Episcopos, aut Metropolitanos, Primates, vel Patriarchas interposita impediti, vt habetur in Concil. *d. cap.* 18. *propè fin.* Azeued. *l.* 1 *n* 4. *tit.* 16. *lib.* 3. *noua recop.* Gonzal. *gloss.* 9. §. 1 *in annot. contra nullit. n.* 186. & 209. & *glos.* 6. *a n.* 163. Ceuall. *tom* 4. *q.* 897. *n.* 833. *cum seqq* Rot. *in Pampilon Abbatia de Aresso* 22. *Aprilis* 1622. coram *Reuerendiss. mo D. meo Nauarro.* 94

93

Examinatores tenentur examen facere de ætate, moribus, doctrina, prudentia, & aliis rebus ad vacantem Ecclesiam gubernandam opportunis, vt habetur in Concil. Trident. *d. cap.* 18. *vers. peracto*, Gonzal. *d. gloss.* 4. *num.* 110. ita vt non sufficiat si relationem fecerint solùm de litteratura, examen verò circa mores, ætatem, & reliqua Episcopo relinquantur; ita decisum refert Nicol. Garc. *de benef. part.* 5. *cap.* 7. *num.* 11. *vers. ad tertium*, & *part.* 9. *cap.* 2. *num.* 238. Massobr. *d. praxi requis.* 4. *dub.* 1. quia approbantes examinatum quoad scientiam tantum, non etiam quoad vitam & mores, non satisfaciunt decreto Concilij, expressè iubentis, quòd *peracto examine renuntientur quotquot ab eisdem examinatoribus, idonei iudicati fuerint ætate, moribus, doctrina, prudentia*, &c. referunt decisum Galet. *in margarita casuum conscientiæ, verb. examinatores* 2. Aloys. Ricc. *in d. praxi fori Eccles. resolut.* 631. *in* 2. *edit.* & censuit Rota *in Barcinonen. Parochiali* 29. *Nouembris* 1613. & 16. *Ianuar.* 1615. coram Buratto, cuius meminit Lottet. *d. lib.* 2. *q.* 31. *num.* 97. vbi *num.* 98. cum ead. Rota id intelligit, dummodo per eosdem examinatores expressè non renuntietur quis magis, vel minus idoneus sit, sed simpliciter qui sint idonei, maioris enim vel minoris idoneitatis æstimatio ad Episcopum pertinet, & *n.* 99. & 100. subdit se credere non inde vitiari examen si fiat de vno tanquam magis idoneo, ex quo Episcopus non propterea arctatur in hoc sequi eorum iudicium. 95

Magis expedit, vt examinatores inter se sua vota palam conferant, deinde notario iubeant, vt in actis suis simpliciter scribat Titium approbatum idoneum, Seium verò reprobatum; ita referunt decisum Nicol. Garcia *d. cap.* 2. *n.* 107. Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. p.* 2. *cap.* 3. *n.* 25. Et debere examinatores dare vota dum simul congregati sunt cum Episcopo, non autem separatim, sicut etiam Episcopum, vt datur locus accessui, debere accedere examinatoribus simul congregatis resoluunt Nic. Garc. *d. cap.* 2. *num.* 58. Massobr. *in d. praxi requis.* 4. *dub.* 2. Appellationem à reprobatione examinatorum dari tantùm deuolutiuam, non suspensiuam, resoluit Massobr. *in d. praxi requis.* 5 *dub.* 4. vbi *dub.* 6. cum Nic. Garcia *d. c.* 2. *n.* 345. tenet dati appellationem à relatione examinatorum in Parochialibus patronatia laicorum, quando vnos tantùm est præsentatus, & *dub.* 7 *cum eod.* Garc. *d. c.* 2. *n.* 75. tradit appellationem à reprobatione examinatorum dari in prouisis in forma dignum, Aloys. Ricc. *in decis. Curia Archiepisc. Neap. dec.* 19. *n.* 1. *p.* 4. Et ad nouum examen quando sit deueniendum stante appellatione à relatione examinatorum ostendit Aloys. Ricc. *vbi proximè decis.* 381. *eadem par.* 4. 96

Non spectat ad examinatores, sed ad Episcopum eliga

eligere ex approbatis magis idoneum, vt pariter referunt decisum Franc. Leod. c.3. n.34. Nicol. Garc. dict. cap.2. num.108. & 109. Armendar. in addit. ad recopil. legum Nauarra lib 1. tit.18. l.7. de Episcopis, num.58. Massobr. de requis. 4. dub. 4. vbi quòd Episcopus debet expectare vt examinatores renoo- tient, , sed non tenetur elicere ex collatione votorum habita collatorum, & dub.5. asserit decisum Episcopum non habere votum decisiuum in concursu, sed tantùm accedere vbi vota sunt paria, vel singula, & dub.6. ostendit, quando dicantur vota paria? quando singularia? Et Episcopum posse eligere extra locum examinis, & etiam absentibus examinatoribus, cum Nicol. Garcia d. cap.2. num. 59. resoluit Massobr. in d. praxi requis. 5. dub.10. vbi dub.11. cum eodem Garcia dict. cap.2. num.109. ait quòd Episcopus potest eligere illum, qui tantum dimidiam votorum tulerit, relictis iis, qui omnia vota reportarunt, & dub.22. an & quando electus in concursu ius acquirat considerabile? & requis. 6. dub. 1. tradit electionem factam de magis idoneo significandam esse intra quatuor menses, & si fuerit transmissa, nec peruenerit ad manus collatoris intra dictum tempus prouisionem deuolui. Episcopus in omni euentu tenetur eum elicere, quem cæteris magis idoneum iudicauerit, vt habetur in Concil. Trident. d. cap.18. versic. peracto, cum certum sit peccare mortaliter minus dignos seruitio Dei applicando, cap licet, versic. qui præstantior, 8. quæst.1. c. Metropolitano, dist 63. & ita in foro conscientiæ obligatur quis simpliciter eligere meliores, vel in comparatione ad bonum commune, licet si dignum tantùm nominauerit prætermisso digniore in foro exteriori minime inualidetur actus. Ita D. Thom. 2.2. quæst.63. art.2. & ibi Caietan. in fine, glos. verb qui præstantior, in dicto cap. licet ergo, vbi Archid. num 5. Bellamer. num.5. Cardinal. de Turrecr. num.1. cum sequentib. & Alexand. de Neuo notab.4. sub n.13. & sub num.20. & 21. in cap. constitutus, il secundo, de appellat. vbi Ioan. Andr glos.3. num 21. Zabarel. glos.3. sub num.2. Butri. num.4. Abb. notab.3. num 4. & notab.5. num.7. Franch. num.4. & seq. Sot. lib.3. de iustit. quæst.6 art 2. & lib.10. quæst.2 artic.3. Ledesma 4 p. 2. quæst.18. dub 9. D. Antonin. part.1. tit.1. cap.20 § 1. Angel. Rosel. Syluest. Tabien. & cæteri Summistæ verb. electio, Couar. in reg peccatum, part.2. § 7. num. 4 vers igitur iura, quem expressè sequuta est Rota in Eugubina Parochialis S Venantij 13. Ianuarij 1623. coram bonæ mem. Remboldo Bannes de Iustit. quæst.63. art. 2. post dub.3. vers. ad confirmationem, Turrian. etiam de iustit tom.2 disp.21. dub.1. & 2. Filliuc. tract.41. de benef. cap.4. à n.177. Lambert. de iurepatron. lib. 2. p. 1. q.10 art.3. per totum, & præcipuè n.26. vers. tu circa, Roch. de Curte eodem tract. verb. honorificum. n.42. Nauar in manual. c.17. n.72. & in tract. de orat. micel. 41. post n.76. Petr. Nau de restit. 2. lib. 2. c.2. n.120. Gregor. de Valent. 3.2. d.5. q.7. puncto 2. §. secundò quæritur, vers. secunda assertio, Iacob. de Graffiis in aureis decis. p.2. lib.2. cap.99. n.2. Flamin. de resignat. lib.10. quæst.11. n 16. Aloys. Ricc. in collect. decis. part.4. collect.931. Vgolin. d cap.50. §.13. num 2. Axor. instit. moral. part. 2. lib 6. c.15 quæs.2. Rebell. de obligat. Iustit. part.1. lib 3. q.4. Valer. Reginald in praxi fori pœnitent. dict. tract.4 n.195. Campan. in diuers. Iuris Canon. rub.6. c.3. n.32. & rubr.7. c.6. n.70. Molfes. in suo promptuario triplicis Iuris, tract.6. tit. de benef. n.6. Castellin. de elect c.9. Fr. Sigism. à Bononia in simili tract. dub.35. Villalob. in sum. tom 2. tract.8. diffic. cum seqq. latè Trullench. in exposit. Decalogi lib.7. c.12. dub.8. Petr. de Bollo in œconomia Canonica classi 2. cap.3. §.5. pag.173. Diana moral. resol. p.2. tract.15. resol.38.40. 41. latè Beltram. ad Greg XV. decis.11. litt. E, vbi tres constituit conclusiones. Prima est, quòd in foro Conscientiæ eligens dignum omisso digniore mortaliter peccat, quia offendit iustitiam distributiuam. Secunda quòd in Curatis, & Parochialibus etiam in foro exteriori debet eligi magis dignus, aliàs electio est nulla. Tertia quod in aliis beneficiis, præterquam in Parochialibus sufficit in foro exteriori eligere dignum, omisso digniore. Omnium latissimè multis sacræ Scripturæ, & vtriusque Iuris auctoritatibus adductis Alex Raudens decis.54. à n.78. Rationem nostræ resolutionis adducit Rebuff. in concord. tit. de electionis derog. verb. idoneiorem, pag.95. vbi ait, *Qui non eligit idoneiorem, & meliorem, peccat mortaliter: tum quia est infidelis domino suo, vt dicitur in Euangelio, Fideles seruus, & prudens, quem constituit Dominus. Tum quia cedit in detrimentum Ecclesiæ, & dedecus. Graue est enim inexpertes Dei seruitio applicare*, c. monasteriis 19. q.3. glos. pen. in c ad Apostolicam, de regular. *Et quia transgreditur Canones volentes meliorem eligi debere, & Ius diuinum, vt supradictum extitit*, &c. Less. de iustitia li.2. c.34. d.14. n.64. ibi, *Ad beneficia habentia curam animarum vel aliam functionem magni momenti in Ecclesia eligere, postulare, aut præsentare dignum omisso digniore, qui in promptu est, est peccatum morale*, &c Et paulo inferius. *Ergo qui præsentant, vel eligunt, vel beneficia liberè conferunt grauiter peccant, si digniores prætermittant, siue sit Papa, siue Episcopus, siue Princeps secularis, non Domini beneficiorum, sed œconomi*, &c. & n 65. ibi. *Tenemur in re tanta sub peccato mortali eligere aptissimos, quod non solum verũ est de electore, & collatore libero, sed etiam d. patrono*, &c Quare concludimus sententiam sancti Thom. d q.63. art. 2. ad. 3. prædictam distinctionem facientis esse securam, illius autem verba sunt quæ sequuntur. *Quantum ad hoc quòd electio impugnari non possit in foro iudiciali, sufficit eligere bonum, nec oportet eligere meliorẽ, quia sic omnis electio posset habere calumniam: sed quantum ad conscientiam eligentis, necesse est eligere meliorem*, &c. maximè in non Curatis beneficiis latissimè Ioan. Paul. Xammar. de officios Iudicis p.1. q 22. à n.10 cum sequentib. vbi probat quod in foro Conscientiæ teneretur quis eligere seu prouidere digniorem ad munera publica sæcularia, & officia administrationis iustitiæ, & à n.21. quod conferens officium publicum digno, prætermisso digniore, etsi mortaliter peccet non tamen tenetur ad restitutionem, & à n.44. tenet quod licet grauiter peccet, vt diximus, electio tamen illa siue prouisio valida est, nec in foro iudiciali potest rescindi.

Nulla tamen contrahitur restituendi obligatio 93
digniore prætermisso, si nullum iustitiæ ius per oppositionem, aut aliquem legitimum titulum, acquisierit, quoad beneficium, cathedram, officiumque publicum. Ita Rebel. d. lib.3. q.3. quem refere Campan. d n.70. vers. Cæterùm, vel si beneficium non debetur digniori ex aliquo statuto, vel lege, Steph. Grat. dec 97. n.22. cum seqq. vbi explicat in Parochialibus, quæ in concursu conferuntur iuxta formam Concil. Trident. & Bull. Pij V. in quibus si prætermisso digniore, dignus eligatur, elector talis tenebitur digniori damnum resarcire, quod exinde illatum sibi fuit, vt expressè docent Cai. 2.2. q.61. art.2. ad 4. in dubio, & in sum. verb. acceptio personarum, Sylu. in sum. verb restitutio 3. q vlt vers. secundo, Ludou. Lop. in instr. Conscient. tom.1 c.125. & 127. Arag. 2.2. q.62. art.2. & q 63. art.2. & ibi Solon. q.63. art.4. contr. 3. conclus.4. Petr. Nauarra de restitut. lib. 2. cap. it. 2. à num.176. Fr. Emman. in sum. tom.1. cap.108. num.6. Petr. Ledesma etiam in sum. p.2. tract.8. c.4. conclus. 1.

&

& cap.8. Nicol. Garcia d.part.7. cap.16. numero 30. in fine.

99 Obligatio hæc conferendi beneficia sub mortali dignioribus, intelligitur de possibilibus haberi in diœcesi, hi enim de quibus constat, quod inibi haberi non possunt, extra latitudinem eligibilium computandi sunt ex Caiet. D. Thom. d q.93. art.2. vers. fin. non enim tenetur perquirere totum mundum, vt meliores habeat, cui conferat, quia excusatetur conferendo bonis in diœcesi existentibus, quique facile & in promptu haberi possunt, post Caietan. tradit Mich. Salon. in tract. de iustitia q.63. art.2. controu.3.
100 vers. tertio certum est. † Sic etiam vbi conferret beneficium digno, omisso digniori, cum exiguitate damni id est, si dignioris maior idoneitas parum excedat idoneitatem minus digni, non committitur peccatum mortiferum. Ita Nauarr. d. miscel.43. vers. fallit tertiò, Gregor. de Valentia d. disp.5. q.7 pun.2 secundò quatuor, ver. in fin. Etiamsi excessus esset alterius considerationis, si electio non esset ad minus magni momenti, Salon. d.art.2. controu.3. vers. his positis, & ibi Bannes vers. sit prima. Quamuis pro validitate electionis satis sit vt minus dignus eligatur, & electio de digno omisso digniore sustineatur, id tamen procedit quando celebrata est electio, quæ ex omissione dignioris non retractatur, & litium occasiones amputentur, se ante electionis celebrationem omnia iura clamant, quod meliores, & sanè sanctiores eligantur, sunt verba expressa Rotæ decis.80. apud Farin. part.1. recent. & ad hæc reducendi sunt Nicol. Garc. d.cap.2. n.125. Azor ed. d. cons. n.30. & Massobr. d. praxi req.5. dub.1. ac alij per eos citati arbitrantes electionem, & prouisionem in concursu Parochialium faciendam de digno omisso digniore esse nullam, & subreptitiam vti forma Concilij, & dictæ Const. Pij V. non obseruata stante decreto irritante: & intelligenda Rota in Dertusen Parochialis 18. Decembris 1581. coram Gypsio, & in Tuden. Parochialis 28. Aprilis 1603. coram Illustriss. Cardin. Sacrato, impressa per Farinac. decis.61 p. recentissim. & in Ripana Parochialis 1. Ianij 1609. coram Ortembergo, relata per Beltramin. vbi supra.

101 Quare Episcopus semper attentè debet rimari qualitates oppositorū, vt dignioribus beneficia possit conferre, debet enim talis persona quæri, quæ residere in loco, & curam Ecclesiæ per seipsam valeat exercere, cap. quia nonnulli, de cleric. non resid. cap relatum, eod. tit. Card. Anton. Zapata in discursu p.1. concl.1. n.4. & p.2. concl.1. a.7. itaut nullo modo conferendum sit beneficium illi, qui præsumit nolle residere, Zabarel. in d. cap relatum, ad fin. & dicit Imola ibi super gl. verb. cum effectu, quòd quis dicit se velle residere, & tamen non habet intentionem residendi, non debet admitti, si hoc apparet, vel ex circunstantiis possit præsumi quòd non intendebat residere, prout eos citat Card. Ant. Zapata in d. discursu, p.2. conclus.1. n.4 quod adeo verum est vt collator possit prouisum obstringere ad iurandum quod resideret in beneficio ita Cosm. in pragm. sanct. tit. de collat. §. sequitur qualificationes, verb. voluerit, Garc. de benef. p.8. cap.2. n.29. & 31. Azor. instit. mor. part.1. lib 11. c.15. in fine, & part.1. lib 6. c.9. Valer. Reginald. to 2. lib.30. cap.13. in fine, Card Anton. Zapata d.p.2. concl.4. a 9. Debet etiam quis eligi, qui se promoueri ad Sacerdotium intendat, aliàs enim conferens, cum eum non crederet ad talem Ordinem promouendum, præter diuinam, quam exinde incurrerat offensam, ad seruandam indemnem eandem Ecclesiam obligarat, vt probat. c. commissa §. cæterum, de elect. lib.6. Card. Anton. Zapata in d. discursu, p.1. concl.1. a.1. Nec est admittēdus, qui animo absoluta mutandi statum clericalem accipit beneficium; secus si non certò, & absoluto, sed conditionali si aliquid conuenientius sub proposito superueniat, id faciat. Ita Nauar. de Orat. miscel.44. n.2. aliàs miscel.49. n.20. & cons.17. de cleric. non resid. Sanch de matrim. lib.7. disp.45. n.10. Azor d. part.2. lib.6. c.8. q.4. Card Anton. Zapata d. par.1. concl 4. Nec ille venit beneficiandus, qui ea beneficia accipit animo, & intentione illa postmodum resignandi, vt statuit Paulus IV. in sua const.33. incip. Inter cæteras, sub dat.26. Nouemb.1557. ob idque Curiæ Romanæ stylus iam obtinuit vt in commissione examinis ad beneficia curam animarum habentia, quæ per concursum prouidentur, inferatur hæc claus. præstito prius iuramento quod illud non accipiat animo renuntiandi, Nau. cons.16. de cleric. non resid. Flamin. Paris. de resign. benef. lib 9 q.10. n.4. & 5. Gonzal. gloss.15. n.9 Fr. Emman. in sum. to.1. verb benefic. cons.15. Garc. de benef. part.11. c.3. a.191. in fine, vbi illam Constitutionem procedere ait in sic obtinentibus, seu impetrantibus beneficia in Curia Romana seu à Papa, non ab Ordinariis, seu extra Curiam, & Flauius Cherub. in schol. ad dictam Const. resoluit non incidere in eius prohibitionem, qui obtinet beneficium non certò & absoluto animo resignandi, sed conditionaliter, si aliquid conuenientius suo proposito superueniat, refert Cardin. Anton. Zapata in d. discursu part.1. conclus.3. n.7. Nulla enim beneficia etiam curata postulant animum perpetuò illa habendi; nam sufficit quòd beneficiandus ea recipiat, donec pinguius possit obtinere, vel donec de Pontificis licentia illa renunciet, vel permutet cum alio, & in hoc casu nullum peccatum incurrit, neque ad aliquam obligatur fructuum restitutionem, Nau. in man. c.25. num.119. vers decimò, & cons.1. n.2. de præb. Fr. Emman. d. verb. benefic c.56. a.7. Vega in summ. tom.1 c.36. casu 23. Less. de Iustitia, lib 2. c.34. n.146. Nicol. Garc. in addition ad 3 part c 4 post n.58. versic. sextum dubium est, Sanch. de Matrimon. lib.7 disput.45. n.12. Vasq. in opusc. de benefic. cap.3. §.3. dub 1. num.43.

Quod attinet verò ad dignoscendam maiorem minoremve identitatem in prouisis ad beneficia, sciendum præferri debere illum, qui altero cum quo concurrit, fuerit senior, Barbatius cons.23. post num.13. vol.1. Roland. consil.47. num.70. lib.1. Mari. Antonin. variar. resolut. lib.1. resolut.104 num.2. Lambert. de iurepatr. p.2. lib.2. quæst.2. pri. c. art.16. num 4. Rota decis.61 num.1. part.1. recentissim Et in prouisione beneficiorum præferendum esse, illum, de cuius bonis fundata est Ecclesia, tenet gloss. optima verb sine possessionis, in cap. neminem 70 d. ibi, quia potius sunt illi clerici instituendi, de quorum bonis fundata est Ecclesia per text. ibi in Ecclesiis à vobis fundatis aliunde veniens clericus non suscipiatur, in c. hortamur. 71 dist. quam glossam extollunt, atque auream appellant, Lambertin. de iurepatron part.5. lib.2. art.4 quæst 5. n.9. Roch in simili tract. verb. honorificum quæst.18. n.46 Greg Lop. l.13. verb. hijos de la Iglesia tit.15 part.1. Azeued. l.14. n.12. tit.3 lib 1. noua Recop Salaced. in pract. Canan c 54. a.4. vers. tum fulcitur, Azor. instit moral. part.2 lib.6 cap.4. q.25. vers. & coram multis; & probatur optimè argumento text. in c. cum in officiis, de testam. Necnon Sacerdotem præferri alteri aliquo inferiori Ordine insignito, tenent Roland. d. consil.74. n.75. Dec. consil.542. n.13. Rot. decis.219. n.5 p.1. in posthum & d. decis.61. n.2. Perez de Lara d. lib.2. c.3. n.16 Et in pari attenditur quis prius assequutus fuit suos Ordines & gradus, vt aduertunt Ioan. de Platea in l.2. n.1. C. de primicer.

*micer.lib.*12. Natt.*conſ.*638.*n.*18. Habentem nobilitatem maiorem præferendum eſſe aſſerit Lambertin.*lib.*2 *par.*3.*q.*1.*art.*9.& Rota *deciſ.*61.*n.*1.*part.*1, *recentiſſimar.* Peregr.*conſ.*32.*num.*31.*cum.ſeqq.vol.*1. Contra Sigiſm.à Bononia *de elect. dub.*32. *n.*4.aſſerentem nullo pacto eſſe attendendam nobilitatis qualitatem ad effectum eligendi digniorem, quod verum iudico ex rationibus per me allatis *p.*1.*tit.*3. *gloſſ.*17.*n.*15.*cum ſeqq.*

Et præferendum graduatum in aliqua ſcientia; Caputaq.*deciſ.*277.*par.*1.Put.*deciſ.*200.*lib.*3.& ita Doctorem non Doctori, Aloyſ. Ricc. *deciſ. Curiæ Archiep. Neap. deciſ.*135.*n num.*1.*part.*4.Rota *deciſ.*36.*num.*2.apud Farin. *part.*4.*recent.* deinde magis litteratum,Rot.Romana apud Farinac.*dec.*677. *in nouiſſ.part.*4.*recent.& deciſ.*219. *num.*2.*part.*1. *in poſthum.*& maiori habilitate præditum, veluti prudentia,integritate,& maturitate,eadem Rot.Romana apud Farinac.*deciſ.*628. & in terminis quod in concurſu Parochialis præferendus ſit magis litterato ille,qui prudentia, & moribus, ac integritate aptior videtur ad gubernandam Eccleſiam, Rota *deciſ.*521.*num.*1.*p.*1.*recentiſſim. in poſthum.& ibidem deciſ.*551.Quando verò in aliquo concurrunt pietatis,miſericordiæ, vel vtilitatis publicæ argumenta, promouendus etiam minus dignus præfertur, Valer. Reginald *dict.lib.*30.*tract.*3.*num* 100. Sic
102 etiam † minus doctus,modò idoneus, cuius mores ſunt noti, & approbati, præfertur doctiori, cuius vita ignoratur,referunt deciſum Maſſobr. *in dicta praxi requiſ.* 5. *dub* 2. *num.*19. Rota *in Barcinonen. Parochialis* 29. *Nouembris* 1613. coram Buratto Gonzal.*ad regul* 8.*Cancell.gloſſ.*4. *num.*112 Piaſec. *in praxi noua Epiſcop. d. capit.*5. *numero* 19. Nicol. Garcia *part* 9.*capit.*2. *num.*11. Aloyſ.Ricc.*in praxi fori Eccleſiaſt. deciſ.*425. *in prima edit. & reſolut.*362. *numero* 1.*in ſecunda edit.* Originarius idoneior iudicandus, & præferendus eſt,ſi alter ſit extraneus, Dec.*conſ.*14.*numero* 13. Lambertin. *lib.*2. *part.*3. *quæſt.*7.*princ.art.*4.*num.*5.*art.*5. Roch. *verb. honorificum à num.*45. Couar. *pract.cap.*35.*verſ. ſecundo annotandum eſt, ſub num.*5. Maſtril. *Sicilia deciſ.*2. *num.*147. Fuſch. *de viſitat.lib.*2. *cap.*5. *numero* 13. & 14. & *capit.*21.*numero* 25. Mandoſ.*conſ.*55. *numero* 4. Mari. Anton.*d.re,ol.*104. *num.*2. Rot. *deciſ.*299. *part.* 2. *diuerſ.* Azeued. *l.*24. *num.*23. *cum ſequentib.tit.*23.*lib.*1. *noua Recop.* Ceuall. *commun. contra commun. quæſt.*693. *num.*33.*cum ſequentibus.* Zerol. *in praxi Epiſcop.part.*1. *verb. beneficium* §.8. *verſ.ſecundò debent.*Perea de Lara *de Capellan. lib.*2. *cap.*3.*num.*19.me citato Valenzuela *tom.*2.*conſ.*105. *num.*87. *cum multis ſequentib.* & ita poteſt eligi dignus de ciuitate,vel gremio Eccleſiæ,poſthabito digniore extraneo,iuxta *cap. nullus, diſt.*61. Vioian. *in praxi iuriſpatron. part.* 2. *lib.*6. *capit.*6. Zech. *de benefic.cap.*12. *numero* 36. Piaſec. *in praxi noua Epiſc. d cap.*5.*num.*12. Vgolio. *dict.cap.*50.§.8. *numero* 4. Gutier.*conſ.*2.*numero* 24. Valençuela *d.conſ.*105.*numero* 92.vbi *num.*93. hinc prouenire ait quòd taciturnitas nationis in impetratione beneficij reddit impetrationem ſubreptitiam,& ſic nullam,eo quod in dubio Papa intendit prouidere cuiquam in ſua patria.

Vnde communis omnium ferè Doctorum tenet naturales ſemper in beneficiorum prouiſionibus ferendos fore, quorum primus & anteſignanus fuit Abb.*in d.cap.ad decorem n.* 4.*de inſtitut.*ibi, *Crede tamen vbi inde geniti eſſent idonei, quod non debent poſtponi propter extraneos,pro quibus vide textum notabilem in cap.nullus inuitis* 61. *diſt, & quanquam loquatur in Epiſcopis,ratio tamen textus eſt communis ad alia beneficia,& eſſet valdè honeſtum,& fructuoſum, vt quiſque in patria ſua beneficiaretur, vt ſic vnus non occuparet beneficia, vel ſtipendia alterius, nec daretur materia depauperandi beneficia, & inducuntur facilius ad reſidentiam tales indigenæ,quam extranei*, &c.Idem Abb. *in cap.bonæ el.* 2. *de poſtulat. Præl.not.*3.*num.*16. ibi *Vbi in loco reperiuntur idonei, non debet præfici extraneus: eſt enim quis honorandus & promouendus vbi ſuam peregit ætatem, neque debet alius obripere ſtipendia alius debita, gloſſ.verb.de hoc mentionem,in capit.ſi proponente, de reſcrip.* &c. S. Thom. 2.2.*q.*63.*art.* 2.*ad* 4. Sot. *de iuſtit.lib.*3.*q.*6. *art.*2.*ante* 10. *concluſ. verſ.enaſcitur autem*,Colm.*in procem.pragm.Sanctionis verſ. exterorum* Roland.*conſ.*47.*num.*67. *vol.*1.Didac.ab Aloa *de Concil.p.*2.§.36.Paril.*conſ.*38.*n.*11.*vol.*4. Duen.*reg.*202. Corraſ.*de benefic.part* 3 *cap.*5.*n.*9. Selua *de benef.p.*3. *q.*26.*num.*1.Lambert.Roch.de Curte,Fuſch.& Couar.*citatis locis*,Salzed.*in pract.cap.*54.*num.*4.7.9.& 15. *in fine.* Azeued. *leg.*14.*num.*9. *tit.*3.*lib.*1. *noua Recop.* Spin.*in ſpeculo teſtament gloſſ.*3.*princ.num.*72.Anton. Cuch. *inſtit.Canon.lib.*4.*tit.de elect.el* 1.*num.*88. Flamin.Patiſ. *de reſignat.lib.*4.*q*7.*num.*3. Hojed. *de incompatib benefic.cap.*23.*num* 83.Rebuff. *de nominat.q.* 9.*num.*48.& 57. Greg.Lop. *l.*13.*verb.de aquel obiſpado titul.*15.*part.*1. Mieres *de maioris.part.*1.*quæſt.*11. *num* 289.*cum ſequentibus,& quæſt.*57.*numer.*100.Cened. *ad Decretal. collect.*56. *numero* 7. Villar. *del patronado de Galatnyud part.*3.*in princ.à num.*7. & 8.*coſtumbre* 4. Gutier.*conſ.*2.*num.*13.& 24.Ceuall.*comm. contra comm.q* 693.*n.*35.& 36.Surd.*de aliment.tit.*1. *q* 93.*à n.*9. Salhag.*in c.eam te,de reſcript.n.*30. Zerol. *in praxi Epiſc.part.*1.*verb beneficia* §.8.Camil.Borrel. *in ſum.deciſ.part.*1.*tit.*20.*num.*163.Azor.*inſtit.moral. part.*2.*lib.*6.*cap.*4.*q.*25.*verſ.& certè multis*, Gonzal. *ad reg.*8. *Cancell. gloſſ.*9.§.1. *n.*57. Perez de Lara *de annin.& Capellan. lib.* 2.*cap.*3.*num.*19.& 20. Nicol. Garc. *de benef.part.*7.*cap.*9.*ferè per tot.* Leſſ.*de Iuſtit. lib.*2.*c.*34.*dub.*12.*n.*59.

Hinc ſi ex fundatione, inſtitutione, ſtatuto, conſuetudine, vel priuilegio beneficia aliqua conferenda ſunt filiis patrimonialibus, ſeu naturalibus locis illis, & non aliis conferri debent Couar.*d.c.*35.*n.*4. Salzed. *d.cap.*54. *num.*11. Azeued. *d l.*14. *num.*5.& *ſequentibus, & tit.*3. *lib.*1. *Recop.* Flamin. *de reſignat. lib.*2.*quæſt.*12.Hojed.*d p.*1.*c.*24. *num.*86.*cum ſequentibus*, Gonzal. *ad d.reg.*8. *Cancel. gloſſ.*4. *num.*165. Garc. *d.part.*7.*c.*13.*n.*1. Azor. *dict.lib.*6.*c.*4.*quæſt.*25. Leſſ. *d.lib.*2.*cap.*34 *dub.*13.*num.*59. Quæ ſtatuta in vniuerſo Orbe vtiliſſima eſſe, eaque vbique deſiderari referunt Cou. *d.cap.*35.*num.*5. *in fine*,ibi, *Valdè ſanctiſſimum eſſet,& Reip. conſultiſſimum,quod ſummus Eccleſiæ Pontifex,aut œcumenica Synodus ſanciret, vt omnia cuiuſque Diœceſis beneficia,ſaltem curam animarum habentia,patrimonialia efficerentur, atque non reciperentur niſi ciues,vel qui inde ſunt oriundi*,&c.Salzed. *ad cap.*54.*n.*11.*in fine*,ibi.*Vtinam vbique ſeruaretur, vt beneficia Eccleſiaſtica patrimonialibus filiis conferrentur,vt ſanctius,ac diligentius diuinum munus illuſtraretur*,&c. Azeued. *l.*14.*num.*9. Gonzal. *d gloſſ.*9.§.1. *num.*27.*verſ.hinc cum*, ibi.*valdè honeſtum, & fructuoſū Eccleſiis,& diuino cultui eſſet,ſi omnia beneficia efficerentur patrimonialia*,&c.Præſumitur enim indigena propriam ciuitatem, & Eccleſiam magis diligere, & à populo plus amari,iuxta S. Thom.2.2.*q.*13.*art.*2. *ad* 4.ibi.*ille,qui de gremio Eccleſiæ aſſumitur,vt in pluribus conſueuit eſſe vtilior. quantum ad bonum commune quia magis diligit Eccleſiam,in qua eſt nutritus*,ſequuntur Sot. *de Iuſtit.lib.*3.*qu.*5.*art.*2.*ad* 4 Azor.*d.lib.*6. *cap.*4.*q.*25.*verſ.& certè.& verſ.ad obiecta.* Nam pluri-

bus

ribus in locis Iure diuino, Canonico, & Ciuili hoc idem comprobatur. *Deuteron.* enim *cap.* 17. ita habetur. *Non poteris alterius gentis hominem facere Regem, qui non sit frater tuus*, quem locum ad hoc propositum adducunt S. Thom. 2. 2. *quæst.* 63. *art.* 2. *ad* 4. *in fine*. Sot. *de Instit. lib.* 3. *q.* 6. *art.* 2. *in resp. ad* 4. Item *capit.* 18. *eiusd. Deuteron.* dicitur, *Prophetam de gente tua, & de fratribus tuis suscitabit tibi Dominus Deus tuus, ipsum audies*; quem textum in idem refert Salzed. *ad Bernard in pract. cap.* 54. *num* 4. & Azeued. *in l.* 14. *n.* 1. *tit.* 3. *lib.* 1. *noua R. cop.* vbi affirmat hanc oriundi ex loco prælationem à Iure diuino originem ducere. Quæ quidem resolutio à Canonicis, & Ecclesiasticis decretis expressiùs sancita est, primùm à Cœlestino Papa *in cap. nullus inuitis* 61. *dist.* ibi. *tunc autem alter de altera eligatur Ecclesia, si de ciuitatis ipsius clero nullus, quod euenire non credimus, dignus poterit reperi*, &c. quem textum ad hoc notabilem dicit Abb. *in c. ad decorem, de instit n* 4. animaduertens eius rationem communem esse ad alia beneficia, etsi litera de Episcopis tantummodo loquatur, cũ appellat pulcherrimum. Ad idem Gregor. Lop. *l.* 13. *verb. de otro obispado tit.* 13. *part.* 1. Eandem conclusionem probat etiam text. *in c. obitum, eadem dist.* 61. ibi. *Commonemus fraternitatem tuam vt nullum de alia eligi permittas Ecclesia, nisi fortè inter clericos ipsius ciuitatis nullus dignus, quod euenire non credimus, poterit inueniri.* Egregius text *in c. ne pro defectu* 41. *de elect.* ibi. *de persona idonea ipsius quidem Ecclesiæ, vel alterius si digna non reperiatur in ipsa, Canonicis prouidere*, &c. *c. bona memoria el.* 2. § *intelleximus, de postulat. Prælat.* ibi. *Nec vellemus ei præficere alienum, cap. fin de clericis peregr. cap. hortamur* 71. *dist.* ibi. *hortamur Christianitatem vestram, iuxta sanctorum Canonum instituta, vt in Ecclesiis à vobis fundatis, aliunde veniens clericus non suscipiatur*, &c. Probatur eadem resolutio *ex reg. Cancell.* 16. *de concurrentibus in data*, ibi. *Et similiter cæteris paribus oriundis non oriundo, & Diœcesanis non diœcesano, præferantur*, &c. quam ad hoc allegant Salzed. *d. cap.* 54. *num* 9. Azor. *instit. moral p.* 2. *lib.* 6. *cap.* 4. *quæst.* 15. *vers. cæterum, in fine*. Et ex Iure Ciuil. *in l. in Ecclesiis, C. de Episc. & cleric.* ibi *clerici non ex alia possessione, vel vico, sed ex ea vbi Ecclesiam esse constiterit, ordinentur*; quæ in prouisionibus beneficiorum loquitur, sicuti illam intelligunt, & interpretantur Odofred. *ibidem n.* 2. & Bald. *n.* 1. Salzed. *d. c.* 54. *n.* 2. Gouar. *pract. cap.* 35. *n.* 5. Gonz. *ad reg.* 8. *Cancell. gloss.* 9. §. 1. *n.* 57. Nic. Garc. *de benef p.* 7. *c.* 9. *n* 5. Alia Iura Cæsarea ponderantur Ceual. *communium contra commun. q.* 693. *n.* 36. videlicet textum *in l. fin. C. de officio Prætor.* ibi. *sed hi tantummodo admittendi sunt, vt dictum est, qui hic domicilium fouent*, &c. & *in l. vnic. C. non licere habitator, Metrocom. lib.* 11. ibi. *vt nulli extraneo illic quoquomodo possidendi licentia tribuatur*, &c. & *in l.* 2. *eod. tit.* ibi. *Quam mediationem ingiter, & in perpetuum ciuibus nostris debere conferri sancimus*, &c. Denique Iure Regio *in l.* 13. *tit.* 15. *p.* 1. ibi. *e deuen primeramente presentar los patronos de los hijos de la iglesia, se los ouiere n tales que sean par à ellos, e sino de los otros, que sean de aquel Obispado*, &c. vbi Greg Lop. Ex quibus iam euidenter colligitur quantũ omni Iure commendatum fuerit vt indigenis, & naturalibus loci potius beneficia darentur, quàm alienigenis, & extraneis, non solùm vt supra diximus, quia censetur magis diligere patriam, & à suis conterraneis plus amari, sed etiam quia melius resident in beneficiis, vt in terminis aduertunt Abb. *in d c. ad decorem n.* 4. *de instit.* ibi. *& inducuntur faciliùs ad residentiam tales indigenæ quàm extranei*, &c. Sot. *de Iustit. lib.* 3. *q.* 6. *art.* 2. *circa* 10. *concl. & in resp. ad* 4. *arg.* Salzed. *d. c.* 54. *n.* 4. ibi. *tum quia hæc potissima erit causa propter quam homines faciliùs inuitentur ad residentiam, non enim paruo æstimandus est ingenitus amor, quẽ quisque ad natiuum solũ habet*, &c. Ceuall. *d. q.* 693. *n.* 35. ibi. *quia præsumptio est quòd naturales, & originarij meliùs resident in beneficiis, quã exteri, qui cũ magna difficultate relinquũt dulcem, & amabilem patriam, & sic ista ratione naturales, & originarij præferri debent*. &c. Nicol. Garc. *d. p.* 7. *c.* 9. *n.* 7. ibi. *quia faciliùs inducuntur ad residentiam indigenæ dulcedine patriæ allecti, quàm extranei*, &c. Azeued. *d. l.* 14. *n.* 17. *tit.* 3. *lib.* 1. *noua Recop.* Azor. *d. lib.* 6. *c.* 4. *q.* 25. *vers. & certè*.

Item qui nullum obtinet beneficium præferri debet in concursu obtinenti, vt tenuit Rota *in Calagurritana beneficij* 20. *Februarij* 1587. coram *Illustrissimo Seraphino*, est inter eius decisiones impressas *decis.* 768. vbi etiam, quòd ille dicitur magis idoneus in pari concursu, qui dispensatione non indiget. Pauperes enim in beneficiorum prouisionibus sunt præferendi, Host. *in c. ...*, vbi Butr. *col.* 3. *de ætate & qual* Ruch. de Curte *de iurepatron. verb. honorificum, quæst,* 15. *num.* 45. Lambertin. *in eodem tract. lib.* 2. *part.* 3. *quæst.* 5. *articul.* 3 *in princip.* Surd. *de aliment. tit.* 1. *quæst.* 93. *num.* 17. Ceuall. *commun contra commun quæst.* 693. *n.* 37. latè Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloss.* 2. *ferè per tot.* Nicol. Garc. *part.* 7. *cap.* 9. *num.* 11. & 13. Stephan. Gratian. *discept forens. cap.* 211. *numer.* 23. Perez de Lara *de anniuers. & Capellan. lib.* 2. *cap.* 1. *num.* 11. Ecclesia namque ita fauet pauperibus, eosque diligit, vt dominos suorummet bonorum illos appellet, *cap. quod autem* 23. *quæst.* 7. ibi. *non sunt illa nostra, sed pauperum, quorum procurationem quodammodo gerimus, non proprietatem*, Gonzal. *d gloss.* 2. *num.* 16. ob idque maret pauperum nominatur, *in cap. super prudentia, ante fin* 14. *q* 2. Greg. Lop. *in rub tit.* 18 *part.* 1. Gonzal. *d. gloss.* 2. *n* 15. eiusque decimæ, in quibus vt plurimum consistunt beneficiorum suorum reddittus, dicuntur patrimonia pauperum, *cap. quia iuxta Sanctorum, in princ.* 16. *q.* 1. Gonzal. *vbi sup. num.* 18. Et dignior iudicari debet, qui est magis vtilis, & aptus ad beneficium, cui præficitur, Couar. *in reg. peccatum, part.* 2. §. 7 *n* 4. *ad med. vers. dignior verò*, Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resol.* 348. Rota *in Beneuentana Parochialis* 13. *Iunij* 1590. coram *Orano*, vbi fuit dictum, quòd duobus approbatis ab examinatoribus pro æquè idoneis, electio vnius facta per Episcopum fuit iudicata legitima, quamuis non esset Doctor, vel Sacerdos, nec pauper sicut alter; quia huiusmodi qualitates, quamuis sint considerabiles, tamen non faciunt digniorem pro gubernanda Parochia, cum vltra doctrinam sint maioris considerationis mores, & aptitudo ad munus iniunctũ Clariùs hoc ipsum ostendit Sanct. Thom. 2. 2. *quæstion.* 63. *articul.* 2. his verbis. *Contingit enim quandoque quod ille, qui est minus sanctus, & minus sapiens, potest magis conferre ad bonum commune*, &c. Couar. *in reg. peccatum part.* 2. §. 7. *num* 4. *vers. dignior*, ibi. *Dignior verò in hac quidem dispensatione non simpliciter dicitur ille, qui doctior sit, vel qui sanctior, sed is, qui iuxta munus & rem, cui præficiendus, est aptior, eius ministerio apparet*, &c. Azor. *d. lib.* 6. *cap.* 15. *q.* 1. *vers. verum*, ibi. *Is verè doctior & sanctior habetur, qui ratione habita præfecturæ, ad quam assumitur, vtilior & aptior est, quamuis absolutè alius eo peritior & melior inueniatur*, &c. Rebuff *in concord tit de elect. derog. verb idoneiorem, pag.* 93. ibi, *quod intellige meliorem secundùm quid, videlicet quod sit melior ad illum statum, ad quem eligitur, non autem tenetur eligere meliorem simpliciter*,

qui est ille, qui est sanctior, & in charitate perfectior, &c. Perez de Lara *de Capellan. lib. 2. cap. 2. num. 36.* ibi. *dignior dicitur, qui rei gerendæ aptior est, licet alter sit doctior, vel sanctior,* &c. nouissimè Ioan. Paul. Xammard *p. 1. q. 21. n. 50.*

104 Pensatis his omnibus, aliisque per Doctores citatos adductis, Episcopus eum eligat, quem cæteris magis idoneum iudicauerit, vt verbis vtar Concilij Trid. ab eius tamen iudicio seu electione si dignior reiectus fuerit, datur appellatio ad effectum scilicet deuolutiuum, non verò ad effectum suspensiuum, vt summa cum ratione decreuit Concil. Trident. *d. c. 18.* & statuit dicta Constitutio sanctæ mem. Pij V. Ita obseruant Vgolin. *d. cap. 50. §. 13. num. 1.* Compan. *in diuersorio Iuris Canonici rub. 7. cap. 6. num. 75.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloss. 6. num. 138.* Rot. *decis. 537. numer. 11. & decis. 656. num. 1.* apud Farinac. *part. 1. in recent.* & dictum fuit *in Pampilonen. Abbatiæ de Aresso 22. Aprilis* 1622. coram *R. D. meo Nauarr.* Vbi verò in gradu appellationis Metropolitanus reuocat sententiam Ordinarij, ab eius sententia datur appellatio quoad vtrumque effectum, nec censetur Constitutio voluisse tollere appellationem suspensiuã, cum neque id expresserit, neque subsit eadem ratio, vt latè explicat Rota *decis. 537. n. 2. & 3. part. 1. recentior.* Beltramin. *ad Greg. XV. decis. 538. n. 7. & 8.* quem refert Lotter. *d. lib. 1. q. 31. n. 119.* Ferentil. *ad Buratt. decis. 22. sub litt. A.* Pro coronide materiæ electionis Parochorum addo elegantia verba Petri de Bullo *de œconomia Canonica class. 2. c. 3. §. in princip. pag. 109. Varias excitant in Ecclesia Dei tragœdias plus æquo prælati negligentiores in Pastorum electione; multi ex hac incuria turmatim & certatim non Pastores, sed mercenarij euaserunt, semetipsos pascentes, nubes sine aqua, quæ a ventis circumferuntur, arbores autumnales, infructuosæ, eradicatæ, fluctus feri maris, despumantes confusa scandala, sydera errantia, quibus procella tenebrarum æternis in ærumnis nisi festinent ad resipiscentiæ portam seruata est, vt conqueritur S. Iudas in Epistola. Hi sunt, qui secuti impios filios Heli summi tantum in diuites lucrum exigunt, nihil interim curantes quomodo cultus Dei præstetur & sic populum à pietate, & charitate retrahũt, se solos ditare, & etiã torquẽtes beare satagunt, quidam Magnatum coquinas inserũt, alij aulicos sequuntur luxus, alij venationibus, alij certo lucro, sed sordido dant operam: pauci Ecclesias cultus creditis venerantur, non vt eorum propagetur salus, sed vt optimos prouentus recipiant, &c.*

105 Prout etiam admittitur appellatio suspensiua, ita vt possessio per illam suspendi debeat quando facto concursu appellatur inter præsentatos, vel patronos laicos super pertinentia iurispatronatus, videlicet ab institutione facta ad præsentationẽ alterius ex patronis, vt fuit dictum in *Placentina Archipresbyteratus 4. Iunij* 1614. coram *Card. Pamphilio iun.*

106 Intellige quæ suprà diximus de appellatione admittenda quoad effectum deuolutiuum ab electione Episcopi, vt procedat quando electio, seu iudicium Episcopi esset irrationabile, vt resoluit Marescot. *var. resol. lib. 1. c. 52. n. 23. & 24.* Rot. *decis. 40. sub n. 1. part. recent. & decis. 654. n. 4. part. 4. in nouiss.* & apud Gregor. XV. *decis. 538. num. 5.* & fuit dictum *in Rauennaten. Parochialis 2. Decembris* 1592. coram *Cardin. Arigonio.* De qua irrationabilitate, & dolo Episcopi liquidò & euidenter constare debet, cùm dicta Constit. Pij V loquatur conditionabiliter, ibi. *constito de prioris eligentis irrationabili iudicio.* Ita Gonzal. *d. gloss. 4. num. 139.* Marescot *d. cap. 52. n. 24.* Rota *decis. 40. sub num. 1. part. 3. recent. & decis. 319. num. 1. part. 1. in posthum.* Marescot. *var. resolut. lib. 2. cap. 52. num. 24.* Lotter. *d. lib. 2. quæst. 31. num. 118.* de qua claus. plura *in meo tract. de clausul. vsufructu claus. 26.* & fuit dictum *in Pampilonen. beneficij 17. Maij* 1577. coram *Cardinal. Blancheto,* Rota coram Greg. *decis. 11. an. 1.* Nam facta electione per Epi- 107
scopum, est interpretatio ad eius fauorem facienda, quòd omnia considerauit, & magis idoneum arbitrio suo elegerit, ex notatis per Gonzal. *d. gloss. 4. à num. 132.* Non ideo poterit ab irrationabili iudicio Episcopi appellare approbatus ab examinatoribus Synodalibus, si alius similiter approbatus eligatur, quia in hoc casu locus est gratificationi, Lambert. *de Iurepatron. 5. part. 3. lib. 2. num. 1.* Seraph. *decis. 152. in fine,* & fuit dictum *in Calaguritana beneficij 13. Nouemb.* 1620. coram *Vbaldo, & in Pampilonen. Abbatia* coram *R. D. meo Nauarro* Nouissimè hac de re *S. Congregat. Concilij Trident. in vna Viterbien. sub die 9. Septembr.* 1628. censuit *reiectum in concursu Parochialis posse prouocare prælectum ad nouum examen coram Iudice appellationis, etiam antequam doceat de irrationabili iudicio Episcopi.* Idem quoque censuit *in Pisana 17. Iunij 1630. & in Reatina 16. Martij eiusdem anni,* quarum memini *de officio, & potestate Parochi c. 2. n. 148. & 149.*

ALLEGATIO LXI.

Episcopus quos beneficiarios ad Fidei professionem in suis manibus faciendum cogere possit.

SVMMARIVM.

1 *Professio Fidei facienda est à prouisis de beneficiis quibuscumque curam animarum habentibus, in manibus Episcopi, vel eo impedito coram generali eius Vicario, vltra quam quod prouisio de dignitatibus, & Canonicatibus in Ecclesiis Cathedralibus, tenentur etiam eam emittere in Capitulo.*

2 *Professionis Fidei forma vbi referatur; ostenditur.*

3 *Professionem Fidei qui teneantur emittere;*

4 *Professio Fidei facienda est à promouendis ad Episcopatum.*

5 *Canonici exempti corã Episcopo, & Capitulo Fidei professionem intra duos menses emittere tenentur.*

6 *Canonici Regulares Ecclesiam Cathedralium intra duos menses à die electionis deobligantur Fidei professionem emittere.*

7 *Prelati Regulares intra duos menses ab adepta possessione suæ prefectura, tenentur Fidei professionem facere.*

8 *Professionẽ Fidei denuò deobligãtur emittere qui in adeptione alterius beneficij similis eã iã emiserũt.*

9 *Professionem Fidei emittere tenetur, qui denuò consequitur Parochialem dignitatem, vel præbendam, quam antea habuerat, & dimisit.*

10 *Approbatus, & idoneus iudicatus ad Parochiam, est denuo examinandus si ad aliã admitti procuret.*

11 *Approbatus semel non est amplius examinandus in beneficiis simplicibus.*

12 *Commendatarij, quando sunt veri beneficiati, tenentur emittere Fidei professionem.*

13 *Coadiutores, etiam perpetui, & cum futura successione, non tenentur nisi cum factus fuerit successioni locus, Fidei professionem emittere.*

14 *Coadiutor post mortem coadiuti fit verus Canonicus, & tunc ei est assignanda vltima sedes.*

15. Pro

15 *Professionem Fidei non tenentur emittere Canonici & Dignitates Collegiatarum Ecclesiarum.*

16 *Professio Fidei coram Vicario generali, etiam Episcopo non impedito, fieri potest.*

17 *Professionem Fidei possunt facere prouisi de Dignitatibus, vel Canonicatibus Cathedralium in Capitulo præsente Episcopo, seu eius Vicario, qui forte est Canonicus, ita vt eam iterum non cogantur foris coram eodem emittere.*

18 *Professio Fidei Sede Episcopali vacante non sufficit fieri coram Capitulo, sed coram eius Vicario.*

19 *Professionem Fidei per procuratorem fieri non posse declarauit Sacra Congregatio, & 0.27. quid attento iure sit resoluendum.*

20 *Professio Fidei emissa creditur, quando collatio beneficij est decennalis.* & 21.

22 *Professionem Fidei emittentes facere intra duos menses à die adeptæ possessionis, fructus suos non faciunt, nec illis suffragatur possessio.*

23 *Professio Fidei post dictos menses facta, ad fructus temporis præteriti post lapsum duorum mensium prouisis non suffragatur.*

24 *Capitulum non potest habere pro præsentibus Dignitates, vel Canonicos, qui nunquam in Ecclesia resederunt, & Fidei professionem nondum emiserũt.*

25 *Terminus duorum mensium datus ad faciendam Fidei professionem non currit prouiso, qui non accepit possessionem, quamuis per eum stet quominus illam accipiat.*

26 Concil. Trid. sess. 24. de reform. cap. 12. ibi, nec illis possessio suffragetur, *declaratur.*

27 *Regula de annali tueri non potest ad fructus retinendos Fidei professionem non emittentes nec longissima possessio illis prodest quoad dictos fructus percipiendos.*

28 *Professionem Fidei non emittentes intra duos menses, ita fructus suos non faciunt, vt in conscientia teneantur illos restituere, etiam non interueniente aliqua sententia*

29 *Professionem Fidei per ignorantiam, seu inaduertentiam intra duos menses non facientes quamuis in foro exteriori non excusentur, in foro conscientia non obligantur ad restitutionem.*

30 *Distributiones quotidianas suas faciunt prouisi, quamuis fidei professionem non emiserint.*

31 *Fructus amissi ob non factam Fidei professionem sunt impedendi, vel in vsus pauperum, vel in fabricam Ecclesiæ.*

32 *Fructus amissi ob non factam Fidei professionem Ordinarius condonare non potest.*

1 PROVISI de beneficiis quibuscumque curam animarum habentibus in manibus Episcopi, vel eo impedito, coram generali eius Vicario, seu Officiali, tenentur à die adeptæ possessionis ad minus intra duos menses Orthodoxæ suæ Fidei publicam facere professionem, & in Romanæ Ecclesiæ obedientia se permansuros spondere, ac iurare. Prouisi autem de Canonicatibus, & Dignitatibus in Ecclesiis Cathedralibus, non solum coram Episcopo, seu eius Officiali sed etiam in Capitulo idem facere tenentur, alioquin prædicti omnes fructus non faciunt suos nec illis possessio suffragatur, ex decreto Concilij Tridentini *sess. 24. de reformat. cap. 12. vers. Prouisi etiam.* De cuius intellectu & materia, vide Fr. Emman. *in summ. tom. 1. capit. 19. num. 7.* Petr. de Ledesm. *in summ. parc. 2. tractat. 1. cap. 4. conclus.* 10. Flamin. *de resignat. lib. 8. quæst. 9. à num. 121. & lib. 10. quæst. 9* Zerola *in praxi Episcopal. part. 2. verb. Fidei professio,* Piasec. *in simili praxi parte 2. c. 5. n. 26.* Sayr. *in floribus decis. sub tit. de Summa Trinit. decis. 1. cum seqq.* Aloys. Ricc. *in collect. decis. part. 3. collect. 579. & in decisionibus Curiæ Archiepiscop Neapol. part. 1. decis. 220. num. 2.* Azor. *institut. moral. part. 2. lib. 7. cap. 2.* Nicol. Garc. *de benef. par. 3. cap. 3.* Vgolin. *de officio, & potestate Episcopi cap. 50. §. 16.* Sanch. *in præcepta Decalogi lib. 2. c. 5.* Quaranta *in summa Bullary verb. Fidei professio.* latè Anton. Ricciul. *de iure personarum extra gremium Ecclesiæ existentium lib. 1. cap. 13 cum tribus seqq.* Filliuc. *tract. 41 de benef. cap. 5. à num. 5.* nouissimè me citato *in hoc & aliis locis* Trullench. *in exposit Decalogi lib. 1. c. 1. dub.* 8. Squillante *de obligat. clericor. part. 1. num. 86. cum seqq.* nouissimè Stephan. VVeyms *ad Constit. 24. ex antiquo Iure desumptas, & per consil. Trident. innouatas, constit. 3. n. 22. pag. 33.* Bonacio *in primum Eccles. præceptum d. 3. q. 2. puncto 4.*

Formam autem dictæ professionis faciendæ ordinauit Pius IV. *in Constit.* incip. *Iniunctum, sub Dat. apud sanctum Petrum anno Incarnat. Domin. 1564. Idibus Nouembris,* quam referunt Piasec. *d. c. 5. num. 25. pag. 341.* & Quaranta *dicto verbo Fidei professio,* Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. part 2 cap. 10. n. 23.* nouissimè Lauor. *var. lucubrat tom. 1. tit. 4. cap. 16. n. 41.* 2

† Et illam tenentur emittere quicũque de Monasteriis, Conuentibus, Domibus, & aliis quibuscumque locis Regularium quorumcumque Ordinum, etiam Militiarum, quocumque nomine, vel titulo prouisi fuerint: item & promouendi ad Doctoratum, vel alium gradum, & professores, vel lectores alicuius scientiæ, vel Artis liberalis in quibusuis studiorum generalium Vniuersitatibus aut gymnasiis publicis, iuxta *Constit. 112.* eiusdem Pij IV. incip. *Iniunctum, dat. Idibus Nouembris* 1564. quam refert Quaranta *vbi proximè,* & dicunt Galett. *verb. profiteri.* Nicol. Garc. *d. cap. 3. n. 4.* 3

Promouendi etiam ad Episcopatum professionem Fidei facere tenentur, vt iubetur à Gregorio XIV. *in Bulla* incip. *Onus Apostolicæ seruitutis, sub dat. 15. Martij* 1591. sicut referunt Bonacin. *d. puncto 4. §. 1. n. 5.* Vgolin *de potestate. Episcopi cap 1. §. 3.* Trullench. *d. dub. 8. sub num. 1. vers. tertio* Forma autem huius iuramenti traditur in Pontificali Romano. Clement. VIII. iussu edito *folio 79.* & à Franc. Leon. *d. cap. 10. num. 15.* 4

Primò amplia, vt obligentur pariter Canonici exempti coram Episcopo, & Capitulo hanc Fidei professionem facere intra duos menses. Ita Nauar. *cons. 9. de iureiuran. in nouis,* Petr. de Ledesma *d. cap. 4. post conclus. 10 diffic. 5.* Sayr. *sub tit de Summa Trinit. decis. 1.* Aloys. Ricc. *d. collect. 579. ampl. 1.* Vgolin. *d. §. 16. num 2.* Sanch. *d. cap. 5. n. 3.* Ricciul. *d. lib. 1. c. 13. n. 14.* & censuisse *Sacram Congreg.* refert Nicol. Garc. *d. cap. 3. n. 21.* 5

Secundò amplia, vt etiam obligentur Canonici Regulares Ecclesiarum Cathedralium, & computandi sunt duo menses à die electionis, vel à quo admittuntur ad participationem massæ Capitularis, referunt decisum Nicol. Garcia *dict. capite 5. numero. 16.* Ricciul. *dicto lib. 1. capite 13. num. 13* Homobon. de. Bonis *in consult & resp. quæst moral. part. 1. resp. 16. vers. respondi etiam,* vbi citat Fratr. Emman. Molfes. & Layman, Trullench. *d. dub. 8. numero 2. in fine.* 6

Tertiò amplia in Prælatis Regularibus, qui eandem Fidei professionem intra duos menses ab adepta possessione suæ præfecturæ facere tenentur per extensionem Pij IV. *in d. sua Constit.* incip. *Iniunctum.* Ita Emman. Sà *verb. Fides, in fine,* Fratr. Emman. 7

in summ tom. 1. cap. 110. n. 7. & quæst. Regular. tom. 2. quæst. 72. art. 1. Nauar. *cons. 2. de Summa Trinitate*, aliàs *cons. 10. iureiuran in nouis*, Sayr. *sub eodem tit. de iure. iuran in nouis*, Sayr. *sub eodem tit. de Summa Trinit. dec. 2.* Bonac. *dict. 1 præced. Decalogi disp. 3. q. 2. pun. 4. §. 1. n. 3. & 10.* Aloys. Ricc. *Neapol. decis. 83. n. 5. part. 4.* Filliuc. *dict. cap. 5. n. 7.* Vgolin. *d. §. 16. n. 16.* Sanch *d. capit. 5. numero 3.* Flamin. *d. quæst 9. n. 2* Aoton. Ricciul. *de Iure personarum extra gremium Ecclesiæ existen lib. 1. c. 13. n. 5.* Trullench. *d. dub. 8. n. 1. in princip.* Licèt Sorb. *in compendio priuileg. Mendicantium, verb. professio Fidei*, cui suffragari videntur Sanc. *d. c. 5. n. 5.* Portel. *in dub. Regular. verb. professio n. 3.* Tamburin. *de iure Abbatum tom. 1. disp. 8. q. 3. n. 4.* Villal. *in sum. tom. 2. tr. 4 diffic. 6. n. 3.* Diana *moral. resol. p. 3. tractat. 2. resol. 78.* dicant hoc in vsu non esse, Nauar. tamen, Frat. Emman. & Ricciul. *citatis locis* contrarium asserunt. Vnde deprehenditur non benè dixisse Fr. Sigism. à Bononia *de elect. dub. 50. n. 7.* dum tenet excusari posse dictos Prælatos Regulares professionem non facientes in regionibus, in quibus solitum non est.

8 *Quartò* amplia, vt etiam obligentur denuò emittere professionem Fidei illi, qui in adeptione alterius beneficij similis eam iam emiserunt, tenet Vgolin. *d. §. 16. in princip.* Azor. *d. part. 2. lib 7. cap. 2. quæst. 8.* Gampanil. *in diuersorio iuris Canon. rubr. 8. cap 3. num. 20* Sigism. à Bononia *de elect dub 50. n. 4.* Laoor. *d. tit. 4. c. 22. num. 5.* Tambur. *de iure Abbatum tom 1. disp. 8 q 3. n. 8.* Bonacin. *d. puncto 4. §. 1. n. 8.* & ita declarasse *Sacram Congregat.* testatur Nicol. Garc. *d. cap. 3. num. 17. & 18.* Quamuis Azor. *d. q. 8.* quem videtur sequi Sanch. *d. cap. 5. num. 6.* nihil resoluens, dicat quosdam existimare id locum habere in his, qui dimissa priori Ecclesia, posteriorem obtinent in diuersis diœcesibus, oppidis vel locis; non tamen in his, qui secundum beneficium in eadem Ecclesia, in qua erat primum, accipiont, quia, vt inquit Vgolin. *vbi proximè*, Concilium Tridentinum simpliciter iubet, vt professionem faciat, & non distinguit an antea fecerit; ergo nec nos distinguere debemus, iuxta *reg l. de pret. o. ff. de public. in rem actione*, cum citatis *in libello de principijs vtriusque iuris*, *littera L*, *num. 28.*

9 Sic etiam tenebitur iterum prædictam Fidei professionem emittere, qui denuò adipiscitur Parochialem Dignitatem, vel præbendam, quam antea habuerat, & dimisit: qui sicut professio antea facta in alia actione, seu prouisione non iuuat ad sequétem, vt dictum est, ita etiam professio subsequuta in alia actione, seu prouisione, non supplet defectum professionis, aliàs commissum, quicquid velit Sanch. *d. num. 6.* dicens, quòd si dictam Fidei professionem iam emiserunt alio titulo, vt Doctoratus, quamuis immemores obligationis illius facultatis ratione beneficij antea adepti satis erit, nec tenebuntur eam iterare, quia menti Tridentini satisfactum est, quod quidem non est verum: nam professus in vna religione, si ad alteram migret, inibi rursus profiteri compellitur, Nauar. *consil 60. incip. An monachus, sub tit. de regularibus.* Sorb. *in compendio Mendicant verb. Nouitius, vers. sed aduertendum*, & apertè probat Constitutio Pij V. incip. *Postquam diuina bonitas. vers. quodque omnes.*

10 Sic demum approbatus, & idoneus diiudicatus ad Parochiam, est denuò examinandus, si ad aliam admitti procuret, Campan. *in diuers. iuris Canonici*

11 *rub. 5. c. 2. n. 8.* Regula enim quòd † semel approbatus non sit amplius examinandus, de qua *in cap. accepimus, de ætate & qualit.* vendicat sibi locum in beneficiis simplicibus, Caputaq. *decis. 567. incip. Præsentatus, p. 2.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. 419. in 1. edit. & resol. 356. in 2. edit* declarando per ea quæ suprà dixi *alleg. 60. n. 87. cum seqq.*

Quintò amplia in Commendatariis aliquarum Ecclesiarum factis non ad earum, sed ipsorum vtilitatem, cum facultate disponendi de fructibus, sicut veri beneficiati; cùm enim sic eorum Commendæ censeantur habere vim & effectum tituli, vt declarat Nicol. Garcia *de benefic. p. 4. cap. 4. num. 20.* ideo tenentur huiusmodi professionem emittere, & ita est accipiendus Fusc. *de visitat. lib. 2. capit. 9. num. 14.* 12

Sextò amplia in prouisis de beneficiis curam animarum habentibus, ex Concil. Trid. *d. cap. 12. vers. Prouisi autem de beneficiis*; intellige de cura actuali, non verò habituali, vt resoluit Ricciul. *de iure personarum extra gremium Ecclesiæ existentium lib. 1. c. 14.* vbi asserit prouisum de Parochiali, quæ olim habuit Parochianos, sed nunc habere desiit, non teneri professionem, si contingat Parochialem habitu ad priorem statum reuocari, videlicet quia Parochiani redeunt ad habitandum. Et non procedere in iis, qui non prouidentur de titulo Parochiali, sed deputantur in Parochiis ad exercendam curam animarum, cuiusmodi sunt plures in Regnis Hispaniarum, tenet Ricciul *d. lib. 1. cap. 13. num 59.* vbi *num. 61.* limitat, nisi essent deputati à laico, cui competit, ius nominandi ad exercitium curæ.

Septimò amplia, siue sint prouisi per obitum, siue per viam reseruationis, vt per Flamin. *de resign lib. 3. q 9. in princ.* Ricciul. *d. lib. 1. c. 13. n. 17.*

Octauò amplia, vt prouisi teneantur vltrò se offerre, adeò vt non requiratur de necessitate monitio ad faciendam professionem, vt per Nicol. Garc. *d. c. 3. num. 19 & 29.* Ricciul. *d. c. 13. n. 18.* Castr. Palao *de Fide tract. 4. disp. 1. punct. 9. n. 4.* me citato Trullench. *d. dub. 8. n. 1. in fine.*

Limita *primò* in Coadiutoribus Canonicorum, seu Dignitatum; hi enim etiam perpetui, & cum futura successione, non tenentur, nisi cum effectus fuerit successioni locus, hanc fidei professionem emittere; quia Coadiutor durante coadiutoria non est in possessione Canonicatus, sed Coadiutoriæ, vt contra Cotta & Veral, dicit Nicol. Garc. *de benefic p. 4. c. 3. num. 76.* Sarauia *in tr. de iurisd. Adiunct q. 29. n. 37.* & ideò post mortem coadiuti fit verus Canonicus, & tunc ei est assignanda vltima sedes, itavt eum præcedant Canonici ingressi etiam durante eius coadiutoria, & post eius receptionem, Gonzal. *ad regul. 8. Cancell. gloss. 5. §. 9. n. 110.* Nicol. Garcia *d. c. 5. num. 74.* 13 14

Limita etiam in Canonicis, & dignitatibus Ecclesiarum Collegiatarum, quia Concil. *d. loco* solùm agit de prouisis Canonicatibus, & Dignitatibus in Ecclesiis Cathedralibus, & de beneficiis Curatis. Ita decisum per *S. Congreg.* refert Nicol. Garcia *d. cap. 3. num. 13.* Trullench. *d. dub 8. n. 1. in princ.* & Ricciul. *d. cap. 13. num. 56.* Squillante *d. part. 1. n. 89.* Bonacin. *d. puncto 4. §. 1. n. 9.* Contra Zerol. *in praxi Episc. p. 1. verb. benefic. §. 5. d. 4.* & Vgolin. *d. §. 16. n. 3.* dum tenet hic vltimo loco citatus, quod prouisi de beneficiis simplicibus eandem professionem facere debent, esto animarum curam non habeant: nam & qui Canonicatum adepti sunt, eam facere tenentur, qui nec animarum curam gerunt: ergo idem & hi ob eandem rationem argum. *c. cùm dilecta, de cõfirm. vtili*, & ex Concil. Trid. *sess. 25. de reform. cap. 3 vers. cæteri verò*, quòd generaliter de omnibus beneficiis loquitur: sed locus ille Concilij id minimè probat, 15

quia

quia non loquitur de huiusmodi professione, sed de facienda in prima Synodo, vt ipse Vgolin. ait *num.* 6. Nec verum est eandem rationem esse in Canonicis Ecclesiæ Cathedralis, & aliis beneficiatis, imò est longè diuersa ratio, propter excellentiam & præeminentiam dictorum Canonicorum. Similiter etiam in alium errorem lapsus idem Vgolin. *d.* §. 16. *n.* 2. dum ait, quod etsi Canonici Ecclesiæ Collegiatæ non teneantur professionem facere Fidei in Capitulo, eam tamen facere debent coram Episcopo, vel eius officiali, quod reuera est sine fundamento, & nullibi reperitur dispositum. Limita etiam in Portionatiis, & prouisis de Capellaniis in Ecclesia Cathedrali, Nicolaus Garcia *d. part* 3. *cap.* 3. *n.* 13. Sanch. *d. cap.* 2. *sub n.* 1. Ricciul. *d. cap.* 13. *n.* 57.

16 In manibus ipsius Episcopi, vel eo impedito, coram generali eius Vicario, seu officiali, Fidei professionem esse faciendam decreuit S. Concilium Trident. *d. cap.* 12. Cui decreto satisfieri potest faciendo professionem coram Vicario, etiam Episcopo non impedito; nam illa verba solùm ponuntur ad admonitionem & denotandum conuenientius esse eam facere coram ipso Episcopo, cessante impedimento, Ita Nicol. Garc. *d. p.* 3. *c.* 3. *n.* 13. vbi refert ita esse accipienda verba alia eiusdem S. Concil. *sess.* 14. *de reform. cap.* 18. *vers. transacto*, ibi, *ab Episcopo, siue eo impedito, ab eius Vicario generali*

17 Item prædicto decreto satisfaciunt prouisi de Dignitatibus, vel Canonicatibus Ecclesiæ Cathedralis, qui Fidei professionem fecerint in Capitulo præsente Episcopo, seu eius Vicario, qui fortè est Canonicus, ita vt eam iterum non cogantur foris coram Episcopo, vel eius Vicario emittere, quia verum est dicere istos fecisse professionem coram Episcopo, vel eius Vicario, & in Capitulo, vt Concilium requirit. Ita per *Sacram Congreg.* decisum fuisse *in vna Seguntina*, refert Nicolaus Garcia *d. c.* 3. *n.* 24. Bonac. *d. puncto* 4. §. 1. *n.* 7. *&* §. 2.

18 Sede Episcopali vacante huiusmodi professio non sufficit fieri coram Capitulo, sed coram eius Vicario; nam licèt Capitulum succedat in iurisdictione Episcopi, & fungatur vice illius, vt sæpe dixi, tamen cum iurisdictio Episcopalis administretur per Vicarium, magis per eum repræsentatur Episcopus, quam per Capitulum, præcipuè cum Concilium omninò velit iurisdictionem administrari per Vicarium, & non per ipsum Capitulum. Ita Ricciul. *d. lib.* 1. *c.* 13. *n.* 15. Nicol. Garcia *d. cap.* 3. *n.* 27. vbi *n.* 28. tenet prouisum de beneficio curato debere facere professionem coram Vicario Capituli Sede vacante, & non coram Capitulo, me citato *in hoc loco* Bonac. *de punct.* 4. §. 2. *num.* 8.

19 Dubium in hac materia est contemnendum, an Beneficiarius, qui dictam professionem emittere tenetur, eam per procuratorem facere queat, quando per seipsum non potest? In quo negatiuam partem tuentur Stephan. Gratian. *discept. forens. c.* 166. *n.* 22. Vener. *in examine Episcop. l.* 3. *cap.* 44. *n.* 3. Aloys. Ricciul. *in praxi tom.* 3. *resol.* 156. Squillante *de obligat. cleric. part.* 1. *num.* 91. Sigism. à Bonacina *de elect. dub* 50. *num.* 3. nouissimè Diana *moral. resolut. part.* 5. *tract.* 14. *resolut.* 13. & pro ea *Sacram Congregat.* censuisse referunt additio Nauarri *cons.* 11. *sub tit. de iureiur.* Vgol. *d.* §. 16. *n.* 1. Squillante *d. part.* 1. *n.* 91. Steph. VVeyms *citato loco*, acriter contra me Sygism. à Bononia *d. dub.* 50. *numero* 3. & tenuisse Rotam attestatur Nicolaus Garcia *d part.* 3. *numero* 73. plures refert & sequitur nouissimè Ioan. Solorzan. *de Iure Indiarum tomo* 2. *de Indic. guberna. libro* 3. *cap.* 6. *num* 13. & conformiter Tridentino videri ab omnibus personaliter esse faciendam existimat nouissimè Trullench. *d. dub.* 8. *n.* 6.

Verùm, si rigorem Iuris spectemus, contraria opinio recipienda est, videlicet, quòd per procuratorẽ 20
præfata professio præstari possit, cum regulariter quicumque potest aliquid facere per semetipsum, potest illud facere per procuratorem nisi lex, vel Canon alter constituat, *l.* 1. *ff de procurator. cap. qui per alium, & c. potest quis de regulis iuris in* 6. quare ita tenent Nauar. *d. cons.* 11. *n.* 2. quod erat in antiq. *cons.* 4 *num.* 2. *sub tit. de sum. Trinit.* Petr. de Ledesma *d. cap.* 4. *post* 10. *concl. diffic.* 6. Azor. *d. cap.* 2. *quæst.* 6. Zerola *in praxi Episcop. p.* 1. *verb. Fidei professio.* Felician. de Vega *in c. pastoralis n.* 7. *de iudic.* Ioann. Balbos *in cap. Ego enim n.* 3. *de iureiur.* Sanch. *d. c.* 5. *n.* 7. Campan. *d. cap.* 3. *num.* 19. nouissimè post primam huius tract. impressionem visus Anton. Ricc. *de iure personarum extra gremium Ecclesiæ existen. lib.* 1. *cap.* 13. *n.* 21. *cum sequentibus*, Nauarr *in singular. Canonic. concl.* 114. *n.* 8. *in fine*, Tamburin *de iure Abbatum tom.* 1. *disp.* 8. *q.* 3. *n.* 11. Iul. Lauor. *d. to.* 1. *tit.* 4. *c.* 22. *n.* 2. Ferentil. *in annot ad decis.* 322. Buratti *n.* 6. Homobon. de Bonis *in consult. & resp quæst. moral. part.* 1. *resp.* 16 *in fine*, Villalob. *in sum tom.* 2 *tract.* 1. *diffic.* .. *n.* 86. Aloys. Ricc. sibi contrarius *par.* 4. *decis.* 8. Castro Palao *tom.* 1. *tract.* 4. *disp.* 1. *puncto* 19. *n.* 10. Ioan. Anton. Nauar. *in summ. Bullarum tit. de fidei professione n* 8. quæ opinio vti verissima est, ita multis stabilitur fundamentis, & in primis probatur ex text. *in c. optarum* 4. *in fine* 100. *dist.* tum etiam, quia Fidei professio nihil aliud est quàm solemne iuramentum, quod tamen constat posse præstari per procuratorem, *c. tibi Domino* 63. *dist. cap. meminentes*, vbi gloss. *verb. de præsenti* 17. *q.* 4. tum quia iuramentum fidelitatis potest præstari à procuratore, si dominus feodi consentiat, vt colligitur ex *cap.* 1. §. *verum, de statu Regular. lib.* 6. Roman. *sing.* 807. incip. *Habuistis*; tum quia professio Religiosi potest etiam fieri per procuratorem, vt referunt plures Doctor. quos citat, ac sequitur Sanch. *in præcepta Decalogi lib.* 5. *cap.* 3. *num.* 7. quibus adde Barthol à S. Fausto *in thesauro Relig lib.* 5. *q.* 117. tum denique, quia Matrimonium, licet sit Sacramẽtum, & de sui natura indissolubile, validè tamen contrahi potest per procuratorem, vt probat *cap. vlt. de procurat. in* 6. quod obseruant stante etiam dispositione Concilij Trident. *sess.* 24 *de reform. Matrimon. cap.* 1. Sanch. *de Matrim lib.* 2. *disp.* 11. *n.* 2. *&* 19. *cum sequentibus*, Rebello *de obligat. iustit. par.* 2. *lib.* 8. *qu.* 5. *n.* 1. Franc. Molin. *de ritu nupt. lib.* 1. *compar.* 25. *n.* 5. quam quidem sententiam de professione *Fidei* per procuratorem faciendi expressè secuta est Rota Romana *in vna Varmien. Canonicatus* 13. *Iunij* 1608. coram *Cardinal. Sacrato*, refert, & sequitur nouissimè Ioan. Anton. Massobr. *in suo tract. de Synodo diœcesana cap.* 40. *dub.* 40. vbi ex professo hanc quæstionem examinans nostram sequitur sententiam ex multis fundamentis per illam latè adductis, contrariisque bene respondet, & præcipuè gratis cumulatis à quodam R.P. Sigismundo à Bononia *de electione dub* 26. qui parum modestè, vt decet Capuccinum Religiosum, in me inuehitur, eo quod talem sectatus fuerim opinionem; falsò mihi imponens in ea astruenda parui pendere Sacrorum Senatuum decisiones, quibus omnibus respondere in præsentiarum non curo, cum satis superque responsum sit per eundem Massobr. *citato loco.*

An hæc fidei professio credatur emissa, si pars dicat illam fecisse? Quæstio est præsentis instituti; in 21
qua prouisum teneri probare se fecisse Fidei professionem, quando Ordinarius super illa inquirit ex

 officio,

officio, dicunt Nicol. Garcia *d. par. 3. cap. 3. num. 48. cum sequentibus*, Ricciul. *d. cap. 13. n. 40.* Et hanc Fidei professionem emissam credi si pars dicat illam fecisse dummodo collatio beneficij sit decennalis, resoluunt Flamin. *de resignat. lib. 3. quaest. 6. n. 74.* & in propriis terminis Campan. *d. cap. 3. a n. 23.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. decis. 681. in 1. edit. & resolut. 580. in 2. editione*, me citato *in hoc loc.* Trullench. *d. dub. 8. n. 14.* Castro Palao *de Fide tract. 4. disp. 1. p. 19. n. 12.*

22 Prædicti omnes prouisi, qui à die adeptæ possessionis, ad minus intra duos menses, dictam Fidei professionem non emiserint, fructus non faciunt suos, nec illis possessio suffragatur; hæc Concil. Trident. *d. cap. 12.* Circa quæ aduertendum est, quod Fidei professionem, qui intra dictos menses, vt tenetur non facit, post illos, quamprimum potest, facere obligatur, quia iste terminus duorum mensium non ponitur ad finiendam obligationem, sed ad differendam exequutionem, ex *reg. c. cùm dilectus*, vbi Abb *n. 12 de dolo & contum.* & *l. Celsus ff. de receptis arbitr.* Quare ita tenent Nauar. *cons. 11. n. 1. sub d. tit. de iureiur.* Flamin. *d. q. 9. à n. 13.* Sayr. *sub d. tit. de summa Trinit. dec. 4.* Nicol. Garc. *d. part. 3. cap. 3. num. 29. & 30* Ricciul. *d. cap. 13. n. 39.* Lauor. *d. tit. 4. c. 21. n. 6.*
23 Tambur. *d. q. 5. n. 9.* † qui etiam resoluunt quod professio post prædictos duos menses facta ad fructus temporis præteriti quærendos huiusmodi prouisis non prodest, quamuis sic ad quærendos temporis futuri, quia regulariter semel ipso iure, perdita ipso iure, non quæruntur, *cap. quam periculosum 7. quaest. 1. l. qui res §. aream ff. de solution.* Quod quidem est intelligendum de decursis post lapsum duorum mensium non verò de decursis in ipsis duobus mensibus: nam siue faciant professionem postea, siue nunquam eam faciant, Concilium non priuat fructibus decursis illis duobus mensibus, sed in posterum decurrendis, vt aduertit Nicolaus Garcia *d. c. 3. n. 31.* dummodo faceret primam residentiam, & emitteret Fidei professionem: nam si absens semper fuisset antequam primam faceret residentiam, etiam ex iusta causa, cum non emiserit professionem, non potest haberi pro præsente, nec fructus & distributiones lucratur, etiam pro illis duobus mensibus, vt tenuit Rota *in vna Oueten. mercedis, Lunæ 12. Decembris 1505.* coram *Reuerendissimo Domino meo Rotæ Decano*, quæ est impressa post *tract. de distribut.*
24 *quotidian. Alexandri Monetæ* † Non potest enim Capitulum habere pro præsentibus Dignitates, vel Canonicos, qui nunquam in Ecclesia resederunt, & Fidei professionem nondum emiserunt, vt censuit *Sacra Congregat.* teste Garc. *d. cap. 3. num. 51. in fin.*

25 Et terminus ille duorum mensium datus ad faciendam professionem, non currit prouiso, qui non accepit possessionem, quamuis per eum stet quominus illam accipiat, Nicol. Garcia *d. cap. 3. n. 32.* Ricciul. *d. cap. 3. n. 50.* vbi *n. 62.* dicit quòd ad effectum vt incipiant currere prædicti duo menses, non sufficit fuisse adeptam possessionem, sed requiritur possessio pacifica, & *n. 63.* credit possessionem dici pacificam ad iustum effectum si sit pacifica cum cura, in cuius exercitio nō fuerit statim turbatus de iure, vel de facto, sed in eo steterit sine turbatione per vnum, vel duos menses, quamuis illa pacifica possessio deinde non duret continuè.

26 Verba illa Concilij Trident. *in d. cap. 12.* ibi, *nec illis possessio suffragetur*, excludunt prouisos quoad fructuum perceptionem, non autem quoad titulum, & perceptionem, Ita Nauar. *cons. 7. & 8. sub 6. tit. de iureiur.* Flamin. *lib. 8. q. 9. n. 122.* Nicol. Garc. *d. c. 3. n. 33.* Azor. *d. c. 2. q. 3.* Sanch. *d. c. 5. n. 8, 9. & 12.* Vgolin. *d. §. 36. num 4.* Sayr. *decis. 6. sub tit. de verb. signif.* Camp. *d. rub. 8. c. 3. n. 17.* resoluentes prædictos regula de annali se teneri non posse ad fructus retinendos, nec longissimam possessionem illis prodesse quoad dictos fructus percipiendos, quamdiu professionem huiusmodi non emisent, vt censuit *Sacra Congregat.* in decisione relata per Flamin. *d. n. 122.* & Nicol. Garcia *d. c. 3. n. 34.* & resoluunt Fr. Emman. *in summ. tom. 2. c. 129. n. 7.* Ricciul. *d. lib. 2. cap. 16. n. 12.* Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiep. Neapol. decis. 220. num. 11. par. 1.* & refert Prosper de Augustino *in addit. ad Quarantam in sum. Bullary, verb. beneficiorum possessio, littera B, in fine, Sacram Congregat. Concilij* censuisse scribendum esse ad Nuntium Hispaniarum, † ei, qui professionem Fidei non amisit, possessionem non suffragari quoad faciendos 27
fructus suos tantum, quoad cæteros autem effectus commodo possessionis, & cæteris iuribus, si quæ habet, non priuari; ac aliàs declarasse omissionem professionis Fidei non priuare Canonicum aliis possessionis effectibus, sed ipsum, & vocem in Capitulo, & ius præcedendi habere à die adeptæ possessionis, nisi aliud obstet, referunt Ricciul. *d. lib. 2. c. 16. n. 10.* Ferentin. *in annot. ad decis. Buratti 522. n. 17.* & Rota *in d. Varmien. Canonicatus 28. April & 13. Iunij 1608. & 4. Februar. 1611.* coram *Cardin. Sacrato*, vbi etiam tentum fuit possessionem adeptam per prouisum, qui tenebatur facere Fidei professionem, esse manutenibilem, etiam post tempus præfixum ad faciendam professionem, quod nouissimè censuit eadem Rota *in Tiburtina Parochialis 27. Iunij 1629.* coram *R. P. D. meo Pirouano.* Vnde tales possessores iuuari reg. de triennali ad effectum ne possint molestari super titulum, resoluunt Flamin. *de resignat. lib. 10. q. vlt. n. 4. & 5.* Sanch. *d. cap. 5. num. 9.* Ricciul. *d. cap. 16. num. 12.*

Intra dictos duos menses Fidei professionem 28
non emittentes in fructus suos non faciunt, vt in conscientia teneantur illos restituere, etiam non interueniente aliqua sententia, quia Concil. ait, *qui ea omittunt fructus non facere suos*: ergo fructuum ius, & dominium acquirere non posse. Ita Squillant. *d. p. 1. n. 98.* Azor. *d. c. 2. q. 1. in fine*, Nicol. Garc. *d. c. 3. n. 35.* Vgolin. *d. §. 16. n. 4.* Ricc. *d. c. 13. n. 43.* At probabilius esse non teneri restituere, donec condemnetur, seu sequatur sententia declaratoria, tuentur Nauar. *cons. 5. n. 2. sub tit. de Summ. Trinit. in prima edit. & cons. 12. n. 1. sub tit. de iureiur. in secunda edit.* Fr. Emman. *q. Regul. to. 2. quaest. 71. art. 3.* Sanch *d. c. 5. n. 10.* Bonacin. *d. puncto 3. §. 3. n. 3.* dicens decretum illud Concilij esse pœnale, ac proinde etiamsi pœnam ipso iure irroget, non obligare in foro conscientiæ, Castro Palao *tractat. 4. de Fide disp. 1. punct. 9. n. 16.* Villalob. *in sum tom. 2. tract. 1. diffic. 6. n. 9. vers. in contrario*, nouissimè Trullench. *d. dub. 8. n. 8.* Omittens Fidei professionem peccat mort. quia Concil. Trident. citato loco vtitur grauibus verbis, & infert grauem pœnam. Ita Nicol. Garc. *d. c. 3. n. 65. in fine*, Squillante *d. part. 1. num 95.* Sanch. *d. lib. 2. c. 5. ante num. 1.* Ricciul. licèt dubius *d. lib. 1. cap. 16. num. 1.* Homobon. de Bonis *in consult. seu quaest. moral. par. 1. resp. 16.*

Verùm si per ignorantiam, incogitantiam, vel inaduertentiam non fecerunt Fidei professionem 29
intra prædictos duos mēses, quamuis in foro exteriori non excusentur, quia est ignorantia Iuris clari, in foro tamen interiori, & quoad Deum excusantur, itavt ad restitutionem fructuum in foro conscientiæ

tiæ non obligentur, quia huiusmodi lex iuste ignorari, vel saltem memoria excidere potest, & vbi quis contra legem præcipientem, vel prohibentem aliquid fieri, sine culpa facit pœnã non meretur. Quare ita resoluunt Fr. Emman. *d. c. 119. n. 7. in secunda edit.* Nauarr. *consil. 4. n. 3. & consil. 7. n. 2. & consil. 11. n. 3. & consil. 12. n. 2. sub tit. de iureiuran. in nouis*, Azor. *d. c. 2. q. 2.* Flamin. *d. lib. 10. q. 9. n. 8. cum seqq.* Læl. *de republ. Ecclesiast. tit. de benefic. & pension. c. 9. num. 3. vers. requiritur etiam*, Sanch. *d. c. 3. n. 13.* Nicol. Garz. *d. cap. 3. a n. 66.* Aloys. Ricc. *de decis. 220. num. 8. par. 1.* Vgolin. *d. §. 16. num. 5.* Prosper. de Augustin. *vbi proximè, vers. inter alia*, Sorb. *in compend. Mendicant. verb. professio Fidei, not. 2.* Molina *de Iustit. tract. 4. disput. 71. n. 8.* Ricciul. latè distinguens *d. lib. 1. cap. 13. num. 4.* Villalob. *d. diffic. 6. num. 8.* me citato *in hoc loco* Trullench. *d. dub. 8. n. 12.* Squillante *d. p. 1. n. 100.* Homobon. de bonis *de exam. Eccles. tract. 15. cap. 8. quæst. 25. resolut. 1. & 2. d. p. 1. resp. 16.* Bonacina *d. puncto 4. § 4. n. 1.*

30 Distributiones tamen huiusmodi prouisi, quamuis professionem non emiserint, acquirunt, & faciunt suas, quòniam dantur ratione ministerij, & operæ personalis. Ita resoluunt Azor. *d. cap. 2. quæst. 3.* Steph. in. Gratian. *disceptat. for. ca. 166. n. 22.* Alex. Moneta *de distribut. quotid. p. 1. q. 6. & 7.* Squillante *d. p. 1. n. 99.* Nauarr. *in sing. Can. conc. 115. n. 3.* nouissimè Stephan. VVeymss *ad constitut. 24. antiquo Iure desumptas, & per Concil. Trident. innouatas, const. 3. n. 22.* Bonacin. *d. §. 3. num. 2.* & *Sacram Congregat.* sic censuisse referunt Vgolin. *d. §. 16. n. 5. versic. secundo.* Prosper de Augustino *vbi proximè*, Gonzalez *ad regul. 8. Cancell. §. 6. proœm. n. 170.* Aloys. Ricc. *collect. decis. collect. 1451. vers. infertur sextò, & in decis. Curiæ Archiepisc. Neapol. decis. 112. p. 4.* Galet. *in margarita casuum conscien. verb. profiteri 2.* me citato *in hoc loco* Trullench *d. dub. 8. n. 9.* Nicolaus Garcia *d. cap. 3. n. 60.* Camp. *d. c. 3. n. 18.* Rota *in Varmien. Canonicatus 28. Aprilis 13. Iunij, & 4. Februar. 1611.* coram *Illustriss. Cardinal Sacrato.* Ricciul. *d. cap. 13. num. 51.* vbi *n. 55.* obseruat quòd quãdo beneficium, seo Canonicatus non haberet aliquos fructus, sed emolumenta omnia consisterent in distributionibus quotidianis, tunc vt pœna addicta per Concil. *dict. cap. 12.* possit in aliquo verificari, debet intelligi de distributionibus.

31 Ex dictis opportunè quæri poterit, cui sint assignandi, & applicandi fructus amissi ob non factam professionem Fidei, cum id Concilium non determinet; Respondebitur eos esse impendendos vel in vsus pauperum, vel in fabricam Ecclesiæ, sicut fructus eorum, qui non residente per Concil. *sess. 23. de reformat. cap. 1. vers. si quis autem.* Ita Azor. *dict. cap. 1. quæs. 3.* Vgolin. *d. §. 16. num. 4. in fine*, Sanch. *d. capit. 4. num. 10. ad finem.* & loquendo de Parochis firmant Fusch. *de visitat. lib. 2. cap. 13. num. 4.* Zech. *de beneficiis, & pensionibus, capit. 13. numer. 4. versic. quod si Parochiales*, Flamin. *d. lib. 10. quæst. 9. num. 123. & 124.* Nicol. Garc. *d. part. 5. cap. 3. n. 36.* In Dignitatibus verò habentibus fructus distinctos, & separatos à mensa Capitulari, videtur quòd amissi ob non factam professionem suos restituendi, & applicandi fabricæ Ecclesiæ, quatenus indigeat, aliàs alteri pio loco arbitrio Ordinarij per Concil. Trid. *sess. 12. de reformat. c. 3.* resoluit idem Nicol. Garcia *d. c. 3. n. 30.* At in Canonicis, & Dignitatibus habentibus fructus in mensa Capitulari, videtur amissos ob non factam Fidei professionem ad Capitulum spectare, sicut fructus non residentium, aut excommunicatorũ, idem Garc. *d. c. 3. n. 40.* vbi *à n. 42.* dicit quòd debens fructus non posset se componere cum Capitulo, soluta aliqua parte, & à *n. 53.* refert *Sacr. Cardinalium Congregationem* censuisse Ordinarium non posse condonare fructus amissos ob non factam Fidei professionem, me citato *in hoc loco* Trullench. *d. dub. 8. n. 15.*

ALLEGATIO LXII.

Episcopus an possit dispensare, vt quis plura beneficia simplicia habere possit?

SVMMARIVM.

1 *Beneficia simplicia plura obtineri non possunt, sed vnum tantum singulis conferendum, vel ad summum duo, quando primum ad honestam non sufficit sustentationem.*

2 *Beneficia simplicia obtinens vltra vnum, quod sufficiat ad honesta sustentationem, peccat mortaliter.*

3 *Beneficij secundi sufficientis habita possessione vacat primum sufficiens per sententiam, nisi sit magna beneficiorum conseruatio, quia tunc vacabit ipso iure.*

4 *Beneficium simplex insufficiens habenti, quod residentiam non requirat, licet aliud Curatum conferre.*

5 *Episcopus potest secundũ beneficium conferre illi, cui primum ad eum honeste sustentandum nõ sufficit.*

6 *Beneficia duo simplicia, quando vnum sufficit ad vitam cleri commodè sustentandam, ex indulgentia, & auctoritate Episcopi nullus potest habere.*

7 *Beneficiũ potest Episcopi conferre habenti iã in pensionibus Ecclesiasticis sufficienẽ sustentationem.*

8 *Consuetudo vt possint retineri duo, vel plura beneficia simplicia, quorum ad victum sit vnum sufficiens, non est seruanda.*

9 *Consuetudo Hispaniæ non tuta indicatur in conscientia, secundum quam Ordinarij conferunt vni plura simplicia, quamuis vnum sit sufficiens ad congruam sustentationem.*

10 *Beneficia duo, tria, aut plura simplicia quando non sufficiunt ad honestam sustentationem, potest de stylo Curiæ, aliud simplex illa obtinenti conferri, nec commodè Clericum alant.*

11 *Beneficium ad congruam sustentationem sufficiens, quod dicatur? ostenditur.*

12 *Dispensare non potest Episcopus, vt quis duo simplicia beneficia vniformia, siue similia, sub eodem tecto possit obtinere.*

13 *Beneficium vniforme sub eodem tecto quando dicatur ad inducendã incompatibilitatem; remissiue.*

14 *Beneficium situm in Capella, claustro, cœmeterio, seu ambitu contiguis Ecclesia censetur esse in eadem Ecclesia.*

15 *Dispensatus ad duo beneficia nequaquam censetur dispensatus, vt illa habeat etiam simplicia in eadem Ecclesia, nisi expresse fuerit dictum.*

16 *Beneficium primum simplex vacat ipso iure, vbi secundum simile adipiscitur in eadem Ecclesia.*

17 *Beneficia duo simplicia sub eodem tecto, si sint difformia, possunt ex dispensatione Episcopi obtineri, dummodo vnum sufficiat ad vitam clerici.*

18 *Papa solus dispensat super pluralitate Dignitatum, Personatuum, Canonicatuum, & Curatorum beneficiorum.*

19 *Canonicus obtinens Dignitatem sine Apost. dispensatione perdit Canonicatum.*

20 *Dignitas etiam sine prabenda est incompatibilis sub eodem tecto cum Canonicatu.*

21 Digni

offi:io, dicunt Nicol. Garcia *d par. 3. cap. 3. num. 48. cum sequentibus*, Ricciul. *d cap. 13. n. 40.* Et hanc Fidei professionem emissam credi si pars dicat illam fecisse dummodo collatio beneficij sit decennalis, resoluunt Flamin. *de resignat. lib. 3. quæst. 6. n. 74.* & in propriis terminis Campan. *d. cap. 3. a n. 23.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. decis. 681. in 1. edit. & resolut. 580. in 2. editione*, me citato *in hoc loc.* Trullench. *d. dub. 8. n. 14.* Castro Palao *de Fide tract. 4. disp. 1. p. 19. n. 12.*

22 Prædicti omnes prouisi, qui à die adeptæ possessionis, ad minus intra duos menses, dictam Fidei professionem non emiserint, fructus non faciunt suos, nec illis possessio suffragatur; hæc Concil. Trident. *d cap. 12.* Circa quæ aduertendum est, quod Fidei professionem, qui intra dictos menses, vt tenetur non facit, post illos, quamprimum potest, facere obligatur, quia iste terminus duorum mensium non ponitur ad finiendam obligationem, sed ad differendam executionem, ex *reg. c. cùm dilectus*, vbi Abb *n 12 de dolo & contum. & l. Celsus ff. de receptis arbitr.* Quare ita tenent Nauar. *cons. 11. n. 1. sub d tit. de iureiur.* Flamin. *d. q. 9. à n. 13.* Sayr. *sub d. tit. de summa Trinit. dec. 4.* Nicol. Garc *d part. 3. cap. 3. num. 29. & 30.* Ricciol. *d cap. 13. n. 39.* Lauor. *d. tit. 4. c. 22. n. 6.*

23 Tambur. *d. q. 5. n. 9.* † qui etiam resoluunt quod professio post prædictos duos menses facta ad fructus temporis præteriti quærendos huiusmodi prouisis non prodest, quamuis sic ad quærendos temporis futuri, quia regulariter semel ipso iure, perdita ipso iure, non quæruntur, *cap. quam periculosum 7. quæst. 1. l. qui res § aream ff. de solution.* Quod quidem est intelligendum de decursis post lapsum duorum mensium non verò de decursis in ipsis duobus mensibus: nam siue faciant professionem postea, siue nunquam eam faciant, Concilium non priuat fructibus decursis illis duobus mensibus, sed in posterum decurrendis, vt aduertit Nicolaus Garcia *d c. 3. n. 31.* dummodo faceret primam residentiam, & emitteret Fidei professionem: nam si absens semper fuisset antequam primam faceret residentiam, etiam ex iusta causa, cum non emiserit professionem, non potest haberi pro præsente, nec fructus & distributiones lucratur, etiam pro illis duobus mensibus, vt tenuit Rota *in vna Oueten. mercedis, Lunæ 12. Decembris 1505.* coram *Reuerendissimo Domino meo Rotæ Decano*, quæ est impressa post *tract. de distribut. quotidian. Alexandri Monetæ.*

24 † Non potest enim Capitulum habere pro præsentibus Dignitates, vel Canonicos, qui nunquam in Ecclesia resederunt, & Fidei professionem nondum emiserunt, vt censuit *Sacra Congregat.* teste Garc. *d cap. 3. num. 51. in fin.*

25 Et terminus ille duorum mensium datus ad faciendam professionem, non currit prouiso, qui non accepit possessionem, quamuis per eum stet quominus illam accipiat, Nicol. Garcia *d cap. 3. n. 32.* Ricciol. *d. cap. 3. n. 50.* vbi *n. 62.* dicit quòd ad effectum vt incipiant currere prædicti duo menses, non sufficit fuisse adeptum possessionem, sed requiritur possessio pacifica, & *n. 63.* credit possessionem dici pacificam ad istum effectum si sit pacifica cum cura, in cuius exercitio nō fuerit statim turbatus de iure, vel de facto, sed in eo steterit sine turbatione per vnum, vel duos menses, quamuis illa pacifica possessio deinde non duret continuè.

26 Verba illa Concilij Trident. *in d. cap. 12.* ibi, *nec illis possessio suffragetur*, excludunt prouisos quoad fructuum perceptionem, non autem quoad titulum, & perceptionem, Ita Nauar. *cons. 7. & 8. sub 6. tit. de iureiur.* Flamin. *lib. 8. q. 9. n. 122.* Nicol. Garc. *d. c. 3. n. 33.* Azor. *d. c. 2. q. 3.* Sanch. *d. c. 5. n. 8. 9. & 12.* Vgolin. *d. §. 36. num 4.* Sayr. *decis. 6. sub tit. de verb. signif.* Camp. *d. rub. 8. c. 3. n. 17.* resoluentes prædictos regula de annali se teneri non posse ad fructus retinendos, nec longissimam possessionem illis prodesse quoad dictos fructus percipiendos, quamdiu professionem huiusmodi non emiserit, vt censuit *Sacra Congregat.* in decisione relata per Flamin. *d. n. 122.* & Nicol. Garcia *d. c. 3. n 34.* & resoluunt Fr. Emman. *in summ. tom. 1. c. 119. n. 7.* Ricciol. *d. lib. 1. cap. 16. n. 22.* Aloys. Ricc. *in decis Curiæ Archiep. Neapol. decis. 220. num. 11. par. 1.* & refert Prosper de Augustino *in addit. ad Quarantam in sum. Bullarij, verb. beneficiorum possessio, littera B, in fine. Sacram Congregat. Concilij* censuisse scribendum esse ad Nuntium Hispaniarum, † ei, qui professionem Fidei non amisit, possessionem non suffragari quoad faciendos fructus suos tantum; quoad cæteros autem effectus commodo possessionis, & cæteris iuribus, si quæ habet, non priuari; ac aliàs declarasse omissionem professionis Fidei non priuare Canonicum aliis possessionis effectibus, sed ipsum, & vocem in Capitulo, & ius præcedendi habere à die adeptæ possessionis, nisi aliud obstet, referunt Ricciul. *d. lib. 1. c. 16. n. 10.* Ferentin. *in annot. ad decis. Buratti 528. n. 17.* & Rota *in d. Varmien. Canonicatus 28. April & 13. Iunij 1608. & 4. Februar. 1611.* coram *Cardin. Sacrato*, vbi etiam tentum fuit possessionem adeptam per prouisum, qui tenebatur facere Fidei professionem, esse manutenibilem, etiam post tempus præfixum ad faciendam professionem, quod nouissimè censuit eadem Rota *in Tiburtina Parochialis 27. Iunij 1629.* coram *R. P. D. meo Pirouano.* Vnde tales possessores iuuari reg. de triennali ad effectum ne possint molestari super titulum, resoluunt Flamin. *de resignat. lib. 10. q. vlt. n. 4. & 5.* Sanch. *d. cap. 5. num. 9.* Ricciul. *d. cap. 16 num. 12.* 27

Intra dictos duos menses Fidei professionem non emittentes in fructus suos non faciunt, vt in conscientia teneantur illos restituere, etiam non interueniente aliqua sententia, quia Concil. ait, *qui eā omittunt fructus non facere suos:* ergo fructuum ius, & dominium acquirere non posse. Ita Squillant. *d. p. 2. n. 98.* Azor. *d. c. 2. q. 1. in fine*, Nicol. Garc. *d c. 3. n. 35.* Vgolin. *d. §. 16. n. 4.* Ricc. *d. c. 13. n. 43.* At probabilius esse non teneri restituere, donec condemnentur, seu sequatur sententia declaratoria, tuentur, Nauar. *cons. 5. n. 2. sub tit. de Summ. Trinit. in prima edit. & cons. 12. n. 1. sub tit. de iureiur. in secunda edit.* Fr. Emman. *q. Regul. to. 2. quæst. 72. art. 3.* Sanch *d. c. 5. n. 10.* Bonacin. *d. puncto 3. §. 3. n. 3.* dicens decretum illud Concilij esse pœnale, ac proinde etiamsi pœnam ipso iure irroget, non obligare in foro conscientiæ, Castro Palao *tractat. 4. de Fide disp. 1. punct. 9. n. 16.* Villalob. *in sum tom. 2. tract. 1. diffic. 6. n. 9. vers. in contrario*, nouissimè Trullench. *d. dub. 8. n. 8.* Omittens Fidei professionem peccat mort. quia Concil. Trident. citato loco vtitur grauibus verbis, & infert grauem pœnam. Ita Nicol. Garc. *d. c. 3. n. 65. in fine*, Squillante *d part. 1. num 95.* Sanch. *d lib. 2. c. 5 ante num. 1.* Ricciul. licèt dubius *d. lib. 1. cap. 16. num. 1.* Homobon. de Bonis *in consult. seu quæst moral. par. 1. resp. 16.* 28

Verùm si per ignorantiam, incogitantiam, vel inaduertentiam non fecerunt Fidei professionem intra prædictos duos mēses, quamuis in foro exteriori non excusentur, quia est ignorantia Iuris clari, in foro tamen interiori, & quoad Deum excusantur, ita vt ad restitutionem fructuum in foro conscien- 29

tiæ

tiæ non obligentur, quia huiusmodi lex iuste ignorari, vel saltem memoria excidere potest, & vbi quis contra legem præcipientem, vel prohibentem aliquid fieri, sine culpa facit pœnā non meretur. Quare ita resoluunt Fr Emman. *d c.* 119. *n.* 7. *in secunda edit.* Nauarr. *consil.* 4. *n.* 3. *& consil.* 7. *n.* 2. *& consil.* 11. *n.* 3. *& consil.* 12. *n.* 2. *sub tit. de iureiuran. in nouis*, Azor. *d.c.* 2. *q.* 2. Flamin. *d. lib* 10. *q.* 9. *n.* 8. *cum seqq.* Læl. *de republ. Ecclesiast tit. de benefic. & pension. c.* 9. *num.* 5. *vers requiritur etiam*, Sanch. *d c.* 5. *n.* 13. Nicol. Garz. *d. cap.* 3. *à n.* 66. Aloys Ricc. *de decis.* 220. *num.* 8. *par.* 1. Vgolin. *d §.* 16. *num.* 5. Prosper. de Augustin. *vbi proximè, vers inter alia*, Sorb. *in compend. Mendicant. verb professio Fidei, not.* 2. Molina *de Iustit. tract.* 4 *disput.* 71. *n.* 8. Ricciul. latè distinguens *d. lib.* 1. *cap.* 13. *num.* 4. Villalob. *d. diffic.* 6. *num.* 8. me citato *in hoc loco* Trullench. *d. dub.* 8. *n* 12. Squillante *d p.* 1. *n.* 100. Homobon. de bonis *de exam. Ecclef. tract.* 25. *cap.* 8. *quæst.* 25. *resolut.* 1. *&* 2. *d. p.* 1. *resp.* 16. Bonacina *d. punct e* 4. *§* 4 *n.* 1.

30 Distributiones tamen huiusmodi prouisi, quamuis professionem non emiserint, acquirunt, & faciunt suas, quoniam dantur ratione ministerij, & operæ personalis. Ita resoluunt Azor. *d. cap.* 2. *quæst.* 3. Stephan. Gratian. *disceptat. for ca.* 166. *n.* 22. Alex. Moneta *de distribut. quotid. p* 1. *q.* 6. *&* 7. Squillante *d p.* 1. *n.* 99. Nauarr. *in sing Can. conc.* 115. *n.* 3. nouissimè Stephan. VVeyms *ad Constitut.* 24. *antiquo Iure desumptas, & per Concil Trident innouatas, const.* 3. *n.* 22. Bonacin. *d. §.* 3. *num* 2. & *Sacram Congregat.* sic censuisse referunt Vgolin. *d. §.* 16 *n.* 5. *versic secundo*, Prosper de Augustino *vbi proximè*, Gonzalez *ad regul.* 8 *Cancell §.* 6. *proœm. n.* 170. Aloys. Ricc. *collect. decis collect.* 1451. *vers infertur sextò*, *& in decis. Curiæ Archiepisc. Neapol. decis.* 112. *p.* 4. Galer. *in margarita casuum consciea verb profiteri* 2. me citatu *in hoc loco* Trullench *d. dub.* 8. *n* 9. Nicolaus Garcia *d. cap.* 3. *n.* 60. Camo. *d. c.* 3. *n.* 18. Rota *in Varmien. Canonicatus* 28. *Aprilis* 13. *Iunij, &* 4. *Februar.* 1611. coram *Illustriss. Cardinal Sacrato*, Ricciul. *d. cap.* 13. *num.* 51. vbi *n.* 55. obseruat quòd quādo beneficium, seu Canonicatus non haberet aliquos fructus, sed emolumenta omnia consisterent in distributionibus quotidianis, tunc vt pœna addicta per Concil. *dict. cap.* 12. possit in aliquo verificari, debet intelligi de distributionibus.

31 Ex dictis opportunè quæri poterit, cui sint assignandi, & applicandi fructus amissi ob non factam professionem Fidei, cum id Concilium non determinet; Respondebitur eos esse impendendos vel in vsus pauperum, vel in fabricam Ecclesiæ, sicut fructus eorum, qui non resident per Concil. *sess* 23. *de reformat. cap.* 1. *vers si quis autem.* Ita Azor. *dict. cap* 2. *quæs.* 3. Vgolin. *d. §.* 16. *num.* 4. *in fine*, Sanch. *d. capit* 4. *num.* 10. *ad finem*, & loquendo de Parochis firmant Fusch. *de visitat. lib.* 2. *cap.* 13. *num.* 4. Zech. *de beneficiis, & pensionibus, capit.* 13. *numer.* 4. *versic. quòd si Parochiales*, Flamin. *d lib.* 10. *quæst.* 9. *num.* 123. *&* 124. Nicol. Garc. *d part.* 5. *cap.* 3 *à* 36. In Dignitatibus verò habentibus fructus distinctos, & separatos à mensa Capitulari, videtur quòd amissi ob non factam professionem sunt restituendi, & applicandi fabricæ Ecclesiæ, quatenus indigeat, aliàs alteri pio loco arbitrio Ordinarij per Concil. Trid. *sess.* 22. *de reformat c.* 3. resoluit idem Nicol. Garcia *d. c.* 3. *n.* 30. At in Canonicis, & Dignitatibus habentibus fructus in mensa Capitulari, videtur amissos ob non factam Fidei professionem ad Capitulum spectare, sicut fructus non residentium, aut excommunicatorū, idem Garc. *d. c.* 3. *n.* 40. vbi *à n.* 42. dicit quòd debens fructus non posset se componere cum Capitulo, soluta aliqua parte, & à *n.* 53. refert *Sacr. Cardinalium Congregationem* censuisse Ordinarium non posse condonare fructus amissos ob non factam Fidei professionem, me citato *in hoc loco* Trullench. *d. dub.* 8. *n.* 15.

ALLEGATIO LXII.

Episcopus an possit dispensare, vt quis plura beneficia simplicia habere possit?

SVMMARIVM.

1 *Beneficia simplicia plura obtineri non possunt, sed vnum tantum singulis conferendum, vel ad summum duo, quando primum ad honestam non sufficit sustentationem.*

2 *Beneficia simplicia obtinens vltra vnum, quod sufficiat ad honestā sustentationem, peccat mortaliter.*

3 *Beneficij secundi sufficientis habita possessione vacat primum sufficiens per sententiam, nisi sit magna beneficiorum conseruatio, quia tunc vacabit ipso iure.*

4 *Beneficium simplex insufficiens habenti, quod residētiam non requirat, licet aliud Curatum conferre.*

5 *Episcopus potest secundū beneficium conferre illi, cui primum ad eum honeste sustentandum nō sufficit.*

6 *Beneficia duo simplicia, quando vnum sufficit ad vitam cleri commodè sustentandam, ex indulgentia, & auctoritate Episcopi nullus potest habere.*

7 *Beneficiū potest Episcopi conferre habenti iā in pensionibus Ecclesiasticis sufficientē sustentationem.*

8 *Consuetudo vt possint retineri duo, vel plura beneficia simplicia, quorum ad victum sit vnum sufficiens, non est seruanda.*

9 *Consuetudo Hispaniæ non tuta indicatur in conscientia, secundum quam Ordinarij conferunt vni plura simplicia, quamuis vnum sit sufficiens ad congruam sustentationem.*

10 *Beneficia duo, tria, aut plura simplicia quando non sufficiunt ad honestam sustentationem, potest de stylo Curiæ, aliud simplex illa obtinenti conferri, nec commodè Clericum alant.*

11 *Beneficium ad congruam sustentationem sufficiens, quod dicatur? ostenditur.*

12 *Dispensare non potest Episcopus, vt quis duo simplicia beneficia vniformia, siue similia, sub eodem tecto possit obtinere.*

13 *Beneficium vniforme sub eodem tecto quando dicatur ad inducendā incompatibilitatem; remissiue.*

14 *Beneficium situm in Capella, claustro, cœmeterio, seu ambitu contiguis Ecclesiæ censetur esse in eadem Ecclesia.*

15 *Dispensatus ad duo beneficia nequaquam censetur dispensatus, vt illa habeat etiam simplicia in eadem Ecclesia, nisi expresse fuerit dictum.*

16 *Beneficium primum simplex vacat ipso iure, vbi secundum simile adipiscitur in eadem Ecclesia.*

17 *Beneficia duo simplicia sub eodem tecto, si sint difformia, possunt ex dispensatione Episcopi obtineri, dummodo vnum sufficiat ad vitam clerici.*

18 *Papa solus dispensat super pluralitate Dignitatum, Personatuum, Canonicatuum, & Curatorum beneficiorum.*

19 *Canonicus obtinens Dignitatem sine Apost. dispensatione perdit Canonicatum.*

20 *Dignitas etiam sine præbenda est incompatibilis sub eodem tecto cum Canonicatu.*

21 *Digni*

21 *Dignitas,& Canonicatus ex priuilegio,vel consuetudine possunt obtineri,cum vtrius que quotidianis distributionibus, & duplici voce in Capitulo.*

22 *Sacra Rota Rom.decisio* in vna Ottolen Canonicatus 11. Ianuarij 1619.*coram R.P.D.Remboldo,* refertur.

23 *Dignitatem,& Canonicatum obtinens,vel duo beneficia, aliàs inaequalia ex dispensatione , vel consuetudine residere debet in digniore.*

24 *Statutum in quo disponitur, quod quilibet sedeat in propria sede alias perdat Horam,intelligi debet de obedientibus vnum beneficium , & vnam sic sedem.*

25 *Vota duo debentur in Capitulo , quando Dignitas, & Canonicatus ex priuilegio, vel consuetudine obtinentur.*

26 *Hæc duo quando concurrunt in eadem persona,quorum quodlibet producit ius dandæ vocis,debet talis persona habere duas voces.*

27 *Consuetudo est stricti iuris,& non extenditur de loco ad locum,nec de persona ad personam.*

28 *Beneficij primi requirentis residentiam inducitur vacatio ipso iure per adeptionem secundi pacificè possessi.*

29 *Canonicatus duos simul absque dispensatione Apostolica per triennium,& vltra detinens, vtroque ipso iure est priuatus , itavt ex regula de triennali se defendere non possit.*

30 *Dispensatio ad plura beneficia ex cursu decem, vel viginti annorum,in dubio præsumitur.*

31 *Dispensatio circa beneficiorum pluralitatem intelligitur de duobus primis beneficijs,& an procedat quando duo priora beneficia,quæ quis ex dispensatione obtinebat,cum alijs permutantur,ostenditur* num. 32.

33 *Doctores referuntur tractantes de materia incompatibilitatis beneficiorum.*

1 PLVRA simplicia beneficia obtineri non possunt,sed vnum tantum singulis conferendum est,quod quidem si ad vitam eius,cui confertur, honestè sustentandam nō sufficiat,licitum est nihilominus aliud simplex sufficiens , dummodo vtrumque personalem residentiam non requirat eidem conferri,vt habetur in Conc.Trid.*sess.*24.*de reformat.c.*17.de cuius materia & intellectu agunt Nauar *in man.c.*23.*n.*123.*& de horis Canon.c.*22.*n.*52.*& cons.*14.*in antiq.*aliàs *cons.*11.*in nouis,sub tit de præbendis,* Salzed *ad Bernard in pract.c.*48.aliàs 49.*littera C.verb quamuis simplicia,*Fr. Emman.*in summ.tom.*1.*c.*31.*n.*2.*&* 6.Veg. *in summ. p.*1.*c.*36.*casu* 15.*duobus seqq.*Flamin.*de resignat lib.*5. *q.*6.*n.*115.*cum sequentibus,*Azor.*instit.moral p.*1.*lib.*2. *cap.*12.*post princ. & lib.*5.*cap.*19.*vers.consuetudo qua quis in eadem Ecclesia,& part.*2.*lib.*3.*cap.*7.*quæs* 4.*& cap.*8.*quæs.*6.*& c.*9.*quæs* 3.*& c.*10.*quæs.*4.*& cap.*11. *quæs.*23.Petr.Ledesma *in summ.part.*2.*tract.*7.*cap.*1. *conclus.*12.*diffic* 5. Zerol.*in praxi Episcop p.*2.*verb. incompatibilia,*§ 2.Ludou.Beja *resp cas.*um *conscient. part.*4.*casu* 26. Cardin.Tusch. *tom.*1.*littera B.concl.* 61.Molfes. *in sum. moralis Theologiæ tractat.*6.*cap* 9. Aloys.Ricc.*in decis Curiæ Archiep. Neapol.decis.*236. *par.*4.vbi multa ex hoc loco, me non citato.desumpsit,nouissimè Marcel.Vulpe *in praxi iudic.fori Eccl. cap.*48 *à num.*57.Massobr *in praxi habendi concursum requis.*7.*dub.*16. 17.*&* 18. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent.tract.*3.*num.*283. Fusch.*de visitat lib.*7. *cap.*7.*n.*8. Nicol.Garcia *de benefic.par.*11.*c.*5.*n.*268. *cum sequentibus,* Vgolin. *de potestate Episcopi cap.*14. §.2.Armendar.*in addit.ad recop.legum Nauarræ lib.*4. *tit.*7.*de benef.incompatib.à num.*30.Et loquitur Concil.etiam de Cardinalibus,Flamin.*d.lib.*5.*q.*6.*n.*116. Vgolin.*d.*§.2.*n.*1.*in fine,*Aloys.Ricc *d. Neapol.decis.* 236.*n.*2.*p.*4. 2 Cuius dispositioni † si quis contra facere intenderit,mortifere peccabit , & viuet in statu damnationis,glos.*verb.retinere, in fine,in cap.dubium il secundo, de elect.* post Nauar.Hojed. Bertach , & alios tenet Flamin.*d.lib.*5.*q.*6.*n.*118.

3 Nam habita possessione secundi beneficij sufficientis vacat primum sufficiens , referens decisum Nicol. Garcia *d.c.*5. *n.*283.*in* 2.*declarat.* Armendar.*d.loco num.* 30. non tamen ipso iure , Flamin. *de resignat.lib.*3 *q.*1.*num.*138.*in fine,* sed cogendum esse per sententiam alterum eorum relinquere , vt obseruat Nauar.*cons.*27.*in antiq.* aliàs 13.*in nouis,sub tit de præbend.*data illi electione,*c referente,c.præterea, de præbend.*Rot.*decis.*474 *par.*1.Aloys.Ricc.*in praxi aurea,resol.*100.*in fine,* quia sacrum Concil.Trid.non inducit nullitatem adeptionis,sed incompatibilitatem respectu retentionis, Mohed. *decis.*14. *de præb.* D.Duran.*decis.*248.*n* 8.nisi sit magna beneficiorum coaceruatio,quia tunc fit vacatio ipso iure,Flamin. *lib.*3.*q.*1.*n.*139.vbi *à n.*141.quæ dicatur magna beneficiorum multitudo.

4 Et quamuis Concil. dicat *aliud simplex sufficiens* non tollit † quin habenti beneficium simplex insufficiens,quod residentiam non requirat, liceat conferre aliud Curatum,&c.solum enim est vis in eo, quod vtrumque personalem residentiam non requirat,Hojed *p.*2.*c.*2.*n.*1.*in fin.*Nicol. Garc. *d.par.*11. *c.*5.*n.*304.

5 Dum igitur Sacr.Concil.Trident. vnum beneficium ad honestè sustentandum eum,qui illod habet, permittit ei aliud simplex conferri,ad Episcopum id spectare clarè demonstrat;quia quando Canon permittit aliquid fieri, & personam non præscribit, ad Episcopum id pertinere ostendit, iuxta resoluta supra *allegat.*33 *n.*21. Quare Episcopum habenti vnū simplex beneficium, quod non sufficiat ad eius sustentationem , posse aliud conferre declarauit *Sacra Congregat.* prout referunt Vgolin. *dict.*§.2.*n.*2.Læl. Zecch *de Republ.Ecclesiast tit.de beneficiatis,ad finem,* Nicol.Garcia *d cap.*5.*num.*310.*in prima declar.* Armendar *dicto loco num.* 32. *& seq.* & nouissimè Marcel.Vulpe *in dict.praxi cap.*48.*n.*58 *prope fin.*Massobr.*in praxi habendi concursum requis.*7.*dub.*16.secundùm Romanam impress † 6 Vnde indulgentia,& auctoritate Episcopi neminem posse habere duo beneficia simplicia , si vnum illorum sufficiat ad vitam clerici commodè sustentandam,nec plura vltra duo, etiamsi ambo ad victum non sufficiant,resoluunt supracitati,& præcipuè Azor *dict.cap.*9.*quæs.*3.& plures per Nicol.Garcia *d.cap* 5.*a num.*371. Hic si Ordinarius conferat tertium beneficium habenti duo beneficia simplicia aliàs ad sustentationem insufficientia , collatio tertij est valida : sed si tertium sit sufficiens, vacant illa duo priora beneficia;sin minus, tenetur prouisus dimittere alterum ex illis;& si continuauerit possessionem amborum , recipiendo ex eis fructus, vtrumque beneficium vacat , prout decisum referunt Nicol.Garc.*d cap.*5.*n.*310.*in* 1 *&* 2.*dub.*Vgolin *dict.*§.2.*n.*2.*vers tertio,*Armendar. *dicto loco n.*37.*dub.*1. *&* 2. *& in eorum respons.* Verùm cùm in Sacra Congregatione Concilij Trident.hoc præsenti anno ventilaretur dubium , si Episcopus conferat tertium beneficium simplex ,& insufficiens habenti iam pariter duo simplicia insufficientia , an vacet primum,vel eorum vltimum. Semel, bis , & iterum propositum , *sub die* 13. *Nouembris* 1627. censuit vacare primum.

Poterit

Poterit tamen conferre beneficium alicui habenti iam in pensionibus Ecclesiasticis sufficientem sustentationem, vt tenent Azor. *d.p. 2 lib. 8. cap.* 10. *q.* 8. *& c.* 12. *q.* 9. Gonzal. *ad regul. 7. Cancell. gloss.* 5. §. 5. *à n.* 14. referunt decisum Nicol. Garc. *d.c.* 5. *n.* 310. *vers.* 4. Armendar. *d. loco n.* 37. *in fine.*

Ordinariustameu si conferat tertium beoeficiū habenti duo beneficia simplicia aliàs ad sustentationem sufficientia, collationem tertij esse validam, sed si tertium sit sufficiens, vacare illa duo priora beneficia, sin minus, teneri prouisum dimittere alterū ex illis, & si continuauerit possessionem amborum recipiendo ex illis fructus, vtrumque beneficium vacare referunt decisum Vgolin. *d.* §. 2. *n.* 2. §. 3. Nic. Garc. *part.* 11. *c.* 5. *n.* 510. *in* 1. *&* 2. *declar.* Armend. *d. loco. n.* 37. *dub.* 1. *&* 2. Ordinarium posse conferre secundum beneficium obtineri primū sufficiens iuxta suum verum valorem, & honestam ipsius possidentis sustentationem, si tempore, quo secundum confertur, non sufficiat propter onus pensionis super tali beneficio impositum, dummodo prouisus post collationē sibi factam nō consenserit pensioni, asserunt resolutum Nic. Garc. *d. c.* 5. *n.* 310. *in* 3. *dub.* Armen *d. loco n.* 37. *in* 3. *dub.* Mass. *d. req.* 7. *dub.* 17.

8 Procedit supradicta resolutio quamuis communiter obseruetur, vt retineantur duo, vel plura beneficia simplicia, etiam quòd ad victum sit vnū sufficiens, vt resoluunt Hojed. *de incompatib. benefic. part.* 1 *c.* 19. *n.* 1. *in fine.* Flamin. *d. lib.* 3. *quæst.* 6. *num.* 191 cum huiusmodi communis obseruantia non excusset retinentem plura simplicia beneficia, quorum vnum est sufficiens, à peccato mortali. Hojed. *dict. cap.* 19. *num.* 8. Bertach. *verb. beneficiorum sufficientia,* Flamin. *vbi proximè,* tum quia consuetudo hæc est contraria Iuri naturali, & iuribus; tum quia consuetudo non excusat à pœnis æternis, & diuinis, licet excusare possit à temporalibus; D. Antonin. 2 *part.* 3. tit. 5. *cap.* 1. Tiraq *de pœnis temp. cap.* 42. *nu-*
9 *mero* 4. *cum seq.* Vnde † non tutam iudico Hispaniæ consuetudinem, vbi refert Nicol. Garc. *dict cap.* 5. *n.* 323. vsu receptum esse posse Ordinarios conferre vni plura beneficia etiam vltra duo, quamuis vnum sit sufficiens ad congruam sustentationem, & *num.* 331. testatur suo tempore in hac Curia per aliquos Hispanos fuisse factas aliquas interpretationes de huiusmodi beneficiis simplicibus per Ordinarios prouisis, quæ licet fuissent signatæ, tamen ad instantiam Regis Philippi II. & eius Oratoris non fuerunt ad effectum productæ, refert nouissimè Salgad. *de supplicat. ad Sanctissimum à Lateris Apostol. part.* 1. *c.* 2. *n.* 134.

10 De stylo tamen Curiæ. vbi duo tria, aut quatuor beneficia simplicia non sufficiunt, potest aliud simplex conferri, donec omnia simul commodè clericum alant, ac sustentent; eo quod idem iuris esse videtur cum tria, quatuórve beneficia sufficiunt, ac quando vnum non sufficit, tum quia Pius IV. Pius V. Gregorius XIII. & sequentes Summi Pontif. concesserunt sæpius vni beneficiato plura beneficia simplicia residentiam non requirentia, & nunc per S.D.N. Gregorium XV. conceduntur, refert me non citato Aloys. Ricc. *dict. Neapol. decis.* 236. *numero* 5. *part.* 4. & docent Hojed. *part.* 2. *cap.* 1. *à n.* 3. Azeued. *consil.* 2. *num.* 1. Cened. *ad Decretal. collect.* 150. *n.* 2. Flamin. *dict. lib.* 3. *q.* 1. *n.* 141. Azor. *dict. part.* 2. *lib.* 6. *c.* 11. *q.* 8. Perez de Lara *de Capellan. lib.* 2. *c.* 7. *num.* 12. Zerol. *in praxi Episcop. part.* 1. *verb beneficium,* §. 7. *concl.* 2. & refert Moscon *de maiest. milit. Eccles. lib.* 2. *part.* 3. *cap.* 3. *pag.* 452. *in fine,* quod hodie de consuetudine non datur dispensatio ad plura beneficia, simplicia, sed Prælati inferiores videntur quod conferre possunt, & de facto conferunt nulla habita ratione, an sint pinguia, vel tenuia, quæ secundum ea, quæ habentur in Concil. *dict. c.* 17. non satis laudabilia sunt, refert Aloys. Ricc. *dict. Neapol. decis.* 236. *n.* 5. *part.* 4.

Vtrum autem dispositio Concil. Trident. *dicto cap.* 17. prohibentis Episcopo conferre vni vltra duo beneficia, locum habeat in beneficiis iurispatronatus, Negat Lambert. *de iurepatron. part.* 1. *lib.* 2. *q.* 7. *art.* 15. *n.* 15. asserens vniuersalem obseruantiam, & praxim esse, vt Episcopi instituant præsentatos à patronis, tametsi tertium, & quartum habeant beneficium, attestans etiam se fuisse institutum in triginta septem beneficiis, quorum maxima pars erat patronatuum laicorum & clericorum, quorum 130. de Camera, refert & sequitur Massobr. *in praxi habendi concursum requis.* 7. *dub.* 18. & dicit decisum Armendar. *dicto loco n.* 57. & videtur firmasse Rota coram D. Duran. *decis.* 228. *n.* 12. Quamuis decretū illud Concilij locum habere in beneficiis iurispatronatus nisi caueatur in fundatione, vt simul cum aliis retineri possint, dicat Nicol Garc. *de benefic. par.* 11. *c.* 5. *n.* 286. quod tamen video declaratum *in vna Bononien.* 13. *Nouembris.* 1617. dum ibi dicitur beneficium tertium simplex etiam de iurepatronatus non posse retineri cum duobus aliis prius obtentis absque Sedis Apostol. dispensatione, huiusmodique priora beneficia post pacificam possessionem tertij vacare eidem Sedi Apostol.

11 Nunc autem ad declarationem Concil. Trident. citata *sess.* 24. *de reformat. cap.* 17. videndum est, quod dicatur beneficium Ecclesiasticum sufficiens ad congruam sustentationem? Et quia hoc non est à Iure definitum, & sub certa regula comprehendi non potest, cum illud, quod respectu vnius dicitur magnum, respectu alterius dicatur paruum; vera & recepta sententia tenet hoc relinqui arbitrio iudicis paulo plus, vel minus æstimandum, per reg. *l.* 1. *ff de iure deliber. & c. de causis,* §. *illis etiam, de offic. deleg.* consideratis considerandis, qualitate scilicet personarum, locorum, & temporum, Flamin. *lib.* 5. *q.* 6 *n.* 131. *& sequen.* Zerol. *in praxi Epis. part.* 1. *verb. beneficium* §. 7. *concl.* 8. *princ.* Nau. *de orat. misc.* 62. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell gloss.* 15. *n.* 39. Regin *d. tr.* 5. *n.* 285. remissiuè Nic. Garc. *d. c.* 5. *n.* 310. Menoch. *de arbitr casu* 216. Massobr. *in praxi habendi concursum requis.* 7. *dub.* 14. *cum seq.* Prosper de August. *in addit ad Quarantam in sum. Bullarij verb. beneficiorum resignationes, causa octaua,* vbi etiam resoluit, quod in iudicanda beneficij sufficientia non debet ratio bonorum patrimonialium ipsius beneficiarij, faciunt quæ Ego ipse supra *alleg.* 19. *à n.* 8.

12 Aduertendum etiam est Episcopum non posse dispensare, vt quis duo simplicia beneficia vniformia, siue similia sub eodem tecto, id est, in eadem Ecclesia, possit obtinere, *gloss vlt. in Clem fin de præbendis,* Abb. *in c. litter. n.* 3. *&* 6. *de concessione præbenda,* Flam. *lib.* 3. *q.* 1. *n.* 123. Azor. *d p* 2. *lib.* 1. *c.* 50 *q.* 6. *& lib.* 6. *c.* 11. *q.* 4. *& c.* 12. *q.* 6. plures, quos refert, & sequitur Nic. Garc. *d. p.* 11. *c* 5. *n.* 185. quamuis Zerol. *in praxi Episc. p.* 1. *verb. benefic.* §. 7 *concl.* 6. quem videtur sequi Perez de Lara *de anniuers. & Capell lib.* 2. *c.*
13 7. *n.* 13. asserat, quòd † hodie per decretum Conc. *in d. c.* 17. potest quis habere duo beneficia conformia sub eodem tecto, modò sint simplicia, & non requirentia personalem residentiam, nec sufficientia.

14 Quando autem dicatur beneficiū vniforme sub eodem tecto quoad propositum, & ad inducendam incompatibilitatem; tradunt Nau. *cons.* 16. *de præbend.*

bend in nouis. Gonz. ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 10. à n. 32.
15 Nicol. Garc. d. c. 5. n. 259. vbi reſoluit, quòd † bene-
ficium ſuum in capella, clauſtro, cœmeterio, ſeu am-
bitu contiguis Eccleſiæ, cenſetur eſſe in eadem Ec-
cleſia. Iura enim abhorierent, vt in eadem Eccleſia,
& ſic ſub eodē tecto quis obtineat duo beneficia,
16 Flam. d. q. 1. n. 152. vbi n. 55. † reſoluit, quòd diſpen-
ſatos ad duo beneficia, nequaquam cenſetur diſ-
penſatus vt illa habeat etiam ſimplicia in eadem Ec-
cleſia niſi expreſsè fuerit dictū, quamuis in diſpen-
ſatione adſit clauſula, *Motu proprio* Et vbi primum
clericus in eadem Eccleſia ſecundum beneficium
ſimile adipiſcitur; vacat primum ipſo iure, *c. lit. de
conceſſ. præb.* Nau. *conſ. 27. in antiq* aliàs 13. *in nouis,
ſub tit. de preb.* Staph. *de gratiis expect. §. 3. forma, n.* 8.
Azor. *d. p. 2. lib. 7. c.* 19. *q.* 10.
17 Verùm ſi huiuſmodi duo beneficia ſimplicia ſint
difformia; etiam quòd ſint ſub eodem tecto, poſſunt
ex diſpenſatione Ordinarij retineri, dummodo
vnum non ſufficiat ad vitam clerici, gloſſ. *in c. 1. de
conſuetud in 6.* Nauar. *conſ.* 18. *n.* 1. *de præb.* Molfeſ. *in
ſum. Theologia moralis tract. 6. c. 9. n.* 46. Azo. *d. par. 2.
lib. 3. c. 50. q. 6. & lib. 6. c. 11. q. 2. & 4. & c. 12. q. 6. &
c. 13. q. 6.* & dicit deciſum Franc. Leo *in theſauro fori
Eccleſiaſt. part. 2. c. 8. n.* 55. quæ diſpenſandi facultas
Iure communi Epiſcopis competens per Conciliū
ſublata non fuit. Nec obeſt, *c. 4. ſeſſ. 7. de reformat.*
quia ibi Concilium ſolum inducit vacationem be-
neficiorum quomodolibet incompatibilium, quæ
contra formam Sacrorum Canonum quis recipere,
ac ſimul retinere præſumpſerit; vnde non prohibet
retentionem beneficiorum, aliàs incompatibilium
in caſu à Iure permiſſo, & ſic vbi Epiſcopus poſſet
de iure diſpenſare, &c. quare cenſuit. *S. Congregat.*
Epiſcopum ex cauſa poſſe diſpenſare, vt quis con-
tinere poſſit duo beneficia difformia ſub eodem te-
cto, dummodo quodlibet per ſe non ſit ſufficiens
ad ſuſtentationem prouiſi, referunt Nicol. Garcia
d. c. 5. n. 377. Armend. *d. loco n* 8.
18 Super pluralitate verò Dignitatum, Perſonatuum,
Canonicatuum, ac Curatorum beneficiorum nun-
quam diſpenſat Epiſcopus, ſed ſolus Papa. Ratio
eſt, quia Epiſcopus diſpenſare non valet contra
Concilij generalis conſtitutionem, ex gloſſ. recepta
verb cùm ſe facultas obtulerit in c. dilectus 19. *de præb.*
Rebuff *in praxi tit. de diſpenſat. ad plura beneficia, n.*
29. Couar. *de ſponſal. part. 1. cap. 6. §. 10. n. 11.* & con-
ſtat pluralitatem beneficiorum obuiare Conſtitutio-
ni Concilij Lateranenſ. de qua *in cap, quia nonnulli,
de cleric. non reſid.* ergo, &c. quare Epiſcopi diſpen-
ſationem circa pluralitatem beneficiorum non ſuf-
ficere tenent gloſſ. *verb. per ſedem; in cap. de multa, de
præb & verb abſque diſpenſatione, in c. 1. de conſuet. lib.
6. & verb. ſui beneficij in c. Ordinarij, de officio Ordin.
eodem lib. & verb. Apoſtolica Sedis in cap. non poteſt, de
prabend. eodem lib.* plures refert Doctores Nicol. Gar-
cia *d. c. 5. n.* 337. Rot. *in vna Leodien. Canonicatus 5. Iu-
nij* 1610. coram *Rmo. D. meo Coccino* impreſſa per Fa-
rin. *dec.* 310. *n. 1. p. 2. recent.* vbi etiam tentum fuit
quòd retinens beneficia plura incompatibilia ipſo
iure illis priuatus remanet, etiā quod non habeant
curā, ſed ſolū reſidentiam, abſque alia monitione.
19 Vtrùm autem plures Eccleſiæ Curatæ poſſint ſi-
mul retineri ex diſpenſatione Epiſcopi cauſa ſaltem
vtilitatis, vel neceſſitatis Eccleſiæ, ſi adeò tenues ſint,
ac ſingulo proprium non poſſunt Sacerdotem ale-
re? Affirmatiuam ſententiam probat text. *in cap. eam
te, de ætate & qualit & in c. vnico, in fine* 10. *qu.* 3. vbi
gloſſ. *verb. committatur,* gloſſ. *in ſum.* 21. *q.* 1. Sot. *de
Iuſtis lib. 3. quæſt. 6. art. 3. verſ primus caſus,* Ioan. de
Lignano *de pluralit. benef. in princip.* Hojed. *de incom-
patib. benef. part. 2. cap. 5. à princip.* Alphonſ. Gloſſa-
tor antiquus *ad reg. 52. Cancell de diſpenſat. ad duas
Parochiales, ſtatim in princip.* † Cùm enim clericus 20
inſeruiens Eccleſiæ de ipſius redditibus debeat ſu-
ſtentari, *cap. cùm ſecundum, de prabend* & vna Eccle-
ſia non ſufficiat ad huiuſmodi ſuſtentationem, meri-
tò duæ aſſignari poſſunt. Verùm licèt hæc ſenten-
tia in puncto Iuris communis defendi poſſet, con-
trarium tamen verius eſſe, ex noua Conc. Trid. diſ-
poſitione, ac S. Congregationis declaratione, cenſuit
Rota *in Leodien. Canonicatus 5. Iulij* 1610. coram *Re-
uerendiſſimo D. meo Coccino*, impreſſa per Farin. *deciſ.*
310. *n. 4. p. 2. recent.* vbi non obſtante exiguitate di-
ſtantiæ, & tenuitate fructuum Parochialis & Cano-
nicatus, quos quidam ex diſpenſatione Epiſcopi
poſſidebat, tentū fuit credere ſub incompatibilita-
te, & ſi vtrumque retinere pergeret, eſſe vtrumque
ipſo iure abſque alia admonitione priuatum, refert
Ioan. à Cocbier *in comment ad regul. 52. Cancel à n.
4. pag. 477. cum ſeq.* Ex quibus † Canonicum obti- 21
nentem Dignitatem ſine Apoſtolica diſpenſatione
perdere Canonicatum cenſuit *Sacra Congreg.* apud
Nic. Garc. *d. c. 5. n.* 244. Armend. *d. loco n.* 24. & tenuit
Rota Romana coram Seraphin. *dec.* 1298. Et digni-
tas etiam ſine præbenda eſt incompatibilis ſub eo-
dem tecto cū Canonicatu, vt tenuit Rota *in vna
Lucana beneficij 4. Nouembris* 1579. coram *Cardinale
Seraphino*, quæ eſt inter eius deciſiones impreſſas *dec.*
420. vbi etiam quod diſpenſatio de retinendo Ar-
chipresbyteratum cum Canonicatu, nō facta men-
tione de præbenda illius, dicitur ſubreptitia, ſi præ-
bendæ ſint incompatibiles. Ex priuilegio tamē, vel
conſuetudine in vna Eccleſia quis duplici officio
fungi poteſt, vt ſit Theſaurarius, & Canonicus, &
propterea duplices lucrari diſtributiones, quia obti-
net eas diuerſo iure, cum inter Dignitates ſuppleat
numerū Canonicorum, nec egeat ſubſtituto. Ita de-
clarauit Sacra Congregatio, prout referunt Nicol.
Garc. *d. c. 5. n.* 245. Armend. *d. loco n.* 25. Nec huiuſ-
modi conſuetudini derogatū fuiſſe per Conc. Trid.
ſeſſ. 24. de reform. c. 17. decidit eadem *Sacra Congreg.*
apud Nic. Garc. *d. c. 5. n. 246. cum ſeqq.* Armend *d. lo-
co n.* 26. Vnde S. Rota Romana *in Oriolen. Canonica-
tus 10. Iulij* 1619. coram bonæ mem. *Remboldo*, cen-
ſuit quotidianas diſtributiones deberi ratione Di-
gnitatis & Canonicatus: & per conſequens eadem
Rot. *in d. Lucana benefic.* coram *Cardinale Seraphino*,
tenuit poſſe Archipresbyterum habere vocem, non
ſolum ratione præbendæ, ſed etiam ratione Digni-
tatis, quando ſimul retenti ſunt, vel ab erectione, vel
de conſuetudine, vel ratione præſcriptionis, aut
Apoſtolica auctoritate nouiſſimè hoc tenuit eadem
Rota Romana in ſequenti deciſione.

R. P. D. REMBOLDO.

Deciſio in cauſa Oriolen. Canonicatus.

Veneris 11. Ianuary 1619.

PRo poſito dubio, quæ Sedes, & quot vota de- 22
beantur D. Thomæ obtinenti auctoritate Apo-
ſtolica Dignitatem Archidiaconatus, & Canonica-
tum in eadem Eccleſia, Domini, altera parte ſæpius
citata non comparente, in omnibus ad eiuſdem D.
Thomæ fauorem reſponderunt, videlicet *ipſi deberi
ſedem Archidiaconi, & duo vota.*
Nam quoad ſedem, certi iuris videbatur, quòd ob- 23
tinens Dignitatem, & Canonicatum, vel dubio be-
neficia

neficia aliàs inæqualia, ex dispensatione, vel consuetudine, residere debet in digniori, iuxta not. per Abb. *in cap. extirpanda, §. qui verò, n. 5. de præb. in c. non potest, §. illud, n. 11* & *ibi* Franch. *n. 5. eodem tit. in 6.* & fuit dictum *in Seguntina Præcedentiæ* 17. *Martij* 1613. coram *R.P.D. Vbaldo sen.*

24 Neque huic Iuris dispositioni refragari visum est statutum, in quo disponi dicitur, quod quilibet sedeat in propria sede, aliàs perdat horam. Quia præterquam quod D. Thomas satisfacit statuto residendo in Sede Archidiaconi, cum illa sit propria ipsius sedes, vt ex supradictis apparet, dictum etiam statutum intelligi debet de obtinentibus vnum beneficium, & sic vnam sedem tantummodo; non verò de obtinentibus ex dispensatione, seu consuetudine duo beneficia, & per consequens duas sedes, quia cum isti naturaliter in vtraque sede residere non possint virtualiter, & ciuiliter residendo in alterutra, satisfaciunt vtrique, ad trad. per Felin. *in cap. at si clerici, §. de adulterijs, n. 16. vers. fallit secundo, de iudic.*

25 Quò vero ad vota, pariter dubitatum non fuit, quin vnum dicto D. Thomæ, vti Canonico debeatur, alterum verò vti Archidiacono, iuxta receptissimam Doctorum sententiam, *cap. cùm olim, de re iud.* vbi omnes & præcipuè Abb. *n. 2.* Felin. *n. 2.* tradunt,
26 quòd si † duo iura concurrunt in eadem persona, quorũ quodlibet producit ius dãdæ vocis, debet talis persona habere duas voces, quia censetur iure diuersorum, & quod hæc sit communis, & verissima opinio, testatur post alios Couar. *variarum resol. c. 55. n. 6. post med. l. 3.* & dicit Rota *in Senen. Archipresbyteratus 23. Iunij* 1606. coram *Illustrissimo Cardinale Lancellotto* Hactenus decisio.

27 Postea in alia decisione super hac causa, & coram eodem *Luna vndecima Martij* 1619. Domini steterunt in decisis non obstante articulata consuetudine contraria in alijs Ecclesijs partium Hispaniarum, quia consuetudo cum sit stricti iuris, Bald. *in authent. si quas ruinas in 1. col. C. de sacrosan. Eccles.* Castren. *cons. 340 ad fin. versic. superest.* Nat. *cons. 554. num. 26.* Non extenditur de loco ad locum, quemadmodum nec de persona ad personam, *l. 3. § sequitur hoc interdicto,* & *ibi* Bart. *ff. de itin. actuq. priuato.* Dec. *consil. 483. num. 22.* Natt. *cons. 555. sub n. 5.* Menoch *consil. 563. n. 10.* & *remed. 5. retin n. 563.* Mascard. *de probat. conclus. 423. n. 12.* & *13.* Seraphin. *decis. 1159. n. 6.* Nam vbi ius est certum, illud attenditur, & in defectum dicti iuris, particularis consuetudo, & hac demum etiam deficiente, consuetudo aliorũ locorum vt post alios tradit Innoc. *in cap. fin. sub n. 8. vers. item,* & *n. 9. de officio Archidia.* Mohed. *decis. 3 n. 2. de decim.* Aduertendum in hac reduxi *Sacram Congregat.* censuisse obtinentem Canonicatum, cui post Concilium munus sit iniunctum Pœnitentiarij, non posse in eadem Ecclesia vnà cum dicto Canonicatu obtinere Dignitatem in vim consuetudinis Ecclesiæ permittentis Canonicum posse retinere Canonicatum cum Dignitate, referunt Salzed. de Mendoza Pœnitentiarius Ecclesiæ Toletanæ §. 3. *c. fin.* Nicol. Garcia *in addit ad summ tr. de benef. p. 11. c. 5. n. 249.* Item non posse ex consuetudine retineri Dignitas cum Portione, pro qua teneretur subire seruitia inferiora, censuit Rota *in Gienen. Portionis 5. Iunij* 1613. coram *Vbaldo sen.*

28 Per decretum Concilij Tridentini *dicta sess. 7. cap. 4* iuxta dispositionem *cap. de multa,* in beneficiis requirentibus residentiam, aut aliàs quocunque modo incompatibilibus, etiamsi Canonicatus sint, inducitur vacatio primi ipso iure per adeptionem secundi pacificè possessi, referunt decisum Nicol. Garcia *dict. cap. 5. num. 84. in 6. declarat.* Armendar. *dicto loco num. 17.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiastici decis. 393. in prima edit.* & *resolut. 331. num. 1. in secunda edit.* Vnde per assequutionem Scholastriæ vacasse ipso iure Portionem, quam de Scholastria prius is in eadem Ecclesia obtinebat, respondit *Sacra Congr.* quam sæpe sequuta est Rota & signanter *in Zamoren del Toro* 18. *Martij* 1598. coram *Orano,* & *in Gienen Portionis.*

Et Canonicatus duos simul absque dispensatione Apostolica per triennium, & vltra detinens vtroque ipso iure est priuatus, Garcia *dict. capit. 5. num. 381. in tertia declaration.* Armendariz. *dicto loco num. 43.* in tantùm quòd possessor vtriusque Canonicatus ex *reg. de triennali* possessionem tueri, & defendere non possit, ex eodem Nicol. Garcia *dicto num. 381. in 4. declarat.* Armendar. *dicto loco num. 44.* quia præsumpta dispensatio, in qua fundatur *dicta regula de triennali,* non habet locum contra decreta Concilij *sess. 7. cap. 4.* & *d. sess. 24. cap. 17.* & *sess. 25. de reformat cap. 25.* Nicol. Garcia *dict. cap. 5. num. 379.* Armendar. *dicto loco num 40.* Campan. *in diuersorio Iuris Canonici lib. 11. cap. 13. num. 111.* & *112.* Rot. *decis. 310. num. 3. in fine,* apud Farinac *part. 2 recent.* 29
† Ex cursu tamen decem, vel viginti annorum præsumi in dubio dispensationem ad plura beneficia tenent Flamin. *lib. 3. quæst. 6. num. 74.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. decis. 701. in prima edit.* & *resolut. 593. in secunda edit.* vbi refert ita in sacra Rota decisum fuisse. 30

Illud pro complemento materiæ obseruandum duxi, dispensationem circa beneficiorum pluralitatem intelligendam esse de duobus primis beneficiis, *cap. Ordinarij, de officio Ordin. lib 6 cap. non potest, de præbend. eod. lib.* vbi Anchar. *n. 1.* Domin. & Franch. *num. 3.* Mandos. *ad reg. 8. Cancell. quæst. 7. numero 4.* Rebuff. *in praxi tit. de dispensat. ratione ætatis, verb. illaque simul dimittere,* Hojeda *de incompatib. benef. part. 4. cap. vlt. n. 73.* Ioann. à Cochier *in reg. 51. Cancell. num. 16.* 31

Dubium tamen est, vtrùm hoc idem procedat quando duo priora beneficia, quæ quis ex dispensatione obtinebat, cum alijs permutantur? Partem affirmatiuam tenet gloss. *verb. ea quæ, in d cap. Ordinarij,* quam Doctores ibidem sequuntur, & pluculis argumentis defendit Gemin. *in d. cap. non potest, § illud autem num 9.* Ioann. Andr. *in cap. 1. de filiis Presbyt.* Verùm contrarium, immo posse quem virtute dispensationis beneficia permutata retinere, melius mihi probatur, argum. text. *in l. filia 28. §. 1. ff. de condit.* vbi conditio concepta in vnam rem includit aliam, quæ in illius locum successit, facit reg. text. *in l. eum qui §. qui iniuriarum ff. si quis cautión.* iunctis resolutis per Tiraquell. *in l. boues §. hoc sermone, in princip. à num. 28 ff. de verb. sign.* Bald. *in cap. dudum il 2. num. 2. de elect.* Palat. *in rubr. de donat. inter virum, & vxorem §. 4. num. 3.* VVamel. *cons. 16. num. 3. de elect. vol. 1.* Nec obstat d. gloss. *verb. ea quæ;* procedit enim in terminis text. ibidem, scilicet vbi plura beneficia incompatibilia ex dispensatione obtinenti nouum aliud beneficium confertur: & vt collatio valeat, oportet quòd dispensatio ad ea retinenda ustendatur. vel quòd priora omnino dimittantur, & in hac specie ait gloss. quod non sufficit illa per viam permutationis dimittere ad effectum vt retentis, quæ per permutationem obtinentur, collatio effectum sortiatur, & ita non loquitur gloss. vbi solummodo intendit ea retinere, quæ in locum priorum ex titulo permutationis subrogantur, nec extra formam *d. cap. Ordinarij* nouum aliud benefi- 32

cium præteoditur, in qua specie glossa est intelligenda. Vnde cum in nostro casu priora beneficia retinere possit, nec dimittere teneatur, poterit etiam & illa retinere, quæ permutationem in priorum locum subrogantur.

33 Cætera circa materiam incompatibilitatis beneficiorum tractant Dionys. Canhus. & Hieron. Corial. *in suis tract. de pluralitate beneficiorum.* Horeda. *in tr. de incompat. benef.* Rebuff. *in praxi benef. part. 1. tit. de dispens. ad plura beneficia*, Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. p. 1. cap. 3. num. 10. cum seqq.* Flamin. *de resign. lib. 3. quæst. 1. n. 121 cum seqq.* Azo. *instit. moral part 2. lib 6. cap. 13. cum seqq.* Prosper de Augustin *in addit. ad Quarant. in sum. Bullary, verbo beneficiorum resignatio, causa 9.* Aloys. Ricc. *in collect. dec. p. 3. collect. 474. & in decis. Curiæ Archiepisc. Neapol. 4. decis. 236.* vbi multa ea hoc loco me non citato, colligit, Nicol. Garcia *de benef. part. 11. cap. 5.* Paul. Comit. *resp. moral. lib. 1. q. 73.* Valer. Reginald. *in praxi fori pænitent. lib. 30. tractat. 3. cap. 19. à n. 275.* Armeodar. *in addit. ad recopil. legum Nauarra lib. 4 tit. 7. l. 2. de beneficijs incompat.* Vgolin. *de offic. Episcop. cap 14. §. 8.* Monet. *de optione canon. cap. 6. q. 6. n. 67. cum seqq.* Ioan. Anton. Massobr. *in sua praxi habendi concursum req. 7. dub. 16. 17. & 18.* Vasq. *in opusculo de benef. cap. 4. §. 2. dub. 5. numer. 159. cum seqq.* Molfes. *in summ. Theolog moralis tract. 6. cap. 9.* plures ea antiquioribus refert Cened. *ad Decretal. collect. 150.*

ALLEGATIO LXIIII.

Episcopus quando illiteratis, senio confectis, aut morbo impeditis coadiutores deputare possit?

SVMMARIVM.

1 *Illiterato penitus facta beneficij collatio est inualida & irrita.*

2 *Illiterati sunt incapaces beneficiorum.*

3 *Illiterato, sed non penitus facta beneficij collatio non est ipso iure irrita, tenetur enim sub peccato mortali ediscere, vel illud remittere, aut renunciare.*

4 Concil. Trident. sess. 7. de reform. c. 3 & sess. 22. de reform. cap. 4. in fine *conciliantur.*

5 *Illiterati, qui aliàs honestæ vitæ sunt, quoad obtenta beneficia ob causam tolerari possunt.*

6 *Illiteratis possunt Episcopi tanquam Sedis Apostolicæ delegati coadiutores dare, & assignare eis partem fructuum pro sufficienti victu.*

7 *Coadiutores illiteratis dare non potest Vicarius ex generali commissione.*

8 *Parochus, cui datus est coadiutor propter insufficientiam, non potest abesse à residentia.*

9 *Coadiutor datus illiterato si ut Rector tenetur ad residentiam.*

10 *Coadiutoris deputatio facta ab Ordinario vigore Concilij* sess. 21. de reformat. cap. 6. *non attentata, etiamsi sit executa post appellationem interpositam à sententia eius, qui iudicialiter processit.*

11 *Coadiutoria temporalis dari potest ab Episcopo cùm beneficij Rector senio, vel morbo officium suum exercere non potest.*

12 Cap. tua nos, de clerico ægrotante, *declaratur.*

13 *Redditnum beneficij generalis administratio quando competat coadiutori? ostenditur.*

14 *Coadiutor auctoritate Episcopali certa redditnum portio assignanda est.*

15 *Redditus Ecclesiæ quando coadiutori, & ægrotanti beneficiario non sufficiunt, quid faciendum sit? ostenditur.*

COLLATIO beneficij facta penitus illiterato, est inualida & irrita, per text. & gloss. *in cap. 1. dist. 36. & in c. præcipimus dist. 34.* resolutone Rebuff. *in tract. de pacificis poss. num. 215. alias 260.* Flamin. *de resign. lib 4. cap. 11. num. 19 & lib. 5 quæst. 3. num. 76.* Carol. de Grass. *de effect. cleric. in pral. num. 71.* Azor. *instit. moral p. 2. l 6. c. 6. q. 3 cum seqq. & cap. 26. q. 11.* Less. *lib. 2. de Instit. c 34 n. 119.* Nauarr. *de orat. miscel. 40. n. 8. & misc. 33. n. 7.* me citato *in hoc loco* Castr. Palao *in opere moral. tom. 2. tr. 13. disp. 4 puncto 6. n. 6.* vbi *n. 9.* eastimat illiteratum esse solum illum, qui legere & scribere latinè nescit, multos refert, & sequitur Nicol. Garc. *de benef. p. 7. n. 18.* & illi subscribit Camp. *in diuers. iuris Canon. rubr. 11. c. 14. num. 5.* † Illiterati enim sunt incapaces beneficiorum, *l. illiteratus, dist. 36. cap pænitentes, dist. 55.* Horeda *de incompat benef. p. 1. c. 24. n. 18.* Flamin. *d. q. 3. n. 25.* Carol. de Grassis *d. prælud. n. 71.* 1 2

Id tamen non debet intelligi in illis, qui non sunt penitus illiterati, sed beneficium acquirunt, requisita ad illud scientia carentes; quia tunc prouisio illis facta non est ipso iure irrita; sed venit irritanda, ex Concil. Trident. *sess. 7. de reform. cap. 3.* ibi, *omnino irritetur*, poterant enim interea addiscere, & necessariam acquirere scientiam; quod si non facerent quamprimum commode potuerint, peccarent, teste Nauarr. *in c. si quando, except. 18. sub n. 4. de rescriptis,* Salzed. *ad Bernard in pract. c. 21. lit. H,* illudque dimittere tenetur, & fructus interea perceptos restituere, prout ex Quintanad. Azor. & Arag. resoluit Campan. *d. c. 14. n. 5.* Et hoc casu cogi poterunt illud renunciare, seu relinquere, Flamin. *l. 3. q. 18. n. 20. & 21.* Carol. de Grassis *d. prælud. n. 70.* 3

Sed obstat text. *in cap. 4. sess. 22. de reform. in fine,* qui irritum pronuncias omnem prouisionem illi factam, qui ætatem, & cæteras habilitates integrè non habuerit; ex quo ponderato verbo illo, *integrè,* colligitur prouisionem esse nullam factam, tam penitus illiterato; quàm carenti integra ad collatum beneficium scientia, quod ex diametro videtur contrariari dispositioni eiusdem Concilij *in d. cap. 3.* quatenus præcipit, vt beneficia personis dignis, & habilibus conferantur, & in fine in hæc verba prorumpit. *Aliter autem facta collatio, & prouisio omnino irritetur;* quibus Iuribus nullam meliorem dari possumus responsionem, nisi conciliando dicamus, in his quæ certam habent dispositionem iuris nullius cognitioni remissam procedere text. *in d. cap. 4.* asserentem collationem plenè illiterato factam irritam esse, quasi in eo, qui est penitus ignarus, nullum cadat arbitrium: in alijs verò, quæ certam habent Superioris relaxatam cognitionem, subsistere alterum *in d. c. 3.* quasi tunc arbitrio Superioris relaxata facultas cognoscendi, & determinãdi necessariam scientiam in prouiso, interim dum hoc non fit, irrita prouisio non debet censeri. Vnde Rectores habentes curam animarum non est necesse quòd sint eminentes, & excellentes litterati, si idonei in litteris fuerint, & non rudes, nec ignari, Rot. *dec. 13. n. 3. p. 1. recentissim.* vbi *n. 7.* subdit testibus dicentibus Sacerdotem inhabilem ad Sacramenta ministranda minus credi, quàm dicentibus eum habilem. 4

Illiterati, qui aliàs honestæ vitæ sunt, ob causam 5
quoad

quoad obtenta tolerari possunt, scilicet, si ex longo vsu, & rerum experientia sciant rectè exercere omnia ad suum officium spectantia, vel si charitatis perfectio scientiæ defectum suppleat, vt probat Campan. *in diuersorio Iuris Canon. rubr. 5. cap. 5. n. 3.*

6 † His etenim dare debent Episcopi, etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegati coadiutores, vel Vicarios pro tempore, & assignare eis partem fructuum pro sufficienti victu, vel aliter prouidere, vt disponit Sac. Concil. Trid. *sess. 21. de reform. cap. 6.* & tenent Franc. Leo *in praxi fori Ecclesiast. part. 2. c. 2. n. 71.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 30. n. 172.* Gonzalez *ad reg. 8. Cancell. gloss. 5. §. 9. n. 29.* Nicol. Garc. *de benef. part. 4. cap. 5. à n. 7.* Aloys. Ricc. *in praxi fori pœnit. decis. 574. in prima edit. & resol. 494. in secunda.* Zerola *in praxi Episcop. p. 1. verb. parochia, §. 7.* vbi propter identitatem rationem asserit procedere in Parochiis exemptis.

7 Coadiutorem hunc dari non posse nisi ab Episcopo, nec illius dationem censeri comprehensam in generali commissione Vicariatus tenent Sbrozz *de officio Vicarij lib. 2. q. 112. à n. 2.* Aloys. Ricc. *d. resol. 494. n. 10.* Narbona *de appellatione à Vicario ad Episcopum part. 1. num. 210.*

8 Parochus, cui datus est coadiutor propter insufficientiam, non potest abesse à residentia, prout decisum referunt Gonzal *d. § 9. num. 30* Garcia *d. cap. 5. n. 8.* Quaranta *in summ. Bullarij verb. residentia, vers. preter Summistas,* Pralec. *in praxi noua Episcop. part. 2. cap. 3. num. 27.* Vgolin. *de potestate Episcop. cap. 15. §. 3. ad finem, & cap. 54. num. 3.* me citato *in hoc loco* Castro Palao *in opere moral. tom. 2. tract. 13. disp. 1. pun. 9. num. 12.*

9 Nec etiam præfatus coadiutor abesse poterit; ille enim quemadmodum eius Rector, tenetur ad residentiam prout decisum referunt Galer. *in margarita casuum conscientiæ, verb. residentia 1.* Aloys. Ricc. *d. resol. 494. num. 14.*

10 Et ex dicto decreto Rota *in Dertusen. Archipresbyteratus 16. Nouembris 1594.* coram *Peña* tenuit deputationem coadiutoris factam ab Ordinario vigore illius decreti *in dict. cap. 6.* non esse attentatam, etiamsi sit executa post appellationem interpositam à sententia eius, qui iudicialiter processit, &c. tollitur enim appellatio ad effectum suspensiuum, sed non deuolutiuum, vt *Sacra Congregatio* declarauit: eaque appellatio potent interponi ad Metropolitanum, non obstante quòd procedat tanquam Apostolicæ Sedis delegatus, nisi quando procederet contra exemptum, vt delegatus, quia tunc esset ad Sedem Apostolicam interponenda. Ita Nicol. Garc. *d. cap. 5. num. 9.*

11 Potest etiam ab Episcopo dari coadiutoria temporalis, & reuocabilis, cum Ecclesiæ, seu beneficij Rector, qui senio, vel morbo non perpetuò, nec incurabili factus est inutilis, & impeditus ministrare, suum officium exercere non potest; tunc enim adhibetur coadiutor, qui pro eo ministret, & officium exerceat, *cap. de Rectoribus, cap. ex parte, & cap. fin. de clerico agrot. c. 1. eodem tit. in 6. c. 1. de supplend. neglig. prelat. eodem lib.* Concil. Trid. *sess. 25. de reform. cap. 7. vers. quod si,* Gambar. *de officio, & potest. Legati de latere lib. 5. de Coadiutoribus à n. 1.* Gonzal. *d. § 9. n. 31.* Nicol. Garcia *d. cap. 5. num. 5.* Nota tamen vnum casum, quo coadiutor datus per Episcopum, vel Legatum, erit perpetuus, videlicet quando dabitur infirmo consentienti, cui infirmo decernentur per Episcopum alimenta in bonis beneficij. Abb. *in cap. tua nos, in fine, de clerico agrot.* Gambar. *d. tit. de coadiutoribus num. 16.*

Nec obstat text. *in cap. tua nos, de clerico ægrot.* ibi *ab administrationis officio debet remoueri*; quia intelligendus quoad exercitium solum, vt tenet ex alijs Nicol. Garc. *d. c. 5. n. 6.* agit enim text. ille de leproso, qui ratione scandali, & horroris ab administratione quoad exercitium remoueri potest, Flam. *de resign. lib. 5. q. 6. n. 17.* 12

Et aduerte, quòd quando beneficiarij morbus talis est, vt ipse nec temporalia, nec spiritualia administrare possit, tunc ad coadiutorem pertinet generalis administratio, qui portione commoda beneficiario data, & sibi etiam reseruata alia congruenti, reliquos beneficij fructus in pios vsus impendet, & de hoc casu loquitur text. *in d. cap. tua nos.* Quando vero morbus talis est, vt solùm impediat spiritualium administrationem, tunc ad beneficiarium pertinet generalis redditnum administratio, qui sibi necessaria redditnum portione retenta, iustam ac debitam dabit adiutori, & in hoc sensu procedit dictum *cap. de Rectoribus.* Ita Azor. *instit. moral. part. 2. lib. 3. cap. 2. quæst. 10.* 13

Auctoritate Episcopali certa redditnum portio coadiutori assignanda est, vt probat Azor. *d. part. 2. lib. 8. cap. 6. quæst. 1.* & ex ipsius Ecclesiæ fructibus detrahenda, ex eodem Gambar. *d. tit. de coadiutoribus n. 10. & 11.* Azor. *d. p. 2. c. 2. lib. 3. q. 9.* Aloys. Ricc. *d. resol. 494. n. 11.* † Quando autem redditus Ecclesiæ coadiutori, & ægrotanti beneficiario non sufficiant, alimenta potius danda sunt coadiutori, quam beneficiario infirmo, prout tenet Azor. *d. quæst. 9.* Sed melius dicendum puto parocho infirmo imprimis esse prouidendum, deinde in subsidium teneri parochianos ad alimenta coadiutoris, cum Aloys. Ricc. *d. num. 11.* 14 15

ALLEGATIO LXIV.

Episcopi ad reparationem Ecclesiarum an teneantur, & quas personas cogere possint?

SVMMARIVM.

1 *Reparationi Ecclesiarum, existentibus fructibus quarta pars est assignanda.*

2 *Ædificans Ecclesiam dotem sufficientem ei assignare tenetur, alioquin Episcopus permittens ædificari sine dote ad dotandū de proprio obligaretur.*

3 *Dos in Ecclesiæ ædificatione quanta requiratur?*

4 *Reparatio Ecclesiæ, vbi quarta pars, portio, aut sumptus deputatus non est, facienda est à Rectore & aliis, qui in ea beneficia habent, & contribuere debent pro rata redditnum.*

5 *Reparatio Ecclesiæ Cathedralis pertinet ad Episcopum, nisi egeat magna reparatione, & fructus sint tenues, quia tunc supplet Capitulum, detractis prius sibi necessariis.*

6 *Parochiani ad fabricam Ecclesiæ reparandam compelli possunt, si ad hoc non supersit ipsius redditus, deducto necessario beneficiatorum alimento.*

7 *Nobiles, & alij exempti ad Ecclesiam reparandam tenentur, vbi beneficiatorum redditus non supersunt.*

8 *Episcopi Parochianos ad Ecclesiam reparandam, in casibus quibus tenentur, cogere possunt.*

9 *Vicarius generalis cum speciali mandato potest parochianos cogere ad Ecclesiam reparandam.*

10 *Forensis alio in loco domicilium habens potest col-*

lectari ratione bonorum immobilium, quæ habet in loco, in quo Ecclesia construitur.

31 *Parochianus non tenetur contribuere ad fabricam Ecclesiæ nouiter constructæ in loco opportuniori, ex quo vetus Ecclesia sufficiebat.*

32 *Parochianus non tenetur ad refectionem Ecclesiæ, si per eam forma antiqua mutaretur.*

33 *Ecclesiam, quæ minatur ruinam, si populus restaurare nolit ea debet penitus dirimi.*

34 *Lapides altarium, vel Ecclesiarum destructarum potest Episcopus vendere, non tamen in sordidos vsus conuertere.*

35 *Cathedralem Ecclesiam non potest Episcopus sine Apostolica auctoritate in alium locum transferre.*

36 *Patronus si non dedit sufficientem dotem pro Ecclesia sui iurispatronatus, ipse ad hoc tenetur, quamuis sine dote Episcopi auctoritate fuerit ædificata.*

37 *Episcopus sine licentia Papæ non potest de superfluis fabricæ vnius Ecclesiæ fabricæ alterius assignare.*

38 *Pensionem habens super beneficio Ecclesiastico & fructibus eius impositam, pro rata ad eius Ecclesiæ reparationem tenetur.*

39 *Ecclesia vetustate collapsa quando reparari nequeunt, sunt in totum destruenda.*

1 D tepsrationem Ecclesiarum, existentibus fructibus, quarta pars est assignanda, *cap. vobis* 12. *q.* 2. not. *in cap. decernimus* 10. *q.* 1. Fusch. *de visit. lib.* 1. *capit.* 10. *numero* 16.
2 † ædificans enim Ecclesiam dotem sufficientem assignare ipsi tenetur, alioquin Episcopus permittens ædificari sine dote, ad dotandum de proprio obligatetur, *cap cùm sunt*, iuncta gloss. *de consecratione Ecclesiæ*, *Authent. de Eccles. tit.* §. *Si quis autem*, *collat.* 9. Pialec. *in praxi noua Episcop. part.* 1. *cap* 4. *num.* 1. quia non aliter Episcopus suum consensum fundationi beneficij adhibere debet, quam illi assignata dote congrua, *cap. nemo Ecclesiam ædificet, de consecr dist.* 1. Lotter. *de re benefic. lib.* 1. *quæst.* 31. *num.* 3.
3 Et † debet esse tanta in Parochialibus, quanta requiritur, vt ex ea viuere commodè possit vnus Presbyter cum clerico ministro, habita ratione obuentionum spiritualium, per text. *in Authent vt nullas fabricet Oratorij domos*, §. *sancimus*, vbi habetur requiri dotem, quæ sufficiat ad luminaria, & ad domus, custodum alimenta, & ad sacrum ministerium, vide Abb. *cons.* 89. *n.* 6. *&* 7. *p.* 2. Bellet. *disquisit. clerical. p.* 1. *tit. de clerico debitore* §. 15. *num.* 4. Azor. *instit. moral. p.* 2. *lib.* 9. *c.* 3. *quæst.* 7. Lotter. *d. q.* 31. *num.* 2. vbi *num.* 8. subdit quod quamuis in statuenda dote congrua maximè versetur Iudicis arbitrium, hoc tamen aliis est regulandum circumstantiis quàm reguletur in statuendo congruam dotem mulieri.

4 Quando verò Ecclesia ad eius reparationem prædictam quartam partem, aut alteram portionem deputatam ad sumptus non habet, si populus non consueuit expendere, Rector, & alij, qui in ea beneficia habent, conferre, & contribuere debeat pro rata redditum, vt probat text. *in c.* 2. *de Ecclesiis ædific. cap fin. de iis, quæ fiunt à maiori parte Capituli*, & resoluunt. Surd. *cons.* 62. *à num.* 2. Flamin. *de resignat. lib.* 3. *q.* 15. *num.* 1. Rip *resp.* 22. *num.* 3. Aluys. Ricc. *in aurea praxi resol.* 476. *num.* 4. Azor. *instit. moral. p.* 2. *lib* 9. *cap.* 3. *quæst.* 10. Lambert. *de iurepatron. lib.* 3. *q.* 7. *art.* 2. *num.* 4 *vers. tertius est casus*, *& num.* 7. *vers. & si isti beneficiati*, Abb. *cons.* 70 *num.* 2. *part.* 1. Bellet. *disquis. cleric. p.* 1. *tit. de clerico debitore* §. 14. *n.* 6. Mantic. *dec.* 284. *à n.* 1. Valas. *tom.* 2. *consult.* 179. *n.* 12. plures ex antiquioribus refert Cenod. *ad Decret. collectan.* 13 3. *n.* 1. Rot. *dec.* 545. *n.* 1. *p.* 1. *recentiss. in posth.* vbi quòd Ecclesiæ reparatio spectat ad Rectores, quibus decimæ soluuntur, ac dum vsque ad quartam redditicum, sed etiam vltra, si quarta non sufficit. Paul. Comitol. *respons. moral. lib.* 1. *q.* 92. *concl.* 3. vbi resoluit teneri Rectorem ad reparationem si beneficij bona sustentandæ vitæ supersint, quamuis ad tuendam conditionem, seu statum non sufficiant, cum beneficiorum fructus non ad crescendos, aut augendos, seu fouendos mundanos titulos, sed ad pauperes alendos, & diuinum cultum instituendum sint concessi, & *conclus.* 5. tenet, quod vbi est consuetudine impetratum, vt plebs, & populus, quem curat Sacerdos, suis opibus Ecclesiæ prouideat, ea consuetudo retinenda est, Fusch. *d. c.* 10. *n.* 5. vbi dicit, quod spectat ad Episcopum Ecclesiæ Cathedralis reparatio, ad cuius reparationem (circumscripta, particulari consuetudine, quæ in hoc primum sibi locum vendicat, vt latè probat Bero. *cons* 3. *à nu.* 3. *volum.* 1.) tenetur ipse Episcopus de quarta redditum suorum non solum futurorum, sed etiam præteritorum, quos ad istum effectum debet conseruare, vt per Beroi. *d cons.* 3. *num.* 6. Barbat. *cons.* 26 *sub n.* 4. *vers. & prædicta omnia, lib.* 3. Surd. *cons.* 62. *n.* 23. Lotter *de re benef. lib.* 1. *q.* 11. *n.* 79 Et si magna egeat reparatione, & fructus sint tenues, quòd vix sufficiant ad parcum victum, tenetur supplere Capitulum ipsius Ecclesiæ de fructibus, qui sunt de tractis necessariis. Si redditus tamen Episcopi, & Canonicorum non sufficiãt, poterit Episcopus, accedentibus Canonicis, redditus beneficiorum vacantium applicare fabricæ Ecclesiæ Cathedralis, Abb. *in cap.* 1. *de Eccl. ædif.* Felin. *in cap cum accessissent, de constit.* Lamb. *d art.* 2. *n.* 3. *&* 4. Bellet. *d. tit. de clerico debitore* §. 13. *à num.* 12. *cum multis seqq.* vbi *num.* 16. *vers. immo*, resoluit posse Episcopum compellere Canonicos, vt dent de superfluis pro refectione illius Ecclesiæ, *& n.* 17. cum Lamb. *d. art.* 2. *num.* 4. *vers. si autem dato*, tenet quod si Episcopus & Canonici simul non sufficerent, tunc Episcopus vnà cum Capitulo posset statuere, quod alij inferiores Clerici de superabundantibus fructibus, deductis sibi necessariis, ad contribuendum dictæ fabricæ tenetentur.

Circa hanc reparationem Ecclesiæ Cathedralis, quæ illa indiget, attendendam esse consuetudinem, statutum, seu priuilegium, cuius expensis reparari debeat, & Bero. *cons.* 3. *à princ. vol.* 1. censuit Rot. *in Maioricen. fabricæ* 16. *Iunij* 1614. coram *Reuerend. D. meo Coccino Decano* impressa per Farin. *decis.* 627. *n.* 1. *&* 2. *p.* 1. *recent.* & obseruat Marc. Anton. Genuen. *in practic abil. Eccl. q.* 347. Circumscripto verò statuto, & priuilegio reparari debere ex propriis fructibus pro fabrica destinatis, si verò non adsunt fructus ad fabricam destinati, onus reparandi spectare ad Episcopum de quarta suorum redditum, tam futurorum, quàm præteritorum, resoluunt Bero. *d. cons.* 3. *n.* 6. *& seq.* Barbat *cons.* 26. *incip. difficile est, n.* 4. *vers. & prædicta omnia lib.* 3. quos refert, & sequitur Surd. *cons.* 62. *n.* 23, & illis citatis Rot. *d. decis.* 627. *n.* 3. vbi *n.* 4. addit quòd si quarta pars redditum Episcopi non sufficit ad illius reparationem contribuere tenentur Canonici, & alij, qui in Ecclesia possident beneficia, deinde verò parochiani, & *num.* 5. refert quòd Domini de Rota decisionem *Sacræ Congreg.* cuius meminit ipsamet Rot. *decis.* 325. *p.* 2. *diuers.* qua habebatur Episcopum posse assignare fabricæ distributiones quotidianas deficientium, intelligebant procedere Iuris ordine seruato, scilicet in euentu 5

quod

quòd quarta Episcopi sufficeret, tunc posset applicare distributiones Canonicorum.

Quoad Ecclesias inferiores si deducto necessario ad alimenta beneficiatorum non supersint redditus Ecclesiæ ad fabricam reparandam, compelluntur parochiani Ecclesiæ: nam ex quo ibidem audiunt Diuina, & percipiunt Ecclesiastica Sacramenta, tenentur ad refectionem Ecclesiæ, prout resoluunt Ripa *d resp.22.col.1.vers.& ibi redditus*, Aloys.Ricc. *d.resol.476.num.7.* Auiles *ad cap.25. Prætorum, verb. den orden,n.11.* Azor.*d.cap.3.quæst.10.* Cabed. *Lusit. decis.part.1.decis.91 n.8.* Valasc.*d. consul.179.n.16.* Rota *d decis.543.n.1. part.1.recentissimar.* aliàs *p.3. recent.* vbi quòd Ecclesiam restaurare non tenentur Parochiani nisi in subsidium, & quatenus redditus Ecclesiæ non sufficiunt. Gregor. Lopez *l.21.tit.10. part.1.* vbi addit quòd nec posset Parochianus volendo vitare hoc onus, cedere vsui Ecclesiæ, quia hoc non pendet à facultate sua, *cap.omnis.de pœnit. & remiss.* de quo etiam Lambert.*de iurepatron. lib.3. q.7.art.2.n.7.vers.& si isti beneficiati,& art.5.n.2.* vbi loquitur de Episcopo volente resignare Episcopatum, vt euitaret onera,& eorum præstationem, benè Beller.*disquisit.cleric p.1.tit.de clerico debitore 14.n.7. vers.& in tantum.* Quæ quidem procedunt quoad restaurationem domus Rectoris, cum eadem ratio sit in domo Sacerdotis,quæ est in Ecclesia, Vgolin. *de officio Episcopi cap.14.§1.n.5.* Beller. *d.§.14.n.4.* Monet.*de commut vltim.volunt.cap.11.n.149.* nouissimè Sperell.*decis.68.n.4.cum seqq.* vbi *n.9.* idem dicit de paramentis,ornamentis, Calice, patenis,luminaribus & alijs Ecclesiæ necessarijs, quæ sunt accessoria; & à pari procedunt,ac Iure communi cum Ecclesiæ restauratione parificantur.

7 Et cùm hoc sit opus publicum,& commune, ac concernens omnium vtilitatem,& necessitatem, teneri contribuere nobiles, & alios exemptos,docent Auendan.*de exequendis mand.lib.2.c.14.n.19.*Ċened. *d collect.155.n.3.* Cabed. *d.decis 91.num.1.cum seqq.* Aloys.Ricc.*Neapol.decis.15.num.4.5.art.4.* Bobadill. *in sua politica lib.3.cap.5.num.34.* Sarmien. *in defens. de redditibus Eccles.part.1. monitor 82.num.3. in fine,* Auiles *ad cap.23. Prætorum verb.den orden, num.11.* Cened. *ad Decretal. collect.155.num.1. in fine,* Gabr. Pereira *in tract. de Manu Regia part.1.cap.19. de indictionib. num.8. vers. & quò ad primam, vbi num.9.* subdit quòd non solùm ad Prælatorem spectat hæc cognitio,& discussio, qualia opera debeant fieri, sed etiam contributionem decernere, & ad illam subeundam cogere, quia cui committitur aliquid committuntur ea, quæ ad illius expeditionem necessaria sunt,arg. *l.quicunque §.si ei,ff.de instit. action.l. pen. ff.de vsufruct.*

8 Episcopis à S.Concil.Trid.*sess.21.de reformat.c.7.* maximè commendatur,vt collapsas Ecclesias reficí, & instaurari procurent ex fructibus, & prouentibus quibuscunque ad easdem Ecclesias quomodolibet pertinentibus, qui si non fuerint sufficientes, omnes patronos & alios,qui fructus aliquos ex dictis Ecclesiis prouenientes percipiunt, aut in illorum defectum parochianos, omnibus remedijs opportunis ad prædicta cogant, quacunque appellatione,exemptione,& contradictione remota:ex quo Concilij Trid.decreto constat per Episcopum & ad illius instantiam & coactionem contributionem faciendã,& tenet Valasc.*d consult.91.n.vlt.* Quando autem Rector compellitur, extra dubium est agendum fore in iudicio Ecclesiastico, vt tradunt Guilelm.Benedict *in c.Raynutius,de testam.verb.si absque liberis n.33.*Pech.*de Eccles.reparat.c.14.*Gabr.Pereira

d tract.de Manu Regia p.1.c.18.de indictionib.num.7. Quando verò Prælati, siue Rectores sunt exempti, eo casu per Pontificem compelli possunt, & secundum aliquos, vel per Regem, quia censentur damnum in Regno dare, dum patiuntur suas Ecclesias corruere,quæ negligentia dissipatio est,vt per Guilhelm. *d.verb si absque liberis, num.35.* nam Regibus etiam incumbit Templorum defensio, & protectio, vt per Auend. *de exequen.mand lib.1.c.14.n.23.* Bobad.*in sua politica lib 2.c.18.n 117.*Ceual.*p.4.q.897. n.621.*Gabr.Pereira *d num.5 vers primo.*Sed quando compelluntur Parochiani laici ad Ecclesiarum reparationem, cognitionem illam, siue compulsionem mixtam esse tenuerunt Pech. *de reparat. Eccles.c.28.* Guilhelm. *in d.cap Raynutius,verb.domum n.17.*Gabr. Pereira *d.c.18.de indictionib.num.5.* Quamuis quòad huiusmodi Parochianos per Iudices sæculares compulsionem fieri posse indistinctè teneant, Rebuff. *resp.135.* Mexi. *in tract.tasse panis concl.5.a num.68.* Cened. *d.collect.153.n.1. ad fin.* & Ceuall.*in tract.de cognit.per viam violentiæ p.2.q 99* & disponit Ordin. Regia Lusitan. *lib.1.tit.64.§.76.* nisi verè intelligamus pro meliori prædictorum executione, † non 9
impedito Episcopo, imò ad eius requisitionem eos etiam cogere, prout sibi commodius videbitur, vel poterat procedere ante Concilium,quod postea omnem auctoritatem Episcopo dedisse apparet: quam quidem potestatem Vicario concessam censeri, si habeat speciale mandatum, resoluit Franc. Leo *in thesauro fori Eccles p.2.c.16.n.16.*

Forensis alio in loco domicilium habens potest 10
collectari ratione bonorum immobilium, quæ habet in loco, in quo Ecclesia constituitur, Cabed. *dict. decis.91.num.9.* nouissimè Melch. Phœbus *Lusitan. decis.34. tom.1.* † Non tenetur tamen vllus contri- 11
buere ad fabricam Ecclesiæ nouiter constructæ in loco opportuniori,ex quo vetus Ecclesia sufficiebat, imò nec ad refectionem illius Ecclesiæ † si per eam 12
forma antiqua immutaretur,nisi collecta fuerit imposita pro impensa vtili, & necessaria, cum illa non dicatur talis,sed potius sit voluntaria,quasi nemo teneatur rem communem meliorem facere, per *l. parietem, ff.de seruitutib.vrban præd.* resoluit Stephan. Gratian. *discept.forens.c.84.n.21.*

Si populus noluit Ecclesiam, quæ minatur rui- 13
nam,restaurare,ea deberet penitus diui, prout decisum refertur Fusch *de visitat.lib.1.c.10.n.16.*Zerol. *in praxi Episcop.p.2.verb.Parochia.§.6.* Aloys.Ricc. *in dicta praxi aurea resol.201.in fine.*

Et Episcopus potest vendere lapides Altarium,vel 14
Ecclesiarum destructarum, Nauarr. *de spolius cleric.§. 18.num.11.vers.1.* Zerola *d. verb.visitatio,§ 9.* Aloys. Ricc.*in decis Curiæ Archiep. Neap decis.255.p.2.* Armend.*in addition. ad recop legum Nauarr. lib.1 tit.18. l.7.de Episcopis n.85.* Sed † deber animaduertere ne 15
emptor faciat illos conuertere in sordidos vsus, Aloys.Ric.*in praxi aurea resol.201.*vbi refert in Sacra Congreg.sic decisum fuisse. *Ordinarius non debet profanare Capellas; & si aliquam causam profanandi habuerit,earum cœmenta potius sunt tribuenda Ecclesiæ, quæ est caput dictarum Capellarum, quàm alteri.* Episcopus tamen sine Apostolica auctoritate non potest transferre Matricem,id est,Cathedralem Ecclesiam in alium locum diœcesis, prout decisum refert Menoch.*consil.75.n.46.*

Quando Ecclesia,vel Capella est de iurepatrona- 16
tus,si patronus non dedit dotem sufficientem pro victu Sacerdotis,pro luminaribus,fabrica, & alijs necessarijs,ipse tenetur ad ista, quia fundãs Ecclesiam tenetur prædicta præstare, *cap. nemo, de consecrat. dist.1.*

dist. 1. etiamsi Ecclesia fundata fuerit auctoritate Episcopi sine assignatione dotis, & necessariorum, quia hoc casu adhuc patronus compelli per Episcopum poterit, & in eius defectum tenebitur Episcopus glos. *in d. c. nemo*, & sic poterit in Visitatione fieri præceptum patrono, vt infra competentem terminum prouideat de necessariis, sub pœna priuationis iurispatronatus, & Capellæ, refert nouissimè me citato *in hoc loco* Sperell. *d. decis.* 68. *n.* 11. *&* 12.

17 Sed an Episcopus possit de fructibus vnius Ecclesiæ superfluis, assignare fabricæ alterius Ecclesiæ pauperis? Quæstio est ad præsens institutum non contenenda, in qua affirmatiuè per glos. *in c. constitutas, de relig. domib. & in cap.* 1. *de rebus Eccles. non alienan.* respondet Burg. *in c. quæ in Ecclesiarum, de constit. n.* 272 quem refert, & sequitur Marc. Anton. Genuens. *in man. Pastorum cap.* 46. *n.* 8. Verius tamen videtur, quòd de superfluis fabricæ vnius Ecclesiæ, aliquid fabricæ alterius Ecclesiæ pauperis carentis fabrica sufficienti ad parietes eius reficiendos, & ad ornamenta emendãda sine auctoritate, & licentia Papæ assignare nequit, cum hoc nullo iure ei concessum esse constat: præsertim cum semel donata, data, & relicta à fidelibus in suarum Ecclesiarum vtilitatem, & vnum casum pium, ad alium etiam pium, tam iure antiquo *in c.* 12. *q.* 1. *& in Clem. quia contingit, de relig. domib.* quàm noua Conc. Trid. constitutione *sess.* 7. *c. vlt. de reformat. & sess.* 25. *c.* 8. *de reform.* applicari non possint sine Papæ auctoritate, qui non facilè eam cuilibet Episcopo impertiri solet, etiam in casu licito faciendam, cum etiam alienationem rerum Ecclesiæ suæ in casu licito Episcopo non concedit, nisi se prius consulto, Pius II. *in Extrauag.* 1. *de rebus Eccles. non alienandis.* Quare hanc sequitur sententiam Nauar. *cons.* 2. *in antiquis.* aliàs 15. *in nouis, de rebus Eccles. non alien.*

18 Quæres deinde non abs re quando pensionem habens super beneficio ad Ecclesiæ reparationem teneatur; In quo dubio consuluit Nauarr. *consil. vnic. de Ecclesiis ædificandis*, quòd clericus pensionem habens super beneficio Ecclesiastico, & fructibus eius impositam pro rata ad eius Ecclesiæ reparationem tenetur, nisi pensio ita imposita fuerit, vt ab omni onere libera solueretur.

19 Quando Ecclesiæ vetustate collapsæ reparari nequeunt, sunt in totum destruendæ, & vbi erant, erigenda est Crux, Aloys. Ricc. *d. resol.* 501. vel ad aliàs Ecclesias transferantur, per quam translationem non censetur facta vnio, idem Aloys. Ricc. *in dicta praxi aurea, resol.* 208.

ALLEGATIO LXV.

Episcopus an possit dispensare, vt filij beneficia suorum parentum aliquo modo obtinere possint?

SVMMARIVM.

1 Concil. sess. 25. de reformat. cap. 11. *& Doctores de eius materia agentes referuntur.*
2 *Conciliaris Constitutio* sess. 25. de reform. cap. 15. *in quibus differat à Iure communi?*
3 *Clerici filius an prohibeatur obtinere beneficium, vel seruire tanquam capellanus amouibilis in Ecclesia in qua eius pater, tanquam capellanus amouibilis, seu Vicarius temporalis seruiuit.*
4 *Ratio vbi eadem viget, ibi debet esse eadem iuris dispositio.*
5 *Verba proœmialia inducunt causam finalem.*
6 *Naturales filij procreati tempore, quo parentes eorum nondum erant effecti clerici, non possunt parentum beneficia obtinere.*
7 *Beneficium quando dicatur pater obtinere, vt in eo filius succedere non possit? ostenditur.*
8 *Filius Presbyteri illegitimus non potest obtinere beneficium, quod olim eius pater absque legitimo titulo & minus pacificè aliquando possedit.*
9 *Dispensatio præsumpta, in qua fundatur regula de triennali, non tuetur obtinentem beneficium in Ecclesia parentis sui.*
10 *Filij Presbyterorum beneficia legitimè obtenta retinere non prohibentur in quibus fuerunt beneficiati eorum parentes, qui ante Concilij publicationem è vita migrarunt.*
11 *Filij non prohibentur obtinere parentis Ecclesiam, quæ ac essentiè alteri est vnita.*
12 *Filius illegitimus non prohibetur obtinere canonicatum, qui erat portio tempore, quo pater illum obtinebat.*
13 *Filius illegitimus non prohibetur succedere in capellania, quæ absq. Episcopi auctoritate fundari solet.*
14 *Beneficium non potest obtinere filius illegitimus in Ecclesia, in qua eius pater habuit solam sedem in choro ratione dignitatis.*
15 *Canonicatum non potest obtinere filius illegitimus in Ecclesia, vbi pater fuit Canonicus*
16 *Filij legitimi clericorum possunt adipisci beneficia quæcunque in eadem Ecclesia, vbi genitores habuerunt, vel etiam habent.*
17 *Parentes immediatè consequi possunt eadem beneficia quæ eorum legitimi filij habuerunt.*
18 *Nepotes legitimi Presbyterorum ex filio illegitimo possunt consequi auorum beneficia.*
19 *Filius illegitimus beneficium patris potest obtinere si in eo mediatè post triginta annos successerit.*
20 *Ministrare, aut Epistolam canere, vel Sacristæ officio fungi in Ecclesiis parentum filij illegitimi nullo modo possunt.*
21 *Antiphonam ratione oneris beneficij alteri Ecclesiæ annexi filius illegitimus in eadem Ecclesia, vbi parens habet beneficium, canere non potest.*
22 *Processionaliter possunt insimul incidere pater & filius, vnus tanquam beneficiatus, alter tanquam capellanus diuersarum Ecclesiarum.*
23 *Missam filius, & pater possunt celebrare in eadem Ecclesia, dummodo ambo non obtineant beneficium in ea.*
24 *Filij illegitimi clericorum non prohibentur à Concilio Trid. cum patribus habitare.*
25 *Pensionem super beneficio resignato in fauorem tertij non potest pater imponere soluendam filio illegitimo.*
26 *Pensionem, quam parens obtinuit, vel aliam super parentis beneficio non prohibetur filius illegitimus habere.*
27 *Pensio potest transferri in filium illegitimum à parente facultatem habente illam transferendi.*
28 *Resignationibus reciprocis debet Episcopus obuiare.*
29 *Resignationes reciprocæ post Concilium in fauorem filiorum faciendæ prohibentur.*
30 *Dispensare non valet Episcopus cum illegitimis, vt habeant eadem beneficia, quæ pater habuit, nec ad habendum ea, quæ in eadem existunt Ecclesia, in qua genitor habuit.*
31 *Dispensatio vt illegitimus valeat in Ecclesia ministrare, vbi pater habuit beneficium, debet esse in specie derogatoria Bullæ Clement. VII & Concilij Trident.*

32 *Dispen*

32 *Dispensatio vna non tollit omnes defectus.*

33 *Derogationes generales non operantur quando talia sunt impedimenta, quæ difficiliorem reddere solent concedentem ad dispensandum.*

1 T paternæ incontinentiæ memoria à locis Deo consecratis (quos maximè puritas, sanctitasque decet) longissimè arceatur, non liceat filiis clericorum, (qui non ex legitimo nati sunt matrimonio) in Ecclesiis, vbi eorum parentes beneficium aliquod Ecclesiasticum habent, aut habuerũt quodcunque, etiam dissimile beneficiũ obtinere, nec in dictis Ecclesiis quoquo modo ministrare, nec pẽsiones super fructibus beneficiorum, quæ parentes eorum obtinent, vel aliàs obtinuerunt, habere. Ita Concil. Trid. *sess.* 25. *de reformat. cap.* 15. de cuius materia latè Stephan. Gratian. *discept. forens. c.* 397. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloss.* 5. Nicol. Garc. *de benefic. part.* 7. *cap.* 3. Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib.* 2. *tit.* 19. *l.* 1. *de filiis Presbyterorum, numero* 10. *cum seqq.* Campan. *in diuersorio Iuris Canon. rubr.* 11. *cap.* 13. *à n.* 67. optimè Seraphin. *decis.* 1442. Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiep. Neapol. dec.* 327. *part.* 4. Fr. Sigism. à Bononia *de elect. dub.* 75. nouissimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccles. c.* 47. *n.* 27. *cum seqq.* Iul. Lauor. *var. lucub. tit.* 4. *c.* 16. *n.* 48. *cum seqq.* Nauar. *in sing. Iuris Canon. concl.* 30. Illustriss. D. Acunha *ad c.* 13. *dist.* 56. latè me sæpissime citato *in hac alleg.* Castr. Palao *in opere moral. tom.* 2. *tr.* 13. *disp.* 4. *pun.* 2.

2 In quinque differt prædicta Conciliaris constitutio à iure communi. *Primò*, quia non solùm ratione successionis, prout de iure communi, sed etiam ob incontinentiæ paternæ memoriam inoleuit prohibitio *d. c.* 15. *Secundò*, quòd talis memoria longissimè arceatur non solùm immediatè, sed etiam mediatè, contra Abb. *in c. dilectus, notab.* 2. *de filiis Presbyt. Tertiò*, quòd non solùm prohibetur successio in eodem beneficio, sed in alio quocunque etiam dissimili, dummodo sint in eadem Ecclesia, contra ius commune, de quo Abb. *in c. ad abolendam post princ. de filiis Presbyt. Quartò*, ne dum prohibetur filius obtinere beneficium in Ecclesia, in qua pater obtinet, sed & ministrare contra ius commune, quo tantum patri ministrare prohibetur, Abb. *in cap. cum decorem, de filiis Presbyt.*

Quintò, quod nec pensiones super fructibus beneficiorum, quæ patentes eorum obtinuerunt, vel obtinent, habere poterunt filij, contra ius commune, nam illo attento licebat parentibus renunciare beneficia ad fauorem tertij imposita pensione soluenda proprijs filiis, vt multis impulsus rationibus resoluit Gig. *in tract. de pensionib. q.* 86. *n.* 5. *vers. prædictis tamen non obstantibus*; ita referunt Nicol. Garc. *d. c.* 3. *n.* 14. Armendar. *d. loco n.* 6. Fr. Sigism. à Bononia *d. dub.* 75. *post n.* 7. *vers.* 8. *dubitari potest*, Aloys. Ricc. *d. Neapol. dec.* 323. *parte* 4.

3 Circa primum, scilicet quòd non solùm ratione successionis, sed etiam ob incontinentiæ paternæ memoriam, inualuit supradicta prohibitio, dubitari potest, an scilicet filius clerici prohibeatur obtinere beneficium vel seruire tanquam Capellanus amouibilis in Ecclesia, in qua eius pater, tanquam Capellanus amouibilis seu Vicarius temporalis seruiuit? In qua quæst. affirmatiuè respondendum videbatur, nam memoria incontinentiæ paternæ pariter viget, tam in illo, qui titulum beneficij habet, quàm in eo, qui eũ exercet absque titulo quia in vtroque datur

4 eadẽ ratio; † ergo debet esse eadem Iuris dispositio, *l. illud*, §. *ad legem Aquil.* Rebuff. *in l. in lege censoria* 203. §. *item quæ, de verbor. signif.* Gutier. *pract. lib.* 3. *q.* 17. *num.* 84. *cum sequent.* Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell.* §. 7. *proœm. n.* 105. Facit deinde, quia illa verba Concilij sunt proœmialia, & inducunt causam finalem, ex text. *in l. fin.* & ibi Doctor. *ff. de hered. instit.* Bart. *in l.* 1. *ff. de origine iuris.* Hinc dicimus, quod † sicut 5
corpus ab anima, ita dispositio à proœmiali ratione regulatur, ex Ias. *in l. qui quadraginta col.* 2 *ff. ad Trebell.* quod eo magis patet cum apponatur dictio, *vt*, quæ propriè causam finalem inducit, *Clement. vt hi qui*, & ibi Cardin. *notab.* 1. *de ætate, & qualit. Clement.* 1. *de re iudic.* cum aliis citatis à me ipso *in meis Remiss. de dictionibus dict.* 381. *num.* 1. faciunt quæ in simili casu resoluit Flamin. *de resignat. lib.* 3. *quæst.* 5. *n.* 9. *cum seqq.* Sed his non obstantibus, quæ in puncto Iuris veriora iudico, contrarium decisum esse à *Sacra Congregat.* testantur Armend. *d. loco n.* 32. Nicol. Garcia *dict. cap.* 3. *num.* 72. Stephan. Gratian. *discept. forens. cap.* 397. *à num.* 14. Campan. *d. cap.* 13. *num.* 67. *vers. & quia*, Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiepiscop. Neapol. dec.* 204. *part.* 4. Fr. Sigism. à Bononia *de elect. dub.* 75. *n.* 6.

Prædicta prohibitio locum habet in filiis naturalibus procreatis tempore, quo parentes eorum nondum erant effecti clerici, vt decisum referunt Garc. *d. c.* 3. *n.* 15. Armend. *d. loco n.* 7. Balb. *dec.* 29. Sigism. à Bononia *de elect. dub.* 73. *num.* 2. Contra Fr. Emman. *q. Reg. to.* 1 *q.* 13. *art.* 7. & Fr. Ludou. Miranda *in man. Prælat. tom.* 2. *q.* 1. *art.* 10. 6

Qui per procuratorem apprehendit possessionem beneficij, aut Canonicatus, etiamsi nunquam in Ecclesia ministrauerit, aut fructus perceperit: dicitur beneficium, vel Canonicatum obtinere, ad hoc, vt filius in eadem Ecclesia alterum Canonicatum, aut beneficium obtinere non possit, referunt decisum Armend. *d. loco n.* 20. & 44. Nicol. Garc. *d. c.* 3. *n.* 56. Campan. *d. c.* 13. *n.* 67. 7

Si tamen de Canonicatu, aut beneficio prouisus Apostolicas litteras non expediuit, & possessione nondum habita, alteri cessit vigore Apostol. prouisionis, aut illud reliquit, non dicitur habuisse ad prædictum effectum, Armend. & Camp. *locis proximè citatis*, Nicol. Garc. *d. c.* 3. *n.* 56. *in* 2. & 3. *declar.*

Filius Presbyteri illegitimus non potest obtinere beneficium, quod olim eius pater absque legitimo titulo, & minus pacificè aliquando possedit Nicol. Garc. *d. c.* 3. *n.* 59. Armend. *d. loco n.* 23. me citato *in hoc loco* Castro Palao *d. punct.* 2. *n.* 7. 8

Præsumpta dispensatio, in qua fundatur regula de triennali, non habet locum in hac materia, cum huiusmodi præsumpta dispensatione beneficium possidentes contra dispensationem Concilij *in dict. cap.* 15. possessionem suam tueri non valeant, vt referunt Garc. *d. c.* 3. *num.* 88. Armendar. *d. loco num.* 42. Episcopus enim si filium Presbyteri in Ecclesia paterna intrusum reperierit, assignato ei competenti termino ad docendum de dispensatione Apostol. si forte ea fultus existat, potest eum amouere, non obstante quacunque possessione, quia nulla data dispensatione Apostol. est ipso iure priuatus, Gratian. *d. c.* 397. *n.* 31. & 32. vbi *n.* 35. resoluit quòd non sufficit quælibet dispensatio, nisi in specie dispensetur ad obtinenda beneficia in Ecclesia, in qua pater, &c. Collatio enim huic facta, est ipso iure nulla, Sayr. *dec.* 1. *de constit.* 9

Non prohibentur Presbyterorum filij beneficia retinere legitime obtenta in eisdem Ecclesiis, in quibus fuerunt beneficiati eorum parentes, qui ante Concilij publicationem è vita migrarunt, vt refe- 10

runt deciſum Nicol. Garc. *d. cap.* 5. *n.* 45. Armendar. *d. loco n.* 10.

11 Nec etiam prohibentur obtinere Eccleſiam filialem dependentem, ſeu aliàs vnitam Eccleſiæ matrici, cuius pater fuit Rector, modo vnio ſit facta acceſſoriè, & per viam ſubiectionis Eccleſiæ matricis, & pater in ea non miniſtrauerit; prohibetur tamen obtinere vnitam æquè principaliter, aut ſi in vtraque pater miniſtrauit referunt deciſum Garc. *d. cap.* 5. *n.* 62. Armend. *d. loco à n.* 24. Campan. *d. c.* 13. *n.* 67. *verſ. tùm verò*, me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. puncto* 2. *n.* 12.

12 Filius illegitimus non prohibetur obtinere Canonicatum, qui erat portio tempore, quo pater illum obtinebat, Achill. de Graſſis *dec.* 1 *de filiis Presbyt.* Gonz. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 5. *proœm ſub. n.* 33. Lott. *de re benef. lib.* 3. *q.* 48. *n* 210. Vnde *Sacr. Congr. Concilij ſub die* 12. *Februarij* 1598. cenſuit filium illegitimum non prohiberi obtinere Epiſcopatum nuper erectum ex parte Diœceſis, in qua eius pater fuit Archiepiſcopus, quia Conc. *d. c.* 15. strictè eſt intelligendum in caſu odioſo, loquitur in Eccleſia in qua pater miniſtrauit: quod hîc ſecus eſt, cùm non ſit eadem Eccleſia, me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. diſp.* 4. *puncto* 2. *n* 15.

13 Nec prohibetur ſuccedere in Capellania, quæ fundari ſolet, maximè in Hiſpania, abſque aliqua Epiſcopi, vel alterius Superioris auctoritate, vt in illis ſuccedant clerici de parentela, Gonzal. *d gloſſ.* 5. *n.* 33. *& ſeqq.* me citato *in hoc loco* Caſtro Palao *d.*
14 *diſp.* 4. *pun.* 1. *n.* 15. *in fine* † Excluditur verò ne poſſit obtinere beneficium in Eccleſia, in qua eius pater habuit ſolam ſedem in choro ratione Dignitatis, quam in alia Eccleſia obtinebat. Garcia *d c.* 5. *n.* 66. Armen. *d. loco n.* 27. Fr. Sigiſm. à Bononia *d dub.* 75 *n.* 7. *verſ.* 7. me citato *in hoc loco.* Caſtro Palao. *d pun.* 2. *n.* 13. vbi *n.* 14. reſoluit filium illegitimum excludi à beneficio in Eccleſia, quæ eſt ſoror alterius Eccleſiæ, in qua pater beneficium habet; ſunt enim in Hiſpania aliquæ Eccleſiæ, quæ vocantur Sorores, in quarũ vna reſidens cenſetur in alia reſidere ex priuilegio
15 Pontificis.† Item etiam non poteſt obtinere Canonicatum in aliqua Eccleſia, vbi pater fuerit Canonicus, Rebuff. *in praxi benefic. tit. de diſpenſat. ſuper defectu naturalium n.* 37. *&* 58. Azor. *inſtit. moral. part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 4. *q.* 16.

16 Attento Iure communi iuxta veriorem opinionem filij legitimi clericorum poſſunt adipiſci beneficia quæcunque in eadem Eccleſia, in qua genitores habuerunt, vel etiam habent, vt probat text. *in c. ad hæc, de filiis Presbyt.* & tenet Hoſt. *in ſum. tit. de filiis Presbyt. num.* 5. Calder. *conſ. vnic eod tit.* Felin. *in c in noſtra, ſub num.* 13. *verſ. tertium corol. de reſcriptis*, Rebuff. *d. tit. de diſpenſat. ex defectu natal. n.* 37. non illa quidem, quæ patres obtinuerant, ſed diuerſa in eiuſdem Eccleſiis, quibus inſeruierant, Azor. *inſtit. moral part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 14. *quæſt.* 16. me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d puncto* 2. *n.* 2. & cum hac opinione videtur manere diſpoſitio Concil. Trid. *d. cap.* 15. dum ſub illis verbis, *qui non ex legitimo nati ſunt matrimonio*, continet expreſſam licentiam reſpectu legitimorum adipiſcendi dicta beneficia in ipſa Eccleſia, vbi parentes alia poſſident: effectus enim argumenti à cõtrario ſenſu, validiſſimus eſt, præcipuè cũ contrarũ non ſit de Iure expreſſum, iuxta citata Iura, & Doctores *in libello de principiis, & locis cõmunibus vtriuſque iuris, verb. argumentum, n.* 131. Sed melius de Iure communi dicerem huiuſmodi legitimos clericorum filios paterna beneficia immediatè obtinere non poſſe, ſecus verò mediatè, iuxta *cap. ex tranſmiſſa, & cap. ad extirpandas, de filiis Presbyt.* & illa ſuffragatur ratio, quod Apoſtolicum eſt decretum inhibens filios ſuccedere in paternis beneficiis, ne ſucceſſio in Eccleſia Dei ſit hæreditaria, *c. Apoſtolica*, 8. *quæſt.* 1. Quod quidem admitterem, etiam de Iure nouiſſimo Concilij *d. cap.* 16. quod cum loquatur de filiis ex fornicatione natis, & non ex legitimo matrimonio, quoad legitimos, remanet Ius antiquum incorrectum, *l præcipimus*, *C. de appellat.* Ita docent Nauar *in c. ſi quando except.* 21. *n.* 2. *de reſcript.* Salzed. *ad Bernard. cap.* 48. *n.* 3. Put. *dec.* 225. *lib.* 3. Fr. Emman. *q. Regul to.* 1. *q.* 13. *art.* 7. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 5. *n.* 33. Nicol. Garcia *d. c.* 5. *n.* 18. referunt deciſum Armendar. *d. loco n.* 4. *addit. eiuſdem Garcia d. cap.* 3. *n.* 29. *in fine*, Illuſtriſ. D. Acunha *in d. c.* 13. *n.* 5. & Rota coram Seraph. *dec.* 1442. *n.* 6. cenſuit filios legitimos non prohiberi obtinere diuerſum beneficium in eadem Eccleſia, ſed idem quod pater obtinuit, idque immediatè Vnde *Sacra Congreg. Concilij die* 23. *Auguſti* 1631. cenſuit filium legitimum egere diſpenſatione ob obtinendum immediatè beneficium paternum.

17 Ex eadem ratione ſunt, qui teneant parentes immediatè conſequi non poſſe eadem beneficia, quæ eorum illegitimi filij habuerunt, eo quòd ipſamet ratio prohibitionis militat ne Eccleſiaſtica beneficia hæreditario iure poſſideantur; nam vbi eſt eadem ratio, ibi debet eſſe eadem Iuris diſpoſitio, *l. illud ff. ad legem Aquil. l. illud, C. de ſacroſanct. Eccl.* cum citatis per Farin. *in fragmen. crimin. littera E, n.* 51. *cum ſeq.* Narbona *de appellat. a Vicario ad Epiſc. p.* 2. *n.* 6. cum infinitis propemodum aliis citatis *in libello de principiis, & locis communibus vtriuſque iuris, littera R, n.* 6. Sed contrarium communi Doctorum calculo recipitur, vt per Campan. *d. c.* 13. *n.* 78. Fr. Emman. *in ſumm. tom.* 1. *c.* 25. *n.* 4. *in fine*, Fr. Sigiſm. à Bononia *de elect. dub.* 75. *n.* 5. nouiſſimè Marcel. Vulpe *d. c.* 47. *n.* 18. & tenuit Rota coram Seraphin. *d. deciſ.* 1442. Nicol. Garc. *d. c.* 3. *n.* 19. & deciſum referunt addit. eiuſdem Garc. *d. c.* 3. *n.* 29. *in fine*, Armendar. *d. loco n.* 4. vbi etiam aſſerit centum patrem nulla diſpenſatione indigere ad obtinendum immediatè beneficiũ filij legitimi, me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. puncto* 2. *n.* 5. & *Sacr. Congr. Concilij in vna Maceraten.* 18. *Nouem.* 1628. cenſuit patrem non prohiberi obtinere immediatè beneficium filij ſui illegitimi.

18 Quoad nepotes tamen dictam prohibitionem extendi docet *gloſſ. d cap. ad extirpendas, & in d. cap. Apoſtolicam* 8. *q.* 1. vbi Archid. *n.* 1. Guillermus Benedict. *in repetit cap. Raynutius, de teſtamentis. verb. & vxorem. n.* 695. Salzed. *ad Bernard. in pract. c.* 48. *litt. A.* Rebuff. *de pacificis poſſeſſ. n.* 266. *& ſeq.* Leſſius *de inſtitia lib.* 2 *c.* 34. *n.* 91. Sed verius eſt attenta Iuris communis, & concilij diſpoſitione non comprehendi nepotes legitimos Presbyterorum, ex filio illegitimo reſpectu beneficij aui, prout reſoluunt Ceual. *q.* 796. *à n.* 9. Vgolin. *de poteſt. Epiſcop. c.* 50. § 7. *n.* 3. § 8. *n.* 2. Nau. *conſ.* 9. *n.* 9. *ſub tit. de filiis Presbyt.* Spin. *in ſpeculo teſtamentorum gloſ.* 3. *à n.* 23. Garc. Girunda *de priuileg. explicat. n.* 1049. Sayr. *de cenſuris lib.* 6. *c.* 10. *n.* 46. Azor. *inſtitution. moral. p.* 2. *lib.* 6. *n.* 4. *q.* 17. Seraph. *d. deciſ.* 1442. *n.* 11. Steph Grat. *d. c.* 397. *n.* 6. Bellet. *diſquiſit. cleric. p.* 1. *tit. de diſciplina cleric.* §. 3. *n.* 33. Alnyl. Ricc. *in dec. Curiæ Archiep. Neapol p.* 4. *dec.* 283. D. Acuña *ad c.* 1. *n.* 8. *diſt.* 56. & cenſuiſſe Rotam Roman. aſſerit Nic. Garc. *d. c.* 3. *n.* 22. & deciſum fuiſſe *in Sacrâ Congregat.* teſtantur idem Garcia *in addit. d. n.* 22. Gallet. *in margarita caſ. conſcient. verb. beneficium* 1. me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *puncto* 2. *n.* 3. Armendar. *d. loco n.* 1. Campanil.

d. cap.

*d.c.*13.*n.*76.& nouissimè censuit *Sacra Congreg. Concily sub die* 13. *Augusti* 1622. In nepote etiam illegitimo idem dicendum videtur, quòd scilicet minimè prohibeatur obtinere beneficium, quòd auus habuit, prout decisum referunt Garc. *d.c.* 3. *n.* 27. Armend. *d.loco n.*3. Sed hæc resolutio non caret dubio, ex eo, quia *in d.c.* 15. *Concil. Trid.* adest verbum, *longissimè*, quod excludit omnem personam, etiam mediatam, propter quod id ipsum fuisse decisum refert Campanil. *d.n.*76. Sed primæ declarationi standum est, prout tenet Garc. *d.n.* 27.

19 Circa secundam differentiam inter Constitutionem Conciliarem, & Ius commune, supra relatam, notandum est memoriam paternæ incontinentiæ arceri debere, ita vt neque mediatè, neque immediatè liceat filio in patris beneficio succedere, prout denotant proœmialia Concilij verba supra relata. Ego tamen moderarem huiusmodi prohibitionem ad illum solum casum, si alius per triginta annos mediatè successerit; quia tunc cum lapsu huius temporis memoria paternæ incontinentiæ ex medio tolli videatur, tunc filium posse in patris beneficio succedere consequens videtur, prout docet Gonzal. *ad regul.* 9. *Cancell. gloss.* 5. *n.* 33. me citato *in hoc loco* Castro Palao *d. puncto* 2. *n.*8.

20 Circa quartam differentiam notarem filios illegitimos ita in Ecclesiis parentum quoquo modo ministrare non posse, vt disponit Concil. *d.c.* 15. vt nec Epistolam canere, aut Sacristæ officio fungi possint; nec vt simplices cantores musicæ in eadem Ecclesia canere, prout decisum referunt Nauarr. *cons.* 1 *q.* 17 *sub tit. de constit.* Sayr. *dec.* 1. *sub eodem tit.* quem refert Aloys. Ricc. *in collect. decisionum, collect.* 1367. *vers. tu amplia p.*4 Garcia *d c.* 3. *n* 68. Armend. *d loco n.* 29. Stephan. Gratian *d.c.* 397. *n.* 26. *cum seq.* vbi *n.* 28. testatur quòd nec etiam antiphonam in eadem Ecclesia canere potest ratione oneris beneficij alteri Ecclesiæ annexi, me citato *in hoc loco* Ca-

21 str. Palao *d. puncto* 2. *n* 16. † An verò filius illegitimus laicus, qui in Ecclesia, in qua pater nec beneficium habet, nec pensionem, sed vt cantor musicæ tantum in ea Ecclesia cantat, comprehendatur huiusmodi prohibitione? Affirmatiuè decisum fuisse referunt Garcia *d n.*68. Armen, *d.loco n.*28. Aloys. Ricc. *d. Neapol. dec.* 283. *n.* 1. *p* 4.

22 Non impeditur, quin pater, & filius possint insimul processionaliter incedere, vnus tanquam beneficiatus, alter tanquam Capellanus diuersarum Ecclesiarum. Verum si processionaliter accederet ad Ecclesiam in qua pater obtinet beneficium, filius non poterit aliquo modo ministrare, referunt decisum Nic. Garc. *d.c.* 3. *n.*68. *in* 3. *declaratione*. Armen. *d.loco n.*30. Vbi autem sunt Collegiatæ Ecclesiæ, quarum Decani & Canonici vigore statuti ad Cathedralem accedunt ad certas processiones, in certis diebus festis anni, & inibi canunt vnum versiculum, non potest filius illegitimus Canonici Cathedralis ad Decanatum, vel Canonicatum illarum Collegiatarum eligi, quia quoquo modo inseruire dictæ Cathedrali videtur. Ita referunt decisum Camp. *d.c.* 15. *n.* 67. *vers. & quia*. Garcia 69. *d.c.* 3. *n.* Armend. *d.loco n.* 31.

23 Non prohibetur tamen, quin pater & filius possint Missam celebrare in eadem Ecclesia, dummodo ambo non obtineant beneficium in ea, sed id fiat ab altero deuotionis gratia, ab altero causa legati, quòd relictum sit Missam celebrantibus, vt decisum referunt Campanil. *vbi proximè* Garcia *d.cap.* 3. *n.*73. Armendar. *d.loco num.* 33. Fr. Sigism. à Bononia *de elect. dub.* 75. *q.*7. *in princip.* Quare existimo non esse molestiam exhibendam illegitimo Presbytero celebranti Missam ob quoddam legatum in eadem Ecclesia in qua pater celebrat ob deuotionem, cum neuter habeat beneficium, & hic casus non sit prohibitus à Concilio. Ita Garcia *d c.* 3. *n.* 37. Armend. *d.loco n.* 34. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. pun.* 2. *num.* 17.

Illud tamen in filiis Presbyterorum peculiare esse videtur, vt cum parentibus suis habitare non possint, sicut resoluit Bermond. *de publicis concubin. verb. apud patres suos*, vbi scribit grauissimam hanc esse pœnam patrum Presbyterorum, quod cohabitatio suorum filiorum eis interdicatur; addit tamen Benedict. Ægid. *in tractat. de priuileg. honest. art.* 13. *num.* 24. quòd hoc non tam pœnæ, causa, quam fauore honestatis inductum fuit, quia superiorum cum patre Presbytero cohabitatio generat scandalum in clero, & præbet malum exemplum in populo; est enim spurius paternæ turpitudinis assiduus testis. Verùm licèt hoc sit honestius, nullo tamen Concilij Trident. decreto prohibentur huiusmodi spurios cum patribus Presbyteris cohabitare, vt tenent Nicol. Garc. *d.cap.* 3. *num.*74. & Armendar. *d loco n.*35. vbi tamen refert in Episcopatu Pampilonensi talem cohabitationem prohiberi *lib.* 1. *Constitutionum Synodalium tit. de filiis Presbyterorum fol.* 27. 24

Circa quintam differentiam, iam supra notauimus de Iure antiquo licere patribus renunciare beneficia, quæ obtinebant, ad fauorem tertij, imposita pensione soluenda propriis filiis illegitimis; quod quidem de Iure nouissimo Concilij Trident. non est licitum, vt constat ex *d.c.* 15. in quo prohibetur filium illegitimum posse habere pensionem super beneficio, aliàs à patre obtento, quod non habet locum in eis, qui pensionem huiusmodi ante confirmationem ipsius Concilij legitimè impetrarunt, vt referunt decisum Nicol. Garc. *d.c.* 3. *n.* 46. Armend. *d.loco num.* 14. & 15. vbi *n.* 19. resoluit illegitimum beneficiatum in Ecclesia, in qua pater simile, vel dissimile beneficium habuit, eo mortuo ante Concilij publicationem non posse ex vigore cuiuscumque eius dispensationis ante Concilij publicationem obtentæ, obtinere aliud beneficium, dimisso eo, quod obtinebat in eadem Ecclesia, in qua pater reperitur beneficiatus, nec optare ex vi statuti illius Ecclesiæ aliud beneficium, quod sibi competebat, veluti antiquiori; acquiruntur enim de nouo, & dispensationibus per Concil. sublatis remanet indispensatus, de quo etiam Nicolaus Garc. *d.cap.* 3. *num.* 53. 25

Pensiones igitur quascunque filij clericorum habere non possunt super fructibus beneficiorum, quæ parentes eorum obtinent, vel obtinuerunt, Stephan. Gratian. *d.c.* 397. quem refert Campan. *d.c.* 13. *n.* 70. Aloys. Ricc. *in decisionib. Curiæ Archiep. Neapol. dec.* 186. *n.* 3. *p.* 4. Rot. apud Farin. *dec.* 549. *num.* 4. *p.* 2. *recent.* & post Nauarr. resoluit Seraph. *decis.* 1442. *num.* 15. Buratt. *decis.* 53. *num.* 3. vbi Ferentil. *litt. B*, me citato Castro Palao *d. puncto* 2. *num.* 10. † Si verò pater habeat facultatem transferendi pensionem, posse illam transferre in filium illegitimum, resoluunt Gig. *de pensio. q.*86. *num.* 5. Flamin. *de resignat. lib.* 6. *q.* 4. *num.* 21. & 22. Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancellar. gloss.* 5. § 5. *num.* 22. & 23. P. Azor. *instit. moral par.* 2. *lib.* 8. *cap.* 8. *quæst.* 7. Nicol. Garc. *d.c.* 3. *num.* 34. Steph. Gratian. *d.cap.* 397. *num.* 1. & 7. Aloys. Ricc. *d part.* 4. *collect.* 1367. *in fine*, & *Neapol. dec.* 186. *n.* 1. & 7. *p.* 4. S. Congreg. *in Zamoren.* 9. *Nouemb.* 1619. & 15. *Septembr.* 1629. Potest aliquando euenire, vt scilicet 26 27

Auto

Antonius legitimus obtinens Canonicatum illum
resignet in fauorem Nicolai,reseruata pensione su-
per Parochiali, quam obtinet pater ipsius Nicolai,
hæc reseruatio comprehenditur decreto *d.cap.15.*&
sic pater in fraudem consentit pensioni.Ita decisum
fuisse attestantur Garc. *d.cap.5.n.8.* Armend. *d.loco*
num.41.

28 Episcopus debet maximè obuiare reciprocis resi-
gnationibus,quas prohibet & abominatur Concil.
Trid.*d.c.15. vers.ad hæc reciproca*, de quibus agunt
Nauarr.*cons.5.de renunciat.* Emman. Roder. *in sum.*
*part.2.cap.56.num.8.& 9.*Gironda *in tract.de priui-*
legiorum & exemptionum explicat.n.1275.& faciunt
quæ Flamin.*de resignat.lib.14.q 9.* Nicol.Garc.*p.7.*
cap.3.n 87. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d.pun-*
cto num.18. vbi ait interdictam esse à Concil. Tri-
dent.omnem reciprocam renunciationem, si quæ à
parentibus clerici in fauorem filiorum suorum fiat,
& quo illa dicitur reciproca resignatio à Concilio
prohibita,in quibus pactum,& conuentio de mutua
facienda resignatione interuenit:quæ quidem pro-
hibitio loquitur tantum circa reciprocas resignatio-
nes post ipsum Concilium in fauorem filiorum fa-
ciendas,vt referunt resolutum Garcia d *cap.3.n.82.*
29 *in 3.respons.* Armendar.*d loco n.5.* Verùm si dempta
fraude clericus habens filium renuntiat proprium
beneficium in fauorem filij alterius clerici,qui post
aliquod tempus in remunerationem accepti bene-
ficij,reciprocè suum renuntiat beneficium in fauo-
rem filij primi clerici renuntiantis, nulla commit-
tur simonia,nec decisioni dicti Concilij Trid. con-
trauenitur.Ita ex Fr.Emman. *citato loco* resoluit Gi-
ronda *vbi suprà*,addens idem dicendum, licet præ-
cedat aliqua mentalis intentio reciprocæ renuntia-
tionis,quia à principio defuit talis pactio.

30 Cum huiusmodi illegitimis dispensare non va-
lent Episcopi, vt habeant eadem beneficia,quæ pater
habuit,teste Staphil.*de litteris gratia,tit de qualit. &*
statu benef vers. 2. quod si illegit. Geminian. *in cap.1.*
num.8.vers. in glossa ibi, de filiis presbyt. in 6.gloss.fin.
in d cap ad abolendam, me citato *in hoc loco* Alzedo
de præcellent.Episcop.dign.part.2.cap.9.num.36. ne-
que ad habendum ea, quæ in eadem existunt Ec-
clesia,in qua genitor habuit,aut in præsenti retinet
beneficium,quia ad fauorem illegitimorum, etiam
aut clericatum paternum natorum,solus Papa, non
ipsi Episcopi elargiri queunt huiusmodi facultatem,
vt ait gloss.*verb patiaris, in cap 3. de filiis presb gloss.*
vltim in cap conquerente, eod tit. Mandos. *tractat. de*
signatura gratiæ sub tit.de dispens ad beneficia in Eccle-
sia in qua pater, refert & sequitur Campanil. *d. lib.*
*21.cap.13.n.87.*me citato *in hoc loco* Castr.Palao *d.*
puncto 2.n.19. Et dispensatio debet esset In specie
derogatoria Bullæ Clementis VII.&Concilij Trid.
31 † vt illegitimus valeat in Ecclesia ministrare, vbi
pater habuit beneficium,Rebuff. *in praxi tit. de di-*
32 *spens.super defectu natalium n.24.& 55.*Vna † enim
dispensatio non tollit omnes defectus, sed tot de-
bent esse dispensationes, quot obstacula, Gemin.
cons.33 n.8. Cassad.*decis.9.n.4. de præbend.* Rot de-
33 *cis.233.part.1. diuers.* † Neque generales deroga-
tiones, & clausulæ operantur, quando talia sint im-
pedimenta,quæ difficiliorem reddere solent conce-
dentem ad dispensandum, Felin. *in c.nonnulli, n.21.*
vers quinta conclusio,de rescript. Alex.*cons.195.n.10.*
*lib.1.*Menoch.*de arbitr.casu 203.n.12.* Quo funda-
mento ita in terminis Aloys. Ricc. *in praxi aurea*
resolut.369.

ALLEGATIO LXVI.

Episcopus quæ beneficia vnire possit?

SVMMARIVM.

1 *Vnio est beneficiorum,seu Ecclesiarum ab Episcopo, vel alio Superiore ob vtilitatem,seu necessitatem facta annexio.*

2 *Vnio tribus potissimum fit modis.*

3 *Episcopus confirmatus licet nondum consecratus stando in iure communi antiquo potest vnire beneficia & Ecclesias suæ diœcesis ex legitimis causis.*

4 *Vnire potest Episcopus alicui Religioni beneficium, seu Ecclesiam suæ diœcesis.*

5 *Beneficium ob Episcopi negligentiam deuolutum ad Papam potest Episcopus vnire.*

6 *Beneficium,cuius collatio vigore concordiæ spectaret ad Capitulum,potest Episcopus vnire.*

7 *Beneficia reseruata vniri possunt per Episcopum, dummodo ex huiusmodi vnione præiudicium non fiat expectanti auctoritate Apostol. beneficia ill .*

8 *Vnire ad tempus,seu ad vitam non potest Episcopus.*

9 *Beneficia exempta à iurisdictione Episcopi non valet ille vnire.*

10 *Vicarius generalis Episcopi non potest beneficia vnire, nisi specialiter sibi ab Episcopo committatur.*

11 *Capitulum Sede vacante potest vnire ea beneficia: quæ potest Episcopus, dummodo per eam vnionem iurisdictioni Episcopali nihil detrahatur.*

12 *Legatus de Latere potest vnire beneficia prouinciæ suæ legationis absque tamen præiudicio Episcopi.*

13 *Archiepiscopus vnire potest beneficia in sua diœcesi, non autem suffraganeorum.*

14 *Abbates,atque alij Prælati Episcopo inferiores ita plene subiectas sibi Ecclesias habentes,vt iurisdictione quasi Episcopali in eis fungantur, seu existente priuilegio, aut consuetudine legitimè præscripta,possunt vniones facere.*

15 *Causa iusta in vnione requiritur,quæ in hac parte est necessitas,vel vtilitas Ecclesiæ.*

16 *Vnio facta per Ordinarium sine causa,vel ex falsa causa,etiã seruata Iuris forma,est nulla ipso iure.*

17 *Citari debent ij omnes,quorum interest in vnione facienda.*

18 *Ecclesiam subiectam Abbati, aut alij inferiori Prælato non potest Episcopus vnire absque illius consensu.*

19 *Patroni consensu exigitur vt Episcopus Ecclesiam sui iurispatronatus vnire possit.*

20 *Rectoris siue possessoris beneficij ab Episcopo vniendi consensus non exigitur.*

21 *Capituli Ecclesiæ Cathedralis consensus in vnione per Episcopum facienda accedere debet.*

22 *Consensus Capituli in vnione facienda per Episcopum,satis est si postea accedat.*

23 *Vnio per Episcopum absque consensu Capituli fieri potest extante consuetudine in contrarium.*

24 *In vnione facienda ab Episcopo ipsi Capitulo, an sufficiat illius consensus, ostenditur.*

25 *Nullitas vnionis ob defectum consensus Capituli,an possit opponi ab alio quàm ab ipso Capitulo, ostenditur.*

26 *Capituli consensus,an exigatur in vnione per Legatum facienda,ostenditur.*

27 *Possessor*

27 *Possessor beneficij vniti attenta dispositione Concilij* sess. 7. de reform. c. 6. *non potest quadragenaria præscriptione se tueri, quominus liceat Episcopo vnionem perpetuam à quadraginta annis circa factam examinare.*

28 *Beneficia diuersa diœcesis nulla ratione hodie Episcopus vnire valet.*

29 *Capituli consensus, an sit necessarius cum Episcopus vniones facit tanquā Sedis Apost. delegatus.*

30 *Vnio cuiuscumque beneficij Curati monasterio, aut cuicunque operi pio seu beneficiis similibus prohibita.*

31 *Episcopus potest vnire beneficia absque patroni Ecclesiastici consensu si Iurispatronatus Ecclesiastici sint.*

32 *Beneficium liberum beneficio iurispatronatus potest Episcopus vnire.*

33 *Ordinarius non potest concedere laico iuspatronatus super beneficio libero.*

34 *Vnio vnius beneficij facta alteri accessoriè operatur extinctionem & suppressionem nominis, & tituli beneficij vniti.*

35 *Curam animarum non censetur habere, qui beneficium curatum habet accessoriè annexum alicui beneficio simplici.*

36 *Beneficij principalis natura, & qualitas attenditur, non autem annexi.*

37 *Vnitum beneficium assumit naturam, consuetudines, & priuilegia principalis.*

38 *Vnita Ecclesia per vnionem supprimitur, & omnia transferuntur in eam, cui fit vnio.*

39 *Vnita Ecclesia Parochialis possessa vti membrum alterius non inducit incompatibilitatem.*

40 *Beneficium curatum annexum simplici assumit naturam simplicis.*

41 *Ætas viginti quinque annorum non requiritur ad Parochialem vnitam accessoriè, & perpetuò, sed sufficit illa, quæ ad principalem requiritur.*

42 *Concursus non est faciendus in prouisione dignitatū habentium vnitam Parochialem perpetuò, & accessoriè.*

43 *Beneficium principale in impetratione sufficit tantū exprimi, nec opus est exprimere accessoriè vnitū.*

44 *Dispensare potest Episcopus cum illegitimo ad beneficium simplex, cui vnita est Parochialis.*

45 *Promotus ad Ecclesiam Parochialem, quæ est vnita accessoriè alicui non Parochiali, minimè tenetur lege posita* in cap. licet canon, de elect. lib. 6.

46 *Vnio æquè principaliter, quæ sit? ostenditur.*

47 *Canonicatum obtinens, cui est vnita Parochialis ad vitam, debet in Parochiali residere, & non in Canonicatu, ac facere mentionem in impetratione de vtroque beneficio sis annexo.*

48 *Vnio quomodo accessoriè, vel æquè principaliter facta cognoscatur? remissiuè.*

49 *Vnio non præsumitur, sed probari debet ab eo, qui factam asserit.*

50 *Vnio probāda est per instrumentū, seu litteris ipsius vnionis, vel ex diuturnitate tēporis immemorialis.*

51 *Vnio ex verbis enūciatiuis quādo probetur? ostēditur.*

52 *Vnio probari potest per confessionem partis aduersæ concurrentibus adminiculis, & coniecturis, & per testes deponentes de publica voce, & fama.*

1 VNIO est beneficiorum, seu Ecclesiarum ab Episcopo, vel alio superiore facta annexio, Bapt. Caccialup. *in tr. de vnionibus art.* 1. Rebuff. *in praxi tit. de vnionibus benef. à num.* 1. Nicol. Garcia *de benef. part.* 11. *cap.* 2. *num.* 3. illo amplius addito, *ob vtilitatem, seu necessitatem Ecclesiæ*, vt colligitur ex Concil. Trident. *sess.* 24 *de reformat. cap.* 13. & tradit Vgolin. *de officio, & potest. Episcopi cap.* 5 2. *in princ. n.* 2. me sæpissimè *in hac allegat.* citato Castr. Palao *in opere mor. tom.* 2. *tract.* 13. *disp.* 6. *pun.* 12. §. 1 *à princ.*

Tribus potissimum modis fit vnio.

2 *Primò* vt ex duobus beneficiis vnum fiat, vt probatur ex *cap. decimas* 16. *q.* 1. aut si ex duabus Parochiis fiat vnica.

Secundò vt Ecclesia vna alteri subiiciatur, & tunc vnita erit accessoria, fruetur que priuilegiis principalis, cui vnitur, *cap. recolentes, in fine, de statu monach.*

Tertiò fit vnio duorum beneficiorum, seu Ecclesiarum inuicem æquè principaliter, vt per Rebuff. *loco citato à n.* 11. *vsque ad* 15. Fillinc. *tract.* 41. *de benef. c.* 3. *num.* 121. Hojeda *de incompatib. benef. p.* 1. *c.* 3. *n.* 2. Petr. Gregor. *de benef. c.* 20. *n.* 2. Azor. *instit. moral. p.* 2. *lib.* 6. *c.* 28. *q.* 2. Nicol. Garcia *d. c.* 2. *n.* 7. Sanch. *in præcepta Decalogi tom.* 2. *lib.* 7. *c.* 29. *n.* 146. Gambar. *de officio & potest. Legati de latere tit. de potestate Legati in vniendo, à princ.* me à citato Castro Palao *d. punct.* 12. §. 1. *n.* 2.

3 Episcopus stando in Iure communi antiquo potest vnire beneficia & Ecclesiis suæ diœcesis ex legitimis caussis, vt probant text. *in cap. sicut vnire, de excessib. Prælat. & in cap. exposuisti, de præbend. & in cap. consultationibus, & in cap. pastoralis, de donation. Clement. si vna, de rebus Ecclesiæ*, cum similibus, Rebuff. *d. tit. de vniomb. n.* 22. *& in repetit. cap. extirpanda §. qui verò, de præbend. proœm.* 4. *& notab.* 3. *vers. de iure autem*, me citato *in hoc loco* Alzed. *de præcell. Episcop. dignit. part.* 2. *cap.* 9. *num.* 48. Fusc. *de visitat. lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 19. Azor. *d. cap.* 28. *quæst.* 6. Nicol. Garcia *d. cap.* 2. *num.* 62. Sanch. *dict. cap.* 2. *num.* 147. Rot. *decis.* 133. *num.* 5. *part.* 2. *diuers.* Lotter. *de re benef. lib.* 1. *q.* 28. *num.* 111. & rectè quidem suæ diœcesis, cùm nequeat vnire beneficia alterius diœcesis, Coccin. *decis.* 449. *num.* 3. Atque id potest Episcopus confirmatus, quamuis nondum consecratus sit, quippe quod hoc est iurisdictionis, vt bene docent Marian. Socin. *in d. c. sicut vnire, art.* 3. *n.* 53. & 54. *q.* 10. Sanc. *d. c.* 29. *n.* 147. *in fine.*

4 Amplia *primò*, hoc ipsum non tantum verum esse si velit Episcopus vnire Ecclesiam sæcularem sæculari, sed etiā posse vnire Religioni alicui Ecclesiam, seu beneficium suæ diœcesis, vt docent gloss. *verb. denotentur*, per tex, *ibi in Clem.* 2. *de rebus Ecclesiæ non alienan.* vbi Card. *in princip. num.* 4. *not.* 4. *& n.* 11. *q.* 7 Anchar. *n.* 4. *not.* 4. Imola *n.* 2. & 3. *not.* 2. & 5. & Bonifac. *n.* 3. Mar. Socin. *in d. c sicut vnire, art.* 4. *q.* 4. *n.* 61. & 61. Calderio. *conf.* 5. *n.* 1. *de rebus Eccles. non alien.* Doctores *in d. cap. consultationibus*, Seleu. *de benef. part.* 3. *q.* 11. *n.* 126. Azor. *d. c.* 28. *q.* 19. Sanch. *d. c.* 29. *num.* 148.

5 *Secundò* amplia, quamuis collatio illius beneficij ob Episcopi negligentiam deuoluta esset ad Papam, cum alio iure deuoluatur, alio autem vniatur, vt per Butr. *in d. c. sicut vnire n.* 10. & *ibi* Abb *num.* 6. & Anchar. *num.* 5 Marian. Socin. sen. *à num.* 67. Boër. *dec.* 346. *ad finem.* Azor. *d. c.* 48. *q.* 25. Sanchez *d. cap.* 29. *num.* 149.

6 *Tertiò* amplia, etiamsi collatio vigore concordiæ spectaret ad Capitulum, vt censuit Rota *in Oscen. Canonicatus* 1. *Februarij* 1593. coram *Cardin. Seraphino*, & est inter eius decisiones impressas *dec.* 1011. *num.* 2.

7 *Quartò* amplia, quamuis beneficia illa reseruata sint à Pontifice, dummodo ex huiusmodi vnione

præiu-

præiudicium non fiat expectanti authoritate Apostolica beneficia illa, ac proinde hæc vnio effectum non habebit, nisi post expectantis mortem, vel donec illo beneficio priuatus sit, vt per Abb. *in d. cap. sicut vnire n. 7.* & *ibi* Anchar. *num. 5.* Cardin. *n. 3. q. 3.* & Marian. Socin. sen. *art. 4. quæst. 6. num. 63.* Gamb. *de auctoritate Legati lib. 5. tit. de potestate Legati in vniendo lib. 63.* Boer. *decis. 346. ad finem.* Rebuff. *d. tit. de vnion. benef. num. 31.* Hojeda *de incompatib. benef. part. 2. cap. 3. num. 7.* Sanch. *d. cap. 29. n. 150.* Seraphin. *decis. 1078. num. 5.* latè Beltramin ad Gregor. XV. *decis. 419. num. 7.* Verùm omnia in hac ampliatione contradictoria ad vnam consonantiam reduci possunt si distinguantur duo casus. *Primus* est quando Papa simpliciter sibi reseruauit collationem alicuius beneficij, tunc aut quæritur an Episcopus possit simpliciter vnire, & dicendum est posse, quia reseruatio non tangit aliud quàm collationem, quæ sicuti non impedit beneficium vniri, ita nec impedit vnio ipsa collationem fieri, cum beneficium possit esse eodem tempore, & collatum sine præiudicio vnionis, & vnitum sine præiudicio collationis, *cap. consultationibus, de donat.* & propterea hoc casu tenet vnio, sed suspenditur eius effectus donec reseruatio consummetur, ita & non aliter: sic Rot. *dec. 4. & 6. de rebus Eccles. non alien. in antiq.* cum alijs per Nicol. Garc. *d. cap. 2. num. 91.* & hoc procedit siue vnio fiat ante reseruationem, siue post vt *in d. dec. 4.* *Aliter* est casus quando Papa non simpliciter reseruauit sibi collationem, sed quamcunque aliam dispositionem illam expressè auferendo ab Ordinarijs, & hoc sanè casu non potest Ordinarius vnire, vt per Abb. *in d. cap. sicut vnire, sub n. 7. ad finem,* refert, & sequitur Lotter. *de re benef. lib. 1. q. 29. num. 42. & 43.*

8 Limita *primò* In vnione ad tempus, seu ad vitam, quia est interdicta Episcopo, vt per Staphil *de litteris gratiæ tit. de modis prouisionis n. 19.* Zerol *in praxi Episc. p. 1. verb. vnio §. 7.* Azor. *d. lib. 6. c. 28. q. 7.* Nic. Garc. *d. c. 2. n. 84.* Sanch. *d. c. 29. n. 152.*

9 Limita *secundo* in beneficijs exemptis à iurisdictione Episcopi, tunc enim nequiret Episcopus ea vnire, vtpote quæ suæ dispositioni subiecta non sunt, & ideo tunc vnio pertinebit ad Pontificem, vt per Rebuff. *d. tit. de vnionib. n. 22.* Hojed. *d. c. 3. num. 7.* Sanch. *d. c. 29. n. 151.*

10 Vicarius generalis Episcopi non potest beneficia vnire, nisi specialiter sibi ab Episcopo committatur, vt docent Marian. Socin. *in d. cap. sicut vnire art. 3. n. 43. cum sequentibus,* Rebuff. *d. tit. de vnionib. benef. num. 37. & tit. de forma Vicariatus, num. 102.* Anton. Cuch. *lib. 2. instit. canon. tit. 8. num. 106.* Hojed *de incompatib. benef. part. 2. cap. 3. num. 7. vers. non est etiam omittendum,* Sbroz. *de officio Vicarij lib. 2. quæst. 115. & quæst. 116. n. 1.* Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. part. 1. cap. 31. num. 16.* Azor. *d. cap. 28. q. 10.* Nicol. Garc. *d. c. 2. num. 69.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. dec. 492. in 1. editione,* aliàs *resolut. 383. ante n. 1. in 2. edit. & d. Neapol. decis. 198. num. 5. part. 4.* Steph. Gratian. *discept. forens. cap. 278. n. 35.* Sanch. *d. c. 29. num. 123.* Narbona *de appellat. à Vicario ad Episcopum part. 1. num. 225.* Lotter. *d. q. 28. n. 118.* Mar. Anton. *var. resol. 1. resol. 109. num. 1.* Quamuis Hier. Gabr. *cons. 200. num. 3. vol. 1.* teneat hoc posse Vicarium ex suo officio.

11 Capitulum Sede vacante potest vnire ea beneficia, quæ potest Episcopus, dummodo per eam vnionem iurisdictioni Episcopali nihil detrahatur. Ita docent Doctores *in Clem. 5. de statu Monach.* Marian. Socin. *in dict. c. sicut vnire art. 3. n. 40. quæst. 6.* Caccialup. *de vnionib. Eccles. art. 3. num. 19.* Pemsin. *de vnionib. cap. 5. num. 26.* Rebuff. *d. tit. de vnionib. numero 36.* Hojeda *d. cap. 3. num. 7. vers. similiter Capitulum,* Azor. *d. lib. 6. cap. 28. quæst. 5.* quos refert & sequitur Sanch. *d. cap. 29. num. 155.* quibus adde Zerol. *in praxi Episc. part. 1. verb. vnio §. 11. & part. 2. verb. Capitulum §. 4. & verb. vnio §. 7.* Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiep. Neapol. c. 85. n. 25.* Quaran. *in summa Bullarij verb. Capitulum Sede vacante q. 9. vers. quæ conclusio,* Nicol. Garc. *dict. cap. 2. n. 67. & 68.* Ragus. *de voce Canonicorum in Capitulo quæst. 16.* quicquid dicat Cuch. *d. lib. 2. tit. 9. n. 857.* & Azor. sibi contrarius *d. part. 2. lib. 3. c. 38. q. 9.* Lotter. *d. q. 28. n. 140.*

Legatus de Latere cùm possit in sua prouincia quicquid Episcopus in sua diœcesi, potest vnire beneficia prouinciæ suæ legationis, absque tamen præiudicio Episcopi. Ita tenent Abb. *in d. c. sicut vnire, num. 5.* vbi Cardinal. *num. 1.* Imola *in fine,* Dec. *à n. 19.* Rebuff. *d. tit. de vnionibus à num. 24.* Gambar. *de officio, & potestate Legati lib. 5. vbi de potestate Legati in vniendo beneficia a num. 40.* Hojeda *d. cap. 3. num. 7. vers. vlterius Legatus,* Azor. *d. cap. 28. quæst. 8. & eadem part. 2. lib. 5. cap. 19. q. 14.* quos refert, & sequitur Sanch. *d. cap. 29. num. 158.* quibus adde Nicolaum Garciam *d. cap. 2. n. 65.* Aloys. Ricc. *d. resol. 383. n. 2. & d. Neapol. dec. 198. n. 2. part. 4.* Vgolin. *de officio, & potest. Episcopi cap. 5. §. 2. num. 1.* Lotter. *d. quæst. 28. n. 116. & 117.* 12

Archiepiscopus vnire potest beneficia in sua diœcesi existentia, cum in ea eandem iurisdictionem exerceat, quam Episcopus in sua, sed nequit vnire benefi[illegible] diœcesis suffraganeorũ; sic resoluunt Mar. Socin. *in d. c. sicut vnire art. 3. q. 5. n. 35.* Rebuff. *d. tit. de vnionib. num. 29. & 30.* Hojeda *d. cap. 3. n. 7.* Azor. *d. cap. 28. q. 7.* quos refert, & sequitur Sanch. *d. c. 29. num. 156.* 13

Abbates, atque alij Prælati Episcopo inferiores ita plenè subiectas sibi Ecclesias habentes, vt iurisdictione quasi Episcopali in eis fungantur, seu existente priuilegio, aut consuetudine legitimè præscripta, possunt vniones facere, vt per Mar. Socin. *in d. cap. sicut vnire art. 3. n. 41. & 42.* gloss. *verb. Ordinarios in Clement. 1. §. adhæc, de statu Monach.* plures, quos refert Sanch. *d. c. 29. n. 160.* quibus adde Sbroz. *de officio Vicarij lib. 2. quæst. 115. n. 12.* Azor. *d. c. 28. quæst. 10.* Nicol. Garcia *d. c. 2. num. 71. cum sequentibus,* Aloys. Ricc. *d. resol. 383. num. 3. & d. Neapol. dec. 198. num. 4. part. 4.* Vel ubi quando ad eos iurisdictio quasi Episcopalis pleno iure spectat, Rot. *in pract. de vnion. num. 11.* Petr. Gregor. *de benef. c. 20. n. 7.* Lotter. *d. q. 28. n. 113.* vbi *à n. 134.* probat inferiores ab Episcopo posse vniones facere iure speciali, putà ex priuilegio Apost. siue vero, siue præsumpto, ex immemorabili, vel ex quadragenaria cum titulo. 14

Ad hanc vnionem per Episcopum, aliosque Prælatos supra enumeratos ritè faciendam, requiruntur aliquæ conditiones, quarum prima est causa iusta quæ in hac parte est necessitas, aut vtilitas Ecclesiæ vt expressè habetur *in cap. exposuisti; de Præbend. & in cap. 1. de rebus Eccles. non alien. lib. 6.* & docent Rebuff. *d. tit. de vnionib. num. 38.* Azor. *d. part. 2. lib. 6. cap. 28. quæst. 4. & 13.* Nicol. Garc. *d. cap. 2. num. 108.* Sanch. *d. cap. 29. num. 161.* Necessitas est quando Præbenda, cui vnio facienda est, caret sufficientibus redditibus ad alendum ministrum, *d. cap. exposuisti.* ibi. *de redditibus præbendarum suarum nequeunt sustentari,* Concil. Trident. *sess. 21. de reformat. c. 1.* ibi, *propter eorum paupertatem,* censuit Rota coram *Cardin. Seraphino decis. 1078. n. 4.* Vel si Ecclesia sit destru- 15

cta

cta ab hostibus, vel desolata, *cap. 2. de relig. domibus*, vel propter populi detrimentum, *c. ad audientiam il 2. & cap. fin. eod. tit.* Vel quando Ecclesiæ sunt vicinæ, & restant pauci de populo aliis mortuis, vt probatur *in c. & temporis 16. q. 2.* Vtilitas autẽ est, quando propter fructuum tenuitatem non inueniuntur clerici idonei ad deseruiendum, vt probant *d. c. exposuisti, & c. 1. ne Sede vacante*, ibi, *ne plus fauisse persona, quam Ecclesia videremur.* Si verò sine causa, vel ex falsa causa, etiam seruata iuris forma, vnio facta sit per Ordinarium, nulla est ipso iure, vt per Bursat. *cons. 185. n. 13. lib. 2.* Nic. Garc. *d. c. 2. n. 113*, vbi *n. 117.* resoluit subreptionem vitiare ipso iure vnionem Apost. Quicquid dicant prædictam vnionem non esse ipso iure irritam, sed irritandam ope exceptionis. Mar. Socin. Rebuff. Azor. & alij plures, quos refert & sequitur Sanch. *d. c. 29. n. 175.* Causæ vnionis veræ non præsumuntur etiamsi Ordinarius, vel delegatus eas inserat in vnione, & asserat esse veras, sed iuuans se vnione tenetur illas probare, vt resoluit Nicol. *dict. cap. 120.* vbi *n. 121.* resoluit quòd si Ordinarius, vel Legatus in ipsa vnione enunciet adhibuisse causæ cognitionem, & solemnitates requisitas & repetisse causas esse veras, videtur standum eius assertioni, & præsumendum esse pro vnione, donec contrarium probetur, etiamsi processerit parte non vocata, quia fortè tunc nullus aderat, qui deberet vocari, refert Ioan. à Cochier. *ad reg. 13. Cancell. num. 17.*

17 *Secunda* conditio est, vt citentur hi omnes, quorum interest, in vnione faciẽda. Ita *Clem. vnica §. ad hæc, de statu Monach.* Rot. *decis. 133. n. 4. p. 1. diuers.* Rebuff. *d. tit. de vnionib. n. 43.* Azor. *d. c. 28. q. 14.* Hojeda *d. c. 3. n. 9.* Henriq. *cons. 99. n. 6.* Nicol. Garcia *d. cap. 2. n. 203.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. dec. 486. in 1. edit. alias resol. 377. n. 3. in 2. edit. & iterum decis. 491. in 1. edit. aliàs resol. 382. num. 1. in 2. edit.* Sanch. *d. c. 19. n. 163.* Seraph. *decis. 1078.* Lotter. *d. q. 28. n. 166. cum seqq.*

18 Vnde si Ecclesia sit subiecta Abbati, aut alij inferiori Prælato, non potest Episcopus eam vnire absque illius consensu, vt per Mar. Socin. *in dict. cap. sicut vnire art. 4. q. 5. n. 61.* vbi *art. 6. n. 95. concl. 4.* rectè ait exigi quoque consensum clericorum constituentium Capitulum cum eo Prælato inferiori, & *concl. 3. n. 96.* bene etiam dicit exigi quoque consensum Capituli Ecclesiæ Cathedralis refert Sanch. *d. cap. 29. num. 167.*

19 Insuper si Ecclesia sit iurispatronatus, exigitur consensus patroni, vt Episcopus eam vnire possit, quippe quod præiudicium fit iuri præsentandi competenti patrono per vnionem illam; & ideo vt ea rata sit, exigitur vt patronus consentiat. Ita per *cap. suggestum, de iurepatr.* docent. Mar. Socin. *in d. cap. sicut vnire art. 6. concl. 8. n. 98.* Boër. *dec. 345. n. 4. in fine,* Lambert. *de iurepatron. lib. 3. q. 6. art. 2.* Bertrand. *cons. 73. vol. 4.* Couar. *pract. cap. 36. num. 11.* Nauar. *cons. 3. num. 2. de iurepatron. in antiq.* Hojeda *d. cap. 3. num. 9.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. decis. 486. in 1. edit. alias resol. 377. num. 1. in 2. edit.* vbi *num. 5.* resoluit consensum patroni non præsumi, nec de eo stari assertioni Episcopi, Flamin. *de resignat. benefic. lib. 2. q. 4. n. 51.* Campan. *in diuers. iuris Canon. rubr. 11. cap. 13. n. 377.* Azor. *d. c. 28. q. 12.* & sequitur Sanch. *d. c. 29. n. 168. & n. 170.* dicens etiam neutri patrono tam sæculari, quàm Ecclesiastico posse Episcopum præiudicium inferre, resoluitque satis esse subsequi consensum patroni. Et si plures patroni sunt, omnium requiritur consensus? Verall. *dec. 246. p. 3.* Lotter. *d. q. 28. n. 170.*

Præterea non exigitur consensus Rectoris siue possessoris beneficij ab Episcopo vniendi, aut si vacet defensoris illius beneficij, maximè quando vnio debet sortiri effectum post Rectoris obitum, vt probat *Clem. fin. vers. quòd si Rector*, vbi gloss. *verb. vocatus, de rebus Eccles. non alien.* & ibi Cardin. *quæst. 2. num. 7.* Anchar. *num. 5.* Rot. *decis. 133. num. 14. p. 2. diuers.* Seraphin. *dec. 1078. n. 3.* Aloys. Ricc. *in d. praxi fori Eccles. resol. 382.* Nic. Garc. *d. c. 2. num. 14. & num. 203.* Sanch. *d. cap. 19. num. 171.* Ioan. Cochier. *ad reg. 13. Cancell. n. 28.* Lotter. *d. q. 28. num. 171. cum seqq.* Quòd si dicas præiudicium generari, quia impeditur ne cum alio permutari valeat, vel in gratiã alterius illi renuntiari, respondent Rebuff. *ad reg. 21. Cancel. de vniomb. gloss. 11. n. 9. & 10.* Hojeda *d. cap. 3. n. 9.* Azor. *d. c. 28. q. 12.* id præiudicium non esse considerabile, eo quod permutatio illa, & resignatio pendeant à voluntate Superioris, & sint modi extraordinarij comparandi beneficia; quare id præiudicium cedere debet vtilitati communi, ob quam vnio beneficiorum fit: tum etiam, quia ex resignatione huiusmodi nullum, vel modicum infertur præiudicium illi cui est facta vnio, cùm facile sit vt contingat citius mori resignatarium, quàm resignantẽ, Puteo. *d. c. 347. n. 5. lib. 2. in nouis,* Flamin. *de resign. lib. 2. q. 9. ex n. 8.* Steph. Gratian. *discept. forens. c. 278. n. 29.* Rot. *dec. 38. n. 5. p. 1. recent.* Minimè etiam plebs vocari debet, nisi allegaret causam rationabilem ne fieret vnio, vt per Nic. Garc. *d. c. 2. n. 219.* vbi *n. 150.* asserit resolutum *in Gerunden. vnionis 20. Martij 1600.* coram *Illustriss. Card. Sacrat.* Parochianos esse legitimas personas in causa hoc respiciente, cum illorum intersit bonum habere Pastorem. 20

Tertia conditio est vt accedat consensus Capituli Ecclesiæ Cathedralis in vnione per Episcopum facienda, vt expressè deciditur. *in d. Clem. 2. de rebus Ecclesiæ non alien. Clem. ne in agro, de statu Monach.* & docent Robuff. *d. gloss. 11. n. 2.* Fusch. *de visitat. lib. 2. c. 26. n. 5.* Petr. de Perusio *de Vnion. c. 5. n. 17.* Hojed. *de incomp. benef. p. 2. c. 3. n. 9. vers. tertio requiritur.* Seraph. *decis. 1078. n. 1.* Azor. *d. c. 28. q. 12.* Nicol. Garc. *d. c. 2. n. 145.* Rot. apud Farin. *dec. 688. n. 2. p. 1. recent.* vbi reddit rationem quare in donatione iurispatronatus solus consensus Episcopi requiratur, in vnione vero Ecclesiæ requiratur etiam consensus Capituli, Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiep. Neapol. 198. n. 17. p. 4.* Sanch. *d. c. 29. n. 165.* vbi addit quòd si Canonici consentire nollent, & iusta causa vnionis faciendæ subesset, possunt compelli. 21

22

Sed circa hanc conditionem aliquæ suboriuntur difficultates.

Prima est. An consensus ille præcedere debeat, an potius satis sit si postea accedat? Et communiter Doctores respondent satis esse si postea accedat, argum. text. *in cap. cum nos, & in cap. cura, de iurepatron.* Ita docent Boër. *decis. 345. num. 3. & 4.* Rebuff. *d. gloss. 15. num. 20. & 21.* quos refert, & sequitur Sanch. *d. c. 29. num. 165.* quibus adde Azor. *d. q. 12. in fine,* Nicol. Garc. *d. c. 2. n. 147. cum seqq.* & Stephan. Gratian. *discept. forens. c. 178. n. 30.*

Secunda est. Verùm extante consuetudine in contrarium possit fieri vnio per Episcopum absque consensu Capituli? Affirmant Fusch. *d. lib. 2. c. 26. n. 5.* Petr. Greg. *de benef. c. 20. n. 6.* Nicol. Garc. *d. c. 2. n. 152.* vbi *n. 153.* intelligit de consuetudine generali, quæ esset propriè consuetudo, & non præscriptio. Quãuis huiusmodi consuetudinem in contrarium non valere teneant gloss. *verb. consentiente, in Clem. si vna,* vbi Imola, & Bonif. *à n. 16.* Abb. *n. 1.* & Felin. *in cap. cum causam. n. 10. & 20. de sent. & re iud.* 23

Tertià est. Vtrum in vnione facienda ab Episcopo ipsi Capitulo sufficiat illius consensus? Non sufficere cum non possit auctorizare in facto proprio, sed requiri auctoritatem Papæ resoluunt gloss. *verb. mensa in dict. Clem. si vna.* quam sequuntur *ibi* Card. *n. 5.* & Abb. *numer. 6.* & alij, quos refert, & sequitur Nic. Garcia *d. c. 2. n. 168.* & censuit Rota *in Perus. benef. 4. Iuly* 1608. coram *Penia,* vbi quod in vnione, quæ fit ad fauorem Capituli, quam ipsum potest auctorizare, requiritur auctoritas Papæ, etiamsi non fiat vigore Concilij *sess. 21. de reformat. c. 5.* Si verò vnio fieret alicui Dignitati, vel Præbendæ, sufficere Capituli consensum, & non requiri auctoritatem Papæ censuit Rot. *dec. 788. n. 4. p. 1. diu.* quod etiam locum habere, quando vnio fit omnibus præbendis distinctis non simul, & separatim, & indistinctè vnicuique post multos, quos refert, resoluit Nic. Garc. *d. c. 2. n. 170* & eiusdem sententiæ sunt Gonz *ad reg. 8. Cancell. gloss. 37. n. 25.* Steph. Gratian *discept. forens. c. 274. n. 34. in fine.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. dec. 488. in 1 edit. aliàs resol. 379. n. 4 in 2 edit.*

Quartà est. Vtrum nullitas vnionis ob defectum consensus Capituli possit opponi ab alio quàm ab ipso Capitulo? A nullo posse opponi, cùm hæc exceptio illi soli concedatur, censuit Rot. *dec 133 n. 10. part. 1. diuers.* resoluit Stephan. Grat. *discept forens. c. 278 n. 30.* Contrarium tamen vt quilibet scilicet, qui haberet interesse, possit dare de tali defectu, cum solemnitas hæc sit introducta fauore Ecclesiæ & sic fauore publico, amplexa est eadem Rot. *in Vercellen. vnionis 23. Aprilis* 1610. coram. *Cardinal Lancellotto iuniore,* & iterum *Geruden. hebdomadariæ Iuny* 1613. coram *Card Pamphilio,* impressa per Farin. *dec. 455. n 5. part. 2 recent.*

Quinta est. An in vnione hac à Legato de Latere facienda, exigatur consensus Capituli; illum non requiri eo quòd huiusmodi Legatus nullum cõsortium com Capitulo habeat, tenent Boër. *dec. 513. n. vnic.* Gambarupt. *de officio & auctoritat. Legat. tit. de potest. Legati ad vnienda beneficia n. 58.* Hojeda *d. c. 3. n. 9.* Ego verò cum Marc. Socin. *in d. c. sicut vnire art. 6. concl. 14 n 155.* quem refert, & sequitur Sanch. *d. c. 29. c. 166.* sic distinguendum esse iudico; si eam vnionem faciat vt Pontificiæ commissionis, in qua consensus Capituli mentio non fiat, non exigetur is consensus, quia tunc non vnit vt Ordinarius, sed vt Pontificia delegatus; quare sicut Pontifex potest absque consensu Capituli vnire, ita & ipse. Si autẽ id faciat ex sua potestate Ordinaria, indiget consensu Capituli, quia tunc non ampliorem in beneficiis vniendis habet potestatem, quam Episcopus; si ergo hic indiget consensu Capituli, ergo & ille.

Hæc omnia supradicta circa has vniones procedunt attento Iure commoni antiquo; attento verò nouiori Concilij Tridentini multa sunt aucta, alia verò correcta, vt singula singulis referendo ostendam. Et

Primò colligo aut correctum esse, aut saltem auctum Ius commune per Concil. Trid *sess. 7. de reformat. c. 6.* nam Iure commoni poterat possessor beneficij vniti se tueri præscriptione illa fere quadragenaria, ne Episcopus de illius valore cognosceret, vel ne integrum vnionis effectum impediret, aut si adhuc Episcopus instaret, cum solam potestatem Ordinariam ad id haberet, licet possessori sic vexato ad Archiepiscopum, cuius ille Episcopus suffraganeus est, appellare; at hodie attento illo Trid. decreto *in d. c. 6.* non potest se illa præscriptione tueri, quoniam liceat Episcopo vnionem perpetuam à quadraginta annis citra factam examinare, & si nondum integrum effectum sortita sit impedire, nisi constet ex legitimis causis factam esse, & possessor velit appellare, nequit ad Archiepiscopum, sed ad solum Pontificem, quia in eo decreto conceditur Episcopo, vt tanquam delegatus à Sede Apost. procedat in ea causa. Ita Sanch. *d. c. 29 n. 179.*

28 *Secundò* colligo per Concil. Trid. *sess. 14. de reformat. c. 9.* correctum esse Ius antiquum, quippe quòd eo attento integrum erat Episcopo vnire beneficiũ suæ diœcesis com altero alienæ diœcesis accedente consensu Episcopi illius, vt bene tradit Mar. Socin. *in d. c. sicut vnire art. 4. q. 13. n. 80. & art. 6. concl. 11. 12. & 13. n. 102. 103. & 104.* At verò attento illo Conc. Trid. decreto *in d. c. 9.* nulla ratione licet vnire beneficia diuersæ diœcesis, & docent Fusch. *de Visit. lib. 1. c. 26. n. 24.* Zerola *in praxi Episc. p. 1. verb. vnio* § 8. Nicol. Garcia *d. cap. 2. num. 85.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib. 30. tract. 3. num. 302.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. decis. 492. in 1. edit. alias resolut. 383. num 5. in 2. edit.* Sanch. *dict. cap. 29. numero* 180.

29 *Tertiò* colligo in Concil. Trident. *sess. 21. de reformat. cap. 5.* cum conceditur Episcopis facere quorumcunque beneficiorum vniones, etiamsi illa reseruata sint, confirmari Ordinariam Episcoporum auctoritatem, qua poterant vnire Ecclesias & beneficia suæ diœcesis etiamsi illa reseruata essent, vt dixi suprà *num. 7.* augerique hanc potestatem, quia attento Iure antiquo poterant sola potestate Ordinaria. At attento Trid decreto possunt quoque potestate delegata, vt constat ex Concil. ibi *possint Episcopi etiam tanquam Sedis Apost. delegati.* Quare licere Episcopis vtraque potestate procedere, & quãdo sic procedunt ad solum Pontificem appellari posse docet Sanch *d. c. 29. n. 181.* & conducunt dicta per me *alleg 92.*

30 Dubium tamen extat, an attento hoc decreto Concilij *d c. 5.* integrum sit Episcopis vnire beneficia absque sui Capituli consensu, quod vtens sua potestate Ordinaria nequibat? Sunt duæ sententiæ, vna tenet Capituli consensum non esse necessarium cum Episcopi vniones faciunt tanquam Sedis Apostol. delegati, quam tuentur Nauar. *cons. 10. de officio delegat in nonis,* & Zerola *in praxi Episc. 2. verb. Vnio* §. 9. Altera verò, cui tanquam probabiliori adhæreo, asserit exigi consensum Capituli, sequuntur Nicol. Garc. *d c. 2. n. 158.* Aloys. Ricc. *in praxi Eccles. dec. 487 in 1. edit aliàs resol. 378. in 2. edit. & d. Neapol. dec. 198. n. 15. cum seqq. part. 4.* Sanch. *d. c. 29. n. 183.*

31 *Quartò* colligo correctum esse Ius commune per Concil. Trident. *sess. 24 de reformat. cap. 13.* quippe quod Iure communi non erat restricta facultas Episcopi ad vnienda beneficia Curata monasteriis, aut aliis beneficiis; at Concilio Trident. attento, interdicta est vnio cuiuscunque beneficij Curati monasterio, aut cuicunque operi pio, aut beneficiis simplicibus, referunt Zerol *d. verb. Vnio* §. 2. Azor. *d. cap. 28. q. 17.* Nicol. Garc. *d. cap. 2. n. 86.* Sanch. *d. c. 29. n. 184.* Et Parochialis vnio ita est prohibita à Concilio, vt etiam aliqua pars eius fructuum vniri non possit, prout referunt decisum Nicol. Garcia *d. c. 2. num. 87.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccl. dec. 492. in 1. edit. aliàs resol. 383. n. 5. in 2. edit.* Parochias verò, quæ certos fines non habent, sed certum tantùm populũ, & per certas familias distinguuntur, vniri posse, quia Decretum illud Concilij *d. c. 13.* prohibens Ecclesias Parochiales vniri, locum habet, quando verè sit Ecclesia Parochialis, & habeat certos fines, alias non, referunt decisum Nicol. Garcia *dict. c. 28. n 88.* & Gonzal. *ad regul. 8. Cancell. gloss. 6. n. 96.* qui etiam *gloss. 5.*

gloss. 5. §. 7. *n.* 46. resoluit saluari, & excipi posse vniones, quæ fiunt pro fundatione, augmento, vel conseruatione Collegiorum, & aliorum piorum locorum ad Fidei Catholicæ defensionem & propagationem, bonarumque artium cultum.

31 *Quintò* colligo correctum quoque esse ius commune per Concil. Trid. *sess.* 24. *de reformat. c.* 5. nam attento Iure communi in vnione facienda per Episcopum Ecclesiæ iurispatronatus, exigebatur consensus patroni, siue sæcularis, siue Ecclesiastici, vt supra dixi: sed Concil. Trid. *d. cap.* 5. concedit supprimi aliquas præbendas Ecclesiæ Cathedralis, ipsisque aliqua beneficia vniri per Episcopatum cum patronorum consensu, si de iurepatronatus laicorũ sint. Quare à contrario sensu concedit, vt possit id efficere absque consensu patroni Ecclesiastici: ita docet Sanch. *d. c.* 19. *n.* 185. vbi *n.* 186. probat hanc potestatem esse delegatam, & *n.* 187. similiter probat stantibus supradictis Conc. Tr. decretis integrũ esse Episcopo vniri Religioni beneficium aliquod, sicut poterat Iure communi attento, vt suprà dixi *ampl.* 1. *&* *n.* 188. resoluit posse Episcopum statuere, vt id beneficium sæculare ab ipso Religioni vnitum, regatur per Religiosos, idque statutum operari dispensatiuè cum monacho præficiendo illi beneficio, quamuis aliter Episcopus nequeat dispensare super hanc translationem.

Sextò colligo quòd licèt de Iure permissum sit vniones per suos prædecessores factas quandocunque reuidere, & si minus Canonicæ sint, illas dissoluere, & irritare, siue per viam simplicis grauaminis, adhibito consilio Capituli, nisi detrectet consentire, siue per viam iudiciariam, citatis iis, quorũ interest, prout hos duos modos, siue vias proponit Oldrad. *cons.* 262. *n.* 5. non tamen eidem est permissum retractare vniones factas per Sedem Apost. *c.* 1. *&* 2. *de confirm. vtili*, Rota dec. 737. *n.* 2. *p.* 2. *recent.* Propterqoe respectu vnionum, quæ processerunt à Sede Apost. & nihilominus per obreptionẽ & subreptionem fuerunt exortæ, opus fuit prouisione Concilij *sess.* 7. *de reform c.* 6. vt videlicet reuiderentur per Episcopum tanquam ipsius Sedis Legatum, quæ tamen ne induceretur summa aliqua rerum perturbatio, restricta legitur ad vniones, factas intra quadraginta annos retroactos, quod tempus computatur ex die, quo auctoritate Pontificis Concilium fuit promulgatum, Azor. *inst. moral. p.* 2. *l.* 6. *c.* 28. *q.* 22. Zypæ. *in analyt. lib.* 5. *de excessib. Prælat. sub n.* 1. *vers. vbi computari*, Sanch. *d. c.* 29. *n.* 178. Lott. *d. l.* 1. *c.* 29. *à n.* 10. Zer. *d. verb. vnio* §. 6. vbi refert decisum possessorẽ duarũ Parochialium, quæ per consuetudinem à 40. annis citra tanquam vnitæ semper sine collatione collatæ fuerunt, molestandum non esse.

32 Illud in hac materia est maximè obseruandum quòd licèt Episcopus non possit vnire beneficium iurispatronatus, inscijs & spretis patronis *c. cum debitus, de iurepatr.* Caputaq. *decis.* 346. *part.* 3. Flamin. *de resignat. lib.* 2. *q.* 4. *c.* 11. Franc. Leo *d. p.* 2. *c.* 31. *n.* 13. Mar. Antonio. *d. lib.* 1. *resol.* 109. *n.* 2. vbi *n.* 12. id intelligit procedere nisi patroni passi fuerint vniri huiusmodi beneficium; nihilominus tamen poterit Episcopus vnire beneficium liberum beneficio iurispatronatus, vt censuit Rota *in Firmana Altaris* 9. *Iunij* 1608. coram *Card. Marquemont.* apud Farin. *dec.* 222. *p.* 2. *recens.* ex ea ratione, quia non reperitur Iure cautum, quod Episcopus beneficium liberum vnire non possit beneficio patronato, quin potius facultas vniendi competens Ordinarijs refertur ad omnia beneficia, Rebuff. *d. tit. de vnion. n.* 4. *&* 6. Hojeda *de incompatib. benef. p.* 2. *c.* 3. *n.* 6. & Petr. de Perus. *de vnionib. cap.* 4. *n.* 28. dicit notandum, quod potestas Episcoporum circa ius vniendi, non reperitur de Iure restricta, nisi tantum quoad Ecclesias Cathedrales, & diuersarum Religionum. Idemque *c.* 6. *n.* 2. dicit obseruandum esse quod Iura loquentia de vnione Ecclesiarum, non distinguunt de qualitate ipsarum, sed simpliciter, & absolute dicunt vnam Ecclesiam posse vniri alteri; quodque ista vnio beneficij liberi ad beneficium patronatum fieri possit, videtur supponere S. Concil. Trident. *sess.* 25. *de reform. c.* 9. *vers. insuper*, dum reuocat ex huiusmodi vnionibus illas quæ non sunt effectum sortitæ, quacunque auctoritate etiam Apostolica concessæ fuerint; ponderando illam dictionem, *etiam*, quæ cùm implicatiua, & extinctiua sit, Calderin. *in Clem.* 1. *in fine, de sent. & re iudic.* apertè comprehendit vniones factas ab Ordinarijs.

Non obstat quòd Ordinarius non potest concedere laïco iuspatronatus super beneficio libero, Abb. *cons.* 106. *n.* 4. *& cons.* 28. *lib.* 2. Roch. *de iurepatron. verb. pro eo quod de diœcesanis q.* 16. Lambert. *in simili tract. lib.* 2. *p.* 1. *art.* 4. *q.* 10. *n.* 4. Quia respondetur id non procedere quando Episcopus ex causa facit de beneficio libero patronatum, vt declarat Abb. *d. cons.* 106. & post Roch. Lamb. *d. q.* 10. *n.* 5. *&* 6. & si vnio facta fuit ex causa legitima, videlicet ob tenuitatem redditĳum beneficij patronatus, Rebuff. *d. tit. de vnionib. n.* 39. Vel respondetur aliud esse quòd Episcopus possit concedere iuspatronatus super beneficio libero, aliud quòd possit vnire beneficium liberum beneficio iurispatronatus & differentiæ ea ratio est, quia primo casu beneficium liberum reducitur ad seruitutem, in secundo autem casu post vnionem beneficium vnitum non habetur amplius vt beneficium, sed vt prædium beneficij, cui vnitum fuit, ex infrà dicendis. 33

His sic constitutis, & resolutis circa potestatem Episcoporum in vniendis beneficijs tam Iure communi antiquo, quam nouiori Concilij Trident. attento, necessarium duxi circa secundum, vnionis modum, qui forsan frequentior est, aliqua prælibare, quæ ad plura deseruire possunt; & in primis aduerto vnionem beneficij factam alteri accessoriè, operari extinctionem, & supressionem nominis, & tituli beneficij vniti; itaut amplius beneficium dici non possit, sed iudicatur vt prædiũ eius, cui fit vnio. Ita Rot. *decis.* 758. *n.* 6. *p.* 1. *& decis.* 113. *n.* 16. *p.* 2. *diuers. & decis.* 199. *n.* 5. *& decis.* 710. *n.* 2. *part.* 2. *recent.* Coccin. *decis.* 328. *num.* 1. & apud Puteum *decis.* 6. *de vnionib.* plures, quos refert, & sequitur Nicol. Garcia *d. c.* 2. *num.* 12. Flamin. *de resignat. benef. lib.* 2. *q.* 8. *n.* 3. *& lib.* 3. *q.* 1. *num.* 120. *& lib.* 12. *quæst.* 3. *n.* 47. Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloss.* 1. §. 7. Valasc. *consult.* 14. *n.* 2. Flores *ad Gam. decis. vlt.* Lotter. *d. lib.* 1. *q.* 28. *num.* 98. Et sic non intitulatur quis in Parochiali annexa, sed in beneficio principali, Franc. *in c.* 1. *n.* 6. *de filiis Presbyterorum, lib.* 6. Nic. Garc. *p.* 11. *cap.* 5. *n.* 193. Lotter. *d. q.* 28. *n.* 104. & † non censetur habere curam animarum, Felin. *in cap. in nostra, de rescriptis, corollar.* 10. Dec. *in cap. ad aures*, *eodem tit. num.* 13. Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *casu* 201. *n.* 97. Nauar. *cons.* 13. *n.* 4. *de rebus Ecclesiæ, in nouis.* Quiotanaduenas *Ecclesiasticon lib.* 4. *n.* 70. Nicol. Garcia *d. q.* 11. *cap.* 5. *n.* 194. † Et ita attenditur tantùm qualitas, & natura beneficij principalis, non autem annexi, gloss. *verb. Ecclesias, in Clement. per litteras, de prebendis.* vbi Card. *q.* 17. Imola *à n.* 9. Abb. *n.* 5. Bonifac. *à num.* 20. Nam † vnitum assumit naturam, consuetudines, & priuilegia principalis, cui est annexum, gloss. *verb. vnire, in cap. & tempore* 16. *quæst.* 34 35 36 37

q.1.glos.etiam *verb. vniendo in c.1. ne Sede vacante*. Gonzal. *ad regul*.8.*Cancell.d.§.7.à n*.2.D.Barbosa *in*
38 *l.quia tale,n.95.in fine,ff.soluto matrim*. Et † per vnionem supprimitur Ecclesia vnita, & omnia transferuntur in eam, cui fit vnio, Rota *in Illerden. dismembrationis*, 27. *Ianuarij* 1593. coram *Illustriss. Seraphino*. inter eius impressas *dec*.1009.*n*.4.

39 *Primo* ex dictis infertur Ecclesiam Parochialem possessam vti vnitam, & membrum alterius, non inducere incompatibilitatem, Rot. *diuers. decis*.76. *num*. 3.*part*.1.Garcia *d.p*.11.*c*.5.*n*.195. vbi etiam re-
40 soluit, quòd † vnum beneficium Curatum annexum simplici, assumit naturam simplicis, & citat Rebuff *in praxi tit. de non promotis, num*.31. Valasc. *consult*.14.*num*.1. Lessius *de iustit. lib*.2. *cap*.34.*numero* 148. Azor. *instit. moral. part*.2. *lib*.6.*c*.28. *q* 20. *in fine*.

41 *Secundò* infertur ad Canonicatum, seu Dignitatem, cui est vnita Parochialis accessoriè, & perpetuò, non requiri ætatem viginti quinque annorum, sed sufficere ætatem ad Canonicatum, seu Dignitatem requisitam: ita decisum referunt Henriq. *cons*. 32.*n*.4.*& seqq*. Piasec. *in praxi noua Episcop.p*.2.*c* 5.*n*.21.*pag*.330. Nic. Garc. *d part*.12 *c*.2.*n*.16. Galet. *in margarita casuum conscientiæ, verb. Canonicus, quinto, & verb. Parochus*, Gunzal. *ad regul*.8. *Cancell gloss* 9.*n*.4. Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast dec*.755.*in* 1.*edit & resolut*.512.*in* 2.*edit*.

42 *Tertio* infertur in prouisione Dignitatum habentium vnitam Parochialem perpetuo, & accessorie, non esse faciendum concursum: ita decisum referunt Galet in *margarita casuum conscientiæ, verb. beneficium, pag*.24. Nicol. Garc. *p*.9.*c*.2.*n*.193. Gonzal. *ad regul*.8. *Cancell. gloss*.5.*§*.7.*n*.13. *& gloss*.6.*n*.162. Lessi. *de iustit lib*.2 *c*.34 *n*.82.

43 *Quarto* infertur in impetratione, principale beneficium tantùm exprimendum, nec opus esse exprimere vnitum accessoriè, Menoch. *d. casu* 205 *n*. 67. Rota Romana *diuers. dec*.286.*sub n*.3.*p*.1. Selu. *in tract. de benef p*.3 *q*.12.*n*.64.*vers*.14. *qualitas*, Flam. *de resignat lib*. 10 *q*.1.*n*.36. Azor. *d.c*.18.*q*.20. Campan *in diuers. Iuris Canon. rubr*.11.*c*.13. *n*.83. Garc. Nicol. *d cap*. 1.*n*.20. vbi *n*.28. refert 10 Rota decisum quòd in beneficio vnito non habet locum regula de triennali.

44 *Quintò* infertur Episcopum posse dispensare cum illegitimo ad beneficium simplex, cui est vnita Parochialis, Geminian. *in cap*.1.*num*.12.*de filiis Presbyterorum lib*.6. Rebuff. *in tract. nominat. quæst*.16.*n*.27. Ioannes Maria Bellet. *disquisit. clericalium p*.1. *tit. de disciplina clericali*.§.3.*n*.34. Campanili *d. capit*. 13. *num*.83. Stephan. Gratian. *disceptation. forens. cap*. 273.*num*.47.

45 *Sextò* infertur promotum ad Ecclesiam Parochialem, quæ est vnita accessoriè alicui non parochiali, minimè teneri lege posita *in c. licet Canon. de elect. in* 6. vbi resoluit Azor. *d p* 2.*lib*.6.*c*.8.*q*.8.

46 Vnio verò facta æquè principaliter nihil aliud operatur, nisi vt Rector vnius sit Rector alterius, & vtrumque beneficium manet beneficium, sicut antea erat & quælibet Ecclesia in suo statu, & honore remanet, & proprios redditus agnoscit, & gaudet suis priuilegiis, gloss. *in d.cap & temp & in d.cap*.1. *& in d Clem, per litteras*, Rebuff. *d tit de vnionibus, num*. 5.& post alios quos refert, optimè resoluit Nicol.
47 Garc. *dict. cap* a *num*.37. vbi *num*.38. asserit † idem quando vnio facta est ad tempus, seu ad vitam, & *num*.39.*cum sequentibus* asserit obtinentem Canonicatum, cui sit vnita Parochialis ad vitam, debere in Parochiali residere, & non in Canonicatu, ac facere mentionem in impetratione de vtroque beneficio sic annexo.

Quomodo autem vnio accessoriè, vel æquè prin- 48
cipaliter facta cognoscatur? Vnde Mascard. *de prob. conclus*.1418. Menoch. *de præsumpt. lib*.6 *q*.80.*n*.6. Rota Roman. *diuers. decis*.114.*p*.2. Gonzal *ad reg*.8. *Cancell. glos*.5.§.7.*à n*.120.

Ex *reg*. 12. *Cancellariæ* quisque Romanus Pont. reuocat omnes vniones, suppressiones, & dismembrationes, siue Apost. siue quacunque alia auctoritate factas, quæ suum non sunt sortitæ effectum, præterquam si sint factæ in executionem decretorum sacri Conc. Trid. vt patet ex regula; quæ tamen non se extendit ad factas ex causa necessaria, putà dotationis, vel augmento dotis necessario pro sustentatione cultus diuini, Mohedan. *deci* .7. *n*.1.*de primil*. Crescent. *decis*.1.*num* 1.*de Paroch*. Putc. *decis* 331. & 337.*lib*.1. Gonzal. *ad reg* 8 *Cancel glos*.597 *num* 49. Genuens. *in pract. Eccles.q* 440. Seraph. *decis* 982. Gregor. XV. *decis*.419 *num*.3. vbi Beltramin. *num*.6. Lotter. *d.lib*.1.*q*.29.*n*.15. vbi *n*.17. subdit dici causam necessariã ex donatione, vel augmento dotis vbicunque vel nulla est dos, vel ita tenuis vt prorsus insufficiens sit ad sustentationem ministrorum, & *n*. 19 *cum seq*. asserit verba vnionis esse perpendenda. vt si dicatur vnionem factam vt commode ministri sustentari valeant, iam concluditur ad necessitatem, secus si dicatur vt commodius, vel pro commodiori sustentatione. Vnde Beltramin. *d. loco* ex Puteo *d dec*. 337. *lib*.1. ac Rotæ decisionibus, hoc intelligi debere ait quando augumentum est necessarium, secus autem si est voluntarium: & ideo *in Valentina subsidij* 14. *Martij* 1616. fuisse dictum subdit vnionem factã mensæ Capitulari subiacere reuocationi, quia non censetur facta ex causa necessaria, cum Capitulum per prius sine dicta vnione se sustentauerit.

Vnio cùm sit quid facti, & odiosum, non præsu- 49
mitur, sed probari debet ab eo, qui factam asserit, Rebuff. *consil*.8. *vers*.5.*respondetur*, Masc. *d. conclus*. 1418 *n*.1. & 2. Menoch. *d q*.80.*n*.1. Rota Roman.
diuers. dec. 557. *n*.5 *l*.3 *p*.3. † Probanda est igitur 50
vnio per instrumentum, seu litteras ipsius vnionis, Mascard. *concl*.587.*num*.1. Zerol. *in praxi Episcop*.2. *verb. vnio*, §.8. Vel ex diuturnitate temporis immemorialis scilicet, Menoc. *d.q* 80.*n*.5. Flor. *variar. l*.1. *q*.10.*n*.19. Cachetan. *Pedem. dec* 116 *n*.11. Put. *dec*. 238.*lib*.1.*& dec*.209.*lib*.2. necessaria enim est immemorabilis, vel quadragenaria possessio cum titu-
lo putatiuo, Rot. *decis*.233.*sub n*.5.*vers. nec per tem-* 51
pus p.1.*recent*. Lotter. *d.q*.28.*n*.105. † Vel etiam probatur vnio ex verbis enunciatiuis plurium instrumentorũ antiquissimorum supra centum annos, in quibus talia beneficia tanquam vnita enuncientur, Mascard. *d. concl*.1418.*n*.12. Put. *dec*.209. quæ est *in nouis* 204.*lib*.2. Caputaq. *dec*.344 *n*.2. *& dec*.347.*à n*.2 *p*.3. Veral. *dec*.344.& 347 *p*.3 Seraph *dec*.1272. *in princ*. Rot. apud Farin. *dec*.626.*n*.2.*p*.1.*recent*. vbi etiam fuit dictum huiusmodi enunciatiuas, licèt non sint indiuiduæ vnionis, tamen sufficere quòd virtualiter eam contineant, *& dec*.724.*n*.3.*par*.1.*recentior. & in Barcinonen. Vicariæ* 9 *Februarij* 1624. coram *R.P.D. Merlino*, Lott. *d.q*.28.*n*.106.*cum seqq*. præcipuè si essent enunciatiuæ factæ simul ab Episcopo, & Capitulo, qui possunt vnire, Mantic. *dec*.355.*n*.6. *& dec*.359.*n*.7. Rot. *dec*. 580.*part*.... *recentior*. Lott. *d. q*.28.*num*.108. Et instrumenta ad minus duo requiri ex pluribus Rotæ decisionibus tenet Nicol. Garcia *d. cap*. 1. *num*.259. vbi *num*.258. intelligit si emanauerint à personis non suspectis, & *à num*.260. *cum sequentibus*, tenet instrumenta antiqua illa dici, quæ

sunt

54 sunt centum annorum.† Probari etiam potest vnio per confessionem partis aduersæ, concurrentibus adminiculis, & coniecturis, Mascard. *d.concl.* 1418.*n.*15.Nicol.Garc.*d.c.* 2.*n.*173.& demum probari per testes deponentes de publica voce & fama, vel antiquas collationes censuit Rota *d. decis.*726.*à n.*4.*p.* 1.*recentior.*

ALLEGATIO LXVII.

Episcopus præbendas ad pauciorem numerum quando reducere possit?

SVMMARIVM.

1 *Supprimere prabēdas in Cathedralibus,& Collegiatis insignibus quando possit Episcopus, ostenditur.*
2 *Prabendas extinguendi Collegiatarum non insignium, nullam habet Episcopus potestatem.*
3 *Capitulo Sede vacante non licet supprimere portiones vigore Concilij* sess. 14. de reformat. cap. 15.
4 *Suppressionem prabendarum tenuium facere non potest Collegiata Ecclesia Pralatus, licet sit exemptus, & Ecclesia insignis. Collegiata insignis qua dicatur? ostenditur ibid.*
5 *Suppressio tituli nunquam fieri debet, nisi redditus Ecclesia diminati probentur.*
6 *Redditus Ecclesia aucti potius, quàm diminuti in dubio prasumuntur.*
7 *Beneficia de sui natura prasumuntur congrua.*
8 *Interpretatio illa fieri debet, qua sit fauorabilis augmento cultus diuini.*
9 *Suppressio & extinctio alicuius dignitatis, vel prabenda non potest fieri ab Episcopo ex causa cum consensu Capituli, quando bona Episcopi, & Capituli sunt communia, nec etiamsi id caderet in vtilitatem Capituli.*
10 *Supprimere potest Episcopus cum consensu Capituli prabendam, & applicare singulis Canonicis, vel singulis de Capitulo.*
11 *Pralati saculares iurisdictionem habeates quasi Episcopalem non possunt supprimere eius beneficia etiam in casibus in quibus Episcopi possunt in sua diœcesi.*
12 *Vicarius Episcopi, seu Capituli Sede vacante non potest supprimere aliquod beneficium etiam in casibus.*
13 *Pralati Regulares supprimere non possunt beneficia Regularia suarum Ecclesiarum.*
14 *Collegiata in Ecclesia si supprimatur aliqua prabenda vltra consensum Capituli Cathedralis, an requiratur alius Capituli ipsius collegiata, ostenditur.*
15 *Redditus prabendarum, seu beneficiorum, cum eorum aliqua supprimenda sunt, quomodo taxandi, remissiuè.*
16 *Dismembratio, seu diminutio beneficij eandem causam & solemnitatem requirit, quàm vnio postulat, seu alienatio rerum Ecclesia.*
17 *Rectoris vel defensoris vocatio in dismembratione Beneficij requiritur, & alia solemnitates in alienatione rei Ecclesia requisita.*
18 *Dismembratio beneficij causa cognita, & de consensu Rectoris valet.*
19 *Parochialis pinguedo est causa sufficiens dismembrationis.*
20 *Episcopus non potest dismembrare fructus vnius beneficij, & illos alteri applicare sine solēnitatibus.*
21 *Dismembrationis causa sufficiens est pinguedo Parochialis.*
22 *Dismembrare non potest Episcopus fructus vnius beneficij, & illos alteri applicare sine solemnitate in alienatione bonorum Ecclesia requisita, & de consensu Rectoris.*
23 *Dismembrare non potest Ordinarius beneficia Curata, ac vnire beneficiis simplicibus.*

CVM beneficiari non debeant esse in Ecclesia plures, quam quot possunt ex redditibus illius sustentari, *cap.* 1. vbi Abb. *de instit.* ideò in Cathedralibus, 1
& Collegiatis insignibus, vbi frequentes, adeóque tenues sunt Præbendæ simol cum distributionibus quotidianis, nec illis vnite aliqua simplicia beneficia possunt, licitum est Episcopis, aliquibus ex iis suppressis, cum patronorum consensu, si de iure patronatus laïcorum sint, quorum fructus & prouentus reliquarum Præbendarum distributionibus quotidianis applicantur, eas ad pauciorem numerum reducere, ita tamen vt tot supersint, quæ diuino cultui celebrando, ac dignitati Ecclesiasticæ cōmodè valeant respondere. Ita Concil. Tridentin. *sess.* 24. *de reformat. cap.* 15. Zerola *in praxi Episcopor. part.* 1. *verb. beneficia* §. 1. *vers.* 11. Moneta *de distribut. quotid quæst.* 1. *cap.* 5. *à num.* 27. Gonzalez *ad regul.* 8. *Cancell. gloss.* 5. §. 7. *à numero* 147. Ioann. Seleu. *in tract. de benef. part.* 4 *quæst.* 7. *num.* 130. *cum sequentibus*, Roch. de Curte *de iurepatr. verb. pro eo quod, de diœcesanis consensu quæst.* 12. *sub num.* 27. Lambertio *eod. tractat. lib.* 3. *quæst.* 6. *art.* 7. *n.* 10. *cum seqq.* Garc. *de benefic. part.* 12. *cap.* 1. *num.* 2. & 4. Monet. *de commutat. vltim. volunt. cap.* 12. *num.* 113. Vgolin. *de offic. c.* 52. §. 1. *num.* 4. me citato *in hac allegatione* Castr. Palao *in opere moral. tom.* 2. *tract.* 13. *disput.* 6. *puncto* 9. §. 9. & 10.

Quod quidem solùm in suppressionibus perpe- 2
tuis non autem ad tempus locum habere resoluit
Moneta *d. cap.* 12. *num.* 189. & quod etiam solum in
Ecclesiis Cathedralibus, aut Collegiatis insignibus
locum habet, in aliis verò nulla datur Episcopis potestas
extinguendi præbendas, vt augeantur distributiones,
etiam ad augmentum cultus diuini, decisum
refert idem Moneta *d. q.* 5. *num.* 18. Et quod
† Episcopus potest cum Capitulo Dignitatem Ec- 3
clesiæ supprimere propter diminutionem reddituū
resoluunt Abb. *in cap. cum M. num.* 1. vbi Rip. *n.* 10.
de constitut. Felin. *in c. cum accessissent num.* 23. *eod. tit.*
Rebuff *in praxi benef. tit. de vnion. n.* 13. & illis citatis
censuit Rot. *in Forolinien. Decanatus* 4. *Iunij* 1590.
coram *Illustrissimo Cardinal. Mantica*, inter eius decisiones
impressas *decis.* 114. *num.* 2. Et non licere
Capitulo Sede vacante supprimere beneficia vigore
Concilij Trident. *d. c.* 15. asseruot Cuch. *instit. maior.*
lib. 2. *tit.* 9. *n.* 87. Azor. *instit. moral. p.* 2. *lib.* 3. *c.* 38. *q.* 9.
in med Monet. *d. c.* 12. *n.* 117. & *d. q.* 5 *n.* 19. vbi *n.* 30.
resoluit † Collegiatæ Ecclesiæ Prælatum hanc su- 4
pergressionem præbendarum tenuium facere non
posse licèt sit exemptus, & in Ecclesia sit insignis,
cum hoc solum Episcopis Concilium concesserit
cum suorum consensu Capitulorum.

Cùm suprà mentionem fecerim de Collegiatis 5
insignibus, in quibus posse Episcopum supprimere
præbendas, iuxta formam Concil. Trident. *d. cap.* 15.
minimè verò non in aliis insignibus pariter ostenderim,
non abs re dubitari posset quæ tales dicantur?
In primis Cardin. Mantic. *Rota decis.* 175. *n.* 2. ad
ostendendum quòd Collegiata, de qua in ea decisione
agebatur, non esset insignis, asserit hoc probari

ex numero Canonicorum exiguo, modicis redditibus,& qualitate ſeruitij, ac diſpenſationibus teſtiū, tradit que hoc eſſe arbitrium, citans Doctores *in cap. ſtatutum de reſcript. lib* 6.& Albertc. *in dictionar. verb. inſignis*, quibus addo Lap. Specul. Tiraquell. & alios apud Menoch. *de arbitr. caſu* 158.*n*.4. In diiudicatione huiuſmodi inſignitatis fieri poteſt conſideratio ex qualitate loci, prout deciſum videtur à *Sacra Rituum Congregatione in vna Collegiata Eccleſia S. Pauli oppidi ciuitatis nouæ Firmanæ diœceſis*, ad inſtantiam D. Ludouici Centofloreni, qui obtinuit prædictam Collegiatam dici inſignem, eo quod oppidum in quo ſita eſt, inſigne reddat numerum quatuor mille habitatorū, hoc eſt Focularium 810. quatuor Regularium, & vnum Sanctimonialium Monaſteria ibi exiſtentia, copia peritorum,& nobilium, refert Ioan. Anton. Maſſobr. *in tract. de Synodo Epiſcopi c*.4.*dub*.14 *n* 9 *& ſeq* & Ego ipſe *in collect. ad cap. vlt. n*.3.*de verborum ſignificat.* vbi in *addit.* de prælatione Canonicorum Collegiatarum inſignium in omnibus actibus, & ſeſſionibus publicis, refert idem Maſſobr. *in ſua praxi habendi concurſum præl ud.* 2.*dub*.3.*ſecundùm Roman. impreſſ.* Et locus inſignis quando dicatur? vide Nauar. *conſ*.1.*alias* 5.*de verbor. ſignificat.*

Cùm ſuppreſſio huiuſmodi tendat ad diminutionē diuini cultus, atque ideo difficilius permittatur, *cap cùm acceſſiſſent, cap ex parte, de conſtit.* ideo exigit cauſam præciſè neceſſariam, quæ ſecundùm Petrū Gregorium *de benef. c*.19. triplex eſt. Prior quidem eſt fructuum diminutio, quæ aſſignatur per text. *in cap. vlt. de verb ſignif.* cum adductis per Lotter. *d. lib*.1.*quæſt*.18.*a num* 80. vbi oſtendit qualiter articulanda & iuſtificanda ſit huiuſmodi fructuum valoris diminutio;& ait non in genere eſſe articulandum, ſed in ſpecie cum ſua cauſa, cùm poſſit eſſe temporaria,& vbi deficit cauſa hæc teſtibus cognita articulandum eſſe valorem per decem annos cōtinuos retroactos computato fertili cum ſterili; deinde ſubdit non ſimplicem diminutionem articulandam, ſed talem vt perſona idonea non poſſit cum fructibus illis viuere omnia onera:& denique *n*.85. poſt Seraph. *decif*.1385.*n*.3. tenet articulandam probandamque iſtam diminutionē non ſimpliciter, ſed habito reſpectu quantitatis aſſignata à principio fundationis, aliàs concludere; certum eſt enim ſuppreſſionem tituli nunquam fieri debere, niſi redditus Eccleſiæ diminuti probentur, *d c. ex parte, de conſtitut.* Felin *in c. conſtitutus, n*.1. *de reſcriptis*.
6 † Et in dubio redditus Eccleſiæ aucti potius, quàm diminuti præſumuntur, Angel. *conſ*.274.*n*.4.*in fine*. Seraphin. *decif*.1385.*n*.5. Lotter. *d.q* 28.*n*.89.
7 † Et beneficia de ſui natura præſumuntur congrua; *c. nemo, de conſecrat. diſt*.1. Caputaq *decif*.62.*num*.1. *part*.1. tenuit Rota *in Calaguritana beneficij de Iocano 9. Aprilis* 1601. coram *Illuſtriſſ. Seraphino*, & eſt inter eius deciſiones impreſſas *decif*.1585.
8 † Et interpretatio illa fieri debet, quæ ſit fauorabilis augmento cultus diuini, vt tenuit eadem Rota *in vna Calaguritana portionis de Narbaia* 1.*Iulij* 1589. coram *R.P.D. &* *in Burgen. reductionis beneficiorum* 17. *Nouembris* 1610. coram *Illuſtriſſ Card. Bononien.* poſtea S. D. Gregor. XV. impreſſ. Farin. *dec*.316.*n*.4 *p*.2. *recent. Secunda* eſt cauſa reducendi numerum quando fuit in eo exceſſum contra determinationem fundatoris, quam videtur agnouiſſe Iuſtin. *in auth. vt determ ſit n. cler* Lotter. *d.q* 28.*n*.93. Et *tertia* denique vbi ſeruitium eſſet effætus in multitudinem Lotter. *vbi ſupra num*.94.

9 Hæc ſuppreſſio,& extinctio alicuius Dignitatis, vel præbendæ (quam ex cauſa poteſt facere Epiſcopus cum conſenſu Capituli, vt reſoluit Nicol. Garc. *de benef part*.12.*c*.1.*à n*.5. vbi *num*.11. intelligit ſi Epiſcopus ſit auctor ipſius diſmembrationis) non habet locum quando bona Epiſcopi, & Capituli ſunt communia prout reſoluit gloſſ. *verb. menſa ſua, verſ. item facit. in Clem ſi vna, de rebus Eccleſiæ non alien.* quam ibi ſequitur Card. *n*.1. Gamb. *de officio legati lib*.5. *rubr. de diſmembr. n*.32. Abb. *in cap. cum acceſſiſſent, n*.3.*de conſtit.* & neque etiam hoc poſſe Epiſcopum, quamuis bona illius,& Capituli ſint diuiſa, ſi id caderet in vtilitatem Capituli, quia fructus applicantur ipſi Capitulo, ſeu menſæ Capituli, tenent Butr.& Imola *in d. cap. cùm acceſſiſſent*,& *ibi* Felin. *n*.28. ac Dec. *n*.57. Sed verius eſt quòd † licet 10
menſæ Capituli applicare non poſſint Epiſcopi fructus præbendarum ſuppreſſarum, cum agatur de intereſſe ipſius Capituli, ipſum auctorizare non poſſit in facto proprio; tamen ſi vellent applicare vni præbendæ, vel etiam ſingulis, poſſent, quia tunc non auctorizarent in facto proprio, cum aliud ſit applicare Capitulo, aliud ſingulis Canonicis, ſeu ſingulis de Capitulo; prout tenet Imol. quem ſequitur Decius *d. cap. cùm acceſſiſſent, à n*.54. & Hieron. Gabr. *conſil*.186.*lib* 2. dicens, quòd poteſt item Epiſcopus cum conſenſu Capituli ſupprimere præbendam, dignitatem, aut officium, eius fructus applicando non Capitulo, ſed diſtribuendo inter ſingulos Canonicos, aſſignando ſcilicet cuique Canonico, vel præbendæ certam portionem, quo caſu dicit procedere *in cap. cùm acceſſiſſent*, quicquid reprobet Monet. *d c*.12.*num*.245.

Cùm Tridentina Synodus *d c*.15. concedat ex- 11
preſsè licere Epiſcopis cum conſenſu Capituli, Epiſcopi ſcilicet, ſupprimere beneficia, & non vtatur verbo *Ordinariis*, quod latè patet, iam ſequitur huiuſmodi facultatem Epiſcopis tantùm, & non aliis conuenire, ac proinde Prælatos ſæculares iuriſdictionem habentes quaſi Epiſcopalem ſupprimere eius beneficia non poſſe, etiam in caſibus, in quibus Epiſcopi poſſunt in ſua diœceſi, reſoluunt Nicol. Garc. *d c*.2.*n*.75.*& ſeq* Monet. *d. tr de comm. vlt. volunt. cap*.12.*à n*.124.† Sic etiam Vicarium Epiſcopi 12
Capituli Sede Epiſcopali vacante ſupprimere non poſſe aliquod beneficium etiam in caſibus, in quibus is poſſet cuius eſt Vicarius, tenent Sbroz. *de Vicario Epiſcopi lib*.2.*q*.116.*n*.9. Monet. *d.c*.12.*à n*.129.† Sic etiam Prælatos Regularium ſupprimere 13
non poſſe beneficia Regularia ſuarum Eccleſiarum, neque ſæcularia in illis, aut aliis Eccleſiis exiſtentia, etiamſi in iis habeant iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, reſoluit Monet. *d c*.12.*n*.135.

In ſuppreſſione beneficiorum iuxta formam Con- 14
cilij *d.c*.15 facienda regulariter neceſſarius eſt conſenſus patroni ſiue Eccleſiaſtici, ſiue laici, ac inferioris collatoris,& electorum. Ita per Concil. *d. cap*.15. tenent Garc. *d. cap*.2.*n*.108.*& à num*.285. Monet. *d. cap*.12.*num*.226. Circa tamen conſenſum Capituli, qui interuenire debet in his ſuppreſſionibus faciendis, illud conſiderandum eſt, quòd licèt cùm agitur de ſupprimendis aliquibus præbendis, ſeu earum numero minuendo in Eccleſia aliqua Collegiata, quæ Cathedralis non ſit iuxta terminos Concil. *in dict. cap*.15. omninò requiratur conſenſus, vel certè vocatio Capituli prædictæ inferioris Eccleſiæ ratione intereſſe, quod, in tali ſuppreſſione ſeu diminutione prætendere poſſet; tamen requiritur etiā conſenſus Capituli Cathedralis, quod deciſum fuiſſe refert Monet. *dicto capit*.12. *numero* 250. vbi *n*.251. reſoluit ſufficere huiuſmodi conſenſum tacitum,

citum, seu quod superueniat post actum, licèt ex
interuallo.

15 Quomodo autem taxandi sint redditus præbendarum, seu beneficiorum, cum eorum aliquot supprimenda sunt, seu quæ redditnum portio, & quantitas remanere debet in singulis præbendis, seu beneficiis illius Ecclesiæ non supprimendis, vide latè per regulas Monet. *d.c.* 1 2 *d n.* 2 5 5.

16 Dismembratione autem, seu diminutione bene-
ficij (quæ prohibita fuit in Concilio Turonensi, vt
legitur *in cap. maioribus, & in cap. tua, de præbend.* per-
missa ex causa, vt *in cap. ad audientiam, de Eccles. ædi-
fican.*) eadem causæ, & solemnitates requiruntur,
quæ in vnione, seu alienatione rerum Ecclesiæ, Rot.
decis. 1. *de rebus Eccles. non alien. in nouis, & in Aqui-
lana nullitatis erectionis* 24 *May* 1610. coram *R.P.D.
Pirouano*, apud Farinac. *decis.* 239. *n.* 5 *part.* 1. recent.
Gambat *de officio, & potest. Legati de Latere lib.* 5. *tit.
de dismembratione à n.* 14. & hic consensus Capitu-
li, Pauin. *de potestate Capituli Sede vacante*, 3. *q* 2. *part.
n.* 19. Mandos *regul.* 22. *q* 13 *n* 8. & 9. Nicol. Garc. *de
benefic. part.* 12. *c.* 3. Lotter. *de re benefic. lib.* 1. *q.* 28.
n. 21. vbi dicit quòd non sufficit consensus singu-
lorũ, de Capitulo, sed requiritur consensus capitu-
17 lanter, Rot *d dec.* 239. *n.* 5. Requiruntur † etiam vo-
catio Rectoris, vel defensoris, & solemnitates in
alienatione rei Ecclesiæ requisitæ, *c.* 1. *de rebus Ec-
cles. non alienan. in* 6. *c.* 1. *ne Sede vacante*, gloss. *verb.
defensor. in c.* 1. *de rebus Eccles.* Mandos. *d q.* 13. *n.* 12.
Gamb. *de offic. Legati, libr.* 5. *rub. de dismembrat. n.* 14.
& 15. Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiep. Nea-
pol. cap.* 75. *n.* 17. & 18. Rota *Romana in vna Toletana
beneficij* 12. *Octobr.* 1579. coram *Card. Saraphino*,
est inter eius impressas *decis.* 314. vbi fuit tentum
18 † dismembrationem beneficij causa cognita, & de
consensu Rectoris valere. Et *in altera Toletana bene-
ficij* 2. *Decembris eiusdem anni* 1579. coram eodem
Card Seraphino, & est inter eius decisiones impres-
19 sas *decis.* 428. fuit resolutum † pinguedinem Paro-
chialis dici esse causam sufficientẽ dismembrationis
Et *in alia Mediolanen. dismembrationis* 28. *Ianuarij*
1596. coram *ipsomet Cardinal. Seraphino*, *dec.* 1062.
20 dictum fuit † non posse Episcopum dismembrare
fructus vnius beneficij, & illos alteri applicare sine
solemnitatibus in alienatione locorum Ecclesiæ, &
consensu Rectoris; quod iterum tenuit eadem Rota
in vna Salernitana Parochorum 1. *Ian.* 1611. coram
Illustriss. Card Bonon. nunc Sanctissimo D. nostro
Gregorio XV. & est apud Farin. *part.* 2. *recentior dec.*
348. *n.* 2. latè Lotter. *d. lib.* 1. *q* 28. *n.* 5. *cum seqq.* vbi
quòd vocatio Rectoris est omnino necessaria prop-
ter graue præiudiciũ, quod ei infertur, & *n.* 10. quòd
si vocatus Rector noluerit consentire, possit Episco-
pus eo inuito (si subsit iusta causa) procedere ad ta-
lem dismembrationem & à *n.* 14. quòd si consensus
non exigit scripturam, nec vt ex post fiat dum-
modo procedat tractatus in quo deliberetur, dis-
membrationem fieri oportere propter Ecclesiæ vti-
litatẽ & *n.* 17. ait talẽ consensum debere esse expres-
sum, & explicitum, & à *n.* 24. dicit iustam causam in
hac materia reputari causam, quæ impleat animarũ
periculum, cui alia ratione non potest prospici, iux-
ta terminos *cap. ad audientiam, de Eccles. ædif.* ali-
quando tamen vel sola pinguedo redituum vnius,
& exilitas fructuum alterius Ecclesiæ reputetur iu-
sta causa pro dismẽbratione, vt ibidẽ *n.* 25. resolun.

21 Dismembrare non potest Ordinarius beneficia Curata, ac vnire beneficiis simplicibus. Item nec potest separare ab Ecclesiis Parochialibus beneficia simplicia, siue oratoria, si illis vnita essent, quamuis illis separatis parochiales non egeant, referunt desum Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. decis.* 492. *in* 1. *edit.* Nicol. Garc. *de benef part.* 12. *c.* 2. *n.* 87.

ALLEGATIO LXVII.

Episcopus in Parochiis multiplicandis, & creandis dignitatibus, ac Ecclesiis in Collegiatas erigendis, quam habeat auctoritatem?

SVMMARIVM.

1 *Parochias nouas constituendi, etiam inuitis Rectoribus, facultas Episcopis conceditur, vbi ob locorum distantiam ad diuina officia audienda parochiani accedere non possunt.*

2 *Episcopi arbitrio relinquitur quantum vna Ecclesia ab altera distare possit, vt commodè Sacramenta sumere inde possint Parochiani.*

3 *Appellare an liceat à decreto erectionis Parochialis facta per Episcopum? ostenditur.*

4 *Parochialem diuidere potest Episcopus sine maioris partis parochianorum consensu.*

5 *Capellanus Ecclesiæ noviter erectæ, quibus concurrentibus recipere debeat obuentiones villæ, & parochianorum, ad quorum commodum fuit instituta? ostenditur.*

6 *Parochiam diuidere tanquam Sedis Apostolicæ delegatus potest Episcopus, etiamsi subiecta sit Regularibus, vbi ob locorum distantiam ad diuina officia audienda parochiam accedere non possunt.*

7 *Parochialis separatio non est facienda ob locorum distantiam, quando in loco minimè difficili oratorium adesset, vel Ecclesia cum fonte baptismali.*

8 *Papa solus potest eligere Collegiatam Ecclesiam in Cathedralem, & Episcopalem in Metropolitanam.*

9 *Papa an solus possit erigere Ecclesiam in Collegiatam? ostenditur.*

10 *Dignitates inferiores an possit Episcopus creare ostenditur*, & num. 11. & 12.

13 *Ecclesiam simplicem in Curatam, & parochialem an ex causa possit erigere Episcopus ostenditur.*

14 *Beneficium Curatum quando dicatur, vt simplex conuerti non possit per Episcopum? remissiuè.*

BI ob locorum distantiam sine magno incommodo ad percipienda Sacramenta & diuina Officia audienda, parochiani accedere non possunt Episcopis conceditur auctoritas etiam 1
inuitis Rectoribus, nouas Parochias constituendi, etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegatis assignata Presbyteris perficiendis Ecclesiæ nouiter erectæ congrua portione ex fructibus Ecclesiæ matricis, & si necesse fuerit compellendi populum eam subministrare, quacunque reseruatione generali, vel speciali, vel affectione super dictis Ecclesiis non obstantibus. Ita disponit Sac. Concil. Trident. *sess.* 21. *de reformat cap.* 4. *vers. Iisis*, & antea text. *in c. ad audientiam* 3. *de Eccl. ædific.* concordat Concil. vlt. Brachar. *tract.* 4 *c.* 26. latè tractant Mandos. *in praxi signaturæ tit. Erectiones*, Zerola *in praxi Episc. part.* 1. *verb. Pa-*

rochia, §.6. *pag.* 273. Azor. *instit. moral. part.* 2. *libr.* 3. *cap.* 12. *quæst.* 7. me citato *in hoc loco* Alzedo *de præcellent. Episc. dign. p.* 1. *c.* 9. *n.* 47. Matth. Suar. *in pract. & ordine visitandi cap.* 4. *n.* 4. *n.* 1. Rebuff. *in tract. de decimis, quæst.* 6. *n.* 21. Franc. Leo *in thesauro fori Ecc. part.* 2. *cap.* 2. *numer.* 68. Rota *in Aquilana nullitatis erectionis* 10. *Maij* 1631. coram *R. P. D. Piroano* apud Farin. *decis.* 482. *part.* 2. *recent.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. decis.* 554. *in* 1. *edit. & resolut.* 476. *in* 2. *edit.* Henriq. *consil.* 80. Ioan. Bapt. Costa *de remed. subsidiar. remed.* 75. Piasec. *in praxi noua Episcop. part.* 1. *cap.* 5. *num.* 1. Vnde si intra mœnia ciuitatis includatur antiqua Parochia, ad quam saltem noctu pateat accessus Comitatensium, qui illi prius suberant, iusta subest causa aliam Parochiam extra ciuitatem exigendi, vt in casu Lapi *alleg.* 66. *in princ. & num.* 1. quem refert, & sequitur Lotter. *de re benef. lib.* 1. *q.* 28. *num.* 26. Similiter si exter medius fluuius, vel torrens inter Ecclesiam, & partem populi illi subiecti, qui sæpe exundans ita iter obsideat vt aliquando cogantur infirmi sine Sacramentis Ecclesiæ mori, hæc similiter reputabitur iusta causa, vt probat text. *in d. cap. ad audientiam*, vbi gloss. *in verb. magna difficultate de Eccl. ædifican.* Lotter. *d. q.* 28. *n.* 27. vbi citat. Rot. *in Lucana dismembrationis* 9. *Maij* 1611. coram *Ortembergo*.

Pro iusta autem causa non reputabitur loci distantia, vel etiam angustia Ecclesiæ, si per nouam ædificationem, aut ampliationem Ecclesiæ, atque in loco accessibili, possit his difficultatibus occurri, exigit enim Canon non quamlibet necessitatem, sed necessitatem euidentem *in cap.* 1. *de rebus Eccles. non alien.* ita Rota *in d. Aquilana nullitatis erectionis.* Lotter. *dict. quæst.* 28. *à numer.* 29. Minusque reputabitur pro iusta causa numerositas populi, cui succurri potest per multiplicationem ministrorum, vt *in Elboren. dismembrationis* 18. *Nouembris* 1600. coram *Iusto*, Lotter. *dicta quæst.* 28. *num.* 28. nam quando solus Curatus eodem tempore pluribus infirmis prouidere non potest, non dari iustam causam diuidendi Parochiam, sed adhibendi ministros coadiutores, censuit Rota *d. decis.* 484. *num.* 5. *in fine*, & Episcopum in vim decreti Concilij *dict. cap.* 4. *in princ.* non posse erigere coadiutoriam, sed vtique cogere Rectorem ad adiungendum sibi tot sacerdotes, qui sufficiant Ecclesiis in Sacramentis ministrandis, refert decisum Armend. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib.* 1. *tit.* 18. *l.* 7. *de Episcopis num.* 43.

2 Episcopi arbitrio relinquit S. Conc. *d. loco* quantum vna Ecclesia ab altera distare possit, vt commodè Sacramenta sumere inde possint parochiani, prove resoluunt Rebuff. *in praxi benef. part.* 1. *titul. de erect. in curat. & paroch. n.* 9. optimè Menoch. *de arb. cap.* 497. *per totum.* Aluys. Ricc. *d. resol.* 476. *n.* 5. vbi
3 etiam aduertit † à decreto erectionis vel facto per Episcopum, etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegatum, licere quidem appellare, sed solum ad Sanctissimum Pontificem, nisi ea ordinatio facta fuerit in visitatione, præcipuè sine figura iudicij, quoniam ab ordinationibus factis in visitatione per Ordinarium non appellatur, saltem quoad effectum suspensiuum, tanquam ab executione constitutionis Conciliaris, vt alibi dixi.

4 Vnde cum nouissimo iure tota causæ iustitia in Episcopi arbitrio resideat, poterit ipse maioris partis parochianorum consensu circa separationem agere, vt aduertit Aloys. Ricc. *d. resolut.* 476. *num.* 6. explosa illorum resolutione, qui tenent requiri consensum maioris partis parochianorum; & si sunt plures plebes, & terræ sunt, aut sub vno Rectore, aut Curato maioris Ecclesiæ, quæ tamen sint tanquam corpora separata, debere concurrere saltem duas partes ex tribus singulorum corporum, de qua Bimi. *cons.* 184. *à num.* 23. Henriq. *cons.* 80. *num.* 15. & 16. Nec ideo admitterem Abb. doctrinam *in dict. cap. ad audientiam, col.* 3. resoluentis debere interuenire ad secundæ Ecclesiæ ædificationem consensum parochi, seu Curati primæ cum Concil. *d. loco* illo inuito Episcopis auctoritatem concedat nouas parochias constituendi, dummodo tamen sine præiudicio, nimirum possidentis, fiat vt declarauit *Cong. Conc.* Episcopo Andr. *de anno* 1594. teste Piasec. *in praxi noua Episcop. d. cap.* 5. *num.* 1.

Diligenter quoad erectionem nouæ Parochiæ obseruandam esse dispositionem text. *in dict. cap. ad audientiam* monet Lotter. *d. lib.* 1. *quæst.* 28. *num.* 45. quæ non habet locum nisi pluribus concurrentibus, videlicet. *Primò*, vt reseruetur, ius præsentandi Rectorem nouæ Ecclesiæ Matricis, à qua fit dismembratio, quasi in recompensam inquit gloss. *ibi, in verb. Rectoris*, quod intelligitur, vbi Ecclesia antiqua contulit de suo pro dote Ecclesiæ nouiter erectæ, vt *ibi*, per Abb. *num.* 10. neque hinc quæritur patronatus consanguineis Rectoris, sed ipsi Ecclesiæ. *Secundò* vt eidem nouæ Ecclesiæ Rectori assignentur pro eius sustentatione oblationes pro modo Parochiæ dismembratæ, quo nomine veniunt etiam decimæ, vt late disputat, & concludit Lap. *d. allegat.* 66. *num.* 3. *vers. quæro igitur, & num.* 4. & 5. itavt Ecclesia filialis si de nouo erecta habeat fundatam intentionem super perceptione decimarum, contra matricem, Rebuff. *de decim. quæst.* 6. *num.* 14. & 23. Lotter. *d. quæst.* 28. *num.* 48. Rota *decis.* 178. *part.* 1. *recent.* quæ necessitas assignationis decimarum, non est præcisa, sed causatiua, in defectum scilicet aliorum reddituum Ecclesiasticorum, Manduf. *cons.* 31. *n.* 9. *ad fin.* atque ideo si aliàs congruè dotetur Ecclesia, nihil est quin decimæ debeantur, maximè si concurrat obseruantia, vt censuit Rota *decis.* 19. *num.* 9. & *decis.* 448. *num.* 2. *part.* 2. *recentior. Tertio* tandem vt competens honor in ea pro facultate loci matrici Ecclesiæ reseruetur, vt dicit idem text. *in d. cap. ad audientiam*, id est annua aliqua pensitatio arbitrio Episcopi moderanda, inquit gloss. *ibidem in verb. honor.* Lotter. *d. quæst.* 28. *num.* 51. vbi *num.* 53. ait se non negare quin etiam in signum subiectionis possint matrici Ecclesiæ reseruari ea, quæ aliàs iure Parochiæ in filialem transfunderentur, vt sunt non solum ipsæ decimæ, sed etiam iura sepulturæ, & baptizandi.

Capellanus Ecclesiæ nouiter erectæ tribus concurrentibus recipere debet obuentiones villæ, & parochianorum, ad quorum commodum fuit constituta, videlicet, si antiqua baptismalis redditibus abundet, si ædicula sit necessaria, si non habeat sufficientes redditus ad sustentationem Presbyteri: alioquin si fundator, vel parochiani concederent redditus sufficientes, tunc non teneretur Ecclesia baptismalis quicquam concedere, ita Rebuff. *de decim. quæst.* 6. *num.* 22. 5

Amplia supradicta procedere, etiamsi Ecclesiæ subiectæ essent Regularibus, prout *Sacram Congreg.* censuisse refert Franc. Leo *d. c.* 2. *n.* 69. 6

Limita, nisi in loco minimè difficili, nec incommodo oratorium adesset, vel Ecclesia cum fonte baptismali, & cæteris ad parochiam necessariis, ibique proponeret in sui adiutorium Sacerdotem, qui ibidem resideret, & Sacramenta posset administrare, quia tunc non posset fieri separatio, ex Menoch. *consil.* 477. *numero* 9. & Baptista Costa *de remediis subsid. remed.* 76. resoluit Aloys. Ricc. *d. resolut.* 476. *num.* 7

*n.*6.nouiſſimè me citato *in hoc loco* Trullench.*in expoſit.Decalogi lib.*3.*c.*3.*dub.*8.*n.*7.

8 Cùm ſolus Papa Eccleſiam Collegiatam erigere poſſit in Cathedralem,& Epiſcopalem in Metropolitanam, *c.*1.*ne Sede Vacante*, Azor. *inſtit. moralium part.*2.*lib.*5.*c.*29.*quæſ.*23.*& lib.*6.*c.*30.*quæſ.*2. *&* 4. Nicol.Garc.*de benef.part.*12.*c.*5.*n.*1.Monet.*de commut.vltim.volunt.c.*11.*n.*251.Lotter.*de re benef. lib.*2. *q.*11.Rota *deciſ.*612.*n.*1. *part.*2. *recentior.* cum aliis
9 citatis ſupra *alleg.*50.*n.*5. † Non exilis hinc oritur dubitatio,an etiam ſolus Papæ ſit erigere Eccleſiam in Collegiatam? In qua affirmatiua opinio communior eſt,& receptior, vt concludunt Rebuff. *in ſua praxi benef.tit.de erect.in Collegiatam*,Filliuc.*tract.*41. *de benef.cap.*3.*n.*112.Azor.*inſtit.moral.par.*2.*lib.*5.*c.*29.*q.*25. *& c.*3.*quæſ.*2. quod tutius videtur Fuſch. *de viſit. lib.*2. *cap.*1. *num.*6. ſequitur Ioan. Anton. Maſſobr.*in ſua praxi habendi concurſum præl.*2 *dub.*1. Ferentil.*in annot.ad deciſ.Buratti* 112.*n.*14.Lotter *d. lib.* 1.*q.*14.*n.*38.*cum ſeqq.* vbi *n.*49.atteſtatur ita cenſuiſſe *Sacram Congreg. Concilij in vna Conuerſana* 27. *Iunij* 1626.& *n.*53. ſubdit debere patronum aſſentire,ſi Eccleſia,quæ deſideratur in Collegiatã erigi, patronata ſit;quamuis Nicol.Garc.*de benef.part.*12. *c.*5.*n.*4.dicat aliquando Eccleſiam erigi in Collegiatam per Epiſcopum, licet ſoleat fieri auctoritate Papæ. Collegiata ex quibus ſignis dignoſcatur, & probetur? Vide Maſſobr.*d.præl.*2.*num.*7. *&* 8 *ſeqq. &* 15.*& dubio* 2.*num.*10,*& ſeq.*Rot.*dec.*482.*num* 4. *& dec.*315.*num.*3.*&* 4 *part.*2. *recent.dec.* 673. apud Farin.*part.*1.*recent.*Potiſſima autem Collegiatis ſigna ſunt quòd Canonici conſueuerunt congregari ad libitum principalis dignitatis illorum capitis,ſeu illius,ad quem de Iure,vel de conſuetudine ſpectat congregare Capitulum,ad ſonũ campanæ,& quod haberent ſigillum commune,ac eſſet quoque communis alia,itave fructus communiter diuiderentur; colliguntur hæc ex Achil.*deciſ.*3.*n.*2. *&* 3. *de prab.* Fabric.*in praxi benef.tit.de benef.in Cathed.& Colleg. n.*3.Mantic.*dec.*175.*num.*1.*& dec.*213.*n.*1.Greg.XV. *dec.* 482.*n.*4. Lotter.*d. lib.*1 *q.*14.*num.*71.*cum ſeqq.* Rota *in Placentina Præpoſitura* 26. *Aprilis* 1627. impreſſa *part.*5.*diuerſor dec* 5.. *&* 4.*Decembris* 1618. coram *R.P.D.Pirouano,& in Cremonen. Præpoſituræ* 24.*May* 1621.coram Renboldo *in Aſculana Plebania* 13.*Ianuar.*1624.coram *R.P.D.Merlino.*

10 De reliquis autem inferioribus Dignitatibus DD. variè ſentiunt, quidam enim affirmant Epiſcopum poſſe huiuſmodi inferiores Dignitates creare; ex quorum numero ſunt Innoc.referens gloſſ.*verb conceſſimus in c.cùm olim,de conſuet.*Selu.*de benef.part.*1. *q.*4.*n.*18.*& part.*4.*q.*7.*n.*20.*caſu* 116. vbi citat Bertach.*de Epiſcopo part.*2.*lib.*4.& alios,videtur ſentire Seraph.*dec.*1495.*n.*1.

11 Alij verò negant, vt ſunt gloſſ. *verb.omnes in c.* 122.*diſt.*Mandoſ.*de ſignatura gratia tit exactiones volum.*1.*verſ.pro noua erectione*, Imol.*in d.cap.cùm olim, n.*1.Roman. *in l. impium ſub n.*2. *verſ.item poteſtatem interponendi auctoritatem. ff. de iuriſd. omnium iudic.* Abb.*Clement.fin.n.*12.vbi gloſſ. *verb. menſa ſuæ, de rebus Eccleſiæ non alien.* Zerol.*in praxi Epiſc. part.*1. *verb.beneficia verſ.ad dignitates aſſequendas*,vbi refert ſecundum hanc opinionem fuiſſe ab Vrbe reſponſum,refert Monet.*de Conſeru.c.*5.*n.*69. Aloyſ.Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. dec.*382.*in* 1. *edition. aliàs reſol.*322.*in* 2.*edition.*& ſequi videtur Filliuc. *tr.*41. *de benef.c.*3.*n.*114.Valenz.*tom.*1.*conſ.*33.*n.*87.

12 Ego tamen ſub diſtinctione ſic rem eſſe componendam iudico;vel Dignitas,quæ eſt erigenda, eſt omnino noua, quippe quæ aliàs non reperitur in Eccleſia;& tunc non poteſt creari ſine licentia Papæ,quo caſu intelligendi veniunt text.*in d.c.*1.22.*diſt* & citati pro ſecunda negatiua ſententia ex Imola *in c.cùm acceſſiſſent,n.*4.*de conſtitut.*vel fuit iam inſtituta communiter pro vniuerſa Eccleſia, quales ſunt Archidiaconatus, Archipresbyteratus,& ſimiles & tunc non ſolum Epiſcopum,ſed etiam Capitulum cum illius conſenſu huiuſmodi dignitatem in aliqua Eccleſia creare poſſe, obſeruat Imola *d.n.*4.adducens *d.c.*1.22.*diſt. & c.præcipimus* 16.*q.*1. *& c ſicut.*8.*de exceſſib.Prælat.*& reſpondet *ad d.c. cùm olim*,per quod videtur quòd in creatione nouæ Dignitatis in Eccleſia requiritur auctoritas Papæ; ex eo procedere,quia ibi ad cautelã, non de neceſſitate fuit petita licentia à Papa, vel quòd Epiſcopus volebat ſolus ſine conſenſu Capituli inducere nouam Dignitatem in Eccleſia,refert & ſequitur Ioan. Anton.Maſſobr. *in ſua praxi habendi concurſum præl.*21.*dub.vnico à n.*13. vbi *n.*16. aſſerit conſuetudinem inoleuiſſe,vt Epiſcopi nedum in Collegiatis, & Parochialibus ſimplicibus etiam pagorum erigant Rectorias in Dignitates, verùm etiam in Cathedralibus,& Rota *in vna Foroliuien. Decanatus* 4. *Iunij* 1590.coram *Illuſtriſſ.Card Mantica*,inter eius deciſiones impreſſas *dec.*114.*n* 3. *cum ſeqq* cenſuit Capitulum ſine conſenſu Epiſcopi,in ipſo actu interueniente non poſſe Dignitatem in Eccleſia conſtituere,clarè præſupponens hanc noſtram ſententiam:quam quidem expreſsè ſequitur cum prædicta diſtinctione Gamb.*de officio,& poteſtate Legati de latere lib.*5.*tit.de poteſtate Legati in erigendo noua beneficia n.*12.*&* 13.

Eccleſiam ſimplicem in Curatam,& Parochialem 13
erigere ex cauſa poſſe Epiſcopum notant Rebuff. *in praxi tit.de erectione in curatam & Parochialem*, Azor.*d c.*29.*quæſt.*25.*& d.cap.*30.*quæſt.* 3.*&* 4.Nicol. Garcia *d. cap.*5.*num.*2. Verum *Sacra Congreg.* cenſuit beneficia ſimplicia in Curata ab Ordinario conuerti non poſſe,vt referunt Aloyſ.Ricc.*in praxi fori Eccleſiaſt.deciſ.*492.*in* 1 *edit.& reſol.*383.*n.*6.*&* 7 *in* 2.*edit.* Nicol.Garcia *d cap.*5.*num.*3. vbi hanc declarationem intelligit ceſſante cauſa,& neceſſitate.
† Sic etiam Eccleſia Curata in ſimplicem ab Epi- 14
ſcopo reduci non poteſt,Mar.Anton.*var.lib.*1.*reſol. vltim. caſu* 69. Curatum verò beneficium quando dicatur, vt in ſimplex conuerti non poſſit per Epiſcopum,tradit Aloyſ.Ricc.*praxi dec.*2.*in* 1.*edit.& reſol.*618.*in* 2.*edit.*

Et demum quod Epiſcopus ſua Ordinaria aucto- 15
ritate,vel alius quiuis inferior à Papa nequeat erigere Parochialem Collegiatam, cenſuit *Sac. Congreg. Concil. in vna Conuerſana* 27. *Iunij* 1616. vt refert D. Lotter. *in tract. de re benef.lib.*1. *quæſt.*14. *num.*49.Et ideo audiendi non ſunt qui exiſtimarunt Epiſcopum poſſe erigere Parochialem Eccleſiam in Collegiatam,per text.*in cap.quoniam,de vita, & honeſt.cleric.*vbi Abb.antiq.*num.*1. Ioan. Andr. *num.*3. But. *num.*2. *ad fin*, Panorm. *num.*2. *&* 6. Imol. *qui atteſtatur de communi num.*1. quos retulit & ſequi viſa eſt Rot.*in Regen.vnionis* 12. *May* 1625. coram *Reuerendiſſimo Domino meo Coccino Decano.*

ALLEGA

ALLEGATIO LXIX.

Episcopus an & quando, & quorum beneficiorum resignationes recipere possit?

SVMMARIVM.

1 *Resignatio beneficiorū libera & simplex corā Episcopo, vel alio Superiore Ordinario fieri potest.*

2 *Superior Ordinarius, coram quo fieri potest libera resignatio, debet esse Superior Ecclesiasticus habens spiritualia.*

3 *Ordinarij consensus in liberis resignationibus faciendis debet ab eo praestari vnico contextu cum fit resignatio.*

4 *Praelatus omnis ius habens conferendi, instituendi, & à beneficio quoque clericos amouendi, potestatem habet liberas beneficiorum resignationes admittendi.*

5 *Abbas, quem Ecclesia in temporalibus recognoscit, non potest liberas beneficiorum resignationes admittere.*

6 *Coadiutor datus Episcopo dementi potest renunciationem liberam beneficij accipere.*

7 *Vicarius Episcopi an possit beneficiorum resignationes accipere, remissiuè.*

8 *Capitulum Sede vacante potest liberas beneficiorum resignationes recipere tribus concurrentibus.*

9 *Permutatio beneficiorum simpliciter fieri potest coram Episcopo, vel alio superiore Ordinario.*

10 *Beneficium in vna dioecesi situm si permutetur cum alio alterius dioecesis, requiritur in ea permutatione, vtriusque Episcopi, ad quos illa beneficia spectant, auctoritas, & consensus.*

11 *Permutari possunt beneficia coram Episcopo in quolibet.*

12 *Permutatio coram Ordinario facienda non requirit mentionem de obtentis.*

13 *Permutatio coram Ordinario simplex, non vero triangularis fieri debet.*

14 *Episcopus quando beneficia permutata sint inaequalia potest ex officio mandare, cessante pacto, quod recipiens beneficium pinguius soluat aliquam pensionem suo tempore duraturam.*

13 *Pensionem ex iusta causa potest Episcopus reseruare, & imponere.*

16 *Resignare, vel cum alio permutare potest quis coram Ordinario, quamuis nondum adeptus sit possessionem.*

17 *Ius in re acquiritur in beneficio per collationem acceptatam ante adeptam possessionem.*

18 *Resignari coram Ordinario potest beneficium, etiam ad fauorem, litteris expeditis, non adepta tamen possessione.*

19 *Beneficium litigiosum, super quo pendet lis, non potest resignari vel permutari, nisi lis esset super priuatione beneficiati.*

20 *Resignari, vel permutari coram Episcopi beneficia iurispatronatus possunt accedente patronorum consensu.*

21 *Patronorum interest videre ne habeant Rectorem eis odiosum, & non acceptum.*

22 *Resignationes beneficiorum existentium in dioecesi, potest Episcopus etiam in Curia recipere, non tamen conferre.*

23 *Resignari coram Episcopis poterunt beneficia reseruata, non tamen conferri.*

24 *Resignationes in mensibus, in quibus Collatio spectat ad Cardinalem ratione indulti, potest recipere Episcopus, non tamen conferre.*

25 *Permutari coram Ordinariis possunt reseruata beneficia, non tamen conferri.*

26 *Renunciatio beneficij facta in manibus potestatem non habentis, est nulla.*

27 *Resignatio beneficiorum coram Ordinariis facienda requirit causam, quae praesumitur in Episcopo, si eam admittat.*

28 *Constitutio Pij V. super resignationibus coram Ordinariis faciendis, refertur. & n. 29 & 30.*

31 *Senex volens resignare debet Ordinarius suorum beneficiorum resignationes admittere, cum haec sit causa iusta admittendi resignationem.*

32 *Senes qui dicantur, remittitur iudicis arbitrio.*

33 *Infirmitas est causa iusta resignandi beneficium coram Ordinario.*

34 *Valetudinarius qui dicatur iudicis arbitrio relinquitur.*

35 *Beneficiatus corpore impeditus habet iustam causam resignandi beneficium coram Ordinario.*

36 *Beneficiatus corpore vitiatus habet iustam causam resignandi coram Ordinario.*

37 *Crimini obnoxius beneficiatus habet iustam causam resignandi coram Ordinario.*

38 *Criminosi inquisitione pendente quando beneficia possint resignare ostenditur.*

39 *Censuris Ecclesiasticis irretitus habet iustam causam resignandi beneficium.*

40 *Beneficiatus, qui nequit, aut non debet Ecclesiae, vel beneficio inseruire, habet iustam causam resignandi coram Ordinario.*

41 *Resignandi coram Ordinario causa iusta est, si beneficiatus vnum aliud, aut plura obtinuerit beneficia.*

42 *Resignandi corā Ordinario causa iusta est, si contingeret beneficiatū ad aliud beneficium promoueri.*

43 *Religionem ingredientes, aut matrimonium contrahentes habent iustam causam resignandi coram Ordinariis, dummodo re ipsa id exequantur.*

44 *Resignandi ius coram Ordinario iusta causa est, si beneficiatus nequeat, aut non audeat propter capitales inimicitias in loco beneficij securus residere.*

45 *Resignatio, vel permutatio an ex iusta causa facta praesumatur, ostenditur.*

46 *Renunciationes factae absque iustis causis sunt nullae, Ordinarij vero illas admittentes nullam poenam incurrunt.*

47 *Episcopi, coram quibus resignantur beneficia, debent obseruare, vt resignantes, si sint in Sacris constituti habeant aliunde vnde viuere, & vitam commode sustentare possint.*

48 *Episcopi admittentes liberas beneficiorum resignationes non debent illa suis conferre, quod an in Hispania seruetur, dubitat Garcia.*

49 *Episcopi beneficia coram ipsis resignata, si consanguineis resignantium, aut suis conferant, quam poenam incurrant, ostenditur.*

50 *Renuntians coram Ordinario ea intentione, vel spe concepta, quod Ordinarius conferat beneficiū, cui ipse velit, quando nihil est in conuentione deductum non peccat mortaliter, nec aliqua simonia labe maculatur.*

51 *Permutationis forma coram Ordinario facienda constituitur.*

52 *Resignantes duo sua beneficia ex causa permutationis, & facta collatione vni, si alter decedat factam sibi collationem, superstes non habet regressum ad beneficium à se dimissum.*

53 Bene

53 *Beneficium à compermutante resignatum, & alteri collatum, potest compermutante decedente ab altero retineri, etiam suum postea non resignet.*

54 *Permutatio beneficiorum an ob læsionem rescindi possit, remissiuè.*

55 *Possessio omnis amissa dicitur per renunciationem factam, & ab Episcopo admissam.*

56 *Resignans ad fauorem coram Sanctissimo non amittit possessionem nisi postquam resignatario est perfectè quæsita.*

57 *Resignatario in possessionem beneficij iustè & legitimè immisso datur manutentio.*

58 *Resignans dicitur possidere ante acquisitionem possessionis resignatarij.*

1 CORAM Episcopo, vel alio Superiore Ordinario, libera, & simplex beneficiorum resignatio de Iure communi fieri potest, vt probant text. *in cap admonet, de renunciat.* ibi *absque assensu tuo intrare audeant, detinere, dimittere, aut te inconsultò*
2 &c. & *in c.* 1. *de rerum permutat. lib.* 6. ibi. † *libere sine fraude in manibus tuis, ipsa resignet, & in Clement. multorum, de pœnis.* Per quæ iura ita docent Rebuff. *de pacificis possess. n.* 104. Fusch. *de visit. lib.* 2. *c.* 10. *n.* 19. & *cap.* 28. *num.* 11. Azor. *instituti. moral. part.* 2. *lib.* 7. *cap.* 29. *q.* 4. Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloss.* 14. *à n.* 21. Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. part.* 2. *c.* 3. *n.* 66. Vgolin. *de potestate Episcopi cap.* 50. §. 18. *in princip* Flamin. *de resignat lib.* 7. *q.* 14. *n.* 1. nouissimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccl. c.* 48. *à n.* 34.
3 † qui quidem consensus præstari debet à Superiore Ordinario vnico contextu cum fit resignatio, ita vt à tergo litterarum præstari non possit, ex Flamin. *lib.* 8. *q.* 9. *à n.* 127.

Intellige de Superiore Ecclesiastico habente spiritualia, Fusch. *d. cap.* 28. *num.* 12. Ruffin. *tract. de benef. cap.* 14. *n.* 41. Flamin. *d. quæst.* 15. *num.* 18. Coch. *de iurisdict. Ordinar. in exemptos part.* 4. *q.* 68. *in princip.*
4 † Et de omni alio Prælato, qui ius habet conferendi, instituendi, & à beneficio quoque clericos amouendi; cuiusmodi sunt Abbates, & alij Prælati Episcopis inferiores, qui Episcopalem iurisdictionem consuetudine, vel priuilegio habent, & nulli sunt Episcopo proximè subiecti; Panorm. *in cap. quæsitum, num.* 4. *de rer. permutat.* Flamin. *d. q.* 14. *à num.* 19. & *quæst.* 15. Azor. *d. quæst.* 4. Cochier. *de iurisdict. Ordinarij in exemptos part.* 4 *quæst.* 67. & *q.* 68. cum Fla-
5 min. *d. q.* 15. *numero* 18. resoluit, quòd † si Ecclesia in temporalibus recognoscat Abbatem, in spiritualibus vero Episcopum, coram Episcopo erit resi-
6 gnatio expedienda. Sic etiam † coadiutor datus Episcopo dementi, cum in spiritualibus & temporalibus generalem & liberam potestatem habeat, poterit renunciationem beneficij accipere, Flamin. *d. lib.* 7. *quæst.* 20. *à num* 25. vbi *à n.* 23. resoluit, quòd coadiutor datur infirmo, vel seni, tunc cum consensu ipsius Episcopi resignationes valet recipere. Hinc Cardinales possunt recipere resignationes beneficiorũ existentiũ in suo titulo, quia possunt conferre illa beneficia, & destituere beneficiatos. Ita Flamin. Paris. *de resignat. benef. lib.* 7. *q.* 12. *n.* 8. *cum seqq.* nouissimè Diana *moral. resol. p.* 5. *tract.* 2. *de potestate, & priuil. S. R. E. Card resol.* 14.

7 De Vicario verò Episcopi an possit beneficiorum resignationes recipere, si non habeat mandatum speciale, dixi suprà *alleg.* 54. *à n.* 66. & citatis nouissimè addo Castr. Palao *d. tr.* 13. *disp.* 6. *pun.* 2. §. 2. *n.* 3.

8 Item Capitulum Sede vacante potest beneficiorum resignationes recipere, tribus videlicet concurrentibus *Primò* quando fieret ex causa necessaria, non autem liberè, & simpliciter. *Secundò* quando collatio ad Episcopum, & Capitulum simul pertinet. *Tertiò* quando talis resignatio, & collatio fiant ante prouisionem factam de Prælato in Consistorio, etiam antequam possessionem capiat. Ita Quaranta *in summa Bullarij, verb. Capitulum Sede vacante, q.* 9. *prope finem vers quartò limita.* Flamin. *d. lib.* 7. *q.* 23. Nicol. Garcia *de benef. part.* 11. *c.* 3. *n.* 256. & *cap.* 14. *à num.* 75. Fillius. *tract.* 41. *de benef. cap.* 2. *num.* 45. Aloys. Ricc. *in praxi aurea resolut.* 243. Bellacomb. *tom.* 1. *commun. opin. lib.* 1. *tit.* 1. *num.* 11. Vnde si beneficiorum permutandorum collatio pertineat ad Episcopum & Capitulum simul & coniunctim, Sede vacante solum Capitulum permutationes admittere poterit, quasi iure quodã accrescendi; secus verò quando soli competeret Episcopo beneficiorum permutandorum collatio, ita Boër. Epo *de saturn. perm. benef. iure. ad Clem. vnic. de rerum permut. n.* 303. Illud demum obseruandum est, quod resignatio beneficij non valet, nec ex illa inducitur ipsius beneficij vacatio, si fiat in manibus eius, qui non habent potestatem recipiendi. Mantic. *dec.* 260. *n.* 8. & 9. & infrà *num.* 26.

Primò amplia, vt non solùm coram Episcopo, & 9
alijs iurisdictionem Episcopalem habentibus, quãuis fortè dignitatem Episcopalem non habeant, possit beneficiorum resignatio fieri, sed etiam permutatio, simpliciter tamen, & absque pactis, ac conditionibus, Ita gloss. *verb conferuntur. in Clem. vnic. de rer. permut.* Steph. *de litteris gratiæ, in verb resignationis modus n.* 7. Fusc. *de visit lib.* 2. *c.* 28. *n.* 22. Quarant. *in sum Bullarij verb. beneficiorum permutationes,* Gonz. *d glos.* 14. *n.* 57. Læl. Zecb. *de republ. Eccl. c. de beneficiatis, n.* 8. Zerol. *in praxi Episc part.* 1. *verb. permutatio,* §. 3. *dub.* 1. Azor. *d. c.* 29. *q.* 16. Flores de Mena *var. q.* 24. *n.* 21. Garcia *d. c.* 4. *à n.* 62. Suar. *t.* 1. *de Relig. lib.* 4. *c.* 32. *n.* 11. Valer. Reg. *in praxi fori pænit. lib.* 23. *n.* 261. Mari. Ant. *var. resol lib.* 1. *resol* 112. *casu* 39. nouissimè Bonac. *var. tr.* 1 *de simon. q.* 4. §. 12. *n.* 7. *vers. alij verò*; quicquid dicat Flam. *lib* 5. *q.* 6. *n.* 231. Boër. Epo sacrarum & humanarum litterarum eruditione clarus, *de saturn permut benef iure ad cap. cum olim. de rer. permut. n.* 119. vbi quærit, si beneficiorum permutandorum collatio non pertineat ad Episcopum, sed ad alios quosdam Episcopo non inferiores, verùm resignatio talis ex causa permutationis fieri debeat? & respondet rationem permutationis beneficialis approbandæ cogere, vt Episcopum nihilominus hac de re dicamus adeundum; quandoquidem cæteri collatores Episcopi minores hac approbandæ, vel reprobandæ permutationis auctoritate carent, *cap. quæsitum, de rerum permut.* nisi consuetudine, vel præscriptione sibi liceret, idem Boër. Epo *ad c. vnic. de rer. permut. in* 6. *n.* 225.

Quando beneficium in vna diœcesi situm per- 10
mutatur cum alio alterius diœcesis, requiritur in ea permutatione vtriusque Episcopi, ad quos illa beneficia spectant, auctoritas, & consensus; quia in permutatione duorum beneficiorum vtrumque dimittitur, & vtrumque confertur, ac proinde necesse est vt vtrius Episcopi intercedat auctoritas. Ita
Azor. *d. cap.* 29. *q.* 8. Et † quamuis per permuta- 11
tionem beneficia vacare dicantur, *capit. vnic. de rerum permutat. in* 6. Gomes. *in regul. de publicandis, quæst.* 3. *num.* 3. tamen in quolibet mense anni possunt permutari beneficia coram Episcopis, & Episcopi possunt admittere resignationes in fauorem ex causa permutationis, quas faciunt permutantes, & eorum cuilibet collationem de beneficio resigna-

to

ro facere, Gonzal *ad reg.8.Cancell.glos.* 14.n.38. Nicol. Garcia *de benef.par.* 5.*cap.*1.*num.* 543. Requiritur in permutatione beneficiorum consensus Episcopi, vt penitus tollatur ambitionis præsumptio, & prava partium nundinatio, quæ non potest non esse periculosissima conscientiis propter præsentissimum simoniæ metum: at interueniente Episcopi consensu beneficia iure collationis, & institutionis Canonicæ possidentur, quia partes permutantes prius beneficia sua resignare tenentur in ordinarij manus, & deinceps fit compermutantibus eorundem beneficiorũ collatio cum institutione Canonica hinc inde, cessat ideo simonia, cessante nimirum priuatæ nundinationis temeritate; nec enim qui sic permutant, dicendi sunt habere beneficia hæc ex permutatione, sed ex institutione Canonica, quamtumlibet permutatio fuerit causa sine qua non fuisset ventum ad hanc institutionem. Ita Boër. Epo *de saturnino perm. benef. iure, ad c. cùm olim, de rerum permut. n.* 75.

11 Et in hac permutatione coram Ordinario facienda non est opus facere mentionem de obreptis, sicut nec in alia prouisione ab eo facta. *Clem.* 2. *de offic. Ordin.* Menoch. *de arbitr casu* 201. *n.* 150. post Rot. Corras. & alios Nic. Garc. *d c.* 4. *n.* 99. Vt autem permutatio beneficiorum Ecclesiasticorum valida sit, & legitimè ac canonicè fiat, quæ requirantur? Vide Marcel. Vulpè *in d. praxi c.* 48. *à n.* 50. Boët. Epo *de saturn permut. benef. iure, in Clem. de rerum permut. n.* 294. vbi reddit rationem quia non simpliciter, nec ex mera gratia confertur beneficium vacans ex resignatione propter permutationem facta, sed beneficiũ vnum in locum alterius beneficij succedit, non pro singulari lucro, vel ex causa lucratiua, neque pro noua locupletione, sed pro iusta pensatione proprij beneficij pro beneficio alieno resignati, ita vt nihil noui videatur acquisitum.

Beneficia cum aliis beneficiis ita sunt permutanda, vt nec cum spiritualibus aliis rebus inter sese permutari valeant, nec etiam cum pensione quamtumuis tituli vice fungatur, affinitatem habeat cum beneficiis; quia pensiones defuncto pensionario mox redeunt ad sua beneficia vnde delibabantur, tanquã ad suam naturam, & cum eis coalescũt, & absorbẽtur, & intercidunt; ideoque nihil inuenirent viri diuitiarum suis in manibus, qui beneficia sua cum talibus pensionibus permutassent: ita Boër. Epo *ad d. Clem. vnic. n.* 261. vbi deinde *n.* 292 *pag.* 154. hanc non inferri ait, quasi beneficia quoque permutanda necessariò prorsus esse debeant eiusdem generis, vel qualitatis, possunt enim beneficia simplicia permutari cum dignitatibus & Curatis, & vice versa dummodo capacitas personarum non desit.

13 Aduertendum maximè est, quod permutatio hæc simplex fieri debet, non verò triangularis, vel quadrangularis; veluti, si ego resigno vnum beneficium in fauorem Ioannis, vt ipse Ioannes resignet suum beneficium, non in fauorem mei, sed in fauorem alterius, quia esset simoniaca talis permutatio triangularis, Nauar. *cons.* 43. *sub tit. de simonia, numero* 3. *in fine, in noua edit.* post Caputaq. Imol. & alios, ita tenent Gonzal. *d. gloss.* 14. *num.* 58. Cocb. *de permutat. benef part.* 2. *cap.* 15. Molfes. *in summ. tractat.* 6. *cap.* 13. *num.* 33. Lessi. *de iustit. lib.* 2. *cap.* 35. *dub.* 14. *numer.* 48. nouissimè Bonacin. *variar. tract.* 1. *de simon. quæst.* 4. §. 14. *num.* 4. *vers. idem ibid. num.* 13. *in fin.* vbi, *num.* 4. *vers. idem.* Optimè Boër. Epo *de saturn. permut. benef. iure, ad Clem. vnic. de rer. permut. num* 333. *cum seqq.* vbi de triangulo non mathematico, sed beneficiorum permutatario. † poterit tamen Episcopus quando beneficia permutata 14 sunt inæqualia, ex officio mandare (cessante pacto) quod recipiens beneficium pinguis, soluat aliquam pensionem suo tempore duraturam ad coæquandos fructus vtriusque beneficij permutati, Ancharan. *cons.* 279. incip. *Quæstio proponitur*, Nauar. *dict. cons.* 43. *num.* 4. Gonzal. *d gloss.* 14. *num.* 38. † Nam licèt regulariter, & sine causa nequeat Episcopus pensionem reseruare, & imponere; ex iusta tamen causa, vtpote pro bono pacis, vel studio alicuius scholaris pauperis, vel in vtilitatem Ecclesiæ, vel ex alia rationabili causa, potest illam reseruare, & imponere, Rebuff. *de priuilegiis scholar. priuileg.* 42. Nauar. *cons.* 15. *num.* 3. *de rebus Ecclesiæ, & consil.* 4. *num.* 2. *de simonia, in nouis*, Gambar. *de Legato lib.* 6. *à numero* 392. & fuit resolutum *in vna Militen. Canonicatus, sexta Martij* 1596. coram *Illustrissimo Domino meo D. Cardinale Millino*, *& in altera Algarbien. Canonicatus, nona Iunij* 1579. coram *Card. Lancellotto sen.* quæ est in impressis *decis.* 519. *sub num.* 3. *p.* 1. *diuers.* de quo vide resoluta infrà *alleg.* 85. *post n.* 11. Vide latiùs infrà *alleg* 85. *num.* 3. *&* 11. *cum seqq.* 15

Secundò amplia etiamsi nondum adepta sit possessio, nam habens ius in re, non tamen adeptam possessionem (quia per collationem acceptatam ante adeptam possessionẽ ius in re beneficio acquiritur, *cap. si tibi absenti, de prebend. lib.* 6. Flamin. *de resign. lib.* 2 *quæst.* 16. *num.* 2. *& lib.* 10. *q* 6. *numero* 2. *& q.* 8. *numero* 5. Molina *de Instit. tract.* 2. *disput.* 2. *vers. dixi superius*, Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell gloss.* 15. §. 1. *n.* 15. *&* 33. Rota *in vna Vercellen. Canonicatus* 11. *Decembris* 1603. coram *Reuerendissimo D. meo Coccino.* apud Farinac. *part.* 2. *tom.* 1. *decis.* 498.) potest beneficium coram Ordinario resignare, vel cum alio permutare, Franc. *cap.* 1. *n.* 16. & *ibi* Gambar. *n.* 86. *de rerum permut. in* 6. Prob. *ad Monach. in cap. licet Episcopus, n.* 6. *de præbendis in* 6. Corras. *de benef. cap.* 9. *n.* 1. Nauar. *cons.* 4. *n.* 2. *sub tit. de simonia, in nouis*, Cardin. Mantica *de tacitis, & ambiguis conuent. lib.* 23. *tit.* 9. *n.* 2. *&* 9. Nicol. Garc. *d. c.* 4. *num.* 15. 16 17

† Etiam ante apprehensam possessionem, litteris tamen expeditis, Anton. de Burg. *in c. cæterum, n.* 151. *de rescriptis*, Gemin. *cons.* 187. *in fine*, Petr. Gregor. *syntagm. iuris lib.* 17. *cap.* 17. *n.* 16. Flamin. *lib.* 2. *q.* 26. 18

† Et licèt beneficium litigiosum, super quo pendet lis, non possit resignari, vel permutari, Lancellot. *de attent. lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 254. Pute. *decis.* 554. *lib.* 3. Flamin. *lib.* 2. *quæst.* 3. *à num.* 1. Azor. *d. cap.* 29. *q.* 5. Nec ab Episcopo inferri, Seraphin. *Rota Romana decis.* 945. hoc non procedit quoties lis esset super priuatione beneficiati: nam hoc casu, huiusmodi lis non facit beneficium litigiosum, vt fuit resolutum *in Hispal. attentatorum* coram *Domino Aquen.* 16. *Nouembris* 1553. & referunt Pute. *dec.* 66. *lib.* 2. Flamin. *d q.* 3. *n.* 56. vbi *n.* 57. & declarat, nisi lis esset super priuatione, & vt adiudicetur alicui beneficium, quia hoc casu dicitur litigiosum, & per consequens resignari non poterit. 19

Tertiò amplia, vt etiam beneficia iurispatronatus possint resignari coram Episcopo, accedente tamen patronorum consensu, Pute. *decis.* 412. *numer.* 2. *lib.* 1. Flamin. *lib.* 7. *q.* 14. *num.* 8. Sic etiam eodem patronorum consensu accedente possunt permutari, *cap. decernimus* 6. *quæst.* 7. Flamin. *de resign. benef. lib.* 2. *quæst.* 4. *numero* 18. Mari. Antonin. *var. resolut. lib.* 1. *resolut.* 109. *num.* 32. Couar. *pract. capit.* 36. *numero* 9. Stephan. Quaranta *in summa Bullarij, verb. beneficiorum permutationes, in addit.* Vgolin. *d. c.* 5 *n.* §. 19. *n.* 4. Azor. *d. c.* 29. *quæs.* 6. Boët. Epo *ad dict. cap. cùm olim, de rerum permut. num.* 210. vbi resoluit 20

per

permutationem collationemque absque patroni consensu factam ipso iure valere, sed collatoribus, vel patronis eam non ferentibus reuocandam, rescindendamve, vel vt nostri loquuntur annullandam, cap. *quod sicut 28. de elect. cap. cum in Ecclesijs 33. de praebend. in 6.* & respondet textui *in cap. decernimus 16. quaest. 17.* de permutatione non agere, sed de vltronea Episcopi collatione beneficij non permutati, sed simpliciter vacantis, vbi patroni nominatio, siue praesentatio iam locum inueniat; plus itaque permittitur Episcopo in beneficiis permutatis, vtpote non simpliciter vacantibus, quàm in beneficiis simpliciter vacantibus, vbi collatoribus, & patronis acquisitum est iam ius. Requiritur enim in permutatione consensus illorum, ad quos collatio, electio, seu praesentatio pertinet: quia ipsorum interest quamuis Episcopus totum debeat expedire, gloss. *verb. collationem, in d.c.* 1. gloss. etiam *in dicta Clem.* 1. & multi quos refert, & sequitur Nicol. Garc. *d. cap.* 4. *num.* 72.

21 nam † patronorum interest, vt videant ne habeant Rectorem eis odiosum, & non acceptum, vnde cùm de eorum praeiudicio tractetur, sequitur illos necessariò esse vocandos, eorumque consensum requiri, per reg. *quod omnes tangit, de regul. Iuris, in sexto*, nisi ipsi patroni fuerint peremptoriè vocati, dato eis termino ad comparendum cum expressione causae, & ipsi infra terminum praefixum non comparuerint ad contradicendum permutationi, quia tunc sequuta Ordinarij institutione amplius non audientur, nec poterunt se opponere etiam infra residuum temporis dati ad praesentandum: si vero comparuerint declarando se permutationi nolle consentire, & velle alium praesentare, tunc licet non praesentauerint infra tempus praefixum in edicto per Episcopum apposito, poterunt nihilominus vti beneficio temporis legalis vsque ad finem quadrimestris. Ita Prosper. de Augustino *in addit. ad Quarantam, d. verb. beneficiorum permutatio, in princip.*

22 *Quartò* amplia, vt Episcopus possit recipere resignationes beneficiorum existentium in sua dioecesi, etiam in Curia, non tamen conferre, quia tunc beneficia dicuntur vacare in Curia per resignationem, & eo casu collatio palam ad Summum Pontificem spectat, *c.* 2. *de praebend. in* 6. Et hanc ampliat, tenent Couarr. *lib.* 3. *variar. cap.* 20. *sub num.* 8. Flamin. *lib.* 7. *quaest.* 14. *num.* 23. Prosper de Augustin. *d. verb. beneficiorum resignationes, prope fin. versic. An autem Ordinary*, me citato *in hoc loco* Alzed. *d. par.* 2. *cap.* 9. *num.* 25. Massobr. *in praxi habendi concursum requis.* 7. *dub.* 39. *num.* 21. qui tamen adhibent hanc cautelam in conferendo, vt exeant ab Vrbe ad hoc vt dicantur esse in aliena dioecesi, & fuit resolutum in Rota, vt per Puteum *decis.* 167. *lib.* 1. & aduertit Massobr. *dict. requis.* 7. *dub.* 44.

23 *Quinimò* amplia, vt beneficia reseruata possint resignari coram Episcopis, qui poterunt resignationes dictorum beneficiorum recipere, non autem illa conferre, Flamin. *d. quaest.* 14. *num.* 6. me citato *in hoc loco*, Massobr. *in praxi habendi concursum requis.* 7. *dub.* 39. *num.* 22. non admissa distinctione Azot. *d. c.* 29. *quaest.* 10.

24 Sic etiam † quamuis Episcopus in manibus suis possit recipere resignationes in mensibus in quibus collatio spectat ad Cardinalem ratione indulti, non poterit tamen conferre, sed Cardinalis habebit collationem Gabriel. *consil.* 187. *lib.* 1. Flamin. *d. q.* 14. *num* 13 vbi *n* 30. cum Abb. *in cap. ad supplicationem, num.* 5. *de*

25 *renunciat.* resoluit † posse Episcopum recipere resignationem beneficiorum obtentorum per alium Episcopum. Sic etiam coram Ordinarijs possunt reseruata beneficia permutari, dummodo non ea con-

ferant, cum hoc ad Summum Pontif. solum spectet, & ita post multos resoluit Flamin. *lib.* 2. *quaest.* 16. *in princip.* Solius tamen erit Summi Pont. ex iure quidem communi permutationes beneficiorum admittere, quae sint in Ecclesiis ab Ordinario exemptis, & immediatè subiectis Apost. Sedi, sed ex consuetudine, vel indulgentia potissimum Pontificis poterit esse capitis inferioris earundem Ecclesiarum, vel etiam Capituli, siue Collegij cuiuspiam, ita Boët. Epo *de summin. permut. benefic. iure, ad c. vnic. de rerum permut. in* 6. *num.* 226.

Aduertere oportet renunciationem beneficij factam in manibus potestatem non habentis esse nullam, vt censuit Rota *in Camerinen. Parochialis* 27. *Nouembris* 1587. coram *Card. Seraphino*, est inter eius decisiones impressas *dec.* 803. 26

Illa tamen simplex beneficiorum resignatio nunc, vt validè fieri possit coram Ordinario, requiritur causa, de expressis in Constitut. Pij V. 58. incip. *Quanta Ecclesia, Dat. Romae anno Incarnationis Dominicae* 1568. *Kalend. Aprilis*, quam referunt Quaranta *in summ. Bullarij, verb. beneficiorum resignationes*, Vgolin. *d. c.* 50. §. 18. *num.* 3. Flamin. *de resignat. lib.* 5. *quaest.* 6. *num.* 2. & de ea meminit Massobr. *in praxi habendi concursum requis.* 7. *dub.* 5. & Marcel. Vulpe *d. cap.* 48. *num.* 36. *cum sequent.* cuius pars essentialis sic se habet: 27

Posthac Episcopi, & alij facultatem habentes earum dumtaxat resignationes recipere, & admittere possint, qui aut senio confecti, aut valetudinarij, aut corpore impediti, vel vitiati, aut crimine obnoxij, censurisque Ecclesiasticis irretiti, aut nequeunt, aut non debent Ecclesiae, vel beneficio inseruire, seu qui vnum aliud, vel plura beneficia obtinuerint, vel quos ad aliud contigerit promoueri. Religionem quoque ingressuri, vel matrimonium contracturi, si statim postea id re ipsa exequantur. Denique cum quis ex aliis casibus acciderit, qui constitutione felic. record. Innocentij Papae III. de dimittendis Cathedralibus Ecclesijs edita continentur. Qui etiam ob capitales inimicitias nequeunt, vel non audent in loco beneficij residere securi, sed in horum vllus sacro Ordini mancipatus, nisi religionem ingressurus valeat vllo modo beneficium, vel officium Ecclesiasticum resignare, nisi aliunde ei sit, quo in vita possit commodè sustentari. Ad haec beneficiorum & officiorum permutationes admittere, quae Canonicis sanctionibus, & Apostolicis constitutionibus permittuntur. Caueant autem Episcopi, & alij praedicti, itemque omnes electores, praesentatores, & patroni tam Ecclesiastici, quam laici, quicunque sint, ne verbo quidem aut nutu, vel signo futuri in huiusmodi beneficiis, & officiis successores ab ipsis resignantibus aut aliis eorum significatione, vel hortatu designentur, aut de his assumendis promissio inter eos, vel etiam intentio qualiscumque intercedat. 28

Caeterum praecipimus, atque interdicimus ne ipsi Episcopi, aut alij collatores de beneficiis, & officiis resignandis praedictis, aut suis, admittentium consanguineis, affinibus, vel familiaribus, etiam per fallacem circuitum multiplicatorum in extraneos collationem audeant prouidere: quod si secus, ac etiam quicquid praeter, vel contra formam praedictorum, fuerit à quocumque temere attentatum, id totum ex nunc vires, & affectum decernimus non habere. 29

Qui verò contrafecerint, vt in eo, quo deliquerint puniantur, à beneficiorum & officiorum collatione, nec non electione, praesentatione, confirmatione, & institutione, prout cuique competierit, tamdiu suspensi remaneant, donec remissionem à Rom. Pont. meruerint obtinere, & qui talia beneficia, seu officia receperint, eos praedictis poenis volumus subiacere. Et nihilominus in eos, qui sic 30

suspensi conferre, eligere, præsentare, confirmare, vel instituere ausi fuerint, excommunicat, quoad personas, quo vero ad Capitula, & Conuentus, a diuinis suspensionis sententias, ipso facto promulgamus, quibus etiam nullus alius, quam ipse Rom. Pont. sine absolutionis, sine relaxationis gratiam (excepto mortis articulo) valeat impertire, prohibitione, & litteris nostris prædictis, nihilominus in cæteris omnibus perpetuo valituris. Non obstantibus, &c. Quam quidem Constitutionem præscribentem casus, in quibus Ordinarij possunt admittere resignationes, in Hispania non fuisse receptam, sed ab ea ad Sedem Apostol. supplicatum probat Nicol. Garc. *de benef. part.* 11. *cap.* 3. §. 3. *d. num.* 270. *cum seqq.* & saltem quoad illam partem Constitutionis præfatæ de non conferendis beneficiis resignantis consanguineis, affinibus, aut familiaribus Episcoporum, nouissimè tradit Salgado *de supplicatione ad sanctissimum à litteris Apostolicis, p.* 1. *c.* 2. *num.* 136.

31 Recolligendo huiusmodi causas, ex quibus Ordinarij possunt beneficiorum resignationes admittere, prout eas refert Filliuc. *tractat.* 41 *de benefic. cap.* 10. *num.* 13. & Castro Palao *in opere morali tom.* 3. *tract.* 13 *disputat.* 6. *puncto* 3. §. 1. dico, quòd prima est quando beneficiatus volens resignare est senex, prout habetur *in d. Constit. Pij V.* ibi, *senio confecti*, & de Iure communi probat text. *in cap. nisi cum pridem de renunt.* vbi Abb. *num.* 7. Gratian. *Marchia decis.* 189.
32 *num.* 3. & 4. † Et senes qui dicantur, remittitur iudicis arbitrio, considerata personarum qualitate, propter complexionum diuersitatem, Menoch. *de arbitr. casu* 59. *num.* 3. Flamin. *de resignat. lib.* 5. *quæst.* 9. *num.* 8. Prosper. de Augustin. *in addit. ad summam Bullarij verb. beneficiorum resignationes, in princip.* Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiepisc. Neapol. cap.* 53. *num.* 1. *in nouiss. edit.* & in his terminis Aloys. Rice. *in decision. Curiæ Archiepisc. Neapol. decis.* 18. *part.* 4. Massobr. *d. requis.* 7. *dub.* 6.

33 *Secunda* causa est infirmitas volentis resignare beneficium, vt habetur *in dict. constitut. Pij V.* ibi, *aut valetudinarij*, Flamin. *dict. quæst.* 6. *numer.* 9. Prosper. de
34 Augustin. *dict. loco, vers. secunda.* † Et valetudinarius quis dicatur etiam iudicis arbitrio relinquitur, Menoch. *de arbitr. casu* 60. Marc. Anton. Genuens. *dict. capit.* 53. *vers. aut valetudinarij*, Massobr. *dict. requis.* 7. *dub.* 9.

35 *Tertia* causa est, quando beneficiatus est corpore impeditus, vt patet ex dict. Constitut. Pij V. ibi, *aut corpore, impediti*, si impedimentum sit tale, vt non possit præstare id, ad quod tenetur; vel aliàs ipsi Ordinario videretur esse sufficiens, Prosper de Augustin. *d. loco vers. tertia*, Marc. Anton. Genuens. *dict. cap.* 53. Flamin. *d. quæst* 6. *num.* 31. & 32. vbi *à num.* 16. exemplificat in octo morborum generibus, videlicet, in leproso, in scabroso herculeo, in paralytico, in apoplectico, in habente morbum comitialem, in lunatico, in laborante morbo Gallico, producente vlcera per corpus, in habente manus tremulas, vel chiragram continuam, de quibus morborum generibus tractaui *allegat.* 62. *à n.* 40.

36 *Quarta* causa est, quando beneficiatus est corpore vitiatus, vt habetur in dict. Constitut. Pij V. ibi, *vel vitiati*, &c. Flamin. *dict. quæst.* 6. *à numer.* 33. Massobr. *dict. requis.* 7. *dub.* 10. Prosper. de Augustino *d. loco, vers. quarto*, vbi exemplificant in sex corporis deformitatibus, scilicet in cæco, in claudo, in habente manum mutilam, vel articulatas manus ad vtendum inefficaces, in habente crus penitus abscissum, aut adeo contractum, vt ligneo pede sit opus, in gibboso, & tandem in diminuto qualibet parte corporis notabili: de quibus defectibus dixi *d. alleg.* 62. *à n.* 26.

Quinta causa est, si beneficiatus est crimini obnoxius, vt patet *in d. Constitut.* ibi, *crimine obnoxij*, quia 37
qui crimina commiserunt, facilius ad renuncianda beneficia admittuntur, cum ad eorum priuationem Iura conueniant, Fusch. *de visitat. lib.* 2. *cap.* 28. *num.* 25. Flamin. *d. q.* 6. *à num.* 57. Massobr. *d. requis.* 7. *dub.* 11. Prosper. de Augustino *d. loco vers. quinta*, qui exemplificant in casibus in quibus ob crimen commissum venerit beneficio priuandus, videlicet, in homicida, in simoniaco, in adultero, in concubinario, qui post admonitionem non resipiscit: in sustinente excommunicationem per annum, in periuro, & in blasphemo. † Huiusmodi criminosi inquisitione pendente, 38
etiam post receptas probationes, & conclusum in causa, imò & pendente appellatione à sententia priuationis simpliciter possunt beneficiis coram Ordinario renuntiare, modo fiat mentio criminis, & processus incœpti, nisi crimen illud renunciantem indignum redderet, Flamin. *lib.* 3. *quæst.* 16. *num.* 23. Prosper. de August. *vbi proximè*, Marc. Anton. Genuens. *d. cap.* 53. *in annot.*

Sexta causa est, quoties beneficiatus esset censu- 39
ris Ecclesiasticis irretitus, vt habetur in dict. Constitut. Pij V. ibi, *censuris Ecclesiasticis irretiti*, &c. Fusch. *d. cap.* 28. *num.* 14. Flamin. *d. quæst* 6. *num.* 67. Prosper. de August. *d. loco vers. sexta*, Marc. Anton. Genuens. *dict. capit.* 53. & hæc censura diuiditur in excommunicationem, suspensionem, & interdictum, *cap. querenti, de verbor, signif.*

Septima causa est, quando beneficiatus, nequit, aut 40
non debet Ecclesiæ, siue beneficio inseruire, vt dicitur in dicta Constit. Pij V. ibi, *aut nequeunt, aut non debent Ecclesiæ, vel beneficio inseruire*, &c. Flamin. *d. q.* 6. *à num.* 91. Prosper. de Augustino *d. loco versic. septima*, qui exemplificant quoad primam partem in clerico bannito, in dæmoniaco, & in muto effecto; quoad secundam partem, de illis scilicet, qui etsi possint, non tamen debent Ecclesiæ, vel beneficio deseruire, exemplificant in clerico turpiter, & scandalosè viuente, in lunatico, in patiente stomachi languorem, & sic vomitum, in illiterato, & in habente morbum caducum.

Octaua causa, qua Ordinarij possunt recipere be- 41
neficiorum resignationes, est quando beneficiatus vnum aliud, aut plura obtinuerit beneficia, vt habetur *in dict. Constitut. Pij V.* ibi, *seu qui vnum aliud, aut plura obtinuerit beneficia*, &c. Flamin. *dict. quæst.* 6. *à num.* 108. Massobr. *d. requis.* 7. *dub.* 13. & 14. Prosper. de Augustino *d. loco vers. octaua*, namque vnus vno debet esse contentus beneficio, quod quidem si ad vitam eius honestè sustentandam non sufficiat, licet aliud simplex sufficiens, dummodo vtrumque personalem residentiam non requirat, eidem conferri, vt disponit Concil. Trident. *sess.* 24. *de reform. cap.* 17. ad cuius intellectum deseruiunt per me dicta *allegat.* 62.

Nona causa est, quando contingeret beneficiatum 42
ad aliud beneficium promoueri, vt patet in dicta Constitut. Pij V. ibi, *vel quos ad aliud contigerit promoueri*, Flamin. *dict. quæst.* 6. *à num.* 157. Prosper. de Augustin. *d. loco vers. nona*: quia talis resignatio non tam dicitur fieri propria voluntate, quàm ex necessitate, per text. *in cap. de multa, de prabend. & in Extrauag. execrabilis, vers. qui verò deinceps, eodem tit. inter communes.*

Decima causa est, quando clericus beneficiatus 43
vellet Religionem ingredi, aut matrimonium contrahere, dummodo statim re ipsa id exequatur, vt

habetur

habetur in dict. Constit. Pij V. ibi, *Religionem quoque ingressuri, vel matrimonium contracturi, si statim re ipsa id exequantur.* Fusch. *d.lib.2. cap.28. numer.18.* Flamin. *d.quæst.6.à num.163.* Prosper.de Augustino *d.loco, vers. decima*, me citato *in hoc loco* Alzedo *dict.part.2. cap.9. numer. 23.* qui vnam differentiam constituunt inter Religionem ingredientes, & Matrimonium contrahentes: quia si Ordinarius admisit renunciationem illius, qui vult matrimonium contrahere, illo contracto de præsenti potest conferre illud beneficium; si verò admittat renunciationem illius, qui vult ingredi Religionem, eo ingresso Religionem, statim non potest conferre illud beneficium, sed debet expectare per annum, intra quem potest exire. Et ideò Garc. *de benefic.part.11. cap.9. num.23.* dicit quòd illa verba, *Religionem ingressuri*, intelligenda non quidem de habitus susceptione, sed planè de professionis emissione, refert Massobr. *in sua praxi habendi concursum, requis.7. dub.32. numer.9.* vbi *num.15.* cum Flamin. *d. quæst.6. numer. 165.* dicit quòd poterit Ordinarius conferre beneficium resignatum ab eo, qui vult Matrimonium contrahere, non obstante quòd postea matrimonium iam contractum dissoluatur, vel ex eo quòd vxor ante consummationem intrauerit Religionem, vel inuenta fuerit esse consanguinea.

44 *Vndecima* causa est, quando beneficiatus nequit, aut non audet propter capitales inimicitias in loco beneficij securus residere, vt dicitur in d.Constitut.Pij V. ibi, *qui etiam ob capitales inimicitias, vel non audent in loco beneficij residere securi*, &c. Fusch *d.cap.28.num.8.* Flamin. *d.quæst.6.num.169.* Prosper.de Augustino *d.loco vers.vndecima*, Marc. Anton. Genuens. *d.cap.53.num.4.* Quæ autem dicantur capitales inimicitiæ, dixi suprà *allegat.41 num.10.*

45 Ex relatis causis possunt Ordinarij beneficiorum resignationes admittere, & in dubio non præsumitur resignatio, aut permutatio facta ex iusta causa, nec creditur Ordinario dicenti se facere illam iusta de causa, nisi illa probetur, vt contra aliquos tenent Nicol. Garc. *de benef.part.11. capit.4.numer.52.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea resolut.460.* Rota verò coram Seraphin. *decis.1320.num 3.* censuit renunciationem per Ordinarium admissam præsumi ex causa rationabili,
46 per *capit. in præsentia, de renuntiat.* † Si tamen renunciationes factæ sint absque prædictis causis, sunt nullæ, Ordinarij vero illas admittentes nullam pœnam incurrunt. Fusch.*d.c.28.n.26.*Flamin.*d.q.6.num.225.*Vgolin. *d.§.18.n.6.*

47 Illud tamen maximè obseruare debent, vt coram eis renunciantes, si sint in Sacris constituti, habeant aliunde vnde viuere, & vitam commodè sustentare possint, aliàs renunciationes admittere non valent, prout exprimitur in dict. Constitut. Pij V. ibi. *Sed ne horum vllus Sacro Ordine mancipatus, nisi Religionem ingressurus, valeat vllo modo beneficium, vel officium Ecclesiasticum resignare, nisi aliunde ei sit, quo in vita possit commodè sustentari.* Massobr. *dict.requis.7. dub.37.* &c. & faciunt quæ dixi suprà *alleg.19.à num.33.* Requiritur etiam publicatio; nam publicanda est resignatio simplex facta in manibus Ordinarij, Rota *dec.662. ex num.1. p.4. diuers. & decis.666.* etiam ex *num.1. ead. p.4.* Seraph. *decis.1309.num.1. & 4.* Lotter. *de re benef. lib.3.q.21.num.9.* licèt non esse hoc per vsum receptum in Hispania affirment Nicol.Garc. *d.p.11.c.3.num.332.* Salgado nouissimè *de supplicat.ad Sanctissim.part.1.c.2. num.137.*

Postquam Summus Pontif. Pius V. *in dicta sua Constitut.* supra relata prædictas exarauit causas, statuit ne resignationes coram Episcopis, vel aliis collatoribus fiant cum pacto, seu conditione, vel designatione futuri successoris, cui resignans intendit beneficium conferri, irritumque aliter factum, refert nouissimè Bonac. *var.tract.1.de Simon.q.4.§14.num.5.* vbi antea *numero 5.* probat resignationem beneficij non puram labem simoniæ continere, si coram Prælato inferiore Papa fiat, hinc inferens simoniam committi dum quis alteri beneficium resignat ea conditione, vt sibi pensionem soluat, & citat Suar. *tom. 1. de Relig.lib.4. capit.35.numer.22.* Filliuc. *tractat.45.cap.8. quæst.10.num.34.* Et idem Bonacin. *eod.§.14.num.3.* asserit simoniam pariter committi dum beneficiarius, qui beneficium litigiosum cum multis expensis assequutus fuerat, & postea dum in pacifica existit possessione, resignat illud alteri coram inferiore Papa cum pacto vt eis, cui resignat beneficium, soluat expensas, & citat Flamin. *de resignat.lib.14.quæst.7.num 1.* Suar. *d.c.35.num.24.* Filliuc. *d.q.10.num.35.* Valer.Reginald. *lib.23.c.18.*

Deinde Ordinarij obseruare debent, vt admittentes 48
beneficiorum resignationes ex his causis, non debeant illa beneficia conferre suis, aut admittentium consanguineis, & affinibus, vel familiaribus, etiam per circuitum, vt dicitur in dict.Constit.Pij V. ibi. *Cæterùm præcipimus, atque interdicimus, ne ipsi Episcopi, aut alij collatores de beneficiis, & officiis resignandis, prædictis, aut filiis, aut admittentium consanguineis, affinibus, vel familiaribus, etiam per fallacem circuitum multiplicatorum in extraneos collationum audeant prouidere* Quia si hoc facerent, hæc renunciatio præsumeretur tacitè, & indirectè facta ad fauorem, quæ coram eis fieri non potest. Ita Flamin. *d quæst.6.num.180.* Francisc. Leo *d.part 2.cap.3.num.69.* Prosper. de Augustino *dict loco, post vndecimam causam, vers. & quare*, Filliuc. *in quæstione moral.tom.3. tract.45. capit.8. numer.29.* Villalob. *in summ. tom. 2. tractat.37. diffic.32. numer.2.* nouissimè me citato *in hoc loco* Diana *moral resolut. part.5. tractat. 14. resolut. 26.* nouissimè Marcell. Vulpe *in sua praxi capit.49. numer.19.* Mar. Antonin. *var. resolut. libr. 1. resolut. 112. casu 34.* vbi resoluit Episcopum ob dictam Bullam Pij V. non posse conferre suo familiari beneficium coram se resignatum. Sed in hac parte non videri huiusmodi Constitutionem in Hispania seruari, sed esse ab ea supplicatum asserunt Nicolaus Garcia *d part.11. cap.3. numer.170.in fine.* Alphons.Moscoso *in summ. tractat.15.cap.10.num.2.* Diana *d. resolut.26. vers. verum*, Salgado citatus *suprà num.30.*

Quòd autem beneficia iurispatronatus non comprehendantur sub *dicto §. Cæterùm*, declarauit Gregor.XIII. vt attestantur Piasec *in praxi Episcop.p.2.c.5. num.22.* Nicolaus Garcia *de benef.part.11. capit.3. §.3. n.268.* & contra Franc. Leonem, idem dicit Massobr. *in sua praxi habendi concursum requis.7. dub. 24. secundùm Romanam impres.* In quoto autem gradu prohibeantur consanguinei quominus possint prouideri ab Episcopo de beneficiis in eorum manibus resignatis, non abs re erit inuestigandum. In quo dubio Flam. *de resignat.benefic.lib.5.q.6.num.194.* dicit quòd relinquitur dispositioni Iuris communis *in lib.commodissimè 10. ff. de liberis, & posth.* & ita vsque ad quartum gradum exclusiuè prohiberi resoluit Massobr. *dict. requis.7.dub. 25.* vbi *dub. 26.* tenet affinitatem ad inducendum impedimentum collationis beneficij resignati in manibus Ordinarij si sit ex licito coïtu, non extendi vltra tertium gradum; si verò sit ex illicito coïtu, gradum secundum non debere excedere, & *dub. 27.* tradit attinentiam non impedire collationem beneficij resignati in manibus Ordinarij, & *dub. 29.* etiam asserit publicam honestatem non impedire; & *dub. 30.* ait quòd Episcopus potest conferre

familiari sui Vicarij etiam comedentis in tinello, beneficium resignatum in suis manibus; at verò Vicarius nequit huiusmodi beneficium conferre familiari ipsius Episcopi, tametsi resignatio facta sit in manibus ipsius Vicarij, & *dub.* 31. cum Garcia *de benefic. part.6. cap.2. numer.*210. tradit quòd consanguinei, affines, & alij impediti à consecutione beneficij resignati in manibus Ordinarij impediuntur etiam à concursu Parochialis resignatæ, secus si vacet per obitum

49 Si verò huiusmodi Ordinarij beueficia coram ipsis resignata consanguineis resignantium, aut suis, vel familiaribus conferant, suspenduntur à collatione, electione, & institutione beneficiorum, donec à Summo Pontifice absolutionem obtinuerint, vt dicitur in dict. Constitut. Pij V. *vers. qui verò contrafecerint*; refert Rota apud Farin. *decis.*17. *num.*3 *recentior.* & si hac suspensione non obstante, istorum aliquid fecerint, excommunicantur, vt habetur *in vers. Et nihilominus*, vbi etiam respectu Capituli, & Conuentus imponitur pœna suspensionis à Diuinis, ipso iure, quæ est species interdicti, vt scribit Maiol. *de irregul. lib.* 3. *capit.*20. *colum.*3. Ordinarij autem sunt suspensi duntaxat suspensione, quæ pertinet circa collationem, & speciem eius, vt resoluit Flamin. *d. quæst* 6. *numer.*216. quamuis ignorauerint hanc pœnam per dict. Constitut. sibi esse impositam: quod aduertunt ita in praxi receptum Flamin. *d. quest.*5 *num.*221. Vgolin. *dict.* §.18. *num.*5. *in fine*, Prosper. de Augustino *d.loco, post vndecimam causam, vers. & quid si Ordinarij.* Nicol. Gatc. *dict. part.*11. *cap.*3. *numer.*271. me citato *in hoc loco* Alzedo *dict.part.*2. *cap.*6. *numer.*21. quia etiam data hac ignorantia renunciationes factæ absque prædictis causis sunt nullæ, cum decretum irritans, de quo dict. Constitut. *Quòd si secus*, &c. licet ignorantes respectu nullitatis actus, Flamin. *dict. quæst.* 6. *numero* 230. & consanguinitatem ad hoc propositum probari per testes de publica voce & fama censuit Ruta *dict. decision.* 17. *numer.* 2. apud Farin. *part.*2. *recentior.*

50 Hac de re Prosper. de Augustino *loco proximè citato*, Redoan. *de simon. part.*1. *capit.* 25. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. libr.* 23. *numer.* 249. Nicol. Garc. *de benefic. part.*11. *capit.*3. *numero.*209. Bonacin. *dict.*§.14 *num.*5. me citato *in hoc loco* Alzedo *dict.part.*2. *cap.*9. *numer.* 22. videntur insinuare non obstante prædicta Pij V. Constitut. prohibente, vt in huiusmodi renunciatione coram Ordinario facienda, nec etiam nutu designari possit successor in beneficio, aliàs collatio sit inualida, posse resignantem num non præcedente dimissione facta in foro conscientiæ rogare collatorem absque labe simoniæ, vt conferat beneficium à se nominato, neque enim peccare renunciantes ea intentione, vel spe concepta, quòd Ordinarij conferrent illud beneficium, cui ipsi vellent, quando nihil horum est in conuentione deductum, cum aliàs esset inijcere laqueum, contra text. *in cap. de viduis* 27. *quæst.*1. quia vix aliquis ad hoc spontaneè inducitur, sequuntur Suar. *tom.* 1. *de Relig. lib.*4. *cap.*35. *numer.*18. *vers. hac ergo*, Filliuc. *tractat.*45. *capit.*8. *quæsito* 9. *num.*26. Vnde probabile videtur non committi propriè loquendo vitium simoniæ non solùm contra Ius diuinum, verùm etiam nec contra ius Canonicum, si resignatio fiat cum resignatione personæ, sed absque vllo pacto, nullaque coniuncta collatori obligatione conferendi designatæ personæ, vt tenent Couarr. *libr.*1. *var. cap.*5, *num.*3. Filliuc. *tom.*3 *tract.*45. *capit.*8. *quæst.*7. *num.*2. nouissimè Bonac. *var. tractat.*1. *de sim. quæst.*4. §.14. *in fine*, Sed tutius est vt dicamus renunciationem beneficij coram ordinario factam in fauorem alterius, hoc est, adiecto modo vt conferatur illi, vel illi, esse simoniacam, nisi fieret in manibus Papæ secundum stylum Curiæ à multis sæculis obseruatum. Ita Nauarr. *in man. cap.*23. *num.*117. *vers. ad* 10. doctè & piè Boët. Epo, *d. tractat. de saturnio permut. benef. iure, ad cap. olim num.*83. *de rerum permut.* vbi reprobat Duaren. qui nimis audacter, vt ille ait, scripsiat, *libr.* 8. *de sacris Ecclesiæ minister, ac benefic. c.*2. §. *quomodo beneficium curandum sit*, huiusmodi conditionem ad simoniacam ambitum nihil pertinere, & dicit nouam, singularem, ac insolentem hanc opinionem; & idem Boët. Epo *vbi supra num.* 76. differit, cur Pontifex vitium simoniæ hic purget, Episcopus non item? *numer.*87. sic ait, *Sed omni pactione seposita, longissimèque per ipsum resignantem reiecta si quempiam commendauerit Episcopo, simpliciterque beneficium resignauerit, nihil peccabit aut Episcopus, aut resignator vt illo commendato ad hoc beneficium prouehendo; quinimo perhumaniter vterque faciet, si modo commendatus ille beneficio non fuerit indignus: at verò si resignatio conditionalis fuerit, idest in fauorem facta, & non aliter, & Episcopus, & resignator peccarent, si ratio fauoris huius haberetur, Episcopus quidem propter admissam, & adiutam à se pactionem talem simoniacam; resignator propter ipsam pactionem simoniacam. Vnde perspicitur quantum referat an liberè prorsus Ecclesiastica beneficia resignentur, an verò pactionibus interuenientibus; nam legem dicere beneficiorum resignationibus, idest spiritualibus actionibus est improbum; sed Episcopo quempiam nude tantum commendari per ipsum resignantem nihil habet improbitatis, conditio nempe, seu lex incidit simoniam, iuxta glossographum atque Doctores in capit. cum pridem, & in cap. pactionibus vltim. sup. de pactis; in sola nudaque commendatio, nihil minas.* Hactenus Boët. Epo, qui *num.*91. *cum seqq.* disputat, an conditionalis hæc, vel in fauorem resignatio facta coram Ordinario sit omnino nulla, sic videlicet vt nec resignanti quidem noceat, sed beneficium suum perinde retineat, quasi non resignasset; an verò resignatio quidem valeat ipsa, sed conditio sola reijciatur, itavt ordinarius perinde possit id conferre cuilibet alteri cuicumque velit ipsemet ac si simpliciter & purè facta fuisset resignatio? benè Sanch. *in opusc. tom.*1. *lib.*2. *c.*3. *dub.*36. *n.*23. dum tenet non videri contra dictum Motum proprium Pij V. significare Prælato successorem, relinquendo omnino in eius voluntate prouisionem; & addit quod illa verba, *caueant ne nutu, aut verbo*, &c. intelliguntur taliter vt inducant pactum tacitum, vel expressum, aut de his assumendis promissio, scilicet expressa, vel intentio in pactum tacitum deducta, aliàs dicendum esse quod punit solum actum internum, refert & sequitur Diana *d. part.*5. *tract.*14 *resol.*26. *in fine.*

Formam permutationis coram Ordinario faciendæ ponit Vgolin. *dict. capit.*50. §.20 *numer.*3. quòd *primò* examinabuntur permutaturi ab Episcopo, seu eius Vicario, iuxta Trident. *sess.*24. *de reform. cap.*18. *Secundò* collatio fiet idoneis repertis. *Tertiò* litteræ permutationis simul expedientur. *Quartò* antequam possessio accipiatur, publicatio fiet de hac permutatione in Ecclesiis permutatis, vel eorum cœmeteriis, iuxta formam Gregor. XIII. *in Bulla*, incip. *Humano vix iudicio. Postremò* in possessionem mittentur, ac Fidei professionem facient. Cum expeditur permutatio, administrare possunt in suis Ecclesiis, quas renunciauerunt, cùm retineant adhuc possessionem, Flamin. *lib.*1. *quæst.*7. *numer.*9. me citato *in hoc loco* nouissimè Trullench. *in exposit. Decalog. lib.*1. *capit.*8. *dub.*4. *numer.*3. Illud tamen est aduertendum quòd regulariter permutatio debet fieri ex causa, quia ad permutationem iusta causa requiritur, 41

quam

quam Episcopus disquitere & recognoscere debet, *cap. quæsitum, de rerum permut.* Aloys. Ricc. *in decis. p. 1. dec. 37. num. 2.* vbi *num. 3.* quòd sufficit vt ex parte vnius permutantium adsit vtilitas Ecclesiæ, & *num. 4.* quòd in dubio præsumitur quod permutatio sit facta ex iusta causa ab Ordinario quando enuntiat se adhibuisse causæ cognitionem. Si aliquando accidat, quod permutatione collatum beneficium euincatur, poterit is permutatione etiam facta ad resignatum beneficium Superioris auctoritate redire, Rot. *decis. 3. de rerum permut. in nouis.*

Qui tamen scire cupit quando & intra quod tempus reiectio, vel admissio resignationis factæ in manibus Ordinarij debeat ab ipso Ordinario fieri, & à prouiso publicari; consulat dictam Constitut. Gregor. XIII. de publicandis resignat. incip. *Humano vix iudicio*, quæ ad hoc propositum ita cantat. *De beneficiis autem, quæ deinceps in manibus Ordinariorum collatorum etiam Cardinalium, etiam indulta & facultates ad hoc ab Apostol. Sede habentium, ac Legatorum etiam de Latere, & delegatorum etiam specialem eiusdem Sedis extra Romanam Curiam resignari etiam ex causa permutationis contigerit, ipsi intra mensem negotium vniuersum admissionis, vel reiectionis resignationis huiusmodi, & (si per eos facienda erit) prouisionis resignati beneficij iuxta Apostolicas, & alias Canonicas sanctiones omninò absoluant, & qui sic prouisus fuerit, intra tres menses à die sibi factæ prouisionis illam publicet & possessionem beneficij capiat modo & forma supradictis; alioquin, illis elapsis, nulla sit eius prouisio, & beneficium vacare censeatur eo ipso, Ordinariique & alij prædicti, qui hæc, vti eis præscribuntur, non perfecerint eo casu potestate disponendi de ipsis beneficiis sint ea vice priuati, eorumque dispositio eo ipso ad Sedem Apostol. deuoluta existat, aut aliis idoneis ab ipsa Sede dumtaxat modo & forma prædictis concedantur.* Hæc in d. Constitut. Gregorij, quam exponens Flamin. *de resignat. lib. 11. quæst. 2. conclus. 3. num. 6.* concludit, quòd in resignationibus, quæ fiunt extra Curiam, ij, coram quibus fiunt, debent admittere, vel reiicere illas renunciationes infra mensem, & intra eundem conferre illa beneficia vacantia per resignationem, si illam admiserint, addens quod hoc non fuerat consideratum per reg. Cancellariæ, neque per dictam Constit. Pij V. & quod optima ratione videtur positum, ne fiat fraus & sic notat quòd restringitur tempus vt conferat intra mensem, idem annuit *libr. 11. quæst. 5. num. 4. 10. & 13.* quem refert, & sequitur Nicol. Garc. *de benefic. part. 11. cap. 3. n. 285. & n. 357.* & Ioann. à Cochier *in regul. de publicandis resignat. num. 15. vers. sed hoc interest*, vbi dicit quòd Ordinariis locorum, vel Legatis de latere, in quorum manibus fit resignatio beneficij, præscribitur spatium vnius mensis, vt admittant, reiiciant, aut conferant, & prouisus debeat publicare, &c. Ita Massobr. *in praxi habendi concursum requis. 7. dub. 1.* secundùm Roman. impress. optimo iure quoad tempus conferendi prædictorum sententiam non admittit; ratio est, quia cum ex Concil. Trident. *sess. 24. de reformat. cap. 18.* concursus proponendus sit etiam in Parochialibus vacantibus per resignationem, & ad huiusmodi concursum proponendum per Constit. Pij V. quæ incip. *In conferendis*, concessum sit quadrimestre & ad conferendum semestre, nec fuerit dictæ Constitutioni Pij V. per aliam Gregorij derogatum, videtur propterea implicare istam doctrinam, & maximam proinde generare confusionem, si intra mensem facienda esset collatio præcedente concursu: existimat igitur ille prædictam Gregorij Constitutionem decidere tantùm, vt debeat Ordinarius infra mensem admittere quidem, vel reiicere resignationem, ac nihilominus habeat sex menses ad conferendum iuxta Apostolicas Constitutiones, & Canonicas sanctiones; itavt admissio, & reiectio, in quibus cadere potest fraus, censeantur restrictæ & limitatæ ad mensem, at collationis tempus reguletur iuxta dispositionem Iuris communis *in cap. nulla 2. de concess. præbendæ*, ac dictæ Constitutionis Pij V. & sic ad semestre.

52 Si verò succedat quòd duo resignent sua beneficia ex causa permutationis, & facta collatione vni, alter decedat ante factam sibi collationem, superstes non habet regressum ad beneficium à se dimissum, quia quoad eum permutatio habuit effectum. Gonz. *ad regul. 8. Cancell. gloss. 15. §. 2. à num. 40.* quamuis superstes, cui fuit collatum beneficium à compermutante resignatum, possit vtrumque retinere illo decedente antequam ipse suum resignaret, cum per eum non stet, quin permutatio adimpleatur. Lessius *de iustitia lib. 2. cap. 34. num. 197.* Azor. *d. cap. 29. quæst. 29.* 53 † nisi ambo essent incompatibilia; quia tunc mortuo compermutante vacaret beneficium superstitis, tanquam prius ab eo obtentum, aut certè ei dabitur optio, vt dimittat quod voluerit, argum. illorum, quæ tradit Hojed. *de incompatibil. benef. part. 1. cap. 13. num. 56. & 57.*

54 Permutatio beneficiorum an ob læsionem rescindi possit? Vide latè Pinell. *in lib. 2. Cod. de rescind. vendit. part. 1. c. 3. n. 16.* Couarr. *lib. 1. variar. cap. 5. n. 8.* Tiraquell. *in l. si vnquam, verb. donatione largitus, num. 122. in fine*, Mascard. *de Probat. conc. 1170. num. 20.* Gutier. *pract. lib. 2. q. 139.* Flamin. *de resignat. lib. 3. q. 7. n. 41.* Molina *in emporio iuris, p. 1. tit. 9. q. 19. n. 4.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea resolut. 463. & resolut. 465.* disserit in quibus præsumatur fraus in permutatione beneficiorum, & *resol. 480.* an beneficiorum inæqualitas sit per se sufficiens ad rescindendam permutationem?

55 Per renunciationem factam, & ab Episcopo, aut alio legitimo Superiore admissam, dicitur amissa omnis possessio tam naturalis quàm ciuilis, Cresc. *decis. 2. alias 64. num. 1. de causa possess. & prop.* Mohedan. *decis. 6. alias 237. de locato & cond.* Put *decis. 523. num. 1. lib. 2. & decis. 158. num. 4. lib. 3.* Seraphin. *decis. 796. num. 4.* Rota *decis. 92. num. 2. part. 1. recentior.* & adeò inducitur per illam vacatio, vt fructus à die resignationis purè, & simpliciter factæ vsque ad diem possessionis captæ per nouum prouisum, spectent ad Cameram, & exigantur à Subcollectore spoliorum, vt per Flamin. *de resignat. benef. lib. 1. quæst. 6. num. 15. & 17.*

56 Resignans verò ad fauorem coram Sanctissimo, non amittit possessionem, nisi postquam resignatario est perfectè quæsita, Put. *decis. 523. num. 1. lib. 2. & decis. 158. num. 2. & 3. lib. 3.* Seraphin. *decis. 796. num. 3.* Flamin. *d. lib. 1. quæst. 4. num. 64. & 74.* Gregor. XV. *decis. 138. num. 5. & 6. decis. 159. num. 6.* Coccin. *decis. 358. num. 5.* Rota *decis. 92. num. 2. & 3. p. 1. recentior. & decis. 111. n. 3. part. 2. etiam recentior.* & apud Nicol. Garc. *de benef. p. 6. cap. 2. num. 126.* 57 † At postquam resignatarius in possessionem beneficij iustè & legitimè immissus fuerit ei datur manutentio, Argel. *de acquir. possessor. ex remedio l. fin. quæst. 19. num. 118. cum seqq.* Rota *decis. 155. num. 1. & 2. decis. 174. num. 3. 5. & 7. part. 4. diuersor.* etiam quòd resignans opponat de nullitate resignationis, Beltramin. *ad Greg. XV. decis. 138. sub. litt. C, in fine*, ipse Greg. *decis. 364. num. 3 & 3.* Rota *d. decis. 92. num. 4. & 5. part. 1. recentior.* vel de non implemento conditionum, Greg. *decis. 364 num. 3.*

58 Vnde prouenit vt ipse resignans dicatur possidere ante acquisitionem possessionis resignatarij, Boccat. *de interdicto vti possid. cap. 2. n. 65.* etiam quòd resigna-

tarius ratam habuerit resignationem, Put. *decision*. 158. *num*. 3. *lib*. 3. Adeò vt si, antequam fuerit per resignatarium capta possessio, contingat dubitari de ipsius resignationis validitate, detur resignanti manutentio tam aduersus tertium, quàm contra ipsum resignatarium, Boccat. *d.c.2. num*. 65. Beltramin. *ad Greg. XV. d dec*. 138. *sub lit. B.*

ALLEGATIO LXX.

Episcopi sine consensu an iuspatronatus donari, vel alio modo acquiri possit?

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus Ecclesiasticum tam per laicos, quàm per clericos tribus potissimum modis acquiritur, scilicet fundatione, constructione, & dotatione.*

2 *Fundare quis dicitur Ecclesiam, quando assignat fundum, vbi construi debet.*

3 *Iuspatronatus ex constructione quando acquiritur.*

4 *Ædificans Ecclesiam si illam à principio non dotauit, potest compelli ad illam dotandam, alias non dotando amittit iuspatronatus.*

5 *Construere dicitur is, qui facit expensas in construendo Ecclesiam, non autem faber, qui eam construit, nisi operam suam ponat gratis, vt sit patronus.*

6 *Iuspatronatus non acquiritur ex sola reparatione, seu refectione Ecclesiæ, nisi de nouo construatur,*

7 *Iuspatronatus, vt ex reparatione acquiratur, totalis Ecclesia funditus dirutæ restauratio requiritur.*

8 *Fundare, & construere Ecclesiam non sufficit, vt iuspatronatus acquiratur, sed requiritur illius perfectio.*

9 *Dotare dicitur ad effectum consequendi iuspatronatus, qui Ecclesiam dotat, quando sine illa est fundata, constructa.*

10 *Dotare dicitur, vt acquirat iuspatronatus dotem assignans, quæ sufficiat ad necessaria ministrorum, & ad luminaria.*

11 *Dotans insufficienter, quod arbitrabitur Ordinarius, non acquirit iuspatronatus.*

12 *Dotans vt acquirat iuspatronatus debet protestari coram Episcopo se dotis nomine dare.*

13 *Dotans insufficienter, quamuis Episcopus consentiat, non fit patronus.*

14 *Iuspatronatus, vt acquiratur ex dotatione de nouo facta, debet constare dotem primam fuisse reductam de esse ad non esse.*

15 *Iuspatronatus ex dotis augmento non acquiritur.*

16 *Episcopus non potest erigere iuspatronatus ex augmento dotis.*

17 *Iuspatronatus præscriptione, vel consuetudine possunt laici acquirere.*

18 *Laici quare consuetudine non possint in electionibus Episcoporum vocem habere, & possint iuspatronatus acquirere? dubitatur.*

19 *Differentiæ ratio inter vtrumque constituitur.*

20 *Iuspatronatus ex fundatione, constructione, & dotatione acquiritur, interueniente auctoritate, & consensu Ordinarij, non aliàs.*

21 *Consensus in acquisitione iurispatronatus ex post facto interuenire potest.*

22 *Consensus in acquisitione iurispatronatus præsumitur interuenisse ex diuturnitate temporis.*

23 *Consensus in iurispatronatus acquisitione præstandus est ab Ordinario loci, in quo fundatur Ecclesia.*

24 *Consensus Episcopi requiritur, siue sit laicus, siue clericus, qui Ecclesiam fundat.*

25 *Episcopi consensus non potest facere patronum vnius capellæ, vel Ecclesiæ ex priuilegio aliquem, qui non fundauerit, construxerit, vel dotauerit.*

26 *Consensum si diœcesanus in iurispatronatus acquisitione præstare noluerit, potest ad eum præstandum compelli auctoritate Archiepiscopi, vel Primatis.*

27 *Vxor nolens consentire alienationi rerum immobilium à marito factæ, poterit iudex illam cogere, si contradictionem iniustam iudicauerit.*

28 Cap. nullus 17. de iurepatron. *declaratur.*

29 *Episcopus antequam præstet consensum super Ecclesiæ ædificatione, quæ de necessitate debeat requirere, ostenditur.*

30 *Prælatus quilibet etiam inferior, dummodo habeat Episcopalem potestatem, potest iurispatronatus acquisitioni consensum præstare.*

31 *Abbas habens potestatem dandi licentiam ædificandi Ecclesias intra suam Parochiam, habet etiam facultatem præstandi auctoritatem, & consensum creationi & acquisitioni iurispatronatus.*

32 *Capitulum Sede vacante potest dare licentiam ædificandi Ecclesias, vt acquiratur iuspatronatus.*

33 *Vicarius generalis Episcopi sine speciali mandato non habet auctoritatem ad reseruationem iurispatronatus.*

34 *Episcopus regulariter non potest derogare qualitatibus in beneficij fundatione appositis.*

35 *Ecclesiam ab initio liberam non potest Episcopus subijcere iuripatronatus alicuius.*

36 *Episcopus non potest subiicere Ecclesiam seruituti.*

37 *Beneficium Ecclesiasticum fit, vbi in erectione accedit auctoritas Episcopi.*

38 *Ad Episcopum pertinet in erectionis limine examinare locum, dotis congruentiam, & futurum regimen.*

39 *Prædicta instituendi beneficia.*

40 *Episcopus quas leges & conditiones per fundatorem peractas admittere, vel reiicere poterit.*

41 *Infans in beneficio institui potest ex lege fundatoris.*

42 *Beneficij Rector ex lege fundatoris potest sibi designare successorem.*

43 *Beneficiorum pluralitas non reprobatur, vbi eam permittant fundatores.*

IVSPATRONATVS Ecclesiasticum tam per laïcos, quàm per clericos tribus potissimum modis acquiritur, fundatione scilicet, constructione, & dotatione, 1 *gloss*. 1. *vers. efficitur autem*, *in cap. piæ mentis* 17. *quæst*. 7. Lambertin. *de iurepatron. p*. 1. *lib*. 1. *quæst*. 2. *art*. 2. *num*. 1. Paul. de Citandinis *eod. tractat. part*. 3. Roch. *verb. Ecclesiam fundauit, & verb. construxit præcipuè, quæst*. 4. *à num*. 3. *verb. dotauit*, Fusch. *de visitat. lib*. 2. *cap*. 10. Spin. *in speculo testament. gloss*. 4. *princip*. Flamin. *de resignat. lib*. 4. *quæst* 4. *num*. 40. *cum sequentibus*, Perez *l*. 1. *gloss*. 1. *tit*. 6. *lib*. 1. *Ordin*. Zerola *in praxi Episc. part*. 1. *Iuspatronatus*, Nicolaus Garcia *de benefic. part*. 5. *cap*. 9. *à num*. 36. Iulian. Viuian. *in praxi Iuspatronat. part*. 1. *lib*. 2. Cardos. *praxi iudicum, verb. Iuspatronatus num*. 2. *cum sequentibus*, Camill. Borrel. *in summ. omnium decis. tit*. 32. *à num*. 1. Filliuc. *tract*. 41. *de benefic. cap*. 2. *num*. 55. Gonzalez *ad regul*. 8. *Cancell. gloss*. 8. *num*. 33. *cum sequentibus*,

Vgolin.

Vgolin. de p testate Episc. c. 51. in princip. n.6. Franc. Leo in th sauro fori Ecclesiast. part. 2. cap. 6. num. 25. Ioan Anton. Massobr. in sua praxi habendi concursum, prал.7. dub.6. secundum Roman. impress. Rota in Maceraten. beneficij 5. Iulij 1610. coram Reuerendissimo D. meo Coccino. impressa per Farinac. decision. 311. num.1. part.2. recent. Lotter. de re benefic. lib.2 quæst.8. à numer. 1. me citato in hoc loco Castro Palau in opere mor. tom.2. tract.13. disp. 2. puncto.2. num. 6. Patrono namque fundandi, seu construenti, seu dotanti, debetur honorificentia in Ecclesia, nimirum in sessionibus, vt in altiori sedeat loco, in processionibus, vt sibi dignior loco assignetur, & denique in præcedentia, dum exhibentur communia obsequia, vt videlicet primus admittatur ad osculum pacis: ita Rota apud Mantic. decis.244. num 1. sic etiam vt primus de laicis thurificetur Lambertin. de iurepatron. lib.3. in 1. quæst. num.15. ad finem; in huiusmodi enim thurificatione plurimum honoris, & obsequij præstatur, vt dixit Rot. in Brixien. thurificationis 16. Martij 1626. coram Remboldo, refert Lotter. in tract. de re benef. lib.2. q.4. num.2. vbi quæst. 4. disputat alimentorum suppeditatio, quatenus est fructus iurispatronatus, patrono qualiter debeatur; nouissime D. Felician. de Vega, nunc Archiep. Mexicanus in relect. ad cap. quanto 3. de iudic. n.15. cum seqq. vbi metipsum in hoc loco allegat.

2 Fundare quis dicitur Ecclesiam, quando assignat fundum, vbi construi debet, cap. nobis, & ibi Doctor. de iurepatron. Iulian. Viuian. in d. praxi iurispatron. p.1. lib. 1. cap.1. num. 32. vbi num. 37. cum Cardin. in
3 d. cap. nobis, num.3. opposit.4. tenet, quòd † si Ecclesia sit constructa in fundo meo, me inscio, postea sim contentus dominium fundi in Ecclesiam transferre, efficior patronus, & num. 38. quòd acquiritur iuspatronatus etiam quando quis simpliciter assignauit fundum pro Ecclesia construenda, ipsamque construxit, & dotauit, nec dixit se velle esse patronum si quis dat fundum pro Ecclesia construenda, & alter eam construit, alter autem eam dotet, omnes erunt patroni, Abb. in rub. de iurepatron. n. 6. Viuian. vbi proximè num. 33. & ideò qui habuerit aliquod ius super fundo, in quo construitur Ecclesia, veluti si ille vtile, alter verò directum dominium habeat, si consentiat constructioni, efficitur compatronus, Roch. d. verb. Ecclesiam fundauit. num.19. Viuian. vbi
4 proximè num. 40. † Si verò Ecclesiam ædificans eam non dotauit à principio, potest compelli ad illam dotantam, vel eius hæredes, aliàs non dotando amittunt iuspatronatus, Aloys. Ric. in praxi aurea resolut. 11. num. 6.

5 Construere dicitur is, qui facit expensas in construendo Ecclesiam, non autem faber, qui eam construit, nisi operam suam ponat gratis, vt sit patronus, Cardin. in dict. cap. nobis, num 6. 8. & 9. & quæst.9. in princip. Viuian. vbi proximè à num. 41. † Ex sola reparatione, seu refectione Ecclesiæ iuspatronatus non acquiritur, nisi de nouo construatur, gloss.1. in cap. 3. de iurepatronat. Staphil. de litteris gratiæ, tit. de modo, & forma impetrandi, §. sequitur videre, num.6. Lambert. lib.1. p.1. quæst.6. princ. art.5. Rota Roman. diuers. decis. 598. num.1. & 2. part.1. & decis 269. part.2. Menoch. consil.90. num 27. & consil. 336. numer. 5. cum seqq. Aloys. Ricc. in praxi rerum fori Ecclesiast. resol. 123. vers. declaratur sexto, Azor. instit. moral p.2. lib.6. cap.11. q.10. Zerol. in praxi Episc. d. verb. iurispatronatus, pag.179. Spin. in speculo testam. gloss.4. principal. num. 28. me citato in hoc loco Castro Palao d. puncto 2. num.5. Nicol. Garc. d. capit.9. à num.51. Viuian. vbi proximè, num.44. Ioann. Anton. Massobr. d. prал.7. dub.22. Seraph. Rota decision.97. Stephan. Gratian. disceptat. forensium
cap.177. num.26. vbi resoluit † ad acquirendum iuspa- 7
tronatus ex reparatione requiri totalem restaurationem Ecclesiæ funditus dirutæ, de quo etiam Massobr. in sua praxi habendi concursum prал 7. dub.3. num.7. Viuian. lib.2. cap 5. n.6. in 2. edit. vbi metipsum citat in
hoc loco. † Nec sufficit fundare, & construere Ec- 8
clesiam, sed requiritur illius perfectio, & ideò si quis cœpit tantum ædificare Ecclesiam, & alius perficiat, perficienti acquiritur iuspatronatus, Lamb. d. p.1. q.4. art.1. Viuian. d. p.1 lib. 2. c.3. num.1. in 1. edit. aliàs p.1. lib.1. cap.2. num.54. in 2. edit. & lib.2. c.3. n.1. in ead. 2. edit. Garc. de benef. p 9. c.9. num.44. Zech. de benef. cap.11. n.2.

Dotare dicitur ad effectum consequendi iuspa- 9
tronatus, qui Ecclesiam dotat, quando sine illa est fundata, & constructa, tam si dotet ante consecrationem ipsius Ecclesiæ gloss. in capit. piæ mentis 16. quæstion.7. quàm post consecrationem, Roch. verb. & dotaui, num.4. Viuian. d. p.1. lib.1. cap.1. à num.51. Castr.
Palao d. puncto 2. num.6. in princip. Et ea debet assignari 10
dos, quæ sufficiat ad necessaria ministrorum, & ad luminaria, Abb. in c. cum sicut, numer. 5. de consecrat. & gloss. verb. clericum, in cap. vt quisque, de vita, & honest. cleric. Viuian. vbi proximè, n.56. Rota decis.568. num.2. p.2. recentiss. in posthum. optimè Roch. de iurepatr. verb. & dotauit n 15. vbi cum communi tenet quòd si Ecclesia fuerit Collegiata, erit dotanda secundum numerum Collegiatorum, siue eorum, qui ibi habent deseruire, item debebunt considerari alia necessaria Ecclesiæ, sequitur Lambertin. dict. lib.1. part.1. quæst.5. art.12. & a.21. num.19. Et suadent plura Iura, & præcipuè text. in cap. nemo, de consecr. dist. 1. ibi, & ante definiat, qui ædificare vult, quæ luminaria & ad custodiam & ad stipendia custodum sufficiant, &c. iuncta gloss. verb. custodum in cap. pastoralis, ibi Parochiarum prouentus in vsus Ecclesiæ cederent necessarios, & stipendia ministrorum, &c. de his quæ fiunt à Præl. sine consensu cap. & est gloss. verb consecranda in cap. cum sicut, de consecrat. Eccl. dicens quòd si construitur monasterium, tanta non assignari debet, quod in eo possint esse Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, Cantores, & Lectores, item debent in ea hospites recipi, & iura Episcopalia solui.

Vnde dotans insufficienter, quod arbitrabitur 11
Ordinarius, non acquirit iuspatronatus, sed dicitur benefactor, gloss. singularis in c. quicumque el 2. 16. q.7. quam gloss. singulariter notandam dicit Abb. in rub. de iurepatr. circa fin. & in cap.3. de Eccles. ædifican. Roch. verb. & dotauit q.7. & 8. Greg Lop. in lib.1. gloss.3. & 5. tit.15. part.1. Lambert. lib.1. p.1. q.5. num.11. Nicol. Garc. d. cap.9. num.52. Viuian. d. lib.2. c.4. n.27. Castro Palao d. puncto 2. num.6. in med. Ratio est, quia Iura illud non benefactori, sed dotanti indulgent, cap. filiis 16. q. 7. Lambert. lib.1. p.1. q.6. art.1. num.9. cum seqq. Seraphin. decis.1103. sub num.1. Rot. decis.167. n.3. p.3. diuers. Reuerendissimo Episcop. Vrgellen. post decis.284. in discursu num.27. p.2. & censuit sacra Congreg. teste Armendar. in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib.4. titul.30. lib.1. de Iurepatron num.30. & Aloys. Ricc. in d. praxi resolut. 123. num.3. vers. declaratur, vbi resolution.163. discutit quanta dos constitui debeat à patronis, vt acquiratur iuspatronatus? Nec ad competentem dotem efficiendam iuuat quòd Ecclesia verisimiliter sit habitura aliquas oblationes, quia per hoc non debebit minor dos constitui, quia ipsæ oblationes sunt incertæ, & casuales, vnde per eas non esset succursum necessariis Ecclesiæ, & ministrorum; ita Roch. de Curte verb. & dotauit num.15. ad med. sequitur Lambert. d. p.1. lib.1. art.21. quinta quæst. princ. num.14. vbi reddit rationem,

 quia

quia distributiones & oblationes huiusmodi non possunt esse à principio, & quia ex eorum incertitudine non possunt computari in dotem.

Illud est animaduersione dignum quòd si plures dederunt simul dotem competentem, omnes erunt patroni; vt pro constanti tradunt Abb. *in rubr. de iurepatr. num.*16. præter alios laudatos à Nicol. Garc. *d.part.*5.*cap.*9. *num.*54. optimè Lambert. *d.p.*1.*lib.*1. *art.*6.*q.*3.*num.*4. *Sed si plures insimul conuenerunt, & dederunt dotem sufficientem, quilibet tamen modicum, & multa modica fecerunt vnum satis, benè omnes erunt patroni, nam Ecclesia erit sufficienter dotata*, &c. Supradicta autem declarat idem Lambert. *d. lib.*1. *part.*1. *art.*15. *q.*7. *num.*12. locum habere cum Ecclesia est fundata, constructa, vel dotata per populum eleemosynaliter, & singulariter, non pro parte Vniuersitatis, sed oblationum particularium, & per singulares de Vniuersitate, quia tunc non esset iuspatronatus Vniuersitatis, nec singulorum, sed Ecclesia erit libera, ex quo eleemosynis fabricata; secus verò si fundata, vel constructa, seu dotata sit à ciuitate, populo, plebe, vel Vniuersitate ratione Communitatis, & eius nomine.

Sed dubitabit aliquis an bona maioratus possint assignari pro dote Ecclesiæ? Huius dubij negatiua pars vera videtur; & ex eo probatur, quia dos Ecclesiæ habet omnimodam similitudidinem cum dote mulieris, & eisdem ferè regulatur modis ac priuilegiis, latè Lambert. *d.part.*1.*lib.*1.*artic.*7. *q.*5.*per tot.* Viuian. *d.part.* 1. *lib.*2. *cap.*4. *num.*9. at sicut mulieri bona maioratus sine Regia facultate in dotem dari non possunt, quando institutor ad constituendam dotem præcisè non tenebatur, ex tutiori ac receptiori sententia, quàm eruditè comprobat Molin. *de primog.lib.*4.*c.*6.*ex n.*20. *&* 25. dicens in praxi receptam, Hieron.Gabr. *cons.*119. *num.*67. *lib* 2. Ioseph.Ramon. *cons.*1 *num.*54. D.Barbos. *in lib.*1.*p.*4.*num.*151.*ff. soluto matr.* Ergo idem dici debet in dote Ecclesiæ. Quamuis bona fideicommisso subiecta posse constitui pro supplemento dotis Ecclesiæ resoluerint Lambertin. *d.lib.*1.*q.*5.*art.*8.*num.*24. Padil. per text. *ibi in authent. res que, C. commun. de legat. num.*36.*in fine*, Fusar. *de substitut. q.*531 *num.*31.

12 Vnde dotans protestari coram Episcopo debet se dotis nomine dare, & ad ipsum tunc Episcopum pertinebit arbitrari an intersit hoc Ecclesiæ necne, & an sit sufficiens dos, Vgolin. *d. cap.*51. *in princip. num.*6. *vers. secundo.* Etsi in rei veritate dos Ecclesiæ assignata congrua non sit, & Episcopus consentiat, tunc dotans non sit patronus, *gloss.*1. *in cap. quicunque, il secundo*, 16.*quæst.*7. Viuian. *vbi proximè num.*56.*in fine*,

13 † Ad illam quæstionem, an sine particulari reseruatione dotem danti acquiratur iuspatronatus? Affirmatiuè respondent Roch. *d. verb. dotauit num.*4. Rot. *decis.*517.*num.*2.*p.*1. *recent. & decis.*674. *num.*1. *part.*2. D.Durand. *decis.*147. *num.*1. *& in discursu* 285.*n.*28. *cum seqq.* ita decidit. *Ex quibus non obstare dicebant suprà deducta in secunda discursus parte in vers. ex aduerso, & in dicta decision.*22.*Maij, de qua agitur, ex Abb. Ioann. Andr. Card. Butr. Felin. Paris. Rocho & aliis, & Rota in decision.* 5. *de iurepatr. in antiq. videlicet quòd si beneficio erecto sine dote, vel postea penitus dote destituto, dos datur, acquiritur danti iuspatronatus etiam sine particulari reseruatione. Quia benè procedunt in terminis, in quibus illi Doctores loquuntur, nimirum quando expresè dicitur dari, aut relinqui pro dote beneficij iam fundati, & dote penitus destituti, quo casu acquiritur iuspatronatus nisi expresè illud remittatur, cap. significauit, de testib. gloss. in cap. si quis Basilicam, de consecr. dist.*1. *cap. nouit, de iurepatr. DD. in cap.*1.*eod. tit. in* 6. *Lambert. qui communi attestatur, libr.*1. *part.*1. *quæst.*2. *dicto art.*4.*num.*12.*&* 14.*& d.quæst.*6.*art.*3.*num.*11. *Rot. in d.decis.*5.*de iurepatr. in antiq. & alij DD. in d.decis.*22. *Maij allegati, qui non est casus noster: non autem loquuntur quando, vt in casu nostro, beneficio iam fundato, aliquid datur, aut construitur, imo dicunt contrarium, nempe quod tunc non acquiritur iuspatronatus nisi exprimatur dari pro dote, aut iuspatronatus expresse reseruetur, itavt si neutrum fiat, qui donat, non censeatur dotator, sed simplex benefactor dumtaxat, vt dictum fuit. ratio autem differentiæ inter vtrumque casum est, quia à principio, nunquam beneficia fundantur, neque consistunt sine dote, d.cap. nemo, de cons. dist.* 1. *Modern. de re benef. lib.*1.*quæst.*31.*num.*1. *Rota in causa Gerunden. Vini* 4. *Maij & 1. Iulij coram Eminentissimo Card. Pamphilio. Ex postfacto autem beneficium consistere potest sine dote, ex Sarnen. & aliis supra alleg.* &c. Hactenus Reuerendiss. Episcopus Vrgellen.

Ad acquirendum iuspatronatus ex dotatione de 14
nouo facta, debet constare dotem primam fuisse reductam de esse ad non esse, Gonzal. *d. gloss.* 18. *n.*53. Flamin. Paris. *de confidem. benef. q.*23. *num.*240. *ad fin.* Aloys. Ricc. *decis.*72.*n.*10.*p.*1. Rota *decis.*457.*num.*18. *p.*1.*& decis.*428.*num.*1.*p.*2.*diuers.* Reuerendiss. Episcop.
Vrgellen. *in d. discursu num.* 36. † Hinc etiam ex aug- 15
mento dotis non acquiritur iuspatronatus, cum necesse sit Ecclesiam suam dotem amisisse, & eidem nouam dotem dari, Stephan. Gratian. *discept. forens. capit.*177. *num.*24. *&* 25. me citato *in hoc loco* Castro Palao *d.puncto* 2.*num.*6. *vers. ex augmento*, Aloys. Ricc. *d.praxi resol.*150. *per totam, & resol.*172. resoluit, quòd
†. non potest Episcopus erigere iuspatronatus ex 16
augmento dotis, ad quod vide bonam Rotæ decisionem *in Firmana iurispatr.* 21. *Febr.* 1614. coram *Reuerendiss. Domino meo Coccino Rotæ Decano*, apud Farinac. *part.*2.*tom.*1.*decis.*521.*recent.* eadem Rota *d.decis.*568. *num.* 3. *part.*2. *recentiss.* vbi quòd iuspatronatus non acquiritur ex augmento dotis nisi Ecclesia sit penitus depauperata, & eidem noua dos consequuta. Non potest enim Episcopus ob dotis augmentum hanc seruitutem beneficiis imponere, Castro Palao *d. num.*6. *in fine.* Amissa penitus beneficij dote, non potius alius in præiudicium primi patroni de nouo dotare absque illius consensu, & eo prius non requisito an dotare vellet, Abb. *in cap.* 3.*num.*9. *vers. item debet requiri. de iurepatr.* Host. *ibid. num.*4.*vers. æquum est*, Lamb. *p.*1.*lib.*1.*q.*6.*in princ. num.*19. Viuian. *lib.*2.*cap.*5. *n.*13.*vers. & quod non admittatur*, quia poterit primus dotator iterum dotare priuatiuè ad quemcunque, Roch. *de iurepatron. verb. Ecclesiam fundauerit. num.*4. Lambert. *lib.*1.*q.*1 *art.*12.*num.*4. Requisitum necessarium ad adquirendum iuspatronatus, est reseruatio illius per patronum facta, Calderin. *cons.*5.*de iurepatr.* Paul. de Citadinis *in tract. de iurepatr. part.* 3. *causa* 2. *num.* 13. *vers. sed contra*, quod absque dubio in dotante agnoscit Lambert. *dict.lib.*1.*p.*1.*quæst.*2.*princ.art.*4. ibi, *Et licet supradicta bene militent in dante solum, seu construente Ecclesiam, quia possumus dicere illum consensum sufficere ad vtrumque, scilicet ad ædificandum, & ad efficiendum quem patronum, & sic illis duobus casibus possit procedere quæstio Doct. si quis nihil dicat, an efficiatur patronus; sed in dotante ego non possum videre qualiter quis possit dotare, & non docere se velle esse patronum*, &c.

Vnum tamen adderem vtilissimum in hac ma- 17
teria, quod scilicet laici iuspatronatus præscriptione, vel consuetudine possunt acquirere, vt notant omnes per text. ibi *in cap. querelam, de elect. & in c. generali* 13. *ibi, fundatione, vel antiqua consuetudine, eodem tit. lib.*6. cum similibus, resoluunt Roch. *de iurepatr. verb.*

*verb.ipse, vel is, à quo, à n.*18. Lambert. *eodem tract. li. 1. p.1.q.10. princ. art.1.* Balb. *de præscript. part. 1. quinta n.71.* Couar. *in reg. possess. 2. p.3. §.10. à num 2.* plenissimè Gilchen *de præscript. p.3. c.9. à n.3. per totum.* Verum
18 maxima est difficultas, quia † laici nulla ratione fieri potest, vt quacunque consuetudine in electionibus Episcoporum vocem habeant, vt probant text. *in c. cum terra, 14. & in c. quisquis, 44. & in Massana, 50 de elect.* & vltra Ordinarios explicant Firman. *de Episcopo, lib.2. p.1. quæst.31.* Balb. *d.1. part. quinta, quæst.7. num.17. & q.10. num.4.* Selu. *de benef. p.3. quæst.23. num.12. & 21.* Non video enim quare magis consuetudo illa eligendi Episcopos, sit interdicta sacris Canonibus, hæc verò consuetudo acquirendi iuspatronatus sit permissa, cùm constet iuspatronatus, seu ius præsentandi ad Ecclesias similiter spiritualibus esse annexum, iuxta text. *in cap. quanto, de iudiciis, & in cap. de iure, de iurepatr.* ac subinde, vel circa vtrumque admitti debuit consuetudo, & præscriptio; vel circa vtrumque prohibita debuit censeri, propter similitudinis rationem, ex *regul. cap. cum delecta, de confirmatione vtili*, cum similibus.

19 Cui difficultati occurri potest assignandi differentiæ rationem, quam inter omnes veriorem duco, quod scilicet electio non competit, nisi illis, qui de Collegio sunt, aut Capitulo, quia eis solis lege Canonica tale ius reseruatum est, iuxta text. *in d. cap.2. & cap. quia propter, de elect.* Sicut etiam ius decimandi annexum est officio administrationis Sacramentorum, *cap.1. de decimis*; quare cum laïci incapaces sint vtriusque administrationis, scilicet Sacramentorum, & Collegij, seu Capituli Ecclesiastici, meritò etiam incapaces censentur iuris decimandi, & iuris eligendi; non ita iuspatronatus, quod neque Ordini, neque Officio spirituali annexum est, sed potius ab Ecclesia concessum, quibuscunque etiam laïcis fundantibus, construentibus, vel dotantibus Ecclesias, vel eorum hæredibus, iuxta *cap. decernimus, cap. filiis, vel nepotibus, 16. quæst.7. cap.1. & per totum, de iurepatronat.* & consequenter neque possessio deficit, neque aliquid aliud ex quo præscriptio impediatur secundum Iuris rigorem; quamuis attento nouo Iure Concil. Trident. *sess.25. de reformat. cap.9.* probanda necessariò sit sententia Archidiaconi, quia apertè Concilium videtur excludere omnem titulum iurispatronatus, qui non fuerit ex fundatione, vel dotatione, vel per multiplicatas præsentationes, quæ omnium hominum memoriam excedant, atque ita quamcunque aliam præscriptionem, vel consuetudinem excludit, de quo videbis multa, quæ latè tradunt Menoch. *consil.241. per totum vol.2. & de præsumpt. lib.3. præsumpt.90. per totam*, præcipuè *à num.16.* Ceuall. *communium contra communes quæst.614.* & latissimè Garcia *de benefic. part.5. cap.9. à num. 37. & num.81. cum sequentibus*, & adde multa, quæ de probatione iurispatronatus tradit Mascard. *de probat. conclus.959.* & infrà *allegat. sequentib.* latiùs tractabimus.

20 Ex prædictis tribus causis iurispatronatus acquiritur interueniente auctoritate, & consensu Ordinarij, non aliàs, *cap. nobis*, & *ibi* Doctor, *de iurepatron.* Roch. *verb. pro eo, quod de diœcesani consensu, quæst.2. & 4.* Lambert. *dict. part.1. quæst.5. art. 3. cum seqq. & part.2. quæst. 1. art.2. num.5.* Rot. diuers. *decis. 222. & 223. num.3. part. 1. & decis.85. part. 2. diuers. & decis.337. num.4. part. 2. recent.* Gig. *consil. 52. num.5. vers. secus autem*, Perez *d l.1. quæst.3.* Fusch. *dict. cap. 10. numer.5.* Zerola *dict. §.2.* Aloys. Rice. *in dicta praxi resolut.123. num.2. in 2. edit.* Nicolaus Garcia *dict. cap.8. num. 71.* Viuian. *d. part.1. lib.1. c.1. num. 24.* Cardinal. Tusch. *litt. I, conclus.600.* Azor. *d. part.2. libr.6. cap.91. quæst.7.* Castro Palao *d. disputat.2. puncto 2. numer.8.* vbi reddit rationem, quia absque Superioris auctoritate neque Ecclesia ædificari potest, neque seruituti subijci.
† Qui quidem consensus sufficit, quod interueniat 21
ex postfacto, me citato *in hoc loco* Castro Palao *disp.2. puncto 2. numer 8. vers. hic consensus*, Calder. *cons.5. de iurepatron.* Roch. *verb. pro eo quæst. 4. numer.9.* Duran. *decis.407. num 8. part.2. & decis.415. num.5.* vbi allegat Rot. *decis. vltim. num.4. de iurepatron. in antiq.* ad hoc quòd possit etiam interuenire post mortem donantis, vt censuit Rota *in Aquen. iurispatron. 7. Nouembr. 1601.* coram *Illustrissimo Lancelloto*, refertur Garcia *part.12. cap.2. num.209.* & Aloys. Ricc. *dict. resolut.123. numer.3.* & alibi, vt per Ferentil. *ad decis. 702. num.9.* Buratti, vbi ampliat etiam post mortem donantis, seu testatoris & etiam lite pendente super eo an beneficium sit de iurepatronatus, vbi defectus resultat ex isto consensu, quando nemini refertur præiudicium: iterum Rot. *in Pientina iurispatronat.23. Martij 1611.* coram *Reuerendissimo Domino meo Coccino*, impressa pe Farin. *decision.337. numer.7. part.2. recent.* vbi fuit dictum quòd si post factam donationem, ante tamen Episcopi consensum, vacet beneficium, debet in eo institui præsentatus à donante, & non à donatario.

Illud autem, quod suprà dicebamus, quòd sufficiat consensum, siue confirmationem Ordinarij interuenire ex postfacto, intelligimus nisi ante huiusmodi consensum transferens, seu donans iurispatronatus pœnituisset, & donationem reuocasset, vel alteri donasset; quia tunc non potest Episcopus consentire in præiudicium transferentis, vel donantis, siue alterius, cui medio tempore est ius quæsitum, Roch. *de iurepatron. in verb. ipse vel is, num.36. quæst 19.* Lambert. *eod. tract. in part.2. lib.1. quæst.1. art.19.* Sanch. *consil. moral. lib.2. cap.3. disput.76. in fine*, & est de mente Rotæ *decision. vltim. de iurepatron. in antiq.* Non obstat quòd habitus ex postfacto consensus retrotrahitur ad diem factæ donationis, Cardin. *in capit. cùm saeculum in 6. quæst. de iurepatronat.* quia contrarium est verius, cùm donatio incipiat valere non à die donationis, sed à die confirmationis, & sic non valet ex tunc, sed ex nunc, Roch. *in verb pro eo quod diœcesani, in 4. quæst. num.10.* Lambert. *d q.1 art.17 num 16. circa med.* Nec contrarium dicit Card. *loco* superiùs *citato*, quia ille loquitur in legatario iurispatronatus: & licèt dicat quod legatarius poterit præsentare sub spe futuræ confirmationis legati faciendæ ab Ordinario, & innuat quòd translatio iurispatronatus in legatarium fiat à die mortis testatoris, & sic à die purificati contractus, non autem à die confirmationis: tamen hoc procedit speciali fauore vltimæ voluntatis, & ne legatarius eludatur ab hærede; aliud tamen est in donatione, in qua militat diuersa ratio, vt bene declarant Roch. *d. verb. is, vel ipse, num.16. & in verb. pro eo quòd diœcesani in 4. q. circa med.* Lambert. *d. art 17. num.16. circa med. & art.18. n.2.* Colligitur hæc ex Duran. *decis. vltim. à num.7.*

Et præsumitur interuenisse ex diuturnitate tem- 22
poris, ædificatione Capellæ cum insignibus, & armis, & visitatione Superioris Capellæ, vt fuit resolutum per Caputaq. *decision.185. part.2.* Rot. *in Romana iurispatron. 10. Martij 1595.* coram *Illustrissimo Domino meo Cardinale Mirlino*, refert Garcia *d. capit.9 num.7. in Lucana Capellæ 20. Iunij 1567.* coram *Seraphino*, nunc est inter impress. *decis.871. num.3.* & *in Mediolanens. iurispatron. Aprilis 1615.* coram *R. P. D. Pirouano.* apud Farin. *decision.674. part.2. recent.* maximè cum diu Ecclesia pro Ecclesia sit habita, & in ea Missæ sint celebratæ,

celebratæ, & ſunt campanæ, Lambert. *d.quæſt.2. art.6. & 7. numer.2.* & me citato *in hoc loco* Viuian. *in praxi iuriſpatr.lib.2.cap.1.num.13. in 1.edit.* Præſumitur enim conſenſus Ordinarij adhibitus ex diuturnitate temporis, & obſeruantia, ſecundùm Barbat. *conſil.33.num.2. libr.2.* ſæpè à Rota canonizatum, vt per Seraphin. *deciſ.871.num.3.* & Rot. *deciſion.517.num.3.part.1.recent.* refert Lotter. *in tract.de re beneſ.lib.2.quæſt.14.num.10.* Quæ tamen probatio præſumptiua minimè in perſona potenti admitteretur, quia nihilominus ſemper vrget præſumptio vſurpationis, & non probationis factæ ad formam decreti Concilij Tridentini, vt fuit dictum in Rot. coram Mantic. *deciſ.257. num.4.& 5.* & coram Seraphin. *deciſ.952.numer.8.* ead. Rot. *deciſion.58.num.4.part.1.recent.* Lotter. *d.quæſt.14. num.11.*

23 Et conſenſus hic præſtandus eſt ab Ordinario illius loci, in quo fundatur Eccleſia, Cardinal. *in dict. capit. nobis, numer.1.* Zerol. *in praxi Epiſc.de verb. iurispatronatus, §.5.* Lambertin *d.quæſt.2.art.8.* Roch *d.verb.pro eo quod, numer.21.* me citato *in hoc loco* Caſtro Palao *d. diſput.2. puncto 2. numer.9. in princip.* Viuian. *d.part.1. lib.1.cap.1.num.30.& lib.2.cap.1.numer.11.* vbi *num.18.* aliàs 2. ſubdit quòd non eſt neceſſarius conſenſus Capituli, Monet. *de commut.vlt.volunt.cap 11. num.226.*

24 † Requiritur ſemper Epiſcopi conſenſus, ſiue ſit laicus, ſiue clericus, qui Eccleſiam fundat, Lambert. *dicta quæſt.2.art.10.* Viuian. *d.lib.2.cap.1.num.13.* etiam in Capella fundata iuſſu teſtatoris, & tunc cum dictus conſenſus interuenerit poſt eius mortem, iuſpatronatus ortum duxiſſe dicitur à die præſtiti conſenſus, & ideo dictum iuſpatronatus non dicitur eſſe in hæreditate teſtatoris, Lambert. *d.quæſt.2.art.11.n.2.* Viuian. *d.lib. 2.c.1. num.14.*

5 Huiuſmodi Epiſcopi conſenſus non poteſt facere patronum vnius Capellæ, vel Eccleſiæ, ex priuilegio aliquem, qui non fundauerit, conſtruxerit, vel dotauerit Eccleſiam ipſam, vel Capellam, Abb. *conſ. 106. numer.4. volum. 2.* nam iuſpatronatus non poteſt competere ex conceſſione, & priuilegio Epiſcopi *cap.2. de rebus Eccleſ. non alien. libr.6.* Rebuff. *in praxi part.3. ſignatura, verb. necnon iuriſpatronatus numer.3.* Nicol. Garc. *d.c.9.num.28.* Viuian. *in d.praxi lib.2. c.5.num.22. in 2.edit.* me citato *in hoc loco* Caſtro Palao *d.diſput.2. puncto 2.num.10. in fine*: cùm ille non poſſit concedere iuſpatronatos ſuper Eccleſia libera ſine authoritate Papæ, Calderin *conſil.vlt.de iurepatr.* quia non poteſt Epiſcopus rei ſacræ ſine legitima cauſa hanc ſeruitutem iuriſpatronatus imponere: quod non procedit quando verus patronus cum conſenſu Epiſcopi, vult in alium iuſpatronatus transferre, vt *allegat. ſequenti* dicemus.

26 Si Diœceſanus ſuum conſenſum præſtare noluerit, poteſt ad eum præſtandum compelli auctoritate Superioris Antiſtitis, videlicet, Archiepiſcopi, vel Primatis. Ita Card. *in d.cap. nobis, quæſt.6.* Abb. *conſil.59. col.3. verſ. tertio principaliter conſidero, part.2.* Lambert. *d.quæſt 2.art.16.& 17.* Viuian. *d.lib.2.c.1.num.19.& 20. alias 22. in 2. edit.* Azor. *inſtit.moral.part.2. lib.9.cap.3. quæſt.10.* vbi reſoluit, quò quando requiritur conſenſus vnius in fauorem, & gratiam alterius, ſi renuerit conſentire abſque legitima cauſa, poſſumus Superiorem adire, vt cogat eum ad conſentiendum. Sic etiam † maritus, qui bona immobilia ſine vxoris
27 conſenſu alienare non poteſt de iure Regni Luſitaniæ, & Caſtellæ, & vxor contradicat alienationi, poterit iudicem adire, qui cauſam contradictionis diligenter examinet, quam ſi iniuſtam iudicauerit, ſuo arbitrio contrahendi poteſtatem concedet, Tiraquell. *de iure mariti gloſſ.6.num.126.cum ſequentibus*, Menoch. *de arbitr.caſu 211. numer.6. cum ſequentibus*, Azeued. *lib.4.à num.1 titul.3.lib.1.nouæ recopil.* Gonzal. *ad reg.8. Cancell.gloſſ.47.num.37.* Cald.Pereira *de extinct.emphyt. cap.12.numer.11.* † Non obſtat text. *in cap.nullus, 17.de* 28
iurepatronat. dum ibi Epiſcopi Adonen. negligentia non Superiori Antiſtiti, videlicet Archiepiſcopo, ſed Papæ nuntiatur; quia reſpondetur prædictum Epiſcopum, quia erat exemptus, alium Superiorem non recognoſcere niſi Papam, & ideo ad alium pro ſupplenda eius negligentia fuit recurſum, Lambertin. *lib.1.part.2 art.20.num.9.* Stephan. Quaranta *in ſumm. Bullarij verb. Archiepiſcopi auctoritas verſ. decimanona. n.21.in fine.*

Epiſcopus antequam præſtet conſenſum ſuper Ec- 29
cleſiæ ædificatione, de neceſſitate debet requirere, quod fundans aſſignet dotem pro ipſa Eccleſia per publicum inſtrumentum, & ſi Epiſcopus Eccleſiam conſecret non accepta dote, de ſuo eam dotare teneretur, *c.cùm ſicut, de conſecrat.Eccleſ.vel altaris*, Lambert. *libr.1.part.1. quæſt.5. articul.10.* In cuius dotis datione requiritur diœceſani conſenſus, ſicut in fundatione, & conſtructione, qui diœceſanus qualitates dotantis exquirat, & quomodo dos ſit conſtituenda, & an ſit congrua, vel ſufficiens; aliàs dotans non acquireret iuſpatronatus, ſed dos libere Eccleſiæ remaneret, Ioann. Andr. *in d.cap.nobis col.1.* Lambertin. *art.11.vbi ſuprà*, & *artic.13.* reſoluit quòd ſi in datione dictæ dotis ſufficientis conſenſerit Diœceſanus, acquiritur dotanti iuſpatronatus, ſed ab eo poterit peti ſupplementum, & *articul. 14.* tenet quòd qui dat pretium pro emenda dote de conſenſu diœceſani, ſit patronus.

Ordinarij nomine in hac materia venit quilibet 30
Prælatus etiam inferior, dummodo habeat Epiſcopalem poteſtatem, Viuian. *part.1. lib.2. cap.1 numer.17. in 1. edit. alias numer.20. in 2.* vnde Rota *in Imolen. iuriſpatronat. 1. Nouembris 1578.* coram *D. Cantuccio*, quæ eſt *in 2.part.diuerſ. deciſion.85.* cenſuit † Abbatem 31
habentem poteſtatem dandi licentiam ædificandi Eccleſias intra ſuam Parochiam, in quandam conſequentiam habere etiam facultatem præſtandi auctoritatem, & conſenſum creationi, & acquiſitioni iuriſpatronatus, & ſic poteſtas dandi licentiam conſtruendi Eccleſiam, trahit ſecum, tanquàm quid conſequutiuum, poteſtatem conſentiendi acquiſitioni iuriſpatron. & dicta poteſtas dandi licentiam ædificandi Eccleſiam, videtur concedi ad finem, vt ædificans acquirat iuſpatron. &c. & fuit firmatum 23. *Martij* 1579. vt *in deciſion.93.ead. part.2. diuerſ.*

Capitulum Sede vacante poteſt etiam dare licen- 32
tiam Eccleſiam ædificandi, vt acquiratur iuſpatronatus Lambertin. *vbi ſupra articul. 9.* Pauin. *de poteſtate Capituli Sede vacante part. 5. quæſt. 2. numer. 5.* Nicol. Garc. *dict. capit.9.* Viuian. *d. part. 1. libr.2. capit.1. numero 12.*

Vicarius Generalis Epiſcopi abſque ſpeciali 33
mandato, non habet auctoritatem ad reſeruationem iuriſpatronatus, dixi *allegat. 54. numer.74.* & ibi citatis adde Mantic. *deciſ.85.* Duran. *d.deciſ.407.num.7. & deciſion.415.numer.3.part.2.* vbi inter alios citat Rot. *deciſ.576.num.1.part.1.& deciſ.357.numer.4. & 5.part.2. recentior.* Greg. XV. *deciſ.420.num.2.& ibi* latè adden. *num.8.*

Epiſcopus regulariter non poteſt derogare quali- 34
tatibus in beneficij fundatione appoſitis, vt docet multis ad id adductis Monet. *de commut. vltim. volunt. c.10.num.348.cum multis ſeqq.* etiam pro vna vice Vgolin. *de officio Epiſcopi capit.52.§.1.num.8.* Marc. Anton. Genuenſ. *in praxi Archiep.Neapol.cap.24.num 10.* Nicol. Garc. *de beneſ.p.7.c.1. num.111.* Quamuis contrarium

immo

immo Episcopum pro vna vice posse derogare quali-
tatibus in beneficij fundatione appositus, probabili-
tate non careat, ob grauissimorum Virorum auctori-
tatem, qui id ipsum tenent, ex quorum numero sunt
Zerol. *in praxi Episc. part 1. verb. beneficium §. 7. concl. 8.
princ. & verb. iuspatronatus* §. 8. *dub.* 15. Zech. *de Re-
publ. Ecclesiast. tit. de benef. n.* 4. *& de pension. c.* 12. *n.* 21. *&*
46. *cum seqq.* Perez. de Lara *de anniuers. & Cappell. l.* 8.
cap. 5. *a n.* 28. Emman. Sà *in aphorism. verb. beneficium
n.* 37. Nauarr. *cons. 6. alias 7. num. 4. de cleric. non resid.* qui
id dicit de duabus vicibus, & expressè Rot. *in Forcli-
uien. Capellania* 10. *May* 1589. coram *Illustrissimo Se-
raphino*, quam refert ad litteram Garc. *d. cap.* 1. *n.* 66.
alios citat Monet. *d. cap.* 10. *n.* 53. vbi *n.* 358. *vers. ex
isto*, ampliat etiam cum consensu patroni, seu hære-
dis, ac successoris eius, qui beneficium fundauit, & *à
n.* 388. resoluit Capitulum Sede vacante regulariter
non posse derogare qualitatibus in fundatione bene-
ficij appositis, & *à n.* 409. idem dicit de Prælatis ha-
bentibus iurisdictionem quasi Episcopalem, & *à nu.*
410. de Vicario Episcopi, vel Capituli Sede vacante.
35 Ecclesiam ab initio liberam non potest Episcopus
subiicere iuripatronatus alicuius, vt per Abb. *cons.*
106. *num.* 4. *part.* 2. Roch. *de iurepatr. verb. pro eo quod,
q.* 26. *n.* 34. Staphilæ. *de litteris gratia de iurispatr. praro-
gatiuis, num.* 3. *&* 4. Gig. 48. *num.* 21. *& cons.* 49. *n.* 36.
Beroi. *cons.* 4. *n.* 33. *li.* 1. quos refert, & sequitur Rota *in
Maceraten. beneficij* 3. *Iulij* 1610. apud Farin. *dec.* 311.
n. 3. *part.* 2. *recent.* Lotter. *de re benefic. lib.* 2. *q.* 32. *à n.* 10.
Episcopus enim non potest subiicere Ecclesiam ser-
uitutis vel eius libertatem alienare. Menuch. *cons.* 90.
n. 2. *&* 25. vbi *n.* 24. subdit quòd potest ex causa Ec-
36 clesiam liberam facere patronatam. † Quãdo autem
possit Episcopus vnire beneficium liberum benefi-
cio iurispatronatus? Vide *suprà alleg.* 66. *n.* 32.
37 Illud demum pro complemento huius materiæ
aduertere oportet, quod vbi accedit auctoritas Epi-
scopi in erectione, efficitur beneficium Ecclesiasti-
cum, vt post Guid. Pap. optimè tradit Rip. *in cap. de-
cernimus n.* 69. *vers. in isto puncto, de iudic.* & eo citato
Lotter. *in tract. de benef. lib.* 1. *q.* 5. *n.* 54. cùm impossibi-
le sit aliter constitui beneficiũ Ecclesiasticum quàm
si interueniat huiusmodi Episcopi auctoritas, *gloss.* 1.
vers. in dic contra, in Clem. 2. *de decimis*, Guid. Pap. *decis.*
187. *n.* 1. cum aliis adductis *in Monopolitan. hebdoma-
da*, 1. *Iulij* 1613. coram *Illustriss. Patriarcha Manzane-
do*, cuius meminit Lotter. *d. q.* 5. *n.* 40. Interim verò
dum talis auctoritas desideratur, non est beneficium,
sed res stat in pendenti, nec aliquod iuspatronatus
quæritur fundatori, Felin. *in c. ex part. el 2. de rescript.*
cum aliis per Rot. *decis.* 361. *n.* 3. *part.* 2. *recent.* Lotter.
d. q. 5. *num.* 55. diciturque simpliciter pia donatio, au-
pium legatum si fortè pro Missis celebrandis, vel an-
niuersario, vel etiam inperpetuum quidpiam reli-
ctum sit, Rebuff. *in praxi, tit. quare sint instit. benef. n.* 10.
Lotter. *d. q.* 5. *num.* 56. vbi *n.* 57. subdit quòd benefi-
cium ante approbationem Episcopi potest concedi
per laicum, per modum tamen simplicis deputatio-
nis Sacerdotis, & *n.* 59. *&* 60. quòd Capellaniæ cum
onere celebrationis Missarum constitutæ sine auctu-
ritate Episcopi censentur laicales, possuntque ad eas
merè laici præsentari, & *n.* 61. disputat an sit necessa-
ria iustificatio expressæ auctoritatis Episcopi in eri-
gendo beneficio, vel sufficiat tacitæ.
38 Ad ipsum igitur Episcopum pertinet in fundatio-
nis limine examinare locum erectionis, dotis con-
gruentiam, & futurum regimen, vt scribit Calder.
cons. vlt. col. 1. *vers. & ratio quæ, de iurepatr.* Lotter. *dict.
lib.* 1. *q.* 32. *n.* 5. nec ideo sufficeret consilium, aut ip-
sius consensus petitio; nam exigitur consensus ex-
pressus, vt per Lamb. *de iurepatr. lib.* 1. *part.* 1. *in* 9. *quæst.
art.* 2. *n.* 131. de quo vbi constat, omnia prædicta præ-
sumuntur ab eo diligenter excussa etiam circa con-
gruentiam dotis, Lambert. *d. lib.* 1. *part.* 1. *q.* 5. *art.* 11. &
sequuta est Rot. *decis.* 521. *n.* 1. *part.* 2. *recent.* cuius me-
minit Lotter. *d. quæst.* 32. *num.* 7. vbi intelligit de con-
sensu adhibito in ipso fundationis limine.
Quare Abb. *in cap. significatum* 11. *sub n.* 5. *ad fin. vers.* 39
ex prædictis, de præbendis, posuit practicam instituen-
di beneficia, secundum quam ait fundatorem posse
ordinare, prout sibi videbitur, & illum Ordinem por-
rigere postmodum Episcopo, indeque ipsum Episco-
pum posse instituere beneficium, & opponere illa
onera & modos, qui sibi legitimi videbuntur. Vnde
si Episcopus deneget legibus per fundatorem sibi
porrectis sine legitima causa consentire, poterit fun-
dator recurrere ad Superiorem, qui eum cogat ad
consentiendum, vel si contumax sit, ipse Superior
consentiat, Lamb. vbi suprà *n.* 112. Lotter. *d. q.* 12. *n.* 17.
nam in statuendis huiusmodi legibus fauore Eccle-
siæ, plurimum defertur fundatorum voluntati, vt ij
alliciantur, & non retrahantur à fundationibus, vt
considerat Anch. *cons.* 129. *sub n.* 1. *vers. præterea qui-
libet.*
Poterit tamen Episcopus, vel alius Superior illas 40
leges per fundatorem sibi porrectas reiicere, quæ vel
natura impossibiles sint, vel turpes, vel contra sub-
stantiam beneficij, vel denique contra perpetuam le-
gum prohibitionem illa improbantium, vt fuit di-
ctum *in Romana iurispatronatus* 31. *Maij* 1613. coram
Card. Sacrato.
Vnde tamen si pueris beneficium conferri Ius pro- 41
hibeat, tamen quia prohibitio est variabilis, veluti à
mero Iure positiuo descendens, *cap.* 2. *&* 3. *de ætat. &
qual.* nihil erit quin toleranda sit lex fundatoris, qua
mandatur puerum, quinimò infantem, instituti in
beneficio, vt fuit dictum *in Granaten. Capellania.* 12.
Ianuarij 1607. coram *Card. Marquemont*, cuius memi-
nit Lotter. *d. q.* 32. *n.* 35
Sic etiam quamuis sit contra Ius, vt fiat electio 42
actiua, vel passiua de personis extra Collegium *cap.* 1.
de elect. nihilominus, quia hoc non habet perpetuam
causam prohibitionis in contrarium, *cap. quàm sit
necessarium* 18. *q.* 2. tolerabitur si secus in fundatione
cautum fuerit, Innoc. *in cap. cùm dilectum* 2. *de consuet.*
Lotter. *d. q.* 32. *n.* 37.
Et quamuis neque Episcopus, neque quiuis alius 43
beneficiarius possit sibi eligere successorem. *c. Episco-
po, cum duobus seqq.* 8. *q.* 1. tamen quia hæc absoluta
prohibitio non habet causam perpetuam à iure na-
turæ, nihil est quin si in fundatione dispositum fue-
rit, vt Rector beneficij designet sibi successorem, qui
beneficium obtineat sine aliqua alia institutione Or-
dinarij, talis dispositio seruanda est, vt resoluunt
Lamb. *d. q.* 9. *art.* 3. *n.* 17. Lotter. *d. q.* 32. *n.* 38. *&* 39.
Similiter licet Canones vbique damnent plurali- 44
tatem beneficiorum tamen quia id non habet perpe-
tuam prohibitionem à Iure naturæ, sed duntaxat à
positiuo, & penitus in hac parte variabili, *c. de multa
de præb.* toleranda erit lex contraria in fundatio-
ne apposita, vt fuit resolutum *in Vallisole-
tana Archidiaconatus* 16. *Nouembris*
1616. coram *Reuerendissimo D.
meo Coccino De-
cano.*

Alle

ALLEGATIO LXXI.

Episcopi sine consensu an iuspatronatus in aliquem possit transferri?

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus de vno in alium quatuor principaliter modis transferri potest.*

2 *Iuspatronatus successione transfertur, quando cum vera vniuersitate venit, id est, cum hereditate in qua quis succedit.*

3 *Iuspatronatus cum vera vniuersitate ad heredes transmittitur siue sint sui, siue extranei, siue succedant ex testamento, siue ab intestato.*

4 *Hereditati paterna non potest filius renunciare, & retinere iuspatronatus.*

5 *Possessor bonorum succedit in iurepatronatus, cum sit vt heres.*

6 *Curator hereditatis iacentis potest præsentare ad beneficium iurispatronatus dicta hereditatis.*

7 *Iuspatronatus hereditate vendita, alicui villa, vel castro annexum in emptorem transit.*

8 *Contrarium verius, quando iuspatronatus esset de per se principale, & distinctum.*

9 *Iuspatronatus in fideicommissarium, cui restituta est hereditas, non transit, sed remanet penes heredem.*

10 *Iuspatronatus vbi cum vniuersitate, siue cum hereditate transfertur, non requirit Episcopi consensum, secus verò si de per se transferatur.*

11 *Iuspatronatus translatio in Ecclesiam, seu locum religiosum valet sine Episcopi consensu.*

12 *Iuspatronatus translatio in laicum sine Episcopi consensu fieri non potest.*

13 *Consensus Episcopi in translatione iurispatronatus requiritur, vt aduertere possis an interueniat labes simoniaca.*

14 *Capituli consensus in translatione iurispatronatus non requiritur copulatiuè cum consensu Episcopi.*

15 *Consensus Episcopi in translatione iurispatronatus debet esse expressus, nisi scienter admissa ab Ordinario fuisset.*

16 *Donatio iurispatronatus sine Episcopi consensu legitima præscriptione præsumitur.*

17 *Consensus in translatione iurispatronatus debet esse Episcopi illius diœcesis, in qua sita est Ecclesia.*

18 *Consensus Episcopi in translatione iurispatronatus ex post facto potest adhiberi.*

19 *Consensus vbi requiritur in aliquo actu, quandocumque præstetur, actus semper est validus.*

20 *Iuspatronatus per donationem de vno in alium transit.*

21 *Iuspatronatus in donatione omnium bonorum, iurium, & actionum venit.*

22 *Iuspatronatus in donatione generali facta à Rege non venit, nisi de eo specifica fiat mentio.*

23 *Iurispatronatus donatio si fiat de laico in laicum, necessariò interuenire debet Episcopi consensus.*

24 *Capitulum Sede vacante non potest confirmare donationem iurispatronatus.*

25 *Vicarius Episcopi quamuis iurispatronatus donationi auctoritatem interponere non possit, hac tamen auctoritas præstat titulum ad præscribendum.*

26 *Episcopi consensus non requiritur in donatione iurispatronatus facta religioso per patronum etiam laicum.*

27 *Consensus Episcopi requiritur, si donatio fiat ab Ecclesia alteri Ecclesiæ.*

28 *Consensus Episcopi necessarius non est in donatione, qua vnus patronus alteri patrono socio ius suum remittit vel renunciat.*

29 *Donatio licet sine consensu Episcopi possit fieri compatrono, non tamen filio compatroni sine illius consensu.*

30 *Compatronus non reputatur filius in vita patris qui est patronus.*

31 *Iuspatronatus per permutationem de vno in alium transferri potest, quod si fiat in laicum, Episcopi consensus requiritur, secus verò si in Ecclesiam, aut clericum nomine Ecclesiæ.*

32 *Consensus Episcopi in permutatione, vel donatione iurispatronatus post interitum permutantis, vel donantis concedi potest*

33 *Iuspatronatus de vno in alium per venditionem vera vniuersitatis, cui inseparabiliter adhæret, transferri potest.*

Iuspatronatus sub bonorum generalitate vendi, seu alienari potest, ibid.

34 *Iuspatronatus de per se vendi non potest, tunc enim patronus vendens suo iure priuatur, & Ecclesia remanet libera.*

35 *Simonia committitur quando venditur de per se iuspatronatus.*

36 *Venditio villæ, & iurispatronatus licet non valeat, quoad iuspatronatus, valebit tamen quoad villam.*

37 *Iuspatronatus sicut principaliter vendi non potest, ita nec actio ad ipsum.*

38 *Iuspatronatus annexum villa, vel castro transit cum ipsa villa, vel castro dato in dotem.*

39 *Sequestrata villa, vel castro, cui est annexum iuspatronatus, si durante sequestro vacauerit beneficium, sequester ad illud eligere, vel præsentare potest.*

40 *Vsufructuarius omnium bonorum hereditariorum potest præsentare in iurepatronatus ipsis bonis annexo.*

41 *Iuspatronatus transfertur cum vniuersitate, vel villa, cui est annexum, data in feudum, vel emphyteusim.*

42 *Præscripta vniuersitate præscribitur & iurispatronatus illi adhærens.*

43 *Iurispatronatus vno fructu præscripto, putà præsentationis, vtilitatis, aut alterius honoris, non intelliguntur præscripti alij fructus, quorum vsus non est præscriptibilis.*

44 *Iuspatronatus vt præscribatur, quod tempus requiratur, ostenditur.*

45 *Bonis omnibus confiscatis an iuspatronatus illi annexum publicatum censeatur? remissiuè.*

TRANSFERTVR iuspatronatus de vno in 1
alium principaliter quatuor modis, gloss. *verb. fundatione, in capit. pia mentis 16. quæst. 7.* Zech. *de benefic. & pens. capit. 12. numer. 5.* Cardinal. Tusch. *litt. I, conclus. 613. numer. 17.* me citato *in hoc loco* Viuian. *in praxi iurispatron. libr. 4. capit. 1. numer. 1. in 2. edit.* me citato *in hac allegat.* Castro Palao *in opere moral. tom. 2. tractat. 13. disput. 2. puncto 4. per tot.* Azor. *institut. moral. part. 2. libr. 6. capit. 20. quæst. 4. Primò* successione, *capit. considerandum, 16. quæst. 7. Secundò* donatione, *capit. ex insinuatione, de iurepatronatus. Tertiò* permutatione, *cap. nemini, 16. quæst. 7. Quartò* venditione cum vniuersitate bonorum, in

in qua sit iuspatronatus, c. *cùm seculum*, & ibi gloss.
verb. emptorum, de iurepatronatus.

Primo modo transfertur iuspatronatus successio-
ne, quando scilicet cum vera vniuersitate venit, id
est hæreditate, in qua quis succedit, tunc enim trās-
fertur accessoriè, Cardinal. Mantic. *Rota decis.* 140.
num. 2. Cardin. Tusch. *pract. concl. lit. I, conclus.* 612.
in fine. me citato *in hoc loco* Castro Palao *d. disput.* 2.
3 *puncto* 4 *num.* 2. † & sic transmittitur ad hæredes siue
sint sui, siue extranei, siue succedant ex testamento,
siue ab intestato, *Clem. plures, de iurepatr.* Bonacos.
tom. 1. *commun. opin. lib.* 1. *tit.* 5. *numer.* 36. *pag.* 170.
Spin. *in Speculo testam. gloss.* 4. *princip. n.* 46. Aloys.
Ricc. *in collect. decis. part.* 4 *collect.* 1025. Cardin. Pe-
reira *de empt. cap.* 12. *n.* 16. Vgolin. *de potest. Episc.* 1
cap. 51 *in princip. n.* 6. *vers. tertio*, Franc. Leo *in the-
sauro fori Ecclesiast. part.* 2. *cap.* 6. *n.* 25. *vers. secundo*,
& me citato *in hoc loco* Viuian. *d. lib.* 4. *c.* 2 *n.* 1. Ma-
rant. *in repet. l. si potest, n.* 35. *ff. de acquirenda hæredit.*
4 vbi etiam resoluit, quòd † non potest filius renun-
tiare hæreditati paternæ, & retinere iuspatronatus
Ecclesiæ, imo renunciando hæreditati, perdit illud,
quia transit cum vniuersitate bonorum. Sic etiam
5 † bonorum possessor succedit in iurepatronatus, cū
sit vt hæres, § *quos autem, Instit. de bonorum possessione*
6 Lambert. *de iure patr. lib.* 1. *p.* 2. *q.* 2. *art.* 24. † Hinc
etiam curator hæreditatis iacentis potest præsentare
ad beneficium iurispatronatus dictæ hæreditatis,
Aloys. Ricc. *in decis. Curia Archiepisc. Neapol. part.* 1.
decis. 11.

7 An autem iuspatronatus hæreditate vendita in
emptorem transeat? Quæstio est dubia, in qua com-
munis sententia tenet transire, ex *dict. cap. ex litte-
ris, & cap. cùm seculum* quia hæreditas est quid vni-
uersum, *l. bonorum* 2. *ff de verborum significat l. hæ-
reditas, ff. de petitione hæreditatis.* Ita Molin. *de pri-
mog. lib.* 1. *c.* 24. *n.* 25. Couar. *lib.* 2. *variar. cap.* 18. *n.* 8.
Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori Eccles. resol.* 162. *n.* 2.
vbi dicit sic tenuisse Rotam, Gratian. Grass. Marc.
Ant. Genuens. Mozzi. Paul. de Citadinis Lambert.
& alios, quos refert Nicol. Garc. *de benef. part.* 5.
cap. 9 *num.* 11. Verùm contraria sententia verior est
8 ex eo, quòd † licèt iuspatronatus transeat cum vni-
uersitate bonorum, cui adhæret, etiam sine speciali
expressione non tamen transit cum vniuersitate, in
qua rerum particularium, seu singularium est ne-
cessaria specifica traditio, sicut est quando vendi-
tur hæreditas, *l. qui tibi, C. de hæred. vel actio vendit.*
Quare hanc sententiam sequuntur Emman. Cost.
in cap. si pater, verb. Trebellianica num 7. *de testam. lib.*
6. Spin. *d. gloss.* 4. *num.* 116. Cald. Pereira *de nomin.
emphyteusis, quæst.* 21. *num.* 53. Suar. *de relig. lib* 4 *de
simonia, c.* 28 *n.* 12. & 17. plures per Cened. *ad De-
cret. collect.* 5. *n.* 2. & per Garcia *d. c.* 9 *à n.* 13. vbi *n.* 16.
intelligit cum aliis suprà citatis, quando iuspatrona-
tus esset de per se principale, & distinctum, seu per-
sonale: nam si in hæreditate, seu bonis hæreditatis
esset villa, seu castrum, cui iuspatronatus adhæret, &
annexum esset, tunc ratione villæ & castri in conse-
quentiam transiret iuspatronatus in emptorem hæ-
reditatis, ex *d. c. ex litteris, & c. cùm seculum.*

9 In fideicommissarium, cui restituta est hæreditas,
non transit iuspatronatus, sed remanet penes hære-
dem per *l. quia perinde*, & *l. quamuis, ff. ad Trebell.*
ita tenent Roch. *de iurepatronat. verb*, *ipse*, *vel is,
à quo, quæst.* 9. Molin *d. lib.* 1 *cap* 24. & *num* 5. alter
Molin. *de Iustit. tract.* 2. *disput.* 18. *ad finem*, Camil.
Borrel. *in summa omnium decisionum, tit.* 22. *numero*
63. Lusitanus noster Benedict. Ægid. *ad l.* 1. *C. de
sacrosanctis Ecclesiis part.* 5. §. 2. *num.* 18. Peregrin.
de fideicommissis art. 7. *numer.* 37. Cened. *d. collect.* 5,
num. 4. Nicol. Garc. *d. cap.* 9. *num* 17. vbi *n.* 18. intel-
ligit si iuspatronatus sit personale, & non annexum
bonis, nouissimè me citato *in hoc loco* Castro Palao
d. disp. 1. *punct.* 4. *n.* 4.

Quæ supradicta ad propositum nostrum accom- 10
modans ita intellige, vbi iuspatronatus cum vniuer-
sitate, siue hæreditate transfertur in hæredem, vel
quia succedit, vel quia emit hæreditatem, in qua
erat villa, seu castrum, cui iuspatronatus annexum
existebat, tunc consensus Episcopi non requiritur,
d. cap. ex litteris. cap. cum seculum, & *ibi* Abb. *de iure-
patronatus*, Viuian. *in praxi iurispatronatus part.* 1.
lib. 4. *cap.* 1. *numer.* 2. † In aliis verò casibus in qui- 11
bus iuspatronatus transfertur de per se, vel inter
viuos ex contractu, aut donatione, distinguendum
est inter translationem, quæ fit in Ecclesiam, vel lo-
cum religiosum; & illam, quæ fit in laïcum, ita vt
ex contractu in Ecclesiam, vel locum religiosum va-
leat iurispatronatus translatio sine Episcopi consen-
su, *cap. illud, de iurepatronatus, cap. vnic. eodem tit. lib.*
6, Viui. *tom.* 1. *commun. opinion. lib* 1. *titul* 4. *numero* 9.
pag. 167. Stephan. Gratian. *disceptat forens. cap.* 177.
numer. 3. Suar. *d. libr.* 4. *de simonia cap.* 28. *numer.* 15.
Viuian. *dict. lib* 4. *cap.* 1. *numer.* 16. *in* 2. *edit.* Spino
cons. 26. *num.* 2. Gregor. Lopez *l.* 8. *verb. otorgamiento
tit.* 15 *part.* 1. Sanch *consil moral. lib.* 2. *cap* 3. *disp.* 76.
num. 3. Molin. *de primog. lib.* 1. *cap.* 23. *num.* 13. me ci-
tato *in hoc loco* Duran. *decis.* 463. *num.* 3 *part.* 2. † Si 12
autem fiat translatio in laïcum, non valet sine Epi-
scopi consensu, *d c. vnic. à princ.* à contrario sensu,
Mantic. *decis.* 86. *n.* 5. Rota apud Farin. *p.* 1 *recent. dec.*
686. *n.* 3. Viui. *d p.* 1. *lib.* 1. *c.* 1. *n.* 24. Seraph. *dec.* 1312.
n. 1. vbi tenet quòd donatio iurispatronatus Eccle-
siastici facta laïco valet adhibitis solemnitatibus in
alienatione requisitis, & ex causa euidentis vtilita-
tis. Idem est si ex vltima voluntate iuspatronatus
transferatur ex titulo particulari, purà ex legato,
quia si legetur Ecclesiæ, non requiritur consensus,
qui tamen accedere debet, si fiat laïco, vel clerico
recipienti nomine proprio, Abb. *in d. cap cùm secu-
lum n.* 6 & *in d. c. illud. n.* 4 *de iurepatronat.* Viuian. *d.
part.* 1. *lib.* 4. *cap.* 1. *num* 5. aliàs *n.* 18. secundùm no-
uam impress.

Ratio autem quare consensus prædictus requi- 13
ratur in tali translatione est, vt aduertat Ordinarius
an interuenerit labes simoniaca, Abb. *in dict. cap il-
lud, num.* 6. Vel quia, sicut in fundatione reseruatur
iuspatronatus cum dicto consensu ex gratia, & sic
fit capax laïcus iurispatronatus, ita in translatione
per dictum consensum inducitur dicta capacitas in
eum, in quem fit translatio, Viuian. *d part.* 1. *lib.* 4.
cap. 1. *num.* 6. vbi *num.* 7. resoluit † non requiri con- 14
sensum Capituli copulatiuè, cum consensu Episco-
pi, & *n.* 10. quòd † talis consensus semper debet 15
esse expressus, nisi scienter admissus ab Ordinario
fuisset, & *num.* 12. quòd talis donatio, si sit facta 16
sine Episcopi consensu, legitima præscriptione
præsumitur, per *caput cura, de iurepatr.* & *numer.* 15.
quòd † huiusmodi consensus debet esse Episcopi 17
illius diœcesis, in qua sita est Ecclesia, & *numer.* 18.
per text. *in d. cap cura de iurepatron* quòd † consen- 18
sus Episcopi ex postfacto potest adhiberi, quod
etiam tenent Camp. *in diuers. Iuris Canon. rubr.* 11.
cap. 13. *num.* 36 1. Flamin. *de resignat lib.* 8. *quæst.* 10.
num. 7. & 8. Menoch. *d præsumpt. libr.* 6 *quæst.* 34. *nu-
mero* 14. *cum sequentibus*, Viuian. *d. lib* 4. *cap.* 1. *n.* 36.
in 2 *edit.* Nam † vbi consensus requiritur in aliquo 19
actu, sufficit, quod quandocunque præstetur, cum
siue præcedat, siue sequatur, actus semper sit validus.

Anton. Gomez *l.* 53. *Tauri n.* 6. Tiraquel. *de iure mar. gloſſ.* 6 *à n.* Flamin. *d. lib.* 8. *q.* 8. *n.* 105. Cald. Pereira *de extinct. emphyt. c.* 11 *n.* 7. Viuian. *d. lib.* 4. *c.* 11. *n.* 36 *in* 2. *edition.*

21 *Secundo* modo tranſit iuſpatronatus de vno in alium per donationem, gloſſ. *in cap. piamentes,* 16. *q.* 7. & eſt text. *in cap. ex inſinuatione*, vbi gloſſ. *verb. liberaliter, & in cap. nullus, de iurepatronatus,* Tiraquel. *in l. ſi vnquam, verb. donatione largitus, n.* 333. Vgolin. *d. cap.* 51. *in princip. n.* 6. *verſ.* 4. me citato *in hoc loco* Caſtro Palao *d. puncto* 4 *n.* 7. Franciſc. Leo *d. c.* 6. *n.* 25. *verſ. tertio.* Lambertin. *lib.* 1. *parte* 2. *q.* 4. *art.* 1. Duran. *deciſ.* 408 *num.* 6. Monet. *de commutat. vltim. volunt. cap.* 11. *n.* 213. Card. Seraphin. *deciſ.* 725. vbi reſoluit, quòd in donatione omnium bonorum, iurium, & actionum venit iuſpatronatus, quod etiam tenet Aloyſ. Ricc. contra Lambert. & alios, *in dicto praxi rerum fori Eccleſiaſt. reſol.* 147. *per totam, & reſol.* 162. *a.* 3.

22 In donatione generali facta à Rege non venit iuſpatronatus, niſi de eo ſpecifica fiat mentio, Cabed. *Luſit. dec.* 27. *n.* 10. *part.* 2. *& de patronat. Regiæ Coronæ c.* 3. *n.* 3. Bened. Ægid. *in repet. l.* 1. *C. de ſacroſ. Eccleſ. p.* 5. §. 2. *n.* 18. *verſ.* 3.

23 In hac iuriſpatronatus donatione ſi fiat de laïco in laïcom, neceſſariò interuenire debet Epiſcopi conſenſus, Mantic. *deciſ.* 80. *num.* 5. Rota apud Farin. *deciſ.* 557. *num.* 1. *part.* 2. *recent. & deciſ.* 376. *part.* 1. *recent.* aliàs ſine dicto conſenſu non valet, Lambertin. *de iurepatron. lib.* 1. *part.* 2. *quæſt.* 1. *art.* 2. *num.* 3. *& art.* 4. *per tot.* Roch. *in ſimili tract. verb. pro eo, num.* 4. *& ſeq & num.* 7. Caputaq. *deciſ.* 131. *numer.* 3. *part.* 2. Rota *deciſ.* 555. *numero* 1. *part.* 1. *recentiſſim. in poſthum. & ibidem deciſ.* 609. *per tot.* Ciarlin. *controverſ. for. lib.* 1. *cap.* 107. *num.* 84. Seraphin. *deciſ.*
24 884. *num.* 1. Botell. *dict. tit.* 32. *num.* 3. † quam quidem Capitulum Sede vacante confirmare non poteſt, ex reſolutis per Steph. Gratian. *diſcept. forenſ.*
25 *cap.* 503. *numer.* 10. *cum ſeqq.* † Vicarius Epiſcopi, quamuis iuriſpatronatus donationi abſque ſpeciali facultate auctoritatem interponere non poſſit, vt dixi *alleg.* 34. *num.* 75. quibus addo Rotam *d. dec.* 555. *n.* 1. *in fin.* me citato *in hoc loco* Ciarlin. *d. cap.* 107. *n.* 84. Si tamen de facto interpoſuerit, præſtabit titolus ad præſcribendum, Seraph. *deciſion.* 884. *numero* 2.

26 Si verò donatio fiat Religioſis per patronum etiam laïcom, huiuſmodi conſenſus non requiritur, *d. cap. illud,* 8. *de iurepatronatus, d. cap. vnic. eodem tit. in* 6. Viui. *tom.* 1. *commun. opin. lib.* 1. *tit.* 4. *n.* 9. *pag.* 167. Azor *inſtit. moral. part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 20. *quæſ.* 5. Ste-
27 phan. Gratian. *d. cap.* 177. *num.* 3. † Si autem fiat ab Eccleſia alteri Eccleſiæ, requiritur dictus conſenſus, quia ſine illo Eccleſia alienari non poteſt, *cap. ſine exceptione,* 12. *q.* 2. quod ſolum procedere, ſi donatio fiat laïco, dicunt deciſum Seraph. *dec.* 1312. Viuian. *d. p.* 1. *lib.* 4. *c.* 1. *n.* 14.

28 In donatione tamen, qua vnus patronus alteri patrono ſocio ius ſuum cedit, remittit, vel renunciat, non eſt neceſſarius Epiſcopi conſenſus, Achil. *dec.* 10. *de iurepatron.* Caputaq. *deciſ.* 284. *p.* 1. & *deciſ.* 131. *part.* 2. Rot. apud Poſthum poſt *tract. mandati de manut. deciſ.* 239. *num.* 5. *& deciſ.* 332. *num* 9. Coccin. *dec.* 464. *n.* 8. Cald. Pereira *de reſol. emphyt. cap.* 8. *num.* 3. Caputaq. *deciſ.* 284. *part.* 1. *& deciſ.* 131. *num.* 4. *part.* 2. Camp. *in diverſorio Iuris Canon. rubr.* 11. *cap.* 13. *num.* 368. Piaſec. *in praxi noua Epiſcopal. par.* 2. *cap.* 5. *num.* 9. *verſ. deſcendentes*, Verall. *deciſ.* 311. *numero* 1. *part.* 2. Farin. *part.* 1. *tom.* 1. *deciſ.* 707 *numero* 4. Viuian. *d. part.* 1. *lib.* 4. *c.* 1. *n.* 13. vbi dicit tutius eſſe in hoc caſu conſenſum adhibere, Azor. *d. p.* 3. *c.* 20. *quæſ.* 9. Zerol. *in praxi Epiſcop. part.* 1. *verb. iuſpatronatus,* §. 2. *verſ. ſecundum dubium,* vbi dicit, quòd † li- 29
cet poſſit fieri donatio compatrono ſine conſenſu Epiſcopi, non tamen filio compatroni ſine illius conſenſu, optimè Cald. Pereira *d. cap.* 9. *n.* 3. *& de poteſtate eligendi c.* 1. *num.* 24. quia filius in vita parentis, qui eſt patronus, non reputatur compatro-
nus. † Quinimò & poſſe compatronos inter ſe con- 30
uentiones, permutationes, donationes, & ceſſiones facere Epiſcopi conſenſu probat text. *in Clem.* 2. *de iurepatron. & ibi gloſſ. verb. liberè*, Peregr. *conſ.* 87. *n.* 6. *vol.* 3. Achil. *deciſ.* 10. *de iurepatr.* Caputaq. *deciſ.* 284 *part.* 1. *& deciſ.* 131. *part.* 2. Rota *in Lucana iuriſpatronatus* 18. *Iunij* 1628. coram *R. P. D. Dunozzetto,* Gonz. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 43. §. 1. *n.* 38. cuius gloſſæ deciſione poſſe hæredes ſua auctoritate, abſque ſuperioris conſenſu facere concordiam de alternis vicibus præſentando Rectorem, reſoluunt Tiraq. *de iure prim. q.* 17. *opin.* 6 *num.* 9. Azeued. *l.* 6. *n.* 2. *tit.* 6. *lib.* 1. *noua recop.* Cened. *ad Sextum collect.* 7. *num* 2.

Tertio modo iuſpatronatus de vno in alium per 31
permutationem tranſit, quod ſi in laïcum transferatur, Epiſcopi conſenſus requiritur: ſecus verò ſi in Eccleſiam, aut clericum nomine Eccleſiæ Azor. *d. cap.* 20. *quæſt.* 7. Roch. *de iurepatron. in verbo ipſe, vel is à quo, quæſtion.* 16. *num.* 28. Viuian. *d. part.* 2. *lib.* 4. *c.* 3. Monet. *de commut. vltim. volunt. capit.* 11. *num.* 211. Ita etiam in ceſſione idem reſoluit Brunor. à Sole *in locis commun. verb. ius, numer.* 15.
† Qui quidem conſenſus in hac permutatione, vel 32
donatione ab Epiſcopo præſtandus, poteſt per interitum permutantis, vel donantis concedi, & eo tempore impertitus eſt adeò validus, quòd præſentatus poſtea à donatario præferatur præſentato à donantis hærede, Gail. *in repet. cap. fin. colum* 39. *de elect. in* 6. Put. *deciſ.* 16. *num.* 2. *lib.* 2. Campanil. *d. cap.* 13. *num.* 372.

Quarto modo transfertur iuſpatronatus de vno 33
in alium per venditionem verè vniuerſitatis, in qua ſit iuſpatronatus, vel cui inſeparabiliter adhæreat, *cap. ex litteris, de iurepatronatus,* Spin. *dicta gl.* 4. *num.* 111 Suar. *dict. lib.* 4. *de ſimonia, cap.* 28. *numero* 12. *cum ſequentibus, & à numer.* 18. Surd. *de aliment. tit.* 9. *quæſt.* 12. *num.* 27. *&* 28. Viuian. *dict. part.* 1 *lib* 4. *cap.* 3. Menoch. *de præſumption lib.* 3. *quæſt.* 90. *numer.* 25. Couar. *lib.* 1. *variar. cap.* 13. *num.* 3. *&* 4 Gregor. *l.* 68 *verb tal villa, tit.* 18. *par.* 3. Cened. *ad decretal. collect.* 5. Menoch. *conſ.* 90 *num.* 110. *&* 125. Molin. *de Iuſtit. tract.* 2. *diſp.* 620. *num.* 6. Rota *in vna Toletan. iuriſpræſentandi ſecunda Iunij* 1612. coram *Illuſtriſſ. Patriarcha Manxanedo,* apud Farinac. *deciſ.* 399. *part.* 1, *recentior* Nicol. Garc. *d. cap.* 9. *num.* 19. Lotter. *de re*
beneſic. lib. 2. *quæſt.* 9. *ex num.* 43. Nam † iuſpatrona- 34
tus vendi, ſeu alienari poteſt ſub bonorum generalitate, Cald. Pereira *de reuocat. emphyteuſis, quæſt.* 21. *num.* 53. Surd. *d. cap.* 28. *num.* 11. *&* 17. Ceuall. *communium contra communes tom.* 4. *quæſt.* 897. *à num* 559. non tamen bona ipſa carius vendi poſſunt ob iuſpatronatus illis annexum itaut non poſſit hæres illud tradere alteri in compenſationem maioris portionis quàm accipit, nec alia ratione deduci poteſt in pactum, vel contractum onerosum, Tabien. *in ſum. verb. iuſpatronatus num.* 7. *&* 8. Vgolin. *de ſimon. cap.* 49. §. 2. *num* 5. Suar. *d. c.* 28. *num.* 13. Filliuc. *in q. moral. tract.* 45. *cap.* 6. *quæſ.* 6 *num.* 15. Ripa *de ſimon. part.* 1. *art.* 4. *numer.* 41. † per ſe tamen vendi non poteſt: nam tunc ſuo iure priuatur, & Eccleſia remanet libera, gloſſ. & Doctores *in cap. præterea* el 1.

de

de transact. & in cap. querelam 2. de simon. Roch. *de iurepatron. verb. utile numer.* 9. Lambertin. *in simili tractat. lib. 1. part. 2. quaest. 1. princ. art.* 12. *num.* 17. *& quaestion.* 4. *art.* 3. *& lib.* 3. *quaest.* 9. *art.* 6. Rodoan. *de simon. part.* 3. *cap.* 12. *num.* 22. Suar. *de Relig. tom.* 1. *lib.* 4. *de simon. cap.* 28. *num.* 7. *& sequentib.* Fernandez *in examin. Theolog. moral. part.* 3. *cap.* 14. §. 1. *numero* 27. Bonacin. *de simon. quaest.* 4. §. 11. *ex numero* 3. Ripa *in simili tract. part.* 1. *articul.* 4. *numer.* 37. Et excommunicati debent si personae singulares vendiderint, si verò Vniuersitates sint, interdicto subiici, Concil. Trident. *sess.* 25. *de reform. c.* 9. *vers. hoc edictum*, Vgolin. *d. cap.* 15. §. 1. *num.* 3. Et vlteriùs in tali venditione, simonia committitur, *cap. de iure, de iurepatronatus*, Azor. *d. cap.* 20. *quaest.* 8. Suar. *d. lib.* 4. *de simonia cap.* 28. *num.* 17. *cum seqq.* Viuian. *dicto cap.* 5. *n.* 5. Rebuff. *in commentar. ad l. coniunctionem*, 29. *ff. de verborum significat. vers. item si vendatur, pag.* 169. *in princip.* vbi etiam resoluit, quòd

36 † si vendatur villa & iuspatronatus, licet non valeat venditio quoad iuspatronatus, valebit tamen quoad villam, cum vtrumque aequè principaliter vendatur, & vno deficiente alterum non extinguatur, de quo etiam Roch. *verb. ipse, vel is à quo*, *num.* 52. Viuian. *dict. part.* 1. *lib.* 3. *cap.* 6. *num.* 12. Bonacina, Ripa, &

37 alij *locis suprà citatis*. Et † iuspatronatus sicut principaliter vendi non potest, ita nec actio ad ipsum, Aloys. Ricc. *d. praxi resolut.* 193. Verùm autem si in venditione villae, aut castri, cui adhaeret iuspatronatus, illud exprimatur, simoniaca sit venditio? Vide Ripam *d. art.* 4. *num.* 40. Viuian. *in praxi iurispatr. lib.* 4. *cap.* 5. *n.* 13. Lotter. *de re benefic. lib.* 2. *q.* 9. *n.* 62. *cum seqq.*

38 *Primò* amplia resolutionem praedicti quarti modi procedere in translatione villae, vel castri dati in dotem, cum quo transit iuspatronatus illi annexum, vt per Palat. *in repet. cap.* § 43. *in princip.* Bacc. *de decima tutorum, c.* 23. *n.* 19. *& tract. de non meliorandis filiabus cap.* 26. *n.* 1. Tiraquel. *post leges connubiales, glos.* 9. *n.* 7. Molin. *d. lib.* 1. *cap.* 24. *n.* 3. Menoch. *consil.* 66. *n.* 27. D. Barb. *in l. diuortio*, § *si vir*, *n.* 55. *cum sequentib. ff. soluto matrim.* Perez *l.* 1. *tit.* 6. *lib.* 1. *Ordinam. pag.* 144. Nicol. Garc. *de benefic. par.* 5. *c.* 9. *à n.* 149. remissiuè Azeued. *l.* 9. *n.* 4. *tit.* 6. *lib.* 1. *noua recop. & l.* 7. *n.* 2. *tit.* 3. *lib.* 6. Mantica *Rota dec.* 140. *n.* 13. Viuian. *d. p.* 1. *lib.* 4. *c.* 7. *num.* 6.

39 *Secundò* amplia in sequestratione Villae, vel castri, cui est annexum iuspatronatus, quia cum illo transit iuspatronatus: & si durante sequestro vacauerit beneficium, cuius electio, vel praesentatio ad sequestratam villam pertinebat, sequester ad illud beneficium vacans eligere, vel praesentare potest. Ita Doctor. *in cap. examinata*, vbi Innocen. *n.* 1. & Felin. *n.* 10. *de iudic.* idem Felin. *in c. cum. Bertoldus, n.* 30. *de re iudic.* Gigas *de pension. q.* 72. *n.* 3. Roch. *d. verb. ipse, vel is, n.* 71. Cortas. *lib.* 3. *miscellan. cap.* 2. *n.* 16 *& in paraphrasi Sacerdotum parc.* 1. *cap.* 6. *à n.* 2. Rebuff. *in tract. nominat. q.* 14. *num.* 76. Gutier. *de tutelis part.* 3. *c.* 7. *num.* 18. Doctor. Sahagun. *in cap. fin. de sequestrat. possessionis à num* 56. Azor. *d. part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 15. *quaes.* 57. Valer. Reginald. *in praxi fori paenitent. lib.* 30. *tract.* 4. *n.* 245. citati per Ceuall. quamuis ipse contrariam opinionem veram, & receptam dicat, *communium contra commun. q.* 740. *à num.* 3. *cum sequentib.* Cened. *d. collect.* 5. *num.* 10. *& practicar. ac canon. quaest. lib.* 1. *quaest.* 10. *per totam*, vbi *num. vlt.* resoluit tunc demum sequestrem habere ius praesentandi, quando est sequestratum, vel apprehensum ius, aut domicilium alicuius, cui est annexũ iuspatronatus; tunc enim cum nullus reperiatur dominus directus rei apprehensae, sed litigantes ab illius possessione expellantur, sic vt consulatur Ecclesiae vacanti, meritò sequester praesentare potest. Secus verò quando nec dominium, nec proprietas rei, sed fructus illius, vt pignori obligati, sequestrantur, eo enim casu cum remaneat verus dominus, non praesentabit sequester nec pignorator, quo casu procedit text. *in cap. cum Bertoldus, de sentent. & re iudic.*

40 *Tertiò* amplia in vsufructuario omnium bonorũ haereditariorum, quia cum in haereditate sit iuspatronatus, debet ipse praesentare, Menoch. *cons.* 66. *n.* 26. Cened. *d. collect.* 5. *n.* 5. Lambertin. *lib.* 1. *p.* 2. *q.* 9. *art.* 3. Viuian. *p.* 1. *lib.* 4. *cap.* 7. *n.* 6. Aloys. Ricc. *in dec. Curiae Archiep. Neapol. p.* 1. *dec.* 23. Borrel. *d. tit.* 33. *n.* 239. nouissimè Alphons. de Leone *de officio Capellani q.* 4. *praxi* 3. *n.* 239.

41 *Quartò* amplia in conductione, feudo, vel emphyteusi alicuius vniuersitatis, vel villae, cui est annexum iuspatronatus; quia accessoriè cum vniuersitate data in feudum, vel emphyteusim transfertur iuspatronatus; Ioseph. Ludouic. *tom.* 3. *communium opin. tit. de iurepatron concl. vni. vers. acquiritur etiam, pag. mihi* 534. *col.* 2. Cened. *d. collect.* 5. *n.* 10. Viuian. *d. p.* 1. *lib.* 4. *c.* 6. vbi tamen *n.* 4. cum Abb. *in c. querelam, n.* 19. *de electio.* resoluit, quòd si Parochiani debent praesentare Parochum, cum non debent praesentare conductores domorum in parochia existentium, sed domini locatores, qui habent iuspatronatus ex praesumpta fundatione, constructione, seu dotatione, nisi consuetudo sit in contrarium.

42 *Quintò* amplia in praescriptione vniuersitatis bonorum, cui annexum est iuspatronatus, quia praescripta vniuersitate, praescribitur & iuspatronatus illi haeres, Felin. *in cap. causam, num.* 8. *de praescription.* Roch. *dict. verbo ipse, vel is, à quo*, *quaest.* 36. *num.* 81. *cum seqq.* 43 † Praescriptio tamen vno fructu iurispatronatus putà praesentationis, vel alterius honoris, vtilitatis, vel oneris, non intelliguntur praescripti alij fructus, quibus vsus non est praescribens, Lamb. *lib.* 1 *par.* 2. *quaest.* 11. *art.* 4. Viuian. *d. part.* 1. *lib.* 4. *c.* 8. *num.* 3. vbi *n.* 4. quòd 44 † ad hoc, vt praescribatur iuspatron. requiritur tempus quadraginta annorum ex actu continuato, & quod praescribens sit in bona fide, cum scientia, & patientia domini, contra quem praescribitur. In iurepatronatus Regio non procedit, quia hoc praescribi non potest, Cabed. *Lusit. dec.* 65. *num.* 3. *part.* 2. *& de patron. Regiae Coronae, capit.* 7. *num.* 5. Hodie autem seruari debet decretum Conc. Trid. *sess.* 25. *de reform. cap.* 9. vbi iuspatronatus debet ostendi ex fundatione, seu dotatione, siue ex multiplicatis praesentationibus per antiquissimum temporis cursum, qui hominum memoriam excedat, aliasve secundum iuris dispositionem, vt *alleg. seq* ostendam.

45 *Sextò* amplia in publicatione omnium bonorum, seu vniuersae haereditatis patroni delinquentis facta etiam per iudicem saecularem; nam publicando bona, quibus iuspatronatus est annexum, dicitur quoque indirectè, & accessoriè iuspatronatus publicari, & in Fiscum transire, qui Fiscus adueniente vacatione vice patroni banniti, cuius fuerunt in Fiscum incorporata omnia bona, praesentat Rectorem ad vacantia beneficia. Sed quia resolutio haec aliquas patitur declarationes, quas in praesenti tractare non est meum, poterit lector pro pleniori illius explicatione consulere Clar. §. *fin q* 78. *numer.* 8. Roch. *d. verbo ipse, vel is, q.* 29. *num.* 69. Emman. Soar. *recep. sent. verb. Patronatus ius*, Molina *dict. cap.* 24. *à numero* 26. Viuian. *tom.* 1. *commun. opinion. lib.* 9. *tit.* 31. *n.* 1. Perez *d. l.* 1. *gloss. si el que fuere, q.* 8. Costa *d. verb.*

*trebellianica,num.*7.Spin.*d.gloss.*4.*num.*113. Decian. *tract.crimin.lib.* 5.*cap.*44.*num.*24. Surd.*de alimentis, tit.*9.*q.* 21. *num.*28. D. Sahag.*c.in quanto,de iudic. à n.*27. Azor.*institut. moral.part.*1.*lib.*8.*c.*12.*q.*9. Farin *in d.praxi crimin.part.*1.*q.*25.*num.*152.*& de haeresi,quaest.*190.§.1.*n.*24.Nicol. Garc.*d. cap* 9.*à numer.*25. Viuian.*in praxi iurispatron.part.*3.*lib.*15.*c.*2. Sanch.*in praecepta Decalogi lib.*2. *cap.*19. *per totum,* Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici part.*2.*cap.*6. *numer.*36. Rot. *decis.*53.*num.*5.*pars.*1.*recent.* Lotter. *in suo tract.de re benefic.lib.*1.*q.*14.*num.*21.*cum multis seqq.*vbi *num.*26.post D.Coccin. *decis.*232. *num.*1. resoluit iuspatronatus annexum alicui castro, confiscato castro,transire in fiscum laïcum ratione annexionis,& *num.*28.*&* 29.post Rot.& D. Coccin. *citatis locis,*docet quòd quando non adest huiusmodi annexio,patronatus minimè transit in fiscum laïcum,& *num.*30. disputat an Ecclesia hinc acquirat statum libertatis?

46 In casibus supradictis vbi iuspatronatus cum vniuersitate, villa vel castro ad alium transfertur, non requiritur Episcopi consensus, per text. *in c.ex litteris,& in c.cum seculum,* vbi Abb.*de iurepatr.* Monet. *de commut.vlt.volunt.c.*11.*à n.*210.

ALLEGATIO LXXII.

Episcopus quando debeat praesentatos à Patronis instituere?

SVMMARIVM.

1 *Institutio propriè,per quam praesentatus à patrono instituitur, dicitur translatio iuris non libera à superiore facta,ex qua plenū ius datur instituto.*

2 *Requisita ad institutionē obtinendam sunt beneficij vacatio,existentia iurispatronatus,habilitas praesentati,& praesentatio facta in tempore.*

3 *Praesentatio in beneficio iurispatronatus fit per patronos,quando Ecclesia vacat.*

4 *Reges Lusitaniae consueuerunt & solent promittere commendas vacaturas, vel praesentare aliquem in Ecclesia sui patronatus in genere.*

5 *Patronus in habitu habet ius praesentandi, illud tamen non habet in actu,nisi à tempore vacationis.*

6 *Promissio facta per patronum de beneficio vacaturo, per mortem beneficiarij non conualescit.*

7 *Vacatio beneficij propriè, & vere per mortem Rectoris fit.*

8 *Mors omnia soluit.*

9 *Vacat per renunciationem beneficium, per quam amittitur omne ius in eo competens.*

10 *Permutatio facta de beneficio iurispatronatus sine patroni consensu venit annullanda.*

11 *Consensus patroni requisitus in renunciatione beneficij iurispatronatus potest praestari ante & post promisionem.*

12 *Beneficium vacat ob delictum Rectoris,priuationem seu depositionem inducens.*

13 *Beneficium primum vacat ipso iure per adeptionem secundi incompatibilis cum eo,itaut patroni possint praesentare.*

14 *Beneficium primum quando vacet per assecutionem secundi remissiuè.*

15 *Patroni semper possunt praesentare ad beneficium sui iurispatronatus quomodocunque vacet.*

16 *Vacationis tempore illo habet Ecclesia custodiam, qui habet ius instituendi.*

17 *Custodia Ecclesiae tempore vacationis spectat ad patronos Ecclesiasticos.*

18 *Custodia Ecclesiae pertinet ad Episcopum,quando patroni sunt laici.*

19 *Custodia Ecclesiae Parochialis cuiuscunque iurispatronatus in vacatione ipsius hodie per Conc.Trident.commendatur Vicario ab Episcopo constituendo,qui onera ipsius Ecclesiae sustineat,donec ei de Rectore prouideatur.*

20 *Iurispatronatus titulus ex fundatione,vel dotatione debet esse,qui ex authentico documento, & aliis à iure requisitis ostendatur.*

21 *Probationes in iurepatronatus quare tam exactae requirantur,ostenditur.*

22 *Authenticum documentum est publica scriptura,cui creditur sine aliquo adminiculo & iure, aut consuetudine speciali.*

23 *Scriptura publica dicitur,quae conficitur per actuarium,seu iudicem,cum duorum, vel trium subscriptione,aut praesentia.*

24 *Scriptura authentica ad probandum iuspatronatus requisita censetur Bulla Episcopi,seu consensus scripto datus ad fundandum,construendum, seu dotandum.*

25 *Probatio iurispatronatus per authenticas scripturas est facienda,itaut per testes non sufficiat.*

26 *Testium attestationes in actis redactae censentur authentica scriptura, ita quod per illas intelligatur satisfactum dispositioni* Concilij sess.25. de reformat.cap.9.

27 *Scriptura vt dicatur authentica,debet continere omnia requisita à iure necessaria tam in confectione, quam in extractione.*

28 *Iuspatronatus probatur ex fundatione,vel dotatione per antiquissimum temporis cursum.*

29 *Iuspatronatus ex fundatione probatum praesumitur, probata immemoriali,licet hoc non appareat.*

30 *Praesentationes multiplicatae probant iuspatronatus, dato etiam quod essent interpolatae,& non successiuae.*

31 *Praesentationes multiplicatae dicuntur ad minus duae.*

32 *Pluralis locutio duorum numero est contenta.*

33 *Dictio,* multum,*verificari potest in duobus secundum subiectam materiam.*

34 *Constitutio iuris communis restrictiua,seu correctoria,ita est interpretanda, vt minus laedat ius commune, quam fieri possit.*

35 *Antiquum in materia probationis illud dicitur, quod excedit tempus centum annorum.*

36 *Tempus immemoriale probari potest memoria quadraginta annorum, & quod de reliquo tempore testis deponat secundum auditum & famam.*

37 *Testes ad probandum tempus immemoriale debent esse saltem aetatis* 54.*annorum.*

38 *Probatio temporis immemorialis quando fit per scripturas & instrumenta,centum requiruntur anni, si verò per testes,sufficiunt sexaginta.*

39 *Immemorialis per testes non dicitur sufficienter articulata,si testes non dicant,quod non audierunt, nec viderunt contrarium.*

40 *Iuspatronatus plene probatur ex pluribus enunciatiuis antiquorum instrumentorum à centum annis, & circa,etiamsi enunciatiua haberent originem ab eisdem patronis,& personis suspectis.*

41 *Verba enunciatiua in antiquis plene probant.*

42 *Iuspatronatus etiam secundum iuris dispositionem probari potest.*

43 *Iuspatronatus per famam concurrente longissima praesentandi possessione probari potest.*

44 *Fama sola non sufficit ad probandum iuspatronatus.*

sed

ſed debēt concurrere alia conſectura in antiquis.

45 *Iuſpatronatus in dubio præſumitur ex fundatione, dotatione, vel conſtructione.*

46 *Iuſpatronatus non probatur ex certo ſubſidio alicui tanquam patrono præſtito.*

47 *Litteræ inſtitutionales Antiſtitum probant iuſpatronatus.*

48 *Libri viſitationum non ſufficiunt ad probandum iuſpatronatus.*

49 *Sententia Epiſcopi, quæ iudicauit ad præſentationem alicuius patroni beneficium pertinere, non probatur iuſpatronatus, niſi antiqua ſit.*

50 *Litteræ maiuſculæ inſcriptæ in lapide poſito & publico ab immemoriali tempore citra plene probant iuſpatronatus.*

51 *Scriptura inciſa in lapidea columna plenam fidem faciunt.*

52 *Lapides ſeu columnæ, quibus litteræ inciſæ ſunt, probant confinia.*

53 *Chronicis, quibus à maioribus noſtris fides communiter adhibita eſt, credere debemus.*

54 *Probatio, quæ requiratur in iurepatronatus, quod ex vſurpatione præſumitur, oſtenditur.*

55 *Præſentationes continuatæ, quæ omnes effectum ſortita ſint, de ſubſtãtia requiruntur in probatione iuriſpatronatus, quod ex vſurpatione præſumitur.*

56 *Præſentationes effectum ſortiri dicuntur, ſi ſint confirmatæ.*

57 *Poſſeſſio quinquagenaria, quæ per ſcripturas authenticas requiritur in probatione iuriſpatronatus ex vſurpatione, non poteſt fieri per teſtes.*

58 *Forma dat eſſe rei, & ad vnguem eſt ſeruanda.*

59 *Anni quinquaginta poſſeſſionis, quæ per ſcripturas authenticas requiritur in probatione iuriſpatronatus ex vſurpatione, debent ſumere initium ab illo die, quo apparet factam fuiſſe primam præſentationem, vſque ad diem litis poſtremò motæ.*

60 *Scriptura authentica non ſolùm exiguntur in probandis præſentationibus continuatis, verùm etiam in probatione effectuationis.*

61 *Iuſpatronatus ex vſurpatione præſumitur in potente.*

62 *Iuſpatronatus in Vniuerſitatibus, etiam paruis ex vſurpatione acquiſitum præſumitur.*

63 *Iuſpatronatus vſurpatio non præſumitur, niſi conſtet de doloſa occupatione, cuius contrarium in perſona potenti, magnate, vel vniuerſitate cenſuit Sacra Congregatio, & Rota Romana.*

64 *Iuſpatronatus ex vſurpatione acquiſitum non præſumitur, ſi non totius vniuerſitatis, ſed illius partis eſſe prætendatur.*

65 *Perſonæ potentes, in quibus vſurpatio iuriſpatronatus præſumitur, ſunt Imperator, Reges, infantes, Barones aliique magnates, prout in quolibet de familia Romana Vrſinorum, vel Columnæ.*

66 *Iuſpatronatus priuatorum non admittit præſumptionem vſurpationis.*

67 *Iuſpatronatus dicitur priuatorum, quando patroni non ſunt Domini temporales loci, vbi fundatum eſt.*

68 *Probatio, quam exigit Concil. Trid. in iurepatronatus ex vſurpatione acquiſito, non requiritur, vt agatur non contra Eccleſiam, ſed inter ipſoſmet patronos.*

69 *Iuſpatronatus poteſt præſcribi ab vno contra alium compatronum ſpatio quadraginta annorum cum titulo colorato.*

70 *Succeſſio in iurepatronatus hereditario iure delata datur in ſtirpes, & non in capita.*

71 *Probatio deſcendentiæ patronorum ad effectum præſentandi non requiritur ſtante quaſi poſſeſſione præſentandi.*

72 *Præſentari poſſunt in iurepatronatus omnes, qui prohibiti non reperiuntur.*

73 *Laicus eſt incapax beneficiorum, etiamſi incedat in habitu & tonſura, & communiter reputetur clericus.*

74 *Laicus non poteſt præſentari ad beneficium.*

75 *Villaloborum familia, nunc Marchiane Aſtorga in Sede Legionenſi ex priuilegio Pontificio Canonici ſunt.*

76 *Nominatio facta per patronos laicos etiam de non clerico ad beneficium eſt valida.*

77 *Laicus ad beneficium non poteſt præſentari, quamuis ſtatim poſtea ſumpſerit clericatum, quia Ordo debet neceſſariò procedere.*

78 *Capacitas tempore præſentationis in beneficiis attenditur.*

79 *Seruus non poteſt præſentari, niſi manumiſſus ſit, & fiat clericus.*

80 *Infidelis, vti incapax præſentari non poteſt.*

81 *Neophytus, id eſt, qui initio Sanctæ Fidei eſt eruditione plantatus non poteſt præſentari.*

82 *Irregularis non poteſt præſentari, cum non valeat ad Ordines promoueri, & collatio, ſeu prouiſio de beneficio illi facta nulla.*

83 *Illegitimus non poteſt eligi, nec præſentari.*

84 *Corpore vitiati non poſſunt præſentari ad beneficia.*

85 *Præſentare ſeipſum non poteſt clericus patronus.*

86 *Summus Pontifex poteſt ſeipſum eligere.*

87 *Procurator conſtitutus à patrono ad præſentandum, non poteſt ipſum patronum præſentare.*

88 *Procurator conſtitutus à patrono ad præſentandum non poteſt ſeipſum præſentare.*

89 *Subſtitutus à procuratore dato ad præſentandum, non poteſt nec patronum, nec ſuum principalem præſentare.*

90 *Patronus ad beneficium, in quo habet iuſpatronatus, poterit per Epiſcopum vocari, & inſtitui.*

91 *Patroni plures poſſunt ex ſe ipſis vnum nominare, & præſentare ad Eccleſiam ſui iuriſpatronatus.*

92 *Patronus non poteſt cum compatronis ſeipſum præſentare, ſed præſentationi de ſe factæ conſentire.*

93 *Præſentare poteſt pater filium, auus nepotem, ſeu alios conſanguineos.*

94 *Epiſcopus licitè confert beneficium filio legitimo, vel nepoti idoneo.*

95 *Donatarius iuriſpatronatus non poteſt præſentare donatorem, ſi donatio ſit facta pro illa vice.*

96 *Excommunicatus beneficium obtinere non poteſt.*

97 *Excommunicatus præſentari ſeu nominari ad beneficia non poteſt.*

98 *Suſpenſus nõ poteſt eligi, nec præſentari ad beneficia.*

99 *Interdictus non poteſt præſentari ad beneficium.*

100 *Infames ad beneficia eligi, ſeu præſentari non poſſunt.*

101 *Præſentari ad beneficia qui vt indigni non poſſint, referuntur.*

102 *Clerici non ex locorum, vel generis dignitate, ſed morum nobilitate innoteſcere debent.*

103 *Conſuetudo non valet, quod non admittantur ignobiles in Canonicos.*

104 *Inhabilis quis iudicandus eſt ad beneficia, ſi talis reperiatur tempore præſentationis, nec prodeſt habilitas ſi ſuperueniat.*

105 *Præſentantes minus idoneum, vel indignum peccant mortaliter, & ſi ſunt patroni Eccleſiaſtici, priuantur ea vice iure præſentandi. ſi autem laici, poſſunt intra quadrimeſtre alium præſentare, niſi ſcienter præſentauerint.*

106 Procirator nomiaans indignum ad beneficia, aon praeiudicat patrono.
107 Mandatum fpeciale requiritur ad præfentandum.
108 Deuolutio vbi ei locus eft non modo ad Epifcopum, fed ad alterum quemcunque inferiorem Prælatum fit ad quem fpectat collatio, vel inftitutio.
109 Prælatus conferens beneficium iure deuolutionis tenetur feruare naturam beneficij.
110 Præfentatus Epifcopo perfonaliter exhiberi debet.
111 Verbum, repræfentent, propriè fignificat præfentiam fui facere.
112 Repræfentare dicitur, qui præbetur fenfibus corporeis.
113 Præfentatio eft exhibitio perfonæ per patronum Epifcopo, vel alteri ad quem inftitutio pertinet, legitimè facta.
114 Præfentatio de abfente facta non valet, nec ordinarius tenetur præfentatum admittere, qui fe perfonaliter non exhibet.
115 Cap. ea nofcitur, de iurepatron. opponitur.
116 Patronus abfens poteft per litteras facere præfentationem perfonæ, quæ cum eifdem Epifcopo fe perfonaliter repræfentet.
117 Præfentati cur perfonaliter, & non per procuratorem fe debeant Epifcopo præfentare, oftenditur.
118 Præfentatum abfentem poteft Epifcopus inftituere, fi ei notum fit effe idoneum notoriè.
119 Examen in noto & litterato non requiritur.
120 Examen in Parochialibus precisè neceffarium eft, nec omitti poteft ex eo, quod promiffus notoriè dignus fit.
121 Examen per concurfum non requiritur in Parochialibus iurifpatronatus laicorum, nifi plures fint præfentati.
122 Examen per concurfum requiritur in Parochialibus iurifpatronatus Ecclefiaftici.
123 Edictorum affixio in vacatione Parochialis Ecclefiæ iurifpatronatus Ecclefiaftici, adeo eft fubftantialis, vt inftitutio facta fine ea ipfo iure annulletur.
124 Præfentati ad beneficia fimplicia, fi Epifcopo eorum idoneitas nota non fit, a nullo, etiam Apoftolicæ Sedis Nuncio inftitui debent, nifi prius fuerint ab Ordinario examinati.
125 Examinari, & approbari ab Epifcopo prius debent præfentati, & poftea inftitui ab inferioribus, fi ad eos pertineat inftitutio.
126 Præfentatio à patronis laicis, vel clericis ratione proprij patrimonij facienda eft intra quadrimeftre, & ab Ecclefiafticis intra femeftre.
127 Tempus datum ad præfentandum eft continuum, & currit diebus feriatis.
128 Iufpatronatus Ecclefiafticum quod dicatur, oftenditur.
129 Mutata conditione perfonæ, & bonorum conditio mutata videtur.
130 Priuilegiatum quod non eft, fi perueniat ad priuilegiatum, amittit naturam antiquam, & efficitur priuilegiatum.
131 Iufpatronatus quando eft commune, & laici Ecclefiaftici, omnes fimul ratione communionis habent femeftre ad præfentandum.
132 Iufpatronatus mixtum, licet quoad priuilegia & commoda dicatur Ecclefiafticum, tamen quoad derogationem cenfetur laicale.
133 Iurifpatronatus vbi in dubio fit mentio, intelligitur de Ecclefiaftico.
134 Tempus patronis ad præfentandum conceffum incipit currere fecundum veriorem opinionem à tempore fcita vacationis.
135 Ignorantia potius præfumitur quam fcientia.
136 Præfumptio eft pro patrono, vt dicatur præfentaffe in tempore, & ignoraffe vacationem, nifi fciuiffe probatum fuerit.
137 Regi quantumcunque fcienti nō currit tempus quatuor menfium ad præfentandum in beneficiis.
138 Tempus ad præfentandum in beneficiis non currit abfenti, vel impedito.
139 Impedito non currit tempus.
140 Tempus ad præfentandum quando lite pendente fuper iurepatronatus patroni præfentare contendentibus currat, oftenditur.
141 Patronatus vbi per errorem coram Ordinario præfentauerint, cum deberet præfentare coram inferiore ex præfcriptione, vel priuilegio, quamuis lapfum fit tempus ad præfentandum, poterit iterum præfentare ex iufta caufa ignorantiæ coram habente.
142 Præfentatio fi fuit amiffa præfumitur facta in tempore.
143 Tempus datum ad præfentandum poteft Ordinarius in fui præiudicium prorogare, non tamen abbreuiare.
144 Præfentatio intra tempus datum à iure fieri poteft quocunque die etiam feriato.
145 Actus extraiudiciales validè fiunt diebus feriatis.
146 Præfentatio eft actus extraiudicialis, & voluntarius.
147 Præfentatio poteft fieri extra territorium & diœcefim habentis inftituere.
148 Præfentatio coram Epifcopo loci, vel coram habente inftituere facienda eft.
149 Præfentatio quando fieri debet coram Epifcopo, Sede Epifcopali vacante, fieri poteft coram Capitulo.
150 Beneficium iurifpatronatus quando fitum fit in confinibus duarum diœcefum, coram quo Epifcopo præfentatio fit facienda, oftenditur.
151 Patronus laicus, non autem Ecclefiafticus, poteft intra quadrimeftre ante Epifcopi inftitutionem variare, & plures fucceffiuè præfentare.
152 Patronus clericus poteft variare, alterum præfentare ficut laicus, quando præfentat ratione fui patrimonij.
153 Iufpatronatus clerici ratione fui patrimonij æquiparatur laicali.
154 Præfentatio Ecclefiafticorum vim habet electionis, in qua non cadit variatio.
255 Præfentatus a laico acquirit tantum ius ad rem.
256 Patroni laici poffunt variare, etiamfi procedatur per viam fcrutinij publicato fcrutinio, vel etiamfi fit patronus ex priuilegio, præfcriptione, aut alio modo vel patronatus pertineat ad collegium, vel vniuerfitatem laicorum.
157 Patronus laicus ficut poteft variare, ita eius procurator, nifi haberet tantum poteftatem limitatam ad vnum præfentandum.
158 Variatio a patrono, quibus modis fieri poffit, oftenditur.
159 Variatio eft permiffa in patronis fi præfentent cumulatiuè.
160 Patronus, qui præfentauit primo vnum idoneum, & poftea alium indignum, non punitur, quia tunc Epifcopus primum inftituet.
161 Patronus poteft femel, aut iterum quos vellet cumulando præfentare, non autem tertia, vel quarta vice
162 Variare non poffunt patroni lite pendente inter præfentatos à diuerfis patronis.

163 Patr

163 *Patronus Ecclesiasticus sicut non potest variare, ita nec eius procurator, siue cessionarius.*

164 *Patronus Ecclesiasticus si post primum præsentatum, postea variando alium præsentauerit, prima præsentatio attenditur, dummodo non præsentauerit.*

165 *Præsentationis vbi non fuit perfectus, poterit tunc patronus Ecclesiasticus iterum canonicè præsentare.*

166 *Præsentatus à duobus compatronis, vno clerico, alio laico, est instituendus, quamuis laicus variando alium præsentare possit.*

167 *Præsentatum si Ordinarius sine legitima causa admittere nolit, patronatus non tenetur alium præsentare.*

168 *Patroni si sinant labi tempus præscriptum ad præsentandum, & non præsentauerint, potest Episcopus eo transacto libere de rectore Ecclesiæ in Ecclesia prouidere.*

169 *Moræ purgatio non admittitur, vbi executio facta est a iure.*

170 *Episcopus elapso tempore ad præsentandum, potest patronum ad præsentandum admittere.*

171 *Episcopus præsentans intra tempus facit firmam collationem, sed ex patronorum dissensu potest irritari, qui si intra terminum non reclamauerint, manet omnino firma collatio.*

172 *Institutio, ac instituere in beneficiis, quibus modis accipiatur in iure, ostenditur.*

173 *Institutio pro inuestitura, seu missione in corporalem beneficij possessionem accipitur.*

174 *Institutio est concessio Ecclesiæ, seu beneficij auctoritate legitima Episcopi, vel alterius Ordinarij facta ei, qui est à patrono nominatus, & oblatus.*

175 *Institutio dicitur translatio iuris non libera, à Superiore facta, ex qua plenum ius datur instituto.*

176 *Episcopus solus de iure communi potest præsentatos a patronis instituere.*

177 *Episcopi in collatione beneficiorum suæ diœcesis de Iure communi fundatam habent intentionem.*

178 *Instituendi facultas potest ab Episcopo specialiter delegari, etiam ante vacationem.*

179 *Episcopi malè instituentis culpa patronis non nocet.*

180 *Institutionis nullitas non inficit præsentationem factam per patronos.*

181 *Vicarius Episcopi sine speciali facultate potest confirmare electos, & instituere præsentatos.*

182 *Capitulum Sede Episcopali vacante, non potest beneficia conferre, quæ ad collationem Episcopi spectant.*

183 *Capitulum Sede vacante potest præsentatos clericos a patronis admittere, seu instituere.*

184 *Prælati inferiores ius instituendi possunt habere ex priuilegio, præscriptione, seu consuetudine.*

185 *Institutio auctorizabilis præscriptione acquiri potest.*

186 Cap. cum satis, de iure patronat. *declaratur.*

187 *Institutio quod spectet ad inferiorem de consensu Episcopi potest in fundatione conditio apponi.*

188 *Religiosis in Ecclesiis, quæ pleno iure eis subiiciuntur pertinet institutio.*

189 *Vicarij perpetui ponendi sunt in Ecclesiis, quæ non pertinent pleno iure ad religiosos, sed habent Episcopi institutionem, in iis, vero quæ pleno iure ad religiosos spectant, possunt ipsi ponere Vicarios ad nutum suum remouibiles.*

190 *Vicarios perpetuos in quibuscunque beneficiis curatis, quæ vnita reperiuntur, Ordinarij deputare possunt ex* Conc. Trid. sess. 7. de reform. c. 7.

191 *Tempus à iure præfixum non resignatur habenti instituere, in quod facienda sit institutio.*

192 *Beneficium non est deuolutum ex eo quod Ordinarius distulit instituere.*

193 *Tempus certum per Superiorem assignari potest habenti instituere, infra quod si non instituerit, potest illum compellere.*

194 *Appellari potest ab Episcopo differente instituere sine causa legitima præcedente trina interpellatione.*

195 *Institutio est actus extraiudicialis, & potest fieri die feriato, atque extra territorium, & diœcesim.*

196 *Præsentatio & institutio quando pertinet ad Episcopos diuerso capite, separatè fieri debent, secus verò quando ad Episcopum, tanquam Episcopum pertinet præsentatio iurispatronatus, vel ad eum ex deuolutione deuoluitur, quia tunc in eius arbitrio erit vnico, vel duplici actu negotium expedire.*

197 *Præsentatus pluribus à diuersis patronis, ille debet institui, qui à maiori parte fuit præsentatus.*

198 *Dignus præsentatus à minori parte patronorum est confirmandus omisso digniori.*

199 *Gratificationi locus est quando duo æquè idonei cumulatiuè præsentati fuerint.*

200 *Æqualitate data in votis patronorum præsentantium ad beneficia, non tamen in meritis instituendorum, magis idoneus debet institui.*

201 *Dignior prætermissus potest ab instituente appellare.*

202 *Dignior est habendus, qui sit de linea fundatoris stante idoneitate.*

203 *Ciuis præferri debet extero.*

204 *Compatronus à medietate compatronorum præsentatus dignior est habendus.*

205 *Dignior est habendus ad Ecclesiam iurispatronatus intitulatus in ea nobilior, doctior, senior, & pauperior, dummodo Ecclesia non esset debitis onerata.*

INSTITVTIO propria, per quam præsentatus à patrono instituitur, dicitur translatio iuris non libera à Superiore facta, ex qua plenum ius datur instituto. Ita Abb. *in c. auctoritate, numero 7. de instit.* Viuian *in praxi iurispatr p. 2. lib. 12 cap. 1.* Sed † quia requisita ad institutionem obtinendam sunt beneficij vacatio, existentia iurispatronatus, habilitas præsentati, & præsentatio facta in tempore, vt per Rotã *decis. 337. n. 1. p. 1. recent.* Viuian. *d. l. 12. c. 4.* ideo de his requisitis breuiter agendum, vt postea institutionis materia commodiùs explicetur, & facilius percipiatur. 1 2

Beneficij vacatio, quibus modis possit contingere?

PRæsentatio in beneficio iurispatronatus fit per patronos, vel existentes in quasi possessione, quando Ecclesia vacat, *cap. illud, de iurepatron. capit. vltim. de concess. prab.* itavt non possint promittere se præsentaturos aliquem ad beneficium vacaturum, nec alicui dare potestatem præsentandi ad illud antequam beneficium vacet, Kirchou. *tomo 1. commun. opin. lib. 3. tit. 4. num. 8 pag. 167.* Lambert. *de iurepatron part. 1. lib. 2. quæst. 6 art. 1. & 19.* Mar. Ant. *var. resolut. lib. 1. resolut. 11. numero 3.* Putc. *p. 1. decis. 244.* Perez *lib. 1. gloss. 2. vers. non minus elegans titul. 6. lib. 1. Ordin. pag. 146.* Rebuff. *in praxi p. 2. titul. de reprob benef. viuent. à num 27.* Spin *in speculo testam. gloss 4. princ n. 192.* Cened *ad Decretal collect. 160.* Nicol. Garc. *de benef. p. 1. c. 1. à num. 4.* Cabed. *de patronat. Regiæ coronæ c. 14.* vbi resoluit † passim Reges Lusitaniæ consueuisse, & solere promittere præsentare aliquem in Ecclesia sui patronatus in genere 3 4

ob benemerita, & ſeruitia,& de hac promiſſione
prouiſionem Regiam fieri, & *cap.*15.idem reſoluit
5 de Commendis vacaturis.Ratio eſt,quia† quamuis
patronus in habitu habeat ius præſentandi,illud ta-
men non habet in actu, niſi à tempore vacationis,
6 Duco.*reg.*279. & ideo † prouiſio facta per patro-
num de beneficio vacaturo per mortem beneficia-
rij,non conualeſcit,Cald.Perena *de poteſtate nomi-
nandi c.*10.*n.*1.

7 Vacat autem propriè, & verè Eccleſia per mor-
tem Rectoris,*c.ſi ſuſceptum,de reſcript.in* 6.Gonzal.
*ad reg.*8. *Cancell.gloſſ.*15. *an* 3. Nicul.Garcia *de be-
nef.p.*11.*cap.*2. Alphonſ.de Leone nouiſſimè *tract.*
8 *de officio Capellani q.*4. *praxi* 1. *à n.*54. nam † mors
omnia ſoluit,*authent.de nuptiis.* § *deinceps*. *collat* 4.
cum citatis *in libello de principiis vtriuſque iuris litt.*
9 *M,num.*36.† Vacat etiam per renunciationem,per
quam amittitur omne ius in beneficio competens,
proprietas,titulus,& poſſeſſio, Flamin. *de reſignat.
lib.*1.*q.*5.*à num.*15.Hieron.Gabr.*conſ.*192.*lib.*1.Ni-
col.Garc.*dict part.*1.*cap.*3.Viuian. *in praxi iurispatr.
part.*2.*lib.*6.*cap.*6.*num.*3.Etiamſi fiat renunciatio ex
cauſa permutationis, Nicol. Garcia *d.p.*11.*c.*4 *à
princ.*Alphonſ.de Leone *d.q* 4.*praxi* 1. *n.*105. *cum*
10 *ſequentibus*,† tunc autem non præſentant patroni,
ſed conſentiunt tali permutationi,quia ſi fieret abſ-
que eorum conſenſu,per ſententiam eſſet annullan-
da,& retractanda,Flam *lib* 2 *q.*4.Proſper.de Augu-
ſtin.*in addit ad Quarantam in ſumma bullary, verb.
beneficiorum permutatio*, vbi ampliat ad permutatio-
nes,quæ fiunt in Curia,non facta mentione de iure-
patronatus laïcorum, & in renunciationibus, ſiue
ſimplicibus,ſiue ad fauorem alterius, ſiue in mani-
bus Papæ,ſiue Ordinarij factis, vt abſque patrono-
rũ conſenſu ſint nullæ quicquid aliud velit Rebuff.
in praxi benef.tit. de permutat. *n.*43. Zerola *in praxi*
11 *Epiſc p.*1.*verb.iuſpatronatus*,§.6.† qui quidé patro-
ni conſenſus requiſitus in reſignatione beneficij iu-
riſpatronatus poteſt præſtari ante & poſt prouiſio-
nem,Flamin.*lib.*8 *q.*10.*à n.*5. Vbi tamen Summus
Pontifex electum Epiſcopum inſtituerit,aut confir-
mauerit cum retentione beneficiorum, extenditur
facultas hæc retinendi ad beneficia etiam iuriſpa-
tronatus laïcorum,Couar.*pract.c.*36.*n.*12.Campan.
*rub.*11.*c.*13.*n.*498.

12 Vacare dicitur etiam Eccleſia,ſi eius Rector ob
delictum ſit priuatus, quia vacat,& amittitur bene-
ficium priuatione, ſeu depoſitione, quæ propter
graue crimen imponitur,vt homicidium,ſimoniam,
periurium, &c. Selo. *de benef. part.*3.*quæſt.*2. *&* 3.
Corraſ. *eodem tract. part.*1.*cap.*10. *à num.* 1. Nicol.
Garcia *dict.part.*11.*c.*10 *à num.*1. & tunc patronus
poterit alium præſentare, niſi Rector ipſe priuatus
eſſet ea delicto,quo erat inquinatus tempore præ-
ſentationis,& quod delictum erat notum patrono,
quia pro illa vice patronus,qui præſentauit ſcienter
indignum, priuatur iure præſentandi,*c.cùm vos.*vbi
gloſſ.*verb minus idoneè, de offic. Ordinar.*Lambertin.
*lib.*2.*part.*1.*q.*6.*art.*7. Viuian.*d p.*2 *lib* 5.*c.*6.*n.*7. latè
de materia Alphonſ.de Leone *d.q.*4.*praxi* 1.*n.*127.
cum ſeqq.
13 Eo modo vacat ipſo iure primum beneficium
per adeptionem ſecundi incompatibilis cum primo;
ita vt patroni poſſint præſentare, *c de multa,de prab.
cap ſi beneficia,de prabend lib.*6.*cap.vt quis duas*, *de
elect. in* 6. & hoc dummodo, quomodocunque ſit
adeptus poſſeſſionem ſecundi, *c.ſi tibi conceſſo*, *de*
14 *prabend. in* 6. Et † quando vacet beneficium, pri-
mum per aſſecutionem ſecundi incompatibilis? vn-
de latè Hoieda *de incompatib. benef.cap.*13. *& ſeqq.*

Lambert. *vbi proximè art.*16. Seraphin. *deciſ.*483.
& 953.Nicol. Garcia *d.part.*11.*c.*5. Et ideo † quo- 15
modocunque verè, & cum effectu vacet Eccleſia,
ſeu beneficium,vel per modos ante dictos, vel per
promotionem ad Epiſcopatum, vel per ingreſſum
Religionis,vel per violentam poſſeſſionem,per cõ-
tractum Matrimonij, vel per lapſum temporis da-
tum ad aliquem Ordinem accipiendum, vel aliter,
ſemper patroni poſſunt præſentare, quia vbi datur
vacatio,ibi datur præſentatio, *c. vlt.* & *ibi* Doct.*de
conceſſ.prab.* Lamb.*vbi proximè art.*18. Viuian.*d.c.*6.
*num.*18.

Tempore vacationis ille habet cuſtodiam Eccle- 16
ſiæ,qui habet ius inſtituendi,*gloſſ.pen.in fine in c.cùm
vos,de offic. Ordin.* & † ſi patroni ſint Eccleſiaſtici, 17
cuſtodia Eccleſiæ ſpectat ad eos, ideo Epiſcopus
in ea non ponet œconomum, Innoc. & alij *in cap.
vnic.vt Eccleſiaſt.beneficia,& in cap.*1.*ne Sede vacan-
te*;† ſi autem ſint patroni laïci, cuſtodia pertinet ad 18
Epiſcopum, quia laïci non debent ſe intromittere
rebus Eccleſiæ,niſi quoad defenſionem, *cap.*1. cum
ſequentibus 10.*q.*1. † Hodie Concil. Trident. *ſeſſ.* 19
24.*de reformat.c.*18. ſtatuit quod vacante Eccleſia
Parochiali cuiuſcunque iuriſpatronatus,Epiſcopus
in ea idoneum Vicarium debet conſtituere cum
congrua eius arbitrio fructuum portionis aſſigna-
tione,qui onera ipſius Eccleſiæ ſuſtineat, donec ei
de Rectore prouideatur Bornig.*dec.*11.*n.*53 *part.*3.
Iacob de Graffiis *in aureis dec par.*2 *lib.*2 *c.*26.*n.*18.
Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccl.dec.*575. *in* 1.
*edit & reſol.*495 *n.*3.*in* 2.*edit* etiamſi parochialis in-
ſtitutio pertineat ad inferiorem, Fran.Leo *in theſau-
ro fori Eccleſ.p.*2.*c.*18.*n.*52.

*Iuriſpatronatus exiſtentia quomodo pro-
banda?*

DEcreuit S.Synodus Trident. *ſeſſ.*25.*de reform.* 20
*c.*9.vt titulus iuriſpatronatus ſit ex fundatio-
ne,vel dotatione,qui ex authentico documento, &
aliis à iure requiſitis oſtendatur:ſiue etiam ex mul-
tiplicatis præſentationibus per antiquiſſimum tem-
poris curſum, qui hominum memoriam excedat,
aliáſve ſecundum Iuris diſpoſitionem:de cuius in-
tellectu vide Gonzal. *ad regul.*8. *Cancell.gloſſ.*18.*n.*
19.*cum multis ſeqq.* Maſcard. *de probat.concluſ.*956.
*& concluſ.*1216.Zerola *in praxi Epiſc. p.*1.*verb.iuſ-
patr.pag.*180.Galet.*in margarita caſuum Conſcientia,
verb iuſpatronatus*,Molfeſ.*in ſumm Theologia moralis
tract.*6.*cap* 5.*num.*24.*cum ſequentibus*,Monet.*de com-
mutat.vltim.cap.*10.*num* a 10.*cum ſequentibus*, Ioan.
Anton. Maſſobr. *in praxi habendi concurſum pral.*
7 *dub.*3.*à num.*14. Cardinal. Mantica *dec.* 198. *&*
208.244.318.Seraph.*dec.*1103.*&* 1120. *&* 1141.
& 1367.Aloyſ.Ricc.*in collect.dec par.*1.*collect.*58.*&
in deciſ.Curia Archiepiſc Neapol.deciſ.*161.*par.*1. *&
in praxi fori Eccleſiaſt reſolut.*124.*cum ſequentib in* 1.
*edit.*Cardin.Tuſch.*littera I,concluſ.*617. Franc.Leo
*in theſauro fori Eccleſiaſt part.*2.*c.*21.*à num.*2. Valer.
Reginald. *in praxi fori pænit. lib.*30. *tract.*3.*n.*210.
Campan. *in diuerſorio Iuris Canon. rub.*11.*cap.*13.*n.*
405.*cum ſequentib.* Viuian.*in praxi iuriſpatron par.*2.
*lib.*11.*cap.*5 *cum ſequentibus*, latè & nouiſſimè Al-
phonſ de Leone *dict q.*4.*praxi* 2.*n.*1.*cum multis ſeqq.*
Requiruntur igitur tam exactæ probationes,quia in
dubio Eccleſiaſtica beneficia præſumuntur libera,
tum quia iuriſpatronatus eſt quædam ſeruitus be-
neficij,quæ non præſumitur, Seraphin. *dec.*1353.*n.*
1.*&* 2.

Et ideo non ſolent Ordinarij eſſe admodum faci-
les

les in admittendis præsentationibus, nisi prius sibi
liqueat de iurepatronatus, Rot. *dec.* 11. *sub n.* 1. *vers.*
ratio, de iurepatron. in nouis, Rot. etiam *decis.* 13. *n.* 1.
part. 1. *recent.* Seraph. *dec.* 1232. *n.* Mantic. *dec.* 150.
num. 3. refert Lotter. *in tract. de re benef. lib.* 2. *q.* 13.
num. 142. Nec in hoc assertio Episcopi sufficit; illa
enim non potest præiudicare Ecclesiæ, vel successo-
ribus, Caputaq. *dec.* 128. *n.* 3. *part.* 2. Ciarlin. *controu.*
forens. c. 57. *num.* 8. Rot. *dec.* 421. *n. vlt. part.* 2. *recent.*
quamuis illi multum esset deferendum, cum Ordi-
narij soleant esse multum difficiles in admittendo
aliquod beneficium esse de iurepatronatus, Put. *de-*
cis. 243. *in fine lib.* 2. Rot. *dec.* 360. *n.* 12. apud Farin. *p.*
2. *recentior.*

21 *Primò* probatur ex authentico documento fun-
22 dationis, vel donationis, vt dixi: † authenticum au-
tem documentum est publica scriptura, cui creditur
sine alio adminiculo, vel iure, vel consuetudine spe-
23 ciali, *c. cùm dilectus, de fide instr.* † & dicitur quæ
conficitur per actuarium, seu iudicem cum duorũ,
vel trium testium subscriptione, vel præsentia, glos.
verb. si scripturam, in c. 1. *de fide instrumentorum*, Pia-
sec. *in praxi noua Episc. part.* 2. *c.* 5. *n.* 6. vbi dicit quoad
24 propositum † scripturam authenticam censeri Bul-
lam Episcopi, seu consensum in scripto datum ad
25 fundandum, construendum, seu dotandum, de quo
etiam Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccl. resol.* 125. † Et
in persona potenti pro forma requiritur, vt probatio
fiat per authenticas scripturas, vnde regula est con-
stituenda, quòd probatio per testes non sufficiat, vt
referunt *à Sacra Congregat.* decisum Gonzal. *d. gloss.*
18. *n.* 79. Piasec. *in praxi noua Episc. d. cap.* 5. *num* 5.
Francisc. Leo *d. cap.* 6. *num.* 2. Rot. apud Ferent. *ad dec.*
Buratti 832. *num.* 10. nam eo ipso quòd Concilium
non confidit de testibus, consequenter remanet ex-
clusa ista probatio, cum aliter de facili subuerterc-
tur dispositio Concilij *dicto loco*, Rota *in Saonen iu-*
rispatron. 15. *Nouembris* 1582. coram *Sanctissimo D.*
Clem. VIII. Aloys. Ricc. *d. praxi resol.* 136. Gonzal.
d. gloss. 18. *num.* 82. Stephan. Gratian. *disceptat. forens.*
26 *cap.* 168. *num.* 21. Molfes. *d. cap.* 5. *n.* 44. † Sed attesta-
tiones testium in actis redactas censeri authenticas
scripturas, ita quod per illas intelligatur satisfactũ
dispositioni Concil. Trid. concludit Menoch. *consil.*
336. *num.* 23. sequitur Campan. *dicto c.* 13. *n.* 410.
& tenuit Rota apud Farin. *dec.* 502. *in nouiss.* per
egregiam doctrinam Angeli *in l. vlt. col.* 2. *vers. sed*
Innocentius, C. de edicto Diui Adriani tollend. & ip-
summet Concilij decretum id ostendit in illis ver-
bis ibi, *qui ex authentico instrumento, & aliis iure re-*
27 *quisitis ostendatur.* † Et vt scriptura dicatur authen-
tica, debet continere omnia requisita à iure necessa-
ria, tam in confectione, quàm in extractione. Aloys.
Ricc. *in d. praxi resol.* 126.

28 *Secundò* probatur ea multiplicatis præsentationi-
bus per antiquissimum temporis cursum, qui homi-
num memoriam excedat; in quibus enuncietur
spectare iuspatronatus de iure, vel consuetudine,
quia illa verba, *de iure*, intelliguntur ex fundatione,
vel dotatione, Menoch. *consil.* 336. *& de præsumpt.*
lib. 3. *quæst.* 90. *n.* 3. *cum sequent.* Mascard. *conclus.* 101.
num. 9. Gonzal. *d. gloss.* 18. *num.* 44. *cum sequentib.*
Campan. *d. c.* 13. *à num.* 425. Franc. Leo *d. capit.* 6.
num. 3. Vinian. *dicta part.* 2. *lib.* 11. *cap.* 7. *n.* 2. Monet.
de commut. vltim. volunt. cap. 10. *num.* 211. Rot. apud
Farin. *decis.* 211. *num.* 1. *& decis.* 148. *num.* 1. *part.* 1.
recent. & decis. 674. *n.* 2. *p.* 2. *recent.* Nam iuspatrona-
tus ea fundatione, vel dotatione probatur multipli-
catis præsentationibus per tempus supra hominum
memoriam, etiamsi nullum instrumentum funda-
tionis, vel donationis ostendatur, & quamuis etiam
in dictis præsentationibus nulla appareat facta men-
tio fundationis, vel dotationis, Rota *decis.* 792. *n.* 11.
part. 1. *diuers.* ita decisum referunt *in Sacra Congreg.*
Gonzal. *gloss.* 18. *num.* 46. Francisc. Leo *d. cap.* 6. *n.* 3.
Aloys. Ricc. *in d. praxi resolut.* 127. *num.* 1. Galer. *dict.*
verb. iuspatronatus, pag. 145. *col.* 1. Molfes. *d. tract.* 6.
cap. 5. *num.* 47. *in med.* Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Ar-*
chiep. Neapol. p. 4. *decis.* 258. nouissimè Alphons. de
Leone *de offic. Capellani q.* 4. *praxi* 2. § 1. *num.* 46. *cum*
seqq. † Probata enim immemoriali præsumi proba- 29
tum iuspatronatus ex fundatione, licèt hoc non ap-
pareat, declarauit eadem *Sacra Congreg.* teste Piasec.
in praxi noua Episcop. d. cap. 5. *num.* 7. *post princ.* vbi
cum Gonzal. *vbi proximè num.* 48. dicit non suffra-
gari immemorialem, seu continuas præsentationes,
quando constaret de initio inualido à principio; vt
si appareat, quod fuerit vsurpatum iuspatronatus ex
priuilegio, & non ea fundatione, seu donatione, vel
quando constat de mala fide, de quo etiam Aloys.
Ricc. *in d. praxi resol.* 129.

Amplia, vt præsentationes multiplicatæ præbent 30
iurispatronatus, dato etiam quod essent interpola-
tæ, & non successiuæ; maximè si probetur præfatas
præsẽtationes effectuatas fuisse ob successiuã vaca-
tionem per obitum præsentatorũ, iuxta tradita per
Seraphin. *dec.* 337. resoluit in terminis Aloys. Ricc.
in d. praxi res. 127. *n.* 2. Et ratio est, quia probatis ex-
tremis, media præsumuntur probata, ad quod vide
citata *in libello de principiis iuris litt. M, n.* 19. Rota *in Ali-*
ana iurispatr. 4. *Iulij* 1629. coram *R. P. D. Ghislerio*,
ibi *nec releuat quod non exhibeatur omnes præsentatio-*
nes continuatæ, quia constito de duobus extremis media
possessio præsumitur, &c. refert Alphons. de Leone *d.*
d. q. 4. *praxi* 2. *num.* 46.

Multiplicatæ præsentationes dicuntur ad minus 31
ties, quia dictio, *multum*, significat ad minus ties vi-
ces Ias. *in l.* 1. *num.* 4. *C. de fideicom.* Cephal. *cons.* 225.
n. 43. *vol*... verum duas sufficere, vt dicantur multi-
plicatæ præsentationes, tenent Caualcan. Finiz. *de-*
cis. 17. *num.* 14. *part.* 2. Mar. Anton. *variar. resolut.* 109.
n. 37. Aloys. Ricc. *d. resol.* 127. *in fine*, Campanil. *d. c.*
13. *num.* 425. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *in*
opere moral. tom. 2. *tract.* 13. *disp.* 2. *pun.* 3. *n.* 4. Nauar.
consil. 94. *sub num.* 9. Alphons. de Leone *d. q.* 4. *praxi*
2. *n.* 48. ex eo, quia † pluralis locutio duorum nu- 32
mero est contenta, *l. vbi numerus, ff. de testib. c. pluralis*
locutio, 40. *de regulis iuris in* 6. cum citatis *in libello de*
principiis iuris, littera P, n. 2. tum, quia † prædicta di- 33
ctio *multum*, verificari potest in duobus secundùm
subiectam materiam, Intrig. *Siciliæ decis.* 44. *num.* 18.
& Ego ipse *in meis Remiss. de dict. & clausulis d.* 174.
In præsenti subiecta materia patitur dictionem illã
esse intelligendam in duobus, cum Concil. *dicto loco.*
sit restrictum, siue correctorium Iuris communis.
vnde venit ita interpretandum, † vt minus lædat 34
Ius commune, quàm fieri possit, argum. text. *in l.* 2.
C. de noxalibus, c. cùm dilectus, de consuetud. & in cap.
audientiam, vbi Abb. *de clericis non resid.* Tiraq. *in*
tract. le mort saisit le vif. par. 1. *declar.* 3. *n.* 2. *& de re-*
tract. lignag. § 9. *gloss.* 2. *n.* 55. Cassan *in consuet. Bur-*
gund. rub. 7. § 3. *in fin. n.* 2. Menoch. *remed.* 12. *recup. n.*
278. *& de arbitr. casu* 321. *n.* 13. *& cons.* 4. *n.* 8. *& cons.*
5. *n.* 3. *& cons.* 88. *n.* 30. Surd. *de alim. tit.* 8. *priuil.* 90.
n. 4. *cum seqq.*

Per antiquissimum temporis cursum, qui homi- 35
num memoriam excedat, probatur iuspatronatus,
id est ea præsentationibus continuatis antiquis, &
effectuatis per centum annos, vt censuit Rota *de-*
cis. 411. *n.* 1. apud Farin. *part.* 1. *recent. & decis.* 674.
num.

num.2.par.2.recent. nouiſſimè Alphonſ. de Leone *d.*
quæſt.4.praxi 2.*num.46.cum ſequentibus,* vbi *num.*47.
reputat defectum quatuor annorum in centenaria
modici temporis per Rot.*in Aliphana iuriſpatrona-*
tus 4.Iulij 1629.coram *R.P.D.Ghiſlerio.* Quamuis
autem variæ ſint opiniones, quod dicatur antiquũ
in materia probationis, illa tamen communior, &
receptior eſt,ad hoc requiri tempus centum anno-
rum,Surd.*conſ.*245.*n.*24.Franc.Leo *in theſauro p.*2.
*c.*21.*n.*5.Duen.*regul.*299.*n.*7.Menoch.*de arbitr.caſu*
3.Maſcard.*de probat.concluſ.*103.*à n.*1.Marian.Ant.
*d.l.*1.*reſolut.*80.*num.*11.Farin.*in praxi crimin. par.*1.
*quæſt.*47.*num.*112.*& par.*2.*quæſt.*69.*num.*142.Morl.
*in emporio iuris par.*1.*quæſt.*11.*tit.*11 *num.*7. Nicol.
Garc.*de benef parte* 12 *cap.*2.*num.*263. Gutier.*conſ.*
1.*num.*5.Monet.*dict.cap.*10.*num* 212.Ceuall.*comm.*
*contra commun.quæſt.*302.*num.*9. Capell. Tholoſan.
*deciſ.*440. Rot. Roman. apud Farin. *deciſ.*520. *cum*
*ſequentibus,& deciſ.*584.*in nouiſſ.* aliàs *par.*4. *diuerſ.*
Nam antiquum factum dicitur, ſi excedat centum
annos,Sylu. *conſ.*36.*num.*13. Tiraq. *in l. ſi vnquam.*
verb.omnia,num 31.Menoch. *illuſt. cap* 84. *num.*15.
Auendan *de exequendis mand par.*1.*cap.*6.*n.*6.Gam.
*dec.*88.*n.*1.Brunor.*verb antiquitas,*4.me citato *in hoc*
loco Ciarlin.*controuerſ.forenſ.cap.*57.*num.*6.qui tem-
poris curſus in præſenti materia multò magis re-
quiritur, cum vltra verbum, *antiquiſſimum*, quod
illud ſine dubio deſignat,addatur, *qui hominum me-*
*moriam excedat,*id eſt immemoriale,quod etiam exi-
git centum annos,Maſcard.*de probat.concluſ.*1214.
*num.*53.Valaſc.*conſ.*95.*num* 9. Flamin. *de conſident.*
36 *quæſt.* 28. *num.* 236. † Ad probandum huiuſmodi
tempus immemoriale,ſufficit memoria quadragin-
ta annorum,& quòd de reliquo tempore teſtis de-
ponat ſecundùm auditum, & famam, iuxta doctri-
nam gloſſ.communiter receptæ *in cap.*1.*de præſcript.*
in 6.Bald.*de reſcript.p.*1.*quintæ partis princ.q.*6.*num.*
43.Cou.*in reg. poſſeſſor.par.*2.§.3. *num.*7. Maſcard.
*dict.concl.*2038.Ioan.Garcia *de expenſis cap.* 9.*n.*9.
Molina *de Iuſtit.tract.*2 *diſput.*76.*num.*5. Moneta *de*
decimis, cap 5. *num.*77. Ceuall. *communium contra*
*communes,quæſt.*45.*a num.*2.Molina *de primogen.lib.*
2.*cap.*6.*num.*31.Cardin.Tuſch.*tom.*5.*littera M, con-*
37 *cluſ.*187.*& tom.*6.*littera P.concluſ.*552.Et † teſtes
debent eſſe ſaltem 54.annorum, Brunor. à Sole *in*
*locis communibus, verb.teſtis, num.*20. Aloyſ. Ricc.*in*
*dict praxi reſol.*128.
38 Verùm vt facilius percipiatur,quomodo proba-
tio temporis immemorialis ſit facienda,illud maxi-
mè attendendum eſt,quòd licèt regula ſit quod im-
memorabilis non poteſt probari per ſcripturas,
gloſ.*in cap.*1.*de præſcript.in* 6.vbi Ioan.Andr.*in fine,*
Gemin.*num.*16.& Franch.*num.*15.Balb.*de præſcr.*2.
*par.*3.*par princ.quæſt.*6. *num.*25. Rebuff. *de decim.q.*
13.*n* 97.Anton.Gabr.*commun tit.de præſcript.concl.*1.
num 82.nihilominus tamen hæc regula fallit quan-
do immemorabilia enuntiatur in ſcripturis anti-
quiſſimis excedentibus meram centum annorum,
Verall.*deciſ.*347.*p.*3.Flamin.Pariſ. *dict. quæſt.*28.*n.*
233.Garc.*de benefic.par.*5.*cap.*9. *num.*92. *& par.*11.
*cap.*2.*n.*265.Rota *in Corduben.redecimarum* 18.*Maij*
1618. coram *Reuerendiſſimo D. Coccino Decano*,
quando ſcilicet ad minus ſunt duæ enunciatiuæ,
quæ habent originem è diuerſis perſonis nõ ſuſpe-
ctis, Achil.*dec.*6.*de iurepatron.*Card.Mantic.*de tacit.*
*& ambig.convent.lib.*2. *tit.*6.*num.* 21. Rota *dec.*388.
*p.*1. *diuerſ.* Et ad conficiendam huiuſmodi imme-
morialem, tam in teſtibus, quàm in inſtrumentis,
concurrere debent anni elapſi vſque, ad terminum
controuerſiæ motæ,& non tempus decurſum vſque
ad Concilij publicationem,Rot.*dec.*185.*in princ.&*
*deciſ.*188.*num.*1.*part.*1. *& deciſ.*288. *in princ. par.*2.
*diuerſ.*Pute.*deciſ.*449.*num.*2.*in fine, lib.*2. Gonzal.*d.*
*gloſſ.*18. *num.*29. Piaſec. *in praxi noua Epiſc. part.*2.
*cap.*5. *num.*7. *poſt princ.* † Immemorialis per teſtes 39
non dicitur ſufficienter articulata, ſi teſtes non di-
cant,quòd non audierunt,nec viderunt contrarium,
Seraph.*deciſ.*1367.*num.*1.Pute.*deciſ.*426.*num.*5.*lib.*
2.*in correctis*, & ſint ætatis 54. annorum. Lap. &
Abb.*in dict.cap.*1.*n.*8. Geminian.& Franch. *n.*16 *de*
præſcript. in 6. Rota *in dict. Corduben. Redecimarum.*
† Benè etiam probatur iuſpatronatus ex pluribus 40
enunciatiuis antiquorum inſtrumentorum à centũ
annis,& citra,in quibus enunciatur fundatio bene-
ficij,licèt non enuntietur reſeruatio iuriſpatronatus:
ita cenſuit Rota *in vna Curien. benef.*9. *Decembris*
1598.coram *R.P.D. Corduba*, refert Nicol. Garcia
dict.par. 5.*cap.*9.*num* 90.Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curia*
*Archiepiſc. Neapol. deciſ.*274. *num.*2. *& deciſ.*306.
*par.*4. etiamſi enunciatiuæ haberent originem ab
eiſdem patronis,& perſonis ſuſpectis; nam adhuc
in antiquiſſimis probat fundationem, ſi ſunt admi-
niculatæ,& fuit reſolutum *in Tudert Parochialis* 21.
Aprilis 1595.coram *D.Penia,& in Regien. Hoſpitalis*
16.*May* 1580.coram *D.Cantuccio*, quas citat Nic.
Garcia *dict cap.*9.*num.*91. quia in antiquis † verba 41
enunciatiua plenè probant, Tiraquell. *de præſcript.*
*verſ.*28.*pag.*104.Maſcard.*d concluſ.*106.Mar.Anton.
*in d.reſolut.*109.*num.*47.*& d.lib.*1.*reſolut.*80.*num.*3.
Gutier.*lib.*3 *practic.q.*17.*n.*69. Brunor.à Sole *verb.*
verba 4. Et in iurepatronatus nuncupatim ſi adſint
adminicula,firmat Rota *in vna Tuden. Parochialis* 7.
Nouembris 1611.coram *R.P.D.Vbaldo*, apud Farin.
parte 2.*tom.*1.*dec.*360.*num.*5.*cum ſequentib.* & latiùs
quando probet enunciatiua? Rota apud Farin.*p.*2.
*tom.*1.*dec.*374.
Cùm iuſpatronatus vltra ſupradicta probari 42
poſſit ſecundùm Iuris diſpoſitionem, Put. *deciſ.*59.
*par.*1.*& deciſ.*205. *num.*2.*part.*2. Rot. *dec.*531.*n.*1.
parte 2. *in nouis*, Mar. Anton. *variar. lib.*1.*reſolut.*
109. *numer.* 30. & decidit Concil. Trident. *dict.*
*cap.*9. ibi, † *vel aliàs ſecundum Iuris diſpoſitionem,*
quod idem ſignificat,quod alio modò; ideo proba- 43
tur in antiquis per famam concurrente longiſſima
præſentandi poſſeſſione, vt reſoluunt plores citati
per Mar.Anton.*dict. reſolut.*104.*num.*43.& pluriea
tenuit Rota,vt per Caſſad.*deciſ.*2. *num.*4. *de probat.*
& Achil.*deciſ.*5.*de iurepatron.*Put. *deciſ.*140. *in fine,*
*lib.*1. *& in vna Bracharen. Paroch. prima Iuly* 1592.
relata per Nicol.Garc.*d p.*5 *cap.*5.*num.*40.me citato
in hoc loco Caſtro Palao *dict.puncto* 3.*num.*6.ex qui-
bus colligitur † famam ſolam non ſufficere, ſed 44
concurrere debere alias coniecturas, etiam in anti-
quis,vt tentum fuit coram Paleoth. *dec.*481.*lib.*3.*p.*
2.*diuerſ.& in vna Tiraſonen.Capellania* 14.*Decembris*
1607.*& in Militen.iuriſpatr.decima May* 1608.co-
ram Card. *Caualerio,& in alia Neapol. Rectoria Vene-*
ris 19 *Decembris* 1609.coram *Ortembergo*,cum cita-
tis per Stephan.Gratian.*diſcept forenſ. cap.*110. *à n.*
80.& Aloyſ.Ricc.*reſol.*130.*& d.Neapol. dec.*274 *n.*
8.*& 9.par.*4. Et etiam *in Imolen. iuriſpatr.*28. *May*
1584. quæ eſt *prima par.diuerſ.dec.*792.non obſtare
dixerunt Domini, quòd fama non ſit qualificata,
hoc eſt ex fundatione,vel dotatione, quia in dubio
fieri debet interpretatio pro validitate actus, & ſic
vt ſit fama iuriſpatronatus ex dotatione,ad text.*in l.*
quoties ff.de rebus dubiis, cum vulg. & hinc eſt quòd
ſufficit teſtes dicere iuſpatronatus ſpectare de iure
ad aliquẽ,cùm idem ſit, ac ſi dicerent ad eum ſpe-
ctare ex fũdatione,vel dotatione.Achil.*dec.*71.*de iu-*
repatron

45 iuspatron.in impressis,† Iuspatronatus enim in dubio præsumitur ex fundatione,dotatione, vel constructione,Lambert.lib.2.par.1.q 6.princ art.6.num.56. Mar. Anton.n.9.d.loco.Quomodo probetur fama in hoc casu?Vide Alphonf.de Leone de officio Capellani q.4.praxi 2.n.66. cum sequentibus Castro Palao d. puncto 3.n.6.vers.sexto.

46 Ex certo subsidio alicui, tanquam patrono præstito ooo probari iuspatronatus tenuit Rota decis 1245.n 1.lib.5.par.3.diuers. & facit text.cum gloss.in c.cum Bertoldus,versic.quoddam iure,de sententia,& re iudicata, nisi primum tenuerit locum in Ecclesia tanquam illius patronus ex Mohed.decis.10.num.9. de iurepatr.ex eo,quia nisi patronis res fuerit ab initio alij non permisissent: nec obstat quod resoluit Stephan. Gratian.tom.2.c.210.n.50.quia procedit non in hoc casu,de quo agimus,quando scilicet ei tanquam Patrono hactenus competit ius sedendi, sed in alio differenti, videlicet quando nulla causa, & sola possessione innixos in illo sedet, quod acquirere valeat laicus in Ecclesia.

47 Sufficiens modus probandi iuspatronatus elicitur ex litteris institutionalibus Antistitum, quibus attestantur beneficium ad præsentationem alicuius Patroni pertinere,quia cum tractetur de diminuenda iurisdictione Ordinariorum, reddunt se Præsules valde difficiles in admittendo beneficium esse de iurepatronatus,& Instituendo præsentatos à patronis. Ita resoluunt Paulus de Cittadanis de iurepatr.par.6.q.37.num.3.Flamin.de resignat.lib.8.q.11. n.58.Put.decis.161.in princ.par.1. & decis.142.p.2. Mar.Anton lib.1.variar.resolut.80 num.1.me citato in hoc loco Castro Palao d. puncto 5. n.6.vers.quinto, tenuit Rota decis.425 fine 11.de iurepatr.in nouis, & dec.376.& 1447.par.3.lib.5.diuers.vbi habetur Bullam Episcopi instituentis,cum ea assertione ad præsentationem talis Patroni,probare intercessisse præsentationem mentionatam, licet de ea nihil appareat; quod quidem procedet si multiplicatæ adducantur litteræ, quibus probarentur multiplicatæ præsentationes, & satisfactum dispositioni Conc.

48 Trid d.cap.9.† Libri verò visitationum non sufficiunt ad probandum iuspatronatus, Piasec. in praxi noua Episco.par.2.cap.5.num.7.Aloyf Ricc.in dicta praxi resolut.125.n.2.Molfes. dict.tract.6. cap.5. num.45. Vigeret tamen tanquã validum adminiculum, si ex libris visitationem appareret beneficium fuisse visitatum tanquam de iurepatronatus, idque in eis enunciaretur,vt per Verall. decis.158. par. 2. Rot. decis.13.vers.& præsertim,& decis. 560. num.11.p.1. recent. Lotter.in tractat.de re benef.lib.2.quast.15.numero 151.

49 Ex sententia Episcopi,qua iudicatur ad præsentionem alicuius patroni beneficium pertinere, non probatur iuspatronatus, nisi antiqua sit,ex resolutis per Cassad.decis.2.num.5.de probat.& decis.3.num.5. de procurat.Put decis.338.lib.2.Seraphin. dec.1141. Aloys.Ricc.dict. resolut.125. & in tractat de nouiss. probat.iuris patron.resolut.126.à num.1.& resol.233. à princ.Ciatlin.forens.controu.lib.1.cap.5. à num.5.& tenuit Rota in vna Comen.Capellaniæ 17.Iunij 1591. coram Penia, & in Neapol. Rectoria, 19. Decembris 1609.coram Ortemberga dec. 413.sub num.1. vers. & meritò p.1.recent.Lotter d.lib. 2.q.13. num. 152. qui declarat antiquam æstimari quoties quadraginta retro completis annis lata fuit: at prætergressos esse quinquaginta annos oportere, censet Gratian. tom.2.cap.30.à num.90. Sed illud prius verius, quia illa dicitur quoad propositum antiqua sententia, si lata sit post Concil. Trident. ab anois quadraginta citra,ad tradita per Ioan.de Amicis cons.101. n.51. cum sequentibus, Carthar.Genuens.decis.58.Campan. in diuers.iuris Canon. rubr.2.cap.13.n 421. Bene verum est quòd si extarent sententiæ, seu sententia in iudicatũ transacta post dictũ Concilium lata cũcognitione causæ,& fisco Ecclesiæ audito,tunc vtique talis sententia probaret iuspatronatus; quoniam solent plerumque Ordinarij iurepatronatuum impugnare,& ideo si ille approbet,consueuit Rota multum illi tribuere, Steph,Grat.discept.forenj.cap.310. per tot. Aloys.Ricc.de nouiss.iurispatron probat.resol. 145.in princ Rota dec.567.n.2.par.4.diuers.Ciatlio. dict.cap.57.num.10.vbi subdit quòd si semel lata sit sententia cum magna cognitione causæ,& fabricato processu super probatione iurispatronatus, si demum contingat vacatio, non erit ampliùs elaborandum.

Ex scripturis verò detractis ex archiuio Episcopali probatur iuspatronatus;illæ enim dicuntur extractæ ex archiuio publico,& plenè probant, c.2.de fide instrum & ibi Card. & Host. Franc. Marc. dec. 459.n.2.3.& 4.par.1.Aluarot.inter consilia Alberti Bruni cons.121.n.5.Modern. Patau. de priuata scriptura lib.5.c.1.n 53.Rota in Sorana beneficij 8.Martij 1627.coram R. P. D. Merlino.

Item ex litteris maiusculis inscriptis in lapide posito in publico ab nomemoriali tempore citra, plenè probari iuspatronatus tenent Caualcan.dicta decis.17.num.5.Franc.Leo d.cap.6.num.4. Molfes.d. tract.6.cap.5. num.46. me citato in hoc loco Castro Palao d puncto 3. num.6.vers quartò. & tenuit Rota in Hispalen. iurispatronatus 26. Martij 1590. coram Card. Pamphilio,quam refert Nicol.Garc.d.cap.9. n.91.& Aloys. Ricc. in d.praxi rerum fori Ecclesiastici resolut. 125.num.3.in fine. Vnde iuspatronatus probari per insignia alicuius familiæ sculpta in Ecclesia censuit Rota decis.518.num 5.apud Farin p.1. recent.& ex denominatione Capellæ alicuius familiæ,eadem Rota decis 694 num 6.p.2.recent. & consuluit Bald. cons.510. sub num.1. & per totum lib.5. Fetret.cons.298.num.9. Lambertin. de iurepatr.lib.2. part.2.q.10.art.9.num.3.& 4.cum latè adducit per Rot.decis.374.num.7.par.2.recent.& apud Reuerendiss.Dominum Coccinum decis 150 sub num.1.vers. de inscriptione verò,& apud Seraphin,decis 1141.n.7. quarum meminit Lotter. dict. lib.2.q.13. num.149. Quemadmodum ex descriptione in libro aliquo antiquo, iuxta doctrinam glos. verb. per libros antiquos, vers.item si reperiatur,in cap.cum causam, de probat.Aym.cons.158 num.5 Rot.decis.15.num.5 par.1. recent. ReuerendissimusD.Coccin.dec.174.n.1.Antiquum enim per litteras scriptas seu incisas in lapidibus probatur, Mascard.de prob. concl.105.n.10. 50

Et † scripturæ incisæ in lapidea columna plenam fidem fore admittendam resoluit Cald. Pereira de empt.c.21.num.21 Item † & lapides, seu columnas quibus litteræ incisæ sunt, probare confinio resoluunt Mich.Graff.tom.1 commun.opin lib.5.tit.26.numero 6.pag.429.Kirchou.com.opin lib.4.tit.9.n.188. pag.198.Menoch.consil.21.n.30. & cons.112.n.67. cum seqq Mascard.conclus.399.n.10. Valasc. de iure emphyt quæst.9.num.28.Cald.Pereira dict.c.21.n.10. Nec leue esset adminiculum ad probandum beneficium esse de iurepatronatus alicuius familiæ, si armorum, siue insignium eiusdem familiæ pictura, vel affixio sit in Ecclesia patronata, Anch. cons.113. n.4.Rip.in cap.cum Ecclesia Sutrina num.97.de causa possess.& propriet. Lambertin. de iurepatronat. lib.3. quæst.5.art.4.num.1. Rot. decis.1, numer.3.vers. & plurimum mouebant, part. 1. recent. Reuerendiss. D. Coccin. 51 52

Coccio. *decis.* 130. *num.* 1. ooo enim talis armorum oppositio consueuit fieri in re prorsus aliena, vt ponderat Rota apud Seraph. *decis.* 1141. *n.* 7. cuius meminit Lotter. *d. lib.* 2. *q.* 13. *n.* 147. vbi tamen *n.* 148. post D. Coccin. *d. decis.* 130. *vers. quamuis hac conclusio,* intelligit nisi possit assignari alia ratio talis appositionis.

53 Ea chronicis veris etiam ab immemoriali tempore scriptis probari potest iuspatronatus; nam antiquis chronicis, quibus à Maioribus nostris fides communiter adhibita est, credere debemus, gloss. *verb. magis, in cap. inter dilectos, de fide instrument.* Xuar. *alleg.* 8. *n.* 21. *& sequentibus,* Cassan. *in catalogo gloria mundi, part.* 10. *consid.* 46. *ad fin.* Mascard. *de probat. concl.* 105. *n.* 9. *& concl.* 398. *n.* 5. Gutier. *pract. lib.* 3. *q.* 13. *n.* 23. Menoch. *consil.* 368. *n.* 8. Genua *de scriptura priuata lib.* 5. *tit. de libris Chronicor.* Scaec. *de iudic. lib.* 2. *c.* 11. *n.* 265. Ioan. Garc. *de nobilit. gloss.* 18. *n.* 2. Castell. *lib.* 7. *c.* 3. *n.* 3.

54 In iis autem personis, seu communitatibus, vel Vniuersitatibus, in quibus id ius plerumque ex vsurpatione potius quaesitum praesumi solet, pleniori, & exactior probatio ad docendum verum titulum requiritur, nec immemorialis temporis probatio aliter eis suffragatur, quam si praeter reliqua ad eum necessaria, praesentationes etiam continuatae non minori saltem quàm quinquaginta annorum spatio, quae omnes effectum sortitae sint, authenticis scripturis probentur. Ita Concil. *d. c.* 9. *vers. in iis.* Ratio huius praesentationis radicatur in quodam respectu Ordinarij, qui non fuit ausus Potenti contradicere, vt ex Puteo *decis.* 55. *sub n.* 2. *vers. sed Dominus Marsicanus, lib.* 1. tradit. Lotter. *de re benef. lib.* 2. *q.* 13. *num.* 133.

Probatio iurispatronatus in persona potenti iuxta tenorem Concilij citato loco, requiritur tam in petitorio, quàm in possessorio, Gonz. *ad reg.* 8. *Cancell. gloss.* 18. *n.* 23. Greg. XV. *decis.* 222. *n.* 2. *vers. qua probatio,* Rot. *decis.* 756. *n.* 31. *vers. vnde sequitur p.* 2. *recentior* & in aliis decisionibus citatis ab eadem Rota apud Posth. *post tract. mandati de manuten. decis.* 238. *n.* 21. itavt non sufficiat docere de quasi possessione praesentandi ad effectum manutentionis, Gonzal. *d. gloss.* 18. *n.* 23. *vers. vbi etiam,* quia Concilium sustulit omnem possessionem, Seraph. *decis.* 395. *num.* 4. *vers. neque obstat, & n.* 5. *vers. & ex eo.* Ratio autem cur requirantur probationes etiam in possessorio iuxta formam Concilij, est clarissima; quia cùm Concilium praescribat certam formam probandi iuspatronatus, si eo modo non probetur, abrogat, & irritat iuspatronatus cù quasi possessione subsequuta: subdit tamen Rota apud Posthium *d. dec.* 238. *n.* 23. post Gonz. *vbi sup. n.* 26. *& 27.* & Seraph. *d. dec.* 395. *n.* 9. quod praetensus patronus, qui semel docuerit de iurepatronatus, non est repellendus à quasi possessione praesentandi, si tamen dum docuit de iurepatronatus, seruauerit formam Conc. Trident. *citato loco.*

55 Debet huiusmodi Concilij decretum omnino obseruari, & verificanda sunt illius requisita in probatione iurispatronatus praedictarum personarum, itavt non sufficiant praesentationes centum annorum, vel ducentorum, si non sint continuatae, vt scilicet vna sequatur aliam prout ostendit verbu istud, *continuata,* Flamin. *d. q.* 18. *n.* 255. Aloys. Ricc. *in d. praxi*

56 *resolut.* 133. *vers. amplia secundò.* † Nec etiam suffragantur praesentationes continuatae per tantum tempus, vel maius, si non sunt effectum sortitae omnes: effectum autem sortiri dicuntur si fine confirmatae Praesentationes, vt dicitur *in c. Cumana, de elect.* Seraph. Rot. Rom. *dec.* 1141. Aloys. Ricc. *d. resol.* 133. *vers. amplia tertiò, & resol.* 13. Viuian. *p.* 2. *lib.* 5. *c.* 5. *n.* 19. Flamin. *d. q.* 8 *n.* 256. Massobr. *in praxi habendi concursum, pral.* 13. *dub.* 4. *à n.* 3. † Nec denique quinquagenaria possessio, quae per scripturas authenticas requiritur, probari potest per testes, vt aequipolleant eorum dispositiones praesentationibus, & institutionibus per instrumenta factis, quia † dicta probatio per instrumenta requiritur pro forma à Concil. *dicto loco.* & forma dat esse rei, *l. diuus, ff. de in integr. restit. l. Maeuius, ff. de condit. & demonstrat.* & ad vnguem est seruanda, itavt si deficiat in minimo, actus corruat, *l. cùm hi, §. si praetor, ff. de transact. l. non dubium, C. de legib.* cum citatis *in libello de principiis iuris, littera F, n.* 49. *&* 50. Quare in his terminis, de quibus agimus, ita resoluunt Rot. Roman. *dec.* 199. *n.* 4. *p.* 2. *diuers.* Marescot. *var. lib.* 2. *c.* 52. *n.* 2. Nicol. Garc. *d. c.* 9 *n.* 13. Aloys. Ricc. *d. praxi resolut.* 134. *& in dec. Curia Archiep. Neapol. dec.* 10 *p.* 4. Gonz. *d. gloss.* 18. *n.* 79. Stephan Gratian. *discept. forens. c.* 68. *à n.* 21. Rota apud Posthium post *tract. mandati de manut. dec.* 238. *n.* 32. Franc. Leo *d. c.* 6. *n.* 6. Flam. *d. q.* 18. *n.* 257. vbi *n.* 258. dicit in Rota decisum, quòd deficientibus authenticis scripturis non sufficit illas probare per testes, vide suprà *à n.* 25.   57 58

59 Et praedictos quinquaginta annos sumere initium ab illo die, quo apparet factum fuisse primam praesentationem, & antiquiorem productam in actis cù subsequenti institutione, eosque numerari vsque ad diem litis postremò motae, in qua controuertitur an sit, & constet esse de iurepatronatus, refert ex Rotae decisione Campan. *d. c.* 13. *n.* 426. Hinc Gonzal. *d. gloss.* 18. *n.* 84. asserit † praefatam probationem per authenticas scripturas exigi nondum in probandis praesentationibus continuatis, verum etiam in probatione effectuationis. 60

61 Praesumitur iuspatronatus in potente ex vsurpatione, Pute. *decis.* 57. *cum duabus sequentib. & decis.* 205. *part.* 1. Rot. *decis.* 5. *part.* 3. *lib.* 2. *& decis.* 552. *part. lib.* 3. *& in nouiss.* Mari. Anton. *var. lib.* 1. *resolut.* 33. *num.* 2. & etiam in Vniuersitatibus, & Communitatibus acquisitum ea vsurpatione, vt insinuat Concil. Tridenc. *d. cap.* 9. & est doctrina Butrij *in cap. dilectus, de officio Legati,* Lambertin. *de iurepatron. lib.* 1. *art.* 5. *quast.* 10. *sub num.* 47. *vers. limita primò, & num.* 39. quem sequitur Capalcan. *decis.* 17. *num.* 7. *part.* 2. Mohedan. *decis.* 1. *circa fin. de iurepatron.* Gonzal. *d. gloss.* 18. *num.* 63. Aloys. Ricc. *resolut.* 131. Put. *decis.* 205. *lib.* 1. † quamuis communitas 62 parua sit, & sine iurisdictione in loco, ac etiam Parochianorum, Nicol. Garc. *d. c.* 9. *n.* 101. Aloys. Ricc. *in d. praxi resolut.* 135. Et tenuit Rota *in Zenonien. iurispatron. de Baringana* 20. *Martij* 1585. coram *R. P. D. Gypsio,* & *in alia Archipresbyteratus nullius* 2. *Maij* 1588. coram *Illustr. Cardinale Pamphilio,* & apud Farin *decis.* 305. *& 543. in nouiss. prima recollect.* & apud eundem Farin. *p.* 1. *recent. decis.* 481. *n.* 1 *& decis.* 199. *p.* 2. etiam *recentior.* Card. Mantic. *decis.* 234. *& 253. n.* 1. & in aliis adductis ab eadem Rota apud Posthium post *tract. de manut. decision.* 238. *numer.* 18. vbi extendit procedere etiam quòd iuspatronatus praetendatur à paucis Parochianis, sine vicinis, Aloys. Ricc. *in collect. decision. part.* 4. *collect.* 1240. vbi addit hanc praesumptionem, praecipuè locum habere in Italia, vbi propter recessum Curiae omnes populi ius praesentandi vsurparunt, & praesertim in locis, in quibus Ordinarij collatores sunt inferiores Episcopo, Achi. de Grassis *decis.* 4. *de iurepatronat.* Put. *decis.* 57. *lib.* 1. nam dato concursu paris, vel maioris potentiae Episcopi, cessat praesumptio vsurpationis, ex Rota apud Posthium post *tract. mandati de*

manu

manutenendo dec.238.n.16.& n.17.in princ.aut potentiam probari ex diuitiis,amicis,numerositate personarum, & familiarum, ac populari existimatione, & citat Card. in cap.vlt.de alienat.iud.mut.causa facta n.3.& 5. Intellige quod supra diximus de iurepatronatus præsumendo acquisito ex vsurpatione,quando spectaret iuspatronatus ad Vniuersitatem vt vniuersum,& non vt ad singulos,Rota in Florentina iurispatr.8.Nouembr.1627.coram Rmo D.Decano,prout in vniuersitate Iuristarum, quæ subiacet dispositioni Sacri Concilij,Rota in Cracouien. Parochian.9. Iunij 1627. coram Patriarcha Hierosolym.refert Alphons.de Leone d.q.4.praxi 2.n.93.cum seqq.

63 In eadem Rota in Romana iurispatron.8.Iulij 1584. corã Illustriss.Seraph. & est inter impressas dec.468. resolutum fuit vsurpationem iurispatronatus non præsumi,nisi cõstet de dolosa occupatione.Sed propter dictionem, plerumque, qua Conciliũ d.c.9. vtitur,habere locum, etiam quando cessat præsumptio vsurpationis,si prætendatur à persona potenti, vel Magnate,vel Vniuersitate,censuit Sacra Congregatio Illustriss.Interpretũ, & tenuit Rota in Sorana iurispatron.28.Aprilis 1603.coram Illustriss.Card Pamphil. & in alia Iaten. Parochialis 27. Iunij 1603. coram eodem,& nouissimè in Lucana iurispatronatus 14.Iunij
64 1621.corã Rener.D.meo Coccino Rota Decano.†Nec etiam præsumitur iuspatronatus ex vsurpatione acquisitum,si non totius Vniuersitatis,sed illius partis esse prætendatur, vt declarauit Sacra Congreg. teste Gonzal. dict.gloss.28.n.69. Nicolaus Garc. vbi proximè, Aloysius Ricc. dict.resolut.135. in fine. Prout etiam non præsumitur quando Communitas, vel Vniuersitas simul cum non suspecta persona possidet, Rota in Lauern. iurispatron. 28. Iunij 1630. coram R.P.D.Pirouano, Alphons. de Leone dict. q.4.praxi 1.num.87. Vel quando iuspatronatus pertinet ad Confraternitatem,seu potius ad illius Præsidentes, quia tunc non intrat præsumptio vsurpationis,cum Confraternitas non constituat aliquod Collegium publicum,cum iurisdictione,seu potentia,sed potius sit priuata quædam congregatio personarum ad exercitium pietatis instituta, Rota in Bergomen.capellania 18. Maij 1629. coram R.P.D. Merlino,impressa per Alphons. de Leone d.q.4.praxi 2.n.89.cum seqq.Quæ vsurpationis ratio cessat in Ecclesiis Monasterialibus, seu Conuentualibus, in quibus non acquiritur iuspatronatus.Mohedan.decis.340.Rot.in d.Laud.iurispatronatus 28.Iunij 1630. coram R.P.D.Pirouano,vbi fuit resolutum præsumptionem vsurpationis non cadere in Ecclesia, seu Monasterio Domina Castri,cum sit iustitiæ cultrix, refert Alphons.de Leone d.q.4 praxi 2.n.81.

65 Et cùm in Concil. d.c.9. mentio indistinctè fiat de iis personis,in quibus iuspatronatus plerumque ex vsurpatione præsumitur acquisitum, nec exprimatur quę sint,ideò declarandum duxi eas esse,quę potentes sunt,vt de Imperatore scripsit Put.dec.60. l.1.Et de Rege Aragoniæ loquens Mohedan dec.10. n.4.de iurepatron Et in infante de nostro Regno Portugalię mentionem faciens,firmat idem Put dec.57. lib.1. Et in Barone,alioque domino iurisdictionem temporalem habente in loco procedere illius textus dispositionem tenent Mohedan.dec.1.num.2.de iurepatron Rota dec.56.num.2.6.& 7.& dec.119.num.1. vers.ratio part.1.recentior. Greg.XV.dec.222.n.1.& apud Posth post tract. mandati de manutenendo dec. 238.n.13.& declarauit Sacra Congregatio,vt referunt Gonzal.d.gloss.18.num.66.vers in his personis, Aloys. Ricc. d.praxi resolut.132.num.1.Molfes.d.tractat.6. cap.5.num.61. Et in altero quocunque Magnate locum habere asserit Caputaq. dec.128.num.1.part.2, estque dec.1273.lib.3.part.3.diuers. prout in quolibet de familia Romana Vrsinorum censuit Rota dec.841.lib.3.diuers.aut alterius ex familia Columnæ,Caputaqueo. d.decis.128.& in decis.199.lib.2. diuers. Aloys.Ricc. d.resolut.132,num.1. refertur in Lucana Iurispatronatus de Podiis 5. Martij 1621, coram Reuerendissimo D. meo Coccino; aut alterius ex familia de Sabellis, Rota in Sabien Iurispatronatus 26. Octobris 1594. coram Litta, & 6. Martij 1596.coram Penia, relata in d.Lucana Iurispatronatus de Podiis. Aut alterius ex familia de Caracciolis,Rot. in Neapolitana Capellania 19. Ianuarij 1571. coram Illustrissimo Cardin. Lancellotto, sen. & apud Posthum d.decis.238.num.16.in fine. Aut alterius ex Nobilibus Venetis in statu Venetorum, Rota coram Seraphin. decis.952. numero 6. & apud Posthum dict.decis.238.in fine. & in citatis per Ferentil. in annot. ad decis. Buratti 832. num.8.

66 Iuspatronatus tamen priuatorum non admittit præsumptionem vsurpationis,vt tenuit Rot. in Tuden.Parochi 7.Nouembris 1611. coram R.P.D.Vbaldo,apud Farin dec.360.part.1.recent. Et iuspatronatus dicitur priuatorum,quãdo patroni non sunt domini temporales loci,vbi fundatum est,Rota in Pap. iurispatronatus 17.Februarij 1611. coram R.P.D. Manzanedo, apud Farin. dec.374.part.1.recentior. Vnde quando non sunt potentes in loco, licet huiusmodi potentia non sit coniuncta cum iurisdictione Rot. in Ferrar. Archipresbyteratus 16.Iunij 1628. coram Reuerendissimo Coccino Decano, cuius meminit Ferentil. vbi suprà n.6.

67 Rigor præscriptus à Concilio Tridentino d.loco, & suprà adductus in probando iurepatronatus non requiritur,si agatur non contra Ecclesiam, sed inter ipsosmet patronos,vt decidit Rota Romana coram Mantica,dec.318.resoluunt Gonzal.d gloss.18.n.39. Piasec. in praxi noua Episc part.2.cap.5.num.7.vers. non tamen, & nouissimè censuit eadem Rot.dec.548,
68 n.2.apud Farin.part.2.recent. Vnde † iuspatronatus potest præscribi ab vno contra alium compatronum spatio quadraginta annorum, cum titulo colorato, Rota Roman.dec.129.num.1.& dec.407.n.1.part.1. in nouiss. cuius meminit Galeit. in margarita casuum conscient verb.iuspatronatus.pag.144.colum.2.Lambertin. part.2.lib.1.art.3.quæst.11.in princip. Gonzal. d. gloss.18.num.37. Francis.Leo d.cap.6. num.8.in fine, Caualcan. dec.33.n.8.cum sequent.part.5. Marc.Anton. d.lib.1.resolut.108.num.28. Rot.decis.146.n.5, part.2.recent. & quod præsentandi ius præscribatur spatio 40. annorum tenent Couar. in reg. possessor. part.2.§.10.num.8. Rot. dec.407.n.1.part.1.diuers. & apud Posthum post tract.mandati de man.dec.239. num.10.

69 Aduertendum vltra prædictas probationes teneri descendentes,etiam probare iure deuolutionis iusto se esse patronos. Deuoluitur autem iuspatronatus hæreditate, legato, donatione, vel venditione, ac aliis modis alleg præcedenti enumeratis, vbi de hoc
70 latè egi. † Sed in eo succeditur in stirpes, & non in capita,vt probat Clement. plures,vltim. de iurepatron. docent Menoch.consilio 316.num.16.Tiraquel. de iure primogen.quæst.16.num.4.Perez l.1.vers.mouere innat,titul.6.libr.1. Ordin pag 140. Spin d.gloss 4. princ.num.60.Piasec.in d.praxi noua Episcop.d cap.5. vers.descendentes, Stephan.Gratian. disceptat.forens. cap.521.num 18. Campan. in diuers. Iuris Canonici lib.11.cap.13.num.384. Gonzal. ad reg.8.Cancellar. gloss.45.num.6. Cened. ad Sextum collect.7.num.1.

Aloys.Ricc. *in collect. dec. part.5. collect.1733. & in dec. Curia Archiep. Neapol. dec.120.n.1 part.2.* quod procedit quando succeditur iure hæreditario, secus si alio iure, nempe legati, & donationis, quia tunc si legetur, vel donetur iuspatronatus familiæ, omnes de familia succedunt in capita, & non in stirpes, vt decisum fuit *in Rota Romana Regien. Prioratus 13. Nouembris* 1601. coram *R.P.D.Penia.* Et ideò si patre mortuo plures filij superstites sint, singuli vocē habebunt, si verò mortui fuerint, & alter reliquerit filium, alter duos, tertius tres vel quatuor, ille vnus habebit vnam vocem, & alij plures ea vnoquoque alteram vocem; non enim plures fratres ab eodem patre nati plures voces habent, cum patris personā referunt, qui vnus est. Ita per *d. Clem. plures*, dicit Vgolin. *d.c.31.§.1.n.8.*

71 Notandum est probationem descendentium patronorum ad effectum præsentandi non requiri, stante quasi possessione præsentandi, vt tenuit Rota *in vna Gerunden. beneficij, 15. Decembris* 1599. coram *Cardinale Seraphino*, & est inter eius decisiones impressas *decis.1334.n.vlt.*

Habilitas præsentati qualis requiratur?

72 AD iuspatronatus præsentari possunt omnes, qui prohibiti non reperiuntur, vt *in toto tit. de iurepatr. & 16. quæst. per totam*, dummodo ea ætate esse debeant, quam beneficij qualitas postulat, Vgolin. *d.c.31.§ in fine.* seruata Concilij Tridentini dispositione circa ætatem ad beneficia requisitam, Aloys.Ricc. *in d. praxi resolut.169. à principio*, vbi *n.3.* declarat ex *Sacra Congregat.* id non procedere, vbi in fundatione beneficij aliter esset cautum. Cōstituta hac regula in vnum reducam illos, qui prohibentur præsentari, vt facilius, qui sint habiles reperiri possint. Non habens legitimam ætatem non potest præsentari, neque institui ad beneficium de iurepatronatus, itavt institutio illi facta iudicetur nulla & irrita etiam quoad forum Conscientiæ, Garc. *de benef.p.7.c.4.à n.83.* Azor. *instit. moral.p.2. lib.6.c.3.q.2.* nouissimè Alphons. de Leone *de officio Capellani, q.4. praxi 6.n.30. cum seqq.* nisi à testatore, seu fūdatore ipsius iurispatronatus in limine fundationis vocentur ad ipsum minores quatuordecim annorum, vel cautè vocetur clericus primæ Tonsuræ, vt per Nouar. *concl.14.n.3. & 6.* Viuian. *in praxi iurisp. lib.6.c.6.n.16.* Monet. *de commut. vlt. volunt. c.10.n.132.* Layman. *in sum. Theolog. moral. lib.4. tr.2. cap.14. sub num.1.* Alphons. de Leone *d. quæst.4. praxi 6. num.36.* vbi *num.37.* per Rotam *in Corduben. Capellania 5. Decembris* 1629. coram *Rmo D. Duran.* inter eius impressas *decis.228.num.8.* intelligit verba illa fundationis, *vt eligatur clericus*, de clerico primæ tonsuræ etiam ætatis septem annorum, si ea reperiatur in fundatione facta ante Concil. Trident. secus si fundatio fuit post Concil. ex rationibus in dicta decisione allatis. Vide dicta suprà *allegat.60. à num.77.*

73 Laïcus cùm sit incapax beneficiorum, vt probat text. *in cap.2. de institut.* & resoluunt Ceuall. *communium contra commun. quæst.323.* Azor. *institut. moral. part.2. lib.6. cap.2. quæst.5.* Perez de Lara *de anniuersar. & Capellan. lib.2.c.5. à num.2.* Nicol. Garc. *de benef. part.1.c.1. à num.9.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib.30. tract.3.n.147.* Sanch. *de matrim. lib.7. disp.42. num.14.* Bellon. *de iis, quæ fiunt in continenti cap.94. lib.1.* Massobr. *in praxi habendi concursum prælud.7. dub.21.n.85. secundùm Romanam impress.* Castro Palao *in opere mor. tom.2. tr.13. disp.4. pun.8. num.2.* vbi *num.4.* quòd solus Papa in hoc dispensare potest etiamsi incedat in habitu, & Tonsura, & communiter reputetur clericus, quia constando de veritate, non tenet beneficij collatio, Flamin. *de resignat. lib.4. quæst.2. num.39.* Gonzal. *ad regul.8. Cancell. gloss.2. à n.64.* Nicol. Garc. *d.c.1. num.11. & 12.* Massobr. *d.n.83.* ideò non potest patronis præsentari, *cap. Ecclesia Sancta Maria, de constitut. gloss. verb. receperunt in cap. cum M. eodem tit.* vbi ait † laïcum 74 posse habere præbendam separatam à Canonicatu, vel illam in quantum est temporalis, seu continet temporalitatem, vt per Oliban *in comment. ad vsatic. cum cap.13. num.3.* & in terminis quòd laïcus non possit præsentari, nisi nolliter, tenet Lambertin. *de iurepatron. part.1. lib.2. quæst.7. art.2. ad fin. & art.4. & 29. ad finem*, Gutier. *cons.2.n.21.* Card. Tusch. *lit. F, conc.36. num.4.* Flamin. *d. quæst.2. numer.5.* Nicol. Garc. *part.7. cap.1. num.25.* & alij citati à Massobr. *d. num.83.* Perez de Lara *de anniuers. lib.2. cap.5.n.3.* nouissimè Alphons. de Leone *dict. quæst.4. praxi 6. n.1. & 2. fol.506.*

Ex priuilegio tamen Summi Pont. laïcus bene- 75 ficium, seu Canonicatum obtinere potest, nam per Papam potest conferri beneficium in tempus, quo quis erit clericus, ac etiam laïco, Flamin. Paril. *de resignat. benef. lib.4. quæst.2. num.22. & 38.* Alphons. de Leone *de officio, & potest. Confess. recollect.1.n.76. in fine.* & nouissimè *de officio Capell. quæst.3. num.78. & quæst.4. praxi 6. n.37.* ideo Marchiones Mastorgæ priuilegium Apost. habent obtinendi Canonicatum in Ecclesia Cathedrali Legionensi, prout refert Fr. Athanas. de Lobera *in tractatu de Ecclesia, & Ciuitate Legionensi fol.212.* vbi simile priuilegiū à Papa concessum dicit Regibus illius Regni; & idē Comiti Barchinonen. esse concessum pro Ecclesia illius ciuitatis testatur Ant. de Olibano *d.c.13.n.6.*

Licet laïcus ad beneficium præsentari non possit, 76 vt supra diximus, nominatio tamen facta per patronos laïcos, de non clerico ad beneficium, est valida, vt fuit resolutum per Rotam *in Burgen. Abbatia 19. Nouembris* 1588. coram *D. Pera*, vbi ad iura dicentia præsentationem de laïco factam esse nullam, fuit responsum quòd sunt intelligenda de præsentatione propriè dicta, quæ tunc fit cum præsentatus coram Ordinario personaliter sistitur ab eo institutionem accepturus, refert Aloys. Ricc. *in d. praxi resolut.140. num.3.* Sufficit enim clericatus de eo tempore, quo instrumentum nominationis præsentatur Superiori; quia nominatio etsi sit præambula ad præsentationem, non tamen est præsentatio, nec per eam adquiritur aliquod ius ipsi nominato, cum actus præsentationis corporalem exhibitionem præsentati requirat coram habente potestatem instituendi. Ita in terminis Alphons. de Leone *d.q.4. praxi 6. num.16. prope fin.*

Sed dubitari potest an laïcus possit præsentari ad 77 beneficium, si statim póstea assumpserit clericatum? In qua quæst. Rot. Roman. *in Imolen. iurispatron.* coram *Orano 19. Nouembris* 1594. de qua meminit Flamin. *d. q.2. num.5. & 6.* tenuit tunc præsentationem esse validam, ex eo, quia minimè dici potest facta de persona penitus inhabili, cum satis sit ante institutionem esse promotum. Verum in puncto Iuris videbatur contrarium esse respondendum, quia ad beneficium obtinendum non sufficit quempiam habitum clericalem gestantem animum habere statim obtento beneficio assumendi Ordinem clericalē; sed hic Ordo debet necessariò procedere. Sanch. *d. disputat.42. num.14.* Gonzal. *d. gloss.2. num.66.* tum quia † in beneficiis attenditur capacitas de tempore 78

præsen

præsentationis, (propriè scilicet dictæ) Rota *decis. 67. part. 3. lib. 1. in nouiss.* Mar. Antonin. *variar. lib. 1. resolut. 19. num. 1.* Poterit tamen non ineptè intelligi Flaminij sententia, & Rotæ decisio ab eo citata, non simpliciter, sed tantùm quando de proximo clericandus præsentatur in tempus in hanc formam: *Præsentato Petrum de proximo clericandum, & peto eum ordinari,* vt bene ait Massobr. *d. prat. 7. dub. 21. n. 86.* quod Ego in sano intelligerem sensu, videlicet si taliter præsentatus, seu potius nominatus intra tēpus ad præsentandum præstitutum Ordines suscipiat, quos petijt præsentans, vt susciperet, vide Lauor. *var. lucubrat. tit. 4. c. 13. n. 26.* Squillante *de priuileg. cleric. c. 4. n. 19.* Alphons. de Leone *d. q. 4. praxi 6. n. 15. in princ.*

Vtrùm autem clericus coniugatus habens omnia requisita possit retinere, vel obtinere beneficium ex dispensatione Episcopi? Saltem ex fundatione beneficij Curati, Personatus, vel dignitatis Ecclesiasticæ eum esse incapacem etiam dispensante Episcopo, per text. *in c. sanc. de cler. coniug.* resoluunt Bened. Capra *reg. 67. n. 33. vers. circa primum*, Marta *de iurisd. p. 4. casu 153. n. 15. in fine*, Carol. de Grassis *de effectib. cleric. effectu 5. n. 25.* Beneficium quoque simplex clerico coniugato conferre non potest Episcopus sine licentia Papæ, Flam. *de resignat. benef. l. 4. q. 2. n. 28.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloss. 2. n. 69.* Garc. *de benef. p. 7. c. 5. n. 4.* Sanchez *de matr. l. 7. disp. 42 n. 18.* Carol. de Grassis *d. effectu 5. n. 25. in fine*, latè Ciarlin. *controuers. forens. l. 1. c. 53. n. 40. cum sequent.* vbi *à n. 48.* quòd potest Episcopus admittere ad beneficium præsentationem de clerico coniugato, si in fundatione dictum sit quòd etiam clericus coniugatus possit obtinere beneficium.

79 Seruus non potest præsentari, etiamsi sit Christianus, cum non possit ordinari, nisi prius manumittatur, *cap. 1. 2. & 3. distinct. 54. cap. 1. & cap. consuluit, de seruis non ordin.* Anton. Gama. *in tract. de Sacramentis præstandis vltimo supplicio damnatis, quæst. 9. n. 9.* Henriq. *in sum. l. 14. c. 8. §. 7. in comm. littera K.* Bellet. *disquisit. clerical part. 1. tit. de disciplina cleric. §. 14.* Marta *de iurisdict p. 4. casu 90. n. 14.* & ad nostrum propositum Viuian. *in praxi iurispatron. p. 2. l. 6. c. 4. n. 1.* vbi etiam addit quòd si manumissus sit, & fiat clericus, poterit præsentari.

80 Infidelis vti incapax præsentari non potest, Lam-
81 ber. *lib. 2. part. 1. q. 7. art. 9.* Viuian. *d. c. 4. n. 2.* † Nec
etiam neophytus, idest, qui initio Sanctæ Fidei est
eruditione plantatus, *c. 1. 48 dist cap. Neophytus 61.
dist. c. si clericatus 16. q. 1.* Lamb. *de iurepatr. p. 1. lib. 2.
q. 7. art. 14. n. 7. & 8.* Filliuc. *tr. 41. de benefic. c. 4. n. 3.
& 6.* Bellet. *disquisit. clerical. p. 1. tit. de disciplina clericali §. 12. à princ.* vbi *n. 8.* dicit neophytum post factum clericum posse beneficia obtinere, quod etiam nouè ait Ant. Ricc. *post tract. de iure personarum*, vbi *de Neophytis c. 4.*

82 Irregularis etiam, qui extra regulam positus est, non potest præsentari, cum non possit ad Ordines promoueri, imò collatio, seu prouisio beneficij illi facta est nulla. Ita Henriq. *in sum. lib. 13. c. 14. §. 1. & c. 56. §. 1. & lib. 14. cap. 2. §. 5.* Azor. *instit. moral. pag. 2. lib. 6. cap. 7. q. 2.* Auila *de censuris p. 7. disp. 2. dub. 6.* Gutierr. *canon. lib. 1. c. 5. n. 92.* Flamin. *de resignat lib. 4. q. 3. à n. 32. & lib. 5. q. 3. n. 181.* Lessi. *de Iustit. lib. 2. c. 34. n. 120.* Vgolin. *de officio, & potest. Episcopi cap. 1. §. 1. ad finem, & c. 50. §. 6. n. 4.* post Couar. Rebuff. Nauar. Fr. Emman. Veg. P. Molin. & alios, Nicol. Garc. *de benefic. p. 7. cap. 11. à princip.* Aloys. Ricc. *d. praxi resol. 167.* nouissimè Alphons. de Leone *d. q. 4. praxi. 6. n. 96.*

Illegitimus, quocunque nomine censeatur, ordinari prohibetur, *cap. per venerabilem, qui filij sint leg.* ideò non potest eligi, nec præsentari, argum. text. *in cap. accipimus, de ætate & qualit.* Cardinal. Seraphin. Rotæ *decis. 1442. num. 9.* Viuian. *d. c. 4. num. 3.* Aloys. Ricc. *in d. praxi resolut. 185.* Filliuc. *d. tract. 42. c. 4. num. 5* 83

Corpore vitiati, de quibus *alleg. 42.* ad beneficia vti irregulares promoueri non possunt, Lambertin. *p. 1. lib. 2. q. 7. art. 13. n. 1.* Nicol. Garc. *d. p. 7. c. 12. à num. 3.* 84

Clericus patronus non potest seipsum præsentare, *c. per nostras*, & *ibi* gloss. *ver. præsentare, de iurepatron.* quia cum debeat esse differentia inter dantē & recipientem, & sic inter præsentantem & præsentatum, *c. fin. de Instit.* ita etiam debet esse differentia inter eligentem & electum, *c. qualiter, de elect.* Flam. *de resignat. lib. 2. q. 17. num. 112.* Tiraq. *de Iure primog. quæst. 33. numer. 11.* Campan. *d. c. 13. num. 398.* Aloys. Ricc. *d. praxi resolut. 179.* Mar. Antonin. *var. lib. 1. resolut. 51. num. 1.* Kirchou. *tom. 1. commun. opinion. lib. 1 tit. 4. num. 5. & 6 pag. 167.* Spin. *in speculo testam. gloss. 4. princ. n 80.* Azor *instit. moral. p. 2. lib. 6 cap. 11. quæsit. 1.* Aloys. Ricc. *in decis. 36. n. 1. p. 1.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 3. n. 222. vers. notandum.* Viuian. *d. p. 1. lib. 6. cap. 8.* vbi *n. 3.* extendit etiam ad beneficium simplex, me citato *in hoc loco* Ciarl. *controuers. forens. lib. 1. c. 69. n. 8.* Perez *cons. 34. num. 13. vol. 1.* & Castr. Palao *d. tract. 13 disp. 2. puncto 7. num. 2.* 85

Illud tamen vnicum adderem quòd Summus Pontifex potest solum seipsum eligere, vt per D. Ant. tradit Pineda *in vita D. Ioannis Baptistæ lib. 2. art. 3. c. 10. pag. mihi 422.* attenta tamen nouissima Constit. Gregorij XV. incip. *Æterni, de anno 1621.* aliud dicendum videtur, cùm *in §. 2. eiusdem Constit.* sic habeatur. *Numerum autem suffragiorum duarum ex tribus partibus Cardinalium in conclaui præsentium vt electio per viam scrutinij, siue scrutinij, & accessus valida sit decernimus, & declaramus ita esse censendum, vt in duabus tertiis partibus suffragium electi non numeretur, nec quisquam siue scrutinij, & accessus, siue compromissi via procedatur, seipsum eligere, seu suffragium sibi dare vllatenus possit.* 86

Amplia vt neque procurator constitutus à patrono possit ipsum patronum præsentare, vt fuit 87
tentum in Rota *in Salamant. Capellania 14. Octobris
1552. coram D. Vestano*, teste Caputaq. *dec. 397. lib.
1.* quem refert Flamin. *d. q. 17. n. 113.* Campan. *d. cap.
13. n. 399.* me citato *in hoc loco* Ciarlin. *d. c. 69. n. 11.
& 12.* † Nec etiam procurator constitutus à patro- 88
no ad præsentandum, potest seipsum præsentare,
Gonz. *ad reg. 8. Cancell gloss. 2. n. 57.* † Nec denique 89
substitutus à tali procuratore potest patronum, aut
suum principalem substituentem præsentare, Lambert. *l. 2. p. 1. q. 8. art. 9. & 10.* Viuian. *d. c. 8. n. 9.*

Si autem Prælatus, ad quem pertinet institutio motu proprio, vocet clericum patronum, eique cōferat quodcunque beneficium vacans, in quo dictus clericus habet iuspatronatus, tenebit collatio: tali enim casu non habet originem à dicto patrono talis collatio. Abb. *in d. c. per nostras, n. 3.* Viuian. *d. c. 8. n. 4.* Vgolin *d. c. 51. §. 2. n. 1. in fine.* me citato *in hoc loco* Ciarlin. *d. c. 69. n. 16.* 90

Quando plures sunt patroni, videlicet clerici, aut vnus clericus & alter laïcus, possunt ex se ipsis vnū nominare, & præsentare *glos. fin. in c. consuluit 15. de iurepatr.* Aloys. Ricc. *d. resol. 179. n. 3.* Azor. *d. p. 2. lib. 6. cap. 21. quæst. 3.* Aloys. Ricc. *d. decis. 36. n. 4.* Rot. *verb. honorificum, quæst. 4. princip. numer. 20.* 91

me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d.disp.2.puncto 7.n.3.* Lambertin. *dict.q.8.art.5.* Vgolin. *dict c.51.§.2.n.1.* vbi cum Cardin. Tusch. *littera P.concl.595.* tenet quòd præsentatus numeratur in numero præ-
92 sentatorium, Viuian. *d c.8.n.7.* vbi *n.8.* dicit † nullo modo posse clericum simul cum compatronis seipsum præsentare, sed præsentationem esse faciendam a solis compatronis, qui electioni de se factæ consentire tantùm potest, quod etiam tradit Mar. Anton. *d.resolut.51.n.5.* & Ciarlin. me citato *in hoc loco d.c.68.num.10.*

93 Pater potest præsentare filium, auus nepotem, seu alios consanguineos, glos. *verb.filij, in c. quia clerici, & gloss verb.propria auctoritate, in c. consuluit, de Iurepatron.* Flamin. *d.q.17.n.122.* Roland.à Valle *cons.47.n.49.& 62. cum sequentib.volum.1.* Kircou. *d.tit.4.n.6.pag.167.* Ioseph Ludou. *to.3.commun.opinion.tit.de Iurepatron. concl. vniuers. ampliatur octauo, pag.531.in fine,* me citato *in hoc loco* Castr.Palao *d disp.2.puncto 7.n.4.* Azor. *d c.21.q.2.* Viuian. *d c.8.n.11.* vbi
94 *numer.12.* asserit † posse Episcopum licitè conferre beneficium filio suo legitimo, vel nepoti idoneo, quia charitas imprimis exercenda est erga domesticos. & citat Abb. *cons.96.vol.2.* Roch. *verb. honorificum, quæst.4. princip.* Lambertin. *vbi suprà, art.22.* addo Gonzal. *ad reg.8. Cancel.§.4 proœm. num.47.& 48.* Valenz. *cons.98.num.16.tom.1.* me citato *in hoc loco* Alzed. *de præcellent. Episc.dignit.par.2.cap.9 n.17.* Sic etiam si filius non sit patronus, & in partem sit compromissum de clerico eligendo, vel præsentando, poterit filium eligere, seu præsentare; & si filius sit Canonicus, & ab omnibus Canonicis, vnà cum dicto filio sit compromissum in partem, poterit eligere suum filium, cum id non reperiatur prohibitum, Lambertin. *vbi suprà art.13.* Viuian. *d.c.8.n.14.& 15.*

95 Donatarius Iurispatronatus non potest præsentare donatorem, si donatio sit facta pro illa vice: præsumitur enim fraudulenter facta, secus quando illa facta est perpetuò cum Ordinarij consensu, Roch. *verb ipse vel is, q 20 n.37.* Lambertin. *vbi suprà art.11.* Viuian. *d.c.8.n.10.* me citato *in hoc loco* Ciarlin. *d.c.69.n.19.*

96 Excommunicatus, cum beneficia obtinere non possit, *c.postulastis, de clerico excommun.minist.* in tantum vt collatio illi facta de iure sit nulla, Couar. *in cap.alma par.1.§.7.num.1.* Flamin. *de resignat. lib.4.quæst.33.à num 44 & lib 5.quæst.6.à num.77.* Sayr. *de censur.lib.2.cap.5.num.5.* Nicol.Garc. *dict.part.7.c.13.à num.3.* Suar. *de censur.tom.5.disput.15.sect.1.* Ioan. Coch. *de permut.benef.c.33.numer.1.* Lessi. *de Iustit. lib.2.cap.34 dub.32 num.150.* Mar.Alter. *de censur. tom.1.lib.3.disput.6.cap.3.* Rot. *decis.5.de præbend.in nouis,* & apud Cassad. *decis.1. eod.tit. & in Triden. beneficij 5.Aprilis 1604.* coram *Peña,* latè Anton. Ricc. *de iure personarum extra gremium Ecclesiæ exist. lib.4.cap 6.à princ.* & ego ipse *in collect. ad cap postu-*
97 *lastis, de clerico excom.minist.* ideò † ad illa eligi, præsentari, seu nominari non potest, gloss. *in cap.vlt.* per text. *ibi, de elect.lib.6.* Roch. *verb.honorificum, quæst.4.n.19.* Lambertin *part.1.lib.2 quæst.9.art.1.* Seraphin. *decis.195.p.1.* Aloys.Ricc. *dict.praxi resol.166.* Flamin. *d.quæst.6.num.80.& 81.* Sayr. *d.cap.5.à num.16.* Suar. *tom.5.disp.4.sect.7.n.10.* Azor. *p.2.l.6 cap.7.q.8.* Viuian. *d.par.2.lib.6 cap.9.num.2.* vbi id procedere ait etiam in excommunicato excommunicatione minori, quod idem tenent Couar. *in cap.alma par.1.§.7.princ.col.1.* Aloys.Ricc. *dict.resolut.166 num.3.* nouissimè Alphons. de Leone *dict.quæst.4.praxi 6.num.93.*

Suspensos, cum seruire & administrare non pos- 98
sit, quia administrando fit irregularis, Flamin. *d.q.6.n.83.* ideò eligi non potest, gloss. & Doct. *in cap.illa,* vbi Abb. *de elect.cap.fin.eod.tit. in 6.* nec præsentari, Lambertin. *lib.2.p.1.quæst.9.princip.art.2.* Mar.Anton. *variar.resolut.l.1.resolut.19.n 9.* Aloys.Ricc. *dict.prax.resolut.116.* Viuian. *d.c.9.num.3.* vbi intelligit siue sit suspensus à beneficio, siue ab officio, Henriq. *in sum.lib.13.c.35.* vbi ampliat etiamsi defectus esset occultus, & toleratus, ac proinde beneficiorum incapax, *c.cùm bona, de ætate & qual.* vbi glos. *verb. suspensi,* & communiter Doctores, Ricciol. *dict.cap.6.n.38.* vbi declarat procedere in suspenso ab omnibus Ordinibus, cum aliàs suspensus ab vno possit retinere beneficium ratione alterius Ordinis.

Interdictus, scilicet cui specialiter est interdictum 99
officium, vel aliquis Ordo, non potest præsentari, si obstet interdictum Ordinis requisiti, vel alterius rei in præsentando, Lambertin. *lib.2.par.1.q.11.art.3.* Viuian. *d.c.9 n.9.*

Infames cùm non possint ad clericatum promoueri, 100
cap infames 6 quæst.1.cap.fin.51. dist. cap. accusatum, de simonia, in tantum, quòd debeant priuari omni officio, & deponi ab omni honore, & dignitate, *l.infames, iuncta glossa, & l.decurio. C.ex quib.causis infamia irrog.cap.inter dilectos, de excess.Prælat.* ideò ad beneficia eligi, seu præsentari non possunt, Duaren. *de benefic.lib.4.cap.1.* Nicol.Garc. *d.par 7.cap.8.n.4.* Viuian. *d.c.9.num.23.* Et qui dicantur infames dixi suprà *alleg.43.* Et ad nostrum propositum de schismatico agunt Lambertin. *d q.11 art.8.* Viuian. *dict.cap.9.num.15.* De apostata Lambertin. *art.9.* & Viuian. *num.16.dictis locis.* De simoniaco Lambertin. *art.11.* & Viuian. *num.17.* De periuro Lambertin. *art.15.* Viuian. *n.22.* De sodomita Lambertin. *art.18.* Viuian. *num.26.* De adultero Lambertin. *art.19.* Viuian. *n.27.* De concubinario Lambertin. *art.20.* Viuian. *num.28.* Denique de criminoso inquinato aliquo crimine inducente irregularitatem Lambertin. *art.23.* Viuian. *n.32.*

Item & alij sunt, qui ad beneficia præsentari non 101
possunt vti indigni, quos enumerat Viuian. *d.part.2.lib.6 c.10.* vbi de obligatis ad ratiocinia de curialibus, de coniugatis, bigamis, criminosis, non habentibus ætatem legitimam, illiteratis, & pluribus alijs,
quos ibi videre poteris † In conferendis beneficiis 102
nihil aliud magis inquiri debet, quàm ætatis maturitas, morum grauitas, & honestas, litterarum scientia, vitæ virtus, & fama personæ, *c cùm in cunctis, in princip.de elect.cap.innotuit,* ibi, *inducere videbantur, eodem tit.* Et non ex locorum, vel generis dignitate, sed morum nobilitate innotescere debent clerici, nec vrbium claritate, sed Fidei puritate, *cap. nos qui*
præsumus 40.distinct. † Beneficia igitur tam nobili- 103
bus, quam ignobilibus sunt indistinctè conferenda, itaut non valeat consuetudo, quod non admittantur ignobiles in Canonicos Cathedralium, *c.venerabilis,* vbi Abb. *n.4. de præbend.* quia non generis, sed virtutum nobilitas, vitæque honestas, gratum Deo faciunt, & idoneum seruitorem, *c.sicut excellentiam vers.non gradus 23.q.4.* Et ideò Gregor. VII. *lib.9 registr.epist.2.in med* sic ait *Non te pigeat, aut pudeat extraneum forte, vel humilis sanguinis virum, dummodo idoneus sit, ad Ecclesiæ tuæ regimen, quod propriè bonos exoptat, ascire, cum Romana Respublica, vt paganorum tempore, sic & sub Christianitatis titulis, inde maximè, Deo fauente, excreuerit: quod non tam generis, aut patriæ nobilitatem, quam animi & corporis virtutes perpendendas adiudicauit.* Et D. Hieron. *ad Celantiam* veram nobilitatem vocat esse clarum

virtutibus

virtutibus. Vnde Marc. Tullius Cicero in Inuectiua
contra Salustium. *Sanctus, ait, me meis fulgere mori-
bus, quam maiorum opinione niti, vt sim meis posteris
nobilitatis initium.* Neque differentia aliqua potest
stare inter hos, qui à gentilitate, & inter illos, qui à
populo Israëlitico sunt ad Fidem conuersi, cum
omnes per Christi passionem redempti sint Actor.
2. *Non est enim distinctio Iudæi & Græci, nam idem Do-
minus omnium, diues in omnes, qui inuocãt illum.* Apost.
ad Roman. *c.* 10. *Omnes nos in vnum corpus baptizati
sumus siue Iudæi siue Gentiles,* &c. Idẽ 1. ad Corinth.
12. *& in omnes nationes gratia Spiritus sancti effusa
est,* Actor. 10. *in fine.* Nam, vt idem ait ad Ephes. cap.
4. *vnus spiritus, vna Fides, vnum Baptisma, vnus Deus,
& pater omnium, qui est super omnes, & per omnia, &
in omnibus nobis.*

104 Inhabilis quis iudicandus est, si talis reperiatur
tempore præsentationis, nec prodest habilitas si su-
peruenıat, Rot. *decis.* 69. *par.* 5. *lib.* 1. *diuers. & decis.*
158. *par.* 1. *recentior.* vbi *n.* 3. quòd clericatus quali-
tas superueniens non validat gratiam alicui factam
tanquam clerico, & *n.* 7. ampliat etiam quod cleri-
catus superuenerit ante expeditionem litterarum,
Mar. Antonin. *var. resolut. lib.* 1. *resolus.* 19. *n.* 1. Sera-
phin. Rotæ Roman *dec.* 1234. *n.* 4. Viuian. *d part.* 2.
lib. 6. *c.* 10. *n.* 11. Campanil. *in diuersorio Iuris Canon.
rub.* 11. *c.* 15. *n.* 461. Aloys. Ricc. *in d. praxi resol.* 166.
n. 3. Perez de Lara *de Capellan lib.* 2. *c.* 10. *d. n.* 53. Et
patronus potest de consensu Ordinarij pro vna vi-
ce præsentare ad beneficium eum, qui non habet
omnes qualitates in fundatione appositas, vt tenuit
Rota apud Seraphin. *dec.* 871. *n.* 4. Vide supra *alleg.*
70. *num.* 34.

105 Præsentantes autem minus idoneum, vel indi-
gnum, vltra peccatum mortale, quod contrahunt,
Azor. *part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 11. *quæst.* 4. si sint patroni
Ecclesiastici, qui dicuntur eligere, priuantur ea vice
iure præsentandi, sicut eligentes, *cap. cum in cunctis,
§. vlt. de elect.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea resolut.* 441.
à princip. & præcipuè numer. 4. Mar. Anton. *lib.* 1. *re-
solut.* 18. *numer.* 15. Si autem sint patroni laïci, vel
clerici ratione patrimonij, si præsentent minus ido-
neum, intra quadrimestre, possunt alium idoneum
præsentare, *cap. cum vos,* vbi gloss. *verb. minus idoneè,
de officio Ordin.* dummodo non intelligatur de ido-
neitate requisita in fundatione, vt quia præsentan-
dus debeat esse Sacerdos; nam tunc deuolutio fit
ad Superiorem, quia videntur delinquere, ea non
seruando, & abutuntur iure fundatoris. Sed si la-
psum sit quadrimestre, & non sit idoneus præsen-
tatus, deuolutio fit ad Superiorem habentem insti-
tuere, Abb. & alij *in dict. cap. cum vos.* Si autem ta-
les patroni præsentauerint indignum in dignitate
criminosa, sed ignoranter, poterunt intra quadrime-
stre alium dignum, & idoneum præsentare; sed si
lapsum sit quadrimestre, deuolutio fit ad Superio-
rem, qui eo casu prouidet beneficio de nouo Re-
ctore: si autem scienter præsentauerint talem indi-
gnum, ipso iure pro illa vice priuati sunt iure & fa-
cultate præsentandi, *Authent. de sanctiss. Episcopis, §.
si quis oratorij* Lambertin. *lib.* 2. *part.* 1. *quæst.* 10. *prin-
cip. art.* 4. *num.* 23. Crescent. *de Iurepatron. decis.* 10.
Caputaq. *decis.* 61. *n.* 2. *& decis.* 291. *par.* 2. Mascard.
de probation. conclus. 593. *n.* 5. Tiraquell. *in §. hoc ser-
mone, limit.* 1. *num.* 32. Bellacomb. *tom.* 1. *communium
opinion. lib.* 2. *tit.* 5. *n.* 22. *pag* 171. Molina *de primog.
l.* 2. *c.* 4. *n.* 38. Roch. *verb. honorificum, n.* 15. *&* 16. Re-
buff. *in praxi benefic. tit. pœna contra collatores numer.* 1.
& seq. Perez *l. c. vers. pro quo sit, & vers. tertia con-
clusio tit.* 6. *lib.* 1. *Ordin. pag.* 153. Stephan. Gratian.
discept. forens. cap. 58. *n.* 11. Cald. Pereira *de potestate
eligendi c.* 1. *n.* 60. *&* 61. Mar. Anton. *dict. resolut.* 19.
numer. vltim. Vgolin. *de potestate Episcopi capit.* 51.
§. 1. *num.* 4. *vers. secundo.* Aduertendum tamen duxi,
quòd præsentans inhabilem sub conditione impe-
trandi dispensationem, non priuatur pro ea vice fa-
cultate præsentandi, si durante quadrimestri, dispẽ-
satione per indignum non obtenta, de nouo saltem
enmulando alium præsentauerit. Ita censuit Rot.
Roman. *in Firmana altaris S. Ludouici* 4. *Martij*
1596. coram *Cardin. Seraphin.* refert Aloys. Ricc. *d.
praxi resolus.* 186. Rota coram *in Firmana Altaris,
vigesima Iunij* 1613. coram *R. P. D. Dunozetto,*
apud Farin. *par.* 2. *recent. decis.* 568.

Si tamen procurator nominaret indignum, non 106
præiudicaret patrono, vt inquit Francis. Marc. *de-
cis.* 380. incip. *Quæritur quando procurator, n.* 8. *par.*
1. quem refert, & sequitur Campanil. *d. c.* 13. *n.* 467.
qui quidem procurator mandatum speciale ad præ-
sentandum habere, Cardin. Mantica *de tacitis &
ambig. conuention. tom.* 1. *lib.* 7. *tit.* 16. *n.* 39. Aloys.
Ricc. *in dict. praxi decis.* 189. *n.* 193. *in* 1. *edit. & reso-
lut.* 171. *in* 2. *edit.* Cald. Pereira *de empt. c.* 15. *n.* 11.
& pluries censuit Rot. Roman. vt per Caputaquen.
decis. 365. *n.* 1. *par.* 2. & Seraphin. *decis.* 559. *part.* 1.
& Put. *decis.* 311. *lib.* 3.

Et vbicumque deuolutioni locus est, non modo 107
ad Episcopum, sed ad alterum quemcunque infe-
riorem Prælatum fit deuolutio, ad quem spectat
collatio, vel institutio, iuxta gloss. singularem *in Clem.*
1. *de suppl. negl. Prel.* Fancisc. Marc. *decis.* 475. *n* 18. *&
decis.* 1153. *in vlt. verbis par.* 1. refert Campan. *d. cap.*
13. *n.* 466. & tenetur seruare naturam beneficij cũ
confert iure deuolutionis, ex Felin. *in c. cùm accessis-
sent. n.* 18. *de constitut.* Franc. Marc. *decis.* 493. *n.* 7. *par.*
1. Campan. *d. c.* 13. *n.* 485.

Præsentatus Episcopo personaliter exhiberi de- 110
bet, nec sufficit, quod per litteras, aut procuratorem
absens ipse Episcopo nominetur, per text. *in c. cùm
& plantare, § in Ecclesiis,* ibi, *Episcopis repræsentent.
de priuileg.* ex quo noto † verbum illud, *repræsen-* 111
tent, quod propriè significat præsentiam sui facere,
l maritus 13. *§.* 1. *ff. ad legem Iuliã de adulter.* melior
text. *in l. consentaneum, C. quomodo, & quando iudex,*
ibi, *vt præsentiã sui faceret,* iuncto ibi, *vt sese repræsen-
tent,* cum multis aliis, quæ adducit Brison. *de verbo-
rum Iuris signif. verb. præsentare.* Vnde rectè dicit
gloss. *verb. repræsentare in Clem. dudum, de sepultur.*
quod † repræsentare dicitur, qui præbetur sensibus 112
corporeis, *l.* 1. *in princip. ff. de verborum obligat.* & est
recepta communiter ex multis, de quibus Tiraquel.
de iure mariti, gloss. 6. *n.* 31. Selua *de benef. par.* 3. *q.* 6.
n. 7. Lambertin. *part.* 1. *l.* 1. *q.* 11. *art.* 1. *n.* 12. *cum sequen-
tib.* Indeque † præsentatio hæc solet à Doctoribus 113
communiter definiri, quòd sit exhibitio personæ per
patronum Episcopo, vel alteri, ad quem institutio
pertinet legitime facta, Ita Abb. *in c. ea noscitur, de
his quæ fiunt à Prel.* Roch. *de iurepatr. in princip. q.* 3.
Rebuff. *in praxi tit. de præsentatio. n.* 3. Cardin. Tusch.
tom. 6. *littera P, conclus.* 191. Nicol. Garcia *de benef.
par.* 4. *c.* 1. *num.* 16. facit etiam dispositio Sacri Con-
cil. Trident. *sess.* 24. *de reformat. c.* 18. *vers. quod si,* vbi
cauetur præsentatos à patronis non esse admitten-
dos, nisi prius à laïcorum Ordinariis examinati, &
idonei reperti fuerint, refert Aloys. Ricc. *in d. praxi
resolus.* 191.

Vnde non valere præsentationem de absente 114
factam, neque Ordinarium teneri admittere præ-
sentatum, qui se personaliter non exhibit; notant
omnes constantissimè, vt per Abb. & reliquos om-

nes proximè citatos, idem Abb. *cons.* 76. *n.* 2. *part.* 2. Roch. *verb. honorificum, q.* 6. *numero* 27. Corras. *de Sacerdotio par.* 4. *c.* 6. *n.* 18. Viuian. *in praxi iurispatr. par.* 2. *lib.* 6. *c.* 11. *n.* 6. *&* 7. & tenuit Rota *in Vicen. iurispatronatus* 28. *Nouembris* 1601. coram Gregor. XV. inter eius impressas *decis.* 34. *à princip.* & est relata per Nicol. Garciam *in addit. ad tract. de benef. part.* 4. *c.* 1. *n.* 23. ead. Rot. *decis.* 595. *n.* 2. *&* 3. *part.* 1. *recentiss.* me citato *in hoc loco.* Castro Palao *in oper. moral. tom.* 2. *tract.* 13. *disp.* 2. *puncto* 1. *n.* 5.

115 Contra supradictam resolutionem obstat text. *in d. c. ea noscitur* ibi, *per se, aut per litteras, personas idoneas Episcopo diœcesano præsentent*, vbi gloss. *verb. per litteras*, notauit præsentationem per epistolam fieri posse, sequuntur Doctores communiter, teste Doen. *reg.* 183. vbi bene inducit text. *in c. vlt. de concess. prabenda.* dum prohibet constitui procuratorem ad præsentandum in beneficio antequam vacet, & consequenter à contrario licitum censet procuratorem constituere ad præsentandum in beneficio iam vacante, facit text. *in c. accedens* 24. *de prabend.* vbi absens per procuratorem de beneficio Ecclesiastico potest inuestiri, ergo & præsentari. Confirmatur ex praxi receptissima, secundum quam nunquam, aut rarò patroni tempore præsentationis personaliter exhibent Episcopo præsentatos, sed præsentati cum instrumento præsentationis se exhibent Ordinariis, qui sic præsentatum admittunt & instituunt, cuius praxis meminit text. vbi notant gloss. *in Clem.* 1. *verb. præsentatos, de excess. prel.* recepta per Lamb. *dict. art.* 1. *numer.* 5. & Nicolaus Garcia *dict. cap.* 1. *num* 19.

116 Verùm pro præsentis quæstionis resolutione duo inter se diuersa conuenit separari: aliud enim est quærere vtrùm patronis absens possit per litteras facere præsentationem personæ, quæ cum eisdem Episcopo se personaliter repræsentet? Et hoc licitũ esse dubitari non potest, & euincunt Iura allegata, vt *in d. c. ea noscitur, & in d. c. vlt. & in d. Clem.* 1 *vers. præsentatus*, & procedit praxis, de qua attestantur præcitati Doctores, & Cardin. Tusch. *d. littera. P, concl.* 591. *n.* 24.

117 Aliud autem est quærere vtrũ præsentati personaliter se debeant præsentare Episcopo, an vero potius possint per procuratorem se præsentare? Et non teneri Episcopum sic præsentatos admittere verissima est, & receptissima resolutio; tum ex dictis, tum etiam ex multis rationibus, quas afferunt Doctores, quia scilicet cederet huiusmodi præsentatio in graue ipsius Ecclesiæ præiudicium ex dilatione, si præsentatus per litteras differret aduentum suum: sed futilem rationem puto, quia si se non præsentent intra quadrimestre, vel semestre poterit Episcopus non expectata patroni præsentatione de Ecclesia prouidere, iuxta decisionem text. *in c.* 1. § . *verum, de iurepatron. in* 6. Melior ergo ratio est, quia præsentati debent ab Ordinario examinari an sint idonei, tam in parochialibus, & Curatis, quàm in simplicibus, ex Trident *sess.* 7. *de reformat. cap.* 13. quòd examen cùm personale sit, & per procuratorem fieri non possit, necessariò sequitur præsentatos teneri se Episcopis personaliter exhibere. Facit etiam occasio & periculum quod ex contraria obseruantia sequi posset, vt aliquando contigisse oculatum se esse testem profitetur Zerol. *in praxi Episcop p.* 1. *verb ius publicum* § . 8. his formalibus verbis. *Scio in quodam Archiepiscopatu fiisse fuisse quendam præsentatum, & deinde institutum non existentem in rerum natura, & patronus sibi vsurpat fructus beneficii singulis annis, contra decretum Conc. Trid. sess.* 22. *c.* 11. *de reform. & sess.* 25. *etiam de reform. cap.* 9. *vers. patroni autem.* Hactenus Zerols.

Ex quibus à cessante ratione colliges contrarium esse resoluendum, & affirmandum posse præsentatum absentem institui ab Episcopo, si ei notum sit esse idoneum notoriè, veluti quia Doctor est in aliqua vniuersitate studij generalis graduatus, hic enim examine non indiget, ex doctrina gloss. *verb. ignota, in c. de Petro, distinct.* 47. iuncto Trid. *d. sess.* 7. *cap.* 13. *in fine*, & in terminis notat Innocent. per text. ibi *in c. in Lateran. in fine, de prabend.* Abb. Dec. Roch. & plures alij, quos refert, & sequitur Cened. *ad Decretum collect.* 15. *n.* 3 Henriq. *in summ. lib.* 10. *c.* 18. *in princip.* Sà *in aphorismis verb. examen.* Viuian. *d. c.* 12. *n.* 8. Vgolin. *d. c.* 51. § . 2. *n.* 3. Aloys. Ricc *d. praxi resolut.* 139. *&* 141. & censuit Rota *in Valentin. beneficij* 16 *Maij* 1583. coram *Cardin. Lancellot sen.* & *in Regien. beneficij* 14. *Decembr.* 1587. coram *Card. Pãphilio sen.* & *in Salmantina Capell.* 17. *Iunij* 1605. coram *Ortemberge*, adden. ad Greg. XV. *d. dec.* 34. *n.* 5. cessat etiam periculum illud Zerolæ; quare sic notum Episcopo posse ab eo absentem institui, & præsentationem, ac institutionem validam esse, licèt institutus absens sit, resoluunt Innoc. *vbi proximè*, Abb. *d. cons.* 76. Lamb. *art.* 3. Corras. & Tusch. *d. locis*, idem *concl.* 592. *num.* 25. Nicol. Garc. *d. c.* 1. *à num.* 16. vbi *à n.* 23. refert declarationem illustrissimorum DD. Cardinalium. 118

Nam examen in notoriè litterato non requiritur, vt multis probat Aloys. Ricc. *d. resolut.* 191. *in fine.* & potest subdelegari commissio examinis etiã existentis contra Episcopatum, cum regulariter oneratio Conscientiæ non implicet electionem industriæ personæ, Rota *in Bononien. Canonicatus* 28. *Iunij* 1610. coram *Reuerendissimo Dom Coccino*, Lotter. *de re benefic. l.* 2. *q.* 50. *n.* 80. quemadmodum enim collatio potest fieri, & committi extra territorium tanquam voluntariæ iurisdictionis, Calder. *de elect. cons.* 1. Lotter *d. q.* 50. *n.* 81 *&* 82. 119

Quamuis prædicta sententia quoad præsentationem, & institutionem in beneficij curam animarum non habente in se vera sit: non procedit tamen in præsentato ad Parochialem, in hoc enim examen præcisè necessarium est, nec omitti potest, ex eo, quòd prouisus notoriè dignus sit, cum à Trident. *sess.* 24. *de reformat. c.* 18. & per Bullam Pij Quinti, quæ incip. *In conferendis*, pro forma requiratur, vt notauit Fusc. *de visitat. lib.* 2. *c.* 5. *n.* 10. & declarauit *Sacra Congregatio Doctorem, siue Licentiatũ in Theologia, siue in iure Canonico non excusari ab examine, quando petit prouideri de aliqua Ecclesia Parochiali:* referunt Paris. *de resignat. lib.* 8. *q.* 5. *& n.* 37. Beltramin. ad Gregor. XV *d. decis.* 34. *n.* 5. Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloss.* 4. *num.* 90. Nicol. Garc. *part.* 9. *c.* 2. *num.* 103. Piasec. *in praxi noua Episcop. part.* 2. *cap.* 5. *n.* 27. *vers. Doctor*, Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. dec.* 414. *num.* 2 *in prima edit. & resol.* 351. *in secunda edit.* Hinc Cauebis ab eodem Garcia *d. part.* 9. *c.* 3. *num* 5. *&* 14. quatenus scribit hanc resolutionem procedere in quocunque beneficio Ecclesiastico; nam quamuis ex Trident. *d. cap.* 13. examen necessarium esse in omnibus beneficiis agnoscamus, pro forma tamen in solis Parochialibus requiri receptissima est scribentium resolutio ex supradictis. Sed vt melius pateant quæ diximus, est aduertendum aliud esse quòd examen requiratur pro detegenda habilitate præsentati, vt præsentatio admittatur, & longè aliud vt requiratur pro forma ad effectum institutionis; licet ergo notitia, quam habet Ordinarius, non suppleat hanc formam, vt sine ea 120

possit

possit instituere, supplet tamen examen, vt præsentationem recipiat, & illa per receptionem hanc perfectam tribuat ius ad rem ipsi præsentato, cui postea satis est se subijcere examini illi pro forma requisito de tempore institutionis, vt subtiliter distinxit Rot. *in Burgen. Abbatia de Sobarzo.* 19. *Decemb.* 1588. coram *bonæ memoriæ Penia, & in Aurien. Parochialis* 11. *Ianuar.* 1613. coram *D. Vbaldo sen.* quarum meminit Lotter. *de re benef. lib.* 2. *q.* 6. *n.* 46.

121 Illud etiam est aduertendum, quòd † in Parochialibus iurispatronatus laicorum, non requiritur examen per concursum, sed solùm præsentatus examinandus est ab Ordinario cum tribus saltem examinatoribus synodalibus, & illi idoneo reperto institutio est facienda, Conc. Trident. *d. c.* 18 & declarauit *Sacra Congreg.* teste Nicol. Garc. *part.* 9. *c.* 2. *n.*
122 255. † Eueniente tamen vacatione huiusmodi iurispatronatus, quando plures sunt præsentati, requiritur examen per concursum inter ipsos præsentatos tantùm, vt ex his, qui peracto examine idonei ab examinatoribus renunciati sunt, Episcopus eum eligat, quem cæteris magis idoneum iudicauerit, atque illum, & non alterum instituat, refert decisum Gonzal. *gloss.* 6. *n.* 138. In Parochialibus verò iurispatronatus Ecclesiastici requiritur examen per concursum, ex Trid. *d. c.* 18. colligit Nicol. Garcia *d. c.* 2. *n.* 261. etiamsi essent iurispatronatus mixti partim Ecclesiæ, & partim laici, refert decisum Gonzal. *d. gloss.* 6. *num.* 135. sed vide quæ dixi suprà *alleg.* 58. *n.* 17. & ideo in vacatione Parochialis Ecclesiæ etiam iurispatronatus Ecclesiastici, vbi illius vacationis
123 notitia hab ita fuerit, erit edictũ proponendũ, † debebitque Episcopus cum nominatis à patrono Ecclesiastico, alios etiam clericos ad concursum admittere, nisi in institutione, aut fundatione aliter cautum esset; tunc enim tantùm debebit præsentatus examinari citra concursum, & approbari ab Ordinario, etiamsi institutioni, & fundationi repugnaret: quæ quidem edictorum affixio est adeo substantialis, vt institutio facta absque illa ipso iure nulla sit, vt tenuisse Rotã Romanã testantur Crescent. *decis. vlt. de iurepatr.* Caputaq *decis.* 95. *part.* 1. *& dec.* 158. *part.* 2. Cardinal Put. *dec.* 306. *lib.* 1. Seraph. *dec.* 399. quos refert Aloys. Ricc. *in d. praxi resol.* 143. *n.* 1. vbi *num.* 2. asserit non procedere, si aliud reperiretur de consuetudine illius Ecclesiæ, ad quam quis est præsentatur, & idem Aloys. Ricc. *d. praxi resol.* 144 resoluit institutionem factam intra terminum edicti esse nullam, dummodo constet litteras edictales affixas fuisse, & intra terminum competentem iudicis arbitrio amotas, quod etiam tenent Mar. Anton. *variar. lib.* 1. *resolut.* 20. *num.* 10. Perez de Lara *de Capell. lib.* 2. *c.* 10. *numer.* 32. *&* 39. Flores de Mena *variar. lib.* 1. *quæst.* 3. *num.* 55. Nicol. Garc. *d. part.* 9. *c.* 4. *n.* 1. *cum sequentibus*, vbi *n.* 14. resoluit seruari, quòd post terminum edicti, ante tamen institutionem, semper admittantur, qui præsentantur ab aliis patronis, seu prætendunt habere ius.

124 In beneficiis etiam simplicibus præsentati, seu electi, vel nominati (si Episcopo eorum idoneitas nota non sit, iuxta formam supra relatam) à quibusuis Ecclesiasticis personis, etiam Apostolicæ Sedis Nuntiis, non debent institui, neque confirmari, neque admitti, etiam prætextu cuiusuis priuilegij; vel consuetudinis, etiam immemorialis, nisi prius fuerint ab Ordinariis examinati, & idonei reperti. Nec appellationis remedio vllus tueri potest, quominus examen subire teneatur, vt in Concil. Trident. *sess.* 7.
125 *de reformat. cap.* 13. Et † si institutio ad inferiores Episcopos pertineat, præsentari debent prius, & ab Episcopo examinari & approbari, aliàs institutio ab inferioribus facta, erit nulla, Concil. *sess.* 25. *de reformat. c.* 9. *vers. Ad hæc.* In beneficiis verò simplicibus, quorum collatio liberè pertinet ad inferiores, dicta Episcopi probatio nõ requiritur, sicut etiam in Canonicatibus Ecclesiarum Collegiatarum, quorum collatio libere spectat ad Capitulum. Ita decisum refert Nicol. Garcia *d. part.* 9 *c.* 3. *n.* 10. *decl.* 4. *&* 5. vbi *decl.* 2. dicit adeò verum esse quod in beneficiis iurispatronatus examen ab Episcopo fieri debet, quod procedit etiamsi inferiores institutores haberent iurisdictionem Ordinariam in Clericos ad dicta beneficia præsentatos, quamuis Abbates, Commendatarij, & quicunque inferiores, qualibet exemptione muniti, etiamsi ordinariam iurisdictionem haberent in locis beneficiorum, & ordinarij institutorum sint, vt in eos omnem iurisdictionem habeant, adhuc tamen instituendus haberet prius examinari super idoneitate per Episcopum suum, vt disponit Conc. *d. c.* 9. Piasec. *in praxi Episcop. par.* 2. *c.* 5. *n.* 13. *vers. institutio.*

Præsentatio facta in tempore quando dicatur?

PRæsentatio à patronis laicis, vel clericis ratione 126
proprij patrimonij facienda est intra quadrimestre, *c. quoniam, c. cùm propter, de iurepatr.* à patronis autem Ecclesiasticis facienda est intra semestre *cap. cam te, eod. tit. l.* 6. Perez *l.* 1. *tit.* 3. *lib.* 1. *Ordin. pag.* 59. Vgolin. *de potestate Episc. c.* 31 *in princ. num.* 5. Aloys. Ricc. *collect. decis. part.* 1. *collectan.* 129. *& in dec. Curiæ Archiep. Neapol. part.* 2. *dec.* 128. *n.* 14. *&* 15. Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. part.* 2. *c.* 6. *numer.* 25. Lambert. *de iurepatron. lib.* 2. *part.* 2. *quæst.* 1. *art.* 1. Cabed. *de iurepatron. Regiæ Coronæ c.* 28. *à princ.* Cardos. *in praxi iudicum, & aduocat. verb. iurispatronatus, n.* 15. *&* 16. Nicol. Garcia *de benef. part.* 5. *c.* 9. *n.* 209. Viuian. *in praxi iurispatron. part.* 2. *lib.* 7. *c.* 1. Ioan. Bapt. Costa *de scientia facti cent.* 1. *dist.* 90. *n.* 33. Gregor. XV. *dec.* 177. *num.* 5. Narbona *in l.* 20. *gloss.* 22. *nu.* 35. *lib.* 4. *nouæ Recop.* Stephan Gratian. *discept. forens. tom.* 3. *c.* 560. *à n.* 26. nouissimè me citato *in hoc loco* Solorzan. *de Iure Indiarum tom.* 2. *lib.* 3. *c.* 3. *n.* 48. Lotter. *de re benef. lib.* 2. *quæst.* 6. *n.* 22. nouissimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccles. c.* 49 *à num.* 12. latissimè Alphons. de Leone *d. q.* 4. *praxi* 3. *n.* 72. *cum sequentibus*, vbi de probatione præsentationis in tempore. † Quod quidem tempus cum sit continuum, 127
currit etiam diebus feriatis, Roch. *verb. honorificum, quæst.* 34 *num.* 63. Perez *l.* 1. *col.* 29. *glossa facta vente dias, tit.* 8. *lib.* 3. *Ordin.* Viuian. *d. lib. c.* 4. *num.* 5. Illud animaduertendum duxi, quod vbi iuspatronatus ad plures patronos spectat tanquam singulos, non autem iure collegij, possunt singuli separatim præsentare, Cæsar de Grass. *dec.* 2. *de iurepatron.* Aloys. Ricc. *d. praxi resol.* 160.

Illud erit iuspatronatus Ecclesiasticum, quod licèt originem habuerit ex patrimonio laici, fuit tamen vel ab initio, vel postea fundatione, testamento, donatione, aut alio quouis titulo in Ecclesiam translatum, aut in Capitulum, seu Collegium Ecclesiasticum Canonicorum Regularium, aut sæcularium, vel in aliquam personam Ecclesiasticam ratione Ecclesiæ, dignitatis, aut beneficij, *c. vlt. fin.* vbi gloss. & Doctores *de iurepatr. in* 6. Lambert. *lib.* 1. *q.* 1. *art.* 9. Roch. *verb. ius, q.* 7. *n.* 14. Rebuff *in praxi tit. de præsentent. n.* 5. *&* 7. *& p.* 3 *signatura, verb. necnon iurispatr. n.* 8. Conat. *pract. c.* 36 *n.* 2. *&* 5. Perez *l.* 2. *tit.* 6. *l.* 1. *Ordin. glossa.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast.* 128

*reſol.*152.Spin.*in ſpeculo teſtam.gloſſ.*4.*n.*16. Flamin. *de reſign lib.*2.*q.*4.*num.*39.Seraph. *dec.*1420.*num.*1. Franc.Leo *d.c.*6.*n.*24.*&* 29. Gonzal.*ad reg.*8.*Cancell gloſſ.*18.*n.*3. Valaſc. *conſult.*163.*num.*13. Nic. Garc.*de benef.p.*3.*c.* 1.*num.*553.Marc.Ant. *var.reſol. lib* 1.*reſol.*8.*n.*14. plures per Cened. *ad Sextum collect.*21.*n.*3. Salgad. *de protect. Reg part.*3.*c.*9.*ex n.* 200.Felician.à Vega *in c.quanto* 3.*de indic.n.*27.me citato *in hoc loco* nouiſſimè Ioan. de Solorzan.*in tr. de Iure Indiarum tom.*2.*de Indiar gubernat lib.*3.*c.*3. *n.*1.Card.Seraph.*deciſ.*1420. Rot. *dec.*541.*n.*4.*p.*2. *recentior.& in Leodien.Parochialis* 18. *Decemb.*1623. coram *R.P.D.Merlino* & è conuerſo iuſpatronatus Eccleſiaſticum tranſiens ad laïcos permutatione, vel alio titulo oneroſo accedente Superioris auctoritate efficitur laïcale, vt fuit reſolutum *in d. Leod. Parochialis*,Ferentil.*in annot.ad deciſ.Buratti* 769. *à n.*23. me citato in loco nouiſſimè D. Felician. de Vega nunc Archiepiſc.Mexicanus *in relect.c.quanto*
129 3.*de indic.num.*27.mutata enim conditione perſonæ,& bonorum conditio mutata videtur.Valaſc.*de iure emphyt. quaſt.*17.*n.*15. *col.*2. Gironda *de priuil.*
130 *& exempt.explicat.num.*153.& † vbi res non priuilegiata peruenit ad priuilegiatum, amittit naturam antiquam,& efficitur res priuilegiata, Tiraq. *de iure primog.in præf.num.*133.D.Barboſa *in l.hæres abſens. in princip. num.*176. *ff. de indic.* latè quando iuſpatronatus reputetur Eccleſiaſticum, vel laïcale? Lotter. *de re benef. lib.*2. *quaſt.* 10. *ex numero* 39. vbi *num.*40.quòd iuſpatronatus non æſtimatur Eccleſiaſticum ex ſimplici ſtatu perſonæ, niſi in ordine ad Eccleſiam,& *num.*42. quòd reputatur Eccleſiaſticum ſi ſit trausfuſum in collegium Eccleſiaſticum, & *à num.*45. an competens Confraternitati laïcorum,aut operariis Eccleſiæ,ſit Eccleſiaſticum, vel laïcum?

131 Quando verò iuſpatronatus eſt commune & laïci,& Eccleſiaſtici, omnes ſimul habent ſemeſtre ad præſentandum ratione communionis,*gloſſ fin. in d. cap.vnic.*Lamberon.*d q.quaſt.*1. *art.*3. Nicol. Garc. *d.cap* 9.*num.*210. Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſol.* 458.me citato *in hoc loco* Caſtro Palao *in opere moral. tom.*2.*tract.*13.*diſp.*2. *puncto* 5.*num.*2. Viuian. *dict. cap.*1.*num.*5.vbi aſſerit procedere etiamſi laïcus habeat maiorem partem,quia magis dignum trahit ad ſe minus dignum,*cap.quod in dubiis*, vbi gloſſ. *verb. conſecratum,de conſecrat Eccleſia*,gloſſ. *in d.cap.vnic.* cum aliis citatis *in libello de principiis vtriuſque iuris, lit.*1.*D,n.*27.

132 Licèt autem iuſpatronatus mixtum, quoad priuilegia,& commoda dicatur Eccleſiaſticum,tamen quoad derogationem cenſetur laïcale,Put.*dec.*157. *num.*5.*part.*3.Flamin.*de reſignat.lib.*2.*q.*4.*n.*30.Mar. Anton.*variar.lib.*1.*reſolut.* 39.*n.*10. & ideo non ſolùm quoad partem laïcalem, verum etiam quoad Eccleſiaſticam requiritur in eo expreſſa derogatio, gloſſ.& Doct.*in c.cùm dilectus, de iurepatr.* Felin. *in tract.quando litt.Apoſt.nocent patrono*, *ampl.*6. Mar. Anton.*d.reſol.*39.*n.*10.

133 In dubio tamen vbi fit mentio iuriſpatronatus, intelligitur de Eccleſiaſtico, Lap. *alleg.*84. Turret. *conſ.*71.*n.*56.*vol.*1.quos refert Mar.Anton.*var.reſ. lib.*1.*reſol.*109.*n.*10.

134 Tempus prædictum præſtitutum patronis præſentare habentibus, incipit currere à die vacationis beneficij, vt per text.*in c.*2.*de ſupplend.neglig. Prælat. & in c.*2.*§.cùm verò,de conceſſ.præbend. & in c.quam te. de iurepatr.*tenent Rebuff. *in praxi benefic. lib.*1. *tit. de deuolut.num.*5. Villalob. *tom.*1. *commun. opin.lib.*4. *tit.*21.*num.*127. *pag.*608. Perez *leg.*2. *verſic. quæro vlterius,tit.*6.*lib.*1.*Ord.pag.*153. & poſt Lambertin. & Sebaſt. Medices, reſoluit Caualcan. *deciſ.*21. *num.*36.*par.*3.Verùm tale tempus non currere niſi à tempore ſcitæ vacationis verius duco; quia hæc eſt recepta in Sacra Rota ſententia, & magis communis Doctorum reſolutio, quam tuentur Tiraquell. *de retractu tit.*2.*§.*35.*à n.*7.Hieron. Gabr. *conſ.*185. *num.*9.*lib.*2.& Lotter.*d.quaſt.*5.*num.*23.vbi *num.*24. quòd hæc notitia debet eſſe indubitata, & *num.*25. quòd in hoc ſtatuendo Iudex plerumque conſiderat qualitatem beneficij, nedum vacationis,& locorum diſtantiam, & ex iis omnibus arbitratur ſcientiam,aut ignorantiam, Azor.*d.lib.*9.*cap.*21.*quaſ.*11. Spin.*d.gloſſ.*4.*princip.num.*21. Campan. *d. rubr.*11. *cap.*13.*num.*393.Caputaq.*dec.* 248 *part.*2.quem refert Aloyſ.Ricc.*d.collect.* 129.*& d.deciſ.*183.*num.*2. *& in d praxi reſol.*135.me citato Caſtro Palao *dict. puncto* 5.*n.*3.Zerola *in praxi Epiſc.part.*1 *verb.iuſpatron.§* 8 *verſic.hi ſunt*,Nicol.Garc.*de benefic.part.*10. *cap.*2.*num* 34 Perez de Lara *de anniuerſ.lib.*2.*cap.*9. *num.*33.Cardol.*vbi ſupra,& verb.tempus,n.*7. Cald. Pereira *de renouat emphyt.quaſt* 6.*num* 23. Flores de Mena *var lib.*1.*quaſt* 3.*à num.*20.Leſſi. *de Iuſtit.lib.* 2.*cap* 37.*num.*27. Vgolin. *d.cap.*51. *in princ. num.*5. Mar.Antonin *variar. lib* 1. *reſolut.* 29 *numero* 19. *&* 20. Card. Seraph in *Rotæ Rom dec.*380.*num.*1. Viuian.*d part.*2.*lib.*7.*c.*2.*num.*6.Rota *dec* 500. *&* 332. apud Farinac.*in* 1.*collect.nouiſſimorum,& deciſ.*481. *num.*3.*part.*1 *& deciſ.*173.apud eundem *part.*1. *recentior.* vbi tantum fuit tempus datum ad præſentandum currere à die ſcientiæ, & ſcientiam debere plenè probari,nec ſufficere teſtes de auditu,nouiſſimè Alphonſ.de Leone *d.q.*4.*praxi* 5.*n.*76.vbi *n.*77. quòd debet probari ſcientia certa & indubitata, & *n.*79. quòd ſcientia patroni eſt probanda ab allegante. † Et ignorantia potius præſumitur, quàm 135
ſcientia *c.præſumitur,de regulis Iuris in* 6.Oſaſc.*dec.* 71.*n.*23.Anton.Monach. *Florent. dec.*7.*n.*15. Seſſe *Aragon.deciſ.*189.*n.*18.

Et † præſumptio eſt pro patrono,vt dicatur præ- 136
ſentaſſe in tempore, & ignoraſſe vacationem, niſi ſciuiſſe probatum fuerit,Hier.Gabr.*conſ.*183. *n.*11. *vol.*2.Menoch.*de præſumpt.lib* 6 *quaſt.*77.*n.*14. Proindeque ſi non probent patronos habuiſſe notitiā vacationis, ignorantia ſemper præſumitur, Rot. apud Farin.*dec.*520.*in prima collect.nouiſſ.* Vnde eadē Rota *in Parmen beneficij* coram *Card.Pamphilio de anno* 1590. cenſuit patrono non currere tempus ad præſentandum in beneficio vacante per priuationem,niſi à die notitiæ ſententiæ, & priuationis, Lap.*alleg.*78. Et in aliis *Firmana altaris* coram *Card. Blancheto* 5.*Decemb.*1594.fuit dictum quòd habens gratiam fundatam in deuolutione ob negligentiam patronorum in præſentando intra tempus à Iure præfixum,debet probare ſufficienter ſcientiam ip-
ſorum,refert Garc.*d.c.*3.*n.*36.*&* 37. Et † ius præ- 137
ſentandi etiam in vno ex patronis, qui non habuit ſcientiam conſeruari poteſt, aliis propter ſcientiam excluſis, vt fuit reſolutum *in cauſa Spoletana beneficij* 28,*Maij* 1590.coram *Card.Blancheto*, refert Nicol. Garcia *d. c.*2. *n.*41. Regi tamen quantumcunque ſcienti non currit tempus quatuor menſium ex legitima præſcriptione, qua omnes Reges Hiſpaniæ tuti ſunt,eo quod impediti multis occupationibus tā in bello,quàm in pace,non poſſunt intra illud tempus præſentare,vt probat Cabed. *de patronatib. RegiæCoronæ,c.*28.*n.*7.*&* 8.

Similiter huiuſmodi tempus non currit abſenti, 138
vel impedito; puta ſi Patronus ſit abſens Reipubl. cauſa,vel iniuſtè carceratus, vel ſi non haberet tutū

acceſſum

accessum propter per horrescentiam alicuius inimici, cum Ecclesia sit pia, & cultrix iustitiæ, Rebuff. *de pacificis possess. n.* 304. Viuian. *d. lib.* 7. *c.* 2. *num.* 6. Flo-
139 res de Mena *d. quæst.* 3. *n.* 4. vbi *n.* 5. quòd † absentia in dubio præsumitur; impedito enim non currit tempus, Card. Mantica *dec.* 30. *n.* 2. Seraph *dec* 210. *n.* 4. Menoch. *conf.* 38. *n.* 35. Surd *dec.* 151. *n.* 4. Valasc. *conf.* 130. *n.* 31. Flamin. *de resignat. lib.* 11. *q.* 13. *n.* 11. Gutier. *pract. lib.* 3. *q.* 34 *à n.* 21. Nicol. Garcia *par.* 10. *c.* 2. *n.* 17. Card. *verb. impedimentum, n.* 2. nec tenetur protestari; Cald. Pereira *de renouat. emphyt. q.* 5 *n.* 23. *& q.* 7. *n.* 4. vbi etiam quòd nec tenetur procuratorem ad causam constituere.

140 Pendente lite super iurepatronatus an quando patronis præsentare contẽdentibus currat tempus? Quæstio dubia, sed sub certis casibus terminanda.

Primus casus est, quando constat Ecclesiam vacantem esse patronatam, sed patroni sunt discordes, quia diuiserunt vota sua plures præsentando, & super hoc litigatur; tunc non currit nec semestre, nec quadrimestre, sed expectabitur finis litis, cum pertineat ad Ordinarium discernere numerum vocum, ac merita præsentatorum, Viuian. *dict. lib.* 7. *cap.* 3. *num.* 4.

Secundus casus est, quando patroni inter se litigant de iure, aut possessione iurispatronatus super forma præsentationis, quia vnus dicit præsentationem de altero tanquã de absente factam non tenere, seu tanquam de criminoso, & simili, altero contrarium dicente, nullum currit tempus, sed litis euentus debet expectari per sententiam Episcopi, Card. *in Clem. plures, §. vltim. n.* 1. *de iurepatr.* Viuian. *d. cap.* 3. *n.* 8. Idem si lis moueatur super potestate eligendi, quia tunc prædictum tempus non currit, *c.* 2. *de iurepatr.* Tiraquell. *de retract. lign. §.* 1. *gloss* 10. *n.* 37. Cald. Pereira *de renouat. emphyt. q.* 7. *n.* 13. Zerol. *in praxi Episc. part.* 1. *verb. iuspatronatus, §.* 5. Idem si lis est inter ipsos præsentatos in tempore super prælatione eorum præsentationis, etiamsi lis intra tempus requisitum non finiatur, Rota *in vna Tordosen. iurispatronat.* 8. *Februarij* 1599. *&* 10. *Ianuarij* 1600. coram *Penia*, Ricc. *d. resol.* 170. *n.* 3.

Tertius casus est, quando constat Ecclesiam vacantem esse patronatam, sed patroni non conueniunt in præsentando, & labitur semestre, seu quadrimestre, tunc ex deuolutione Episcopus eam confert, per notata *in c.* 3. *de iurepatr.* vbi Card. *colum. vlt.* Viuian. *d. cap.* 3. *n.* 7. At Zerola *in d. verb. iuspatr. §.* 5. tenet quod si lis est inter patronos non concordantes in præsentato, vel alter ipsorum prætendit alterum non esse patronum, vel quid simile, tunc Episcopus potest ipsis inuitis prouidere Ecclesiam, saluo iure præsentandi illi, qui postea euicerit iuspatronatus per vltimum calculum sententiæ; sed non pro illa vice. Addit Flores de Mena *lib.* 1. *q.* 3. *n.* 31. *&* 32. per text *in c cùm propter, de iurepatr.* tempus datum patronis ad præsentandum corruere per litis pendentiam super quasi possessione præsentandi inter ipsos patronos, subdens quòd si lis esset super proprietate iurispatronatus, non impediretur præsentare is, qui esset in dicta quasi possessione, & sic ob eius culpam laberetur quadrimestre, & *n.* 33. aduertit maximã differentiã esse inter tempus præfixum patronis ad præsentandũ, & inter tempus præfixum collatoribus, & electoribus ad conferendũ, & eligendum; quia in primo casu currit tempus patronis impedis ob dictam litis pendentiam, in secundo verò casu non currit tempus taliter impeditis.

Quartus casus, quando lis est inter præsentatos tantum, quia tunc etiamsi lis non finiatur intra semestre, seu quadrimestre, Episcopus Ecclesiam non confert, cum text, *in cap. quoniam* 3. *de iurepatron.* inducens deuolutionem, quando est lis inter patronos, tanquam exorbitans, & rigorosus, non extendatur ad litem inter præsentatos, vt tenuit Rota Rom. apud Farin. *dec.* 586. *n.* 7. *in collect. nouiss.*

Quintus casus est, quando controuertitur inter Fiscum Episcopi prætendentis Ecclesiam vacantem pertinere ad meram collationem Episcopi, & esse liberam, & inter ipsos patronos prætendentes ius præsentandi, vel iuspatronatus ad eos pertinere, tunc durante lite Episcopus non potest prouidere inuitis patronis, sed ponet OEconomum in dicta Ecclesia, quousque sit terminatum negotium, Zerol. *in praxi Episcop. vbi proximè*: nam hoc casu ob lapsum temporis non est locus deuolutioni, Abb. *in d. c. cùm vos n.* 7. Rota *dec.* 411. *num.* 3 *p.* 1. *diuers.* & iterum eadem Rota *in Regimen. Parech.* 7. *Octobris* 1587. coram *Illustrissimo Card. Blanchetto*, refert Aloys. Ricc. *d. resolut.* 170. *n.* 2.

Si Patronus erret præsentando coram Ordinario, 141
cum deberet præsentare coram alio inferiori ex legitima præscriptione, seu priuilegio, quia patroni intentio fundata erat in iure, per text. *in c omnes Basilicæ* 16. *q.* 7. quamuis lapsum sit tempus datum ad præsentandum, sciat tunc præsentationem fieri debere coram alio, bene poterit iterum præsentare ex iusta causa ignorantiæ coram habente instituere, Lambertin. *lib.* 2. *part.* 1. *q.* 1. *art.* 24. Garc. *de benefic. part.* 10. *c.* 3 *n.* 8. Rebuff *in praxi tit. de deuolut. n.* 26. Lotter *d. lib.* 2. *q* 6. *n.* 40. Viuian. *d. lib* 7. *c.* 6. *n.* 1. vbi
n. 5. quòd † præsentatio si sint admissa, præsumitur 142
facta in tempore, & *num.* 8, quòd Episcopus elapso tempore potest admittere patronum ad præsentandum, si velit. Et ad illud quod excusatur patronus à deuolutione si præsentaret coram alio, quem rationabili aliqua ex causa crederet habere ius instituẽdi, vide Rebuff *in praxi tit. de deuolut n.* 26. Lap. *allegat.* 85. *ad fin.* cum aliis adductis *in Mediolanen. iurispatronatus*, impressa per Nicol. Garc. *de benef. p.* 10. *c.* 3. *n.* 8. Lotter. *d. loco.*

Tempus datum ad præsentandum potest Ordina- 143
rius in sui præiudicium prorogare, Crescent. *de decis.* 12. *sub tit de dilat.* quem citat Aloys. Ricc. *dict. collect.* 119. Vgolin. *d cap.* 51. *§.* 1. *num.* 4. *vers. tertio, in fine*, Flamin. *de resignat. lib.* 6 *quæst vlt num vlt.* Aloys. Ricc. *d praxi resol.* 195. non tamen abbreuiare. Viuian. *d part.* 2. *lib.* 7. *c.* 7. me citato *in hoc loco* Castro Palao *d puncto* 3. *num* 8. nouissimè Alphons. de Leone *d quæst.* 4 *praxi* 5. *n.* 87. vbi citat Rota *in Salmantina beneficij* 4. *Febr.* 1630. coram *R.P.D. Ghislerio*, in qua fuerat dictum Ordinarium non posse restringere, neque abbreuiare tempus patronis concessum à Iure ad præsentandum; quia indultum à Iure beneficium non potest per Iudicem tolli, *c. indultum, de reg. Iuris in* 6.

Præsentatio intra prædictum tempus datum à 144
Iure fieri potest quocumque die etiam feriato, & etiam Paschali, cum sit quid extraiudiciale, & sapiat spiritualitatem, Domin. *in c. concertationi, de appell. lib.* 6. Viuian. *d. lib.* 7. *c.* 1. *num.* 5. me citato *in hoc loco*
Castro Palao *d puncto* 3. *num.* 4. † Actus enim extra- 145
iudiciales valide fiunt diebus feriaris, Cald Pereira *d. resolut. emphyt. c.* 13. *n.* 3. Cardos. *in praxi iudicum, verb. feriæ, num.* 3. Ceuall. *de cognit. per viam violentiæ,*
part. 2. *quæst.* 107. *num.* 4. † Cùm igitur præsentatio 146
sit actus extraiudicialis, & voluntarius, Roch. *verb. honorificum, q* 35. *num.* 66. poterit fieri etiam extra territorium, & diœcesim habentis instituere, vbicumque repetiatur is coram quo fieri debet præsen-

tatio

tatio,& etiam institutio, Viuian. *d.lib.7. cap.1, n.9.*
147 vbi *n.10.*† secus resolutum si inter præsentatos sit lis, quia tunc processus extra territorium habentis instituere fieri non posset.

148 Coram Episcopo loci præsentatio est facienda, *cap.nobis,de iurepatron.* Concil. Trident. *sess.24. de reformat.c.13.* Campan *d.c.13.n.395.* seu coram eius Vicario generali, vt suprà diximus *alleg 54.n.70.* cui attestanti super pertinentibus ad eius officium, & de facto proprio, qualis est præsentatio coram se facta, est plenè credendum, Rota *dec.11. de iurepat. in nouis.* Caputaq. *dec.87.p.3.* Rota *in Regien Archipresbyteratus 19. Ianuarij 1501.* coram *Cardinal. Paphilio sen.* & *in Lucana iurispatronatus 20. Decemb.1628.* coram *R.P.D. Dunozetto.*

149 Item coram habente instituere præsentatio fieri potest, ex Viuian. *d.part.2.lib 8.cap.8.n.1.* & quando deberet fieri coram Episcopo, Sede Episcopali vacante, fiet coram Capitulo, secundum Ioan. And. *in cap.nobis,de iurepatr.* per text. *in cap.2. de institut.lib.*
150 *6.* Viuian. *vbi proximè n.4.* † Si autem Ecclesia patronata sita sit in confinibus duarum diœcesum, erit communis Episcopis illarum, sicuti communis est quoad Parochialia, *gloss. vlt.in fine, in c.licet in regulis,16.quæst.3.* sicut & arbor in confinio posita, *§. insula, Instit.de rerum diuision.* Et si Episcopi discordent, Superioris Metropolitani partes erunt ordinare, vt alternis vicibus Episcopi Ecclesiam ordinent, ita est text *in Clem plures, § & vt facilius, de iurepatr.* quamuis alij dicant illius Episcopi prædictam Ecclesiam esse, in cuius diœcesi situm est caput ipsius Ecclesiæ, arg. text. *in l.eum in diuersis.ff. de religiosis, & sumpt.funer.* Alij putarunt illius diœcesis Ecclesiam esse in cuius sola sita est ipsius porta principalis, argum. text. *in l.pradius, §.qui domum,* & quod ibi notat Bart *ff.de legatis 3.* Alij verò existimarunt patronos rectè præsentare coram vno ex dictis Episcopis, Lambertin *p.2.lib.2.q 4. art.6.* Bellencin. *de charitatiuo subsid.q.52.* Vno tantùm casu non obstringitur patronus præsentare coram Episcopo loci; veluti si Curiam adiret pro obtinenda institutione à Papa; sat enim est tunc quod de consensu constet, quia is habet vim præsentationis, vt per Cas. de Grassis *dec 1.n.7.& 9.de iurepatr.* Rota *dec 534.n 4. p 1.diuers.* & fuit dictum *in Spoletana Capellania 15. Iunij 1620.* coram bonæ mem. *Buratto,* cuius meminit Lotter *in tract.de re benef.lib.2 q 6.n.49.*

151 Patronus laicus potest intra quadrimestre ante Episcopi institutionem variare, & plures successiuè præsentare, non autem patronus Ecclesiasticus *cap. quod autem, cap. pastoralis, cap cùm autem, de iurepatron.* Roch. *verb.honorificum, quæst.9.cum seq* Lambertin. *part.2.lib.2. quæst.7.* Gutier. *de iuram. confirmat. part.3.cap.13.* Zerol *p.1.verb.iuspatron §.24* Lara *de Capellan.lib.2 c.9.à num 8.* Flamin *de resignationibus, lib.2.quæst.23.num.13.* Spin. *in speculo test.à n. gloss. 4 princip.à num.73.* Ceual. *commun. contra communes quæst.265.& 695.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit.lib.30.tract.3.n.223.* Nicol. Garc. *d.part.5.c 9.n. 211,* Vgol. *d cap.51 in princip.n.5 vers.verum,* Aloys. Ricc *d.praxi resolut 156.* Viuian. *d.part.2.lib.10.c.1.* nouissimè Nouar. *in praxi elect. & variat.fori q 3 n. 6.p.1. in vlt.impress.* vbi *à n.6.* probat id procedere etiamsi non variare iurauerit, nouissimè Mich Ferrus *in tract.de praced Ecclesiast.q.14.à n.6.* nouissimè etiam Alphons de Leone *de officio Capellani §.4.pra-*
152 *xi 5.n.97. cum seqq.* Et † patronus clericus potest variare, & alterum præsentare sicut patronus laicus, quando scilicet clericus, patronus est ratione sui patrimonij, & sic præsentat vt laicus, & non vt clericus, Gutier. *d.c.13.n.12.* quia † iuspatronatus clerici 153
ratione sui patrimonij æquiparatur laicali, *c.cum dilectus,28. de iurepatr.* Perez *l.2. colum.5.versic. quod procedit, in fine, tit.6.lib.2. Ordin.* Cabed. *de patronatibus Regiæ Coronæ c.35.num.3.* Aloys. Ricc. *in d.praxi resol.152.n.2.*

Rationes autem diuersitatis, quare scilicet laici 154
patroni variare possint, non ita Ecclesiastici, plures ponuntur à Doctoribus supradictis; illa tamen verior est, quia præsentatio Ecclesiasticorum vim habet electionis, in qua electione non cadit variatio, quia statim electo acquiritur ius in re, *cap.publicato,* vbi gloss. *& c quòd sicut, de elect.* sed in præsentatione laici secus est, quia præsentatus tunc tantùm acquirit ius ad rem, Abb. *in c.cum Bertoldus, opposit.2. de re iudic.* vbi Felin. *colum.1.& 2.* Mat. Anton. *d.lib. 1.resol.104 n 23.* Campan. *d rubr.11.c.16.n.13.* Seraph. *dec.1238 n 4.* Viuian. *d part.2.lib.8.c.9.* Flam. *de resign lib.2. q.23.n.12. & lib.7.q.1.n.78.cum seqq.* Zerol *in praxi Episc.part.1.verb.ius ad rem, §.2.* Rot. apud Farin. *dec.546.n.2 in 2.collectione nouissimarum,* Gonzal. *ad reg.8.Cancell.gloss.15 § 2.n.2.* etiamsi institutio fuerit nulla, Seraph. *dec.1274.* Aloys. Ricc. *d praxi resol.188 n.3.* Item alia potest esse ratio, quia
† clerici faciliùs, & meliùs possunt inuenire, & no- 155
scere clericos idoneos quam laici, qui cùm sint extra clericalem militiã, possunt titubare, vt per Lambert. *lib.2.par 3 q 7.art.1.* & ex hoc cum laici possint variare, habent tantũ quadrimestre, Ecclesiastici verò, qui variare nequeunt, semestre, vt suprà dictum est.

Adeò verum est posse patronos laicos variare, 156
vt hoc illis liceat, si procedatur per viam scrutinij, etiam publicato scrutinio, Abb *in d c publicato, n.5. de election.* Lambertin. *vbi proximè, art.2.* Viuian. *d. part.2.lib.10.c.1.n.7.* & etiamsi sit patronatus ex priuilegio, vel ex præscriptione, vel alio modo, Lambert. *d part.2. quæst.2. art.18.* vel patronatus pertineat ad Collegium, vel Vniuersitatem laicorum, tunc enim potest Collegium, seu Vniuersitas vno præsentato variare, & alium præsentare, Lambertin. *vbi proximè art.19.* Viuian. *d lib.10 c.3.n.4.* vbi respondent text. *in c cùm autem, in fine, de iurepatr* agere de Collegio Ecclesiastico, non de sæculari. Et † si- 157
cut patronus laicus potest variare, ita eius procurator, Felin. *in c.venerabilis,n.3. de except.* Roch. *verb. honorificum, q.20* nisi dictus procurator haberet tantum potestatem limitatam ad vnum præsentandum, Lambertin. *d p.2.q.7.art.17.* Viuian. *d part.2.lib.10. c.3.n.1.& 2.*

Variatio autem à patrono fieri potest duobus mo- 158
dis, *primo* vnico contextu plures præsentando, secundùm *d Clem.plures, §.vlt.de iurepatron.* vt is instituatur, quem Episcopus elegerit, vbi gloss. Card. & alij *Secundo* modo potest fieri plures ordine successiuè præsentando, & sic diuersis temporibus, *c.quod autem, c.cùm autem c pastoralis, de iurepatr.* non recedendo à prima præsentatione, *d cap. cum autem,* Viuian. *d.lib.10.c.3.num.7.* Ferrus *d.quæst.34.n.7.* nec per præsentationem secundi receditur à primo, sed Episcopus instituet, quem voluerit. Ioan. Andr. & alij *in d.c.cùm autem,* Lambertin. *d.q.7.art.21. & 22.* & ideo *in Bononien. Parochialis 28. Nouembris 1595.* coram *D.Litta,* fuit resolutum, quòd patroni laici possunt in præsentatione variare, & alium præsentare cumulatiuè, sed non possunt recedere à prima præsentatione sine causa, refert Nicol. Garcia *d.c.9. num.218.* Vnde variatio facta priuatione nulla est, vt firmarunt Abb *in d.c.quod autem, num.3.* Lambertin. *lib.3.par.3.quæst.7.princ.art.21.num.4 & art.22. num.* Roch. de Curte *in verb.honorificum, quæst.13*

Rot.

Rot. decis. 513. part. 3. lib. 3. in nouiss. Tut. de iurepatr. q. 16. n. 1. quos refert, & sequitur Mar. Anton. d. lib. 1. resol. 104. n. 10.

159 Variatio igitur est permissa si præsentet cumulatiuè, secus verò recedendo à prima nominatione, quia si ab ea expresse recedat, nihil agit, & non valet secunda nominatio. Ita Mar. Anton. d. lib. 1. resol. 104. n. 10. Mich. Ferrus d. q. 34. n. 7. Azor. d. c. 21. q. 13. me citato in hoc loco Castr. Palao d. disp. 2. punct. 6. n. 2. Gutier. dict. cap. 13. n. 4. vbi n. 5. resoluit, quod patronus laicus si simpliciter nominet, siue præsentet secundum, non facta mentione de primo, nec dicat variando, nec accumulatiuè, nec à primo recedendo, valet hæc secunda nominatio, & datur optio Episcopo, ac data paritate potest, & debet eligere, & instituere primum; tunc etiam in hoc casu potest esse locus gratificationi, gloss. 2. in c. cùm autem, 24. de iurepatr. Roch. verb. honorificum, q. 15. n. 4. Cald. Pereira de renou. emphyt. q. 17. n. 33. cum seqq. &

160 q. 18. n. 27. † Si tamen patronus præsentauit primò vnum idoneum, postea variet, & præsentet non idoneum, seu indignum, tunc Episcopus primum instituet, nec patronus tunc poniri potest, quia iam præsentauerat dignum, & idoneum, Lambertin. d. q. 7. art. 27. Viuian. d. lib. 10. c. 4. n. 7.

161 Patronus potest quidem semel, aut iterum, quos volet, cumulando præsentare, non autem tertia, vel quarta vice. Ita Calderin. cons. de iurepatr. Roch. verb. honorificum, quæst. 10. Lambertin. d. quæst. 7. art. 23. Tiraq. in l. bones, § hoc sermone, in reg. num. 25. Nauarr. in c. placuit, de pœnit. distinct. 6. n. 167. & 171. Gutierr. d. cap. 13. num. 3. Cald. Pereira de potestate elig. cap. 3. num. 19. Nicol. Garc. d. cap. 9. num. 214. Viuian. d. par. 2. lib. 10. c. 4. Rot. in Compostel. Parochialis 20. Februarij 1630. coram R. P. D. Merlino, Ferentil. ad decis. 942. Burattii n. 6. Ferrus d. q. 34. n. 6. me citato in hoc loco Castro Palao in opere morali tom. 2. tr. 13. disput. 2. punct. 6. num. 3. vbi tamen in vers. nihilominus, post Decis. Card. Beroi. Spin. & Azor. existimat Patronũ laicum non solùm bis, sed ter, vel quater variare posse, Perez de Lara de anniuers. lib. 2. c. 9. n. 8. Nouar. in suis sing. Canon. concl. 112. n. 8. nouissimè Alphons. de Leone d. q. 4 praxi 5. n. 98.

162 Et tali variationi non est locus lite pendente inter præsentatos à diuersis patronis, Flamin. de resignat. lib. 12. quæst. 3. n. 21. Caualc. dec. 70. n. 62. p. 3. Roch. verb. honorificum, quæst. 13. Lambertin. d. q. 7. art. 24. Conar. pract. cap. 36. n. 7. vers. tertio quandoque, Aloys. Ricc. d. praxi resolut. 159. num. 4. Mar. Anton. d. resol. 104. num. 14. Nicol. Garc. d. cap. 9. num. 217. Ferrus d. q. 34. n. 9. me citato in hoc loco Castro Palao d. disp. 2. puncto 6. n. 3. nouissimè Alphons. de Leone d. q. 4. praxi 5. n. 100. & fuit resolutum in vna Zamoren. beneficij de Morales, 30. Maij 1586. coram D. Orano, vbi fuit dictum, quòd lite inter præsentatos pendente, alteroque ex litigantibus defuncto, patrono non permittitur sine vitio attentatorum alium præsentare, & indubitatum esse affirmat ex c. 1. vt lite pendente in 6. Quod procedit tã in vacatione naturali, scilicet per obitum, quàm in ciuili, puta per resignationẽ, vel assecutionem alterius beneficij, Gonz. gloss. 51. n. 212. Cũ vero litigatur cum eis, qui beneficia iam sunt adepti, & sic contra præsentatum iam institutum, clarum est pendente lite non posse patronum alium præsentare, c. 2. vt lite pendente, Rota in Salamant. Capellania 20. Nouembris 1592. coram Card. Pamphilio, refert Aloys. Ricc. d. resol. 159. n. 1. vbi n. 5. dicit dispositionem d. c. 1. & 2. limitari quãdo superstes collitigans præsentaretur, seu prouideretur ab Ordinario, quia tunc cessat ratio per dicta capita assignata, & secuta est Rot. in Mediolanen. iurispatr. 10. Ianuary 1596. coram bona mem. Cardinal. Blanchetto, apud Garc. part. 10. c. 3. num. 8. & in d. Compostellana Parochialis, coram Merlino, Ferentill. vbi sup. n. 8. Idem Ricc. d. n. 5. intelligit principalem resolutionem, quando lis penderet inter duos patronos à diuersis patronis; nam tunc est licitum variare, nec vllo defuncto potest alius præsentari; secus verò vbi lis verteretur inter alios, quia tunc nõ prohibẽtur patroni præsentare, aliàs sequeretur, quod posset de facili impediri patronus introducendo litem super beneficio, vt fuit in Rota resolutum in vna Burg. Capellania 19. Iuny 1579. corã D. Rubalo.

Pro præsentis quæstionis, & aliarum, quæ in præsenti occurrere possunt, declaratione, adest optima decisio Rot. in Compostellana Parochialis 20. February 1630. coram R. P. D. Merlino, cuius verba sequũtur. Hac Parochialis est de iurepatronatus, quod Domini putarunt diuidi posse in sexdecimas voces respectu personarum, quæ præsentant, & apparet Bernardum habere pro se duodecim voces, quatuor vero duntaxat Gondisaluum, sed dubium fuit iam sub die 12. Nouembris præteriti excitatum, an præsentationes in fauorem Bernardi suffragarentur, quoniam Gregorius & Ferdinandus Xerp. prius præsentauerunt Alphonsum Rodrigues, & promiserunt sub iuramento se non reuocaturos dictam præsentationem, neque accumulaturos, quamuis regulariter patronus laicus semel possit variare non recedẽdo à priori præsentatione, sed solũmodo addendo & cumulãdo, c. cùm autẽ, c. pastoralis, de iurepatr. Cald. cons. 16. eod. titul. Nauar. in c. placuit, n. 167. & seqq. de Pœnit. dist. 6. Lambert. de iurepatron. part. 2. lib. 2. quæst. 7. art. 1. num. 1. & sequentibus, Gutier. de iuram. confirm. part. 3. c. 13. n. 4. & 5. Garc. de benefic. part. 5. c. 9. num. 214. & fuit dictum in Bononien. Parochialis 24. Nouemb. 1598. corã Litta, & alias sapius. Attamen hæc conclusio habet plures limitationes, quæ ad hunc casum bene applicantur. Quarũ prima & præcipua est, quando hæc accumulatio fiat lite pendente, quia tunc vti attentata licita non est. Crauet cons. 63. n. 3. in fine. Crescent dec. 10. de iurepatron Cou. pract. quæst. c. 36. num. 7. vers. tertio quandoque, Lancell. de attent part. 2. cap. 4. in præfat. num. 583. Paris. de resignat. lib. 12. quæst. 3. num. 27. Garc. de benefic part. 5. d. cap. 9. num. 217. Rot dec. 442. numer. 6. part. 1. diuers. & in Zamoren. beneficij de Morales 30. May 1596. coram Orano, non tamen hac noua præsentatio, siue accumulatio fieret in collitigantem, itavt inde difficilior euaderet exitus litis, nec diutius protraheret iudicium, tunc enim cessat ratio cap. 2. vt lite pend. vt bene Roch. de Curte de iurepatron, verb. honorificũ q. 23. num 53. Lancell. de attent. lite pend in præfat. n. 576. & 590. Garc. de benefic part. 5. d. cap. 9. n. 220. & fuit dictum in Mediolanen iurispatronat. 29. January 1396. coram bona mem. Cardin. Blanchetto, quæ est impressa apud eundem Garc de benefic part. 10. cap. 3. num. 8. in Aretina capellania 24. January 1603. coram bona mem. Cardinal. Pamphilio, & in Romana iurispatronatus 9. May 1603. coram bona mem. Iusto, in præsenti autem casu non apparet quod data hac variatione lis, quæ erat inter Bernardum, Alphonsum, & Gondisaluum inde facilius esset terminatura. Secunda limitatio est quando quis sub iuramento promisit non reuocare, nec etiam, quod magis est, cumulare, vbi etiam patronatus simpliciter promisit, & iurauit non reuocare, non dicitur contrauenire per secundam præsentationem, quia re vera nõ reuocat primam, sed solummodo addit, & cumulat itavt Ordinarius possit etiam primum præsentatum instituere, vt rectè aduertunt Castro cons. 61. num. 4. libr. 2. Rip. in rubr. de iudic. num 68. Lambertin. de iurepatronat. part. 1. lib. 2. quæst. 4. art. 13. n. 3. & par. 2. lib. 2. quæst. 7. art. 16.

art.16.num.2.quos refert,& sequitur Bursat.*cons.369. num.14 lib.4.& Rota decis.547.num.4. part.2. diuers. Sed quando prout in casu nostro patroni signanter sub iuramento promiserunt quòd non reuocarent, neque accumularent tunc noua præsentatio in spretum religionis iuramenti, non est attendenda, &c.*

Decisio est multum ampla & notabilis, probat hanc conclusionem,& respondet contrariis plenissimè,vide apud illam, quam inuenies impressam penes Alphons.de Leone *d q.4 praxi 3 n.103.cum seqq. vsque ad num.*114.

163 Sicut patronus Ecclesiasticus variare non potest, vt supra dictum est,ita nec eius procurator, seu cessionarius,siue clericus,siue laïcus,Rot.Rom.*dec.*16. incip. *Patronos clericos,de renunc.* Lambert. *d.q.7.art.*
164 12. Verùm † huiusmodi patronus primò præsentauerit,& postea variando alium præsentauerit, non punitur, nec deuolutio fiat ad Superiorem, dummodo non præsentauerit indignum,sed prima præsentatio attenditur;Rot.Rom. *vbi proximè* Lambertin. *d.q.7. art 9.* Roch. *d.verb. honorificum q.9.n.31.*

165 Aduerte tamen,quod si actus præsentationis non fuit perfectus,quia defecit aliqua ex personis requisitis de necessitate ad perfectionem præsentationis, vel aliud,tunc etiam patronus Ecclesiasticus poterit iterum canonicè præsentare,& non dicetur variare, *c.vlt.de iurepat.*Lambert.*d.q.7 art.3.*Viuian.*d.part.2. lib.10.c.1.à n* 8.Mich.Ferrus *d q.34.n.14.* Eadem ratione poterit patronus Ecclesiasticus, si præsentauerit coram eo qui non habet ius instituendi,præsentare iterum alium coram habente ius instituendi, Card. *in Clem.1.q.9.de Iurepat.* Idem erit si patronus nulliter præsentauit ratione Collegij Ecclesiastici, tunc enim poterit alium cum Collegio præsentare, Lambert. *d.q.7. art.6.*

166 Si autem beneficium habeat duos compatronos, vnum clericum,alium laïcum,qui concorditer vnum præsentauerunt, deinde laïcus variando alium præsentauerit, tunc primò præsentatus est instituendus, Abb. *in d.c.cum autem,n.4 de iurepatr.* Tiraq. *de iure primog.q.17.opin.11.n.5.* si autem non concordent, laïcus poterit variare,& habebit semestre, Lambert. *d.q.7.art.12.* Castr.Palao me citato *in hoc loco d d.2. puncto 6.num.7.*

167 Præsentatum si Ordinarius sine legitima causa admittere nolit,vel malitiosè differat,patronus non tenetur alium præsentare, quia præsentatus potest ab Ordinario appellare,Perez *l.1.col antepen vers. quare etiam vlterius tit.6 lib.1.Ordin.pag.*146.per text.*in c. pastoralis 29.de Iurepat.* & tunc constabit coram Iudice appellationis præsentationem fuisse legitimè factam, & ille præsentatus institui debebit, Rot. Rom. *decis.*4. incip. *Secundùm omnes, de iurepatr.in nouis,* Abb. *cons.28.vol.2.* de Roch. *d. verb. honorificum,quæst 46.*

168 Si patroni sinant labi tempus præscriptum ad præsentandum,& non præsentauerint,potest Episcopus eo transacto liberè de Rectore Ecclesiæ in Ecclesia prouidere,videlicet vbi patroni laïci non præsentant intra quadrimestre,Ecclesiastici intra semestre, Abb. *in c.quoniam notab.vlt.in fin.de iurepat.* Lambert.*de iurepatr.lib.2.p.2.quæst.1.art.1.*Monet.*de commutat.vlt. volunt.c.10 n.373.c.si verò,12.de iurep.* Spin.*d.gloss.4.*
169 *num.*18. † & postea moram purgare non poterant, quia vbi exequutio facta est à iure, non admittitur moræ purgatio, Doct. *in l.si insulam, ff.de verb.oblig.* gloss,& Doct. *in reg iur.in 6.glos.fin in c.3. de suppl. negl.*Tiraq.*in l.si vnquam.verb.reuertatur n.*310. & in hoc casu exequutio fit à iure,quo deuoluitur statim ad Superiorem libera conferendi facultas, vt dicit Abb. *c.vlt.de iurepatr.* Rot.Rom. *dec.6.de iurep in nouis.* Et in his casibus,in quibus Episcopus,seu Ordinarius succedit in locum patroni negligentis præsentare in tempore,debet seruare conditiones ab Institutore præfixas & prouidere personis ab eo vocatis,Roch.*d.verb.honorificum n.*8.Lambert.*lib.2.3.p.7. q princ.art.13.n.2.* Azeued. *lib.5.n.2 tit.6.lib.1.noua Recop.*Gutier. *cons.2.num.*15. quos refert,& sequitur nouissimè Valençuela *tom.2.consil.103.n.14.* Ita vt si patronus teneb atur præsentare aliquem de familia fundatoris,Episcopus clerico de eadem conferre debet Ecclesiam, Rebuff *de nomin.q.8.à n.16.* Cabed. *de patronatib.Regia Corona c.28.n.3.& 4.*

Potest tamen Episcopus elapso tempore facere 170
rem gratam patrono,eumque ad præsentandum admittere,Lambert. *lib.2.p.2.art.27.n.3.q.1.* Perez de Lara *de Capellan.lib.2.c.9.num.33.* Castr.Palao *d.puncto 3.n.8.post princ.* per text. *in c.2.de suppl.negl.præl.* ponderando ibi verbum, *liceat,* quod punit causam in voluntate illius, cui licet, iuxta allegata per me *in Rem.de clausulis,& dictionibus d.165.n.2.* Quod non procedet si Episcopus,vel alius Superior intra suum semestre non contulerit, cum tunc deuoluatur ad alium Superiorem,*cap.2.de concess prabend* Non potest tamen admitti patronus, qui scienter præsentauit indignum, & pro illa vice fuit iure suo priuatus, cùm tunc priuatio sit in pœnam, *cap.cùm nos,de officio Ordin.*

Verùm si Episcopus intra tempus præsentandi, 171
conscius adhuc iuris non deuoluti, beneficium contulerit, patronis adhuc non præsentibus, firma est collatio, quamuis possit irritari ex patronorum dissensu,veluti,illis præsentantibus,aut expressim contradicentibus,cum videatur sperni, ex tunc collatio à iure reputatur irrita,per *c decernimus 16.q 7.* in quo sensu accipienda est Doctorum opinio asserentium collationem ab Ordinario factam spreto patrono infra tempus datum ad præsentandum esse nullam, de qua Gregor. *l.7.gloss.2.tit.15.p.1.*Roch.*verb.honorificum,n.2.* Lambert. *p.3.lib.2.q.2.art.2.* Put. *p.2.dec.*312.Spin.*d.gloss.4.n.96.* Flamin. *de resig.lib.2.q.4.n.15.& 16.* Kirchou. *tom.1.comm.opin.lib.1.tit.4.n.23. pag.*170. Gonzal. *ad reg 8.Cancell gloss.36.n.78. cum seq.*Nicol.Garc.*d.p.5.c.9.n.231.* latè Monet. *de commut.vlt.vol.c.10 à n.261.*vbi *n.seq.* hoc procedere ait quando patronatus est absens,& Episcopus contulit iure deuoluto,tunc enim non tenet collatio, ex quo in veritate patronus nondum erat priuatus. Verùm si post collationem per Episcopum factam fuerit elapsus terminus non reclamanto, nec contradicente patrono, manet omnino firma collatio, Rebuff. *in praxi p.3.signatura,verb.necnon iurispatron.n.51.& de nominat q.17.n.11.*Spin.*d gloss.4.n.99.* Flamin. *lib.8. q.10.n.10.*Zerol. *in praxi Episc part.1.verb. Iurispatronatus §.8.dub.8.* Cald.Pereira *de potestate elig.c.10. n.14.* Nic.Garc. *d.c.9.n.232.*Aloys.Ricc.*d.praxi res.*154.latè Monet *de com.vlt.vol.c.10.n.365* vbi *n.seqq.* aliquos enumerat casus in quibus institutio,seu collatio ab Ordinario facta spreto patrono valet, videlicet *num.*371. quando patronus etiamsi vocaretur, non possit præsentare quem vellet:& ob scandalum vitandum, & vbi patroni scienter præsentant indignum,& *num.*383. vbi patroni litigantes super iurepatronatus litem non terminant intra terminum datum ad præsentandum, & *num.*273. vbi patronus variando accumulatiuè plures præsentat, vt plures patroni diuidunt sua vota,& *num.*375.resoluit quòd Episcopus potest motu proprio instituere ipsummet patronum egenum, sine eius præsentatione, quia dum patronus non impugnat, prouisio ab Ordinario

rio facta de beneficio tanquam liberæ collationis etam intra tempus præsentandi, est in statu validitatis, quia censetur facta sub ea conditione si patrono placuerit, Rota *decis.10. num.5. de iurepatron. in antiq.* Verall. *decis.189.num.2.p.3.* Lotter. *in tract.de re benefic.lib.1.quæst.34.num.62. & lib.2. q.14. n.65.* & ideo semper est ratificabilis, meróque iure tenet, vt docent Roch. *d. verb. honorificum num.8. vers.vbi attingunt.* Felio. *in tract.quando in littera Apost. præiud.patron.ampl.9.* Couar. *pract.c.36. n.9. vers.tametsi frequentiori consensu*, Ferret. *cons.211. n.15.* bene Put. *decis. 402.n.1.* vbi plena Apostilla *lib.1. in correctis.* Nicol. Garc. *de benefic.part.11.c.3.sub n. 19.* optimè Lotter *d. lib.2. q.14. num.71. & à num.72.* subdit quòd licèt text. *in d.c. decernimus*, irritet ipso iure prouisionem, eam tamen irritat supposito spretu, & quod patronus eius causam prosequatur, sed non negat spretum illum esse remissibilem, & actum ratificabilem, vt ex tunc conualescat fiatque retrotractio ad principium, iuxta pulchram theoricam Baldi *in l.1.sub n.11.ad med.vers. non obstat primum, C.si plur. vna sentent.* prout è conuerso non posset fieri hæc retrotractio si Ordinarius prouidisset iure deuoluto ex inhabilitate extremorum coniungibilium, Rot. *decis. 10.sub n.4.vers.in proposito, de iurepatron.in antiq.*

Institutio in beneficiis quomodo, & à quibus facienda?

PRæsentatus intra terminum Iuris exhibere debet instrumentum præsentationis coram habente instituere, Lap. *alleg.75. n.6. & 7.* Roch. *de iurepatr. verb. honorificum q.5.n.26.* Lotter. *de re benef. lib. 2.q.6. n.38.* adeò vt respectu ipsius præsentati interueniat acceptatio intra terminum supradictum, saltem per procuratorem specialem, Lambert. *de iurepatr.lib.2. p.1.q.11.art.5. ex n. 2.* Rota *in Aurien. Parochialis 11. Ianuarij 1613.* coram *bona mem. Vbaldo sen.* quæ quidem acceptatio non requiritur explicata, sed satis est quod instituere habens illam recipiat etiam cum claus. *saluo iure alieno*, vel cum alio, *si & in quantum*, &c. imò satis est quòd præsentationem non reiiciat, vt ex multis decisionibus probat Lotter. *dict.q.6. n.43 & 44.* quibus peractis, examineque facto, ac obtenta Ordinarij approbatione sequitur institutio, pro qua materia discutienda præmittenda à nobis sunt quæ sequuntur.

172 Institutio, ac instituere in beneficiis multipliciter in Iure accipitur, aliquando latè pro quocunque scilicet prouisionis modo, vt *in reg.beneficium, de regulis iuris lib. 6. & in c. cùm ex iuncto, de hæreticis. & in cap.in litteris, de restitut.spoliator.* atque *in toto tit. de institut.* docuit gloss. *magistra in rub. illo tit. lib. 6.* Aliquando verò accipitur pro speciali modo prouidendi, qui à collatione distinguitur, quia hæc libera est, nulla scilicet præcedente patroni præsentatione, vel alterius nominatione, aut electione; institutio vero fit à patroni præsentatione, quare in potestate conferendi non contineri potestatem instituendi, quia vna ab altera diuersa est, probat text. *in c.cùm illis, §.cùm autem, de præbendis lib.6.* de cuius intellectu agit Gonzal. *ad reg.7. Cancell.gloss.16. à n.9.* Ex quibus & aliis hanc institutionem differentiam rectè obseruant vltra ordinarios in præcitatis Iuribus, Selu. *de benefic. part.3. q.1. à num.10.* Rebuff. *in praxi benefic. tit.de collation. num. 1.* Petr. Gregor. *syntagm.iuris, part.17.cap.4.à num.23. & rei beneficiariæ cap. 39. n.3.* Cardinal. Tusch. *pract.conclus.tom.4. litt.I. concl.233.* Nicol.Garc. *de benef.p.4. cap.1.n.4.* Viuian. *in praxi iurispatron.part.2.lib.12. cap.1. n.2.*

Accipitur etiam institutio pro inuestitura seu 173
missione in corporalem beneficij possessionem, quæ Iure communi ad Archidiaconum spectare dicitur, text. *in cap.ad hæc, & in cap.vt nostrum, de officio Archidiaconi*, notat gloss. *in c.authoritate. de institution.* cuius meminit Tiraq. *in tract. le mort, in præfat.declar.1.num.5.* Petr. Gregor. *d.num.23.* & alij *proximè citatis locis.* Alium denique notant Doctores institutionis modum à prædicta tituli collatiua distinctum, quem vocant auctorizabilem; per quem, loquiunt, canonicè institutis in beneficio dari curam animarum in populum, de quo intelligunt agere Pontificem *in cap. cùm satis. de officio Archid. & in c.1. de capellis monachor. lib.6.*

Institutio quoad nostrum propositum est conces- 174
sio Ecclesiæ, seu beneficij auctoritate legitima Episcopi, vel alterius Ordinarij facta non simpliciter, cuius clerico, sed ei, qui est à patrono nominatus, & oblatus. Ita Azor. *institut.moral.p.2.lib.6. cap.22. quæst.1.* Et † dicitur translatio iuris non libera à Su- 175
periore facta, ea qua plenum ius datur instituto. Ita Abb. *in cap.auctoritate, num.7. de institut.* Quod sit *iuris translatio*, probat gloss. *in cap.1. de regulis iuris lib.6.* & ideò dicitur, *non libera*, quia Superior velit nolit tenetur præsentatum instituere, *cap. decernimus, 16. quæst.7.cap. Pastoralis, & cap. quod autem. de iurepatronatus.*

Duplex est autem institutio; vna quæ dicitur collatiua tituli, cuius subiectum est beneficium; & altera quæ dicitur authorizabilis, cuius subiectum est cura animarum: super vtraque fundat Episcopus intentionem suam de Iure communi, per reg.generalem, quam habemus *in cap.omnes Basilicæ 16. q. 7. & in cap.iniuncto, ad fin.de hæret.* Lotter. *de re benefic. lib.2.q.12.n.6.& 7.*

Episcopus igitur solus de Iure communi potest 176
præsentatos à patronis, & per examen idoneos repertos instituere, *cap.ex frequentibus, de instit. cap.1. eod.tit.lib.6.cap.cùm satis, de officio Archid. Clement. plures, de iurepatronatus*, Lambertin. *lib.1. part.3. quæst. 1. princip.art.10. num.1.* Rota *decis. 85.num.1. part.2.in nouiss.* Abb. *in cap. cùm Ecclesia Vulterana. de elect.* Mar. Antonin. *var. resolut.lib.1. resolut.47. num.6.& resolut.55.num.11.in fine*, Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent.lib.30. tract.3.n. 224.* Vgolin. *dict.cap.51.§.4.num.1.* Viuian. *dict.lib.12. cap.2.n.1.* latè nouissimè Alphons. de Leone *in tract. de officio Capellani quæst.4. praxi 3. num.182. cum sequentibus*; quia in collatione beneficiorum suæ diœcesis Episcopi de eodem Iure communi fundatam habent intentionem *cap. omnes Basilicæ.16. quæst.7.* Cardinal. Seraphin. *decis.1453. numer. 3.* Valer. Reginald. *dict. tract. 3.n.239.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell.§.1. proœm.n.21.* Idem Seraphin. *decis. 799. num.1.* Gregor. XV. *decis. 391.num.1.* vbi adden. *sub num.4.* Rota *decis.416.num.1. & decis. 382. num.1. part. 2. recen.*

Quæ quidem instituendi facultas potest ab Epi- 177
scopo specialiter delegari, etiam ante vacationem, & ratio est, quia institutio fit coacta ad præsentationem patroni, & cessat votum captandæ mortis, Ioan. Andr. & Dominic. *in c. si confirmationem, de elect.lib.6.* Viuian. *d.lib.12. cap.1. num.1.*

Intellige elapso tempore ad præsentandum con- 178
cesso patronis iuxta ea quę suprà resoluimus *n.134. cum sequentibus*, quia eo durante non potest Ordinarius ordinario iure instituere, nec conferre etiam quod patroni præsentassent indignum, aut non ido-

neum ob variationem, quam possunt semel cumulatiuè facere patroni laïci intra dictum tēpus quatuor mensium, vt resoluit Caualcan. *decis.* 11. *n.* 53. *part.* 3. vbi aduertit Ordinarium bene œconomum & Rectorem constituere posse, qui de fructibus beneficij curam babeat lucretur fructus ad ratam temporis, iuxta dispositiuuem Concil. Trident. *sess.* 22. *de reform. cap.* 18.

179 Aduertendum duxi, quòd culpa Episcopi malè instituendis patroni non nocet. Rot. *in Romana iurispatronat.* 14. *Octobris* 1389. coram *Card. Robuste-*
180 *rio*, Seraphin. *decis.* 1238. vbi dicit, quòd † nullitas institutionis non inficit præsentationem factam per patronos fuisse validam, & in tempore factam, refert Aloys. Ricc. *d. praxi resolut.* 188. Lotter. *in suo tract. de re benefic. lib.* 2. *qu.* 13. *n.* 58. vbi subdit *n.* 56. quòd ad validitatem institutionis necesse est, vt præmittatur cognitio, videlicet quod beneficium vacet quòd existentia iurispatronatus sit clara quòd præsentatus sit habilis, & denique quòd præsentatio sit facta in tempore. Vnde si via elapso termino edicti fieret institutio. haberetur pro præcipitata, & nulla tanquam facta non adhibita causæ cognitione, vt fuit dictum *in Valentina beneficij* 31. *Ianuar.* 1622. coram *bon. mem. Remboldo.*

181 Vicarius Episcopi sine speciali facultate potest confirmare electos, & instituere præsentatos, vt dixi suprà, cum multis, quos citaui *allegat.* 34. *n.* 70. & *ibi.* citatis addo nouissimè Alphons. de Leone *d. qu.* 4. *praxi* 5. *num.* 186.

182 Capitulum Sede Episcopali vacante, quamuis non possit beneficia conferre, quæ ad collationem Episcopi spectant, vt per Azor. *institut. moral. part.* 2. *lib.* 3. *cap.* 38. *quæst.* 1. Gonzalez *ad reg.* 8. *Cancell.* §. 4. *proœm. num* 35. *& gloss.* 9. §. 1. *n.* 77. Filliuc. *tract.* 41. *de benefic. cap.* 2. *n.* 42. Stephan. Quarant. *in summa Bullarij, verb. Sede vacante. vers. nono quæro pag.* 137. Piasec. *in praxi noua Episcop. part.* 2. *cap.* 3. *num.* 16. *in fine* plures per Garc. *de benef. part.* 5. *cap.* 7. *n.* 51.

183 † Potest tamen præsentatos clericos à patronis admittere, atque instituere, *cap.* 1. *de institut. lib.* 6. Calder. *consil.* 3. *de iurepatron.* Rebuff. *in praxi tit. forma vicariatus, num.* 132. Azor. *dict. cap.* 38. *quæst.* 2. Quarant. *vers. qua conclusio, pag.* 138. *dicto loco*, Garc. *dict. cap.* 7. *num.* 54. Viuian. *d. lib.* 12. *c.* 2. *n.* 6. Filliuc. *d. c.* 2. *num.* 43.

184 Prælatis inferioribus ius instituendi potest competere ex causa speciali, nempe ex priuilegio, & præscriptione, scilicet immemoriali, Mar. Antonin. *d. lib.* 1. *resol.* 47. *num.* 6. seu ex consuetudine, *cap.* 2 *&* 3. *de instit.* Lambertin. *lib.* 2. *p.* 2. *q.* 1. *princ. art.* 10. Card. *in cap. cum venissent. eod. tit.* Mar. Antonin. *var. resolut. lib.* 1. *resol.* 9. *n.* 11. *& resol.* 12. nouissimè Alphons. de Leone *d. p.* 4. *praxi.* 4. *num.* 188. vbi etiam quòd Capitulum Canonicorum potest ex priuilegio, vel immemorabili instituere, & exemplificat in Capitulo Ecclesiæ Pisanæ; & in Capitulo Lateranensis Ecclesiæ, & *num.* 190. quod Auditor Rotæ, tanquam subrogatus loco Ordinarij, potest conferre beneficium, quando causa fuit in Rota introducta, & *n.* 191. secus dicit in Auditore Cameræ: non ita institutio illa, quam authorizabilem vocant, iuxta text. *in d. cap. cum satis*, dum absolutè negat efficere posse consuetudinem, vt Archidiaconus sine Episcopi consensu curam tradat animarum, & adducitur pro simili text. *in cap. ex frequentibus, de instit.* & text. *in c.* 1. *de capellis monach. in* 6. vbi Doctor. tenent quòd licèt agat de Ecclesiis; quæ pleno iure Religiosis subiiciuntur, & ideo institutio collatiua ad eos pertineat, non tamen traditio curæ in populum, qui eisdem subiectus non est, siue institutio authorizabilis. Ita Ioan. Andr. Anton. & alij *in d. c. cùm satis*, Guid. Papæ *in c. auditis, n.* 1. *ad fin. de præscript.* & alij, quos refert Felin. *ibi n.* 8. Miles, & alij, de quibus Gilchen. *de præscrip. part.* 3. *c.* 10. *n.* 10.

Verius tamen est etiam institutionem prædictam 185
authorizabilem præscriptione acquiri posse, iuxta principia in materia præscriptionis, & quia nihil inconuenit, quod si Religiosi acquirunt Ecclesiam pleno iure quod omnimodam iurisdictionis possint etiam acquirere potestatem tradendi curam animarum, imò id clarissimè videtur supponere text. *in Clem.* 2. *vers. quidam præterea, de excessib. Prælat.* vt ibidem post gloss. notauit Cardinal. *in princ. opposit.* 6. & post ab Felin. *in d. c. auditis, n.* 8. Balb. *de præscrip.* 1. *p.* 5. *q.* 11. *n.* 6. Gilchen. *n.* 10. *dicto loco* Lotter. *d. q.* 12. *ex num.* 13. vbi *num.* 33 quod hæc procedunt etiam respectu monasterij Monialium, modo respectu ipsius curæ accedat authorizabilis institutio Episcopi, *num.* 34. subdit quòd licèt moniales non sint capaces curæ, vel eius exercitij actualis, sunt tamen capaces iuris deputandi personam capacem eius potestatis.

Nec obstat. text. *in d. cap. cum satis*, variè enim in- 186
telligitur à Doctoribus. Alij interpretantur de consuetudine, vel præscriptione non completa: alij distinguunt inter præscriptionem, & consuetudinem, vt in hac procedat *dict. cap. cum satis*, in illa *dict. cap. cum olim:* alij in præscriptione sine titulo, & bona fine. Sed faciliùs cum Innoc. Domin. Cardinal. Felin. Balb. & Gilchen. *citatis locis*, potest responderi solùm prohibere Summum Pontif. *in dict. cap. cùm satis*, consuetudinem, seu magis præscriptionem, per quam aliquis inferior intendit instituere in beneficiis nomine proprio, ita non si præscribat nomine, & vice Episcopi, vt tanquam ipsius Vicarius faciat institutionem, vt deducitur, ex littera eiusdem text. ibi. *sine licentia, & mandato Episcopi*, quæ verba ostendunt, quod si præscripserit vt faciat tanquam de mandato Episcopi non esse prohibitum, iuxta vulgatam *reg. quòd omnia, quæ priuilegio acquiri possunt, acquiruntur etiam præscriptione, cap. super quibusdam, §. præterea, de verbor. significat.* cum similibus, de quibus, Gabr. *commun. tit de præscrip. concl.* 1.

Vtrum si testator Capellam instituat, eo adiecto, 187
vt præsentati institutio ad Episcopum non pertineat, adhuc Episcopus se valet intromittere? Pars affirmatiua, quæ vera est, ostenditur *primò*, quia institutio ministrorum, sicut & omnium beneficiorum prouisio in sua diœcesi existentium ad Episcopum de Iure spectat, *cap. omnes Basilicæ*, cum multis ibid. 16. *quæst.* 7. & in beneficiis iurispatronatus *cap. relatum* 21. *c. præterea* 23. *de iurepatr.* planè testatur, sicut alia quæcunque priuata persona nihil possunt contra ius statuere, iuxta *reg. l. nemo potest, ff. de leg.* 1. Præterea quia beneficiorum prouisio, sicut & cætera omnia, quæ in Sacris & Sacerdotiis consistunt, Iuris publici sunt, *l.* 1. *§. huius studij, ff. de Iustit. & iure*, cum aliis, & ideò priuatorum dispositionibus tolli non possunt, *l. Ius publicum* 39. *ff. de pactis.* Quo fundamento hanc partem affirmatiuam tuentur Abb. *in cap. nobis n.* 5. *de iurepatron.* plures, vt per Couar. *in c. tua n.* 8. *de testam. & de sponsalib. p.* 2. *c.* 3. §. 1. *n. vlt* quem refert Menoch. *de success.* §. 7. *n.* 15. qui communem fatetur, & in fortioribus terminis Valasc. *cons.* 105. *n.* 57. Qua in re excessisse videtur Menoch. *vbi proximè. n.* 17. dum existimat quòd si in proposito testator in euentu, quo Episcopus se ingerat, pœnam adiiciat, vt Capellæ omnino extinguantur, bonaque ipsarum

ipsarum io alios vsus applicentut valida sit pœnalis dispositio, idque sibi verissimum videri affirmat, seque eam opinionem contra Communem Salmanticæ publicè defendisse gloriatur: confunditur enim eisdem fundamentis, quibus supra Communis probatur, & ex aliis adductis per Gutier. *in d. l. nemo potest n.* 49. Neque Menchacam defendit illud vulgare, quo primò innititur, voluntatem scilicet testatoris ante omnia, & omninò seruandam esse *auth. de nuptiis §. disponat, collat. 4. l. in conditionibus, ff. de condit. & demonstr.* cum similibus; Respondetur enim facillimè vulgare illud procedere, quando voluntas Iuri publico non aduersatur, vt supra probauimus. Non obstat auctoritas S. Concilij Trident. *sess. 22. de reform. c.* 9. dum cogit omoes administratores tã Ecclesiasticos quàm sæculares cuiusuis Ecclesiæ, Hospitalis, aut Confraternitatis ad reddendas rationes Ordinario, noo obstante quacunque consuetudine, vel priuilegio, nisi fortè aliud expresse caotum fuerit in institutione, vel ordinatione talis Ecclesiæ, vel fabricæ. Respondetur enim illod procedere, quando tempore fundationis ipsius Capellæ, vel Oratorij Episcopus consenrit oneri adiecto, obseruant post alios Felin. *in c. cum venerabilis num.* 35. *de except.* plures vt per Roch. *de iurepatron. verb. pro eo quod, quæst.* 22. *n.* 26. Gutier. *in d. l. nemo potest. n.* 450. Et ideo in ipsa fundatione conditionem apponi posse, quòd institutio spectet ad inferiorem, de consensu tamen Episcopi resoluunt Abb. *in c. cum dilectus notab. 3. de consuetud.* Roch. *dict. q. 12. n.* 15. Lambert. *de iurepatr. lib. 1. part. 1. q. 9. princ. art. 1. n. 55. & 96.* quos refert, & sequitur Mar. Antoo. *var resolut. lib. 1. resolut. 12. num.* 4.

188 Religiosis in Ecclesiis, quæ pleno iure eis subiiciuntur; pertinet institutio, vt probat tex. *in d. Clem. 1. vers. quidam præterea, & vers. quidam etiam, de excessib. Prælat.* Roch. *verb. competens, q. vlt.* Viuian. *d. part. 2. lib. 12. cap. 3 num.* 14. Cochier. *de iurisdict. in exemptos, part. 4. q.* 80. In Ecclesiis vero, qoæ pleno iure ad illos non pertinent institutio, & destitutio, ad eos non spectat, sed Presbyteri ab illis præsentati ad Episcopo sunt instituendi, *c. in Lateranensi,* 31. *& c. de monachis.* 12. *de præbend. cap. cùm & plantare, & c. in Ecclesiis, de priuil.* text. sic intelligendos *in d. c. 1. de Capellis monach. lib 6.* Si tamen iuspatronatus ad exemptos transiret, putà cum vniuersitate aliqua, institutio ad eos non transibit, sed manebit illius, ad quem antea pertinebit, quia in eos non potest plus iuris traosferri, quam habeat transferens *d. c. cum sæculum,* Roch. *verb. competens alicui. n.* 70. Debent quippe patrooi exempti ordinandos Episcopos præsentare, Paul. de Citad. *art. 3. p. 6. n. 79. q.* 45. Cochier. *d. q.* 80.

189 Illud maximè aduotabis, quod in his Ecclesiis, quæ non plenò iure pertinent ad Religiosos, sed habent Episcopi institutionem, ponendi sunt Vicarij perpetui, vt decidit text. *in d. c. 1. & in d. c. de monach.* In iis verò quæ pleno iure ad Religiosos spectant, possunt ipsi ponere Vicarios ad nutum suum amouibiles, vt argumento tex. *in d. Clem.* 1. notauit ibi glos. *verb. ad mensam, de excess. Prel.* & glos. *verb. haberent in Clem. 1. de reser.* & glos. *verb. de mensa, in Clem. 1. de suppl. neglig.* reddentes rationem, quia in huiusmodi beneficiis institutioni locus non est, sed principalis titulus est penes ipsum monasterium, seu Collegium, cui vnita sunt, & propterea, nunquam vacare dicuntur. Quare glossarom doctrinam sequuntur alij communiter ibi, vt per Imol. *num.* 16. *in d. Clement. 1. de excess. prel.* Rebuff. *in praxi tit. de Vicariis perpetuis, num. 7. & in c. extirpanda, §. quia vero, à num. 59. de præbend. & congrua portione. n.* 32. Hojed. *de incompatib. benefic. p. 1. cap. 15. n.* 3. Gonz. *ad reg. 8. Cancell. gloss. 5. §. 3. num. 11. & 14.* Nicol. Garc. *de benefic. p. 11. cap. 2. à num.* 3. latè Flores de Mena *var. lib. 1. quæst. 10. & num.* 13. qoi varios casus percurrens eleganter vniuersam materiam resoluit.

Verùm licet prædicta procedant de Iure communi antiquo, hodie tamen aliquam recipiunt mutationem ex decreto Concilij Trident. *sess. 7. de reformat. cap.* 7. quatenus decernit, vt ordinarij deputare possint Vicarios etiam perpetuos in quibuscunque beneficiis Curatis, quæ vnita reperiuntur Ecclesiis Cathedralibus, Collegiis, & monasteriis, nõ obstantibus priuilegiis, & exemptionibus quibuscunque: quæ verba comprehendunt quæcunque monasteria exempta, & Ecclesias, quomodocunque eisdem, & eorum meosæ vnitas, comprobant Flores de Mena *d. quæst. 10. num.* 39. Nauar. *cons. 11. num. 9. de statu mona. h. in noui,* Nicol. Garc. *d. p. 11. cap. 2. à num.* 5. vbi *num.* 9. asserit ita *Illustrissimos Card.* respondisse atque etiam posse eosdem Vicarios perpetuos ab Ordinariis constitui, etiamsi in littera vnionis expressa sit clausula, vt possint deseruire per Vicarios amouibiles, quod tamẽ intellige de litteris, quæ ante Trident. emanarunt, non ita si post illud sub ea clausula fuerint concessæ, vt beoè aduertit idem Nicol. Garcia *vbi proximè.* Aduertendum tamen est, quod verba Concil. *d. cap.* 7. iustum arbitrium Ordinariorum exigunt, & deinde quod id fiat in visitatione, vode iusta causa necessaria est, vt erigantur perpetuæ Vicariæ in Ecclesiis, in quibos iuxta prædicta poni poterãt Vicarij amouibiles, qua deficiente instè appellabitur, vt obseruant Flor. de Mena *n.* 47. Garcia *n. 8. dictis locis.* Et hinc iam colliges non pugnare cum hoc Trident. decreto *in dict. cap.* 7. aliud *sess. 25. de Regular. c.* 11. dum supponit in Ecclesiis monasteriorum Vicarios amouibiles poni posse; quia istud *in d. c.* 7. non negat id, quod post *in d. c.* 11. statutum est, sed relinquit arbitrio Ordinariorum, vt si viderint expedire perpetuos ponant Vicarios: quæ omnia confirmabis, & declarabis ex Bulla Pij V. incip. *Ad Exequendum,* vbi amplians præd. decretum Trid. de Vicariis perpetuis ponendi in huiusmodi Ecclesiis vnitis, voum solùm excipit casum, in quo per Vicarios remouibiles possunt Religiosi deseruire, neque Ordinarij possuot deputare perpetuos illis inuitis, quando scilicet Vicarij deputantur ex ipsis Fratribus, seu Monachis, quos Ordinarius idoneos iudicauerit, & consequenter huiusmodi exceptio firmat regulam in contrarium in omnibus aliis atque etiam in beneficiis mensæ vnitis.

Vltra quem casum alios refert Flores *d. quæst. 10. à num.* 40. & Sanch. *in præcepta Decalogi to. 2. lib. 7. & 19. n.* 191. videlicet quando vnio facta est per viã pacti & concordiæ cum clausula de seruiendo beneficio per Vicarium ad nutum amouibilem, approbatæ per Roman. Pont. tunc enim nequit Episcopus deputare Vicarium perpetuum Flores *d. q. 10. n.* 41. Vel quando à tempore immemoriali vnio facta est, & tunc constat Vicarios fuisse ad nutum amouibiles scientibus, & consentientibus Ordinariis, & nunquam Vicarius perpetuus constitutus est Flores *d. q. 10. n.* 44. Vel qoando ex priuilegio remunerationis gratiæ concesso beoeficium esset vnitum cum clausula ponendi Vicarium ad nutum amouibilem quia in generali priuilegiorum derogatione, quam, ponit Concil. *d. cap.* 7. non concluduntur priuilegia remunerationis gratia concessa. Flores *d. q. 10. n.* 46. Vel quando pro bono pacis, & cessatione

litium, rectaque beneficij gubernatione expediret nihil innouari, ſed institui Vicarium ad nutum amouibilem, tunc enim nequit Epiſcopus perpetuum instituere Flores, *d.q.*10. *num.*47. Vel quando particulariter, & per ſe fuit vnita Vicaria perpetua, tunc enim nequit Epiſcopus Vicarium perpetuum instituere, Flores, *d.quæſt.*10. *num.*48. Vel quando ex priuilegio Pontificio post Tridentinum decretum concessum vnitum esset beneficium Parochiale cum clausula instituendi Vicarij ad nutum amouibilis, tunc enim nequibit Epiſcopus contra id priuilegium Vicarium perpetuum instituere, Flores *d. quæſtion.*10. *numero* 49. & 50. vbi petit id priuilegium ex certa ſcientia, aut Motu proprio concessum eſſe.

191 Tempus à Iure præfixum non designatur habenti instituere intra quod facienda sit institutio, ſicut præfixum eſt collatori ad conferendum, Rot. Rom. *decis.*4. incip. *Secundum omne, de iurepatr. in nou.* Lambert. *p.*3. *lib.*2. *q.*2. *art.*6. & 7. Anastaſ. Germon. *de indultis Card.* §. *volumus, à n.*76. Roch. *de iurepatr. verb. honorificum, n.*55. Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea resol.*260. post Seluam, Rebuff. Coſin. Zerol. & alios, Nic. Garc *p.*10. *cap.*4. *n.*1. Vnde Rota *in Dertonen. iurisſpatr.* 8. *Febr.*1599. coram *D. Peña* fuit dictum, quod beneficium non eſt deuolutum, ex eo quod Ordinarius distulit instituere, cùm non ſit tempus præfixum, refert Nicol. Garc. *p.*5. *c.*6. *n.*30.

192 Poteſt tamen per Superiorem certum tempus assignari habenti instituere, infra quod ſi non instituerit, poteſt postea illum compellere, Lambert. *de iurepatron. lib.*3. *part.*3. *q.*2. *art.*6. vbi *art.*7. dicit
193 quòd † ſi ad Epiſcopum pertineat institutio, poterit Archiepiſcopus eius Metropolitanus eidem Epiſcopo præfigere tempus, eiuſque negligentiam supplere, vel statim quòd Epiſcopus differat instituere ſine cauſa legitima, appellari poteſt ad Superiorem à grauamine illato, Gutier. *de iuram. confirm. part.*3. *c.*13. *num.*8. Zerol. *in prax. Episc. part.*1. *verb. iuſpatronatus*, §. 8. *dub.*3. Vnde Rota *in Ferretrina Canonicatus*, 5. *Decembr.* 1603. coram *D. Ortembergo*, resoluit quòd vt poſſit appellari à retardata, ſeu denegata institutione, & negligentia, requiritur trina interpellatio, & iterum *in Calaguritana iur. ingred.* 28. *Aprilis* 1580. coram *Illuſtriſſimo Seraphino*. Vide Aloyſ. Ricc. *d. praxi resol.*162.

194 Quando quis debet conferre, ſeu instituere ex iure ad ſe deuoluto ex negligentia patroni, vel ex negligentia habentis instituere, tunc & eo caſu habet ſemeſtre ad conferendum, ſeu instituendum, Abb. *in c. cauſam quæ, n.*6. *de elect.* Rot. Rom. *decis.*1. incip. *Fuit dubitatum, de suppl. neglig. prælat. in nouis*, Roch. *verb. honorificum*, *q.*32. Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea resol.*184. quod ſemeſtre currit à die notitiæ. *c.*2. & ibi gloſſ. *verb. infra ſex menses, de conceſſ. præb.* Lam. *vbi ſupra art.*8. Aloyſ. Ricc. *d. resol.* 184. *n.*1. vbi cum Caputaq. *dec.*348. *p.*3. aſſerit procedere, etiamsi testator præfiniſſet tempus ad præſentandum, & instituendum, quia debet intelligi iuxta Iuris diſpoſitionem

195 Cum institutio ſit actus extraiudicialis, & dicatur ſolum fieri per admiſſionem præſentati, Lambertin. *lib.*2. *part.*3. *quæſt.*2. *art.*12. poteſt fieri etiam die feriato, ſicut præſentatio, dummodo fiat extra ſententiam, & figuram iudicij, ac per conſequens etiam in Eccleſia, in quocunque loco, quamuis non ſolito dummodo honeſto, Lambertin. *dict. quæſt.*2. *art.*10. & extra territorium, & diœceſim, niſi cum plena cauſæ cognitione ad institutionem procedatur, Abb. *in cap. nouit, num.*4. *de officio Legat.* Roch. *verb. competens alicui, q.*34. Lambert. *vbi ſuprà art.*11.

Quando in Epiſcopo concurrerent duæ qualita- 196
tes, nempe, quia eſſet Abbas alicuius Eccleſiæ, & tanquam Abbas eſſet patronus alterius Eccleſiæ, & tanquam Epiſcopus haberet ius instituendi in dicta Eccleſia patronata, tunc præſentatio & institutio non debent expediri vnico actu, ſed hæc ſeparatè fieri: id eſt, primò debet tanquam Abbas præſentare, vel melius eſſet quod procurator nomine Abbatis præſentaret, & postea Epiſcopus instituat, ſecundum text. *in c. à collatione, de appellat. lib.*6. & *in cap. cum olim.* vbi Felin. *de re iudicata*, & eo caſu ſeruanda erit forma text. *in c. fin. de elect. lib.*6. Idem eſt dicendum quando ad habentem instituere ſpectaret iuſpatronatus ratione ſui patrimonij, vel ſi talis habeat compatronos. Idem etiam eſt ſi compromittatur ius præſentandi in habentem instituere, vel eidem tanquam priuatæ perſonæ ſit facta donatio iuriſpatronatus. Idem denique quando in illum fuerit translatum iuſpatronatus cum reſeruatione quod præſentet cum conſilio alicuius, veluti Archidiaconi vel alterius, vel præſentet aliquem de tali familia, in his enim caſibus actus præſentationis, & institutionis ſunt ſeparatim expediendi. Secus verò dicendum, quando in Epiſcopum tanquam Epiſcopum fuit à laicis patronis conflatum iuſpatronatus vel quando ex deuolutione Superior debet conferre beneficium, quia tunc in Epiſcopi arbitrio erit vnico, vel duplici actu negotium expedire. Colliges hæc ex Lambert. *lib.*2. *p.*3. *quæ.*2. *art.*19. Viuian. *p.*2. *lib.*12. *cap.*10.

Debet igitur Epiſcopus, & qui instituere tenetur, 197
admittere præſentatum ab eo patrono, qui in quaſi poſſeſſione præſentandi fuerit, ad quam poſſeſſionem acquirendam plura requiruntur. Et *primò* quòd ille, qui vult præſentare, præſentauerit bona fide. *Secundò* quòd præſentatio fuerit admiſſa. *Tertiò* quòd institutus fuerit habitus tanquam Rector in poſſeſſione Rectoriæ. *Quartò* quòd præſentans credat vti iure ſuo. *Quintò* quod ille, in cuius præiudicium poſſeſſio quæritur, hoc ſciat, & patiatur, Gig. *conſil.* 48. *num.*42. & *conſ.*49. *num.*79. & 80. Roch. *in verb. competens q.*14. *num.* 25. *cum ſequentibus*, Lambertin. *lib.*2. *part.*1. *quæſt.*3. *art.*10. Rota apud Poſtium poſt *tractat. mandati de manutenen. dec.* 238. *num.* 20. Et ſic præſentatum ab existente in quaſi poſſeſſione præſentandi tenetur Epiſcopus instituere, *c. conſultationibus*, vbi Butr. *num.* 9. *de iurepatron.* Rot. *dec.* 167. *n.*7. & 8 *p.*2. *diuerſ.* & apud Poſtium *vbi ſuprà deciſ.*339. *n.*5. & *dec.*332. *n.* 1. & *dec.*333. *n.*1.

Si plures à diuerſis patronis fuerint præſentati, ille debet institui, qui à maiori parte fuit præſentatus, *c. quoniam* 3. vbi gloſſ. Abb. & alij, *de iure patronatus*, Mant. *deciſ.*86. Lambertin. *lib.*2. *part.*3. *quæſt* 4. *princ. art.*1. 4. & 6. Rot. *dec.*117. *q.*2. *in nou.* Seraph. *deciſ.* 875. & *inter recentior.* §. 1. *dec.*202. Rot. etiam *deciſ.*117. *part.*2. *diuerſ.* & *in Pampilonen. Parochialis* 21. *Iunij.*1627. coram Duran. & *in Compoſtell. Parochialis* 20. *Februar.*1630. coram *R. P. D. Merlino.* Aloyſ. Ricc. *d. praxi reſol.*173. Mar. Anton. *d. lib.*2. *reſol.* 104. *num.*1. Lotter. *in tract. de benef. lib* 2. *quæſt.*1. *num.*132. Nicol. Grac. *de benef. part.*9. *c.*2. *n.*57. Rot. *in Pampilonen. Parochialis* 26. *Iulij.*1626. coram *Buratto*, in qua declaratum fuit iniuſtè proceſſiſſe Ordinarium ſtante inæqualitate votorum, qui omnes præſentatos iuſſit examinari, tanquam ſi fuiſſent pares, quæ deciſio fuit poſtmodum in gradu appellationis confirmata 21. *Iunij.*1627 coram

cotam R.P.D. Duran, inter eius impressas decis. 44. num. 10. hoc enim casu non est locus concursui, vbi agitur de Parochiali ex dispositione Concil. Trident. sess. 24. de reformat. c. 18. vt docent Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 6. n. 138 Nicol. Garc. d. part 9. cap. 9. n. 157. Gregor. decis. 194. n. 2. & ibi Beltramin. num. 3.

198 Et ideo dignus præsentatus à maiori parte patronorum est confirmandus, omisso digniori gloss. verb. qui maioribus, in d. c. quoniam, Perez leg. 2. vers. hoc tamen, tit. 6. lib. 1. ordinam. p. 151. Molin de primogeniis, lib. 2. c. 5. num. 46. Couarr. in reg. peccatum part. 2. §. 7. num. 4. Lambert. de iurepatr. lib. 2. p. 3. q. 4. art. 1. Rot. decis. 202. q. 2. recent. Duran. d. decis. 94. n. 9. quia non est facienda comparatio zeli ad zelum, seu meriti meritum, Roch. verb. honorificum, q. 15. Lambertin. lib. 2. parte. 3. quæst. 4. art. 3. nisi à minori parte sit præsentatus dignus & à maiori indignus, quia talis dignus debet institui, cum scienter præsentans indignum pro illa vice amittat ius præsentandi, cap. cum vos, de Officio Ordinarij. Intellige prædicta procedere in patronis præsentantibus ad beneficia curata; non tamen si talia non sint, & patroni Ecclesiastici sint digniores debent præsentare, Garc. de benef. part. 7. cap. 16. num. 18. & 19. Gutier. lib. 2. canon. cap. 11. num. 27. & 28. Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 211. à num 6. Campan. d. rub. 6. c. 3. num. 32. vers. patronus. Valasq. de priuil. pauper. part. 1. quæst. 7. num. 8. nouissimè Mich. Ferr. de præcedem. Eccles. quæst. 25. num. 9. Ad plura conducit notabilis Abb. in cap. quoniam 3. num. 13. de iurepatr. ibi. Quæro extra gloss. de notabili & quotidiana quæst. Hic dicitur quod valeat præsentatio facta à pluribus, nunquid sit necesse vt conueniat maior pars habito respectu ad omnes Patronos? an sufficiat maior pars habita comparatione ad maiorem partem? Exemplum. Quatuor sunt patroni, duo præsentant vnum, tertius alium quartus alium: præsentatus à duobus non habet maiorem partem habito respectu ad alios præsentatores. Ioan. Andr dicit quòd aut præsentatio fit ab illis vt à Collegio, & tunc requiritur maior pars respectu totius Collegij, & pro hoc videtur text. in cap. Ecclesia sup. de elect. Aut isti præsentant tanquam singulares, vt communiter faciunt laici, qui de patrimonio habent iuspatronatus, & tunc sufficit respectu aliarum partium, & sic intelligit istum textum, &c. idem tenet ibi Cardin. quæst. 7. & sequitur Lambert. part. 3. lib. 2. art. 4. n. 1. fol. mihi 354.

Alius se offert casus, de quo vidi dubitari. An si Iuspatronatus relinquatur aliquibus sub nomine collectiuo, veluti tali Collegio, seu incolis Parochiæ; & alteri singulari personæ veluti Petro, aut Rectori Parochiæ an tantum vocem habeant omnes de Collegio, seu Vniuersitate, quantum haberet Petrus, aut Rector, vel alia singularis persona? Et videtur verum pro medietate esse Petri, seu Rectoris, & pro alia medietate Collegij, vel incolarum; ad quod resoluendum facit quod quoties vocantur aliqui nomine collectiuo, & alius de per se nomine singulari pariter vocatur, hic vnam repræsentat personam, & vocem, omnes verò alij faciunt aliam dimidiam partem, l. interdum 13. ff. de hæredib. institnen. vbi si Primus, & filij fratris instituti sint, filij fratris habentur pro vno, & Primus pro alio, l. si liber homo 59. §. Titius in 2. ff. eod. l. si pater. 9. ff. de vulg. text opt. in l. si quis Attio, aliàs Titio, ff. de vsuf. accresc. vbi relicto vsufructu Titio, & hæredibus testatoris, respondit I. C. dimidiam Titium, & dimidiã hæredes habere, l. fin. C. de impub. Dec. cons. 320. n. 6. & 7. Ruin. cons. 163. n. 9. lib. 2. Paris. cons. 49. n. 1. lib. 2. Menoch. cons. 222. n. 26. & 28. vol. 3. & de præsumpt. lib. 4. præs. 18. n. 10. cum seqq. Card. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 4. tit. 11. n. 6. cum seqq. Clar. § testamentum quæst. 80. num. 7. Morquech. de diuis. bonor. lib. 4. c. 1. num. 19. Stephan. Gratian. disceptat. forens. c. 70. ex num. 14. Pichard. in §. si plures num. 5. Instit. de hæred. inst. Cardos. in tract. de iure accrescen. sub §. si eadem res, illat. 7. num. 4. Instit. de legat. Vnde si Rectori, & Scholasticis alicuius Vniuersitatis concedatur ius nominandi notarium, siue bidellum, tantam vocem habet Rector, quantam omnes Scholastici, ex quo isti sub nomine collectiuo vocati cõstituunt vnam solam personam, Angel. & Ias. in d. l. si pater filium, ff. de vulgari. & in d. l. fin. C. de impuber. Dec. cons. 320. n. 6. Morchq. d. lib. 4. de diuis. bonor. cap. 1. num. 21. Menochius d. consil. 222. num. 27. & d. præs. 18. num. 3. Hinc si electio Prælati spectat ad Capitulum, & Prælatum alicuius Ecclesiæ, tamen Capitulum, etsi plures Canonicos habeat, non habet nisi vnam tantùm vocem, & Prælatus aliam, vt per text. in Clement. si plures, de iurepatron. resoluit Ias. in d. l. fin. n. 9. C. de impub. Azeued. consil. 39. per tot. Hinc si Correctori, & veteranis alicuius Ciuitatis aliqua causa committatur, tantam vocem habet Corrector solus, quantam veterani omnes, Ias. in dict. l. fin. n. 7. 8. & 9. C. de impuber. & ibi Corras. num. 5. & Dec. num. 6. Menochius dict. num. 13. Hippol. de Marsil. sing. 379. Hinc si testator leget iuspatronatus aliquibus sub nomine collectiuo & alteri singulari personæ, tantum ius habebit singularis persona, quantum totum Collegium, Dec. consil. 122. pro tenui facultate, vol. 1. Roch. de Curte in tract. de iurepatronat. verb. ipse, vel is, n. 8. Crescen. decis. 4. de iurepatr. Lambert. lib. 1. part. 2. 1. q. princ. art. 28. fol. 118. Mantic. decis. 275. n. 2. Gonzalez ad reg. 8. Cancell. gloss. 3. n. 17. Stephan. Gratian. d. c. 70. num 14.

Superest nunc videre an si personæ singulari adiungatur vnus ex illis sub nomine collectiuo comprehensis, dicatur hæc maior pars, & tanquam talis præualere debent? Affirmatiuam partem tuentur Host. in cap. postulasti, de præbend. & in cap. pastoralis, de rescript. vbi quod si Episcopo adiungatur vnus de Capitulo, hæc erit maior pars, Ioan. Andr. in cap. vnic. ne Sede vacant. lib. 6. Roman. cons. 366. in fine, Albert. in tract. de Statut. q. 118. Hippol. de Marsil. sing. 376. Card. Tusc. practic. conclus. tom. 5. lit. M. concl. 14. n. 18. vbi dicit quod si quis habet dimidiam iurispatronatus, & alij decem habent aliam dimidiam, attenditur præsentatio facta ab habente dimidiam, & ab vno ex decem alterius dimidiæ. Et in materia collationis tradit Host. in d. c. postulasti, quod si electio pertinet ad Episcopum, & Capitulum, cum Episcopus habeat dimidium collatoris, sufficit quòd vnus, vel duo cohæreant, sequuntur Roman. d. cons. 366. in fine, Cardin. Tusc. d. lit. M, conclus. 15. num. 4. & consuluit Azeued. d. consil. 39. & fuit tantum in Rota decis. 408. part. 1. diuers. vbi reprobatur doctrina Host. & aliorum, quos supra citauimus & censuit eo casu, quo Rectori, & parochianis ius præsentandi spectat, requiri quod habeat Rector secum maiorem partem Parochianorum, quia ad eos non singulariter spectat, ita quod singuli habeant vnam vocem, sed collectiuè, ita quòd omnes constituant vnam vocem: & respondet quòd ex hoc non redderetur inutilis vox patroni; tum quia vice versa interpretando medietas parochianorum redderetur, & ipsa inutilis: tum etiam, quia hoc verum non est, non præsentatus à patrono erit præsentatus, pro medietate, & tunc intrare poterit gra-

tificatio Ordinarij, & derogatio iuris patronatus pro medietate, de cuius tamen reſolutionis veritate maxime dubito, & niſi eſſet Rotæ auctoritas, à contraria reſolutione diſcedere non auderem.

199 Erit tamen locus gratificationi, quando duo æquè idonei cumulatiue præſentati fuerint, gloſſ. *a. in c. cùm autem, 24. de iurepar.* Fuſch. *de viſitat. lib. 2. c. 10. n. 3.* Cæſar. de Graſſis *deciſ. 1. num 9. ſub tit. de iurepatronatus,* Roch. *verb. honorificum, q. 15. n. 4.* Lamb. *d. q. 4. art. 12.* Bonign. *deciſ. 32. num. 6. part. 5.* Sayt. *in floribus deciſ. ſub tit. de iurepatron. deciſ. 3.* Aloyſ. Ric. *d. reſol. 1-3. num. 2.* Cald. pereira *de renouat. emphyt. q. 17. n. 33. cum ſeq. & q. 18. n. 27.* Vel quando iudicium & arbitrium dignioris non apparet, vt intelligatur multum differri inter arbitrari, & gratificari, bene Mich. Ferrus *d. q. 25. n. 14.* De gratificatione multa tradit Tiraquell. *de iure primog. q. 17. opin. 2. num. 3. 4. 8.* Et ideo quando duo æqualiter præſentati fuerunt, vnus à duobus patronis, & alter ab aliis duobus, ſi æqualia ſint merita præſentatorum, habens inſtituere poterit optare, & quem voluerit inſtituere, & ſic eſt locus gratificationi, Ioan. Andr. & Abb. *in d. cap. cùm autem,* Lambert. *lib. 2. part. 3. q. 5. princ. art. 1. num. 2.* Cæſ. de Graſſis *de iurepa. deciſ. 1. num. 9.* Mar. Anton. *d. reſolut. 104. num. 1. verſ. tum demum.* me citato *in hoc loco.* Caſt. Palao *d. diſput. 2. puncto 9. num. 1.*

200 Data prædicta æqualitate in votis, non tamen in meritis inſtituendorum, magis idoneus debet ſemper inſtitui, veluti quando plures ſunt præſentati ab vno patrono, vel æquali patronorum ſuffragio, *c. 3. de iurepat.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 6. c. 22. quæſ. 14.* Perez de Lara *de capel. lib. 2. c. 2. n. 34.* Aloyſ. Ricc. *d. praxi reſol. 106.* me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. diſp. 2. punct. 9. n. 3.* † Ita vt dignior prætermiſſus poſ-
201 ſit ab inſtituente appellare, Nicol. Garc. *d. p. 9. c. 3. n. 32.* contra alios, quos *ibi* citato *n. 33.* refert.

202 Dignior autem habendus, qui ſit de linea fundatoris, ſtante idoneitate, Roch. *verb. honorificum, q. 18.* Lambert. *lib. 2. p. 3. q. 5. art. 4.* Vel ſi ſit diœceſanus, Roch. *vbi ſuprà,* Lambertin. *p. 3. q. 7. princ. art. 4. n. 5. art. 5.* Puteus *deciſ. 254. part. 1.* Rot. *deciſ. 299. p. 1. in nouiſſ.* Mar. Anton. *dict. reſolut. 104. num. 2.* † Ciuis enim præferri debet extero, Cæſ. de Graſſis
203 *deciſ. 1. n. 12. de iurepatr.* Rot. *deciſ. 299. p. 1. diuerſ.* Lambert. *d. q. 5. art. 4. n. 5.* Puteus *deciſ. 254. lib. 1.* Seraphin. *deciſ. 293. part. 1.* Mich. Ferr. *d. q. 25. n. 12.* beneficia enim oriundis potiusquam extraneis ſunt conferenda, Flamin. *de reſig. lib. 4. q. 7.* Azor. *moral. part. 2. lib. 6. c. 4. quæſ. 25.* Gonzal. *gloſſ. 7. §. 1. num. 37.* Vel ſit compatronus à medietate compatronorum præſentatus, Lambertin. *vbi ſuprà art. 7.* † Vel ſi ſit
204 intitulatus in Eccleſia, & ordinatus ad titulum illius, ſecundum text. *in c. poſtulaſti, de iurepatronatus,* Roch. *verb. competens alicui, q. 27.* Lambertin. *d. q. 5. art. 8.* † Vel ſi ſit nobilior, Lambertin. *vbi ſupra*
205 *art. 9.* Vel ſi ſit potentior, niſi talis potens eſſet prauus, Lambert. *art. 10.* Vel ſi ſit doctior, Lambertin. *art. 11.* vel ſi ſit ſenior, Roch. *verb. in Eccleſia, q. 4. in fine, & verb. honorificum, q. 15. col. 2.* Lambertin. *d. q. 5. art. 13. n. 5.* Rota *dec. 122. part. 1. diuerſ.* Aloyſ. Ricc. *d. reſolut. 173. in fine,* Marc. Anton. *d. reſolut. 104. num. 2.* vel ſi ſit pauperior, dummodo Eccleſia non eſſet debitis onerata, quia tunc diues debet inſtitui, Roch. *in d. verb. honorificum. quæſt. 15. colum. 2. in fine,* Lambertin. *d. quæſtion. 5. art. 3.* me citato *in hoc loco* Ferrus *d. quæſt. 25. num. 12.* Vide ſuprà latiùs *alleg. 60. num. 101.*

ALLEGATIO LXXIII.

Epiſcopus in viſitationibus quomodo procedere debeat?

SVMMARIVM.

1 *Viſitare eſt exceſſus inquirere, & inquiſitos caſtigare, aut emendare.*

2 *Epiſcopi tenentur viſitationem per ſeipſos exequi, niſi aliquo legitimo impedimento detineantur.*

3 *Confraternitates, Hoſpitalia, & collegia laïcorum Epiſcopi tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati tenentur viſitare, non obſtante quauis exemptione, & immunitate.*

4 *Capitula Cathedralium, & aliarum maiorum Eccleſiarum quomodo ſint viſitanda, oſtenditur.*

5 Concil. Trid. ſeſſ. 6. de reform. cap. 4. & ſeſſ. 25. de reform. cap. 6. *declaratur.*

6 *Canonici àuo à Capitulo eligendi, dum ab Epiſcopo viſitantur, non ſunt quotidianis diſtributionibus priuandi, ſi quando ea de cauſa tempore diuinorum officiorum abſint.*

7 *Capitula Cathedralium cum viſitantur coram adiunctis, ac Epiſcopi notario proceſſus eſt fulminandus.*

8 *Fiſcalem ſuum poteſt Epiſcopus aſſumere ad viſitationem Capituli abſque eius aſſenſu.*

9 *Epiſcopus in delictis tam grauibus, quàm leuibus contra Canonicos neceſſe eſt, vt cum adiunctis procedat.*

10 *Portionarij cum non dicantur de Capitulo poſſunt corrigi & puniri ab Epiſcopo ſine Capitularibus adiunctis, etiam caſu quo de Conſuetudine, aut priuilegio vocem habeant in Capitulo.*

11 *Coadiutores cum futura ſucceſſione poſſunt puniri ab Epiſcopo abſque huiuſmodi adiunctis, niſi ex forma coadiutoriæ colligatur omnia illis conceſſa fuiſſe priuilegia, quæ Canonici habent.*

12 *Canonici abſque adiunctis per Epiſcopum priuari poſſunt ex cauſa quod Ordines ſuis præbendis annexos non ſuſceperint.*

13 *Capitularium peccata, & exceſſus, poteſt Epiſcopus abſque adiunctis corrigere, & emendare illa pœna, quæ ad morum magis emendationem quam punitionem reſpiciat.*

14 *Viſitare abſque adiunctis poteſt Epiſcopus Capitulares, & bona, ſuorumque bonorum adminiſtratores.*

15 *Viſitare abſque adiunctis poteſt Epiſcopus corpus Eccleſiæ Cathedralis, Sacramentum, Capellanias, &c.*

16 *Capitulum poteſt Epiſcopus conuocare, quando Canonicis aliquid deliberandum proponit, nec de re agit ad ſuum, vel ſuorum commodum ſpectante.*

17 *Epiſcopus vocem in Capitulo non habet.*

18 *Capitulum conuocare poteſt Epiſcopus in caſibus, in quibus poteſt eſſe iudex.*

19 *Viſitatio in inferioribus Eccleſiis, quomodo incipienda? oſtenditur.*

20 *Viſitandi ius habet omnis Prælatus Eccleſiaſticus, cui iuriſdictio, & adminiſtratio conuenit.*

21 *Legati nati, vel à latere poſſunt viſitare ex officio legationis ſibi à Sede Apoſtolica demandata.*

22 *Decani, Archidiaconi, Archipresbyteri, & alij inferiores viſitandi ius habent, ſi id longa conſuetudine præſcripſerint.*

23 *Abba*

23 *Abbates, Generales, & Priores, Ministri, aliique Præsidentes habent ius visitandi in monasteriis Religiosorum suorum.*

24 *Visitandi potestas Episcopis concessa transit in Capitulum Sede vacante*

25 *Capitulũ Sede vacante non potest visitare Monialium cœnobia exẽpta, quæ alioquin potest Episcopus, vt delegatus Sedis Apostolicæ visitare.*

26 *Capitulum aliquando superstite adhuc Episcopo ex præscriptione, vel priuilegio visitandi ius habet.*

27 *Visitatores à Capitulo ex præscriptione ius habente visitandi deputati debent esse approbati ab Ordinario.*

28 *Vicarius generalis ius visitandi non habet nisi specialiter eidem committat Episcopus.*

29 *Episcopo visitationem aggredienti non licet proponere edicta, quibus subditi iubeantur crimina detegere, multóque minus proposita pœna excommunicationis.*

30 *Pœnæ ordinariæ in visitatione non sunt imponendæ, sed tantum extraordinariæ.*

31 *Visitare licet posset iterum Episcopus Ecclesias visitatas ab inferioribus, non tamen poterit iterum punire punitos ab eisdem.*

32 *Appellatio in visitatione, etiam ad Sedem Apostol. interposita non impedit, aut suspendit illius executionem, dummodo procedatur sine processu, & sine scriptis.*

33 *Appellatio admittitur in visitatione à sententia definitiua, quæ suspendit iudicatum.*

34 *Appellatio dabitur à visitatione si Episcopus procedat in exemptos, seu alios priuilegiatos contra eorum priuilegia.*

35 *Appellare quando contigerit in visitatione ab Episcopo suffraganeo, etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegato, debet esse ad Metropolitanum quoad deuolutiuam, non quoad suspensiuam.*

36 *Dictio,* etiam, *vnum casum exprimit, & alium includit.*

37 *Appellatio à mandato de residendo in visitatione, edito non datur ad effectum suspensiuum, sed ad deuolutiuum*

38 *Episcopus visitans quando tanquam suspectus recusari possit? ostenditur.*

39 *Visitatio nullo certo termino præscripto concludi iubetur, sed arbitrio Episcopi relinquitur.*

40 *Episcopus potest præstituere terminum Archidiacono ad visitationem expediendam, & præscribere comitatum & equitatum.*

41 *Visitatores quantò citius possunt se expedire, ne grauent subditos suos expensis.*

42 *Officiales assumpti ad visitationem expediendam quod salarium possint accipere à visitatis? ostenditur.*

43 *Visitationis liber plenam inducit probationem quoad visitationem personarum, Sacramentorum & aliorum pertinentium ad officium visitantis*

44 *Pœna quæ sit imposita contra Episcopum in visitatione præter procurationem ab Ecclesiis aliquid muneris accipientem ostenditur.*

45 *Consuetudo, quà communitates procurant Episcopũ visitantem seruanda est, quamdiu voluerint.*

46 *Visitans Episcopus clerum ciuitatis, vbi sita est Cathedralis, nullam lucratur procurationem.*

47 *Procuratio nulla debetur Episcopo, vel alij visitatori, dùm loca specialiter exempta à præstanda procuratione visitat.*

48 *Procuratio attento hodierno Conc. Trid. iure præscribi potest, nec petitur, vbi illam non dandi viget consuetudo.*

49 *Procurationem semet o priuilegio vel præscriptione, nullus remisisse videtur, etiamsi testatus fuerit se condemnare debita sibi obsequia, sine seruitia.*

50 *Procurationem nullus visitator accipere potest ab Hospitalibus, & aliis locis leprosorum, domorum Dei, pauperum, & infirmorum.*

51 *Procurationem à pauperibus clericis nullus potest exigere.*

52 *Episcopus visitando de proprio intendere tenetur, quando rector Ecclesiæ est pauper, & ille non indiget*

53 *Procurandus à nemine est Episcopus, dum exit vt Sacramentum Confirmationis tantum conferat.*

54 *Munera qualiacumque, & quomodocumque illi offerantur, recipere non potest Episcopus à visitatis ratione procurationis.*

55 *Visitator non potest fragmenta notabilia ad domum portare pro erogando pauperibus, sed tenetur illis distribuere, qui sunt in illo loco, quem visitat.*

56 *Procuratorem pecunia redimere liberum est visitatis, si velim*

57 *Victualium appellatione quæ comprehendantur? ostenditur.*

EPISCOPUS, qui Ecclesiæ suæ sponsus ab Spiritu sancto positus ad eam regendam ac gubernandam, quam proprio sanguine IESVS CHRISTVS & acquisiuit, & sanctificauit, tenetur commissum sibi gregem omni studio, & conatu aore oculos babere, vt eum ab omni exteriori damno, internique animi imminentibus periculis tanquam vigilans Pastor custodiat. Quemadmodum enim Pastores sæpius gregem suum iouisuot, lustrant, numerant, ne quid eorum incuria pereat; ita Episcopi nulla ratione facilius commissi sibi gregis saluti, ac incolumitati consuleot, quàm si sæpius eum inuisant, ac lustrent, ac quicquid mali furtim dæmonum arte irrepserit, radicitus extirpandum curauerint. Visitare enim nihil aliud est, quam excessus inquirere, & inquisitos castigare, & emendare atque obseruantiam obligationum iuxta cuiusque personæ, ac rei exigentiam, vbi adhuc viget, conseruare, & vbi deficit, in statum pristinum restituere. Hinc illa Sacri Concil. Trident. *sess. 24. de reformat. cap. 3.* verba emanaruot. *Visitationem autem istarum præcipimus sit scopus, sanam, orthodoxamque doctrinam expulsis hæresibus inducere, bonos mores tueri, prauos corrigere populum cohortationibus, & admonitionibus ad Religionem, pacem innocentiamque accendere: cætera, prout locus, tempus, & occasio ferret, ex visitantium prudentia ad fidelium fructum constituere.* 1

Hanc cognoscendi, custodiendi, & emendandi oues suas vigilantiam studium in visitatione per seipsos personaliter exequendam adhibere tenentur Episcopi, nisi aliquo legitimo impedimento detineantur, quonimus id præstare possint, quo non dato singulis annis vousquisque diœcesim suam perlustrare ac iouisere obligatur, quod vt si diœcesis adeo ampla sit, vnius anni spatio commodè lustrari, ac circuiri per Ordinarium non possit, tunc Episcopus singulis duobus annis, saltem debet visitationis munus obire, vt statuit Concil. Trid. *d. c. 3.* docet Paul. Salod. *in praxi de Visitation. part. 1. cap. 1.* Vnde Clerum non posse impedire ne Episcopus visitet antelapsum trienoij sub prætextu immemorialis consuetudinis, censuit Rota *in Pampilonen. iuris visitandi 15. Martij 1624.* coram *R. P. D. Merlino,* 2

quia decretum Concilij Trident. submouet immemorialem; tum quia materia est imprӕscriptibilis, & quia semper actus ex parte Episcopi remanet merè facultatiuus, secundum Surd. *cons.* 127.*n.*81. Gratian. *disceptat. forens.c.*298. *n.*10. *& cap.*399. *n.* 33. Rot. *decis.* 778.*n.*5.*p.*1. *diuers.* Reuerendissimus D. Coccin. *decis.*402.*num.*10. tum denique, quia alias ab Ecclesiastica disciplina alienissimum est, vt ea negligentia Prӕlati detur ansa Clero, & subditis refugiendi annuam visitationem, vtque Episcopus, vel Capitulum in graue cultus diuini prӕiudicium, & in perniciem animarum ipsum recusantium munus suum aliquo temprore ob incuriam prӕtermissum resumere, & peragere non valeat, per quӕ tradit Lotter. *de re benefic. lib.* 2. *quӕst.* 2.*n.*51. in quo si defuerit, ouium suarum sanguinem ex eorum manibus Dominus se requisiturum minatus est, *Ezechiel. c.*3. *&* 33. indubitatum est enim ius illud visitandi esse actum iurisdictionalem ipsius Episcopi, Rota *decis.*168. *n.*2. *& decis.* 346. *n.*2. *&* 3. *& decis.*394. *num.*4. *part.*1. *recent.* Seraphin. *decis.*475. *num.*1. *& decis.* 615.*n.*2. *& decis.*1008. *c.*4. Mantic. *decis.* 322. *num.*24. Gregor. *decis.*4. *num.*2. *& decis.*304. *num.*2. Debent igitur non solùm omnes Ecclesias, & monasteria, sed & alia loca sacra, quӕ in sua diœcesi erunt, & sibi subiecta, visitare, quӕ quidem facultas Episcopis tanquam Sedis Apostolicӕ delegatis tribuitur à Concil. Trident. *sess.* 7. *de reform. cap.*8. *& sess.*21. *de reform. cap.*8.

3 Tenentur pariter Episcopi Hospitalia, Confraternitatis, & Collegia laicorum, non obstante quauis exceptione, & immunitate, visitare, idque tanquam Sedis Apostolicӕ delegati prӕstare possunt: quӕ facultas etiam extenditur ad Ecclesias, quӕ nullius diœcesis sunt, vt disponit Concil. Trident. *sess.* 25. *de reformat. c.*9. Quod tamen ita intelligendum erit, vt scilicet illarum Ecclesiarum visitatio, quӕ nullius sunt diœcesis ad viciniorem spectet Episcopum. Item monasteria Monialium, quӕ immediate Sedi Apostolicӕ sunt subiecta ab Ordinariis suis, tanquam Sedi Apostolicӕ delegatis, visitari, moderari, ac gubernari debent, vt habetur in Concil. Trident. *sess.* 25. *de Regular. c.*9. Tenentur denique Episcopi loca, & personas exemptas, ac singulari aliquo priuilegio quouis modo decoratas, extraordinaria eorum auctoritate, ac iurisdictione, qua tanquam Sedis Apostolicӕ delegati funguntur, visitare. Illud est maximè obseruandum, quod *Sacr. Congreg. Illust. D D. Cardinalium S. Concilij. Trid. interpretum* censuit *quod si concordia per Episcopum & Capitulum à Sede Apostol. ex certa scientia, & cum causa cognitione confirmata cautum sit, vt Episcopus debeat visitare cum aliquibus assistentibus eligendis à Capitulo; talem concordiam esse quidem seruandam, vtpote decretis Concilij non abrogatam, sed Episcopus vigore eiusdem concordiӕ non teneri adhibere consilium, vel consensum Capituli, vel Canonicorum, sed tantum nudam eorum prӕsentiam*, quod quidem *Sacra Congreg.* decretum refert Rota *in Illerden. visitationis* 13.*Nouemb.* 1602. apud Farinacium *decis.*57.*n.* 10.*part.*1.*recentior.*

4 Capitula Cathedralium, & aliarum maiorum Ecclesiarum, illarumque personӕ, nullis exemptionibus, consuetudinibus, sententiis, iuramentis, concordiis (quӕ tantùm suos obligent Auctores, non etiam successores) meri sepossint, quominus à suis Episcopis, & aliis maioribus Prӕlatis per seipsos vel illis, quibus sibi videbitur, Adiunctis iuxta Canonicas sanctiones, toties quoties opus fuerit, visitari, corrigi, & emendare, etiam auctoritate Apostolica possint, & valeant, vt habetur in Concil. Trident. *sess* 6. *de reformat. c.*4. *& sess.*25. *de reformat. cap.*6. hoc tamen ibi addito, quòd † quando extra visitationis generalis actum processerint Episcopus, Capitulum in initio cuiuslibet anni eligat ex Capitulo duos, de quorum consilio, & assensu Episcopus, vel eius generalis Vicarius, tam in formando processum, quàm in cӕteris omnibus actibus, vsque ad finem causӕ inclusiuè procedere valeat: quӕ Conciliares constitutiones non sustulerunt facultatem, aliàs ex immemoriali, & laudabiliter obseruata consuetudine, Decano, & Capitulo singulares Capituli ipsique subiectas personas cumulatiuè cum Episcopo, seorsim tamen ab eodem, ipsumq; Episcopum toties quoties sua auctoritate vti volentem non excludendo, visitandi corrigendi, & emendandi; quia non dicitur Concilium eam facultatem concessisse Episcopo priuatiuè, quoad alios inferiores ordinarios, de quorum exclusione non constat, & ab eisdebitè punitus non est cogendus coram Episcopo denuo se purgare, vel ab eodem iterum puniri; ita referunt decisum Steph. Gratian. *disceptat. forens. cap.*154. *n.*40. Gonzal. *ad reg.*8. *Cancel.* §.2. *proœm. num.* 21. Armendar. *d. tit.*6. *de Visitation. num.* 28. Nicol. Garc. *de benef. part.*3.*c.*2. *num.*194. *declarat.*3. Ratio autem, quӕ mouere potuit Pontifices ac Patres Concilij Trid. ad Adiunctos huiusmodi creandos pro cognoscendis & decidēdis grauioribus Capitularium causis, illa magis communiter assignari solet, scilicet ad temperandam ӕmulationem Prӕlatorum, & oppositionem, quam habent cum Capitulis, & Canonicis, iuxta considerata per Abb. *in c. fin. n.*6. *de constit. declar.*3. Federic. de Senis *cons.* 247. Verall. *decis.*62.*n.*4. *part.*2. Cassad. *decis.*6. *de priuileg.* Seraph. *decis.*465.*n.*1. Iam etiam attento Iure communi iurisdictio ordinaria ad Episcopum insimul cum Capitulo spectabat, vt probatur *in cap. Episcopus, & in cap. si quid. & in c. felix & in cap. sin autem* 15.*q.*7. vbi, *Solus autem ad exclusionem aliorum Episcoporum, non suorum clericorum, sine quorum prӕsentia sententia erit irrita*, &c. & sic intelligendus est text. *in cap.* 1. *ead. causa & quӕst.* ibi. *libere*, & *in cap. si quis cum clerico* 22.*q.*2. ibi, *nullam communem cum aliis iudicibus*, &c. & *in c. demum, de capell. monach.* ibi, *Solius Episcopi*, &c. quia non excludunt proprij Capituli assensum, sed tantum aliorum Episcoporum, & exterorum Adiunctorum & ita sentiunt in proposito Anton. de Butr. *in cap. irrefragabili, de offic. Ordin. n.*20. ibi, *Si attenditur ius commune de Iure principaliter potestas spectat ad Episcopum de consensu Capituli*, Abb. *in princ. num.*2. *& in c.*7. *de excess. Prӕlat. num.*2. ibi, *Episcopus de iure communi etiam causam alicuius non debet sine consensu Capituli audire*, &c. gloss. *in cap.* 1. *de excess. Prӕlat. & in cap. irrefragabili*, vbi bene Felin. *num.* 3. Oldrad. *cons.*251. Mohedan. *decis.* 7. *de prӕscrip. aliàs* 154. ibi, *quia de iure communi iurisdictio spectat ad Episcopum, & Capitulum.* &c. Sarauia *de Adiunctis q.*1. *per tot.* Gonzal. *ad reg.*8. *Cancell. gloss.*47. *num.*13. Ad quod est etiam *decisio Rotӕ* 321. *n.*2. *p.*2. *diuers.* qua deciditur per prӕdictum decretum Concilij potiùs extendi quàm minui Episcoporum iurisdictionem in Cathedralium Capitula & potiùs illis ablatam, quam de nouo concessam, & perspicuè habetur *decis.*243.*n.*5. *part.*1. *diuers. & decis.* 321. *n.*2. *p.*2. etiam *diuers.* etiam. Mantic. *decis.* 180. & idem Sarauia *quӕst.*2. resoluit nullam de nouo per Concilium Capitulis iurisdictionem tribuit. Illam verò Concilij, *in d. cap.*6. dispositionem intellige procedere tantummodo in Capitulis exemptis, vt

censuit

censuit Rota Romana *decis.121.205.& 308.part.2.*
diuers.& apud Seraphin.*decis.*743: vbi fuit dictum,
quòd cùm Ecclesia Galligeosis non sit exempta,non
possit io ea locum habere dispositio Concilij,& ita
quoqoe declarauit *Sacra Congregatio*, prout referũt
Armeod, *in addit. ad recopil. legum Nauarra lib.5.*
*tit.57.l.7. de Episcopis, num.*88. Aloys. Ricc. *in praxi*
fori Eccles. decis.566. in prima edit. & resol. 488. *in*
fine, in secunda edit.& in collectan. decis. collect. 751.
in princip. Zerola *in praxi Episcop.p.5. verb.Capitu-*
lum, §.9.*pag.*84.Massobr.*in praxi habenti concursum*
*præl.*21. *in princ.n.*14. nouissimè Ioan.de Solorzao
de Iure Indiarum tom.2.lib.3. c.14. num. 66. Amplia
etiam procedere in Collegatis, non solum exem-
ptis, sed etiam habentibus coocordias, vt tenuit
Rota apud Farinac. *decis.709. num.3. & decis.*715.
n.2. in.1.collectan. Illas verò, quæ à Sede Apostolica
suot confirmatæ, non comprehendit Concil. *in d.*
cap.6. vt censuit *Sacra Congregat.* teste Armendar. *d.*
*tit.6.de Visitat.num.*67. Vnde sub illo decreto non
cooprehcoditur Collegiata in Cathedralem erecta
quæ prius non erat exempta, sed in omnibus Epi-
scopo subiecta, vt censuit *Sacra Congregat.* teste
Armend. *loco proximè citato.*

6 Duo illi Canonici à Capitulo eligendi, quorum
consilium & assensum, tam in formando libello,
quàm in cæteris omnibus actibus vsque ad finem
causæ ioclusiuè Episcopus, seu eius Vicarius adhi-
bere debet,dum extra visitationem contra aliquam
personam Cathedralium, vel Colligiatarum Eccle-
siarum procedete voluerit, si quando ea de causa
sine fraude tempore diuinorum Officiorum eos ab-
esse cõtingat, priuandi non sunt quotidianis distri-
butionibus tanquam absentes, propter Ecclesiæ
vtilitatem ex officio sibi attributo, vt resoluit Mo-
neta *de distrib.quotid.part.2.q.8.n.19. in vlt.impress.*
Verùm autem Episcopus eorum consilium sequi
debeat (Vide Rotam pro vtraque parte latè dispu-
tantem *in Carthaginem. iurisdictionis 26. Octobris*
1579.cotam *Illustrissimo Card. Lancelloto sen.* apud
Farin. *decis.9. part.1. recent*

7 Et coram eiusdem Adiunctis ab Episcopi notario
processus est fulminandus etiam in iudicialibus, &
extraiudicialibus correctionibus; & tenetur visitans
date transsumptum, si repereris aliquod delictum
carceratione, vel castigatione dignum, vt censuit
Sacra Congreg. teste Armend. *d.lib.1. tit.6. de visitat.*
8 *n.61.& 62.* † Ac etiam potest Episcopus suum fis-
calem assumete, vel alium, quem voluerit deputare
sine capituli consensu, vt ibi intemeoiat; quia Ca-
pitulum nullum ius habet io electione fiscalis,qui
interuenire solet io crimioibus Canonicorum,
sub ius electio ad Episcopum solum spectat, refert
à *Sacra Congreg.* decisum Armend. *d.l.1. tit.58. l.7.*
de Episcopis num.91.& 92.

9 In delictis tam grauibus, qoam leuibus cootra
Canonicos necesse est, vt com Adiunctis procedat
Episcopos, vt tenuit Rota *in Carthag. iurisdictionis*
27. Nouembris 1585.coram. *Card.Seraphino,* vt pa-
tet in eius. *decis.*710. quam citat Aloys.Ricc.*d. resol.*
488.*n.4.* vbi *n.5.* ampliat procedere etiam in leui-
bus, in quibus noo est opus tela iudiciaria,& refert
sic censuisse *Sacram Congr. in vna Gadicen. statuto-*
rum 17. Iunij 1580. Et sine huiusmodi Adiunctis
non deuoluitur ad Episcopum facultas procedendi
contra aliqoem ex Capitularibus,si ipsi Adiuncti re-
quisiti cum eo procedere negligant,vel recuseot.Ita
declarante *Sacra Congr.* vt refert Armendar.*d.l.7.de*
Episcopis n.89.& 90.

10 Solus tamen Episcopus potest sine Adiunctis Ca-
pitularibus ad correctionẽ, & punitionem Portio-
nariorum procedere, quia oon dicuntur de Capitu-
lo, vt fuit decisum *in Gerunden. Anniuersariorum*
1566.coram *Domino de Grassis in dec.411.p.1.diuers.*
& etiaio casu,quo Portionarij de consuetudine,aut
ex priuilegio Apostol. vel Ecclesiæ statuto in Capi-
tulo habeaut,vel vt plurimum vocem, vt censuit
Sacra Congr. teste Armend. *d.l.7. de Episcopo n.91.*
nisi de consuetudine, vel statuto sit, vt contra illos
Episcop. sine Adiuoctis oon procedat, vt fuit reso-
lutum in Rota *in Calciaten.25. Februarij* 1611. co-
ram *Atrebaten.* quo casu accipicoda sunt quæ in
hoc proposito tradunt Aloys. Ricc. *in praxi aurea*
res.39. Massobr. *in praxi habendi concursum præl.* 21.
*in princip.n.*13. & tunc etiam poterunt in Adiun-
ctos,& coniudices eligi, vt censuit *Sacra Congr. de*
mense Aprilis 1614. teste Aloys. *d.collect.751.in fine.* 11

Contra coadiurores cum futura successione noo
tenetur Episcopus cum huiusmodi Adiunctis pro-
cedere nisi ex forma coadiutoriæ colligatur ipsi
coadiutori concessa fuisse omnia priuilegia, quæ
habẽt Canonici, vt censuit *Sacra Congr.* teste Nicol.
Garc. *in addit. ad suum tract.de benefic.part. 4. cap.5.*
n.96. vbi obseruat ex clausula ordinaria coadiotoriæ,
quod coadiutor habeat omnes & singulas prærogatiuas
præminentias, & honores coadiuti, oon colligi con-
cedi coadiutori huiusmodi priuilegium de Adiun-
ctis,eo quod illa clausula intelligatur de prærogati-
uis, præeminentiis, &c. circa seruitium Ecclesiæ,vt
ex tenore ipsius coadiutoriæ apparet.

Sine Adiunctis potest etiam Episcopus proce- 12
dere ad priuatiooem Canonicorum, ex causa, quod
Ordines suis præbendis annexos non susceperint;
& ita ceosuit *Sacra Congreg.* prout referunt Nicol.
Garc. *part.3.cap.4. num.22.* Aloys. Ricc. *d. resol.*488.
num.2.& 3

Potest etiam Episcopus absque prædictis Adiun- 13
ctis corrigere,punire,& emendare excessus,ac pec-
cata Capitularium,quos correctione, & punitione
dignos reperit, noo tameo pœna ordinaria; sed ea,
quæ morum magis emendationem, quam punitio-
oem respiciat. Ita decisum refert Armendar. *d.tit.6.*
num.39. vbi *num.77.* Similiter *à Sacra Congreg.* de-
claratum asserit † posse Episcopum visitare solum 14
Capitulares,& bona, eorumque bonorum admini-
stratores, vel cum quibus sibi videbitur Adiunctis,
de quo etiam Nicol. Garc. *p.3.cap.2.num.198. in* 10.
& 11. *declar.* qui ampliant posse solum Episcopum
visitare fabricam. Iuxta dispositionem Concilij. *d.*
cap.6. Episcopo taotùm conceditur facultas proce-
dendi ad summariam informationem sine Adiun-
ctis, quando igitur de crimioibus ex incontinentia
prouenientibus, de qua in decreto de concubina-
riis, & de atrocioribus delictis depositionem, aut
degradatiooem requireotibus, vbi de fuga timetur,
& ideo vt procedat iuxta illius formam,debet Epi-
scopus capere informatiooem secretè, aut mediaote
processu camerario, non palam & iodicialiter, Iuris
ordine seruato, præuia scilicet querelæ admissione
ad Fiscalis instantiam, *Rot.* apud Paul. de Rubeis
*decis.4.à n.2. & decis. 289.& 295. tom.2.diuers.*aliàs
part.7.recent. io quatom vltima decisione habetur
quod Episcopus sine Adiunctis prohibitus est cita-
re, vel monere.

Potest denique absq; huiusmodi adiunctis Epi- 15
scopus visitare corpus Ecclesiæ Cathedralis, Sacra-
mentum,Reliquias, vestes, ornamenta, cæteraque
ad cultum diuinum destinata: item & Capellas,Ca-
pellanias, dotationes, Anniuersariorum institutio-
nes, memorias, defunctorum,pia opera,vel res, aut
bona

bona fabricæ vel Ecclesiæ, vt censuit *Sacra Congr.* teste Armen.*d.tit.6.de visit.n.*125.

16 Illud in præsenti aduertendum duxi, Episcopum eo duntaxat casu habere facultatem conuocandi Capitulum, quando Canonicis aliquid deliberandum proponit, nec de re agit ad suum, vel suorum commodum spectante, neque prohibetur eidem quominus Capitulum suo arbitrio conuocet. Ita refert decisum Armendar. *d.lib.7.de Episcopis,n.*95. & tamen in eo vocem non habet, ex eodem Armendar. *loco proximè citato,num* 84. Galet.*in margarita casuum consc. verb. Episcop.antepen.* In illis igitur casibus spectantibus ad Episcopalem Dignitatem, in quibus Episcopus potest esse iudex, conuocare poterit Capitulum, secus vero in aliis, in quibus iudex esse non potest, Armend. *d.n.*95. Quam denique potestatem habeat Episcopus in Capitulo, declarat Aluys. Ricc. *in praxi aurea resol.* 214. Duobus modis potest Episcopus esse in Capitulo, primò vt Episcopus, secundò vt Canonicus, prout contingit in Ecclesiis vbi collatio Beneficiorum, vel Canonicatuum pertinet ad Episcopum, & Capitulum coniunctim, vt obseruat nouissimè Hieronym. Venero & Leyua *in examine Episcoporum lib.*4. *cap.*29. *num.*27.

17 Si Episcopus in Capitulo tanquam Episcopus, debet sedere in superiori loco ornatu & præparato, & proponere sicut caput Ecclesiæ, & Capituli, & ordinare omnia, quę in illo actu debent fieri, Abb. *in c. postulastis, de concess. preb.* Hieron. Venero *c.*29. *num.*34. vbi *n.* 35. subdit quod si tunc appelletur à decisione facta ab Episcopo & Capitulo debet appellari ad Metropolitanum, & Iudicem superiorem non autem ad ipsum Episcopum. Non habet tamen vocem decisiuam in rebus pertinentibus ad Capitulum, sed solum potest proponere, exquirere, & resumere, Concil. Trident.*sess.* 25.*de reformat.cap.*6. Armend. *in addit.ad recopil. legum Nauarra l.*1. *tit.*18. *l.*7. *de Episcopis,n.* 84 Hieron. Venero *d.c.*29. *n.*42. Episcopus potest ad libitum suum Capitulum conuocare, & audire vota eorum, ac concludere iuxta maiorem partem suffragiorum, dummodo res de qua agitur, non sit in commodũ Episcopi, vel suorum: quia tunc licet possit illud congregare, & rem proponere, debet relinquere Canonicos de Capitulo solos, vt ipsi liberè rem discutiant, & determinent, Hieron. Venero *d.c.*29. *n.*37. *&* 38. vbi *n.*39. subdit Episcopum nõ posse congregare Capitulum pro omnibus casibus, in quibus non potest esse Iudex. Si habeat controuersiam cum Capitulo, non potest domi suæ illud congregare, sed debet ad Aulam capitularem accedere, in qua solitum est Capitulum semper conueniri, prout decisum referunt Armend.*d.l.7. de Episcopis n.*96. Aloys. Ricc. *in decis. Curia Archiep. Neapol.part.*4. *decis.*286. Hieron. Venero *d.c.*29. *n.*48.

18 Quando verò Episcopus assistit in Capitulo vt Canonicus, quia in eadem Ecclesia est Præbendatus, obtinetque ius Canoniæ, debet sedere in sua propria Sede apparata & ornata, & primus debet dicere suam sententiam, quia à Tridentina Synodo ei datur prima sedes, & omnis auctoritas; vide Abb. *in cap. postulastis sub num.*8. *de concess. preb.* Boër. *de auctorit. magni Consilii num.* 65. Stephan. Gratian. *discept. forens. c.* 106. *à num.*9. Lotter *de re benefic. lib.*1.*q.*16. *num* 104. *&* 105. Hieron. Venero *d.c.* 29. *num.*28. vbi *num.*30. subdit quod tunc habet vnum suffragium sicut vnus de Capitulo, licet magis ponderatiuum propter eius auctoritatem, & *num.* 31. addit quòd seruanda est consuetudo, vel statutum cuiusque Ecclesiæ, an debeat vincere sententia illa, pro qua suffragium tulit Episcopus, si paria sint suffragia, & *n.*32. ait Decanum, vel caput illius Capituli debere proponere, & resoluere etiam quando Episcopus assistit in Capitulo tanquam Canonicus, petita tamen cum debita vrbanitate licentia ab Episcopo, eum salutando.

Post Cathedralis Ecclesiæ visitationem cæteras 19 ciuitatis Ecclesias, & deinde reliquas in diœcesi sitas, monasteria, pia & religiosa loca, clerum, & populum visitabit Episcopus. Et prius Præsul siue visitator, exemplo Christi Domini, *Matth.* 21. qui cùm templum Hierusalem visitare vellet, duos ex Discipulis suis præmisit, qui aduentum eius prænuntiarent in omnem ciuitatem, oppidum, & locum, quo erit ipse venturus, nuncium cum litteris Pastoralibus, ac mandato manu chirographi sui, ac notarij, quem secum ad visitationem peragendã ducet subscriptis, mittere debet, vt sex, aut octo diebus saltem plus, minusve, de aduentu suo subditi visitandi certiores fiant, vt se ad visitationem recipiendam congrue iuxta status sui conditionem præparare possint, ac diligentius, quid vnicuique eorum ex officio præstandum sit, considerare, ac præmeditari, ne imperatos eos offendat visitator, qui si fuerit ipsemet Prælatus, processionaliter à Clero recipiendus est, Fusch.*de visitat.l.*1.*c.*4.*n.*10.

Visitandi ius ad solum Episcopum spectat, nisi 20 in contrarium ostendatur priuilegium, vel consuetudo legitimè præscripta, vt post Host. Socin. & alios, tradunt Sarmien.*lib.*3. *select.cap. vltim. num.*1. Mandos. *consil.*58. *num.*1. *&* *cons.*37. *num.*11. Rot. *decis.* 207. *n.*5. *part.*2. *diuers. & decis.*394. *n.*1. apud Farin. *part.*1. *recent.* qui fundatam habet intentionem suam visitandi omnes Ecclesias suæ diœcesis, Mantic. *decis.*320. *num.*1. Si verò huiusmodi visitandi ius concedatur alicui, non censetur concessum priuatiuè quoad Episcopum, nisi expressè dictum sit, quòd Episcop. non visitet, Rot. *in Abulen. iuris visitandi* 10. *Nouem.* 1600. coram *Greg. XV.* impressa per Farinac. *decis.*33. *part.*2. *recent.* Habet etiam visitandi ius, & potestatem omnis Prælatus Ecclesiasticos, cui iurisdictio, & administratio conuenit, *cap.* 1. *§.hanc, de censib. lib.*6. post Federic. Calderin. Oldrad. & alios, Azor. *instit. moral.p.* 2. *lib.*3. *cap.*40.*quæst.*6. Rebuff. *in praxi tit. de deuolut. n.*65. Rot. *decis.*346.*n.*2. *par.* 1. *recent.* & *in Trident. iurisdictionis* 1607. coram *Card. Sacrato, & in Pampilon. iuris visitandi* 15. *Decembr.* 1623. coram. *R. P. D. Merlino,* nouissimè Lotter. *in tract. de re benefic.l.* 2. *q.*2. *num.*44. ac proinde præter Romanum Pontif.

† Legati à latere ex officio legationis sibi à Sede 21 Apostol. demandatæ, *cap. cùm Apostolus, de censib.* Item legati Pontificij, qui non sunt à latere, sed dicuntur nati, quibus legatio Apostol. competit ratione dignitatis, in qua sunt instituti, *cap. cum instantia, c. procurationes, de censib.* Item etiam Legati Apostolici, qui Missi, siue Nuncij Apostolici nuncupantur, si visitandi onus eis sit specialiter impositum, vel si vrgens aliqua necessitas visitationem postulet, *d. cap. cum instantia, d.c. procurationes*, Fusch. *de visitat. lib.*1. *cap.*2. *num.*9.

Item Vicarius Summi Pontificis in territorio sibi iniuncto, *c. pen. de officio Vicarii*, Fusch. *d. lib.* 1. *cap.*2. *num.*4. Insuper Illustrissimi Cardinales in Ecclesiis suorum titulorum, Concil. Lateranen. *sub Leone X. ann.*1514. vbi habetur Cardinales tituli sui loca, si præsentes fuerint personaliter, si absentes per Vicarium, teneri singulis annis visitare clericos, & populos suarum Ecclesiarum, de quibus plura ex aliis refert

refert

refert Fusch. vbi proximè num. 5. Item Patrarchæ, cap. felicis 3. de censib. in 6. Concil. Trident. sess. 24. de reform. c. 3. in princ. Fusch. d. n. 5. Azor. d. c. 40. q. 6. vers. quæres. Archiepiscopi quoque non tantùm in sua diœcesi, sed in tota prouincia, c. sopita 13. c. super eo 22. cap. cum nuper 25. de censib. c. 1. eod. tit. in 6. Doctores citati suprà hoc tract. p. 1. tit. 4. de Archiepiscopi præstantia versic. 27.

22 Decani, Archidiaconi, Archipresbyteri, Plebani, & alij inferiores visitandi ius habent, si id longa consuetudine præscripserint, cap. super eo, & c. cùm Apostolus, de censib. De quibus nouè Conc. Trident. sess. 24. de reformat. c. 3. ita disponit. *Archidiaconi autem, Decani, & alij inferiores in his Ecclesijs, vbi hactenus visitationem exercere legitime consueuerunt, debent quidem assumpto notario, de consensu Episcopi, deinceps per seipsos tantum visitare*, refert Felician. Comens. in manu visitat. l. 1. tit. 3. vers. Archidiaconi, Fusch. d. c. 2. num. 39.

23 Competit denique visitandi ius Abbatibus, Generalibus, Prioribus, Ministris, alijsque præsidentibus in monasterijs Religiosorum, vel deputatis in eisdem, c. in singulis, c. ea quæ, de statu monach. Fusch. d. c. 2. num. 14. Sic & Abbatissis, & alijs mulieribus Regularibus in monasterijs in quibus degunt, & in alijs eorum iurisdictioni subiectis, Clem. attendentes, in princip. de stat. monach. Fusch. d. cap. 2. n. 14 & 25. Azor. d. c. 40. q. 8. & 9. Felician. Comen. d. tit. 3. vers. Visitatores.

24 Visitandi potestas Episcopis concessa transit in Capitulum Sede vacante: potest enim visitare Ecclesias Episcopatui subiecta, vt resoluunt Federic. de Senis cons. 16. sub n. 2. vers. item potest Capitulum & consil. 40. num. 1. Fusch. d. c. 2. num. 20. Molin. de Iustit. tract. 5. disp. 11. num. 7. vers. ex eodem, Rebuff. in praxi tit. de deuolut. n. 65. Franc. Leo. in thesauro fori Eccles. part. 1. c. 10. num. 8. vers. decimo, Raguc. de voce Canon. quæst. 36. num. 2. Lotter. de re benefic. l. 2. quæst. 2. n. 44. Rot. decis. 346. num. 2. part. 1. recent. & in Pampilonen. iuris visitandi. 15. Decembris 1623. coram R. P. D. Merlino. Quaranta in summ. bullarij, verb. Capitulum Sede vacante, vers. quibus sic prælibatis pag. 134. Azor. d. lib. 3. cap. 37. q. 14. ex eo, quia Sede vacante Capitulum succedit in omni Ordinaria Episcopi iurisdictione, nisi aliud Iure reperiatur expressum, cap. vlt. de suppl. neglig. Prælat. l. 6. c. cùm nullus 3. ad finem princip. de temporib. ordinat. eodem lib. gloss. per text. ibi, in cap. cum olim. 14. de maiorit. & obed. gloss. vlt. in c. 1. de institut. l. 6. gloss. verb. Capituli per text. ibi in Clement. 1. § duro, de hæretic. post alios Pauin. de potestate Capituli Sede vacante part. 1. q. 1. num. 45. Simancb. de Cathol. institut. tit. 25. num. 6. Fusch. de Visitat. lib. 1. c. 2. num. 20. & Alij citati suprà allegat. 36. num. 9. Planè visitatio ius est Episcopale, pertinens ad potestatem iurisdictionis Ordinariæ, non vero ad potestatem Ordinis, cap. conquerente, de offic. ord. cap. 1. §. vlt. de censib. lib. 6. Pauin. de visit. part. 1. in 2. quæst. num. 8. Loter. de re benefic. lib. 2. quæst. 2. num. 43. Seraphin. decis. 475. num. 1. & decis. 615. n. 2. & decis. 1008. n. 4. Mantic. decis. 322. n. 24. Gregor. XV. decis. 4. n. 4. & dec. 304. num. 2. Rota decis. 186. n. 2. part. 2. diuers. & dec. 396. num. 4. part. 1. recent. Deinde non reperitur expressè prohibita Capitulo Sede vacante; igitur, &c. Quicquid distinguat inter visitationem generalem, & specialem gloss. dict. verb. Capituli, & veriorem putet Pauin. de visitat. part. 1. quæst. 2. num. 46. Quicquid etiam oppositum ex diametro, videlicet Capitulum Sede vacante visitare non posse defendat Fusch. loco proximè citato. Nec obstant quæ ille pro sua opinione considerat, ad illud enim quod Capitulum Sede vacante non succedit in voluntaria iurisdictione Episcopi, maxime quando futuro successori nobiliter præiudicatur, ex resolutis per Rebuff. in praxi benefic. tit. de deuolut. à num 70. & Pauin. de potest. Capitul. part. 2. quæst. 1. & quòd visitatio pertinet ad voluntariam iurisdictionem, seu administrationem, cap. regenda, ibi, vt sibi visum fuerit, 10. q. 1. Respondetur potestatem visitandi non ad voluntariam, sed ad contentiosam iurisdictionem pertinere, quippe cum reddatur in inuicum, & subditi velint nolint visitationem subire teneantur, quinimò Superior, cui ex officio incumbit, visitare tenetur. cap. sopita 14. ibi, iure communi, de censib. cap. relata, in fine, 10. q. 1. Aduertit Abb. in dict. cap. cùm olim. n. 2. versic. extra gloss. Quamuis in arbitrio consistat data causa pluries quàm semel in anno visitare, hoc vel illo tempore dict. c. regenda; deinde futuro successori notabiliter non præiudicatur, cum potius ab onere releuetur vt patet. Quapropter priorem sententiam, quæ communis est, & in praxi recepta, tenendo declarabis procedere cum supra citatis, præsertim Cardin. d. n. 6. & Abb. loco citato, in visitatione, quæ competit Episcopo iure ordinario, non autem delegationis, de qua Azor. d. c. 37. q. 15. Ad quod propositum adest bona decisio Rotæ in Pampilonen. Iuris visitandi 15. Decembris 1623. coram R. P. D. Merlino, quæ sic cantat.

Pro Capitulo Ecclesiæ Cathedralis solum informante responsum fuit, scilicet ipsum Capitulum Sede Episcopali vacante habere intentionem fundatam in Iure visitandi vniuersam diœcesim ac omnia & singula membra, ac proinde etiam clerum de Guipuzcoa, ea ratione quia dum Ecclesia Cathedralis suo viduata est sponso, omnia, quæ ad iurisdictionem spectant in ipsum transeunt Capitulum, cap. cùm olim vbi Abb. n. 2. & Bald. in princip. de maiorit. & obed. c. 2. ne Sede vacante, Feder. de Senis consil. 18. num. 2. Nauarr. consil. 44. num. 2. de tempor. ordinat. & consil. 7. n. 1. de filijs Presbyter. Rebuff. in praxi tit. de deuol. n. 58. Azor. institutionum moralium lib. 3. cap. 37. quæs. 6. part. 2. Gutier. quæst. canonic. cap. 11. num. 10. lib. 1. Pauin. de potestat. Capituli Sede vacante, quæst. 1. num. 3. cum sequentibus, & quæst. 5. num. 2. versic. item regulariter part. 1. Paris. de resignat. quæst. 23. n. 27. & 28. lib. 8. Suarez de censur. disput. 7. sect. 2. num. 4. Molin. de Iustit. & Iure tract. 5. disp. 11. num. 5. Rot. diuers. decis. 1. n. 13. part. 2. & inter recent. decis. 346. n. 2. p. 1. & decis. 632. n. 4. p. 2. &c. In ead. causa Pampilonen. iuris visitandi, 15. Martij 1624. coram eodem R. P. D. Merlino, fuit denegata remissoria clero de Guipuzcoa admittendi impedire Capitulum ne visitaret Sede Episcopali vacante ante lapsum triennij sub prætextu immemorabilis consuetudinis, tum quia decretũ Concilij submouet immemorabilem, ibi, *non obstante quacunq; consuetudine etiam immemorabili*, &c. tum quia materia est impræscriptibilis, & quia semper actus ex parte Capituli remanet merè facultatiuus Steph. Grat. Discept. forens. cap. 298. n. 10. & c. 399. n. 38. Lott. d. l. 2. q. 2. n. 49. & 50. Rot. dec. 778. n. 5. p. 1. diuers. Coccin. decis. 402. n. 10.

Visitatio autem diœcesis vtpote quæ versatur nedum in accessu ad vnamquamque, si id commode peragi potest, Ecclesiam, sed & in perquisitione, & reformatione morũ tam Clerici, quàm populi, bonos tuendo, & prauos corrigẽdo, vt in c. 1. de censib. in 6. & in S. Concilio Tridentin. sess. 24. c. 3. cum sic actus præcipuè ad iurisdictionem pertinens, cap. conquerente, de offic. Ordin. c. 1. §. final. de censib. in 6.

Pauin.

Pauin. *de Visitat.q.1.n.8. p.1.* Rot.*diuers.decis.* 196. *num.2. part.1.* coram Cardio, Seraphin. *decis.* 475. *num.1.& decis.*615.*n.2. & decis.*1008. *n.4.*& coram Cardin Mantica *decis.*322.& coram f.mem. Gregor. XV.*decis.4. num.4. & decis.*304.*n.2. & inter recent. decis.*168. *num.2. & decis.*346.*n.2. & decis.*394.*n.4. part.1.* Sequitur vt defuncto Episcopo Capitulum succedat in hoc Iure iurisdictionali,& proinde munus visitationis obire possit eodem modo, quo poterat Episcopus;& in puncto,quod Episcopali Sede vacante facultatis visitandi diœcesim residear pones Capitulum, dixerunt Abbas *in cap.cum olim, sub n.2. vers.sed indistinctè*, vbi etiam Bald.*n.1. de maioritat. & obed.* & Franch. post Imol. Gemin. *in cap.1. n.5. eodem.tit.lib.6.* Archidiacon. *in cap. si Episcopus n.2. de supplen.neglig. Prælat.in 6.*Feder.de Senis *cons.* 16. *num.2. versic.item potest, & cons.*40. *n.1.* Rebuff.*in praxi tit.de deuolut num.*65. Azor *instit. moral. lib.3. cap.37.quæst.14.p.2.* Rot.*inter recent.decis.* 346.*n.2. part.1.* &idem aliàs fuit dictum *in Burgen. procurationum* 10. *Martij* 1597.coram *Orano*, & *in Truden. Iurisdict.* 28. *Nouembr.* 1607. coram *Card. Sacrato*
25 tenet quòd † non potest visitare Monialium cœnobia exempta, quæ alioquin potest Episcopus, vt delegatus Sedis Apostolicæ, & ita censuit Rot. *in vna Burgen iuris visitandi* 1588. coram *D. Orano* vbi agebatur de visitando monasterio Monialium non exempto à iurisdictione Episcopi,& fuit ibi dictum Capitulum Sede vacante illud visitare posse, refert Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast.dec.*609. *in prima editione, & resol.*533.*in 2.edit.* vbi asserit procedere, etiam quando Sedes Episcopalis quasi vacat, veluti Episcopo ab hostibus,vel paganis capto, vt fuit dictum *in eadem Burgen.* 10. *Martij* 1597.

25 Aliquando tamen Capitulum superstite adhuc Episcopo ex præscriptione, vel priuilegio visitandi ius habere potest, vt colligitur ex Concil.Tridentin. *sess.* 24. *de reformat.c.3. versic.visitatores.* Azor.
27 *d.lib.3.c.40. quæst.8.* Et tunc † visitatores à Capitulo deputati debent esse approbati ab Ordinario, vt decisum refert Armendar. *dict. l.7. de Episcopis, num.*110.

Sicut capitulum Cathedralis Ecclesiæ Sede vacante succedit in iurisdictionalia Episcopi,& in ius visitandi,ita etiam Sede vacante per mortem Abbatis habentis iurisdictionem quasi Episcopalem, Capitulum Collegiatæ succedit in iurisdictionem dicti Abbatis, & ius visitandi, prout censuit Rot. *in Burgen.iurisdict.* 22. *Iunij* 1611. impressa per Farin. *decis.* 346. *part.1.recent.* vbi *num.5.* ampliant,etiamsi tale ius Abbati competeret ex præscriptione, vel priuilegio, & respondet ad illud quod ea, quæ de Iure speciali competunt, non solent transire in Capitulum,vt per Abb.*in cap.cum olim n. 2. de maiorit. & obed.in 5. q.* vt Felin.*num.5.& 6.* Rebuff. *in praxi tit. de deuolut.* procedere auctoritate legata, & quæ nomine Sedis Apostol. exercetur,vt citati D D. loquuntur:quod non conuenit cum iurisdictione ordinaria, quæ licèt ex consuetudine, vel priuilegio habeatur,exercetur tamen per Abbatem nomine proprio.

28 Vicarius autem generalis hoc ius visitandi non habet, nisi specialiter eidem committat Episcopus, vt resoluunt Rebuff. *in praxi benef.tit.in forma Vicariatus,n.* 100.& 101. Sbroz *de Vicario Episcopi lib.2. quæst.*120. *num.2.* Fusc. *dict. cap. 2.num.* 18. Azorius *institut. moral. part. 2. lib.3. cap.45. quæst.4.* Vgolin. *de potestate Episcopi, cap. 4. §. 7. versic.tertio. nec visitare*, Narbon.*de appellatione à Vicario ad Episcopum part.1.num.*224.

Non licet Episcopo visitationem aggrediendi 29
proponere edicta, quibus subditi iubeantur crimina detegere, multóque minus proposita pœna excommunicationis. Ita censuit *Sacra Congregat.* teste Armendar. *dict.tit.6.de visitat.l.5.§.2.num.*16. nouissimè me citato in hoc loco Mendez à Castro *in praxi Lusitana part.2. lib.2.cap.3. num.*36.

Nec etiam potest in visitatione pœnas ordinarias 30
delictorum imponere, sed tantum extraordinarias, quæ magis motum emendationem, aut correctionem,quam ordinariam delicti vindictam respiciant, idem Armendar.*loco proximè citato num.*11. Et licèt posset iterum visitare Ecclesias visitatas ab inferioribus, vt in terminis Concil. Trident. *d. c.3.* † non 31
tamen poterit iterum punire punitos ab eis, nec ab eis absolutos cogere ad innocentiam suam demonstrandam, idem Armendar. *dict. l.7. de Episcopis, num.*111.

In iis,vbi de visitatione, aut morum correctione 32
agitur, proceditur omni,& quacumque appellatione,seu querela,etiam ad Sedem Apostolicam interposita, remota, quæ executionem nullo modo impedire, aut suspendere potest, Concil.Trid. *sess.24. de reform.cap.*10. Lancell. *de atten. & innouat. appell. pendente, limit.*18. *princip.num.6.* Rugio. *de appell. §. 2. cap.3. num.6.* Marchesan. *de commission. part.1. de commissione appellationum extra curiam Romanam cap.6. num.*78.*in secunda impress.* quos refert. Aloys. Ricc. *in praxi aurea resolut.7 num.1.* Gabriel. Berart. *in speculo visitat. sæcular. cap.27. num.*62. nouissimè Mendez à Castro *in praxi Lusitana part.2. lib.2.c.3. n.32. pag.*45. Marc. Anton. Genuens. *in praxi Neapol.cap.21.num.* 5. Gratian. *March.decis.* 188.*n.1.& 2.*me citato *in hoc loco* Ciarlin. *controu. forens. lib.1. cap. 65. n.19.* dummodo Episcopi procedant sine processu,& sine scriptis etiam carcerando, & carceratos detinendo:quo casu si carcerati appellauerint, potest Iudex appellationis cognoscere prætenso excessu in corrigendo: sed interim non impeditur, aut suspenditur executio eorum, quæ ab Ordinario sunt decreta;sed si Episcopus formato processu, & seruatis seruandis procedat, non habet locum dispositio Concil. *in d.cap.10. sess.24. de reform.* sed à
† sententia definitiua tantùm admittitur appellatio, 33
quæ suspendit iudicatum. Ita resoluit Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. part. 2. num.* 77. & latè de hac materia vide Curiam Philip.*part.1. §.7. n.10.* Suar. de Pace *in praxi tom.2. part.5. cap. vnic. n.* 14. Armendar. *d.tit.6.de visit.num.*104. *cum sequentibus*, Salgado *de potest. Regia p.2. c.15.n.*61.me citato *in hoc loco* nouissimè Mendez à Castro *in praxi Lusit. p.2. lib.2.c.3.n.34.pag.*45.Genuens. *d.c.21.n.5.* Gra-
tian.*d.dec.* 188.*n.3. & 4.* Ciarl.*d.c.65.n.19.* † Dabi- 34
tur etiam appellatio,si Episcopus procedat in exemptos, seu aliàs priuilegiatos, contra eorum priuilegia, Marches. *d. n.*78. Aloys. Ric. *d. resol. 7. n. 3. vers. verum.* Gabr. Berart.*in speculo visit. sæcul.c.* 72. *n.*67. Salgado *d.c.* 16.*n.*68. Mendez à Castro *d.c.3. n.34. in fine,pag.*45.

Quando in visitatione regulariter appellari con- 35
tigerit ab Episcopo suffraganeo,etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegato, debet appellari ad Metropolitanum quoad deuolutiuam non quoad suspensiuam, vt decisum referunt Zerola *in praxi Episcop. p.2. verb.visitat.§.3.* Pias.*in simili praxi p.2. c.3. n.*61. Aloys. Ricc.*in praxi aurea resol.*449. *n.2.propè finem*, & resoluunt Çochier *de iurisd. Ordinar. in exemptos q.2.quæst.14. num.5.* Thom. Valasc. *alleg.iuris, tom.1. allegat. 70. num.5. in fine.* Ratio est, † propter 36
dictionem illam, *etiam*, quæ vnum casum exprimit,

&

& alium includit; vt tenent plures à me citati *in remission. de diction & clausul. diction. 95.* vtramque potestatem, ordinariam scilicet, & delegatam Episcopus habere dicitur, iuxta notata per me *allegat. 92.*

37 Sic etiam à mandato de residendo in visitatione edito non datur appellatio ad effectum suspensiuum, sed ad effectum deuolutiuum tantùm, provt decisum refert Armendar. *dicto titul. 6. de visitat. num. 2.* & resoluunt Mar. Antonin. *var. libr. 1. resol. 85. n. 10. & resolut. 159. num. 14* Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiastici resolut. 476. num. 5. in fine, & in praxi aurea resol. 7. in fine.*

38 Episcopus visitans vt suprà, procedendo sine processu tanquam suspectus recusari non potest, nisi modum in visitando excesserit, provt decisum referunt Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiepisc. c. 21.* nouissimè me citato *in hoc loco* Mendez à Castro *dict. part. 2. lib. 2. cap. 3. num. 35. pag. 45.* Piasec. *loco proximè citato*, vbi etiam resoluit, quod quando proceditur compilato processu, recusari potest si sit suspectus, & ab eo licitè appellatur appellatione nō solum deuolutiua, sed etiam suspensiua, Genueos. *d. cap. 21. n. 5.* Gratian. *d. decis. 188. n. 4.* Ciarlin. *d. c. 65. n. 20.* vbi citat meipsum *in hoc loco*, nouissimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccles. c. 25. n. 17.* Super quo rescripsit S. D. Paulus Quintus felicis recordatione Episcopo Portugalen. his verbis. *Venerabilis Frater. Salutem, & Apostolicam benedictionem. Fraternitatis tuæ nomine nobis nuper expositū fuit, quod visitationes, quæ in tua diœcesi in vim Decretorum Concilij Tridentini, & aliàs legitime fiunt, sæpius impediuntur, eo quia visitati Prælatum, seu alium legitimè visitantem suspectum allegant in magni diuini cultus, præsertim & fabricæ Ecclesiarum præiudicium. Quamobrem nos huiusmodi abusum tollere volentes, supplicationibus tuo nomine super hoc humiliter porrectis inclinati, de consilio venerabiliū Fratrum nostrorum Sacræ Roman. Ecclesiæ Cardinaliū, Sacri Concilij Tridentini interpretum, Apostolica auctoritate, tenore præsentium declaramus Episcopum, vel alium cui id legitimè competit, visitantem non posse vti suspectum recusari, non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, cæterisque in contrarium facientibus quibuscunque. Datū Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die 29. Octobris 1610. Pōtificatus nostri anno sexto. S. Cobellutius.* Venerabili Fratri Gōdisaluo Episcopo Portugalen. refert me non citato Marcel. Vulpe *d. loco.* de qua declaratione me citato meminerunt Portel. *part. 1. casu. 21.* Laurent. de Peirinis *in formular. Regul. litt. R, cap. 2. num. 3.* Antea quoque decisum à *Sacra Congregat.* fuerat Episcopum visitationem aggredientem, atque etiam in præparatoria inquisitione non posse vt suspectum recusari, neque probatione, vel allegatione suspicionis impediri, quominus pœna extraordinaria, quæ morum correctionem, & emendationem respiciat, visitatos afficere possit provt refert Armendar. *d. tit. 6. de visitat. l. 5. §. 2. num. 8. & n. 7.* asserit hoc verum dum tamen in ea processum non compleat, & se intra visitationis terminos contineat; & quod Episcopi in visitatione non possint recusari tenuit nouissimè conlusitanus noster Gabriel. Pereira *in tract. de Manu Regia cap. 7. de cognit. violentia num. 18. tom. 1.* vbi etiam dicit & existimat vim non inferri à visitatore si recusatus procedit ad vlteriora: limitat tamen quando ipse visitator ante visitationem fuerat iam iudicatus pro suspecto & quod etiam possint recusari visitator quando procedit compilato processu resoluunt Salgado *de protect. Regia part. 2. cap. 15. num. 63.* & Mendez à Castro *d. p. 2. lib. 2. cap. 3. n. 35. pag. 45.*

39 Nullum certum tempus præscriptum est, intra quod teneatur Episcopus visitationem concludere, sed arbitrio ipsius relinquitur quod tamen debet esse discretum, & moderatum, referunt decisum Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. decis. 4717. in 1. edit. & resolut. 708. num. 1. in 2. edit.* Armendar *dict. l. 7. de Episcopis, num. 113.* Potest tamen ipse Episcopus præstituere terminū Archidiacono ad visitationem expediendam, & præscribere comitatum, & equitatum, ne oneri sit Ecclesiis, quas visitauerit. Ita *Sacra Congregat.* censuit, vt per Piasec. *in praxi Episcopor. part. 2. cap. 3. de visitat. quorumuis exemptorum, num. 62. pag. 213.*

40 Visitatores debent, quantò citius possunt, se expedire ne grauent subditos suos expensis, & studeant quàm celerrime debita cum diligentia visitationem ipsum absoluere, & ne se occupent aliis negotiis ad visitationem non pertinentibus, provt tam iuris diuini, quàm humani auctoritatibus probat Zerola *in praxi Episcop. part. 1. verb. visitatio, §. 5. ad finem, versic. præterea*, super quod Concil. Bracaren. IV. *act. 2. cap. 5.* ita censuit: *Visitatores plures vno die Ecclesias, quam duas ne visitent, nisi fortè ob tenuitatem, & viciniam; & ne tunc quidem plures vno die, quam tres, sic enim maturius, & diligentius visitationis munus absoluent, quod nimia festinatio solet aliquando negligentius geri: Episcopi vero quot, ipsi vna die, visitare commode possit pro sua prudentia statuant.* Deinde in prædicto Concil. *eadem act. 2. c. 1.* sic habetur. *Vt autem expeditius hoc visitationis salutari munere fungi possint, præcipit singulis Sancta Synodus, vt in suo equestri comitatu non plures, quàm octo comites habeant, eoque numero includant necessarios etiā visitationis ministros. Curabunt autem imprimis, vt eam visitationis adiutores, quam familiares, & domestici nullam visitatis molestiam exhibeant, sed Christianæ potius frugalitatis, & modestiæ exemplum præbeant.*

41 Vnde Cancellarius, Auditor, Scriba, vel Notarius Episcopi non possunt quicquam accipere à visitatis pro scriptura processus visitationis: pro copia tamen auctorum, seu decretorum visitationis ab eis, qui ea petunt, licitè compentem mercedem petere possunt, Nauar. *cons. 1. de censibus in nouis*, Piasec. *in d. praxi noua Episc. d. c. 3. n. 63. vers. neque Cancellarius:* quamuis Zerola *d. verb. visitatio, §. 6. dub. 4.* asserat 42 † Secretarium, vel Scribam non posse aliqoid recipere pro suis laboribus scribendo, vel transcribendo, vel dando copiam ipsius visitationis 43 † Cuius visitationis liber plenam inducit probationem, quoad visitationem personarum, Sacramentorum, & aliorum pertinentium ad officium visitantis provt decisum refert Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiastici decis. 611. in prima edit. & res. 535. in 2. edit.* & resoluunt Capotaq. *decis. 158. p. 2.* Pauin. *de visitat. q. 4 num. 24. & 13.* late Mar. Anton. *variar. resol. lib. 1. resolut. 16. à princip.* vbi *n. 13.* tenet in visitationibus procedendum summariè, & de plano, sine strepitu, & figura iudicij, ac sine visitandorum citatione, cum saltem virtualiter citati censeantur per edictum generale, quo monentur ad interessendum.

Ecclesiæ inferiores Episcopis & aliis visitantibus moderatas procurationes soluere tenētur iuxta modum & qualitatem Iure præfinitam, debent enim, vel ratione visitationis, vt *in cap. cum ex officij 16. de præscript. vers. nos igitur, & in c. cùm venerabilis vers. quia ergo, de censib. cap. procurationes 23. eodem tit. lib. 6.* Vel ex vi consuetudinis, aut alterius Iuris specialis, *cap. seruitium in princip. 18. quæst. 2. cap. scientes 3. de censib.* iuncta reg. *cap. ad Apostolicam 42. de simonia.* Vel tandem ex pacto legitimè celebrato, tempore scilicet fundationis, *cap. Eleutherius*, ibi, *tempore quo*,

&c.*cap.*18.*q.*2.*cap.prætereà* 23.*verſ.præſenti, de iurepatronat. cap. quanto* 16. ibi, *ab ipſo primordio*, & ibi, *procurationem Eccleſiaſticam*, &c. *de cenſib.* Qua autem ratione procuratio viſitationi annexa fuerit ſtatuta, examinant poſt Innoc. Abb. *num.* 5. *in dict. cap. procurationes*, Marian. *de Viſitat. num.* 37. Pauin. *eodem tract. part.*1.*q.*9.*in prim.* Fuſch. *in ſimili tractat. lib.*1. *cap.* 1. *à num.*14. & vnico verbo S. Thom. 2.2.q.100. *art.*3. *ad* 3. *in verſ. licèt, tamen.* Quorum alij in ſignum ſubiectionis, alij vt faciliùs Prælati inducantur ad viſitandum, expendentes ſimilitudinem de quotidianis diſtributionibus, quæ ſpecialiter deputantur Canonicis, vt ad interesſentiam Diuinorum inuitentur, quamuis aliàs ad diuina Officia teneantur,
1 *cap. vnic. de clericis non reſident. lib.*6. Ita Abb. *d. num.* 5. & alij *ibidem.* Si verò proxima, & immediata ratio quæratur, illam eſſe certius duco, quam reddit *d. cap. cum ex offic. propè fin.* quia nemo cogitur ſuis ſtipẽdiis militare, & qui ſpiritualia ſeminat, &c. habetur ex D. Paulo 1. *ad Corinth.* 9. bonus text. *in cap. ſi Epiſcopus* 6. ibi, *cum ſecundum*, &c. *de officio Ordin. lib.*6. *cap. vltim.* ibi, *ſtipendia ſanctis laboribus debita* 1. *q.* 2. Ita in propoſito S. Thom. & Pauin. *citatis locis.* Si tamen aliquis opponat quòd hæc ratio videtur remota & generica, quippe quæ communis ſit omnibus quorumcunque beneficiorum redditibus, quinimò omnibus illis, qui ad Clericalem Ordinem promouentur, *cap. cum ſecundum* 16. *in princip. de præbend.* iunctâ reg. *cap. vltim. de reſcript. lib.*6. Reſponderi poterit *primò*, hanc rationem in indiuiduo in materia viſitationis, & procurationis reddit à Summo Pontif. quoad intentum, *in dict. cap. cum ex officij*, & *dict. cap. ſi Epiſcopus*, & ideò neque de remota, vel generica notari poſſe, argum. *cap. ne innitaris, de conſtitut.* ex eo autem quod generica, cum alios concludat, notari poteſt. Vel *ſecundò* reſponderi poterit explicando rationem illam, ſi dicas prudenter ſatis Prælatis viſitantibus procurationem deputari, vt ſic magis inuitentur per ſeipſos perſonaliter viſitare, cum aliter certò ſciant nihil procurationis ſe poſſe exigere, *d. cap. ſi Epiſcopus, in fine:* inſuper ne propter defectum hoſpitij à perſonali viſitatione aliquatenus deterreantur, ſicut experientia docet in illis, qui extra domos proprias diuagari vel commorari coguntur, quo caſu boni ſpiritualis graue inſurgeret detrimentum.

Vtrùm autem ſi Prælatus pluries, quàm ſemel in anno viſitauerit, plures poſſit in anno exigere procurationes? In quo dubio dicendum ſingulis annis à communiter accidentibus vnicam viſitationem, ac proinde vnicam procurationem ſufficere, *cap. conquerente, de officio Ordin.* ibi, *viſitationem annuam*, & ibi, *non amplius*, &c. *cap. relatam.* ibi, *per annum, cap. decreuimus*, ibi, *annuis vicibus*, & ibi, *per ſingulos annos*, 10.*q.* 1. Concil. Trident. *ſeſſ.*24. *de reform. cap.*3. *in princip.* ibi, *quotannis*, Fuſch. *lib.*1. *cap.*2. *num.*13. Rot. *deciſ.* 233. *num.* 2. Apud Farinac. *part.*1. *recent.* Niſi Epiſcopus data cauſa intellexerit oportere pluries viſitare, *cap. regenda*, ibi, *circumire, vt ſibi viſum fuerit*, 10.*q.*1. *cap. non ſemel, in princip.* 18.*q.*2. *cap. mandamus* 6. *verſic. niſi fortè, de officio Archid.* quia tamen ſeſe offerebat dubitatio circa procurationis exactionem, quaſi conſequens videretur quod ſi pluries viſitaret, plures quàm binas exigere poſſet procurationes, quod Eccleſiis oneroſis maximè foret onerosum, occurrit *d. cap. cum venerabilis, de cenſib.* decernendo ne Epiſcopis quamuis pluries viſitet, plures poſſit quàm binas exigere, & ita reſtringit ad binas vices ſolummodo procurationis receptionẽ, non autem exercitium viſitationis.

Vtrum redditus Eccleſiarum ſint tantummodo obligati pro ſolutione procurationum, an verò laïci quoque contribuere teneantur? Pars quæ affirmat Eccleſias ſolummodo teneri, ſuadetur ex Iuribus, quibus procuratio Eccleſiis vniuerſitatis iniungitur iuxta earum facultates, laïcorum verò nulla fit mentio, *d. cap. conquerente*, ibi, *penſatis facultatibus earundem, cap.*1.*§. deinde*, ibi, *à locis tamen recipere viſitatis de cenſibus lib.*6. *cap. cum Apoſtolus*, ibi *facultatibus Eccleſiarum, cap. ſopita*, ibi, *ſecundum facultates*, vbi *gloſſ. vltim. hoc tit.* obſeruat in ſpecie *gloſſ. verb. laicos in dict. cap.*1. Hoſt. & Monach. citati à Domin. *in d. cap.*1. *in princip.* Contrarium tamen defendit *gloſſ. vltim. in cap. placuit* 10.*q.*1. *gloſſ. verb. ſubditos, in cap. cauendum* 10. *qu.*3. Archid. Ioan. Andr. & Imol. quorum opinionem de Iure veriorem affirmat Dominic. *dict. num.* 9. Pro quibus efficaciter expenditur illud Pauli 1. *ad Corinth.* 9. *qui ſpiritualia ſeminat*, &c. & quia nemo cogitur ſuis ſtipendiis militare, habetur in propoſito *in cap. cum ex officij* 16. *de præſcript. cap. ſi Epiſcopus* 6. *de officio Ordin. lib.*6. Ergo cum munus viſitandi, & labor impenſus æquè irrigatur, ab vtriſque procuratio debebitur. Inſuper expenditur *d. cap. cauendum.* vbi agitur de viſitandis ſubditis tam clericis quàm laïcis, & ſolummodo prohibetur ne immoderatè, & cum ſcandalo aliquid procurationis nomine exigatur: facit *dict. cap. placuit*, ibi, *alia die conuocata plebe*, ſi intelligas cum *gloſſ. vlt.* ibi, *de alia die tam in labore quam in mercede*; propter quæ hæc pars poſterior in puncto Iuris verior eſt, quamuis conſuetudo aliud receperit, vt Domini, & modo citati rectè agnoſcunt. Iura autem pro aduerſariis adducta oppoſitam non probant, quia ſolum euincunt pro ea parte, qua ab Eccleſiis viſitatis procuratio ſoluenda eſt illud commenſurandum fore iuxta Eccleſiarum facultates. Illud etiam aduertere oportet quod viſitatoris aſſertioni quoad ſtatum Eccleſiæ multum deferendum eſt, Rot. *deciſ.* 371. *num.*2. *part.*1. *recentior.* & dictum fuit *in Mediolanen. decimarum* 15. *Decembr.* 1618. coram *R. P. D. Martino Andrea*, & *in Ianuen. Parochialis* 13. *Martij* 1626. coram *Rmo Duran. Epiſcopo Vrgellen.*

In viſitatione præter procurationem ab Eccleſiis 44
Epiſcopus nihil muneris accipere poteſt, non tantum ipſe, ſed nec etiam quiſque ſuorum, ſub pœna maledictionis, & interdicti ingreſſus Eccleſiæ, ac reſtituendi duplum infra menſem, & poſt menſem, non obſtante remiſſione partium, *cap.*1.*§. prohibitionis*, & *cap. exigit, de cenſibus lib.*6. innouata à Concil. Trid. *ſeſſ.*24. *de reform. cap.*3. Surd. *de aliment. titul.*1. *q.*64. *num.*6. & *titul.*4.*q.*22. Azor. *inſtit. moral. part.*2. *lib.* 3. *c.*42. *quæſ.* 9. Marc. Anton. Genuenſ. *in man. Paſtorum c.*35. *num.* 2. qua prohibitione non cenſetur ſublatum Cathedraticum, quod ſingulis annis exigi ſolet ab Ordinario, tam in viſitatione, quam extra, prout deciſum refert Armend. *d. lib.*6. *de Epiſcopo, n.*
115. † Si conſuetudo eſſet, vt Communitates pro- 45
curarent Epiſcopum viſitãtem, ſeruanda eſt, quandiu voluerint, ipſi tamen cogendi non ſunt ſi recuſent; ita *Sacra Congr.* apud eundem Armend. *loco proximè citato n.* 122. Et ſi extat conſuetudo, vt Epiſcopo diœceſim viſitante à laïcis ei victualia miniſtrentur, Vicario autem viſitante ab Eccleſiarum Rectoribus, ſeruanda etiam eſt, dũmodo in illa laïci ſponte perſeuerent, vt refert deciſum idem Armend. *loco proximè citato n.*119

Dum Epiſcopus viſitat clerum ciuitatis, vbi ſita 46
eſt Cathedra, procuratio illi nulla debetur, prout ſæpiùs *Congregat.* reſpondiſſe refert Piaſec. *in praxi noua Epiſcop. p.*2. *c.* 3. *num.* 65. Ali tamen debet

à

à Rectore Ecclesiæ, etiamsi facta visitatione possit recipere se in domum suam, *cap. venerabili, de censib*, Surd. *de alimen. tit.* 4. *q.* 22. *n.* 9. Azor. *d. c.* 32. *quæs.* 4. Verum post Concil. Trident. *d. cap.* 3. per illa verba, *pro temporis tantum necessitate & non vltra*, contrarium mihi videtur tenendum, quando Episcopus posset redire ad domum, quod tenet Marc. Anton. Genuens. *d. c.* 35. *n.* 9. quamuis Episcopum recipere posse procurationem, etiamsi Ecclesia Episcopatui contigua sit, & etiamsi domum suam ad prandium reuertatur, teneat Paul. Salod. *in praxi visitat. p.* 1. *c.* 1. *vers. expedita, pag.* 43.

47 Nec etiam Episcopo, vel alij visitatori procuratio debetur, non loca specialiter exempta à præstanda procuratione visitant, Piasec. *d. num.* 65. Fr. Emman. *quæst. Regular. tom.* 2. *q.* 63. *art.* 7. *ver.* 4. Azor. *d. cap.* 42. *quæs.* 2. nam licèt de Iure communi procuratio præ-
48 scribi non posset, *cap. cum ex officij, de præscript.* † Hodie tamen ex noua dispositione Conc. Tridënt. *in d. c.* 3. præscribitur, nec peti potest, vbi illam non dandi viget consuetudo, Piasec. *in praxi noua Episcop. d. c.* 3. *in fin.* Stephanus Gratianus *discept. forens. c.* 57. *n.* 19.

49 † Nullus tamen remoto priuilegio, vel præscriptione, visitationem, aut procurationem ipsam remisisse videtur, etiamsi testatus fuerit se condemnare debita sibi obsequia, siue seruitia, *cap. cum venerabilis, de censibus*. Boër. *decis.* 133. *à num.* 5. Azor. *d. c.* 42. *quæs.* 11. *vers. potest quoque*.

50 Item nec Episcopus, aut alius visitator potest procurationem accipere ab hospitalibus, & aliis locis leprosorum, domorum Dei, pauperum, & infirmorum, nec ab Ecclesia, quia debet gratis visitare. Ita resoluit Marc. Anton. Genuens. *d. c.* 35. *n.* 9. *vers. nono*, & decisum referunt Piasec. *in d. praxi noua Episcopal. loco proximè citato*, Zerola *in simili praxi part.* 1. *verb. visitatio* §. 6. *dub.* 7. Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. p.* 2. *c.* 16. *à num.* 41.

51 Item nec à pauperibus clericis procurationem exigere debet Episcopus; ita gloss. *ve b. prægrauari, in cap. cum instantia, de censib.* Tiraq. *de nobilit. c.* 19. *n.* 43.
52 nam † Episcopus visitando de proprio expendere tenetur, quando Rector Ecclesiæ est pauper; & illa indiget, Surd. *d. tit.* 4. *q.* 22. *num.* 6. me citato *in hoc loco*, Homobon, de Bonis *de examine Ecclesf. tract.* 12. *c.* 12. *q.* 17. *resol.* 2.

53 Hinc denique Episcopus exiens per villam, & oppida, vt Sacramentum Confirmationis tantum conferat, à nemine est procurãdus, prout *Sacram Cardin. Congregationem* decidisse testis est Armend. *dict. l.* 7. *de Episcopo, n.* 122. & resoluit Paul. Salod. *in praxi de visitat. p.* 1. *c.* 5. *in med.*

54 Munera itaque qualiacumque, & quomodocumque illi offerantur, recipere non potest Episcopus à visitatis ratione visitationis, vt innuit Concil. *in d. cap.* 3. nec etiam comestibilia, vt illa secum asportet, prout ex Immol. & Anchar. *in Clement.* 2. *de censibus*, tenent. Piasec. *in praxi noua Episcop. dicto loco n.* 73. Marc. Anton. Genuens. *dicto cap.* 35. *num.* 7. vbi *num.* 6.
55 resoluit, quòd † nec fragmenta notabilia ad domum portare potest pro erogãdo pauperibus, sed tenetur illis distribuere, qui sunt in illo loco, quem visitat, & *num.* 5. tenet quod Episcopus etiam finita visitatione dum discedit à locis visitatis recipere non potest munera. Vnde visitator id, quod per victum sibi necessarium cõtingebat, non potest in pecunia taxare Zerol. *in praxi Episcopal. d. verb. visitatio*, § 6. *dub.* 2.

56 † Librum tamen erit visitatis, si velint, pecunia redimere procurationem, & tunc visitator tenetur recipere in ea specie, qua fuerit oblata, vt resoluit Piasec. *dict. cap.* 3. *num.* 64. *in fine*.

Appellatione victualium expensarum compre- 57
henduntur illæ, quæ consistunt in victu; non autem illæ, quæ concernunt alia necessaria personæ, vt ait Zerola *in praxi Episcop. verb. visitatio*, §. 6. *dub.* 5. Et solùm obligantur visitati prouidere procurationem, siue alimenta illius diei, quo visitat pro ipso, & suo moderato comitatu, Piasec. *in praxi noua d. num.* 64. *in princip.* Vecturas tamen, & ferraturas equorum præstare non tenentur, Zerola *d. verbo visitatio*, §. 6. *dub.* 3. Piasec. *dict. cap.* 3. *num.* 63. *in fine*, Marc. Anton. Genuens. *dict. c.* 35. *num.* 9. *in fine, & num.* 10. Si visitator tamen sit Prælatus à Summo Pontifice delegatus, tunc ei debentur mercedes equorum, & viaticum, vt de loco ad locum transire commodè possit, gloss. *verb. si voluerit, in Clement.* 2. *de censibus*, Azor. *d. c.* 42. *quæs.* 8.

Obseruanda ab Episcopo visitare volente, ante & in ipso visitationis actu.

PRælatus, specialiter vero Episcopus diœcesim suam visitaturos, nonnulla prius obseruare debet. *Primò* enim antequam diœcesim suam visitare incipiat, debet Synodum diœcesanam celebrare, vbi de corrigendis excessibus, & moribus reformandis, & de Ecclesiarum necessitatibus agatur, vt demum ea faciat in visitatione seruari, & debitam transgressoribus pœnam imponat, vt colligitur ex *c. sicut olim, de accus.*

Secundò debet aduentum suum iis, quos visitare 58
intendit, nunciare, nec eos imparatos inuadere, nisi ex causa aliqua aliud videatur. Ioan. Andr. *in c. cum sit Rom. de simon.* Specul. *tit. de inquisit.* §. *quando aliquid vers. si verò aliquid.* Fusch. *de visitat. lib.* 1. *c.* 4. *n.* 4. vbi *num.* 7. obseruat Rectores, præcipuè Curatos Cathedralium Collegiatarum, Matricum, & Parochialium Ecclesiarum debere in ipsis Ecclesiis denunciare populo, vt tam Clerus si adest, quam populus, sub pœna excommunicationis conueniant omnes in die statuta, & habentes asinam, hoc est, sensualitatem, grauibus peccatis alligatam, veniant ad recipiendum iudicium fori pœnitentialis, & absolutionem à casibus à Iure reseruatis, à Patre, & Pastore, adducendo pullos, id est pueros ad suscipiendum sanctum Confirmationis Sacramentum, & monita Patris & Pastoris.

Tertiò libros visitationum præteritorum, & præ- 59
decessorum suorum examinare ad informationem eorum sumendum, quæ possent emendatione, aut supplemento indigere, argum. *c. in singulis* §. *porro, de statu monach.*

Quartò duos saltem viros expertos in faciendis 60
visitationibus adhibere. *dict. c. singulis. Extrauag. debent, de officio Ordin. inter communes.* Notarium quoque & prædicatorem, ac pro Confessionibus audiendis Sacerdotem aliquem secum habere; personas autem inutiles, aut discolas, vel scandalosas præsertim verò cum monasteria visitat, non adducere.

Quintò librum Pontificalem secum deferre pro 61
cæremoniis seruandis circa ea, quæ in visitatione facienda contingunt, vt est Chrismate confirmare, consecrationes, vel benedictiones Ecclesiasticas facere, & similia. Propterea etiam vasculum Chrismatis cum oleo Catechumenorum, & infirmorum deferre debet, saltem ad vetus innouandum, si in aliqua Ecclesia inueniatur. Similiter vestimenta Sacerdotalia, & Pontificalia, & ea omnia quæ pro Missis, & Communionibus & aliis diuinis necessaria sunt, secum habere.

62 *Sextò* annulum suum signatorium, seu sigillum, & formulas iuramentorum, & libros Canonum, & Ecclesiasticarum Constitutionum deferre, propter varias causas, quæ contingere solent.

63 Cùm autem Episcopus ad visitationem accedit, est honorificè à Clero & populo loci suscipiendus, & ad Ecclesiam immediatè processionaliter ducendus, vbi tradito hyssopo cum aqua benedicta ante Altare maius Prælatus genuflexus facit Orationem, & cantatur Antiphona; *Sacerdos & Pontifex & virtutum opifex, Pastor bone in populo sic placuisti Domino intercedat pro nobis, vers. Ecce vir prudens. Resp. qui ædificauit domum, supra firmam petram*; deinde dicitur Oratio, *Deus humilium visitator*, vt in Pontificali, refert Fusch. *d. cap. 4. num.* 10. Proponet verò Episcopus populo sui causas aduentus, propter quas scilicet fit visitatio, nempe vt ad sacrorum Canonum obseruationem, & animarum salutem, quæ explicat Fusch. *d.c.4 n.* 11. *cum seqq.*

64 *Primò* videat quomodo Ecclesia spiritualiter & temporaliter regatur, per ea quæ habentur *in c. placuit.* 10. *q* 1.

65 *Secundò* ad delicta, & excessus puniendos, & corrigendos delinquentes, & ad tollendos abusus, *cap. venerabilis*, vbi *gloss. fin. de censib. cap.* 1. *§. sanè, eo. tit. in* 6

66 *Tertiò* ad absoluendos pœnitentes in casibus sibi specialiter reseruatis.

67 *Quartò* ad preces in cœmeterio fundendas pro animabus defunctorum, qui ibidem requiescunt.

68 *Quintò* ad confirmationis Sacramentum conferendum, Fusch. *d.c.4. n.*12.

69 *Sextò* ad populum in doctrina Christiana docendum, & mouendum, vt pœnitentiam agant, *cap. cauendum* 10.*q*.3. homicidia, adulteria, periuria, falsum testimonium, & alia peccata mortifera fugiant, & nouissima sua quandoque recogitent, & alias his similia, vt monet Bracharen. Concil. II. quod habetur *in d. cap. placuit.* 10. *q*.1.

70 Præcipuus autem visitationum omnium scopus sit sanam, & Orthodoxam doctrinam expulsis hæresibus introducere, bonos mores tueri, prauosque corrigere, & populum cohortationibus, & admonitionibus ad Religionem, pacem innocentiamque accendere, vt dicit Concil. Trident. *sess.*24. *de reformat. cap.* 1.

71 Absolutis verò precibus defunctorum, & Chrismatis vnctione peracta, & aliis, quæ præmisimus; deueniendum est ad actum visitationis: & primo visitari solet Ecclesia; secundò Sacrarium; tertiò domus Rectoris, vel Prælati, aut monasterium; quartò examinatur Rector, aut Prælatus; quintò laïci & personæ eidem Ecclesiæ subditæ interrogantur; vltimò fiunt debitæ executiones.

72 Circa primum, Ecclesiam visitans quærit an sanctissimum Altaris Sacramentum loco debito, honorifico, ac mundo sub fideli Clauiũ custodia, conseruetur, & lumen coram illo perpetuò ardeat, vt *in tit. de custodia Eucharistia*, explicat Fusch. *de visitat. lib.* 1. *cap.* 5. Si Ecclesia est baptismalis, an fons aquæ congruè conseruetur? & alia similia ad Baptismum conferendum necessaria. *cap. placuit*, 10. *q*.1. de quibus agit Fusch. *d. lib.* 1. *cap.*7. Altaria quoque quomodo sint ornata, & quemadmodum reditus eorum dispensentur, ac debita in eis officia persoluantur Fusch. *eod. lib.* 1. *c.*21. & 22. Si imagines sint decenter & congruè secundum morem Ecclesiæ, & si in loco congruo sint sitæ? Fusch. *eodem lib.* 1. *cap.* 9. ita & Sanctorum Reliquiæ, Fusch. *eodem lib.* 1. *cap.* 8.

Sacrorum verò custodiam visitans perquirit, an vasa sacra ex debita sint materia, & mundè ac decenter seruentur, sicut oleum quoque infirmorum, & Chrisma? de quo Fusch. *eod lib* 1. *cap.*6. Corporalia quoque & sacra linteamina, ac pallæ Altaris, vestes sacræ, & alia huiusmodi si munda, integra, & non consumpta habeantur, & conseruentur? *c. fin. de custodia Euchar.* 73

In visitanda autem domo Ecclesiæ scrutatur visitans ante omnia, quæ pertinent ad animarum Rectorem aut Ecclesiasticam personam, in ea habetur, si libri sacrorum Canonum, & Ecclesiasticarum Constitutionum, sanctorum Patrum, homiliæ & casuum Conscientiæ, & Catechismi, atque Sacerdotalis officij libri in ea sint, & alia quæ & Christianum decent & Ecclesiæ Rectorem. Contra verò si in ea sint aliqua quæ non decent, libri profani, & improbatæ lectionis, atque interdicti, turpes imagines, vel picturæ & familiares discoli, suspecti, & alia his similia. 74

Rectorem verò Ecclesiæ vel Curatum interrogans perquirit quomodo ea, quæ sunt officij sui, diligenter exequatur, & vt Sacramenta administret, animarum saluti studeat, & diuina Officia, ac Sacrificia peragat, quomodo etiam honestè, & exemplariter viuat. Præterea circa mores & vitam subditorum suorum interrogat, an in eo loco sint aliqui hæretici, aut saltem suspecti, & si qui sint, qui statutis à Iure temporibus peccata sua non confiteantur, vel communicent? si qui concubinarij, malefici, periuri, blasphemi, rixosi, atque discordes, præsertim inter coniugatos, & si quos Matrimonia illegitima constet contraxisse? si superstitiones sint, & abusus in his, quæ ad Religionem pertinent? in quibus & aliis similibus procedit visitator, vt infra dicemus; & monet Rectorem, vel Curatum, vt in rebus huiusmodi diligentiam & curam adhibeat. 75

Interrogat deinceps loci incolas, atque laïcos, de vita, & moribus Rectoris, vel Curati, ac de eius in administrando diligentia. Perquirit etiam si ipsi bona, vel redditus Ecclesiarum, aut piorum locorum administrent? & si scripturas, & computa diligenter conseruent, eorum rationes redditituum, & expensarum exigit, eosque monet ne sumptibus necessaria Ecclesiæ, aut pio loco desint? & ne res Ecclesiæ dissipent? De ipsorum quoque vita, & moribus eosdem examinat, & si secundum præcepta Christi, & Ecclesiæ viuunt, si dies festos obseruant, si decimas, vel primitias secundum loci consuetudinem soluunt, si filiorum suorum curam ac diligentiam agunt, & si in vita, doctrina, ac pietate Christiana eos instruunt, & alia huiusmodi. 76

Monasterio autem virorum, vel mulierum visitans, attendit primò ne ipsemet sæculares extra necessitatem, præsertim in Monasteria Monialium introducat, *cap. vt iuxta, de offic. Ordin.* permittitur tamen ei duos Notarios, & duas personas Ecclesiasticas & quatuor alios viros honestos, & maturos secum habere, *Clement. attendentes, de statu monach.* In visitãdo autem prohibet ne fœminæ virorum monasteria, nec viri mulierum ingrediantur, aut eas absque superioris licentia alloquantur. Perquirit de diligentia Præpositorum, aut Priorum, & de vita, & moribus singulorum, de regularum suarum obseruatione, ac de iis, quæ in monasterio emendatione indigent & correctione. Visitat autem cellas singulorum, & prohibet ne libros profanos, vel interdictos, aut ornamenta quædam sæcularia, vel alia quæ dedecent Religiosos, retineant. Picturas quoque lasciuas, vel profanas præsertim monialibus interdicit. 77

Hospitalia

78 Hospitalia & alia loca pia visitaos attendit, vt institutum legitimè seruetur, redditus benè dispensentur, & administratores reddant fideliter ratiooes.

79 Denique visitans si quos criminosos inuenerit, corrigit singulos, pro qualitate delicti, potest enim Episcopus visitans etiam cootra laïcos de quocumque crimine inquirere, & notarios criminosos per seipsum corrigere, ooo tamen vt Iudex in omnibus, sed vt Pastor; quia vbi ad pœnam ordinariam deueniendum esset, noo indistinctè potest procedere Episcopus, quia fructus visitationis est potius commendatio quam punitio, vt ootatur *in cap. inquisitionibus, de accus.*

ALLEGATIO LXXIV.

Episcopus quando ius habeat visitandi exemptos?

SVMMARIVM.

1 *Visitare potest Episcopus tanquam Sedis Apostol. delegatus exempta loca Summo Pont. immediatè subiecta.*

2 *Exempta loca ab Episcopi iurisdictione, sed alteri Prælato subiecta, Episcopus non visitat, sed ipse Prælatus.*

3 *Visitare potest Episcopus quoscunque Clericos exemptos, Protonotarios, & ratione beneficiorum in sua diœcesi existentium.*

4 *Episcopus non potest extra visitationem clericos à se exemptos corrigere, aut punire.*

5 *Visitari potest ab Episcopo proximiori Ecclesia sæcularis nullius Diœcesis.*

6. *Exemptio à visitatione non comprehenditur sub generali concessione exemptionum.*

7 *Visitandi parochiales Ecclesias nullius diœcesis proximior Episcopus facultatem habens, habet etiam auctoritatem emendandi, corrigendi, & puniendi tam in capita, quam in membra.*

8 *Vicarius à Capitulo Sede vacante, vti proximior non habet potestatem visitandi Ecclesias sæculares nullius diœcesis.*

9 *Beneficia exempta visitant Episcopi tanquam delegati Sedis Apost. in qua iurisdictione cum sit delegata non succedit Capitulum.*

10 *Prælati inferiores habentes iurisdictionem quasi Episcopalem vti proximiores Ecclesias sæculares exẽptas non visitant.*

21 *Visitandi ius habet Episcopus in omnibus Ecclesiis intra fines suæ diœcesis existentibus.*

12 *Visitare potest Episcopus omnes Parochiales suæ diœcesis, in quibus sunt Sacerdotes sæculares, licet Ecclesiæ sint Regularibus subiectæ.*

13 *Episcopus per seipsum Ecclesias exemptas visitare potest, licet inferioribus Prælatis sint subiectæ.*

14 *Visitare potest Episcopus Ecclesias curatas vnitas monasterio, & ponere in eis Vicarios perpetuos, siue temporales, quamuis vniantur monasterio exempto alienæ diœcesis vel alij, quod sit Ordinis caput.*

15 *Monasterio commendata, in quibus non viget regularis obseruantia quamuis exempta, Episcopus etiam tanquam Sedis Apost. delegatus singulis annis visitat.*

16 *Episcopus in monasteriis commendatis, vbi Regularis obseruantia viget, debet coram superiore monere, vt ipsi visitent, & corrigenda corrigant.*

17 *Monasteria, quæ generalibus Capitulis non subsunt, nec suos habent visitatores Regulares, si monita in congregationes sese non receperint, in omnibus Episcopi iurisdictioni subiecta sunt.*

18 *Visitari debent ab Episcopo monasteria quæuis, seu Ecclesiæ Regularium curam animarum annexam habentes quoad ipsam curam.*

19 *Examinare, & visitare potest Episcopus quoscumque Canonicos & dignitates, & alios Clericos exemptos, & non exemptos ad curam animarum exercendam constitutos, quoad eorum inhabilitatem.*

20 *Regulares subiiciuntur Episcopis in dependentibus à cura animarum.*

21 *Regularis Parochus delinquens extra Sacramentorum administrationem, & curam animarum, non ab Episcopo sed à suis superioribus punitur.*

22 *Regularium monasteria quoties Episcopo visitandi facultas conceditur, si dum ingredi vult ob causam visitationis, fores claudantur, ei licet vim inferre, ac eas frangere.*

23 *Episcopi incumbentes correctioni, & visitationi exemptorum tanquam Sedis Apostol. delegati, possunt contra Conseruatos impedientes procedere.*

24 *Curam animarum in Regularium Ecclesiis exercentes siue sæculares, siue Regulares sint, ad arbitrium ipsorum Regularium poni debent, nisi quod examinari & approbari prius debent ab Episcopis.*

25 *Deputati in Ecclesiis Regularium ac curam animarum, ad synodum venire debent.*

25 *Ecclesia militum Sancti Ioannis Hierosolymitani, quibus cura animarum incumbit, in concernentibus ipsam curam Ordinario sunt subiecta.*

27. *Prioratus militum Hierosolymitanorum Ordinarij visitare non possunt.*

28 *Subcollectores non possunt visitari, nec corrigi ab Episcopo.*

29 *Referendarij ratione beneficiorum, quæ habent in partibus, subsunt locorum ordinariis.*

30 *Protonarij primi sunt, & notariorum principes, dicuntur.*

31 *Protonotarij à iurisdictione Ordinarij sunt exempti.*

32 *Beneficia vacantia per obitum Protonotariorum participantium, & non participantium, sunt Sedi Apost. reseruata.*

33 *Protonotariatus dignitas ad effectum reseruationis acquiritur etiam ignoranti.*

34 *Protonotarij siue sint creati à Papa, siue à legato, sunt comprehensi* in Extrauang. ad regimeo, de præbend.

XEMPTA loca Summo Pontif. immediatè subiecta Episcopus tanquam Sedis Apostolicæ delegatus visitat. vt habetur in Concil. Trident. *sess.* 21. *de reformat. cap.* 8. Cardinal. *in Clem. attendentes, quæst.* 6. *&* 7. *de statu monach.* Paul. Fosch. *de visitat. lib.* 2. *c.* 8. Aloys. Riccius *in collect. decis.* 396. *part.* 5. *collect.* 1591. Rot apud Farinac. *decis.* 396. *part.* 1. *recent.* Fr. Emmao. *quæst. Regul. tom.* 1. *quæst.* 36. *art.* 3. Cochier. *de iurisdictione Ordinarij in exemptos part.* 2. *quæst.* 45. *num.* 11. *& part.* 4. *quæst.* 23. *num.* 2. Alphons. Villadiego *in speculo visitationum fol.* 32. *n.* 7. 1

† Quando verò non tantum exempta sunt ab eius iurisdictione, sed subiecta alteri alicui Prælato, Episcopus non visitabit, nec de iure delegato, nec ordinarios, sed ipse Prælatus, cui immediatè subiecta sunt; prout resoluit idem Cochier *d. quæst.* 29. *num.* 3. 2

me citato *in hoc loco* Mendea de Castro *in praxi Lusitana part 2. lib.2. c.3. num 31. in princ.*
3 Potest etiam Episcopus visitare quoscunque Clericos saeculares, exemptos, Protonotarios Apostolicos, Capellanos Regios, Acolytatus, Comitis Palatini, seu alicuius Militiae, vel Hospitalis similis insignitos, dummodo actu militiae, seu Hospitali, cui adscripti sunt non inseruiant: item & residentes in Curia Romana, & familiares Cardinalium ratione beneficiorum in sua dioecesi existentium, vt probat Concil. Trident. *sess. 24. de reformat. c.11.* De cuius materia aliqua tradunt Francisc. Leo. *in thesauro fori Eccles. part. 2. cap. 2. num. 78.* Fr. Emman. *q. Regul. tom. 2. q. 108. art. 3.* Flamin *de resignat. lib. 3. q. 11. n. 5.* Zerola
4 *in praxi Episcop. part. 1. verb. Referendarij.* † Et si residenant, etiam in persona in causis delictorum, & correctionis morum ab eodem Dioecesano, siue in visitatione siue extra visitationem puniri possunt, vt disponit idem Concil. *sess. 14. de reformat. cap. 4* Sed non posse Episcopum virtute *d. cap. 4.* extra visitationem, corrigere, & punire clericos saeculares exemptos, & alteri inferiori Ordinario saeculari intra dioecesim existentes subiectos, approbauit summus Pontifex, teste Armendar. *in addit. ad recopilat. legum Nauarra lib. 1. tit. 6. l. 5. §. 2. num 9.* qui tenet *in d. cap. 4.* non derogat consuetudini immemoriali, vt asserit Seraphin. *Rota Romana decis. 417. num. 7.* nec corrigit textum *in Extrauag. cùm Matthaeus 3. de haeretic. inter commun.* ex Cenedo *ad Clement. collect. 14. num. 9. cum sequentibus.*
5 Ecclesias saeculares nullius Dioecesis quantumcunque exemptas, & Sedi Apostolicae immediatè subiectas, earumque Praelatum saecularem in eas iurisdictionem quasi Episcopalem habentem, posse ab Episcopo cuius Cathedralis Ecclesia est proximior, visitari vigore Concilij *cap. 9. sess. 24. de reform.* decisum referunt Armendar. *d. loco num. 13. &* Zerola *in praxi Episcop. p. 1. verb. visitatio §. 11.* Rota *decis. 501. num. 5. in princip. part. 2. recentior.* vbi subdit fallere hanc resolutionem quando locus nullius est in aliqua dioecesi, quia tunc visitatio spectat ad Ordinarium, in cuius dioecesi est locus nullius. Et tunc nullo modo exempti possunt fugere visitationem vicinioris Episcopi, vt Rot. Romana apud Farinac.
6 *decis. 396. part. 1. recent.* quia † exemptio à visitatione non comprehenditur sub generali concessione exemptionum Rota *decis. 186. n. 2. part. 2. diuers.* Cochier
7 *de iurisdict. Ordin. par. 2. q. 45. n. 12.* † & huiusmodi Episcopus proximior habens facultatem visitandi Ecclesiam parochialem nullius dioecesis, habet etiam facultatem emendandi, corrigendi, & puniendi tam in capita, quam in membra ea quauis causa prout *Sacram Congregationem* censuisse attestatur Francisc. Leo *in thesauro fori Eccles. part. 1. cap. 2. num. 74. in fin.*
8 Et † potestas haec non transit in Vicarium à Capitulo sede vacante constitutum, vt asserit Franciscus Leo *in d. thesauro part. 1. cap. 10. num. 8. vers. 10.* & resoluit Aloys. Ricc. *in praxi aurea resolut. 118. num. 4.*
9 quia † beneficia exempta visitant Episcopi tanquam delegati Sedis Apostolicae Trident. *d. c. 9.* me citato *in hoc loco* Alzed. *d. part. 2. c. 2. num. 51.* & in iurisdictione delegata Episcopo non succedit Capitulum Sede vacante, iuxta citata per Aloys. Ric. *d. loco n. 2.*
10 † Nec procedit in Praelatis inferioribus habentibus iurisdictionem quasi Episcopalem, ex Flor. de Mena *variar. lib. 3. q. 24. num. 24.* Quando verò locus nullius sit in aliqua dioecesi, visitationem spectare ad Ordinarium, in aliqua dioecesi est locus nullius censuit *Sacra Congregatio,* vt attestatur Rot. *decis. 501. num. 5.* apud Farinac. *part. 5. recent.*

Episcopus in omnibus Ecclesiis existentibus in- 11
tra fines suae dioecesis habet ius visitandi, non obstantibus quibuscumque priuilegiis, vt censuit Rota Roman. apud Farinac. *decis. 396. num 3. recent.* per text. *in cap. 8. sess. 7. de reform.* de cuius materia vide Fr. Emman. *q. Regularium tom. 1. q. 36. art. 3* Zerol. *in praxi Episcopali p. 1. verb. visitatio. & part. 1. verb. exemptus,* Azor. *instit. moralium part. 2. lib. 3. cap. 40. col. 216.* Aloys. Ricc. *in collect. decis. part. 5. coll. 1. 1591.* & censuit *Sacra Cógregat.* illum † posse visitare omnes Ec- 12
clesias Parochiales suae dioecesis, in quibus sunt Sacerdotes saeculares licet Ecclesiae sint Regularibus subiectae, siue etiamsi sint Ecclesiae Regularium, quando tamen cura exercetur per clericos saeculares refert Armendar. *d. loco. num. 88.* & etiamsi mōasteria praetenderent habere iurisdictionem spiritualem immutabilem in locis, vbi dictae Ecclesiae sunt vnitae, ex eodem Armend. *num. 89.* Secus tamen in Ecclesiis vbi à Regularibus inseruitur, nam *c. 11. sess. 25. de Regular.* vbi excipiunt Abbates generales, limitatur, nisi per regulares inseruiant, ex eodem Armend. *d. loco num. 91.* † Item poterit visitare Ecclesias 13
exemptas, sed tunc per seipsum tantum, refert decisum Armendar. *d. loco n. 144.* quamuis inferioribus Praelatis sint subiectae, Armendar. *n. 86.*

Ecclesias Curatas vnitas monasteriis potest Epi- 14
scopus Ordinarius loci visitare, & ponere in eis Vicarios perpetuos, siue temporaneos prout ei expedire videbitur, refert decisum Armend. *d. loco num. 85.* etiamsi huiusmodi beneficium, aut Parochia vnita est monasterio exempto, etiam alienae dioecesis, nunc quoque visitatur ab Episcopo loci, vt tenent Henriq. *in summa lib 7. cap. 14. §. 4. litt. l.* sicut etiam visitantur Parochiales Ecclesiae vnitae monasteriis, etiamsi quae sunt capita Ordinum, Armend. *d. loco n. 95.*

Commendata Monasteria, etiam Abbatiae, Prio- 15
ratus, & praepositurae nuncupatae in quibus non viget regularis obseruantia; nec non beneficia tam Curata, quam non Curata, saecularia, & Regularia, qualitercumque commendata, quamuis exempta, ab Episcopis etiam tanquam Apostolicae Sedis delegatis annis singulis visitentur, curéntque iidem Episcopi congruentibus remedus, etiam per sequestrationem fructuum quae renouatione indigent, aut restauratione, reficiantur, & cura animarum, si quae illis vel eorum annexis immineat, aliaque debita obsequia rectè exerceantur, appellationibus, quibuscunque priuilegiis consuetudinibus, etiam immemorabili tempore praescriptis conseruatoribus, iudicum deputationibus, & eorum inhibitionibus non obstantibus, iuxta Concil. Trid. *decretum sess. 21. de reformat. cap. 8. & sess. 25. de Regularib. cap. 11.* refert Armend. *dicto loco num. 99*

Quando vero in eis viget obseruantia Regularis, 16
monere debet Episcopus eorum Superiores, vt visitent, & corrigenda corrigant, qui si intra sex menses visitare neglexerint, Episcopus ipse visitare posset, & corrigere, nullo priuilegio, aut appellatione obstante, iuxta Cōcilij decretum *d. c. 8. sess. 21.* Camp. *rub. 12. c. 13. n. 50.* Aliter enim Episcopus nō debet se intromittere in monasteriis, in quibus viget Regularis obseruantia. Armend. *d. loco n. 99.* nouissimè me citato *in hoc loco* Nauarr. *in lucerna Regular. verb. Episcopus quoad Regular. num. 25.* Poterit tamen visitare illa monasteria commendata, perpetuò vnita aliis Ecclesiis, vel piis locis etiamsi ipsa loca sint sub regulari protectione, Armendar. *d. num. 100.* Similiter † mo- 17
nasteria, quae generalibus Capitulis non subsunt, nec suos habent visitatores Regulares, si monita in Congregationes sese non redegerint, in omnibus

Episco

Episcopi iurisdictioni subiecta sunt, idem Concil. *sess. 25. de Regularib. cap.* 8.

18 Monasteria quæuis, seu Ecclesiæ, locáve Regularium curam animarum annexam habentia, quoad ipsam curam visitari debent ab Episcopo: item & personæ huiusmodi curam exercentes siue sint sæculares siue Regulares, subsunt immediatè in iis, quæ ad dictam curam, & Sacramentorum administrationem pertinent, iurisdictioni, visitationi, & correctioni Episcopi, in cuius diœcesi sunt sita monasteria, iuxta Concil. Trident. *sess. 25. de Regular. cap.* 11. De cuius materia latè tractant Fr. Emman. *quæst. Regular. tom. 1. quæst. 36. art. 4.* Piasec. *in praxi noua Episcop. part. 2. cap. 3. num. 46.* Franc. Leo *in praxi fori Ecclesiastici part. 2. cap. 18. num. 105.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiastici decis. 736. in 1. edit. & resol. 513. in 2. edit. & decis. 608. in 1. edit. & resolut. 532. in 2. edit.* Marius Anton. *variarum resol. lib. 1. resolut. 17. num. 3.* Campanil. *in diuers. Iuris Canonici rubr. 12. c. 13. num. 51. cum sequentib.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea resolut. 176.* me citato *in hoc loco* Mendea à Castor. *in praxi Lusitana part. 2. lib. 2. cap. 3. num. 51. versic. nec etiam Ecclesias.* Non quidem vt Ecclesia, vel Sacristia reficiatur, sed in his quibus dumtaxat habent iurisdictionem, respectu curæ animarum, & Sacramentorum administrationis, vt Calices, & decentia paramenta, ad decorem administrationis Sacramentorum prouideantur, prout decisum referunt Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. part. 2. cap. 31. num. 3.* Campanil. *in diuers. Iuris Canon. rubr. 12. cap. 13. n. 49.* Et ita ad Episcopum pertinet hæc potestas visitandi Monasteria, tam Regularia, quàm sæcularia, circa ipsorum curam & Sacramentorum administrationem, vt nulli etiam ad nutum amouibiles possint deputari, nisi de Episcoporum Ordinariorum consensu, & præuio per eum, & eius Vicarium, & examinatores synodales examine, refert Franciſc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici p. 1. cap. 9. n. 20.* vbi etiam notat quòd Clemens VIII. mandauit ita seruari hoc decretum, excipiendo aliqua monasteria, & capita Ordinum, non obstante Constitutione Pij V. qua voluit, vt in omnibus Ecclesiis Parochialibus, in quibus cura animarum, etiam laïcorum exercetur, habeant Ordinarij facultatem eas Ecclesias, & personas visitandi, ac corrigendi.

19 Et quod Episcopus quoscunque Canonicos, & Dignitates & alios clericos exemptos, & non exemptos, ad curam animarum exercendam constitutos, quoad inhabilitatem eorum, non obstante quocumque priuilegio, aut consuetudine in contrarium, examinare, & visitare possint, consuluit Nauarr. *cons. 4. de tempor. ordinan antiquat.* aliàs 8. *de priuileg. in nouis,* & Sayr. *in floribus decis. tit. de tempor. ordin. decis. 5.* me citato *in hoc loco* D. Larrea *Granat. decis. 98. num. 64. tom. 2.*

20 In dependentibus etiam à cura animarum habent iidem Episcopi auctoritatem super Regulares, vt ait Marius Antonin. *variar. resolut lib. 1. resol. 112. casu 50. propè fin.* quem refert & sequitur Campanil. *d. cap. 13. num. 51.* Seraphin. *decis. 1067. num. 1. & 2.* vbi quod Episcopus visitat Ecclesiam Monachorum, in qua cura animarum exercetur, & personas eam exercentes, non obstante quacunque exemptione, nouissimè me citato *in hoc loco* Tamburin. *de iure abbatiss. disputat. 17. quæst. 3. numer. 3. in fine,* & Ioan. de Solorzano *de Iure Indiarum tom. 2. libr. 3. cap. 17. à num. 51.* Et in terminis Regularium doctrinas Indorum habentium Fr. Emman. *d. quæst. 36. art. 3. & 4. & tom. 2. quæst. 64. art. 1.* Miranda *in Man. Prælat. q. 42. art. 2. cum sequentib.* Felician. à Vega *ad cap. cæterum 5. de iudic. num. 36.* Et quodammodo venit in consequentiam personarum, vt inquiratur quomodo conseruetur Sanctissimum Sacramẽtum, & Ecclesiastica ornamenta, vt per *Sacram Congregationem* decisum
fuisse refert Seraphin. *decis. 1067. in fine.* † Paro- 21
chus tamen Regularis delinquens extra Sacramentorum administrationem, & curam animarum, non ab Episcopo, sed à suis Superioribus punitur, prout referunt decisum Galet. *in margarita casuum conscientiæ, verb. Parochus 3.* Aloys. Ricc. *dict. resolut. 513. num. 2. & resolut. 532.* Quando verò constaret de aliqua præscriptione, vel exemptione, non potest Episcopus visitare aliàs si de præscriptione non appareret, manutenendus est Episcopus, cum habeat Iuris communis assistentiam, vt fuit in Rota resolutum *in vna Valentina de Xatina 3. Ianuarij* 1590. coram *Bubalo,* prout refert Aloys. Ricc. *d. resolut. 532. num. 4. ver. & primo.*

Quotiescunque Episcopis licet visitare monaste- 22
rium Regularium, aut alia exempta si dum ipsi ingredi volunt monasteria ipsa ob causam prædictæ visitationis, renuant Regulares illos intromittere, ostia claudendo, Episcopis fas erit vim inferre, & ostia frangere, vt resoluunt Innoc. *in c. 1. versic. item alia ratione,* vbi Abb. *num. 5. vers. ad secundum verò de immunit. Ecclesiarum,* Idem Innoc. *in c. venerabili, n. 4. de censibus,* Fuscbus *de visit. lib. 2. cap. 19. post num. 1.* Tamburin. *d. disput. 17. quæst. 3. num. 4. in princip.* refert. & sequitur Campanil. *dicto cap. 13. num. 42.* vbi *n. 53.* resoluit posse Episcopum visitationem impedientes excommunicare, etiam non adhibitis monitionibus, in ipso actu manifestæ violentiæ sibi illatæ pro defensione suorum iurium, de quo etiam Marcus Anton. Genuens. *in praxi Archiepiscopali Neapolitana cap. 18.* & Ciarlin. *controuers. forens. lib. 1. cap. 65. num. 11. & 12.* vbi citat meipsum *in hoc loco* Tam-
burin. *dict. quæst. 3. num. 4. vers. imò.* † Possunt etiam 23
Episcopi incumbentes correctioni, & visitationi exemptorum, vigore facultatis eis tanquam Sedis Apostolicæ delegatis à Concilio tributæ, procedere contra conseruatores impedientes, præsertim si illi extra diœcesim commorentur, Armend. *libr. 1. tit. 18. l. 7. num. 75.*

Qui dictam curam exercent, siue sæculares, siue 24
Regulares sint, poni debent ad arbitrium ipsorum Regularium, non autem ad arbitrium Episcopi, nisi quod examinari, & approbari prius debent ab Episcopo antequam ponantur, prout declaratum fuisse referunt Piasec. *in praxi noua Episcop. d. c. 3. n. 46.* Gonzal. *ad regul. 8. Cancell. gloss. 5. §. 3. n. 34.* Si tamen in deputando ipsi Superiores Regulares negligentes essent, vel non deputarent tot personas quot ad exercitium ipsius curæ sufficerẽt, ab Episcopo compelli possent, vt deputent, quod etiam fuisse declaratum referunt Piasec. *vbi proximè,* & Confectius *in
compend. priuileg. tit. 5. c. 4.* † Iidem deputati ad curam 25
animarum in Ecclesiis Regularium ad Synodum Episcopi venire tenentur ex Concil. Trid. *sess. 24. de reform. c. 2.* & faciunt quæ Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 3. c. 47. quæst. 3.* me citato *in hoc loco* refert Alzed. *de præcellent. Episcop. dignit. p. 2. c. 1. n. 38.*

Ecclesiæ Militum Sancti Ioannis Hierosolymi- 26
tani, quibus cura animarum incumbit, in concernentibus ipsam curam Ordinario sunt subiectæ, & ab eodem visitari possunt, ex rescripto Pij V. incip. *Exposcit Dat. Romæ 22. Septembris* 1561 ibi, *Decernimus declaramus, statuimus omnes, & singulos locorum Episcopos, & alios Superiores tanquam Apostolicæ Sedis delegatos, omnes & quoscumque Parochiales Ecclesias, cæteraque beneficia Ecclesiastica suarum ciuitatum,* &

& diœcesum, quibus animarum cura imminet, ad dictam religionem, eiusque milites, Capellanos, Ministros, Rectores quomodolibet pertinentia, etiam quod in eis Episcopalem, & temporalem iurisdictionem religio, & Milites prædicti haberent, eorúmque Ecclesias Rectores, Vicarios, & ministros quoscunque (in his tamē duntaxat, quæ animarum curam, illius que exercitium, & Sacramentorum administrationem respiciunt) visitare, omné que actus visitationem cōcernentes exercere posse, & debere, ac Rectores, cæterosque huiusmodi ministros curam animarum exercentes minus idoneos repertos, si quidam ad nutum amouibiles sint, statim amouere: sin vero titulares sint, illico suspendere, ac Superiores illorum monere, vt intra aliquem breuem terminum, in locum amotorum subrogēt alios idoneos, prius tamen per ipsos Episcopos, & alios Superiores examinatos, & approbatos, &c. prout attestantur Alphons. Villad. in speculo visitat. fol. 32. n. 6 Cochier. de iurisdict. Ordin. in exemptos part. 2. qu. 45. num. 11. Aloys. Ricc. in praxi resolut. 176 Piasec. in praxi noua Episcop. part. 2. cap. 3. num. 46. me citato in hoc loco Mendez à Castro in praxi Lusitana part. 2. libro 2. capite 3. numero 31. versic. Item Ecclesia Militum S. Ioannis. Hi tamē Milites, quatenus beneficia Curata non obtinent, non possunt ab Ordinariis visitari, vt decisum refert Armendar. dicto loco num. 94.

27 Prioratum Militum Hierosolymitan. Ordinarij visitare non possunt, cum illi sint Præceptores, non verò Commendatarij, & visitari debent à Capitulis sui Ordinis, refert decisum Armendar. dicto loco num. 101.

Nouissimè S. D. Gregor. XV. fel. record. in sua Constit. de exemptorum priuilegiis circa animarum curam, & Sacramentorum administrationem, incip. Inscrutabili, sub Dat. Nonis Februarij 1622. in hæc verba. Hac generali ac perpetuo valitura Constitutione decernimus, statuimus, & declaramus, vt deinceps tam Regulares, quam sæculares quomodolibet exempti siue animarum curam personarum sæcularium, monasteriis, seu domibus Regularibus, aut quibusuis aliis Ecclesiis, vel beneficiis, siue Regularibus, siue sæcularibus incumbentem exerceant, siue aliàs Ecclesiastica Sacramenta, aut vnum ex illis ministrent, prauia Episcopi licentia, & approbatione, siue quoquo modo in dicta cura exercitio, aut in eorundē Sacramētorū, vel alicuius ex illis administratine de facto absque vlla auctoritate se ingerant in his, quæ einsmodi curam, seu administrationem cōcernunt omnimodā iurisdictioni, visitationi, & correctioni Diœcesani Episcopi tanquam Sedis Apostolicæ delegati plene in omnibus subiiciantur. Hæc in d. Constit. Super qua Sacra Congregatio Cardinalium Conc. Trid. interpretum censuit nequaquam subiicere Regulares exemptos, quibus cura animarum personarum sæcularium non incumbit, Episcoporum iurisdictioni in his, quæ Sacramentorum administrationem concernunt, nisi cum in Sacramentis personis sæcularibus administrandis iidem Regulares delinquunt, ac propterea eadē Sacra Congreg. respondit Episcopis non licere in vim eiusdem Constit. visitare altaria Ecclesiarum Regularium, quibus non incumbit animarum cura personalium sæcularium, nec loca vbi in iisdem Ecclesiis asseruatur Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, vel vbi Confessiones personarum sæcularium audiuntur. Item eadem Sacra Congregat. censuit. in vim illius Constit. non posse Episcopos Regularibus præscribere, vt certis tantùm in locis, ac temporibus, aut certarum personarum Confessiones audiant, vel aliàs illorum priuilegium in Sacramentis administrandis restringere, aut moderari, quod si aliunde Episcopis huiusmodi facultas competat, illam non fuisse ab eadem Constit. sublatā. Quas declarationes originales præ manibus habui, & postea in typographia R. Cameræ Apost. impressas vidi de anno 1623.

Subcollectores non possunt visitari, nec corrigi 28
ab Episcopo, vt decisum referunt Armendar. d. loco num. 80. Nicol. Garc. de benef. part. 3. c. 2. n. 198. in 18 declaratione.

Referendarij ratione beneficiorum, quæ habent 29
in partibus, subsunt locorum Ordinariis, Aloys. Ricc. in praxi aurea resolut. 50. vbi dicit Staphil. de prærog. expect. fol. 218. num. 15. quatenus habet eos non posse excommunicari, vel interdici ab Episcopo, cum sint officiales Papæ, loqui de illis Principalibus Referendariis iustitiæ, & gratiæ, qui sunt vndecim, & vndecim, Gomes. de Signatur. gratia, & iustitia, fol. 493.

Protonotarij, quos primos esse, & notariorum 30
principes dixerunt Mandos. de Signatura gratiæ, tit. Protonotarij, Gomes. in proœm. inter regulas Cancellariæ, quæst. 1. Anton. de Prætis de iurisdict. Episcopi c. 8. n. 16. † à iurisdictione ordinaria per Leonem X. 31
esse exemptos tradunt Mandos. vbi suprà Anton. de Prætis dict. c. 8. num. 17. quos refert, & sequitur Cochier de iurisd. Ordinarij in exemptos part. 1. q. 18. num. 3. vbi intelligit si Rochettum, habitúmve Protonotariorum actu deferant, Lotter. de re benef. lib. 2. q. 28. n. 38.

Et quòd omnia beneficia vacantia per obitum 32
Protonotariorum, vel participantium, vel etiam non participantium, sint Sedi Apostolicæ reseruata, resoluunt Simon. de reseruat. quæst. vltim. ex num. 1. Lotter. dict. quæst. 28. num. 44. censuit Rota apud Caputaqueo. decis. 407. part. 2. Verall. decis. 404. p. 2. decis. 27. num. 1. part. 3. Put. decis. 205. num. 1. lib. 1. in noua impress. Card. Seraphin. decis. 1251. num. 18. & in vna Burgen. Abbatiæ de Salas 14. Maij 1612. coram R. P. D. Vbaldo sen. in qua etiam post decisiones ibidem relatas fuit dictum, quòd † dignitas 33
Protonotariatus acquirebatur etiam ignoranti, ad effectum reseruationis, & etiam ante assumptionem insignium, Rota decis. 12. de præbend. in nouis, & decis. 11. lib. 2. part. 3. & decis. 373. part. 3. lib. 3. diuers. Rota idem in Comen. Capella 7. Februarij 1620. coram R. P. D. Remboldo. vbi etiam post Mandos. reg. 1. q. 7. sub n. 3. dicit, quòd Rota semper tenuit, quòd indistinctè omnes Protonotarij, siue sint creati à Papa, siue à legato, sunt comprehensi in Extrauag. ad regimen, de præbend. Item fuit dictum in eadem causa, & reperitur decisio impressa per Farinac. decis. 706. part. 1. in recentissim. & decis. 69. part. 2. recentissimar. in posthum. Rot. in Romana Capellaniæ 20. Nouem. 1628. & 29. April. 1630. coram R. P. D. Pironano, quarum meminit Ferentil. ad decis. Buratti 706. num. 9. Coccin. decis. 349. latè Lotter. d. lib. 2. q. 29. per tot. Quæ quidem reseruatio habet locum in omnibus Protonotariis, etiamsi non sint de numero, fuit decisum in Palentina Scholastriæ, Canonicatus, & præbendæ de Villadolid. 9. & 13. Aprilis 1584. coram Robusterio. relata per Nicol. Garc. de benefic. p. 5. cap. 1. num. 204. & fuit firmatum in d. Burgen. Abbatia de Salas, in qua plures aliæ decisiones referuntur. Non requiritur acceptatio expressa ad effectum reseruationis, sed sufficit tacita resultans ex expeditione litterarum, & expensa facta, Mohed. decis. 18. de præbend. Rot. in Romana Capellania 20. Aprilis 1630. coram R. P. D. Pironano, Ferentil. vbi suprà num. 21.

ALLE

ALLEGATIO LXXV.

Episcopus quod ius habeat visitandi hospitalia, Collegia, ac Confraternitates laicorum?

SVMMARIVM.

1 *Hospitalitatis opus curare maximè debet Episcopus, vt diligenter, & fideliter administretur.*

2 *Hospitalia, Collegia quecunque & Confraternitates laicorum visitandi ius habet Episcopus tanquã Sedis Apostolicæ delegatus.*

3 *Hospitale noaiter fundatum ipso fundatore superstite visitari non potest, nisi habeat formam Ecclesiæ, aut sit fundatum auctoritate Episcopi.*

4 *Hospitale, quod habet formam Ecclesiæ, vel altare pro Missarum celebratione, si est fundatum auctoritate Episcopi, dicitur locus religiosus & pius.*

5 *Hospitale quando præsumatur Episcopi auctoritate fundatum, ostenditur.*

6 *Visitari ab Episcopo possunt hospitalia quaecunque, alia pia loca, siue cum Episcopi auctoritate, siue sine illa instituta.*

7 *Hospitalia erecta sine Episcopi auctoritate videri possunt per ipsum, vtrum omnia procedant secundum mentem testatoris.*

8 *Episcopus potest compellere hæredem, vel legatariam ad executionem legatorum ad pias causas, etiam si testator prohibuisset, sed verius n. 10.*

9 *Testator fundans Capellam, non potest illam eximere ab Episcopi potestate.*

11 *Visitare potest Episcopus, corrigere, & reformare in casibus à iure expressis, omnia Hospitalia, & pia loca, quamuis sint priuata laicorum.*

12 *Episcopus potest animaduertere in Rectores Hospitalium, leprosorũ, &c. qui negligunt administrare, vt oportet.*

13 *Visitare Episcopus potest Confraternitates personarum sæcularium in Ecclesiis Regularium exemptorum existentes, non tamen eorum Capellas, vel altaria nisi quoad administrationem.*

14 *Visitare absolutè non potest Episcopus Hospitalia, Collegia, vel Cõfraternitates sine Episcopi auctoritate institutas, nisi ad officium inquirendi de operibus piis, quæ ipsis incumbant.*

15 *Sæculares iudices etiam facultatem habent, sicuti Episcopi, visitandi Hospitalia, & cætera loca, si hoc eis aliàs legitimè competat, dato præuentioni loco inter ipsos.*

16 *Hospitalia, & Confraternitates, quæ suò immediatæ Regum fuerint protectione, Episcopi visitare non possunt.*

17 *Confraternitas Misericordiæ Regni Portugaliæ vbique terrarum celebratissima.*

18 *Hospitale magnum Vlixbonen. toto Orbe celeberrimum.*

19 *Regia dignitas præ ceteris conuenit anteferri.*

20 *Exceptio si opponatur Episcopo visitandi Hospitale, aut Confraternitatem, quod sit immediatè sub regum protectione, non ad sæcularem iudicem, sed ad Episcopum pertinet de ea cognoscere.*

21 *Collegia instituta pro sustentatione studentium, pauperum, vel aliorum egenorum, sunt loca pia, & gaudent Ecclesiæ priuilegiis, ac proinde ab Episcopis visitari possunt.*

22 *Confraternitates laicorũ Religionis causa institutæ, pia sunt, & religiosa loca.*

23 *Confraternitates huiusmodi, quod visitari possint ab Episcopis, vt pia loca, qui teneant Doctores, referuntur.*

24 *Contrarium qui tenuerint, citantur.*

25 *Inter vnam, & alteram opinionem distinctio ponitur.*

26 *Confraternitates, quæ absque Episcopi auctoritate sunt institutæ, minimè Ecclesiasticæ, aut religiosa sunt censenda.*

27 *Confraternitates, & Hospitalia sine Episcopi Auctoritate instituta, pia sunt.*

28 *Piis causis relicta, olui possunt Hospitalibus, & Confratriis, etiam sine Episcopi auctoritate institutis.*

29 *Exempta Ecclesia non censentur exemptæ Capellæ ipsi Ecclesiæ subiecta accedentes, vel connexæ.*

30 *Confraternitates interueniente Episcopi approbatione piæ, & Ecclesiasticæ sunt censendæ.*

31 *Confraternitatum res, vt Ecclesiasticæ sunt censendæ si Episcopi auctoritate instituantur.*

32 *Confraternitatum bona quod possint alienari sine solemnitatibus in rerum Ecclesiasticarum alienationibus necessariis, qui tenuerint, citantur.*

33 *Sub distinctione resoluitur.*

34 *Gabella an debeatur ex bonis confraternitatum si vendantur, sub distinctione resoluitur.*

35 *Vera solutio ponitur.*

36 *Confraternitates, Hospitalia Episcopi auctoritate institutæ beneficio restitutionis in integrum gaudent.*

37 *Ecclesiæ appellatione, quando comprehendantur loca pia, ostenditur.*

38 *Confraternitates, & Hospitalia, quæ sine auctoritate Episcopi instituuntur, quod gaudeant beneficio restitutionis in integrum, qui teneant ostenditur.*

39 *Restitutionis in integrum beneficium non denegatur omnibus illis, quorum bona sub aliena cura sunt, vel per administratores gubernantur, vt in Republ. Ciuitate, Villa, Castro, seu quacumque alia communitate.*

40 *Collegia, seu vniuersitates sæculares, ex eo quia Reipubl. æquiparantur, beneficio restitutionis in integrum gaudent.*

41 *Fiscus beneficio restitutionis in integrum gaudet.*

42 *Hospitalia, & Confraternitates, quando sine Episcopi auctoritate instituta sunt, restitutionis priuilegio non gaudere tanquam verum, sunt qui teneant, sed contrarium verius.*

43 *Quarta Canonica quod ex iis, quæ Confraternitatibus relinquuntur, an debeatur, qui teneant, ostenditur, eorumque fundamenta adducuntur.*

44 *Quarta Canonica soluitur ex iis, quæ relinquuntur Ecclesiis, vel piis locis, non vero pauperibus, vel quando relinquuntur ad perpetuum cultum diuinum, seu pro ornamentis.*

45 *Quarta Canonica, vt debeatur duo requiruntur, alterum, quod loco relinquatur, alterum quod locus religiosus sit.*

46 *Quarta Canonica, quod non debeatur ex his, quæ Confraternitatibus relinquuntur indistinctè, qui teneant, ostenditur.*

47 *Sub distinctione, & per certos casus quæstio dissoluitur.*

48 *Quarta Canonica an debeatur ex his, quæ relinquuntur Confraternitatibus deuotionis causa Episcopi auctoritate institutis, quæstio est in duas opiniones diuisa.*

49. *Quarta*

49 *Quarta Falcidia non potest deduci ex his, quæ Confraternitatibus, siue cũ Episcopi auctoritate, siue absque ea in institutis, relinquuntur.*

50 *Quarta Falcidia de legatis ad pias causas non deducitur.*

51 *Quarta Falcidia de legatis pro alimenti., & ex relictis pro studio, non soluitur.*

52 *Contrariis respondetur.*

53 *Trebellianica non deducitur ex fideicommissis vniuersalibus, quæ ad pias causas relinquuntur.*

54 *Bona Hospitalium, & Confraternitatum, quæ Episcopi auctoritate instituta sunt, non possunt præscribi minori tempore quadraginta annorum.*

55 *Ecclesiarum res minori spatio, quam quadraginta annorum præscribi non possunt.*

56 *Hospitalia Episcopi auctoritate instituta gaudent immunitate Ecclesiastica,*

57 *Rationes Ordinariis sunt reddendæ ab administratoribus piorum locorum tam Ecclesiasticis, quàm laicis.*

58 *Rationes Episcopo sunt reddendæ de omnibus locis piis, siue ea sint publica, siue priuata.*

59 *Ordinarij possunt ab administratoribus rationes administrationis exigere, donec coram eodem doctũ fuerit de institutione, in qua secus expresse cautum sit.*

60 *Episcopi valent laïcos compellere exequutionem piarum voluntatum.*

61 *Capitulum Sede vacante potest exigere rationem ab administratoribus piorum locorum, sicut Episcopus.*

62 *Appellans à decreto reddendæ rationis suæ administrationis, licet admittatur appellatio, non impeditur tamen exequutio.*

63 *Rationes pluries in anno Episcopus potest exigere ab administratoribus piorum locorum, quando ei cõstiterit illas dolorosè redditas fuisse, vel quando redditio non fuit finalis, & plena cum restitutione reliquorum.*

64 *Doctores referuntur de Confraternitate Montis Pietatis agentes.*

65 *Doctores referuntur, qui de visitatione tractatus in lucem ediderc.*

1 EPISCOPI, cùm in omnibus ius visitandi habeant, curare maximè debent, vt hospitalitatis opus diligenter, & fideliter administretur, prout disponit Concil. Trident. *sess.7. de reformat. c.15. & sess.25. de reformat. c.8.* In quibus Iuribus innouata est Constitutio Concilij Vienen. Clement. V. *in Clem. quia contingit, de relig. domib.* & de eorum Iurium materia aliqua tractant Fr. Emm. *quæst. Regular. tom.2. quæst.65. articulo 7. vers. quinto, & quæst.84. art.2.* Zerola *in praxi Episcop. p.1. verb. hospitale, num.2. pag.173.* Azor. *instit. moral. par.2. lib.3. c.40. quæs.10. vers. & sessione,* nouissimè Marcel. Vulpe *in*
2 *praxi iudic. fori Ecclesiast. cap.11.* Et † etiam tanquam Sedis Apostol. delegati habent ius visitandi hospitalia, collegia quæcumque, ac Confraternitates laïcorum etiam quas scholas, siue quocunque alio nomine vocant, non tamen, quæ sub Regum immediata protectione sunt, sine eorum licentia ex dispositione Concil. Trident. *sess.22. de reformat. cap.8.* de cuius materia agunt Marta *de Iurisdictione part. 2. cap.18.* Praxis Episcop. *part.1. verb. hospitale, §.3.* Piasec. *in simili praxi part.2. cap.3. num.33.* Fusch. *de Visitat. lib.2. cap.13. à num.21.* Bobadil. *in sua politica lib.2. cap.17. num.102.* Azor. *instit. moral. dict. cap.40. quæs.10.* Mar. Anton. *variar. resolut. lib.14. num.7. vers. si verò,* Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. part.2. c.2. num. vlt.* Cened. *pract. & canon. quæst. lib.1 quæst.22. à n.14.* Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib.1. titul.6. l.5. §.2. num.65. cum sequentibus* Vgolio, *de potest. Episcopi cap.24. §.1. num.3. vers. visitare;* Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiep. Neapol. p.4. decis.209.* vbi ea hoc loco multa à nobis mutuatus est; me citato *in hoc loco* Ciarlin. *controu. forens. lib.1. c.65. num.1.*

Hospitale nouiter fundatum, & ipso fundatore 3
superstite, visitari non potest, nisi habeat formam Ecclesiæ, aut si fundatum auctoritate Episcopi, Petrus de Vbaldis *tract. de canon. Episcop. cap.4. vers. quoad secundam quæst. fol.252.* Piasec. *in praxi noua Episcop. dict. num. 38.* Cochier. *de iurisdict. Ordinarij in exemptos part.1. quæst. 31. num.4.* Marta *de iurisdict. part.2. cap.23. num 12.* Est enim huiusmodi hospitale non domus Dei, sed domus hominis, quamuis, qui construxit, potest destruere, & alienare, Petr. de Vbaldis, Piasec. & Cochier *dictis locis.* Locus
autem † religiosus, & pius dicitur hospitale, quod 4
est fundatum auctoritate Episcopi, *cap. 2. de foro comp. cap. adhæc, de Relig. domib.* Fusch. *d. lib.2. cap.13. num.10.* Mar. Antonin. *dict. lib.1. resolut.14. num.1.* Gabr. *comm. tit. de pia causa, conclus.2.* Tiraquell. *de priuileg. pia causa in præfat. vers. item relictum,* Padil. *in l. si aquam, Cod. de seruit. & aqua, num. 46.* Ioseph. Ludou. *decis. 30. num.6. & 7. & decis. 93. num. 36. & 45.* Ridoan. *de rebus Ecclesiæ non alien. rubr. 27. & rubr. 33. casu 12.* Valasc. *concil.105. num.28.* Solia *de censibus, lib.2. cap.3. num.11.* Menoch. *de recup. remed. 15. num.22. & sequenti.* Gutier. *canon. lib. 1. c.35. num.29.* Mascard. *de probat. conclus. 869. num 9. cum seq.* Cardin. Maotic. *de tacitis, & ambiguis convent. lib.25. tit.6. num.69.* Roch. *de visitat. verb. Hospitalia,* Cardin. Thusc. *tom.4. litt. H, conclus.158. & conclus. 163. n.2. & 4. tom.6. litt. P, conclus. 338.* Zerola *in praxi Episcop. part.1. verb. Hospitale, §.3. dub.2.* Azeued. *l.1. à num.26. titul.1. lib.4. & l.1. num.4. titul.18. lib.9. nouæ recopil.* Ceual. *commun. contra commun. tom.4. quæst.896. num.962.* Lusit. Ægid. *in repetit. l.1. part.1. in initio num.54. C. de sacrosanct. Eccles.* Flores, *variar. lib.2. quæst.21. num.179. cum sequentibus,* Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiepiscop. Neapolitana c.17.* Aleaand. Trentacinq. *variar. resolut. lib.1. titul. de rescript. resolut.4.* Bruoor. à Sole *in locis commun. verb. Hospitale, num.3. & 4.* Cardos. *eod. verb. num.3* Mart. *de iurisdict. part.2. c.23. num.19. & 23.* latè Nicol. Garc. *de benef. part 5. c.1. num.601.* Farinac. *in praxi criminal. part.1. quæst.28. à num.36.* Vgolin. *de potest. Episcopi c.14. §.4. num.7. & §7. ad fin.* Redoan. *de rebus Ecclesiæ non alienan. quæst.4. num.27. & seq. & quæst.149. num.7. & quæst.28. & quæst.51.* Achil. Pedroch. *consil.2. num.15.* Vincent. de Anna *sing.90.* Magon. Floren. *decis.61.* Carol. de Grassis *de effect. cleric. effectu 1. à num.122.* Ciarlin. *dict. libr.1. c.116. num.13.* nouissimè Marcel. Vulpe *dict. c.11. num.2.* nouissimè etiam Nauarr. *in tractat. siue praxi elect. & variar. fori tractat.2. quæstion.54. num.12.* Castro Palao *in opere morali tom.2. tract.13. disput.1. punct.7. à n.2.*

Auctoritate Episcopi præsumitur Hospitale fun- 5
datum si locus ab antiquo sit in forma Ecclesiæ, vbi Sacerdotes celebrant, de quo Felin. *in c. illud, n.5. vers. & pro istis, de præsumpt. & in c. sicut, n.20. de re iudic.* Rota Bononien. *decis.13. n.4.* Franc. Marc. *Delphin. decis.1017. num.2.* Menoch. *de præsumpt. lib.6. quæst 79. n.3.* Mascard. *de probationib. concl.583. 623. & 869.* Valasc. *consult.105. num.45.* me citato *in hoc loco* Homobon. *de examine Ecclesiastico tract.5. c.4. quæs. 13.*

quæſ. 13. *ſupp.*1.*in fine.* Filliuc. *tom.*3. *tract.*44. *cap.*4. *quæſ.* 18. nouiſſimè Bonacin. *var.tract.*2. *quæſt. vnica punčto* 2. *num.*11. Rot. *in Alexandrina tereſien* 18. *Aprilis* 1625. coram *R. P. D. Merlino.* Et ex diuturnitate temporis præſumitur Eccleſia ædificata auctoritate Epiſcopi, Rot. Bononien. *d. deciſ.*13. *num.*4. Maſcard. *concluſ.*1316. *n.*8. Stephan. Gratiā. *diſceptat. forenſ. cap.*34. *num.*1. Cabed. *deciſ.* 52. *num. vltim.* Item ad præſumendum eam auctoritatem adfuiſſe oportet cymbalum eſſe conſtitutum ſuper tectum, publiceque pulſari vel ſi ibi celebretur omnibus indifferenter ad Diuina audienda admiſſis. Ita Sanch. *de matrimonio lib.*9. *diſput.*15. *n.*38. alia plura commemorat Mar. Anton. *d. lib.*1. *reſol.* 14. *num.*4. ex quibus cognoſcitur quando auctoritate Epiſcopi fuit erectum hoſpitale, veluti ſi Epiſcopus deputaret vel confirmaret miniſtrum, vel ſi haberet nomen Sancti ſibi appropriatum; vel ſi in eo fuerit ſeruata hoſpitalitas per tempus antiquiſſimum; vel ſi in eo eſſent ſepulturæ, aut cœmeterium; vel ſi reciperet decimas; vel non ſolueret collectas.

6 Hoſpitalia, & quæcunque alia pia loca priuata, ſiue cum Epiſcopi auctoritate, ſiue ſine illa instituta, poſſunt viſitari ab Epiſcopo; & in illis etiam procedit diſpoſitio Concil. Trident. *d. ſeſſ* 22. *de reformat. cap.*8 reſoluunt Altamiran. *de viſitat. verb.* & *teſtamentorum, à num.*79. & *verb. aliis ſuis locis,* Fuſch. *d. cap.*13. *num.*21. *cum ſeq.* Flamin. Pariſ. *de reſign. benef. lib.*11. *quæſt.* 3. *num.*54. Maſchard. *d. concluſ.*869. *n.*30. *cum ſeq.* Mar. Anton. *d. lib.*1. *reſol.*14. *num.*7. *verſ. ſi verò.* Azeued. *dict. l.*3. *num.*9. Bobadilla *dict. lib.*2. *cap.*17. *num.*139. Valaſc. *conſult.* 105. *num.*59. & deciſum referunt Marta. *de Iuriſdict. part.*2. *cap.* 18. *à num.*2. & *part.*4. *caſu* 113. *num.* 113. *num.*30. Nicol. Garc. *d. c.*1. *n.* 602. *in fine.*

7 Licèt enim erecta fuerint ſine Epiſcopi auctoritate tamen idem Epiſcopus videre poteſt, an omnia procedant ſecundum mentem teſtatoris, ex Abb. *in cap. inter dilectos. num.* 12. *de donat.* reſoluit Galet. *in margarita caſuum conſcientiæ, verb. Hoſpitale,* quamuis etiam non habuerint Eccleſiam, nec altare, cum ſufficiat quòd ſint loca pia ad hoc, vt viſitari poſſint prouideri, vt omnia iuxta voluntatem teſtatoris procedant, etiamſi teſtator prohibuiſſet, Couarr. *in cap. tua nos, num.*6. *de teſtam.* Nauarr. *conſ.*3. *de relig. dom.* quos refert Piaſec. *d. c.*3. *n.*38 Niſi hoſpitale ſit mere laïcale, quia tunc teſtatore nolente, Epiſcopo non ſubiicietur, Lap. *allegat.*41 incip. *quæritur* Cardin. *conſ.* 11. incip. *Quædam Societas,* Gochier. *de iuriſdict. in exemptos, p.* 4. *q.* 57.

8 Ex quibus colliges non eſſe hodie veram ſententiam Pariſ. *conſ.*34. *num.*16. *libr* 4. & Valaſ. *conſ.*105. *n.*50. dum putant Epiſcopum nullo modo poſſe viſitare hoſpitalia, quæ ſine ipſius actoritate fuerunt erecta, quod etiam tenent Abb. *in cap. fin. notab.*1. *de cenſibus.* & Gabriel. *conſ.*195. *n.*15. *lib.*2. nam ſecundùm prædictos Doctores licet de Iure cõmuni non competat Epiſcopo facultate propria viſitatio hoſpitalis ſine eius auctoritate, & conſenſu fundati, competit tamen vti Sedis Apoſtol. delegato in vim Concil. Trident. vt obſeruat Rota *in Abulen. Iuris viſitandi* 28. *Iunij* 1600. coram *Illuſtriſſimo Cardin. Bononien.* poſtea Gregor. XV. impreſſa per Farinac. *deciſ.* 30. *n.*8. *p.* 2. *recent.*

Colliges etiam quòd ſiue Hoſpitale, aut Oratorium ſit publicum & Eccleſiaſticum, ſiue priuatum & ſæculare, ſi agatur de executione piorum relictorum per viam viſitationis, competens eſt Eccleſiaſticus. *c.*3. *de relig. domib. c. ſi hæredes* 6. *de teſtam.* Valaſc. *conſ.*105. *n.*59.

Colliges denique in vita illius, qui hoſpitale, vel Oratorium priuatum ædificauit, nec Eccleſiaſticum nec ſæcularem ſe poſſe intromittere cõtra voluntatem inſtituentis, Card. *in Clem. quia contingit n.*19. *de relig. domibus* Abb. *num. vlt. in fin.* ſequ. ac cenſib. reſoluit Marcel. Vulpe. *d. c.*11. *n.*3. *cum ſeqq.* & non habere dubium ex alijs affirmat Valaſc. *dict. conſ.* 105. *num.* 45. deinceps verò ſub Epiſcopi viſitatione & correctione remanere debet, nam Epiſcopus poteſt compellere hæredem, vel legatarium ad executionem legatorum ad pias cauſas, etiamſi teſtator prohibuiſſet ne Epiſcopus ſe intromitteret, quia illa clauſula fauore piarum diſpoſitionum habetur pro non adiecta, *d. cap. tua nos,* Marta *de iuriſdict. part.*4. *caſu* 88. *à num.*14. & *caſu* 113. *à num.*31. Cald. Pereira *de nominat. emphyt. quæſt.*19. *n.*56. Valaſc. *d. conſ.*105. *num.* 57. vide Alphonſ de Leone *de officio Capellani quæſt.*5. *ſect.*12. *à num* 203. Perez de Lara *de Capell.* & *anniuerſ. lib.*2. *cap.*1. *à num.*16 Vnde poſſe Epiſcopum viſitare hoſpitalia, etſi teſtator prohibuiſſet ne ſe in tali viſitatione intromitteret, reſoluunt Fuſch. *de viſitat. lib.*2. *c.*12. *num.*7. & 8. Zerol. *in praxi Epiſcop. part.*1. *verb. hoſpitale num.*2. Vgolin. *de poteſt. Epiſcop. c.*24. §. 1. *num.*3. Duar. *in Bull. Cœnæ lib.*4. *c. in.* 15. *quæſt.*7. *num.*16. quos refert, & ſequitur Diana *moral. reſol. p.*1. *tract.*2. *reſol.*83. *in princ.* vbi cum Gonzal Perez de Lara & aliis intelligit, niſi Epiſcopus in fundatione conſentiat.

Sic etiam teſtator fundans Capellam non poteſt eam eximere ab Epiſcopi poteſtate, Anton. de Pœtis *de poteſtate Epiſcopi, cap.*1. *num.*3. & 5. poſt alios Cochier *de iuriſdict. Ordin. in exemptos, p.*1. *q.*35. *n.*3. me citato *in hoc loco* Alzed. *d. part.*2. *cap.*2. *num.*56. nouiſſimè Franc. Carp. *de executorib. teſtament. lib.*1. *c.*22. *num.*65. & *infrà allegat.*82. *num.*27. *cum ſequen.* 9
nam ſi aliquis fundat Eccleſiam hoc pacto, quod ſubſit Abbati, nihilominus erit ſub Epiſcopo, vt per Bartol. *in l. quoties* §. *fin. num.*1. *ff. de adminiſtr. tut.* Felin. *in cap. cum venerabilis, ſub num.* 33. *verſ.* & *ideò dixit Bartol. de except.* vbi Dec. *in* 10. *notab num.*33. Abb. *in cap. cum dilectus, num.* 4. *de conſuetud.* & *in c.*3. *ſub num* 13. *de Eccleſ. ædif.* prout eos refert Rot. *deciſ.* 30. *num.* 5. apud Farinac. *part.*2. *recent.* Ex quibus neſcio quo iure procedat deciſio, quam refert Armendar. *d. loco num.*66. in hæc verba. *Si in fundatione Hoſpitalis ſit dictum, quòd Ordinarius non poſſit ſe intromittere in eius viſitatione, non poterit illud viſitare.* quod etiam per ſanctam Sedem reſcriptum fuiſſe aſſerit Carol. de Graſſis *de effectib. clerical. effectu* 1. *num.* 610. & reſoluunt Muta *deciſ.*28. *num.*29. Nicol. Garc. *de benefic. part.*1. *cap.*2. *num.*93. vbi aſſerit ita nouiſſimè declaraſſe Paulum V. niſi hoc intelligerent præſuppoſito Epiſcopi in fundatione conſenſu: quaſi ſecus dicendum eſſet eo deficiente. Vnde Abb *in c. requiſiſti, de teſtam.* non valere ait clauſulam teſtatoris inſtituentis beneficium, vel dotantis Eccleſiam cum ea conditione, vt non ſubiaceat ordinationi Epiſcopi; cum reiicienda ſit talis conditio vt turpis, & à Iure prohibita, poſt Lambertin. Palat. Rub. & Bernard. Diaz, ſequitur Paul. Duran. *in tract. de condit.* & *modis impoſſib. part.* 2. *cap.*1. *n.* 107. niſi deciſionem illam intelligendam eſſe dicamus de hoſpitalibus, & Confraternitatibus, quæ à laïcis veluti merè laïcales reguntur, & in quibus piæ diſpoſitiones non abſunt. † Vel etiam de loco pio hoſpitalitatis cauſa priuatim inſtituto intra ipſiuſmet 10
inſtituentis ædes intercluſo, ita vt ab extra, ſi quid opus ſit ſpiritualitatis, vocetur, excepto caſu, quo ab Epiſcopo licentiam petierit quærendi eleemoſynas, cum per huiuſmodi licentiam viſitandi ius

Epiſcopus

Episcopus acquisierit, quia omnia nostra facimus, qualitatercumqoe nostram interponimua auctoritatem; refert me citato *in hoc loco* Homobon. *de examine Ecclesiast. tract.* 10 *ca.* 4. *quaes.* 13. *su, p.* 1. Quicquid, & perperam, nos reprobet Diana, *d. resol.* 94 *vers. te tio explo. itur Augustinus Barbosa.* Noo obstat quod Episcopus conseotiens quod hospitale erigendum sit liberum, ac proinde ab eius visitatiooe exemptum, præiudicat non solum sibi, sed etiam successoribus, secundum Abb *in c.* 5. *sub. n.* 13. *de Eccles. ædific.* Felin. *in d. cap. cum venerabilis sub n.* 33. Barbat. *cons.* 33. *colum. antepen. vers. & si dicatur E. iscopus. lib.* 1. Roch. *de iurepatronat. verb. ro eo quod, sub n.* 26. *& seqq.* Gonzal. *ad reg.* 8. *Cãcell. gloss.* 5. *n.* 41. Perez de Lara *de anniuers. & capell. lib.* 2. *c.* 1. *n.* 48. quia respondetur cum Federico de Senis *cons.* 111. *n.* 4. quod per talem exemptionem, sicut per quamlibet aliam alicui Ecclesiæ ab Episcopo generaliter concessum, quod potest ille à se abdicare visitationem, & correctionem & *cons.* 147. resoluit hoc ipsum habere locum etiam quando Episcopus id agere in fundatione ipsius Ecclesiæ, & respondit contrarius, licèt Barbat. Aob. & Roch. *locis proximè citatis*, aliter distinguant.

11 Episcopus igitur visitare potest omoia hospitalia, & pia loca, quocuoque nomine nuncupentur, etiamsi sint priuata laïcorum, & corrigere, & reformare in casibus à Iure expressis, scilicet ob negligentiam, vel dilapidationem bonorum, vtque testatoris voluntas seruetur, referunt decisum Armeodar. *d. loco num.* 74. & Marta *d. c.* 8. *num* 5. Et potest corrigere, & reformare in his tantum quæ ad obseruandum voluntatem fuodatorum pertinent, & habere exigendi rationem ab administratoribus ipsius hospitalis, vna tamen cum illis deputatis, quibus ex consuetudine ratione reddenda est, ex eodem Armend. *d. loco n.* 67.

12 †Et potest animaduertere in Rectores hospitaliuo, leprosariorum, eleemosynariorum, aut Xenodochiorum, qui negligunt, seu non versantur, vt oportet, in admioistratione, non obstante quacunque exemptione, *Clem. quia contingit: de relig. domib.* vbi Cardioal. sentit Cochier. *de iuris. Ordinarij in exemptos, p.* 2. *q.* 45. *num.* 79.

13 Potest etiam Episcopus visitare Confraternitates personarum sæcularium in Ecclesiis Regularium exemptorum existentes, non tamen earum Capellas, vel Altaria, quæ inter easdem Ecclesias consistunt. Ita à *Sacra Congregat.* decisum referunt Galet. *verb. Episcopus, penult.* Armend. *fol.* 15. *num.* 14. *&* 15. Marc. Anton. Genuens. *in praxi Neapol. c.* 21. *in princ.* Vgolin. *de officio Episcopi part.* 2. *c.* 49. *§.* 5. *n.* 3. me citato *in hoc loco* Ciarlin. *d. c.* 65. *n.* 6. nisi quoad administrationem, vt rescripsit *Sacra Congregat. Episcopo Imolen. de anno* 1622. teste Aloys. Ricc. *d. Neapol. decis.* 209. *num.* 8. *part.* 4. quam declarationem refert Ciarlin. *d. cap* 65. *num.* 8.

14 De Iure Lusitano Hospitalia, Collegia, & Confraternitates sine Episcopi auctoritate institutas non poterit ipse Episcopus absolutè visitare, poterit nihilominus visitando inquirere de operibus piis, quæ ipsis incumbunt, ad effectum, vt adimplere cogat, & negligentiam administratorum corrigat, & inteodit Ordin. Regia Lusitan. *lib.* 1. *tit.* 62. *§.* 39. *in fine.* ibi, *Porem neste caso.* &c. quando scilicet absque Episcopi anctoritate sunt instituta, *podem os Prelados visitando prouer se so cumprem as causas pias que eos instituidores mandaram*; quod etiam aduertunt Cardin. Tuschus *litt. H, conclus.* 160. *n.* 8. Valasc. *dict. consul.* 105. *n.* 55. Mascard. *concl.* 869. *n.* 30. *&* 33. Est ergo differentia, quòd quando Hospitalia, & Confrateroitates sunt institutæ auctoritate Episcopi de omnibus oneribus siue piis, sioe profanis potest cognoscere Episcopus, & de omnibus aliis rebus ad ipsum hospitale, vel Confraternitatem spectantibus prouidere, atque etiam circa modum electionis, & formam regiminis: at verò quando iostitutæ sunt sine prædicta Episcopi auctoritate, inquirere solum potest de piis, quatenus opus est, vt mandeotur executioni, & pluribus Arestis declaratum osteodit noster Cabedo *de patronatibus Regiæ Coronæ cap.* 42. Et demum quòd Cõfraternitatum, quæ auctoritate Prælatorum erectæ suot, ad ipsos Prælatos priuatiuè spectet visitatio, doceot Lup. *in tract. de liber. Eccles. q.* 16. *num.* 4. Ceual. *in tract. per viam violentiæ quæst.* 32. *in fine*, Cened. *practic. & Canon. quæst. lib.* 1. *quæst.* 22. *num.* 14. nouissimè Gabr. Pereira *in tract. de Manu Regia cap.* 17. *de visitat. hospital. num.* 8. Marta. *de iuris. p.* 2. *cap.* 18. *à princ.* In quo casu Episcopus si sit temporalis dominus, oon potest tanquam talis rationes exigere, Dec. *cons.* 27. *num.* 147. Gabr. Pereira *d. ca.* 17. *num.* 9. vbi *num.* 10. subdit quod io iis casbus io quibus Ordinarij visitare, vel rationes exposcere possunt ab administratoribus, adhuc visitar Capellas, & loca pia in iis: quæ ad cultum diuinum spectant. Illud tamen aduertẽdum duxi, quod Episcopi virtute Concilij *sess.* 22. *de reform. c.* 8. non solùm in ipso acto visitationis ius habent visitandi hospitalia, & pia loca omnia quomodocunque nuncupentur, sed etiam extra visitationem, & in casibus à Iure non expressis, vt censuit *Sacra Congregatio*, prout refert Bellet. *disquisit. cleric. p.* 1. *tit. de bonis cleric. §.* 12. *n.* 6. vbi *n.* 7. testatur eadem Sacram Congregationem *in Montis Pietatis Rauennaten. ann.* 1617. Respondisse *Episcopũ posse pro bono regimine Montis pietatis decreta ipsius confirmare, reformare, & augere, non tam in visitatione, quàm extra, & sibi reseruare facultatem huiusmodi decreta reformandi, moderandi, & augendi, prout sibi videbitur, & placuerit.*

Quamuis Concil. *d. sess.* 22. *de reform. c.* 8. concedat 15
Episcopis facultatem visitandi hospitalia, & cætera pia loca, non prohibet tamen quin & iudices sæculares, eadem visitare possint, si hoc eis alias legitimè competat, vt decisum refert Armend. *d. loco n.* 65. & censuit Rota apud Farin. *decis.* 33. *in princ. p.* 2. *recent.* posse Episcopum visitare, nisi aliter cautum sit in institutione. Non competit igitur hæc potestas ad Episcopos priuatiuè, sed inter ipsos, & sæculares Magistratus præuentioni locos est, vt expressit Ordinat. Regia *d. tit.* 62. *§.* 42. & ex Iure communi probare nituntur magis communiter Doctores, ex text. *in l. hereditas,* 53. *ad finem,* ibi, *principali, vel Pontificali ff. de petit. hæred.* Sed longè diuersum habet intellectum, vt explicat Costa *lib.* 1. *select. quæst. c.* 10. *num.* 8. Quare melius probatur ex text. *in Authent. de Ecclesiast. titulis, §. si quis ædificationem*, ibi, *prouidentia locorum Episcopi, & ciuilis iudicis*; ex quibus ita ootauit post Rom. & alios, & Couar. *in c. si hæredes, n.* 1. *de testam.* & plures de quibus Suar. à Pace *in praxi tom.* 2. *præl.* 2. *à num.* 45. & Marta *de iurisd. p.* 2. *c.* 10. *à n.* 13.

Speciali fauore contra Ordinarias regulas in hac 16
materia constitutum est, vt hospitalia, coofraternitates, quæ sub immediata Regum fuerint protectione, Episcopi non visitent, nec in illis aliquo modo eorum officiales se iotromittat, vt expressit Conc. Trid. *d. c.* 8. & consonat Ordin. Regia *d. tit.* 62. *§.* 42. *vers. E esta determinacio*, notántqoe Azeued. *d. l.* 3. *n.* 9. Marta *d. c.* 18. *n.* 2. Perez de Lara *de Capellan. & anniuers. lib.* 2. *c.* 1. *n.* 49. Cabed. *de patronatibus Regiæ Coronæ c.* 30. *num.* 3. *& c.* 42. *n.* 5. Valasc. *cons.* 105. *num.* 62. Ceual. *commun. contra commun. quæst.* 897. *nũ.* 984. *& de cognit. per viam violen. part.* 2. *quæst.* 32. *num.* 4.

num. 4. Alzed. *de praecellent. Episcop. dignit. par.* 2. *cap.* 2. *num.* 50. Marta *de iurisd. par.* 2. *cap.* 18. *nu.* 8. vbi quòd Episcopus cognoscit an hospitale sit sub immediata Regùm protectione, me citato *in hoc loco* Diana *moral. resolut. part.* 1. *tractat.* 2. *resolut.* 100. *in princip.* Gabr. Pereira *in dict. tractat de Manu Regia cap.* 17. *de visitat. Hospital. num.* 11. vbi *n.* 13. agit de Confraternitatibus in Ecclesiis Ordinum
17 Militarium constructis. † Exemplum ponit Ordin. nostra *dicto loco*, in omnibus domibus, siue Confraternitatibus Misericordiæ Regni Portugaliæ, quas sub immediata Regum protectione esse profitetur: hæc enim Misericordiæ Confraternitas vbique terrarum est celebratissima, propter eximia charitatis opera, in quibus confratres exercentur in pauperibus alendis, curandis infirmis, orphanis, virginibus maritandis, peregrinorum necessitatibus subleuandis; de cuius laudibus, & institutione agunt Cabed. *de patron. Regia Corona cap.* 46. *per totam, & decis.* 51. *par.* 1. Benedict. Ægid. *ad l.* 1. *C. de sacrosanct. Eccles. par.* 1. *in initio à n.* 34. Fr. Hieronym. Roman. *de Repu-*
18 *blica Christiana lib.* 5. *cap.* 22. *per totum.* † Sicut etiam nobilissimum est, & toto orbe celeberrimum hospitale omnium Sanctorum Vlyssiponense, quod velut per antonomasiam Ordinatiõ sæpe vocat, *O grande hospital*, de quo agunt Cabed. *dicto tractatu de patron. Regia corona c.* 39. & Fr. Hier. Roma . *d. cap.* 22. *vers. tiene Lisboa.*

19 Quod autem hæc concessio ab Ordinariis regulis in hac materia exorbitet, ostenditur; quia secundum illas certum est posse Episcopos visitare omnia hospitalia, & Confraternitates, quæ de ipsorum auctoritate, & consensu fuerint institutæ; & tamen ab hac regula excipit Trident. ea, quæ sunt de immediata Regum protectione, ex altitudine, & præeminentia Regię dignitatis, quam præ cæteris conuenit anteferri, vt ait text. *in cap. vltim. in prin. versic. nec aliquis de offic. deleg. lib.* 6. quam rationem ad notabiles, & vsufrequentes quæstiones exornant Rebuff. *in praxi par.* 3. *signatura à no.* 61. Lambertin. *de iurepatron. art.* 11. 9. *q. principal. par. lib.* 1. Couar. *pract. c.* 36. *nu.* 2. plures per Cened. *ad Decretal. collect.* 79. *num.* 2.

20 Licet aliquando fuerit dubitatum, vtrùm in hac exceptione Trident. contineantur omnia hospitalia sita in prouinciis, & ditionibus cuiusque Regni, decisum tamen fuit illa tantum contineri, quæ expressè sub immediata Regum fuerint protectione: si autem Episcopo visitanti hospitale, aut Confraternitatem, opponantur, quod sub immediata Regum sint protectione, non ad sæcularem iudicem, sed ad Episcopum pertinet talis exceptionis cognitio & decisio prout referunt Marta *dict. c.* 18. *n.* 4. & 8. Armendariz *dicto loco n.* 71. & 72. me citato *in hoc loco* Ciarlin. *dict. c.* 65. *num.* 4. Illud te scire volo quòd Gabriel. Pereira *de manu regia par.* 2. *c.* 17. *num.* 12. quem refert, & sequitur Diana *dict. part.* 1. *tractat.* 2. *resolut.* 100. resoluit in his Confraternitatibus, & hospitalibus de Regum protectione posse Prælatos visitare decentiam diuini cultus, & ornamentorum.

21 Collegia instituta pro sustentatione studentium pauperum, vel aliorum egenorum, sunt loca pia, & gaudent priuilegiis Ecclesiæ, & sunt de iurisdictione Ecclesiastica, & si sunt instituta, seu erecta auctoritate Ordinarij non solum loca pia, sed etiam religiosa sunt, vt tenent Gironda *de gabellis par.* 7. *nu.* 42. Azeued. *l.* 10. *nu.* 26. *tit.* 1. *lib.* 4. & *l.* 1. *num.* 3. *tit.* 18. *lib.* 9 quos refert, & sequitur Garcia *dict. par.* 5. *c.* 1. *num.* 612. Ac proinde possunt ab Episcopo visitari vt disponit Concil. *dict. cap.* 8. ibi, *collegia quæcunque.*

Confraternitates laïcorum religionis causa institutæ pia sunt & religiosa loca, ac proinde à sæculari 22
potestate, & iurisdictione exempta, præcipuè si proprium habeant Templum, vel in eis seruetur hospitalitas, aut Missæ dicantur, & alia pia opera exerceantur, vt post Couar. *in c. officij n.* 12. *de testam.* resoluunt Fusch. *de visitat. lib.* 2. *cap.* 14. *n.* 4. & 7. Zerol. *in praxi Episcop. par.* 1. *verb. Confraternitas* §. 4. Ren. Chopin. *de sacra polit. lib.* 3. *c.* 6. *nu.* 5. Bobadil. *in sua politica lib.* 2. *c.* 18. *n.* 228. Marta *de Iurisdict. par.* 4. *cent.* 2. *casu* 113. *à num.* 7. Cur. Philip. *par.* 1. §. 5. *num.* 13. Solis *dict. lib.* 2. *de censibus cap.* 3. *nu.* 11. Castill. *lib.* 1. *de vsufructu cap.* 54. *num.* 24. Flores de Mena *variar. lib.* 3. *quæst.* 21. *à num.* 190. Nicol. Garc. *dict. par.* 5. *cap.* 1. *num.* 606. Vgolin. *de potestate Episcopi cap.* 11. *in princ. num.* 1. 3. & 4. & quòd piis causis annumeranda, omnibusque gaudeant piæ causæ priuilegiis, ex Tiraquell. *de priuil. pia causa in præfat. pag.* 2. *vers. item relictum Confraternitatibus*, scribit Lusitan. Bened. Ægid. *in repet. l.* 1. *C. de sacros. Eccles. par.* 1. *in initio n.* 54. Ceuall. *commun. contra commun. tom.* 4. *quæst.* 896. *n.* 983. Mantic. *de tacitis, & ambig. conuent. lib.* 25. *tit.* 6. *n.* 69. Marc. Anton. Genuens. *in pract. Archiepisc. Neapol. c.* 17. Rot. *in Romana beneficiatus* 22. *Maij* 1623. coram *R. D. meo Coccino Decano.* Quare † huiusmodi Confraternitates 23
visitari posse ab Episcopis, vt pia loca, expressè probat Concil. Tridentin *sess.* 22. *c.* 8. & 9. & vltra citatos latè explicant Azeued. *ad l.* 3. *n.* 9. *tit.* 15. *lib.* 8. *Ordin.* Annib. Rocca *in tract. de visit. in gloss. verb. laicorum*, Carol de Grassis *de effectibus cleric. eff.* 1. *nu.* 609. Ex ea scilicet ratione, quia Confraternitates auctoritate Episcopi, seu Romani Pont. solent institui, ac subinde religiosa loca debẽt censeri, vt probat text. agens de hospitalibus *in c. de xenodochiis*, & melius *in c. ad hæc*, ibi; *sicut moris est auctoritate Pontificis destinatus cùm sit religiosus.* &c. *de relig. domib.* qua ratione ad iurisdictionem Episcopi pertinere probant eadem Iura & notant omnes per tex. ibi, *in Clem. quia contingit. eod. tit.*

Verùm hæc resolutio magis communiter à Do- 24
ctoribus improbatur: frequentissimè enim resoluunt laïcorum Confraternitates loca pia censenda non esse, sed potius profana & sæcularia, maxime si absque Episcopi auctoritate institutæ sint, vt docuit Bald. *in auth. hoc ius porrectum num.* 2. *C. de Episc. & cler.* ideo resoluens bona Confraternitatum alienari posse sine solemnitatibus requisitis in alienationibus bonorum Ecclesiæ: quod etiam bene ex communi sententia comprobat Gama *decis.* 387. aliàs *vlt. num.* 6. eadem etiam concl. post Abb. *conf.* 31. *col. pen. par.* 1. Paul de Castro, Azon. & plures alios, magis communem testatur, & sequitur Gabriel *lib.* 6. *commun. opin. tit. de pia causa concl.* 1. *num.* 1. *iuncto num.* 7. Gutier. *canon. quæst. lib.* 1. *cap.* 35. *à num.* 9. Petr. Gregor. *de Repub. lib.* 13. *cap.* 2. *n.* 7. Menoch. *remed.* 15. *recuper. à n.* 34. Cardin. Tusch. *tom.* 3. *litt. E, concl.* 28. *n.* 5. & *tom.* 3. *lit. F, concl.* 455. Valasc. 105. *à n.* 5. & in Confraternitatibus Misericordiæ Regni Portugaliæ Cabed. *p.* 1. *decis.* 51. Et in Confraternitatibus Corporis Christi Nauar. *cons.* 4. *de foro comp.* & de omnibus generaliter agens Perez de Lara *de Capellaniis lib.* 2. *c.* 1. *à num.* 5. & censuit Rota Roman. etiam Confraternitatibus, quæ habent Altare & campanile *in decis. nouiss.* 574. *num.* 6. *part.* 1. & latè post Paris. & Lambert. Azeued. *dict. l.* 10. *numer.* 26. & 29.

Quare meliùs distinguendum puto inter Confra- 25
ternitates

ternitates Epiſcopi auctoritate & ſine illa inſtituras;
26 † illæ enim quæ abſque Epiſcopi auctoritate ſunt inſtitutæ, minimè Eccleſiaſticæ, aut Religioſæ, ſunt cenſendæ, ex eo quia qualitatem hanc, vt Eccleſiaſticæ, ſeu religioſæ fiant, ſecundùm Ius Canonicum tribuere non poſſunt priuati abſque Prælati auctoritate, ex text. *in c. ad hæc, de relig. domib.* & notant *ibi* Doctores communiter, & alij, de quibus Gonzalez *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 5. numer. 38. cum ſequentibus,* & præter ſtatim referendos, Valaſc. *d. conſ. 105. nu.*
27 7. Perez de Lara *d. cap. 1. à num. 5.* † Pias tamen eſſe non eſt negandum; cum enim opera pietatis ibi exerceantur, piis cauſis debent annumerari; vt de hoſpitalibus ſine ea inſtitutis expreſsè reſoluunt Paul. de Caſtro *conſ. 167. ad finem vol. 2.* Abb. *in c. de Xenodochiis num. 3. de relig. domib.* Roman. *conſ. 477. num. 2.* & poſt Bald. Anchar. & alios, quos refert Tiraq. *in præfat. piæ cauſæ, pag. 1. verſ. item relictum hoſpitalibus, iuncto verſic. ſed alii indiſtinctè.* & poſt Felin. Seluain & plures alios Gabr. *d. titul. de pia cauſa, concluſ. 2. num. 2. verſ. contrarium,* Bobadil. *d. numer. 228. iuncta litt. C.* Cardinal. Tuſch. *tom. 4. litt. H, concl. 158. & concl. 163. numer. 2. & 4. tom. 6. litt. P, concluſ. 338.* Ex quibus plane colligitur,
28 quòd † licet plures, quos refert Gabr. *d. concluſ. 2. in fine, & concl. 1. num. 17.* voluerit relicta piis cauſis ſolui non poſſe Hoſpitalibus & Confratriis inſtitutis ſine Epiſcopi auctoritate; longè verius eſt contrarium, vt tenent Tiraq. Valaſc. *num. 38.* & Bened. Ægid. *citatis locis*, nouiſſimè me citato *in hoc loco* Nouar. *de variat. fori ſect. 2. quæſt. 50. num. 8. in vlt. impreſſ. & quæſt. 56. numer. 3.* Et hinc fit poſſe Epiſcopum viſitare Confraternitates laïcorum etiam exiſtentes intus Eccleſias Regularium, ac illos ad reddendum computa compellere, non tamen earum Capellas, vel Altaria, quæ intra eaſdem Eccleſias conſiſtunt, vt dixi ſuprà *num. 13.* Quoad adminiſtrationem tamen poterit, vt hoc præſenti anno Epiſcopo Imolen. declarauit *Sacra Congregat.*
29 † quia exempta Eccleſia non cenſentur exemptæ Capellæ Eccleſię ſubiectę, accedentes, vel connexæ, gloſ. *in c. rogamus 24. q. 1. c. cum capella, de priuil.* Brixi. *in repert. verb. an exempto monoſterio*, Cochier *in tract. de iuriſd. Ordin. in exemptos p. 2. q. 45. n. 70.*

30 Quando verò Epiſcopi approbatio interuenit, piæ, & Eccleſiaſticæ ſunt cenſendæ, itaut ſi ipſa corpora conueniantur, ad forum Eccleſiæ pertineat cognitio, probatur ex *dict. cap. de Xenodochiis*, iuncto *dict. cap. ad hæc.* Non obſtat diſtinctio Bart. *in l. vltim. num. 15. ff. de colleg. illic.* quæ etiam deducitur ex *gloſſ. penult. in cap. 1. de locato*, recepta per Couar. *pract. cap. 34. num. 1. ad med.* & alios, quos referunt, & explicant Decian. *tractat. crimin. lib. 4. cap. 9. num. 41. cum ſequentib.* Armendariz *in addit. ad recopil. legum Nauarra lib. 3. tit. 20. de Confratriis, num. 9.* & alios, de quibus Azeued. *lib. 10. num. 25. tit. 1. lib. 8. Recopil.* dum reſoluunt, quòd ſi Collegium vt Collegium conuenitur, inſpici debet an maior pars ſit clericorum, quia tunc ad Eccleſiaſticum pertinet iudicium; ad ſæculare verò, ſi maior pars ſit laïcorum: nam ſi diſtinctio vera eſt de qua dubitat Decian. *vbi proximè*, debet intelligi de Collegiis omninò profanis vt in Vniuerſitatibus ſtudiorum, de quibus nominatim agunt; non ita tamen adaptatur collegiis Epiſcoporum auctoritate fundatis ad pia opera, vt bene explicat Azeuedo *d. lib. 10. n. 27.*

31 Ex quibus colligitur res Confraternitatum, quæ Epiſcopi auctoritate inſtituuntur, vt Eccleſiaſticas cenſendas eſſe, & conſequenter ſine ſolemnitatibus requiſitis in rerum Eccleſiaſticarum alienationibus alienari non poſſe vt poſt Menoch. Lamb. Sfort. Comprobat Gutier. *d. cap. 35. num. 23.* abſque dubio verum eſt, quando Confraternitates alicui Eccleſiæ, Capellæ, ſeu altari vnitæ, ſeu affixæ ſunt; quia accedente Epiſcopi auctoritate Eccleſiæ fiunt, ac ſubinde de foro Eccleſiæ res, quæ in earum dominio incorporantur, iuxta reg. text. *in cap. vlt. de rebus Eccleſ.* ita vt non ſolum viſitatio & coactio adminiſtraturum, vt debitæ executioni mandent inſtitutoris voluntatem, ad Eccleſiaſticos iudices pertineat; verum etiam ipſorum proceſſuum, & cauſarum cognitio ſuper eiſdem bonis iuxta reg. text. *in cap. quanto, de iudic.* & quæ notant Doctores communiter, per text. *ibi in cap. ad noſtram, de rebus Eccleſiæ, & in cap. 1. de reſtit. in integr.* cum ſimilibus, de quibus latè Cardin. Tuſch. *tom. 4. litt. I, concl. 447. & concluſ. 450.* quòd ſcilicet quoties agitur de re, quam Eccleſiaſticam eſſe conſtat, vel quod magis eſt, clerici, indiſtinctè cognitio ad iudices Eccleſiaſticos pertinet. Subiiciuntur huiuſmodi Confraternitates poteſtati Epiſcopi, vt videlicet poſſint compelli rationem ei reddere, iuxta terminos Concil. Trident. *ſeſſ. 21. de reform. cap. 8. & 9.* prout reſoluit Cened. *pract. & canon. quæſt. lib. 1. q. 22. num. 10. & 14.* vel per eum cogi ad recipiendum, vel reiiciendum aliquem ex eorum cœtu, ex adductis per Bobadil. *in ſua politica lib. 2. cap. 17. n. 141.* itemque ſi agatur de ipſis rebus Vniuerſitatis, vel iure aliquo ſpirituali, ita quòd ratione rei ſubiectæ iuriſdictio ſpectet ad Epiſcopum; in reliquis verò quantumcumque ſint affixæ Eccleſiis, in quibus habent Oratoria, & ſint inſtitutæ auctoritate Epiſcopi, non habent priuilegium fori, quale in vniuerſum habent perſonæ Eccleſiaſticæ, vt obſeruant Bobadil. *d. lib. c. 18. n. 228.* & nouiſſimè Lotter. *in tract. de re benef. lib. 2. q. 10. nu. 52.* Ex dictis,

Primo infertur reſolutio illius quæſt. vtrum ſcili- 32
cet bona ad Confraternitates pertinentia licitè poſſint alienari ſine ſolemnitatibus in rerum Eccleſiaſticarum alienationibus neceſſariis? In qua affirmatiuam partem generaliter, & indiſtinctè tuetur Bald. *in auth. hoc ius porrectum, numer. 3. de ſacroſ. Eccleſ.* ſequitur Felin. *in cap. 2. num. 11. verſ. fraternitates, de for. comp.* Paul. de Caſtro, Patiſ. & alij, quos refert. & ſequitur Gabr. *d. concl. 11. num. 11.* Rebuff. *in compendio alienat. num. 56.* & alij, de quibus Gutier. *d. cap. 35. num. 16.* Cabed. *d. deciſ. 51. numer. 3.* & poſt Redoan. *de rebus Eccleſiæ non alien. rub. 27. num. 16.* Baptiſta Coſta *de iuris & facti ignor. in conſ. poſito poſt inſpect. 98. num. 3.* Filliuc. *tom. 3. tract. 44. cap. 4. num. 19.* nouiſſimè Bonac. *var. tract. 2. quæſt. vnica puncto 2. num. 10.* Quorum fundamentum illud vnicum eſt; quod Confraternitates & collegia laïcorum ſunt merè profana, & ſæcularia, & ideo ſolemnitas requiſita in alienationibus rerum Eccleſiaſticarum, iuxta *c. ſine exceptione 12. quæſt. 2. c. nulli, & per totum, de rebus Eccl. non alien.* in illis locum obtinere non poteſt.

Sed Gutier. *vbi proximè à num. 22.* diſtinguen- 34
dum putat; aut enim, inquit ille, bona relinquuntur alicui Confratriæ, vel hoſpitali, vt illis deſeruiant, & ad libitum de illis poſſint diſponere; & concludit neceſſarias non eſſe prædictas ſolemnitates rerum Eccleſiarum, & procedere dictam Baldi doctrinam. Aut, inquit, Confraternitas, locus pius, vel oratorium extructum eſt principaliter, vt ſacrum ſit, & Deo opt. Max. dicetur, & bona eo animo congeſta, vt ad opera Oratorij neceſſaria, nempe pro Miſſis, & ad pauperes ſubleuandos perpetua ſint

&

& concludit, quod etiamsi Episcopi consensus non accesserit locus; & bona pia, & religiosa censenda sunt, & consequenter sine Episcopi auctoritate, & aliis solemnitatibus rerum Ecclesiasticarum alienari non possunt. Verùm hæc distinctio Gutier. in multis peccat, nec aliqua ratione defendi potest, imprimis enim inaduertenter, & falsò supponit Confraternitatem, aut alium pium locum cum Oratorio construi posse, vt ibi Missæ dicantur, sine Episcopi auctoritate, contra decisionem text. *in cap. vniquique, de consecrat. dist.* 1. falsum etiam aperte est dictum secundum distinctionis membrum, dum religiosa, & Ecclesiastica censet bona Confraternitatis, aut Hospitalis, quando sine Episcopi auctoritate construuntur, contra regul. text. *in d. cap. hæc*, & receptam traditionem de qua supra: falsum denique est, quod in primo membro supponit, posse sine illis solemnitatibus alienari bona Confraternitatis institutæ cum Episcopi auctoritate, quando relicta sunt, vt possint alienari ad libitum pro necessitatibus Confraternitatis: nam si in eius dominium transiertunt, Ecclesiastica efficiuntur, ex statim dicendis. Hanc distinctionem Gutierrez me in hoc loco improbasse testatur Rota *in Hortana Rectoriarum 26. Iunij* 1630. coram *R. D. meo Coccino Decano*, qui dum essem Romæ mihi retulit subtiliter & bene me hunc Ioannis Gutierrez locum reprobasse; sed cum postmodum elapsis quibusdam annis legerem in oppido Matriti tractatum nouum de officio Capellani auctore Alphonso de Leone *quæst.* 5. *sect.* 10. *num.* 169. inueni apud ipsum impressam decisionem Rotæ supracitatam, in qua de reprobatione huiusmodi meminit. Quare necessariò recurrendum est ad principalem resolutionem: vel enim Confraternitates, & Hospitalia instituta sunt absque Episcopi auctoritate, & de plano procedit Baldi doctrina, & communis resolutio, quod possint bona ad illa pertinentia licitè alienari sine Episcopi auctoritate, & aliis solemnitatibus rerum Ecclesiasticarum, ex ipsorum ratione, quod bona & Collegia ipsa, seu loca profana sunt. Aut Confraternitates, & hospitalia instituta sunt cum Episcopi auctoritate, & procedit resolutio supradicta, quod religiosa sunt, & Ecclesiastica, & consequenter eorum bona, vt Ecclesiastica iudicanda, & requirunt solemnitates rerum Ecclesiasticarum. Ita in terminis Confraternitatum distinguunt Cardin. & Rochus, quos refert, & sequitur Gama *dec. vlt. n.* 6. & ex antiquis Conciliis notat Renatus Chop. *de sacra politia lib.* 3. *cap.* 6. *n.* 6. & in hospitalibus Gabr. *d. conclus.* 2. *num.* 9. & 10. Mascard. *d. conclus.* 869. *n.* 11. Valasc. *d. consult.* 105. *n.* 34. Card. Tusch. *lit. H. concl.* 163. *à n.* 9.

34 *Secundò* infertur decisio ad alteram controuersiam præcedenti proximam, Vtrum scilicet ex bonis Confraternitatum, si vendantur, gabella debeatur, in qua Doctores sic communiter distinguunt; aut enim, inquiunt, Confraternitatum bona ad pios vsus relicta sunt pro Missis scilicet, vel pauperibus alendis, virginibus maritandis, & similia: vel in profanos expenduntur, vsus, conuiuia scilicet, ludos, & similia: priori casu, inquiunt, à gabellæ solutione liberas esse huiusmodi Confraternitates, & Collegia, exemplumque proponunt in Collegiis Salmanticæ, & aliarum Vniuersitatum institutis pro pauperibus, & scholasticis alendis: in posteriori verò non ita; quam distinctionem ex Baldo tradit Auendan. *de exequendis mandatis part.* 2. *cap.* 15. *num.* 32. & post eum, ac Gabriel. & Salazar. Garcia Gironda *de Gabellis part.* 7. *in princ. n.* 42. Lazarte *de decima venditionis in addit. cap.* 18. *n.* 9. quos sequitur, Azeuedo *ad l.* 1. *n.*... *cum sequentibus tit.* 28. *lib.* 9. *recop.* & priorum verba transcribit Gutier. *de gabel. quæst.* 97. *num.* 18. & partim sequuntur Molina *de iustitia tom.* 3. *disput.* 671. *in princ.* & Curia Philipp. *part.* 2. *lib.* 1. *c.* 14. Distinctionis fundamentum illud est, quod priori casu Confraternitates, & Collegia illa pia sunt, ac subinde Ecclesiastico quoque priuilegio gaudere debent ex generali regula text. *in l. omnia* 34. *C. de Episcopis, & Clericis*, ex qua vulgò colligitur, pia loca omnibus gaudere Ecclesiasticis priuilegiis.

Hæc tamen resolutio difficultatem non absoluit, 35
quia ex eo quòd pia sunt Collegia, vel loca, vel quod ad pios vsus sunt instituta, non sequitur esse Ecclesiastica, & religiosa, nisi excesserit Episcopi auctoritas, oportebat distinguere inter Confraternitates, & hospitalia, quæ Episcopi auctoritate, vel absque illa instituuntur, quemadmodum in hospitalibus expressè distinguit Lazarte *in corpore tractatus cap.* 19. *num.* 90. & post eum, & plures alios, Gironda *dict. part.* 7. *in princ. à num.* 57. & Azeued. *dict. lib.* 1. *n.* 4 Aduertas tamen exemptionem hanc à gabellis, & omnibus aliis tributis Principum sæcularium dari non solum Ecclesiis, & Ecclesiasticis personis, verùm etiam specificè & indiuidualiter omnibus piis locis, & causis, vt *in authent. item nulla communitas, C. de Episcopis, & clericis*, ibi, *Ecclesiis, vel aliis piis locis*, text. optimus *in cap. non minus, de immunitate Ecclesiarum*, ibi, *de bonis Ecclesiasticis & Clericorum, & pauperum Christi vsibus deputatis*, aduertit optimè Molin. *proximè citato loco*, & contra alios prædictorum Iurium immemor Modern. *de iurisdict. part.* 4. *casu.* 14. Quare licet quoad alios effectus, & quæstiones pēdētes ex eo an bona sint Ecclesiastica attendi oporteat, vtrum Confraternitas, aut Collegium sint instituta auctoritate Episcopi, vt supra explicatimus: minimè tamen ista inspectio seruit ad præsentem articulum de exemptione gabellarum, quia ad illum sufficit, quod bona ad pios vsus sint destinata; quod reperitur in omnibus Confraternitatibus, & Collegiis, seu locis, quæ ad pios vsus constituuntur etiam sine Episcopi auctoritate, vt suprà probauimus.

36 *Tertiò* infertur Confraternitates, & hospitalia Episcopi auctoritate instituta beneficio restitutionis in integrum gaudere, prout testatur Sfortia *in tract. de restit. in integr. part.* 1. *quæst.* 3. *à num.* 37. nouissimè Nouar. *in tract. siue praxi elect. & variat. fori sect.* 2. *quæst.* 54. *num.* 4. *in vlt. impress.* ex ea ratione, quia Ecclesiæ competit remedium restitutionis in integrum, vt probant text. *in cap.* 1. vbi Beroi. *n.* 1. & 3. Mantu. *num.* 3. & 4. & *in cap. auditis, de restitut. in integrum, cap.* 1. *eod. tit. lib.* 6. vbi Monach. *Clement. vnica, eod. tit. gloss.* 2. *in l. respubl. C. ex quibus causis maiores*, Mench. *vsufrequent. cap.* 9. *n.* 3. Cald. Pereira *in l. si curatorem, verb. minoribus, num.* 60. Morla *in emporio Iuris tit.* 5. *in prælud. num.* 9. *vers.* 6. Molina *de iustitia, tract.* 1. *disp.* 574. *num.* 1. & 2.
† Appellatione autem Ecclesiæ comprehenduntur 37
cætera loca pia, de quibus licet non reperiatur specialiter in iure cautum, prout in Ecclesia, militat tamen in illis eadem ratio, & insuper, quia priuilegia Ecclesiarum quale hoc censetur, cæteris locis piis communicata dicuntur, iuxta text. *in l. omnia priuilegia, C. de Episcop. & Clericis.* Vnde quoad Iuris effectus pia loca, & Ecclesiæ æquiparantur, vt bene deducitur ex text. *in cap. requisisti, vers. secus autem*, ibi, *aut aliis piis locis, de testament.* tradunt in specie Doctores communiter, de quibus Rom. *singul.* 272. Molin. *dict. disputat.* 574. *num.* 2. plures, de quibus

Caldas Pereira *dicto verb. minoribus n.63.* Sfortia *d. q.3. n.26.*

38 Verùm circa alias Confraternitates, & hospitalia,
quæ sine auctoritate Episcopi instituuntur, non le-
uis est inter scribentes controuersia: quòd enim in-
distinctè gaudeant prædicto restitutionis in inte-
grum beneficio, tenent communiter Doctores, qui
docent omnia loca, immo quod generalius est, om-
nem piam causam hoc habere priuilegium, vt iure
minoris restituantur, ex Ioan. Andr. Archid. & Do-
mi. *in d. c. 1. de restitutione in integrum, lib.6.* & plu-
ribus alijs ex antiquioribus, de quibus Tiraq. *de pia
causa, priuileg.* 138. Costa *in cap. si pater, verb. ipsis
pauperibus, n.4.* sequitur Cald. *in dict. l. si curatorem,
verb. minoribus, n.64.* & constanter Sfortia *dict. q.3. à
num.26.* nouissimè Nauar. *d. sect.1. quæst.56. num.12.*
39 *in vlt. impress.* Ex dictis autem constat † omnia ho-
spitalia, & Confraternitates, licet absque Episcopi
auctoritate instituantur, pias causas censendas esse;
quare de Hospitalibus & Confraternitatibus agen-
tes eandem resolutionem sequuntur Bald. & Paulus
Castrens. *in l. Orphanotrophos, C. de Episcopis, & Cle-
ricis*, argumento illius text. quatenus æquiparat Ho-
spitalia minoribus, & alij, quorum meminit Tira-
quel. *vbi proximè*, & Mascard. *dict. conclus. 869. n.10.*
Sequitur Sfortia *dict. quæst.3. à n.46.* Quorum fun-
damentum est præcipuum ex *d. l. Orphanotrophos*,
& ea generali conclusione, quam colligunt ex *dict.
l. omnia*, quòd Hospitalia & alia pia loca gaudent
omnibus priuilegiis quæ Ecclesiis cōceduntur. De-
inde receptum est generaliter, non ita hoc benefi-
cium restitutionis minoribus, & Ecclesiis concedi,
vt aliis denegetur, in quibus idem fauor, & misera-
tionis ratio reperitur, quales censentur omnes illi,
quorum bona sub aliena cura sunt, vel per admini-
stratores gubernantur, vt in Republica, Ciuitate,
Villa, Castro seu quacumque alia communitate pro-
bat text. *in l. Respub. C. ex quibus causis maiores, l.
Rempubl. C. de iure Reipubl. lib.11.* tradunt Bero.
n.131. cum sequentib. Mantua *n.33.* Abb. *n.15. in dict.
cap. 1. de restit. in integrum.* Maurit. *de restitut. in inte-
grum, cap.417.* & Sfortia *dict. quæst.3. art.9. 10. & 11.*
Cald. Pereira *dict. verb. minoribus. num.61.* Morla *dict.
tit.5. in princip.9. vers.11.* & alij citati ab Alphano
40 *collect.650.* † Idemque admittendum est in Col-
legiis, seu Vniuersitatibus secularibus; ex eo, quia
Reipubl. æquiparantur, per *l.2. §. quibus ff. quod vni-
uersitatis nomine*, prosequitur, & distinguit post
41 alios, latè Sfortia *dict. q.3. art.12.* Denique † inter
easdē personas numerātur Fiscus, & Princeps, quòd
sunt minoribus, Ecclesiæ & Reipublicæ æquati, iux-
ta regulam *l. vltim. C. de sacros. Ecclesiis*, quod licèt
in fisco speciali casu *l. vnica C. de sententiis aduersus
fiscum latis, lib.10.* absque dubio procedat; in aliis
tamen non ita simpliciter verum est, sed cum distin-
ctionibus, de quibus Lucas de Pena *in l. cubicularios,
C. de Præpositis sacri cubiculi lib.12.* Zazius *in l. Prin-
ceps, num.6. ff. de legibus*, Cald. Pereira *dict. verb. mino-
ribus, n.62.* Sfortia *d. quæst.3. art.13. & 14.* Quare si
cuilibet Communitati, seu Collegio huiusmodi re-
stitutio conceditur, quia per administratores regun-
tur, eodem modo concedenda est piis locis, & Con-
fraternitatibus licet Ecclesiastica non sint, quia in-
stituta fuerunt sine Episcopi auctoritate.

Contrariam tamen sententiam, quòd scilicet hu-
iusmodi Hospitalia, & Confraternitates hoc priui-
legio iuuari non debeant, quando sine Episcopi au-
ctoritate institutæ sunt, expressè sequitur Anchar. *in
cap. auditis, num.9. de restit. in integrum*, cuius senten-
tiam probant Gabr. *commun. lib.6. tit. de pia causa
conclus.1. num.21. & conclus.2. n.16.* Gutier. *Canon.
lib.1. c.35. num.14.* Valasc. *dict. consult.105. num.44.*
Cald. Pereira *dict. verb. minoribus, num.63.* Sfortia
dict. quæst.3. num.45. & reliqui, qui sæpe alibi in hoc
proposito distinguunt, an prædicta loca, & Con-
fraternitates Episcopi auctoritati instituta sint nec-
ne? Quorum alij ea vtuntur ratione, quia putant
Confraternitates, & hospitalia piis causis annume-
randa non esse. Sed melius ex nostra ratione confir-
mabis; diximus enim, quòd licet piæ sint, Ecclesia-
sticæ tamē, & religiosæ non sunt, si Episcopi aucto-
ritate non instituuntur: nullibi verò beneficium re-
stitutionis piis causis indistinctè à Iure conceditur,
sed tantum Ecclesiis, & Ecclesiasticis, ac religiosis,
loci. Ad argumenta verò in contrarium facilè vide-
tur respondere posse. Nam ad *dict. l. omnia*, responde-
tur solum procedere in hospitalibus institutis aucto-
ritate Episcopi, vt ex communi sententia interpreta-
tur Valasc. *dict. consul.105. n.12.* & similiter ad *dict.
l. orphanotrophos* respondet Anchar. *dict. cap. auditis,
n.9. in fin.* & sentire videtur Mascard. *d. concl.869.
num 9.* Marta *de iurisd. par.4. casu 113. num.25.* Licet
autem hæc sententia sit in puncto Iuris vera, primā
tamen, eodem attento, veriorem duco; quia non
sine violentia restringitur littera text. *in d. l. orpha-
notrophos* ad ea hospitalia, quæ cum Episcopi aucto-
ritate instituuntur: immo æquiparatio, quam text.
facit administratoris hospitalium, & tutoris mino-
rum, nihil commune habet cum auctoritate Episco-
pi, sed omnibus hospitalibus, etiam absque illa in-
stitutis, maximè conuenit; nouissimè hanc quæstio-
nem examinat Fontanell. *Cathalon. decis.180. & 109.
p.1.* vbi de Confratriis, & *deci. 10. per tot* an hospita-
libus concedatur in integrum restitutio.

Quartò infertur decisio alterius quæstionis in hoc 43
proposito pariter controuersæ. Vtrum scilicet ex iis
quæ Confraternitatibus relinquuntur, quarta Ca-
nonica debeatur? In qua quæstione partem negati-
uam tuetur *gloss.3. in cap.3. de sepultur.* dum resoluit
pro relictis in pauperum vsus nihil esse detrahen-
dum, & per text. *in l. si quis ad declinandam, §. in om-
nibus, C. de Episcop. & Clericis*, quatenus illud ipsum
disponit, notant Bald. *ibi num.19.* Abb. *cons.32. dub.2.
volum.1.* Rom. *cons. 477. à num.18.* & alij, de quibus
Petr. de Vbald. *de canon. portione, quæst.14. num.15.*
& plures de quibus Tiraq. *de pia causa priuileg. 28.*
& post Rebuff. Menoch. *remed.15. recuperanda,
num.32.* & magis communis ex Quaranta *in summa
Bullary, verb. quarta Episcopalis, in fin.* Azor. *institut.
moral. par.5. lib.9. cap.12. quæst.11.* Gutier. *dict. cap.35.
num.13.* atque ea Marta *de iurisdict. part.4. cent.2.
casu 113. num.59.* qui omnes mouentur vltra text.
in dict. l. si quis ad declinandam, ex ea ratione, quia
† solum Iure reperitur expressum, vt huiusmodi 44
quarta præstetur ex iis, quæ relinquuntur Ecclesiis,
vel piis locis, vt probat text. *in cap. officij, 14. de te-
stament.* & faciunt quæ Valasc. *consul. 105. num.13.*
in relictis tamen generaliter pauperibus, vel sine
loci determinatione, non habet locum Canonica
portio, vt asserit Tiraquell *dict. priuil. 28.* sicut nec
habet locum, quando relinquitur aliquid Ecclesiis
vel piis locis ad perpetuū cultum diuinum, prout re-
soluit Valasc. *d. n.13.* Veluti quando relinquitur ali-
quid pro ornamentis Ecclesiæ, seu vestibus, picturis,
Calice, & aliis similibus, Beroard. *regul.237. vers.1.*
Læl. Zech. *de repub. Eccles. c.28. de Paroch. num.18.
vers.9.* & Stephan. Quaranta *in summa Bullary, verb.
priuilegia regularium, vers. quarta Episcopalis, diffi-
cult.3.* vbi *difficult.2.* idem asserit de relictis pro re-
stauratione Ecclesiæ matricis, ædificatione, & repa-
rationa

ratione Ecclesiarum, Monasteriorum, Hospitalium, & aliorum locorum piorum, per text. *c. vltim. de testament.* Cùm ergo Confraternitates huiusmodi pia loca non sint, neque ea, quæ eis relinquuntur, locis relinquantur, sed personis, videtur dicendum ex relictis Hospitali, si Episcopi auctoritate institutum sit, quartam Canonicam deberi, quia locus religiosus, & Ecclesiasticus reputatur, secus si absque illa fuerit institutum, secundùm Cardin. & plures alios, ex quibus receptum testantur Gabr. *d. concl. 2. num. 17.* Valasc. *d. consult.* 105. *num.* 13. *&* 40. Cardin Tusch. *tom. 4. litt. H, conclus.* 164. *& tom. 6. verb. quarta con-*
45 *clus.* 21. *n.* 33. *&* 35. atque ita † duo requirunt præcitati Doctores vt quarta Canonica debeatur, alterum quod loco relinquatur, alterum, quod locus religiosus sit.

46 At contrariam sententiam, quod scilicet de illis, quæ Confraternitatibus relinquuntur, quarta Canonica indistinctè debeatur, tenuit Lapus *in tractat. de Canon. portion. num.* 13. *&* 16. & multis argumentis coofirmat Petr. de Vbald. *eodem tractat quæst.* 14. *à num.* 18. & post eum, Barbat. & alij, communem profitetur Couar. *in d. c. officij. num.* 12. & eius verba transcribens Gutier. *d. c.* 35. *num.* 7. Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. part. 2. c. 14. num. 21. cum sequentibus*, Fr. Ludouic. Miranda *in manuali Prælat. tom. 2. quæst. 48. art. 3. concl. 2.* Azeuedo *lib. 10. num. 27. tit. 1. lib. 4. recopil.* Eo ducti fundamento, quia, vt quarta hæc debeatur, non requiritur, quod Ecclesiis, vel piis locis relinquatur, sed sufficit, quòd sit relictum in causam piam, vt probare videtur text. *in c. requisisti, in princ. de testam.* ibi, *testatori pro anima sua legat*, iuncto ibi, *Episc. debet de illis secundum diuersas consuetudines tertiam, vel quartam portionem habere*, & faciunt quæ Fr. Emman. *quæst. Regular. tom. 1. quæst. 39. art. 1.* qua etiam ratione illam differentiam inter Hospitalia priuata, vel Episcopi auctoritate instituta alij reiiciunt, volentea indistinctè ex omnibus quartam hanc deberi, quia omnia pia sunt loca, quamuis Episcopi auctoritas non accesserit.

Quare pro vera huius quæstionis decisione, & totius materiæ cognitione sequentes casus distingue.

Primus est, quando Hospitale auctoritate Episcopi instituitur, aut Confraternitates eadem auctoritate eriguntur, alicui loco sacro, aut religioso, aut Capellæ vnitæ sunt, aut affixæ; & in iis certum est procedere opinionem Lapi, & aliorum, qui eam sequuntur, resoluentes deberi Canonicam portionem, quia in toto rigore in illis verificantur verba prædictorum Iurium, quæ indistinctè decidunt quartam deberi de relictis Ecclesiis, vel piis locis.

Secundus casus est de Hospitalibus, & Confraternitatibus mere profanis, quæ neque auctoritate Episcopi, neque ad pia opera exercenda instituuntur; exemplum proponit Bald. in Collegiis mercatorum, vel scholasticorum, & similium artium profanarum, & in iis securè procedit ipsius resolutio, & aliorum qui eam sequuntur, resoluentes quartam non deberi, quia cum non sunt loca pia, cessat totum fundamentum eam exigeodi.

47 *Tertius* casus est de Hospitalibus ad pia sine Episcopi auctoritate institutis, & licet quartam deberi ex ea ratione dicendum videretur, quia licet Ecclesiastica non sint, sunt tamen pia loca, vt supra resoluimus: exquisita verò ratione contra Calderin. *consil.* 23. contrarium resoluit Roman. *d. consil.* 477. *num.* 15. *&* 19 quia scilicet quarta debetur Episcopis ratione iurisdictionis spiritualis, & curæ, quam habent in Ecclesiis suis, & ideò in locis exemptis, quia suæ iurisdictioni non subiiciuntur, huiusmodi quartam non deducunt, vt probat text. *in Clement. dudum §. vltra, de sepult.* & resoluit Eral. à Cochier. *in tract. de iurisd. Ordin. in exemptos, part. 4. q. 6.* concludunt Abb. *in dict. cap. officij.* Angel. *in sum. verb. Canonica. n. 7.* Petr. de Vbald. *d. tract. c. 4 quæ. 6.* Quare cum huiusmodi Hospitalia, etiamsi pia sint, Episcopo non subiiciantur, vt suprà resoluimus, non videtur ex illis huiusmodi quartam deducere posse. Sed aduerte hanc rationem solum vigere in quarta Episcopali, non ita in Parochiali, quæ Parochis debetur, & funeralis dicitur, debetur enim ratione Sacramentorum, quæ Parochus administrat, & ideo debetur etiã in locis exemptis, si speciali priuilegio non muniantur, iuxta dictum §. *vltra*, & quæ circa decretũ Concil. Trident. *sess. 23. de reformat. cap. 13.* latè explicant Gutier. *de iuramento confirmat. 2. c. 4. num. 2.* Francisc. Leo. *in thesauro fori Ecclesiastici. part. 2. cap.* 14. Fr. Emman *quæst. Regular. tom. 1. quæst. 39. art. 2. & tom. 3. q.* 46. Cardin. Tusch. *tom. 6. verb. quarta, conclus.* 21. Cochier *d. q. 6. n. 8.* latè Fr. Ioan. de la Cruz *de statu religionis, lib. 2. cap. 19. dub. 5.*

Quartus casus est & in quo tota versatur difficul- 48
tas, de fraternitatibus scilicet, quæ deuotionis causa fuerint institutæ Episcopi auctoritate, vt ibi celebrentur Diuina, ac alia pietatis opera exerceantur: nam indistinctè ex illis quartam deberi dicẽdum videbatur, etiamsi Ecclesiæ, aut alij religioso loco affixæ non sint, ex ratione, quã ex Cou. & aliis secundo loco retulimus, quod scilicet piæ sint causæ, & quia in iurisdictione sint Episcopi, atque ita cessat fundamentum Romani, de qoo proximè. Verum in hoc quarto casu contrarium in rigore Iuris verius est; ex ea ratione, quia ex illis solum quartam deberi Iure expressum reperio, quæ Ecclesiis, vel locis piis relinquuntur: qualia non sunt Confraternitates, quæ nulli Ecclesiæ, Hospitali, Capellæ, aut alij pio loco adhærent seu vniuntur. Nec contrarium probat tex. *in dict. cap. requisisti*, vt supra expeodebamus, sed aliud, vel potius contrarium, quia ex sequentibus manifestissimè apparet facere Pontificem differentiam inter ea, quæ pro animæ salute relinquuntur Ecclesiis, aut personis, vt illis, quæ Ecclesiæ relinquuntur, quarta debeatur, noo ita de aliis, quæ relinquuntur personis: cum ergo constet Confraternitates loca non esse, sed potius corpus quoddam fictum plurium personarum repræsentare, non videtur, quod ex illis quarta solui debeat iuxta motiuum Baldi, & Romani, ac aliorum, qui hoc ipsum confirmant ex auctoritate text. *in d. l. si quis ad declinandam, ad fin. §. in omnibus*, vbi aiunt probari de relicto pauperibus nullam portioocm deducere Prælatos, & notauit gloss. *in d. cap.* 2. & alij, quos post eam retulimus: sed si aduertas, allegatio illius text. minimè seruit ad præsentem quæstionem, quia *in versic. sin autem.* immediate præcedenti, loquitur de legato facto in personas certas, vel etiam certam domum, & vtroque casu negat aliquid deduci posse, quod est contra nostram resolutionem, & prædicta quæ de relictis locis piis quartam deducendam esse decidunt. Quare vel specialiter procedit in relictis pro pauperibus, de quo videbis relatos à Tiraquell. *d. priuil.* 28. latè Petr. de Vbald. *d. tract. c. 5. principali, n. 9.* Vel quod magis est, procedit secundum Ius Imperatorum, quibus quartæ Canonicæ cognitæ non fuerunt, & propterea Canonicæ dicuntur, vt Lapus & Vbald. *in principio suorum tract.* annotarunt, quod loquatur de Falcidia, cuius in principio meminit, & de qua statim agendum est.

49 Quintò infertur ex iis, quæ Confraternitatibus, siue cum Episcopi auctoritate, siue absque ea institutis relinquuntur, quartam Falcidiam deduci non posse: diximus enim omnes Confraternitates, licet absque Episcopi auctoritate instituantur, pias censeri, & inter pias causas esse connumerandas: sed con-
50 stat de legatis † ad pias causas nullam deduci Falcidiam iuxta text. in Authent. similiter, C. ad l. Falcidiam, & in corpore vnde sumitur. in authen. de Ecclesiastic. tit. §. sin autem heres. coll. 9. & ex d. l. si quis ad declinandum, ad finem, ibi nulla falcidia in hac parte intercedente, cum similibus: ex quibus ita hanc conclusionem tradunt scribentes omnes eiusdem loci vt constat ex latissimè traditis per Tiraq. de priuil. piæ causæ, priuileg. 26. Couar. in c. Raynal. §. 3. num. 7. de testam. Cost. in cap. si pater, verb. Trebellianica, à num 13. Donel. in commentar. iuris ciuilis, lib. 8. cap. 27. vers. verum autem, Spin. in speculo testamentor. gloss. 8. principali, n. 92. Surd. de alimen. tit. 8. priuil. 18. à num. 2. Peregr. de fideicommiss. art. 3. à num. 62. Gabr. lib. 4. commun. tit. ad Trebellian. conclus. 11. Ceual. commun. contra commun. quæst. 155. Pichard. in princip. Instit. ne ad l. Falcidiam num. 42. & 69. Flores de Mena variar. lib. 2. c. 21. num. 190. Paul. Comitol. responsor. moral. lib. 7. q. 10. n. 3. Marta de iurisdict. part. 4. centuria 2. casu 180. Morla in emporio iuris par. 1. tit. 5. in prælud. n. 27. vers. neque. nouissimè Couar. d. q. 54. à n. 7. Ex quibus nostram illationem & Confraternitates ita deducunt Bal. Paul. Castrens. Socin. Alex. Dec. & alij, quos refert, & sequitur Gabr. dict. tit. de pia causa, concl. 1. nu. 8. & post eum Gutier. d. cap. 35. num. 12. & Flores de Mena. vbi proximè. Et in Hospitalibus, Felin. Barbat. & alij, quos refert, & sequitur idem Gabr. d. tit. de pia causa, conclus. 2. n. 16. Ioseph. Ludouic. Perusina decis. 30. num. 8. Flores de Mena dict. quæst. 51. num. 190. Valasc. dict. consult. 105. num. 39. Mascard. conclus. 869. num. 12.
51 † Et in legatis pro alimentis, Lara in l. si quis à liberis, §. vtrum, num. 17. ff. de liberis agnoscend. Surd. de aliment. tit. 8. priuil. 18. num. 4. Et in relictis pro studio Theologiæ, iuris Canonici, aut Ciuilis, Caualc. in tract. de vsufructu mulieri relicto num. 226. addend. ad Bart. in l. fideicommissa. §. Stichus, in lit. A, ff. de legat. 3. Horat. Luti. in tract. de priuileg. schol. priuil. 1. Tiraq. in tract. piæ causæ. in præfat. vers. item relictum causa studij, Decianus consil. 14. numer. 12. lib. 1. Carolus de Grassis de effect. cleric. in prælud. n. 56.
52 Vnde manifestè conuincitur sententia, & fundamentum eorum, qui contrarium resoluebant, ea ex ratione, quod Confraternitates, loca pia non sint, vt voluere Corneus, & Parisius, quos refert, & sequitur Menoch. d. remed. 15. recuperandæ, num. 34. quod quidem non sufficit: quamuis enim ex dictis verum sit Confraternitates loca pia, seu religiosa non esse, sunt tamen piis causis annumerandæ, at de omnibus piis causis falcidiam non deduci expressè decidit Imperator in d. Authent. similiter, cum similibus, imò ipso iure Digest. hoc priuilegium piis causis fuisse concessum contendit Tiraq. dict. loco, sed melius per text. in l. 1. §. ad municipium, & in l. Titi. in princip. ff. ad l. falcidiam, contra Cuiac. resoluit Costa. num. 20. Peregr. num. 62. Donel. d. §. verum autem d. locis. Vnde etiam supposita communi sententia, quæ resoluit, similiter ex fideicommissis vniuersalibus, quæ ad pias causas relinquuntur, Trebellianicam non deduci, vt docent Bard. Bald. Salic. & alij in d. Authent. similiter, & plures, de quibus Tiraquell. priuileg. 27. & post Couar. cons. 119. vbi suprà, communem esse vtriusque iuris Doctorum sententiam testatur Costa. num. 21. & latè Pereg. à n. 62. dd. locis: sequitur etiam Trebellianicam deducendam non esse de huiusmodi fideicommisso, si confraternitatibus relinquatur, vt post Paul. Castrens. notarunt Mascard. Valasc. & Gutier. proximè citatis locis.

53 Sextò. infertur ad præscriptionem rerum pertinentium ad Hospitalia, & Confraternitates, quæ Episcopi auctoritate instituta sunt, tempus quadraginta annorum necessario requiri: diximus enim huiusmodi hospitalia, & Confraternitates Ecclesiastica censeri, & vt talia eorum bona piis gaudere priuilegiis, quæ rebus Ecclesiasticis conceduntur; sed
54 constat † res Ecclesiarum minori spatio, quàm quadraginta annorum præscribi non posse, cap. ad aures, cap. illud, cap. de quarta, cum multis similibus, de præscript. Igitur meritò hanc illationem deducunt Abb. per text. ibi in c. accedentibus, notab. 2. de priuileg. quatenus agens de præscriptione contra Hospitalarios, exigit hanc quadraginta annorum præscriptionem, sequuntur Felin. in dict. cap. de quarta, à num. 2. Balb. de præscript. prima part. quinta in princip. à num. 5. Padil. à num. 45. C. de seruitut. vbi num. 50. nuncupatim agit de Confraternitatibus, Valasc. d. consult. 150. num. 42. Azeued. d. l. 10. num. 28. contrarium expressè resoluentes in Hospitalibus, & confratriis institutis sine Episcopi auctoritate, quia ex dictis profana sunt nec subinde Ecclesiæ gaudent priuilegiis, vt resoluit vltra præcitatos sic intelligendus Corne. cons. 216. num. 26. volum. 2. & post eum Marta. de iurisdict. par. 4. centuria 2. casu. 113. num. 14. nouissimè me citato in hoc loco Homobon. de examine Ecclesiast. tract. 10. c. 4. quæs. 13. resolut. 3. vers. quo etiam. & Nouar. dict. q. 54. num. 15.

55 Quæ sententia, licet ex nostra principali resolutione rectè deduci videatur, inaduertenter tamen Abb. & reliqui ad eius comprobationem adducunt text. in d. cap. accedentibus; Hospitalarij enim de quibus ibi, verè religiosi sunt nec dubium est bona, quæ ad ipsorum pertinent Religionem, verè Ecclesiastica censeri. Quare melius probatur illatio ex eleganti decisione text. in authent. de Ecclesiast. tit. §. pro temporalibus, coll. 9. vbi expressè decidit contra Ecclesias, & alia loca venerabilia solam quadraginta annorum præscriptionem opponi posse, addit deinde hoc ipsum generaliter seruandum esse in exactione eorum, quæ ad pias causas relinquuntur: ex quo vltra præcitatos ita notarunt plures alij, de quibus Tiraquell. piæ causæ priuil. 129. Couar. in regul. possessor. par. 2. §. 2. num 3. vers. in. ò, Molin. de iustitia tractat. 2. disput. 72. vers. hoc verò priuilegium. Vnde absurdum non erit, si quis dicat hoc priuilegio in materia præscriptionis gaudere Hospitalia, & Confraternitates ad pios vsus, siue cum Episcopi auctoritate, siue absque ea fuerint instituta; cùm enim iam ex dictis pateat Hospitalia, & Confraternitates, in quibus pietatis opera exercentur, piis causis annumerari, quia defectus auctoritatis Episcopi efficit, ne religiosa seu Ecclesiastica sint, non tamè impedit quominus piæ sint, ex text. in dict. §. pro temporalibus generaliter hoc quadraginta annorum priuilegium concedens pro omnibus præscriptionibus eorum, quæ ad pias causas relicta sunt, non rectè communis videtur in hoc proposito distinguere inter Hospitalia, & Confraternitates, quæ auctoritate Episcopi, vel sine illa instituuntur, sed in omnibus indistinctè debet admitti, ex regula dict. §. pro temporalibus, vt benè considerabat Fulgosius in l. omnes num. 13. C. de sacrosanctis Ecclesiis, à quo titubans recedit Padil. in dict. l. 2. numero 46. & audacius, & minus rectè Valasc. consult. 105. num. 43. ad fin. Ampliatúrque hæc resolutio, vt procedat etiam, quando vna confraternitas contra alteram vult præscribere in vna Ecclesia

contra

contra alteram præscribente probat text. *in d.cap.ad aures, & in d.quarta*, cum similibus, de quibus Tiraquell. *d.priuilegio 26. vers.contrarium*, Bald. *n.* 4.& Cuuar. *n.3. de locis.*

56 *Septimò* inferturi Hospitalia, quæ Episcopi auctoritate fuerint instituta, gaudere immunitate Ecclesiastica, ita vt relinquens ad illa confugiens securus sit, resoluunt Padil. *in d.l. 2. num. 49.* Couar. *lib.2. variar. cap.20. numer.4. in fin. vers. 3. constat.* Renat. Chop. *in lib.2. Monasticon, siue de iure cœnobiorum tit. 1. art. 27.* Mascard. *de probat. concl.869. num.18.* Farin. *in praxi criminali, quæst.28. numer.36.* Decian. *tract. crimin. lib.6.cap.24. num.32.& cap.35. num. 18.& 19.* Suar. *de relig. tom. 5. in tract. de locis sacris, lib.3.cap. 9. num.9.* Curia Philippica *p.3. §.12. numer.1.* Flores de Mena *variar. lib. 3. quæst. 21. num. 175. & sequentibus*, Giurba *cons. 10.num. 4. vers. & si hospitale*, Valasc. *consult. 106. num. 43.* Bobadil. *in sua politica lib. 2. cap.14.numer.80.* Azor. *instit.moral.p.2.lib.9.cap.8 .col.1023.* Cardos. *in praxi judicum, & aduocator.verb. Ecclesia, n.75.* Nicol. Garcia *de benef.part.5.cap.1. numer.61.& 62.* Camill. Borrel. *in summ.omnium decis. sub.tit.de his, qui ad Ecclesias confugiunt.n.64.* Ludou. Miranda *de Ordin.iudic. q.16.art.7.concl.2.in fine.*me citato *in hoc loco* Ciarlin. *controuers. forens.l.1.c.116.n.7.* me citato in hoc loco nouissimè D.Felician.de Vega, nunc Archiep. Mexicanus *in relect. cap. cum sit generale, de foro compet. num. 45.*

57 Ordinarij, vt ad rem redeamus, in petenda ratione ab administratoribus piorum locorum debent esse soliciti, ipsi enim administratores tam Ecclesiastici, quàm Laïci fabricæ cuiusuis Ecclesiæ, etiam Cathedralis, Hospitalis, confraternitatis, eleemosynæ, montis Pietatis, quorumcumque piorum locorum rationẽ reddere tenentur singulis annis suæ administrationis, Ordinario, consuetudinibus, & priuilegijs quibuscunque in contrarium sublatis, nisi secus fortè in institutione, & ordinatione talis Ecclesiæ, seu fabricæ expresse cautum esset. Hæc sunt formalia ferè verba Concilij Trident. *sess. 22. de reformat. cap. 9.* de cuius materia vide Gutier. *lib.1. cap.35.num.19.& seq.* Flores *variar. lib.3. quæst.21. num. 180.cum multis sequentibus* Stephan. Gratian. *disceptation. forens.cap.395.* Aluys. Ricc. *in collect. decis. part.3.collect.714* Gonzal. *ad regul. 8. Cancell. glos.5.num.45.& gloss. 29. num. 3.* Marta *de iurisdict. p.2.cap.18.n.6.9.& 10.* Rot. Roman. apud Farin. *decis.255. p.1.tom.1.recentior.*

58 De omnibus locis piis Episcoporatio reddenda est ab administratoribus, siue ea sint publica, siue priuata, Ecclesiastica, vel laïcalia refert decisum Armend. *in addit.ad recopil. legum Nauarra lib. 1. tit.18. l.7.*
59 *n.78.*† possunt ab huiusmodi administratoribus rationes administrationis exigi, donec coram eodem Ordinario doctum fuerit de institutione, in qua secus expresse cautum sit, prout decisum refert Marta,
60 *de iurisdict.d. loco*, & † Episcopi valent laïcos compellere ad executionem, vt tenent Stephan. Gratian. *Marchia decis.189. dub.2.* quem refert Aloys. Ricc.
61 *d. collect.714. in fin.*† Et hæc potestas transit in Capitulum Sede vacante, Quarant. *in sum. Bullary, verb. Capitulum. vers.7. p.136.* Zerol. *in praxi Episcopal.p. 2.verb. Capitulum, §.9.*

62 Si quis autem administrator piorum locorum videos se constrictum ad reddendam rationem suæ administrationis appellaret, licet admittatur appellatio, non propter hoc impeditur, aut suspenditur executio, ita refert decisum Zerol. *in praxi Episcopali, par.1. verb.Hospitale, §. 3. vers.6.* me citato in hoc loco Homobon. *d. quæst.13.resolut.3. vers.aduerte.* Et
† quamuis tantùm semel in anno Episcopis videatur 63
concessa potestas exigendi rationes à prædictis administratoribus tamen pluries repeti possunt, præcipuè quando Episcopo constiterit illas dolosè redditas fuisse, vel quãdo redditio non fuit finalis & plena cum restitutione reliquorum; ita Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiastici resolut. 134. in 2.edit.*

De Confraternitate illa, quæ Montis Pietatis di- 64
citur, cuius meminit Concilium Tridentinum *dict. cap.9.* multa tradunt Doctores, quos plena manu refert Cened. *ad Decretal. collect. 41. numer.1.* apud quos videre poteris plura in comprobationem horum montium omnino pauperum refugio necessariorum; quibus addo Molfes. *in sum. Theolog. moralis tract.de contract.tit.12.c.7. num.25. tom.2.* nouissimè Nouar. *d.sect.2.quæst.57.& 58.* Sigism. Scac. *in tract. de commerc.§.1. q.1. n.440. cum seqq.* Petr. Gregor. *de repub. lib. 13.cap. 16. à num.9.* Baptistam Gemin. *de vsuris, comment. 3. 5.3.* Bañes. *q.78.art.4.ad fin.* plenè Perez de Lara *de Capellaniis. lib. 1. cap.23* Quarantam *in summa Bullary, verb. Montis pietatis.*, Bonacin. *de contract.disput.3.quæst.3.puncto 12.* & melius quàm omnes de illius validitate, & occurrentibus dubiis tractarunt ex religiosissimis Patribus Societatis Iesu, Toletus *in instructione Sacerdotum, lib.5. cap.38. n.5.* Valent. *tom.3 disput.5. q.23. puncto 4.* Molin. *de iustitia, tract. 2. disputat.325.* Lessi. *eodem tractatu lib. 2. cap. 20. dub.23.* Rebell. *de obligat. inst. part.2. lib.8. quæst. 13.* Paul. Comitol. *respons. moral. lib. 3. quæst. 35.* Azor. *institut. moral. part.3. lib.5. cap. 8.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitentialis, lib.23. num. 206.* Salas *de contract. tractatu de vsur. dub.33.n.3.* Dubium occurrit *an Constitutio f.mem. Pauli V. prohibens dispositionem pecuniæ Montium pietatis in alios quàm Pauperum vsus in ipsorũ Montium erectione præscriptos absque Sedis Apost. licentia, comprehendat dispositionẽ frumenti eorundẽ Montiũ, quod mutuo datur pauperibus, Sacra Cong. Cardinalium negotiis Episcoporũ præposita censuit huiusmodi Constitutione prohiberi etiã dispositionem frumenti in alios quam pauperũ vsus, iuxta modum & formam in erectione Montium præscriptam.* Romæ die 14. Februarij 1631. Fr. Antonius Card. S.Honufrij, P. Fagnanus Secret.

Cætera de visitatione si scire cupias, consule Doct. 65
in cap.1. de censibus.lib.6. Pauin. *in tract. de Visitatione, qui & baculus pastoralis inscribitur*, Petr. Subert. *de cultu vineæ*, Socinum *de visitatione*, Fuscum *de visitatione*, Paulum Salodium *in praxi compendiosa de visitatione*, Felicianum Comensem *in manuali visitatorum*, Matthæum Suarez Lusitan. *in praxi visitationum*, Altamiranum *de visitatione*, Alphons. à Villadiego *in speculo visitationũ*, Annib. Rocca *de visitatione.*

ALLEGATIO LXXVI.

Episcopo prædicandi munus quando incumbat?

SVMMARIVM.

1 *Prædicationes populo facere præcipuum Episcoporum munus est.*

2 *Prædicatio Episcopo non conceditur extra suam diœcesim, cum possit prohiberi ab Ordinario loci.*

3 *Priuilegium Episcoporũ, vt per vniuersum mundum possint prædicare intelligitur, nisi in alienis diœcesibus prohibeatur ab Episcopis locorum.*

4 *Prædicationis munus ſi Epiſcopi impediti populo facere non valent, ad illud ſalubriter exequendum viros aſſumere debent.*

5 *Prædicatorum deputandi munus ad Epiſcopum pertinet impeditum aliqua cauſa ex relatis in* cap. inter cætera, de offic. Ordin.

6 *Prædicatoris electio, & deputatio ad ſolos Epiſcopos in eorum Cathedralibus ſpectat, nulla habita ratione cuiuſcunque conſuetudinis, etiam immemorialis.*

7 *Capitulum in electione concionatoris in Eccleſia Cathedrali nihil poteſt.*

8 *Prædicatores pro Eccleſiis ſuæ diœceſis à ſolo Epiſcopo abſque Capituli conſenſu deputari poſſunt.*

9 *Prædicatoris munus obire per ſe volentes, qui animarum curam habent, non debent prohiberi.*

10 *Prædicator pro ſola obligatione concionandi poteſt exigere pretium, locando libertatem ſuam*

11 *Prædicatores deputandi ſunt impenſis eorum, qui eos præſtare tenentur, vel ſoluunt.*

12 *Conſuetudo vbi viget, quod populus ſoluat concionatori, eſt ſeruanda.*

13 *Prædicatorum ſolita merces nulla ex parte à penſionariis eſt exigenda, atque minus ſi populus hos ſumptus facere ſolebat.*

14 *Prædicatoribus mercedem ſolitam exhiberi cōmunitas dare debet, ſi ex conſuetudine immemoriali conſtat eam olim fuiſſe illis exhibitam.*

15 *Prædicator pro quadrageſima quorum expenſis ſit cōducendus quando dubitatur, debet Epiſcopus interim proprio ſumptu conducere illum.*

16 *Parochus quando nullum adeſt ſolitum, nec conſuetudo, ſi habeat reditus ſufficientes, ſoluere tenetur prædicatori; ſi vero ſit pauper, tunc tenebitur populus.*

17 *Prædicatores Regulares prædicare volentes in Eccleſiis ſui ordinis debent à Superioribus de vita, moribus, & ſcientia examinari, & approbari, & obtenta ab eis licētia, cum ea perſonaliter ſe coram Epiſcopo præſentare, & ab eo benedictionē petere.*

18 *Regulares prædicare volentes in Eccleſiis, quæ ſui Ordinis non ſunt, vltra licentiam ſuorum Superiorum, etiam Epiſcopi licentiam impetrare coguntur.*

19 *Regulares quando in Eccleſiis ſuorum ordinum prædicare volunt, obtenta ſuorum ſuperiorum licentia, debent ab Epiſcopo petere benedictionem, ſi tamen eam minime obtinuerint.*

20 *Regulares prædicatores quando in Eccleſiis ſuorum ordinum inuitis aut contradicentibus Epiſcopis prædicare non poſſint, oſtenditur.*

21 *Prædicatori idoneo non eſt deneganda licentia prædicandi, nec poteſt eum Ordinarius ad libitum, & ſine rationabili cauſa ſuſpēdere à prædicatione*

22 *Prædicatorem ſi Epiſcopus ſuſpendat, non tenetur cauſam exprimere quare ad hoc prohibendum moueatur.*

23 *Prædicatores regulares an poſſint de doctrina examinari ab Epiſcopis? oſtenditur.*

24 *Regulares in Eccleſiis quæ ſuorum ordinum non ſunt abſque Epiſcopi licentia prædicantes, non ab eo, ſed à ſuis Superioribus puniri debent.*

25 *Parochus, vt in ſua Eccleſia prædicetur poteſt dare licentiam approbatis ab Ordinario.*

26 *Parochus pro duabus, aut tribus vicibus poteſt impunè prædicandi licentiam concedere alicui viro docto, & noto Regulari, ſiue ſæculari, nondum præſentato coram Epiſcopo, ſaltem ſi ſemel fuerit approbatus ab aliquo Ordinario, & Epiſcopatus conſtitutio non prohibet.*

27 *Religio Societatis Ieſu habet priuilegium, vt ſui prædicatores ab aliquo Ordinario ſemel approbati & à ſuis ſuperioribus deputati, poſſint prædicare verbum Dei, non repugnantibus Curatis in oppidis & locis, vbi non adeſt Epiſcopus.*

28 *Regulari poteſt Epiſc. interdicere ne prædicet licentia non petita, etiam non reddita cauſa.*

29 *Conſtitutiones Pij V. quibus conceſſum erat regularibus, vt irrequiſito, & contradicente Epiſcopo prædicare poſſent, & per Gregoriū XIII. renouata, & ad terminos iuris, & Concilij Tridentini reducta fuerunt.*

30 *Prædicare debent, vel facere prædicare Epiſcopi tēpore Quadrageſimæ, & aduentus Domini.*

31 *Epiſcoporum arbitrio relinquitur an tempore Quadrageſimæ, & Aduentus quotidie, vel tribus diebus in hebdomada, vel minus prædicandum ſit.*

32 *Correctores ciuitatum facere poſſunt, etiam renitente Vicario generali, vt ſaltē omnibus diebus Dominicis, & ſolemnibus feſtis populo prædicatio fiat.*

33 *Profeſſionē Fidei exigere debent Ordinarij à Regularibus antequam officium prædicandi aſſumant.*

34 *Parochiæ ſuæ intereſſe vnuſquiſque tenetur pro audienda prædicatione, ſi commodè id fieri poteſt.*

35 *Populus admonendus eſt, vt diebus Dominicis & feſtis maioribus frequentet ſuas parochias, excommunicandus tamen non eſt, ſi admonitioni non paruerit.*

36 *Populum non poteſt Ordinarius cogere mulctis, vel pœnis ire ad audiendum ſacram concionem, & Miſſam in Eccleſia Parochiali.*

37 *Doctrinam Chriſtianam, & Fidei rudimenta pueris in ſingulis Parochiis Dominicis, & aliis feſtiuis diebus edocendam meminit Concil. Tridentin.* ſeſſ. 24. de reformat. c. 4. in fine.

38 *Ordinarius an poſſit mulctis & pœnis cogere pueros ad diſcendam doctrinam Chriſtianam? oſtenditur.*

39 *Fidei rudimenta ad quę tenemur ſub peccato mortali, qualia ſint? oſtenditur.*

40 *Abſoluendus an ſit ille, qui orationem Angelicam & Dominicam Symbolumque Fidei, ac præcepta Decalogi ediſcere non curat.*

41 *Matrimonium ne contrahant an poſſint impediri illi, qui orationem ſaltem Angelicam, & Dominicam non didicerint.*

42 *Prædicationis munus cōmitti poteſt Sacerdoti, aut aliis duobus ſacris Ordinibus inſignitis.*

43 Cap. aditcimus. 16. q. 1. *declaratur.*

44 *Prædicare non eſt actus proprius alicuius Ordinis, ſed potius iuriſdictionis.*

45 *Prædicandi munus per Epiſc. committi poteſt etiam clerico, qui non ſit in Sacris conſtitutus.*

46 *Prædicatio tempore cuiuſcunque interdicti licita eſt*

47 *Prædicatores verbi Dei quales eſſe debeāt oſtēditur.*

48 *Prædicatoribus errores, aut ſcandala diſſeminantibus in populum, quamuis Regulares ſint poteſt Epiſcopus prædicationem interdicere, etiam in ſuis monaſteriis.*

49 *Contra prędicatores etiam Regulares hęreſes prędicantes procedit Epiſcopus.*

MAXIMVM ac præcipuum munus Epiſcopi eſt prædicandi, & docendi, vt probat Alzed. *de pręcellen. Epiſcop. dignitat. parte prima c.* 13. *num.* 98. & oſtendit Apoſtol. dum ſcribens ad Titum Epiſcopum ait: *Prędica verbum, inſta opportunè, importunè, argue, obſecra, increpa,* & poſt pauca. *Opus, inquit, fac Euangeliſtæ, miniſterium tuum imple.*

Chri

Christus quoque Apostolos suos, quos constituit
Episcopos, mittens io Mundum vniuersum prædicare
iussit Euaogelium omni creaturæ, neque id
tantùm, sed docete etiam omnes gentes, ea quæ pertinent
ad salutem. Hinc Euaristus Papa. *in cap. sicut.
vir. 7. quæst. 1.* sic ait *Episcopus debet opportunè, & importunè,
atque sine intermissione Ecclesiam docere, &
illa cum santa reuerentia eius doctrinam suscipere
debet, eumque diligere, vt legatum Dei, & præconem
veritatis.* Vnde idem summus Pont. *in Diaconi il 2.
93. dist.* prædicāti Episcopo septem Diaconos instituit,
qui cum, dum Euangelicæ prædicationis officio
fungeretur, diligenter custodirent, eique prædicanti
assisterent, propter booorem verbi Dei, & propter
testimonium veritatis; nam secuodum Apost. *ad Timoth. 3. Oportet
Episcopum testimonium habere bonum
ab eis, qui foris sunt, vt nō in opprobrium incidat.* Vnde
& ad Titum 2. Verbum, inquit, *Episcopi sanum opus
esse, & irreprehensibile, vt is, qui ex aduerso est, vereatur
nihil mali inueniens, quod opponere valeat*, & obseruat
glos. *verb. præsumat in c. nullus Episcopus, de
consecr. distinct. 1.* quòd Mitram, & Baculum debet
habere Episcopus cum prædicat, quia tuoc allegat
causam Dei apud populum.

3 . Est igitur prædicationis munus præcipuum Episcopi,
cap. Episcopus il 3. 88. dist. Concil. Trid. *sess.
5. de reform. cap. 5.* Campan. *in diuersorio Iuris Canon.
rub. 12. cap. 13. num. 13.* & id ex pluribus Conciliis
comprobat Petr. de Bollo *in œconomia Canonica
class. 3. c. 3. §. 1. pag. 373. cum seqq.* Intra suam scilicet
diœcesim, extra illam enim noo conceditur ei prædicatio,
cùm possit prohiberi ab Ordinario, cuius
est diœcesis: ita declaratum fuisse per Clementem
VIII. referunt Piasec. *in praxi nona Episcop. part.
2. c. 3. n. 16.* Fusch. *de visitat. lib. 2. c. 20. nu. 23.* Aloys.
Ricc. *in decis. curia Archiep. Neapol. decis. 180. par.
2. & in praxi fori Ecclesiast. 543. in 1. edit. & resolut.
463. per totam in 2. edit.* Campan. *d. c. 13. n. 7. in princip.*
Stephan. Gratian. *disceptat. forens. c. 393. à nu. 9.*
vbi *n. 11.* resoluit quòd priuilegium Episcoporum,
vt per vniuersum Mundum possint prædicare, iuxta
illud *Matth. 8. Marci vltim. in c. in nono, dist.
21.* intelligitur, nisi in alienis diœcesibus prohibeantur
ab Episcopis laïcorum, quasi potestas prædicandi
sit intelligēda in proprio populo, vt non io
alieno, Fusch. *dict. cap. 10. numer. 23. in fine.* Vnde
laborare summopere debet Episcopus, quando
potest prædicet, alias sciat se non essa immuoem
à peccato mort. vt tenet nouissimè Lauret. de Franchis
*in controuers. inter Episc. & Regular. pag. 150.
in resp. ad 13.*

4 Si verò Episcopi, Archiepiscopi, Primates, vel
alij Ecclesiarum Prælati legitimo detineantur impedimento,
tunc viros idoneos ad sanctæ prædicationis
officium salubriter exequendum, potens in
opere, & sermone, assumere debent, qui plebes sibi
commissas, verbo ædificent, & exemplo, iuxta *cap.
Episcopus nullam, 88. distinct.* & Concil. Trident.
*sess. 5. de reformat. cap. 2. & sess. 24. de reformat.
cap. 4.* Filesac. *de sacra Episco. auctor. cap. 1. §. 4.
& cap. 13.* me citato *in hoc loco* Alzed. *dict. part. 1.
cap. 13. num. 100.* Ex quibus duobus Concilij Trident.
decretis, teneri etiam hoc munus per se, vel
per alios exequi Archipresbyteros, Plebanos, &
quoscunque alios Parochiales, vel aliàs curam animarum
habentes, Ecclesias quouis modo obtinentes,
doceant; quinimò, & in eos contemnentes
hoc adimplere etiam in exemptos excandescere valeant
supradicti Episcopi, tanquam Delegati Apostolici,
in eisdem capitibus statuitur, quibus etiam
ea adhibetur cautio, ne quis Regularis, aut sæcularis
concionetur, nisi examinatus, probatus, & prædicandi
licentiam adeptus. Aloys. Ricc. *in praxi aurea
resolut. 190.* Nam prædicaos sine licentia Episcopi
in excommunicationem incurreret, *c. excommunicamus,
il primo, c. quia vero, de haret.* Rendina *in promptuario
recept. sent. tom. 1. tit. 17. n. 24.*

Munus deputandi prædicatorem ad Episcopum 5
pertinet impeditum aliqua causa ex delibatis *in c.
inter cætera, de off. ord.* nisi in contrarium sit consuetudo
ab immemoriali tempore; ita decisum referunt
Zerol. *in praxi Episcopal. par. 1. verb. prædicatio, §. 7.*
Franc isc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. p. 1. 8. sub.
n. 4.* Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ
libr. 4. tit. 30. lib. 3. de prædicatoribus sacræ Scri turæ
n. 2.* Campan. *d. c. 13. n. 14.* † Electio tamen, & depu- 6
tatio prædicatoris in Cathedralibus Ecclesiis ad solos
earum Episcopos spectat, nulla habita ratione
cuiuscunque consuetudinis, etiam immemorialis,
qoa talis deputatio Capitulo, vel Episcopo, vnà cum
Capitulo, siue de eius coosilio, aut cuiuis alteri competeret:
in aliis vero Ecclesiis non est sublata immemorialis
consuetudo nominandi, vel præsentandi
prædicatorem pro illis Ecclesiis decisum refert Armendar.
d. loco n. 11. & 13. & 18. & Lauret. de Fraochis
vbi suprà pag. 148. in resp. ad 9. Et ita † Capitu- 7
lum in electione Concionatoris in Cathedrali nihil
potest, Armendar. *num. 21.* † Et pro aliis Ecclesiis à 8
solo Episcopo absque ipsius consensu deputari possunt
huiusmodi prædicatores, Armendar. *nu. 2.* † Et 9
si curatores animarum per se volunt munus prædicatoris
obire, non debent prohiberi. Armendar.
num. 20.

Et cùm Concionator possit pro sola obligatione 10
exigere pretium locando libertatem suam, vt resoluunt
Vgolin. *de simon. tab. 1. c. 9. §. 1. num. 6. &
§. 2. num. 3. & c. 44. §. 2. numer. 18. in fine*, Cardinal.
Tolet. *in summ. lib. 5. c. 88 n 6.* videodum est quis debeat
expensas subministrare: Quidam per Concil.
Trident. *d. c. 4.* ibi *vel tenentur, vel solent*, apertè fatentur:
† prædicatores deputandus impensis eorum, qui 11
eos præstare vel tenentur, vel solent; quod etiam
pro Ecclesiis Cathedralibus intelligendum dicit
decisum Armendariz *d. loco num. 27.* & Lauret. de
Franchis *loco proximè citato.* Tamen in optione Episcoporum
est vtrum ipsi malint prædicatores eligere
aut deputare, quando populus illos, etiam ab immemorabili
tempore, eligere, & nonuoare consueuit,
vel prædictam nominationem ex immemoriali
consuetudine relinquere; ita tamen, vt si Episcopus
electionem; deputationemque prædicatoris facere
voluerit, populum ad erogandas eleemosynas non
compellat; sin vero populum prædicta facultate eligendi
prædicatorem Episcopus, vti sinat, eundem
populum cogere poterit ad eas expensas & eleemosyoas
prædicatori præstandas, quas ipse populus io
hanc causam præstare solitus est; refert decisum Armendar.
d. loco n. 11. & 17.

In Ecclesiis verò inferioribus, vbi viget consuetu- 12
do, quod populus soluat Concionatori, ea est seruanda,
etsi forsan facultas nominandi prædicatorem
Vniuersitati ab immemoriali tempore competeret,
& Episcopus talem nominationem sibi vendicauerit,
ita decisum refert Armendar. *d. loco numer. 22.*
nouissimè me citato *in hoc loco* Sperel. *dec. 70. à princ.*
Et † merces, quæ prædicatoribus tribui solet, nulla 13
ex parte à peosionariis est exigenda, atque eò minus
si populus hos sumptus facere solebat, idem Armendar.
num. 23. Si ex publico ciuitatis ærario concionatori
solent eleemosynæ dari, ea consuetudo ser-

uanda

14 uanda eſt, *ibid. num.* 24. Sic etiam † prædicatoribus
mercedem ſolitam exhiberi Communitas dare de-
bet, ſi ex conſuetudine immemoriali conſtat eam
olim fuiſſe illis exhibitam, refert deciſum Galet. *in
Margarita caſuum conſcientiæ, verb. prædicatores*, 1.
Dum eſt dubium, quorum expenſis ſit conducen-
15 dus cõcionator pro quadrageſima, debet Epiſcopus
interdum proprio ſumptu conducere illum, deciſum
referunt Zerol. *in praxi Epiſcop. p.* 1. *verb. prædicatio*,
§ 7. & Armendar. *dicto loco num.* 4. Si verò nullum ad-
eſt ſolitum, nec conſuetudo, ſoluet Parochus ſi ha-
beat redditus ſufficientes; nam cum ſit proprium
onus ij ſius parochi, per ſeipſum, vel alium idoneum
verbum Dei prædicare tenetur, vt in Concil. Trid.
dict. cap. 2. ſi per ſeipſum non poteſt, debent per aliũ
16 propriis expenſis ſupplere. † Si verò parochus eſt
pauper, qui ex redditibus, & emolumentis Eccleſiæ
expenſas neceſſarias prædicatori ſubminiſtrandas ſu-
ſtinere non poſſit, tunc populis tenebitur; cum ſit
rationi conſonum, quod Prædicatores tali caſu ab
iis, quibus ſeminant ſpiritualia, temporalia metant,
Paul. 1. *ad Corinth.* 7. *cap. cum ex officij, circa finem,
de præſcript.* me citato nouiſſimè Speteel. *d. deciſ.* 70.
num. 15.
17 Prædicatores Regulares prædicare volentes in
Eccleſiis ſui Ordinis debent à Superioribus de vita,
moribus, & ſcientia examinari, & approbari, & ob-
tenta ab eis licentia, cum ea perſonaliter ſe coram
Epiſcopo præſentare, & ab eo benedictionem petere,
ſine qua illis prædicare noo conceditur, Concil.
Trident. *ſeſſ.* 5. *de reformat. cap.* 2. ibi, *cum qua licentia
perſonaliter coram Epiſcopis ſe præſentare, & ab eis be-
nedictionẽ petere teneantur, antequam prædicare inci-*
18 *piant.* Quod † ſi in Eccleſiis, quæ ſui Ordinis non
ſint prædicare velint, vltra licentiam ſuorum Supe-
riorum, etiam Epiſcopi licentiam impetrare cogun-
tur, ſine qua nullo modo valent prædicare in Eccle-
ſiis non ſui Ordinis, ex diſpoſitione Concilij Trid.
d. cap. 2. ibi, *In Eccleſiis verò, quæ ſuorum Ordinum non
ſunt, vltra licentiam Superiorum, etiam Epiſcopi licen-
tiam habere teneantur, ſine qua in ipſis Eccleſiis non
ſuorum Ordinum nullo modo prædicare poſſunt, ipſam
autem licentiam gratis Epiſcopi concedentes*, reſoluunt
Vgolin, *de poteſtate Epiſcopi cap.* 42. § 2. *n.* 4. optimè
Miranda *in manuali prælatorum, tom.* 1. *q.* 50. *art.* 2.
Campanil. *in diuerſorio Iuris Canon. rubr.* 12. *cap.* 13.
à n. 6. Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſolut.* 290. Homo-
bon. *de examine Eccleſiaſt. tr.* 2. *c.* 3. *quæſ.* 36. Alzed.
d. ſ. 1. *c.* 13. *n.* 102. Laurent. de Peirinis *tom.* 1. *de ſub-
dito quæſt.* 1. *de obedient. c.* 22. Ganant. *in man. Epiſcop.
verb. Concio ſacra, n* 16. 51. 53. & 54. Lezana *in ſum.
quæſt. Regul. p.* 1. *c.* 20. *n.* 2.
19 Super quo reperi deciſum Regulares in Eccle-
ſiis ſuorum Ordinum prædicare volentea, non tene-
ri ab Epiſcopo licentiam obtinere, ſed tantùm à ſuis
Superioribus de vita, moribuſque, & ſcientia exami-
nari, & approbari debere, ac ab eis habere licentiam
& cum ea ſe perſonaliter coram Epiſcopo præſen-
tare, ab eoque petere benedictionem, tametſi eam
minime obtinuerint, referunt Armend. *in addit. ad
recopil. legum Nauarræ lib.* 2. *tit.* 18. *l.* 7. *de Religioſis,
num.* 56. Fr. Emman. *quæſt. regular. tom.* 3. *q.* 32. *art.* 5.
Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. deciſ.* 219.
par. 2. *& in praxi fori Eccleſiaſt. reſolut* 633. *in* 2. *edit.*
Galet. *in margarita caſuum conſcientiæ, verb. licentia,*
Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib.* 18. *numero* 123.
Laurent. de Peirinis *dict. cap.* 22. Lezana *dict. cap.* 20.
num. 3.
20 Prædicatores Regulares, etiam in Eccleſiis ſuo-
rum Ordinum inuitis, aut contradicentibus Epiſco-
pis prædicare non poſſunt, vt probat Concil. Trid.
ſeſſ. 24. *de reform. cap.* 4. vbi dicitur ne vllus ſæcularis,
ſiue Regularis, etiam in Eccleſiis ſuorum Ordinum
contradicente Epiſcopo prædicare præſumat, Cam-
panil. *dict. cap.* 13. *nu.* 8. Miranda *dict. quæſt.* 50. *art.* 3.
concluſ. 1. vbi dicit ſupradictum decretum de non
prædicando contradicente Epiſcopo, quoad regu-
lares, intelligendum eſſe ad limitandum de illo tem-
pore, & hora, qua Epiſcopus prædicare voluerit,
aut coram ſe facere ſolemniter prædicari, non vero
aliàs, ne ſibi ipſi contraire videatur, dum primo ſci-
licet *ſeſſ.* 5. *de reformat. cap.* 2. coocedit prædicatores
Regulares prædictos in Eccleſiis ſuorum Ordinum
cum ſola Epiſcoporum benedictione poſſe prædi-
care etiam non habita expreſſa licentia: poſtmodum
vero in prædicto decreto præcipitur, vt non præſu-
mant prædicare, etiam in Eccleſiis ſuorum Ordinum
contradicente Epiſcopo, Laurent. de Peirinis *ad
priuil. Minim. tom.* 1. *conſt.* 2. Greg. XIII. §. 2. *num.* 21.
me citato *in hoc loco* Diana *moral. reſolut. p.* 3. *tract.* 2.
reſol. 58. † Si præſentatus Ordinario fuerit prædica- 21
tor idoneus, iuxta *cap.* 2. *ſeſſ.* 5. *de reformat.* non eſt ei
deneganda licentia, nec poteſt Ordinarius ad libi-
tum, & ſine rationabili cauſa ſuſpendere à prædica-
tione: ita Armendar. *in additionibus ad recopil. legum
Nauarræ lib.* 4. *tit.* 30. *l.* 3. *de Prædicatoribus. n.* 8. & 9.
† Si tamen ſuſpendat, non tenetur cauſam exprime- 22
re, quare ad hoc prohibendum moueatur, prout re-
ferunt deciſum Franciſc. Leo *in theſauro fori Eccle-
ſiaſtici part.* 1. *cap.* 8. *num.* 9 & Campanil. *dict. cap.* 13.
num. 8.
Dubitatur tamen, an Regulares concionatores 23
poſſint ab Epiſcopis examinari de doctrina? In qua
quæſtione Henriq. *in ſumma lib.* 10. *cap.* 23. *in com-
mento liter. L*, tenet Epiſcopos poſſe examinare Re-
gulares ad Ordioes, Confeſſiones, & conciones, cui
reſolutioni ſtipulari videtur Fr. Emmã. *quæſtion. Re-
gularium, tom.* 2. *quæſtion.* 32. *art.* 6. dum vult Regula-
res ſemel ab voo Ordinario approbatos, fore iterum
approbandos, ſi rurſus prædicare velint: ex quibos
verbis oſtendit non modo illos eſſe probandos, id-
eſt examinandos circa doctrinam, verum etiam in-
ſuper denuò examinandos. Verùm quamuis Epiſco-
pi interdum examinent prædicatores, & iuxta Con-
cil. examinare eos poſſint, fidem ſit ferendum iudi-
cium omninò de Confeſſoribus, ac de Prædicatori-
bus; non tamen id ex verbis Concil. Trident. *dict.
cap.* 2. colligitur, immo vero contrarium; nam Præ-
dicatorum examen de vita, moribus, & ſcientia Supe-
rioribus committitur, ſeu potius de Iure ſupponitur
eſſe commiſſum pro peracto examine & approbatio-
ne facta, & licentia ab eiſdem conceſſa dicitur, quod
etiam in Eccleſiis ſuorum Ordinum prædicare non
poſſint, priuſquam cum eadem licentia perſonaliter
coram Epiſcopis ſe præſentent: atque ab eis benedi-
ctionem petant, vbi nulla fit mentio, vt ſatis conſtet
de examine ab Epiſcopis faciendo, ſed ſolummodo
de benedictione petenda: ita Hieronym. Roder. *in
compend. quæſt. Regular. reſolut.* 112. *num.* 2. Mau-
ritius Alzedo *in praxi Epiſcop. part.* 2. *ſe.* 13. *n.* 104.
Diana *moral. reſolut. part.* 4. *tract.* 4. *reſolut.* 22. Miran-
da *d. quæſt.* 50. *art.* 2. *concluſ.* 1. *in med.* Et Concil. *di-
cto loco* non inficit conſuetudinem in contrarium
forte exiſtentem, ideo ſi alicubi longo vſu obtentum
eſſet examinari circa doctrinam Prædicatores omnes
etiam Regularea, ſeruari poterit, vt reſoluit Campan.
d. cap. 13. *n.* 9.
Prædicatores Regulares in Eccleſiis, quæ ſuo-
rum Ordinum non ſunt, abſque Epiſcopi licentia
prædicantes, non ab eo, ſed à ſuis Superioribus
puniri

puniri debent prout decisum referunt Zerola *in praxi Episcop. verb. excommunicatio. causa materialis*, §. 4. Piasec. *in simili praxi part. 2. c. 3. num. 41. vers. prædicans*, Quaranta *in summa Bullary verb. priuilegia Regularium*, Campanil. *d. c. 13. n. 10.* Tamburin. *de iure Abbatum to. 2. disp. 11. q. 4. n. 3.* Hieron. Roder. *in compend. q. Regular. verb. prædicatores n. 1.* Flaui. Cherubin. *in compendio Bullar. tom. 2. super Bull. 41. Pi. V.* Hodie ex nouissima Constit. Greg. XV. *incip. Inscrutabili, sub Dat. Nonis Februarij* 1622. aliter se res habet, eius autem verba sunt, quæ sequuntur. *Ac demum habeat Episcopus tanquam dictæ Sedis delegatus auctoritatem coercendi, ac puniendi quoscunque exemptos tam sæculares, quàm Regulares, qui in alienis Ecclesiis, quæ suorum Ordinum non sunt, absque Episc. licentia, & in Ecclesiis suis, aut suorum Ordinum non petita illius benedictione, aut ipso contradicente prædicare præsumpserint*, me citato *in hoc loco* Diana *moral. resolut. part. 3. tract. 2. resolut. 111.* Lezana *dict. c. 20. n. 3.*

25 Parochus vt in sua Ecclesia prædicetur, potest dare licentiam approbatis ab Ordinario, vt refert decisum Galet. *in margarita casuum conscientiæ, verb. Parochus, 3.*

26 Alicui verò viro dicto noto, Regulari, siue sæculari, nondum præsentato coram Episcopo licentiam prædicandi, potest parochus præstare pro duabus, aut tribus vicibus, nec sic prædicans peccatum committeret mortiferum, quod iuxta *c. excommunicamus, §. quia verò de hæreticis*, patraret quis si sine legitima facultate concionaretur. Ita Nauar. *in manuali c. 25. n. 141.* Henriq. *in summa lib. 7. c. 26. propè finem, & c. 28. §. 8. vers. Parochus*, Fr. Emman. *quæst. Regular. tom. 3. quæst. 32 art. 1.* Campanil. *d. c. 13. n. 11.* Miranda *d. q. 50. art. 4. concl. 1.* Villal. *in sum. tom. 2. tract. 35. diff. 5. n. 2.* Diana *d. resolut. 111. vers. notat etiam.* Saltem si prædicator semel fuerit approbatus ab Ordinario, & Episcopatus Constitutio nõ
27 prohibeat, Posseuin. *de officio Curati c. 3. num. 4.* † sed quia hoc ipsum fieri possit ex speciali priuilegio, absque illo non esse admittendum probabilius ducimus Gregorius XIII. concessit Societati IESV, quod huius Sacræ Religionis Confessarij, ac Prædicatores ab aliquo Ordinario semel approbati, & à suis Superioribus, ad huiusmodi munera deputati, quandocunque siue mari, siue terra iter faciunt, possint, non repugnantibus tamen Curatis parochialium Ecclesiarum, verbum Dei prædicare, & quorumcunque Christi fidelium Confessiones audire, dummodo id non faciant in oppidis, aut locis, in quibus Ordinarij existunt, nisi eorum licentia desuper obtenta, refert Fr. Emman. *quæst. Regular. tom. 3. quæst. 32. art. 6.* vbi in fine dicit illo priuilegio frui prædicatores Ordinum Mendicantium, & alij, qui cum ipsis communicant in priuilegiis concessis, & concedendis.

28 Posse Episcopum interdicere Regulari ne prædicet licentia non petita, etiam non reddita causa decisum referunt Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici part. 1. c. 8. n. 9.* Piasec. *in praxi noua Episc. par.*
29 *2. c. 3. nu. 41. vers. si item.* Et † licèt Pius V. Constit. sua incip. *Ad hoc nos Deus, de anno 1571. die verò 22. Septembris*, quam refert Quaranta *verb. priuilegia Regularium, pag. 537.* Regularibus concesserit, vt irrequisito & contradicente Episcopo prædicare possint, in multisque aliis contra Concil. Trident. decretum; tum illa Constitutione, tum & alia incip. *Et si Mendicantium, de anno 1567. 17. Kalend. Iul.* quam refert idem Quaranta *d. verb. priuilegia Regularium pag. 527.* & alia incip. *Ex superna, eiusdem anni 7. Kalendas Septembris*, idemque alia incip. *Ad exequendum eodem anno Kalendis Nouembris*, cum ipsis Regularibus dispensauerit, pariterque inter omnes Regulares, tam Mendicantes, quàm nõ Mendicantes eadem priuilegia, & declarationes communicauerit, illa tamen omnia per Gregor. XIII. reuocata, ad terminos Iuris, & Concilij Trident. redacta fuerunt Constitutione ipsius Gregorij incip. *In tanta rerum, & negotiorum mole, publ. Romæ Kalendis Martij anno* 1572. quam refert idem Quaranta *in summa Bullarij verbo priuilegia Regularium, pag. 539.* Et quamuis idem Gregorius postmodum priuilegia Mendicantium confirmauerit, cum clausula, *nullis contrariis, etiam suis obstantibus*, in ipsis tamen confirmationis litteris apposita est alia clausula, *in quantum decretis Concilij Tridentin. non sunt contraria*, ita quòd nec posteriores confirmationes reualideat dicta decreta Pij V. in quantum aduersantur Concilio; quã clausulam etiam alij Pontifices in similibus suis confirmationibus semper apponi voluerunt, vt ex ipsarum confirmationum tenore recognoscere licet. 30

Episcopi tempore Quadragesimæ, & Aduentus Domini prædicare debent, vel prædicare facere, vt probat Concil. *sess. 24. de reformat. cap. 4.* ibi, *tempore autem ieiuniorum*, quæ verba referuntur tantum ad tempus Quadragesimæ, & Aduentus, non autem ad vigilias in quibus illud prædicandi præceptum non est, prout refert decisum Armendar. *d. l. loco n. 28. & 29.* vbi *n. 31.* asserit etiam decisum per dictum *c. 4.*
† relinqui arbitrio Episcoporum an tempore Qua- 31
dragesimæ, & Aduentus quotidie, vel tribus diebus in hebdomada vel minus illis tribus diebus prædicetur? Quoad Aduentum Domini hodie tantum tam in hac Romana Curia, quàm in Portugaliæ Regno, Dominicis, festisque diebus prædicare video. In Quadragesima verò in illo Regno singulis diebus per loci Ecclesias distributis excepto Sabbato prædicatur. In hac verò Curia in vnaquaque Parochiali Ecclesia singulis quibusq; diebus, Sabbato excepto, verbi Dei prædicatio habetur. Verum in aliis temporibus, saltem omnibus Dominicis, & solemnibus diebus festis prædicandum est, vt disponit Concil.
Trident. *d. c. 4.* Et † possunt Correctores Ciuitatum 32
facere, etiam renitente Vicario generali, vt saltem omnibus diebus Dominicis, & solemnibus festis populo prædicetur, vt tenent Bobadil. *in sua politica lib. 2. c. 19. num. 194. lit. K.* Fr. Emman. *Regul. tom. 2. quæst. 62. art. 19.*

Ordinariis concessum est, vt à Regularibus, antequam officium prædicandi assumant, professionem 33 Fidei exigant prout referunt decisum Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. part. 1. c. 6. n. 8.* Campanil. *d. c. 13. n. 8.* Armendar. *d. loco nu. 37.* Laurent de Franchis. *vbi suprà pag. 148. in resp. ad 2.* Vigore tamen Bullæ Pij V. de professione Fidei facienda Regulares concionatores non tenentur facere professionem Fidei, antequam prædicandi munus assumant, potest tamen Ordinarius, quo tempore solet prædicandi licentiam concedere, ab eisdem exigere hanc Fidei professionem, si tamen videbitur sibi expedire, refert decisum Armendar. *d. loco n. 35.*

Pro audienda prædicatione tenetur vnusquisque 34 parochiæ suæ interesse, si commodè id fieri potest, ex dispositione Concil. Trident. *d. cap. 4.* ibi, *moneatque Episcopus populum diligenter*, &c. Ita Zerol. *in praxi Episcop. part. 1. verb. prædicatio, §. 4.* Suar. *de Religione tom. 1. lib. 2. c. 16. n. 5.* Azor. *instit. moral. p. 1. lib. 7. c. 3. quæst. 7. & lib. 12. cap. 2. quæst. 1. vers. deinde* & ita † populus admonendus est, vt diebus Dominicis, & festis maioribus frequenter suas parochias,

excom

excommunicandus tamen non est, si monitioni non paruerit, prout refert decisum Armendar. *d. loco*
36 *num.* 33. † Nec etiam Ordinarius potest mulctis, & pœnis cogere populum ire ad audiendum sacram Concionem, & Missam in Ecclesia parochiali, refert decisum Zerol. *in praxi Episcop. part.* 4. *verb. parochia pag.* 82.

37 Circa doctrinam Christianam, & Fidei rudimenta pueris in singulis parochijs, Dominicis, & alijs festiuis diebus edocendum agit Concil. Tridentin. *d. sess.* 24. *de reformat. c.* 4. *in fine*: ad cuius maiorem obseruationem emanauit Constit. Pij V. incip. *Ex debito Pastoralis officij die* 6. *Octobris anni* 1572. quam refert Piasec. *in praxi noua Episcopali part.* 2. *c.* 3. *n.* 15.
38 † Ordinarius autem non potest mulctis, & pœnis, etiam in casu notabilis negligentiæ, aut contumaciæ, cogere pueros ad discendam doctrinam Christianam, etiamsi hoc fieri noluerint in oppidis, villis, & alijs locis extra ciuitatem, nec valet ex eo quòd Concil. *d. loco* dicit posse compelli per censuras Ecclesiasticas, quod intelligitur de compulsione illorum, quorum interest, eam docere, & non de compulsione puerorũ, seu parentum ipsorum, refert decisum Zerol. *in praxi Episcop. part.* 1. *verb. doctrina Christiana* § 3. tenet Ingol. *de Parochorum officio l.* 3. *c.* 1. *&* 9. Homobon. *de examine Ecclesiastico tract.* 11. *cap.* 12. *quæst.* 26. *resolut.* 2. *quæstionis.* Aloys. Ricc. *Neapol. decis.* 300. *part.* 4. Sed verum est dicere his nostris temporibus (prout in Hispania vsu receptũ est) posse Præsidem censuris compellere subditos, vt eam doceant. Ita Perez *ad l.* 1. *vers. aliud etiam tit.* 1. *lib.* 1. *ordinament. fol.* 29. Fr. Emmanu. *in summa tom.* 1. *cap.* 88. *n.* 3. & *in edit.* quos refert & sequitur Campan *in diuers. Iuris Canon. rub.* 11. *cap.* 14. *n.* 8. refert me citato Homobon. *d. loco*, Sanch. *in præcepta Decalogi lib.* 2. *cap.* 3. *c.* 14. Filliuc. *in quæst. moral. tract.* 22. *c.* 2. *n.* 54. Villalob. *in sum. tom.* 2. *tract.* 1. *diffic.* 4. *nu.* 6. nouissimè me citato *in hoc loco* Trullench. *in exposit. Decalogi lib.* 1. *cap.* 1. *dub.* 3. *num.* 12. *in fine.* & *dub.* 4 *num.* 8. & 9.

39 Studere maximè debent Parochi, vt pueri Fidei rudimenta discant quæ secundùm Sot. sunt Symbolum Apostolorum, decem præcepta, & Oratio Dominica; præter hæc Concil. requirit, vt doceatur obedientia erga Deum & parentes, ad quod tenentur sub peccato mortali, Azor. *part.* 1. *lib.* 5. *cap.* 6. *q.* 5. Posseuin. *de officio Curati*, *cap.* 4. *de doctrina Christiana*, *num.* 2. vbi etiam dicit obedientiam diligenter, & sufficienter doceri, si doceatur Decalogus explicitè, quia in ipso includitur obedientia Dei, & parentum.

40 Sciant Parochi nequaquam esse absoluendum eum, qui ob negligentiam, orationem Angelicam, & Dominicam, Symbolumque Fidei, ac præcepta Decalogi addiscere non curat, Si verò taliter ignorans pro viribus elaborat, vt hæc memoriæ tradat, & nec verbum quidem retinere potest, absolui tunc poterit, dummodo tamen credat singulos articulos, quando sibi proponuntur à ministris Ecclesiæ, & sciat de illis, ac de præceptis Decalogi respondere, quãdo interrogatur. & deprecetur Deum intendens saltem venialiter ad ea, quæ in oratione Dominica continentur. Ita Ludouic. Beja *responsorum casuum conscientiæ part.* 3. *c.* 27. *vers. tandem*, Zerol. *in praxi Episcop. d. verb. doctrina Christiana*, §. 2. latè explicans nouissimè Trullench. *d. dub.* 4. *per tot.*

41 Sic etiam huiusmodi ignorantibus impedire posse ne contrahant matrimonium, donec orationem saltem Angelicam, Dominicam, Symbolumque Fidei, præcepta Decalogi & Ecclesiæ, ac septem peccata capitalia didicerint, nisi qui præ senio, aut ingenij rudis tarditate incapax prorsus sit, ex Bartholomæo de Ledesm. resoluit Vega *lib.* 3. *summa cap* 211. Verùm non licere absolutè, & per longum tempus, aut vbi sponsi instarent, detinere, ob dictam causam ne matrimonium ineant; expedire tamen suauiter, & absque violentia ad breue tempus impedire, vt sic doctrinæ addiscendæ curã habeant, tenet Sanch. *de matrim. lib.* 3. *disp.* 15. *sub n.* 19. quem refert Campan. *d. rub.* 11. *cap.* 14. *n.* 7.

Prædicationis munus committi potest Sacerdoti, 42
aut alijs duobus sacris Ordinibus insignitis. Ita Nauar. *cons.* 1. *de tempo. Ordin. in antiq.* aliàs *cons.* 7. *de offic. deleg. in nouis*, vbi respondet ad textum dicentem ne aliqui præter Sacerdotes Domini audeant prædicare. *in cap. adiicimus*, 16. *q.* 1. † vt procedat in eo qui 43
propria, & ordinaria auctoritate prædicare præsumit, qualem quidem auctoritatem habent Curati, refert Gabriel. *in margarita casuum Conscient. verb. prædicare*, 2. & Laurent. de Franchis *in controuers. inter Episcop. & Regular. pag.* 148. *in resp. ad* 4.

Nam prædicare non est actus proprius alicuius 44
Ordinis, sed potius iurisdictionis, quia cũ Christus Dominus dixit, *Prædicate Euangelium omni creaturæ* non dedit Apostolis potestatem Ordinis, sed iurisdictionis; vnde officium prædicandi nemo sibi vsurpare potest propria auctoritate, sed conuenit tantum illi, qui à Prælato iussus est, iuxta illud Apostol. *Quomodo prædicabũt, nisi mittantur?* Et Innocent. III. *in c. excommunicamus*, §. *quia verò*, *de hæret.* mandat excommunicare eum, qui officium prædicandi assumere præsumit, nisi à Sede Apostolica, aut diœcesano Episcopo licentiam obtinuerit; & ideo in Concil. Tridentin. *sess.* 5. *cap.* 2. & *sess.* 14. *cap.* 2. *de reformat.* habetur, quod † prædicationis munus est propriũ 45
Episcoporum, & Parochorum, vnde per Episcopum committi potest etiam clerico, qui non sit in Sacris constitutus, prout resoluunt, decisumque referunt Rendina *in promptuario recep. sentent. tit.* 17. *nu.* 24. Armendar. *d. loco n.* 36. Sayr. *in floribus dec. sub tit. de tempor. ordin. decis.* 2. Posseuin. *de offic. Curati*, *cap.* 3. *n.* 14. *in fine*, Vgolin. *de potestate Episcopi*, *cap.* 42. §. 2. *num.* 1. Mihi tamen dubitationem afferre videtur Henriq. *in summa lib.* 6. *cap* 28. §. 8. quatenus asserit Paulum III. Societati IESV indulsisse, vt ipsius Regulares valeant prædicare: licet Sacris initiati non sint quod quidem si adhuc verum est, non paruam affert huic resolutioni dubitationem, cui respondere non curo, dum mihi de tali priuilegio non 46
constat. Hinc † prædicatio, cum non sit actus alicuius Ordinis, tempore cuiuscumque interdicti licita est, Fusc. *de visitat. lib.* 1. *cap.* 14. *num.* 13. Henriq. *in summ. lib.* 13. *c.* 44 §. 2. *vers. quinto.* Vgolin. *de censur. tab.* 5. *c.* 8. *in princ. num.* 3. Sayr. *in eodem tract. lib.* 5. *c.* 5. *n.* 45. Campan. *d. cap.* 12. *n.* 21. per text. *in c. responso*, *de sententia excommunicat.*

Prædicatores verbi Dei, quoad maximè fieri po- 47
terit, esse debẽt docti, apprimè eruditi, vita irreprehensibiles, moribus maturi, corde impauidi, spiritu feruidi; debent quoque gratiam docendi habere, vt potentes possint exhortari in doctrina sana, & eos, qui contradicunt, arguere, prout habetur *in c. oportet*, 8. *quæst.* 1. Deinde in suis sermonibus, atque concionibus non esse debent multum prolixi, ne sua loquacitate nimia, atque prolixa odiosi fiant, prout habetur *in cap. sit Rector.* 43. *distinct. in fine.* Origen. etiam *homil.* 6. *ad librum Iudic.* ad hoc propositũ sic dicit: *Breuitatem auctores diligunt; nam breuis, & prudens sermo, & auditur libentius, & attentius, ac melius memoriæ commendatur; ac è contrario*, inquit Gregorius Nazian

Nazianzenus *in oratione de sancto Lauacro. Satietas inimica est auribus, quemadmodum & superfluus cibus corporibus.* Vlterius prædicatorum omnium doctrina debet esse sana, & Catholica, examinata, & casta, nullo modo lasciua, aut impudica, seu quæ leuitatis, seu vanitatis saporem habeat, & ita Concil. Trident. *sess. 5. de reformat. cap. 2.* admonendo asserit, quod Prædicatores fideles pro sua capacitate pascant salutaribus verbis docendo, quæ scire omnibus necessarium est ad salutem, annunciando eis cum breuitate, & facilitate sermonis vitia, quæ eos declinare, & virtutes, quas sectari oportet, vt pœnam æternam euadere, & cœlestem gloriam consequi valeant. Et *sess. 24. c. 4.* loquendo de eisdem, dicit sacram solummodo Scripturam, diuinamque legem in concionibus esse annunciandam, prædicandam; me citato in hoc loco hoc ipsum dicit Homobon. *de examine Eccles. tract. 11. c. 7. quæst. 18. resol. 3. in princ.* & præcipuè fidelibus quinque sunt prædicanda, videlicet quid credendum, quid vitandum, quid timendum & quid sperandum, hæc sunt quinque verba quæ sensu suo Apost. 1. *ad Corinth. 14.* volebat in Ecclesia loqui, vt & alios instrueret; sunt enim in primis articuli Fidei populis prædicandi, quia in symbolo continentur, vt statuit Agathen. Conc. *in cap. symbolum de consec. dist. 4.* deinde præcepta diuina seruanda, peccata verò vitanda, æternum supplicium timendum, & præmium æternæ vitæ sperandum, *Clem. accipientes vers. & quia, de pœnis.*

48 Quod si contingat vt prædicator errores, aut scandala disseminet in populum, etiamsi in monasterio sui, vel alterius Ordinis prædicet, Episcopus ei prædicationem interdicat. Quòd † si hæreses prædicauerit, contra eum secundum Iuris dispositionem, aut loci consuetudinem procedat, etiam prædicator ipse generali, vel speciali priuilegio exemptum se esse prætenderet; quo casu Episcopus auctoritate Apostolica, & tanquam Sedis Apostolicæ delegatus, procedere potest: curare autem ipse debet Episcopus ne quis prædicator, vel ex falsis informationibus, vel aliàs calumniosè vexetur, néve iusta de eo conquerendi occasio habeatur, Concil. Brachareo. IV. *act. 4. cap. 22.* notant Mirand. *4. quæst. 50. art. 7.* Campanil. *d. rub. 12. cap. 13. num. 21.* Franch Leo. *in thesauro fori Eccles. part. 2. c. 8. num. 12.* & me citato *in hoc loco* Homobon. *d. resolut. 3. in fine.* Aloys. Ricc. *in decis. Curia Archiep. Neapol. dec. 397. num. 2. part. 4.* nouissimè me citato *in hoc loco* Ioan. de Solorzano. *de Indiarum iure to. 2. lib. 3. cap. 26. num. 64. & 65.* etiam nouissimè me quoque citato *in hoc loco* Nouar. *in lucerna Regular. verb. prædicatores c. 1. pag. 302.* Aduertendum tandem duxi prædicatores non posse suas inspirationes, seu reuelationes prædicare absque Romani Pontificis licentia, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ cum reseruatione, Leo X. *Constitut. in Concilio generali lata* incip. *Superne* prout refert Gallet. *d. verb. prædicare, vltim.*

ALLEGATIO LXXVII.

Episcopi in erigendis, & gubernandis puerorum Collegiis quomodo se habere debeant?

SVMMARIVM.

1 *Seminarium puerorũ in singulis Cathedralibus quomodo instituendum, & gubernandum, ostenditur.*

2 *Seminario debet Episcopus primum ex sua Capituli mensa contribuere, & postea cogere alios ad contribuendum suo exemplo.*

3 *Seminario de eleemosynis piorum & similibus, quæ in incerto consistunt, nihil debet contribui.*

4 *Episcopus si negligens fuerit in erectione Seminarij, Archiepiscopus supplet eius negligentiam.*

5 *Cardinales S. R. E. tenentur contribuere Seminario de fructibus beneficiorum, quæ habent in diœcesi, vbi est Seminarium.*

6 *Hospitalia data in titulum, vel administrationem, si habeant beneficia annexa, aut redditus, vel prouentus Ecclesiasticos, tenentur soluere Seminario.*

7 *Seminarij ratione potest taxa imponi super Hospitale, quod in titulum, & non in administrationem, & merè laicale est.*

8 *Hospitalia quæ administrantur à laicis, & in quibus sunt bona laicorum, quæ data non in titulum, commendam seu administrationem, non soluunt Seminario.*

9 *Hospitale vnius diœcesis habens beneficium annexum, quod est alterius diœcesis, tenetur contribuere pro rata fructuum beneficij, in qua situm est beneficium.*

10 *Confraternitates, Capellæ, & scholæ habentes redditus Ecclesiasticos, etiam intra Regularium Ecclesias existentes, tenentur contribuere Seminario.*

11 *Legata facta pro Magistro Grammatices, qui pueros pauperes edoceat, possunt applicari Seminario cum onere erudiendi pueros, sicut testator iussit.*

12 *Pensionarius tenetur pro rata pensionis soluere subsidium, & alia onera imposita respectu fructuum beneficij, ac proinde contribuere Seminario, siue illud erectum sit ante reseruationem pensionum siue post.*

13 *Canonici de quotidianis distributionibus non tenentur Seminario distribuere.*

14 *Mendicantium monasteria Seminario contribuere non tenentur.*

15 *Mendicantium monasteria, quæ dicantur? ostẽditur.*

16 *Doctores referuntur de quatuor primis ordinibus Mendicantibus tractantes.*

17 *Ordo D. Augustini est antiquior Mendicantibus.*

18 *Patres Soc. Iesu inter Mendicantium ordines comprehendi voluit Pius V.*

19 *Ordo Minimorum S. Francisci de Paula adnumeratus fuit inter Mendicantes à Pio V.*

20 *Iesuatorum Congregatio Mendicantium Ordinibus adnumerata fuit per Pium V.*

21 *Carmelitas discalceatos esse ex Ordine Mendicantium declarauit Clemens VIII.*

22 *Omnes & singulæ personæ in beneficiis S. Ioannis Hierosolymitani quomodolibet existentes à Seminarij contributione eximuntur.*

23 *Seminaria debent prius esse erecta, & in illis Scholares actualiter adesse, vt vniones eis facta subsistant.*

24 *Seminarium erectum dicitur ex introductione puerorum, non vero ex emptione pro eo, & creatione deputatorum.*

25 *Vnio seminario nondum erecto fieri non potest, & quoad hunc effectum requiritur præparatio domus conducta, vel empta, & introductio puerorum.*

26 *Possessio capta nomine Seminarij nondum erecti, est nullius considerationis, & non producit iuris effectus.*

27 *Seminarium erectum vt dicatur, quæ concurrere debeant? ostenditur.*

1 SINGVLÆ Cathedrales, Metropolitanæ, atque his maiores Ecclesiæ pro modo facultatum, & diœcesis amplitudine certum puerorum ipsius ciuitatis, & diœcesis, vel eius prouinciæ, si ibi non reperiatur numerum in Collegio, ad hoc prope ipsas Ecclesias vel alio loco conuenient ab Episcopo eligendo alere, ac religiose educare, & Ecclesiasticis disciplinis instituere teneantur; ad cuius Collegij fabricam instituendam, & ad mercedem præceptoribus, & Ministris soluendam, & alendam iuuentutem, ac ad alios sumptus, pars aliqua, seu portio detrahenda est per Episcopos cum consilio duorum de Capitulo, & duorum de Clero, ex fructibus mensæ Episcopalis, & Capituli & quarumcunque Dignitatum, Personatuum, Officiorum, Præbendarum Portionum, & aliorum beneficiorum, necnon, ex fabricis Ecclesiarum, & aliorum locorum, atque ex quibuscunque aliis Ecclesiasticis redditibus, seu prouentibus, etiam aliorum Collegiorum, seu corporum, vel Confraternitatum, etiam Abbatiarum, Prioratuum, & quorumcunque Regularium beneficiorum, vt habetur in Concil. Trid. *sess.*23. *de reformat.cap.*18. de cuius materia vide late Zerol. *in praxi Episcopal. part.* 1. *verb. Seminarium, pag. mihi* 326. Gonzal. *ad reg.*8. *Cancell gloss.*5. §.7. *n.*68. *cum sequent.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiastici dec.*489. *in prima edit. & resolut.* 380. *in* 2. *edit.* P. ul. Fusç. *de visitat lib.*1. *cap.*16. *à n.*8. Monetam *de distributionib. quotidianis part.* 3. *q.*3. *à num.*13. Aloys. Ricc. *Neapol. dec.* 194. *part.*4. nouissimè D. Hieron. Venero. & Leyua *in examine Episcop. lib* 6. *c.*30. Lotter. *de re benef. lib.*1. *quæst.*30. *ex n.*47. Rotam *dec.*835. *cum seqq. in nouissim. alias part.*4. *diuers.* me citato *in hoc loco* Alzed. *de præcellent. Episcop. dignit. part.* 2. *cap.*9. *n.*40. nouissimè etiam me citato *in hoc loco* Nouar. *in lucerna Regular. verb. Seminarium pag.* 235. Petr. Bollum *in œconomia Canonica, class.*3. *c.* 5. §.8. *pag.* 520. *cum seq.* Erecta enim & constituta sunt huiusmodi Collegia, vt adolescentes, & pueri à teneris annis ad pietatem & religionem informentur, doceanturque in his, quæ spectant ad disciplinam Ecclesiasticã, quasi in Dei obsequium, & in Ecclesiæ, & diuini cultus ministerium perpetuò inseruituri, iuxta id, quod habetur *in Concilio Trid. c.*18. Quæ quidem Collegia fori electionem habent vt possint pro suis rebus agere coram Iudice Ecclesiastico, vel sæculari vt cõcludit Nouar. *in praxi electionis fori q.* 43. *à n.* 1. & Aloys. Ricc. *in praxi var. resolut. resol.*413. *per tot.* vbi dicit Seminaria hæc pia loca siue religiosa vocari tanquam prædictis rebus destinata, simulque aliis pietatis ac charitatis operibus, quæ inibi exercentur in Ecclesiæ, & totius Reip. decus & ornamentum, & ob hanc considerationem *in resol.*412. etiam concludit quod sicut Ecclesia habet immunitatem, vt ad eam confugientes tuti sint, ne ab illa extrahantur iuxta *text. in cap. inter alia* 6. *de immun. Eccles.* ita & idem in his Collegiis, vt ante eum tradidit in propriis terminis Marc. Anton. Genuens. *in pract. Archiep. Neapol. c.*17. *n.* 50. vbi refert sic fuisse decisum in illo Archiepiscopatu cum quodam homicida, qui ad domum eiusdam Collegij Seminarij confugerat etiam per alteram portam, quam ordinariam, per quam pueri ingrediebantur.

Episcopus debet primum ex sua, & Capituli 2
mensa cõtribuere Seminario, & postea cogere alios ad contribuendum suo exemplo: nisi qui nominatim excipiuntur à Concil. *d. c.*18. exigitur enim pro forma, vt præcesserit detractio fructuum de mensa ipsius Episcopi, & aliorum beneficiorum ipsius diœcesis ad præscriptum supradicti decreti, vt censuit Rota *in Auersana beneficiorum* 3. *Iulij* 1606. coram *Cardin. Sacrato, & dec.* 361. *num.*7. *part.*2. *recent.* Nisi forte loco illius dismembrationis à propria mensa Episcopus pinguius mentem Concilij adimpleuisset assignando pecunias, & redditus ex proprio patrimonio, vt fuit responsum per *Sacram Congregat. in vna Tyrassonen. vnionis de anno* 1610. cuius meminit Lotter. *de re benefic. lib.*1. *quæst.* 30. *num.*61.

De illis verò, quæ in incerto, vt in eleemosynis 3
piorum, vel similibus consistunt, nihil debet contribui, prout Episcopo Trident. *die* 13. *Maij.* 1586. responsum fuisse asserit Piasec. *in praxi noua Episc. p.*2. *c.*2. *n.*5. *in fine.*

Quòd si Episcopus in eius Seminarij erectione 4
negligens fuerit, vel suam portionem denegauerit, Archiepiscopus suppleat eius negligentiam, & acriter corripiat (cum sine causa id omissum viderit;) Archiepiscopum vero negligentiam, Synodus Prouincialis, tam circa erectionem, quam eius conseruationem, Concil. *d. cap.*18. *vers. quod si Cathedralium.* Ex dictis

Primò amplia, etiam Cardinales Sanctæ Romanæ 5
Ecclesiæ teneri contribuere Seminario de fructibus beneficiorum, quæ habent in diœcesi, vbi est Seminarium, vt censuit *Sacra Congregatio.*

Secundò infertur hospitalia data in titulum, vel 6
administrationem, si habeant beneficia annexa, vel redditus, aut prouentus Ecclesiasticos, etiam teneri soluere, refert decisum Zerol. *in praxi Episcop. part.*1. *verb. Hospitale, vers.*10. *dub.* Aloys. Ricc. *Neapol. dec.*196. *n.*6.7. & 8. *part.*4. Et † posse super hospitali 7
quod in titulum neque in administrationem datur, sed merè laïcale est, taxam ratione Seminarij imponi dicit decisum Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarra lib.* 4. *tit.*29. *l.*1. §.2. *de Hospitalib. n.*3. & *n.*13. asserit † non procedere in hospitalibus, quæ 8
administrãtur à laïcis, & in quibus sunt bona laïcorum, quæ data non sunt in titulum in commendam, seu administrationem, & *n.*15. † etiam testatur decisum 9
hospitale vnius diœcesis habens beneficium annexum, quod est alterius diœcesis, teneri contribuere pro rata fructuum beneficij annexi seminario, quod est in diœcesi, in qua situm est beneficium, de quo late Fusc. *d. c.*16. *n.*10.

Tertiò amplia in Confraternitatibus, Capellis, & 10
scholis habentibus reditus Ecclesiasticos etiam intra Regularium Ecclesias existentibus, quæ quidem tenentur

nentur Seminario contribuere, vt censuit *Sacra Congregatio*, cuius meminit Aldan. *in compendio Canon. decis. lib. 2. tit. 14. n* 8.

11 *Quartò* amplia in legans factis pro Magistro Grammatices qui pueros pauperes doceat; illa enim possunt applicari Seminario cum onere erudiendi pueros sicut testator iussit, ita etiam bona, quæ fuerunt applicata alicui Collegio propter Christianam educationem miserabilium puerorum, si Collegium id sublatum sit, debent ea bona applicari Seminario, sic censuit eadem *Sacra Congregatio*, de qua Aldan. *citato loco*.

12 *Quintò* amplia in pensionario, nam cum pensio apponatur super fructibus & redditibus beneficij, tenetur pensionarius pro rata pensionis soluere subsidium, & alia onera imposita respectu fructuum beneficij. Ita Nicol. Garc. *de benefic. part. 1. c. 5. n. 171.* Monet. *de decim. c. 9. à num. 83.* Azor. *instit. moral. part. 2. lib. 8. cap. 9. quæst. 2.* Et habere locum siue Seminaria erecta sint ante reseruationem pensionum, siue post, dicit decisum additio ad eundem Garciam *d. n.* 171. vbi etiam subdit timlum occasione contributionis per eum factæ Seminario, non posse detrahere ex pensione, quam soluit, nisi pro rata pensionis, & ad eam rationem, ad quam ipse titularis contribuit. Declaratio autem Sacræ Congregationis ita habet, *An decretum Concilij cap. 18. sess. 23. vers. Ad hanc autem portionem, habeat locum siue Seminaria erecta sint ante reseruationem pensionum, siue post? Congregatio censuit habere locum, ideo beneficiatum compellendum esse pro pensione, quam soluit, quamuis Seminarium erectum fuerit post pensionis reseruationem, sed beneficiatum posse retinere pro rata quidquid occasione pensionis soluerit Seminario.* Alia declaratio. *Canonici Regulares sancti Augustini monasterij sancti Vincentij Vlixbonensis diœcesis quæsiuerunt an ex omnibus redditibus Ecclesiarum, quas obtinent, teneantur integraliter ad Seminarium contribuere nulla habita ratione expensarum factarum, & faciendarum in perceptione fructuum & redituum, ac etiam obligationum, & onerum Capellarum dicti monasterij; nec non vnius Collegij in Vniuersitate Conimbricensi, in quo sunt viginti quatuor Collegiales expensis dicti monasterij viuentes? Congregatio quoad expensas pro perceptione fructuum censuit habendam esse rationem istarum expensarũ. Quoad obligationes & onera censuit si imposita sunt ante Conciliũ Tridentinum deducendam esse tanquam æs alienum, & de reliquis redditibus contribuendũ Seminario pro rata.* Tertia declaratio. *Camillus Veranus Commendatarius Abbatia sancta Maria de Ferrara Ordinis Cisterciensis contribuebat ad Seminarium monasterij Ordinis Fossa noua Cistercien. pro bonis ipsius Abbatia, vnde ne duplici onere grauaretur, negabat velle contribuere ad Seminarium Episcopi Theani? Congregatio censuit si ante Concilium capit contribuere, non ideo excusari à contributione Seminarij Episcopi, sed detrahendam tantam summam, quam soluit pro Seminario monasterij, & de reliquo contribuendum ad ratam Seminario Episcopi. Si verò post Concilium cœpit contribuere, nullam habendam rationem illius deductionis summa.*

13 Limita tamen in Canonicis, qui de quotidianis distributionibus non tenentur contribuere Seminario, prout decisum referunt Zerola *in praxi Episcop. part. 1. verb. distributiones* §. 5. Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell.* §. 7. *proœm. n.* 170. *cum sequenti*, Moneta *de distrib. quotid. part. 3. q. 9. n.* 14.

14 Collegia, & monasteria Mendicantium ab hac exactione immunia sunt; prout habetur in Concil. Tridcot *d. c.* 18. ibi, *& omnium monasteriorum, non tamen Mendicantium*, &c. Fr. Emman. *quæst. Regularium* *to. 2. q. 5. art. 2. & q. 66. art. 3.* Nouar. me citato *in hoc loco d. verb. Seminarium n.* 3. † quorum nomine ve- 15
niunt monasteria S. Dominici, S. Francisci, ac Eremitarum S. Augustini, nec non Carmelitarum, & seruorum Beatæ Mariæ, vt declarauit Pius V. *Constitut. sua*, quæ incip. *Romanus Pontifex, sub Dat. 1. Octobris* 1568.

De his quatuor primis Ordinibus Mendicanti- 16
bus, & de eorum origine tractant D. Anton. *in sum. 3. part. tit. 6. cap. 1. §. 8. & tit. 19. cap. 3. & tit. 23. & 24.* Cassan. *in Catalog. gloria mundi part. 4. consid. 68. 69. & 70.* Redoan *de spol. eccles. q. 8. in princip.* Zerola *in praxi Episcop. part. 2. verb. Mendicantes, pag. 67.* Azor. *instit moral. part. 1. lib. 12. c. 23.* Galgan. *de iure publico lib. 3. tit. 41.* Ludou. Miranda *in manu. Prælat. to. 1. q. 11. art. 6.* Fr. Emman. *q. Regul. to. 1. q. 2. art. 1. cum seqq. & q. 4. art. 3. & to. 3. q. 49. art. 1. & 4.* Et † Ordo 17
D. Augustini est antiquior Mendicantium, Fr. Hier. Roman. *lib. 6. de Republ. Christiana cap. 2. ad fin.* sed ex priuilegio omnibus Mendicantium Ordinibus procedit Ordo Prædicatorum, vt dixi *infra alleg. 78. post n. 37. vers. Fratres Prædicatores*.

Patres quoque Societ. Iesu inter Mendicantium 18
Ordines comprehendi voluit Pius V. constitutione sua, quæ incip. *Dum indefessa. Dat. Romæ die 7. Iulij* 1571. referunt Hieron. Gabr. *cons.* 28. Fr. Emman. *d. tom. q. 55. art. 5 & d. q. 49. art. 2.* Azor. *instit moral. part. 1. lib. 13. cap. 7.* Redoan. *d. q. 8. in princ. num. 5.*
† Similiter & Ordo Minimorum S. Francisci de 19
Paula annumeratus fuit inter Mendicantes ab eodem Pio V. *Constit. sua*, incip. *Apostelica, 9. Nouembris de anno* 1567. & alia sua Constitutione incip.
Romanus, 29. Nouembris eiusdem anni Congregatio 20
Iesuatorum Mendicantium Ordinibus annumerata fuit. Denique Clemens VIII. *Constit. sua* incip. *Romano Pontifici decet. 20. Augusti anni* 1603. † Carmelitas 21
discalceatos declarauit esse ex Ordine Mendicantium, quæ omnia ex hoc loco desumens me non citato refert Aloys. Ricc. *d. decis. 196. part. 4.*

Dum Matriti essem ad manus meas peruenit petitio quædam porrecta inuictissimo Regi nostro Philippo IV. à R. Patre Ioann. de Spiritu sancto Ordinis Carmelitani discalceati meritissimo Generali, in qua eleganter & doctè plura in laudem huius sacræ Religionis, & quod Propheta Dei Elias Monachorum princeps primus extitit, ipsumq; & Elisæum, filiosque Prophetarum veraciter Monachos fuisse multis ostendit, idque refert S. Hieron. *epist. 13. ad Paulin.* Ioan. Hierosl. *in lib. de inst. Monach. c. 2.* Nuñoz *lib. 2. tit. 1. c. 2. art. 3. n. 1.* Roman. *in suo alphabet verb. Elias* Rupert. *lib. 3. super Cantic. c. 3.* Petr. Damian. *tom 3. opusc. 15. c. 2. ad Stephan. Monachum*, Card. Bellarm. *lib. 2. de Monachis c. 39.* Nicol. Cofetan. *in monarchia Ecclesiastica contra Marcũ Anton. de Dominis lib. 1. cap. 12.* vbi eum carpit dum ausus fuit affirmare SS. Eliam, Elisæum & Ioannem Baptistam Monachos non fuisse Thom. VValden. *tom. 1. doctrinalis Fidei lib. 3. art. 2. cap. 4.* Deinde in eadem petitione comprobat Eliam, eiusque successores tria vota emisisse, factumque Carmelitarum Ordinem in tribus omnibus substantialibus Religionis punctis, voluntaria paupertate, obediẽtia, & castitate, imò & virginitate sua eundem S. Eliam prophetam sanctissimum instituisse, quod sentire affirmat Fr. Onufrius Salt. *in vita S. Onufrij c. 18* Fr. Ioseph. de Saguença *in vita S. Hieronymi fol.* 110. & 111. Fr. Thom. de Aquino *lib. 1. de Patriarchatu Elia p. 3. sect. 1.* Carthag. *to. 3. Homiliar. lib. 17. homil. 2. aliàs tom. 4. lib. 16. homil. 27. obiect. 7.* Palionidor *lib. 1. de origine & antiq. c. 1.* Petr. Thom. Sarracen. *in monologio de vita S. Elia fol. mihi* 311.

Salian. *in annal. tom. 4. anno* 3139. *num.* 12. Ægid. Camart. *lib. de gestis Eliæ cap.* 6. *sect.* 8. Trithem. *de laudib. Carmelitar. cap.* 2. Valer. Ximenes Embruo. *in stimulo p.* 1. *c.* 1. *§.* 4. Petr. Luti. *in compendio histor. c.* 3. Ægid. Leo Delicet. *en su Iardin. Carmelit. c.* 2. Fr. Ioan. Pinto *in hurta cha Carmelit. tract.* 2. *c.* 10. Fr. Emman. Roman. *in antiqunt. Carmel. tract.* 1. *cap.* 2. *& in alphabet. verb. Elias, elucid.* 6. Fr. Marcos de Guadaxara *en su thesoro cap.* 2. Fr. Mich. de la Fuente *in catal. Sanctorum Carmelit.* Palnodor. citatum à Carolo Tapia *in authen. ingressi C. de sacros. Eccles. verb. monasteria cap.* 13. *§.* 1. *numer.* 9. Et expressè quod S. Propheta Elias Carmelitani Ordinis fundator extitit, & auctor, tenent Genebrad. *ann.* 5268. dum dicit quòd Ordo Carmelitarum initium habuit in desertis Syriæ, Aimerici Antistitis opera: sed eorum origo altius repetenda est, nempe, à Prophetis Elia, & Elisæo, qui Carmelum montem Terra sancta primi consecrarunt, & discipulos ibi reliquerunt quos scriptura filios Prophetarũ appellat; in Europam eum adducit Albertus Patriarcha Hierosolymitanus, Ioseph. Antiochen. *in speculo militia primitiua Ecclesiæ c.* 17. *&* 72. Fr. Thom. de Iesu *in exposit. regulæ p.* 1. *c.* 1. *pag. mihi* 20. Erard. Carthus. *in fasciculo tempo: um anno* 1294. *& anno à creatione mundi* 4300. *& anno Christi* 450. VValdens. *de Sacram. tit.* 9. *c.* 89. Nau. *de horis Canon. c.* 21. *n.* 17. Guillielm. Eisengren. *in historia. Ecclesiast. centenario primo tit. de Religionib.* Trithem. *de laudibus Carmelit. c.* 1. vbi ait quòd sicut alij Basilium sui Ordinis habuerunt Principem, alij Augustinũ, alij Benedictum, Prædicatores sanctum Dominicum, Minores sanctum Franciscũ, sic huius Sacratissimi Ordinis institutor est Elias propheta maximus, propagator sanctus Elisæus, &c. Cassan. *in catal. gloria mundi part.* 4. *consid.* 53. Nicol. Goeffereau. *in monarchia Ecclesiast. in distinct. lib.* 2. *c.* 12. *fol. mihi* 705. Alcaçar *super* 11. *Apocalyps. verf.* 3. Fr. Didac. de Yepes *in vita S. Theresiæ lib.* 1. *c.* 2. Paul. Morigia *de origine Religionum cap.* 30. Palionidor. *lib.* 2. *de origine Ordinis Carmelitarum*, Valet. Ximenes Embrun *en el estimulo de deuotion de la Religion del Carmen, par.* 1. *c.* 1. *§.* 4. Fr. Thom. de Iesus *in el libro de la antiquedad del Carmen en la expositiõn de la Regla par.* 1. Fr. Michaël Muñoz *in suo propugnaculo*, Et quòd Carmelitana Religio sit de iure diuino, cœlitusque dimissa, eo quòd S. Elias diuinitus edoctus formam viuendi à Deo accepit, affirmant Robert. Arboreo. *tom.* 2. *de sacro cœlibatu*, VValdens. *tom.* 1. *lib.* 3. *doctrinalis Fidei art.* 1. *c.* 4. Bacon. *lib.* 3. *quodlib. q.* 7. *art.* 2. Ioann. Leidenen. *in speculo historia lib.* 3. *c.* 7. Philip. Reboti *de gestis Carmelit. c.* 5. Fr. Ioan. de Iesu Maria. *to.* 2. *in vita B. Theresiæ ad Paulum V. lib.* 1. *c.* 2. Albert. Mar. relatus à Fr. Thom. de Aquino *lib. de Patriarchatu Eliæ p.* 3. *sect.* 5. Franc. Camil. *in summario antiquitat. Carmelit. c.* 2. Specul. Carmelit. *lib.* 1. *c.* 2. Fr. Diego Maldonado *lib.* 1. *de su elucidario c.* 11. Petr. Lusi. *in compendio historiali. c.* 3. Ægid. Leo *en su Iardin. Carmel. p.* 1. *c.* 2. Fr. Ioan Pinto de Victoria *in monarchia tract.* 2. *c.* 10. Mnõoa *lib.* 1. *tit.* 2. *c.* 4. *art.* 2. *& lib.* 2. *tit.* 1. *c.* 1. *artic.* 8. Suarez *de Relig. tom.* 4. *lib.* 2. *c.* 10. *n.* 2.

22 Omnes & singulæ personæ (vt ad rem redeamus) in beneficiis Sancti Ioannis Hierosolymitani quomodolibet existentes à Seminarij clericorum contributione in qualibet ciuitate iuxta sacri Concilij decretum erecti, seu erigendi, eximuntur per Bullam Greg. XIII. incip. *Quo magis, sub Dat.* 23. *Martij anni* 1580. *relatam inter priuilegia Relig. fol.* 57. Anton. Nouar. *d. verb. Seminarium n.* 7.

23 Huiusmodi Seminaria debent prius esse erecta & in illis scholares actualiter adesse, vt vniones eis factæ subsistant, Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancel. gloss.* 7. *n.* 68. Aloys. Ricc. *d. resolut.* 380. *n.* 1. vbi dicit sic pluries Rotam decidisse, Rota etiam *decis.* 885. *nu.* 5. *& decis.* 836. *n.* 4. apud Farin. *in nouissim.* aliàs *p.* 4. *diuers.* latè & eleganter Lotter. *de re benefic. lib.* 1. *q.* 30. *num.* 47. *cum seqq.*

Dicitur autem Seminarium erectum ex introductione puerorum, non vero ex exemptione domus pro eo, & creatione deputatorũ, vt censuit Rota *in Corduben. præstimoniorum* 7. *Febr.* 1601. apud Farin. *decis.* 835. *in nouis*, & ad hoc est bona Rotæ Rom. decisio, quæ sequitur. 24

Reuerendissimo P. D. Coccino Decano, Adiacen. beneficij Veneris 15. *Aprilis* 1622.

DVbitaui, an constaret de existentia Seminarij ad effectum de quo agitur: effectus autem dubij est, vt videatur, an Seminarium possideat? quia si possider, non potest dari de attentatis, cum attentata in hoc casu pendeant à possessione iuxta resolutionem factam in hac causa 21. *Maij* superioris anni.

Hoc dubium habet tres inspectiones. Prima est an vnio possit fieri Seminario nondum erecto? Secunda, dato quod non possit fieri, an possessio capta nomine Seminarij de facto erecti suffragetur? Tertia, an constet de valida erectione?

Et quantum attinet ad primam difficultatem, Domini fuerunt concordes, quod vnio Seminario nondum erecto fieri non possit; & quòd ad hunc effectum requiritur præparatio domus conductæ, vel emptæ, & introductio puerorum, vt fuit resolutum *in Causa Oxomen. beneficij* 24. *Octobris* 1611. coram Illustrissim. Cardinal. Sacrato *in decis.* 361. *nu.* 3. *& seqq. p.* 2. *recentior.* vbi refert sententiam Congregationis Illustrissimorum Interpretum Concil. Tridēt. & alias decisiones Rotales, & latè prosequitur Garcia *de benefic. p.* 12. *c.* 2. *n.* 193. *cum pluribus sequentib.* & admittit Gũzalez *super reg.* 8. *gloss.* 5. *§.* 7. *n.* 68. qui licèt *n.* 75. *tenear*, quòd cessante fraude vni facta Seminario nondum erecto valeat, quem sequitur Modern. *discept forens. c.* 248. *n.* 71. *& c.* 358. *n.* 5. tamen ista sententia, vt aduertit Garcia *loco citato n.* 196. *in fine*, est contra declarationes *Congregat. Concilij*, & contra sententiam Rotæ. 25

Quantum attinet ad secundam difficultatem aliqui ex Dominis dicebant, quod ad effectum possessionis sufficit, quod OEconomi deputati acceperint possessionem, etiam de facto, ad effectum vt dicantur esse in possessione, seu detentione, Bald. *consil.* 135. *numer.* 2. *&* 3. *lib.* 2. vbi loquitur de misso in possessionem à Prætore nulliter procedente, contra quem vti possessorem datur actio spolij. Doct. *in l. iustè possidet. ff. de acq. possess.* Aym. *consil.* 18. *num.* 8. & bene Mohedan. *decis.* 20. *de restitut. spoliat.* Cæterùm respondebatur ab aliis Dominis, quòd conclusio procederet si Oeconomi voluissent acquirere possessionem, oedum nomine Seminarij, sed etiam nomine proprio, quia isto casu falsitas versatur tantum circa causam possessionis, quare non impediret acquisitionem quia non deficeret voluntas possidendi, aut nomine proprio, aut nomine Seminarij, *l.* 2. *§. si à pupillo, l. quod vulgo, ff. pro empt.* & facit tex. *in l. cum in corpus*, 36. *ff. de acquir. rer. domin.* prout Bartol. & Ias. *in l. si is ad quẽ, n.* 2. *de acquir. hæred.* & fuit dictum *in causa Maceraten. hæreditatis* 4. *Iunij* 1590. coram Cardinali Pãphilio sen. sed in hoc casu si Seminarium non erat erectum, quia pueri 26

non

nondum erant introducti, non poterant OEconomi acquirere quasi possessionem, quia noluerunt acquirere nomine proprio, sed nomine Seminarij, quod cum non fit erectum, possessio est ex falsa causa circa factum, hoc est circa existentiam Seminarij, & ideo est nullius considerationis, nec producit Iuris effectus, *l.* 1. §. *hac verba, ff. ne vis fiat ei*, Bald. *d. conf.* 135. *n.* 2. *l. b.* 2. Port. Imol. *consil.* 75. *n.* 11. & facit text. *in l. si me in vacuam, ff. de acquir. possess.*

27 Quantùm attinet ad tertiam difficultatem, visum fuit constare de existentia Seminarij. Constat enim Episcopum elegisse duos Canonicos pro regimine, & gubernio Seminarij. Secundò elegit duos Coosultores pro instituendis taxis, & faciendis vnionibus, alterum, de Capitulo, & alterum de Clero, & mandauit, quòd alij duo aligerentur, alter per Capitulum, & alter per Clerum, prout fuerunt electi: & deinde cum consilio prædictorum taxauit Episcopus seipsum, & mensæ suæ redditus, nec non alios in decima parte fructuum, & publicauit præceptum de soluendis taxis, & constituti exactores, nec non in domum Seminarij introduxit pueros, vt patet ex mandatis procuratæ datis per ipsos Seminaristas: vnde satis constat de existentia Seminarij legitima de tempore vnionis ad præscriptum Concilij *c.* 18. *de reform. sess.* 25.

Et ita clausum, &c. Hactenus decisio.

28 Beneficia simplicia cuiuscumque dignitatis fuerint, & qualitatis, possunt Seminario vniri, vt commodè regi valeat, sine tamen præiudicio obtinentium, etiamsi essent effecta, aut in Curia effectum sortirentur, Fusch. *d. cap.* 16. *n.* 9. Non possunt tamen simplicia beneficia ad collationem inferiorum spectantia, nec Canonicatus, neque beneficia iurispatronatus, etiam Ecclesiastici, nec beneficia Sedi Apostolicæ reseruata post illorum vacationem, nec prætetea vacantia in mense reseruato per Episcopum seminario vniri, vt censuit *Sacra Congregatio* teste Franciscò Leo *in thesauro fori Ecclesiast. part.* 2. *c.* 16. *n.* 23. & cum Concilium Trid. *d. c.* 18. non decernat, vt omnia beneficia simplicia vniantur Seminario, sed

29 aliquot, ideò † vnio facta omnium beneficiorum nō valet. Ita decisum refert Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. dec.* 492. *in* 1. *edit. & resol.* 383. *n.* 4. *in* 2. *edit.* item *& decis.* 710. *in* 1. *edit. & resol.* 610. *num.* 10. *in* 2.

30 *edit.* Sed †, censuit Rota *in vna Assisien. beneficij* 12. *Maij.* 1607. coram *Card. Marquemontio*, vnionem factam Seminario de beneficio reseruato fuisse nullā refert Nicol. Garcia *in addit. ad summ. tract. de benefic. p.* 12. *c.* 2. *n.* 103. vbi *n.* 106. dicit per *Sacram Congreg.* decisum non posse, etiam ante vacationem, vniri Seminario beneficia, quæ obtinet persona, quæ ob familiaritatem Cardinalium, vel aliam rationem tales sint, vt quocunque mense decedant, certum sit ea fore affecta sedi Apostolicæ.

Vnde decisum extat in vna *Auersana beneficiorum* 31. *Iunij* 1606. coram *Cardin. Sacrato* vnionem de beneficiis reseruatis per *Extrauag. ad regimen, de prebend. inter commun.* innouatam per *reg.* 1. *Cancellaria*, factam per Episcopum quantumcunque ad fauorem Seminarij, & fruatra in reliquis forma decretorum Concilij, esse nullam, quam opinionem iterum amplexa est *dec.* 201. *num.* 5. *part.* 2. *recent.* quarum Rotæ decisionum meminit Lotter. *de re benef. lib.* 1. *q.* 30. *n.* 43.

Canonicus electus ad Seminarij administrationem perpetuò illam habere debet, nec remoueri potest, nisi ex ligitima, & iusta causa, refert decisum Galet. *in margarita casuum conscientia, verb. Canoni-*

31 *cus, pag.* 30. *colum.* 1. † Episcopus tenetur adhibere in consilium prædictos deputatos, non tamen obligatur eorum consilium sequi Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloss.* 46. *n.* 74. me citato *in hoc loco* Alzed. *de præcellen. Episcop. dign. part.* 2. *c.* 9. *n.* 50. itaut † vniones factæ 33 Seminario absque consilio eorum, quos iubet Concilium adhiberi, non valeant; quia quando datur alicui potestas à lege, & ab eadem adijcitur, quod faciat cum consilio alterius illud de necessitate requiritur, *l. impuberibus, ff. de suspect. tutor.* & Bart. *in l. Titium, n.* 3. *ff. de admin. & periculo tut.* ita in terminis Franscic. Leo *d. c.* 16. *n.* 25. vbi asserit quandoque vidisse disputare de validitate, & inualiditate vnionum Seminario factarum defectu præsentiæ deputatorū, & pro nullis reputari. Quos quidem deputatos etiam debet Episcopus adhibere in consilium pro tota temporali administratione prædicti Seminarij, excepta exactione, quæ ad solum Episcopum spectat, Aloys. Ricc. *d. resol.* 380. *n.* 3. Cuius Seminarij redditum exactionem singulis annis Episcopus ipse accipere debet, adhibitis etiam præsentibus duobus de Capitulo, & totidem à clero ciuitatis deputatis, vt statuit idem Concil. *d. cap.* 18. *versic. rationes*, & declarat Fusch. *d. c.* 16. *n.* 15. Dum verò huiusmodi duos ex Capitulo ea de causa sine fraude tempore diuinorum Officiorum abesse simul cum Episcopo continget, eos priuandos non esse quotidianis distributionibus, tanquam absentes propter Ecclesiæ vtilitatem, resoluit Moneta *de distrib. quotid. p.* 2. *q.* 8. *n.* 57. vbi *n.* 16. idem resoluit de illis Canonicis, qui ex præcepto Conc. Trid. *sess.* 21. *de reform. c.* 9. debent adhiberi ab Episcopis, seu locorum Ordinariis in publicandis indulgentiis, aliisve spiritualibus gratiis, & *num.* 18. idem pariter statuendum asserit de illis duobus Canonicis, altero ab Episcopo, altero per Capitulum eligendo, qui donec Synodus aliqua Prouincialis celebretur, in qua ea de re statuatur, ab eodem Episcopo adhiberi debent in iis prouidendis, quæ necessaria videbuntur, circa diuina officia, omnesque Ecclesiæ ministros, iuxta ea, quæ eadem Tridentina Synodus decernit *sess.* 24. *de reform. c.* 12. *in fine.* Idem etiam numeris sequentibus dicendum putat de aliis Canonicis eligendis præscripto Concil. Trid. *sess.* 25. *de reform. c.* 6. *& c.* 8. *vers. quod si hospitalia*, aliisque in locis. Sed hoc ita indistinctè verum non est, nisi id concedatur priuilegio, vel consuetudine legitima præscripta, aut statuto Ecclesiæ auctoritate Apostolica confirmato, quale est Mediolani, idem Moneta *d. p.* 2. *q.* 11. *n.* 68. *& sequent.* optimè Nicol. Garc. *de benef. in additio. ad p.* 3. *c.* 2. *n.* 355.

Pueri ad hoc Seminarium admittendi, debent 34 esse ad minus duodecim annorum de legitimo matrimonio, habitu clericali semper vti, singulis diebus Missas audire, singulisque mensibus confiteri, ac corpus Christi sumere, si id Confessor iudicauerit, non incorrigibiles, vt admonet Concil. *d. loco vers. Discipulos*, pauperum autem filios præcipuè eligi vult, prout refert Zerol. *in praxi Episcop. p.* 1. *verb. Seminarium.* §. 2. Ibidem discere debent Grammaticam, cātum, computos Ecclesiasticos, homilias Sanctorum, atque Sacramentorum tradendorum formam, & ritum, ac cæremoniarum formulas, prout disponit Concil. *dicto loco*, §. *Vt vero*, & referunt Zerol. *d. verb. Seminarium*, §. 3. Fusch. *d. c.* 16. *n.* 14. & de educatione puerorum multa tradit Lorio. *in Act. Apost. cap.* 7. *vers.* 22.

In Bracharensi ciuitate, vna de antiquioribus 35 Hispaniæ Vrbibus, quam à Gallis Celtis cognomēto Bracharis fuisse conditam fama est anno ante Virginis partum ducentesimo nonagesimo, est celebre adolescentum Seminarium, ad normam Sacro-

Barbos. de Episcopo Pars III Dd 3 sanctæ

sanctæ Tridentinæ Synodi sub Principis Apostolorum tutela, & patrocinio, cuius imago ex marmore inaurata fulget excelso, ac sublimi in loco, pro foribus eiusdem Collegij ædificij moles tum ad speciem pulchra, tum ad disciplinam tuendam, per quam accommodata est; Primatialibusque ædibus vicina, hinc quinquaginta collegæ talari veste coloris cærulei induti peramplè, & copiosè sustentantur sub Rectore, & Vicerectore viris doctis, & grauibus, qui in tardos animaduertunt, & incorrigibiles expellunt Archiepiscopi auctoritate, qui reliquos pro vniuscuiusque in litteris, & virtute progressu præmiis afficit, omnes ediscunt musicam, & ad publica gymnasia Grammaticæ, Philosophiæ, ac moralis, & speculatiuæ Theologiæ quotidie gregatim pergunt Vicerectore comitante; in omnibus mira modestia, mira domi, forisque disciplina elucet, magnus etiam per totam diœcesim fructus exuberat: de cuius fundatione agit illustriss. D. Acuña *in historia Eccles. Archiepiscopor. Bracharens. p. 2. c. 86. n. 2. pag. 376.*

ALLEGATIO LXXIII.

Episcopus publicas processiones quando indicere valeat, & quas personas ad illas compellere possit?

SVMMARIVM.

1 *Processiones à procedendo, & eundo dicuntur.*

2 *Processiones publica sunt, qua fiunt in Litaniis maioribus & minoribus, aut pro bono publico, vel in aduentu noui Episcopi, vel in festo Sanctissimi Corporis Christi.*

3 *Processiones publicas nouo valet indicere, nisi Ordinarius sit.*

4 *Processiones publica dirigenda sunt quo voluerit Episcopus cum consilio Capituli.*

5 *Vicarius generalis absente Episcopo potest publicas processiones indicere.*

6 *Processiones priuata sunt, qua à Capitularibus, & clericis, ac Cathedralibus tantum fiunt ob aliquas causas.*

7 *Regulares absque Episcopi licentia processiones etiam priuatas facere non possunt, prateriquam intra Ecclesiam, eiusque & monasterij ambitum.*

8 *Exempti clerici tam saculares, quam Regulares, etiam Monachi, ad accedendum ad publicas processiones compelli possunt.*

9 *Clerici omnes diœcesani, quantumcumque exempti, si beneficia habeant, etiam simplicia, in diœcesi, vel obtineant officium in Ecclesiis, possunt compelli accedere ad publicas processiones.*

10 *Clerici qui sunt nullius diœcesis, vel extra ciuitatem in locis in quibus habent plebem, non possunt compelli accedere ad publicas processiones.*

11 *Clerici inseruientes Ecclesiis Religionis Hierosolymitana nulla immunitate se tueri possunt quin ad processiones vocari non debeant.*

12 *Canonicos & alios Presbyteros beneficia, vel officia Ecclesiastica obtinentes, potest Episcopus cogere, vt accedant ad processiones publicas, aut indictas pro bono publico, vel honore.*

13 *Sacerdotes nullum officium, aut beneficium Ecclesiasticum obtinentes in ciuitate, vel diœcesi, non sunt ab Episcopo compellendi ad vllas processiones accedere.*

14 *Regulares quantumuis exempti tenentur accedere ad omnes, & quascumque processiones publicas, & consuetas, aut indictas pro bono publico, vel honore.*

15 *Regulares, qui in strictiori clausura perpetuò viuunt, non possunt compelli accedere ad processiones.*

16 *Conuentus, in quibus Fratres sub arctiori clausura degunt, itavt nec in choro cantent, nec ad mortuos accedant, non sunt compellendi accedere ad processiones.*

17 *Canonici regulares Sancta Crucis Conimbricensis veniunt appellatione eorum, qui in strictiori clausura viuunt.*

18 *Monasterium Sancta Crucis Conimbricensis ab Alphonso Henriquez I. Portugalia Rege extructum, & ab Emanuele restauratum fuit.*

19 *Conimbricensis Ciuitas situs prastantia, antiquitatis commendatione, & Regia quondam Sedis prarogatiua celebris.*

20 *Conimbricensis Academia laudes qui cumulent, citantur.*

21 *Regulares absentes à ciuitate per dimidium milliare, non sunt compellendi ab Episcopo accedere ad processiones.*

22 *Regulares, vel alij habentes ex priuilegio, vt non teneantur ad processiones ire, non sunt compellendi, quamuis semel, vel sepius iuerint.*

23 *Religiosi Soc. Iesu, habent ex priuilegio, vt non teneantur ad processiones accedere.*

24 *Confraternitates laicorum an possint per Episcopum compelli accedere ad processiones publicas? ostenditur.*

25 *Regulares non accedentes ad processiones in casibus quibus tenentur, an pœnis, & censuris valeant per Episcopum puniri, ostenditur.*

26 *Controuersias omnes de pracedentia inter Ecclesiasticas personas tam saculares, quàm Regulares contingentes, Episcopus amota omni appellatione quoad effectum suspensiuum summariè componit.*

27 *Pracedentia sunt iudicanda secundum loci consuetudinem.*

28 *Fundatio antiquior in pracedentiis componendis maximè attendenda est.*

29 *Canonici Regulares praceant Monachos etiam nigros.*

30 *Fratres Pradicatores pracedunt reliquos Mendicantes.*

31 *Compromitti an possit in materia praeminentiarum? ostenditur.*

32 *Controuersia de pracedentia quomodo componenda, declarauit Gregorius XIII.*

33 *Constitutio Gregorij XIII. de pracedentiis habet locum in prioritate vnius diei, vel hora.*

34 *Prioritas, seu preuentio causatur non solum per vnum diem anterioritatis, sed etiam ratione vnius hora.*

35 *Pracedentia sunt terminanda secundum quod in Alma vrbe omnium magistra seruatur.*

36 *Religio debet pracedere, qua est prior in institutione, & approbatione.*

37 *Monachi trium fontium, & Sancta Crucis in Hierusalem, debent pracedere Monachos S. Eusebij, ex quo eorum ordo, qui est Cisterciensium, fuit prius institutus, & approbatus.*

38 *Parochus in sua Ecclesia est praferendus Decano, & Capitulo Collegiata ad eam Ecclesiam personaliter ex antiqua consuetudine accedentibus.*

39 *Confraternitates quomodo componenda dum inter eas contenditur de pracedentia, remissiuè.*

40 *Iudicium possessorium pro honore competit.*

41 *Antiquiori & nobiliori competit locus honorabilior, quod si ab eo deturbetur, fit ei iniuria, quam de facto potest propellere.*

42 *Controuersias circa locum incedendi in processionibus*

bus an aliquando componat sacularis iudex ? ostenditur.

1 PROCESSIONES à procedendo, & eundo dicuntur, namque conuocato, & procedente Clero cum vexillis, Crucibus, & cereis, ac sequente populo fiunt. Ita Petr. Greg. *lib.1. partitionum iuris Canonici tit.*
2 20.c.4.† Publicæ autem processiones sunt, quæ fiunt in Litaniis maioribus, vt in festo S. Marci, & in minoribus, vt in triduo antecedente Ascensionem Domini; cuius orationes appellantur ab Ecclesia Rogationes: vel quæ fiunt pro bono publico ratione occurrentis necessitatis, vt imminente peste, alioque flagello, vel in aduentu noui Episcopi, vel in festo Sanctissimi Corporis Christi, & quæ Episcopo videbuntur. Ita Zerola *in praxi Episcop. p.2. verb. processiones* §.2. Seraphin. *decis.* 15. *nu.*2. vbi quòd Rogationes dicuntur processiones generales, & *n.*1. quòd in processionibus generalibus omnes clerici debent ad Cathedralem conuenire, Prosper de Augustino *in additionib. ad Quarantam in summa Bullary, verb. pracedentia*, Vgoliu. *de potestate Episcopi p.*1.*c.* 20. §. 2.*n.*6. Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. decis.*362. *in* 1. *edit.* & *resol.*308. *n.*7. *in* 2. *editione*, Campanil. *in diuersorio Iuris Canonici rub.* 12. *c.* 13. *n.* 118. multa ex hoc loco me non citato desumpsit idem Aloys. Ricc. *in decis. Curia Archiep. Neapol. decis.* 39. *nu.*3. *p* 4. Latè Valenzuela *tom.*2. *cons.* 184. *à princip.* Et *Sacra Congregat. Cardinalium Concilij Trident. interpretum in Ferrarien.* 17. *Iulij* 1609. declarauit publicas processiones, ad quas exempti ab Episcopis vocati accedere tenentur, ex decreto Concilij Trident. *sess.* 25. *d. Regular. c.* 13. esse intelligendas quæ inductæ fuerint pro bono publico, vel publico honore.

3 Huiusmodi autem publicas processiones indicere nemo valet, nisi Ordinarius sit, vt resoluunt Campan. *dict. loco*, Bellet. *disquisit. clerical. p.*1. *tit de fauore clericorum reali*, §.2. *n.*5. Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesi. p.*4. *c.*2. *n.*142. & censuit *Sacra Congr. Conc. in Elboren.* 14. *Ianu.* 1617. vbi quòd id ius habet Episcopus priuatiuè quoad alios Aloys. Ricc. *d. n.*7. subdēs quòd
4 † Episcopo competit decernere Ecclesias, quæ adiri debeant, nam processiones publicas dirigendas esse quò voluerit Episcopus cum consilio Capituli, dicunt decisum Franc. Leo *dict. part.*4. *c.*2. *n.* 145. Armend. *in addit. ad recopil. Legum Nauarræ lib.*1. *tit.*14. *c.*28. §.31. *de processionibus, numer.* 1. & 2. Aloys. Ricc. *dict. Neapol. decis.*379. *nu.*4. *p.*4. Valenzuela *d. tom.*2. *cons.* 184 *à nu.*22. & sic requiri consilium, non autem consensum Capituli censuit *Sacra Congreg. Conc. sub die* 28. *Martij* 1628. & expressè quòd consilium Capituli requiratur, declarauit nouissimè eadem *Sacra Congregatio in Comen.* 7. *Februarij* 1632. ita vt Episcopus solus sine consilio Capituli eas edicere, & dirigere minimè valeat, Armēdar. *citat. loco n.*4. non obstante quod Capitulum, vel alij sint per longum tempus in quasi possessione inducendi publicas processiones, vel præscribendi quomodo, & quo sint dirigendæ, *S. Congreg. Concilij sub die* 16. *Februarij* 1619. & non obstante etiam immemorabili consuetudine, *S. Rituum Congreg. in Ca-*
5 *marinen.* 24. *Augusti* 1619. † Absente verò Episcopo processiones publicas edicere spectat ad Vicarium generalem cum consilio Capituli, prout posset Episcopus, si præsens esset, *S. Congreg. Rit. in Vigilien.* 28. *Sept.* 1630. Armend. *vbi sup. n.*3.

6 Et in huiusmodi processionibus, maximè si sunt generales, omnes clerici debent ad Cathedralem conuenire, *c. quoniam, dist.* 38. Seraphin. *d. deci.* 15. Boër *de auctor. magni Cons. n.*74. Sandoual. *de officio Eccles. c.*29. *l.*2. Valenzuel. *d. tom.*2. *cons.*184. *n.*69. Priuatæ verò processiones sunt quæ à Capitularibus, & Clericis, & Cathedralibus tantum fiunt ob aliquas causas, Armend. *d. n.*3.

Regulares tamen absque Episcopi licentia eas 7
facere non posse vsus probat, præterquam intus Ecclesiam, eiusque, & monasterij ambitum, quod fuisse etiam non semel resolutum testatur Zerol. *d. loco* §. 4. & sic obseruari vidisse refert Campan. *d. c.* 13. *num.* 118. *in fine*, explosa sententia Portel. *in dub. Reg. verb. processiones n.*8. quem refert Villal. *in sum. tom.* 2. *tract.* 35. *diffic.*5. *n.*9. existimantis Regulares posse facere processiones extra Conuentum sine licentia Episcopi, & Iacob. de Graff. *cons.* 20. *de Regul.* opinantis illis licere per triginta passus extra ambitum processiones facere per text. *in c. sicut antiquitus,* 17. *q.*1. Et ideo *Sacr. Congreg. Illustriss. D. D. Cardinalium Concilij Triden. interpretum sub die* 2. *Iulij* 1620. censuit non licere Regularibus huiusmodi processiones facere extra Ecclesias, & ambitum illarum, vt refert Laur. de Peirinis *in const. sui Ordinis Minim. tom.* 2. *Constit.*7. *Pij V. n.* 13. *vers. ad* 8. *pag.*193. me citato *in hoc loco* Diana *moral. resol. p.*2. *tract.* 2. *resol.* 77. *vers. nō reticeam.* Circa processiones autem Rosarij, refert Festus *in Constit. sui ordinis p.*1. *c.* 23. prout eum citat Laurent. de Peirinis *d. loco* ex declaratione *eiusdem Congreg.* posse illam fieri per totam ciuitatem, si ita habeat consuetudo à decem retro annis seruata, & in quatuor festiuitatibus B. Mariæ, nimirum Natiuitatis, Annunciationis, Purificationis, & Assumptionis. Aduertit tamen Zerola *vbi sup. vers. ad* 4. quod inspicienda sunt Regularium priuilegia an habeat concessionem quòd possint facere processionem extra eorum claustra absque licentia Ordinarij, qui ait se non credere eos habere, cum passim videat in processionibus Rosarij, Conceptionis, & huiusmodi, Neapoli, & alibi solum illos facere ac intra claustra, & ambitum monasteriorum.

Clerici omnes exempti, tam sæculares, quam Re- 8
gulares, etiam Monachi ad accedēdum ad publicas processiones compelli possunt, vt decidit Concil. Trident. *sess.* 25. *de regularibus, cap.*13. quod citant. Zerol. *in praxi Episc. par.*2. *verb. processiones*, §.2. Fr. Emman. *in quast. Regul. to.*3. *quast.* 56 *art.*1. Stephan. Gratian. *decis. March.* 532. Tusch. *de visitat. lib.*2. *cap.* 15. *num.*53. Marc. Anton. *var. lib.* 1. *resol.* 13. *num.*16.
Lexana *in summ. quast. Regul. cap.*9. *numero* 47. † & 9
procedere in Clericis omnibus diœcesanis quantūuis exemptis, si beneficia etiam simplicia in diœcesi obtineant, refert decisum Aloys. Ricc. *in Colle-*
*ctaneis decis. p.*4. *collect.*882. *in princip.* † vel si non 10
habeant, sufficit quod saltem obtineant officium in Ecclesiis, Bald. *decis.*359. *p.*2. non comprehendere tamen eos, qui sunt nullius diœcesis, vel extra ciuitatem in locis, in quibus habent plebem, resoluit Franc. Leo *in Thesauro fori Ecclesiast. p.*1. *c.*8. *n.*18.

Nullæ immunitates Religioni Hierosolymitanæ 11
concessæ obstant, quominus eius Sacerdotes inseruientes Ecclesiis vocari debeant ad processiones ac nisi accedant, etiam compelli, vt refert decisum Salgado *de protect. Regia part.*2. *c.*9. *n.*103. & me citato *in hoc loco* Nouar. *in lucerna Regular. verb. processiones. n.*8. *pag.* 208. Armendar. *d. loco n.*5. Cened. *pract. & Canon. q. lib.*1. *q.*26. *n.*17. idem Armend. *vbi sup. n.*13.
subdit † posse Episcopū cogere Canonicos & alios 12
Presbyteros beneficia vel officia Ecclesiastica obtinentes vt accedāt ad omnes & quascumque processiones publicas, aut indictas pro bono publico, vel
honore, *n.*12. attestatur in *Sacra Congr.* decisum † Sa- 13

 cerdo

cerdotes nullum officium, aut beneficium Eccleſiaſticum obtinentes in ciuitate, vel diœceſi, non eſſe ab Epiſcopo compellendos ad vllas proceſſiones accedere.

14 Regulares, quantumuis exempti, tenentur accedere ad omnes, & quaſcumque proceſſiones publicas, & conſuetas, aut indictas pro bono publico, vel honore: ita diſponit Concil. *d. loco*, & refert deciſum Armendariz *vbi proximè num.* 15. reſoluunt Fr. Emman. *d. tom.* 3. *quæſt.* 36. *art.* 1. Cochier. *de iuriſdict. Ordinarij in exemptos part.* 2. *quæſt.* 45. *num.* 109. Chopin. *de Sacra polit. lib.* 2. *tit.* 6. *n.* 18 Franciſc. Leo *d. par.* 4. *c.* 2. *n.* 143. Vgolin. *d. c.* 20. *§.* 2. *n.* 4.

15 *Primo* limita in Regularibus, qui in ſtrictiori clauſura perpetuò viuunt, vt diſponit Concil. *d. c.* 13. *in fine*, & reſoluunt Franc. Leo *d. c.* 2. *n.* 144. Stephan. Gratian. *d. dec.* 232. Aloyſ. Ricc. *de reſol.* 308. *n.* 2. Armend. *d. loco n.* 8. Vgolin. *d. c.* 20. *§.* 2. *n.* 5.

16 Conuentus igitur in quibus Fratres ſub arctiori clauſura degunt, ita vt nec in choro canteot, nec ad mortuos accedant, ſed tantùm ſtudiis, & lectionibus vacent, non ſunt compellendi accedere ad proceſſiones, vt refert deciſum Armendar. *dicto loco num.* 8.

17 Appellatione eorum, qui in ſtrictiori clauſura viuunt, venire Canonicos Regulares ſanctæ Crucis Coombricenſis, refert deciſum Armend. *d. loco nu.* 8. & me citato *in hoc loco* Nouar. *d. verb. proceſſiones, num.* 9.

18 Monaſterium hoc, quod ab Alphonſo Henriq. I. Portugaliæ Rege extructum, ab Emmanuele reſtauratum, & perfectiſſima Religione, cura, & opera Ioannis III. reformatum vbique gentium eſt celebratiſſimum ob corpora illa primorum Portugaliæ Regum Alphonſi, & Sanctij filij, & Theotonij ſanctas Reliquias, & quinque Marrochienſium Martyrum, & inſignia virtutum omnium exempla, quod ibi perennat ex memoria Beati Antonij Luſitani, quem ſuæ familiæ aliquando habuiſſe alumnum, in eaque prima tot, tantarumque virtutum, quæ vniuerſum iam Orbem Christianum compleuerũt, iacta fuiſſe ſemina in ſupremam ducere poſſunt ſuæ felicitatis partem: de cuius monaſterij laudibus multa tradunt Marizius *in dialogis variæ hiſtoriæ fol* 46. & 361. Odoard. Nonius Leon. *in chronica Regum Portugaliæ in vita Alphonſi I. fol.* 55. *verſo*, raræ facundiæ & exquiſitæ eloquentiæ vir, Fr. Ludo. ad Angelis *in vita Auguſt. lib.* 4. *c.* 21. *pag.* 112. Fr. Emman. *q. Regul. to.* 1. *q.* 3. *art.* 1. nouiſſimè Illuſtriſſ. D. Aucſia *in hiſtoria Eccleſiaſtica Epiſcop. Bracharẽſium part.* 2. *cap.* 14. qui vitæ fabulam mortalis impleuit Vlyſſipone an-

19 no 1643. † Monaſterium hoc ſitum eſt in Conimbricenſi ciuitate, quæ ſitus præſtantia, antiquitatis commendatione, & Regia quondam Sedis prærogatiua, tãtum aliàs inter caput extulit Vrbes, quantum lenta ſolent inter viburna cupreſſi, cuius agrorum vbertatem, aëris temperiem, auriferi Mundæ amœnitatem graphicè deſcribit Marizius *in dialogis variæ hiſtoriæ dialogo* 1, *c.* 1. *cum ſequentibus*, de qua ita cecinit Poëta noſter Luſitanus.

O domus ô Regum Sedes, ô dulce Camænis
Hoſpitium, magis ô loca digna Deis.
Vt libet has vidiſſe tuas Conimbrica moles,
Mœniaque Egnati verſibus aucta mei.
Agnoſco nunc Pieridum Palatia quondam
Luſitanorum tecta ſuperba Ducum.
Agnoſco celſas, ingens opus, Herculis arces,
Et videor Lymphas cernere Munda tuas.
Non me curuati poſtis bona fæmina, non me
Egregium tota quicquid in vrbe latet.
Omnia miratus Muſis, & Apolline dixi,
Non erat in toto dignior orbe locus.

Non poſſum igitur à recordatione huius ciuitatis pueritiæ meæ altricis diſcedere, in cuius celebri Academia per duodecim annorum ſpatium Iuri Pontificio, Cæſareoque integra ſemper valetudine operam dedi, cui iure optimo ſtudiorum, laborumque meorum fructus, operamque meam, & induſtriam pro collato in priori educationis munere, me debere profiteor, de cuius encomiis latè Vaſæus *de Hiſpania antiquitatibus, cap.* 20. Hieron. Roman. *de Republ. Chriſtiana par.* 2. *l.* 5. *c* 20. Fr. Amator Arraiz *dial.* 3. *c.* 8. Mariz. *d. cap.* 1. *cum ſequentibus. & dial.* 5. *fol.* 353. *cum ſequentibus.* Luc. Marinæ. Siculus *lib.* 2. *c.* 3. Doctor Franciſcus de Mencon, ſacrarum & humanarum litterarum eruditione & cognitione clarus, *in lib.* 1. *ſui ſpeculi Principis Chriſtiani c.* 36. *fol.* 85. vbi latè de inſtitutione huius celebris Academiæ Conimbricenſis, Camill. Borrel. *de præſtantia Regis Catholici cap.* 40. *n.* 137. vbi refert Conimbricenſem Academiam in Luſitania erectam fuiſſe à Ioan. II. Rege Alphonſi quinti filio, eamque à ſummis, præclariſſimiſque Viris in omni ſcientiarum genere indies excreuiſſe, & inde in omni diſciplinarum genere liberalibus artibus, & ſcientiis viros eruditiſſimos effluxiſſe. De qua idem Poëta Luſitanus. 20

Regum olim hæc fuerat, Muſarum Regia nunc eſt,
Eſſe vſquam melius non potuere Deæ.

Secundò limita ſi Regulares abeſſent à Ciuitate 21
per dimidium miliare, quia tunc non tenentur, nec compellendi ſunt ab Epiſcopo accedere ad proceſſiones, prout deciſum referunt Aloyſ. Ricc. *d. reſolut.* 308. *n.* 2. Armendar. *d. loco nu.* 9. 11. & 14. Vgolin. *d. c.* 20. *§.* 2. *n.* 5. *verſic.* 2. Salgado *d c.* 9. *n.* 14. Piaſec. *in praxi noua Epiſcop. part.* 2. *c.* 4. *n.* 47.

Tertiò limita, ſi haberent ex priuilegio, vt non te- 22
nerentur ad proceſſiones ire, quamuis ſemel, vel ſæpius iuerint: ita reſoluit Aloyſ. Ric. *d. reſolut.* 308. *n.* 4. prout habent † Religioſi Societatis Iesv à Gre- 23
gorio XIII. *Conſtitut.* 36. incip. & *Quacumque*, die 16 *Iulij* 1576. *in Bullario nouo to.* 2. Patres diſcalceati Carmilitani ex Conſtit. Clementis VIII incip. *Religioſorum, de anno* 1596. & in alia per Lezan. *d. c.* 9. *num.* 47. Et nouiſſimè S. D. N. Vrbanus VIII. *in ſua conſtit.* incip. *Debitum paſtoralis officij. Kalendis Iunij* 1629. indulſit Clericis Regularibus pauperum Matris Dei ſcholarum piarum, vt de cætero perpetuis futuris temporibus in Vrbe arbitrio Cardinalis Vicarij pro tempore exiſtentis, quibuſcumque proceſſionibus, & aliis quibuſcumque actibus publicis quocumque tempore de more, vel conſuetudine, aut aliàs pro tempore faciendis, aut celebrandis, aut ab Ordinariis locorum quibuſuis indicendis intereſſe minimè teneantur, nec vbique locorum per quoſcumque Ordinarios huiuſmodi, aliaſque perſonas inuiti cogi, aut compelli poſſint, auctoritate Apoſt. perpetuò concedit, & indulget, deſuper ab eiſdem Ordinariis, vel aliis perſonis moleſtari, perturbari, aut inquietari nullatenus vnquam poſſe.

Clerici Regulares congregationis S. Pauli decollati ad proceſſiones & actus publicos accedere non cogũtur, vt eis indulſit Sixtus V. *Conſtit. ſua* 5. incip. *Rationi, ſub Dat Kalend. Maij* 1585 *in Bullario nouo to.* 2. *pag.* 490. Nec clerici Regulares pauperum Matris Dei ſcholarum piarum ad eaſdem proceſſiones accedere tenentur, Vrbanus VIII. *Conſt.* 100. incip. *Debitũ Kalen. Iunij* 1610. nec Fratres S. Hieronymi in Regnis Hiſpaniarũ, vt iuxta priuilegiũ Pij V. declarauit *ſacra Rit. Cõgreg. ſub die* 14. *Iunij* 1600. Nec Canonici Regulares, nec Lateranenſes, eadem *ſacra*

Congregatio sub die 30. *Iulij* 1616. Nec Cassioenses Monachi vlla solitum adstringendi, vt accedant ad publicas processiones, eadem S. *Congregatio in Placentina* 10. *Iunij* 1602. Regulares hi omnes, vel quiuis alij, si qui sunt, habentes priuilegium non accedendi ad publicas processiones, non tenentur ad eas conuenire, etiamsi semel, vel sæpius conuenissent: quia est priuilegium facultatis, & possunt ire si velint, Vgolin. *de offic. Episcop. cap.* 20. §. 2. *nu.* 5. Scip. de Rubeis *verb. priuilegium n.* 5.

24 *Quartò* limita in Confraternitatibus laicorum: nam per Episcopum non poterunt compelli accedere ad processiones publicas, sed solum inuitari, prout declaratum fuisse referunt Franciscus Leo *in dict. thesaur. part.* 1. *c.* 8. *n.* 18. Aloys. Ricc. *resolut.* 308. *num.* 5. & Campan. *dict. cap.* 13. *num.* 122. Vgolin. *de potestate Episcop. cap.* 11. *num.* 6. Piasec. *in praxi noua Episcop. part.* 2. *cap.* 3. *nu.* 32. nouissimè Marcel. Vulpe *in praxi iudiciali fori Ecclesiast.* 11. *n.* 9. Sed huiusmodi laicorum Confraternitates compelli posse dixit Papiæ decisum Mart. Ant. *var. lib. res.* 93. & facit quod huiusmodi Confraternitates, etsi quoad temporalia non subsint Episcopis, tamen quoad spiritualia subsunt, prout resoluunt Nauar. *consil.* 3. *sub tit. de foro compet.* Tiraq. *pia causa in praf. vers. item relictum confraternitatibus*, Sayr. *decis.* 5 *de officio Ordinarij*, Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici*, *part.* 2. *c.* 8. *n.* 18. *& part.* 2. *c.* 19. *nu.* 21. Mar. Anton. *d. lib.* 1. *resolut.* 66. Sed prima opinio verior est, & vltra suprà citatos secundum illam rescripsisse *sacram Congregationem* referunt Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiepiscop. cap.* 36. *nu.* 7. Stephan. Gratian. *March. dec.* 132. *num.* 6. Carol. de Graff. *de effect. cleric. effect.* 1. *n.* 613. Nam quamuis huiusmodi Confraternitates potestati Episcopi in quibusdam subiciantur, vt videlicet possint compelli rationem ei reddere, iuxta terminos Concilij Trident. *sess.* 21. *de reform. c.* 8. *&* 9. prout resoluit Cened. *pract. & canon. q. lib.* 1. *q.* 22. *n.* 20. *&* 14. vel per eum cogi ad recipiendum, vel residendum aliquem ex eorum cætu, ex adductis per Bobadill. *in sua politica lib.* 2. *cap.* 17. *n.* 141. itemque si agatur de ipsis rebus Vniuersitatis, vel iure aliquo spirituali, ita quod ratione rei subiectæ iurisdictio spectet ad Episcopum; tamen in reliquis quantumcumque sint affixæ Ecclesiis, in quibus habent Oratoria, & sint instituta auctoritate Episcopi, non habent priuilegium fori, nec ei subiciuntur, sicut personæ Ecclesiasticæ, vt obseruant Bobadill. *dict. l.* 2. *c.* 18. *n.* 228. & nouissimè Loter. *de re benef. lib.* 2. *q.* 10. *n.* 52.

25 Et quia eiusdem Concilij dispositione cauetur licere Episcopo non modo vacare, sed cogere non curantes accedere, dubium est, quæ pœna venirent plectendi Regulares non accedentes ad processiones, & an sub censuris compelli possint per Episcopum? In primis aliqui tenent censuris ab Episcopo distringi non posse, vt resoluunt multi, quos refert & sequitur Sanch. *de matrim. lib.* 7. *disput.* 33. *num.* 28. idem tenet Henriq. *in summ. lib.* 7. *cap.* 25. §. 7. Fr. Emmam. *in summ. tom.* 1. *cap.* 74. *num.* 4. Villalob. *in sum. tom.* 2. *tract.* 35 *diffic.* 5. *nu.* 17. Portel. *in addit. ad dub. Regul. verb. Episcopus, n.* 5 *& verb. processiones n.* 5. Hieron. Roder. *in compend. quæst. Regul. resol.* 128. *nu.* 1. Scor. *in Bullis select.* 393. *vers. si autem.* Laurent. de Peirinis *to.* 1. *in Const. sui Ordinis Minim. const.* 2. *Sixti IV. nu.* 60. Asc. Tamb. *de Iure Abbatum. to.* 1. *disp.* 19. *q.* 7. *n.* 7. Anton. Diana *moral. resol. p.* 3. *tract.* 2. *resol.* 76. & dicit decisum Quaranta *d. verb. præcedentia, in fine.* Sed ab Episcopo puniri posse per censuras, & pœnas arbitrarias, aliaque Iuris remedia *in Sacra Congreg.* resolutum refert Armendar. *dict. loco num.* 7. & Papiæ decisum fuisse testatur Maceraten. *decis.* 35. *dub.* 2. & in Curia Neapolit. obseruatum dicit Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiepiscopali, cap.* 45. *nu.* 8. *aliàs c.* 59. *n.* 4. & ex aliis resoluunt Ciarlin. *controu. forens. lib.* 1. *c.* 50. *num.* 21. Lauret. de Franchis *in controuers. inter Regulares & Episcopos. q.* 6. *vers. secundo fallit.* Aloys. Ricc. *resol.* 308. *num.* 6. Perez de Lara *de Capellan. & anniu. par.* 1. *cap.* 24. *n.* 14. Armeodar. *d.* §. 31. *de process.* Stephan. Gratian. *Marcb. decis.* 232. *nu.* 15. Cened. *canon. lib.* 1. *quæst.* 26. *nu.* 16. Salgad. *de protect. Regia part.* 2. *cap.* 9. *nu.* 109. & expressè quod Episcopus possit compellere etiam sub censuris omnes Religiosos Mendicantes, & Monachos, vt accedant ad publicas, & generales processiones, etiam censuit non semel *sacra Cong. Rit.* vt *in in Ferrar.* 27. *Iulij* 609. *& in Chilen. in Indiis*, 27. *Febr. &* 15. *May* 1610. *& in Tolet.* 4. *Iunij* 1615.

Controuersias quoque omnes de præcedentia inter Ecclesiasticas personas tam sæculares, quam Regulares, in processionibus publicis, aut iis, quæ fiunt in tumulandis defunctorum corporibus contingentes Episcopus amota omni appellatione componit, ex Trident *dict. c.* 13. tenet Aloys. Ricc. *in decis. Curia Archiep. Neapol. part.* 1. *decis.* 90. *n.* 1. & debet intelligi amotam appellationem quoad effectum suspensiuum duntaxat, & compositionem hanc debere fieri breui manu, summariè, ac de plano, sine strepitu, & figura iudicij, nec comprehendi, quæ sunt nullius diœcesis, referunt decisum Armendar. *d. loco num.* 10. Fusch. *de visitat. lib.* 2. *cap.* 15. *n.* 65. Campan. *d. cap.* 13. *nu.* 120. Francisc. Leo *d. cap.* 8. *num.* 18. & resoluit Fr. Emm. *quæst. Regularium to.* 3. *q.* 37. *art.* 3. Et quòd Conc. Trident. *citato loco* solummodo disponat vt Episcopus possit prouidere, & ordinare, quod sibi videbitur, ad euitanda scandala; & ordinatum ab eo debeat quidem exequutioni demandari, sed quod non tollat appellationem deuolutiuam, in cuius gradu bene datur manutentio possessori, censuit Rota *in Colonien. præcedentiæ* 9. *Iunij* 1627. coram *Card. Vbaldo iun.* impressa per Postium post suum *tract. manut. decis.* 32. Cùm igitur modus, & ordo incedendi in processionibus, ferendi Crucem, sedendi in Ecclesia, & similia sint actiones spirituales, vt tenent Nauar. *conf.* 3. *num.* 6. *de foro comp.* Perez de Lara *de anniu. & Capell. lib.* 2. *c.* 24. *n.* 29. in quibus iudicio Episcopi laici subsunt, ideo nil mirum si Iudex Ecclesiasticus sit competens etiam inter laicos, & non Iudex sæcularis. Ita Gam. *decis.* 1. *nu.* 8. Zerol. *in praxi Episcop. verb. processiones.* Stephan. Gratian. *in Marchia decis.* 232. *n.* 3. Piasec. *in praxi Episcop.* 2. *c.* 3. *tit. de visitat. Regul. à n.* 40. Perez de Lara *dict. c.* 24. *nu.* 29. Aloys. Ricc. *in collect. decis. collect.* 2863. *in princip.* Cauall. *de cognit. per viam viol. part.* 2. *q.* 124. *per tot.* Salgad. *de Regia protect. tom.* 1. *p.* 2. *c.* 9. *n.* 3. Campan. *in diuers. Iuris Canon. rubr.* 12. 13. *n.* 14. Cancer. *var. resolut. tom.* 3. *c.* 10. *nu.* 115. vbi ait quòd si contingat laicos contendere super iure sedendi in priori loco, vel alio in Ecclesia, Episcopus est Iudex competens etiam inter laicos, de quo *infrà nu. vlt.* Coram quo etiam dabitur actio iniuriarum contra amouentem scamnum de loco, in quo laicus habebat ius sedendi in digniori parte Ecclesiæ, vt per Reigerum *in thesauro verb. præcedentia, num.* 1. Stephan. Gratian. *discep. forens. c.* 110. *nu.* 14. licèt aliàs inuito Episcopo laici non acquirant hoc ius in banchis, seu sedibus in Ecclesia, sed solum ex tolerantia, & ex gratia, Rot. *decis.* 222. *n.* 1. *p.* 1. *diuers.* Molin. *de primog. lib.* 1. *cap.* 23. *num.* 34. *in fine.* Stephan. Gratian. *dict. cap.* 110. *nu.* 19. Intellige ab initio antequam sedere cœptum sit

sit quodammodo, non autem postquam, qui consueuit sedere in aliquo loco, quia tunc ex illo solo sedendi dicitur constitui in quasi possessione sedendi, quæ non potest ex postfacto tolli, ita in terminis Apicella *alleg. 13. n. 19. cum seqq. & n. 22.*

27 In præcedentiis, & possessionibus debet attendi consuetudo loci, cui regulariter, & vt plurimum defertur, Cassan. *in catal. gloriæ mundi p. 4. consid. 33. in fine, & consid. 37. 39. 40. & 41. in fine*, Nauarr. *cons. 1. n. 3. de maior. & obed.* Chopin. *monast. l. 2. tit. vlt. nu. 23.* Paul. Paris. *cons. 149. à n. 1. vol. 4.* Fab. de Anna *cons. 40. à nu. 1.* B. sold *in desert. iuridica politica de præcedent. & sessionis prærogatiuis c. 3. n. 8.* Valenzuela *to. 2. consil. 201. n. 42. cum seqq.* Medices *Marchia decis. 21.* Surd. *de Neapol. illustr. c. 27. n. 22.* vbi etiam quòd ad consuetudinem inducendam in materia præcedentiæ de iure Canonico requiritur decennium, Lata *cons. 2. n. 27* Boër. *in tract. de auctor. magn. consil. n. 49. 52. & 68.* Menoch. *consil. 51. n. 49. & 15. & consil. 257. n. 36. & 42.* Gama *decis. 1. num. 49.* Marc. Anton. Genuens. *in practic. Archiep. Neapolit. c. 52. nu. 1.* Stephan. Gratian. *discept. foren. to. 1. c. 106. à n. 8. & to. 2. c. 298. n. 8. & tom 3. c. 590. n. 23.* Seraph. *decis. 964. & decis. 716. n. 18.* Mastril. *de Magistrat. lib. 4. c. 14. n. 1. & lib. 5. c. 4. n. 30. & Sicil. decis. 1. 0. n. 16* D. Contelor *de præcedent. n. 6.* Salgad. *de potest. Regia part. 2. c. 9. à n. 18.* me citato *in hoc loco* Mich. Ferrus *de præcedent. Ecclesiastic. quæst. 18. à num. 7.* & fuit resolutum *in Seguntina præcedentiæ 22. Iunij 1609.* coram *Card. Pamphilio sen. & in eadem 8. Martij 1613.* coram *Vbaldo sen. & in d. Colonien præcedentiæ* coram *Vbaldo iun. & in Lucana præcedentiæ 24. Ianuarij 1628.* coram *R. P. D. Gisleri o* Nouar. *in summa Bullar. ij tit. de præcedentia in processionibus & q. forens. part. 2. q. 13.* & me citato *in hoc loco* alter Nouar. frater *in Lucerna Regular. verb. præcedentia pag. 197.* Quòd procedit etiamsi consuetudo Iuri repugnet, Menoch. *consil. 51. n. 51.* Seraphin. *decis. 964. nu. 1.* Gregor XV. *decis. 124. n. 2. & 4.* Aloys. Ricc. *in collectan. decis. part. 4. collectan. 1069.* & ideo etiamsi possessio esset contra ius, est manutenibilis, quando est alicuius temporis considerabilis, Rot. *decis. 534 num. 7. & decis. 595. nu. 4. part. 1. diuers. & in recent. decis. 685. n. 3. part. 1.* Gregor. *decis. 370.* vbi Adden. *sub num. 10.* & fuit dictum *in Orieten. iurisdictionis 22. Martij 1626.* coram *Vbald. iun. & in dicta Colonien. præcedentia*, coram *eodem.*

28 Perpendere tamen Episcopus debet, cum vult componere, antiquiorem fundationem, & illam, quæ est prior in institutione, & approbatione, vt veluti iure potiores præferantur, Aloys. Ricc. *in pra-*
29 *xi aurea resol. 102. n. 1.* † dum tamen Canonici Regulares præcedant Monachos etiam nigros, vt post longam discussionem, multosque processus superinde compilatos definiuit Pius IV. *die 23. Septembris 1563.* prout referunt Philipp. Portius *cons. 164. incip. Cùm in supremo, lib. 4.* Rendina *in promptuario recept. sent. tit. 101. num. 3.* Paulus Fuscus *de visitat. l. 2. c. 15. n. 66.* Nauar. *com. 4. de Regul. à n. 4.* quamuis Cassan. *in catal. gloriæ mundi part. 4. consider. 54. & 43.* defendat monachos nigros debere antecedere Regula-
30 res Canonicos, Item † Fratres Prædicatores præcedunt reliquos Mendicantes, vt constitutum est *in Bulla Pij V.* & declarauit Gregor. VIII. prout referunt Fusch. *vbi proximè* Zerol. *in praxi Episc. part. 1. verb. processiones, §. 4. pag. 286.* D. Contelor. *de præcedent. n. 8. cum seqq.* Salgad. *de protest. Regia part. 2. c. 9. n. 33.* Mich Ferr. *de præcedent. Eccles. 45. n. 9.* & citati *infra n. 37. vers. Fratres.*

31 Aduertendum denique est materiam præeminentiarum regulariter esse magni præiudicij, & propter ea non licere de ea sine Superioris authoritate compromittere, secus est, si compromittatur super modo incedendi & conueniendi in processionibus. Ita decisum fuit in Rota *in vna Calagurritana præeminentiarum 30. Ianuarij 1568.* coram *Illustrissimo Seraph.* quæ decisio est inter eius impressas. *decis. 36.*

Quis autem modus in controuersiis de præcedentia componendis seruandus sit declarauit Gregor. XIII. Constitut. sua relata apud Quarantam *in summa Bullarij, verb. præcedentia, pag. 396. alias 504. in noua edit.* & Confectium *fol. 250.* & Piasec. *d. c. 3. nu. 48.* Marc. Anton. Genuens. *in sua praxi Archiepiscop. Neapolit. c. 52. in fine*, Salgad. *de potest. Regia part. 2. c. 9. n. 26. & 27.* & illius meminit nouissimè Mich. Ferrus *de præcedent. Ecclesiast. q. 16. n. 3.* quæ est tenoris sequentis. *Exposcit pastoralis officij munus*; & infra. *De nobis attributa potestatis plenitudine volumus, & Apostolica auctoritate decernimus, quod quicunque ex dictis fratribus Mendicantibus inter se de præcedentia huiusmodi contendentibus, aut Confratribus Confraternitatum prædictarum, inter quos lites, & causæ præmissorum occasione ortæ iam sint, seu oriri contigerit in futurum, qui in quasi possessione præcedentiæ ac iuris præcedendi sunt, ij (quibuscunque reclamationibus, protestationibus, appellationibus, & aliis subterfugiis prorsus remotis, & cessantibus, & postpositis) in possessionibus tam publicis, quam priuatis præcedere debeant quando vero non probetur, aut non constet de quasi possessione præcedentiæ huiusmodi inter Fratres quidem Mendicantes; ij, qui antiquiores in loco controuersiæ, inter confratres vero inter se litigantes, ij, qui prius saccis vsi sunt, in processionibus tam publicis, quàm priuatis præcedere debeant; itaut si contigerit noua Monasteria, aut Domos alicuius Ordinis Mendicantium in loco, in quo alterius Ordinis ex Mendicantibus Monasteria, aut Domus prius erecta, & instituta sint, ille Ordo qui prius Monasterium, seu Domum in loco habuerit, præcedat. Præterea, quia inter prædictos Ordines plerumque alia in processionibus, & alia in Conciliis generalibus, & aliis actibus publicis, siue priuatis, ratio circa modum præcedendi seruatur, nolumus per præsentes prærogatiuas dictorum Ordinum quoad præcedentias huiusmodi, quæ propriis Ordinibus, præterquam in processionibus prædictis debentur, aut Fratribus Capuccinis nuncupatis, qui in processionibus publicis sub Conuentualium sancti Francisci, aut Minorum de Obseruantia Fratrum nuncupatorū Cruce, vt solent, incedere possint, aliquod præiudicium generari, sicque per quoscumque Iudices, &c. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, nec non Ecclesiarum, Monasteriorum, Ordinum, Congregationū, Domorum, aut Confraternitatum quarumcumque, etiam iuramēto, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate roboratis, statutis, & consuetudinibus, priuilegiisque, indultis quoque, & litteris Apostolicis, &c. Datum Romæ apud S. Marcum die 15. Iulij 1583.* 32

Circa quam Constitutionem aduertendum duxi 33
illam, dum definit inter Fratres Mendicantes eos præcedere, qui priores sunt loco, habere locum in prioritate vnius diei, vel horæ; quia prioritas seu præuentio causatur non solum per vnum diem anterioritatis, glos. *verb. iam, in cap. si eo tempore, 45. de elect. in 5.* † sed etiam ratione vnius horæ, glos. *verb.* 34
die obligauit, in l. si ex pluribus, 89. §. fin. ff. de solut. & verb. si non appareat, in c. duobus, 14. de rescriptis in 6. Cassad. *decis. 20. nu. 1. de præbend.* Put. *decis. 172. n. 3. lib. 3.* Menoch. *remed. 4. adipisc. num. 761.* Aloys. Ricc. vir indefessi laboris & studij, librorum helluo *in praxi aurea resol. 103.* vbi etiam, quòd non solùm

vnius

vnius horæ prioritas, sed etiam vnius puncti, vel momenti facit præuentionem.

35 Et quoniam post dictam Constitutionem quamplures ortæ fuerint lites circa præcedentiam, ideo *die 27. August. 1593. Sacra Congreg. Illustrissimorum & Reuerendissimorum DD. Cardinalium, negotiis & consultationibus Episcoporum & Regularium præfecta ad tollendas omnes lites & controuersias, quæ inter Regulares plerumque solent oriri super eorum præcedentiis in processionibus ceterisque actibus, tum publicis, tum priuatis, illud in futurum obseruandum censuit, quod in hac Alma vrbe omnium magistra seruatur; & die 30. Augusti eiusdē anni 1593. Illustrissimus, & Reuerendissimus Dominus Cardinalis Alexandrinus retulit suprà scriptā Congregationis sententiā Sanctissimo placuisse, & iuxta eam in casibus occurrētibus semper rescribi, & si opportunum fore videbitur generalem Constitutionem desuper fieri mandasse,* alia *Gregor. XIII. quæ incip. Exposcit, alii, que contrariis minimè obstantibus.* Quarum declarationem meminerunt Piasec. *in praxi noua Episcop. d. n. 47. in fine.* Campan. *d. c. 13. n. 121. versic. & quoniam,* & Quarant. *d. verb. præcedentia.*

Pro parte Ecclesiarum, Presbyterorum, seu Clericorum sæcularium Regni Castellæ, & Legionis in Hispania sacra Congreg. Rituum expositum fuit, quòd licèt in libro Cæremonialis Episcoporum statutum sit vt in generalibus processionibus Fratres, seu monachi, vel Ordines Regulariū antecedant, & Presbyteri, seu clerici sæculares quē Ordinē sancti Petri vocant, subsequantur, & vltimum locum obtineant, nec mixtim cum Regularibus incedant, prout abusum antea faciebant, idque per breue Apostol. à Clemente VIII. etiam declaratum, & confirmatum fuit, tamen Regulares ipsi tenuerunt id obseruare, nec vt solebant prius ad processiones accedunt vel si accedant quasi per contemptum aliquos paucos Fratres, nouitios, seu cōuersos, & ex vilioribus ad easdem processiones mittunt. Eadem sacra Rituum Congreg. facto de prædictis omnibus verbo cū eodem S. D. N. Papa, & de eius expresso ordine & mandato declarauit prædictos omnes Religiosos teneri ad obseruantiam dicti libri Cæremonialis, & litterarū Apostol. in forma Breuis expeditarū super obseruatione præmissorum omnium, & singulorum, & ordinauit vt moneantur omnes Generales, Prouinciales, & quicunque alij Regularium superiores, vt prædicta omnino etiam sub pœnis arbitrio eiusdem sacræ Congreg. infligendis obseruari faciant, & numerum debitum decentem, & consuetum Fratrum ad processiones mittant. Non obstante quacunque asserta, seu prætensa consuetudine in contrarium, quam abusum esse, & non consuetudinem, eadem S. Congreg. declarauit, & quibuscunque aliis non obstantibus. Et ita pronuntiauit, decreuit & declarauit in plena Congregatione, & de ordine expresso prælibati S. D. N. Clementis Papæ VIII. & insuper ordinauit, vt præsens decretum intimetur omnibus Generalibus, Prouincialibus, & aliis quibuscunque superioribus dictorum Ordinum. Romæ die 30. Augusti 1602. Alex. Card. Floren. I. P. Mucontius Pro secret. Cong. locus sigilli.

Postmodum Clemens VIII. per suam Constit. incip. *Quæ ad remouendum, sub die 5. Nouembris 1603.* ex voto eorundem Cardinalium Congregationis sacrorum Rituum declarauit *clerum sæcularem in omnibus locis, etiā in propriis Ecclesiis, & Conuentibus Fratrum, Monachorum, & Religiosorum quorumcunque in vniuerso Regno Castellæ & Legionis præferendum esse, & procedere debère, &c.* Quam Clementis VIII. constitutionem obseruari mandauit Gregorius XV. in sua Cōstit. incip. *Aliàs à felic. sub die Augusti 1622.* commissa earum executione quibusuis locorum Ordinariis in Regnis Hispaniarum existentibus quoties pro parte alicuius ex clero sæculari fuerint requisiti, &c.

In materia præcedentiæ inter Religiones vbi Apostolicæ Constitutiones non habentur, vel si quæ sint receptæ non extant, secunda est consuetudo loci, secundum Bald. *in cap. cum olim, de consuetud. num. 1.* Zabarel. *cons. 62. num. 1.* Renat. Chopin. *monastic. lib. 2. tit. vltim. num. 23.* Seraphin. *decis. 335. & decis. 663. & decis. 964. num. 2.* vbi ampliat hoc etiam procedere, quamuis consuetudo huiusmodi repugnaret Iuri communi, de quo etiam adden. ad Gregor. XV. *decis. 123.* Menoch. *cons. 51. n. 49.* & 51. Rota apud Postium post tract. mandati *de manut. decis. 339. num. 1. & 2.* Mich. Ferr. *de præcedent. Ecclesiast. quæst. 45. num. 10.* Vel inspiciatur qualis sit prior in institutione, & approbatione, ex gloss. *verb. prædicator in c. quorundam, de elect. lib. 6.* Cassan. *in catalogo gloriæ mundi, p. 4. consid. 52. vers. ergo modo* Ricc. *p. 1. decis. 131. n. 18.* Tob. Non. *cons. 71. nu. 35.* tenuit Rota *in Oriolen. præcedentiæ 10. Martij* 1600. coram *D. Litta, & in Romana præcedentiæ, 24. Maij* 1600. coram *Illustrissimo Card. Lancellotto sen.* vbi etiam fuit dictum Monachos trium fontium & sanctæ Crucis in Hierusalem debere præcedere Monachos S. Eusebij, ex quo eorum ordo, qui est Cisterciēsium, fuit prius constitutus, & approbatus: etenim illum instituit sanctus Robertus Monachus sancti Benedicti anno Domini 1098. Cass. *d. p. 4 consil. 58.* & paulo post approbauit Vrbano II. vt post alios refert Platina *in vita eiusdem Vrban. II. in fine.* At vero iste Ordo, qui est Cælestinorum, fuit per ducentos annos postea à S. Petro Moroneo, qui fuit Papa Cælestinus V. institutus, sub eadem Regula sancti Benedicti, Cassan. *d. q. 4. considerat. 60.* Hieron. Rom. *de republ. Christiana lib. 6. c. 8.* Illescas *in historia Pontif. l. 5. c. 18. in fin.* Qui Ordo, quamuis ab eodem Cælestino, tam in suis Bullis, quam in aliis, dicatur Ord. S. Benedicti, & ita appelletur, & Monachi seruent regulam S. Benedicti, hoc tamen non est, quia Fratres sunt eiusdem Ordinis; nam re vera Ordo est distinctus, & separatus, cum sub Ordine S. Benedicti quibusdam Constitutionibus, seu statutis appositi sint plures Ordines distincti, vt refert. Cassan. *d. cōsid. 18.* inter quos est Ordo Cisterciensium, & Ordo Cælestinorū, Pelag. *de planct. Ecclesiæ l. 2. c. 21.* Trithemius *de viris illustribus Ordinis sancti Benedicti l. 1. c. 3.* 36

Clemens VIII. Motu proprio *de anno 1699.* sui Pōtificatus 8. *decreuit, vt Monachi reformati Ordinis Cistercien. Congregationis S. Mariæ Fuliensis in processionibus, & functionibus publicis præcederent Ordinis Mēdicantes,* est *in to. 3. Bullar. constit. 56.* cuius meminit Mich. Ferrus *de præcedent. Ecclesiast. q. 45. n. 5.* 37

Item idem Pontifex decreuit quod Fratres Ordinis S. Mariæ de Monte Carmelo: vbique præcedant Fratres B. Mariæ de Mercede Redemptionis Captiuorum, non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostol. cæterisque contrariis quibuscumque, vt habetur *in Bullario nouo to. 3. constit. 95. eiusdem Pontificis,* cuius meminit idem Mich. Ferrus *de præced. Eccles. q. 45. n. 4.*

Fratres Prædicatores præcedunt alios Religiosos Mendicantes, etiam vbi Ecclesias non habent, aut alij Mendicantes antiquiores Ecclesias possident, vt declarauit Pius V. *in Bulla* quæ incip. *Diuina disponente clementia* de anno 1568. *in Bullario nouo tom. 2. constit. 73. eiusdem Pont.* referunt Fr. Emman. *quæst. Regular. to. 1. q. 35. art. 1.* Zerol. *in praxi Episcop. p. 1. verb. processiones, versic. ad quartum,* Piasec. *in simili praxi p. 3. c. 3. fol. 210.* Mich. Ferrus *de præcedent. Ecclesiast. q. 45. n. 5.* & alij, de quibus supra *n. 30.*

Inter Fratres verò minores de Obseruantia & Conuentuales extitit olim magna controuersia super præcedentia, quæ postea ad fauorem Fratrum Minorum de Obseruantia fuit resoluta per Leonem X. *in Bullario nono constitut. 16. eiusdem Pontif.* incip. *Omnipotens Deus, Id. Iulij 1517. in §. 11.*

Et de Canonicis S. Georgij in Alga, quòd præcedant Canonicos Regulares Lateraneo. declarauit Pius V. *in sua Constitut. 127.* incip. *Cum aliàs, 11. Kalend. Iunij 1571.*

Cælestini, qui sunt antiquiores origine, & confirmatione Apost. Oliuetanis, ideò eos præcedunt, vt fuit resolutum in Rot. *in Salernitana præcedentiæ 21. Iunij 1625.* coram *Buras.* inter eius impressas *decis. 877.*

Fratres mendicantes semper, & vbique tribuere debent præcedentiam Monachis. *S. Congr. Rituum in Monopolitana Martij. 1619.*

Fratres Iesuati præcedere debent Minoribus Obseruantibus *S. Congreg. Rituũ in Pisana 4. Sept. 1621.*

38 Rector verò in sua Ecclesia quoscumque alios, qui ordine hierarchico non sunt Superiores, antecedit in solemnibus Missis dicendis, aliisque omnibus præeminentiis, & ideo Rota censuit Parochum in sua Ecclesia præferendum Decano, & Capitulo Collegiatæ ad eam Ecclesiam personaliter ex antiqua consuetudine accedentibus, quodque maior minori in eius domo cedere teneatur, Gonzal. *ad reg. 8. cancel. gloss. 6. n. 101. & seq.*

Manutentio conceditur existenti in quasi possessione præcedentiæ, & præeminentiæ in processionibus, in delatione Crucis, in sessione in digniori loco, & in aliis actibus publicis, ac celebratione Diuinorum, Menoch. *cons. 52. n. 49.* Post. *de mandato manutenen. in obseru. 10. n. 13.* Rota apud eund. *decis. 32. 33. 35. 101. & 229.* Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiep. Neapol. part. 1. decis. 132.* Quando inter Fratres Mendicantes non probatur, aut non cõstat de quasi possessione prudentiæ, statuit Gregorius XIII. *in aliâ sua Constit.* suprà relata, vt ij, qui antiquiores in loco controuersiæ fuerint, in omnibus processionibus tam publicis, quàm priuatis procedere debeant. Ita sæpè sæpiùs censuit *S. Congr. Rit. vt in Vrgentin. 23. Maij 1603. & in Cuẽtin. 1. Maij 1614. & in Terraciner. 30. Sept. 1614. & in Rossanẽ. terræ nouæ 14. Febr. 1615. & in Agrigẽtin. terranari 4. Aprilis 1615. & in Spoletana. 16. Augusti 1618. & in Ortan. ter. a Tralla 29. Sept. 1619. & in Nucerina 24. Ianuar. & 19. Maij 1617. & in Tudertina terra Allazza 16. Ianuarij 1620.*

39 Cum Confraternitatibus autem quid seruandum sit, dum inter eas contenditur de præcedentia? Vide Gutiet. *l. 1. Canonic. cap. 35.* Ceuall. *comm. contra commun. to. 4. q. 897. n. 136.* Aucod. *de exequendis mand. p. 1. c. 1. n. 25. pag. 14.*

40 Pro honore Competit iudicium possessorium, vt ex Bald. & Boër. resoluit Ioannes Garcia *de nobilit.*

41 *gloss. 35. num. 59. post princip.* vbi etiam, quod † antiquiori nobiliori competit locus honorabilior, quòd si ab eo deturbetur, fit illi iniuria, quam de facto potest propellere, de quo etiam idem Garcia *de expens. c. 8. ad finem.* Lara *in l. si quis à liberis, in princ. n. 25. ff. de liberis agnoscen.* Hinc occurrit, quod nimis properè resoluit Carolus de Grassis *de effectibus cle-*

42 *ric. effectu 1. n. 613.* quod scilicet † in controuersiis circa locum incedendi in processionibus, vt si debẽt incedere in quarto, vel quinto loco, sit iudex sæcularis competens, qui summariè, & de plano, cognita differentia causam terminare debeat. Quando autem differentia est an aliquis sit malè cancellatus à Societatibus, Confraternitatibus, vel sit recipiendus, vel non, an sit canonicè quis vel electus ad gubernium, & administrationem, tales & similes controuersiæ dirimuntur per Episcopum, aut eius Vicarium. Sed quamuis hæc Caroli de Grassis sententia circa primum membrum videri possit tolerabilis, quando agitur iudicio possessorio, tamen extra illud eam non admitterem, sed potius resoluendum puto ad iudicem Ecclesiasticum pertinere controuersias dirimere, quæ essent inter ipsas laicorum Confraternitates circa modum procedendi, vel circa habitum, vel quid simile, refert me citato *in hoc loco* Diana *moral. resol. part. 2. tract. 1.* & nouissimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccles. c. 11. nu. 10. cum seqq.* cùm talia sint actiones spirituales, Nauar. *cons. 3. n. 6. de foro comp.* in nou. & laici in dictis actionibus spiritualibus & concernentibus cultum diuinum, sunt suppositi iudicio Episcopi, Stephan. Gratian. *March. decis. 342. n. 4.* latius suprà hac *alleg. n. 26.*

ALLEGATIO LXXIX.

Episcopus extinguere inimicitias, & ad concordiam compellere quando debeat?

SVMMARIVM.

1 *Inimicitias in Episcopatu ortas debere Episcopi componere.*

2 *Beneficia certo modo impetranti debet Episcopus semper consulere, & defectum obtinentem monere, vt impetret dispensationem.*

3 *Bullarum Apostol. executionem iniustè impedientes vltra excõmunicationem Papalẽ, quã incurrunt, tenẽtur ad fructus deperditos, & expẽsas factas.*

4 *Recurrentes ad iudices laicos pro obtinendis inhibitoriis, & aliis impedimentis, sunt ipso iure excommunicati.*

5 *Recursus ad curiam sacularem probatur ex iuribus minus firmiter extractis, propter difficultatem illa extrahendi seruatis seruandis.*

6 *Concordes reducere sub pœna excommunicationis potest Episcopus discordes etiam laicos.*

7 *Pacis violatores tenetur sub peccato mortali Episcopus excommunicare.*

8 *Lites ne protelentur debet quilibet iudex laborare.*

9 *Litigantes potest Episcopus ad concordiam, & ad compromittendum compellere, quando lis diu durauit, & causa est intricata, vel quando imminet timor armorum.*

10 *Controuersias ancipites componere pium, & sacerdotale munus est.*

11 *Lites qui minuit, minuit peccata.*

12 *Litium occasio amputanda est.*

13 *Litium introductio criminum occasionem, & alia detrimenta præbet.*

14 *Lites sunt causa malorum.*

15 *Aduocati hac tempestate plures sunt ad bonas causas malè perpendendas.*

16 *Aduocati qui rectè, & iustè vtuntur legibus, multum merentur apud Deum.*

17 *Christus Saluator noster aduocationis officium pro Maria Magdalena, & in mulieris de adulterio accusatione, ac suorum discipulorum criminationibus falsò impositis sustinuit.*

18 *Beatissima Virgo aduocata peccatorum dicitur.*

19 *Ambrosius vndecim annis in Curiis, & foro causas egit.*

20 *Ger*

20 *Germanus, & Lepardus Aduocati, & D Leonardi fratres in numerum Sanctorum relati sunt.*
21 *Aduocationis officium vtile, ac necessarium Reipublicæ est.*
22 *Aduocati militibus, & equitibus comparantur.*
23 *Medicis præstantiores sunt aduocati.*
24 *Aduocatus debet semper esse verax in sermone, iustus in iudicio, plenus in consilio.*
25 *Secreta clientis aduocatus reuelãs tenetur pœna falsi.*
26 *Consulere vni ex partibus, & pro altera patrocinari non potest aduocatus.*
27 *Aduocatus actoris in prima instantia, non potest esse Rei in secunda, & vice versa.*
28 *Aduocatus non potest cum cliente pactum de quota litis facere.*
29 *Aduocatus domum exiens debet habere sumptus à suo clientulo, antequam è domo pedem moueat.*
30 *Aduocatus pro modico aduocans contemptibilis habetur.*
31 *Aduocatus secundum suæ scientia probitatem, potest mercedem quærere, etiam absque librorum reuolutione.*
32 *Salarium immodicum non potest aduocatus extorquere, quia teneretur ad restitutionem.*
33 *Salarium petens à pauperibus peccat.*
34 *Patrocinium suscipere etiam pro miserabilibus personis inuitus cogitur aduocatus.*
35 *Procurator non tenetur inuitus suscipere mandatum.*
36 *Salarium certum à duabus personis quolibet anno pro patrocinio in eorum causis præstando accipiens aduocatus, si litigent inter se, cui earum teneatur adiuuare ostenditur.*
37 *Salarium in propria causa non meretur aduocatus, nisi petat tanquam damni, & interesse.*
38 *Salarium aduocati potest quis petere, quamuis eum habeat gratis.*
39 *Salarium aduocato an in initio, medio, vel fine litis sit soluendum, ostenditur.*
40 *Aduocato patrocinium debetur, etiam causa finita per concordiam.*

1 IRCA inimicitias, quæ nascuntur in Episcopatibus, debent Episcopi summopere vigilare, quomodo illas componere possint, qui si negligentes fuerint in reuocando discordes ad concordiam, peccabunt mortaliter, quamuis in aliis sit veniale, gloss *verb. neglexerit, in capite vnum orarium, vers. quoties 24. dist* vbi citat *capite præcipimus 90. d st.* Mar. Anton. Genuens. *in man. Pastorum c. 43. n. 1.* Bellet. *disquisit. clerical tit. de disciplina clericali, §. 15 n. 96.* & citant Felin. *in c. 1. n. 5. de treuga & pace.*

2 Cauere igitur debet Episcopus ne alicui consulat, vt impetret beneficia ab alio detenta certo modo, sed potius moneat, & notificet obtinenti defectum ad finem impetrandi dispensationem: etenim experimento compertum est, ex dictis impetrationibus oriri inter clericos, & eorum consanguineos odia, inimicitias capitales, & homicida, quorum non debet esse causa Episcopus, & quando sine eius consilio, aut fauore fiunt tales impetrationes, laboret, vt eos concordet, vel conferendo impetrantibus alia beneficia, vel omni meliori modo, & semper aduertãt, ne sit causa discordiæ. Ideò enim dicit in Missa, *Pax vobis*, vt ostendat se esse Vicarium Christi, qui venit mittere pacem in terra, & hæc fuit prima vox eius ad Discipulos post Resurrectionem, gloss. *in capite hoc quoque, de consecrat. dist. 1.* ita & eisdemmet verbis firmat Marc. Anton. Genuens. *dict. cap 43. num. 11.*

Sed aliquando, quod summè dolendum est, non sine maximo Animarum dispendio longè aliter fit, contingit enim, vt cononice prouisi possessione suorum beneficiorum sibi iniuste denegata, alij liti cedant, alij in impedimentis sibi obiectis dirimendis plures annos in partibus consumant, vsque dum è carceribus relaxata causa post innumeros sumptus, & expensas factas sibi possessionem esse dandam in sacra Rota obtineant Meminerint igitur taliter impedientes integram se teneri facere restitutionem omnium fructuum, & expensarum; aduertántque sibi esse impositam excommunicationem à Summis Pontif. Clement. VII. Leone X. & Paulo V in suis Constitut. contra impedientes Bullarum Apostol. executionem, & *in Bulla cœna Domini, casu* 14 à qua nulla poterunt se tueri excusatione; si enim in hac vita damnatis subterfugiis securo animo steterint, in alia tamen Deum vltorem habebunt. 3

Hinc aduertendum duxi, quod sicut Bullarum Apost. exequutionem impedientes supradictam incurrunt excommunicationem, ita etiam ad iudices laïcos pro obtinendis inhibitoriis, & aliis impedimẽtis recurrentes, qui sunt ipso iure excommunicati, *cap. nouerit, cap. quare, de sentent. excomm. & in Bull. in Cœna Domini, §. 13.* suprà *alleg. 50. numer. 60.* & ideò *in vna Vlixbonen. beneficij 16. Ianuarij* 1598. coram *D. Litta*, fuit declaratum clericum, qui habuerat recursum ad Curiam sæcolarem, incidisse in excommunicationem Bullæ *in Cœna Domini*, quamuis recurreret ad finem impediendi executionem alicuius mandati nulliter relaxati, vt decidit Rota *in Brixien. die 26. Ianuarij* 1580. coram *Orano*, vbi etiam fuit dictum recursum ad Curiam sæcularem præsumi obtentum ab eo, de cuius interesse agitur, ad Barr. *l. fin ff de quæst.* Item *in altera Leodien. Canonicatus die* 11. *Martij* 1596. † coram *Illustrissim Card Blancheto* fuit dictum ad probandum recursum ad Curiam sæcularem Rotam pluries fidem adhibuisse iuribus minus formiter extractis, propter difficultatem illa extrahendi seruatis seruandis, ibi etiam fuit decisum excommunicatum ob recursum non esse absoluendum, nisi prius constet de paritione. Vnde *in Oscen. Canonicatus 1. Decembris* 1695. coram *D. Pe a* fuit tentum bene fuisse declaratum excommunicatum quendam Paulum ob recursum ad tribunal sæculare, qui obtinuerat inhibitionem iudici Ecclesiastico; ne appellatione pendente aliud innouaret, ac fuit dictum non esse attendendam copiosam turbam Doctorum, quibus ille Paulus defendebatur, asserentium licitos esse in quibuscunque casibus recursus ad iudices sæculares; quoniam sacrorum Canonum auctoritas illis omnibus præponderat, dum habent consuetudinem tanquam improbatam, ac sacris Canonibus inimicam, quæ clericos iurisdictioni laïcorum supponit, non fuisse attendendam *c. qualiter & qua do*, vbi communiter Doct. & Abb. *n. 7. de iud.* Rot. *dec.* 10. *de consuet. in antiq* Mar Socin *in c. si quis clericus, n. 28 & in c. sanè, n* 10 *de foro comp* 4 5

Potest item Episcopus per censuras compellere etiam laïcos, qui diu fuerunt discordes, & adhuc inter eos discordia durat, vt ad pacem, & concordiam deueniant, postquam eos prius admonuerit, *c placuit, & ibi gloss. 1 cap. studendum 90 dist* Felin. *in rubr. de treuga & pace, n. 5.* Barbat. *consil. 1. num 2. versic & adduco vol. 3* Bellet *d. tit de disciplina clericali, §. 15. num 95. & tit. de fauore clericorum reali. § 15. num 75.* Marra *de iurisd, p. 1 c. 40. n 3.* Vel ad inducias inter eos faciendas, Abb *in d. rub. de treuga & pace n* . & ad treugam ex causa, Felin. *in d. rubr. num 9.* Abb *in cap. 1 illo tit.* quos refert Marc. Anton. Gennens *d. cap 43 num. 14.* 6

7 Itemque † sub peccato mortali tenetur violatores pacis excommunicare, cap.1.de treuga,& pace cap.1. §. Episcopo,de pace tenenda, in vsib. feud. Et iudicare potest frangentem iuramentum pacis, cap.nouit. vbi Abb.num.49 de iudic.Felin in cap.cum sit,num.19.vbi etiam Abb.num. 28. de foro comp. citati à Belletto d. § 5.num.75. Episcopis enim incumbit ad pacem firmiter tenendam sibi mutuum consilium & auxilium præbere, Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib.20.num.54 in fine.Olim enim processus pro pace, & treugis violatis solebát fieri per Episcopos in suis diœcesibus, & Parochiis, nunc vero ea omnia sunt correcta, & Constitutiones, quæ id disponebant, abierunt in dissuetudinem,atque ita in his non vocatur, nec interuenit Episcopus, Oliban. in vsatic. Alium namque,c.14.à num.23.cum seqq.Iacob Calid. de Pace & treuga dub.8. in princ. Fontanel. de pactis nupt.clausf.2.glos.5.num.111.

8 Ita & quilibet iudex laborare debet ne lites protelentur, & summopere curare eas componere, pacemque omni cura inter omnes quærere,l quidam, ff.si certum pet.l congruit.vbi Bart.& alij, & l.illicitas, § ne potentiores,ff.de offic Præsidis,cap finem litibus,de dolo & cont gloss.1.in c discordantes,90.dist.Grauat ad Vestrium in praxi ciuil.,lib.3 cap.1. num 11. Bruno. à Sole in locis commun.verb index.num.24.Bellet d.§ 15. n.27.Ant.Monach.Bon.dec. 10.n.33. Cardos in praxi
9 Iudicum,verb.iudex.num.32.& 33.† Potest etiam litigantes partes ad concordiam,& ad compromittendum compellere,quando lis diu durauit,& causa est intricata,etiamsi causa sit ciuilis, cap.placuit. 90. dist. Abb.in d rub.de treuga & pace,n.1.& ibi.Felin.n.5.vbi etiam in vers fallit quarto,idem resoluit quando imminet timor armorum,si partes non concilientur,& n.6. quando est dissensio inter personas insignes, ex qua Respublica tuebatur.

10 Pium enim & Sacerdotale munus est ancipites controuersias componere, Modern de iurisdict. p.4. cent.2.casu 120.num.1. Et publica vtilitas vt lites finiantur, Flamin. de resignat lib.3.quæst.5.num.12. ad conseruationem enim congregationis humanæ spectat,vt illæ terminentur, Clem.dudum,de sepult.Fla-
11 min.d q.5.n.13.Vnde dictum emanauit, qui minuit lites, minuit peccata, de quo Gregor. per text. ibi in l.26.tit.4 p.3.

12 Occasio igitur litium amputanda est, vt aduertit Adrian Puluæ. ad edictum de alienatione iudicij c. 1. fol. 10. nihil ita simile est dæmonum moribus,quàm litigare,Paul.Montan. de tutel.& curis c 33 nu. 256.
13 † litium enim introductio criminum occasionem, & alia detrimenta præbet,d.Clem dudum, Tiraq. de retractu lig 6 gloss.7. à num. 20. Rebuff. in proœm. concord verb suptibus pag mihi.511.& in l.litis nomen.36. ff.de verborum signif. Cot. in memorab.verb. lites, pag. 551.Flamin.de resignat.lib.11.q.1.numer.29.Montan. d.cap.33.num.155. cum seqq.Gonzal ad reg.8.Cancell.
14 § 7.proœm.numer.12.cum seqq. † Est causa multorum malorum. Rebuff. tom. 1. ad leges Galliæ, in proœm. gloss.5.num.154.Montan.d.c.33.num.256. Vnde lites dicuntur flagella hominum durissima, idem Rebuff. in reg. de subrogandis collitigantibus gloss. 1. Pulchrè ideo dicebat Beatus Iuo Aduocatorum patronus, vt refert Rebuff.d. gloss.5.num.154. quod in controuersiis causarum corporales inimicitiæ oriuntur, fit amissio expensarum, labor animi exercetur, corpus quotidie fatigatur.multa & inhonesta crimina inde consequuntur, bona, & vtilia opera postponuntur, & qui semper credunt obtinere,frequenter succumbunt,& si obtinent computatis laboribus,& expensis, nihil acquirunt, vnde tutior est pax incerta victoria, vt dicit text. in l.vltim.C.commin.epistol. Lusitanè melhorbe mao conserto,que boa demanda, & Hispanè,mas vale mala auencia, que buena sentencia;quia satis lucratur,qui se à litibus eximit, Perez ad lib.3. Ordinam tit.1 p.448.in fine, & l.1.tit.3.pag.mihi.515. Hinc Cicero laudat Seruium Sulpitium non tam ob admirabilem,& pene diuinam Iuris scientiam,quam quod semper maluerit litium controuersias tollere, quam actiones instituere.Et Isocrates in suo Areopagitico laudat priscos Athenienses, quòd foro fuerint neque eò descenderint vnquam, nisi coacti,& magno pudore; erubescant litigiosi,qui si de facilè, & continuè litigauerint,calumniosi præsumuntur, Rebuff de reprobat.testium n.330.

Plurimos hac tempestate Aduocatos fora nostra 15
enutriunt, quos in perniciem ali Reipub.& ad bonas causas malè perdendas natos esse credas; quippe quod ad eos nulla alia ratione eatur frequentius, quàm quod minoris multò cæteris prostent. Obturbatorum loco erunt, qui callidè excogitatis ratiunculis,quibusdam putidis, suffundunt tenebras, iudices supplantant, obtundunt, reiiciunt, & causas, (facinus illis inclytum) in mille protrahunt annorum myriades.O quàm præstaret nebulones istos meras harpyias foro pellere,immò & loco mouere. & In Cerites rursus referre; nihil enim aliud crudelius in eos licet per Christianam pietatem optare;contra quos D. Bern. lib.1.de considerat. ad Eugenium, sic ait:Miror quemadmodum aures diuina posseut huiusmodi Aduocatorum disputationes, & pugnas verborum audire;hi sunt, qui linguas suas docuerunt loqui mendacium, discreti aduersus iustitiã,eruditi pro falsitate.sapientes vt faciant malum,& loquentes,vt impugnent verum,hi sunt, qui instruunt à quibus fuerant instruendi, astruunt non comperta, sed suas struunt calumnias innocentiæ.destruunt veritatis simplicitatem,& obstruunt iudicis vias.Plura alia in hoc propositum adducit Steph Gratian.discept.forens.c.186.à n.57.

Vnde non desunt, qui dicant periculosam esse 16
Aduocatorum salutem,eo quod iniustas litium controuersias vt plurimum sustineant,ac ad longum maximis partium expensis protrahant;illi tamen, & iudices, qui rectè, & iustè vtuntur legibus, multum merentur apud Deum,Cassan.in Catalogo gloriæ mundi part.4.consid.51.& p.7.consid.32.Syl nupt.verb. est nubendum, fol.paruo.56.vers.vndecima ratio, Rebuff. in repet.cap Raimutius, vers imò,de testament. pag 545. Gregor.ad l.1.verb.los iurgadores,tit.4.part.3. faciunt tradita per Tiraquell.de nobilit.c.29 à n.10.Fr.Emm. quæst.Regul tom.3.quæst.48. art.1. Matiens. in dialogo relatoris,part.1.cap 7.num.5. Amat.Roder.in practica de modo,& forma videndi, seu examinandi processum, cap.10.n.5.Sarm.lib.2 select c.13 num.8.Burg.de Pace in proœmio ad leges Tauri, num.382. Canalcan. F.uiz. decis.33.n.21.p.1.Franc.Viui.Neapol.decis.123.n.24. Ceuall.commun.contra communes quæst.736. numer.14.
Bernard.Græuæ.ad practicam Camer.Imper lib.1.con- 17
clus.43.numer.7.Et† ipse Christus Saluator noster,& vnicus Mediator, quin studiorum nostrorum benignissimus director IESVS Christus (cuius Sanctissimi nominis memoria in præsentiarum piè erit recolenda) Aduocationis officium pro Maria Magdalena, & in mulieris de adulterio accusatione, ac in Discipulorum suorum variis criminationibus, sustinuit,prout ex D.Augustino asserunt Rol.cons.16.n.5. vol.3.Caccialup.in suo tract de officio Aduocat.quæst 1. num.2.cum sequentibus,Ceuall.d quæst 736.n.12 Bern. Græuæ.d. concl 43.num.4. Marta de iurisdict. part. 4.
casu 115.à.num.1. Quem†& in Cœlis Aduocatum 18
habemus apud Patrem æternum, Io.cap. 2.Et etiam

Virgo

Virgo MARIA Aduocata peccatorum vocatur ab Ecclesia in quotidiana oratione,cuius exordium est, *Salue Regina*; ibi, *Eia ergo aduocata nostra.* Et de Daniele liberante aduocando iudicialiter Susannam no-
19 tissima est historia. † D. Ambrosius vndecim annis in Curiis & foro causas egit, Marta *d.casu* 115 *nu.*2.
20 Ceuall *d q.*736.*n.*11.† Germanus,& Lipardus aduocati D.Leonardi Magni fratres in numerum Sanctorum relati sunt. Iuo etiam aduocatus inter Beatos connumeratur, Marta *d.n.*2.

21 Aduocationis officium quàm honestum , quàm vtile, & quàm necessarium Reipublicæ sit , testatur Imper. *in l laudabile , C.de aduocat diuers iudicium,* & exornant Bernard.Græuæ *d.conclus.*41.*à princ.* Ioan. Garc *de nobilit gloss.*35.*num.*81. *cum seqq* Bobadil.*in sua politica lib.*3.*c.*14.*à num.*56 Cardol.*in praxi iudicum,& aduocat.verb.Procurator,n.*5 .Marta *d.casu* 115. *à n.*3.Cabed *p.*1.*Lusitan.dec.*214.*n.*1.Amat.Roderic. *in praxi de modo & forma videndi,seu examinandi processum,c.*10.*num.*9.*cum seq.*Mendez à Castro *in praxi Lusitana lib.*1.*c.*3.*n.*27.

22 Aduocati enim militibus , seu equitibus comparantur , quia , vt hi armis, ita legibus illi hominum vitas & bona defendere dicuntur,*l Aduocati,* 14.*C.de aduoc.diuers iudicior.*Tiraquell *de nobilit. c.*29. *à n.* 12. Baëc.*de inope debitore, cap.*16.*à num.*148. Ioan Garc. *de nobilit gloss* 35.*n.* 10.

23 Medicis sunt præstantiores , quia si Medicinæ scientia præcisè ad curationem corporis tendit,sciētia verò legalis principaliter ad curationē animi dirigitur,vt per Mozz.*de contract.tit. de locato , in princip.num.*16.Bernard Græuæ *d conclus.*43. *n.*6. me citato *in hoc loco* Ioan.Paul.Xammar.*de officio Iudic. & aduocat p.*2.*q.*2.*num* 38. Multis igitur honoribus, & prærogatiuis fruuntur , de quibus Imper *in dicta l. Aduocati,*& quia nobile est officium,ad illud infamis admitti non potest,vt disponit Ord. Regia Lusitan. *lib.*1.*tit* 48.§.25.resoluunt Bern.Græuæ.*d.conclus.*43. *consid.*3.Cardoso *d verb procurator, n.*5 D.Barbosa *in l,cum prætor,§.vlt.num* 126 *ff.de iudic.*& ideò nec Iudæus,Bart.*in l.vltim.C.de postulando,* Conar. *in Clem. si furiosus p.*2.§.2.*ad fin.*Greg.*l* 1.*tit.*6 . *p.* 3. Menoch. *de arbitr.casu* 360.*n.*69.Donell.*commentar iuris Ciuilis lib.*18.*c.*3.*col.*7 *vers præterea ,* Cardoso *d verb procurat.n.*110.*& verb.officialis,n.*51 Nec etiam excommunicatus,nisi ad negotia, Peregr.*de iure fisci lib.* 3. *tit.*11 *n.*10.Cardoso *d.verb procurator,n.*110.

24 Aduocatus debet semper esse verax in sermone, iustus in iudicio , plenus in consilio , Afflict.*libro* 1.
25 *constit.Neapolit.rubr.*81.*num* 4.† Secreta clientis reuelans tenetur pœna falsi ,*l.*1.vbi Greg.*tit.*7.*part.*7. *& l.*17.*tit.*16.*lib.*2.*noua recopil.*Perez *ad l.*1.*tit.*19.*lib.* 2.*Ordin.pag.*400.Stephan Gratian. *discept.forens.cap.* 10.*num.*16. Cald.Pereira *in comment ad l vnic.C.ex delictis defunct.part.*4.*num.*31.*cum seqq.* plures ex antiquioribus refert Cened *ad Decret. collect.* 28.*n.*11. Ioann. Paul. Xammar. me citato *in hoc loco de officio Iudic.& aduoc p.*2 *q.*4.*n.*6.vbi *num.*10. resoluit aduocatum recipientem pecunias a duabus partibus contrariis , vel pro vtráque parte aduocantem præuaricatorem esse, vt talem puniendum, & *num* 13.quod peccat aduocatus pro vtráque parte aduocans , & à *num.*19.quod mortaliter etiam peccat si iura & arcana sui clientis parti aduersæ reuelauerit.

26 Non potest vni ex partibus consulere, & pro altera patrocinari, Ordin. Regia Lusitan *lib.*1 *tit* 48. §.12.Auend.*de exequendis mand.part.*1.*c.*2.*numer.*24. Cabed.*d.Lusitan.decis.*214. *num.*16. *part.* 1. si tamen pars vna illi sua ostenderit iura , & postea renuerit debitum, & iustam præstare mercedem, poterit pro altera parte patrocinium præstare. Vide Gregor.*l* 10. *verb.sin salario,tit.*6.*p.*3.Peregr *de iure fisci lib.*7.*tit.*2. *n.*11.Auend.*de exequendis mandat.p.*1.*c.*2 *n.*25. *vers. non tamen.*Azeuedo *l.*7.*n.*5.*tit.*16. *lib.* 2. *noua recopil.* Gutier.*pract.lib.*1.*q.*30.*à n.*1.latè Xammar.*d p.*2.*q.*4. *n.*21.*cum seqq.*

Et Aduocatus actoris in prima instantia,non po- 27
test esse Rei in secūda,& viceuersa,Bernard.Græuæ. *lib* 1 *in proœm.num.*41. post Suar.de Paz. Baiard. & Portoles idem tenet Xamm. *d.p.*2. *quæst.* 2. *num.*32. *cum seqq.*

Nec cum cliente pactum de quota litis facere va- 28
let,*l qui aduocatorum,*5. *C.de postulando, c.infames,* §. *arceantur etiam à professione,* 3 *q.*7. Lusitan *d tit.* 48.§. 11.Hispani *l.*14. *tit.*6. *p.*3. vbi *gloss.*7.Bonacos *commun.crim p.*1.*verb pactum fol.*125.*& p.*2. *verb.aduocatus,fol.*3.Nauar.*cons* 1.*sub tit de procurat* Donel *d c* 3. *col* 9.*vers.præterea non debet aduocatus,*Surd *cons.* 306. *n.*10.Caualcan.*decis.*41 *n.*43.*p.*1 Azeued. *l* 8 *tit.*16. *lib.*2.*nou.recop.* Vincen.de Franch. *decis.*205. Suar.de Paz *in pract.tom.*1 *in initio annot.*5. *n.*61. Bobadil.*in sua politica lib.*3.*c.*14 *n.*68.*ad finem,*Morla *in emporio iuris,p* 1 *tit.*3 *in prælud.num* 60.*cum seqq* Sayr.*in claui Regia lib.*12.*c.*24. *n.*30. *cum seqq.* Bernard.Græuæ.*d. lib.*1.*concl.*24.*à n.*22.Farin.*cons.*70. *lib.* 1. Paulin.Berr. Lucens *in praxi crim.Regularium tit.*4. *n.*53. Cabed. *Lusitan decis.*19.*à n.*2 *p.*1. Alexand.Trentacinq. *var. resol.lib.*2.*tit.de postulando resol.*1.*pag.*64 *cum seq.*Carrasc.*in explicat.ad aliquas leges recop.*10.*n.*46.*cum seqq.* latè Xamm.*de offic Iudic.p.*2.*q.*9.*n.*26.*cum seqq.*

Domum exiens Aduocatus debet habere sumptus 29
à suo clientulo,vt per Camill Bottel *cons* 21.*n.*17.*p* 1. Et vbi extra habitationis locum , vel ciuitatem proficisci in causa clientis necesse esset , vltra salarium sibi debent præstari expensæ alimentorum,& vecturæ,Surdus *de aliment tit.*1.*q.*68.*n.*1.*& tit.*4 *q.*8.*num.*6. adeò vt huiusmodi expensæ antequam de domo pedem moueat,sibi soluendæ sint,ex eodem Surd.*dicto tit* 4.*q.*17 *num.*32.quem refert Bernard.Græuæ. *dicto lib.*1 *concl.*44.*à n.* 20.

Et quia Aduocatus pro modico aduocans contem- 30
ptibilis habetur, vt asserunt Viui. *Neapol. decis.*123. *n.*1.Monter.à Cueua *Aragoniæ dec.*14.*n.*61.quos re-
fert Bernard.Græuæ. *d.concl.* 44. *consid.*1. † potest se- 31
cundùm suæ scientiæ probitatem , & intellectum mercedem quærere, etiamsi absque labore,& librorum reuolutione consulat, Cened *ad Decretum collectan.*28.*n.*20. Stephan.Gratian.*disceptat forens.c.*39.*à n.*15.Carrasc.*d.c.*10.*num.*26.Bobadil.*in politica lib.* 3. *c.*14.*n.*68. Ioann.Paul.Xammar.me citato *in hoc loco, in tract.de officio Iudicis p.*2.*q.*7.*n.*10.vbi reddit ratio-
nem,propter præteritos in addiscenda legum scien-
tia,& sumptus ea ex causa factos † Non tamen im- 32
modicum salarium extorquere valet , quia tunc teneretur ad restitutionem, Auiles *ad cap.*1 .*Prælatorum fol.*57.Perez *l.*2.*tit.* 19.*lib.*2.*Ord pag.*403.*& seq.*Sayr. *in Claui Regia lib.*12.*c.*23.*n.*28.*cum seq.*Azeued.*l.*21. *n.*3.*tit.*16 *lib.*2.*nou.recop.* Suar.de Paz *in pract. tom.*1. *annot.*5.*n.*50.Flores de Mena *var.lib.*1. *q.*7.§.1. *n.*49. Cald.Pereira *ad l.vnic.C.ex delictis defunct p.*4. *n.*17. *cum seqq.*Cened *d.collect.*28. *n.* 15.

Et peccat si salarium petat à pauperibus Tiraquel. 33
*de nobilit c.*29.*n.*29.Conar.*pract.c.*6. *num* 4. Azeued. *l.*16.per text. *ibi tit.*16.*lib.*2.*noua recopilat.* Menoch. *illustr.c.*41.*num.*3 Perez *l.*1.*tit.*19.*lib.*2.*Ord.pag* 400. Rebuff *ad l.*27.*ff.de verborum signific.pag.*157. *& de priuileg scholast.priuileg.*90.Cornel.Benincas *de priuileg.paupert.in* 1 *spec.sud.num.*10.Viui. *Neapol.decision.* 159.*num.*2.*cum sequentibus,* Fr.Emman.*in sum.verb. Abogados , cap* 4. *num.*6.Sayr.*d.cap.*23.Cald.Pereira

d.p.n 28. Camill. Borell. *in sum. omnium tom.* 1. *decis tit.* 65. *num.* 38.

34 Inuitus enim cogitur patrocinium suscipere, etiam pro miserabilibus personis, Suar. *in thesauro commun. opin. lit. A, num.* 93. Laneel. Polit. *de offic aduocat cap.* 3. Bernard. Græuæ *d. lib.* 1. *concl.* 43. *consid.* 1. *num.* 4. & 5. Carrasc. *d. cap.* 10. *à num.* 34 Xammar. *d p* 1. *q* 9 *num.* 22. Nam ad pauperum causas suscipiendas gratis, & Dei amore aduocati à Iudice compelli possunt sub pœna interdictionis fori, Cou. *pract. c.* 6. *num.* 4. Mynsing. *cent.* 4. *obseru* 52. Rol. à Valle *cons.* 87. *à n* 28 Tiraq. *de nobil c* 29. *à n.* 40. & 46 Menoch. *de arbitr cas.* 366. *n.* 4. Bobadil. *in sua polit lib* 3. *cap.* 14. *n.* 18. & 56. Villalob. *in sum p* 1. *tr.* 18 *diffic.* † licet secus in procurato-
35 re, qui non tenetur inuitus suscipere mandatum, Stephan. Gratian. *c.* 56. *num.* 22 & *seq.* Bernard. Græuæ. *d. consid.* 1. *num.* 17.

36 Quæri hic non abs re potest, qui faciendum, si à duabus partibus aduocatus accipit quolibet anno pro patrocinio in eorum causis præstando aliquod salarium, & huiusmodi partes in lite vnà sunt inuicem contrariæ, cui earum tenebitur aduocatus in hoc casu adiuuare? Dic illi, qui prius salarium huic aduocato constituit, quasi prior tempore potior sit iure. Vide Roland. *consil.* 44. *num.* 24. *volum.* 2. Alexand. *consil.* 118. *num* 25. & 26. *volum.* 5. Rebuff. *ad l* 52. *ff. de verborum signific pag.* 168. Azeued. *ad l.* 18. *tit.* 16. *lib.* 2. *noua recopil* Carrasc. *d. c.* 10. *n.* 31. Cancer. *p.* 1. *c.* 14 *à n.* 68. Xammar *d p.* 2. *q.* 4 *n.* 59.

37 In propria causa Aduocatus salarium non meretur, Boër. *decis.* 210. *num.* 3. Tiraquell. *de retract lign.* §. 29. *gloss.* 4. *num.* 5. & 6. Menoch. *de arbitr. casu* 154. *num.* 5. & 6. Azeued. *l.* 22. *num.* 7. *d tit.* 16. & *l.* 1 *n.* 20. *tit.* 22. *lib* 4. *noua recopil.* Bernard. Græuæ. *d. lib.* 1. *concl.* 151 *consider.* 1. *num.* 4. nisi petat tanquam damnum, & interesse, Abb. *in c. finem litibus, n.* 30. *de dolo.* Rebuff. *tom.* 2. *ad leges Galliæ, tit de expen art* 5 *gloss vnic. num* 27. & 28. Ioseph. Ludou. *Perus decis* 111. *num.* 31. Camill. Borell. *titul.* 65. *à num* 111. Surd. *de aliment. d. tit.* 9. *quæst.* 39. *n.* 11. Viui. *tom* 1. *commun. opinion. lib.* 1. *tit.* 6. *num.* 21. *vers. sed aduerte, pag* 311. Stephan. Grat. *disceptat forens. cap* 33 *num.* 46 & *cap.* 56. *n.* 41. & 42. D. Barbosa *in l eum qui temerè, num* 260. *cum sequentibus, ff. de iudic.* Debet assumere alium aduocatum in propria causa, in qua patrocinium sibimet præstare non decet, & ita practicatum in Regno Lusitaniæ referunt Valasc. *conside.* 25. *num. vltim.* Bernard. Græuæ. *dict. lib.* 1. *conclus.* 151. *considerat.* 1. *num.* 14 Cardos. *in praxi iudicum, verb procurator, num.* 106. D. Barbosa *vbi proximè num* 262. quamvis contra hanc praxim insurgat Carrasc. *dict. cap.* 10. *num.* 23. & tunc ei debentur expensæ, etiamsi alius aduocatus gratis illi patrocinium præstiterit. Reboff. *dicto tit. de expensis, art.* 5. *gloss. vnic. num.* 28. Ioseph. Ludouic. *d. decis.* 111. *num.* 3. Camill. Borrell. *d. tit.* 65. *n.* 114 & *seqq.* Cened. *d. collect.* 28. *n.* 10. & 11.

38 Sic etiam potest quis petere salarium Aduocati, quamvis eum gratis habeat, Bart. *in l quod si domus, ff. locati,* Hippol. *in l patre, vel marito, num* 69 & 70. *ff. de quæst.* Perez *ad lib.* 3. *Ord pag. mihi* 760. Azeuedo *l.* 2. *n.* 20. *tit.* 22. *lib.* 4. *noua recop* Steph. Gratian *d. c.* 56. *num.* 14.

39 Salarium Aduocato in initio litis soluendum esse per text. *in l.* 1. § *proinde ff. de variis, & extraordin. cognit.* & *l. vlt. Cod. de condict. ob causam,* resoluit damnat memor. VVesemb. *in l.* 5. *de pactis.* Et ab initio deberi dicit Alexand. *in l. diem functo, ff. de offic. assess.* vt per Magon. Flor. *decis.* 12. *num.* 5. Verùm deberi aduocato in medio litis ex officio iudicis tenuit Mynsing. *cent.* 5. *obseru.* 7. *vers. quamuis autem.* Præstandum tamen esse in fine litis resoluunt Ias. *in dicta l. diem functo, n.* 11. Bart. *in l. Archiatri, C. de profess. & medic. lib* 10. Salic. *in l. vnic colum* 3. *num.* 3. *in fine, vers. aut est aduocatus in vna. C de suffrag.* Denique in hoc seruandum esse statutum, vel consuetudinem, per quod datur certa quantitas, iuxta valorem causæ, præscribendo tempus principij, finis, & medij litis, quoad illius solutionem, asserit Stephan. Gratian. *disceptat. forens cap.* 56. *n.* 1. sequitur me citato *in hoc loco* Ioan. Paul. Xammar. *d p.* 2. *p.* 7. *n.* 11. Et huiusmodi salarij taxatio parte non citata fit, *l. salarium, ff. mandati, l.* 1. §. *in honorariis, ff. de var. & extraordin. cognit.* Camill. Borrel. *in summ. omnium dec. tit* 44. *de citation. n.* 457. Et pro salario recuperando aduocatus habet tacitam hypothecam in bonis sui clientuli, inductam cum priuilegio prælationis, Rebuff. *de priuileg. schol. priuileg.* 118. optime Amat. Roderic *de priuilegiis creditorum, p.* 1 *art* 3. *num.* 18. Flores de Mena *var lib.* 1. *q.* 8 §. 1. *num* 70. Steph. Gratian. *disceptat forens. c.* 257. *à num.* 17. *cum seq.* vbi extendit ad salaria Doctorum, Scholasticorum, iudicum, litteratorum, & similium. Ex quo placere poterit sententia Colerij *de process. execut. p.* 1. *c.* 2 *n.* 247. & Gailij *lib.* 3. *obseru.* 12 *num.* 5. qua volunt aduocatum posse retinere acta causæ donec salarium sibi soluatur, licet contrariam amplectantur Boer. *decis.* 15. *n.* 3. Parlad *tom* 3. *differ.* 130. § 1. *n.* 3. Gratian. *discept. c.* 56. *à num.* 14. & *c.* 618. *per tot.* Xammar *de officio Iudic p.* 2. *q.* 9. *n.* 57. quam veriorem & praxi acceptam existimo.

Patrocinium Aduocato debetur etiam causa finita per concordiam, Suar. *in thesauro recept. sent. lit. A, n.* 105. Caualcan. *p.* 1. *decis* 41. *n.* 48. Bernard. Græuæ. *d. concl.* 44. *n.* 10. & ex Cagnol. Guid. & Ias resoluit Stephan Gratian. *d. c.* 55. *n.* 16. Cancer. *var p.* 2. *c.* 14. *n.* 175. Xammar. *de officio Iudic. p.* 2. *q.* 9. *num.* 39. Et ad hæredes transmittitur salarium illius anni, quo moritur, Suar *d litt. A, n.* 102. & *litt. M, n.* 237. Sebast. Medices *in tract Mors omnia soluit, p.* 3. *num.* 26. Camill. Borrel. *in summa omnium decis. tit.* 65. *n.* 123. *tom.* 1. me citato *in hoc loco,* Xammar. *d p.* 2. *q.* 9. *n.* 37. P. Rebel. *de oblig. Inst.* 40

ALLEGATIO LXXX.

Episcopus an sedere possit pro tribunali in quovis loco suæ diœcesis etiam exempto?

SVMMMARIVM.

1 *Papa dicitur diœcesanus totius orbis.*

2 *Ecclesiæ omnes, & loca diœcesis Episcopi iurisdictioni, curæ & spirituali eius potestati subiiciuntur.*

3 *Iurisdictionem Ecclesiasticam tam voluntariam, quam contentiosam in tota diœcesi exercere potest Episcopus.*

4 *Sedere pro tribunali, & ius dicere potest Episcopus in quolibet loco suæ diœcesis, dummodo locus honestus sit, & litigantes sine magno incommodo eo loci venire possint.*

5 *Episcopus habens amplam diœcesim volens cognoscere de causis in loco multùm remoto à partibus, possunt partes petere causam committi in loco propinquo.*

6 *Vicarius Episcopi, siue eius Officialis, non potest extra locum, vbi tribunal est constitutum, ius dicere partibus, nisi sit in comitatu Episcopi, vel nisi ex aliqua*

ra[illegible]

rationabili causa se ad alium locum decentem transferre visum fuerit.

7 Sedere pro tribunali, & iura reddere in loco exempto non potest Episcopus.

8 Tribunal exigere nequit iudex extra suam diœcesim, in qua haberetur vt priuatus.

9 Exemptus locus, & locus extra diœcesim, siue territorium, indicantur à pari.

10 Episcopus expulsus à sua diœcesi, petita, licet non obtenta licentia, potest in aliena subditis suis iurisdictionem administrare.

11 Oblationes in Missa facta cedunt, & acquiruntur Rectori Parochialis Ecclesiæ.

12 Parochia Episcopi dicitur tota diœcesis.

13 Oblationes in Missa factæ Episcopo celebranti in loco exempto de vrbanitate ei debentur, de iure vero illi, cui competunt iura Parochialia, nisi aliud consuetudine sit obtentum.

14 Ministrari non potest Episcopus in locis exemptis, nisi inuitatis.

15 Pontificales vestes & insignia quæcunque potest Episcopus gestare in locis exemptis.

16 Cathedram in loco exempto possunt præsules exigere pro eorum ornatu & dignitate.

17 Baldachinum erigere in Ecclesiis Regularibus licet Episcopis Pontificalia exercentibus.

18 Baldachinum erigere non possunt Abbates S. Benedicti & cæteri omnes similes, quando solemniter in propriis Ecclesiis celebrant.

19 Abbates Cassinenses, Oliuetani, & Camaldulenses quomodo Baldachinum ex concessione Vrbani VIII. exigere possint?

1 VEMAOMODVM Pontifex dicitur esse Episcopus, siue diœcesanus totius Orbis, c. cuncta per mundum 9. q. 3. Troyl. tract. de canonizat. sanct. §. sequitur seruandum, numero 18. & 19. Gonzal ad reg. 8. Cancell. §. 1 proœm. num. 8. Flamin de
2 resignat lib. 11. quæst. 13 n. 131. Ita etiam † Episcopus in assignato sibi Episcopatu, siue diœcesi, quæ ideò dicitur territorium esse Episcopi, siue Parochia, eo quòd omnes Ecclesiæ, locave illius iurisdictioni, curæ, spirituali eius potestati subiiciantur, cap. omnes basilicæ 16. q. 7 cap. cum contingat, de foro competen. c. cùm Episcopus, de officio Ordin. in 6. Socin. in tract. de oblation. q. 18. num. 63 Troyl dicto § incip. Sequitur secundum, num. 28. & seq. Rebuff. in l. pupillus, §. territorium, vers. & tota ciuitas, ff. de verborum signification.
3 † illi enim regulariter competit in tota sua diœcesi iurisdictionem Ecclesiasticam, tam voluntariam, quàm contentiosam exercere, d. cap. cum Episcopus, Couarr. in cap. alma p. 1. §. 12. n. 3. Suar. in praxi tom. 2. prælud. 1. num. 4. Fr. Emman. quæst. Regularium tom. 2. quæst. 63. art. 1. colum. 2. Nam habet intra fines suæ diœcesis intentionem fundatam pro exercitio iurisdictionis contra quoscunque, c. cùm personæ, de priuil. in 6. c. Basilicæ 16 q. 7 cap. cum venerabilis, de Relig. domib. Clem. 1. de foro compet. Roman. cons. 480 sub num. 4. vers. habet enim Episcopus, Federic. de Senis cons. 245. n. 6. ante fin. vers. vnde si aliquis. Verall. dec. 201. par. 2. Seraph. dec. 1104. n. 1. Rot. dec. 243. n. 1. p. 2. recẽt. cuiuscumque status sint, siue Regularis, siue sæcularis, c. Abbates, vbi gloss. verb. in Episcoporum 18. q. 2. Quod tamen respectu Regularium intelligitur de his causis, quæ sunt extra regulam; quæ enim tangunt regularem obseruantiam, subiiciuntur iudicio Prælatorum Regularium, vt post alios explicat Rot. decis. 15. n. 47. & 10. & dec. 17. n. 1. p. 1. recent. cuius meminit Lotter. de re benefic. lib. 1. q. 21. n. 6.

In tantum Episcopo competit in tota sua diœcesi iurisdictio ordinaria vt, † quouis in loco illius pro tribunali sedere, ibique ius reddere possit, d. cap. cum Episcopus, vbi Gemin. num. 13. ibi, Dic. quòd cum Episcopus vult perpetuo, vel ad longum tẽpus transferre Cathedrã de sua Ecclesia principali ad aliam eiusdem diœcesis, & hoc non potest; idem si velit quod Cathedra intitularetur in alio loco, quàm in Ecclesia in qua instituta est, Gambar. de officio, & potest. Legati de Latere lib. 2. tit. de variis Ordinar. nominibus n. 168. Cuch. institut. iuris Canonici, lib. 1. cap. 12. vers. cùm Episcopus Belleocin. in tract. de charitatiuo subsid. q. 32. num. 3. Bertachin tract. de Episcopo lib. 4 part. 5. num. 70. & 71. nouissimè me citato in hoc loco D. Felician de Vega in relect. rub. de foro comp. num. 13 Rot. Roman in vna Placentina decis. 297. volum. 2. diuers. Stephan. Gratian discept. forens. c. 655. n. 9. & Marchiæ decis. 113. num. 2. in addit. vbi dicit non licere præsuli ad longum tempus sine causa alibi tribunal erigere, & à ciuitate amouere, Campan. in diuersor. Iuris Canon rub. 11. c. 13. num. 151. vers. limitatur, Vgolin. de offic. Episc. cap. 4. §. 14. num. 1. q. 1. Ciarlin forens. contro. lib. 1. c. 60. n. 17. Gonzal ad reg. 8 Cancel. §. 2. proœm n. 35. ibi. Intellige ad modicum tempus, nam ad longum tempus non potest sine iusta causa remouere Cathedram, & Tribunal à ciuitate, &c. idem Steph. Gratian. discept. for. tom. 1. c. 655 n. 27 ibi. Tamen hoc intelligitur dummodo Episcopus hoc non faciat ad longum tempus, nam sine iusta causa non posset remouere Cathedram & Tribunal à ciuitate, &c. plures me citato in hoc loco refert Doctor Don Ioannes Calderon in Matritensi Curia Aduocatus, in sua Iuris allegatione pro ciuitate Calciatensi contra Episcopum Calagurritanum, qui in ciuitate de Logroño suæ diœcesis residere, & Tribunal erigere intendebat, sed non obtinuit Nauar. consil. 3. in antiq. aliàs 4. in nouis sub tit. de officio Ordinar. Sayr in floribus decis. sub eodem tit. de is. 3. qui duo posteriores id intelligunt dummodo locus honestus sit, & litigatores sine magno incommodo eò loci venire possint; nam † si Episcopus haberet amplam diœcesim, & vellet causam cognoscere in loco multum remoto à partibus, possunt partes petere causam committi in loco propinquo, & si hoc denegaret poterit appellari, ita resoluit Quaranta in summa Bullarij, verb. Archiepiscopi auctoritas, numer. 10 auctoris. 30. post princip. me citato in hoc loco D. Felician. de Vega in relect. d. rub. de foro compet. num. 14. De qua quidem materia habemus optimam Rotæ decisionem, vt sequitur R. P. D. Remboldo Calciaten iurisdictionis 10. Maij 1624. 4 5

Dictum fuit causas Capitulatium Ecclesiæ Calciaten. esse cognoscendas in domo Episcopi, seu in solito tribunali; Episcopus enim habet fundatam intentionem suam tam inspecto Iure communi, quàm etiam vigore S. Concilij Trident.

Nam de Iure communi Episcopus potest exercere iurisdictionem suam in quacunque parte, seu loco suæ diœcesis, c. cùm Episcopus, de offic. Ordin. in 6. gloss. in c. fin. in verb. diœcesim, de constitut. eod. lib. cum aliis per Gonzal super regul. 8. §. 2. proœm n. 3.

Nec obstat quod Episcopus debet ius dicere in loco honesto, & more maiorum, & sine incommodo litigantium, vt per Anchar. in d. c. cùm Episcopus in 2. notab. de offic. Ord. in 6. per text. in l. pen. ff. de iustit. & iure & in l. locis, ff. de iudic, quia verba illa, more maiorum debent intelligi, vt non iudicet extra territorium, & per Bart. Bald. & alios in d. l. locis, & melius Host. in sum. tit. de feudis §. apud quem, n. 12, vbi quòd si Curia deberet accedere ad locum delicti, non iudicaret more maiorum, sed more inferiorum,

consil.16.sub num 7 lib. 2. Attamen verior, & hodie receptissima est sententia, quòd siue in Ecclesia Parochiali positæ sint huiusmodi sacræ imagines, siue extra, intra tamen limites Parochiæ habet fundatam intentionem Parochus super omnibus obuentionibus contingentibus intra limites suæ Parochiæ, & ad eum spectant, vt gensque est text. *in cap. pastoralis*, & *ibi* nostri, *de iis quæ fiunt à Prælatis sine consensu Cap.* & text. *in cap. hanc* 10 *q.* 1. & *in cap. dilectus, de offic. Ordin.* vbi Abb. *num.* 4. qui subdit *in versic. quod primum*, Episcopo solum deberi oblationes, quando sacræ imagines reperiuntur extra omnem Parochiam, Felin. *ibid in princip.* & *num.* 3. & Abb. *in cap. quoniam, num.* 1. *de decimis*, vbi signanter quod spectant ad Parochum, non ad Episcopum, Capell. Tholos *decis.* 483. Ferrer. *consil.* 143. qui bene distinguit *num.* 2. 3. & 4. Azor *institut. moral. part.* 1. *lib.* 7. *cap.* 38. *quæst.* 13. Decian qui fusè pro Parocho contra Episcopum in his oblationibus, quæ Iconi sanctissimi Crucifixi offerebantur, consuluit *dict. consil.* 16. *per totum lib* 2. Gutier. *canon. quæst. lib.* 2. *cap.* 21. *numer* 162. Marescot. *var resolut. lib.* 2. *cap.* 42. *numer.* 6. 7. & 8. Aloys. Ricc. *in Neapol. decis.* 170. *num.* 7. *part.* 4. & hanc eandem opinionem videtur amplexus S Thom. 2 2. *quæst.* 86. *art.* 2. præsertim *in resp ad* 2. *argum.* & expressè sequuta est Rot. *in Aquilana nullitatis erectionis* 20. *Decembris* 1610. coram *R P. D. meo Pironano*, quæ est *decis.* 256. *part.* 1. *recent* & *in Beneuentana spolij* 2. *Decembris* 1585. & 2. *Decembris* 1587. coram *Orano*, vbi fuit dictum oblationes factas in Ecclesia Cathedrali spectare non ad Episcopum, sed ad Archipresbyterum, qui curam animarum ibi exercebat: & idem respondit *Sacra Congregatio Illustrissimorum Interpretum Concilij Trident. in vna Canen.* Ius enim vniuersale habet Parochus intra limites suæ Parochiæ, mediusque est inter Deum, & populum; vnde quemadmodum dogmata, & Sacramenta, quæ proueniunt à Deo exhibet populo, ita vice versa exhibet Deo ea, quæ sunt populi; nempe preces, & oblationes, & qui Altari seruiunt, de Altari participant vt egregiè ratiocinatur S Thom. *dict. art.* 2.

15 Et quamuis conclusio sibi locum vendicet, nisi oblationes in certum vsum ex piorum offerentium voluntate fuerint destinatæ; in dubio enim solummodo spectant ad Parochum; at quoties à fidelibus præstantur ad certum finem, pro Missis scilicet, & fabrica; tunc ad Parochum nullo modo spectant, & voluntas eorum, qui eleemosynam, seu oblationes dederunt, præcisè seruari debet, vt præcitati DD. monent, & præsertim addit. *Ad Capell. Tholos. d decis.* 483. Marescot *d cap.* 42. *numer.* 1. *l. b.* 2. Ricciul. *dict. decis.* 170. *num.* 1. Rota *in Bracharen. oblationum.* 17. *Decembris* 1612. coram *Cardin. Pamphilio ium.* Attamen aduertendum est quod non habet quidem fundatam intentionem Parochus ad effectum, vt hoc casu oblationes conuertat in proprium vsum cum debeant in vsum è largientibus destinatum erogari; verum administratio harum oblationum etiam tali casu ad Parochum videtur spectare ex eodem Iure Parochialitatis; & qua ratione oblationes spectant ad Parochum, nisi fuerint in determinatum vsum datæ; eadem immo & maiori ratione ad eundem Parochum spectat saltem administratio oblationum, quoties in certam causam sunt erogandæ cum & regulariter de illis oblationibus Parochus debeat esse fidelis administrator, ac dispensator, partim conuertendo in proprium vsum, partim erogando in iis, quæ concernunt cultum diuinum, & partim ad pauperum inopiam subleuandam; vt per S. Thom. *loco præallegato*, & de harum oblationum distributione idem sancitum fuit *in cap Vulterana*, & *in cap quatuor.* 12. *q.* 2. Et quod huiusmodi oblationum solus Parochus habeat administrationem, dicit Abb. *in cap postulastis, num.* 2. *vers. administrationem autem, de his quæ fiunt à Prælatis sine cons. Cap.* & Ferrer *dict consil.* 143. *numer.* 4. *vers.* & *quod.* Colliguntur hæc omnia ex deductis *in Lunen Sarzanen. oblationum* 8. *Februarij* 1617. coram *R. P. D. Merlino.*

Habet (vt ad rem redeamus) Episcopus thronum & solium in signum suæ magnæ celsitudinis & potestatis, Aggia *de exhib. auxil. fundam* 9 Alzed *de præcellent Episcop. dignit. part.* 1. *cap* 12. *n.* 48. Habet etiam faldistorium, idem Alzed *dict loco n.* 49. Et in sua Ecclesia Cathedrali vti potest Baldachino etiam in præsentia Proregis, Mastrill. *de magistrat. lib.* 4. *cap.* 13. *num.* 183. Alzed. *d. cap.* 12. *n* 50. Et quamuis in locis exemptis generaliter Pontificalia exercere non possit, vt disponit Concil. Trident. *sess* 6. *de reformat. cap.* 5 & *sess.* 14. *cap.* 4. nihilominus tamē posse in locis exemptis vti Pontificalibus vestibus & insignibus quibuscumque certum est, ex concessione Viennēsis Concilij *in d Clement Archiepiscopo, de priuileg.* cuius sanctioni nunquam derogatum censetur, nisi aperta verba adsint derogatoria, *cap. ex parte, de Capellis Monach.* Non obstat igitur Concil. Tridentin *dictis locis*, quia verba facit de vsu Pontificalium, cum aliquo exercitio, vt asserit Quaranta *à verb. Archiepiscopi auctoritas. auctor.* 32. *vers. propterea, pag. mihi* 84. Et quo constat posse Episcopum omnia gestare insignia Pontificalia, vestesque in locis exemptis, aliaque exequi, quæ sibi concessa fuerunt *in d. Clem Archiepiscopo*, quinimò & solam celebrationem in Pontificalibus videri ipsis Episcopis vetitam in locis exemptis in aliena diœcesi, inferendum ob id est, sicut nec antea erat, Cochier *de iurisdict Ordinarij in exemptos par.* 2 *q.* 45. *vers.* 26. & 61. Vnde respectu Diuinorum Pontificaliter celebrandorum posse Episcopos in quacumque Ecclesia etiam exempta suæ diœcesis ea celebrare tenet *in dict. Clemen. Archiepiscopo*, Zabar. *numer.* 5. *in fine*, Imol. *numer.* 4. & 10. Vitalin. *numer.* 13. non in loco exempto, Pauin. *de visit part.* 2. *quæst.* 3. *numer* 9. *vers. poterunt enim*, Rot. apud Farin *decis.* 236. *numer.* 3 *p.* 2. *recent.* vbi etiam cum Vitalin. *num.* 30. *vers. ratio decidendi*, hinc infert posse Sedem Pontificalem ad Diuina celebranda constituere. Nec contrarium resoluit Nauarr *cons.* 69. incip. *Quidam Episcopus, de sent. excom. in antiq.* & *cons.* 11. *de clerico excommunic. minist. in nouis*, dum scripsit incurrisse suspensionem in eo text Concilij comminatam quemdam Præsulem in aliena diœcesi vtentem Pontificalibus, quia id non vtique opinatus est propter solum vsum Pontificalium, & Mitræ, sed quoniam Calicem etiam consecrauit, & corporalia benedixit, absque licentia diœcesani.

In Ecclesiis tamen Regularium, vel aliis locis suæ diœcesis exemptis, Pontificalia exercens Episcopus, potest solium, thronum; & Baldachinum erigere vt resoluunt Lauret. de Franchis *in controu. inter Episcopum*, & *Regul. pag* 95. *in resp. ad* 1. vbi ait quòd iuxta dispositionem dictæ Clem *Archiepiscopo*, non poterant Episcopi prohiberi ab exemptis, sicut hodie post decretum de quo infra, cum hac tamen differentia, quòd olim oportebat agere coram Superiore exemptorum, sed hodie iuxta terminum dicti decreti Regulares negligenter, vel nolenter possunt per Episcopos compelli censuris, & pœnis Ecclesiasticis, Gambar. *in tract de auctor legati*,

§ illud nosse, lib. 2. n. 243. me citato *in hoc loco*, Homob. *de examine Ecclesiast. tract. 11. c. 6. q. 12 resol. 1.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol.* 313. *num. 1.* vbi *num. 2.* tenet Episcopum posse excommunicare impedientes, Lazarr. *in pr. quæst. tit de blasph. q. 10. numer.* 61. Steph. Gratian. *discept forens tom.* 3. *cap.* 467. Campan. *in diuersorio Iuris Canoni rub.* 9. *c.* 5. *num.* 3. *vers. cæteras.* Vgolin *de officio Episc p.* 1. *c.* 20. §. 5. *n.* 3. & 4. Tr. Emm. *in summ tom.* 4. *c.* 67. *n.* 35. me citato *in hoc loco* Alzed. *d p. c.* 12. *n.* 51. Lezana *in summ. quæst Reg c.* 11. *n.* 3. & censuit *Sacra Congreg. Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, negotiis, & consuleat. omibus Episcoporum, & Regularium præposita*, in sequenti decreto, quod refert Quaranta *in summ. Bullarij, verb priuilegia Regulariũ.* & Lauret. de Franchis *in controuer. inter Episcop & Regular pag.* 92. & *seq.*

Decretum, quo declaratur Episcopis in Ecclesiis Regularium Pontificalia exercentibus licere Baldachinum erigere.

DEcet Episcopis pro eo, quod in Ecclesia Dei excellũt dignitatis gradu in quocumque suarum diœcesum loco, quoties eos ibi Pontificalia exercere, aut in Pontificalibus adesse, & assistere contingit, eam, quā per est, reuerentiam, & honorē decoro cultu, & ornatu exhiberi, Quare, non sine graui animi dolore, auditum est nonnullos Regulares, viso quarundam immunitatum, & priuilegiorum prætextu, Episcopis in eorum Ecclesias in Pontificalibus intercessent bus, non modo renuisse in iis, supra lo ũ Episcopalis solij, baldachinum erigere verum id etiam iussu ipsorummet Episcoporum curaces, prohibere, & arcere ausos fuisse: atque ideo Sacra Congregatio S. R. E. Cardinalium negotiis & consuetudinibus Episcoporum, & Regulariũ præposito, facto verbo cum S. D. N. Clemente Papa VIII. ac de Sanctitatis suæ speciali, & expresso mandato, hoc præsenti decreto perpetuis futuris temporibus valituro declarat, statuit, decernit, & mandat, vt de cætero Episcopi, vbi tam ex consuetudine, & priuilegio, quam ex sacrorum Canonum constitutionibus, & Pontificalis Romani præscripto, aut alio iure, Pontificalia exercere, aut Pontificalibus paramentis, cum Mitra, vel etiam sola cappa induti, in quibusuis Regularium tam Mendicantium quàm non Mendicantium, Monachorum etiam Cassinensium Clericorum, Presbyterorum, & cuiusuis alterius Ordinis, & Religionis, Militiæ Societatis, aut Congregationis Ecclesiis interesse possunt, ipsi Regulares, quoties opus fuerit, teneantur illis, & debeant in loco ad solitum Episcopi constituendum opportuno, & congruo baldachinum attollere. Eis etiam facere negligentibus, aut nolentibus, liceat eisdem Episcopis illud asportari, & in quacunque eorumdem Regularium, aut alia quantumuis exempta Ecclesia supra Episcopale solium, seu Pontificale faldistoriũ erigi facere, ac eque sub eodem sedere, & stare, quemadmodum in propriis Cathedralibus eorum Ecclesiis stare, & sedere solent: eo tamen duntaxat tempore, quo Pontificales eiusmodi functiones exercebunt, vel dum actus ipse, cui in Pontificalibus aderunt, peragetur Si qui vero Regulariũ huic declarationi, statuto, decreto, & mandato inobedientes, & contumaces fuerint, sciant se ab eisdem Episcopis ad id per cēsuras, & pœnas Ecclesiasticas, huius decreti virtute cogi, & cōpelli posse, aliisque pœnis tam spiritualibus, quàm temporalibus arbitrio Summi Romani Pontificis subiacere, & obnoxios fore. Non obstantibus quibusuis Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac dictorum Ordinum, Religionum, Militiarum, Societatum, & Congregationum quocunque nomine censeantur, statutis, priuilegiis quoque, indultis, & literis Apostolicis sub quibuscumque tenoribus, & formis, & cum quibuslibet etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, atque irritantibus, & aliis decretis in contrarium præmissorum hactenus quomodolibet concessis, confirmatis, & approbatis, quibus omnibus, & singulis, etiamsi talia essent, quæ sub generali expressione, & derogatione non venirent, sed de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, & indiuidua mentio habenda foret, eorum tenores, præsentibus pro expressis, & ad verbum insertis habens, eadem Sanctitas sua hac vice duntaxat specialiter, & expressè derogat, cæterisq; in contrarium facientibus quibuscumque, Romæ die 10. Iunij 1603.

Alexander Cardinalis Florent. Episc. Prænest.
Hier. Agucchius. Secret.

DEcretum quo declaratur Abbates S. Benedicti & cæteros Abbates non posse vti Baldachino etiam in Ecclesiis sibi subiectis, vel in proprio monasterio.

Sacra Rituum Congregatio à Decreto aliàs in simili causa facto in vna Firmana sub die 28. Ianuarij 1601. non esse recedendum censuit, nempe, vt Abbas prædictus Monasterij sancti Seuerini Ordinis sancti Benedicti, & cæteri omnes similes Abbates eiusdem, vel alterius Ordinis, in Ciuitate, & Diœcesi Neapolitana, & vbique, quādo solemniter in propriis eorum Ecclesiis celebrant, contenti sint, & esse debeant sua propria, & cōuenienti Sede, quæ locata sit, & esse debeat in cornu Euangelij, in plano Presbyterij, cum duobus tantum gradibus paruis, & sine vllo suppedaneo suggestu lapideo, vel ligneo, ac sine baldachino desuper; sed cum postergali tantum ex aliquo panno, vel serico leui sine auro, coloris conuenientis solemnitati, quæ celebratur Nec dicti Abbates quando celebrant solemniter, vt supra, habeant duos Diaconos assistentes, sed contenti sint, & esse debeant Subdiacono, & Diacono, qui in Missa cantaturi erunt Epistolam, & Euangelium, & vno Monacho, siue Capellano cum pluuiali, qui assistat ad librum, nec alios ministros habeant præter prædictos, nisi aliquos Monachos, seu Clericos, & ministros cum cottaj, qui Abbatibus prædictis celebrantibus solemniter de Mitra, & Baculo, & aliis, necessariis ministrent, & Altari inseruiant, super quo Altari sex tantum, & non septem candelabra, cum totidem candelis, & sua Cruce locentur, nec abbacus alius præterquam parua mensa in cornu Epistolæ paretur, super qua duo possint locari candelabra, Mitra, qua Abbas vtetur, Calix, Missale, Thuribulum cum nauicula, & alia necessaria pro actu celebrationis, & vt dicti Abbates sub Mitra vtantur paruo bireto nigro, & non alterius coloris, & ita censuit, & declarauit, & tam à dicto Abbate, & Monachis S. Seuerini Ordinis sancti Benedicti, quàm aliis omnibus similibus Abbatibus, & Monachis Oliuetanis, vel alterius Ordinis, quando solemniter in eorum Ecclesiis celebrant, tam in ciuitate, & diœcesi Neapolitana, quàm vbique Terrarum seruandum esse censuit, & declarauit die 18. Martij 1617. Huius Decreti meminit me citato *in hoc loco* Alzed. *d. p. 1 cap.* 12. *n.* 51. & nouissimè Lauret. de Franchis *in controu inter Episcopos & Regul pag.* 92. & *seq.*

Hodie Abbatibus Cassinen. quando solemniter celebrant: quòd in tribus ad summum festiuitatibus facere eis permittitur, licet vti Baldachino, sine auro tamen & pompa, ac aliquibus etiam ministris paratis sacris indumentis, qui ad summum sint duo Diaconi, & Presbyter assistentes, Diaconus, & Subdiaconus pro cantandis Euangelio, & Epistola, ac sex ad summum, alij duo cum Pluuialibus, duo cum Planetis, & duo cum Tunicellis coloris tempori conuenientis. Non debent tamen iidem Abbates habere, aut tenere sedem suam Abbatialem fixam, & perma-

nentem

nentem prope Altare, vt Sedes Episcopalis retineri consueuit, minusque licet sopradictis sex monachis paratis, vt suprà, sedere in sedibus choralibus, vt Canonicorum secularium mos est, sed sedes pro Abbate solemniter celebrante retineatur in Ecclesia his tantummodo tribus diebus, quibus ipse Abbas solemniter celebrat, dictique sex Monachi parati sedere debent loco congruo iuxta Ecclesiarum conuenientem, situm super scabellis ad hunc effectum tunc appositis, panno laneo coopertis. Ita S.D.N. Vrbanus VIII. *Const.* 101. incip. *Exponi*, 11. *Iulij* 1629. Idem Abbatibus Oliuetanis concessit præfatus Vrbanus VIII. *Constit.* 79. incip. *Exponi, sub die* 4. *Aprilis* 1629. Idem denique Abbatibus Camaldulensibus indulsit *S. Congreg Rit. in Camaldulen. Baldachini* 21. *Augusti* 1632.

ALLEGATIO LXXXI.

Episcopus in prima instantia an semper cognoscat de causis suorum subditorum?

SVMMARIVM.

1 *Apostolica Sedes quascumqua causas Ecclesiasticas immediate iudicare potest.*

2 *Causa omnes ad forum Ecclesiasticum spectantes coram Ordinario loci in prima instantia decidi, & infra biennium terminari debent.*

3 *Auditor Camera, aut quiuis alius iudex Romana Curia, non potest cognoscere de causis Ecclesiasticis in prima instantia.*

4 *Causas Ecclesiasticas in prima instantia cognoscunt Episcopi, & exempti quasi Episcopalem iurisdictionem habentes, non autem Prelati inferiores, qui subsunt Episcopis.*

5 *Ordinarij sub vocabulo comprehenditur. Episcopi Vicarius.*

6 *Capitulum Sede vacante habet priuilegium cognoscendi causas in prima instantia.*

7 *Abbates, licet non exempti, quibus olim ex præscripta consuetudine, vel aliquo priuilegio de clericis sua diœcesis, vel cumulatiuè cum Ordinario, vel priuatiuè cognoscere competebat, etiam hodie vti possunt iurisdictione.*

8 *Nullitatis professionis causa coram Ordinario, & superiore regulari in prima instantia, & infra biennium terminari debet.*

9 *Biennium intra quod causa Ecclesiastica coram Ordinariis locorum in prima instantia terminari debent, currit data culpa, apparentéque defectu.*

10 *Causas, qua iuxta Canonicas sanctiones apud S. Sedem sunt iudicanda, vel quas summus Pontif arbitrio suo, supplicatione manu propria signata expressè ad se aduocauerit, non cognoscit Episcopus etiam in prima instantia.*

11 *Instantia in Curia Romana nunquam extinguitur, nisi per sententiam.*

12 *Beneficij possessio quando per Breue Apost. capitur, potest causa in prima instantia in Romana Curia tractari.*

13 *Conseruatores Regularium an comprehendantur sub decreto Concilij* sess. 24. de reform. c. 20. *ostenditur.*

14 *Contractus celebrati, & etiam delicti commissi ratione sortitur quis forum, ita vt causa ipsa non coram Ordinario in prima instantia, sed iudice contractus sit decidenda.*

15 *Contractus ratione vigore obligationis Cameralis, si quis in Romana Curia obligetur, vndecumque veniat sortitur forum Curia Romana, in qua contractum celebrauit.*

16 *Auditores Camera causas obligationi Camerali firmatas in partibus existentes auocare possunt, etiamsi extra Curiam contraxerint, & licet pendeant coram Ordinariis.*

17 *Auditor Camera, seu alius delegatus Apost. quando possit de causis beneficiorum reseruatorum Sedi Apost. etiam immediatè cognoscere ostenditur.*

LICET sancta Sedes Apostolica immediatè quascunque causas Ecclesiasticas iudicare possit, *cap. cuncta, cap. nunc verò, quæst.* 3. ipsius tamen Curiæ stylus seruat, & Conciliaris statuit 1
constitutio, vt † omnes causæ ad forum Ecclesiasticum spectantes coram Ordinariu loci in prima instantia decidantur, & infra biennium terminentur. Ita Concil Trident. *sess.* 24. *de reformat cap.* 10. per quod ita tradunt Marc Antonin. *variar. lib.* 1. *resolut.* 15. *numero* 3. Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici, part.* 2. *cap.* 1. *numer.* 70 Piasec. *in praxi noua Episcop. part.* 2. *cap.* 4. *numer.* 3. Viuian. *in praxi iurispatronat. part.* 2 *lib.* 7. *cap.* 3. *numer.* 5. Zerol *in praxi Episcop. part.* 1. *verb. instantia*, §. 4. Fusch *de visitat. lib.* 1. *cap.* 3 *post numer.* 3. Monald. *consil. dec.* 94. Aloys. Ricc. *in collect decis. part.* 4. *collect.* 1353. *in fine*, nouissimè Ioann Solorzan. *de Iure Indiarum tom.* 1. *de gubern. Indic. lib.* 3. *cap.* 9. *à princ.* Ita vt hodie alij Superiores, etiam Nuncij, vel Legati de Latere specificam potestatem maiorem non habentes, causas in Curiis Ordinariorum, vel aliorum inferiorum Iudicum pendentes ad se non auocent, nisi per viam legitimæ appellationis ad ipsorum tribunalia deferantur; sicut refert decisum Aloys. Ricc. *in dec. Curia Archiep. Neapol. decis.* 296 *num.* 5. *part.* 4. Prout nec 2
etiam Auditor Cameræ, † nec quiuis alius iudex 4
Romanæ Curiæ potest cognoscere de eis in prima instantia, nec monitoria decernere ad extrahendas partes à suis domiciliis, idem Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol.* 126. *& Neapol. decis.* 271. *n.* 6. *& dec.* 273. *num.* 3 *p.* 4. Cuius Conciliaris decreti præcipua causa fuit, & sic statuendi genuina ratio, ne scilicet partes extra suas Prouincias & Diœceses tot sumptibus, & incommoditatibus degere & litigare cogerentur, vt per Flor de Mena *var. lib* 1 *q.* 12. *n.* 8. Aloys Ricc. *in praxi aurea resol.* 126. Ioann. Maria Nauarr. *in pract. noui iuris Pontif. de causis prima instantia concl.* 1. *aliàs* 54. *n.* 3. Steph. Grat. *disceptat forens. tom* 5. *c.* 827. *n.* 15.

Et Concil. Trident. *dict loco* tribuens Ordinariis 3
locorum in prima instantia cognitionem causarum ad forum Ecclesiasticum pertinentium, de Episcopis, & exemptis Episcopalem iurisdictionem habentibus tantum decreuit, non autem de Prælatis inferioribus, qui subsunt Episcopis, Fr. Emm. *quæst. Regul. tom.* 1. *quæst.* 36 *art.* 4 Rota apud Farinac. post *tom.* 1. *consiliorum decis.* 100. Flamin. *de resign. lib.* 3. *q.* 11. *n.* 19. *& n.* 22. resoluit, quod sub verbo, *Ordinariis*, de quo Concil *d. loco*, † comprehenditur etiam 5
Vicarius Episcopi, & faciunt quæ Sanch. *de matr. lib.* 3. *disp.* 29. *num.* 5 *&* 17. & Gutier. *eod tract. c.* 66. *n.* 14.

Item & Capitulum Sede vacante habet priuile- 6
gium cognoscendi de causis in prima instantia ex vi Concil. Tridentini *d. loco*, cum succedat Episcopo in omnibus, quæ sunt iurisdictionis etiam voluntariæ, vt alibi diximus. Quare in nostris terminis ita resoluit Aloys Ricc. *in d. praxi aurea resol.* 130 *& in decis. Curia Archiep. Neapol. dec.* 273. *n.* 7 *p.* 4.

Possunt

7 Possunt tamen Abbates, licèt non exempti, & alij, quibus olim, vel ex præscripta consuetudine, vel aliquo priuilegio clericorum suæ Ecclesiæ, vel cumulatiuè cum Ordinario, vel priuatiuè cognoscere competebat, etiam hodie non obstante Concilio *d. loco* eadem vti iurisdictione, cum Concilium generaliter de iurisdictione ordinaria loquatur, & iurisdictiones Abbatum iusto iure, & titulo quæsitæ etiam Ordinariæ censeantur. Ita Nauarr. *consl. 2. sub tit. de foro competen in antiq. & consl 9. sub tit. de priuil. in nouis*, Sayr *in floribus decis. sub tit. de foro competenti decis. 2.*

8 In causis nullitatis professionis, quæ infra biennium ab Ordinario, & Superiore Regulari non terminentur, esse locum decreto Conc. *d. loco* censuit *S. Congregatio*, teste Armend. *in add. ad recop. legum Nauarræ lib. 2. tit. 18. lib. 7. de relig. in decl. n. 40.* & nouè post primam huius tractat. editionem me non citato refert Aloys. Rice *in decis. Curia Archiep Neapol. decis. 273. num. 6 p. 4.*

9 Si verò causa intra biennium non terminetur, vt concedatur aduocatoria, opus est quòd ex parte iudicis nolentis, vel non curantis intra dictum biennium causam expedire, detur culpa, defectusque appareat, quia si per illum non stetit quominus intra dictum tempus causam diffiniret, sed ob grauitatem, & qualitatem causæ, vel partium cauillationes, non sit diffinita, elapso biennio non habet locum appellatio. Ita decisum sæpè fuisse per *sacram Illustriss. Cardin. Congreg.* referunt Francisc. Leo *dict. c. 1. n. 72.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol. 334. à princ. & in decis. Curiæ Archiep. Neapol. decis. 153. part. 4.* Marchesan *de commission. part. 2. §. 4. n. 52.* Et ad hoc, vt constet de culpa iudicis, debet sæpe requiri, & de hoc eorum iudice Superiore instari, *decis. Pedem.* de Communi attestans, *12. num. 6.* Grammat. *voto 31. n. 13.* quos refert Aloys Ricc. *d. resol. 334. num. 2.* qui etiam *in decis. Curiæ Archiepiscop. Neapolit. decis. 120. part. 4.* ostendit an requiratur vnica interpellatio, vel plures, vt dicatur stare per Iudicem quominus causam expediat; eleganter Marches. *de commiss. part 1. cap. 6. num. 1127 & seq* vbi ait quòd in præfato Concilij Trident. decreto cauetur quòd intra biennium causæ per locorum Ordinarios debeant terminari, si secus, ad alios Superiores deuolui possint, ac illi pariter licitum sit partes audire; in hoc autem ne per partem stetisse dicatur, saltem ad minus duæ requisitiones necessariæ sunt, & de talibus requisitionibus constare debet, & *num. 130.* quòd biennium huiusmodi ad causas finiendas non currit nisi stante Ordinarij negligentia in expediendo causas, & quod tunc vna sufficit requisitio quando Iudex semel requisitus expedire recusat, & *num. 131.* quærit quid si antecessor habens causam, fuit vt præmittitur requisitus, & non expediuit, interim superuenit successor in officio antequam alter Superior pro causæ expeditione sit aditus, & res integra reperitur, vtrum scilicet ista, seu istæ requisitiones factæ successori satis sint, vt postea causa à successore auocari valeat, & appellari? Et breuiter dicit quod non, sed quod denuo coram eo instare oportet, & acta producere, ac partem citando requirere, vt causam expediat, & *num. 135.* ait quòd in ambabus Signaturis resolutum fuit quod biennium datum à Concilio Trident. ad causas expediendas, intelligitur dummodo causa fuerit agitata, tunque pluries pro expeditione Iudex requisitus vel expeditionem neglexerit, vel causam terminare noluerit, & ideo quando similes commissiones appellationis & auocatoriæ respectiuè porriguntur, gustat de præmissis Signatura, an ex alatis causis petitis annuendum sit? nam quando non constat de requisitione reiterata pro causæ expeditione, ac de subsequenti negligentia, non est locus supradicto biennio.

Primò limita supra positam regulam in causis, quæ iuxta Canonicas sanctiones apud S. Sedem sunt iudicandæ, vel quas Summus Pontifex arbitrio suo, subplicatione manu propria signata, expressè ad se ad uocauerit, vt per Concil. Trident *d. c. 10. versic. ab his excipiatur*, & referunt Piasec. *in praxi noua Episcop. d. c. 4. n. 3.* Franc Leo *d. c. 1. n. 73.* Aloys. Ricc *d. Neapol. decis. 173. num 7. p. 4.* 10

Secundò limita in Curia Romana vbi lis, siue instantia nunquam extinguitur, nisi per sententiam, Zerol. *in praxi Episcop. p. 1. verb. instantia vers sexto.* 11

Tertiò limita quando per Breue Apostol. capitur possessio beneficij, & aliqui volunt illius executionem impedire; tunc etiam in prima instantia potest causa in Romana Curia tractari, quia Auditor Cameræ similium causarum est index competens, vt censuit *S. Cong. in vna Vlixbonen.* teste Franc Leo *d. c. 1. num. 74.* 12

Quartò limita in Conseruatoribus Regularium, quia censuit *Sacra Congregatio* decretum *d. cap. 10.* ad Regulares non pertinere, nec conseruatorias Regularium imminuere, aut restringere nec quoad primam instantiam ipsorum aliquid noui inducere, vt per Aldrete *in allegat. pro commoda Regularium exemptione part. 1. cap. 1. num. 4.* Aloys. Rice *d. Neapol. decis 273. num. 7. propè fin. part. 4.* & signanter quod conseruatoriæ Regularium non sint sublatæ per textum in præsenti, etiam quod causæ graues sint, & plenariam cognitionem requirant, censuisse *Sacram Congregat. in vna Mediolanen* refert, & sequitur [illegible] *in Oscen iurisdictionis 12. Decem. 1614.* coram *Vbaldo sen.* Quicquid dicant Nauarr. *consil. 1. sub tit de officio deleg. in antiq. & consil. 3. numer. 1 & 2. eodem tit. in nouis*, Sayr *sub eod. tit decis. 1.* Marc. Antonin *variar. resolut lib. 1 resol. 13.* Vnum tamen singulare in materia tibi aduertendum dixi, quòd Ioann. à Cochier. *de iurisdict Ordinarij in exemptos tom. 2. part. 1. §. 13. n. 5.* tradidit, cum alibi non inueniatur ita facilè, eius autem verba sunt quæ sequuntur. *Itaque licet exempti immediatè subiecti sint Summo Pontifici, c. auctoritate, de priuil. in 6.* Chopin *de sacra politica, lib 2 tit. 4. n. 6. fol. 231. ac Legato eius à latere, c. si Abbatem, de elect. in 6.* Glossemateries *in pract. Sanction. tit. de causis, verb. subiectio, non tamen poterunt in prima instantia euocari ad Romanam Curiam, & ita pactis inter Romanum Pontificem, Reges Franciæ, Hispaniæ, Belgiique Principes testatum reliquit* Chopin. *dict. tit. 4. num. 8. fol 231 Proinde si contingat eos euocari, habebunt ius reuocandi domum ad Patres Prouinciales siue Iudices, quos ex priuilegio sortiuntur, quippe quod Ecclesiastica causa alibi quam in patriis litigatorum finibus à Pontifice ratione priuilegiorum committi non soleant*, vt Guiciardinus *in sua historia* refert. *Si autem quidpiam contra hanc libertatem fiat, licebit eis, quorum intererit querela libello supplicare Pontifici, immo etiam officium Conseruatoris priuilegiorum implorare*, Chopin. *dict. loco, estque id à Concilij dispositione non alienum, sess. 14. cap. 20. &c.* 13

Quintò limita ratione celebrati contractus, & etiam delicti commissi, quia Concil. non sustulit modos legitimos, quibus quis ex Iuris dispositione sortitur forum; ita decisum attestatur Francisc. Leo *dict cap. 1 num. 75.* 14 † Ratione enim contractus vigore obligationis Cameralis si quis in Romana Curia obligetur, vndecumque veniat, & sit oriundus, sortitur forum Curiæ Romanæ, in qua contractum 15

cele

celebrauit. Gales. *in tractat.ad formam obligat Camer. ad 3. oblig.q.2. numer.2. & 3.* nouissimè Catlaual.*de iudic.& foro compet,l.1 titul.1.disp.1.q.8 sect.2 n.1083.* vbi hanc resolutionem firmat etiam in Clerico, qui contrahendo, vel delinquendo etiam sine Superioris sui consensu, sortitur iudicium iudicis loci contractus, quasi tacitè eius iurisdictionem proroget, quod etiam in his terminis tenent Caroc.*decis.52.num.24.* Sigism. Scacc. *de sent. & re iudic gloss.7. q.3.limit.1. num.43 cum seqq* D.Mar.Cutelli V.I. peritissimus, & in humanioribus litteris supra modum doctus, *in Codice legum Sicular. ad leg.Petri 11.not.7.num.6.cum seqq pag.298 cum seq.* Et licet Salgado, ex infra dicendis id intelligat, quando contrahit sine expressa fori renunciatione, insinuans contrarium esse vbi hæc adest fori renunciatio, quod quàm sit dissonum à iure infrà ostendimus; interim tamen ipse sciat hanc suam opinionem auctoritate, & ratione destitutam, immo contrarium in his propriis terminis tenere Carlaual *d.lib 1.tit.1.disp.1.q.8.sess.7. n 1155. pag.514.* his verbis, *Amplianda autem est hæc resolutio vt procedat etiamsi clericus contrahens extra locum domicilij, renunciauerit foro sine sui Superioris licentia. nam ex vi huius renunciationis remittendus est ad iudicem Ecclesiasticum loci contractus, vt suprà tetigi* n. 1083.*& docuit Barbos.*in d.l.1.art.3. n 213. *quem sequutus est Capiblanc.*in pragm.8.p.2.n.151. de Baronibus, *ratio est, quia renunciatio ista non dat forum, sed*
15 *corroborat forum contractus à iure constitutum* in d. c.
16 dilecti, de foro comp. *&c.* Imò † Auditores Cameræ causas obligatione Camerali firmatas in partibus existentes anocare posse, etiam extra Curiam contractum sit, & licet pendeant coram Ordinariis, resoluunt Lancellot.*de attent lite pendente limit.15.n.3. & cap.20 limit.16.* Flores de Mena *var.l.1.q.12.n.48.* Stephan.Gratian *discept.forens c.118.in fine*, post alios Aloys.Ricc.*in praxi aurea resol.* 342. Nouar *in sing. Iuris Canon.concl.54.n.5.*

17 *Sextò* limita in causis possessionis beneficiorum reseruatorum Sedi Apostolicæ: possunt enim immediatè ab Auditore Cameræ, seu alio delegato Apostol. cognosci, quod praxi quotidiana Signaturæ seruatur, & declarauit Gregor. XIII. super executione litterarum in forma Breuis ad expetendam possessionem, *in Const sua* incip. *Ad Romani Pontif. prouidentiam, Dat. Romæ die 10. Iulij. ann. 1574.* quam refert Piasec *in praxi noua Episcop. dict. cap. 4. numer 3.* & sæpè diffiniisse *Sacram.Cardin. Congreg.* attestantur Franc. Leo *dict.cap.1 num.76. & 77.* Et procedere in beneficiis reseruatis ratione manus appositionis, refert decisum Gonzal. *ad reg.8. Cancel. gloss.52.num.36.& 37.* Concil.Trident. *d.c.20.* non intelligitur de exequutionibus, sed solum ponitur in litibus, & causis ordinariis, & requirentibus altiorem indaginem, quia in his datur instantia, secus in exequutione Bullarum Apostol.cum magis extraiudicialis, quàm iudicialis sit, & in extraiudicialibus non detur instantia, vt cum Socin.Ias. & aliis resoluit Menoch.*de arbitr.lib.1.q.22.n.6* non habet locum dispositio *d. c.20.* Verùm si aduersùs exequutionem gratiæ Apostolicæ allegetur aliqua exceptio, quæ altiorem indaginem requirat, & gratiam efficiat nullam, vel subreptitiam, aut obreptitiam, vel Bullam falsam, aut simile, quia tunc datur instantia, non potest auferri iurisdictio ab Ordinario in prima instantia *ex d c. 20.* idque confirmat dicta Constitutio Gregor.XIII.ibi, *illarum tamen forma seruata*, vbi vult quòd executor in prima instantia potest procedere omissa forma gratiæ, at verò gratia semper ponitur, aut subintelligitur clausula, *si preces veritate nitantur*, aut aliæ æquipollentes, vt dixi Ego ipse *in meis Remiss.de dictionib.& Clausulis,claus.97.à num.2.* Quod intelligitur non retardata executione, nisi ex contextura litterarum Apostol. probaretur exceptio, vel gratia esset commissa in forma *dignum*, quæ ante executionem veniret iustificanda: vnde si narrata vera non sunt inuenta, aut aliquid ex necessariis omittatur, cessat iurisdictio executoris, & non potest exequi gratiam, aliàs declarabitur vim inferre, & debere remittere causam Ordinario in prima instantia terminandam, quia cessat omninò via exequutiua. Si tamen ex verbis gratiæ tenetur exequutor assumere partes iudicis, vel gratia sit signata manu summi Pōtif. talis exequutor potest cognoscere causam in prima instantia ad effectum executionis, & non tenetur eam remittere Ordinario, quia ex appositione manus Summi Pontif. censetur cautè anocata, ex text.*in cap. vt nostrum, de appellat.* vbi Abb.Franc.& alij, ita Aloys.Ricc.*in praxi aurea resolut.*349. Ex his quæ hucusque per totum hoc *num.* 17. adduximus, inferes quàm malè & perperam nos improbet nouissimè Salgad. *de supplicat.ad Sanctiss.p.1.c.14 n.51 vers. & eodem modo lapsus fuit.* nam in meo libro nihil tale quod nobis imponit, inuenire potui, nec ideo sua egemus excusatione.

APPENDIX.

De primis instantiis, & iure Ordinariis locorum ad cognoscendum de causis subditorum competenti, pro responsione ad ea, quæ contra hic resoluta nouissimè excitauit D. Franciscus Salgado.

SVMMARIVM.

1 *Materia de primis instantiis Ordinariis non adimendis frequentissima, & quare?*
2 *Franciscus Salgado de Sommozza quid circa hanc materiam in lucem nouissimè ediderit ostenditur.*
3 *Ius Ordinariis competens cognoscendi in primis instantiis de causis subditorum suorum fuit in fauorem vtrorúmque introductum.*
4 *Prælati exempti Episcopalem iurisdictionem habentes, non verò inferiores, & qui subsunt Episcopis, gaudent priuilegio primæ instantiæ.*
5 *Abbates qui gaudeant huiusmodi priuilegio?*
6 *Vicarius generalis Episcopi venit appellatione Ordinarij in præsenti materia.*
7 *Capitulum Sede vacante habet priuilegium cognoscendi causas in prima instantia.*
8 Concil.Trident.sess.24.de reform. c. 20. *procedit. in causis Fidei.*
9 *Hæreticus potest puniri vbi reperitur, & non datur remissio ad locum delicti.*
10 Concil.Trident.d.cap.20.*non sustulit modos legitimos, quibus quis ex Iuris dispositione sortitur forum alienum.*
11 *Recusationis causa legitima vbi probata fuerit Ordinario, non præseruatur illi prima instantia.*
12 *Triennium vbi transactum fuerit à die motæ litis coram Ordinario, licet partibus adire Superiores Iudices, prima non finita instantia.*
13 *Auocatio ob lapsum biennium, quomodo fiat, & quæ culpa ac defectus ex parte Iudicis apparere debeat?*
14 *Causæ, quæ iuxta Canonicas sanctiones apud Sedem Apost. sunt iudicandæ, non comprehenduntur sub dispositione* Concilij Trid in d c 20.

15 *Causa*

15 *Cauſæ quæ ſuper beneficiis reſeruatis agitantur, poſſunt in prima inſtantia cognoſci in Curia.*

16 *Cauſæ omnes beneficiales, in quibus ſub plumbo expeditæ ſunt, ac de illarum nullitate, vel intellectu tractatur, in Curia committuntur.*

17 *Executores litterarum Apoſt. poſſunt cognoſcere de cauſis ſibi commiſſis in prima inſtantia.*

18 *Cauſæ poſſunt ad Curiam auocari, ſeu alicui committi in prima inſtantia per ſpeciale reſcriptum manu Sanctiſſimi ſignatum, & quomodo dicatur conſtare de tali reſcripto ſic ſignato.*

19 *Auditor Cameræ poteſt cauſas obligatione Camerali firmatas in quacunque inſtantia auocare.*

20 *Cauſæ conſeruatoriæ non ſunt neceſſariò in prima inſtantia coram Ordinariis pertractandæ.*

21 *Cauſæ quæ ratione contractus, vel delicti alibi geſtorum ſunt ventilandæ, non comprehenduntur ſub diſpoſitione Concilij* in d.cap 10.

22 *Franciſcus Salgado præter communem omnium ſenſum exiſtimauit clericum Romæ degentem non poſſe ibi contrahendo ſe obligare in forma Cameræ abſque licentia ſui Ordinarij.*

23 *Clericus abſolutè conſentiens in alterius iuriſdictionem ſine licentia proprij Epiſcopi nihil agit.*

24 *Clericus contrahendo, vel delinquendo poteſt alterius iuriſdictioni ſe ſubijcere ſine conſenſu proprij Epiſcopi.*

25 *Auditor Cameræ habet in facultatibus ex Pontificis gratia, vt poſſit in quacunque inſtantia de omnibus obligationibus Cameralibus cognoſcere.*

26 *Franciſcus Salgado reprobatur, & eius doctrina vt perniciosa reijcitur.*

1 MATERIA de primis inſtantiis Ordinariis locorum competentibus frequentiſſima eſt, quam nouiſſimè integro tractatu exornauit P. Pozza è Societate IESV, vbi *capite primo, in verſ. Concilium Tridentinum* plura
2 tulit *præcedenti capiti* conducibilia, ſed† quia modò ad manus meas peruenit tractatus *de ſupplicatione ad Sanctiſſimum à litteris & Bullis Apoſt ſiue de retentione Bullarum Apoſtol* quem Matriti compoſuit, & typis mandauit amicus noſter Licentiatus D. Franciſcus Salgado de Somozza, vir acris ingenij, in quo poſtpoſito amicitiæ noſtræ vinculo, non ceſſat noſtris detrahere ſcriptis, & præcipuè illis, quæ habentur in allegatione præcedenti, cùm inter nos nulla præceſſerit ſic calumniandi occaſio, operæ pretium duximus nonnulla hic aduertere, quæ ad defenſionem propriam facere videbuntur, præter alia, quæ ad materiam vtiliſſima ſunt, & ſingulari nota digna.

3 In primis præſupponendum eſt quòd ius Ordinariis competens cognoſcendi in primis inſtantiis de cauſis ſubditorum ſuorum fuit in fauorem vtriuſque introductum, nempe in fauorem Ordinariorum, in fauorem patrium, ne traherentur extra ſuas ciuitates & loca, vnde vt huic fauori & remedio renunciari poſſit, amborum conſenſus interuenire debet. Ita Suar. de Paz *in pract. tom. 2. prælud. vlt. num.* 18. Ludou. à Sarania *de iuriſd. Adiunctor q. 7. nu.* 7. Steph. Grat *diſcept foren. tom.* 5. *cap.* 837. *n.* 16. *cum ſeqq.* latè Narbona *l.* 59. *gloſſ.* 1. *n.* 173. *cum ſeqq. tit. 4. lib. 2. nouæ Recopilat.* Salgado *d. tract. de ſupplicatione ad Sanctiſſim. part. 2. cap. 1. §. vnic. num.* 5. *cum ſeqq.* vbi *numer.* 7. refert ita fuiſſe deciſum à *ſacra Congregat.* & reddit rationem, quia decretum Concilij Tridentini *ſeſſ.* 24 *de reformat. cap.* 10. emanauit non ſolùm fauore iuriſdictionis ordinariæ, ſed etiam fauore ipſarum partium; ideo quod fauore plurium introductum eſt, non tollitur vnius renunciatione, & *numer.* 11. teſtatur eandem *ſacram Congregationem* cenſuiſſe licere Nuntio Sedis Apoſtol. cognoſcere de cauſis in prima inſtantia de conſenſu partium, ipſiuſque Ordinarij conſenſu accedente, ſubditque *num.* 11. quòd ſi cauſæ ſint inter Epiſcopum & alium, ad ſolius Epiſcopi inſtantiam cognoſci non poterit parte reluctante in Curia coram alio, ſed cauſa committenda eſt viciniori, vt Curia obſeruat, & *n.* 17. ex Gratiano refert quòd ſi collitigans ſit Epiſcopus, licèt ſemper cauſa inter eum, & colligantem debeat committi, & cognoſci in partibus, tamen ſtante ſuſpicione committitur viciniori.

4 Quæ quidem Tridentini Concilij diſpoſitio citato loco tribuentis Ordinariis locorum in prima inſtantia cognitionem cauſarum ad forum Eccleſiaſticum pertinentium, de Epiſcopis, & exemptis Epiſcopalem iuriſdictionem habentibus tantum decreuit, non autem de Prælatis inferioribus, qui ſubſunt Epiſcopis? Fr. Emman. *quæſt. Regul tom* 1 *q.* 36. *art.* 4. Rota apud Farin *in praxi crimin poſt tom. 1. ſuorum conſil deciſ.* 100. Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib.* 3 *quæſt.* 11 *num.* 19. Verùm contra à nobis in hoc numero tradita inſurgit nimis rigidè Salgado *dict. part.* 2. *num.* 4. *cap* 2. *cum ſeqq* intendens oſtendere noſtram hanc reſolutionem ſuſtineri non poſſe, & ita inter ſe de eo fluctuat, vt ſit mirandum hominem aliàs doctum in re tam clara principia Iuris non callere: non enim ignoramus qui comprehendantur appellatione Ordinariorum; nam id ipſum ſatis ſuperque expoſuimus *de appellatiua verborum vtriuſque Iuris ſignif. appellat.* 176. nec etiã nobis incognitum vnquam fuit verum quidem eſſe in materia ſibi adaptabili & proportionabili venire inferiores Prælatos appellatione Ordinarij, vt *d. appellat.* 176 *num.* 1. firmauimus, & tamen hæc reſolutio nihil pugnat, cum ſuperiori, vt perperam ipſe Salgado *d. capite* 4. *numer.* 40. *in fine* exiſtimauit: nam patet ad oculum materiam *dicti cap.* 20. non poſſe adaptari Prælato inferiori, qui ſubeſt Epiſcopo, nec ſubditos & territorium habet, cum iſte in quem exerceat iuriſdictionem non habeat; requirit enim Concilium, vt Ordinarius, de quo loquitur, habeat diſtrictum, hoc eſt, iuriſdictionem loco circumſcriptam, vt patet ibi, *locorum Ordinariis*, &c. ad excluſionem aliorum Prælatorum inferiorum Epiſcopis ſubditorum: & hanc noſtram ſententiam, & diſtinctionem approbauit *ſacra Congreg Concilij*, quam refert Narbona *dicta l* 59. *gloſſ.* 1. *n.* 70. iis verbis, *An c.* 20 *tribuens priuatiuè Ordinariis locorum in prima inſtantia cognitionem cauſarum omnium ad forum Eccleſiaſticum pertinentium, de Epiſcopis tantum intelligatur, an de exemptis Epiſcopalem iuriſdictionẽ habentibus, an verò etiam de Prælatis inferioribus, qui ſubſunt Epiſcopo, veluti d. Archipreſbytero, vel Plebano Eccleſiæ Collegiatæ, itavt iſtis inferioribus, qui etiam in eorum plebe Ordinarij dici poſſunt, huiuſmodi cognitio priuatiuè ad Epiſcopum etiã in prima inſtantia pertineat? Congregatio cenſuit non intelligi de iſtis, qui etſi habeant iuriſdictionem Ordinariam in perſonas de Collegio Cap cùm ad Eccleſiarum, vbi gloſſ. &* Abb *n.* 5 *de offic. Ord. non poſſunt tamen dici Ordinarij locorũ, cũ nullus circa Epiſcopum habeat iuriſdictionem in diœceſi*, &c. hanc eandem declarationem per eadem verba refert etiam Salgado *d. cap.* 4 *n.* 55. Quid tamẽ ſibi velit dum paſſim contra nos reſoluere affirmat, non percipimus, nec, vt credimus, ipſe quod cumulauit, intellexit; ideóque minus bene exiſtimat Flaminium *loco citato* contrarium illius, ad quod illum citauimus, affirmaſſe; noſtram enim comprobat expreſsè ſententiam dum ſub verbo Ordinarij

intelligit

intelligit omnes habentes iurisdictionem Ordinariam, non verò loquitur de Prælatis illam non habentibus, & Rota apud Farin. *dict. decis.* 100. dicit ideo cognitionem causarum iuxta decretum Concil. *in d.cap.* 20. spectare ad Abbatem, de quo ibi est sermo, quia habeat Episcopalia iura, & non erat inferior Episcopo, nec ratione dignitatis, nec ratione potestatis; ergo certum est eum minimè comprehendisse illud decretum, si non haberet Episcopalia iura, & esset inferior Episcopo, ac illi subditus, quod nullus hactenus negauit.

5 Abbates tamen, licet non exempti, & alij, quibus olim, vel ex præscripta consuetudine, vel aliquo priuilegio clericorum suæ Ecclesiæ, vel cumulatiuè cum ordinario, vel priuatiue cognoscere competebat, etiam hodie non obstante Concilio *dict.cap.* 20. eadem vti iurisdictione possunt, cùm Concilium generaliter de iurisdictione Ordinaria loquatur, & iurisdictiones Abbatum iusto iure & titulo quæsitæ etiam Ordinariæ censentur. Ita Nauar *cons.* 2. *sub tit. de foro compet. in antiq. & consil.* 9 *sub tit. de priuileg. in nouis.* Sayr. *in floribus decis. sub illo tit. de foro compet. decis.* 2. Et facit declaratio *sacra Congreg.* quam refert Narbona *d l.* 59 *gloss.* 1. *num.* 66. quæ sic habet. *An Episcopus vicinior posset cognoscere de causis criminalibus, & matrimonialibus subditorum Abbatis nullius diœcesis, cui ex priuilegio ante Concilium facultas de illis cognoscendi competebat? Congregatio censuit non posse Episcopum cognoscere huiusmodi causas in locis huius Abbatis, quia non sunt de eius diœcesi. Ideo relinqui istas Abbati, si ex suis priuilegiis competunt: quam decisionem Sanctissimus approbauit. Postea cum de eodem dubitatum esset, fuit data eadem decisio, sed amplius additum, dummodo tales Abbates habeant in suos subditos omnem iurisdictionem.*

6 Vicarius generalis Episcopi, appellatione Ordinarij in præsenti materia venit, vt per Flamin *de resignat. l.* 3. *q.* 11. *n.* 22. latè Narbona *d.l.* 59. *gloss.* 1. *n* 50 *cum seq.* vbi ad plura eleganter infert, Salgado *d.c.* 4. *n.* 27. & faciunt quæ Sanchez *de matrim l.* 3. *disp.* 29. *n.* 5. *&* 17. Gutier. *in simili tract. c.* 66. *n.* 14.

7 Capitulum quoque Sede vacante habet priuilegium cognoscendi causas in prima instantia, ex vi Concilij Trident. *in d cap.* 20. cùm succedat Episcopo in omnibus, quæ sunt iurisdictionis etiam voluntariæ. Ita Aloys. Ricc *in d. praxi aurea resol.* 130. *& in decis Curia Archiepisc. Neapol decis.* 273. *num.* 7. *part.* 4. Nouar *in sing. Iuris Canon concl.* 54. *num.* 4. Narbona *d.l.* 56. *glos.* 1. *num.* 63. vbi idem dicit de ipsius Vicario generali, me citato *in hoc loco* nouissimè Salgado *d.c.* 4. *n.* 26.

8 Nunc descendamus ad aliquas ampliationes & limitationes, quæ ad Concil. *in dict. cap.* 20. magis frequenter adduci solent. Et *primò* ampliamus dispositionem Concilij citato loco procedere etiam in causis Fidei, vt per integrum tractatum de primis instantiis & aliis recursibus latè probat P. Pozza, & eo non citato multa ab illo mutuatus est Salgado

9 *d. part.* 2. *cap.* 33. Habet † tamen crimen hæresis illud singulare quod cùm non sit momentaneum, sed successiuum, potest hæreticus puniri vbi reperitur, & non datur remissio ad locum delicti, quia vbi versatur, ibi peccando delinquere videtur. Ita resoluunt Socin. *reg.* 87. *fallent.* 1. Duen. *reg.* 378. *in* 7. *limit.* Arnold *de agnoscen. asser. Cathol. & haret. qu.* 25. *num.* 12. Vmbert. Locat. *in verb. inquisitor. n.* 14. Roias *sing.* 173. *n.* 7. Simanch *de Cathol. instit. tit.* 2. *de absentibus n.* 15. Decian. *tract. crimin.* 5. *cap.* 21. *num.* 27 *& cap.* 32. *numer.* 29. Ludou. à Paramo *de origin. sancta Inquisit. l.* 3. *q.* 4. *n.* 77. Chartar. *de execut. sent capto bannito, c.* 1. *num.* 45. *& seq.* Farinac. *in praxi crimin. part.* 1. *q.* 7. *n.* 17. *& de haresi q.* 197. § 1. *num.* 10. Martin. Delrio *disquisit. magic l.* 5. *sect.* 2. *versic. septimo requiritur in fine*, Morla *in emporio iuris ciuilis p.* 1. *tit.* 4. *q.* 20. *n.* 60. *versic. sextus casus*, D. Barbos. *in lib. hares absens* §. *proinde ff de iudic in art. de foro delict. num.* 187. Quidquid alij contrarium senitant, quorum sententia intelligenda solum est in duobus casibus; veluti cum reus fugerit, vel iam in loco delicti sit causa contra eum cœpta, & crimen externus delatum per citationem, & alias circunstantias, quæ inducunt præuentionem ex parte remissionum petentis: ita intelligendus est Couar. *pract. cap.* 11. *n.* 12. vt clarè eius verba insinuant, ibi, *per opus exterius*, &c. & ibi, *haresis crimen publica Granata commiserit*, &c. & apertius hac de re agens P. Pozza *in tract. de primis instant cap.* 8. *versic. secunda limitatio*, ibi, *est consuetudo in viridi obseruantia ne remittatur ab Inquisitione Hispania reus aliquis etiam ad Inquisitionem Lusitanam, qua habet eundem sacularem Principem, & dominum, nisi vel reus fugerit posteaquam citatus fuerit iudicialiter, vel capta fuerit persona, vel fuerit falsus testis, & accusator in iudicio quod actualiter fiat contra innocentes in ea prouincia à qua fugiens discesserit*, &c. & *c.* 11. probat doctrinam huiusmodi de remissione non facienda quando criminosi in Fidem, non fugiunt post capturam, aut citationem iuridicam.

Amplia *secundò*, seu potius declara Concilium *in praallegato c.* 20. non sustulisse modos legitimos, quibus quis ex iuris dispositione sortitur forum alienum vt in aliquibus casibus in limitationibus infrà referendis sigillatim ostendemus. Ita Narbona *d lib.* 59. *gloss.* 1. *num.* 238 Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast p.* 2. *c.* 1 *n.* 75. Nouar *d concl.* 54. *n.* 11. Salgado *de protect Regia p.* 2. *c.* 17. *n.* 7. *& de supplicat ad Sanctissim. p.* 2. *c.* 5. *in princ. n.* 9. 10

Primò tamen limita dictum Tridentini decretum præseruans primam instantiam Ordinariis locorum, omnino cessare, vbi Ordinarij Iudicis legitima adest probata recusationis causa. Ita Narbona *d. lib.* 59. *gloss.* 1. *n.* 257. *&* 231. Piasec *d p.* 1. *c.* 4. *num.* 3. *&* 4. Stephan. Gratian. *d.c.* 837. *à n.* 15. Salgado *d.p.* 2. *c.* 5. §. 1. *n.* 8 vbi *n.* 11. attestatur stylum Romanæ Curiæ obseruare, vt tunc viciniori Ordinario committatur ne pars litigans vltra suam patriam cum tanto dispendio litigare cogatur. Narbona *dict. l.* 59. *gloss.* 1. *numer.* 232. 11

Secundò limita vbi transactum fuerit biennium à die motæ litis numerandum, & intra illud causæ, quæ coram ordinariis ventilantur, terminatæ non fuerint, quia tunc in pœnam negligentiæ commissę liberum est partibus, vel alteri illarum Iudices Superiores, aliàs tamen competentes, adire, qui causam in eo statu, quo fuerit, assument, & quam primum terminari curent. Ita Concil. Trident *d. cap.* 20. *versic. atque omnino*, Narbona *d l.* 58. *gloss.* 1. *n.* 71. *cum seqq.* & *à num.* 86. me citato *in hoc loco* Salgado *d.p.* 2. *cap.* 6. *numer.* 2. & in causis nullitatis professionis, quæ infra biennium ab Ordinario, & Superiore Regulari non terminantur, esse locum decreto Concilij *in dict. cap.* 20. tenent Aloys. Ricc. *dict. part.* 4. *decis.* 273. *num* 6. post Narbon. Salgado *d. part.* 2. *c.* 6. *numer.* 5. & censuit *sacra Congreg.* teste Armendar. *in addit. ad recopilat. legum Nauarra lib.* 2. *tit.* 18. *lib.* 7. *de Religion. in declarat numer.* 40. Verùm vt in casu huius secundæ limitat. concedatur auocatoria, opus est quòd † ex parte Iudicis nolentis, vel non curantis intra dictum biennium causam expedite, detur culpa, defectusque appareat, quia si per illum 12

non ſtetit quominus intra dictum tempus cauſam definierit, ſed ob grauitatem, & qualitatem cauſæ, vel partium cauillationes, non ſit diffinita elapſo biennio, nõ habet locum auocatio. Ita deciſum fuiſſe per ſacram Congr. atteſtantur Marcheſ. *de commiſſionib p.2.§.4 n.54* Franciſc. Leo *d c.1 n.72.* Aloyſ. Ricc *in praxi aurea reſol. 134. à princip & d. par.4. deciſ.153.* Salgado *de poteſt Regia p.2.c.17.nu.35.* Ad hoc autem vt conſtet de culpa Iudicis, debet ſæpè requiri, & de hoc coram Iudice ſuperiore inſtari, deciſ. Pedemont. de commun atteſtans 12. *num.* 6. Grammat. *Voto 31.num.11.* Narbona *d.lib. 59. gloſſ. 1.num.100.* & alios, quos refert, & ſequitur Aloyſ. Ricc. *d. reſolut. 334. numer. 1. & d.part.4.deciſ. 220.* vbi aſſerit an requiratur vnica interpellatio vt dicatur ſtare per Iudicem quominus cauſam expediat? me citato *in hoc loco* Salgado *dict.part.2.c.6.num.* 8. ſublimita tamen non procedere in Curia Romana vbi lis ſiue inſtantia nunquam extinguitur niſi per ſententiam, Zerol. *in praxi Epiſc.p.1. verb. inſtantia, verſ.ſexto.*

14 *Tertiò* limita in cauſis, quæ iuxta Canonicas Sanctiones apud S. Sedem ſunt iudicandæ, vt diſponit idem Concil. Trident. *in dict. cap. 20. verſic. Ab his excipiuntur*, latè Narbona *dict. lib. 59. gloſſ. 1. à numer. 188.* vbi ait huiuſmodi cauſas referri per gloſſ. *in cap. quod tranſlatione, de offic. delegat.* & per *gloſſ. vlt. in cap. vt debitus, de appellat. numero* 190. inter eas enumerat cauſas exemptorum, exceptis tamen illis caſibus, in quibus Concilium Trident. dedit Ordinariis iuriſdictionem in exemptos, & *numer.* 191. generaliter tradit quòd omnes cauſæ, quæ à principio ex diſpoſitione ſacrorum Canonum ante dictum *c.20. Concilij* poterant apud Sedem Apoſtol. cognoſci, poſſunt & hodie, decreto ipſo non obſtante.

15 Inter huiuſmodi cauſas, quæ iuxta legitimas ſanctiones apud S. Sedem Apoſtol. ſunt tractandæ, illæ enumerantur, quæ ſuper beneficiis reſeruatis agitantur, cum enim non comprehendantur ſub dicto decreto Concilij *dict. cap.* 20. poſſunt in prima inſtantia cognoſci in Curia, Gonzal. *ad reg. 8 Cancell. gloſſ. 52. numer. 16. & 47.* Narbona *dict lib 59. gloſſ. 1. numer. 192.* Vnde ſimiliter inter has connumerantur illæ quæ ſuper poſſeſſione huiuſmodi beneficiorum Sedi Apoſtol. reſeruatorum agunt; poſſunt enim immediatè ab Auditore Cameræ, ſeu alio delegato Apoſtolico cognoſci, vt praxis quotidiana Signaturæ obſeruat, & declarauit Gregor. X I I I. ſuper executione litterarum in forma Breuis ad expetendam poſſeſſionem, *in ſua Conſtitut.* incip. *Ad Romani Pontificis prouidentiam, ſub dat. Romæ ſub die 19. Iulij* 1574. quam refert Piaſec. *in praxi Epiſcop. dict. cap.4. numer.* 3. & Salgado *dict.part.2. cap. 10. numer.* 10. & *ſacram Congreg.* ſæpiùs cenſuiſſe atteſtatur Franciſc. Leo *dict. cap. 1. numer. 76. & 77.* vbi *numer.* 74. dicit in vna Vlixbonen. fuiſſe tentum quòd quando per Breue Apoſtol. capitur poſſeſſio beneficij, & aliqui volunt illius poſſeſſionem impedire, tunc etiam in prima inſtantia poteſt cauſa in Romana Curia tractari, quia Auditor Cameræ ſimilium cauſarum eſt Iu-
16 dex competens. Denique † cauſæ omnes beneficiales, in quibus litteræ ſub plumbo expeditæ ſunt, ac de illarum nullitate, vel intellectu tractatur, per ſignaturam iuſtitiæ, etiamſi eſſemus in prima inſtantia, in Curia committuntur, quia de viribus litterarum Apoſtol. vel earum intellectu iudicare ad ſacræ Rotæ Auditores, non verò alios inferiores Iudices ſpectat, Nicol. Garcia *de benefic. part.6.c.3.num.6. cum ſeqq.* Narbona *d.l.69.gloſſ 1. num.*194.

Quartò limita in executionibus litterarum Apo- 17
ſtol. quia Concilium loquitur in litibus, & cauſis Ordinariis, & requirentibus altiorem indaginem, in quibus detur inſtantia: non autem agit de executionibus huiuſmodi, quæ extraiudiciales ſunt, ac proinde carent inſtantia, vt cum Socin. Iaſ. & aliis reſoluit Menoch. *de arbitr. lib.1. quæſt. 22. num. 6.* & ideo ſic reſoluit Narbona *dict.l.59. gloſſ.1. num.* 239. & Salgado *dict. part. 2. cap. 10. per totum.* Verùm ſi aduerſus executionem gratiæ Apoſtol. allegetur aliqua exceptio, quæ altiorem indaginem requirat, & gratiam efficiat nullam, vel ſubreptitiam, aut obreptitiam, ſeu Bullam falſam, quia tunc datur inſtantia, non poteſt auferri iuriſdictio ab Ordinariu in prima inſtantia, ex *dict. cap* 20. Ita Flores de Mena *variar. lib. 1. quæſt. 12. numer. 17. cum ſeqq.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſolut.* 339. Nicol, Garcia *de benefic. part. 1. cap. 5. numer.* 546. Et ipſe *in praxi exigendi penſiones, q. 7. n.* 10. Quo caſu licèt dictus executor exceptiones huiuſmodi Ordinario, ad quem ſpectat prima inſtantia, remittere teneatur, vt de illis plenariè cognoſcat, nihilominus tamen non ob id tenetur, remiſſa cauſa, quæ coram eo pendebat, in executione ſuperſedere, nec idem Ordinarius illis poteſt inhibere, aut aliquo modo impedire poteſtatem, quam habet exequendi; vt expreſſè tenent Nicol. Garcia *dict. part. 1. cap. 5. numer* 525. Salgado *de protect. Regia part. 1. c 3. n. 44. & 45.* Ego ipſe *dict. q. 7. num. 11.* niſi nullitas oppoſita ex ipſis actis & contextura Bullarum probaretur, nec altiorem indaginẽ requireret, quia tunc omninò ceſſaret executio, Gabriel Pereira *de manu Regia tom. 1. c. 9. n. 16.* Ego ipſe *dict q. 7. nu* 5 & hoc eſt valde notandum in praxi, quia ſæpè falluntur Iudices. At ſi ex verbis gratiæ teneretur executor aſſumere partes Iudicis, vel gratia eſſet ſignata manu Sanctiſſimi, de quo *numer. ſeqq.* talis executor non obligatur eam remittere Ordinario, ſed poteſt cognoſcere in prima inſtantia ad effectum executionis, quia ex appoſitione manus Papæ cenſetur cautè auocata, ex text. *in cap. vt noſtrum, de appellation.* vbi Abbas, Franciſc. & alij, reſoluit Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſol* 339.

Quintò limita in cauſis, quas Summus Ponti- 18
fex vrgenti, rationabilique cauſa per ſpeciale reſcriptum ſua manu propria ſubſcribendum committere, aut auocare iudicauerit, ita Concil. Trident. *dict. cap.* 20 *verſic. niſi in vrgenti*, & ex eo colligunt Narbona *dict. l. 59. gloſſ. 1. numer.* 195. Salgado *dict. part. 2. cap 6 numer. 14. cum ſeqq.* Piaſec. *d part. 2. c. 4. n. 3.* Franc Leo *d. part. 2 cap. 1. n. 73.* Aloyſ Ricc. *d p. 4 deciſ. 172. num. 7.* Gabr. Pereira *de manu Regia p. 1. 63 num. 38 verſ. nec obſtat, ibi, niſi quando Summus Pontifex contrarium iuſſerit reſcripto ſua manu ſignato*, &c. Ego ipſe *d. praxi exigendi penſiones, quæſt. 6. num. 15. cum ſeqq.* nam cùm Romanus Pontif. cauſarum omnium Eccleſiaſticarum Ordinarius, & ſupremus Iudex ſit, itavt omiſſo Ordinario Iudice in prima inſtantia adiri poſſit, inde fit vt ſi cauſam alicui ſpecialiter commiſerit, vel auocauerit, non poſſit amplius per Ordinarium inferiorem ad quem aliàs cognitio pertinet, diſquiri, adeo, vt ſi quid poſt auocatum negotium, actum à Iudice Ordinario, vel alio inferiore fuerit, ipſo iure nullum reddatur. Ioann. VVameſ. *ad cap. vt noſtrum 26. numer 6. de appellat.* Narbona *vbi ſuprà num.* 196. Sufficit autem ipſas ſupplicationes auocationum ſeu commiſſionum cauſarum in prima inſtantia, ſuper

super quibus Breuia conficiuntur, manu Pontificis esse signatas; non vero requiritur ipsa Breuia, quæ ad partes transmittuntur, manu propria Pontificis esse subscripta, vt ex duabus *sacræ Congreg.* declarationibus resoluit Narbona *d.l. 59 gloss. 1. n.* 204. post eum Salgado *d. part. 2. cap. 6. num.* 44. quidquid ipse *eadem p. 2. c. 30. §. 2. per tot.* studuerit probare ostendi debere supplicationem manu sanctissimi signatam ad hoc vt causæ auocatio legitime fiat, intrepidè contra *sacræ Congreg.* decisiones asserens ipsa Breuia, quæ sub plumbo, vel annulo Piscatoris expediuntur vigore harum supplicationum non satisfacere solemnitati requisitæ *in d cap.* 20. subdens *n.* 50. me interloquendo illi affirmasse iuxta stylum Romanæ Curiæ solere Curiales curiosos & attentos ipsam originalem ab officiali recuperare; & sic facile eam ostendere posse: sed hoc verum est vbi ab ipsa supplicatione Breuia in partes expediuntur, & sic non remanet in Curia. At vero quando causa in Rota committitur, supplicatio ipsa originalis consignatur Notario Rotæ, & in eius officio apud acta causæ reponitur, nec partibus vnquam traditur, de illaque nunquam satis constare hic potest, nisi ex ipsius Notarij fide & testimonio, cui in hac parte credendum est, ac proinde in mandato Rotali vigore talis commissionis expedito eam ipse inserit, & hoc modo de subscriptione propria manu Sanctissimi facta, & non aliàs constare potest.

19 *Sextò* limita in causis obligatione Camerali firmatis, quas auditor Cameræ valet auocare, licet in quacunque instantia pendeant coram locorum Ordinariis; ita Lancell. *de attent limit.* 15. *num* 3. Flores de Mena *var. lib. 1. quæst* 12. *nu.* 48. Stephan. Gratian. *discept. forens. c.* 118. *in fine*, Aloys. Ricc *in praxi aurea, resolut.* 342. Nouar. *in sing. Iuris Canon. conclus.* 54. *numer.* 5. Sagaldo *d part. 2. cap. 5. §. 3. num.* 6. *cum seqq.* Et licèt hactenus nullus dubitauerit de facultatibus Auditoris Cameræ à Summis Pontificibus illi concessis, & vsque ad hæc tempora innouatis, vt constat ex Bulla Pauli V. 28. *Bullarij noui*, incip. *Eximia §. 7. & 20. sub dat. Romæ apud sanctum Marcum Kalend. Octob.* 1606. ipse tamen Salgado *d. loco* præter omnium sensum affirmare ausus est post Concilium Tridentinum facultates Auditoris Cameræ detrahentes in aliquo primæ Ordinariorum instantiæ, sublatas esse, loquitur enim expresse contra quod totus seruat Mundus, & præcipuè Rota Romana iustitiæ cultrix, & expresse *in Romana, seu Bracharen. pecuniaria 2. Decembr.* 1594. coram *Orano*, impressa per Zach. *de obligation. Camer. decis.* 315. *numer. 7. & in Elboren. fructuum 17. Nouembris* 1619. coram *R. P. D. Queipo, & 24. Maij* 1631. coram *R. P. D. Guisilerio*, impressa per Franc. Rip. *in fine sui tr. de simonia*, & earum meminit *in dict. praxi exigendi pensiones q. 5. à num.* 14. ex quibus colligitur sententias Auditoris Cameræ vigore suarum facultatum latas in prima instantia contra debitores, fuisse & esse per ordinarios exequendas, vt apud nostrates in confesso est, & in Regno Siciliæ, ex quo Rex noster pariter Sedis Apostol. Legatus est, ac ex quo causæ nullatenus extrahuntur, in dites sententiæ Auditoris Cameræ per Ordinarios exequuntur, vt affirmat Mar. Cutelli *in codice legum Sicularum ad leges Petri II. c. 6. not. 7 ante numer. 13. versic. quo fit.* Miror equidem quod Presbyter vnus sic Sedis Apostol. & suorum officialium auctoritatem diminuere studeat, vt quod nullus sæcularis vnquam cogitauit, vel cuiquam laïco in mentem venit, ipse in medium proferat, temporalesque iudices ad id prouocet, & leuissimis rationibus, ac futilibus fundamentis comprobare attendat, quibus igitur respondere superuacaneum esse iudicaui.

Septimò limita in causis vigore litterarum conseruatoriarum Vniuersitatibus, Regibus, seu aliis à Sede Apostol. concessarum agitatis, hæ enim causæ non sunt necessario in prima instantia coram Ordinariis locorum pertractandæ, sed coram Conseruatoribus ipsis, vt supra deputatis, cùm certum sit decretum Concilij *dict. cap.* 20. ad Regulares non pertinere, nec quoad Primam instantiam ipsorum aliquid noui inducere. Ita Ceuall. *de cognit. per viam violentiæ part 2. quæst* 157. Narbona *dict. l. 50 gloss. à numer.* 206. Aldrete *in allegat. pro omnimoda Regularium exempt. part. 1. cap 7. numer.* 4. Nauar *in sing. Iuris Canon. conclus. 54. numer.* 12. Aloys. Ricc. *dict. part. 4. decis.* 273. *numero 7. prope fin.* Salgado *dict. part. 2. cap. 12. per tot.* vbi licet multum insudare videatur in ostendendo quòd ego *in hoc loco, & in collect. ad Concil. Trident. dict. cap. 20. numer.* 10. inaduertenter pro contraria parte citauerim Nauar *consil. 1. sub titul. de officio deleg. in antiquis, & consil. 3. numer. 1. eodem tit. in nouis*, Sayr. *in floribus decis sub eodem tit. decis.* 1. Mar. Antonin. *variar. resolut. lib. 1. resolut.* 15. Nihilominus tamen in prima impressione non absolutè eos pro contraria parte refero, sed cum illis verbis *Quidquid dicant*: eo quod Marius Antonin priuilegium huiusmodi Conseruatoribus Iudicibus ex benignitate Apostol. concessum restringere, nimis intendit, & quicquid sit, non videtur tam culpabile vnum, vel alterum Doctorem scribentium incuria malè allegare, vel extra locum suum collocare; opinionem enim sectamus veram, quam & ipse Salgado impugnare non est ausus, propter varia *sacræ Congreg.* declarationes, quas præcitati Doctores referunt: & signanter quod conseruatoriæ Regularium non sint sublatæ, per Concil. *in dict. cap.* 10. etiam quod causæ graues sint, & plenariam cognitionem requirant, & censuisse eandem *sacram Congreg. in vna Mediolanen.* refert Rota *in Oscen. iurisdictionis 12. Decembr.* 1614. coram *bonæ mem. Vbaldo sen.* 20

Octauò limita in causis, quæ ratione contractus, 21
vel ratione delicti alibi gestorum sunt ventilandæ, nam eas non comprehendi dispositione Concilij *in dict. cap.* 20. cum non sustulerit modos legitimos, quibus quis ex Iuris dispositione sortitur forum. Ita Franeisc. Leo. *dict. cap. 1. numer.* 75. Aloys. Ricc *dict. part 4. decis. 473. circa fin.* me citato *in hoc loco* nouissime Nauar. *in praxi electionis & variat. fori p. 1. quæst. 9. n. 24. in vltim. impresse.* nouissimè etiam Salgado *d pars. 2. cap. 5 §. 3. numer.* 2. Attento autem Iure communi, de quo *in l. hæres absens § proinde, ff. de iudic. & in c. fin. de foro compet.* sortitur quis forum in loco vbi contraxit, quando scilicet contrahens in eo inuenitur, vt probat *cap. Romana 1. § contrahentes, de foro compet. in 6.* cum citatis à me *in d. praxi exigendi pensiones, q. 5 n. 1. & 2.* Vbi verò contrahens in contractu ipso proprio foro renunciauerit, rectè poterit in loco contractus conueniri, licèt ibi non inueniatur, iuxta doctrinam celebrem *gloss. 2 in l. 1. ff. si quis in ius vocatus*, quam sequuntur, eamque laudant Couar *pract. cap. 19. num. 5. in princip.* Parlador. *lib. 2. rerum quotid. cap. fin. part. 2. §. 1. à numero* 2. Coler. *de processib execut. part. 2. cap. 1. numer.* 50. Antonin. de Amato *resolut. 33 numer* 9. Gutier *de iurament. confirm. part. 2. cap. 16. num. 4. & 5.* D. Barbosa *in lib. 1. ff. de iudic. art. 3. num* 24. quod quidem Iure nostro nullam patitur difficultatem, nec est qui de illa dubitet.

22 Tota autem dubitandi cauſa oritur ex obligationibus, quæ Romæ fiunt in forma Cameræ cum ampliſſimis clauſulis, renuntiationibus, & ſummiſſionibus etiam iuramento vallatis, nam quidam volunt ſic Romæ obligatos, vel quia pecunias pro ſuis neceſſitatibus ſublevandis ad cambium acceperunt, vel quia illas pro expeditione Bullarum, alias rumve expeditionum extorquerunt, non poſſe iuxta formam ſuarum obligationum ibidem conueniri pro adimplemento promiſſionis, & contractus, ſed cauſam debere remitti ad Ordinarium illarum partium, ex quibus contrahentes ſunt oriundi, & ſic mandata omnia Auditoris Cameræ, & aliorum Iudicum Romanæ Curiæ non eſſe exequenda exiſtimant, poſſeque ea omnia in Regio Conſilio retineri affirmant. Et quamuis Regium Conſilium nonnũquam huiuſmodi mandata exequi mandauerit, aliquando vero ea retineri iuſſerit dum de iuſtificatione debiti dubitauit, vel de ſolutione iam facta ſibi conſtat; nihilominus Franciſc. Salgado hoc arbitriũ ſupremo Conſilio adimens indiſtinctè vult huiuſmodi obligationes Camerales minimè eſſe exequandas, ſed ad locorum Ordinarios remittendas, vt coram eis partes iuſtitiam petant, ita latè comprobare nititur *dict. tractat. de ſupplication. ad Sanctiſſim. ſiue de retentione Bullarum part. 1. cap. 27. per totum* & præcipuè *à numer.* 14. reſoluens quòd clericus Romæ obligatus obligatione in forma Cameræ ad penſionem, vel quid aliud, ſi tempore executionis non ſit repertus in Romana Curia, non poteſt per iudicium contradictorium declarari excommunicatus, aut contra eum executio fieri: vnico tantum mouetur fundamento, quod ſcilicet clerico prohibetur ſe ſubmittere iuriſdictioni alieni Iudicis abſque licentia proprij Ordinarij, *c. ſignificaſti, de foro competent.* D. Barboſa *in dict. l. 1. art. 5. n. 179. cum ſequentibus, ff. de iudic.* Anguian. *de legibus lib. 5. controuerſ.* 26 *numer.* 8. vnde infert idem Salgado *numer.* 10. ſi obligatus in forma Cameræ abſque proprij Ordinarij conſenſu, ſe ſubmiſerit Auditoris Cameræ iuriſdictioni, proprio foro expreſsè renũtiando, quod nulliter ſe obligauit, vtpote quia defuit dictus conſenſus in ipſa obligatione, qui præciſè neceſſariò præcedere debebat, ad hoc vt validè clericus ſuo foro renuntiare poſſet. Et quamuis pluries cum eodem Salgado interloquendo ſuper hac materia latè diſputarem, ipſe ſua innixus opinione, non ſano, vt credo, animo, totus ſeſe oſtendit in euertendo meam, quam ſequor, ſententiam, quæ vt ex infra dicendis apparebit, veriſſima reſurget, contrariam verò vt falſiſſimam reprobare non dedignabor.

23 Et vt clariùs procedamus, ac certa ab incertis ſeparemus, & cum diſtinctione hac in re nos expliceemus; præſupponendum eſt poſſe clericum alieni Superioris iuriſdictioni ſe ſubmittere abſque proprij Epiſcopi conſenſu, duobus modis: *primò* conſentiendo in alterius iuriſdictionem, quo caſu nullus dubitat talem conſenſum minimè valere, ex *dict. c. ſignificaſti*, ac proinde eo non obſtante teneri clericum coram ſuo Epiſcopo reſpondere, & hoc eſt quod voluit Couarr. *dict. cap.* 10. *num.* 5. *verſ.* 8. cuius verba refert ad ſuam opinionem firmandam Salgado *dict. part.* 1. *quaſt.* 17. *numero* 21. nam loquitur de ſimplici renunciatione, iuxta terminos text. *in dict. cap. ſignificaſti. de foro compet.* quem ibi allegat, veluti quando fit ab ipſo clerico renunciatio proprij tribunalis, ipſeque conſentit expreſſe in alienum Iudicem, nullo ad id cogente pacto, ſiue contractu.

Secundo modo fit ſubmiſſio contrahendo, vel delinquendo; & tunc cùm prorogatio iuriſdictionis fiat à lege, licet tacitè, vel expreſsè per factum hominis contrahentis, clericus ſine conſenſu proprij Epiſcopi poteſt alterius iuriſdictioni ſe ſubiicere. Ita Marta *de iuriſdict. part. 1. cap. 6. numer.* 40. Benedict. Ægid. *in repet. l. ex hoc iure ff. de iuſtit. & iure part. 2. cap. 15. clauſ. 5. numer.* 13. optimè de Barboſa *in l. hæres abſens* §. 1. *num.* 60. *ff. de iudic.* ibi, *ſed inſiſtendum eſt, quia traditionum, gloſ. 2. in dict. lib. 1. etiam locum habere in clerico contrahente, & renuntiante proprio foro*, defendit Decian. *hic col.* 1. *ad med.* Roger. à Mota *numer.* 43. Marian. *in dict. c dilecti numer.* 39. *de foro compet. & in c. 1. numer.* 68. *de indic.* &c. & inferiùs *à numer.* 61. ibi, *quia clericus poteſt conueniri in loco contractus, etſi non acceſſerit conſenſus Epiſcopi proprij*, vt probat *c. dilecti, de foro compet.* & *ibi* notat Panorm. *numer.* 4. Alex. *conſ.* 89. *num.* 1. *lib.* 7 *ergo in eo renuntiatio proprij priuilegij valida debet cenſeri, cum in effectu importet renunciationem exceptionis declinatoriæ ſi in loco contractus non reperiatur, & vel le quod in eo præciſè teneatur reſpondere, & plane deciſio dict. cap. ſignificaſti, non habet locum ſi clericus renuntiauit declinatoriæ, & obliget ſe reſpondere coram Iudice aliàs competenti, & eius non declinare iuriſdictionem*, Panorm. *conſ.* 25. *col.* 1. *lib.* 1. Rip. *in cap.* 1. *numer.* 49. *de iudic.* Aliam rationem aſſignat idem D. Barboſ. *in dict. lib.* 1. *ff. de iudic. art.* 5. *numer.* 214. ibi, *Quod adeo verum eſt in loco contractus conuenire poſſe, etiamſi ibi non inueniatur, dummodo in contractu illo proprio foro renuntiauerit, iuxta traditionem gloſ. & in dict. lib.* 1. *ſup. ſi quis in ius vocatus non ierit, nam cùm hæc renuntiatio proprij fori conueniat ad corroborationem fori inducti per legem, vt aliquid operetur, habebit effectum ſupra relictum, etiſi non acceſſerit voluntas proprij Epiſcopi* &c. Et hanc ſententiam ſectatum fuit Conſilium Regium Matritenſe; nam cum Bernardus Campellus Nunciaturæ Hiſpaniæ auditor *ſub die* 4. *Decembris* 1634. ſua diffinitiua ſententia pronuntiaſſet Ioannem Berrozatum Canonicum Placentinum teneri reſpondere coram Ordinario Hiſpalen. vbi contraxerat cum renuntiatione proprij fori abſque ſui Ordinarij licentia ad fauorem Alphonſi Moreni, non obſtante exceptione fori declinatoria, qua idem Ioannes ad proprium Ordinarium Placentinum remittendum fore & eſſe poſtulabat, nihilominus dictus Ioannes cauſam per viam violentiæ ad idem ſupremum Regium Conſilium detulit, vbi *ſub die* 15. *Februarij* 1635. fuit vnanimi conſenſu per DD. Conſiliarios reſolutum Auditorem nullam vim feciſſe nec facere: cuius decreti proprium regeſtum vidi, & non ſemel legi, ad illudque videndum & legendum Salgadum noſtrum inuitaoi; qui tamen parum, aut nihil de illo curauit, ſed ſuam vt prius tenaciter tuebatur opinionem, motos tantum auctoritate Præſidis Couar. qui, vt dixi, non agit de clerico, qui contrahendo, vel delinquendo renuntiat: prout expreſſe, & in his propriis terminis tenet Dom. Barboſa locis ſuperius citatis, cuius auctoritas non videtur contemnenda, cum propter eius ſingularem in vtroque Iure peritiam longe plures alios vincat.

Vlterius id in Auditore Cameræ procedit abſque dubio, cum ille in ſuis facultatibus habeat ex Pontificis gratia ſibi ſpecialiter attributa, vt poſſit priuatiuè quoad alios Iudices de contractibus Camerali obligatione vallatis cognoſcere, vt expreſſit Paulus V. *in dict. ſua Conſtit.* 28. tum quia & plurimum quoad Hiſpanos huiuſmodi obligationes 25

ſiunt

fiunt in beneficiorum cessionibus seu renunciationibus, pro solutione pensionum auctoritate Apostolica reseruatarum; quibus casibus videtur indecenter, & impie agere, qui corã Pontifice sui superioris licentiam & consensum quæreret ad contrahendum, & ad ipsius Pontificis iudicio, correctioni & mandatis se subiciendum, cum in eodem Concilio *dict. cap.* 20. semper salua sit sanctæ Sedis Apostol. auctoritas; & sit Christiana pietate indignum asserere per consensum, & auctoritatem Põtificis in facultatibus Auditoris Cameræ concessis, ac etiam per clausulas, in quibus obligatos esse vult resignatorios ad solutionem pensionum iuxta formã, & tenorem supplicationis à se propria manu signatæ, non suppleri Ordinarij consensum ad contrahendum, & se curiæ Iudicibus subiiciendum, est enim Pontifex Ordinarius Ordinariorum, *cap. cuncta per mundum, 9. quæstion.* 3. cum aliis, quæ ad hoc propositum cumulauimus *in dict. praxi exigendi pensiones quæst.* 3. *n* 11. habetque pro propria diœcesi totum Orbem, gloss. *verb priuata, in cap. felicis* §. *fin de pœnis in* 6 Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell.* § 2. *procem. n.* 46.

26 Hac in re cò deuenit aliquorum audacia, vt asserere non erubuerint obligationes Camerales hodie non tenere, eo quòd in illis, omnibus de pensionibus renunciatur, & sine causæ cognitione ac contumacia censuræ relaxantur contra debitores, vt post Gabr. Pereira *de manu Regia part.* 1 *cap.* 9 *n.* 10. *cum sequentibus.*, tenet Salgado *dict. part.* 2. *quæst.* 27. *n.* 54. *cum sequentibus*, qui *ibi* pro se allegat Marc. Anton. Genuens. *in praxi Eccles. Neapolitana cap.* 117. *sub n.* 5. quã allegationem non inueni in meo codice, nec ascendit vltra centum capita, debebat enim allegare *cap.* 96. vbi contrarium resoluit, videlicet hodie solum Auditorem Cameræ procedere contra obligatos in forma Cameræ, & vigore dictarum obligationum censuras Ecclesiasticas promulgare: hoc enim est indubitatum, & Rotæ decisionibus sæpè sæpiùs conculcatum, vt *in dict. Romana, seu Bracharen pecuniaria, & dict. Elboren. fructuum,* de quibus memini suprà *numer.* 19. *& in praxi exigendi pensiones quæst.* 5 *num.* 14. & 15. Hinc fit satis periculosum esse contrarium docere, cum hoc sit fidelium animas illaqueare, & ansam præbere vt Ecclesiasticæ censuræ contemnantur, vnde plura damna in Ecclesia Dei suborta sunt; quod autem ipse Salgado *eodem cap.* 27. *num.* 67. asserit inuenisse me defendere de iure Ecclesiastico vniuerso posse contra clericum obligatione Camerali obligatum exequutionem fieri in Romana nullo iuris colore tutam esse posse, non eget alia responsione quàm quæ colligitur ex superius deductis; quatenus verò subdit se non mirari me hanc opinionem tueri, cum causam propriam defenderem; similiter ex dictis constabit an propriæ causæ affectio animum meum excæcauerit, vel potius expressi Iuris fundamenta, & tantorum Virorum auctoritates ad eam firmandam me induxerint, iudicet lector, & quid verius sibi visum fuerit, eligat, nam postposita omni humana affectione, & respectu, veritatem inuestigare sum solitus, quod an mihi damno fuerit, & ruinæ, vnusquisque qui me in hoc statu videt, coniecturari poterit.

ALLEGATIO LXXXII.

Episcopus in concernentibus pietatem, & officium charitatis, an iurisdictionem habeat in laicos?

SVMMARIVM.

1 *Iurisdictionem in laicos habet Episcopus in concernentibus pietatem, & officium charitatis.*

2 *Executor omniũ piarum dispositionũ est Episcopus.*

3 *Eleemosyna vt fiant, potest Episcopus subditos compellere.*

4 *Eleemosyna vt pauperibus erogentur, possunt diuites ab Ecclesia cogi.*

5 *Laicos potest cogere Episcopus, vt eodem pretio merces, & res victui necessarias peregrinis, & hospitibus vendant, quo publicè ab incolis vendi solent.*

6 *Annona victualia, vt iusto pretio vendi faciat, pertinet ad Episcopum ne pauperes fame pereant.*

7 *Prædicatori ad præstandam eleemosynam potest Episcopus cogere laicos, qui eam præstare tenebantur.*

8 *Frumentum & alia res tempore penuriæ, vt vendantur potest Episcopus laicos cogere.*

9 *Alimenta etiam à laicis coram Episcopo peti possunt.*

10 *Alimentorum causa dici turpia.*

11 *Alimentorum legatum dicitur pium quando fit pauperi.*

12 *Monacho factum dicitur pium.*

13 *Heredes etiam laicos potest Episcopus compellere ad solutionem relictorum ad pias causas per defunctos factorum.*

14 *Legatarios possunt Episcopi etiam tanquam Sedis Apostol. delegati cogere ad exequendas pias dispositiones, etiamsi executores sint exempti à sua iurisdictione, vel officiales S. Inquisitionis.*

15 *Testamenti executio tam ad pias, quàm ad non pias causas, negligente herede intra annum adimplere defuncti voluntatem, deuoluitur ad Episcopum.*

16 *Executor qui non adimplet voluntatẽ defuncti, peccat mortaliter secundum negligentiæ qualitatem.*

17 *Peccati ratione efficitur laicus de iurisdictione Episcopi.*

18 *Executor testamenti ad implendam defuncti voluntatem potest statim post aditam hæreditatem cogi ab Episcopo, seu quocunque alio diœcesano, vel Capitulo Sede Vacante, nisi aliud refragetur.*

19 *Debitum quotiescumque ex contractu, vel quasi, non in diem nec sub conditione, sed purè contractum est, statim peti potest, neque aliqua à iure dilatio conceditur.*

20 *Hæres obligatur ex quasi contractu, non in diem, neque sub conditione, sed purè.*

21 *Testamenti executio non impeditur ante aditam hæreditatem.*

22 *Tempus à iure, vel ab homine præfinitum non currit ignoranti, & legitime impedito, etiam data culpa ex parte impediti.*

23 *Tempus intra quod tenetur hæres defuncti voluntatem exequi, potest à iudice restringi.*

24 *Monitio necessaria est ad effectum, vt data negligentia hæredis ad Episcopum deuoluatur exequendi potestas.*

25 *Monitiones plures non requiruntur, sed vnica sat est, à iudice personaliter facienda.*

26 *Testatoris mandata exequi non solùm potest, sed etiam de precepto tenetur Episcopus.*

27 *Testator non potest probibere ne Episcopus data hæredis, vel executoris negligentia valeat se intromittere.*

28 *Testator probibere potest ne executores rationes reddere compellantur.*

29 *Testator fundant Capellam non potest eam eximere ab Episcopi potestate.*

30 *Abbates habentes quasi Episcopalem iurisdictionem, & Capitulum Sede vacante, habent potestatem exequendi defunctorum voluntates.*

31 *Ordinarius loci vbi obiit defunctus rationes testamenti exposcere debet.*

32 *Iudicandum est in dubio pro pia causa.*

33 *Legatum ad pias causas est validum, & præstandum etiamsi relictum fuerit in testamento.*

34 *Testator potest pro salute animæ suæ relinquere incertum hæredem.*

35 *Institutio hæredis alterius voluntati commissa fauore piæ causæ valida est.*

36 *Legari potest ad pias causas ei, qui hæres institui de Iure non potest.*

37 *Legatum ad pias causas factum potest alteri simili vsui præstari.*

38 *Legatum ad pias causas peti potest si hæres differat adire hæreditatem.*

39 *Falcidia de legatis ad pias causas non detrahitur.*

40 *Legatum factum loco construendo in fauorem piæ causæ valet.*

41 *Legatum factum Ecclesiæ, quam in specie non expressit defunctus, valet.*

42 *Legata in pias causas nõ subiiciuntur solemnitatibus Iuris ciuilis.*

43 *Administratores laicos hospitalium, Confraternitatum, Montis pietatis & quorumcunque locorum potest Episcopus compellere ad reddendum rationem suæ administrationis.*

44 *Episcopus & Canonici deputati à Capitulo non debent exigere rationem quò recitantur Horæ canonicæ, & Diuina celebrantur*

45 *Monasteriorum administratores tenentur de illis Odinario reddere rationem.*

46 *Capitulum de administratis per se de bonis Ecclesiæ tenetur reddere rationem suæ administrationis Episcopo.*

47 *Administratores etiam laici bonorum Ecclesiæ si inueniantur debitores in rationibus reddẽdis corã Episcopo, possunt ab eo compelli ad soluendum.*

48 *Regulares, siue Religiosi exempti possunt ab Episcopo compelli ad reddendam coram se gesta executionis rationem, & ab eo puniri si male gesserint.*

49 *Capitulum Sede vacante potest, sicut Episcopus, compellere Religiosos piarum voluntatum executores ad reddendas administrationis rationes.*

50 *Regulares an, & quando possint esse testamentorum executores? ostenditur.*

51 *Fabrica Ecclesiæ trahit laicum reum ad forum Ecclesiasticum.*

52 *Fabricæ Ecclesiæ Cathedralis ratio quomodo reddenda?*

53 *Appellatio non impedit redditionem rationum piarum dispositionum.*

54 *Rationes administrationis quando possit Episcopus pluries in anno exigere? ostenditur.*

1 IN concernentibus pietatẽ, & officium charitatis, & humanitatis in laicos habet Episcopus iurisdictionem, *c. 1. & 2. dist. 87. c. super quibusdam, in fine, de verbor, significat.* Abb. *in repet.*
c. cum esset, numer. 32. de testamen. & in cap. 1. num.
5. quæst... vbi Host. etiam *numer.* 9. Butr. Imol. &
alij, *de empt. & vendit.* Aufrer. *in tract. de potest. Ec-*
clesiæ super laicos, num. 3. † Est enim Episcopus exe- 2
cutor indistinctè omnium piarum dispositionum,
non solùm morientium, sed etiam viuentium, vbi
nullus alius fuerit nominatus executor, *Clemen. 1.*
de testam. §. si quis autem pro redemptione, auth. de Ec-
clesiast tit. Cast. *cons. 177. n. 1 & per tot. l. 2.* Curt iun.
cons. 66. n. 2. & per tot Ruta *in Romana* 3. Martij
1617. *vers neque facit*, coram *Reuerendissimo D. Coccino*
Decano, vbi etiam quòd executio legatorum profa-
norum vel ad ipsum Ordinarium, vel ad Præsidem
fori spectat, Marta *de iurisdict. p. 2. cap. 10 à princip.*
Seraphin *Rota Roman. decis. 631. n. 7. p. 1.* Franc Hie-
ronym. Leo *Valent. decis. 20. n. 2. libr. 1.* Et addit Mar-
ta *d. c. 10. n. 3.* quod Episcopus executor debet esse
loci Episcopus, aut originis, vel municipij, seu villæ,
quæ illi subest, aut etiam Episcopus loci rei, & *à n.*
9. ostendit quis præferendos sit pro executione pio-
rum legatorum, an Episcopus originis, an domici-
lij, an rei sitæ? Ex quibus.

Infertur *primò*, posse Episcopum compellere 3
subditos ad eleemosynas, vt probat Fr. Gabriel de
Toro *in l. thesauri Misericordiæ c. 50.* Nam † tempore 4
penuriæ cogi possunt diuites ab Ecclesia ad erogã-
dam eleemosynam pauperibus, Benincasi *in tract.*
de paupertate q. 7 princ. in spec. ind. nu. 17 Lara *in l si*
quis à liberis, §. & si impubes, n. 36 & sequent. ff. de li-
beris agnosc. Tiraq. *de pœnis temp. causa 44. n 10.* Me-
xi *in tract. tassa panis, concl 1 num. 5* Surd *de alimentis*
tit. 3. q. 3. n. 27. Azor *instit. moral. part 2 l. 12. c. 1.. q.*
3. Henriq *in summ l. 13. c. 17. q. 5 in fine*, Marta *de iu-*
risdict. p. 4. casu 163, nu 13. Valer. Reginald. *in praxi*
fori pœnit. lib. 4. n. 237.

Secundò infertur posse etiam cogere laicos, vt eo- 5
dem pretiũ merces, & res victui necessarias pere-
grinis, & hospitibus vendant, quo publicè ab inco-
lis vendi solent, *d. c. 1.* vbi Abb. *n. 5. & 6 de empt l.*
hæreditas, in fine, vbi glos. & Duct. *ff de petit hæred l.*
1. C. de Episcop and. l. nulli §. quod si testator. & §.
quod si in via, C de Episcopis, & Clericis, authent. si ve-
ro contingit, C de iudic. Couar. *l. 3. var. c. 14. n. 5. verf.*
hinc tandem faciunt. † Ad eum enim pertinet, vt an- 6
nonæ victualia iusto pretio vendi faciat, ne paupe-
tes fame pereant, Card. Mantica *de tacitis, & ambi-*
guis conuention. l. 4. tit. 4. n. 12. & tit. 20. à n. 23. cum seq.
Marta *de iurisdict. p. 4. casu 1. n. 50.*

Tertiò infertur posse Episcopum cogere laicos ad 7
præstandam eleemosynam prædicatori, qui eã præ-
stare tenentur, vel solent, Concil. Trident. *sess. 24. de*
reformat. c 4.

Quartò infertur posse quoque compellere censu- 8
ris laicus ad vendendum frumentum, & alias res
tempore penuriæ, *l. fin §. item Episcopi, ff. de muner.*
& honor. Abb *in d. cap. 1. num. 8. & 9.* Surd *cons. 301.*
num. 47.

Quintò infertur apud Episcopum, cæterosque iu- 9
dices Ecclesiasticos alimenta etiam à laicis peti pos-
se, qui coram eo hac ratione conueniri valent, cum
cognitio huius causæ sit mixti fori, Surd *de aliment.*
tit. 8 priuil. 6. num. 6. Sanctarel, *var. quæst. 34. num. 2.*
Bellet *disquisit cleric. part. 1. tit. de fauore cleric. reali*
§. 5. num. 69. Ioan. Lup. *in repet. c. per vestras, notab. 2.*
numer. 19. de donat. inter, Molina *de primogen. lib. 2.*
cap. 15. num. 75. Lar. *in l. si quis à liberis, §. idem rescri-*
psit, numer. 78. ff. de liberis agnosc. Gotier *pract. lib. 1.*
quæst. 44. Stephan. Gratian *discept. forens. c. 60. nu. 30.*
cum sequenti, & cap. 154 num. 10. cum sequentibus, D.
Barbosa *in l. 1. part. 4. numer. 82. ff. soluto matrimonio.*

Ciarlin *controuerſ. forenſ. c.* 28. *num* 16. † Cauſa enim
10 alimentorum dicitur pia, *l. Mela.* §. 1. *ff. de aliment. legatis*, Crauet. *conſil.* 169. *num.* 10. Menoch. *conſil.* 72. *num.* 13. poſt moltos Ciarlin. *dict. tract. cap.* 56. *num.* 7. nouiſſime Franciſc Carp. *de executorib. teſtament. cap.*
11 2. *numer.* 10. † Alimentorum verò legatum dicetur pium quando fit pauperi, non verò quando fit diuiti, Menoch. *de præſumpt. lib* 4. *quæſt.* 115. *numer.* 17. & *præſ.* 145. *num.* 6. & 7. Surd. *de alimentis, tit.* 8. *priuil.* 1. *numer.* 3. & 9. D. Barboſa *in l.* 1. *part.* 1. *num.* 55. *ff. ſoluto matrim.* Ceuall. *in tract. de cognit. per viam violentiæ, par.* 2. *quæſt.* 13. *num.* 12. & *quæſt.* 21. *à num.* 1. Ciarlin.
12 *controuerſ. cap.* 5. *num.* 8. Hinc † legatum factum monacho dicitur pium, quia pauperi factum dicitur, Bald. *in authent. ſimiliter, num.* 5. *C. ad legem falcid.* Et relictum ex cauſa ſtudij dicitur etiam legatum pium, & pietatem continet, Tiraq. *de pia cauſa, in præfat. col.* 12. *verſ. item relictum cauſa ſtudij*, Simoncel. *de decretis tit.* 8 *inſpect.* 16. Moneta *de commut. vltim. volunt. c.* 4 *quæſt.* 4. *n.* 3. *cum ſeq.* Ciarlin *controu forenſ. c.* 2 *num.* 10.

13 *Sextò* infertur poſſe Epiſcopum compellere ad ſolutionem relictorum ad pias cauſas per defunctos factorum, etiamſi hæres ſit laicus, *authent. de Eccleſiaſt. titulis*, §. *ſi quis autem pro redemptione, cap. nos quidem, cap. ſi heredes c Ioannes, cap. tu nobis*, vbi Hoſtienſ. *num.* 6. & 7. *de teſtam.* Concil. Trid. *ſeſſ.* 22. *de reform. cap* 8. Abb *in repetit. cap. cum eſſes, numer.* 32. *eodem titul. gloſſ. fin. in fine in cap. relatum*, vbi Couar. *n.* 13. *eodem tit.* Cuchus *inſtitut. Canon. titul. de Epiſcop. n.* 142. *cum ſequenti*, Sbroz *de vicar. Epiſcopi lib.* 2. *q.* 49. *n.* 1. Marcel. Vulpe *dict. cap.* 10. *n.* 10. nouiſſimè Franc Carp. *de executorib. teſtam lib.* 1. *cap.* 2 *num* 1. *cum ſequentib*, Aloyſ *in collect.* 714. Marta *de iuriſdict. par.* 2 *c.* 18. nouiſſime Fontanell. *Catalonia deciſ.* 228. *à princ. tom.* 1. Cened. *pract. quæſt.* 14. *à n.* 2. me citato *in hoc loco* D. Felician de Vega *in relect. cap. ex tenore*
14 11. *de foro comp. num* 41. † Eſt enim Epiſcopus in caſibus à Iure conceſſis omnium piarum diſpoſitionũ tam in vltima voluntate, quã inter viuos exequutor, nouiſſime Ciarlin *de iudic. lib.* 1. *tit.* 1. *diſputat.* 2. *quæſt* 5. *n.* 334 *pag.* 155. vbi leges Iuris Ciuilis executionem legatorum Epiſcopis iniungentes, intelligit agere de legatis piis, & *n.* 335. tenet executionem teſtamentorum quoad ea, quæ merè prophana ſunt, & pietatem non cõcernunt, non pertinere ad Epiſcopalem, aut Eccleſiaſticam iuriſdictionem, ſed ad ſolos ſeculares iudices, ſi hæres ſit laicus, & tunc hæredem pro legatis prophanis ſoluendis eſſe conueniendum apud ſecularem iudicem, non apud Eccleſiaſticum, *d. cap. nos quidem*, & *d. cap ſi heredes*, & *d. cap. tua nobis*, Capra *in tract. de execut. vlt. volunt. memb.* 8. *n.* 56. Seraph. *deciſ.* 611. *n.* 7. nouiſſimè Ciarlin. *contron forenſ. c.* 5. *n.* 11. & Marcel. Vulpe *in praxi iudic fori Eccleſ. c.* 10. *n.* 10. Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ par.* 2. *c.* 2. *n.* 42. Et in huiuſmodi cauſa piarum diſpoſitionum, quarum exequutio ad ipſum ſpectat, poteſt etiam Epiſcopus eſſe Iudex, & cõſtituere procuratorem ad agendum coram ſe, Gemin. *conſ.* 114. quem refert Card. Tuſch. *tom.* 3. *concl.* 257. *num.* 7. quæ quidem executio ſpectat ad Epiſcopum illum in cuius diœceſi teſtator morabatur, Roman. *conſ.* 250. *in princ.* quem citat Card. Tuſch *d. to* 3 *concl.* 293. *n.* 27. Iacob. de Canibus *in tract. de execut. vltim. volunt. p.* 1. *n.* 26. *fallent.* 1. Capra *eod tract. memb* 8. *n.* 63 Marta *de iuriſdict. p.* 2. *c.* 10. *n.* 18. Ciarlin. me citato *in hoc loco, controuerſ. forenſ c.* 8. *à n.* 16. Molin. *diſput.* 247. *num.* 8. nouiſſimè Franc. Carp. *d. lib.* 1. *cap.* 21. *num.* 6. Quare Concil. Trident. *d. cap.* 8. hac de re ſtatuit, *vt Epiſcopi in caſibus à Iure conceſſis omnium piarum diſpoſitionum ſint executores, atque omnia quæ ad Dei cultum, ad animarum ſalutem, ſeu pauperes ſuſtentandos inſtituta ſunt, ex officio cognoſcant & exequantur*, cuius diſpoſitio habet locum etiamſi executores ſint officiales Sanctæ Inquiſitionis, & ob id exempti à iuriſdictione Ordinariorum, vel profeſſores in aliqua Vniuerſitate, ratione litterarum Conſeruatoriarum, quæ eximunt à iuriſdictione ordinaria, non autem à delegata à Sede Apoſtolica, vt deciſum refert Franciſc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſtici p.* 2. *c. vltim. in fine.* Alzedo *d. p.* 2. *c.* 2. *n* 54.

Relicta autem ad pias cauſas dicuntur quicquid in vltima volontate pro animæ redemptione relinquitur; quod enim teſtator relinquit & diſponit pro anima ſua, dicitur pium, ad text. *in* §. *ſi vnum, verſ. occaſionem, in auth. vt cum de appell. cognoſc.* Nau *de reddit q.* 1 *mon.* 26. *n.* 3. & 4 Menoch. *lib* 4 *præſ.* 115. *num.* 9. Molin. *de Iuſtit. tract.* 2. *diſp.* 34. *in princip.* Sanch. *de Matrim lib.* 1. *diſp.* 4. *n.* 9. Ciarlin *d cap.* 5. *numer.* 9. nouiſſimè Franc. Carp. *de executor. teſtament. cap.* 2. *à princip.*

Hoc autem lato modo, & ſtrictè etiam poteſt intelligi, nam ſtrictè ſumptum relictum pro anima intelligitur quod Eccleſiæ, aut piis locis, vel ad pia opera pro animæ ſalute relinquitur, Eccleſiæ quidem pro celebratione Miſſarum, & alimentis clericorum, aut conſtructione, vel ornamentis ipſius Eccleſiæ, *cap. fin de teſtament.* piis verò locis veluti hoſpitalibus, aut monaſteriis, vel aliis locis, in quibus pauperes, & miſerabiles perſonæ fouentur, alia charitatis opera exercentur, *l. ſi quis ad declinandam. C. de Epiſcopis & cleric.* Ad pia verò opera intelligitur relictum, veluti quod pro redimendis captiuis, aut maritandis puellis, vel alendis egentibus datur, *l nulli, C. eod. tit auth. de Eccleſ. tit.* §. *ſi quis*, Bart. *in l.* 1. *ff. ſoluto matrim* Doct. *in c fin. de feriis* Maſcard *concl.* 1177. *num* 1. nouiſſimè Carp. *d. c.* 2. *n.* 8. *cum ſequent.* Hæc namque omnia, & ſimilia, eo quod ex charitate erga Deum & proximum, & mortis contemplatione fieri videntur, pro redemptione animæ facta cenſentur, *c. Pontifices* 12. *q.* 3. At latè ſumpto vocabulo relictum pro anima intelligitur quo pro bono publico legatur, veluti pro reſtauratione pontium, vel viarum gloſ *in l.* 1. §. *ad municipium, ff. ad legem falcid* aut pro ciuitatis cuſtodia, & publicorum locorum, modo neceſſitatem loca huiuſmodi paterentur, argum. *cap.* 2. *de immun. Eccleſ.* & not. *in l. illud C. de ſacroſanct. Eccleſ.* quia tunc præſumitur legata illa pro bono publico, & perſonarum vtilitate, ac conſequenter pro animæ ſalute relicta; at ſi non adeſſet eius rei neceſſitas, nullam habet ſpeciem legati ad pias cauſas, argum. *dict. cap* 2. & *cap. non minus*, & *cap aduerſus, eod. tit de immun. Eccleſ.* & *l ad inſtructiones, C. de ſacroſ. Eccleſ* vbi vero pro huiuſmodi neceſſitate relinquitur pro legato ad pias cauſas, omninò accipietur, præterquam quod eius executio ad Eccleſiaſticos non ſpectabit, vbi ius Eccleſiæ aliqua in re non attingeret.

Quamuis ad executores defunctorum vltimas 15
voluntates adimplere ſedulo ſpectet, ita vt executore ſeu commiſſario teſtamentario exiſtente, & à teſtatore aſſignato, Epiſcopus excludatur, niſi in caſibus permiſſis, & inferius nominandis, *l nulli, verſ. & ſi quidem teſtator deſignauerit, verſ. ſin autem perſona non deſignata C. de Epiſcop. & cleric. l. Hiſp.* 7. vbi, *ſi non ſeñalaſſe omes ciertos, tit.* 10. *par* 6. Oldendorp. *de execut. vltim volunt. tit.* 2. *numer.* 5 & 6. Franc. Carp. *d. lib.* 1 *cap* 13. *numer.* 3. nihilominus tamen executoribus teſtamentariis nullo tempore eis

à testatore præfixo ad executionem faciendam testamenti, datur à Iure annus ad soluenda quæcunque legata, quæ non sint pietatis causa relicta, & ad exequendam in cæteris rebus vltimam voluntatem, vt *in l. nulli C. de Episcop. & cleric. c. nos quidem, de testam. l. Hisp. 10. tit. 6.* Matiens. *l. 7. gloss. 2. num. 2. tit. 4. & l. 14. gloss. 1. numer. 45. lib. 5. noua recop.* Ad exequenda verò legata pia sex mensium tempus à lege definitur, quod cedit à die insinuationis testamenti, vt *in authent. de Eccles. tit. § si legatum*, Ioan. à Canibus *in tract. de execut. vltim vol. par. 2. q. 43.* Matiens. *dict. l. 7. gloss. 2 num. 2. in fine. & dict. l. 14 glos. 1. num 58.* Spin. *in speculo testam gloss 28. num. 9.* Surd. *de alimentis tit. 8. priuileg. 32. num. 7.* Ceuall. *commun. quæs. 374. in princ.* nouissime Franc. Carp. *lib. 3. cap. 1. num. 6. cum sequentibus.* Quo tempore elapso ad Episcopum deuoluitur ius exequendi, nisi testator casu negligentiæ huius substituerit, *dict. l. nulli, dict. cap. nos quidem, cap si hæredes, de testament.* vbi Cou. *num. 3. lib. Hisp. 5. tit. 10. part 6.* Guettero *in speculo Iuris Pontif. cap. 26.* Matiens *dict. lib. 4. gloss. 1. numer. 45* vbi Episcopo incumbere hanc curam ait, etiamsi legata non sint pia Gutier. *pract. lib 1. quæst. 44. num. 4. & lib. 1. quæst. 45. num. 1. post med. & lib. 3. quæst. 29. num. 8. & 17.* Cened. *ad Decretal. collect. 14. numer. 1.* Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiepisc. Neapol. cap 69. numero 25.* late Fr. Hieron Leo *dict. decis. 20.* Azued *cons. 10. num. 1* Marta *de iurisdict. par 2. cap. 10. num. 2.* Gabr. Pereira *de man. Regia par. 1. cap. 16. numer. 5.* Molin. *de Instit. tract. 2. disp. 250. num 1. & disp. 251. num. 4.* Antonin. Diana *moral. resol par. 1 tract. 2. resolut. 98.* Bobadil. *in sua politica lib. 1. cap. 17. numer. 104. & 105.* nouissime Francisc Carp. *dict. lib. 1. cap. 21. per tot. & c. 22. numer. 26.* Dixi inter parentheses) *nisi testator in casu negligentiæ alium substitueret*, (quia si testator loco mortui impediti, negligentis, vel alias officium acceptare nolentis, alium eius loco substituerit, seu delegauerit, tunc executio ad Episcopum non pertinet, sed substitutus vltimam deficientis piam voluntatem ad effectum perducet, Couar. *in dict. c. 3. de testam. num. 2. vers. nisi testator*, Syluest. *verb. testamentum el. 2. num. 8. vers. quantum verò ad deuolutionem*, Matiens. *dict l. 14. gloss. 1. n. 45. vers. fallit tamen*, Molin. *dict. tract 2. disp. 251 num 4 vers. si verò testator*, Bened. Ægid. *in repet l 1. C. de sacros. Eccles. par. 6. §. 1. n 25. in fine*, quos refert & sequitur nouissimè Francisc. Carp. *dict. lib. 1. c. 22. n. 5. & lib. 3. c. 1. num. 7.*

16 Ratio illius resolutionis est, quia faciens legatum post eius mortem est miserabilissima persona, cum destituta sit omnium auxilio, nec habeat aliud velle, vt *in l. 1. C. de sacros. Eccles.* Atqui Episcopus, & quilibet Iudex Ecclesiasticus debet subuenire omnibus oppressis, & miserabilibus personis destitutis omni auxilio, *c. super quibusdam, de verb. signif.* Ergo Iudex Ecclesiasticus huiusmodi legata prophana, & ad pias causas exequitur. Alia ratio mihi magis placet, quia executor, qui non adimplet voluntatem defuncti, peccat mortaliter secundum negligentiæ qualitatem, vt resoluunt Palat *in rub. de donat. inter vir. & vxor §. 65. n. 20.* Nauar. *in man. c. 25. n. 65.* Fr. Emman. *in summ par. 1. c. 33. n. 8.* Spin. *in speculo testam. gloss. 27. princ. n. 47. 48. 67. & 68* Padil. *in sum, legum pœnal. par. 2 casu 25. n. 3.* Martin. Carrillo *en la explication de la Bulla de los defunctos par 2. c. 15. n 8.* Et † ratione
17 peccati efficitur laicus de iurisdictione Episcopi, *c. nouit, de iudic.* Stephan. Gratian *discept forens. c. 154. n. 25. cum seqq.* Sot. *in relect. de secreto tegendo memb. 2. concl. 1. q. 2.* Suar *de censur. disput. 4. sect. 5. numer. 10. ad fin.*

Non modò ad Episcopum cura pertinet vt vltimæ exequantur voluntates, sed & ad Diœcesanum, etiamsi Episcopus non sit, *c. Ioannes, de testam.* vbi Couar *n. 1.* Matiens. *d. l. 14. gloss. 1. num 46.* vbi subdit diœcesanos dici Abbates, vel Archidiaconos, qui iurisdictionem Episcopalem habere solent ex priuilegio, vel præscriptione, & *n. 47.* ampliat ad Capitulum Episcopali Sede vacante, & ad Prælatos Episcopo inferiores, sed exemptos iurisdictionem Episcopalem habentes.

Quæ quidem vltimarum voluntatum executio ad Episcopum, eiusque Vicarium, Capitulum Sede vacante, seu alium Prælatũ Ecclesiasticum cumulatiuè cum sæculari Iudice, prout quisque præuenerit, pertinet *l. hæreditas 54. § si defuncto ff. de petit. hæred.* ibi, *principali, vel Pontificali auctoritate*, & *auth. de Eccles. tit. 3 si quis ad ædificationem collat. 9.* ibi, *prouidentia locorum Episcopi, & ciuilis Iudicis*. & *c. d. l. nulli. C. de Episcop.* Rebuff *resp. 135. num. 7. l. Hisp. 7. tit. 10. part. 6.* vbi Greg Lop. *gloss. 1.* Couar *in dict. c. nos quidem num. 8 & in d. c. si hæredes numer 3. & 4.* Tiraq *de priuil. piæ causæ, priuil. 149.* Matiens. *d. lib 14. gloss. 1. n. 57.* Gutier. *pract. lib. 1. q. 44. n. 4.* Suar. de Paz *tom. 2. pral. 2. n. 45. cum seqq.* Spin *in speculo testam gloss. 28. princ. à num. 10.* Gabr. Pereira *dict par. 1. cap. 16. n. 2. & 3.* Bobadil. *in sua politica lib. 2. cap. 18. numer. 120.* Molina *dict. tract. 2. disp. 134. num 5.* nouissimè Franc. Carp. *dict. lib. 1. cap. 21. numer. 3.* Franc. Hieron. Leo *dict. decis. 20. à num. 18. lib. 1.* dum resoluit executionem vltimarum voluntatum esse mixti fori, & intra annum executores testamentarios habere electionem reddendi rationes corã Iudice sæculari, & ab eo obtinendi liberationem, seu diffinitionem, vel coram Ecclesiastico, nouissimè Ioseph. Vela *iuris controuersi in Hispalensi Senatu, dissert. 14. num. 46.* Refert Molin. *dict. tract. disp. 250 numer. 2.* in Lusitaniæ Regno ad dissensiones, & incommoda vitanda de communi Principum, & Prælatorum consensu sancitum esse, vt sit quidem locus præuentioni, verumtamen vt intra annum & mensem de Iure eiusdem Regni executoribus concessum ad defunctorum vltimas voluntates executioni mandandas, itemque intra tempus à testatoribus ad hoc ipsum executionibus concessum, vel si à Principe tempus illi sit prorogatum, citationem factam à sæcularibus, vel ab Ecclesiasticis ministris esse nullam ad effectum vt ratione illius præuenta iurisdictio censeatur, eaque de causa posse nihilominus transacto eo tempore iurisdictionem præueniri. De hoc anno 1638. à quodam eminentissimo accersitus fui, & interrogatus quid ille agere deberet si huiusmodi executio per cedulam Regiam Iudici sæculari priuatiuè quoad Episcopos nouissimè concessa reperiatur, & quamuis in congregatione doctissimorum virorum meam interposuerim sententiam, quam de Iure pro Ecclesiastica iurisdictione tuenda amplecti deberent omnes cœperunt timeri, & ad Principem esse recurrendum Ecclesiæ armis depositis, censuerunt: quod quidem superuacaneum esse reputaui, cum sit auxilium in offendente quærere, & Ecclesiæ potestatem ad suam defensionem denegare.

Quod non solum in executore locum habere arbitror sed etiam in eo, cui à testatore fuerit commissa electio veluti pauperum, inter quos aliquid distribui iubetur, vel puellarum orphanarum, quæ nuptui tradi mandantur, vel alterius similis rei, is enim si intra annum eligere negligat, elapso eo tempore, electio deuoluitur ad Episcopum, quia vtrobique est eadem ratio, electoque in eo euentu habetur quasi para quædam executionis ad eam præ-

requisitam

requiſitam. Ita Couar. *in d.c nos quidem n.7.* Matienſ. *d.l.14.gloſſ.1.n.61.* Mulin *tract.2. diſp.251.n.13.* vide latiùs infrà *n.25.verſ.vtrum ſi alicui.*

18 Quoties agitur ſolummodo de implenda vltima voluntate, Epiſcopus, ſeu quicunque alius diœceſanus, necnon Capitulum Sede vacante ſtatim poſt aditam hæreditatem cogere poterit, niſi natura operis, aut aliud ſimile impedimentum refragetur. Ita Matienſ. *d l.14.gloſſ n.56.* vbi reſoluit poſſe Epiſcopum intra quinque menſes, aliudve tempus arbitrarium cogere hæredes, executores teſtamentarios, vltimam voluntatem ad exequutionem deducere per cenſuram Eccleſiaſticam, vel per interdictum adminiſtrationis bonorum defuncti: conſtat enim hæredes ſeu executores cum primum potuerint, exequi debere, quæ in teſtamento diſpoſita fuerint, ſi cum primum potuerint, exequi tenentur, nimirùm ſi ad id cogi poſſint per Epiſcopum. Quod adeo verum eſt vt Epiſcopus poſſit propria Conſtitutione excommunicationis pœnam ſtatuere contra executores negligentes in executione vltimarum voluntatum. Ita Bottæ. *in tr.de Synodo Epiſcopi p.3. art.1. n.171.* Couar *in d.c ſi hæredes n.4.in fine,* Greg Lup. *d.l.6.verb. lo mas tit.10.p.6.* Matienſ. *d.l.14.gloſſ.1. n.56. in fine.*

19 Dixi, *ſtatim poſt aditam hæreditatem cogere poſſe Epiſcopum ad exequutionem vltimarum voluntatum,* quia quotieſcumque debitum ex contractu vel quaſi non in die, neque ſub conditione, ſed purè contractum eſt, ſtatim peti poteſt, neque à Iure dilatio conceditur, ex reg. *l.eum qui 41.§ quoties ff de verb.ſignif. l.quod dicimus 10 ff. de ſolut. l. cedere diem 213. ff. eod.titul. de verb.ſignif l omnis obligatio, in princ. vbi gloſſ.recepta verb.confeſtim, ff. de verb ſign.* Couar. *in reg peccatum p.1.§.1.n 4.* Sed hæres obligatur ex quaſi contractu in diem, neque ſub conditione, ſed purè, *§ hæres, Inſtit.de obligat.quæ ex quaſi,* vbi *gloſſ.verb. intelligitur, l.apud Iulianum 3.§.vltim.cum ſeq ff.quibus ex cauſis in poſſeſſ* cum his, quæ Menchac. *de ſucceſſ. creat.in præfat num 27.* Emman. Coſta *in cap.ſi pater, verb.Trebellianicæ num.10 de teſtam.lib.6.* Igitur ſtatim cogi poteſt, neque alicuius termini dilatio danda eſt, cum ſpatium illud vnius anni non in fauorem hæredum, aut executorum, ſed ſolummodo defunctorum fuerit præfinitum. Quare ita ex Abb. Couar. & aliis concludit Molin. *d.tr.2.diſp.251.col.7.* & nouiſſimè tradit Gabr. Pereira *de manu Regia p.1.cap.16.de cauſis mixtis n.35.verſ.dubitari tamen,* Franc. Carp *d. tr.lib.3.c.1.n.4.& 5.*

20 Vtrùm executores poſſint diem à teſtatore deſignatum ad executionem ſuæ voluntatis alterare, vel commutare? Vide Rendinam *in promptuario recept. ſentent tit 42. n 1.* vbi pro vtraque parte plures refert Doctores, & ad propoſitum reſoluit Matienſ. *d. l.14.gloſſ.1. n.54.* quod annus a Iure præfixus executori teſtamentario ad executionem faciendam prorogatur Epiſcopi, vel Iudicis ſæcularis arbitrio iuxta operis, vel executionis qualitatem; non enim expirat officium executoris, etiamſi annus fuerit elapſus, & intra ipſum opus fuerit inceptum: vnde infert *n.55.* quod ſi legatarius, vel creditor executorem intra annum conuenerit, vel famulus ſamulitium petierit intra annum, etſi is in plures protrahatur annos, non expirabit eius officium, Ceual. *d.q 274.n. fin.* nouiſſimè Franc. Carp. *d.tr.de executorib.teſtament. lib.3.c.1.n.14.*

21 Spatium dicti anni in prophanis, & ſex menſium in piis relictis, aut aliud iuxta operis qualitatem à lege, vel ab homine præfinitum, ſiue agatur de conuincenda hæredis, alteriùſve executoris negligentia, deuoluendaque poteſtate exequendi ad Iudicem competentem, ſiue de priuando proprio emolumento, non aliter currere incipiet niſi a tempore aditæ hæreditatis, & ſubſequutæ monitionis, arg. *l.3. §.ſi quis hæredi ff.de ſtatulib. l à filio 15.in princ.* ibi, *poſtquam legatum ſuum acceperit.ff de aliment.& cibar. leg* text.opt. *in auth.de hæred & ſalcid. §. illud quoque,* ibi, *poſt aditionem,* &c. *C de caduc tollen.* Couar. *in d. c.3.de teſtam à n.1.* Spin. *d gloſſ.28.à n.9.* Cened *d. collect.114 n.1.* Matienſ. *d.l.14.gloſſ.1.n.50.* vbi ait per *l.6 tit.20 p.6.* de Iure Hiſpanico huiuſmodi annum incipere currere poſt mortem teſtatoris, & non poſt aditionem hæreditatis, Ceual *q.374.* Franc. Carp *d. lib.3.c.1 n.9.*

Quod quidem tempus à Iure, vel ab homine præ- 32
finitum non currit ignoranti, vel legitimè impedito, ex reg *l.1 in fine C.de annali except.* & in fortioribus terminis etiam data culpa ex parte impediti, quæ tamen non ſit ordinata ad cauſam, probat *cap.quia diuerſitatem 5. verſ.ſic tamen, de conceſſ præb.* Quare ita tenent *Ordin. Reg. Luſit.lib.1 titul.62.§.1.* ibi, *porque entaon lhes naon correra o tempo,*&c. Couar. *in dict.cap. nos quidem n.5.* Pinel. *in auth.niſi 46.Cod.de bonis mat.* Viui. *tom.1 opin.104.* Greg. Lop. *verb.haſta vn anno, prope fin.tit 10.part 6.* Matienſ. *l.7.gloſſ.4.& 7.& l.14. gloſſ 1.num.51.tit.6 lib.5 nouæ Recop* Stephan. Gratian. *diſcept.forenſ. cap.73.numer.11.cum ſeqq.* Molin *d.diſp. 251.num 7.* Surd. *de aliment.tit.8.priuil.32.num.7.& 8.* nouiſſimè Gabr. Pereira *de manu Reg part.1. c.16.de cauſis mixtis num.35.* nouiſſimè etiam Franciſc. Carp. *d.tract.lib.3.cap.1.num.22.* Quamvis contrarium reſoluant poſt Specul. quem refert, Card *in d.cap.nos quidem,num.4.verſ.ſextò quæro,* Bald. *in l.captatorias ad fin C.de milit.teſtam.* Felin *in c.cum inter numer.20 limit.3.de except.* niſi eorum opinionem intelligamus, vel quando impedimentum ſuperueniens executori ſua natura perpetuum eſt, ſaltèmve diuturnum, v.g. mors, abſentia in remotis, vel in legatis piis, aut fauore alimentorum, Tiraq. *de priuil.piæ cauſæ priuil.97.* Surd. *d.priuil.33.num 7.* quia non debet impedimentum retardare pias cauſas, *l.ſi quando C.de teſtam.* Martin. Carillo *en la explicacion de la Bulla de los defuntos p.2.c.14.n.13.cum ſeqq.*

Poterit tamen Epiſcopus bina monitione præmiſ- 24
ſa, maxime ex iuſta cauſa, reſtringere annum ſiue in legatis piis, ſi in prophanis; quia in legatorum præſtatione illud obſeruandum eſt quod veriſimilius fuerit teſtatorem voluiſſe præſtari, *l eum res 49. in princ.* ibi, *verosimile eſt eum voluiſſe,& c.ff de legat.1.* cum his, quæ Bart. *ibidem in princ.* Abb. *propè fin.* Couar. *num.6. in cap. indicante, de teſtament.* Planè nullus inficiabitur ſatis veroſimile eſſe teſtatorem voluiſſe, quanto citiùs fieri poſſet, omnem ſuam vltimam voluntatem adimpleri, arg *l.1.C de ſacroſanct. Eccleſ l.in teſtamentis 12.ff.de regul.Iuris,* cum vulgarib. Iuuat maximè *d.l.cum res, in princ.* vbi habetur quòd ſi hæres copiam habet rei legatæ, tenetur abſque mora eandem præſtare, *l.ſi domus 74.§. in pecunia.ff.de legat.1.* ibi, *confitenti hæredi modicum tempus,&c.* vbi gloſſ. *verb modicum.* Quare hoc idem reſoluunt Abb. *in c.nos quidem num.11.* vbi Couar. *num 5.* Greg. Lop. *dict.l.6.gloſſ.3.* Matienſ *dict.l.7.gloſſ 5.n.6. ad fin.* vbi Azeued. *num.5.verſ.ſi tamen,* Padil. *in auth. hoc amplius num.9. C de fideicom.* nouiſſimè Franciſc. Carp. *dict.lib.3.c.1.n.15.* vbi *num.19 in fine,* ait ex eadem ratione poſſe Epiſcopum ſemeſtre tempus reſtringere.

Si controuerſia ſit inter hæredes ſcriptos, & venientes ab inteſtato de viribus teſtamenti, non curret interim tempus, ſeu annus executionis ipſius teſtamenti

menti, vt resoluit nouissimè Franc. Carp. *dict. lib. 3. c. 1. num. 18.* vbi *num. 35.* post Couar. *d. cap. nos quidem num. 7.* Ant. Com. *l. 33 Tauri numer. 2.* Matiens. *d. l. 7. gloss. 3 per tot.* vbi Azeued. *num. 11. post princ.* tenet quòd commissariis testamentariis non conceditur purgatio moræ, & *num. 36.* post eundem Anton. Gomez *dict. l. 33. n. vlt.* Matiens. *dict. l. 7. gloss. 5 num. vlt. in fine*, & ibi Azeued. *n. 12.* resoluit quòd nec minor commissarius restituitur aduersus lapsum horum temporum.

Dixi supra, *& subsequuta monitione*, quia necessaria monitio ad effectum, vt data negligentia hæredis ad Episcopum deuoluatur exequendi potestas, *d. cap. nos quidem*; nam vbi agitur de priuando hærede, vel exequutore, proprio emolumento, ex eo quòd voluntatem defuncti intra tempus non adimplent, omninò necessaria est monitio, Doct. *in d. authent. hoc amplius, & in d. cap. si hæredes*, vbi Abb. & Couar. *n. 5.* plures quos referunt, & sequuntur Guilelm *in cap. Rainutius, verb. si absque liberis, 2. à num. 198.* Menoch. *de arbitr. casu 498. à n. 58.* Molina *de iustitia tract. 2. disp. 251 num. 5.* vbi resoluit in regno Portugaliæ eo ipso, quod executores intra annum, & mensem à morte testatoris voluntatem illius non impleuerint, amittunt munus executoris, & priuantur legato, ac commodo, aut præmio ipsis à testatore relicto, quas pœnas aduersus illos executioni mandare non possunt, si integre antequam citentur eam adimpleuerint.
25 †Plures monitiones non requiruntur, sed vnica sat est, *dict. c. nos quidem*, ibi, *commoneas*, in singulari, absque aliqua duplicatione adiecta, quo casu propriè in vnica monitione verificatur, *cap. tua nobis, in fine*, ibi, *monitione præmissa, de testament. d. authent. hoc amplius*, ibi *admonuimus*, vbi Bart. Salicet. & Doct. communiter, Ias. *num. 3.* Padil. *16.* Guillelm. *vbi proximè num. 201.* Gregor. *l. 8. tit. 10. part. 9. in gloss. 1.* Menoch. *casu 498. n. 53.* Cened. *ad Decretal. collect. 114. n. 3.* A iudice personaliter facienda, non verò per nuntium, aut Epistolam, Paul. & Angel. *n. 2.* ac Ias. *num. 3. in dict. authent. hoc amplius*, Abb. *in dict. c. nos quidem, n. 10.* & Couar. *n. 2.* Guillelm. *dict. loco n. 99. & 203.* alij relati per Cened. *dict. collect. 114. n. 3.* & colligitur ex *d. c. nos quidem*, ibi, *eam commoneas, & dict. authent. hoc amplius*, ibi, *monitus à iudice.*

Vtrum vero si is, cui commissa est electio pauperum, quibus distribuẽda est certa pecunia à testatore relicta, possit post annum eligere, stãte Constitutione Episcopi, qua cauetur quod executores debeant intra annum exequi, aliàs exequutio ad Episcopum transferatur? Quæstio est dubia, in qua electum, etiam lapso anno habere facultatem eligendi, nec illam esse ad Episcopum deuolutam, tenuit Bart. *in l. cum quidam, la 2. colum. 2. vers. & per prædicta dixi, num. 9. cum sequentib. de legatis 2. & in l. executorum, n. 2 vers. contingit, C. de exequut. rei iudic. & cons. 142. incip. Constitutione colum. 1. num. 2.* quem alij plores sequuntur, vt per Henriq. Bottæ *de Synodo Episcopi part. 3. art. 1. num. 187. vers. limita.* Contrarium tamen verius profitentur, præcipuè in legatis ad pias causas. Bald. Angel. Corn. Petr. de Ancharan. Paul. de Castro, Felin. Barbat. Couarru. & alij, quos refert, & sequitur Rendina *in prompt. recept. sentent. titul. 41. num. vlt.*

Vtrum si alicui committatur electio pupillorum, vel pauperum, inter quos quantitas distribuenda sit, elapso anno cum negligentia electoris ad Episcopum deuoluatur electio, sicut executio? Partem affirmatiuam, videlicet datis paribus terminis ad Episcopum deuolui, non solùm potestatem exequendi, sed etiam eligendi, tenent Anchar. *in cap. nos quidem, de testam. num. 14.* vbi Imol. *num. 14.* & Couar. *num. 7.* communis, vt per Ias. *in l. vltim. §. 1. num. 1. C. commun. de leg.* Plores vt per Padil. *in l. cum quidam, num. 37. ff. de legatis 2.* vbi in praxi communiter seruari affirmat, Greg. Lop. *l. 7. gloss. 3. verb. obispos tit. 10. part. 6.* Matiens. *dict. l. 14. num. 61. vers. sed nihilominus* Molin. *dict. disput. 251. num. 13.* Bened. Ægid. *in repet. l. 1. Cod. de sacrosanct. Eccles. part. 6. §. 1. numer. 25. in princ. & n. 26. vers. itaut si intra præscriptum*, nouissimè Francisc. Carp. *dict. lib. 1. cap. 12. num. 32. & lib. 5. cap. 1. num. 17.* Idque efficaciter comprobatur; & *primò* quia sicut quando testator censum legat, verbi gratia, & hæres negligit præstare legatum, deuoluitur ad Episcopum potestas adimplendi, vt apud omnes in confesso est ita si legauerit potestatem eligendi, vel nominandi, & elector intra annum non eligat, similiter deuolui debet, neque enim inter vnum & alterum casum aliqua assignari potest differentiæ ratio, sicut namque primo casu vltima voluntate adimpletur per legati præstationem, ita secundo per electionem, vel nominationem. *Secundo* ostenditur, quia quando distributio pecuniæ fieri iubetur personis ab electore nominatis, nominatio est pars ipsius distributionis, vel saltem accedens necessarium, sine quo distributio fieri non potest, vt patet: ergo cum distributio, seu executio in Episcopum transferatur, vt satis probat *l. nulli 28. C. de Episcopis, & cleric.* cum aliis supra adductis, similiter vt transferatur, oportet ipsa electio omninò necessaria, sine quia distributio fieri non potest, iuxta reg. *l. 1. ff. de iurisdict. omnium iud. & cap. præterea 5. officio deleg. Tertiò* & vltimò expeditur, quia quando alicui competit electio, & is debito tempore non eligit, statim perimitur eligendi potestas, *d. l. cum quidam, vers. idem ait, & vers. videtur enim*, vbi Barth. Peralta *numer. 8.* & Padil. *n. 23.* Molin. *de primog. lib. 2. c. 4. n. 42.* Ergo cùm in proposito elector debito tempore non elegerit, perempta censeri debet respectu ipsius electoris, & ideo vt testatoris voluntati satisfiat, cùm eligendi sint incerti de incertis, oportet vt ad Episcopum talis potestas deuoluatur. Quare hæc opinio vera est: quicquid oppositum teneant Bart. *num. 9.* vbi addit *in d. l. quidam*, Abb. *in cap. non quidem, num. 12. de testamen.* plures vt per Felin. *in c. si quis contra numer. 2. de foro compet.* Iacobus de Canibus *de executorib. vltim. vol. 3. part. ... num. 14.* Micies *de maior. part. 2. quæst. 47. num. 3.*

Aduertendum est, constito legitimè de negligen- 26
tia executorum, non solùm posse, vt suprà probatum est, sed etiam teneri Episcopum testatoris mandata exequi, vt ex verbis *d. c. nos quidem*, importantibus præceptum, deprehenditur, ibi, *per te ædificetur*, & ibi *assignetur*; quæ verba cum à Pontifice in Episcopum dirigantur, omnino videntur præceptum inducere, iuxta doctrinam D. Thom. *2. 2. q. 88 art. 1.* & Sot. *de iustitia lib. 7. quæst. 1. art. 2.* Ratio est, quia supposita executorum negligentia ad Episcopum deuoluitur exequutio, vt illorum defectum suppleat, vltimæque testantium voluntates, quam citò fieri possit, adimpleantur, sanè si in his terminis nullum Episcopo censetur iniunctum præceptum, non ità bene executorum suppletur negligentia, neque tam cito adimplentur testantium voluntates. Propter quæ satis probabile existimo, quod licèt expressè Doctores non affirment Episcopum de præcepto teneri sed solum illud facere, vt per Abb. *n. 5. in c. hæredes*, vbi Couar. *n. 4. de testam.* Henriq. *de Synodo Episcopi par. 3. art. 1. n. 71.* ex mente tamen Iurium secundum probabilem testatorum voluntatem præceptum in his terminis adesse negari non potest.

An

An possit testator prohibere ne Episcopus data hæredis, vel executoris negligentia valeat se intromittere? In qua quæst. verior est sententia negatiua, quam optime probant text. *in cap. tua nos, 17. de testament.* ibi, *licet etiam à testatoribus id contigerit interdici*, vbi glossa *authent. licèt, in princip. C. de Episcopis & cleric. authent. de Ecclesia tit. §. si quis autem pro redemptione, versic. licet, collat. 9.* sequuntur plures, vt per Couarr. *in dict. cap tua nos, num 6.* Matiens. *dict. l. 14. gloss. 1. num. 48.* Giron. *de priuileg. explic. num. 715.* Bobad. *lib. 2. cap. 17. num. 104.* Cardinal. Tusch. *tom. 3. conclus. 293. num 38.* Francisc. Leo *par. 4. cap. 2. n. 46.* Rip *in l. nemo potest, num. 127 ff. de legatis 1.* Mench. *de succession. §. 3. num. 8.* Sarm. *select. lib. 1. cap. 11. num. 13.* Tiraquell *in tract. le mort. part. 7. declar. 5. numer. 8. cum sequentib.* Spin *in spec. testam. gloss. 28. princ. n. 20.* Marta *de Iurisd par. 4 casu 88. à num. 14. & casu 113. num. 31.* Cald Pereira *de nominat emphyt. quæst. 19. & 56.* Valasc *consult. 105. numer. 5.* Molin *de Iustit. tract. 2. disp. 251. num. 9.* vbi id admittit in casu, quo testator de nullo alio executore in eo loco prouidit, nouissimè Franc Carp. *dicto lib. 1. cap. 22. num. 64.* Pro qua sententia expedit Sarm. *dicto loco* Nouellam Iustin. in hæc verba, *omnia enim facta ad pietatem pertinentia Episcopo interesse oportet, quamuis testatoris, vel donatoris verba contraria voluntatis expresserint*; intellige tamen iuxta supra resoluta *allegat. 75. num. 9.* & 10.

28 Sic etiam non potest testator prohibere ne executores designati rationes reddere compellantur. Ratio est, quia exigere eiusmodi rationem est munus publicæ potestatis in Reip. commune bonum introductio, quod testator non potest impedire, præsertim cum hoc impedimentum præberet occasionem peccatis. Quare ita resoluunt Salicet. Dyn & alij ex antiquioribus relati à Iacobo de Canibus *de executorib. vltimarum voluntatum par. 2. nouissimè à num. 1.* plures, vt per Couar *in d cap tua, num. 6.* Galeaul. *in repet. l Centurio, num. 347 ff. de vulgari*, Ripa *in l. nemo potest, n. 127 ff. de legatis 1.* Spin *in speculo testam gl 2. princip num. 20.* Fr. Emman *quæst Regular tom. 3. quæst. 70. artic. 5.* Marta *d. par. 4. casu 88 à num. 14. & casu 113. num. 31.* Valasc. *dict. num. 57.* Martin Carillo *en la explicacion de los defuntos. part. 2 cap. 14. num. 23.* & expresse sequuta est Ordin Regia Lusitan. *lib. 1. tit 62. in princip.* ibi. *postoque os testadores digam*, &c. Pro quibus expendi solet reg *l. quidam decedens, in princip. ff. de administ. tutorum*, vbi habetur, quòd quamuis testator prohibeat ne à tutoribus rationes exigantur, ad huc tutores cogi poterunt ad illas reddendas, quia ius publicum, quod consistit in dolo vitando, à partibus remitti non potest, vt text. habet, immo omni, remissio doli futuri omnino nulla est, *lege si vnus, 28. §. illud, ff. de pactis*, Cou *lib. 2. var cap. 14. num. 4. vers. quartum.* Non obstant *l. Aurelio, 21. §. vlt ff. de liberat. leg.* ibi, *quæstionem curatoribus meis nemo faciat, & l. si quis rationes 10 l. petitur 31 ff illo tit.* quia reiecta responsione Padil. *in l. cum necessitatem, num. 3. C. de fideicommissis*, respondebis illa iura loqui de liberatione circa administrationem præteritam: vel melius dic ibi censeri remissas rationes de futuro, quoad illa, quæ leui, vel leuissima culpa in ipsa administratione fortasse contigerint, non autem si dolo, vel lata culpa, quæ dolo æquiparatur, *l. quod Nerua, ff. depositi.*

29 Sic etiam non potest testator fundans Capellam eam eximere ab Episcopi potestate, itavt non valeat clausula testatoris instituentis Capellam cum conditione vt non subiaceat ordinationi Episcopi Bart. *in l. quoties, §. fin ff. de administ. tutor.* Abb. *in cap. dilectus not. 4. de consuetud & in cap. requisisti, num. 22. de testament.* Felin. *in cap. cum venerabilem, num. 33. de excep.* Anton. de Prætis *de iurisdictione Episcopi c. 1. num. 3. & 5.* dixi *suprà alleg. 75. à num. 7.* Mandos. *de signatura gratiæ, tit. exemptiones, colum 2. versic. amplia etiam, & col. 5. vers. exemptio ab Ordinario*, vbi dicit Episcopum hoc non posse concedere patrono in fundatione, *c. 1. & 2. 10. quæst. 1.* Innocent *in cap. Lateranensi, in fine, de præbend.* Menchaq. *de success. creat par. 1. §. 7. n. 15. in princ. vers. quia in re, & num. 16. & 17.* Lambertin. *de iurepatr. quest. 9. princ. primæ partis. ib. 1. num. 68. & 74.* Ceual. *commun. contra commun. quæst. 281. num. 21. & 22.* Franc. Carp. *dict. lib. 1 c. 22. num. 64. cum seqq.* Aduersaretur enim Iuri, cui in testamento renunciari non potest, *l. nemo potest, ff. de legatis 1.* Anton de Prætis *d. cap. 1. num. 7.* Quibus non obstat Concilium Trident. *sess. 22. de reform. c. 9.* ibi, *nisi secus fortè in institutione & ordinatione talis Ecclesiæ, seu fabricæ expressè cautum esset, & sess. 25. de reform. cap. 8.* ibi, *nisi aliter fortè etiam in hunc euentum in eorum fundatione, aut institutione fuerit expressum quod ordinatum fuit, obseruari curet Episcopus*, quia respondet Franciscus Carp *d. lib 1. cap. 22. num. 69.* id non habere locum in illis casibus, in quibus Episcopus de Iure se intromittere valet, veluti data negligentia executorum.

Potestas hæc, quam habent Episcopi exequendi pias defunctorum voluntates, competit etiam Abbatibus habentibus quasi Episcopalem iurisdictionem, vt tenent Flores de Mena *variar. quæst. lib. 2. q. 24. n. 21.* Molin. *de Iustit. tract. 2. disp. 250. n. 7.* Matiens. *d. l. 14. gloss. 1. num. 4.* Franc. Carp. *d. lib. 1. cap. 21. num. 74.* & doctissimus parens meus *in annot. ad Ordin. Regias Lusitan. lib. 1. tit. 62. §. 39. num. 4.* Sic etiam quia id poterant Episcopi iure Ordinario, per text. *in dict. cap. nos quidem*, transit ea potestas in Capitulum, quatenus iure Ordinario competebat Episcopis, Couar. *in cap. Ioannes, n 2. de testament* Azor. *part. 2 l. 3. c. 30. quæst. 6* Rendina *in promptuario receptarum sentent. tom 1. tit 10. num. 4.* Carp *à c. 22. n. 74.* Sanch. *de matrim. lib 8 disp. 2. num. 10.* tum quia in Concil. *dict. cap 8.* adiicitur particula, *etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegati*, cuius virtute vtramque potestatem, Ordinariam scilicet, & delegatam Episcopus habere dicitur, prout probaui, *alleg. 92. n. 11.* 30

Quid si defunctus in vna diæcesi obiit, iussitque in alia sepeliri, vel ad illam deferri, dubitari potest an Ordinarius diœcesis vbi obiit, vel potius illius vbi sepultus extitit, valeat compellere executorem vt rationes testamenti reddat? Et licet testator quasi ex destinatione sepulturæ videretur se ibi subiicere, & contrahere, arg. *l. 1. ff. de eo quod certo loco*, tamen ab Ordinario diœcesis vbi defunctus obiit & degebat, rationes exposcendas esse iudicatum refert Gabr. Pereira *de manu Regia c. 16. n. 40 vers. quid si.* 31

Non verò superest, vt priuilegia præcipua videamus, quæ specialiter fauore piæ causæ legatis huiusmodi supra cætera legata conceduntur; vt Episcopus sciat quid Iuris in his exequendis sit. Quamuis autem plurima soleant enumerari, nos omnino ea tantùm, quæ præcipua, & certiora esse videntur, sub compendio enumerabimus. Et in primis aduertendum duximus in dubio pro pia causa iudicandum esse, *l sunt personæ, in fine, de relig. & sumpt. fun cap. vlt. de re iudic.* Alex. *cons. 46. num 2.* Cardin. Tosch *verb. pia causa, concl. 333.* Sanctar. *var. resol. quæst. 69. n. 1.* & quando sumus in diuersis opinionibus illam præualere quæ fauet piæ causæ, Alex *cons. 204 num 12. lib. 6.* Roman. *in auth. similiter, C ad leg. falcid* & dispositionem generalem non comprehendere piam causam, Calcan. *cons. 13.* Crauet. *cons. 3. numer. 10.* 32

Socin.

Socin *conf.* 121.*n.*29.*lib.*4.quos refert Sanctarel.*dict.* *q.*69.*n.* 5. & valere argumentum à libertate ad piam causam ex multis, quos refert, obseruat idem Sanctarel. *loco citato.*

33 *Primum* ergo priuilegium est, quòd cum defectu testamenti etiam legatum in eo factum vitietur, §. *ante hæredis, Instit. de legatis*, si tamen legatum sit ad pias causas, censebitur validum, & omnino præstandum, quotiescumque videlicet de mente testatoris, & de potestate legandi constiterit, *c. indicante*, & ibi Panor. *de testam cap. cum dilectus, de success. ab intest.* & notatur *in l.* 1. *C. de sacros. Eccles.*

34 *Secundum*, cùm de iure communi hæres certus sit nominandus, vt valeat testamentum, *dict.* §. *hæredis*, *Instit. de legatis*, si tamen testator velit pro salute animæ suæ pie relinquere incertum hæredem, veluti pauperes Christi, aut miserabiles personas, valida erit huiusmodi dispositio, *l. id quod*, & *l. nulli*, *C. de Episcopis & cleric.* gloss. *verb. dispositionem*, *in cap. cùm tibi, de testam.* vbi in *collect.* refero plures Doctores *n.* 5. Menoch *conf.* 292. *num.* 12. Cencd. *ad Decretal collect.* 91. *numer.* 3. Perez de Lara *de anniuers.* & Capell *lib.* 1. *cap.* 10. *numer.* 97. *cum sequentib.* Buccaron. *de different. inter iudic. ciuilia & crim. differ.* 100. *numer.* 18.

35 *Tertium*, cùm non valeat communiter illud testamentum, quo hæredis institutio alterius voluntati committitur *l. illa institutio ff. de hæred. instit.* si tamen aliquis bona sua arbitrio, & dispositioni alterius post mortem suam dimittere velit, quamuis etiam piam causam non exprimat, valida erit dispositio huiusmodi, vt ad pias causas ea bona disponantur, quia talis præsumpitur voluntas defuncti, nisi aliud de mente eius appareat, *dict. cap. cùm tibi*, & *ibi* Panor. *de testam.* Bart *in l.* 1. *C de sacros. Eccles.* Crass. § *institutio, q.* 18. *num.* 8. Tiraq. *de priuileg. piæ causæ priuileg.* 64. Gabr. *commun. tit. de pia causa concl.* 3 *num* 6. Valasc. *cons.* 68. *n.* 4 & *cons.* 145. *num.* 5. Surd. *de aliment tit.* 8. *priuileg* 17. *n.* 5.

36 *Quartum*, ei, qui hæres institui de Iure non potest quandoque tamen legari potest ad pias causas, veluti Religiosi, qui nec proprium in commune obtinere possunt, & ideo nec hæredes institui, legari tamen eis potest, ita vt non videantur hæredes instituti: quare non poterunt eis bona immobilia legari, nec tantæ pecuniæ quantitas, quæ in bonis stabilibus magnæ æstimationis possit impendi, nisi pro fabrica, aut alio certo vsu relinqueret, *Clem. exiuit* §. *cupientes, de verb. signif.* qua de re plenè, & eleganter tractauit Sanch *in præcepta Decalogi to.* 2. *lib.* 7. *cap.* 16. *num.* 9. *cum multis sequentibus*, & non minus Rota *in Romana computorum* 10. *Aprilis* 1630. coram *R. P. D. Merlino.*

37 *Quintum*, cùm legatum factum sub aliqua conditione non exeat personam ipsam, cui legatur, sed ea ante conditionis euentum deficiente nulli de cætero debetur legatum, si tamen ita fuerit ad pias causas legatum, semper legatum alteri simili, aut ad alium pium vsum similem erit præstandum, quia talis præsumitur fuisse voluntas defuncti, nisi ratione ipsius tum personæ, quæ deficit, aut loci pij, non autem alterius mens testatoris declarata constaret, *l. vnic.* §. *si autem aliquid sub conditione. C. de caducis tollen.* Bart. *in l. pater* §. *Tusculanus ff. de legat.* 3.

38 *Sextum*, cùm certa legata non nisi adita hæreditate petantur, legatum tamen ad pias causas peti potest si hæres distulerit adire hæreditatem, aut illam repudiet, Panorm *in c. relatum il* 1. *de testament.* Capell. Tholos. *q.* 89. Francisc. Marc *q* 416.

39 *Septimum*, cùm de legatis aliis si maioris sint quantitatis, certa pars detrahi possit quæ Falcidia, aut Trebellianica à legibus nominatur, de legatis vero ad pias causas non est detrahenda, ea saltem quæ falcidia dicitur, iuxta text *in auth. similiter. C. ad leg. falcid.* & *in corpore* vnde sumitur, Tiraquell. *de priuileg piæ causæ priuileg.* 16. Couar. *in c. Raynaldus* § 3. *n.* 7. *de testament.* Costa *in c. si pater*, *verb. Trebellianicæ à num.* 13. vide quæ diximus *alleg.* 75. *n.* 50. & quod nec Trebellianica detrahatur, videtur probari *in c. Pontifices, in fine*, 12. *q.* 3.

40 *Octauum*, cùm donatio facta loco construendo, qui adhuc non extat, aut de re, cuius traditionis, aut possessionis est incertus euentus, non valeat, adeò vt si eueniat, non debeatur, quia ab initio non voluit; *cap. Abbate sanè, de sent. & re iudic. lib.* 6. donatio tamen similis, vel legatum factum ad pias causas semper est validum, Panorm. *in cap. nos quidem, de testament.* Couar. *in cap.* 3. *num.* 12. *eodem tit.* Marc. Anton. Genuens. *in practicab. Ecclesiast. quæst.* 166. *propè fin.*

41 *Nonum*, legatum factum Ecclesiæ quam in specie non expressit defunctus adeo vt ignoretur quam voluerit intelligere, non erit inualidum: nam si Ecclesiam S. Mariæ simpliciter nominauit, erit parochiali Ecclesiæ, si eius sit nominis, aut eius nominis pauperiori præstandum, vel denique Cathedrali, si in ea Ciuitate, vel diœcesi nulla esset Ecclesia, quæ sub illo titulo vocaretur, nisi mens testatoris saltem per coniecturas valet comprehendi, gloss. & Panor. *in d. cap. indicante*, Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiepisc. Neapol. c.* 57. *num.* 14. & 15. *secundùm nouiss. impress.* Grass § *legatum quæst.* 64. *nu.* 5. Anton. Gom. *var. tom.* 2. *cap.* 11. *numer.* 8. Molin. *de Instit. tract.* 2. *disp.* 197.

42 Denique, generale est priuilegium, siue prærogatiua huiusmodi legatorum, quod non subiiciuntur solemnitatibus Iuris Ciuilis, quibus legata cætera sunt subiecta, iuxta ea, quæ notant Doct. & præcipuè Panor *in cap. relatum il* 1. *de testam.* in hoc enim præcipuè omnia ferè, quæ possent priuilegia horum legatorum recenseri, ad hoc vnum redigi facilè possunt, & in solemnitate testamentorum agnoscit Sanctarel. *var. resol. q.* 70

43 *Septimò* infertur posse Episcopum compellere laicos administratores hospitalium, Confraternitatum, Montis pietatis, & quorumcunque piorum locorum ad reddendam rationem suæ administrationis, *c. indicatum*, & *ibi* gloss. *vers. alij dicunt.* 86. *dist. Clem. quia contingit*, § *vt autem præmissa, de relig. domib.* Concil. Trid *sess.* 22. *de reform. cap.* 9. vbi etiam habetur quod si ex consuetudine, aut priuilegio, aut ex Constitutione aliqua loci non Episcopo, sed aliis ad id deputatis ratio reddenda sit, tunc cum iis adhibeatur etiã idem Episcopus, refert, & expendit optimè Rota *decis.* 355. *n.* 1. apud Farin. *p.* 1. *recent.* Valenzuel. *to.* 2. *cons.* 122. *n.* 38. vbi *n.* 39. subdit ad Episcopũ similiter pertinere rationem exigere à cunctis clericis de Ecclesiarum redditibus, & videre an benè Ecclesiarum fructus expendantur? & procedere etiam iuxta visitationem, & in casibus à Iure non expressis, dicit decisum Marta *de iurisdict par.* 2. *cap.* 18. *num.* 6. siue ea sint publica, siue priuata, Ecclesiastica, vel laicalia loca, quod refert per *Sacram Congreg.* declaratum Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib.* 1. *tit.* 18. *lib.* 7. *num.* 77. vbi etiam dicit pia Vniuersitatum esse subiecta redditioni rationum coram Ordinario: & asserit idem Marta *loco proximè citato*, licere Episcopis exigere rationem ab administrationibus, etiam locorum mere laicorum, & priuatorum, & generaliter sine vlla distinctione, & quando ex priuilegio

uilegio, vel, consuetudine, vel alia constitutione aliis reddenda esset ratio, eisdem reddendã esse adhibito cum illis Ordinario, nisi in fundatione aliter cautum esset, nempe quod rationes Ordinario reddendæ non essent, de qua coram eodẽ Ordinario dicendum est, & interim quod de ea doctum non fuerit, ipse Ordinarius administratoribus hospitalium, aliorumque piorum locorum rationem administrationis exigere poterit: hæc ex decisionibus *Sacra congregationis*, refert idem Marta *vbi suprà*; Rota verò *dict. decis.* 355. *n. 1. p. 1. recent.* censuit administratores locorum piorum de administratis rationem reddere teneri soli Episcopo, nisi contraria adsit consuetudo; quo casu non Episcopum solum, sed iunctum cum illis, quibus de consuetudine redditur ratio, rationes recipere posse, & *num.* 10. asserit ideo *Sacram Concilij Congregationem* declarasse deputatos fabricæ vna cum Episcopo recipere debere rationes; quia, vt constat ex declaratione, prætendebatur quòd Episcopus non posset recipere rationes, stante quòd ipse nunquam interuenit dum fuit reddita ratio, quæ à solis deputatis recepta fuit, & *Sacra Congregatio* resoluit cõtrarium, quia ex verbis Concilij tollitur etiam immemorabilis; & similiter ipsa Rota exponendo aliam *Sacra Congregationis* declarationem, in qua dicebatur quod ratio esset reddenda Episcopo & deputatis, ait ea ratione procedere, quia consuetudo erat quod solis deputatis redderetur, & propterea intrabat limitatio Concilij Trident. *dict. c. 9. vers. quod si ex consuetudine*, vt isto casu Episcopus vna cum aliis recipere posset rationes, Vnde bene Armẽdar. *dict. l. 7. de Episcopis, n. 79. vers. item & administratores*, decisum fuisse refert quòd piorum locorum etiam exemptorum administratores nullam rationem reddentes eam Episcopo reddere tenentur: quod si aliis reddere solent, cum illis tamen præsentialiter adhibendus est Episcopus, qui quoties in d. actu ad rationem computorum adhibetur, in condemnatione, vel absolutè administratorum vnicum votum habet.

44 Nec Episcopum, nec Canonicos deputatos à Capitulo debere exigere rationes tempore, quo recitantur Horæ Canonicæ, & Diuina celebrantur, asserit resolutum Armend. *dict. lib. 7. de Episcopis n. 79. vers. Neque.*

45 Monasteriorum administratores de illis rationem Ordinario reddere non teneri refert decisum idem Armend. *dict. lib. 7. de Episcopis num 79. vers. item administratores.* Et Abbates, Præpositos, & Abbatissas vitam Regularem ducentes non teneri de bonis Regularis monasterij, cui sunt præpositi, reddere rationem Episcopo, pariter dicit declaratum à *Sacra Congreg.* Armend. *dict lib. 7. de Episcopis num. 79. vers. & Abbates.*

46 Capitulum de administratis per se bonis Ecclesiæ tenetur reddere rationem suæ administrationis Episcopo, vt censuit Rot. *in Illerden. visitationis 6. Aprilis* 1612. impressa per Farin. *dec.* 401. *p. 1. recent.*

47 Quæstio est quotidiana, an dicti laici administratores bonorum Ecclesiæ in redditione facienda Episcopo, iuxta Concil. Trident. *dicto loco*, si inueniantur debitores, possint per Episcopum compelli ad soluendum? In qua affirmatiua pars pluribus suadetur rationibus *primò* ex text *in l quamuis, ff. de condit. & demonstr.* ex quo colligitur rationes reddere nil aliud esse, quam reliqua soluere: *secundo* ex text. *in l cum seruus ff. eodem tit.* vbi dicitur, *si seruo legata sit libertas ea conditione, si rationes reddiderit heredi, non hãc solũ habet significationẽ si actiones instrumẽtaque omnia actus sui exhibuerit heredi, sed etiam & si aliqua debuerit soluat. Tertiò* ex *l. 7. ita fuerit, §. quaro ff. de manumiss. testã.* *& ex l. purè, in fine. ff. de fideicommiss. libert.* cum similibus; in quibus Iuribus habetur reddere rationem duo continere, scilicet computum dare, & reliqua restituere; non enim censentur redditæ rationes, nisi fiat restitutio reliquorum & soluantur debita, Menoch. *de arbitr. casu* 009. *nu* 21. & parum operaretur visitatio, nisi posset Episcopus compellere ad executionem. Ioan. Menoch. & Archidiaconus *in capite* 1. *§. sanè, de censibus, in sexto.* Quibus fundamentis hanc sententiam tenet Aloys. Ricc. *in praxi aurea resolut.* 2.

Octauò infertur posse Episcopum, siue alium Ordinarium inferiorem compellere Regulares, siue Religiosos exemptos ad reddendam coram se gestæ executionis rationem, ac eos punire si male gesserint, vt probat *Clement. de testament.* vbi gloss. *verb. reddere*, Panor. *n.* 3. Gard. *à n.* 11. Imol. *n* 2. *&* 16. resoluunt Angel. *in summ. verb. executor, num.* 20. Ioan. Andr. *in addit. ad Specul. tit. de instr. edit §. nunc aliqua, vers. sed an simplex commissarius, num.* 45. Marta *Pisana decis.* 3. Ioan. Franc. Pauin. *tract. de visitat. quæst.* 5. *secunda partis, num.* 62. *& de officio & potestate Capit. Sede vacante, p. 1. princ quæst.* 8. *num,* 5 *part. 2. princip. quæst.* 7. *num* 6. Fum. *verb. executor, num.* 14. Cechir. *de iurisdict Ordinarij in exemptos, part.* 4. *q.* 49. Campan. *in diuers. Iuris Canonici rub.* 12. *cap* 13. *num.* 130. Sbroz. *de Vicario Episcopi lib.* 2. *quæst.* 42. Fr. Emman. *quæst Regular. tomo* 3. *quæst.* 70. *artic.* 5. Aloys. Ricc. *in collect. decis. collect.* 503. *vers. & primò, & in praxi fori Ecclesiastici resolut.* 547. *num.* 7. Molin. *dict. disputat.* 347. *num.* 11. nouissimè Franc. Carp. *de executorib. testament. cap.* 5. *num.* 43. *lib.* 1. vbi post Veg *in sum. c.* 114 *casu* 5. Syluest. *verb. testamentum* 2. *num.* 1. *vers. quartum*, & Fr. Emman *dict. quæst.* 70. *art.* 5. *tom.* 3. id intelligit in Religiosis habentibus exemptionem communem, qui tamen conueniri possunt ratione contractus, delicti, seu rei; secus in his, qui in prædictis casibus conueniri nequeunt, quia tales nec ab Ordinario puniri, nec ei rationem reddere tenentur. 48

Potestas hæc compellendi Religiosos piarum voluntatum executores, ad reddendas rationes, transit ad Capitulum Sede vacante, Pauin *de potestate Capituli Sede vacante, part. secunda, q. 7. n. 6.* quem refert, & sequitur Azor. *instit. moral. part. 1. lib. 3. cap. 39. sub quæst. 6.* 49

An & quando Regulares possint esse testamentorum executores: Couar. *in cap. tua, num 1, ad med. de testam.* Ceuall. *commun. contra communes, quæst.* 88. *in fine*, Fr. Emman *dict. quæ.* 70. *art.* 1. Steph. Grat. *discept. forensium cap.* 123. *n.* 15. *& seq.* Spin *in speculo testam. gloss* 28 *princ. n.* 35. Matt. Carril. *en la explication de la bulla de los defuntos p. 1. cap. 14. n. 7.* Camp. *loco proxime citato*, late & eleganter Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 6. lib. 6. c. 1. per totum.* nouissimè Franc. Carp. *tract. lib. 1. c. 5 per tot.* 50

Fabrica Ecclesiæ trahit laicum reum ad forum Ecclesiasticum, Menoch. *cons.* 322. *numer.* 14. quia ratio sumptuum fabricæ cuiuscunque Ecclesiæ est reddenda Episcopis Ordinariis, nisi in institutione eius Ecclesiæ fabricæ aliter statutum sit. † Quoad reddendam rationem administrationis fabricæ Cathedralis Ordinario (nisi constet ex institutis, & ordinationibus eius non posse Ordinarium se intromittere) tenentur Capitulum, & Canonici eam reddere, Armend *d. num* 77. vbi *n. 79. vers. Ordinarium*, addit Ordinarium habere votum in absoluendo, vel condemnando administratores piorum locorum sicut cæteros deputatos, & eius votum esse annumerandum cum aliis, ita vt maior pars votorũ absoluat, 51 52

vel condemnet. & repetit *lib.4.tit.29.l.1 §.1.de hospital.num.*10.

53 Si quis administrator piorum locorum videns se constrictum ad reddendam rationem suæ administrationis appellaret, licet admittatur appellatio, non propter hoc impeditur, aut suspenditur executio; ita *Sacram Congregat* censuisse refert Zerol, *in praxi Episcop. part.1.verb.hospitale §.3.vers sextum.*

54 Episcopus pluries in anno poterit administrationis rationes exigere, quando illi constiterit dolosè, vel cum errore redditas fuisse, aut quando redditio non fuit finalis, & plena cum restitutione reliquorum, Aloys. Ricc. *d.collect.*714 *& in praxi fori Ecclesiast.resol.*534. *in 2.edit.* Stephan. Gratian. *Marchia dec.*188.

ALLEGATIO LXXXI.

Episcopus pias defunctorum voluntates, quando possit commutare?

SVMMARIVM.

1 *Papa solus pias defunctorum voluntates commutare potest.*

2 *Inferior nullus gerere potest illa, quæ supremo Principi reseruantur.*

3 *Commutandi vltimas defunctorum voluntates nullam habet Episcopus potestatem.*

4 *Onus Capellæ iniunctum, quod vel ex redituum diminutione, vel ex alia causa adimpleri non potest, per Episcopum diminui valet.*

5 *Defunctorum vltimas voluntates concurrente iusta & rationabili causa, potest Episcopus cũ heredis cõsensu tanquã Sedis Apost. delegatus cõmutare.*

6 *Legatum quodcunque pium ad certum vsum relictum, in alium pium Episcopus commutare potest, ob causam, quæ suo iudicio videatur iusta cum hæredis consensu.*

7 *Pecunia ad aliquẽ vsum legata si ad illum non sufficiat, potest per Episcopum ad alium conuerti.*

8 *Legatus vsus quando non potest adimpleri, in alium pium per Episcopum commutari potest.*

9 *Legata res, quæ pro vsu destinatio impedimento iuris, vel facti deseruire non potest, auctoritate Episcopi in alios pios vsus commutari valet.*

10 *Monasterium, quod in certo loco testatoris iussu construi non potest, ex auctoritate Episcopi alibi construi valet.*

11 *Legatum factum pro construendo monasterio in loco campestri, quod construi prohibet Concil. Trid. poterit Episcopus commutare.*

12 *Legatum quando esset factum ad aliquem vsum non ita necessarium, potest per Episcopum in alium pium magis necessarium commutari.*

13 *Legatum factum Ecclesiæ pro fabrica & ornamentis, quibus non indiget, potest commutari de consensu Episcopi in alium fructuosum & consimilem pium vsum.*

14 *Redditus alicuius capellæ pro Missis celebrandis deputatos, in paramentorum emptionem pro vna vice conuertere potest Episcopus.*

15 *Qualitates in fundatione beneficiorum oppositas, nec de consensu patroni Episcopus tollere potest.*

16 *Legatum vbi non respicit certam personam, & causam, non potest per Episcopum commutari.*

17 *Eleemosyna inter pauperes distribuenda prius debẽt dari illis, qui sũt de sãguine, & distribuẽda inter pauperiores, & nobiles; & vni omnes concedendæ non sunt,* & num.18.19.

20 *Legatum factum pauperibus concurrentibus ad portam testatoris, non potest distribui pauperibus infirmis in hospitalibus.*

21 *Deputatus ad certa bona distribuenda inter pauperes, potest eligere pauperes sibi coniunctos, & se ipsũ vti pauperem, si egeat, ac filios suos pauperes fraude cessante.* & num.22.& 23.

24 *Spurius filius testatoris eligi non potest ab executore, cui eligendi pauperes commissa est potestas.*

25 *Prior Fratrum Prædicatorum, si illi electio pauperum commissa sit, potest eligere Fratres suos quamuis ipsi filij sint spurij.*

26 *Testator quando mãdat bona sua distribui inter virgines maritandas, non poterunt executores ea erogare in virgines ingredientes monasterium.*

27 *Legatum quando relinquitur alicui personæ determinatæ, vt matrimonium ineat, fere certum est deberi si religionem ingrediatur.*

28 *Legatum relictum sub hac forma,* lego tibi mille si nubas, centum verò si religionem ingrediaris, *an mille debeantur monasterio? ostenditur.*

OLI Romano Pontif. pias defunctorum voluntates rationabili ex causa cõmutare licet, *Clement. quia contingit, in fine, de relig. domib.* ibi, *salua quidem Sedis Apostolicæ auctoritate*, Concil. Trident. *sess.* 22 *de reformat. capite* 6 vbi statuitur huiusmodi commutationes neque ab Apostol. Sede fieri debere, nisi ex iusta & necessaria causa: sic resoluunt Tiraq *de priuil pia causa priuil.* 135. Pinel *in rub.C.de resc vend part.*1.*cap.*2.*n.*19. Perez *tit.*2.*lib.*5. *Ordin.pag.*72. Nauar. *conf.*6.*in antiq. & conf.* 1 *in nouis sub tit de rebus Ecclesiæ non alien.* Sayr. *in floribus dec sub eodem tit.dec.*2. *propè finem*, Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiep cap.*59.*n.*1. Henriq *in summ. lib.*7.*cap.*37.§.2.*littera F, & lib.*9.*c.*22.§6. *littera M.* Mench. *illustr.cap.*25.*n.*26.*cum seq* Fr. Emman *quæst. Regular tom.*2.*q.*125.*a.*9. Fr. Lndou. Beja *resp. casuum conscient p.*4.*casu* 22. Iacob. de Graff. *de arbitr. Confessorum, lib.*2.*cap.*69.*n.*1. Cened *pract quæst.lib.*1.*q.* 35. *num.*12. Mastrill. *Sicil.dec.*77.*num.*5. Perez de Lara *de Capell.lib.*1.*c.*14.*à num.*18. *cum multis seqq.* nouissimè Ciarlin. *contron.forensium.cap.*5.*n.*16. *cum seq.* Franc. Carp *de executor.testament.lib.*3.*cap.*4.*à n.*4. Melch. Phæbos *Lusitania dec.*47. *num.*2.*cum sequentib. tom.* 1. latè Monet. *de commutat.vltim.volunt.cap.*5.*n.*241. *cum seqq.* Aloys. Ricc. *Neapol. dec.*171. *part.*4. Molin. *de Iustit.tract.*2.*disp.*249. *num.*5. vbi *num.*9. subdit à Concil. Trid. *d.cap.*6. sancitum esse, vt quando commutatio alicuius vltimæ voluntatis à Sede Apostolica fuerit obtenta, non prius executioni mandatur, quàm Episcopus loci tanquam Sedis Apost. delegatus summariè, & extraiudicialiter cognoscat, nihil in precibus tacita veritate, vel suggesta falsitate fuisse narratum. 1

Cùm nullus inferior possit gerere illa, quæ supremo Principi reseruantur, *c.quod translationem* 4. vbi gloss. recepta, *de offic. Legati, cap.maiores* 2.*in princ. de Bapt.* Ideo Episcopus nullam habet potestatem commutandi defuncti voluntatem, argum. *d.cap.tua*, dum ibi deciditur Episcopi munus esse executores compellere ad obseruandam exactissimè defuncti voluntatem, vt sic minime valeant commutare, vt in simili argumentantur Gom. *Lusitania dec.* 288. *num.*4.*in princip.* Quare ita resoluunt Abb. *numer.*4. *&* Couar.7.*in d. cap. tua*, Molin. *de Iustit. tract.*2. *disp.*249.*colum.*3. Mench. *de succession.*§.7.*numer.*21. 2

Pinel.

Pinel *part. 1. rubr. de rescind. vendit. cap. 2. num.* 19. Bertachin. *in tract. de Episcopo lib. 4. part. 4. num.* 7. Marc. Anton. Guch. *instit. maior. lib. 2. tit.* 6. à n. 338. Marc. Anton. *var. resol. lib. 1. resol.* 112. *casu* 40. *ad fin.* Azor. *instit. moral. part. 2. lib.* 5. *c.* 33. *quaest.* 9 *in princ.* Molin. *d. tract. 2. disp.* 249. *num.* 5. *vers. quo fit vt inferior*, Marta *de iurisd. part. 2. cap.* 10 *numer. vlt.* Nicol. Garc. *de benef. part.* 7. *cap.* 1. *num.* 120. Perez de Lara *d cap.* 14. *num.* 10. *cum seqq.* Franc. Carp *d lib.* 3. *cap.* 4. *num.* 15. Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. part.* 2. *c.* 26 *n.* 29. & 34. Monet. *de commut. cap* 5. *à num.* 312. etiamsi voluntas defuncti semel vel nunquam habuerit executionem, Pinel *in rub. C. de rescin. vend. part.* 1. *cap... num.* 19. Couar *in cap. tua num.* 7. *de testam.* Perez de Lara *d lib.* 1. *cap.* 14. *numer.* 20. Quare Episcopus non potest mutare vsum eleemosynarum de vna in aliam rem, vel personam, Marta *de iurisd. part.* 2. *c.* 10. *numer.* 35. Vnde si testator mandauit hæredi, vt intra annum construeret Capellam, non potest Episcopus in fauorem hæredis tale tempus prorogare, quia id tenderet fortè in damnum testatoris, & eius voluntas non obseruaretur, quæ maximè curare debet Episcopus vt seruetur. *cap. vltima volumtas* 13. *q.* 2. Ita nobiliter tradunt Bart. *cons.* 58. *lib.* 2. Marc. Anton. Gennens. *in pract. Eccles. quaest.* 450. Et ideo verum est Episcopum nullam habere potestatem commutandi defunctorum voluntates, vt id locum habeat, licèt commutatio fieret in melius, etiam de consensu hæredum secundum Abb. *in d. cap tua nobis num.* 4. Lap. Imol Bonifac. & alios *in d. Clem quia contingit*, quos refert Marc. Anton. Gennens. *d. cap.* 19. *num.* 1. Monet. *d. cap.* 5 *numer.* 314. Bertachin *in tract. de Episcopo part.* 4 *num.* 79. Molin. *de Iustit tract.* 2. *disp.* 249. *num* 5. Nald *in sum. verb. legatum num.* 39. Aloys. Ricc *in dec Curia Archiep Neapol part.* 2. *dec.* 125. Molfes *in sum. Theolog moral. tom.* 2. *tract.* 13 c 5. 282. Quamuis contrarium, imò Episcopum posse legatum aliquod in æquale, aut in melius commutare, teneant Siluest. *in sum. verb. legatum* 4. *quaest.* 12. Ludou Beia *resp. casuum Conc par.* 4. *casu* 22. Fernandez *in examine Theolog moral. part.* 4 *c.* 18. §. 2. *num.* 4. Marc. Anton. Gennens mutans opinionem *in practic. Eccles quaest.* 125. Iacob. de Graff. *tom.* 1. *consil. lib.* 3. *cons.* 2. *n.* 10. Comitol. *responsmoral. lib.* 7. *q* 9. *num.* 2. Vasq. *in opuscul. de testament. cap.* 8. §. 5. *dub.* 3. *num.* 104. Diana *respons. moral. part.* 2. *tractat.* 3. *miscel. resol.* 26

3 Non obstant *d. cap. nos quidem*, ibi, & *alibi placeat*, quæ verba manifestè demonstrant posse Episcopum commutare in alium locum diuersum opus à testatore iniunctum, & *l. legatum*, 16. *ad fin.* ibi, *in quam rem conuerti debeat*, *de vsufruct. lexato.* Quia respondetur facillimè Iura hæc procedere, vbi voluntas testatoris impleri non potest, vel de facto, vt *in d. c. nos quidem*, vel de Iure, vt *in d. l. legatum*, ibi *non licet*. & ita in effectu respondet Couar. *in d. cap. tua, num.* 7. qui rectè aduertit data maxima difficultate circa adimplendam defuncti voluntatem, quæ non facilè moram patiatur, licèt ab Episcopo commutari, argum. text. quem post alios expendit, *in d. l. vlt.* §. *non facilè. ff. de operibus publ.* Mench. *d. numer.* 21. me citato *in hoc loco* nouissime Francisc. Carp. *d. tract. de executorib. testam. lib.* 3 *cap.* 4. *num* 23. Si verò vlterius vrgeas, quod vbi voluntas testatoris adimpleri non potest, legatum redditur caducum, vel habetur pro non scripto, & ideo conuertitur in vtilitatem hæredis, vel grauati, *l. vnica*, §. *in primo*, *C. de caducis tollen.* ac proinde quòd Episcopus non poterat cogere cum hæredis præiudicio, vt in alio loco monasterium fabricaretur; respondendum erit cum glossi. *in d. c. nos quidem*, *verb. in loco*, & cum Abb ibi *num.* 13. & Couar. *vlt.* Tiraquell. *de priuil. pia causa priuil.* 38. non obstante mutatione loci legatum neque fieri caducum, neque haberi pro non scripto, idque fauore piæ causæ.

Quid autem dicendum eo casu, quo onus Capellæ iniunctum, vel ex redituum diminutione, vel ex alia causa adimpleri non possit, vtrum per Episcopum tale onus diminui valeat? Affirmatiuè resolue cum Felino *in c. cum accessissent*, *n.* 19. *in fine*, *de constit.* optimè Roch *de iure patr verb pro eo quod*, *q.* 25. *nu.* 33 quem vide ad hoc, vt huiusmodi commutationes fieri nequeant per solum Episcopum, sed insimul cum hærede, vel executore propter verba *d. c. nos quidem*, ibi, *tecum*, &c. 4

Concurrente igitur iusta, & rationabili causa (de qua summarie cognoscendum est, Concil. Trid. *sess.* 22. *de reform. cap.* 6. Perez de Lara *de anniuers. & Capell. lib.* 1. *c.* 14 *n.* 36.) Episcopus tanquam Sedis Apostolicæ delegatus vltimas defunctorum voluntates commutare potest, vt disponit Concil. Trident. *d cap.* 6. & *sess.* 25. *de reformat. c.* 4. laté Perez de Lara *d. lib.* 1. *cap.* 12. *num.* 19. Mandos. *de Signatura gratia rub. commutatio vltima voluntatis*, Rot. Rom. *decis.* 1122. *part.* 3. *lib.* 3 *diuers.* Mar. Antonin. *variar resol. lib.* 1. *resol fin. casu* 40. *in fine*, Mench Ludouic Beia, & Iacob. de Graff. *dictis locis*, me citato *in hoc loco* Alzedo *de praecell. Episcop dignit. par.* 2. *c.* 2. *numer* 57. Carp. *d c.* 4. *num.* 29. Item etiam potest ob causam, quæ suo iudicio videatur iusta, legatum quodcumque pium ad certum vsum relictum, in alium pium commutare, quamuis tale legatum de iure, & facto valeat adimpleri, docet Syluest *verb. legatum* 4. *quaest.* 12. quem refert, & sequitur Fr Ludou. Beia *d. casu* 22. Et aduerte quòd Cardinales in eorum titulis possunt commutare vltimas voluntates in illis casibus, in quibus possunt Episcopi respectu suorum subditorum, quia de Iure habent in suis titulis iurisdictionem Episcopalem. Ita Monet. *de com vltim voluntat c.* 5. *q.* 13. *concl.* 1. *n.* 452. nouissime Diana *moral. resol part.* 5. *tract.* 2. *de potest. & priuil. S. R. E. Cardinal. resolut.* 57. 5

Dubitari tamen potest, an Episcopus possit hanc commutationem solus facere? In qua quæstione tenent Doctores requiri hæredis consensum ex *d. cap. nos quidem*, ibi, *tecum* vbi Abb. Petr. de Vbald. *de Canon. Episcop in* 7. *c. principali* Si tamen hæres nollet consentire, posset solus Episcopus, Felin. *in c. cum accessissent*, *de constit* quem ita intelligit Roch. *de iurepatronat. in verb pro eo* dicit etiam Petr. de Vbald. quod item requiritur consensus Ecclesiæ, cui legatur ex *l. legatum ff de vsufr. leg.* & *l. legatum ff. de administrat. rerum ad ciuit. pertin.* Et si nec Ecclesia, nec hæres vellent consentire, Episcopus solus id exequetur, ex Bartol. *in d. l. legatum ff. de vsufruct leg per l.* 1. *C. de mpt.* Si hæres contradicat, & Ecclesia consentiat Episcopo commutare volenti, præualebit consensus Ecclesiæ ad tuendam voluntatem defuncti, *d. l legatu ff. de adminiftr. rerum.* Ita Petr. de Vbald. *d. loco* quem refert Marc. Anton. Gennens. *d c.* 19. *n.* 3. 6

Inter iustas causas, ob quas Episcopos vltimas defunctorum voluntates commutare valet, illa *prima* est quando pecunia legata ad aliquem vsum nō sufficeret, quia tunc in alium per Episcopum conuerti potest, Bertachin. *de Episcopo, lib.* 4 *p.* 4. *n.* 71. Roch. de Curte *in tract. de iure patron verb. Construxit, quaest.* 11. Vgolio. *d. c.* 61 *n.* 3. Monet *d. c.* 4. *n.* 310. Chopin *dec.* 91. quem refert Aloys. Ricc. *in collect. dec. part.* 3. *collect.* 558. *vers. tertia causa* 7

Secunda causa est, quando vsus legatus non potest 8

adimpleri, tunc enim Epiſcopus poterit commutare quæcumque legata pia in alios pios vſus, Guid.Pap. *dec.*556.quem refert Aloyſ.Ricc *d coll* 558.*verſ.prima*,Monet.*d.c* 5.*n.*522.Perez de Lara *d lib.*1 *c.*14.*n.* 27.*cum ſeqq.*Molin *d tract.*2.*diſp.*249 *n.*7. nouiſſimè
9 Franc Carp.*d. lib.*3.*c.*4 *n.*31.† Vel ſi res legata non poſſit deſeruire pro vſu deſtinato impedimento iuris, vel facti, quia tunc poteſt fieri commutatio in alios pios vſus auctoritate Epiſcopi. Ita Card. Imol. Bonif.& alij *in dicta Clement.quia contingit*, Innocen. Imol. Abb.*in c nos quidem*, per illum text.*de teſtament.* Pet de Vbaldis *de canon Epiſcop in ſeptimo c.principali*, Socin.*de oblat.lib.*9 *quaſt.pen.* Circa quæ impedimenta notandum duxi Marc.Anton Genuenſ.*d.cap.* 19.*n.*2. quòd ſi impedimentum facti eſt temporale, & ſperatur remotio impedimenti, vt ſi teſtator legauit pro ſuccurſu Terræ Sanctæ, nec poteſt iri propter impedimentum facti, debet expectari tempus commodum, vt *in c.non eſt*, *& in cap quod ſuper his, de voto*, Petr.de Vbaldis *vbi ſupra* Quod verò ad impedimentum iuris, idem Petrus de Vbaldis diſtinguit, quòd ſi legatum eſt factum Eccleſiæ ad vſus honeſtos, quod de iure adimpleri poteſt, tunc fit commutatio; aut ad vſus honeſtos, vt ſi relinquatur, vt in ea fiant ludi theatrales, qui prohibentur *in cap.cum decorem, de vita, & honeſtate clericorum*, tunc legatum eſt inutile, & non fit commutatio, *l. filius de cond.inſtit.* Bart.*in l.*1 *.ff.eodem tit.* Amplia hanc ſecundam cauſam, licet non omnino impoſſibile de facto ſit vltimam voluntatem, ſeu diſpoſitionem præſertim cauſa mortis vt teſtamentum, codicillum, & alias ſimiles diſpoſitiones eo modo quo emanarunt, impleri, ſed ſolum valde difficile, Marc.Anton Genuenſ. *d. cap.*20.*num.*4.Cuch.*d.lib.*1.*tit.*6.*n.*346 Perez de Lara *de Capellan.& anniuerſ.lib.*1.*cap.*14.*à num* 24.Monet *d.cap.*5.*num* 534. Licet Mandoſ.*in tit.Commutatio vltima voluntatis, verſ. ſed dubium facit*, contrarium ſentire videatur.

10 *Tertia* cauſa eſt, ſi monaſterium in certo loco teſtatoris iuſſu conſtrui non poteſt, quia tunc Epiſcopus, vt alibi conſtruatur efficere poteſt, arg *cap.*3 *de teſtam.* vbi Con.*n.*9.Alex.*conſ.*73.*volum.*7.*col.*1.quem refert Gambarus *de officio Legati, lib.*6.*nu.*223 Farin. Rotæ Rom.*dec.*126.*in nouiſſ.*quem citat Aloyſ.Ric. *in d.collect.*558. *in fine*, Molin.*d tract.*2.*diſp.*149.*n.*1. *verſ.vnde*, nouiſſime Franc.Carp *de executorib.teſtam. lib.*1.*c.*22.*n.*11.Fr. Emman. *q. Regular tom* 2.*q.*125. *art.*10 pluribus citatis Homobon.*de examine Eccleſ.*
11 *tract.*9.*c.*10.*q* 27.*in reſol.*† Sic etiam legatum factum pro conſtruendo monaſterio in loco campeſtri quod conſtrui prohibet Concilium Trid. poterit Epiſcopus commutare, Alex.Raud.*Piſan.dec.*44. quem refert Aloyſ. *in collect.dec.part.*4.*collect.*127.*verſ.limita tertiò.*

12 *Quarta* cauſa eſt, quando legatum eſſet factum ad vnum vſum non ita neceſſarium, putà ad pingendam Eccleſiam, quæ minatur ruinam, quia tunc Epiſcopus poterit pecuniam ad picturam non ita neceſſario deſtinatam, in alium pium vſum magis eidem Eccleſiæ neceſſarium commutare, Aloyſ.Ricc.*d.collect.*1270.*verſ.limita ſextò*, Marc.Anton.Genuenſ. *in praxi Neap.c.*19.*in nouiſſ.*Vgol.*d c.*61.*n.*5.Franc.Leo *in theſauro fori Eccl.p.*1.*c.*16 *n.*48.*& ſeq.* Modern *in Iuriſd p.*4.*caſ.*74.*n* 10 *&* 11.Monet.*d.c.*5.*n.*354.plures refert me citato *in hoc loco* Homobon.*de examine Eccleſiaſtico tract.* .*c.*10.*quæſt.* 28. *propè fin.* & quòd relictum pauperibus poſſit per Epiſcopum conuerti in fabricam Eccleſiæ, aut eius picturam, tradit Bertachin *tract.de Epiſcopo lib.*4.*q* 4.*n.*74 quem refert & ſequitur Moneta *d.c.*5 *q.*11.*n.*339.*in fine.*

Sic etiam legatum factum Eccleſiæ pro fabrica, & 13
ornamentis, quibus non indiget, poteſt commutari de conſenſu Epiſcopi in alium fructuoſum, & vtilē conſimilem vſum ex grauiſſima cauſa, & præſumpta mente teſtatoris veroſimiliter incluſa Ita Marc.Anton Genuen *in practicab.Eccleſ. quæſt.*213 *per totam, & d cap.*19.*nu.*6 Hinc quoque ſi teſtator reliquerit viginti annuatim pro anniuerſario celebrando in Eccleſia, quæ indiget reparatione, nec ſit aliunde vnde reparari poſſit, tunc de auctoritate Epiſcopi, vt eius licentia poterit illa pecunia conuerti in Eccleſiæ reparationem per aliquod tempus. Ita Guilielm. Bneed *in c.Raynutius verb.reliquit n.*17. *de teſtament.* quem refert & ſequitur Perez de Lara *de anniuerſ.& Capell lib.*1.*c.*14. *n.*29. vbi *n.*30. ſubdit idem dicendum, ſi reliquit pecuniam pro conſtruenda Capella, vbi ſunt aliæ plures ad ſufficientiam, & Eccleſia indigeret reparatione. Et idem ſi reliquit pecuniam pro ædificanda Eccleſia in ciuitate, vbi ſunt plures Eccleſiæ ruinoſæ, & egentes reparatione, nec ſit vnde ſubueniri, aut prouideri poſſit, quia tunc auctoritate Epiſcopi poterit illa pecunia conuerti in reparationem antiquorum Eccleſiarum.

Quinta cauſa eſt, vt Epiſcopus reditus alicuius 14
Capellæ pro Miſſis celebrandis deputatos in paramentorum emptionem pro vna vice tantum conuertere poſſit, Aloyſ.Ricc.*d. collect.*55.5, *verſ.Quinta* Ec poſſe Epiſcopum cum conſenſu hæredis pro vna vice tantum, & ad tempus alterare voluntatem defuncti tenent Vgolin.*d.c.*61.*n.*7.Mar.Socin.*tra.de oblat. libell.*19.*n.*19.Marc.Anton.Cuch.*inſt maior.lib.*2.*tit.* 9 *n.*72.& relati à Gutier *conſ.*1.*n.*19.Marc.Ant. Genuenſ.*d.c.*19.*num.*5 Diana *moral.p.* 2. *tract.*3. *miſcel. reſol* 26.*verſ.aliqui Doctores*, licèt contrarium ſentiat poſt alios Monet.*d.cap.*5.*num.*332.

Sic etiam poterit Epiſcopus pro vna vice tantum 15
de conſenſu patroni inſtituere ad beneficium patronatus non habentem requiſita per fundatorem in limine fundationis poſita, & per Creſcent. *deciſ.* 1. *&* 7. *de iurepatron.* quem refert Aloyſius Ricc.*d.collect.* 1270. *limit.* 1. Hodie tamen hoc non procedit, quia Concil.Trident.*ſeſſ* 25. *de reformat. cap.*5. contrarium diſponit, dicens Epiſcopum non poſſe tollere qualitates in beneficiorum fundatione appoſitas, nec etiam de conſenſu patroni, vt cenſuit *Sacra Congregatio* & latè agit Nicol.Garc.*de benef p.*7.*c.*1.*num.* 107.*cum ſeq.*

Sexta cauſa eſt, vbi legatum non reſpicit certam perſonam, & cauſam, Guid.Pap.*dec.*556 quem refert Aloyſ Ricc.*d.collect.*1270.*verſ.quarto.*

Septima cauſa eſt, quando in Eccleſia ad cuius fauorem emanauit defuncti voluntas, negligens eſt, data enim huiuſmodi negligentia poterit Epiſcopus in alio loco, ſeu alios modo teſtatoris exequi voluntatem. Ita Lap.*alleg.*87.poſt.*num.*4.Monet.*dicto cap.* 5.*num.*535.

Octaua cauſa eſt, ſi vrgeat aliunde neceſſitas commutandi vltimas defunctorum voluntates, neque adiri poſſit Summus Pont. tunc enim poſſe Epiſcopum illas commutare, multis probat Monet *d c.*5. *n.*348.vbi *n.*352.ampliat procedere licèt tunc pateat recurſus ad Nuncium Sedis Apoſtol. ſeu legatum etiam de Latere.

Pro complemento materiæ aduertendum duxi non poſſe Epiſcopum commutare vltimas voluntates pertinentes ad Eccleſiam ſuam Cathedralem, menſamve ſuam, aut Capituli eiuſdem Cathedralis, quia non poteſt authorizare rebus pertinentibus ad menſam ſuam, vel ſui Capituli, *cap.poſſeſſiones, de rebus Eccleſiæ non alien.* Ita Monet. *dict.cap.*5. *num.*378.

n. 378. vbi n. seqq. resoluit hodie cum Capituli consensu, qui probatur ratione interesse, posse vltimas voluntates ad eiusdem mensam spectantes commutare.

Episcopus non potest regulariter commutare vltimas voluntates subditorum Prælatis inferioribus, seu quæ pertinent ad iurisdictionem Prælatorum inferiorum, sed solùm data eorum negligentia. Ita Quarant. in tract. de Archiepiscop. auctoritate num. 21. circa init. Rot. dec. 159 num. 1 part. 2. diuers. Monet. d. cap. 5. n. 382. & seq. vbi num. 389. resoluit non posse Episcopum vltimas voluntates pertinentes ad Ecclesias commutare ipsis inuitis ordinaria potestate, & n. 391. quòd potest Episcopus commutare vltimas voluntates pias quoad tempus, concedendo modicam dilationē ad eas exequendas, n. 396. quòd potest Episcopus consentientibus Rectoribus Ecclesiarū, in quibus sepulta sunt corpora defunctorum, & horum hæredibus ex causa facultatem dare, vt prædicta corpora perpetuæ sepulturæ tradita ab vna in aliam Ecclesiam transferantur.

Capitulum Sede vacante Episcopali potest commutare vltimas voluntates in casibus, in quibus de Iure communi posset Episcopus. Ita Marc. Anton. Cuch institut. maior. lib. 2 tit. 9. n. 81. Munet. d. cap. 5. à num. 417. vt num. 452. resoluit posse Cardinales in suis titulis Presbyteralibus, & Diaconalibus, si habent aliquos subditos, eorum vltimas voluntates commutare in casibus in quibus possunt Episcopi respectu suorum subditorum, & n. 454. pariter tenet Abbates, & alios similes Prælatos Episcopo inferiores habentes quasi diœcesim etiam intra fines diœcesis Episcopi, atque adeo iurisdictionem quasi Episcopalem posse commutare vltimas voluntates, prout possunt Episcopi in sua, & à n. 484. tenet Vicarium Episcopi regulariter non posse sine speciali facultate commutare vltimas voluntates etiam in casibus in quibus potest de iure Episcopus, si eius copia commoda re haberi potest.

17 Deputatis ad certa bona distribuenda inter pauperes aliqua aduertendum duxi, & inprimis quod huiusmodi eleemosynæ prius debent dari illis, qui sunt de sanguine, Menoch. cons. 591. num. 3. & de præsumpt lib. 4 quæst. 225 num. 13.

18 Et distribuendæ inter pauperiores, & nobiles, argum. l. si quis ad declinandam, ibi, qui pauperior esse cognoscitur, C. de Episc. & cleric. Decian cons. 72. n. 3. ibi, bona relicta pauperibus debent distribui inter illos qui sunt pauperes, Sim de Prætis de interpret. vltim volunt. interpret. 1. dub. 2 n. 94. Azeued. cons. 24. dub. 4 n. 44. Surd. de alimentis t. t. 1. q. 39. n. 20. cum sequentibus, non peccare tamen qui pauperem relicto pauperiori eligit, nam locus est certificationi, resoluit Diana resolut moral. p. 1. tract. 1 miscell. resol. 8. in pr. & resol. 39. vbi citat Cordub in sum. q. 22. Card. Mantic. de coniect. vltim volunt. l. 8. tit 5 n. 6. Matiens. lib. 14 gloss. 1. n. 12. tit. 4 lib. 5. Recop. Barthol. à S. Faustto in specul. Confessar. p. 4 q. 176. num. 2.

19 Et vni omnes concedendæ non sunt eleemosynæ, si in pauperes distribui mandentur, Bart in l. · ff. de optione leg. Auiles ad c. 2. Pretorum, verb inguno, n. 3. Aloys. Rice. in collect dec part. 3 collect. 522. Menoch d. q. 125. n. 20. Petr. Magdalen. de num. testium in testam. requis p. 1. c. 2. n 43. Viuian tom. 2. communiū opin. lib 6 tit 2´ n 99 pag. 148. Cened pract. & canon. quæst. lib. 1. q. 35. nu. 13. Diana d. p. 1. tract. 2. miscel. resol. in fin.

20 Item legatum factum pauperibus concurrentibus ad portam testatoris, non potest distribui pauperibus infirmis in hospitali, Marc. Anton. Genuens. in pract. Eccles. quæst. 214. per totam.

Item deputatus ad certa bona distribuenda inter 21
pauperes, potest eligere pauperes sibi coniunctos, Vezin tom. 1. commun. opin. lib. 6. tit 21. n. 32. pag. 141. Menoch. de præsumpt. lib. 3 quæst 54. num. 3. Surd. de aliment tit. 1. quæst. 91. num 5. nam pauperes consanguinei semper sunt præferendi in legato generaliter pauperibus relicto. Ita Tiber. Decian cons. 1. n. 51. vol. 3. Azeued. cons. 16 num. 40 quos refert, & sequitur Geronda de priuilegiorum, & exemptionum explicat. num. 1503.

Vtrùm executor datus ad bona inter pauperes di- 22
stribuenda, possit sibi, tanquam pauperi distribuere? Pro parte negatiua est text. in cap. sua nobis, de testam. ibi, non dubitat aliis vsibus &c. & ibi, cum secundum defuncti voluntatem, &c. Heredes iussus à testatore pauperibus distribuere, distribuendo sibi non facit secundum defuncti voluntatem, argum. l. si mandauero 22. § si sibi centum, ff. mandati, deinde suspectus est, & minus idoneus executor, si sibi capere posset, iuxta reg. l. si quis legatum 6 ff de falsis, & per totum, C. de his, qui sibi adscribunt. Propter quorum aliqua hanc partem sequuntur Bart. vbi addit. litt B, in d. § si sibi centum num. 1. Cardinal. in Clemene. vnica, de testam. n. 22. plures citati à Felin in c. irrefragabili, § cæterùm, n. 11. de officio Ordin. & a Palat in repet. rubr. § 65. n. 41. & in effectu huic opinioni saltem excepto casu extremæ necessitatis, annuere videtur S. Thom. 2. 2 q. 61. art. 5. ad 4. & denique oppositum solummodo in foro conscientiæ cum auctoritate Episcopi, & Confessarij, quando aliorum pauperum grauior non fuerit miseria, defendit Sot. de iustitia l. 4. q. 7. art 1. ad 3. col. 15. Ledesm. 2. 4. q 18 art. 5. vers. sed vtile est dubium, post Bald. Anch. & Calden. quos refert, & sequitur Nau. in man. c. 25. n. 123. & de orat c. 7. n. 34. Verùm contrariū, immò indistinctè in vtroque foro posse sibi proportionaliter distribuere, probatur ex seqq. Primò ex l. 1. § vltim. in fine ff de collat bonor. & ex auth. de Sanctissimis Episcopi, § Presbyteris autem, vers. Diaconissam, ibi, monasterium accipiens, collat. 9. cum aliis adductis à Card. d. n. 22. Secundò facit quod executor in proposito iussus est pauperibus distribuere, sed in rei veritate, vt supponimus, executor pauper est; ergo si sibi distribuat facit secundum formam mandati. Tertiò expéditur illud vulgare quòd charitas bene ordinata incipit à seipso, de quo in l. præses, Cod. de seruitut. & aqua, c. æstimamus, ibi, nemo vnquam carnem suam, &c. 13. quæst. 2.

Quare hanc partem defendunt Caiet. d. art. 5. ad 3. vers. & cùm ipse inuentor. Palat. in repetit. rub. § 65. n. 42. Afflict. in c. si inter dominum, n. 101. & 102 si de inuestitura inter dominum, & vasallū l. 1. fol. 97. Greg. l. 3. verb. tuuere tit. 10. p. 6. Mexia. tract. tassæ panis, concl. 1. n. 49. & concl. 6. n. 49. vers. tandem commissarius, Azeued ad curiam Pisanam, lib. 2. c. 10. n. 5. Menoch. de præsumpt. lib. 4. q. 125. n. 17 Spin in speculo testam, gloss. 6. princip. num. 10. & gloss. 18. n. 28. Surd. de alim. tit. 1. q. 94. n. 4. Card. Mantic. de coniectur. lib. 8. tit. 5. num. 9. cum seqq. nouissimè Francisc. Carp. de executor. testam lib. 1. c. 5. n. 53. cum seqq. Gonzal. ad reg 8. Cancell. gloss. 2. n. 55 Cald. Pereira de potest eligendi cap. 13. num. 9. Valenz. cons. 98. tom. 1. Homobon. de examine Ecclesiastico tract. 9. cap. 11. quæst. 32. in resol. Petr. Ledesma in sum. tom. 2. tract. 4. c. 3. concl. 15. Ioan. Sanch. in select disp. 14. n. 18. nouissimè Diana moral. resol. p. 5. tract. 8 resol. 38.

Et potest in filios suos pauperes, fraude cessante, 23
distribuere, ex Bald. in l. 1. à n. 29. C. de sacros. Eccles. Alciat. de præsumpt. reg. 3. præsumpt. 29. n. 8. Mascard. concl. 531. n. 171. Cald. Pereira d. c. 13 n. 9. Gonzal d. gloss. 2. n. 54.

24 Spurius filius testatoris eligi non potest ab executore, cui eligendi pauperes commissa est potestas. Perez tit. 3. l. 5. Ordinam. pag. 154. Mex d. concl. 6. n. 49. Menoch. de præsumpt. l. 4 quæst. 96. n. 12. Surd. de alim. tit. 1. q. 93. n. 5. Gutier pract. lib. 3. q. 55. n. 21. Matiens. l. 7 gloss. 5. n. 2. cum seqq tit. 8. lib. 5. nouæ recop. Cald. Pereira d. cap. 13. n. 9. cum seq.

25 Si tamen electio pauperum commissa sit Priori Fratrum Prædicatorum, poterit eligere Fratres suos, quamvis ipsi filij sint spurij, quia non dat eis de suo, sed de alieno. Peregr. de iure fisci lib. 3. tit. 18. n. 101. Gonzal. d. gloss. 2. num. 54. D. Barb. in priuatis scholiis ad l. si is qui, ff. de vulgari, n. 2. late Franc. Cap. d. c. 5. n. 42. vbi resoluit Religiosum, cui aliqua distributio commissa fuit, suo monasterio largiri posse, etiamsi commissarius solus sit, & citat Syluest. verb. testamentum 2. n. 2. vers. quintum, Fr. Emman. quæst Regul. tom. 3. q. 70. art. 4. Cardin. Mantic. de coniect. lib. 8. tit. 5. n. 7. in addit.

Vtrùm si testator iusserit certam quantitatem expendi singulis annis inter pauperes, seu ad virgines maritandas, possit executor totam quantitatem insimul primo anno expendere? Pars affirmatiua, quæ vera est; satis ostenditur ex reg. l. stipulatio ista 38. §. inter certam, ff. de verbor. obligat. l. post mortem 12. C. de fideicom. l. vxorem 39. §. Scæuola, ff. de legat. 3. quibus habetur grauatum restituere post mortem posse statim in vita restituere. Secundò expenditur, quod præmatura hæc distributio multò magis fauet animæ defuncti, arg c. in litteris in fine, de raptorib. cap. anima 13. q. 2. vnde melius facta, seu opportunius iudicari debet, quippe cum magis secundum defuncti voluntatem facta sit, argum. l. in testam. 12. ff. de regulis iur. & l. in conditionibus 16. ff. de condit. & demonstr. Igitur præmaturè fieri poterit, quinimò si testator sciuisset hoc hæredem libenter facturum, statim præcepisset, obseruant Bald. in l. post mortem num. 10. Dec. n. 1. vbi Cagnol. n. 6. communem testatur in l. cùm tempus, ff. de regulis iuris, Couar. in c. tua nobis, n. 5. de testam. Gomez l. 17. Tauri n. 7 Mench. de success. §. 7. n. 19. Peralt. in l. cum pater, §. à filia n. 3. ff. de legat. 2. refert plures, affirmans olim, & nunc sibi veram videri opinionem, Padil. in l. vnum ex familia, in princip. n. 2. ff. de legat. 2. Molin. de Iustit. tr. 2. disp. 249. colum. 2. in princ. Quamvis oppositum, immo tempus à testatore præfinitum præueniri non posse, affirmet Bart. communiter receptus, & plerique alij, quos referunt Couar. Mench. & Padil. citatis locis.

26 Quando testator mandat bona sua distribui in virgines maritandas, non poterunt executores eas erogare in virgines ingredientes monasterium, Natta cons. 249. num. 4. Roland cons. 35. n. 36. vol. 4. Boër. dec. 3. num. 13. Cardin. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 8. tit. 5. num. 22. & lib. 12. tit. 23. num 5. Simon. de Prætis de interpret. vltim. volunt. lib. 5. dubit. 2. num. 77. Gaspar Beaca de non meliorandis dotibus filiarum c. 14. n. 9. Perez l. 1. tit. 2. lib. 5. Ordin. pag. 72. & 79. Iacob. de Graffiis in aureis dec. part. 1. lib. 2. cap. 59. n. 16. Mariens. l. 14 t. 5. gloss. 3. n. 14. tit. 4. lib. 5. noua recop. Menoch. de præsumpt. lib. 4. quæst. 189. num. 95. Surd. de alim. tit. 1. quæst. 93. à n. 35. Gutier. Canon. lib. 1. c. 32. num 2. ad medium & cons. 26. à n. 13. Sanch. de matrim. lib. 2. disp. 33. à num. 31. Molin. de iustit. tract. 2. disp. 207. conclus. 10. Lessi. eod tract. lib. 2. c. 18. dub. 15. Fr. Basil de impedim. matrimonij c. 7. §. 1. vers. ex his, Cened. pract. & Canon quæst. lib. 1. quæst. 35. numer. 1 t. Garsia Mastril. Siciliæ dec. 153. Perez de Lara de Capellaniis, & anniuersariis lib. 1. cap. 11. num. 24. Ioann. Maria Nouar. in noua edit. de elect. fori, sect. 1. quæst. 66. num. 26. nouissimè me citato in hoc loco, Trullench. in exposit. Decalogi lib. 7. cap. 18. dub. 12. num. 14.

Quando verò legatum relinquitur alicui personæ determinatæ, vt matrimonium ineat, fere certum est deberi si Religionem ingrediatur, per auth. nisi rogati, C. ad S. C. Trebell. & auth. de Sanctissimis Episcopis, §. sed & hoc præsenti collat. 9. Couar. lib. 1. var cap. 9. numer. 10. Emman. Casta in l. cum tale, §. si arbitratu, limit. 4. numer. 5. Menoch. d. lib. 4. quæst. 148. à num. 13. Perez d. l. 1. vers. legatum relictum, Sanch. d. disp. 32. à num. 29. 27

Vtrùm autem si legatum relinquatur sub hac forma, Lego tibi mille si nubas, centum si Religionem ingrediaris, mille debeantur monasterio? Affirmatiuam partem semper probabiliorem duxi: ratio quæ me in eam induxit, non sumitur ex cõmutatione in melius, id enim priuata auctoritate fieri non posse in vltimis voluntatibus dicit Trident. sess. 25 de reform. c. 8. sed ex Iuris dispositione, quod in hoc casu pro non adiectis huiusmodi conditiones haberi voluit Nouell. 123. de Sanctiss. Episcopis, c. 37. d. auth. nisi rogati: non quidem quia Ius hanc interpretatur fuisse testatoris mentem, vt nonnulli existimant; quomodo enim ea præsumeretur mens cùm leget sæpè etiam Religionis mentione facta? sed contra eorum voluntatem in fauorem Religionis. Verum attendendum censuerim factumne id fuerit à testatore in odium Religionis, & quasi in pœnam ne ingrediatur, vel habito respectu ad morem loci, qui fere vniuersalis est, & quantitatem dotis, quæ solet dari tam contrahenti matrimonium, quàm ingredienti Religionem, quæ semper solet esse multò maior, quæ datur nubenti, quam ingredienti Religionem; & primo casu benè poterit amplecti prima opinio, vt dentur mille tanquam quod cedat in pœnam ipsius testatoris. Secundo verò casu à testatoris dispositione non recedendum putarem, & hoc iudicis arbitrio decernendum; aliàs non est grauandus hæres vt subleuetur legatarius: sed quia quæstio hæc altiorem petit indaginem, qui eam cupit latissimè examinare, consulat Anton. Gabr. lib. 4. commun. tit. de legat. conclus. 2. Roland. cons 35. vol. 3. Mich. Graff. lib. sentent. §. legatum q. 50. n. 12. Nicol. Mozz. de contract. tract. de matrim tit de diuisione matrimonij num. 1. Ludouic. Beia respons. casuum conscientiæ p. 1. casu 44. Cacheran. Pedem. dec. 126. n. 6. Couar. lib. 1. var. cap. 19. num. 9. Capic. dec. 104. Iacob. Cancer. lib. 1. var. cap. 44. à n. 15. Perez l. tit. 1. lib. 1. Ordin. Cost. in l. cum tale, §. si arbitratu, ampl. 12. n. 5. Lat. in l. si quis à liberis, §. si quis ex his. num. 274. Menoch. de præsumpt. lib. 4. quæst. 83. n. 4. & num. 26. in fine, & cons. 169. num. 18. Zerol in praxi Episcop p. 1. §. legatum, vers. ad quartum. Spin. in speculo testament. gloss 14 princ. num. 58. Lessi. d. dub. 15. Paul. Comitol. l. respons. moral. l. 7 quæst. 7. circa finem. Fr. Basil. vbi supra, Marc. Anton. Genuens. in pract. Eccles. quæst. 149. Fr. Emman quæst Regular. tom. 2. quæst. 127. art. 1. Ceual. commun. quæst. 241. Perez de Lara d. c. 21. num. 25. Galganett. de condit. & demonstr. part. 10. c. 8. n. 44. Molin. de Iustit. disp. 107. versic. dubium deinde est. Mastrill. d. decis. 153. numer. 9. Marta de iurisdict. part. 4. casu 8. Rebel. de obligat. iustit. part. 2. liber. 18. quæst. 16. num. 3. Benedict. Ægid. in repetit. l. Titia, ff. de condit. & demonstr. part 1. num. 48. Benedict Pinel. select. iuris interpret lib. 1. cap 20. à n. 29. plures Doctores ex antiquioribus refert Cened. ad Decretal. collect 111. num. 2. & pract. canon. quæst. lib. 1. quæst. 35. per totam. 28

ALLE

ALLEGATIO LXXXIV.

Episcopus an solus habeat causarum matrimonialium cognitionem?

SVMMARIVM.

1 *Matrimoniales causa inter arduas numerantur.*
2 *Matrimoniales causa non per inferiores, sed ab Episcopis tantum sunt cognoscenda.*
3 *Vicarius generalis Episcopi ex commissione generali potest de causis matrimonialibus cognoscere.*
4 *Capitulum Sede vacante de matrimonialibus causis potest cognoscere. secus de causis delegatis Episcopo, aut eius Vicario.*
5 *Inferiores Episcopo possunt ex prascriptione, consuetudine, vel priuilegio quarere facultatem cognoscendi de causis matrimonialibus.*
6 *Papa causam matrimonialem potest delegare non solum Episcopo, sed etiam inferiori.*
7 *Matrimonialis controuersia si à Romano Pontif cuiquam delegatur, non poterit is delegatus etiam Episcopo eam subdelegare.*
8 *Causa matrimonialis est grauis.*
9 *Mulier in causa matrimoniali testis esse non potest.*
10 *Iuramentum in supplementum probationis non prastatur in causa matrimoniali.*
11 *Causa graues non possunt subdelegari sine magna causa.*
12 *Causa graues, & ardua cum delegantur, censetur electa industria persona.*
13 *Industria persona quando est electa non potest quis mandare alieni vices suas,*
14 Cap. ex litteris, de integr. restitut. *declaratur.*
15 *Causas matrimoniales, qua spectant ad Episcopum iure ordinario, potest ipse committere discutiendas, & decidendas Doctoribus, qui statuta Canonum non ignorent.*
16 *Natiuitatis incidens quaestio in iudicio seculari hareditatis ad Episcopum, seu eius delegatum est remittenda.*
17 *Iudices laici omninò prohibiti, & incapaces sunt ad cognoscendum de his, qua sine spiritualium supernaturalium cognitione decidi nequeunt.*
18 *Iudices incompetentes ad cognoscendum principaliter de causa aliqua, possunt cognoscere de incidentia.*
19 *Iudex Ecclesiasticus, qui respectu temporalium incompetens est, potest cognoscere de causa temporali si ea in Ecclesiasticam, qua coram eo vertitur, inciderit.*
20 *Iudex secularis cognoscens de causa ciuili hareditatis, an possit decidere quaestionem natiuitatis, vel aliud dubium matrimoniale? ponitur distinctio Bart.* & num. 21. *alia Abbatis.*
22 *Iudex criminalium causarum de ciuili incidenter, & iudex ciuilium de criminali incidenter cognoscere potest.*
23 *Iudices alij dicuntur competentes simpliciter, alij incompetentes, prorogabiles tamen, alij incompetentes, & improrogabiles, & num. 24. inter eos differentia constituitur.*
25 *Iudex Ecclesiasticus an possit cognoscere de incidentibus solum ad decisionem causa principalis? ostenditur.*
26 Cap. causam, quæ 7. qui filij sint legitim. *declaratur.*
27 Cap. tuam, de ordine cognit *declaratur.*
28 Cap. 1. & cap. perlatum, qui filij sint leg. *declaratur.*
29 Cap. de prudentia, de donation. *declaratur*, & num. 30.
31 *Iudices laici de quaestione facti circa spiritualia cognoscere non possunt.*
32 *Iudices seculares de causa matrimonij, seu natalium etiam summariè cognoscere non possunt.*
33 *Compromitti in laicum non potest de causa matrimoniali incidente.*
34 *Iudices seculares etiam super possessorio matrimonij cognoscere non possunt.*

MATRIMONIALES causæ cum arduæ sint, vt tradunt Abb. *in capite mulieri, numero septimo, de iureiurando*, Sbroz *de Vicar. Episcop. liber. 2. q. 44. n. quarto*, † non per inferiores, sed ab ipsis Episcopis sunt cognoscendæ, quia etsi matrimonium contractus sit, quia tamen Sacramentum Ecclesiæ est, Episcopis tantum de eo cognoscendi potestatem dari probant text *in c. multorum 35. q. 6 c. auditis, de prascript. c. accidentibus, de excess Pralat.* disponit Concil. Trid *sess. 24. de reformat. c. 10. vers. Ad hac causa matrimoniales*, & ita par, instúmque Sanctissimi Patres existimauerunt tam sublimi Sacramento Superiores etiam omnium totius Orbis iudices tribuere, ac proinde cognitionem causarum Matrimonialium ad Episcopos, & non ad alios inferiores pertinere, ex citatis iuribus tenent Couar *de sponsal. p. 2. c. 8. §. 12. n. 1.* Sbroz *de Vicario Episcopi, lib. 2. q. 43. in princ.* Fræc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici p. 2. c. 9. n. 6.* Gutier. *practic. lib. 3. quast. 26. n. 1.* Soar. de paz *in pract. tom. 2. pralud 1. num. 8.* Gregor. Lopez *l. 7.* per text. ibi, *verb. à los Obispos tit. 10. part. 4* Sanch. *de Matrim. l. 3. disput 29. num 17.* Aloys Ricc. *in praxi fori Eccles. decis. 245. in 1. edit. & resolut. 215. in 2. edit.* Franc. Molin *de ritu nupt. l. 3. dissint. 10. num. 14.* Seraphin *Rota Roman. dec. 765.* Suar. de Paz *in pract. tom. 2. pralud. 1. num. 1.* Fusch. *de visitat. lib. 2. numer. 9.* Et quod Curia Romana aliis, quàm Episcopis de stylo eam committere non consueuit, asserunt plures citati à Rendina *in promptuario recept. sentent. tit. 72. n. 7. 6.* Vnde Episcopum habere Iuris communis assistentiã in cognitione causarum matrimonialium infra limites suæ diœcesis, tenet Seraph. *dec. 595. n. 4.* Rota *dec. 273. num 1. & dec. 383. num. 1. par. 2. recentior.* & Marches *de commission. p. 1. cap. 6. num. 143. pag. 263. in vlt. impress. & num. 190. in fine*, vbi dicit causas matrimoniales in partibus non demandari nisi Episcopis. Ego dum essem Iudex Apostolicus in hac Matritẽsi Curia, non semel obseruaui huiusmodi causas non delegari nisi Episcopis diœcesim habentibus, non verò titularibus, licet aliquando viderim aliter fieri. Et idem Marches. *d. loco nu. 191.* subdit, quòd matrimonialis causa non solum dicitur quando de matrimonio agitur, sed pariter si de filiorum legitimitate tractetur.

Ac proinde non Decani, Archidiaconi, aut aliorum inferiorum iudicio etiam visitando huiusmodi Matrimonialium causarum cognitionem relinquendam esse statuit expresè Concil. Trident. *d. cap. 10. Adhac*, & sic cognitionem istarum causarum solius Episcopi, non autem aliorum inferiorum examini subiecit Rota apud Post. *in tract. mandati de manut. dec. 309 à princ.* etiamsi essent exempti, vt intellexit Rota *in Constantien. iurisdictionis Veneris 29 Nouemb. 1617.* coram *Ortenbergo*, & iterum inter decisiones 2

 impressas

impreſſas Reuerendiſſimi Domini mei Ioã.Baptiſtæ Coccini *dec.* 346 *n.*8. vbi cenſuit ſub nomine *Epiſcopi*, de quo in Concil. Trident. *d. loco* non comprehendi Abbates exemptos iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentes. Et diſpoſitionem Concilij loco citato procedere in Decanis, & Archidiaconis, qui sũt in diœceſi Epiſcoporum, nõ autem in illis, qui nullius diœceſeos ſunt, refert deciſiun Aloyſ. Ric. *in deciſ. Curia Archiep Neapolit. dec.* 184. *part.* 4. & cenſiõt Rota apud Mantic. *dec.* 102. *n.* 7. non loqui de Decanis & Capitulo, ſed de aliis inferioribus, qui habent iuriſdictionem priuatiuè ad Epiſcopum. Propterea diſpoſitione Concilij ſæpè citato loco interdictum eſt Decanis, ſeu Archidiaconis, vel aliis inferioribus Iudicibus criminales cauſas etiam viſitando iudicare, vti aſſerunt Salzed *ad Bernard. in pract. c.* 5 *litt. A. in nouiſſ. edit.* Galgan. *de iure publico lib* 3 *tit.* 21 *n.* 1. & 3. nam minore Epiſcopo eas non egere tenuit Rota apud Farin. *dec.* 1 5 *n.* 8. *p.* 1. *recentior* Eas tamen iudicare poſſe Abbates habentes iuriſdictionem pleno iure ſpiritualem, & temporalem, reſoluit Aloyſ. Ricc. *in dec. Curia Archiep Neapol. dec.* 184 *part.* 4.

3 Poteſt etiam Epiſcopi Vicarius huius coniugalis cauſæ cognitionem tractare, adhuc ex generali commiſſione Epiſcopi, quod probatur ex text. *in cap.* 1. *de frigidis, & malef.* vbi dicitur proponendam eſſe querelam coram Epiſcopo, vel eius miſſo ad diuortium, vbi gloſſ. *verb miſſo,* explicat, id eſt, Vicario. Probatur etiam *in c. vltim de cognat. ſpirit.* vbi dicitur propoſitum eſſe impedimentum matrimonij coram Officiali Cantuarienſi, & ſic ſupponitur eum poſſe de cauſis matrimonij cognoſcere. Ita tenent Anton. *numer.* 1. Præp. *num.* 2. Abb *num.* 4. Alexand. de Nouo *num.* 4. *in d. cap. fin.* Couar. *d num.* 1. *verſ poteſt,* Anton. Cuch. *inſtitut. maior. lib.* 2. *tit.* 8. *num.* 105 Sbroz *d l.* 2. *quæſt.* 44. *in fine*, Bertach *in tract. de Epiſcopo lib.* 4. *part.* 7 *quæſt.* 10. *n.* 23. Sanch. *d diſp.* 29. *num.* 18. *verſ. ſecundo,* Azor *inſtitut. moral part.* 2. *lib.* 3 *c.* 45. *quæſt.* 2. Narbona *de appellat. à Vicario ad Epiſcopum part.* 1. *num.* 201. Quidquid contrarium velint Rebuff. *in praxi benefic tit. de forma Vicar n.* 155. Petr. de Ledeſma *de matrim. q.* 45 *art.* 1. *puncto* 3. *dub.* 4. Vgolin. *de officio, & poteſtate Epiſcopi, c.* 4. §. 7. *n.* 2. *verſ. nono. cauſas matrimoniales.*

4 Item & Capitulum Sede vacante, quod quidem de cauſis matrimonialibus cognoſcere poſſe probatur in *cap. veniens,* iuncta ſuper ſcriptione, *de eo, qui duxit in matrim.* & reſoluunt Couar. *d. n.* 1. *princ verſ. atque etiam*, Pauin. *de officio, & poteſtate Capituli Sede vacante, part* 1. *quæſt.* 10. *ſub num.* 8. Raguſ. *de voce Canonic. quæſt.* 39. *numero* 1. Quaranta *in ſumma Bullarij verb. Capitulum Sede vacante, quæſt.* 5. vbi aſſerit per Concil. Tridentinum *d. loco* diſpoſitum eſſe, quod cauſæ matrimoniales relinquantur examini, & iuriſdictioni Epiſcopi tantùm, vt excluderentur alij Prælati Inferiores, ac, Capitulum in hoc caſu non dicitur inferior Epiſcopo, ſed par. Eleganter vero ſub diſtinctione reſoluit Aloyſ. Ricc *d reſol.* 215. *verſ ſed quicquid,* quod aut loquimur de cauſa matrimoniali ex ordinaria iuriſdictione, & tunc non eſt dubium quod in ea ſuccedat Capitulum Sede vacante in locum Epiſcopi: aut loquimur de cauſa delegata matrimoniali, commiſſa Epiſcopo, aut eius Vicario in hæc verba *Dilecto filio Vicario fratris noſtri Epiſcopi,* & tunc Capitulum non ſuccedit in delegatione. Nõ enim valet Capitulum cognoſcere de cauſa delegata Epiſcopo, etiamſi appoſuerit ille manus ante obitũ, per *c. quoniam Abbas, de offic. deleg.* Bellamer. *dec.* 166. Marcheſ. *de commiſſ ſuper cõmiſſione appellationum extra Romanam Curiam p.* 2. *c.* 6. *n.* 52. Ex quibus ducta eſt Sacra Rota Romana elapſis annis ad validam iudicandam impetrationem quandam beneficiorum certo modo factam à quodam Hiſpano, eo quia illa minus iuſtè poſſidebat alter adhuc Hiſpanus & illegitimè natus, quia obtinuerat diſpenſationem illegitimitatis à Vicario Capituli Sede vacante, ſuffulto delegatione Apoſtolica vigore Breuis expediti cum clauſula illa, *Officiali,* ſolita apponi in Breuibus directis ad partes Hiſpaniarum, vbi dicitur, *officialis,* qui in Italia appellatur Vicarius, ex notatis per Bellamer, *dec.* 5. *de officio Vicarij*, & *addit. ad dec. Rota* 2. *eodem titulo in nouis.*

Ex præſcriptione, conſuetudine, vel priuilegio 5 poſſunt inferiores Epiſcopo quærere facultatem cognoſcendi de cauſis matrimonialibus, & criminalibus, vt probatur *in d. cap accedentibus,* reſoluunt gloſ. *in cap.* 1. *de conſanguin. cap litteras, de reſtitutione ſpoliat.* Couar *d n.* 1. *verſ. verum,* Palat. *in repet. cap. per veſtras, notab* 2. §. 1 *n.* 33. Nauar. *conſ.* 1. *ſub tit. de officio iudicis deleg n* 5. *in antiq.* & *conſ.* 5. *ſub eodem tit. in nouis*, nouiſſimè me citato Mendez à Caſtro *in praxi Luſit p.* 2 *lib.* 2. *c.* 1 *n* 21. Concil enim Trid. *d. c.* 10. nõ ſuſtulit conſuetudinem, in qua ſunt inferiores Prælati, ſi ſit immemorialis, vt cenſuit *Sacra congregatio,* prout referunt addit. *ad Nauar. d. conſ.* 3. Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell gloſſ* 33. *n.* 5. Rot. *in Theatina iuriſd.* 5. *Decẽbris* 1614. coram *Reuerendiſſimo Domino Coccino,* impreſſa per Farin *dec.* 610. *n.* 1. *part.* 2. *recentior.*

Illud tamen aduertere oportet, Sacram Congregat cenſuiſſe, quod etiam quod inferior allegat immemorabilem, nihilominus Epiſcopus debet manuteneri, donec de ea per tres ſententias cognoſcatur, vt teſtatur Rot. *in Theatina iuriſdictionis* 17. *Decembris* 1612. coram *Reuerendiſſimo Domino meo Coccino Decano,* apud Farin *dec.* 447 *num.* 1. *part.* 1. *recent.* vbi tamen *num.* 5. declarauit diſpoſitionem Sacri Concilij eſſe intelligendam quoad manutentionem dandam inferiori, qui docet de priuilegio, & poſſeſſione ſecundùm terminos, *c. cum perſona*, *de priuileg. lib* 6 Sed in hoc receſſit poſtea in alia ſupra dicta *Theatina iuriſdict.* 5. *Decembris* 1614. dũ cenſuit Epiſcopum habere non ſolùm de Iure, ſed etiam vigore Concilij Trid. fundatam intentionem in cognitione cauſarum criminalium, & matrimonialium infra limites ſuæ diœceſis, & donec de contraria immemorabili diſcutitur, manutenendum eſſe in ſua poſſeſſione, ac proinde per Concilium eſſe ſublatam quadragenariam cum titulo, ſeu priuilegio; ad quod propoſitum eadem Rota in *Marciſen*, *iuriſdictionis* 26. *Aprilis* 1609. corã *Illuſtriſſimo Patriarcha Manzanedo* impreſſa per Farin. *dec.* 248. *num.* 1. *part.* 2. *recent.* aſſerit *S. Congregat. Illuſtriſſimorum Cardinal. Concil. Trident. interpretum* cenſuiſſe Decretum Concilij Trident. *d cap.* 20. § *ad hæc,* non excludere immemorabilem, ſed donec de illa conſtiterit per tres ſentẽtias conformes, non inferiorem, ſed diœceſanum Epiſcopum debere interim huiuſmodi cauſas cognoſcere, & *num* 2. cenſuit immemorabilem debere probari cum requiſitis, de quibus *in gloſſ. c.* 1. *de præſcript. lib.* 6 quam ſequuntur ibi Lap. & Franch. *n.* 26. & cæteri ſcribentes, Couar. *in reg. poſſeſſor. part.* 2. §. 3. *num.* 7. Verall. *dec.* 71 *part.* 1. videlicet per teſtes deponentes de viſu per quadraginta annos ante litem motam, & habentes congruam ætatem, qualis eſt annorum 54. vt late *in dicta Marſicen. iuriſdictionis* habetur.

Dubium tamen eſt, an ex delegatione poſſit inferior Epiſcopo habere cauſarum matrimonialiũ cognitionem? In quo pro parte affirmatiua ſtant text. *in cap. propoſuiſti, de probat.* & *in c. ex litteris, de in integrum* 6

grum restit. & *in c.1.vt lite non contest.* quibus probant causam matrimonialem à Romano Pontifice delegari non solùm Episcopis,sed& inferioribus,nempe Archidiaconis, Prioribus, & Archipresbyteris, Abb *in cap.1.de de consanguin.& affini* Rendina *dict.*
7 *tit.72.n.6.*Cou.*d.num 1.versic.est tamen*, † vbi addit non solere Romanos Pontifices causas matrimoniales, nisi ex iusta causa, aliis quàm Episcopis committere.

Si matrimonialis controuersia à Romano Pontifice cuiquam delegetur, non poterit is delegatus etiam Episcopo eam subdelegare. Couar. *vbi proximè*, Menoch *consule 17.to.1.*Sbroz *d lib.2. quæst.43 n 14.*
8 ex eo probatur quia † causa matrimonij est grauis, gloss *in c.mulieri 35.de iureiurand.* Socin.iun.*cons.86.*
9 *num.6 in x.* Sbroz *d.quæst.43.num.10.* & ideò in illa mulier testis esse non potest, cum criminali par esse dicatur, vbi per text.*in d cap.mulieri*, probat Duen. *reg 411 ampliat.1.*& contra alios declarat Franc.Molin.*de ritu nupt.lib.1 comp. 8 à num 24.* Quicquid dicant Tiraquell.*l.9.connub gloss.1.part.9.num. 64.* & *de pœnis temper.cap. 51. numero 47. & seq.* Mascard *de*
10 *probat concl.762.num.6.*Hinc† in causa matrimoniali, quia est grauis,& ardua,& criminali æquiparatur, iuramentum in supplementum probationis non præstatur, gloss *verb. absoluto in d c mulieri*, Turzan. *tom.1.commun.opinion.lib.4.tit.10.num.102.propè fin. vers limita secundò,pag.444.& 446.*Mascard.*de prob. in proœm q 9.n.43.& concl.1030.n.1.*Surd.*cõsult.109. n.19.* Camill.Borrell *in summ.omnium dec to 1.tit.54. de iuram.supplet.num.45.* Seraph. *de priuilegiis iuram. priuileg. 33.à n.11* post Gail. Caroc. Farin & alios Francisc.Molin *d.lib.1.comp.15.n.4.*Sed sic est quod
11 † causæ graues non possunt subdelegari sine iusta causa. vt probat text.*in cap si pro debilitate, 3. de offic. deleg.*quem intelligunt Menoch.*cons 17.n 8. & 11.* Flamin.*de resignat.lib.5 quæst.3 num.26.*D.Barbosa *in*
12 *l.cum prætor,§.1.n.396.ff de iudic* Ergo,&c. † Probatur etiam, quia cum delegantur causæ graues, & arduæ,censetur electa industria personæ,*cap is,cui, de offic.delegat.lib 6.* Menoch *de arb lib.1. quæst.54. n.7. & 11. casu 68.n.15.& casu 205 lib.1.de præsumpt. q. 21.n.4.& cons.69.n.58.*Aloys.Ricc.*in dec.Curiæ Archiepisc.Neapol p.1.dec.88.n.6.*
13 Sed quando electa est industria personæ, non potest quis mandare alteri vices suas,*cap vlt.in §.is autem,in offic. deleg.* Suar. *in thesauro recept.sent litera D,num.19.* Menoch.*d. quæst.21. numer. 2.* Vincent. Honded.*cons.55.num 79.vol.1* Surd.*cons.423 num 15. & 16.* Peregrin.*var ad rubr.de officio,& potest iudicis delegati n.7.*Sanch.*de matrimonio lib 2.disp.7.num. 18.* Ergo nec etiam poterit subdelegare causas matri-
14 moniales,quæ graues,& ardoæ sunt †Ad text.*in c.ex litteris,de in integrum restit.* respondet Cou.*d.vers.est tamen, in fine.*ibi delegatum causam matrimonialem subdelegasse, quia eam commisit collegæ, cui ipse Romanus Pontifex eandem causam commiserat, & cuius industria ab ipso Principe ad idem negotium electa fuerat.
15 Causas verò matrimoniales,quæ spectant ad Episcopum iure ordinario, potest ipse committere discutiendas, & decidendas Doctoribus, etiam qui non sunt eius Vicarij, Alexand *cons.149.volum.1.*gl. *in d.c.2.de consanguinitate*, Sbroz *d.quæst.43. num. 7. & 6.*Cou.*d.num.1.vers.item ex delegat one* Et debent huiusmodi causæ matrimoniales ob sui grauitatem cognosci, & iudicari ab his, qui statuta Canonum non ignorant:vt probatur *in d.cap.1.in fine*, vbi causę matrimoniales solummodo committuntur peritis.& tractantur per iudices discretos, Couar.*vbi proximè* Sbroz *d.lib.2.quæst.43,num.32. & quæst.44.n.1.* Menoch *cons.100.num.240.& 258.* dicentes etiam iniquum esse quemquam coniugalem controuersiam diffinire, qui non sit Iuris Canonici peritus, tamen latam sententiam validam esse propter iurisdictionem, quam habet is. qui eam tulerit,

Adeò verum est Episcopum,seu ab eo delegatum, 16
modo supra explicato, matrimonialium causarum cognitionem habere, vt etiam quæstio natiuitatis incidens in causa ciuili hæreditatis, quæ vertitur coram seculari, ad Episcopum, seu eius delegatum sit remittenda, vt probant text. *in cap. lator.5.& in cap. causam quæ 8 qui filij sint leg.& in cap tuam de ordine cognit.* quibus in locis obseruant communiter scribentes, Mantua *lib. 1 dialogo 42.* Couar *de sponsal.b. p.2.cap.8.§ 2.num.1* Garcia *reg 53.* D Barbosa *in l. Titia num 12 ff soluto matrim.*Ratio verò facilis est,
qui constat† iudices laicos incapaces,omninò pro- 17
hibitos,& incompetentes esse ad cognoscendum de his, quæ sine spiritualium supernaturalium cognitione decidi nequeunt,*c.1.de iud.*constat etiam causam legitimitatis discuti,& decidi non posse absque eo quod agatur de iuribus,& validitate matrimonij, ex quo pendet; atque ita cum matrimonium Ecclesiæ sit Sacramentum,*cap.ad abolendam,de hæret* Concil. Trident.*sess.24.de reform matrim can 1.* sub ndeque de causis matrimonialibus solus Ecclesiasticus iudex sit competens,*d cap.accedentibus,de exc.ss. Prælat.* Trid *d sess 24.can.12.* rectè sequitur non posse seculares de causa natalium,seu legitimitatis posse cognoscere,sed potius, si incidat in causa hæreditatis, quæ coram illis vertitur,ad Ecclesiasticum iudicium esse remittendam.

Verùm, vt quicquid in hac materia adduci solet, 18
plenissimè discutiatur, & veritas clarius elucescat, difficultatem vnam, quam patitur supradicta resolutio,in medium proferam,quæ deducitur ex reg text. *in l,quoties,C de indic & in l 1.C. de ordine iudic.* cum similibus,quibus probantur iudices incompetentes ad cognoscendum principaliter de causa aliqua, posse cognoscere de incidentia, Menoch *de arbitr. lib 2. quæst.91.num.8 & 9.* Garc *de nobilit gloss 1 num.17.* Cald.Pereira *quæst forens lib.1 quæst 25 à num.12 & de empt cap.24.num.31.*D.Barbosa *in d l Titia à n.21.* Morla *de emporio iuris part.1 tit.1 de frelud n. 145.*
Vnde † iudex Ecclesiasticus. qui respectu tempora- 19
lium incompetens est, ex reg *cap.cum ad verum 86. dist* potest cognoscere de causa temporali, si ea in Ecclesiasticam, quæ coram eo vertitur inciderit, velut de dote & alimentis, vbi principaliter agitur de matrimonio,vt probant text *in cap.de prudentia & in cap nuper,& in cap per vestras,de donat inter virum & vxorem*, resoluunt Mantua *d dialog.42.* Gerard.*sing. 88* Hippol *sing 589.*Palat.*in repet.cap per vestras notab 2 num 1.*Gom *l.50.*Tauri *num.53.*Nouel. *de dote part 9 priuileg. 16* Suar.de Paz *in pract. tom.2. prel.2. num.2.* Molina *de primogen lib.2.cap 15 n.76.* Molina *de Iustit to 2.disp 443.*Gutier *pract lib.1. quæst.44 à num.6.& l.3 quæst. 9.n.18* Azeuedo *l.10 num.44.& seq.tit 1.lib.4.noua Recopil.*D.Barbosa *in l.1.p.1.n.46. ff soluto matrim* Ergo similiter videtur dicendum iudicem secularem cognoscentem de causa ciuili hæreditatis, posse incidenter decidere quæstionem natiuitatis.

Mouet difficultatem Bar.*in l Titia. num. 2 ff soluto* 20
matr.& concludit *num.5.*quod si quæstio de validitate matrimonij incidat coram iudice seculari non inter coniuges ad finem, vt sententia ab eo lata validitatem matrimonij decidat, sed vt filius natus sit, & iudicetur ex legitimo matrimonio per modum

causæ

causæ, vt hæreditatem consequi valeat, concludit ille posse secularem de matrimonio cognoscere, vt euincit difficultas superposita. At contraria *in d.cap. lator, & in d.c tuam*, procedere quando causa natalium ita incidit coram seculari, vt super validitatem matrimonij pronuntiare oporteat inter ipsos coniuges. Verùm hic intellectus conuincitur ex *d.cap.lator*, in quo minimè agebatur inter coniuges, sed inter filium, & nepotem, ad effectum successionis auitę, atque ita non super matrimonio erat pronuntiandum, sed super validitate, matrimonij autem validitas solum veniebat per modum causæ, & nihilominus probat text. secularem de legitimitate cognuscere non potuisse, sed necessariò debere remittere, conso-
6 nat text. *in d.c.suam*, secundum communem intellectum, de quo in summario Quare meritò hinc Bar. resolutionem à Doctoribus communiter improbari testis est Alexand. *in eadem. Titia, n.6.* inquiens vix sibi posse persuadere, quod ea verba Bartoli sint, sequitur D.Barbosa *d.n.22.* post Albertin & alios quos *ibi* refert.

21 Abb igitur *in d.cap tuam, n.9.* distinguit inter causas incidentes inter eandem speciem iurisdictionis, vel diuersam: nam si causa incidens, est einsdem speciei cum principali, potest iudex alias incompetens de ea cognoscere, & procedere *d.l.quoties*; non ita si ad diuersam speciem iurisdictionis pertineat, vt est iurisdictio secularis respectu Ecclesiasticæ, iuxta reg. *cap. Ecclesia, de constit.* cum similibus. Verum non satisfacit hæc resolutio; nam ex ea seqneretur etiam iudices Ecclesiasticos de causa seculari incidente in Ecclesiasticam, veluti de dote quando principaliter coram illis de matrimonio agitur, cognoscere non posse quia æquè diuersa est iurisdictio Ecclesiastica respectu secularium, vt secularis respectu spiritualium, ex reg *d.cap.cum ad verum, 96. distinct.* quod tamen est contra text. *in d.cap.de prudentia*, & communem, de qua ibi, sequitur etiam non posse iudicem criminalium de ciuili causa incidente cognoscere; nec è contra iudicem ciuilium cognoscete de criminali, quia diuersas esse iurisdictionis species probat text *in l.solemus 61.§.latrunculator.ff de iudic.* iunctis his, quæ de eius materia tradunt multi, de quibus Alphan. *collect.758.* Valasc. *consult.27.num. 5.* tamen
22 † iudicem criminalium causarum de ciuili incidenter cognoscere posse, probat *l.4.§.si dicantur, in princ. ff. finium regund.* sicut e contra iudicem ciuilium de criminali incidenter posse cognoscere probat *l. nullum, C de testib.* ex quibus & aliis notant Abb. & plures quos referunt, & sequuntur Vant. *de nullit.tit. ex defectu iurisdict. Ordin.n.49.* Menoch. *de arbitr. lib.1. quæst.82.num.10.* Æneæ. Robert. *rerum iudicat. lib. 3. cap.5.*

23 Ego tamen pro clariori prædictorum explicatione iudices quoad nostrum propositum tripliciter posse considerari præmittendum duco: alij enim dicuntur competentes simpliciter, alij incompetentes prorogabiles tamen: alij tandem incompetentes, & improrogabiles. *Prioris* membri exemplum poni debet in illis, qui attento iure, absque vlla prorogatione, seu consensu litigantium adiri possint, & debent, ita vt illorum forum simpliciter competens sit, qualis est iudex illius loci respectu sui territorij, de quibus *in l.2.ff.si quis in ius vocatus, & l.pen.ff.de iurisd.* *Secundi* membri exemplum ponunt in iudice Ecclesiastico, respectu secularium, licet enim incompetens sit in causis temporalibus respectu laicorum, iuxta *d.cap.cum ad verum*, nihilominus tamen si laici in iudicem Ecclesiasticum consentiant, competens efficitur, possunt namque illius iurisdictionem prorogare, iuxta text. *in l.Episcopale, 9.C.de Episcop aud.* tradunt Bart *in l.ex consensu, in princip ff. de appellat.* communis ex Curt *in l.1. num.6 ff de iudic.* Boër. *decis.69.num.4.& 5.* *Tertij* & posterioris membri exemplū ponunt in iudice seculari respectu spiritualium, qui omnino incompetens, vetitus, incapax, & directè prohibitus censetur ad cognoscendum de illis, etiamsi partes consentiant, *cap.si diligent. cap. significasti, de foro compet.* immo nec ex delegatione Ecclesiastici iudicis, *cap.2.de iudic.* iuncta *gloss.a.* & communi, de qua Dec *num 5.* & Ripa 34. atque alij ibi.

Vnde infertes quoad effectum cognoscendi de 14
causis incidentibus, maximū dari inter prædictos iudices discrimen; etenim illi, qui sunt vetiti, & omnino incapaces, nec principaliter, nec incidenter cognoscere possunt de causis, in quibus sunt incapaces & directè prohibiti: at verò iudices incompetentes, non tamen vetiti, nec incapaces, quamuis non possint cognoscere principaliter, in quibus sunt incompetentes; possunt tamen de illis pronuntiare, quando illæ causæ inciderint in causa principali, in qua sunt competentes; quia licet iudex quæstionem incidentem examinet, non tamē super ea primò & principaliter, sed super alia, de qua competens est, definitiuè pronuntiat, iuxta *l.1.* ibi, *vniuersam incidentē quæstionem examinare, &c. C.de ord. iudic.* explicant Anton. *in cap.cum Ecclesia, n.15.de causa possess.* Capr *dec. 7. num.4.* Ex quibus clarè videbis quam magna inter iudices seculares, & Ecclesiasticos quoad causas incidentes detur differentia: etenim seculares cum sint vetiti & directè prohibiti, causas Ecclesiasticas nec principaliter, nec incidenter definire possunt, immo eas cum in causa principali, de qua cognoscunt, inciderint, tenentur ad forum Ecclesiasticum remittere, iuxta *d.cap.lator, & d.cap tuam*, cum similibus supra citatis: iudex tamen Ecclesiasticus cum respectu causarum secularium incompetens tantum sit, non vero vetitus, aut directè prohibitus, quamuis non possit de ipsis principaliter cognoscere, rectè tamen, si illæ inciderint in causa Ecclesiastica, in qua sunt competentes, possunt de illis pronuntiare, iuxta *d.c.de prudentia, & c.per venerabilem*, ibi, *casualiter exercemus, qui filij sint legit.*

Sed dubium est an Ecclesiasticus iudex possit co- 15
gnoscere de huiusmodi incidentibus, solum ad decisionem causæ principalis, vel super eis pronunciare, & diffinitiuè decidere? In quo videtur receptior opinio illa, quæ habet Ecclesiasticum iudicem solum de incidenti temporali cognoscere posse per modum causæ, vel vt suam iurisdictionem, & sententiam a se latam tueatur, impedientes coercendo, vt voluerunt antiqui omnes, quos refert Præpos. *in cap.1.numer.5. qui filij sint leg.* & sequitur ibi Cuiac. Couar. *d. nu 4. in fine*, Robert. *d.c.5 vers.pro T.tio.* Pro quibus adduci potest ratio *d.l.1. C de ordine iudic* quæ euincit iudicem, qui de principali causa cognoscit, & respectu incidentis incompetens est, solum cognoscere posse de incidenti per modum causæ in ordine ad principalem; non tamen de ea pronuntiare, nec sententiam, quam profert circa principalem, parere actionem, vel exceptionem respectu incidentis, vt colligitur ex verbis ipsius *l.1.* ibi, *vniuersam incidentē quæstionem*, iuncto ibi, *quoniam non de ea, sed de hæreditate*
pronuntiat. Deinde facit † text *in d cap.causam, quæ. 7.* 16
qui filij sint leg vbi de causa legitimitatis principaliter agebatur coram iudice Ecclesiastico, virtute rescripti Apostol. & accessoriè de restitutione terrarum, quibus altera pars fuerat spoliata, & tamen decidit text. iudicem Ecclesiasticum de sola quæstione legitimitatis esse competentem, & iudicium possessorium

fotium Regi, seu sæculari potestati esse relinquendum Denique facit text. *in d.c.tuam, de ordine cognit.*
27 ex cuius littera planè deprehenditur † causam Natalium Reginæ Cypri principaliter coram Summo Pont. fuisse agitatam, & prius de legitimitate ipsa, quam de hæreditate fuisse inceptum iudicium, vt denotant illa verba, causam successionis incipere, & tamen causam hæreditatis accessoriam, & ab illa Natalium dependentem, ad sæculare iudicium Regis Francorum deductam fuisse, quem intellectum in se verum esse, & iuxta eum stare propriè verba text. cum secundum contrarium intellectum improprientur, fatetur Abb. *ibi num. 7. vers. secundus intellectus.* Si quis autem petat, in quo maneat differentia, de qua suprà, inter Ecclesiasticos, & seculares iudices, respondebitur eam posse assignari, quod seculares nullo modo, etiam per modum causæ, possunt de spirituali cognoscere. Ecclesiastici verò possunt per modum causæ ex ratione diuersitatis superius assignata, non tamen cognoscere poterunt, ad effectum, vt pronūtient, & ex tali sententia actio, vel exceptio oriatur; immo sicut seculares tenentur incidentem quæstionem spiritualem ad Ecclesiasticum remittere, ita tenebitur Ecclesiasticus incidentem quæstionem secularem laico iudici decidendam, ac diffiniendam demandare.

28 Non obstant huic resolutioni text *in cap 1. & in c. perlatum, qui filij sint leg.* quatenus videntur decidere posse Ecclesiasticum pronunciare de causa dotis, & hæreditatis incidente in causa legitimitatis, quæ coram eo vertebatur, respondetur enim cum Innocēt. non iubere Pontifices ibi hæreditatem restitui, nec aliter super ea pronunciare, hoc enim tantummodo ad iudicem secularem pertinere constat ex proxime dictis, sed solum prohibent ea Iura parti, ne molestet super hæreditate eum, qui legitimus iudicatus est, ex ea sola occasione, quod sit illegitimus; quia per hoc directè offenditur sententia lata ab Ecclesia super causa spirituali natalium, quæ in vtroque foro seruari debuit, & exceptionem rei iudicatæ producit, iuxta reg. c 2. *de except. in 6.* & quia ad eandem Ecclesiam pertinet, sicut ad quemlibet alium iudicem, suam tueri iurisdictionem, & resistentes sententiis à se rite latis coërcere, *c. 1. de offic. deleg.* & per totum *ff. si quis dicenti non obtemperauerit.*

29 Nec obstat difficilis text. *in d. cap. de prudentia de donat. inter virum, & vxorē*, dum claris verbis probat Iudicem Ecclesiasticum, qui de validitate matrimonij cognouit, potuisse, & debuisse de causa dotis incidente accessoriè cognoscere, & essentialiter definire, nam habet varios intellectus propter quos infirmum est argumentum ex illo desumptum. In primis enim Innocent. Imola, Abb. & alij *ibi*, Dec. *in authent quod locum, n. 1. C. de collationibus.* Felin. *in c licet, de foro compet.* Aufrer. *de potest. Ecclesia super laicos, fall. 27.* Gomez *in c. vltim n. 22. de iudic. in 6* Ripa *in l. 1. n. 48. ff. soluto matrim.* Bald. Nouell. *de dote part. 9. priuileg. 16.* Perez *l. 2. tit. 1. lib. 3. Ordin.* Suat. de Pace *d. prælud. 2. n. 21.* existimant causam dotis, etiam principaliter motam, esse mixti fori, ita vt inter Iudicem Ecclesiasticum, & secularem sit locus præuentioni, & ideo potuisse iudicem Ecclesiasticum *in d. c. de prudentia*, de prædicta causa dotis cognoscere, & super ea pronunciare; quod etiam probant auctoritate text. *in c. per vestras eodem tit. de donat. inter vir. & vxor. & cap. ex litteris, de pignorib.* Verùm intellectus iste conuincitur ex littera prædicti text. *in cap de prudentia*, ibi, *vos qui de matrimonio principaliter cognouistis, de dote, quæ est causa incidens, accessoriè cognoscere voluistis*; quæ verba ostendunt Ecclesiasticum iudicē non alia ratione, quàm incidentèr de dote cognouisse. Quare cōtra Innoc. resoluunt Doctores magis communiter soluentes sententiam gloss. *verb. accessoriè*, ibi, *vt testantur.* Molin. *de primogen. lib. 2. cap. 15. n. 76.* D. Barbosa *in d. l. 1. part. 1. n. 46.* Palat. *in repet. cap per vestras, notab. 2.* Nec contrarium probant Iura, quæ prò Innoc adducuntur: nam ad *d. c. per vestras*, plene satisfacit ibi Palat. *d notab 2. num. 5.* ostendens loqui de paupere, atque ita miserabili persona, de cuius causa Pontificem, & Ecclesiasticos iudices competentes esse notant Doct. communiter per text. ibi *in cap ex parte, de foro cōpet.* vt vel inuitus fatetur Couar. *pract. cap. 6 n. 1.* D. Barbosa *d part. 1. n. 49 ad fin.* qui etiam *n. 7.* similiter respondet ad *d. c ex litteris*, quod mulier, de qua ibi, erat oppressa per iudicem secularem à quo propter delictum mariti fuerat propria dote spoliata.

Verùm, vt rectiùs percipere possis verum *dict. c.* 30
de prudentia, intellectum, aduerte causam dotis, de qua ibi, non esse propriè incidentem, quasi ad decisionem causæ principalis esset necessaria, vt est causa status *in d l quoties*, sed esse propriè dependentem ex matrimonij validitate, vel nullitate, ad Ecclesiasticum pertinere fatemur, ex auctoritate *d. cap de prudentia.* Si verò principaliter de ea agatur inter laicos, ad iudicem secularem est deferenda, veluti quando soluto matrimonio repetitur ab hæredibus vxoris, vel quando eo constante mulier agit ex capite inopiæ, ad quam vergit maritus; vel si petatur à viro tanquam promissa, ex notatis *in l. si constante, ff. soluto matrimonio, & d. cap. per vestras*, & traditis, per D. Barbosam, *d. part. 1 num. 46.* Bobadil. *in sua politica lib. 1. cap. 17. num. 101.* Ceuall. *de cognit. per viam violent. q. 13.* Marta *de iurisd. p. 2. c. 21. à num. 15.* Cened. *pract. q. 37.* nouissimè D. Felician. de Vega me citatu *in hoc loco relect. cap. ex tenore 11. de foro compet. numer 39.* Pro ratione verò differentiæ inter dotem, de qua ibi, & hæreditatem de qua *in dict. cap. causam quæ*, occurrebat cum aliquibus præceptoribus dicere, causam dotis eo casu iudicio Ecclesiæ fuisse specialiter reseruatam, ex text. *in cap. 1. de donat inter virum*, iuncto intellectu magis communi: de quo Couart. *d part. 2. c. 6. §. 8. num. 26.* D. Barbosa *in rubr. ff. soluto matrimon. part. 2. num. 39.* Cuius reseruationis ratio reddi potest ex maxima coniunctione, seu connexitate, quam habet dos cum matrimonio, nam sine matrimonio dos constare non potest, *l. 3. ff. de iur. dot.* atque ideo quod iudex Ecclesiasticus iudicat matrimonium non valuisse, merito & consequenter debet iudicare dotem restituendam, quæ necessaria dependentia non reperitur in hæreditate, longéque minus in restitutione terrarum, de qua *in dict c. causam quæ.* Ex qua ratione non temere tentari potest, absque speciali Ecclesiæ reseruatione connexionem hanc matrimonij cum dote sufficere debuisse, vt secundum generales regulas iudex, qui matrimonium nullum esse pronuntiauit, debeat iubere dotem restitui, tanquam quid connexum inseparabiliter, iuxta principium illud, de connexis idem est iudicium, *cap. translato, de constitut* cum citatis in libello *de princ. vtriusque iuris littera C. num. 39.* & in materia iurisdictionis, *cap quanto, de iudic.* vbi ratione connexitatis, quam iuspatronatus habet cum iure spirituali ministri, quem præsentat patronus, ex iuris principio respondet Pontifex, quod coram Ecclesiastico iudice debeat tractari, vbi notant nostri, præcipuè Decian. *num. 3.* adducens tanquam simile *dict. cap de prudentia*, & alia, quæ vide.

Ex quibus infertur nostram principalem resolu- 31
tionem

tionem procedere siue agatur de causa ex aliqua quæstione iuris pendéte, veluti an matrimonium legitimè sit contractum, & validum, siue versetur circa factũ solummodo; veluti quia debitatur an matrimonium fuerit contractum de facto inter personas habiles ad contrahendum: de quæstione enim facti circa spiritualia laicos iudices cognoscere non posse tenent Bald. & Fulgos. *in l. quoties.* Abb. *in d. cap. tuam, n. 10.* & alij, ex quibus communem dicit Aretin. *in l. omni nouatione, num 3 C. de sacros. Eccles.* & post Lap. constanter tuetur Fachin *controuers. iuris lib. 1. c. 44.* Azor *instit. moral part. 1. lib. 7. cap. 25. quæst. 5. in fine.* Monet. *de decim. c. 8. quæst. 1. sub n. 14.* me citato *in hoc loco* doctissimus Sperell. *in dec. fori Ecclesiast. dec. 8. num. 54.* Qui pluribus mouētur fundamentis. *Primò*, quia qui cognoscit de facto rei spiritualis, cognoscit etiam de re ipsa spirituali; nam ex facto ius oritur, *l. si ex plagis, § 3. § in cliuo ff. ad legem Aquil.* cum citatis *in libello de princ. iuris, littera F, num. 14.* Denique mouentur præcipuè ex *cap. si iudex laicus, de sentent. ex. comm. in 6.* vbi agitur de sola quæstione facti, an scilicet quis ordinatus, seu clericus sit, & tamen decidit ad iudicem Ecclesiasticum pertinere, & laicos de ea non posse cognoscere. Expendunt etiam verba text. *in c. vt inquisitionis, § prohibemus,* ibi, *quoquo modo, de heret. in 6.* quæ verba omnem modum cognoscendi, siue de iure, siue de facto, videntur excludere. Quãuis iudicem secularem de quæstione facti posse cognoscere tenent Bar. *in d. l. quoties, & in d. l. Titia*, vbi latè D. Barbosa *à n. 22. & 24. & 53. vers. secunda principalis conclusio,* Vant. *d. n. 54. in fine*, Couarr *d. cap. 8. § 12. n. 3.* Garcia Falcon. *reg. 253. num. 12.* Menoch. *cons. 356. n. 11. vol. 4.* Ceuall. *communium contra commun. q. 403.* Cabed. *part. 1. decisionum Portugal. aresto 102.*

32 *Secundò* deducitur seculares iudices de causa matrimonij, seu natalium etiam summariè cognoscere non posse, vt post Ioan. Andr. *in addit. ad Specul. tit. qui filij sint legitimi, § 1. vers. competit*, tenet Dec *in c. 2. de iudic. num 24. vers. tertiò fallit.* Pro quibus facit text. *in Clement. dispendiosam, de iudic.* vbi inter causas spirituales, ponit Pontifex causas matrimoniales, de quibus agimus, cum ex dictis constet de his non posse seculares vllo modo cognoscere, necessariò sequitur de summariis cognoscere non posse. Vrget etiam ratio, quia constat laicos omnino incapaces esse ad cognoscendum de illis quolibet modo; & consequenter cum in causis summariis cognitio iudicialis sit necessaria, sequitur etiam hãc summariam cognitionem laicis esse denegandam, quicquid dicat Bald. *in l filium, n. 13. ff. de his, qui sunt sui, & l. 2. C. de Carbon. edicto.*

33 *Tertiò* deducitur de causa matrimoniali incidente non posse in laicum comptomitti ex generali reg. text. *in cap. contingit, de arbitr.* vbi probatur, quod laici arbitri esse non possunt de rebus spiritualibus, iuncta generali æquiparatione iudicum, & arbitrorum, de qua *in l. 1. ff. de receptis arbitris,* ex qua deducitur, quòd quemadmodum ex dictis laici nec principaliter, nec incidenter iudices esse possunt, ita nec arbitri. Quare ita tenent Alexand. *in d. l. Titia, n. 9.* Roman. *cons. 299.* Anton. Blanc. *de compromiss. q. 4. num. 7.* Couar. *d. § 12. num. 2.* qui etiam illam rationem considerant, quod causa matrimonialis in arbitrium etiam clericum compromitti non potest, *cap. pen in fine, de restitut. in integr.* ergo multò minus poterit in laicum compromitti super causa matrimonij, vel natalium, quæ spiritualis est. Cui argumento videbatur posse responderi enincere solum non posse compromitti super causa matrimonij, vel status, vbi de ea principaliter agitur, non ita si agatur incidenter; tunc enim arbitros admitti posse docuit *gloss. vltim. in fine in l. cum proponas, C. de rebus cred.* Abb. *in d. c. penult. num. 6.* Blanc. *dict. quæst 4. num. 15. & 18.* Cald. Pereira *in l. si curatorem, verb. implorandum, num. 26.* Sed refellitur hæc solutio *in l. vlt in fine, C. vbi & apud quem*, vbi etiam incidenter negat dari restitutionem in integrum ab arbitrio, nec Iure Canonico *in d. cap. pen.* contrarium expressum reperitur, vt debeamus inter vtrumque ius facere differentiam, quam tentauit Abb. *d. loco* contra leg. text. *in c. 1. de noui operis nunc.* Nec obstat ratio Bald. *in l. 1. n. 28 C. de confessis,* vbi scribit de causa matrimoniali incidenti posse in laicum compromitti, ea motus ratione, quia arbitri non tanquam iudices, sed tanquam priuatæ personæ cognoscunt, & eorum sententia actionem, vel exceptionem rei iudicatæ non producit, ac subinde Ecclesiasticæ iurisdictioni non derogant, nec vsurpant; adducitque in suæ opinionis confirmationem reg. *l. ait prætor. 5. in princ ff de re iudic.* vbi iuncta *glos.* probatur arbitros non iurisdictionem habere, sed notionem. Respondetur enim rationem huius resolutionis non cõsistere in præiudicio, seu vsurpatione iuris Ecclesiastici, sed in prohibitione, & incapacitate laicorum, quos capaces facere non potest priuatorum consensus iuxta *l. priuatorum, C. de iurisd. omnium iud. & cap. si diligenti, de foro comp.*

Quartò deducitur, vbi de possessorio agitur inter virum, & vxorem, quoties vir possessione inuititur aduersus mulierem, quæ propria auctoritate diuertit, vel è contrario, non posse secularem iudicem cognoscere, sed ad Ecclesiasticum esse recurrendum, sicut in causis matrimonialibus. Ita resoluunt Afflict. *in constitut Sicilia lib. 8 rub. 48. n. 6. 7. & 8.* Couar. *d. cap. 53 num. 2. vers. verum, & d § 12. num. 3.* Angel. de Vbald. *inter consil. matrimon. consil. 44. num. 57. & 60. lib. 1.* Plot inter eadem *cons. 87. num. 15.* post Roland. Menoch. & alios Gutier. *canon. lib. 1. cap 34. num. 26. vers & in terminis,* Valasc. *consult. 93. num. 2. ad med. versic. in causa matrimoniali* Vincent. de Franchis *dec. 36. num. 1.* me citato *in hoc loco,* Sperell. *in decis. fori Ecclesiast. decis. 9. num. 22.* Rota *in Reuenaten. Emphyteusis 28. Maij 1631.* coram *R. P. D. Merlino.* Quorum sententia probatur ex gloss. insigni, *verb. & ab eo, in cap. ex transmissa, de restitut. spoliat.* quæ expressè docuit eum, qui ad restitutionem agit coniugis, probare oportere desponsationem, & copulam, subinde docuit possessorium hoc non sicut cætera esse, non enim sola sufficit possessio, quia in matrimonio sine iure, & titulo haberi nequit, in cæteris verò possessoriis titulus, etsi coloratus, sufficit, vnde etsi in his iudices laici cognoscere possint, in illo minimè: tum quia causa matrimonialis possessoria habet admixtam causam spiritualis, ex Butr *in cap. litteras, de iuram. calumniæ*, habetque admixtum titulum, gloss. *in d. cap. ex transmissa*, at vbi de titulo cognoscendum est, tanquam laicus ius dicere potest, communi enim sententia receptum est de causis possessoriis, quæ per titulum verum iustificari debent, laicum iudicem esse non posse, Couar. *d. cap. 35. num. 1.* Menoch. *remed. 3. retin. num. 328. & remed. 15. recuper. num. 218.* Gutier. *d. numer. 26.* Non obstat argumentatio nostrorum, qua parificant causam possessoriam matrimonialem cum cæteris possessoriis beneficiorum, vel aliarum rerum Ecclesiæ, quia ratione spiritualitatis propter Sacramentum excedit cætera omnia spiritualia beneficia, decimas, oblationes, & his similia, de quibus vbi de possessione mera agitur, affirmant fere omnes iudices

dices laicos cognoscere posse, vnde non rectè argumentum de his ad matrimoniales causas deducitur, quare minus benè seculares indices de hac matrimonialis possessorij causa cognoscere posse tenent & defendunt Renat. Chopin *de sacra politia, lib. 2. tit. 1. n. 14.* Thesaur. *Pedem. decis.* 117. Camill. Borrel. *in summ. omnium decis. tom 1. tit. 43. n.* 104.

ALLEGATIO LXXXV.

Episcopus an possit Ecclesiis nouum censum imponere, vel antiquum augere?

SVMMARIVM.

1 *Census Ecclesiis dupliciter imponitur, vel in perpetuum, etiam post mortem possessoris, vel solummodo ad vitam illius.*

2 *Prelatus nullus Papa inferior potest censum perpetuum aut pensionem perpetuam imponere.*

3 *Census, seu pensiones personales ad vitam possessorum, vel breuius tempus licitè possunt Episcopi ex causa imponere.*

4 *Census apud Gallos vix constituitur ab alio, quàm à summo Pont.*

5 *Census perpetuus ab Episcopis imponi non potest, nisi iusta de causa, & tempore fundationis.*

6 *Censum perpetuum post Ecclesiam fundatam imponere nequit Episcopus, nisi quando locis religiosis applicauerit, & vltra iustam causam concurrat debita solemnitas.*

7 *Censum retinere potest Episcopus, si Episcopalia remiserit in Ecclesiis, quæ pleno iure ei subiiciuntur.*

8 *Pensionem Ecclesiæ imponere absque Capituli consensu non potest Episcopus.*

9 *Causa Episcopo censum imponente requiritur.*

10 *Alienatio rerum Ecclesiæ fieri nequit præsertim ab inferioribus sine iusta causa, quamuis solemnitas concurrat.*

11 *Pensiones inualidæ sunt absque iusta causa ab inferioribus impositæ.*

12 *Causa in Episcopo censum imponente probari debet concludenter, itavt illi affirmanti eam subesse credendum non sit.*

13 *Episcopi an possint Presbyteris singulos aureos, aut aliam summam singulis annis soluendam imponere, ostenditur.*

14 Cap. prohibemus, de censibus *declaratur.*

15 *Tributa iuris publici sunt, & non nisi à Principe superiorem non recognoscente imponi valent.*

1 Dvplicìter potest census Ecclesiis imponi, vel in perpetuum etiam post mortem possessoris, vel solummodo ad vitam illius, aliúdve tempus breuius: primo casu Episcopi, & quicunque alij inferiores nequeunt censum imponere, *cap. scientes 3. cap. prohibemas 7.* cum aliis, *de censibus, Clement. 1. vers. eadem quoque, de suppl. neglig. Prel.* Sed solus Summus Pont. dispensandu in sua lege, *cap. ad quæstiones, 6. de rerum permut.* quem text. in
2 id refert Sot. *lib. 9. de Instit. quæst. 7. art. 2. col* 2. vbi affirmat morem esse Romanum, † nullum prælatum Papa inferiorem, censum, ac pensionem perpetuam imponere posse, neque in beneficiorum permutationibus, neque in simplicibus resignationibus, Abb. *num. 2.* & Doctores communiter *in d. cap prohibemus, & in cap. præterea, num. 3. eod. tit.* Gig. *de pensionib quæst. 6. num. 1. & à num. 6.* Rebuff. *de pacificis possessor. num. 111.* Rot *decis. 437. num. 2. in princ.* apud Farin *p. 1. recent.* Camill. Caut. *in princ. tract. Episc. in princ. à n. 1. tom. 15. tractatuum Doct. part. 12. fol. 534.* Paul. Rom. *de pension t 4. n. 10.* Dec. *in cap. ex parte n. 15. de offic. de leg.* vbi quòd potest reseruari in actu collationis, *& cons. 142. n. 3.* Caccialup. *eod. tract. 413. n. 4.* Riminald. *cons. 298. n. 26.* Gamb. *de officio legati lib. 6. à n. 87.* Nicol. Garc. *de benef. p. 1. c. 5. à n. 225.* Fillinc. *tract. 42 de pension. c. 3. n.* 4. Rot *decis. 166. n. 4.* apud Farinac. *p. 2. recent.* vbi reputat iustam causam, videlicet amorem, quo Episcopus suum ex fratre nepotem prosequebatur, ad text. *in cap dilecto,* vbi notant DD. *de preb.* & quo commodius Sacræ Theologiæ operam dare posset, ex traditis per Rebuff. *loco proximè citato n. 23.*

Iustam similiter causam reputat eadem Rot. *in Melitεn. Canonicatus 9. Martij* 1595. coram *Illustrissimo Domino meo Cardinal. Millino*, impressa per Marchesan. *de commission part. 1. §. 2. pag.* 711. quia ille, ad euius fauorem Episcopus pensionem imposuerat, originarius Meliten. erat, & in Vrbe sacris literis operam dabat; quæ causa respicit vtilitatem non solùm illius particularis Ecclesiæ, sed etiam vniuersalis, quæ ad suum regimen Viris literatis maximè indiget, ex dictis supra *allegat 46 à princip.* & ista causa est adeò fauorabilis vt Episcopus posset etiam contra Canones dispensare, Roman. *cons. 325. num.* 8. cum maiori parte Capituli, & contradicente minori parte, potest statuere, vt quilibet Canonicus de suis præbendis conferat alicui pauperi scholari studenti certam quantitatem singulis annis in subsidium, Abb. *in cap. vlt. num. 2. de iis, quæ fiunt à maiori parte Cap.* Bologn. *in Authent. habita num. 387 C. de filius pro patre,* Bottæ *de Synodo Episcop. p. 3. concl. 17. in 9. col. art. 1.* Reboff. *de priuileg. schol. princip.* 42. Et aduerte quod pensio ab Ordinario imposita, causa non iustificata, est nulla, non simoniaca; vt tenuit Rot. *in d. Meliten.*

In secundo verò casu, Episcopi ad vitam possessorum, vel breuius tempus licitè possunt ex causa census personales, seu pensiones ad fauorem alterius imponere, *c. nisi essent, 21. de prebendis, c. de cætero, in fine, de transact. cap vnic propè finem vers. credimus vt Ecclesiast benef.* Felin, *in c. ad audientiam num. 4. & 5. de rescript.* post alios Gig *vbi proximè num. 2. 3. & 4.* Corral. *de Sacerdot. part. 1. c. 4.* Mandos. *de signatura gratiæ tit. pensionis, verb. Papa.* Boër. Epo *de saturn permutat benef. iure ad c. cum olim, de rerum permut. num.* 105. vbi resoluit pensiones huiusmodi beneficiales ab Episcopis constitui posse ad vitam vsque pensionarij; adeo vt non solum ad eam soluendam teneatur præsens possessor, cum quo permutatio fuit inita; verum etiam eiusdem, vel mortui, vel alio translati successor in idem beneficium quantumlibet non hæreditarius, effecto scilicet ipsomet beneficio, arg. *c. de cætero, de transact.* at perpetua pensione beneficium vllum grauare nequit Episcopus vltra vitam scilicet certi beneficiarij, sed Summ. Pont. ad id requireretur auctoritas *c. significauit, de censib.* 3

Ratio differentiæ est, quia in primo casu Ecclesia perpetuo oneratur, & fit censualis, quod in Concilio Lateranen. relato *in dict. c. prohibemus*, vetitum est; in secundo non Ecclesia, sed persona obligatur, in quibus terminis prohibitio illa non datur, obseruant Abb *n. 9.* & Doct. communiter *in c. cùm venissent,* per text. ibi, *de restitut. spoliat.* Cardinal. *num. 1.* & omnes *in d. cap. prohibemus*, vbi Anton. *num.* 4

*num.*4.Felin.*in c.ad audientiam*, 2.*n.*2. *de rescriptis*, Gig. *de pensionib. q* 6.*à princip.* Rebuff. *de pacificis possess à num.* 106. Couar. *in cap. quamuis pactum part.*2.§.6.*num.vlt.* Corras.*d.c.*4.Hodie tamen apud Gallos ab alio, quàm à Summo Pontif. vix constituitur census, vt post Gig. quem refert, affirmant Rebuff.*vbi proximè*,*n.*105. *ad finem*,Corras.*d.c.*4. *à num.*9.

5 Ex qoibus infertur censum perpetuum ab Episcopis imponi non posse,nisi iusta de causa,& tempore fundationis,*c præterea*, 23. *in princip. de iurepatron.*aduertit optimè Anton.*in c.significauit*, c 3.*de*
6 *censib. num.*3. † Post fundatam vero Ecclesiam imponere neqoibit,nisi quando locis Religiosis applicauerit,& vltra iustam causam concurrat debita solemnitas,nempe Capituli consensus,& cætera,quæ in alienatione rerum Ecclesiasticarum requiruntur vt tandem fateri coguntur Abb. *in d c significauit*, *n.*3.& Card *n* 1 argumento text.*in c.tua*, & *in c.pastoralis.*9,ibi,*viris Religiosis*,*de his,quæ fiunt à Prælatis*,*c.pastoralis*,7.in eisdem verbis,*de donat* † In Ec-
7 clesiis verò,quæ pleno iure Episcopis subiiciuntur potest Episcopus,si Episcopalia remiserit, censum retinere,*c.cõstituimus,de relig domib.c.cum venerabilis*,
8 21.*de censib.* Et † quòd non possit absque Capituli consensu pensionem Ecclesiæ imponere, faciunt text *in d.c pastoralis*,7.& *in c si Episcopus*, vbi *gloss. vlt.* 12.*q.*2.iuuat efficax ratio;etenim Episcopus nõ potest alienare neque Ecclesiam,neque bona illius absque debitis solemnitatibus,*c.nouit.*4.cum multis ibidem,*c.tua nuper*,8.*de his,quæ fiunt à Prælat.c. sine exceptione*, 12 .*q.*2.planè qui pensionem Ecclesiæ, imponit,quasi alienat,*c nulli,de rebus Ecclesiæ*, ibi. *constitutionem*,&c.agnoscit Rebuff.*de pacificis possess.n.*168.Igitur,&c.obseruant Innoc.*in d.c pastoralis, ad finem.*communiter receptus, Anton.*n.* 2. 4. & 11. Cardinal.*n.*1.Abb.1.& 3.*in d.c pastoralis*, in effectu Rebuff *vbi proximè.*

9 Causa in Episcopo censum imponente requiritur, argum.*dict.c constituimus*, & *c per tuas*,5.*de donationib.*& in fortioribus terminis,*c. pen. de verbor. significat* & *c.si propter* 10 *in princ.de rescript lib.* 6. *Clem.vni. vers. eadem, de supplen. neglig. Prælat.* Et-
10 enim†alienatio rerum Ecclesiæ fieri nequit,præsertim ab inferioribus sine iusta causa,qoamuis solemnitas concurrat *d.c.sine exceptione*, 12.*q.*4.referunt, plures causa Abb. *c.* 1. *n.*17. *de integrum restit* Couarr.*var.lib.*2.*c.*17.*n.*2.post *gloss.*2.*in d c. prohibemus gloss.in fin.*12 *q.*2.*gloss in c.*1.*de rebus Ecclesiæ.*Gig. *de pension.q.*6.Rebuff.*d.loco n.*108. & 113.qui recte
11 aduertunt † inualidas esse pensiones sine causa ab inferioribus impositas,Dec.437.*n.*12. Corras.*d c.*4. *à num.*12.remissiuè Flamin.*de resignat. lib.*6.*quæst.*2. *num.*134.

Potest Episcopus ex officio cessante pacto mandare quod recipiens beneficium pinguius soluat aliquam pensionem suo tempore duraturam ad coæquandos fructus vtriusque beneficij permutati, vt per Anchar *cons.*179. *Quæstio proponitur,vers.ex qua causa n.*1. Camill.Cant. *de pension. Episcop in princ.* & ex *num.*1.Paul.Rom.*de pension.c.*4.*num.*10. Caccialup *eod. tract.q.*13.*n.*4.Gambarupt.*de officio Legati lib.*6.*ex n.*77.Rota *decis.*165 *n.*4 *par.* 4 *recentior.* & *in Meliten. Canonicatus* 5. *Martij* 1595.coram *Illustrissimo Cardinal. Milino*, &in *Albiganen. confidentiæ*,6.*Martij* 1606.coram *Cardinal Marquemontio*, Flamin.*de conferent.q.*28.*n.*120.*in princip.* & *in fine,vers.ad coæquandam*,Rodoan *de simonia,part.* 2. *c.*21.*num.* 34. *cum sequentibus*, Boër. Epo *de saturn. permut.benefic.iure*, *ad c.cum olim. de rerum permut.* *num.*102. vbi etiam quærit cur per constitutionem pensionis compensari magis possit inæqualitas illa beneficiorum permutandorum, qoam per numerationem pecuniæ præsentis,vel semel interuenientis,cum tamen pensio qooque consistat in pecuniis? Et respondit pensionem talem de fructibus,& obuentionibus ipsius beneficij depromendam sic deliberari, vt naturam beneficij spiritualem quadantenus retineat,vt non tam temporale quin pro beneficio pinguiori vicissim rependatur, quàm spirituale qoid,aut spirituali annexum saltem dependẽter,aut consequenter.

Circa eandem materiam assignandæ,siue constituendæ pensionis per Episcopum iam sopra *num.*5. aliqua tetigimus,& de ea agunt plures, quos refert & sequitur Stephan.Gratian.*discept forens. cap.*617. *num* 1.& 2.vbi *num.*5.resoluit quòd quamuis regulariter Ordinarius non possit reseruare pensiones, cum illæ non reseruentur,nisi auctoritate Papæ, ex *decis.*437.*n.*2.*part.*1. *recent.* tamen hoc intelligitur sine iusta causa,nam ea existente passim permittitur talis reseruatio, videlicet pro bono pacis, vel pro studio alicuius scholaris pauperis,vel in vtilitatem Ecclesiæ,pro concordia litis,pro paoperibus & egenis,pro benemeritis,pro vsu pio,pro renunciãtibus ex causa renunciationis loco alimentorum in quãtitate moderata, & non ex pactione partium, & *num.*18.quòd non sufficit assertio Episcopi dicentis causam interuenisse, in similibus pensionibus per eum reseruatis, & ideo aliunde debet constare de causa,& à *n.*9.notat, vt talis pensio reseruetur per viam qoantitatis pecuniæ,bladi,vel vini, non autem per viam quottæ, videlicet quod detur tertia, vel quarta pars redituum, & à *num.* 12. obseruat quod in casu, quo Episcopus potest reseruare pensionem,istud intelligeretur,& reseruatio solom fiat vsque ad vitam onerati,itavt tantum teneatur ad talem pensionem primus oneratus,non aotem successor in illo beneficio,latè hac de re Lotter *de re benefic.lib.*1.*q.*35.*à n.*11. *cum multis seqq* vbi in tribus casibos Episcopum posse reseruare pensiones approbat *Primò* quando ex compromissaria potestate inter duos soper beneficio contendentes, vni illorum beneficiom adiudicat,& pro bono pacis iubet per eundem, dum vixerit,alteri aliquam annuã quantitatem persolui absque præiudicio successoris. *Secundò* quando egente aliqua Ecclesia ministro de consensu illius Rectoris erigeret nouum beneficium, & ex eiusdẽ Ecclesiæ super excrescentibus fructibus vellet instituere annuum reditom,qoi deinceps deseruiret pro dote nooi beneficij erecti,iuxta terminos *cap.conquerente,de cleric.non resid.* *Tertiò* quando assignatur per Episcopum certus reditus ex propria mensa alicui pro certo seruitio Ecclesiæ, quod si sit proportionatum,toleratur. Hos & alios casus per currit Filliuc.*tr.*32.*de pensionib c.*3.*n.*4.

Nunc superest videre an ex noua constitutione Pij V.contra confidentias,aut aliter illis sit derogatum? Quidam existimant etiam ante Piũ V. per nõ vsum & desuetudinem facultatem Episcopis concessam imponendi pensiones in illis casibus cessasse, & ab aula recessisse.Ita Rebuff *de pacif.possess. num.* 105.Alij idem existimant quia Pius V.in Constitut. soa contra confideotias illam abrogaoit,vt per Flamin *de confident.q.*28.*n.*120.& 121. At cæteri melius putant non obstante dicta Constit Pij V.facultatem hanc in Episcopis adhuc remanere,ex quorũ numero sunt Nicol.Garc *de benef p.*1.*c.*5.*n* 313.Filliuc *d.tr.*42 *c.*3.*n.*5.vbi obseruat nullam facultatem per dictam Pij Constitutionẽ esse Episcopis abregatam,

gatam, qua prius vti licitè possent, sed tamtummodo punitam impositionem pensionis ab ipsis factam sine causa; & hoc non in omni casu, sed in collatione beneficij.

Amplia in quolibet Regularium Superiore in beneficiis suæ Religionis, quæ ad proprietatem non transeunt in Religiosum, vt fuit dictum *in Troiana pensionis 25. Iunij 1610.* coram *Reuerendissimo Patre Domino meo Pirouano,* vbi ampliatur etiam ad omnem generalem Præceptorem Militiarum, veluti Magnū Magistrum Religionis Hierosolymitanæ, in Commendis tantum suæ Religionis spectantibus ad illum ad fauorem Religiosorum, siue Equitum eiusdem Religionis. Vide Steph. Grat. *d. c. 617. à n. 28.*

12 Hæc autem causa in Episcopo censum imponente, probari debet concludenter, itavt Episcopo affirmanti causam subesse credendum non sit, Abb. *in c. diuersis fallaciis, num. 3. de clericis coniug.* Oldrad *cons. 226.* quem refert Rebuff. *d. loco n. 107.* Corras. *d. cap. 4. n. 14.* Pro quibus expenditur quod ei, qui non potest libere actum facere, non creditur, nisi constito prius de veritate, *l. si fortè, 8. in fine, ff. de castr. pecul.* vbi Bart. & Doctores communiter, Gig. *de pensionib. q. 68. num. 2.* sanè Episcopi, & similes Prælati non possunt liberè sine causa pensiones imponere, vt supra resoluimus.

Poterunt tamen eas imponere etiam non consulto Papa in casu remunerationis faciendæ, vt aduertit Hieron. Gig. *in tract. de pensionib. quæst 6. n. 2.* nam ob causam remunerationis multa diœcesanus Episcopus potest, quibus alias interdictus esset, ex Ias. *in l ex hoc iure, num. 60. ff. de iustit.* & Benedict. Canophil *in repet. extrauag ambitiosæ, num. 52. de rebus Eccles. non alien.* ac Tiraquell. *in d. l. vnquam, verb. donatione largitus, num 27.* Labor enim ac sudor cuiuscunque virtuosè operantis, & in Republ. auxilium afferentis remunerandus est, *cap fin. 7. quæst. 1.* vbi gloss. *verb. laborem. cap. charitate, vers iustum, c. si quos de seruis,* vbi gloss. *verb benemeritos, 12. quæst. 1.* Ioann. Lup. *in repet rubr de donat inter virum & vxorem §. 50. num. 2..& 18.* Loazes *in cons. pro Marchione de los Velez in oppido de Mula, in 3. fundamento pro eo in fine, in §. prædictis satis, num. 7. & 8.* Petr. Lenaud. *de priuilegiis Doctorum part. 3. quæst. 12. num. 16* Et nihil magis necessarium esse in optima constituta Repub. quam in referenda gratia ex Cicerone commendat Paleoth. *de Sacri Consistorij consultationibus p. 3. q. 1. vers. præterea.*

Adeò quòd Arrianorum fautor, & Christianorum persequutor Constantius Imper cum sanctissimum Pictauiensem Episcopum Hilarium misisset in exilium, ipsum tamen ab exilio reuocauit, non ex eo tantùm qoòd accuratum librum scripsisset; (licèt hoc sudoris, ac vigiliarum negotium sit, vt experti sciunt, & ex Luca de Pena commendat Rebuff. *de nominat. q. 21. n. 49.* & tetigit Dionys. Paul. *in flosculo de clericorum excellentiis in proœm. n. 11.* ex quo comprobari potest illa Angeli doctrina, quod cum Auctori proprius codex manuscriptus furatur, actio illi competat tanquam pro magno furto, vt illum refert, & sequitur Menoch. *de arbitrar. casu 295. num. 10. & 11.*) sed ob eam præcipue causam quòd ipsi Imperatori librum illum detulisset, vt Breuiarium Romanū testatur *ad diem 14. Ianuarij in lect. 5* Hæc igitur animi gratitudo, & accepti beneficij remuneratio, quæ in laicis per prædicta laudabilis est, laudabilior quidem in Ecclesia, & Ecclesiasticis Viris erit; cum præcipuè hac antidotali obligatione teneantur, *c. liberti il 2. vers. pro remuneratione. c quicunque, cap. Ecclesiasticis,* vbi gloss. *verb. voluntariis, 2. q 1.* & commendat Nauarr. *de Ecclesiasticis reddit. q. 1. §. trigesimo sexto moneo,* Iacob. Aimoneta *de reseruat. q. 3. n. 5.* vbi Paul. Granut *in verb. Ecclesiasticis, n. 13.* Rodean. *in rebus Ecclesiæ non alien. rub. 21. de causa incommoditatis n. 23. & sequentibus,* dicens vtile esse Ecclesiam remunerare benemeritos, vt inuitentur homines ad illi benefaciendum.

Vtrùm autem Episcopus tempore perceptæ libertatis Ecclesiæ, quam à manu laici, vel alterius vendicauit sibi, valeat censum constituere? Dubium tangit Abb. *à n. 1. in cap. Ecclesiis 9. de censib.* circa illius intellectum; negatiuè videtur respondere text. ibi, *de manibus laicorum eripiunt,* & ibi, *prohibemus imponi,* & ibi, *præter Cathedraticum,* iuncta reg. quod exceptio firmat regulam in contrarium, *l. nam quod liquide, in fine, ff. de penu legata,* & ita exceptis iuribus Episcopalibus, de quibus *in c. conquerente 16. de officio Ordinar.* neque censum, neque aliud onus valet Episcopus exigere quocunque casu eius industria à manu laicorum Ecclesia liberetur, veluti si decimæ alicuius Ecclesiæ in feudum a laicis detineantur, *cap. cum Apostolica 7. in fin. de his, quæ fiunt à Prælatis,* vel iuspatronatus in eadem detineatur, *cap. illud 8. vers. licet, de iurepatr.* vel denique si Ecclesiæ, quoad proprietatem, vel quoad censum detineantur, *d. cap. Ecclesiis,* obseruat gloss. Innoc. Anton Card. & omnes ibi, qui bonam reddunt rationem. sic text. illum intelligentes, & ampliantes laicis, siue iustè, siue iniuste aliquo ex prædictis modis Ecclesias detinentibus: ratio est, quia vtroque casu viget Concilij Lateranen. prohibitio *in cap. prohibemus, de censib.* & tandem quia *d cap. Ecclesiis,* indistinctè loquitur de Episcopo Ecclesiam liberante, siue iuste, siue iniustè à laico detineatur. Non obstat quod eo casu, quo iuste à laico detinetur, Episcopus non tenetur ex officio ad liberandum, ac subinde cessat ratio propter quam exigere censum prohibetur, respondetur enim cum Cardin. *in d. cap. Ecclesiis, in fine,* etiam eo casu obligationem ex debito officio considerari ad eam liberandam, quamuis iuste detineatur, cum semper ratione officij obligetur, ad procurandam Ecclesiarum vtilitatem, ac libertatem, *cap. vltim. de success. ab intest.* cum aliis.

Quæstio est ad præsens institutum, non contemnenda, 13 an scilicet Episcopi possint Presbyteris singulos aureos, vel aliam summam singulis annis soluendam imponere? In qua se pro Neapolitanis Presbyteros consuluisse refert Nauar. *cons. 7. in antiquis,* aliàs *3. in nouis, de censibus,* & contra Prælatos citari non potest Concil. Lateran. *in d. c. prohibemus,* vetat namque † Ecclesiæ census imponi, de personis au- 14 tem nec verbum quidem. Similiter minus bene adducitur *cap. 1. c. 2. cum seq. cap. illud, cap. inter cætera,* cum multis *ibidem, 10. quæst. 3.* non enim ibidem agitur de personis, sed de Ecclesiis non grauandis vltra duos solidos Cathedratici nomine, quod ius Episcopale est *d. cap. conquerente 16.* vbi gloss. *verb solidos, de officio Ordinarij.* Tandem pro Presbyteris non multum ad rem facit *c. cauendum, c illa causa, & quæst.* ne Episcopi tyrannidem exerceant erga socios, neve eisdem scandalo sint, sed cum charitate, & gratiarum actione stipendia aliàs debita exigant, de talliis vero, & exactionibus minimè expendit Nauarr. *dict. cons. 7. num. 1.* Idcirco pro Presbyteris aliunde agendum est, & primo contra Prælatos fortiter vrget text. *in cap cùm Apostolus 6. vers prohibemus, de censibus,* & ratio illa à priori efficaciter concludens, quòd † tributa iuris publici sunt, & nonnisi à Principe 15 Superiorem non recognoscente, imponi valent, vel nisi consuetudo immemorialis sit in contrarium,

cap.quæ sint regalia, *vers.vectigalia*, vbi Sebastian. Næui.*à num.*54,Boss.*in pract.tit. vectigalia qui possint imponere,& tit, de Principe,n.*95. Anton. August. *in schol. ad collect.* 4. *Decretal.ad cap. super quibusdam verb Imperatorum, de verborum significat* Menoch. *cons.*302.*num.*27.*vers.quinto*, Menchaq. *Illustr lib.*1. *c.*8.*num.*1. Molin.*de instit.tract.*2.*disp.* 666. Cardin. Tusch.*littera G.concl.*1. *n.* 7. *& littera V. conclus.*37. Cabed.*p.*2.*decis.*40.*num.*4.Alexand Trentacinq.*var. lib.*1.*tit. de iure fisci resol.*5.*à n.*2. Tertiò facit, quod etiam ad releuandas omnes necessitates Episcopi non possunt Ecclesiis, neque Ecclesiasticis personis tallias, vel collectas indicere, nisi prius Summus Pontifex consulatur, *cap. aduersus*, 7. *versic. propter de immunit. Ecclesiar.* Ergo à fortiori in propriam vtilitatem illud facere nequibunt. Vltimò, quòd Episcoporum necessitatibus, si de nouo superueniant, satis consultum est, vt si manifesta,& rationabilis causa constiterit, cum charitate moderatum valeant auxilium postulare, *dict.cap.cùm Apostolus, vers.sustinemus*, de quo latè *allegat.seq.* igitur nihil proponitur, quod Prælatis contra Presbyteros opituletur.

ALLEGATIO LXXXVI.

Episcopo quando, & à quibus canonica portio, quarta decimationum, & ius Cathedraticum debeatur?

SVMMARIVM.

1 *Canonica portio nihil aliud est, quam certa bonorum portio debita Episcopo ratione oneris, quod in administratione sui Episcopatus sustinet.*

2 *Canonica portio sic dicitur, eo quod sit à Canonibus approbata, ac debita Decretorum Canonicorum iure.*

3 *Canonicæ portionis quantitas iuxta diuersa tempora, diuersasque diuersarum prouinciarum consuetudines, assignata fuit.*

4 *Canonica portio nulla debetur ex consuetudine spatio 40. Annorum præscripta.*

5 *Luctuosa in aliquibus Hispaniæ locis canonicæ portionis loco subrogata est.*

6 *Luctuosa ex quibus soluenda, ostenditur.*

7 *Canonica portio Episcopo debetur de legatis relictis Ecclesiis, vel piis locis.*

8 *Prælato, qui habet iurisdictionem quasi Episcopalem in Ecclesia, debetur Canonica portio de relictis ipsi Ecclesiæ.*

9 *Canonica portio est de lege iurisdictionis.*

10 *Canonica portio Episcopo non debetur de legato relicto loco exempto.*

11 *Canonica portio ex quibus rationibus debeatur Episcopo ostenditur.*

12 *Episcopalia in locis exemptis Episcopus nec exigit, nec percipit.*

13 Clem. 3. §.verum de sepultur. *declaratur.*

14 *Ecclesia exempta, quæ habet capellas, vel populum nō exemptum, tenetur Episcopo ad canonicam, nisi populus pleno iure subiectus esset Ecclesiæ exemptæ.*

15 *Pleno iure dicuntur Ecclesiæ ad aliquem pertinere, quando vtroque iure, id est in spiritualibus eidem subiectæ sunt.*

16 *Canonica an debeatur si fiat legatum Ecclesiæ exemptæ tempore mortis, subiectæ vero tempore testamenti, ostenditur.*

17 *Regulares, qui eximuntur à solutione quartæ funeralium Episcopo debitæ? ostenditur.*

18 Concil. Trident. sess. 25. de reformat. cap. 3. *declaratur.*

19 *Concil. Trident. fuit confirmatum die 27. Ianuar. 1564.*

20 *Canonica portio, seu quarta Episcopalis, ex quibus bonis, quæ Ecclesiæ, vel aliquibus locis piis obueniunt, deduci non possit, ostenditur.*

21 *Pauperibus quando aliquid relinquitur in genere, non debetur Canonica portio Episcopo, nisi relinquatur pauperibus certi loci, & n. seq.*

22 *Canonica portio non detrahitur de relictis personis.*

23 *Canonica portio non debetur de relictis pro ornamentis, cereis, Ecclesiæ luminariis, anniuersariis, vel pro faciendo choro, pictura, Calice, ac aliis, quæ ad perpetuum diuinum cultum leguntur, vel etiam pro prædictis ornamentis redimendis, ornandis vel reparandis.*

24 *Canonica portio, an debeatur de relictis pro restauratione, vel ædificatione Ecclesiarum, monasteriorum, hospitalium, vel aliorum piorum locorum, si illa non egeant? ostenditur.*

25 *Canonica portio non debetur quando aliquid legatur, vt omni anno fiat solemnitas alicuius Sancti.*

26 *Canonica portio non debetur quando quis in vita donat Ecclesiæ.*

27 *Canonica portio non debetur ex legato pro maritandis duabus puellis singulis annis facto.*

28 *Canonica portio an debeatur ex his, qui hospitalibus, vel confraternitatibus relinquuntur, remissiuè.*

19 *Canonica portio non debetur si quis subditus Episcopo leget aliquid Ecclesiæ extra diœcesim constitutæ.*

30 *Episcopus, cui legatum absoluere relictum est, potest insimul canonicam vindicare portionem.*

31 *Legatum quando alicui factum est, eo adiecto, vt ille contentus, nihil amplius petat, eo ipso quod acceptat, videtur debito renunciasse.*

32 *Beneficiarius testator si absolutè leget Episcopo, cur tunc non possit ipse Episcopus legatum, & luctuosam insimul retinere? ostenditur.*

33 *Quarta decimarum Episcopo debita vnde initium sumpserit? ostenditur.*

35 *Episcopus de iure communi in quarta decimarum fundatam habet intentionem.*

35 *Quarta decimarum iure communi debetur Episcopo ab Ecclesiis curatis, non autem ab ipsis Parochianis.*

36 *Decimæ prædij, quod in alicuius Parochia situm non est, pertinent ad Episcopum.*

37 *Parochiæ vbi distractæ non sunt, decimæ pertinent ad Episcopum.*

38 *Quarta decimarum est legis diœcesanæ à qua exempta sunt monasteria.*

39 *Quarta decimarum potest in totum tolli consuetudine, vel præscriptione, & idem de canonica portione.*

40 *Cathedraticum, quod ob honorem cathedræ Episcopalis sic dicitur, vltra procurationem Episcopis debetur.*

41 *Cathedraticum debetur per Presbyteros suis Episcopis, & solet dari in festo Natiuitatis, & Resurrectionis Domini.*

42 *Cathedraticum non potest præscribi licet per contrariam consuetudinem possit aliter introduci*, & num. 45.

43 *Cathedratici taxa sunt duo solidi.*

44 *Solidi*

44 *Soldi duo pro Cathedratico soluendi sunt secundum taxam qua antiquitus solui consueuit, attenta semper in huiusmodi taxatione, consuetudine illa, quæ bona, & rationabilis fuerit.*

45 *Cathedraticum non censeretur remissum, licet pleno iure liberaretur Ecclesia, nisi expressè ponatur.*

De Canonica portione Episcopo debita. §. I.

1 CANONICA portio, id est, pars à Canonibus instituta, vel approbata, est duplex; vna quæ debetur Ecclesiæ Parochiali, seu Rectori de singulis legatis, aut relictis factis Ecclesiæ apud quam eligitur sepultura *c. cum super, de sepultur.* de qua in præsenti à nobis nihil agendũ est; altera quæ debetur Episcopo ab Ecclesiis suæ diœcesis, alia quæ debetur Ecclesiæ Parochiali, seu Rectori, *cap de his,* cum similibus, *cap officij, de testam.* & nihil aliud est quàm certa bonorum portio debita Episcopo ratione oneris, quod in administratione sui Episcopatus sustinet, introducta ex similitudine legitimæ patri aut patrono debitæ, in bonis filij, vel liberti, ad instar cuius visum fuit Episcopo, qui pater, & spiritualis patronus est, ius ad certam in bonis suorum portionem competere; diciturque † Canonica portio pro 2 eo quod sit à Canonibus approbata, ac debita decretorum Canonum iure Siluest. *in summ. verb. Canonica portio, n.* 1. Frat. Ludouic. Miranda *in manuali Prælat. tom.* 2. *q.* 48. *art.* 1. *in princ.* latè Host. *in summ. tit. de sepultur.* & extat opusculum, de Canonica quarta portione Lapi, & aliud de eadem re Petri Vbaldi Perusini. Super qua Episcopus habet fundatam intentionem de Iure communi, Greg. *decis.* 519 *n.* 1. Rot. *dec.* 31. *n.* 5. *p.* 1. *diuers. & decis.* 401. *n.* 1. *p.* 1. *recent.* & fuit dictum *in Pacen decimarum* 12. *Febr.* 1608. coram *Card Sacrato*, Seraph *decis.* 1449. *n.* 4.

3 Attento Iure certa portio fuit diffinita, scilicet quarta pars redditunm Ecclesiasticorum, & oblationum, cæterarumque obuentionum, quæ intuitu pietatis Ecclesiis inferioribus acquirebantur, *cap. concesso, c. de redditibus, c. mos est*, cum multis ibid. 12. *quæst.* 2. Postea verò tertia pars fuit assignata iuxta varietatem Prouinciarum eo adiecto onere, vt Episcopis incumbat fabrica Ecclesiarum inferiorum, vt in nostra Lusitania factum probat, *cap. priscis, cap. vnio*, cum aliis *ibid.* 10. *quæst.* 3. tamen egent, de illis bonis, quæ defunctorum iudicio relinquuntur Ecclesiis inferioribus, tertia pars ad Episcopos pertinet absque illo onere, *cap.* 1. vbi de hac re agitur, neque alicuius oneris mentio fit, *cap. certificari, de sepultur.* Aliquando quarta, aliquando medietas, iuxta diuersarum Prouinciarum diuersas consuetudines, *d. cap. certificari. c. requisisti, in princip. de testament.* Couar. *in cap. officij* 14. *in princip. eod. tit.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol.* 209. *concl.* 5. Bertachin. *de Episcopo lib.* 4. 4 *p.* 4. *num.* 40. Aliquando verò † consuetudine spatio quadraginta annorum præscripta nolla Canonica portio debetur, Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. p.* 2. *cap.* 14 *de quarta funeralium, num.* 29. post Ioann. Petrum Perusin. & Panorm, sequitur Azor. *instit. moral. p.* 2. *lib.* 9 *cap.* 12. *quæst.* 3. vbi *quæst.* 4 cum Siluest. *in* 5 *summ. verb Canonica portio, quæst.* 2. resoluit † Episcopum non posse, vi pacti renunciare iuri prædictæ quartæ, quando notabili damno Ecclesia læditur.

6 † Vnde in aliquibus Hispaniæ diœcesibus loco huius quartæ, quæ penitus abrogata est, subrogatum fuit ius quoddam Episcopale, quod vulgariter dicitur, luctuosa, quæ soluenda est ex bonis mobilibus beneficiarij mortui illius Ecclesiæ, quæ habebat quartam decimationum, & in aliquot locis est certa quantitas argenti, vel auri, vel in moneta, vel in materia: in aliis est pretiosior supellex quam habent beneficiarij prædicti. Et quamuis Capitula Ecclesiarum Cathedraliũ in certis locis habeant istam quartam mortuariorum ex aliquot piis locis, vel istam luctuosam subrogatam in locum ipsius, ex beneficiariis mortuis aliquarum Ecclesiarum Episcopatus, non per hoc desinit prædicta quarta, vel luctuosa esse ius Episcopale sua natura, licèt per accidens pertineat ad Capitula, cùm hoc habeant propter separationem bonorum factam inter ipsa Capitula, & Episcopos.

Regula igitur constituenda est in hac materia, 7 quod Episcopo debetur Canonica hæc portio de legatis relictis Ecclesiis, vel aliis locis, *cap conquerente, de officio Ord.* vbi gloss. *verb. mortuariorum, cap. requisiti, cap. vltim. de testam. cap.* 1. *cum sequent.* 10. *quæst.* 3. *c. de quarta, de præscript.* Mat. Anton *var. resol. lib.* 1. *resol.* 112. *casu* 58. Franc. Leo *d. c.* 14. *n.* 6. Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol.* 109. *n.* 1. Fr. Ludouic. Miranda *d. quæst.* 46. *art.* 3. Potissimum verò tribus ex causis, *prima* in recognitionem superioritatis, sicut cætera iura Episcopalia, de quibus *in d. cap. conquerente & in c. de quarta, & in cap. auditis, de præscript. Secunda* ob communicationem quæ inter Episcopum & Ecclesias reperitur, *cap requisiti, vers. secus, de testam. Tertia* ob curam & cæleste pabulum, quod impertitur Ecclesiis inferioribus, vt satis deprehenditur ex *cap.* 1. ibi, *cælesti pabulo, de sepultur.* tenent omnes ex Abb *in c. officij* 14. *num.* 6. *de testament.* & ex Lap. *de canon. portione p* 5. *num.* 1. † Episcopi autem 8 nomine hic intelligo Archidiaconum, aut quemuis alium Prælatum inferiorem, qui habet in ea Ecclesia iurisdictionem quasi Episcopalem. Ratio est, quia † Canonica est de lege iurisdictionis, Episcopo 9 debita iure Episcopali, Innoc. *in cap.* 1. *de statu Monach.* Vbald. *tract. de Canonica Episcop. cap.* 1. *numer.* 4. Planè cùm huiusmodi Prælati habeant illud in Ecclesiis sibi pleno iure subiectis, habere etiam debent cum omnibus emolumentis connexis, & annexis, Vbald *dict. tract. capit.* 5. *quæst.* 4. *princ. numero* 5. *vers. notandum.*

Ex quibus *primò* dubitari potest, vtrum si lega- 10 tum relinquatur loco exempto, debeatur Episcopo Canonica portio: Partem negatiuam, quæ vera est, sequuntur Innoc. & Doct. communiter *in cap. officij, de testam.* Vbi Abb *num* 6. Bald. *in l. si quis ad declinandam, col.* 6. *vers. iuxta hoc, de Episcopis, & cleric.* Siluest. *in summ. verb. Canonica portio, quæst.* 3. *num.* 4. Angel *eodem verbo, num.* 7. Lap. *d. tract. quæst.* 4. Vbald. *eodem tract. cap.* 4. *quæst.* 6. Franc. Ludou. Miranda *dict. quæst.* 48. *art.* 1 nouissimè Alphons. de Leone *de officio Capellani quæst.* 4. *praxi* 6. *num.* 109. Pro quibus illud expenditur, quia huiusmodi Canonica de- 11 betur Episcopo, vel in recognitionem superioritatis, sicut cætera iura Episcopalia, de quibus *in d cap. conquerente.* Vel ob communicationem, quę inter Episcopum, & Ecclesias sibi subiectas reperitur, *d. cap. requisisti, vers. secus.* Vel propter onus, quod sustinet in celebrando solemniter, Ordines conferendo, prædicando, atque alia omnia ferendo, quæ tam ad forum contentiosum, quàm pœnitentiale spectant, Vbald. *d quæst.* 6. *num.* 5. quæ rationes nullatenus vigent respectu loci exempti, quia cum immediatè Pontifici subiiciatur, non oportet, vt soluatur aliquid Episcopo in signum superioritatis, quam non habet respectu illius loci: deinde nulla inter vtrumque reperitur communicatio, neque vlla cura

pastoralis, aut pabulum exercetur. Vlterius facit, quòd † Episcopus neque exigit, nequ· percipit iura
12 Episcopalia in locis exemptis, *cap. luminoso*, 18. *q.* 2. *cap. cùm Episcopus*, 7. *de offic. Ordin. in* 6. vbi gloss. recepta *verb. exempto*, cùm solus Papa dicatur Ordinarius Episcopus exemptorum, *cap. nulla, dist.* 93. iuncta *gloss. vlt ibid c. auctoritate*, 4. *de priuileg. in* 6. Non ob-
13 stat text. *in Clem.* 2. §. *verum*, *de sepultur.* vbi † Religiosi, quamuis exempti, coguntur soluere Ecclesiæ Parochiali Canonicam portionem de omnibus obuentionibus, tam funeralibus, quam aliis quibuscunque, & quomodocunque relictis, quia respondetur textum illum non agere de iure Episcopali, sed de Parochiali, quod Parochis debetur propter ministerium Sacramentorum, & cætera Officia pastoralia, vt habetur *in d.* §. *verùm, in principio*, quæ omnia cum Parochus exercuerit in Parochianum, quamuis in loco exempto elegerit sepulturam, non mirum si Ecclesiæ Parochiali debeatur quarta illa portio, respectu cuius non deficit, immo etiam viget ratio debiti, cum tamen circa ius Episcopale supposita exemptione rationes omnes deficiant, vt modo considerauimus.

14 Illud tamen pro huius primæ dubitationis complemento aduertendum duxi, quod Ecclesia exempta, quæ habet Capellas vel populum non exemptum, tenetur Episcopo ad Canonicam, provt per text. *in c. ex ore, de priuileg.* tenent Innoc. & Ioann. Andr. *in cap. in nostro, de sepultur.* Lap. *d. tract.* §. *quia num.* 6. *vers. secundò quæritur*, Vbald. *eodem tract. c.* 4. *quæs.* 5. *& quæs.* 8. *cum tribus sequentibus.* Erasm. à Cechier *de iurisdict. Ordin. in exemptos part.* 4. *quæst.* 6. *num.* 5. me citato *in hoc loco.* Ascan. Tamburin. *de Iure Abbatum, & Prælatorum tam Regularium, quam secularium Episcopis inferiorum*, *to.* 1. *disp.* 16. *quæst.* 13. *in fine.* Nisi populus pleno iure subiectus esset Eccle-
15 siæ exemptæ, Vbald. *d. cap. quæs.* 9. *num.* 3. † Pleno autem iure dicuntur Ecclesiæ ad aliquem pertinere, quando vtroque iure, id est, in spiritualibus, & temporalibus eidem subiectæ sunt, *cap. quoniam*, 21. *de priuileg.* vbi gloss. *& in cap. cum & plantare*, §. *in Ecclesiis, verb. pleno iure*, *eodem tit.* quas ibi sequuntur Anton. *num.* 26. Cardin. 1. Dec. 11. & 16. Rebuff. *in concordatis, tit. forma mandati verb. plenum*, Cardin. Tusch. *litt. P. concl.* 364. *num.* 3. Sayr. *de censur. lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 2.

16 *Secundò* dubitatur an hæc Canonica debeatur, si fiat legatum Ecclesiæ exemptæ tempore mortis, subiectæ vero tempore testamenti? In quo sequentes distinguendi sunt casus. *Primus* si vtroque tempore, testamenti scilicet, & mortis exemptio sit, non debebitur Canonica rationibus antea dictis. *Secundus*, si subdita sit tempore testamenti, exempta vero tempore mortis, non debebitur quoque canonica; quia inspicitur conditio, & status temporis, quo legatum cedit; non vero qui legatur, *l. post diem, ff. quando dies legat. l. quæ legata, ff. de regulis iuris*, Lap. *dict.* §. *quia de*, *num.* 12. *Tertius* si exempta sit tempore testamenti, subdita vero tempore mortis, debebitur canonica, quia inspiciendum est tempus mortis, non autem tempus testamenti, *l. si cognatus, ff. de rebus dub. l. generaliter*, §. *si homini libero, ff. de fideicomm. libert.* Vbald *d. cap.* 4 *quæst.* 7. *n.* 3. Denique an Regulares eximantur à solutione quartæ funeralium Episcopo debitæ, agit Fr. Ludouic. Miranda *d. quæst.* 48. *art.* 6. & decisum fuit in Rota, vt videre est sequenti decisione, quam etiam post primam huius tract. impressionem impressam reperij, me *in hoc loco* citato apud Ascan. Tamburin. *de iure Abbatum, & Prælatorum tam Regularium, quàm secularium tom.* 1. *disp.* 16. *quæst.* 14. *n.* 3. & me etiam citato nouissimè Alphons. de Leone *de officio Capellani q.* 4. *praxi* 6. *n.* 126.

R. P. D. Decano. Licien. quartæ funeralium Lunæ 15. Ianuarij 1618.

DOmini censuerunt Monasterium Clericorum 17
Regularium, non teneri ad solutionem quartæ funeralium Reuerendissimo Episcopo, nam & si de iure communi ista quarta spectet ad Episcopum, vel Parochum, *Clement. dudum, de sepult. cap.* 1. *&* 4. cum aliis *eod. tit. cap. cum quis pariter, eod. tit. in* 6. attamen secus est quando Monasterium eximitur à dicta solutione, ad text. *in cap. priuilegia, dist.* 3. *cap. in nostra, de sepultur.* In casu autem, de quo agitur, nedum prædictum Monasterium, sed etiam tota Religio est exempta à dicta solutione quartæ funeralium, cum Paulus IV. & Gregorius XIV. dictis Clericis Regularibus communicauerit omnia priuilegia aliis Regularibus concessa, quare censentur etiam communicata priuilegia eximentia à dicta solutione quartæ, inter quæ adest priuilegium Iulij II. concessum Minimis de anno 1506. & alij eiusdem Pontificis concessum Minoribus de obseruantia anno 1511. sui Pontificatus 8. & aliud Pauli III. concessum Minoribus *anno* 1544. & postremo aliud Pauli IV. concessum Ordini Prædicatorum anno 1556 quæ per extensum refert Archangelus Caracia *de quarta funeralium cap.* 2.

Neque obstat Concil. Trident. *sess.* 25. *cap.* 13. *de* 18
reformat. quia cùm istud Monasterium sit fundatum post publicationem Concilij, & quatenus esset fundatum ante, cùm non esset solitum soluere dictam quartam, Concilium ei non obstat, vt declarauit Sanctissimus Pontifex Pius V. *in sua Constit. de anno* 1567. quam refert Archangelus Caracia *loco citato* Gutierrez *de iuramento confirmat.* 2. *p. c.* 4. *n.* 3. Eman. Rodriguez *in quæst. regul. to.* 1. *q.* 41 *art.* 2. & ita etiam resoluit *Congreg. Illustrissimorum Interpretum*, & refert Rodriguez *loco prædicto.*

Quod autem hoc Monasterium fuerit fundatum 19
post confirmationem Concilij, ex eo probatur, quia Concilium fuit confirmatum *die* 27. *Ianuarij* 1546. Religio autem Clericorum Regularium fuit confirmata à Clemente VII. 14. *Iunij* 1524. vnde per necesse inferendum est, quod hoc monasterium sit fundatum intra quadraginta annos, de quibus loquitur Concilium, & quatenus esset fundatum extra dictos quadraginta annos, non probatur quod esset solitum soluere quartam funeralium.

Neque est verum, quòd prædicta Constitutio Pij V. fuerit reuocata per Gregorium XIII. vt in eius Bulla, quam refert Nauarr. *in man. cap.* 17. *in fin.* quia cum dicta Bulla Pij plura contineret, per Gregorium redacta fuit ad terminos Concilij, vt censuit *Congregatio Illustrissimorum Interpretum*, vt refert Caracia *loco citato*, qui etiam in fine tractatus refert ipsam declarationem, & bene aduertit Gutierrez *loco citato.*

Et ita fuit resolutum vna parte tantùm informante,. de qua declaratione meminit Paulus V. *const.* 4. incip. *Decet Romanum Pont.* 20. *Augusti* 1605. dum tenet quòd cùm quæreretur, an Monasteria ante annos quadraginta ædificata deberent quartam funeralium soluere, Eminentissimi S.R.E. Cardinales Decretorum sacri Concil. Trid. interpretes censuerunt Monasteria ædificata à quadraginta annis citrà, non teneri ad solutionem quartæ funeralium huiusmodi, si modò sint eius Religionis, cui à Sede

Apost.

Apost.ante quadraginta annos indultum sit,vt eandem quartam non teneantur soluere Episcopo.

20 *Tertiò* quæri potest an sint aliqui casus iure exempti, in quibus quarta Episcopalis ex bonis quæ Ecclesiæ, vel aliquibus locis piis obueniunt, deduci non possit? Respondendum aliquos dari,quos enumerant Azor,*d.c.12.quæst.7.* Francisc.Leo *d.c.14. à n.6.*Siluest.*dict.verb. Canonica portio quæst.4.* Fr. Ludouic.Miranda *dicta q.48.art.3.concl.1.* Rota *in vna Syracusana quarta,die Mercurij 5. Martij 1586.* coram *Illustriss. Seraph.* quæ reperitur impressa *decis. 726.* & per Quarantam *in summ.Bullarij verb.quarta Episcopalis.*

21 *Primus* igitur casus est, quando aliquid relinquitur pauperibus in genere, quia tunc nulla debetur quarta.Gloss.*verb.decreuit, in c.2.de sepultur.* vbi Innoc.*n.1.*& Abb *n.8.*Bald.*in l.id quod pauperibus,num.30.vers.addo tertiam rationem, C. de Episcopis & cleric.*Roman.*cons.133. num.2. vers.tertio fallit*, Vbald. *de Canonica Episcop.c.5. num.10. & 11.c.7.num. 15. & 50.* Tiraquell.*de pia causa; priuileg. 28.* Francisc. Leo *d.c. 14 num.9.* Azor.*d.c.quæst.9.* Seraphin. *dict.*
22 *decis. 726.num.1.*† Ratio est,quia quando relinquitur pauperibus in genere, relinquitur personis, non autem piis locis;de relictis autem personis non detrahitur quarta Episcopalis, iuxta text.*in c ex parte, il terzo,de verborum signific.* Vbald. *vbi proximè.* Fr. Ludouic.Miranda *dicta q.48.art. 3. conclus.3.* Fallit autem casus iste in relicto facto pauperibus certi loci, quia tunc legatum videtur factum intuitu illius loci,& sic factum loco pio, vt post Ioann.Andr.limitant Abb. *in dict. cap.2.num.3.*& Petr.de Vbald. *dicto loco.* An & quando debeatur quarta de Missis relictis? Vide Alphons. de Leone *d.quæst.4.praxi 6. num.115.*

23 *Secundus* casus est, quando aliquid relinquitur pro ornamentis,cereis,fabrica Ecclesiæ, luminariis, anniuersariis, vel pro faciendo choro, pictura, Calice,ac aliis quæ ad perpetuum diuinum cultum leguntur, v. est text.*in cap. vltim de testam.* vbi Abb. *num.2.* Couar *num.4.*Petr. de Vbald. *de Canon. Episcop c.6.* Lap.*de canon.port.part.2.à.num. 24.* Valasc. *consult.105.num.13.*Fr.Ludouic.Miranda *d.quæst.48. art,3.concl.1.*Francisc. Leo *d c.14. numer 6.* Azor. *d. cap.12.quæst.7.casu 2.4.& 5.* Seraphin.*d. decis. 726. num.4.*Amplia etiamsi relinquatur pro operibus piis in genere, & executores distribuerint legatum in fabricam,luminaria, & ornamenta Ecclesiæ, vel in concernentia diuinum cultum Couar. *in d.cap. vlt. num.7.*& ratio est,quia distributio, quam facit executor,censetur facta ab ipso testatore,*l. vnum ex familia,§.1.*vbi Dyn.Bart.& Doct.*ff.de legatis 1.* secus si executores distribuerint legatum in vsum non priuilegiatum locorum piorum. Idem est iudicium si legetur aliquid pro prædictis ornamentis redimendis,ordinandis,vel reparandis,Fr. Ludouic. Miranda *vbi proximè.* nouissimè in generali Congreg. S.R.E.& vniuersalis Inquisitionis habita in Palatio Apost.mõtis Quirinalis coram S.D.N.Vrban.VIII. & Eminentissimis S. R. E. Cardinalibus aduersùs hæreticam prauitatem Inquisitoribus generalibus à sancta Sede Apost. specialiter deputatis, die 8. Septembris 1625.*S.D N pro debito sui Pastoralis officij corrigere volens abusus nonnullorum in Statu Sedi Apost. mediatè vel immediatè subiecto existentium,qui libros à se compositos extra præfatum Statum absque vlla Ordinariorum, & Inquisitorum loci, vbi degunt, approbatione,imprimendos transmittunt,statuit, & decreuit, vt in posterum nemo in Statu prædicto degens, cuiusuis conditionis, gradus, ordinis, & dignitatis existat,libros de quauis materia tractantes, & vbicumque compositos audeat alio deferre, vel mittere imprimendos, sine expressa in scriptis approbatione Eminentissimi D.Cardinalis S. D. N. Vicarij, & Magistri sacri Palatij, si in vrbe:si verò extra vrbem existat,sine Ordinarij,& Inquisitoris loci illius,siue ab iis deputatorum facultate, & licentia operi præfigenda. Libros autem, quos contra præsentis decreti tenorem imprimi contigerit, præter alias pœnas arbitrio suæ Sanctitatis infligendas absque alia declaratione ex nunc prohibet,& pro expressè prohibitis haberi vult,& mandat,&c.*

Quod verò non debeatur quarta de relictis pro 24
restaoratione Ecclesiæ matricis,ædificatione, & reparatione Ecclesiarum, monasteriorum, hospitalium, & aliorum locorum piorum, probat expressè text.*in d cap vlt.*ibi, *seu fabrica, & in d.cap.ex parte,* ibi,*vel ob fabricam.* Seraph *d.decis 726. num 3.* Procedit tamen hæc resolutio secundum aliquos, quando Ecclesia,cui legatum pro fabrica fit,indiget ædificiis,aut refectione parietum,secus enim si his non indigeat; quia tunc ex legato fabricæ facto ne fiat fraus Episcopo, aut parochiali, quarta detrahitur, ita Fr.Ludouic. Miranda *d.quæst.48.art.3. conclus. 1.* Couarr. *in d. vltim. num. 4. vers. est tamen,* vbi dicit esse magis communem opinionem, Azor *d.cap.12. quæst.7.casu 3.*Marc.Anton.Genuens.*in pract.Eccles. q.384.& q.444.* Verùm contrarium tenuerunt Goffred. Card.& Barbat.*in d.cap. vltim.*relati ab eodem Couarr. *loco proximè citato*, sequitur Francisc. Leo *d.cap.14.num.8.*per text. *in cap. vobis,12.q.2.*quia legatum Ecclesia non indigente seruandum est in futuram Ecclesiæ refectionem, & restaurationem. In hoc denique opinionum conflictu Rota *in dicta Syracus.quarta,*tenet attendendam esse formam legati: si enim testator vult statim, vel in singulos annos aliquid pro restauratione Ecclesiæ,quæ reparatione non indigeat, tunc seruari poterit prior sententia;si verò legat pro restauratione Ecclesiæ,quoties ea indigebit, tunc posterior sententia contraria erit sequenda,& sub hoc articulo cadunt etiam relicta pro subuentione Ecclesiæ respectu luminarium, ornamentorum & aliorum ad cultum diuinum pertinẽtium, ex his namque non debetur quarta *d. cap. vltim.*si verò vsus est indeterminatus,& non destinatus perpetuò cultui diuino,tunc debetur quarta,*d.c. ex parte,& c requisisti,de testam.*

Tertius casus est quando aliquid legatur, vt omni 25
anno fiat solemnitas alicuius Sancti, vel quod in aliqua Ecclesia constituatur præbenda, vel altare, aut pulpitum,vel aliud huiusmodi, Innoc.*in d.c. vlt.* Franc.Leo *d.cap.14.num.9.in princ.* Azor.*d.cap 12. q.7.casu 7.*F Ludou. Miranda *d q 48. art.3. concl. 1. vers.quinto,*vbi etiam quod de oblationibus non debetur quarta.

Quartus casus est quando quis in vita donat Ec- 26
clesiæ,videlicet ex donatione inter viuos, per *cap. de his, de sepult. & cap.1. de statu monach.* resoluunt Azor. *d.c.11.q.7.casu 9.*Fr.Ludou.Miranda *d q. 48. art.3.concl.1.in fine.*

Quintus casus est quando legatur pro maritandis 27
duabus puellis singulis annis,& pro vna puella cõsanguinea, quia aut sunt pauperes, & non debetur quarta, cùm legatum sit factum personis,& non locis,vt supra diximus: aut non sunt pauperes,& vltra præfatam rationem militat alia ratio, quod tale legatum non dicitur pium,& ideo ex eo quarta non debetur, vt conclusum fuit per Rotam *in dicta Syracusana quarta,*coram Seraph.*d.decis.726 numer. 6.* Idem iuris est si quid legetur certo alieni clerico, vel leprosis,qui in certo loco curantur,vel Religio-

tract.cap.7.quæst.1.num.14. in fine, itaut in prædicta quarta decimarum, de Iure communi fundatus sit, Tyndar.d.num.71.Rebuff de decimis,q.3.num. 14. & q.7.nu.11.Moneta loco proximè citato, Rota decis.31. num.5.part.1.diuers.& decis.402. num.1.part. 2. & in Caurien. seu nullius iurisdictionis, 1576. coram Lancerano], & in Toletana pretensarum redecimarum 19. Nouembris 1585. coram D. Aldobrandino, postea S. D. Clemente VIII. impressa per Marchesan.de commission. part 1. pag. 681. Rota etiam in Pacen. decimarum 12.Februarij 1608.coram Illustrissimo Cardinal. Sacrato, & in Nouarien. decim. 15. Aprilis 1611. coram Illustrissimo Cardinali Ludouisio, nunc S. D. N. Gregorio XV. inter eius impressas decis. 519.num.1.& 2. Vnde Rota eadem apud Seraphin. decis.1449.num.4.reprobauit opinionem illorum,qui tenuerunt illam quartam non de Iure communi,sed consuetudine ad Episcopum pertinere. Hinc Episcopus dicitur habere coæquale ius cum parocho ratione dictæ quartæ, Rota in Conchen. decim. dell. Infantado, 18. Decembris 1617. coram Reuerendissimo Patre Domino Andrea. Bene verum est, quod non potest exigere immediatè illam quartam à laicis.sed illam exigere debet à parocho, cap. conquerente. de off. Ordin. Seraphin.d.decis.1449.n.5. & 6.Gregor. XV.decis.519.num.2.& 3. Lotter.de re benef.lib.1.q. 20.n.81.cum sequentibus,Greg. XV.decis.519.num.1. Caualer decis.487 num.1. Duran. decis.310. num. 2. part.1. vbi tenet Episcopum habere Iuris assistentiam & intentionem fundatam in perceptione quartæ decimalis cum non agitur contra laicos,sed contra Rectores.

Et hanc opinionem, quòd Episcopus fundat intentionem suam super quarta decimarum, de Iure debita, firmauit Rot decis.31. num.5 part.1. diuers. & nouissimè in Nouarien. decimarum 7. Maij 1627. coram R. P.D. meo Pirouano.

Nec obstat quod supradicta opinio bene procedit contra Rectorem, à quo Episcopus exigere debet suam Canonicam portionem,non autem contra parochianos incolas, qui tenentur respondere de decimis suo Rectori, & non Episcopo, cap.cùm contingat, de decimis, ibi, quòd cum perceptio decimarum ad parochiales Ecclesias de Iure communi pertineat, & c.cum in tua,eod.tit.ibi,alioquin Parochialibus exoluantur,ad quas de Iure communi spectat perceptio decimarum, Castr.cons.38.per totum p.1.Seraphin.decis.519. n.2.& decis.1449 n.5.

Quia Host. sentiens hanc contrarietatem illam conciliat in d.cap.cùm contingat n.1. vers.vnde, nam verum est quod c quoniam, & cap. dudum, de decim. dicunt Episcopum fundare suam intentionem in portione Canonica, in c. cùm contingat, & in cap. cum in tua,de Iure communi decimas spectare ad Ecclesias Parochiales: sed,inquit ille,Episcopus fundat quoad Canonicam, Parochialis verò Ecclesia quoad alia.& ita vna dispositio aliam non destruit, sed bene inter se conueniunt, & Ioan.Andr. in d. cap.cum contingat,n.4.sequitur hanc distinctionem; propterea aut Rector non est in causa,aut neglexit exigere decimas.& Episcopus pro sua portione Canonica potest agere iure proprio, aut si vult agere pro omnibus decimis, etiam potest,sed nomine Ecclesiæ Parochialis,cui tenetur illas conseruare, cap. fin de success. ab intest. Host.in d. cap. cùm contingat. n.2.& Ioan. Andr.in d c quoniam num. 3. asserentes Ordinarios habere etiam fundatam intentionem quoad petitionem nomine suarum Ecclesiarum Parochialium, quod etiam admisit Rota in Carien. decimarum 13. Martij 1587. coram Orano, & per hanc distinctionem conueniunt decisiones coram bon.mem. Cardinal. Pamphilio, & bon mem. Iusto in Conchen. decimarum dell' Infantado, quæ referuntur in decis.442.485. & 520.part.1 recentior & postmodum coram bonæ mem. Andrea 18. Decembris 1617. in quibus fuit firmatum Episcopum habere in prædiis decimatoriis Ius reale, & coæquale cum Rectoribus,& esse inter se quasi portionarios, & prout tales nuncupantur per Host in dict. cap. quoniam, & Ioann. Andr. num. 3. de decim. quæ realitas, & coæqualitas tolli non potest per negligentiam, aut malitiam Rectorum non comparentium: cum sit fundata in proprio Iure immediato, non autem mediato ex persona Rectorum:similiter si idem Rector est in causa,& Episcopus simul agentes contra laicos Parochianos, minor esset difficultas,quia vterque agit ex Iure suo, & admittitur ista simultanea actio in Cernien.decimarum 12. Aprilis 1601.coram Penia. Ac demum quando Rector nec est in causa, aut negligit,sed esse, aut agere, aut negligere non potest, quia decimæ ad illum non pertinent, tunc Iura non prohibent quin Episcopus fundet intentionem suam contra laicos, & alios quoscunque pro decimis prædialibus, c.fin. de success. ab intestato, cap.quoniam,& cap.dudum, de decim. & idem admittit Rot.in Possanien.decimarum 18. Martij 1591. coram Gypsio: ex quibus patet consequentia, quam faciunt Castr. in d.cons.59.& Gregor.decis.519.non esse tutam, quod decimæ debent percipi à Rectoribus,& ab ipsis Episcopi exigunt quartam,& sic mediatè,non autem immediate à laicis, qui etsi c. cum contingat,& c.cùm in tua, expresse dicant perceptionem decimarum de Iure communi pertinere ad Ecclesias Parochiales, non tamen excludunt Episcopos,quin & ipsi fundent intentionem quoad eorum Canonicam portionem,iuxta c.quoniam, & c.dudum, eodem tit.attenta compatibilitate, quam ponit Host. vt dicebam in d cap. cum contingat.n..vers.non obstat. Colliguntur hæc ex decisione in d. Nouarien. decimarum,coram Reuerendissimo Patre Domino meo Pirouano. Ex quibus

Primò infertur,hodie Iure communi deberi Episcopis quartam decimationum ab Ecclesiis Curatis, non autem ab ipsis Parochianis: nam parochiani tenentur Ecclesiis, Ecclesiæ vero Episcopis decimas soluere,secundum gloss.verb. decimationum, 35 in dicto cap. conquerente. † Quando prædium non 36 est in alicuius parochia situm illius decimæ pertinent ad Episcopum, cap. quoniam, vbi Abb.num. 2. & 4 cap dudum gloss. verb iure commum in cap. cùm contingat,de decimis. Rebuff.d.quæst.7.num 8.Tyndar. d.tract num.69. Azor.instit. moral part.1.lib.7.cap.36. quæs.9.& censuit Rota in vna Pacen,decimarum dell' Hebrero 9.Iunij 1601.& 21.Iunij 1604. coram Reuerendissimo Domino Coccino Rotæ Decano, inter eius impressas decis.485. num.1. & in vna Placentina decimarum personalium de Trugillo, 18. Martij 1616. coram Reuerendissimo Patre Domino Buratto, & in Conchen. decimarum dell' Infantado, 18. Decembris 1617.coram R. P.D. Andrea.† Idem dicendum est, 37 vbi Parochiæ non sunt distinctæ. Tyndar. & Azor. proximè citati, Rota in Ciuitaten decimarum, 16. Martij, & 18 Iunij 1618. coram R.P.D Verospio. Lotter.d.lib.1 quæst.20.n.101.

Infertur secundò nulla monasteria, vel Ecclesias 38 inferiores, exceptis Parochialibus, debere istam quartam,attento Iure communi,cùm eodem iure ad nullas alias Ecclesias pertineant decimæ, ex quibus ista quarta detrahitur. Vnde sequitur illam esse legis diœcesanæ,Cochier de iurisdict.Ordin in exẽptos part.1,

part.1.q.15. num.6. à qua exempta sunt monasteria, Abb. *in c.1. de statu monachor.* Bertachin. *tract. de Episcopo, lib.4 part.2.q. 55. n.80.* quos refert, & sequitur Cochier. *d.part.1.q.16.*

39 Infertur *tertiò* consuetudinem posse variare circa solutionem huius quartæ decimationum; potest enim in totum tollere illam, cum præscribi cursu temporis quadraginta annorum valeat contra Episcopum, *d.c de quarta*, Lotter. *d.lib.1.q.20. num.* 106. Vnde hodie tertia decimationum ab aliquibus Ecclesiis debetur Episcopis; ab aliis vero nec tertia, nec quarta. Et in aliquot Episcopatibus hæc tertia, vel quarta decimationum debetur Capitulis Ecclesiarum Cathedralium propter separationem factam inter Episcopos, & Capitula ex conuentione illorum, ex quo tamen non sequitur istam quartam, vel tertiam non esse ius Episcopale sua natura. Hinc Canonica portio de qua supra egimus, Episcopo, vel Ecclesiæ parochiali debita pro parte, vel in totum consuetudine, seu præscriptione potest tolli, & ad id sine titulo sufficit tempus, de cuius initio non sit memoria, quia illud habet vim tituli: cum titulo vero sufficit tempus quadraginta annorum, ita post Panorm. & Syluest., resoluit Fr. Ludouic. Miranda *d.q.48. art.5. conclus.2.*

De Cathedratico, siue Synodatico Episcopo debito. §. III.

40 CAthedraticum, quod ob honorem Cathedræ Episcopalis sic vocatur, *d.cap. conquerente, de offi. Ordin. cap. pastoralis, de donat.* Flamin. *de conf. dent.q.15. num.5.* Bellet. *disquisit. cleric. part.1. tit. de clerico debitore §.15. num.7. vers. appellatur*, & quandoque nuncupatur synodaticum, quia in Synodo solui consueuit, *cap. olim, de censib.* Host *in dict. cap. conquerente num.12.* Bellet. *loco citato* gloss. *verb. duos solidos in cap. conquerente, de offic. Ordin.* Lotter. *dict. lib.1. quæst. 21. num.* 24. Gratian. *discept. forens. tom.4 cap.620. num.1.* vltra procurationem Episcopis debetur, gloss. *in summ. & cap. 1. & cap. inter cætera, 10. quæst 3.* Francisc Leo *dict. cap.14. numer. 5.* Zerol. *in praxi Episcopali part. 1. verb. ius Cathedra-*
41 *ticum*, vbi *in §. 1*, asserit, quòd † debetur per Presbyteros suis Episcopis, & quod solet dari pro festo Natiuitatis, & Resurrectionis Domini, & *in §. 4.*
42 † resoluit quòd non potest præscribi, licèt per contrariam consuetudinem, possit aliter introduci, de quo etiam Aloys. Ricc. *in praxi aurea resolut.* 182.
43 Bellet. *dict. tit. de clerico debitore §.12. nu.13.* † Taxam autem huiusmodi cathedratici vsque ad duos solidos ponit gloss. *in dict. c. conquerente, de officio Ordin. verb. duos solidos*, Pauin. *tract. de visit part.1.q. 5. n.13.* Rota *decis.465. num.1. p.2. recentiss. in posthum.* vbi *numer.* 7. quòd de consuetudine potuit augeri, Lotter. *d. quæst.21. num.53.* Gratian. *d.c.620. numer.3.* qui soluendi sunt secundum taxam, quæ antiquitus solui consueuit, Bald. *consil. 23. vol. 1.* quem refert Aloys. Ricc. *d resolut.182. numer.1.* Henric. Bottæ *de Synodo Episcopi part.3. nu.81. & 90.* Pauin *de visitat. part.5. quæst.9. num.13.* Gratian. *dict. cap. 620. num. 4.* Surd. *cons.454. num.12.* Sed † quia solidorum valor
44 conformis non est, immo varius, attenta diuersa Prouinciarum taxatione, vt per Couarum. *lib. 1. variar. c. 11. num.3. de veter. numism. cap. 6. numer. 5.* Gregor. *l.9. verb. de Oro, tit.4. part.5.* Gutier. *de iurament. confirmat. part.1. cap.7. numer 4.* Surd. *consil.454. num. 11.* Molina *de iustit tractat.1. disput. 278. vers. dubium tamen est*, Christoph. de Paz *in scholiis ad leges styli, l.84, à num.1.* Stephan. Gratian. *disceptat. forens. cap.55. num.14.* ideo attendenda est diuersarum Cathedralium consuetudo bona, rationabilis in eius taxatione, Zerola *in praxi Episcopali dict. verb. ius Cathedraticum, §.5.* Aloys. Ricc. *dict. resolut.182. num.1. in fine*, Piasec. *in praxi noua Episcop. part.2. cap.2. numer.20.* vbi resoluit etiam quod cum Cathedraticum detur in signum subiectionis, & in honorem Cathedræ, nullo tempore præscribi potest quominus debeatur, nisi concurrat tempus immemorabile, Bottæ *dict. part. 2. à numer. 91. cum sequentibus*, Bald. *de præscript. part. 1. part. 5. princ. quæst.16. num. 3. & part.6. in princip. numer. 2.* Gratianus *d.cap.620. à num.5.* Amplius neque Episcopus posset eximere Ecclesias sibi subiectas à solutione Cathedratici. Abb. *in cap. cùm venerabilis 21. numer. 3.* & *ibi* Anan. *num.4. in princip. de censib.* non enim venit in generali dispositione, *c. pastoralis, de donation.* Bottæ *part.3. num.83.* Gratian. *d. cap. 620. num.10. & 11.* Vnde licèt pleno iure liberaretur Ecclesia, adhuc non censeretur remissum Cathedraticum, nisi expressè ponatur, gloss. *in d.cap. Pastoralis, de donat.* nemo enim censetur esse sine subiectione, alioquin censeretur acephalus, *cap. nulla ratione, distinct.93.* Regulares tamen ab illius præstatione sunt exempti, *cap. inter cætera, 10. quæst.3.* Lotter. *d. lib. 1. q. 21. ex num.73.*

ALLEGATIO LXXXVII.

Episcopus charitatiuum subsidium quando & à quibus exigere possit?

SVMMARIVM.

1 *Doctores referuntur qui de charitatiuo subsidio tractarunt.*

2 *Charitatiuum subsidium dicitur charitatis auxilium quia à principio ex charitate peti debet, non per vim extorqueri.*

3 *Charitatiuum subsidium petitur quando reditus propriæ Ecclesiæ non sufficiunt.*

4 *Diuites possunt compelli officio iudicis ad dandam eleemosynam agentibus tempore magnæ famis, & necessitatis.*

5 *Episcopus, subsistente manifesta, & rationabili causa, potest subditos clericos compellere ad charitatiuũ subsidium soluendum.*

6 *Iudex in causa propria potest esse Episcopus subsistente manifesta & rationabili causa, quæ spectet ad dignitatem, & honorem Ecclesiæ.*

7 *Episcopi, Archiepiscopi, Primates, seu Patriarchæ in ciuitatibus, & diœcesibus suis possunt data manifesta & rationabili causa subditos ad subsidium charitatiuum cogere.*

8 *Charitatiuum subsidium exigere potest Episcopus electus & confirmatus, licet nondum consecratus.*

9 *Archiepiscopus, Primas, & Patriarcha ab Ecclesiis, & clericis suæ prouinciæ extra diœcesim suam, iure subsidium charitatiuum exigere non possunt.*

10 *Administrator, seu coadiutor datur Episcopo per Papam vel Ecclesiæ Cathedrali vacanti, potest à subditis illius Ecclesiæ exigere charitatiuum subsidium.*

11 *Charitatiuum subsidium debet Episcopus exigere cum consilio Capituli sui, & clericorum.*

12 *Vicarius generalis Episcopi non potest charitatiuum*

subsi

subsidium exigere, nisi specialis ipsius Episcopi mandato.

13 *Capitulum Sede Episcopali vacante potest charitatiuum subsidium exigere.*

14 *Capitulum Sede vacante non potest statutum condere quo charitatiuum subsidium in futurum ex parte minuatur.*

15 *Cardinales in Ecclesiis suorum titulorum charitatiuum subsidium petere possunt.*

16 *Legatus Papa habet ius exigendi charitatiuum subsidium ab Ecclesiis prouincia delegata.*

17 *Prelati Episcopo inferiores non possunt de iure subsidium charitatiuum exigere, sed priuilegio, vel consuetudine.*

18 *Abbates vel Priores non possunt exigere charitatiuum subsidium ab Ecclesiis secularibus, vel Regularibus monasteri is sibi non pleno iure subiectis.*

19 *Praepositus, siue Praefectus totius Ordinis Regularis potest charitatiuum subsidium petere à monasteriis Ordinis sui pro sumptibus necessariis ad gubernationem ordinis, si aliunde non habeat bona.*

20 *Commendatarius perpetuus Ecclesia Cathedralis habet legitimam administrationem, & potest exercere iurisdictionem, qua competeret Episcopo titulato.*

21 *Commendatarius perpetuus Ecclesia Cathedralis potest exigere chatitatiuum subsidium ab Ecclesiis sibi subiectis.*

21 *Papa charitatiuum subsidium potest exigere ab omnibus clericis. & Ecclesiis.*

23 *Papa liberam habet administrationem omnium beneficiorum, & est dominus, & ordinarius cunctorum, & Episcopus vniuersalis Ecclesia.*

24 *Exemptio generalis non censetur eximere à charitatiuo subsidio per Papam, imposito.*

25 *Charitatiuum subsidium non potest praescribi.*

26 *Praelatus, qui potest charitatiuum subsidium exigere, debet prius congregato Clero cum charitate, & humilitate ei exprimere causam suae indigentiae.*

27 *Causa ad charitatiuum subsidium exigendum debet esse manifesta, & rationabilis.*

28 *Causa manifesta, & rationabilis, qua dicatur in exigente charitatiuum subsidium ostenditur.*

29 *Charitatiuum subsidium potest exigere pro sua consecratione. vel pro solutione debitorum in Ecclesia vtilitatem contractorum.*

30 *Charitatiuum subsidium potest exigere Episcopus si magnas fecerit expensas in negotiis totius diœcesis communibus pertractandis.*

31 *Charitatiuum subsidium potest Episcopus exigere pro fabrica sua Ecclesia, vel alia re continente illius publicam vtilitatem, vel conseruationem.*

32 *Charitatiuum subsidium exigere potest Episcopus, si iter facturus sit ad Papam, vel Imperatorem, vel Regem ob Ecclesia sua vtilitatem.*

33 *Charitatiuum subsidium potest exigere Episcopus si visitaturus sit limina Apostolorum.*

34 *Charitatiuum subsidium potest exigere Episcopus si velit ire ad Concilium Prouinciale.*

35 *Charitatiuum subsidium potest exigere Episcopus, si impensas necessarias, & alicuius momenti fecerit in aduentu Imperatoris, Regis, vel Principis.*

36 *Episcopus quoties rationabilis causa subsit, non solum semel, sed etiam pluribus vicibus potest charitatiuum subsidium exigere.*

37 *Charitatiui subsidij summa quae sit exigenda ostenditur.*

38 *Charitatiuum subsidium clerici ex vrgenti causa possunt compelli soluere vltra taxam solitam.*

39 *Charitatiuum subsidium ratione beneficiorum potest Episcopus exigere à Clero, & Ecclesiis sua ciuitatis, & diœcesis.*

40 *Laici charitatiuum subsidium soluere non compelluntur.*

41 Cap. cùm Apostolus, § prohibemus, de censibus, *declaratur.*

42 *Feudi ipsius quarta pars annui reditus pro subsidio charitatiuo est soluenda.*

43 *Capitulum, seu Canonici Ecclesia Cathedralis tenentur Episcopo suo praestare charitatiuum subsidium.*

44 *Charitatiuum subsidium non debetur ex distributionibus quotidianis inspecto iure communi, nisi contrarium fuisset statutum.*

45 *Monasteria non tenentur praestare Episcopo charitatiuum subsidium.*

46 Clemen. 1. & 2. de censibus, *declaratur.*

47 *Exempta Ecclesia non tenentur praestare Episcopo charitatiuum subsidium, quod vt intelligatur ibi ostenditur.*

48 *Clerici nullum Ecclesiasticum beneficium habentes non possunt cogi Episcopo praestare charitatiuum subsidium.*

Subsidium an solui debeat de bonis relictis pro capellaniis non collatiuis, remissiuè. ibid.

49 *Clerici pauperes, qui ex redditibus suorum beneficiorum nihil habent vltra honestum victum, minimè cogi possunt ad charitatiuum subsidium praestandum.*

50 *Beneficium habens, sed nullos fructus aliquo fortuito casu percipiens, ad subsidium charitatiuum non tenetur.*

51 *Rector Ecclesiam habent in vna diœcesi, praedia vero in alia, tenetur soluere charitatiuum subsidium Episcopo in cuius diœcesi sita est Ecclesia.*

52 *Pensionarius an teneatur ad subsidium charitatiuum? ostenditur.*

53 *Charitatiuum subsidium, cui Episcopo sit soluendum, quando Ecclesia est in confinio duarum diœcesum? ostenditur.*

54 *Successor in beneficio soluere subsidium cogitur, quod antecessor beneficiaris non soluit.*

55 *Hospitalia quando teneantur ad charitatiuum subsidium? ostenditur.*

56 *Subsidij Hispanici prima concessio de trecentis millibus ducatis auri.*

57 *Subsidij Hispanici secunda concessio.*

58 *Milites S. Iacobi de Spata (excepta tamen magistrali mensa) & quatuor mendicantium Ordinum Fratres immobilia possidentes ad subsidiorum hactenus non solutorum solutionem tenentur.*

59 *Subsidij Hispanici concordia inter vniuersum Clerum Regnorum Castella, & Legionis, & Regem Catholicum inita.*

60 *Excusatum subsidium in Regnis Hispaniarum quando inceperit, & quomodo soluebatur, & ad quod tempus?* & num. 61.

62 *Excusati ad concessionem tenentur S. Hieronymi & Cisterciensis Ordinum Religiosi.*

63 *Pensionum ratione à S. R. E. Cardinalibus obtentarum an excusatum solui debeat?*

64 *Cruciata, subsidij, & prima decima excusati efficia vendi non possunt.*

65 *Milliones quando inceperint.*

66 *Millia*

1 De charitatiuo subsidio peculiares edidere tractatus Barthol. Bellencinus, Remig de Gonnis, & Francisc. Paulius, & aliqua tractarunt Duē. *reg* 89. Menoch *de arbitr. casu* 178. & 179. Nauarr *cons.* 10. *in antiq. aliàs* 5. *in nouis, sub tit. de censibus*, Sayr. *in floribus decis. sub eod. tit. decis.* 11. Quaranta *in summ Bullarij, verb. Concilium prouinciale num.* 8. Azor. *instit. moral. part.* 2. *lib.* 9. *cap.* 14. Cened. *ad Decretal. collect.* 115. *à num.* 6. Piasec. *in praxi noua Episcop. part.* 2. *c.* 2. *n.* 11. Bellet *disquisit. cleric. part.* 1. *tit de clerico debitore* §. 12. nouissime Alphons. de Leone *de officio Capellani q.* 5. *sect.* 17. *n.* 258 *cum seqq.*

2 Charitatiuum subsidium secundùm Host. & alios *in cap. conquerente, de officio Ordin.* dicitur charitatis auxilium, quia à principio ex charitate peti debet, nō per vim extorqueri, vt colligitur ex *cap. ex part. de censibus*, & appellatur subsidium, quia sicut subsidiaria actio datur quando deficit propria, & specialis actio, vt *in* § *fin. Instit. ad leg. Aquil. & in* §. *fin.*
3 vbi gloss. *Instit. de interdict.* ita † hoc subsidium petitur quando reditus propriæ Ecclesiæ non sufficiunt pro oneribus incumbentibus, Bellencin *dict. tract. de charit. subsid. quæst.* 14. Azor. *d. cap.* 24. *quæst.* 2. Guid. Papæ *decis.* 371. quem refert Aloys. Ricc. *in collect. decis part.* 1. *collect.* 52. Bellet. *d.* §. 12. *num.* 6. Præscribi autem nunquam potest; esset enim præscribere contra charitatem, Bellencin *q.* 45, Piasec. *d. n.* 11. Bellet. *d* §. 12. *à n.* 9.

4 Quamuis huiusmodi subsidium charitatiuum dicatur charitatis auxilium, tamen cum officio Iudicis possint diuites compelli ad dandam eleemosynam egentibus tempore magnæ famis, & necessitatis, Azor. *instit moral. part.* 2. *lib.* 12. *c.* 13 *quæs.* 5. Henriq. *in summ. lib.* 13. *cap.* 17. §. 5. *in fine*. Surd. *de aliment.*
5 *tit.* 3. *quæst.* 3. *n.* 27. Sic † Episcopus subsistente manifesta, & rationabili causa poterit subditos clericos compellere ad huiusmodi subsidium soluendum. Ita Host. Ioann. Andr. Butr. & Abb. *in cap. cùm Apostolus, de censib* & plures alij, quos refert, & sequitur Rendiosa *in promptuario recept. sent. tit.* 38. *num.* 12. me citato *in hoc loco* nouissimè Xammar *de officio Iudicis part.* 1. *quæst.* 24. *num.* 81. immo Lap. *alleg.* 20. quæ incip. *Si vacante*, dicit posse Episcopum propter hoc clericos excommunicare, quod probat ex *Clem. frequens, de excess. Prælat.* & demum per censuras posse ipsum Episcopum compellere sibi subditos ad charitatiuum subsidium soluendum, resoluunt Alexand. de Neuo *cons.* 58 *n.* 5. Boër. *decis.* 236. *num.* 1. & 2. Host. *in cap. cum Apostolus, de censib. num.* 7. & 8. vbi Abb. *num.* 5. Innoc. Anch. & alij Bellet. *d.* §. 12. *num.* 25. Et Auditores Rotæ *in nouis decis.* 415. alias 13 quæ incip. *Item extra Rotam petebatur consilium*, dicunt posse Episcopum in sua diœcesi edictum proponere, vt vbicunque clericus beneficium habens non soluerit ei charitatiuum subsidium infra certum tempus, sit excommunicatus.

Nec obstat quòd Episcopus videatur esse iudex in causa propria contra *l.* 1. *C ne quis in sua causa* quia respondetur, id non procedere ratione notorij & manifesti, Alex. Trentacinq. *loco infrà citando num.* 6. D. Barbos. *in l. si de vi num.* 143. *ff. de iudic.* tum etiam quia subsistente manifesta, & rationabili causa, quæ spectet ad dignitatem, & honorem Ecclesiæ, potest Episcopus esse iudex in causa propria, *cap Romana, de pœnis*, cum traditis per Zerol. *in praxi Episcop. part.* 1. *verb. Episcopus*, Alexander Trentacinq. *variar. resolut. lib* 2. *tit. de iudic. resolut.* 5 *num.* 7. Marta *in votis nouiss decis. voto* 57. *num.* 23. Surd. *consil.* 50. Aloys. Ricc. *in decision. Curiæ Archiepiscop Neapol part.* 1. *decis.* 244. Est enim Episcopus sic Iudex competens in causa suæ Ecclesiæ, Puteus *decis.* 110 *numer* 3. *part* 2. Nauarr. *cons.* 21 *numero* 17. *de sentent. excom.* Marant. *de ordine iudic part.* 4. *verb seculare, vel Ecclesiast num.* 26 Cassad. *decis.* 6. *num.* 1 *de priuileg* Cęs. de Grassis *decis.* 4 *num.* 1. *cum seqq. de except.* Sbroz. *de offic. vicar. lib.* 3. *quæst.* 60. Marc. Antonin *var. resolut. lib.* 1. *resolut.* 48 *sub num.* 8. quos refert Sperell. *in decisionib. fori Eccles decis.* 93. *à num* 1 vbi *numer.* 18. *in princ.* subdit Episcopum in causis Ecclesiæ suæ posse Iudicem agere, sed aliqua ratione allegari suspectum. 6

Et nota pro huiusmodi subsidio charitatiuo posse relaxari executionem non obstante appellatione, Caputaq, *decis.* 218. *part.* 1. quem refert Bellet. *d.* §. 12. *num.* 34.

Huius alleg. materia in tres diuidetur articulos, *primò* examinabitur, qui possunt huiusmodi subsidium exigere? *secundò* quibus ex causis: *tertio* à quibus personis?

Charitatiuum subsidium qui possint exigere?

Episcopi, Archiepiscopi, Patriarchæ, seu Primates, in ciuitatibus, & diœcesibus suis possunt, 7 data manifesta, & rationabili causa licite subditos cogere (cum charitate tamen, & dubio moderamine) ad charitatiuum subsidium soluendum, quo suis consulant necessitatibus, ita probant text. *in cap. conquerente, in fine, de officio Ordinarij, & in cap. cum Apostolus*, §. *prohibemus, de censibus*, post alios Oldrad. *cons.* 104. & 234. Lap. *alleg.* 20. Duen. *regul.* 89. Palat. *in repet. cap per vestras, notab.* 2. §. 27. *à num.* 10. Cassan. *in consuet. Burgund. rub.* 1. §. 4. *gloss à num.* 13. Menoch *de arbitr casu* 178. *num.* 1. Cened. *ad Decretal. collect.* 115. *numer.* 6. Nauarr. *consil.* 7. *sub tit. de censibus, in antiq* Sayr. *in floribus decisionum sub eodem tit. decis.* 7. Piasec. *in praxi noua Episcop part.* 2. *cap.* 2. *numer.* 11. Bellencin. *d. tract de charitatiuo subsidio, quæst.* 1. *num.* 1. Azor. *d cap.* 15. *quæst.* 5. Francisc. de Alfaro *de officio fiscalis, gloss.* 9. *num.* 16. † Quod 8 quidē subsidium exigere potest Episcopus electus, & confirmatus, nondum consecratus, Bellencin. *quæst.* 9. Azor. *d. quæst.* 5. *in fine*, ex eo, quia hoc est iurisdictionis, non Ordinis *d. c. conquerente, in fine.* Et hoc intelligendum est semper, quando ille ex suo proprio, vel per se non potest satisfacere, nisi petat tale subsidium charitatiuum, Host. *in cap. cum Apostolus* § *prohibemus num.* 7. vbi Abb *num.* 5. *ante fin. de censib.* Alex. de Nouo *consil.* 57. *n.* 1. & *consil.* 58. *num.* 1. & 4. Menoch. *de arbitr. casu* 520. *n.* 10. Bellet. *d.* §. 12. *n.* 6.

Arch

9 Archiepiſcopus,Primas,& Patriarcha ab Eccleſiis
& clericis ſuæ prouinciæ extra diœceſim ſuam iu-
re tale ſubſidium exigere non poſſunt,quamuis con-
ſuetudine recepta alicubi id fortaſſis poſſint , Bellen-
cin.*d tr.q.2.* Azor *d cap.14. quaſ.5. verſ.ſed dubiæ quæ-*
10 *ſtionis eſt.* † Adminiſtrator verò,ſeu coadiutor datus
Epiſcopo per Papam,vel Eccleſiæ Cathedrali vacan-
ti , poteſt a ſubditis illius Eccleſiæ exigere charita-
tiuum ſubſidium,per text.*in c.is cui,de elect.lib.6.& in
cap.vlt.in fine, de ſupplenda negligent. Prælator.eod. lib.*
Bellencin.*q.*8.

11 Et quando Epiſcopus à Clero ſuo exigere vult
charitatiuum ſubſidium , debet facere cum conſilio
Capituli ſui,& etiam ipſorum Clericorum , per text.
*in cap.nouit,& in cap.quanto,de his quæ fiunt à Præla-
tis,*reſoluunt Innoc. Ioan. Andr. & Anton. de Butr.
in d.cap cùm Apoſtolus. Bellencin. *q.* 10. Alexand. de
Neuo *conſil.*58.*n.*3.Bero *conſ.*81.*n.*40. *vol.*1. Bellet.*d.*
§.12.*n.*8.

12 Vicarius generalis Epiſcopo non poteſt tale ſub-
ſidium exigere , niſi ſpeciali ipſius Epiſcopi manda-
to;hoc enim nullo iure eſt illi conceſſum , proinde
in generali mandato , quod accipit ab Epiſcopo,non
continetur, Bellencin *q.*21. Azor.*d.c.*14.*quaſt.*5.*verſ.
Vicarius.*

13 Capitulum Sede Epiſcopali vacante poteſt tale
ſubſidium exigere,Gloſ.*verb aliunde, in cap.cupientes,
§.ad hæc,de elect.lib* 6. vbi Ioan. Monach Archidia-
con.& Dominic. Bellencin.*q* 7.Azor.*d.q* 5.*verſ item
collegium,*Bellet.*d.*§.12 *n.*18. Nequit tamen ſtatutum
concedere, quo tale ſubſidium in futurum ex parte
minuatur , Bellencin.*q.*55.Azor.*d.c.*14 *q.*7. *verſ item
Canonicorum.*

14 Cardinales , cum in Eccleſiis ſuorum Titulorum
iuriſdictionem habeant de Iure communi , Epiſco-
paliaque iura obtineant , *cap querelam , de elect* Al-
phonſ. Aluarez Guerrero *in ſpeculo Pontif.cap.*28.*poſt
princ verſ.de Reuerendiſſimis* , *pag.* 72. Læl. Zech. *de
Republ. Eccleſ. tit. de Cardinal. num.*9. Marc. Anton.
Cuch *lib.*2.*inſtit.maiorum tit.*4. Anaſtaſ. Germon. *de
indultis Cardinal.*& alij apud Homobon. de bonis *de
humanæ vitæ ſtatibus cap.*5.paulò poſt *princip. part.* 1.
15 † tale ſubſidium petere poſſunt , Ioan. Monach. *in
cap.*1.*de maior.& obedient.lib.*6. Bellencin.*q* 3. Azor.
d.quaſ 5.*verſ.quæres.* Remig.de Gonny *in tract.de cha-
ritatiuo ſubſidio q.*11.Marcel.Megal.*in p.*2.*lib.*2. *c.*15.
*q.*1.*n.* 13. Scip.de Rubeis *in aphoriſm Epiſcop. verb.
charitatium ſubſidium n.*9. nouiſſimè Diana *moral.re-
ſolut part.*5.*tract.*2.*de poteſt & priuil S.R.E. Cardinal
reſolut.* 55.

16 Legatus Papæ , cui commiſſum eſt plenæ lega-
tionis officium in ſua Prouincia , cum omnia liberè
& immediatè poſſit , quæ quilibet Ordinarius iure,
ſiue conſuetudine poteſt , vt probat Specul. *tit. de
Legato,§ nunc oſtendendum,verſ. Legatus* ; igitur ha-
bet ius exigendi huiuſmodi ſubſidium in Eccleſiis
Prouinciæ ſibi delegatæ, Bellencin.*q.*12. Azor.*d.q.*5.
§ quid dicendum.

17 Prælati Epiſcopo inferiores iure quidem non poſ-
ſunt tale ſubſidium exigere , ſed priuilegio,vel con-
ſuetudine. Ita Bellencin. *quaſt.*4. Azor. *dict. quaſt.*5.
verſ.quid dicendum Boër *deciſ.*133.quem refert Aloyſ.
Ricc. *d. collect.* 52. Duen *regul.*91. Cened. *dict. col-
lect.*11 *num.*7 *ad fin* Bellet *d.*§.12.*numer.*18. & idem
18 Bellencin.*quaſt* 5. reſoluit quòd † Abbates,vel Prio-
res non poſſunt exigere charitatiuum ſubſidium ab
Eccleſiis ſecularibus vel regularibus Monaſteriis ſi-
bi non pleno iure ſubiectis , & addit ex Caldcrin.
19 *conſ.de cenſibus* † Præpoſitum , ſiue Præfectum to-
tius Ordinis Regularis poſſe huiuſmodi ſubſidium
petere à Monaſteriis Ordinis ſui pro ſumptibus ne-
ceſſariis ad gubernationem Ordinis , aliunde ratio-
ne præfecturæ non habet bona,quæ ad hoc onus ſu-
ſtentandum deſtinata ſufficiant.

Commendatarius perpetuus Eccleſiæ Cathedra- 20
lis cum habeat legitimam adminiſtrationem,& poſ-
ſit exercere iuriſdictionem . quæ competeret Epi-
ſcopo titulato,vt tenent Archicon.*in cap.nemo dein-
ceps.de elect.lib.6.*Innocent *in cap ſi conſtiterit,de accu-
ſat,*Cardinal.*in Clement vlt.de procuratorib q.*11.† po- 21
teſt exigere charitatiuum ſubſidium ab Eccleſiis ſibi
ſubiectis, Bellencin *q* 6.Azor.*dict.q.verſ. Commenda-
tarius.*

De Romano Pontifice dubitari non poteſt , quin 22
hoc ſubſidium poſſit exigere ab omnibus clericis,&
Eccleſiis , Bellencin *quaſt.*1. *num.*1. Azor *d.quaſt* 5.
in princip. tum quia liberam habet adminiſtrationem
omnium beneficiorum.*cap.*2.*de præben.in* 6 *Clemen.*1.
*vt lite pendente,*tum quia † eſt dominus,& Ordina- 23
rius cunctorum , Epiſcopus vniuerſalis Eccleſiæ &
Ordinarius Ordinariorum, *cap cuncta per mundum.* 9.
*quaſt.*3. Flamin.*de reſig lib.*8.*q* 7. *num* 100. Gonzal.
*ad reg.*8. *Cancell* §.2 *proœm num.*44. Bortel. *in ſumma
omnium deciſionum,tom* .*tit.*4.*num.*16. Hinc † gene- 24
ralis exemptio non cenſetur eximere à ſubſidio per
Papam impoſito , Ioan. Andr *in cap cùm inſtantia,
de cenſibus* , Cochier. *de iuriſdictione Ordinarii. in ex-
emptos,par.*4 *q.*7. niſi qui ſpeciali priuilegio ab hu-
iuſmodi onere nominatim eximeretur , Bellencin.
*dict.tract,quaſt.*58.*num.*3.vbi aduertit quod non eſt
præſumendum,quippe,quòd illud concedi non con-
ueniat,per text *in dict. cap cum inſtantia, ibi, niſi fortè
per ſpeciale priuilegium Sedis Apoſtol quod non credi-
mus,ſit exempta,*& per text.*in cap accedentes , de præ-
ſcript* ibi , † *niſi per ſpeciale priuilegium* Epiſcopus ta- 25
men cum Clero in ſui præiudicium poteſt aliquem
eximere à ſubſidio charitatiuo , Bellencin *d.tract. q.*
70. Cochier *d.p.*2.*q.*8 Azor *d.c.* 14.*q* 7. vbi etiam
quòd ſubditi non poſſunt præſcribere,itavt ſubſidi-
um præſtare non debeant , quia tale ſubſidium qua-
dam naturali æquitate , & lege charitatis debetur,
contra quæ præſcriptio non currit,de quo etiam Abb.
*in d.c.cum Apoſtolus,n.*5.*in fine* , Alexand de Neuo *d.
conſ.*58 *n.*9. Boer *d.deciſ.*133.*num.* 9. Bellencin.*q.*50.
Bellet *d.*§.12.*à num.*9.

*Quibus ex cauſis charitatiuum ſubſidium exigi
poſſit.*

PRælatus , qui iuxta ſupradicta poteſtatem habet 26
huiuſmodi ſubſidium exigendi , congregato Ca-
pitulo,& Clero cum charitate,& humanitate, debet
illi exprimere cauſam ſuæ indigentiæ , eumque hor-
tari,quòd eum cuilibet proximo in neceſſitate ſit ſub-
ueniendum , fortius ſibi ſubuenire debent, Alex. de
Neuo *conſ* 57.*num.*2. Bellet. *d.*§.12. *num* 8 † Cauſa 27
autem ad tale ſubſidium exigendum, debet eſſe ma-
nifeſta , & rationabilis , ne ſubditi grauentur pluſ-
quam par eſt,vt dicunt text *in dicto cap conquerente,
& in dict.c cum Apoſtolus, § prohibemus.* † Quænam 28
dicatur manifeſta & rationabilis cauſa quoad inten-
tum,& hac in re nihil certum Iure definitur, ſed ar-
bitrio iudicis relinquendum arbitrantur , gloſ. *verb.
rationabiles,in d § prohibemus,*recepta,vt per Abb.*n.*4.
*in fine,*Cardinal.*n.*2. Anton.*vlt.* Hippol. *in l.* 5*.quæſtio-
nis modum,num.*6.*de quaſt.* Grammat. *deciſ* 88.*num* 3.
Boër. *deciſ.*153. *num.*1 & *deciſ.*134. *num* 6. Bellet.
*diſquiſit.clerical. part,*1. *tit.de clerico debitore* §.12.*n.*3.
Bellencin.*q* 16.*n.*12. & alij , quos refert,& ſequitur
Menoch.*d.caſu* 178.*n.*2.Et in dubio rationabili cauſa

præſumenda non eſt,quia text. *in d.c.cùm Apoſtolus, verſ. ſuſtinemus*,nou ſolùm requirit cauſam rationabilem,ſed quod ſit manifeſtè talis,& caſum dubium excludat, aduertit Bellencin.*quæſt*.8.

29 Irrationabili cauſa *primo* poteſt exigere charitatiuum ſubſidium Epiſcopus,pro ſua ſcilicet conſecratione, Grammaric.*dec*.88.quem refert Aloyſ. Ricc. *d.collect*.5 a. Boer.*dec*.134 *numer*. 1.2. *&* 7. Purpur. *conſ*.129.*num*.2.*vol*.1. Bellet.*d*.§.1.12. *num*.4. *in fine*, Lanret. de Franchis *in controuerſ. inter Epiſcop. & Regul. quæſt*. 71. *propè fin. verſ. Prima*. Item pro reſolutione debitorum, quæ contraxit Epiſcopus pro ſuæ Eccleſiæ iure tuendo, videlicet quando multa, & magna ſunt debita, & aliunde ex bonis Eccleſiæ ſolui commodè nequeunt, Hoſtienſ. *in ſumm. tit. vt Eccleſiaſtica beneficia*, §.1. *& in tit.de cenſibus*, §.*ex quibus cauſis*. Butr. & Imol. *in d. cap. conquerente*, Azor.*d cap*.14. *quæſt*.4. *in princ*. Piaſec. *in praxi noua Epiſcop.part*.2. *cap*.2.*num*.11. Boër.*dec*.134.*num*. 2.Menoch.*caſu* 178.*num*.5. Bellet.*d*.§.12. *num*.4.*verſ. ſecunda*.

30 *Secundò*. Cauſa rationabilis exigendi huiuſmodi ſubſidium eſt, ſi Epiſcopus magnas fecerit expenſas in negotiis totius diœceſis communibus pertractandis,Innoc.*in cap.de ſtatu monach*.Azor.*d c*.14. *quæſt*.4. *verſ.ſecundo*.Vel ſi lites magnæ in bonis Eccleſiæ moueantur Franciſc.Marc.*quæſt*.472.*n*.1.Bellet.*d*.§.12. *num*.4.*verſ.ſexta*.

31 *Tertiò*. Si Epiſcopus pro fabrica ſuæ Eccleſiæ, vel alia re continenti illius publicam vtilitatem, vel conſeruationem, fecerit magnam emptionem, Oldrad.*conſ*.110 incip.*Circa propoſitam quæſtionem*, Bellencin.*d.tract.quæſt*.19.Azor *d quæſt* 4.*verſ.tertio*.Menoch *d caſu*.178. *num*.8. Bellet.*d*.§. 12. *num*. 4. *verſ. quarta*.

32 *Quartò* Si Epiſcopus iter facturus ſit ad Papam, vel Imperatorem,vel Regem, ob ſuæ Eccleſiæ, vel diœceſis, vel etiam totius Eccleſiæ generalis commune bônum,Innoc. *in cap*.1.*circa fin.de ſtatu monach*. Hoſt.Butr.& Imol *in d.cap.conquerente*, Bellincin *d. tract quæſt*.20.Azor.*d q* 4.*verſ.quarto* Menoch,.*d. caſu* 578.*num*.9.*&* 10 Franc. Marc.*quæſt* 472.*num*.3. Bellet.*d*.§.*num*.4.*verſ tertia*,Lauret. de Franchis *d. quæſt*. 71.*verſ tertia*.

33 *Quintò* Si Epiſcopus viſitaturus ſit limina Sancti Petri,vt iuſiurandum impleat,iuxta formam *cap. Ego N.in fine,de iureiur*.& *Conſtit*.Sixti V. Bellencin. *q*. 20.*verſ.vel quando*, Azor *d.q*.4. *verſ quinto*, Zerol. *in prax.noua Epiſcop.d.n*.15.

34 *Sextò*.Si Epiſcopus velit ire ad Concilium Prouinciale,Bellencin.*d tract. quæſt*. 21. Iacob. de Graffiis *lib*.5.*art*.5.*fol*.110.*colum*.1. Piaſec *d.num*.15. Bellet.*d* §. 12.*num*.4.*verſ.tertia*. Marc.Anton. Genuenſ.*in praxi Archiepiſcop.Neapol cap*.71. *num*. 8. Azor. *d quæſt*.4. *verſ. ſextò*. Quarauta *in ſumma Bullarij verbi Concilium Prouinciale*, *num*. 8.vbi hoc intelligit, quando Epiſcopus eſſet pauper, qui non haberet ad faciendum expenſas.

35 *Septimò*. Si Epiſcopus impenſas neceſſarias, & alicuius momenti fecerit in aduentu Imperatoris, Regis,vel Principis, præſertim ſi ab eo habeat regalia, dummodo clericos,& Eccleſias nimium in hoc grauare,vel ad hoc compellere non debeat, Bellencin. *quæſt*.21.Azor.*d quæſt*.4.*verſ ſeptimo*, Bellet. *d*. § 12. *num*.4.*verſ.ſeptima*. Lauret. de Franchis *d q*.75. *verſ. quinta*.

Octauò. Quando Eccleſias formaliter viſitat. Abb. *d.cap.conquerente,n* 2.*verſ.tertio decimò*, Socin.*de viſita lib*.1.*q*.13 *princ.p*.6. Boër *dec*.133. quos refert, & ſequitur Bellet.*d*.§.52.*n*.4.*verſ.quarta*.

Exiſtente qualibet ex prædictis cauſis poteſt Epi- 36
ſcopus, non ſolùm ſemel, ſed etiam pluribus vici-
bus,quoties ſcilicet rationabilis cauſa ſubſit,charita-
tiuum ſubſidium exigere, Abb. hic *in d. cap. cùm*
Apoſtolus,Bellenci.*d tract*.*q*.23.Remig *q* 32. Azor.
d. cap.14. *quæſt*.8. Bellet. *d*.§.12. *num*. 5. † Dummo- 37
do etiam à volentibus non exigat, niſi tantum
quantum aſcenderent procurationes ſingulæ, ſi
Prælati per alium licite viſitarent, per Extrauag. Be-
nedict. XII. quæ incip. *Vias electionis*, *circa fin*. §.
præmiſſis quoque adiiciendo,vt in in ſuperiore eius par-
te declaratur, quæ ſit quantitas illarum procuratio-
num; Bellencin. *d. tract.quæſt*. 41. Quantum tamen
eſſe debeat hoc ſubſidium non eſt Iure definitum,
Nauar.*conſil*.10.*in antiq* alias 5.*in nouis*, *ſub tit.de cen-*
ſibus, Sayr. *in floribus dec. ſub eodem tit.dec*. 10. Me-
noch.*caſu* 179.*num. vlt*. Piaſec. *d. num*. 11. *verſ. ne-*
que; ita vt non valeat conſuetudo, quod Epiſcopi,
vel alij Prælati à ſubditis ſuis poſſint exigere, & à
volentibus recipere charitatiuum ſubſidium vltra ta-
xam poſitam *in d. Extrauag. Vas electionis*, Bellen-
cin.*quæſt*.42.*& quæſt*.44. oſtendit, quæ pœnæ impo-
nantur exigentibus charitatiuum ſubſidium vltra ta-
xam,& *quæſt*.46.quòd ſubditi poſſunt denegare cha-
ritatiuum ſubſidium Epiſcopo in eo, in quo excedit 38
taxam Et † quòd clerici ex vrgenti cauſa poſſint com-
pelli ſoluere charitatiuum ſubſidium vltra taxam ſo-
litam,dicit Marc. Anton.Genuenſ.*in practicab.Eccleſ.*
quæſt.640.

A quibus perſonis charitatiuum ſubſidium exigi poſſit?

EPiſcopus iure poteſt tale ſubſidium ratione be- 39
neficiorum exigere à Clero, & Eccleſiis ſuæ Ci-
uitatis, & diœceſis, *cap.conquerente*, *de officio Or-*
din. Nauar *conſ*.10.*in antiq*.alias 5.*in nouis*, *ſub tit de*
cenſib Sayr.*in floribus dec*. 10. Et licèt vrgente neceſ-
ſitate charitatiuum ſubſidium à ſuis clericis petere
poſſit, *cap.cùm Apoſtolus*, §. 1. *de cenſibus*; aliquid
tamen tanquam ſibi debitum, ceſſante illa, dum-
modo conſuetudine immemoriali, & bona fide il-
lud præſcripſerit, petere nequit. Nauar.*conſ*.7. aliàs
3.*in nouis,ſub tit .de cenſu*. Sayr. *ſub eodem tit. dec*. 7.
† A laicis verò non poteſt, vt colligitur ex *cap.quia* 40
cognouimus, 10 *quæſt*. 5. Nec obſtat quod dicitur *in*
cap.cum Apoſtolus.§.*prohibemus*, *de cenſibus*, quatenus
habet poſſe Epiſcopum huiuſmodi ſubſidium à ſub-
ditis petere; quia reſpondetur † id intelligendum 41
de Eccleſiaſticis, vt loquitur *c conquerente*, tum quia
ſtrictè, & propriè ſumendo laici diœceſani non di-
cuntur ſubditi Epiſcopi, licèt quoad quædam foro
ſuo ſubiiciantur,vt notat gloſſ. *verb. ſubditos in Clem.*
5.*de foro comp*.Ita Bellencin. *de charitatiuo ſubſidio*, *q*.
26. Azor.*inſtitu. moral. part*.2.*lib*.9. *cap*.14.*quæſt*.6.*in*
princip.

Vtrum verò ratione feudi, vel officij gratuiti te- 42
neantur laici aliquid contribuere, Dubium eſt præſentis inſtituti, in quo quartam annui reditus ipſius feudi pro ſubſidio charitatiuo eſſe ſoluendam reſoluit Afflict.*dec*.136. quem refert Aloyſ. Ricc. *d. collect*.5 a Trulench.*in c.poſit.Decalogi lib*.4.*cap*.1.*dub*. 7.*num*.6.

Cardinales non tenentur ad onus ſubſidij charitatiui pro beneficiis,quæ poſſident.Roman.*conſ*.489.*n*. 1.*&* 4. Cephal.*conſ*.2.*n*.10.*vol*.1. quos refert, & ſequitur Bellet.*d* §.12 *num* 25.

Capitulum, ſeu Canonici Eccleſiæ Cathedralis 43
tenentur Epiſcopo ſuo præſtare charitatiuum ſubſidium, quando ab eo petitur ex legitimis cauſis, de

quibus

quibus dictum est supra, quia fortius ipsi debent ei subuenire, quam cæteri, cum dignius sit, quòd membra subueniant capiti suo, quam extranei, argum *c. cum non liceat, de præscrip & c. requisisti, de testam* Bellencin. *d. tract. q. 27.* Remig. de Gonni *de charit. subsid. q. 38.* Moneta *de distribut. quotid. p. 3. q. 9. n. 20.*

44 Ex distributionibus tamen quotidianis inspecto Iure cōmuni non debetur charitatiuum subsidium, nisi contrarium fuisset sancitū, Mandos. *conf. 15 n. 4.* Lap. *alleg. 136. n. 7.* Bellencin *q. 76.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. §. 7. proœm. n. 75.* Moneta *de distrib quotid. p. 3. q. 9. à n. 19.* Mant. *conf. 1. n. 90. vers. non obstat. 4. lib. 1.* Bellet. *d §. 12. n. 36. vers. ex distributionibus.*

45 Monasteria non tenentur præstare Episcopo charitatiuum subsidium. Ita Ioan. Andr. Butr. Imol. *in c. dilectus, de officio Ordinar.* Innoc. *in cap. 1. de statu monach.* Abb *conf. 26. n. 4. & 5. part. 2.* Host. *in summ. illius tit & tit de censib. § ex quibus causis, vers. item Episcopus exigit.* Bellencin. *quæst. 29.* Remig de Gonni *eod. tract quæst. 11.* Fr. Emman. *quæst. Regul. tom. 2. quæst. 66. art. 1. & 2.* Azor. *dict quæst. vers item non potest.* Quicquid dicant Alex. de Neuo. *conf. 58. num. 8 & 9.* Boër. *decis. 135. num. 5.* & alij, quos refert, & sequitur Bellet. *d. §. 12. num. 18.* Ratio est quia exactio charitatiui subsidij, est de lege diœcesana, & non iurisdictionis Bellencin. *quæst. 18.* Cochier *de iurisd. Ordinarij in exemptos part. 1. quæst. 25. num. 8.* à qua lege diœcesana monasteria sunt exempta, vt probant text. *in cap ne pro cuiuslibet, 16 quæst. 1. & in cap. 1 de*
46 *statu monach.* Non obstat † *Clement. 1. & 2 de censib.* vbi dicitur Religiosos debere soluere iura Episcopalia, & subire onera, nisi se tueri possint speciali priuilegio Papæ, & consuetudine: quia respondetur ibi sermonem esse de monasteriis habentibus Ecclesias seculares sibi subiectas, quæ Ecclesiæ antequam monasterio subiicerentur, soluere consueuerant Episcopo tale subsidium charitatiuum, & alia iura Episcopalia, ac proinde censetur vnita monasterio cum suo onere cum quo transiuit res, *cap. pastoralis, de decim. cap. quia monasterium, de relig. domibus,* ita Azor. *vbi proximè,* & Cochier *d. n. 9. vers. limita primò,* vbi *vers. limita secundò,* dicit, quòd si monasterium habeat populum, ratione illius tenebitur ad omnia, quæ sunt legis diœcesanæ, & per consequens ad charitatiuum subsidium.

47 Exemptæ Ecclesiæ non tenentur præstare Episcopo charitatiuum subsidium. Ita Cardin. *in Clem frequens, §. nonnulli, in 3. opposit. de excess. Prælat.* vbi Paul. & Petr. de Anchar *in vers. 8. not* Bellencin. *quæst. 32.* Azor. *d quæst 6. vers. item non potest.* Cochier *de iurisd. Ordin. in exemptos, p. 4 quæst. 9. per totam,* dubiè Laurent. de Franch. *in controu. inter Episcopos & Regul. quæst. 71. pag 394.* Quod maximè procedit si exemptio sit data cum plena libertate, id enim importat exemptionem non modo à iurisdictione, sed etiam ab omnibus, quæ sunt de lege diœcesana, inter quæ charitatiuum subsidium numeratur, vt suprà dictum est *num præcedenti.* Ita Bellencin *d. q. 32. n. 8.* Cochier *d. q. 9. n. 1.*

Limitatur tamen *primò*, nisi exempti haberent populum non exemptum, quia eo respectu exigi posset huiusmodi præstatio, Bellencin. *d. q. 31. n. 5. vers. & pro talibus,* Cochier *d. q. 9. n. 2.*

Limitatur *secundò*, nisi ex priuilegio exemptionis apposita esset clausula vulgaris, *volumus autem quod Ecclesia huiusmodi exempta cum charitate priori cum Episcopo suo remaneat,* Abb. *conf. 101.* incip. *Omnipotentis Dei postulato suffragio, vol. 1.* Bellencin. *d quæst. 32. in fine,* Cochier *part. 1. quæst. 9. & part. 4. quæst. 9. num. 3.*

Cùm huiusmodi subsidium peti debeat à personis clericorum ratione beneficiorum suorum, prout iuxta text. *in d. cap conquerente, & in d c. cum Apostolus,* resoluunt Nauar *conf. 1 c. in antiq.* aliàs *5. in nouis, sub tit. de censibus.* & Sayr. *in floribus dec. sub eodem tit. dec. 10.* non poterunt clerici nullum Ecclesiasticum beneficium habentes vllo iure cogi Episcopo subsidium præstare, quamvis habeant ampla patrimonialia, Bellencin. *quæst 31.* Azor. *d. quæst. 6. vers. insuper,* licet dubitet Nauar. *vbi proximè.* Ex quo inferri potest quod ex fructibus, oblationibus, & eleemosynis, quæ dantur ad opus fabricæ, non soluitur decima, neque subsidium, quia ista non sunt fructus beneficiorum, arg. *l. in agris, ff. de acquir. rerum domin.* nec percipiuntur per beneficiatum, sed per deputatum ad opus fabricæ. Ita *Extrauag. vnica §. de eleemosynis de decim.* vbi gloss. *verb. beneficiorum,* vbi Card. *num 3.* & Imol. *num. 5.* Bonifac. de Vitalinis *in Clem. 1. num. 46. de decim.* Bellencin. *d. tract. quæst. 74.* Franc. Monald. *conf. 167. num. 51 lib. 2.* Subsidium an solui debeat de bonis relictis pro Capellaniis non collatiuis? Vide Alphons. de Leone, *de Officio Capellani quæst. 5. sect. 17. n. 258. cum seq.* 48

Clerici pauperes, qui scilicet ex suorum beneficiorum redditibus nihil habent vltra commodum, & honestum victum, minimè cogi possunt ad tale subsidium præstandum, tamen certe grauarentur, si eorum victus minueretur, Bellencin *quæst. 30.* Quaranta *vbi suprà,* Piasec *d. n. 12.* Azor *d. quæst. 6. vers. quid dicendum,* Alex. de Neuo *conf. 57. num 1. & conf. 58. num. 2.* Boër. *decis. 135. num. 2.* Bellet *d. §. 12. num. 19. cum seqq.* vbi *num* 21. obseruat iudicem arbitrari debere beneficium non fore decimabile propter paupertatem. Hinc † beneficium habens sed nullos fructus percipiens propter assidua bella, inundationes aquarum, vel ob alium fortuitum casum, nullo iure cogitur ad huiusmodi subsidium Episcopo præstandum. Remig. de Gonn. *quæst. 37. num. 5 & quæst* 40. & 41. Moneta *d. quæst. 9. num. 21.* Bellencin. *quæst. 34.* cum Azor. *d. quæst. 6. vers Clericus,* qui etiam tenent tale subsidium exigi posse ab eo, qui est beneficij possessor, siue bona, siue mala fide: item resoluunt, si duo litigent de beneficio, quorum vterque contendit ad se beneficium pertinere, tunc liberum esse Episcopo subsidium exigere ab eo, quem maluerit, at si is, qui subsidium soluerit, victus in lite fuerit ab aduersario, ius habet repetendi tantundem, quantum soluit, alioquin iure compensationis vti potest. Minus possunt grauari huiusmodi subsidiis, & decimis etiam Papalibus Moniales pauperes, quarum redditus, & prouentus sunt adeò tenues & exiles, quòd de illis sustentari nequeant, sed pro vitæ suæ sustentatione coguntur publicè mendicare, vel artificio manuum suarum, vel ex sustentatione parentum victum procurare, Gemin. *d. conf. 85. num. 25. vsque ad finem,* quem sequitur Rebuff. *conf. 124. col. 2. vers. item Bonifacius VIII.* Bellet. *d §. 12. num* 22. vbi *num.* 24. Constit. Pij IV. tenet ad huiusmodi subsidium non teneri Moniales non habentes redditus vltra summam quatuordecim ducatorum auri de Camera pro victu cuiuslibet Monialis alios redditus non habentis. 49 50

Rector Ecclesiam habens in vna diœcesi, in alia vero prædia, & possessiones, ex quibus fructus beneficij percipit, debet soluere subsidium Episcopo, in cuius diœcesi est Ecclesia; quia tale onus sustinent beneficiarij, ratione Ecclesiarum, quas habent. Ita Bellencin. *quæst. 35* Azor. *d. quæst. 6. vers. quid dicendum.* 51

Pensionarius clericus, & Rector beneficij pro ra- 52

ta portione tenentur ad subsidium, Bellencin.*q.*17. Gratian *Marchia decis.*20.*num.*1. Azor. *d. q.* 6. *vers. si quæras.* Gig. *de pension. quæst.* 18. *numer.* 19. Flamin *de confident.quæst.*23. *num.*7. Bellet. *dict.*6. 12. *numer.* 32. Caccialup. *de pension quæst.* 17. Rebuff. *cons.*125. & plures citati à Nicol. Garz. *de benefic. part* 1.*cap.*5. *num.* 172. Sed re vera Curiæ Romanæ stylus habet, vt pensio auctoritate Papæ assignata alicui, sit immunis & libera ab omni onere, etiam subsidij charitatis; & ideò quando Papa clerico pensionem assignat liberam ab omni subsidio charitatis, Rector beneficij debet ex toto illud soluere Ita Gig. Ioann. Garc. Nauar. & Marchesan. quos refert & sequitur Nicol. Garc. *dict. part.* 1. *cap.*5.*num* 172. vbi *num.*173. post Rot *decis.*161.*p.*2. *diuers.* tenet huiusmodi exemptionem in subsidio & excusato solum durare in Regnis Hispaniarum, vbi illud soluitur pro illo quinquennio; nam in sequenti solet derogari huiusmodi exemptionibus, & clausulis in concordia, quæ sumitur inter Regem, & statum Ecclesiasticum, & confirmatione illius.

53 Ecclesia, si in confinio duarum diœcesum sit, ambo Episcopi se concordare debēt, vt alternis vicibus subsidium exigant, argum. *Clement. plures, de iurepatron.* quod si conuenire renuant, tunc iure poterit Archiepiscopus præcipere, vt conueniant; eò quod talis eorum discordia est Ecclesiæ damnosa. Ita Bellencin.*q.*52. Azor. *d. quæst.* 6. *vers. quid dicendum.*

54 Successor in beneficio soluere subsidium cogitur, quod antecessor beneficiarius non soluit, argum. *l. Imperatores, de impensis, & l. hactenus, ff. de vsufructu*, Bellencin.*quæstion.*51. Azor.*d. quæs.*6.*in fine*, vbi resoluit posse Episcopum conuenire successorem, vel antecessorem, si adhuc viuus sit, vt maluerit, & subsidium petere.

55 Hospitalia causa communis pietatis extructa, quando titulum beneficij habent, obligantur ad subsidium, Bellencin. *quæstion.*38. Azor. *dict. quæst.* 6. *vers. si roges.* qui etiam resoluunt, quod si huiusmodi hospitalia auctoritate Episcopi fundata non sint grauari nequeunt onere subsidij, quia religiosa, & sacra loca non sunt, & possunt ad prophanos vsus redire priuata fundatoris auctoritate, secus tamen si Episcopi auctoritate fundentur, cum ab illis sicut ab Ecclesiis suæ diœcesis exigere subsidium charitatis, & alia iura Episcopalia Episcopus possit. Quomodo verò Episcopi auctoritate fundata dici possint; vide quæ diximus *in allegat.* 75. *num.*5. *cum sequentibus.*

DE SVBSIDIO HISPAnico, excusato subsidio, Milionibus, & tertiis decimarum Regi Catholico persoluendis.

Subsidium Hispanicum quid, & quando soluendum?

1
56 SVbsidij Hispanici *prima* concessio incipit à Pio IV. *in sua Constit.* incip. *Ad Romani Pontificis indefessam, sexto Nonas Martij* 1561. de trecentis millibus ducatis auri annuis vsque ad quinquennium proxime futurum à Kalendis Ianuarij proxime futuri computandum, & deinde vsque ad aliud quinquennium Sedis Apostol arbitrio, *super omnium & singularum Cathedralium, & Metropolitanarum, Collegiatarum, & aliarum Ecclesiarum, Monasteriorum, Prioratuum & beneficiorum Ecclesiasticorum cum cura & sine cura, secularium & Regularium, Canonicatuum & Dignitatum etiam post Pontificales maiorum, Capitularium, Conuentualium, & aliarum Ecclesiarũ fructibus, redditibus, & prouentibus, iuribus, obuentionibus, & emolumentis, &c. ipsius S. Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus; qui pro vniuersali Ecclesia iugiter laborant, Militibus Hierosolymitanis duntaxat exceptis.*

Secunda concessio facta fuit à Pio V. *in sua Constitut. incip. Cùm sicut accepimus, sub die* 16. *Martij* 1566. 57

Tertia concessio ab eodem Pio V. *in sua Constit. Cùm sicut accepimus, sub die Maij* 1571. Idem Pius V. *in alia sua Constit.* incip. *Decet Romanum, sub die* 7. *Martij* 1572, exactionem huius subsidij à Capitulis & Collegiis Prouinciæ, seu Episcopatus suscipi mandat.

Gregorius XIII. *in sua Constit.* incip. *Concessit aliàs sub die* 12. *Februarij* 1573. declarat *Milites sancti Iacobi de Spatha (excepta tamen Magistrali mensa) necnon quatuor Mendicantium Ordinum Fratres bona immobilia, seu quæ immobilium loco habentur, possidentes, ad subsidiorum hactenus non solutorum solutionem teneri*, &c. 58

Paulus V. *in sua Constit.* incip. *Pro nostro munere, sub die* 31. *Octobris* 1614 Confirmauit *concordiam subsidij inter vniuersum Clerum Regnorum Castellæ & Regem Catholicum inita*, &c. 59

Excusatum subsidium quando inceperit, & quomodo hodie saluatur?

PApa Pius V. *per suam Constitut.* incip. *Circa pastoralis, die* 15. *Iulij* 1567. concessit *Regi Catholico plenam, liberam, & omnimodam facultatem petendi, exigendi, & leuandi, ac recuperandi decimas tritici, hordei, vini, aquarum, lanæ, olei, casei, & aliorum quorumcumque fructuum, & rerum, ex quibus decimæ tam de Iure, quã de consuetudine, & priuilegio solui, & dari consueuerunt, ex vna domo, illiusque domino post duas, quæ vberiores, & opulentiores decimas habuerint, quam maluerint in qualibet Parochia tã seculari, quã cuiusuis Ordinis Regulari ex vniuersis Parochiis in regnis & Dominiis Hispaniarum, & insulis eisdem Regnis adiacentibus: nec non decimas huiusmodi ab illis, qui hactenus ipsas perceperunt, exegerunt, & leuarunt, abdicat, & separat, illosque eidem Philippo Regi per Nuntium, seu personas Ecclesiasticas ab eo deputandas, exigendas, leuandas, & recuperandas ipsi Philippo Regi, seu eius pro tempore ad hoc deputatis ministris cum effectu tradendas, & consignandas applicat*, &c. *Voluit tamen concessionem, ac donationem huiusmodi à Kalendis Ianuarij proxime futuri anni* 1568. *incipere, & ad quinquennium ex tunc proxime futurum durare*, &c. 60

Idem Pius V. per aliam *suam Constit.* incip. *Sanè aliis, sub die* 21. *Maij* 1571. illam concessionem ad aliud quinqoennium extendit. Nec non per aliam *Cõstit.* incip. *Apostolicæ Sedis, sub die* 24. *Martij* 1572. declarauit *sub concessione huiusmodi comprehendi omnes, & singulas decimas ex Parochialibus prouenientes, ex quibus primitiæ percipi, vel subsidia Ecclesiastica solui solent, & quæ ex indulto Apostolico laicis tam separatim, quam etiam, quæ eis & quibuscumque personis, & locis Ecclesiasticis mixtim, seu etiam per distinctas partes quomodolibet soluuntur, etiamsi illæ in terris olim à Mauris, & Sarracenis in bello recuperatis consistant*, &c. 61

Gregorios XIII. *in sua Constit. Aliàs felicis, sub die* 62

die 13. Maij 1575. proroganit *huiusmodi excuſatum vſque ad aliud quinquennium.* Idem Gregor. *per aliam ſuam Conſtit.*incip *Romani Pontificis,ſub die* 25. *Nouemb.* 1578. declarauit *ad huiuſmodi conceſſionem Excuſati teneri etiam ſancti Hieronymi, & Ciſterciēſis Ordinum Religioſos , Monachos , Fratres , & Moniales,nec non quaſcunque ſaculares,ac quorumvis Ordinum Regulares perſonas, Militias , Ordineſque Militares, Domus,Vniuerſitates, Collegia,& alia pia loca,* &c. & in alia *ſua Conſtit.* incip. *Decet Romanum, ſub die* 4.*Iannar.*1573. confirmat, *concordiam initam inter Clerum Regnorum Corona Caſtella,& Legionis cũ Rege Catholico,vt ſcilicet pro & loco huiuſmodi Conceſſionis citatis Eccleſiaſticus dicta Corona ſoluat ſua Maieſtati,& illi , qui ſuo nomine illud habere deberet, videlicet ducentos quinquaginta mille ducatos annuos in duabus ſolutionibus pro medietate , diuidendos pro certis quantitatibus cuilibet Diœceſi dicta Corona.prout diuiduntur : dummodo tamen extra hanc concordiam & diuiſionem remaneant Regna Aragonia,Cathalonia, & Valentia , & Inſula illis adharentes.* Confirmationem eandem fecit Paulus V.*in ſua Conſtit.*incip.*Pro noſtro , ſub Dat.die* 28.*Iulij* 1620.

63 Clemens VIII. *in ſua conſtit.*incip. *Perſonarum Eccleſiaſticarum , ſub die* 11. *Februarij* 1594. *Motu proprio & ex certa ſcientia* ſtatuit , & declarat,*vt in poſterum omnes , ac tota illa rata ad quam Cardinales ratione quarumuis penſionum,quas in regnis Hiſpaniarum quomodolibet percipiunt , & percipiēt in futurum, ſi ab eadem contributione exempti non eſſent,ſoluere tenerentur , & qua illos , ac penſiones ipſas quomodolibet tangeret , per eos , qui dictas penſiones nunc,& quandocunque in futurum ſoluere debent,& debebunt , quauis Dignitate , etiamſi Patriarchali . & Metropolitana prafulgeant , ac etiamſi S. R. E. Cardinales , beneficia tamen & Eccleſias huiuſmodi penſionum onere grauatas obtinentes exiſtant,perſolui debeat*&c. Idem Clemens VIII.*in alia Conſtit.*incip. *Propenſa noſtra, die* 12. *Aprilis* 1601. abſoluit & pleniſſime liberat *Regem Catholicum , eique remittit, & condonat notabilem , ac etiam notabiliſſimam ſummam ſubſidij, & excuſati per illũ in alios vſus conuerſa,quàm in illos,ad quos fuit deſtinata,videlicet ad ſuſtentandũ ſexaginta triremes,*&c.

64 S D.N.Vrbanus VIII.*in ſua Conſtitut.*incip *Apoſtolatus officium,die* 9. *Martij* 1624.committit & mãdat *Laurentio Epiſcopo Senogallien. Sedis Apoſtol. in Hiſpaniarum Regnis Nuntio, vt ſignificet Commiſſario Cruciata poſt elapſum Concordia,Confirmationis Apoſtol. tempus nihil à Clero exigat ratione ſubſidij , & excuſati,donec alia cum eodem Clero concordia deſuper inita, & Apoſtolica auctoritate confirmata fuerit. Necnon eundem Commiſſarium moneat ne Notariatus , & officia Cruciata,ſubſidij, & prima decima excuſati, cùm Eccleſiaſtica officia ſint,à Miniſtris Regiis vendi,ſeu alienari quoquo modo permittat , minus cogat Clerum ad ſolutionem aliquam faciendam eis,qui officia huiuſmodi,ſiue alterum eorum emunt,ſeu iam forſan de facto emerint* , &c.

Milliones quando incœperint,& quomodo hodie impōnantur, & perſoluantur ?

75 Gregorius XIII. *in ſua Conſtit.* incip. *Ad auxilium,die* 16. *Auguſti* 1591 *Motu proprio* ſtatuit, & concedit *Regi Catholico certa ſuperadditionalia ſeruitia, ſiue ſubſidia,ad ſexennium duratura ſuper victualibus in Regnis Corona Caſtella vendendis,aut aliàs in Regnis huiuſmodi conſumendis,ſeu ſuper molituris frumenti & aliarum frugum,declaratque omnes,& ſingulas Eccleſiaſticas perſonas ſeculares, & cuiuſuis etiam exemptionis , & Apoſtolica Sedi immediate ſubiectos Ordines Regulares,Monaſteria vtriuſque ſexus,Conuētus , & Collegia ac Eccleſiarum Capitula Regnorum prafatorum in eiſdem Regnis commorantes , & conſiſtentes, ad conferendum,& contribuendum proportionabiliter prout laicos in dictis ſuperadditionalibus ſeruitiis, & ſubſidiis durante ſexennio dumtaxat,teneri, & obligatos eſſe* , &c.

66 Clemens VIII.*in ſua conſtitut.*incip. *Eximius,die* 23.*Ianu.*1601 *cõcedit vt adinſtar laicorum durãte ſexennio,Eccleſiaſtica perſona de quibus ſupra, teneantur ſoluere ſuperadditionalia ſeruitia,ſeu ſubſidia,ſeu ſiſſam ſuper vino,& oleo in pradictis Regnis colligendis , & conſumendis impoſitam,*&c.idem *Clemens alia ſua Cõſtitut.*incip *Alias per nos die* 11.*Auguſti* 1603.ſtatuit, *vt huiuſmodi gabella,ſeu ſiſſa ad carnes in eiſdē Regnis vendendas extendatur,& ex tribus rerum ſpeciebus,vini ſcilicet,olei, & carnis,ſumma tantum decem & octo decies centena millium nummorum aureorum fiat,& non vltra,*&c. *Declaratque ſua intentionis eſſe vt exactores coram locorum Ordinariis Eccleſiaſticos recuſantes ſoluere cõpellant. Idem Clemens in alia ſua Conſtitut.* incip. *Alias cum accepiſſemus,die* 17.*Decembris* 1605.declarauit *vt pradicta gabella ſeu ſiſſa vini, & olei cõtribuere deberent non ſolum ementes, & vendentes , ſed hi etiã,qui illa perciperent ex propriis terrenis,aut ex affictibus,aut emerent ex vuis & oliuis,ſeu colligerent pro decimis,aut etiã dono acciperent,vel aliàs ex quouis alio redditu,& introitu haberent,& conſumerent in propriis domibus, & pro eorum & familiarum ſuarum vſibus;& ſimiliter quòd non ſolum de vino,ſed etiã de muſto aquato & aceto intelligeretur , & vlterius quod eadem gabella , ſeu ſiſſa vſque ad integram exactionem dicta ſumma decem & octo decies centenorum millium nummorum aureorum durare deberet,*&c.*Et declarat Eccleſiaſticas perſonas ſeculares, & Regulares, Monaſteria, Collegia, Conuentus & Capitula ſupradicta ad ſoluendum gabellam,ſeu ſiſſam prafatam iuxta declarationem pradictam quoad rerum ſpecies(non tamen quoad ea,qua pro eorum propriis, & familiarum ſuarum vſibus conſumunt,itavt pro illorum & ſuarum familiarum vſibus pradictis ſint omnino immunes , & exempti)ad inſtar laicorum.* Præterea declarat *tempus dicti ſexennij ad aliud triennium à fine ipſius ſexennij computandum,quo tantum durante ſi pradicta ſumma congeſta non fuerit, adhuc gabellas,ſeu ſiſſas huiuſmodi perſoluere teneantur.* Voluit item *vt exactores dicta gabella,ſeu ſiſſa non per ſe ipſos,ſeu per alios Miniſtros ſeculares , ſed adhibita locorum Ordinariorum auctoritate,& coram illis tãtum Eccleſiaſticos ſoluere recuſantes compellere valeant.*&c.

S D.N.Vrbanus VIII.*in ſua Conſtitut.*incip *Orthodoxa fidei,*21.*Nouembris* 1625.*Motu proprio , & ex certa ſcientia* ſtatuit *omnes & ſingulas Eccleſiaſticas perſonas tam ſingulares,quam cuiuſuis Ordinis,*&c *Regnorum Caſtella teneri contribuere proportionabiliter ſicut laicos gabellam ſiſſam nuncupatã ſuper ſale,charta, tã impreſſa,quàm nõ impreſſa cuiuſlibet generis in Regnis pradictis introducēdis,ſeu confectis,vel productis,& vendendis , necnon vnius pro centenario aliarum rerum mobilium,& ſe mouentium,ac ſtabilium patrimonialium tantum,non antē Eccleſiarum,nec ſuper aliis rerum ſpeciebus, ſuper quibus olim gabella,ſeu ſiſſa decem & octo millionum nummorum ſimiliter aureorum impoſita fuit, qua in totum ſummam duodecim millionum nummorum ſimiliter aureorum , ſpacio duorum ſcilicet pro quolibet anno perſoluendorum,conficere debeãt,itaut ſi ante ſexēnij huiuſmodi finem prafata ſumma duodecim millionum confecta fuerit Eccleſiaſtici pradicti amplius contribuere, & dictam gabellam,ſeu ſiſſam ſoluere non debeant.*

Aliàs à nobis die 31. Maij 1628. declarauit Motu proprio, certaque scientia gabellam, seu sissam prædictam vnius pro centenario per quoscunque exigi non potuisse nec posse, respectu bonorum stabilium, mobilium, & se mouentium, siue fructuum, redditeuum, prouentuum & emolumentorum quorumcumque, Ecclesiarum, Capitulorum, Monasteriorum, beneficiorum, & aliorum locorum piorum quorumcumque, quæ in Regnis Castellæ, & Legionis ab ipsis Ecclesiis, seu personis Ecclesiasticis prædictis quomodolibet, ac quibuslibet, & ad quemcumque vsum vendi contigerit, nec etiam respectu aliorum, quæ ab Ecclesiis, seu Ecclesiasticis, vel aliis personis nomine ad fauorem, & commodum Ecclesiarum, Capitulorum, Monasteriorum, beneficiorum, & aliorum piorum locorum, seu etiam præuia super hoc opportuna licentia, in euidentem ipsarum Ecclesiarum vtilitatem, vel aliàs quouis modo emi, permutari & respectiue acquiri contigerit, &c.

69 Idem S.D.N. Vrbanus VIII. alia sua constitut. incip. Romanus Pontifex, die 29. Maij 1629. Motu proprio & ex certa scientia statuit, vt omnes & singulæ Ecclesiæ personæ tam seculares quàm cuiusuis Ordinis etiam exempti & Apostolicæ Sedi immediatè subiecti Regulares, nec non Monasteria vtriusque sexus, Conuentus, & collegia, ac Capitula Ecclesiarum, Regnorum Castellæ, & Legionis, ac in eisdem Regnis commorantes, & consistentes teneantur ad conferendum & contribuendum proportionaliter, & non aliter prout laici, in subsidio summam decem & octo millionum nummorum aureorum mediante solutione gabellarum seu sissarum super vino, aceto, oleo, & carne in dictis Regnis colligendis, & consumendis imponendarum, seu forsan impositarum, & durante nouennio proximo dumtaxat, & non vltra, non tamē quoad prædictas rerum species, quas ex propriis terrenis, seu decimis, aut aliis quibuscumque redditibus propriis per se vel alios affictuarios suos, vel etiam ex eleemosynis percipiant, & pro diuino cultu seu propriis familiarum suarum vsibus consumunt, quibus omnino immunes & exemptos esse declarant, itavt elapso prædicto nouennio, statim præsens gratia expiret, & exactio nullatenus quouis prætextu, vel causa continuari possit, etsi integra summa prædictorum decem & octo millionum adhuc non fuisset exacta. Cum declaratione quod dicta persona ex nunc de cætero aliorum duodecim millionum constituta supradicta impositorum nullo modo contribuere debeant, & quoad reliquam sissam vnius pro centenario pro solutione dictorum duodecim millionum quod durare debeat tempore præfixo, & non vltra, &c. Et in alia Constitut. incip. Nuper à nobis die 5. Martij 1633. remittit & condonat Regi Catholico eiusque ministris pœnas, ac pecunias ad quamcumque summam ascendentes ex gabellis, seu sissis huiusmodi per eosdem ministros, seu officiales ab Ecclesiasticis exactas, eosque à quibuscunque Ecclesiasticis sententiis, censuris & pœnis absoluit; declaratque non intendere ex hac absolutione, & condonatione indultam censeri seu induci posse futuris temporibus aliquam etiam tacitam facultatem, vel approbationem gabellarum indebitè exactarum, vel exigendarum per quoscunque ab Ecclesiis, vel Ecclesiasticis prædictis, &c.

70 Idem S.D.N. Vrbanus VIII in alia sua Constitut. incip. Ad vniuersalis Ecclesiæ regimen 5. Martij 1633. eo quòd cessauit subsidium decem & octo millionum nummorum aureorum ad nouem annos sub die 29. Maij 1629. impositum, ob nonnullasque causas, effectum ex tunc de cætero sortiri non potuit, Motu proprio & ex certa scientia statuit, vt omnes & singulæ Ecclesiasticæ personæ tam seculares, quam cuiusuis Ordinis, &c. Regnorum Castellæ & Legionis, ac in eisdem commorantes & consistentes conferre & contribuere, prout laici teneantur in subsidio decem & nouem millionum nummorum aureorum cum dimidio alterius millionis huiusmodi, mediante scilicet solutione præfatarum gabellarum, seu sissarum super vino, aceto, oleo, & carne in dictis Regnis colligendis & consumendis impositarum, durante sexennio proximo à die prima August. 1632. non tamen quoad præfatas quatuor rerum species quas ex propriis terrenis, seu decimis, aut aliàs quibuscumque redditibus propriis per se, vel alios etiam affictuarios suos, vel etiam eleemosynis percipiunt, & pro diuino cultu, seu propriis, vel familiarum suarum vsibus consumunt, pro quibus omnino immunes, & excepti sint; & quod elapso præfato sexennio exactio respectu Ecclesiasticorū esset, & nullatenus quouis prætextu, vel causa continuari posset, etiamsi integra summa adhuc non fuisset exacta, &c. voluit autem quod istud subsidium decem & nouem millionum cum dimidio alterius millionis, succedat loco quorumcunque aliorum subsidiorum super millionibus per se hactenus approbatorum, & concessorum, ita quod illorum vigore nihil amplius à quoquam exigi possit, quodque pecunia ex præfatis gabellis seu sissis vt præmittitur à dictis Ecclesiasticis exacta nō in alios vsus, quam catholicæ Religionis, ac bellorum contra hæreticos, religionisque Catholicæ Fidei hostes, ac obedientiæ erga S.R.E. conseruationis, conuertantur, &c.

Tertiæ decimarum Regibus Catholicis concessarum quando eis solui inceperint, & quomodo hodie persoluantur?

71 HOnorius in sua Bulla, incip. Ex parte tua sub dat. 17. Kalend. Aprilis Pontificatus sui anno 3. refert, Archiepiscopum Toletanum sibi exposuisse tertias decimarum illius prouinciæ ornamentis Ecclesiarum & fabricis deputatas à quibusdam laicis teneri, qui eas in proprios vsus pro magna parte conuertunt, concediteque ei ad triennium nullius contradictione, seu appellatione obstante medietatem dictorum tertiarum inter Cruce signatos, quos huiusmodi subuentione viderit indigere, secundum prouidentiæ suæ arbitrium diuidat. Promiso, vt si alicuius Ecclesiæ fabricam reparatione sic indigere videat, itavt reliqua medietas ad eam non sufficiat reparandam, illi nihil subtrahat de tertia memorata.

72 Gregorius in sua bulla, incip. Quanto charissimum 16. Kalend. Maij Pontificatus sui anno 2. refert quod Ferdinandus Rex Castellæ occupauit decimarum tertias Ecclesiarum fabricis deputatas; easque cum offensione diuina suis vsibus applicabat, ideo mandat omnibus Episcopis Castellæ quatenus ipsum Regem vt ab huiusmodi vsurpatione desistat, moneant prudenter & efficaciter inducant, ipsarum Ecclesiarum Rectoribus, districtius inhibentes ne Baliuis Regiis ipsas præsumāt tertias exhibere, reperitur in archiuio S. Ecclesiæ taxa 32.

Clemens per suam Constitut. incip. Olim claræ memoriæ Ferdinandus sub dat. apud Castrum Noma Auenionen. diœcesis 4 Non. Nouembris Pontificatus sui anno octauo, concessit Alphonso Regi Castellæ, vt duæ partes tertiæ portionis decimarū Ecclesiarum terræ sibi subiectæ, in quibus huiusmodi portio soluebatur, ipsarum Ecclesiarum fabricis vsque ad triennium libere percipere possit pro reparandis castris & terris Regni sui, quæ per Sarracenos extiterant occupata, suaque terra ab ipsorum Sarracenorum incursibus defendat, ita tamen quod si Rex præfatus elapso triennio supradicto per se, vel per alium, seu alios quicquam exigeret, vel reciperet de duabus partibus supradictis, eo ipso sententiā excommunicationis incurreret, suaque terra Ecclesiastico interdicto subiaceret.

Alexander VI. in sua Constitut. incip. Dum indefessa, sub dat. Idib. Februarij ann. Incarnationis Domini 1494. Ferdinādo Regi, & Elisabethæ Reginæ Castellæ & Legio-

Legionis ex certa scientia concessit, *vt perpetuis futuris temporibus tertias decimarum in Regnis prædictis & Granata percipere, & leuare licite, & libere valerent, &c.*

75 Paulus III. *in suis Constit.* incip. *Exponi nobis, sub die 22. Iulij 1541.* refert *Innocentium VIII. eisdem Ferdinando & Elizabetha Regibus concessisse omnes, & singulos fructus, redditus, & prouentus decimales in toto Regno Granatensi pro tempore prouenientes, ea tamen conditione quod ipse Ferdinandus, & Elisabetha reges, ex eisdem fructibus competentem dotem & portionem tum Archiepiscopo Granatensi, & præfati regni Episcopis, ac Cathedralium, & collegiatarum Ecclesiarum huiusmodi Capitulis, nec non beneficiatis, & hospitalibus, ipsorumque hospitalium, & dictarum Ecclesiarum fabricis assignare deberent, & tenerentur.* Et deinde declarat *monasteria, domus, & ordines, eorumque Prælatos, Conuentus, Fratres, & personas ad decimarum huiusmodi solutionem iuxta dispositionem & formam, ac tenorem Iuris communis quibuscumque priuilegiis non obstantibus teneri, & efficaciter obligata, ac obligatos existere,* &c.

76 De his tertiis decimarum Regibus Hispaniæ concessarum agunt Put. *decis.19.lib.3. & decis.332. eodem lib* Mench *controuers.illustr.lib.1.cap.89.num.6.* Auendan. *de exequendis mand.p.3.c.4.n.21.* Perez *l.1. col.7.versic.vnde prouenit, tit.5.lib.1. Ordin. pag.120.* Azeued. *l.1.n.1.tit.21.lib.9. noua Recopil.* Lazarte *de decima vendit c.19.n.28 cum seqq.* D.Barbosa *in l.Titia 35 ff. soluto matrim à n.41.* Guttier. *practic.lib.1. q.14.& 15.& lib.3.q 26.& de gabell.quæst.5.num.16. cum seqq.* Bobadil. *in sua politica lib.2.c.18.num.146.* Molin. *de iustit.tom.1.disp.663.num.9. & 10.* Ceuall. *commun. contra commun. tom.3. q.822.ex n.71. tom.5. q.897. ex num.636. & de cognition. per viam violent. q.5. per tot.* Ioseph Sesse *Aragon. decis.113.& 162.* Francisc. Alfaro *de officio fiscalis glo.10. de Regio patrim.§.12.num.469* Ioan.Francisc.Leo *Valent dec.3.* Azor *iustit.moral. part.1 lib.7.cap.36.quæst.13.* Petr. Calixto Ramirez *de lege Regia, §.31.n.2.& 3.* Hieron. Zurita *in annalib. Aragon. lib.1. cap.32.col.7.& c.39. & lib.6.cap.50.* Valdes. *de dignitate Regum, Regnorumque Hispaniæ cap.20 num.25.cum seqq.* Illescas *in historia Pontificali lib.5. in vita Petri primi Aragoniæ Regis fol.275.* Mariana *lib.13. cap.22.col.4.& lib.15. cap.6.& 9 & cap.15. ad fin. & lib.18.cap.13 col.2.& lib.26.cap.6.* nouissimè Ioan.del Castillo Sotomaior tractatum edidit *de tertiis debitis Catholicis, & inuictissimis Regibus Hispaniæ, ex fructibus, & rebus omnibus quæ decimantur.*

77 Circa subsidij Hispanici Regi Catholico concessi contributionem solet ab aliquibus dubitari, an sit soluendum deductis oneribus? Pro parte negatiua faciunt sequentia. *Primum* quòd decimæ prædiales soluendæ sunt non deductis expensis, *cap. tua nobis, cap. pastoralis, cap. non est in potestate, cap. cum homines, de decim.* Monet. *eod. tract.6. quæst.4 à num.28. Secundum,* quia idem fit in gabellis, Guttier. *de gabell. lib.7. quæst.32. & 53. per tot Tertium,* quia in subsidio id ipsum cum multis tenet Monet. *dict. tract. cap 9.quæst.2.à num.52. quæst.4. à num.174.* & colligitur *ex Extrauagant. vnic. vers. rationi autem, de decim.*

78 Sed his, & aliis minimè obstantibus, contrarium videlicet subsidium huiusmodi deductis oneribus esse soluendum, verius est. Nam certum, & indubitati iuris existat huiusmodi subsidij impositionem faciendā super fructibus & redditibus Ecclesiarum intra Hispaniæ fines existentium, cùm non sit unus Ecclesiasticis personis impositum, vt apertè colligitur ex prima concessione Pij IV. cuius mentionem fecit, ibi, *Super omnium, & singularum Cathedralium, & Metropolitanarum fructibus, redditibus, & prouentibus, obuentionibus, emolumentis,* &c. & in specie resoluunt, Lasarte *cap.19.n.34.& 35.* ibi, *Planissima sane est, & verissima resolutio si animaduertas quod charitatiuum subsidium est onus iunctum non quidem Ecclesiasticis personis, sed redditibus potius, & prouentibus totius Ecclesiæ in his Regnis,* &c. Fr. Emman *qu. Regul tom.3. q.74.art.6.in princip.* ibi. *Quia charitatiuum subsidium impositum est; non quidem personis Ecclesiasticis, sed redditibus potius, & prouentibus totius Ecclesiæ,* &c. Licet autem à personis Ecclesiasticis exigatur, nihilominus tamen id minime fit ratione alicuius personalis obligationis, sed quatenus fructus Ecclesiasticos percipiunt, & sic tantum tenentur ratione reddituum fructuum Ecclesiasticorum, vt in specie concessionis subsidij factæ Principi tenent Ferrer *cons. 133.num.11.* Ioan. Andr *in cap.1. de immunit. Eccles. lib.6.num.6.& ibi* Domin. *num.7.* Card. *in Clemen.1.§. sanè n.5.de iurepatronat.* Federic.de Senis *cons.151 per tot.* præcipuè *à num.5.*& alij, quos refert & sequitur Bellencin *de charit subsid q.35.* Vnde omnes conueniunt subsidium huiusmodi potius æquiparari collectæ, quàm tributo; nam collecta propriè dicitur, quæ imponitur personis pro rebus, vt *in dict.cap.1. de immun Ecclesiast.lib.6.*& ibi Gemin *num.3.*& ideo est variabilis, secundùm casus, & occurrentes necessitates, vt tradit Paul *in l. Imperatores n.3.de publican.* & comprobat Franc.de Claper. *cent.causarum; causa 42.quæst.1. num.8.* & idem tenent Bald. *in l.neminem num 3. C. de sacrosanct. Ecclesiis,* Cassan. *in consuetud Burgund §.4. vers. extraordinarium n.43.* Bertach. *in tractat. de gabell. in præl. num.16.* Hug Cels. *cons.34.n.22.* Vincent. de Franchis *decis.107. num.4.* Tributum verò è contra, quia est reale, perpetuum, vniforme, inuariabile, & ordinarium, *l.1.C de vacat. publ mun l.2 C.de indict. lib 10.l omnes, C sine censu,* Abb. *in cap fin. n.12.de vita, & honest. cler.* Franc.de Clapet. *d.loco n.8.*

Cum ergo subsidium huiusmodi exigatur ratione 79
bonorum & fructuum personarum & vniuersitatum Ecclesiasticarum, tanquam subsidium ex causa à Pontifice impositum, Rebuff. *de decim.quæst 3.num.3.* Franc. Monald *cons.107. num.1. lib.2.* & tanquam onus variabile, Bellencin. *d.tract.quæst.69.num.1.cum seqq.* benè sequitur ad eius augmentum, vel diminutionem, iuxtà eorumdem fructuum accretionem & imminutionem, vt in collecta dicit text. *in l. eum §. inopes, ff. de muner. & honorib. l. forma,* vbi Bart *ff. de censib. l. his oneribus, §.acutis, ff. de vacat. mun.* Franc. de Claper. *dict. loco num.8.* Purpur. *consil.356.lib.1.* In decima Papali Rebuff. *cons.125. num.11.* Iuuat quòd valor fructuum Ecclesiarum, & beneficiorum consideratur, quatenus ex illis superest deductis oneribus, *cap præsenti, de offic.ordin. lib.6.* ibi, *hoc de illis bonis solùm debet intelligi solutis debitis,* &c. Rot. *decis.60.in antiq de concess.præbend.* Felin. *in cap. ad aures num.33. vers. duodecima conclusio, de rescript.* & in probando vero valore beneficij quòd debet probatio concedere quæ onera super eo sint imposita, vt eis deductis verus valor remaneat, per text. *in l fructus, ff. soluto matrim.* tradunt Ioan. Ferrettus *cons.354. num.15.* Crescentius *titul. de probat. decis.1.* & post plures Nicolaus Garcia *de benefic. part.5. cap.3. num.164* vbi quòd debent deduci onera, & quòd aliàs articulus super valore est ineptus, quia debet dicere quòd valet tantum oneribus deductis. Et quod fructus & redditus beneficiorum tantum æstimari debeant

debeant, quantum valeant deductis oneribus, tradit Bald *in l. 1 num. 1. verſic. ſed pone, impetrum a Papa, C. de fruct. & lit. expenſ.* Gutier *canon. lib 1 quæſt. 1. n 126. cum ſeqq.* Ioan. Bapt. Ferret. *conſ. 156. num* 8. Rimin. Iun. *conſ. 717. num. 45. & ſeq. lib* 6. Caualcan *deciſ. 37. part. 2. ſub num. 19.* vbi quòd fructus beneficiorum ſunt qui ſuperſunt deductis oneribus, & impenſis: & quod ſi beneficium eſſet ita tenoe qoòd onera abſorberent totos fructus, tunc ille, qui ex priuilegio Papæ debet percipere, vel detrahere, nihil habebit; quia propter onera fructus non pereipiontur, & non entis nullæ ſunt qualitates, & quia ex nihilo nihil fit, & nemo dat, quod non habet, idem tradit *deciſ. 27. num. 15. & 16. part. 3* Quod procedit, licet fiat mentio de integris fructibus, quia nihilominus intelligitur deductis oneribus, Dom. meus Barboſ. *in d l fructus num. 7. ff. ſoluto matrim.* cum dictiones vniuerſales, *omnes, integrè*, & ſimiles reſtringantur ad ea, quæ veniunt ex natura ſermonis, vt optime probat, & declarat Caualcan *d deciſ. 27. n. 15. part. 3.* & notatur à Carolo Ruino *conſ. 61. num. 7. verſ. nam aliquando vol.* 1. dicente quòd quando res, de qua agitur, diminuitur verè, vel interpretatiuè, mediante aliqua detractione; tunc diſpoſitio ſimpliciter loquens de re, vel de integra, ſiue de tota re, verificator in eo, quod ſupereſt dicta diminutione, quia tutalitas & integritas ipſius rei remanet in eo, quod ſupereſt, & ad illud reſtringitur. Facit etiam notabilis & ſingularis deciſio Magiſtri 112. vbi relicto debito fiſco Regio ſoluendo per hæredem in caſu ſoccelſionis feudi, quod releuium conſiſtit in medietate fructuum illius anni, in qoo hæres ſucceſſit, fuit reſolotum fiſco eſſe ſoluendom ex medietate fructuum deductis oneribus

82 Similiter cenſualia onera ſuper bonis impoſita ſunt diſtriboenda, quæ qoidem in ſolutione collectę, quæ imponitur perſonis pro rebus, etiam dedoeuntor, vt in ſimili probat, *d cap. 1. de immun. Eccleſ. in 6.* Iſern *tit. quæ ſint Regalia §. & plauſtrorum n. 56.* & *ibi* Afflict *num. 14.* Loe. de Peña *in l. fin. C. de fundis lim. num 6. lib. 11. & in l. 1. num. 7. C. de impon. lucr. deſcript.* Valaſc. *de iure emphyt. q. 17. num. 9.* Purpurat. *conſ. 356. lib. 1 per tot.* Lud. Sacca *conſ 14. cum ſeqq.* Ioan. Garc. *de expenſ. c. 11. n. 57.* Vincènt. de Franchis *deciſ. 107. n. 4.* Caualcan. *deciſ. 21. n. 10 p 1.* Flores de Mena *var. lib. 2. q. 21. n. 62.* Iniqnum enim eſſet quod qoi non percipit omnes fructus beneficij, pro omnibos, aeſi omnes percepiſſet, contribuat, vt tradit Philip. Dec. *conſ. 156.* què refert Cæſ. de Vrſill. *ad Afflict. dec. 142. num.* 7. Et hac de cauſa omnibus ſolutionibus ſemper onera expenſæ deducuntur, *l. non amplius, ff. de legat.* 1. cum moltis relatis à Sanch. *de matrim. lib. 7. diſp. 29. num. 10. cum ſeqq* Non obſtat quod cenſos huiuſmodi ſuper bonis alicuius Collegij Eccleſiaſtici impoſiti, antequam deducantur illorum redditus, ſunt Eccleſiaſtici, ac proinde neceſſariom videbatur quòd ex illis ſubſidium ſolueretur, ad *d. Extrauag. vnic. de decim* ibi, *Ratione autem æris alieni, quo perſona ſoluens decimam, obligata conſiſtit, nihil de decima minuatur, etiamſi certa res Eccleſiaſtica propter hoc fuerint à quoquam obligata*, &c. Quia reſpondetur cenſum eſſe qooddam ius reale ad percipiendom annuum redditom, quod inhæret rei ſoper qua imponitur, Couar. *lib. 3. var. cap. 7. n. 1. & 6.* Aluar. Valaſc. *de iure emphyt. q. 32. n. 13.* Adeò vt ſine re conſtitui non poſſit, vt eſt verior, & communior opinio etiam Iure communi, qoam latè plures referens confirmat Brunor à Sole *in ſuis quæſt q. 4* Ioan. Franc. Milanen. *Siciliæ deciſ. 2. n. 115. cum ſeq. lib. 1.* Surd. *conſ. 318. n. 2. lib. 3.* quod hodie eſt ſine dubio ſtante Motu pro prio Pij V. in quo expreſsè diſponitur, vt aduertit Surd. *d. n. 12.* facit Nauar. *in commen. de vſur. n. 79.* dum ait reqoiri ad ioſtitiam cenſus, vt ex fondo, vel re, ſuper quo imponitur, percipiantur, Menoch. *conſ. 445. n. 11. ad fin. verſ. tertiò admiſſo, & n. 12. lib* 5. Et licèt redditus in pecunia, non verò in fructibus ſoluantur, hoc nihil inconuenit, quia redditus ſoluuntur loco fructuum, vt tradit Menoch *vbi ſuprà n. 13.* & ante eum melius dixit Bald. *in l. etiam n. 8. C. de execut. rei iud* tradens quod huiuſmodi obligatio, ſeu penſio annua ſuccedit loco naturalis perceptionis fructuũ, & in noſtra ſpecie conſiderat Rebuff. alios referens *conſ. 115. num. 18.* Prout videmus in decima Papali, quæ licet imponatur pro fructibus, adhuc ſoluitur in pecunia, vt eſt notum, & probatur in *Extrauag. vnic. de decim.* ibi; *Fiet autem ſolutio decimæ non ex ipſis rebus, quæ percipiuntur de prouentibus, ſed in pecunia numerata*, &c. Vnde tantum minus ex fructibus dicitur percipi, quantum ſoluendom eſt pro ipſis in pecunia, quia valor fructuum extenuatur deductis oneribus, Bald. *in l. ſed & ſi hoc §. 1. per illum text de condit. & demonſtr & in l 1. num. 8. C. de fructib & lit. expenſ.* latè Tiraq. *de retractu lig. §. 15. gloſſ. 1. n. 6.* & conſeqoenter tantò minus debet pro ſubſidio imponi dictis fructibus, vt in ſpecie argumentatur Rebuff. *d. conſ. 115. n. 11 & 13.* & in terminis quod deducendum eſt ad ſolutionem decimæ Papalis illud, quod ſoluitur ex cenſu, tradit Bellenein. *d. tract. de charitatiuo ſubſidio q. 37.*

ALLEGATIO LXXXVIII.

Epiſcopus quodnam Indulgentiæ genus conferre valeat?

SVMMARIVM.

1 *Indulgentia eſt remiſſio pœnæ temporalis debita pro peccatis actualibus iam dimiſſis, conceſſa homini exiſtenti in gratia à Prælato per applicationem theſauri Eccleſiaſtici.*

2 *Plenaria indulgentia eſt illa, qua remittitur tota pœna.*

3 *Indulgentia temporalis dicitur illa, qua non remittitur tota pœna, ſed eius tantum pars relaxatur.*

4 *Indulgentia carena, quadragena, & ſeptena quæ ſint, oſtenditur.*

5 *Papa tantum plenarias poteſt indulgentias concedere, Epiſcopi vero temporales, limitatas, ſeu partiales.*

6 *Indulgentias concedendi poteſtas eſt iuriſdictionis, & non ordinis.*

7 *Indulgentias temporales poteſt concedere Epiſcopus etiam non conſecratus, aut ordinatus, dummodo ſit electus, & confirmatus.*

8 *Indulgentias concedendi poteſtas penes Papam eſt iure diuino à Deo proximè accepta penes Epiſcopos verò eſt iure communi, & Ordinario.*

9 *Indulgentias plenarias concedendi poteſtas à Papa eſt delegabilis.*

10 *Indulgentias temporales concedendi poteſtatem Epiſcopus non ſolùm ſuo Vicario, verum etiam Clerico demandare poteſt.*

11 *Laico non poteſt demandari ab Epiſcopo poteſtas concedendi Indulgentias.*

12 *Indulgentias non potest concedere Episcopus excommunicatus denuntiatus, seu vitandus.*

13 *Indulgentias validè, ac sine peccato secluso scandalo non præuiso, concedit Episcopus dum in mort. peccato existit.*

14 *Indulgentias temporales, quas Episcopus concedere potest, quæ sint? ostenditur.*

15 *Archiepiscopus habet facultatem concedendi indulgentias per totam suam prouinciam, & Archiepiscopatum, etiamsi non sint in actu visitationis.*

16 *Indulgentias concedere est voluntariæ iurisdictionis.*

17 *Indulgentias iure proprio nullus inferior Episcopo potest concedere.*

18 *Indulgentias concedit Episcopo inferior ex consuetudine, etiamsi non sit Presbyter.*

19 *Prælatus religionis quamuis habeat quasi Episcopalem auctoritatem, in Regulares sibi subditos, iure ipso non potest Indulgentias concedere.*

20 *Parochus Indulgentias concedere non potest.*

21 *Capitulum Sede vacante, an valeat Indulgentias concedere ostenditur.*

25 *Indulgentia concessa ab Episcopo, vel Archiepiscopo si excesserint numerum taxatum* in cap. cum ex eo, de pœnitent. *an valeat? ostenditur.*

23 *Indulgentias Episcopus concedere tantùm potest subditis suis.*

24 *Indulgentias pro mortuis non potest Episcopus concedere.*

25 *Indulgentias ab alio Episcopo concessas lucrantur exteri de proprij licentia.*

26 *Exemptis an possit Episcopus Indulgentias concedere? ostenditur.*

27 *Exempti habentur instar extraneorum.*

28 *Indulgentiis, quas alij concessit, frui & gaudere potest Episcopus.*

1 INDVLGENTIA est remissio pœnæ temporalis debitæ pro peccatis actualibus iam dimissis, concessa homini existenti in gratia à Prælato per applicationem Thesauri Ecclesiastici, Cordub. *de Indulgent. quæst.* 1. Nauar. *in comment. de indulg. & Iubil. not.* 10. *num.* 1. *cum sequentib* Alphons. Aluarez Guerrero *in speculo Iuris Pontificij cap.* 28. *in princ.* Valent. *tom.* 4. *disp.* 7. *q* 10. *punct.* 1. *vers. nos autem* Henriq. *in summ. lib.* 7 *de indulg. c.* 1. Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici part.* 1. *c.* 7. *n.* 2. & cæteri in discursu citandi, nouissimè Torreblanca *in pract. Iuris spirit. lib.* 14. *cap.* 13. *num* 5.

2 Alia est plenaria, alia temporalis. Plenaria est illa, qua remittitur tota pœna simpliciter, & ex communi est remissio totius pœnæ temporalis, quæ nimirum post peccata remissa expianda remansit, siue in hac vita, siue in Purgatorio; cui plenariæ indulgentiæ interdum addi solet particula, *remissio omnium peccatorum*, quæ secundum omnes est potius declaratiua effectus Indulgentiæ plenariæ.

3 † Indulgentia verò temporalis dicitur illa, qua non remittitur tota pœna, sed eius tantum pars relaxatur, & sub duplici præsertim forma tribui solet. Aliquando enim dantur Indulgentiæ tot dierum, vel annorum, & est remissio tantæ pœnæ, quanta solui in hac vita debuisset per pœnitentiam tot dierum, vel annorum, vel quanta in purgatorio luenda fo-
4 ret, si hic peracta non fuisset. † Et hæc diuidi potest in catenam, quadragenam, septenam. Carena dicitur à carendo, & est quasi ciborum carentia, qua remittuntur tot pœnæ, quot fuissent remissæ peragendo pœnitentiam in pane, & aqua, quadraginta diebus cum septem annis. Quadragena est relaxatio tantæ pœnæ, quanta redempta fuisset per pœnitentiam quadraginta dierum. Septena est remissio tantæ pœnæ, quanta redempta fuisset per pœnitentiam septem annorum, seu quanta respondet pœnitentiam septem annorum. Quandoque datur Indulgentiæ respiciendo ad certam partem peccatorum, vt cum datur remissio tertiæ, vel quartæ partis peccatorum; est enim remissio tantæ pœnæ, quanta persolui debuisset hic, vel in Purgatorio pro tertia illa, vel quarta parte peccatorum iam remissorum. Colliges hæc ex Valentia *d. quæst.* 20. Tolet. *in summ. lib.* 6. *cap.* 24. Suar. *tom.* 4 *disp.* 50. *sect.* 4. & 5. Card. Bellarm. *tom.* 3. *lib* 1. *de Indulgent. c.* 9. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 7. *n.* 94. *cum seqq.* Balduin. Iun. *super opera controuers. Bellarmin. p.* 1. *lib.* 6. *de Indulgent.* Ægid. de Coninch *de Sacramentis, & censuris tom.* 2 *disp.* 12. Aloys. Ricc *in praxi aurea resolut.* 306. Francisc. Leo *dict. cap.* 7. *à num.* 3. Bonacina *de Sacrament disput.* 6. *quæst.* 1. *punct.* 2. nouè Iul. Lauor. *de Indulg.* 1. *c.* 10. nouissimè Torreblanca *dict. lib.* 14 *cap.* 14. *à princip.* vbi de diuisione Indulgentiæ in plenariam, pleniorem, plenissimam, & Iubilæum.

Solus Papa primariò potest Indulgentias concedere, solusque plenarias concedit, & perpetuas; 5
Fusch. *de visitat lib.* 1. *c.* 1. *n.* 2. Card Tol. *in instruct. Sacerd lib.* 6. *cap.* 25 Boët Epo *de iure Iubil. & Indulgent. num.* 148. dum quærit cur cum solus sponsus Ecclesiæ suæ sit Episcopus plenas illic Indulgentias dare nequeat? & respondet, quia non in plenitudinem potestatis vocatus est Episcopus à Pontifice, *cap multum* 3. *quæst.* 6 (qui solus hac plenitudine potestatis ex verbo Christi gaudet, *Ioan vltim cap cum ex eo, in fine, de Pœn.*) sed in partem sollicitudinis: deinde singularum diœcesum thesaurus Indulgentiarius generali thesauro commixtus non ita locuples est fortassis, vt inde plena possit remissio concedi: solo thesauro generali, qui Pontifici in vniuersum commissus est, nunquam deficiente; quinimo quo plus inde hauritur, eo plus accipit incrementi, instar fontis, vel putei semper vberius, abundantiusque scaturientis, propter operum piorum, quæ temporibus Indulgentiarum fiunt, abundantiam, Lauor. *dict. part.* 2. *cap.* 11. *num.* 10. vbi *num.* 11. asserit quòd Papa potest date sibi ipsi Indulgentias, quia recipit vt Ecclesiæ membrum, vt vero caput concedit: Episcopi vero, temporales, limitatas, seu partiales Iure communi Canonico, & ab ipso Summo Pontifice dependenti tantum concedunt. Ratio est,
quia † huiusmodi potestas est iurisdictionis, non 6
Ordinis, *cap. quod autem, de pœnit. & remiss.* quatenus ibi dicitur Indulgentiæ concessionem esse actum absoluendi, & iudiciale, S. Thom *in* 4. *dist.* 10. *quæst.* 3. *art.* 3. Gambar *de officio Legat. de latere rubr.* 8. *tit quid possit Legatus circa Indulgentias n.* 1. Azor. *instit. moral. part.* 5. *lib.* 3. *cap.* 54. *quæst.* 1. Vgol. *de potestate Episcopi cap.* 41. *in princ.* Aloys. Ricc *d. resol.* 306 *num.* 4. & *resolut.* 222. *num.* 1 Boët. Epo *de Iure Iubil & Indulgent. num* 145. vbi resoluit potestatem dandarum Indulgentiarum non esse annexam Clauibus Ordinis; vel sacramento Pœnitentiæ, sed Clauibus iurisdictionis externæ etiam extra Sacramenta; & n. 186 pulchrè quærit quomodo simul hæc duo consistant, Indulgentias esse iurisdictionis externæ, & nihilominus pertinere ad forum internum, siue conscientiæ, siue animarum? Et respondet hæc pulchrè simul consistere, quia quoad potestatem dandi Indulgẽtias requiritur externa iurisdictio, cum nemo possit hunc Ecclesiæ thesaurum dispensare, seu erogare, nisi qui eidem Ecclesię per externam iurisdictionem præest.

verùm

verùm quoad fructum percipiendarum Indulgentiarum is in percipientibos non est alius, quàm vt in locum satisfactionis pœnitentialis (absque tertij cuiusquam tamen iniutia) succedat, & n. 187. quætit deinde quomodo thesaurus Indulgentiarum extra Sactamentum possit communicari, cum ex Clauibus Ordinis, quæ sacramentis alligantur, prima facie videatur dependere?

Et ob id Episcopus etiam non ordinatius, aut non
7 consecratus eas potest conferte, dummodo sit electus & confirmatus quia actus iurisdictionalis est, per gloss. communiter receptam in cap. transmissa, de election. tenent D. Thom d. dist. 20. quæst. 1. art. 4. quæstiunc. 2. Suar. dict. disputat. 50. sect. 3. n. 3. Reginald. dict. loco num. 123. Nugn. in addit quæst. 15. art. 1. q. 3. vers. secunda conclusio, Alphons. Aluarez Guettero dict loco, Aloys. Ricc. dict resol. 106. n. 4 Azor dict. cap. 55 q. 1. in fine, & cap. 29. quæst. 8. Augustin. de Ancona de potestate Ecclesiæ quæst. 29. Campan. in diuersorio Iuris Canonici in proœmio num. 2. Iul. Lauor. dict. part. 2. cap. 21. n. 18. & 33. Sanctarel. de Iubilæo anni sancti cap. 3. dub. 2. Boët. Epo d. tract. num. 146. Vgolin dict. part. 1. cap. 41. num 1. Zerol in praxi Episcop. part. 1. verb. Indulgentia, num. 1. Suar. de legib. lib. 4 cap. 4. num. 9. me citato in hoc loco Alzed dict p. 2. cap. 3. num. 15. † Cùm ergo hæc sit iurisdictionis
8 potestas, & non Ordinis, rectè infertur illam, licet penes Papam sit Iure diuino à Deo proximè acceptam, penes Episcopos vero esse Iure communi, & ordinatio, ac per consequens proximè acceptam à Papa, iuxta resoluta per me parte 1. huius tract. tit. 1. cap. 1. Torreblanca dict. lib 14. cap. 13. num. 36. vbi quòd Episcopi non habent immediatè à Christo, sed per Papam Iure communi participant facultatem aperiendi thesaurum, & dandi Indulgentiam. Quicquid aliqui teneant Episcopos posse Iure diuino Indulgentias conferre, quos citant, improbantque Bonacina dict disp. 6. quæst. 1. punct. 3. num. 1. Sanctarel. dict. dub 2 litt. B. Azor. dict. cap. 54. quæst. 2. Henriquez d. lib. 7. cap. 31. §. 3. Lauor dict part. 2. cap. 11. n. 45. cum
9 seqq vbi citat memetipsum in hoc loco † Hinc etiã cùm ea, quæ iurisdictionis sunt, mandari, ac delegari possint de Iure Pontificio, vt habetur in c. aqua, & ibi glossa ac Doctores, de consecrat. Ecclesia, & in c quod
10 sedes, de officio Ordin. ideo † huiusmodi potestas à Papa est delegabilis, qui potest Episcopo indulgere potestatem concedendi etiam plenarias Indulgentias, vt resoluit Aloys. Ricc. d. res. 306. n. 2.

Et ipse Episcopus facultatem concedendi temporales, non solum suo Vicario verum etiam Clerico demandare potest. Emmanuel Sà verb. Indulgentia, n. 16. Valent. dict quæst. 20. puncto 3. Suar disp. 55. sect. 6 n. 6. Regin. lib. 7. n. 116. Bellarm. de Indulgent. lib. 1. c. 11. Lauor. dict. cap. 11. n. 48. Nugn. q. 28. art. 2. ad finem, Vgolin. dict. c. 41. in princ. Bonacina dict. quæst. 1 puncto 3. num. 11. Azor. dict. lib. 3. c. 43. q. 13. & d. cap. 55. q. 5. me citato in hoc loco Alzedo d. p. 2. cap. 3. num. 25. Torreblanca d. lib. 14. cap. 13. n. 37. Nam prætextu generalis commissionis Vicarius Indulgentias concedere non potest, vt dixi alleg. 54. num. 90.

11 Hæc tamen potestas non potest ab Episcopo concedi laico, cum laicus iure humano remoueatur à muneribus Ecclesiasticis, vt post Iacob. de Graff. Suar. & Regin. resoluit Bonac. d. loco n. 12. & Lauor. d. c. 11. n. 49.

12 Hinc denique fit Episcopum excommunicatum, denunciatum, seu vitandum non posse Indulgentias concedere, quia excommunicatus vitandus caret vsu iurisdictionis, & consequenter inualida sunt ipsius acta ad iurisdictionem pertinentia, cap. tanta, de excess. prælat cap. quia, de except. in 6. cum citatis à Bonacina de censuris, disput. 2 quæst. 2 punct. 7. & resoluit in terminis Azor. d. cap. 55. quæst. 7. me citato in hoc loco Alzedo d. part. 2. c. 3. num. 22. & me etiam citato in hoc loco, Lauor. dict. part 2. cap. 11. a num. 8. & 21. vbi num. 9. quærit an saltem sic censura innodatus possit delegare vices suas alteri Episcopo vt concedat Indulgentias? Vtrum autem Prælatus putatiuus, seu præsumptus possit concedere Indulgentias? Vide Felin. de Indulg. in fin. Burgas. de irreg. tit. 8. de Indulg. Episcopi n. 4. Sanch. de matr. l. 3. disp. 22. n. 54. Lauor. d. p. 2. c. 12. n. 12.

Ex quo patet à fortiori Episcopum, qui concedit 13
Indulgentias, dum in peccato mortali existit valide concedere, nec peccare secluso scandalo non præuiso, quia peccatum mortale præcisè non tollit iurisdictionem, Henriq. d. lib. 7. cap. 32. §. 4. Valent. loco citato punct. 3. vers. tertio asserimus, Regin. l. 7. num. 118. Nugn. in addit. q. 17. art 9. concl. 1. post Graff. Suar. & Cord. sequitur Bonacina d. disp. 6. de indulg q. 1. punct. 3. n. 9. Vnde etiam fit Episcopum, seu Archiepiscopum non posse in loco exempto concedere Indulgentias, cum sit potestas dignitatis, & iurisdictionis Episcopalis, vt post Zabar. Anch. & Vital. resoluit Quarant. verb. Archiepiscopi auctoritas, auct. 31. in fine Lauor. d c. 11. n. 30.

Indulgentiæ temporales, quas Episcopus conce- 14
dere valet, ipso Iure communi præscriptæ sunt. In dedicatione enim Ecclesiæ vnius anni Indulgẽtiam tantum concedere potest, siue ab vno solùm Episcopo, vel à pluribus dedicetur, & in anniuersario dedicationis, vel aliàs concedit solùm Indulgentiam quadraginta dierum, c. cùm ex eo, vers. ad hæc, de Pœn. ibi. Decernimus, vt dum dedicatur Basilica, non extendatur Indulgentia extra annũ, siue ab vno solo Episcopo, siue à pluribus dedicetur, atque in vniuersali dedicationis tempore quadraginta dies de iniunctis pœnitentiis indulta remissio non excedat. Ita Vgolin. dict. cap. 41. §. 1. in principio, Henriq. dict cap. 42. §. 1. Azor. dict. cap. 55. q 6 Bonacina d. q. 1. puncto 3. num 2. Franc. Leo dict. cap. 7. num. 18. Lauor. d. p. 2. cap 11. num. 18. Sanctarel. d. cap 5. dub. 2. litt. C. Boet. Epo dict tract de iure Iubil. & Indulg. n. 119. vbi num. 121. ait Indulgentiam tot dierum nihil aliud significare, quam remissionem tantæ pœnæ, quantam pœnitens in hoc sæculo per dies tot pœnitendo delere potuisset, & n. 125 disserit an ij dies continui sint, an vtiles? & n. 131. quærit cur quadraginta præcisè dies Indulgentiis Episcopalibus plerumque præscribantur? Torreblanca dict. c. 13. n. 36. Ægid. de Coninch de sacram. disp. 12. dub. 1. num. 8. Zerol. in praxi Episcop. p. 1. verb Indulgentia num. 31. me citato in hoc loco, Alzed. de præcell. Episc. dignit. p. 2. cap. 3. num. 7. vbi cum Vgolin. d. §. 1. num. 2. resoluit quòd si in dedicatione plures assistant Episcopi, & quilibet annum Indulgentiæ concedat, valebit tantum concessio illius Episcopi, cui illa Ecclesia subiecta est. Ratio autem quare Episcopis limitata extitit potestas in concedendis Indulgentiis, ea fuit, ne in tanta Episcoporum multitudine hac potestate abutentes superfluas, & indiscretas concederent Indulgentias, quod annuit Alex. III in c. quod autem, & Innoc. III. in Concil. generali Lateranen. in d. c. cum ex eo, Cordub. q. 12. Triumph. q. 19. art. 6. Suar. tom. 4 disp. 55. sect. 3. n. 5 Lauor. d cap. 11. n. 21. vbi n. 2. cum Suar. citato loco, aduertit & ponderat rationem; quare quando conceditur facultas dandi Indulgentias in dedicatione Ecclesiæ, non additur particula illa, de iniunctis pœnitentiis, prout addi solet in Indulgentia quadraginta dierũ, & ponit aliqua discrimina

intep

inter dictas duas Indulgentias? Boët. Epo d. tract. de Iure Iubil. & Indulg. num. 133. vbi obseruat Indulgentias hasce Episcopales non aliò quàm ad pœnitentias per Sacerdotem Confessarium iniunctas pertinere, dict. cap cum ex eo, cum tamen Indulgentię Pontificiæ, non solùm pœnitentias à Confessariis iniunctas auferant, verum etiam pœnitentias quascunque ex ipsa Iustitia diuina, vel (si sic loqui malueris) ipsi Iustitiæ Diuinæ quomodocunque debitas: nisi Pontifex nominatim suas Indulgentias ad solas pœnitentias iniunctas restrinxerit; subditque hinc prouenire vt his temporibus Episcopales Indulgentiæ raro sint vtiles, cum pœnitentiæ nunc per Confessarios, vtplurimum, valde leues iniungantur, propter prauas delicatorum hominum consuetudines, atque molliciem, graues illas pœnitentias peccatis debitas, quæ olim solebant infligi, refugientium.

15 Archiepiscopo datur facultas concedendi Indulgentias per totam suam prouinciam, & Archiepiscopatum, etiamsi non sit in actu visitationis, dummodo statutum generalis Concilij non excedat, cap. nostro, de Pœnitent. Cord. q. 14. Nugn q. 26. art. 1. vers. difficultas tamen, Stephan. Quarant. verb. Archiepiscopi auctoritas, vers. 31. vbi limitat in loco exempto, Bonacina d. q. 1. punct. 4. n. 2. vers. obserua, Franc. Leo d. cap. 7. n. 18. Lauor. d. p. 2. cap. 11. num. 28. Henriq. d. cap. 32. §. 1. Marc. Anton. Genuens. in praxi Archiep. c. 70. n. 15. Coninch de Sacram. disput. 12 n. 8. Vgolin. d. c. 14. §. 2. n. 2. me citato in hoc loco, Alzed. d. p. 2. c 3. n. 29. vbi n. 30. hoc priuilegium illis ademptum dicit per Concil. Trid.

16 Nam licet Archiepiscopus non sit iudex Ordinarius omnium de prouincia, c. Pastoralis, de officio Ordin. nec extra suam diœcesim habeat contentiosam iurisdictionem, cum tamen Indulgentias concedere sit voluntariæ iurisdictionis, Suar. disput. 49. sect. 3. num. 9. Aloys. Ricc d. resol. 306. num. 5. Vgolin. d. p. 1. c. 41. n. 1. Franc. Leo d p. 1. c 7. n. 18. me citato in hoc loco, Alzed d. p. 1. c. 3. n. 49 illas concedere potest, vt per glos. in d. c. nostro. Sed aduertendum cum Henriq. loco proximè citato, quòd si concessit quadraginta dies in perpetuum, nihil amplius potest successor eius pro eadem causa concedere, quia reputantur vnus Prælatus; sed superueniens Archiepiscopus ex commissione Pontificis potest dum visitat diœcesim Suffraganei, concedere 80. dies præter 40. datos ab Episcopo; totidem enim potest Archiepiscopus dare in sua diœcesi: de quo etiam Azor. d. c. 55. q. 6. & me citato in hoc loco, Alzedo d p. 2. c. 3. n. 23.

Concilium generale legitime cõgregatum etiam plenissimas Indulgentias, sicut summum Pontif. cõcedere posse tenent Felin. de Indulg. num. 44. Nauar. in simili tract. notab. 31. num 2. Henriq. lib. 7. cap. 31. §. 3. Benzon. lib. 2. cap. 30. vers. quod autem, in fine. Sed meritò negant Suar. tom. 4. disput. 56. sect. 1. & Lauor. dict. part. 2. cap. 11. num. 14. dicentes in Concil Basilien. sess. 24. vbi Legati aderant nomine Pont. concessas fuisse, provt asserunt respondendum, si aliquando factum reperitur. Cardinales, si non sunt Episcopi, de Iure communi Indulgentias concedere non posse, nisi ex priuilegio, vel communione generali, aut consuetudine, quæ dat iurisdictionem, Hier. à Sorbo in comp. verbo. Indulgentia, §. secundum notab. fol. 415. Nauar. d. not. 11 n. 17. And. Duual. in part. 2. D Thoma tract de Indulg. quæst. vnica art. 9. conclus. 4. Gamachæ. in sum Theolog. tom. 2. disp de indulg cap. 8. refert nouissimè Diana moral. resolut. part. 5. tract. 1. de potest. & priuil. S. R. E. Cardinalium resolut. 6. & tunc concedunt centum dies, Panor. in cap. accedentibus, de excess. Prelat. Lauor d part 2. cap. 11. num. 15. etiam quòd non sint Sacerdotes, Pauin. de potestate Capituli Sede vacante part. 1 princ q. 4. num. 4. Iacob de Graff. in aureis decis. in append. lib. 2. cap. 2. n. 32. Lauor. loco proximè citato.

Legati Papæ possunt etiam concedere Indulgentias in terminis suæ legationis ex commissione speciali, vel generali, cap. fin. de officio Leg. vbi gloss. Anton. 3. part. tit. 10. Syluest. verb Indulgentia num. 4. Lauor. d. cap. 11. num. 16. & ex consuetudine concedunt centum dies, Gambar. de officio Legati lib. 8. tit. quid possint legati circa Indulgentias num. 8. vbi n. 20. ait quòd finita legatione finiuntur Indulgentiæ, refert Lauor. dict. num. 16. vers. ratio. Summus Pœnitentiarius dat Indulgentias centum dierum, non quod adsit aliquod ius, sed ex viuæ vocis oraculo, aut consuetudine, Papa sciente, & tolerante, Azor. d. c. 55. vers. sexto quæritur, Nauar. not. 31. n. 17. Lauor. d. c. 11. n. 17.

Neminem Episcopo inferiorem iure proprio Indulgentias posse concedere communiter traditum est in cap. accedentibus, de excess Prælat. & in d. cap. nostro, Nauar tract. de Indulg not. 31. Bellarm de Indulg. lib. 1. cap. 11 quæst. 3. Cochier de iurisd. Ordin in exemptos p. 4 q. 54. Bonacina q. 1. punct. 3. n. 18. Franc. Leo dict. cap. 7. num. 19. Sanctarel. de Iubilæo anni, Sanch. cap. 3. dub. 2. litt. D, Azor. dict. cap. 55. q. 1. Lauor dict. c. 11. n. 55. Boët. Epo d. tract. de Iubil. & Indulg. n. 146. 17
quamvis sit Cardinalis, † nisi ex consuetudine, & 18
praxi concedere soleat, Henriq dict. cap. 21. §. 4. quia tunc etiamsi non sit Presbyter eas dare poterit, Aug. de Ancon in tr de Ecclesia potest. q. 19. art. 8. Pauin. de potestate Capituli Sede vacante in 4. quæst. princip. Gambar. d. tit. quid possit Legatus circa Indulgentias, n. 2. Torreblanca d. c. 13. n. 44.

Vnde ipso iure non potest Indulgentias concedere Prælatus Religionis, vt Prouincialis, aut Generalis, quamvis habeat quasi Episcopalem auctoritatem in Regulares sibi subditos, Suar. disp. 55 sect. 5. num. 1. Lauor d. cap. 11. n. 56. Sanctarel. dict. c. 3. dub. 2. lit. L, vbi citat memetipsum in hoc loco, Henriq. d. lib. 7. c. 21. §. 5. Bonac. d. n. 18. Torreblanca dict. c. 13. num. 46. 19

Nec etiam Parochus, est enim inferior Episcopo, Lauor. d. c. 11. num. 56. Henriq. eod. c. 21. §. 8. Bonac. d. puncto 3. n. 25. Vgolin. d. cap. 14. §. 1. n. 2. Alzedo d p. 2. c. 3. n. 28. & 41. Coninch. d. disp. 12. dub. 1. n. 8. Franc. Leo d. p. 1. c. 7. n. 19. Boët. Epo d. tract. n. 14. 20

Nec denique Capitulum Sede vacante, quia non succedit Episcopo in potestate iurisdictionis extraordinariæ, saltem in iis, quæ sunt reseruata dignitati Episcopali, Nau. d. not. 31. num. 6. & 7. Sclu. de benefic. part. 1. quæst. 11. num. 4. Sot. Cordub. & Ledesma, quos refert, & sequitur Torreblanca dict. cap. 13. num. 42. vbi declarat nisi habeat ex consuetudine, Henriq. dict. cap. 31. §. 4. post Suar. Reginald & alios, sequitur Bonacina d. punct. 3. num. 23. Lauor. d. cap. 11. num. 52. Sanctarel. dict. dub. 2. lit. F. me citato in hoc loco, Alzedo d part. 2. cap. 3. num. 59. Contra quos tenent Syluest. verb. Capitulum, num. 10. Lazar. verb. Indulgentia, num. 47. Zerol. in praxi Episcop part. 1. verb. Indulgentia, n. 2. Aloys. Ricc. in praxi aurea resol. 122. Azor. dict. cap. 55. quæst. 4. & d. lib. 3. cap. 37. quæst. 9. Quare tutius esse, vt Capitulum hoc committeret alicui Episcopo, qui suo nomine faceret, tenet Quaranta in summa Bullarij, verb. Capitulum Sede vacante, vers. vndecimò quæro. 21

Sed dubitari potest an valeant Indulgentiæ concessæ ab Episcopo, vel Archiepiscopo, si excesserint numerum taxatum in d. cap. cum ex eo? In quo dubio 22

respon

reſpondendum eſt negatiuè, quoad eam tamen partem, quæ numerum præſcriptum non exceedit valere concludendum eſt, quia eſt res ſeparabilis, & in ſeparabilibus vtile per inutile non vitiatur, *l. vtile ff de regulis iuris l.1.§.Trebatius, ff. de aqua qu tid. & æſtiua.* Quare ita reſoluunt per text.*in cap.Indulgentiæ,de Pœnitent.in 6.* Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccl. deciſ.*117. *num* 5. *in* 1.*edit. & reſol.*102. *num.*5. *in* 2. *edit.* Suar.*diſput.*55. *sect.*3.*num.*11. Nauar *de Indulgent.notab.*31.*n.*16. Petr. Sot. *in l.*2. *de indulg.* Reginald.*dict.loco num.*120. Vgolin. *d. cap.*14.§.1. *num.* 2. Sanctarel.*d.dub.*2.*litt.G.* Azor. *d.cap.*55 *quæſt.*6. Bonacina *d diſp.*6 *q* 1.*puncto* 3.*n.*3.& 4.Lauor *d.cap.*11. *num.*39. & 40. me citato *in hoc loco,* Alzed. *d part.*2. *cap.*3. *num.*18. Torreblanca *dict. cap.*13. *num.*38. Boët. Epo. *dict. tract. de iur. Iubil. & Indulg. numer.*128.

23 Subditis ſuis Epiſcopus Indulgentias concedere tantum poteſt, nam ſicut ab ipſo tantùm ligari poſſunt, ita & ab eodem abſolui probat text *in cap. quod autem,de pœnitent.* Nauar.*conſil.*18.*num.*12.*verſ. decimoſextò. de pœnitent.* Vgolin *d cap.*41.§.2.*num.*1. me citato *in hoc loco,* Alzedo *d part.*2.*cap.*3.*num.*26. Henriq *d.cap.*32.§.2. vbi tenet cum Nauar quem refert *in commento*, quòd quando Epiſcopus concedit Indulgentiam loco intra diœceſim ſuo, prodeſt etiam externis ibidem moram facientibus, quaſi ratione habitationis diutinæ contrahant forum, & ſubditi efficiantur, refert Sanctarel. *dict. dub.*2.*lit. H & I.*

24 Non poteſt tamen Indulgentiam concedere pro mortuis; quia ipſius facultas videtur à Sede Apoſt. reſtricta ad eius ſubditos degentes in hac vita, Nauar *de indulg. notab.*22. *n.*4. Bellarm.*de indulg. lib* 1. *c.*11.Emman. Sà *verb.indulg.n.*18.Regin *lib.*7.*n.*114. & 193.Sanctarel.*d.c.*3.*n.*2.*in fin.*Suar *diſp.*55.*sect.*3. *n.*23.Lauor.*d c.*11 *n.*43.me citato *in hoc loco,* Alzedo *d.p.*2.*c.*3.*n.*21.

25 Si verò Epiſcopi ſpeciatim ſuis ſubditis concederent vt indulgentias ab alio Epiſcopo conceſſas acciperent, tunc ea lucrarentur, vt probat text.*in d. cap.quod autem,* vbi Abb. *num.*7.*verſ.vltimo noto,* ait tutiſſimum eſſe, & valde expediens volenti peregrinari, & loca pia viſitare, ipſum licentiam ab Epiſcopo proprio habere capiendi alienas Indulgentias, id eſt, Indulgentias datas ab aliis; & dicit Nauar.*de Indulgent.notab.*31.*vlt.num.*23. *verſ. exceptis ſecundò,* quòd hac licentia habita, non ſubditi poſſunt acquirere Indulgentias ab alio Epiſcopo conceſſas, Ludou.Bolognin *tract.de indulgent.n.*60.Cochier *d p.*4. 58.*n.*4.Lauor *d.c.*11.*n.*36.me citato *in hoc loco,* Alzedo *d.p.*2.*c.*3.*n.*27.

26 Exemptis Epiſcopum Indulgentias concedere non poſſe, ex quo iuriſdictionis nihil in eo vendicet, ſed Pontifici immediatè ſubiiciantur, veluti proprio ac immediato diœceſano, tenent Anton de Roſel. *tract. de indulgent n.*321.Vgolin.§.2.*n.*2.*verſ.*

27 *ſecundo:* tum † quia etiam exempti habentur inſtar extraneorum, locaque exempta purificantur locis extraneis, *c. luminoſo* 18.*q.*2.*c.*1.*de ſtatu Regul.in* 6. Roſel.*vbi ſupra n.*323. Nihilominus contrarium eſt reſoluendum, videlicet Epiſcopales Indulgentias prodeſſe exemptis, quia inducta in fauorem exemptorum non debent conuerti in eorum læſionem, cunctaque in augmentum non debent parere diminutionem, *l.quod fauore C.de legib. c. quod ob gratiam, de regul.iuris in* 6.*l legata inutiliter ff.de legatis* 1.cum citatis *in libello de principiis vtriuſque iuris litt. R. n.* 249. Quare hanc ſententiam tenent Ludou. Bolognin.*d.loco n.*63.Bellarm.*d.lib.*1.*c.*11.*q.*3.*verſ.quare cum iam,* Nauar.*notab.*31 *n.*12.*verſ.addo ſeptimo,* Sanctarel *d.dub.*2 *lit K* Cochier.*d.p.*4.*q.*58. *n.*5. Alzed. *d.p.*3.*n.*31. *cum ſeqq.* Hinc etiam reſoluendum Epiſcopum poſſe Religioſis Indulgentias concedere iuxta ſuam facultatem, Palud. *in* 4 *diſt.*20 *p.*4.*art.*4. Regin.*d lib.*7.*n.*119. quos refert, & ſequitur Bonacina *d.puncto* 3.*n.*15. Sanctarel.*d.lit.K.* Lauor.*d p.*2. *cap.*12.*n.*4. Vnde colligitur poſſe Epiſcopum extra diœceſim exiſtentem Indulgentias concedere ſuis ſubditis pro opere intra diœceſim propriam faciendo Ita Nau.*in comment.de Iubil. notab.*31.*n.*13. Alzedo *d p.*1.*c.*3.*n.*45.vbi *n.*47.reſoluit poſſe etiam Epiſcopum Indulgentiã concedere ſuis ſubditis, etiamſi ille extra diœceſim exiſtat, pro opere, quod extra diœceſim fit, ſine licentia Ordinarij illius loci.

Hinc denique non abs re dubitari poteſt vtrum 28
Epiſcopus gaudere & frui poſſit Indulgentiis, quas aliis conceſſit? Ratio dubitandi eſt, quia nemo poteſt vti iuriſdictione in ſe ipſum Reſpondendum eſt tamen affirmatiuè, quia Epiſcopus non debet eſſe deterioris conditionis aliis. Ita D.Thom. *in add. q.* 27. *art.*4 & *ibid.* Nugn. Sot *in* 4 *diſt.*21.*q.*1. *art* 4 *ſub fin.* Nauar.*notab.*20.*n.*91.Regin.*lib.*7.*n.*199. Azor.*d.c* 55. *q vlt* Conineh.*d.diſp.*12.*dub.*1.*n.*11. *verſ.obijcies tertiò,* Suar.*de legib.lib.*6.*c.*1.*n.*8. & 11. me citato *in hoc loco,* Alzed.*d p.*2.*c.*3.*n.*44 poſt Cordub. & Emman. Sa, ſequitur Bonacina *d puncto* 3.*n.*16. Et ne Prælatus concedens Indulgentiam auctoritate iuriſdictionis, & adminiſtrationis generalis toti Communitati fidelium; illa poteſt frui quatenus eſt pars communitatis. Ita S.Thom *in addit ad* 3.*p.q.*27.*art.*4.Iacob.de Graff.*in aur.deciſ.lib.*2.*append.c.*2 *n.*23.& 24.Henriq. *in ſum lib.*7.*cap.*31.*n.*3. Fr Emman. *in Bull.Cruc* §.8. *n.*11.Benzon *lib.*5 *c.*15.*lib.*12. Azor.*d.p* 2.*lib* 4.*c.*54. *q* 8.Zerol.*de Iubilæo lib.*1.*c.*15.*dub.*55.& *c.*19 *dub.*15. Fabrin.*eod.tract.c vlt.* Sanctarel. *in ſimili tract. c.*15. *dub* 6. Ioan.Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb.iuriſdictio differ.*11.*num.*3. Filliuc. *tom.*1.*tract.*8. *n.*131.Paul.Layman.*lib* 1.*tract.*1.*c.*23.*n.*31. *verſ. ſit verò hæc reſponſio,* & non tenetur pro lucro Indulgẽtiæ adimplere in propria forma opus communiter iniunctum, ſed poteſt ſecum diſpenſare, & in aliud opus pium commutare, Fr.Emman Benzon. & Fabrin.*d.locis,* Gregor. Polacchius *in Bull.Vrban.VIII, sect.*41.*n.*9.Lauor.*de Iubil p.*2.*c.*14.*n.*3. optimè Boët. Epo *d.tract. de iure Iubil. & Indulgent. à n.*191.*cum ſeqq.* ex ea ratione, quia quemadmodum (loquendo de Pontifice) ſeſe poteſt, & quidem debet, ſi ſaluti ſuæ cõſulere voluerit, ſubiicere Confeſſario cuipiam tanquam priuatus peccator, ita nihil eſt cauſæ cur Indulgentiarum iam omnibus per ipſum patefactarum, non poſſit ipſe tanquam priuatus fieri particeps, quandoquidem non eſt in hoc opus alia iuriſdictione, quàm in aperiendo Theſaurũ hunc Eccleſiæ, concedendoque, ſeu diſpenſando, ſeu diſtribuendo quibuſlibet hoc beneficio volentibus, quod conſequuntur dum faciunt, & explent præſcripta per literas Indulgentiales: neque enim requiritur ad Indulgentias habendas alia ſententia, ſeu peculiaris abſolutio, ſiue per manuum impoſitionem, ſiue per aliam aliquam ſolemnem declarationem, ſed inſtar legis, vel priuilegij potius habet ſeſe Indulgentiarum datio; quo fit vt non minus ipſi danti quam ſubditis ex æquo ſeruiat.

ALLE

ALLEGATIO LXXXIX

Episcopus an possit aliquos eximere à sua potestate.

SVMMARIVM.

S *Episcopum posse eximere à sua potestate, qui teneant, referuntur.*

2 *Episcopus nõ potest in totum à sua potestate eximere.*

3 *Exemptio Ecclesiarum pleno iure à potestate Episcoporum concedi non potest ab Episcopis, & Prælatis inferioribus, sed solum à Romano Pont.*

4 *Pleno iure dicuntur Ecclesiæ ad aliquem pertinere, quando vtroque iure eidem subiectæ sunt.*

5 *Sententiæ supra relatæ ad concordiam reducuntur.*

6 *Exempti exemptione data ab Episcopo ad ius reuerentiale illi tenentur, secus si Pontifex exemerit ab Ordinario.*

7 *Eximi, & ad Religiosos transferri potest Ecclesia à potestate Episcopi per præscriptionem.*

8 Cap. cùm non liceat, de præscript. *declaratur*

9 Cap. cùm venerabilis, de censibus, *declaratur.*

10 *Exemptiones à se concessas non potest Episcopus reuocare in illis casibus, in quibus valet subditos à sua iurisdictione eximere.*

11 *Priuilegij à se concessi reuocatio de plenitudine potestatis solius Principis est.*

1 PISCOPVM posse eximere à sua potestate tenuit gloss. *in sum. 25. quæst. 2.* & late tuentur Calderin. *cons. 5. de rebus Ecclesiæ non alienandis*, Oldrad. *cons.* 172. *col. 3. num.* 8. *& cons.* 254. *col. 2.* Dec. *cons.* 152. *num. 3. vers. non obstat ergo, & in c. cùm & plantare, § in Ecclesiis, n. 13 cum seq. de priuilegiis*, interueniente scilicet consensu Capituli collegialiter, & legitimè congregati, vt addit Rot. coram Card. Canalerio, impressa per Farin. *decis.* 377. *num. 3. part. 2. recent.* Quæ quidem principalis resolutio hac potissimum ratione nititur, quod præscriptione, ac sententia Episcopali Iuri præiudicetur, ac aduersùs illud his titulis exemptio acquiratur, *cap. audiuis, de præscript. cap. cum inter, de re iudicata*, & ita retento semper iure obedientiali videtur permissũ Episcopo eximere in sui præiudicium, vt docet gloss. *verb. tradita, in cap. visis litteris 16. quæst.* 2. modo accedat consensus Capituli, Rot. *dec.* 383. *num. 3 p. 2. recent.* cuius meminit Lotter. *de re benef. lib. 1. q. 23. n.* 32. quo accedente posse Episcopum etiam in præiudicium successorum eximere aliquam Ecclesiam ab omni iurisdictione, & conferre iurisdictionem in aliena eiusdem Ecclesiæ Prælatura, tradidit Calder. *d. con.* 5. per totum, qui sub *n. 1.* videtur firmare hoc casu tractari de leui præiudicio Episcopi, quia nihilominus apud eum remaneat omnis potestas, & iurisdictio Episcopalis in Ecclesiis & personis suæ ciuitatis, & diœcesis, sequitur Dec. *cons.* 152. *sub n. 3. vers. non obstat*, & cum hac eadem iurisdictione videtur transire, Rot *dec. 447. n. 1. p. 1. recent. & dec. 382. sub n. 3. part. 2. etiam recent.*

2 Non posse tamen in totum eximere tenet gloss. *verb. à quocumque, in cap constitutus, de relig. dom. gloss. pen in cap. pastoralis, de donat* gloss. *in cap. 1. in princip. de priuileg. lib sexto*, vbi Franch. *n. 4. vers. in gloss.* 2. plures refert, & sequitur Rendina *in promptuario recept. sent. tit. 38. n. 9.* Gambar. *de officio & potest. Legati de Latere lib. 2. tit. de variis Ordinariorum nominib. n.* 180. Abb. *in cap cum venerabilis, num. 4. de censib.* Sbroz. *de officio Vicarij lib. 1. quæst. 51. n. 2.* Mandos. *de Signatura Gratia § Exemptiones ab Episcopis col. 1. vers eximere propriè*, Erasm. à Cochier *de iurisd. Ordinarij in exemptos part. 1. quæst. 3. num.* 13. late & eleganter Lotter. *in tract. de re benef. lib. 1. quæst. 13. à num.* 54. Ratio est, quia iurisdictio, totumque ipsum ius Episcopale pertinet ad Ecclesiam, non autem ad personam Episcopi, proindeque neque ipse potest dare, vel remittere id, quod suum non est, Ioan. Andr. *in d. cap cum venerabilis sub n. 7. vers. item absurdum est, de censibus*, & cum iurisdictiones sint Iuris publici, Bald. *in cap. vnic. § ex eadem lege num. 2. de leg. Conradi*, in vsibus feudorum; impossibile est vt hæc facultas sit in alio, quàm in Papa, itavt neque eius Legato de latere id permittatur, vt docuit Abb. *in cap. vlt. n. 1. de reformat. vtili*, quem referunt, & sequuntur Gamb. *de officio Legati lib. 2. in princ. n* 80. & Lotter. *d. quæst. 23. num.* 37. Vnde hinc etiam tenuerunt Domin. *in c. 1. num. 5. vers. & procedunt prædicta, de Capellis monachor. l sexto*, atque etiam Federic de Senis *cons.* 247. & alij, quos refert Dec. *d. cons* 152. *num. 1.* quibus addo Fusch *de visit. lib. 1. cap. 20. num. 5.* †exemptionem 3
pleno iure Ecclesiarum à potestate Episcoporum concedi non posse Religiosis ab Episcopis, & Prælatis inferioribus, sed solùm à Romano Pontifice: quia inquiunt non posse Episcopos totam suam iurisdictionem in aliquam Ecclesiam, & visitationem ac reliqua omnia pastoralia iura ab se abdicare, ex tatione text *in cap cùm venerabilis, de censibus.* Aduertit ex Iacob de Graffiis *in decis aur p. 2. lib. 3 cap. 28. num. 66.* nouissimè Stephan. Daluin. *de potestate Episcopor cap. 21. num.* 28. Episcopum posse concedere alicui Abbati Ecclesiam aliquam pleno iure, & tamen per talem exemptionem non abdicare à se de facto, immo nec abdicare posse omnem iurisdictionem, quam habet in illa; etiamsi accesserit sui Capituli consensus, idque quoad octo, Visitationem, Correctionem, Procurationem, Cathedraticum, Charitatiuum subsidium, Honorem, & reuerentiam, Institutionem authorizabilem, quæ nihil aliud est quàm dare curam animarum, Administrationem denique Ordinis Episcopalis: excipit tamen eum eodem Iacob. de Graffiis *vbi sup. num.* 68. in aliquibus casibus. Primò si Episcopus eximit, & concedit plenum ius, & confirmatur exemptio talis per summum Pont. alias non. Secundo si exemptio plena transierit in rem iudicatam aliquando, & à sententia lata non fuerit appellatum Tertiò si accesserit
Abbatis legitima præscriptio plenæ exemptionis 4
quadraginta, vel quasi quadraginta annorum. †Pleno Iure dicuntur Ecclesiæ ad aliquem pertinere, quando vtroque iure, id est, in spiritualibus, & temporalibus, eidem subiectæ sunt, *cap quoniam 21. de priuil. gloss. in d. § in Ecclesiis*, vbi Anton. *n.* 26. Card. *n. 1.* Dec. *n. 12 & 16.* Rebuff. *in concord. tit. forma mandati, verb. plenum*, Card. Tusch. *pract. concl. tom. 6. litt. P. concl. 364. n. 3.* Sayr. *de censur. lib. 1. c. 6. n.* 12. Steph Daluin. *d. c. 21. n. 5.*

5 Verùm prædictæ pugnantes sententiæ ad cócordiam reduci possunt in hunc modũ; vt scilicet prior affirmatiua procedat Episcopo huiusmodi exemptionem cum Capitulo & iusta causa concedente, posterior verò his non interuenientibus, iuxta regulam text. *in cap sine exceptione 12. quæst. 2. & in c. nulli, & per totum, de rebus Ecclesiæ non alien.* & quæ late vltra Ordinarios ibi explicant Rebuff *in compendio alienationum, num. 9 & 11. cum seqq.* Couar. *lib 1. var. cap. 17. à princ.* Molin *de iustit. tract. 1. disp.* 465. & 468. & magis in terminis argum. text. *in cap. Pa*-

ſtoralis, de donat. poſt Abb notat idem Rebuff. *in tr.*
de congrua portione n. 38. Roch *de iurepatron. verb. pro*
eo quod de diteceſanis n. 10 Lambert. *eodem tr. art.* 8.
6 *prima quæſtionis principalis 2 p. lib.* 11. *n.* 32. Et ſic †
exempti exemptione data ab Epiſcopo ad eius re-
uerentiale illi tenentur, ſecus ſi Pontifex exemerit
ab Ordinario; quia tunc quoque reuerentiali iure
exemptio conceſſa eſſe cenſetur. Ita Put. *dec.* 115. *p.*
3. quem referunt, & ſequuntur Fuſch. *d. c.* 20. *n.* 22.
Cochier. *de iuriſdict. Ordinarij in exemptos p.* 4 *q.* 34.
Quintil. Mandoſ. *in tr. de ſignatura gratia, verb. exem-*
ptionis ab Epiſcopis, verſ. an autem exemptio, Fr. Em-
man. *q. Regul. tom.* 2. *q.* 63 *art.* 9. Aſcan. Tamburin. *de*
iure Abbat. & Prælatorum tam regularium, quàm ſecu-
larium Epiſcopis inferiorum to. 1. *diſp.* 16 *q.* 7. *in fine,* &
ſic intelligendus Flamin. *de reſignat. in.* 3. *q.* 11. *n* 4.
Steph. Daluin *de poteſt. Epiſc. cap.* 21. *n.* 29. vbi quòd
poteſt quis Iura Epiſcopalia plenè, & vniuerſaliter
præſcribere contra Epiſcopum in Eccleſia alioqui
Epiſcopo ſubiecta, latiùs infrà *alleg.* 127.

7 A poteſtate Epiſcopi poteſt etiam Eccleſia eximi, & ad Religioſos transferri per præſcriptionem, vt probant text *in c. cum olim, verſ. quia, & in c. auditis*, cum multis aliis *de præſcript. & in c. cum olim,* 14. *ad finem verſ. quia verè, de priuileg. & in c. cum perſona, verſ. ſi autem, eodem tit. lib.* 6. quibus locis ita obſeruant Doctores communiter, & latè Balb *de præſcrip. par.* 1. 5. *principalis q.* 11. *à n.* 3. Cochier. *de iuriſdict. Ordinarij in exemptos par* 1. *q.* 3. *n.* 7.

8 Non obſtat text. *in dict. c. cùm non liceat*, omiſſis enim aliorum intellectibus, de quibus Pariſ *ibi n.* 42. facile reſponderunt text illum ſolum negare præſcriptionem per quam omninò extinguitur obedientia Epiſcopo à ſubditis debita: non autem eam per quá talis obedientia aliis acquiritur, hanc enim expreſse admittit text. *in d. c. cum olim*, cum ſimilibus de quibus Bald *vbi ſup. qu.* 12. & in præſcriptione probat text. *in d. c. cùm ex officij, de præſcript.* & vltra Bald. *dicto loco quæſt.* 16. notat Bernard. Diaz *reg.* 604. *limit.* 3. Card. Tuſch. *pract. concl. tom.* 5. *lit. L concl.* 241. *& litt. O concl.* 5.

9 Minus obſtat *d. c. cùm venerabilis*, non enim poteſtatis quæſtio ibi erat, ſed voluntatis, de quibus, ſcilicet, iuribus Epiſcopus fecit remiſſionem, & ideo in ſummario habetur, quod remittens ſeruitia, non intelligitur procurationem, ratione viſitationis remiſiſſe, & vltra Ordinarios ibi notat Felin. *in d. cum officij, n* 18. *verſ. & nota.*

10 Quæret aliquis an in illis caſibus, in quibus Epiſcopus poteſt ſubditos à ſua iuriſdictione eximere, poſſit exemptiones à ſe conceſſas reuocare? In qua quæſtione habetur communiter, quod reuocare non poteſt, Franc. *in c. docet, n.* 4. *verſ. quid autem ſit, de reg. iuris in* 6. Reſtaur. *in tr. de Imperat. q.* 114. *n.* 4. Felin. *in c. nouit. n.* 11. *de iud.* Abb. *in c. & ſi clerici* §. *de adulteriis col.* 4. *eodem tit.* per Gloſ. *in c. cùm ex eo, verb ſeptennio,* vbi Ioan. Andr. *de elect. in* 6. addit. *ad Rom.* poſt Oldrad. *conſ.* 201. præcipuè cum exemptio plene ſuum ſortita fuit effectum, ſeu cum res integra eſſe deſiit, tunc enim regulariter pœnitentiæ locus eſſe non ſolet, *c. quod ſemel, de regul. iuris in* 6 Reſtaur. *d. n.* 14. me citato *in hoc loco* Aſcan. Tamburin. *de Iure Abbatum, & Prælatorum tam Regularium, quàm ſecularium Epiſcopis inferiorum to.* 1 *diſp.* 16 *q.* 10. *in fine,* nam † eſt de plenitudine poteſtatis ſolius principis reuocatio priuilegij à ſe conceſſi, vt poſt multos notauit Bald. *l.* 2. *col.* 8 *C. de ſeruit. & aqua,* & Felin. *in d. c. nouit, n.* 11. *& ſeq.*

ALLEGATIO XC.

Epiſcopus an poſſit licentiam concedere legendi libros prohibitos, & imprimendos approbare?

SVMMARIVM.

1 *Librorum ſana doctrina ad virtutem homines trahit, & à vitiis abducit.*

2 *Libri improbi, religionique noxij ſunt apti ad diſſenſiones & tumultus excitandos.*

3 *Hæreticorum librorum peruerſa dogmata melius eſt ignorare, quam per experientiam in aliquem laqueum erroris incurrere.*

4 *Hæreticorum libri tanquā aſpidum oua ſunt fugiēdi.*

5 *Libros prohibitos habentes non ſatisfaciunt illos cōburendo, ſed neceſſariò eos deferre debet Superiori.*

6 *Reuerendiſſimus Sacri Palatij Magiſter viris doctrina, ac morum honeſtate pollentibus dare ſolet in Romana Curia licentiam legendi libros prohibitos.*

7 *Epiſcopi locorum Ordinarij hodie non poſſunt dare licentiam legendi libros prohibitos, cum hoc tantum tribuatur Illuſtr. Cardinalibus Inquiſ. in plena Congreg.*

8 *Inquiſitores ipſi non poſſunt libros damnatos legere, niſi eis ab Apoſt. Sede, vel per Sacram Cong. Inquiſitionis fiat facultas.*

9 *Libri in Vrbe imprimi non poſſunt abſque examine, & approbatione in ſcriptis Vicarij, & Palatij Apoſtol. magni Magiſtri.*

10 *Epiſcopi, & inquiſitoris hæreticæ prauitatis examen, & approbatio librorum imprimendorum extra Vrbem requiritur.*

11 *Pœna impoſita contra imprimentes libros abſque requiſita licentia, quæ ſit? oſtenditur.*

12 *Libros vendere, aut apud ſe retinere ſub excommunicationis, & pecuniæ pœnis, nullus valet, niſi primū approbati & examinati fuerint ab Ordinario.*

13 *Excōmunicatio impoſita à Concilio cōtra vendentes aut apud ſe retinentes libros ſine Epiſcopi licētia illi eſt reſeruata, niſi tales libri eſſent hæreticorum,*

14 *Regulares volentes libros imprimere, vltra Epiſcopi, & Inquiſitoris examinationem, & approbationem, licentiam quoque à ſuis Superioribus impetrare tenentur.*

INTER ſalubres admonitiones, quas 1
Imperator Baſilius filio ſuo Leoni dedit, ſequens circa librorum lectionem non eſt contemnenda. *Per hiſtorias veteres ire ne recuſes, ibi reperies ſine labore, quæ alij cum labore collegerunt, atque illinc hauries, & bonorum virtutes, & improborum vitia: vitæ humanæ varias mutationes, & rerum in ea conuerſiones, mundi huius inſtabilitatem, & multorum præcipites caſus; & vt verbo complectar, malorum facinorum pœnas, & bonorum præmia, quorum illa fugies, ne in diuinæ iuſtitiæ manus incidas: hæc amplecteris, vt præmis, quæ illac conſequuntur, potiaris.* Ex qua admonitione colliges quantum ſana librorum doctrina ad virtutem homines trahit, & à vitiis abducit, ſicut è contra praua eorum lectio legentium aures corrumpit; hæc penitus reſpuenda, quæ plus eſt nocitura inſipientibus, quam profutura ſapientibus, vt dicit Sulpit. *in dialogo* 1. §. 1. & Vlpian. *in l.* 4. §. *tantundem, ff. familiæ erciſc.* apertiſſimis verbis aſſerit libros improbatæ lectionis protinus eſſe corrumpendos, ibique eos

eos assimilat malis medicamentis, pro quibus Iudex officium suum interponere debet.

2 Rempubl. si expedit malis hominibos expurgari, vt illa pace, & tranquillitate lætetur, *l. congruit, ff. de officio Præsidis*, eo magis expedit expurgari improbis libris, religionique noxiis, qui sunt magis apti ad dissensiones, & tumulus escitandos. Hinc Plato *lib. 7. de legibus*, Poëtarum libros, qui de Diis suis parum religiosè loqui videbantur, repudiandos, & estirpandos censuit. Et Valer Max. *lib. 1. cap. 1.* scribit, quod cùm Romæ reperti fuissent libri qui nonnihil videbantur soluere religionem, Prætor Vrbanus ex auctoritate Senatus in conspectu populi cremauit. Et Tullius *lib. 1. de natura Deorum* refert Prothagoram Alderitem, quod libros nosios religioni scripsisset, Atheniensium iussu Vrbe, atque agro exterminatum, librosque eius in concione combustos.

3 Si Ethnici fiue falsæ religionis amatores, quicqnid illi obnoxium scriptum reperiebant, igne concremabant, radicitúsque euellebant, quantò fortius nos, qui Christianam, Catholicam, & veram religionem amplexi sumus, hæreticorum libros, qui illam euertere impiè student, prorsus supprimere, & abolere debemus, non solùm propter falsam doctrinam, quæ in eis continetur, sed etiam ne remaneant facinorosæ peruersitatis vestigia, sed flammis combusta depereant, *l. damnato, §. nec vero, C. de hæret. l. quicunque, §. omnes verò, C. eodem tit.* & de hæreticorum libris scribens S. Isidor. *in reg. c. 8.* asserit melius esse eorum peruersa dogmata ignorare, quam per experientiam in aliquem laqueum erroris incurrere,
4 & † perdendos esse hæreticorum libros tanquam aspidom oua scribit S. Greg. Nazianz. *oratione 2. de fide* qoia, vt ille inquit, *nata sunt ad aspides, & basiliscos procreandos.* Quare Concil. Trid. *sess. 3.* indicem librorum fieri iossit, vt omnes scirent, qui libri eatiendi essent, & qui trahendi. Omnes enim siue falsam, vel erroneam contineant doctrinam aduersus Religionem, & Catholicam Fidem, siue contra bonos mores, abolendi penitus sunt; nam istos etiam è Republica esse eliminandos docet Arist. *lib. 7. Politic. cap. vltim.* Vnde idem in poët. *l. 1.* tacite reprehendit Hermogenem, & Nicocharem, propterea qnod hominum corruptos mores crimine expressissent. Postea Concilij Trid. Patres in indice librorum prohibitorum summa prudentia, & maturitate ita statuerunt. *Libri, qui res lascinas, & obscœnas ex professo tractant, narrant, aut docent, cum non solùm Fidei, sed etiā morum, qui huiusmodi lectione corrumpi solent, ratio habenda sit, omninò prohibentur, & eos qui habuerint, seuere ab Episcopis puniātur. Antiqui verò ab Ethnicis conscripti propter sermonis elegantiam, & proprietatem permittantur, nulla tamen ratione pueris prælegendi sunt, &c.* Concilio III. Toletano in Hispania Episcopi Catholici, duodecimo Leuuigildi Regis anno libellum à Gothis Arrianis editū detestabantur, vt refert Ioā. Filesacus *de sacra Episc. auctoritate c. 1. §. 7. vers. Eutychetis*, vbi ex Seuero Sulpitio *Dial. 1. c. 2.* ait Episcopos frequētibus decreuisse Synodis ne quis Origenis libros legeret, aut haberet; probatque à principio illius §. librorum improbatæ lectionis, & qui fexuum aliquod dogma contineant, vt loquuntur Imperatores, damnandorum ius ad Episcopos semper spectasse.

5 Prohibitos libros habentes, non satisfaciunt illos comburendo, sed necessariò eos deferre debent Inquisitoribus, vt resoluunt Pena *in add. ad Emeric. p. 2. tom. 3. versic. propterea.* Martin. Delr. *disquisit. magic. lib. 5. sect. 17. vers. sunt autem tales libri*, Sanch *in præcepta Decalogi lib. 2. c. 10. num. 56.* Azor. *instit. moral p. 1. lib. 8. c. 16. quæst. 11.* Ricc. *decis. 253. n. 4. & dec. 260. n. 7. p. 4.* Farinac *de hæresi, q. 180. n. 40.* Sousa *in Bullam Cœnæ c. 2. disp. 15. concl. 3. n. 4.* Duard. *in eandem Bullam lib. 2. can. 1. q. 52. n. 1.* Homobon. *de examin. Eccles. p. 2. tr. 11. c. 7. q. 15. res. 2.* me citato *in hoc loco* Diana *moral. res. p. 1. tr. 11 res. 37.* Quicquid contrarium sentire vi- 6
deatur Zanch. *de hæret. c. 7. sub n. 1.* Vel † licentiam legendi obtinere, quam in hac Romana Curia concedere consueuit Reuerendissimus Sacri Palatij Magister, qui eam nonnisi Viris doctrinæ, ac morum honestate pollentibus dare solet. Verum pro habitantibus extra Curiam, quicquid antiquitus esset constitutum, negotium hodie est absolutum ex Constitutione Pij IV. quæ incip. *Cum inter crimina*, per quam huiusmodi facultas tribuitur tantum Illustrissimis Cardinalibus Inquisitoribus in plena Congregatione. Sed hodie strictiùs hoc procedit; quascunque enim licentias legendi & habendi libros prohibitos reuocauit Vrbanus VIII. *in sua Constit.* incip. *Apostolatus officium, sub Dat. Romæ 2. Aprilis 1631.* ibi, *Motu proprio, &c. omnes & singulas licentias legendi, & habendi libros quoscunque ob hæresim, vel falsi dogmatis suspicionem, semper Constitutiones Apost. etiam ratione Astrologiæ iudiciariæ, vel aliàs quomodolibet prohibitos, quibuscunque personis laicis & Ecclesiasticis tam sæcularibus, quam Regularibus cuiuscunque Ordinis, Societatis, & instituti existentibus, ac quacunque Dignitate etiam Ecclesiastica fulgentibus, cuiuscunque status gradus, conditionis, qualitatis, & præeminentia etiam speciali nota & mentione dignis, ac per litteras Apost. ad tempus, seu ad vitam, & aliter quomodocunque. & ex quacunque causa tam in forma Breuis, quam aliter quomodocunque à prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus, seu à quibuscunque aliis à Nobis, vel ab eis facultatem, & auctoritatem habentibus, non tamen à nobis metipsis per litteras Apost. etiam in forma Breuis, seu chirographum manu nostra signatum concessas earum tenores præsentibus pro expressis, & insertis habentes, hac nostra perpetuo valitura Constitutione reuocamus, cassamus, & annullamus, &c.* refert nouissime Lauret. de Franchis *in controuers. inter Episcopum, & Regulares pag. 298 cum seqq.*

7 Vnde Episcopos loci Ordinarios hodie non posse secum dispensare circa lectionem librorum prohibitorum, nec dare licentiam legendi libros prohibitos resoluunt Petr. Binsfel *in l culpa, C. de malefic. & mathem. vers. nec etiam Episcopi*, Nauar. *cons. 1. q. 36. sub tit. de constitution.* Martin. Delr. *d. sect. 17. versic. solis Pontificalibus*, Azor. *d. c. 16 q. 7.* Sanch. *d. c. 10. n. 43.* nouissime me citato *in hoc loco* Alzedo *de præcellent. Epis. dig p. 1. c. 6. n. 75.*

8 Immo nec ipsi Inquisitores possunt libros damnatos legere, nisi eis ab Apostolica Sede, seu per Sacram Congregationem Inquisitionis fiat facultas, stante Constitut. Iulij III. incip. *Cum meditatio cordis*, quæ expressè reuocat omnes, & quascunque facultates legendi libros damnatos, concessas quibuscunque personis cuiuscunque status, ordinis, & conditionis, etiamsi Episcopali, vel Archiepiscopali, vel alia maiori dignitate Ecclesiastica, seu sæculari præeminentia fulgeant, cum qua concordat *Constit. 49.* Pauli IV. quæ incip. *Quia in futurorum euentibus*, & alia eiusdem *constitut. 119.* quæ incip. *Cum pro munere, quod sustinemus*, nouissime S. D. N. Vrban. VIII. per suas litteras in forma Breuis, incip. Apostolatus officium, sub Dat. Romæ apud S. Petrum 2. Aprilis 1631. *Motu proprio, & ex certa scientia reuocat, cassat & annullat omnes & singulas licentias legendi, & habendi libros quoscunque ob hæresim, vel falsi dogmatis suspicionem, seu per Constitutiones Apost. etiam ratione*

Astrologia iudiciariè, vel aliàs quomodolibet prohibitos, quibuscumque personis laicis, & Ecclesiasticis tam secularibus, quam Regularibus cuiuscumque Ordinis, Societatis, & instituti existentibus, ac quacunque dignitate etiam Ecclesiastica fulgentibus, cuiuscumque status, gradus, conditionis, qualitatis, & praeminentia etiam speciali nota, & mentione dignis, ac per litteras Apost. ad tempus, vel ad vitã, & aliter quomodocumque à Romanis Pontificibus, non verò à me metipso concessas, &c. & Vrbani VIII de qua supra. Ita Suar. *de Fide disp.* 20. *sect.* 2. *n.* 28 Sanch. *in pracepta Decal. lib.* 2. *c.* 10. *n.* 46. Anton. Ricciul. *de Iure person. lib.* 5. *cap.* 25. *n.* 4. Quicquid contradicant Farin. *de haresi quast.* 180. *n.* 43. Bonac. *in Bull Cœna tom.* 5. *disp.* 1. *q.* 2. *punct.* 4. *n.* 10. Diana *p.* 4. *tract.* 8. *res.* 46.

Episcopi absque Inquisitore possunt cognoscere, decidere, & terminare causas illorum, apud quos reperiuntur libri prohibiti non sapientes manifestam hæresim, *c. accusatus, de haret* Eymer. *in direct. Inquis. q.* 41. *num.* 1. Lauret. de Franchis *vbi suprà, pag.* 198. *vers. ad* 8. & censuit *Sacra Congregatio S. Rom. generalis & vniuersalis Inquisitionis, sub die* 2. *Decembris* 1612.

9 Ne libri imprimerentur aliquid continentes religioni, aut bonis moribus contrarium, prohibet Summus Pont Leo X *Constit.* 12. incip. *inter solicitudines, de anno* 1515. easque in Vrbe imprimi vetat absque examine, & approbatione in scriptis vt sui Vicarij, & Sacri Palatij Apostolici Magistri, §. 1. & 2. Et in aliis diœcesibus Episcopi, & Inquisitoris hæreticæ prani-
10 tatis, *d* § 2 † Contrarium præsumentes libros amittunt, publice libri comburuntur, ducatos centum fa-
11 bricæ S. Petri de Vrbe † persoluunt, per annum ab exercitio imprimendi suspenduntur, & excommunicationis sententiam incurrunt, §. 3. & crescente eorum contumacia supradicti Papæ Vicarius, in Vrbe, & Episcopi alibi pœnas augeant. §. 4.

Extat decretum Concilij Lateranensis sub eodem Leone X *sess* 10 his verbis. *Statuimus, & ordinamus quod de catero perpetuis futuris temporibus nullus librũ aliquem seu aliam quamcumque scripturam tam in Vrbe nostra, quàm aliis quibusuis ciuitatibus, & diœcesibus imprimere, seu imprimi facere prasumat nisi prius in Vrbe per Vicarium nostrum, & sacri Palatij magistrum; in aliis vero ciuitatibus, & diœcesibus per Episcopum vel alium habentem peritiam scientia libri, seu scriptura huiusmodi imprimenda, ab eodem Episcopo ad id deputandum, ac Inquisitorem heretica prauitatis ciuitatis, seu diacesis, in quibus librorum impressio huiusmodi fieret, diligenter examinentur, & per eorum manu propria subscriptionem sub excommunicationis sententia gratis, & sine dilatione imponendam, approbentur. Qui autem secus prasumpserint, vltra librorum impressorum amissionem, & illorum publicam combustionem, & pœnam pecuniariam, & anno continuo exercitio Impressionis suspensionem, excommunicationis sententia innodati existat.* Idem fere habetur in Indice librorum prohibitorum *reg.* 10. vbi decretum præfatum Concilij Lateranensis confirmatum, seu innouatum fuit.

12 Postea Concil. Trid *d sess.* 4. *in Decreto de editione, & vsu sacrorum librorum*, sub prædictis anathematis, & pecuniæ pœnis decreuit, ne aliquis in futurum vendere, aut etiam apud se retinere libros valeat, nisi primum examinati, probatique fuerint ab Ordinario, eo maximè si de rebus sacris tractent Pro intellectu, & totius materiæ cognitione vide Castr *lib.* 1. *de potest. legis pœnalis c.* 8. *vers. est etiam quadam lex*, Couar *lib.* 4 *var. cap.* 17. *n.* 1. *vers. at hisce calamitatis temporibus*, Felician. *de censur tit. de excommunicatione*, 24. *vers. qui librum*, Andr. Gambar. *de officio Legati de latere lib.* 2. *n.* 430. Fusch. *de Visit. l.* 2. *c.* 31. *nu* 9. Azor. *instit moral. p.* 1. *l.* 8. *c.* 17. *quast.* 1. Campan. *in diuersorio Iuris Canon. rubr.* 22. *c.* 13. *n.* 1. Valer Reginald. *in praxi fori pœnit lib.* 19. *c.* 14. *sect.* 4 *n.* 256. Cened. *ad Decretal. collect.* 8. *n.* 7. Cherubin post hæc scripta visus, *in compendio Bullarij in scholiis ad pradictam Leonis Decimi Constitutionem*, Piasec. *in praxi noua Episcop. part.* 2. *c.* 3. *n.* 41. *vers & primò.* Homobon. de Bonis *de examine Ecclesiast. tr.* 7. *c.* 2. *quaest.* 9. *in princ.* me citato *in hoc loco*, Alzed. *d. p.* 2. *c* 6. *n.* 76. latè Bonacin. *de censur extra Bullam disp.* 2. *q.* 2 *punct.* 16. Alter. *in expos. Bulla lib.* 5. *disp.* 1. *c.* 8. *quast.* 1. † Quæ quidem licentia 13
in scriptis est habenda, vt *in d. Constit* & in Concilio Trid. *locis proximè citatis.* Excommunicatio verò supradicta est reseruata Episcopo, nisi tales libri essent hæreticorum, quia tunc Summo Pontifici reseruaretur; ita ex Catech. Neapol. resoluit Iacob de Grassiis *in dec. aureis p.* 1. *lib.* 4. *c.* 14. *n.* 9.

Subiicit Concilium Trid, *loco citato*, quòd si vo- 14
lentes imprimere, Regulares fuerint vltra prædictã examinationem, & approbationem, licentiam quoque à suis Superioribus impetrare tenentur, recognitis per eos libris iuxta formam suarum ordinationum. Sub qua Concilij decisione continentur lectiones, annotationes, disputationes, conciones, & alia similia; necnon tractatus permanentes, tum ad deuotionem, tum ad quietationem conscientiarum, stimulationes Fratrum, & cætera huiusmodi, quæ sibi inuicem communicant Fratres, modo communicent ad effectum imprimendi, vt declarauit *Sacra Cong.* prout referunt Capucin. *in compendio priuilegiorum Mendicantium, verb. imprimere*, Fr Emman *quast. Regul tom.* 2. *q* 104. *art.* 1. *in fine* Galert *in margarita casuum conscient. verb. legere*, Cherub *loco suprà citato*, & ex hoc loco post primam impressionem me non citato plura mutuatus est Aloys Ricc *Neapol dec* 160. *n.* 6. *p.* 4. Nouar. *in sum. Bullarij tit. de librorum impressione n.* 2. me citato *in hoc loco* alter, Nouar Frater *in Lucerna Religiosorum verb impressio librorum, à princ.*

Vnde Suar. *de censur. disp.* 23. *sect.* 7. *n.* 2. Azor. *d q.* 2. 15
Alter. *d. c.* 8. *q.* 1. Filliuc. *tr.* 14. *c* 6 *q.* 6. *n.* 83. resoluunt, si manuscripta, quæ aliis communicantur, tractant de rebus sacris, incurrit excommunicationem Concil. Trid. *d. sess.* 4. *ad fin.* Subdit verò Bonac. *d. disp.* 2 *q.* 2. *p.* 16. *n.* 11. *vers. hoc tamen*, hoc debere intelligi modo huiusmodi manuscripta dici possint liber, quia in Tridentino mentio fit de libris, ex quo sequitur, ait Bonacin. communicantem alteri conciones, scripta Theologica, priuatas orationes, prælectiones, annotationes, obseruationes de rebus sacris non examinatas, & approbatas iuxta supra scriptam solemnitatem, non incidere in excommunicationẽ, quia Concilium loquitur de libris, qui scribuntur, vel eduntur vt aliis communicentur, & diuulgentur, huiusmodi autem manuscripta non fuerunt scripta vt diuulgentur per modum librorum, sed ad priuatum vsum, & commodum Ita Suar. *loco citato n.* 3. Azor. *q.* 4. Filliuc. *loco citato n.* 93. & Alter. *d q.* 6.

Verùm in edendis conclusionibus, informationi- 16
bus, poëmatibus, aut orationibus in alicuius laudem compositis, quamuis non fiant in modum libri, seruanda est prædicta solemnitas iuxta dispositionem dicti Concilij Lateranen. ibi, *quicunque liber, aut quacunque alia scriptura*, & iuxta *d reg* 10 *Indicis*, ibi, *in librorum aliarúmvè scripturarum impressione*, &c. Azor *d q* 2. Alter *d q.* 1. Filliuc. *d q.* 6. *n.* 8. Bonac. *d. puncto* 16. *n.* 11. vbi ait Mediolani vsu receptum esse, vt consultationes, & aliæ scripturæ, quibus litigantes in foro contentioso vtuntur, absque prævio Superiorum examine & approbatione imprimantur:

quam

quam consuetudinem receptam videri asserit scientibus, & forte annuentibus locorum Ordinaris, & Inquisitoribus, quia non vacat tempus ad hæc omnia examinanda, & periculum sæpe est in mora, ex qua litigantes non leue damnum paterentur: idem vidi obseruari in Curia Matritensi, dum ibi nonnullas informationes Iuris typis darem.

ALLEGATIO XCI.

Episcopus circa Medicos quam habeat auctoritatem?

SVMMARIVM.

1 *Medici quoties ad gradus Doctoratus sunt promouendi, vltra Fidei professionem sunt obligati iurare in manibus Episcopi, vel Rectoris obseruare statutum factum per Pium V.*

2 *Medici vltra tertium diem ægrotum non visitent, nisi per Confessarij scriptum ipsis de infirmi Confessione fides fiat.*

3 *Medici non seruantes Innoc. III. & Pij V constitutiones, quas pœnas incurrant ostenditur.*

4 *Constitutiones Innoc III. & Pij V quibus habetur, vt cum Medici infirmum visitant, eum faciant confiteri, intelliguntur de quacunque infirmitate, quæ ex se lectum petat.*

5 *Medici an sint nobiles? ostenditur*, & num. 6.

7 L. vlt. ff. de iure immun. *declaratur.*

7 *Medicus Regis magnam consequitur dignitatem.*

9 C. Antonius Barbosa *parentis Auctoris auunculus magnus, &* D. Balthas. Dazaredu *eius continis, Regni Portugaliæ Protomedici, laudantur.*

10 *Medicinæ præstantia, atque dignitas è Sacris litteris colligitur.*

11 *Christus Dominus Saluator noster à Sacris Scriptoribus medicus sæpe solet appellari.*

12 *Medici tanquam Dei ministri accersendi, & ad eos diuino primum freti auxilio confugere debemus.*

13 *Asa Rex, quoniam se totum humanis applicuit remediis, nulla Dei habita cognitione, mortuus est.*

14 *Christus Dominus cur lutum posuit oculis cæci, cum eum sanauit, ostenditur.*

15 *Parochi sicut ad animas curandas fuerunt instituti, vt illarum saluti inuigilent; sic medici ad curanda corpora constituti obstringuntur industria, consilio, & labore morbo laborantibus opem ferre.*

16 *Medici sicut solent ægrotos admonere, vt à noxiis abstineant, ne morbum contrahant, ita opportunè eosdem debent instruere, vt animi morbos, ac vitia declinent, ex quibus corporis ægritudines multoties subsequuntur.*

1 VOTIES medici ad gradus Doctoratus sunt promouendi vltra Fidei professionem per ipsos faciendã, sunt obligari iurare in manibus Episcopi vel Rectoris obseruare statutum factum per Pium V. Pont. Max. *in sua Const.* incip. *Super Gregem Dominicum, Dat sub die 8. Martij 1566. anno primo sui Pontificatus*, in confirmationem antiquæ & salutaris Decretalis Innoc. III. *in Concilio generali, incip.*
2 *Cùm infirmitas, de Pœnit & remiss.* vt cũ ad infirmum vocantur, primùm eum moneant, & inducant ad procurandam salutem animæ, vocando medicum spiritualem; hoc addito noniter ipsi Decretali quod medici vltra tertium diem ægrotum ne visitent, nisi per Confessarij scriptum ipsis de infirmi Confessione fides fiat, vel nisi Confessarius ex iusta causa longius tempus infirmo concedendum iudicet; præcipit igitur Vniuersitatibus, & Collegiis, vt cum licentiam medendi alicui concesserint, aut ad Doctoris gradum eum promouerint, exigant ab eo iuramentum hæc seruandi, referunt Quaranta *in summa Bullarij verb. medicus*, Nauar. *in man. c. 15. n. 60. vers. tertio.* Fusch. *de Visitat lib. 2. cap. 30. à num. 5.* Cened. *ad Decretal. collect. 107. n. 6. & collect. 166. n. 5.* Fr. Ludou. Beja *respons. casuum conscientiæ part. 1. casu 11.* Armẽdar. *in addit ad recopil. legum Nauarræ lib. 2. tit. 23. l. 3. de medicis*, latissime Sanch. *in præcepta Decalogi lib. 3. c. 16. n. 2. cum multis seqq.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea res. 399.* latè Diana *mor. res. p. 3. tr. 4. res. 93.* vbi *in fine vers. dico quinto* post Scort. & Sanch. tenet iuramentum à medicis præstitum exequendi decreti, solum intelligi in quantum dicta Constitutio Pij V. vsu recepta est, Zambran. *de casibus in art. mortis cap. 4. in princ. num. 11.*

Medici non seruantes in visitatione infirmorum 3
ad lectus iacentium prædictas Innoc III. & Pij V. Constitutiones, sunt arcendi ab ingressu Ecclesiæ, item & periurii ac priuandi gradu, per *d. Constit. Pij V.* & incurrunt excommunicationem ipso facto per Constitutionem Synodalem Papiæ *cap. 36. p. 3.* quam refert Mar. Anton. *var. resol. lib. 1. resol. 112* aliàs *vlt. casu 39.* & per Constit. Synod. Segobien. *lib. 1. tit. 4. cap. 12.* quam refert Aloys Ricc. *d. resolut. 399. num. 2.* & per Concil. IV. *Bracharen. act. 5. cap. 31.* in hæc verba. *Præcipit sancta Synodus singulis huius Prouinciæ medicis sub excommunicationis pœna, vt quo primùm die ægrotos decumbentes inuisent, illos de salutari saltem Confessione facienda admoneant. Alioquin si cum illos reuiserit, id prætermissum fuisse compererint, denuo admoneant, addita comminatione, qua testentur se amplius non reuersuros, nec decumbentium curam habituros, si cum tertio redierint factam saltem ab ægrotis Confessionem non reperient. Quod nisi re ipsa medici compleant, prædictam excommunicationis sententiam ipso facto incurrant, & indicta ab Ordinariis mulcta piis vsibus applicanda puniantur.*

Quidam prædictas Innoc. & Pij V. constitutio- 4
nes intelligunt de infirmis à morbis vitæ periculum afferentibus, quasi secus sit quando constat morbum periculo carere. Ita Nauar. *d. cap. 35. num 61.* Vega *in summ. tom. 2 cap. 35 casu 3.* Iacob. de Graffiis *in aureis dec. part. 1. lib. 3. cap. 12. num. 7.* Fr. Emman. *in summ. tom. 1. cap. 246. in fine & quæst regul. tom. 1. q. 47 art. 1.* Scott. *in Bullas Pontif. epit. 89. Theorem. 115.* Homob. *de statib. p. 2. cap. 5.* Diana *citato loco*, Xambran. *d. c. 4. in princ. n. 11.* Mar. Anton. *d. casu 30. vers. cæterum*, vbi addit tenendum semper pro tutiori via infirmitatem omnem esse periculosam, si infirmus iaceat in lecto, cum in temporis momento infirmus repente infirmitate aggrauetur, prout præ oculis quotidie habetur mors. Verùm alij melius prædictas Constit. intelligunt non de solo morbo periculoso, sed de quocunque, qui non ex deliciis, nec ex solo podagræ impedimento, sed ex se lectum petat. Ita Suar. *tom. 4. disp. 75. sect. 3. n. 4 & 5* Aloys. Ricc. *d. res. 399 num. 2.* Sanch. *d. c. 16. n. 7.*

Verùm si æger in probabili mortis periculo constituatur, non est deserendus à medico, etiamsi pertinax sit in renuenda Confessione, immo idem dicendum est quoties medici absentia esset grauiter ægro nocitura, & quod plus, quando creditur certo monitionem nihil profuturam ob ægri obstinationem, nec medicus tenetur eum admonere, nec eum doce-

rere. Ita Sanch. *d.cap.16.num.*10.11.& 16.Villalob. *in sum.tom.1.tract.9.diffic.27.num* 5.Diana *d.resol.*93. *vers.tertiò,* vbi *in vers.dico quartò,* subdit non esse necessarium, quod medicus exigat fidem Sacerdotis in scriptis, sed sufficit testimonium illorum, qui eius curam gerunt, si sint fide digni, & *in vers.dico secundò,* tenet supradictam monitionem satis esse, vt medicus faciat per alium.

5 Illud hìc non ingratum erit disserere, an medici nobiles sint? Pro parte negatiua facit text. *in l.vlt ff. de iure commun.* vbi inter alios vilem, & mechanicam artem exercentes Iureconsultus eos recenset: facit etiam text. *in l.ambitiosa,* ibi, *ob liberalem artem, vel medicinam, ff.de decretis ab ordine faciendis,* cum aliis, quibus probari videtur medicinam liberalem artem non esse, vt contendit Ioan.Garc. *de nobilit. gloss.* 48. §.4.*n.*12. iunctis multis, quæ in illius vtilissimæ, & necessariæ artis Inuidiam, atque odium scribunt plures citati per Tiraquell. *de nobilit.c.44.ferè per totum,* Cassan. *in catalogo gloria mundi p.*10. *consid* 26. Gamar *de excellentia legalis scientiæ, ad finem,* & alij disputantes quęst. illam, an Medici Iurisperitis sint præferendi?

6 Verùm, quia sæpiùs bonam eorum operam sum expertus, honore dignos semper profitebor, vt monet Sacra pagina, *honora medicum propter necessitatem:* & quia scio Leges docentibus æquiparari *in l medicos, C.de professor.& medicis lib.*10. & optimam rationem colliges ex *l.1.§ medicorum.ff.de variis & extraord.cognit.* dum ait eandem esse causam medicorum, & professorum iuris; iunctis multis, quæ de eiusdem artis excellentia, & prærogatiuis latè prosequuntur Tiraq. *d.c.*31.*à n.*339. Pineda *in vita S.Ioan.Baptistæ lib.2.art.3.c.3.pag.*284. Cassan. *d.p.*10.*consid* 43. Vnde autem primum cœperint medici nobilitari, explicat Brisson. *select l b.2.c.*3.

7 Non obstat *d.l.vltim ff.de iure immunit.* cum similibus; quia respondetur cum Tiraq. *d.c.*31.*n.*523. distinguendo partes medicinæ: alias enim speculatiuæ sunt, & ex iis artem esse liberalem fateri oportet: alia chirurgia, & hanc illiberalem, seu mechanicam esse fatentur, etiamsi ipsi medici, quia scilicet chirurgi manu operantur: quia autem medici olim chirurgicum simul exercebant, vt ex *l.qua actione.* §.*vltimo.ff. ad legem Aquil* & pluribus aliis ex Iure nostro, atque bonis auctoribus comprobat Brisson *d.lib.2.c.*4. non immeritò hac ex parte medici inter mechanicam artem exercentes recensentur *in d.l vlt.* quamvis propter alias partes, quæ speculatiuam respiciunt inter Philosophos, Rectores, & Grammaticos ponuntur ab Vlpiano *in l sed & in princ ff de excusat.tut.*

8 Medicus Regis magnam consequitur dignitatem Cassan *in catalogo gloria mundi, part.*5. *considerat.*24. *versic.*517.& *part.*6.*consider.*12. Tiraquell. *d. cap.* 30.
9 *num.*11. Boër *dec.*222.*num.*11.† In nostro igitur Portugaliæ Regno magis afficitur honoribus, quod satis probat dominus meus Doctor Antonius Barbosa, magnus parentis mei auunculus, qui Protomedicus Portugaliæ extitit, ac intimus infantis Cardinalis Henrici, postea vltimi Lusitaniæ Regis Cubicularius, quem nobilitas luget. Et hac nostra tempestate insignis Doctor Balthasar Dazeredo cōciuis meus, nunc meritissimus illius Regni Protomedicus, & Conimbricensis Academiæ Medicinæ primarius professor emeritus, vir generosus, & Christi Cruce insignitus, qui Regis nostri Philippi III. munificentia beneficiis auctus, Lusitanicæ gentis decus est, & ornamentum.

10 De medicinæ præstantia, atque dignitate in Sacris litteris præclara testimonia relicta legimus, veluti in *Eccles.cap.*30. cùm dicitur, *honora medicum propter necessitatem, etenim creauit illum Altissimus;* & deindè, *& Deo est omnis medela;* & paulò pòst. *Altissimus creauit de terra medicinam; & vir prudens non abhorrebit illam;* & paulò post: *Fili in infirmitate tua da locum medico, etenim illum Dominus creauit, & non discedat à te, quia opera eius sunt necessaria.* & apud Hierem. *c.*8. *Nunquid Regina non est in Galaad? aut medicus non est ibi?* Sed & in Euangelio *Matth.*9. *Marc.*2.& *Luc.*5. dicitur, *non opus est bene valentibus medico, sed male habentibus, & non egent qui sani sunt medico.* Imò † 11
Saluator noster Christus Dominus à sacris Scriptoribus medicus sæpè solet appellari, Cyrill. *lib.7.contra Iulianum, tom.*2. S.Aug. *in Psal.*58.& 103. S.Ambr. *serm.*18.*de Quadragesima* Quapropter huiusmodi † 12
medici sunt accersendi tanquam Dei ministri ad quos diuino primum freti auxilio confugere debemus, non sicut † Asa Rex; qui in infirmitate sua 13
non quæsiuit Dominum, sed magis in Medicorum arte confisus est, 2. *Paralipom. c.*16. Hic enim Rex, quoniam abusus est potius hoc præsidio, nec vt Dei beneficium agnouit: sed tantùm se humanis applicuit remediis nulla Dei habita cogitatione, Deus illum neglexit, & mortuus est. At verò Naaman Cyrus curatus fuit à lepra lotione aquæ, 4. *Regum* 5. Et Ezechiæ vlcus sanatum est super imposito ficuum cataplasmate, 4. *Reg.c.*20. Et Diuus Ioannes Euangelista vsus dicitur balneo ablutionis gratia, quod ad sanitatem aliqui referunt, Eusebius *lib.*4 *c.*24. Imò † 14
Christus Dominus *Ioan. c.*9. lutum imposuit oculis cæci, vt collyrium, & instrumentum sanitatis, quamvis ipse eo non indigeret, qui mirabiliter sanabat: vti tamen voluit, tum vt ait Franciscus Valesius *de sacra Philosophia cap.* 39. ad indicandum medicinæ vsum: tum ad maiorem suæ virtutis declarationem, qui medicamento potius rei naturæ contrario sanitatem inducebat.

Sicut Parochi ad animas curandas fuerunt insti- 15
tuti, assiduéque illarum saluti inuigilare debent, nec quicquam prætermittere, quo possit illorum incolumitas adiuuari, cum tamen sciant rectè viuendi, atque in virtutibus proficiendi subsidium, à Dei prouidentia, ac misericordia imprimis pendere. Sic Medicos ad curanda corpora constitutos obstringi quacunque possint industria, ratione, ac etiam consilio morbo laborantibus opem ferre, sibi nihilominus persuadentes, illorum sanitatem, aut interitum à Dei beneplacito pendere, qui dixit per Prophetam suum, *Deuteron.*32. *Ego occidam, & viuere faciam, ego percutiam, & ego sanabo, & non est qui de manu mea possit eruere.*

Sicut etiam solent Medici verè amantes, & stu- 16
diosi aliorum sanitatis, eos etiam dum bene valent, admonere vt à nimio Solis æstu à vino vehementiori, ab acerbioribus pomis, atque eduliis noxiis abstineant, ne morbum contrahant: sic opportunè eosdem debent instruere, vt animi morbos, ac vitia declinent, ex quibus corporis ægritudines multoties subsequuntur, & ex sacro Euangelio *Ioan* 5. dicitur, *Ecce sanus factus es,* ex quo euidens est ob peccata, & Dei offensiones, infirmitates, ac langoores, quandoque generari, vt exorditur Innoc. *in dict.c.cum infirmitas.*

ALLEGA

ALLEGATO XCII.

Episcopi illis casibus, in quibus tanquam Sedis Apostolicæ delegati procedunt, an delegati, vel Ordnarij iudices sint censendi?

SVMMARIVM.

1 *Episcopis quibus in locis tam iuris communis, quàm Concilij Trident. facultas conceditur, vt tanquam delegati Sedis Apost. procedant, remissiuè ostenditur.*

2 *Delegatio quoties fit ab ipsa lege non delegatam, sed potius Ordinariam iurisdictionem tribuit.*

3 *Episcopi cum tanquam delegati Sedis Apostolicæ cognoscunt, quod Ordinariam iurisdictionem habeant, adducuntur aliqua fundamenta, sed contrarium verius.*

4 *Respondetur fundamentis primæ opinionis.*

5 *Delegatio quando fit à Canone, seu lege per modum commissionis specialis, & non sub ratione officij, delegatam, & non Ordinariam iurisdictionem tribuere censetur.*

6 *Delegatus iudex dicitur ille, cui sine magistratu, officióve aut non habita ratione ad illud, iurisdictio mandata est.*

6 L. & quia ff de iurisd omnium indic *declaratur.*

8 *Iurisdictio quando iudici Ordinario à lege, seu Principe committitur, quæ aliàs, semota cōmissione ei cōpetebat, adiecta clausula, auctoritate nostra, vel tanquā delegatus à nobis, & similiter, fit delegata.*

9 *Delegatæ causæ iudici Ordinario quando illum in eis procedentem delegatum, quando verò Ordinarium iudicem constituant? ostenditur.*

10 *Iurisdictio, quæ absolutè conceditur per illa verba, auctoritate Apost. seu tanquam Sedis Apost. delegatus, est delegata, licet fiat circa illa, ad quæ aliàs Episcopus iurisdictionem habebat.*

11 *Iurisdictio cum conceditur adiecta particula, etiam, veluti cum dicitur, etiam tanquam Sedis Apost. delegatus, vel etiam auctoritate nostra, Ordinaria, & delegata est.*

12 *Dictio*, etiam, *vnū casum exprimit, & alium includit.*

13 *Appellatio interponitur ad Metropolitanum ex sētentia prolata ab Episcopo in casu, in quo processit, etiam tanquam Sedis Apost. delegatus.*

14 *Appellatio quoad effectum deuolutiuum ab Episcopo visitante etiam tanquam Sedis Apost delegato interponitur ad Metropolitanum.*

15 *Iurisdictio quando Episcopo conceditur cum remotione obstaculi remotionis, aut priuilegiorum Ordinaria restituta censetur.*

19 *Iurisdictio Episcopis specialiter concessa, simpliciter tamen nulla adiecta clausula, si non personæ, sed muneri, aut dignitati perpetuò detur, ordinaria est.*

17 *Capitulum sede vacāte an possit succedere in illis casibus, in quibus facultas Episcopo conceditur, vt procedit tanquā delegatus Sedis Apost. ostēditur.*

1 QVÆSTIO hæc ad multa deseruiens vtilis est; nam passim in Iure cōmuni Episcopis facultas concessa reperitur, vt procedant tanquam Sedis Apost. delegati, vel alia simili verborum forma, vt in *cap. ad abolendam, in fine, de hæret. cap irrefragabili, §. cæterùm, de officio Ordin. cap. 1. §. vltim. de statu Regular. lib. 6. Clem. 2. de statu monach. Clement. 1. de suppl. neglig. Prælat. Clement. quia contingit, in fine princ. de relig. domibus*, & sæpè alibi; sic etiam per sacrum Concil. Trident. sub eadem verburum forma eisdem iurisdictio passim conceditur, vt *in c. 2. sess. 5. de reformatione & sess. 6 de reformatione c. 2. 3. & 4. & sess. 7. c. 6. 8. & 14. & sess. 14. c. 4 & sess. 21. c. 5. & 7. & 8. & sess. 22. c. 3. 5. 6. 8. & 10. sess. 24. de reform. c. 9. 10. & 11. & 14. & sess. 25. c. 8. & 9.* quæ habetur, *in Indice Concilij verb. Episcopi quibus in causis*, & congerunt Azor. *instit mor. p. 2. lib. 3. c. 54.* Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici p. 2. n. 59. cum multis in sequentibus*, Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol. 449.* ideò non abs re dubitari potest, vtrùm huiosmodi iurisdictio competens Episcopis virtute dictæ clausulæ, delegata, an ordinaria sit censenda?

2 Aliqui hanc iurisdictionem Ordinariam esse cōtendunt. *Primò*, quia quoties delegatio fit ab ipsa lege, non delegatam, sed potius Ordinariam iurisdictionem tribui, videtur probare text. *in l. & quia*, ibi, *nec ipsa lex defert*, per argumentum à contrario *ff. de iurisd. omnium iudic.* & in specie notauit *gloss. 2. in d. cap. irrefragabili, §. cæterum* quam ibidem sequuntur plures, Beroi. moltis confirmans *in rub. de officio deleg. num. 57.* Orian. *in l. 1. nu. 71.* & ibidem late Iacob. de Nigris *numer. 37. cum sequentibus ff. de officio eius*, Lotter *de re benefic. lib. 1. quæst. 25 num. 92.* vbi tenet qoòd cùm hæc omnia mandentur Episcopo, non ex delegatione aliqua particulari ad hanc, vel illam causam, neque tāqnam Iudici, sed tanquam Episcopo, nihil est quin omni casu cēseatur illi excitata ordinaria, etiamsi Concilium adiiciat delegatam: plures Citati à Cened *canon. lib. 1. quæst. 34. n. 5.* & à Salgado *in nouiss tract. de supplicat. ad Sanctissim. part 2. cap. 25. num 15.* qui per totum illud cap. nos in hoc loco sæpè sæpiùs citat, & cum nostra distinctione licèt inuitus remanet. *Secundò*, quia si causę illæ, etiam post commissionem Episcopo competebant, iurisdictionem non alterari, sed adhuc post commissionem manere Ordinariam probat expresè text. *in c. licet, de officio Ordin.* vbi omnes notant. *Tertiò*, quia etiamsi causæ illæ semota commissione Episcopo non competerent, adhuc post commissionem manere Ordinariam maoifeste deducitor ex decisione text. *in c. cum aliquibus versic. si vero*, ibi, *non Apostolica, sed recipientiū cēsetur auctoritate receptus*, iuncto principio, ibi, *nō obstantibus, &c. de rescr lib. 6.* dum probat, qoòd vbi habenti aliàs potestatem de Iure communi ad aliquid faciendum, quæ tamen per priuilegia, seu exemptionem impedita erat, eadem iterum, potestas conceditur, Ordinaria manet; constat autem, quod in specie prædictorum Iurium, & similium, si non darentur exemptiones, priuilegia, seu reseruationes, Episcopi de Iure communi iurisdictionem habebāt ad illa omnia exercēda, de quibus in eisdem agitur, iuxta reg text. *in cap. cùm Episcopus, 7. de offic. Ordin. in 6. c. omnes Basilicæ 16. quæst. 7.* & quæ passim tradunt Doctores tam nostri, quàm Theologi, asserentes Episcopos in suis diœcesibus omnia de Iure facere posse, quæ Summus Pontifex in toto orbe, nisi specialiter exempta, seu reseruata reperiantur, facitque regul. text. *in cap. nuper, 29. vers. in secundo*, ibi, *quia tamen, &c. de sen. excomm.* Henriq. *in summ. lib. 2. c. 35. §. 2. iuncta lit. D*, cum aliis citatis suprà *alleg. 33. num. 16.*

3 His tamen non obstantibus alij melius tenent in omnibus casibus, in qoibus per Ius commune, aut Concil. Trident. Episcopis facultas conceditur, vt procedant tanquam Sedis Apostolicæ delegati, non Ordinarios, sed delegatos Iudices esse censendos; cum enim in his terminis non iure officij sui, nec

habita ratione ad illud, sed magis ex speciali delegatione eisdem iurisdictio committatur. vt patet consequens sit illos delegatos, non verò Ordinarios constitui, tradunt in specie post *gloss. vlt. in d. c. ad abolendam de haret. gloss. 2. in c. per hoc, eodem tit l. 6.* gloss. *verb. auctoritate, in cap. 1. de clerico agrot.* & vtrobique Doctores, Abb. *n. 5.* & *ibidem* Marian *n. 14 & à n. 37 in d. c. ad abolendam.* Dec. *in rubr. n. 6 de officio deleg.* Cosm *in pragm tit de collation. § item circa, verb. legatorum,* Pinn *de potestate Capituli part. 1. q. 0 n. 3. & 4.* Sanch *de matrim lib. 8 disp. 2. n. 10* Aloys. Ric. *d. resol. 449* remissiuè me citato in hoc loco Ioan. Paul. Xãmar *de officio iudicis p. 1. q. n. 55.*

4 Qua opinione retenta non obstant, quæ in contrarium pro prima supra adduxi: nam ad primum re-
5 spondetur, quòd † licet delegatio a Canone, seu lege fiat, si tamen fit per modum commissionis specialis, & non sub ratione officij, delegatam, non vero Ordinariam iurisdictionem tributam censeri, vt probat text *in l. 1. versic. & ideo,* ibi, *lege, vel Senatusconsulto delegatam, & in § qui mandatam,* ibi, *sed merum imperium quod lege datur, &c. ff de offic. eius*, & ita in terminis resoluunt supra citati: deinde hoc ipsum deducitur ex veriori iudicis delegati definitione, quæ ha-
6 bet † illum verè dici iudicem delegatum, cui sine magistratu officióve, aut non habita ratione ad illud, iurisdictio mandata est, secundùm Molin. *de iustitia tom. 6. disp. 14. n. 1.* Morlam *in emporio iuris, tit. 2. in prælud. n. 88. in fine,* D. Barbosa *in l. cum prætor, § 1. n. 21. & 21 & à n. 24 cum sequentibus ff de iudic.* nam ideò ibi dicitur, *iurisdictio mandata est*, quia nihil refert an ab homine, vel lege mandetur, si per modum specialis commissionis delegatur.

7 Nec refragatur text. *in l. & quia,* ibi, *nec ipsa lex defert;* quia respondetur aliud esse legem deferre iurisdictionem, de quo text ille loquitur, quod quidem solum Magistratibus Ordinariis lex facit, dum tales creãtur: aliud verò delegare, de quo agimus; vnde licet verum sit illos, quibus lex iurisdictionem defert per modum Ordinarij magistratus, Ordinarios esse (quod text. ille tantum concludit) non tamen inde sequitur illos, quibus delegat per modum specialis commissionis, etiam Ordinarios manere, neque text. hoc significat; quod vero iurisdictio non expiret, etiamsi re integra Legislator moriatur, vt omnes agnoscunt, & verum est, non prouenit ex eo, quod talis iurisdictio Ordinaria sit, sed quia lex delegans nunquam moritur; vulgata *l. Arriani, C. de hæret.* facitque bonus text. *in c. si gratiosè vers. secus autem, de rescr. lib. 6.*

8 Ad secundum respondetur verius esse quando iudici aliàs Ordinario à lege, seu Principe iurisdictio committitur, circa illa tamen, quæ semota commissione ad illius spectabant potestatem, non delegatam iurisdictionem de nouo tribui, sed Ordinariam, quam iam habebat, excitari, vt in specie probat text. *in d. c. licet,* ibi, *sua iurisdictioni subiectos,* & per totum text vbi post *gloss. per ult.* omnes ibi notant. Ias. *in l. ius Ciuile num. 1 ff. de instit. & iure,* Cened. *ad Decretal. collect. 157 nu. 1.* Menoch *de præs. lib. 2. quæst. 16. n. 14.* Attamen hoc non procedit quoties in commissione adiecta fuerit clausula, *Auctoritate nostra*, vel *tanquam delegatus à nobis*, aut similiter; quia tunc iuxta reg. text. *in l. 1. § si quis simpliciter, vers. cum adiicitur ff. de verb. obligat.* videtur Superior iurisdictionem Ordinariam inferioris mutare in delegatam, dum vult vt ipse non iam suo nomine, sed delegantis cognoscat, quod proprium est delegatorum, succeditque regul. *l. 1. vers. omnia enim C. de veteri iure enucl.* iuncta *l. 8. § qui mandatam, & l. 3. ff. de offic. eius,* probat in specie text. *in d. c. cum aliquibus, versic nisi, de rescr lib 6.* Ex quo ita in terminis post Bart. & alios, quos citãt, tradunt Menoch. *de arbitr. lib. 1. q. 12. à n. 4.* Azened. *in rub. tit. 9. n. 17. & 18 lib. 1. noua recop.* Molina *tom. 6. tract. 5. disp. 14. n. 15. vers. quando verò.*

Ad tertium respondetur etiam verum esse, quando alicui iudici Ordinario causæ aliquæ committuntur, ad quas circa commissionem, potestatem non habebat, illum non Ordinarium, sed delegatum iudicem esse censendum, siquidem non sub ratione officij, aut Magistratus, sed ex speciali commissione eidem competunt: facit bonus text. *in l. 3.* ibi, *& si Prior fitis, &c. ff de officio eius, d. c. cum aliquibus, versic. si Canonicorum, de rescript. in 6.* & est doctrina Bart. *in l. more maiorum, n. 8. ff de iurisdict. omnium iud. & in l. ambitiosa, n. 34. ff. de decretis ab ordine faciendis,* quam sequitur D. Barbosa *in l. cum Prætor § 1 à num. 72. ff. de iudic* cum latè traditis per Menoch *de præsumpt. lib. 1 quæst. 16 num. 15. cum duobus sequentibus,* Molina *d. tom. 6. d. disp. 14 num. 1. vers. quando autem.* Limitando, nisi in his terminis commissio fiat habita relatione ad officium, seu magistratum; veluti si dicatur, *ad officium talis iudicis,* vel *ad talem iudicem pertineat*, &c. tunc enim non iurisdictio noua delegata, sed magis antiqua Ordinaria prorogata, seu extensa censebitur; sicque notabiliter in his terminis ampliabitur decisio text *in d. cap. licet, de officio Ordinar.* tradunt Balb. *in d. l. more maiorum, colum. 2* Menoch. *num. 23.* D. Barbosa *n. 30. cum seq. proximè citatis locis.* Per cõtrarium tamen si causæ, quæ committuntur, eius sunt naturæ, quod secundum Iuris regulas ad cognitionem iudicis ratione sui officij pertineant, cum per priuilegia, seu aliter ab ipsius potestate essent exemptæ, iterum simpliciter ei committũtur, non obstantibus illis priuilegiis, seu exemptionibus, tũc respectu illarum iudex censebitur Ordinarius, non delegatus; bonus textus sic intelligendus *in d. cap. aliquibus, versic. si verò;* quod ex eo probatur, quia tunc cognitio, seu potestas iam competit iure proprij officij quod est iudicis Ordinarij proprium, nec ex commissione recipitur, vt in delegatis contingit: nam licet verum sit, quod per illam commissionem remouentur impedimenta, seu exemptiones, per quas talis cognitio, aliàs Iure communi competens suspensa erat, & interdicta, nullatenus tamen ipsamet potestas cognoscẽdi de nouo recipitur, sed tantum impedimentis sublatis ad suam antiquam naturam redit, ac proinde ordinaria manet, iuxta regul. text. *in l. si vnus, 27. § pactus, in fine,* iuncta gloss. *verb. redditur ff. de pactis, in exordio, dist. 35.* & optimo exemplo cernere licet in illo, qui ligatus censura aliqua Sacramenta recipere, aut conferre non poterat. dum enim postea absolutus illas recipit, aut confert, non dicitur recipere, seu conferre ex auctoritate eius, qui absoluit, sed magis ex pristina facultate, seu potestate, quam habebat. tradunt bene explicantes, Anchar. & alij *in d. cap. cum aliquibus,* Iacob. de Nigris *in d. l. 1. num 39 ff. de offic. eius,* Ias. *in d. l. 1. § si quis simpliciter, n. 5.* & ibi Crot. *num. 10 ff. de verb. obligat* Felin *in d. cap. cum ex Officij, num. 12. vers. & quia de præscript.* Sed hæc omnia intelligenda sunt, vbi causæ hæ sublatis impedimentis simpliciter committuntur, secus, si adiiciatur clausula illa, *auctoritate nostra*, vel similis; tunc enim iudex non Ordinarius, sed delegatus manebit, *d. cap cum aliquibus, vers. nisi,* D. Barbosa *in l. cum Prætor, § 1. à num. 32. ff de iudic* iunctis resolutis suprà *num 8.* 9

Ex quibus, vt omnis æquiuocationis occasio tollatur, obseruandum est cum Nicol. Garx *de benef. part. 5 cap. 7. à num. 48.* quòd iurisdictio absolutè conceditur, 10

ceditur, per illa verba *Auctoritate Apostolica*, seu *tanquam Apostolicæ Sedis delegatus*, vt in pluribus decretis Concilij Trident. & Iuris communis *in d. cap. ad abolendam. & in d. c irrefragabili, § caterùm*, adductis *in princ. huius allegat.* tunc licet concessio fiat circa illa, ad quæ aliàs Episcopus iurisdictionem habebat, sine dubio delegatus censetur, ex regul. *d. c. cum aliquibus, vers. nisi.* Quicquid aliud distinctè dicat Ce-
11 ned *in Decretal. collect. 157. n. 1.* Vel rursus † in tali concessione adiicitur particula, *etiam*, veluti cùm dicitur, *etiam tanquam Apostol. Sedis delegatus*, vel, *etiam auctoritate nostra*, vt *sess. 6. de reformat cap 6. & sess. 12.*
12 *de reformat c. 10.* tunc † vtramque potestatem, Ordinariam scilicet, & delegatam Episcopus habere dicitur, iuxta naturam dictionis, *etiam*, quæ vnum casum capit, & aliud includit, glos. *verb. Ecclesia*, iuncto textu *in Clem 2. de hæret.* cum citatis a me ipso *in tr. de clausul vsufreq. claus. 112.* quamuis enim videatur hoc non posse subsistere cum duæ iurisdictiones Ordinaria & delegata non sint compatibiles, neque concurrant in vna, eademque persona, vt censuit Butr. *in cap cùm ex officij, sub num. 8. vers. non puto, de præscript.* tamen contraria sententia Innocentij *ibidem sub num. 2.* & est verior & magis communis, vt testatur ex multis Lotter. *d q. 25. num. 93.* & sic licebit Episcopis vtraque potestate procedere, vt bene docent Innoc. *in cap. cùm ex officij n. 5 de præscript.* vbi Abb *à num. 18* & Felin. *n. 21.* Molin *de primogen. lib. 2. cap. 10. n. 74 & 75.* Sanchez *in præcepta Decalogi tom. 2. lib 7 cap. 19. num. 181.* vbi etiam ait quòd poterit eligere alterutra potestate procedere. Nec propterea cogi poterit Episcopus ad declarandum, qua potestate velit procedere, Innoc. *in d. c. cùm ex officij n. 4.* Anchar *n. 12.* Felin *n. 13. ad fin.* & Abb *sub n. 18. vers. ex hoc* Lotter. *d. q. 25. n 94.* hanc distinctionem me *in hoc loco* citato refert & sequitur Salgado *d. p 2 cap. 25. num. 16. cum seqq.*

13 Vnde si ab eodem Episcopo in hoc casu appelletur, non ad Summum Pontificum, sed ad Metropolitanum Ordinarium erit appellandum Scacc. *de appellat quæst. 8. num. 86. vers extende 2.* Cened *ad Decretal. collect. 157 sub num. 1 post med* nouissimè Salgado *d. part 2. cap. 25. n. 11.* Quaranta *in summ. Bull. verb. Archiepiscopi auctoritas n. 18. vers. item si Papa* nouissimè Marcel. Vulpe *in praxi iud. cap. 21 n. 39* si enim in visitatione appellari contigerit ab Episcopo Suffraganeo etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegato, prout in sacro Concil. Trident *sess. 24. de reformat. c. 10.* debet appellari ad Metropolitanum, quod deuolutiuum effectum, non quoad suspensiuum, prout *in sess. 22. de reform in c. 1.* ita decisum referunt Zerol. *in praxi Episcop part. 1. verb, Visitatio, § 9.* Aloys. Ric. *d. resol. 449 n. 1 prope fin.* Villadiego *in speculo Visitatorum, fol. 35. n. 31.* Cochier *de iurisd. Ordinar. in exemptos, p. 2. q. 14 n. 5.*

14 Si verò non constet qua potestate procedat, aliqui censent, prout sunt Federic. & Bobadil. citati à Sanchez *loco citato*, præsumi potestate Ordinaria procedere; quia Ordinaria iurisdictio est fauorabilior, delegata autem odiosa. Sed multò verius est cēseri potestate delegata procedere, ex his, quæ Molin. *de primogen. lib. 2. c. 1. num 15.* & alter Molin. *de Iustit. tract. 1. tom. 3. disp 582. num. 2.* & in propriis terminis Sanchez *d n. 181.* prout etiam delegata iurisdictione procedere censetur, ac proinde ab eius sententia indistinctè ad delegantem appellandum est, quando vtraque procedit auctoritate, ordinaria scilicet, & delegata, asserit Scacc *de appellat. quæst. 8. num. 89.* & nouissimè Salgado *d part. 2. cap 25. num. 27.* reprobata opinione Cened. *d. q. 34. n. 8. & 7. in fine*, Et alin à

Cochier *de iurisd Ordinar. in exemptos p. 2. quæst. 14.*
num. 4. & aliorum. Vel † in concessione solum remo- 15
uentur obstacula exemptionis aut priuilegiorum, dicendo, *non obstantibus priuilegiis, seu exemptionibus* &c. vt *in sess. 5. de reform. c. 2 in fine vers. quæstores, & sess. 5 & 7.* cum aliis: & de Iure communi *in Clem. 1. de testam & in Clem. 1. de sepultur* & sæpè alibi, & in his terminis quicquid Anchar. & alij existiment *in c. hi qui, de præbendis, lib. 6* Felin. *in d c. licet de offic. Ordin. in princ.* Alciat. *in l. 1. § si quis simpliciter, num. 12. ff de verbor. oblig.* asserentes iudicem Ordinarium constitui delegatum, cum eidem potestas conceditur contra exemptos: verius tamen est, cum hoc casu solum fiat reductio ad Ius commune, solam potestatem Ordinariam restitutam censeri, iuxta *d. c. cum aliquibus,*
vers. si vero. Vel denique † aliqua potestas eidem 16
Episcopis specialiter conceditur, simpliciter tamen, nulla adiecta clausula, vt *sess. 24. c. 6. de reform* cum similibus, & tùnc si non personæ, sed muneri, seu dignitati perpetuò datur, licèt specialiter detur, Ordinaria dicitur, competens iure speciali Ordinario, iuxta doctrinam *gloss. 1. in c vltim. de officio Ordin.* quam cum infinitis à se relatis sequitur Sanchez *de matrim. lib. 2 disp 40. num. 14. & lib. 8 disp. 2. num. 10.* Soar. *de legibus lib 6. cap. 17. num. 1.* nouissimè me citato *in hoc loco* Fr. Bartholom. de Vcchis *in praxi obseruanda in admittendis ad Religionis statum nouitiis disp. 7. dub. 1. n. 2.* Quas omnes distinctiones mente tenebis, quia ex illis tum appellationes, tum ad alia diuersi in iure nostro resultant effectus: & non sine admiratione notaui Salgad *d p. 2. c. 25 num. 47.* dixisse me duobus numeris præcedentibus erudite quidem huius difficultatis veritatem fuisse assequutum, cum pluribus in locis eiusdem sui tractatus studuerit in nostris euertendis opinionibus.

Hinc etiam colligi potest resolutio ad illam quæ- 17
stionem. Vtrùm scilicet Capitulum Sede vacante, succedat in illis casibus, in quibus à Iure communi, vel sacro Concil. Trident. datur facultas Episcopo, quod procedat tanquam delegatus Sedis Apostolicæ? In qua dicendum est Capitulum Sede vacante, in hac facultate succedere non posse; nam, vt supra resoluimus, *n. 10. cum seqq.* iurisdictio concessa prædicto modo delegata est; atqui in iurisdictione Episcopo delegata non succedit Capitulum Sede vacante, Rot. *dec. 6. de offic. delegat in antiq.* Felin. *in c. eam te n. 17. de rescript.* Azeued *ad Curiam Pisan. lib 1. cap. 8. n. 12.* Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici part. 1. c. 10. num. 8 vers. Capitulum enim*, nouissimè me citato *in hoc loco* D. Felic. de Vega *in relect. c. & si clerici § de adulteriis, num 50 cum seq. de iud.* Stephan. Quarant. *in summa Bullarij, verb. Capitulum Sede vacante, in principio*, Sbroz *de Vicario Episcopi lib. 1. q. 16. n. 1. & lib. 2. q. 15. n. 4.* Nicol. Garcia *de benefic. p. 5. c. 7. n. 41.* Azor *instit. moral p. 2. lib. 3. c. 39. q. 4.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol. 118. per totam*, vbi *num. 2.* ampliat procedere, etiamsi post præsentationē mandati fuisset mortuus Episcopus: ergo non succedet Capitulum in hac facultate Episcopo prædicta clausula delegata. Quare ita resoluunt Nicol Garcia *d. c. 7. n. 47.* & Sanchez *d. disp. 2. num. 10.* quicquid distinguat Molina *tom. 6. disp. 11. num. 8.* In aliis vero casibus supra relatis, in quibus Episcopi etiam ex potestate ordinaria possunt procedere, succedit Capitulum Sede vacante, vt aduertit Nicol. Garcia *vbi proximè.*

reſpondendum eſt negatiuè, quoad eam tamen partem, quæ numerum præſcriptum non excedit valere concludendum eſt, quia eſt res ſeparabilis, & in ſeparabilibus vtile per inutile non vitiatur, *l. vtile ff de regulis iuris l.1.§. Trebatius, ff. de aqua qu tid. & æſtiua.* Quare ita reſoluunt per text. *in cap. Indulgentia, de Pœnitent. in 6.* Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccl. deciſ.117. num 5. in 1. edit. & reſol.* 101. *num.5. in 2. edit.* Suar. *diſput.55. ſect.3. num.11.* Nauar *de Indulgent. notab.31. n.16.* Petr. Sot. *in l.2. de indulg.* Reginald. *dict. loco num.120.* Vgolin. *d. cap.14.§.1. num.2.* Sanctarel. *d. dub.2. litt. G.* Azor. *d. cap.55 quæſt.6.* Bonacina *d diſp.6 q 1. puncto 3. n.3. & 4.* Lauor *d. cap.11. num.39. & 40.* me citato *in hoc loco,* Alzed. *d part.2. cap.3. num.18.* Torreblanca *dict. cap.13. num.38.* Boët. Epo. *dict. tract. de iur. Iubil. & Indulg. numer.128.*

23 Subditis ſuis Epiſcopus Indulgentias concedere tantum poteſt, nam ſicut ab ipſo tantùm ligari poſſunt, ita & ab eodem abſolui probat text. *in cap. quod autem, de pœnitent.* Nauar. *conſil.18. num.12. verſ. decimoſextò. de pœnitent.* Vgolin *d cap.41.§.2. num.1.* me citato *in hoc loco,* Alzedo *d part.2. cap.3. num.26.* Henriq *d. cap.32.§.2.* vbi tenet cum Nauar quem refert *in commento*, quòd quando Epiſcopus concedit Indulgentiam loco intra diœceſim ſito, prodeſt etiam externis ibidem moram facientibus, quaſi ratione habitationis diutinæ contrahant forum, & ſubditi efficiantur, refert Sanctarel. *dict. dub.2. lit. H. & I.*

24 Non poteſt tamen Indulgentiam concedere pro mortuis; quia ipſius facultas videtur à Sede Apoſt. reſtricta ad eius ſubditos degentes in hac vita, Nauar *de indulg. notab.22. n.4.* Bellarm. *de indulg. lib 1. c.11.* Emman. Sà *verb. indulg. n.18.* Regin *lib.7. n.114. & 193.* Sanctarel. *d.c.3. n.2. in fin.* Suar *diſp.55. ſect.3. n.23.* Lauor. *d c.11 n.43.* me citato *in hoc loco,* Alzedo *d.p.2.c.3. n.21.*

25 Si verò Epiſcopi ſpeciatim ſuis ſubditis concederent vt indulgentias ab alio Epiſcopo conceſſas acciperent, tunc ea lucrarentur, vt probat text. *in d. cap. quod autem,* vbi Abb. *num.7. verſ. vltimo noto,* ait tutiſſimum eſſe, & valde expediens volenti peregrinari, & loca pia viſitare, ipſum licentiam ab Epiſcopo proprio habere capiendi alienas Indulgentias, id eſt, Indulgentias datas ab aliis; & dicit Nauar *de Indulgent. notab.31. vlt. num.13. verſ. exceptis ſecundò,* quòd hac licentia habita, non ſubditi poſſunt acquirere Indulgentias ab alio Epiſcopo conceſſas, Ludou. Bolognin *tract. de indulgent. n.60.* Cochier *d p.4. 58. n.4.* Lauor. *d.c.21. n.36.* me citato *in hoc loco,* Alzedo *d.p.2.c.3. n.27.*

26 Exemptis Epiſcopum Indulgentias concedere non poſſe, ex quo iuriſdictionis nihil in eo vendicet, ſed Pontifici immediatè ſubiiciantur, veluti proprio ac immediato diœceſano, tenent Anton de Roſel. *tract. de indulgent n.321.* Vgolin. *§.2. n.2. verſ. ſecundo:* tum † quia etiam exempti habentur inſtar

27 extraneorum, locaque exempta purificantur locis extraneis, *c. luminoſo 18. q.2. c.1. de ſtatu Regul. in 6.* Roſel. *vbi ſupra n.323.* Nihilominus contrarium eſt reſoluendum, videlicet Epiſcopales Indulgentias prodeſſe exemptis, quia inducta in fauorem exemptorum non debent conuerti in eorum læſionem, cunctaque in augmentum non debent parere diminutionem, *l. quod fauore C. de legib. c. quod ob gratiam, de regul. iuris in 6. l. legata inutiliter ff. de legatis 1.* cum citatis *in libello de principiis vtriuſque iuris litt. R. n.249.* Quare hanc ſententiam tenent Ludou. Bolognin. *d. loco n.63.* Bellarm. *d. lib.1. c.11. q.3. verſ. quare cum iam,* Nauar. *notab.31. n.12. verſ. addo ſeptimo,* Sanctarel *d. dub.2 lit K* Cochier. *d.p 4. q.58. n.5.* Alzed. *d.p.3. n.31. cum ſeqq.* Hinc etiam reſoluendum Epiſcopum poſſe Religioſis Indulgentias concedere iuxta ſuam facultatem, Palud. *in 4 diſt.20 p.4. art.4.* Regin. *d lib.7. n.119.* quos refert, & ſequitur Bonacina *d. puncto 3. n.15.* Sanctarel. *d. lit. K.* Lauor. *d p.2. cap.12. n.4.* Vnde colligitur poſſe Epiſcopum extra diœceſim exiſtentem Indulgentias concedere ſuis ſubditis pro opere intra diœceſim propriam faciendo Ita Nau. *in comment. de Iubil. notab.31. n.13.* Alzedo *d.p.2.c.3. n.45.* vbi *n.47.* reſoluit poſſe etiam Epiſcopum Indulgentiã concedere ſuis ſubditis, etiamſi ille extra diœceſim exiſtat, pro opere, quod extra diœceſim fit, ſine licentia Ordinarij illius loci.

Hinc denique non abs re dubitari poteſt vtrum Epiſcopus gaudere & frui poſſit Indulgentiis, quas aliis conceſſit? Ratio dubitandi eſt, quia nemo poteſt vti iuriſdictione in ſe ipſum Reſpondendum eſt tamen affirmatiuè, quia Epiſcopus non debet eſſe deterioris conditionis aliis. Ita D. Thom. *in add. q.27. art.4.* & *ibid.* Nugn. Sot *in 4. diſt.21. q.1. art 4 ſub fin.* Nauar. *notab.20. n.91.* Regin. *lib.7. n.199.* Azor. *d.c 55. q vlt* Coninch. *d. diſp.12. dub.2. n.11. verſ. obiicies tertiò,* Suar. *de legib. lib.6. c.1. n.8. & 11.* me citato *in hoc loco,* Alzed. *d p.2.c.3. n.44* poſt Cordub. & Emman. Sa, ſequitur Bonacina *d. puncto 3. n.16.* Et ſic Prælatos concedens Indulgentiam auctoritate iuriſdictionis, & adminiſtrationis generalis toti Communitati Fidelium; illa poteſt frui quatenus eſt pars communitatis. Ita S. Thom *in addit ad 3. p. q.27. art.4.* Iacob. de Graff. *in aur. deciſ. lib.2. append. c.1 n.23. & 24.* Henriq. *in ſum lib.7. cap.31. n.3.* Fr Emman. *in Bull. Cruc §.8. n.11.* Benxon *lib.5. c.15. lib.12.* Azor. *d.p 2. lib 4. c.54. q 8.* Zerol. *de Iubilæo lib.1 c.15. dub.55. & c.19 dub.15.* Fabrin. *eod. tract. c vlt.* Sanctarel. *in ſimili tract. c.1 51 dub 6.* Ioan. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb. iuriſdictio differ.11. num.3.* Filliuc. *tom.1. tract.8. n.131.* Paul. Layman. *lib 1. tract.1. c.23. n.31. verſ. ſit verò hac reſponſio,* & non tenetur pro lucro Indulgẽtiæ adimplere in propria forma opus communiter iniunctum, ſed poteſt ſecum diſpenſare, & in aliud opus pium commutare, Fr. Emman Benzon. & Fabrin. *d. locis,* Gregor. Polacchius *in Bull. Vrban. VIII, ſect 41. n.9.* Lauor. *de Iubil p.2.c.14. n.3.* optimè Boët. Epo *d. tract. de iure Iubil. & Indulgent. à n.191. cum ſeqq.* ex ea ratione, quia quemadmodum (loquendo de Pontifice) ſeſe poteſt, & quidem debet, ſi ſaluti ſuæ cõſulere voluerit, ſubiicere Confeſſario cuipiam tanquam priuatus peccator, ita nihil eſt cauſæ cur Indulgentiarum iam omnibus per ipſum patefactarum, non poſſit ipſe tanquam priuatus fieri particeps, quandoquidem non eſt in hoc opus alia iuriſdictione, quàm in aperiendo Theſaurũ hunc Eccleſiæ, concedendoque, ſeu diſpenſando, ſeu diſtribuendo quibuſlibet hoc beneficio volentibus, quod conſequuntur dum faciunt, & explent præſcripta per literas Indulgentiales; neque enim requiritur ad Indulgentias habendas alia ſententia, ſeu peculiaris abſolutio, ſiue per manuum impoſitionem, ſiue per aliam aliquam ſolemnem declarationem, ſed inſtar legis, vel priuilegij potius habet ſeſe Indulgentiarum datio; quo fit vt non minus ipſi danti quam ſubditis ex æquo ſeruiat. 28

ALLE

ALLEGATIO LXXXIX

Episcopus an possit aliquos eximere à sua potestate.

SVMMARIVM.

S *Episcopum posse eximere à sua potestate, qui teneant, referuntur.*
2 *Episcopus nō potest in totum à sua potestate eximere.*
3 *Exemptio Ecclesiarum pleno iure à potestate Episcoporum concedi non potest ab Episcopis, & Prælatis inferioribus, sed solum à Romano Pont.*
4 *Pleno iure dicuntur Ecclesia ad aliquem pertinere, quando vtroque iure eidem subiecta sunt.*
5 *Sententiæ supra relatæ ad concordiam reducuntur.*
6 *Exempti exemptione data ab Episcopo ad ius reuerentiale illi tenentur, secus si Pontifex exemerit ab Ordinario.*
7 *Eximi, & ad Religiosos transferri potest Ecclesia à potestate Episcopi per præscriptionem.*
8 Cap. cùm non liceat, de præscript. *declaratur*
9 Cap. cùm venerabilis, de censibus, *declaratur.*
10 *Exemptiones à se concessas non potest Episcopus reuocare in illis casibus, in quibus valet subditos à sua iurisdictione eximere.*
11 *Priuilegij à se concessi reuocatio de plenitudine potestatis solius Principis est.*

1 EPISCOPVM posse eximere à sua potestate tenuit gloss. *in sum. 25. quæst. 2.* & late tuentur Caldetin. *cons. 5. de rebus Ecclesia non alienandus*, Oldrad. *cons. 172. col. 3. num. 8. & cons. 254. col. 2.* Dec. *cons. 152. num. 3. vers. non obstat ergo, & in c. cùm & plantare, § in Ecclesiis, n. 13 cum seq. de priuilegiis*, interueniente scilicet consensu Capituli collegialiter, & legitimè congregati, vt addit Rot. coram Card. Canalerio, impressa per Farin. *decis. 377. num. 3. part. 2. recent.* Quæ quidem principalis resolutio hac potissimum ratione oititur, quod præscriptione, ac sententia Episcopali Ioci præiudicetur, ac aduersùs illud his titulis exemptio acqoiiatur, *cap. audiris, de præscript. cap. cum inter, de re iudicata*, & ita retento semper iure obedientiali videtur permissū Episcopo eximere in sui præiudicium, vt docet gloss. *verb. tradita, in cap. visis litteris 16. quæst. 2.* modo accedat consensos Capituli, Rot. *dec. 383. num. 3 p. 2. recent.* cuios meminit Lotter. *de re benef. lib. 1. q. 23. n. 32.* qoo accedente posse Episcopum etiam in præiudicium soccessotum eximere aliquam Ecclesiam ab omni iurisdictione, & conferre iurisdictionem in aliena eiusdem Ecclesiæ Prælatura, tradidit Calder. *d. con. 5.* per totum, qui sub *n. 1.* videtur firmare hoc caso tractari de leui præiudicio Episcopi, quia nihilominos apod eom remancat omnis potestas, & iurisdictio Episcopalis in Ecclesiis & personis suæ ciuitatis, & diœcesis, sequitur Dec. *cons. 152. sub n. 3. vers. non obstat*, & cum hac eadem iurisdictione videtur transire, Rot *dec. 447. n. 1. p. 1. recent. & dec. 382. sub n. 3. part. 2. etiam recent.*

2 Non posse tamen in totum eximere tenet gloss. *verb. à quocumque, in cap constitutus, de relig dom. gloss. pen in cap. pastoralis, de donat* gloss *in cap. 1. in princip. de priuileg. lib sexto*, vbi Franch. *n. 4. vers. in gloss. 2.* plures refert, & seqoitur Rendina *in promptuario recept. sent. tit. 38. n. 9.* Gambar. *de officio & potest. Legati de Latere lib. 2. tit. de variis Ordinariorum nominib. n. 180.* Abb. *in cap cum venerabilis, num. 4. de censib.* Sbroz. *de officio Vicarij lib. 1. quæst. 51. n. 2.* Mandos. *de Signatura Gratia § Exemptiones ab Episcopis col. 1. vers eximere propriè*, Erasm. à Cochier *de iurisd. Ordinarij in exemptos part. 1. quæst. 3. num. 13.* latè & eleganter Lotter. *in tract. de re benef. lib. 1. quæst. 13. à num. 54* Ratio est, quia iurisdictio, totumque ipsum ius Episcopale pertinet ad Ecclesiam, non aotem ad personam Episcopi, proindeque neque ipse potest dare, vel remittere id, qood suum non est, Ioan. Andr. *in d. cap cùm venerabilis sub n. 7. vers. item absurdum est, de censibus*, & cum iurisdictiones sint Iuris publici, Bald. *in cap. vnic. § ex eadem lege num. 2. de leg. Conradi*, in vsibus feudorum; impossibile est vt hæc facultas sit in alio, quàm in Papa, itavt neque eius Legato de latere id permittatur, vt docuit Abb. *in cap. vlt. n. 1. de reformat. vtili*, quem referunt, & sequuntur Gamb. *de officio Legati lib. 2. in princ. n 8c. &* Lotter. *d. quæst. 23. num. 37.* Vnde hinc etiam tenuerunt Domin. *in c. 1. num. 5. vers. & procedunt prædicta, de Capellis monachor. l sexto*, atque etiam Federic de Senis *cons. 247.* & alij, quos refert Dec. *d. cons 152. num. 1.* quibus addo Fusch *de visit. lib. 2. cap. 20. num. 5.* †exemptionem 3 pleno iure Ecclesiarum à potestate Episcoporum concedi non posse Religiosis ab Episcopis, & Prælatis inferioribus, sed solùm à Romano Pontifice: quia inquiont oon posse Episcopos totam suam iurisdictionem in aliquam Ecclesiam, & visitationem ac reliqua omnia pastoralia iura ab se abdicare, ex ratione text *in cap cùm venerabilis, de censibus.* Aduertit ex Iacob de Graffiis *in decis. aur p. 1. lib. 3 cap. 28. num. 66.* nouissimè Stephan. Daluio. *de potestate Episcopor cap. 21. num. 28.* Episcopum posse concedere alicui Abbati Ecclesiam aliquam pleno iure, & tamen per talem exemptionem non abdicare à se de facto, inimo nec abdicare posse omnem iurisdictionem, quam habet in illa; etiamsi accesserit sui Capituli consensos, idque qooad octo, Visitationem, Correctionem, Procurationem, Cathedraticum, Charitatiuum subsidiom, Honorem, & reuerentiam, Institutionem aothorizabilem, quæ nihil aliud est quàm dare curam animarum, Administrationem denique Ordinis Episcopalis: excipit rameo cum eodem Iacob. de Graffiis *vbi sup. num. 68.* in aliquibus casibus. Primò si Episcopus eximit, & concedit plenum ius, & confirmatur exemptio talis per summum Pont. aliàs oon. Secundo si exemptio plena transierit in rem iodicatam aliquando, & à sententia lata non fuerit appellatum Tertiò si accesserit Abbatis legitima præscriptio plenæ exemptionis 4 quadraginta, vel quasi quadraginta annorum. †Pleno Iure dicuntur Ecclesiæ ad aliquem pertinere, quaodo vtroque iore, id est, in spiritualibus, & temporalibus, eidem subiectæ sunt, *cap quoniam 21. de priuil. gloss. in d. § in Ecclesiis*, vbi Anton. *n. 26.* Card. *n. 1.* Dec. *n. 12 & 16.* Rebuff. *in concord tit forma mandati, verb. plenum*, Card. Tusch. *pract. concl. tom. 6. lit. P. concl. 364. n. 3.* Sayt. *de censur. lib. 1. c. 6. n. 12.* Steph Daluin. *d. c. 21. n. 5.*

5 Verùm prædictæ pugnantes sententiæ ad cócordiam reduci possunt io hunc modū; vt scilicet prior affirmatiua procedat Episcopo huiusmodi exceptionem cum Capitulo & iusta causa concedente, posterior verò his non ioteruenientibus, iuxta regolam text. *in cap sine exceptione 12. quæst. 2. & in c. nulli, & per totum, de rebus Ecclesiæ non alien.* & quæ latè vltra Ordinarios ibi explicant Rebuff *in compendio alienationum, num. 9 & 11. cum seqq.* Couar. *lib 3. var. cap. 17. à princ.* Molin *de instit. tract. 1. disp. 465. & 468.* & magis in terminis argum. text. *in cap. Pa-*

ſteralis, de donat. poſt Abb notat idem Rebuff. *in tr. de congrua portione n. 38.* Roch *de iurepatron. verb. pro eo quod de diœceſanis n. 10* Lambert *eodem tr. art. 8.*
6 *prima quæſtionis principalis 2 p. lib. 11. n. 32.* Et ſic † exempti exemptione data ab Epiſcopo ad eius reuerentiale illi tenentur, ſecus ſi Pontifex exemerit ab Ordinario; quia tunc quoque reuerentiali iure exemptio conceſſa eſſe cenſetur. Ita Put. *dec. 115. p. 3.* quem referunt, & ſequuntur Fuſch. *d. c. 20. n. 22.* Cochier. *de iuriſdict, Ordinarij in exemptos p. 4. q. 34.* Quintil. Mandoſ. *in tr. de ſignatura gratia, verb. exemptionis ab Epiſcopis, verſ. an autem exemptio,* Fr. Emman. *q. Regul. tom. 2. q. 63 art. 9.* Aſcan. Tamburin. *de iure Abbat. & Prælatorum tam regularium quàm ſecularium Epiſcopis inferiorum to. 1. diſp. 16 q. 7. in fine,* & ſic intelligendus Flamin. *de reſignat. in. 3. q. 11. n 4.* Steph. Daluin *de poteſt. Epiſc. cap. 21. n. 29.* vbi quòd poteſt quis Iura Epiſcopalia plenè, & vniuerſaliter præſcribere contra Epiſcopum in Eccleſia alioqui Epiſcopo ſubiecta, latiùs infrà *alleg. 127.*

7 A poteſtate Epiſcopi poteſt etiam Eccleſia eximi, & ad Religioſos transferri per præſcriptionem, vt probant text *in c cum olim, verſ quia, & in c audiuis*, cum multis aliis: *de præſcript. & in c. cum olim, 14. ad finem verſ quia verò, de priuileg. & in c. cum perſona, verſ. ſi autem, eodem tit. lib. 6.* quibus locis ita obſeruant Doctores communiter, & latè Balb *de præſcrip. par. 1. 5. principalis q. 11. à n. 3.* Cochier. *de iuriſdict. Ordinarij in exemptos par 1. q. 3. n. 7.*

8 Non obſtat text. *in dict. c. cùm non liceat*, omiſſis enim aliorum intellectibus, de quibus Pariſ *ibi n. 42.* facile reſponderunt text illum ſolum negare præſcriptionem per quam omninò extinguitur obedientia Epiſcopo à ſubditis debita: non autem eam per quã talis obedientia aliis acquiritur, hanc enim expreſſe admittit text. *in d. c. cum olim*, cum ſimilibus de quibus Bald *vbi ſup. qu. 12.* & in præſcriptione probat text. *in d c. cùm ex officij, de præſcript.* & vltra Bald: *dicto loco quæſt. 16.* notat Bernard. Diaz *reg. 604. limit. 3.* Card. Tuſch. *pract. concl. tom. 5. lit. L concl. 241. & litt. O concl. 5.*

9 Minùs obſtat *d. c. cùm venerabilis*, non enim poteſtatis quæſtio ibi erat, ſed voluntatis, de quibus, ſcilicet, iuribus Epiſcopus fecit remiſſionem, & ideo in ſummario habetur, quod remittens ſeruitia, non intelligitur procurationem, ratione viſitationis remiſiſſe, & vltra Ordinarios ibi notat Felin. *in d. cum officij, n 18. verſ. & nota.*

10 Quæret aliquis an in illis caſibus, in quibus Epiſcopus poteſt ſubditos à ſua iuriſdictione eximere, poſſit exemptiones à ſe conceſſas reuocare? In qua quæſtione habetur communiter, quod reuocare non poteſt, Franc. *in c. docet, n. 4. verſ. quid autem ſit, de reg. iuris in 6.* Reſtaut. *in tr. de Imperat. q. 114. n. 4.* Felin. *in c. nouit n. 11 de iud.* Abb. *in c. & ſi clerici §. de adulteriis col. 4. eodem tit.* per Gloſ. *in c. cùm ex eo, verb ſeptennio,* vbi Ioan. Andr. *de elect. in 6. addit. ad Rom.* poſt Oldrad. *conſ. 201.* præcipuè cum exemptio plenè ſuum ſortita fuit effectum, ſeu cum res integra eſſe deſiit, tunc enim regulariter pœnitentiæ locus eſſe non ſolet, *c. quod ſemel, de regul. iuris in 6* Reſtaur. *d. n. 14.* me citato *in hoc loco* Aſcan. Tamburin, *de Iure Abbatum, & Prælatorum tam Regularium, quàm ſecularium Epiſcopis inferiorum to 1 diſp. 16 q. 10. in fine,* nam † eſt de plenitudine poteſtatis ſolius principis reuocatio priuilegij à ſe conceſſi, vt poſt multos notauit Bald. *l. 2. col. 8 C. de ſeruit. & aqua,* & Felin. *in d. c. nouit, n. 11. & ſeq.*

ALLEGATIO XC.

Epiſcopus an poſſit licentiam concedere legendi libros prohibitos, & imprimendos approbare?

SVMMARIVM.

1 *Librorum ſana doctrina ad virtutem homines trahit, & à vitiis abducit.*
2 *Libri improbi, religionique noxij ſunt apti ad diſſenſiones & tumultus excitandos.*
3 *Hæreticorum librorum peruerſa dogmata melius eſt ignorare, quam per experientiam in aliquem laqueum erroris incurrere.*
4 *Hæreticorum libri tanquã aſpidum oua ſunt fugiẽdi.*
5 *Libros prohibitos habentes non ſatisfaciunt illos cõburendo, ſed neceſſariò eos deferre debet Superiori.*
6 *Reuerendiſſimus Sacri Palatij Magiſter viris doctrina, ac morum honeſtate pollentibus dare ſolet in Romana Curia licentiam legendi libros prohibitos.*
7 *Epiſcopi locorum Ordinarij hodie non poſſunt dare licentiam legendi libros prohibitos, cum hoc tantum tribuatur Illuſtr. Cardinalibus Inquiſ. in plena Congreg.*
8 *Inquiſitores ipſi non poſſunt libros damnatos legere, niſi eis ab Apoſt. Sede, vel per Sacram Cong. Inquiſitionis fiat facultas.*
9 *Libri in Vrbe imprimi non poſſunt abſque examine, & approbatione in ſcriptis Vicarij, & Palatij Apoſtol. magni Magiſtri.*
10 *Epiſcopi, & inquiſitoris hæreticæ prauitatis examen, & approbatio librorum imprimendorum extra Vrbem requiritur.*
11 *Pœna impoſita contra imprimentes libros abſque requiſita licentia, quæ ſit? oſtenditur.*
12 *Libros vendere, aut apud ſe retinere ſub excommunicationis, & pecuniæ pœnis, nullus valet, niſi primũ approbati & examinati fuerint ab Ordinario.*
13 *Excõmunicatio impoſita à Concilio cõtra vendentes aut apud ſe retinentes libros ſine Epiſcopi licẽtia illi eſt reſeruata, niſi tales libri eſſent hæreticorum.*
14 *Regulares volentes libros imprimere, vltra Epiſcopi, & Inquiſitoris examinationem, & approbationem, licentiam quoque à ſuis Superioribus impetrare tenentur.*

INTER ſalubres admonitiones, quas Imperator Baſilius filio ſuo Leoni dedit, ſequens circa librorum lectionem non eſt contemnenda. *Per hiſtorias veteres ire ne recuſes, ibi reperies ſine labore, quæ alij cum labore collegerunt; atque illinc hauries, & bonorum virtutes, & improborum vitia; vitæ humanæ varias mutationes, & rerum in ea conuerſiones, mundi huius inſtabilitatem, & multorum præcipites caſus; & vt verbo complectar, malorum facinorum pœnas, & bonorum præmia, quorum illa fugies, ne in diuinæ iuſtitiæ manus incidas: hæc amplecteris, vt præmis, quæ illac conſequuntur, potiaris.* Ex qua admonitione colliges quantum ſana librorum doctrina ad virtutem homines trahit, & à vitiis abducit, ſicut è contra praua eorum lectio legentium aures corrumpit; hæc penitus reſpuenda, quæ plus eſt nocitura inſipientibus, quam profutura ſapientibus, vt dicit Sulpit. *in dialogo 1. §. 1.* & Vlpian. *in l. 4. §. tantundem, ff. familiæ erciſc.* apertiſſimis verbis aſſerit libros improbatæ lectionis protinus eſſe corrumpendos, ibique 1

eos

eos assimilat malis medicamentis, pro quibus Iudex
2 officium suum interponere debet.

Rempubl. si expedit malis hominibus expurgari, vt illa pace, & tranquilitate lætetur, *l. congruit, ff. de officio Præsidis*, eo magis expedit expurgari improbis libris, religionique noxiis, qui sunt magis apti ad dissensiones, & tumulus excitandos. Hinc Plato *lib. 7. de legibus*, Poëtarum libros, qui de Diis suis parum religiosè loqui videbantur, repudiandos, & extirpandos censuit. Et Valer. Max. *lib.* 1. *cap.* 1. scribit, quod cùm Romæ reperti fuissent libri qui nonnihil videbantur soluere religionem, Prætor Vrbanus ex auctoritate Senatus in conspectu populi cremauit. Et Tullius *lib. 1. de natura Deorum* refert Prothagoram Alderitem, quod libros noxios religioni scripsisset, Atheniensium iussu Vrbe, atque agro exterminatum, librosque eius in concione combustos.

3 Si Ethnici suæ falsæ religionis amatores, quicquid illi obnoxium scriptum reperiebant, igne concremabant, radicitùsque euellebant, quantò fortius nos, qui Christianam, Catholicam, & veram religionem amplexi sumus, hæreticorum libros, qui illam euertere impiè student, prorsus supprimere, & abolere debemus, non solùm propter falsam doctrinam, quæ in eis continetur, sed etiam ne remaneant facinorosæ peruersitatis vestigia, sed flammis combusta depereant, *l. damnato, §. nec vero, C. de hæret. l. quicunque, §. omnes verò, C. eodem tit.* & de hæreticorum libris scribens S. Isidor. *in reg. c.* 8. asserit melius esse eorum peruersa dogmata ignorare, quam per experientiam in aliquem laqueum erroris incurrere,
4 & † perdendos esse hæreticorum libros tanquam aspidum oua scribit S. Greg. Nazianz. *oratione 2. de fide* quia, vt ille inquit, *nata sunt ad aspides, & basiliscos procreandos.* Quare Concil. Trid. *sess.* 3. indicem librorum fieri iussit, vt omnes scirent, qui libri cauendi essent, & qui trahendi. Omnes enim siue falsam, vel erroneam contineant doctrinam aduersus Religionem, & Catholicam Fidem, siue contra bonos mores, abolendi penitus sunt; nam istos etiam è Republica esse eliminandos docet Arist. *lib. 7. Politic. cap. vltim.* Vnde idem in poët. *l.* 1. tacite reprehendit Hermogenem, & Nicocharem, propterea quod hominum corruptos mores crimine expressissent. Postea Concilij Trid. Patres in indice librorum prohibitorum summa prudentia, & maturitate ita statuerunt. *Libri, qui res lasciuas, & obscœnas ex professo tractant, narrant, aut docent, cum non solùm Fidei, sed etiã morum, qui huiusmodi lectione corrumpi solent, ratio habenda sit, omninò prohibentur, & eos qui habuerint, seuere ab Episcopis puniãtur. Antiqui verò ab Ethnicis conscripti propter sermonis elegantiam, & proprietatem permittantur, nulla tamen ratione pueris prælegendi sunt, &c.* Concilio III. Toletano in Hispania Episcopi Catholici duodecimo Leouigildi Regis anno libellum à Gothis Arrianis editũ detestabantur, vt refert Ioã. Filesacus *de sacra Episc. auctoritate c. 1. §. 7. vers. Eutychetis*, vbi ex Seuero Sulpitio *Dial. 1. c.* 2. ait Episcopos frequẽtibus decreuisse Synodis ne quis Origenis libros legeret, aut haberet; probatque à principio illius §. librorum improbatæ lectionis, & qui fœtuum aliquod dogma contineant, vt loquuntur Imperatores, damnandorum ius ad Episcopos semper spectasse.

5 Prohibitos libros habentes, non satisfaciunt illos comburendo, sed necessariò eos deferre debent Inquisitoribus, vt resoluunt Pena *in add. ad Emeric p. 2. tom. 3. versic. propterea.* Martin. Delr. *disquisit. magic. lib. 5. sect. 17. vers. sunt autem, tales libri*, Sanch. *in præcepta Decalogi lib. 2. c. 10. num.* 56. Azor. *instit. moral p.*
1. *lib. 8. c. 16. quæst.* 11. Ricc. *decis.* 253. *n.* 4. *& dec.* 260. *n. 7. p.* 4. Farinac *de hæresi, q.* 180. *n.* 40. Sousa *in Bullam Cœnæ c. 2. disp. 15. concl. 3. n.* 4. Duard. *in eandem Bullam lib. 2. can. 1. q. 52. n.* 1. Homobon. *de examin. Eccles. p. 2. tr. 11. c. 7. q. 15. res.* 2. me citato *in hoc loco* Diana *moral. res. p. 1. tr. 11. res.* 37. Quicquid contrarium sentire vi- 6
deatur Zanch. *de hæret. c. 7. sub n.* 1. Vel † licentiam legendi obtinere, quam in hac Romana Curia concedere consueuit Reuerendissimus Sacri Palatij Magister, qui eam nonnisi Viris doctrinæ, ac morum honestate pollentibus dare solet. Verum pro habitantibus extra Curiam, quicquid antiquitus esset constitutum, negotium hodie est absolutum ex Constitutione Pij IV. quæ incip *Cum inter crimina*, per quam huiusmodi facultas tribuitur tantum Illustrissimis Cardinalibus Inquisitoribus in plena Congregatione. Sed hodie strictiùs hoc procedit; quascũque enim licentias legendi & habendi libros prohibitos reuocauit Vrbanus VIII. *in sua Constit.* incip. *Apostolatus officium, sub Dat. Romæ 2. Aprilis* 1631. ibi, *Motu proprio, &c. omnes & singulas licentias legendi, & habendi libros quoscunque ob hæresim, vel falsi dogmatis suspicionem, semper Constitutiones Apost. etiam ratione Astrologiæ iudiciariæ, vel aliàs quomodolibet prohibitos, quibuscunque personis laicis & Ecclesiasticis tam sæcularibus, quam Regularibus cuiuscunque Ordinis, Societatis, & instituti existentibus, ac quacunque Dignitate etiam Ecclesiastica fulgentibus, cuiuscunque status gradus, conditionis, qualitatis, & præeminentia etiam speciali nota & mentione dignis, ac per litteras Apost. ad tempus, seu ad vitam, & aliter quomodocunque, & ex quacunque causa tam in forma Breuis, quam aliter quomodocunque à prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus, seu à quibuscunque aliis à Nobis, vel ab eis facultatem, & auctoritatem habentibus, non tamen à nobis metipsis per litteras Apost. etiam in forma Breuis, seu chirographum manu nostra signatum concessas earum tenores præsentibus pro expressis, & insertis habentes, hac nostra perpetuo valitura Constitutione reuocamus, cassamus, & annullamus, &c.* refert nouissime Lauret. de Franchis *in controuers. inter Episcopum, & Regulares pag. 198 cum seqq.*

Vnde Episcopos loci Ordinarios hodie non pos- 7
se secum dispensare circa lectionem librorum prohibitorum, nec dare licentiam legendi libros prohibitos resoluunt Petr. Binsfel *in l culpa, C. de malefic. & mathem. vers. nec etiam Episcopi*, Nauar. *cons. 1. q. 36. sub tit. de constitution.* Martin. Delr. *d. sect. 17. versic. solis Pontificalibus*, Azor. *d. c. 16. q.* 7. Sanch. *d. c. 10. n.* 43. nouissime me citato *in hoc loco* Alzedo *de præcellent. Epis. dig p. 2. c. 6 n.* 75.

Immo nec ipsi Inquisitores possunt libros dam- 8
natos legere, nisi eis ab Apostolica Sede, seu per Sacram Congregationem Inquisitionis fiat facultas, stante Constitut. Iulij III incip. *Cùm meditatio cordis*, quæ expresse reuocat omnes, & quascunque facultates legendi libros damnatos, concessas quibuscunque personis cuiuscunque status, ordinis, & conditionis, etiamsi Episcopali, vel Archiepiscopali, vel alia maiori dignitate Ecclesiastica, seu seculari præeminentia fulgeant, cum qua concordat *Constit.* 49. Pauli IV. quæ incip. *Quia in futurorum euentibus*, & alia eiusdem *constitut.* 119. quæ incip *Cùm pro munere, quod sustinemus*, nouissime S. D. N. Vrban. VIII. per suas litteras in forma Breuis, incip. Apostolatus officium, sub Dat. Romæ apud S. Petrum 2. Aprilis 1631. *Motu proprio, & ex certa scientia reuocat, cassat & annullat omnes & singulas licentias legendi, & habendi libros quoscumque ob hæresim, vel falsi dogmatis suspicionem, seu per Constitutiones Apost. etiam ratione*

Aſtrologia iudiciariè, vel aliàs quomodolibet prohibitos, quibuſcumque perſonis laicis, & Eccleſiaſticis tam ſecularibus, quam Regularibus cuiuſcumque Ordinis, Societatis, & inſtituti exiſtentibus, ac quacumque dignitate etiam Eccleſiaſtica fulgentibus, cuiuſcumque ſtatus, gradus, conditionis, qualitatis, & praeminentia etiam ſpeciali nota, & mentione dignis, ac per litteras Apoſt. ad tempus, vel ad vitã, & aliter quomodocumque à Romanis Pontificibus, non verò à me metipſo conceſſas, &c. & Vrbani VIII de qua ſupra. Ita Suar. *de Fide diſp. 20. ſect. 2. n. 28* Sanch. *in pracepta Decal. lib. 1. c. 10. n. 46.* Anton. Ricciul. *de Iure perſon. lib. 5. cap. 25. n. 4.* Quicquid contradicant Farin. *de hareſi quaſt. 180. n. 43.* Bonac. *in Bull Cœna tom. 5. diſp. 1. q. 2. punct. 4. n. 10.* Diana *p. 4. tract. 8. reſ. 46.*

Epiſcopi abſque Inquiſitore poſſunt cognoſcere, decidere, & terminare cauſas illorum, apud quos reperiuntur libri prohibiti non ſapientes manifeſtam hæreſim, *c. accuſatus, de haret* Eymer. *in direct. Inquiſ. q. 42. num. 1.* Laurer. de Franchis *vbi ſuprà, pag. 198. verſ. ad 8.* & cenſuit *Sacra Congregatio S. Rom. generalis & vniuerſalis Inquiſitionis, ſub die 2. Decembris* 1612.

9 Ne libri imprimerentur aliquid continentes religioni, aut bonis moribus contrarium, prohibet Summus Pont. Leo X *Conſtit.* 12. incip. *inter ſolicitudines, de anno* 1515. eaſque in Vrbe imprimi vetat abſqoe examine, & approbatione in ſcriptis vt ſui Vicarij, & Sacri Palatij Apoſtolici Magiſtri, §. 1. & 2. Et in aliis diœceſibus Epiſcopi, & Inquiſitoris hæreticæ praui-
10 tatis, *d* § 2. † Contrarium præſumentes libros amittunt, publice libri comburuntur, ducatos centum fa-
11 bricæ S. Petri de Vrbe † perſoluunt, per annum ab exercitio imprimendi ſuſpenduntur, & excommunicationis ſententiam incurrunt, §. 3. & creſcente eorum contumacia ſopradicti Papæ Vicarius, in Vrbe, & Epiſcopi alibi pœnas augeant. §. 4.

Extat decretum Concilij Lateranenſis ſub eodem Leone X *ſeſſ* 10. his verbis. *Statuimus, & ordinamus quod de cetero perpetuis futuris temporibus nullus librũ aliquem ſeu aliam quamcumque ſcripturam tam in Vrbe noſtra, quàm aliis quibuſuis ciuitatibus, & diœceſibus imprimere, ſeu imprimi facere praſumat niſi prius in Vrbe per Vicarium noſtrum, & ſacri Palatii magiſtrum; in aliis vero ciuitatibus, & diœceſibus per Epiſcopum vel alium habentem peritiam ſcientia libri, ſeu ſcriptura huiuſmodi imprimenda, ab eodem Epiſcopo ad id deputandum, ac Inquiſitorem haretica prauitatis ciuitatis, ſeu diœceſis, in quibus librorum impreſſio huiuſmodi fieret, diligenter examinentur, & per eorum manu propria ſubſcriptionem ſub excommunicationis ſententia gratis, & ſine dilatione imponendam, approbentur. Qui autem ſecus praſumpſerint, vltra librorum impreſſorum amiſſionem, & illorum publicam combuſtionem, & pœnam pecuniariam, & anno continuo exercitio Impreſſionis ſuſpenſionem, excommunicationis ſententia innodati exiſtat.* Idem fere habetur in Indice librorum prohibitorum *reg.* 10. vbi decretum præfatum Concilij Lateranenſis confirmatum, ſeu innouatum fuit.

12 Poſtea Concil. Trid *d. ſeſſ. 4. in Decreto de editione, & vſu ſacrorum librorum*, ſub prædictis anathematis, & pecuniæ pœnis decreuit, ne aliquis in futurum vendere, aut etiam apud ſe retinere libros valeat, niſi primum examinati, probatique fuerint ab Ordinario, eo maximè ſi de rebus ſacris tractent. Pro intellectu, & totius materiæ cognitione vide Caſtr. *lib. 1. de poteſt. legis pœnalis c. 8. verſ. eſt etiam quadam lex,* Couar *lib. 4. var. cap. 17. n. 1. verſ. at hiſce calamitatis temporibus,* Felician. *de cenſur tit. de excommunicatione, 24. verſ. qui librum,* Andr. Gambar. *de officio Legati de latere lib. 1. n. 430.* Fuſch. *de Viſit. l. 1. c. 31. nu 9.* Azor. *inſtit. moral. p. 1. l. 8. c. 17. quaſt. 1.* Campan. *in diuerſorio Iuris Canon. rubr. 12. c. 13. n. 1.* Valer Reginald. *in praxi fori pœnit lib. 19. c. 14. ſect. 4 n. 256.* Cened. *ad Decretal. collect. 8. n. 7.* Cherubin poſt hæc ſcripta viſus, *in compendio Bullarij in ſcholiis ad prædictam Leonis Decimi Conſtitutionem*, Piaſec. *in praxi noua Epiſcop. part. 1. c. 3. n. 41. verſ & primò.* Homobon. de Bonis *de examine Eccleſiaſt tr. 7. c. 1. quaſ. 9. in princ.* me citato *in hoc loco*, Alzed. *d. p. 2. c 6. n. 76.* latè Bonacin. *de cenſur extra Bullam diſp. 2. q. 2 punct. 16.* Alter. *in expoſ. Bulla lib. 5. diſp. 1. c. 8. quaſt. 1.* † Quæ quidem licentia 13
in ſcriptis eſt habenda, vt *in d. Conſtit.* & in Concilio Trid. *locis proximè citatis.* Excommunicatio verò ſupradicta eſt reſeruata Epiſcopo, niſi tales libri eſſent hæreticorum, quia tunc Summo Pontifici reſeruaretur; ita ex Catech. Neapol. reſolnit Iacob de Graſſiis *in dec. aureis p. 1. lib. 4. c. 14. n. 9.*

Sobiicit Concilium Trid, *loco citato*, quòd ſi vo- 14
lentes imprimere, Regulares fuerint vltra prædictã examinationem, & approbationem, licentiam quoque à ſuis Superioribus impetrare tenentur, recognitis per eos libris iuxta formam ſuarum ordinationum. Sub qua Concilij deciſione continentur lectiones, annotationes, diſputationes, conciones, & alia ſimilia; necnon tractatus permanentes, tum ad deuotionem, tum ad quietationem conſcientiarum, ſtimulationes Fratrum, & cætera huiuſmodi, quæ ſibi inuicem communicant Fratres, modo communicent ad effectum imprimendi, vt declarauit *Sacra Cong.* prout referunt Capucin. *in compendio priuilegior. m Mendicantium, verb. imprimere,* Fr Emman *quaſt. Regul tom 2. q 104. art. 1. in fine* Galett *in margarita caſuum conſcient. verb. legere,* Cherub. *loco ſuprà citato.* & ex hoc loco poſt primam impreſſionem me non citato plura mutuatus eſt Aloyſ Ricc *Neapol dec 160. n. 6. p. 4.* Nouar. *in ſum. Bullarij tit. de librorum impreſſione n. 2.* me citato *in hoc loco* alter, Nouar Frater *in Lucerna Religioſorum verb impreſſio librorum, à princ.*

Vnde Suar. *de cenſur. diſp. 23. ſect. 7. n. 1.* Azor. *d q. 2.* 15
Alter. *d. c. 8. q. 2.* Fillinc. *tr. 14. c 6 q. 6. n. 83.* reſoluunt, ſi manuſcripta, quæ aliis communicantur, tractant de rebus ſacris, incurrit excommunicationem Concil. Trid. *d. ſeſſ. 4. ad fin.* Subdit verò Bonac. *d. diſp. 1 q. 2. p. 16. n. 12 verſ. hoc tamen,* hoc debere intelligi modo huiuſmodi manuſcripta dici poſſint liber, qoia in Tridentino mentio fit de libris, ex quo ſequitur, ait Bonacin. communicantem alteri conciones, ſcripta Theologica, priuatas orationes, prælectiones, annotationes, obſeruationes de rebus ſacris non examinatas, & approbatas iuxta ſupra ſcriptam ſolemnitatem, non incidere in excommunicationẽ, quia Concilium loqoitur de libris, qui ſcribuntur, vel eduntur vt aliis communicentur, & diuulgentur, huiuſmodi autem manuſcripta non fuerunt ſcripta vt diuulgentur per modum librorum, ſed ad priuatum vſum, & commodum Ita Suar. *loco citato n. 3.* Azor. *q. 4* Fillioc. *loco citato n. 93.* & Alter. *d q. 6.*

Verùm in edendis concluſionibus, informationi- 16
bus, poëmatibus, aut orationibus in alicuius laudem compoſitis, quamuis non fiant in modum libri, ſeruanda eſt prædicta ſolemnitas ioxta diſpoſitionem dicti Concilij Lateranen. ibi, *quicunque liber, aut quacunque alia ſcriptura,* & iuxta *d reg* 10 *Indicis*, ibi, *in librorum aliarúmvè ſcripturarum impreſſione*, &c. Azor *d q 1.* Alter *d q. 1.* Fillinc. *d q. 6. n. 8.* Bonac. *d. puncto 16. n. 11.* vbi ait Mediolani vſu receptum eſſe, vt conſultationes, & aliæ ſcripturæ, quibus litigantes in foro contentioſo vtuntur, abſque prauio Superiorum examine & approbatione imprimantur:

quam

qnam consoetudinem receptam videri asserit scientibus, & forte annoeotibus locorum Ordinaris, & Inquisitoribus, quia non vacat tempus ad hæc omnia examinanda, & perieulom sæpe est in mora, ex qua litigantes non leue damnum paterentor: idem vidi obseruari in Curia Matritensi, dum ibi nonnollas informationes Iuris typis darem.

ALLEGATIO XCI.

Episcopus circa Medicos quam habeat auctoritatem?

SVMMARIVM.

1 *Medici quoties ad gradus Doctoratus sunt promouendi, vltra Fidei professionem sunt obligati iurare in manibus Episcopi, vel Rectoris obseruare statutum factum per Pium V.*

2 *Medici vltra tertium diem ægrotum non visitent, nisi per Confessarii scriptum ipsis de infirmi Confessione fides fiat.*

3 *Medici non seruantes Innoc. III. & Pij V constitutiones, quas pœnas incurrant ostenditur.*

4 *Constitutiones Innoc III. & Pij V quibus habetur, vt cum Medici infirmum visitant, eum faciant confiteri, intelliguntur de quacunque infirmitate, quæ ex se lectum petat.*

5 *Medici an sint nobiles? ostenditur*, & num. 6.

7 L. vlt. ff. de iure immun. *declaratur.*

7 *Medicus Regis magnam consequitur dignitatem.*

9 C. Antonios Barbosa. *parentis Auctoris auunculus magnus, &* D. Balthas. Dazaredo *eius concinus, Regni Portugaliæ Protomedici, laudantur.*

10 *Medicinæ præstantia, atque dignitas è Sacris litteris colligitur.*

11 *Christus Dominus Saluator noster à Sacris Scriptoribus medicus sæpe solet appellari.*

12 *Medici tanquam Dei ministri accersendi, & ad eos diuino primum freti auxilio confugere debemus.*

13 *Asa Rex, quoniam se totum humanis applicuit remediis, nulla Dei habita cognitione, mortuus est.*

14 *Christus Dominus cur lutum posuit oculis cæci, cum eum sanauit, ostenditur.*

15 *Parochi sicut ad animas curandas fuerunt instituti, vt illarum saluti inuigilent; sic medici ad curanda corpora constituti obstringuntur industria, consilio, & labore morbo laborantibus opem ferre.*

16 *Medici sicut solent ægrotos admonere, vt à noxiis abstineant, ne morbum contrahant, ita opportunè eosdem debent instruere, vt animi morbos, ac vitia declinent, ex quibus corporis ægritudines multoties subsequuntur.*

1 QVOTIES medici ad gradus Doctoratos sunt promoueodi vltra Fidei professionem per ipsos faciendã, sunt obligari iurare in manibus Episcopi vel Rectoris obseruare statutum factum per Pium V. Pont. Max. *in sua Const.* incip. *Super Gregem Dominicum, Dat sub die 8. Martij 1566. anno primo sui Pontificatus*, in confirmationem antiquæ & salutaris Decretalis Innoc. III. *in Concilio generali, incip.*

2 *Cùm infirmitas, de Pœnit & remiss.* vt † cũ ad infirmum vocantor, primùm eum moneant, & inducant ad procurandam salutem animæ, vocando medicum spiritualem; hoc addito nouiter ipsi Decretali quod medici vltra tertium diem ægrotum ne visitent, nisi per Confessarij scriptum ipsis de infirmi Coofessione fides fiat, vel nisi Confessarius ex iusta causa longios tempus infirmo concedendum iudicet; præcipit igitur Vnioersitatibus, & Collegiis, vt cum licentiam medendi alicui concesserint, aut ad Doctoris gradum eum promouerint, exigaot ab eo iuramentum hæc seruandi, referunt Quaranta *in summa Bullarij verb. medicus*, Nauar. *in man. c. 25. n. 60. vers. tertio.* Fusch. *de Visitat. lib. 2. cap. 30. à num. 5.* Cened. *ad Decretal. collect. 107. n. 6. & collect. 166. n. 5.* Fr. Ludou. Beja *respons. casuum conscientiæ part. 1. casu 11.* Armẽdar. *in addit ad recopil. legum Nauarræ lib. 2. tit. 23. l. 3. de medicis*, latissime Sanch *in præcepta Decalogi lib. 3. c. 16. n. 2. cum multis seqq.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea res. 399.* latè Diana *mor. res. p. 3. tr. 4. res. 93.* vbi *in fine vers. dico quinto* post Scort. & Sanch. tenet iuramentum à medicis præstitum exeqoendi decreti, solum intelligi in quantum dicta Constitutio Pij V. vsu recepta est, Zambran. *de casibus in art. mortis cap. 4. in princ. num. 11.*

Medici non seruantes in visitatione infirmorum 3 ad lectos iacentium prædictas Innoc III. & Pij V. Constitutiones, sunt arcendi ab ingresso Ecclesiæ, item & periuri; ac priuandi gradu, per *d. Constit. Pij V.* & incurrunt excommonicationem ipso facto per Constitutionem Synodalem Papiæ *cap. 36. p. 3.* quam refert Mar. Anton. *var. resol. lib. 1. resol. 112* aliàs *vlt. casu 39.* & per Constit. Synod. Segobien. *lib. 1. tit. 4. cap. 12.* quam refert Aloys Ricc. *d. resolut 399. num. 2.* & per Concil. IV. *Bracharen. act. 5. cap. 31.* in hæc verba. *Præcipit sancta Synodus singulis huius Prouinciæ medicis sub excommunicationis pœna, vt quo primùm die ægrotos decumbentes inuisent, illos de salutari saltem Confessione facienda admoneant. Alioquin si cum illos reuiserit, id prætermissum fuisse compererint, denuo admoneant, addita comminatione, quæ testentur se amplius non reuersuros, nec decumbentium curam habituros, si cum tertio redierint factam saltem ab ægrotis Confessionem non reperient. Quod nisi re ipsa medici compleant, prædictam excommunicationis sententiam ipso facto incurrant, & indicta ab Ordinariis mulcta piis vsibus applicanda puniantur.*

Quidam prædictas Innoc. & Pij V. constitutio- 4 nes intelligunt de infirmis à morbis vitæ periculum afferentibus, quasi secus sit quando constat morbum pericolo carere. Ita Nauar. *d. cap. 55. num 61.* Vega *in summ. tom. 2 cap. 55 casu 3.* Iacob. de Graffiis *in aureis dec part. 1. lib. 3. cap. 12. num. 7.* Fr. Emman. *in summ. tom. 1. cap. 246. in fine & quæst regul. tom. 1. q. 47 art. 3.* Scott. *in Bullas Pontif. epit. 89. Theorem. 115.* Homob. *de statib. p. 2. cap. 5.* Diana *citato loco*, Xambran. *d c. 4. in princ. n. 11.* Mar. Anton. *d casu 30. vers. cæterum*, vbi addit tenendum semper pro tutiori via infirmitatem omoem esse periculosam, si iofirmus iaceat in lecto, cum in temporis momento iofirmos repente infirmitate aggrauetur, prout præ oculis quotidie habetur mors. Verùm alij melius prædictas Constit. intelligont non de solo morbo perieuloso, sed de quocunqoe, qoi non ex deliciis, nec ex solo podagræ impedimento, sed ex se lectum petat. Ita Soar. *tom. 4. disp 75. sect. 3. n. 4 & 5* Aloys. Ricc. *d res. 399. num. 2.* Sanch. *d c. 16. n. 7.*

Verùm si æger in probabili mortis periculo constituator, non est deferendus à medico, etiamsi pertinax sit in renuenda Confessione, immo idem dicendum est quoties medici absentia esset grauiter ægro nocitura, & qood plus, quando creditur certo monitionem oihil profuturam ob ægri obstinationem, nec medicus tenetur eum admonere, nec eum doce-

rere. Ita Sanch:*d.cap.16.num.*10.11.*&* 16.Villalob. *in ſum.tom.*1.*tract.*9.*diffic.*27.*num* 5.Diana *d.reſol.*93. *verſ.tertiò*,vbi *in verſ.dico quartò*,ſubdit non eſſe neceſſarium,quod medicus exigat fidem Sacerdotis in ſcriptis,ſed ſuſſicit teſtimonium illorum,qui eius curaio gerunt, ſi ſint fide digni,& *in verſ.dico ſecundò*, tenet ſupradictam monitionem ſatis eſſe,vt medicus faciat per alium.

5 Illud hic non ingratum erit diſſerere, an medici nobiles ſint?Pro parte negatiua facit text. *in l.vlt ff. de iure commun.*vbi inter alios vilem,& mechanicam artem exercentes Iureconſultus eos recenſet: facit etiam text. *in l.ambitioſa*, ibi, *ob liberalem artem, vel medicinam, ff.de decretis ab ordine faciendis*,cum aliis, quibus probari videtur medicinam liberalem artem non eſſe,vt contendit Ioan.Garc. *de nobilit. gloſſ.* 48. §.4.*n.*12. iunctis multis, quæ in illius vtiliſſimæ, & neceſſariæ artis inuidiam,atque odium ſcribunt plures citati per Tiraquell.*de nobilit.c.*44.*ferè per totum*, Caſſan. *in catalogo gloriæ mundi p.*10.*conſid* 26. Gamar *de excellentia legalis ſcientiæ,ad finem*,& alij diſputantes quęſt.illam,an Medici Iuriſperitis ſint præferendi?

6 Verùm, quia ſæpiùs bonam eorum operam ſum expertus, honore dignos ſemper profitebor, vt monet Sacra pagina,*honora medicum propter neceſſitatem:* & quia ſcio Leges docentibus æquiparari *in l medicos,C.de profeſſor.& medicis lib.*10. & optimam rationem colliges ex *l.*1.§ *medicorum.ff.de variis & extraord.cognit.* dum ait eandem eſſe cauſam medicorum, & profeſſorum iuris:iunctis multis, quæ de eiuſdem artis excellentia, & prærogatiuis latè proſequuntur Tiraq.*d.c.*31.*à n.*339. Pineda *in vita S.Ioan.Baptiſtæ lib.*1.*art.*3.*c.*3.*pag.*284.Caſſan.*d.p.*10.*conſid* 41.Vnde autem primum cœperint medici nobilitari, explicat Briſſon.*ſelect l.b.*2.*c.*3.

7 Non obſtat *d.l.vltim ff.de iure immunit.* cum ſimilibus;quia reſpondetur cum Tiraq.*d.c.*31.*n.*521. diſtinguendo partes medicinæ: aliæ enim ſpeculatiuæ ſunt,& ex iis artem eſſe liberalem fateri oportet:alia chirurgia,& hanc illiberalem, ſeu mechanicam eſſe fatentur, etiamſi ipſi medici, quia ſcilicet chirurgi manu operantur: quia autem medici olim chirurgicum ſimul exercebant,vt ex *l.qua actione*, §.*vltimo.ff. ad legem Aquil* & pluribus aliis ex Iure noſtro,atque bonis auctoribus comprobat Briſſon.*d.lib.*2.*c.*4.non immeritò hac ex parte medici inter mechanicam artem exercentes recenſentur *in d.l vlt.* quamvis propter alias partes, quæ ſpeculatiuam reſpiciunt inter Philoſophos, Rectores, & Grammaticos ponuntur ab Vlpiano *in l ſed & in princ ff de excuſat.tut.*

8 Medicus Regis magnam conſequitur dignitatem Caſſan *in catalogo gloriæ mundi, part.*5. *conſiderat.*24. *verſic.*127.*& part.*6.*conſider.*11.Tiraquell. *d. cap.*30.

9 *num.*11.Boër *dec.*222.*num.*11.† In noſtro igitur Portugaliæ Regno magis afficitur honoribus, quod ſatis probat dominus meus Doctor Antonius Barboſa, magnus parentis mei auunculus, qui Protomedicus Portugaliæ extitit, ac intimus infantis Cardinalis Henrici, poſtea vltimi Luſitaniæ Regis Cubicularius, quem nobilitas luget. Et hac noſtra tempeſtate inſignis Doctor Balthaſar Dazeredo cōciuis meus, nunc meritiſſimus illius Regni Protomedicus, & Conimbricenſis Academiæ Medicinæ primarius profeſſor emeritus, vir generoſus, & Chriſti Cruce inſignitus, qui Regis noſtri Philippi III. munificentia beneficiis auctus,Luſitanicæ gentis decus eſt, & ornamentum.

10 De medicinæ præſtantia,atque dignitate in Sacris litteris præclara teſtimonia relicta legimus,veluti *in Eccleſ.cap.*30.cùm dicitur,*honora medicum propter neceſſitatem, etenim creauit illum Altiſſimus*; & deindè, *& Deo eſt omnis medela*; & paulò pòſt. *Altiſſimus creauit de terra medicinam;& vir prudens non abhorrebit illam*;& paulò poſt:*Fili in infirmitate tua da locum medico,etenim illum Dominus creauit,& non diſcedat à te,quia opera eius ſunt neceſſaria.*& apud Hierem.*c.*8. *Nunquid Regina non eſt in Galaad?aut medicus non eſt ibi?*Sed & in Euangelio *Matth.*9.*Marc.*1.*& Luc.*5. dicitur, *non opus eſt bene valentibus medico, ſed male habentibus, & non egent qui ſani ſunt medico.* Imò † 11
Saluator noſter Chriſtus Dominus à ſacris Scriptoribus medicus ſæpè ſolet appellari,Cyrill.*lib.*7.*contra Iulianum,tom.*2. S.Aug.*in Pſal.*58.*&* 103. S.Ambr. *ſerm.*18.*de Quadrageſima* Quapropter huiuſmodi † 12
medici ſunt accerſendi tanquam Dei miniſtri ad quos diuino primum freti auxilio confugere debemus, non ſicut † Aſa Rex; qui in infirmitate ſua 13
non quæſiuit Dominum, ſed magis in Medicorum arte confiſus eſt, 2.*Paralipom. c.*16. Hic enim Rex, quoniam abuſus eſt potius hoc præſidio, nec vt Dei beneficium agnouit: ſed tantùm ſe humanis applicuit remediis nulla Dei habita cogitatione,Deus illum neglexit,& mortuus eſt. At verò Naaman Cyrus curatus fuit à lepra lotione aquæ,4.*Regum* 5. Et Ezechiæ vlcus ſanatum eſt ſuper impoſito ficuum cataplaſmate,4.*Reg.c.*20.Et Diuus Ioannes Euangeliſta vſus dicitur balneo ablutionis gratia, quod ad ſanitatem aliqui referunt,Euſebius *lib.*4 *c.*24.Imò † 14
Chriſtus Dominus *Ioan. c.*9. lutum impoſuit oculis cæci, vt collyrium,& inſtrumentum ſanitatis,quamvis ipſe eo non indigeret, qui mirabiliter ſanabat: vti tamen voluit, tum vt ait Franciſcus Valeſius *de ſacra Philoſophia cap.* 39. ad indicandum medicinæ vſum: tum ad maiorem ſuæ virtutis declarationem, qui medicamento potius rei naturæ contrario ſanitatem inducebat.

Sicut Parochi ad animas curandas fuerunt inſti- 15
tuti,aſſiduéque illarum ſaluti inuigilare debent, nec quicquam prætermittere, quo poſſit illorum incolumitas adiuuari, cum tamen ſciant rectè viuendi, atque in virtutibus proficiendi ſubſidium, à Dei prouidentia, ac miſericordia imprimis pendere. Sic Medicos ad curanda corpora conſtitutos obſtringi quacunque poſſint induſtria, ratione, ac etiam conſilio morbo laborantibus opem ferre,ſibi nihilominus perſuadentes,illorum ſanitatem,aut interitum à Dei beneplacito pendere, qui dixit per Prophetam ſuum,*Deuteron.* 32. *Ego occidam,& viuere faciam,ego percutiam, & ego ſanabo, & non eſt qui de manu mea poſſit eruere.*

Sicut etiam ſolent Medici verè amantes, & ſtu- 16
dioſi aliorum ſanitatis, eos etiam dum bene valent, admonere vt à nimio Solis æſtu à vino vehementiori, ab acerbioribus pomis,atque eduliis noxiis abſtineant, ne morbum contrahant: ſic opportunè eoſdem debent inſtruere, vt animi morbos,ac vitia declinent, ex quibus corporis ægritudines multoties ſubſequuntur, & ex ſacro Euangelio *Ioan* 5. dicitur, *Ecce ſanus factus es*, ex quo euidens eſt ob peccata, & Dei offenſiones, infirmitates, ac languores,quandoque generari, vt exorditur Innoc.*in dict.c.cum infirmitas.*

ALLEGA

ALLEGATO XCII.

Episcopi illis casibus, in quibus tanquam Sedis Apostolicæ delegati procedunt, an delegati, vel Ordnarij iudices sint censendi?

SVMMARIVM.

1 *Episcopis quibus in locis tam iuris communis, quàm Concilij Trident. facultas conceditur, vt tanquam delegati Sedis Apost. procedant, remissiuè ostenditur.*

2 *Delegatio quoties fit ab ipsa lege non delegatam, sed potius Ordinariam iurisdictionem tribuit.*

3 *Episcopi cum tanquam delegati Sedis Apostolicæ cognoscunt, quod Ordinariam iurisdictionem habeant, adducuntur aliqua fundamenta, sed contrarium verius.*

4 *Respondetur fundamentis primæ opinionis.*

5 *Delegatio quando fit à Canone, seu lege per modum commissionis specialis, & non sub ratione officij, delegatam, & non Ordinariam iurisdictionem tribuere censetur.*

6 *Delegatus iudex dicitur ille, cui sine magistratu, officióve aut non habita ratione ad illud, iurisdictio mandata est.*

6 L.& quia ff de iurisd omnium iudic. *declaratur.*

8 *Iurisdictio quando iudici Ordinario à lege, seu Principe committitur, quæ aliàs, semota cõmissione ei cõpetebat, adiecta clausula, auctoritate nostra, vel tanquã delegatus à nobis, & similiter, fit delegata.*

9 *Delegata causa iudici Ordinario quando illum in eis procedentem delegatum, quando verò Ordinarium iudicem constituant? ostenditur.*

10 *Iurisdictio, quæ absolutè conceditur per illa verba, auctoritate Apost. seu tanquam Sedis Apost. delegatus, est delegata, licet fiat circa illa, ad quæ aliàs Episcopus iurisdictionem habebat.*

11 *Iurisdictio cum conceditur adiecta particula, etiam, veluti cum dicitur, etiam tanquam Sedis Apost. delegatus, vel etiam auctoritate nostra, Ordinaria, & delegata est.*

12 *Dictio*, etiam, *vnũ casum exprimit, & alium includit.*

13 *Appellatio interponitur ad Metropolitanum ex sẽtentia prolata ab Episcopo in casu, in quo processit, etiam tanquam Sedis Apost. delegatus.*

14 *Appellatio quoad effectum deuolutiuum ab Episcopo visitante etiam tanquam Sedis Apost. delegato interponitur ad Metropolitanum.*

15 *Iurisdictio quando Episcopo conceditur cum remotione obstaculi remotionis, aut priuilegiorum Ordinaria restituta censetur.*

19 *Iurisdictio Episcopis specialiter concessa, simpliciter tamen nulla adiecta clausula, si non personæ, sed muneri, aut dignitati perpetuò detur, ordinaria est.*

17 *Capitulum sede vacãte an possit succedere in illis casibus, in quibus facultas Episcopo conceditur, vt procedit tanquã delegatus Sedis Apost. ostẽditur.*

1 VÆSTIO hæc ad multa deseruiens vtilis est; nam passim in Iure cõmoni Episcopis facultas concessa reperitur, vt procedant tanqoam Sedis Apost. delegati, vel alia simili verborum forma, vt *in cap. ad abolendam, in fine, de heret. cap irrefragabili, §. caterùm, de officio Ordin. cap. 1. §. vltim. de statu Regular. lib. 6. Clem. 2. de statu monach. Clement. 1. de suppl. neglig. Prælat. Clement. quia contingit, in fine princ. de relig. domibus*, & sæpè alibi; sic etiam per saerum Concil. Trident. sub eadem verborum forma eisdem iurisdictio passim conceditur, vt *in c. 2. sess. 5. de reformatione & sess. 6 de reformatione c. 2. 3. & 4. & sess. 7. c. 6. 8. & 14. & sess. 14. c. 4 & sess. 21. c. 5. & 7. & 8. & sess. 22. c. 3. 5. 6. 8. & 10. sess. 24. de reform. c. 9. 10. & 11. & 14. & sess. 25. c. 8. & 9.* quæ habetur, *in Indice Concilij verb. Episcopi quibus in causis*, & congerunt Azor. *instit mor. p. 2 lib. 3. c. 54.* Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici p. 2. n. 59. cum multis in sequentibus*, Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol. 449.* ideò non abs re dubitari potest, vtrùm huiusmodi iurisdictio competens Episcopis virtute dictæ clausulæ, delegata, an ordinaria sit censenda?

Aliqui hanc iurisdictionem Ordinariam esse cõ- 2
tendunt. *Primò*, quia quoties delegatio fit ab ipsa lege, non delegatam, sed potius Ordinariam iurisdictionem tribui, videtur probare text. *in l. & quia*, ibi, *nec ipsa lex defert*, per argumentum à contrario. *ff. de iurisd. omnium iudic.* & in specie notauit *gloss. 2. in d. cap. irrefragabili, §. caterum* quam ibidem sequuntur plures, Beroi. multis confirmans *in rub. de officio deleg. num. 57.* Orian. *in l. 1. nu. 71.* & ibidem late Iacob. de Nigris *numer. 37. cum sequentibus ff. de officio eius*, Lotter *de re benefic. lib. 1. quæst. 25. num. 92.* vbi tenet quòd cùm hæc omnia mandentur Episcopo, non ex delegatione aliqua particulari ad hanc, vel illam causam, neque tãquam Iudici, sed tanquam Episcopo, nihil est quin omni casu cẽseatur illi excitata ordinaria, etiamsi Concilium adiiciat delegatam: plures Citati à Cened *canon. lib. 1. quæst. 34. n. 5.* & à Salgado *in nouiss tract. de supplicat. ad Sanctissim. part 2. cap. 25. num 15.* qui per totum illud cap. nos in hoc loco sæpè sæpiùs citat, & cum nostra distinctione licẽt inuitus remanet. *Secundò*, quia si causę illæ, etiam post commissionem Episcopo competebant, iurisdictionem non alterari, sed adhuc post commissionem manere Ordinariam probat expressè text. *in c. licet, de officio Ordin.* vbi omnes notant. *Tertiò*, quia etiamsi causæ illæ semota commissione Episcopo non competerent, adhuc post commissionem manere Ordinariam manifeste deducitur ex decisione text. *in c. cum aliquibus versic. si vero*, ibi, *non Apostolica, sed recipientiũ cẽsetur auctoritate receptus*, iuncto principio, ibi, *nõ obstantibus, &c. de rescr lib. 6.* dum probat, quòd vbi habenti aliàs potestatem de Iure communi ad aliquid faciendum, quæ tamen per priuilegia, seu exemptionem impedita erat, eadem iterum, potestas conceditur, Ordinaria manet; constat autem, quod in specie prædictorum Iurium, & similium, si non darentur exemptiones, priuilegia, seu reseruationes, Episcopi de Iure communi iurisdictionem habebãt ad illa omnia exercẽda, de quibus in eisdem agitur, iuxta reg text. *in cap. cùm Episcopus, 7. de offic. Ordin. in 6. c. omnes Basilica 16. quæst. 7.* & quæ passim tradunt Doctores tam nostri, quàm Theologi, asserentes Episcopos in suis diœcesibus omnia de Iure facere posse, quæ Summus Pontifex in toto orbe, nisi specialiter exempta, seu reseruata reperiantur, facitque regul. text. *in cap. nuper, 29. vers. in secundo*, ibi, *quæ tamen, &c. de sen. excomm.* Henriq. *in summ. lib. 2. c. 35. §. 2. iuncta lit. D*, cum aliis citatis suprà *alleg. 33. num. 16.*

His tamen non obstantibus alij melius tenent in 3
omnibus casibus, in quibus per Ius commune, aut Concil. Trident. Episcopis facultas conceditur, vt procedant tanquam Sedis Apostolicæ delegati, non Ordinarios, sed delegatos Iudices esse censendos; cum enim in his terminis non iure officij sui, nec

ceditur, per illa verba, *Auctoritate Apostolica*, seu *tanquam Apostolicæ Sedis delegatus*, vt in pluribus decretis Concilij Trident. & Iuris communis *in d. cap. ad abolendam, & in d. c irrefragabili, § caeterùm*, adductis *in princ. huius allegat.* tunc licet concessio fiat circa illa, ad quæ aliàs Episcopus iurisdictionem habebat, sine dubio delegatus censetur, ex regul. *d c. cum aliquibus, vers. nisi.* Quicquid aliud distinctè dicat Ce-
11 ned *in Decretal. collect.* 157. *n.* 1. Vel rursus † in tali concessione adiicitur particula, *etiam*, veluti cùm dicitur, *etiam tanquam Apostol. Sedis delegatus*, vel, *etiam auctoritate nostra*, vt *sess. 6. de reformat cap* 6. & *sess.* 22.
12 *de reformat c.* 10. tunc † vtramque potestatem, Ordinariam scilicet, & delegatam Episcopus habere dicitur, iuxta naturam dictionis, *etiam*, quæ vnum casum exprimit, & alium includit, glos. *verb. Ecclesia*, iuncto textu *in Clem* 1. *de haret.* cum citatis a me ipso *in tr. de clausul vsufreq. claus.* 112. quamuis enim videatur hoc non posse subsistere cum duæ iurisdictiones Ordinaria & delegata non sint compatibiles, neque concentrant in vna, eademque persona, vt censuit Butr. *in cap cùm ex officij, sub num.* 8 *vers. non puto, de prescript.* tamen contraria sententia Innocentij *ibidem sub num.* 2. & est verior & magis communis, vt testator ex multis Lotter. *d q.* 25. *num.* 93. & sic licebit Episcopis vtraque potestate procedere, vt bene docent Innoc. *in cap. cùm ex officij n.* 3 *de prascript.* vbi Abb *à num.* 18 & Felin. *n.* 22. Molin *de primogen. lib.* 2. *cap* 10. *n.* 74 & 75. Sanchez *in pracepta Decalogi, tom.* 2. *lib* 7 *cap.* 29. *num.* 181. vbi etiam ait quòd poterit eligere alterutra potestate procedere. Nec propterea cogi poterit Episcopus ad declarandum, qua potestate velit procedere, Innoc. *in d. c. cùm ex officij n.* 2. Anchar *n.* 12. Felin *n.* 13. *ad fin.* & Abb *sub n.* 18. *vers ex hoc* Lotter. *d. q.* 25. *n* 94. hanc distinctionem me *in hoc loco* citato refert & sequitur Salgado *d. p* 2 *cap.* 25. *num.* 16. *cum seqq.*

13 Vnde si ab eodem Episcopo in hoc casu appelletur, non ad Summum Pontificum, sed ad Metropolitanum Ordinarium erit appellandum Scacc. *de appellat quast.* 8. *num.* 86 *vers extende* 2. Cened *ad Decretal. collect.* 157 *sub num.* 1 *post med* nouissimè Salgado *d. part* 2. *cap.* 25. *n.* 11. Quaranta *in summ. Bull. verb. Archiepiscopi auctoritas n.* 18. *vers. item si Papa* nouissimè Marcel. Volpe *in praxi iud. cap.* 21 *n.* 39 si enim in visitatione appellari contigerit ab Episcopo Suffraganeo etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegato, prout in sacro Concil. Trident. *sess.* 24. *de reformat. c.* 10. debet appellari ad Metropolitanum, quod deuolutiuum effectum, non quoad suspensiuum, prout *in sess.* 22. *de reform in c.* 1. ita decisum referunt Zerol. *in praxi Episcop part.* 2. *verb. Visitatio*, §. 9. Aloys Ric. *d. resol.* 449 *n.* 2 *prope fin.* Villadiego *in speculo Visitatorum, fol.* 35. *n.* 31. Cochier. *de iurisd. Ordinar. in exemptos, p.* 2. *q.* 14 *n.* 5.

14 Si verò non constet qua potestate procedat, aliqui censent, prout sunt Federic. & Bobadil. citati à Sanchez *loco citato*, præsumi potestate Ordinaria procedere; quia Ordinaria iurisdictio est fauorabilior, delegata autem odiosa. Sed moltò verius est cēseri potestate delegata procedere, ex his, quæ Molin. *de primogen. lib.* 2. *c.* 2. *num* 15. & alter Molin. *de Iustit. tract.* 1. *tom.* 3. *disp.* 582. *num.* 2. & in propriis terminis Sanchez *d n.* 181. prout etiam delegata iurisdictione procedere censetur, ac proinde ab eius sententia indistinctè ad delegantem appellandum est, quando vtraque procedit auctoritate, ordinaria scilicet, & delegata, asserit Scacc *de appellat. quast.* 8. *num.* 89. & nouissimè Salgado *d part.* 2. *cap* 25. *num.* 27. reprobata opinione Cened. *d. q.* 34. *n.* 8. & 7. *in fine*, Erasm à Cochier *de iurisd Ordinar. in exemptos p.* 2. *quast.* 14. *num.* 4 & aliorum. Vel † in concessione solum remo- 15
uentur obstacula exemptionis, aut priuilegiorum, dicendo, *non obstantibus priuilegiis, seu exemptionibus* &c. vt *in sess.* 5. *de reform. c.* 2 *in fine vers. quaestores*, & *sess.* 5 & 7. cum aliis: & de Iure communi *in Clem.* 1. *de testam* & *in Clem.* 1 *de sepultur* & sæpè alibi, & in his terminis quicquid Anchar. & alij existiment *in c. hi qui, de prabendis, lib.* 6 Felin. *in d. c. licet de offic. Ordin. in princ.* Alciat *in l.* 1. §. *si quis simpliciter, num.* 12. *ff de verbor. oblig.* asserentes iudicem Ordinarium constitui delegatum, cum eidem potestas conceditur contra exemptos: verius tamen est, cum hoc casu solum fiat reductio ad Ius commune, solam potestatem Ordinariam restitutam censeri, iuxta *d. c. cum aliquibus,*
vers. si vero. Vel denique † aliqua potestas eisdem 16
Episcopis specialiter conceditur, simpliciter tamen, nulla adiecta clausula, vt *sess.* 14. *c.* 6. *de reform.* cum similibus, & tunc si non personæ, sed muneri, seu dignitati perpetuò datur, licèt specialiter detur, Ordinaria dicitur, competens iure speciali Ordinario, iuxta doctrinam *gloss.* 1. *in c vltim. de officio Ordin.* quam cum infinitis à se relatis sequitur Sanchez *de matrim. lib.* 2 *disp* 40. *num.* 14. & *lib.* 8 *disp.* 2. *num.* 10. Soar *de legibus lib* 6. *cap.* 17. *num.* 1. nouissimè me citato *in hoc loco* Fr. Bartholom. de Vechis *in praxi obseruanda in admittendis ad Religionis statum nouitiis disp.* 7. *dub.* 1. *n.* 2. Quas omnes distinctiones mente tenebis, quia ex illis tum appellationes, tum ad alia diuersi in iure nostro resultant effectos; & non sine admiratione notaui Salgad *d p.* 2. *c.* 25 *num.* 47. dixisse me duobus numeris præcedentibus erudite quidem huius difficultatis veritatem fuisse assequutum, cum pluribus in locis eiusdem sui tractatus studuerit in nostris euertendis opinionibus.

Hinc etiam colligi potest resolutio ad illam quæ- 17
stionem. Vtrùm scilicet Capitulum Sede vacante, succedat in illis casibus, in quibus à Iure communi, vel sacro Concil. Trident. datur facultas Episcopo, quod procedat tanquam delegatus Sedis Apostolicæ? In qua dicendum est Capitulum Sede vacante, in hac facultate succedere non posse; nam, vt supra resoluimus, *n.* 10. *cum seqq.* iurisdictio concessa prædicto modo delegata est; atqui in iurisdictione Episcopo delegata non succedit Capitulum Sede vacante, Rot. *dec.* 6. *de offic. delegat in antiq.* Felin. *in c. cum te n.* 17. *de rescript.* Azeued *ad Curiam Pisan. lib* 1. *cap.* 8. *n.* 12. Franc Leo *in thesauro fori Ecclesiastici part.* 1. *c.* 10. *num.* 8 *vers Capitulum enim*, nouissimè me citato *in hoc loco* D. Felic. de Vega *in relect. c.* & *si clerici* §. *de adulteriis, num* 50 *cum seq. de ind.* Stephan. Quarant. *in summa Bullarij, verb. Capitulum Sede vacante, in principio*, Sbroz *de Vicario Episcopi lib.* 1. *q.* 16. *n.* 1. & *lib.* 2. *q.* 35. *n.* 4. Nicol. Garcia *de benefic. p.* 5. *c.* 7. *n.* 42. Azor *instit. moral p.* 2. *lib.* 3. *c.* 39. *q.* 4. Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol.* 118. *per totam*, vbi *num.* 2. ampliat procedere, etiamsi post præsentationē mandati fuisset mortuus Episcopus: ergo non succedet Capitulum in hac facultate Episcopo prædicta clausula delegata. Quare ita resoluunt Nicol Garcia *d. c.* 7. *n.* 47. & Sanchez *d. disp.* 2. *num.* 10. quicquid distinguat Molina *tom.* 6. *disp.* 11. *num.* 8. In aliis vero casibus supra relatis, in quibus Episcopi etiam ex potestate ordinaria possunt procedere, succedit Capitulum Sede vacante, vt aduertit Nicol. Garcia *vbi proximè.*

ALLEGATO XCIII.

Epiſcopus quando, & qualiter Synodum diœceſanam congregare teneatur.

SVMMARIVM.

1 *Synodus eſt triplex, generalis ſcilicet, prouincialis, & diœceſana.*

2 *Synodum ſemel in anno in ſua diœceſi quilibet Epiſcopus conuocare poteſt, vel ſæpius, vbi neceſſitas poſtularet.*

3 *Synodum per alium poteſt Epiſcopus iuſto aliquo impedimento detentus congregare.*

4 *Vicarius generalis Epiſcopi Synodum diœceſanam congregare poteſt ſpecialiter Epiſcopo id ei mandante.*

5 *Sacerdotes omnes, qui animarum curam habent, tenentur ad diœceſanam Synodum venire.*

6 *Rectores parochialium nullius diœceſis tenentur accedere ad Synodum viciniorem.*

7 *Monachi, & Prælati mendicantes, quorum Eccleſiis cura animarum non eſt annexa, venire non tenentur ad Synodum diœceſanam.*

8 *Exempti omnes, qui alias ceſſante exemptione Synodo intereſſe deberent, nec Capitulis generalibus ſubduntur ad eam accedere tenentur.*

9 *Abbates exempti, & qui intereſſe debent Synodo, quo amictu, & ornamentis vti debeant remiſſiuè.*

10 *Libertas non veniendi ad Synodum an præſcribi poſſit? remiſſiuè.*

11 *Capitulum Eccleſiæ Cathedralis de neceſſitate debet inuitari ad Synodum, cuius pars tantum debet venire, alia verò remanere in ſeruitio Eccleſiæ.*

12 *Capitula Collegiatarum quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem habentia ad Synodum ſunt vocanda.*

13 *Synodus diœceſana intimanda eſt in tempus, quo ieiuniis, & deuotionibus, ſeù celebrationi præcipuarum ſolemnitatum non vacatur, neque graui hyeme & temporibus ad itinerandum periculoſis.*

14 *Electio conſultorum Theologorum, & in vtroque iure Doctorum, promotoris, & notarij, ſiue ſecretarij Synodi imprimis eſt facienda.*

15 *Notarius Synodi omnium Synodo intereſſe obligatorum nomina legit.*

16 *Præeminentia in ſedendo in Synodo diœceſana nullum præiudicium in futurum ſedentibus operatur.*

17 *Profeſſio Fidei, & decreta Concilij Trid. de reſidentia, intelligibili voce leguntur in Synodo diœceſana.*

18 *Examinatores ad minus ſex eliguntur in Synodo diœceſana, tam per vota ſecreta, quam aperta, qui promouendos ad beneficia curanda examinent.*

19 *Aſſignantur in ſynodo diœceſana perſonæ aptæ, ad minus quatuor, quibus cauſæ in partibus delegandæ committantur, quorum ſi aliquis deceſſerit, Epiſcopus de conſenſu Capituli in locum ipſius, alium ſubſtituere poteſt vſque ad futuram Synodum.*

20 *Conſeruatores iudices pro quibuſcumque Conuentibus in Synodo diœceſana nominandi.*

21 *Miſſarum celebrandarum, vbi tam magnus numerus defunctorum diſpoſitionibus impoſitus fuerit, prouidetur in Synodo diœceſana.*

22 *Seminarij redituum rationes in Synodo diœceſana audienda.*

23 *Statuta, ſeu ordinationes aliquas licitum eſt Epiſcopo in diœceſana Synodo condere.*

24 *Ordinationes factæ in diœceſana Synodo ſunt perpetuæ.*

25 *Statuere quando poſſit Epiſcopus cum conſenſu Capituli, vel ſine illo? oſtenditur.*

26 *Conſtitutiones Synodales ante publicationem, ad Vrbem mittere non obligatur Epiſcopus.*

27 *Epiſcopus, qui in ſuis Conſtitutionibus, vel per edictum publicatis excommunicationem latæ ſententiæ, ipſo iure incurrendam contra clericos omnes, tam ludentes, quàm ludum ſpectantes, an incidat in eam ipſemet, & qui cum eo aliqua die recreationis cauſa luſeris? oſtenditur.*

28 *Epiſcopus, qui commiſit contra præceptum in diœceſi alterius Epiſcopi ſub pœna excommunicationis, non incidit in illam.*

29 *Statuta, quæ condit Epiſcopus, non debent contraire ſacris Canonibus.*

30 *Ratio oſtenditur quare Prælati inferiores Summo Pontifice poſſint inducere conſuetudinem contra Ius Canonicum, & non poſſint contra illud ſtatuere.*

31 *Epiſcopus quibus caſibus poſſit ſtatuere contra Canones, & conſtitutiones Summorum Pontificum? oſtenditur.*

IRCA diuiſionem Conciliorum non ſatis conſtat inter ſcribentes. In duplicem enim ſpeciem partitur text. *in cap. regula, §. porrò 3. diſt.* in Generalia ſcilicet, & Prouincialia; gloſſ. verò *in cap. conuenientibus, verb. vniuerſalis 1. quæſt. 7.* ex text. ibi colligit diuiſionem Synodi, ſeu Concilij eſſe, quod aliud ſit vniuerſale, aliud locale; ſed reprobatur communiter; addunt enim DD. tertiam ſpeciem ſic diuidentes, quod aliud ſit vniuerſale, ſeu generale, id eſt omnium Prælatorum Orbis ſub Romano Pontif. de quo Gratian. *per totam 16. & 17. diſt.* Aliud Prouinciale, id eſt, Epiſcoporum alicuius prouinciæ ſub ſuo Metropolitano, de quo Gratian. *per totam 18. diſt.* aliud Epiſcopale, id eſt, clericorum vnius diœceſis ſub ſuo Epiſcopo, de quo agit text. *in c. 2. & vlt. 18. diſt. & in cap. quod ſuper his, de maiorit. & obed.* & iſtud ſecundùm communem loquendi vſum dicitur Synodus, vt *in c. ſicut olim, in princip.* ibi, *prouincialia non omittant Concilia, iuncto fine*, ibi, *in Epiſcopalibus Synodis, de excuſat.* atque ita hanc trimembrem diſtinctionem tradit gloſſ. *in ſum. 17.* recepta ex multis, de quibus Henric. Bottæ *in tract. de Synodo 1. p. n. 4.* Turrec. *lib. 3. cap. 3.* Addunt alij quartum genus, ſcilicet Conuentuale, ſeu Monachale, quod propriè dicitur Capitulum, de quo *in cap. in ſingulis, & in cap. ea quæ, de ſtatu monach.* Quintum etiam genus alij addunt, ſcilicet Nationale, in quibus ſcilicet conueniunt omnes Epiſcopi vnius nationis, ſeu Regni præſidēte Primate, ſeu Patriarcha: vnde in hæc quatuor membra, ſcilicet vniuerſalia, nationalia, Prouincialia, & Epiſcopalia diuidit omnia Concilia Cardin. Bellarmin. *de Conciliis lib. 4. c. 4.* Circa quam diuiſionem quid ſecurius tenendum, dicam alibi commodius, interim tamen vide Vgolin. *de officio Epiſcop cap. 48. à princip.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 47. quæſt. 1. quæſt. 8. num. 100. verſic. Concilium*, Piaſec. *in praxi Epiſcop part. 2. cap. 2. pag. 109.* In Concilio vniuerſali, ſeù generali congregantur totius Eccleſiæ Epiſcopi, & omnes Patriarchæ, Primates, Archiepiſcopi, & etiam S. R. E. Cardinales Abbates, Ordinum generales. Auditores Rotæ, Principum ſecularium Legati, Oratores, & alij, de quibus Hieron. Roman. *in Republ. Chriſt. lib. 5. cap. 2. verſ & primò nota*; nec excluduntur titulares, & illi, qui renontiarunt loco, non autem dignitati; quia ſicut alij Epi-

ſcopi

ſcopi debent vocari ad Synodum, Stephan. Gratian. diſcept. forenſ cap. 191. num. 6. Nec contrariom inſinuant ſuprà part. 1. tit. 1 cap. 6. num. 20. vt perperam & malè dixit Alzedo de precellent. Epiſcop. dignit. p. 2. c. 1 n. 5. & qoando Epiſcopi in Concilio congregantur, debent ingredi cum ſacris, & Pontificalibus ornamentis, & cum Mitris albis, ac planis, ſine Baculo, & Pallio, Petr. de Monte de Monarchia Concilior. tit. de Conciliorum praambulis ſum. 3. Hieron. Venero de examine Epiſcop. tit. de Conciliorum congregat. n. 3. & 4. Hæc ſatis de Coocilio generali. De Synodo verò Epiſcopali, ſeu diœceſana, de quo noſter eſt ſermo, tractatus integros edidere Henric. Bottæ. Michaël Thomaſios, & nouiſſimè Ioan. Anton. Maſſobrius, ſecundom Romanam impreſſ.

2 Ad occurrendom igitur Eccleſiarum incommodis in dies naſcentibus, & ad mores Clerici reformandos, controoerſias componendas, ſalubriter ordinarunt ſacri Canones, vt quilibet Epiſcopus in ſua diœceſi ſemel in anno Synodum conuocet, cap. quoniam, 18. diſt. Concil. Trident ſeſſ. 24. de ref. c. 2. Seball Medic. de legib. part. 1. quaſt. 14. Fr. Emman. quaſt. Regular. tom. 3. q. 47. fol. 227. Maore in examin. Theolog. moral. part. 4. c. 7. §. 1. me citato in hoc loco, Alzed. d. part. 2. cap. 1. num. 25. niſi habita ſit Prouincialis Synodus, quia tunc diœceſana eſſet celebranda intra ſex menſes, Maſſobr. de Synodo Epiſcopi cap. 2. dub. 5. vbi cum Bottæ. in ſimili tract. part. 1. quaſt. 8. obſeruat huiuſmodi Synodum debere celebrari extra tempora abſtinentiæ & dies feſtos, nec in hyeme, aut tempore collectionis froctoum; & idem Maſſobr. dict. dub. 5. in fine, ait huiuſmodi ſex menſes non incipere currere ſtatim poſt celebratum & diſſolutum Concilium Prouinciale, ſed de his detrahendum eſſe tempus, quo Epiſcopus redire potuit ex Concilio, quia interim cenſetur impeditus. Vbi verò neceſſitas poſtularet ſæpius in anno celebrari, poſſe per cap de
3 Conciliis 18. diſt. tenet Vgolin. vbi proximè. Si † ipſe Epiſcopus iuſto aliquo impedimento detineatur, cōgregare Synodum per alium poterit, id quod Conc. Trid. innuit d. cap. 2. dum inquit, Synodi diœceſana quotannis celebrentur; indeterminate enim loquitur, & non ſpeciatim mandat Epiſcopis, vt ipſimet Synodum congregent: ergo per alios poſſunt; ita Piaſec. dict. cap. 2. num. 1. & refert ſic ſacram Congreg. cenſuiſ-
4 ſe Vgolin. loco citato. Ideò † Vicarius generalis Epiſcopi Synodum diœceſanam cōgregare poterit, ſpeciatim Epiſcopo id ei mandante, vt reſoluimus ſuprà alleg. 54. n. 103. Archiepiſcopus electus confirmatus, & conſecratus, ſed nondum palliatus, Synodum congregare nequit, cap quod ſicut §. ſuper eo, vbi Panor. n. 4. de elect. Petr. Greg. Syntag. Iuris p. 2. lib. 15. c. 11. n. 6. quos refert Alzed. p 2. cap. 1. n. 26.

Poteſt quoque electus, & confirmatus in Epiſcopum, nondum tamē conſecratus, Synodum congregare vt poſt Innoc. in cap transmiſſ. un in fine, verſic. ſequitur de elect. reſoloont Bottæ. de Synodo part. 1. q. 6. & Maſſobr. in ſimili tract. cap. 2. dub 1. Epiſcopum verò nominatum à Rege ante prouiſionem Papæ non poſſe Synodum congregare concludunt Bottæ. d. part. 1 quaſt. 6 num 36. & Maſſobr. d. cap 2 dub. 1. reſoluentes idem in electo non confirmato, dummodo non ſit exemptus, & immediatè ſubiectus Papæ, vel ſit vltra Italiam in valdè remotis partibos, quia tunc poſſet adminiſtrare, per cap nihil. §. fin. de elect. An autem Epiſcopus electus, confirmatus, & conſecratus, qui nondum tamen eſt adeptus poſſeſſionem, poſſit Synodum congregare? Vide Bottæ. d. q. 6 num. 39. & Maſſobr. d. cap. 2. dub. 3. Capitulum Sede vacante poteſt, imo debet, ſingulis annis Synodum congregare, vt per Panin. de poteſtate capituli Sede vacante p. 1. q. 7. verſic ex præmiſſis, & q. 10. Bottæ. part. 1. q. 6. n. 40. Maſſobr. d c. 2. dub. 4.

Per edictom generale, vel etiam ſpeciales litteras congregandam eſſe Synodum probat Maſſobr. d c. 2. dub. 7. In propria ſcilicet diœceſi, vel extra illam, de licentia tamen Ordinarij loci, iuſta exiſtente cauſa, Bottæ. d. p. 1. q. 9. num. 57. Maſſobr. d c. 2. dub. 8. Conſueuit autem celebrari in Eccleſia; ſed poteſt etiam extra, & in loco priuato, idem Bottæ. d. p. 1. q. 9. n. 56. Maſſobr. d c 2. dub. 9.

Tenentur autem ad diœceſanam Synodum de Iu- 5
re venire omnes Sacerdotes, qui animarum curam habeant, cap. quod ſuper his, iuncta gloſſ. de maiorit & obed. Concil. Trid. d. cap. 2. ibi; ratione tamen parochialium, aut aliarum ſecularium, etiam annexarum, debeant ij, qui illarum curam gerunt, quicumque illi ſint, Synodo intereſſe, Franc. Leo d. cap. 9. n. 13. Laurent. de Peirinis in expoſit. Conſt. 2. Iulij II. pro ſuo ordine Minimor. n. 64. tom. 1. me citato in hoc loco, Alzedo d p. 2. c. 1. num. 28. Aſcarin. Tambur. in tract. de Iur. Abbatum, & Prælatorum tam Regularium, quam ſecularium tom. 1. diſp. 19. q. 5. n. 4. c. 2. n... Vgol d. c. 48. §. 1. n. 1. vbi etiam tenet locum habere non ſolùm vbi ſeculares cleri ſunt, verum etiam vbi Monachi, vel Regulares, de quo
vide ſupra alleg. 74. n. 25. & quòd † Rectores Paro- 6
chialiom nullius diœceſis teneantur accedere ad Synodum viciniorem dicit per Sacram Congr. deciſum Franc. Leo loco proximè citato, & tenet Sayr in floribus dec. tit. de officio Ordin. dec. 11. quem citat Aloyſ. Ricc. in collect. dec. p. 4. collect. 1153 Piaſec d. c. 2. n. 2. verſ. & non ſolum, Vgol. d §. 1. verſ quarto. Laur. de Perinis ci-
tato loco n. 65. Aſcan. Tambur. d. q. 5. n. 4. † Alij autem 7
Monachi, & Prælati Mendicantes, quorum Eccleſiis cura animarum non eſt annexa, venire non tenentur, Felin in c. quod ſuper de maior. & obed. n. 1. Piaſec. in praxi noua Epiſcop. d. c. 2. n. 2.

Exempti omnes, qui alias ceſſante exemptione, 8
Synodo intereſſe deberēt Capitulis generalibus ſubduntur, ad eam accedere tenentur, vt habetur in Concil. Trid. d. c. 2. Vgol. d. §. 2. n. 1. Cochier de iuriſd. Ordinarij in exemptos p. 4. q. 19. Maſſobr. d. c. 2. dub. 2.
n. 2. † Quo autem ornatu, & amictu in dicta Synodo 9
vti debeant, habetur expreſsè in c. vt Apoſtolica, de priuil. l. 6. in quo ſtatuitur, vt Abbates, quibus ex priuilegio conceſſum eſt, vt Mitra, & aliis Pontificalibus vti poſſint, in Conciliis ſcilicet Prouincialibus, & Synodis diœceſanis, Mitras auri, phrygiatas, non tamen aureas, vel argenteas laminas habentes, geſtare poterunt; quod ſi exempti non ſint ſimplicibus albis planis vtantur: tradunt Speculat l. 4. p. 4. rubr. de priu. & exceſſ. priu n. 6. Card. Iacobat de Concil. l. 1. rubr. de loco ſedium in Concil. verſ. poſt præmiſſos ſedebunt Abbates, Boër de auctor. magni Cōcilij p 1. n. 15. Alzed. d. p. 2. c. 1 n. 31. & 32. Aſcan. Tambur. in tract. de iure Abbatum, & Prælatorum tam Regularium, quàm ſecularium Epiſcopis inferiorum tom. 1 diſp. 19. q. 5. in fine.

Et quando Abbas teneatur accedere ad Synodum, tradit Bottæ. de Synodo ex n. 4. Tambur. d tom. 1. diſp. 24. quaſt. 4. Mich. Ferrus de præcedent. Eccl. q. 1. n. 2. Seraph dec. 10. vbi diſtinguit. Si Abbas eſt exemptus, & habet curam animarum, quam per Vicarium perpetuum exercet, non tenetur per ſe accedere, ſed ſufficit quod Vicarius perpetuus accedat, penes quē actu reſidet cura; ſecus verò ſi per ſe, vel per Capellanos ad nutum amouibiles curā exerceat, cum hoc caſu cura reſideat penes ipſum Abbatem, cuius ratione tenetur. Et de præcedentia, & loco, ſeu ſeſſione Abbatum in Synodo poſt Epiſcopum, agit latè Mich. Ferrus de præced. Eccleſiaſt. quaſt. 1. n. 3. Intellige quādo ipſe Epiſcopus perſonalites

sonaliter assistit in Synodo;si vero per procuratorem
assistit, tunc talem procuratorem esse postponen-
dum Abbatibus in Concilio tradunt Franc. Leo *in
thesauro fori Ecclesiast par. 1.cap.9.n.4. vers. Abbates,*
Mich Ferrus *d.q.1.n.27.*

10 Vtrùm præscribi possit libertas non veniendi ad
Synodum? Vide Henric.Bott. *part. 2. num.40. cum
sequentibus.*

11 Capitulum Ecclesiæ Cathedralis, de necessitate
debet inuitari, *cap.vlt.de his, quæ fiunt à Prælat.* vbi
Abb.*n.4.* me citato *in hoc loco*, Alzed.*d.part.2.cap.1.
n.29.* & potest comparere per nuntios, seu aliquos
deputatos ex gremio Capituli,non autem omnes ex
Capitulo venire debent,sed pars in seruitio Ecclesiæ
manere,vt declarauit *sacra Congreg. Vicario Episcopi
Vercellen.* 10.*Aprilis* 1594. provt refert Piasec.*d.c.2.*
12 *n.2.vers.seculares,* vbi etiam decisum asserit † Capi-
tula Collegiatarum, quasi Episcopalem iurisdictio-
nem habentia, ad Synodum esse vocanda. Vicarius
Episcopi an sit de illis, qui interesse debeant in Sy-
nodo? Negat Marescot.*var.resol.lib.1.c.69.n.3.* con-
tra quem Mastobr *c.3.dub.4.*

13 Postquam prædicti omnes moniti fuerint,qui Sy-
nodo interesse tenentur, vnica tantum monitione,
vt dicit gloss. *in cap.si Episcopus,* 18.*dist.* circumlato
processu intimatorio Synodi, & loci ac temporis
ipsius celebrandæ, *c. propter* 18.*dist. c vlt. de his,quæ
fiunt à Prælatis*, dummodo non intimetur tempus,
quo ieiuniis,& deuotionibus, seu celebrationi præ-
cipuarum solemnitatum est vacandum, neque graui
hyeme, & temporibus ad itinerandum periculosis.
Die præfixa ad celebrationem Synodi adueniente,è
domo sua clero commitante campanis,& organis so
nantibus in Ecclesiam descendit Episcopus, ibique
de Spiritu Sancto missa peracta,& orationibus,vt in
Pontificali ordinatur,recitatis, ad vigilandum circa
cultum diuinum, Synodumque cum fructu & vtili-
tate celebrandum clerum exhortatur, & sequentia
suo ordine in ipsa Synodo sunt exequenda.

14 *Primò* fieri debet electio consultorum Theologo-
rum, & in vtroque iure Doctorum,Promotoris, &
15 notarij,siue secretarij ipsius Synodi, † qui notarius
omnium Synodo interesse obligatorum nomina le-
gat,qui singuli vocati respondentes, *Adsum*, acce-
dere debent ad osculum manus Episcopi in signum
obedientiæ, quam ipsi reddere tenentur,*d.cap quod
super, de maiorit. & obedient.* & contra absentes,nec
legitimas excusationes adducere curantes, veluti
contumaces procedi debet, vt debita pœna mul-
ctentur.

16 Quo peracto debet fieri, & promulgari decre-
tum, quod si contigerit quem in sedendo, loco sibi
debito non stetisse,seu vocatum fuisse,aliudve egis-
se,quod nullum circa præcedentiam patiatur præiu-
dicium; & apponenda est pœna, ne quis nisi tota
synodalis sessionis actione completa,ac benedictio-
ne obtenta discedere præsumat,& ad hoc solent eli-
gi punctatores, aliaque agi, quæ Episcopo expedire
videbuntur.Item idoneos visos diligere,ac eos iure-
iurando sibi obligare, vt ad ipsum, vel alium à se
missum referant quicquid in locis suæ ditionis fieri
cognouerint contra Ecclesiasticos Canones,& iura,
si delictum ad forum Ecclesiasticum attineat, *cap.
Episcopus in Synodo,* 35.*quæst.6.* Azor.*instit.moral.p.2.
lib.3.c.32.quæst.9.*

17 Postea alta, & intelligibili voce legi debet pro-
fessio Fidei, iuxta formam præscriptam in Bulla Pij
IV.incip. *Iniunctum*.Denique leguntur decreta Con-
cilij Tridentini de residentia, quæ habentur *cap.1.
sess.6.de reform. & sess.23.de reform.c.1.* idque fit,vt
magis memoriæ commendentur ad animarum salu-
tem † Eliguntur subsequenter ad minus sex exami- 18
natores, qui promouendos ad beneficia curata exa-
minent,suique officij rationem in Synodo de præte-
rito reddant,& ibidem puniantur, si deprehendan-
tur deliquisse circa huiusmodi officia Concil. Trid.
sess.24. de reform. c.18. Hæc autem approbatio tam
per vota secreta,quàm aperta fieri potest ab ipsa Sy-
nodo,vt respondit *sacra Congreg.Patriarchæ Venetia-
rum,die* 11.*Iulij* 1592.sicut referunt Steph.Quaran-
ta *in summa Bullarij,verb.Synodus diœcesana,* Piasec.
d.c.1.n.4. Vgolin *d.c.48.§.3.n.3.*

Assignantur & personæ ad id aptæ ad minus qua- 19
tuor, quibus causæ in partibus delegandæ commit-
tantur, quorum si aliquis decesserit, Episcopus de
consilio Capituli in locum ipsius alium substituere
potest vsque ad futuram Synodum Concilij Trid.
sess.25 de reform. cap.10 † Alij etiam nominantur,vt 20
in iudices Conseruatores, pro quibuscumque Con-
uentibus,Capitulis,&c. eligi valeant, iuxta Consti-
tutionem Gregor.XV.incip. *Sanctissimus,sub die 20.
mensis Septembr.anno* 1621.vbi sic habetur: *In futu-
rum vero Sanctitas sua hac generali,& perpetuo valitu-
ra Constitutione statuit,& decreuit,vt iudices Conserua-
tores huiusmodi, siue prouinciales siue subrogati,eligi,no-
minari, aut deputari non possint, nisi non solum habeant
qualitates requisitas,& rescriptas in Constitutione similis
recordationis Bonifacij Papæ VIII. etiam prædecessoris
sui,quæ incip.Statutum,itavt vel Dignitate Ecclesiasti-
ca præditi, vel Personatum obtinentes, vel Ecclesiarum
Cathedralium Canonici existant, sed etiam in Concilijs
Prouincialibus, aut diœcesanis iuxta Decretum Concilij
prædicti, iudices electi, seu designati sint.*

Prouidere etiam debent pro sua conscientia iis 21
Ecclesiis,in quibus vel tam magnus celebrandarum
Missarum numerus defunctorum dispositionibus im-
positus fuerit, vt illi oneri singulis diebus satisfieri
nequeat,Concil.Trid.*sess.25.de reform. cap.4.* de quo
late *alleg.19.*

Rationes redituum seminarij in Synodo audien- 22
dæ sunt per quatuor deputatos, quorum duo ex Ca-
pitulo, vnus electus à Capitulo, alter ab Episcopo,
duo alteri ex Clero, similiter vnus electus ab ipso
clero, alter ab Episcopo esse debet. Defectus etiam
seminarij corrigendi sunt: vbi vero erectum non
fuerat, vel non sit sufficienter prouisum, elaboran-
dum est Episcopo quomodo erigatur, vel dotetur;
alioquin à Synodo prouinciali iuris remediis ad hoc
compelli posset,Concil.Trident. *sess.23.de reformat.
cap.18.*

Ad retinendum in disciplina Clerum,vel abusus 23
tollẽdos licitum est Episcopo in diœcesana Synodo
condere statuta, seu ordinationes aliquas, provt ei
visum fuerit expedire,*cap.1.* iuncta gloss. *verb. gene-
raliter,de consecr.dist.3.cap.2.de maior.& obed. cap. vt
animarum,de const.in* 6.Duen.*reg.*245.Alex. de Neuo
cons.60. num.16. vbi quòd potest Episcopus statuta
præceptoria,prohibitoria,& pœnalia condere, Mar.
Alter.*de censur.tom.1.lib.5 disp.12.cap.2.col.5. litt.D.*
Sebast Med. *de legib.part.1.quæst.14.* Suarez *in simili
tract. lib.4. per tot.* Azor.*dict.cap.47.quæst.vlt.*Bottæ.
de Synodo Episcopi part.3.act.18.num.104. Massobr.
in simili tract.cap 4.dub.41. Put *decis.353.lib.1 in cor-
rectis*,me citato *in hoc loco*, Ciarlin. *controuers. forens.
lib.1.cap 61. num.8.* & etiam me citato Alzed. *dict.
part.4 cap.1.num.40.* Alia verò ab Episcopo condita
extra Synodum,temporanea sunt,illiusque obitu ex-
pirant,vt per Bald.& Doctores *in l.5.ff de verb.signif.*
Bertachin. *in tract.de Episc.p.2.lib.4.quæst.15.*Aloys.
Ric.*in dec.Curiæ Neapol.dec.149.num.1. par.1.*& pro
certo

certo supponitur à Rota *dec. 79. num. 6 p. 1. recentior.* & hanc partem sequitur prædictos referens nouissimè Sperell *in decis. fori Ecclesiast. dec. 14. num. 21.* contra Marc. Anton. Genuens. *in prax. Archiepiscop. Neapolit. cap. 1. sub num. 18.* Vnde infert Sperell. *citato loco num. 22.* quòd casus ab Episcopo reseruati per eius obitum expirant, nisi in Synodo facta fuerit reseruatio, *& num. 23.* quod exilium alicui ab Episcopo iniunctum per illius mortem expirat.

24 Et huiusmodi edicta, seu ordinationes factæ in Synodo diœcesana sunt perpetuæ, & non expirant morte conditoris, Gloss. *verb. statuto in d. cap. vt animarum,* Zerol. *in praxi Episcop. part. 1. verb. edicta, §. 3.* Alzedo *d. cap. 1. num. 41.* quæ quidem statuta Episcopus cum consilio Capituli sui facere tenetur, *cap. Episcopus 24. distinct.* Videtur enim res ardua, licèt illud sequi non teneatur, & satis erit consilium perquisiuisse, licèt postea dissentiant, Quarant *in summ. Bullar. verb. Synodus vers. in priuatis,* Piasec. *dict. part. 2. cap. 2. num. 8.* Franc. Leo *in thesaur. fori Eccles. part. 1. cap. 9. num. 15.* me citato *in hoc loco* Ciarlin *controuers. forens. lib. 1. cap. 61. num. 11.* Bonacin *de legib. disput. 1 quæst. 1. punct. 3. num. 14.* Homobon. *de examine Ecclesiast. p. 3. tractat. 15 cap 7. quæst. 20. resolut. 5. vers. vnde.* Et addit Ciarlin. *vbi suprà num. 12.* esse intelligenda de statuto Synodali, non tamen de dictis, vel bannimentis, & gridis Episcoporum; quæ fiunt extra Synodum pro bono regimine diœcesis, in quibus non requiri consilium Capituli asserit: nam super statu Ecclesiæ non potest Episcopus sine Capitulo aliquid statuere, *cap. quanto, de his, quæ fiunt à Prçl. sine consensu Capituli,* Ioan. Andr *in cap vnic num. 1. de cleric. non resid. in 6.* vbi Franch. *§. statuimus, num. 2.* Gemin *num. 4.* Felin. *in cap cum omnes, num. 9. de constit.* vbi Dec. *num. 7. in 2. dispu.* Abb *in cap. ad audientiam, de cleric. non resid.* Lotter. *de re benefic. lib. 1. q. 21. à num. 97.* hoc ipsum limitantes in casu, quo Episcopus tollere vellet consuetudinem super non residentia Canonicorum; nam si Ecclesia valde indigeret ministris, posset solus Episcopus per statutum tollere huiusmodi consuetudinem: non tenebitur tamen ipse Episcopus vbi sine Capitulo aliquid statuere non potest, eius consilium sequi, vt scripsit *sacra Congregatio Patriarchæ Venetiarum die 27. Aprilis 1592.* & refert Piasec. *dict. c. 2. num 8,* & infrà latè probabimus.

25 Nec item obligatur ante Synodi publicationem ea mittere, vt Prouincialia, sic enim *eadem Sacra Congregatio rescripsit Episcopo Ostiensi,* teste Quaranta *dict. verb. Synodus diœcesana, in fine.* Capitula verò quæuis possunt de Iure statuta condere in iis, quæ vniuersalem statum sue Ecclesiæ, vel interesse Episcopi minimè concernunt etiam sine Episcopi consensu, gloss. *verb statutum in cap. 2. de verb. signif. lib. 6.* Calder. *cons. 2. num. 2. de constit.* vbi eatenus exigi vult consensum Episcopi, quatenus expresse requiritur, Bott. *in cap. constitutus num. 25. de rescript.* qui tamen facit differentiam inter capitulũ Cathedralis & alia Capitula Collegiatarum inferiorũ, Abb. *in cap. cùm accessissent n. 4.* & *ibi* Dec. *num. 8. de constit.* Ferret. *cons. 286 art.* veluti in ordinatione chori, vt fuit decisum *in Illerden statuti 19. Martij 1577.* coram *Corduba,* & vbi accedit Episcopi consensus, potest statuere etiam circa ardua, & concernentia vniuersalem statum Ecclesiæ, Capr. *reg 9. n. 1.* Seraph. *dec. 1447. n. 1. & 2.* & fuit dictum *in Paduana feudiium* 18. *Maij 1618.* coram *Card. Sacrato,* vbi etiam fuit animaduersum consensum Episcopi hoc casu colligi ex scientia, & ipsius tolerantia, refert Lot. *de re benef. lib. 1. q. 14. n. 88. cum seqq.*

26 Sed nunquid Episcopus suis Constitutionibus teneatur, in eisque dispensare valeat? tractaui suprà *alleg. 34.*

27 Hic tamen aduertendum duxi difficilem esse quæstionem illam an Prælatus, qui in suis Constitutionibus, vel per edictum publicauit in tota sua diœcesi excommunicationem latæ sententiæ ipso iure incurrendam contra clericos omnes, tam ludentes, quam ludum spectatores, incidat in eam ipsemet, & qui cum eo aliqua die recreationis gratia luserit? In qua tenet vna sententia ipsum Episcopum non esse excommunicatum, quia sermo generalis non comprehendit personam loquentis, *l. inquisitio, C. de solutionibus, cap petito,* vbi bona gloss. *de iureiurand.* Guid. Papæ *singul.* 479. ludentes tamen cum ipso remanere vinculo excommunicationis obstrictos, vt resoluit Ioann. Ancharan *in repet. cap canonum statuta, nu. 183. de constitut.* vbi ostendit non esse absurdum, quod in actu inseparabili vnus peccet, alter minimè, vnus puniatur, alter non, ex *cap. proposito 32. quæst. 5.* sequitur Mar. Alter *de censuris tom. 1. disputat. 10. de causa excommunicat. lib 3. cap 5. littera E.* Sed salua eius pace mihi vltimum non placet, quia Episcopus auctor edicti ludendo cum eo censetur dispensasse, vt communiter notant Doctores *in cap at si clerici §. 1. de iud.* tum quia exemptio vni concessa, extenditur ad socium *cap. licet, de priuil. in 6* tum quia quando quis eximitur ab interdicto, intelligitur exemptus cum socio, *cap. quod in te, de pœnit. & remiss.* tum denique, quia actus ludendi est indiuiduus, quoniam non potest exerceri, nisi cum alio, sed in indiuiduis victoria vnius prodest alteri, *l. 2. & 3., C. si vnus ex pluribus.* Ideo meritò hanc sententiam amplectitur Alzed *d. p. 1. c. 5. n. 21.* & Aloys. Ric *in praxi aurea resolut. 162. resol. 211.* tenet † Episcopum, qui 28 commisit contra præceptum in diœcesi alterius Episcopi sub pœna excommunicationis incidere in illam.

Episcopale statutum extra territorium suum delinquentem non ligat, Rota *decis. 165. n. 3. & 4. in nouissim.* aliàs *p. 4. diuers.*

Statuta, quæ condit Episcopus, non debent contraire sacris Canonibus, *cap. institutionis, 25. quæst. Clementinæ Romani, de elect.* cum similibus, Abb. *in cap. fin. de consuetud n. 7. & 8.* & *ibi* Roch de Curte *sect. 3. num. 79. & 11.* Heoriq. Bott *de Synodo Episcopi part. 3. art. 1. conclus. 8. à n. 36.* Albert. de Rosatis *in tract. de statutis, p. 1. quæst. 7 versic. sed quid si statutum,* Piasec. *in praxi noua Episcopal. dict. cap. 2 num. 7.* Fr Emman. *in summ. tom. 4. c. 67 num. 43.* Angnian. *de legibus lib. 2. controuers. 2 & 3.* me citato *in hoc loco* Alzed. *dict. p 1. cap. 1. num 42.* Lotter. *d. lib. 1. q. 21. num. 100.* me citato *in hoc loco* Sperell. *decis. 66. n. 4.* Vgolin. *de officio Episcop c. 48. n. 4.* Bonacin *in legib disp. 1. quæst. punct. 3. num. 33.* Marta *de iurisdict. part. 2. cap. 38. n. 18. & 19.* Steph. Gratian. *discept. forens. cap 894. num. 14. & 15.* me citato *in hoc loco* Ciarlin. *dict. lib. 1. cap. 21. num. 17.* Certum est enim Episcopum, & quemlibet Ordinarium posse facere statuta etiam pœnalia, & ipso iure pœnam infligentia, Iuri tamen Canonico non aduersantia, *cap. vt animarum,* vbi gloss. *de constit in 6.* Carpao *ad statuta Mediol in præl num. 4.* Fusch. *de visit. lib. 1. cap. 31. num. 3.* Vgolin. *de offi. Episcop c. 47, num. 2.* Piasec *dict p. 2. c. 2. num. 7.* Bonacin *d punct. 1. num 21.* Ciarlin. *d. c. 61. n. 1.* quorum aliqui multum insudant in reddenda ratione quare Prælati inferiores Summo Pontifice possint inducere consuetudinem contra Ius Canonicum, seu contra Canones, iuxta *dict. cap. fin.* & non possint contra eos statuere: ex aliis illa optima est, quam indicant Abb. *in d. c. fin. num. 8. in fin.* & Felin. *in dict. cap. quod super his, num. 2.* quòd

quòd coosuetudo contra Canones non tam assimit vires ex tacito consenso virorum Ecclesiasticorum, eorúmve potestate, quàm ex aoctoritate Sommi Pontificis permittentis, & concedentis induci consuetudinem cootra Canones *in dicto cap fin.* cum tamen id non permiserit in statutis, immo expressè prohibuerit, *Clement. ne Romani*, & aliis Iuribus supt allegatis. Sicut Episcopus contra Ius statuere non potest, ita etiam nec contra consuetudinem rationabilem, & legitimè præscriptam; ex eo, qoia consuetudo parem vim habet cum lege, *l. de quibus, ff. de legibus, § ex non scripto, Instit. de iure natur. cap. consuetudo, dist.* 1. Guid *sing* 803. Bernard. Grauæ. *ad pract Camera Imper lib.* 1. *conclus.* 3. & venit appellatione iuris Mench *frequent. cap.* 3. *num.* 1. tum quia si Episcopus potest statuere contra Ius conformando se cum consuetudine contra illud inducta, vt resolount citati *n. seq vers. quinto*; ergo nullo modo poterit statuendo conformare se cum iure, contra qood inducta est cõsuetudo illud abrogans; contraria enim simul esse non possunt, *l. mutuis ff pro socio, l.* 1. *de furtis*, quia tunc ad positionem vnius sequitur remotio alterius, *l. si inter. ff de except. rei iudic.* Surd. *dec.* 24. *n.* 50 *& conf.* 211. *n* 16.

30 Amplia vt etiam nulla Religio condere possit statutum contra Ius commune Canonicum, nisi speciali priuilegio hanc ei facultatem concedente decoretur, vt aperte sumitur ex *c. quod super his, de maiorit. & obed* tradont Fr. Emman. *q. R gul tom.* 1. *q.* 10. *art.* 3. *& tom.* 3. *quest.* 11. *art.* 1. *circa med.* Miranda *in man. Prælat. tom.* 1. *q.* 39. *art.* 7. *vers secundò præmitto*, Suar. *de legib. lib.* 6. *c.* 26. *n.* 9. Duard. *in Bullam Cœna lib.* 1. *c.* 1. *quest* 1 *n* 7 Greg. *decis.* 167. *n.* 7. *&* 8. Et tunc statutum dicitur contra Ius Canonicum, quando aliquid contra aliquem Canonem, vel legem Pontificiam disponit, vt censuit Rot *dec.* 197. *n.* 1. *p.* 1. *recent* exempli gratia, statutum excludens à beneficiis certum genus personarum, dicitur contra Ius, vt fuit dictum in Rota *decis* 65. *n* 7. *p.* 1. *recent.* quia est contra *c. ad decorem, de instit.*

Verùm licèt Episcopus ex supradictis non possit statuta condere contra Ius, bene tamen potest præter ius, *cap fin.* vbi gloss. & Doctores hoc notant *de constit.* Bald *in c. cum dilectus n.* 13. *de consuet.* Calderin. *cons.* 5. *num.* 2. *de constit.* prout eos refert Rot *in Burgen. de Velorado* 9. *Iunij* 1599. coram *D Litta* impressa per Farin. *decis.* 15. *n.* 2. *part.* 2. *recent.* Obseruandum est quod statutum factum à Capitulo circa rem licitam & confirmatam ab Episcopo, est validum, *c.* 2. *§. caterùm*, & *ibi* glos. *verb. statutum, de verbor. signif. in* 6. Oldrad, *cons* 259. *num.* 4 *in fine*, Federic. de Senis *cons.* 100. *n.* 2. quos refert, & sequitur Rot *in Verselen. optionis* 28. *Maij* 1612. coram *R. P. D. Pirouano*, impressa per Farin *dec.* 398. *n.* 1. *p.* 2. *recent.*

Vtrum in discernendo & statuendo quæ visa fuerint opportuna in Synodo, teneatur Episcopus sequi consilium Capituli? Quæstio est dubia, in qua videtur negatiuè respondendum ex eo, quia facultas condendi huiusmodi statuta dicitur esse meri imperij maximi, vt docet Bart. *in l. imperium n.* 8 *ff de iurisd. omnium iud.* quam exornat Suar. *de legib. l.* 1. *c.* 8 *à n.* 6. iustum autem merum imperium est in Episcopo, vt per Bald. *in rub sub n.* 7. *ad finem, vers. vel dic quod Episcopus, de Constit.* Imol *in c. cum contingat, n.* 2. per eom text. *de foro comp* ac proinde prædicta potestas pendet à iure monarchico constituto in ipso Episcopo, & per consequens incommunicabili Capitulo, aut cuiuis alteri, quod vltra text. & in illius rationem *in l.* 1. *de officio eius, cui est mandata iurisdict.* in terminis his nostris optimè firmat Suar. *in tract. de legibus lib.* 4. *cap.* 5. *in* 2. *dub.* Vt propterea quod scriptum legitur *in cap nouit, & c. quanto, de his quæ fiunt à Prælatis sine consensu Cap.* circa consilium requirendum per Episcopum, veniat restringendum ad statuta super alienationibus bonorum Ecclesiæ, vt aduertit Suar *loco præcitato*, vel ad iudicia, & sic ad iurisdictionalia, non autem ad ea, quæ pendent à mero imperio, & ipso iure monarchico, & nihilominus etiam in illis casibus, quamuis aliqui voluerint consilium in dictis Decretalibus sumi pro consensu, quæ fuit opinio Vincentij, & Goffredi. Contraria tamen sententia verior est, cum nec in his Capitulum aliud habeat, quam simplex consilium absque nulla necessitate Episcopi illud seqoendi, vt *in eo cap quanto*, præ cæteris docet Host. *sub n.* 1. *vers. vel dic quod cogitur*, Abb. *in* 4 *& sub n.* 5 *vers. & est mihi indubitabile*, plures citat Mandos. *de inhibit. q.* 192. *n.* 2. & hanc esse communem sententiam agoonit Rot. apud Achill. *decis.* 57. aliàs 2. *de offic Ordin. sub n.* 7. *vers. communis tamen*, vbi *n.* 3. ait non reperiri textum aliquem per qoem probetur exigi consensum, & singulas rationes, & auctoritates in contrarium discutit, Put *decis.* 92. *à n.* 3. *lib.* 3.

In casibus tamen, qui sequuntur, posset Episcopus statuere contra Canones, & Constitutiones Summorum Pontificum. 31

Primò ex causa vrgenti non cogitata per Canonem, si nimirum Superior de facili consoli non possit, modo in huiusmodi statuto contra Canones ex vrgenti causa conditio, ipsa causa exprimatur, propter quam conditur statutum, ita Abb *in d. cap. fin. n.* 10. & *ibi* Curt *d. sect.* 3. *n.* 12. *&* 13. Felin. *in d. c. quod super his, n.* 4. *& in c.* 1. *n.* 49. *de constit.* Piasec. *d c.* 2. *n.* 7. *vers. primo.* 32

Secundò, si aliquid statuat antequam Canon promulgetur, tenebit enim suum statutum, licet contrarietur Canoni, text *in c.* 1 *de constitut in* 6. annotarunt Felin *in d. cap. quod super his, num.* 7. *vers fallit quintò*, Corte *d. sect.* 3. *n.* 19. Piasec. *in praxi noua Episc. d. n.* 7. *vers tertio.* 33

Tertiò, si statueret contra Ius solum in suum præiudicium, respectu iuris quærendi, sibi, suæve Ecclesiæ, *c. cùm dilectus, iuncta gloss verb. constitutum, de consuetud.* Fel *in d c. quod super his, n.* 4. Piasec. *d n.* 7. *vers. quarto.* nam in quærendis valet statutum in præiudicium Ecclesiæ, quando non odio, sed bono zelo factum est, Couar. *in reg possess. p.* 2. *§.* 4. *n.* 9. *vers. tertio*, Mench. *vsufreq. c.* 9. Menoch. *cons.* 350. *n.* 6. Cald. Pereira *de empt. c.* 8. *n.* 33. *&* 37. *& cons.* 48. *n.* 22. Cened. *practicarum questionum lib* 1. *q* 35 *n.* 19. *&* 20. Verùm ab hac resolutione merito discedit Curt. *d. sect.* 3. *num.* 13. ex eo, quia huiusmodi statutum generale præiodicans Ecclesiæ esset irrationabile, ideóque non valeret, *c.* 1. cum ibi not. *de constit. in* 6. *c erit autẽ lex, dist.* 4. Non obstat tamen *d. c. cùm dilectus*, qoia procedit eo quod patronus id petiit tempore fundationis ab Episcopo, qui potest consentire faoore fundationis & constructionis nouarum Ecclesiarum, per ea, quæ resoluunt Rebuff. *in tract. de pacificis possess. n.* 111. Perez *l.* 1. *vers de quibus in foro tit.* 6. *Ordin. pag.* 147. Nec etiam obstat illa Doctorum resolutio, quod in quærendis valet statutum in præiodicium Ecclesiæ, quia procedit in casibus particularibus, in quibus nulla fit prohibitio à iure, & possunt Prælati desistere à tali præiudicio; nos verò loquimur vbi fieret statutum generale pro aliqua Ecclesia, diœcesi, vel prouincia, per quod fieret præiodicium irreparabile, & illud quidem in omnibus casibus contingentibus. 34

Quartò, quando Episcopus statueret contra Canonea 35

nones, qui conditi sunt principaliter in fauorem clericorum, & illud statutum à subditis clericis acceptaretur, dummodo principaliter conditi non fuissent in fauorem publicum, vel Ecclesiæ, Curte *dict. sect.* 3. *n.* 28. quia fauori suo quilibet potest renuntiare, *c. Ad apostolicam de regular. l. si quis in conscribendo, C de pactis*, & ius publicum pactis priuatorum tolli, vel mutari non potest, *l. ius publicum ff. de pactis, c. si diligenti, de foro compet.*

36 *Quintò*, quando statutum Episcopi contra Ius esset conforme consuetudini, quæ contra Ius in illa Ecclesia inducta est, Felio. *in d. c. quod super his, n.* 10. *in fine*, Butr. *in d. c. dilectus, col.* 10. *vers ex quo infertur*, Curte *d. sect.* 3. *n.* 24. Piasec. *d. n.* 7. *in fine*,

37 *Sextò*, quando Episcopus statueret circa aliquod dubium Iuris, quia tunc super hoc dubio eius statutum disponens in alteram partem valeret, Phil. Prob. *in c. vnic. n.* 48. *& seqq de clericis non resident. in* 6. Felin. *in d. c. quod super his, n.* 9. *circa fin.* Hoied. *de incompatib. benef. p.* 1. *c.* 17. *n.* 12. Curt *d sect.* 3. *n.* 23. Piasec. *d. num.* 7. *vers. septimo.*

38 *Septimò*, quando statutum adderet Iuri communi imponendam nouam pœnam, gloss. *in Clement. ne Romani, verb. tolli, de elect.* Curt. *d. sect.* 3. *n.* 22. Duen. *regul.* 151. Henriq. Bott *p.* 5. *art.* 1. *concl.* 13. qua lex Superioris per pœnæ adiectionem potest iuuari ab inferiore, Perez *l.* 1. *tit.* 1. *lib.* 5. *Ord. pag.* 23. Gutier. *pract. lib.* 2. *q.* 1. *n.* 14. Sanch. *de matrimon. lib.* 3. *disp.* 47. *n.* 11. Fr. Molin. *de ritu nupt. lib.* 2. *differ.* 7. *n.* 63.

39 *Octauò*, quando Episcopus statueret contra Canones in casibus, in quibus de Iure potest dispensare, Curte *dict. sect.* 1. *num* 21. Qui autem sint casus, in quibus potest Episcopus dispensare contra Ius commune? adduco ego ipse *alleg.* 35.

ALLEGATIO XCIV.

Episcopus an teneatur stare locationi prædecessoris?

SVMMARIVM.

1 *Episcopi successor non tenetur stare locationi prædecessoris, nisi tribus concurrentibus primò quod locatio fuerit facta nomine Ecclesiæ; secundo quod sit facta pro vtilitate Ecclesiæ; tertio quod pecunia sit conuersa in vtilitatem Ecclesiæ.*

2 *Successor in beneficio tenetur stare locationi, quando Summus Pontifex concederet licentiam locandi ad tot annos, eo adiecto vt illis durantibus conductor à nemine molestaretur.*

3 *Successor in beneficio tenetur stare locationi pro anno incœpto.*

4 *Successor in beneficio tenetur stare colono existente loci consuetudine.*

5 *Prælatus, vbi tenetur stare locationi prædecessoris, potest de nouo exigere à conductore pensionem prædecessoris anticipatè solutam.*

6 *Prælatus sciens se repudiaturum prælaturam, non obligat successorem, etiamsi faciat locationem nomine Ecclesiæ.*

7 *Conductor anticipate pensionem soluens, si à successore pro ea de nouo obligetur, habet recursum contra hæredes locatoris, si soluendo fuerint.*

8 *Successor in beneficio recipiendo pensionem, videtur consentire locationi pro anno, pro quo illam recipit.*

9 *Scholaris si locauerit fructus sui beneficij, vt posset in litterarum studio viuere, vel illic gradum sumere, si intra locationis tempus decedat, successor in illo beneficio, tenebitur stare locationi.*

10 *Canonici Ecclesiæ Cathedralis, vel Collegiatæ locãtes fructus suarum præbendarum, nullo casu huiusmodi locationibus successores obstringunt.*

11 *Hæredes, vel fideiussores Prælati qui fecit locationem, si ipse decedat ante illius impletum tempus, non tenentur de euictione, neque conductor ab eis petere potest quantum sua intersit locationem impleri.*

12 *Prælatus, siue Rector si ex causa renunciationis, vel permutationis liberè dimittat suum beneficium, eius hæredes, & fideiussores in locatione de eo facta tenentur de euictione locatoribus.*

13 *Prælatus quando bona sui beneficij locat tanquam libera, tunc eius hæredes, & fideiussores de euictione tenentur.*

14 *Locator beneficij seu maioratus, quando pro securitate vitæ suæ, & validitate totius temporis contractus locationis bona sua generaliter, siue specialiter obligauerit, vel fideiussores dederit pro solutionibus anticipatis, tunc eius fideiussores tenentur stare conuentioni.*

15 *Cõductor poterit recedere à locatione in illis casibus, in quibus mortuo locatore successor nõ tenetur illi stare.*

EGVLARITER Prælatus successor aut quilibet beneficiarius, non tenetur stare locationi, vel cõductioni prędecessoris, si nomine proprio locauit fructus, & redditus Episcopatus, vel beneficij in suam vtilitatem ad tempus Iure, vel Synodali Constitutione permissum, ipseque ante tempus locationis expletum decedat. Quando verò Prȩlatus administrationẽ habens, non nomine proprio, sed vti Rector, & nomine Ecclesiæ, debita Iuris solemnitate seruata, locationeque ad tempus iure permissum facta, contraxit, ac locauit, eius successor tenetur stare locationi. Dixi, *debita Iuris solemnitate seruata*, quia quatuor concurrentibus illam seruari in hac materia cõuenit: primò, quòd locatio fuerit facta nomine Ecclesiæ, secũdò, quòd sit facta pro vtilitate Ecclesiæ: tertiò quòd pecunia sit conuersa in Ecclesiæ vtilitatem: quartò, quod interueniat auctoritas Superioris. Colliges hæc ex gloss. *verb. terminum, in c. vlt. ne Prælati vices suas*, Couar. *variar. lib.* 2. *c.* 15. *n.* 6. Molina *de primogen lib.* 1. *c.* 21. *à principio*, Carot. *de locato p.* 3. *tit. de rebus Ecclesiæ locandis, q.* 1. *cum sequentibus*, Mich. Grass. *tom.* 2. *commun. opin. lib* 4. *tit.* 43. *n.* 40. *pag.* 667. vbi Vini, *n.* 123. *pag.* 661. Spin, *in speculo testament. gloss.* 19. *princip. n.* 41. Card. *in praxi iudic. & aduocatorum, verb. fructus, n.* 23. *& verb. locatio, num.* 6. Mar. Anton. Genuen. *in praxi curiæ Archiepiscop. Neapolit. c.* 97 Caualcan. *dec.* 44. *n.* 4. *p.* 1. *& in decis.* 25. *à n.* 1. *part.* 5. Gutier. *Canon. lib.* 1. *c.* 56. & remissiuè *de tutelis part.* 2. *cap.* 20. *n.* 10. Cardin Puteus *decis.* 176. *&* 181. *p.* 1. Aloys Ricc. *in collect. decis p.* 4. *collect.* 1007. *& collect.* 1055. *in fine, & in praxi fori Ecclesiast. decisio.* 117. *in prima edit. & resolut.* 97. *in secunda edit.* Flamin. *de resignat. lib* 1. *quæst.* 16. *numer.* 47. Surd. *decis.* 13. *num.* 7. *& decis.* 40. *num.* 7. *& decis* 152. *num.* 1. Stephan. Gratian. *disceptat. forens. cap* 17 *à num.* 18. *& cap.* 606 *num.* 1. *cum seqq.* Bonac. *de contract. disp* 3 *q.* 7. *puncto vlt. num.* 10 *vers. respondeo secundo*, nouissimè me citato *in hoc loco* Ciarlin. *contron. forens. lib.* 1. *c.* 93. *num.* 12. *cum seqq.* Morl. *in emporio iuris part.* 1. *tit.* 10. *quæst* 2. *num.* 20. Doct Barb. *in l. si filio familias, §. vlt. à n.* 17 *ff. soluto matrim.* Marta *de Iurisdict. p.* 4 *casu* 98. *n.* 8. *& in votis nouissimarum decisionum voto* 80. Cardin Tuschus *pract. conclus. verb. locatio conclus.* 419. Steph. Quarant. *in summa Bullarij, verb. alienatio, n* 19.

Molin. *de Iustitia tract. 2. disp. 492. vers. quod denique,* Mar. Anton. *var. resol. 45. num. 1.* Ioan. Baptista Ferret. *consil. 317. vol. 2.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib. 25. cap. 34. num. 528. cum seqq.* Azor. *institut. moral part. 3 lib. 8. de locato, & conducto, cap. 6. num. 7.* Rebel. *de obligat. iustit. part. 2. lib. 14. quæst. 11. num. 17.* Cald. Pereira *quæst. forens. lib. 2. quæst. 32. & de empt. cap. 16. num. 5.* Card. Mant. *de tacitis, & ambiguis convent.* Marc. Anton. Genuens. *in practicab. Ecclesiast. q. 137.* plures ex antiquioribus refert Cened. *ad Decretal. collect. 76. n. 5.*

2 *Primò* limita, quando Summus Pontifex concederet licentiam locandi ad tot annos, & vt dicto tempore durante conductor a nemine, nec à successoribus in beneficio molestari possit, Mandos. *de Signatura gratia tit. de indulto locandi, vel supponamus,* Quaranta *dicto verb. alienatio rerum Ecclesiæ, num. 39. vers. quando,* Aloys. Ricc. *d. resol. 97. n. 4.*

3 *Secundò* limita, quando inchoatus esset annus, vel laborerium, & res non esset amplius integra, & præsertim si recollectio fructuum esset de proximo, quo casu pro anno incœpto successor in beneficio tenetur stare locationi, Franc. Marc. *Delphin. decis. 196. colum fin. part. 2.* Marc. Anton. Genuens. *in praxi dict. c. 97. num. 5.* Caluacan. *decis. 44. num. 32. p. 1.* Quarãta *vbi proximè,* Piasec. *in praxi noua Episc. part. 2. cap. 5. num. 32. vers. tertius casus,* Marc. Anton. *d. resol. 45. n. 3.* Osasc. *decis. 82. num. 10.* Bonacin. *d. q. 7. p. vlt. num. 10. vers. hac doctrina,* Gratian. *d. cap. 606. num. 9.* me citato *in hoc loco,* Ciarlin *d. cap. 93. num. 15.* Aloys. Ricc. *d. resol. 97. n. 5.* qui hoc ad ipsum conductorem extendunt, scilicet vt pro anno cœpto non possit recedere a locatione, vt quia forte videret parum vtilitatis consequuturum, de quo etiam Quarant. *dict. verb. alienatio n. 19 vers & hic casus,* Bonacin. *d. n. 10. vers. hac doctrina,* Gratian. *d. cap. 606. n. 16.* me citato *in hoc loco* Ciarlin *d. cap. 93. n. 17.*

4 *Tertiò* limita existente consuetudine loci, quæ obseruet, vt successor in beneficio teneatur stare colono, Franc. Marc. *decis. 144. p. 1.* Quaranta *d. n. 16. in fine,* Aloys. Ricc *d. resol. 97. n. 7.*

5 Aduertendum in hac materia est, quòd vbi Prælatus tenetur stare locationi prædecessoris, potest
de nouo exigere à conductore pensionem prædecessori anticipatè solutam, Gig. *de pension. quæst. 88 à*
n. 1. Card. Tusch *dict. concl. 419. n. 11.* Surd. *decis. 316.*
6 *n. 79.* vbi *n* 80. resoluit quòd † Prælatus sciens se repudiaturum Prælaturam, non obligat successorem,
etiamsi faciat locationem nomine Ecclesiæ, Bonacin. *d. num. 10. vers. tertio,* Gratian. *dict. cap. 606. n. 11.*
Barthol. Scapuc. *de sing. success. ampl. 16. num. 5. & 6.*
7 me citato *in hoc loco* Ciarlin. *dict. cap. 93. num. 16.* †
Habebit tamen conductor recursum contra hæredes locatoris, si soluendo fuerint, secundum reg. *l. pro hæreditariis, C. de hæred.* D. Barbosa *in l. si filio famil. §. fin. n. 2. ff. soluto matr.* Surd. *d. decis. 326. num. 47.* Cald. Pereira *de emption c. 25. n. 6.*

8 Successor in beneficio recipiendo pensionem, videtur consentire locationi pro anno, pro quo illam recipit, Caualcan. *d. decis. 25. num. 3.* Marc. Anton. *d. resol. 45. num. 4.* Surd. *decis. 33. n. 1. & decis. 264. n. 13. & decis. 265. n. 15.* Put. *decis. 180. part. 1.* quia quando locatio non obligat successorem, tunc Prælatus recipiendo pensionem, non censetur illam confirmare vltra tempus perceptæ pensionis, Surd. *dec. 33. num. 9.*

9 Singulare est, quod Scholaris si locauerit fructus sui beneficij per triennium, vel aliud minus tempus, & pecunias illius temporis receperit, vt posset in litterarum studio viuere, vel illic gradum sumere si intra hoc tempus decedat, successor in illo beneficio, quamvis nullum ius à prædecessore haberet, tenebitur stare illi locationi, quia censetur facta in vtilitatem Ecclesiæ, Rebuff. *de priuilegiis scholarium priuil. 26.*

Canonici Ecclesiæ Cathedralis, vel Collegiatæ locantes fructus suarum præbendarum nullo casu huiusmodi locationibus successores obstringunt, quia fructus huiusmodi semper ad eorum pertinẽt vtilitatem, Abb. *in cap. ex litteris, n. 7.* & *ibi* Dec. *n. 9. de probat.* D. Barbos. *d. § fin. n. 27. ad fin.* Tusch. *dict. concl. 419. n. 16. 24. & 25.* vbi etiam extendit ad omnem simplicem beneficiatum, qui non habet administrationem. 10

Quæres opportunè, an hæredes, vel fideiussores Prælati, qui fecit locationem, si ipse decedat ante impletum tempus illius locationis, in casu quo eius successor illi non tenetur stare, teneantur de euictione, itavt conductor aduersus eos possit habere recursum, & ab eis petere quanta sua intersit locationem impleri intra tempus præfinitum. In qua quæstione dicendum puto, prædictos hæredes, vel fideiussores ad nihil teneri, vt resoluunt Anton. *in cap. vlt. num 9. ne Prælati vices suas,* & *ibi* Innocent. Gutier. *canon lib. 1. c. 36 num. 23.* sequitur D. Barbosa *in d. § fin. num. 21. ad finem.* Pro quibus illud facit, quòd talis locatio finita fuit morte locantis, ac si res ipsa locata periisset, vt aliàs inquit Iurisconsult. *in dict. l. si quis domum, §. 1. ff hoc tit.* ac proinde hæredes, siue fideiussores locantis non tenebuntur, quia cogitare debebat conductor euenire posse ante declaratum tempus locationis locatorem posse decedere, cuius morte locatio extingueretur, *d. §. 1.* Quo fundamento in hæredibus possessoris maioratus idem amplexus est Molina *de primog. lib. 1. c. 21. n. 8. & 9.* Per quod fundamentum idem dicendum est, etiamsi conductor in re locata plures expensas fecerit, quasi toto tempore locationis fruiturus, nec enim eas ab hæredibus locatoris consequetur, tradit Valasc. *de iure emphyt. q. 25. num. 35.* sequitur Molina *d. n 9.* Licet contrarium in praxi seruari dicat ipse Valasc. ne quis cum alterius iactura locupletetur, contra *regulam locupletari, de reg. iuris in 6.* & propter æquitatem, *l. si me & Titium, & l. si cùm seruum, ff. si certum pet.* 11

Declarabis tamen *primò* suprapositam resolutionem, vt nõ habeat locum eo casu, quo Prælatus siue Rector ex causa renunciationis, vel permutationis, vel ex alia causa liberè dimittat suum beneficium, quia tunc hæredes, & fideiussores ipsius de euictione tenebuntur: ratio est, quia propter factum voluntarium conductor non potuit frui re conducta intra tempus in locatione declaratum, in qua specie procedere potest *l. qui feudum, 32. ff. de locato,* multum enim refert an Prælatus moriatur, an vero voluntariè dimittat beneficium, hoc enim voluntate, siue facto partis contingit: illud vero voluntate Dei, quam declarationem tenent Gutier. *d. c. 36. n. 25. cum seqq.* D. Barbosa *d. § fin. n. 22.* 12

Secundò declarabis non procedere quando Prælatus bona sui beneficij locat tanquam libera, quia tunc hæredes, & fideiussores de euictione tenebuntur, quod probari potest ex doctrina *l. si quis domum, §. fin. vers. quid tamen, ff. locati,* per quæ idem in possessore maioratus locante bona maioratus tanquam libera, tenuit Molina *d. c. 21. n. 11.* & in nostra specie probant Gutier *d c. 36. n. 19.* 13

Tertiò declarabis non procedere quando locator 14
beneficij, seu maioratus pro securitate vitæ suæ, & validatione totius temporis contractus locationis

bona

bona sua generaliter, siue specialiter obligauerit, vel fideiussores dederit pro solutionibus anticipatis, vel pro interesse locationis totius temporis conuenti, nam tunc conuentio seruanda erit ex *d. l. §. conueniat, ff. depositi, & l. semper stipulationibus, ff. de regulis iuris, cum similibus*. Extra tamen hos casus obligatio generalis, vel specialis bonorum, vel fideiussores præstiti simpliciter pro securitate locationis, nihil quoad euictionem operabuntur: ratio est, quia sunt accessoria contractus, quo extincto ex natura ipsius accessoria vt extinguantur, necesse est, iuxta vulgaria iura, & *l. si homo mortuus, ff. de verborum obligation.* vt ex Anchar. tenet Gutier. *d. cap. 36. n. 20 cum seq.* Vnde erat optima cautela, vt aduertit Gutier. *ibid. num. 29.* quòd si clerici in prædictis casibus velint sibi prouidere, quando locant fructus suorum beneficiorum in triennium, iuxta *d. Extrauag. Ambitiosæ*, pactum illud in locationibus adiiciant, vt si ante tempus in locatione declaratum decesserint, aut promoti fuerint ad aliud beneficium, aut prælaturam, siue alio quocunque modo contingat beneficia illa detinere, & possidere, quoad nihil teneantur ratione euictionis, siue interesse, imo potius ipsi, bona sua, hæredes, & fideiussores liberi remaneant.

15 *Vltimò* aduertendum duxi, quod in illis casibus, in quibus Prælati successor non tenetur stare locationi per prædecessorem factæ, ita similiter nec conductor; quinimò poterit ab ea recedere, etiam inuito successore, vt æqualitas inter eos seruetur, & ne contractus claudicare videatur, *l. Iulianus, § si à pupillo, ff. de actionib. empti.* notant Molina *d. cap. 21. n. 4.* Gutier. *d. c. 36. n. 11.* refert plures D. Barbosa *d. § fin. n. 20.* An autem & quando successor in Episcopato teneatur ad pensiones decursas tempore prædecessoris? Vide infrà *alleg. 120.*

ALLEGATIO XCV.

Episcopus rerum Ecclesiæ alienationem quibus casibus facere possit.

SVMMARIVM.

1 *Doctores referuntur de bonorum Ecclesiasticorum alienatione tractantes.*

2 *Alienandi omnis modus etiam in casu licito, & seruatis iuris solemnitatibus inconsulto Romano Pontifice hodie regulariter prohibetur.*

3 *Ecclesiarum res vltra triennium locari, aut alienari non possunt.*

4 *Triennium infra quod permittitur Ecclesiarum res locari, est computandum ex tribus fructuum collectionibus.*

5 *Locatio rerum Ecclesiæ facta vltra triennium in totum vitiatur, nec quoad triennium sustineri potest.*

6 *Dictio*, omninò, *omni ex parte alienationem comprehendit.*

7 *Negatiua quæ adiungitur dictioni*, aliquid, *etiam in qualibet minima parte verificatur.*

8 *Locationem rerum Ecclesiæ factam ad plures annos validam manere, quoad dictum triennium, qui tenuerint, ostenditur.*

9 *Emphyteusis concessa in quartam, vel quintam generationem, quoad tertiam præmissam valida est.*

10 *Donatio facta absque insinuatione vltra quingentos aureos in excessu solùm vitiatur, & firma remanet in summa à iure permissa.*

11 *Concordantur prædicta opiniones sub distinctione.*

12 *Tempus inutile ab vtili inseparabile dicitur quando constiterit contrahentes ad minus tempus non esse contracturos.*

13 *Locatio rerum Ecclesiæ in totum corruit, si vltra triennium fiat, quando tunc datur vnicum pretium, seu merces.*

14 *Alienare prohibitus si locet ad longum tempus, locatio in totum vitiabitur.*

15 *Tempus licitum ab illicito separari dicitur, si ex coniecturis appareat contrahentes etiam pro tempore licito contracturos.*

16 Extrau. ambitiosæ, *ibi*, nullius momenti, de rebus Ecclesiæ non alien. *declaratur.*

17 *Locatio rerum Ecclesiæ si fiat ad duo triennia, eo adiecto pacto, vt post primum triennium incipiat secundum, omnino inualida est.*

18 *Triennium, intra quod Ecclesiarum res possunt alienari, ad vnum, vel duos annos per statuta Episcoporum limitari valet.*

19 *Fructus Ecclesiarum an vltra triennium, intra tamen modicum tempus, alienari possint? ostenditur,* & n. 20. & 21.

22 *Ecclesiæ res inconsulto Romano Pontif. in emphyteusim dari possunt in casibus à iure permissis, & de bonis solitis ab antiquo dari in emphyteusim & cum euidenti Ecclesiæ vtilitate.*

23 *Alienari possunt Ecclesiarum res causa necessitatis ipsarum Ecclesiarum, vt si debitum vrgeat ab ipsis Ecclesiis contractum, vel causa pietatis, aut pro redemptione captiuorum, aut alimonia pauperum, vel quando res essent inutiles, aut incommoda ipsis Ecclesiis.*

24 *Ecclesiarum res ex causa maioris vtilitatis alienari possunt.*

25 *Contractus si sint vtiles Ecclesiæ, etiamsi fiant sine solemnitate sunt validi.*

26 *Emphyteusis perpetua bonorum Ecclesiæ concedi potest de rebus incultis parum vtilibus Ecclesiæ.*

27 *Cõtractus vt videatur vtrum sit vtilis, vel damnosus Ecclesiæ, inspici debet tempus celebrationis ipsius.*

28 *Emphyteusis fieri non potest de manso, seu passalibus Ecclesiæ, nec præscriptio, aut præscriptus titulus, admittitur.*

29 *Ecclesiæ res solita concedi in emphyteusim cum beneplacito Apostolico semel impetrato, si ad Ecclesiam reuertantur, possunt iterum emphyteoticari absque solemnitate requisita in alienatione rerum Ecclesiasticarum.*

30 *Iuramentum de non alienando sine Papæ licentia non continet solita alienari.*

31 *Bona si sint solita venire in diuisionem sufficit, vt in futurum etiam diuidi debeant.*

32 *Res semel effecta alienabilis cum solemnitate, efficitur perpetuò alienabilis absque solemnitate, dummodo solitum non alteretur.*

33 *Res Ecclesiæ semel alienabilis si cessauit prima causa concessionis, iterum alienari non potest.*

34 *Vtilitas Ecclesiæ euidens tempore vltimæ concessionis debet adesse in noua concessione rei emphyteuticæ, & non sufficit adesse in antiqua.*

35 *Practica ponitur, qua vtuntur Episcopi in præstando assensu super re solita alienari.*

36 *Solita cõcedi in emphyteusim, vt bona dicãtur sufficit vnica cõcessio, & esse elapsos quadraginta annos.*

37 *Res Ecclesiæ, quæ seruando seruari non potest inconsulto Romano Pontifice alienari permittitur.*

38 *Res Ecclesiæ, quæ seruando seruari non potest, dicitur mobilis, quæ non durat triennio, vel vsu consumitur, & non fructificat.*

39 *Pretioſa res mobiles, cum immobilibus æquiparentur, ſine cauſa & ſolemnitate alienari non poſſunt.*

40 *Pecunia regulariter eſt de rebus, quæ ſeruari non poſſunt, quia retenta nihil operatur.*

41 *Pecunia, quæ eſt deſtinata ad emptionem ſtabilium, cenſuum, vel mobilium pretioſorum connumeratur inter immobilia, vel mobilia pretioſa, & tunc non poteſt alienari ſine ſolemnitate.*

42 *Pecunia minoris comparandorum prædiorum cauſa deſtinata abſque decreto alienari non poteſt.*

43 *Pecunia magna quantitas, quæ eſt in Eccleſiæ proprietate, non in fructu, abſque aſſenſu Apoſtolico alienari non poteſt.*

44 *Pecunia in banchis campſorum poſita cenſetur iure rerum immobilium.*

45 *Pecunia, quæ ſeruatur pro aliqua futura neceſſitate, vel pro conſeruando magis patrimonio, aut pro locatione ad pompam, cenſetur iure rerum immobiliũ.*

46 *Reditus annui inter immobilia connumerantur, & ideo ſine cauſa alienari non poſſunt, idem de iuribus, & actionibus ad immobilia.*

47 *Pœna contra alienantes Eccleſiæ bona abſque ſolemnitatibus requiſitis quæ ſint in Extrauag* Ambitioſæ, de rebus Eccleſiæ, *conſtituta? oſtenditur.*

48 Extrauag. Ambitioſæ, de rebus Eccleſiæ non alienandis, *an fuerit vbique recepta? oſtenditur & n. 49.*

50 *Eccleſiæ res immobilis parua cum conſenſu Epiſcopi abſque ſolemnitatibus alienari poteſt.*

51 *Res exiguæ, ſeu modici valoris, quæ dicantur, arbitrio iudicis relinquitur.*

52 *Repudiare legatum, vel hæreditatem, aut rem Eccleſiæ non incorporatam poteſt Prælatus abſque ſolemnitatibus.*

53 *Statutum in præiudicium Eccleſiæ valet in quærendis, quando laici non odio Eccleſiæ, ſed bono zelo faciunt.*

54 *Eccleſiarum res nõ ſolum acquiſitæ, ſed etiam acquirendæ non poſſunt abſque ſolemnitatibus alienari.*

55 *Permutatio inter Rectores Eccleſiarum de bonis Eccleſiaſticis licitè fieri poteſt.*

56 *Aſſenſus Apoſtolicus non requiritur in alienatione ab vna Eccleſia alteri Eccleſiæ facta.*

57 Cap. caſellas 10. q. 2. & c. ſine exceptione 12. q. 2. *declarantur.*

58 *Eccleſiarum res ſine ſolemnitatibus alienari poſſunt, quando ſumma alienandi neceſſitas inſtaret, & Papa de facili adiri non poſſet.*

59 *Bona relicta, & donata Eccleſiæ, quæ eſt incapax retinendi etiam in communi, poſſunt alienari ſine ſolemnitatibus, & pretium conuerti in Eccleſiæ neceſſitatem.*

60 *Regulares ipſorum bona alienare poſſunt ex pluribus priuilegiis ſibi conceſſis.*

Regulares indigentes victu, nec recipientes, qui credito illis tribuat, nec valentes conſenſum expectare ſummi Pont. an poſſint abſque dicto conſenſu, & abſque incurſu cenſurarum res pretioſas in pignus tradere, ſecus pecunias ad cambium ſumere, ſi aliter non reperiant? ibid.

61 *Eccleſiarum bona reſtitutioni ſubiecta abſque ſolemnitatibus reſtitui poſſunt.*

62 *Alienari poſſunt Eccleſiarum res ob remunerationem meritorum.*

63 *Tranſactio poteſt abſque ſolemnitatibus fieri ſuper aliqua re Eccleſiæ, cuius poſſeſſio nõ ſit penes ipſam.*

64 *Caducitatis remiſſionem emphyteutæ Eccleſiæ poteſt ſolus Prælatus ſeu Rector abſque ſolemnitatibus facere.*

65 *Emphyteuta excuſatur à commiſſo ſi Prælatus etiam ſolus abſque Capitulo recipiat penſiones poſt commiſſum decurſas.*

66 *Eccleſiæ res, quæ inconſulto Romano Pontifice alienari non poſſunt remiſſiuè.*

67 *Bona menſæ Epiſcopalis ſunt, quæ principaliter ad alius ſuſtentationem ſunt deputata, & nullum alium Rectorem habent præter ipſum Epiſcopum.*

68 *Bona de menſa Eccleſiæ dicuntur ea, quæ perpetuò vnita fuerunt Eccleſiæ, atque ita, quæ nunquam alteri ab Eccleſia poſt à ſe quæſitum dominium conceſſa fuerunt.*

69 *Alienare, aut in perpetuam emphyteuſim concedere non poteſt Prælatus ea, quæ ſunt de menſa Eccleſiæ.*

70 *Capituli aſſenſus vltra Apoſtolicum requiritur in alienatione bonorum menſæ Epiſcopalis ſeparatæ à menſa Capitulari.*

71 *Aſſenſus Apoſtolicus ſuper alienatione rerum Eccleſiæ de ſtylo Curiæ Romanæ quando concedatur, & quibus perſonis? oſtenditur.*

72 *Aſſenſus Apoſtolicus ex lapſu triginta, vel quadraginta annorum cum poſſeſſione præſumitur.*

73 *Solemniter omnia interueniſſe præſumuntur ex longiſſimo temporis curſu, niſi ex inſpectione inſtrumenti appareat ſolemnitatem non interueniſſe.*

DE bonorum Eccleſiaſticorum alienatione tractant Redoan. *in ſpeciali tract. de rebus Eccleſiæ non alienand.* Perez *in commentar. ad Extrauag. Ambitioſæ, illo tit.* Nauar. *de alienat rerum Eccleſ.* Villalob *tom. 1. communium opinion. lib. 1. tit. 1 num. 35. cum ſequentib. pag. 149.* vbi Bonacoſ. & Suar. *à n 51.* Valdeſ. *ad Xuar. part. 2 pag. 97.* Menoch *de arbitrar. caſu 172.* Rebuff *in compendio alienat.* Maſcard *de probat. concluſ. 75.* Perez *lib. 10 tit. 2. lib 1. Ordin. pag. 51.* Quaranta *in ſumma Bullarij, verb alienatio rerum Eccleſiæ,* Azor *inſtit. moral. part 2. lib. 9. cap 1. cum ſequent.* Camill. Borrell. *in ſummam omnium deciſ. tit. 15. de rebus Eccleſiæ non alienan.* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſiaſt. deciſ. 1. cum multis ſequentibus, in vtraque edit.* Marc. Anton. *variar. reſol. lib. 1. reſolut. 21.* Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt part. 1. cap. 15.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib. 10. tract. 3. num. 61. cum ſequentibus,* Vgolin *de poteſtate Epiſcopi cap 14. §. 4. cum ſequentibus,* Molin. *de Iuſtit. tract. 2 diſput. 465. cum ſeqq.* Gutier. *de iurament. confirmat. p. 1. c. 52. & practic. lib. 1. q. 8.* nouiſſimè Bonac. *tract. 2. de alienat. bonorum Eccleſiaſt.* nouiſſimè me pluries citato *in hac alleg.* Ciarlin. *controuerſ. forenſ. lib. 1. c. 105 per tot* nouiſſimè etiam Marcel. Vulpe *in praxi iud fori Eccleſ c. 7. per tot.* Lezana *in ſum. quæſt. Regul. tom. 1. c. 10.* Amat. *conſ. 63. & ſeq.* Anton. Natat. *alleg 30. cum ſeq.* Ioan. Baptiſta Thoro *in compendio deciſ. Neapolit. verb. Alienatio res Eccleſiæ,* Intrigl. *deciſ 44.* Camill. de Laratha *conſ. 37.* Theſaur *quæſt. forenſ. lib. 3. q. 17.* Fachin. *lib. 1. conſ. 71. & lib. 3. conſ. 24. & 45.* Valenzuel. *conſ. 1 p. 1.* nouiſſimè me ſæpiſſimè citato *in hac alleg.* Caſtro Palao *in opere morali tom. 2. tract. 12. q. vnica puncto 14. & 15.* 1

Nullus olim poterat res, aut bona Eccleſiæ inconſulto Epiſcopo alienare, *cap. Abbates, & cap placuit 12. q. 2.* Epiſcopus verò eas tantùm res Eccleſiæ ſuæ alienare, aut ſubditis alienandi facultatem concedere, quæ Eccleſiæ plus incommodi, quam vtilitatis afferrent, & ea de cauſa vt meliora proſpiceret, *cap. ſine exceptione, cum ſeqq. cap. non liceat Papæ, ead. cauſa, & quæſt.* aut ſi de propriis rebus tantum Eccleſiæ contuliſſet, quantum alienare voluerat *cap. ſi quis qualibet, ead. cauſa & quæſt.* ſed neque id poterat Epiſcopus facere abſque conſenſu Capituli, *dict.* 2

cap.

cap.placuit; eadem quoque lex Romano Pontifici circa res Apostol Ecclesiæ ponitur, teste Symmacho Papa *in dict. cap.liceat Papa.* Sed quoniam non recto iudicio plerumque bona Ecclesiarum in graue earum damnum etiam ab Episcopis alienabantur, & propter alienationes huiusmodi grauia detrimenta patiebantur, & plerique ambitiosa cupiditate detenti immobilia & preriosa mobilia Deo dicata, ex quibus Ecclesiæ, monasteria, & pia loca reguntur, atque illustrantur, & eorum ministri aluntur, profanis vsibus applicare, atque cum maximo illorum ac diuini cultus detrimento exquisitis mediis vsurpare, aut alienare non verebantur, propterea Rom. Pont. Paul. II. *in extrauag. Ambitiosa, de rebus Ecclesiæ non alien.* expresse prohibuit omnium rerum, & bonorum Ecclesiasticorum alienationem, aut omne pactum per quod ipsorum dominium transfertur, concessionem, hypothecam, locationem, & conductionem vltra triennium, nec non infeudationem, vel contractum emphyteuticum, nisi in casibus in ea expressis: vt probat Molin. *dict. tract. 2. disput.* 468. *num.*1. Et etiam alienare, ac in feudum, vel emphyteusim quocunque prætextu, vel causa quæcumque bona ad Ecclesias inferiores, & quæuis loca pia nunc, vel deinceps spectantia concedere, vel vltra triennium locare, & concessiones huiusmodi reuocare, vel prorogare cum plurium pœnarum impositione, prohibet Vrbanus VIII. *constitut.*51 incip. *Humana, Kalendar. Nouembris* 1625.
Horum primus est locationis, & conductionis in-
3 fra triennium, cum † res Ecclesiarum vltra trien-
nium non possint quoquo modo locari, aut alienari, Couar. *variar lib.* 2. *cap.* 16. *numer.* 4. Mascard. *de probat conclus* 601. *num.* 26. Henriq. *in summa libro* 13. *cap.* 40. §. 1. Auend. *de exequendis mand. part.* 1. *cap.* 4. *num.* 37. Perez *tit.* 7. *libro* 5. *Ordin pag.* 102. Vgolin. *d.cap* 14. §. 7 *num.* 5 *vers quarto*, Azor *institut. moral. part.* 2 *lib.* 7. *cap.* c. *quæst.* 5. & *p.* 3. *lib.* 8. *cap.* 3. *quæs.* 0. Azeued *l.* 33. *tit.* 1. *lib.* 1 *nouæ recopilat.* Cald Pereira, *de resolut. emphyt. cap.* 2. *num.* 28. plures refert Cened. *ad Decretal. collect.* 76 *num.* 1. Caroc. *de locato part.* 3. *sub tit. de rebus Ecclesiæ locandis concl* 5. & 9. Card. Tosch *tom* 5 *conclus.* 406. Lessi. *de iustit. lib.* 2. *cap.* 24. *dub.* 11. *n.* 68. Scott. *in selectas Constitut. theorem* 117. Stephan. Gratian. *discept. forens. tom.* 3. *cap.* 435. *num.* 1. Fachin *consil.* 71. *num.* 7. & 10. *lib.* 1. Mastrill. *decis.* 77. *num* 8. Cardin. Mantic. *de tacit. & ambig. convent. lib.* 4. *tit* 8 *num.* 53. Camill de Laratha *consil.* 57. *num.* 5. Iacob. Anton. de Mauro *alleg.* 31. & 50. *in addit.* Marcell Mauro *alleg.* 89. *numer.* 5. nouissimè Bonacin. *d.tract.* 1. *q vnica, puncto* 2. *num.* 24. & Marcell. Vulpe *d cap.* 6. *à numer.* 17. Rota apud Marches. *de commission p.* 1. *pag.* 106. nisi in contrarium esset consuetudo, Paris *consil.* 98. *lib.* 4. Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiastici decis.* 113. *n.* 5. *in prima edit.* & *resol.* 98. *n.* 5. *in* 2. *edit.*

4 Et huiusmodi triennium infra quod permittitur,
per *d Extrauag.* Ecclesiarum res locari, est computandum ex tribus fructuum collectionibus, ita vt si ex quolibet triennio vnus tantum fructus percipiatur, tunc triennium pro vno anno computari debet, & locatio fieri potest vsque ad nouennium. Ita Couar. *d.cap.* 16. *num.* 6. Gutier. *canon lib.* 1. *capite* 8. *num.* 12. Azor. *d part* 2. *lib.* 7. *cap* 10. *quæs.* 8. & *libr.* 9. *cap.* 2. *quæs.* 1. Cardin. Mantica *de tacitis, & ambiguis conuentionibus tom.* 1. *lib.* 5. *tit.* 3. *num.* 22. Quaranta *d. verb alienatio rerum Ecclesiæ numer* 18. Cald. Pereira *dict. cap.* 1. *numero* 31. Nauar *de alienat. rerum Eccles. num.* 21. Marc. Anton. Genuens. *in praxi Curiæ Archiep. Neapol. cap.* 60. *numero* 10. Vasqu. *de redditib. cap.* 2. §. 2 *dub.* 6. *numero* 30. Fillinc. *tract.* 44. *capite* 2. *q* 1. Bonacin. *dict puncto* 2. *num.* 24. *vers. aduertendum tamen.*

Quæstio est dubia, an locatio facta vltra trien- 5
nium in totum vitietur, aut quoad triennium sustineatur? In qua Doctores in varias diuisi sunt sententias. In primis Bart. *in authent qui rem, numer.* 7. & *ibi* Iason *num* 21. *de sacrosanct. Ecclesiis*, tenet hanc locationem in totum nullam esse, nec quoad triennium sustineri, sequuntur Matth. de Afflict. *decis.* 107. *num.* 2. Purpur *cons.* 540 *num.* 7. Pinel. *in l.* 1. *part.* 3. *n.* 75. *in fine*, *C. de bonis matern.* Gutier. *in lib. nemo potest, num.* 53. *ff. de legat.* 1. Valasc. *de iure emphyt. quæst.* 29. *num.* 15. Cardinal. Mantica *dict. lib.* 5. *tit.* 5. *in princ.* Azor *d.part* 2. *lib.* 7. *cap.* 10. *quæs.* 4. & *lib.* 9. *cap.* 2. *quæst.* 4. Cald. Pereira *de resolut. emphyt. cap.* 2. *num.* 10. & *de empt. cap.* 32. *num* 22. Stephan. Gratian. *discept forens. cap.* 162. *n.* 12 Camill. Borrell. *in summ. omnium decision. tom* 1. *tit.* 19. *numer.* 5. me citato pro contraria parte hanc dicit sibi videri probabiliorem, Castr Palan *dict puncto* 14. *num.* 7. & tenuit Rota apud Farin. *decis.* 30 *part* 1. & apud Marchesan. *de commission. part.* 1. *pag.* 108. vbi ponit decisionem *in Brixinen locationis* 5. *Octobris* 1594. coram *Peña*, quæ disputat in vtramque partem, & tandem cum hac remanet. Et hanc sententiam primò probant ex *d. Extrauag Ambitiosa*, ibi, *nullius omnino sit roboris, &*
momenti; vbi † dictio illa, *omninò*, indistinctè om- 6
nes annos comprehendit, ac omni ex parte locationem annullat, iuxta notata per me *in remiss. de dictionibus, & clausulis, dict.* 206 *Secundò ex Clement.*
C. de Rebus Ecclesiæ non alien. vbi dicitur quod † nec 7
recipienti ius aliquod acquiratur, quia quando negatiua adiungitur cum dictione, *aliquid*, etiam in qualibet minima parte verificatur, gloss. *verb. aut earum in Clement* 1. *de foro competent.* vbi Cardin. notat Tiraquell. *in l si vnquam, verb. omnia, num.* 5. & *num.* 14. & faciunt quæ adduxi Ego ipse *diction.* 14. *numer.* 6. *Tertiò* adducitur text. *in authent. de non alienandis*, §. *emphyteusim*, ibi, *neque quod sit habere aliquod penitus robur sinimus.* Tandem facit, quod in his, quæ pendent à voluntate duorum, & agitur de obligatione contrahenda, si contractus non valet, vt fit, nec valebit vt valere potest, notat Bart. communiter receptus *in l.* 1. §. *si quæsita, ff. de verborum oblig.*

Contrariam opinionem, scilicet locationem re- 8
rum Ecclesiæ factam ad plures annos validam manere quoad dictum triennium, tenuit Bald. *in auth. si quas ruinas, C. de sacrosanct. Eccles.* sequuntur Paul. *in auth. qui rem C eodem tit. num.* 7. vbi Decian. *nu.* 23. Curt. iun. *tract. de feudis p* 2. *q* 6 Couar. *in cap* 16. *n.* 5. Syluest Aldobrandin. *cons.* 79. *numer.* 3. *lib.* 1. Tiraq. *de retract lig.* §. 25. *gloss.* 1. *numero* 12. Clar *in* § *emphyteusis, q.* 6. & *in* §. *feudum, q.* 15. & *in* §. *donatio, q.* 17. *n.* 2. Molina *de primog l.* 1. *c* 21. *n* 28. *vers. contrarium*, alter Molina *de iustitia tr.* 2. *disp* 467. *col.* 2. Rebell *de oblig. Instit. p* 2. *lib.* 14. *q.* 6. Gama *decis.* 390. Card. Tusch. *verb locatio, concl* 406. *in princip.* Perez *l.* 1. *tit.* 6. *lib.* 5. *Ordin. pag.* 203. *col.* 1. Steph. Quaranta *dict. verb. alienatio rerum Ecclesiæ, n.* 18. Vgolin. *d.cap.* 14. §. 7. *n.* 5: *vers. quarto.*

Sic etiam emphyteusis concessa in quartam, vel quintam generationem, quoad tertiam permissam, valida est, *auth. de non alienandis*, § *quod autem, collat.* 2. Couar. *d.c.* 16. *n.* 5 *ad finem.* Molina *d.c.* 21. *num.* 34. Gam. *decis.* 72 *n.* 2. Cald Pereira *d. c.* 32. *n.* 33. & *de nomin. q.* 19. *n.* 81. Aloys. Ricc *in praxi fori Eccles. decis.* 117. *n.* 2. *in prima edit* & *resol.* 102. *n.* 2. *in secunda edit.*

10 Sic etiam donatio facta absque insinuatione vltra quingentos anreos, in excessu solum vitiatur & firma remanet in summa à Iure permissa, vt docet expresse text. *in l sancimus, in principio versic. si quid autem C de donat Ord. Regia Lusitan. lib. 4. tit. 62. in principio*, resoluunt Clar *in §. donatio, q. 17. n. 2.* Molin. *dicto tractatu 2. disp 278. in principio*, Aloys. Ricc. *d. resol.* 02. *n.* 3. Cenall. *communn contra commun q. 222. n.* 3 Rebell. *d. p. 2. lib.* 18. *q* 6. *n.* 6. Cardin. Mantica *d tit.* 5. *num.* 23.

11 Ego verò prædictas opiniones inter se discordantes adhibita distinctione ad concordiam reducendas esse arbitror, & vt generaliter materia percipi possit, distingnendum est, quod aut tempus licitum io his contractibus ab illicito separari non potest, aut potest: priori casu dicendum est contractum, non solum pro tempore prohibito, sed neque etiam pro tempore permisso valere, immo in totum vitiari, & in hoc casu procedit prior sententia Bart. & sequacium, de qua supra; cum enim ratio totalis Doctorum, qui secundam opinionem sunt sequuti, in eo consistat, quod in his contractibus possit vtile ab inutili separari; cum tunc pars inntilis non tollat consensnm à parte vtili, rectè, fit, vt nnn procedat in his casibus, quibus tempus vtile ab inutili separati non potest, vt optimè notat Molin. *dict. cap.* 21. *numero* 18. *versic. vt autem* Per contrarium verò quando tempus potest ab inutili separari, cum tunc pars inutilis non tollat consensum à patte vtili, rectè fit, vt contractus pro tempore permisso, & ita vtili sustineatur, & solum vitietur respectu temporis prohibiti, & hic est posteriot casus, secundum quem potest procedere opinio Baldi, & sequacium, qnos supra post ipsum citaui, regnla enim, vtile per inutile non vitiatur, intelligitur in his quæ sunt diuisibilia, provt plutibus citatis Doctoribus habetur *in libello de principijs vtriusque iuris littera V, num* 78.

12 Dicetur autem tempus vtile ab inutili inseparabile, qnando cnnstiterit contrahentes ad minus tempus non esse contracturos; verbi gratia, si alicui considerabiliter intersit contractum pro omni tempore, quod connentum fuit, & non pro minori durare, quo casu contractus indiuidnus, & inseparabilis ex præsumpta pattium voluntate censendus erit, resoluunt Felin. *in c. cum super, colum 2 de officio delegat.* Titaquel *de retract. lign § 23 gloss 1 num.* 28. optimè Molioa *dict num.* 28. *versic quod intelligendum.* Vnde
13 † quando pro mnltis annis datur vnicum pretium, seu merces, locatio in totum corruit, nec intra tempus permissnm valet, non quidem ex eo, quod vnica tantum censeatur locatio; qua ratione mooctur Couar. *d. cap 16 n. 5. vers eadem ratione*, sed ex eo, qnia ex illa vnica pretij, seu mercedis assignatione pro omnibus aonis satis videtur constare contrahentes pro paucioribus annis non cootracturos, Molina *d. n.* 28. *versic ex quibus.*

14 Hinc, quod si prohibitus alienare locet ad longum tempus, verbi gratia ad decennium, ad vitam, vel similiter, talis locatio in totum vitiabitur, ita vt nec pro tempore permisso, & ita infra decennium sustineatur: ratio est quia in hac specie constat contrahentes ad minus tempus non esse contracturor, cum illorum multum intersit contractum decennalem, vel ad vitam pro omni tempore durare, quia prædicta locatio alienationem vtilis dominij inducit, vt cum multis qnos refert, & sequitur, resoluit Molin *d. c.* 21. *n.* 17. per text. *ibi in l.* 1. *§. quid autem, ff. de superficiebus*, contra Conan. *comment. lib. 7. c.* 12. *fol.* 535. & Pinel. *in l. 1. p. 1. n. 66. C. de bonis matern.* ac subinde cùm ex locatione ad modicum tempus dentur multa incommoda partinm, quæ non dantur ex locatione ad longum tempus propter dictam vtilis dominij translationem, rectè præsumitur, quod si partes, quibus aliàs interdicitur alienatio, locent ad longum tempus, non fuisse contracturos pro minori tempore, & ita in tantum corruat locatio, vt eleganter circa locationem de rebus Ecclesiæ, seu maioratus factam ad longum tempus, vt in totum vitietur, prosequitur Molina *dict. num.* 28. *versic. illud tamen*, facit ad hoc propositum text. opt. *in l. cum eiusdem.* 34. *versic. interdum. ff. de adil. edicto*; faciunt item quæ in simili Cabed. *Lusitan. decis.* 87. *num.* 7. & 15. *p.* 2. circa intellectum text. *in cap. Massana*, 46. ibi, *nullam*, &c *de elect.* & in hunc sensum potest intelligi *d. Clem.* 1. ibi, *nec recipienti*, &c. iotelligeodo verba illa, ad certum tempus, scilicet decem annorũ ad minus, per quod spacium inducitur alienatio, qoemadmodum per locationem ad vitam, de qua ibi fit mentio.

Per contrarium veto dicetur tempus licitum ab 15
illicito separabile, si ex coniecturis appareat contrabentes etiam pro tempore licito contracturos, & non dari notabile illorum interesse, etiamsi contractus non duret pro omni tempore. Hinc fit, quòd locatio rerum Ecclesiæ facta vltra triennium sustineri debet intra tempus licitum, & ita vsque ad triennium, quia non tesultat considerabile interesse, ex eo qnod locatio ad triennium solum, vel vltra valeat (dummodo tamen ad decennium fiat, iuxta supradicta) cum sit eadem locationis species, ac sub nde cum respectu temporis vtilis detur præsumptiuè consensus partium, nihil mirum si respectu ipsius locatio sustineatur, & solum vitietur respectu temporis probibiti (quomodo autem hodie res Ecclesiæ locari possint, vide Concil. Trident *sess.* 25 *de reformat. cap.* 11.) & idipsum dicendum est in emphyteusi concessa vltra tres generationes, vt scilicet valeat quoad tempus à lege permissum, iuxta *dict. auth. de non alien. in § qnod autem, in fine*, & ita tenent Molin. *dict, num.* 28. *versic. in 2 specie, & vers. quid intelligendum*, Bald. *in dict. authent. si quas ruinas, C. de sacros. Eccles.* & cæteri omnes suprà citati,

Non obstat text. *in dict. Extrauag. Ambitiosa.* ibi, 16
nullius momenti, quia intelligitur respectu temporis illiciti, non vero liciti: leges enim generaliter loquentes non censentur improbare id quod aliis legibus erat permissum, *l sciendum* 15. *in princ ff. qui satisd. cog.* Ita Molina *vbi suprà vers. cui opinioni*, vbi eodem modo respondet ad *d. auth. de non alien. in §. emphyteusim, collat.* 2 ibi, *nec quod fit*, &c. vt scilicet prædicta emphyteusis concessio non teneat respectu temporis illiciti; quod si replicetur *d. text. in auth. in vers. si verò*, quo monetur Couar. ad contrariam sententiam amplectandam *d n. 5. vers. tandem vt liberè*, respondebitur quòd immo text. ille pro nostra opinione facit: cùm enim ibi emphyteuta priuetur iure suo, scilicet emphyteusi pro tempore legitimo per viam pœnæ ab ea lege appositæ, planè apparet de iure non ex eo esse nullam emphyteusim pro annis præcedentibus, quod vltra tempus legitimum fuerit concessa, & ita non probat ille text. prædictam concessionem esse de iure in totum inualidam, vt Couar. arbitratur.

Quæres opportunè si locatio in specie *d. Extra-* 17
uag. Ambitiosæ, fiat ad duo triennia, eo adiecto pacto, vt post primum incipiat secundnm, an valeat? Bald. *in cap 1. si libellario, quibus modis feud. amit. & in l. voluntas, C. de fideicom.* in ea fuit opinione, vt existima

existimare talem locationem validam esse, etiam quoad secundum triennium, vel tertium. Contrarium, immo talem locationem vltra trienniom non tenere, amplectuntur Lap. *alleg.* 12. Alexand *consil.* 165. per totum, *lib.* 2. *& cons.* 104. *num.* 6. *lib.* 3. Roin *cons.* 57. *num.* 13. *libr.* 1 plures alij, quos refert, & sequitur Valasc. *de iure emphyt. quæst.* 23. *num.* 15. eandem etiam amplectuntur plures, quos refert, & sequitur Couar. *dict. cap.* 16. *n.* 4. Molin. *d. tract.* 2. *disp.* 466. *col. fin.* Azor. *d. lib.* 9. *c.* 2. *q.* 2. Vasq. *in opusc. de reddit. c.* 2. §. 2. *n.* 25. me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *d. punct.* 14. *n.* 3. Lezana *d. cap.* 10. *num* 4. *prope fin vers. non possunt*, & sic censuit Rota *in Comen. locationis Martij* 1600 coram *Cardin. Pamphilio sen.* apud Marchesi. *de commiss. p.* 1. *pag.* 107. vbi expresse habetur locationem fructoum Ecclesiasticorum de triennio in triennium vsque ad nouem annos esse nullam: quæ opinio probatur ex *d. auth. de non alien. § quod autẽ prope fin collat.* 2. vbi cũ prohibitũ esset concedi emphyteusim rerum Ecclesiæ, nisi in vitam accipientis, & duas alias vitas seu generationes, dicitur nullum esse pactum, quod quidem adiiciebant, nempe qood finitis illis duabus aliis generationibus, tenerentur Ecclesiæ ministri iterum concedere in emphyteusim eandem rem sequenti successori, eumque præferrent cæteris, inquit text. in hæc verba; *in hoc enim nihil aliud est quam per reuolutionem & machinationem perpetuas eis emphyteuses, magis autem priuationes Ecclesiasticarũ agi rerũ, sed & si quid factũ est, talem nullam necessitatem esse Reuerendissimis Oeconomis duobus hæredibus cessantibus cæteris tradere*; quibos verbis satis ostenditur, prædictum pactum esse reuolutionem, & machinationem à Iure reprobatas, quia in fraudem legis fiunt; ob quam etiam rationem non valebit pactum, quo permittitur transacto priori triennio fieri renouationẽ in aliud triennium vt per Valasc. & sopra citatos Doctores: & colligitur ex his, quæ tradunt D. Barbosa *in l. filiofam.* 16 § *fin. n.* 26. *ff. soluto mat* Crot *in l.* 1. § *sed si mihi Pamphilum, n* 15. *ff de verb signif.*

18 Deinde si quæres an triennium, de quo *in d. Extrauag. Ambitiosa*, possit per statuta Episcoporum limitari ad vnum, vel duos annos? Affirmatiue respondebitor cum Alexand. *consil.* 160. *à n.* 6. *vol.* 6. Cardin. sibi contrario *in cap vlt. num.* 2. *ne Prælati vices suas*, & est de mente Anch. *cons.* 116 *n.* 5. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. puncto* 14. *numer.* 10. Nec obstat *d. Extrauag. Ambitiosa*, quia respondetur illam non iobere locationes fieri vsque ad illud tẽpus, sed ne vltra fiant, prohibet; & sicuti priuatus locando ad vnum, vel duos annos contra prædictam Extrauag. nihil facit, sic Episcopus illud statuendo, arg. glos. *in rub. C. de decretis decur. lib.* 10. ex Gom. *l.* 22. *Tauri. n.* 10. Quo fit valida esse statuta, quibus ordinatur ne aliter locatio valeat qoam si fuerit à Prælato confirmata, prout fertur seruari in diœcesi Bracharen. ex Anchar. *d. cons.* 111. probat Ias. *in l.* 1. §. *fuit quæsitum ff ad Trebel.*

19 Dubium est in præsenti materia non contemnendom, an prædicta Extrauag. habeat locum in fructibus, siue reditibus rerum Ecclesiarum? In quo vna sententia tenet, quod licet bona Ecclesiæ Archiepiscopalis Cathedralis, vel collegiatæ, aut cuiuscunque alterius Ecclesiæ inferioris post triennium locari non possint per Prælatos, siue eorumdem beneficiatos, vt habetur *in d. Extrauag.* fructus tamen ipsarom bene possint etiam vltra triennium intra tamen modicom tempus, per eosdem locari. Ita quidam Senator Regius apud Gam. *Lusitan. decis.* 39n. *n.* 4. Couar. *d. cap.* 16. *n.* 6. *ad fin.* Auend. *de exequendis mand. p.* 1. *cap.* 4. *num.* 32. *ad finem*, Cardin. Mantica *de tacitis & ambig coment. tom.* 1. *lib.* 5. *tit.* 3. *nu* 21. Gregor. *l.* 9. *verb. arrendar. tit.* 7 *part.* 1. Zerola *in praxi Episcop. p.* 1. *verb. Alienatio*, §. 3. *pag.* 12. Cened. *ad Decretal. collectan.* 76. *n.* 3 *& collect.* 102. *num.* 3 *& ad sextum collect.* 32. *n* 2. Vasq *de reddit. c* 1. §. 1. *num.* 34. Fillinc. *tract.* 44. *cap.* 4. *q* 1. Scort. *in select. as Constitut. theor.* 115. Pro qua opinione inprimis adducuntur verba *d Extrau.* ibi, *bonorum Ecclesiasticorum*, & ibi *Ecclesiarum euidenti vtilitate*; quæ verba videntur tantum comprehendere bona Ecclesiæ, non autem fructus beneficiorum; deinde pro eadem parte adduci possunt verba eiusdem Extrauag ibi *præterquam in casibus à iure permissis*; tunc sic attento Iure antiqoo permissum erat fructus Ecclesiæ ad modicum tempus, & ita etiam post triennium locare, iuxta text *in c. per vestras, de locato*, & quæ Abb *ibi n.* 4. & Card. *in Clem.* 1. § *fin. q.* 4. *de rebus Ecclesiæ non alien.* Dec. *cons.* 204. *vol.* 1.

Verùm contrariam opinionem tenet Gam. *d. decis.* 390. *num.* 6. & secundum eam magis communiter 20 indicari affirmat ibi, *& decis.* 156. *n* 2. sequuntur Emman. Sà *verb. conductio n* 12. Boër *decis.* 224. *num* 2. & plures quos refert Bonacin. *d puncto* 2. *num.* 25 *vers. sed oppositum*, me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. puncto* 14. *n.* 12. Bonacin *de contract disp* 3. *q* 8 *puncto* 4. *n.* 32. *vers falsum vero*, neruose defendit Gutier *canon. lib.* 1. *c* 8. *n.* 4. & censuit Rot. apud Marchesi *de commission p* 1 *pag.* 107. Ex eo suadetur, quia d. Extrauag in præfatione agit de bonis immobilibus, & pretiosis mobilibus Deo dicatis, ex quibus Ecclesiæ monasteria, & pia loca reguntur, illostranturque, ac eorum ministri sibi alimoniam vendicant, deinde in decisione prohibet omnium rerum, & bonorum Ecclesiasticorum alienationem, locationem, & conductionem vltra triennium; quibus verbis non solùm bona propria ipsarum Ecclesiarum, quarum fructus in vtilitatem ipsarum conuertontur, vltra trienium prohibentur locari, sed etiam illa ex qoibus Ecclesiæ, & pia loca illustrantur, & eorum ministri sibi alimoniam vendicant, & ita fructus beneficiorum videntur comprehendere, omnia enim bona illa sunt Ecclesiastica. † vnde meritò Extrauag. 21 vsa est prædictis verbis, *omnium rerum, & bonorum Ecclesiasticorum*, &c. vt vtraque bona comprehenderet. Deinde ex verbis *d extrau in 2. except.* quam facit, ibi, *ac de fructibus, & bonis, quæ seruando seruari non possunt pro instantis temporis exigentia*, &c. manifestè videtur probari, quod si fructus, & bona vltra triennium seruari possunt, post triennium locari non valent, vt ita exceptio firmet regulam in contrarium, iuxta *reg. l. nam, quod liquide ff. de penu leg.* cum citatis *in libello de principiis vtriusque iuris, litt. C. n.* 5. Cùm igitur fructus beneficiorum, qui post triennium nascantur, seruando seruari possint, quinimò cùm tunc nulla detur temporis exigentia, vt alienentur, si quidem adhuc nati non sunt, manifestè ex præd. Extrau. concluditur fructus beneficiorum vltra triennium nec alienari, nec locari posse. Cuius resolutionis illa vnica potest assignari ratio, vt occurreretur facilitati clericorum, qui præsentem pro pluribus annis recipientes futuris fraudarentur alimentis, ad quæ sunt deputati reditus Ecclesiarum, *c.* 1. *de præbend.* Et Ecclesiæ seruitia, in quo conductores totum acquirunt, & ipsi nihil percipiunt, negligereotur, iuxta *c. si quis obieceris* 1. *q.* 1. deinde cùm in magnom successorum præiudicium redundarent huiusmodi locationes repræsentata pecunia factæ, ideo eas inualidas pronuntiat quocumque indulto, vel priuilegio, non obstante, Concil. Trid. *sess.* 25. *de reformat. cap.* 11.

& faciunt quæ ad illius intellectum adducunt Re-
bello *de obligat.inſtit p.2.lib.14.q.5.à n.4.* Valet.Re-
ginald *in praxi fori pœnitent.lib.25.cap.41.num.* 539.
Marc.Anton.Genuenſ.*in pract. Eccleſiaſt.q.*166.Pia-
ſec.*in praxi noua Epiſcop p.2.cap.4.n.65.verſ.locatio-
nes.*

22 *Secundus* caſus tribus, quibus inconſulto Roma-
no Pontifice res Eccleſiæ alienari permittuntur *in d.
Extrauag. Ambitioſa*, eſt emphyteuſis habens tres
conditiones, ſcilicet in caſibus a Iure permiſſis, &
de bonis ſolitis ab antiquo dari in emphyteuſim,
23 & cum euidenti Eccleſiæ vtilitate. † Caſus hi à Iure
permiſſi quatuor ſunt principales. *Primus* eſt cauſa
neceſſitatis Eccleſiæ, vt ſi debitum vrgeat ab ipſa
Eccleſia contractum, *authent. ſancimus, de ſacroſanct.
Eccleſ.* Marc. Anton Genuenſ. *in pract. Eccleſiaſt.
q.459.n.2.*me citato *in hoc loco* Caſtr.Palao *d. puncto
15.§.2.n.5.Secundus* eſt cauſa pietatis, gloſſ.*in cap.1.
12.q.1.*Franc.Leo *in theſauro fori Eccleſiaſtici p.1.c.
15.n.9.*Veluti pro redemptione captiuorum,*§.ſacra,
Inſtitut. de rerum diuiſ.* vel pro alimonia pauperum,
ne fame,& frigore pereant, *l. ſancimus, C de ſacro-
ſanct.Eccleſ.c.aurum habet Eccleſia,12,q.1.Tertius* eſt
24 cauſa † incommoditatis,vt quando res eſt Eccleſiæ
incommoda, de quo eſt text.*in c.terrulas*, 12. *q.* 2.
veluti ſi aliqua res Eccleſiæ potius afferret incom-
moditatem,quàm vtilitatem,vt quia nullus,ſeu mo-
dicus ex ea percipitur fructus, & quando expende-
retur pluſquam redderet, poteſt alienari, ſeruata
forma tradita *in d.c.ſine exceptione*, ita Marcel Vul-
25 pe *d.c.6.n.33. Quartus* † vt res eſſet inutilis, tunc
Prælatus illam alienare poteſt,*cap.ſine exceptione,11.
q.1.cap.non liceat,12.q. 2. d. cap. terrulas, Clement. 1.
de rebus Eccleſ.non alien. l. iubemus, C. de ſacroſanct.
Eccleſ.*vbi ſi ſumus in refectione domus,in qua ma-
ior ſit impenſa, quàm vtilitas Eccleſiæ, præſtat qui-
dem domum potius alienari, *authent. ſi quas, C illo
tit.* Sicut enim permittitur alienatio, vt res plus
commodi tribuat,*d.c.ſine exceptione 12.q.1.* Sic per-
miſſa eſt alienatio, vbi plus expenditur pro repara-
tione,quàm deducatur, *l. ſed an vltro, §. 1. ff. de ne-
got.geſtis*,quia res Eccleſiæ ex cauſa maioris vtilita-
tis alienari poſſunt, ſi quippe Eccleſia ipſa recupe-
ret alteram rem meliorem,*c.vt ſuper, 8. de rebus Ec-
cleſ. non alien.* Viui *tom.1.comm opin.tit.1.n.36.verſ.
nono,pag.*150. Vnde contractus ſi ſint vtiles Eccle-
ſiæ,etiamſi fiant ſine ſolemnitate,ſunt validi, Anton.
Gabr.*commun.tit de rebus Eccleſia non alien. ſub n.*17.
Maſcard. *de probat concluſ.* 75. Rebuff. *in compend.
alien.num.*34 Fr.Emman.*quæſt.Regul.tom.1.quæſt.27.
art.* 9. Quarant. *dict. verb. alienatio rerum Eccleſia,
num.* 34.

26 Hinc emphyteuſis perpetua bonorum Eccleſiæ
concedi poteſt de rebus incultis,parum vtilibus Ec-
cleſiæ;vt per Cam *deciſion.*323. incip. *Monaſterium,
num.*1. Capyc *deciſ* 105. Petr. Rebuff. *reſponſ.* 111.
& 112.Cened.*ad Sextum, collect.* 32. *num.* 4. Qua-
rant. *dict. verb alienatio rerum Eccleſia, numer.* 41.
Camill. Borrell. *in ſumma omnium deciſion.titul.* 33.
*numer.*128. Cald. Pereira *de nominat. emphyt. quæſt.*
23.*à num.*55.vbi *num.* 56. reſoluit poſſe Prælatum ſi
velit de Iure communi emphyteuſim perpetuam
concedere, & *num.*57.tenet, quod res ſterilis pro
hæredibus & ſucceſſoribus conceſſa ad extraneos
tranſit, & *n.* 59. quod perpetua conceſſio eſt obſer-
uanda ſine augmento penſionis,& *n.*60. quod con-
ceſſio temporalis rei ſterilis finita debet reformari,
etiam in fauorem extraneorum, de quo etiam idem
27 Cald. Pereira *de renouat. emphyteuſ.q.12.n.2.* Et † vt
contractus videatur ao ſit vtilis, vel damnoſus Ec-
cleſiæ, inſpici debet tempus celebrationis ipſius cō-
tractus,Rebuff.*in compendio alienat.n.73.in fine.*Surd.
de aliment.tit.8.priuileg.56.n.78.& tit.9.q.11.num.10.
Marc. Anton. Genuenſ. *in praxi Curiæ Archiepiſc.
Neapol.c.89.n.3.*me citato *in hoc loco* Caſtr.Palao *d.
puncto 15.§.2.n.6.in princip.*Aduertendum tamen,eſt
quod de† manſo,ſeu paſſalibus Eccleſiæ emphyteu- 28
ſis fieri non poteſt,nec præſcriptio,aut præſumptus
titulus admittitur,vt optimè reſoluit Cald.Pereira *de
renouat.emphyt.q.15.n.15.*Menoch *de præſumpt.lib.3.
q.108.n.9.*& faciunt quæ idem Menoch.*conſ.143.n.
22.*Maſcard.*de probat.concl.1371.n.108.*

Res Eccleſiæ ſolitæ concedi in emphyteuſim cum 29
beneplacito Apoſtol. ſemel impetrato, ſi ad Eccle-
ſiam reuertantur, poſſunt iterum emphyteuticari
abſque ſolemnitate requiſita in alienatione rerum
Eccleſiaſticarum, *Extrauag. Ambitioſa,*ibi,*ab antiquo
conceds ſolitis,l.3.verſ. otroſy tit.26.part.4.* ibi, *aquel-
las coſas que los anteceſſores coſtumbraron à dar* Clar.
*§.emphyteuſ.q.6.num.1.& q.28.num.7.& verb.feudum
q.13.à princ.*Menoch.*de arbitrar. caſu 81.à num.5.&
conſ.66.n.31.& conſ.79. num.1. cum ſequentibus, &
conſ.90.n.22. & de præſ.lib.6. præſ.63. à n.* 19. Gam.
*deciſ.24.& deciſ.6.num.6 & deciſ.344.num.4.*Steph.
Quaranta *in ſumma Bullarij verb. alienatio rerum Ec-
cleſia,num.*39. & 40. Zerol. *in praxi Epiſc. part.* 1.
verb. alienatio rerum Eccleſia, §. 3. Aloyſ. Rice. *in
praxi rerum fori Eccleſiaſt dec.126 in 1.edit. reſ.* 110.
*in 2.edit.*Melch. Phœbos *Luſitan. deciſ.* 82.*num.*34.
*tom.*1. Vgolin. *d.* §. 7. *num.* 3. *verſ. quinto*, Camill.
Borrell.*in ſum omnium deciſ.tom.1.tit.33.à num* 129.
Cald.Pereira *de renouat.emphyt.q* 16. *num.* 71. alios
Doctores citat Cened.*ad Sextum collect.* 32 *num.* 3.
Gonzal *ad reg.8.Cancel.gloſſ.6.num.*194 Rot.Bonon.
deciſ.13.n. 7. & 8. Ceuall. *communium contra comm.
tom.4.quæſt.897.à num.*899.me citato *in hoc loco* Ca-
ſtro Palao *d.punct.15.§.4.num.*3. Molin.*de primogen.
lib.4.cap.1.n.*32.Andr.Gail *lib.1.obſeru.vltim. num.3.
&* 4. Nicol. Intrigl. *de feudis quæſt.53.num.27.& à
num.*37. Henric. Roſenth.*eod.tract.cap.4. concluſ.*21.
*per tot.*Guillielm.Rodoan *de rebus Eccleſ.q.51. cap.6.
per tot.& q. 60. per totam*, me citato *in hoc loco* no-
uiſſimè Ioſeph de Vela *Iuris conuerſi in Hiſpalen.
Senatu lib.1.diſſert.15.num.*76.Quod procedit etiam
accedente iuramento de non infeudando, vel em-
phyteuticando,Romano Pontifice inconſulto: nam
etiam in his terminis Prælatus præfato iuramento
non adſtringitur quoad bona in emphyteuſim ab
antiquo concedi ſolita,gloſſ.*verb.non nouum,verſ.vn-
de ſi Epiſcopus,in cap.præceptis 12.diſt gloſſ. vlt. verſ.
& eſt hic argumentum in cap.1.24. q.1.* & gloſſ. *verb.
rem nouam,in c.non ſatis 34.q.1.*Guil Rodoan.*d.q.6 c.
n.8.*Henriq. Roſenth.*d.c.4. concluſ. 22. iuncta concl.
33 & 34.* vbi recte cum communi limitat in rebus
iterum menſæ Eccleſiæ incorporatis, Seraphin. *de
priu.Iuram.priuil.52.n.vlt.verſ.vlt.*& ad cum Martin.
Benechendorf.plures congerens *n.*34.me citato no-
uiſſimè Ioſeph.Vela *d.diſſert.15.n.79.* Vnde † iura- 30
mentum de non alienando ſine Papæ licentia, non
continet ſolitum alienari,*c.ex parte,de feudis*,Gutier.
de iuramento confirm.p.1.c.51.n.4. Nauar. *in tract.de
alienat.rerum Eccleſ.n.*11.Cald.Pereira *de renouat.em-
phyt.q 11.n.30.*

Hinc etiam ſufficit, quod bona ſint ſolita venire 31
in diuiſionem, vt in futurum etiam diuidi debeant,
Palat.*in repet.cap..§.18.n.31.*Molin *de primogen.lib.2.
c.6.num.26.* Peñez *de maioratib.part.4.quæſt.20.num.
vlt.*

Eccleſiæ res ſemel effecta alienabilis cum ſolem- 32
nitate,efficitur perpetuò alienabilis abſque ſolemni-
tate,

tate, Alex. *cons.* 189. *col.* 6. *vol.* 2. Franeisc. Leo *d.c.* 15. *num* 3. Gonzal. *gloss.* 9 *num.* 124. Dec. *cons.* 88. *vol.* 1. Cæsat de Grass. *decis.* 3. *num.* 14. *de rebus Ecclesiæ non alien.* Steph. Rotæ Romanæ *decis.* 1490. Aloys. Rice. *in praxi rerum fori Ecclesiastici decis.* 2... *in vtraque edit.* Rot. *in vna Romana domus* 27. *Nouembris* 1588. coram *Card. Blanchetto*, & iterum *in vna Imolen. bonorum*, 21. *Maij* 1593. coram *Card. Pamphilio Sen.* Dummodo solitum non alteretur, Clar. *in §. feudum q.* 13. Rota *in d. Imolen. bonorum*, Marc Ant. Genuens. *d.c.* 60. *n.* 6. *vers. sextus*, Aloys. Riec *d decis.* 26. *n.* 2. Et dummodo solitum aliunde quàm ex partium assertione probetur, Rota *in vna Aversana tenimenti*, 24. *Nouembr.* 1581. coram Cantuce.o, vt patet *in dec.* 160. *n.* 4. *p.* 2. *diuers.*

33 Si verò cessat prima causa concessionis, vt si fuit datum prædium sterile, vt ad culturam reduceretur; si illa res postea ad Ecclesiam reuertatur prima causa concessionis cessante, prædium deuolutum sine noua causa alienari non potest, Abb. *in cap. vt super eo*, *num.* 11. *de rebus Ecclesiæ non alienand.* Redoan. *in quæst.* 22. *num.* 57. & 58. Fraocisc. Leo *dict. cap.* 15. *num.* 3. *versic. si verò*, Marc. Anton. Genuens. *dict. cap.* 60. *num* 6. *versic primus*, Piasec. *in praxi noua Episcop. dict. cap.* 5. *num.* 32. *versic. secundus*, *§ vbi autem*, me citato *in hoc loco*, Castro Palao *dict.*
34 *punct.* 15. §. 4. *num* 4. *vers. secunda.* Quia † in noua concessione rei emphyteuticæ debet adesse euidens Ecclesiæ vtilitas tempore vltimæ concessionis, seu nouæ, & non sufficit adfuisse in antiqua, Cæsat de Grassis *decis.* 4. *de locato*, Aloys. Rice *in dict. praxi decis.* 5. *in vtraque edition.* & fuit dictum *in causa nullius Castri*, 9. *Martij* 1580. coram *Brauo*, & *in Romana domus*, 19. *Nouembris* 1587. eotam Card. *Blanchetto.* Intellige supradicta procedere quando non adest proximior vltimi inuestiti, quia finita emphyteusi debet Ecclesia illum alij cuicumque præferre, Alexand *consil.* 80. *n* 11. *l.* 1. Dec *consil.* 131. *n.* 2. Rot. *decis.* 252. *num.* 12. *in fin p.* 2. *diuers.* & eoram Mantic. *decis.* 10. *n.* 6. & eoram Duran. *decis.* 251. *n....* *p.* 2. nisi emphyteusis deuoluatur ob delictum, vel culpam inuestiti, seu vocati, quia tunc potest Ecclesia, relicto proximiore, alium inuestire, etiam quòd nolit pro se retinere, Maresc. *var lib.* 1. *c.* 3. *num* 10. Phœb. *Lusit. decis.* 30. *n.* 4. *lib.* 1. Rota coram Duran. *d. decis.* 251. *n.* 3.

35 In præstando assensu ab Episcopo super re solita alienari ita practicatur, *primò* datur memoriale, vel libellus, seu petitio Episcopo, quo peritur præstati ab ipso assensum; *secundo* Episeopus decernit capi informationem, qua capta, & viso quod tendit in euidentem Ecclesiæ vtilitatem, interponit decretum, & præstat assensum. Ita Aloys. Riec. *in praxi rerum fori Ecclesiast. dec.* 94. *in* 1. *edit.* & *resol.* 70. *in* 2. *edit.*

36 Vt autem bona in emphyteusim concedi solita dicantur, sufficit vnica concessio, & esse elapsum spatium temporis Iure requisiti ad præscribendas res Ecclesiasticas, nempe 40. annorum, iuxta *c. illud* 8. *de præscript.* Vide Ias. *cons.* 155. *colum.* 2. *lib.* 2. Dec. *consil* 142. *num.* 4. Balb *de præscript.* 1. *p* 5. *principalis*, *q.* 20. Afflict. *decis.* 305. *n.* 10 Clar. § *feudum*, *q.* 13. *n.* 4. Ruin. *cons.* 15. *n.* 10. *lib.* 1. Cephal. *cons.* 155. *n.* 30. *lib.* 2. Rebuf. *de rebus Ecclesiæ non alienand. n.* 33. Gama *decis.* 342. *n.* 4. Borrell *d. tit.* 33. *n.* 36. remissiuè Cened. *d collect.* 32. *num.* 3. & Quarant. *d verb. alienatio rerum Eccles. n.* 40. Aloys. Riec. *d. decis.* 26 *n.* 3. Marc. Ant. Genuens. *d. cap* 90. *num.* 5. Piasec. *in praxi noua Episcop. d. cap.* 5. *n.* 32. *ver. secundus.* Licet ex supradictis Ias. Dec. Bald. Afflict. Ruin. Clar Cauale & Quarant. necnon vltra citatos Nicol Intrigl. *de feudis quæst.* 53. *num.* 42. *inuncto num.* 52. Ouid de Amicis *de iure emphyt quæst.* 62. *num.* 2. & citati à Rosenth. *dict cap.* 4. *concl.* 29. *n.* 7. *litt. G*, existimauerint binum actum intra spacium illud quadraginta annorum desiderari nouissimè S.D. N. Vrbanus VIII. Constitutione sua, *incip Humanæ salutis auctor*, *sub dat. Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem anno Incarnationis Dominicæ* 1625 *Kal Nouembris interdicit & prohibet singulis Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus etiam Generalibus, cæterisque Ecclesiarum, & locorum piorum vtriusque sexus Præsulibus, & prælatis, ne ciuitates, terras, castra, oppida, villas, arces, fortalitia, territoria, districtus, Iurisdictiones, aut quævis alia loca, vel bona iurisdictionalia suarum Ecclesiarum, monasteriorum, & locorum piorum, in feudum, vel emphyteusim concedere, aut vltra triennium locare, aut concessiones, inuestituras, & locationes huiusmodi post finitum illarum tempus, vel aliàs quandocumque renouare, purgare, vel de nouo facere etiam ad fauorem descendentium hæredum, vel consanguineorum illorum qui dictas terras seu bona iurisdictionalia obtinuerunt seu obtinent, etiam intuitu meritorum, etiamsi concessiones, & alia præmissa in euidentem, imò euidentissimam vtilitatem Ecclesiæ, Monasterij, vel loci pij cedant, audeant, vel præsumant*, &c

Tertius casus ex tribus, quibus inconsulto Romano Pontifice res Ecclesiæ alienari permittuntur *in d.* 37
Extrauag. Ambitiosæ, est alienationis rerum, quæ seruando seruari non possunt: nouissimè Bonacina *var. tract.* 2. *quæst. vnic punct.* 2. *n.* 3. quas quidem res si Ecclesiæ, suisque operibus vtile visum fuerit, poterit alienare ille, cui est rerum Ecclesiæ integra administratio commissa, gloss. *verb. tractatu, in c. tua de his, quæ fiunt à præl. sine consensu*, Vasquez *in opusc. de reditibus c.* 2. §. 2. *dub.* 13. *in princ n.* 44 Molin *disp.* 468. *concl.* 1 Castr. Palao *d punct.* 15. §. 2. *num.* 8. quæ † au- 38
tem sint illæ, vix ab aliquo rectè definitur; posse autem definiri esse res mobiles, quæ non durant triennio, vel vsu consumuntur, & non fructificāt, argum. *l quæ lex*, §. *vltim. C de administrat. tutorum*, & *cap. vestra, de locato*; tenet Nauar. *de alienat. rerum Ecclesiast. n.* 4 Rebuff. *in compendio alien. n.* 25. Redoan. *q.* 6. *n.* 29. Quarant. *vbi suprà n.* 38. Aloys. Rice. *in praxi fori Ecclesiastici, decis.* 62. *in* 1. *edit.* & *resolut* 59. *in* 2. *edit.* Marc. Anton. Genuens. *c.* 60 *n.* 7. Surd *de aliment. tit.* 8. *priuil.* 45. *n. vlt* Castr. Palao *d. puncti.* 15. §. 1. *n* 7.

Vnde sequitur validam esse alienationem vini, olei, frumenti, ouium, caprarum, & cæterorum factam sine solemnitate, quia huiusmodi bona non ecusentur pretiosa, quæ seruando seruari possint. Ita Molin *de iustit disp.* 468. Bonacin. *d punct.* 2. *n.* 4.

Pretiosæ tamen res mobiles, cum æquipatentur 39
immobilibus, & pari passu ambulent in hac materia *d. l. quæ tutores*, *l. sancimus*, *C. de sacrosanct. Eccles.* sine causa, & solemnitate alienari non possunt. Ita Quarāta *d. verb. alienatio rerum Ecclesiæ, n.* 24. vbi nomine bonorum mobilium pretiosorum, quæ seruando seruari possunt, intelliguntur vasa aurea, argentea, vestes pretiosæ, quæ longè ab interitu distāt, & commodè seruari possunt, gemmæ, & his similia, Azor. *instit. moral p.* 1. *lib* 9. *c.* 1 *q.* 5. & 7. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d disp vnic punct.* 15. § 1. *n.* 2. vbi *n.* 7. resoluit arbores ita prædio necessarias, vt illis sublatis prædium grauiter redderetur deterius, inter bona mobilia pretiosa quæ conseruando seruari possunt, debere computari, & *n.* 8. subdit Reliquias Sanctorum, si insignes sint, sub bonis mobilibus pretiosis alienationi non subiectis comprehendi, quia esto pretio non æquentur, sunt supra omne pretium, refert Lezana *d. c.* 10. *n.* 4. *in princip.* vbi idem censet de copiosa bibliotheca librorum.

Item

Item grex ouium, armentum boum, præſepium equorum, ſecus dic de eorum fructibus. Ita Molin. diſt.464. Filliuc. tom.3.tract.44.cap 4 quæſt.19.n.24. Bonacin. d punct.2.n.2.verſ.aduertendum eſt ſecundo, Lezana vbi prox.mè, me citato in hoc loco, Caſtr. Palao d.diſt.vnic.q.15.§.1 n.3.

40 Pecunia licèt regulariter ſit de rebus, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, quæ retenta nil operatur, gloſſ.l.1.§.quæſitum, ff.ad Trebellian.c.eiiciens, diſt.88. praxis noua Epiſcop.d cap.5.n.32. verſ primus, Aloyſ. Ricc.dict.reſol.59.num.4.& reſol.56.num.1. & quamuis vſui quotidiano deſeruiat, & ad illum ſit deſtinata, neque ſeruata illum fructum pariat, Azor. d. p.2.lib.9.cap.14 5. Molina d.diſp.465.circa fin. Caſtro Palao d.punct.15.n.4. Nihilominus tamen illa, quæ eſt deſtinata ad emptionem ſtabilium, cenſuum, vel mobilium pretioſorum, vel ad occurrentes Eccleſiæ neceſſitates ſeruata in arca, conſiderando pecuniam quoad fructuoſam conſeruationem, connumeratur inter immobilia, vel mobilia pretioſa, Alex. Iaſ.& Ripa in d. § quæſitum, Ioſeph. Ludou. tom 4. commun. opin. concluſ. vnic. de verborum ſignificatione, ampliat.5 pag.541. Viu. tom.1.commun.opin.lib.7.tit.1. num.278.verſic.necnon pecuniæ deſtinatæ, Ceuall. communium contra communes, q.312. Bernard. Græuæ. ad practicam Cameræ Imperial.lib.2.concluſ.10.conſider.2. Cald Pereira de emption.cap.13. num.31. Piaſec. vbi proximè, contra Menoch. de præſumpt. lib.4.q.138. num.1. Pinel. in l.1. C.de bonis mat. part.2. num.42. Theſaur. Pedem deciſ.160.num.6. Aloyſ. Ricc. dict. reſol.59. in fin. Marc.Anton.Genuenſ. d cap.60.n.9. & ideo non poſſe alienari ſine ſolemnitate, & cauſa, tenent Quarant. d.verb.alienatio rerum Eccleſ. n 25. Filliuc. tom.3.tract.44.cap.4.quæſt.19.num.25.& 26. Bonacin dict. punct.2.num.5. Azor dict.part.2.lib.9. c.1.quæſt.5. vbi ſubdit quòd dicitur deſtinata pecunia quando auctoritate Prælati ad Eccleſiam, ſeu monaſterium adminiſtrantis deſtinata eſt, Caſtro Palao in opere morali tom 2. tract.12.diſp.vnic.punct.15.§.1.n.5. vbi intelligit hanc reſolutionem quando deſtinatio pecuniæ ortum haberet ex eo quòd ſic à teſtatore ad illum effectum relicta fuit, vel facta fuit ex re aliqua immobili, vel pretioſa ipſius Eccleſiæ, quæ vt renouaretur vendita fuit, vel tradita fuit Monialibus in dotem, quia ex voluntate donantium cenſetur data monaſterio vt perſeueret pro Monialis ſuſtentatione; aſſerent alias deſtinationes omnino videri accidentarias, neque conditionem pecuniæ mutare.

42 Hinc † pecuniam minoris comparandorum prædiorum cauſa deſtinatam, neutiquam abſque decreto alienari poſſe, tenent Ioſeph. Ludouic. Peruſ.dec.48. n.35.cum ſeqq. Simoncell.de decretis, lib.3.tit.8.inſp.5. num.221.verſ.tertius caſus eſt, Nicol. Reuſner. lib.2. deciſ.13.ſub.n.22. Menoch.conſ.114.n.32. Ioan. Aqui-
43 lin.de monetis c.6.corol.2. Ita † etiam magna quantitas pecuniæ, quæ eſt in Eccleſiæ proprietate, non in fructu abſque aſſenſu Apoſtol. alienari minimè poteſt, vt fuit reſolutum in Rota Romana in Venetiarum nullitatis contractus, 13. Nouembris 1602. coram Card. Pamphilo, vbi fuit quoque dictum hoc procedere, licet præfata pecunia veniret conuertenda in vtilitatem dictæ Eccleſiæ, referunt Aloyſ. Ricc. dict. reſ.59.n.5. Marc. Anton. Genuenſ. in praxi Archiep. Neapol.c.75. aliàs 60.in annot.n.14.

44 Sic etiam pecunia in banchis campſorum poſita cenſetur iure rerum immobilium, Tiraquell. de retract.lign.§.1.gloſſ.7.n.114. Ioſeph. Ludou.concluſ.48. n.42. Baiard.ad Clar.§.fin.q.78.n.151. Simoncel.lib.3. c.8.ſub n.118. Rein Bodel.de monetis lib 2.c.25.n.16. Marc. Anton. Genuenſ.d.c.60.num.9.in fine, Stephan. Gratian. Marchia dec.95.n.90. Caſtro Palao d punct. 15.§.1.n.6. Licèt contrarium tueantur Mantic & Pinel. quos refert, & ſequitur Theſaur. d.dec.160 Paul. Montan de tutelis, c.33.n.80. Aloyſ. Ricc. in praxi fori Eccleſiaſt.dec.30.in 1.edit.& reſolut.56.in 2.edit. Idem iuris eſt de pecunia, quæ ſeruatur pro aliqua futura neceſſitate, vel pro conſeruando magis patrimonio, l ſi Caius, §.1.ff.de legatis 3. Iaſ.in d.§.quæſitum, n.38. vel vt deſeruiret pro locatione ad pompam, l.3. in fine cum ſequenti.ff.commodati, Quarant. d.verb.alienatio rerum Eccleſ.n.25.

Vnde etiam annui redditus, qui cum inter immobilia connumerentur, Tiraquell.d.§.1.gloſſ 6.n 4. Menoch.remed.1.recup.n.45. Matienzo l.7.gloſſ.1.à n.18. tit.5.nouæ recop. Theſaur. Pedem.deciſ.160. Boër.deciſ. 209. Coler.Germ dec.59. Solis de cenſib.lib.2.c.7 n.2. & lib.3.c.3.à n.32.& tom.2.lib.1.c.1.n 3. Rota apud Farin.deciſ.86.num.7.in nouiſſ. Aloyſ. Ricc. in collect. deciſ p.3.collect.668. & in praxi rerum fori Eccleſiaſt. dec.44.in 1.edit. & reſol.41.n.2.in 1.edit. Gaſp. Roderic.de annuis redditibus lib.1.q.3.n.8.& q.14. Bernard. Græuæ d.concl.10 in princ. Nicol. Garcia de benef.p.2. c.5.n.95. ideò alienari ſine cauſa non poſſunt, Rebuf. in compend.alien.n.54. Quarant. vbi ſuprà n.16. Aloyſ. 45
Ricc.d.dec.44.per totam, aliàs reſol.40. † Idem de iuri- 46
bus, & actionibus ad immobilia tenent Viui Neapol. deciſ 138.à n.46. Matth. Coler de proceſſib.execut.p.1. c.3.à n.236. Menoch.conſil.300.n.41. & lib.4.de præſumpt.q.142.à n.10. Valaſc. conſ.7. in princip. Cald. Pereira de reſol. emphyt.c.12.n.9. & 10.de empt.c.13. num.11.

Hi ſunt caſus, in quibus permittitur alienatio rerum Eccleſiaſticarum, per d.Extrauag. Ambitioſæ, vbi Paul. II. grauiſſimè, ſubque magnis pœnis ſtatuit diſiunctiuè contra eos, qui alienarent contra illã ſuam Conſtitutionem, aut inconſulto Romano Pontifice, ſcilicet quòd alienatio eſſet inualida, & accipiens eſſet excommunicatus, & alienans incurrere graues pœnas ibi contentas, & conſequenter ad eas incurrendas ſufficit, quòd alienatio fieret contra tenorem illius Conſtitutionis, vel inconſulto Romano Pontifice; cum ad veritatem diſiunctæ, ſiue alternatiuæ ſufficiat alteram partem eſſe veram, regul. in alternatiuis, de regulis iuris in 6. cui conſequens eſt, quod tam alienans inconſulto Romano Pontifice, quàm qui alienat contra præfatam Conſtitutionem, peccat, & incurrit pœnas prædictas: ita Nauar.de alienat.rerum Eccleſiaſt. n.13. Et ipſemet Prælatus, qui malè bona Eccleſiæ alienauit, poteſt nomine ipſius Eccleſiæ agere interdicto retinendæ, Caſſad dec.7.num.13. de cauſ.poſſeſſ. Beltramin.ad Gregor. XV dec.116.n.5. Seraph.deciſ.1417.n.7. Rota apud Poſt. poſt tract.de manut.deciſ.339.n.27. 47

Quæſtio eſt controuerſa an prædicta Extrauagans fuerit recepta necne? In qua Bertachin.de Epiſcopis 4.p.4.lib.q.36.n.10. teſtatur illam vbique eſſe receptam, Syluest. verò in ſum.verb.alienatio, n.15. fatetur non eſſe moribus vtentium receptam, idem affirmat in verb.excõmunicatio, 7.n.83. Sed Caiet.in ſum.n.75. de excomm.ad fin. inquit eſſe vbique receptã, & quod alicubi videtur recepta non in totum, ſed quoad aliquid, & ideò cautum debere eſſe Confeſſorem, vt ſciat conſuetudinem patriæ: quoad hoc ſequitur Nauarr.in man.c.27.n.150. addens quòd idem per eandem rationem debet perpendere iudex fori exterioris, & quod credit nullibi eſſe omnino receptam, & quòd in Luſitania non videtur recepta quoad locationem in ſolos tres annos, quia paſſim fiunt locationes in quatuor annos; & quod Salmanticæ iam tulit ſententiam, qua iudicauit nullam fuiſſe quan- 48

dam

dam locationem factam in plures, quam in tres annos; clericum autem, qui eam fecit, non debuisse iudicari excommunicatum, iuxta cap. 1. ne Prælati vices suas; vnde ioquit se credere in paucis locis esse receptam quoad pœnas extrinsecas, quanquam io multis sit recepta quoad dispositionem principalem, & pœnam intrinsecam nullitatis alienationis, & locationis factæ in plures, quam tres annos: idem resoluunt Sarm. de reditibus Eccles. part. 1. c. 2. n. 20. Tolet. in summ. lib. 5. cap. 91. vers. tertiò de hac Paulina. Quarant. d. verb alienatio rerum Eccles. num 48. Salzed. ad Bernard. in pract. cap. 71. aliàs 74 in nouiss. edit. vers. Circa quam Constitut. Cened. ad Sextum collect. 52. n. 1. Molina de iustit. tract. 2. disp. 466. n. 10. Sayr. in claui Regia lib. 3. c. 5. num. 25. Rebell. de obligat. iustit. part. 2. lib. 14. q. 5. Azor. d. part. 2. lib. 9. cap. 2. q. 1. vers. quod attinet.

49 Verùm prædictam Extrauag. esse vsu receptam, & ita præsumi attestantur Balb. dec. 91. quem refert, & sequitur Aloys. Ricc. in collect. dec. part. 5. collect. 1675 in princ. & in praxi rerum fori Ecclesiastici dec. 95. in prima edit. & resol. 81. in secunda edit. & tom. 2. resol. 372. n. 1. ad fin. Redoan. de rebus Eccles. q. 58. n. 15. Fachin. controuers. lib. 10. c. 99. in princ. & consil. 24. n. 2. lib. 3. Fab. de Anna cons. 28. n. 1. Borgnin. dec. 43. à n. 71. Mastrill. dec. 77. n. 8. Camill. Borrell. in sum. dec. part. 7. tit. 15. n. 51. & tit. 16. n. 24. & seq. Henriq. in sum. lib. 13. cap. 56. §. 3. litt. T. me citato in hoc loco Castr. Palao d. pun. 14. n. 2. Marc. Ant. variarum resol. lib. 1. resol. 21. n. 15. & resol. 58. n. 10. & resol. 50. n. 28. Filliuc. tr. 44. c. 1. n. 8. Gutier. canon lib. 1. c. 8. Garc. de benef. part. 2. c. 1. num. 41. & 41. me citato in hoc loca Ciarlin. d. c. 105. n. 111. quia, cùm sit inserta in corpore Iuris, Ius cōmune facere dicitur, Fab. dec. 262. n. 6. par. 5. diuers. lib. 5. & ita in terminis fuit resolutū per eandem Rot. Rom. in Brixien. locationis, 5. Decēbris 1594. coram Peña, impressa apud Farin. dec. 30. n. 5. part. 1. recent. in qua fuit dictū Rotam non seruare decis. Mohedan. 8. de locato, diceorem probandum esse vsum dict. Extrauag. quod etiā tentum fuit in Meliten. Abbatiæ, 25. Iunii. 1590. coram Orano, & in vna Land. bonorum 6. Iann. 1588. coram Gipsio & vnde receptam esse, & obseruari in ciuitate, & diœcesi Neapolitana attestatur Mar. Ant. Genu. d. c. 60. n. 1. & in Hispania asserit Melch. Phebos Lusit. dec. 88. n. 18. quamuis Couar. d. c. 16. n. 6. asserere videatur dubium esse apud Hispanos an prædicta Extrauag. sit in vsu, quia vidit eam adduci multoties in controuersiam. Quod quicquid sit, nonnisi ex Pontificis conniuentia fieri certum est, cuius leges semel laiæ priuata auctoritate præteriri non possunt. In nostro Lusitaniæ Regno esse receptam, & secundum eam controuersias decidi affirmant Gam. dec. 599. n. 2. & Mol. d. disp. 466 colum. 7. aliàs n. 10. vbi addit se credere id verum esse quoad nullitatem contractus, non verò quoad pœnas excommunicationis & aliàs intrinsecas, Homobon. de examine Eccles. tract. 8. c. 12. q. 66. ante resol.

Vltra supradictos tres casus in d. Extrauag. Ambitiosæ expressos, alij sunt, quibus eius dispositio non habet locum, ac in eis res Ecclesiæ alienari, inconsulto Romano Pontifice, possunt, quos percurrere mihi non inutile visum est & sunt qui sequuntur.

50 Quartus casus prædictis subsequens est rei immobilis paruæ, quæ potest alienari cum consensu Episcopi absque solemnitatibus, c. terrulas 12. q. 1. & tunc tria copulatiuè requiruntur, vt res sit exigua, & modica, quòd non sit Ecclesiæ vtilis, & necessitas, Rebuff. in compend. alienat. n. 122. Redoan. de rebus Ecclesiæ non alienan. q. 13. num. 19. & q. 51. c. 8. & 20. num 6. Hippol. cons. 105. num. 23. & 24. plures refert Doct. Aloys. Ricc. in praxi fori Ecclesiastic dec. 39. in 1. edit. & resol. 36. in 2. edit. & in praxi aurea resol. 583. Gutier. cons. 15. num. 7. cum sequentib. Cald. Pereira in l. si curatorem, verb. contractum, n. 15. Seraph. dec. 491. Mascard de probation. conclus. 277. num. 12. Zerola in praxi Episcop. part. 1. verb. alienatio, pag. 15. Francisc. Leo in thesauro fori Ecclesiastici part. 1. c. 15. n. 6. Marc. Anton. Genuens. d. cap. 60 num. 5. Marcel. Vulpe d. c. 6. n. 52. Lezana d. c. 10. num. 4. vers. primus. Bernard. Græuæ, in pract. Cameræ Imperial. lib. 2. concl. 4. considerat. 1. Piasec. in praxi Episcop. d. cap. 5. num. 52. vers. vltra prædictos, Vgolin. de potestate Episcop. cap. 15. §. 7. num. 4. me citato in hoc loca Castro Palao d. punct. 6. § 2. n. 8. & nouissimè Diana moral. resol. p. 2. tract. 5. resol. 57. Quarant. d. verb. alienatio rerum Ecclesiasticarum n. 41. vbi dicit per sacram Congregationem fuisse decisum neque Constitutionem Pauli II. neque Concilij Tridentini decretum derogasse dispositioni d. c. terrulas, de qua declaratione attestatur etiam Mar-
cel. Vulpe d. c. 6. n. 26. † Et iudicia arbitrio esse remit- 51
tendum quæ dicantur terrulæ, & res exiguæ, seu modici valoris, ex Quarant. Redoan. & aliis dicit Aloys. Ricc. d. resolut. 36. in fine Marc. Ant. Genuens. vbi proximè, & Piasec. in d. praxi noua Episc. dict. vers. vltra præd. Vnde modicum potest esse vsque ad quinquaginta aureos, alibi vsque ad viginti, & alibi vsque ad decem, siue minus, siue plus respectu qualitatum, & conditionum locorum, seu personarum, Mascard de probat. conclus. 75. n. 27. Marcel. Vulpe d. c. 6. n. 32. Et procedere etiam in locatione vltra triennium exigui valoris, ex aliis refert Aloys. Ricc. in praxi fori Ecclesiast. dec. 115. n. 5. in prima edit. & resolut. 98. n. 5. in secunda edit.

Quintus casus est in repudiationis, seu remissionis 52
legati, vel hæreditatis, aut rei Ecclesiæ non incorporatæ; cum Prælatus, seu beneficiatus possit præiudicare Ecclesiæ in acquirendis. Ias. & Ripa in l. legatū, ff. de legatis 1. Rebuff. in compend. alienat. sub num. 50. Sylvester. verb. alienatio, n. 18. Put. dec. 519. lib. 2. Riminald. cons. 315. vol. 2. Rot. Roman. diuers. dec. 50. lib. 1. part. 5. & decis. 233. n. 6. & dec. 284. n. 2. part. 3. lib. 3. Homobon d. tract. 9. c. 21. q. 67. in fine, & propterea cùm hæreditas delata, nondum tamen Ecclesiæ incorporata, dicatur ius quærendum, ideò posse Prælatum absque assensu Apostol. repudiare tenet Aloys. Ricc. in praxi fori Eccles. dec. 96. in 1. edit. & resol. 82. in 2. edit. Scot. in selectis consil. epit. 1. theorem. 2. nouissimè Bonacin. var. tract. 2. q. vnica punct. 2. n. 53. vers. sed mihi, Sanch. de matr. lib. 7. disp. 4. n. 12. & in præcepta Decal. tom. 2. lib. 7. c. 7. n. 4. Castr. Palao d. puncta 15. §. 1. num. 11. Huic etiam adiungitur, quòd repudiatio non est alienatio. l. alienationis ff. de verborum significat. quemadmodum non acquirendo non dicitur quis alienare in fraudem creditorum, l. qui
autem, ff. de his, quæ in fraudem cred. † nisi legatum 53
cōmuniter seruiret Episcopo, & Capitulo, quia tunc Episcopus renuntiare illi non posset in præiudicium Capituli, Rebuff. n. 30. Quarant. n. 45. Piasec. n. 55. propè fin. dictis locis. Sic etiam valet statutum in præiudicium Ecclesiæ, quando laïci non odio Ecclesiæ, sed bono zelo, & pro familiarum conseruatione faciunt, Dec. in auth. cassa, n. 7. C. de sacrosanct. Eccles. Cursen. consil. 17. n. 28. Couar. in regul. possessor par. 2. §. 4. num. 9. vers. tertium, Menoch. vsu frequent. c. 9. Menoch. consil. 350. num. 6. Cald. Pereira de emptio. cap. 8. n. 33. & 37. & consil. 48. n. 22. Cened pract. & canon q. lib. 1. q. 35. n. 19. & 20. secundùm quod potest intelligi Ordin. Regia Lusit. lib. 2. tit. 18. in princ.

Verùm in puncto Iuris defenderem alienationem 54

rerum Eccleſiaſticarum, non ſolùm acquiſitarum, ſed etiam acquirendarum probiberi, ex eo quia huiuſmodi res tranſeunt in Eccleſiam ipſo iure, & poſſeſſio abſque traditione in eam transfertur, *l.fin. C.de ſacroſ. Eccleſiis*, tum quia illis cedere non poteſt Prælatus, niſi prius ſaltem ordine intellectus intelligatur adiſſe, & ita potius eſt in acquiſitu, quàm in acquirendo. Quare hanc opinionem tenent Lambert. *de iurepatron. lib. 5. q. 9. art. 1. num. 31.* Filliuc. *p. 5. tract. 44. cap. 9. num. 34.* Molina *d. tr. 2. diſp. 468. n. 11.* Quaranț. *d. verb. alienatio rerum Eccleſiæ n. 23.* Nald. *verb. alienatio.*

55 *Sextus* caſus eſt permutationis inter Rectores Eccleſiarum de bonis Eccleſiaſticis, quæ licitè fieri poteſt, iuxta textum expreſſum *in cap. hoc ius porrectum, §. ſibi inuicem 10. quaſt. 2. cap. 1. de rebus Eccleſiæ non alienand. cap. ad quaſtionem, de rerum perm.* & ideò auctoritate Ordinaria poſſunt abſque Sedis Apoſt. beneplacito, & conſenſu permutare, vt reſoluit Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſiaſt. deciſ. 74. in 1. edit. & reſolut. 60. in 2. edit.* Permutatio bonorum Eccleſiæ an & quando valeat ſine beneplacito Sedis Apoſtol. Vide Rot. *deciſ. 70. part. 1. recentior.* me citato *in hoc loco* Caſtro Palao *d. punct. 15. §. 3. n. 7.*

56 Sic etiam † aſſenſum Apoſtol. non requiri in alienatione ab vna Eccleſia alteri Eccleſiæ facta tenent Triuiſan. *deciſ. 56. part. 2.* Aloyſ. Ricc. *d. praxi deciſ. 38. in 1. edit. & reſolut. 35. in 2. edit.* Nec obſtat

57 † textus *in cap. caſellat. 10. quaſt. 2. & in cap. ſine exceptione 12. quaſt. 2. & in d. Extrauagant. Ambitioſa*, quia procedunt tantùm in permutationibus faciendis cum ſæcularibus, ne bona Eccleſiæ profanis vſibus applicentur; & ita probat expreſſè textus *in d. Extrauagant. Ambitioſa*, ibi, *profanis vſibus applicare, aut cum maximo illorum, aut diuini cultus detrimento exquiſitis mediis vſurpare præſumunt*; quæ verba cùm ſint proœmialia, cauſam finalem diſpoſitionis indicant, *l. fin.* & ibi Bart. *num. 3. ff. de heredib. inſtituend.* cum citatis *in bello de principiis vtriuſque iuris lit. P. n. 56.* & cùm in permutationibus, quæ inter Rectores Eccleſiæ, fiunt, non transferatur dominium ad profanos vſus, ceſſat cauſa prohibitionis; & ceſſante cauſa prohibitionis, ceſſat & prohibitio, iuxta regul. *cap. cum ceſſante, de appellat.* & quæ Tiraquel. *in tract. ceſſante cauſa part. 1. limitat. 25. num. 1.* In praxi verò ſeruari contrarium, cum in permutatione quoque requiratur Apoſtol. aſſenſus, dicit Aloyſ. Ricc. *d. reſolut. 60. in fine. & d. reſolut. 35. in fine*, & me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. punct. 15. §. 3. num. 7. in fine.*

58 *Septimus* caſus eſt, quando ſumma alienandi neceſſitas inſtaret, & Papa de facili adiri non poſſet, & eſſet periculum in mora, vt pro alimonia pauperum, vrgente neceſſitate, pro redemptione captiuorum, *cap. gloria Epiſcopi. 12. quaſt. 2.* Abb. *in cap. fin. num. 8. de Eccleſiaſt. ædific.* Rebuff. *d. compendio alienat. num. 35.* Redoan. *q. 15. n. 15. cum ſequentibus, & q. 9. num. 51. & q. 55. num. 7. & 9.* Pialec. *in d. praxi noua Epiſcop. dict. cap. 5. num. 32. verſic. eſſet item* Quarant. *d. verb. alienatio rerum Eccleſiaſt. n. 42.* Vgol. *de poteſtate Epiſcopi c. 14. § 7. num. 5. verſic. tertia.* Giouag. *conſil. 27. n. 19. lib. 2.* Bonacin. *de contract. diſp. 5. q. 8. punct. 4. n. 5. verſic. prima eſt*, Filliuc. *moral. qq. part. 3. q. 44. c. 5. n. 11.* me citato *in hoc loco* Ciatlin. *controuerſ. forenſ. lib. 1. c. 105. n. 55.*

59 *Octauus* caſus eſt de bonis relictis, & donatis Eccleſiæ, quæ eſt incapax recipiendi etiam in communi, vt ſunt Fratres S. Franciſci de Obſeruantia, & Capuccini, de quibus mentionem facit Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de Regularibus c. 3.* quæ quidem bona poſſunt alienari ſine ſolemnitatibus, & pretium conuerti in Eccleſiæ neceſſitatem, Socio *regul. 110. num. 3.* Dec. *in cap. in præſentia, num. 69. de probat.* Quarant *d. verb. alienatio rerum Eccleſiaſt. num. 41. verſic. ſexto*, Pialec. *in praxi noua Epiſcop. d. c. 5. n. 33. in fine verſic. relicta*, Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſiaſt. dec. 56. in 1. edit. & reſolut. 53. in 2. edit.* me citato *in hoc loco* Caſtro Palao *d. punct. 15. §. 1. num. 12.* Ratio eſt, quia bona iſta non ſunt Eccleſiæ incorporata, iuxta text. *in Clement. exiui, de verb. ſignific.* & in rebus Eccleſiæ nondum incorporatis non requiritur aſſenſus in earum alienationibus, Franch. *in c. 2. in fin. de rebus Eccleſ. non alien. in 6.* Rebuff. *in d. comp. alien. n. 21.* Rol. *conſ. 15. vol. 1.* Limita in rebus pretioſis mobilibus, prout ſunt veſtes, Calices, & his ſimilia, quia ſunt Eccleſiæ incorporata, P. Emmann. Sà *d. verb. alienatio, in fine*, Aloyſ. Ricc. *d. reſol. 53. num. 5.*

Regulares ipſorum bona alienare poſſunt ex pluribus priuilegiis ſibi conceſſis, per Leonem X. *in eius Bulla Romæ die 27. Nouembr. 1519.* & per Clem. VII. *die 25. Febr. 1531.* & per Greg XIII. *die 7. Septemb. 1572.* referunt Fr. Emman. *quaſt. Regul. tom. 1. q. 27.* Confect. *in ſua recollect. priuilegiorum Mendicantiũ.* 60
Specialiter Gregor XIII. *in ſua Conſtitut.* incip. *Apoſtolicæ Sedis, de ann. 1576. die 28. Decembris* indulſit Patribus Societatis Iesu, vt bona locorum Piæ poſiti Generalis, nulla ſuper hoc alia petita licentia à Sede Apoſtol. vel à loci Ordinario, referunt Fr. Emman *in collect. priuil. pag. 459.* Aloyſ Ricc. *d. reſol. 53. num. 5. & 4.* Pialec. *in praxi noua Epiſcop. vbi proximè*, nouiſſimè Marcel. Vulpe *d. cap. 6. num. 27.* vbi refert huiuſmodi alienationes & permutationes de bonis Regularium eſſe faciendas cum infra ſcriptis conditionibus. *Primò* vt adſit legitima cauſa alienandi, vt ſi eſt emergens neceſſitas, vel euidens vtilitas Eccleſiæ, vel cauſa ſoluendi debita monaſterij, vel ſi fratres non poſſunt ſe ſuſtentare. *Secundò* vt præcedat tractatus inter Fratres, vel Moniales, & inter ſe diſcutiatur an magis expediat alienare vnã rẽ quàm aliam, vel ſi poſſent ſubuenire eorum neceſſitatibus, vel vtilitatibus abſque bonorum alienatione, iuxta *cap. nuper, de iis quæ fiunt à maiore parte Cap. & c. dudum de rebus Eccleſ. non alien.* *Tertiò*, vt concurrat conſenſus duarum partium ex tribus partibus Fratrum, ſeu Monialium illius Monaſterij, Domus, vel loci, cuius bona alienanda ſunt, & non ſufficit maior pars eorum. *Quartò* vt dicta alienatio à generali, vel Prouinciali Ordinum Regularium diligenter examinetur per duos, vel tres probos Viros, & non per ipſos Fratres examinatos, &c.

Verùm S. Concil. Trid. Cong. *ſub die 7. Septembr. 1624. iuſſu ſummi Pontif. Vrbani VIII. Religioſis cuiuſcumque Ordinis, & religionis, etiamſi alias ex peculiari priuilegio, & conſuetudine facultatem alienandi haberent, perpetuò interdicit omnium rerum, & bonorum immobilium, ac pretioſorum mobilium alienationem, omneque pactum, per quod ipſorum dominiũ transfertur, cenſus perpetuos ſeu vitalitios, hypothecã, locationem, & conductionem vltra triennium, conceſſionem in feudum, vel emphyteuſim; præterquam in caſibus à Iure permiſſis: pœna autem alienantium præfata bona abſque licentia in ſcriptis ipſius S. Congreg. gratis concedenda, eſt priuatio ipſo facto vocis actiuæ & paſſiuæ, perpetua inhabilitas ad illa in poſterum obtinenda, ſublata etiã Generali, & protectori illam moderandi, aut relaxandi facultate, & permanentibus in ſuo robore pœnis Conſtitutionum Apoſtol. & præſertim fœlicis recor. Pauli II.* quæ incip. *Ambitioſæ alienationes verò, & peccata, cenſus, hypothecas, locationes, conductiones, & conceſſiones quaſcumque contra huiuſmodi prohibitionem faciendas Sanctitatis ſuæ auctoritate ip-*

so

so iure nullas, atque irritas decernit, &c. referunt Bonacin. *d.disp.1.q vnic.puncto* 1. Lezana *d.cap.*10.*n.*2. addit quod qui hoc modo accipit bona alienata à monasterio, non potest illa in conscientia retinere.

Quæri hic opportunè potest, an Regulares indigentes victu, nec reperientes, qui creditò illis tribuat, nec valentes consensum expectare Romani Pontif. possint absque dicto consensu, & absque incursu censurarum res pretiosas in pignus tradere, seu pecunias ad cambium sumere, si aliter eas non reperiant? Affirmatiuè respondent Megal. 2.*part var.resol.* 113.*n.*3. Fr.Laurentius de Peirinis *in form.Reg.litt. A.c.*11.*n.*3. vbi fundamenta referunt, vide apud illos.

61 *Nonus* casus est, vbi rem restitutioni subiectam restitueret, exempli gratia, testator reliquit sua bona Ecclesiæ, hac adiecta conditione, vt post aliquod tempus alteri restitueret, eo tempore elapso sine alia necessitate restituere ipsa potest conditione adimpleta, argumento *l.*1.*&* 3.*C.quando dec.opus non est*, Quaranta *d.verb alienatia rerum Eccles.n.*45.*lim.*16. Vgolin. *d.cap.*14.§.7.*num* 5. *in fine*, me citato Castr.Palao *d.punct.*15.§.2.*num.*14.

62 *Decimus* casus est pro remuneratione meritorum, quia ad hoc potest Prælatus Ecclesiæ res alienare, gloss. *verb de familia in cap.consensus* 1.*de rebus Ecclesia non alien.* Tiraquel. *in l si vnquam, verb.donationa largitus n.*27. Magon. *Flor dec.*64 *n.*41. latè Camill. Borell. *in summa omnium dec.tit.*15.*à n.*12. vbi *n.*13. declarat procedere quando donarentur mobilia, & *n.*14. dummodo Prælatus renunciationis metas, & limites non accederet.

63 *Vndecimus* casus est, vbi transactio fit super aliqua re, cuius possessio non sit penes Ecclesiam, Rebuff. *dict.compendia alienat.num.* 21. Quaranta *d verb.alienatio rerum Eccles. num.*43. *limit.*12. Si tamen per transactionem Ecclesia rem relaxaret, in cuius possessione existebat, tunc requiruntur solemnitates, quia vera est alienatio, Quaranta *vbi suprà num.*10. Sesse *Aragoniæ dec.*121.*n* 12. Rota apud Marchesf. *de commissian p.*1.*pag.*112.& me citato *in hoc loco* Castr.Palao *d punct.*15.§.3.*num.*2 quia solemnitates, & iusta causa requiruntur in transactionibus rerum Ecclesiæ, prout in aliis alienationibus rerum illius, Feder.de Senis *cons* 94. Aym. *cons.*323.*num.*1. Caputaq. *dec.*109.*p.*1.*&* *dec.* 318 *part.*3. Duran.*dec.*458. *num.*2.*part.*2.

64 *Duodecimus* casus est in remissione caducitatis emphyteutæ Ecclesiæ, quam potest solus Prælatus, seu Rector facere, Ias. *in l.legatum, num.*18 *ff.de legatis* 1. Quarant. *d verb.alienatio rerum Ecclesia n.*44.*lim.*13. Clar. in §.*emphyteusis q.*10.*vers. sed nunquid*, Capyc. *dec.*18.*n.*10. Vgolin. *d c.*14 §.7. *n* 5.*vers. quinta, in fine.* me citato *in hoc loco* Castr.Palao *d.punct.*13.§ 3.
65 *num* 4. Et ideò † emphyteuta excusatur à commisso, si Prælatus, etiam solus, absque Capitulo recipiat pensiones post commissum decursas, ad quod plures refert Doctores; Cenod. *ad Decretal collect.*144.*n.*77. quibus adde Burg.de Pace *consil.*44.*n.*15. Menoch. *de præsumpt lib.*13. *quæst.*112.*n* 17. *&* *consil.*79.*n.*7. *cum sequentibus*. Gam. *Lusitaniæ dec.*263.*n.*4. Mascard. *de probat.conclus.*252.*num.*12. Cald.Pereira *in l.si curatorem.verb.vel aduersary dolo n.*82. Sanch. *de matr. lib.*6.*disp.*4.*num.*13. Cardin.Mantic. *de tacitis & ambiguis conuent.lib.*22.*tit.*33. *à num.*13. Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles.dec.*135.*in prima edit & resolut.*118. *in secunda edit.* quamuis caducitatem à solo Prælato sine Capitulo non committi asserat. Bonacos. *tom.*1. *commun.opin.lib.*2 *tit.* 2 *num* 64.*pag.*158.

66 Pro regula in hac materia habebimus, sine licentia Romani Pontificis Ecclesiæ bona alienari non posse, exceptis casibus supra positis, & si discere volueris casibus, quibus Ecclesiæ res inconsulto Romano Pont. alienari non possunt, consule Quarantam *d verb.alienatio rerum Eccles à n.*13. & Aloys. Ricc. *in d praxi decis.*1. *cum multis sequentibus*, ac cæteros in principio huius *alleg.* citatos. Vtrùm autem successor teneatur ratam habere alienationem à prædecessore indebitè factam, quando Ecclesiam reliquit; Vide infrà, *alleg.*115.

Bona mensæ Episcopalis sunt, quæ principaliter 67
ad illius sustentationem sunt deputata, & nullum alium Rectorem habent, præterquam ipsum Episcopum, gloss. *verb.ad mensam, in Clem.* 1. *de excess. Prælat.* Innoc. *c.vt super.de rebus Eccl.non alien.* vbi Abb. *n.*9.
Item etiam † de mensa Ecclesiæ dicuntur ea bona 68
quæ perpetuò vnita fuerunt Ecclesiæ, atque ita, quæ nunquam alteri ab Ecclesia post à se quæsitum dominium, côcessa fuerunt; vel quæ ad eam reuersa, vel ei incorporata sunt. Menoch. *de arbit. casu* 433.*à n.*2. *&* *cons.*79.*n.*10 *&* 11. Et ea, quæ sunt de mensa Ecclesiæ, Prælatus alienare non potest, Men.*d.casu* 433.
*n.*1. † Nec emphyteusim perpetuam concedere. Me- 69
noch. *d.consil.*79.*à num.* 1. † In alienatione bonorum 70
mensæ Episcopalis separatæ à mensa Capitulari vltra Apostolicum assensum, requiritur Capituli assensus, per gloss *verb.defensore, in fin in c.*8.*de rebus Eccl. non alien lib.*6. vbi Gemin.*n.*7.& Franch.*n.*20. Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori Eccl.dec.*54.*in* 1.*edit.& res.* 51.*in* 2 *edit.* & fuit resolutum per Rot.Rom. *in Anximana bonorum* 1. *Febr.*1581. coram *Cardin. Seraph.* est inter eius decisiones impressas *dec.*443.*lib.*1. vbi declaratur huiusmodi consensum magis solemnitatem, quàm substantiam respicere. Illud in hac materia est animaduertendum quod si fuerit donata, aut legata res aliqua Ecclesiæ cum expressa conditione, vt possit illam Ecclesiam ad eius libitum alienare, adhuc oportet impetrari assensus Apostolicus non obstante voluntate testatoris, vel donatoris, vt possit alienari quæ tanquam illicita non est seruanda, *cap. tua*, & ibi Couar.*n.*6.*de test.* Marc. Volpe *d.c.*6.*n.*35.

De stylo, & obseruantia Curiæ Romanæ, conces- 71
sio assensus Apostolici super alienationibus rerum Ecclesiæ non indulgetur, nisi præuia delegatione Summi Pontificis in personam aliquorum in Dignitate Ecclesiastica constitutorum, qui videant an concessiones cedant in euidentem Ecclesiæ vtilitatem: & si ita apparuerit, illas confirmet, aliàs non; & viso quòd tendunt in euidentem Ecclesiæ vtilitatem, interponit decretum, & nomine Sedis Apostol. tanquam delegatus ab illa, præstat assensum; Aloys. Ricc *in praxi rerum fori Eccles.decis.*94. *in prima edit. & resol.*80. *in secunda edit.* Quandoque solent fieri alienationes rerum Ecclesiæ ante beneplacitum obtentum, sed eo expressè sic reseruato, *Saluo tamen semper Sanctissimi D.nostri beneplacito*, eo adhuc non impetrato alienationes factæ nullum producunt effectum, Mohed. *decis.*1.*de simon.* Caputaq *decis.*205. *num.*3.*part.*1. Seraph *decis.*805 *num.*8. Durand.*d.decis.*458.*n.*4. Rota *decis.*614.*n.*12.*p.*2.*recent* & alienatores possunt pœnitere, & ab alienatione, concordia, vt transactione recedere, *cap.intellecto*, vbi gloss *verb. Regni sui, de iureiur c.presbyterorum*, & *ibi* etiam gloss. *in verb. alienator, de rebus Eccles. non alienan.* Maresc. *lib.*1.*var.resol.cap.*14.*num.*1.*cum seqq.* Rot. *d.dec.*614. *n.*12 Duran. *d dec.*458.*n* 6.

Quæritur modò an prædictus assensus Apostol. 72
ex temporis diuturnitate præsumatur? In qua quæstione illa receptior est sententia, quòd ex cursu triginta annorum cum obseruantia præsumatur, vt resolutum fuit in Rota *decis.*170. *diuers. volum.*2.

*& deciſ.*157.*lib.*2. & *in Romana domus de tribus montib.*29.*Octob.*1581. coram *Illuſtr. Aldobrand.* poſtea Clem. VIII. & *in cauſa Meſſan. pœnitentiarum,* 28. *Iuny* 1582.coram *Blanchetto,& in Romana Caſalis* 7. *Iuny* 1591. coram *Gipſio*, quas citat Aloyſ.Ricc. *d. praxi deciſ.*31 *in vtraque edit.*& in alíis cauſis, vt per Put.*deciſ.*365.*num.*4 *lib* 2. Seraph. *deciſ.*792.*num.*1. *&* 677. *num.*1. *& deciſ.* 1080.*num* 7. *& deciſ.*1228. *num.*1. Gregor.XV. *deciſ.*343.*num.*1.4.*&* 5.Coccin. *deciſ.*32.*num.*16.*& deciſ.*301.*n.*2.*&* 3.Stephan.Gratian. *diſcept.forenſ.tom.*5.*cap.*867.*num* 50.*& c.*891. *num.*17.*& deciſ.*150.*num.*4. Nicol.Garc. *de beneſic. part.*12.*cap.*2.*n.*179.*verſ.in qua.* *& n.*180. Homobon.de bonis *de exam. Eccleſ part.*2.*tract.*9.*cap.*21. *quaſt.*66.*ſuppoſ.*1.*verſ excipitur,* me citato *in hoc loco* Ciarlin. *conver.forenſ.lib.*1.*cap.*39.*n princ. & pracipuè num.*4. Quaranta *d verb.alienatio rerum Eccleſiaſticarum, n.*46. vbi *in verſ. non immeritò,* dicit prædictum tempus triginta,vel quadraginta annorum non intelligi currere viuente illo Prælato,ſeu Rectore,qui fecit alienationem,immò neque poſt mortem illius, niſi data ſcientia,& patientia cuiuſlibet Rectoris,ſeu Prælati ſucceſſoris.Ratio principalis reſolutionis illa eſt, quia † ex longiſſimo temporis curſu omnia ſolenniter interueniſſe præſumuntur,Mich.Graſſ. *c.t. commun.opin.lib* 4.*tit.*4.*num* 348 *pag.* 511. Surd. *deciſ.*131.*n.*19. Flores de Mena *variar.lib.*3. *quaſt.*23. *num.*40.*&* 89 Auendan.*ad l.*42. *Tauri gloſſ.*2.*num.*7. Monch. *illuſt.c* 63.*num.*1.Maſcard.*de probat.concl.*75. *num.*14.*& concl.*1316.*num.*3.Gamb. *deciſ.*49.*n.*3 *& deciſ.*83 *n.*2.*& deciſ.*325.*n* 3. Brunor. à Sole *in locis comm.verb.ſolemnitas,* 3. Niſi ex inſpectione inſtrumenti appareat ſolemnitatem non interueniſſe,Bellacomb. *tom.*2 *comm lib.*7.*tit.*14.*num* 229. Menoch. *de praſumpt.lib.*3 *quaſt.*132.*n.*79.Maſcard,*conc.*1140. *à num.*25.*& concl.*1316.*à num.*33.Peregr.*de iure fiſci lib.*6.*tit* 8.*num.*25. Steph.Gratian. *diſcept.forenſ.capite* 268 *n.*4. Valaſc. *conſ.*162.*n.*20. Cald. Pereira *de empt.cap.*34.*n.*40.

ALLEGATIO XCVI.

Epiſcopus monitoria pro rebus deperditis inueniendis ſub pœna excommunicationis quando concedere poſſit?

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatione magna circumſpectione vtendum.*
2 *Excommunicationes diebus feſtis,exceptis inſignoribus publicari poſſunt,* & num.43.
3 *Excõmunicationes pro rebus deperditis inueniendis à nemine concedi poſſunt,praterquà ab Epiſcopo.*
4 *Excommunicationum monitiones ſi deneget Epiſcopus, licet parti appellare ad Metropolitanum.*
5 *Appellari poteſt à commiſſis arbitrio iudicis, ſi parteia ladit, aut grauat.*
6 *Vicarius generalis Epiſcopi an poſſit dare excommunicationes pro rebus deperditis pratextu generalis commiſſionis? quaſtio dubia, & reſoluitur* numer.7 & 8.
9 *Vicarius foraneus excommunicationes pro rebus deperditis concedere non poteſt.*
10 *Vicarius generalis a Capitulo Sede vacante,excommunicationes pro rebus deperditis cõcedere poteſt,*
11 *Legatus à latere,& Nũcius Apoſtolicus excommunicationes pro rebus deperditis concedere poſſunt.*
12 *Inferiores Ordinary etiam exempti,& immediatè Sedi Apoſt.ſubiecti,non poſſunt excommunicationes pro rebus deperditis dare.*
13 *Pralati Regulares in ſubditos excommunicationes pro rebus deperditis dirigere non poſſunt.*
14 *Excommunicationes pro rebus deperditis dantur in ſubſidium,deficiente ſcilicet alia probatione.*
15 *Excõmunicationes pro rebus deperditis non ſunt concedenda,quoties quis coram competenti iudice ob indicia,qua ſunt contra reum,procedere poteſt.*
16 *Teſtes ſi non ſunt citati, conceduntur monitoria ſi eſt datus terminus in cauſa.*
17 *Monitoria concedi poſſunt aduerſus teſtes non cognitos alicuius negoty veritatem ſcientes, vel notos, ſi veritatis teſtimonium ferre renuant.*
18 *Praxis concedendi monitoria aduerſus teſtes alicuius negoty veritatem ſcientes, refertur.*
19 *Monitoria excommunicationum pro rebus deperditis inſtante parte, & officium iudicis implorante conceduntur.*
20 *Excommunicatus, vel notorius peccator non poteſt inſtare pro conceſſione monitory excommunicationis pro rebus perditis.*
21 *Monitoria huiuſmodi inſtante iudice laico concedi poſſunt modo ea impleret à iudice Eccleſiaſtico, non tamen iubeat.*
22 *Mandatum ſpeciale requiritur ad obtinenda monitoria excommunicationum pro rebus deperditis.*
23 *Monitoria huiuſmodi quando iudex Eccleſiaſticus promulgare poſſit nemine petente, oſtenditur.*
24 *Monitoria huiuſmodi ſunt concedenda illi, cuius intereſt, non tamen aliis.*
25 *Monitoria huiuſmodi non ſunt concedenda quando certa ſunt perſona.*
26 *Monitoria huiuſmodi pro qualibet parua re decerni non debent.*
27 *Monitoria debent continere expreſſionem rei deperdita,& eius valoris,niſi fiant pro Eccleſiis, & locis piis,communitatibus, &c.*
28 *Excommunicatio pro furto,ſeu rebus ſubtractis,non ligat communiter,niſi illos qui mortaliter furtum fecerunt.*
29 *Excommunicatio pro furto à pluribus dato, poteſt publicari, quamuis eorum ſinguli parum acceperint.*
30 *Monitoria pro qua ſumma in Curia Romana, & Neapol.conceduntur? oſtenditur.*
31 *Monitoria non ſunt concedenda contra habentem pro ſe rem iudicatam.*
32 *Monitoria hac in criminalibus non conceduntur.*
33 *Monitoria non conceduntur ſi ſint infamatoria alicuius particularis perſona.*
34 *Teſtes, qui monitoriis excommunicationis impulſi veniunt teſtimonium veritatis dicturi, quomodo iurent? oſtenditur.*
35 *Teſtis qui monitoriis excommunicat.impulſi veniunt teſtimonium veritatis dicturi,tenentur in ſcriptis reuelare, & propalare quicquid ſit.*
36 *Teſtibus fides non adhibetur in his,qua excitati litteris monitorialibus depoſuerunt in Curia Eccleſiaſtica.*
37 *Citatio partis non requiritur in conceſſione monitorialis excommunicationis.*
38 *Monitoria hac concedi poſſunt tam ante cœptam litem,quam ea pendente,dum probationem terminus non elabitur.*
39 *Executio facta non ſeruato ordine dato* in l.à diuo Pio,§.10 venditione,ff de re iud. *non ſubiacet nullitati.*
40 *Monitoria quomodo concedenda, & qua praueniro debent, oſtenditur.*

41 *Epi*

41 *Episcopus tanquam delegatus Sedis Apostol. procedit in monitoriis vigore significauit expeditis à Summo Pont.*

42 *Executor monitorialium Papalium an possit absoluere ab excommunicatione postquam paruit ei, qui in eam incidit, ostenditur.*

44 *Denuntiare aut restituere vi monitorij, qui non curarunt, possunt declarari ob contumatiam, in excommunicationem incurrisse.*

45 *Monitorij vi nemo tenetur seipsum patefacere aut denuntiare.*

46 *Infamare se nemo debet.*

47 *Restituere non tenetur vi monitorij, qui effectus est impotens ad restituendum.*

48 *Restituere non posse commodè dicitur ille, vbi restituendo damnum altioris ordinis subiret vel vita vel fama.*

49 *Restituere rem vi monitorij non tenetur ille, qui eam retinet in compensationem iustam; quod quomodo intelligi debeat, ibi declaratur.*

50 *Scripturas habens an vi monitorij teneatur illas exhibere, vel reuelare, quoties exhibendo, vel reuelando damnum pateretur; ostenditur.*

51 *Reuelare non tenentur vi monitorij scientes, quando id quod sciunt saltem vno teste probare non possunt, quod qualiter intelligi debeat, declaratur ibi.*

52 *Reuelare vi monitorij non tenentur, qui de iure compelli non possunt ad testificandum.*

53 *Parentes non possunt esse testes in causis filiorum, de quibus filius intelligatur, ibi declaratur.*

54 *Filij spirituales ex vi monitorij tenentur denuntiare patrem spiritualem.*

55 *Filij possunt esse testes contra patres spirituales.*

56 *Hæreticum patrem reuelare tenentur filij.*

57 *Patrem læsæ maiestatis crimen committentem tenetur filius denuntiare.*

58 *Blasphemum patrem tenetur filius denuntiare.*

59 *Vxor non tenetur maritum vi matrimonij denuntiare.*

60 *Socer an possit esse testis in causa generi, vel è contra, ostenditur.*

61 *Frater pro fratre testis esse non potest.*

62 *Inhabiles ad testimonium ferendum vi monitorij tenentur reuelare.*

63 *Reuelare vi edicti nemo cogi potest id quod nouit sub secreto naturali.*

64 *Confessarius vi monitorij non tenetur reuelare, ea quæ in Confessione audiuit.*

65 *Reuelare vi monitorij non obligantur medici, procuratores, vel aduocati secreta infirmorum, clientum, &c.*

66 *Denuntiare nemo tenetur, quæ non verè & realiter scit.*

67 *Reuelare nemo tenetur vi edicti, quæ audiuit à personis ignotis, vel à persona nihil certum sciente.*

68 *Denuntiare an teneantur, qui audiuit delictum ab eo, qui iam denuntiauit, ostenditur.*

69 *Denuntiare nullus tenetur emendatum vel emendandum ante correctionem fraternam, quod qualiter intelligi debeat, ibi declaratur.*

70 *Denuntiare nemo tenetur quando probabiliter timet ex reuelatione sibi graue damnum imminere.*

71 *Denuntiare nullus tenetur nisi quos pars vel iudex intendit ligare.*

72 *Denuntiare quando quis teneatur iustum compensatorem, ostenditur.*

73 *Denuntiare ratione monitorij nullus tenetur quando tempore publicationis degebat extra territorium Episcopi denuntiantis.*

75 *Superior non potest suis censuris subditos extra diœcesim existentes ligare.*

75 *Terminus in edicto propositus ad denuntiandum, non apponitur ad finiendam obligationem denuntiandi, sed ad eam solicitandam.*

76 *Non denuntians intra tempus præscriptum in edicto, tenetur elapso eo tempore denuntiare.*

77 *Terminus in monitorio præfixus an prorogari possit?*

78 *Monitoria hæc non dicuntur statuta, sed mandata generalia.*

79 *Impotentes ad restituendum non tenentur denuntiare.*

80 *Monachi, & fratres Regulares scientes rem de qua in monitorio, si non reuelant, non sunt excommunicati.*

81 *Denuntiare non tenetur, qui rem habet sibi debitam cum sunt creditores ipsi anteriores.*

82 *Denuntiare non tenetur vi monitorij, qui rite rem præscripsit.*

83 *Denuntiare non tenentur, qui bona fide rem alienam pretio numerato emit à latrone, negata, aut non sperata refusione.*

84 *Admonitio Auctoris pro his monitoriis concedendis.*

85 *Doctores referuntur, qui de monitoriis Ecclesiasticis agunt.*

VONIAM Ecclesia Catholica Ecclesiasticas censuras, non ad animarum interitum, sed ad medecinam adinuenit, & exercet, & omnibus patet excommunicationis gladium neruum esse Ecclesiasticæ disciplinæ; ideo huiusmodi gladio nonnisi in grauissimis causis vtendum, sobriéque, & magna circumspectione adhibita exercendum est, cum experientia doceat eam, si temere, aut leuibus ex causis, & rebus incutiatur, magis contemni, quàm formidari, & perniciem potius parere, quàm salutem, Concilium Trid. *sess.* 25. *de reformat. capite* 3. *in princ.* referunt Azor *instit. moral. parte* 1. *libro* 12. *cap.* 18. *quæstio.* 60. Aloys. Riccius *in praxi rerum fori Ecclesiast. dicto capite* 464. *in* 1. *edit. & resol.* 438. *num.* 1. *in* 2. *edit.* Couarr. *in initio capitis alma, sub numer.* 10. *de sententia excomm. libro* 6. Quarantá *in summa bullarij, verb. Concilium prouinciale, versic trigesimo sexto, in fine*, nouissimè Marcel. Vulpe *in praxi iudiciali fori Ecclesiast. c.* 2. *n.* 1. Quamuis enim Ecclesia voluit sententiam excommunicationis etiam iniustam esse timendam, vt homo cresceret per obedientium meritum, parendo iniustæ sententiæ; vel ea ratione vt Clauis Ecclesiæ in maiori obedientia habeatur dum timent Fideles etiam iniustas sententias; nihilominus non debent Iudices sententiam excommunicationis quã maturitate proferre, aliàs vltra condemnationem, ad damna & expensas, & suspensionem sunt grauiter puniendi, vt pœna docente discant quàm graue sit sententias excommunicationum sine maturitate proferre, vt notabiliter dicit textus *in capite in fine, de sentent. excommun. lib.* 6. nouissime Laurent. de Franchis *de controu. inter Episcopos & Regulares q.* 10. *pag.* 323. a

Monitoria huiusmodi, licet diebus festis concedi, & publicari possint, in certis tamen insignioribus diebus, scilicet Natiuitatis Domini, Paschatis, Resurrectionis, Ascensionis, Pentecostes, & sanctissimi Corporis Christi, proferri non debent; his enim, teste Lazario *de monit. sect. prima, quæstio.* 19. *numero* 4. neque monitiones nisi fieri, neque excommunicatio promulgari debet: me citato *in hoc loco* nouissimè Theophil. Raynaudus *de monitoriis ecclesiast. ad extorquendam restitutionem, aut reuelationem, parte* 1 *capite* 1. *quæsito* 13. *ante fin.* quamuis Sayrus *de censuris lib.* 1. *cap.* 14. *numer.* 10. existimet excommunicationem, & quo denuncia- a

tionem illis diebus fieri posse, vbi causæ cognitio non est necessaria; & vide latiùs n.43.

3 Excommunicationes illæ, quæ monitionibus præmissis ad finem reuelationis, aut pro deperditis, seu subtractis rebus fieri solent, à nemine prorsus concedi possunt, præterquam ab Episcopo, & tunc non alias, quàm ex re non vulgari, causaque diligenter, ac magna maturitate per ipsum Episcopum examinata; Concil. Trid. d. cap. 3. referunt Sbrox de Vicario Episcopi, part. 2. quæst. 171. num. 1. Vgolin. de potestate Episcopi, cap. 43. in princ. num. 1. Campan. in diuers. Iuris Canonici rubr. 11. cap. 15. num. 103. & 104. Quaranta in summa Bullarij, verb. excommunicatio, ad finem reuelat. in princ. Marc. Anton. Genuens. in practic. Archiepiscop. Neapol. cap. 1. num. 3. nouissimè Theoph. Raynaud. d. tract. de monitor. ecclesi. part. 1. c. 1. quæst. 3. & 4. vbi quæ censeri debeat res non vulgaris, & habetur in Bulla Pij Quinti in hæc verba: Sanctissimus in Christo Pater & D. N. Pius diuina prouidentia PP. V. volens super expeditione mandatorum, quæ fiunt in forma significauit, pro rerum subtractarum, aut deperditarum restitutione, seu illarum, & aliàs subtrahentium reuelatione modum, & formam statuere (manente in alijs reformatione officij Correctoris litterarum contradictarum à Sanctitate sua edita) præsenti, quod perpetuò obseruari vult scripto ordinat, vt mandata pro restitutione, seu reuelatione, huiusmodi dentur (modo super illis supplicationibus in præsentia Suæ Sanctitatis signata fuerint) ad eorum duntaxat instantiam, quorum ciuiliter interest. Quæ supplicationes rem ipsam, de qua agitur, reique valorem nominatim in specie exprimant, nisi forte sint pro Ecclesijs, locis pijs, Communitatibus, Vniuersitatibus, Collegijs, aut Vniuersalibus successoribus, quos verisimile est certam rerum notitiam non habere, tunc etenim hac ipsa personarum qualitate expressa, ita demum ferri poterit quædam in genere designatio rerum, si designatio neque nimis vaga, & incerta, atque adeo inuerisimilis sit, & tamen ostendat res ipsas (id quod præcipuè in omnibus attendendum est) minime vulgares existere Committantur autem Episcopo Ordinario loci, vel eius Vicario in spiritualibus generali sub hac forma verborum, quæ est ex Concilio Tridentino, videlicet, si causa diligenter, & magna maturitate examinata per ipsum, pro rei, loci, temporis, & personæ qualitatibus sibi pro sua conscientia videbitur expedire, decernens irritum, &c. Hæc Pius V. Ex quibus etiam probatur Episcopus delegatos esse pro executione litterarum monitorialium auctoritate Apostolica concessarum, quæ executioni mandari non debent, nisi prius Episcopus vti Apost. Sedis delegatus summarim cognoscat an subreptitiæ, obreptitiæve sint, Concil. Trident. sess. 21. de reform. cap. 5. Vtrùm ille, qui monitorio feritur, debeat esse subditus Episcopi monitorium ferentis? Vide Theophil. Rainaud. d. p. 1. c. 1. q. 9.

4 Si Episcopus huiusmodi monitiones excommunicationum, quæ fiunt ad finem reuelationis, deneget, licitum est parti appellare ad Metropolitanum, quamuis resideat in eius arbitrio illas concedere, per Concil. Trident. d. cap. 3. & ita practicari asserit Prosper de Augustino in addit. ad Quarantam in summa Bullarij, verb. Archiepiscopi auctoritas, auctor. 19. in fine, Maria de iurisd. part. 2. cap. 4. num 4. me citato in hoc loco Escobar. in tractatib. selectiss. tract. 2. part. 2. q. 2. §. 3. num. 123. Raynaud. dict. part. 1. cap. 1. quæst. 9.
5 in princ. à † commissis enim arbitrio iudicis, si partem lædit, aut grauat, appellari potest, gloss. in cap. super his, de accusat. & in c. Romana, §. quod si obijciantur, verb. minus legitima, de appellat. in 6. Quaranta d. verb. Archiepiscopi auctoritas, auctor. 18. sub num. 18. versic. item si Papa. Et etiam lite pendente litteræ monitoriales absque vitio attentatorum concedi possunt ab Episcopo, nisi sit inhibitus, Marc. Anton. variarum resol. lib. 1. resol. fin. casu 36. Escouar me citato in hoc loco d. §. 3. n. 62.

Verum Vicarius præfatas monitiones ad finem reuelationis dare possit? non exiguum videtur dubium, in quo Ego negatiuam partem libenter amplector, 6
prætextu enim generalis commissionis, & absque speciali facultate, seu licentia Episcopi, eas non potest Vicarius decernere: & ita tenent Vgolin. dict. cap. 45. in princip. vers. secundo, Campan. dict. cap. 15. num. 105. Narbona de appellat. à Vicario ad Episcopum, parte 1. num. 205. nouissimè Marcel. Vulpe in praxi iudiciali fori Eccles. cap. 2. num. 4. Sayr. in claui Regia lib. 9. c. 15. num. 21. me citato in hoc loco nouissimè Theoph. Raynaud. d. part. 1. capite 1. quæsito 10. vers. hæc cum ita, & constat ex Concil. Trident. d. c. 3. vbi à nemine præterquam ab Episcopo decernenda statuit; & quia verba illa taxatiua Concilij (à nemine prorsus, præterquam ab Episcopo decernantur) excludere videbantur alium non Episcopum, ideo Sacra Congregat. nostram quæstionem, & hoc dubium resoluens, in hæc verba censuit. Vicarius generalis, & ad id facultatem habens ab Episcopo, potest sine præuia cognitione facta ab ipsomet Episcopo excommunicationes ad finem reuelationis pro rebus deperditis decernere, dum tamen ipse Vicarius causæ cognitionem adhibeat. Sed alij dubitabant ex illis verbis, à nemine prorsus, præterquam ab Episcopo, quia taxatiua alios excludunt. Congregatio iterum sub die 25. Februarij 1583. primam firmauit resolutionem, iterum in d. c. 3. declaratio ait, præterquam ab Episcopo, vel vicario ex speciali mandato, & non aliàs, per eadem verba Narbona d. loco

Affirmatiuam nihilominus opinionem, immo Vicarium ex generali cōmissione huiusmodi excommunicationes, seu monitoriales litteras decernere posse docuerunt, stante Concilio, Frechil. de excommunic. par. 2. art. 1. num 5. me citato in hoc loco Escouar. in tractatib. selectiss tract. 2. p. 2. q. 1 §. 3. num. 54. Fr. Emman. in summ. tom. 1. cap. 79. num. 2. Henriq. in summ. lib. 13. cap. 17. §. 4. Sbrox de Vicario Episcopal. 2. q. 171. num. 2. Gutier. canon lib 1. cap. 11 num. 8. Zerola in praxi Episcop. part. 1. verb Vicarius, num. 17. Suar. tom. 5. disp. 10. sect. 1. numer. 2. Sayr. sibi contrarius de censuris lib. 1. cap. 9. num. 33. versic. primum est. Auil. eodem tract. part. 1. cap 5 disp. 2. dub. 3. Cur. Philip. part. 3 §. 2. n 25. Stephan. Gratian. dec. 97. à num. 14. Iacob de Graffiis tom. 1. cons. 6. de sentent. excommun. Sanch. de matrim. lib. 3. disp. 19. quæst. 2. num. 16. Laxar. de monitor. sect. 1. quæst 6. à numero 1. Francisc. Leo in thesauro fori Eccles. part. 3. c. 7. num. 17. Costa de facti scientia, & ignorantia cent. 2. d. 35. num. 1. tom. 1. Fillinc. tom. 1. tract. 14. cap. 1. num. 2. Aloys. Ricc. in praxi fori Ecclesiastici dec. 270. in prima edit. & resol. 235. num. 4. in secunda edit. nouissimè Doctor. Ioannes Machado indefessi studij vir, vel perfecto Confessor y Cura de Almas lib. 1. part. 3. tract. 7. docum. 2. num. 1. in fine, Nicol. Garcia de benefic. part. 5. cap. 8. num. 94. qui alios citat, & in eius confirmationem adducit triplicem Sacræ Congregat. Cardinalium declarationem super d. cap. Concilij Trid. quarum prima hæc verba continet. Vicarius Episcopi potest concedere litteras monitoriales, quibus in præsenti decreto, Secunda verò sic ait. Vicarius generalis Episcopi potest has excōmunicationes decernere adhibita causæ cognitione, nec indiget speciali mandato Episcopi. Tertiæ quidem hæc series est. Stante has declaratione quærebatur an eadem potestas competat Vicario Capituli Sede vacante? Congregat. censuit affirmatiuè, quia ad Capitulum transeunt ea quæ sunt iurisdictionis necessariæ, vt est excommunicatio, &c. Nituntur præcitati Doctores in respondendo supradictis declarationibus pro negatiua opinione adductis 7

ductis, & Gutiert. *d. loco* verba illa primæ declarat, *ad id facultatem habens ab Episcopo*, referendum esse dicit ad potestatem generalem Vicarij. Sed huiusmodi interpretatio nequaquam sustineri potest; nam illud satis explicitum erat illis verbis, *Vicarium generalem*, cum non aliàs generalis nuncupari possit, quam si potestatem generalem haberet: ergo credendum non est potestatem, quam Vicarium habere Concilij Congreg. requirit, generalem esse, sed peculiarem potius, & specialem. Aliter tamen respondet Auila *d. loco* prædicta declarationis verba ad distinctam personam, quàm Vicarium generalem spectare; quasi sensus sit, vt alius quàm Vicarius generalis monitoriales literas absque speciali Episcopi facultate haud quaquam decernere possit; nam alioquin coniunctio illa, *&*, esset superflua, nisi diuersas personas contingeret, cum illius ea sit natura, vt diuersitatem copulatorum demonstret, Ego ipse *in meis Remiss. de diction. dict. 93. num. 2.* Diuersimodè tamen Garc. *d. loco num. 98.* prædicta verba interpretatur, siquidem existimat posita fuisse ad excludendum Vicarium generalem habentem in hoc facultatem limitatam, seu ablatam ab Episcopo, qui non potest has excommunicationes decernere, qui etiam secundæ declarationi, quæ vigere videtur, nihil respondet, sed tantum *num. sequenti* certam non esse affirmat.

8 Quare *prima* opinio ab aliorum cauillationibus liberata bono nititur fundamento, & prædictis declarationibus sic defensis in medium prodit, quia tamen aliæ extant pro *secunda*: propter quas quid certium insectari debeat arduum est inuestigare; sanius credidi alia noua declaratione indigere, quæ inter prædictas falcem mitteret. Interim tamen minimè nos deterret magna Doctorum copia, quos pro secunda sententia suprà citauimus, quia cùm glossæ & Doctorum opiniones debeant intelligi & limitari secundum iura per eos allegata, Mandol. *ad reg. 5. Cancell. quæst. 5. numero 7.* Roland. à Valle *cons. 54. num. 21. lib. 4.* Mascard. *de probat. conclus. 488. per tot.* Valenzuel. *tom. 1. cons. 18. n. 52.* Tiber. Decian. *resp. 6. num. 33. & resp. 41. num. 83. volum. 1. & resp. 32. num. 99. vol. 3.* Salgad. *de potest. Reg. part. 1. cap. 1. prælect. 5. à num. 271. vsque ad num. 276.* si ea non bene adaptantur ad casum, vel non probant intentum, nihil refert quod innitantur Doctorum sententia, tunc enim opinione laboramus, non re, vt inquit Seneca quem citat Roderic. Xuar. *alleg. 35. num. 6.* Vnde opinio probabilior dicitur, quæ fortioribus fundamentis innititur, vt tenet Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 1. cap. 9. num. 5.* qui ad propositum *ibidem num. 9.* ait quòd non dicitur communis Auctorum numero, qui propriorum vestigia instar auium sequentes nulla discussione præmissa eam affirmant, sed Communis dicitur si pauciores Doctores habeat, qui vtriusque partis rationibus discussis, & perpensis illam affirmat; idem dicit *de matrimon. lib. 3. disp.... quæst. 44. num. 2.* citans Menoch. *de præsumpt. lib. 2. præsumpt. 71. num. 39.* Nam aliquando Doctores sequuntur alium tanquam aues, & oues, Dec. *cons. 48. in fine,* Menoch. *consil. 37. num. 171. lib. 1.* Fab. Turret. *in tractat. de effect. lib. clausul. codicil. quæst. 4. effectu 4. vers. hæc opinio*, Ioan. Maria Corac. *in tract. de commun. Doctorum opinione in præfat. num. 4.* optimè Seneca *in cap. 1. de vita beata;* sic ait. *Nihil enim magis præstandum est quàm ne pecorum ritu sequamur antecedentium gregem, pergentes non qua eundum est, sed qua itur; atqui nulla res nos maioribus malis implicat, quam quod ad rumorem componimur, optima ratio ea, quæ magno assensu recepta sunt, quorumque exempla nobis multa sunt, nec ad rationem, sed ad similitudinem viuimus. Inde ista tanta coacervatio aliorum supra alios ruentium. Quod in strage hominum magna euenit cum ipse se populus premit, nemo ita cadit, vt non alium in se attrahat; primi exitio sequentibus sunt: hoc in omni vita accidere, videas licet: nemo sibi tantum errat, sed alij erroris causa & auctor est. Nocet enim applicari antecedentibus & dum vnusquisque mauult credere, quam iudicare, nunquam de vita iudicatur, semper creditur: versatque nos, & præcipitat traditus per manus error, alienisque perimus exemplis.*

Vicarium foraneum huiusmodi monitoria concedere non posse resoluunt Lazzar. *d. tract. de monitor. sect. 2. quæst. 5. num. 9.* Vgol. *d. cap. 45. in princip. vers. excipiuntur,* Ricc. *resol. 235. in fine,* nouissimè me citato *in hoc loco* Escou. *d. § 3. num. 36.* Posse tamen ei delegari ab Episcopo specialiter & expressè, & non nisi circumspectis viris dicit decisum Galett. *in margarita casuum conscientiæ, verb. littera, 2.* 9

Vicarius verò generalis à Capitulo electus Sede vacante eadem concedere non impeditur; quia ad Capitulum transeunt omnia, quæ sunt iurisdictionis necessariæ, vt est excommunicationis promulgandæ facultas, Mart. *de iurisd. part. 3. c. 4. n. 53.* Franc. Leo *d. c. 7. n. 18.* Ricc. *resol. 235. n. 5.* Campan. *d. c. 15. n. 106.* Volim. *d. c. 45. in princip. vers. Tertio,* Pauin. *de potestate Capituli Sede vacante, quæst. 1. part. 1.* Sayr. *de cens. lib. 1. c. 9. n. 33.* Lazz. *sect. 1. q. 7.* nouissimè Marcel. Vulp. *d. c. 2. n. 6.* Theoph. Raynaud. *d. p. 1. c. 1. q. 10.* Machad. *d. docum. 2. n. 6. in fin.* Et declarauit *S. Congregat. die 26. Octob. 1590. præfata monitoria etiam Vicario Apostol. licere concedere, præuia causæ cognitione,* Theoph. Raynaud. *d. q. 10. vers. omnia,* nouissimè me citato *in hoc loco* Escou. *d. § 3. num. 58.* 10

Legatos etiam à latere, & Nuncius Apostolicus huiusmodi monitoria possunt concedere, vt resoluunt Lazz. *d. q. 5.* Gutiert. *d. c. 11. à n. 5.* Vgol. *vbi proximè,* Aloys. Ricc. *d. res. 235. n. 2.* me citato *in hoc loco* Theoph. Raynaud. *d. p. 1. c. 1. q. 10. in princ.* nouissimè me citato *in hoc loco* Escob. *d. § 3. n. 60.* 11

Inferiores autem Ordinarij, etiam exempti, & immediatè Sedi Apostolicæ subiecti, ac nullius diœcesis nequeunt ea dare; etenim subditos illorum oportet ipsam Sedem pro his excommunicationibus in forma *Significauit* obtinendis, adire, referont decisum Vgol. *d. cap. 45. in principio vers. excipiuntur,* Fr. Leo *in thesauro fori Eccles. p. 3. c. 7. n. 18. & 19.* Campan. *d. c. 15. n. 107.* Marcel. Vulpe *d. c. 2. n. 5.* Theoph. Raynaud. *d. quæstio 10. vers. itaque.* dicit probabilem Machado *d. lib. 1. part. 3. tract. 7. docum...* nouissimè Escob. *d. § 3. num. 59. & 63.* 11

Prælatos Regulares in subditos huiusmodi monitoria dirigere non posse tenet Fr. Emman. *quæst. Regularium tom. 2. q. 54. art. 4.* Miranda *in man. Prælat. tom. quæst. 59. art. 4.* Hieron. Roder. *in compend. quæst. regul. resol. 62. num. 4.* me citato *in hoc loco* Escob. *dict. § 3. numero 64.* 13

In concedendis huiusmodi monitoriis, quæ sint consideranda?

PRimò considerandum est, quod dentur huiusmodi monitoria in subsidium, id est, deficiente alia probatione, & quando veritas aliomodo haberi non potest, sentit Conc. Trid. *d. cap. 3.* & tenent Neuisan. *in sylua nupt. lib. 3. in verb. monitoria, num. 48.* Nauarr. *in cap. inter verba. coroll. 66. 11. q. 3.* Lazzar. *de monit. sect. 1. q. 15. n. 3.* Marc. Anton. *variar. resol. lib. 1. resol. vltima, casu 75. vers. tum quia ad excommunicationem,* Marc. Anton. Genuens. *in pract. Archiep. Neapol. cap. 1. num. 4. in impress. Romæ 1613.* Vgolin. *de potestate Episcopi, c. 45. § 3. vers. quare,* Campan. *in diuers. iu-* 14

ris Canonici, rub. 11. c. 55. n. 89. & 119. Sayr. *in floribus decisionum dec. 4. de censibus*. Aloys Ricc. *in dec. 4. Curia Archiep. Neapol. p. 1 dec. 219. p. 4. dec. 301.* me citato *in hoc loco* Homob. *de examine Ecclesiastico tract. 1. c. 8. q. 19. supposit. in princ.* me citato *in hoc loco* nouissimè Escouar. *d. §. 3. num. 94.*

15 Concedenda enim non sunt quoties quis coram competenti iudice ob indicia, quæ sunt contra reum, procedere potest, vel habet testes, vel instrumenta, vt tradunt Sot. *lib. 4. sent. distinct. 22. quæst. 1. art. 5.* Neuiz. *dict. lib. 4. num. 48.* Francisc. Marc. *dec 803. part. 3.* Gutierr. *Canon lib. .. cap. 11. num. 59.* Fr. Emman. *in summa part. 1 cap 70. num. 5.* Henriq. *lib. 13. cap. 17. num 4. littera B.* Lazzar. *sect. 1. quæst. 15.* Francisc. Leo *d. cap. 7. num. 12.* quos refert, & sequitur Ricc. *d. resolut. 255. num. vlt.* nouissimè me citato *in hoc loco* Escouar. *d. § 5. num. 111.* idque adeò verum est, vt si extra iudicium constaret cætera remedia deficere, ad ipsam promulgandam censuram haud esse properandum, quippe quòd ex actis patere debet executionem realem, aut personalem fieri non posse, vt tunc censura sumatur in subsidium; ita censuit *Sacra Congregatio*, teste Campanil. vbi supra, & tenuit Marc. Anton. Genuens. *in practicab. Eccles. quæst 780. num. 5.* Idque tanta etiam veritate fulcitur, vt si duo in solidum obligentur in contractu, & contra alterum procedi possit realiter, & personaliter, contra alterum vero non possit, tunc ita non possit excommunicari, referunt decisum Galèrr. *in margarita casuum conscientiæ, verb. censura, 8.* Farinac. *inter decis. Rota* ab ipsos congestas *centur. 1. dec. 97.* Quare ille qui rem habet, compareat in termino, & asserat se paratum respondere, cessant huiusmodi monitoria, Lazzar. *sect. 1. quæst. 10. num. 6. & sect. 4 q 1 num 1.* quem refert Vgolin. *d. § 2. in fine.* Ex dictis Marc. Anton. Genuens. *d. c. 1. num. 2.* colligit practicabilia multa Curiæ Archiepiscop. Neapol. in hac materia vtilissima, dixitque ibi inolere pra-
16 xim, quod † quando pendet lis, & est datus terminus in causa, si non sunt citati testes, concedunt monitoria generalia contra testes, quia adhuc possunt ignorari; verùm si sunt citati, non conceduntur.

17 Præsertim verò, quod præfata monitoria concedi possunt contra testes alicuius negotij veritatem scientes, eosque pars altera ignoret illud scire, aut si sciat, quia renuunt veritatis testimonium ferre, probant Abb. *in c. ad nostram il 2. n. 2. de iureiur.* Olma *super ritu 3. Archiep. Curia Neap. post n. 10.* quos refert & sequitur Campan. *d c. 15. n. 93.*

18 Deinde refert practicari idem Genuens. quod quando testes sunt citati, solet Vicarius concedere monitoria cum clausula, *dummodo non recipiantur reuelationes testium citatorum*, vel *testes citati non comprehenduntur in monitorio*; sed quando testes fuerunt citati in numero copioso, puta triginta, vel quadraginta, solet Vicarius in totum denegare monitoria, quia non est vero simile, quod à tot testibus pars non possit habere veritatem negotij. Item seruari testatur idem Marc. Anton. quod post conclusum in causa non conceduntur monitoria, præterquam Ecclesiis, mulieribus, & aliis personis priuilegiatis, cæterisque quando eis conceditur restitutio in integrum aduersus omissas probationes, vide Aloys. Ricc. *d. praxi resolut. 237.* Vlterius in praxi esse consuetum asserit idem Marc. Anton. quod quando hæres petit monitoria contra scientes bona hæreditaria, & pars opponit de inuentario, & propterea dicit non esse concedenda; quia veritas alio modo haberi potest, solet Vicarius concedere monitoria contra scientes bona hæreditaria, & pars opponit de inuentario. Denique dicit super facto proprio non concedi monitoria eum eo non præsumatur ignorantia, nisi factum esset adeo antiquum, vt in eo præsumeretur obliuio, de quo latè Ricc. *in d. praxi resolutione 243.*

Secundò considerandum est monitoria hæc instante parte, & officium iudicis implorante concedi, vt sentit Concil. *dict. cap. 3.* & tenent Neuiz. *dict. verb. monitoria, num. 28.* Mandos. *in tractat. de monitor. quæst. 47. num. 4 cum seq.* quos refert, & sequitur Vgolin. *dict. cap. 45. §. 1. in princ.* nouissimè Theophil. Raynaud. *de monit. Ecclesiast part. 1. lib. 1. quæst. 12.* † dummodo non 20
sit excommunicatus, vel notorius peccator, qui instar, vt per gloss. Abb. & alios *in c. nouit. de iudic.* resoluit Marc. Anton. Genuens. *d cap. 1. num. 9.* nouissimè me citato *in hoc loco* Escouar. *d. §. 5. num. 72.* Si verò Episcopus à parte requisitus, vt decernat ista monitoria sine causa deneget illa, potest appellari, vt supra dixi *num 5.* & firmat Marc. Anton. *d. cap. 1. n. 15.* vbi etiam cum Nauar. *cons. 11. de offic Ordin.* tenet † posse etiam 21
appellari, si detur breuis terminus ad reuelandum. Instante iudice laïco monitorium hoc concedi potest, modo id imploret à iudice Ecclesiastico, non enim iure id potest, sentit Concil. *d. c. 3.* & tenet Nauar. *cons. 4. de sent. excomm.* quem refert Vgol. *d. §. 1. prope finem.*

Ad obtinendum ista monitoria requiritur speciale mandatum, ex Marc. Anton. Genuens. *d. c. 1. num. 12.* Aloys. Ricc. *d. resol. 536. n. 4.* & Vgol. *d §. 1. in medio.* 22

Ex officio etiam, id est nemine petente, iudex Ecclesiasticus monitoria hæc promulgare potest, vtpote contra detinentes res Ecclesiæ, si eas non restituant, vel contra non denunciantes eos, quos nouerint eas detinere, vt habetur *in Extrauag. vnic. Ioan. XXII. de furtis*, Vgol. *d. §. 1. in fine.* 23

Tertiò considerandum huiusmodi monitoria esse concedenda illi, cuius interest, non aliis, vt constituit Pius V. d. constitutione, vbi ordinauit quòd mandata in forma *Significauit* pro rerum subtractarum, aut deperditarum restitutione, seu reuelatione, expediantur ad eorum dumtaxat instantiam, quorum ciuiliter interest, Vgolin. *d. §. 1. in med.* Lazzar. *de monit. sect. 1. quæst. 9. num. 5. & sect. 4 quæst. 1. num. 51. cum seq.* Marc. Anton. Genuens. *d cap 1. numer. 18.* Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori Ecclesiastici dec. 272. in 1. edit. & resolut. 236. in 2. editione.* Si verò absque petentis interesse fuerint concessa, sunt reuocanda, Franc. Leo *dict. cap. 7. numer. 18.* Lazzar. *sect. 1. quæst. 9.* quos refert, & sequitur Aloys. Ricc *d resol. 539. num. 4.* vbi etiam asserit posse concedi huiusmodi monitoria pro habendis testibus, & notitia bonorum quamuis interesse non sit clarum, sed speratur in euentu litis, quæ vertitur coram iudice laïco, & timor est ne bona dilapidentur. 24

Quartò considerandum monitoria minimè esse concedenda, quando certæ sunt personæ, quia tunc ordinariè est agendum, vt deducitur ex Concil. Trid. *dict. cap. 3.* & tenent Franc. Leo *dict. cap. 7. num. 21.* Giurba *Sicilia decis. 94.* Costa *de facti scientia & ignor. cent. 2. dist. 55. num. 2.* Lazzar. *sect. 1. quæst. 10. num. 6. & sect. 4. q. 1. n. 3.* Aloys. Ricc. *d praxi resol. 235. n. 1.* post Mart. *de iurisd. part. 3. cap. 5 num. 1.* Campan. *d. cap. 15. n. 115.* me citato *in hoc loco* nouissimè Theoph. Raynaud. *d. part. 1. cap. 1. quæst. 8. in princ.* quia excommunicatio nõ comprehendit atque ligat eos, qui sunt certi, Rota *decision. 583 part. 1.* Sola *ad decreta Sabaudia in tit. vt nemo inuitus, gloss. 1. num. 7.* Cardinal. Tusch. *litter. F. concl. 441. num. 3.* 25

Quintò considerandum ne, huiusmodi monitoria pro qualibet parua re decernantur, vt probat Concil. Trident. *d. cap. 3.* ibi, *ex re non vulgari*, & constat ex *d. constit. Pij V.* ibi, *id quod præcipuè attendendum est,* 26

est minime vulgares res existere. Ita Vgolin. *d.cap.* 43.
§ 3. *in princ.* Marc. Aotoo. Genuens. *d.cap.* 1. *numer.* 3.
Aloys. Ricc. *d.paxi resolut.* 238. *num primo*, Henriq.
27 *lib.* 13. *de excomm.c.* 17. §. 4. *littera B*, Et ideo † in istis
monitoriis est exprimenda res, de qua agitur, & eius
valor, nisi fiant pro Ecclesiis, locis piis, communita-
tibus, vniuersitatibus, collegiis, ac vniuersalibus suc-
cessoribus, & tunc debet fieri in genere quædam
designatio rerum, quæ non debet esse vaga, incerta,
& inuerisimilis, vt colligitur ex d. Constit. Pij V. &
referunt Marc. Anton. Genueos. *d.cap.* 1. *num.* 5. Vgol.
d. §. 3. *num.* 1.

28 Excommmunicatio enim pro furto, seu rebus sub-
tractis non ligat communiter nisi illos, qui morta-
liter furtum fecerunt, optimè Henriq *dict.* § 4. *lit. P.*
Marc. Anton. Geouens. *d cap. primo, numero* 3. Mat.
29 Anton *dict. resol. fin. casu* 75. *vers ad quod facit.* † Si-
verò plures graue damnum intulerint, licèt non si-
mul, sed separatim, & singuli partum acceperint non
continens peccatum mortale, vt si plures vineam
deprædati sint, singuli tenentur suas partes restitue-
re, vt dominus reddatur illæsus, & hoc casu potest
concedi excommunicatio, & ea ligantur, accipien-
tes, Suarez *tomo quinto, disp.* 20. *sect.* 2. *n.* 3. Lazz. *sect.*
3. *q secunda*, Bonac. *de cons. disp* 2. *q* 9 *punct.* 1. *n.* 33.
in fine. Henriq & Marc. Anton. Genuens. *dictis locis,*
30 & *ibi* asserit † in Curia Neapol. monitoria non con-
cedi pro minori summa, quam quinquaginta duca-
torum; considerata tamen paupertate poreotis ali-
quando decerni io minori, in summa decem, viginti,
vel triginta ducatorum pro Episcopi arbitrio. At ve-
rò stylus Curiæ Romanæ optimè obseruat monito-
ria non esse concedenda, nisi rerum subtractarũ va-
lor summam saltem quinquaginta aureorum attin-
gat, licèt sint separatim subtracti, vt per Aloys. Ricc.
dict. resol. 238 *in fin.*

31 Vnum auderem in hac materia velle, videlicet,
huiusmodi monitoria non esse concedenda contra
habentem pro se rem iudicatam, & si fuerint con-
cessa, veniunt reuocanda, ita post Bart. Alex. Me-
noch. & alios Marc. Anton. *dict. casu* 73. *vers.* 2. qui
ergo rem detinet ratione rei iudicatæ, vel iurisiuran-
di litis decisiui, vel transactionis, vel pacti iurati cum
parte eo monitorio non obligatur. Ita post Lazzar.
sect. 4. *q.* 1. *num.* 12. c *seqq.* Vgolin *d c.* 45. §. *vers. tertio,*
vbi etiam cum Ripa *de peste*, asserit huiusmodi edi-
cta generalia, in quibus mandatur vt restituant deti-
nentes bona aliena, & vt reuelent, qui sciunt ea de-
tinere, intelligenda sunt de iis, qui indebitè ea deti-
nent, & de iis, qui sciunt ea indebitè tenere, vt furto,
non autẽ de eo, qui iustè detinet. Ideo, qui eã vsuce-
pit tanquam iustè detinens se patefacere non debet,
Nau. *cons.* 35. *n.* 8. *vers.* 8. *de sent. excom.* Lazz. *d.q.* 1. *n.*
25. *cum seq.*

32 *Sexto* considerandum huiusmodi monitoria in
criminalibus non concedi. Ita Aloys. Ricc. *d. praxi
dec.* 278. *in* 1. *edit. & resol.* 240. *in* 2. *edit.* Marc. Anton.
Genuens. *d c.* 1. *n.* 7. Lazz *sect.* 1. *q.* 10. nouissimè me
citato *in hoc loco* Escouar. *d* §. 3. *n.* 12. & Noguerol.
tom. 1. *alleg.* 23. *n* 74. *in fin.* ex ea ratione, quia infamiæ
notam afferunt; tum etiam ad euitandam irregula-
ritatem. Vnde ex stylo Curiæ Romanæ, & ex gene-
rali diœcesanorum vsu in ipsis monitoriis ponitur
clausula. *Nolumus autem, quod ex reuelatione huiusmo-
di, si eam fieri contingat, nisi pro ciuili interesse & ciui-
liter tantum agi possit alia reuelatio ipsa, neque in iudi-
cio, neque extra fidem faciat*, ita quoque statuit Pius V.
in d. sua Const. notat Fr. Leo *d p.* 3. *c.* 38. *n.* 2. quem re-
fert Aloys. Ricc. *vbi proximè n.* 4. Et ideo in Curia
Neapol. quãdo reuelationũ datur copia, in eius calco

decretum interponitur, præcipiens sub pœna excõ-
municationis latæ sententiæ ne aliquis præsumat
quoquo modo prædictis reuelationibus vti, aut earũ
vigore procedere in alia causa, quàm ciuili, refert
Camp. *d.c.* 45. *n.* 120. Quamuis spectata sola rei na-
tura non fore illicitum concedere monitorium etiam
in criminali causa existimauerit nouissimè Theoph.
Raynaud. *de monit. Eccles. p.* 1. *c* 1. *q.* 6.

Septimo considerandum ne concedantur, si sint in- 33
famatoria alicuius particularis personæ, vt post Syl-
uam Nupt. & Prob. resoluit Mat. Ant. Gen *d c.* 2 *n.* 6.
vbi asserit in praxi nunquam nominari personam,
præsumitur rem detinere, Laxz. *d. sect.* 1. *q.* 10. *n.* 7.
Bapt. Costa *d. dist.* 55. *n* 7 *t.* 1. post Iacob de Graffiis,
Fr. Mar. Men. Tepat. & alios vtrumque firmat Aloys.
Ricc. *d praxi dec.* 180. *in* 1. *edit. & resol.* 241. *in* 2. *edit.*
& post Bern. Diaz dicit Camp. *d c.* 15. *n* 114. latè
Theoph. Raynaud. *d tr de mon. eccl p.* 1. *c.* 1. *q* 8.

Octauò considerandum, quod ista monitoria non 34
compellunt deponere cum iuramento, vt tenet Mat.
Ant. Genu *d.c.* 1. *n.* 16. me citato *in hoc loco* Raynaud.
d.p. 1. *c.* 3. *quæst.* 13. *vers. vero, in fine.* Testes enim, qui
eisdem monitoriis impulsi veniunt testimonium ve-
ritatis dicturi, minimè iurant, sed sequentibus verbis
solent eorum reuelationes exordiri. *N. ætatis annorũ
triginta, vt dixit, testis veniens ad reuelationem prædicta
excommunicationis dixit, & reuelauit hoc tantum scire,*
&c. nisi tamen in monitoriis sanciatur, vt propala-
tiones fierent cum iuramento, quod quippe & præ-
cipi iustè posse. & tunc non nisi præcedente iura-
mento admitti testes ad reuelandum affirmant Man-
del. de Alba *cons.* 15. *sub n.* 6. *prope fin. vol.* 1. Lsz. *sect.* 4.
q 9 *n.* 15. Ex quibus omnibus illud potissimum desu-
mitur assumptum † teneri reuelantem in scriptis re- 35
uelare, ac propalare quicquid scit; atque ideò non
satisfacere eiusmodi monitoriis, qui Episcopos ore
tenus illud manifestaret, quod cum Nauar. *cons.* 5. *de
furtis* scribit Mat. Ant. Genuens. *d c.* 1. *n.* 19. Lazxat. *d.
sect.* 2 *q.* 3. *n.* 2. nouissimè me citato *in hoc loco* Escouar.
d p. 3. §. 4. §. 2 *n.* 9. Restringo tamen in loco, quem
memorat Hen. à Laur. *Auen. dec.* 136. vbi non esse
opus facti narratione, scriptis, aut verbis ait, sed suf-
ficere, si dicat iudici, vel parti; *scio aliquid de contentis
in tuo monitorio, & quando ero vocatus a iudice offero me
paratum testificari*, & tunc sit ille exemptus, sed corã
iudice [illegible] teneatur deinde veritatem dicere, cum
de eius mandato citabitur. Sic etiam si alter compa-
reat, & dicat bona ipsa penes se esse, ac tuta con-
scientia retinere; se probaturum promittat coram iu-
dice cõpetenti, vlterius tunc non esse procedendum
testantur Gut. *libro primo, canon. c.* 12. *n.* 82. Marc. Ant.
d. resol. vlt casu 75 *vers. verum* post Bern. Ant. à Sols,
& Fr. Emman. firmat Camp. *d.c.* 15. *n.* 115. post Silu.
Nupt. Card & Nauar. tenet Marc. Ant. Genuens. *d.
c.* 2. *n.* 11. *in fine.* Ex eo quia † huiusmodi testibus fi- 36
des non adhibetur in his, quæ excitati litteris moni-
torialibus Episcoporum deposuerint in Curia Ec-
clesiastica, vt inquiunt Bertrand. *cons.* 112. *sub n.* 14.
volum 6 Raudens. *Pisana dec* 21. *n.* 11 & 12. quos re-
fert Camp. *d. cap.* 15 *n.* 121. vbi *num* 112. admonet,
quòd si in eorum repetitione facta coram iudice sæ-
culari testes ipsi se remitterent ad propalationes per
eosdem propter monitorias prædictas coram Eccle-
siastico iudice factas eiusmodi eorum attestatio pror-
sus corrueret, suffultus doctrina Cacher. *dec.* 128. *n.
decimo tertio*, Caualc. *de testib part.* 2. *n* 204. *in addit.
margar.* Lazaar. *sect.* 4. *quæst* 9. *n.* 3. Aloys. Ricc *in dec.
Curia Neapol p.* 4. *dec.* 378. *à num.* 2. me citato *in hoc
loco* Noguerol. *tomo primo, alleg.* 23. *n.* 77. & Escouar.
§. 2. *num.* 12.

Nonò

37 *Nonò* considerandum, in his monitoriis partis citationem non requiri; & ita seruari in curia Neapolitana testatur Mar. Ant. *d. c. 1. n. 11.* nouissimè me citato *in hoc loco* Escouar. *in tractatib. selectiss. tr. 2. p. 5. q. 5. §. 3. n. 119.*

38 *Decimò* considerandum est hæc monitoria posse concedi tam ante cœptam litem, vt per Lazzar. *sect. 1. q. 18. sub n. 9.* Campan. *d. c. 15. n. 116.* quàm ea pendente, dum probationum terminus non elabitur, Petr. Gregor. *syntagm. iuris par. 3. lib. 48. cap. 13. n. 51.* Francisc. Marc. *Delphin. dec. 656.* incip. *Quæritur an pro testimonio, sub n. 3. p. 2.* Mandell. de Alba *cons. 14. n. 6. vol. 1.* quos refert idem Campanil. *d. c. 15. n. 116.* vbi *n. 117.* docet illa posse concedi in eadem causa, quoties & testes produci, & consequenter vbicunq; in aliqua causa iura permittuntur, iterum, atq; pluries in eadem instantia posse examinari testes, articulosque produci, etiam in terminis restitutionis in integrum, & aliis casibus, in quibus tunc possunt testes produci de iure, vel etiam in causa appellationis, de quo Zerol. *in praxi Episc part. 1. verb. excommunicationis causa materialis, § 2.* Lazzar. *sect. 1. q. 18. n. 1. & sect. 4. q. 1. n. 53.* Mandel. de Alb. *d. cons. 15. n. 6.* Marcel. Vulpe *d. cap. 2. n. 6.* Et quòd possint concedi ab Ordinario etiam pendente lite in Rota ante inhibitionem Iudici intimatam, resoluit Mar. Ant. *var. resol. 1. 12. cas. n. 36.*

39 *Vndecimò* aduertendum prædictas considerationes supra relatas non esse de forma huiusmodi monitorialium, nec Concil. Trident. *d. cap. 3. vers. In causis verò iudicialibus*, imponere formam, sed tantùm tradere instructionem. Ita tenent Mar. Anton. *d. cas. n. 75. vers. insuper dicitur*, Campan. *d. cap. 13. numer. 90.* Gutier. *canon. lib. 1. cap. 11. num. 89.* me citato *in hoc loco.* Escouar. *d. §. 3. num. 125.* & eo potissimum fouentur assumpto, quod text. *in d. l. à diuo Pio, §. in vendicatione, ff. de re iudic.* statuens modum tenendũ in quauis executione facienda, hanc pariter admittit interpretationem, vt exequutio aliter facta non subiaceat nullitati, vt probant Bart. *in dict. §. in vendicatione, num. 8.* Viui. *tom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 26. n. 82. pag. 652.* Bellacomb. *tom. 2. lib. 7. tit. 15. num 64.* vbi Mich. Graf. *n. 114. pag. 182.* Gam. *decis. 199. numero 6.* Azeued. *ad l. fin. num. 40. tit. 21. lib. 4. noua recopil.* Parisd. *lib. 2. rerum quotid. cap. fin part. 5. §. 3. num. 4.* Gutierr. *practic. lib. 1. quæst. 131.* Surd. *dec. 170. num. 3. & cons. 39. num. 55.* Stephan. Gratian. *disceptat. forens. cap. 7. num. 25.* Alexand. Trentacinq. *var. resol. lib. 2. tit. de expensis, resol. 5. à num. 3.* Vnde bene Nicol. Garcia *in addit. ad tract. de benefic. part. 1. cap. 5. num. 387. in fine*, dicit declaratoriam concessam prædictis diligentiis prætermissis non esse nullam, sed iniustam; quia Concil. Trid. *d. c. 3.* non annullat excommunicationem sine illis latam, ac proinde illam esse validam, & qui taliter excommunicatur, ligatus existit, indigetque absolutione. Quamuis Sanctum Concilium dicto loco salutiferam in his monitoriis formam seruandam præscribere teneant Francisc. Leo *d. part. 3. c. 38. num. 12.* Gutierr. *d. c. 11. num. 89.* Sayr. *de censur. lib. 1. cap. 9. num. 31.* Lazzar. *sect. 4. quæst. 8. n. 7.* Quando vero in litteris Apost. datur facultas excommunicandi morosum in solutione pensionis non teneri executorem in ferenda sententia excommunicationis seruare formam Concilij *in d. c. 3.* nec huiusmodi facultatem censeri datã in subsidium refert decisum Nicol. Garc. *de benef. par. 1. cap. 5. num 387.*

40 Episcopus igitur, seu eius Vicarius, iuxta supra resoluta, semper præ oculis habere debet decretum prædictum Concilij Trident. considerando illa verba, *ex re non vulgari, causáque diligenter, ac magna maturitate examinata pro re, loco, persona, aut tempore, & alia secundum iuris dispositionem recollecta*; quare tutius faciet, si prius cum iuramento interroget principalem de rei valore, eius interesse, & vt competat actio, an habeat testes, certas scripturas, vel alias probationes, & sic de cæteris, quæ adducit Quaranta *d. verb. excommunicatio, ad finem reuelat. vers. pro tutiori*, quibus præmissis monitorium est concedendum, cuius formam ponit idem Quaranta *d. loco, vers. quæ clausula*, me citato *in hoc loco* Escouar. *d. §. 3. num. 118.* vbi hanc praxim laudare Ioan. Gutierr. asserit.

In illis verò monitoriis vigore *Significauit.* expeditis à Summo Pontifice, procedit Episcopus tanquam delegatus, & ideò non possunt partes ad cuius instantiam fuerunt expedita, formare alia capitula vltra expressa in illis, nisi adsit clausula, *latius arbitrio tuo*; quæ si desit, publicanda sunt de verbo ad verbum, non alterando sensum, sermonem, nec eorum verba; sed pro idiotis potest publicari materna lingua, seu vulgari, & ita rescripsisse *Sacram Congregationem Archiepiscopo Neapolitano* referens Quaranta *d. loco vers. notando*, Campan. *d. capit. 15. numero 125. & 121.* vbi *num. 124.* resoluit, quòd habito hoc monitorij rescripto à Summo Pontifice, ab eodem deinde vel altero Episcopo tanquam Ordinario, aliud in eadem causa non est dandum, suffultus Rotæ *dec. 383.* incipit. *Resolverunt, n. 10 part. 1. diuers.* & auctoritate Modern. *de iurisd. part. 3. cap. 4. sub num 57.* 41

Quæstio est non contemnenda, an vigore monitorialium Papalium possit earum executor ab ea absoluere postquam paruit, qui earum vigore in eam inciderat? Affirmatiuè resolutum fuisse asserunt Raynaud *d. part. 1. cap. 4. quæst. 1. vers. sic Episcopus*, vbi citat meipsum *in hoc loco*, Mar. Anton. *variar. resolut. lib. 1. resol. vlt. casu 37.* vbi complures adducit rationes, & eam præsertim, quòd dicta sententia excommunicationis est generalis, prout ex verbis huiusmodi monitorialium aperte constat, dum dicitur generalem excommunicationis sententiam proferas: ex qua altera suboritur conclusio, vt sententia generali excommunicationis lata ab homine, absoluere valeat, qui à censura à iure lata, & nemini reseruata posset, Doct. *in cap. graue. de prabend.* Nauar. *in man. cap. 27. num 44.* Couas. *in cap. alma mater, part. 1. §. 15. num 4.* Tolet. *in summ. lib. 1. cap. 10. num. 9.* Sayr. *de censur. lib. 1. cap. 19. numer. 5. & cap. 10. num 2.* Non obstat doctrina gloss. *verb. ligare, in cap. cùm inferior, de maiorit. & obedient.* recepta per citatos à Rendina *in promptuar. receptarum sent. tit. 41. sub num. 2.* dum in eius calce tenet non ei licere absoluere, cui tanquam exequutori commissus fuerit certus articulus excommunicandi; quia respondetur ex verbis, quibus Papa solet vti litteris *Significauit*, apparere illum, cui delegatur potestas excommunicandi, non esse merum exequutorem, sed potius delegatum cum iurisdictione excommunicandi, per illa præsertim verba, *si cùm diligenter & magna maturitate per vos examinata parte, loci, temporis, & personarum qualitatibus, verbis pro vestra conscientia videbitur expedire*, &c. Item per illa verba, *duxeritis*, &c. & per alia ibi, *quando & quoties opus fuerit. videbitur expedire, vsque ad satisfactionem condignam, & reuelationem debitam solemniter publicare*, &c. Formam autem sub qua solent huiusmodi monitoria expediri, ponunt Quaranta *dict. verb. excommunicatio, ad finem reuelation. in princ.* Campanil. *dict. cap. 15. numer. 126.* 42

Moni

43 Monitiones pro excommunicationibus ferendis concedi, & publicari possunt festiuis diebus, quin & excommunicatio proferri, Marcel. Vulpe *d. cap. 2. numero* 25. prætterquam in certis insignioribus diebus, scilicet Natiuitatis Domini, Paschatis, Resurrectionis, Ascensionis, Pentecostes, & Sanctissimi Corporis Christi: his enim teste Lazzar. *sect. 1. q. 19. n. 4.* neque monitiones ipsæ fieri, neque excommunicatio promulgari debet, refert me citato *in hoc loco* Escob *d. §. 3. n. 129.* Verùm Sayr. *de cens. lib. 1. c. 14. n* 10, opinatur excommunicationem, quin & denunciationem illis diebus fieri posse, vbi causæ cognitio non est necessaria, refert Marc. Anton. *dict. casu* 37. *versic. & dum.*

Denuntiare vi monitorij, qui non teneantur?

44 DEnunciare, aut restituere vi monitorij, qui non curarunt, possunt declarari ob contumaciam, & inobedientiam in generaliter latam censurā incurrisse, & insuper cogi ad purgandam conscientiam, ita quod absolui non debeāt, nisi prius restituerint rem, quam occupasse, & indebite detinere conuincerentur. Ita tenent Campan. *dicto cap. 15. num.* 134. per *decis. Rotæ* 383. *Resoluerunt, sub num* 5 *part. 1. diuersor.* resoluit Marc. Anton. *var. resol. lib. 1. resol.* 112. *casu* 75. *vers. contigit*, vbi reprobat Franc. Leon. *in thesauro part. 3. cap. 38. num.* 22. Vt autem ab omnibus sciri possit quando ex vi monitorij restituere, aut denunciare teneantur, & per consequens an lata excommunicatio eos comprehendat: operæ pretium duxi aliqua in medium adducere in hac materia haud inutilia.

45 *Primò.* Qui rem ipsam detinet, vi monitorij, non tenetur ad se patefaciendum, vel denunciandum, vt tenent Vgol. *de potestate Episcopi cap. 45. §. 4. num. 1.* Marta *de iurisd. p. 3. c. 7. ex num* 11. Bonac. *d. punct. 1. §. 5. num* 3. & me citato *in hoc loco* nouissimè Escob. *in tract. nib. selectiss. tract. 2. p* 2. *q. 2 §. 2 à n.* 30. Nald. *in summ. verb. excommunicat. num* 8. nouissimè Raynaud. *d p. 1. cap. 3. quæst.* 10. vbi *quæst.* 11. resoluit non aliter ferè complicem obligari ad probandum complicem criminis, quam ad probandum se ipsum, Henriq. *in sum. lib.* 13. *c.* 18. *§* 2. Marc. Anton. *d. casu* 75. *vers. primo*, nouissime Machado *de perfecto Confess. y Cura de Almas lib. 1. part. 3. tract. 7. do. um. 4. n. 1.*

46 ex eo, quia † nemo se infamare debet, *cap. quis aliquando, de Pœn. distinct. 1.* tum quia accusatus de delicto, non tenetur illud confiteri, nisi fides ei fiat semiplene illud esse probatum, vt dicunt Sot. *de ratione tegendi, memb. 2.* Nauarr. *in man cap. 2. num.* 36. Intelligunt locum habere si contra scientes, vt reuelēt, fuerint data monitoria, Campan. *in rim 3. Curiæ Archiepiscop. Neapolit. num.* 18. *& in diuersor. Iuris Canonici, rubr.* 11. *cap.* 15. *num.* 134. Possevin. *de Officio Curati, cap.* 11. *num.* 46. *vers. principalis.* Sed hoc etiam procedere, quamuis specialiter per monitorium caueatur, vt reus se patefaceret, tenet Vgolinus *d §* 4. *vers. id quod.* Hinc in Curia Archiepisc. Neapolit. monitorium huiusmodi non datur contra detinentes non se patefacientes, sed tantùm contra principales non restituentes, & contra scientes, qui rem detinent, si eos non patefaciant, referont Marc. Anton. Genoens. *in praxi Archiepisc. Neapolis. cap. 2. num.* 1, & Vgolin. *vbi proximè.* Vnde eximuntur ab obligatione denunciandi seipsos occisor, fur, & socius criminis, nisi legitimè in iudicio fuerint interrogati, secundùm Lazar. *canon. quæst. sect. 2. q.* 14. *num.* 1. Marta *de iurisd part. 3. cap. 7. num.* 10. *cum seqq.* Vgolin. *d. cap.* 45. *§. 4. num.* 1. & me citato *in hoc loco* Escobar. *d tract. 2. p. 2. q. 2. §.* 3 *à num* 50. vbi *num.* 53. subdit quòd Confessarius solicitās ad venerea inactu sacramentalis Confessionis delictum suum coram Inquisitore vltra propalare non tenetur, & quòd fœmina, & alius quilibet pœnitens se prodere non teneatur si soliciter Confessarium.

Aliquibus in casibus principalis vi huiusmodi monitorialium non tenetur restituere, quando scilicet effectus est impotens ad soluendum, modò restituendi animum habeat, vt primùm possit, ex regula *l. impossibilium, ff. de regulis iuris*, cum citatis *in libello de principijs vtriusque iuris, littera I. numero* 12. me citato *in hoc loco* Humobon. *de examine Eccles. tract* 1 *s. cap. 7. quæst. 13. supp. 3. in fine*, & tenet Marc. Genuens. *d. capite 2. numero 1. post med.* Vgolin. *d. §. 4. vers. octauo*, vbi etiam, quòd restituere non posse dicitur, non solùm, qui omninò non potest, verùm etiam & qui non commodè, *l. nepos Proculo, ff. de verbor. significat.* Velasc. *de priuileg. pauper. part. 2. quæst. 65. §. 1. num* 275. *& seq.* me citato *in hoc loco* Escobar. *d tract. 2. part. 1. quæst. 2. §. 3. num.* 35. † Non 47

commodè autem dicitur posse, vbi restituendo damnum altioris ordinis subiret; vel vitæ, vel famæ, 48

Lazzar. *sect. 4. quæst. 4. num.* 1. Vel † quando retinet in compensationem iustam, & tenent Sylua Nupt. *d lib. 3. num.* 43. Emman. *in summ part. 1. capite* 79. *numero* 11. Cardin. Tolet. *in summ libro 5. capite* 27. *numero* 10. *vers secundò*, Marc. Anton. Genuens. *d. capite 2. numero 1. prope finem*, Vasq. *in opusculo de restitut capite 1. †. 3. dub* 9. *num* 51. Lazzar. *sect. 2. quæst. 8 & 9.* Suar. *tom. 5. disp. 10. sect. 5 num.* 15. Bonacina *de censur. disp. 2. quæst. 6. punct. 1. num.* 25. & nouissimè *var. tract. 6. puncto 2. §. 6. num.* 1. Filliuc. *tract.* 14 *cap. 1. num.* 18. Alter. *d lib. 5. disp. 1. cap. 7. col. 5. dub.* 2. nouissimè Raynaud. *d p. 1. cap. 2. quæst. 4. in princip.* vbi intelligit dummodo debitum fuerit liquidum, & certum, nec qui se compensauit plus acceperit, quæ verè esset debitoris; quia excommunicatio cadit supra iniustum detentorem, non vero supra compensantem, qui talis non est; ille enim, qui nulla iuris via posset rem propriam ab aliquo repetere ob defectum probationum; tunc sanè propria auctoritate sine peccato percipere poterit, vt per Menoch. *remed. 2. recuper. num.* 313. *& remed. 9. num.* 192. Zerol. *in praxi Episcop. part. 1. verb. compensatio.* Brunot. à Sole *in locis communib. verb. furtum*, 1. Cald. Pereira *de empt. cap* 24. *num.* 63. quinimò non solùm eandem, sed aliam quamcumque rem, eiusdem tamen valoris, ex Butr. *in cap. cum olim, il* 1. *post num.* 22. *vers. quinimò dicunt, de restitut. spoliat.* Couarruu. *libro 1. variarum cap. 2. numero* 15. *vers. quartò eodem, iure*, Clar. *§. furtum, num.* 21. Aduertit Bonacin. *d. num.* 25. quod licet compensans forte peccauerit accipiendo, si potuit rem sibi debitam recuperare alia via, aut sine periculo scandali, &c. non tamen peccat retinendo, modò debitum sit liquidum, nec plus retineat, quàm sibi debeatur; additque compensantem non ligari excommunicatione, quamuis in sententia excommunicationis exprimatur ista compensatio, quia huiusmodi sententia continet errorem intolerabilem: tum quia excommunicatio non incurritur, nisi ob peccatum mortale contra inobedientiam, compensans autem retinendo rem acceptam in compensationem, non peccat mortaliter contra inobedientiam censuræ. Si compensans iustè habeat apud se rem debitoris iure depositi, eum ligari monitorio restitutionem mandante, existimant Petr. Nauarr. *de restitut. lib. 3. cap. 1. dubit.* 8 *numero* 406. Auila *de censur. p 2. cap. 5. disp. 5. dub. 1. coroll.* 2. Comitol. *resp. moral. lib. 5. quæst.* 59. quia ex re apud debitorem depo

depoſita non licet ſe compenſare, in hac enim fieri compenſationem vetat. *l. vlt. C. de compenſat.* Verum licet pro foro externo hoc conducat, in conſcientia autem non obligat, vt rectè ait poſt Leſſium, Diana *moral. reſol. parte* 5. *tractatu* 5. *reſol.* 10. Quod adeò verum eſt, vt ſi iudex monitorium concedens ea quoque reſtitui vellet, quę per compenſationem vndecumque iuſtam fuiſſent accepta, monitorium eſſet nullum, quia contineret errorem intolerabilem, Medin. *quæſt.* 11 *de reſtit.* Gutiet. *lib.* 1. *canon. cap.* 11. *n.* 67. Molin. *de Iuſtit tract.* 2. *diſp.* 692. Nauar. *in man c* 17. *num.* 114. *cum ſeqq.* Bonacina *var. tract.* 6. *part.* 1. §. 6. *num.* 1.

50 *Secundò.* Habens ſcripturas vi monitoriorum non tenetur illas exhibere, vel reuelare, ſecundùm aliquos, quoties exhibendo, vel reuelando damnum pateretur. Ita Henriq. *in ſumma l.* 13. *de excomm c.* 18. §. 2. Marc. Anton. Genuenſ. *d. c.* 2. *n.* 1. *ad finem*, me citato nouiſſimè *in hoc loco* Eſcouar. *in tractatib. ſelectiſſ. tract.* 2. *p.* 2. *q* 2. §. 3. *n.* 10. Lazaar. *ſect.* 2. *q.* 1. Suar. *d ſect.* 3. *regul.* 1 *num.* 2 & 5. Azor. *inſtit. moral part.* 3. *lib.* 1 *cap.* 15. Bonacin *d puncto* 1 *num.* 33. & *d tract.* 6. *puncto* 1 § 6. *num.* 8. Mar. Anton. *d. reſolut. vlt caſu vlt. verſ. primo*, nouiſſimè Machado *d lib.* 1 *part.* 3 *tract.* 7. *docum.* 3 *num.* 3. vbi extendit quando ex tali exhibitione damnum redundaret conſanguineis proximioribus, veluti parentibus, filiis, vxori, fratribus, & ſimilibus, me citato *in hoc loco* Homobon. *d. quæſt.* 19. *reſolut.* 5. *in fine*, Nauar. *conſ.* 16. *de Pœnit. & remiſſ. & conſ.* 35. *de ſentent. excom.* & etiam Raynaud *parte* 1. *cap.* 2. *quæſ.* 13. Cancer. *var. tom.* 2. *cap.* 10 *num.* 39. vbi cum Nauar. *citatis locis*, ait monitorium de reuelando aliquam ſcripturam non ligare partem aduerſam, neque eius patronos, ſcilicet aduocatos & procuratores, Sayr. *de cenſur lib.* 1. *cap* 9. *num.* 30. vbi reſoluit certum non teneri illum eas exhibere, ſi ex eis poſſet ius alterius confirmari, ipſius autem exhibentis ius poſſet aliqua ratione exinde infirmari, quia edere actori inſtrumentum, vel libellos reus non tenetur, cum nullus contra ſe illos edere obligetur, *cap.* 1. *de probat.* Kirchou. Villab. & alij *tom.* 1. *commun. opin lib* 2. *tit.* 1 *à num* 2. *pag.* 279. Menoch. *de arbitr. caſu* 499. Valaſc. *de iure emphyt quæſt.* 8. *num* 1. Ioan. Garc. *de nobilit. gloſſ* 2. §. 1. *num.* 12. *cum ſequentibus.* Marc. Anton. Genuenſ. *in practicab Eccleſ. quæſt.* 174. *à princ.* vbi latè probat, quòd in fauorem Eccleſiæ tenetur. Verùm doctiſſ. Campan. *d cap.* 15. *num.* 93. aſſerit ſe hanc ſententiam non audere approbare, tenetque quando profertur, ſub cenſura, vt quicunque haberet aliquas ſcripturas, debeat illas producere, cogi illas exhibere, nec poſſe illa excuſatione ſe tueri, quod inde pertimeſcit vexationem, niſi manifeſtiſſimum omninò eſſet illas taliter ad eius ius conducere, vt nullatenus ad alterius ius confirmandum ſpectent. Quæ quidem opinio certè tutior, licèt prior ab aliis, qui facilè ſibi diſpenſant, in praxi receptior; præcipuè, ſi ex illarum exhibitione graue damnum reuelanti poſſit oriri, iuxta ſupra citata. Illud tamen cum eodem Campan. *d. capite* 3. *num* 96. nobile, nec prætereundum iudicaui, quod non dato dãno, non omnes ſcripturas ad ius alterius attinentes tenentur exhibere, vel propalare detinens, ſed publicas duntaxat, non verò priuatas, per Nauar. *conſil.* 3. incip. *Inter Seium, num.* 4. *de cenſib. in antiq.* ſiue 33. *de ſentent excom. in nouis*, quia nemo compelli debet, vt ſuas proprias rationes, ac priuatas ſcripturas edat, ex *libro primo, Cod. de edendo*, notat Dec. *in cap.* 1. *de probation.*

Vnde habentem ſcripturarum tranſumptum ex vi monitorij prodere non adſtringi, cum illæ in iudicio fidem non faciant, reſoluunt Bonac. *de cenſur. diſp.* 2. *quæſt.* 6 *puncto* 3. *n.* 32. Filliuc. *in ſum. tract.* 14 *cap.* 2. *num.* 40 Suar. *tom.* 5. *diſp.* 20. *ſect* 3 *n.* 13. quos refert, & ſequitur Homobon. *d. reſ.* 3 *in fine.* Machado *d. lib.* 1. *part.* 3 *tract.* 7.

Tertiò. Scientes non tenentur reuelare, quando id, quod ſciunt, ſaltem vno teſte probare non poſſunt, *gloſſ.* 1 *in cap. Sacerdos, de pœnit. diſtinct.* 7. Nauarr. *in cap.* 17 2. *n.* 134. & *cap.* 25. *num.* 33. & *conſ.* 2. *de teſtibus cog. in nouis*, nouiſſimè & latiſſimè me ſæpiùs *in hoc loco* citato Eſcouar. *in tractatib. ſelectiſſ. tractat.* 2. *part* 2. *q.* 3. §. 6. *per tot.* Laz. *de mon. ſect.* 3. *quæſt.* 12. *n.* 2. Auila *de cenſuris, part* 1. *cap.* 3. *diſp.* 3. *dub.* 4. *concl.* 11. Henriq *d. cap.* 18 § 3. *lit. B* Vaſq *de reſtitut. cap.* 9. §. 3. *num* 4. Gutiert. *de matrim. cap.* 39. *num.* 2. Sayr. *in claui Regia lib.* 12. *cap.* 14. *n.* 32. Marc. Anton. Genuenſ. *d. c.* 2. *num* 1. Marcel. Vulpe *d. c.* 2 *n.* 18. Raynaud. *d. p.* 1. *cap.* 3. *quæſ.* 3. Bonacin. *dict. puncto* 3. *n.* 9. & nouiſſimè *var. tract.* 6. *puncto* 1. §. 4. *num.* 1. Vgolin *d. cap.* 45. § 5. *verſ. ſexto*, vbi extendit etiam ad participantes in furto, qui ad denunciandum non tenentur, ſi furtum probari non poſſit, quamuis iudex id iubeat, Machado *d. lib.* 1. *part.* 3 *tract.* 5. *doc.* 5. *num.* 1. Vnde ſequitur eum, qui furtum commiſſum audiuit, aut vidit committi ab ipſo iure nemine præſente, non teneri illum denunciare, quia probare non poteſt; ſecus ſi habeat vnum teſtem omni exceptione maiorem, nam ipſe denuncians in hac materia valet pro teſte. Ita Nauar. *d capit.* 23. *n.* 33. [illegible]entiquex *libro* 13. *capite decimo octauo*, Lazar. *de blaſphem quæſt.* 12. *numer.* 33. Vaſq. *de reſtit. cap.* 9. §. 3. *numero* 4. Alter. *de cenſ. libro tertio, diſp.* 1. *cap.* 8. *col.* 5. Filliuc. *tract.* 14. *cap.* 2. *numero* 39. Auil. *part.* 2. *cap* 3. *diſp.* 5. *dub.* 4 *concl.* 11. Gutier. *de matrimon. cap.* 39. *num.* 2. nouiſſimè Bonacin. *var. tract.* 6. *puncto* 1. §. 4. *n.* 4. *verſ tertio.* Excipiuntur tamen aliqui caſus. *Primus* eſt, quando in edicto non præcipitur denunciatio, ſed teſtificatio; tunc enim tenemur teſtari, & deponere tanquam teſtes, ſi iuridicè interrogemur, etiamſi delinquens ſit emendatus, Lazar. *ſect.* 1. *q* 20. *num.* 10. Auila *d. dub concl.* 10. Sayrus *d cap.* 14. *num* 33. Bonacina *d num* 9. *verſ. primus, & d. tractat.* 6. *puncto* 1. § 4. *num* 5. Marc. Anton. Genuenſ. *capite* 1. *numero* 2. vbi dicit in Curia Neapolitana quemlibet teneri reuelare id, quod probari nõ poteſt virtute monitorialium, cum ea concedantur in cauſis ciuilibus; additque teneri etiã prodere occulta, quando ſuperiores præcipiunt illa ipſis reuelari tanquam patribus, & perſonis, quæ poſſunt obeſſe, & non prodeſſe. *Secundus*, eſt quando præcipitur denunciari delictum reſpiciens Fidem, & Chriſtianam religionem, vt eſt hæreſis, vel blaſphemia hæreticalis: in his enim denunciator habetur pro teſte, & in illis vni teſti creditur, *capite in omni negotio, de teſtibus.* Ita Ban. 2. 2. *quæſtio* 68. *articulo primo.* Lazar. *de blaſphemia, quæſtio* 12. *numero* 55. Scac. *de iudic. cauſ. ciuil. libro primo, capite* 36. *num.* 4. me citato *in hoc loco* Diana *moral. reſol. p.* 1. *tract.* 4. *reſol.* 1. *verſ. At his.* Marc. Ant. Genuenſ. *d praxi c.* 2. *n.* 2. & *cap.* 18. *num.* 3. Bonac. *d. numer.* 9. *verſ.* 2. & nouiſſimè *var. tract.* 6. *puncto* 1. §. 4. *num.* 5. *ver.* 2. Farinac. *in tract. de hæreſi q.* 197. Filliuc. *d cap.* 2. *n.* 31. & 39 Hæreſim enim rametſi occultam ex obligatione detegendam reſoluunt Suar. *de fide diſp.* 20 *ſect.* 4. *n.* 7. Auila *de cenſur. part.* 2. *cap.* 5. *diſp.* 4. *dub.* 3. Bonacin *d. tract.* 6. *puncto* 2. *num.* 2. Sanctarel. *de hæreſi cap* 9. *num* 2. Raynaud. *d. p.* 2. *cap.* 3. *quæſ.* 2. *verſ. ſemper dico.* *Tertius* caſus eſt in matrimonio, in quo qui aliquod impedimentum, nouit, tenetur illud denunciare, quamuis probare non poſſit. Ita Gutierr. *canon lib.* 1 1. *à num.* 28. Raynaud. *d. part.* 1 *cap.* 3. *qu.* 3. *verſ. aiebam*, Marc. Anton. Genuenſ. *capite* 2. *num.* 2. *verſ.* 3. 51

verſ. Bonacin. *d. n. 9. verſ.4. & d. tractat. 6 puncto* 1. §. 4. *numer. 5. verſ.4.* vnus enim teſtis ſufficit ad impediendum matrimonium, *cap. præterea, de ſponſal.* Cardoſ. *in praxi iudicum, & aduocat. verb. teſtis, numer.* 43. Farinac. *in praxi crimin. quaſtion.* 63. *num.*48.

Quartò, Non tenentur reuelare, qui de Iure compelli non poſſunt ad teſtificandum. Auil. *de cenſur. part.2. cap.5. diſp. 3. dub.2.* Lazzarr. *de blaſphem. q.12. n.12. & de monit. ſect.3. quaſt.* 11. Filliuc. *in quaſt. moral. tract. 14. cap.2. quaſt.7.* Marta *de iuriſd.part.3.cap.7.n.1. & 2.* me citato *in hoc loco* Eſcouar. *d.§.3.n.36.* Marc. Anton. Genuenſ. *d.cap.2. n.3.* Vgolin. *d. cap. 43. §.7. verſ.ſexto.* Bonacin. *d. puncto 1. à n.4.* Raynaud. *d.p.1. c.3. quaſt.20.* Hinc fit filium non teneri ex vi monitorij, vel edicti denuntiare furtum, vel aliud delictum patris, nec patrem teneri denunciare delictum filij, Auila *dict. diſp.5. dub.2.* Lazzar. *ſectione 3. quaſt.* 11. Vgolin. *d. verſ. ſexto, & cap. 46. §. 5.* Poſſeuin. *d. n. 41. verſ.3.* nouiſſimè Bonacin. *var. tract.6. puncto 1. §.3. n.5.* Marcel. Vulpe *d. capite 2. numer.* 16. Et ſi pater, vel mater interrogentur contra filium, vel vxor contra virum, ſi peierari fuerint, de periurio puniri non poſſunt, Ludouic. Rodulph. *var. concl.5. à numero 3.* Ex eo, quia damnum patris redundat in filium, & è contra: nemo enim tenetur denunciare quando ex denuntiatione impendet magnum periculum denuncianti: tum quia parentes non poſſunt eſſe teſtes in cauſis filiorum, vt probat *l. parentes, Cod.de teſtib.* & diſponit Ordin. Regia Luſitan. *lib.3. titul. 56. §. 1.* & apud Hiſpanos *lib.14. titul. 16. part. 3.* & tenent Maſcard. *de probation. concl.* 1148. *& concl.* 1357. *n.* 43. & plures, quos refert, & ſequitur Farinac. *in praxi crimin. part. 2. de oppoſition. contra perſonas teſtium quaſtion.* 54. *num.* 145. *cum ſeqq.* quibus adde Morlam *in emporio iuris part. 1. titul.* 11. *in prælud numer* 40. Fr. Ludouicus Miranda *de ordine iudic. quaſt.22. artic. 4. concl.2* Amat Roderic. *in praetic. de modo, & forma videndi, ſeu examinandi proceſſum cap.7.num.*47. Cur. Philipp. *part.1. §. 17.numer. 15. in fine*, Cardoſ. *in praxi iudicum, verb. teſtis, numer.9.* Procedit in filiis legitimis, naturalibus, ſpuriis atque inceſtuoſis: in eorum enim cauſis parentes teſtes eſſe non poſſunt, Maſcard. *d. concl* 1148. *num* 8, Molin. *de iuſtit. tractat. 2. diſputat.*170. *verſ. in*
53 *reliquis*, Farinac. *dict. quaſt.*54. *à num.*137. Et † in adoptiuis, ſi ſint in poteſtate patris; Maſcard. *concluſ.*1148. *numer.*18. Farinac. *dict quaſt* 54. *num.* 160. Et in emancipatis, Gabr. *d. titul. de teſtib. concluſ.*17. *num.7.* Maſcard. *concl.*1148.*num.* 5, Farinac.*d. quaſt.*54. *numer.* 154. † Filij tamen ſpirituales ex vi monitorij
54 tenentur denuntiare patrem ſpiritualem, vt firmant Marc. Antonin. Genuenſ. *dict. capit.2. numer.3. in fine*, Lazzar. *ſect.3. quaſt.21, ad finem*, Bonacina *d. punct.1. num.6. & var.tractat.6.puncto* 1. §.4. *num.7.* me citato *in hoc loco* Raynaud. *d pa t.1. capit.3 quaſt.17. verſ. neque igitur. &* Diana *moral reſolut. part.5. tractat.*13. *reſol.67.* Machado *d.lib.1. part.3. tractat.6 docum.5. nu-*
55 *mer. 2.* quia † poſſunt eſſe teſtes contra patres ſpirituales, vt tenent ſupra proximè citati, de quo vide Tiraquell. *in leg. ſi vnquam, verb. ſuſceperit, numer* 38, Menoch. *de arbitrar.caſu.*100. *numer.* 1. & 2. Maſcard. *concluſ.*310.*numer.* 3 & 4. *& concluſ.*332. *à numer.*1. *& concluſ.*1357. *num.*50. Farinac.*d quaſtion.*54. *numer.*198, Cardoſo *d.verb.teſtis, num.*24. Stephan.Gratian. *diſceptat.forenſ. capit.*100, *num.*19. *cum ſequentibus*, Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſtici deciſ.*376. *numer.3. in 1. editione, & reſolut.*318.*n.5. in ſecunda edition.* plures ex antiquioribus refert Cened *ad Decretum collect.* 38. *numer.*1.

Excipiuntur tamen ab hac doctrina aliqui caſus, 56
in quibus parentes contra filios, & è contra, teſtes eſſe poſſunt, ac per conſequens reuelare tenentur, veluti in crimine hæreſis, cùm illud vergat in detrimentum commune, & ſerpat vt cancer, Simanch. *de cathol.inſtitut.cap.*64. *numer.*47. Maſcard. *d.concluſ.*857. *à numer.* 18 Con ir *reſpon. moral. libro 4. quaſt.8. numer.3.* Auila *part.2.cap.6. diſputat.3.dub.2.* Rainaud. *dict. quaſt.* 12. *verſ. ac rat.* Farinac. *d. quaſtion.*54. *num.* 174. *& de hæreſi quaſt* 19. *numer.* 40. Fr. Ludouic. Miranda *d.articul.4. concluſ.2.* Suar. *de Fide diſput.*20. *ſect.4.num* 21. Diana *moral.part.1.tractat.4. reſolut.4.* nouiſſimè Bonacin. *var. tractat.6. puncto* 1. § 5. *num.6.* Portel. *in dub. Regular. verb. correctio fraterna, numero* 11. Caſtro Palao *in opere mor. tractat. 4. diſputation. 2. puncto 4. numer* 12. & 14. me citato *in hoc loco* Eſcouar. *d. § 3. num.*43. vbi etiam aduertit filium denunciare patrem hæreticum aliàs non teneri, niſi periculum peruerſionis plurimum immineret, me citato *in hoc loco* Caſtr.Palao *de hæreſi tractat.4.diſput.3. puncto 4. numer.* 10. & nouiſſimè Trullench. *in expoſit. decalog. libro. capit.2. dub 6. numer.* 17. Sanctarel. *de hæreſ. capit. 9. numer.* 15. † Item in crimine læſæ ma- 57
ieſtatis, Maſc. *concluſ.*36. *numer.*9. *& concluſ.*857. *num.*20. & 23. Az *inſtitut. mor. part.2.l 6.2. capit.2. quaſt.*12. & 13. me citato *in hoc loco* Raynaud. *d.part.1. capit.3. quaſt.12. verſ. diceb* m, Farinac. *d. quaſtion.*64. *num.*173. Demum † in crimine blaſphemiæ, eo quod 58
honor, & gloria Dei præferri debeat reuerentiæ parentum, Lazzar. *de blaſphemia quaſt.*12.*numer.*57. Paul. Comitol. *reſpon moral.lib.3. quaſtion.*8. quos refert, & ſequitur Bonacin *d.* *puncto* 1. *numer.* 3. *verſ. tertiò* & nouiſſimè *var.tractat.6. puncto* 1. § 3. *numer.6. verſ. tertiò.*

Vxor non tenetur maritum denunciare, quia cen- 59
ſetur vnum & idem cum ſuo marito; ſunt enim duo in carne vna, Ita Peña *ad direct. Inquiſition. part.2. commento* 78. Lazzarins *de monit ſect.3. quaſt.* 11. *& de blaſphemia quaſt.2. numer.*67. quos refert, & ſequitur Bonacin. *d. punct* 1. *numer.*4. quibus adde eundem Bonacin. *var. tractat. 6. puncto* 1. §. 3. *numer.* 4. Filliucius *tractat* 14. *capit.*..*quaſt.*7. Vgolin. *capit.*46. §. 5. *verſ. tertium*, † & de ſocero an poſſit eſſe teſtis in cauſa ge- 60
neri & è contra? Vide Menoch. *de arbitrar. caſu* 148. *num.*14. *& conſil.*22. *numer.*3. Mex. *in tractat. taſſa panis concluſ.*2.*num.*31. Maſcard. *concluſ.*1318 *numer.* 52. Sord. *de alim. titul.* 1. *quaſt.*19. *numer. fin.* Farinac. *d.quaſt.*54. *numer.* 11. Don. Chriſtoph. de P.z *in ſcholiis ... l ges ſtyli l.* 245 *à numer.*1. D. Barb. ſa *in l. maritum, numer.* 60. *ff. ſoluto matr.* attenta regni Portugaliæ praxi non poteſt teſtificari, quia in eo bona communicantur inter maritum, & vxorem, & licet maritus agat, vel conueniatur, eſt tamen vxor pro dimidia particeps lucri, vel damni; & ita deciſum refert Cabedo *p.2. Areſto* 9.

Frater pro fratre teſtis eſſe non poteſt, vt probat *gl.* 61
vlt.verſ.ſed de fratre quæro in dict.l.parentes, Rebuff. *de reprob.teſtium, n.*218.Maſcard.*concl.*811.Menoch.*caſu*104. & alij plures per Farin.*d.q.*54.*n* 85 *cum ſequentibus*, quibus adde Vezin. *tom.1.commun.opin.lib.4. tit.*10 *n.*135, Pinel.*in l.1.in princip.n.*16.*C.de bonis mat.*Cardoſ.*d.verb. teſtis, n.*25.

Qui autem inhabiles ſunt ad teſtimonium feren- 62
dum, vtpote quoniam infames, & huiuſmodi, tenentur reuelare, quia eorum teſtimonium non omninò inualidum eſt, nam etſi non probent, faciunt tamen præſumptionem, gloſ. *ver ad teſtimonium, in cap.1. de teſtib. lib.7.* cum citatis à Farin.*p.2.q* 62 *num.*274. quo fundamento ita tenet Marc. Ant.Genuenſ.*d.cap.2.n.*10.& deficientibus aliis probationibus, vel illorum teſtimo-

nıis non exceptis, faretur Vgolın.*d.c.45.§.7.in fine.*

63 *Quinto.* Nemo poteſt vi edicti eogi ad reuelaodum id, quud nouit ſub ſecreto natur li; veluti per ſolam conſultationem præſtandam, vel, ad remedium adhib ndum pro ſalute animæ, aut corporis, aut honoris, aut pro defenſione bonorum exteɼnorum, & ſimilibos: is enim, cui commiſſum eſt ſecretum, non poteſt loqui de illis, quæ ſibi ſub ſecretu comerꝛdita, & communıcata ſunt, ſed ſolùm pot ſt de iis loqui quatenus ea nouit alia via. quàm ſub ſecreto, niſi imminceret graue damnum futurum in perniciem Reip. aut proximi; vt ſunt hæreſes, proditiones, m chinationes, latrocinia, homicidia occultè, aſſaſſinia, & falſificationes moneræ,& ſimilia. Ita Nauar. *in man.capit.*18.*numer* 12. Salon. 2.2. *quaſt.*71 *articul.*3.*conclus. vltim.* vbi Aragon. Sayt. *in claui Regia li* .12 *cap.*14.*numer.*20 Caraſco *dict.cap.*4. *numer.*10. Alter *de cenſur.libr.*3. *diſputat.*1. *cap.*8. *col* 5. *verſ.*3. Filliuc. *tractat.*14.*capit.*2.*quaſt.*8.*numer.* 39. nouiſſimè Bonac. *var. tractat* 6. *puncto* 1. §. 5. Azot *inſtitut. mor l.part.*3. *libr* 13. *cap.*28. Henriq. *dict.cap.* 8. §. 3. *verſ.quarto.* Auila *diſputat.* 5. *dub.* 2. *conclus.* 3. Suar *tom.*5. *diſputat.*20. *sect.*3. *num.*11. Lazzar. *sect.*2. *quaſt.*16.*numer.*1.*& quaſt.*17. *numer.*17. Tull.Criſpult. *de caſibus militarib. in* 23. me citato *in hoc loco* Raynaud. *d part.*1.*cap* 3.*quaſt.*4. nouiſſimè me citato *in hoc loco* Eſcouar. *d p.*2. *q* 3.§.4. *per tot.* Vnde maiori cum

64 ratione † nullo modo tenebitur Sacerdos auricularius propalare, ſi rem illam, quam degendam eſſe moneat Superior ipſe Eccleſiaſticus, in Confeſſione Sacramentali ſciunt; non etenim ipſum obligat excommunicatio, *gloſſ.*1.*capit. Sacerdos, de pœnit.diſt.*6. vbi Nauarr. *num.*166. Vgolin *dict.* §.7. *verſ excipitur.* latè Campanil *dict.cap.*15.*numer.*101. vbi *numer.*102. cum Nauarr. *vbi proximè, num.*130. dicit hoc verum, quamuis Papa idem Sacerdoti auricularıo præciperet aut ſecum diſpenſaret, vt alterius detegeret Confeſſionem, quia tunc ei patere non debet Hinc enim

65 † reuelare non compellitur medicus procurator, aduocatus, vel tabellio ſecreta infirmorum, clientum, vel aliorum, Iacob. de Graffiis *in deciſ. aureis, libr.*4. *cap.*8. *num.*23. Campanil. *dict.capit.*15. *num.*102. Henriq. *d.* §.3. *verſ.quarto.* Marcel. Vulpe *d.cap.*2. *num.*15. Etenim, quæ aduocatus, aut alter quicunque ſciuit ab alio ipſum conſulente, ne dum compelli minimè poteſt ad propalandum, verum celare, obnoxius eſt, vt inquiunt Vincent.de Franch.*deciſ.*222.*num.*12. Afflict. *in conſtit. Aduocatus, poſt n.*6. Campanil. *vbi proximè.* Carraſc. *dict.cap.*3. *num.*9. Lazar. *in Canon.quaſt. part.*1. *sect.*2. *quaſt.*16. Marc.Anton.Genuenſ. *in pract. Archiepiſc. Neapol cap.*2. late Ioan. Paul. Xaminar. de officio iudic.& aduocat. *part.*2. *queſtion.*4. *num.*42.*cum ſeqq.*

66 *Sextò*, Nullus tenetur denuntiare, quæ non vere & realiter ſcit, aut accepit ab illis, quibus nulla eſſet fides adhibenda, quia edicta loquuntur de ſcientibus, qui verè, & realiter ſciunt, cum ſcire propriè ſit veritatem viſu, vel alio corporis ſenſu perceptam mente retinere: tum quia alioquin exponeremus nos ipſos periculo leuitatis, & Reum damno, quod fortaſsè iniuſtè reciperet reuelando ea, quæ non ſcimus vere, & realiter. Ita Fr. Emmanuel *in ſum.part.*1. *cap.*79.*n.*7. Sayr. *d.cap.*14 *num.*33. Valer.Reginald. *in praxi, fori pœnit. lib.* 24. *num.*63. Lazzar. *sect.*2 *quaſt.*12. *num* 2. Bonacina *d.puncto* 1.*num.*12. Campanil.*d.cap.*15. *numer.*100. *verſ alios.* Vgolin. *dict.cap* 48. §.5 *verſ.verùm, in fine*, me citato *in hoc loco* Homobon. *dict.*

67 *quaſt.*19.*ſuppoſ.*1. Aduertendum verò eſt, † edicta non obligare ad denuntianda ea, quæ quis audiuit, vel quæ audiuit à perſonis ignotis, vel à perſona nihil certum ſciente, Nauarr. *in cap.inter verba. numer.*291. Fr.Emmanuel *part.*1.*ſum.cap.*217.*n.*9. Sanch. *de matrim.libr.*3. *diſp.*13 *num.*7. Valer.Reginald. *dict.numer* 33. quos refert, & ſequitur Bonacina *dict.puncto* 1. *num.*14.

Septimò, Non tenetur denuntiare, qui audiuit de- 68
lictum ab eo, qui iam denuntiauit, nam ex quo iudex factus eſt certus, certior fieri non poteſt, *cap.cum qui, de regul.iuris in* 6. Ita Nauarr. *in capit. inter verba, numer.*292. Iacob. de Graffiis *in aureis deciſ.lib.*4.*cap.*8. *num.*4. Fr.Emmanuel *dict.part.*1.*cap.*79.*numer.*7. Auila *dict.diſput.*5. *concluſ.*6. Sayr. *de cenſur. libro* 1. *capit.*9. *numer.*34. Lazzar. *sect.*2. *queſtion.*12 *numer.*9. nouiſſimè Bonacina *var. tractat.* 6. *puncto* 1. §. 4. *num.*2. verùm contrarium ſequitur Campan. *dict.capit.*14. *num.* 100. *verſic. alios*, præſertim ex eo, quod licet vnius denunciatione ſciuerit iudex veritatem, non tamen de ea ita certus eſt, vt poſſit furem, aut alium delinquentem, ſiue detentorem rei punire, vel condemnare, ſeu cogere ad rem ipſam reſtituendam, intelligerem eo tantum caſu procedere, quoties audiuit ab altero, & non ab illo, qui prius denuntiauit: verum enim eſt reuelatione illius, qui audiuità primo denuntiante non fieri iudicem magis inſtructum, nec contra delinquentem maiorem dari probationem, me citato *in hoc loco* Homobon. *dict. quaſt.* 19. *reſol.*3.

Octauò. Nemo tenetur denuntiare emendatum 69
ante correctionem fraternam, etſi iudex id præcipiat, niſi quando fraterna correctio non eſt neceſſaria, & in crimine hæreſis, proditionis, & aliorum, in perniciem Reip. vergentium, vel quando non ſperatur emendatio, quia ſuperior non præſumitur velle ſibi fieri denuntiationem, cum iam ſufficienter ſit ipſius intentioni ſatisfactum: tum quia non poſſumus proximum infamare, niſi adſit aliqua neceſſitas, & rationabilis cauſa: tum quia Chriſtus Dominus iuſſit, vt tunc Eccleſiæ diceretur, vbi peccator admonitus ſe non corrigeret. Ita Petr.Nauarr. *de reſtitut.lib.*2.*cap.*4. *num* 247. Nauarr.*in man.capit.*25 *num.*46. Sot. *de iuſtitia lib.*5.*art.*1.*queſt.*5. Syluestr. *verb. denunciatio, quaſt* 4. Henriq. *dict.*§ 3. *littera C*, Gutier. *canon.libro* 1.*cap.*11. *num.*73. Valer.Reginald. *dict.lib.*24.*num* 60. Sayr.*dict. cap.*14. *numer.*27. Marc.Anton.Genuenſ. *dict.capit.*2. *num.*5. Vaſq.*de reſtit.cap.*9.§.3.*num.*4. Vgolin.*d.cap.*46. §.4. *verſ.poſtremo.* Suar. *d.diſp.*20.*sect.*3.*numer.*3. Auil. *p.*2. *diſp.*5. *cap.*5.*num.*4. *concl.*1. Lazzar. *sect* 2. *quaſt.*7. Filliuc. *tractat.*14.*cap.*2.*quaſt.*1. nouiſſimè Bonacin.*var. tractat.*6.*punct.*1. §.8. *numer.*1. Sanch. *in Decalog.libr.*6. *cap.* 18.*num.*49. *& lib.*6 *conſil.cap.*2 *dub.*5, *num.*2. Raynaud. *d.part.*1.*cap.*4.*quaſt.*9. Intellige, modò iudex intendat ſolùm emendationem, vel ſatisfactionem, quia ſecus ſi præter emendationem intendat etiam punitionem in ſua inquiſitione, nam tunc excommunicatio incurretur non denunciando delinquentem iam emendatum, modo delictum ſit publicum, & quando dubitatur an Superior intendat correctionem, aut ſatisfactionem partis, aut punitionem, præſumi intendere punitionem, dicit Valer Reginald. *d ct.libr.*24. *numero* 51. *&* 61. Sed melius cum Bonacin. *d. tractatu* 6. *puncto* 1. §. 3. *num.* 3. Raynaud. *dict. part.*1. *capite* 3. *quaſt.* 9. *verſ. At addebam, propè fin.* exiſtimo Prælatos Eccleſiaſticos in edictis generalibus magis prætendere emendationem, quam punitionem delinquentis. Illo tamen caſu reus quantumcumque emendatus venit vi monitorij denuntiandus, videlicet ſi ſit periculum relapſus, & damni grauis inde ſecuturi communitati, aut etiam priuatæ perſonæ, vt in hæretico, qui licet emendato ad vomitum redibit in tempore & occaſione, exemplificant Farin.

de

de haresi q.179, §.2. num.52. Suar. de Fide disp.20. sect.4. num.13.

70 *Nonò.* Nemo tenetur denuntiare, nec testificari, quando probabiliter timet sibi aliquod graue damnum spirituale, vel temporale, siue inimicitiam capitalem euenturam ex reuelatione. Ita Nau. in man. cap.25 num.50. Neuizan. dict. lib.3. num.47. Sot. de secreto memb.2. quaest.6. dub.5. Ludou. Vitalis de reis & testib. per censum cogen. num.37. Raynaud. cap.3. quaest. 17. Marc. Anton. Genuens. dict. cap.2. num.6. Vgolin. dict. cap.46. §.5. vers. postremo, Posseuin. dict. cap.12. num.46. vers. quartò, Iacob. de Graffis in aureis decis. part.1. lib.4. cap.8. num.2. Suar. de censur. disputat.20. sect.3. seg.3 num.9 vers. secundum exemplum. Auil. in simili tract. part.2. cap.5. disp.5. dub.2. Filliuc. tract.14. cap.2. quaest.5. & 6. Lazzat. dict. sect.2. quaest.14. num.1. Bonacin. var. tract.6. puncto 1. §.3. num.1. Marcel. Vulpe dict. cap.2. num.11. Sousa de Confess. sollicitat. part.2. cap.8. num.10. & 11. Ioan. Sanc. in select. disp.51. sub n.9. Cabreitos de metu lib.1. cap.8. num.29. me citato in hoc loco Escouar d. tract.2 p.2. q.3. §.7. n.4.

71 *Decimò.* Nullus tenetur denuntiare, nisi quos pars, vel iudex intendit ligare; nam excommunicatio vim habet ab eorum voluntate. Ita Sot. de iustit. lib.5. quaest.3. art.1. Petr. Nau. de restitut. lib.3. cap.2. quaest.2. dub.5. Nauar. in man. cap.27. num.14. Salon. 2.2. q.66. art.3. Lazzat. sect.2. num.3. & sect.3. quaest.8. Molina de Iustit. tract.2. disp.686. num.2. Sayr. d. cap.14. num.69. Marc. Anton. Genuens. dict. cap.2. numer.8. Rebell. de obligat. Iust. t. part.1. lib.2. quaest.15. sect.7. num.15. Vasq. in opusc. cap.5. §.1. dub.7. num.37. Filliuc. tract.14. cap.2. quaesito 7. num.18. & cap.2. quaesito 7. num.38. Mar. Alter. de cens. lib.3. cap.8. col.5. vers. primo excusatur, nouissimè Bonacin. var. tractat.6. puncto 1. §.1. Raynaud. d. par.1. cap.3. quaest.13. & 14. vbi metipsum citat; qui hinc infertur patrem non praesumi, quòd velit filium, qui eius bona surripuit, excommunicari, nec maritum vxorem, & similes, nouissime me citato in hoc loco Escouar. in tractatib. selectissim. tract.2. p.2. q.2. §.3. n.22.

72 *Vndecimò.* Nemo tenetur denunciare iustum compensatorem, in casibus, quibus ipse compensans vi monitorij non tenetur ad se patefaciendum, vt suprà dixi num.49. etiamsi excommunicatio specialiter lata sit contra scientes, & non manifestantes, quia quando principalis non ligatur, etiam minus principalis non ligatur: tum quia nemo tenetur se, aut alterum innocentem prodere. Ita Salon. 2.2. quaest.66. art.5. controuers.2. Arag. 2.2. quaest.62. art.1. Lessi. de iustitia lib.2. cap.12. dub.10. num.5. Sayr. dict. cap.14. num.30. Ioan. Neuizan. in sylua nupt. verb. monitoria, num.43. Nauar. in man. cap.25. num.46. Clar. in practic. verb furtum, num.21. nouissimè Marcel. Vulpe dict. cap.2. num.10. Lazzat. sect.2. quaest.8. & 9. Castro Palao in opere moral. tract.6. disp.3. punct.14. num.5. nouissimè me pluries citato in hoc loco Escouar. d. par.3. q.3. §.3. per tot. Vide suprà num.49. In tantum quòd conscius iustae compensationis libere potest iurare se nihil habere, intelligendo intra se, vt teneatur manifestare; habet enim iustam tergiuersandi causam, Nau. in man. cap.13. num.166. Aragon. 2.2. quaest.69. part.2. ad finem, & ibi Ban. ac Salon. controu.11. Valent. tom.3. disput.5 quaest.13. puncto 2. Molina disp.692. ad finem. Si verò de iustitia compensationis, vel de impotentia restituendi dubitet, tenetur denunciare, nisi rationabiliter deponat dubium, vt post Petr. Nauar. Lazzar. Henriq. Fr. Emman. & Azor. firmat: Bonacin. d. puncto 1. num.30. vbi hoc verum esse dicit, etiamsi ille, qui rem accepit, asserat se illam in compensationem accepisse, nisi fortè esset vir tantae fidei, vt illi meritò praestanda sit fides, & num.31. resoluit eos, qui occultant bona ob aes alienum, vel ob delictum commissum, ne a fisco, vel à creditoribus capiantur, teneri vi monitorij ad illa manifestanda: similiter etiam dicit, quòd impetrantibus creditoribus excommunicationem contra retinentes bona Titij, & contra non manifestantes, tenetur Caius denuntiare Titium, qui sibi vendidit possessionem in confidentia ne creditores illam caperent; si facta correctione Titius non vult satisfacere creditoribus. Quando autem possit concedi monitorium contra donatarios, vel legatarios, qui fidem praestiterunt testatori, de restituendo bona filiis spuriis testatoris, vel donatoris, tradit late Lazzar. de moniter. sect.3. q.5.

Duodecimò. Nullus tenetur denuntiare ratione 73
monitorij, quando tempore publicationis, & ex-
communicationis degebat extra territorium Episco-
pi excommunicantis; secus verò; si nondum elapso
termino in monitorio concesso, se transferat ad aliam
dioecesim, intentione ibi manendi maiore anni par-
te, vel ibi perpetuò habitandi. Ita Henriq. dict. cap.
18. §.4. littera I, Marc. Anton. Genuen. dict. cap.2.
num.7. Sayr. de censur. lib.1. cap.7. num.19. Lazzar.
sect.4. quaest.17 num.2. Marcel. Vulpe dict. cap.2. num.
13. me citato in hoc loco Escouar. d. tract.2. p.2. quaest.2.
§.3. num.24. tum quia † Superior non potest suis 74
censuris ligare existentes in alieno territorio, cap.2.
eum ibi notatis, de constit. resolutis per Bonacinam
de censuris, disp.1. quaest.1. puncto 11. à num.6. tum quia
† excommunicatio lata sub conditione, vt satisfa- 75
ciat infra certum tempus, ligat si pendente conditione efficiatur alterius fori, glos. verb. impedire, in cap. praeterea, il 2. de appellat. recepta per Innoc. & Abb. ibi, Obligatio in monitoriis constituta ad reuelandum, incipit à die, hora qua publicatur monitorium, excepto primo die, modò eodem die monitorij notitia habeatur; tempus enim constitutum in monitoriis incipit currere à die scientiae, Henriq. dict. cap.18. § 6. Suar. tom.5. disput.20. sect.3. num.13. Bonacin. in var. tractat. tract.6 par.1. § 7. num.2. Diana par.3. tract.5 resolut.95. Raynaud. d. tit. p.1. cap.1. quaest. 14. Lazzar. sect.2. quaest.1. num.2. vbi num.4. tenet in monitorio lato ad denuntiandum iniustum rei alienae detentorem intra quindecim dies, non comprehendi primum diem, nisi fortè dicatur, hinc ad quindecim dies; haec enim forma loquendi videtur terminus statim incohoati.

Qui non denuntiat intra tempus praescriptum in 76
edicto, tenetur elapso eo tempore denuntiare quamprimum commodè potest, quia terminus non apponitur ad finiendam obligationem denuntiandi, sed ad eam solicitandum; Nauar. cap.25. num.46. Suar. dict. sect.3. numer.13. Fr. Emman. in summ. par.1. cap.79. numer.18. me citato in hoc loco nouissimè Escouar. in tractatib. selectissimis, tractat.2. par.2. quaest.1 numer.27. Valer. Reginald. dict. lib.24. numer.63. Lazzar. dict. quaest.1. numer.7. Diana resol. moral. par.3. tract.5. resol 95. me citato in hoc loco Raynaud. d. p.1. quaest.14. vers. difficultas secundo, vbi in contrarium citat Philiarch. Vgolin. & Naldum; quia elapso termino semper tenetur sub excommunicatione denuntiare, Graffis in decis. aureis par.1. lib.4. cap.18. num.10. Lazzar. sect.2. quaest.4. num.8. nisi impotentia, vel alia iusta causa teneretur, qua sublata sub eadem excommunicationis obligatione denuntiare obligatur, ex Suar. ac Fr. Emman. dictis locis, & Lazzar. dict. quaest.4. num.5. & tunc non denuntiando toties incurrit excommunicationem, quoties commodè potest denuntiare, quia tot sunt censurae, quot sunt moraliter,

& formaliter actus contra conceptum, seu quot sunt transgressiones formaliter, & moraliter, iuxta resoluta per Bonacin. *d. quæst.* 1. *puncto* 5. *à numer.*2. Sed æquior videtur opinio, quam Nauar. Lazzar. & alij sequuntur, dum videntur supponere, quod iste talis maneat in eadem excommunicatione non denuntiando intra triennium, & aliam nouam non incurrat, refert, & sequitur me citato *in hoc loco* Theophil. Raynaud. *d. part.*1. *cap.*1. *quæst.*14. *vers. monetur quartò*, & probabilem iudicat Diana *d. part.*3. *tract.*5. *resolut.*95.

77 Sed an terminus in monitorio præfixus prorogari possit ex sola voluntate partis, ad cuius instantiam concessum est monitorium, Iudice interim prorsus inscio, ac ne tacitè quidem consentiente in prorogationem post habitam eius notitiam? Quidam existimarunt terminum huiusmodi prorogari posse, quia monitorium in gratiam partis est concessum, vt ab iniuria indemnis fiat; si ergo pars victa cedat iuri suo, & sicut potest obligationem prorsus remittere, ita eam proroget vltra terminum præfixum à Iudice, nihil obstabit quominus liceat frui beneficio partis, cui Præsul monitorium concedens velificari voluit. Ita Neuiz. *dict. lib.*3. *numer.*54. Tolet. *in instruct. libr.* 1. *capit.*9. *numer.*5. Suar. *de censur. tom.*5. *disput.*3. *sect.*6. *num.*9. Hurtado etiam *de censur. in communi difficul.*26. *numer.*113. Alij verò contrarium sustinent eo moti fundamento, quia communicatio non potest suspendi, nec impediri quominus suo tempore effectum habeat, nisi sit in suspendente iurisdictio; hæc autem non est in parte, ad cuius instantiam concessum est monitorium: igitur non potest vim eius suspendere, quod faceret si elapso termino à Iudice præfixo, posset inducias elargiri ei, quem monitorium vrget ad nunc exequendum, ex horum numero sunt Syluest. *in summ. verb. excommunicatio* 2. *notab.*1. *casu* 13. Nauar. *in man. capit.*27. *numer.*15 Nald. *in sum verb. excommunicatio numer* 23. Sayr. *de censur. libr.*1. *capit.*12. *numer.*20. Inter vtramque opinionem mediam viam assumit Raynaud. *dict. part.*1. *capit.*1. *quæst.*14. *vers. est quarta difficultas*, dum ait ante factum tenendam esse secundam sententiam, quippe securiorem, sed post factam primam sententiam esse satis securam, posseque probari absque scrupulo.

78 Monitoria hæc non dicuntur statuta, sed mandata generalia, vel specialia, lata ab homine, quæ morte, aut remotione concedentis ab officio, expirant, antequam incurratur in excommunicationem, Nauar. *in man. capit.*27. *numer.*2. Marc. Antonin. Genuens. *in praxi cap.*1. *num.*18. Henriq. *dict. capit.*1 §.4. *in princip.* vbi etiam quod dum edicta per modum visitationis promulgantur, expirant, non quidem statim post sex dies, inter quos iubet denuntiare, sed finito visitationis tempore, aut paulo post, quamuis publicentur per parochias Vrbis, vbi residere solet Episcopus.

79 *Decimotertiò.* Impotentes ad restituendum non tenentur denuntiare, vt per citatos suprà *numer.*47. quibus addo Marcel. Vulpe *dict. capit.*2. *numero* 12. vbi subdit quòd ille dicitur non posse restituere non solùm qui est in extrema necessitate, sed etiam qui commodè non potest sine probabili damno bonorum suorum altioris ordinis, qualia sunt vitæ, salutis, honoris & famæ, nisi ille, cui facienda est restitutio, non sit in eadem, & æquali necessitate, vt quia oportet eum viuere indecenter, nisi restituantur ei sua bona ablata, vel iniustè detenta, latè Raynaud. *d. part.*1 *cap.*2. *quæsito* 3.

80 *Decimoquartò.* Monachi, & Fratres Regulares scientes rem, de qua in monitorio, si non reuelant, non sunt excommunicati, quia sunt exempti à iurisdictione Ordinariorum, qui decernunt huiusmodi monitoria, Marcel. Vulpe *d.c.*2. *n.*14.

Decimoquintò. Non tenetur denuntiare, qui rem ha- 81
bet sibi debitam, cum sunt creditores ipso anteriores, quia Iudex Ecclesiasticus intendit tantum obligare ad restitutionem, id quod non potest retineri absque peccato, iste autem benè potest rem huiusmodi sibi debitam retinere. Ita Comitol. *resp. moral. lib.*3. *q.*39. Ferdinand. *part.*4 *exam. c.*5. *n.*13. Dian. *resp. moral p.*3. *tract.*5. *resol.*10. quos refert, & sequitur Raynaud. *d. part.*1. *cap.*2. *quæst.*6.

Decimosextò. Non tenentur etiam denuntiare vi moni- 82
torij ad finem restitutionis, qui bona fide rem præscripsit, quia per vsucapionem & præscriptionem res fit propria vsucapientis, & præscribentis. Ita Nau. *cons.*35. *n.*8. *de sent. excom.* Auila *de cens. p.*2. *c.*5. *disp.*5. *dub.*1. *illat.*3. Raynaud. *d. p.*4. *c.*2. *q.*7.

Decimoseptimò. Non tenetur etiam denunciare, qui 83
bona fide rem alienam pretio numerato emit à latrone, negata, aut non sperata refusione pretij. Ita Rebell. *de obligat. Iustitiæ part.*1 *libr.*2. *quæst* 9. *numer.*6. Sanch. *de matrim. libr.*2. *disp.*41. *à numer.*27. Sayr. *in claui Regia lib.*10. *tract.*2. *cap.* 3. *num.*5. Raynaud. *dict. part.*1. *capit.*2. *quæstion.* 10. vbi subdit quòd bona fide emisse is dicitur, qui inuincibiliter ignorans rem fuisse furto subductam, aut esse alienam, appendit pro ea pretium: vel qui conscius rem fuisse furto subductam, tamen cum à latrone numerato pretio accipit eo animo vt domino restituat, si contingat illum comparere, alioquin eam sibi retenturus. Qui enim à latrone bona fide emit, quamuis iuxta opinionem Conarr. Medinæ, Molinæ, & aliorum teneatur rem à fure emptam domino comperto reddere, etiam cum pretij dispendio si dominus nolit illud refundere, nec possit rescindendo contractum rem latroni reddere, vt pretium à se datum recuperet; attamen iuxta sententiam valde probabilem potest contractum rescindere, & pretium suum quod aliter perderet, recuperare. Ita Nau. *in man. cap.*17. *num.*12. Philiarch. *de officio Sacerd. part.*2. *lib.*6. *cap.*18. Valent. 2.2. *disput.*5. *q.*6. *puncto* 4. Lessi. *de Iustit lib.*2. *cap.*14 *numer.*14. Rebell. *de obligat Iustit. part.*1 *lib.*2. *q.*9. *num.*3. Torres *tom.*2. *disp.*13. *dub.*2. Bonacin. *de contract. disputat.*1. *de restit. quæst.*4. *puncto.*2.

Decimooctauò. Reuelare ad Episcopi monitorium nullo modo tenetur, vbi quis rem suam detentam ab aliquo propria auctoritate, sine scandalo tamen, accepisset, eo quòd via iudiciaria ei succurri non posset. Ita Franc. Viui. *decis.*223. *num.*4. & 5. *lib.*2. Gutier. *canon. lib.*1. *cap.*11. *num.*67. Padil. *in l. cum quis n.*17. *C. de iuris & facti ignor.* quos & alios refert Cancer. *var. resolut. tom.*2. *cap.* 10. *numer.* 39. licet enim ex interuallo rem meam occupare, quoties Iudicis auctoritate succurri non posset, itavt per viam Iuris & iustitiæ non possem consequi ius meum, Naua. *in man. cap.*17. *n.*112. & *cons.*1. *n.*9. *de iniur. & damno dato*, plures per Cancer. *d. c.*10. *num* 35.

Aduertendum tamen duxi, quod cum huiusmo- 84
di monitoria sint remedium subsidiarium, & concedi non solitum, nisi cum probationes aliæ haberi non possunt reuelandi obligatio extendi videtur ad omnes quiqui sint, quomodocunque, & qualitercunque sciuerint, quare licet supradictæ exceptiones adducerem, quia ab aliis positas reperio, præmoueri tamen volui, ne qui ita illis ex se fidat, vt statim ex iis secum indicet; nam si indistinctè, & incautè hoc faciat, frustratoria remanerent monitoria, quod in præiudicium non solum ea petentium, vel etiam

etiam animarum eorum, qui aliquid sciunt, vergere potest; cautela igitur præcipua erit, qui aliqua prædictarum exceptionum vti posse censuerit, non sibi videre, sed peritum consulere, & idoneum Confessarium, qui rei veritate perpensa possit sibi dicere teneatur ne, an non teneatur reuelare. Illud demum te scire volo quòd qui cum tenetur denuntiare furem, non denuntiat, non solum incurrit excommunicationem, sed insuper tenetur restituere damnificato. Ita Aragon. *2.2.quæst.70.art.1.* Auila *de censur.part.2.cap.5.disput.4. dub. 3. conclus.8.* licèt in rigore contrarium sit verius, prout sustinent Theophil. Raynaud. *de monis.part.1.c.3. quæst.24.*& nouissimè Diana *moral.resol.part.5.tract.13. resol.68.*

85 Cætera ad materiam litterarum monitorialium ad finem reuelationis, sub excommunicationis pœna pertinentia, luculentissimè scripsit Petrus Anton. Lazzarius *in suo tractatu de monitoriis*, & tradunt Ioan. de Neuiz. *in sua sylua nupt.libr.3. verb. monitoria*, Nauarr. *in repetit. cap. inter verba 11. quæst.3. conclus.6. correll.66.* Franc.Marc. *Delphin.decision.850.& 82 cum sequenti*, Achil. de Grassis *decis.6. de sententia excommunicat.* Zerola *in praxi Episcop. part.1. verb. excommunicatio, pagin.134.* Gutier. *canonic. libr. 1. capit.11.* Quaranta *in summa Bullarij, verb. excommunicationes, ad finem reuelationis*, Henriq. *in summ. libr.3. capit.18.* Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici part.3. capit.7. n.13.cum sequentibus*, Campanil. *in diuers. Iuris Canonici rubr.11. cap. 15. à num. 88.* Aloys Ricc. *in praxi rerum fori Ecclesiastici decis.267. cum sequentibus in prima edit. & resolut.233. cum multis sequentibus in secunda editione*, Vgolin. *de potestate Episcopi cap.45. & 46.* nouissimè Carrasc. *in aliquas leges nouæ recopil.cap.4.de censuris monitorialibus*, Marcel. Vulpe *in praxi iudiciali fori Ecclesiast.cap.21*

Allegatio XCVII.

Episcopus an possit noua miracula approbare, & Sanctorum reliquias publicè venerandas exponere?

Summarium.

1 *Episcopus quòd non habeat potestatem, & iurisdictionem examinandi, & approbandi noua miracula quæ suadeant fundamenta? ostenditur.*
2 *Contrarium verius.*
3 Concil. Trident. sess.25. de inuocat. & venerat. Sanct. *declaratur.*
4 Cap. 1. de Reliq. & veneration. Sanctor. *declaratur.*
5 *Canonizatio Sanctorum soli Romano Pontific. est reseruata.*
6 *Testes diligenter examinandi super miraculis Sanctorum & de singulis circumstantiis respondere debent, & rationem reddere tenentur, & non sufficiunt singulares.*
7 *Miraculum dicitur mirum factum*
8 *Miraculum vt propriè dicatur quæ requirantur? ostenditur.*
9 *Miracula examinandi potestas soli Episcopo, non tamen alio inferiori competit.*
10 *Reliquias Sancti etiam antiqui nondum canonizati, non licet Episcopo approbare.*
11 *Reliquiæ inuentæ alicuius Sancti in Sanctorum numerum iam diu relati, cognoscente, & approbante Episcopo, etiam publicè coli possunt.*
12 *Preces solemnes, & publicas fundere non licet defuncto non canonizato.*
13 *Nemini licet publico, aut solemni cultu absque Sedis Apostol. auctoritate personam non canonizatam venerari,* & n.14.
15 *Reliquias Sancti ab Ecclesia canonizati competit Episcopo in sua diœcesi approbare.*
16 *Episcopus extra suam diœcesim existens potest facultatem concedere, vt in ea publicè reliquiæ alicuius Sancti canonizati collocentur veneranda.*
17 *Reliquias nouiter inuentas approbandi an sint Sanctorum iam canonizatorum refertur modus.*
18 *Reliquiarum sancti canonizati quæ certitudo veritatis requiratur, vt huiusmodi Reliquiæ venerari possint ostenditur.*
19 *Decretum nouissimum S.Congreg. refertur.*

PRo parte negatiua, quòd scilicet Episcopus non habet potestatem, vel iurisdictionem ad prædicta miracula examinanda, facit ratio text. *in cap. audiuimus in 1. de reliq. & vener. Sanctor.* vbi reprobat Romanus Pontifex, & reprehendit quosdam venerantes quendam, qui fuit occisus, & concludit his verbis, *cum etiam si per eum miracula fierent, non liceret vobis ipsum pro Sancto absque auctoritate Romanæ Ecclesiæ venerari.* Facit etiam text. *in c. venerabili, de testib.* ibi summus Pontifex improbat probationes quasdam factas ex Abbate quodam Cisterciensi, de vita cuiusdam Religiosi, & eas committit faciendas quibusdam delegatis. Facit denique Bulla Leonis X lecta, & publicata in Concil. Lateranen. eiusdem Pontif. tempore congregati, vbi inhibentur sacri verbi Concionatores noua, & conficta miracula prædicare, & reuelationes, nisi à Romano Pontif. fuerint approbata: quibus forsan fundamentis in hanc partem inclinare videtur Dominus meus Felix Contelor. *in addit. ad* Iacob. Castellan. *de canonizat. Sanctorum quæst.3. art.1* Philiarch. *de officio Sacerdos. tom 1 part 2 libr.3 capit.9. vers quintò*, Ioan. Baptist. Sign. *de reliquiis & venerat. Sanctim. c.3. in princ.* Dominic. *Ansoss. de sacrarum Reliq. cultu §.2. num.42.* 1

His tamen non obstantibus affirmatiua pars verior est, quam probat Concil. Tridentin. *session.25. de inuocat. & venerat Sanct.* ibi, *Nulla etiam admittenda, esse noua miracula, nec nouas Reliquias recipiendas, nisi eadem cognoscente, & approbante Episcopo, qui simul atque de his aliquid compertum habuerit, adhibitis in consilium Theologis, & aliis piis viris ea faciet, quæ veritati, & pietati consentanea iudicauerit;* testantur Marc. Antonin. *var. resolut lib. 1. resol. 112. casu 42* Piasec. *in praxi Episc. part. 2.c.3. num.18. vers. miracula*, Francisc Leo *in thesauro fori Ecclesiast. part.2. cap.1. numer 21* me citato *in hoc loco* Homobon. de bonis *de examine Ecclesiastico tract. 12.c.3. quæsit.16. supp 2.* nouissimè Lauret. de Franch *in controuers. inter Episcopum & Regulares pag.252. vers. ad 11.* 2

Non obstat si quis dixerit verba illa Concilij Trident. esse tantum intelligenda de miraculis Sanctorum Canonizatorum, quia respondetur eius verba, *nulla etiam admittenda noua miracula*, esse vniuersalia, & comprehendere omnia miracula facta per Sanctos ante, & post Canonizationem, iuxta reg. *lib. 1. §. generaliter, ff. de legatis præst. & l. pretio, ff. de public. in rem actione*, cum similibus, & ita censuit *Sacra Congregatio Concilij de mense Ianuarij 1626.* nam mihi instanti & quærenti, *an dispositio Concilij citato loco intelligenda esset de miraculis personæ etiam non cano-* 3

nizata, an vero de miraculis Sanctorum canonizatorum respondit de omnibus esse intelligendam; prout habetur in originali responsione apud me asseruata, de qua memini *ad c. vlt. n. 3. de reliquiis & vener. Sanctor.* Francisc. Carrasc. *ad leges nouæ recopil. c. 5.* Quicquid aliter respondere conetur D. meus Felix Contelor. *d. c. 5. n. 14. vers. & ex his.*

4 Nec etiam obstante quæ suprà pro parte negatiua expendebamus; nam ad *cap. audiuimus* respondetur, quòd ideo ibi reprehensi fuerunt quidam homines eò quod diabolica fraude decepti quendam in ebrietate occisum venerarentur, & decisio illius text. est non licere venerari, seu colere quemquam, etiamsi miracula fecerit, nisi auctoritas Romani Pontif. interueniat; vnde colligitur in eo text. Episcopo non adimi facultatem faciendi informationes miraculorum: nam licèt Episcopi canonizare non possint, possunt tamen capere informationes de vita, & moribus, & miraculis illius, qui beatificari & canonizari petitur, Dom. Contelor. *d. tract. de canonizat. Sanctor. cap. 4. n. 20.* in actu enim de quo agimus, tria diuersa considerari debent, videlicet examen miraculorum, quod Episcopus facere potest, iuxta supradicta. Et beatificatio, per quam Beatus declaratur Ciuis, non tamen dies mortis, nec officium in eius memoriam celebratur, nec etiam illi Ecclesia dedicari potest, Malues. *de canoniz. Sanctorum dub. 1. num. 20.* Beatificatis enim adhuc non Canonizatis deferri solum potest is cultus, & veneratio, quam Summus Pont. in eius beatificatione præscripsit, D. Contelor. *d. tractat. de Canonizat. Sanctor. cap. 22. num. 25.* Et denique Canonizatio, quæ solo Romano Pont. Ecclesiæ Capiti, & Christi Vicario in hac Militanti Ecclesia est reseruata, vt resoluunt plures per me citati, *allegat. 50. n. 43.* Intellige quantum ad ipsius canonizationis decretum, & iudicium, non autem respectu cæterorum actuum, siue iudicialium, siue extraiudicialium, præcedentium ipsam Canonizationem, quales sunt inquisitiones de moribus canonizandi, peruestigationes de forma Sanctitatis, examina testium super probitate, vitæ humilitate, patientia, castitate, constantia Fidei, & charitate erga Deum, & proximum; ista enim, & similia cum non reperiantur soli Romano Pontif. & Sedi Apost. reseruata tanquam relicta dispositioni Iuris communis, ab Episcopis, & eorum legitimis Vicariis fieri possunt, vt optime resoluit D. Contelor. *d. tract. cap. 4. num. 21.* subdens informationes & processus huiusmodi factos per Episcopos, aut eorum Vicarios, vel ab eis deputatos, seruatis de iure seruandis, legitimos esse, & validos, eisque plenam fidem adhibendam, aduertit tamen *num. 22.* quod non consueuit, licet possit Sedes Apostolica procedere ad alicuius canonizationem ex solis processibus factis auctoritate Ordinaria, sed vlterius requirit processus factos auctoritate Apostolica. Et *num. 24.* asserit Superiores Religionum, seu earum Prælatos nullam habere iurisdictionem, vel auctoritatem in fabricando processu super sanctitate vitæ, & miraculis alicuius Religiosi, qui subiectus sit, nec aliquam fidem illis dari si processum fabricauerint; & multo minus inferiorem Episcopo, vel habentem quasi Episcopalem iurisdictionem posse manus apponere. Vnde Molfes. *cons. 46. n. 21. cum seqq.* quem refert D. Contelor. *d. tr. c. 5. n. 23.* tenet quòd licet hæc procedant de stylo; de Iure tamen ex solis processibus ab Ordinario rite, & recte fabricatis posse Papam ad canonizationem procedere.

5 Ad text. verò *in d. cap. venerabili*, respondetur ideo Summum Pont. ibi commisisse Corisopiten. & Trecor. Episcopis, vt sigillatim examinarent testes producendos super vita, & miraculis piæ memoriæ M. Abbatis Cisterc. quos Abbas, & Monachi eiusdem Ordinis iam examinauerant, quia eos sine debita diligentia & minus iudicialiter, prout oportebat, examini supposuerunt.

Nam super miraculis, quæ omnimodo ad canonizationem alicuius requiruntur, cum sint signa sanctitatis propter influentiam virtutis in facientem miracula, seu in impetrantem. Triumph. *de potest. Eccles. quæst. 15. art. 4. vers. 2.* Molfes. *cons. 46 num. 42. & 43.* D. Contelor. *d. tract. cap. 14. num. 16.* testes diligentissimè sunt examinandi, nec sufficit aliquem deponere de vno miraculo, & alterum de altero, sed requiritur, vt frequentia miraculorum probetur à pluribus testibus, Mascard. *de probat. conclus. 262. num. 39. cum seqq.* cuius tamen opinionem reprobat D. Contelor. *d. tractat. de canoniz. Sanctor. c. 18. num. 10. cum seqq.* asserens si eidem locus foret, impossibile esse aliquem Sanctum canonizare, nisi ipse de cuius canonizatione agitur, eosdem testes semper secum duceret, qui viderent ipsum facientem miracula, & postea de miraculis testificarentur; & ideo melius *numer. 3. cum seqq.* tenet ad indirectam miraculi probationem, sed ad probandum miraculum duos testes contestes, & idoneos regulariter loquendo, sufficere; etiamsi sint domestici, vbi agitur de probando aliquo facto domestico, vel eius Religionis, in qua vixit, & decessit ille Sanctus de cuius canonizatione agitur, & *numer. 117. cum sequent.* concludit miraculum aliquando probari per vnicum testem fide dignum, quando scilicet ex natura miraculi illud non potest probari nisi per vnicum testem, vt euenit in reuelationibus, & apparitionibus illius, de cuius canonizatione agitur, & similibus; & quando ipse testis deponit de miraculo in sua persona perpetrato, quando aliter probari non potest; vel quando cum dicto vnius testis concurrunt indicia & adminicula, ex quibus Iudex potest animum suum informare quod test sit credendum, vt putà si cum dicto testis vnius de visu concurrat publica vox & fama probata saltem per duos testes. Et non probant, nisi etiam rationem reddant, quia hæc transcendunt naturam, Rebuff. *de reprob. testium nu. 460.* Marc. Ant. Genuens. *in praxi Archiep. Neap. c. 49. num. 3. in vltima impress.* vbi etiam cum Abb. *d. cap. venerabili.* resoluit quòd testes diligenter examinari, & de singulis circunstantiis respondere debent, quod etiam tenet Piasec. *in praxi noua Episcop. d. cap. 3. num. 17. versic. nec credendum*, Laurer. de Franchis *dict. tractat. pag. 249. vers. 6. & in vers. ad 7.* monet huiusmodi miracula summa diligentia examinanda esse ob plurimas, quæ desuper exoriri solent, difficultates, vt discernantur vera à ludificationiis; & ideo Concil. Trid. in admissione nouorum miraculorum, Episcoporum, Theologorum, & aliorum piorum virorum operam requirit, & *pagin. 252. vers. ad 10.* refert quòd quando miracula fieri dicuntur in aliqua Ecclesia sæculari, siue Regulari virtute sacrarum Imaginum, statim Episcopi mandant operiri Imagines, ianuas Ecclesiæ claudi, & impediunt concursum hominum ne miracula publicentur, nisi prius per testes legitimos fuerint sufficienter probata, & processus, siue aliquid huiusmodi mittatur ad Papam, & *in vers. ad 12.* tenet quod tam sæculares, quam Regulares admittentes noua miracula puniri possint ab Episcopo. Et hac de re plura aduertit D. Contelor. *d. tract. c. 25. n. 62. cum seqq.* quòd scilicet debent iurare de veritate dicenda, & sigillatim examinari, & causam sui dicti etiam non interrogati reddere, & *n. 77. cum seqq.* disputat an debeat examinari super interrogatoriis, si fuerunt inserta in remissoria?

Miracu

7 Miraculum enim dicitur, mirum factum, vel quasi
admiratione plenum, & probari potest, quando pro-
batur aliquid, quod vires naturæ superat, Mascard.
concl. 1066. à num. 1. Castell. *de canoniz. Sanctor. quæst. 6.*
vers. quæro quid sit miraculum, Viguer. *in instit. Theo-*
log. capit. 9. § 2. vers. 1. titul. de miracul. definit. & essent.
fol. 103. plures relati per D. meum Contelor. *d. tractat.*
8 *de canoniz. Sanct. cap. 16. à princ.* † quòd vt propriè dica-
tur, quatuor concurrere debent. *Primo*, vt supra dice-
bamus, quod sit supra naturam, sicut de Virga Moysis
mutata in colubrum, & de asina loquente ad Balaam,
ex *cap. cum ex coniuncto, de hæret. in 6.* Troil. Maluet. *de*
canon. Sanct. dub. 3. numer. 4. Castell. *eod. tractat quæst. 6.*
D. Contelor. *in simili tract. cap. 17. n. 2.* Nam illud, quod
per causas naturales fieri potest, non est miraculum,
Bert. *in tract. de testib. num. 57.* *Secundo*, quod appareat
illud ex Deo, non ex arte contingere; neque ex Dia-
bolo: nam miracula quandoque fiunt per malos, *cap.*
tenemus, cap. prophetauit, 1. quæst. 1. Sic Balaam sce-
leratus ariolus Spiritu Dei prophetauit. *Num. r. cap. 22.*
Saul deprauatus Rex simile donum a Deo obtinuit
Reg. 1. capit. 10. Caïphas pessimus Pontifex, & Christi
hostis acerrimus per eius mortem humano generi re-
demptionem esse paratam diuino Spiritu nunciauit,
Ioann. capit. 21. Iudas proditor gratiam habuit miracu-
lorum, Anath. *in quæst. sacræ scripturæ quæst. 32.* Co-
uarruuias *de vera prophetia lib. 1. cap. 16.* Et aliis etiam
Gentilibus, & infidelibus datam esse miracolorum gra-
tiam referunt S. Thom. 2. 2. *quæst. 172.* Suar. *part. 3 q. 14.*
tom. 2. Majol. *dierum canicular. tom. 2. colloq. 2.* Perez.
in laurea Salmantina certam. 1. de Deo trino, & vno, dub. 1.
cap. 1 num. 33. & dub 2. cap. 1. & certam 4. cap. 3. quos
refert nouissimè Torreblanca *in practic. Iuris spiritua-*
lis lib. 1. c. 11. ex n 14. & n. 22. Raph. de la Torre *tom. 2.*
q. 90. art. 2. disp. 8. num. 8. Cassan. *in Catalog. gloriæ mundi*
p. 3. consf. 49. vers. primo quod ex Deo, Castell. *dict. quæst. 6.*
in princip. idem Torrebl. *de iure spirit. libr. 1. cap. 9. à*
princ. D. Contel. *d. tract. c. 17. num. 1.* Et quod miracula
per malos edi possunt, expressè fatentur Thom, Val-
dens. *in opere Sacr. tom. 1. tit. 24. cap. 168. ex numer. 1.*
Raph. de la Torre *tom. 2. de vit. oppos. Relig. quæst. 90.*
art. 2. disput. 8. num. 8. Perez *in laurea Salmantina cert. 1.*
dub. 1. cap. 1. ex num. 22. & cert. 4. dub. 1. cap. 3. Maluend.
de Antichristo lib. 6. cap. 1. libr. 7. capit. 15. *Tertiò*, quod
effectus fiat præter solitum, & consuetum modum cau-
sandi Ioan. *capit. de cæco nato*, vbi fecit lutum, quod
non solum non est illuminatiuum, sed obcæcatiuum;
& sic iustificatio impij non est opus miraculosum:
nam consuetus cursus iustificationis est, vt Deus mo-
ueat animam, & homo conuertatur, D. Thom. 1. 2.
quæst. 113. art. 10. *Quartò*, quod sit ad corroborationem
Fidei; & ideò ea, quæ fiunt ministerio hominum, &
non tendunt ad confirmandam Fidem, non sunt dicen-
da miracula, Mascard. *concl. 64. num. 9.* *Quinto* vt fiat ad
bonum finem, vt patet in languido Ioan. *cap. 5.* *Vade,*
& noli amplius peccare; & de paralytico, seu hydropi-
co Luc. *cap. 13.* *Remittuntur tibi peccata tua.* *Sextò* vt
rarò, S. August. *tract. 24. in Ioan.* vbi ait quotidiana vi-
luerunt, gloss. *verb. paucitate in capit. legitimus 93. dist.*
Multa ad rem nouissimè Lauret. de Franch. *in contro-*
uers. inter Episcopum, & Regulares pag. 246. vers. ad 2.
resp. vbi *in vers. ad 3. resp.* plura cumulat ad quæ fiunt
miracula. Nam miraculorum potestas est vnum ex
præcipuis signis, quibus Deus vsus est ad stabiliendam
fidem, Card. Bellarm. *tom. 1. lib. 4. de notis Eccles. cap. 14.*
& tom. 2. lib. 2. de Sacram. Confirm. capit. 2 Thom. Bossi.
de signis Eccles. lib. 3. cap. 6. pag. 107. & libr. 5. cap. 1. &
lib. 20. c. 1. fol. 310. Lorin. *in actis Apostol cap. 2. num. 44.*
Anton. Possevin. *in bibliothec. tom. 1. libr. 2. cap. 37.* Bern.
Alderete *de antiq. Hispan. libr. 2. capit. 15.* Torreblanca
dict. cap. 11. numer. 9. Maluet. *de canoniz. Sanct. dub. 3.*
numer. 41. vers. 4. & vltimo, Castell. *eod. tractat. quæst. 6.*
in princip. At D. Contelor. *dict. cap. 17. num. 6.* & Molfes.
consil. 46. num. 45. tenet quòd non est necesse vt mi-
raculum fiat ad fidei corroborationem. De proba-
tione miraculorum latè D. Contelor. *dict. tractat. ca-*
pite 18. Et an sint necessaria miracula ad canoniza-
tionem *capite* 19. & quid in vita & post mortem
cap. 20.

Ex quibus *primò* colligitur huiusmodi potestatem 9
examinandi miracula solo Episcopo, non tamen alij
inferiori etiam quasi Episcopalem iurisdictionem ha-
benti competere, vt probare videtur Conc. Trid. *d. loc.*
in illis verbis, *Nemini licere, nisi cognoscente, & ap-*
probante Episcopo, &c. ponderando dictionem illam,
nisi, quæ vim habet taxatiuæ dictionis, vt resoluunt per
me citati *tractat. de dictionib. & clausul. d. 184.* Ponde-
rando etiam verbum illud, *nemini*, quod importat om-
nimodam exclusionem. Ego ipse *dict.* 179. Facit deni-
que quia ibi fit mentio Episcopi, vnde excluditur infe-
rior, Tiraquel. *de retract. conuent. gloss. 9. numer. 9.* Ex
quibus ita in terminis concludunt Marc. Anton. *var.*
resol. libr. 1. resolut. vlt. casu 42. Homobon. de Bonis *de*
exam. Eccles. tract. 12. c. 3. quæst. 15. suppos. 2. Aloys. Ricc.
in praxi fori Eccles. decis. 563. in 1. edit. aliàs resolut. 485.
in 2. edit. & in decis. Curiæ Archiep. Neapol. dec. 397.
num. 1. part. 4. nouissimè me citato *in hoc loco* D. meus
Felix Contelor. *dict. tractat. de canoniz. Sanct. capit. 4.*
num. 24.

Secundò colligitur nullo modo licere Episcopo ap- 10
probare Reliquias personæ nondum canonizatæ, ac
eas publicè venerandas exponere, vt probat text. *in*
capit. fin. de reliq. & vener. Sanct. quatenus habet Re-
liquias denuò inuentas publicè absque Summi Pont.
licentia non esse adorandas; cui decisioni, cum sit de-
rogatum per Conc. Trid. *dict. loco*, cum oporteret spe-
cificam fidei de ea mentionem, cum clausula desumpta
ex Concilio generali Lateranensi, non est derogatoria.
iuxta per me resoluta *alleg. 33. numer. 24.* Quare ita te-
nent Suar. *tom. 1. in 3. part. quæst. 25. art. 1. disp. 55. sect. 2.*
vers. sed quæret aliquis, Sayr. *in Claui Regia lib. 4. cap. 7.*
numer. 3. vers. & qui, Valer. Regin. *in praxi fori pœnit.*
libr. 19. numer. 6. in fine, Azor. *instit. moral. part. 1. libr. 9.*
cap. 8. quæst. 8. & part. 2. lib. 1. capit. 26. quæst. 4. & libr. 5.
capit. 6. quæst. 1. Sanch. *in præcept. Decalog. tom 1. libr. 2.*
capit. 43. num. 10. Fr. Emman. *quæst. Regul. tom. 3. quæst. 55.*
artic. 1 in fine, Emman. do Valle de Moura *de ensalmis,*
& incantat. sect 2. cap. 3. numer 34. me citato *in hoc loco*
Diana *moral. resol. part. 2. tract. 1. miscel. resolut. 51. vers.*
quæritur secundo, Trullench. nouissimè *in expos. Decalog.*
lib. 1. cap. 9. dub. 6. num. 22. vers. infertur tertiò, vbi *in*
fine, huius numer. cum Castr. Palao *tom. 2 tract. 8 disp. 1.*
punct. 3. numer 8. tenet probabilius & tutius esse tenere
imagines & Reliquias virorum non canonizatorum
etiam in altari priuato collocari non posse: † nisi es- 11
sent alicuius Sancti antiqui; nam *Sacra Congregat.* cen-
suit *illas, quæ fuerint antiqua, habendas esse in illa vene-*
ratione, qua hactenus fuerunt, refert Bonac. *in primum*
Decalogi præceptum, disput. 3. quæst. 1. punct. 4. numer. 4.
vers. dixi, vbi cum Sanch. & Suar. idem dicit de Re-
liquiis, quæ per antiquam Ecclesiæ traditionem, aut
vniuersalem Ecclesiæ consensum approbatæ sunt; quia
huiusmodi approbatio æquipollere videtur canoniza-
tioni, cum præsens canonizationis forma antiquitus
non esset in vsu, & *eodem num. 4. vers. an autem*, resol-
uit posse Episcopum non solum in diœcesi, verùm
etiam extra diœcesem Reliquias approbare, & licen-
tiam concedere vt publicè imponantur. Antiquas Reli-
quias vocat Baptista Signius *de Reliq. & venerat. SS.*
cap. 3. in princ. illas quæ sunt exploratæ virtutis; notas

N 4 quorum

quorum corpora non est adhuc declaratum an sint necne Sanctorum vera, & propria? & subdit Concil. Lateran. *in dict. cap. fin.* loqui de Reliquiis non canonizati, seu Sancti non cogniti, Conc. verò Trid. de SS. canonizatis, & Azor. *dict. cap.* 8. *q.* 9. similiter intelligit loqui *Conc. Lateran.* de nouis Reliquiis, Conc. Trid. de antiquis SS. Reliquiis, sequitur Dominic. Ansossi, *de Sacrarum Reliquiarum cultu* §. 22. *n.* 42. addens Conc. Trid. loquens de Reliquiis nouiter inuentis, intelligi de Reliquiis nouiter repertis, super quibus nulla oritur dubitatio; nam si aliqua suboriretur dubitatio, vult prius esse recurrendum ad Sedem Apost. Ber. *consil.* 285. *num.* 8. *vol.* 3. *p.* 2. vbi tenet reliquias inuentas habendas esse ac venerandas pro Reliquiis illius Sancti nominati in scriptura publica cum illis reperta, secus si esset priuata; Iac. de Graff. *lib.* 5. *de sent. excomm. cons.* 17 *n.* 26. 27. & 28. vbi quòd Conc. Lateran. loquitur de Reliquiis nouis, Concil. Trid de Reliquiis SS. numero aggregatis refert hæc & alia D. meus Felix Contelot. *dict. cap.* 5. *num.* 14.

12 Illud tamen aduertendum duxi, quod si reliquiæ fuerint demùò inuentæ alicuius, qui iam pridem fuerat in Sanctorum numerum relatus, coli possunt etiam publicè, prius tamen eas cognoscente, & approbante Episcopo, vt resoluit Azor *d. q.* 8.

13 Neminem publico, aut solemni cultu absque Sedis Apost. auctoritate, debere personam non canonizatam venerari probat text. *in cap. vlt. de reliq. & venerat. Sanctor.* secus autem si priuatis precibus, vt per gloss. *verb. Sedis Apost. in cap. vnico eod. titul. lib.* 6. Innoc. *in cap.* 1. *in fine*, Host. *num.* 11. *illo tit. in antiq.* Zabar. *in d. cap. vlt num* 2. *vers quarto*, & Anchar. *num.* 2. nouissimè Trullench. *in exposit. Decalogo lib.* 1 *cap* 9. *dub* 6. *per tot.* Iacob. Castellan. *de canoniz. Sanctor. quæst.* 9. *art.* 1. vbi D. Contelor. *num.* 23. Cardin. Tusch. *verb. canonizatio conclus.* 1. Ideò licere in secreto alicui defuncto, quem Sanctum credit, preces porrigere, vt pro se apud Deum intercedat, tenent plures, quos refert & sequitur D. Contelor. *in dict. tractat. de canonizat. Sanctor. capit* 22. *numer.* 6. Pro solemni autem, & publico cultu intelligendus est ille cultus, qui fit publicus ratione loci, vt puta si fiat in loco publico, seu coram aliis, vt obseruat D. Contelot. *dict. tractat. cap.* 22. *numer.* 7. vbi *numero* 9. aduertit *in dict. cap.* 2. *de reliq. & venerat. Sanct. verb. publicè*, secundùm veram significationem, & ex subiecta materia importare idem ac palam, & prohibere cultum in loco publico; & reprobat illorum opinionem, qui volunt *in dict. cap.* 2. prohiberi publicum cultum, id est, cultum, qui fit à persona publica nomine Ecclesiæ, vt putà Sacerdote, vel alio Ecclesiæ ministro. Vnde ex *dict. cap vlt.* directè iam colliges non licere solemnes preces aut publicas fundere defuncto non canonizato, seu beatificato, vt vltra Innoc. & Abbat. *citatis locis*, tenent S. Anton *in summ. part.* 3. *titul.* 12. *cap.* 8. §. 1. Carbo *in summa summarum tom.* 3. *libr.* 1. *capit.* 17. *vers. tertium dictum*, Bertrand. *consil* 285 *part.* 2. *seu vol.* 6. † nec licere festum celebrare, nec nomen eius in litaneis nominare, nec imaginem cum diademate, nec templa, aut altaria erigere, nec eius imaginem in templo oratorio, sacristia, vel alio loco affigere, & venerari, obseruant Cardin. Bellarmin. *de sanctorum beatitudine controuers.* 7. *generali lib.* 1. *cap* 10. *numer.* 1. Luys. Turrian. *in* 2. 2. *S. Thomæ disp.* 17. *dub* 11. Philiarch. *d. tom.* 1 *p.* 2. *lib.* 3. *cap.* 9. *vers. tertio.*

Quando quis beatificatus est, & concessa fuit facultas vt Sacerdotes certæ Religionis possint de illo Missam celebrare, an in tali casu omnes Sacerdotes sæculares possint celebrare Missam de eo Beato in Ecclesia assignata in decreto Beatificationis? Negatiuam partem sustinent Aloys. Turrian. & Molfes. quos refert, & sequitur Diana *dict. part.* 2. *tract.* 1. *miscel. resolution.* 55. vbi multis comprobat; nouissimè D. Contelor. *dict tractat. de canoniz. Sanctor. cap.* 22. *numer.* 2. vbi sic ait. *Hinc fit non licere solemnes, aut publicas preces porrigere, aut in litaniis, vel Martyrologio describere, aut canere Missam; nec Templa, aut Altaria erigere, aut sepulchra extruere cum Angelorum comitatu, miraculorum delineatione, vel similis signo. Nec ornare Ecclesias, & ad eas inuitare fideles: aut defuncti sepulturarum visitantibus quædam signa plumbea tradere, sicut euntibus ad sepulchra Sanctorum. Nec cereos, aut lampades ad eius corpus accendere. Nec in die obitus in diuinis Officiis solemniter efferre. Nec pingere imaginem cum miraculis, seu reuelationibus, vel cum diademate siue radiis, & Laureola, seu cum claritate, vel lumine veniente desuper: cum hæc claritas videatur apponi ad significandum, quod ille, qui est depictus cum tali lumine, sit in gloria, vel ad denotandum peculiare aliquod signum, quo Deus ostenderit defuncti sanctitatem, aut in Templis, Oratoriis, Sacristia, vel aliquo loco publico affigere imaginem. Nec defuncti vestes, carnes aut capillos in frusta publicè scindere, vel tanquam Reliquias asseruare, vel eas applicare ad depellendas infirmitates. Nec publicè tangere Coronis, siue Rosariis corpus defuncti, quia huiusmodi cultus est ordinarius ex consuetudine Ecclesiæ in honorem Sanctorum approbatorum. Nec ieiunium in vniuersitate, collegio monasterio, vel in Conuentu in defuncti memoriam indicere. Vel in die obitus pulsare campanas. Vel festum celebrare ab operibus manualibus abstinendo: quicquid in eius memoriam Deo vacare, & peculiariter latari licitum esse affirmant Bellarmin. d. c.* 10. *de Sanctorum beat* [illegible]*, & Carbo in sum. tom.* 3. *lib.* 1. *vers. octauum, Sanch. in Decal. lib.* 2. *cap.* 43. *num.* 8. &c. Et idem D. Contelor. *d. c.* 22. *n.* 5. ibi: *Licet cessante scandalo defuncti manus osculari, quia osculatio manus est actus indifferens, nec directè arguit cultum, aut venerationem, vel Sanctitatem cum fieri possit propter amorem: quod osculatio fieret, vel fieri crederetur ad Sanctitatem denotandam, crederem non licere pedes, ac manus, defuncti publicè osculari, nisi defunctus esset Summus Pontifex.* &c.

Vtrùm autem possint in loco vbi corpus defuncti sepultum est, affigi votiuæ tabellæ, & alia huiusmodi in signum gratiæ receptæ? Affirmant Viguer. *in instit. Theolog. tit. de virtute Fidei cap.* 10. §. 1 Andr. Molfes. *cons.* 45 *num.* 33. Luys. Turrian. *de Fide, Spe, & Charit. disp.* 27. *dub.* 10. *in fine*, Trullench. *dict. dub.* 6. *num.* 7. Contrarium tamen meritò tenet D. Contelot. *in addit. ad* Iacob Castellan. *quæst.* 9. *art.* 1. *num.* 29. quia non licet aliquem pro Sancto absque auctoritate Sedis Apost. publicè venerari, vt habetur *in dict. cap.* 1. hæ autem tabellæ, & huiusmodi similia affiguntur in testimonium sanctitatis, & est quædam publica veneratio, quod & nouissimè censuit *Sacra Congregat. generalis & vniuersalis inquisitionis in decreto* ad calcem huius *alleg.* relata & aduertit Trullench. *loco proximè citato*, quod & nouissimè sustinet idem D. Contelot. *d tract. cap.* 22. *num.* 4.

Tertiò colligitur Episcopo competere in sua diœcesi approbare Reliquias Sancti ab Ecclesia canonizati, & illo approbante tanquam veras, & ad illum Sanctum pertinentes posse absolutè venerari, vt colligitur ex Concil. Trident. *dicto loco* nouissimè me citato *in hoc loco* Nauarr. *in Lucerna Regul. verb. Reliquiæ pag.* 226. Cui resolutioni non obstat *dict. cap. fin.* quia loquitur de Sancto non canonizato, Concilium verò de Reliquiis Sancti canonizati. Quare ita resoluunt Philiarch. *de offic. Sacerd. part* 1. *lib.* 3. *cap.* 9. *ad finem*, Suar. *dict. disp.* 55. *sect.* 2. *vers. quares* 15

aliquis

aliquis, Azor. *d.quæst.*8. Fagund. *in quinque Ecclesiæ præcepta lib.* 1.*cap.*4.*n.* 3. Sanch. *dict.capit.*43.*numer.*14. vbi
16 etiam tenet † posse Episcopum extra suam diœcesim existentem, absque aliqua Episcopi diœcesis licentia eam approbationem facere, & facultatem concedere, vt in sua diœcesi publicè Reliquiæ collocentur venerandæ; quia cum iurisdictio hæc non sit inter partes exercenda, non est contentiosa, sed voluntaria, iuxta tradita per eund. Sanch. *de Matrim. libr.*3. *disputat.* 19. *num.*7. Quare hanc eandem amplectitur Fagund. *d.cap.*4.*num.*8.*vers. non potest*, me citato *in hoc loco* Diana *moral.resolut. part.* 2. *miscel.resolut.*51. *vers. quæritur quinto*, Nouat. *dict.verb. Reliquia*, *num.*2. & 3.

17 Modus autem quem proponit Concil. Trident. *citato loco* approbandi Reliquias nouiter inuentas, & iudicandi an sint Sanctorum iam canonizatorum, vt publicè ad venerationem proponantur, hic est. Simul atque repertæ fuerint, Episcopus adhibitis in Consilium Theologis, & aliis Viris piis ea faciet, quæ pietati, & veritati consentanea iudicauerit: quòd si aliqua grauior quæstio super iis orta fuerit, totum negotium reseruabit ad Concilium Prouinciale Metropolitani antequam illud dirimat, cuius sententiam expectet: hæc in Concilio Tridentin. cuius auctoritate obseruat Sanch. *dict. capit.* 43. *n.* 15. teneri Episcopum ad hanc Reliquiarum approbationem faciendam Theologos consulere, & aliquos Viros pios, ac doctos, illorum tamen sententia audita solius Episcopi esse decidere, quia Concil. Trid. tantùm petit vt eos consulat, non vt suffragium ferant, sequitur Fagund. *dict.cap.*4.*num.*4. Bonacin. *de legibus disp.*3. *quæst.*1.*puncto* 4.*num.*5. Diana *d.tractat.*1 *miscel.resol.*51. *vers. quæritur tertiò*, vbi resoluunt vota Theologorum ita esse consultiua, vt Episcopus possit decernere aduersus eorum placita, me citato *in hoc loco* Nouat. *dict.verb. Reliquia numer.*5. Quidquid dicat Azor. *dict. capit.*8. *quæst.* 8. aduertit tamen Fagundez *eod. capit.*4. *numer.*5. quod si grauis aliqua quæstio suborlatur; ita vt res deducenda sit ad Concilium Prouinciale, eiusque sententia expectanda, tunc decisio non erit Episcopi, sed Concilij Prouincialis; quia Trid. Concilium non petit consilium p̣ædi [?]oncilij Prouincialis, sicut petit Theologorum, sed sententiam: & quod tunc non satis erit si Metropolitanus, & omnes in Concilio congregati sententiam suam seorsim dicant, sed opus esse vt Patres collegialiter sint congregati.

18 Dubitari non abs re poterit, quæ certitudo veritatis Reliquiarum Sancti canonizati requiratur, vt huiusmodi Reliquiæ venerari possint? Respondet Diana *moral.resol.part.*2. *tract.* 8. *miscel.resolut.*51. *vers. quæritur primò*, esse necessariam certitudinem moralem deductam ex probabilibus argumentis, non autem euidentiam, & argumenta infallibiliter concludentia, & citat Ambros. de Morales *in* 2.*part.historia generalis Hispaniæ lib.*17. *capit.*5. *in fine*, narrantem inuentionem Sanctorum corporum, quæ Cordubæ inuenta sunt *anno* 1575.& *lib.*15.*capit.*37. loquentem de Cruce ab Angelis fabricata tempore Regis Alphonsi cognuminati el casto. Sub distinctione autem melius resoluitur quæstio, aut loquimur de cultu priuato, & tunc satis esse, si Vir pius & fidelis Reliquias tradiderit, resoluit Azor. *dict.cap.*8.*quæst.*8. quem videtur sequi Fagundez *dict.capit.*4. *num.*6. & vlterius satis esse priuatum testimonium Viri pij fide digni, vel aliam rationem & coniecturam ita probabilem, vt prudenter iudicentur illæ Reliquiæ esse Sancti canonizati, vel per vniuersum consensum & traditionem Ecclesiæ, vel per canonizationes summi Pontificis tradunt Vasquez *de adoratione Imaginum lib.*3.*disput.* 3. *capit.*8. *numer.*114. Sanch. *dict. capit.* 43. *numer.*13. Si verò loquamur de cultu publico, absque dubio dicendum est Episcopis singulis in suis diœcesibus competere approbationem Reliquiarum sancti canonizati, & post eam approbationem, & testimonium, quo iudicant illas esse moraliter veras, & ad illum Sanctum pertinere, publicè venerari possunt, vt docent citati supra *num.*15. quibus adde Fagundez *dict.cap.*4.*num.*7. vbi *num.*8. cum Sanch. *dict.cap.*44 *numer.*18. resoluit quòd quando Reliquiæ sunt approbatæ per Bullam Apostol. aut testimonium Episcopi Diœcesis, à qua translatæ fuerunt, non potest Episcopus diœcesis, ad quam transferuntur, earum veritatem iterum examinare, an sint eæ reliquiæ, quæ tali approbatione continentur, vt sic licentiam præstet vt collocentur in sua diœcesi publicè venerandæ, & *numer.*10. confirmat cum Suar. *tom.*1. *in* 3. *part.* *S. Thomæ quæst.*25. *artic.*6. *disputat.*55. *sect.*2.*vers. at verò*, & Sanch. *dict.cap.*43.*num.*19. Quod si debita præmissa diligentia res maneat anceps, ac dubia, an ea reliquiæ sint alicuius Sancti canonizati, vel per vniuersum consensum Ecclesiæ ac traditionem, vel per publicum Sedis Apost. testimonium, abstinendum est à cultu illarum: non tamen sunt contemnendæ, sed seruandæ separatim in loco decenti quoad vsque de veritate constet. & *numer.*12. cum Sanch. *dict. cap.*43.*num.*12. tenet quòd si Reliquiæ Sancti canonizati permixtæ sint cum aliis personarum nondum canonizatatum, ita vt discerni, ac dignosci non possint, non potest Episcopus eas tunc approbare, ac publicè venerandas proponere.

Feria V. die 2. Octobr. MDCXXV.

In Generali Congregatione S. Romanæ Vniuersalis Inquisitionis habita in Palatio Apostolico Montis Quirinalis coram S. D. N. D. Vrbano Diuina prouidentia Papa Octauo, ac Illustrissimis & Reuerendissimis DD. S. R. E. Cardinalibus, aduersus hæreticam prauitatem Inquisitoribus generalibus a Sancta Sede Apostolica specialiter deputatis.

VM Sanctiss. in Christo Pater, & D.N.D. Vrbanus, diuina prouidentia Papa VIII. die 13. Martij 1625. decretum ediderit infrascripti tenoris, videlicet:

Sanctiss. D.N. sollicitè animaduertens abusus, qui irrepserunt, & quotidie irrepere non cessant in colendis quibusdam cum sanctitatis, aut martyrij fama, vel opinione defunctis, qui, etsi neque Canonizationis, neque Beatificationis honore insigniti sint ab Apostolica Sede, eorum tamen Imagines in Oratoriis, atque Ecclesiis, aliisque locis publicis, ac etiam priuatis, cum laureolis aut radiis, seu splendoribus proponuntur, miracula, & reuelationes aliaque beneficia à Deo per eorum intercessiones accepta, in libris rerum ab ipsis gestarum enarrantur, & ad illorum sepulchra, Tabellæ, Imagines, & res aliæ, beneficia accepta testificanda, & lampades, & alia lumina appenuntur. Volensque proinde huiusmodi abusibus pro debito officij pastoralis occurrere, re etiam cum Illustriss. & Reuerendiss. DD. Cardinalibus contra hæreticam prauitatem in vniuersa Republica Christiana Generalibus Inquisitoribus, communicata, & maturè considerata, ac discussa, declarauit, statuit, & decreuit, quorumuis hominum, cum sanctitatis, seu martyrij fama (quantacunque illa sit) defunctorum Imagines, aliaque prædicta, & quodcumque aliud venerationem, & cultum præ se ferens, & indicans,

in

in Oratoriis, aut locis publicis ſeu priuatis, vel Eccleſiis tam ſæcularibus, tam Regularibus, cuiuſcumque Religionis, Ordinis, inſtituti, Congregationis, aut Societatis opponantur, antequam ab Apoſtolica Sede canonizentur, aut Beati declarentur, & (ſi quæ appoſita ſunt,) amoueantur prout ſtatim amoueri mandauit.

Ac pariter imprimi de cætero inhibuit libros eorundem hominum, qui ſanctitatis, ſiue martyrij fama, vel opinione (vt præfertur) celebres è vita migrauerint, geſta miracula, vel reuelationes, ſeu quæcumque beneficia tanquam eorum interceſſionibus à Deo accepta continentes ſine cognitione, atque approbatione Ordinarij, qui in iis recognoſcendis, Theologos alioſque pios, ac doctos viros in conſilium adhibeat, & ne deinde fraus, aut error aut aliquid nouum, ac inordinatum in re tam graui committatur, negotium inſtructum ad Sedem Apoſtolicam tranſmittat, eiuſque reſponſum expectet. Reuelationes verò, & miracula, aliaque beneficia ſupradicta, quæ in libris horum hominum vitam, & geſta continentibus, hactenus ſine recognitione, atque approbatione huiuſmodi impreſſa ſunt, nullo modo approbata cenſeri vult, mandatque ſua Sanctitas.

Ad horum hominum ſepulchra vetuit etiam, ac inhibuit, tabellas, atque imagines ex cera, aut argento, ſeu ex alia quacunque materia tam pictas quàm fictas, atque exculptas, appendi, ſeu affigi, & lampades, ſiue alia quæcumque lumina accendi ſine recognitione ab Ordinario omninò, prout ſupra facienda, Sedique Apoſtolicæ, referenda, ac probanda.

Declarans, quod ter ſupraſcripta proiudicare in aliquo non vult, neque intendit iis, qui aut per communem Eccleſiæ conſenſum, vel immemorabilem temporis curſum, aut per patrum, virorumque Sanctorum ſcripta, vel longiſſimi temporis ſcientia, ac tolerantia Sedis Apoſtolicæ, vel Ordinarij coluntur.

Vt autem præmiſſa diligentius obſeruentur; Vniuerſis & ſingulis, tam Ordinariis, quàm hæreticæ prauitatis Inquiſitoribus diſtricte præcipit, vt in ſua quiſque Diœceſi, vel Prouincia ſedulo peruigiles, ne ſine approbationibus prædictis, Imagines commemoratis ſignis exponantur aut miracula, reuelationes, ac beneficia prædicta publicentur, aliáve contra ſuperius diſpoſita fiant: tranſgreſſores verò, ſi regulares fuerint, priuationis ſuorum officiorum, ac vocis actiuæ, & paſſiuæ, necnon & ſuſpenſionis à diuinis, ſi vero Clerici regulares, priuationis pariter ſuorum officiorum, ſuſpenſionis à diuinis, & ab adminiſtratione Sacramentorum, executioneque ſuorum Ordinum reſpectiuè, aliiſque arbitrio prædictorum Ordinariorum, ſeu Inquiſitorum pro modo culpæ infligendis pœnis plectendo. Qui autem libros impreſſerint, aut imagines pinxerint, ſculpſerint, ſeu quoquomodo affinxerint, vel formauerint, cæteriique artifices circa præmiſſa qualitercumque delinquentes, prædicta omnia admittant, & inſuper pecuniariis, aliiſque etiam corporalibus pœnis, iuxta criminis grauitatem eorundem Ordinariorum, ſeu Inquiſitorum arbitrio efficiantur. Contrariis quibuſcunque non obſtantibus.

Et ne præmiſſorum ignorantia poſſet ab aliquo prætendi, voluit, vt Decretum huiuſmodi, ſeu illius exemplum ad valuas Baſilicæ Principis Apoſtolorum Vrbis, ac in Acie Campi Floræ affixum omnes proinde arctet atque afficiat, ac ſi vniquique perſonaliter intimatum fuiſſet, quodque præſentium tranſumptis, etiam impreſſis manu Notarij publici ſubſcriptis, ac ſigillo alicuius perſonæ in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides habeatur, quæ præſentibus haberetur, ſi forent adhibitæ, vel oſtenſæ.

Poſtmodum verò idem ſanctiſſ. D. N. à quibuſdam reuocari in dubium accepit, an Tabellas, & Imagines quas in poſterum offerri contigerit, recipere, & antea oblatas conſeruare liceret Sanctitas Sua, quæ tantummodo voluit, occurrendo abuſibus, qui irrepere videbantur, certiorem parare viam ad eorum in terris gloriam, quorum ſanctam vitam diuina Clementia placuerat admirandis operibus illuſtrare, re prius cum Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. DD. Cardinalibus contra hæreticam prauitatem generalibus Inquiſitoribus communicata, præſenti Decreto declarauit; Quod ſicut nunquam prohibuit, nec ſuæ intentionis fuit prohibere oblationem, receptionemque Tabellarum, & imaginum huiuſmodi, ita, vt nulli deinceps hæſitationi loco relinquatur, ſtatuit in præſentiarum, & decernit, vt quoties ad aliquam Eccleſiam, aut Oratorium, locumve alium publicum ſæcularem, ſeu regularem Tabellas, & Imagines aliudve ſimile quiſpiam detulerit, ac interceſſione hominum inter Sanctos, vel Beatos, non aſcriptorum, quamuis cum martyrij, vel ſanctitatis fama demortuorum, optata, ſe impetraſſe dixerit, liceat Eccleſiaſticis perſonis, Eccleſiarum, locorumque prædictorum curæ Præpoſitis, Tabellas, & Imagines, ſiue pictas, ſiue ex quauis materia fictas, atque aliqua quæcumque collatæ gratiæ fidem facientia ſimul cum deferentis, aliorumque qui conſcij fuerint atteſtatoribus recipere, atque approbantibus Ordinariis, ad quos referre ſtatim omnia teneatur, in ſecreto aliquo, ſeorſum ab Eccleſia, loco cuſtodire, ibidemque iam amota collocare, & aſſeruare, vt ſi quando Dominus talium virorum merita Beatificationis, ſeu Canonizationis honore in terris decorare voluerit, extent huiuſmodi ſanctitatis qualeſcumque probationes Apoſtolicæ Sedis iudicio tunc examinandæ, contrariis quibuſcumque non obſtantibus.

Ioan Antonius Thomaſius S. Rom. & vniuerſ. Inquiſitionis Not.

Anno milleſimo ſexcenteſimo vigeſimo quinto, Indictione octaua, Pontificatus S.D.N.D. Vrbani diuina prouidentia Papæ octaui, die verò 30. menſis Octobris, ſupradictæ Literæ, ſiue Decretum affixum, & publicatum fuit ad Valuas Principis Apoſtolorum Vrbis, ac in Acie Campi Floræ, vt moris eſt, per me Brandimartem Patinum, prælibati Sanctiſſ. D. N. PP. Curſorem.

ROMÆ, *Ex Typographia Reuer. Cam. Apoſtol.* 1625.

Refert nouiſſimè poſt aliquas huius tract. impreſſiones Lauret. de Franchis *in controuerſ. in Epiſcopum, & Regular. pag. 242. cum ſeqq.*

Decretum S. Cong. Rituum ſuper immemorabili.

Sacra Rituum Congreg. S.D.N. decreuit immemorabilem probatam ſuper cultu, & veneratione alicuius Sancti non canonizati, nec beatificati, non ſuffragari ad effectum quòd de illo poſſit concedi Miſſa, vel Officium ſed in ſpecie, & in illo loco eſſe probandam immemorabilem quoad cultum cum Miſſa & officio, & ita in poſterum ſeruari mandauit die 20. Nouembr. 1628.

Decretum eiuſdem S. Congregat. ſeruandum in recipiendis informationibus pro cauſis beatificationum, & canonizationum Seruorum Dei.

Sacra Rituum Congregat. prohibet omnibus & ſingulis perſonis Eccleſiaſticis tam ſæcularibus, quam Regularibus, etiam S. Ioannis Hieroſolymitani, & Societatis IESV, *vel aliorum quantumuis ſpeciali nota dignorum, ne audeant ipſi per ſe, aut per alios capere informationes ſuper ſanctitate, aut miraculis alicuius Sancti, neque vllo modo*

exqui

exquirere atque obtinere ad hunc effectum extraiudiciales testificationes, aut subscriptiones iuxta penes archiuio Sacra Congreg. infligendis. Quod si superiori, Sacrista, seu alteri officiali illius Ecclesiæ, in qua requiescit corp. s ipsiusmet defuncti, vel alterius etiam Ecclesiæ, fuerint reuelata aliqua miracula, siue prophetiæ d na, possint ea recipere sub sigillo secreti ab ipsis tantum relatoribus, in quorum gratiam contigisse narrabitur: teneantur tamen quamprimum commode poterunt eadem deferre, vel obsignata transmittere Episcopo loci cum expressa declaratione quod reuelationes, sic vt supra recepta, non faciunt aliquem probationis gradum etiam cuiusuis longissimi temporis cursu. Quod ... rerum cum fuerit ad notitiam S.D.N. Vrbani VIII. deductum, Sanctitas sua illud approbauit, ac imprimi, & vbique publicari mandauit die 12. Martij 1631.

E. Episcopus Portuensis Card. Pius.
T. Tegrimius Episc. Assissien. Secret.

Ista & alia S. Congregationis & S.D.N. Vrb. VIII. decreta referunt post primam huius tract. impressionem D. Felix Contelor. *dict. tract. de canoniz. Sanctor. cap. 22. n. 19.* & nouissimè Truleneh. *in exposit. Decal. lib. 1. cap. 9. dub. 6. num. 26. cum seqq.*

ALLEGATIO XCVIII.

Episcopus an possit numerum Religiosorum, vel Monialium in quolibet monasterio statuere?

SVMMARIVM.

1 *Religiosorum, & mulierum numerus in quolibet monasterio is tantum constitui debet, qui ex propriis monasteriorum redditibus, vel consuetis eleemosynis sustentari possit.*

2 Conc. Trid. sess. 15. de Regularib. cap. 3. *declaratur.*

3 *Ordinary in monasteriis sibi subiectis, & etiam exemptis numerum Monialium statuere debent in quolibet monasterio, qua commodè ibi sustentari possint ex Bulla Greg. XIII.*

4 *Decisio Sacra Congreg. refertur.*

5 *Qua Paulus V. & S. Congreg. Gregor. XV. & S.D.N. Vrbano VIII. approbantibus circa certum numerum Religiosorum vnicuique monasterio præfigendo ediderint, ostenditur a numero 6. 7. 8. & 9.*

10 *Puella causa educationis in monasteriis monialium, an & quando recipi possint, ostenditur ex S. Congregationis decisione.*

1 IN Monasterio, & Domibus tam virorum, quàm mulierum, is tantum Religiosorum numerus constituatur, ac in posterum conseruetur, qui ex propriis monasteriorum redditibus, vel ex consuetis eleemosynis pro modo, & facultate loci cōmodè sustentari possint, vt habetur in Conc. Trid. *sess. 25. de Reg. c. 3.* quod antea dispositum erat *in cap. vnic. §. sanè, de statu reg. lib. 6.* per quæ Iura ita tenent Nauar. *in tract. de redit. Eccles. q. 1. monitu 62.* Zerol. *in praxi Episc. p. 1. verb. moniales, §. 6. pag. 256.* Stephan. Quaranta *in summa Bullarij verb. monasteria monialium pag. 359.* Fr. Emm. *quæst. Regul. tom. 2. q. 48. art. 1.* Azor. *instit. moralium part. 1. li. 13. cap. 9. quæst. 1.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol. 202.* Campan. *in diuers. Iur. Canon. rub. 12. cap. 16. num. 7. & 14.*

Interius antiquum *in d. cap. vnico*, & nouum Concilij Trident. *in d. cap. 3.* ea reperitur differentia, quia illud loquebatur tantùm de Monialibus Ordinum non Mendicantium, præcipiens ne reciperentur, nisi quot possint de ipsorum monasteriorum bonis, seu prouentibus absque penuria sustentari, hoc verò postmodum extendit ad omnes Regulares tam masculos, quàm fœminas, atque etiam Mendicantes; in quibus licet numerus statui non possit pro facultate bonorum, vel introituum, eo quod iis carere debent, nihilominus statuendus est habita consideratione ad consuetas eleemosynas, quibus valeant commodè sustentari. Deinde ad ipsum posterioribus summorum Pontificum Constitutionibus confirmatum auctumque fuit: refert me citato *in hoc loco* Tamb. *de iure Abbat. disp. 5. quæst. 1. num. 1. vers. notat autem*; nam Pius V. *in Const. sua*, incip. *Circa pastoralis officij, Dat. Rom. apud S. Petrum ann. Incarnat. Domin. 1566 quarto Kal. Iunij* distinctè præcipit, *ne plures Moniales in earum monasteriis recipiantur, & admittantur, siue recipi, & admitti permittantur, quam ex propriis redditibus ipsorum monasteriorum, vel consuetis eleemosynis commodè sustentari possint.* Denique Gregor. XIII. *Const. sua*, incip. *Deo sacris ann. 1573.* iniunxit Ordinariis, † *vt præfatum statuant numerum in monasteriis sibi subiectis, & etiam in exemptis*, sequentibus verbis: *Eleemosynarum vero prædictarum contributionem, & applicationem curare, & valere decernimus, ac suos effectus ad plenum sortiri debere, donec numerus Monialium, etiam Tertiariarum huiusmodi (quem per ipsos locorum Ordinarios, etiam in monasteriis ab earum cura, & regimine quomodocumque exemptis cum illarum Superiori interuentu, stabiliri, & ordinari, neque supra illum numerum alias recipi posse etiam de consensu suorum Superiorum, volumus, & mandamus) ita imminutus fuerit, vt reliquæ Moniales, & Tertiariæ ex propriis redditibus monasteriorum ipsorum, vel consuetis eleemosynis, se commodè sustentari queant*, &c. refert Piasec. *in praxi noua Episcop. part. 2. capit. 3. num. 55. in fine* ex quibus verbis colligit Nauar. *in cap. statuimus numer. 57. vers. tertio nota, 19. quæst. 3.* & me citato *in hoc loco* Homobon. *de examine Ecclesiastico tract. 12. cap. 3. quæst. 15. resolut. 3. pagin. 455.* vbi citat Sanch. *in præcept. libr. 7. cap. 23. numer. 3.* Ordinarios locorum sub pœna peccat. mort. ad id faciendum obligari, fulcitus verbis *in dict. Constit.* appositis, ibi *super quo Ordinariorum conscientiam oneramus*; me citato addit Tamburin. *dict. quæst. 1. numer. 4.* quod huiusmodi numerus Monialium ab Ordinario præfigendus est in monasteriis sibi subiectis; in aliis verò, quæ Regularibus subiecta sunt, ab Ordinario, cum interuentu tamen Superioris Regularis præfixio fieri debet. Pro monasteriis Monialium Regni Portugaliæ quomodo præfixio huiusmodi facienda esset, rescripsit *Sacra Congregatio*, cuius decisionem refert *de Iure Ecclesiast. vniuers. lib. 1. cap. 44. numer. 29.* & illius meminit Tamburin. *d. quæst. 1. numer. vltim. vers. pro monasterijs.*

Clem. VIII *in Decretis de Reform. Regul.* incip. *Nullus omninò, sub die 25. Iulij 1599.* apud Quarant. *verb. monasteria, & Conuentus §. 14.* sic ait. *In vnoquoque Conuentu Fratrum is tantum deinceps constituatur, & imposterum retineatur numerus, qui ex redditibus illius propriis, vel ex communibus consuetis, vel etiam singulorum eleemosynis, aliisue quibuscunque obuentionibus in commune, vt præfertur, conferendis commodè possit sustentari; redditus vero & supradicta omnia in communi loco, ac tuto diligenter asseruentur.*

De

4 De recipiendis autem vltra numerum præfixum modo prædicto edidit *Sacra Congregatio* Regularium ordinationem, quam reperiisse apud Impressores Camerales asserit Piasec. *dict. cap.* 3. *num.* 55. *in fine*, & vidisse subscriptam manu Illustrissimi Cardinalis Florentiæ refert Campan. *d. cap.* 16. *num.* 14. eiusque verba annecto.

Quemadmodum sacri olim Canones, & nouissimè sacrum generale Concil. Trident. summa ratione decreuit, vt in monasteriis; & Domibus tam virorum, quam mulierum bona immobilia possidentibus, vel non possidentibus, is tantum numerus constituatur, ac in posterum conseruetur, qui ex redditibus propriis monasteriorum, vel consuetis eleemosynis commode possit sustentari; ita quoque Sacra Congregatio Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, quæ negotiis, ac consultationibus Episcoporum, & Regularium præest, cui antiquius nihil est, quam salutaria huiusmodi decreta debita executioni demandari curare, sæpius locorum Ordinariis rescripsit vt certum numerum in singulis monasteriis monialium, etiam curæ Regularium, seu Militarium subiectis, iuxta cuiusque monasterij facultates præscriberent, & si quæ supra statutum numerum reciperentur, duplicem eleemosynam afferre, & supra numerarium locum tenere deberent. Verùm quia in dubium plerumque venit, num supranumerariæ prædictæ aliquibus ex numero in quolibet monasterio definito, decedentibus in eorum locorum subrogari possent, aut deberent, eadem Sacra Congregatio, quæ peculiariter super ea re sæpenumero rescripsit, prouidere volens, ne quis deinceps dubitationis locus relinquatur, huius generalis decreti tenore statuit, & declarat, moniales, quæ supra numerum in quolibet monasterio constitutum recipiuntur, in locum monialium decedentium intra numerum nequaquam subrogari, neque impedimento esse, quin aliæ in locum earundem ex numero demortuarum recipi eo modo valeant quo in singulis monasteriis moniales intra numerum possint admitti, quinimò easdem sic supra numerum receptas supranumerarias semper quoad hoc remanere, etiamsi in cæteris ab aliis nihil differant, sed illis omnibus pares, & æquales iuxta cuiusque monasterij institutum esse debeant. Declarat insuper eadem Sacra Congregat. duplicis eleemosynæ nomine intelligi semper debere duplicatam summam eius, quæ in receptione cuiusque monialis intra numerum in quolibet monasterio constitutum erogari pro tempore consueuerit: ita tamen, vt vbi summa, quæ confertur, minor est scutis ducentis, vbi saltem ratione duplicata eleemosyna soluenda sint scuta quadraginta, & non minus.

Eadem quoque Sacra Congregat. districtè prohibet ne loca per obitum monialium intra numerum decedentium pro tempore vacatura cuiquam puellæ ad habitum Regularem recipiendæ concedantur, neque promittantur, nisi sequuta vera, & reali illorum vacatione, atque ita demum & non antea de eis disponi, ac in monialis demortuæ locum, promissionem aut receptionem in Capitulo, seu quouis alio modo fieri iubet, dummodo tunc temporis puella ipsa recipienda, & ætatem habeat idoneam, & cæteras qualitates requisitas, quibus etiam præditas esse debere vult eas puellas, quæ supra numerum recipiendæ sunt, iam tunc, cum eis loca, vel promittuntur, vel dantur. Si quid verò contra à quoquam fieri contigerit, irritum, & inane, ac nullius roboris, & momenti fore & esse decernit. Ac nihilominus Abbatissas, Priorissas, & alios quoscunque monasteriorum superiores, qui cuiuslibet puellæ receptioni, vel admissioni, aut locorum vacaturorum promissioni, seu concessioni aduersus præsentis decreti dispositionem consenserint, priuationi vocis actiuæ, & passiuæ, aliisque arbitrio eiusdem Congregationis infligendis pœnis obstrictos, & obnoxios fore declarat, saluis etiam semper, & in suo robore permanentibus aliis quibuscunque ipsius Congregationis decreti aliàs latis præsenti decreto non contrariis, præsertim circa monialium admissionem, & receptionem, ad habitum, & professionem, & circa eleemosynarum dispositionem, solutionem, & erogationem in loca stabilia, quibus nullatenus derogare vult, & intendit. Romæ die 6 Septembr. 1604. Alexand. Cardin. Florent.

Paulus V. in decreto de certo Religiosorum numero cuicunque monasterio, Conuentui, ac domui Regulari præfigendo incip. Sanctissimus *sub* 4. *Decemb.* 1605. 5
quod referunt Quaranta *dict. verb. monasteria, & Conuentus pag.* 431. & Castellin. *de elect. in addit. pag.* 502. decreuit, & præcepit, *vt in qualibet prouincia quorumcunque, tam Monachorum, quam Mendicantium, & non Mendicantium Regularium intra fines Italiæ, & Insularum adiacentium, Generales, seu Prouinciales, Præsidentes, &c. adhibitis duobus, aut tribus Monachis, Fratribusue sui Ordinis, vel Congregationis probatioribus, & rerum vsu peritioribus, bona immobilia, census, redditus, & prouentus omnes, consuetas item eleemosynas, & obuentiones tam communes Monasteriorum, Conuentuum, & domorum eiusd. in Prouincia, quam etiam singularibus personis Religiosis assignatas, seu permissas, in communem vsum deinceps conferendas, decem annorum diuersorum habita ratione diligenter, maturéque recognoscant, iis omnibus detractis quæ reparationes, præstationes, grandines, & sterilitates consueuerunt absorbere; eaque omnia scripto fideliter exarata idem Superior, cuius interest, in primo Capitulo, seu Congregatione Prouinciali coram tribus Iudicibus ab ipsomet Capitulo, vel Congregatione diligendis proponat, qui computatis huiusmodi redditibus, eleemosynis, & obuentionibus vniuersis, ac oneribus, vt superius detractis, sedulo examinent quot Religiosi homines in vnoquoque Monasterio, Conuentu, domo Regulari iuxta regionis, & proprij instituti more, victum & vestitum in communi habentes, competenter valeant sustentari: tum eorundem bonorum redditum eleemosynarum, & onerum præcisam notam ipsimet Congregationi, Capitulove Prouinciali exhibeant, vt in illo diligenter omnibus discussis cuicunque familia, Conuentus, Monasterij, & domus Regularis quouis nomine nuncupatæ in singula quoque prouincia certus eorum tantum personarum numerus communi Patrum capitularium voto præfigatur, qui redditibus, eleemosynis, obuentionibus, vt superius, sufficienter ali possit. Ne vero Superiores, qui id præstare debent, serius, aut remissius, quam par est muneri suo satisfaciat, mandauit, ac mandat Sanctitas sua, vt infra annum à die dati præsentis Decreti computandum, omnia hoc de genere capitulariter gesta in authenticam formam redacta, ad Congregationem Reformationis Apostol. singuli mittant, &c.*

Gregorio XV. approbante *Sacra Congreg. Illustrissimorum DD. Cardinalium negotiis Episcoporum, & Regularium præpositorum sub die* 17. *Augusti* 1621. reuocat 6
licentias à Paulo V. concessas erigendi nouos Conuentus, volens quod de cætero non erigantur, nisi in quolibet eorum saltem duodecim Fratres, ac Monachi seu Religiosi habitare, atque ex redditibus, &c. refert Castellin. *de elect. c.* 16. *in fine.*

S. D. N. Vrban. VIII. approbante *Sacra Congre-* 7
gatione Concilij Tridentin. in Decretis de celebrat. Missarum sub die 21. *Iunij* 1625. post ordinationem datam ad sciendum quot redditus & eleemosynas Monasteria habere debeant, vt ex illis Regulares ea habitantes sustentari valeant, in hæc verba prorupit. *Deinceps verò Monasteriorum, Conuentus, domus, vel Societatis Religiosorum, seu Regularium, nullibi recipiatur, nisi præter alia ad id requisita, in singulis eiusmodi locis duodecim, saltem Fratres, aut Monachi, seu Religiosi, degere*

&

& ex redditibus, & consuetudinis eleemosynis, detractis oneribus : : t supra detrahendis, competenter sustentari valeant ad praescriptum Decreti Gregor. XV. hac de re editi. Aliquin monasteria, & loca huiusmodi posthac recipienda, in quibus duodecim religiosi, vt supra, sustentari, atque inhabitare non poterunt, & actu non habitauerint. Ordinarij loci visitationi, correctioni, atque omnimodae iurisdictioni subiecta esse intelligantur.

8 Postea *eadem Sacra Congregat.* ipsomet S.D.N. Vrban. VIII. approbante inter aliquas declarationes quas super praedictis decretis de celebratione Missarum in lucem edidit de anno praeterito 1626. quoad hoc propositum declarauit, vt si haec numeri praefinitio facta non fuit in vim similis decreti sanctae mem. Pauli V. absq; tamen computatione redditũ cuiusque Religiosi, esse iterum faciendam seruata forma vltimi decreti hac de re editi: insuper declarauit *nouitios posse admitti ad professionem in monasteriis, in quibus habita vt supra praefixione numeri commodè ali non possunt, si alias habiles existant, ac deinde in aliquo alio Monasterio eiusdem religionis collocandos esse, vbi commodè ali possint. Denique censuit supradictum decretum, vbi cauetur, vt nulli recipiantur Conuentus Regularium, nisi praeter alia ad id requisita duodecim saltem fratres in eis degere, & competenter sustentari valeant, itavt alioquin subsint iurisdictioni ordinariae comprehendere eas Religiones, quae non consueuerunt onera Missarum recipere, vt sunt Religiosi Capucinorum, ac Societatis* IESV, *pariterque illud habere locum tam in Italia ad quam est restrictum, quam extra Italiam.* Quae quidem decreta, & declarationes desuper factas originales prae manibus habui, & impressas vidi in typographia R. Camerae Apostolicae.

9 Cùm expletus est numerus personarum Religiosarum, quae ali possunt ex annuis redditibus Monasterij, vtrum possit aliqua sufficienter dotata cum sua dote supra illum numerum admitti? In quo dubio affirmatiuam partem tuentur Nauar. *de reddit. q.1. monitu* 62. Suar. *de Relig. tr.3. lib.4. c.9. n.*17. Valer. Reginald. *in praxi fori poenit. lib.*23. *n.*194. Sanch. *in praecepta Decalogi lib.7. cap.23. n.1. vers. tertia,* aduertentes Decretum Concilij *d. c.*3. prohibere, ne quando Monasterium plures foeminas alere non potest quàm in eo iam sint, admittantur aliae sine dote expensis Monasterij alendae, & notat Sanc. *d. n.4. vers. secunda inclusio,* quod quamuis attento Iure antiquo *c. vnic. §. sanè, de statu Regul. in* 6. professio Monialis receptae in monasterio non Mendicantium vltra numerum earum, quae ex redditibus Monasterij, & consuetis eleemosynis absque penuria sustentari valeant, esset irrita : hodié tamen locum non habet, quia consuetudine abrogatum est; cum compertum sit plures saepè admitti, nec vnquam nostris temporibus auditum sit in controuersiam verti valorem professionis, nedum illam irritari.

10 Puellas etiam causa educationis in Monasteriis, Monialium recipi posse, nec obstare decretum praedictum de numeri Monialium determinatione rescripsit *Sacra Congregatio Concilij Episcopo Hieracen.* quod rescriptum refert Quarant. *cir. vers. monasteria monialium,* tenoris sequentis.

11 *Reuerendiss. Domine. Ex Sacra Congreg. Cardinal. Tridentini Concilij Interpretum, amplitudinis tuae nomine quaesitum est, an puellae in monasteriis, Monialium educationis causa permanere possint. Ij verò sic censuerunt ad te scribendum, iamdudum ab eadem Congregat. statutum esse nullo Concilij decreto prohiberi, quominus puellae in monasteriis monialium educentur; si tamen eadem monasteria ante Concilium consueuerint huiusmodi puellas recipere, sicque à Superioribus monasteriorum scriptam licentiam impetrauerint, atque Abbatissa, & reliquarum monialium consensus accesserit : tunc vero hae ipsae puellae vestitu in monasteria intromittantur, nullamque secum famulam adducant, nec manere in eis possint, nisi vsque ad aetatis suae annum vigesimumquintum, atque in eis dum erunt eandem seruent clausurae legem, quam moniales ipsae. & si semel exierunt, nullam habeant ad eam reuertendi facultatem. Proinde Congregatio his litteris impertiendam tibi hanc facultatem duxit, vt quotiescunque in ista tua Ciuitate, & dioecesi Hieracensi id expedire amplitudo tua iudicauerit, possis permittere puellas, in Monialium monasteria, in quibus piè, & honestè instituantur, introduci, adhibitis tamen conditionibus suprascriptis, & bene in Domino valebis.*

Amplitudinis tuae vti frater,

Philippus Boncompagnus Card. S. Sixti.

ALLEGATIO XCIX.

Episcopi, seu eius Vicarij licentia quando sit necessaria in dispositionibus bonorum temporalium à nouitiis faciendis?

SVMMARIVM.

1 *Dispositio bonorum temporalium fieri non potest à nouitiis, cùm primum recipiunt habitum, sed intra duos menses ante professionem cum licentia Episcopi, vel eius Vicarij.*

2 *Doctores referuntur, qui tractant de materia* Concilij sess. 25. de Regul. c. 16.

3 *Episcopus confirmatus, licet non consecratus, potest concedere licentiam, vt à nouitiis possit fieri dispositio bonorum temporalium.*

4 *Archiepiscopus consecratus, etiamsi nondum pallium receperit, potest licentiam impertiri in dispositionibus faciendis per nouitios de bonis temporalibus.*

5 *Capitulum Sede vacante potest licentiam concèdere, vt nouitij disponant de bonis temporalibus.*

6 *Abbates, & alij Praelati habentes iurisdictionem quasi Episcopalem, nullique Episcopo subiecti possunt in suis dioecesibus licentiam concedere nouitiis ad disponendum de suis bonis temporalibus.*

7 *Praelati Regulares in monasteriis exemptis, & sibi subiectis non possunt facultatem concedere nouitiis disponendi de suis bonis temporalibus.*

8 *Vicarius Episcopi, vel quorumcunque Praelatorum iurisdictionem Episcopalem habentium in sua dioecesi ac etiam à Capitulo Sede vacante constitutus, potest facultatem concedere nouitio disponendi de suis bonis temporalibus.*

9 *Licentiam, quam Episcopi, vel eorum Vicarij concedunt nouitiis disponendi de suis bonis temporalibus possunt alteri delegare.*

10 *Licentia, quam Episcopi, & habentes Episcopalem iurisdictionem, eorumque Vicarij concedere possunt nouitiis faciendi dispositiones bonorum temporalium, non exigitur quod sit in scriptis, nec satis est petita, sed debet esse obtenta.*

11 *Menses duo professioni proximi intra, quos renũciatio, & obligatio fieri potest de licentia Episcopi à nouitio, computantur secundum quod occurrunt in Kalendario, & ibi vide alia vtilia super hac re.*

12 *Concilium Trid.* sess. 25. de Regularibus cap. 16.

non habet locum in teſtamentis, donatione cauſa mortis, & codicillis.

13 *Teſtamentum an ante profeſſionem factum ſubſequenti profeſſione rumpatur, & an ante profeſſionem poſſit expreſſè reuocari, oſtenditur.*

14 *Profeſſus Religioſus non poteſt teſtamentum ante profeſſionem reuocare.*

15 *Monachus etiam ad dignitatem Epiſcopalem promotus non poteſt teſtamentum ante profeſſionem factum reuocare.*

16 *Renunciatio, ſeu donatio bonorum facta ab exiſtente adhuc in ſæculo prætextu & intuitu ingreſſus religionis ſtante Concilij Trid. diſpoſitione* ſeſſ.25.de Regul c.16. *an valida ſit non obſeruata illius forma, oſtenditur, &* n.17.

18 *Concilium Trid.* d c.16. *an procedat in maiori viginti quinque annis renunciante oſtenditur.*

19 *Concilij* d.c.16. *diſpoſitio non habet locum in reſignatione beneficij.*

20 *Renunciatio beneficij, cuius titulo quis eſt ordinatus ante ſuſceptionem habitus, eſt omnino inualida.*

21 *Beneficij renunciatio an infra duos menſes ante profeſſionem poſſit à nouitio fieri, oſtenditur.*

22 *Donationes inter viuos comprehendit decretum Concilij dicto loco.*

23 *Renunciationem officiorum publicorum temporalium comprehendit decretum Concilij dicto loco.*

24 *Fideiuſſionem comprehendit Concil. dicto loco.*

25 *Liberationem qua nouitius tutorem, ſeu curatorem ſuum à reddendis ratiociniis liberat, comprehendit Conc. citato loco.*

26 *Eleemoſynas per nouitios factas non comprehendit Concil. vbi ſupra.*

27 *Donationem Deo, ſeu B. M. vel Sanctis oblatam non comprehendit Concil. vbi ſupra.*

28 *Victum ac veſtitum, quem pro ſe tribuit nouitius monaſterio, non comprehendit Conc. citato loco.*

29 *Donationes, oblationéſve facta monaſterio ab aliis quam à nouitiis non comprehenduntur ſub dicto Concilij decreto.*

30 *Contractus quos non includat diſpoſitio Concilij citato loco, oſtenditur.*

31 *Nouitius Canonicus neceſſario vocandus non eſt ad electionem Epiſcopi, quamuis iure eligendi poteſtate minimè priuatus ſit.*

32 *Concil. Tridem.* ſeſſ.25.de Regulat.c.16. *non habet locum in nouitiis Societatis* IESV.

1 DISPOSITIO bonorum temporalium fieri non poteſt à nouitiis, cùm primum recipiunt habitum, ſed intra duos menſes ante profeſſionem, cum licentia Epiſcopi, vel eius Vicarij, vt habetur expreſsè in Concil. Trident. *ſeſſ.25. de Regul. cap.16.* in hæc verba. *Nulla quoque renunciatio, aut obligatio antea facta etiam cum iuramento, vel in fauorem cuiuſcunque cauſæ piæ valeat, niſi cum licentia Epiſcopi, ſiue eius Vicarij fiat intra duos menſes proximos ante profeſſionem, & non alias intelligatur effectum ſuum ſortiri, niſi ſecuta profeſſione: aliter verò facta, etiamſi cum huius fauoris expreſſa renunciatione, etiam iuratò fiat, ſit irrita, & nullius effectus,*
2 de cuius materia tractarunt † Aloyſ. Ricc. *in collectan. deciſ. part.2. collect.454.* Ceual. *commun. contra commun. quæſt 806. numer.3. cum ſeqq.* Piaſec. *in praxi noua Epiſcopali part. 2. cap. 3. numer. 50. verſ. renunciatio*, Fr. Emman *quæſt. Regularium tom. 2. quæſt 47. articul.*8. Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. part.2. cap 1. numer.38. cum ſeqq.* & Stephan. Gratian. *Marchia deciſ.*37. Azor. *inſtit. moral. part.1. lib.12. cap.2. col.*169. Molin. *de Iuſtit. tract.2. diſp.*139. *verſ. anteaquam* Leonard. Leſſius *eod. tract. lib. 2. cap.41. dub.4. numer.* 40. Valer Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 18. numer.* 397. Marius Anton. *var. reſol. lib.1. reſolut. vltim. caſu* 62. Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub.12. cap.3. à num.10. & cap.4. num.*1. Franc. Molin. *de ritu nupt. lib.3. quæſt.99. alias vltim num.18. cum multis ſequentibus.* Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib.2. tit.18. lib.7. de relig. num.18. cum ſeq.* Luſitanus Benedictus Ægid. *in repet. l. vnica, C. de ſacroſanct. Eccleſ p.4. §.2. per tot.* late Aluar. Valaſc. *de portio lib. cap.16. n.2. cum ſeqq.* latiſſimè Fr. Ludouic. Miranda *in manuali Prælator. Regularium q.33 tom 1.* Nicol. Garc. *de benef. p.11. c.9. an.*10. Sanch. *in præcepta Decalogi tom.2. lib.7. cap.5.* nouiſſimè Fr. Bartholom. de Vechis *in praxi obſeruanda in admittendis ad Religionis ſtatum nouitiis diſp.8. dub.7 cum multis ſeqq.* D. Hieron. Venero. & Leyua *in examine Epiſcopi, lib.6. cap.15. num.17. cum ſeqq.* Vgolin. *de officio Epiſcopi cap.10. §.7.* Barthol. à S. Fauſto *in theſauro Relig. lib.5. à quæſt.178. vſque ad* 200. Portel. *in dubiis Regular. verb. nouitij a num.73.* nouiſſimè me citato *in hoc loco* Alzed. *de præcellent. Epiſcop. dign. part.2. cap.8. n.44.* Hieron. Roder. *in compendio quæſt. Regul. reſol.53. ex num.10. & reſol.101. num 48. cum ſeqq.* Laut. de Peirinis *in Conſtit. ſuæ Relig. Minimor. conſt.2. Sixti IV. à n.72.* Peregr. *in conſtit. cleric. Regular. part.2. cap.1 li. G. pag.152. cum ſeqq.* nouiſſimè Laurent. de Franchis *in controuerſ. inter Epiſcopos & Regulares quæſt 42. cum ſeqq. pag. 357.* Lezana *in ſum. quæſt. Regul. cap.24. num.32. cum ſeqq.* nouiſſime Tamburin. *de iure Abbatiſſar. diſp.4. q.10. cum ſeqq.* me citato *in hoc loco* nouiſſimè Nouar. *in lucerna Regular. verb. diſpoſitio bonorum.*

Ad excludendas fraudes, metum, preces importunas, meritò exigit Concil. in præcitatis verbis in bonorum temporalium diſpoſitione à nouitio facienda, vt licentia Epiſcopi, aut eius Vicarij præueniat, & ſufficit, ſi obtineatur ab Epiſcopo confirmato, quamuis nondum conſecrato; ex eo, quia illis a tempore confirmationis competunt ea omnia, quæ ſunt iuriſdictionis, quale eſt hoc, vt in terminis reſoluit Sanch. *d.c.5. n.65. & n.66.* aſſerit † Archiepiſcopum conſecratum, qui nondum pallium recepit, poſſe huiuſmodi licentiam in ſua diœceſi impertiri, quippe quod illi tantùm interdicatur ante receptum pallium cogere Concilium, & ea, quæ ad ordinem Epiſcopalem pertinent, exercere; non vero quæ ſunt iuriſdictionis, quæ facta confirmatione ante receptum pallium exercere poteſt, de quo etiam Barth. à S. Fauſto *d. lib. 5. q.*196. tam in monaſteriis ſibi ſubiectis, quam in exemptis ſemper exigitur licentia Epiſcopi, vel eius Vicarij, nec eſt neceſſaria, nec ſufficit licentia Prælati Regularis, quia decretum Concil. Trid. *in d c.16.* virtute cuius huiuſmodi licentia ad hanc renunciationem poſita eſt, ſolam Epiſcopi, aut eius Vicarij licentiam petit, quando autem aliud voluit id expreſſit: quare ita reſoluunt Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.2. q.46. art.*14. Laurent. de Franchis *vbi ſupra q.*43. 3 4

Capitulum Sede vacante, quia ſuccedit in omnem Ordinariam iuriſdictionem Epiſcopis competentem, vt probaui *alleg.39. num.9.* poteſt huiuſmodi licentiam concedere, vt reſoluit in terminis Sanch. *d.c.5. n.67.* Barth. à Fauſto *d. lib 5. quæſt.*195. Fr. Barthol. de Vechis *d. diſp.8. dub.9. num.2.* Pereg. *d. cap.1. lit. C. §.*261. nouiſſimè Tamburin. *d. diſp.4. q.10. num* 3. 5

Abbates, & alij Prælati habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, nullique Epiſcopo ſubiecti in 6

ſuis

suis diœcesibus possunt huiusmodi licentiam concedere, vt per Fr. Barthol. de Vechis *d. disp. 8. dub. 9. num. 2.* Sanch. *d. cap. 5. num.* 68. vbi etiam tenet Archiepiscopum in diœcesi suffraganei non habere potestatem concedendi huiusmodi licentiam, nisi Episcopo eam denegante deuolueretur per appel-
7 lationem causa ad ipsum. † Prælati Regulares cam facultatem concedere non possunt in monasteriis exemptis, & ibi subiectis, quia Decretum Concil. *in d. cap. 16.* solum Episcopi licentiam ad hanc renunciationem petit. Quare ita tenent Fr. Emman. *quæst. Regular. tom. 2. quæst. 47. art. 14.* Sanch. *d. cap. 5. num. 74.* vbi *num. 75.* cum eodem Fr. Emman. *in summa tom. 2. cap. 7. n. 1. in fine*, & Veg. *tom. 2. sum. cap. 50. casu 3.* asserit in aliquibus Religionibus in dissuetudinem abiisse hanc petere licentiam ab Episcopo, quod ille approbat, si consuetudo fuerit legitimè præscripta, vt contra prædictum Trident. decretum vires obtineat.

8 Vicarius Episcopi, vt dicit idem Tridentini Decretum, potest hanc licentiam elargiri, idem etiam potest Vicarius à Capitulo Sede vacante, quia quamuis in Concilio expressa fiat mentio Vicarij Episcopi, qualis non dicitur Vicarius Capituli Sede vacante, tamen verius est nomine Vicarij Episcopi intelligi Vicarium habentem iurisdictionem Episcopalem, qualis est Vicarius huius Capituli. Quare ita in terminis firmant Barthol. à S. Fausto *d. lib. 5. q. 198.* Tambor. *d. q. 110. n. 16.* Sanch. *d. cap. 5. n. 69.* vbi *n. 70.* idem dicendum putat de Vicariis quorumcunque Prælatorum iurisdictione Episcopali in sua diœcesi gaudentium, quia censentur Vicarij Episcopi, id est, habentium iurisdictionem, quasi Episcopalem, & *n. 72.* asserit non esse integrum Vi-
9 cariis foraneis hanc licentiam concedere absque expressa commissione sibi facta, & *n. 73.* tenet, quòd possunt facultatem huius licentiæ concedendæ delegare tam Episcopi, & habentes iurisdictionem Episcopalem, quam eorum Vicarij: quia cum hæc iurisdictio sit in Iure communi per Tridentinum constituto annexa perpetuò non personæ, sed dignitati & officio, est Ordinaria & consequenter delegabilis, iuxta ea quæ diximus *alleg. 54. n. 92.*

10 Licentia, quam Episcopi, & habentes Episcopalem iurisdictionem, eorumque Vicarij concedere possunt nouitiis faciendi dispositiones bonorum temporalium, non exigitur, quod sit in scriptis, cum Tridentinum *dicto loco* nullam scripturæ mentionem fecerit, prout fecit hac eadem *sess. 25. de Reg. c. 5.* nec satis est petita, sed debet esse obtenta, & quãuis procedere debeat, satis tamen est eam esse tacitè habitam ex ratihabitione de præsenti, vt sigillatim in terminis tradit Sanch. *d. c. 5. n. 76. cum tribus sequentibus*, Fr. Barthol. de Vechis *in praxi obseruanda in admittendis ad Religionis statum nouitiis disp. 8. dub. 9. n. 3. & 4.* nouissimè Lauret. de Franchis *in controu. inter Episcopos & Regul. q. 42. pag. 357.*

11 Circa tamen aliam eiusdem Concilij *in d. c. 16.* solemnitatem petitam, nempe vt renunciatio, & obligatio fiant intra duos menses professioni proximos, obseruat Sanch. *d. c. 5. num. 80.* non exigi, vt hæc fiant integro bimestri ante professionem, sed satis esse toto eo bimestri fieri, quamuis immediatè ante professionem ex dictione *intra*, qua vtitur Concil. *dicto loco*. Et hoc casu nullam esse renunciationem si fiat absque dictis solemnitatibus resoluit Sperell. *d. dec. 15. num. 54.* quamuis Nouar. *q. forens. part. 1. q. 78.* existimauerint huiusmodi renunciationes si fiant per paucos dies ante professionem validas esse absque dictis solemnitatibus, Pereg. *d. cap. 1. lit. G. §. 30.* Tamburin. *d. q. 10. num. 4.* Et idem Sanch. *num. 81.* existimat computandos esse prædictos duos menses de momento ad momentum; & secundum quod occurrit mensis in Kalendario, Fr. Barth. de Vechis *d. dub. 9. num. 5.* Barthol. à S. Fausto *d. lib. 5. q. 193.* Pereg. *d. cap. 1. lit. G. §. 20. vers. probatur, quia*, Lauret. de Franchis *d. lo. q. 44.* Tamburin. *d. disp. 4. q. 10. num. 10.* vbi subdit fuisse *à sacra Congreg. Concilij* decisum renunciationem factã a Moniali per diem ante dictos duos menses non valere: & idem Sanch. sæpe citato *c. 5. num. 82.* asserit nihil referre facta semel renunciatione bimestri illo ante professionem legitimè faciendam, vt quia transactu bimestri est completa ætas, & annus nouitiatus, differre professionem ex quacunque causa dilatio contingat, refert decisum Armendariz *in addit. ad recopilat. legum Nauarræ lib. 2. tit. 18. l. 7. de Religion. n. 28.* & *n. 17.* asserit, Concilij verba, *intra duos menses*, verificari, etiamsi vltra plures menses anni probationis professio fiat, & *num. 22.* asserit quoque decisum tenere renunciationem quam aliquis fecerit ante professionem per duos menses, licet ante expletum 26. annum. Item idem Sanch. *loco proximè citato, n. 83.* verius credit stante dispositione Pontificia, vel nouitius nono mense professus sit, vt minor 16. annis non posse renunciare bimestri illo ante professionem, seu renunciationem debere fieri proximè professioni vt eodem die, vel præcedenti, & *n. 84.* id obseruandum dicit, quod si nouitius ante finem anni professionem deferat siue tacita, siue non facta renunciatione, atque iterum pœnitentia ductus redeat, renunciationem illam, quæ eo egressu irrita facta fuerat, minimè conualescere. Huiusmodi autem renunciatio, seu obligatio memoratis solemnitatibus facta adeo est valida, vt ab ipso nouitio renunciante non possit illo bimestri perseuerante in Religione amplius infirmari, vt resoluunt Sanch. *d. cap. 5. à n. 57.* Fr. Barth. de Vechis *d. disp. 8. dub. 9. n. 6.*

Si verò nouitius professionem non emitteret, rediretque ad sæculum, tunc perspicuum esset renunciationem reuocari, vt per Menoch. *de arbitr. casu 5 num. 7.* Honded. *consil. 73. à num. 16. vol. 2.* Fr. Barthol. de Vechis *d. disp. 8. dub. 8. num. 3.* nam nonnisi realiter sequuta professione non sortiuntur effectum donationes, seu renunciationes huiusmodi factæ à nouitiis cum solemnitate petita à Concilio; ita Lezana *in sum. q. Regul. c. 24. n. 36.* Castr. Palao *tom. 3. tr. 16. disp. 1. puncto 17. à n. 34.* Noguerol. *alleg. 6. n. 24. in fin.*

An renunciatio, & donatio nouitij, facta cum solemnitate Concilij *in d. c. 16.* corruat morte nouitij in Religione tanquam non sequuta professione; Latissimè differit Sanch. *d. lib. 17. cap. 5. à num. 48.* vbi affirmatiuam sustinet opinionem, cuius quidem sententiæ sectatores sunt Fr. Emman. *in summ. tom. 2. cap. 90. num. 6. & tom. 3. quæst. Regul. quæst. 47. articul. 12.* Passarel. *in priuil. Minol. cap. 30.* Molin. *tom. 1. d. 140. colum. 1.* Barthol. à S. Fausto *d. lib. 5. q. 186.* vbi *quæst. 187.* resoluit vt donatio nouitij facta cum solemnitate huius decreti sit firma, requiri vt professio sit valida; de quo etiam Laurent. de Peirinis *constit. 2. Sixti IV. num. 78.* Sanch. *d. lib. 7. capit. 5. num. 65.* Lezana *d. cap. 24. n. 36.* Tamburin. *à disp. 4. q. 12. n. 1.* Ratificata vero professione censeri quoque renunciationem ratificatam & validam, resoluunt Tamburin. *d. disp. 12. n. 2.* Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiepiscop. Neapolitan. dec. 146. part. 4.* Pro ornatu præsentis materiæ, sunt à me certa dubia discutienda, & ideo

12 Quæro primò an prædicta Conciliaris diſpoſitio locum habeat in teſtamentis, donatione cauſa mortis & codicillis? in qua quæſtione incautè admodum Spin. in ſpeculo teſtamentorum gloſ. 12. n. 50. ſcribit d. cap. 16. Concil. Trid. probari nullam renunciationem, donationem, aut teſtamentum valere eius, qui monaſterium ingreditur, niſi ſeruata illius capitis forma. Sed verius eſt contrarium, immo non procedere in vltimis voluntatibus prædictam conciliarem diſpoſitionem, quoniam ſacrum Concil. libertati proſpiciens eorum, qui Religionem ingreſſuri ſunt profitendo, ſtatuit in ea, quæ ſuperius verba recenſui; at ratio huiuſmodi in teſtamento neceſſaria nõ eſt, quia poteſt liberè reuocari, & quæ antea libertas nouitio concedebatur, eadem ipſa ante profeſſionem viget. Quamuis autem Gutier. in cap. quamuis pactum, de pactis lib. 6. verb. dum nuptui tradebatur, n. 4. auſus non fuerit hanc terminare quæſtionem, idem tamen lib. 2. Canon. quæſt. cap. 1. n. 26. cum ſequentib. hanc ſequitur opinionem; quam etiam amplectuntur Garcian. regula 456. n. 7. Nauar. comment. de Regular. num. 50. & conſ. 83. num. 2. & 3. ſub tit. de Regular. in nouis Henriq. dec. 21. Tabia in authent. ingreſſi, verb. ideoque nec de his, c. 1. num. 15. in fine, Humada l. 7. gloſſ. 3. a nu. 4. tit. 7. part. 1. Caualc. Fiuizana deciſ. 10. n. 113. part. 3. ſub tit. de vltimis voluntatibus, Menoch. in addit. ad lib. 2. de arbitr. caſu 436. n. 16. Molina d. diſp. 139. verſ. ambiget fortaſſe, Azor. d. part. 1. lib. 12. cap. 2. quæſt. 14. in fine, & lib. 13. cap. 9. quæſt. 2. Veg. in ſum. tom. 1. cap. 91. caſu 4. & tom. 2. cap. 50. caſu 3. Aloyſ. Ricc. in collectan. deciſion. collect. 584. Fr. Emman. quæſt. Regular. tom. 3. quæſt 16. art. 1. & tom. 2. quæſt. 47. art. 10. & in ſumm. tom. 1. cap. 90. num. 5. & tom. 2. cap. 7. num. 8. & 8. Leonard. Leſſius d. cap. 41. num. 40. Aluarus Valaſc. d. cap. 16. à numer. 13. Ceuall. commun. contra commun. quæſt. 63. num. 7. & quæſt. 121. à num. 4. Cened. ad Decretum collect. 20. in fine, Nicol. Garcia de benef. part. 11. cap. 9. num. 17. Emman. Sà in ſumm. verb. Religio n. 5. Zech. de Republ. Eccleſ. tit. de Regular. cap. 3. n. 10. nouiſſimè Sanch. d. cap. 5. num. 13. Luſitanus noſter Benedictus Ægidius d. §. 2. num. 21. cum ſequent. & num. vltim. Fr. Ludouic Miranda dict. quæſt. 23. art. 4. optimè Campanil. d. rubr. 12. cap. 13. num. 12. Monet. de commutat. vltim. volunt. cap. 5. num. 11. Barthol. a S. Fauſto dict. lib. 5. quæſt. 189. Laurent. de Peirinis in conſt. ſui Ordinis Minimor. conſt. 2. Sixti IV. num. 74. Pereg. d. cap. 1. lit. G, §. 4. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. tom. 5. c. 587. num. 30. Moneta de commut. vlt. volunt. cap. 5. num. 11. Barth. de Vechis d. diſp. 8. dub. 10. num. 3. Hieronym. Roder. in compendio quæſt. Regul. reſolut. 53. num. 19. Lezana in ſum. quæſt. Regul. cap. 24. num. 35. Melch. Phœbos Luſit. deciſ. 137. n. 6. cum ſeqq. part. 2. nouiſſimè Tamburin. d. diſp. 4. quæſt. 10. n. 12. & deciſum fuiſſe referunt Franc. Molin. d. quæſt. 99. nu. 26. & Armend. d. loco numer. 21. Per huiuſmodi enim Concilij decretum nouitij non carent facultate condendi teſtamentum ante vel poſt Religionis ingreſſum, vt per Læl. Zech. de Republ. Eccl. tit. de Regul. cap. 3. n. 10. Stephan. Gratian diſcept. forenſ. tom. 5. cap. 587. n. 30. nouiſſimè Fr. Barboſ. de Vechis dict. diſp. 1. dub. 10. n. 3.

13 Et cùm dixerim prædictam conciliarem Conſtitutionem non habere locum in vltimis voluntatibus, imò licere teſtari cuicunque volenti ingredi Religionem, aut etiam ingreſſo, dum annus probationis excurrit, non exilis inde dubitatio exoritur, teſtamentum iſtud rumpatur ne ſubſequenti profeſſione? & vtrum ante profeſſionem poſſit expreſſè reuocari? In qua quæſtione verior eſt opinio, quod Monachus, dum in nouitiatu agit, poteſt reuocare teſtamentum factum ante ingreſſum Religionis, & durante eodem nouitiatu aliud condere, cùm Laicus reputetur, & quia in illius enodatione aliquas admittunt diſtinctiones, longaſque reſolutiones vtriuſque Iuris Doctores, apud illos latius veritatem inquirere poteris, & videre Bart. in authent. ingreſſi num. 1. de Sacroſanctis Eccleſiis. vbi cæteri ordinarij, Anton. Butr. in cap. in præſentia n. 34. de probat. vbi Canoniſtæ omnes, Couar. in cap. 2. num. 4. de teſtamentis, Iulium Clarum in §. teſtamentum quæſt. 28. Craſſ. eod. verb. quæſt. 34. num. 2. Gutier. Canon. lib. 2. cap. 1. & in cap. quamuis pactum, verb. dum nuptui tradebatur n. 4. Molinam de primogenit. lib. 2. cap. 9. à num. 38. Gomez lib. 3. Tauri num. 23. vbi Cornelio, Fachin. lib. 6. controu. cap. 14. & 15. Carol. Tapiam ad dict. authent. ingreſſi, verb. Ideoque nec de iis, à numer. 46. Carol de Graſſis de effectib. clerical. effectu 4. num. 31. & 32. Menoch de ſucceſſionum creat. lib. 2. §. 20. & numer. 29. & de ſucceſſionum progreſſu lib. 1. §. 1. num. 52. Matien. lib. 1. gloſſ. 3. num. 4. tit. 4. lib. 5. nouæ recopilat. Fr. Emman. quæſt. Regularium tom. 2. quæſt. 3. art. 8. Ceuall. commun. contra commun. quæſt. 61. & quæſt. 221. Azorius inſtitut. moralium part. 1. lib. 12. cap. 2. in fine, & cap. 6. quæſt. 5. Nauar. commento 2. de Regularib. num. 49. Theſaur. lib. 2. quæſt. forenſ. quæſt. 55. num. 2. Cæſar. Manet. conſ. 58. Giouagnon. reſp. 85. num. 7. lib. 1. Fr. Ludouic. Miranda dict. quæſt. 23. artic. 8. Gama Luſitania deciſ. 316. num. 5. & 6. & dec. 375. num. 5. Coſta in cap. ſi pater, verb. teſtatorem, num. 8. & 10. de teſtamentis libr. 6. Caldas Pereira in l. ſi curatorem, verb. ſine curatore, num. 59. & de nominat. Emphyt. quæſt. 6. num. 5. cum ſequentibus, & de poteſtat. eligendi cap. 3. num. 17. Valer. Reginald. in praxi fori pœnitent. lib. 18. num. 397. Aluar. Valaſc. dict. cap. 16. num. 14. Franc. Molin. d. q. 99. num. 23. & 24. Caſtill. quotidianarum quæſt. libr. 1. de vſufructu cap. 65. num. 6. & lib. 3. cap. 12. num. 3. Molin. d. tract. 2. diſput. 139. dub. vltim. & diſp. 64. num. 3. Ioã Sanch. d. tom. 2. lib. 7. cap. 3. numer. 24. cum multis ſequent. Marc. Anton. Genuenſ. in practicabilib. Eccleſ. quæſt. 332. nouiſſimè Parthulon. de Vechis in praxi obſeruanda in admittendis ad Religionis ſtatum nouitiis diſp. 8. dub. 10. n. 1. Hieron. Roder. d. reſ. 101. num. 49. nouiſſimè Tamburin. de iure Abbatiſſar. diſp. 4. quæſt. 13.

Eſt etiam alia quæſtio in hoc propoſito pariter controuerſa, an ſcilicet profeſſio integrum ſit teſtamentum ante profeſſionem factum reuocare? In qua vna ſententia tenet abſolutè poſſe reuocare, quam ſequuntur Doctores in lib. 1. de teſtament. vbi Bart. numer. 7. Cuman. 5. & cæteri ſcribentes. Xuar. allegat. 20. num. 25. cum ſequentibus, Tell. l. 17. Tauri num. 6. Decian. conſ. 31. lib. 3. Borg. de Paz l. 3. Tauri num. 688. Matienſo l. 1. gloſſ. 3. n. 4. tit. 6. lib. 5. nouæ Recopilat. Cald. Pereira de nomin. emphyt. cap. 3. n. 17. Altera verò & communior, ac receptior tenet integrum non eſſe profeſſo teſtamentum reuocare; quia per profeſſionem ita moritur mundo Religioſus vt nihil proprium habere poſſit, nec deinceps de bonis antehabitis quicquam diſponere, auth. egreſſi, C. de ſacroſanct. Eccl. & ideo hanc tuentur Abb. in cap. in præſentia, nu. 61. de probation. Imol. l. 1. n. 13. ff. de teſtament. Nauar. com. 2. de regularibus num 53. Couar. in cap. 2. num. 9. de teſtament. Gutier. canon. lib. 2. cap. 1. à num. 37. Tap. in d. auth. ingreſſi verb. ideoque nec de his, cap. 1. num. 63. Spino gloſſ. 6. rubr. in fine Thad. Piſo lib. 1. var. cap. 8. nu. vlt. & Hieron. Roder. reſol. 135. num. 3. Fachin. controu. Iuris lib. 6. c. 15. verſ. ego ſententiam, Augul de melioration lib. 1. 14

glos. 3.

*gloss.3 num.*12.Fr.Emman. *in summ.tom.*2.*c.*32.*n.*2. *quæst.Regular. tom.*3. *quæst.*10. *art.*3. *& q.*69. *art.*3. Azor.*instit. moral.part.*1. *lib.*12.*cap.*6 *q.*5. Ceuall. *commun.contra commun.q.*806 *per tot.* Peregr *d.c.*1. *lit.G*,§.35. Valasc.*de partition. cap.*16.*n.*18. Molina *d.tract.*2 *disp.*140.*vers.utrum vero Religiosus*, Bened. Ægid.*in repet.d.l.*1.*part.*4.§.2.*n.*6.*in fine*, Miranda *in manu Prælat.tom.*1.*q.*2. *art.*10.Regin.*in praxi fori pœnitent.*1.*l.*8.*c.*27.*n.*397. Thesaur. *d.q.*56.*n.*1. Fr. Barthol.de Vechis *d.disp.*8.*dub.*11.*n.*2. D. Hieron. Venero *d c.*15.*n* 20.

15 Quod adeò verum est,vt oee Monachus etiam ad dignitatem Episcopalem prouectus possit testamentum ante professionem factam reuocare,vt docent Tapia *d.c.*1.*n.*67.Ceuall *d.q.*806.*n.* 9.Mar. Curel. *de donat.tom.*1.*tract.*1 *disc.*2.*part.*3.*num.*145. Sanch.*d.lib.*7.*c.*11.*n.*6.Alzed *d.p.*1.*cap.*14 *num.*21. Quicquid contrarium velit Ias. *in d.auth.ingressi n.*17. & *ibi* Petr de Vergnia *in addit.ad Burgar. limit.*6.Marc. Anton.Genuens. *in practicab. Eccles.q.* 263.*n* 4.Molfes.*cons.*1. *post vol.* 1. *comment. ad consuet. Neapol.n.*21.vbi velle & nolle recuperare dicit,& *n.*22.*cum duobus seq.* id confirmat exemplo mortui reuiuentis,& omnia sua recuperantis.

Vtrum legitimæ renunciatio ante professionem, & iuxta Concilij Trid.normam facta monacho, ad Episcopatus culmen euecto,sit impedimento,vt ad illam non habeat regressum? Andr.Molfes.*cons.* 1.*post vol* 1. *comment ad consuet. Neapol. & cons.*39. *post vol.*2. constanter affirmat Monachum in Episcopum promotum posse legitimæ renunciationem ante professionẽ factam reuocare,legitimãq; vendicare;eiusdem sunt sentẽtiæ Philip.Pascal. *de viribus patria potest. parti.*1.*c.*3. *n.*98. Aloys. Ricc. *in praxi part.*1.*resol.*152. Marc.Anton. Genuens. *in practicab. Eccles. q.*45. *per tot. vol.*2 Mar.Curell.*de donat.contemplatione Matrimonij to.*1 *tract* 1.*disc.*2. *part.*3.*ex n.*132 Et hac de re extat Eminentissimorum Patrum Concilij Trident. interpretum declaratio vt sequitur. *Die* 11.*Ianuarij* 1631.*proposito in sacra Congregatione Concilij Trid. dubio ad instantiam N Regularis professi,& ad Episcopatum promoti, Eminentissimi Patres censuerunt dictum promotum recuperare ius succedendi etiam in bonis ab eo renuntiatis, dummodo non sint alteri quæsita.* Nouissimè post hæc scripta reperi ita tenuisse Lantet de Franchis *in controu. inter Episcopum & Regulares q.* 118. vbi multis fundamentis hanc partem sustinet.

An autem liceat Religioso suum testamentum ante professionem confectum declarare? Quæstio est dubia, in qua Gasp. Thesaur. *d.quæst* 56.*n.*3.*&* Miranda *d.tom* 1.*q.*23.*art* 10. tenent ideò efficaciter valere pristinum Monachi testamẽtum,vt non admittatur post professionem declaratio ab eodẽ Monacho facienda circa verba testamenti ambigua. Verùm contrarium est omnino tenendum, dummodo testamentum dubiæ vel obscuræ voluntatis interpretatione indigeat, & Religiosus declarationem verbis congruam proferat.Ita Gozadin.*cons.*41.*n.*15.16.*&* 17.Fr.Emman.*tom.*3 *q.*69. *art.*3.Valer.Regin.*d.lib.*18.*c.*27.*n.*397.Sanch.*d.lib.*7. *c.*11.*n.*16.Monet.*de commut.vlt.volunt.c.*5.*q.*1 *n.*14. Fr.Barth.de Vechis *d. disp.*8. *dub.*12. Diana *moral. res.part.*3.*tit.*2.*res.*75.

16 *Secundò* quæro,an renunciatio,seu donatio bonorum facta ab existẽte adhuc in sæculo, prætextu, & intuitu ingressus Religionis,stante prædicta cõciliari dispositione valida sit,non obseruata illius forma? In qua quæstione æquiorem opinionem tenere huiusmodi renunciationem nullam,& inualidam esse affirmant Nauar.*cons.*7.*&* 8.*de donat. in ant.& cons.*81.*de regul.in nouis.* Molin. *de inst.tract.* 2.*disp.*139.*& vers.ambiget.& disp.* 149. *vers.quoad Ecclesiam, & disput.*604.*num.*2 Cancer. *var lib.*2. *capit.*8.*num.*81. Flamin. *de resignat. libr.*3. *quæst.*13. *num.*9. Ceual. *quæst.*121. *num* 4. *&* 5. Fr. Ludouic. Miranda *dict.quæst.*23.*a t.*2.*&* 3.& multis rationibus contrariis respondens confirmat Mar.Anton. *var.resol.lib.*1. *resol.vlt. casu* 42. sequuntur Lessius *de iustit.lib.*2 *cap.*41.*n.*39. *&* 40 Rojas *in epit. success.cap.*7.*num.*30. *&* 32. Fusc. *Visit. libr.*2. *cap.*18. *numer.*37. Spin. *in speculo test gloss.*12. *princ.num.*5. Menoch *consil.*388.*num.*7. Emman.Sà *verb.religio num.*5. Ceual. *commun. contra commun.quæst.*115 *in fine*, Gotier. *in cap. quamuis pactum de pactis , in* 6. §.*dum nuptui tradebatur, in fine*, Azor. *instit.moral. part.*1. *lib.*13. *cap.*9. *quæst.*2. multis suffulti rationibus. Principalior est,quoniam nisi ita diceremus, fieret omnino, vt dispositio *d.c.*16.redderetur elusoria,frustrareturque,eo quod curarent parentes, vel consanguinei, vt ante ingressum filiæ renuntiarent,ne deinde post ingressum possent retrocedere vel si discedere vellent,non facilis erit recuperatio bonorum,& multa paterentur litium incommoda;mens autem Concilij fuit prouidere ne restringeretur libertas animi donãtis in discedẽdo,vel emittendo professionem,vt ex ipsomet colligitur *in d.c.*16. in finalibus verbis,dum vult monasterio ante duos menses ante professionem donari , aut renunciari non posse per ipsum ingredientem, aut ingressum , quia velit pænitere, & egredi,non ita liber erit animus,cum monasterium, aut alius bona donata possideat. Deinde Cancer. *supra citato loco*,se idem consuluisse refert,& ea ratione quoniam interpretes Legistæ ingressum in monasteria,& non ingressum,volentem tamen ingredi,æquiparant *in d.auth ingressi*,Canonistæ *in c. in præsentia, de probat.*

Verùm contrariam opinionem, immo prædictam Conciliarem Constitutionem intelligi de renunciationibus tantùm factis post ingressum Religionis, non autem de factis ante ingressum, tenent multi alii non minoris auctoritatis,& opinionis Viri : quoniam text , apertissimè de ingresso, siue ingressa Religionem loquitur, à cuius verbis, & dispositione recedendum non est , *l. non aliter, cum vulgaribus. ff. de leg.* 3.Ita resoluunt Mandos. 17
*cons.*22. *à n.*8.*vol.*1. Veg *tom* 1.*sum.c p.*91.*casu* 4. *& tom.*2.*c.*50.*casu* 3.Zanard.*in direct Theol.par t.*2.*c.*17. *vers.primo si facta*, Thesaur. *quæst.forens.lib.*2.*q.*56. *n.*8. *&* 9. Megal. 1.2.*lib.*2 *cap.*27. *num.*25. *&* 26. Nald. *verb.religiosus n.*1. Fr Barthol. de Vechis *in praxi obseruanda in admittendis ad Religionis statum nouitius disp* 8. *dub.* 8. *num* 4 Stephan. Quaranta *in summa Bullarii, verb.monasteria & conuentus, vers. dubium illud.* Ceuall.*d q.*806.*n.*14. Aluar.Valasc *d. c.*16.*n.*22. *cum sequent.* Stephan.Gratian. *Marchia decis.*37.*part* 1. Benedict.Ægid *in repetit.d.l.*1.*p.*4. § 2.*n.*22 *ad finem* Francisc. Molin. *de ritu nupt. dicta quæst.*99.*num.*30. Castill *controuers.lib.*1.*de vsufruct.cap.*65. *n.*7. Menoch. *in addit. ad lib.*2. *de arbitr. casu* 436 *à num.*3. Camp *d.rubr* 12.*c.*3.*num* 17. Alexand.Pereg. *in comment. ad constit.cleric. Regular. part.*2. *cap.*1. *litter.C.* §.3. Lezana *in sum.quæst. Regular.c.*24 *n.*34. Meleb. Phœboa *Lusitan.decis.* 137.*num.*12. *&* 13.*part.*2.me citato *in hoc loco* Tamburin. *de iure Abbatissar. disp.*4. *p.*10. *n.*1. *& q.*11. latè Sanch. *in præcepta Decal.tom* 2.*l.*7 *c.*5 *n.*4.*cum sequentib.*Barth.à Fausto *d.l* 4.*q.*183.Cauag.*Mediolan.dec.*37.*n.*21. *cum seqq.p.*1. Galerat.*de renunt.lib.*3.

cap.7. n.7. pag.217. Cutell. de donat. tom.1. tract.1. diſcurſu 2.part.3.num.152. & 153. nouiſſimè Petr. Diaz Noguerol.in allegationibus Iuris tom.1.alleg.6. n.24.me citato Aloyſ.Ricc. in deciſ.Curia Archiepiſcop.Neapolitan.dec.295 ad finem p.1.Lęli.Capit. ad conſuet. Neapol.ſuper conſuet.ſi moriatur p.3.§.9. n.6.& 7.Hermoſil. l.1.gloſſ.41.n.14.& 15.tit.4.p.5. Barbat. de diuiſ. fructuum p.2.c.2. n.85.& 86. & deciſum fuiſſe teſtantur Paſatell.in ſuo tractatu priuilegiorũ,in priuil.Minimorum,fol.200.n.37. Sorbus in ſuis additionib.ad compendiũ Medicã.verb.nouitius, verſ.ſed hic ſunt aliqua aduertenda, Fr.Emman.tom. 2.q.47.art.9. Cancer. var.lib.3.c.15.n.335. & 336. Nicol.Garcia de benefic.p.11.c.9.n.15.Galet.in margarita caſuum conſcientiæ verb. religioſus, pag. 226. col.1.& verb. Nouitius 1. Ioan. Baptiſt.Conſect.in ſum.priu.Mendic.tit.13.c.13.pag.325. Barth.de Vechis d.diſp.8.dub.8.n.4. nouiſſimè ego ipſe in votis deciſ.Canon.l.1.voto 6.à prin. Melch.Phœbos d.deciſ.137.n.13.Vgolin. de poteſtate Epiſcopi c.20.§.7. n.3. Armendar. in addit.ad recopil. legum Nauarræ l.2. tit.18.l.3. de Religionibus, n.20.& 25. Rota in Parmen.tranſactionis 20.Decembris 1627.coram Reuerendiſſimo D.Duran Epiſcopo Vrgelen.& in Romana donationis de Mongellinis 14. Ianuarij 1636. coram R.P.D.Carrillo impreſſa per Tamburin.poſt d. tract. deciſ.8. n.13. nouiſſimè me citato in hoc loco Nouat.in lucerna Regular.verb. Renunciatio bonorum à n.9.pag.228.Hæc opinio ſic ſumpta,& deciſiones quibus fulcitur,reciperem tantum eo caſu,quo talis donatio, ſeu renunciatio facta eſſet ſine dolo fraudandi prædictam Conciliarem diſpoſitionem,dato ipſo renunciante,vel ab alio illũ inducente,tali enim dolo commiſſo in ipſo ingreſſu credo donationem factam eſſe nullam;& in hoc euentu poteſt procedere prima ſententia, & declaratio, quàm pro ſua opinione adducunt Doctores ibi citati,& refert Armend.d.loco n.23.nam poteſt euenire,eadem facilitate, qua non ingreſſurus Religionem induceretur ad donandum, poſſet etiam induci ad donandum intentione ingreſſus; & hoc caſu ceſſat dolus fraudandi tam Conciliarem diſpoſitionem,quàm ipſum renunciantem;vt per ſe patet:& hoc modo conciliare poteris plura,quæ Doctores ſupra citati adducũt in varias diuiſi ſententias,reſpõſiones,& diſtinctiones.Non placet igitur,quod docent Nauar.conſ.82. de Regularib.& Molina d.loco,ac Fr.Ludou.Miranda d.q.23.art.1.aſſerẽtes eſſe inualidas donationes, ſeu renunciationes bonorum temporalium factas ab aliquo volenti intrare Religionẽ, antequam ſuſcipiat habitum, cum pacto, & quòd in quocunque euentu,quo prædictus è monaſterio exeat,dicta donatio non ſit valida,prout tenet Nicol.Garc.d.c.9. n.19.vbi n.21.etiam reſoluit non valere donationẽ factã à nouitio cum pacto,& modo vt eo non profitente ſit nulla,ob non ſeruatam formam decreti d.c.16. Hinc etiam prouenit reſolutio, quam cum Rota defendimus in votis deciſiuis Canon. d. part.1. voto 6. n.3. quod ſi ſtatutum ſæculare requirat in omni donatione,ſeu renunciatione cum decreto irritante vt contrahentes expreſſe iureiurando proteſtentur, & affirment donationes non eſſe fictas, aut ſimulatas,ſeu doloſas,ſed eſſe veras,& fieri bona fide, donans abſque illius ſolemnitate etiam prætextu ingreſſus in Religionem, dummodo eo tempore adhuc eſſet in ſæculo, inualide donat, de quo etiam Tamburin.d.diſp.4.q.11.n.2.

18 Tertiò quæro,an prædicta Conciliaris diſpoſitio procedat in maiori 20. annis renunciante? Et videbatur dicendum,quòd non,ex verbis dicti c.16.coniunctis cum alijs præcedentis cap.in quo decernitur inualida profeſſio emiſſa ante 16. annum perfectũ, & ante annum profeſſionis,vt copulatiue requirere videatur, ſcilicet quòd prolapſus ſit annus 16. & annus profeſſionis; quare dum poſtmodũ ſubiungit c.16. Nulla quoque renunciatio, aut obligatio antea facta,&c.proptèr dictionem illam, quoque,& diſtinctionem, antea,dicatur diſpoſitionem illius Canonis cum qualitatibus poſitis in Canone antecedenti,vt ſcilicet donatio vel renunciatio facta à minore 16.annorum,& ante profeſſionem non valere, niſi infra vltimos duos menſes, & conſequenter emiſſa à maiori valeat:vnde Menoch.de arbitr.caſu 436.n.8.ſubtiliter arbitratur formã,& ſolemnitatẽ dict.c.16. in ea, vel eo locum non habere, qui, vel quæ ætatis annum 16.excedit;is enim,inquit,libere poteſt ſe obligare & bonis renunciare abſque Ordinarij Epiſcopi, vel Vicarij præſentia, cum eſſet minor illa ætas 16. annorum conſiderata à Sancto Concilio,quam ad hoc aptam nõ credidit,ad emittendam profeſſionem,neque ſe obligandum,vel renuntiandum iuxta dictam Concilij diſpoſitionem, & ſequitur Theſaur. lib.5.quæſt.forenſ.q.56.n.7.

Contrarium tamen tenent Gutier. Canonic. l.2. c.1.n.34. Cened. ad Decretum collect.50. n.5. Peguera deciſ.252.Campanili d.cap 3 num.18. Franc. Molin.d.q.99.n.43. Valaſc. de partit.cap.16. num.2. Molfeſ.ad conſuet.Neapol.tit.de renunt.q.16 num.31. cum ſeqq. qui teſtatur ita Sacram. Congregat. declaraſſe,nouiſſimè Sperel. in dec.fori Eccleſiaſt.dec.16. n.48. Fr.Barthol. de Vechis in praxi obſeruanda in admittendis ad Religionis ſtatum diſp.8.dub.8.num.1. vbi dicit ita declaraſſe Sacram. Congregat. die 15. Ianuarij 1601.Fr.Emmanuel.to.2.q.4 art.13.Lezana d.c.24.n.34.verſ.intelligitur tamen. Sanch. d.cap.5. n.7.& Armendar. d. loco n.36. vbi refert deciſum d.c.16.vendicare ſibi locum etiam in his,qui excedunt annum 16.& illa verba,antea facta, non referri ad ætatem renunciantis, ſed ad duos menſes proximos ante profeſſionem:ex ea ratione,quia diſpoſitio Conciliaris prohibentis dictas renunciationes,fuit facta ad euitandas fraudes,quæ in dies cõmittebantur per parentes, conſanguineos,vel alias perſonas,& quandoque per eoſdem Monachos, vt rectè aduertit Nauar.d.conſ.8.ſub tit.de donat.atqui fraus huiuſmodi ſic committi poteſt per prædictas perſonas nouitiæ,vel nouitio ætatis 17.vel 20. annorum,ſicut in eo,qui 16. tantùm annum habet,& ideo cum in vtroque eadem militet ratio, debet etiam eadem vigere diſpoſitio, iuxta vulgaria Iura. Deinde forma illa renunciandi præſcripta à Sacro Concilio,eſt de ſolemnitate renunciationis,quia ea omiſſa vult renunciationem nullam, & inualidam iudicandam; forma autem, & ſolemnitas eadem vbique eſſe debent,non diuerſa,& cum Concilium generice formam dederit in nouitiis, variare ex multiplicitate annorum non poteſt.

Quartò quæro an prædicta Conciliaris diſpoſi- 19
tio locum ſibi vendicet in reſignatione beneficij? Affirmatiuè reſoluunt Azor. inſtitut. moral. part. 2. l.7.cap.20.q.6.Veg.tom.2.ſumm.c.10.caſu 3. Fr.Ludou. Miranda in man. Prælat.tom.1.quæſt.23.art.5. Sanch.in præcepta Decalogi l.7.c.5.num.38. Sperel. d dec.16.n.49. Suar. tom.3.de Religion.l.5.cap.16. n.12.nouiſſimè Fr. Barthol. de Vechis in praxi obſeruanda in admittendis ad Religionis ſtatum nouitiis diſp.8.dub.7.n.4. D.Hieron. Veneto d.cap.15 n.23. & ita etiam pluries deciſum fuiſſe referunt Majol. de irregul. l.3.c.6 poſt n.1. Barthol. à S.Fauſto dict. lib.5.q.181.Molfeſ. tom.1.ad conſuetud. Neapolitan. part. 4.

part.4. tit. de renunc. quæst. 16.*n*.34. & 35. & *in summa Moralis Theolog. tract.* 6. *cap.* 12. *n*. 18 *in fine*, vbi duobus numeris sequentibus contrariis respondet, nouissimè me citato *in hoc loco* Nauar. *d. verb. Renunciatio bonorum num.* 8. Ceuall. *q.* 121. *n*. 4. & 5. Fr. Ludouic. Miranda *in manuali Prælat. tom.* 1. *q.* 23. *artic.* 5. Marc. Anton. *variarum resol. lib.* 1. *res.* 112. *casu* 62. Flamin. *de resignat. lib.* 3. *q.* 13. *à n.* 4. qui ex ea ratione id admittit, ne temere quis renuntiet dum est nouitius, & postea contingat carere beneficio & monachatu; si fortè non admittatur ad professionem, vel ipse nolit postea professionem emittere; & refert etiam decisum Episcopum non debere conferre illa beneficia, nisi facta professione; asseritque habere locum supradictam sententiam affirmatiuam, etiam quando quis renuntiat ante ingressum intuitu ingressus religionis, cum videatur facta in fraudem, præcipuè quando non habet aliunde, ex quo viuere possit, vel est ordinatus ad titulum illius beneficij; nam his casibus resignatio non debet admitti, nisi habeatur certitudo de professione, & hæc veritate niti affirmat Campan. *d. rubr.* 12. *c.* 3. *n*. 10. Contrarium tamen, immo dictam Conciliarem dispositionem non habere locum in renunciatione beneficij, cum solum loquatur de renunciatione, & obligatione bonorum, tenet Nicol. Garc. *de benefic. part.* 11. *c.* 9. *n*. 12. & *n*. 13. cum duobus sequentibus, respondet fundamentis Flaminij *d. loco*, cuius Garciæ opinioni libenter assentior.

20 Renunciationem verò beneficij Ecclesiasticis cuius titulo quispiam est ordinatus ante susceptionem habitus, esse omnino inualidam non est dubium, non ex decisione Conciliaris Constitutionis dicto loco, sed ex alio capite, ex prohibitione scilicet Concil. Trid. *sess.* 21. *de reform. c.* 2. & idem procedit in renunciatione patrimonij, cuius titulo quispiam ordinatus est, nisi simul habeat alia bona, de quibus à Religione egressus se sustentare, & viuere possit. Ita Fr. Ludou. Miranda *d. q.* 23. *art.* 5. Sanch. *d. c.* 5. *n*. 40. & 41. Fr. Barthol. de Vechis *dict. disp.* 8. *dub.* 7. *n*. 6. Vnde nullatenus reciperem resolutionem Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.* 1. *quæst.* 37. *art.* 2. asserentis beneficium neque infra duos menses ante professionem posse à nouitio renunciari, etiam cum solemnitate in dicta Conciliari dispositione statuta: quam quidem sententiam duabus comprobat rationibus: *prima* quia est simoniaca renunciatio hæc; cum illi insit tacitum pactum, quod in quocunque euentu, quo renuntians non profiteatur, aut Religionem egrediatur, ille in cuius fauorem fuit facta reddit ei iterum præfatum beneficium; quæ omnia proculdubio esse simoniaca asserit Fr. Ludou. Miranda *d. loco Secunda* deinde ratio ab eo relata est, quod *scilicet* præfata renunciatio ex alio capite non valeret, quamuis simoniaca minime esset, aitque quod qui beneficium recipit non à renunciante, sed à collatore recipit, atque insuper certum esse beneficij collationẽ debere esse perpetuam, non autem temporalem; neque aliquam expressam addi posse conditionem, aut tacitam subintelligi: quare addit impossibile videri, quòd valeat nouitius infra duos menses à Concilio statutos ante professionem renunciare, cum hoc euentu temporalis sit collatio, & conditionalis, videlicet, si subsequatur professio: & sic subiungit resignationem etiam infra duos menses ante professionem fieri non posse, sed etiam infra paucas horas ante illam, cum scilicet ad eam properat, estque receptus à Monachis, suntque omnia parata, ita quod moraliter loquendo ipsa professio subsequi indubitanter debeat.

Sed his non obstantibus à resolutione Garciæ *d. loco* non recederem; & rationibus, quas adducit Fr. Emman. *dict. loco*, facilis patet responsio. 21 Ad primam igitur dico non considerari illic simoniam, quia nulla emendi, vel vendendi voluntas adest, nullaque conuentio, siue pactio de emendo, vel vendendo, atq; præterea simonia confidentialis potest aliquo modo in illo casu considerari, ex alia eiusdem confidantiæ definitione relata per Flamin. *de confid. q.* 1. *n*. 19. maximè quòd tacitum illud factum cum recipiente, quod à Fr. Emman. præsupponitur inesse, reuera non est; tum quia ipse renuncians liberè, atque absolutè renunciauit, tum quia licet professionem postea non emittat; non propterea dici potest beneficium regredi, atque iterum deuolui ad ipsum renunciantem, cum ab ipso abdicatum nunquam fuerit: ita disponente Concilio, quod effectum ipsius renunciationis suspendit ad tempus emissæ professionis, ac prohibet renunciationis admissionem, & beneficij collationem. Ad secundam vero Fr. Emman. rationem responderi potest, considerando differentiam inter renunciationem, & collationem; prohibet enim Concilium renunciationem fieri, nisi infra duos menses ante professionem, & huius effectum suspendit vsquequo sit emissa professio, ipsius verò beneficij renunciati collationem vetat, nisi professio antecedat, ex supra adductis, ac ita perpetuò tunc durabit, & cessabit. Fr. Emmanuelis dubitatio, quomodo possit infra duos menses antea renuntiari, & collatio esset temporalis vsque ad professionem contra iuris dispositionem; namque ita renunciatio erit valida, & collatio temporanea, sed perpetua, quia facta tempore, quo vacabat beneficium; sed eleganter respondet Campan. *d. c.* 3. *n*. 11. cuius verba hic transcribere propter eius singularem doctrinam operæ pretium duxi.

Sextò quæro, an supradicta Conciliaris dispositio 22 comprehendat donationes inter viuos? Resp. quòd sic, cum Nau. *cons.* 81. & 82. *de Regular. in nouis, & comment. de Regular. n*. 5. *in fine*, Menoch. *de arbitr. casu* 436. *n*. 8. Molin. *de iustit. tract.* 2. *disp.* 139. *col.* 9. *vers. ambiget præterea*, Barth. à S. Fausto *lib.* 5. *q.* 180. Fr. Emman. *in sum. part.* 2. *cap.* 7. *n*. 8. Sanch. *d. lib.* 7. *c.* 5. *n*. 20. Pereg. *d. c.* 1. *lit. G.* §. 6. nouissimè Tamburin. *dict. disp.* 4. *q.* 10. *n*. 8. *in princip*. Ratio est, quia donatio & renunciatio pari passu ambulant, & quod de vna dicitur, in alia etiam procedit, vt docent Bald. *in l. illud num.* 7. *de sacrosanct. Eccles.* Menoch. *cons.* 990. *num.* 11. Honded. *consil.* 66. *num.* 79. Stephan. Gratian. *discept. forens. cap.* 409. *num.* 18. & 19. nouissimè Merlin. *de legitima lib.* 1. *titul.* 2. *quæstion.* 11. *num.* 3. & 4. me citato *in hoc loco* Nouar. *in lucerna Regular. verb. dispositio bonorum num.* 2.

Septimò quæro an habeat locum in renunciatione officiorum publicorum temporalium, vt si nouitius esset tabellio, vel aliud huiusmodi officium haberet? Resp. affirmatiuè, si fiat renunciatio officij quatenus statim transferatur in eum, in cuius fauorem fit renunciatio. Ita Sanch. *d. c.* 5. *n*. 43. Fr. Barthol. de Vechis *d. disp.* 8. *dub.* 7. *n*. 7 Tamburin. *d. disput.* 4. *q.* 10. *n*. 8. *vers. idem*. 23

Octauò quæro an comprehendat fideiussorem? 24 Resp. affirmatiuè, vt benè docent Sanch. *c.* 5. *n*. 34. Fr. Barthol. de Vechis *d. disp.* 8. *dub.* 7. *n*. 8. Tamburin. *d. q.* 10. *n*. 8. *vers. fideiussionem*.

Nonò quæro an habeat locum in liberatione, qua 25 nouitius tutorem, seu curatorem suum à reddendis ratiociniis liberat? Affirmatiuè resp. cum Nauar.

conſ.83.de Regular & Fr Barth.de Ve his *d. diſp.8. dub.7 num.9.* voi ſubdunt ſicus eſſe ſi hæc liberatio facta ſit a nouitio in teſtamento non alterando naturam teſtamenti, Tamburin. *d.q.*10.*num* 8.*vrſ. comprehenditur.*

26 *Decimo* quæro, an ſint aliquæ donationes, & contractus, in quibus præfata Concil. Trident. diſpoſitio locum nun habeat ? Reſp. nonnullas extare. *Primo* non comprehendere eleemoſynas per nouitios facta tradunt Garc. *d.cap.9. num.*17. Azor. *inſtit.moral p.1. lib.*13.*c.9.q.5.* Fr. Barthol. de Vechis *d.dub.*7. *num.*11. *verſ.ex dictis*, vbi intelligit de eleemoſynis paruis, vel moderatis, idem dicit Lezana *d.cap.*54. *n. m.*35.*verſ.Poſſunt.* Tamburin. *d.quæſt.*10.*n.*9. *Se-*
27 *cundo* † non comprehendere donationem Deo, ſeu B. Mariæ, vel Sanctis oblatam, tenet Fr. Emman. *quæſt. Regul.tom* 5.*q.47.art.5.* quem ſequitur Sanch. *d.cap.5 num.*28. Tamburin. *d.q.*10.*num.9.* Quamuis Fr. Barth. de Vechis *d dub.7.num.11.in princ.* contrarium teneat, dummodo attentis facultatibus noui-
28 tij ſit alicuius momenti. *Tertio* † non comprehendere victum, & veſtitum quem pro ſe tribuit nouitios monaſterio, vt expreſsè habetur in dicto decreto, affirmant Fr. Barth. de Vechis *dub.7.n.*12. Lezana *d.c.24.n.35.verſ. Idem dico. Quarto* non includi ſub illo decreto quòd tribuunt monaſterio, vel Monialibus in ipſa profeſſione, non pro ipſa, ſed pro ſuſtentatione nouitiæ, & Monialium & pro ſolemnitate, & feſtiuitate profeſſionis, iuxta conſuetum morem, reſoluit Suar. *to.5.diſp.2 ſect.5.* n.15. & idem credit Sanch. *d.cap.5 n.*22. de conuiuio facto in ingreſſu in nouitiatum, & de conſuetis tunc dari Mo-
29 nialibus. Tamburin. *d q.*10.*n.9.in fin. Quinto* † non comprehendi ſub dicto decreto donationes, oblationesve factas monaſterio, ſeu Religioſis, aut tutoribus, curatoribus, ac conſanguineis nouitiorum, bene notant Suar. *tom.3.de R lig lib.5 cap.9.n.*16. Fr. Barth. de Vechis *d.dub.7. num.*14. Idem dicendum de donatione facta a parentibus nouitij ex propriis ipſorum parentum bonis, non in dotem nouitij, ob-
30 ſeruat Sanch. *d.c.5 num.*23. *Sexto* † non includere contractus emptionis, venditionis, permutationis, locationis, & alios huiuſmodi, quia in iis tantumdem recipit nouitius quantum dat, ac proinde non efficitor pauperior, idem dicendum de contractibus in quibus exponitur nouitius periculo lucri & iacturæ, quales ſunt contractus ſocietatis; eò quod non veniunt ſub nomine renunciationis vel obligationis, reſoluunt Sanch. *c 5 n.*33. Fr. Barth. de Vechis *d.dub.7.n.*15. Lezana *d.cap* 54.*n.35.verſ idem etiam dico.* Tamburin. *d.diſp.4. q.10.n.*11. Denique non comprehenduntur renuntiationes, donationes, vel ceſſiones iurium factæ per monaſterium Monialium capitulariter congregatarum de hæreditate, quæ debebatur ingreſſuræ monaſterium, Aluar. Valaſc. *d.c.16.n.28.verſ.tertius modus*, Cabal. *conſ.*104. *n.*1. Barbat. *de diuiſ fruct.p.2.c.2.n.85.&* 86. Noguerol. *de alleg.6.n.*53.

31 *Vndecimo* quæro, an nouitius Canonicus vocandus neceſſariò ſit ad electionem Epiſcopi, aut alicuius beneficij Canonicis competentem ? In qua quæſt. ex eo quod vere Canonicus ſit, illum vocandum eſſe tenent Archid. *in cap. beneficium, num.*1. *verb.aſſenſus, de Regular. in 6.* Card. *in Clem fin.n.*8. *quæſt.* 10.*eod.tit.* Bertachin. *de gabellis p.7. princ.num.*56. Mandoſ. *in caſibus annalibus n.66. caſu* 197. Verius tamen exiſtimo non eſſe vocandum, quamuis iure eligendi priuatus minimè ſit, legitima namque Religionis cauſa rite, & legitimè abeſſe cenſetur, gloſſ. *verb.conferendum in dict. cap. beneficium* vbi Monach. *num.* 2. & cæteri ſcribentes, Tap. *in auth. ingreſſi, verb. ſ a cap.2. num* 8. *C. de ſacroſanct. Eccleſ.* l.xl. Zech. *de Republ. Eccl.tit.de Regulario.cap.3.num* 10. Azor *inſtit.moral part.1.lib.*12. *cap.3.quæſt.1.* vbi etiam addit prædictum nouitium non poſſe procuratorem conſtituere ad eligendum, vtpote qui neceſſariò ad electionem vocandus non eſt.

Duodecimo quæro an donatio facta ob ingreſſum 32
Religionis cum pacto de non reuocando, & cum iuramento, reuocari poſſit ? In qua Rota *in d. Romana donationis de Mongellis* 14. *Ianuar.*1636. coram *R.P.D.Carillo*, affirmatiuè reſpondet, ex eo quia cū facta fuerit ob ingreſſum Religionis, dicitur donatio cauſa mortis, cum eius effectus pēdeat à profeſſione, quæ dicitur mors ciuilis; & ſic rectè poteſt reuocari non obſtante pacto de non reuocando; cum illud non operetur irreuocabilitatem, quotieſcunque contractus, ſeu donatio irreuocabilitatem non patitur, prout in hoc caſu, additque iuramentum cenſeri appoſitum iuxta naturam donationis, quæ cùm ſit reuocabilis, iuramentum pariter reuocabile cenſeri debet.

Pro complemento huius Alleg. aduertendum du 33
xi, prædictum Concilij Trident. decretum non habere locum in nouitiis Societatis IESV, qui poſſunt renuntiare bonis in fauorem Societatis, vel cuiuſcunque, non ſeruata ea forma, nec expectato bimeſtri ante profeſſionem, vel ante vota biennij, ex conſtit. eiuſdem Societatis, quæ omninò per decretum Concilij *in d.cap.16. verſ per hæc*, ac Summos Pontifices Pium V. Gregor. XIII & ſequentes approbantur. Quare ita ſuſtinent Fr Emman. *tom.2. quæſt.47. art. vltim.* Emman Sà *verb religio num.5.* Molina *de inſtit.d.tract.2. diſp.*139.*verſ. antequam*, Leſſi. *d.lib.5. cap.41. dub.4. n.*41. quos refert, & ſequitur Sanch. *d.c.5 n.9.* me citato *in hoc loco* Alzed. *d.p.5.cap.8.n.*45. Nouar *d.verb. Renunciatio bonorum num.*13.

ALLEGATIO C.

Epiſcopus quando voluntatem Virginum Deo dicandarum explorare debeat?

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus, vel illo impedito eius Vicarius aut ab eis deputati quomodo voluntatem virginum Deo dicandarum explorare teneantur oſtenditur.*

2 *Doctores referuntur materiam tractantes Concilij Trident* ſeſſ.25. de Regular. c.17.

3 *Puellis quæ ſumſerunt Sacrum habitum in aliquo Monialium monaſterio, debet ab Ordinario certus dierum numerus præfigi, intra quem deberent declarare vtrum velint profeſſionem emittere, vel non.*

4 *Voluntas puellæ Deo dicandæ exploranda eſt per Epiſcopum tam ante ſuſceptum habitum, quam poſtea ante profeſſionis emiſſionem, tam in monaſteriis ſibi ſubiectis, quam in aliis ab eius iuriſdictione exemptis.*

5 *Ordinarius non debet explorare voluntatem puellæ, quæ habitum recipit in monaſterio, vel petitionem illius, qui vult illam in vxorem ducere, ſed expectandum tempus faciendæ profeſſionis.*

6 *Episcopus non ingreditur clausuram, sed stat ante fenestellam cancellorum, cum explorat puellæ voluntatem.*

7 *Puella inclusa per vim monasterio, debet inde educi; si tamen monialis effici velit desiderij sui compos est facienda, licet eius pater contradicat.*

8 *Vicarius generalis voluntatis virginis explorationem facere non potest, nisi Episcopo impedito.*

9 *Exploratio prædictarum si neutra fiat, non est professio nulla.*

10 *Episcopus potest animaduertere contra Abbatissas, aliasque superiores habitum Sacrum dantes, vel patientes profiteri Moniales absque dicta exploratione.*

11 *Doctores de materia & intellectu Concilij Tridentini* sess.25. de Regular. capit.7. *agentes, referuntur.*

12 *Abbatissa debet eligi non minor annis 40. & quæ octo annis post expressam professionem laudabiliter vixerit.*

13 *Illegitima absque dispensatione Papæ, non potest de iure in Abbatissam eligi.*

14 *Abbatissæ, seu Priorissæ officium habere non possunt illæ quæ Virgines non sunt.*

15 *Bigama Monialis absque Apostol. dispensatione in Abbatissam eligi non potest.*

16 *Infamis non potest in Abbatissam eligi.*

17 *Abbatissæ debent eligi per vota secreta.*

18 *Abbatissarum in electione possunt vota per Episcopum vna cum Vicario vel alio iure assumpto, oretenus accipi.*

19 *Schedulæ pura & simplex ostensio secretò facta ab aliquo ex electoribus non tollit, quin electio subsequens immediatè sit secreta.*

20 *Electio reputatur secreta, & canonica, si electi fuerint à superioribus aliqui, qui vota omnium eligentium recipiant.*

21 *Eligentes per schedulam aliquo patenti signo signatam faciunt electionem non secretam, & peccant mortaliter.*

22 *Electio quando sit nulla? ostenditur in casu occurrenti,* & num.23.

24 *Abbatissæ in electione ex tripartito numero Monialium duæ partes concurrere debent.*

25 *Electio officialium, qui administraturi sunt monasteriorum bona ad monasterij spectat Superiores.*

1
ERTINET ad Episcopum, vel eo impedito ad eius Vicarium, aut aliquem eorum sumptibus ab eis deputatum, explorare virginis voluntatem diligenter, an coacta, an seducta sit, an sciat quid agat? & si voluntas eius pia, ac libera cognita fuerit, habueritque conditiones requisitas iuxta monasterij illius, & Ordinis regulam, nec non monasterium fuerit idoneum, liberè ei profiteri liceat; & Præfecta monasterij vno mense ante de huiusmodi professione significare debet Episcopo, alioquin posset suspendi ab officio ad libitum Episcopi, vt disponit Concil.
2 Trid. *sess.25. de Regul. cap.17.* † de cuius materia vide Zerol. *in praxi Episcop. part.1. verbo moniales pag.232. & pag.258. vers. ad* 14. Fusch. *de visitat. libr.2. cap.18. numer.*40. Piasec. *in praxi noua Episcop. part. 2. cap.3. num.55. vers. explorare,* Azor. *institut. moral. part.1. lib.12. c.1 col.*1160. Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.3. q.12. art.2.* Fr. Ioan. de la Cruz *de statu Religionis, lib.1. c.8. in fine,* Fr. Ludouic. Miranda *de sacris Monialibus, quæst. 8. art.1.* nouissimè D. Hieron. Venero & Laim. *Archiepiscopum Montis Regalis in examine Episcoporum lib.* *capit. 25.* Armendar. *in addit. in recop. legum Nauar. lib.2. tit.18. lib.7. de Religionib. num.37. & 44. cum seqq.* Sanch. *in præcepta Decalogi, lib.4. cap. 18. num. 32. cum seqq.* Campanil. *in diuersorio Iuris Canonic. rubr. 12. cap.16. à num.*11. nouissimè me citato *in hoc loco.* Nouar. *in Lucerna Regular. verb. exploratio.* Laurent. de Perinis *in formular. Regul. lit. M. capit.6. num.2.* Hieron. Roder. *in compend. quæst. Regul. resol.*101. *num.*81. *cum sequent.* Gauant. *in man. Episcopor. verb. Monialium receptio à num.*21. me citato *in hoc loco,* Lezana *in sum. quæst. Regular. cap.25. num.*21. Prohibere igitur poterit Episcopus Abbatissis, & aliis Superioribus Regularibus Monialium ipsis Regularibus subiectarum sub censuris, & aliis pœnis sibi beneuisis; ne quæ puella professionem emittat, nisi prius explorata illius voluntate ab Ordinario, ad præscriptum Concil. *in Burgen. 4. Decembr.* 1627. resoluit nouissimè Tamburin. *de iure Abbatissarum disput.3. quæst.2. num.8. cum sequentibus,* & hac de re *eadem Sacra Cong.*
sic censuit, † *Puellis, quæ sumpserint sacrum habitum in* 3
aliquo monasterio, debet ab Ordinario certus dierum numerus 15. vel 20. præfigi, intra quem deberent declarare vtrum velint professionem emittere, vel non: & si noluerint, remittendæ sunt ad domos consanguineorum, vel affinium, refert. Campanil. *d. cap.16. num.16.* postquam Episcopus hac de re certior factus fuerit intra 25. dies, examen hoc perficere tenetur, quibus elapsis amplius de eo se non intromittat, decisum referunt Armendar. *d. loco n.45.* & Galett. *in margarita casuum conscient. ver. Nouitij vlt.* Campan. *d. c.16. n.10.* Tamburin. *d. q.2. num.10.*

Voluntas puellæ exploranda est, non solùm 4
quando professionem emittere procurat, de quo casu loquuntur supra citati Doctores, sed etiam quando habitum suscipere intendit; itavt spectet ad Episcopum, tam ante susceptum habitum, quàm postea ante professionis emissionem dictæ puellæ voluntatem explorare, non obstante quod monasterium sit Regularibus subiectum, vel aliàs ab eius iurisdictione exemptum, & si prior exploratio non fuerit facta, sufficit quod fiat secunda, & hoc totum fuisse decisum referunt Piasec. *d. loco,* Campanil. *dict. cap.16. num.10. & 11.* Armendar. *dict. loco num.37.46. & 50.* Dicunt Fr. Emman. *quæstion. Regula. tom. 3. quæst.12. art.2.* Miranda *de Monial. q.8. artic.4.* Laurent de Perinis *d. cap. num.2.* quòd vsu iam receptum est, saltem in Hispania, semel tantùm, id est ante professionem dictas puellas examinare; consuetudine enim videtur receptum quòd solùm semel ante professionem examinentur, Miranda *in tract. de sacris Monial. q.8. art.4.* Antonin. Diana *in resolut. moral. tractat. 2. de dub. Regul. resol.*47. Lezana *d. c.25. num. 12. vers. consuetudine.*

Ordinarius non debet explorare voluntatem 5
puellæ quæ habitum recipit in monasterio ad petitionem illius, qui vult illam in vxorem ducere, sed expectandum tempus faciendæ professionis, & tunc si sit suspicio, quod inuestigatur à Monialibus, pro suo officio curabit inde duci ad exteriorem Ecclesiam monasterij, vel in aliam propinquiorem, & commodiorem; prout magis conuenire iudicauerit vbi voluntatem eius exquirere possit. At si nulla sit suspicio, & nullam aliam iustam causam subesse apparebit, tunc non in alio loco quàm ad crates ferreas monasterij voluntatem puellæ explorabit: ita decisum referunt Armend. *d. loco num.48.* Campanil. *d. cap.16. num.15.*

In hac voluntatis exploratione, seu alio simili actu 6
cum sit in ipso monasterio, Episcopus non ingrediatur clausuram, sed stet ante fenestellam cancellorum

exami

examinando mentem ipſius puellæ, vt aduertit Fuſcus *d.n.40.in fine*, & referunt deciſum Campan. *d.n.5.* Lezana *d.c.25.n.12.in fine*, Gauant. *verb. Monialium profeſſio n.14.& 15.* me citato *in hoc loco*, Nou. *in Lucerna Regular. verb. clauſura n.6.*

7 Puella incluſa per vim in monaſterio, debet inde educi, & ſi quid damni ob eam cauſam paſſa eſt, curare debet Epiſcopus, vt indemnitati eius prouideatur eorum impenſis, qui talem illuc intulerunt, qui debent etiam ſeuerè caſtigari, ſed puella, ſi Monialis effici velit, deſiderij ſui compos eſt facienda, licet pater eius contradicat, refert deciſum Campanil. *d.c.16. num.12. propè finem.* De pœnis impoſitis contra cogentes aliquam virginem, vel viduam, aut aliam mulierem ad ingrediendum monaſterium, egi *in allegat.50. num.247.*

8 Huiuſmodi voluntatis explorationem non poteſt facere Vicarius, niſi Epiſcopo impedito iuxta Sacri Concilij diſpoſitionem, & notant Sbroz *de officio Vicarij lib.2.q.107.* Narbona *de appellat. a Vicario ad Epiſcopum part.1.n.237.*

9 Si verò Antiſtes alteram, vel neutram prædictarum explorationum fecerit, contra Concilium feciſſe cenſuit *Sacra Congregatio*, addens ab iſtis Sacris Virginibus, à quibus non ſolùm habitus eſt ſuſceptus, ſed iam profeſſio facta, ſiue prædicto examine, nihil Ordinarium debere ſciſcitari, ſed permittere eas in ſuo ſtatu permanere. Vnde defectum huius examinis non irritare profeſſionem Monialis, me citato *in hoc loco* reſoluit Lezana *d.cap.23. numero 20. in fine*, & Tamburin. *de iure Abbatiſſar. diſp.6. quæſt.3. num.6.* In Abbatiſſas tamen animaduertere poſſe ait, debereque per earundem Ordinarium, Moniales, earumque Superiores admoneri ne Virginibus dent ſacrum habitum, nec eas patiantur in Religione profiteri, niſi prius voluntas earum perſpecta ſit, & ex-
10 plorata ab eodem Ordinario, † & ipſum poſſe contra facientes coërcere non ſolùm pœnis à Concilio Tridentino ſtatutis, & præſcriptis, ſed etiam Eccleſiaſticis cenſuris, & aliis iuris remediis, non obſtantibus quibuſcunque priuilegiis, refert Campanil. *dict. cap.16. numero 1.* Ex Sanch. aduertit Laurent. de Peirinis *d.c.6. num.2. verſ. & addit.* quòd omiſſio talis examinis eſt quidem peccatum mortale ex genere ſuo, tam ex parte puellæ profitentis, quàm ex parte Abbatiſſæ recipientis: nam contrauenire Concilio generali in re graui, qualis cenſetur à Concilio res iſta, vt patet ex appoſitione pœnæ ſuſpenſionis, quæ res grauis eſt, peccatum mortale eſt, non tamen profeſſionem irritat; quia Concilium id non dicit, & cum ſimus in odioſis, non debet fieri extenſio, Lezana *d. ſum. c.26. n.17. verſ. tenetur.*

Ad Superiores, & Prælatos Monialium pertinet earum dotes taxare, vt reſoluit Tamburin. *de iure Abbatiſſar. diſput.5. quæſt.5. num.1.* vſus enim iam obtinuit, vt mulieres, quæ Deo dicantur, ſuas dotes habeant pro ſua ſubſtentatione, & veſtitu, Miranda *de ſacris monial. quæſt.8. num.8.* Tamburin. *d. diſp.5. quæſt.2. num.1.* & ſic in pactionibus, & conuentionibus ſuper dotibus huiuſmodi factis nulla committitur ſimonia, dummodo ſit pro ſufficienti, & congruenti earum ſuſtentatione, & non tanquam pretium vt pariter obſeruat communis Eccleſiæ vſus, & conſuetudo, Suar. *tom.1. de Relig. lib.4. cap.17. numero 16. & tom.3.* etiam *de Relig. lib.3. cap.9. numero 35.* Surd. *de aliment. tit.9. quæſt.27. numero 5.* Miranda *d. quæſt.8. art.6. & 7.* Leſſi. *de Iuſtit. lib.2. cap.35. dub.13. numero 15.* Hieron. Roder. *in compend. quæſt. Regul. reſolut.54. numero 1.* Barthol. de Vechis *in praxi nouit. diſp.1. dub.3. num.5.* Portel. *in addit. ad dubia Regul. verb. Moniales numero 19.* Diana *moral. reſol. tractat.2. de dub. Regul. reſolut.100.* Ripa *de ſimon part.1. art.3. numer.17.* Tamburin *d. diſp.5. quæſt.2.* In qua quidem dote conſtituenda pro Monialibus nubentibus ſponſo cœleſti, ſeruanda eſt moderata monaſterij conſuetudo, & in minori quantitate quàm vbi mulieres nubunt terreſtri ſponſo, Anna *ſing.11.* Riminald. *conſil.85. n.22. & conſil.466. num.2.* Vrſill. *ad Afflict. deciſ.136. num.3.* Vincent. de Franch. *deciſ.44. num.2.* Giurba *ad conſuet. Meſſanenſ. cap.3. gloſ.3. num 35.* Franc. Anton. Coſta *conſ.25. n.31.* Rota *dec.249. numero 5. part.2. recentior.* eadem Rota *in Romana dotis 14. Martij* 1635. coram *R.P.D. Merlino*, impreſſa per Tamburin. *poſt d. tractatum deciſion.11. numero 19.* qui *d. diſp.5. quæſt.4. num.6.* aduertit poſſe Superiores Monialium in aliquibus caſibus taxam dotium limitare iuſtis concurrentibus cauſis, etiam inſciis & contradicentibus Monialibus, dummodo ſufficiens ſemper remaneat quantitas pro ſuſtentanda Moniali & *num.7.* ſubdit pro tertia Sorore Moniali & pro ſupernumerariis duplicem eleemoſynam, hoc eſt duplicatam ſummam eius, quæ in receptione Monialis intra numerum dari conſueuit, ſolui debere, & *n.8.* tenet tertiam ſororem carere ſuffragio in Capitulo quovſque altera ex duabus primis eius ſororibus deceſſerit.

De ætate & qualitate eligendæ in ſuperiorem.

CVm *alleg.102. num.46.* ex diſpoſitione Concil. 11
Trident. *ſeſſ.25. de Regular. capit.6.* dixerim Epiſcopum ſiue alium ſuperiorem, qui electioni eligendæ in ſuperiorem Monialium præeſt, clauſtra monaſterij non ingredi, ſed ante cancellorum feneſtellam vota ſingularium audire & recipere debere, niſi prudenter iudicent non poſſe fieri canonicè dictam electionem ipſis non intrantibus, & nouiſſimè Greg. XV. *in ſua Conſtitut.* de priuilegiis exemptorum, incipit. *Inſcrutabili, Nonis Februar.* 1622. decreuerit *vt poſſit Epiſcopus vna cum ſuperioribus Regularibus electioni quarumcunque Abbatiſſarum, ſiue per ſe, ſiue per alium intereſſe; & in reſp. ad dub.15. ſuper eadem conſtit. Sacra Congreg.* reſponderit, *teneri Regulares ab Epiſcopo ſignificare diem electionis Abbatiſſæ, eamque vſque ad præfinitum tempus expectare ſi ante ipſe expreſſe declarauerit ſe vti velle facultate, ſibi hac in parte attributa, Abbatiſſarumque electionibus per ſe vel per alium intereſſe ac præſidere*, vt refert nouiſſimè Tamburin. *de iure Abbatiſſar. diſp.28. quæſt.5.* Operæ pretium duxi aliqua de ætate & qualitate eligendæ in Superiorem breuiter percurrere, vt Epiſcopus quæ efficere debeat non ignoret & in primis commendo diſpoſitionem Concil. Trident. *dict. cap.7.* hac de re edita, ac Doctores de eius materia agentes, ex quibus videri poſſunt Fr. Emmam. *quæſt. Regular. tom.1. quæſt.15. art.3.* Zerol. *in praxi Epiſcop. part.1. verb. Abbatiſſa §.1.* Azor. *inſtitut. moral. part.1. lib.13. cap.10. à princip.* Zipæ. *in analytica poſtremi iuris Eccleſiaſtic. enarrat. ſub tit. de elect. num.9.* Piaſec. *in praxi Epiſcop. part.1. cap.2. de Benedict. Epiſcopi numero 3. pag.71. & part.2. cap.3. num.57.* Franciſc Leo. *in theſauro fori Eccleſiaſt. part.2. cap.1. n.45. cum ſequentibus*, Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib.30. tract.3. n.166. in princ.* Nicol. Garcia *de benef. part.7. cap.4. n.42. & 41.* Viuian. *in praxi Iuriſpatro. part.2. lib.5. cap.5. num.7. cum ſequentibus* Aloyſ. Ricc. *in dec. Curia Archiep. Neapol. part.4. dec.281. num.3. & dec.309.* Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rubr.7. c.6. n.89.* Homob. de Bonis *de Examine Eccleſiaſtico par.2. tract.22. c.3. q.35. ſuppoſit.4.* nouiſſimè Laurent. de Franchis *in controu. Epiſc. & Reg. pag.153. cum ſeq.*

Primò

12 *Primò* circa qualitatem personæ aduerto eligendam esse in Abbatissam, seu Priorissam, Præfectam aut Præpositam, non minorem annis quadraginta, & quæ octo annis post expressam professionem laudabiliter vixerit, vt disponit Concil. Trid. *d. c. 7. in princip.* Portel. *in dub. Regul. verb. Abbatissa.* 3. nouissimè me citato Tamburin. *de iure Abbatiss. disp.* 28. *q.* 2. *n.* 4 & Molfes. *in summ. Theolog. moralis tr.* 6. *cap.* 7. *num.* 46. Lauret. de Franchis *dict. loco pag.* 154. *in resp. ad* 1. Suar. *tom.* 4. *de Relig. tractat.* 8. *lib.* 2. *cap.* 6. *à n.* 7. Lezana *in sum. quæst. Regular. cap.* 26. *n.* 3. Circa quam ætatem non posse Episcopum dispensare refert decisum Armendar. *in addit. ad recopil. legum, Nauarra l.* 1. *tit.* 18. *l.* 7. *de Episcopis, n.* 102. & obseruant Azor. *instit. moral. part.* 2. *lib.* 6. *c.* 5 *quæst.* 9. Fr. Sigism. à Bononia *de elect. dub.* 62. *num* 6. Aloys. Ricc. *dict. Neapol. decis.* 309 *n.* 9. *part.* 4. Nicol. Garc. *d. c.* 4. *n.* 71. vbi etiam asserit prædictos 40. annos debere esse completos. Quod si his qualitatibus non reperiatur in eodem monasterio, ex alio eiusdem Ordinis eligi possit. Si hoc etiam incommodum Superiori, qui electioni præest, videatur, quod ex iis, quæ in eodem monasterio annum vigesimum excesserint, & quinque saltim annis post professionem rectè vixerint, Episcopo, vel alio Superiore consentiente eligatur, statuit Concil. Trid. *citato loco*, refert Lauret. de Franchis *vbi suprà pag.* 155. *in resp. ad* 1. *vers. nono.* Nulla tamen erit Abbatissæ electio, quæ ætatem quadraginta annorum requisitam non habebat, si in monasterio non desunt aliæ Moniales quadragenariæ, atque habiles, licet non adeò idoneæ sicut electa. Ita censuit *Sacra Congreg. Concilij in Viterbien.* 16. *Maij* 1623.

13 *Secundo* seclusis Religionum priuilegiis illegitimam non posse absque dispensatione Papæ in Abbatissam, vel Priorissam eligi, tenent glos. *in Clem. attendentes* § *statuimus, de statu mon.* Gironda *de priuil. num.* 1502. Majol. *de irregular. lib.* 1. *cap.* 10 *fine*, Mandos. *de Signatura gratia tit. de dispens. super defectu natal. in fine*, Nauar. *in man. cap.* 27. *n.* 201. & *commento* 2. *de Regularib. n.* 60. Suar. *tom.* 5. *disp.* 50. *sect.* 5. *n.* 15. Flamin. *de resignat. benefic. lib.* 3. *quæst.* 12. *n.* 11. Sayr. *de censur. lib.* 6. *cap.* 11. *numer* 3. *in fine*, Bellet. *disquisit. clerical. part.* 1. *tit. de discipl. cleric.* §. 3. *n.* 5. Tamburin. *dict. disp.* 18. *quæst.* 11. Sanch. *in præcepta Decalogi tom.* 2. *lib.* 5. *cap.* 5. *n.* 19. & 20. Sanctarel. *var. resolut. quæst.* 40. *num.* 7. Castellin. *de elect. cap.* 17. *num.* 5. Homobon. *de statib. parte* 1. *cap.* 24. Nald. *in sum. Abbatissa num.* 2. Azeued. *consil.* 24. *num.* 8. Ego ipse *in collectan. ad cap.* 1. *n.* 7. *de filiis Presbyt.*

Contra Fr. Emman. *qq. Regular. tom.* 1. *q.* 13. *art.* 1. Portel. *in dub. Regul. verb. Abbatissa n.* 6. Miranda *in tract. de monial. q.* 6. *art.* 3. Hieron. Roder. *in Compendio qq. Reg. resol.* 2. *n.* 21. Lezana *d. c.* 26. *n.* 6. Diana *moral. resol. part.* 3. *tract.* 2. *resol.* 101 existimantes Monialem illegitimam posse esse absque dispensatione Abbatissam.

14 *Tertio* non solas illegitimas, sed etiam quascunque quæ Virgines non sunt, excludi ab Abbatissæ, seu Priorissæ officio, per *cap. iuuenculas* 20. *q.* 1. & *cap.* 21. *q.* 7. tuentur post glossas, & Ordinarios Iuris Canonici, Mandos. *de signatura gratia tit. dispensatio pro corrupta, statim in princip.* & §. *seq.* & *in addit.* ad Lap. *alleg.* 60. *litt. N.* Selu. *de benefic. part.* 4. *q.* 7. *n.* 7. Majol. *de irregul. libr.* 1. *cap.* 29. *n.* 13. Viuald. *in candel. aureo part.* 3. *cap.* 5. *n.* 13. *in* 2. *edit.* Fr. Emman. *quæst. Regular. tom.* 2. *q.* 54. *art.* 3. Tamburin. *d. disp.* 28. *q.* 12. *à princip.* Homobon. *de statib. part.* 5. *cap.* 24. Lauor. *lucub. tom.* 1. *titul.* 4. *cap.* 24. *num.* 10. Castellin. *de elect. c.* 17. *n.* 5 13. & 17. Diana *d. p.* 3. *tr.* 2 *res.* 99. Lauret. de Franchis *vbi suprà pag.* 156 *in resp. ad* 1. Lezana *d. c.* 26. *n.* 5.

Contra Sanch. *in præcept. Decalogi tom.* 1. *l.* 5. *c.* 5. *n.* 22. Portel. *in dubiis Regul. alib. verb. Abbatissa post n.* 10. existimantes ad Abbatissæ munus non desiderari virginitatem, nisi vbi mos esset impertiendi Abbatissis benedictionem specialem Virginum propriam, seu consecrationem.

Sed an quis habeat in hoc casu facultatem dispensandi, solet ab aliquibus in dubium reuocari? In quo magis communis tenet solùm Papam dispensare, vt resoluunt Castell. *in tr. de elect. c.* 17. *n.* 14. Lauor. *var. lucubrat. tom.* 1. *tit.* 4. *c.* 24. *n.* 10. Tamburin. *dicta disp.* 28. *q.* 12. *n.* 1. *vers. quod intellige*, asserentes declarasse *Sacram Congregat. Concilij* quòd si vidua monasticum habitum assumat ad Abbatissæ, aut Priorissæ munus obeundum, absque Sedis Apost. dispensatione eligi non potest.

Quartò bigamam Monialem absque Apostol. 15
dispensatione in Abbatissam eligi non posse, per *c.* 2. 78. *dist.* asserunt Majol. *d. c.* 19. *n.* 14. & Viuald. *d. cap.* 5. *n.* 8. obseruantes quoad hunc effectum dici etiam bigamam, quæ post castitatis votum præuaricata est, refert Sanch. *dict. cap.* 5. *num.* 23. Lezana *dict. cap.* 26. *num.* 7. me citato Tamburin. *d. disp.* 28. *quæst.* 3.

Quintò infamem non posse in Abbatissam eligi 16
resoluunt Majol. *d. cap.* 29. *n.* 12. & 13. Viuald. *d. c.* 5. *n.* 11. Sanch. *d. c.* 5. *n.* 24. extendentes, siue infamia sit iuris, siue facti, Lezana *d. c.* 26. *n.* 7. *in fine*, Portel. *in dub. Regul. verb. Abbatissa n.* 1.

Per vota secreta, ita vt singulorum eligentium 17
nomina nunquam publicentur debere eligi huiusmodi Abbatissas, atque alias Præpositas statuit Concil. Trid. *sess.* 25. *de Regul. c.* 6. *in princ.* vbi quamuis disponatur quod omnes electiones Regulariũ debeant fieri per vota secreta, non tamen censetur sublata forma *cap. quia propter, de elect.* sed adhuc in suo robore perseuerat; ita sentiunt Fr. Emman. *in sum. part.* 1. *c.* 102. *num.* 2. Zerol. *in praxi Episcop. p.* 1. *verb. Abbatissa* § 6. Azor. *instit. moral. part.* 1. *l.* 13. *c.* 10. *q.* 2. Fr. Sigism. à Bononia *de elect. dub.* 27. *n.* 10. & 11. & tantum fuit in Rota *in Meten. Monasterij* 5. *Iulij* 1621. *in fine, vers. denique*, coram *Reuerend. D. Coccino*, & iterum *in Treueren. Abbat. S. Maximini* 20. *Nouembris* 1624. coram *eodem* apud Massobr. *in praxi habendi concursum prælud.* 8. *in princip. n.* 68. Quamuis contrarium, immo dispositionem text. *in d. c. quia propter*, modò sublatam esse per Concil. *d. cap.* 6. teneat Fr. Ludouic. Miranda *in man. Prælat. tom.* 2. *q.* 23. *art.* 15. *conclus.* 2. *circa med.* Electionem Abbatissæ factã per vota non secreta per ignorantiam Decreti Concilij *d. c.* 6. non valere, nec Episcopum posse dispensare, vt valeat referunt Aloys. Ricc. *Neapol. dec.* 197. *n.* 7. *p.* 4 & Sigis. à Bononia *dub.* 31. *n.* 10 Molfes. *in sum. Theolog. moralis p.* 1. *tr.* 6. *c.* 16. *n.* 156. Nouar. *in singul. Canon. conclus.* 86. *n.* 6.

In electione Abbatissarum, vel alterius Superio- 18
rissæ posse vota per Episcopum vnà cum Vicario vel alio Viro assumpto oretenus accipi referunt decisum Gal. *in margarita casuum Conscientiæ verb. Abbatissa*, Nicol. Garc. *de benefic. part.* 5. *c.* 4. *n.* 189. Aloys. Ric. *in praxi fori Ecclesiast. res.* 637. *in* 2. *edit.* Castellin. *de elect. cap.* 4. *n.* 4. Fr. Sigism. à Bononia *in simili tract. dub.* 27. *n.* 11. Hieron. Roder. *in compendio qq. Regular. res.* 2. *n.* 22. nouissimè Tamburin. *d. disp.* 28. *q.* 4.

Puram & simplicem ostensionem schedulæ, se- 19

ecretò

cretò factam ab aliquo ex electoribus ad effectum, vt videat quem ipse eligat, non tollere quin electio subsequens immediatè sit secreta, tradunt Nauar. *cons.7. in antiquis, alias 4. in nouis, de elect.* Fr. Emmanuel. *in sum. part. 1. cap.* 102. *de elect. n.4.* Castellin. *d. cap. 5. num. 3.* obseruantes eo casu electionem esse irritam, & nullam, quando electorum vota culpa, & dolo totius, vel maioris partis Monasterij, seu Capituli publicarentur: vel quando manifestatio vnius, vel plurium votorum est realis causa, vel præsumptiua rationabiliter, quod electio sequatur in hanc, vel illam personam particularem ex vi illius ostensionis; quo casu loquitur Rota *in d. Treueren. Abbatia S. Maximini* apud Massobr. *d. prael. c. 8. in princip. num. 53. & n. 67.* resoluens electionem esse nullam, etiamsi vnicum tantum suffragium publicetur. Nam ita strictè dispositio Concilij citato loco est intelligenda, vt si post electionem factam in Bullis confirmationis, seu patentibus exprimerentur nomina eligentium, electio esset nulla, vt refert decisum Castellin. *d. c. 4. n. 61.*

20 Si electi fuerint à superioribus aliqui, qui vota omnium eligentium recipiant, electionem reputari secretam & Canonicam referunt decisum Nicol. Garcia *d. c. 4. n. 189.* Aloys. Ricc. *in dec. Curia Archiep. Neapol. dec.* 197. *n. 2. part.* 4. Castellin. *de elect. c. 4. n. 4.* Fr. Sigism. à Bononia *in simili tract. dub.* 17. *num.* 11.

21 Eligentes per schedulam aliquo petenti signo signatam, vt innotescant scrutatoribus, vel vni ex illis, quòd talis elector eligit illum nominatum ex schedula, facere electionem non secretam, & peccare mortaliter, ac proinde sic electum factum de hoc certum teneri resignare Prælaturam, siue officium, vel petere à Sanctissimo confirmationem cum dispensatione, referunt decisum Laurent. de Peirin. *tom. 1. de Religioso subdito, & Prælato, quæst. 1. de obedientia c.* 21. Castellin. *d. c 4. n* 61. & dicit Fr. Emmanuel *quæst. Regular. tom. 2. q.* 52. *art. 9.* quòd intentio Concilij *d. c. 6.* fuit statuere quòd monasteria facerent electiones secretas in hoc sensu, id est quod non permittant fieri aliquid, ex quo publicati possint nomina eligentium, & si tale quid factum fuerit, electio non valet, subdens ex doctrina Nauar. *cons. 4. in antiq.* aliàs 9. *in nouis, de elect.* quod hoc habet locum in electione per scrutinium, non autem in electione per compromissum.

22 Electionem esse nullam, quando aliqui ex electoribus vnicam schedulam recipiunt vnico nomine scriptam, & nomen electi notum scribæ vel alteri reponunt in capsula; similiter, qui accipiunt de manu scribæ duas schedulas, & vnam quam voluerint, reponunt, alteram scindunt; quia scriba potuit reuelare talem, qui non habuit, nisi vnam schedulam, vel talem, qui non habuit duas, referunt decisum Nicol. Garcia *d. c. 4. n.* 193. Aloys. Ricc. *d. Neapol. decis.* 197. *n. 8. p.* 4. Castellin *de elect. c. 5. n.* 25. Fr. Sigism. à Bononia *in simili tract. dub.* 31. *n.* 6. & tenuit Rota *in d. Treueren. S. Maximini,* apud Massobr. *d. prælud* 8. *n.* 69.

23 Vtrum autem in electione Superiorum Regularium præsidens Capitulo possit præcipere scrutatoribus sub præcepto sanctæ obedientiæ, & pœna excommunicat. latæ sententiæ ne recipiant suffragia oretenus tradi solita pro aliquibus vltra certum numerum electioni insufficientem, sed eo completo dicant electoribus ad aures, vt seruati dicitur, vt dent aliis eorum vota, & an electio hoc modo celebrata sit valida? *Congregatio Concilij censuit de anno* 1625. *hanc eligendi rationem, quæ libertati electionis, ac naturali consensui aduersatur, omnino improbari, electionesque hactenus celebratas si scrutatores præcepto Superioris obtemperantes singulorum eligentium vota non receperint, pro Canonicis non haberi,* refert Castellin. *d. c. 4. n.* 66.

Ex tripartito numero Monialium duas partes concurrere debere in electione Abbatissæ, nisi alia fuerit loci consuetudo, & si fuerint discordes, posse Episcopum nominare vnam, quam magis idoneam iudicauerit, asserit decisum Piasec. *in praxi Episcop. p. 1. c. 3. n. 57. vers. in monasteriis,* quem refert Zipæ. *d. n. 9. vers. Abbatissa, in fine,* latè me citato Tamburin. *d. disp. 28. q. 9.* Quamuis Miranda *de sacris Monial. q. 7. art. 4. in conclus.* teneat quòd ad validitatem electionis cuiuslibet in omnibus monasteriis Monialium sufficiat habere maiorem suffragiorum numerum, dummodo ipsa sint legitima. 24

Electio officialium, qui administraturi sint monasteriorum bona, ad monasterij spectat Superiores, & ideò licet Episcopus sit eius Superior, ipsi tamen possint eligere officiales, vt refert decisum Armend. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ l. 2. tit.* 18 *l. 7. de Religionib. n. 5.* & Laurent. de Franchis *vbi supra pag. 164. in resp. ad* 1. 25

Allegatio CI.

Episcopus circa Regularium professionem an aliquam habeat professionem.

SVMMARIVM.

1 *Ordinarius potest professionem ante expletum decimumsextum annum factam nullam declarare.*

2 *Professionis nullitas si proponatur coram Ordinario, & superiore Regulari, debet intra biennium terminari, quia subintrat dispositio Concilij* sess. 24. *de reformat.* cap. 21.

3 *Profiteri nullus valet expressè, nec tacitè ante decimum sextum annum expletum, & professio antea facta ipso iure est nulla.*

4 *Doctores referuntur agentes de materia Concilij Trident.* sess. 25. de Regular. cap. 15.

5 *Milites Regulares non comprehenduntur decreto Concilij Trident.* sess. 25. de Regular. cap. 15.

6 *Milites B. Stephani non comprehenduntur sub dispositione Concilij* sess. 25. de Regular. cap. 15.

7 *Fratres tertij Ordinis non ligantur dispositione* Concilij sess. 25. de Regular. cap. 15.

8 *Hierosolymitani Milites ex nouo ipsorum statuto comprehenduntur sub decreto Concilij Trident.* sess. 25. de Regular. cap. 15.

9 *Puella ad professionem ante decimum sextum annum admitti non potest.*

10 *Dispensari non potest, vt puella, quæ duodecimum annum non compleuit, possit habitum in monasterio suscipere.*

11 *Puella, in ætate duodecim annorum matrimonio coniuncta si religionem sit ingressa, cogendus sponsus per quatuor annos expectare vsque dum illa profiteatur.*

12 *Professio Monachi facta ante decimumsextum annum est nulla.*

13 *Professionem quorum dierum defectus nullam efficiat, ostenditur.*

14 *Professionem ante decimumsextum annum expletum, vel intra annum probationis valide emittere potest, qui ex voto Religionem ingreditur.*

15 *Pro*

15 *Professio, que in quibusdam Religionibus facienda est in decimo octauo ætatis anno, si fiat ante illud tempus post tamen decimumsextum à Concil. Trid. expressum valida est.*

16 *Annum probationis ante professionem emittendam debet habere Religiosus, alias professio esset nulla.*

17 *Professio intra annum probationis emissa nullum obligat, nec in specie, nec in genere Religioni, nec etiam in foro conscientia.*

18 *Professio durante anno nouitiatus emissa non potest haberi rata, nisi accedat Papæ dispensatio de consensu recipientium, & ceterorum.*

19 *Annus probationis incipit à die susceptionis habitus, siue ab eo die, quo communem sequitur aliorum Religiosorum vitam.*

20 *Annus bissextilis an sit integre finiendus ad professionem emittendam, ostenditur.*

21 *Annus 1582. à quo Greg. XIII. abstulit decem dies, integer reputatur ad sacros Ordines, & ad quæcunque officia, vel beneficia.*

22 *Professio facta in vltimo anni die non est inualida.*

23 *Annus probationis debet esse continuus, & non sufficit interpellatus.*

24 *Tempora non coniunguntur in nouitio pro complendo Anno probationis.*

25 *Absentia trium dierum à Conuentu interrumpit annum probationis.*

26 *Professio Monachi ob non seruatum annum probationis intra claustra monasterij, dicitur nulla.*

27 *Anni probationis pars si extra monasterium iusta de causa cum habitu de Superioris licentia habeatur, non per hoc dicitur discontinuatus.*

28 *Licētiam ad exeundū in anno nouitiatus, vt ille non interrumpatur, concedunt Ministri Prouinciales,*

29 *Habitus Regularis à nouitiis deferendus est de essentia, atque substantia anni probationis.*

30 *Probatio debet fieri in habitu monachali.*

31 *Annus probationis potest impleri ab eo, qui nondum expleuerit annum decimum sextum ætatis.*

32 *Professio facta ante expletum probationis annum est nulla, neque huiusmodi terminus ex consensu partium potest remitti.*

33 *Nouitij in articulo mortis existentes ante expletum probationis annum habentes legitimam ætatem possunt profiteri.*

34 *Monasterium virtute professionis facta à nouitio intra annum probationis in mortis articulo non potest succedere in bonis ipsius nouitij in præiudicium suorum heredum.*

35 *Nouitiis intra annum probationis licitum est à monasterio exire.*

36 *Nouitiis nolentibus profiteri, sunt omnia bona restituenda, quæ tempore ingressus detulerunt in monasterium.*

37 *Nouitius egrediendo recuperat omnia bona etiā feudalia, vnà cum fructibus in perceptis, deductis tamen alimentis temporis, quo in monasterio fuit.*

38 *Nouitio egredienti si non vult monasterium habitum religiosum dare, ei ad minus eius pretium restituere tenetur.*

39 *Dictio, omnis, est vniuersalis, & qui omne dicit, nihil excludit.*

40 *Nouitius si decesserit intra tempus probationis, & dos soluta sit, est restituenda heredibus. vna cum fructibus deducto tamen victu, & vestitu.*

41 *Informationes pro nouitiis volentibus profiteri quomodo sint faciendæ, ostenditur, & n. 32.*

43 *Professio Monachi erit nulla, quando facta fuit non seruata Constitut. Sixti V. pro informationibus faciendis.*

44 *Professi nulliter, quia in eorum informatione non fuit seruata forma præscripta à Sixto V. possunt etiam post quinquennium reclamare.*

RDINARIVS potest professionem ante 1
expletum 16. ætatis annum factam, nullam declarare, vt asserit decisum Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarra lib. 2. titul. 18. l. 7. de religionibus, num. 11. & num. 40.* dicit etiam resolutum in causis nullitatis professionis, quæ infra biennium ab Ordinario, & Superiori Regulari non terminantur, esse locum Decreto Concil. *cap. 20. sess. 24. de reformat. in princip.*

De iure communi ad professionem emittendam 2
decimus quartus annus completus in viro, in fœmina vero duodecimus etiam completus sufficiebat, *cap. ad nostram, cap. significatum, de Regular. cap. 1. eod. tit. lib. 6. Clement. eos, illo tit. gloss in cap. 1. 20. quæst. 1.*
Post Concil. verò Trident. † nulli licet profiteri; 5
expressè, nec tacitè ante 16. annum expletum, & professio antea facta est ipsofacto nulla, & irrita, vt *in sess. 25. de Regular cap. 15.* vbi sequentia verba habentur. *In quacunque Religione, tam virorum, quàm mulierum professio non fiat ante 16. annum expletum; professio autem antea facta nulla sit, nullámque inducat obligationem, aut alicuius regula, vel Religionis, vel Ordinis obseruationem, aut ad alios quoscunque effectus.* De
cuius intellecto vide Nau. *cons. 23. de Regular. in* 4
nouis quod deest *in antiq.* Sayr. *in floribus decis. sub illo tit. decis. 97.* Zero. *in praxi Episcop. part. 1. verb. Moniales, §. 2. pag. 233.* Azor. *institut. moral. part. 1. lib. 12. c. 1. column. 1067. & l. 23. cap. 9. col. 1316.* Sanch. *de matrim. lib. 2. disputat. 24. num. 22.* Francis. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici part. 2. c. 1. num. 36.* Petr. Ledesm. *in sum. part. 2. trattado de los estados de las Religiones en commun, cap. 7.* Fr. Ioan. de la Croz *de statu Religionis, l. 1. cap. 8. dub. 2. & 4.* Campanil. *in diuers. Iuris Canonici rub. 12. cap. 11. à num. 1.* Armendar. *in addit. ad recop. legum Nauarræ lib. 2. tit. 18. l. 7. de Religionibus, num. 41. cum sequent.* Fr. Ludou. Miranda *in man. Pralat. tom. 1. quæst. 24. art. 2.* Rot. apud Farin. *decis. 175. num. 6. part. 1. recentior & in Mesen. professionis 2. Iunij 1636.* coram *R. P. D. Carillo* impressa per Tamborin. post *tract. de iure Abbatiss. decis. 3. num. 18.* nouissimè Sanch. *in præcepta Decalog. tom. 2. lib. 5. cap. 4. à num. 1.* Laurent. de Peirinis *de subdito Religioso tom. 1. cap. 20. §. 3.* Hieron. Rodes. *in compendio q. Regul. resol. 101. num. 30. cum sequent.* Hieron. Veneto *in examine Episcop. lib. 6. c. 15.* Lezana *in sum. quæst. Regul. c. 2. ex n. 9.* me citato *in hoc loco* Tamburin. *de iure Abbatiss. disp. 6. q. 4.* nouissimè me citato *in hoc loco* Nouar. *in lucerna Regul. verb. professio à n. 8. pag. 214.*

Milites Regulares decreto dicti *cap. 15.* non com- 5
prehendi refert decisum Armendar. *d. loco num. 7. &* resoluunt Fr. Ludou. Beja. *respons. casuum conscientiæ part. 4. cap. 28.* Gonzal. *ad regul. 8. Cancellar. gloss. 8. à num. 61.* Azor. *institut. moral part. 1. lib. 13. cap. 4. quæst. 2.* Sanch. *de matrim. lib. 7. disputat. 44. num. 8.* & nouissimè *d. cap. 4. num. 17.* Flamin. *de resignat. lib. 6. quæst. 2. num. 117. cum sequent.* Barthol. à S. Fausto *in thesauro Relig. lib. 5. quæst. 169.* Seraph. *decis. 121. n. 2.* quæ reperitur etiam impressa *part. 1. diuers. decis. 591.* Barthol. de Vechis *in praxi obseruanda in admittendis ad Religionis statum nouit. disputat. 11. dub. 2. num. 4.* Lezana *dict. cap. 2. num. 9. versic. decretum.* Quamuis huiusmodi Milites in emittenda professione comprehendi sub illo decreto affirment. Fr. Emman. *in sum. tom. 2. c. 8. n. 2. concl. 1.* Stephan. Gratian. *disceptat.*

 forens.

*forens.cap.*36 *num.* 17. Hieron. Venero *dict.cap.*15. *num.* 7.

6 Vnde in Militibus S. Stephani nuncupatim non procedere decidit Rot. Romana *decis.* 591. *par.* 1. *divers.in nouissima edit.* quam refert Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiastici decis.* 1. *in prima edit. & resolut.*
7 617. *numer.* 6. *in secunda edit.* † Nec comprehendere Fratres tertij Ordinis censuit eadem Rota Romana *dicta decis.* 591. *num.* 7. relata per Aloys. Ricc. *d. resol.* 617. *n.* 4.

8 Milites tamen Hierosolymitanos comprehendi sub illo decreto ex nouo ipsorum statuto illi adhærenti referunt decisum Flamin. *d.quæst.* 2. *n.* 180. Armend. *d.loco num.* 16. Barthol. de Vechis *dict. dub.* 8. *num.* 4. nouissimè me citato *in hoc loco* Nouar. *in lucerna Regular verb. Milites num.* 10. nam in habitus susceptione emittunt professionem, quæ postea per habitus declarationem intelligitur post annum ratificata, Nauar. *cons.* 23. *de Regular.* Ronit. *cons.* 96. *numer.* 9. Rota *decis.* 591. *sub n.* 9. *par.* 1 Peregrin *vol.* 5. *cons.* 116. Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. part.* 8. *cap.* 16. *num.* 37. Azor. *instit. moral. part.* 1. *lib.* 13. *c.* 4. *quæst.* 2. Eorum Orbem habent pro monasterio, vt vbicumque sint censentur esse sub obedientia magni magistri, Nauarr. *cons.* 41. *num.* 2. *&* 3. *de Regul.* & in fauorabilibus verè Religiosi dicuntur, Mohed. *decis.* 10. *de causa possess.* Nau. *cons.* 12. *num.* 1. *de Regul.* Mench. *illustr. controu. lib.* 3. *cap.* 105. *numero* 49. *&* 50. Ofasch. *decis.* 27. *num.* 18. Caball. *crimin. resol. casu* 64. *n.* 2. Anna. *sing.* 107. Menoch. *cons.* 54. *n.* 17. Fr. Emman. *qq Regular. tom.* 1. *quæst.* 1. *art.* 6. Decian. *tract. crimin. lib.* 4. *capit.* 9. *numer.* 36. Riminald. iun. *cons.* 527. *num.* 23. 24. *&* 27. Azor. *dict. part.* 1. *lib.* 12. *cap.* 11. *quæsit.* 5. Molfes. *cons.* 33. Ponte *cons.* 14. *vol.* 1. Villagot *decis.* 34. *numer.* 1. *&* 5. Farinac. *consil.* 197. *num.* 1. *&* 10. Aloys. Ricc. *collectat.* 216. Carol. Tapia *in auth. ingressi C. de sacrosanct. Eccles. verb. sua c.* 13. *num.* 19. Cardinal. Tusch. *practicab. concl. litt.* H, *concl.* 107. *numero* 1. Nicol. Garcia *de benefic. part.* 1. *c.* 4. *num.* 50. Sanch *in præcepta Decalog. tom.* 2. *lib.* 7. *cap* 8. *num.* 36. Gregor. XV. *decis.* 87. *à num.* 1. *& decis.* 109. *per tot.* Stephan. Gratian. *discept. forens. cap.* 360. *à num.* 21. Gabriel. Pereira *de manu Regia tom.* 2. *c.* 27. *n.* 20.

9 Non admittitur puella ad professionem ante dictum 16. annum, vt asserit decisum Armend *dict. lo-*
10 *co n.* 41. † Nec est dispensandum, vt puella, quæ 12. annum non compleuerit, possit habitum in monasterio suscipere, ex Fr. Emman. *qq. Regul. tom.* 3. *q.* 12. *art.* 2, Azor. *p.* 1. *lib.* 12. *c.* 18. *q.* 55. *&* 56. Nald. *verb. habitus n.* 6. *& verb. monialis n.* 5. Barth. de Vechis *d. praxi disp.* 2. *lib.* 6. *n.* 16. Armend. *n.* 43. vbi *n.* 42. asse-
11 rit *à Sacra Congr.* responsum fuisse *anno* 1580. † quòd si puella in 15. ætatis anno matrimonio coniuncta, & Religionem ingressa sit, cogendum sponsum per quatuor annos spectare vsque dum illa profiteatur. Quamuis circa præfatam harum puellarum receptioné nullam limitationem esse constituendam existimauerint Miranda *de sacris mon. q.* 8. *art.* 2. *in concl.* Sanch. *in præcepta Decalog. lib.* 4. *cap.* 18. *n.* 33. Suar. *tom.* 3. *de Relig. lib. cap.* 1. *n.* 9. Vide Laurent. de Peirinis *in form. Regul lit. M c.* 6. *n.* 8. *in fin.*

12 Professio Monachi facta ante 16. annum expletum est nulla, vt definit Concil. Trident. *dict. c.* 15. & censuit Rota Roman. apud Farinac. *decis.* 173. *n.* 6. *tom.* 1 *p.* 1. ita vt si deficiant 15. dies ante annum 16 expletum professio dicatur inualida, prout resoluunt, Galerat. *in margarita casuum conscien. verb. profiteri penult.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. decis.*
13 656. *in* 1. *edit. & resolut.* 549. *in* 2. *edit.* vbi etiam † resoluit quòd si deficiat vnus dies, nulla esset professio; asseritque habere locum in anno bissextili, quia nisi dies vna addetur, non valet professio, cũ debeat fieri in vltimo anni instanti, vel post lapsum vnius anni. Ego tamen dicendum puto professionem in suprema die 16. anni emitti posse, etiam post Concil. emissamque subsistere, ex his, quæ in similibus adducit Sanch. *de Matrim. lib.* 2. *disp.* 24 *num.* 82. & in terminis resoluit Campanil. *in diuers. Iuris Canon. rub.* 7. *cap.* 6. *num.* 129. *& rub.* 12. *cap.* 11. *num.* 1. vide tamen
quæ infrà *n.* 20. † Qui ex voto Religionem ingreditur, potest in ea valide ante 16. annum expletum, vel intra annum probationis professionem emittere: ita decisum fuisse refert Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici p.* 2. *c.* 1. *n.* 37. *in fine.* 14

Dubitari potest an stante statuto ne quis ante 18. 15
ætatis suæ annum ad professionem admittatur, prout adest in ordine Minimorum, seu potius Sancti Francisci de Paula, si professio fiat ante illud tempus ab statuto requisitum, post tamen 16. à Concilio Trident. expressum, valida sit? Ego dicendum credo, validam esse professionem contra prohibitionem prædicti statuti non annullantis, aut irritantis factam, arg. text. *in cap. ad Apostolicam, de Regularibus,* & ita tenent Ludou. Miranda *in manuali Prælatorum Regularium par.* 1. *quæst.* 24. *art.* 8. *concl.* 2. Peirinis *de subdito Relig tom* 1. *cap.* 26. §. 3. Hieron. Venero *d. capit.* 15. *num.* 10. & dicit decisum Armend. *dict. loco num.* 14. In constitutionibus Religionis sanctissimæ Trinitatis redemptionis captiuorum, est instituto confirmata auctoritate Apostol ante & post Concil. quod in Religione aliquis non recipiatur antequam annum 20. videatur expleuisse. Hoc stante quæritur per Superiores Religionis an pro validitate professionis in dicta religione sufficiat illam emisisse post 16. annum iuxta dispositionem Concilij? *S Congregatio die* 2. *Augusti* 1631. & 14. *Augusti* 1632. censuit *professiones emissas iuxta dispositionem Concilij esse validas,* nouissimè me citato *in hoc loco* Nouar. *d. verb. professio num.* 17. *pag.* 815. In dubium etiam aliquibus reuocabatur, an Regulares qui vltra vota solita etiam votum emittunt de non petenda, aut accepianda extra Religionem dignitate, per quamcũque eorum translationem, seu habitus priuationem, seu dimissionem, à voto huiusmodi liberentur? Ad cuius decisionem emanarunt litteræ in forma breuis à S.D.N. Vrbano incip. *Cùm sicut, die* 21. *May* 1635. in quibus declarat & decernit *quoscunque Regulares cuiusuis Ordinis, Congregationis, & Instituti etiam quomodolibet exempti etiam Societatis Iesu vltra alia vota etiam votum, promissionem, siue iuramentum solemniter, siue simpliciter emittentes, aut præstantes de non petenda, nec procuranda, minusve acceptanda aliqua dignitate, neque aliqua superioritate extranearũ Religionum, per quamcunque translationem hactenus, & imposterum quandocumque de sua ad aliam Religionem, vel Ordinem, & per quancunque expulsionem, habitusque Regularis dimissionem pro tempore factas, non esse nec fore, minusve dici, aut censeri posse, seu debere à præfato voto, promissione, seu iuramento liberatos, sed eos hactenus, & pro tempore translatos, expulsos, ac à delatione Regularis absolutos, vel priuatos, quarumcumque dignitatum huiusmodi proinde incapaces, & ad illas petendas, & acceptandas, obtinendas, inhabiles remanere in omnibus, & per omnia perinde ac si translati, expulsi, seu à delatione habitus liberati, seu priuati non fuissent.*

Cùm quis Religionem ingressus est, habitumque Regularem suscepit antequam prædictam professionem emittat, annum debet habere, qui probationis dicitur, intra quem asperitates regulæ experiri de- 16
debebit

bebit, vt eas sufferre assuescat cognoscatque si propriæ complexioni, viribus, & voluntati congruant; quòd si professionem eo currente emittere auderet, nihil ageret, vt definit Concil. Trident. *d. cap.* 15. De cuius materia, quoad hanc partem, vide Fr. Emman. *quæst. Regularium. tom.* 1. *q.* 2. *artic.* 7. *& tom* 3. *q.* 13. *art.* 4. *& q.* 15. *art.* 1. 2. 7. *&* 8 Azor. *instit. moral par.* 1. *lib.* 12. *c.* 4. Valer. Reginald. *in praxi fori pænit. lib.* 18. *num.* 385. *cum seqq* Armendar. *d. l* 7. *de Religionib. n.* 4. *cum sequent.* Campanil. *in diuersor. Iuris Canonic. rub.* 12. *cap.* 3. *à princip.* Fr. Ludouic. Miranda *in man. Prælat. Regularium part.* 1. *quæst.* 12. *art.* 1. *cum sequentibus.* Sanch. *d. tom.* 2. *lib.* 5. *c.* 4. *num.* 8. *cum seqq.* Barthol. à S. Fausto *in thesauro Religios. lib.* 3. *quæst.* 160. *cum seqq.* Bonacin. *de clausura Religios. q.* 2. *puncto* 10. *diffic.* 2. §. 2. Fr. Barthol. de Vechis *dict. disputat.* 11. *dub.* 2. me citato *in hoc loco* Tamburin. *d. disp.* 6. *quæst.* 4. *num.* 2.

17 Ex professione siue tacite, siue expresse, intra annum probationis emissa, non obligari aliquem, nec in specie, nec in genere Religioni, nec etiam in foro conscientiæ, referunt decisum Nicol. Garc. *de beneficiis part.* 11. *cap.* 9. *num.* 6. Armend. *dict. loco num.* 1.

18 *&* 2. aut iam † hodie non possit haberi rata post annum huiusmodi professio, quæ illo durante emissa fuit ex Nauar. *cons.* 16. incipit, *Orta sunt*, post *num.* 18. *de Regular.* præterquam si Papæ accederet dispensatio de consensu recipientium, & receptorum habendo annum nouitiatus pro legitimè completo, & professiones, pro ratis; ex eodem Nauar. *d. cons.* 16. *num.* 20. quem sequuntur Iacobus de Graffiis *in decisionibus aureis lib.* 3 *cap.* 5. *num.* 23. & Campan. *d. c.* 3. *num.* 3.

19 Probationis annus, siue in masculis, siue in fœminis incipit à die susceptionis habitus; siue ab eo die, quo communem sequuntur aliorum Religiosorum vitam, & incipiunt experiri Religionis asperitates; ita Fr. Ludou. Miranda *dicta quæst.* 22. *artic.* 3. *concl.* 1. Barthol. à S. Fausto *d. lib.* 5 *q.* 160.

20 Ad hanc professionem in Religione anno bissextili satis est ad probationem compleuisse dies 365. Ita Syluest. *vers religio*, 3. *q* 19. §. 3. Henriq. *in sum. lib.* 10. *cap.* 19. *litt. K*, Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiastici post resolutionem* 76. *in notab. de materia Sacramenti Ordinis vers. quoad interstitia*, Martin. Forn. *de Ord. cap.* 3. *num.* 4. Barthol. à S. Fausto *d. lib.* 5. *q.* 161. Quamuis contrarium, imo diem bissexti computari debere iuxta ritum, & vsum Ecclesiæ, asserat Bonacin. *de Sacram disp.* 8. *quæst vnica, puncto* 3. *n.* 15. *& de clausura Religios. q.* 2. *puncto* 10. *diffic.* 2. §. 3. *n.* 4. & Lezana *d. c.* 2. *n.* 9. *vers ætas.*

21 Nam probationis annus esse debet annus à Republ. taxatus, atque, vt ab aliis declaratur, id quod communiter seruatur in aliis negotiis, atque commerciis humanis. Vnde in nostris temporibus, & nostra ætate anno 1582. quo tempore authoritate Sūmi Pont. Gregor. XIII. ab anno dempti sunt decem dies hoc est à 5. die Octobris vsque ad 16. ille annus debet integer reputari, nec in seq. expectandi sunt illi decem dies; quamuis enim non fuerit integer naturaliter & secundum cursum solarem, fuit tamen integer ciuiliter, atque politicè. Ita resoluit Fr. Ludou. Miranda *d. art.* 3. *concl.* 2. *in fin.* & plures Theologi, ac Iurisperiti apud Henriq. *lib.* 13. *d. excomm. c.* 40. *num.* 2. *in com. litt. O.* quem citant. Bonac. *d. puncto* 5. *num.* 14. Barth. à S. Fausto *d. lib.* 5. *quæst.* 162. nouissimè Sanch. *d. tom.* 1. *lib.* 5. *cap.* 4. *n.* 3. vbi extendit ad sacros Ordines, & ad quæcunque officia, & beneficia.

22 Et licèt huiusmodi annus probationis debeat esse expletus cursu Solis, lapsuque dierum 356. præteritorum, tamen post factam non est computandus ab vno puncto, & instanti ad idem punctum, & instantem, quia esset assertio nimis rigida, dum in postrema die anni emissam professionem non esse inualidam affirmat Stephan. Gratian. *discept. forens. tom.* 3. *c.* 413. *num.* 12. quem refert & sequitur Camp. *dict. cap.* 13. *num.* 4. *in fin. rub.* 12. nouissimè Dian. *moral. resol. part.* 5 *tract.* 5. *resol.* 18. quamuis vltimam anni diem non sufficere cœpisse, sed debere annum integrum de momento ad momentum impleri post Fr. Emman teneat Sanch. *d. tom.* 1. *lib.* 5 *cap.* 4. *num.* 31. *in fine.*

Verùm in hac tertia impressione re matura discussa à mea sententia discedere cogor, & ita securè teneo probationis annum de momento ad momentum esse necessariò complendum, *Primò* quia Concil. Trident. *d. cap.* 15. ponit initium computationis anni probationis, id est, à die assumptionis habitus, & vbicunque lex requirit certum tempus incipiens ab aliqua die determinata, computari debet de momento ad momentum. *l.* 3. *§. minorem, ff. de minoribus Secundò* quia Concil. Trid. loquitur per verba, *per annum*, quæ adiecta implemento temporis significant perfectionem, iuxta per me resoluta *in tract. de clausul. dict.* 249. *numero* 3. *&* 4. quibus & aliis fundamentis hanc opinionem tuentur Iacob. de Graff. *to.* 2. *cons. lib.* 3. *cons.* 6. *n.* 1. *de Regular.* Zanard. *in direct. Theol p.* 1. *cap.* 16. *n.* 12. *vers. nota autem*, Lessi. *de Iust. lib.* 2. *cap* 41. *dub.* 7. *n.* 39. Fr. Ludou. Miranda *in man. Præl. tom* 1. *quæst.* 22. *art.* 3. Suar. *tom.* 3. *de Relig lib* 5. *cap.* 13. *num.* 1. nouissimè Fr. Barthol. de Vechis *in praxi obseruanda in admittendis ad statum Religionis nouitiis disp.* 11. *dub.* 4 *à princ.* Nald. *in sum. verb. professio num.* 6. Villalob. etiam *in sum. tom.* 1. *tract.* 33. *diffic.* 13. *num.* 4. Diana *moral. resolut part.* 3. *tract.* 2. *resolut.* 57. Homobon de Bonis *de exam. Eccles. part.* 3 *tract.* 15. *cap.* 9. *quæst.* 6. *in obseruat. vers. proinde* me citato *in hoc loco* Ciarlin *d. cap.* 108. *num.* 10. Pereg. *in constit Regularium cleric. part.* 1. *c.* 1 *litt. C.* § 6. Hieron. Roder. *dict. resol.* 101. *num.* 38. Tambur. *de iure Abbatissa. disp.* 9. *q.* 9. nouissimè me citato Nouar. *in lucerna Regul. verb. annus n.* 2.

Vnde pari modo dicendum videtur, quòd si nouitius compleat probationis annum die 24. Februarij anno bissextili, non dicitur expletus hic annus, nisi secunda die, quæ etiam appellatur 24. id est 25. dies; quare emittere non potest professionem nisi eadem die 25. in puncto diei 24. Februarij præcedentis anni, in quo suscepit habitum, quia vtraque dies pro vna habetur in iure, *l* 3 *§. minore ff. de minorib. l. cum bissextus ff. de verb. signif. cap. quæsiuit. eod. tit.* & hanc opinionem tenent. Fr. Emman. *d. tom.* 3. *q.* 15 *art.* 4. *&* 5. Molin. *de Iust. tr.* 2. *disp.* 573. *vers atque vt minori ætate*, Sanch. *de Matrim. lib.* 1. *disput.* 24. *num.* 12. *vers. similiter credo.* Lessi. *d. n.* 59. *vers hinc sequitur*, Iacob. de Graff. & Fr. Ludou. Miranda *citatis locis*, Fr. Barthol. de Vechis *dict dub* 4 *num.* 5. nouissimè D. meus Iul Lauor. *var. lucubrat tom.* 1 *tit. de Comitiis cap.* 6. *n.* 15. Pereg *d. lit. C.* §. 7. Hieron. Roder. *d. resol.* 101. *n.* 39. Tamburin. *d. disp.* 4. *q* 9 *n.* 1. & nouissimè *Sacr. Congreg. Concil.* Trid. *in vna Patauina de mense Iunij* 1627. censuit *non valere professionem respectu anni bissextilis cuiusdam qui ingressus est Religionem* 27. *Martij & die* 26. *eiusdem mensis sequentis anni currente anno bissextili emisit professionem.* Annus enim probationis debet esse completus & integer, vt censuit *Sacra Congreg. Concil. die* 1. *Februarij* 1631. Nouar. *d. verb. annus n.* 4.

Continuus debet necessariò esse huiusmodi pro- 23

bationis annus, neque sufficit, quòd sit interpolatus Ita Nauar. cons. 2. num. 2. & cons. 34. num. 2. & cons. 36. num. 1. & cons. 42. num. 2. & 4. sub tit. de Regularibus in antiq. & cons. 9. num. 2. & cons. 32. num. 4. sub eodem tit. in nouis, Sylu. verb. Religio 5. quæst. 4. Henriq. in summ. lib. 13. cap. 40. §. 2. in medio, Flamin. de resignat. lib. 3. quæst. 13. num. 11. Fr. Emman. in summ. tom. 2. cap. 8. num. 4. & quæst. Regul. tom. 3. quæst. 13. art. 8. Campan. dict. rubr. 12 cap. 13. num. 2. Fr. Ludou. Miranda dict. quæst. 22. art. 4. concl. vnica, Azor. instit. moral. part. 1. lib. 12. cap. 2. quæst. 8. Sanch d. lib. 4. c. 4. num. 31. Iacob. de Graff. in aureis decis. part. 1. lib. 3. cap. 5. num. 15. Sorb. verb. nouitius vbi de nouitiorum professionis emissione, vers. secundo est. Lessi. de Iustit. lib. 2. cap. 41. dub. 7. num. 59. Nald. verb. Nouitius nu. 4. Nouissimè Diana moral resol par. 5. tract. 3. resol. 19. Steph. Gratian. Marchiæ decis. 35. num. 3. in addit. Suar. tom. 3. de Relig. lib 5. cap. 13. num. 3. me citato in hoc loco Ciarlin. controuers. forens. lib. 1. cap. 108. num. 15. Pereg d. lit. C. §. 8. Hieron. Roderic. d. resol. 101. num 42. Tambur. de iure Abbatissar. disputat. 4. quæst. 8. n. 3. Fr. Barthol. de Vechis in praxi obseruanda in nouitiis ad Religionis statum admittendis, disp. 11. dub. 3. num. 1. vbi num. 5. ampliat vt hæc continuatio non solum esse debeat per annum expletum, sed etiam vsque ad professionem; ita vt completo anno si nouitius egrederetur Monasterium, & postea iterum rediret, professionem emittere non posset virtute præfatæ vnius anni probationis, sed iterum inchoare deberet nouitiatum, citans pro se Suar. dict. cap. 15. à num. 8. Contra Franc. Angel. & Syluest. qui existimant non esse necessariam continuationẽ probationis cum professione, & etiam contra Fr. Emman. d. tom. 3 quæst. 15. art. 16. vers. aduertendum denique, qui idem censet circa nouitias Monialium. Vbicunque enim fit mentio de tempore, quando sumus in dubio semper intelligitur continuum, nisi aliud specialiter lege cautum reperiatur, gloss. vers. sed hic notandum, in rub. de diuers. & temp. præsc. Franc. Balb. de præscript. 1. par. 4. princip quæst. 6. & vlt num. vlt. Ludouic. Gom. in reg de annali possess. quæst. 73. post princ. vers. nam lex noluit, Franc. Per. cons. 99. num. 14. Surd. decis. 189. num. 1. quos refert nouissimè Ioseph. Vela iuris controuersi in Hispalensi Senatu lib. 1. dissert. 18. num. 3.

24 Tempora non coniungi in nouitio pro complendo anno probationis tenuerunt Abb. & Anch. in c. ad Apost. de Regul. Syluest. verb. Relig. 5. q. 4. n. 4.

25 Aliàs enim per absentiam trium dierum à Conuentu annus dicitur interrumpi, ex Nauar. & Azor. docent Galet. in margarita casuum conscientiæ, verb. nouitius 2. Pereg d. lit. C. §. 8. vers. quod, Sanch. d. cap. 4. n. 32. Bart. à S. Fausto d. lib. 5. q. 164. Contra Lessi d. lib. 2. c. 41. dub. 7. existimantem paucorum dierum interpolationem non impedire.

26 Et ita professio Monachi ob non seruatum annum probationis intra claustra monasterij, dicitur nulla, vt censuit Rota Rom. apud Farinac. decis. 173.

27 num. 1. tom. 1. par. 1. recentior. vbi n. 2. quod † in hoc anno nouitiatus non debent nouitij extra monasteria vagari: quia, vt ibi dicitur, cum annus probationis detur in subsidium humanæ fragilitatis, & in fauorem tam nouitij, quàm monasterij, vt & ille experiatur Religionis asperitates, & cum illis suas vires metiatur, & monasterium eiusdem nouitij animum, & mores inspicere, & cognoscere possit, capit. ad Apostolicam, de Regular. manifestum est non satisfieri dispositioni Iuris, quamdiu procul à Regulari disciplina, & à Prælati oculis Nouitius in domo paterna blande & beneuole habetur, & forsan in illis diebus, & noctibus, quibus extra monasterium degit, occurreret in Religione aliqua asperitas, quam ferre vel nollet, vel non posset, & propter quam decerneret non profiteri.

Ille verò qui de licentia sui Superioris, atque Prælati cum habitu aliqua iusta de causa intra annum probationis extra monasterium egreditur, quamuis ibidem per aliquod tempus commoretur, non per hoc discontinuari dicetur annus probationis, imò verò potest licitè profiteri, & professio ab eo facta tenet. Ita Nauar. dict. cons. 82. num. 4. & cons. 41. n. 3. Regul. & cons. 10. num. 3. de Clericis non resid. Iacob. de Graffiis in aureis decis. lib. 3. cap. 5. post num. 18. Flamin. d. q. 13. num. 12. Gonzal. Mendez de Vasconcellos diuers. iuris argumentorum lib. 2. cap. 13. Sayr. decis. 15 de regul. Fr. Emman. qq Regul. tom. 3. quæst. 15. art. 8. Fr. Ludouic. Beia responsor. casuum conscientiæ p. 4. casu vlt. in fine, Campan. d. rubr. 12. c. 3. n. 3. Aloys. Ricc. in praxi fori Ecclesiast. decis. 501. in 1. edit. & res. 392 num. 3. in 2. edit. Armendar. d. loco n. 13. Stephan. Gratian. in additionib. ad decis. 33. num. 2. & disceptat forens. cap. 66. num. 14. Suar. tom. 3. de Relig. lib. 3. cap. 13. num. 3. cum sequentib. Nald. verb. nouitius numer. 4. Fr. Barthol. de Vechis in praxi obseruanda in nouitiis ad Religionis statum admittendis disp. 11. dub. 3. Diana moral. resol. part. 3. tract. 2. resol. 84. me citato in hoc loco Ciarlin. d. cap. 108. num. 24. Bonacin. de clausur. quæst. 2. puncto 10 diffic. 2. §. 2. n. 6. Hieron. Roder in compend. qq. Regul. resol. 101. n. 44. Tamburin. de iure Abbatissar. disp. 4. q. 8. à n. 1. Fr. Lodouic. Miranda dict. q. 12. art. 5. conclus. vnica, vbi in fin. resoluit huiusmodi licentiam ad exeundum posse tantum concedere ministros Prouinciales, ipsis præsentibus vero ipsorum absentia, & quando facilis ad eosdem non habetur recursus, vrgetque necessitas, id ipsum posse facere Guardianus, & alios Prælatos Conuentuales, nisi aliqua ordinatione generali, seu prouinciali, aut particulari mandato sibi fuerit interdictum.

Intellige supradictam resolutionem, quæ habet probationis annum, non interrumpi si nouitius de sui Superioris licentia extra monasterium maneat cũ habitu, vt procedat etiam huiusmodi licentia nouitio illicitè, & sine rationabili causa concederetur, vt bene probant Suar. tom. 3 de Relig. lib. 5. c. 14. num. 14. post med. Fr. Barthol de Vechis d. dub. 3. n. 14. Diana dict. resol 84. Contra Nauar. & alios requirentes iustam causam; quia licet Superior præstans indebite licentiam peccet, ob talem tamen culpam non interrumpitur nouitiatus.

Probationis anno expleto si nouitius desereret Religionem, & postea rediret, non egere nouo probationis anno ad profitendum tradunt Syluest. verb. Religio 5. quæst. 4. Fr. Emman. tom. 3. q. 15. articulo 10. Bonacin. d. puncto 10. diffic. 2. §. 2. n. 4. Barthol. à S. Fausto d. lib. 5. quæst. 163. vbi q. 166. asserit per Conc. Trident. dict. cap. 15. reuocatum esse priuilegium Iulij II. concessum Minoribus, vt nouitiatus interruptus possit continuari. Vnde durante probationis anno si nouitius curandæ valetudinis causa de licentia Superiorum à monasterio exierit, & post reuertatur eodem tempore professionem emittere posse, ac si nunquam egressus fuisset; refert decisum Arm. d. loco num. 13.

Habitus Regularis à nouitiis deferendus est de essentia, atque substantia anni probationis, & saltem hoc tempore profiteri nullus poterit, qui existens in probatione non susceperit, & per annum detulerit habitum illius Religionis, quam intendit profiteri, vt probatur ex Concilio Tridentino d. c. 15. in illis verbis,

verbia, ibi *minori tempore, quàm per annum post susceptum habitum in probatione steterit*, vt optimè ex eo colligunt Azor. *dict. lib.* 12.*c.* 2.*quæst.*9. Fr. Emman. *tom.* 3. *q.* 15. *art.*9. Sanch. *d.l.*5.*cap.* 5.*numer.*29. Fr. Ludouic. Miranda *dicta quæst.* 22. *art.* 6. *conclus. vnica*, Fr. Barthol. de Vechis *disp.* 11. *dub.*7. *numer.*1. D. Roder. à Cunha *ad caput* 1. *num.*r.12. *distinct.*53. me citato *in hoc loco* Tamburin. *de iure Abbatissar. disp.* 4. *q.* 4. *num.*6. & ante eos tenuit Syluest. *verb. Religio* 5.*q.*5. per gloss. *in cap.fin. verb habitus*, 17.
30 *quæst.*5.*& in c.super eo, de Regul.* vbi dicit † probationem debere fieri in habitu monachali, & citat *cap & statuimus, eod tit.* alioquin, inquit, non posset probare austeritatem monachalem, quæ magna ex parte in vestibus consistit, non est tamen de substantia anni probationis nouitiū induere habitum nouitiorum ab habito professorum distinctum, vt latè probant Suar. *tom.* 3. *de Religion. l.* 5. *cap.* 14. *num.* 10. Fr. Barthol. de Vechis *dict. disputat.*7.*dub.* 7.*n.*3. Nonnullæ tamen Religiones habitum proprium non habent, vt non habet Societas IESV, cuius Religiosi ex vsu regionis, in qua habitant, vestiuntur, Sanch. *in præcepta Decal. tom* 2.*l.*6.*cap.*8. *num.*70. D. Roder. à Cunha *in dict. cap.* 1 *num.*13. *dist.*33. Portare enim habitum Religionis, est obligationis signum, S. Thom. 2.2.*q.*185 *art.*8. quem refert & sequitur Suar. *de Relig. tom.*4. *l.*3. *capit.*17. *n.*9. quod adeò verum est, vt dicat S. Bonauent. *in Speculo disciplina ad nouitios part.*1. *tom.*7. vsum habitus, prout habitus pro speciali signo Religionis accipitur, continuum esse debere, vt Religiosus Frater non sit, vel modicum, sine ipso, siue necessitas euidens eum cogat, & Syluest *in summ. verb excommunicatio* 9. *num.*52. ait habitum adeò esse annexum ossibus Monachorum, quod in quocumque loco consistentes, siue in lecto quiescentes, constanter eo vti debent, per *c.vidua* 20.*q.*1. Vnde Pictor. Gem. *l.*2.*Carm.Cret.* refert mutationem habitus, mutationis morum, & animorum argumentum esse. Habitus namque, inquit *Conc. Aquisgranense c.*125. singulorum Ordinum idcirco in Ecclesia Dei discreti sunt, vt his visis, cuius propositi sit gestans, vel in qua professione Domino militet, liquidò cognoscatur, & Card. Zabarel *in Clem.*1.*n.*14 *&* 15. *de elect.* affirmat Religiones diuersificari ex diuersitate habitus, quod tradit Suar. *d.tom.*4.*l.*1.*c.*1.*n.*6. & Tamburin. *de iure Abbatum to.*1. *disp.* 27. *q.*1. qui quidem habitus Religiosi debet esse secundùm regulæ suæ statuta. Syluest. *verb habitus n.* 1. *&* 3. Iacob. de Graffiis *in aureis decis. part.*1.*l.*3.*cap.*5. *num.*71. & censetur substantialis, quem disponit regula Suar. *d. to.*4.*lib.*2.*cap.*6.*n.*6. Et vbi figura, color, & materia vestium determinata sunt, peccaret mortaliter varians, vel mutans, nisi fieret mutatio parua, quæ non sit notabilis, vt in prolixitate, vel breuitate in quantum talia non sunt omnino determinata sub præcepto, Alphons. Tostat. *in cap.* 1. *Matth.q.* 23. nam transmutatio habitus sine iusta causa absque apostasiæ incursu fieri non potest, Tamburin *d disp.*27. *q.*1.*n.*2 quod priusdixerat Ioan. Andr. *de regulis Iuris reg.*88.*n.*3.

31 Huiusmod probationis annus potest impleri ab eo, qui nondum expleuerit annum 16. & vt talia probationis potest probatus admitti ad professionē expleto 15. anno, prout tenent Nauar. *cons.* 50. *de Regularib.n.*1 *in* 1 *edit. & cons.*20. *n.* 1. *in* 2.*edit.* Azor. *instit. moral. part.*1.*l.*12.*capit.*4.*quæst.*9.*in fin* Henriq. *l.*13. *de excommunic. cap.* 40. *numero* 2.*in fine.* Fr. Emman. *tom.*3. *quæst.* 15. *artic.* 1. *in fine*, Galec. *in margarita casuum conscientia, verb. profiteri, tertio*, Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. l.*18. *n.*385. *prope finem*, Sanch. *d tom.*2. *l.*5. *cap.*4.*n.*22.*in fine.* Et ideo ex hac, vel alia iusta, seu rationabili causa potest prolongari nouitiatus completo probationis anno, & Less. *lib.*2.*cap.*41.*dub.*7.*num.*59. Suar. *tom.*3. *de Relig. l.*5.*c.*13. *num* 8. F. Barth. de Vechis *d.disp.* 11.*dub.*5.*n.*3. vbi *n.*4. post Galuan. *cons.*12.*n.*1. subdit differri non posse professionem illorum nouitiorum, quos Superiores expleto probationis anno habiles inuenerint, quia omnino admitti debent ad professionem.

Post Concil. Trident. nullus vnquam potest profiteri, nisi post expletum suæ probationis annum, nec huiusmodi terminus, & probationis tempus, etiam ex consensu partium potest renunciari, aut remitti, quamuis enim hoc ipsum in Concil. Trident. *d.c.*15. non exprimatur, aut expressè sit prohibitum, colligitur tamen ex ipsius verbis, & eorum tenore, maxime ex illis, *professio antea facta, nulla sit, nullamque inducat obligationem*, &c. Ita Nauar. *cons.*33. *sub tit. de Regularib.* Beja *dict. casu final. vers. tertio*, Stephan. Gratian. *disceptat. forens tom.*5.*c.*850.*num.* 16. Fr. Bartholom. de Vechis *dict. disp.*11. *dub.*2.*n.*7. Fr. Emman. *quæst. Regul.*3. *q.*15.*artic.*7. Fr. Ludouic. Miranda *dict.q.*22.*art.*7.*conclus. vnica*, Pereg. *d.c.*1 *lit. C,* §.1 a D. Acunha *ad d c.*1.*n.*22. 32

Ex priuilegio Pij V. relato *in eius Constitutione*, incip. *Summi Sacerdotij cura, sub dat.* 23. *Augusti* 1570. quam refert Fr. Emman. *tom.*3. *quæstione* 15. *artic.*6. & Tamburin. *de iure Abbatissar. disputat.*4. *q.*6. *in princ.* concessum reperitur Monialibus nouitiis Ordinis S. Dominici, vt si contigerit tempore nouitiatus aliquam earum ex iudicio Medici, ab hoc sæculo transituram esse, professionem emittere posse non expleto probationis anno, in manibus Abbatissæ, seu Priorissæ, vel alterius Superioris nouitiarum illius monasterij, dummodo in legitima ætate sit constituta. At quia hoc priuilegium est contra decretum Concilij Trident. *dict. cap.*15. controuertitur inter Doctores an sit abrogatum per Gregor. XIII. in quadā sua *Bulla*, incip. *In tanta rerū, ac negotiorū mole*, relata ab eodem Fr. Emman. *in sua collect. priuileg. in Bullis* Gregor. XIII. *Bulla* 85. vbi reuocauit omnia concessa per Pium V. Ordinibus Mendicantium contra Concilij Trid. decreta. Quòd sit abrogatum præfatum priuilegium sustinent Emman. Sà *verb Religio numer.*56. Cruz *de statu Relig. l.*1.*cap.* 8. *dub.*4. *& l.*2. *capit.*3. *dub.* 6. *conclus.*3. Fr. Barthol. de Vechis *dicto tractat. disputat.*13. *dub.*11. *num.* 4. 33

Attamen illud non esse abrogatum tenet Fr. Emman. *tom.*1. *quæst.* 8. *art.*9. *& d tom.* 3.*q.* 15. *art* 6. Henriq. *in summ. l.*13. *c.*40. *num.*2. *& in commento lite.R*, Megigh. 1.2.*l.*2. *cap.*27. *num.*50. Lezana *in summ. quæst. Regular. cap.* 25.*num.*39. Diana *tom.*3. *tractat.* 2. *resolut.*17. Peirinus *tom.* 3. *priuileg. Ordin. Minim. cap.*6. *num.* 13. Sanch. *in præcepta Decalogi lib* 5. *cap* 4. *num.*16. Petr. de Ledesma *in summa p.*2. *tract. de stado de los Religiosos*, *c.*7. *concl.*2. *difficult.* 5. Beja *dict. casu final.* vbi à principio probat professionem Nouitij ante annum probationis factam in mortis articulo esse validam, teneri tamen, si conualuerit, & ex ea infirmitate non decesserit, complere postea integrum probationis annum & professionem de nouo emittere: & huiusmodi concessionem Pij V. asserit Fr. Ludouic. Miranda *dict.q* 21.*art.*10. non esse reuocatam per Gregor. XIII. *in sua Constit.* quæ incip. *In tanta*, quia reuocauit quicqoid cōcesserat Pius V. super statu & regimine Monachorū, & Sanctimonialium contra Ius & contra decreta

sancti Concilij Tridentini. Nam potest dici *primò*
34 quòd † non est reuocata quoad forum conscientiæ: vel *secundo*, quod Gregor. XIII. non loquitur de iis gratiis, & Indulgentiis, & maxime concessis in mortis articulo Monachis & Sanctimonialibus, sed etiam de aliis gratiis, & priuilegiis spectantibus ad statum, & regimen eorundem Monachorum, aut ipsarum Monialium. Aduertitque idem Fr. Ludouic. Miranda *dicto loco*, quòd virtute huius concessionis, & professionis sic factæ monasterium non potest succedere in bonis nouitiæ sic professæ in præiudicium suorum hæredum, & aliorum venientium ab intestato. Quicquid teneat Tambur. *d. disp. 4. q. 6. n. 19. cum seqq.*

Conuertitur, eo ipso quòd ingrediuntur monasterium, possunt emittere professionem, iuxta Bullam Pontificis ante Concilium emanatam, quæ non est, sublata per illius decretum *sess. 25. de Regul. capit. 15.* eo quòd infrà *c. 18 hac ead sess.* præseruantur earum Constitutiones; ergo multo magis hoc priuilegium Pontificis, *S. Congr. Conc sub die 11. Iann. 1620.*

35 Nouitiis intra annum probationis licitum est è monasteriis exire, vt tenet Syluest. *verb. Religio, 5. q. 8.* vbi etiam dicit, quòd non tenetur soluere expensas factas sibi a monasterio, per *c. non solum, de Regularibus*, ibi, *aliquatenus impedire*, & quòd egrediendo etiam sine licentia non incurrunt aliquã inhabilitatem ad Ordines, vel ad beneficia Ecclesiastica, iuxta *c. postulasti, de Regularib.* prout citat Fr. Ludouic. Miranda *dict. q. 22. art. 8. conclus. vnica*

36 † Nouitiis sic nolentibus profiteri, sed à Religione volentibus egredi, sunt restituenda omnia bona, quæ tempore ingressus detulerunt in monasterium, nec quid minimum ex eis retinere valent Religiosi, quod vt rectè fiat, Episcopus etiam per censuras Ecclesiasticas, si opus fuerit, compellere potest Superiores Regulares; prout statutum est in Concil. Trident. *sess 25. de Regularib. c. 16.* in final. verbis, & declarant Zerol. *in praxi Episcop. p. 1. verb. moniales, § 3. & p. 2. eodem verb vers. 11 pag. 73.* Paul. Fusch. *de visitat. l. 2. c. 11 n. 67.* vbi etiam addit quòd si moriatur ante finitam professionem, remanent bona ipsi monasterio, nisi bona detulerit, vel expressè consignauerit, aliàs tantummodo intrando, quia tunc succedent proximiores.

37 Egrediendo autem recuperant nouitij omnia bona, Nau *cons. 1. de statu monach. in antiq. aliàs cons. 9. de success. ab intest. in nouis*, Sayr. *in floribus, decis. sub illo tit. de statu monach decis. 1.* Ioan. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb. Regulares differ. 8.* Campan. *in diuers. Iuris Canon. rub. 12. c. 13. à num. 525.* Azor. *dict. part. 1. l. 13. c. 9. quæst. 2.* Bartol. à S. Fausto *dict. l. 5. q. 190.* etiam feudalia, iuxta veriorem sententiam, quam tenent Thomas de Maino *in tractat. de feudis l. 1. tit. 2. de feudo ex pacto, & prouidentia, numero 139.* Carolus Tapia *in repet. authent. ingressi, in verb. sua, cap. 14. num. 16.* Caldas Pereira *in l. si curatorem, verb. implorare, à numero 27.* Carol. de Grass. *in tract. de effectibus clericalibus, effectu 4. sub n. 15.* & debet intelligi vnà cum fructibus inde perceptis, deductis tamen alimentis illius temporis, quo in monasterio fuit. Ita Azor *instit. moral. par. 1. l. 12. c. 9. q. 2. post med.* quem refert, & sequitur Galeat. *in margarita casuum conscientiæ verb. Nouitius, 5.* quando scilicet nouitius tenetur ea soluere alimenta, prout intelligitur à Sanch. *d. tom. 2. l. 7. c. 4. n. 25.*

38 Dubium maximum in hac materia ventilari vidi in Sacra illustrissimorum Cardinalium Congreg. Sacri Concilij Interpretum sæpe propositum, an scilicet Nouitio egredienti habitus religiosus esset restituendus? In qua quæstione iuxta supradicta resoluerem omnes nouitij vestes esse restituendas propter verba illa, *omnia restituantur*, quibus vtitur Concil. Trident. *d. c. 16. in fine.* † dictio enim, 39
omnis, est vniuersalis; vt citatis Iuribus multisque Doctoribus probo Ego ipse *in meis remissionibus de dictionibus, dict. 207.* & qui omne dicit, nihil excludit, prout dictũ est *in libello de princ. & locis communibus vtriusque iuris litt. O. n. 4.* Verũ *Sacra Congr.* censuit *habitum religiosum exeunti non esse restituendũ eius tamẽ pretiũ ei soluendũ esse*, vt referunt me citato *in hoc loco* Lezana *in sum. qq. Regul. c. 23. n. 38. vers. pro eisdẽ in fine*, & nouissime Nouar. *in lucerna Religiosorum verb. habitus, n. 6.* † Si quis tamen decesserit 40
intra huiusmodi tempus probationis, & dos soluta fit, est restituenda hæredibus, vna cum fructibus, si quos monasterium recepisset, deducto tamen victu, & vestitu, ita refert decisum Armend. *d. loco n. 30.*

Circa Nouitiorum informationes faciendas Sixtus V. *sua Constit.* quæ incip. *Sixtus Episcopus*, edita 41
6 Kalend. Decẽb anno Incarnat. Dominicæ 1587. statuit, ac præcepit, ne illi illegitimi, aut debitis onusti, ratiociniis obligati, & scelerati, criminosi & facinorosi reciperentur ad Ordines, ac voluit de iis omnibus rebus in receptione eorundẽ Nouitiorũ, & antequã reciperentur, seu admitterentur ad habitũ, fieri inquisitionẽ, & informationẽ: fuitque ipsius decretum ita rigidũ, siue rigorosum vt nullius iuuenis, seu viri à sæculo ad Religionem transeũtis maioris 16. an. receptio, admissio, & approbatio fieri poterat, nisi in Capitulo generali, seu Prouinciali, & nisi prius per Prælatos, & Superiores Ordinis facta de eo fuisset informatio de rebus ibidem contentis, & huiusmodi informatio in Capitulo Generali, aut Prouinciali præsentata, approbata simul fuisset per Definitores. Postmodum vero videns, quod ex prædicta sua Constitutione innumera sequebantur incõuenientia, illam mitigare, atque modificare volens in alia quadã, quæ incipit ad Romanum spectat Pontificem, statuit, vt in qualibet Prouincia saltem duo & si commodè fieri posset, tria, aut plura deputarentur monasteria quorum Superiores infra annum saltem congregarentur ad faciendam Inquisitionem super nouitiis, & ad ipsos in religiosos suscipiendos, iuxta formam suæ præfatæ Constitutionis, & ad alia peragenda, quæ ibidem continentur Et addidit, quod si paucitas, aut nimia monasteriorum distantia nec id ipsum facere permitteret, saltem tribus antiquioribus Patribus vnius monasterij, domus siue Prouinciæ huiusmodi facultas, & auctoritas per Capitulũ generale monachorum, vel Prouinciale Mendicantium, & reliquorum Regularium demandaretur, & concederetur, & alia ad hoc propositum statuit, quæ *ibidem* videri possunt, Sed Gregor. XIV. amplius volens eandem Sixti V. Constitutionem declarare, & ampliare circa Nouitiorum receptionem, nouam quandam fecit Constitutionem, quæ incipit, *Circumspecta Romani Pontificis prouidentia*, quam refert Fr. Emman. *quæst. Regul. tom. 3. q. 10. art. 1.* vbi statuit, *vt Superiores monasteriorum de consensu sui Capituli prahabita simul cum his, de quibus in vnaquaque Religione, aut monasterio iuxta eiusdem constitutiones recipiendus interrogari solet, aliqua informatione super iis, quæ in dictis constitutionibus continentur ad eorundẽ Nouitiorũ receptionẽ procedere valerent, dũ tamẽ antequam ad professionẽ admitterentur, plenariam de eisdẽ facerent inquisitionem, quæ plenaria informatio præsentaretur, examinaretur, & probaretur ab illis à quibus in prædictis monasteriis examinari, & approbari solent*, vt refert. nouiss. Fr. Bart. de Vec. *in praxi obseruanda in admittẽdis ad Religionis statum nouitiis disp. 8. dub. 4 n. 2.*

Iuxta

42 Iuxta prædictas Constitutiones Sixti V. & Greg. XIV. informationes Nouitiorum debebant fieri modo supradicto tempore verò Clem. VIII. *sua Constit.* quæ incipit, *Altissima paupertatis via data 14. Aprilis 1592. concessum est Fratribus Minoribus de Obseruantia in Hispania tantùm, quod quocunque tempore, etiam extra Capitulum possent recipere Nouitios, & iuuenes ad prædictum ordinem venientes de consensu quatuor Definitorum, vel de consensu quatuor Fratrum ex antiquioribus illius domus, in qua iuuenes erant recipiendi. Concessum est etiam, vt coram Notario, vel per Fratres ad hoc muneris deputatos prædictam inquisitionem facere possent, vocando testes, ab ipsis recipiendo iuramentum,* de qua vide Fr. Emman. *in sum. p. 2. cap. 4. n. 3. & q. Regul. tom. 3 q. 10. art. 2. & 3.*

Vlteriùs idem Clem. VIII. *Constit. sua* quæ incip. *In his, de anno 1597.* concessit *priuilegium Conuentui S. Stephani Salmanticensis, vt nouitiorum informationes fieri possint, & debeant, vel coram Iudice, & notario publico, vel coram aliquo alio Fratre ad id muneris deputato, absque omni strepitu iudiciario, sed solummodo simpliciter, & de plano;* quod quidem priuilegium licet tantum quoad Conuentū S. Stephani Salmanticensis Ordinis Prædicatorum fuerit concessum, eo proculdubio fruuntur omnes in vniuersum Religiones habentes priuilegium communicationis, quale habent omnes Mendicantes, & si quæ sunt aliæ quę similem habent gratiam, vt refert Fr. Barthol. de Vecchis *d. disp. 3. dub. 4. n. 3.*

43 Professio igitur Monachi dicitur nulla, quando facta fuit non seruata prædicti Sixti V. Constitutione, videlicet capta prius diligenti informatione de parentibus, patria, vita, & moribus, eademque informatione relata, & approbata in Capitulo Generali, vel Prouinciali, prout resolutum fuit in sacra Rota Romana apud Farin. *decis. 173. n. 3. 4. & 5. tom. 2. p. 1. recentior.* me citato *in hoc loco* Cratin. *controu. forens. tom. 3. c. 440. n. 14.* Ego ipse in *Votis decisiuis Canon. voto 15. n. 44. cum seqq.* Vel etiam facta Nouitiorum informatione, iuxta prædictas Clem. VIII. Constitutiones, de quibus supra. Sic etiam nulliter professos, quia in eorum informatione non fuit seruata forma præscripta à Sixto. V. posse etiam post quinquēnium reclamare, cum eorum professio annulletur propter bonum commune Religionis, declarauit idem Sixtus V. in sua secunda Constitutione moderatoria, & declaratoria primæ, his verbis: *Sed cum eadem ratio vigeat in tacita professione emittenda, quæ militat in expressa, & statuimus, quod in quibusuis Ordinibus, & Religionibus, nec etiam tacita professio quarumcumque Religiosorum induci possit, nec inducta intelligatur, nisi in receptione forma Constitutionis seruata fuerit,* refert. Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiastici decis. 37 in prima edit. & resolut. 550. in fine, in secunda edit.*

ALLEGATIO CII.

Episcopus circa Sanctimonialium clausurā quam habeat potestatem.

SVMMARIVM.

1 *Clausura Monialium quibus constitutionibus commendetur? ostenditur, & n. 2.*

2 *Episcopi procurare debent vt in omnibus monasteriis sibi subiectis ordinaria, in aliis vero Sedis Apostolica auctoritate clausura monialium inuiolabiliter obseruetur.*

4 *Moniales, quæ priuilegio, vel indulto Papæ sunt immunes, in iis, quæ ad clausuram & spiritualium rerum curam pertinent, subiciuntur Episcopis.*

5 *Moniales exemptæ possunt toties visitari ab Episcopo quoad obseruationem clausuræ, quoties ei videbitur expedire.*

6 *Moniales in ciuitate degentes, sed alieno Episcopo subiectæ, visitantur ab Episcopo diœcesis, sicut aliæ Moniales subiectæ Regularibus.*

7 *Clausura si conseruetur in monasteriis Monialium, quæ regularibus subduntur, videre debet Episcopus, nec ab ipsis Regularibus impediri poterit.*

8 *Episcopus non potest impediri quominus ingrediatur septa monasterij ipsis Regularibus subiecti ad effectum videndi, si clausura seruata sit, vel non.*

9 *R. probatur opinio Fr. Ludou. Mirandæ.*

10 *Clausura mœnia si sint confracta, & facultates non suppeterent, fidelium eleemosynis restauranda sunt, vel monialium consanguinei ad hoc compellendi, & illis deficientibus, tunc compellendus erit is, cuius auctoritate fuit erecta monasterium.*

11 *Monialium clausura custoditur impediendo accessum ad ipsas Moniales, & colloquia cum eisdem.*

12 *Clausura Monialium vt sciatur qualiter sit custodienda, quæ sunt attendenda? ostenditur.*

13 *Monialium exitus è suis monasteriis quibus constitutionibus prohibeatur? ostenditur,* & numero 14.

13 *Moniales an possint è monasteriis egredi ex aliis casibus vltra illos tres relatos in Constit. Pij V. pro parte negatiua expenduntur fundamenta, & citantur Doctores.*

16 *Pro affirmatiua fundamēta, & rationes adducuntur.*

17 *Filij licitè exhæredari possunt à parentibus ex quatuordecim tantum causis expressis, quo non excluduntur similes.*

18 *Donationes factæ ob solas quinque causas inreuocari possunt, quod etiam ad alias similes ex identitate rationis extenditur.*

19 *Dictio tantùm, quamuis excludat omnes casus præter expressos, non excludit tamen casus similes.*

20 *Moniales è monasterio egredi possunt in aliis infirmitatis casibus similibus illis tribus, de quibus in constitut. Pij V. si infirmitas omnibus præiudicialis sit.*

21 *Conseruatio propriæ vitæ est de iure naturali, vbi periculum imminet mortis, non naturalis, sed violentæ.*

22 *Casus tres, quibus licet Monialibus è monasterio egredi ex similitudine rationis extēdi ad casus hostium inuadentium, aquæ ductus, & ruinæ domus.*

23 *Incendium magnum, quo possunt moniales à monasterio egredi, tale debet esse, vt certū sit, aut saltim probabile, quod nisi moniales omnes statim è monasterio exeant, omnes sint simul morituræ.*

24 *Infirmitas lepræ, cuius occasione Moniales possunt è monasterio egredi, potest etiam extendi ad quāuis infirmitatem adeo contagiosam, quod si ipsius radix foris non eiiciatur, tuo omnes eiusdem monasterij sorores inficiet.*

23 *Moniales ab vno monasterio in aliud possunt transferri causa nouæ fundationis, correctionis, vel reformationis, pro cuius licentia obtinenda ad Sedem Apostol. est recurrendum.*

26 *Moniales quando transferuntur de vno monasterio in aliud permissu Sedis Apost. quomodo, &*

quando huiusmodi translatio sit facienda? ostenditur.

27 Moniales exeundi è monasteriis iustã causam non habent, ut curam nepotum suorum gerant, etiamsi nullum propinquum haberent.

28 Moniales volentes exire è monasterio ob aliquem casum necessarium, à quo debeant obtinere licentiam? ostenditur.

29 Moniales è suis monasteriis exeuntes sunt excommunicatæ excommunicatione maiori Summo Pontif. reseruata, & in eandem incurrunt Prælati eisdem egrediendi licentiam quoquo modo concedentes.

30 Concomitantes Moniales è suis monasteriis egredientes, & recipientes eas incurrunt excommunicationem Papæ reseruatam, nisi compassione quadam naturali in extrema necessitate id faciant.

31 Monialium monasteria ingredi prohibentur omnes cuiuscunque sexus viri, ac mulieres habentes usum rationis, & discretionem ad peccandum.

32 Infantes discretione carentes absque peccato mort. admitti possunt ad claustra Monialium.

33 Constitutiones Gregor. XIII. quibus reuocat omnes facultates ingrediendi monasteria & domus Monialium referuntur, & n. 34.

35 Sixtus V. fecit reuocationem omnium licentiarum quarumcunque ingrediendi Monialium monasteria.

36 Monialium monasteria intrantes sine licentia an incurrant excommunicationem comminatam contra ingredientes vigore alienarum facultatum ostenditur.

37 Monasteria Monialium ex præsumptione intrantes prætextu aliquarum licentiarum sine ratione, & causa, vel à Summis Pontif. iam reuocatarum, incurrunt excommunicationem comminatam contra ingredientes vigore aliquarum facultatum.

38 Monasterij septa non licet ingredi in casibus necessariis sine licentia Episcopi, aut Vicarij generalis speciale mandatum habentis.

39 Monialium Præfecta, si Superior longè absit, in casibus repentinis, sed tamen necessariis, potest licentiam concedere.

40 Episcopi consensus absque alia Superioris Regularis voluntate an sufficiat, ut possit aliquis ingredi septa monasterij Monialium exemptarum in casibus necessariis ostenditur.

41 Superiores Regulares tantũ possunt concedere facultatem intrandi septa monasterij Monialium ipsis subiecta.

42 Episcopi ingredientes monasteria Monialium sibi non subiecta sine licentia Superioris, in scriptis, includuntur sub decreto Concil. sess. 25. de Regul. cap. 5.

43 Episcopi, & superiores Prælati sicut possunt alijs facultatem concedere ingrediendi monasteria Monialium sibi subiecta in casibus necessariis; ita etiam & ipsi visitationis, aut alterius causa necessaria gratia intrare possunt.

44 Ministro Generali Fratrum Minorum an hodie, sicut olim liceat ingredi monasteria Monialium S. Claræ? ostenditur.

45 Prouinciales Ministri, atque visitatores quando possint intrare monasteria Monialium sibi subditarum? ostenditur.

46 Episcopus, vel alius Superior, qui electioni Abbatissæ præesse potest, claustra monasterij ingredi non valet, sed ante cancellorum fenestellam vota singularum audire.

47 Vota Monialium earum monasteria ingredientes recipere possunt Prælati, quando prudenter iudicauerint non posse fieri canonicam electionem ipsis non intrantibus.

48 Causa ad intrandum Monialium monasteria non requiritur, quod sit strictissima, sed sufficit, quod sit necessitas quædam moralis, rationabilis, & manifesta.

49 Confessarij quibus in casibus, & pro quo tempore monasterij Monialium septa ingredi valeant? ostenditur.

50 Monialis cum vitam obiit, an? & quibus in casibus liceat Sacerdoti ingredi claustrum; ostenditur.

51 Sepultura pro Moniali defuncta, an possit aperiri sine peccato ab aliquo, qui ad hoc solum ingrediatur? ostenditur.

52 Medicus causa multum grauis infirmitatis cum necessitas exegerit potest ingredi Monialium monasteria.

53 Medici, ut possint Monialium monasteria ingredi, non necessario requiritur, quod sint Doctores, aut graduati, sed quod mederi sciant.

54 Tonsor ad emittendum sanguinem qualiter Monialium monasteria intrare possit ostenditur.

55 Monialium monasteria officiales intrare possunt pro aliquo opere exercendo, quod commodè extra monasterium fieri non potest.

56 Sartores Monialium monasteria intrare non possunt.

57 Licentia in scriptis necessaria non est ad intrandum Monialium monasteria in casibus permissis, qui communiter solent occurrere.

58 Monialium clausuram, intrantes pro aliquo permisso negotio, finito illo, sub peccato mortali tenentur statim exire, quamuis possint per aliquantulum temporis amplius se detinere.

59 Confessio facta alicui de intrando monasterio Monialium, intelligitur de prima vice.

60 Monialium monasteria licitum est intrare mulieribus volentibus uti famulabus domesticis seruitiis incumbere.

61 Moniales ancillas pro seruitio communi habere non possunt, quibus licitum sit claustra intrare, & exire quando libuerit.

62 Puellæ educationis gratia, licet sacra vestita induta non sint possunt in monasteriis monialium retineri cum certis conditionibus.

63 Conditiones, quibus licitum est retinere puellas educationis gratia in monasteriis Monialium, referuntur.

64 Puellæ causa educationis in monasteriis Monialium recipi non possunt minores septennio, & maiores vigesimoquinto.

65 Puella educationis gratia in monasterio Monialium recepta, si statim postquam præterit vigesimumquintum annum non egreditur, nec ipsa, nec alia quæuis incidit in excommunicationem.

66 Nuptæ mulieres quando possint in monasteriis Monialium recipi? ostenditur.

67 Viduæ ex licentia Episcopi non possunt Monialium monasteria ingredi, ut in habitu laicali ibi permaneant.

68 Matribus non potest licentia præstari ingrediendi monasteria Monialium ad inuisendas filias morti proximas.

69 Monialium monasteria frequentantes qua pœna puniantur? ostenditur.

70 Frequentia alloquendi cum Monialibus, ex quibus vitiis inducatur? ostenditur.

Causa

71 *Causa legitima alloquendi cum Monialibus non est occasio consanguinitatis.*

72 *Regulares cuiuscunque ordinis prohibentur accedere ad Monialium monasteria.*

73 *Regulares adeuntes monasteria Monialium, absque Episcopi licentia an incidant in excommunicationem quam Episcopus suo edicto proposuit; ostenditur.*

74 *Censura per statum, aut edictum Episcopale ipso iure aduersus adeuntes monasteria Monialium & cum illis alloquentes, an comprehendat accedentes ad exempta Regularibus subdita, ostenditur.*

75 *Episcopus imponens pœnam eunti ad monasterium suæ diœcesis, comprehendit tam subditum, quàm non subditum.*

76 *Licentia pro accessu ad Monialium monasteria exempta verum petenda sit ab Episcopo, an à Superiore Regulari, ostenditur.*

77 *Litterarum seu Epistolarum missio ad Monachas an iure communi reperiatur prohibita, ostenditur.*

78 *Litteras scribens Moniali, & mittens an incidat in censuram comminatam ab Episcopo aduersus euntes in monasteria Monialium, ostenditur.*

79 *Per Epistolas cum absentibus, tanquam præsentibus loquimur.*

80 *Vetitus loqui cum excommunicato, est insuper prohibitus nuncium, vel litteras ibi mittere.*

81 *Mittens litteras ad Monialem non incidit in censuram comminatam aduersus alloquentes cum illa.*

82 *Excommunicatio est pœna, quæ cum sit lata contra euntes, & loquentes, non comprehendit mittentes.*

83 Cap. Clericus 81. dist. *declaratur.*

84 *Malè agens odit lucem.*

85 *Fœmina in virorum monasteria qualiter ingredi prohibeantur; ostenditur* & n. 86.

87 *Monasterij nomine quid intelligatur?*

88 *Horti Religiosorum qui subiecti sint clausuræ;*

89 *Sacristia quæ subiecta sit clausuræ?*

90 *Infirmaria non subiicitur clausuræ.*

91 *Mulierem medicam, an liceat introducere in infirmaria procuratione Religiosi infirmi?*

92 *Licentia, & indulta ingred. eadē à mulieribus Religiosorum Conuentus, reuocantur.*

93 *Claustra Religiosorum an liceat mulieribus ingredi cum processione?* & n. 94

95 *Mulieres ingredi possunt Fratrum monasteria, quæ sunt in fieri, vel in quæ dum fabricantur adhuc Conuentus ad ibi morandum non fuerit introductus.*

96 *Reginæ, & fundatrices monasteriorum aliquorum Fratrum possunt ea ingredi absque incursu alicuius censuræ.*

1 VM Sanctimoniales Deo Opt. Max. sint desponsatæ, & non hominibus, omninò studere debent quomodo Deo placere possint. Nam nihil est quod oculos cœlestis sponsi magis delectet quàm videre Virgines sibi desponsatas, ornatas iis monilibus, quæ tantas Reginas decent, vt meritò cum sponso possint dicere, *Dilectus meus mihi & ego illi.* Quare necesse est, vt in cœnobiis Monialium quæ Religiones ingressæ diuino se cultui mancipaerunt, vetus disciplina integra perduret, omni conatu Episcopi debent studere pro pastorali officio circa illarum clausuram, prout eis præcipit Sacrum Concil. Trident. *sess. 25. de Regularib. capite 5.* his verbis: *Bonifacij VIII. Constitutionem,* quæ incipit. *Periculoso, renouans Sācta Synodus vniuersis Episcopis sub obtestatione diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ præcipit, vt in omnibus monasteriis sibi subiectis, ordinaria, in aliis Sedis Apost. autoritate clausuram Sanctimonialium, vbi violata fuerit, conseruari maximè procurent, inobedientes, atque contradictores per censuras Ecclesiasticas aliasque pœnas quacunque appellatione postposita compescentes, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Quod auxilium, vt præbeatur, omnes Christianos Principes hortatur Sancta Synodus, & sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda, omnibus magistratibus sæcularibus iniungit.* Vide Victorel. *de origine & clausura monial. §. an Episcopus pag. 33.* nouissime Tamburin. *de iure Abbatissarum disp. 17. q. 3. n. 3. cum seqq.*

Cuius Decreti omnimodam obseruantiam cupiens postea Pius V. Pont. Max. eadem de re Bullam quandam, siue Motum proprium edidit *anno Dominicæ Incarnat. 1566. 4. Kalend. Iunij*, Pontificatus sui anno primo, & incip. *Circa Pastoralis officij*, vbi in fine ad propositum subdit. *Mandantes propterea in virtute Sanctæ obedientiæ, sub obtestatione diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ vniuersis Venerabilibus Fratribus, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, quatenus ciuitatibus, & diœcesibus propriis præsentes nostras litteras publicare faciant, ac in monasteriis Monialium sibi Ordinario subiectis, in iis vero quæ ad Romanam mediatè, & immediatè spectant Ecclesiam, Sedis Apostol. auctoritate, vnà cum superioribus eorundem monasteriorum clausuram, vt præmittitur, quāprimum poterint, seruari procurent, contradictores atque rebelles per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo, inuocato ad hoc si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Ac vt hoc tam salutare Decretum facilius obseruetur, omnes Principes sæculares, & alios Dominos, & Magistratus temporales rogamus, requirimus, obsecramus per viscera Misericordiæ Domini nostri Iesu Christi eisdem in remissione peccatorum iniungentes, quod in præmissis omnibus eisdem Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, & aliis Monialium Superioribus assistant, ac suum fauorem, & auxilium præstent, & impedientes pœnis etiam temporalibus afficiant. Præmissis Constitutionibus, & ordinibus Apost. statutis, & consuetudinibus etiam immemorabilibus, etiam per Sedem Apostol. approbatis & confirmatis, priuilegiis quoque, indultis, litteris Apost. etiam in fundatione, & institutione eisdem Monasteriis, Domibus, & Monialibus, sub quibuscunque verborū formis, & clausulis irritantib. & aliis Decretis quibuslibet concessis, confirmatis, atque etiam iteratis vicibus approbatis, & innouatis. Quibus omnib. etiamsi pro sufficienti illorum derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & indiuidua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua exquisita forma ad hoc seruanda foret, tenoris huiusmodi, ac si de verbo ad verbum insererentur, pro sufficienter expressis habētes, quoad effectum validitatis nostræ Constitut. tantum, derogamus, contrariis quibuscunque,* &c. Hanc Pij V. Constit. etiam confirmauit postmodum Greg. XIII. *in alia sua Bulla*, siue motu proprio *sub dat. Romæ anno Domini 1572. 3. Kalend. Ianu.* Pontificatus sui etiam anni. 1. qui incip. *Deo sacris.* 2

Ex quibus clarius patet quantum procurare debent Episcopi, vt omnibus in monasteriis, eisdem Episcopis subiectis, ordinaria, in aliis verò Sedis Apostol. authoritate, clausura Sanctimonialium, vbi violata fuerit, diligenter restituatur; & vbi inuiolata est, inuiolabiliter conseruetur, Cochier *de iurisdict. Ord. in exemptos p. 2. q. 45. n. 15. & 81.* Campan. *in diuers. Iuris Canon. rub. 12. c. 13. n. 83.* 3

Habet enim Episcopus iurisdictionem in Moniales, quæ priuilegio, vel indulto Papæ sunt immunes, 4

in

iorts, qui ad clausuram, & spiritualium rerum curam pertinent, vt refert decisum Armendar. in addit. ad recopilat. legum Nauarra lib. 2. tit. 18. l. 7. de Relig. num. 95.

5 Et huiusmodi Moniales exemptæ possunt toties visitari ab Episcopo quoad obseruantiam clausuræ, quoties ei videbitur expedire, refert decisum Galet. in margarita casuum conscient. verb. moniales 3. & faciunt quæ Armend. in dictis addit. lib. 1. tit. 6. l. 5. de visitat. quoad Canonicos, a. 18.

6 Et si quæ sunt in ciuitate situatæ, sed alij Episcopo subiectæ, visitantur ab Episcopo diœcesis, sicut aliæ Moniales subiectæ Regularibus, refert decisum Galett. verb. Moniales 4. contra Sanct. lib. 6. cap. 15. numero 21. Fr. Ludouicum Mirandam de sacris Monialib. quæst. 2. art. 14. num. 3. Bonacina de clausura Religios. quæst. 1. puncto 6. existimantes non posse Episcopum ad clausuram cogere Moniales exemptas ab eis, nec illis licere intrare huiusmodi monasteria exempta, Prælatisque Regularibus subiecta, etiam prætextu videndi an violata ibidem fuerit clausura, nisi solummodo in casu quo publicè constaret illam esse violatam

7 Clausura hæc si non seruetur in monasteriis Monialium, quæ Regularibus subduntur, videre debet Episcopus: nec ab ipsis Regularibus impediri poterit, quominus ea visitet, quoties id expedire iudicauerit, refert etiam decisum idem Galett. verb. clausura, 1. resoluit Zerola in praxi Episcop. part. 1. verb. Moniales quæst. 4. & 8. vers. 3. me citato in hoc loco Tamburin. de iure Abbatissar. disput. 24. q. 9. n. 4. me citato in hoc loco Nouar. in Lucerna Regular. verb. clausura n. 4. † Sicut etiam nec ab ipsis poterit impe-
8 diri, quominus ingrediatur septa monasterij ipsis Regularibus subiecti, ad effectum videndi si clausura seruata sit, vel non, refert quoque decisum die 28. Aprilis 1584. Armendariz in dictis addit. l. 1. titulo 18. l. 7. de Episcopis, num. 44. nouissimè die 26. Maij huius currentis anni 1640. Sacra Congregat. Eminentissimorū Cardinalium Concilij Triden. interpretum censuit Episcopum Columbriensem vti Sedis Apost. delegatum potuisse quoad clausuram monasteriorum monialium Conuentus & cellas Ordinis Cisterciensis Regularibus eiusdem Ordinis subiectum visitare, etiam assumpto secum Vicario generali, & Confessario earundem Monialium, Monialesque ipsas in iis, quæ ad eandē clausuram pertinēt, examini subijcere: saltem etiam suspicione violatæ clausuræ, & quacunque superiorum Regularium negligentia, ipsisque inconsultis, & irrequisitis: ac insuper eidem Episcopo licuisse Rectorem Collegij dicti Ordinis ex supradicta causa inobedientem declarare in pœnam excommunicationis, ac alias comminatas incurrisse. I. Card. Pamphilius. Ex quibus non ita facilè admitterem resolutionem Fr. Lud. Mirandæ in tr. de Sacris Mon. q. 2. art. 14.
9 n. 3. tenentis † non licere Episcopis intrare Monialium monasteria exempta, Prælatisque Regularibus subiecta etiam prætextu videndi an violata ibidem fuerit clausura, nisi solummodo in casu, quo publice constaret ipsam esse violatam, nec in tali casu, nisi postquam eadem de re semel, & iterū admonuerint ipsarum Monialium Prælatos Ordinarios: fallitur enim ex supradictis, & principaliter ex decis. quam refert Armendariz loco vlt. citatus Quicquid etiam nouissimè teneat Sanch. in præcepta Dec. tom. 2. lib. 5. c. 15. n. 21. videlicet non posse Episcopum ad clausuram cogere Moniales exemptas ab eis, & subditas aliis Prælatis exemptis aliorum Ordinum. Nam Moniales omnes etiam professæ Ordinum Militarium. Sancti Iacobi, Calatrauæ, & Alcantaræ clausuræ præcepto adstringuntur, vt colligitur ex Concil. Tridentio. sess. 25. de regularib. cap. 12. vers. hæc omnia, & constat ex Motu proprio Pij V. incip. Circa pastoralis, ibi, cuiuscunque Ordinis, vel Militiarum, etiamsi Hierosolymitana sint, Pottel. in dubiis Regular. verb. clausura, n. 1. Nauar. tom. 4. de Regularibus n. 44. art. 2. & 3. nouissimè Nauar. de elect. & variat. fori sect. 2. q. 79. a. 26. in vlt. impress. Lezana in sum. quæst. Regular. part. 1. c. 25. n. 17.

Item eodem clausuræ præcepto tenentur Moniales illorum monasteriorum, à quibus ante Concil. Trid. nunquam admissa, aut seruata fuerat. Nauar. d. comm. 4. num. 45. vers. 8. Azor. institut. moral. part. 1. lib. 13. cap. 8. quæst. 1. vers. ex his planè, Fr. Emman. d. q. 44. art. 2. Item ad eandem tenentur clausuram Moniales Conuersæ, & Tertiariæ, siue de pœnitentia cuiuscunque Ordinis, vel congregationis sint, si vtræque verè professæ sint, ex dicto Motu proprio Pij V. Nauar. d. comm. 4. n. 45. Fr. Emman. d. quæst. 44. art. 7. Llamas in methodo curationis, in append. §. 1. ad finem. Sanch. d. cap. 15. n. 13. Fr. Ludou. Miranda de Sacris monialib. quæst. 1. art. 3. & 5. Suar. de Relig. tom. 4. lib. 1. cap. 8. num. 14. & 17. Bonacin. de clausura Relig. q. 1. puncto 2. num. 2. vbi num. 3. cum Suar. d. cap. 8. num. 16. aduertit nouitias non teneri ad clausuram, & n. 4. teneri illas fœminas, quæ non sunt verè Moniales, non teneri ad clausuram, etiamsi aliqua simplicia vota emittant, nouissimè Gregor. XV. in sua Constit. de exemptorum priuilegiis incip. Inscrutabili, sub Dat. Nonis Februarij 1622. inter alia circa hanc materiam in hæc prorupit verba: Ad hæc tam Sæculares quàm Regulares huiusmodi nullis priuilegiis, & exemptionibus tueri se possint, quominus si deliquerint circa personas intra septa degentes, aut circa clausuram, vel circa bonorum administrationem monasteriorum Monialium etiam Regularibus subiectarum ab Episcopo loci similiter tanquam ad hoc Sedis Apostol. delegato quoties, & quando opus fuerit puniri, & corrigi valeant. Super qua Sacra Illustrissimorum Cardinalium Congregat. Concilij Tridentini. interpretum postea censuit illam in suprascriptis verbis habere locum in omnibus delictis, non autem in notoriis tantum, & cum populi scandalo.

Quid veniat appellatione clausuræ in hac materia, tractant Comitol. resp. moral. lib. 6. quæst. 3. Suar. tom. 4. de Relig. lib. 1. cap. 10. num. 6. Bonacin. de clausur. q. 1. puncto 1. latè Tamburin. de iure Abbatiss. disp. 18. q. 1. breuiter, sed dilucidè declarat Lezana in sum. quæst. Regular. cap. 25. numer. 18. his verbis. Locus clausuræ, ex quo prohibitum est Monialibus egredi, est totus ille ambitus monasterij, qui ianua interiori clausa continetur. Vnde si vltra interiorem ianuam exeant ad Ecclesiam, vel ad alia loca, vbi sæculares intrant, clausuram violant. Ratio est, quia ita habetur in Bulla Gregorij XIII. superiùs adducta, Nau. comment. 4. num. 44. not. 4. de Regular. & lib. 3. consil. in 1. edit. tit. de Regular. cons. 66. Rodriguez tom. 1. quæst. Reg. q. 44. art. 3. Vnde si Monialis ascendat suprà tecti tegulas supra eam partē, quæ monasterium respicit, aut egrediatur ex aliqua domo priuata, in qua siue iustè siue iniustè, è monasterio egressa commoratur, non frangit clausuram; eo quòd hoc non est egredi è monasterij ambitu, Nau. ibidem, & Sanch. lib. 6. in Decalog. c. 15. n. 7. & 9. Ingredi tamen domos monasterij contiguas, etiamsi in illis solum sint aliqua fœmina seruitio monasterij deputata, est clausuram violare; propter contrariam rationem, scilicet, quia hoc est egredi è monasterij ambitu, Nau. de Regular. commento 4. n. 56. Bonac. de clausur. q. 1. puncto 1. Idem dico propter eandem causam de ingressu in Ecclesiam exteriorem ad quam scilicet sæcularibus patet accessus. Bonacin ibidem, Gauant. in man. Episcop. verb. Monialium clausura

ſura n.10. cum ſeq. Quid porrò ſentiendum de Moniali, quæ ſe ponit in Rota, & facit illam volui verſus partem externam, vbi non eſt clauſura, ipſa tamen non egreditur è Rota? Probabile ſanè eſt non violare clauſuram, quia non egreditur ex ambitu, ſed ſe habet ac ſi eſſet in ipſo oſtio clauſuræ, Diana *tract. 2. d. dub. Regul. reſol. 22. vbi etiam an in huiuſmodi violatione clauſuræ poſſit dari paruitas materiæ?* Hactenus Lezana.

10 Operari igitur debent Epiſcopi, vt clauſura ipſa circumſepta ſit, & munita altis mœnibus, excelliſque vndique partibus claudaturque vna tantum, ſi fieri poteſt, porta eaque claue, & ferro munita ſit: ſi vero in mœnia clauſuræ confracta ſint, & Monaſterij facultates non ſuppeterent, fidelium eleemoſynis reſtauranda eſſent, aut Monialium conſanguinei ad id cogerentur; perdurat enim conſanguinitatis vinculum, remanetque obligatio illas conſeruandi in debita honeſtate, vt inquit Iſidor. Moſcon. *in ſuo tract. de militanti Eccleſia p. 4. lib. 1. cap. 4. verſic. primò itaque conſiderandum*, & facit text. *in cap. ſi quis dereliquerit, 30. diſtinct.* Quod ſi inopia laborarent conſanguinei præfati, illum compellendum eſſe ſubiungit illic Moſcon. cuius auctoritate, vel potius voluntate fuit erectum monaſterium, quoniam præuidere debebat huiuſmodi neceſſitates futuras; cui reſolutioni opitulatur Petr. Gregor. *in tract. de benefic. cap. 15. num. 2. & 3.* vbi multa doctiſſima congerit.

11 Ad auctoritatem Epiſcoporum in cuſtodienda Monialium clauſura pertinet impedire acceſſum ad ipſas Moniales, & colloquia cum eiſdem: necnon ingreſſum intrà ſepta monaſterij, & illorum egreſſum è monaſteriis, iuxta diſpoſitionem Concil. *d. cap. 5.* in hæc verba. *Nemini autem Sanctimonialium liceat poſt profeſſionem exire è monaſterio, etiam ad breue tempus, quocunque prætextu, niſi ex aliqua legitima cauſa ab Epiſcopo approbanda, indultis quibuſcunque, & priuilegiis non obſtantibus. Ingredi autem intra ſepta Monaſterij nemini liceat cuiuſcunque generis, aut conditionis, ſexus, vel ætatis fuerit, ſine Epiſcopi, vel Superioris licentia in ſcriptis obtenta, ſub excommunicationis pœna ipſo facto incurrenda. Dare autem tantū Epiſcopus, vel Superior licentiam debet in caſibus neceſſariis, nec alius vllo modo poſſit, etiam vigore cuiuſcunque facultatis, vel indulti hactenus conceſſi, vel in poſterum concedendi.*

12 Præfata autem clauſura, vt ſciatur qualiter ſit cuſtodienda, duo attēdenda aduerto, & dilucidè explicanda, primum qualiter ipſarum exitus è ſuis monaſteriis prohibitus, & quibus permiſſus? Secundum aget de ingreſſu in ipſarum monaſteria prohibendo, & quando permittendo.

13 Quod attinet ad primum, habemus expreſſam de hoc prohibitionem Bonifacij VIII. *in c. periculoſo, de ſtatu Regular. l. 6.* in hæc verba. *Præſenti Conſtitutione perpetuè irrefragabiliter valitura ſancimus, vniuerſas & ſingulas Moniales præſentes, atque futuras, cuiuſcunque Religionis ſint, vel Ordinis, in cuiuſlibet Mundi partibus exiſtentes, ſub perpetua in ſuis monaſteriis debere de cætero permanere clauſura: ita quod nulli earum, Religionem tacitè, vel expreſsè profeſſæ, ſit vel eſſe valeat quacunque ratione, vel cauſa (niſi fortè tanto, & tali morbo euidenter earum aliquam laborare conſtaret, quod non poſſet cum aliis abſque graui periculo, ſeu ſcandalo commorari) Monaſteria ipſa deinceps egrediendi facultas*, &c. Hæc eadem Bonifacij VIII. prohibitio innouatur in Concil. Tridentin. *dict. cap. 5.* verbis proximè citatis *numer. 1.* Pius idem V. *dicta ſua Conſtit.* incip. *Circa Paſtoralis*, de ann. 1566. prædictam Boniſac. VIII. Conſtitutionem & Concil. Tridentini decretum renouat his verbis.

Hac igitur perpetuò valitura. Conſtit. inhærentes etiam Conſtitutioni felicis recordat. Bonifacij Papæ VIII. prædeceſſoris noſtri. quæ incip. *Periculoſo, & decretis Concilij Tridentini ſuper clauſura Monialium editis, auctoritate Apoſtolica ſtatuimus tenore præſentium, atque perpetuò decernimus, vniuerſas, & ſingulas Moniales præſentes atque futuras cuiuſcunque Religionis, Ordinis, vel Militiarum, etiamſi Hieroſolymitanæ ſint, quæ vel in poſterum in quibuſuis Monaſteriis, ſiue domibus recipientur, tacitè, vel expreſsè Religionem profeſſæ etiamſi Conuerſæ, aut quocunque nomine appellentur, etiamſi ex inſtitutis, vel fundationibus, earum regulæ, ad clauſuram non teneantur, nec vnquam in earum monaſteriis, ſeu Domibus, etiam ab immemorabili tempore ea ſeruata non fuerit, ſub perpetua in Monaſteriis, ſeu domibus, de cætero debere permanere clauſura, iuxta formam dictæ Conſtitutionis felicis recordationis Bonifacij Papæ VIII. prædeceſſoris noſtri,* quæ incip. *Periculoſo, in Sacro Concilio Tridentino approbata & innouata, quam nos auctoritate prædicta etiam approbauimus, & innouamus in omnibus, & per omnia, ac illa diſtrictè obſeruari mandamus. Quod ſi aliquæ Moniales forſan reperiantur, quæ conſuetudine etiam immemorabili, aut inſtituto, vel fundatione regulæ ſuæ facta, animo obſtinato huic clauſuræ reſiſtat, aut quoquo modo reluctentur, Ordinarij vnà cum Superioribus earum omnibus iuris, & facti remediis compellant eaſdem tanquam rebelles, & incorrigibiles, ad præcisè ſubeundam dictam clauſuram, & perpetuò obſeruandam. Mulieres quoque, quæ Tertiariæ, ſeu de pœnitentia dicuntur, cuiuſcunque Ordinis fuerint in Congregatione viuentes, ſi & ipſæ profeſſæ fuerint, itaut ſolemne votum emiſerint, ad clauſuram præcisè, vt præmittitur, & ipſæ teneantur. Quod ſi votum ſolemne non emiſerint, Ordinarij vnà cum Superioribus earum hortentur, & perſuadere ſtudeant, vt illud emittant, & profiteantur, ac poſt emiſſionem, & profeſſionem eidem clauſuræ ſe ſubijciant. Quod ſi recuſauerint, & aliquæ ex eis inuentæ fuerint ſcandaloſè viuere, ſeueriſſimè puniantur. Cæteris autem omnibus ſic abſque emiſſione profeſſionis, & clauſura viuere omninò volentibus, interdicimus, & perpetuò prohibemus ne in futurum vllam aliam prorſus in ſuum ordinem, religionem, congregationemue recipiant. Quod ſi circa huiuſmodi, ac noſtram prohibitionem, & decretum aliquas receperint, eas ad ſic viuendum omninò inhabiles reddimus, ac illarum quaſlibet profeſſiones, ac receptiones irritas decernimus, & nullas, prout etiam præſenti decreto irritas facimus, & annullamus.*

Deinde anno 1569. idem Pontifex Pius V. aliam edidit Conſtitut. quæ incip. *Decori*, vbi ſeueriùs prohibet exitum Monialium è monaſterio, his verbis, *Volumus, ſancimus, & ordinamus, nulli Abbatiſſarum, Prioriſſarum, aliarumue Monialium, etiam Carthuſienſium, Ciſtercienſium, Sancti Benedicti, & Mendicantiū, & quorumcunque aliorum Ordinum; etiam Militiarum & ſtatuum, graduum, conditionum, dignitatum, & præeminentiarum, etiam à regia, vel illuſtri proſapia ortarum, de cætero infirmitatis, ſeu aliorum Monaſteriorum eis ſubiectorum, aut domorum, parentum, aliorumue propinquorum viſitandorum, aliaue occaſione, & prætextu licere exire, niſi ex cauſa magni incendij, vel infirmitatis lepræ, aut Epidimiæ: quæ tamen infirmitas præter alios Ordinum Superiores, quibus cura monaſteriorum incūberet, etiam per Epiſcopum ſeu alium loci Ordinariū etiāſi prædicta monaſteria ab Epiſcoporum, & Ordinariorum iuriſdictione exempta eſſe reperiātur, cognita, & expreſsè in ſcriptis approbata ſit, à monaſteriis præfatis exire, ſed nec in prædictis caſibus extra illa, niſi ad neceſſariū tēpus ſtare licere. Aliter autē quam, vt præfertur, egredientes, ſeu licentiam exeundi quomodocunque, concedentes, necnon comitantes, ac illarum receptatrices perſonas*

in hoc loco Bonacin. *de clausura Relig. q. 1. punct. 9. n. 6.* & Nauar. *in Lucerna Reg. verb. clausura. n. 12. cum seq.*

Quamuis aliqui ex prædictis DD. indistinctè teneant licere Monialibus exire propter alias causas iis affines, quas Pius V. expressit, exemplum afferentes, si bellum ingruat, quod Moniales ad exitum compellat, vel si Monialis ab aliis eligatur, vt earum cœnobio præsit, aut denique si morbum habeat periculosum, qui licet aliis contagione non obsit, est tamen talis, vt medici indicent esse alioquin morituram, nisi exierit. Ego tamen primum admitterem exemplum, aliis reiectis, quia iuxta prædictæ Const. verba extendendi sunt tantummodo illi tres casus Moniales omnes tangentes, & concernentes itaut nisi è monasterio exeant, statim videantur morituræ, ad alios similes casus eiusdem qualitatis, morbi, & periculi omnibus præiudicialis: non sic in occurrentibus casibus particularibus, qui simile periculum, siue cõtaginonem non habent, sed respiciunt particularem vtilitatem alicuius Monialis infirmæ, quæ ipsum cœnobium non transcendit; nam re vera non sunt similes nisi pertineant, & spectent ad bonũ, seu potius ad euitandum damnum monasterij, & totius Communitatis, & hæc fuit proculdubio prædicti Summi Pontificis mens & intentio, vt attentè ipsius verba consideranti facile erit colligere.

21 Nec obstat argumentum adductum à Nauar. *dict. num. 49.* quo probare intendebat sub illis tribus casibus à simili comprehendi morbum Monialis periculosum propter quem medicorum iudicio proculdubio esset moritura, nisi exierit; quamuis aliis contagione non obsit; & sic arguebatur: Conseruatio propriæ vitæ, naturalisque defensio est de Iure naturali, neminique videtur tollenda, iuxta *Clement. pastoralis. §. caterùm, de re iudic & l. vt vim ff. de iustit. & iure*; ergo in proposito casu licitum erit Moniali prædictæ, de qua est sermo, è monasterio exire, neque in contrarium vlla lege, præcepto, seu statuto potest cogi, aut obligari. Respondetur tamen, si adhuc verum est, quod conseruatio propriæ vitæ est de Iure naturali naturalisque defensio nemini debeat denegari, procedere vbicumque periculum imminet mortis non naturalis, sed violentæ, non tamen id vsquequaque verum habet, vbi mors violenta non est, sed naturalis, & quæ ortum habet ab ægritudine naturali; nam in tali casu probabilissimum est cõseruationem propriæ vitæ non semper esse licitam, nec vitam propriam in omnibus casibus adeo esse obseruandam, & maximè à viris religiosis, qui propter Deum suam abnegarunt voluntatem, atque, vt videtur, prædicto iure se priuauerunt. Quare Moniali non posse licentiam concedi claustro egrediendi causa medendi morbo ita periculoso, vt desperaretur salus ea non egressa, nisi morbus adeo cõtaginosus esset, vt in reliquas serperet, tenent Gut. *canon. lib. 1. c. 14 à num. 7.* Cened. *ad Sextum collect. 21. n. 2.* Hieron. Roderic. *resol. 16. n. 30.* Bonacina *d. q. 1. puncto 9. n. 18.* Zerola *in praxi Episcop. part. 1. verb. Moniales, in fine*, Fr. Miranda *de sacris Monialib. q. 4. art. 4.* Fr. Emman. *tom. 1. quæst. 49. art. 3.* Sanch. *d. l. 6 c. 15. n. 39.* me citato *in hoc loco* Tamb. *d. disp. 20. q. 3.* hanc partem probabiliorem me citato *in hoc loco* dicit nouissimè Dian. *moral. resol p. 3. tract. 3. resol. 137.*

Contra Nauar. *commen. 4. de Regularibus num. 49. & 50.* Azor. *d. p. 1. lib. 13. c. 8. q. 1.* Suar. *de Relig. tom. 4. lib. 1. capite 9. numero 9.* Laurent. de Peirinis *tom. 3. priuil. in addit. ad constit. Pij V. capite 6. not. 3.* existimantes posse moniali licentiam concedi claustro egrediendi causa morbo ita periculoso medendi vt desperaretur salus ea non egressa.

Nec etiam ex simili ratione posse Abbatissam è monasterio exire, vt visitet ædificium Ecclesiæ, num sibi placeat, vel vt cæmentariis, significet, qua forma construendum sit, asserunt Sanch. *d. c. 15. n. 52.* Bonacin. *d. q. 1. punct. 9. n. 3.*

Quare prædicti tres casus ex similitudine rationis extendi possunt ad casus hostium inuadentium, aquæductus, aut ruinæ domus, vel alios similes nociuos communitati Monialium, vt bene asserit Fr. Ioan. de la Cruz *d. dub. 4. vers. an verò liceat*, & cum aliis resoluit Sanch. *d. l. 6. c. 15. n. 44.* Vnde posse Moniales tempore belli è monasterio exire, seque in locum recipere, dum bellum contra hæreticos, aut infideles geritur, periculũque est, vt nisi Moniales monasterio egrediantur, graui damno afficiantur, resoluunt Azor. *d. p. 1. l. 13. c. 8. q. 1. ad med. vers. tertio quæres*, Gutier. *d. c. 14. n. 9.* Nauar. *d. commento 4. n. 48.* Sanch. *d. c. 15. n. 44.* Bonac. *de clausura Relig q. 1. punct. 9. n. 7.* Contra Zerola *verb. Moniales §. 16. dub. 5.* 22

Circa explicationem verò illorum trium in dicta Constitut. Pij V. contentorum, sciendum sub nomine *incendij magni*, intelligi incendium ita magnum, & euidens, vt certum sit, aut saltem probabile quod nisi Moniales omnes statim à Monasterio exeant, omnes sint simul morituræ, atque consumendæ præ nimia caustione ignis. Sub nomine verò *infirmitatis lepræ*, intelligi infirmitatem quandam contagiosam, quod si ipsius radix & origo foras non eiiciatur (hoc est Monialis huiusmodi morbo infecta) cito omnes Monasterij eiusdem sorores inficiet, proindeque cunctæ periclitabuntur, & prædictam lepram debere esse notabilem, ac talem, quod si persona esset secularis, iure possit extrahi de populo, & mitti ad domum aliquam in campo separatam. † Sub nomine denique *infirmitatis epidimiæ*, quantum ad præsens attinet propositum, intelligi morbum quendam pestiferum, similiter atque eadem ratione contagiosum communitati præiudicialem, & perniciosum, qui populariter grassetur in populo, maioremque ægrotorum partem interimit. Sic explicant Læl. Zech. *de Republ. Eccles. tit. de Regular. c. 3. num. 15. vers. 9.* Nauar. *comm. 4. de Regular. n. 48. not. 4.* Gutierr. *d. cap. 14. num. 8.* Fr. Emman. *tom 1. q. 49. art. 4. vers. ex his*, Sanch. *dict. cap. 13. à num. 33.* optime Fr. Ludouic. Miranda *dict. q. 3. de clausura Monialium in particulari, artic. 5.* Lezana *dict. cap. 25. num. 20.* & de hoc refert. Dian. *d. part. 2. tract. 1. misc. resol. 23.* decretum *Sacræ Congreg.* tenoris sequentis, videlicet, *Sacra Congreg. Cardinalium Concilij Trident. interpretum supradicta opinionum varietate, singularumque rationibus diligenter perpensis declinauit in sententiam Doctoris Ludouici de la Valle medici Cameræ Hispaniarum Regis, cuius in responso à se edito zelum & prudentiam in assequẽda Sanctæ mem. Pij V. mente plurimum in Domino commendauit eiusdẽ Pij V. Constitutionẽ de clausura Monialium loquentem nomine epidimiæ eam tantum epidimiam intelligere, quæ est vera, & realis pestis, itaut ob alias infirmitates huic aliquo pacto consimiles, sed tamen benigniores, etiamsi epidimiæ nuncupẽtur, nullo pacto Monialibus professis ex monasterio exire liceat, atque hoc decretum ab omnibus, ad quos pertinet, inuiolabiliter obseruari mandauit.* Ioan. Garcia Card. Millinus. 23 24

Quæri opportunè potest, an Moniales de licentia Superioris valeant transire de vno monasterio ad aliud, vel causa nouæ fundationis, vel correctionis, vel reformationis, vel perfectionis, itavt huiusmodi casus comprehendatur sub illis tribus exceptis in dicta Constitut. Pij V. Et videtur dicendum quod sic, iuxta supradicta; nam huiusmodi casus totam concernunt communitatem Religionis, & 25

non particularem vtilitatem alicuius Monialis,cum exeant ad plantandum, vel ædificādum aliquod monaſterium , reformandamque eandem Religionem, ob quam cauſam hanc ſententiam tenent Nauar. *in d.c.ſtatuimus*, n.48. *& conſ.57.n.6. de Reg.* Fr.Emm. *quæſt.reg.tom.1.q.49.art.5.* nouiſſimè Sanch. *in præcep.Decalog.tom.2.lib.6.c.15.à n.46.* Portel. *in dubiis Regul. verb. clauſura monialium n.20. & 21.* Diana *tract.2.de dub.reg.reſol.99.& 127.* Caſtellin. *de elect. c.17.n.6.* Gauant.*in man.Epiſc.verb.clauſura.num.14.* Tambur. *de iure Abbatiſſarum diſp.21.q.1. cum ſeqq.* ſecundùm quam pluries cenſuit *Sacra Congr. ſuper negotiis Epiſcoporum,& Regularium*,& ſignanter *in vna Naneten.16.Ianuary 1615.& in Redonen.31. Ianuar. 1617.& in Meſſanen.9.Octobris 1618.* quas citat D. Anton. Ricciul.almæ Vrbis aduocatus egregius, *in ſuo tractatu de iure perſonarum,extra gremium Eccleſiæ exiſtentium l.5.c.5.* Sed ipſa *Sacra Congregat.* cautius cenſuit in his recurrendum eſſe ad Sedem Apoſtolicam, vt teſtantur Zerol. *in praxi Epiſcop part.1.verb. Monialis,§.16.& part.2 eod.verb.dub.8.& 12.* Anton.Ricciul.*d.c.5.n.11.*Sanch. *d.cap.15.num.47* Bonacin. *d puncto 9.num.10.* Marcel. Vulpe *dict.cap.4. n 11.in fine*, me citato *in hoc loco* Lezana *d.cap.25. n.20.in fine*, nouiſſimè Tamburin. *de iure Abbatiſſar.diſp.21.q.1.* Ex cauſa enim ipſa Sedes Apoſtol. concedere cõſueuit quibuſdam Monialibus vt tranſirent ad aliud monaſterium alterius obedientiæ , de conſenſu tamen Superiorum, vt refert deciſum Armend. *in add.ad recop. legum Nauarræ l.2.tit.18.l.7. de relig. n.101.*

26 Et quando ex permiſſu Sedis Apoſtol.transferuntur Moniales de loco ad locum , translatio debet fieri in aurora,vt à paucis conſpici poſſint, atque à perſonis grauibus, & honeſtis, & ſanguine eis proximioribus coniunctis deducantur, earumque dotes monaſterio, quod relinquerut, remaneant, referente deciſum Tamburin. *d diſp.21.q.10.num.5.* Armend.
27 *vbi proximè num* 100. vbi *n.205.* † etiam deciſum aſſerit exeundi è monaſteriis iuſtam cauſam Moniales non habere , vt curam nepotum ſuorum gerant, etiamſi nullum propinquum haberent , referunt etiam Campan. *d.cap.16 num.22.prope fin.* Tambur. me citato *in hoc loco diſp.19.q.4. verſ. ad 13.* etiam nouiſſimè me citato *in hoc loco* Nouar. *in lucerna Regular.verb.receſſus à monaſteriis n.8.*& Bonacina *d.q.1. punct.9.n.4.* vbi *n.5.* pariter dicit Monialem egredi non poſſe ad parentes,conſanguineos, aut alios infirmitatis cauſa, ſeu alio prætextu viſitandos. Manifeſtè tamen erit iuſta egreſſus cauſa , quando auctoritate Prælati ex cauſa iuſta totus Monialium Conuentus locum mutat, iuxta Concil. Trid. *ſeſſ.25. de Regular.c.5.* Fr.Emman. *d.q.49 art.5.* Sanch. *d c.16. n.55.*Fr.Ludouic.Miranda *de ſacris Monial.q.3.art.2 verſ.ſextus*, Bonac. *d.q.1.punct.9.n.8.*

Moniales poſſe ad aliam Religionem perfectiorem tranſire docent Tap.Zerola,Fr.Emman. & alij, quos refert Sanchez *d.lib.6.cap.7.num.6.*quibus adde Bartholà S Fauſto *in theſauro Religioſ l.5. q.527.* Anton.Ricc. *dict l.5.cap.5.à princip.* vbi *num.4.* probat nec Concil.Trid. nec Conſtit.Pij V.prohibuiſſe hanc tranſlationem,metipſum *in collect. ad cap. licet 18.n.5.de Regul.* Bonacin. *dict.q.1.punct.9.à num.11.* contra Azor. *dict.part.1.lib.15.c.18.quæſt.1.*Moniali licitum eſſe exitum,quæ dum in proprio monaſterio aliqua de cauſa commodè corrigi non poteſt , ad aliud monaſterium correctionis gratia transfertur, tenent Sanch. *dict.l.6.cap.15.num 47.* Fr.Ludouic. Miranda *de ſacris Monial. q.5. art.2. verſ. quartus caſus,& art.3.* Bonacin. *d.q.1.puncto 9.n.13.*Tamburin. *d.tract.diſp.21.q.3.* Ego ipſe *in collect. ad d.c. vlt. de Regularib.n.16.*

Vtrùm Monialis, quæ adeo incorrigibilis eſt , vt ipſius emendatio , & correctio in nullo monaſterio ſperetur,eiici poſſit, Negatiuè cenſuit Rota *in Vlixbonen.monaſtery 19.Nouembris 1625.* coram *Rmo D. meo Coccino*, & me citato *in collect.ad cap. vlt.* docet Bonacin. *d.puncto 9.num.14.*Gauant *in man.Epiſcop. verb.Monialium clauſura num.25.* Lezana *d cap.25. num.17.verſ.hinc collige*, vbi tenet attenta Eccleſiæ conſuetudine,& Sacræ congreg.declaratione incorrigibiles Moniales ſine Sedis Apoſtol. conſenſu eiici non poſſe, me citato *in hoc loco* Tamburin. *d.diſp. 21.q.4.*Contra Sanch.*d.l.6.c.9.n.6.*exiſtimantem talem Monialem in rigore eiici poſſe.

Monialibus Conuerſis licitum eſſe exire è monaſterio ad petendas eleemoſynas Conuentui neceſſarias,dum eas per alios commodè petere non poſſint, ſeruatis conditionibus præſcriptis in Motu Pij V. incip. *Circa paſtoralis* & in alio Gregor.XIII. incip. *Monialium clauſura à n.18.*Lezana *d.c.25.n.17.verſ. circa conuerſas*, vbi conditiones has refert,dummodo Conuerſæ ſint ætatis ſaltim 40.annorum,nec publicè , nec foris pernoctent , neque plures quàm octo deſtinentur ad quæſtum , & quòd ſi deinde non egeant,ceſſent à quæſtu,Bonacin. *d.q.1.punct.9.n.15.* vbi *n.16.*aſſerit Moniales Conuerſas poſſe adhuc ob receptam conſuetudinem recipi, & ad profeſſionem admitti,& citat pro ſe Sanch. *d.c.15.n.59.* Suar. *de Rel.tom.4.l.1.c.8.n.19.*Fr.Emm.*t.1.q.44.art.4.concl. 3. verſ.ſecunda aſſertio* contra Miranda *de Monialib. q.1.art.6.* Nauar.& alios.

Deinde dubitari nõ abs re poteſt quibus in caſibus 28
neceſſariis,& paulo ante relatis, impartietur licentia Monialibus volentibus exire è monaſterio , & reſpondet Concil. *dict.cap.5.*ab Epiſcopo approbandam eſſe cauſam ; cuius decreti verba intelligenda eſſe inquit Nauar.vt approbatio requiratur Epiſcopalis, quando exire volunt è monaſteriis Epiſcopo ſubiectis,vel ita exemptis,quod ſoli Papæ immediatè ſubſint,non autem de aliis exemptis,& Regularibus ſuppoſitis,in quibus ſatis ſit ſcientia Superioris Ordinis.Ita ipſe Nauar. *conſil.6.* incip. *An generalis, ſub num.6. de ſtatu monach.* Fr.Bonacin. *dict.quæſt.1. puncto 8.num.1.* Ludouic.Miranda *de ſacris Monial. quæſt.5 art.6.concluſ.1.* Suar.*de Relig.tom 4 lib.1.c.9. num.13.*Lezana *dict.cap.25.num.21.*Tamburin.*dict. diſp.20.q.6.* Fr. Emman. *q Regul. tom.1.q.49.art.6.* vbi inquit, quod Monialis in prædictis caſibus in dicta Conſtitut. exceptis exire poteſt è monaſterio abſque vllo conſcientiæ ſcrupulo cum ſola licentia ſuorum Generaliũ, aut Prouincialium, Prælatorum, quibus fuerit ſubiecta , ſine vlla alia approbatione Epiſcopi ſæcularis : & in Hiſpania ſolùm Superiorum licentiam eſſe neceſſariam dicunt Fr.Ioan.de la Cruz *d.cap.5.dub.5.*Sanch.*in præcepta Decalogi to.2. l.6.c.15.num.28.*Lezana *d.cap.25.num.21.*Verum ab illorum opinione diſcedere cogor propter expreſſa verba prædictæ Conſtitution. Pij V. *de anno 1569.* ſic diſponentis. *Quæ tamen infirmitas præter alios Ordinũ Superiores,quibus cura monaſteriorum incumberet, etiamſi prædicta monaſteria ab Epiſcoporum,& Ordinariorum iuriſdictione exempta eſſe reperiantur, cognita, & expreſſè in ſcriptis approbata ſit :* ex quibus verbis facilè erit colligere quid dicendum, atque reſpondẽdũ difficultati propoſitæ:Monialibus enim à Monaſterio exire non licet,etiam cum cauſa probabili, niſi adſit communis conſenſus Superioris Regularis, & Epiſcopi diœceſani, & ſi illæ , quæ poteſtati Regularium ſubiectæ ſunt, ſine Bulla, & licentia Ordinarij egreſſæ

egressæ fuerint, per censuras Ecclesiasticas, & alia Iuris remedia debent ipsæ, & earum Superiores (de quorum licentia è Monasterio fuerint egressæ) ab eodem Ordinario puniri, non obstantibus quibuscumque priuilegiis; ita decisum referunt Campanil. *dict. rub.* 12.*cap.* 16.*num.* 22.*prope finem*, Armendariz *in addition. ad dict. lib.* 2.*tit.* 18.*lib.* 7. *num.* 103. nouissimè me citato *in hoc loco*, Tambur. *de iure Abbatiss. disp.* 20. *q.* 5. *n.* 11. Extat hac de re decretum tenoris sequentis, videlicet. *Sacra Congr. negotiis Episcoporum & Regularium præposita sub die* 13. *Nouembr.* 1610. *facultate sibi à Sanctissimo tributa statuit, & decreuit, vt deincepts intra huiusmodi septa nemini ingredi liceat, nisi licentia in casibus necessariis concedenda nedum à Superioribus Regularibus dictorum monasteriorum, sed etiam à locorum Ordinariis obtenta fuerit, non obstantibus quibuscumque contrariis legibus, statutis, consuetudinibus etiam immemorabilibus. Postremo autem ad remouendam omnino difficultatem, quæ ex huiusmodi decreto forsan oriri posset, negotio iterum in S. Congreg. proposito, atque S.D.N relato die* 21. *Maij* 1630. *Sanctitas sua declarauit huiusmodi licentias a Superioribus Regularibus non esse petendas in illis locis, in quibus adesset consuetudo vt ista ab Episcopis tantum concedantur; hoc enim casu statuit, & decreuit talem consuetudinē esse obseruandā, & ipsorum Episcoporum tantummodo licentias sufficere etiam priuatiue quoad ipsos Regulares.* Deinde *eadem S. Congr. in Camerin.* 21. *Febr.* 1617. censuit *licentiam eorum, quibus ordinarie intra septa monasteriorum Monialium Regularibus subiectarum ingredi necesse est, concedendam esse ab Episcopo seu eius Vicario generali, & a Superiore Regulari, cui Moniales ipsæ subiectæ sunt coniunctim, itaut idem Episcopus, seu eius Vicarius primo loco subscribat, repentinis tamen casibus extremæ necessitatis exceptis, in quibus licentiam alterius subscriptione roborare sufficit.*

29 Vtrùm hæc licentia in scriptis dari debeat. Affirmatiuè definitum est in prædicto Motu Pij V. incip. *Decori*, ibi, *ex causa cognita, & expressè in scriptis approbata*, & per eum tenent Miranda *dict. q.* 3 *art.* 6. *concl.* 2. Suar. *de Relig. tom.* 4. *lib.* 1. *c.* 8. *n.* 16. Victorel. *loco citando §. an ad euitandam culpam*, Tambur. *d. disp.* 20. *q.* 6. Bonac. *d. punct.* 8. *n.* 4. vbi *num.* 5. resoluit licentiam non tenere si solo verbo detur.

Hinc nō abs re dubitari potest, an Vicarius generalis Episcopi absque speciali eius cōmissione hanc egressus Monialis è monasterio licentiam concedere possit? In quo dubio cum Conc. Trid. *sess.* 25. *de Regular. cap.* 5. dicat eam licentiam ab Episcopo approbandam, credo nomine Episcopi Vicarium quoque generalem, non vero foraneum comprehendi, vt ijs terminis resoluunt Llamas *in methodo curationis in appendice*, §. 5. Sanch. *d. c.* 15. *n.* 30. vbi etiam extendit ad generales Capituli Sede vacante Vicarios, Bonac. *d. q.* 1. *punct.* 8. *n.* 3. Victorel. *de origine & claus. Monial. §. an solus Episcopus*, Tambur. *d. disp.* 20 *q.* 5.

Si verò extra casus permissos Moniales è suis monasteriis exierint, ipso iure sunt excommunicatæ excommunicatione maiori latæ sententiæ, summo Pontif. reseruata, & in eandem incurrunt Prælati eisdem exeūdi licentiam quocumque modo concedentes, necnon & ipsas concomitantes, ac personas illarum receptatrices, vt habetur expressè in dicta Constit. Pij V. *de anno* 1569. refert me citato *in hoc loco* Tamb. *de iure Abbatiss. disp.* 19. *q.* 1. *in fine*. Circa quam Constit. Nauar *in d. cap. statuimus n.* 51. quem post Fr. Emman. sequuntur Fr. Lud. Miranda *dict. quæst.* 3. *de monialium clausura artic.* 6. Zerola *in praxi Episcop. part.* 1. *verb. Moniales*, §. 16. *dub.* 1. Azor *p.* 1. *lib.* 13. *c.* 8. *quæst.* 1. *vers.* 3. *quæres*, Bonac. *d. q.* 1. *puncto* 8. *n.* 6. Sanch. *d. c.* 15. *n.* 72. † pœnas supra positas circa recipientes, & concomitantes prædictas Moniales egredientes è suis Monasteriis, non videri comprehendere illos, qui compassione quadam naturali in extremis, vel graui necessitate id faciunt; vt si verbi gratia, aliqua persona cognata, vel amica reciperet vel comitaretur Monialem egressam è suo Monasterio, & aliquot milliaribus progressam noctu, vel diu in loco deserto, cum periculo amittendi vitam, vel famam, ne ipsa Monialis damnum aliquod pateretur, exhortando eam, vt ad suum Monasterium rediret, etiamsi ipsa nollet redire. Illud tandē aduertendum duxi ex quodam Motu proprio Gregorij XIII. incip. *Deo sacris, de anno* 1572. locum clausuræ dici eum, qui ianua clausa continetur, ad quam sæcularibus non patet accessus, refert Sanch. *d. lib.* 6. *c.* 15. *n.* 6. & *n.* 68. resoluit ad incurrendas supradictas pœnas solum egressum sufficere ex stricta clausura, non verò ita leuem vt solam venialem culpam constituat.

An Monialis, quæ se ponit in rota, & facit illam volui versus partem externam, ad quam sæculares accedunt, frangat clausuram, & incidat in pœnas, etiamsi non egrediatur è Rota? Affirmatiuè respondent Paul. Comit. *resp. moral lib.* 6. *q.* 3. Portel. *in dub. Regular. verb. clausura Monialium num.* 24. vide *supra n.* 9 *in fine*. 30

Deueniendo igitur ad secundum assumptum, de ingredientibus Monialium monasteria, dicendum est omnes cuiuscumque sexus viros, atque mulieres cuiuscumque status, & conditionis extiterint, habentes vsum rationis, & discretionem ad peccandum, vel qui ad peccatum incitare possint, ingredi prohiberi quarumcumque Monialium monasteria, vt habetur expressè in Concilio Tridentino *d. cap.* 5. his verbis. *Ingredi autem intra septa Monasterij nemini liceat, cuiuscumque generis, aut conditionis, sexus, vel ætatis fuerint, sine Episcopi, vel Superioris licentia, in scriptis obtenta, sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda*; quibus similia verba sunt *in d. c. periculoso*, ibi, *nullique aliquatenus inhonesta personæ, nec etiam honesta (nisi rationabilis, & manifesta causa existat, ac de illius, ad quē pertinuerit, speciali licentia) ingressus, vel accessus ad easdem* (nempe Moniales) *pateat, vt sic à publicis, & mūdanis cōspectibus separata omnino seruire Deo valeāt liberius, & lasciuiendi opportunitate sublata, eidem corda sua, & corpora in omni sanctimonia diligentius possint custodire*, de quorum materia Concil. Brachar. IV. *act.* 5. *c.* 5. *de Monialibus*, Auila *ad c.* 1. *Prætor. fol.* 50. *num.* 29. Fusch. *de visitat. lib.* 2. *c.* 18. *à n* 24. Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici parte* 2. *cap.* 1. *num.* 52. Azor. *instit. mor. part.* 1. *lib.* 13. *cap.* 8. *quæst.* 3. *cum sequentibus*, Fr. Emman. *tom.* 2. *q.* 46. *art.* 1. *cum sequentibus, & q.* 47. *art.* 4. *cum sequentib.* Fr. Ioan. de la Crux *de statu Relig. lib.* 1. *c.* 5. *dub.* 2. Campan. *d. rubr.* 12. *c.* 16. *à n.* 24. Sanch. *d. lib.* 6. *c.* 16. Steph. Quaranta *in summa Bullarij, verb. Monasteria Monialium*, Armend *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib.* 2. *tit.* 18. *lib.* 7. *de Relig. à n.* 106. Fr. Ludou. Miranda *in manual. Prælat. in fine tom.* 2. *in tr. de sacris Monialibus, & q.* 2. *&* 4. Vgolin. *de officio Episcopi c.* 21. §. 3. Bonac. *de clausura Religios. q.* 4. 31

Hinc fit infantes discretione carentes, seu nondum doli capaces admitti posse ad claustra Monialium, nec illas eos admittentes incurrere aliquam excommunicationem, cum nec ipsi ad peccandum incitare possint. Ita Gambarupta *de casibus reseruatis cap.* 15. *casu* 6. *n.* 37. *fol.* 147. Henriq. *in summa libro* 13. *c.* 42. §. 3. *in comment litt.* S. Nauarr. *comm.* 4. *de Regul. num.* 59. Paul. Comit. *respons. mor. lib.* 6. *quæst.* 19 *ad finem*, Azor *d. lib.* 13. *c.* 8. *quæst.* 5. Aloys. Ricc. *in praxi* 32

decif.648.in 1.edit & reſol.644.n.6.in 2. edit. Suar. *de Religion.tom.2.lib.6.cap.16. num.4.* & me citato *in hoc loco* Bonacin. *de clauſura q.4.puncto 1.num.5.& 6.* Fr. Ludouic. Miranda *d q. 2.art.1.concluſ.1.* Granad. *in 1.2. D. Thomæ controuerſ.7. tr.5. p.1.diſp.6.ſect.5.* Hieron. Roder. *in compend. quæſt. Regul.reſol.26 n.7.* Diana *moral reſol.p. 3.tract.2.reſol.67.verſ.nota tertiò,* Lezana *in ſumm quæſt Regul.tom.1.c.15.n.24.* nouiſſimè Tambur. *de iure Abbatiſſarum diſp.22 quæſt.4.* Fr. Ioan. de la Cruz *dict.cap.5.dub.2.concluſ.3.* vbi reſoluit Concil. excludens omnes cuiuſuis ætatis, loqui de habentibus vſum rationis; & de illis, qui ad peccatum mouere poſſunt, vt ſunt fatui, qui licet intrando non peccent, peccant tamen moniales eos admittentes, & citat Nauat. *in dict.cap.ſtatuimus n.59.* me citato *in hoc loco* Tambur. *d.diſp.22. q.5.* quod etiam tenet Sanchez *lib 6. cap.16 n num.8.* Quid nomine Monaſterij comprehendatur, quando interdicitur hic ingreſſus? Vide Fr. Emman. *tom.1. q 46.art.1.in fine,* Conolan. *de caſibus reſeruat part.2.caſu 3 quæſ 2. num.29.* Sanch *d.lib.6.cap 16.num.11.* Suar. *de Relig. tom.4.lib.1.c.11.n.6.& 7.* Bonac *de clauſ q.4.punct.1. num 1.* & ſupra ante *num 10.* Illud eſt aduertendum cum Homobon. *in conſu t.moral. tom.1 part 4 reſp 61.* quòd ingreſſus vtroque pede, & toto corpore, etiamſi ad vnum, vel duos tantum palmos ianuam introierit, clauſuram perfectè violat. Quod quidẽ videtur nimis rigidum, & ideo verius eſt tranſgredientem clauſuram modico ingreſſu excuſari à culpa lethali, & cenſuris. Ita Sanch. *in præcepta Decalogi tom 2.lib. 6.c.16.n.70.* Nald *in ſumm verb.clauſura n.1.* Lopez de Tezada *in controuerſ.tom.1.lib 2.tract.1.controuerſ. 14.dub.1 n 9.* Metol. *tom.1. diſp.1.c.2.diffic.7.n.502.* vbi ait eſſe modicum ingreſſum, quando per duos ſolos pedes quis eſſet intra portæ clauſuram, quia licèt ille ſit verus & perfectus ingreſſus, tamen eſt in parua materia, nouiſſimè Diana *moral reſol.par.5. tract.5 reſol.21.* vbi ſubdit dicta de violantibus clauſuram Monialium modico ingreſſu extendi ad fœminas ingredientes clauſtra Religioſorum quando ingreſſus eſt modicus.

33 Vt pleniùs conſuleretur Monialium clauſuræ, ne quis intrando eam violaret, Gregor. XIII. Conſtitut. edidit, incip. *Vbi gratiæ, Idibus Iunij ann. Incarnat. Domin. 1575. qua reuocat, & abolet omnes licentias & facultates ingrediendi monaſteria, domos, & loca Monialium, atque etiam virorum quorumuis Ordinum, quibuſuis etiam Comitiſſis, Marchioniſſis, Duciſſis, & aliis cuiuſcumque ſtatus, & conditionis mulieribus, & omnes licentias ingrediendi monaſteria, domos, & loca Sanctimonialium, conceſſas quibuſcumque viris euſdem ſtatus, & dignitatis, à quibuſcũque Pontificibus, & ſedis Apoſt. Legatis, aut aliàs ex quibuſcũque tenoribus, & clauſulis, etiamſi Imperatoriis, Regum, Reginarum, aliorumve Principum intuitu, ſub excommunicationis pœna ipſo facto contrahenda, à qua niſi à Romano Pontifice, præterquam in mortis articulo, abſolutionis beneficium obtineri nequeat. Item præcipit Abbatiſſis, necnon & Abbatibus & Conuentibus, & aliis Monaſteriorum vtriuſque ſexus Superioribus, & perſonis quocumque nomine vocentur, ſub eadem excommunicationis pœna, necnon priuationis dignitatum, beneficiorum, & officiorũ ſuorum, atque inhabilitatis ad illa, & alia in poſterũ obtinenda, ne in monaſteria, domos, & loca ſua quocumque prætextu huiuſmodi facultatum ingredi faciant, vel permittant: & ſub eiſdem pœnis ipſo facto contrahendis imperat quibuſcumque perſonis Eccleſiaſticis & ſæcularibus, & etiam Ordinum quorumcumque etiam Mendicantium, Regularibus, ne prætextu facultatum ab Epiſcopis, vel Superioribus quibus illas concedendi in caſibus neceſſariis tantũ ex decreto Concilij Tridentini tribuitur, ne monaſteria ipſa Monialium pro libito, ſed neceſſitatibus vrgentibus duntaxat ingredi, neue Moniales ſub eiſdem pœnis illos admittere præſumant.*

34 Idem Gregorius per aliam ſuam Conſtitutionem *de anno 1584. die 8. Septembris, Pontificatus ſui anno 13.* incip. *Quæ Sanctimonialium*, ſimilem aliã generalem prædictarum licentiarũ, & quorumcumq; priuilegiorum reuocationem fecit, cum quadã modificatione, & limitatione, in hæc verba. *Cùm igitur poſt Concil. Trident. Decretum de non ingrediendo Monialium monaſteria, & reuocationem à nobis factam omniũ, & quarumcumque licentiarum ingrediendi Monialium monaſteria, & reuocationem à nobis factam omnium, & quarumcumque licentiarum ingrediendi Monaſteria, domos ac loca Monialium quorumuis Ordinum, quibuſcumque & quorumuis contemplatione, ac quocumque modo conceſſarum, importunis multorũ precibus aliquas huiuſmodi licentiarum, præſertim in Hiſpaniarũ Regnis reſtituimus, alias quoq; nouiter conceſſimus, quarum cauſa vt piorum virorum relatione intelleximus, & ex frequentibus ſæcularium mulierum viſitationibus, & colloquiis, deuotio in dictis Monaſteriis & locis tepeſcit debitaque in clauſtris miniſteria paulatim remittuntur. Quare nos iis incommodis prouidere volentes authoritate præſentium reuocamus, & abolemus omnes, & quaſcumque licentias, facultates, & indulta ingrediendi Monaſteria, domos, & loca in dictis Regnis, & dominiis conſiſtentia, cuiuſcumque ſtatus & conditionis mulieribus (præterquam ipſorum Monaſteriorum, domorum, & locorum fundatricibus aut dotatricibus, ſiue altricibus, necnon Marchionum, Comitum, Ducum & ſuperiorum graduum Principum coniugibus, eorumque filiabus) etiam conſideratione, intuitu, contemplatione, ſupplicatione, vel ad inſtantiam Imperatoris, Regum, Reginarum, aliorumve Principum, ſeu etiam Motu proprio, & ex certa ſcientia conceſſa, reſtituta, & innouata, quibuſcumque conceptis formulis, necnon reuocatiuis, annullatiuis, reſtitutiuis, irritatiuis, aliiſque clauſulis, & decretis communita caſſamus, & annullamus litteras omnes deſuper confectas, &c.*

35 Cui quidem Gregorio XIII. ſuccedens poſtea Sixtus V ſimilem aliam etiam generalem reuocationẽ fecit omnium licentiarum quarumcumque ingrediendi Monaſteria, & inibi permanendi mulieribus ſæcularibus cuiuſcunque ſtatus & conditionis exiſtentibus, etiam Comitiſſis, Marchioniſſis, & Duciſſis conceſſarum, *in ſua Bulla*, quæ incip. *Sanctimonialium, ſub dat. ann. 1589. die quinto Ianuarij Pontif. ſui ann. 4.* Item Paulus V. *in ſua Conſt.* incip. *Monialium ſtatus, ſub die 10. Iulij 1612.* ſimiliter reuocauit caſſauit, & irritas fecit omnes, & ſingulas licentias ingrediendi monaſteria mulieribus cuiuſcumque ſtatus, gradus, & conditionis exiſtentibus, etiam Marchionali, & Ducali dignitate fulgentibus, tam à Sanctitate ſua, quàm à ſuis prædeceſſoribus ad tempus, vel in perpetuum conceſſas, inhibentes mulieribus prædictis licentiam huiuſmodi habentibus ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, à qua niſi à Romano Pont. præterquam in mortis articulo abſolui poſſint, ne monaſteria Monialium prætextu licentiarum huiuſmodi ingredi audeant, ſeu præſumant ipſorum autem monaſteriorum Abbatiſſis ſeu Prioriſſis, ac Superioribus ſub eadem pœna, ac priuatione ſuorum officiorum, quæ obtinent, & inhabilitatis ad illa impoſterum obtinenda ipſo facto ſine alia declaratione incurrendis pœnis, ne eas introducere, ſeu admittere vel admiſſas quoquo modo retinere audeant, refert Marcel. Vulpo *d.c.4.n.10.* meminit Memor Cleric. *c.9.n.12.*

Denique S.D.N. Vrbanus VIII. *in ſuo motu proprio* incip.

incip. *Sacrosanctum Apostolatus ministerium, sub dat. 27. Octobris* 1624. vt habetur *tom. 4. Bullarij* inter Bullas Vrbani *n.29* declarauit consensum Monialiũ, qui requiritur ad hoc quòd fœminæ sæculares ipsarum monasteria ingrediantur, per easdem Moniales capitulariter, & per secreta suffragia præstanda esse, aliàs licẽtiæ huiusmodi mulieribus, quibus concessæ fuerunt, nullatenus suffragentur; refert Lezana *in sum. q. Regul. c. 15. n. 33.* vbi subdit Pontificem loqui ibi in casu, quo fœminæ intrare velint ex vi licentiarum à Sede Apostolica impetratarum.

36 Cùm igitur à prædictis Summis Pontif. reuocatæ sint omnes, & quæcumque licentiæ ab illis, alijsque concessæ intrandi Monasteria, & loca Monialium, & ingredientes vigore præfatarum facultatum, vel habentes licentias ab Ordinarius in casibus necessarijs, ac eis vltra prædictos casus vtentes excommunicati pronuntientur, dubitari potest, an censuram illic comminatam, & reseruatam incurrat, qui sine licentia intraret? Affirmat Nauarrus asserens sub dicta excommunicatione comprehendi etiam intrantes septa monasterij non habentes licentias ex intentione Pontificis, a quo emanauit vna prædictarum Constitut. & ab vsu sacræ Pœnitentiariæ, *in commento 4 de Regularibus ad cap. statuimus 19. quæst. 2. sub numero 62. versic. quarto, & in manual. cap. 27. sub num. 150. vers. adde his primo*, sequuntur Ludou. Beja *in resp. casuum consc. part. 1. casu 3.* Coriolan. *de casibus reseruatis part. 2 ca. 3. num. 40.* Prosper de Augustino *in addit. ad Quarant. in summa Bullarij, verb. Monialium monasteria, vers. Amplia, pag. 448. in nouiss. impress.* vbi dicit præfatas Bullas satis videri illam declarationem, & extensionem recepisse, & assumpsisse ex cõmuni obseruantia Prætorij sacræ Pœnitentiariæ.

37 Verùm virtute Constitutionum prædictarum non comprehendi, nec excommunicari, nisi intrantes ex præsumptione, & qui prætextu dictarum licentiarum ab Episcopis, vel Superioribus concessarum sine sufficienti ratione, & causa, vel à Summis Pontif. iam reuocatarum, intrare præsumpserint, probabilius ducit: propterea quòd prædictæ Constitutiones loquuntur de ingredientibus virtute alicuius licentiæ, nulla facta mentione de intrantibus sine tali facultate, ideirco non extendenda, ex *regul. odia, de regulis iuris lib. 6.* Ita Tamburin. *d. tract. disp. 21 q. 1 n. 7. & 8.* Zerola *in praxi Episcop part. 1. verb. Monialis §. 8.* vbi addit intrantes sine tali facultate incurrere tantùm censuram comminatam à Concil. Trident. *d. cap. 5.* quæ cum non sit reseruata, aboleri valet ab Episcopo, iuxta *cap. nuper, de sententia excomm.* sequuntur Hieron. Llamas *in append. ad suam summam Confess. §. 13.* Suar. *de censur. tom. 5. disp. 22. sect. 6. num. 11.* Fr. Emman. *quæst. Regul. tom. 1. quæst. 48. art. 2.* me citato *in hoc loco* Bonac. *de clausura quæst. 4 punct. 5. numero 4.* latè Campan. *d. rub. 12. c. 16. n. 24.* Megal. *in 3. part. l. 4 c. 3. quæst. 2. num. 11.* me citato *in hoc loco* Diana *moral. resol part. 1. tract. 4. resol. 23. in fine, & part. 2 tract. 1. misc. res. 32.* Ludou. Miranda *d. q. 2. de clausura Monial. art. 12. concl. 1.* vbi *conclus. 2.* limitat in ignorantibus prohibitionem factam sub tali censura, dũmodo ignorantia non sit affectata, crassa, & supina, & citat pro se Nauar *d. c. 16. n. 109* vbi dicit quòd qui intrãt monasteria S. Claræ & S. Catharinæ de Senis ducti ignorantia iusta, vel quasi iusta, excommunicationem à Romanis Pontif. latam non incurrunt, nec etiam, qui sciẽs ingreditur, sed persuasus causam, ob quam ingreditur, esse iustam. Idem Mirãda *d. art. 12. concl. 3.* asserit pœnas excommunicationis, & inhabilitatum contentas in supradictis Extrauag. Gregor. XIII. & Sixti V. impositas contra Abbatissas, & Abbates conuentuum, atque alios monasteriorum vtriusque sexus Superiores, Prælatos, & Priores quocumque prætextu prædictarum licentiarum facultatem ingrediendi facientes, vel permittentes, non comprehendere Monachos, siue Moniales ipsa priuatas, ac in particulari prædictas personas ad dicta Monasteria admittentes. Nec prædictis obstat verbum, *Conuentibus*, de quo in supradicta Const. Gregor. XIII. *de ann.* 1575. quo significari videtur quascunque etiam singulares personas, Monialium ipsius Conuentus admittentes aliquem ad clausuram prædictas pœnas, & censuras incurrere; quia respondetur verbum illud, *Conuentibus*, non significare singulares personas de Conuentibus, nec multitudinem Monialium in vnum Congregatarum, sed maiores Conuentus, veluti Abbatissas, Abbates, & Superiores. Reseruata excommunicatione non affici illum, qui facultatem ingrediendi habet, sed non ingreditur prætextu facultatis, perinde se gerens, ac si illam non haberet, resoluunt Nauar. *d. comm. 4 num. 61. notab 4.* Sanch *d. c. 16. num 80.* Bonac. *d. quæst. 4 punct. 5. n. 3.* vbi *n. 6.* tenet ingredientem prætextu facultatis inualidè concessæ non affici reseruata illa excommunicatione Greg. XIII. sed Concil. Trident in præsenti, & *n. 7.* addit eum, qui tempore ingressus contingeret se habere aliquam facultatem ingrediendi claustra monialium obtentam post præfatum Gregor. XIII. Motum non affici reseruata illius excommunicatione, sed Concil. Trident.

Non licet ingredi septa monasterij in casibus necessarijs sine licentia Episcupi, aut Vicarij generalis, 38
speciale mandatum habentis, vt referunt decisum Bonac. *d. q 4. punct. 2. num. 2.* Armend. *in addit. ad recop. leguia Nauarræ lib. 2. tit. 28. l. 2. de Relig. num. 109.* me citato *in hoc loco* Tambur. *d. disp. 23 quæst. 1. n. 3. & quæst. 2. num. 1.* nouissimè me citato *in hoc loco* Nouar. *in Lucerna Regular. verb. licentia n. 3.* Et prouisorem à Capitulo nominatum esse Superiorem ad licentiam concedendam dicit Fr. Ioan. de la Cruz *d. c. 5. dub. 2. concl. 3. notab. 1.* me citato *in hoc loco* Tamb. *d. disp. 23. quæst. 2.* † Si verò Superior longè absit, in ca- 39
sibus repentinis licentiam cõcedere potest Præfecta, Fr. Emman. *d. tom. 1. q. 46. art. 2. in fine*, Campan. *d. cap. 16. num. 25.*

Vnde videtur sufficere solius Episcopi consensus, 40
absque alia Superioris Regularis voluntate; quoniam tum in Constitution. Bonifacij VIII. tum in Concil. Trident. decreto sub disiunctione ponitur consensus, siue voluntas, cum dicitur, *vel Episcopi, vel Superioris*; vnde per *sacram Congreg.* dicit decisũ Piasc. *in praxi noua Episc. p. 2. c. 3. n. 54.* quòd ita demum spectat ad Episcopum huiusmodi concessio licentiæ, si fuerit consuetudo loci legitimè præscripta, vt licentia huiusmodi vel à solo Episcopo, vel ab Episcopo, & superioribus Regularibus coniunctim obtineatur: in dubio tamen sub distinctione resoluendum est: aut enim monasterium est Episcopi solius iurisdictioni subiectum, aut exemptum, sed Romano Pont. proximè subditum, aut subiectum soli Superiori Regulari. Si *primo, & secundò*, Episcopus solus habet ius cõcedendi ingressum, auctoritate quidem propria in monasteria sibi subiecta, auctoritate verò delegata in ea, quæ Rom. Pont. sunt proximè subiecta. Si verò *tertio*, solius est Superioris Regularis facultatem ingrediendi concedere. Ita Nauar. *d. com 4. de Regul.* super *cap. statuimus 19. q. 3. n. 60.* Azor. *instit. moral p. 1. l. 13. c. 8. q. 7.* Hier. Llamas *in append. ad suam summam §. 5. & 7.* Fr. Emman. *q. Regul tom. 1. quæst. 46. art. 2.* Fr. Ludouic. Miranda

d.quæst.2.art.2. Camp.*d.rub.*12.*c.*16.*n.*31. nouissimè Sanch. *d.lib.6.c.*16.*num* 13. me citato Bonac. *d.q.*4. *punct.*2.*n.*3. Tambur.*d.disp.*23.*q.*1.

41 Et facultatem concedere intrandi septa monasterij Monialium Regularibus subiectarum pertinere ad eorum Superiores Regulares censuit *sacra Concilij Trid. Congregat.* cuius decretum vidi ego ipse hoc præsenti anno signatum propria manu Illustrissimi Domini mei Card. Millini. & illius verba me citato *in hoc loco* refert. Tambur.*de iure Abbatissarum disp.*23. *q.*1.*num.*6. Lezan. *d.c.*15.*num.*25. *&* resoluunt Suar. *tom.*4.*d. Relig.c.*10. *num.*12. Camp *d.rub.*12. *cap.*16. *num* 31. Laurent. de Peirinis *in priuil sui Ordinis Minimor.tom.*2.*constit.*6. Pij. V.*n.*29. *& in formul. Regal. lit. M.cap.*3.*n.*3. Andr. Victor. *de origine, & clausur. Monial. pag mihi* 31.

42 Vnde sub decreto Concil.*d.cap.*5. includi Episcopos ingredientes Monialium monasteria sibi non subdita sine licentia Superioris in scriptis resoluunt Nau. *d. n.* 59. *ad med vers. quartus.* Steph. Gratian. *disceptat forens.c.*393. *n.*5. *&* 10. me citato *in hoc loco* Tambur *de iure Abbatissar.disp.*24.*q.*9 *num.*1.*vers. & signanter*, vbi refert ite decisum fuisse *in sacra Cong. Concilij in Ianuen.*10.*Maij* 1631.

43 Episcopi, & Superiores Prælati sicut possunt aliis facultatem concedere ingrediendi Monialium monasteria sibi subiecta in casibus necessariis, & pro necessitatibus vrgentibus; ita etiam poterunt & ipsi visitationis gratia, seu alterius rei necessariæ, dummodo intrent pro tam vrgenti necessitate, pro quanta ipsi ad intrandum licentiam possint dare aliis. Ita Nauar. *cons.*9. incip. *an Episcopus, de statu monach.in nouis.* Fr. Emman.*tom.*1.*q.*46.*art.*5. *in initio*, Azor. *leg.* 53.*c.*8.*q.*9. Hieron Llaymas *in append. ad suam sum.* §.7. Campan. *d rub.*12.*cap.*16.*num.*38. Sanch. *d lib.*6. *cap.*16.*num* 25. Fr. Ludou. Miranda *d.quæst.*2 *art.*14. *concl.*1. *&* 2. & clarissime disposuit Gregor. XIII. *in sua Bulla*, quæ incip. *Dubiis, quæ emergant, Dat.*23. *Decembr. ann.* 1581. vbi in hæc verba. *Dubiis, quæ emergunt, declarationis remedium expedit adhibere. Cum igitur, super eo quod optima primum ratione Concilium sanxit Trident. deinde in Constitut. felicis recordationis Pij Papæ. V prædecessoris Nostri Iulij, Pontificatus sui anno quarto editis, fuit prouisum, ne cui in posterum, nisi in casibus necessariis, septa monasteriorum Monialium ingrediendi concederetur licentia, à nonnullis fuisse dubitatum sciamus circa personas, quæ alterius ad id licentia non indigent, sed sui auctoritate officij nitantur, an liceat eis pro libito suæ voluntatis huiusmodi septa ingredi, vel potius seruare debeant ipsi quoque regulā à Cōcil. præscriptam: nos omnis hæsitationis materiā tollere, & viam scādalis præcludere, ac Sanctimonialium quieti cōsulere volentes, harū tenore auctoritate Apostol. declaramus Prælatos omnes tā sæculares, quàm Regulares, quibus cura, & regimē Monasteriorum Monialiū quouis modo incumbit, facultate sibi ex officio attributa ingrediendi Monasteria prædicta, ita demū vti posse si id faciant in casibus necessariis, & à paucis, iisq; senioribus, ac religiosis personis comitati. Quocirca vniuersos, & singulos, Episcop. seu maioris etiam Cardinalatus dignitate præditos, necnon quorumuis Ordinū Abbates, Præpositos, Priores, Ministros, & alios quoscumque Superiores Regulares seriò monemus, vt facultate huiusmodi, qui eam habent, præterquā in casibus, vt præfertur, necessariis, neutiquā vtātur: quod si cōtra fecerint, eadem auctoritate Apostolica statuimus, atque decernimus, qui Pontificalis dignitatis fuerint, eos pro prima vice, qua contra fecerint, ingressu Ecclesiæ interdictos, pro secunda à munere Pontificali, & à diuinis suspensos, ac deinceps ipso facto absque alia declaratione excommunicatos existere: Regulares verò omni officio ac ministerio priuatos excommunicationi similiter subiacere non obstantibus quibuscunque, &c.* De his pœnis, quas incurrunt Prælati monasteria Monialium sine prædictis conditionibus intrantes, vide Sanch. *d.disp.c.*16. *à num.*71. Gauant. *in man. Episcopor. verb. Monialium clausura à n.*46. Lezanam *d c.*15.*n.*17.

Si auctoritate Pontificia id monasterium cuidam soli peculiari Prælato Conuentuali subiectum esset: non posse Generalem, aut Prouincialem licentiam ingressus in id monasterium concedere, quod nullam iurisdictionem in illud habeant, at posse dum visitant inquirere an Prælatus ille iustè vsus fuerit hac facultate, tradunt Fr. Emman. *tom.*1. *q.*47.*art.*5. Bonacina *de clausf.quæst.*4.*punct.*2. *num.*4. Sanchez *d. c.*16.*num.*16. vbi ob eandem rationem idem dicendū asserit de Episcopo respectu clerici sæcularis, cui soli monasterium illud subderetur. Abbatissam non posse facultatem ingrediendi monasterium concedere tenent Nauar. *comment.*4.*de Regularib. n.*59.*vers. tertiò*, Azor *part.*1 *lib.*13.*c.*8.*q.*6. Fr. Emman *tom.*1. *quæst.*46.*art.*2.*vers. obseruæ*, Sanchez *d.lib.*6.*capit.*16. *num.*22. Bonacin. *d.quæst.*4.*punct.*2.*num.*5. Posse tamen iustè Superiorem concedere generalem Abbatissis licentiam, aut Confessariis concedendæ huius ingressus facultatis in casibus frequenter occurrentibus, ne passim Episcopus, seu Prælatus Regularis, qui non tam præ manibus habentur, adiri debeant. docent Fr. Emman *d q.*46.*art.*2. *propè finem*, plura apud Sanch. *d.cap.*16.*num.*23. Bonacina *d puncto* 2. *num.*5. *vers. hoc tamen.* Contra Suar. *de Relig. tom.*4. *lib.*1.*c.*10 *n.*14.

44 In regula Monialium sanctæ Claræ ordinata per *Vrbanum IV.* quæ habetur in monumentis Ordinum, de qua *in compendio priuileg. verb. ingredi monasteria Monialiū*, §.7.*rubr.*18. permissum est Generali Magistro Ordinis Fratrum Minorum ingredi monasteria Monialium sanctæ Claræ, quando ibidem celebrare voluerit, vel proponere sororibus verbum Dei, cum quatuor, vel quinque Fratribus ipsius Ordinis, si quando ei videbitur expedire, & refert Fr. Ludouic. Miranda *d q.*2.*art.*15.*concl.*1. quod Ego ita libenter non reciperem propter reuocationem prædictarum licentiarum factam à Summis Pontificibus, de quibus supra, & prohibitionem Greg. XIII. *in sua Bulla num. proximè præcedenti relata*, qua sub grauibus pœnis Ministris, aliisque quibuscūque Superioribus Regularibus mandatur, ne facultate ingrediendi dicta Monasteria, si quam habent, præterquam in casibus necessariis vtantur, cum derogatione quorumcunque priuilegiorum: cùm igitur celebratio, aut prædicatio verbi Dei intra Monasteria fieri non sit necessarium, siquidem per fenestellas Ecclesiæ videre, & audire possunt ipsæ Moniales, sequitur quod talis ingressio non sit necessaria, immo tali causa ingredientes incurrere pœnas, de quibus in dicta Constit. Gregor. XIII.

45 Visitationis tamen gratia Prouinciales Ministri, atque Visitatores poterunt intrare Monasteria Monialium sibi subditarum, comitati duobus, aut tribus sociis, non ex concessione Vrbani IV. vt tenet Fr. Ludouic. Miranda *d.art.*15. *concl.*2. sed ex eo quòd Visitatio est causa necessaria, qua huiusmodi Prælati, & Ministri possūt intrare monasteria prædicta, à paucis, iisque senioribus ac religiosis personis comitati, vt permisit Gregor. *d. sua Bulla.* Et hoc intelligerem, vt huiusmodi Prouinciales, & Visitatores ingredi possint dicta Monialium Monasteria, non solùm ad tenendum culparum Capitulum, verum etiam ad faciendum Visitæ denunciationem, seu exhortatio-

nem,

nem, quasi præambula præuia, atque præparatoria sunt eidem visitæ, nempè ad videndum, & prospiciendum propriis oculis sintne omnia conuentus ædificia rectè disposita, & clausura conuenienter, & sufficienter reparata, ad visitandas infirmas; & Monialium dormitoria, an sint conuenienter, & religiosè aptata, cæterasque domus, & officinas, ex quibus, vt plurimum, quam plura resultant emendanda, & correctione digna, & summopere necessaria.

46 Is verò qui electioni præest Episcopus, siue alius Superior, vt verbis vtar Concil. Trid. *d. sess. 25. de Regul. cap. 6. in fine*, claustra monasterij non ingrediatur, sed ante cãcellorum fenestellam vota singulatim audiat, vel recipiat, firmant Nauar. *in d. cap. statuimus num. 59.* Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. part. 2. c. 1. n. 46.* Ioan. de la Cruz *de statu relig. lib. 1. c. 5. dub. 2. concl. 3. notab. 3. propè fin.* Fr. Emman. *q. Regul. tom. 1. q. 46. art. 5.* Sanch. *d. lib. 6. c. 16. n. 50.* Fr. Ludou. Miranda *d. q. 2. art. 15. concl. 3.* me citato *in hoc loco* Tambur. *d. disp. 24. q. 8. n. 2.* quæ vota vna cum Vicario, vel alio viro assumpta oretenus accipere, prout decisum referunt Galett. *in Margarita casuum conscien. verb. Abbatissa.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. res. 637. in 2. edit.* Si tamen Prælati huiusmodi prudenter iudicent non posse fieri canonicè dictam electionem ipsis non intrantibus ob inquietudinem Monialium, & suspicionem subordinationis votorum inter ipsas suboriæ, aut ob alias iustas causas à Superioribus prudenter arbitrandas, tunc solùm licitè poterunt prædicta ingredi monasteria, ibique ipsarum Monialium vota audire, & recipere, vt tenent Franc. Ioan. de la Cruz, & Fr. Ludouic. Miranda *dict. locis* me citato *in hoc loco* Bonacin. *d. punct. 4. num. 7.* nouissimè S. D. Gregor. XV. felic. record. *in sua Constit. de exemptorum priuilegiis*, incip. *Inscrutabili sub dat. Nonis Februarij 1622.* citat hanc materiam electionis Abbatissarum, &c. in hæc verba. *Ac similiter possit Episcopus vnà cum Superioribus Regularibus quarumcunque Abbatissarum, Priorissarum, Præfectarum vel Præpositarum eorundem monasteriorum quocunque nomine appellentur, electionibus per se, vel per alium interesse, ac præsidere, absque vlla tamen ipsorum monasteriorum impensa.* Hæc in d. Constit. Super qua postea Sacra Congreg. *Illustrissimorum Cardinalium Concil. Trid. interpretum censuit ius confirmandi Abbatissas minimè fuisse Episcopis per eiusmodi constitutionem attributum*; quam quidem declarationem originalem præ manibus habui, & postea in typographia R. C. Apostol. impressam vidi *de anno 1624.*

48 Causa ad intrandum Monialium Monasteria non requiritur, quòd sit strictissima, aut quòd dicitur absolutè & simpliciter necessaria, sed sufficit quod sit necessitas quidem moralis, rationabilis, & manifesta. Ita Portel. *in dubiis Regular. verb. clausura num. 4.* Fr. Emman. *d. quæst. 46. art. 4.* Fr. Ludou. Miranda *dict. quæst. 2. art. 4. concl. 2.* Campan. *d. rub. 12. cap. 16. n. 25.* me citato *in hoc loco* Bonacina *quæst. 4. punct. 4. num. 2.* obseruantes minorem causam requiri in concedenda licentia fœminis quàm viris; matri aut sorori, quam aliis; & minorem causam sufficere ad ingrediendum in loca statim post clausuræ ianuam existentia, quam ad loca interiora. Illum qui licentiam ingrediendi Cœnobia Monialium obtinuit ex causa, quæ suberat tempore concessionis licentiæ, sed tempore ingressus cessauit, non esse tutum in Conscientia ingrediendo resoluit Bonacin. *d. punct. 4. num. 19.* vbi *n. 20.* docet eum, qui licentiam obtinuit ea causa, quam falsò narrauit Superiori, non posse licitè ingredi, si tempore ingressus iusta causa superueniat, & *num. 21.* asserit non esse licitum ingressum si Superior conscius erat nullitatis causæ, & nihilominus licentiam concedere voluit.

Aliqui sunt speciales casus, in quibus licitus est intra monasteria Monialium ingressus absque alia licentia speciali. Primus casus est de Sacerdotibus auricularijs, quibus Monasterij septa ingredi non est denegandum, si tanta corporis infirmitate detenta fuerit Monialis, quòd venire ad locutorium nequeat, vel saltem commodè accedere non valeat, inibi atque propria peccata cõfiteri, seu Domini corpus, aut alia recipere Sacramenta, & tunc exhibiturus talia Sacramenta, alba, & stola atque manipulo indutus ingrediatur, & solus, vbi ita fieri consueuit, vel cum duobus, aut vno saltem idoneo, & religioso socio, vbi mos est, alba similiter, vel ad minus superpelliceo indutus, quos ita vestitos oportet semper inibi morari, ita quod audita Confessione, vel alio ministrato Sacramento, inde egrediantur, vt ingressi sint vestiti, nec moram inibi faciant longiorem, & caueant ne quamdiu intra Monasterium fuerint, aliquo modo ab inuicem separentur, quin semper mutuò possint libere se videre; sic etiam se habentes in animæ commendatione. Ita quidem Vrbanus IV. statuit in reg. quam fecit pro Monialibus S. Claræ, *cap. 7.* & refertur *in comp. verb. ingredi monasteria Monialium, §. 6.* referunt etiam Portel. *in dubiis Regul. verb. clausura, num. 9. & 10.* Fr. Ludouic. Miranda *d. quæst. 2. art. 7.* Campan. *d. rub. 12. c. 16. num. 27. vers. alius præcipuus*, nouissimè Tambur. *de iure Abbatissar. disp. 24. q. 2.* Quod quidem intelligendum non est solummodo de casu extremæ necessitatis, vel de articulo mortis, sed generaliter, atque vniuersaliter, quando Monialis aliqua graui infirmitate laborat, & etiam in casibus, quibus eadem sic existens infirma aliæ Moniales communicant, seu communicare consueuerunt, ex præcepto suæ regulæ: tunc enim licitum est Vicario, seu Confessori prædictarum Monialium clausuram introire ad communicandas infirmas, quæ commodè ad communem cratem venire non possunt. Ita Fr. Emman. *d. tom. 1. q. 47. art. 3.* quem refert & sequitur Fr. Ludouic. Miranda *vbi proximè*. Sic etiam in illis festiuitatibus, quibus Moniales ex regula tenentur confiteri, & communicare, bene possunt earum Vicarij intrare clausuram ad celebrandum in infirmaria, ad communicandas infirmas; quia quoad Communionem in casibus, de quibus supra, nullus negat: quoad celebrationem verò permittunt; tum quia est maior decentia, & reuerentia Sanctissimi Sacramenti, dum Sacerdos celebrans eodem loco communicat infirmas, quàm ea alio desumendo, clausuram, associatus, vt decet, ingreditur; tum quia maxima consolatio, & spirituale gaudium infirmæ Moniales recipient, dum Sacrum audiunt, Missamque vident, cum nullibi reperiatur prohibitum ne celebretur, aut Sacrũ fiat in infirmaria, in Oratorio, siue Altari, vt moris est, approbato, & ad hoc debitè disposito, & præordinato. Ita Fr. Emman. *dict. art. 4. primo casu in 2. dub.* Fr. Ludou. Miranda *d. q. 2. art. 18. concl. 2.* Et seruandam esse huiusmodi Vrbani IV. regulam pro Monialibus sanctæ Claræ factam ab aliis, saluberrima cum habeat documenta, aduertit Campan. *vbi proximè*. Et probabile est Cõfessarium posse intrare clausuram non solum quando regula confiteri præcipit, sed etiam quoties infirma dixerit se indigere Sacramento pœnitentiæ, Portel. *in dub. Regul. verb. clausura Monialium num. 9.* Villalob. *in sum. tom. 2. tract. 35. diffic. 47. num. 4.* Diana *d. p. 4. tract. 2. resol. 67. vers. notandum.*

Cum verò Monialis vitam obiit, non ingrediatur Sacerdos claustrum, sed exterius in Capella exequa- 50

tur quicquid ad officium pertinet. Iuxta regulam tamen sanctæ claræ ad exequias celebrandas debet intrare, si Abbatissa, & Conuentus ingressum petierint, & tunc modo supradicto ingrediendus est, indutus scilicet, & cum duobus socijs, & sepulta mortua cum eis exeat sine mora. Ita Andr. Victor. *de orig. & clausur. monial. §. an Confessor ad exequias pag. 49.* nouissimè Tambur. *de iure Abbatiss. et. disp. 24. q. 5.* Fr. Ludou. Miranda *d. quæst. 1. art. 7. concl. vnic. vers. tertius*, vbi aduertit cum Colleg. priuileg. ingredientes in maiori numero non euadere excommunicationem Papalem, quod limitat quando Abbatissæ, & Conuentui visum fuerit in die funeris, quod plures Fratres sint necessarij propter imbecillitatem Sororum, quia nempè ipsæ non sunt aptæ ad ferendam defunctam, neque ad extrahendam, & collocandam eam in sepultura; neque fortè ad id habent animum; quia tunc plures ingredi poterunt, per quos huic necessitati prouideri possit, vt vsus recepit. Iuxta prædictam sanctæ Claræ regulam *d. c. 7.* ad aperiendam sepulturam, seu postmodum coaptandam, si Abbatissæ, & Conuentui visum fuerit expediens, licitũ est Sacerdoti, vel alicui alij ad hoc idoneo, cum vno socio, vel duobus intrare, & eo peracto, etiam sine mora, exire refert Portel. *in dubiis R. gul. verb. clausura n. 12.* & Fr. Ludou. Miranda *d. concl. vn. vers. quartus casus.* Quoad alia alterius Ordinis monasteria, certè casus iste inter casus necessitatis connumerandus venit, ideoque Superior omnibus pensatis licentiam elargietur, si cognouerit necessarium, scilicet nusquam fuisse à Monialibus, & Conuersis monasterij tale ministerium exequutum, vel fuisse hactenus exequutum, & ob earum aduersam valetudinem, vel imbecillitatem, siue animi exinanitionem id ipsum tunc expleri non posse aduertit Campan. *d. cap. 16. num. 27. vers. cùm verò.* Circa huiusmodi sepulturam aduertit Lezana *in summa quæst. Reg. c. 33. num. 43. in fin.* ne in sepultura Monialium, quæ intra clausuram est, sepeliantur extranei, & addit permittendam consuetudinem sepeliendi Moniales in Ecclesia ex-

52 teriori.

Medicus causa multùm grauis infirmitatis, cum necessitas exegerit, potest ingredi, qui non absque duob. socijs de familia monasterij introducatur, nec ab inuicem intra monasterium separentur, vt instituit Vrbanus IV. *in secunda regula S. Claræ cap. 18.* circa quem casum aduertit Collect. *priuileg. verb. ingredi monasteria, in 1. notab. versic. quintus casus*, quod nunc iam habetur concessio facta per Sixtum IV. vt loco duorum familiarum prædictorum, sufficiat quod Medicus, duabus, vel tribus Monialibus antiquis associetur; aduertens etiam procedere, quoties alia non ita grauis inualetudo vexat aliquam Sanctimonialem, nempè si quartana, aliaue similis; subdens quòd quando graui impulsus Monialis infirmitate monasterium ingreditur Medicus, non potest ingredi cum illo famulus eius, neque practicus, aut alia persona: ob grauem verò illius infirmitatem, præter Medicum, siue Medicos ordinarios eiusdem Monasterij, possunt & alij Medici cõuocari, vt tenet Campanil. *d. cap. 16. n. 57. vers. & cùm in secunda*, no-

53 uissimè me citato *in hoc loco* Tambur. *d. disp. 24. q. 6. num. 1. & 5.* † Et hoc, vt medici supradicti intrare possint Monialium monasteria, non necessariò requiritur, quòd sint Doctores, aut graduati; quia Medicus non à dignitate dicitur, sed à medendo, vt tradit Bart. *in l. sciendum, ff. de ædilit. edicto*, quem sequitur Syluester *verb. Medicus num. 1.* resoluit in terminis Fr. Ludou. Miranda *d. concl. vnica, vers. quintus casus* & Tambur. *d. q. 6. n. 2.*

Minutor insuper, siue tonsor, ita quoque associatus introducendus est ad emittendum sanguinem, dum tamen antea medicus sanguinis emissionem determinauerit expedire, & necessarium esse; aut si aliqua Monialis consueuerit se aliquoties minuere, naturæque permittendum sibi esse cum consilio Præfectæ & Discretarum monasterij. Ita idem Collect. *in eod. vers. quintus casus.* 54

Licitum etiam est introire pro aliquo opere exercendo, quod commodè extra monasterium fieri non valet: potest exemplificare in fabricatoribus, fabris lignarijs, molitoribus, putearijs, & putatoribus: nam pergulas persæpè illic habent, arboresque, præsertim in hortulis, suntque alij artifices ad res necessarias, Llam. *in append. ad suam summam Confess. §. 6.* Campan. *d. cap. 16. n. 26.* Tambur. *d. disp. 24. q. 6. num. 6.* Fr. Lud. Miranda *d. conc. vnic. vers. septimus casus est.* vbi cum Collect. priuil. & Cordub. *in addit. ad comp. verb. ingredi monasteria Monialium, §. 33. in explicat. septimi casus*, addit quòd † licèt Frater Minor si fuerit artifex operis alicuius, possit ingredi sicut sæcularis, de decentia tamen fieri non debet. Illud autem quod gloss. *in cap. vnic. de statu Monach. lib. 6.* opinata est de sartoribus, si intellexit de ijs sartoribus, qui Latinè ita dicuntur, & à sarciendo prodeunt, aliòve nomine fossores appellantur, tunc subsistere illius dictum non dubito. quod si de illis sartoribus intellexit, qui à sarcio ita dicti sunt, alio nomine sutores, vel sarcinatores vocati, tunc eius resolutionem non admitterem, cum illorum introitus necessarius non sit, qui plerumque mensuram metiri ab extra facilè possunt. Quando verò res aliqua nimium ponderosa defertur ad Monasterium, nec posset à Monialibus introduci, seu Conuersis dando illam à foris, neque in partes diuidi, vt sic partita intromittatur, tunc præcedente licentia ingredi posset, qui ad hoc necessarius esset & cum socio, & socijs, si vnus esset inhabilis, quod idem dicendum non ambigitur, si ex monasterio foret res huiusmodi extrahenda, & colliguntur ex notatis per Collect. *d. verbo ingredi monasteria Monialium in 1. notab. septimus casus.* 55 56

Cùm igitur prædictis casibus necessitatis communiter occurrentibus, alijsque similibus si qui sint, permissus sit ingressus supradictorum, quorum repentina opera passim sunt necessaria, intra septa monasteriorum Monialium, pro illis non est necessaria licentia in scriptis, vt firmant Fr. Ioan. de la Cruz *de statu Relig. lib. 1. cap. 5. dub. 2. concl. 4. notab. 3.* Hieron. Roder. *in comp. quæst. Regul. resol. 26. num. 8.* Villalob. *in summ. tom. 2. tract. 35. diffic. 46. n. 4.* & taliter ingredientes solum dũ vrget necessitas permanere debent: concessum enim ob necessitatem, dicitur permissum quousque durat necessitas, ita quod cessante necessitate, debeat pariter cessare quod vrgebat, ad text. *in cap. quod pro necessitate, 1. q. 1.* Hostiens. *in cap. cum in cunctis, sub n. 4. vers. necessitate, de elect.* Bart. *in l. 1. §. nunciatio, n. 28. ff. de noui operis nunciat.* Dec. *cons. 403. incip. Quamuis, num. 18.* Tiraq. *cessante causa à n. 184.* Desideratur autem Episcopi licẽtia in scriptis extra istos casus necessitatis ex dispositione Concilij Trident. *sess. 25. de Regul. cap. 5.* ibi, *sine Episcopo, aut Superioris licentia in scriptis obtenta*, Suar. *de Relig. tom. 4. lib. 1. cap. 10. num. 15.* Sanchez *in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 6. cap. 16. num. 30.* Diana *moral. resol. p. 3. tract. 2. resol. 129.* 57

Vniuersi igitur, qui in aliquo ex prædictis casibus ingressuri illuc sunt, non ignorent incontinenti, omnique postposita mora debere inde exire, postquam eorum ministerium expleuerint, imminenti necessitati satisfecerint, idque recto itinere exequi eos 58

oportere

oportere, ita quod alio non se diuertant, quin etiam illuc comedere, aut dormire est illis prorsus tohibitum, teste *Collect. d. verf. septimus casus*, ibi, *idem Vrbanus*. Et quamuis intrantes Monialium clausuram, finitis negotiis statim debeant exire & id facere, multò sit melius, consultius, ac magis rationi congruum, nihilominus tamen quamuis aliquantulum demorentur, & se detineant ibidem, non corropta, aut sinistra intentione, sed curiositatis, vel charitatis gratia, nec peccabunt (saltem mortaliter) nec aliquam censuram incurrent. Idemque dicendum est de Monialibus, exeuntibus, & egredientibus clausuram in casu permisso, & cum debita licentia, quod non peccabunt etiamsi finito negotio, per aliquantulum temporis amplius se detineant, quia cum huiusmodi præcepta sint moralia, moraliter sunt intelligenda, atque interpretanda, & non secundum regulas Metaphysicas, mixta quas res in puncto consistunt indiuisibili, non sic autem est in rebus moralibus, in quibus quàm maxima est latitudo prudentum iudicio, atque arbitrio perpendenda, & considetanda. Ita Collect. princl. *d. verb. ingredi monasteria Monialium §.34.* optimè Fr. Ludou. Miranda *d. q.2. art.* 10. me citato *in hoc loco* Tamburin. *d. disp.20. q.7.* Verùm si finitò ministerio multo spatio ibi morentur ob malum finem, non solum peccabunt mort. sed etiam incurrent in excommunicationem latam à Gregorio XIII. vt sentiunt Bonacin. *de clausur. q.4. puncto 4. n.* 22. Merola *in disp. Theolog. moral. tom.1. disp.1. diffic.7. num.*498.

59 Concessio facta alicui de intrando ad monasteria Monialium, intelligitur de prima vice, adeò quòd si semel vigore illius facultatis ingressus fuerit, amplius accedere non possit; ita iudicatum dicit Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori Eccl. dec.* 649 *in* 1. *edit. & resol.* 545. *in* 2. *edit.* Vgol. *de offic. Episc. c.*11. § 3. Salas *de legib disp.*17. *sect.*13 *num.*61. Diana *moral tract.*2. *de dub. Regul resol.*38. me citato *in hoc loco*. Tambur. *disp.*16 *q.*1 *num.*2. Contra Bonac. *q.*3 *punct.*3 *num.*8. Et extendi ad socium obtinentis obseruant Galet. *verb. licentia* 2. Fr. Emman *tom.*3 *q.*6 *art.*2. Aloys. Ric. *in praxi fori Eccl decis.*649. *in* 1. *edit alias resol.*632. *in* 2. *edit* Extra casus necessitatis dare licētiam alicui ingrediendi monasteria Monialium ad solum Papam pertinet, vt per Concil. Trid. resoluit Fr. Laurent. de Peirinis *in form. Regul. lit. M. c.*3. *num* 4. Mulieres autem in vim licentiarum huiusmodi ingredientes quomodo, & cum quibus conditionibus, eis vn posset, declarauit S.D.N. Vrbanus VIII. *in sua Constit.* incip. *Sacrosanctum*, 19. *in ord. tom.*4. *Bullar.* his verbis *Mulieres in vim licentiarum obtentarum à Romanis Pontific. ingrediendi aliquod monasterium Monialium, non nisi de expresso earundem Monialium, & illarum Superiorum consensu illud ingredi possint, aut debeant Decernimus autem consensum dictarum Monialium de cætero per easdem Moniales capitulariter & per secreta suffragia præstandum esse, & præstari debere, alias licentiæ huiusmodi mulieribus, quibus concessæ fuerunt, nullatenus suffragentur, & quæ sanctimonialium monasteria vigore licentiarum prædictarum absque consensu capitulariter, vt præfertur, præstito, ingredi præsumpserint, sententias, censuras, & pænas contra clausuras monasteriorum Monialium violantes inflictas se nouerint incursuras*, Refert Fr. Laurent. de Peirinis *d c.*3. *num.*5.

60 Hactenus de masculis egimus, quibus licentia indulgetur pro necessitatibus occurrentibus Monialium ingredi monasteria, nunc cum fœminæ non possint monasteria Monialium sine licentia ingredi, vt ait Bonac. *d. quæst.*4. *punct.* 1. *num.*3. locus erit adiungere casus aliquos, in quibus fas erit fœminis ad illa intrare. Et primò licentia indulgetur volentibus intrare, vn famulabus, & causa inseruiendi domesticis seruitiis; licitum namque videtur etiam in monasteriis Monialium S. Claræ, & aliarum, quæ à sua fundatione clausuram promiserunt, si ibi non sint Moniales laïcæ, siue Conuersæ seruentiales, habere sæculares ancillas de licentia potentis illam dare; quia in Concilio *d. cap.*5. conceditur facultas præstandi licentiam ad ingrediendum Monialium monasteria in casibus necessariis, Episcopis, aliisque Superioribus Prælatis, & certum est (vt suprà dix.) quod prædicta necessitas ad ingrediendum, seu ad existendum ibidem non debet esse simpliciter necessaria necessitate absoluta, Logica, aut Metaphysica, extrema, aut strictissima: sed moralis, & rationabilis. Moraliter autem loquendo, quis non videat Moniales prædictas, præsertim vbi ad id non sunt aliæ Moniales laïcæ, quàm maximè indigere supradictis sæcularibus ancillis, vt inseruiant infirmis, & exerceantur in aliis infirmis ministeriis coquinæ, & aliis, in quibus commodè exerceri non possunt aliæ Moniales, quæ choro, ac diuinis Officiis sunt destinatæ, & mancipatæ tum etiam, quia post vitam concessionem Pauli III. *de anno* 1536. aliam obtinuit Fr. Ioan. de Aguilera Rom. Curiæ Commissarius 27. *Septembr.*1569. vt in quolibet Monialium Conuentu possint ipsæ Moniales habere tres, vel quatuor ancillas pro communi seruitio monasterij, si commodè eas sustentare possent, dummodo sint honestæ vitæ, & à Conuentu non egrederentur. Quare ita tenent Sotb. *in sua annor. ad compend. mendicum. verb. ingredi monasteria, vers. de illis verò*, Nauarr. *ad d cap. statuimus, num.*66. latè, & elegantet Fr. Ludouic. Miranda *d. quæst.*2. *art.*5. me citato *in hoc loco* Bonacin. *d. puncto* 4. *n.*10. & vide infra *n.*65. Non poterunt tamen ancillas habere, quibus liberum sit clausura intrare, & exire quando libuerit, etiamsi adsit consuetudo, vt declaratum exstit per *sacram Congr. Concilij in vna Abulens. die* 20. *Febr.* cui sub his verbis supplicauit Reuerendissimus Episc. Abulens. *Illustrissimi, & Reuerendissimi Domini. Abbatissa & Moniales monasterij sanctæ Annæ Ordinis sancti Bernardi prope, & extra muros ciuitatis Abulensis, quæ Episcopo Abulensi immediate subiecta sunt, prætendunt quod intra claustra monasterij pro seruitio Monialium possunt habere, & retinere, quasdam ancillas in habitu & vita sæculari degentes, quibus claustra intrare, & exire etiam quandoque liberum, & alias de nouo posse recipere testantur, quod sit contra Decreta Concilij Tridentini & Apost. Constitutiones; Reuerendiss. Dom. Episcopus Abulens. Monialibus prohibuit, ne intra clausura dicti monasterij prædictas ancillas sæculares vlterius de nouo reciperent, sed Abbatissa & Moniales prædictæ contra præceptum dicti Episcopi insurgunt, ex eo quod asserunt habere consuetudinem recipiendi, & retinendi dictas ancillas; quare Reuerendissimus Episcopus Abulen. Illustrissimus, & Reuer. Dominationibus vestris supplicat, dignentur illi rescribere, quid in hac Sacra Congr. faciendum fore dignum iudicabit. In Congr. autem confirmatum, & approbatum fuit quicquid per Reuerendiss. Dominum Episcopum promissum fuit vt suprà, ac executiones demandart*, &c. refert Campanil. *d. rub.*15. *cap.*16. *n.*28. & me citato *in hoc loco* Tambur. *d. disp.*24 *quæst.*16.

61 *Secundus* casus, quo fœminis permittitur ingressus in monasteria Monialium, est si causa educationis illuc velint ingredi. Diximus enim de mente Concilij Trident. Episcopos, & Superiores Prælatos facultatem posse concedere intrandi, sine existendi in monasteriis Monialium in casibus necessariis: quod cum ita sit, non à ratione videtur alienum dicere introductionem prædictarum puellarum sæcularium nobilium

nobilium bonam esse ex casibua necessariis, & multùm toti Reip. Christianæ conuenientem, vt ibidem bonis ac sanctis moribus instructæ, ad Religionem efficiantur, atque ad profitendum incitentur, & præmoneantur, aut si forsan coniugalem statum voluerint assumere, sanctè, & religiosè educatæ maiorem proculdubio virtutis curam habebunt, operibúsque misericordiæ amplius inuigilabunt; quæ omnia moralem quandam constituunt necessitatem, ob quam iuxta Concil. licitum esse videatur eisdem licentiam indulgere, vt intra prædictarum Monialium monasteria nutriantur. Vnde *Sacram Congregat. rescripsisse Episcopo Hieracen. die vlt. Augusti 1575. puellas educationis gratia licet sacro vestitu indutæ non sint, non prohiberi in monasteriis Monialium retineri cum certis conditionibus ibi expressis*, referunt Zerola *in praxi Episcop. par. 1. verb Moniales.* §. 10. Piasec. *in simili praxi part.* 2. *cap.* 3. *num.* 57. Quarant. *in summa Bullary verb. Monasteria Monialium. pag.* 449 *in nouiss. impr.* Campan. *d cap.* 16. *num.* 28. *vers. secundur.* Fr. Ioan. de la Cruz *d cap.* 5. *dub.* 2. *propè finem.* Fr. Emm. *quæst. Reg tom.* 1. *quæst.* 46. *art.* 10. Fr. Ludouic. Miranda *d quæst.* 2 *art.* 6. Azor. *d. lib.* 13 *cap.* 8. *quæs.* 4. Sanchez *d. lib.* 6. *cap.* 16. *à num.* 61. Suar. *de Relig. tom* 4. *lib.* 1. *c.* 10. *n.* 21. me citato *in hoc loco* Bonacina *d. punct.* 4. *num.* 15. nouissimè Marc. Vulpe *in d praxi iud. fori Eccl. cap.* 4. *a.* 16. Gauant. *in man. Episcop. verb Monialium educatio* Lezana *in sum quæst. Regular. c.* 25. *num* 29. Andr. Victorel. *de origine, & clausur. Monial.* § *de puellis secul. pag.* 42. me citato *in hoc loco* Tamburin. *disp.* 1. *q.* 1. *n.* 2. *& seq.*

63 *Prima* igitur conditio est, vt Monasterium, vbi recipiuntur, non habeat institutum in contrarium, quo id ipsum prohibeatur; nam seruanda sunt cuiuslibet Monasterij instituta, ex declarat. Illustriss. Cardinal. dicit Fr Ludou. Miranda *d art.* 6. *concl.* 2. *vers. prima* & colligitur ex illa Episcopo Hieracensi transmissa, ibi. *si tamen eadem monasteria ante Concilium consueuerint huiusmodi puellas recipere. Secunda,* quod prædictæ puellæ non sunt admittendæ, & recipiendæ, nisi de consensu Abbatissæ, & Monialium, & de consensu, & licentia in scriptis Superioris earundem, & constat *ex eadem declar.* ibi, *sicque à Superioribus monasteriorum scriptam licentiam impetrauerint, atque Abbatissæ, & reliquarum Monialium consensus accesserit Vnde sacra Congreg super negotiis Episc & Regul præposita in Amelien.* 4. *Ianuar.* 1608. censuit Abbatissæ relationi simpliciter standum non esse vt puella recipi possit educationis causa in monasteriis Monialium, nisi præcedat omnium consensus singulariter præstitus, nouissimè Tambur. *de iure Abbatissar disp.* 1. *quæst.* 1. *num.* 5. *Tertia*, quod debent in monasteriis manere sine ancillis; Tamburin. *d. disp.* 1. *quæst.* 2 *n.* 8. nec inde exire (nisi non reuersuræ) possint, & obligatæ sunt ad clausuram, & ad cætera sicut ipsæ Moniales, aliter statim excludendæ, Tamburin. *d. disp.* 1. *quæst.* 2. *n.* 14. *Quarta*, Quod si semel à monasterio exierint, non sunt amplius ibidem admittendæ, & recipiendæ, nisi illæ, quæ valetudinis gratia, & alicuius infirmitatis grauis curandæ de licentia Superioris in scriptis obtenta ad balnea exierint, dummodo Abbatissæ, ac reliquarum Monialium accedat consensus, quia ob ægritudinem curandam de licentia Superioris, & consensu Abbatissæ, ac Monialium exiens cum consensu, & licentia ipsarum potest admitti. *Quinta*, quod vtantur eo vestimento, quod virginali modestiæ, & pudori conueniat. Tambor. *d quæst.* 2 *num* 7. *Sexta*, quod in prædictis monasteriis Monialium educationis gratia receptæ, restituantur patribus, seu parentibus quandocunque eas petierint. *Septima*, quod non sint super numerum præfixum. Tambur. *d disp.* 1. *quæst.* 2. *num.* 6. *Octaua*, quod quolibet semestri eis anticipata soluatur portio pro alimentis, Tamburin. *d. quæst.* 1 2. *num.* 17. *Nona*, quod sit locus separatus à loco, vbi degunt aliæ Moniales professæ, & nouitiæ pro dormitione, & laborario, Tambur. *d. disp.* 1. *quæst.* 2. *n.* 12. & 13. *Decima*, quod puellæ delectæ ex hospitalibua, & aliis piis locis, donec offeratur occasio, siue facultas ipsas nubendi, quamuis in prædictis Monialium monasteriis recipi possint, vt ibidem inseruiant, nulli tamen Moniali priuatim, atque in particulari possint inseruire. *Vndecima*, quòd licèt puellæ, quæ iam à parentibus suis ad Religionem destinatæ fuerint in habitu sæculari, septimo, vel octauo ætatis suæ anno in Conuentibus, seu monasteriis Monialium possint recipi, ibique manere vsque ad duodecimum, vel decimumquartum annum, vt sic possint litteras, & cantum addiscere, ac bonis moribus imbui, expleto tamen prædicto tempore, si Religionem elegerint, habitu regulari induantur, sin autem id renuerint, liberè in domum parentum suorum mittantur, & amplius monasterium non ingrediantur. Tambur. me citato *in hoc loco d q.* 2. *n.* 18.

Puellæ huiusmodi causa educationis in monasteriis recipi non possunt minores septennio, & maiores vigesimoquinto, vt decisum *à Sacra Congreg.* referunt Galet. *in margarita casuum consciẽtia, verb Monialis,* 5. Zerola *in praxi Episcop. par.* 1. *ver. Moniales,* §. 11. Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. resol.* 641. *an.* 2. *edit.* Lexana *d. c.* 25. *n.* 29. † Postquam verò præterit 64 65
tempus annorum 25. intra quod illic morari conceditur ex causa educationis, si statim puella non egreditur, neque ipsa, neque alia quæuis incidit in excommunicationem, seu censuram, sed potest Episcopus terminum constituere, intra quem eligat puella, vtrum velit Monialis fieri, aut è monasterio egredi iuxta alteram eiusdem Congregat. declarationem, cuius testes sunt Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici part.* 2. *cap.* 16. *num.* 54. Campan. *d. c.* 16. *n.* 29. me citato *in hoc loco* Bonac. *d puncto* 4 *num.* 16. Tamburin *d quæst.* 2. *num* 9. nouissimè me etiam citato *in hoc loco* Nouar. *in lucerna Regular. verb. educatio. num.* 9.

Famulas sæculares pro totius monasterij obsequio possunt Moniales habere, quando ibi non sunt Conuersæ, quæ istud ministerium exercere valeãt, dummodo foras non exeant, & admittantur de licentia Superiorum, Nau. *d. comm.* 4. *de Regular. n.* 66. & 67. Sanch. *d. l.* 6. *cap.* 16. *num.* 66. Laurer. de Peirinis *tom.* 2. *priuileg. Minimor. in constitut.* 6. *Py V num.* 31. & dixi supra *num.* 60. Pro priuato autem ministerio alicuius Monialis nobilissimæ ægræ valetudinis, aut nimiæ senectutis, existimauit Fr. Emman. *d tom.* 2. *q.* 46 *art.* 9. posse superiores ancillas concedere; sed id nõ esse licitum resoluit Miranda *d. tra. de sacris Monial. q.* 2. *art.* 9. saltem sine licentia Sedis Apost. Gauant. *in man. Episc. verb. Monialium reception.* 14. *cũ seqq.* Monialibus verò S. Claræ ancillæ non dantur in communi, ex decisione *S. Congreg. Concil. in Tarentin.* 12. *April.* & *in Foglinen.* 22. *Nouẽb.* 1619. nec pro puella educandis, *S. Cong. negotiis Episcop. & Regul præposita in Neapol.* 12. *Maty* 1619.

66 Quoad mulieres verò nuptas dicendũ in monasteriis Monialium recipi non debere, & ideò *à Sacra Congreg.* reiectam fuisse petitionem cuiusdam Comitissæ, quæ propter quandam infirmitatem à suo marito volebat separari, & cum tribus filiabus ingredi quoddam Monialium monasterium, vt asserit Fr. Ludou. Miranda *d quæst.* 2. *art.* 6. *concl. vnic.* Illæ tamẽ,

quæ

quæ sunt in discordia cum maritis, & eorum sæuitiam timent, si extra culpam sunt, quandiu iustam causam timendi habuerint, debent si sunt in monasteriis, tolerari; in posterum vero huiusmodi mulieres non possunt recipi. Ita referunt decisum Zerola *in praxi Episcop.part.1.verb. Moniales,§.12.* Campan. *d.c.16.num.30.*me citato *in hoc loco* Bonacin. *de clausur.q.4.punct.3.num.17.* & Tamburin. *disp.24. q.14. num.1.* Mulier verò, quæ venit in suspicionem marito, & timet ob id ne ab eo vis aliqua inferatur, debet permitti, vt possit ingredi monasterium Monialium, si modo Constitutiones monasterij non repugnant: & accedat consensus Superiorum Abbatissæ, & Monialium, & causa cessante ingressus, debet inde exire; & si semel exierit, nunquam postea in idem monasterium ingredi poterit, & tenetur ad clausuram, sicut aliæ Moniales, & stare sine ancillis, & seruare conditiones alias supra positas, referunt quoque decisum, Zerola & Campan. in locis proximè citatis, Fr. Ioan. de la Cruz *d.c.5.dub.2.concl.3 in fine,* me citato *in hoc loco* Tambur. *d.q 14.*

67 Respectu verò viduarum scio quoque decisum, quòd illæ, quæ viris mortuis honestatis causa se contulerunt in monasterium, modo sint bonæ existimationis, & famæ, legibusque Monialium pareant, tolerari debent, nisi Moniales fieri vellent. Et aduertendum duxi non posse Episcopum dare licentiam viduæ ingredi volenti, atque in habitu laïcali permanere, etiamsi toto tempore vitæ suæ illic degere, nec amplius inde exire vellet, quia in istis nulla adest causa necessaria, referunt decisũ, Fr. Ludou. Miranda, *d art.6.concl.vnic.* Campan. *d.c.16.n.30.verf.& respectu, & n.31. verf. tandem,* me citato *in hoc loco* Homobon. *de examine Ecclesiast.tract.9 quæst 31.in fine,* me citato Lezana *d.c.25.num.28.& 30* & me citato Tambur. *d.q.14.n.3.* & Nauar. *in lucerna Regul. verb. educatio n.13.*

68 Non potest præstari matribus licentia ingrediendi monasteria Monialium etiam ad inuisendas filias morti proximas, quia iste matrum ingressus non est medium adeo necessarium ad medendum huiusmodi ægritudinibus, nec ad tollendas infirmitates, in quibus filiæ sunt constitutæ, immo ipsis filiabus Monialibus damnosus, atque nociuus & corpori, & animæ: nam præ nimia amoris teneritudine in præsentia matrum affligentur & ipsæ filiæ, distrahenturque ab intentione charitatis, & amoris, quem (maximè in tali transitu) habere debent erga Deum, quo naturali amore distractæ impedientur etiam, ne sursum corda sua leuare possint. Quare sic decisum fuisse per *sacram Congregationem* referunt Fr. Lodou. Miranda *d.quæst.1.art.8.* Zerol. *in praxi Episcop.p.1.verb. Moniales,§.8.versic.secundo,* Fr. Ioan. de la Crux *d.cap.5. dub.2.concl.3. notab.3.* Fr. Emman. *tom.1. quæstio.46. art.11.* Quaranta *dict. verb. monasteria Monialium, versic. sed an liceat,pag.453.in nouiss impr.* Lezana *d. cap.25.num.31.* me citato *in hoc loco* Tambur. *disp.24. quæst.17.*

69 Pro meliori Monialium clausuræ obseruatione, & ne illæ à Diuinis aliquatenus hominum colloquiis videantur separati, Alexand. III. *in monasteria,8.de vita & honest.cleric.* constituit, quòd frequentans monasteria Monialium, & monitus non desistens, si clericus sit deponatur, si verò laïcus, excommunicetur, ex quo text. gloss. ibi asserit istam frequentiam non in vnico actu exemplificari, sed pluribus, scilicet duobus, sequitur Abb. *num.5.* frequentia enim ex duabus vicibus inducitur, iuxta resoluta per Mascard. *de probation concl.424.num.16.* & in ter-
70 minis quod † frequentia alloquendi cum Monialibus inducatur ex duabus vicibus, tenent Cosm. *in pragmat.ad c.frequens,§. quapropter, fol.54.* Stephan. Gratian. *disceptation.forens.cap.393.numer.17.* Zerola *d.verb. Moniales,§.7.* vbi etiam dicit, quòd circa frequentiam locutionum clerici cum Monialibus non est restringendum ad dictum illius glossæ, quia frequentate non intelligitur, etiam qui tribus annis duodecies alloqueretur. Ego tamen credo melius dicendum istius frequentiæ declarationem, si ea intercedat in hoc casu, remittendam esse iudicis arbitrio, Nauar. *in d cap.statuimus, n.65. vers. quibus addo. & in cap.cum considerem, vers. multiplici, num 23. de Pœnit.dist.5.* Campan. *d.cap.16.n.40.* Sanchez *d.lib 6. c.16.à n.109.*

Locutio cum Monialibus strictissimè prohibentur 71
in Concilio II. Hispalen. relato ab Ambrosio de Morales *part.2.chronica Hispania lib.2.c.15.fol. 115.* & si adsit scandalum, praua intentio, occasio peccandi, vel suspicio de fama monasterij, vt fere semper ex frequenti ista allocutione Monialium insurgit, sine dubio est peccatum mortale propter grauitatem materiæ, Suar. *de Relig.tom.4 tract.8.lib.1.cap.10.num.17.* Lezana *d cap.25.num.36* Debet autem adesse legitima causa, ob quam permittatur alloquutio cum Monialibus, & accessus ad earum monasteria, cum non sufficiat occasio consanguinitatis, Zerola *d. verb. Moniales,§7. verf.circa secundum,* Stephan. Gratian. *d. cap.393. n.16.* Vnde contra Laïcos sine manifesta & notabili causa frequentantes monasteria Monialium fertur excommunicatio comminatoria, quam solo frequenti accessu non incurrunt, nisi ab Episcopo moniti, vt desistant, nolint ab accessu desistere, *d. c.monasteria,* ibi, *si Laici excommunicationi subdantur,* &c. refert Bonacina *de clausura Relig.q.3.punct.4.n.1.* resoluit Bobad. *in sua politica lib.2. cap.17. num. 50.* Contra Clericum vero frequentantem monasteria Monialium si ab Episcopo monitus corrigi noluerit, ferenda est pœna suspensionis, *d. cap. monasteria,* ibi, *si quispiam clericus sine manifesta & notabili causa frequẽtare præsumpserit, per Episcopum arceatur* (id est, *moneatur,* seu, *monendo corrigatur*) *& si non destiterit ab officio Ecclesiastico reddatur immunis* (idest, suspendatur ab officio Ecclesiastico.) Ita Bonac. *d.punct.4. num.2.* Regulares ab ipsarum Sanctimonialium habitatione, & collocutione antiquitus arcebantur, atque adeo quòd si contigisset videre aliquam propinquam coram Abbatissa, permissum erat illi confabulari per modica, & compendiosa verba, breueque tempus, iuxta *cap.diffinimus,18.q.2.* consimileque decretum prodiit ex *d. Concil. Hispalensi,* registrato *in cap.in decima, eadem causa, & quæst.* præcipiente respectu Monachorum, vt remoti ab illarum familiaritate degerent, nec vsque ad vestibulum haberent accedẽdi familiare permissum, & neque Abbati, vel ei, quæ præficiebatur extra eam, quæ præerat, loqui Virginibus Christi aliquid, quod ad institutionem earum pertineret, licuisset, neque cum ea sola, quæ præerat, frequẽter eos loqui potuisse, sed sub testimonio duarum, vel trium sororum, ita vt rara esset accessio, & breuis omninò loquutio.

His etiam nostris temporibus per Decretum *sacræ* 72
Congr. supra Episcopos, & Regulares iussu Sixti V. sub Nonis Maij 1590. prohibentur iidem Regulares ad Monialium monasteria cuiuscumque Ordinis accedere & auferetur Episcopis, aut aliis Superioribus omnis potestas concedendi illis licentiam illuc eundi, & cum eis alloquendi, sibique eam facultatem retinuit eadem *sacra Congregatio.* Decretum autem huiusmodi est quod sequitur: *Illustr. & RR.DD. Cardinales sacræ Regularium Congr. Præfecti ad occurrendum*

scanda

scandalis, quæ cõtingere possunt, aliisque iustis & rationabilibus causis animum ipsorũ piè mouentibus de speciali, & expresso mandato S. D. N. Sixti diuina prouidentia Papæ V. viuæ vocis oraculo eis facto decreuerũt, & mandauerũt nulli posthac Religioso quibuscunque Ordinis, gradus, qualitatis, & dignitatis existat (Superiore, cui monasterij seu domus cura incũbit. Visitatore, vel Visitatoribus, Confessarioque ordinario, & extraordinario cum ad tẽpus deputabitur, dumtaxat exceptis,) licere absque licẽtia expressa eiusdem S. Congr. accedere ad monasteria, seu domus quarumcumque Monialium, vel Sororum siue sui, siue alterius cuiusuis Ordinis colloquendum, siue tractandum cum eis. Quod si aliquando mandato sui Superioris aliquos Religiosos ad prædicandum Verbum Dei & ad celebrandas Missas in ipsarum Monialium, seu locorum Ecclesiis, siue oratoriis exterioribus, siue extra clausura existentibus mitti contigerit, prohibuerũt ne dicti Religiosi vllo quæsito colore Moniales, Sorores, aut quamlibet aliam personam intra clausuram degentes alloqui possint. Confessarijs autem similiter interdixerunt ne in ædibus monasterij, seu domus, vel monasterio, seu domui Monialium, Sororum contiguis pernoctent, aut alios pernoctare faciant, vel alias secum retineant; neve extra tempora generalium Confessionum (quibus solum tantum Confessario refectionem diurnam accipere vix permittitur, & tam demum videlicet cum sua habitatio, aut virorum domus, vel monasteriũ, inquo degit, à Monialium, seu Sororum monasterio, vel domo nimium distat, nisi tamen & eo casu contrarium specialiter constitutum sit) ibi nullo modo comedant, reficiantur, aut cibum sumant. Quæ omnia & singula sub pœnis priuationis officiorum, ac vocis actiuæ & passiuæ ipso facto incurrendis, aliisque eiusdem Congr. arbitrio praeceperunt inuiolabiliter obseruari, iniungentes cunctis RR. Patribus Generalibus, &c. cuius decreti tenorem referunt Sorb. *in compendio Mendicantium, verb ingredi monasteria,* Quarant. *dict. verb. monasteria Monialium, pag.* 451. *in nouiss. impress.* Campan. *d. t.* 16. *n.* 43. *vers. Illustrissimi,* vbi etiam allegit Decretum hoc fuisse extensum ad Regulares sancti Ioannis Hierosolymitani per *sacram Congreg.* Vicario Neapol. rescribentem, & Bonacin. *de clausura Regul q.* 2. *punct.* 4 *n.* 3. vbi *n.* 4. tenet hoc decretum obligare sub mortali, & Coriolan. *de casibus reseruatis, p.* 2. *casu* 3. *n.* 42. refert hoc ipsum fuisse decisum in hæc verba. *Sacra Congr. die* 1 *Iulij* 1606. *attentis narratis, ac dubio præfato maturè discusso, ac examinato censuit, ac declarauit Regulares accedentes ad monasteria Monialium contra formam decreti quo huiusmodi accessus per sacram Congr. prohibetur, vltra pœnas priuationis officiorum, ac vocis actiuæ & passiuæ incurrere etiam pœnam peccati mortalis,* & de hoc decreto meminerunt Laurent. de Peirinis *tom.* 2. *priuileg. Minimor. in constit.* 6. *Pij V. n.* 36. Lezana *in summa quæst. Regular. cap.* 25. *n.* 37. *vers. quod decretum,* ibi, *insuper præter prædictas pœnas peccare,* Salas *in part.* 2. *disputat.* 25. *sect.* 1. *conclus.* 2. *numero* 16. Bonacina *de clausura quæst.* 3. *punct.* 4 *num.* 4. Diana *moral. resol. part.* 1. *tractat.* 10. *resol.* 22. Tambur. *de iure Abbatissar. disp.* 25. *quæst.* 5.

Nouissimè à *Sacra Cardinal. Congreg. sub* 12. *Kalend. Decembris* 1623. de mandato S. D. N. Vrbani VIII. *concessum fuit Episcopis, vt licentiam dare valeant Religiosis alloquendi Moniales seruatis certis regulis, & conditionibus,* vt patet ex ipso sacræ Congreg. decreto, in quo sic habetur. *& quatenus sibi visum fuerit in Domino expedire, licentiam concedere possint per quatuor vices ad summum quolibet anno cuicumque Regulari vt Moniales sibi in primo, & secundo consanguinitatis gradu coniunctas conuenire, & alloqui possit, id verò non aliter quàm seruata ad vnguem forma infra scripta; Vt id nullo modo liceat diebus festiuis, aut in Aduentu, Quadragesima, feria sexta, sabbato, & vigiliis, prædictaque licentia obtenta ab Ordinario, & ab alio, ad quem spectet eam concedere, consignetur Confessario Ordinario monasterij, qui penes se retinere debeat, isque associet, & præsens sit, & auscultatrices de more, non autem aliæ assistant: prædictaque licentia pro die, & hora certa, & in scriptis concedatur, in libris Cãcellariæ eiusdem Ordinarij annotetur. Quod si prædicti locorum Ordinarij per plures vices vel in vlteriori gradu coniunctis, aut aliter quàm seruata forma supradicta licentias concesserint, vel permiserint, sciant se intentionis S. D. N. & sacræ Congreg. transgressores, iudicium reformident: Regulares autem in pœnis in supradicto decreto contentis, ac si nullam licentiam obtinuissent, eo ipso se nouerint esse addictos, & arbitrio sacræ Congregat. seuerius puniendos. Romæ* 12. Kalend. *Decembris* 1623. referunt Laurent. de Franchis *de controuers. inter Episcop. & Regul pag.* 225. Lezana *d. c.* 25. *n.* 36. *vers quod decretum,* Bonacina *d. punct.* 4. *n.* 4. vbi *n.* 5. resoluit Religiosorũ præfatis pœnis affici vnico accessu, quia Decretum loquitur de accedentibus sine licentia sacræ Congregationis, non verò de frequentantibus, & *n.* 6. asserit Religiosum in conscientia teneri has pœnas spontè subire ante sententiam Iudicis declaratoriam, si loquamur de priuatione vocis actiuæ, & passiuæ, & quia ad executionẽ huius pœnæ nulla hominis actio requiritur. Coriolan. verò *de casibus reseruatis par.* 2. *n.* 43. asserit pœnam illam priuationis vocis actiuæ & passiuæ taxatam à Congregat. Illustrissimorum DD. Cardinal. contra Regulares alloquentes cũ Monialibus, si delictum est occultum, non teneri quem subire, nec se prodere in foro contentioso, sed procurare rehabilitationem secreto modo; vnde nec statim debet officium suum relinquere cum iactura suæ famæ & honoris, vt tenent Cordub. Nouar. Sot. & alij, licèt in foro conscientiæ secus sentiat, Portel. *in dubiis Regularibus, verb. electio numero* 17. vide quæ tradit Suar. *de legibus lib.* 5. *cap.* 9. maximè *num.* 5. & 6.

Regularis absque legitima licentia accedens ad monasterium Monialium Regularibus subiectarum, ibique in loco colloquij destinato cum Moniali colloquens à diœcesano Episcopo tanquam Sedis Apostol. delegato coërceri & puniri potest. Ita per *sacrã Congregat. Concilij* fuisse decisum referunt Nouar. *in summ. verb. clausura & accessus num.* 8. & Tamburin. *d. disp.* 25. *q.* 4. *num. fin.*

Dubitari potest an regulares adeuntes monasteria Monialium absque Episcopi licentia incidant in pœnam excommunicationis, quam Episcopus suo edicto proposuit? videbatur quod sic per text. *in. c.* 1. *de priuil. l.* 6. & per ea, quæ resoluunt Iacob. de Graff. *in dec. aureis p.* 1. *lib.* 2. *c.* 39. *n.* 68. Nauar. *cons.* 2. incip. *Regulares, de sentent. excommun.* Campan. *d. capit.* 16. *num* 42. intendentes respondere textui *in Clement.* 1. *de priuileg.* & *Sacra Congreg.* idem censuit, nisi Regulares illi haberent ea priuilegio, quod non possint excommunicari, *sub die* 19. *Aprilis* 1587. ex Capucinis refert Fr. Emman. *tom.* 1. *q.* 45. *art.* 2. *in fine,* referunt etiam Quaranta *d. verb. monasteria Monialium, vers. dubitari, pag.* 453. *in nouiss. impress.* Campan. *dict. n.* 42. *in fine,* Marcel. Vulpe *d. cap.* 4. *num.* 8. Suar. *de Relig tom.* 4. *lib...c.* 10. *num.* 27. Lezana *d. c.* 25. *n.* 35. Diana *part.* 3. *tract.* 2. *resol.* 103. Tamburin. *d. disp* 25. *q* 9. ex eo quia à non suo iudice nemo potest ligari, sicut nec solui, *c. cum inferior, de maiorit. & obed.* tum quia iurisdictio, ad quam pertinet potestas ligandi censuris, non conuenit Episcopo in exemptos, Henriq. *in summ. lib.* 7. *cap.* 25. §. 7. *litter. K.* tum etiam, quia Episco

Episcopus non potest exemptos excommunicare, suspendere, vel interdicere, si priuilegium speciale habeant ne possint excommunicari, suspendi, vel interdici, *c.1.§. in eos autem de priuileg. lib.6.* Sanch. *de Matrim.lib.7.disp.33.n.53.*

74 Prædicta censura per statutum, aut edictum Episcopale ipso iure aduersus adeuntes Monasteria Monialium, & cum illis alloquentes, comprehendit etiam accedentes ad monasteria exempta Monialium subdita Regularibus, qui non subsunt iurisdictioni Episcoporum, existentia intra suam diœcesim. Ita cum Geminian. *in cap.1.§. & quoniam num.8.de statu Regular.* optimè resoluit Stephan. Gratian. *discept.forens.cap.393.num.53. cum sequent.* & latè per multa fundamenta Lautet. de Franchis *vbi suprà pag.558.& seqq.* Bonacin. *de clausur. q.3. puncto 4.* dum tamen expresse vetitus fuerit accessus ad monasteria etiam exempta, alioquin generica prohibitio non afficit euntes ad exempta, Syluest. *verb. excommunicatio.5. num.14.* summ. Rosel. *eodem verb.7. sub num.4.* Roland. à Valle *consil.33.* incip. *Illustris. sub n.31.volum.3.* quos refert. & sequitur Campanil. *dict.cap.16. num.43.* me citato *in hoc loco* Tamb. *d disp.25.q.7.& 9.n.1.in fine,* Nouar.*in summ. Bullar.*
75 *tit.de clausura & accessu num.15.*† Et comprehendere tam subditum quàm non subditum, ex eo quòd Episcopus imponens pœnam eunti ad monasterium, istud ire est delinquere, & sic delictum est factum in loco non exempto, licet sit consummatum in loco exempto, quod Ordinarius poterit punire, resoluit post Roland.*dict.consil.33.num.16.*Stephan. Gratian. *vbi proxime*, & me citato *in hoc loco* Bonac. *de clausur.3. punct.4.num.1.propè fin.* Vnde non videtur tuta resolutio Iacob. de Graff. *in suis decis. aureis lib.5.cap.5.nu.19.* dicentis quòd si Constitutio excommunicaret committentem aliquod facinus, aut aliquod inhonestum exequentem in monasterio quocumque etiam exempto, vel inhonestè proferentem verba Monialibus, non eum ligaret, qui illa ageret in monasterio exempto nisi intelligamus de monasterio exempto sito etiam in loco exempto; si vero sit in diœcesi alicuius Episcopi; & verba foris proferantur, vel ad illud eatur intentione proferendi illa, credo excommunicationem non euitare; propter rationem, quam affert Stephan. Gratian. *loco citato*, & hoc tempore euidente, hoc ipsum colligitur ex Constit. Gregor. XV. *de exemptorum priuilegiis*, incip. *Inscrutabilis*, de qua suprà *alleg.n.9.in fine.* & ex decreto *Sacr.Cong.*approbante S.D.N Vrb. VIII.*de anno 1624.*vt refert Bonac.*d q.2.punct.4.n.8.*

76 Quo verò ad licentiam petendam pro accessu ad hæc monasteria exempta opus est ab Episcopo loci eam obtinere, vltra aliam superioris Regularis, iuxta supradicta, quod hodie admittitur si consuetudo suppetat, quia refertur *Sacram Congr.* censuisse facultatem concedi licentiam adeundi ad colloquium cum Monialibus Regularibus subiectis, spectare ad ipsos superiores Regulares, nisi esset consuetudo legitimè præscripta, vt huiusmodi licentiæ, etiam quoad monasteria, quæ Regularibus subsunt, ab Episcopo, tantum, vel ab Episcopo, & Superiore Regulari coniunctiuè obtinerentur, tunc enim consuetudinem esse obseruandam voluit. Ita aiunt Quaranta *dict.verb. monasteria monialium. vers. hic tangenda,pag.453.* Campan. *dict.cap.16 num 43.* me citato *in hoc loco* Homob. *de examine Ecclesiast. tract.11.c.29.in fin.* late me citato *in hoc loco* Tamburin. *de iure Abbatissar. disp.26. quæst.5.* Piasec. *in praxi Episcop. part.2.cap.3.n.54.* Armendar.*in addit. ad recopilat.legum Nauarra lib.2.tit.18.leg.7.de Relig.*

nu.99. Et *Sacra Congreg.negotiis Episcoporum, & Regularium præposita in Camerinen.21. Febr.1617.* censuit *licentiam alloquendi Moniales Regularibus subiectas concedendam esse ab Episcopo seu eius Vicario generali, & à Superiore Regulari, cui Moniales ipsæ subiectæ sunt, coniunctim, itavt idem Episcopus seu eius Vicarius primo loco subscribebat: Edicta vero, quibus personis sæcularibus ad earundem Monialium monasteria accessus prohibetur, ab Episcopo duntaxat subscribenda,& publicanda esse.*

Quamuis Iure communi reperiatur prohibitum Monialium frequentare monasteria, & ad eadem accedere sine iusta, manifesta, & rationabili causa, & Superioris licentia eius, ad quem illam dare spectat, vt supra dixi, non tamen iure reperitur prohibita missio litterarum, seu epistolarum ad moniales ipsas, nisi speciali edicto fiat: vnde Nau. *in d.cap statuimus,n.61.* ait Romæ factum fuisse olim edictum, ne quis vir, vel fœmina nocte, vel die loquatur, vel scribat alicui Monachæ, vel Prælatæ, vel Zitellæ, siue puellæ in monasterio inclusæ quacumque de causa sine licentia Vicarij Papæ, vel protectoris Ordinis, sub pœna quingentorum ducatorum, & alia arbitraria, excepto deferente eleemosynam, vel operà ab eis facienda, qui solam Abbatissam, vel Vicariam poterit alloqui,& idem Nauar. *consil.60. de sentent.excomm.* refert etiam prohibitionem quandam, quam fecit Gregor. XIII. sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, Fratribus cuiusdam Religionis, ne litteras aliquas scriberent ad Moniales sui Ordinis; cuius occasione quærit an fuerit excommunicatus quidam Frater, qui Epistolam quandam scripsit ad Monialem, sed tamen illa ad eandem non peruenit; In qua partem negatiuam sequitur, nempe quod prædictus Frater non remansit excommunicatus, nec censuram aliquam incurrit, quamuis mortaliter peccauerit, quod ibi multis probat, sequuntur Fr.Emman. *tom.1.q.45.art 3.* Sanch. *d.lib.6.cap.16 à n.117.* Bonacin. *de clausur.q.3 punct.2.n.6.* Tambur. *d.disp.23.q 8.vers ad 6.* 77

Quæstio non est contemnenda, an scribens litteras Moniali, & mittens, incidat in præfatam censuram commioatam ab Episcopo aduersus euntes in monasteria Monialium? In qua quæstione affirmatiua pars videtur probari, ex text. *in cap.clericus, distinct.81.* vbi illis pœnis, quibus prohibetur clericis accessus ad matronarum domicilia, eisdem illis interdicitur aliquid secreti per domesticos matronæ mandari: tum † quia per epistolas cum absentibus tanquam præsentibus loquimur. Pereg.*consil.94.* inc. *Ex facto subiecto num.9. & 14.* Vnde Hieron. *in epistola ad Nitiam. Quid est, vt ita dicam, tam præsens inter absentes, quam per Epistolas & alloqui, & audire quod diligas?* tum † quia vetitus loqui cum excommunicato, est insuper prohibitus nuntium, vel litteras illi mittere, iuxta glos.*verb participatione,in c.constitution, 9.de sent excomm. lib.6. & gloss.verb.litteris, in Clem. vlt. eod.tit.* Couar.*in c.alma,par.1.§.2.n.1.*Suar.*tom.5. de censur.disp.15.sect.1.n.2.*Sayr. *eod. tract.lib.2.c.13. n.2.*post multos Bonac. *eod.tract.q.2 punct.6.§.2.n.2.* 78 79 80

Sed his non obstantibus in contrariam opinionem potius inclinarem, quam sequuntur Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol.65. per totam,*& me citato *in hoc loco* Homobon. *de examine Ecclesiast. tract.11. cap.3.quæst.3. supp.2.*D.Roder.à Cuña *ad cap. reatum n.8.dist.81.* me etiam citato *in hoc loco* Tamburin. *d. disput.23.quæst.vlt.* quia prohibito accessu, & loquutione cum Monialibus ob id fit, ne illæ ab Officiis diuinis abstrahantur, & in mundanis colloquiis tempus consumant, vel ad peccatum incitentur. 81

quod quidem deeſt dum litteræ mittuntur;tum quia
82 † omnis cenſura eſt pœna,vt conſtat ea eius diffinitione,quam adducit Bonacin. *de cenſur.diſput.*1.*puncto* 1.*quæſt.*1.*num.*1.& excommunicatio,eſt cenſura, vt demonſtrat illius definitio, de qua Nauar. Suar. & alij citati ab eodem Bonacin. *diſp.*1. *quæſt.*1.*puncto* 1. *num.*8. me citato *in hoc loco* Diana *moral. reſolut. part* 1. *tract.*2.*miſcel. reſol.*32. *in fine.* excommunicatio eſt pœna,quæ cum ſit lata contra euntes, & loquentes, non comprehendit mittentes, quia ad alios caſus extendi non debet *l. factum cuique, §.in pœnalibus*, vbi Dec.*ff. de regul.iur. cap. in pœnis eod.tit.lib.*6.me citato *in hoc loco* Diana *moral.reſolut. part.*1.*tract.*4.*reſol.*23.*verſ.adde illud.* etiamſi extenſio fiat ex ſimilitudine rationis, vt dictum eſt pluribus citatis Doctoribus *in libello de princip. vtriuſque iuris lit.P,num.* 15.

83 Non obſtante igitur text. *in d.cap.clericus*, quia reſpondetur ibi ex eo prohiberi aliquid ſecreti per domeſticos matronæ mandari, quia plerumque fit ad malum finem; occultè enim & clandeſtinè facta ſuſpicione non carent,*c.*1.*§.cum enim.*& ibi gloſſ. *verb.*
84 *occulta. vt Eccleſ. beneficia ſine dimin. confer.* † malè agens odit lucem,ea auctorit. Chriſti Domini, *Ioan.* 3. refertur *in c.conſuluit*,24. vbi gloſſ. *verb. qui malè. de offic.deleg.* cum citatis *in d.libello de princ.vtriuſque Iuris liter. M,n.*6. & ideo præſupponit text. eiſdem matronis poſſe mandari omne, quod ſecretum non fuerit. Nec etiam obſtat,quod vetitus loqui cum excommunicato,eſt etiam prohibitus litteras, vel nuntium illi mittere: reſpondetur enim maximam conſiderari diſtantiam inter mittentes litteras Monialibus,& mittentes excommunicatis: quia cum Monialibus inhibetur loquutio, cum excommunicatis vero participatio, quod verbum tanquam latius complectitur etiam litteras, aut nuntium mittentes, Socin. *in l.*1.*n.*7.vbi Iaſ. *n.*14.*ff.de verb.oblig.* Quare debent Epiſcopi expreſſis verbis excommunicare etiam mittentes ad Moniales nuntium, vel Epiſtolas, & ſuo edicto prohibere fœminis acceſſum ad monaſteria Monialium, non omnibus tamen, ſed tantum deferentibus litteras ex parte virorum, vel ambaſiatas continentes aliquid turpe, & inhoneſtum,aut quoquo modo hominis cuiuſlibet deſiderium explicantibus, aut inſinuantibus explicitè, vel implicitè, quia internunciæ perſæpè ſunt, atque ad malum hortatrices.

Loquens cum Moniali audiente, ſed non reſpondente, ligatur excommunicatione lata contra alloquentes Moniales, vt reſoluit Iacob.de Graff.*tom.*1. *conſ.*a 2,*de ſentent. excom. num.*5. quem refert Tamb. *d.diſp.*85.*q* 8.*verſ ad ſecundum*, vbi aduertit, in eandem excommunicationem non incidere Monialem quæ audit, & tacet, & *in verſ.ad primum*, tenet eam incurrere,qui de domo ſua prope monaſterium cum Monialibus intra clauſuram exiſtentibus loquitur, & *in verſ. ad nonum* ex noſtra collect. Bullatij refert cenſuiſſe *Sacram Congreg. Concilij in Verulen.* 29. *Ianuarij* 1633.*Moniales regularibus ſubiectas alloquentes cum Regularibus etiam einſdem Ordinis licentiam legitimam non habentibus incurrere pœnas, & cenſuras à Conciliis Prouincialibus, vel edictis Epiſcopalibus in ſimilibus appoſitas.*

85 Poſt hæc aduertendum opinor præfatam clauſuram,non modo conſeruandam eſſe in monaſteriis Monialium, ne quis tam maſculus, quàm fœmina ingredi in ea audeat, verùm etiam in monaſteriis ipſis virorum, non tamen, vt ita dicatur prohibitus omnis cuiuſcunque ſexus intrare in illa, ſed mulieres duntaxat, vt omnis radicitus euellatur occaſio violandi votum caſtitatis *cap peruenit.*18.*quæſt.*2. Si verò intrare præſumpſerint, afficiuntur excommunicatione reſeruata, etiamſi ingrediantur abſque prætextu facultatum,vt ex declaratione Pij V. quam ex Alexandro Cardin. Cribello refert Quaranta, reſoluit Bonacina *de clauſura Relig. quæſt.*5.*punct.*3. & ex praxi ſacræ Pœnitentiariæ probat Filliuc.*tract.*13.*cap.*5.*quæſt.*7.*n.*118. licet illi non adhæreat Suar.
*de Relig. tom.*4. *lib.*1. *cap.*7. *num.*8. † Religioſi verò 86
qui faciunt, aut permittunt fœminas ingredi ſua monaſteria prætextu facultatum à ſummo Pont. vel ab aliis conceſſarum, incurrunt excommunicationem Papæ reſeruatam, & priuationem dignitatum & beneficiorum, inhabilitatem ad illa, & alia in poſterum obtinenda; vt expreſſè patet ex Motu Gregor. XIII.incip. *Vbi gratia*, Alij verò Religioſi, qui fœminas in monaſteria intromittere, vel admittere præſumunt, etiamſi fœminæ abſque prætextu facultatum ingrediantur, incurrunt ipſo facto ſuſpenſionem à Diuinis, & præterea priuationem officiorum & inhabilitatem ad illa, & alia in poſterum obtinenda, vt expreſſè decernitur in Conſtitut. Pij V.incip.*Regularium perſonarum*, obſeruant, & multipliciter declarant Coriolanus *de caſibus reſeruatis part.*2.*caſu* 3.*à num.*16.& Bonac. *dict.punct.*3.*num.*2. Suar. *tom.*4.*de tract.*8.*lib.*1.*Relig. cap.*7.*n.*9. Lezana *in ſumm quæſt.Regul.cap.*10. *num* 9. vbi *n.*10. ſubdit permitti poſſe intrare in monaſteria, Religioſorum puellas paruulas, Imperatricem,& Reginas,eorumque filias.

Dubitari poteſt quid intelligatur nomine monaſterij, in quod fœminæ intrare non poſſint? Et intelligi totum illud ſpatium; quod intra monaſterij ſepta continetur,videntur ſentire Fr. Emman. *quæſt. Regular.tom.*1. *q.*46. *art.*2, Sanch. *in precept.Decalogi tom.*2.*lib.*6. *c.*17.*n.*12. Bonacin. *de clauſura Religioſ. q.*5.*punct.*1.*n.*1. Lezana *d.c.*10.*n.*11. 87

Hortos Religioſorum contiguos ſubiectos eſſe clauſuræ, ac proinde in eos non licere mulieres introducere, aſſerunt Sorb. *verb.ingredi*.1. Sanch. *d.c.* 17.*n.*15. Coriol. *d.caſu* 5.*n.*30.*verſ. tertio*, Bonac. *d. punct.*1.*n* 6.*verſ.quinto.* Lezana *vbi ſupra.* 88

Sacriſtiam,ad quam non patet aditus niſi per clauſtra monaſterij, ſubiici clauſuræ,ac proinde mulieres nullo modo illuc ingredi poſſe,contra Sanch. *n.*17. dicto loco obſeruant Coriol. *d.cap.*3.*n.*31.*verſ.quæritur quartò*, Lezana *d n.*11.*verſ. Addunt alij*, & Bonac. *d.punct.*1. *n.*4. *in verſic. ſi verè.* aduertit Sacriſtiam, ſi duas habeat portas, vnam in Eccleſia exiſtentem,alteram in clauſtro Religioſorum, comprehendi nomine monaſterij, & *in verſ. in praxi*, cum Sanch. *d.n.*17.*ad finem*, ſubdit in praxi non eſſe condemnandos illos Religioſos,apud quos vſu receptum eſt, vt fœminas in Sacriſtiam cauſa Confeſſionum audiendarum,aut alis de cauſa admittant, quia non omninò perſpicuum eſt Sacriſtiam ſub monaſterij nomine comprehendi. 89

Infirmarias, ſeu domos deputatas ad recipiendos infirmos,vel ad excipiendos Religioſos tanquam hoſpites, non aſtringi clauſuræ,quia nomine monaſterij non comprehenduntur; non enim Conuentum habere & Eccleſiam,referunt *Sacram Congr.*cenſuiſſe Sorb. *verb ingredi n.*11. Sanch. *d.c.*17.*n.*19.Coriol.*d. cap.*3.*num.*39.*verſ.quæritur ſecundò in fine.* Bonac. *de punct.*1.*num.*5. 90

Vtrùm autem liceat introducere aliquam mulierem medicam in dormitorium pro curatione alicuius Religioſi infirmi? Reſpondet Coriol. *d.c.*3.*n.*31. quando infirmitas non poteſt aliter curari, niſi ope & arte illius, nec infirmus poſſet in Eccleſiam, vel 91

aliò

aliò extra venire, quod tunc licet mulierem medicam cum honestis personis associatam cum licentia Prouincialis, vel Goardiani in infirmariam, vbi Frater infirmus manet introducere; asseritque idem dicendum videri, si qois Religiosus absconderet pro aliquo bono fine aliquam mulierem, vtpurà dom fugit persequentes, qui ei ad vitam, vel ad honorem insidiantur, quia pœnæ assignatæ in decretis Sommorum Pont. prædictorum imponuotur contra eos, qui temerario ausu, & præsumptione eas introducunt, quoad primam partem sequuntur Fr. Emman. *quæst. Reg. tom.* 1. *q.* 46. *art.* 7. Sanch. *d. lib.* 6. *c.* 17. *n.* 30. Lezana *d. c.* 10. *n.* 10.

92 Pius V. *in sua Constient.* incip. *Regularium personarum* & Greg. XIII. in altera incipit, *Vbi gratia*, reuocarunt, & annullarunt omnes licentias, facultates, & indulta, quibuscumque personis sexus fœminini antea concessas, intrandi virorum monasteria, vel domos, etiamsi ad Imperatoris, Regum, Reginarum, aliorumque Principum contemplationem, vel supplicationem concessæ, & confirmatæ fuerint, atque etiam iteratis vicibus renouatæ, prout refert Fr. Ioan. de la Cruz *d. c.* 5. *dub.* 1. *concl.* 1. vbi etiam probat sub illis Constit. non comprehendi Imperatrices, Reginas, Infantes, & ancillas, quas secum deferunt, & expresè quod præfatæ Reginæ, Imperatrices, ac ipsarum filiæ possint monasteria virorum ingredi, etiamsi nullum habeant priuilegium, tenent Fr. Emman. *quæst Regular. tom.* 1. *q.* 48. *ar.* 1. *versic. circa quam Decretalem*, Sanch *d. cap.* 17. *a.* 5. Soar. *tom.* 4. *de Relig. lib.* 1. *c.* 7. *a.* 5. quos refert, & sequitur Bonac. *de claus. Relig. quæst.* 5 *punct.* 2. *n.* 5.

93 Ex verbis cuiusdam declarationis Pij V: constat omnibus mulieribus licere ingredi cum aliis Catholicis personis claustra, & alia similia loca, præter officinas interiores monasteriorum Regularium ex causa processionis ordinariæ, scilicet, & solitæ vel qoando io eis Missa, & alia diuina Officia celebrantur, & quando fidelium cadauera ibi sepeliuntur, atque etiam pro eis suffragia fiunt: quod insuper fas esse ait, quoties in Ecclesia Fratrum Minorum prædicaretur, & præ multitudine intrare aliunde nequirent, quam per claustrum, vel alium locum eorumdem Fratrum, dummodo directè ad Ecclesiam pergant. Ita referunt. Campan. *d cap.* 16. *num* 37. latè Lezana *d. c.* 10. *n.* 12. Fr. Ioan. de la Cruz *d. dub.* 1 *concl.* 3. Coriol. *de casibus reseruatis p.* 2. *casu* 3. *n* 33. *vbi n.* 34. quærit qoid dicendum si Prælatus Regularis præciperet, vt fieret aliqua processio extraordinaria, vt illius occasione possent mulieres ad dicta loca intrare, an incurrat in pœnas? & respondet quòd licet Fr. Emman. *in explicat. Bulla Cruciata folio* 521. concludat, quòd talis Superior non excusatur de peccato & de pœnis taxatis, ipse tamen dicendum putat, quòd talis non incurrat pœnas in decretis prædictis taxatas, sed bene meretur puniri & grauiterà Religione, & *n.* 35. asserit idem videri dicendum io tempore consecrationis Ecclesiæ, scilicet quod tunc mulieres possunt ire ad omnia illa loca, qoæ Episcopus cum processione; dum tamen eant simul cum processione, non autem si peractum sit officium, quia si amplius non fit processio, non licet mulieribus indi clausuram.

94 Sed credo qoòd hodie cessat supradicta declaratio Pij V. ex decreto infra scripto *Sacræ Congr. Rit.* tenoris sequentis videlicet. *Illustriss. & RR. Domin. Archidiaconus Oriolen. exponit DD. VV. Illustr. & RR. qualiter in ciuitate Oriolen. vsu, seu forsan etiam consuetudine immemorabili introductum est in aliquibus monasteriis Regularium, scientibus & non contradicentibus Episcopis pro tempore, vt annuatim faciant suas professiones tam solemnes Rogationum, Candelarum, Palmarum, de S. Sacram. ac alias, quam priuatas de Cruce tempore Passionis, de Rosario, de carmine, de cingulo S. Francisci, de corrigia S. Augustini, cum similibus, singulis mensibus per claustra dictorum monasteriorum comitantibus vndiq; deuotionis, & Religionis causa vtriusq; sexus Fidelibus, quod cum videatur contrarium Constitutionibus Sancta mem. Pij V. & Gregorij XIII. quibus præcluditur aditus mulieribus accedendi ad claustra Regularium, ideo orator supplicat declarari an hoc Iure liceat? Sacra Rituum Congregatio respondit non licere mulieribus comitari processiones per claustra monasteriorum Regularium, nisi adsit in hoc expressa licentia Sedis Apost. die* 30. *Sept.* 1628. Fr. Fuluius Secret. refert Marcel. Vulpe *in praxi iudiciali fori Ecclesiæ* 4. *n.* 7.

Aduertendum, & notandum, est quòd *Illustrissimus Cardinalis Alexandrinus nomine aliorum Cardinalium Cong. rescripsit Prælatis Ordinis, Capuccinorum sub hac prohibitione non comprehendi monasteria, seu loca eorum, quæ sunt in fieri, vel in quæ, dum fabricantur, adhuc Conuentus ad ibi morandum non fuerit introductus, sed solum ibi aliqui habitauerint Fratres pro fabricæ potius seruitio, quàm aliter, & proinde clausuram non esse talem, vt si mulieres intrarent, pœnas propterea in supradictis Constitutionibus contentas incurrerent*, refert. Marcel. Volpe *d. c.* 4. *a.* 8. 95

Item Greg. XIII. ex sententia *Cong. Concil. Trid. quærentibus Fratribus Minimorum Sancti Francisci de Paula. an per supradictam Constitutionem Pij V. censeretur derogatum sua regula, vt singula domina de stirpe Regia procreata, ac etiam omnes illius Ordinis fundatrices, quæ locorum eiusdem Ordinis septa communiora videre postulauerint eadem honestè cum sua comitiua intrare, ac deuotè visitare tolerentur? fuit declaratum non censeri derogatum quoad Reginas & fundatrices duntaxat*, referunt Sorb. *in compend priu. verb. ingredi monasteria*, Camp. *d. c.* 13. *n.* 37. *in fin.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccl. res.* 544. *n.* 8. *in secunda edit.* Laur. de Peremis *ad Const. sui ordinis Minimor. tom.* 1. *const.* 6. *Iulij* 11. *à n.* 6. *& in formulario Regul. lit. F. c.* 3. *a.* 3. vbi *n.* 4. de filiabus & neptibus fundatricum. 96

Allegatio CIII.

Episcopus an possit dispensare cum Monialibus sibi subiectis ad retinendum moderatum peculium, seu annuos redditus, vel aliquos census pro suis particularibus necessitatibus?

SVMMARIVM.

1 *Religiosus, aut Religiosa solemniter professa nihil potest habere, quod in rigore verè sit proprium particulari.*

2 *Doctores referuntur tractantes de materia Concil. Trid.* sess. 33. de Regular. cap. 2.

3 *Regulares vtriusque sexus non possunt tenere propria, sed omnia dare debent suis Superioribus à quibus primò subueniendum est earum necessitatibus.*

4 *Regularis nullus Superior potest concedere facultatem retinendi aliquid ad vsus irreuocabilem.*

5 *Prælatis Religionum licitum est concedere Religiosis peculium ad nutum eorum reuocabile ex causa legitima ad solos vsus honestos & pios, quod correctum non est per* Concil. Trid. cap. 2. *ibid. n.* 6.

7 *Moniali an liceat possidere quod sibi legatur, relinquitur, vel datur?*

8 *Moniales non possunt possidere tanquam proprium quod suis manibus laborando acquirunt, & quo casu illa sibi comparare possint, ostenditur.*

9 *Consuetudo aliquarum Religionum licita est, in quibus ex Superiorum licentia certi annui redditus cuilibet Religiosæ assignatur ad victum & vestitum.*

10 *Monialis quando possit sibi constituere redditus vitalitios?* & num. 11.

12 *Monialis non dicitur contrauenire professioni & voto paupertatis retinens proprium de licentia superiorum cum certis moderationibus.*

13 *Regularibus non licet possidere agros, aliaque bona stabilia vel mobilia superflua ex dispositione inferiorum summo Pont.*

1 RELIGIOSVS, aut Religiosa solemniter professa nihil potest habere, quod in rigore vere sit proprium in particulari, vt probant text. *in c. non dicatis, 12 quæst. 1. c. cum ad monasterium, §. vlt. de statu Monach.* & strictiùs Concil. Trid. *sess. 25. de Regul. capite 2.* de cuius materia vide

2 † Aloys. Ricc. *in collect. decis. p. 3. collect. 319. & in decis Curia Archiep. Neapol decis. 340. part. 4* Ioan. Valer. *de differ. inter vtrumque forum v rb. Regulares diff. 9.* Sanch. *in præcepta Decalogi tom 2. libro 7. cap. 22. à num. 7.* Barthol à S. Fausto *in thesauro Relig. lib. 8.* Iacob. de Graff. *in aureis decis. part. 1. libro 3. cap 3. de Regular. à num. 48.* Portel. *in dubiis Regular. verb. Peculium*, Fr. Emman. *q. Regul. tom 2. quæst. 57. art. 2. & q 47. art. 5. & tom 3. quæst. 29. art 8. 10. & 12.* Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesf. p. 2. cap. 1. num. 41.* Fr. Ioan. de la Cruz *de statu Relig. lib. 1. c. 3.* Camp. *in diuersoric iuris Canon. rubr. 12. cap. 7. & c. 16. à n. 71.* Valer. Reginald. *in praxi for. pœnit. lib. 18. num. 397. cum seqq.* Fr. Lud. Miranda *in tract. de sacris Monialibus quæst. 9 & in man Prælat. tom. 1. quæst. 28. art. 7.* Lezana *in summ. q. Regular. cap. 6.* Armendar. *in add. ad recopilat. legum Nauarræ lib. 2. tit. 18. l. 1. de Relig. num. 58. & 63. cum sequentibus* me citato *in hoc loco* Homobon. *de examine Ecclesiast. tr. 12. q. 15. supp. 3. pag. 433.* Coriolan. *de casibus reseruat. part. 2. casu 4.* Laurent. de Peirinis *de subdito Religioso tom. 2. q 2. de paupert.* Hieron. Roderic. *in compendio quæstio. Regul. resol. 98. n 7. cum seqq.*

3 Per quæ iura censuit *Sacra Congregatio Regulares vtriusque sexus non posse tenere propria, sed omnia dare debere suis Superioribus, à quibus primò subueniendum est necessitatibus earum vel eorum, quibus munera destinata fuerunt, reliquum vero conferendum in vsum monasterij*, referunt Nauar. *comm. 2. de Regul. num. 18. & in tract. de redditib. Ecclesf. q. 1. num. 84.* Azor. *instit. moral. part. 1. lib. 12. c. 9 quæst. 1. propè fin.* Franc. Leo *dict. cap. 1. num. 41.* Armendar. *in addit. ad recopilat. legum Nauarræ l. 12. tit. 18. l. 7 de Religionib. num 58.* Lezana *dict. cap. 6. num. 8.* Aloys. Ricc. *in decis. Curia Archiep. Neapol. decis. 340. n 12. & decis. 390. à n. 11. part. 4.* nouissimè me citato *in hoc loco* Nouar. *in lucerna Regul. verb. proprietas n. 1.*

4 Vnde nullum Superiorum posse concedere Monacho facultatem retinendi aliquid ad vsum irreuocabilem tenent Nauar. *consil. 46. n. 2. sub tit. de statu monach. in nouis*, plures, quos refert, & sequitur Sanch. *in præcepta Decalogi tom 2. lib. 6. cap. 17. num. 28.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea resolut. 194.* Marcel. Vulpe *in praxi iudiciali fori ecclesf. cap. 4. num. 13.* me citato *in hoc loco* Tambur. *de iure Abbatissar. disp. 8. quæst. 2.*

Verùm licitum sit Religionum Prælatis concedere Religiosis peculium ad nutum eorum reuocabile ad solos vsus honestos & pios, idque ex causa legitima? Quæstio dubia, in qua licèt per *cap. cum ad monasterium, vers prohibemus, de statu monach.* negatiuam sententiam tenuerint Felin. *in cap. cum. M. n. 26. versic. eadem reassumit, de constit.* & Carol. Tapia *in auth. ingressi. C. de sacros. Ecclesf. verb. ipso ingressu c. 3. num. 54.* Affirmatiua tamen (cui tanquam probabiliori adhæreo) communior & receptior est, eámque sequuntur Nauar. *commente 2. de Regularib. n. 14. & commente 3. n. 27. & cons. 20. num. 5. de Regul. in antiquis aliàs cons. 14. num. 5. de statu monach. in nouis*, Fr. Emman. *quæst. Regul. tom. 3. q. 29. art. 8. & in summa tom. 2. c. 31. num. 3. in initio*, Bera *respons. casuum Conscientiæ part. 4. casu 17.* Azor *instit. moral. part. 1. lib. 12. cap. 12. quæst. 1.* Fr. Lodou. Miranda *in manual. Prælat. tom. 1. q. 28. art. 8.* Sanch. *d. lib. 7. c. 22. num. 5.* asserentes text. *in d. c. cùm ad monasterium*, in contrarium allegatum interdicere regulariter, & vniuersaliter concedi Religiosis peculium propter eorum importunitatem, & leues causas, secus quando ex causis grauibus & iustis. 5

Sed dubium remanet, an per Concil. Trid. *sess. 25. de Regul. c. 2.* hoc sit correctum? Duæ sunt opiniones; *prima* ait huiusmodi peculium, quod cum communiori, Religioso concedi posse supra annuimus, iam non esse licitum, quam sequuntur Fr. Emman. *in sum. tom. 2. c 31. num. 3. vers tenero dige, & d. q. 29. art. 12.* Val. *2. 2. disp. 1. q. 4. punct. 3. col. 2. corol 4.* Zerol *in praxi Episc p. 1. verb. Moniales. §. 2.* Tap. *in d auth. ingressi. verb ipso ingressu c. 3. num. 55.* Molin. *de Iust. tract. 2. tom. 3. disp. 276. col pen. vers. vtrum autem*, Less. *de Iust. lib. 2. cap. 4. dub. 5. num. 30.* Suar. *tom. 3. de Relig. lib. 8. cap. 14. num. 18.* *Secunda* verò, cui tanquam probabiliori adhæreo, tenet non esse correctum per decretum Concilij dicto loco, cum in eo nihil noui iuris inducatur, sed solum confirmentur statuta iure antiquo *cap 2. & dict. c. cum ad monasterium, de statu monach.* eamque tuentur Nauar. *dict. commente 2. n. 15. & 18. & d. cons. 14. num. 6.* Iacob. de Graff. *in aureis decis. p. 1 lib. 3. cap. 5. num. 33.* Fulo. Pacian. *cons. 36. à n. 99.* Ioan. de la Cruz *de statu Relig. lib. 1. c. 3. dub. 2.* Villal. *in summ. part. 2. tract. 35. dub. 30. n. 2.* Ludouic. Miranda *dict. tom. 1. q. 28. art. 8.* Fagundez *in quinque Ecclesf. præc. tract. 2. lib. 8. c. 6. num. 13.* Hieron. Cened. *de pauper. Relig. dub. 9. num. 4. & seq.* Laur. de Peirinis *d. tract. de subdito Religioso tom. 2. q. 2. c. 2. §. 1.* Barth. à S. Fausto *d. lib. 8. q. 30.* Sanch. *d. lib. 7. c. 22. num. 11.* vbi *num. 13.* resoluit hodie licere ex iusta causa concedere cuicunque Religioso, licet non sit officialis Ordinis, administrationem aliquorum bonorum stabilium nutu Superioris amouibilium. Quæ, & quotnam sint causæ rationabiles, ob quas iustè aliquibus Religiosis peculium concedi possit? ostendunt Barth. à S. Fausto *dict. lib. 8. q. 32.* Sanch. *d. c. 22. à n. 20.* Peculium concessum Religioso debere esse moderatum, & non superfluum ait Sanch. *d cap. 22. num. 17.* & arbitrio, ac præfinitioni Superiorum statui debere Regulares quoad mobilium superfluitatem, vel conuenientiam, nisi de excessu arbitrij constiterit habita tamen ratione personæ, officij, & Regularis status paupertatis, quam professi sunt, & cæterarum qualitatum, refert decisum Armendar. *d. loco num. 84.* 6

Quæ quidem, & alia inferiùs dicenda vt magis inualescant placuit declarationes Eminentissimorum DD. Cardinalium hac de re editas offerre prout sequuntur. *Quæritur primò an ex dispēsatione inferiorũ à summo Pont. liceat Regularibus possidere, vel tenere*

agros

agros, annuos reditus, aliaque bona, immobilia videlicet, & mobilia superflua, non obstante decreto Concilij sess. 25. de Regul. c. 2. Secundò an propter talem dispensationem, seu scientiam Superiorũ, possidentes, vel tenentes immobilia, vel mobilia superflua à culpa, vel à pœna excusentur? Tertiò an Superioribus asseuerantibus huiusmodi licentias posse se concedere, fides adhibenda sit? Quartò an Superiorum arbitrio, & præfinitioni stare debeant Regulares quoad mobilium superfluitatẽ, & cõuenientiã, Quinto, an, Superiore quantumuis requisito necessaria suis Regularibus negante, vel subtrahente, liceat ipsis clam, vel inuito eo, illa sibi comparare, seu retinere? Sextò, & quatenus liceat, an idem liceat cum necessaria ideo negãtur vel subtrahuntur, quia monasterij facultates nõ suppetũt? Septimò an dicti Superiores Regulares dictũ c. 2. declarare & interpretari possint? ad primum Congr. Concilij respondit non licere. Ad secundum non excusari neque à culpa, neque à pœna ipso facto incurrenda. Ad tertiũ minime adhibendã, Ad quartũ nisi de excessu arbitrij constiterit, vtique stare debere, habita videlicet ratione personæ, officij, & regulæ, statusque paupertatis, quam professi sunt, & qualitatũ. Ad quintum non licere. Ad sextũ licere si præcisa necessitas sit ad indiuidui sustentationem, cæterum communem penuriam ab omnibus percipiendam vsque adeo vt si quid priuatim alicui delatum, vel ab ipso partum fuerit, id omne ad Superiorem rectè deferri oporteat, qui ex eo primum succurrat eius necessitati, cuius intuitu illud obuenerit, si peculiari aliqua necessitate vltra communem prematur, reliquum Conuentui incorporetur, & in communem cedat vtilitatem. Ad septimum non posse, refert Lezana *d. c. 6. num. 14.*

7 Ex quibus omnibus infertur *primò* Monialibus non licere possidere propria, & si quid legatum, relictum, datum, donatumve fuerit, vel earum labore, aut industria partum, tradi debere Abbatissæ, quæ ex eo primum Monialis ipsius, cuius causa id quæsitum est, necessitati prouidebit, reliquum conferri debebit in vsum monasterij. Ita decisum refert Armendar. *d. l. 7. de Religionib. n. 74.* vbi *n. 77.* pariter resolutum asserit Moniales, & cæteros Regulares, res etiam parui momenti sibi donatas, aut aliàs acquisitas vti proprias retinere non posse, Marcel. Vulpe *d. c. 4. n. 15.*

8 *Secundò* infertur Moniales, nec tanquam proprium posse possidere quod suis manibus laborando acquirunt, vel eis à parentibus donatur, quamuis monasterium esset pauperrimum, vt per Armend. *d. l. 7. de relig. num. 75.* vbi tamen *n. 82. & 83.* obseruat licere ipsis, clam vel Superiore inuito illa sibi comparare, seu retinere ad indiuidui sustentationem, si ille quantumuis requisitus necessaria negauerit, vel subtraxerit.

9 *Tertiò* infertur licitam esse aliquarum Religionum consuetudinem, in quibus ex Superiorum licentia certi annui redditus cuilibet Religioso assignantur ad victum, & vestitum, ita vt si deest aliquid, ipsi quærant, si autem superest, applicent pijs & religiosis vsibus, dummodo Religiosi non excedant limites licentiæ illis concessæ, & parati sint reformationi legitimæ faciendæ obtemperare; ita tenent Nauarr. *d. commento 3. num. 26. 27. & 32.* Tapia *d. verb. ipso ingressu cap. 3. num. 45. & 59.* Sanch. *d. cap. 22. num. 14.* vbi respondet ad *c. 1. sess. 25. de Regularib.*

10 *Quartò* infertur licitè posse Monialem, cui externus centum aureos ad suum libitum expendendos concessit, de Superioris licentia alicui sæculari eos tradere, vt viginti sibi quotannis soluat, dum vixerit, atque ea defuncta centum illos aureos sibi retineat, si ita Moniali concessi sint illi centum aurei, vt concedens noluerit dominium in monasterium transferri, sed omninò cedere in Monialis vsum, & eadem Monialis acceptantis mens fuerit: ita docent Cordub. *in tract. casuum Conscient. quæst. 54. dub. vltim.* Vega *in sum. tom. 2. cap. 32. casu 19.* Fr. Emman. *d. quæst. 47. art. 15. & tom. 1. sum. cap. 90. num. 8. & 9. concl. 3. & 4.* Sanch. *d. l. 7. cap. 22. num. 16.* vbi aduertit quòd q. . . u s Fr. Emman. *dict. cap. 90. num. 9.* & Vega *citato loco* dicant hodie attento Trident. non licere Monialibus redditibus frui, loquuntur iuxta suam sententiam habentem I s commune correctum esse per Concilium Trident. *d. cap. 2.*

11 *Quintò* infertur Moniales de licentia suorum Superiorum pro suis occurrentibus necessitatibus posse habere aliquos census, siue redditus annuos, cum per hoc non videantur ipsæ habere proprium, quia ex debita obedientia eos retinent, semper paratæ illos dimittere ad libitum suorum Superiorum. Ita Ioan. Andr. Panormit. & Dec. quos refert Nauarr. *in repet. cap. nullam, 18. quæst. 1. cap. 3. à num. 25.* Verùm ego verius puto prædictis Monialibus non licere habere census, siue redditus annuos eo modo, quo aliquibus in partibus, vt dicitur, habentur ab eisdem, non omninò tamen videtur illicitum cum debitis circumstantiis, ac moderationibus, easdem habere quosdam redditus vitalitios, ex quibus possint viuere, ac succurrere, & prouidere suis particularibus necessitatibus pro victu, & vestitu, & alijs, quæ sibi à monasteriis non suppeditantur, & sic eos habentes non peccare, nec Concil. Trid. contrauenire, loquenti de redditibus vt propriis, & irreuocabilibus per Prælatos, & sine eorum licentia distrahendis. Colliges hæc ex Cordub. *in tract. casuum conscient. q. 54.* Nauarr. *in commento 2. de Regularib. num. 14.* Azor. *institut. moral. part. 1. lib. 12. cap. 9. q. 8.* Fr. Ioan. de la Cruz *d. cap. 3. dub. 2.* Fr. Ludouic. Miranda *d. q. 9. art. 1. concl. 2.* Galet. *in margarita cas. Conscien. verb. Monialis pen.* Suar. *tom. 3. de Relig. l. 8. c. 14. ex n. 12.* Hieron. Roderic. *in compendio q. Regul. resol. 98. n. 7.* Roderic. à Cunha *in commentar. ad cap. reatum 33. n. 6. dist. 81.* Lezana *d. c. 6. n. 20.*

12 Monialis enim retinens proprium cum supradictis moderationibus de licentia Ordinarij, vel Superioris, non dicitur contrauenire professioni, nec voto paupertatis, Rot. Roman. *decis. 216. num. 12. p. 2. in nouiss.* Galett. *in margarita casuum conscient. verb. Monialis, penult.* Et ex eadem resolutione tenendum puto licitum esse Monialibus cum debita moderatione de licentia suorum Prælatorum habere aliquod peculium, non tamen illud expendere in quos voluerint vsus, etiam de eorundem licentia, vt tenet Fr. Ludouic. Miranda *d. q. 9. art. 2. concl. vnic.*

13 Ex dispositione tamen inferiorum Summo Pont. non licere Regularibus possidere, vel tenere agros, aliaque bona stabilia, vel mobilia superflua, ac proinde si propter talem licentiam possideant, non excusari à culpa, nec à pœna ipso iure incurrenda refert decisum Armendar. *d. l. 7. de Religion. n. 64. & 65.* Etiamsi Superior licentiam concedat iusta aliqua de causa magnæ vtilitatis, vel necessitatis monasterij seu Ordinis, vt post Quarant. Petr. Nauarr. Fr. Emman. & alios resoluit Barthol. à S. Fausto *dict. lib. 8. quæst. 31.*

14 In communi Regulares omnes, exceptis Capuccinis, & Minoribus de Obseruantia, possunt retinere & possidere bona immobilia, vt disponit Conc. Trident. *sess. 25. de Regular. cap. 3.* Azor *instit. moral. p. 1. lib. 12. c. 13. q. 8.* Ludouic. Miranda *in man. Prælat. tom. 1. q. 15. art. 6.* In hac exceptione Fratrum Minorum de Obseruantia non comprehenduntur

Moniales S.Claræ.Burſat. *conſ.60.num.21.vol.5.* expreſſè Caualcan.*dec.18.num.52.part.3.* Armendariz *in addit.ad recopil.legum Nauarræ fol.158.num.3.*

15 Verùm Hieroſolymitani Fratres & Milites capaces ſunt quorumcunque bonorum,etiamſi lege, vel ſtatuto illa prohibeantur ad Religioſos venire; nam talis lex vel ſtatutum debet intelligi de his,qui propriè & ſtrictè loquendo ſunt Religioſi, ex quo tractant de amiſſione bonorum,& ſic materia eſt odioſa,in qua milites & Fratres huiuſmodi veri Religioſi dici non poſſunt, ad not. ſuprà *alleg.101. num.8. in fine:* tum denique quia appellatione Religioſorum non veniunt Clauſtrales,niſi adiecta aliqua dictione vniuerſali.Quare ita reſoluunt Bald. *in cap.1.num.4. de milite vaſ.qui arma depoſ.* & ibi etiam Aluarot.*n.9.* Martin.Laudenſ.& Afflict. *num.16.* idem Afflict. *in cap.1.§.qui clericus n.12.verſ.ſed iuxta hoc quæro, ſi de feudo defuncti contentio ſit,* Curt.iun. *in tract.de feudis in 2.part. tertia partis princ. quæſt.10. num.29. verſ. ſeptimo videtur limitanda,* Iacob. *in inueſtitura feudali in verſ.dicti que valli n.41.cauſa 14.* Neuizan.*conſ.30. num.1.& 4.* vbi dicit quòd hæc opinio ſeruatur de conſuetudine in prouinciis Pedemontij.& Montisferrati,Petr.Caleſat.*in tract.de equeſtri dignit.num 33.* Curt.ſen. *conſ.62.n.63.* Rub.*conſ.80.n.1.* Hen à Roſenthal *in tract.de feudis cap.7.concl.77.* Petr.de Rauenna *in cap.1.de milite vaſal.qui arma bel.dep.* Sonſbech. *in tract.de feudis part.2.num.115.* Schrad. *eod. tract.part.7 cap.5.n.30.* Foreſt. *de ſucc.ab inteſt.c.23. n.39.* Natt. *conſ.507.num.9.& conſ.508 per tot præcipuè num.17.* vbi reſoluit poſſe huiuſmodi Milites Hieroſolymitanos parentibus,& eorum agnatis ſuccedere ab inteſtato,Ozaſc.multis allegatis,licèt ipſe contrarium teneat, *dec.71.num.17.* Duen.*reg.103.limit.6.* Carol.Tapia *in auth ingreſſi C. de ſacroſ. Eccl. verb.ſua cap.14.num.19.& 20.* vbi dicit quòd non dubitat deſcendere in hanc ſententiam, quia in Militibus prædictis ceſſant omnes conſiderationes, quæ militant contra Religioſos, Riminal. iun. *conſ.27. num 3.cum multis ſeqq.*

ALLEGATIO CIV.

Epiſcopus quando habeat iuriſdictionem in Regulares prætendentes ſe per vim ingreſſos Religionem?

SVMMARIVM.

1 *Doctores referuntur agentes de materia Concilij Trident.* ſeſſ.25.de Regularib.cap.18.

2 *Religionis ſtatus,non precibus.vi, aut metu eſt aſſumendus,ſed cum maxima libertate.*

3 *Virginem inducentes monaſterium ingredi, non incidunt in excommunicationem comminatam à Concilio Tridentino* ſeſſ.25. de Regularibus, cap.18.

4 *Hæredem mulierem inſtituens à lege, vt monialis fiat, ſin minus ad monaſterium bona pertineant, non incidit in excommunicationem latam contra cogentes Virginem monaſterium ingredi.*

5 *Cogentes fœminam ad monaſterij ingreſſum non vt profiteatur, nec vt habitum ſumat, ſed vt ibi ſæculari retento educetur, incidit in excommunicationem Concilij Tridentini* ſeſſ.25.de Regularibus, cap.18.

6 *Patres,& fratres,qui filias, ſororeſque aut habitum religionis ſuſcipere,vel votū,aut profeſſionem emittere cogunt,excommunicationem incurrunt.*

7 *Cogens virginem monaſterium ingredi, ingreſſu non ſequuto in nullam excommunicationem incidit.*

8 *Regularis prætendens ſe per vim ingreſſum Religionem, aut nulliter profeſſum fuiſſe, intra quinquennium tantum poteſt cauſas nullitatis ſuæ profeſſionis coram Ordinario, & Superiore religionis deducere.*

9 *Doctores referuntur agentes de materia Concilij Tridentini* ſeſſ.25.de Regularib.cap.19.

10 *Milites S.Ioannis Hieroſolymitani comprehenduntur ſub decreto Concilij Tridem.* ſeſſ.25.de Regular.cap.19.

11 *Ordinarius, coram quo, & ſuperiore Regulari nulliter profeſſus poteſt intra quinquennium cauſam nullitatis ſuæ profeſſionis deducere, ſi etiam ſit Superior monaſterij,ſufficit quod ſolus procedat.*

12 *Regularis deducens intra quinquennium nullitatem profeſſionis, tenetur eam probare coniunctim coram proprio Superiore Regulari illius monaſterij, in quo profeſſionem emiſit, & coram Ordinario illius loci, vbi exiſtit monaſterium, in quo profeſſus eſt.*

13 *Reclamatio de nullitate profeſſionis facienda eſt habitu religionis retento.*

14 *Cauſa nullitatis profeſſionis nulla,ita ſunt proponenda coram Superiores, & Ordinario copulatiuè, vt nullo modo poſſit Superior per ſe ſolum de illis cognoſcere.*

15 *Regulari prætendenti profeſſionem eſſe nullam, ſicut licet cauſas nullitatis coram Superiore ſuo, & Ordinario proponere, an ita ipſe Superior coram eodem Ordinario illas deducere poſſit, vt è monaſterio religioſum dimittat, illo nihil proponente? remiſſiue.*

16 *Quinquennium intra quod dici poteſt profeſſio nulla, incipit à die, quo quis expreſſam emiſit, in tacita verò à die,quo fecerit actus ſolummodo profeſſis proprios.*

17 *Quinquennio elapſo poteſt audiri Regularis deducens cauſam nullitatis ſuæ profeſſionis, ſi intra illud non potuit reclamare.*

18 *Profeſſionem aſſerens fuiſſe metu factam, & cauſam metus durâſſe, etiam poſt quinquennium, exaudiri poterit per viam reſtitutionis.*

19 *Profeſſio nulla an ratificetur à perſiſtente in religione,ignorante tamen nullitatem,oſtenditur.*

20 *Profeſſi nulliter, quia non fuit in eorum informationibus ſeruata forma præſcripta à Sixto V. poſſunt etiam poſt quinquennium reclamare.*

21 *Quinquennium intra quod Regularis poteſt deducere cauſas nullitatis ſuæ profeſſionis,an currat minori? oſtenditur.*

SACROSANCTI Concil. Trident. *decreto ſeſſ.25. de Regular.cap.18.* cautum eſt neminem debere compellere ſuam, vel alienam virginem monaſterium inuitam ingredi, habitum ſuſcipere, & profeſſionem emittere; nec earum ſanctam voluntatem ingrediendi impedire, quæ libera eſſe debet ſub pœna anathematis, his verbis. *Anathemati ſancta Synodus ſubiicit omnes & ſingulas perſonas,cuiuſcunque qualitatis, vel conditionis fuerint, tam clericos,quàm laicos,ſæculares vel regulares, atque etiam qualibet dignitate fungentes,ſi quomodocumque coëgerint aliquam virginem, vel viduam, aut aliam quamcunque mulierem inuitam præterquam in caſibus à iure expreſſis,ad ingrediendum monaſterium,vel ad ſuſcipiendū habitum* 1

bitum cuiuscunque religionis, vel ad emittendam professionem, quique consilium, auxilium, vel fauorem dederint, quique scientes eam non sponte ingredi monasteriorum, aut habitum suscipere, aut professionem emittere quoquo modo eidem actui, vel præsentiam, vel consensum, vel auctoritatem interposuerint. Simili modo anathemati subiicit eos, qui sanctam Virginum, vel aliarum mulierum voluntatem veli accipiendi, vel voti emittendi quoquo modo sine iusta causa impedierint, &c. de cuius materia, & intellectu agunt ex nouioribus, qui antiquos citant. Fosch. *de visitat. lib. 2. cap. 15. n. 68.* Nauar. *cons. 55. & 56. in antiq de sent. excomm. aliàs cons. 5. 6. & 7. de Regular. in nouis*, Sayr. *in floribus decis. sub illo tit. de sent. excom. decis. 51. & 52. in claui Regia lib. 5. c. 1. à n. 27.* latè Iacob. de Graff. *in aureis decis. part. 1 lib. 4 c. 24. num. 7.* Memoriale clericorum *cap. 9. num. 60. & 61.* Barth. à S. Fausto *in thesauro Religiosorum lib. 5. q. 35. cum seq.* Henriq. *in summ. lib. 11. c. 19. §. 4. vers. secundo*, Suar. *de censur. disp. 23. sect. 5. n. 8.* Azor. *instit. mor. part. 1. lib. 13. c. 9 quæs. 2. vers. præterea*, Zerola *in praxi Episcop. p. 1. verb. Moniales, §. 12. pag. mihi* 261. Petr. Ledesma *in sua summa part. 2. tr. del stado de los religiosos, cap. 5. conclus.* 8. Fr. Emman. *quæst. 3. Regular. tom. 3 q. 14. art. 3 & q. 17. art. 18.* Valer. Regioald. *in praxi fori pœnit. lib. 18. n. 357.* Fr. Ludouic. Miranda *in man. Prælatorum tom 1. q. 17 art. 4. concl. 2.* Fr. Ioan. de la Cruz *de statu Religionis lib. 1. c. 8. dub. 4. vers. nota*, latissimè Sanch. *in præcepta Decalogi lib 4. c. 4.* Armendar. *in addit. ad recopilat. legum Nauarræ lib. 2. tit. 18. l. 7. n. 62.* Sayr. *in claui Regia lib. 5 cap. 1. n. 27. cum sequentib.* Cened. *ad Decretum collect. 49. num 2. & ad Decretal. collect. 165. num. 3.* Bonacin. *de censur. disp. 2. q. 6 punct. 3. & de censur. extra Bull. disp. 2. q. 2. puncto 2. & 3.* Filliuc. *in quæst. mor. tr. 14. c. 6. quæs. 5. num. 89.* Barth. de Vechis *in praxi obseruanda in admitten. ad Religionis statum nouitiis, disp. 1. dub. 6. conclus. 4.* Hieron. Roderic. *in compendio q. Regul. in addit. verb. Monialis n. 5. cum seqq.* Megal. *in 3. p. lib. 4. cap. 6. n. 100.* nouissimè Tambur. *de iure Abbatissar. disp. 1. q. 4. & disp. 2. q. 1.*

2 Status Religionis non precibus, vi, aut metu est
assumẽdus, sed cum maxima libertate, & ideo Conc.
3 Trident. *dicto loco* † sub anathematis pœna coërcet
cogentes Virginem monasterium ingredi, quod quidem eum loquatur per verbum, *coegerint*, intelligendum est de vi coactiua, non inductiua, prout decisum refert Armendar *d. l. 7. num. 62.* & resoluit me citato *in hoc loco* Tambur. *d. tract. disp. 3. q. 1. num. 2.*
4 Azor. *d. quæs. 2. vers. quæres*, vbi etiam tenet † hanc
pœnam non incurrere illum, qui hæredem instituit mulierem ea lege, vt monialis fiat, sin minus ad monasterium bona pertineant. Metus igitur reuerentialis non sufficit, vt resoluit Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. decis. 708. in 1. edit. & resol. 599. in 2. edit.* nouissimè Tambur. *d. tract. disp. 3. q. 2. num. 2.* vbi *n. 3.* resoluit parentes importunis precibus suadentes filiabus vt Religionem ingrediantur, non affici excommunicatione, secus si illis graue minarentur malum, & *q. 3.* tenet non esse prohibitum puellæ Religionis ingressum persuadere, vel beneuolentiam muneribus absque vllo pacto captare.

5 In prædictam anathematis pœnam incurrunt
etiam cogentes fœminam ad monasterij ingressum, non vt profiteatur, nec vt habitum sumat; sed, vt ibi sæculari retento educetur, donec ætatis aptæ matrimonio sit. Ita Nauarr. *cons. 56. sub tit de sentent. excommunic. in 1. edit. & cons. 6. sub tit. de Regular. in 2. edit.* Suar. *d. sect. 5. num. 9.* Zerol. *d. verb. Moniales. n. 13. pag. 73.* Sanch. *dict. cap. 4. n. 12.* Filliuc. *in quæst. moral. tract. 14. c. 6. num. 89.* Portel. *in addit. ad dub. Regul. verb. Moniales n. 14.* idem Suar. *tom. 3. de Relig lib. 5. cap. 9. dub. 4.* Diana *mor. resol. part. 2. tract. 1. miscel. resol. 56.*

Sic etiam patres, & fratres, qui filios sororésve, 6
habitum Religionis suscipere, vel votum & professionem emittere cogunt, excommunicationem incurrunt, vt resoluunt Nauar. *in man. c. 14. n. 17.* Fr. Lud. Miranda *d. concl. 2.* Portel. *in dub. Regul. verb. clausura monialium n. 9.* Tambur. *de iure Abbatissarum disp. 2. q. 4.* Azor. *d. q. 2. propè finem & p. 2. lib. 2. c. 21. q. 15.* licèt nihil resoluat, tamen cum secunda sententia manere credendum est, præcipuè cum illam *d. q. 2.*
primum sequutus fuerat. † Ingressu non subsequuto 7
coactionem effectum sortiri non dicitur; aliud est enim cogere, aliud verò cogere conari: vnde certum est cogentem cum effectu solummodo esse decreto Concilij *d. loco* excommunicatum, non autem eum, qui conatus est cogere, neque consulentes, fauentes, siue auxilium præstantes effectu non sequuto, Nau. *in man. c. 27. num. 55. de sentent. excom.* Sayr. *decis. 51. eod. tit.* Fr. Lud. Miranda *d. concl. 2.* vbi etiam probat in prædictam non incurrere excommunicationem, qui cogit virum, siue puerum, cum non ibi expressè habeatur, licet peccet mortaliter.

Regularis quicunque prætendens per vim, & 8
metum ingressum esse Religionem, aut etiam dicens ante ætatem debitam professionem emisisse, aut quid simile, velitque habitum dimittere quacunque ex causa, aut cum habitu discedere sine licentia Superiorum, non erit audiendus, nisi intra quinquennium tantum à die professionis, & tunc non aliter, nisi causas, quas prætenderit, deduxerit coram Superiore suo, & Ordinario, per Conc. Trident. *sess. 25. de Regularib. cap. 19.* de cuius materia & intellectu
vide † Nauar. *tom. 4. de Regularib. num. 73. & 77.* 9
Zerola *in praxi Episc. part. 2. verb. professio §. 2. vers. verum*, Fr. Emman. *quæst. Regular. tomo 3. q. 17. art. 16. & seq.* Fr. Ioan. de la Cruz *de statu Relig. lib. 1. cap. 8. dub. 4. vers. secunda conclusio*, Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. part. 2. c. 1. num. 42.* Flamin. *de resignat. lib. 13. quæst. 5. n. 45. cum seqq.* Spin. *in speculo testam. gloss. 12. princip. num. 62. cum sequentib.* Fr. Ludouic. Beia *respons. casuum conscientia, p. 4. casu* 18. Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. decis. 657. in 1. edit. & res. 550. in 2. edit.* & etiam *decis. 744. in 1. edit. & res. 629. in 2. edit. & in decis. Curia Archiep. Neapol. decis. 48. part. 4.* Ioan. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb Regularis differ. 2.* Sanctarel. *var. resol. quæst. 48. per totam*, Bonacin. *de clausura Religios. q. 2. puncto 10.* Campanil. *in diuersorio iuris Canon. lib. 12. cap. 13. num. 129.* Azor. *instit. moral. p. 1. lib. 12. cap. 4 quæs. 10.* Sanch. *de matrimon. lib. 7. disp. 37.* Less. *de iust. lib 2. cap. 41 dub. 7. n. 63.* Flores de Mena *var. lib. 3. q. 23. num. 68.* Armendar. *in addit. ad recopilat. legum. Nauarra lib. 2 tit. 18. l. 7. de Religionibus, n. 38. & 51.* latè Fr. Ludouic. Miranda *in man. Prælat. tom. 1. quæst. 30. art. 1. cum sequentibus*, Diana *moral. resolut. part. 3. tract. 2. resol. 62.* Villalobos *in summ. tom. 2. tract. 35. diffic. 25.* Vales. *in differ. vtriusque fori, verb. Regularis differ. 2.* Nouar. *in singul. concl 116.* Hieron. Roder. *in compend. quæst. Regul. res. 101. n. 68. cum seqq.* Lezana *in summ quæst. Regul. c. 2. à n. 7.* Rota *in Meten professionis 2. Iunij 1636.* coram *R. P. D. Carillo* impressa per Tambur *post tract. de iure Abbat. dec. 3. n. 16.* vbi refertur quod S. D. N. Vrbanus VIII. ad effrænandam facilitatem conuolandi ad sæculum, decreuit *sub die 18. Decembr. 1635.* declarando decreta sanctæ mem. Clementis VII. vt Regulares contra eorum formam professi allegantes propterea nullitatem professionis, non possint post lapsum quinquennij à

die profeſſionis ſuper huiuſmodi nollitate aodiri.

10 † Et dicto decreto comprehendi Milites S. Ioan. Hieroſolymitani dicit deciſum Armeod. *d. loco num.* 51.

11 † Porrò ſi Ordinarius ſimul ſit ſuperior, vei bi gratia, ſi Epiſcopatui mooaſterium eſt voitum, ſolus Ordioarius de nullitate poteſt cognoſcere, nam Concilium dum vtrumque coniungit, præſuppooit vtrumque adeſſe.

12 Regularis huiuſmodi deduceos intra quioquenniom nullitatem profeſſionis, tenetur eam probare coniunctim coram proprio Superiore Regulari illiut mooaſterij, in quo profeſſionem emiſit, & coram Ordinario illiut loci, vbi exiſtit monaſterium in quo profeſſus eſt, ita deciſum refert Armend. *d. l.* 7. *n.* 38. nouiſſimè me citato *in hoc loco* Nouat. *in lucerna Regul verb nullitas* 1. *pag.* 177. Si verò ante cauſæ cognitionem propria anthoritate habitum dimiſerit, nullatenus ad allegandam quamcumque cauſam eſt admitteodus, ſed vi ad monaſterium redeat eſt cogendus, & tanquam Apoſtata puniendus, interim veto nullo priuilegio ſuæ Religionis iuuari poteſt, deciſum refert Franc. Leo *d. c.* 1. *num* 42. & tenent Nauar. *d. tom.* 4. *num* 77. *&* 78. Azor. *d q.* 10. *in fin.* Fr. Ludouic. Miranda *d quæſt.* 30 *art.* 6. *in princ.*

13 Reclamatio de nullitate profeſſionis facienda eſt cum habitu, atque habitu Religionis retento, aliàs reclamans non exaudietur, Miranda *d art.* 6. *concl.* 1. Lezana *d. c.* 2. *num.* 8. & hoc eſſe intelligendom qoando habitum temerè abſque cauſa dimiſit, & non reaſſumit, tradunt Azor *d. cap.* 4. *quæſ. vlt.* Sanch. *d. lib.* 7. *diſp.* 37. *num* 3. Fr. Emmao. *tom.* 3. *quæſt.* 17 *circa med.* Bonac. *d. punct.* 10. *diffic.* 3. *num.* 1. Aloyſ. Ricc. *dec.* 48. *num.* 7. *&* 8. *part.* 4. quod quidem etiam intelligendum eſt procedere in foro exteriori, non io interiori, ſi cauſa ſubſit aliter facieodi Nauarr. *comment.* 4. *de Regul. n.* 77. Bonacin. *d. puncto* 20. *diffic.* 3. Lezana *d. c.* 2. *num.* 8.

14 Qui verò ceſſante ſcandalo, & præiudicio alterios habitum dimitrit, & fugit de carceribus ante reclamationem, & antequam deducit cauſas nullitatis ſuæ profeſſionis coram Ordinario, & Superiore ſciens, aut iuſtè credens ſuam profeſſionem non valuiſſe coram Deo, in foro conſcientiæ non peccat mortaliter, nec etiam quoad forum exterius meretur ſubire pœnas in prædicto Cōcilio poſitas ei, qui interueniente aliqua iuſta cauſa habitum dimiſerit, & illo non retento reclamauerit, ille nempè, qui non poſſet habere licentiam eundi ad reclamandum, neque ire niſi dimiſſo habitu, aut non ſibi permittitur cauſas nullitatis ſuæ profeſſionis coram Superiore, & Ordinario proponere. Ita Nauar. *d. loco* vbi inquit ſed vidiſſe in vrbe, ſiue Romana Curia multos, quia prius dimiſſo habitu, ac poſtea reaſſumpto benigne exauditi ſunt. Vnde dimiſſionem habitus non impedire vt regularis non audiatur ſuper nullitate profeſſionis, ſi poſtea eundem habitum reaſſumat, reſoluunt Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub.* 12. *c.* 11. *num.* 18. Suar. *de Relig. tom.* 3. *lib.* 7. *cap.* 3 *n* 14. Portel. *in dub. Regul. verb. profeſſionis nullitas n.* 45. Gratian. *d. cap.* 413. *n.* 7. *&* 8. Villalob. *in ſum. tom* 2. *tract.* 35. *diffic.* 25. *n.* 4. Diana *moral. reſol. p.* 3. *tract.* 2. *reſol.* 53. *in fine.*

15 Illud aduertendum duxi cauſas nullitatis profeſſionis nullæ ita proponendas eſſe coram Superiore, & Ordinario copulatiuè, prout requirit Concil. *d. cap.* 19. vt ſi Superior Regularis per ſe ſolum profeſſionem nullam declaret, religioſumque è monaſterio eiiciat, illum teneatur ad monaſterium reuocare, eum prædicti Superioris decretum vti factum contra formam, & diſpoſitionem Concilij, fuerit nullum, ſic cenſuit *Sacra Congreg. menſe Ianuarij* 1618. vt refert Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſol.* 20. Illud tamen oon me latet, an ſicut cuicunque Regulari prætendenti profeſſionem ſuam eſſe nullam, licet cauſam nullitatis coram ſuperiore ſuo, & Ordinario proponere, vt diſpouit Concil. poſſit etiam ipſe Superior coram eodem Ordinario illas proponere, vt è Mooaſterio Religioſum dimittat, illo nihil proponente? Adhuc ſub iudice lis eſt, ego dubiam iudico quæſtionem, quam præſenti anoo pro vtraque parte in varias diuiſi opinionis, diſputarunt Illuſtriſſimus D. meus Cardinalis Tontus, & D. Felix Contelorios I. V. ac Sacræ Theologiæ Doctor, in hac Romana Curia Aduocatus, qui omnium litterarum ſcientia egregiè præditus de ſe multa, & grauia in dies pollicetur, poſt primam huius tractatus impreſſionem eum digniſſimè in commiſſarium Cameræ Apoſt. & Canonicum Baſilicæ SS. Apoſtolorum, aſſumptum vidi, ac modo, vt audio, Secretarius ſacræ conſultæ creatus eſt.

16 Prædictum quioquennium in profeſſione expreſsè facta incipit à die, quo quis illam emiſit, in tacita verò à die, quo fecerit actus ſolummodo profeſſis proprios, quibus inducitur, Franc. Leo *d. c.* 1. *n.* 42. Franc. Miranda *d quæſt.* 30. *art.* 1. *concl. vn. propè finem*, Azor. *d. c.* 4. *q.* 10. *verſ. poſtremo.* Bonacin. *d. punct.* 10. *diffic.* 4. *num.* 1. vbi *num.* 2. tenet diem illam computandam eſſe à die profeſſionis etiam in illo, qui tunc temporis laborabat ignorantia inualiditatis profeſſionis, aut alio impedimento, nouiſſimè me citato *in hoc loco* Nouar. *in lucerna Regular. verb. reclamare n.* 3. *pag.* 223.

17 Non reclamantem intra quinquenniom, vel quia fuit impeditus, vel quia ignorauerit iuſta ignorantia ſuam profeſſionem eſſe irritam, poſſe reclamare etiam poſt quinquennium, & vti remedio extraordinario reſtitutionis in integrum, vt audiatur, reſoluūt Bimi. *conſ.* 57. *num.* 8. *& ſeq.* Fr. Emman. *d quæſt.* 17. *art.* 16. quos refert, & ſequitur Aloyſ. Ric. *d. reſ.* 550. *num* 5. Azor. *d. quæſ.* 10. *verſ. poſtremo, in fine*, Aloyſ. Ricc. *d. reſol.* 550. *à num.* 2. Fr. Ludou. Miranda *dict. art.* 1. *concl. vn. propè finem*, Flores de Mena *var. reſol. quæſt.* 23. *n.* 68. Sanch. *d. diſp.* 37. *num.* 22. Sanctarel. *var. quæſt.* 48. *num.* 3. Bombin. *conſ.* 22. *num.* 7. Iacob. de Graffiis *conſ.* 1. *num* 8. *de Regul. tom.* 1. nouiſſimè me citato *in hoc loco* Nauar. *in lucerna Regular. verb. reclamare num.* 4. Leſſi. *de Iuſtit. lib.* 2. *cap.* 41. *dub.* 7. *n.* 66. Stephan. Gratian. *diſcep forenſ. tom.* 3. *c.* 413. *num.* 9. *& cap.* 440. *num.* 25. Diana *moral. reſol. part.* 3. *tract.* 2. *reſol.* 53. Portel. *in dub. Regul. verb. profeſſio n.* 45. Hieron. Roderic. *d. reſ.* 101. *num.* 61.

18 Sed quia hoc ita generaliter ſumptum ſuas patitur difficultates, ſaltem quando nullitas procedat ex defectu ætatis, vt inſinuare videtur Sanch. *d diſp.* 37. *num.* 27. quia Superiores Religionis tenentur, ex officio inquirere ætatem nouitij, & nouitius ſimiliter ſuam, & in facto quòd quis tenetur, non præſumitur ignorantia, *cap. innotuit, de elect.* cum aliis citatis à Menoch. *de præſump. lib.* 6. *punct.* 23. *n.* 66. ideo remedium illud extraordinarium reſtitutionis in integrum non eſt ab Ordinariis concedendum, ſed vt aduertit Aloyſ. Ricc. *d. reſol.* 550. *num.* 6. *verſ tandem*, huius reſtitutionis petitio debet fieri coram Sanctiſſimo, & conſequenter eius ſpeciali reſcripto obtinenda eſt præmiſſa ſummaria metus, & nullitatis informatione, Niger. Ciriac. *controu forenſ tom.* 2. *controu.* 371. *num.* 37. nouiſſimè Nouar. *in lucerna Regul. verb. profeſſio n.* 31. *pag.* 216. Et ſic quòd hodie, vt quis poſſit audiri poſt quinquennium debet adire Sacram Congreg. Concilij Trident. per alteram *Re-*

gularium

gulam ... negotiis præpositam, quæ prius cognitis saltem summariè nullitatibus deducendis, & iusto impedimento non reclamandi intra quinquennium, restitutionem concedere solet, vt seruari vidi & insinuant Portel. *d.n.45. vers. circa quod*, Hieron. Roder. *d.ref.* 108.*n.*71. Et in hunc sensum Ceuall. *comm. quæst.*500.*in fin.* Flamin. *de resignat.lib.*13.*q.*5.*n.*46. Armeodat. *in addit.ad recopilat.legum Nauarræ lib.*2. *tit.*18.*l.*7.*de Relig.n.*19. Bonacin. *d.puncto* 10. *diffic.*4. *num.*4. existimantes elapso quinquennio ad reclamandum contra professionem per vim, vel metum factam non competere restitutionem, nec reclamantem exaudiri, non sunt penitus excludendi si suam sententiam intelligant de restitutione petenda, & reclamatione facienda coram Ordinario.

Professio enim, quæ à principio fuit irrita, forsan per vim, & metum etiam paternum, vt censuit Rot. Rom. *dec.*175.*num.*1.*part.*1.*recent.* non fit, aut fieri potest rata, & valida, nisi voluntariè ratificetur, nam Deus, vt dicitur *in c. si quid inuenisti*, 14 *quæst* 5. cor respicit, & non manum, & qui nunquam voluit esse professus, sed semper renuit, nunquam erit talis. Vnde quinquennio elapso non esse in foro Conscientiæ verum professum, qui ob vim, metum, vel aliquid simile professionem emisit, si illam non ratificauit, & solum in foro externo præsumi esse Religiosum docent Nauar. *cons.*23.*num* 5.*& cons.*89.*num.*6.*&* 7.*de Regular.* Henriq. *in summ.lib.*11.*c.*6. *in commento, & cap.*8.*§.*9 *in com.* Sanch. *d lib.*7 *disp.*37 *n.*9. Sanctarel. *d.q.*48.*num.*18. Fr. Barthol. de Vechis *disp.*14. *dub.*3.*n.*5. Rota *Vlixbonen. professionis* 10. *Decemb.* 1621. coram *R P.D. Merlino* Lezana *d.c.*2.*n.*7. Et ita in eodem foro conscientiæ non teneri etiam post lapsum quinquennij ex vi voti seruare occultè regulas Religionis, nec vota secluso scandalo, tradunt Azor. *part.*1.*lib.* 12.*c.*5.*quæst.*1. Fr. Emman. *in summ. part.*2.*c.*92.*conclus.*5. Sanch. *d.disp.*37 *num.*36. Sanctarel. *d.quæst.*48.*à n.*24. Bonacin. *d.punct.*10.*diffic.*1. *num.*1. Imò nec per promotionem ad sacros Ordines, si talis metus durabat, præsumendum est quempiam tacitè esse professum, Fr. Ludouic. Miranda *dict. art.*1.*concl.vni. in fine*, & dicit Nauarr. *cons* 6. *de his, quæ vi*, quòd professio propter metum patris mortem minantis in Religione approbata factæ, & in qua per tres annos viuente patre manens sacris Ordinibus ad titulum Religionis promouetur, per promotionem ad sacros Ordines valida non censetur, cum votum, quod ab initio ob metum aliquem nullum est, solo tractu temporis, neque coram Deo, neque coram hominibus, concurrente etiam gestatione habitus, & permansione in monasterio, & præstatione suffragij in Capitulo, & alia faciendo, quæ solis professis competunt, conualescit, *c. non firmatur, de regulis iuris, l.* 6. *l. quod ab initio, ff. eodem tit.* multóque minus per susceptionem Ordinis, durante iusta causa metus, professionem suam ratificare præsumi debet, quæ est res separata à professione, & à separatis non fit illatio, *l. Papinianus exuli ff. de minorib.* cum citatis *in libello de principiis vtriusque iuris*, *littera I. num.*6.

19 Professio igitur, quæ est ipso iure nulla, non ratificatur ex eo, quod sic professus persistat per longum tempus in Religione, quam professus est, sed oportet vt sciat ipsam fuisse nullam, & animo approbandi, & ratificandi eam in eadem Religione persistat; quod si non fecerit, intra quinquennium, immo verò, & vltra quinquennium, poterit reclamare, si alleget iustas, atque legitimas causas, ob quas non potuit ante ipsum facere: solummodo enim quispiam tacitè censetur consentire, profiteri, & re vera profiteri, quando sciens professionem fuisse nullam, & inualidam aliquam prædictarum causarum ad ratificandam, & approbandam eam sciens, & prudens in Religione persistit per integrum annum continuum, & non interpollatum à tempore, quo sciuit illam esse nullam cum animo, & intentione eam ratificandi, & de nulla faciendi eam validam, & ab eo tempore incipiet esse verè professus, & non aliter; quod si noluerit facere intra prædictum quinquennium, immo verò & vltra illud poterit reclamare, vt per Nauarr. *d.com.*4.*n.*71.*& cons.*9.*de his quæ vi*, *& cons.*34 *n* 4. *& consil.*89. *n.*3. *de Regular. & in man. cap.*12.*n.*71. Ludouic Miranda *d.q.*30.*art.*9. *concl. vnica.* Et in puncto de Moniali quòd non censeatur ratificare professionem sine scientia nullitatis ipsius, tenet Rota *decis.*179.*n.*7.*& decis.*379.*num.*5.*part.*4. *recentior.*

Verùm in hac nouissima impressione à præfata sententia discedere cogor, & teneo professionem nullam tacitè ratificari ex pluribus actibus factis in monasterio, licet professus non habuerit scientiam indiuiduam nullitatis professionis ab eo priùs emissæ auctoritate text. *in cap.*1.*de Regul.in* 6. in quo non obstante nullitate professionis ab eo priùs emissæ, auctoritate text. *in cap.*1.*de Regul.in* 6. in quo non obstante nullitate professionis præcedentis, disponitur induci tacitam professionem, absque eo quod requirat aliquam scientiam dictæ nullitatis. Et confirmatur sumpto argumento ex matrimonio carnali, in quo ignorantia impedimenti illud dirimentis non inualidat ipsum matrimonium si sequatur actus, ex quo inducatur præsumptio matrimonij, vt tenet Sanch. *de matrimon.lib.*2.*disp.*26. *n.*2. *vers. quinto, & num* 9. Quare ita censuit *sacra Congreg. in Romana professionis* 28. *August.* 1621. quam declarationem S. D.N. Vrbanus VIII. obseruari mandauit *die* 1. *Februarij* 1631. vt testatur Rota *in Meten. professionis* 2. *Iunij* 1636. coram *R. P. D. Carillo* impressa per Tamburin. post suum tract. *de iure Abbatissar. decis.* 3.*num.*12.

At si Religiosus priorem professionem irritam expressè ratificare velit, fiet quidem verus Religiosus absque eo quòd nouitiatus annum iteret. Ita Nauarr. *consil.*27.*n.*2 *de Regular.* Azor. *d.lib.*12.*cap.*1. *quæst.*6.*versic. si quæras*, Bonacina *de clausur. q.*2.*p.*1. *diffic.*1.*n.*5. Suar. *tom* 3.*de Relig.lib.*7.*cap.*1.*num.*8. Sanctarell. *d q* 48.*num.*33.*cum seqq.* Villalob. *dict. tract.*35 *difficult.*24.*à num.*5. Hieron. Roderic. *d.ref.* 10.*n.*76. Barthol. de Vechis *d.disp.*14.*dub.*5.*à princip.* & absque nouo consensu, & acceptatione Superioris, vt cum multis resoluit Sanctarel. *d.quæst.*48.*n.*3. Contra Sanchez *dict. lib.*7.*disput.*37.*n* 64. *& lib.*2. *disp.*45.*n.*4. & Bonacina *d.punct.*10. *difficult.*1. existimantes in hoc casu non satis esse solo interno actu professionem reuocari, sed oportere iterum professionem recipi actu externo, & Superiore monasterij denuo admittente.

In dubio autem an fictè professus videatur suam professionem nullam ratificare? videtur distinguendum inter fictè professum, qui dubitare incepit de ratificatione professionis ante quinquennium elapsum, & inter illum, qui post transactum quinquennium dubitat, an priorem professionem inualidam ratificauerit; itaut in primo casu non teneatur stare priori professioni, quia ante quinquennium non præsumit ius ratificationem professionis; secus in secundo casu cum Concil. *d cap.*19. præsumat professum ratificasse suam professionem si per quinquennium contra eam non reclamauit. Ita Metoll. *tom.*1.*disp.*3.*c.*3.*n.*183. Sanctarell. *variar. resol. part.*1. *quæst.*

q.48.n.46.cum seq. quos refert, & sequitur Diana *moral resol.part.4 tract.4.resol.49.*

20 Inhabiles ad profitendum, puta habentes perpetuum impedimentum, posse reclamare etiam transacto quinquennio, nec Concilium Trident. *d.cap.19.* loqui de huiusmodi personis obseruant Nauar. *consil.26.n.12.& vltim.de Regularibus.* Sanctarel. *dict. q.48.num.36.* Bonac. *d.puncto 10. diffic.4. num 7.* Portel. *d verb.professio,num.5.* Villal. *d.diffic.24. n.8.* Hieron.Roder. *resol 101.n.74.* Vnde dicunt Steph. Gratian. *discept.forens.tom.3.c.440.num.14.* Ego ipse *in actis decisiuis Canon. lib 1.voto 15.n.44. cum seqq.* Rota *dec.175.num.3.part.1.recentior.* & apud Nicol. Garc. *de benef.part.9.cap.2.n.338.* Hieron.Roder. *d. resol.101.n.74.* Aloys.Ricc. *d.resol 530.in fine,* quod professi nulliter, quia non fuit in eorum informationibus seruata forma & accurata illa, ac diligens perquisitio morum, natalium, parentum profitentis, & aliorum, de quibus in Constitutionibus felicis record. Sixti V. prima, edita 6 *Kalend Decembris* 1587. & altera 12. *Kalend. Nouembris* 1588. possunt etiam post quinquennium reclamare, cum eorum professio annulletur propter bonum commune Religionis, & sic Sixtus V. in sua secunda Constitutione moderatoria, & declaratoria primæ, ait in hæc verba. *Sed cum eadem ratio vigeat in tacita professione emittenda, quæ militat in expressa, statuimus, quod in quibuscumque Ordinibus, & Religionibus, nec etiam tacita professio quorumcumque Religiosorum induci possit, nec inducta intelligatur, nisi in receptione forma Constitutionis seruata fuerit,* &c. quibus verbis videtur definire, quod allegatio quinquennij non admittatur, siquidem talis allegatio, saltem in foro exteriori, inducit tacitam professionem. Verum quamuis non ita clarè deducatur ex dict. Const. adhuc tamen dico, quod supradictorum professiones sunt irritæ, & nullæ, specialiter propter defectum consensus recipientium ipsos ad Ordinem, & propter expressam protestationem, quæ hac de re eisdem fit, antequam profiteantur, faciunt quæ Nau. *cons.26.à principio,* & præcipuè *n.12.de Regular. & consil.87. eodem tit.* vbi quæstionem proponit, an qui de genere Iudæorum descendit, & contra statutum Religionis ei notum factum, cum protestatione, quod nulla esset professio, si de tali genere descenderet, interrogatus negauit se de tali genere descendere, ob quã negationẽ fuit admissus, secus, si confessus fuisset veritatem, sit verè religiosus? Cui propositæ quæstioni, atque difficultati respondet, quod videtur sibi huiusmodi consulentem coram Deo, & in foro conscientiæ non esse verè Religiosum: tum quia professio fuit nulla, quia contra legem habentem decretum irritans facta fuit; tum etiam, quia professio in effectu est quidam contractus, & actio vltro citroque obligatoria, qua profitens obligat se monasterio, vel Ordini ad seruiendum ei, secundum regulam eius, & è contra monasterium ad alendum & tractandum ipsum vt filium, atque ita est necessarius consensus vtriusque partis, tam Conuentus, & Prælati professionem acceptantis, quàm ipsius profitentis: & inquit quòd in casu proposito defuit consensus Conuentus, atque Prælati, quia fuit præstitus sub tali conditione si non esset de tali genere; atque ita defuit conditio, sub qua fuit admissus, ex quo proinde sequitur, quod ipsa admissio nulla fuit, quia dispositio conditionalis nulla est deficiente conditione: nam cessante causa cessat effectus, hactenus Nau. quem sequitur Fr.Emman. *quæst.Regular tom.3.q.11. art.2.* vbi præmissa difficultate, & quæstione de statuto expellente è Religione descendentes ab infidelibus prædictis, irritante, & annullante ipsorum professionem, etiamsi fiat in Capitulo generali habente licentiam à Sede Apostolica specialiter, vt in eo aliqua statuta edantur, an valeat? postquam respondet quod non, & quod huiusmodi statutum non esset iustum, quia est contra ius, & contra sacros Canones, postquam etiam dicit, quod si recepti, & professi non sunt repellendi à Religione, neque eiiciendi, quia contra prædictum statutum, subdit, & addit, quod possunt eiici, atque expelli si non interuenit consensus legitimus ex parte recipientium, & inquit quod licet eis, quoad forum conscientiæ tantum ab ordine, & Religione exire sine vlla prorsus dispensatione, cum quoad illud forum non sint ligati, vt tradunt Doctores *in cap.humanæ aures,22.quæst.5.* Quoad forum verò exterius sciens suam receptionem ad ordinem & professionem fuisse nullam ob aliquam ex supradictis causis, potest & debet intra quinquennium reclamare, & ipsas coram Superiore, & Ordinario allegare, ita Fr. Ludouic. Miranda *d.q.30. art.4 concl.2.*

Verùm contrarium illius, quod diximus supra in principio numeri anteced. verius & receptius est in professis sine illa perquisitione, ac informatione, & per plures annos cum habitu professorum commorantibus, actusque publicè veram professionem indicantes exercentibus, ex quibus insurgere aliam tacitam professionem per *cap.1.de Regul.in 6.* tenent Nauar. *in cap statutum eod.tit.n.37.* Menoch *de præsumpt.lib.6.præs 83.in n.5.* Fr.Emman. *quæst.Regular. tom 3.quæst.12.art.1.* Huic autem tacitæ professioni ne dum non obstat Conc.Trid. prout non obstare ex receptissima omnium sententia tradunt Nau. *cons.55 n.2.de Regular.* Sanch. *de matrim lib.7.disp.37.num..,* Fr.Emman. *d.quæst.17.art.1.vers.nec hæc tacita,* & Fr. Ludouic. Miranda *in man.Prælat.tom.1.quæst.24.art.12.* sed etiam plurimum fauet, cum *sess 25.c.19 de Regular.* expressè sit sancitum non posse Religiosum post quinquennium contra professionem reclamare, ex lapsu autem nedum quinquennij, sed plurium annorum videtur inducta, vel noua professio tacita, secundùm Fr.Emman. *d.quæst.17. art.17.in fine,* vel ratificatio antecedentis professionis expressæ, iuxta opinionem Sanch. *d.lib.7.disp.37.num.6.* Nec prædictis videtur obstare Constitutio illa secunda Sixti, dum *in vers.sed cum eadem ratio,* reuocat, & infringit quascumque tacitas professiones, nisi & in ipsis fuerit adhibita forma inquisitionis, & informationis ab eo Pont. præscripta, ob quam Constitutionem etiam post quinquennium posse professum reclamare aduersus suam professionem absque dictis informationibus emissam & terminum quinquennij à Concilio præfixum tali casu non obstare firmat Fr. Emm. *d quæst 17.art.12.vers.aduertendum,* vbi & à Senatu ita fuisse iudicatum attestatur, & etiam Sanch. *d.disp. 37.in princip.* Quia respondetur Felic.record. Clem. VIII. *in sua Const.* edita *sub die 2.Aprilis* 1602. quæ est in ordine *Constit.83.eiusdem Pontificis* prædictas Sixti V. Constitutiones quoad eam partem, in qua professiones non præmissis diligentiis, & informationibus emissis irritabant, ad terminos Iuris communis reduxisse, vt *in §.in fine,* & sublato obstaculo Constitutionis Sixti V. nihil est quòd tacitam professionem impedire possit, iuxta dispositionem Iuris communis, ad tradita per Cassad. *dec.8.num.6.* & Capue. *dec.114.n.5. cum seqq lib.2.* & ita in his propriis terminis dictum fuit *in Vlixbon.professionis 10. Decembris* 1621. coram *R.P.D.Merlino.* Clemens VIII. statuerat professionem per eos emissam, qui probationis annum in Monasteriis, seu domibus Regularibus ad id designatis, vel ab Apostol. Sede approbatis minimè

nimè fecerint, innalidam existere; sed S.D.N. Vrbanus VIII. *Constit. sua incip. Religiosos viros* 2. *Aprilis* 1631. Ordinariis locorum, in quibus talia monasteria consistunt, seu eorum Præfectis iniungit, vt omnes & singulos Religiosos prædictos, ad professionē denuò seruantibus aliàs seruandis, emittendam absque nouo probationis anno ex speciali Sedis Apost. benignitate recipiant. Postmodum idem S.D.N. *die* 5. *Ianuary* 1636. *ad occurrendum motibus, qui possent in Religionibus oriri occasione receptionis nouitiorum, & professionis per eos emissa in Conuentibus non designatis contra formam decretorū sanctæ mem. Clementis VIII. de nouitiis ad habitum Regularem, & professionem non admittendis nisi in Conuentibus designatis, audita super hoc sententia S. Congregationis Concilij declarauit, ac decreuit huiusmodi receptos, & professos contra formam dictorū decretorum allegantes propterea nullitatē receptionis non posse super huiusmodi nullitate post lapsum quinquennij quoquomodo audiri. Quod si aliqui contra formā præfatorū decretorū recepti & professi, è Religione intra quinquennium exire, vel Superiores extra eam respectiuè illos eiicere voluerint, eadē Sanctitas sua decreuit, vt tam ipsi professi, quàm Superiores respectiuè teneātur iura, quæ sibi fauere visa fuerint, priùs deducere corā eadē sacra Congr. quæ ex speciali etiam sua Sanctitatis facultate super hoc concessa prouidebit, inhibentes propterea Primatibus, Patriarchis, Archiepiscopis, Abbatibus, & Prælatis inferioribus iurisdictionem exercentibus, ac quibuscumq. iudicibus Ordinariis, & delegatis etiā causarum Palatij Apost. Auditoribus, & S.R.E. Cardinalibus, etiam de latere Legatis, Sedisque Apost. Nuncius no in posterū in hoc quoquomodo se ingerant absque speciali eiusdem S. Sedis commissione sub pœna ipso facto incurrenda, quod ad Episcopos, Archiepiscopos, Patriarchas, & Primates interdicti ab ingressu Ecclesiæ, quoad Abbates, Prælates inferiores, ac alios iudices prædictos excommunicationis latæ sententiæ: quo verò ad Nuncios, & ad S. R. E. Cardinales etiam de latere Legatos indignationis suæ Sanctitatis, & pœnarum arbitrio eiusdem ponendarum.*

21 Prædictum quinquennium currere Regulari minori tenet Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. dec.* 658. *in* 1. *edit. & resol.* 551. *in* 2. *edit.* vbi citat Fr. Emman. *d. art.* 17. *vers. ex quibus infertur.* Sed meliùs Flor. de Mena *q.* 23. *n.* 68. resoluit illud non currere tempore Inhabili, veluti durante pupillari ætate, aut aliqua causa nullitatis irremissibilis alicuius inhabilitatis personalis. Nec obstant verba ipsius Concilij, ibi, *quamcumque causam*, quibus signare videtur, quod generaliter debet repelli ab allegandis quibuscumque causis, quæ litem possunt mouere, quia respondetur verba illa generalia restringi per narrationem prius factam, & per illa verba, *quicumque regularis prætendat se per vim, & metū ingressum esse religionem, aut etiam dicat ante ætatem debitam professum fuisse, aut quid simile*, &c. Vnde de his tantummodo causis intelligitur Concilium, non verò de aliis, ob quas forsan quispiam intra quinquennium non potuit, aut non fuit sibi permissum reclamare; quapropter huiusmodi non obstante, quod elapsum sit quinquennium, reclamare poterit, neque erit repellēdus, sed audiendus: ita Aloys. *d. dec.* 650. *n.* 6. Fr. Ludouic. Miranda *d. qu.* 30. *art.* 1. *concl. vnica in med.* additque Lezana *d. c.* 2. *num.* 7. ex Nauar. *commento* 4. *de Regul. à num.* 71. Concilium esse intelligendum nisi taliter professi allegauerint legitimas causas, ob quas non potuerint intra prædictum tempus reclamare, quia ita piè interpretanda est mens Concilij. Et idem Lezana *citato loco*, post Laurent. de Peirinis *tom.* 1. *de subdito quæst.* 1. *de obedient. cap.* 25. § 4. subdit illo Concilij decreto *d. cap.* 19. non obstante posse Prælatos Religionis etiam transacto quinquennio eiicere Religiosum, quem nouerint habuisse in professione defectum alicuius conditionis irritantis illam, quia Concilium solum videtur determinare illud quinquennium pro reclamatione professorum.

ALLEGATIO CV.

Episcopus quibus casibus in Regulares, & exemptos habeat iurisdictionem?

SVMMARIVM.

1 *Monachi omnes olim attento iure communi fuerunt Episcopis subiecti, in quorum diœcesibus monasteria sita erant.*

2 *Episcopi de iure communi intentionem fundatam habent, tam in ciuilibus, quàm in criminalibus contra Abbates, & Regulares.*

3 *Regulares ferè omnes sunt hodie exempti ab Ordinariorum potestate ex Summorum Pont. priuilegiis.*

4 *Superiores Regularium ob exemptionem ab Ordinariorum potestate, ea omnia exercere possunt in suos quæ Episcopi in subditos.*

5 *Episcopus hodie nullum potest ad professionem monasticam admittere.*

6 *Dispensare non potest Episcopus cum Religioso, vt ad minus strictam religionem transeat.*

7 *Licentiam eundi ad studia absque Abbatis consensu, non potest Episcopus Monacho concedere.*

8 *Licentiam non potest Episcopus concedere, vt Religiosus munus executoris testamenti, aut cuiuscumque vltimæ voluntatis suscipere valeat.*

9 *Aduocati, & procuratoris munus, vt etiam pro se obire possint, non potest Episcopus Religiosis licentiam concedere.*

10 *Abbas potest Monacho licentiam concedere, vt procuratoris munus pro Episcopo obire possit.*

11 *Regularium monasteria à quo tempore fuerint exempta à potestate Episcoporum, ostenditur.*

12 Cap. quàm sit necessarium 18. quæst. 2. *declaratur subscriptio.*

13 *Regulares an illis casibus, in quibus subsunt Episcopis, valeant ab eis puniri, ac censuris inuolui, ostenditur.*

14 *Regularis etiam intra monasterium degens si deliquerit ab Ordinario loci visitari, puniri, & corrigi valet.*

15 *Concilij Trid dispositio* sess. 6. de reform. cap. 5. *locum sibi vendicat in Equitibus S. Ioannis Hierosolymitani.*

16 *Regularis qui potest puniri ab Ordinario loci, si extra monasterium degat, intelligitur dum non viuit sub Superiori conuentualiter.*

17 *Regularis manens de Superiorum licentia sub Regulari obseruantia in aliquo membro, vel grangia sui monasterij pro religionis seruitio, si delinquat, non ab Ordinario, sed à suo Superiore puniri debet.*

18 *Regularis intra monasterij claustra degens, si extra notoriè deliquerit, instante Episcopo à suo Superiore, vel eo negligente, ab eodem Episcopo puniri potest.*

19 *Doct.*

mentum extremæ vnctionis, Eucharistiæ, vel Matrimonij sine licentia Parochi, possunt ab Episcopis excommunicari.

69 *Regulares sine Ordinarij licentia Indulgentias publicantes subsunt Episcopi iurisdictioni.*

70 *Regulares die Sabbati maioris hebdomadæ, antequam campana Cathedralis, vel maioris Ecclesiæ pulsetur, campanas in Ecclesiis suis pulsantes, ab Episcopo in pœnam centum ducatorum condemnantur.*

71 *Episcopus amota omni appellatione componit controuersias omnes inter Regulares in processionibus publicis contingentes.*

72 *Exempti in causis matrimonialibus subduntur Episcopis.*

73 *Exempti subduntur Episcopo ad hoc, vt per eum possint denunciari, & mandari vt euitentur, quando essent notoriè excommunicati à iure, vel ab homine.*

1 OLim attento iure communi omnes
Monachi fuerunt Episcopis subiecti,
in quorum diœcesibus monasteria
sita erant, *cap. Abbates, cap. monasteria*
18. *q.* 2. Mandos. *de signatura gratiæ tit. de exempt. ab*
Episcopis, vers. omnes Ecclesiæ. Triuisan. *Venetiæ*
decis. 36. *numer.* 2. *lib.* 1, latè Cened. *pract. & canon.*
quæst. lib. 1. *quæst.* 26. *num.* 1. Homobon. de Bonis
de exam. Eccles. part. 3. *tr.* 13. *cap.* 9. *suppos.* 2. nouissimè
me citato *in hoc loco* Ciarlin. *forens. contron. lib.* 1.
cap. 50. *num.* 16. nouissimè etiam Marcel. Vulpe *in*
praxi iudic. fori Eccles. cap. 42. *in princ.* & Laurentius de
Franchis *in controuers. tam inter Episcopos & Regulares,*
quàm inter Regulares & Laicos. quæst. 1. *pag.* 501.
ita vt Episcopi, veluti Generales Monachorum
quosdam ad professionem admittere, alios repellere
potuissent, *cap. qui verè,* 16. *quæst.* 1. *cap. viduitatis,* 27.
q. 1. *cap. Abbates,* 18. *quæst.* 2. *gloss. verb. si Prælati, in c.*
quanto, de offic. Ordinar. Abb & communis *in cap. porrectum,*
de Regular. Syluest. *verb. religio* 3. §. 4. Nauarr.
in cap. non dicatis, 12. *q.* 2. *num.* 63. *vers. addo secundò,*
Cabed. *diuersorum iuris argumentorum lib.* 3. *cap.* 18.
in princip. Fr. Emman. *quæst. Regular. tom.* 2. *quæst* 63.
art. 1. *& art.* 3. *vtrobique, in princ.* Campan. *in diuersorio*
Iuris Canonici rubr. 12. *cap.* 13. *n.* 1. Filesac. *de sacra*
Episc. auctor. cap. 7. §. 2. *cum seqq.* Alzed. *de præcellent.*
2 *Episcop. dignit. part.* 1. *cap.* 11. *n.* 27. † qui propterea
de ipso iure communi intentionem fundatam, tam
in ciuilibus, quàm in criminalibus contra Abbates,
& Regulares haberent, Ioan. Andr. Butr. & alij, atque
Decian. *in cap. sua nobis, n.* 16. *de confirm. vtili,* Gonzal.
ad reg. 8. *Cancell. glos.* 23. *n.* 24. Rot. Rom. *dec.* 78.
part. 1. *diuers.* quos refert Campanil. *d. loco,* nam quod
attinet ad iurisdictionem & gubernationem Religiosorum
cœnobia erant Episcopo subiecta, licet
Presbytero Parochiali subessent in Sacramentis suscipiendis,
quando Regulares non erant clerici, Abb.
in cap. dilectus n. 17. *de capell. mon.* Laurent. de Franchis
d. tract. q. 2. *in princ.*

3 Hodie tamen attentis Summorum Pont. priuilegiis
omnes ferè Regulares sunt exempti ab Ordinariorum
potestate, siue priuilegia directè, siue indirectè
per communicationem talem largiantur exemptionem,
& consequenter monasteria his temporibus
habent iurisdictionem pleno iure quasi Episcopalem,
iuxta doctrinam glos. receptæ, *verb. proprij, in*
Clement. 1. *de rebus Ecclesiæ non alien.* Nauar. *d. n* 63.
vers. addo secundò, vbi glossam illam singularem dicit,
Cabed. *dict. lib.* 3. *cap.* 18. *in princ.* Cochier. *de iurisd.*
Ord. in exemptos, p. 1. *q* 17. *n.* 9. *&* 25. Sayr. *de censur.*
lib. 4. *c.* 2. *num.* 12. Anton. Corn. *in tract. de absolutione*
iuram p. 2. *q.* 4. *num.* 28. Fr. Emman. *d. q* 63. *art.* 3. vbi
varia refert priuilegia, Campan. *d. cap.* 13. *n.* 2. Fusch.
de visitat. lib. 2. *cap.* 13. *ante n.* 1. Marc. Anton. Cuch.
instit. maior. lib. 2. *tit.* 6. *num.* 68. Cened. *d. q.* 26. *num.* 3.
nouissimè Marcel. Vulpe *in praxi iud fori Eccles. c.* 12.
n. 1 Laur. de Franchis *d. q.* 2. *vers. Iure tamen nouo.* ita
quod † eorum Superiores ea omnia exercere pos- 4
sint in suos, quæ Episcopi in subditos, Nau. *cons.* 23.
de priuil. in nouis, Sayr. *in floribus decis. sub eodem tit.*
decis. 25. Cochier. *d. q.* 17. *n.* 25.

Vnde cùm Episcopus hodie Superior Religioso- 5
rum non sit, nullum eum potest ad professionem
Monasticam admittere, Abb. *in cap. porrectum, n.* 12.
de Reg. Ang. *verb. professio, n.* 1. Syluest. *verb. Religio,*
3. *q.* 14. Nau. *cons.* 6. *à n.* 4. *sub tit. de Regul. in antiq. &*
cons. 40. *à num.* 1. *sub eod tit. in nouis,* Azor. *instit. moral.*
lib. 12. *c.* 5. *q.* 4. *p.* 1. Fr. Emm. *quæst. Regul. tom.* 3. *q.* 17.
art. 11. quos refert, & sequitur Sanch. *in præcepta Decalogi*
tom. 2. *lib.* 5. *c.* 4. *num.* 54. † Nec dispensare cum 6
Religioso, vt ad minus strictam Religionem transeat.
Greg. *l.* 9. *verb. mas fuertes, tit.* 7. *part.* 1. Ang. *verb.*
religiosus, n. 34. Sylu. *verb. religio,* 4. *q.* 2. Less. *de Iust.*
lib. 2. *c.* 41. *dub.* 13. *num.* 103. Sanch. *d. tom.* 2. *lib.* 6. *c.* 7.
n. 36. & pluribus citatis DD. idem tenet Homob. de
Bonis *de examine Eccl. tr.* 12. *c.* 6. *q.* 12. *ref.* 3. † Nec ei 7
dare licentiã eundi ad studia absque Abbatis consensu,
glos. *in casus positione in c.* 2. *ne Clerici, vel Monachi,*
in 6. vbi Ioan. Andr. *n.* 1. Archid. *n.* 3. Anchar. *n.* 2.
not. 2. Domin, *in princ. n.* 8. Sayr. *de censuris lib.* 3. *c.* 33.
n. 25. Sanch. *d. lib.* 6. 8. *n.* 86. † Nec potest licentiam 8
cõcedere vt Religiosus munus executoris testamenti,
sui cuiuscumque vltimæ volũtatis suscipere possit,
Bald. *in rub. de maior. & obed. n.* 3. Sanch. *d. lib.* 6.
c. 11. *n.* 19. vbi *n.* 2. resoluit quòd Superiore Religionis
mortuo, qui hanc facultatem deberet concedere,
si iurisdictio Prælati resider in conuentu, sicut iurisdictio
Episcopalis manet eo defuncto in capitulo, tunc
poterit conuentus hanc licentiam concedere, si autẽ
resider in aliquo priuato, qui plenas Prælati vices obtinest,
illius erit dare licentiam, quod si apud nullum
ea iurisdictio maneret, quod nunquam cõtingit, spectanda
est noui Prælati electio. † Nec etiam potest 9
Episcopus licentiam Religiosis dare, vt possint munus
Aduocati, & Procuratoris obire, Sanch. *d. lib.* 6.
c. 13. *n.* 9. contra Inn. *in c. cum I, à n.* 3. *de sent. & re iud.*
vbi Host. *n.* 2. Ioan. Andr. etiam 2. Anton. 7. Abb. 29.
Henriq. 4. Quod quidem adeò verum, vt † nec 10
etiam Episcopus ad sua negotia valeat Religioso licentiam
concedere procuratoris munus obeundi, in
hoc enim casu licentia Abbatis requiritur, qui eam
concedere valet, nam vtilitas monasterij est modica,
habere Episcopum, à quo in multis depender, propitium,
Hostien. *in d. c. sopitæ, n.* 1. *de censibus,* vbi Abb.
n. 3. Felin. *in d. c. cum I, à n.* 12. Fului. Pacian. *cons.* 162.
n. 390. *volum.* 1. Sanch. *d. lib.* 6. *c.* 13. *n.* 22. Quis autem
exemptorum sit Iudex, & de eorum causis cognoscere
valeat, & an possint euocari ad Romanam Curiã,
vel de illis in patriis litigatorum finibus sit cognoscendum?
Vide quæ dixi *alleg.* 81. *n.* 14. *vers. quarto limita*
in Conseruatoribus, in fine.

Sunt qui teneant Regularium Monasteria à Greg. 11
1. fuisse exempta à potestate Episcoporum, *in c. quam*
sit necessarium, 18. *quæst.* 2. cuius subscriptio concipitur
à Gratiano, *Item Gregor. omnibus Episcopis de libertate*
Monachorum; cum multò post per eius successores
hæc exemptio illis fuerit attributa; nam auctoritas
illa reperitur originaliter apud registrum D.
Gregor. *lib.* 7. *epistol.* 1. *& epist.* 18. sub longè diuersa
subscriptione, nempe, *Gregor. Episcopo Rauennati*
priuilegium dat monasterio SS. Ioannis & Stephani;

vnde satis constat Gratianum in superscriptione il-
12 lius text. in tribus peccasse. *Primò*, dum inquit epi-
stolam Gregorij ad omnes Episcopos fuisse dire-
ctam, cum tamen ex originali constet ad solum Epi-
scopum Raueonatem missam. *Secundò* dum subdit, de
libertate Monachorum generaliter, cum tamen Greg-
gor. ibidem libertatem, seu priuilegium exemptionis
dederit vni tantum monasterio Sanctorum Ioannis,
& Stephani, vt constat ex verbis, quæ habentur in
originali, & in tenore ipsius Epistolæ, ibi, *& ideo quia
monasteriũ*, &c. *& ibi prædicti monasterij*. *Tertiò* dum
in plurali retulit *in d.c. quàm sit*, verbo, *monasterio-
rum*, quod tamen in originali reperitur tantùm in
numero singulari. Ex quibus & aliis satis constat
textum illum citari non posse in eum sensum, quod
Gregorius magnus generaliter exemerit omnes Mo-
nachos à iurisdictione Episcoporum, prout eum ci-
tare videtur Ascan. Tamburin. *in tract. de iure Abba-
tum, & Prælatorum tam Regularium, quàm sæcularium
Episcopis inferiorum tom. 1. disp. 16. qu. 5.* eum tamen
vnicum solummodo monasterium per priuilegium
in nonnullis liberauerit: patet ibi, *nullus igitur vltra
audeat de redditibus, de rebus, vel chartis prædicti mona-
sterij, vel de loco aliquo, qui ad eum pertinet, quocumque
modo minuere*, &c. Itaque text. ille non probat mona-
steria Religiosorum exempta fuisse à Greg. I. absolu-
tè à potestate Episcoporum, quod quidem si scire
cupias, consule priuilegia exemptionis Religioni-
bus concessa, de quibus Fr. Emman. *d. q. 63. art. 3.* in
Gallia longè diutius Episcoporum potestas in Mo-
nachos perdurauit, vt latè probat Ioan. Filesacus *de
sacra Episcoporum auctoritate c. 7. §. 3. pag. 70. cum seq.
& § 8. pag. 81.*

Vnde non à tempore B. Gregorij, sed potius per
eius successores omnes Monachorum Congregatio-
nes, & Religiones ex speciali Sedis Apostol. gratia,
& Summorum Pontif. benignitate plenariam, ac om-
nimodam exemptionem obtinuerunt, vt patet ex li-
bris priuilegiorum singulorum Ordinum, ex quibus
sequentes notaui.

Canonici Regulares præsupponuntur à Diœce-
sano cum imperio soluti *in c. 1. 3. & 4. priuilegiis Pa-
schalis II.* dicto Ordini concessis, relatis *in eius pri-
uilegiorum libro, in princip.*

Ordo Cluniacensis exemptus fuit ab Ordinario-
rum potestate per Clemens. IV. *anno 1265. die 5 No-
uemb. Pontificatus sui an. 1.* vt habetur in eiusdem
Pontificis Bulla relata per Renat. Chopin. *monast.
lib. 1. tit. 2. n. 10.*

Casinen. Abbatia exempta fuit ab omnium Epi-
scoporum & Ordinariorum iurisdictione per priui-
legia Sedis Apost. ei indultom à Zacharia Papa, qui
Gregorio III. Summo Pont. successerat refertur in
chronica Cassinen. *lib. 1. cap 4* & apud Renat. Cho-
pin. *monast. l. 2. tit 1. n 4.* in margine. Nam licet Ordo
S. Benedicti exemptionem aliquo modo habere vi-
deretur iam à tempore D. Gregorij magni, vt colligi-
tur ex *c. quàm sit necessarium, & c seq. 18. q. 2.* tamen
hæc Cassinen. Abbatia omnimodam exemptionem à
Zacharia Papa obtinuit, totam verò exgregationem
plenariè ab Ordinariorum & aliorum iurisdictione
eximit Eugen. IV. vt patet ex eius Bulla incip. *Regu-
larem vitam sub dat. Bononiæ pridie, Kalend. Iuly anno
1436.* Pontificatus sui *an. 6. & est 9. in Bullario nouo.*

Camaldulensis congregationis exemptio adest in
Bullario nouo *Constit. 11.* Leonis X. *sub dat. Romæ
apud S. Petrum 4. Non. Iuly 1513.* Pontificatus sui
anno 1. de cuius laudibus videatur Arnold. Voion.
Belg. *p. 1. ligni vitæ lib. 1. c. 22. cum seqq.*

Vallumbrosa Congregatio licet à Paschali II. &
aliis Summis Pontificibus sub Diui Petri, & Sedis
Apost. protectione recepta fuerit, omnimodam ta-
men, & plenariam omnium suorum monasteriorum,
ac locorum, & personarum exemptionem ab Ordi-
nariorum, & aliorum imperio obtinuit ab Innocen-
tio IV. incip. *Innocentius Episcopus*, sub dat. Assisij per
manum Ioannis de Camezan. Auditoris contradi-
ctarum S. R. E. Vicecancellarij Vicesgerentis 11. Id.
Iulij Incarnationis Dominicæ anno 1213. de cuius
laudibus vide Eudox. Locatel. *in vita S. Ioan. Galber-
ti*, Cassan. *in catal. p. 4. consid. 51.* Azor *p. 1. lib. 12. c. 21.
quæst. 2.* Hieron. Roman. *de Rep. Christ lib. 6. c. 1.* Mi-
randa *in man. Prælat tom. 1. q. 4 art. 2.* Suar. *de Relig.
tom. 4. tract. 9. lib. 2. c. 3. num. 8.*

Cistercien. Ordo ab omni diœcesanorum impe-
rio, & iurisdictione solutus fuit ab Alexandro III.
Summo Pont. *Id. Nouembr. anno. 1161.* Pontificatus
sui 3. vt patet ex eius priuilegio incip. *Dilectis*, quod
refert Renat. Chopin. *de sacra politia forensi lib. 3. tit.
3. n. 5.* de quo latè agunt Guid. Claraualllen. & Ber-
nard. de Britto Lusitanus.

Cœlestinorum Ordo ab omni Episcoporum in-
risdictione exemptionem & immunitatem obtinuit
à Cœlestino V. eius institutore anno Domini 1294.
Kalend. Octob. incip. *Cœlestinus*, &c. habetur *in Bul-
lario nouo Bulla vnica eiusdem Pont.* & refertur à
Ren. Chopin. *mon lib 1. tit. 1. n. 13.*

Siluestrinorum Ordinem ab Episcoporum iuris-
dictione immunem & exemptum reddidit Innocen-
tius IV. qui eremum S. Benedicti de Monte Fano,
eius Ordinis caput sub Diui Petri, & Apostolicæ Se-
dis protectione suscepit quinto Kalend. Iulij an-
no 1247. Pontificatus eius 5. de quo vide S. Anton.
p. 2. hist. tit. 15. q. 23. §. 1. Cassan. *p. 4. consid. 5.* Azor.
p. 1. lib. 13. c. 21. q. 20. Arnold. Vuion. *vbi sup. lib. 3. c.
41.* Ioan. Loctd. *lib. 10. de temp. emendat. c. 7.* Locatel.
in vita S. Ioannis Gualberti lib. 2. c. 37.

Monachorum B. Mariæ Montis Oliueti Ordo
omnimodam & plenariam exemptionem à diœcesa-
norum iurisdictione habuit à Iulio II per eius Bul-
lam incip. *Iulius Episcopus, pridie Non. Iuny 1507.*
Pontificatus eius 4. habetur *in Bullario nouo inter
Bullas eiusdem Pontificis in ord. 12.*

Monachorum B. Mariæ Montis Virginis Ordo
etiam ab Ordinariorum iurisdictione exemptus fuit
eiusque principale Monasterium, quod est totius
Congregationis caput, sub diui Petri, ac Sedis Apo-
stol. protectione receptum fuit à Cœlestino III. *die 4.
Nouembris 1197.* Pontificatus eius *ann. 7.* Cum verò
hanc Congregationem Leo X. vnitam & incorpora-
tam habuisset Sacristæ hospitalis B. Mariæ V. per
eius Constit. incip. *Dudum felicis record. 28. Augusti
anno Domini 1588.* Pontificatus sui 4. eam à iurisdi-
ctione dicti Sacristæ soluit.

Præmonstratenses ab Episcoporum iurisdictione
exempti fuerunt per Alexandr. V. *an. Domini 1409.
die 31. Iuly*, Pontificatus sui *ann. 1.* vt refert Renat.
Chopin. *de sacra politia lib. 1. tit. 3 num. 7.*

Carthusianorum Ordo plenariam exemptionem,
& immunitatem ab Ordinariorum, & aliorum iu-
risdictione obtinuit à Bonifacio IX vt in Bulla incip.
Bonifacius Episcopus 17. Martij 1391. Pontificatus
sui *an. 2.* quę est in Bullario nouo tertia in ordine inter
Bullas eiusdem Pontificis, de quo vide S. Antonin.
part. 2. tit. 15. cap. 22. Sur. *tom. 5. die 6. Octobr.* Dionys.
Carthus. *in opusculo de laudibus Ordinis Cartus.* Cas-
san. *p. 4. consid. 61.* Fr. Emman. *quæst. Regular. tom. 1.
quæst. 3. art. 8.* Mirand. *d. tom. 1. quæst. 4. art. 3.* Suar. *de
Relig. tom 4 tract. 9 lib. 2. cap. 4.*

S. Basilij Ordo iam penè collapsus à Gregorij
XIII.

XIII. instauratus; atque ab Ordinariorum, & aliorum iurisdictione exemptus fuit per eius Bullam incipien. *Benedictus Dominus, sub dat. Kalend. Nouemb.* 1579. Pontificatus sui *an.* 8. quæ est 58. in ordine in noua collect. Bullarij Fr. Emman. Rodet. *Constit.* 12. *dicti Greg.*

Fratres S. Spiritus de Vrbe à Superioritate, & iurisdictione omnium Prælatorum, & aliorum præterquam Magistri generalis exempti fuerunt à Sixt. IV. per eius Bullam *de an.* 1483. quæ habetur in *Bullario const.* 22. eiusdem Pontificis.

S. Antonij Viennen. Ordo exemptus est per multa priuilegia Summorum Pontificum, præsertim Vrbani IV. Gregorij X. Benedicti XI. Nicolai IV. Martini V. Cælestini III. Pij II. & aliorum, quæ confirmata fuerunt à Clemen. VII. *const.* 2. *eiusdem Pontificis* in Bullario nouo.

Prædicatorum Ordinem à multis Summis Pont. exemptum fuisse testantur eorum priuilegia, & habetur in compendio Indultorum eiusdem Religionis, & præcipuè à Gregor. XI. per eius *Const.* 7. in Bullario nouo, à Martino V. vt refert Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.* 2. *q.* 62. *art.* 3. de cuius amplitudine, & sanctitate agunt Azor. *d. p.* 1. *lib.* 12. *c.* 23. Fr. Emman. *tom.* 1. *q.* 2. *art.* 2. Suar. *d. tract.* 9. *lib.* 2. *c.* 6. Miranda *d. tom.* 1. *q.* 4. *art.* 5.

Minorum Ordo à pluribus Summis Pontif. exemptus fuit, & præcipuè à Clemente IV. vt testatur Fr. Emman. *d. tom.* 2. *q.* 62. *art.* 3.

Cruciferi approbati, & sub Sedis Apostol. protectione fuerunt recepti ab Vrbano III. vt constat ex eius Constit. quæ refertur in Bullario nouo *Constit.* 1. eiusdem Pontificis.

Seruorum Beatæ Mariæ Virginis Ordo ab Ordinariorum iurisdictione exemptus fuit ab Vrbano VI. vt habetur in Bullario nouo *Constitut.* 2. eiusdem Pontificis.

Minimorum Ordo receptus fuit sub protectione Sedis Apostol. à Sixto IV. vt habetur in Bullario nouo, *Constit.* 5. eiusdem Pontificis.

Theatini similiter recepti fuerunt sub protectione Sedis Apost. & à iurisdictione Ordinariorum exempti à Clemente VII. vt habetur in Bullario nouo *Constit.* 38. eiusdem Pontificis.

Clerici Regulares S. Pauli Decollati sub protectione Sedis Apostol. recepti fuerunt à Paulo III. vt habetur in Bullario nouo *Constit.* 5. eiusdem Pontificis.

Societas IESV recepta est sub protectione Sedis Apostol. simulque exempta, ac multis priuilegiis, munita à Paulo IV. *an.* 1540. & *an.* 1549. ex Fr. Emm. *citato loco*.

Clericos Regulares de Somascha eximit Sixtus V. vt habetur in Bullario nouo *Constit.* 4. eiusdem Pontificis.

Ministrantes infirmis eximuntur, & multis priuilegiis decorantur à Gregorio XIV. vt habetur in Bullario nouo *Constit.* 17. eiusdem Pontificis.

13 Deinde variæ Summorum Pontificum Constitutiones, ac ipsa Tridentina Synodus multis in locis prædictam exemptionem in aliquibus casibus restrinxerunt, quos quidem sigillatim referre cõstitui, cum annotationibus ad illorũ veram declarationem necessariis, vt Episcopis notum sit, quando de causis Regularium, & exemptorũ cognoscere, & in eos animaduertere possint. Nam in casibus enarrandis, in quibus Regulares omnes subsunt Episcopis, valent iidem Præsules punire, ac censuris eos inuoluere si contrafaciant, vt tenet Henriq. *in sum. lib.* 7. *c.* 25. §. 7. Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. p.* 1. *cap.* 8. *propè numer.* 19. Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiep. c.* 59. *vers. aliud est dubium*, nouissimè me citato *in hoc loco* Mendez à Castro *in praxi Lusit. p.* 2. *l.* 2. *c.* 1. *n.* 5. Marc. Anton. *var. resol. p.* 2. *casu* 35. Zerola *in praxi Episc. p.* 1. *verb. excommunicationis causa materialis*, §. 4. Laxxat. *in pract. quæst. Canon tit. de blasp. q.* 10. *a n.* 55. & Nouar. *in Lucerna Regul. verb. excommunicare*, *à princ.* Et plures casus in quibus Episcopus potest Regulares excommunicare, cumulãt Aloys. Ric. *in praxi aurea res.* 210. Laurent. de Franchis *vbi suprà q.* 6. Fr. Emman. *qq. Regul. tom.* 2. *q.* 2. *art.* 6. *&* *q.* 63. *art.* 11. Flamin. Paris. *de resig. benef. lib.* 3. *q.* 11. *ex n.* 8. Ceuall. *de cognit. per viam violent. p.* 2. *q.* 22. Narbon. *lib.* 59. *gloss.* 1. *ex n.* 230. *tit.* 4. *l.* 2. *Recop.* Cardin. Tusch *pract. conclus. E concl.* 244. 245. 565. *&* 566. Cened. *pract. & Canon. quæst. lib.* 1. *q.* 26. *n.* 6. *cum seqq.* Erasm. à Cochier *de iurisd. Ordin. in exemptos tom.* 1. *p.* 2. *q.* 41. *per tot.* Quamuis quoad Religiosos habentes priuilegiũ ne possint excommunicatione, suspensione, vel interdicto ligari, quale habent omnes Mendicantes, non posse ab Episcopis compelli censuris, defendãt Quarant. *in sum. Bullarij verb. præcedentia, vers. an in casu*, nouissimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccles. c.* 42. *n.* 26. Laurent. de Franch. *vbi sup. q.* 7. Sanch. *de matr. lib.* 7. *disp.* 33. *n.* 23. *& in præcepta Decalogi tom.* 1. *lib.* 2. *c.* 1. *n.* 14. Lezana *d. c.* 11. *n.* 14.

Primus igitur casus est. Regularis extra Monasterium degens, etiamsi sui Ordinis priuilegij prætextu tutus non est, quominus si deliquerit, ab Ordinario loci tanquam super hoc à Sede Apost. delegato, secũdum Canonicas sanctiones visitari, puniri & corrigi valeat, Concil. Trid. *sess.* 6. *de reformat. c.* 3. Marc. Anton. Cuch. *lib.* 2. *instit. maior. tit.* 6. *n.* 163. Paol. Fusch. *de Visit. lib.* 2. *c.* 17. *à n.* 1. *& c.* 20. *à n.* 7. Cened. *pract. & canon. quæst. lib.* 1. *q.* 26. *n.* 33. nouissimè Marcel. Vulpe *in praxi iud. fori Eccl. c.* 41. *à n.* 21. Laurent. de Franch. *vbi suprà q.* 5. *n.* 2. *& q.* 6. *vers. septimò fallit.* Lezana *d. cap.* 11. *num.* 8. Campan. *in diuers. Iuris Canon. rub.* 12. *cap.* 13. *à princip.* Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiep. Neapol. dec.* 223. *n.* 4. *p.* 1. *& dec.* 231. *p.* 4. Cuius decreti dispositio locum sibi vindicat † in Equitibus S. Ioan. Hierosolymitani, Nauar. *cons.* 21. incip. *An Milites S. Ioannis sub tit. de Regular. in antiq. & consil.* 12. *in nouis.* Sayr. *in floribus decisionum sub eodem tit. decis.* 26. Campan. *d. c.* 13. *n.* 22. Aloys. Ricc. *in collect. decis. p.* 3. *collect.* 503. *vers. Amplia primò, & d. decis.* 231. *n.* ... *p.* 4. Azor. *instit. moral. p.* 1. *lib.* 13. *c.* 4. *quæst.* 3. Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.* 2. *q.* 2. *art.* 4. *& q.* 63. *art.* 7. *vers. quinto* me citato *in hoc loco* Nouar. *de elect. fori sect.* 2. *q.* 69. *n.* 11. *in vlt. impress.* Et verbum illud, † *extra monasterium*, intelligitur dum non viuit sub Superiore conuentualiter, vt declarauit *Sacra Congr.* his verbis. *Regularis manens extra claustrum de licentia Superioris, etiam in domo deputata ad erectionem monasterij, nisi in dicta domo sit regularis obseruantia, vt saltem viuat sub Superiore conuentualiter, si deliquerit, potest puniri ab Ordinario*, referunt post multos Marc. Ant. Genuens. *in pract. Archiep. Neapol. c.* 59. *n.* 2. *ad fin.* me citato *in hoc loco* Ciarlin. *controu. forens. lib.* 1. *c.* 10. *n.* 6. Piasec. *in praxi noua Episcop. p.* 2. *c.* 3. *n.* 42. resoluit Campan. *d. c.* 13. *n.* 22. *in fine.* 14 15 16

Si tamen maneat de Superiorum licentia sub Regulari obseruantia in aliquo membro, vel grangia sui monasterij pro Religionis seruitio, si delinquat, non ab Ordinario, sed à suo Superiore puniri debet, secundum formam Concil. *sess.* 25. *de Regul. cap.* 14. quia cum huiusmodi Superior illi possit dare licentiam, Concil. Tridentin. *sess.* 25. *cap.* 4. & dicta loca sint membra & dependentia à suis monasteriis, censetur eudem iure, & gaudent priuilegiis suorum 17

monaſterium, *cap. recolentes, §. cæterùm, de ſtat, monach.* refert me non citato Aloyſ. Ricc. *deciſ.* 281. *n.*4. *p.*4. & me relato Ciarlin. *d.c.* 50. *n.*8.

18 Verùm ſi Regularis intra clauſtra monaſterij degat, & extra ea ita notoriè deliquerit, vt populo ſcandalo ſit, Epiſcopo inſtante, à ſuo Superiore intra tempus ab Epiſcopo præfigendum, ſeuerè puniatur, ac de punitione Epiſcopum certiorem faciat: ſin minus, à ſuo Superiore officio priuetur, & delinquens ab Epiſcopo puniri poſſit: ita habetur in Concil. Trident. *dict. ſeſſ.* 25. *cap.* 14. De cuius materia Nauar. *comm.* 2. *de Regular. n.* 63. Nald. *in ſumm. verb. Epiſcopus num.* 28. Portel. *in addit. ad dub. Regular. verb. punitio Relig. extra conuentum*, Villalob. *in ſum. tom.* 2. *tract.* 35. *diffic.* 3. *num.* 5. Diana *moral. reſol. p.* 3. *tract.* 2. *reſol.* 132. Duard. *in Bullam Cœnæ lib.* 1. *cap.* 1. *quæſt.* 4. *n.* 129. *ad fin.* nouiſſimè me citato *in hoc loco* Ciarlin. *forenſ. controu. lib.* 1. *c.* 50. *n.* 2. *&* 9. *cum ſeqq.*
19 Fr. Emman. *quæſt. Regular tom.* 2. *quæſt* 2. *art.* 6. *&* *q.* 63. *art.* 4. Armendar. *in addit. ad recopilat. legum Nauarræ l.* 2. *tit.* 18. *l.* 7. *de Relig. n.* 59 *cum ſeqq & fol.* 86. *n.* 71. Aldrete *in alleg. omnimoda Regularium exempt. part.* 1. *c.* 6. *n.* 9. Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſ. reſol.* 546. *in* 2. *edit. & in deciſ. Curiæ Archiepiſc. Neapol. deciſ.* 202. *num.* 6. *verſ. verùm, p.* 5. Fr. Laurent. de Peirinis *in formul. Regul. lit. P. cap.* 7. Ego ipſe *in collect. ad cap. vlt. n.* 8. *de ſtatu monach.* Emanauit Bulla S.D. Clementis VIII. contra Superiores non punientes ſuos ſubditos iuxta formam illius decreti ſub pœna priuationis ipſo facto dignitatum, & officiorum, & inhabilitatis, incip. *Suſcepti muneris*, *Romæ publicata in die* 18. *Martij* 1596. quam referunt Quaranta *in ſumm. Bullarij, verb. Exemptio*, Marc. Anton. Genuenſ. *dict. cap.* 39. *n.* 5. Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. part.* 1. *cap.* 8. *num.* 14. Ciarlin. *dict. cap.* 50. *num.* 9. nouiſſimè & latè Sperell. *deciſ.* 38. *n.* 12. *cum ſeqq.* Cocb. *de iuriſd. Ordinarij in exemptos part.* 1. *quæſt.* 17. *n.* 19. Piaſec. *in praxi noua Epiſcop. part.* 2. *cap.* 3. *num.* 44.
20 vbi *num.* 43. reſoluit † poſſe Regularem in caſu illius decreti deprehenſum in delicto deduci ad carcerem Epiſcopi, & ſumpta informatione ſuper delicto, dummodo ſine mora ſumatur, remitti cum copia proceſſus ad ſuum Superiorem puniendum cum præfinitione termini ad puniendum: de quo etiam Vgolin. *de offic. Epiſcopi par.* 1. *cap.* 20. *§.* 8. *n.* 1. *verſ. immo comprehendi*, Marc. Anton. Genuenſ. *d.c.* 39 *n.* 3. *in magnis* Ciarlin. *d.c.* 50. *num* 10. Portel. *in addit. ad dubia Regular. verb. punitio Relig. extra conuent. n.* 17. Lezana *in ſum. quæſt Regular. cap.* 16. *n.* 27. vbi vult intelligere in caſu, quo Epiſcopus timeret fugam Religioſi, de quo vide Cochier *de iuriſd. Ordin. in exemptos part.* 1. *quæſt.* 17. *n.* 28. *& de conſeruat. part.* 2. *quæſt.* 97. *n.* 4. Aldrete *de relig. diſciplina tuenda lib.* 2. *c.* 3. *num.* 40. Laurent. de Peirinis *in conſt. ſui ordinis Minim. conſtit.* 2. *Sixti IV. num.* 62. *&* 64 *& in formul. Regular. lit. P. cap.* 7. *num.* 2. & dicit Fuſch. *de viſitat. lib.* 2. *cap.* 17. *num.* 11. quod Epiſcopus loci litteras ſcribat Superiori monachi delinquentis de delicto commiſſo, & exceſſibus, de ſcandalo populo illato, & inſtabit, vt intra talem terminum præfixum ipſum punire velit, & de punitione facta ipſum Epiſcopum certiorem reddat, aliàs, ipſo Superiore negligente, poterit ipſe Epiſcopus eum punire, & illas litteras, quas requiſitorias vocamus, de punitione Monachi delinquentis in præſentia duorum teſtium ex communi practica aſſignari faciet, nouiſſimè Lauret. de Franchis *in controuerſ. inter Epiſcopum & Regulares pag.* 37. tradit obſeruari in Ordinariorum locorum Curiis quòd Regulares degentes in clauſtris, qui inueniuntur in domibus meretricum, vel aliàs notoriè delinquunt cum populi ſcandalo, iuxta *dict. c.* 14. carcerantur per eorum officiales, & non remittuntur ad ſuos Superiores antequam capiatur informatio delicti, & poſtea remittuntur cum copia actorum, præfixo termino Superioribus Regularibus ad docendum de punitione intra viginti dies, vel menſem. Conari tamen debet loci Ordinarius, quamprimum informationem capere, & quam citius poterit, remittere eodem die, quo fuerint capti, vel ſequenti: nam ſi differret capere informationem, & Regularem petentem nollet remittere, vt ipſum vexaret carceribus, crederem non euitare excommunicationem tanquam detinentem carceratum Regularem in caſibus non permiſſis à iure, iuxta gloſſ. *verb. capiunt. in Clem frequent. de exceſſib. Prælat.*

Ego ipſe *in collect. ad dict. cap vlt. num.* 8. refero me vidiſſe propria & originalia reſponſa Sacræ Congreg. Concilij Trident. *edita ſub die* 19. *Septembris* 1625. ad quædam dubia propoſita per D. Ioannem Cebicos Theſaurarium Cathedralis Eccleſiæ Manilæ Metropolitanæ Philippinarum, inter quæ quod attinet ad materiam Concilij *dict. cap.* 14. ita legi: *cum cap.* 14. *de Regularib ſeſſ.* 25. *det normam Epiſcopo procedendi in caſtigando delicta Regularium, qui degunt intra clauſtra, & extra ea notorie cum ſcandalo delinquunt, dubitatur an Epiſcopus ſtatim habita notitia delicti poſſit capere informationem, & illam ad Superiorem Regularis mittere, vt nequeat de eodem delicto ignorantiam præſumere? Congregat. reſpondit, poſſe. Dubitatur etiam, an ſufficiat quod Epiſcopus vnica vice Superiorem Regularem moneat, eique terminum præfigat ad caſtigandum ſubditi delictum: nam Religioſi aliqui in libris ab eis editis explicando verbum* inſtante, *aſſerunt neceſſe eſſe Epiſcopum monere, ac requirere dictum Superiorem duabus, vel tribus vicibus? Congregatio reſpondit, ſatis eſſe, vt Epiſcopus ſemel inſtet Superiori Regulari, eique tempus præfigat ab eiuſdem Concilij præſcriptum.* Deinde dubitatur, *eo quod eodem c.* 14. *Superiori Regulari præcipitur quod Epiſcopum certiorem faciat de punitione intra tempus ab eodem Epiſcopo præfixum, an ſufficiat quod Superior Regularis ad Epiſcopum mittat copiam tantum ſententiæ, vt Religioſi dicunt, vel debeat remittere acta omnia ſuper delicto actitata ad effectum, vt Epiſcopus videre poſſit ſi in hoc adimpleta fuerint verba Concilij in d. cap.* 14. *vt ſeuerè puniatur necne, Congregatio reſpondit nõ ſufficere, vt Superior Regularis, ſententiam, aut etiã acta ad Epiſcopũ trãſmittat, ſed opus eſſe, vt de punitione ipſa & ſententiæ executione Epiſcopũ certiorem faciat.* Denique dubitatur, *an quod conceditur Epiſcopo in præfato c. ſuper Regulari, qui intra clauſtra monaſterij degit, & extra ea notoriè cum ſcandalo deliquerit, intelligatur etiam cum delictum commiſſum fuerit intra Eccleſiam vel clauſtra? Congregat. reſpondit facultatem Epiſcopo attributam Regulares notoriè, & cum ſcandalo extra clauſtra delinquentes, vendicare ſibi locũ etiã cum Regulares notoriè, & cum ſcãdalo intra Eccleſiam delinquunt, non ita ſi intra clauſtra.* Hactenus declaratio ſacræ Congr. quam originalem præ manibus habui Refert Summus Pont. Paulus V. *in quadam ſua Conſtit.* 34. *aliàs* 23. incip. *Religioſorum* 14. *Auguſti* 1607. *in Bullario nouo tom.* 3. *pag.* 223. quod in ſacra Congreg. S.R.E. Cardinalium Tridentini Concilij interpretum expoſitum fuit in Hiſpaniarum Regnis, quoſdam Ordinarios locorum contendere Religioſos intra clauſtra degentes coram ipſis Ordinariis conueniri debere in cauſis ciuilibus, *cap. volentes, de priuil. in* 6. comprehenſis, propter illius innouationem à Concilio Trid. factam *ſeſſ.* 7. *cap.* 14. quo præfatos Religioſos eorum priuilegiis abrogatis, defendunt comprehendi. Præterea eoſdem

dem locorum Ordinarios pariter contendere eos-
dem Religiosos intra claustra degentes in prima in-
stantia coram ipsis conueniri debere, ex decreto
eiusdem Concilij Trid. *sess.* 24. *cap.* 20. *de reform.* Et
subdit ab eadem sacra Congr. fuisse responsum, ne-
que Constitutione in generali Concilio Lugdunen-
si edita, quæ incipit, *Volentes*, neque decreto Con-
cilij Trid. *cap.* 14. *sess.* 7. comprehendi Regulares,
ideoque eos iuxta eorum priuilegia coram suis Su-
perioribus, vel Conseruatoribus esse conueniendos:
necnon decretum eiusdem Concilij Tridentini *dict.*
cap. 20. *sess.* 24. *de reform.* ad Regulares non pertine-
re, nec eorum Conseruatorias imminuere, nec quo-
ad primam illarum instantiam aliquid noui induce-
re: quam declarationem idem Summus Pont. in ea-
dem constitutione approbat, & seruari mandat qui-
buscumque non obstantibus, &c. Quidquid huic
declarationi respondere studeat Hieron. Roderic.
in compend. quæst. Regular. resolut. 62. *num.* 8. nouissi-
mè Gregor. XV. *in sua Constitut.* incip. *Inscrutabili*,
sub dat. Nonis Februar. 1622. expressiùs censuit Re-
gulares circa personas intra septa degentes, aut
circa clausuram ipsam delinquentes ab Episcopo
loci tanquam ab hæc Sedis Apost. delegato quo-
ties, & vbi opus fuerit puniri & corrigi posse; quod
Lotter. *de re benefic. lib.* 1. *quæst.* 24. *num.* 66. & 67. ait
non intelligi de notoriis tantùm delictis, & quæ
sunt scandalo toti populo, quasi quòd Constitutio
debeat sumere hanc interpretationem à decreto sa-
cri Conc. *in d. c.* 14. Sed de omnibus indistinctè, cum
in legibus indefinita oratio æquipolleat vniuersali.
Vnde bene resoluunt Cochier *de conseruat. part.* 2. *q.*
502. *à num.* 5. & Laurent. de Peirinis *d. litt. P. c.* 7. *n.* 3.
quòd si Regularis delinquat ita intra claustra, vt de-
lictum extra claustrorum metas exiens, generet in
populo scãdalum, non per hoc tamen potest ab Epi-
scopo in casu negligentiæ ipsius Superioris puniri;
nec potest Episcopus hoc casu Prælato instare vt ta-
lem delinquentem puniat; nam hoc delictum non
est commissum extra claustra, quod necessariò re-
quiritur ad hoc vt Episcopus possit Superiori insta-
re vt puniat, sicut ipse de Peirinis ratiocinatur.

21 *Secundus.* Ordinarij tanquam Sedis Apostol. dele-
gati in causis mercedum, & miserabilium persona-
rum Regulares debitores extra monasterium degen-
tes cogere, & compellere ad soluendum debitum
possunt, quamuis certum iudicem à Sede Apostol.
deputatum in partibus habeant, & in aliis quoque, si
ipsum iudicem non habuerint, priuilegiis, exemptio-
nibus, &c. nequaquam valituris, ita habetur in Cõc.
Trident. *sess.* 7. *de reformat. cap.* 14. & per illud resol-
uit Marcel. Vulpe *d. c.* 42. *n.* 24. subdens eius aucto-
ritate in dictis causis Ordinarium posse procedere,
causasque cognoscere, & ipsos ad soluendum debi-
tum cogere; si verò degunt Regulares intra claustra,
ait esse conueniẽdos coram suo Superiore. Lauret. de
Franchis *vbi suprà q.* 5. *n.* 1. *pag.* 310. De cuius Con-
22 cilij materia aliqua tradunt † Gutier. *pract. l.* 3. *q.* 10.
Aloys. Ricc. *in collect.* 503. *vers. tertius*, & *in praxi*
fori Eccles. decis. 651. *in* 1. *editione*, & *resol.* 547. *n.* 1.
in secunda editione, & *in decis. Curiæ Archiep. Neapol.*
decis. 14. *part.* 4. Fusch. *de visitat lib.* 2. *cap.* 15. *n.* 44.
& *c.* 16. *n.* 1. Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici*
part. 1. *c.* 3. *num.* 34. Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.* 1. *q.*
65. *art.* 5. & *tom.* 2. *q.* 2. *art.* 8. Ceual. *commun. contra*
communes tom. 4. *q.* 897. *sub n.* 813. Flamin. *de resignat.*
l. 3. *q.* 11. *n.* 7. *vers. tertio*, Campan. *in diuersorio Iuris*
Canonici rub. 12. *c.* 13. *à n.* 29. Thom. Triuis. *decis.* 36.
n. 2. *l.* 1. Cened. *Canon. q. l.* 1. *q.* 26. *n.* 33. *in med.* Lezan.
d. c. 11. *num.* 10.

Difficultas est, an illa Conciliaris dispositio *in d.* 23
cap. 14. deroget in totum Innocẽtij IV. Constitutio-
ni *in c.* 1. *de priuil. lib. sexto*? In quo dubio pro meliori
d. c. 1. intellectu aduertendum duxi illum locum ob-
tinere, quando exemptionis priuilegium est loco
certo circumscriptum, & ideò extra illum sic exem-
pti contrahens, vel delinquens coram loci Ordina-
rio conuenitur; non vero locum habere quando sunt
exempti non ratione certi loci, sed personarum, quia
vbicumque contraxerint, vel res sita sit, vel delictum
commiserint, minimè coram Ordinariis conueniri
debent, neque illa Innocentij Constitutione sunt
comprehensi. Ita Mar. Socin. *in c. recipimus, à num.* 57.
de priuileg. Couar. *pract. cap.* 11. *num.* 5. Fr. Emman.
quæst. Regul. tom. 2. *q.* 63. *art.* 3. Aldrete *in alleg. pro*
omnimoda Regularium exempt. part. 1. *c.* 8. *n.* 17. Hoc
supposito aliqui apud Aldret. *in d. alleg. p.* 1. *c.* 3. *n.* 13.
tenent Regulares esse absolutè sub Ordinaria iuris-
dictione in casibus dict. Const. & vltra eos in illis
duobus Concilij casibus, videlicet in causis merce-
dum, & miserabilium personarum, & in aliis causis
ciuilibus, si non habent certum iudicem à Sede Apo-
stol. deputatum in partibus, qui duo casus intelligẽ-
di sunt de Regularibus extra claustrum degentibus,
vt resoluit Marc. Vulpe *d. c.* 42. *n.* 24. vbi tamen subdit
Gregorium XIII. concessisse omnibus Regularibus
Italiæ, vt sibi Conseruatores eligerent, coram quibus
conueniẽtur; & ideo refert idem Aldrete *d. p.* 1. *c.* 7. *n.*
2. super hoc à *Sacra Congr.* ita decisum fuisse. *Sacra*
Card. Congr. Concil. Trident. Interpretum declarauit
neque Constitutionem in generali Concil. Lugdunen.
editam, quæ incip. *Volentes, neque decreto eiusdem Con-*
cilij sess. 7 *de reform. c.* 14. *comprehendi Regulares, ideóq;*
iuxta eorum priuilegia coram suis Superioribus, vel
Conseruatoribus esse conueniendos; me citato *in hoc loco*
Nouat. *in lucerna Regul. verb. causa n.* 3. & 4.

Tertius. Sicut nulli licet imprimere, vel imprimi 24
facere quosuis libros, nisi prius examinati, probatiq;
fuerint ab Ordinario sub pœna anathematis, & pecu-
niæ appositæ in Concil. Lateran. *sess.* 10. *de impressio-*
ne librorum, ita etiam Regularibus non licet absque
prædicta Ordinarij examinatione, & approbatione
vltra licentiam à suis Superioribus impetratam, li-
bros per eos iuxta formam suarum Ordinationum re-
cognitos imprimere, aut imprimi facere, & ita Re-
gulares pro licentiis obtinendis ad imprimendos li-
bros Ordinariis subiiciuntur, colligitur ex Concil.
Trid. *sess.* 4. *in decreto de editione, & vsu sacrorum li-*
brorum, dixi *alleg.* 90.

Quartus Episcopus vti à Sede Apost. delegatus co- 25
gere potest Regulares suæ diœcesis, vt lectionem
Sacræ Scripturæ in monasteriis suis habeant, si com-
modè fieri potest, vigore dispositionis Concil. Trid.
sess. 5. *de reformat. c.* 1. *vers. in monasteriis*: de cuius ma-
teria dixi supra *alleg.* 56. *num.* 16. & 17. & ibi per me
citatis adde Campan. *dict. cap.* 13. *n.* 5. Lezana *dict.*
cap. 11. *n.* 11. Marcel. Vulpe *dict. cap.* 42. *n.* 12. vbi
num 13. *in fine* ait posse Episcopos procedere contra
Regulares errores prædicantes, & *n.* 14. & contra
eos, qui reuelationes, aut miracula non authentica
prædicauerint.

Quintus. Regulares in Ecclesiis, quæ sui Ordinis 26
non sunt, prædicare volentes vltra suorum Superio-
rum licentiam, Episcopi etiam licentiam impetrare
coguntur, sine qua nullo modo in eis prædicare va-
lent. Concil. Trident. *sess.* 5. *de reformat. cap.* 2. Laur.
de Franchis *d. cap.* 6. *vers.* 1. Si verò in Ecclesiis, quæ
sui Ordinis sunt, prædicare voluerint à Superiori-
bus de vita, moribus, & scientia examinati, & appro-
bati cum eorum licentia se coram Episcopo præsen-

tate,& ab eo benedictionem petere tenentur; ita disponente Concil. Tridënt. *d.c.* 2. & dixi suprà *alleg.* 76. & ibi citatis adde Cened. *d. q.* 26. *n.* 12. Marcel. Vulpe *d.c.* 42. *n.* 3. vbi *n.* 4. quòd possunt Episcopi compellere Regulares ad emittendam professionem Fidei antequam prædicationis munus incipiant, si ita ipsis Episcopis videbitur.

27 *Sextus.* Regulares, quamuis exempti, subiiciuntur Episcopis quoad Ordines suscipiendos, itaut vetentur Ordines suscipere ab alio Antistite, quam ab Episcopo illius loci, cui à Superiore Regulari deputati fuerunt, vt dixi *alleg.* 4. *à n.* 58. & ibi per me citatis adde Campan *d.c.* 3. *n.* 32. *cum seqq* Cochier *de iurisd. Ordin. in exemptos p.* 2. *q.* 45. *num.* 49. Flamin. *d. num.* 7. *vers. nono.*

28 *Septimus.* Episcopi super Regulares, etiam Ordinis S. Ioannis Hierosolymitani, habent auctoritatem in concernentibus curam animarum, quam ipsi exercent. ex Constit. Pij V. incip *Exposcit, sub die* 22. *Septembr.* 1571. Marcel. Vulpe *d.c.* 42. *n.* 7. Lauret. de Franchis *d. q.* 6. *vers. nono.*

29 *Octauus.* Episcopalis auctoritas in Regulares versatur circa Confessiones audiēdas, cum nullus etiam Regularis possit illas audire, nisi Parochiale retineat beneficium, aut ab Episcopo per examen idoneus iudicatus approbationem obtineat, iuxta Concil. Trid. *sess.* 25. *de reformat. c* 15. & dixi latè suprà *alleg.* 25. *n.* 24. *cum multis sequentibus*; adde Flamin. *d. n.* 7. *vers. decimoquarto.* Lauret. de Franch. *vbi suprà q.* 6. *vers. tertiò fallit.*

30 *Nonus.* Regulares etiam exempti, si in loco non exempto Ecclesiam ædificare voluerint, id facere nō possunt sine Episcopi diœcesani cōsensu, & ita Episcopalis auctoritas in Regulares versatur circa constitutionem Ecclesiarum, & monasteriorum ab eis in loco non exempto ædificandorum, de quo dixi suprà *alleg.* 26. *n.* 3. *cum seqq.*

31 *Decimus.* Vt Episcopi in omnibus monasteriis sibi subiectis Ordinaria, in aliis verò, Sedis Apostolicæ auctoritate clausuram Sanctimonialium, vbi violata fuerit, diligenter restitui, & vbi inuiolata est, conseruari maximè procurent, ex Conc. Trid. *sess.* 25. *de Regul. c.* 5. Laut. de Franchis *d. q.* 6. *vers. decimoquinto,* de quo egi *alleg.* 101. *per totam.*

32 *Vndecimus.* Regulares omnes etiam exempti, subiacent Episcopis in colendis festis: dies enim festos, quos in sua diœcesi Episcopus seruandos præceperit, Regulares quoque seruare tenentur, vt habetur in Concil. Trident. *sess* 25. *de Regularib. c.* 12. Aloys. Ricc. *in praxi rerum resolut.* 210. *vers. sexto,* me citato Trullench. *in Exposit. decalogi lib.* 3. *c.* 1. *dub* 3. *n* 12. Fusch. *de visitat lib.* 2. *cap.* 15. *num.* 63. Cochier *de iurisd. Ordinarij in exempt. p.* 2 *quæst.* 45. *num.* 55. Marc. Vulpe *d. cap.* 42. *num.* 10. Lauret. de Franchis *vbi suprà quæst.* 6. *vers. sexto fallit.* nouissimè me citato *in hoc loco* Non. *in lucerna Reg. verb. festus dies*: quo textu suffultus Fr. Emman. *quæst. Regul. tom* 2. *quæst.* 70. *art.* 1. hæc inter alia scribit verba. *Quod Iuri consonum esse patet; regimen enim monasteriorum, quoad celebrationem festorum ad Episcopum pertinere videtur argum. c. de his, d.* 23. *& c. singulos,* 9. *q.* 3. *c. qui verè,* 16. *q.* 1. &

33 clarius *art.* 2. † Et peccant contra præceptum obseruationis festorum, à qua obligatione non eximuntur Regulares, cum nullum, quod viderim, illis sit priuilegium concessum, quo in diebus festiuis possint in opere suorum monasteriorum operibus seruilibus sæculares, & ipsi Religiosi occupari, quapropter vt iam licitè facere, aut permittere possint, petere licentiam ab Episcopis tenentur, qui ad hæc, & alia minimè dispensanda habēt consuetudine auctoritatem: sine dicta enim licentia laborantes, & Prælati permittentes laborare in dictis diebus peccato sunt irretiti. Circa quam festorum obseruationem emanauit præsens Sacræ Congreg. decretum. *Congregatio Concilij censuit decretum c.* 12. *vers. dies etiam festi, sess.* 25. *de Regular. ita esse intelligendum,* † *vt Regularium* 34
ritus illis festis semper permaneant quoad Missas celebrādas, & cætera diuina Officia, tam publicè, quam priuatim ab ipsis Regularibus in eorum Ecclesiis persoluenda: nec circa hæc ab ipsis quoquo modo quicquā contrariū eisdem Regularibus præcipi posse, quod si de facto præceperint Regulares, neutiquam ipsis Episcop. obedire teneri. Verum † *quoad conciones, & lectiones, quas iidem Re-* 35
gulares ad populum habuerint, debere se conformare Euangeliis, & Epistolis quibus clerus sæcularis vtitur illis diebus festis, referunt Quaranta *in summ. Bullary, verb. priuilegia Regularium,* Piasec. *in praxi noua Episcopali d.c.* 3. *n.* 59. Marcel. Vulpe *d c.* 5. *n.* 19.

Episcopus etiam antiquorum Canonum dispositione festos dies in propria diœcesi cum clero, & populo indicere valet, *cap.* 1. *de consecr. distin.* 3. *cap. conquestus, de feriis,* Couar. *var. lib.* 4. *cap.* 19. *num.* 9. *vers. præter hos festorum dierum,* Tabien. *in sum. verb feria* §. 9 nouissimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori eccl. c.* 5. *num.* 11. Filliuc. *in quæst. moral. tract.* 27. *c.* 6. *q.* 3. *num.* 83. Paul. Laym. *in theolog. mor. lib.* 4. *tract.* 7. *c.* 1. *num.* 3. Bonacin. *in* 3 *præceptum Decalogi disp* 5. *quæst. vni part.* 1. *num* 3. Trullench. *d. lib.* 5. *cap.* 1. *dub.* 2. *n.* 2. Azor. *instit. moral. part.* 2. *lib.* 1. *cap.* 26. *q.* 1. & *quæst.* 4. resoluit non posse Episcopum dies festos sacrare iis, qui non sunt auctoritate Romani Pontif. in Sanctorum numerum adscripti, de quo etiam Cartasco *super aliquas leges noue recopil. c.* 2. *num.* 52. Sanch. *in præcepta Decalogi lib.* 2. *cap.* 42. *n.* 9. Suar. *tom.* 1. *de Relig. lib.* 2. *de diebus festis cap.* 11. *num.* 3. nouissimè Doctissimus D. meus Felix Contelor. *in tract. de canonizat. Sanctor. cap.* 4 *num* 15. Hinc etiam cum Rota firmat solum Papam indicere posse festum in honorem non canonizatorum, Fagundez *in quinque Ecclesiæ præcepta lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 5. vbi *num.* 15. *vers dubitari hic potest,* cum Suar. *d.c.* 11. *n.* 4. & 5. resoluit posse Episcopum dies festos consecrare in honorem Sanctorum, qui iam sunt beatificati, non tamen canonizati. Adhibetur autem populus, non quidem vt cum Episcopo statuat venerandos dies, sed potius vt ab eo audiat Præsul si multiplicitate festorum oneretur, quæve sint, quæ ex consuetudine coli omissum est; aut si patronorum Ecclesiarum festa venerari præcipiantur necne: nam his, atque aliis auditis solus Episcopus statuet, Petr. Greg. *lib.* 1. *partit. iuris Canon. tit.* 19. *cap.* 4. *schol.* 3. Azor. *d. cap.* 26. *q.* 2. vbi latè Fagundez *d. cap.* 3. *à num.* 8. latè Castr. Palao *in opere moral. tract.* 9. *disp.* 2. *punct.* 2. *n.* ... *cum seqq.* vbi sæpissimè *hoc in loco* me citat. Quinimò † abrogabit aliqua, 37
vel subrogabit, prout sibi videbitur magis expedire, itaut non prodigus, sed parcissimus in institutione festorum sit, vt admonet Sayr. *in claui Regia l.* 7. *c.* 3. *n.* 16. *propè finem.* Fagundez *d. l.* 1. *c.* 6. *n.* 4. vbi ait Episcopos debere potius abrogare dies festos, quàm nouos introducere, si multitudo illorum sit.

38 Vnde obseruationem festorum ad publicum Dei cultum ordinatam, cum inter spiritualia contineatur, sæcularis Princeps non potest subditis suis indicere, & præcipere sine auctoritate Episcopi, Abb. *in c.* 1. *n.* 2. *de feriis.* Azor. *d.c.* 26. *q.* 5. D. Contelor. *d.c.* 4. *n.* 16. Trull. *d. lib.* 3. *c.* 1. *dub.* 2. *n.* 3. vbi idem ait de festis indictis à Rectoribus Academiarum Ecclesiastica facultate carentibus, Suar. *d. lib.* 2. de diebus festis *c.* 12. *n.* 2. Filliuc. *dict. cap.* 6. *q.* 7. *n* 93. Bonacin. *dict. q. vnica punct.* 1. *n.* 5. latè Fagundez *d. lib.* 1. *c.* 5. vbi *c.* 6. latè differit

serit quid possit consuetudo laïcorum circa dies festos quoad eorum introductionem & abrogationem? vbi tandem *num.6.* concludit consuetudinem laïcorum separatam à consuetudine Ecclesiasticorum, & ab Episcopo non approbatam non posse dies festos introducere, aut abrogare, de quo etiam Castr. Palao *d.disp.2.punct.2.num.9.* vbi *n.10.* ex hoc infert potestatem laïcam præcipientem aliquos dies feriare, intelligere de feria honoraria, & politica, non religiosa, Trul. *d. dub.2.n.4.*

39 Et quòd Episcopus in Synodo absque populi consensu possit indicere festa obseruanda de præcepto, tenent Cassan. *in catalog. gloriæ mundi p.3. consid.*48. Marc. Anton. Genuens. *in praxi Neapol.c.51.* vbi respondet ad text. *in c. fin. de ferijs,* refert me citato Castro Palao *d.disp. 2.punct. 2.sub n.6.* Trullench. *d.lib.3.c.1. dub.2. n.2. post princ.* vbi citat meipsum *in hoc loco.*

40 Circa festorum obseruationem aduertendum duxi à *Sacra Congreg.* decisum esse *licere diebus festis dare operam rebus ad vitam necessarijs, tempore perituris; præsertim tempore vindemiarum, & messium, ac collectionis fructuum, vel vbi necessitas vrgeat, aut suadeat pietas; ad iudicium scilicet Ordinarij, ne priuatis affectibus, ac domesticarum rerum studio aliqui eo perducantur, vt ea indulgentia alijs etiam casibus abutantur. itaque rursum ibidem censuit prætextu mercatuum, nundinarum, & feriarum festa nullatenus esse violanda: cæterum his diebus licere sarcinas, & onera nundinarum causa exonerare, inceptúmque iter, Missa tamen prius audita, prosequi, non autem sarcinas componere, & iumenta onerare ad iter de nouo accipiendum. aut merces quibuscunque etiam viatoribus, & clausis apothecis vendere, nisi tantum ad victum necessaria, & alia minuscula, & modici momenti operata confecta pro transeuntium hospitum, aduenarum, & externorum vrgenti, & præsentanea necessitate, & opportunitate. Qua in re Episcopi propositis edictis curare debent, vt festi dies debita obseruatione colantur, & populorum eò confluentium necessitatibus, quantum sine diuina offensione fieri potest, consulatur,* refert Quaranta *in sum. Bullarij, verb. dies festi* & Marcel. Vulpe *d. c. 5. n. 18.*

Si dubitetur an adsit sufficiens necessitas laborandi in die festo, recurrendum est ad Episcopum, vel saltem ad Parochum pro facultate obtinenda, iuxta consuetudinem loci; vel saltem standum erit iudicio boni, & prudentis viri; nam possessio stat pro præcepto, & causa dubia non tollit obligationem præcepti, Filliuc. Sayr. Suar. Reginald & alij, quos refert & sequitur Bonac. *d. disp.5.q. vnic punct.3. num.14.* vbi *num.21.* cum multis resoluit in dubio causæ iustæ, & sufficientis ad seruiliter laborandum adeundum esse Episcopum, si commodè adiri potest: Episcopus enim dispensare potest in casibus frequenter contingentibus; si verò commodè adiri nequeat Episcopus Parochus potest ob iustam causam facultatem ad tempus, non verò in perpetuum concedere; subditque idem Bonacin. Episcopum posse in obseruatione festorum cum personis particularibus, aut etiam cum populis dispensare, etiamsi dies festi non ab ipso Episcopo, sed à Summo Pont. indicti sint, vel communi consuetudine seruentur, nam hæc potestas in Episcopo necessaria est ad rectam animarum gubernationem, saltem pro casibus repentinis, & frequentioribus, & demum tenet Episcopum dare posse facultatem seruiliter laborandi, ea conditione seu onere adiecto, vt aliquid eroget ad emendas vestes pro Ecclesia, aut oleum pro luminaribus, vel quid simile fiat in vsus pios.

41 Contra laïcos non obseruantes festa procedere potest Episcopus, vt definiuit Pius V. *in sua Constit.5. § Cum verò, vers. in alijs autem.* Sot. *de iust. lib. 2. q. 4. art. 4. post med.* Couar. *de sponsal. p. 2 c. 6. n. 18.*
† Possunt etiam Superiores laïci pro eorum obseruatione statuere, & pœnas contra violantes ea iam indicta ab Ecclesia imponere, *c. irreligiosa, de consec. dist. 3. l. 1 & toto tit. C. de ferijs,* & pro relaxatione dictæ prohibitionis, & pœnarum indictarum licentiam operandi, & contrauueniendi concedere, Sot. *d. art. 4. post med.* Alderan. Mascard. *de generali stat. interpr concl. 1. num. 257.* vbi subdit, quòd laïci sic operantes initiio licentiæ à superiore sæculari illis concessæ, possunt nihilominus puniri à Superiore Ecclesiastico, non obstante huiusmodi licentia; quæ tantum operabitur, quod contrauueniens obseruationi festorum non poterit puniri pœnis in edicto laïci contentis, & Alderan. *d. concl. 1. n. 256.* resoluit à Superiore sæculari puniri non posse laïcos non obseruantes cum licentia Episcopi prohibitionem à se factam circa festorum obseruantiam. Trullench *d. lib. 3. c. 1. dub. 6. n. 12.* vbi ait posse Episcopum concedere licentiam laborandi in die festo cum onere, & conditione, vt aliquid erogetur ad emendas vestes pro Ecclesia, aut oleum pro luminaribus, aut aliud simile; quia hoc non imponitur tãquam pretium, sed tanquam compositio, & commutatio. & *num. 15.* subdit in dubio causæ iustæ, & sufficientis ad laborandum adeundum esse Episcopum, si commodè adiri potest; si verò commodè adiri nequeat, posse Parochum ob iustam causam facultatem ad tempus, non verò in perpetuum concedere. 42

Duodecimus. Regulares interdicta, & censuras ab Episcopo promulgatas in eorum Ecclesijs publicare, si Episcopus præcipiat, ac eas seruare tenentur, vt habetur in Conc. Trid. *sess 25. de Regul. c. 12* quod antea dispositum erat *in c. cùm & plantare, §. Excommunicatos, de priuil.* Ita Henriq. *in sum. lib. 13. c. 42. §. 3 in fine,* Franch. Leo *in thesauro fori Eccles. p. 1. c. 7. n. 19.* Cochier. *de iurisd. Ordinarij in exemptos, p. 2. q. 45. n. 46.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea res. 210. vers quintò,* Fusch. *de Visitat. lib. 2. c. 15. n. 62.* Piasec. *in praxi noua Episcop. p. 2. c. 3. num. 47. vers. censuras,* Fr. Ioan. de la Cruz *de statu Relig. lib. 2. c. 7. dub. 2.* nouissimè Lauret. de Franch. *in tract. de controuers. inter Regul. & Episc. q. 6. vers. quintò fallit.* & *q. 20.* resoluit quòd si Regularis sit excommunicatus à Iure, potest Episcopus mandare ipsum denunciari publicè, vt euitetur. Et non modò Regulares seruare Episcoporum interdicta præcipiuntur, sed etiam quod nec celebrare in locis ita interdictis faciant, nec excommunicatos ad diuina, aut Ecclesiasticam sepulturam admittant, *d §. excommunicatos, c. Episcoporum, de priuil. in 6. c. is qui, §. is verò de sent. excomm. eod. lib.* cùm priuilegiati, & exempti Religiosi teneantur vitare excommunicatos, & nominatim interdictos, vt *d. §. excommunicatos,* vbi Abb. *num.*... Couar. *in c. alma p. 1. §. 1. num. 2.* Vgolin. *de censur. tab. 2. c. 23. in princ. à n. 2.* Sayr. *eod. tract. lib. 2. c. 11. n 32.* 43

Dubitari non abs re potest, an per Concil. *d. c. 12.* reuocata sint priuilegia Regularibus concessa ad celebrandum tempore interdicti, & admittendos laïcos ad Diuina eodem tempore? Partem affirmatiuam constanter tuentur Nauar. *in man cap. 27. num. 190.* & latiùs ex professo *cons. 7. de priu. in nouis,* cuius sententiam verissimam esse contendit Nicol. Garc. *de benef. part 3. c. 2. à num. 718* & consultos ab Episcopo Abulensi respondisse Illustriss. Cardinal. testatur idem Garc. *p. 5. cap. 8 n. 87. vers. Ad octauum,* nam proposita quæstione prædicta in hæc verba responderunt: *Priuilegia si ante Concilium concessa fuerunt, vtique re-* 44

nocata existunt. Et idem decisum fuisse in alia causa refert Armend. *in addit. ad recop. legum Nauarræ l.2. tit.18.l.7.n.73.* in hæc verba. *Priuilegia Regularium, quod non teneantur seruare interdicta aliquibus diebus tantum, si ante Concilium concessa fuerunt, reuocata sunt.* Quamuis contrariam negatiuam, quod Trident. in decreto specialia Regularium priuilegia, vt pro suis festis, & aliis certis diebus non seruent interdicta, non sint reuocata, teneantur Henriq. *in sum. lib.13. c.40.§.1.* Sayr. *de censuris lib.5.c.13.n.24.& 25.* Fr. Emman. *in Bullam Cruciatæ §.5.n.15.& in addit n.13. & 35.& quæst.Reg.tom.1.q.112.art.1.* Fr. Ioan. de la Cruz. *d.c.7.dub.2.concl.2.* Bonac. *de censur.extra Bullam Cœnæ disp.2.q.8.punct.4.n.18.* Non posse tamen Episcopum denuntiare Regulares non incidisse in excommunicationẽ à Iure, vel Apostolicis Constitutionibus inflictam, resoluit Marcel. Vulpe *d cap.42. n.25.* & me citato *in hoc loco* Nouar. *in Lucerna Regularium verb.interdict.n.2.*

45 *Decimus tertius.* Clerici omnes tam sæculares, quã Regulares, quicunque etiam monachi ad publicas processiones vocati accedere per Episcopos compelli possunt, iis tantùm exceptis, qui in strictiori clausura perpetuò viuunt, iuxta Conc. Trid. sanctionẽ *sess.25. de Regul.c.13.* Lauret. de Franch. *vbi suprà, c.6.vers.2.* de quo multa suprà *alleg.78.à n.14.* & ibi citatis adde Marcel. Vulpe *d.c.42.n.8.*

46 *Decimus quartus.* Episcopis quoad renunciationes faciendas Regulares omnes subiiciuntur: quandoquidem nulla renunciatio, aut obligatio antea facta, etiam cum iuramento in fauorem cuiuscunque causæ præualeat, nisi cum licentia Episcopi, siue eius Vicarij fiat intra duos menses proximos ante professionem, ac non aliàs intelligatur effectum suum sortiri, nisi secuta professione, ita disponente Concil. Trid. *sess.25.de Regul.cap.16.* de cuius materia multa adduxi *in alleg.99.* & *ibi* citatis adde Marcel. Vulpe *d.capit.42.n.13.*

47 *Decimus quintus.* Nouitiis nolentibus profiteri, sed è Religione volẽtibus egredi, sunt restituenda omnia bona, quæ tempore ingressus detulerunt in monasterium, nec quid minimum ex eis retinere valent religiosi, quod vt rectè fiat, Episcopus, etiam per censuras Ecclesiasticas, si opus fuerit, compellere poterit Superiores Regulares, vt habetur in Concil. Trid. *d.c.16. in fine*, & dixi *alleg.101. à num.36.* & *ibi* citatis adde Marcel. Vulpe *d.c.42.n.11.* Lauret. de Franchis *vbi suprà, q.5.n.10.*

48 *Decimus sextus.* Regularis quicunque prætendens per vim, & metum ingressum esse religionem, aut etiam dicens ante ætatem debitam professionem emisisse, aut quid simile, velítque habitum dimittere quacunque ex causa, aut cum habitu discedere sine licentia Superiorum, non erit audiendus, nisi intra quinquennium tantum à die professionis, & tunc non aliter nisi causas, quas prætenderit, deduxerit coram Superiore suo, & Ordinario, per Concil. Trident. *sess.25.de Regul.c.19.* de cuius materia tractaui *alleg.104.*

49 *Decimus septimus.* Religiosi de manibus laïcorum Ecclesias recipere sine consensu Episcopi non possunt, *cap.decimas 16.q.7.cap.quod autem, in fine, cap. illud, vers. tum quia cap. nullus, de iurepatron. cap. cum & plantare, in princ. vers. Ecclesias, de priuil.* vbi Ant. & Abb. Lambertin. *de iurepatron. part.2.lib.1.quæst.1. art.9.& 20.* Intellige de donatione Ecclesiæ, quam laicus detinet, non ita tamen in donatione iurispatronatus facta loco religioso, quia tunc Episcopi consensus minimè necessarius est, vt dixi *allegat.71. num.12.* Ratio differentiæ est, quia cum iuspatronatus à patrono transferatur, qui verus est ipsius dominus, illudque iustè possidet ex Ecclesiæ concessione ratione fondationis, vel dotationis, iuxta text. *in cap.decernimus,* cum multis *ibid.16 q 7.c.3 & per totum, de iurepatron.* meritò talis donatio facta à domino, qui magis capax, & habilis est ad illud obtinendum, rata & firma manere debet absque aliquo Episcopi consensu. At verò laïcus detinens Ecclesiam iniustè donat id, quod suum non est, nec retinere potest, & ideò ius illud transferendi in Ecclesiam minimè ad eum pertinet, sed ad Episcopum, iuxta generalem reg. text. *in cap. omnes Basilicæ, 16.quæst.7.* meritóque Pontificiæ leges, quæ permiserunt Ecclesias sic malè detentas in locum religiosum transferri, requirunt eiusdem Episcopi consensum, vt post Roch. multis explicat latè Lambertin. *d.art.9.à num.36.*

Decimusoctauus. Episcopus potest compellere Regulares siue Religiosos exemptos ad reddendam coram se gestæ testamẽtorum executionis rationem, ac eos punire, si malè gesserint, *Clement.1.de testament.* ad quod plures citaui Doct. *alleg.82.* & ibi citatis adde Treuis. *lib.1.decis.36 num.2.* Fusch. *de visit. lib.1.c.17.n.8.vers. & in alio casu,* Cened. *pract. & Canon.q lib.1.q.26.num.35.* Lauret. de Franch. *d.q.5. num 7.* 50

Decimusnonus. Regulares si extra loca, vbi monasteria existunt, quæritare voluerint, tenentur suorum Superiorum licentiam Ordinario ostendere, vt censuit *sacra Cong. anno præterito 1621.* in decisione, quam refero supra *alleg.109.n.10.* 51

Vigesimus. Episcopus absoluit Religiosum leuiter 52
percutientem clericum sæcularem, *cap. religioso, de sentent. excomm. in 6.* Lauret. de Franchis *in dictis*
controuers. quæst.21 pag.335. †. & de æquitate Mona- 53
chos etiam exemptos se ad inuicem percutientes absoluit ab excommunicatione, *cap. si quis suadente, 16.*
quæst 4 dixi *alleg.41.n.17.& 18.* † Et laïcos percu- 54
tientes Monachos ipse Episcopus absoluit, non verò eorum Superiores, vt resoluunt Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. decis.465.in 1.edit. & resol. decis.459.in 2. edit.* Campan. *d cap.13.num.536.* Lauret. de Franchis
vbi suprà quæst.22. † Et Moniales exemptas Episco- 55
pus absoluit, Cochier *de iurisdict. Ordin. in exemptos, part.2.quæst. 45.num.56.* nouissimè me citato *in hoc loco* Tambutin. *de iure Abbatissar. disp.17. q.vlt. num.7.*

Vigesimusprimus. In causa hæresis Regulares om- 56
nes, etiam exempti, subiacent Episcopi iudicio, vt probat text. *in cap. ad abolendam, §.fin. de hæret. & in cap. vt officij, §. denique, eod. tit. in 6.* Maynard. *decis. 25. lib.1.* Treuis. *Venet. decis. 36 num 2.* quos citat Aloys. Ricc. *d. collect. 503. vers. quartò, & in praxi fori Eccles. d. resol. 547 num.6.in 2.edit. & in praxi aurea res. 210. vers. decimotertiò,* Zerola *in praxi Episc. p.1. verb. excommunic. causa materialis, vers. quarto, an Episcopi,* ibi, *decimotertiò fallit,* Marcel. Vulpe *d cap.42.num.2.* Lauret. de Franchis *d. tract. de controu. inter Regulares & Episc quæst.5.num.6.pag.311.* Cened. *pract. & canon. quæst. lib.1. quæst.26. num. 29.* Licet prædicti textus solùm de Inquisitoribus verba faciant, tamen sub eisdem verbis Episcopi comprehenduntur; habent enim titulum Inquisitorum, imò sunt Inquisitores hæreticæ prauitatis, vt inquit. Fr. Emman. *quæst. Regul. tom 1. quæst. 20. art. 10. versic. hoc tamen.* Vnde rectè Peña *in direct. inquis. p.3.q.28. comm 78. vers iniustissimè* asserit huius causæ cognitionẽ contra quoscumque à cæteris abdicatam rectissimè ad solos Inquisitores, seu delegatos, siue Ordinarios delegatam, & non posse Regulares hodie iudicare suos subditos

in

in causa hæresis, asserit idem Peña *com. 77. ad Eyme-*
57 *ric vers. tametsi.* Imò † teneri omnes & quascunique causas de hæresi suorum Monachorũ qualitercumque exemptorum ipsius prauitatis Inquisitoribus, vel Ordinariis locorum vicinioribus terminandas committere, ipsosque Fratres, & Religiosos, quos hæresis labe infectos, vel suspectos, etiam in visitationibus esse nouerint, absque alia consultatione eisdem Inquisitoribus, vel Ordinariis locorum vicinioribus denunciare, decidit S.D. Paulus V. fel. record. *const. sua* 26. *Kalend. Septembris* 1606. incip. *Romanus Pontifex*, quam refert Laurer. de Franchis *in contr. Episcop. & Regul. pag.* 152. *cum seq.*

58 *Vigesimus secundus.* Episcopi locorum Ordinarij, hæreticæ prauitatis vbique locorum deputati Inquisitores, procedere possunt, & seuerè animaduertere in Regulares audentes in publicis concionibus, lectionibus, conclusionibus, & aliis quibuscunque actibus publicis asserere, quod Beatissima Virgo fuerit concepta cum peccato originali, vt censuit *Sacra Congregat. S. Rom. & vniuersalis Inquisitionis habita in Palatio Apost.* coram S.D. Paulo V. fel. record. *feria quinta* 31. *Augusti* 1617. cuius memini suprà *all* 50.
59 *num.* 110. Nouissimè emanauit † altera decisio super Conceptione Beatissimæ Virginis die 14 Maij huius anni 1622. quam referunt Iulius Lauor. *de Iubil. p.* 2. *cap.* 51. *n.* 129. Laurer. de Franchis *vbi suprà pag.* 190. Lezana *in sum. quæst. Regul. cap.* 20. *num.* 12. quæ ita se habet. *In generali Congr. Sancta Romana & Vniuersalis Inquisitionis habita coram S.D.N. Gregorio diuina Prouidentia Papa XV. ac Illustrissimis, & Reuerendissimis DD. S. Romana Ecclesia Cardinalibus aduersus hæreticam prauitatẽ Inquisitoribus Generalibus à S. Sede Apost. specialiter deputatis, tenoris sequentis: Sanctissimus D.N. auditis votis Illustrissimorum, & Reuerendissimorum DD. Card. contra hæreticam prauitatem generaliũ Inquisitorum Decretum alias editum à felicis recordat. Paulo V. eius prædecessore, hoc suo præsenti Decreto ex eisdem causis euitandi scandala dissensiones atq; discordias in populo Christiano, quæ pari ratione oriri possunt, &, vt accepit, in aliquibus Religionibus iam orta sunt ex sermonibus priuatis occasione assertionis affirmatiua, extendit, & ampliauit etiam ad priuata colloquia, & scripta, mandans, & præcipiens omnibus, & singulis supradictis, ne de cætero, donec articulus huiusmodi à Sede Apostolica diffinitus, vel per Sanctitatem suam, & sedem Apostolicam fuerit aliter ordinatum, neque etiam in sermonibus & scriptis priuatis audeant asserere, quod eadem Beatissima Virgo fuerit concepta cum peccato Originali, nec de hac opinione affirmatiua aliquo modo agere, seu tractare; exceptis tamen, quibus à Sancta Sede Apostolica fuerit super hoc specialiter indultum. Per hoc tamen Sanctitas sua non intendit reprobare hanc opinionem, nec ei vllum prorsus præiudicium inferre, eam relinquens in eisdem statu, & terminis, in quibus reperitur, præterquam quoad in supradicto fel. record. Pauli V. & hoc suo Decreto disposita, eademq; Sanctitas Sua voluit & expressè mandauit, vt in reliquis omnibus, vt huiusmodi Decretis, non aduersantur, Constitutionis Sixti IV. Alex. VI. & Pij V. ac Pauli V. eius prædecessorum super Conceptione Beatis. Virginis firma, & illibata remaneant, ac exactè obseruentur; perinde ac si huiusmodi Decretum non emanasset. Insuper eadem Sanctitas Sua cum Sancta Romana Ecclesia de Beatis. Virginis Concept. Festum solemniter, & officium celebret, omnibus, & singulis personis Ecclesiast. tam sæcularibus, quàm cuiusuis Ordinis, & Instituti Regularibus mandat, ac præcipit, vt in Sacrosancto Missæ Sacrificio, ac diuino Officio celebrandis, tam publicè quam priuatim, non alio, quàm Conceptionis nomine vti debeant. Contrauenientes autem Sanctitas Sua voluit, & declarauit subiacere debere, & subiecit censuris, & pœnis contentis in supradictis Constitutionibus, ac præfato Decreto suorum Prædecessorum ipso facto incurrendis. Et ita decreuit, & mandauit vbiq; inuiolabiliter obseruari, non obstantibus in hac parte Constitutionibus suprascriptis, Decreto præfato Pauli V. consuetudinibus etiam immemorabilibus, necnon omnibus, & singulis, quæ Prædecessores prædicti voluerunt non obstare, ac aliis quibuscunque; in contrarium facientibus: Volens, & decernens pro obseruatione, & executione præsentis Decreti, & omnium in eo contentorum, quod contra huiusmodi transgressores etiam Regulares cuiusuis Ordinis, & Instituti, etiam quomodolibet exemptos, & alias quascunq; Ecclesiasticas, & sæculares personas cuiuscunq; status, conditionis, gradus, ordinis, aut dignitatis, tam Ecclesiastica, quàm sæcularis, Episcopi, & Prælati Superiores, aliique Ordinarij locorum; quàm hæreticæ prauitatis vbiq; locorum deputati Inquisitores procedant; & in eos seuerè animaduertant; tribuens eis & eorum cuilibet liberam facultatem, & auctoritatem contra eosdem transgressores procedendi, ac pœnis coercendi, & puniendi. Voluit demum ne præmissorum ignorantia à quoquam prætendi possit, quod præsens Decretum, seu illius exempla ad valuas Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe, & in acie Campi Floræ affixa omnes ita arctent, & afficiant, perinde ac si vnicuiq; personaliter intimata fuissent, quodque præsentium transumptis etiam impressis manu Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent adhibita, vel ostensa.*

Andreas de Pettinis, Sancta Rom. & vniuersalis Inquisit. Not.

Idem Gregorius XV. *in alia sua Constit.* incip. *Eximij atque singulares fructus sub dat. die* 18. *Iunij* 1622. Fratribus Ordinis Prædicatorum indulsit, vt de cætero in quibuscunque priuatis eorum colloquiis, seu conferentiis inter se duntaxat, & non inter alios aut cum aliis de materia eiusdem Conceptionis B. Mariæ discernere & tractare absque vllo pœnarum in dicto decreto contentarum incursu liberè possent.

Circa sollicitantes in Confessione, eorumque sic delinquentium pœnis plures Pontificiæ emanarunt Constitutiones, quarum prima extitit Pij Papæ IV. directa Archiepiscopo Hispalẽsi in Regno Hispaniæ hæreticæ prauitatis Inquisitori generali, *sub die* 16. *Aprilis* 1561. quam referunt Param. *de origine Inq. lib.* 3. *quæst.* 10. *in fine*, Er. Emman. *quæst. Regul. tom.* 1. *quæst.* 59. *art.* 4. Coriolan. *in tract. de casibus reseru. p.* 1. *sect.* 2. *art.* 55. Ioan Sanc. *in select. disp.* 11. *n.* 18. Deinde Paulus Papa V. aliam directam Inquisitori generali in Portugaliæ & Algarbiorum Regnis *die* 16. *Septembris* 1606. quam referunt D. Acuña *in princ. sui tract. de Confessar. solicit.* Portel. *in addit. ad dubia Regul. verb. sollicitare*, Sousa *in opusc. de sollicitantib.*

Nouissimè Sanctiss. D.N. Gregor. XV. *Motu pro-* 60
prio, datum sub die 30. *Augusti huius anni* 1622. incip. *Vniuersi*, confirmans Bullam Pij V. contra sollicitantes mulieres in Confessione, *præcipit, & mandat, vt omnes hæreticæ prauitatis Inquisitores, & locorũ Ordinarij omnium Regnorum, prouinciarum, ciuitatum, dominiorum, & locorum vniuersi Orbis Christiani in suis quisq; diœcesibus, & territoriis, etiam priuatiuè quoad omnes alios, perpetuò iudices delegati inquirere, & procedere possint contra quoscunque etiam quomodolibet exemptos, & Sedi Apostol. immediatè subiectos, quorumcunq; Ordinum, institutorum, Societatum, & Congregationum Regulares,*

gulares,cuiuscumque dignitatis,& præeminentiæ,aut quouis priuilegio muniti existant,qui personas,quæcumque illæ sint, ad inhonesta,siue inter se, siue cum aliis quomodolibet perpetranda in actu Sacramentalis Confessionis, siue ante, vel post immediatè, seu occasione, vel prætextu Confessionis huiusmodi, etiam ipsa Confessione non sequuta, siue extra occasionem Confessionis, in confessionario, aut in loco quocunque, vbi Confessiones Sacramentales audiantur, seu ad Confessionem audiendam, electo, simulantes ibidem Confessiones audire, sollicitare, vel prouocare tentauerint, aut cum eis illicitos & inhonestos sermones, siue tractatus habuerint. Qui quidem hæreticæ prauitatis Inquisitores, & locorum Ordinarij,contra quos in aliquo ex huiusmodi nefariis excessibus culpabiles repererint pro criminum qualitate, & circumstantiis suspensionem ab executione Ordinis, priuationis beneficiorum,dignitatum, & officiorum quorumcunque, ac perpetuæ inhabilitatis ab illa, necnon vocis actiuæ, & passiuæ, si regulares fuerint, exilij, damnationis ad triremes, & carceres etiam perpetuos, absque vlla spe gratiæ, aliasque pœnas decernant, eos quoque si pro delicti grauitate grauiores pœnas meruerint, debita præcedente degradatione Curiæ sæculari puniendos tradant: refert Laur.de Franchis *vbi suprà pag.*179.

De confessariis solicitantibus in Confessione agunt D.Acuña *in speciali tract.hac de re edito*, & ibi Seraph.de Freitas *in addit.* Anton.de Sousa *in opusc.d. sollicitantib. & in aphor. Inquisit lib* 1. c.34. Laurent. de Peirinis *tom.*1 *priuil.Const.*4 *Gregorij XV & tom.*3. *c.*11.*n.*3.*cum sequent.*Ferdinand.à Castro Palao *tom.*1. *operum moral.tract* 4.*disp.*9. Bonacin. *var tract.disp.*9. Ioan.Sanch. *in select.disp.*11.*à c.*17.Laurent à Portel. *in dubiis Regul verb sollicitare fœminas*, Barth Gypii. *de casib.reseru c.*14. Anton.Sanctar. *de hæresi cap.*44. *cum sequentibus*, Ludouic. à Paramo *de origine Sanctæ Inquisitionis lib.*3.*c.*10. Stephan.Fagundez *de quinque Ecclesiæ precept. part.*2. *lib.*4.*cap.*3.*num.*31. Antonin. Diana *resol.moral part.*1.*tract.*4. Ioan.Bapt.Lezzana *in sum. quæst. Regul. c.*19. Hieronym. Venet.à Leyua *in examine Episcop. lib.*5.*c.*17. Ioan. Angel. Bossi. *de triplici Iubilæi priuilegio, in appendice*, Trasmiera *de Polygamia lib.*3. *part.*2. *à n.*31. Hieron.Tremarch *in tract. de Confessario abutente Sacramento Pœnitentiæ* Illud tamen te aduertere propono quòd licet ante Bullam Gregorij XV. non poterant Ordinarij cognoscere de crimine Confessariorum sollicitantium mulieres in confessione, cum talis cognitio tunc pertineret ad Inquisitores; hodie tamen post dictam Bullam possunt etiam Episcopi cognoscere de hoc crimine, vt ex ipsius verbis clarè apparet,& expressè resoluunt Sanctarel. *in tract.de hæresi cap* 44. *num.*11. Bonacin.*var tract.disp.*6.*punct.*3.*num.*13.Laurent.de Peirinis *super Priuil. Minimor.tom.*2.*const.*4. *Gregorij XV.*§.6.*n.*10.

61 *Vigesimustertius.* Monachus monasterij exempti, si sine habitu incedat extra monasterium, potest per Ordinarium puniri, secus si intra, Franc. *in c* 1. *n.*5.*de priuileg. in* 6. Boër. Epo *in cap.relatum, num.*8. *ne clerici, vel monachi*, Cochier. *de iurisdict.Ordin. in exemptos part.*2.*quæst.*43.*n.*33. Fusch. *de visitat.lib.*2. *cap.*16.*n.*2.

62 *Vigesimusquartus.* Episcopus punit Regulares Mendicantes, qui cum debeant esse contenti vnica campana, plures habent; quod tamen fallit in Prædicatoribus, *Extrauag quo cunctos.de offic.Custodis*, Abb. *in cap.patentibus super gloss.*2. *de priuileg.* Alber. *in diction.verb.Campana*, Cochier *d.quæst.*45.*n.*86. ex ea ratione, quia licèt in loco exempto delinquere incipiant, effectus tamen & complementum porrigitur extra locum exemptum,quia scilicet sonus Campanarum indebitus lædit, & turbat audientes extra ipsum locum.

Vigesimusquintus. Episcopus punit Religiosos, 63
qui sibi Episcopalia arrogant, & declarat Ecclesias, in quibus exercuerint, interdictas, *cap. cum & plantare* §. *de confratribus*, *vers. quod autem*, *de priuil.* vbi glos.*verb.priuilegiorum*, Cochier. *d. quæst.*43. *num.*100.

Vigesimussextus. Episcopus exemptos, si fugæ sit 64
periculum, potest capere,& remittere ad competentem, Felin. *in cap.fin. num.*7.*de foro comp.* Cardin. *in Clem.*1.*q.*3.*de offic. Ordin.* Fr.Emman. *quæst.Regular. tom.*2.*q.*63. *art.*7. *vers.tertio*, Fusch. *de visitat. lib.*2. *cap.*8.*num.*10.*& c.*20. *num.*25. Henriq. *in sum.lib.*7. *cap.*25 §.7.*in litt. Q*, Flamin. *de resign.lib.*3. *quæst.*11. *num.*12. optimè Cened. *d.quæst.*26.*n.*31.*d.q.*45.*n.*1t. *& part.*4.*q.*52.*à princ.* vbi *num.*3. id limitat, si commodè, ac citra periculum haberi, aut expectari posset auctoritas iudicis exemptorum, Ordinarius tali capturæ initiam faceret,& exempto capto,& iudici illius,per *l.generali*, ibi, *si præsidis copia desit,C.de decurionib.lib.*10.non potest enim semoto tali periculo, Episcopus exemptos capere, & carceri mancipare, *Clem.*1.§.*nonnulli,de excessib.Prælat.*Fr.Emman. *d art.*7. *vers.tertio*, etiam in casibus in quibus exempti tenentur parere Ordinariis, si non pareant, ex Natt. *cons.*257. *num.*7. subdens eo in casu debere Ordinarium querelam deferre ad Papam& contra eos delegatum impetrare, Camil. Borrel. *ad Bellug.rubr.*11.§. *videndum in litt F.*

Vigesimusseptimus. Exempti subiiciuntur Episcopis 65
in eis omnibus,quæ sunt Ordinis Episcopalis,nempe in petitione Chrismatis, consecrationis Ecclesiarum,susceptionis Ordinum,& similium, *cap.veniens*, vbi Abb *notab.*2.*de præscript.* gloss. *in cap. Abbatibus* 17.*quæst.*2. Cochier. *d.quæst.*45.*n.*16. *& part.*4.*q.*11. Rot.apud Postium *in fine sui tract. de manut decis.*71. *num.*4.

Vigesimusoctauus. Archiepiscopi,& Episcopi pos- 66
sunt in locis exemptis suæ diœcesis facere solemnes benedictiones, & diuina Officia celebrare, Franc. *in c. Abbates,num.*1.*vers.in gloss. de priuil.in* 6. *Clem. Archiepiscopo*, *de priuil.* Francisc. Pauin. *in tract. de visitat.qu.*3.2. *partis num.*9. Cochier. *d qu.*45. *num.*34. *&* 35. me citato *in hoc loco* Alzedo *d.part.*2. *cap.*13. *num* 78.

Vigesimusnonus. Ex defectu iustitiæ in exemptis 67
adiri potest Ordinarius, vt suppleat, si facilè non possit haberi recursus ad Papam, seu Superiorem exemptorum, Aufrer. *in repetit. Clem.*1. *quæst.*10 *n.*3. *vers. inde in principali*, *de officio Ord.* Cochier. *dict. quæst.*45.*n.*63.

Trigesimus. Regulares administrantes clericis, vel 68
laïcis Sacramentum Extremæ vnctionis, vel Eucharistiæ, vel Matrimonij sine licentia Parochi, possunt ab Episcopis excommunicari, *Clement.*1.*de priuileg.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea resolut.*210. *vers. duodecimo*, Laurent.de Franchis *d.quæst.*6.*vers.duodecimo,& quæst.*25.

Trigesimusprimus. Regulares sine Ordinarij licen- 69
tia Indulgentias publicantes, quas à Summo Pontif.impetrarunt,subsunt Episcopi iurisdictioni, Concil. Trident. *sess.*6.*de reformat.cap.*3. *& sess.*24.*de reformat. cap.*8. Aloys.Ricc. *in praxi aurea resol.* 210. *vers.decimosexto*, Laurent.de Franchis *d.quæst.*6.*vers. decimosexto.*

Trigesimussecundus. Et vt debitus honor Matrici 70
Ecclesiæ reddatur,tam Regulares, quàm Clerici sæculares, etiam super hoc Apostol. Sedis priuilegio muniti die Sabbati maioris Hebdomadæ, antequam

eam

campana Cathedralis, vel maioris Ecclesiæ pulsetur, campanas in Ecclesiis suis pulsare minimè possunt, Contrauenientes autem pœnam centum ducatorum incurrunt, vt *in Const.* 17. *Leonis X.* incip. *Sacro approbante Concilio*, §. *& vt debitus*, referunt Campanil. *dicta rubr.* 12. *c.* 13. *num.* 162. Franciscus Leo *in thesauro fori Ecclesiastici parte* 1. *cap.* 8. *num.* 21. nouissimè Marcel. Vulpe *dict. cap.* 42. *num.* 15. Lauret. de Franchis *vbi supra quæst.* 5. *num.* 13. me citato *in hoc loco* Nouar. *in Lucerna Regular. verb. Campana num.* 1.

71 *Trigesimotertiò*. Episcopus amota omni appellatione componit controuersias omnes inter Regulares in processionibus publicis, aut iis, quæ fiunt in tumulandis defunctorum corporibus contingentes, ita disponente Concil. Trident. *sess.* 25. *de Regular. c.* 15. breui manu summariè, & de plano, ac sine strepitu, & figura iudicij, vt declarauit *Sacra Congr.* prout refert Campan. *d. c.* 15. *n.* 120. & de hac materia latiùs dixi *alleg.* 78. *à n.* 26. & *ibi* citatis adde Marcel. Vulpe *d. c.* 42. *num.* 14.

72 *Trigesimoquartò*. Episcopis subduntur exempti in causis matrimonialibus, Conc. Trident. *sess.* 24. *de reform. c.* 20. § *adhæc*, nisi habeant iurisdictionem priuatiuè ad Episcopos, vel immemorabilem pro se consuetudinem, vt censuit *Sacra Congregatio* teste Flamin. *d. n.* 7. *vers. duodecimò*.

73 *Trigesimoquintò*. Episcopo subduntur exempti ad hoc vt per eum possint denuntiari, & mandari, vt euitentur, quando essent notoriè excommunicati à Iure, vel ab homine, Ioan. Andr. & Domin. *in cap.* 1. *de priuil. lib.* 6. Laur. de Franchis *q.* 5. *num.* 5. Gambara *de officio Legati de latere, tit. de potestate Legati in Regulares, & exemptos, n.* 2. & hæc opinio, data scilicet notorietate delicti, verior est, cùm eo casu declaratione opus non sit; licèt indistinctè posse Episcopum denuntiare vt euitentur, si Regulares exempti inciderint in aliquam excommunicationem, teneant Henriq. *lib.* 7. *sum. c.* 25. *n.* 7. Mat. Alter. *de censur. tom.* 1. *disp.* 10. *l.* 3. *c.* 5. *in fine*, Piasec. *in praxi Episcop. part.* 1. *cap.* 3. §. 6. *num.* 59. Cened. *canon. quæst.* 26. *n.* 50. & id licere Episcopis tantum in illis casibus in quibus id illis specialiter permittitur, asserunt Zerol. *in praxi Episcop. part.* 1. *verb. excommunicatio*, vbi *de excommunicat. causa mater. in fine*, Peirinis *in priuil. Minimor. tom.* 1. *const.* 3. *Sixti IV.* §. 16. *num.* 13.

Trigesimosextò. Episcopus exceptis iis, quæ concernunt Regularia instituta, habet omnimodam iurisdictionem in Monachos Regulares Cathedralis Ecclesiæ, *c.* 1. *ne Sede vacante, gloss. fin. in cap. nullus, vers. vt Episcopus etiam sæcularis, de elect. in* 6. vbi Anchar. *n.* 3. *vers. sed aduerte*, Ioan. Andr. *num.* 3. *vers. in gloss. vlt.* Gemin. *n.* 7. *vers. in ea gloss.* Franc. *n.* 5. *vers. in gloss. fin.* Corn. *cons.* 193. *num.* 4. & 5. *lib.* 2. Rot. apud Farin. *dec.* 69. *num.* 1. *part.* 1. *recent.* etiam quòd procedant in forma iudicij, vt tenent omnes *in cap. quarto, de offic. Ordin.* excepto Pannorm. Barbos. *de Episcopo lib.* 4. *part.* 2. *quæst.* 35. *num.* 81. Rot. *d. dec.* 69. *num.* 6. & istius *dec.* 15. *ead. part.* 1. *recent.* Quamuis enim Episcopus non possit excommunicare, nec per censuras procedere contra exemptos extra casus à Iure permissos, & in hac allegatione numeratos, quia non subsunt eius iurisdictioni, iuxta tradita per Henriq. *in summ. lib.* 7. *cap.* 15. §. 7. Fr. Emman. *q. Regular. tom.* 1. *q.* 59. *art.* 5. & 6. Nat. *cons.* 257. *num.* 7. Zerola *in praxi Episcop. p.* 1. *verb. excom. causa mater. vers. quartò an Episcopi possint*, tamen si constat Regularem exemptum incidisse in aliquam excommunicationem iuris, aut Papæ, potest ex causa illum publicè declarare, & tanquam excommunicatum denunciare, Gemin. *in c.* 1. §. *nunquid, de priuil. in* 6. Henriq. *d.* §. 7. *vers. nec potest*, Triuisan. *decis.* 56. *n.* 2. *lib.* 1. Fr. Emman. *d. to.* 2. *q.* 63. *art.* 11. Pro quo facit, quòd quamuis Ordinarius non possit cognoscere de delictis exemptorum, potest tamen declarare ipsum delinquentem esse, vt tradunt Fusc. *de visitat. lib.* 2. *cap.* 8. *n.* 8. & *cap.* 20. *num.* 24. Carol. Tap. *in l. fin. ff. de constit. princ. p.* 1. *cap.* 5. *n.* 19. Cened. *d. quæst.* 26. *num.* 30.

Trigesimoseptimò. Quia exemptiones perturbationem in Episcoporum iurisdictione quandoque excitant, exemptisque occasionem laxioris vitæ præbere experientia compertum est, ideo S. Concil. Trident. *sess.* 24. *de reformat. cap.* 11. non obstantibus quibuscunque, plenam tribuit auctoritatem Episcopis super Acolytos, Comites Palatinos, Protonotarios, Capellanos Regios & similes exemptos, & decernit quod nihil ex priuilegiis concessis eisdem intelligatur esse Ordinariis detractum, cum exemptio à proprij Episcopi iurisdictione sit odiosa, & strictè accipienda, vt notat Abb. *in cap. cum capella, n.* 5. *de priuil.* Tusch. *d. lib.* 2. *cap.* 8. *n.* 9. *in fine, & cap.* 20. *num.* 6. Fr. Emman. *d. tom.* 2. *q.* 64. *art.* 4. Flamin. *de resign. l.* 3. *q.* 11. *à num.* 5. & quoad Capellanos Regios iubet Concil. obseruari *d. c. cum capella*, vbi habetur, quod dum actu seruiunt, sunt exempti à iurisdictione prædicta, Zerol. *p.* 1. *verb. exempti, in princ.* tamen ratione beneficiorum, quæ obtinent extra dictam capellam Regiam, coërcitioni & iurisdictioni Ordinarij subsunt, Zerol. *p.* 1. *verb. exemptio, in princip.* 74

Trigesimooctauò. Quamuis ex priuilegio quis sit exemptus à iurisdictione Episcopi, non tamen videtur exemptus à iure reuerentiali ex lege diœcesana, Roman. *sing.* 486. Busch. *d. lib.* 2. *cap.* 16. *n.* 69. Cassan. *in catalogo gloriæ mundi p.* 4. *consid.* 27. Carol. Tapia *in l. fin. ff. de constit. Princip. p.* 1. *c.* 5. *n.* 20. Camil. Borrell. *in addit. ad Bellug. in Speculo Princip. rubr.* 11. §. *videndum, in litter. F. vers. & tales exempti.* Cened. *dict. q.* 16. *n.* 6. *vers. primus.* Quamuis Flamin. *de resignat. lib.* 3. *quæst.* 11. *num.* 4. censeat cum Puteo exemptum non teneri ad ius reuerentiale Episcopo; nisi eam intelligamus in exempto à Papa, aliorum verò opinionem in exemptis priuilegio Episcopi, qui non potest concedere exemptionem à suo iure reuerentiali, vt tradunt Boer. *dec.* 153. *n.* 8. Fusch. *d. lib.* 1. *c.* 20. *num* 22. 75

Trigesimononò. Habet Episcopus iurisdictionem, quando esset in possessione, & consuetudine iudicandi Regulares exemptos; nam tunc videtur per non vsum eos renunciasse suo priuilegio, vt tradunt Anton. Gamb. *de offic. & potest. Legati de latere l.* 8. *quæst. de potest. Legati in Regulares à n.* 6. Anton. Cuch. *instit. maior. lib.* 1. *tit.* 6. *à n.* 5. Capr. *reg.* 23. *à n.* 21. Thom. Triuis. *lib.* 1. *decis.* 36. *n.* 2. Lauret. de Franchis *vbi suprà quæst.* 5. *num.* 8. Verùm hoc difficultate non caret, quia exemptus sine licentia Summi Pont. non potest exemptioni etiam expressè renunciare; ergo multò minus tacitè; ex ea ratione, quia interest Romani Pont. qui est Superior, subditos suos ab aliis non iudicari; vt tradunt per me citati *in collect. ad cap. ceterorum num.* 4. *de arbitr. & in addit.* & fuit plenè resolutum *in Vlixbonen. monasterij* 19. *Nouembris* 1625. coram *Reuerendiss. Domino meo Coccino*, & me citato *in hoc loco* hanc partem sustinent Hieron. Roderic. *in compend. quæst. Regular. resolut.* 63. *n.* 23. Diana *moral. resol. p.* 3. *tract.* 2. *resol.* 134. Lezana *d. c.* 21. *num.* 5. 76

Quadragesimò. Regulares, qui extra claustra, vel ambitum suorum monasteriorum faciunt processiones 77

nes (nisi consuetudine, aut priuilegio id fuerit ab eis obtentum) puniri possunt & impediri ab Ordinario; & ratio est, quia non habent territorium, & id ita practicari vidisse testatur Zerol. *in praxi Episcop p.1. verb processiones, vers. ad quartum*, quem refert. Cened. *d.q.26 n.18.*

78 *Quadragesimoprimò*. Regulares absoluentes pœnitentes, quos audiunt in Confessionibus à casibus reseruatis ipsi Ordinario, possunt ab Ordinario excommunicari, Concil Trid. *sess.14.c.7.de casuum reseruat.* Laurent. de Franchis *d tract. de controuers. inter Regulares & Episcopos q.6. vers quartò fallit.*

79 *Quadragesimosecundo*. Regularis delectus ab Ordine suo, debet statim se præsentare Episcopo, & efficitur de illius iurisdictione. Nauar. *cons.76. & 70 de Regular* Laurent de Franchis *d. tract q.5 n.9.* Zerol. *p.2. verb Regulares vers tertio.*

80 *Quadragesimotertiò*. Regulares, quorum Religio extincta est, vel alia ratione a Regularium iurisdictione liberi sunt, Episcopo subiciuntur. *capite 1. de Relig. dom lib.6.* Laurent. de Franchis *d.quaest.5.n.11.* vbi subdit quòd Religiosus huiusmodi non permittitur amplius in suis monasteriis secundum suam regulam viuere, sed in Episcopi sui obedientiam transeunt.

81 *Quadragesimoquartò* Regulares commorantes in Abbatiis, Prioratibus, Præposituris, & in beneficiis. siue Curatis, siue non, vbi non viget Regularis obseruantia, ab Episcopis possunt excommunicari, Concil. Trident. *sess.21. de reform.c.8.* Laurent. de Franchis *d.c.6. vers. duodecimo.*

82 *Quadragesimoquintò*. Regulares ad duodecimum numerum non ascendentes in aliquo monasterio recepti, Ordinarij loci visitationi, correctioni, ac omnimodæ iurisdictioni subiecti sunt. *Sacra Congregat. Concil. Trid* cuius memini supra *alleg.16. num.6 prope fin.*

83 *Quadragesimosextò*. Regulares admittentes ad diuina officia, vel sepelientes excommunicatos ab ipso Episcopo, possunt excommunicari per illum, Anchar. *in c. Episcopi n.3. de priuil. lib.6.* Abb. *in c sacris n.7. de sepult.* Laurent. de Franchis *d.c.6. vers. decimoseptimo.*

84 *Quadragesimoseptimò*. Regulares in reconuentione in causis ciuilibus subsunt iurisdictioni Episcopi, quia id procedit ex natura causæ, & non ex natura personæ, vt aduertit Bald *in auth. habita. C ne filius pro patre n.23.* & idem ita resoluit in terminis Laurent. de Franchis *d q.5 num.12. & d.q.6. vers. decimonono.*

85 *Quadragesimooctauò*. R[illegible]ares possunt ab Ordinario reformari, vt eant bini, & bini. Ita resoluit Zerol. *in praxi Episcop. p.1. verb Regularis, vers. quintò,* Laurent. de Franchis *in dictis controu. q.36.* nam monachus non debet stare, nec incedere solus, *cap.2. de statu monach. Clem. ne in agro § ad hæc eod. tit.* Rebuff. *in praxi tit. Vicario Episcopi n.31.*

86 *Quadragesimonono*. Regularibus non licet à suis Conuentibus recedere etiam prætextu ad Superiores suos accedendi, nisi ab eisdem missi, aut vocati fuerint: qui verò sine prædicto mandato in scriptis obtento repertus fuerit, ab Ordinariis locorum tanquam desertore sui instituti puniri potest. Ita Laur. de Franchis *d. tract. de controuers. inter Episcop. & Regular. pag. 38. vers. ad decimum.*

87 *Quinquagesimò*. Regulares, & exempti Episcopis reuerentiam præstare tenentur, Lezana *in sum quaest. Regular. cap.11. num.3.* Vnde cum Episcopi venerint ad eorum Ecclesias ad celebrandum, reuerenter recipiendi sunt; nam possunt in Regularium Ecclesiis vbi Baldachino & contradicentes censuris, & pœnis cogere, de quo suprà *alleg.80. n.16. cum seq.*

Quinquagesimo primo. Contra Regulares dantes, vel accipientes aliquid pro ingressu nouitij, procedunt Episcopi per censuras, Concil. Trid. *sess 25. de reformat. cap.18.* ibi. *Quin potius præcipit sancta Synodus sub anathematis pœna dantibus, & recipientibus, ne hoc vllo modo fiat, & vt abeuntibus ante professionem omnia restituantur, quæ sua erant, quod vt rectè fiat, Episcopus etiam per censuras Ecclesiasticas si opus fuerit, compellat.* Fr. Emman. *quaest. Regul. tom.2. q.63. art. 51.* Lezana *d c.11. n.12.* 88

Quinquagesimo secundò, Regulares obedire tenentur constitutionibus Synodalibus concernentibus actiones communes totius populi, & obseruantiæ Regulari non derogantibus, vt de celebrandis aliquibus festis, de quo suprà *hac allegat. n.32. cum sequent.* de ieiuniis seruandis, & aliis huiusmodi, non quidem debito obedientiæ, cum Religiosi subditi non sint Episcopis, sed debito & iure naturali, quo sicut partes, & membra illius populi tenentur se toti corpori conformare. Ita Lezana *d cap.11. n.13.* vbi etiam post Laurent. de Peirinis *tom.1. priuileg. Minimor. constit.2. Iulij II. n.67.* & Dianam *moral. resolut. tract.10. de legibus resolut.11.* subdit Regulares non teneri Constitutionibus Synodalibus, seu Episcopalibus solum concernentibus reformationem clericorum. 89

Restat nunc videre, quam potestatem habeat Episcopus in Canonicos Regulares, si Ecclesia Cathedralis sit Regularis, quarum plures in Anglia existentes refert Host. *in cap. causam quæ, in princip. de iudic.* & duas in Sicilia, Panormitanam scilicet & Montis Regalis, commemorat ibidem Abb. *sub n.8. vers. & dic quod in Sicilia.* In quo dubio communis & recepta est Doctorum traditio Episcopis competere omnimodam iurisdictionem in Canonicos Regulares suæ Cathedralis, Abbatialis, & Episcopalis simul vnitis potentiis, vt loquitur Abb. *in d. cap. causam quæ num.10.* quem refert Lotter. *de re benef lib.* [illegible] *quaest. 18 n.14.* vbi *num.7.* hoc intelligit, licèt non sit Religiosus: vnde in Episcopo repræsentatur duplex persona, videlicet proprij, & veri Abbatis in his quæ concernunt instituta Regularia, vt firmat Gemin. *in c. nullus Religiosus sub num.7. vers. in ead. gloss. de elect. lib.6.* & simul proprij Episcopi quoad reliqua, scilicet non pertinentia ad Regularia instituta, vt patet ex *d. cap. nullus Religiosus.* 90

Quo fit, vt dum confert Canonicatum, aut Dignitatem in sua Cathedrali Ecclesia, non conferat tanquam Abbas, sed tanquam Episcopus, neque enim est vllibi Iure cautum in Ecclesiis Cathedralibus Abbati competere ius conferendi, & propterea licet Episcopus etiam ibi sit loco Abbatis, tamen dum actum collationis non exercet tanquam Abbas, sed tanquam Episcopus, impossibile est, vt eundem exerceat tanquam in suum obedientiarium, vt firmauit Rot. *in Pampil. Thesauraria 23. Ianuarij 1617.* coram *Reuerendissimo Domino meo Coccino*, cuius meminit Lott. *d. lib.1. quaest.33. num.118.* vbi *n.115.* 91

Subdit ex eadem ratione quòd Canonicus Regularis prouisus per Episcopum de Canonicatu, vel Dignitate in Cathedrali Regulari, non potest amoueri per Superiorem Regularem.

Verùm in his quæ ad regulam pertinent, Episcopus vicaria vti debet potestate Monachi alicuius tanquam melius versati in iis, quæ ad regulam huiusmodi spectant, vt obseruant Ioan. And. & Gemin. *d. cap. nullus*; hinc que dum visitat, adhibet vnum Regularem ad minus, vt disponitur *in Extrauag. debent* 92

supe

superioribus suis, de officio Ordin. inter communes, nec tenetur explicare an quod faciat magis Episcopos, quam vt Abbas, prout docet Panorm. *in d. cap. causam quæ, sub num.* 10. *vers. & etiam puto*; sed quouis modo procedere posse censuit Rot. *dec. 69. n. 6. p. 1. recent.* etiã priuatiuè quoad omnes alios Regulares ex ead. Rot. *dec. 121. n. 4. d. part. 1. recent.* etiamsi mensæ sint separatæ, vt *in d. dec. 69. num. 9.* refert Lotter *dict. lib. 1. q. 18. à n. 14.*

93 Præcipuam verò prærogatiuam habet status hic Ecclesiæ Regularis, vt qui Clerici sæculares in ea sint recepti, vel recipiantur pro celebratione Diuinorum, teneantur ij celebrare officium Regulare, nec sint admittendi ad sæculare, pro euitando scandalo, vt optime docuit Vitalio. *in Clement. vnic. sub num. 53. vers. eodem modo, de celebr. Missar.* quem probauit Rot. *eadem part. 1. recent. dec. 79. num. 3.* vbi *n. 5. & decis. 84. per tot. ead part. 1.* subdit, nec contrarium posse per Episcopum statui, vt refert Lotter. *d. lib. 1. quæst. 18. num. 19.*

Allegatio CVI.

Episcopus in Regularium Conseruatores an aliquam habeat iurisdictionem?

Summarium.

1 *Conseruator est iudex delegatus à Papa datus ad tuendum aliquos contra manifestas iniurias, seu violentias iudicialis non viens indagine.*

2 *Conseruator est iudex delegatus nisi Bulla conseruatoria expressè concedatur, vt sit iudex Ordinarius.*

3 *Conseruator non potest subconseruatorem deputare.*

4 *Appellandum est à sententia Conseruatoris ad solum Papam.*

5 *Conseruator tanquam delegatus potest de iure procedere contra quoscunque Ordinarios, etiam Legatos, si eos impediant in suis conseruatoriis.*

6 *Differentia constituitur inter iudices Conseruatores, & iudices delegatos.*

7 *Conseruatores à solo Papa concedi possunt.*

8 *Conseruatores de iure communi esse non possunt, nisi Episcopi, aut eorum Superiores, vel Abbates, seu dignitates in Cathedralibus, vel Collegiatis Ecclesiis obtinentes.*

9 *Canonici Ecclesiarum Cathedralium delegati Sedis Apostolica constitui possunt, non tamen valent Conseruatores deputari.*

10 *Canonici in Cathedralibus licet secundùm latam interpretationem dicantur in dignitate constituti, non ita ex propria significatione.*

11 *Canonici in Cathedralibus attentis specialibus Religionis priuilegiis in conseruatores eligi valent.*

12 *Canonici Ecclesia Collegiata Synodales iudices constitui non possunt.*

13 *Vicarij generales Episcoporum non possunt esse Iudices Conseruatores.*

14 *Conseruator nemo potest esse sui Conseruatoris.*

15 *Priores, seu Guardiani Mendicantium Conseruatores esse non possunt.*

16 *Conseruatores attento iure solummodo possunt procedere contra manifestas iniurias, seu violentias.*

17 *Concil. Trident. quid circa Conseruatores disponat? ostenditur.*

18 *Conseruator vt procedere valeat, necesse est quod ante omnia appareat iniuriam, seu violentiam fuisse manifestam, & notoriam.*

19 *Iurisdictio vbicunque competit alicui respectu certa qualitatis, debet ante omnia eidem de illa qualitate constare.*

20 *Conseruator vbi dubitat de notorij qualitate, poterit ante omnia summariè examinare, an violentia, seu iniuria fuerit notoria.*

21 *Conseruator non tenetur præmittere notorij examinationem, cum reus fatetur factum ad qualitatem ipsius notorium fuisse.*

22 *Delictum aliquod vix reperiri potest tam notorium quod non possit habere aliquas excusationes, seu dubitationes.*

23 *Notorium non offuscatur, licet allegentur circunstantia notorium delictum excusantes.*

24 *Notorij vbi qualitas exigitur ad fundandam iudicis iurisdictionem, tunc etiamsi non negetur, debet ante omnia super ea processus fieri.*

25 *Notorium notorietate facti continui, seu permanentis, nulla probatione indiget.*

26 *Iniurias, seu violentias esse manifestas dum non constiterit, non poterunt ipsi Conseruatores inhibere Iudicibus Ordinariis, ne in illis procedant.*

27 *Ordinarius potest, & tenetur præcipere delegato etiam Principis, ne aliter sua potestate vtatur, quam in suis litteris continetur.*

28 *Notorium euidens illud dicitur, quod omnibus, vel pluribus Ciuitatis populis, seu viciniæ manifestum sit.*

29 *Testes duo legitimi legitimè deponentes, & rationem reddentes sufficiunt ad probandum factum aliquod fuisse notorium, seu manifestum.*

30 *Conseruatorum potestas adeo restricta est ad iniurias manifestas, vt si de aliis, quàm de illis cognoscant, processus, & sententia ipso iure in totum corruant, & Conseruatores pœnam incurrant suspensionis ab officio per annum.*

31 *Conseruatores qualem Iuris ordinem obseruare debeant? ostenditur.*

32 *Conseruator vti suspectus recusari potest.*

33 *Appellatio à sententia Conseruatoris est admittenda.*

34 *Conseruatoribus potestas est concessa non solum aduersus illatas iniurias, sed etiam inferendas.*

35 Cap. Romana, §. cauent, de sent. excom. lib. 6. *declaratur.*

36 *Conseruatores ad munus, & officium suum exequendum per censuras, aliaque iuris remedia contra inobedientes, & contumaces possunt procedere.*

37 *Conseruatores qualiter contra Episcopos procedere possint? ostenditur.*

38 *Conseruatores possunt per excommunicationem cogere brachium sæculare ad suffragandum sibi contra inferentes ipsas iniurias.*

39 *Delegatus iudicis Ecclesiastici brachium sæculare ad executionem demandati sibi negotij implorare potest.*

40 *Conseruatores aduersus debitores ex causa ciuili procedere non possunt. Amplia vt ibi habes.*

41 *Debiti negatio quomodo dicatur iniuriam importare? ostenditur.*

42 *Concilium Tridentin.* session. 24. de reformat. cap. 6. vers. Vniuersitates autem, *declaratur, &* num. 43.

44 *Delegatus Summi Pontificis, in totum delegare valet.*

45 *Conseruatores non possunt subdelegare, nisi quoad citationes, & sententiarum promulgationes.*

1 ONSARVATOR est Iudex delegatus à Papa datus ad tuendum aliquos contra manifestas iniurias, seu violentias, iudiciali non vtens indagine, *cap.1. & vltim. de officio iudic. deleg. lib. 6.* vbi Ioann. Andr. & Domin. Syluest. *in summ. verb. Conseruator, numero 1.* Perez *leg.1. vers. quæri potest, tit.7. lib.1. Ordin.* Sayr. *in floribus decis. sub tit. de officio deleg. decis.1.* Azor. *instit. moral. part. 2. lib.5. cap.34. quæs.1.* Fr. Ludouic. Miranda *in man. Prælat. tom.2. quæst.47. art.1 concl. vnic.* Cochier. *de iurisd. Ordin. in exemptos part.1. quæst.39. num.1.* Fr. Ioan. de la Cruz *de statu Religion. 2. cap.10.* Monet. *de Conseruat. capit.1. numer.8.* Laurent. de Peirinis *in Constit. 5. Greg*[illegible]*V. §.1. num.2.*

2 Dixi, *delegatus*, quia Conseruatores Iudices sunt delegati, non Ordinarij, nam iurisdictio illis concessa non ratione officij, sed delegationis competit, & si officium habent, illud habere dicuntur iure eiusdem legationis, vt contingit in aliis delegatis, notãt gloss. *verb. Conseruatores, in princip in dict.c.1.* vbi Archid. & Domin. *num.5.* Ioan. Andr. *col.2.* Anchar. *num.2. & in d. cap. vltim. num.6. & 7.* Fusc. *de visitat. lib.2. c.25. num.3.* Alciat. *in rubr. num.18. de offic. Ordinarij.* Ruin. *cons.3 num.1. volum.4.* Marc. Anton. *variar. resol. lib.1. resolut.16. num.4.* Valasc. *tom.4. consult.151. num.6.* Nauar. *cons. 5. alias 3. sub tit. de offic. iudicis deleg. num.1. in nouiss. edit.* Campan. *in diuersorio Iuris Canonici rub. 12. cap.15. numer.14. in fine.* Monet. *dict. capit.1 num.11.* Laurent. de Peirinis *citato loco*, Azor. *dict. capit.34. quæs.2.* Molina *de iustit. tom.6. disputat.29. numer.1.* cum quo aduerte hoc procedere,

3 † nisi in Bulla conseruatoria expresse concessum sit, vt Conseruatores per illam eligendi Iudices sint Ordinarij, prout Societati IESV à Pio V. & Gregorio VIII. indultum esse aduertit idem Molina *vbi proximè.*

4 Hinc fit Conseruatorem non posse subconseruatorem deputare, cum hoc expresse sit cautum *in d. cap. vlt.* vbi gloss. *verb. nulli*, dicit in hoc differre Conseruatorem à delegato Principis, Fosch. *dict. cap.13. num.8.* Marc. Anton. *d. resol.16. num.5.* Campan. *d. num.24.* Marc. Anton. *var. resol. lib.1. resolut. 112. casu 61. versic. primo*; nisi per litteras conseruatorias in Regularibus concedatur, vt aduertunt Sorb. *in compend. tit. conseruator, vers. item conseruator 3. pag.159.* Fr. Emman. *d. quæst. Regul tom.1. quæst 65. art.18.* Monet *de conseruat. cap.7. quæs.2, n.58.* Laurent. de Peirinis *vbi sup. §.1. num.5.* Marc. Anton. *d. loco* Vnde etiam fit, quod à sententia Conseruatoris tanquam delegati à Papa, ad solum Papam est appellandum, neque ad ipsius legatum attento iure potest procurari, nisi aliud Legati habeant in suis commissionibus, tradunt Anchar. *cons.132.* Ruin. *d. cons.3. à n.2.* optimè confirmantes ex reg. *cap. super. quæst. §. porrò, de offic. deleg.* iuncta reg. *c.2. de offic. legati*, cum aliis relatis per Cardin. Tusch. *littera C, conclus.760. num.6.* nouissimè me citato *in hoc loco* Mendez à Castro *in praxi Lusit. lib.2. cap.3. num. 27. p.2. pag.44.*

Inde etiam tales Conseruatores tanquam delegatos posse de iure procedere contra quoscunque Ordinarios etiam Legatos, si eos impediant in suis Conseruatoriis, iuxta reg. *d. cap. 2. de officio leg.* tradit ex eodem Anchar. *d. cons.132. num.3.* idem Cardin. 5
Tusch. *d. conclus.760. n.1. & 2.* Marc. Anton. *d. lib.1. resol.17. num.5.* me citato *in hoc loco* Mendez à Castro *d. punct.2. lib.2. cap....n.27. pag.44.* Nec obstat, quòd nonnullæ in Iure dantur differentiæ inter Conseruatores, & alios Iudices delegatos, in quibus se ad inuicem excedunt, quibus agunt text. *in d. cap.1. & vlt de officio delegati lib.6.* Respondetur enim prædictas differentias non respicere substantiã iurisdictionis delegatæ, quæ tantum in eo consistit, quod competat ratione officij: vnde non faciunt eam mutare, differre specie, iuxta doctrinam gloss. *verb. noua, in l. pacta conuenta, ff. de contrahen. emption.* optimè Alciat. *d. loco.*

Quæ autem sint illæ differentiæ inter Iudices 6
Cõseruatores, & Iudices delegatos, colligi potest ex iis, quæ adducunt Doctores *in d. cap. vltim.* & enumerant Azor. *d. cap. 34. quæs. 5.* F. Ludouic. Miranda *d. quæst.47. art.3. conclus. vnic. Primò*, inquiunt, differunt in hoc, quod iudex delegatus esse potest quilibet Canonicus cuiuslibet Ecclesiæ Cathedralis, Conseruator verò non nisi sicut sit in aliqua dignitate constitutus. *Secundò* differunt, quia illius, qui est iudex delegatus alicuius, potest & ille alter esse iudex delegatus in alia causa, saluo iure recusationis, secus verò est in Conseruatore, etiamsi huiusmodi non sibi opponatur exceptio. *Tertiò*, quia saluo prædicto iure recusationis sibi subditum bene potest quis impetrare delegatum, non verò Conseruatorem. *Quartò*, quia delegatus à Principe potest causam sibi commissam in totum, vel in parte alteri committere, iuxta *cap. pastoralis, de officio deleg.* at Conseruator non. *Quinto*, iudex delegatus etiamsi se ingerat in his, quæ non sunt iurisdictionis, non afficitur pœna *in præd. cap.* constituta, quia hoc non inuenitur expressum in Iure, secus est de Conseruatore. Præter supradictas differentias, quas hoc ordine adducunt Azor. & Ludouic. Miranda *dictis locis*; vnum notare oportet, de quo Nauar. *vbi suprà*, Concil. Tridentin. *sess. 24. de reformat. cap. 20. in princip.* dum præcipit causas omnes in prima instantia coram Ordinario locorum duntaxat posse agitari, non excludere Conseruatores Religionum, & alios, qui non comprehenduntur restrictione eiusdem Concilij facta circa Conseruatores *sess. 14. cap. 5.* apud illos enim causæ ad suam iurisdictionem, alios spectantes etiam in prima instantia poterunt ventilari. & consequenter quoad hoc reputandi erunt Ordinarij, quod quidem idem Nauar. *vbi suprà num. 2.* putat se audiuisse definitum ab Illustriss. Card. deputatis

putatis

putatis ad declaranda dubia Conc. Trident. & nunc decisum fuisse mihi vere constitit: de quo latè sup. *alleg.81.n.13. & in appendice n.10.*

7 Dixi, *à Papa datus*, quia huiusmodi Conseruatores à solo Romano Pontif. concedi possunt, vt probat text. *in dict. cap. 1. de officio deleg. lib. 6.* ibi, *concedimus, & in dict. cap. vlt. eodem tit. & lib.* ibi, *à Sede Apostolica conceduntur*, &c. vbi Ioann. Andr. *col. 2.* tenent Syluest. *verb. Conseruator, quaest. 1. num. 2.* Fr. Emman. *dict. tom. 1. quaest. 65. art. 1. in princip.* Azor. *dict. cap. 34. quaest. 6.* Molina *dict. disputat. 19. num. 1.* Fr. Ludou. Miranda *dict. quaest. 47. artic. 1. conclus. 1.* Cochier *dict. quaest. 39. numer. 1.* Laurent. de Pennois *dict. §. 1. num. 3.* Monet. *de conseruat. cap. 4.* vbi *quaest. 1.* quærit an Concilium generale id possit? & *quaest. 3.* an cœtus Cardinalium? & *quaest. 4.* an Legati Papæ? & *quaest. 5.* an & quando Princeps supremus sæcularis id possit? Sic etiam Iure Ciuili inferiores prohibentur loci Conseruatores constituere, *authent. vt iudices sine quoquo suffragio. §. nulli quoque iudici, & §. interdicimus*, ibi, *violentiarum inhibitores, collat. 1. auth. vt nulli iudicum liceat habere loci seruatorem, in princip. collat. 9.*

Quare Summi Pontifices Religionibus nonnullis Conseruatores cum amplissima facultate concesserunt, & signanter Monachis S. Iustinæ Eugenius IV. *Constitut. 10.* incip. *Militanti, 8. Kal. Decembris* 1436. & Montis Oliueti Iulius II. *Constit. 5.* incip. *Militanti, 8. Kalend. Nouembris* 1505. & Canonicis Regularibus Lateranensibus Sixtus IV. *Constit. 10.* incip. *Dum ad vniuersos 10. Kalend. Septembris* 1476. & Monachis Camaldulensibus Leo X. *Const. 2.* incip. *Et si, 4. Nonas Iulij* 1513. & Fratribus Ordinis Minimorum S. Francisci de Paula Clemens VII. *Const. 6.* incip. *Conquestione, 19. Martij* 1534. & clericis Regularibus S. Pauli decollati Iulius III. *Constit. 10.* incip. *Ad hoc 3. Idus Augusti* 1550. & Equitibus Hierosolymitanis Pius IV. *Const. 9.* incip. *Circumspecta, Kalend. Iulij* 1560. Et Patribus Societatis Iesu Gregorius XIII. *Const. 1.* incip. *Æquum 8. Kalend. Iunij* 1575. Religiones aliæ Conseruatores non habentes per communicationem priuilegiorum cum aliis eos habentes, possunt Conseruatores eligere, stante dispositione *dict. cap. fin. de officio deleg. lib. 6.* vbi habentur ea verba, quod plerumque à Sede Apost. Conseruatores conceduntur; ergo cum de facili concedantur, veniunt sub communicatione priuilegiorum, ita *Sacra Cong. Concilij sub die 11. Septemb. 1620.*

Olim ante Constitutionem Gregorij XV. de qua infra, cum Conseruatorum Regularium priuilegia ex dispositione Pij V. extenderentur ad tres diætas; & sic posset eorum iurisdictio, extendi ad plures Episcopatus, & ex dispositione Gregorij XIII. tenerentur iidem Conseruatores & Regulares notificare dictam electionem, & deputationem Conseruatorum Ordinario loci; debebat illa fieri non solum Ordinario prædicti loci, sed etiam omnibus Ordinariis, ad quorum diœceses se extendit eorum facultas, seu iurisdictio. *Sacra Congreg. Concilij sub die 11. Iulij 1620.* Hodie post dictam Constitut. Gregorij XV. eadem *Sacra Congreg. in Possanen. 15. Aprilis 1628. & in Lancianen. 29. Ianuarij 1633. censuit Regulares debere eligere Conseruatores in singulis diœcesibus, in quibus monasteria, Conuentus, seu Domos Regulares habent.*

8 De Iure communi Conseruatores esse non possunt, nisi Episcopi, aut eorum Superiores, vel Abbates, seu Dignitates, vel Personatus in Cathedralibus, seu Collegiatis Ecclesiis obtinentes, probat text. *in dict. cap. vlt. de offic. deleg. lib. 6.* ibi, *de cætero deputari non possint nisi Episcopi*, &c. notant omnes *ibi*, & Syluest. *verb. Conseruator, numer. 1.* Petr. Gregor. *syntagm. iuris, lib. 47. cap. 22. num. 18.* Cochier *dict. quaest. 39. n. 3.* Fr. Emman. *dict. quaest. 65. art. 1.* Azor. *dict. cap. 34. quaest. 4.* Molina *dict. disputat. 19. num. 3.* Fr. Ludouic. Miranda *dict. quaest. 47. art. 1. concl. 1.* nouissimè Alexan. Moneta *in tract. de conseruatoribus, cap. 5.* Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccles. c. 12. à num. 5.* Bonacin. *de censur. extra Bullam disputat. 1. quaest. 2. puncto 35. num. 6.* Cutta Philip. *tom. 1. pag. 3. §. 7. num. 3.* Quia tamen in proposito text. *in dict. cap. vlt.* recessit à decis. text. *in cap. statutum in princip. de rescript. lib. 6.* innouata per Trident. *sess. 25. de reformat. cap. 10.* vbi proponitur regula circa eos, qui à Sede Apostolica, vel eius Legato possunt delegati constitui, aduertendum est, quòd licet attenta decis. *dict. cap. statutum*, Canonici Ecclesiarum Cathedralium delegati Sedis Apostol. constitui possint, vt patet ibi. *Ecclesiarum Cathedralium Canonicis*, &c. vt ibi tenet Gomez *à num. 24.* & plures, de quibus Gonzal. *ad regul. 8. Cancell. gloss. 2. num. 39.* Anton. Fabric. *in praxi tit. de benef. Cathed. & Colleg. num. 10.* Marc. Antun. Genuens. *in practicab. Eccles. quaest. 611.* Massob. *de synodo diœces. cap. 4. dub. 13. num. 23. cum seqq.* secundùm Roman. impress. nouissimè Steph. VVeyms *in const. 14. ex antiquo Iure desumptas, & per* Concil. Trident. *innouatas, const. 1. num. 7. in princ.* Cut. Philipp. *dict. part. 3. § 7 num. 3.* dummodo non sint monachi, Duen. *regul. 78.* Stephan. Gratian. *disceptat. forens. cap. 170. num. 6. cum sequent.* nequaquam tamen attenta dispositione text. *in dict. cap. vlt.* valent Conseruatores deputari, cum ex propria significatione non dicantur habere Dignitatem, vt per Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. decis. 105. num. 1. in prima edit. & resolut. 90. n. 1. in 2. edit.* Achil. *decis. 1. n. 1. de rescript.* Azor. *instit. moral. part. 3. lib. 3. cap. 11. quaest. 16.* Sebast. Cæsar. *in relect. de Eccles. hierarch. disputat. 12. §. 6. num. 25.* Rot. *decis. 483. in fine, part. 1. recentiss.* Monet. *de conseruat. cap. 5 num. 117.* Bonac. *dict. disputat. 2. quaest. 2. puncto 35. n. 6.* † quamuis secundùm latam interpretatio- 10
nem Canonicatus in Cathedrali possit dici Dignitas, prout resoluunt Flamin. *de resignat. lib. 2. quaest. 1. num. 102.* Aloys. Ricc. *dict. resolut 90. num. 1.* Insuper loquitur *d. cap. vlt.* per dict. *nisi*, quæ cæterorum est exclusiua secundùm Doctores, quos Ego ipse refero *in meis Remiss. de dictionibus, dict. 184.* Quare ita tenent vltra *gloss. 1. in dicto cap. vlt.* gloss. *verb. Canonicis, vers. sciat in dict. cap. statutum, in princip.* quam sequuntur *ibi* omnes, vt per Gom. *num. 109.* Sicul. *in Clement. 1. num. 34. de rescript.* Petr. Gregor. *dict. lib. 47. cap. 22. numero 28.* Mandos. *de Signatura gratiæ tit. Conseruatoria, vers. sed quoad Canonicos,* Fr. Emman. *dict. art. 1.* Cochier. *dict. quaest. 39. num. 5.* Fr. Ludouic. Miranda *dict. conclus. 1.* Monet. *de Conseruatorib. cap. 5. quaest. 8. n. 117.* Laurent. de Pennis *dict. §. 1. num. 10.* Quicquid contrarium dixerit Specul. quem refert idem Fr. Emman. *vbi proximè*, & constanter defendit Gomez *in dict. cap. statutum, num.*
110. quorum opinio licèt de Iure communi non 11
procedat, satis tamen defenditur, attentis specialibus priuilegiis Religionum quibus indultum est, vt etiam Canonicos Ecclesiarum Cathedralium in Conseruatores eligere valeat, pro vt concessit Sixtus IV. Pius V. & Gregor. XIII. vt referunt Fr. Emman. *dict. quaest. 65. art. 3.* Molina *dict. disputat. 19. n. 3.* Aloys. Ricc. *d. resolut. 90. num. vlt. & in praxi aurea resolut. 349.* quòd verò generaliter esse possint, satis videtur constare ex constitutionibus Clemen-

tis VIII. & S.D.N. Gregorij XV. de quibus infrà.

12 An Canonici Eccleſiæ Collegiatæ poſſint conſtitui delegati Papę, ſeu iudices Synodales? Dubia eſt quæſtio, in qua affirmatiuam partem tuetur Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſt. deciſ.637. in 1. edit. & reſolut.575. in 2. edit.* quia in Eccleſia Collegiata ſolent adeſſe Canonici obtinentes Dignitatem, & Collegiata dicitur quoque obtinere in ſe Dignitatem, Seraph. *deciſ.22. part.1.* & in nonnullis æquipollent Canonicis Eccleſiæ Cathedralis, idem Seraphin. *deciſ.1223. part.2.* Verùm contrarium melius amplectitur Marc. Anton. Genuenſ. *in pract. Eccleſ. q.612. num.2.* vbi extendit, quamuis ſint peritiſſimi, Monet. *dict. cap.5. quæſ.8. num.118.* Laurent. de Peirinis *d. n.10. in fine.*

13 Vicarij, ſeu officiales Epiſcoporum Ordinarij, non poſſunt eſſe iudices Conſeruatores, licet enim habeant honorem, ſeu officium cum iuriſdictione, nequaquam tamen obtinent Dignitatem ſeu Perſonatum in aliqua Eccleſia, Abb. *in cap. de multa, n.23. de præbendis,* Selu. *de benef. part.1. quæſt.2. n.74.* Menoch. *conſ.51. num.23.* quam tamen dignitatem text. *in dict. cap. vlt.* requirit. Ita ex hoc, & aliis fundamentis in ſpecie defendunt Cardin. *in dict. Clem.2. q.12.* & *ibi* Boniſac. *à num.36.* Paoin. *de poteſtate Capituli part.2. quæſt.10. num.16.* Fr. Emman. *dict. quæſt.65. art.13. verſ. ex his.* Quamuis contrarium teneat gloſſ. *verb. delegatus, in dict. Clement.2.* quam ſequuntur Anchar. Paul. Imola *ibi*, Picard. *inter concilia Menoch. conſ.32. num.33 cum ſeqq.* Aloyſ. *in d. praxi aurea reſolut.349.* Sbroz *de Vicario Epiſcop. lib.2. quæſt.27.* Cochier *dict. quæſt.39. num.4.* Monet. *de Conſeruator. cap.5. quæſ.5. num.66.* Laurent. de Peirinis, *vbi ſuprà num.14.* Quorum ſententia tantùm hodie locum habere poterit, ſi ſpeciali priuilegio Religioni conceſſum fuerit vt poſſit Vicarios generales in ſuos Conſeruatores eligere, vt obſeruant Fr. Emman. *dict. art.13.* Fr. Ludou. Miranda *dict. art.2. concluſ.2.* Vicecancellarium verò Papæ, Camerarium, ſummum Pœnitentiarium, Clericos Cameræ, Auditorem Curiæ cauſarum dictæ Cameræ, Auditores Rotæ, Referendarios, Protonotarios poſſe eligi in Conſeruatores, quia iſti omnes habent dignitatem, tradunt Monet. *de Conſeru. cap.5. à num.106.* Laurent. de Peirinis *citato loco num.17.* Et de Archidiaconis, Archipresbyteris, Primiceriis, Præpoſitis, Decanis, & aliis habentibus Eccleſiaſticam Dignitatem, idem tenet Monet. *d. cap.5. quæſ.7. num.88. 89. 90. 91. 92. & 93.* Laurent. de Peirinis *citato loc. n.15.* vbi etiam de Priore ſæculari Eccleſiæ Collegiatæ.

14 Nemo poteſt eſſe Conſeruator ſui Conſeruatoris, nec poteſt quis habere eum Conſeruatorem, qui eſt ſub eius iuriſdictione, ſeu dominio, vel diſtrictu Eccleſiaſtico, aut temporali, exceptis tamen Regibus, aut Reginis, *dict. cap. vlt.* Cochier *dict. quæſt.29. num.3.* Azor. *d. cap.34. quæſ.4.* Molina *diſp.29. num.3. verſ. item non poſſunt*, Petr. Gregor. *ſyntagm. lib.47. c.22. num.8.*

15 Verùm autem Priores Conuentuales, ſeu Guardiani Mendicantium poſſint eſſe Conſeruatores, prout delegati dari valent in terminis *d. Clem.2. de reſcript.* Vide Fr. Emman. *d. quæſ.65. ar.3. verſ. ſecundò eſt notandum,* Fr. Ludouic. Miranda *d. art.2. concluſ.3. & 4.* Capell. Tholoſ. *deciſ.13. num.3.* Paſſarel. *in not. priuileg. not.32. verſ. tamen per priuilegium*, Monet. *de Conſeruatorib. cap.5. quæſt.2. n.24.* nouiſſimè Sanch. *in præcepta Decalogi tom.2. lib.6. cap.12. num.79.* Felician. à Vega *in cap. cauſam, quæ, 9. num.46. de iudic.* me citato *in hoc loco* Solorzan. *de Indiarum iure tom.2. lib.3. cap.26. num.123.* Quidquid tamen ſit de Iure communi, habemus nouiſſimam *Illuſtr. Card. deciſionem* in hæc verba. *Quærente Archiepiſc. Turritano, an Regulares vnius Conuentus, Monaſterij, vel Domus aliquem Priorem, ſeu Guardianum, vel quemuis alium quauis dignitate regulari fulgentem, in ſuum Conſeruatorem eligere, vel deputare poſſint? Sac. Cong. Card. negotiis Regularium præpoſitorum non poſſe reſpondit, Romæ 6. Octobris 1617.* Anton. Maria Cardin. Gallus V. Theat. Secret. Inueni tamen *Sacram Cong. Concilij ſub die 2. Martij 1619.* cenſuiſſe. *Abbatem Ordinis Oliuetani poſſe eligi in conſeruatorem, ſi Epiſcopus in Synodo eum deputauit Iudicem Synodalem.*

Si electus in conſeruatorem non fuerit in altero Iurium graduatus, debet aſſumere ſibi conſultorem partibus non ſuſpectum, quia regula eſt quod Iudex non graduatus in aliquo Iurium tenetur omnino ſibi eligere, & aſſumere aſſeſſorem & conſultorem non ſuſpectum partibus, aliàs eius ſententia eſt nulla, ex Bulla Leonis X. *in Conc. Lateranenſi,* quæ incip. *Regimini,* cuius hæc ſunt formalia verba *Iudices, & Conſeruatores à Sede Apoſtol. deputati, ſi in altero Iurium graduati non fuerint aſſeſſorem partibus non ſuſpectum ab his partibus, vel illarum altera requiſitè aſſumere, & ſecundum eius relationem iudicare teneantur, non obſtantibus,* &c. refert Marc. Vulpe *dict. c.12. num.10.* Vnde cùm caſus incidiſſet in hoc tribunali Nunciaturæ Hiſpaniæ in quadam cauſa matrimoniali Toletana commiſſa à Sede Apoſt. Rom. Epiſcopo Aſpanen. Carmelitano Theologo in hac Curia commoranti, fuit ei datus in aſſeſſorem Doctor Planus del Frago.

Conſeruatores attento Iure, ſemotis ſpecialibus conceſſionibus, ſolummodo poſſunt procedere contra manifeſtas iniurias, ſeu violentias, id eſt, illas, quæ iudicialem examinationem non requirunt, nec ad eos, qui talem examinationem exigunt, ſeu cauſas alias, ſuam poſſunt extendere poteſtatem, probant text. *in dict. cap.1. & vltim. de offic. deleg. lib.6.* & diſponit apud Hiſpanos *l.1. tit.8. lib.1. nonæ recopil.* reſoluunt gloſſ. *verb. Conſeruatores, in dict. cap.1.* vbi Ioan. Andr. *col.2.* Monach. *num.1.* Anchar. *num.5.* Franch. *num.7.* Speeul. *part.1. tit. de iudice deleg. §. excipi poteſt, num.24.* Anton. de Butr. *in tract. de notorio, art.4. num.4.* Petr. Greg. *ſyntagm. iuris lib.47. cap.22. n.16* Perez *l.1. tit.7. lib.1. Ordin.* Gutier. *pract. lib.3. quæſt.9. num.9. & 11.* Salzedo *ad Bernard. in practic. cap.3. § ſed dubium,* Curi. Philipp. *part.3. §.7. num.1.* Valaſc. *conſ.152. num.1. & 2.* Fr. Emman. *dict. tom.1. quæſt.65. art.11.* Azor. *dict. cap.34. quæſ.7.* Fr. Ludou. Miranda *dict. quæſt.47. art.7. concl.1. cum ſeqq.* Molina *d. diſp.29. num.2.* Ceuall. *communium contra commun. tom.4. quæſt.897. à n.696.* Card. Tuſch. *d. concl.76. num.3.* Cochier. *dict. quæſt.39. à num.6.* Campanil. *in diuerſ. Iuris Canonici rub.12. cap.13. num.26.* Laurent. de Peirinis *d. loco num.34. cum ſeqq.* Rota apud Marcheſ. *commiſſ. part.1. cap.2. pag.143. in Toletana iuriſdiction. coram Card. Lancelloto, & pag.144. in vna Mediolan. reſciſſionis contractus coram eodem,* vbi tenet Conſeruatorem non poſſe cognoſcere circa requirentia iudicialem indaginem, ſed ſolum in defendendo à notoriis iniuriis. 16

Hodie per Concil. Trident. *ſeſſ.14. de reformat. cap.5.* ſupradicta ſunt reſtricta, diſpoſitumque conſeruatorias litteras conceſſas ſingularibus perſonis cuiuſcunque dignitatis, vel conditionis, etiamſi Capitulum ſit, & cum quibuſcunque clauſulis, aut decretis non habere locum in cauſis criminalibus, ſeu mixtis, ex criminalibus ſcilicet & ciuilibus, ſed tantum in ciuilibus, & in iſtis, vbi perſonæ, quibus 17

conceſſæ

concessæ sunt, Rel fuerint, non Auctores, & com aliis
limitationibus ibidem adiectis, sub qua tamen re-
strictione idem Concil. declarat non comprehendi
Conseruatores datos Vniuersitatibus generalibus,
Collegiis Doctorum, seu scholarum, Regularibus
locis, necnon hospitalibus actu hospitalitatem ser-
uantibus; hi enim manent in dispositione iuris com-
munis *in dict. cap. 1.* & tenore litterarum sub quibus
fuerint dati, vt in specie notant Gutier. *dict. quæst. 9.
num. 15.* Molina *d. disp. 29. num. 2. in fine,* Fr. Emman.
d. quæst 65. art. 12. in princip. nouissimè me citato *in
hoc loco* Mendez à Castro *in praxi Lusit. part. 2. lib. 2.
cap 3. num. 30. pag. 44.* Circa quod tamen aduertes,
quòd licèt hodie in casibus à Concilio exemptis ple-
rumque concedi soleant litteræ conseruatoriæ sub
ampliori forma, quam sit ea, quæ traditur *in dict.
cap. 1. & vlt.* vt per Nauar. *in man cap. 27. num. 125.*
tradítque latè Fr. Emman. *d. art. 12.* fatetur Gutierr.
pract lib. 4. quæst 63. à n. 3. quia tamen semper clau-
sulæ illarum litterarum ad Ius commune, de quo *in
d cap. 1.* sunt reducendæ, & secundùm illud, quoad
fieri poterit, interpretandæ, nisi vbi in eis contra-
rium expressè fuerit dispositum, vt bene aduertit
Valasc. *d. cons. 152. num. 8. & 9.* dicens se ita vidisse
practicari in Bulla conseruatoria concessa Fratribus
Prædicatoribus, quæ habebat amplissima verba; iam
apparet quàm necessariũ erit declarationes, & quæ-
stiones necessarias in proposito eodem iure attento
adiicere, licet aliquatenus extra materiam digressum
facere videamur.

18 Necessarium igitur est ad effectum, vt procedere
valeat Conseruator datus sub forma *d. cap. 1.* quòd
ante omnia appareat iniuriam, seu violentiis in fuisse
manifestam, & notoriam, item quod eidem constet
de qualitate notorij. Ita gloss. *verb. Conseruatores in
d. c. 1.* vbi Ioan. Andr. *col. 3. & 4.* Monach *num. 4. & 5.*
Anchar. *num. 5.* Franch. *num. 4* Syluest. *verb Conser-
uator num. 3.* Fr. Emman. *d. quæst. 65. art. 11. vers. ad-
uertendum insuper.* Azor. *d. cap. 14 quæst. 7.* Molina *d.
disput. 29. num. 2.* Fr. Ludouic. Miranda *d q 47. art. 8.
concl. 2.* Cochier *d quæst. 39. à num. 6.* me citato *in hoc
loco* Mendez à Castro *d. part. 2. lib. 2. cap. 3. num. 25.*
quia iurisdictio non competit Conseruatoribus su-
per iniuriis, & violentiis simpliciter, sed super qua-
lificatis, & notoriis. Gutier. *pract. lib. 3. cap. 9 num. 14.*
Gabr. Pereira *de manu Regia part. 1. capit. 7. num. 5.*
Anton. Ripol. *var. cap. 1. num. 48.* Mendez à Castro
19 *d. p. 2 lib. 1. cap. 3. num. 26 pag. 44.* † Vbicunque enim
iurisdictio competit alicui respectu certæ qualitatis,
debet ante omnia eidem de illa qualitate constare,
vt per Bart. *in l. multum interest, num. 2. & 5 ff. de con-
dit. & demonstr.* Sicul. *num. 50. cum seqq in cap. 2. de
offic. deleg.* Vant. *de nullit. tit. ex defectu iurisd. Ordin.
num. 167.* D. Barbos. *in si quis ex alien. l. num. 148. ff. de
iudic.*

20 Si autem Conseruator dubitet de illa notorij qua-
litate, vel clarè de ea non appareat, poterit ante om-
nia summariè examinare, an violentia, seu iniuria,
de qua agitur, notoria fuerit, & super eum proba-
tiones recipere ad fundandam suam iurisdictionem;
itavt si inueniat illam notoriam, procedat, aliàs se
incompetentem pronuntiet, ita constituunt gloss. &
Doctores ferè omnes, de quibus suprà, quibus addo
Mendez à Castro *d p. 2 lib. 2. c. 3. num. 26. vers. vnde si
inueniat.* Nec huiusmodi iudicialis indago illi pro-
hibita est in violentiis, seu iniuriis notoriis, in qui-
bus aliàs iurisdictionem habet, si tales inueniantur,
nam ad hunc effectum, & ita videndum an sua sit
iurisdictio, poterit indagare, & inquirere, etiam in
forma iudicij, iuxta reg. text. *in l. 2. ff. de iur. omn. iud.*

& c. præterea, de officio iud. deleg. vt in terminis re-
soluuor Ioan. Andr. *col. 3.* Domin. *num 6. & 7.* An-
char. *num. 6. dict cap. 1.* Fr. Emman. *d quæst. 65. art. 12.
vers. sed contraria,* Azor. *dict. cap. 34. quæst. 7.* Molina
dict. disp. 29 num 2. vers. potest tamen. Sic etiam quo-
niam in terminis *cap. si clericus laicum, de foro compet.*
iudici Ecclesiastico competat iurisdictio aduersus
laïcos, si ipsi fateantur, vel non negauerint res, de
quibus agitur, esse Ecclesiæ; poterit iudex Ecclesia-
sticus in euentu, quo reus ad suum iudicium voca-
tus negauerit rem esse Ecclesiæ ad instantiam actο-
ris summariam de hoc ante omnia cognitionem ad-
hibere, & ea tali comperta non obstante negatio-
ne Laïci in causa procedere, vt bene aduertunt Abb.
col pen. Felin. *num. 3.* Socio. *num. 13. & 15.* Colle-
ctar. *num. 1. in dict. cap si clericus laicum,* sic illum in-
telligentes, Curt. iun. *in l. 2. num 34 ff. si quis in ius
vocat.* idque per reg. text. *in l si quis ex aliena, ff. de
iudiciis,* cum similibus; quia aliàs esset in potestate
Laïci conuenti per simplicem negationem euertere
priuilegium, *d cap. si clericus laicum,* quod videtur
absurdum.

Hanc notorij examinationem non tenetur Con- 21
seruator præmittere, cum reus fatetur factum, &
qualitatem ipsius notoriam fuisse, tunc enim siue in
rei veritate tale sit, siue non, semper processus vali-
dus erit; nam sufficit partis confessio, vt per illam
notorium dicatur, & de notorietate appareat, licet
aliter illa non probetur, iuxta reg. text. *in cap. vestra,*
vbi gloss. *verb non diffitetur, & c vlt.* ibi, *seu confessio-
nem, de cohabit cleric. & cap. cum olim, de verb. signif.*
cum multis, de quibus Mascard. *de prob concl. 1107.
num. 2.* Farinac. *in praxi crimin tom 1 quæst. 21. n. 31.*
Quæ quidem resolutio procedit, licèt reus, qui fa-
ctum notorium fatetur, excusationem alleget, dicens
se iure suo fecisse; adhuc enim Conseruator proce-
dere poterit, solúmque tenebitur reum admittere
ad excusationes suas probandas, vt contra alios ma-
gis videtur sequi gloss. *verb. Conseruatores, vers. Si au-
tem confiteatur, in dict. cap. 1.* ex ratione, quam præstat
in vers. alias facilè esset; nam † cùm vix posset reperiri 22
aliquod delictum tam notorium, quod non possit
habere aliquas excusationes, seu dubitationes, iuxta
doctrinam glos. *verb. recepit in cap. bona, il 1. de elect.*
iuncta reg. text. *in auth. de tabellionibus, §. nos autem,
vers. proinde, collat. 4.* Aretin. *cons. 165. col. 5. vers. 2.
principal.* Masc. *concl. 1106. num. 9. & concl. 1108.* Fa-
rin. *dict. quæst. 21. num. 50.* de nihilo esset Conserua-
toris officium, si quando factum in se notorium est,
procedere non potest propter excusationes à reo al-
legatas, quæ notoriæ non sunt, & probationes re-
quirunt, tradunt optimè Anchat. *dict. cap. 1. num. 5.
vers ad aliud contrarium.* Franch. *num. etiam 5.* Sylu.
verb. Conseruator num. 3. vers. dico 3. Azor. *dict. cap. 24.
quæst. 7. vers. quæres,* Cochier *dict. quæst. 39. num. 31.*
† Licèt enim allegentur circunstantiæ notorium 23
delictum excusantes, non per hoc notorium offus-
catur, quominus super eo probari debeat, quamuis
illas allegans ad probandum debeat admitti, vt te-
nent Ant. *in cap vestra, de cohabit. cleric.* Mil. *in repert.
verb. notorium contra quod* Capra *in tract at. de notorio
memb. 4. num 59. & 69.* Farinac. *dict quæst. 21. num. 5,*
quidquid distinguat Masc. *concl. 1106. numer. 11.
& 12.*

Quando verò reus neque fatetur, neque etiam 24
negat, sed tacet nihil opponendo de defectu noto-
rietatis, & incompetentia iurisdictionis, & Con-
seruator dubitet, & factum in se notorium non ap-
pareat, tenetur ad suam iurisdictionem fundandam,
& vt certus de illa existat, ante omnia probationes

facere, an illud notorium sit; nam vbi qualitas no-
torij exigitur ad fundam iudicis iurisdictionem;
tunc etiamsi non negetur, debet ante omnia super
ea processus fieri, tradunt Capra *de mem. 4. num. 56.*
cum seqq. Mil. *verb. notorium facti gesti,* Mascard. *con-*
cl. 1108. *num. vlt.* Farin. *d. quæst.* 21. *n.* 86. & 87. Sin
autem reos neget, distinguendum est, quod si iniuria;
seu violentia notoria fuerunt notorietate facti con-
tinui, seu permanentis, ita quod nulla excusatione,
seu tergiuersatione celari valeat, non tenebitur
Conseruator probationes ante omnia super notorio
recipere: si verò iniuria manifesta tantum fuerit no-
torietate iuris, tunc debet prius Conseruator, si para
negauerit notorij examinationem præmittere, iuxta
doctrinam gloss. *verb. Conseruatores, vers. sed quid si*
negetur, in d. c. 1. Ratio vtriusque membri ea est, quia
25 † in primi notorium per se tale est, quod nulla pro-
batione indiget, iuxta text. *in cap. tua nos,* ibi, *nec testis,*
de cohabit. cleric. & cap. 3. de testib. cog. in princip. vbi
gloss. 2. ac subinde in eo negatio partis rem dubiam
non facit, vt videtur probare text. *in d. cap.* 3. si bene
expenderetur, ibi, *factum negauerit,* &c. per quem no-
tant Felin. *ibi num. 7.* Abb. *in d. cap. tua nos, num. 4.* Ma-
scard. *d. concl.* 1106. *num* 8. Farin. *d. quæst.* 21. *n.* 18. ta-
le negotium per negationem dubium non efficit. Po-
steriori vero cum tale non sit, vtique per negationem
dubium redditur, iuxta reg. *l. 3. C. quibus ad libert.* Vn-
de in eo ante omnia necessaria probatio erit, per
quam non probatur quidem iniuria, seu violentia in
se, quæ notoria est, sed magis probatur illam noto-
riam esse, cùm non constet esse notoriam, facit text.
in cap bone, il 1. vers licet autem, iuncta gloss. *verb. re-*
cepit, in fine de elect. gloss. 2. in cap. ad nostram, 21. *il 3 de*
iureiuran. Si denique Conseruatori notoriè constet de
ipsa iniuria, & qualitate illius, nempè quod notorie
illata fuisset, non tamen æquè notoriè appareat de
eiusdem auctore, hoc casu bene poterit procedere,
nam text. *in d. c.* 1. *& vlt. de officio deleg. lib.* 6. dum iu-
risdictionem tribuunt Conseruatoribus, non se refe-
runt ad personas iniurias, seu violentias notoriè in-
ferentes, sed magis ad ipsas iniurias, seu violentias
manifestas: ergo vbi illæ tales fuerint, iurisdictioni
locus erit: nec refert quod personæ inferentes & ita
auctores notorij non sint, quamuis contrarium te-
neant post Ioann. Andr. & Innoc. Anchar. *d. c.* 1. *n.* 6.
ad finem, & Domin. *n.* 9.

26 Interim verò dum non constiterit iniurias, seu
violentias esse manifestas, nec per consequens de
Conseruatorum iurisdictione, non poterunt ipsi (li-
cèt delegati sint, & quoad has causas maiores Ordi-
narijs, ne in illis procedant, & si de facto inhibitio
facta fuerit, ei parendum non erit, vt in terminis
tradit Ceuall. *d. tom 4 quæst.* 897. *n.* 735 *cum seqq.* me
citato *in hoc loco* Mend. à Castro *d. part.* 2 *lib.* 2. *c.* 3.
num. 26. *in fine.* Et poterit supplicari ad iudicem Co-
ronæ. Fr. Emman. *quæst Reg. tom. 1. q. 65. art.* 9. Va-
lasc. *cons.* 100. *num.* 3. *& cons* 158. *in princ.* Molin. *de*
Iustit. tom. 4. tract. 5. disp 29 num. 8. & alij, quos refert,
sequitur Gabr. Pereira *de manu Reg. part.* 1. *cap.* 7.
num 3. intendit Conc. Trident. *sess. 7. de reform. c.* 14.
in fine, ibi, *& eorum inhibitionibus aduersus præmissa*
nequaquam valituris. & ex eo comprobatur quia iudex,
de cuius iurisdictione, & superioritate non cōstat, nō
potest inhibere iudici, qui ab eo iurisdictionem non
habet, alioquè facta inhibitio non tenet, & sperni
potest. ex reg. text. *in cap. non solùm, in fine,* ibi, *inhibeat*
canonice, &c per argumentum à contrario, *de appell.*
lib 6. cum similibus, ex quibus ita tradunt omnes
communiter, Berol. *cons.* 117. *num. 2. cum sequentibus,*
vol. 3. Mandos. *de inhib. quæst.* 28. *num.* 2, Surd. *cons.*
824. *n.* 37. *cum seq. & à n.* 12. *lib.* 3. Ceuall. *d. q.* 897. *à*
num. 756. Marc. *de iurisd part* 2 *cap.* 42. *à n.* 8, planè
dum non apparet iniurias, seu violentias esse mani-
festas, nec constat de iurisdictione, & superioritate
Conseruatorum (quæ in hac qualitate solum funda-
tur) nec item Ordinarius ab eis iurisdictionem suam
habet, vt patet: ergo nequaquam ab eis poterit inhi-
beri, aut ipse tenebitur inhibitioni parere: quod adeò
verum est, vt in terminis Iuris communis liceat per
contrarium ipsi Ordinario in Conseruatorem ani-
maduertere, si fortè vltra causas sibi permissas co-
gnoscat, illumque prohibere ne limites suæ potesta-
tis excedat, vt aduertit Ceuall. *d. quæst.* 897. *à n.* 762.
comprobans ex decis. text. *in aut vt iudices sine quoquo*
suffragio, § volumus, vers sed etiam eos collat 2, iuncta
reg. *l. prohibitum,* vbi gloss. *verb. resistentibus, & l. de-*
fensionis facultas, C. de iure fisci, lib. 10. Ex quibus Do-
ctores communiter notant † posse, imò teneri Or- 27
dinarium præcipere delegato, etiam Principis, ne ali-
ter sua potestate vtatur, quàm in suis litteris cōtine-
tur, & si excesserit, in eum animaduertere, vt per Car-
din. *in Clem. 1. n. 16. de offic. Ordin.* Abb. *in c. signifi-*
canit, n. 3. eod. tit. Auiles *ad c. 1. Prætorum. verb manda-*
to, n. 33. Nauar. *in c. contingat, remed. 4 de rescript.* Ce-
uall. *d q.* 897. *à num.* 869. Hodie verò ad tollendas
huiusmodi controuersias, & difficultates, quæ inter
Conseruatores, & Ordinarios poterant oriri, statuit
Concil. Trid. *sess. 14 de reformat. cap. 5. vers. quòd si in*
iis, data tali competentia iurisdictionis nominandos
esse arbitros in forma Iuris, qui de illa cognoscant,
interimque in causa ab vtroque supersedendum sit,
meminit Ceuall. *d. q* 897. *à num.* 741. & 775. ponens
ibi numeris sequentibus practicam procedendi ad eli-
gendos huiusmodi arbitros inter Conseruatorem, &
Ordinarium deductam ex reg. text. cum *ibi* notatis
in cap suspicionis de offic. deleg. lib. 6. & in cap. 2. de ap-
pellat. eod. lib.

Notorium euidens, seu manifestum vt aliquid di- 28
catur, oportet quòd omnibus, vel pluribus ciuitatis
populis, seu viciniæ manifestum sit, iuxta text. *in cap.*
cum dilectus, 15. *vers. dicitur, de purgat. canon. cap qua*
Lotharius, ibi, *oculis omnium, cap. de manifestis,* ibi, *no-*
ta plurimis causa, & ibi, *omnes enim,* &c. *c. vltim.* ibi,
omnibus 2 q. 1. & ex doctrina Archid. *in d. cap.* 1. An-
ton. de Butrio *tract. de notorio art. 1. num.* 3. post alios
Menoch. *de arbit casu* 195. *n.* 8. Mascard. *concl.* 1106.
num. 4 & 16. Farin. *d. quæst.* 21. *num.* 41. *cum sequenti-*
bus, controuertentes, qui nam personarum nume-
rus ad hoc exigatur, vt per Mascard. *num.* 17. Farin.
num. 47. & 48. dictis locis. Nihilominus tamen quia
† ad probandum factum aliquod fuisse notorium, 29
seu manifestum (vbi probatio hæc desideratur) suffi-
cit duorum testimonium legitimè deponentium, &
rationem reddentium, nec requiritur, quod omnes
testificentur, qui aliàs requiruntur ad notorium effi-
ciendum, vt argum. text. *in c. tam litteris* 33. *in princ.*
de testib. & in l. 2. iuncta gloss. *verb. doceri, C. de bonor.*
possess contra tab. obseruat eleganter *gloss pen. vers. sed*
pone, in cap. Dominus omnipotens, quæst. 1. vbi Docto-
res, Salic. *in l. ea quidem, n. 88. C. de accusat.* Butr. *d.*
art. 4. n. 63. Capra *in tract. de notorio memb. 6. n. 7. cum*
sequentib. Gom. *tom. 3. var. cap. 1. a.* 44. *in princ.* cum
multis alijs, de quibus Farin. *d. quæst.* 21. *n.* 109. Ideo
in proposito in casibus, in quibus probatio notorij
necessaria ante omnia fuerit, sufficiet Conseruatori
per duos legitimos testes constare de illa notorieta-
te, vt in specie tradit Domin. *d. cap. 1. num.* 9. ad quem
se remittit Franch. ibi *num.* 5. satisque etiam erit ta-
lem probationem de plano, & absque solemnitate
iudiciorum assumere, cùm solum pertineat ad fun-

dandam

dandam iurisdictionem, vt per Domin. *d.c.1.num.7.* & *ibi* Franch. *num.4.*

30 Conseruatorum potestas in terminis Iuris communis adeò restricta est ad iniurias, seu violentias manifestas, vt si de aliis, quàm de illis cognoscant processus, & sententia ipso iure in totum corruant, & Conseruatores pœnam incurrant suspensionis ab officio per annum, vt probat text. *in cap.vlt.vers.vlt.* iuncto *vers.vt autem, de offic.deleg.lib.6.* & *ibi gloss.fin.* notant Syluest. *verb.Conseruator, num.3.* Fr. Emman. *d.quæst.65.art.19.* Azor. *d.c.14.quæs.13.* Suar. *tom.5.de censur.disp.31.sect.3.num.17.* Molina *d.disp.29.num.2.* & *6.in fine.* Quæ quidem potestas illis concessa ad eos defendendos de illis solum iniuriis, seu violentiis, quæ notoriæ fuerint, id est, quæ non requirunt Iuris indaginem, & examinationem iudicialem, debet esse seruato Iuris ordine, qui aliàs secundum eiusdem Iuris regulas in notoriis exigitur, vt arg. text. *in cap.ad nostram il 3.* iuncta gloss. *verb.obseruandus de iureiur.* post Imol. & Domin. concludit Franc. *d.cap.1. num.3.* & sentit *ibi* Anchar. *num.6.* declarat Fr. Emman. *d.qu.65.n.18.* vbi secundùm decisionem text. *in Clem.sæpe, de verb signif.* exponit qualiter intelligenda sit, & practicanda clausula illa, quæ in literis conseruatoriis apponitur, vt Conseruatores procedant simpliciter, & de plano sola facti veritate
31 inspecta, sine strepitu, & figura iudicij. † Ad illum iuris ordinem, qui in notoriis à iure requiritur, & quem Conseruatores obseruare debent, pertinet citatio ex text. expresso *in d.cap.vlt.vers.vices, de offic.deleg.lib.6.* vbi manifestè supponitur illam in processu Conseruatorum interuenire debere. Requiritur etiam sententia, prout habetur *in d. cap. vers. vices,* consonatque text. agens similiter de notorio *in d.c. cum dilectus 15.vers.cum nimirum* ibi, *sed in eum condemnationis sententia,* &c. iuncta doctrina *gloss.2.in d.cap. ad nostram il 3.* & *in d.cap.qua Lotharius,* asserentis etiam in notoriis sententiam esse necessariam, quam sequuntur & communem dicunt Gomez *num.44.* Clar. *num 8.dictis locis,* Farinac. *d.quæst.21.n.114.* declarando etiam non exigi in proposito sententiam cum solemnitatibus illis à iure præscriptis, de quibus text. *in cap.vltim.* vbi gloss & Doctores *de re iudic.lib.6.* & *in tit.C.de sentent. ex breuicul.recitand.* sed qualem sufficere, vt docent sic distinguentes in eadem materia notorij Doctores, de quibus proximè cum aliis citatis à Farinac. *d.quæst.21.n.115.* Nauar. *cons.12.num.3.sub tit.de hæret.*

32 Quamuis gloss. *verb Conseruatores, ad finem in d.c.1.* referat Bernardum existimantem appellationem, & recusationem in Conseruatoribus non admitti, vtpote, quia solum de notoriis cognoscere valent, in quibus vtraque tam appellatio, quàm recusatio à Iure prohibentur, vt de appellatione sunt, text. *in cap. cum sit Romana, §.vlt.* & *c peruenit, 13.* & *in cap. consuluit, 14.* & *in cap cum speciali 61.§ porro, de appell.* In recusatione *c. proposuit, 24. eod tit.* quam glossam sequuntur Innoc. Host. & Anchar. vt per Franch. *ibi n.5.* & Azor. *d. cap.34. quæs.11.* Nihilominus tamen resoluendum est, non solum recusationi locum esse, Conseruatoremque vt suspectum recusari posse, si causa de qua agitur talis sit, in qua ipse valeat reum grauare, vt bene agnoscunt Franch. *in d.cap.1. num.5.* & *ibi* Domin. *num.23.* nam his terminis & similibus etiam in notoriis, recusatio admittitur, iuxta doctrinam gloss. *verb.* & *si manifesta,* vbi communis *in cap.quia suspecti 3.quæst.3.* Bursat. *conf.21.n.25. lib.1.* Gomez *d.cap.1.n.46.* Farin. *d.quæst.21.n.130.* sic limitata regula text. *in d.cap. proposuit, in fine,* & probat expressè Concil. Trident. *sess.14.de reformat. cap.5.vers.quod si,* vbi præscribit formam, secundùm quam procedi debeat si Conseruator suspectus esse dicatur, & per illud ita tenet in terminis Ceuall. *commun.contra commun. tom.4.q.897.num.779. cum sequent.*

Sed etiam à sententia eiusdem Conseruatoris appellatio erit admittenda, vt quotidie praxi obseruatum videmus, quod imprimis vbi ille procedit super notorio iuris tantum, veluti ex confessione, & appellans exprimit iustam causam, conforme est doctrinæ gloss. *verb. mandetur, in cap. Romana, §.si autem, de appellat.lib.6.* quæ in his terminis etiam in notoria appellationem admittit, eamque sequuntur magis communiter Doctores, vt per plures, de quibus Couar. *pract.cap.23.n.23.vers.secunda conclusio.* Farinac. *d.quæst.21.n.118.cum seqq.* & *part.3.quæst.101.n.64.* facit decisio text. *in l.2.quorum appellat.non recipit,* & *cap es, qui, vers nullus 2.qu.6.* vbi probatur non sufficere confessionem ad denegandam appellationem, sed requiri, quod reus insuper testibus conuictus sit, tradunt latè citati à Clar. *§.fin quæst.94.n.1.* Farin. *d.quæst.102.à num.114.* Vbi verò iidem Conseruatores procedunt super notorio facti licet magis dubium sit propter communem Doctorum sententiam, quæ habet à sententia super huiusmodi notorio appellationem non dari, vt per Gom. *cap.1.num.47.* Farin. *d.quæst.21. num.117.* Nihilominus tamen dici potest, etiam tunc appellationem admittendam in casibus limitationum, quos ad eam regulam tradunt iidem Doctores, & prosequitur Farin. *d.qu.21.à num.118. vsque ad 128.*

Non solum aduersùs illatas iniurias, seu violentias manifestas, sed etiam inferendas Conseruatoribus potestas est cōcessa, quia propriè in vtriusque (licet magis propriè in inferendis) consistit defensio, tradunt gloss. *verb.defendere in d. cap.1.* vbi Monach. *num.5.* Franch. *num.7.* Domin. *num.13.* Azor. *d.c.14. quæs.7.vers.si iterum quæras,* Molina *d disp.29.num.2. vers. potest. tamen. in fin.* Fr. Ludou. Miranda. *d.q.47. art.7.conclus.4.* Cochier. *d.quæst.39.n.13.* amplia esse Conseruatores violentiis, seu iniuriis probabiliter inferendis non solùm aliis modis occurrere, sed etiam proferendo generalem excommunicationis sententiam, in eos, qui illas fecerint, vel commiserint, vt notat dicta gloss. *verb.defendere.* & Franch. *n.6.* ac omnes suprà citati, probatur ex reg. text. *in cap dilecto, in princip.vers.quoniam, de sentent. excomm lib.6.* iuncto text. *in cap.à nobis il 1.* ibi, *quisquis furtum fecerit.* &c. *eod.tit.in antiq.* cum traditis per Couar. *cap.alma, part.1.§.10.num.1.* Gutier. *canon.lib.1.cap.4.n.10.* Suar. *tom.3.de censuris disp.3.sect.4.à num.4.* vbi latè comprobant, & defendunt generalem praxim iudicum Ecclesiasticorum, secundùm quam vbi crimen aliquod verosimilibus coniecturis committi timetur, ad illud obuiandum cautè solent hanc generalem ferre excommunicationem in eos, qui illud commiserint. Nec obstat prohibitio text. *in cap.Romana, §.caueant. de sentent. excommun.lib.6.* per quam
35 dicebat Host. † talem generalem excommunicationem hodie ferri non posse, vt referunt Ioann. Andr. Franch. & Domin. *d.cap.1.* Respondetur enim prohibitionem, seu potius admonitionem illius text. locum non habere, vbi iusta subest causa, sicut idem text. declarat *in versic.nisi,* ibi, *aut alia rationabilis,* &c. quæ sanè iusta causa manifestè datur, vbi violentia inferenda timetur cui Conseruator intendit obuiare, vt bene agnoscunt Monach. *in d. cap. num.5.* Gutier. *d.cap 4.num.10.* Sayr. *de censur.lib.1.cap.9.à numero 24.* Suar. *d.sect.4.à num.4.* & *disp.20.sect.1.n.3. cum seqq.*

36 Conseruatores ad munus, & officium suum exequendum per censuras, aliaque Iuris remedia contumaces possunt procedere, prout illis conceditur in omnibus litteris conseruatoriis, Fr. Ludou. Mirāda *d. q.47. à 8.conclus.5.*

37 Contra Episcopos tamen procedendum iuxta formam traditam *in cap. quia Pontificali, de offic. deleg. lib.6.* vbi statutum est, vt Conseruator, vel Iudex delegatus contra Episcopos procedens modestia vtatur, scilicet *primò* Episcopo interdicatur ingressus in Ecclesiam, vel Sacerdotale officium. *Secundo* vt suspendatur ab officio. *Tertiò* contra eum Ecclesiastica censura aggrauetur, nisi fortè aliud fieri suaserit nimiæ contumaciæ proteruitas, quia scilicet, vt dicit gloss. iniurias, & contumeliosa verba profert in iudicem Episcopus. ita Syluest. *verb. Conseruator, num.4. vers. dico,* Azor. *d. cap 34. quæs.* 11. Fr. Ludou. Miranda *d. conclus.5.* vbi *in vers. aduerto,* tenet Episcopum non irrogare iniuriam prædictis Conseruatoribus Iudicibus pro eo, quod ab eisdem postulent, vt ostendant sibi suas litteras, quin vero nec secundum Ius eisdem tenētur obedire, nisi, dum ab eis expostulatur, vt suarum litterarum ostensionem faciant. Vnde iudex Conseruator, siue delegans, si de suo mandato Apostolico litterisve Conseruatoris non vult Ordinario fidem facere, non potest ipsum excommunicare, eo quòd nolit suam sententiam exequi: nam delegatus super Ordinarium iurisdictionem non habet nisi eidem rebellis extiterit, nec rebellis rectè dici potest qui fidem fieri sibi petit de commissione eiusmodi; non enim aliud facit, quam quod Iure sibi conceditur, nisi maliciosè hoc faciat, imo si ipse delegatus delinquat, poterit puniri ab Ordinario loci in quo deliquit, vt optimè resoluunt Petr. Ceuall. *resol. criminum. tom.1. casu 53. num.1. cum seqq.* Iacob Laurent. *de Iudice suspecto cap.4 n.33.* me citato *in hoc loco* Mendez à Castro *in praxi Lusit part.5. lib.2. cap.5. num.9. pag.41.* Farin. *fragm. crim part. 2 litt. I, num. 973.* vbi *num.974.* ampliat posse ipsum delegatum conueniri coram iudice Ordinario pro damnis & interesse, si delinquat etiam in causa, in qua est delegatus in iudicando, & non reddendo Ius, & abutendo sua iurisdictione, & illam excedendo, aut aliàs litem suam faciendo, & *n 977.* resoluit Iudici delegato resisti posse ab Ordinario, quando voluerit exequi aliquid iniustum, & citat gloss. *in cap. ex litteris. de offic. deleg.* Gig. *cons.163 in fin.* Iacob. Lauren. *d cap.4. nu.33.* Aufier. *ad Capell. decis.424.*

38 Deinde Conseruatores prædicti possunt per excommunicationem cogere brachium sæculare, siue sæcularem potestatem ad suffragandum sibi contra prædictas iniurias, ac inferentes ipsas, Azor. *d. c.34. quæs.* 10. Fr. Ludou. Miranda *d. quæst.47 art.8 concl.7.*
39 Ceuall. *d quæst.897. n.718.* † Delegatus enim Iudicis Ecclesiastici brachium sæculare ad executionem demandati sibi negotij implorare potest, Auiles *ad cap.20. Prætor gloss. vsurpan. num.27.* Pen. *in direct. Inquisitorum lib.3. commento* 115. Azeued *l.15. n.3 tit.1. lib.5. nouæ recopil.* Bernard Græuæ *ad practic. Cameræ Imper. lib.1. conclus.* 115. *consid.1.* Rutger. Ruland. *de commiss. part.1. lib.6. cap.4. n.21.* Bobadil. *in sua politica lib.2. cap.17. n.179.* Farin. *in praxi crimin q 97. num.86.* Marta *de iurisd. part.1. cap 50. à n.25.* Ludouic. Rodolphio. *in tract. de brachio sæculari, num.30.* Brunor, à Sole *in locis communibus, verb. brachium sæculare,* Baptist. Costa *de remed. subsid. cap.21.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. decis.320. num 2. & resol.278. n.1. in secunda editione,* plures per Cened. *ad Sextum collectan.* 13.

40 Cùm debitum non soluere nequaquam violentiam, seu manifestam iniuriam importet in eo sensu, in quo loquitur *d. cap. de officio delegati,* rectè huiusmodi Conseruatores aduersùs debitores ex causa ciuili procedere non possunt, cùm talis processus iudicialem exigat indaginem, & ita expressè tenent Alciat. *de præsumption. regul.1. præsumpt.23.* Fusch. *de visitat. lib.2. cap.23. num.5.* Franeisc. Leo *dicto loco sub num.101.* Gutierr *pract. lib.1. q 9. à num.8.* Cabed. *diuers. iuris argum. lib.3. cap.18. num.5.* Ceuall. *communium contra communes, tom.4. quæst.897. à num 711.* Campan. *in diuersorio Iuris Canonici rubr.12. cap.13. nu.10.* Fr. Ludouic. Miranda *d quæst.46. art 7. concl.5.* Verùm contra illam ante omnes scripsit Gutd. Papæ *decis.18. n. vltimo,* quem sequutus fuit Perez *l.1. versiculo Conseruatores autem, tit.7. lib.1. Ord.* & denique multis adductis rationibus insurgit Fr. Emmanuel. *d. q.65. art.12.* vbi non solùm affirmat posse conseruatores procedere aduersùs debitores ex causa ciuili in terminis de quibus proximè, sed etiam in multis, quæ in proposito dixerat Gutier. *d. quæst.9.* adeò illum carpi, & reprehendi, vt coëgerit ab illius impugnationibus postea se liberare, *in lib.4. quæst.63.* quam totam in prædicta defensione consumpsit. Quibus non obstantibus à priori sententia ne recedas, & eam amplia procedere etiam casu, quo Religiosi Conseruatorem habentes Rei proponantur; adhuc enim non poterunt coram illo pro debito ciuili conueniri, vt comprobat Fr. Emmanuel. *d. q 65 art.13.* Amplia etiamsi conseruatores Religionum sint, & ex forma litterarum suarum potestatem habeant ad cognoscendum de quibuscunque causis, sub illis verbis, in quibuscunque causis, vel aliis, tam ciuilibus, quàm criminalibus, vel mixtis; nam huiusmodi concessio ad iniurias, & violentias manifestas referenda est, ita vt sit sensus, quod de omnibus causis tam ciuilibus, quam criminalibus, vel mixtis, dummodo tamen sint iniuriæ, seu violentiæ manifestæ, valeant cognoscere, sentit gloss. *in d cap.1.* in casus positione, ibi *videlicet vt possent cognoscere de iniuriis, & aliis causis,* &c. intendit Gut. *d. lib.3. q.9. num.17.* & in terminis aduertit Valasc. *consult.155. num.8. & 9.* testatus se ita vidisse practicari in Conseruatoria Fratrum Prædicatorum quæ habet amplissima verba: quamuis contrarium fateantur idem Gutier. *d quæst.63. n.3.4.6. & vlt* Cabed. *d cap.18. num.5.*

Non obstant fundamenta, quæ pro sua parte in 41
medium adducunt, nam ad præcipuum, nempe quod debitor non soluens dicitur iniuriam facere ex doctrina Specul. *t. de instrument. edit. §. nunc verò aliqua, vers. de hoc autem quæritur,* vel saltem creditori damnum culpa irrogare: nam omissa solutione Gutier. *d. quæst.9. num.16. & dicta quæst.63. à n.5.* respondetur retentionem, seu negationem debiti solum importare iniuriam in generali illa significatione sumptam, prout significat quamcunque iniustitiam, aut iniquitatem, seu omne id quod non iure fit, iuxta *l.1. in principio, & versic. interdum ff. de iniur. & princip. Inst. eodem tit.* & in his terminis procedit doctrina Specul. *dicto loco.* In præsenti verò materia de qua agimus, iniuria accipitur pro damno culpa dato, quod in negatione, seu retentione debiti propriè non consistit: accedit quòd etiamsi talis debiti retentio damnum culpa importaret, quod negamus, nusquam tamen, licet de illo per scripturam, vel sententiam constaret, supposita partis negatione, posse ita notorium effici, prout in præsenti materia requiritur, iuxta ea, quæ de notorio resultante ex instrumento, vel sententia tradunt communiter Doctores, cum Mascard. *conclus.1107. num.19.* Farinac. *d quæst.21. n.23.* † Nec etiam constat Concil. Trid. *sess.14. de reformat. cap.5.*

dum

dum prohibet Conseruatores cognoscere de causis ciuilibus, recipie Conseruatores Religionum, & similes, vt *in versic. Vniuersitates autem*, easdemque Conseruatorias religionum, & similium nulla ex parte diminutas esse declarunt Illustrissimi Cardinales super *d.cap.5*. Vnde videbatur succedere regula *l.cum prator,ff.de iudic. & l. uam quod liquide, ff.de penu leg.* Respondetur enim exceptionem Concilij ficus & declarat. Cardinal. solum concludere tales Conseruatores non comprehendi sub prohibitione, & restrictione illius decreti, non tamen per hoc Concil.disponere sub qua forma,& in quibus causis debeant procedere, id enim relinquit dispositioni Iuris communis, tenori priuilegiorum, sub quibus fuerint concessi,argum. *l. commodissimè ff. de liber.& posthum.* vt agnoscunt Gutier. *d.quast.9. num.34. & d quast.63.num.3*.Fr.Emmanuel.*d.quast.65.art.12.in principio*.

43 Nec denique obstat Concil.Trident.*sess.7. de reformat.cap.14.vers. Addendo insuper*,vbi disponit Regulares quoquo modo exemptos in causis mercedum, & miserabilium personarum conueniendos esse coram locorum Ordinariis,etiamsi iudicem aliàs habeant à Sede Apostolica deputatum, in aliis verò causis tunc demum coram eisdem Ordinariis pro debitis esse conueniendos,quando ipsi Regulares iudicem non habuerint; vnde manifestè probari videtur,quòd si iudicem habuerint(prout habent, si habeant Conseruatorem (coram illo esse conueniendos,& tenet Gutier. *d.lib.3.quast.10.à n.2*. non disfitetur Flamin.*de resignat lib.4.quast.11.num 9*. quem refert, & sequitur Ceuall. *d. quast 897. à num.813*. Non, inquam,obstat prædictum decretum, respondet enim latè Emman *dict.art.13.vers.nec supradictis*, vbi illud declarat,& interpretatur, cuius responsionem licet postea idem Gutier.*lib 4 practic.quast.64*. nitatur dissoluere, & se insuper ab impugnationibus Fr. Emman. liberare, tres casus in proposito distinguens; meo tamen iudicio tantùm abest,vt Concil. *eo loco* dictam sententiam probet,quod immò contra eam torquetur; nam vltra quod loquitur solùm de Regularibus extra monasterium degentibus, vt ex littera illius patet,& aduertit Fr.Emmanuel.*vbi proximè*. Aduertendum etiam est Concil. ibi expressè tractare de illis Regularibus, qui Conseruatores aliàs habent,vt constat ex illis,ibi, *Conseruatorum deputationibus,& eorum inhibitionibus*,&c.in quibus manifestè supponit tales Regulares, de quibus agit in illo decreto, Conseruatores habere; clausula enim hæc in fine posita refertur ad omnes casus præcedentes,ad tradita per me *in Remiss.de clausuris,consul.199. num.1*. & tamen in illis terminis decidit Concil. quod si Regulares iudicem non habuerint, coram Ordinario conueniantur, ergo exceptio hæc, si ipsi iudicem non habuerint, nequaquam intelligi potest de iudice Conseruatore,sed de alio à Sede Apostolica deputato, itavt non sufficiat Regulares habere Conseruatorem ad effectum ne coram Ordinario pro istis causis ciuilibus conueniantur, & sic cessat omninò fundamentum Gutier. & aliorum suprà *citatis locis*

44 Licèt quilibet Summi Pontificis delegatus in totum subdelegare valeat,ex text. *in c si pro debilitate, & cap.super quaestionum,in fine princip.de officio deleg.* cum citatis per Cardos. *in praxi iudicum, verb.iudex, num.75*.Morlam *in emporio part.1.tit.2.quast.15.n.10*. Fr.Ludou.Miranda *de ordine iudic.q.2.art.11*. Sanch. *de matrimon. lib.3. disput.31*. D.Barbosa *in l.qua tale, numer.47. ff.soluto matrimon. & in l. cùm Prator.§.1.*

45 *num.385.cum sequentib.ff.de iudic.*† Conseruatoribus tamen id permittitur, nisi quoad citationes, & sententiarum promulgationes, vel vbi ex beneficio litterarum id eisdem fuerit concessum, tradunt vltra gloss.& Ordinarios *in cap.vltim. de officio deleg. lib.6*. gloss. *verb.ipsorum, in Clement.2. de haret.* Petr.Gregor.*syntagm.iuris lib.47.cap.22.n.27*. Quintanad.*d.iurisdict.& imper.lib.2.tit.de subdelegat.n.7*. Fr.Emm. *dicta quast.65.art.10*. Azor. *d cap.34.quaest.9*. Molina *d.disp.29.n.5*. Fr.Ludou. Miranda *d.q.47.art.8.conclus.4*. Cochiet. *d.q.39.num.30*.

De ratione autem quare attento Iure Conseruatores nequeant committere vices suas inquirit gloss. *in dicta Clement.2*.eam reddens, quia scilicet eorum industria præelecta videtur, ac subinde succedit reg. *cap.is cui,de officio delegat.lib.6*.aliam tradit Petr.Gregor. *d.num.27*.Sed melior videtur,quam sentit gloss. *verb.nulli,in d.cap.vlt.* intendens textum ibi ista speciale constituere in proposito circa Conseruatores, sicut in multis aliis constituit ad eorum potestatem restringendam,vt quantò minus fieri posset Ordinariæ præiudicium afferret. Addit deinde text. *in d.cap. vltim vers.sed nec tunc*,quòd si ex beneficio litterarum potestas subdelegandi Conseruatoribus competat, nequaquam tamen posse eos cuicunque voluerint committere vices suas, sed illis tantùm personis,qui aliàs in Conseruatores eligi valeant, quod idem in cæteris delegatis generale est, per text. *in cap.statutum,§ in nullo,vers & personis,de rescript lib.6*. vbi gl. *verb legatum,in fine*,gloss.*verb.Superioribus,in fine,in cap pastoralis,in princip.de offic.deleg.* vbi Abb. *n 10*. Fr.Emman. *d quast.65.art.10.vers. aduertant*, Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast dec.621.in prima edit & resolut.420.in secunda edit.* Azeued. *l.20.n.3.in fine, & num.4.tit.7 lib.1.noua recop.* Subdit denique idem *c.vltim.vers circa munera*, teneri Conseruatores circa munera,& expensas Assessorum, atque notariorum obseruare omnia ea quæ iudicibus delegatis sunt statuta in constitutione,scilicet *cap. statutum,§. insuper,cum sequentibus, de rescript.lib. 6.* vbi latè prosequuntur scribentes,Petr.Gregor.*lib.47.cap.22.n.29*. Molina *d.disp.29.n.6.ad fin.* Fr.Lud.Miranda *d.q.47. art.8.conclus.8*.

46 Conseruatores limites suæ potestatis, sine suam iurisdictionem excedentes, per annum suspensi sunt ab officio, *d.c.vlt.versic.vt autem*, ibi,*eo ipso per vnum annum sint suspensi*, tradit Fr.Ludouic. Miranda *dict. q.47. art.9. conclus.1*. & dixi suprà *allegat.50. n.205*. intellige de illis tantùm,qui id scienter egerint,non tamen sufficiet delinquere per ignorantiam Iuris crassam, vel affectatam, vt malè voluit gloss. *verb. scienter,in d.cap.vlt.*cui similis *verbo scienter in Clem.1. de consanguin.* sequuntur Fr. Emman. *d q.65. art.19*. Fr.Ludou. Miranda *d.conclus.1*. † Verius enim est requiri vt colpabiliter,& grauiter peccando id faciant, cum text.scientiam exigat, nec fine causa verbum, *scienter*, in eo additum sit ad includendam scilicet quamcunque ignorantiam, vt in terminis defendunt Suar.*tom.5.de censur.disp.31.sect.3.n.17*.Filliucius *in quast.moral. tract.17.num.118*. Monet. *de Conseruat. cap 7.quaest.12*.Bonacina *de censur extra Bullam disp.2. quast.2 puncto 36.num. 10*.Quod ex eo confirmatur, quia quælibet ignorantia etiam crassa excusat à pœna,licèt non à culpa, quando lex pœnam imponens vtitur verbo, *scienter*, vt argum.text.*in l igitur, ff. de liberali causa*, cum similibus comprobat post alios Nauar. *in man cap.27.num.141*. Suspensio hæc, licèt ex generalitate verborum includat suspensionem non tantùm ab officio muneris Conseruatoris, sed etiam ab ipso officio clericali,iuxta doctrinā, quam ex D.Tho.& aliis tradit Suar. *d.tom.5.disp.26.sect.1.*

à

*à num.*3. non includit ſuſpenſionem à beneficio, vt per Suar. *d.diſp.*31.*n.*17.*in fine*, Monet. *de Conſeruat. cap.*7.*quæſ.*12.*num.*561. Bonacio.*d.puncto* 36.*num.*8. quoties enim à Iure, ſeu etiam ab homine ſuſpenſio ab officio præcisè, vel abſolutè imponitur, ſi aliud non addatur, non includit ſuſpenſionem à beneficio, vt ex text. *in cap. cùm inter, in princip. de purgat. Can.* & aliis fundamentis comprobat latè idem Suar. *d. diſp.*26. *ſect.*3. *à num.*4. Henriq. *in ſumm. lib.*13. *cap.*35.§.3. quamuis inuoluere etiam ſuſpenſionem ab officio malè inferat gloſſ. *verb.officio, in d.cap.vlt.* cum qua poſt Archid.& Monach. *num.*4. tranſit Domin. *ibi num.* 2.

49 Suadentes prædictis iudicibus Conſeruatoribus, vt ſuam transgrediantur poteſtatem, id ipſumque procurantes incidunt in pœnam, atque ſententiam excommunicationis, à qua nullatenus poſſunt abſolui, niſi prius parti integraliter ſatisfecerint de expenſis, ita habetur *in d.cap.vltim.*ibi, *pars verò, quæ ad hoc fieri procurabit ſententiam excommunicationis*, &c. quod tamen intelligendum non eſt de quocunque procurare, ſed tantum de eo, qui pars in iudicio exiſtit, vt manifeſtè probant eius verba, & notant, ac declarant Domin. ibi *num.*2. Nauar. *in man. cap.*27. *num.*155. Azor. *d.c.*34. *quæſ.*13. Suar. *tom.*9 *diſp.* 23. *ſect.*4.*n.*10. Fr.Emman. *d.quæſt.*65 *art.vlt.* Fr.Ludou. Miranda *d.art.*9 *concluſ.*5. aduertentes inſuper eandem pœnam non incurri ex ſola procuratione, niſi effectus ſequatur. Licet autem ab hac excommunicatione nequeat pars abſolui, niſi prius alteri parti integraliter expenſas reſarciat, vt text.ait, nec ſubinde cautio ſufficiat, quemadmodum proſequuntur declarantes, Domin.*ibi n.*3. Monach. *num.*4. Franch. *num.*5. *in fine* gloſſ. *verb. manifeſta, in cap.* 2. *de ſenten. excommun. lib.*6. iunctis traditis per Doctores *in cap. venerabilibus*, *§ porrò. verſic.ſecus, eodem tit & lib.* Couar. *in cap alma, part.*1.§.11. *num.*11. Henriq. *in ſumm.lib.*13.*cap.*28. abſolutio tamen ab Ordinario præſtari poteſt, cum conſeruata non reperiatur, ex regul. text. *in cap. nuper, verſ. in ſecundo de ſentent. excommunicat.* obſeruantque Domin. Franch & Monach. *dictis locis*, Azor. *dict. capite.* 34. *quæſtione* 13. *in fine.*

50 Conſeruationis officium extinguitur, & expirat per obitum concedentis, quod attinet ad negotia non cœpta, in iis enim, quæ cœpta ſunt, res deſinit eſſe integra, & durat poſt obitum Papæ concedentis, ita habent *in d cap. vltim.* Mandoſ. *de reſignat. gratia. tit. de Conſeruatoria, verſ addi deberet, in fine*, Cochier. *d quæſt.* 39. *num.*40 Fr.Ludouic. Miranda *d.quæſt.*47. *art.*1.*in princip.* Azor. *d.c.*34. *quæſt.*14. vbi etiam aſſerit negotia incepta cenſeri poſt citationem, vel aliquem actum alium iudicialem inchoatum Moneta *de conſeru. cap.*10. *quæſit.*6. *num.*35. Bonacin. *d.pun-*
51 *cto* 36.*n.*7. *verſ. obiicies.* † In Ordinibus, & Religionibus conſeruatorum officium non eſſe temporale, nec expirare morte concedentis, quin verò einſmodi delegationem in Religionum fauorem factam eſſe perpetuam reſoluit idem Fr.Ludouic. *d. art.*6. *concluſ. vnic.* Quid dicendum quoad negotia iam cœpta, quando tempus præfinitur, ad quod conſeruatoria limitata eſt; veluti in terminis Conc. Trid. *ſeſſ.*13. *de reformat. c.*5. *verſ nemo etiam.* vbi conſeruatoriæ, quæ non ſunt Religionum, & ſimiles ibi conceptæ quinquennio terminantur? Diſputant Domin. *d.cap.vlt. num.*5. *verſ. quid ſi datur,* & ibi Franch. *num.*1. & Anchatan. *n.*9. Fr.Emman. *d.q.*65 *à* 9. nouiſſimè Laurent. de Peirinia *in formulario Regul. tit.C.c.*50. & 5. vbi reſoluit quòd ſolita clauſula, *pro futuro quinquennio* ſignificat quòd iuriſdictio iſto tempore elapſo finitur etiam quoad negotia inchoata, alioquin ſi ea omittatur quoad negotia ſaltem accepta perpetuò durabit iuriſdictio, & citat Mandoſ. *de ſignat. gratia tit. conſeruatoria, verſ. addi deberet*, Eraſm. à Cochier *de exempt.p.*1.*q.*39.*n.*18. Vnde idem de Peiriois conſulit vt ſemper dicta clauſula in Conſeruatoriis apponatur propter inconſtantiam humanæ vitæ; nam eo tempore finito, in libertate eligentium eſt dictam iuriſdictionem prorogare, Cochier *de Conſeru par.*2. *qu.*7. *num.*7. Circa notarios per Conſeruatores aſſumendos, quærit *primò* idem de Peirinis *num.*3. *citato loco*, an Conſeruator poſſit ſibi aſſumere ad placitum notarium, quo vtatur in ſuis negotiis, & cauſis expediendis? Et reſpondet affirmatiuè per text. *in cap ſtatutum, de reſcript. in* 6. *& in c. quoniam, §. ſtatuimus, de probat.* Quærit *ſecundò* an Epiſcopus poſſit præcipere Conſeruatori vt vtatur notariis Epiſcopalibus? Et reſpondet negatiuè. Quærit *tertiò* quid tenendum ſi conſuetudo obtinuerit vt Conſeruator Epiſcopalibus ſolum notariis vtatur? Et reſpondet eam non poſſe impedire quin Conſeruator poſſit ſibi ad libitum notarium eligere. Quærit *quartò*, quid faciendum ſi ſtante dicta conſuetudine Epiſcopus ſuis notariis inhibeat ne quicquam pro Conſeruatore actuent? Et reſpondet quòd eo Epiſcopi inhibitione non obſtante poteſt Conſeruator aſſumere ſibi alium notarium habentem facultatem acta ſcribēdi in cauſis Eccleſiaſticis; ſi verò omnibus inhibeatur, poterit tales inhibentes tanquam ſuam iuriſdictionem impedientes excommunicare.

52 Hæc omnia à nobis ſupra relata procedunt de Iure communi attenta diſpoſitione text. *in cap.*1. *& vlt. de offic. deleg. lib.*6. quæ quidem non habebunt quoties in Bulla Conſeruatoria amplior forma à Summo Pontif. fuerit conceſſa, tunc enim illa inſpicienda erit, argum. text. *in cap. porrò, & in cap. recepimus.* cum ſimilibus, *de priuileg.* & patet ex conceſſis aliquibus Religionibus, quas referunt Cabed. *diuerſ iuris argum. lib.*3. *cap.*18. *num.*3. Fr. Emman. *dict.q* 65. *art.*18. Gutiert. *pract. lib.*4.*q.*63.*nu.*6. *&* 7. Conſeruatores enim cum ampliſſima auctoritate habent Monachi S. Iuſtinæ, Eugen. IV. *Conſtit.*10. Canonici etiam Regulares Lateranenſes eligunt ſibi Conſeruatores cum ampliſſima iuriſdictione, iuxta *Conſt.*10. Sixti IV. Monachi inſuper Montis Oliueti Ordinis S. Benedicti pro ipſorum defenſione Conſeruatores habent, ex Iulij II. *Conſtitut.*5. Item Fratres Ordinis Minimorum S. Franciſci de Paula multis cum facultatibus per *Conſtitut.*8. Clementis VIII. Quin & Hieroſolymitani quoque equites Conſeruatores ſibi eligunt, atque electi recuſari nequeunt, ſancitur *Conſtit.*9. Pij IV. Item Clerici Regulares Sancti Pauli Decollati Iulius III. *Conſtit.*10. Camaldulenſes quoque per Leonis X. *Conſtit.* 2. Necnon Patres Societatis Ieſu vigore Conſtit. Pij. V. & Gregorij XIII. de qua Fr. Emman. *d. art.*12. *verſ. & certè*, Molin. *d. diſp.*29.*n.*5. *in fine.* Marcel. Vulpe *d. cap.*12. *num.*19. *&* 20.

53 Verùm vt hæc in re tam frequenti quid hodie ſeruandum ſit, non ignoret ſtudioſus lector, hîc apponere cenſui Conſtitut. vnam editam *ann.*1592. à felicis memoriæ Clemente VIII. & alteram hoc præſenti anno 1621. ſimiliter editam à Sanctiſſim. D. N. Gregorio XV. cuius tenorem cum noſtris his temporibus ſtandum ſit, & omninò parendum, hîc inſerere operæ pretium duxi, & primùm ſequitur illa Clementis VIII.

54 *Sanctiſſimus in Chriſto Pater, & Dominus noſter D. Clemens diuina prouidentia Papa Octauus, ne ob malitioſam potentiũ ſuggeſtionem, & ex eo, quod ob locorũ diſtantiam,*

stantiam, personarum, quibus causa mandantur, certa notitia haud ita facilè haberi potest, per iudices aliquos minus interdum idoneos in Conseruatores deputatos causas ipsas cognosci contingat, cupiens salubriter prouidere, reuocauit, ac declarauit nullas, inualidas, & subrepititias omnes, & quascunq; iudicum deputationes, in litteris conseruatoriis iuxta formam in quinterno Cancellariæ descriptã, seu alias quomodolibet expeditis hactenus per Sedem Apostolicam perpetuo, vel ad tempus nondum elapsum concessas, & directas iis Conseruatoribus, & iudicibus, qui qualitates non habent requisitas, & descriptas in Constitutione felicis recordat. Bonifacij Papæ VIII prædecessoris sui, quæ incip. Statutum, quique etiam in Conciliis Prouincialibus, aut diœcesanis iuxta Decretum Concilij Tridentini electi, & designati non sunt ad instantiam quorumcunque Conuentuum, Capitulorum, Militiarum, Vniuersitatum, Collegiorum, Ordinum, ac in fauorem quorumcunque monasteriorum, hospitalium, & aliorum quorumuis piorum tam sæcularium quam cuiusuis Ordinis, aut instituti Regularium locorum, quantumuis exemptorum obiectas, cum quibusuis præseruatiuis, restitutiuis, mentis attestatiuis, derogatoriarum derogatoriis, efficacioribus, & insolitis clausulis, & decretis, quorum omnium tenores Sanctitas sua haberi voluit pro expressis: non tamen quoad negotia iam cœpta, vel quoad ea in quibus illa suum sunt sortita effectum, seu exequutionem habuerunt, ac etiam insuper voluit, & ordinauit. quod omnes deinceps litteræ conseruatoriæ huiusmodi per Sedem Apostol. concedendæ ad Conseruatores, & Iudices dumtaxat dirigantur, qui qualitates iuxta dicti Bonifacij constitutionem habeant, quique in præfatis Conciliis electi, & designati sint, & non aliis, aliter vero expeditis litteræ præfata nullius sint roboris, & momenti. Decernentes, &c.

Post hæc emanauit Constitutio Gregorij XV. quam referunt Lauter. de Franchis *in controu. inter Episcop & sæcul pag.* 169. & Petrinus *tom.* 2. *Constit. Minimor. in Constit.* 5. *Gregorij XV.* tenoris sequentis, videlicet,

Sanctissimi D. N. D. Gregorij Diuina prouidentia PP. XV. Constitutio de Conseruatoribus.

55 *SAnctissimus in Christo Pater, & Dominus noster D. Gregorius diuina prouidentia PP. XV. in certis rationabilibus causis animum suum mouen. & de voto Venerabilium Fratrum suorum S. R. E. Cardinalium Concil. Tridentini Interpretum, partim fel. record. Clementis Papæ VII Prædecessoris sui vestigiis inhærendo, reuocauit, ac nullas & inualidas decreuit omnes, & quascumque Iudicum Conseruatorum electiones, nominationes, seu deputationes tam in vim litterarũ conseruatoriarum, iuxta formam in quinterno Cancellariæ descriptam, quàm in vim quorumcumque priuilegiorum perpetuo, vel ad tempus nõdum elapsum Apostolica auctoritate concessorum, seu alias quocumque iure, vel titulo hactenus factas pro quibuscumque Conuentibus, Capitulis, Ministris, etiam Sancti Ioannis Hierosolymitani, Congregationibus, Collegiis, Ordinibus, Monasteriis Hospitalibus, aut aliis quibusuis piis, tam sæcularibus, quam cuiusuis Ordinis, etiam Mendicantium, seu Instituti, vel Societatis regularibus locis, quantumuis exemptis, etiam de necessitate exprimendis seu illorum personis, cuiusuis qualitatis, seu conditionis existãt. In futurum verò Sanctitas sua hac generali, & perpetuò valitura Constitutione statuit, & decreuit, vt Iudices Conseruatores huiusmodi, siue principales, siue subrogati, eligi, nominari, aut deputari non possint, nisi qui non solum habeãt qualitates requisitas, & descriptas in Constitutione similis rec. Bonifacij Papæ VIII. etiam Prædecessoris sui, quæ incipit. Statutum, ita vel dignitate Ecclesiastica præditi, vel personatum obtinentes, vel Ecclesiarũ Cathedraliũ Canonici existant; sed etiam in Conciliis prouincialibus, aut diœcesanis iuxta Decretum Concilij prædicti Iudices electi, seu designati sint. Quodque deinceps littera Conseruatoria per sedem Apostolicam concedenda suprascriptis tantũ dirigantur, & si qua littera aliter expedientur, illa, ac deputationes huiusmodi, omniaque exin de sequẽda nullius sint roboris, vel momenti; Et nihilominus qui secus, quam iuxta formam superius præscriptã Cõseruatores huiusmodi cum effectu eligere, nominare, seu deputare, aut electis nominatis, seu deputatis, vti ausi fuerint, Regulares quidem voce actiua, & passiua sint ipso iure priuati, adeo, vt habilitationem a nemine, præterquã a Romano Pontifice consequi valeant, reliqui vero aliis pœnis arbitrio Sanctitatis suæ coerceantur, & prædictorum omniũ Conuentus, Monasteria, ac loca huiusmodi, eorumque personæ, ac bona careant Conseruatore ad annum, itavt illorum causæ interea coram locorum Ordinariis dumtaxat cognosci, ac definiri debeant. Cæterum vt latius pateat Conseruatorum huiusmodi deligendorum facultas, Sanctitas sua admonitos voluit omnes locorum Ordinarios, vt in Synodis Prouincialibus, aut Diœcesanis quamplures personas ex habentibus qualitates in prædicta Constitutione eiusdem Bonifacij Prædecessoris contentas, & alioquin ad id aptas designari procurent & si aliquem interim ex designatis mori contigerit substituat Ordinarius loci cum consilio Capituli alium in eius locum vsque ad futuram prouincialem, aut diœcesanam Synodũ. Insuper Sanctitas sua, inhærendo hac in parte decreto similis recordationis Greg Papæ XIII. etiam Prædecessoris sui, statuit, & ordinauit, vt regulares, ac personæ huiusmodi in Italia infra duos, extra Italiam verò infra sex menses à die publicationis in Vrbe præsentis Constitutionis inchoandos debeant sibi eligere, seu assumere Conseruatores iuxta formam superius propositam; eiusque electionis, seu assumptionis documentum infra tempus huiusmodi penes acta Curiæ Ordinariorum exhibere, & dimittere teneantur, alioquin eo termino elapso, quandiu Conseruatores secundum formã præsentis Constitutionis non elegerint, coram eisdem Ordinariis conueniantur: quodque Conseruatores huiusmodi semel legitimè deputati, nisi ex legitima causa a Sede Apostolica, aut locorum Ordinariis, prout iisdem Regularibus, & aliis supradictis libuerit, approbãda, durante quinquennio à die deputationis, amoueri, aut mutari nullatenus possint, aut valeant. Ad hæc statuit Sanctitas sua, vt coram ipsis Conseruatoribus Regulares, ac personæ suprascriptæ conueniri quidem, aut trahi debeant, sed alios conuenire, aut trahere non possint, itavt memorati Cõseruatores in causis, in quibus regulares, & alij actores fuerint, nullam prorsus Iurisdictionẽ habeant, sed in iis tantum in quibus Rei extiterint; neque extra Ciuitates, seu Diœceses, in quibus fuerint deputati, contra quoscumque procedere præsumãt. Si quæ vero inter Iudices Conseruatores huiusmodi, & locorũ Ordinarios cõtrouersia super competentia Iurisdictionis orta fuerit, nequaquam in causa procedatur, donec per Arbitros in forma Iuris electos super iurisdictionis cõpetentia fuerit iudicatũ Quod si qui Conseruatores, siue in hac parte, siue alias quomodolibet suos limites excesserint, per annum ab officio Conseruatoris huiusmodi suspensi sint, & pars, quæ hoc fieri procurauerit, sententiã excommunicationis incurrat iuxta formam alterius Cõstitutionis eiusdem Bonifacij Prædecessoris, quæ incipit. Hac constitutione, quã Sanctitas sua in his omnibus, quæ præsenti Constitutioni non aduersantur, innouauit, & innouat. Per hoc tamen non intendit Sanctitas sua prohibere quominus regulares, & alij supradicti in casibus a iure permissis petant Iudicẽ non suspectum à Principibus, seu Magistratibus Sæcularibus, dum tamen hæc tria copulatiuè concurrant, videlicet, vt Regulares, & alij prædicti sint actores, non autem Rei, ve-*

que

que agant contra laicum, non autem contra Eccleſiaſticum, vel aliàs à iuriſdictione ſæculari exemptum, atque vt cauſa, in qua Iudex deputatur, fuerit profana, non autem Eccleſiaſtica, & in ea iuxta ſacrorum Canonum diſpoſitionem laicus, vt præfertur, eligendus Iudex competens exiſtat. Quæ omnia, & ſingula in præſenti Conſtitutione contenta Sanctitas ſua voluit inuiolabiliter obſeruari; decernimus ſic in iis, cæteriſque omnibus præmiſſis per quoſcunque, &c. etiam Sacri Palatij Apoſtolici Auditores, necnon ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, ſublata, &c. iudicari, &c. necnon irritum, & inane, &c. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & ordinibus Apoſtolicis, ac litteris conſeruatoriis, quas omnes ad formã præſentis Conſtitutionis reduxit, in fauorem quorumcunque Ordinum, tam Mendicantium, quàm non Mendicantium, Militiarum, etiam Sancti Ioannis Hieroſolymitani, Cõgregationum, Societatum, aut cuiuſuis alterius inſtituti, etiam neceſſariò exprimendi, Collegiorum, Capitulorum, Eccleſiarum, Monaſteriorum, ac piorum quorumcumque tam ſæcularium quàm Regularium locorum necnon illorum etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & cõſuetudinibus etiam immemorabilibus, priuilegiis quoque, etiam ex cauſa, & titulo oneroſe, indultis, & litteris Apoſtolicis, etiam Mari magno, ſeu Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis, ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis etiã derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, necnon irritantibus, etiam Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine aut aliàs quomodolibet etiam per viam communicationis, ſeu extenſionis cõceſſis & iteratis vicibus approbatis, & innouatis, etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorũque tenoribus, & formis ſpecialis, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes, mẽtio, ſeu quauis alia expreſſio habenda, aut aliqua exquiſita forma ſeruanda eſſet, tenores huiuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum nihil penitus omiſſo, & forma in illis tradita obſeruata inſerti forent, præſentibus pro expreſſis habens, quibus quoad, quæ præſẽtibus aduerſantur, illis, aliàs in ſuo robore permã[?]uris, hac vice duntaxat ſpecialiter, & expreſsè derogauis, cæteriſque contrariis quibuſcunque. Cæterum vt præſens Conſtitutio facilius omnibus innoteſcat. Sanctitas ſua voluit, & mandauit, vt non ſolùm in Cancellaria Apoſtolica, ſed etiam ad valuas Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Vrbe, & in acie Campi Floræ publicetur, illiuſque exempla in iiſdem locis affixa dimittantur, ac in quinterno Cancellariæ inter Conſtitutiones perpetuas deſcribatur, & annotetur.

Ex Typographia Reuer. Cam. Apoſt. 1621. publ. die 20. menſis Septemb. eiuſdem anni.

56 In ſupradicta Conſtit. de Conſeruatoribus edita à S. mem. Gregorio XV. inter cætera ſtatutum eſt, vt coram Conſeruatoribus Regulares conueniri quidem, aut trahi debeant, ſed alios conuenire, aut trahere non poſſint, itaut memorati Conſeruatores in quibus Regulares, & alij actores fuerint, nullã prorſus iuriſdictionem habeant, ſed in iis tantum, in quibus Rei extiterint. Dubitatum fuit an per hæc verba ſublata ſit facultas quam habent Conſeruatores defendendi Regulares, & alios à manifeſtis iniuriis, & violentiis, quæ illis de facto inferuntur, dum à ſuis poſſeſſionibus deiiciuntur, & propriis bonis vti, ac frui impediuntur? Sacra Cong. Card. Concil. Trid. interpretum cenſuit eiuſmodi verbis minimè ſublatam fuiſſe facultatem quam habent Conſeruatores defendendi Regulares à manifeſtis iniuriis ac violentiis, dummodo obſeruent formam præſcriptam Conſtitutionibus Innoc. IV. & Bonifacij VIII. relatis in c. 1. & fin. de offic. deleg. in 6. refert Laur. de Franchis vbi ſuprà pag. 176. & Lezana d. cap. 3. n. 11 in fine.

C. Card. de Torres.

Locus † ſigilli.

Proſper Fagnanus S. Congr. Secret.

Item eadem Sacra Congreg. Concilij die 6. Februarij 1627. cenſuit dictam Bullam non afficere Religionem Hieroſolymitanam, niſi quoad Iudices Conſeruatores, eidemque Religioni adhuc ius huiuſmodi Conſeruatores eligendi competere, vt refert nouiſſimè Nouarr. in tract. ſiue praxi elect. & variat. fori sect. 2. q. 69. n. 12. in vlt. impreſſ. vbi etiam teſtatur hoc decretum fuiſſe nuper confirmatum per S. D. N. Vrbanum VIII. ſub die 17. Februarij 1628. cuius meminit Lauret. de Franchis vbi ſuprà pag. 178. 57

Alia in materia Conſeruatorum, & litterarum conſeruatoriarum ſi ſcire cupias, vide latiſſimè Alexand. Monetam, & Ioan. Antonium Maſſobrium in ſpeciali tract. de Conſeruatoribus, & alios incidenter ſuper hac materia ſcribentes, videlicet Azeued. ad tit. 8. lib. 1. nouæ recopil. pag. 118. Cur. Philip. tom. 1. part. 3. §. 7. de Conſeruatoribus, Gutier. practic. lib. 3. quæſt. 9. Aloyſ. Ricc. in collect. deciſion. p. 4. collect. 899. & in deciſ. Curiæ Archiepiſcop. Neapol. part. 2. deciſ. 258. Fr. Emman. quæſt. Regular. tom. 1. q. 65. Fr. Ioan. de la Cruz de ſtatu Religion. lib. 2. c. 10. Fr. Ludouic. Miranda in man. Prælat. tom. 1. quæſt. 47. Ioan. Franciſc. Leo in theſauro fori Eccleſiaſt. p. 2. cap. 3. n. 102. cum ſequentibus, Campanil. in diuerſorio Iuris Canonic. rubr. 12. c. 13. n. 24. cum ſequentib. Ceuall. communium contra commun. tom. 4. q. 792. cum ſequentibus, Cardoſ. in praxi Iudicum & aduocat. verb. Conſeruator, Portel. in dubiis Regular. eod. verb. Eraſm. à Cochier. in tractat. de Conſeruat. Eccleſiaſt. vbi 130. quæſtiones adducit, Fr. Ioann. Bapt. in ſuis aduertent. fol. 167. & 176. Salgad. de protect. Regia part. 2. c. 10. num. 63. cum ſeqq. nouiſſimè Ioann. de Solorzano de Indiarum Iure tom. 2. lib. 3. cap. 26. num. 111. cum ſeqq. Marcel. Vulpe in praxi iudic. fori eccleſiaſt. cap. 12. Lezana in ſumm. quæſt. Regular. cap. 3. num. 11. Ioan. Maria Nouar. in Lucerna Regul. verbo Conſeruator, Ioan. Anton. Nouar. in ſumma Bullarum eodem verbo, nonnulla etiam ad hanc materiam pertinentia tradit nouiſſimè celeberrimus Doctor Maiorum nobilitate clarus, vtriuſque Iuris conſultiſſimus, & in omnium ſcientiarum genere apprimè verſatus, D. Gabriel. Pereira de Caſtro, Senator Regius meritiſſimus, in ſuis Regni Luſitaniæ deciſionibus dec. 118. num. 15. & 16. 58

ALLEGATIO CVII.

Epiſcopus an habeat territorium, familiam armatam, fiſcum, & carcerem?

SVMMARIVM.

1 *Familiam armatam Epiſcopus tenere non poteſt ſecundum aliquos.*
2 *Multo plures tenent eum habere poſſe familiam armatam.*
3 *Rubrica de Epiſcopali audientia quomodo intelligenda.*
4 *Territorium habet Epiſcopus.*
5 *Epiſcopus poteſt iudicare, & punire delinquentes.*
6 *Poteſt ſuas ſententias exequi Epiſcopus.*
7 *Iuriſdictione conceſſa omnia licent, quæ ad illam tuendam neceſſaria ſunt.*
8 *Territorium dicitur à Terrenda.*

9 Fa

9 *Familia Episcopi quamuis sit laïca potitur fori priuilegio.*
10 *Familiaris, & de familia alieniùs dicitur, qui est deputatus ad aliquod seruitium, & officium.*
11 *Notarij Curiæ Episcopi gaudent priuilegio.*
12 *Cancellaria Episcopi officium exercens, gaudet fori priuilegio.*
13 *Fiscalis, nuntij, custodes carcerum, ac lictores Episcopi gaudent fori priuilegio.*
14 *Prætor habet potestatem puniendi suos officiales pro delictis in officio commissis.*
15 *Episcopus, siue eius Vicarius punire poterit excessus officialium laicorum, qui Curiæ Archiepiscopali inseruiunt.*
16 *Fiscum habent Episcopi.*
17 *Bona patrimonialia clericorum hæreticorum applicantur fisco Episcopi, secus in Hispania, & Francia.*
18 *Pœnam pecuniariam indicere possunt Episcopi, eamque sibi vel Cameræ suæ applicare.*
19 *Pœnas pecuniarias sibi Episcopus retinere non debet, sed in pios vsus erogare, nisi sit admodum pauper.*
20 *Carcerem debet Episcopus habere, tum ad custodiam delinquentium, tum etiam ad pœnam.*
21 *Carceris custos æquiparatur depositario*
22 *Carceris custos si carnaliter cognoscat mulierem, etiã meretricem, sub sua custodia carceratam, acerrimè punitur.*
23 *Mulier si prægnans reperiatur in carcere, culpa custodis præsumitur.*
24 *Brachium sæculare implorare valet Episcopus, vbi per se suas sententias exequi non potest.*
25 *Brachij sæcularis auxilium si sæcularis neget, potest ad illud præstandum censuris compelli.*
26 *Brachij sæcularis auxilium antequam sit præstandum an possit ipse iudex laicus causæ cognitionem sumere? ostenditur,* & n. 27.
28 *Cancellarius Episcopi siue notarius quas expeditiones gratis præstare debeat? ostenditur.*
29 *Et quod salarium siue stipendium ex aliis accipere potest? ostenditur.*
30 *Cancellarius Iudicis à quo, an teneatur gratis exhibere copiam processus criminalis reo appellanti, &c.*
31 *Episcopi pro Pastorali officio omnia crimina in suis diœcesibus à quibuscunque commissa, punire possunt, ac debent.*
32 *Ad Episcopum solum spectant causæ plures ciuiles, non ad laicum.*
33 *Iudex Ecclesiasticus de Iure competens censetur aduersùs laicos in criminibus mixti fori, si sæcularem præueniat.*
34 *Iudex Ecclesiasticus in crimine violationis monialis, vel eius attẽtatione contra laicum procedere potest.*
35 *Episcopi quoque cognoscere possunt si victualia plus æquo venundantur aduenis, quam ciuibus, vel etiam ipsis ciuibus: vel si aromatarij, & huiusmodi merces falsas pro bonis vendant.*
36 *Episcopi, ac reliqui Ecclesiarũ Prælati, & Ecclesiastici Iudices, nedum contra laicos delinquentes censuris Ecclesiasticis procedere possunt, sed etiam eos personaliter capere, & in carcerẽ detrudere valent.*
37 *Consuetudo quid hodie teneat, explicatur.*

1 VASTIO hæc de territorio à Doctoribus prolixè disputata in duas cõtrarias diuisa est sententias, quarum vna negatiuam sequitur, immò quòd nisi Episcopus etiam in loco habeat temporalẽ iurisdictionẽ, non possit familiã tenere armatam, quia non habet territorium, nec fiscum, & propterea oportere eum Iudicis sæcularis implorare auxilium: ita Gemin. Prob. Anch. & Franch. *n. 7. in cap. delecto, de sent. excommun. lib. 6.* Panor. *in c. 1. de offic deleg.* Clar. *in §. fin. q. 37. num.* 8. Boët. *dec. 264. n. 3* Palat. *in repet c. per vestras, de donat inter virum & vxor. notab. 2. à num.* 1. Longaual. *in repet. l. imperium, numer.* 226 *de iurisd. omnium iud.* Auil. *ad c. 20. Prætorum n.* 14. Oliban. *in comment ad vsat. c. 15. n. 50. vers sed quia familia,* Decian. *tract. crim. lib. 8. c. 3. n. 47.* Auend. *de exequendis mand c. 1. n. 22.* Mench. *de success. creat. §. 6. n. 16. vers. illud autem, & §. 22. n. 17.* Perez *l. 48. gloss. 3. tit. 1. l. 3. Ordin.* Soar. de Pace *in pract prælud. 2. num* 54. Azeued. *lib. 14. num. 4. & 5. tit. 1. lib. 1. noua Recopil.* Berreta *cons. 4. per tot.* Bobadil. *in sua politica lib. 2. cap. 15. n 28. & cap. 17. n. 86. & cap. 18. n. 85.* D. Larrea *Granat. decis. 1. num. 16. cum seqq tom.* 1. nouissimè me citato *in hoc loco* doctissimus D. Franc. de Amaya *ad l. 2. num 36. C. de exactorib. tribut. lib.* 10. Vnde Iacob. Cuiac. *in suis paratitlis C de Episcop. aud.* & Dionys. Gothofred. *ad eandem rub. Codicis*, negarunt Episcopos habere iurisdictionem, apparitorem, & executorem, sed eorum & Iudicum delegatorum, qui notionem, non autem iurisdictionem habent Magistratus sæcularis, imparrito suo sæculari brachio sententias exequitur, ac proinde Iustinianum non tractasse de Episcopali iurisdictione, sed de audientia, id est, notione, & iurisdictionem negari Episcopis claté probari ex Valent. *nouel. de Episc. aud.* & Sozomen. *histor. libro* 8. qui Episcopo notionem tantum concedunt, & Accursium malè fuisse interpretatum verba eiusdem rub. dum dicit audientiam idem esse quod iurisdictionem; Cuiacio, & Gothofredo assentiuntur relati à Ioanne Tilennio *in suo tract. de iurisdict. & imperio prap.* 33. dum dixerunt plausibilius sibi videri Episcopos, & quosuis alios Ecclesiæ Antistites ex sui officij natura sæculari carere iurisdictione. Ex quo forsan prouenit illorum sententia, qui affirmant non posse Iudices Ecclesiasticos capi facere delinquentes in casibus ad punitionem Ecclesiæ spectantibus, sed tantum excommunicare, atque aliis spiritualibus vti remediis, vbi autem volunt alias pœnas, debent vti auxilio Iudicis sæcularis; prout inueni tenere Palat. *d not. 1. num.* 18. Clar. *d quæst. 37. n. 8. vers. vnum tamen,* Roman. *sing.* 303. Guid. Pap. *sing.* 220. Franc. Marc. *decis.* 448. incip. *Quæritur an Episcopus, num. 2. vol.* 1. Auendan. *dict. num.* 12. Mich. Graff. *lib commun. opinion. cap. 8. quæst.* 8. Decian. *tract. crim. tom. 1. lib. 4. cap. 47. num.* 15. Cou. *pract. cap. 10. n.* 2. Bellug. *in speculo Principum rub. 12. de iuramento §. quadam num.* 96 *cum seqq.* Auiles *ad cap. 20. Prat. num.* 14. Azeued. per text. *ibi in lib. 14. & 15. tit. 1. lib. 4. noua recop.* Gutierr. *pract. lib. 1. q.* 45. Ioan. Garc. *de nobilit. gloss. 9. n* 53. Bobadil. *in sua politica lib. 2. cap. 17. num.* 167. Franc. Hieron. Leo *Val. decis. 154. num. 9 lib* 2. vbi *num.* 15. multipliciter respondere nititur ad Conc. Trid. *sess. 26. de reform. c. 3. vers. sed liceat eis.*

Altera verò, cui tanquam veriori & probabiliori libenter adhæreo, tenet Episcopum habere territorium, in eoque vti posse iurisdictione contentiosa, tenendo familiam armatam, fiscum & carcerem, quam quidem bene probat text. *in cap omnes Basilicæ 16 quæst.* 3. vbi cum dicitur Ecclesias esse in potestate eius Episcopi in cuius territorio positę, patet Episcopum habere territorium, *& in cap. vt animarum, de const.* vbi cum Bonif. Pont. constituisset excommunicationem latam in fures non ligare subditos furantes extra diœcesim excommunicantis, eam suæ constitutionis rationem esse refert, quia extra territorium ius dicenti impune non paretur, quare inde infertur diœcesim & territorium idem esse. 2

Ideoque hanc partem merito tuetur Ioan. Andr. in cap. cum contingat 13. de foro comp. num. 4. & Philipp. Franch. in cap fin. eod. tit. num. 13. vſque ad finem, & in cap. 2. § ſtatuto num. 3. de conſtit. in 6. gloſſ. in cap. contra idolorum 25. quæſt. 8. Felin. in cap. cùm ſit generale, num. 20. de foro comp. vbi Marian. Socin. in fine, Berr. conſ. 3. num. 10. Bald. in l. nam ſalutem §. fin ff. de offic. præfecti vig. Decian. in cap. ſignificaſti n. 19. verſ. vnde infert. & num. 21. de officio deleg. & in c. cùm non ab homine, numero 29. ff de iudic. Roland. à Valle conſ. 37. lib. 4. Aufrer. de poteſt. Iudicis Eccleſiaſt ſuper laicis, & eorum bonis num. 18. Gondiſalo. de hæretic. part. 11. num. 70. Segura in direct. Iud. cap. 13. n. 22. & 41. me citato in hoc loco Bonacin. in Bull. Cœnæ diſp. 1. q. 20. puncto 3. §. 1. Martin. Vtan. Vltram. conſ. 7. n. 3. verſ. ſeptimo, & numero 13. & 14. libro 1. Anton. Scap. in tract. de iure non ſcripto lib. 5. cap. 209. num. 8. Salzed. ad Bernard. cap. 140. aliàs 151. in noua impreſ. num. 23. Ludou. Alfer. alleg. 10. Ioann. Aloyſ. Leo in auth. caſſa numero 14. C. de ſacr. Eccleſ. Marcel. Vulpe in praxi iud. fori eccleſ. cap 41. num. 48. Alzed. d. part. 1. cap. 12. num. 65. & 72. Franciſc. Leo in theſauro fori Eccleſ. part. 1. cap. 9 à num. 19. & part. 2. cap. 16. num. 16. Menoch. de arbitr. caſu 394. num. 70. Sbroa. de Vicario Epiſcopi lib 2. quæſt 191. Læl. Iordan. in tract. de Romana Sedis origine c. 8. part. 1. Penia ad direct. Inquiſitor. part 3. commento 105. verſ. poſtremo, aliàs commento 116. Duard. in Bullam Cœnæ lib 2. can. 1. quæſt. 33. concl. 2. num 2 . & 16. Ciarlin. forenſ. controuerſ lib. 1. cap. 30. num. 15. Vgol. de poteſtate Epiſcopi cap. 4. §. 12. Mar. Anton. var reſolut lib. 3. reſol. 14. à num. 1. Carol. de Graſſis de effectibus clerical. effect. 1. num. 129. Bellet. diſquiſit cleric. part. 1. tit. de fauore clericorum reali §. 1. numero 18. & tit de bonis clericor §. 14. num. vlt. Card. Tuſch. lit. E, concluſ. 256. n. 3. & lit F. concl. 253. n. 12. Campan. in diuerſorio Iuris Can. rubr. 12. cap. 13. n. 87. cum ſeq. latè Franc. Molin. de brachio ſæculari cap. 18. nouiſſimè me citato in hoc loco Sperell. in deciſ. fori Eccleſiaſt deciſ. 3. n. 9. 10. & 16. & deciſ. 4. num. 7. cum ſeqq. vbi atteſtatur ſic cenſuiſſe pluries Sacram Congregat. eminentiſſimorum Cardinalium S. Concilij Trident. interpretum, Lottet. de re benef. lib. 1. q. 9. num 94. cum ſeq. affirmans num. 96. hodie non longè eſſe ab errore, qui contrarium teneret, cum ſacrum Conc. Trident. ſupponens iuriſdictionem Epiſcopi in laïcos, tanquam principium eos coërceri perſonaliter, & per ſuam militiam armatum iuſſerit, prohibens neque ad cēſuras, neque ad inuocationem brachij ſæcularis deueniri, niſi in ſubſidium, vt legitur ſeſſ. 25. de reform. cap. 3. Cuius ſententiæ plura & validiora ſunt fundamenta, prout conſtabit ex reſponſ. ad contraria.

3 Qua quidem communi ſententia retenta, non obſtant conſiderationes Cuiacij & ſequacium, quia quòd Epiſcopus, & reliqui Primates Eccleſiæ ſint capaces iuriſdictionis, ac proinde territorij, & cæterorum inde prouenientium, & quòd verba rub. C. de Epiſcopali audientia, intelligenda ſint de iuriſdictione conſtat ex relatis à VVeſembec. in eadem rub. n. 2. vſque ad finem, immo ipſum fuiſſe hallucinatum patet, cum cōcedat Epiſcopum habere notionem, quæ tanquam generale nomen continet ſub ſe iuriſdictionem, leg. notionem 99. ff. de verb. ſignif.

4 Minus obſtat quod aliqui ex citatis pro contraria opinione affirmant, videlicet Epiſcopos habere iuriſdictionem, ſed tamen carere territorio, quod præ cæteris nititur defendere Longan. in d. l. imperium num. 166. loquens de Epiſcopis, & Archiepiſcopis Franciæ, quia dupliciter reſponderi poteſt, primò iuriſdictionem effectualiter, & actiuè cohærere perſonæ habenti facultatem iudicandi, & cogēdi iudicatos parere mandatis, ex Bart. in lib 1. de iuriſd. omnium iudic. n. 15. & Sebaſt. Sap. n. 63. & ſeq. Vel ſecundò minimè poſſe fieri vim in carentia territorij, quia diœceſis, & territorium ſunt idem, Abb. conſ 82. inc. quamquam, n. 7. libro 1. Alex. conſ. 148. Ponderatis n. 10. & ſeq. lib. 6. latè Rauin. conſ. 22. Viſis n. 3. lib 1. Card. Tuſch. tom. 2. lit. D. concl. 430. tum quia iuriſdictio ordinaria ſubſiſtere ſine territorio nō poteſt, Bald. in l. ſi quis ex conſenſu n. 9. C. de Epiſc. aud. Boër. d. c. 227. immo territorio adhærere docuerunt Bart. Bald. & Ang. in libro fin. C vbi & apud quem, Moron. conſ. 46. à n. 12. in tantum quòd hinc euenit vt iuriſdictio dicatur ineſſe toti territorio ſicut nebula in tota palude, ex Bald. in d. l. imperium, Angel. in l. fines, de euict. Abb. in cap. ſi diligenti in 2. notab. & ibid Felin. de præſcript. Pariſ. conſ. 16. n. 21. vol. 4. Curt. iun. conſ. 41. numero 9. & conſ. 158. n. 24. & conſ. 184. n. 8.

Poſito ergo quòd Epiſcopus iuriſdictionem habeat cum territorio ex ſupradictis, ac proinde quòd ſubditos ſuos delinquentes punire & iudicare poteſt, vt habētur in cap. quoniam 18. diſt. & in c. ſtatuimus 16. q. 1. cap. 1. de officio Ordin. c. in Archiepiſcopatu, de rapt. cum aliis citatis à Mar. Ant. d reſ. 14. n. 1. 5
verſ ſecundo, & quòd † ſententias ſuas, & res iudicatas ſui ipſius, non aliena ope exequi valet, c. omnes 16. q. 7. cap. fin de conſt. libro 6. Iord. d. cap. 8. num. 26. Franc. Leo d. cap. 9. num. 30. Franc. Molin. d. cap. 18. n. 86. cum ſeqq. per neceſſariam conſequentiam debemus concludere illum familiam armatam, fiſcum, 6
& carcerem tenere poſſe; tum quia † conceſſa iuriſdictione omnia licent, quæ ad illam tuendā & exercendam ſunt neceſſaria, arg. lib. 2. de iur. omnium iud. & iuxta ea, quæ tradit Eraſm. à Cochier de iuriſd. in exemptos part. 2. quæſt. 11. num. 18 & 19. tum etiam 7
quia † territorium dicitur à terrendo, lege pupillus, §. territorium, vbi Rebuff. ff. de verb. ſignif. quaſi terrendi ſint & mulctandi incolæ ab eo, qui territoriū habet, cui iuriſdictio adhæret, Panor. conſ. 10. num. 1. Bald. in capite 1. num 4. quibus modis feud. amit. Vnde inquiſitores quia delinquentes contra Fidem iudicare, & punire poſſunt, familiam armatam, ideo tenere valent, Clem. 1. §. 1. de hæret. Roias de hær. ſing. 21. n. 6. Lucerna Inquiſ. verb. Inquiſitor n. 14. Simanc. de Cathol. inſtit. cap. 34. num. 14. & cap 41. numer. 15. Ioardan. d. cap. 8. num 42. Menoch. d. caſu 394. n. 66. Fuſc. d. c. 32. num. 17. Mar. Antonin. vbi ſup. verſ. tertio, Carol. de Graſſis d. effectu 1. n. 130. Franc. Molin d. cap. 18. n. 12. 8

Quæ quidem familia Epiſcopi, quamuis laïca, potitur eodem priuilegio fori, ſicut ipſi clerici, prout notatur in cap. cùm non ab homine, de iud. & in capite fin. de offic. Archidiac. Clar. §. fin. q. 35. num. 18. verſ. quæro nunquid familiares. Bonacoſ. in tract. de ſeruis, & famulis, q. 3. Capyc. dec. 12. Boſſi. in tract. crimin. tit. de foro compet. num. 127. Burſat, conſ. 25. n. 13. lib. 1. Michaël Graſſus tom. 1. commun. opin. lib. 1. tit. 2. n. 48. pag. 158. Belluga in ſpeculo princ. rub. 11. §. videndum, numero 6. in fine, verſ. de exiſtentibus, Maranta de ordine iud p. 4. diſt. 21. numero 4. Capell. Toloſan. dec. 378. Hippol. de Marſil. conſ. 67. num. 60. Dec. tract. crimin. tom. 1. lib. 4. cap. 9. num. 47. Fario. in praxi crimin q. 8. num. 46. Giurba conſ. 88. n. 1. cum ſeqq. Alder. Maſc. de ſtatut. interp. concl. 1. n. 135. Duard. in Bull. Cœnæ Domini can. 15. q. 8. concl. 1. num. 1. Marcel. Vulpe d. c. 41. num. 81. me citato in hoc loco Alzedo d. part. 1. cap. 12. num. 73. Franc. Leo in theſaur fori Eccleſ. part. 1. c. 11. num. 19. Zerol. in praxi Epiſcop. part. 2. verb. Epiſcopus pag. 47. verſ. decimoprimo, Marta de iuriſdict. part. 4. caſu 111. num. 3. me citato in hoc loco D. Felician. de 9

Vega

Vega *in relect. cap. cum contingat, de foro compet. num.* 3. licet *à numero* 44. contrarium astruere videatur. Thesaur. *dec.* 22. *num.* 6. Ioan. Aloys. Leo *in d. authent. cassa numero* 23. Villab. *in ærario communium opinion. lit. F. num.* 33. Stephan. Gratian. *Marc decis.* 233 *num.* 1. *& disceptation. forens. cap.* 340. *num.* 31. *& seq.* Mar. Antonin. *var. resolut. lib.* 1. *resolut.* 73. *ante numer.* 2. Carol. de Grassis *d. effectu* 1. *n.* 128. Bellet. *d.* §. 1. *n.* 13. Montealegre *in praxi Ciuili lib.* 1. *cap.* 9. *num.* 249. Thom. de Carlaual. *de iudic. & foro comp. disput.* 2. *q.* 6. *sect.* 3. *num* 427. *&* 509. Gauant. *in enchirid. Episcop. verb. familiares Episcopi, num.* 2. *& verbo forum Episcopale num.* 31. Squill. *de priuil. clericor cap.* 7. *num.* 54. Anton. de Marin. *resol quotid. capite* 11. *à princip.* Diana *res. mor. p.* 1. *tract.* 2. *de immun. eccles. resol.* 97. *& p.* 3. *tract.* 1. *resol.* 12 *& p.* 4. *tract.* 1. *resolut.* 30. Ciarlin. *controuers. cap.* 20. *à n.* 14. Licèt nonnulli contrarium non improbabiliter tenuerint cum sit qualitas Concil. Trident. *sess.* 23. *de reform. capite* 6. quòd prima Tonsura initiati, aut etiam in minoribus Ordinibus constituti debeant Ecclesiæ deseruire de mandato Episcopi, non sufficere vt deseruiant Episcopo, vel eius Vicario, nisi habeant vnam ex qualitatibus Concilij: ex quorum numero videntur esse Suar. *de defens. libro* 4. *cap.* 29. *num.* 9. Ceuall. *de cogn per viam violent part.* 2. *q* 58. *à num* 9. Gabriel. Pereira *de manu Regia tom.* 1. *cap.* 10. *num.* 13. Felician. de Vega *in repet. cap.* 2. *de foro comp. num.* 22. Mar. Cutel. *part.* 2 *contr. num* 194. latè & eruditè D. Don Christophorus de Moscoso y Curdoua *in sua iuris alleg pro defensione Regia iurisdictionis contra familiares Nuncij Apost. in Regnis Hispan. commorantis.*

Amplia nostram resolutionem vt procedat etiam in familia Episcopi titularis, vt per Galup *in praxi sacri Regni Cons. Neapol. p.* 2. *cap.* 6. *ex numero* 47. Carlaual. *de iud. lib.* 1. *tit.* 1. *disp.* 2. *q.* 6. *sect.* 6. *numero* 509. *pag.* 219. Ciarlin. *d. cap.* 20. *n.* 16. vbi decisum refert *à Sacra Congr. Immunitatis in causa Regien. sub die* 17. *Ianuar.* 1628. in hæc verba. *Sacra Congreg. Cardinalium controuersiis iurisdictionalibus præpositorum censuit familiares etiã Episcopi seu Archiepiscopi titularis gaudere debere priuilegio fori, ita tamen vt conueniri debeãt, & sint puniendi ab Ordinario loci vbi degunt, non ab ipso Episcopo seu Archiepiscopo titulari.*

10 Familiaris, & de familia dicitur esse, qui est deputatus ad aliquod seruitium, & officium, *lib. fin. C. de proxim. sacr. scrin. lib.* 11. Bart. *in l.* 1. §. *familia, num.* 5. *ff. de trib. & vectig.* Thesaur. *d. decis.* 22. *n.* 2. Mascard. *de probation. conclus.* 756. *num.* 1. latè Marc. Anton. *d. resolut.* 75. *à princip.* Farinac. *in praxi crimin. quæst.* 55. *num.* 135. & quandoque degens sub potestate & correctione alicuius. *l.* 1. *C. si Rect. prouincia, l.* 1. *C. si quacunque præditus pot.* Mar. Anton. *d. resol.* 75. *n.* 3.

11 Ex quibus infertur, Notarios Curiæ Episcopi gaudere fori priuilegio, vt resoluunt Gratian. *d. dec.* 234. *per totam, & dict. capite* 340. *à princip.* Bellet. *dict.* §. 1. *n.* 16. me citato *in hoc loco* Alzedo *dict. cap.* 12. *n.* 74. de his ferè omnibus D. Felic. de Vega *in relect. dict.*
12 *cap. cum contingat. num.* 23. *cum seqq.* Item † & Cancellariæ officium exercens, Mar. Anton. *dict. resol.* 75.
13 *num.* 1. *vers. cæterum,* Sic † etiam fiscalis nuntij, custodes carcerum, lictores, Felin. *in capite* 2. *in fine, de foro compet.* Mandos. *de priuileg. ad instar, gloss.* 21, *num.* 32. Rebuff. *de priuileg. scholar. quæst.* 166. *num.* 1. Gratian. *d. decis.* 233. *num.* 12. *&* 20. de omnibus Ciarlin. *d. cap.* 20. *num.* 34. vbi *à n.* 26. probat hoc priuilegium concessum Episcopis concedi etiã Abbatibus, & aliis Prælatis habentibus territorium distinctum, & iura Episcopalia, vsumque Mitræ, & Baculi cum potestate iurisdictionis.

Quemadmodum Prætor dicitur habere potestatẽ 14
puniendi suos officiales, veluti notarios, nuntios, birruarios, & huiusmodi, præsertim pro delictis in officio commissis, Boër. *decis.* 9. Farin. *in praxi criminal. quæst.* 101. *numero* 86. † ita etiam Episcopus, siue Vi- 15
carius punire poterit excessus officialium laïcorum, qui Curiæ, Episcopali inseruiunt, vt sunt Cãcellarij, notarij, nuntij, & executores, & eorum, qui sunt de sua familia, Archid. Ioan. And. & alij *in capite si Episcopus, de Offic. Ordin. libro* 6. Boër. *decis.* 9 *numero* 7. *&* 8. Stephan. Gratian. *dicta decis.* 233. *numero* 19. *& dict. capite* 340. *numero* 31. Mar. Antonin. *dict. resolut.* 75. *numero* 2. Bellet. *d.* §. 1. *numero* 19. me citato *in hoc loco* Diana *moral. resol. p.* 2 *tract.* 1. *resol.* 12. me etiam citato *in hoc loco* Ciarlin. *d. capite* 20. *n.* 15. *&* 21. & me quoque citato *in hoc loco* D. Felic. de Ve-
ga *vbi supra.* † Habent etiam Episcopi fiscum, *capite* 16
si quis, 17 *quæst.* 4. *capite quia diuersitatem,* vbi gloss. *verb. præter, in fine,* & Butr. ac Imol. *de concess. preben.* Cardin. *in Clem. nolentes,* §. 2. *quæst.* 3. *de hæret.* Couar. *libro* 2. *var. capite* 9. *numero* 11. Bellet. *dict* §. 1. *n.* 21. Oldrad. *cons.* 302. *col.* 2. & Franc. Pauin. *inter eius consilia cons.* 34. *vers. circa* 4. Cochier. *de iurisdict. Ordinar. in exemptos part* 4. *quæst.* 112. *n.* 3. Aloys. Ricc. *in praxi aurea resolut.* 387. *numero* 2. Alzed. *d part.* 1. *capite* 12. *numero* 60. *& seq. &* 70. quicquid sentiat Franc. Alfaro *de officio Fiscalis glos.* 9. *numero* 9. † Cui 17
applicantur bona clericorum hæreticorum patrimonialia, prout cum multis, quos refert, constantissimè resoluit Farinac. *de hæresi. q.* 190. §. 11. *à numero* 154. licèt aliter obseruet praxis Lusitaniæ, Castellæ, & Franciæ, vt attestantur Couar. *libro* 2. *var. cap.* 9. *n.* 11. *&* 12. Azeued. *libro* 2. *num.* 200. *tit.* 3. *libro* 8. *nouæ recop.* Salzed. *ad Bernard. capite* 114. *verb. hæretici, lit. F.* Pereg. *de iure fisci libro* 4 *tit* 5. *n.* 31. *vers. clericorum vero bona,* Bobadil. *in sua politica libro* 2. *cap.* 17. *n.* 201. *lit.* D. Sanch. *in præcepta Decalogi lib.* 2. *c.* 20. *à num.* 1. plures ex antiquioribus, quos refert Ciened. *ad Decret. collect.* 55. *num.* 6.

Et ex eo quòd Episcopi habent fiscum, possunt 18
indicere pœnam pecuniariam, illisque mulctare etiã laïcos in casibus ad eius forum spectantibus: vt per Bern. *in pract. cap.* 134. aliàs 142. *in nouis,* vbi Salzedo, Palat. *in rep. rub.* §. 39. *numero* 13. Couar. *d cap.* 9. *numero* 8. *vers. postremo,* Fichar. & Bonacos. *tom.* 1. *comm. opin. libro* 1. *tit.* 1. *n.* 138. *pag.* 162. *& num.* 153. *pag.* 163. Clar. *libro* 5. §. *final. quæst.* 80. *num.* 5. Pereg. *de iure fisci l.* 1. *tit. de iis, qui iura fiscalia habent, n.* 106. *pag.* 30. Azeued. *ad leg.* 12. *numero* 3. *tit.* 6. *libro* 3. *nouæ recopil pag.* 148. Aloys. Ricc. *d. resol.* 387 *numero* 2. Bobadil. *in sua politica libro* 2. *capite* 17. *numero* 199. Cabed. *part Lusit. decis.* 85. Conc. Bisch. IV. *act.* 2. *c.* 14. *fol.* 24. Zerola *in praxi Episc. part.* 1. *verb. Compositio, vers. secundo, pag.* 102. Marc. Anton. Genuen. *in practic. Eccles q.* 251. Ciened. *ad Decretal collect.* 170. *num.* 1. me citato *in hoc loco* Ciarlin. *d. cap.* 50. *n.* 37.
† Non licet tamen Iudici pœnas peçuniarias vel in- 19
dicere, vel exigere pro ipsis criminibus tolerandis; perniciosum etenim est siue ex lege, siue ex sententia, aut decreto Iudicis annuũ censum à cõcubinariis accipere, quo soluto ipsi criminosi in sceleribus, & peccatis perseuerent, & hoc est, quod decidit text. *in c.* 3. *de pœnis,* vt per Couar. *in d. cap.* 1. *num.* 9. *vers. secundum.* Quare honestius visum est, vt huiusmodi pœnas Episcopus ad effugiendam auaritiæ suspicionem sibi non retineat, in propriam cõuertendo vtilitatem, sed in pios vsus eroget, & deputet: id expressè decreto Concil. Trident. *sess* 25. *de reform. cap.* 3. *& capite* 14. præcipitur, *vt mulcta pecuniaria eo ipso, quod exacta fuerint, piis locis assignentur, adeo quod refertur Sacram*

eiusdem Concilij Congregationem censuisse, nec posse Epi-
scopum ex mulctis, & pœnis, quas exigi contigerit in eius
mercede: & minus Cameræ Episcopalis, non obstante con-
traria consuetudine, etiam in minima parte; ita elegan-
ter Stephan. Quaranta *in summa Bullarij pœna pecu-*
niaria, pag. 293. & tenet Piasec. *in praxi noua Episc.*
part. 2. *capite* 4 *numero* 97. *in princ.* Galet. *in marga-*
rita casuum conscientiæ, verb. pœna, 1. Aloys. Ricc. *in*
praxi fori Ecclesiastici dec. 549 *in* 1. *edit. & resol.* 300.
num. 3. *in* 2. *edit.* Sbrozz *de offic. Vicarij in addit. lib.* 2.
q. 143. me citato *in hoc loco* Ciarlin. *dict. cap.* 50. *n.* 3.
sed per *sacram Congreg.* fuisse declaratum, vbi Epi-
scopus admodum pauper esset, eas sibi assumere pos-
se testatur Andr. Molfes. *ad consuetud. Neapol. part.* 4.
quæst. 64. *num.* 24. quem refert Aloys. Ric. *d. resol.* 300.
num. 3. *vers. limita.* Super materia pœnarum & mul-
ctarum nonnullas audio à *Sacra Cong. Concilij* ema-
nasse decisiones. In primis *in vna Messanen.* fuit reso-
lutum *pœnas omnes, & mulctas siue ex Constitutionibus*
synodalibus, siue ex præceptis, siue decretis Archiepiscopi,
vel Vicarij proueniant, esse pijs locis, non autem fabricæ,
vel sacristiæ Ecclesiæ applicandas. Item fuit decisum
pœnas pecuniarias, quæ arbitrariæ fuerint, locis pijs esse
omnino applicandas, reliquas autem, quæ non fuerint ar-
bitrariæ, posse Episcopum ita demum sibi sumere, si ipse
egeat, dummodo non sint mulcta pecuniaria, vel pœna
non residentium, aut concubinariorum, quas omnes Conci-
lium mandat locis pijs applicari.

Pœnas criminales, vbi redditus Ecclesiæ sunt pin-
gues, non posse erogari pro fabrica Ecclesiæ Cathe-
dralis, vel reparatione domus Episcopalis, sed alijs lo-
cis, & vsibus pijs ad formam Concilij Trident. cen-
suit *sacra Congreg. negotiis Episcop. & Regularium præ-*
positis in Aduersana 22 *Ianuar.* 1591. *Pœnas crimina-*
les distribuendas esse locis pijs ad arbitrium Episcopi, &
in pari necessitate esse subueniendum pauperibus loci, in
quo habitat clericus condemnatus, censuit *eadem sacra*
Congreg. in Venosina 21 *Nouembris* 1600.

Pœnarum nulla portio potest assignari deposita-
rio earundem pœnarum, nec in restaurationem car-
cerum Episcopalium, nec pro vestiendis Apostolis,
quibus lauantur pedes in die Cœnæ Domini, nec pro
supplemento salarij musicorum Ecclesiæ Cathedrali
inseruientium, *sacra Congregat. Concilij in Firma-*
na 16. *Aprilis* 1633. Nec pro birruarijs Curiæ Epi-
scopalis, *eadem sacra Congr. in Ianuen.* 5. *Iunij* 1632.
Nec pro Vicario Curiæ Episcopalis, aut salario nota-
rij, & ministrorum, *eadem sacra Congr. in Albanen.* 5.
Februarij 1618.

20 Carcerem quoque debent Episcopi habere, tum
ad custodiam delinquentium, tum etiam ad pœnam,
vt habetur *capite* 3. *de pœnis*, & tenet Vgolin. *d.* §. 12.
numero 3. Paz *in pract. part.* 4. *capite vnic. numero* 4. me
citato *in hoc loco* Alzed. *d. part.* 1. *capite* 12. *numero* 39.
latè Matta *de iurisdict. part.* 2. *capite* 27. *numero* 10. ha-
bent enim merum imperium, & proinde censuras, &
ius incarcerandi, Abb. *in capite quod sedem, numero* 7.
vers. in Eccles. de offic. Ordin. & *in capite cum ab Ec-*
clesiarum, numero 4. *eodem tit.* Cochier *de iurisdict. Or-*
din. in exemptos p. 4. *quæst.* 111. *numero* 15. Matta *dict.*
part. 2. *capite* 29 *per tot.* vbi probat Episcopum in suæ
iurisdictionis casibus habere capturam personæ con-
tra laïcos. Non tamen in eodem carcere mares & fœ-
minæ poni possunt, *libro* 3. *C. de custodia reorum*, Bona-
cos. *commun. crimin. part.* 1. *verb. mulieres, fol.* 118. Gre-
gor. *lege* 5. *tit.* 29. *part.* 7. Menoch. *de arbitr. libro* 1.
quæst. 83. *numero* 21. & 25. Azeued *in libro* 2. *tit.* 24.
libro 4. *nouæ recopil.* Farinac. *in praxi crim quæst.* 27.
21 *numero* 59. † Fideli custodi carcer est tradendus, ille
enim æquiparatur depositario, Boër. *dec.* 216. *post n.* 6.
Ioseph. Ludouic. *Perusin. decis.* 78. *numero* 6. Farinac.
in praxi crimin. quæst. 31. *numero* 76. Vnde † si cognos- 22
cat carnaliter mulierem sub sua custodia carceratam,
acerrimè punitur, prout attestantur Bonacos. *part.* 1.
verb. custos carcerum carnaliter cognoscens, Hippolyt. *in*
libro 1. *numero* 5. *ff. de sicar.* & *in pract.* §. *aggredior, nu-*
mero 16. Clar. *in* §. *fin. verb fornicatio, versic. cum carce-*
rata. Boër. *decis.* 317. *numero* 2. *cum seqq.* Gregor. *libro*
15. *verb. consu seruo, tit.* 17. *part.* 7. Plac. *de delictis cap.*
20. *ad fin.* Iodoc. *in pract. crim. rubr. de carc. siue comm.*
capite 17. *numero* 16. Perez *lege* 12. *tit.* 14. *lib.* 2. *Ord.*
pag. 356. Mascard. *de probat. concl.* 267. *num.* 4. Bened.
Ægid. *priuileg. honest. art.* 12. *à princ.* latè Farinac. *d. q.*
31. *à numero* 210. Ord. Regia Lusit. *libro* 1. *tit.* 33. §. 4.
quamuis sit meretrix, quia tunc arbitrio Iudicis pu-
niendus erit, Hippol. *in d. libro* 2. *num.* 3. Menoch. *de*
arbitr. casu 292. Azeued. *libro* 2. *tit.* 24. *lib.* 4. *noua reco-*
pil. Farinac. *d. q.* 31. *à num.* 120. Hortens. Caualcan.
de brachio Regio p. 2. *à numero* 151. *cum seqq* Benedict.
Ægid. *d. art.* 12. *num.* 4. Hinc etiam fit, quod si mulier
prægnans reperiatur in carcere, culpa custodia præ-
sumitur, Boër. *dec.* 216. Masc. *concl.* 267. *n.* 4. prout
etiam eius culpa præsumuntur inuecta in carcerem,
ex eodem Mascard. *d. conc.* 267. *numero* 11. & punitur
ea omni, quod immittitur, per quod potest sequi
mors, vel fuga carcerati, si non fecerit solitam carce-
ratorum perquisitionem, Farin. *d.* 31. *à n.* 95.

Vbi Episcopus per se suas sententias exequi non 23
posset, brachium sæculare implorare valet, *cap.* 1. *de*
Offic. Ord cap. dilecto, de sentent. excomm. libro 6. Conc.
Trid. *sess.* 14. *de reform.* & *sess.* 25. *de reform. cap.* 5. me
citato *in hoc loco* Bonac. *in Bull. Cœnæ disp.* 1. *quæst.* 20.
punct. 2. §. 2. *num.* 1. Menoch. *de arbitr. casu* 45 *a. n.* 4.
Suar. de Paz *in praxi tom.* 2. *prælud. num.* 2. & 3. Ste-
phan. Gratian. *disceptat. forens. cap.* 66. *numero* 8. *cum*
sequentib. Cened. *ad Decret. collect.* 101. *n.* 12. & 13.
Marc. Anton. Genuens. *in praxi Curiæ Arch. Neapol.*
capite 36. facit *lib.* 6. *tit.* 4. *lib.* 1. *noua Recop.* vbi prohi-
bentur omnes Prælati, & Iudices Ecclesiastici quos-
cumque laïcos capere sine inuocatione brachij sæcu-
laris, D. Franc. de Amaya *ad d. lib.* 2. *n.* 38. Ioseph. Vela
in eleganti rep. *ad dict. cap.* 1. *de offic. Ordin.* Salgado
de protect. Regia part 2. *capite* 4. *ex numero* 36. Ceuall.
de cognit. per viam violent. q. 93 *ex numero* 38. Parlad.
rerum quot. libro 2. *cap fin. part.* 2. § 2. *à num.* 1. Didac.
Sahag *in cap.* 2 *de iudic. num.* 276. Mich Agia *de ex-*
hibend aux. fund 27. *concl.* 2. Cancer. *var. lib.* 2. *cap.* 15.
à n. 2. Ioan. à Montealegre *in praxi ciuili lib.* 1. *cap* 9.
à num 157. Morl. *in emporio Iuris tit.* 2. *q.* 20. *ex n.* 9.
Anguian. *de legib lib.* 1. *controuers.* 17. *num.* 88. & *con-*
trou. 19. *num.* 23. & 24. & *libro* 3 *contron.* 30. *num.* 11.
& 20. & *controuers.* 31. Moneta *de Conseruat. capite* 8.
à numero 257. Campan. *in diuers. Iuris Canon. rub.* 12.
cap. 3. *à num.* 84. Gabr. Pereira *de manu Regia part.* 2.
cap. 52 *per tot.* & *maximè n.* 9 *cum seqq.* Accac. An-
ton. de Rippol. *var. Iuris resol. cap.* 1. *num.* 36. *cum seqq.*
nouissimè Ioseph. Vela *de potestate Episcop. circa in-*
quirenda & punienda crimina in suis diœcesibus commis-
sa part. 2. *a princ.* Quod auxilium si sæcularis neget,
potest ad illud præstandum censuris compelli, *dict.*
cap. 1. & *ibi gloss. verb publicum, lib.* 4. *tit.* 1. *lib.* 3. *Ord.*
me citato *in hoc loco* Alzed *dict. part.* 1. *cap* 12. *n* 68.
Fosch. *de visit lib.* 2. *cap.* 32. *n.* 14. Francisc. Leo *in the-*
sauro fori Eccles. p. 2. *cap.* 16. Mar. Antonin. *var. resol.*
lib. 1. *resol.* 112. *casu* 32. me citato *in hoc loco* Bonac. *d.*
§. 2. *numero* 2. Cancer. *var. resol tom.* 2. *cap.* 15. *num.* 4.
cum seqq. Menoch. *d. casu* 43. *num.* 4. Bellacomb. *tom.* 2.
commun. opinion. lib. 13 *tit.* 1. *num.* 117. *pag.* 367. Auiles
ad cap. 10 *Prætorum, verb. vsurpan. n.* 21. Perez *lib.* 4.
tit. 1. *lib.* 3. *Ordin. pag.* 473. Cened. *d. collect.* 101. *n.* 12.

Decian.

Decian. *tract. crim. lib. 4. cap. 10. numero 3. vers. octauo* Bobadil. *in sua politica lib. 2. cap. 17. n. 80.* Fr. Emman. *quæst. Regul. tom. 1. quæst. 8. art. 14.* Farinac. *in praxi crimin. quæst. 97. n. 22.* Marta *de iurisd. part. 1. cap. 32. numero 1.* Ludou. Rodolphin. *tract. de brachio sæculari n. 45.* Francisc. Molin. *eod. tract. cap. 14.*

26 Quamuis probabilis sit sententia eorum, qui tenent sæcularem Iudicem requisitum per Ordinarium, vel obligatum per Ecclesiasticum, petere non posse se instrui velle ex actis coram tali Ecclesiastico requirente factis, ex quorum numero sunt Segura Daual. *in direct. iud. Eccles. part. 2. capite 3. numero 33.* Bonacina *d. quæst. 20. punct. 3. §. 3. num. 1.* Monet. *de conseru. c. 8. num. 261. & seq.* Anguian. *de legib. lib. 3. controu. 31. num. 7. & 8.* à multis tamen Doctoribus probatum inuenio, prædictum auxilium minimè esse præstandum ab ipso laïco Iudice, nisi causæ cognitio antecedat summariè præstita, an auxilium sit cōcedendum necnè, ne celeri, propēso, & veluti præcipiti ducti voluntate Iudices Iuris Ordine prætermisso subsidiarium alioquin impertiantur auxilium, cuius quidem sententiæ fuerunt Innocent. *in capite 1. de statu monachorum libro 6.* Afflict. *dec. 220. numero 9.* Roland. *cons. 37. numero 7. & 8. lib. 1.* Clarus *§. fin. quæst. 96. num. 7.* Alciat. *in cap. 1. n. 120. de offic. Ordin.* Segur. *d. part. 2. capite 13. n. 33.* Bellug. *in speculo Principum rubr. 11. n. 41. ad med. §. tractandum, vers. & de his saltem summariè.* Nauarr. *in cap. cum contingat, de rescript. remed. 1. num. 8. vers. ex prædictis,* Auiles *in cap. Prætorum, c. 20. verb. vsurpan. num. 20.* Bernard. *in pract.* vbi Salzed. *cap. 134. n. 11. aliàs cap. 160. num. 17.* Perez *l. 4. gloss. 3. tit. 1. lib. 3. Ordinam.* nouissimè me citato *in hoc loco* D. Feliciano de Vega nunc Archiepiscop. Mexican. *in relect. cap. at si clerici 4. de iud. num. 37.* Azeued. *l. 15. n. 1. tit. 1. lib. 4. recopil.* Anton. Pichard. *in manud. ad prax. part. 2. prac. 4. numero 59 cum seqq.* D. Larrea *d. decis. 1. numero 26.* me citato *in hoc loco* D. Francisc. de Amaya *ad librū 2. numero 43.* Bernard. Græuæus *ad pract. Cameræ Imper. lib. 1. conclus. 15. numero 3.* Valasc. *consul. 48. numero 13.* Cened. *Canon quæst. 36. num. 13. & ad Decretales collect. 105. num. 13.* me citato Alzed. *d. p. 1. capite 12. num. 69.* Mar. Anton. *vbi suprà.* Ex eo, quia Iudex sæcularis non tenetur brachium suum impertiri, quādo Ecclesiasticus nulliter processit, vel sentētia est nulla, vt tenent Sbroz. *quæst. 190. numero 7.* Coual. *comm. contra commun. tom. 4. quæst. 897. num. 89. & de cognitione per viam violentiæ part. 2. quæst. 93. numero 69.* Ludou. Rodolphin. *in tract. de brachio sæculari numero 36.* Cened. *Canon. quæst. libro 1. quæst. 36. numero 13. cum sequenti.* Molin. *de brachio sæculari c. 9. numero 27. & capite 11. numero 33. & 45.* admittit Bonac. *d. punct. 3. § 3. numero 4.* latè Amat. Roder. *in tract. de execut. sententiæ capite 2. numero 31. vers. veruntamen, & num. 34.* Vel etiam quando de incompetentia Iudicis Ecclesiastici apparet, Menoch. *rem. 3. retinendæ num. 360. vers. debet autem Iudex;* Bernard. *d. conclus. 113. num. 9.* Lodou. Rodolphin. *d. tract. de brachio sæculari num. 17.*

27 Quæ quidem sententia à præcitatis Doctoribus vltimo loco relata in illis terminis subsistere poterit, in quibus & Doctores ipsi magis communiter loquuntur, cū scilicet Iudex Ecclesiasticus damnauit aliquē de crimine mixti fori, eumque deinde tradidit Curiæ sæculari puniendum; eo siquidem casu opinatæ sunt non semper teneri laïcum Magistratum exequi sententiam Ecclesiastici Iudicis, vt dicit Campan *d. cap. 23. numero 87.* At quando in criminalibus causis merè Ecclesiasticis, quorum cognitio nullatenus pertinet ad sæcularem Iudicē, quales sunt crimen hæresis, vel simoniæ, & alia huiusmodi, sæcularis Iudex requisitus vt suum impartiatur auxilium pro executione sētentiæ Iudicis Ecclesiastici, tenetur, & debet illud impartiri absque eo quod sibi fiat fides de processu, seu de iustitia & viribus sententiæ. Ita Clar. *§ fin. quæst. 96. numero 7.* Suar. de Paz *in practic. tom. 2. prel. 1. num. 10.* Amat. Roder. *d. capite 2. numero 24.* Et in crimine hæresis est indubitatum, vt resoluunt Petr. Garc. *in suis decis. Fidei decis. 2.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. dec. 350. in prima edit. & resolut. 267 in 2. edit.* Curia Philipp. *part. 3. §. 3. num. 19.* Lorca *in 2. 2. S. Thomæ quæst. 11. art. 4. disp. 49. num. 9.* Diana *moral. res. part. 1. tract. 2. resol. 34.* Auiles *ad capite 20 Prætor. gloss. vsurpan. numero 20.* Anton. Scap. *de iure non scripto lib. 6. capite 32.* Cancer. *d. tom. 2. cap. 15. numero 15.* & dixi *alleg. 40. num. 50.*

An Ordinarius, vel Iudex delegatus debeat necessariò præmittere citatus antequam imploret pro sua sententia exequenda brachium sæculare? Vide Diana *d. part. 1. tract. resolut. 120.* vbi pro vtraque parte Doctores refert, & tandem cum negatiua sententia remanet. 28

Episcopus vt suam regat Cancellariam cum iustitia, & ne in ea nimium partes grauentur, nec officiales à litigantibus, quæ sibi minimè pertinent, extorqueant, debet publicare constitutione, vel edicto ad id confecto quid ea gere eius officiales debeant, in hoc sequendo decretum *sacræ Congr. Concilij in vna Vien. 8 Martij* 1602. vbi resolutum fuit Cancellarium Episcopi, siue notarium debere gratis præstare his quorum interest, hæc omnia, videlicet,

Approbationem ad audiendas Confessiones.
Licentiam administrandi Sacramenta.
Licentiam deseruiendi beneficiis.
Licentiam sepeliēdi defunctorum corpora in Ecclesia.
Licentiam celebrandi Missas.
Licentiam colligendi eleemosynas.
Mandata publicandi in Ecclesiis eos, qui primam Tonsuram, vel minores ad sacros Ordines suscipere voluerint.

Quoad alia verò, quæ sequūtur, posse aliquid percipere declarauit eadem sacra Cong si nullum sibi salarium, vel stipēdium constitutum fuerit, nempe cōgruam tantùm sui laboris mercedem, quæ quoad literas collationis, vel institutionis curatarum Ecclesiarum, vel deputationem Vicariorum in illis vnum aureum, & quoad literas dimissorias, & testimoniales decimam vnius nunquam excedat. 29

Pro litteris collationum, institutionum seu prouisionum, beneficiorum vacātium per obitum, vel per resignationem etiam ex causa permutationis, vel alia.
Pro litteris dimissorialibus, seu testimonialibus, quæ conceduntur Presbyteris, seu clericis ad alias diœceses transituris.
Pro litteris recipiendi Ordines ab alienis Episcopis.
Pro licentia ordinandi se ad titulum patrimonij, seu pro approbatione titulorum huiusmodi.
Pro licentia absentandi se ab Ecclesia, seu beneficio.
Pro licentia erigendi Capellas.
Pro litteris approbationis concurrentium ad Parochialium vacationes in mensibus reseruatis, quæ ad Sedem Apost. transmittuntur.
Pro approbatione iurispatronatus ex fundatione, vel dotatione.
Pro creationibus Vicariorum in Parochialibus.
Pro deputationibus œconomorum dum beneficia vacāt.
Pro executionibus litterarum Apost. gratiam, seu iustitiam concernentibus.

Dubitatum fuit *in sacra Congregat. Concilij sub die 26. Septembris* 1623. an Cancellarius Iudicis à quo teneatur gratis exhibere copiā processus criminalis

reo appellanti ad præſcriptum Concilij Trid. *cap.* 1. *ſeſſ.* 13. quando ad querelam tertij, & ad illius inſtantiam in criminalibus cauſis proceditur, an verò ſeruari debeant forma & deciſio alterius decreti *cap.* 20. §. *porro, ſeſſ.* 24. *de reformat.* & quid & quando ex officio procedatur? Et reſpondit non eſſe diſtinguendum, an ad querelam tertij, an verò ex officio Iudicis procedatur in cauſa criminali, ſed *d. c.* 1. *ſeſſ.* 13. intelligendū eſſe de perſona Iudicis, qui in criminali cauſa ſententiam tulit, à qua appellatum fuit, vt ipſe, quantū in ſe erit, acta ipſa poſtulanti exhibeat gratis, nec vllam mercedem ſibi eo nomine accipiat: dictum autem *c.* 20. *ſeſſ.* 24. intelligendum eſſe de perſona Notarij, qui ipſam actorum copiam tenebatur exhibere appellanti, congrua mercede accepta.

Curent denique Epiſcopi ne Cancellariæ Epiſcopalis redditus locentur, ſed efficiant vt per proprios eorum miniſtros exerceantur, vt declarauit *ſacra Congr.* teſte Piaſec. *in praxi Epiſcop. part.* 1. *num.* 2. *in fine.*

31 Ex dictis iam inferimus Epiſcopos pro Paſtorali officio omnia crimina in ſuis diœceſibus à quibuſcunq; commiſſa, ex quibus Deus Opt. Max. iuraque ſpiritualia maximè offendantur, ac lædantur, & ſcandalū, ac prompta peccandi occaſio in Chriſtiana Rep. pareiur, inquirere & punire poſſe ac debere, *c.* 1. *de offic. Ordin. cap. conquerente, verſic. nos autem,* ibi *correctionem, & reformationem, eodem tit.* ouium namque ſibi commiſſarum rationem domino reddere tenentur, earumque ſanguis ea ſuis manibus requirendus eſt, *c. irrefragabili* 13. *in princ. eodem tit. cap. qualiter & quando* 24. §. *pen. de accuſat.* Ea notant Nauar. *in rubr. de iudic. n.* 65. *verſic.* 2. & *num.* 66. & *à numero* 92. & *in cap. nouit, notab.* 6. *eodem tit.* Lanc. Conrad. *in templo omn. Iudicum lib.* 2. *tit.* 5. §. 3. Marc. Ant. Coch. *de inſtitut. maioris. lib.* 2. *tit.* 6. *numero* 75. Læl. Zech. *de munere Epiſcop. capite* 3 *à numero* 3. Anaſtaſ. Germon. *de ſacrorum immun. lib.* 3. *cap.* 8 *à num.* 58. Suar. de Pax *in praxi parte* 4. *tom.* 1. *capite* 10. *num.* 4. & *tom.* 2. *prel.* 1. *per tot.* Gabriel. Pereira *de manu Regia tom.* 1. *capite* 10. *ex n.* 15. Sebaſt. Cæſar *in relect. de Eccleſiaſt. hierarchia part.* 1. *diſputat.* 6. *de Epiſcopis,* §. 4. *per tot. maximè num.* 22. & 23. Mich. Agia *in tractat. de exhibendis auxil. fundament* 6. *in princip.* vbi probat ſemper in Eccleſia Dei creditū eſſe Epiſcopos in ſuis Eccleſiis eſſe veros Principes Eccleſiaſticos, qui poſsūt ſua auctoritate iudicare extra forum conſcientiæ in cauſis Eccleſiaſticis more aliorum iudicum ſęculi, & punire criminoſos, eoſque debitis pœnis afficere, nouiſſimè Ioſeph. Vela *in tract. de poteſtate Epiſcoporum circa inquirenda & punienda crimina in ſuis diœceſibus commiſſa, part.* 1. *à princip.* ſubdens *à num.* 39. meritò textum *in d. capite* 1. *de officio Ordin.* non tantum ſcelerum in communi, ſed & adulteriorum ſpecialiter meminiſſe vt nimirum per generale ſcelerum vocabulum, indiſtinctè ſignificaret cuiuſcunq; generis crimina à clericis Epiſcopo ſubditis commiſſa; per adulteria vero, quæ ad ſpeciem criminum mixti fori pertinent, cætera indicaret ad eandem ſpeciem pertinentia à laïcis quoque admiſſa præuentione facta.

32 Ad Epiſcopum ſolum ſpectant cauſæ plures ciuiles, & nullo modo ad laïcum; prout ſunt omnes cauſæ piæ, & etiam ſpirituales, cuiuſmodi ſunt omnes pertinentes ad Fidem, Religionem, Sacramenta, Eccleſiæque inſtitutionem, ritus, & cæremoniæ, & id genus aliæ; *capite ſi Iudex laïcus, de ſentent. excommunicat. in* 6. vbi gloſſa *verb. ſpiritualibus, cap. tuam, de ordine cognition. cap. per venerabilem, cap lator, qui filij ſint leg.* huius generis ſunt omnes cauſæ matrimoniales, & eas tangentes, *capite multorum* 35. *q.* 6. *cap. auditis, de præſcript. capite accedentibus, de exceſſ. prel. Clem. diſpendioſam, de iudic.* Mich. Agia *d. tract. de exhiben. auxil. fundam.* 15.

33 Competens etiam de Iure cenſetur Iudex Eccleſiaſticus aduerſus laïcos in criminibus mixti fori ſi ſæcularem præueniat. Delicta ad mixtum forum pertinentia ſunt hæc, videlicet, adulterium, Sacrilegium, Concubinatus, Vſura, ſortilegium, Blaſphemia, Periurium, Sodomia, Inceſtus, falſum commiſſum in literis Apoſtol. vel alia re Eccleſiaſtica; de quibus, & aliis Petr. Gregor. *in d. capite conquerente cap.* 6. *n.* 14. Ceuall. *commun. libro* 4. *quæſt.* 897. *num.* 573 & 174. Bobadil. *in ſua politica lib.* 2. *cap.* 17. & 18. Marta *de iuriſd. part.* 2. *cap.* 19. *cum ſeqq.* Mich. Agia *d. tract. de exhibendis auxil. fundament.* 17. *cum ſequentib.* Ioſeph. Vela *dict. tract. de poteſtate Epiſc. part.* 1. *num.* 43. *cum ſequentib.*

34 In crimine violationis Monialis, vel eius attentatione contra laïcum procedere poteſt Eccleſiaſticus Iudex, *l. ſi quis non dicam, C. de Epiſcop. & cleric.* Sic fœminæ, quæ cum perſonis Eccleſiaſticis deliquerint, poſſūt ab vtroque Iudice puniri, & datur locus præuentioni, Mich. Agia *in d. tract. de exhibend. auxil. fundam.* 17. *rubr. de violat. monialis.*

35 Cognoſcere quoque poſſunt Epiſcopi ſi victualia plus æquo venundantur alienigenis quam ciuibus: vel ſi aromatarij, & huiuſmodi merces falſas pro bonis vendant; contra hos enim excommunicatione procedere poteſt, vt deſiſtant, *cap.* 1. *de empt. & vend.* vbi *in Collectan.* plures Doctores retuli, quibus addo Mich. Agia *d. tract. de exhibend. auxil. fundam.* 17. *rubr. de aliis criminibus laïcorum fol.* 69. Similiter poteſt Epiſcopus laïcis prohibere ſuperfluos ornatus virorum, & mulierum, maximè vbi facies depinguntur, ludos & ſpectacula inhoneſta, tripudia, & choreas in diebus feſtis, vel ubi ſementinam vitiorum præbent, idē Mich. Agia *cit. loco, & fund.* 18. tenet quòd quamuis ſuper omni crimine, quatenus eſt peccatum lethale, adiri poſſit Eccleſiaſticus Iudex, ex *cap. nouit, de iudic.* niſi reus excipiat; id tamen non ſemper expedit, præſertim ſi actor malitioſè, dolo aut fraude videatur eum trahere ad forum Eccleſiaſticum omiſſo ſæculari, cuius iudicio ſe ait paratum ſtare.

36 Quam quidem poteſtatem Epiſcopis, ac reliquis Eccleſiarum prælatis, & Eccleſiaſticis Iudicibus cōceſſam, delicta in ſuis diœceſibus à quibuſcunque commiſſa iuxta ſupradicta inquirendi ac puniendi; dic euſque procedere, vt non dum contra laïcos delinquentes cenſuris Eccleſiaſticis procedere poſſint, ſed etiam eos perſonaliter capere; & in carcerem detrudere valeant. Ita Domin. & Franciſc. *in capite cum Epiſcopus, de officio Ordin. in* 6. Bellam. *numero* 8. Imol. *ad fin.* & Goffr. Papæ *num.* 7. *in capite ſignificaſti* 7. *de offic. deleg.* Couar. *pract. capite* 10. *num.* 2. *verſic. contrarium planè, & verſic. ſecundo quoties,* Salxed *ad Bernard. reg.* 397. & *in pract. cap.* 160. *verſic. contraria tamen,* Marc. Anton. Cuch. *in inſtit. maior. lib.* 2. *tit.* 6. *num.* 12. Segura Daualos *in direct. Iudic. part.* 2. *c.* 13. *n.* 24. Gutier. *canon. lib.* 1. *quæſt.* 45. *num.* 2. *in princip.* Sahag. *in c. præterea num.* 15. *de offic. deleg.* Marta *de iuriſdict. part.* 1. *capite* 50. *à num.* 5. & *part.* 2. *cap.* 29. *ex num.* 1. Iacob Cancer. *var. libro* 3. *capite* 19. *à numero* 57. Mich. Agia *dict. tract. de exhibendis auxil fundament.* 11. vbi tenet Iudicem Eccleſiaſticum, qui aduerſus laïcos in criminibus mixti fori de Iure cenſetur competens, & legitimus, cum de ipſo agitur crimine, poſſe eos perſonaliter capere, carcerare, atque punire, vbi id cōſuetudine legitime præſcripta obtentum eſt, Franciſc. Molin. *de brachio ſeculari lib.* 1. *cap.* 4. *per tot.* maximè *à num.* 31. *verſic. contraria,*

contraria, Anton. Diaos *resol. moral. part.* 1. *tract.* 2. *de immun. Ecclesiast. resolut.* 88. Campan. *in diuersorio Iuris Canon. rubr.* 12. *cap.* 13. *num.* 85. & 87. *post med. vers. sed perlegi etiam*, & *n.* 88. oouissimè Ioseph. Vela *d. de potestate Episcop. p.* 1. *num.* 104. Quicquid contrarium, in solo hæresis crimine Ecclesiasticis Iodicibus licitum fore laïcos capere, & incarcerare, in cæteris minimè, nisi Episcopi temporalem iurisdictionem habeant, minus bene existimauerint Clar. §. *fin. q.* 57. *num.* 8. Palat. Rub. *in cap. per vestras, not.* 2. §. *sed est pulchra dubitatio num.* 18. Auiles *ad cap.* 10. *Prætor. verb. vsurpan. n.* 14. & 18. Tibec. Decian. *tract. crim. lib.* 4. *cap.* 26. *n.* 15. & *lib.* 8. *c.* 3. *n.* 47. *ad fin.* Bobadil. *in sua polit lib.* 2. *c.* 17. *num.* 167. *ante med.* & *latius num.* 170. & 173. Petr. Cened *in q. Canon. q.* 39. *per tot.* Salgad. *de protect. Regia p.* 2. *cap.* 4. *à num.* 36. Ceuall. *commun. tom.* 4. *q.* 897. *num.* 37. & *de cognit. per viam violens. part.* 2. *q.* 93. *num.* 37. Anguian. *de legib lib.* 3. *controu.* 30. *à n.* 12. Et quiequid alij perperam & temere crediderint Ecclesiasticos Iudices oon solum non posse laïcos capere, & incarcerare, verum oeque clericos, alioquin sibi subditos, eo quod in eos neque merum imperium, neque aliquam propriam iurisdictiooem illos habere putent, sed solum notionem, & simplicem audientiam; ex quorum numero sunt pluces citati io prioeipio huius allegat. & illis addo Duaren. *lib.* 1. *de sacris Ecclesia ministr. c.* 4. Ioan. Bodin. *de Republ. lib.* 3. *cap.* 5. Aoguian. *de legib. lib.* 3. *controu.* 30. *n.* 6.

37 Quid hodie teoeat consuetudo bene explicat Ioseph. Vela *dict. part.* 1. *num.* 106. *cum seqq.* his verbis. *In praxi tamen quoad delicta mixti fori, vbique ferè moribus est receptum, vt ad laïcorum delinquentium capturam Ecclesiastici non procedant, vt testantur Couar. Iulius Clar. Gutier. & alij proximè relati, Sigism. Scaccia de iudic. lib.* 1. *cap.* 12. *num.* 80. *qui tali consuetudini omnino deferendum esse docet, idque apud nos in Iuris statutum transiit ex l.* 14. & 15. *tit.* 1. *lib.* 4. *noua Recop. vbi contraria etiam consuetudo improbatur. Verum huius consuetudinis improbatio* (*vt rectè ibi notauit Azeued. num* 7. & *Paz dicto* 2. *prælud. num.* 55 & 56. *post Couar. in practic. dict. c.* 10 *num.* 2. *versic. tertio illud erit*) *dumtaxat accipienda est in causis ciuilibus, vel criminalibus ciuiliter intentatis; in quibus improbatur consuetudo, quæ ante illas leges videbat, vt Ecclesiastici Iudices aduersus laïcos ad capturam procederent; neque enim talis consuetudo ita aperto iure nititur ac ea, quæ in causis criminalibus ad forum Ecclesiasticum quoquomodo spectantibus incarcerandi potestatem Ecclesiasticis Iudicibus tribuit, quomodo procedunt, quæ circa negandam ipsis in suæ sententiæ executione aduersus laïcos potestatem illos incarcerandi, vel in eorum bonis executionem faciendi tradit Mich. Agia de exhibend. auxil. fundament.* 12. *latè Anguian. dict. controu.* 30. *ex num.* 12. *non autem consuetudinis improbatio à præfatis Regijs legibus facta, intelligi debet in criminalibus causis criminaliter intentatis ad Ecclesiasticum forum quomodolibet pertinentibus, vt in his nequeant Ecclesiastici etiam stante consuetudine contra laïcos ad capturam procedere, quia imo Iure communi poterant ante generalem consuetudinem, qua contrarium fuit receptum, vt diximus.* Hacteous Iosephus Vela.

Allegatio CVIII.

Episcopus an possit iudici laïco criminales Clericorum causas delegare?

SVMMARIVM.

1 *Delegare non potest Episcopus iudici laïco vt cognoscat de causis criminalibus clericorum.*

2 *Laïcus etiam coniunctus cum clerico de causa criminali clerici cognoscere non potest.*

3 *Delegare non potest Episcopus causas spirituales laïco simul cum Clerico coniuncto.*

4 *Clerico coniugato non possunt causæ criminales Clericorum ab inferiore à Papa delegari.*

5 *Delegare potest Episcopus iudici laïco criminales clericorum causas si non adesset clericus sufficiens, & habilis, cui Episcopus posset huiusmodi causas delegare.*

6 *Assessorem laïcum in causis criminalibus Clericorum potest Episcopus assumere.*

7 *Delegare potest Episcopus, & quilibet iudex Ecclesiasticus laïco causas ciuiles, & temporales, non tamen generaliter.*

8 *Arbiter potest esse laïcus in causa Clericorum si in ipsum insimul cum clerico compromittatur.*

9 *Ecclesiasticus iudex adeundus est in causa commissa clerico, & laïco, si ab eorum sententia appellari contingat.*

10 *Laïci possunt in Episcopalem iurisdictionem consentire, & illam in profanis controuersijs prorogare.*

11 *Religio est primum & præcipuum Regnorum, & potestatum vinculum.*

12 *Iudicandi facultas olim fuit apud Sacerdotes, & Sacrorum ministros.*

PISCOPVS non potest delegare iudici laïco, vt cognoscat de causis criminalibus clericorum; licet fatendum sit quod laïci ex Summi Pontificis commissiooe possint esse delegati in causis Ecclesiasticis, & spiritualibus, gloss. *verb. laïco in cap. bene quidem* 96. *dist.* & *gloss.* 2. *in cap.* 2. *de iud.* Couarr. *in cap. alma mater part.* 1. §. 11. *num.* 3. Tib. Deciao. *tom.* 1. *lib.* 4. *c.* 9. *num.* 70. Vgolin. *de censur. tab.* 1. §. 10. Suar. *in simili tract. disp.* 2. *sect.* 3. & *de defensione Fidei lib.* 4. *cap.* 31. *num.* 8. Sayr. *etiam de censur. lib.* 2. *cap.* 3. *à n.* 15. Bobadil. *in politia lib.* 2. *cap.* 18. *num.* 42. *cum sequentib.* Farioac. *in praxi crimin. quæst.* 8. *num.* 2. Cened. *canon. q.* 4. *num.* 4. Bonacin. *de legib. disp.* 10. *q.* 10. *de iudicio publico punct.* 1. §. 3. *num.* 2. Ex Episcopi tameo delegatione id oullatenus licet, gloss. *verb. non præsumat. in cap.* 2. *de iudicijs*, vbi Ripa *num.* 34. & Panormit. *num.* 5. Clar. §. *final. q.* 41. *num.* 3. *versic. quæro nunquid.* Segura Daualos *in director. Iudicum Ecclesiast. part.* 1. *cap.* 11. *num.* 1. Marches. *de commission. part.* 2. *c.* 34. *cap. principalis, num.* 40. Iul. Cæs. Imbriao. *in tract. de iudice Regni, parte vltim. num.* 59. Camil. Borell. *consil.* 68. *num.* 19. Decian. *tract. crimin. tom.* 1. *lib.* 4. *c.* 9. *num.* 70. Farinac. *in praxi crimin. q.* 8. *num.* 4. *vers. sublimita*, Camill. de Curte *in diuersor. fine comprehens. Iuris feud. part.* 2. *cap.* 2. *num.* 224. *in fine*, Marc. Aoton. Geoueos. *in pract. Eccles. quæst.* 730. nouissimè Hieroo. Buccaron. *in tract. de different. inter iudicia ciuilia & criminal. diff.* 127. *num.* 23. Anton. de Sousa *in Bullam Cœnæ cap.* 20. *disput.* 96. *num.* 3. *ad fin.* Comitol. *responsor. moral. lib.* 6. *q.* 21. Filliuc. *in quæst. moral. tract.* 16. *c.* 11. *quæst.* 5. *n.* 308. *ad fin.* Valer. Reginald.

ginald *in praxi fori pœnit.lib.*19.*num.*66. Bonacin *in Bullam Cœna d.*1. *quæſt.*16.*puncto* 2.*num.*10. Sigiſm. Scacc.*de iudic.lib.*1.*cap.*11.*num.*4. Carol.de Graſſ.*de effectib. clericalib. effectu* 1.*num.*566. latè D.Felician. Vega *in relect.ad cap. decernimus* 2.*de iudic. num.*148. *cum ſeqq.* vbi licèt *num.*152. aſſerat attento rigore iuris veriorem eſſe ſententiam, quæ admittit delegationem ſimplicem quoad omnes cauſas in Epiſcopis, nihilominus tamen *num.*156. quod attinet ad praxim, noſtram ſententiam receptam eſſe affirmat, ex ea ratione quia maxima datur indecentia quod cauſæ ſpirituales, & criminales clericorum tractentur à laïcis etiam per poteſtatem delegatam; quia quamuis verum ſit quod huiuſmodi indecentia quaſi ſublata videatur in caſu, quo delegatio fit per Sedem Apoſtol. propter eius auctoritatem & grauitatem; quando tamen ea fit ab Epiſcopis ſecus eſt ſaltim quoad communem exiſtimationem, ſiquidem frequentat minor reuerentia, minuſque obſequium eorum mandatis præſtatur, quàm quod Sedi Apoſtol. exhibetur.

2 Amplia *primò*, etiamſi Epiſcopus cauſam criminalem clerici delegaſſet laïco ſimul cum clerico, vt de cauſa cognoſcerent, quia nec laïcus ita coniunctus de cauſa criminali clerici cognoſcere poſſet, Abb. *cap. ſignificaſti, de foro compet.* Decian. *in d.cap.*1. *num.*5 *in fine*, Roland à Valle *conſil.*4.*n.*4.*lib.*1. Clar. *dicta q.*41 *num* 5. Farinac.*d.q.*8.*n.*4.*verſic. limita*, Sigiſmund. Scacc.*de iudic.part.*1.*cap.*11.*n.*40. Decian. *d.cap.*9.*num* 71. Segura Daualos *dict.cap.*11.*num.*1. Sbroz.*de officio Vicarij lib.*2.*quæſt.*66.*num* 20. Hieron.
3 Buccaron. *loco proximè citato.* Sicut † etiam non poterit delegare cauſas ſpirituales laïco ſimul coniuncto cum clerico, Decian.*in d.c.*2.*num.*154. Marcheſ. *d.c.*3.*num.*41. Azor.*inſtit. moral.part.*2.*lib.* 3.*cap.*31. *quæſt.*4.

4 *Secundò* amplia, vt nec etiam clerico coniungato inferior Papa poſſit cauſas criminales delegare, Abb. *in dict.cap* 1.*num* 15. & *ibi* Rip. *num.*64. Clar. *dict. quæſt.*41.*num.*6. Decian. *dict. cap.*9.*num.*72. Sbroz. *dict quæſt.*66. *num.*20. Segura Daualos *dict. cap.*11. *n.*1. Rendina *in promptuario recept.ſenteat.tom.*1.*tit.*17. *num.*14.

5 Limita *primò* vbi in partibus, in quibus eſt facienda delegatio, non adeſſet clericus ſufficiens, & habilis, cui Epiſcopus poſſet delegare tales cauſas, quia tunc poterit illas laïco delegare, Iul. Cæſar. Imbr.*in tract. de iudice Regni part.vlt.num.*60. Carol. de Graſſis *de effectibus cleric.effecta* 1.*num.*564. D.Felician. de Vega Archiep. Mexican. *in relect. d.cap.*2.*de iud.n.*151.*in fine.*

Limita *ſecundò*, vbi pro delicto eſſet inferenda pœna ſanguinis, quia tunc non ſolum poteſt illas delegare, verum etiam tenetur Epiſcopus, vel alius quiuis Iudex Eccleſiaſticus delegare ſententiam ferendam laico, poſtquam ipſe delegans de cauſa cognouerit, & proceſſum compilauerit, Rip.*in d.cap.*2. *num.*44. Decian. *d.c.*9.*n.*76.*in fine.* Aduertas tamen,
6 quòd † licèt Epiſcopus regulariter non poſſit delegare cauſas criminales clericorum laïco, poterit nihilominus in talibus cauſis ſibi aſſumere vel adhibere aſſeſſorem laïcum, Abb. *in cap.ſignificaſti, de foro compet.* Camil.de Curte *dict.cap.*2.*num.*64. Rendina *dict.tit.*17.*num.*21. Bonacin. *dict. num.*10. *verſ.neque obſtat.*

7 Limita denique in cauſis ciuilibus, & temporalibus, quas poterit Epiſcopus, & quilibet alius Iudex Eccleſiaſticus delegare laïcis, quia hoc eis non eſt interdictum præter poteſtatem imponendi cenſuras, gloſſ.*verb.non præſumat, in dicto cap.* 2.*de iud.* vbi Abb. *n.*5. Bald. 10. Felin. 6. Decian. 5. & cæteri ſcribentes, Vant. *de nullit.tit.de nullit. ex defectu iuriſd.n.*69. Segura Daualos *d.cap.*11.*num.*2. Sigiſm. Scacc. *d.cap.*1. *num.*41.*verſic. aduerte modo*, Decian. *d.cap.*9.*num.*70. Cuch.*in inſtit.maior lib.*2.*tit.*6. *n.*139.*&* 140. Marc. Anton. Genueſ. *d q.*730. vbi intelligit dummodo abſint clerici idonei, & non fiat commiſſio generalis ad omnes cauſas ciuiles, refert nouiſſimè Sperell. *in deciſ. fori Eccleſiaſt.deciſ.*14.*num.*17. Duard. *in Bullam Cœnæ can.*15.*q.*11 *n* 59.*verſ.*13. quicquid aliter ſentire videatur Bonac. *in eandem Bullam Cœna diſp.*1. *q.*16.*ſect.*1.*punct.*6.*n.*1. Illud eſt in præſentiarum aduertendum quod Epiſcopus in alieno territorio poteſt cauſas delegare, Vitalin. *in Clement. vnic in princ. n.*24. *verſic. idem in delegatione*, & *ibi* Card. *n.*1. quos refert, & ſequitur Stephan. Gratian. *Marcb.dec.*98. *num.*8.

Sic etiam laïcus poteſt eſſe arbiter in cauſis clericorum, ſi in ipſum inſimul, vnà cum clerico compromittatur, vt probat text. *in cap. per tuas*, 9. *de arbitris*, & reſoluunt Viu. *tom.*1. *commun.opin.lib.*2.*tit.*26. *num.*17 *verſic. Et ſi compromiſſum*, Cou *pract.cap.*34. *n.*1.*verſic. eſt etiam ratio*, Maſc. *de probat. concl.* 2358. *num.*60. Bonacoſ. *commun. crimin.part.*2.*verb. laicus. fol.*45. Cotta *in memorabil. verb. compromiſſum*, *in* 2. Rebuff.*de priuilegi.s ſcholar. priuil.*106 *verſ.*7. Alexander Monet, *in ſuo tract. de decimis c* 8.*n.*23. Farin. *in praxi crimin.part.*1.*q.*7.*ſub num* 2.,*verſic. limita* 1. Bobadil. *in ſua politica lib* 2. *cap* 17. *num* 93. Berard. Græuæ. *ad practicam Cameræ Imperial.lib.*1.*concl.*37. *conſid.*1.*num.*1. Cened. *d collect.* 176.*num.*3. Gald. Pereira *in l. ſi curatorem, verb. implorandum n.*6.*colum.*6. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ.cap.*100. *n.*51. optimè D.Felician. de Vega *in relect. ad d.cap.*2. *num.*159. vbi ait prohibitionem illius textus ſolummodo ſe extendere ad negandum quòd laïci auctoritate propria, & publica poſſint habere iuriſdictionem in cauſis Eccleſiaſticis, & nil intereſſe quòd fateamur quòd poſſint in illis, eſſe arbitri, cum ratione arbitrij nullam conſequantur iuriſdictionem, eo quòd partes, à quibus eliguntur, non poſſunt eos veros Iudices efficere, argument. text. *in l. priuatorum conſenſus* 3. *C. de iuriſdict. omn.iudic.* tantùm ergo illis tribuunt notionem, quæ videtur importare tractum miniſterialem, & non iudicialem; & ita ex hoc reſpectu non ratione iuriſdictionis, vel poteſtatis, ſed ſolùm mero pœnæ appoſitæ in compromiſſo illis obtemperatur, vt probatur *in l.*1.*ff de recept.arb. & in l. ait Prætor* 5.*ff.de re iudic.* & proſequitur idem D.Felician. de Vega *n.*170.*cum ſeqq.* reſpondendo ad nonnulla, quæ in contrarium allegari ſolent; aduertens quòd licèt ante Concilium Lateranenſe, de quo *in cap. contingit* 8.*de arbitr.* poſſent laïci eligi in arbitros in quibuſuis negotiis Eccleſiaſticis, poſtea in eod. Concilio indecens fuit iudicatum quòd deinceps fierent talia arbitria, vt in verſ. *Ad hæc generaliter prohibemus*, inuncta ratione, *quia non decet vt laicus in talibus arbitretur*; vnde conſtat nouam prohibitionem fuiſſe factam, quaſi limitando communem interpretationem, quæ apud omnes vbique erat recepta in contrarium, ex text. *in cap. dilecti* 4. *& in cap. expoſita* 11. *de arbitr.* quæ quidem indecentia ceſſare videtur cum compromiſſum fuerit factum non ſolum in laïcum, ſed ſimul in clericum, & interueniente auctoritate Iudicis Eccleſiaſtici; propterea quod his concurrentibus, videtur iam ceſſare prædicta indecentia, & ad hoc notantur verba finalia *d. cap. per tuas*, ibi, *quod autem, à duobus laicis, & vno clerico dicitur eſſe prolatum, nequaquam obuiare videtur, cum auctoritate dicti Archiepiſcopi factum ſit, cu cauſa de qua dicitur* 8

dicitur compromissum, fuerat delegata, &c. Ita D. Felician. de Vega *vbi supra n.* 12.

9 Si autem contendentes coram clerico & laïco insimul non acquiescant eorum sententiæ, ad quem debeant appellare dubitatur ab aliquibus. Verior tamen sententia tenet ad Superiorem Ecclesiasticum appellandum esse, & causam vel coram Archiepiscopo, vel Papa introducendam; & ratio est, quia cùm appellatio sit interponenda coram Iudice, qui sit maior primo iudicante, *cap. Romana §. debet, de appellat. in 6. l. Imperatores, ff. de appellat. l. precipimus, C. eod.* non enim licet ad parem, vel inferiorem recurrere, *l. 1. ff. si quis in appellatione ff. de appell.* nec par in parem habet imperium, *l. nam magistratus, ff. de recep. arbitr.* & sit absurdum dicere, vt inferior corrigat, vel confirmat acta sui Superioris, sed naturæ ordo & ratio exposcat potius contrarium, gloss. *in cap. a. de consuet. in 6.* Bart. *in l. 1. de appellat. num. 1.* Surd. *consil. 106. num. 11.* & videtur ac nihil operetur appellatio ad minorem Iudicem interposita, Bart *in l. 1. §. si quis, in fine, ff. de appellat. num. 1. & 7.* cùm quælibet persona Ecclesiastica sit maior quouis Superiore laïco, *cap. beatus 6. q. 1. cap. duo sunt 96. dist.* gloss. *in cap. sedes, verb maiores, de rescript.* appellatio erit vtique ad Superiorem Ecclesiasticum interponenda, nec de iustitia, vel validitate actorum iudicabit laïcus superior ipsius appellantis, Ioan. Fab. *in authent. si quis in appellatione num. 13.* Alexand. *consil. 12. num. 1. lib. 6.* Hippol. *de fideiuss. num. 132.* concludentes latâ sententia à laïco & Ecclesiastico Iudice simul appellationem esse interponendam ad Ecclesiasticum, non autem ad sæcularem superiorem, sequitur Stephan. Gratian. *d. cap. 100. num. 52.* Et licet reductio ad arbitrium boni viri sit petenda coram Iudice, qui de causa cognouisset, si factum non fuit compromissum iuxta congesta per Surd. *consil. 106. num. 1. & seq.* Perez *l. 12. versic. quæro art. 15. lib. 2. Ordinam. pag. 364.* Steph. Gratian. *d. n. 51.* Attamen si Ecclesiasticus simul cum laico fuerit electus arbiter, reductio sententiæ illorum ad arbitrium boni viri petitur coram Ecclesiastico, non autem sæculari superiore, vt per Bald. *in l. precipimus 3. num. 3. C. de appellat.* & Salicet. *n. 6.* quos sequitur Marin. Vran. *cons. 32. n. 23. tom. 2.* Brun. à Sole *q. 14 n. 1.* vbi plures concordantes, & rationes refert.

10 Nec dubium est, quin laïci possint in Episcopalem iurisdictionem consentire, & illam in profanis controuersiis prorogare, vt per Socin. *in cap. significasti, de foro compet. num. 45. in princip. vers. sed quæro,* & illius opinio probatur *in l. si quis ex consensu 8. & in l. Episcopal. C. de Episc. aud.* vbi expressè dicitur iurisdictionem Episcopi à laicis posse prorogari, & sententiam illius esse validam, nec appellatione suspendi illius exequutionem, quæ tamen suspensio an negetur virtute, prorogationis, vel speciali iure dignitatis Episcopalis, Ludou. Borghes. *in repet. l. si se sub-*
11 *iiciant, ff. de iudic. num. 173. vsque in finem,* nam † cùm primum, & præcipuum Regnorum, & potestatum vinculum sit religio, Iust. Lips. *Polit. lib. 1. cap. 3.* inde
12 factum est, † vt omni æuo & apud gentes omnes fuerit apud Sacerdotes & sacrorum Ministros iudicādi facultas, sic iudicasse apud Ægyptios, qui curam sacrorum gerebant, legimus apud Ælian. *lib. 14. cap. 34.* Apud Romanos non solum de rebus sacris, sed & de pertinentibus ad Rempubl. iudicasse Pontifices testantur Dionys. Halicarnas. *lib. 2.* & Cic. *in orat. pro domo sua,* & cum exoriente Romana Republ. ius sacrorum esset penes Reges, Dionys. Halicarn. *lib. 2.* pulsis deinde illis relicta est species, & imago eius creato Rege, qui à curandis sacrificiis Rex sacrificulus est dictus Fenestal. *de Sacerdot. cap. 11.* & Halicarn. *lib. 5.* Iudicarunt & apud Hebræos in populo Dei Sacerdotes *Paralip. lib. 2. cap. 19. Ezech. 44.* Apud Tyrum florentissimam Phœnicis vrbem, & Vlpiani patriam, vt ille testatur *in l. 1. ff. de censib.* Sacerdotum iudicium adeò plausibile erat, teste Iustino *in epitome Trogi lib. 1.* vt post Regem secundò illi iudicarent, & re Romana ad nutum vnius redacta plures imperatores cum sago induerunt Sacerdotalem togam, credentes honorum summa culmina, minimè conscendisse, nisi Pontificatum etiam assumpsissent, Iustin. *in epitom. lib. 18.* Suet. *in Vespasian.* Nec Episcopi, & reliqui in Ecclesia Dei iuxta ea, quæ *ad Corinth. epist. 1. cap. 6.* scripsit D. Paulus, sunt indigni, qui iudicent inter sæculares & sæcularia negotia, cum de Angelis, & mundo iudicaturi sint, iuxta Christi Saluatoris nostri promissionem, de qua *Lucæ c. 22. Sedebitis & vos iudicantes duodecim Tribus Israel.* Et Episcopos olim habuisse iurisdictionem in temporalibus, quicquid recentiores dixerint in contrarium, & de illis iudicasse, & ab Imperatoribus potius fuisse factam declaratione ipsis competere iurisdictionem quam suis Constitutionibus datam latè probat Ioseph. Steph. *tr. de potest. coactiua Rom. Pont. c. 11. n. 4. vsque ad fin.* Quare dici non potest temporalem lædi iurisdictionem si in Episcopum consentiant litigantes laïci, cum isto casu verius dici possit reductio cognitionis, seu iurisdictionis ad priorem statum, quàm facta prorogatio, cum ab initio, quo homines cœperunt litigare, omnes causæ cognoscerentur à Sacerdotibus, *Deuter. c. 7.* refertur *in c. per venerabilem §. rationibus. qui filij sint leg.* Petr. à Monte *tract. de monomachia q. 4. n. 6.*

ALLEGATIO CIX.

Episcopus in prauos eleemosynarū quæstores an possit animaduertere?

SVMMARIVM.

1 *Quæstorum sacra pecunia qualitates describuntur.*
2 *Quæstores eleemosynarum admittendi non sunt sine Episcoporum, vel Apostolicis veris litteris.*
3 *Quæstorum vsus qua ratione extinctus fuerit, ostenditur.*
4 *Quæstores non obstante qualicūque exemptione potest Ordinarius incarcerare, excōmunicare, & castigare.*
5 *Eleemosynas sponte datas in pios vsus conuertendas accipientes, non comprehendūtur decreto* Concilij Trident. sess. 21. de reform. cap. 9.
6 *Quæstuarij propriè dicūtur, qui quæstū sibi referunt.*
7 *Regulares Mendicantes, ac Fratres S. Antonij, aut proeis quærentes eleemosynas non comprehenduntur decreto Concilij* sess. 21. de reform. cap. 9.
8 *Regulares quæstuantes tenentur Episcopo fidem facere per litteras authenticas de licētia ad huiusmodi quæstuationem à suis Superioribus sibi data.*
9 *Eleemosynas per loca quæritandi licentias concedere spectat ad locorum Ordinarios.*
10 *Regulares Ordinum Mendicantium nequaquam possunt ab Episcopis prohiberi, quominus per seipsos in diœcesibus, vbi habent Conuentus, eleemosynas quærant.*
11 *Eleemosynas petendi licentiam potest dare Episcopus pro vsu alicuius pij loci, vel operis, & ibi assignātur qualitates, quas debent habere earum collectores.*
12 *Episcopus in prauos eleemosynarum quæstores, quamuis laicos, potest animaduertere.*
13 *Eleemosynas cuiusuis Sancti nomine petentes in Regno Portugaliæ, Castella, & Gallia non permittuntur*

tur à Regiis magiſtratibus, niſi regias litteras oſtendant.

1 QVÆSTORVM ſacræ pecuniæ vſus olim frequens erat, atque etiam eorum prædicandi officium, iuxta text. *in cap. tuarum, de priuileg. & in capit. cum ex eo, de pœnitent. & remiſſ.* vbi *in verſic qui autem,* deſcribit qualitates, quas iſti habere debent, ibi, *modeſti ſint, & diſcreti, nec in tabernis, aut aliis locis incongruis hoſpitentur, nec inutiles faciant, aut ſumptuoſas expenſas,* notant Dec. *à num. 3.* & Socin. *num. 6. in d. cap. tuarum,* Paul Fuſch. *de viſitat. lib. 1. c. 30. num. 36.* Petr. Boll *in œconomia Canon. claſſe 3. cap. 2. §. 4.* Nauar. *de indulgent. notab. 31. à num. 46.* Henriquez. *in ſumm. lib. 7. cap. 29 in princip.* Quia tamen facultate ſibi con-
2 ceſſa abutebantur, iuſtè ſtabilitum fuit † eos admittendos non eſſe ſine Epiſcoporum, vel Apoſtolicis veris litteris, ex quibus conſtet de eorum moribus, & petitorij cauſa, ſeu neceſſitate, ſanctiſſimè *in generali Concilio* relato in *dicto cap. cùm ex eo,* quod ſtrictius deinde in Viennenſi Concilio fuit ſtatutum *in Clement. 2. de pœnitent.* Cernens enim Concilium abuſus huiuſmodi quæſtorum excreſcere in maximum totius Chriſtiani Orbis ſcandalum, dum in prædicationibus multa confingebant mendacia de Reliquiis, & Indulgentiis, quas infinitas propè falsò prædicabant ad aurum extorquendum, eis omninò interdixit prædicandi officium, relicta ſolum facultate dicendi, quod in litteris Apoſtolicis, aut Epiſcoporum contineretur, quod decretum ab Archemiſij calumniis rectè tuetur Illuſtriſſim. Cardinal. Bellarm. *tom. 2. de Indulgent. lib. 2 cap. 10. § igitur.*

3 Sed hæc deinde omninò per ſe, vel per alios prædicare prohibuit Concilium Tridentinum *ſeſſ. 5. de*
4 *reformat. c. 2. in fine, verſ. quæſtores,* † Quia verò neque huiuſmodi remedia profuerunt, imò quæſtorum malitia in dies magis, ac magis excreſcebat, atque etiam fidelium ſcandalum, indeque & peruerſis eorum factis anſa hæreticis data eſt in vſum Indulgentiarum debacchandi, ſeu oblatrandi, nouiſſimè eadem Tridentina Synodus *ſeſſ. 21. de reform. cap. 9.* ſtatuit, vt Quæſtuariorum nomen, atque vſus penitus aboleatur, neque ad hoc officium exercendum vllatenus admittantur, non obſtantibus priuilegiis Eccleſiaſticis, aut monaſteriis, vel hoſpitalibus conceſſis; iubetque vt Indulgentiæ, & aliæ ſpirituales gratiæ debito tempore publicentur per Ordinarios locorum, adhibitis duobus de Capitulo, quibus datur facultas fideliter colligendi eleemoſynas, nulla prorſus mercede accepta. Et aduertit nouiſſimè Bonac. *de cenſur. extra Bull. Cœnæ diſp. 3. q. 3. punct. 30 n. 9.* quod licèt ob hoc decretum nequeant Ordinarij locorum prohibere quominus Religioſi, inconſultis ipſis Ordinariis, publicent Indulgentias olim ſibi à Summo Pontif. conceſſas, nihilominus nullus etiam Religioſus exemptus poteſt Indulgentias de nouo conceſſas publicare in ſua Eccleſia abſque Ordinarij licentia: & de illius decreti materia agunt citati per Cened. *ad Clement collect. 7. pag. mihi* 40. quibus adde Henriq. *d. cap 9.* Zerol. *in praxi Epiſcop. part. 1. verb. quæſtores.* Stephan. Quarantam *in ſumma Bullarij, verb. Archiepiſcopi auctoritas, verſic. 26. in fine,* Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom. 2. quæſt. 57. art. 7. & q. 98 art. 1.* Iul. Lauor. *de Iubilæo & Indulgent. part. 2. cap* 14. Timoth. *de Eccleſ. milit. lib. 1. tract. 2. cap. 12.* nouiſſime me citato *in hoc loco* Nouar. *in Lucerna Regul. verb. quæſtuarij num. 2. pag* 210. Proinde Ordinarius, non obſtante qualicumque exemptione, poterit eos incarcerare, excommunicare, & caſtigare, prout expedire fuerit arbitratus, vt per Cochier *de iuriſd. Ordin. in exemptos, part. 2. quæſt. 45. n. 96.* Adeſt prohibitio ad quæſtum publicandi Indulgentias, & Confeſſionalia, emanata à ſanctæ mem. Pio V. *in ſua Conſtit. 99.* incip. *Quam plenum. 4. Non. Ianu. anno Incarnationis Dominicæ* 1570. necnon reuocatio Indulgentiarum quomodolibet conceſſarum continentium facultatem quæſtuandi, & pro quibus conſequendis porrigendæ ſunt manus adiutrices, prohibitioque de cætero quæſtuandi, & quæſtores deputandi, ab eodem Pio V. *in Conſtit. 30.* incip. *Etſi dominici gregis, ſub dat. Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ* 1567. *ſexto Id. februarij,* nouiſſimè me citato *in hoc loco* Sperel. *dec. 38. num. 29. cum ſeqq.*

Illud in præſentiarum aduertere oportet, ſub prædicto Concilij Tridentini decreto prauos comprehēdi eleemoſynarum Quæſtores, non ipſas eleemoſynas, aut nuntios, ſeu receptores, qui collectas in pios vſus conuertendas ſine fraude ſponte datas accipiunt, deciſum refert Galer. *in margarita caſuum conſcientiæ, verſ. eleemoſyna* 1. & ſic per *ſacr. Congregat. Concilij* fuiſſe declaratum atteſtatur Bonacina *aſſt. diſp. 2. quæſt. 2. puncto 30. num. 9. verſic. tertio* & confirmatur ex doctrina Baldi *conſil. 25. vol. 2.* vbi reſoluit 5
† Quæſtuarios propriè dici, qui quæſtum ſibi referunt, & negotia gerunt, vt ſibi quæſtum faciant, iuxta text. *in l. ſed & ſi adiicatur. ff. pro ſocio;* nootios autem, qui verè mittuntur, & idonei ſunt ad pias eleemoſynas colligendas, non ita eo nomine comprehendi, & per totum conſilium multa adiicit, quæ declarationem illam ex Iuris principiis ſatis confirmant, meritóque Baldum laudat Card. Tuſch. *tom. 6. verb. quæſtores concl. 46.* 6

Sic etiam eodem decreto non contineri Fratres ſancti Antonij, aliosque Regulares Mendicantes, qui omnimodam profitentur paupertatem, aut pro eis quærentes eleemoſynas, probat Nauarr. *conſil. 33. de pœnitent.* quem refert, & ſequitur Vgolin. *de poteſtate Epiſcopi cap. 8. § 4 num. 6.* Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom 2 quæſt 57 art. 7.* Quia cùm iſti proprium nihil habere poſſint, lex naturalis concedit, vt per ſe, vel per alios mendicando victum quærant, iuxta inſtituti ſui regulam à Sede Apoſtolica approbatam, ac ſubinde debito obſeruato modo minimè eis videtur deneganda facultas, vt per ſe, vel per alios eleemoſynas quærant, Dixi, *debito obſeruato modo,* quia ſuperfluas eleemoſynas petere non poſſunt Regulares; & refert Lauret. de Franchis *in controuerſ. inter Epiſcopum, & Regulares pag. 39. verſ. ad vndecimum,* ſe vidiſſe quod aliquando Vicarius Neapolitanus impediuit Mendicantes quærentes per ciuitatem eleemoſynas ſuperfluas, vt quia in vno Conuentu aderat vnus, vel duo Fratres ad ſummum, & mittebant quatuor vel quinque quæſtores per ciuitatem, ſine neceſſitate auferendo eleemoſynas verè indigentibus, de quo multi Fratres fuerunt conqueſti in Vrbe, & fuit reſcriptum Vicario quòd prædicta faceret cum benignitate, non tamen fuit prohibitum. 7

Tenentur igitur huiuſmodi Regulares quæſtuantes Epiſcopo fidem facere per litteras authenticas de licentia ad huiuſmodi quæſtionem à ſuis ſuperioribus ſibi data, prout deciſum refert Piaſec. *in praxi noua Epiſcop. part. 2. c. 3. num. 17. verſ. quoad quæſtuationes.* 8

Ad locorum enim Ordinarios ſpectat eleemoſynas per loca quæritandi licentias, & facultates concedere, Franciſc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt. part. 4. cap. 2. n. 146.* Regulares enim prohiberi poſſunt per Epiſcopum ab immoderata exactione eleemoſynæ; 9
vel

vel exigant eleemoſynas pro Conuentu extra diœceſim exiſtente, & ne exigant, niſi illis, quorũ licentias confirmauerit prius Epiſcopus, quod praxi ſuarum partium obſeruari referunt Marc. Anton. Genuenſ. *in praxi Archiepiſcop. Neapolit. cap. 59. num. 1 t.* Campanil. *in diuerſorio Iuris Canon. rubr. 12. cap. 13. num. 134.* & cùm ſuper hoc dubium incidiſſet præterito anno 1621. reſponſum fuit à *ſacra Congregatione Illuſtriſſim. Cardinalium Concilij Tridentini interpretum* in hæc verba: *Sacra Congregatio Cardinalium Concilij*
20 *Tridentini interpretum cenſuit † Fratres Ordinum Mendicantium nequaquam poſſe ab Epiſcopis prohiberi quominus per ſeipſos in diœceſibus, vbi habent Cõuentus, eleemoſynas quærant, ſed tantum ſi extra loca, vbi monaſteria exiſtant, quæritare voluerint, teneri ſuorum Superiorum licentiam Ordinario oſtendere,* R. Cardinalis Vbaldinus, Proſper. Fagnanus S. Concilij Congregat. Sec. quam quidem deciſionem propriam & originalem præ manibus habui, & poſtea in Typographia Cameræ Apoſt. impreſſam vidi.

21 Epiſcopus licentiam petendi eleemoſynas dare poteſt pro vſu alicuius pij loci, vel operis, dummodo perſonæ, quæ eas colligat, honeſtæ ſint, ſpectatæ Religionis, & iudicio ipſius Epiſcopi approbatæ, & minimè participes eleemoſynarum, & quæſtorum nomen nullo modo gerant, ſed ſimpliciter eleemoſynarum collectores appellẽtur; non concionentur, non circumferant ſua priuilegia, aut Reliquias: non campanulam, nec alia inſtrumenta pulſent ad excitandas perſonas: non petant tanquam debitam eleemoſynam, aut aliqua arte, aut prætextu dicendi orationes Beati Antonij, aut ſimiles, aurum extorqueãt, ſed ſimpliciter, & modeſtè recipiant, quod liberaliter fuerit oblatum, refert deciſum Zerol. *in praxi Epiſc. d. verb. quæſtores,* & Bonacina *d. diſp. 2. q. 5. puncto 30. num. 10.*

22 In prauos enim eleemoſynarum quæſtores, quamuis laicos, poteſt Epiſcopus animaduertere, *cap. inærum,* vbi Abb. *n. 1. de priuileg. Clement. abuſionibus, de pœniten.* Laici enim non poſſunt quærere eleemoſynas pro aliqua cauſa, niſi re cognita per Epiſcopum, *l. vnica,* vbi gloſſ. Bart. & Ioan. de Platea, *C. de mendicant. validis, lib. 11.* quia iſtorum mendicatio ſine cauſa concernit materiam peccati mortalis, ex ſubtractione, quæ inde reſultat iis, qui verè indigent, *c. Paſtor. 1. quæſt. 1.* Omnes autem Indulgentiæ quæſtuariæ à Pio Quinto, vel prædeceſſoribus conceſſę, aut in poſterum concedendæ quibuſcumque perſonis, & locis, pro quibus ſcilicet conſequendis manus ſunt porrigendæ adiutrices, etiam quæ quæſtuandi facultatem quomodolibet continet, ab ipſo Pio Quinto reuocatæ ſunt, vt refert Galett. *in margarita caſuum conſcientia, verb. Indulgentia, primo.* Nam cùm in Hiſpania inualuiſſet praua quædam conſuetudo & corruptela, qua prætexto reparationum Eccleſiarum, & aliarum piarum cauſarum ſoluentibus certam pecuniæ ſummam concedebatur Indulgentia, & facultas eligendi Confeſſarium, qui eum à caſibus reſeruatis abſolueret: præterea concedebatur licentia ſumendi duos, vel plures compatres in baptiſmo; denique priuilegium Miſſæ, & ſepulturæ tempore interdicti cõcedebatur; ne autem iſtę ſimoniacæ facultates in futurum à quoquam concedantur, Pius V. *in ſua Conſtit. 99.* incip. *Quam plenam,* Epiſcopis, aliiſque Prælatis, etiamſi Cardinalatus dignitate præditi ſint, imponit ſuſpenſionem ab ingreſſu Eccleſiæ, & à perceptione fructuum, Summo Pontif. reſeruatã, à qua abſolui nequeunt, niſi pręſtita ſatisfactione, qua vero Epiſcopo inferioribus excommunicationem eidem Pont. reſeruatam imponit, vt per Bonacin. *de cenſur. extra Bullam Cœnæ diſp. 2. q. 5. puncto. 30. num. 5.* vbi *num. 6.* eos hanc cenſuram incurrere ait, etiamſi per alium huiuſmodi Indulgentias & facultates publicent, & *n. 7.* quòd requiritur publicatio cum effectu, & *num. 8.* quòd non ſubiiciuntur huic ſuſpenſioni, & excommunicationi cooperantes publicationi.

In Luſitania igitur, vt plenius, & facilius omnibus abuſibus, & fraudibus iſtorum quæſtorum occurratur, per *Ordinat. Regiam Luſitan. lib. 5. tit. 104.* prudenter cõſtitutum eſt, ne petitoria cuiuſuis ſancti nomine permittantur à Magiſtratibus Regiis, niſi regiæ litteræ oſtendantur, quibus expreſsè nominetur perſona, quę eleemoſynas quęſitura eſt, & nec per ſe, nec per alios prædicare faciant, vel Indulgentias publicare; quemadmodum *in dicta Clement. 2. & in dictis Concil. Tridentini decretis* conſtitutum eſt quod ſi aliter factum ſit, omnes pecunias ab illis quæſitas quęſtori redemptionum Captiuorum tradendas præcipit, vt per Cardoſum *in praxi Iudicum, & Aduocat. verb. eleemoſyna, num. 1.* practicatum fuiſſe refere. Cabed. *p. 1 deciſ. 193.* ſimilis apud Hiſpanos extat *l. 1. & 2. tit. 18. lib. 1. Ordin.* vbi Perez, nunc *l. 1. tit. 9. lib. 1. & l. 37. tit. 6. lib. 5. noua recopil.* vbi Azeued. refert Auendã. *de exequend. mandat. lib. 3. c. 30.* & apud Gallos idem Regij Senatus decretis diſpoſitum aſſerit Renat. Chopin. *de ſacra politia lib. 3. tit. 5. à num. 23.* 23

ALLEGATIO CX

Epiſcopus ad depoſitionem, ſeu degradationem, quomodo & quando procedere poſſit?

SVMMARIVM.

1 *Degradatio duplex, verbalis ſcilicet, & realis, ſiue actualis.*

2 *Degradatio verbalis dicitur illa, quæ fit per ſolam, & ſimplicem ſententiam, qua Clericus criminoſus ab Ordinibus Clericalibus, ſeu ab eorum executione depoſitus declaratur.*

3 *Priuilegium fori, & Canonis per degradationem verbalem nunquam amittitur.*

4 *Degradatio actualis, ſeu realis eſt quando vltra depoſitionis ſententiam ob incorrigibilitatẽ clericus perſonaliter priuatur, exauctoratur, exuitur, & ſpoliatur Eccleſiaſticis Ordinibus.*

5 *Clericus vtcunque ſolemniter degradatus cõficit Euchariſtia Sacramentum.*

6 *Clericus degradatus, ſi ex aliqua iuſta cauſa reſtituatur ad Ordines clericales, non debet de nouo ſacris inſigniri.*

7 *Clericus etiam degradatus adhuc clericus dicitur.*

8 *Clerici in maioribus, vbi admittũt priuilegium clericale, & veniunt puniendi à iudice ſæculari, eſt neceſſaria degradatio.*

9 *Declarationis pœna, vbi in iure, vel aliqua conſtitutione reperitur impoſita, eſt intelligenda de leuiori.*

10 *Degradationem verbalem, quæ crimina mereantur? oſtenditur.*

11 *Degradationem realem merentur crimen hæreſis. crimen falſi, & conſpiratio contra proprium Epiſcopum.*

12 *Degradari, & curiæ ſæculari tradi poteſt clericus* propter

propter crimina hæreſis aut falſi, aut cõſpirationis contra proprium Epiſcopum, etiam non data incorrigibilitate.

13 *Degradari, & Curiæ ſæculari tradi poteſt Clericus, quando fuerit incorrigibilis, & transierit in profundum omnium malorum.*

14 *Incorrigibilis à parte rei ille dicitur, qui ita obduratus in peccato perſeuerat, vt nullo modo velit ad correctionem perduci.*

15 *Incorrigibilis ex Iuris præſumptione quando quis dicatur? oſtenditur.*

16 *Clericus incorrigibilis ſi tandem impœnitens, at obduratus in profundum malorum venerit, an abſq; expreſſa Curiæ ſæculari traditione poſſit per eam comprimi? oſtenditur.*

17 Cap. cùm non ab homine, de iudic. *declaratur.*

18 *Celebrans, vel Confeſſionis Sacramentum audiens non ordinatus ab Ordinibus Eccleſiaſticis, ſi quos habuerit, ritè degradatus, ſtatim Curiæ ſæculari traditur.*

19 *Sodomiam committentes, ſi Clerici fuerint, degradationis, & traditionis Curiæ ſæcularis pœna puniuntur.*

20 *Abortum animatum cauſans, ſi Eccleſiaſticus fuerit, traditur Curiæ ſeculari.*

21 *Mulieres ſollicitantes in Confeſſione, ſi delicti grauitas petat: poſſunt Curiæ ſæculari puniendi tradi.*

22 *Degradatio ad Ordinibus eſt a proprio Epiſcopo facienda ſibi aſſiſtentibus ſecundum ſacros Canones. ſex Epiſcopis, ſi degradatus Presbyter, ſi Epiſcopus, duodecim Epiſcopi; ſi verò Diaconus, ſiue Subdiaconus, tribus.*

23 *Degradatio attento Concilio Trid à quo, & quibus aſſiſtentibus fieri debeat? oſtenditur.*

24 *Degradare actualiter clericum non poteſt Epiſcopus electus, & confirmatus, ante conſecrationem, ſecus in verbali depoſitione.*

25 *Degradandi, ſeu deponendi ſuos ſubditos non habent facultatem Prælati Religioſorum, niſi illis conceſſum ſit per priuilegium, vel conſuetudinem à Romano Pontifice toleratam.*

26 *Prælati, quorum præſentia in degradatione Clerici neceſſaria eſt, ex diſpoſitione Conc. Trid.* ſeſſ. 13. de reform. cap. 4. *debent cum proprio Epiſcopo in cognitione, & examine cauſæ tanquam iudices ferre ſuffragium.*

27 *Sententia actualis degradationis Sacerdotis proferenda nemine diſcrepante,* & num. 28.

29 *Non ſic in Diaconorum, & Subdiaconorum degradationibus.*

30 *Degradatio quomodo fieri debeat? oſtenditur.*

31 *Epiſcopus contra exemptos cognoſcit in omnibus criminibus actualem, ſeu ſolemnem degradationem requirentibus.*

32 *Degradatus Clericus, qui famæ reſtitui vult, an debeat à Papa tantum reſtitutionem petere, an etiam ab Epiſcopo à quo degradatus fuit? oſtenditur.*

1
EPOSITIO, prout à ſuſpenſione differt, in effectu nihil aliud eſt quàm perpetua remotio ab ordinibus, vel Altaris miniſterio, vt poſt alios tradit Bernar. *in pract. c. 143. in princ.* hæc autem depoſitio dupliciter conſideratur, alia namque verbalis, quæ & verbalis degradatio appellari ſolet; alia verò actualis, quæ & actualis degradatio; ſeu, vt alij volunt, degradatio ſimpliciter dicitur: quam duplicem depoſitionis ſpeciem referunt, & declarant Scacc. *de iudic. part. 1. cap. 11. §. 71.* Simanch. *de Cathol. inſtit. tit. 46. num. 69.* Conrad. Brun. *de hæret. libro 4. capit. 13.* Roxas *in ſingularib. Fidei ſing. 48.* Petr. Gregor. *ſyntagm. Iuris part. 3. libro 31. capit. 3.* Bernard. & Salzed. *in pract. capit. 143. in nouiſſ. edit.* Menoch. *de arbitr. caſu 415.* Piaſec. *in praxi noua Epiſcop par. 2. capit. 4. numer. 93. in fine, & numer. 94.* Sbroz *de Vicario Epiſcopi lib. 2. quæſt. 157.* Clar. §. *fin. quæſt. 74.* Perez *tit. 4. lib. 4. Ordin. pag. 89. cum ſeq. & pag. 159. cum ſequentibus,* Fichard. & Bonacoſ. *tom. 1. commun. opinion. lib. 1. tit. 2. n. 141. cum ſequentibus, pag. 162.* Eymer. *in direct. Inquiſit. p. 3. q. 46.* vbi Penna *commento 46. pag. 519 & comm. 49. pag. 351.* Henriq. *in ſum. lib. 13. c. 33.* Alphonſ. Aluarez Guerrero *in ſpeculo Iuris Pontificij c. 29. pag. 74. praxis Epiſcop. verb. degradatio,* Horten. Caualcan. *in pract. de teſtibus par. 3. memb. 64.* Max. Altex. *de cenſur. tom. 2. d. 2. cap. 1. verſ. degradatio,* Farinac. *in praxi criminal. quæſt. 8 num. 72.* Carol. de Graſſis *de effectib. cleric. effectu 1. à num. 814.* Moneta *de diſtribut. quotidian. quæſt. 17. à num. 1.* Bellet. *diſquiſit. cleric. part. 1 tit. de fauore clericorum perſonali, §. 10. à num. 3.* Illuſtriſſim. D. Roderic. à Cunha *in tract de Confeſſariis ſollicitantib. mulieres in Confeſſione quæſt. 24* Fernandez *in examine Theologiæ moralis part. 2. cap. 14. §. 1.* plures alios refert Cened. *ad Decretal. collect. 65. n. 3.*

2 † Prior, ſcilicet verbalis, fieri ſolet, quando oretenus ſententia contra clericum profertur, per quam priuatur Ordinibus, vel altaris miniſterio, à quibus remoueatur, ita vt officium clericale exercere nequeat, quæ propriè & ſimpliciter depoſitio appellatur, *c. Sacerdos 81. d. cap. qualiter & quando de accuſat. cap. 2. de pœnis, lib. 6.* Clar. *in § fin. quæſt. 74. in princip.* Menoch. *d. caſu 415. num. 3.* Ioann. Aloyſ. Leo *in l. officiales, num. 14. C. de Epiſcop. & cler.* & Petr. Gregor. *ſyntagm. Iuris lib. 31. cap. 30. num. 1. 2. & 8. & in partit. Iuris Canonic. lib. 4. tit. 15. cap. 4. num. 8. litt. K,* Scacc. *d. cap. 11. n. 71.* Flamin. Chartar. *de exequut. ſentent. capt. bann. cap. 1. num. 289.* Farin. *d. quæſt. 8. num. 72.* Henriq. *in ſumm. lib. 13. cap. 33. §. 3.* Bellet *d. §. 10. n. 4.* Carol. de Graſſis *d. effectu 1. à num. 813.* Moneta *dict. quæſt. 17. num. 1.* 3 per quam † minimè amittitur fori, & Canonis priuilegium, ex Menoch. *d. caſu 415. n. 3. & 9* Sigiſm. Scacc. *d. cap. 11. num. 72.* reſoluit Carol. de Graſſis *d. effectu 1. num. 817.* & ex Henriq. *d. c. 35. §. 3.* Galet *in margarita caſuum conſcientiæ, verb. degradatio,* & cum Nauarr. *in man. cap. 27. num. 81.* Sayr. *de cenſur. lib. 5. c. 10. n. 12.* Valent. *tom. 4. diſp. 7. quæſt. 19. puncto 4.* Bonacina *de cenſur. diſp. 2. puncto vnic. num. 3.* nouiſſimè me citato *in hoc loco* D. Felician. de Vega, nunc Archiep. Mexican. *in relect. cap. at ſi clerici §. de adulteriis num 26. de iudic.*

4 Actualis, ſeu realis degradatio eſt, quando vltra depoſitionis ſententiam, ob incorrigibilitatem clericus perſonaliter priuatur, exauctoratur, exuitur, & ſpoliatur Ordinibus Eccleſiaſticis per detractionem clericalium inſignium, ſicque à clericali militia remotus clericus reiicitur priuatus conſortio, & priuilegio clericali, quando ſcilicet Epiſcopus, præſente iudice ſæculari, cui degradandus debet tradi, publicè abradit illis loca capitis, & manuum, in quibus in collatione Ordinum vnctio facta fuit; & poſtea ſucceſſiuè detrahit omnia ſigna, quę in ſuſceptione Ordinum ſuſcepit, & demum exuit eum habitu clericali, & dicit Iudici, & officiali ſæculari, vt illum ita ſpoliatum, & depoſitum in ſuum forum, & iuriſdictionem recipiat: de qua vide *cap. Felix 5. quæſt. 7. cap. non poteſt, de re iudicata cap cùm non ab homine, de iudic. c. degradatio, de pœnis l. 6.* Conc. Trident. *ſeſſ. 13. de reformat. c. 4.* Maranta *de ordine iudic. part 4. diſt. 12. n. 71. & 72.* Ioan. Aloyſ. Leo *in dicta l. officiales, n. 15.* Scacc. *d. cap. 11. num. 73. & 55.* Borgaſ. *in tract. de irregularit.*

gularit. tit. de sent. deposit. nu. 7. Menoch. dict. casu 415. num. 8. Andr. Gambar. de officio Legati lib. 2. num. 196. Marta de iurisd. part. 1. cap. 51. num. 18. & p. 4. casu 131. num. 6. Carol. de Graffis d. effectu 1. à num. 818. Bell. d. §. 10. num. 5. Bonacina d. disp. 4. puncto vnic. num. 2. Fr. Emman. quæst. Regular. tom. 2. quæst. 123. art. 5. Henriquez d. c. 55. §. 1. & 3. Moneta d. q. 17. n. 4.

5 Clericus vtcumque solemniter degradatus conficit Eucharistiæ Sacramẽtum, etiamsi hęreticus sit, si vtatur debita materia & forma cum intentione; non tollitur enim character impressus, Couar. lib. 1. variar. capite 10. num. 8. Alex. de Neuo in cap. 1. numero 17. qui clerici vel vou. Decian. tract. crim. part. 3. libro 4. capite 9. numero 78. in fine, Mar. Alter. d. disp. 2. capite 2. vers. secundo, Nauar. commun. 2. de Regul. numero 36. Sayr. de Sacrament. in genere lib. 2. capite 6. art. 3. versic. ad quintum, pag. 233. Cened. ad Decretal. collect. 65. num. 4. & pract. ac canon. quæst. libro 1. q. 30. num. 85. Carol. de Graffis dict. effectu 1. num. 819. in
6 fine, num 834. in fine, dicit quòd † si degradatus ex aliqua iusta causa restituatur ad Ordinem clericalem, non debet de nouo Sacris insigniri, & citat Marta de
7 iurisd. d. casu 132. n. num. 3. † Clericus enim degradatus, adhuc clericus dicitur, licet verè non sit in eadem dignitate constitutus, in qua erat ante degradationem, gloss. in c. accedens 50. dist. & in c. ad abolendam, verb. prærogatinam, de hæretic. & in d. cap. degradatio, verb. priuilegia, Decian. cons. 19. num. 115. lib. 3.

8 Aduertere oportet quòd in casibus, in quibus clerici in minoribus amittunt priuilegium clericale, & veniunt puniendi à Iudice sęculari, est necessaria degradatio, ex eo, quia clerici in minoribus dicuntur charactere clericali insigniti, Abb. in cap. clericus, de vita, & honest. cleric. & in cap. 1. si quis Presbiter in 1. notab. de cler. excomm. Bernard in d. cap. 143. n. 3. Ceruantes ad l. 5. Tauri num. 17. Carol. de Graffis effectu 1. numer. 839. Quamuis contrarium teneant Couar. c. 32. num. 5. vers. hic equidem, Cassan. in consuet. Burg. rub. 1. §. 5. vers. Archid. n. 66. Guillem. in cap. Raynutius verb. vxorem nomine Adelasiam. decis. 2. num. 440. Suar. de Paz in praxi tom. 2. prælud. 2. n. 8. Auend. de exequend. mand. c. 22. n. 1.

9 Obseruandum etiam est, quod quando in Iure, vel aliqua Constitutione reperitur imposita pœna degradationis, est intelligendum de leuiori, & sic de verbali degradatione, nõ autem de actuali; quia verbum illud simpliciter prolatum ita interpretari debemus, vt de minori pœna, quam sub se etiam comprehendit, veluti dispositiu odiosa intelligatur iuxta reg. in pœnis 49. lib. 6. Ita Bernard. in prin. cap. 143. n. 4. in noua impres. Foler. in pract. crim. n. 27. vers. quod si statutum simpliciter. quem refert, & sequitur Bellet. d. §. 10. n. 5. & Bonac. d. punct. vnic. n. 6. vers. addo, contra Tolet. lib. 1. cap. 17. nam cùm actualis degradatio sit grauissima pœna, ea infligi non debet, nisi pro casibus à Iure decretis, Dec. in c. at si clerici, de iud. Moneta d. q. 17. n. 6.

10 Crimina quæ merentur verbalem degradationem sunt adulterium, concubinatus perseuerãs post monitionem simonia notoria, stuprum, incestus, furtũ, periurium, homicidium, etiamsi patratũ sit solo cõsilio delictum, quo quis permitit sua culpa suum parochianum decedere sine baptismo, & præterea alia crimina maxima, & atrocia, quæ inferunt irregularitatem. Vide Emm. Sà verb. depositio 2. & Bonac. d. puncto vnic. numero 6. Petr. Greg. d. cap. 4. n. 4. Bertachin. in tract. de Episc. part. 8. libro 4. tit. de causa mater. degrad. Henriq. d. c. 55. §. 5. Moneta d. q. 17. n. 6. me citato in hoc loco D. Felician. de Vega de adulteriis numero 27.

11 Crimina verò, quæ merentur realem degradationem, sunt grauiora. Primò crimen hæresis, c. ad abolendam, & cap. excommunicamus, el 2. de hæret. Bonac. d. punct. vn. n. 6. Bellet. d. §. 10. n. 6. vers. secundus, Mat. Alter. d. disp. 2. c. 6. vers. quod si, Car. de Graffis d. effect. 1. n. 836. Secundò crimen falsi in litteris Apost. commissi, c. ad falsariorum, de crimine falsi. glos. verb postmodum, in cap. cùm non ab homine, de iud. Cou. var. l. 2. c. 20. n. 7. Clar. d. q. 36. n. 34. vers. videmus etiam. Humada lib. 60. à n. 1. tit. 6. p. 1. Perez libro 21. in gl. falsa nuestro sello, tit. 19. lib. 8. Ord. Zerol. in praxi Episc. p. 1. verb. falsary, pag. 162. Far. in praxi crim. p. 6. tit. de falsit. q. 151. à num. 1. Menoch. de arbitr. casu 306. à n. 6. Bobadil. in sua politic. lib. 2. cap. 17. num. 95. Aldrete de religiosa disciplina tuenda lib. 2. cap. 17. à numero 21. Bellet. d. §. 10. numero 6. vers primus, Car. de Graffis d. numero 836. Tertiò, crimen conspirationis contra proprium Episcopum, capite si quis sacerdotium 11. q. 1. Dec. in d. capite & si clerici, num. 243. Bellet. à n. 6. vers. tertius. Carol. de Graffis d. n. 836. Mar. Alter. d. c. 6. vers. quod si, in fine.

12 Propter hæc tria crimina posse clericum tantùm degradari, & tradi Curiæ sæculari, & ob nulla alia quamuis grauia, asserunt Læl. Zech. in tract. de priu. Eccles. priuil. 79. n. 7. Clar. d. q. 36. n. 31. Bossi. in tract. crim. tit. de foro compet. num. 135. & 136. Scacc. d. c. 11. n. 60. & 61. Borgas. in tract. de irreg. lib. 6. tit. de sent. depos. n. 4. Farin. d. q. 8. n. 75. Et licet aliqui teneant in prædictis casibus nullum clericum posse tradi Curię sæculari, nisi sit incorrigibilis, hoc tamen nõ est tutum, quia Iura ex quibus probatur quod in supradictis casibus potest clericus tradi Iudicibus sæcularibus, nihil prorsus dicunt de incorrigibilitate, nisi quoad crimen conspirationis in personam Episcopi, in quo requiritur incorrigibilitas, vt voluit glos. communiter recepta in dict. cap. cum non ab homine, Soc. reg. 55. limit. 3. Farin. d. q. 8. n. 78. Clar. dict. q. 36. n. 33. vers. infertur. Bell. d. §. 10 n. 6. vers. tertius Ex quibus rectè infertur non esse tutam illorum resolutionem, qui asserunt quod conuictus de hæresi tunc traditur Curiæ sæculari, quando est incorrigibilis, sed si vult corrigere, & emendare, non poterit degradari, & tradi Curiæ sęculari, sed in monasterium, vel carcerem detrudendus, nisi esset relapsus in eodẽ crimine, quia si est relapsus, licet sit paratus se corrigere, adhuc non est audiendus, sed omninò tradendus Curiæ sæculari, Soc d. reg. 55. n. 5. Bossi. d. t. de foro comp. n. 157. Far. d. q. 8. n. 76. Carol. de Graffis d. effectu 1. n. 837. in fine, Bellet. d. §. 10. n. 6. vers. secundus.

13 Vtrùm autem propter crimen læsæ maiestatis clericus sit actualiter degradandus, Curiæque sæculari tradendus; dubium est graue, in quo affirmatiuam partem in effectu tuentur Abb. in capite at si clerici, in princ. n. 19. de iud. Anchar. num. 10. & ibi Alciat. n. 22. in d. c. cùm non ab homine, Rom. cons. 36. à n. 1. & sing. 701. Albert. in c. 1. de hær. l. 6. q. 11. & 13. Mench. de success. creat. §. 2. n. 53. contendentes propter grauitatem criminis, etiamsi in Iure expressum non sit, clericum tradendum esse Curiæ sæculari, quamuis non proponatur incorrigibilis. Contrariam tamen sententiam tenẽt Barb. cons. 22. dub. 1. l. 5. Curt. cons. 154. num. 1. Rol. cons. 4. lib. 3. Gig. de læsa maiest. q. 63. Bossi. in pract. crim. tit. de foro comp. n. 137. & tit. de crimine læsæ mai. n. 86. dicit communem Clar. in §. fin. q. 56. n. 27. §. læsa maiestatis crimen. n. 7. Bern. & Salz. in praxi c. 121. quæ sententia & communis est, & tanquam verior attento Iure sequenda; quicquid inter voluntatem & obligationem tradendi Curiæ sęculari faciat differentiam Clar. d. n. 17 in fine, & cogitandum relinquat Cabed. Lusit decis. 85. p. 2.

Vtrùm etiã pro crimine assassini clericus sit actualiter degradandus ab aliquibus dubitari solet; inter quos negatiua sententia receptior est, quæ patet si expẽdas talem degradationem non fieri, nisi in casibus à Iure expressis, vt supra dixi; è quorum numero non est crimen assassini, neque text. *in c. 1. de homicid. libro* 6. hoc dicit, siquidem tantum asserit depositionem ipso iure à lege esse impositam, quæ depositio huiusmodi verbis, vel similibus à lege constituta nõ est depositio de qua agimus, sed potius irregularitas censetur; si autem dicant text. illum *in d. c.* 1. etiam imponere pœnam diffidationis, dicendum videtur pœnam illam esse constitutam respectu sęcularium, quibus etiam prohibitio, de qua hîc, facta fuit, vt colligitur ex illis verbis ibi, *cum suis bonis mundanis*, iuncta reg. *odia l.* 6. quę pœna vtrum à Pontifice possit imponi, vide per Dominic. Anch. & alios *in d. c.* 1. Accedit quod crimẽ læsę maiestatis grauius est quã crimen assassini, iuxta text. *in l. quisquis, C. ad legem Iuliam maiest.* & tamen pro illo regulariter non imponitur depositio in ordine ad actualem degradationem, vt clericus Curiæ sęculari tradatur, vt supra dixi; vnde de rigore iuris idem dicendum videtur in crimine assassini, prout in effectu videtur sentire Guillelm. *post repet. c. Raynutius in q. de homicidio n.* 3. quicquid contrarium teneãt plures relati à Bernard. *in pract. cap.* 100. *num.* 4. & dicit communem Clar. *d. q* 36. *num.* 3. quorum sententia in praxi seruari testatur Clar. *vbi proximè n.* 30. quæ quidem si in praxi obseruatur, temperanda est, dummodo circa crimen prius præcedere debeat declaratoriá per Ecclesiasticum antequam à sęculari iudice clericus delinquens capi & puniri possit, arg. text. *in c. 4. um secundum, de heret. lib.* 6. aduertunt plures, quos refert, & sequitur Bern. *vbi supra lit. B.* licet *num* 31. aliud testetur de consuetudine seruari; iuxta quę non videtur vera sẽtentia illorum, qui affirmant propter crimẽ parricidij, sicut & aliud qualificatũ, clericum ita esse deponendum, vt Curiæ sæculari relinquatur, de qua opinione agunt Bern. & Salz. *d. loco num.* 1. Borgas. *d. tit. de sent. deposit. a num.* 16 Farin. *d. q.* 8. *à num.* 36. Bellet. *d.* §. 10. *n.* 6. *vers. quartus, cum seqq.* Carol. de Grassis *d. effectu* 1. *num.* 858. iustum tamen videretur, prout etiam iustum iudicant nonnulli DD. si hodie per nouam aliquam Constit. aliqua grauissima crimina exprimerẽtur, in quibus Clerici actualiter degradarentur, Curiæque sæculari traderentur, vt saltem timore pœnæ insolentia malorũ temperaretur, prout in quodam homicidio grauissimo virtute cuiusdam Bullæ Apost. factum dicit idem Bernard. referens tenorem eiusdem Bullæ *in d. p. c.* 99. *in fine*, secundum nouam impres.

14 Incorrigibilis duobus potissimum modis dici potest, vel a parte rei, vel Iuris præsumptione. Primo modo dicitur ille, qui à parte rei ita obduratus in peccato perseuerat, vt nullo modo velit ad correctionem perduci, D. Paul. *ad Hebr.* 7. *Nolite obdurare corda*, & 1. *ad. Cor.* 5. *tradidi hominem Satanæ, &c. Exod.* 7. *Obdurabo cor eius*, & iterum *c.* 9. *cor Pharaonis, &c.*
15 Secundo modo ex Iuris pręsumptione † Clericus incorrigibilis dicitur ad effectum, vt per potestatẽ sæcularem iudicetur, & comprimatur, quando scilicet in graui crimine deprehensus depositus fuit, & de-
17 inde propter cõtumaciã † excommunicatus insuper illa crescẽte anathematis mucrone percussus, & tandẽ impœnitens, ac obduratus in profundum malorum veniens contẽnit, & tunc eum Ecclesia vlterius non habeat quid faciat absque eo, quod expressè exuatur priuilegio clericali, aut alia subsequatur expressa Curię sæculari traditio per sęcularẽ potestatẽ comprimi potest, text. sic necessariò intelligendus *in c. cum non ab homine, de iud.* Ratio est, quã text. *ibid* adducit, cùm Ecclesia nõ habeat vltra quid faciat: quasi necessariò supponat seruata forma inibi præfinita tacitè inuolui, quod clericus fuerit exutus priuilegio clericali, tacitéque Curiæ traditus sæculari, aliter nõ verificantur prædicta verba, vt satis insinuant Abb. *d. cap. cum non ab homine, num.* 29. Boss. *sub tit. de foro comp. n.* 131. communis, vt per Cou. *pr. cap.* 32. *n.* 2. *vers. secundo*, & ex aliis ita tenere Doctores communiter affirmat Clar. *§. vlt. q.* 36. *n.* 32. plures, vt per Salzed. *ad Bernard. cap.* 139. *n.* 4. *lit. A*, aliàs *c.* 142. *in nouiss.* Menoch. *de arbit. casu* 415. *n. vlt.* qui rectè aduertit *in d. c. cùm non ab homine*, fictam dari à lege degradationem, sicut *in c.* 1. *de homic. lib.* 6. Gutier. *pract. lib.* 4. *q.* 7. *n.* 25. Quamuis contradicant plures citati à Gou. Clar. & Salz. *dictis locis*, contendentes non aliter sæcularem posse in terminis *d. c. cùm non ab homine*, clericum punire, nisi prius Ecclesiasticus iudex formaliter sentẽtiam ferat declaratoriam incorrigibilitatis, traditionisque Curię sęculari: sed manifesta
fit violentia formę pręfinitæ † *in d. c. cùm non ab homine* 17
cui plenè satisfit, quamuis Ecclesiasticus expressè non pronũtiet super tali incorrigibilitate; eo maximè, quia si adhuc restat talis pronunciatio, iam Ecclesia habet vltra quid faciat, quod tamen text. ille in ratione vltimò adiecta prorsus negat, quãuis extra terminos illius text. in quo forma pręfinitur, libẽter fateamur necessariũ esse, vt sęcularis clericum punire valeat, quod deponatur, actualiterq; degradetur, & saltem in consequentiam exuatur priuilegio clericali, traditióque sæculari Curiæ subsequatur, bonus text. *in cap nouimus*, 27. *de verb. signif.* iuncto *cap. degradatio* 2. *de pœnis lib.* 6. *c. ad falsariorum*, 6. *de crimine falsi*, ibi, *postquam per Ecclesiasticum iudicem fuerint degradati, sæculari potestati tradantur, c. ad abolendam* 9. *de haret. vers. præsent.* Conc. Trid. *sess.* 13. *de reform. c.* 14. ibi, *deponenda, & Curiæ sint tradendæ sæculari*, obseruant plures, quos referunt, & sequũtur Bos. Clar. & Salz. *citatis locis*, Cou. *lib.* 1. *var. c.* 10. *n.* 7. & *d. c.* 35. *num.* 2. *vers. secundo, & vers. tertio*. Menoch. *d. casu* 415. *num.* 14. quem vide in materia degradationis verbalis, & actualis circa Sacrum Conc. *d. c.* 14. refert plures, quos sequitur Farin. *in praxi crimin p.* 1. *tit. de inquisit. q* 8. *à num.* 71. vbi multipliciter declarat vsque ad *num.* 81. & alios modos proponit, quibus Clerici incorrigibiles præsumuntur.

Non Ordinatus celebrans, vel Sacramentalẽ Con- 18
fessionem audiens, à Iudicibus S. Inquisitionis, vel locorum Ordinariis, tãquam Ecclesiæ misericordia indignus, à foro Ecclesiastico abiicitur, & ab Ordinibus Ecclesiasticis, si quos habuerit, ritè degradatus statim Curiæ sæculari traditur, per iudices sæculares debitis pœnis plectendus, prout statuit Clem. VIII. *Const. sua* incip. *Etsi alias*. dat. *Romæ* 1. *Decembris* 1601. quam refert Quarant. *in summ. Bull verb. Ordo, pag.* 387. & de ea meminerunt Aldrete *de rel. disc. tuen. lib.* 2. *cap* 10. *n.* 14. Scort. *in Bull. Pontif. epit.* 162. *theorem.* 403. Moura *de incant & ensalm. opus.* 2. *sect.* 2. *c.* 3. *n.* 9. Sanctar. *de heresi c.* 42. *dub. vn. art* ... *n.* 5. Homob. *in consult. p.* 1. *resp.* 150. *vol.* 1. Sousa *in opusc. de solicit. tract.* 1. *c.* 9. *n.* 1. Diana *mor resol. p.* 4. *tract.* 7. *resol.* 11. vbi de laicis, seu Ecclesiasticis non Sacerdotibus audientibus Confessiones, & *resolut.* 12. de his Missam celebrantibus.

Sic etiam crimen nefandum contra naturam eadẽ 19
pœna degradationis, & traditionis Curiæ sæculari puniri voluit Pius V. cuius Const. verba refert Nau. *in man. capite* 17. *n.* 249. & dicit intelligendum esse non de quocumque committẽte hoc crimen, sed de

exercente

exercente frequentatione actuum, vt dixi *allegat.* 44 *num.* 25. Et quòd in Regno Portugaliæ, Aragoniæ, Valentiæ & Barcinone Inquisitores habeant cognitionem nefandi criminis, dixi *ead. allegat.* 44. *ante numerum* 31.

20 Et de abortu animato propter quod Ecclesiastica persona potest tradi Curiæ sæculari, vide Quarant. *verb abortus, num.* 6.

21 Mulieres sollicitantes in Confessione, si delicti grauitas petat, possunt Curiæ sæculari puniendi tradi ex constit. Gregorij XV. de qua suprà *allegat.* 105. *n.* 60.

22 Quis autem sit numerus Episcoporum requisitus ad clericum deponendum, nó abs re inuestigandum erit, & ideo dicendum in Sacerdote sex Episcopos, in Diacono tres desiderari, vt probat text. *in c si quis* 15. *q.* 7. ibi, *à tribus vicinis,* &c. In Subdiacono verò licet per Canones antiquos numerus declaratus non sit, nihilominus tamen etiam tres debẽt interuenire, eo quod licet hoc tẽpore Decreti Ordo Subdiaconatus non connumeraretur inter Ordines maiores, postea tamen declaratum fuisse constat, vt patet ex text. *in c miramur, pen. de seruis non ordin.* & ita in specie tradit gloss. *in cap.* 1. *de hæret. lib* 6. *& in c.* 2. *verb. Canonibus, de pœnis, illo lib.* Abb. *in c.* 3. *n* 4 *de re iud.* In clerico autem posito in minoribus solus vnus Episcopus sufficit, vt probat text. *in d cap* 2. *vers. quamquam,* vbi gloss. *d verb Canonibus.* In Episcopo verò deponẽdo duodecim Episcopi requiruntur, vt dicam *alleg.* 112. Vide Bellet. *d.* §. 10. *num* 7. Piasec. *in praxi noua Episcop p.* 2. *cap.* 4. *num.* 93. *in fine.* Mar. Alter. *d. disput* 1. *cap.* 7. *à princip.*

23 Verumtamen, quia tantum Episcoporum numerum adhiberi posse aliquando difficile est, si quando autem interuenire possent, eorum residentia intermitteretur, propterea Cóc. Trid. *sess.* 13. *de reform c.* 4. statuit, & decreuit Episcopo per se, seu illius in spiritualibus Vicario generali contra clericum in Sacris, etiam Presbyteratus Ordinibus cõstitutum ad illius condemnationem, necnon verbalem depositionem, & per seipsum etiam ad actualẽ, atque solemnem degradationẽ ab ipsis Ordinibus, & gradibus Ecclesiasticis in casibus, in quibus aliorum Episcoporũ pręsentia in numero à Canonibus definito requiritur, etiam absque illis procedere liceat, adhibitis tamen, & in hoc sibi assistentibus totidem Abbatibus vsum Mitræ, & Baculi ex priuilegio Sedis Apost. habentibus, si in ciuitate, aut diœcesi reperiri, & commode interesse possint: alioquin alijs personis in Ecclesiastica dignitate constituris quę ętate graues, ac iuris scientia commendabiles existant: de quo vide Suar. *de cens. d.* 50. *sect.* 1 *n.* 19. Auilam *eod. t. p.* 3. *disp.* 5. *dub.* 1. *concl.* 3. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit l.* 32. *tract.* 2. *n.* 52. Seraphin. de Freitas *ad d. tract. de Confessariis solicitantibus mulieres in Confessione, Illustrissimi Domini mei Roderic. à Cunha q.* 24. *num.* 107. Franc. Leo *in thesauro fori Eccles part.* 1. *cap.* 4. *num.* 47. *&* 48. Sayr. *de censur. lib.* 5. *cap.* 20. *num.* 18. Aldrete *de religiosa disciplina tuenda lib.* 1. *capite* 3. *num.* 18. Piasec. *in praxi Episcop. d cap.* 4. *num.* 93. *in fine.* Bellet. *d.* §. 10. *num.* 7. Bonac. *d. puncto vnic. num.* 8.

24 Episcopus tamen electus, & confirmatus ante consecrationem non potest actualiter clericum degradare, quia huiusmodi degradatio videtur quidam actus Ordinis dependens ab ipsa consecratione. Ita gloss. sic intelligenda *verb. de talibus, in cap. transmissam, de elect.* Sed non habet locum in depositione verbali, etiamsi ordinetur ad actualem degradationem, quia verbalis depositio etiam respectiua nihil aliud est, quam sententia quædam, & ita est actus solius iurisdictionis, non Ordinis, refert Mar. Alter. *dict. tom.* 2. *disput.* 2. *capite* 17. *vers. quærunt Doctores.*

25 Pręlati verò Religiosorum nó habent facultatem deponendi, vel degradandi suos subditos, nisi illis cócessum sit per priuilegium, vel consuetudinem Romano Pontifici toleratam, Sayr. *d. c.* 20. *n.* 18 Sylu. *verb. degradatio* 1. Auila *d. disp.* 5. *dub* 4. post alios Bonacin. *d. n.* 8. vbi etiam resoluit degradationem Episcopi pertinere ad Papam.

26 Huiusmodi Prælati, quorum pręsentia necessaria est ex dispositione Concil. Trid. *d. cap* 4 debent cum proprio Episcopo adesse in cognitione, & examine causæ, & in pronuntianda sententia depositionis tanquam iudices ferendo suffragium, eo modo, quo ante Conc. Trid. requirebatur ex Gem. *in c. degradatio, n.* 5. *de pœnis in* 6. Archid. *in summ.* 3. *quæst.* 8. Marc. Anton. Genuens. *in practicab. Eccles. quæst.* 730. Suar. *de censur. tom.* 5. *disp.* 30. *sect.* 1 *num.* 20. Quicquid nec assessores, nec consultores esse, sed adhibitos ad solemnitatem, dicat Aldret. *de religiosa Discipl. tuenda lib.* 2. *c.* 17. *num.* 15. & fortè ob hanc causam Concil. Trident. vbi copia tot Abbatum in diœcesi haberi non potest, & vocandæ sunt aliæ personæ Ecclesiastica dignitate insignitæ, postulat, vt iuris scientia commendabiles existant, quia debent officiũ iudicis exercere, & iudicare.

27 Vtrùm autẽ de Iure communi, quo attento in depositione Sacerdotis sex Episcopi desiderabantur, sufficiat maior iudicantium pars, an verò sentẽtia sit proferenda nemine discrepante? Dubium est ad pręsentem materiam non contemnendum, in quo non requiri iudicantium concordiam in effectu sentit gloss. *verb. præsentes in c. cum olim, de sentent. & re iud.* apertius gloss. *verb. Sacerdotum,* vbi Bald. *d. num.* 2. *in cap.* 3. *illo tit.* dicit communem Syluest. *verb. degradatio num.* 1. *&* 3. ex eo, quia factum à maiori parte ab omnibus fieri dicitur, *lib.* 13. *ff. quod cuiusque vniuers. l. quod maior.* 19. *ff. ad municip* tum quia dum text. *in c.* 1. 6. *q.* 4. in deponendis Episcopis requirit vnanimem iudicantium sententiam, ita ut ad illius validitatem nemo dissentiat, iam videtur probari non requiri eandem iudicantium concordiam, quando Sacerdotes, vel alij inferiores deponendi sunt.

28 Contrariam tamen opinionem tenuerunt Abb. *n.* 16. Felin. *n.* 5. Bellam. *à num.* 4 Imola & alij *in dict. cap.* 3. in effectu gloss. *verb. plures in cap. pastoralis in princip. de rescript.* Abb. *num* 8. *in capit. causis, de elect.* sentit Maranta *de ordine iudic. part.* 4. *dist.* 11. *à n.* 71. Menoch. *de arbitr. casu* 222. *num.* 10. quorum sententia attento Iure nobis verior videtur; pro qua facit textus expressus *in d cap.* 3. *de sentent. & re iudic.* vbi Pontifex agens de depositione Sacerdotis, patet ibi, *à Sacerdotali gradu,* requirit apertè concordem iudicantium sententiam, patet ibi, *concors Sacerdotum sententia,* quod quidem verbum, *concors,* importat iudicium nemine discrepante, vt optimè probat text. *in c. in causis,* ibi, *quem illi concorditer, vel tres ex his,* &c. *de elect.*

29 Obserua tamen non sic dicendum esse in aliis inferioribus, nẽpe Diaconis, & Subdiaconis; licet enim certus numerus iudicantium in illorum depositione requiratur, vt supra dixi, nihilominus tamen illorũ depositio per maiorem Iudicũ partẽ regulanda est: patet si expendas attento Iure ab omnibus iudicibus factum censeri, quod fit à maiori parte illorũ, ita ut concors non requiratur opinio, nisi à lege aliqua id particulariter exprimatur, ex reg. tex. *in l quod maior, ff ad municip.* Vnde cùm in depositionibus clericorum inferiorũ lex expresè non requirat concordẽ iudicum opinionem, sicut requirit in Episcopo, & Sacerdote, in quibus maius repetitur præiudicium,

grauiorque causa iudicatur, vtiqoe videtur talem iudicaorium conformitatem non desiderari, vt in specie fatetur Abb. *num.* 16 Fel. *num.* 7. Bellam *in n.* 4 *in d. cap.* 3. gloss. *verb. plures in c. pastor. in princip de rescr.* Abb. *n.* 8. *in d. c. in cunsis*, Menoch. vbi *supr. n.* 10.

30 Fiet autem degradatio eodem modo, quo fit exauctoratio eius, qui militiæ deseruit armatæ, cui militaria dettah tui insignia, sicque à militia remotus castria teiicitur priuatus consortio, & priuilegio militari: clericus igitur degradandus vestiboa sacris indutus in manibus habens librum, vas vel aliud instrumentum, seu ornamentum, ad Ordinem suum spectans, ac si deberet in officio suo solemniter ministrare, ad Episcopi, seu eius Vicarij præsentiam adducitur, cui Episcopus publicè singula, siue sint vestes, calix, liber, seu quæuis alia, quæ illi iuxta morem ordinandorum clericorum in sua ordinatione ab Episcopo fuerint tradita, seu collata, singulatiter auferat ab illo vestimenta, seu ornamentum quod datum, vel traditum fuerat, ab vltimo inchoando, & descendendo gradatim degradationem contioent vsque ad primam vestem, quæ datur in collatione Tonsuræ, tuncque radatur caput illius, seu tondeatur, ne Tonsuræ, seu clericatus vestigium remaneat in eodem. Poterit autē Episcopus in degradatione huiusmodi vti verbis aliquibus ad tenorem illis opposit ia; quæ in collatione Ordinum fuot prolatæ, dicendo Presbytero hæc, vel similia verba in remotione planetæ, *Auferimus tibi vestem sacerdotalem, & te honore sacerdotali priuamus*, sicque in remotione reliquorum insignium similibus verbis vtens. In ablatione vltimi, qui in collatione Ordinum fuit primum, infra scripto, vel alio simili modo pronuntiet, siue dicat: *Auctoritate Dei omipotentis Patris & Filij, & Spiritus Sancti, ac nostra tibi auferimus habitum clericalem, & deponimus, degradamus, spoliamus, & eximimus te omni Ordine, beneficio, & priuilegio Clericali*; & ita constituit Bonac. VIII. *in d. cap.* 2. *de pœn. in* 6.

31 Cognoscit Episcopus contra exēptos in omnibus criminibus actualem, seu solemnem degradationem requirentibus. Ioan. de Lignano *in cap. ne in agro, de statu monach.* Abb. *in cap. cum contingat, col.* 6. *circa med. de foro compet.* quos refert, & sequitur Coch. *de iurisdict. Ordin. in exemptos p.* 2. *q.* 45. *n.* 98.

32 Quæri opportunè potest vtrum clericos degradatus, qui famæ restitui vult, debeat à Papa tantùm restitutionem petere, an etiam ab Episcopo, à quo degradatus fuit? In qua quæst. dicendum est talem famæ restitui non posse, nisi à Papa, vt in terminis resoluit Mar Alter. *d. disp.* 1. *c.* 4. *vers. quaret tertiò*, qoia à solo Principe homo diffamatus restitui famæ debet, gloss. *verb infamia, in c ex diligenti, de simonia*, optimè Sfor. *de in integ. restit p.* 2. *q.* 92. *art.* 4. *cum seqq.* & ideò securè tenendum actualiter degradatum per solum Papam posse restitui, secus verò in verbaliter deposito, qui potest per solum Episcopum restitui, Abb. *in cap ex transmissa num.* 8. *de renunt.* quem refert, & sequitor Bell. *d. §.* 10. *num.* 9. Aloys. Ricc. *in praxi aureu resol.* 221. Nau. *cons.* 2. *de iudiciis, in vtraque edit.* Sayr. *in floribus decis sub eod. tit. dec.* 2. Mar. Anton. Genuen. *in praxi Archiep. Neap. c.* 48. *num.* 1. *in nouiss. edit. & in pract. Eccles quæst.* 721.

ALLEGATIO CXI.

Episcopus ob illicitam ordinationem, vel ob prauum muneris Pastoralis vsum, quando suspensionem incurrat?

SVMMARIVM.

1 *Suspensionem non incurrunt Episcopi, nisi eorum specialis & expressa fiat mentio.*

2 *Doctores referuntur, qui in vnum reducunt casus omnes, in quibus suspensionem incurrunt Episcopi.*

3 *Tonsuram si inuito homini conferat Episcopus, ipso iure fit suspensus.*

4 *Tonsuram si Episcopus infanti præsumat conferre, per annum ab eius collatione suspenditur.*

5 Cap. vlt. de tempor. ordin. lib. 6. *declaratur.*

6 *Illiterato Tonsuram conferens Episcopus, ab eius collatione per annum suspenditur.*

7 *Tonsurā si Episcopus conferre præsumat homini alieno diœcesis sine licentia sui Superioris, ab eius collatione per annum suspenditur.*

8 *Suspensionem incurrit Episcopus ordinans, etiam in proprio diœcesi alienum non subditum sine testimonio sui Ordinarij.*

9 *Pontificalia in alterius diœcesi exercens Episcopus, etiam cuiusuis priuilegij prætextu, suspensionem incurrit à Pontificalibus.*

10 *Tonsuram conferens coniugato non ingredienti Religionem, suspenditur per annum ab eius collatione.*

11 *Sacerdotem indignum, & minimè idoneum ordinans, suspenditur à collatione Ordinis Sacerdotalis.*

12. *Episcopus ordinans aliquem eodem die, vel duobus continuato ieiunio ad duos Ordines sacros, suspensus est à collatione vtriusque.*

13 *Ordinans Episcopus in aliena diœcesi absque licentia expressa Ordinarij loci, aut ordināns de licētia Episcopi sibi non subditos, à Pontificalibus suspēditur.*

14 *Episcopi titulares conferentes Ordines, aut primam Tonsuram alicui non habenti litteras dimissorias, incurrunt suspensionem per annū à Pontificalibus.*

15 *Bigamum, vel solemnem pœnitentiam peragentem scienter ordinans, suspensionem incurrit per annū à celebratione.*

16 *Religiosos non professos absque patrimonio promouens ad sacros Ordines, suspenditur per annum à collatione illorum Ordinum, quos huiusmodi personis contulit.*

17 *Monachum exemptum sine licentia proprij Abbatis ordinans, dicitur ipso iure alienus à communione aliorum Episcoporum.*

18 *Ordinans aliquem accepto ab eo iuramento, vel promissione de non inferēdis molestiis super eius promotione per triennium à collatione Ordinum est suspensus.*

19 *Ordinans aliquem, vel primam Tonsuram conferens simoniacè accepta pecunia, pretio, vel præmio, suspenditur à Pontificalibus, & ab ingressu Ecclesiæ interdicitur.*

20 *Confirmans indignum ætate, scientia, & moribus ad beneficium curatū, perdit potestatem confirmandi primū successorem, & à perceptione proprij beneficij suspenditur, quousque restitutus fuerit.*

21 *Episcopus, qui post Concilium prouinciale celebratum infra sex menses non conuocat omnes Abbates, Presbyteros, clericos, & vniuersā plebem suæ diœcesis, iisque omnia gesta in Concilio prouinciali*

non

non refert, suspensionem duorum mensium ab officio incurrit.

22 Episcopus, qui sciens Sacerdotem subditum suum pro Sacramentis administrandis aliquid pretij accipere, nisi fuerit sponte, & voluntaria oblatio, & eum negligit corrigere, suspenditur ad duos menses.

23 Episcopus, qui condonauerit pœnam contentam aduersus incendiarios in c. pessimam 23. quæst. 8. per annum ab officio Episcopali suspenditur.

24 Episcopus per annũ suspenditur non seruans constit. Concilij Lugdunen. relatam in cap. quamuis, de elect. in 6.

25 Patriarcha, Archiepiscopi, & Episcopi suspenduntur si domos suas locent, vel sub alio titulo concedant ad fœnus vsurarium exercendum alienigenis.

26 Vsurarius publicus, & manifestus quando dicatur? ostenditur.

27 Cap. 1. de vsuris lib. 6. declaratur.

28 Meretrici domum locans non peccat mort. dummodo nec principaliter, nec minus principaliter meretriciũ vsum in domum conductã exercendũ intendat.

29 Episcopi, & Prælati Ecclesiæ, qui procurant, vt Clerici capiãtur à dominis temporalibus, vt beneficia renuntient, vel ne citati ad Apostol. Sedem ad ipsam ire non possint, suspenduntur à perceptione fructuum suarum Ecclesiarum ad triennium.

30 Episcopi suspenduntur per triennium ab officio, si odio, gratia, amore, vel lucro in crimine hæresis contra aliquem procedere omiserint.

31 Episcopus accipiens aliquid in visitatione, in pecunia, vel victualibus, vltra id quod sibi debetur, suspenditur ab ingressu Ecclesiæ, donec duplum restituat.

32 Episcopus suspenditur à Pontificalibus, & ingressu Ecclesiæ si non seruauerit ea, quæ in Extrauag. a. de elect. Ioan. XXII. statuta sunt.

33 Pontificalium nomine quæ veniant? ostenditur.

34 Administrationem suarum Ecclesiarum Prælati recipientes absque litteris authenticis Sedis Apost. suæ promotionis, vel confirmationis suspenduntur ab administratione fructuum earundem Ecclesiarum.

35 Possessionem Episcopatus nullus capere potest, nec illum administrare, nisi litteris expeditis, & ostensis.

36 Alienans Episcopus bona Ecclesiarum absque licentia Summi Pont. suspenditur ab ingressu Ecclesiæ.

37 Episcopi suspenduntur, qui in causis alienationis rerum Ecclesiasticarum, in detrimentum Ecclesiarum vtuntur potestate eis commissa.

38 Doctoris gradum conferens Episcopus, nisi sub certa limitatione, à collatione gradus sit suspensus.

39 Episcopus in illis casibus, in quibus beneficiorum resignationes potest recipere, si contrafecerit, à beneficiorũ collatione tamdiu sit suspensus, donec remissionem à Romano Pontif. meruerit obtinere.

40 Episcopus qui indicem casuum, gratiarum, & indulgentiarum soluto certo pretio proponit, incurrit suspensionem ab ingressu Ecclesiæ, & perceptione fructuum.

41 Limina Apostolorum, qui non visitauerint statutis temporibus, quas pœnas incurrant? ostenditur.

42 Frater Ordinis Prædicatorũ promotus ad Episcopatum suspenditur à pontificalibus, si consecretur antequam resignet Ordini libros, & alia quæ habet.

43 Episcopus etiam ignoranter consecratus ab aliqua censura irretito, non tolerato suspenditur ab Ordine Episcopali, seu Pontificalibus.

44 Examinans Episcopus parum diligenter electionis processum, & personam electam ad regimen animarum suspenditur.

45 Bona immobilia Ecclesiarum sibi commissarum subiiciens Episcopus laicis, sine licentia Capituli, & Sedis Apostol. nisi modo & casibus à Iure permissis suspenditur.

46 Bona Ecclesiarum & Dignitatum vacantium vsurpans Episcopus sine titulo suspenditur ab administratione suæ Ecclesiæ.

47 Monialium Monasteriorum regimen habens Episcopus etiam Card. suspenditur ab ingressu Eccles. pro prima vice, pro secunda vero à diuinis si ea ingrediatur in casibus non necessariis.

48 Concubinarius Episcopus & a synodo admonitus nõ se emendans suspenditur.

49 Indulgentias publicans Episcopus etiam Cardin. vt illis vti possit soluto certo pretio suspenditur à perceptione fructuum.

50 Episcopus negligens procedere contra simoniacos suspenditur.

51 Iuramentum à Doctorando si prius non receperit Episcopus suspenditur.

52 Episcopus consecratus sine consilio, & præsentia Metropolitani suspenditur.

53 Beneficia Sedi Apostol. reseruata, seu affecta Episcopi conquerentes suspenduntur à Diuinis & ab ingressu Ecclesiæ.

54 Commentarios super Concil. Trident. Episcopus edere audens suspenditur ab ingressu Ecclesiæ.

Vm Episcopi, & Superiores Prælati ob præeminentiam Episcopalis dignitatis nunquam ipso iure suspensionem incurrant, ratione cuiusuis generalis constitutionis, sententiæ, aut mandati, nisi eorum specialis, & expressa mentio facta fuerit, vt habetur in cap. quia periculosum, de sent. excomm. libro 6. vbi gloss. verb. constitutionis, & verb. sententia, & in cap. si compromissarius, §. huiusmodi quoque pœna, de elect. eodem lib. & ibi gloss. verb. de iure, & in cap. cupientes, §. cæterùm, in verb. suspensos, eodem tit. Nauar. in man. c. 27. num. 161. vers. quinto dico, Sayr. de censuris lib. 1. cap. 8. num. 25. Bellet. disquisit. cleric. part. 1. tit. de discipl. clericali §. 2. n. 47. Marc. Alter. de cens. tom. 1. disput. 10. lib. 3. cap. 5. vers. sed quæri potest. Fr. Emman. quæst. Regul. tom. 3. quæst. 65. art. 3. Henriq. in summ. cap. 34. §. 2. lit. V, & capite 43. §. 5 lit. I. Aloys. Ricc. in praxi aurea resol. 211. num. 1. Vgolin. de officio Episcopi part. 1. c. 2. §. 2. numero 4. me citato in hoc loco Alzed. de præcellentia Episcop. dignit. part. 1. cap. 7. num. 4. Iul. Lauor. de Indulgent. part. 2. capite 23. num. 94. Raiuer. in catalogo suspensionum in annotat. Azor. instit. moral. part. 1. libro 3. capite 32. quæst. 8. vbi etiam resoluit secus esse de sententia excommunicationis, tenetque Episcopos comprehendi in cap. si quis suadente, 17. qu. 4. & in capite pro humani, de homicid. in 6. † ideò operæpretium duxi in vnum reducere, ac in præsenti Allegatione ponere suspensiones Iure communi, variisque Summorum Pont. Constitutionibus latas cõtra Episcopos ob illicitam ordinationem, & prauum pastoralis muneris vsum in dispẽsationibus, ordinationibus, confirmationibus, aut in actibus iurisdictionalibus, vel in aliis similibus ad officiũ Episcopi pertinentibus, vt clarè pateat quibus in Iuribus suspensionis censura Episcopis expressè imposita reperiatur, quarum expressio non est necessaria, vt fiat sub nomine Episcopi, sed sufficit, vt ex verbis, & textura constitutionis, aut sententiæ colligatur comprehendi Episcopos, prout in c. si quis ordinauerit de simonia; vbi fertur suspensio contra eum, qui ordinauit aliquem sub promissione de non petẽdo ab ipso prouisionem; hæc suspensio afficit Episcopos, quamuis illos non

nominet, quoniam ordinare est actus pertinens ad officium Episcopi.

3 *Primo* sit ipso iure suspensus per annum à celebratione Missæ Episcopus, si inuito hominj conferat Tonsuram, *cap. Episcopus. 1. dist. 74.* Angel. *verb. suspensio, numero 4. & verb. Ordo. 1. n. 24.* Syluest. *eodem verb. suspensio, § 6. vers. tertio suspenditur,* Henriq. *in summ. lib. 13. c. 38. § 3. vers primo,* Bonacina *de censuris disp. 3. q. 6. punct. 5. num. 23. & de censur. extra Bullam disp. 3. q. 2. puncto 2.* Marc. Alter. *eod. tract. tom. 2. d. 16. de suspensione, c. 1. vers. quintus casus,* Lauor. *d. cap. 24. n. 28.* Molfes. *in sum. Theologia moralis tract. 2. c. 17. num. 10.* Filliuc. *tract. 17. n. 140.*

4 *Secundò* suspenditur etiam per annum à collatione clericalis Tonsuræ duntaxat, si illam infanti præsumat conferre, *cap. vlt. de tempor. ordin. lib. 6.* Bonacin. *d. punct. 5 num 24. in fine.* Rainer. *d. capite 1. suspens. 6.* Henriq. *d. cap. 38. § 2. littera O.* Lauor. *d. cap. 14. n. 8.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib. 32. tract. 2. n. 61.* Marcel. Vulpe *in praxi fori Ecclesiast. c. 8. n. 19.* Suar. *de censur. disp. 31. sect. 5.* Filliuc. *tract. 17. capite 3. quæst. 2. num 140.* Bonacina *d. q. 2. punct. 1.* Mar. Alter. *d. cap. 1. in princip.* vbi asserit, quod infantis nomine intelligitur quicunque non perueniens ad septimum annum per glos. *verb. infanti, in d. capite vlt.* nouissimè doctissimus Ioan. Machado *in tract. del perfeto Confessor y Cura de Almas, libro 1. p. 3. tr. 11. docum. 6. num. 3. vers. la quinta.* Sed additur limitatio in illo tex.

5 † nisi fortè Religionem intraret, scilicet infans, tunc enim, qui illi conferret primam Tonsuram, euitaret suspensionem; quæ exceptio videtur repugnantiam includere, nam si infans est, qui septimum annum non attingit, qui in ea ætate est constitutus, ingredi nequit Religionem. Cui obiectioni respondet Mat. Alter. *dict. loco,* prioribus illis Ecclesiæ temporibus vsu receptum fuisse, vt infantes à parentibus ante illam ætatem Religioni offerrentur, & dicarentur, & hoc significare voluisse Summum Pontificem illis verbis, *præsertim si in ea ætate habitum Religionis suscepissent, licet ante legitimam ætatem non emitterent professionem,* hoc etiam insēdit Henriq. *vbi proximè,* dum prædicta verba *nisi fortè infans Religionem intret,* explicata, id est, *oblatus sit monasterio, vt in illo educetur, ad altius seruiat.* Aduertit Bonacin. *d. disp. 3. quæst. 2. punct. 1. num. 7.* quod ab hac censura potest summus Pont. non verò Episcopus absoluere, quia est lata per annum, & in suspensionem latā ad tempus Episcopus non dispensat, nisi forte delictum sit occultum, elapso verò anno cessat absque alia absolutione.

6 *Tertiò,* à collatione Tonsuræ per annum suspenditur, si illam illiterato conferat, *dict. cap. vltim,* ibi, *seu illiterato,* Sayr. *de censuris libro 4. cap. 12. num. 18.* Henriq. *dict. cap. 38. § 3. vers. secundo,* Lauor. *dict. c. 24 n 8.* Mar. Alter. *d. cap. 1. vers. secundo.* Rainer. *d c. 1. susp. 6.* Suar. *de censur. susp. 31. sect. 5. à num. 1.* Memor. cleric. *tit. de suspens. Episcop. num 6.* vbi dicit reseruari Papæ. Molfes. *in summ. Theologia moralis tract. 2. cap. 17. n. 8.* Marcel. Vulpe *dict. cap. 8. num. 18.* Bonacin. *dict. q. 2. puncto 4.* Sed hanc suspensionem non esse in vsu, asserunt Emman. Sà *verb. suspensio, num. 23.* & Bonac. *dict. puncto 5. num. 25.* Et an illiteratus sit irregularis, & quando cum eo possit Episcopus dispensare, habes *alleg. 46.*

7 *Quartò,* eodem modo à collatione Tonsuræ per annum suspenditur, si eam conferre præsumat alicui homini alterius diœcesis sine licentia sui Superioris, *dict. capite vltim.* ibi, *sed nec absque sui Superioris licentia homini diœcesis alienæ clericalem præsumat conferre Tonsuram,* citaui plures Doctores *alleg. 8. num. 2.* quibus adde Mar. Alter. *dict. cap. 1. vers. tertio incurritur,* Filliuc. *tract. 17. numero 159. vers. quarto.* nouissimè Ioan. Machado *d. tract. de perfeto Confessor y Cura de Almas, libro. 1. part. 3. tract. 11. docum. 6. numero 4.* Marcel. Vulpe *d. capite. 8. numero 21.* Bonacina *d. disp. 1. q. 2. puncto 7.* Sic etiam † suspensionem 8

incurrit Episcopus ordinās etiam in propria diœcesi non proprium subditum, licèt is accedat cum litteris dimissoriis, vel prætextu alicuius generalis, vel specialis rescripti, vel priuilegij, si careat testimonio sui Ordinarij, quo eius probitas, ac mores commendentur, vt habetur in Conc. Trid. *sess. 23. de reform. cap. 8.* Tolet. *p. 1. capite 48 numero. 4.* Suar. *disp. 31. sect. 5. numero 6.* Sayr. *lib. 3 capite 12. num. 13.* Lauor. *d. capite 24. num. 5.* Rainer. *d. capite 1. susp. 5.* Hinc etiam

† suspensionem incurrunt Episcopi cuiusuis priuilegij prætextu Pontificalia in alterius diœcesi exercentes in alias personas, præter ipsi Ordinario subiectas, Conci. Trid. *sess. 6. de reform. cap. 5.* & est suspensio à Pontificalibus, & reseruatur Papæ, Rainer. *in catal. suspens. cap. 1. susp. 3.* Memor. cleric. *tit. de suspens. Episcop. n. 3.* vide suprà *alleg. 5. à num. 10.* 9

Quintò etiam suspenditur per annum à collatione primæ Tonsuræ, illam conferens coniugato, nisi velit ingredi Religionem; aut ad sacros Ordines promoueri, *d. capite vlt.* ibi, *nec etiam coniugato, nisi volenti Religionem intrare, aut ad sacros Ordines promoueri,* Mar. Alter. *dict. cap. 1. vers. quarto,* Molfes. *in sum. Theologia moralis tract. 2. cap 17. num. 7.* Bonacin. *d. disp. 2. quæst. 2. puncto 5.* nouissimè Ioan. Machado *d. docum. 6. num. 3.* 10

Sextò Suspenditur à collatione Ordinis Sacerdotalis, qui indignum, & minimè idoneum ordinauerit Sacerdotem, *cap si qui Episcopi, 1. quæst. 1.* Sayr. *lib. 4. cap. 12. num. 17.* Suar. *tom. 5 disp. 31. sect. 5. n. 2.* Bonacina *dict. puncto 5. num 24.* Mar. Alter. *dict. cap. 1. vers. secundus casus,* Lauor. *dict. cap. 24. num. 26.* latè Bonacina *dict. q 2 puncto 3.* vbi quòd ista suspensio non est ipso iure lata, sed ferenda, & quod solum suspendit à collatione Ordinis sacerdotalis, Marcel. Vulpe *in praxi indic. for. eccles. cap. 8. num 28.* nouissimè Ioan. Machado *d tract. del perfeto Confessor y Cura de Almas, lib. 1. p. 3. tract. 11. docum. 6. num. 9.* 11

Septimò. Episcopus ordinans aliquem eodem die vel duobus continuato ieiunio ad duos ordines sacros, suspensus est à collatione vtriusque, quousque à Sede Apost. absolutionem, & dispensationem impetrauerit, vt habetur *in cap. litteras, prope fin. de temporib. ordin.* dixi suprà *alleg. 14. num. 11.* adde Molfes. *d. tract. 2. cap. 17. num 17.* Filliuc. *tract. 17. num. 139. vers. tertiò.* Rainer. *d. cap. 1. suspens. 8.* Mar. Alter. *d. capite 1. vers. tertius casus,* Lauor. *d. cap. 24. n. 10.* Memor. cler. *tit. de susp. Episcoporum, n. 8.* vbi dicit reseruari tantum Papæ, vel alicui ex quatuor Patriarchis, nouissimè Marcel. Vulpe *in praxi indic fori Eccles. cap. 8. num. 25.* Bonacin. *d. disp. 3 q 2. punct. 8.* nouissimè Ioan. Machado *d docum. 6. num. 3.* 12

Octauò Episcopus ordinans in aliena diœcesi absque licentia expressa Ordinarij loci, aut ordinans de licentia Episcopi sibi non subditos, à Pontificalibus suspenditur, & reseruatur Papæ, habetur in Concil. Trident. *sess. 6. cap. 5.* dixi suprà *alleg. 6.* & *ibi* citatis adde Memor. cleric. *de suspens. cap. 1. numero 3.* Rainer. *dict. cap. 1. susp. 5.* Molfes. *dict. tract. 2. cap. 17. n. 9* Filliuc. *tract. 17. num. 140. vers sexto.* nouissimè D. Hieron. Venero & Leyua *in examine Episcopor. lib. 4. c. 17. numero 20.* Marcel. Vulpe *dict capite 8. num. 22. & 23.* me citato *in hoc loco* Alard. *de præcellent. Episcop. dignit. part. 2. capite 5. num. 17.* † Episcopi titulares, etiam in loco nullius diœcesis, seu exempto conferentes Ordines, vel primam Tonsuram alicui non 13

habenti

habenti litteras dimissorias, etiamsi tales Episcopi habereot priuilegium promouendi quoscumque ad se accedentes, incurrunt suspensionem per annum à Pontificalibus, & reseruatur Papæ, Concil. Trid. *sess.* 14.*cap.* 2.dixi *alleg.* 8.*num.*7.adde Lanor.*d.cap.*24.*num.*4.Rainer.*in catalogo suspens.cap.*1.*suspens.*4.& ibi citatis adde D.Hieron.Venero & Leyua *dict.cap.*18.*num.*11. vbi *num.* 12. subdit quòd si aliquis Episcopus titularis sit parochus, non potest in sua parochia sine licentia Episcopi diœcesani Pontificalia exercere.

15 *Nono.* Suspenditur Episcopus per annum à celebratione, qui ordinat eum, quem scit solemnem pœnitentiam peregisse; vel ordinat quem scit esse bigamum, *cap.nullus pœnitentem dist.*15.Henriq.*d.cap.*38. §.3.*vers.tertiò*, Bonacin. *d.punct.*5.*n.*22. Mar. Alter. *d cap.*1.*vers.quartus casus*, Lanor. *d.cap.*24. *num.*27. Filliuc. *tract.*17.*n.*139.*vers.secundo*, nouissimè Ioan. Machado *d.lib.*1.*part.*3.*tract.*11.*docum.*6.*num.*2. Bonacin. *d.quæst.*2.*puncto* 6. vbi ait hanc pœnitentiam publicam iam non esse in vsu, ac propterea cessare dispositionem *dict.cap.nullus pœnitentem*. Pœnitentes solemniter quòd sint infames, ac cum eis propter necessitatem, & vtilitatem ad minores Ordines possit Episcopus dispensare, dixi supra *alleg.*43.*num* 6. & 7.

16 *Decimò.* Episcopus promouens ad sacros Ordines absque titulo beneficij Ecclesiastici, seu patrimonij Religiosos non professos, vel illos, qui intra claustra monasteriorum, siue domorum more Regularium in communi viuentes, nunquam, seu nonnisi ad certum tempus professionem emittunt, & ex claustro exire, vel dimitti ad sæculum liberè, & licitè possunt, per annum à collatione illorum Ordinum, quos huiusmodi personis contulit, suspensus est, ex bulla Pij V. 74.*in ordine*, incip. *Romanus Pontifex, de anno* 1568. Lanor.*d.cap.*24.*num.*22.Rainer.*d.cap.*1.*susp* 9.& 24. Filliuc. *tract.*17.*n.*142. Marcel. Vulpe *d cap.*8.*n.*14. Bonacin. *dict.disput.*3.*quæst.*2.*puncto* 9. & 10. à qua excepit Gregor.XIII. *anno* 1582. per aliam Bullam clericos, & Religiosos Societatis Iesu, non emissa professione, & declarauit non comprehendi sub Bulla Pij V. si ordinarentur ad titulum sufficientis litteraturæ, refert Mart.Alter. *d.cap* 1. *vers.sextus casus*, Sayr.*dict.cap.*12.*num.*21.Memor.clericorum *dict.tit.* *de suspensione Episcoporum, num.*22.vbi dicit quòd definit hæc suspensio finito anno absque alia absolutione. Et de suspensione, quam incurrunt huiusmodi Religiosi facientes se ordinari, egi supra *alleg.* 50. *num* 33.

17 *Vndecimò.* Episcopus ordinans Monachum exemptum sine licentia proprij Abbatis, dicitur ipso iure alienus à communione aliorum, nempe Episcoporum, & vt contentus sit communione suæ diœcesis, quod videtur ad suspensionem quandam pertinere, *c.vlt.*58.*distinct.* Henriq. *d.cap.*38.§.1.*vers.secundo*, Bonacina *d.puncto* 5.*num.*22.*in fine*.Mar.Alter. *d.c.*1.*vers.octauus*, Lanor.*d.cap.*24.*n.*29.Filliuc. *tract.* 17.*num.*144. nouissimè Ioan.Machado *d.lib.*1.*p.*3. *tract.*11.*docum.*6.*num.*7.

18 *Duodecimò.* Episcopus ordinans aliquem accepto ab eo iuramento, vel promissione de non inferendis molestiis super eius prouisione, per triennium à collatione Ordinum est suspensus, *c.si quis ordinauerit, de simonia*, Nauar. *in man.cap.*27.*n.*158.*vers.decimaquinta*, Lanor.*d.cap.*24.*n.*11. Filliuc. *tract.*17.*n.*143. Mar.Alter.*d cap.*1.*vers.septimus casus*, Rainer. *d.c.*1. *susp.*11. nouissimè Ioan. Machado *d.docum.*6.*n.*8. Sed Sixtus V. *in Bulla*, quæ incip. *Sanctum & salu-*
19 *tare*, † & hunc, & quemcumque alium ordinantem, vel etiam solam primam Tonsuram conferentē simoniacè, accepta pecunia, pretio, vel præmio, suspendit etiam à Pontificalibus, & ab ingressu Ecclesiæ interdicit, & in hoc hanc Sixti V. Bullam non fuisse à Clement.VIII.reuocatam resoluunt Sayr. *d.cap.*12.*num.*32.*in fine*, Memor.Cler. *tit.de susp. Episcoporum num.*9. vbi dicit talem suspensionem reseruari soli Papæ, Bonacin. *d.q.*2.*puncto* 11.

Decimotertiò. Episcopus confirmans indignum 20
ætate, scientia, & moribus ad beneficium Curatum, perdit potestatem confirmandi primum successorem, & à perceptione proprij benef. suspēditur, quousque restitutus fuerit, vt habetur *in cap. nihil* 44.*de elect.* Conc. Trident. *sess.*7.*cap.*3.*lib.*32.*tract.*5.*n.*62. *in fine*, Viuian. *in praxi iurispatr.part.*2.*lib.*12.*c.*11. *num.*6.Mar.Alter.*d.disputat.*16.*cap.*1.*vers.primo loco*. Lanor.*d.cap.*24.*num.*30.Sayr.*d.lib.*4.*cap.*12.*num.*54. Mem.cler.*tit.de susp.Episcoporum, num.*10. Bonacin. *d.disp.*3.*q.*4.*punct.* 4.

Decimoquartò. Archiepiscopus, qui post Conci- 21
lium Prouinciale celebratum infra sex menses non conuocat omnes Abbates, Presbyteros, clericos, & vniuersam plebem suæ diœcesis, eisque omnia gesta in Concilio Prouinciali non refert, bimestrem excommunicationem, id est, suspensionem duorum mensium ab officio incurrit. Ita habetur *in cap.vlt.in fin.*18.*dist.& cap.vnic.*10.*quæs.*3. sic exponunt Syln. *verb.suspensio*, §.6.*vers.primo enim*, Henriq.*d.c.*38.§.5. *vers.quarto si Episcopus*, Bonac.*d.puncto* 5.*n.*58.Mar. Alter. *d.cap.*2.*vers.secundo*, Filliuc.*tract.*17.*n.*145.vbi tamen cum Suar. *sect.*6.*num.*7.asserit non esse in vsu etiam in Hispania, vbi Canones illi fuerunt statuti Toletano Concilio, Bonacin. *dict. disput.*3. *quæst.*5. *part.*6. nouissimè Ioann.Machado *d.tract.del perfeto Confessor y Cura de Almas, lib.*1.*p.*5.*tract.*11.*docum.*6. *num.*10.

Decimoquintò. Episcopus, qui sciens Sacerdotem 22
subditum suum pro Sacramentis administrandis aliquid præmij accipere, nisi fuerit spontè, & voluntariè oblatio, & eum negligit corrigere, suspenditur ad duos menses, *cap.quicquid*, 1.*quæst.*3. vbi gloss. *verb. excommunicationi*, nomine excommunicationis suspensionem interpretatur. Ita Mar. Alter. *d disput.*16. *c.*3.*vers.decimaquarta*, vbi etiam dicit probabile esse vt nomine excommunicationis intelligatur separatio à Sacramentorum perceptione, vt *in c.santa.*86. *dist.* ibi. *Eos verò, quorum consilio hac egisti in duobus mensibus excommunicatos esse decernimus*, & ita explicat ibi Turrec.*num.*6.Vide Bonac.*dict.disp.*5.*quæst.*5. *puncto* 11.

Decimosextò. Episcopus, qui condonauerit pœnam 23
contentam aduersus incendiarios *in cap pessimam*, 23. *quæst.*8. vltra obligationem restituendi damnum de incendio illatum, per annum ab officio Episcopali suspenditur. Ita habetur *in d.cap.pessimam*, ibi, *si quis autem Archiepiscopus, vel Episcopus hoc relaxauerit*, scil.pœnam ibi statutam contra incendiarium, *damnum restituat, & per annum ab officio Episcopali abstineat*, Sayr.*lib* 4.*cap.*12.*num.*44. Memor.Cleric. *tit.de suspens.Episcoporum, num.*19.Lanor.*d.cap.*24.*num.*19. Sayr. *lib.*4.*cap.*12.*n.*44. Rainer. *d cap.*1.*susp.*22. Filliuc. *tract.*17.*num.*159.*vers secunda*.Bonac.*disp.*3.*q.*5. *punct.*9. nouissimè Ioann.Machado *d.tract. del perfeto Confessor y Cura de Almas, lib.*1.*p.*5.*tract.*11.*docum.* 6.*num.*12.

Decimoseptimò. Episcopus per annum suspenditur, 24
vt habetur *in cap.prouida, de elect. lib.*6. non seruata Constitut.Conc.Lugdun. quæ refertur *in c. quamuis eodem tit.& lib.* qua prohibetur ne Episcopi, vel Archiepiscopi in causis spectantibus ad electionem

Epiſcoporum poſtquam à Sede Apoſt. appellatum eſt, ſe intromittant, etiamſi partes ab appellatione voluntariè recedant, niſi conſtiterit eis poſt adhibitam diligentiam nullam fraudem, vel prauitatem in tali negotio interceſſiſſe, ponitur à Memor. cler. *tit. de ſuſp. Epiſcop. num.* 7. Laurr. *d. cap.* 24. *num.* 9. Rain. *d. c.* 1. *ſuſp.* 7. Bonacin. *d. q.* 3. *p.* 6. Filliuc. *tr.* 17. *n.* 146. nouiſſimè Ioan. Machado *in d. tract. del perfecto Confeſſor y Cura de Almas, lib.* 1. *p.* 3. *tract.* 11. *docum.* 6 *n.* 11. Mar. Alt. *d. diſp.* 16. *c.* 2. *verſ. tertio, & in verſ. ſecundo,* aſſerit quòd licèt *in d. c. prouida,* nunquam exprimantur Epiſcopi, ſed inferiores iudices, negari tamen minimè poteſt nomine Superiorum iudicum ibi ſignificare velle Epiſcopos, vel eorum Superiores, ſcilicet Archiepiſcopos, & Patriarchas, quoniam de facultate cognoſcendi an interuenerit prauitas ſimoniaca, ſi quis renuntiauerit appellationi interiectæ ad Sedem Apoſt. in cauſa electionis ad Epiſcopatum, quæ inter maiores annumeratur *in dict. cap. quamuis,* igitur cognitio ordinaria de illis non poteſt, niſi ad Epiſcopos pertinere, qui dicuntur inferiores in diœceſi comparatione Summi Pontif. Et probabile eſt ad hanc ſuſpenſionem incurrendam confirmationem & conſecrationem copulatiuè requiri, Suar. *diſp.* 31. *ſect.* 5. *n.* 8. *in fine.*

25 *Decimooctauò,* Patriarchæ, Archiepiſcopi, & Epiſcopi ſuſpenduntur, ſi domos ſuas locent, vel ſub alio titulo concedant ad fœnus vſurarum exercendum hominibus alienigenis, & aliis non oriundis ex terris ipſorum, aut illicitam negotiationem exercentibus, vel ſi etiam in terris ſuis eos habitare permittant. Ita habetur *in cap.* 1. *de vſuris in* 6. referunt Henriq. *d. cap.* 38. §. 3. *verſ. quinto,* Bonacin. *d. punct.* 5. *num.* 13. Laurr. *d. cap.* 24. *n.* 7. Rainer. *d. cap.* 1. *ſuſp.* 17. Filliuc. *tract.* 17. *num.* 152. Memor. cleric. *tit. de ſuſp. Epiſcop. num.* 15. Mar. Alter. *d. diſp.* 16. *cap.* 2. *verſ. ſexto.* Et procedit quoties alicui alienigenæ locatur domus, niſi ſit publicus, & manifeſtus vſurarius, vt inſinuat clarè *dict. cap.* 1. in illis verbis, *publicè fœneratorum pecuniam exercentem,*

26 † Quādo dicatur publicus, & manifeſtus vſurarius, ait gloſ. *ibi verb. manifeſtos,* & latè tractarunt Clar. § *vſura, num.* 15. Couar. *lib.* 3. *variar. cap.* 3. *num* 4. Menoch *de arbitr. caſu* 235. Maſcard. *de probat. concl.* 1418. Spin. *in ſpeculo teſt. gloſſ.*

27 2. *princ. n.* 18. Sed ſcrupulum mouet text. † *in d. c.* 1. dum videtur permittere locationem vſurariis indigenis ibi, *non oriundos,* ad finem exercendi fœnebrem pecuniam. Cui volens occurrere Nauar. *in manual. cap.* 17. *n.* 196. *verſ. quarto, in fine,* ait licere id in foro interiori, quia in caſu *dict. cap.* 1. agebatur de locatione facta vſurariis indigenis, non quidem eo fine fœnerandi, quod attinet ad intentionem locantis (quamuis talis finis detur ex parte vſurariorum, ad quos referuntur verba text. ibi, *ad has domos,* &c.) ſed ſolùm ex fine, & cauſa iuſta percipiendi vtilitatem moralem ex ipſa locatione. Ita docet Rebel. *de obligation. iuſtit. part.* 2. *lib.* 14. *q.* 17. *n.* 8. & ex Valent. & Azor. idem reſoluunt Sanch. *in præcepta Decalogi*

28 *lib.* 1. *cap.* 7. *num.* 20. Sic etiam † meretrici domum locans non peccat mortaliter, dummodo nec principaliter meretricium vſum in domum conductam exercendum intendat, vt reſoluunt Rebel. & Sanch. *dictis locis,* Azor. *inſtit. mor. p.* 2. *lib.* 12. *cap.* 18. *præſ.* 3. Molina *de iuſt. diſp.* 500 *verſ. tertia,* Leſſi. *eodem tract. tom.* 1. *lib.* 2. *c.* 14 *dub.* 8. Fr. Emman. *in ſum. p.* 1. *c.* 203. *conc.* 1. Beia *reſponſ. caſuum conſcient. p.* 1. *caſu* 27. Petr. Ledeſma *in ſumma p.* 2. *tr.* 27. *c.* 9. *concl.* 6. *dub.* 3. *verſ. digo lo ſegundo.* Benedict. Ægid. *tract. de priuilegiis honeſt. art.* 9. *num.* 4. *in medio,* plures ex antiquioribus refert Cened. *in Decret. collect.* 140. *n.* 5.

Decimononò. Epiſcopi, & Prælati Eccleſiæ, qui pro- 29
curant, vt clerici capiantur à dominis temporalibus, aut beneficia renuntient, vel vt citati Apoſtolicam Sedem ab homine, vel à iure ad ipſam ire non poſſint, ſuſpenduntur à perceptione fructuum ſuarum Eccleſiarum ad triennium. Ita habetur *in Clem.* 2. *de pœnis,* vbi Cardin. *num* 16. quaſdam conditiones recenſet, quas dicit neceſſariò eſſe attendendas, vt cēſuræ prædictæ Clement. incurrantur. *Prima* conditio eſt, vt perſonæ captæ ſint Eccleſiaſticæ, non laïcales, ex text. *ibi, viros ſæpe Eccleſiaſticos capere,* & notat ibi gloſſ. quia hoc grauamen infertur perſonis Eccleſiaſticis, vt cogantur renuntiare beneficia, quæ poſſident; laici verò non ſunt capaces beneficiorum. *Secunda,* vt capiantur ob cauſam aliquam ex tribus expreſſis in text. id eſt, vt clericus reſignet beneficium, vel ne citatus ad Sedem Apoſtolicam accedere valeat; vel tandem ſi citatus ad Sedem Apoſtolicam, procuret, vt ipſemet capiatur, ne poſſit venire. *Tertia,* vt re vera ſequatur captura, & clericus compellatur reſignare, & patet ex illis verbis, *ſanè reſignat. beneficiorum modo ſupradicto factas,* arg. *l.* 1. §. *hæc verba, ff. quod quiſque iuris, & c. relatum, de clericis non reſiden.* Si enim capiatur clericus ad hunc finem, vt cōpellatur reſignare beneficium, & illud cum effectu non reſignauit, nō incurritur ſuſpenſio, vel ſi captus fuit vt non valeret ad Curiam Rom. citatus debito tempore comparere, & tamen adhuc comparuit: vel ſi non acceſſit, manifeſtè probari poſſit detentionem non fuiſſe cauſam non eundi; quia ſimiliter in hoc caſu non erit locus ſuſpenſioni. *Quarta* conditio, vt quis procuret capi; ſecus enim eſt ſi per ſeipſum capit clericum, quia magis videntur delinquere procurantes, quàm facientes, arg. *l. athletas,* §. *Pomponius, ff. de his, qui not. infam.* *Quinta,* vt tales procurantes ſint Eccleſiaſticæ perſonæ, refert Mar. Alt. *d. diſp.* 16. *cap.* 3. *verſ. octaua,* Lauor. *d. cap.* 24. *num.* 17. Suar. *d. ſect.* 5. *n.* 17. Reiner. *d. cap.* 1. *ſuſp.* 19. Bonacina *d. diſp.* 3. *q.* 4. *puncto* 12.

Vigeſimò. Epiſcopi, & eorum Superiores ſuſpen- 30
duntur per triennium ab officio, ſi odii, gratiæ, vel amoris, lucri, aut commodi temporalis obtentu contra iuſtitiam, & conſcientiam ſuam omiſerint contra quemcumque procedere, vbi fuerit procedendum ſuper huiuſmodi prauitate, ſcilicet hæreſis, aut obtentu eodem prauitatem ipſam, vel impedimentum officij ſui, ſcilicet Inquiſitionis, alicui imponendo, præter alias pœnas, &c. Epiſcopus ſuſpenſionis ab officio per triennium, alij verò excommunicationis cenſuras eo ipſo incurrant. Ita habetur *in Clement.* 1. §. *verum, de hæret.* vbi gloſſ. *verb. alij,* inquit, ſcilicet Inquiſitores, vel ſubſtituti ab eis, vel ab Epiſcopis, vel à Capitulis vacante Sede, refert Mar. Alter. *d. diſp.* 16. *cap.* 2. *verſ. ſexto,* Nauar. *c.* 27. *n.* 100. Suar. *d. ſect.* 3. *num.* 16. Sayr. *d. lib.* 4. *c.* 13. *n.* 50. Rainer. *d. c.* 1. *ſuſp.* 18. Lauor. *d. c.* 24 *num.* 16. Filliuc. *tract.* 17. *num.* 153. Bonacina *d. diſp.* 3. *q.* 5. *puncto* 10.

Vigeſimoprimò. Epiſcopus accipiens aliquid in viſi- 31
tatione in pecunia, vel victualibus, vltra id, quod ſibi debetur, ſuſpenditur ab ingreſſu Eccleſiæ, donec duplum reſtituat, non obſtante quauis remiſſione: ita habetur *in cap. exigit, de cenſibus lib.* 6. vbi gloſſ. *verb. interdictum,* aſſerit, quòd ſi illo durante moriatur, non ſepelitur in cœmeterio, & ſi iterum celebret in Eccleſia in ſuo officio, ſicut prius, irregularis efficitur, Bonacin. *d. puncto* 5. *num.* 29. Rainer. *d. cap.* 1. *ſuſp.* 19.

Vigeſimoſecundò. Epiſcopus ſuſpenditur à Pontifi- 32
calibus, & ingreſſu Eccleſiæ, ſi non ſeruauerit ea, quæ *in Extrauag.* 2. *de elect. Ioan. XXII.* ſtatuta ſunt, quoad

perceptio

perceptionem fructuum Episcopatus primi, & secundi anni, de quo etiam *in Extrauag. suscepti regiminis, inter comm. ne Sede vacante*, referunt Mar. Alter. *d.disp.* 16.*c.* 3. *vers.decima*, Lauor. *d.cap.* 24.*n.* 21. Memor.cleric. *de susp. Episcoporum*, *n.* 21. Suar. *d.* 21. *sect.* 3.*n.* 21. nouissimè Ioan. Machado *d.tr. del perfect. Confessor y Cura de Almas*, *lib.* 1. *part.* 3. *tract.* 11. *docum.* 6.*c.* 19. Bonacina *dict.disp.* 3.*quaest.* 4.*puncto* 11. facta tamen integra restitutione cessat absque alia absolutione, sicut aliæ similes suspensiones, & etiam illæ, quæ ad certum feruntur tempus, Nauar. *in manual.cap.* 27.*num.* 161.*in fine*, Auila *de censur.part.* 3.
33 *disput.* 6.*dub.* 1.*concl.* 1. † Quænam Pontificalium nomine veniant, dixi *allegat.* 6.*num.* 5. *cum sequentib.* & *ibi* dictis adde resoluta per eundem Mar. Alter. *dicto cap.* 4. *vers.quaeret aliquis*, vbi paulo infrà ait, quod per suspensionem ab ingressu Ecclesiæ prohibetur Episcopus ab iis, quæ referuntur *in cap. is cui, de sentent. excommunic. lib.* 6. id est, ne Ecclesia possit celebrare Diuina, & si interdicto durante decedat, non potest in Ecclesia, aut Cœmeterio Ecclesiastico, nisi pœnitentiam egerit, sepeliri, item si Diuina in Ecclesia celebrat, contrahit irregularitatem, glos. *verb. ingressu, in cap. quia Pontificali, de officio deleg.*

34 *Vigesimotertiò.* Episcopi, Abbates, vel Prælati Religionum, qui ab Apostolica Sede confirmationem recipiunt, aut ab ea promouentur, si absque litteris authenticis eiusdem Sedis administrationem suarum Ecclesiarum recipiant, suspenduntur ab administratione fructuum earundem Ecclesiarum, Capitula verò, Conuentus Ecclesiarum, & Monasteriorum, & alij quicumque ipsos absque huiusmodi Sedis litteris recipientes, vel obedientes eisdem, tandiu à beneficiorum suorum perceptione suspenduntur, donec super hoc eiusdem Sedis gratiam meruerint obtinere. Rursus Episcopi, Prælati, Abbates, & alij monasteriorum regimina exercentes prædicti solitu fidelitatis, & obedientiæ iuramento non præstito, vel illi Pontifices, quos apud prædictam Sedem pallium contingit recipere, absque litteris traditionis pallij, nequaquam ab ea discedere possint. Discedentes verò quousque huiusmodi iuramenta præstiterint, & litteras obtinuerint, nihil de ipsarum Ecclesiarum, & monasteriorum prouentibus percipere debent, & quidquid interim per eos actum fuerit, nullius erit roboris. Ita habetur *in Extrauag iniuncta, de elect. inter comm* referunt Lauor. *d cap.* 24.*num.* 18. Mar. Alter. *d disp.* 16.*cap.* 3.*vers.vndecima*, Suar. *dict. sect.* 5 *num.* 25. Rainer. *d cap.* 1.*susp.* 10. Filliuc. *tract.* 17. *num.* 157. Azor. *instit.moral.part.* 2 *lib.* 7 *cap.* 1.*quaes.* 2. nouissimè Ioan. Machado *d.docum.* 6 *n.* 20. Bonacin. *d.disp.* 3.*q.* 4 *puncto* 10. Ex quo text. colligunt Docto-
35 res, quod † Episcopus prouisus non potest capere possessionem Episcopatus, nec administrare, nisi litteris expeditis, & ostensis. Ita Azor. *dict part* 2.*lib.* 3. *cap.* 29.*quaes.* 9.*vers.caeterum*, D. Barbosa *in l.diuortio, in princ.part.* 2.*num.* 50.*ff.soluto matrim.* Flamin. *de resign. lib.* 8.*q.* 5.*num.* 33. qui *lib.* 7.*q.* 21.*num.* 20. asserit text. hunc non habere locum in Commendatario ad tempus, Iul. Lauor. *var.lucub.tit.* 4.*cap.* 25.*num.* 10. me citato *in hoc loco* nouissimè Diana *moral. resol. part.* 5. *tract.* 2.*de potest.& priuil. S.R.E.Cardinal.resolut.* 47. Lotter. *de re benef.lib.* 1.*q.* 27.*num.* 20. vbi resoluit non solum requiri litteras esse expeditas, sed etiam realiter ostensas Capitulo Cathedralis Ecclesiæ, quod videtur probare *d Extrauag.* dum decidit ostendendas litteras Collegio antequam Prælatus administret, vel recipiatur. & *num.* 32. subdit quòd emanauit dicta Extrauag. ad tollendos abusus aliquorum Prælatorum, qui volebant sibi credi super prouisionibus, sine litteris, & sua auctoritate, malo more concutiebant Collegia ad se recipiendum, quo etiam fit vt id de sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus non nisi temerè possimus suspicari, receptum quoque sit, ad illos dictam Extrauag. non extendi, cùm finalis ratio illius non videatur Cardinalibus vllo modo conuenire, vt punctualiter tenent Seraphin. *decis.* 1144.*num.* 2. *vers. alia verò rationes, & decis.* 1148.*n.* 1. Gonzal. *ad reg.* 8.*Cancel gloss.* 24.*num.* 7. Lotter. *d.q.* 27.*n.* 31.

Vigesimoquartò. Episcopus alienans bona Ecclesia- 36
rum, monasteriorum, vel locorum piorum absque licētia Summi Pontificis, suspenditur ad ingressu Ecclesiæ, quæ suspensio etiam extenditur ad Abbates. Alij verò inferiores ligantur excommunicatione. Ita habetur *in Extrauag. ambitiosæ, de rebus Ecclesiæ non alien. inter comm.* referunt Bonac. *d. punct.* 3.*num.* 33. & ad longum Filliuc. *tract.* 17.*num.* 130. Mar. Alter. *d.disp.* 16.*cap.* 2.*vers.alia suspensio*, Rain. *d c.* 1.*susp.* 28. Memor. cleric. *tit.de susp. Episc.num.* 23. Bonacin. *dict. disp.* 3.*quaest.* 4.*part.* 17. Lauor *d c.* 24.*num.* 25. de qua Extrauag. multa dixi supra *alleg.* 103. nouissimè Ioan. Machado *d tract. del perfeto Confessor y Cura de Almas*, *lib.* 1 *p.* 3.*tract.* 11. *docum.* 6.*num.* 13.

Vigesimoquintò. Episcopi suspenduntur, qui in cau- 37
sis alienationis rerum Ecclesiasticarum in detrimentum Ecclesiarum vtuntur potestate eis commissa. Ita habetur *in Constit.* 2. *Pauli Secundi*, incip. *Cum in omnibus*, vbi Episcopos deputatus commissarius in causa alienationis rerum Ecclesiasticarum, si per gratiam timorem, aut sordes in detrimentum Ecclesiæ vtatur potestate sibi commissa, ab exequutione officij per annum suspenditur, quod si damnabiliter se ingerat Diuinis, suspensione durante, irregularitatem incurrit, quam solus Papa potest auferre, referunt Bonac. *d.disp.* 3.*q.* 2.*n.* 18. Rain. *d c.* 15.*susp.* 15. Suar. *de cens.disp.* 22.*sect.* 6.*num.* 3.*& disp.* 31.*sect.* 5 *num.* 12. Lauor. *d.c.* 24.*num.* 15. Memor. cleric *tit.de suspensione Episcoporum*, *num.* 13. vbi dicit esse suspensionem per annum ab executione officij, & reseruari Papæ, Mar. Alter. *d disp.* 16.*cap.* 2.*vers quartò*, vbi dicit, quòd, ad incurrendam huiusmodi suspensionem duæ debent concurrere conditiones. *Prima*, vt decretum, seu sententia, aut consensus sit in detrimentum Ecclesiæ, *Secunda*, vt Episcopus ad id moueatur per gratiam, timorem, vel sordes; nouissimè Ioan. Machado *d. lib.* 1.*art.* 3.*tract.* 11.*docum.* 6.*num.* 15.

Vigesimosexto. Episcopus, qui in dando gradum do- 38
ctoratus non seruat *Clem.* 2. *de mag.* in qua omnia iuramenta & professio Fidei, & omnes solemnitates quæ seruantur in tali actu ponuntur, suspenditur per sex menses ab auctoritate, & potestate dandi gradus tanquam negligens in suo officio, vt habetur *in dict. Clem.* 2. Henriq. *d.c.* 38.§.3.*vers.sexto*, D. Hier. Venero & Leyua *in examine Episc.lib.* 4.*c.* 18.*n.* 17.

Vigesimèseptimò. Episcopi, & alij ab eis facultatem 39
habentes, vt resignationes eorum beneficiorum recipere, & admittere possit, qui aut senio confecti, aut corpore impediti, aut censuris Ecclesiasticis irretiti, aut nequeunt, aut non debent Ecclesiæ, vel beneficio inseruire, &c. si contrafecerint, vt in eo, in quo deliquerunt, puniuntur, à beneficiorum, & officiorum collatione, &c. tandiu suspensi remanent, donec remissionem à Romano Pontifice meruerint obtinere: quod si nihilominus sic suspensi conferre, eligere, præsentare, confirmare, vel instituere voluerint, excommunicationis sententiam ipso facto incurrant, cuius absolutio, vel relaxatio reseruatur Romano Pontifici, præterquam in mortis articulo.

Ita

Ita habetur in Constit. Pij V. *in ordine* 58. quæ incip. *Quanta Ecclesia, edita Kal. Aprilis* 1558. Pontificatus *sui anno tertio*, ponitur à Mar. Alt. *d. disp.* 16. *c.* 2. *vers. quinto*, & à Sayr. *lib.* 4. *cap.* 12 *num.* 55. Lauor. *d. c.* 24. *num.* 6. Rainer. *d. cap.* 1. *susp.* 16. Filliuc. *tract.* 17. *n.* 151. Memor. cleric. *tit. de susp. Episc. n.* 14. vbi addit, si collator sit immediatè subiectus Papæ, suspensionem ei reseruari, Bonacin. *d. disp.* 3. *q.* 4. *puncto* 2.

40 *Vigesimooctauò*. Episcopus, qui iudicem casuum gratiarum, & Indulgentiarum soluto certo pretio proponit, incurrit suspensionem ab ingressu Ecclesiæ, & perceptione fructuum. Ita habetur *in Const.* 99. *Pij V.* incip. *Quam plenum*, referunt Bonacin. *dict. punct.* 5. *n.* 31. Sayr. *d. c.* 12 *n* 52. Memor. cleric. *d. tit. de Episcop. num* 23. vbi dicit soli Papæ reseruari, Filliuc. *tract.* 17. *n.* 159 *vers. quinta*, vbi ait esse suspensionem, vel potius interdictum ab ingressu Ecclesiæ, & perceptione fructuum suarum Ecclesiarum, donec à Papa absoluantur.

41 *Vigesimononò*. Patriarchæ omnes, Primates, Archiepiscopi, & Episcopi per vniuersum Orbem constituti, etiamsi Cardinalatus honore præfulgeant, incurrunt suspensionem ab ingressu Ecclesiæ, perceptione fructuum, & administratione spiritualium, & temporalium, si statutis quibusque temporibus personaliter, ac per seipsos Beatissima Apostolorum Petri & Pauli limina non visitent, vel si impediti legitimè per certum nuntium ad id speciale mandatum habētem de gremio suorum Capitulorum, aut alium in dignitate Ecclesiastica constitutum, seu aliàs personatum habentem, aut si huiusmodi hominem Ecclesiastica dignitate, & personatu præditum non habeant, per diœcesanum Sacerdotem, etsi Clero careant omninò, per aliquem alium Presbyterum sæcularem, aut Regularem spectatæ probitatis & religionis, bene de omnibus instructum, hoc ipsum adimpleant: ita habetur in Constitutione Sixti Quinti *de visitandis liminibus Apostolorum edita* 15. *Kal. Ianuarij* 1585. cuius meminerunt Marcel. Vulpe *in praxi iudiciali fori eccl. c.* 9. *per tot.* Lauor. *d. c.* 24. *num* 24. Rain *d. cap.* 1. *susp.* 27. vbi tempus, quo hoc visitationis debitum officium fieri debet, assignatur maius, & minus pro diuersitate longioris, & breuioris distantiæ ab Vrbe; & recensentur distinctè omnes Prouinciæ, in quibus Catholica Fides viget in qualibet mundi parte, scilicet Europa, Africa, & Asia, & quoto anno Episcopus ex qualibet dictarum Prouinciarum ad limina Apostolorum visitanda accedere debeat. Quare viciniores tertio quoquo anno; alij verò pro maiori, vel minori distantia quarto, quinto, vel decimò anno iter suscipere, & Deo concedente, perficere debent. Et successiuè eisdem temporibus transactis repetere teneantur: referunt Sayr. *de cens. lib.* 4. *cap.* 12. *num.* 33. Bonacina *d. punct.* 5. *n.* 32. Mar. Alter. *dicta disp.* 16. *cap.* 3. *vers. nona*, Memor. cler. *tit. de suspens. Episcoporum, num.* 24. Anastas. Germon. *de indultis Card. in fine.* D. Hieron. Venero, & Leyua *in examine Episcop. lib.* 4. *cap.* 18. *num.* 28. & me citato *in hoc loco* Homobon. *de examine Ecclesiast. tract.* 11. *c.* 9. *quæst.* 21. *prælud.* 1. & Alzed. *d. part.* 1. *c.* 4. *n.* 20. Bonac. *d. disp.* 3. *q.* 4. *punct.* 7. Vgolin. *de potest. Episcop. p.* 1. *c.* 3. *num.* 8. Nald. *verb. Episcopus num.* 35. Filliuc. *tract.* 17. *num.* 159. *vers. sexta*, Vulpe *in praxi fori ecclesiast. c.* 9. Nouar. *in summa Bullary tit. de Apostolorum liminibus*, alt. Nouar. frater *in lucerna Regular. verb. limina.* Adueniente verò tempore dictæ sacrorum liminum visitationis faciendæ, qui ad præficiēdum tenetur, debet personaliter ad Vrbem accedere, & sui Pastoralis officij rationem reddere, ac totius eius Ecclesiæ status relationem facere: sed si fuerit legitimè impeditus, vt si fuerit infirmitate detentus, debet per certum nuntium, seu procuratorem de gremio sui Capituli ad id speciale mandatum habentem cum documento legitimi impedimenti hoc ipsum adimplere, Marcel. *d. c.* 9. *n.* 4. Limina igitur Apostolorum per Presbyterum existentem de Capitulo Cathedralis visitare debent; cum enim Elboren. Archiepiscopus petiisset admitti ad visitanda limina eius nomine Presbyterum diœcesanum non existentem de Capitulo Cathedralis, neque in dignitate ecclesiastica constitutum, & iam ad Vrbem transmissum. Sacra Congr. *die* 4. *Decembris* 1627. pro hac vice fecit gratiam, sed censuit scribendum esse Collectori Portugaliæ, qui omnes Episcopos imposterum admoneat. Non concedit Sacra Congr. Concilij vt limina Apostolorum visitentur per manentem in Curia, vt ipsamet declarauit *in Foglinen.* 11. *Iulij* 1626. Nec admittit Regularem Episcopi familiarem & commensalem, etiamsi alium non inuenisse diceret, & iste iam esset in Vrbe, eadem Cong. *in Visen.* 13. *Nouemb* 1627.

Debent etiam Episcopi prædictum certum nuntium, seu procuratorem cum relatione status Ecclesiæ ad Sacram Concilij Tridentini Congregationem transmittere, quæ solet in Infrascripta, vel simili forma rescribere prædicto Episcopo, *Relationem quam N. de gremio istius Capituli existens Amplitudinis tuæ nomine exhibuit Sacræ Congregat. Cardinalium Concilij Trid. Interpretum, iuxta fel. record. Sixti V. Constitutionem de Beatorum Apostolorum liminibus visitandis; Eminentissimi Patres benignè exceperunt, cognoueruntque ex ea quantu animi cura, ac diligentia Amplitudo tua commisso sibi gregi inuigilet, & Pastoralia munia expleat. Quapropter ipsam tantum monitam esse voluerunt Synodum, qua nihil ad ægras Ecclesiæ partes reficiendas aptius, vitiaque radicitus extirpanda accommodatius quolibet anno celebrare, ipsamque diœcesim visitare non prætermittat, simulque iurisdictionem ecclesiasticam acerrimè semper, & vbique tueatur, & Deus Amplitudini tuæ in vinea sibi credita desudanti, sua gratia dona impartiatur. Romæ die, &c.*

Trigesimo. Frater Ordinis Prædicatorum promotus ad Episcopatum suspenditur à Pontificalibus, si consecretur antequam resignet Ordinis libros, & alia, quæ habet tempore promotionis ad Episcopatum, vel alias Prælaturas, ex Constit. Clemen. IV. S. Anton. *p.* 3 *tit.* 27. *de susp. c.* 4. *n.* 20. Fr. Emman. *qq. reg. tom.* 2. *q.* 58. *art.* 6. Lauor. *d. p.* 2. *c.* 24. *n.* 2. Rainer. *in catalogo suspens. c.* 1. *susp.* 2. 42

Trigesimoprimò, Episcopus etiam ignoranter consecratus ab aliqua censura irretito non tolerato suspenditur ab Ordine Episcopali, seu Pontificalibus, *in c. gratia* 1. *q.* 1. *c.* 1. & 2. *de schism.* Suar. *de cens. disp.* 31 *sect.* 1. *n.* 65. Lauor. *d. part.* 2. *c.* 24. *num.* 1. Ægid. de Coninch. *disp.* 15. *dub.* 5. *de susp. n.* 31. Rainer. *in catal. susp. n.* 1. *susp.* 1. 43

Trigesimosecundò. Suspenditur Episcopus non diligenter examinans, quando quis electus fuerit ad regimen animarum, & electionis processum, & personam electam, *in cap. nihil, de elect.* Sayr. *lib.* 4. *cap.* 12. *num.* 35. Lauor. *dict. cap.* 24. *num.* 12. Rain. *dict. cap.* 1. *susp.* 10. 44

Trigesimotertio. Suspenditur Episcopus subiiciens laicis bona immobilia Ecclesiarum sibi commissarum sine licentia Capituli, & Sedis Apostol. nisi modo & casibus à Iure permissis *in cap. hac consultissima, de rebus Eccles. non alien.* Rainer. *d. cap.* 1. *susp.* 13. Suar. *disp.* 31. *sect.* 5. *num* 9. Lauor. *d. cap.* 24. *num.* 3. Filliuc. *tract.* 17. *num.* 174. Bonacin. *d. disp.* 3. *q.* 4. *punct.* 16. nouissimè Ioan Machado *d. tract. del perfect. Confessor y Cura de Almas, lib.* 1. *p.* 5. *tract.* 11. *docum.* 6. *n.* 12. 45

Trigesimo

46 *Trigesimoquartò*. Suspenditur Episcopus ab administratione suæ Ecclesiæ in temporalibus, & spiritualibus, vsurpans sine titulo bona dignitatum, Ecclesiarum vacantium, & ad ipsarum curam pertinẽtium, *cap. exigit, de censibus lib.6.* Suar. *disp.31. sect.5. n.11.* Sayr. *lib.4. c.11. n.37.* Rainer. *d. c.1. susp.12.* Filliuc. *d. tract.17. num.148.*

47 *Trigesimoquintò*. Suspenditur ab ingressu Ecclesiæ pro prima vice, pro secunda verò à Diuinis Episcopus etiam Cardinalis, qui curam, & regimen monasteriorum Monialium habens, ea ingreditur in casibus non necessariis in Constitut. Gregor. XIII. incip. *Dubiis*, Reiner. *d. c.1. susp.30.* Filliuc. *tract.17. n.159. vers. septima.* nouissimè Ioan. Machado *d. docum.6. num.26.*

48 *Trigesimosextò*. Suspenditur Episcopus sine limitatione temporis, si est concubinarius, & à Synodo admonitus non se emendauerit, in Conc. Trid. *sess. 25. de reform. c.14* Ita Auila *de cens. p.3. disp.2. conc.2.* Suar. *disp.21. sect.5. n.24.* Reiner. *d. c.1. susp.23.* Lau. *d. c.24. n.20.* Filliuc. *d. tract.17. n.58.* nouissimè Ioan. Machado *d. docum.6. num.21.*

49 *Trigesimoseptimò*. Suspenditur Episcopus etiam Cardinalis à perceptione fructuum publicans Indulgentias, quibus possunt vti, certo soluto pretio *in Constit.99. Pij V.* incip. *Quam plenum*, Sayr. *lib.4. c.12. num.52.* Bonacin. *d. punct.5. n.31.* Lauor. *d. c.24. num.23.* Reiner. *d. cap.1. susp.26.* Viuald. *de suspens. num.128.*

50 *Trigesimooctauò*. Suspenditur Episcopus negligens procedere contra simoniacos, *c. quicquid 1. qu.1.* vbi gloss. *verb. excommunicatis*, Lauor. *d. c.24. n.32.* Filliuc. *d. tr.17. n.159. vers. tertia.* nouissimè Ioan. Machado *d. tract. del perfeto Confessor y Cura de Almas, lib.1. p.3. tract.11. docum.6. num.23.*

51 *Trigesimonono*. Suspenditur Episcopus à doctorando, non recepto prius iuramento, &c. *in Clement. cum sit, in fine, de mag.* Nauar. *cap.17. n.153. vers. septimo dico.* Lauor. *d. c.24. num.33.*

52 *Quadragesimò*. Suspenditur Episcopus consecratus sine consilio & præsentia Metropolitani, *in cap. Episcopus 65. dist.* Sed non est in vsu, prout nec est alia suspensio *in c. Archiepiscopus 66. dist.* contra Archiepiscopum non consecratum ab omnibus Suffraganeis; nec pariter alia *in cap. fin. 10. dist. in cap. nullus 55. dist. & in cap. fin. 58. dist. & in c. Episcopus 73. dist.* quoad ea, quæ statuuntur de Conciliorum celebratione. Vide Auilam *de censur. part.3. disput.2. dub.1. concl.3.* Sayr. *lib.4. cap.12. num.10.* Lauor. *d. cap.24. num.34.*

53 *Quadragesimoprimo*. Suspenditur à Diuinis, & ab ingressu Ecclesię Episcopus, & Archiepiscopus, qui quouis prætextu & quæsito colore beneficia Sedi Apostol. reseruata, seu affecta alicui conferre, aut de illis prouidere, aut in illis, vel eorum possessione quoquomodo sese intromittere præsumit, *in Constitut.35. & 36. Pij IV.* Reiner. *d. cap.1. susp.31.*

54 *Quadragesimosecundo*. Suspenditur ab ingressu Ecclesiæ Episcopus, qui vllos commentarios, &c. sine auctoritate Apost. edere audet super decretis Concil. Trident. etiam ad maiorem eorum corroborationem, *in Const.96. Benedictus Deus*, Pij IV. Reiner. *d. cap.1. susp.33.*

55 *Quadragesimotertio*. Suspenditur à Pontificalibus Episcopus qui aliquid recipit in collatione, aut alia prouisione, seu admissione beneficiorum à prouisis auctoritate Ordinaria, vel Apostol. de illis *in Constit. 106. Pij V.* incip. *Durum nimis*, Rainer. *dict. cap.1. susp.34.*

56 *Quadragesimoquarto*. Suspenditur, vel potius interdicitur ab ingressu Ecclesiæ Episcopus, si non faciat comburi libros Talmud. *in Constitut.46. Iulij III.* incip. *Cum sicut* refert Filliuc. *tract.17. num.159. vers. quarta*, vbi dubitat an sit in praxi: videndus ad id Clemens VIII. *in sua Constitut. Cum Hebræorum malitia*, in qua Hebræis ipsis præcipitur, vt comburant huiusmodi libros, Christianis etiam sub excommunicatione latæ sententiæ ne eos habeant, legant, &c.

Quadragesimoquintò. Suspenditur Episcopus à be- 57
neficiorum, & officiorum collatione, necnon electione, præsentatione, confirmatione, & institutione, donec à Rom. Pont. remissionem meruerit obtinere, eo ipso quòd admittit renũciationem alicuius beneficij, & post illud confert suis, aut resign[...]ris consanguineis, affinibus, vel familiaribus in Co[...] Pij V. 58. incip. *Quanta Ecclesia, sub Dat. Kalend. Aprilis* 1568. quam referunt Quarant. *in summa Bullarij verb. beneficiorum resignationes*, Flamin. *de resignat. benefic. lib.5. quæst.6. n.2.* Vgolin. *de potest. Episc. c.50. §.18. num.3.* huius suspensionis meminit Rot. *in Assisien. Canonicatus 25. Iunij 1599.* impressa per Farin. *dec.17 num.3. part.2. recentiorum*, vbi *num.2.* obseruat consanguinitatem quoad hoc propositum probari per testes de publica voce & fama. Vide supra *allegat.69. num.48. cum seqq.*

Allegatio CXII.

Episcoporum causæ quando, & quomodo sint cognoscendæ, & diffiniendæ?

SVMMARIVM.

1 *Causa Episcoporum à Romano Pontifice, Sedéque Apostolica cognoscuntur.*

2 *Deponi, aut priuari à prouinciali Concilio non potest Episcopus.*

3 *Patriarcha, aut Legatus de latere absque speciali mandato Papæ Episcopum deponere non potest.*

4 *Causæ Episcoporum Criminales non possunt subdelegari à delegato Papæ.*

5 *Episcopi, eorúmque causæ summo Pontifici immediatè subiiciantur.*

6 *Citari non possunt Episcopi ad Romanam Curiam pro delicto etiam atrocissimo, nisi accedat specialis commissio Papæ.*

7 *Causas Episcoporum criminales si Papa extra Curiam deleget, requiritur specialis commissio ipsius manu signata, & vt adsint ad sententiam duodecim Episcopi cum Metropolitano, reseruata eidem Sanctissimo sententia diffinitiua.*

8 *Deponere Episcopos semper ad Romanum Pontificem spectat.*

9 *Causa depositionis ab Episcopatu an requirat eandem solemnitatem, quam requirit depositio ab Ordine, & dignitate, ostenditur.*

10 *Episcoporum numerus præscriptus à Concilio, an requiratur quando cognoscitur contra Episcopum à iudice per Papam delegato, ostenditur.*

11 *Testes septuaginta requiruntur ad deponendum Episcopum.*

12 *Clericus ordinatus à Papa ab inferiori nõ deponitur.*

13 *Absolutio Episcopi an sit danda a duodecim Episcopis, & Metropolitano, ac diffinienda per Papam, sicut condemnatio.*

14 *Inquisitores contra hæreticam prauitatem non possunt cognoscere de causa hæresis Episcoporum*

15 Causa.

15 *Causæ ciuiles, vel criminales minores Episcoporum in Concilio tantum Prouinciali cognosci, & terminari possunt, etiam non existentibus duodecim Episcopis.*

VANTA cum reuerentia, & circum-
1 spectione sit in Episcoporum correctione, cùm deliquerint, procedendum, & quantum sit hac in re Pontificiæ dignitati deferendum, monent Sacri Canones, Sanctique Patres docent: accusari enim & ad iudicem sæcularem trahi non posse specialiter supra cæteros clericos vetant ipsi Canones *in cap.1.*& per tot.11.*qu.1.* & ciuilis constitutio *in l.quæ per calumniam, C. de Episcopis & cleric.* Illorum autẽ accusatio non est facilè recipienda, dicit enim Apost.1. *ad Timoth.5.* aduersùs Presbyterum accusationem non recipiendam absque duobus, vel tribus idoneis testibus, quantò magis aduersus Episcopos, vt ait Sixtus Papa *in c.accusatio Episcopor.2.q.7.* Et Innoc.III *in Concilio generali.* relato *in c.qualiter il 2.de accusat.* dicit quòd in Prælatorum inquisitionibus cum de crimine diffamantur, veritas est diligentius perscrutanda, quia ipsi sunt quasi signum positi ad sagittam. Vnde nec quilibet ad eorum accusationem admittitur, sed honesti tantummodo viri & probatæ fidei personæ, *c.accusatio quoque 2.q.7.* repelluntur autem infames, & præcipuè hæretici, & criminosi, *c.alieni, cum seqq.2.q.7.* Sic namque ait S. Augustinus relatus *in c. præsumunt, ead.causa & q. Præsumunt,* inquit, *Prælati non debere se reprehendi, vel accusari eo quod Canones non eos passim constituunt accusandos, quod tamen negatur solis criminosis &c.* Verum nisi grauiter erret Episcopus, aut à Fide exorbitare noscatur, oues, quæ Pastori suo commissæ sunt, eum nec reprehendere, nec accusare possunt, vt ait Euseb.Papa *in c.oues 2.q.7.* Si quis autem cõtra Episcopum, quamlibet querelam iustam se habere crediderit, monetur prius eum familiariter conuenire, non semel, sed sæpissimè, vt ab eo vel iustitiam, vel accusationem accipiat. Monentur etiam Ecclesiastici Iudices *in c.si qui sunt, 2. q. 7.* vt Episcoporum accusatores, aut vituperatores non audiant, antequã eorum discutiatur existimationis suspicio, vel opinio, qua scilicet intentione, qua temeritate, qua cõsciẽtia, si pro Deo, aut pro inimicitia, aut cupiditate ista præsumpserint. Episcoporum igitur causas à Romano Pontifice, Sedéque Apostolica, & non ab alio, finiri, vel ab Apostolicæ Sedis constitutis Iudicibus cognosci oportere traditur *in c. inquisitores, de heret. in 6. cap. nullam 2.q.5.* faciunt *cap. omnis, cap. ad Romanam, c. si quis putauerit, c.ideo, c. si quis Episcopus, 2.q.6. cap. dudum, 3.quæst.6. cap.1.& seq 6 quæst 4. cap. maiores, de baptismo, cap. vltra prouincia, 3.q.6.c. Synodum dist.17. cap. ipsi canones 9.quæst.3. cap. cuncta per mundum, eadem causa, & quæst. c. multis 17. distinct.* in quibus Iuribus habetur difficiliores & maiores causas ad Sedem Apostol. referre oportere, & *in c. præceptis, 12. distin.* ait Gregor. Papa IV. *nulli dubium esse, non solùm Pontificalem accusationem, sed etiam omnem sanctæ religionis relationem ad Sedem Apostolicam quasi ad caput Ecclesiarum debere referri, & inde normam accipere, vnde sumpsit exordium,* & huiusmodi causas Episcoporum tanquam maiores ad Rom. Pont. spectare resoluunt Abb. *in d.c. maiores, n.1.& 3. de baptismo, & in cap. vt debitus, num.9.& 37. de appell. & in c.1. de accus.* vbi cum Felin. *num 2. notab. vlt.* aduertit Primates posse cognoscere de crimine Episcopi, & licet non posse deponere credatur, tamen deponendum Episcopum pronunciare, & ad Papam sententiam depositionis referre, Aug.Bero *in cap.1. de iud. num.69. cum seqq.* demonstrat Episcopi priuationem ad solum Papam spectare, & ab alio deponi non posse, Turrecrem. *in c. vbique 15. quæst.7. num.5. 6.& 7.* resoluit Episcopi causam criminalem, in qua aut deponendi, aut priuandi ab Ordine agitur, solum Papam cognoscere, idque decere Summum Pontif. facere adhibito amplissimorum Cardin. cõsilio, sicut in cæteris arduis, de quo etiam vide Galgan. *de iure publico lib.3. tit.10. n.5. cum seqq.* Salzed. *ad Bernard. in pract. cap.124. litt. A,* Vgolin. *de offic. Episcopi c.2.§.1. num.4. vers.11.* Aloys. Ricc. *in Neapol. decis.142. par.4.* Gonzal. *ad reg.8. Cancell. gloss.41. num.21.* Itaut † à prouinciali Concilio non possit 2
Episcopus deponi, aut priuari, imo nec depooẽdum pronunciari, Doct. *in cap.1. de translat. Episcopi,* vbi Aot.Butr. *num.2. in 4 notab.* Abb. *n.3.* Aug.Bero. *in d. c.1. n.4* Ad prouinciale namque, seu locale Cõcilium deferri non possunt maiores quæstiones, veluti causæ Episcoporum depositionem, & quæstiones respicientes articulos Fidei, & mores Ecclesiæ vniuersalis, vt probat *cap. Concilia,* ibi, *non de maioribus negotiis 17. dist.* cum aliis, ex quibus communiter receptum testatur Bottæ. *de synodo part.3. art.1. n.25.* & Castro *aduersus hæreses lib.1. cap.8.* Sed in iis agitur de correctione morum clericorum, & aliis similibus, quæ minora sunt. *c. annis singulis 18. dist* consonat Concil. Trident. *sess 24. de reform. c.5. in fine.* Vnde Concilium prouinciale non posse formare processum in causis criminalibus grauioribus contra Episcopum ad effectum transmittẽdi illum ad Summum Pontificem, refert decisum Aloys. Ricc. *d. decis.145. num.5. part.4.*

Nec à Patriarcha, vel Legato de latere absque spe- 3
ciali Papæ mandato deponi, aut priuari possunt, Gemin. *in c. Primatus 2.q.1.& in c. renõuamus 21. dist.* vbi ita declarat *c. quia suspecti 3.q.5.* & addit cum Felin.
in c. non potest, col.3. n.4. de re iud † criminales Episco- 4
porum causas non posse delegari, vel, vt ipse loquitur, non esse delegabiles, auctoritate gloss. magnæ *in d.c. Inquisitores, de hæret in 6.* quod tamen sic est accipiendum, vt Papæ delegatus, vel Vicarius, iudex ve in hisce casibus constitutus non possit alteri delegare, non autem quin possit Papa delegare, vt loquuntur Doct. relati à Felino *d.n.4. in d.c. non potest.*

Speciali igitur reseruatione Episcopi, eorúmque 5
causæ Summo Pontifici immediatè subiiciuntur, vt probant text. *in cap. quamuis 3. quæst.6. cap. frater 16. quæst.1.* notat Borgas. *de irregul. & dispens. part.6. tit,*
quis possit excommunicare, in fine, adeò † vt nec quidem 6
citari possint, vt personaliter compareant, nisi ob causam ex qua de Iure deponendi, siue priuandi venirent, etiamsi ex officio, aut per inquisitionem, seu denunciationem, vel accusationem, siue alio quouis modo procedatur, Cõcil. Trident. *sess.13. de reformat. cap.6. in fin.* Salzed. *ad Bernard. in pract. c.124 lit. A, in nouiss. edit.* Sbroz *de Vicario Episcopi lib.2. quæst.59. num.1.& 2.* Stephan. Gratian. *disceptat. forens. art.169. num 15.* nouissimè D. Hicton. Venero & Leyua *in examine Episcoporum lib.4. cap.8. num.3.* vbi *num.4.* subdit delicta esse, quæ de Iure petunt in Episcopis depositionem, seu degradationem; crimen hæresis, crimen lesę maiestatis contra summum Pontific. vel Reges; Episcopus sit assassinus, si falsificet litteras Apost. si agrorum depopulator sit, si sit inobediens Summo Pontif. si sit simoniacus simonia reali, si in monasteriis stupret Virgines, & sit sit falsificator monetæ. Et ex quouis delicto etiam atrocissimo ad Romanam Curiam citari non possunt, nisi in primis accedat specialis commissio manu Papæ signata

ſignata vt ſanciuit bonæ mem. Pius IV. *in Conſtitut.* incip. *De ſalute gregis. anno eius primo*, prout refert Cochier *de iuriſd. Ordin. in exemptos part.2. quæſt.41.* præcipuè ſi reſideant, Gonz. *ad reg.8. Canc gloſſ.41. numero 5.* Teſtes vero contra eos in criminali cauſa nonniſi conteſtes, & bonæ famæ, & exiſtimationis, & conuerſationis fuerint recipiendos, & ſi falſum depoſuiſſe deprehendantur, grauibus pœnis eſſe mulctandos ſtatuit Conc.Trid. *ſeſſ.13.de refor.cap.7.* Cauſas autem eorum criminales ex quibus comparere perſonaliter debent, à ſolo Romano Pont. co-
7 gnoſcẽdas, ac terminãdas: † vel ſi extra Curiam cauſa ſit committenda, nõniſi Metropolitanis, aut Epiſcopis ab ipſo Papa committi debere ſtatuit idem Conc.Trid. *ſeſſ.13.cap.8.* Papa verò Alex. III. *in capite 1.de offic.deleg.libro 6.* Iudicibus Eccleſiaſticis à Sede Apoſt.deputatis iubet, vt ſi contra Epiſcopos ad correctiones aliquas, ſiue pœnas fuerit procedẽdum, ita gradus, & modeſtia in tali proceſſu ſeruetur ab eis, vt nõ ſtatim cenſuris, ac priuatione mulctentur, ſed primo eis, ſi opus fuerit, ingreſſus Eccleſiæ, vel Sacerdotale interdicatur officiũ, deinde ab Epiſcopali officio ſuſpendantur, & ſubſequenter aggrauetur cenſura Eccleſiaſtica contra eos ſecundum eorum culpam, & contumaciam: nouiſſimè D.Hieron. Veneto & Leyua *in examine Epiſcoporum lib 4. c.18. num. 1.7. &* 8. quamuis de Iure antiquo ſi contingeret criminaliter agi contra Epiſcopum, & crimẽ poſtularet depoſitionem ab Ordine, & dignitate Epiſcopali, examinanda erat cauſa ab omnibus Epiſcopis totius prouinciæ, vnà cum Metroplitano, vel vt minimum à duodecim Epiſcopis vltra Metropolitanum vt notat gloſ. *in ſum. verb.quod autem 3. q.8.* per text. *in cap ſi quis Epiſcopus criminaliter 6.q.4.*

8 Iure poſtea recentiori dicti Epiſcopi cognoſcere poterant vſque ad ſententiam incluſiuè ſententia autem, & definitio reſeruabatur Papæ, vt *in cap.accuſatus, in cap. quamuis, & in cap.multum ſtudeo. 3.q.6.* Alphonſ Aluarez Guerrero *in ſpeculo Iuris Pontificij c.29.* quia ſemper ad ſolum Papam pertinet Epiſcopos deponere, vt aſſerit Innoc.III. *in c.cum tranſlationem 4.* & ibi gloſ. *verb. reſeruata, de officio Legati,* & gloſſ. *verb.pertinere, in c.ſicut.8. de exceſſib. prælat. c.inter corporalia, de tranſl. Epiſcopi*, vbi poſtquam idem Innocent. prædixit matrimonium ſpirituale Epiſcoporum tranſlatione, depoſitione, aut ceſſione diſſolui, ſubiunxit hæc verba: *Et ideo tria hæc, quæ præmiſimus, non tam conſtitutione Canonica, quam inſtitutione diuina ſoli ſunt Romano Pontif reſeruata.* Abb. *in cap.graue nimis, de præbendis num.4 & in cap. non poteſt, de re iudic. num.5.* Auila *de cenſuris, p. 4. diſp. vnic.dub.2.concl.1.* Gonzal. *d.gloſſ 41 num.21.* Azor *inſtit.moral.p.2.lib.5.cap.5.verſ. ſecundum.* & præter ſententiam Romani Pont. non poſſunt damnari, *c. dudum, c.irritam 3.q.6.* hinc notat Felin. *in d.cap.non poteſt, n.7.de ſent. & re iudic* & omnia Iura, in quibus legitur aliquando Epiſcopos fuiſſe damnatos ab inferioribus à Papa, loqui, aut de Iure antiquo, aut ex commiſſione ipſius Papæ.

Verùm vt certa ab incertis ſeparemus, ex mente Abb. *in cap.5. de ſentent. & re iud.num. 14.* & communis, vt per Albertin. *in cap.1.de hæretic lib 6.n.8,* tria tempora conſideranda ſunt. Primum tempus fuit, in quo Epiſcopis prouincialibus cum Metropolitano data fuit cognitio criminis, de quo Epiſcopus accuſabatur; ſententia verò, vel ſaltem conſultatio Sedi Apoſt. erat reſeruata, quod quidem tempus incepit ab Apoſtolis, & continuatum fuit per Sixtum II. *anno 260.* vſque ad tempus Iulij Pontificis, vt patet *ex epiſt.1.eiuſdem Sixti.* qui floruit eo tẽpore de qua conceſſione, & reſeruatione loquitur text. *in c.accuſatus.* text. opt. *in cap quamuis,* text. ſic intelligendus *in cap 2.& in cap.dudum 2.q.6* Secundum tempus fuit, in quo propter graues Eccleſiæ perſecutiones commode non poterãt in prædictis cauſis Sedis Apoſt.iudicium requirere, ideóque ſtatutum fuit vt ab eiſdem Epiſcopis abſque aliqua reſeruatione ſententia proferretur, patet ex Concil. Antiocheno *cap.14* celebrato ſub Iulio I.Pont. qui floruit *an.350.* & ex Conc.Laodiceno ſub Damaſco Pont. celebrato circa *annum Domini* 380. de quo tempore agit text. *in cap.1. & in cap ſi quis Epiſcopus 5.* cum aliis *6.quæſt.4.* text. ſic. intelligendus *in cap. ſi quis à proprio 11.quæſt.5.* Quæ Conſtitutio durauit vſque ad tempora Nicolai I. qui floruit circa annum 866. quo tempore iam licuit & potuit Sedis Apoſt.iudicium expectari, & iterum decretũ eſt, vt ſine Romani Pont. auctoritate non poſſet ferri ſententia, vt colligitur ex text. *cap.hæc quippe 3.q.6.* optimè ex text. *in cap.denique 6.q.3.* ibi, *ad Sedem Ap. referri,* & ibi, *decreta penitus expectari,* & ibi, *quod quia omiſſum eſt hactenus dolemus*, vbi Nicolaus apertè fatetur in præteritis temporibus prædictam relationem, & conſultationem fuiſſe omiſſam, & apertè probat text. *in c.2.de tranſlat. Prælat.verſ.ſicut ergo,* ibi, *ſoli eſt Pontifici Romano reſeruata.* Quod quidem hodie tam circa definitionem cauſæ, quam circa illius cognitionem innouauit, & declarauit Concil. Trid. *ſeſſ.13.de ref. cap.8. & ſeſſ.14.de reform.cap 5.* & antea crimine hæreſis fuit ſtatutum per text. *cap. Inquiſitores 16. de hæret.lib.6.* refert Marcheſ. *de commiſſ. part.1.cap.6. num 146.pag.264.* quòd cauſæ contra Epiſcopos ſi de illis criminaliter agitur, vel de depoſitione, per S.D.N. terminantur, & ſi extra Curiam contra illos aliqua veniunt demandanda, nemini præterquam Metropolitano committitur, aut Epiſcopis ab eodẽ Sanctiſſimo deputandis, vel Sãctitatis ſuæ Nunciis, & quod in cauſis criminalibus ſolum loquendo ab eodem Sanctiſſimo commiſſio ſignari debet. Ex quibus omnibus,

Colligitur *primò* explicatio ad text. *in c.3.de ſent. & re iud* dum dicit in ſententia de qua ibi, plures Epiſcopos, deſiderari, intelligendum eſſe conſulto, & obtẽto prius Romani Pontificis decreto, caſu quo de Epiſcoporum criminibus tractetur: licet enim Greg. I. auctor illius text. floruiſſet circa ann. 603. & ita ſecũdùm ſupra relatam computationem tempore ſecundo, nihilominus tamen poſitus in hoc volumine Decretalium à Gregorio IX. ſecũdùm tertium tempus intelligendus eſt, vt decretum Romani Pontif. expectetur, ſiquidem originale illius tex. magis de Epiſcopo delinquente, quàm de Sacerdote apertè loquitur.

Secundo colligitur, non eſſe veram ſententiam gl. *verb adnotauerit in c.biduum, §.fin.2.q.6.* dum aſſerit quod licèt Epiſcopi cum Metropolitano nõ poſſint Epiſcopum delinquentem deponere, poſſunt tamen deponendum pronunciare inconſulto Romano Pont. idem dicit gloſ. *in cap.frater noſter 16.q.1.* ſequuntur Felin qui alios refert *num.1.in d cap. 5.* Domin. & alij *in cap.1. de pœnis lib.6.* aduertere namque debuiſſent vltra ſupradicta, quod vel per talem pronunciationem proferunt ſententiam condemnatoriam, & tunc facere non poſſunt inconſulto Romano Pont. aut ſolummodo ſuam exprimunt opinionem quatenus talis eſt, & tunc nihil agunt, ac proinde non mirum ſi contrarium dicendum ſit, prout reſoluit Abb. *n.6.in d cap.5.& in cap.2 num.5. de officio deleg.* qui tamen loquitur contra ſupradicta Iura, dum dicit Epiſcopos prouinciales non potuiſſe

aliquando causas criminales Episcoporum definire,
nec de illis cognoscere.
Tertia colligitur explicatio ad Concil. Trident.
sess 24 de reformat cap 5. dum dicit fieri posse dele-
gationem à Pontifice circa causam criminalem Epi-
scopi deponendi, vt scilicet delegata etiam sententia
non possit aliter valere, quàm si nemine discrepante
concors iudicum delegatorum opinio interueniat.
Patet si expendas *Trid. in illo cap. 5* tantummodo cor-
rigere Ius antiquum in eo, quia cum antea per Epi-
scopos Iure ordinario prædicta causa tractaretur,
hodie tamen nõ possit, nisi iure delegationis, ac pro-
inde dicendum videtur quod in reliquis requisitis
commune seruari debet ab eisdem delegatis iuxta
reg. text. *in leg. sed ad posteriores, ff. de legibus* cum
Iurium correctio quantum fieri potest, vitanda sit,
Ius autem commune *in cap. 1. 6. qu. 4.* dictat in depo-
nendis Episcopis requiri vnanimem iudicãtium sen-
tẽtiam, itaut ad validitatem sententiæ nemo dissen-
tiat; ergo, &c. Accedit quia decretum prædictum
Concilij in fauore Episcoporum delinquentium fa-
ctum est, & vt tale non debet in odium eorum re-
dundare, contra reg. text. *in lib. quod fauore, ff. de le-
gib. & in reg. quod ob gratiam lib. 6.* quod contingeret
si causæ, quæ à duodecim terminãdæ sunt, non pos-
sent nisi concordi sententia definiri, & à paucis de-
legatis discordi sententia terminarentur. Vnde si
nihil aliud ex forma rescripti commissionis appa-
reat, necessarium est, vt sententia delegatorũ sit con-
cors casu, quo non reseruetur Romano Pontifici,
sed ab eodem iuxta formam Concilij committatur,
sic cessat reg. text. *in cap. vlt. de sent. & re ind.* quod
etiam notandum est ad explicationem Conc. Trid. *d.
sess. 13 de refor. c. 8.*
9 Quæres non abs re, an supradicta procedant,
quando non agitur contra Episcopum ad depositio-
nem ab Ordine, & dignitate Pontificali, quia crimẽ
non est adeò graue, vt dignum sit huiusmodi pœna;
sed tantum ad depositionem ab Episcopatu? In q a
quæst. Abb. *in dicta cap. non potest, num 7.* tenet quòd
in cognitione huiusmodi causæ, quando Episcopus
est consecratus, idem numerus Episcoporum exigi-
tur, & tandem decisio causæ reseruatur Papæ, & 19.
resoluit quod si Episcopus, cuius causa cognoscen-
da esset, adhuc consecratus non fuisset, sufficeret
numerus sex Episcoporum.
10 Vtrùm verò præscriptus numerus Episcoporum
requiratur, cum causa digna depositione ab Ordine,
vel ab Episcopatu contra Episcopum cognosci-
tur à iudice specialiter per Papam delegato? Quæ-
stio est non contemnenda, in qua gl. *verb. quod autẽ,
in fine, in sum 3 q 8.* tenet eundem numerum Episco-
porum requiri, quando Episcopus iudicatur à dele-
gato Papæ ex speciali commissione. Oppositum ta-
men putat, *ibi* Archid. & *in cap illud 23. dist.* & Inn.
in capite graue, num 6. de prabend credit hunc nume-
rum Episcoporum non requiri ex necessitate in de-
legatione, sed ex congruentia ob excellẽtiam digni-
tatis Episcopalis, & hanc opinionem videtur sequi
11 Abb. *in dict. capite non potest, num. 9* Et aduerte † ad
deponendum Episcopum necessarium fuisse nume-
rum septuagintaduorum testium, *cap. præsul, cum seq.
2. quæst. 4.* etiam in eius purgatione *capite omnibus 1.
quæst. 5.* & refert Felin. *in dict. cap non potest, num. 10.*
De Iure verò Concil. Trid. *sess 13 de reform c. 7.* te-
stes contra Episcopum debent esse bonæ famæ om-
ni exceptione maiores, contestes, aliàs recipiendi
non sunt, & grauiter puniuntur, refert D. Hier. Ve-
nero & Leyua *dict. cap. 14 num 9* duos casus, in qui-
bus clericus non Episcopus non deponitur ab Epi-
scopis, sed à solo Papa. *Primus* est de eo, qui renun-
ciauit Episcopatui, & id permittitur ob memoriam
pristinæ dignitatis, *gloss. fin. in cap. si quis Episcopi, 92.
distinct. Secundus* casus clerico ordinato à Papa, † qui 12
ab inferiore non deponitur, gloss. & Doctor. *in cap.
filium 1. q 1.* Sicut in depositione Episcopi causa
cognoscenda est à duodecim Episcopis, & Metropo-
litano, ac definiẽda à Papa, vt dictum est, ita quoque
si Episcopus de tali crimine iniuste accusetur, absol-
ui nequit à dictis duodecim Episcopis, sed absolu-
tionis sententia à solo Papa est pronuncianda, ita
glos. *verb. non tamen definire, in capite accusatus 3.
quæst. 6.* Abb. *in capite non potest, numera 5 de re iu-
dic.* reprobata opinione gloss. *verb causatio, in c. præ-
ceptis, dist. 12.* quia Felin. *d. capite non potest, num. 10.*
tradit hoc esse speciale in Episcopo, vt sicut non po-
test condemnari, nec deponi ab alio, quàm à Papa, ita
quoque in crimine de quo accusatus fuerit, absolui
non valet ab altero.
Hæreticæ prauitatis Inquisitores vbique cõstituti 13
iudices, viri alioquin eruditione, prudẽtia, probitate,
& auctoritate præstãtes, minimè excusandi, nec lau-
dandi sunt, immo potius vituperandi, si hæresis cau-
sam (eam si fortè sibi vendicarent suo veluti iure) in
Episcopo cognoscant, cum non ignorent in Pontifi-
cali gradu dignitatis locatos, scilicet Episcopos, Ar-
chiepiscopos, Patriarchas, etiam crimine hęresis no-
tatos, non posse, nec debere alibi, nec ab alio, quàm
apud Summum Pontificẽ, aut eum, qui ipsum Chri-
sti Vicarium nominatim demandasse constet, dam-
nari; sed omninò ad Papam eorum causas, licet de
hæresis crimine, deferendas, vt *in dicto capite Inqui-
sitores de hæreticis in 6* vbi Ioan. Monach. & Prob. *in
dict. ad eum,* Eymer. *in direct. Inquisit part 3 quæst. 27.*
vbi Peña *comm 76* Simanch. *de cathol. instit. tit 25.
numero 11. & 12.* Castro Palao *tom 1 opin. mor. tract.
4 disputat 9. punct. 9. numero 2* Ioan. Sanc. *in select.
disput. 11. num. 33.* Trimarch. *de Confessario abuten-
te Sacram. Pœnitent. disputat. 8. sect. 1. numero 3. cum
seqq* Isidor. Moscon. *de maiestate militantis Eccl. l. 1.
part. 1. cap. 11. de Inquisitorib* Bossi *post suum tractat.
de triplici Iubil. priuilegio in appendice de Confessar.
sollicit. dub. 19* latè Farin. *de hæresi q. 186. numero 112.
cum seqq* Læl. Iordan. *de maioribus Episcopi causis ad
Papam deferendis, capite 12 à numero 11. & num. 14.*
tenet † ab ipsis Inquisitoribus non posse ad Roma- 14
nam Sedem accusatum, capitisque reum Episcopum
transmitti, quod & nouiori iure Conc. Trident. *dict.
cap. 5.* sancitum est, resoluunt Peña *in director. Inqui-
sitorum part. 3. commenta 76. & 77. pag. mihi 557.*
Roias *sing. 55. num. 2.* Locat. *in opere iudic. verb. Epi-
scopus* Farin. *de hæresi, quæst. 182. num. 113.* Nauar.
cons. 1. num. 5. de foro competen. Henriq. *in summ. l. 13.
cap. 55 § 2. litt. P.* Fr. Emman. *quæst. Regular. tom. 2.
quæst 81. art. 1. vers aduertendum tamen,* Sousa *de solli-
citant tract. 1. part. 2. quæst. 3. num. 3. & 4* Ioan. Sanc *in
selectis disputat. 11. numero 33 & 34.* Castro Palao *in
opere morali tract. 4. disp. 9 puncto 9. num. 2.* nouissimè
me citato *in hoc loco* Escouar. *in selectis tractat. tract.
2. part. 1. q. 2.* vbi *n. 9.* ampliat ad Nuncium & Offi-
ciales Sedis Ap. qui licet edictis sollicitantium con-
tineantur, non debent tamen eorum causæ tractari,
nec ipsi puniri per Inquisitores. Molin. *de Iust tract.
5 disp 28 n. 19.* Diana *moral part. 4 tr. 8. resol. 21.* &
in puncto quod Episcopus electus nondum conse-
cratus Inquisitorib. subiiciatur, post Freitas, Acuñá,
Ioan. Sanc. Castro Palao, & alios tenet Escouar. *d. tr.
1. p. 1. q. 2. n. 9. & p. 1. q. 1. n. 20.* Verùm licet dixerim
Episcopos, Nũcios, & Papæ officiales exemptos ab
Inquisitorũ iurisdictione, nihilominus tamen pote-
runt

runt Inquisitores probatione recipere contra ipsos, quam ad Sedem Apost. mittere debeant, ex text. *in d. cap. Inquisitores 16. vers. sit tamen*, vbi gloss. *verb. nunctare*, plures congesti à Farin. *de haeresi q.* 186. §. 5. *num.* 121. & à D. Acuña *q.* 12. *de Confess. sollicitant. n.* 9. & *ibi* Freitas *num.* 30. Martin. Bonacin. *de onere & oblig. denunc punct.* 3. *sub num.* 8. *vers. secundo sequitur, post med.* Ioan. Sanc. *d. disp.* 11. *numero* 33. & 34. Sousa *de solicitant. tract.* 2. *cap.* 3. *num.* 4. & 5. vbi *n.* 8. subdit quod hoc intelligi debet de informatione tantùm, non verò de fulminando processum, nec de ponendo, sed tantum ad mittendum receptas informationes ad Sedem Apost. conueniunt Castro Palao *in opere morali, tract.* 4. *disp.* 9. *punct.* 6. *n.* 4. & Fagundez *de quinque Ecclesiae praeceptis praec.* 2. *libro* 4. *cap.* 3. *sub n.* 64. Suar. *de Fide disp.* 20. *sect.* 4. *num.* 25. & aliud apud Dian. *moral. resol. part.* 4. *tract.* 8. *resol.* 2. *in fin.* quos omnes refert, & sequitur Escou. *d. tract. part.* 3. *q.* 2. *num.* 8. vbi *num.* 9. post Farin. Castr. Palao, Fagundez, & D. Acuña, addit Inquisitores posse tales carcerare, & carceratos ad Papam transmittere si eos suspectos de fuga animaduertant, dummodo tamen hac saeculare patentissime, & ex vrgentissimis, & grauibus causis vtantur. Et habere locum etiamsi Episcopus sit titularis, obseruat Mnlin. *de Iust. tract.* 5. *disp.* 28. *num.* 19. Illustriss. D. meus Roderic. à Cunha *in tract. de Confessariis sollicitantibus mulieres in Confessione, quaest.* 12. *num.* 6. & 7. *in princip.* Simanch. *de Cathol. institut. tit.* 25. *num.* 13. Ioan. Sanch. *in select. disputat.* 11. *num.* 33. Trimarch. *dict. disputat.* 8. *sect.* 1. *n.* 15.

15 bus causis vtantur. Et habere locum etiamsi Episcopus sit titularis

16 *cum seqq.* Idem dicendum est de Episcopis electis & Confirmatis, & licet nondum consecratis, vt per D. Acuñam *dict. q.* 12. *num.* 11. Ioan. Sanc. *dicta disp.* 11. *num.* 35. Molin. *dict. disp.* 28. *num.* 19. Trimarch. *dict. disput.* 8. *sect.* 1. *numero* 6. *cum seqq.* per ea quae Sanch. *de matrim. lib.* 6. *disput.* 1. *num.* 1. Secus erit si nondum confirmati, electi iam sint, Simanch. *dict. tit.* 25. *num.* 12. Molin. *d. disp.* 28. *n.* 19. Ioan. Sanch. *d. disp.* 11. *num.* 35. D. Acuña *vbi supra*. Bossi. *d. dub.* 19. *num.* 60. nisi electi fuerint à Papa, cum eius electio vicem confirmationis habeat, Simanch. *d. tit.* 25. *num.* 11. Ioan. Selua *de benef. p.* 1. *q.* 2. *n.* 31. Trimarch. *d. disp.* 8. *sect.* 1. *num.* 13.

17 Multipliciter declarat conclusionem principalem Farinac. *d. q.* 186. *à n.* 114. vbi ampliat Inquisitores non solum non posse Episcopum haereticum declarare & punire, sed nec etiam posse contra ipsum inquirere, aut procedere, etiam sub praetextu quod causam instructam, velint Pontifici referre, per tex. *in d. c. Inquisitores*, & ibi gloss. *verb. Apostolica* & *à num.* 117. limitat quando sic procedendi potestas ipsi à Papa fuerit expressè concessa, vel quando haeresis est notoria, vel quando Episcopus esset suspectus de fuga, vt scilicet possint illum carcerare, carceratumque ad Papam transmittere, & *num.* 120. subdit Inquisitores contra Episcopum haereticum procedere posse quando is aliquid in manifestum Fidei detrimentum, & Fidelium perniciem molitetur, vt si haereses praedicaret, fideles seduceret, aut quid simile graue & horrendum patraret, tunc enim Episcopum capere, & custodire, donec Romanus Pont. certior redderetur, expediret, & *num.* 121. aduertit quod licet Inquisitores non possint contra Episcopum pro haeresi procedere, debent tamen habita notitia de haeresi alicuius Episcopi illam Papae denunciare.

18 Haec de maioribus Episcoporum causis criminalibus, ciuiles vero, vel criminales minores in Concilio tantùm Prouinciali cognosci, & terminari posse, vel à deputandis per Concil. Prouinciale: ita de criminalibus Episcoporum causis minoribus loquens decidit Conc. Trid. *d. cap.* 5. *ver. minores*, Hent. *d.* §. 2. D. Hier. Venero Leyua *d. c.* 18. *n.* 1. Nau. *cons.* 2. *n.* 5. *de foro compet.* Anguiano *de legibus lib.* 2. *controu.* 26. *n.* 20. Alzed. *part.* 1. *cap.* 7. *n.* 1. *vers. minores*, & declaratum fuisse in *Sacra Congreg.* refert Armendar. *in add. ad recopilationem legum Nauarrae lib.* 1 *tit.* 18. *lib.* 7. *de Episcopis, n.* 80. vbi quoque dicit etiam non existentibus duodecim Episcopis posse dictas causas criminales in Conciliis Prouincialibus tractari, quia praedicta Concilia ex minore numero Episcoporum, vt plurimum, constant. Verùm autem & quando Principi liceat Episcopos, aliosque Praelatos Ecclesiasticos è Regno expellere? Vide nouissimè Ioan. de Solorzan. *de Indiarum iure tom.* 2 *libro* 3. *capite* 27. *n.* 71. *cum seqq.* Francisc. de Alphar. *de officio fiscalis glos.* 20. §. 10. *num.* 300. vbi *num.* 341. an Episcopus degradetur ob crimen laesae Maiestatis.

ALLEGATIO CXIII.

Episcopus an, & quibus ex causis Episcopatum resignare possit, & debeat?

SUMMARIUM.

1 *Episcopatus renunciatio dupliciter potest fieri, vel renuntiando locum tantum, vel loco simul, & dignitati.*

2 *Episcopatus renunciatio ex quibus causis fieri debeat? remissiuè.*

3 *Renuntiare Episcopatui potest & tenetur Episcopus propter debilitatem corporis.*

4 *Infirmitas, quomodo, & quibus testibus sit probanda.*

5 *Senectus, qua Episcopum impotentem reddit ad exequendum officium pastorale, relinquitur arbitrio Iudicis, id est, Summi Pont.*

6 *Conscientia criminis est causa renunciandi Episcopatui.*

7 *Scientiae defectus est causa renunciandi Episcopatui.*

8 *Malitia plebis est causa renunciandi Episcopatui.*

9 *Scandalum graue est causa resignandi Episcopatum.*

10 *Irregularitas personae est causa resignandi Episcopatum.*

11 *Pensio non solet imponi in Episcopatibus, quorum fructus non excedunt valorem mille ducatorum.*

12 *Consensus in cessionibus Episcopatuum praestatur Cardinali, qui confecit processum, & est relationem in Consistorio facturus.*

DVPLICITER potest fieri Episcopatus renunciatio; vel renunciando locotantum; vel loco simul & dignitati: loci renunciatio fit, quoties renunciatur cura, & administratio illius Ecclesiae, *cap. ad supplicationem, de renunt.* quia renuntians solitariè viuere vult sine magnis Episcopatus curis, vel ob aegritudines, vel quia vocatur ad praesidentiam, Alzed. *de praecellent. Episc. dignit. p.* 2. *capite* 5. *numero* 13. & sic renuntians potest appellari Episcopus, quia retinet dignitatem, & ea, quae sunt Ordinis Episcopalis, *cap.* 1. *de ordinatis ab Episcopo, qui renuntiauit Episcop.* vbi omnes, Fusch. *de visitat libro* 2. *cap.* 18. *numero* 10. ac auctoritate Sedis Apost. poterit ad Ecclesiam eandem redire, vel aliam, siue per viam electionis, siue per viam postulationis, siue per viam collationis habere, Flamin. *de resign. libro* 1. *q.* 17. *numero* 13. Poterit etiam cum licentia Episcopi dioecesani, eius subditos ordinare, *dict. capite* 1. *ibi, nemini* 1

primo

primo casu, Ordines, sicut antea rogatus ab Episcopo aliquo poterit de ratione conferre, & sic ab alio Episcopo rogatus minores, & sacros Ordines sicut, antea, conferre poterit, *d.cap.* 1. Lancel. *in templo omn. Iudic. lib.* 2. *c.* 5. *tit. de potentia Episcopi in spiritualibus n.* 22. Raguc. *in lucerna Parochi tit. de sacram. Ordinis q.* 18. Hieron. Venero *de examine Episcop. lib.* 1. *cap.* 12. *n.* 14. me citato *in hoc loco* Alzedo *de praecellent. Episcop. digni. part.* 2. *cap.* 5. *n.* 11. *&* 12. Loci, & dignitatis simul renunciatio fit, quoties renuntians ex ipsa renunciatione amittit dignitatem, & denominationem illius dignitatis, quæ renunciatio regulariter fit ob crimen, Abb. *in dict. cap.* 1. *num.* 8. Marol. *de irreg. lib.* 5. *cap.* 6. *num.* 6. Alzedu *d. cap.* 5. *n.* 13. Et ideo non potest Ordines conferre, etiam de licentia alicuius Episcopi, nec ad eandem Ecclesiam redire, vel aliam habere, Malol. *d. cap.* 6. *num* 8. Fusch. *d. cap.* 28. *num.* 10. Flamin. *d. quæst.* 17. *num.* 14. *&* 19.

Et quando dubitatur an Episcopus renontiaverit loco, & dignitati, seu loco tantùm, in dubio tenendū est renunciasse loco tantùm, non dignitati. Ita Stephan. Gratian *discept. forens. capite* 291. *numero* 30. *cum seqq.* Alzed. *d. p.* 2. *cap.* 5. *n.* 14. vbi rationem reddit, quia qui renunciavit loco, & dignitati, ideo renuntiat, quia aut criminosus, aut insufficiens totaliter est, sed insufficiens & criminosus nemo præsumitur nisi probetur, *c. cum in iuventute, c. dudum, de præsumpt.* Et ibi etiam cum Vincent. de Anna *cons. seu alleg.* 133. *n.* 1. tenet Episcopum, qui ob ignorantiam renunciavit loco, & dignitati, & postea operam litteris dedit, posse iterum eligi, & postulari, neque ideò repelli, quia fuit insufficiens; nam studio, & diligentia illud amovit impedimentum.

2 Cùm igitur Episcopatui possit renuntiare, vt probat *cap. qualiter,* 7 *quæst.* 2 *c.* 1. *de renunc.* Put. *dec.* 162. *libro* 1. Flamin. *de resign. lib.* 2. *quæst.* 1, *num* 53. etiam per procuratorem, *Clem.* 1. ibi, *Pontificali, de renunc.* Flamin. *de resign. benef. lib.* 9. *q.* 2. *n.* 2. præstito consensu Cardinalis, qui confecit processum. & est relationem in Cōsistorio facturus per se, vel per schedulam, vt de quotidiana praxi testantur Flamin. *libro* 8. *quæst.* 8. *num.* 10. Ioan. à Cochier *in comment. ad reg.* 43. *alias* 44. *Cancell. n.* 34. *pag* 421. necesse est vt inquiramus quæ in illius renunciatione requirantur. Plurea adesse debere legimus *in capite nisi cum pridem, de renunc.* quas latè declarant Fusch. *d. cap* 28. *à num.* 1. Flamin. *de resign. lib.* 5. *quæst.* 5. *per totam*, & nos breviter ipsas percutiemus.

3 *Prima* igitur causa, qua potest & tenetur Episcopus resignare Episcopatum, est propter debilitatem corporis procedentem per infirmitatem continuam, & senectutem, eam tamen, quæ impotentem reddit ad exequendum officium pastorale, refert text. *in d. cap. nisi cum pridem*, ibi, *alia verò causa est debilitas corporis*, & addunt Gig. *de residentia Episcoporum c.* 17. *num.* 12. Fusch. *d. cap.* 28. *n.* 3. Flamin. *d. quæst.* 3. *n.* 13.
4 *cum seqq.* † Infirmitas quomodo & quibus testibus sit probanda, docent Mascard. *de prob. concl.* 896. Flamin. *d. quæst* 3. *à num.* 34. vbi refert plenè probari ex aspectu, vel per medicos, ac per iuramentum ipsius,
5 & per familiares, ac testes domesticos. † Senectus verò, quæ Episcopum impotentem reddit ad exequendum officium pastorale, iudicis, hoc est, summi Pont. arbitrio relinquitur, vt per Menoch. Mascard. *de arb. casu* 53. *n.* 3. Mascard. *concl.* 1295. *n.* 8. Flam. *d. qu.* 3. *num* 56. *& quæst.* 6. *num.* 5. *cum seqq.* Marc. Anton. Genuens. *in praxi cap.* 13. *n.* 1. Reodina *in promptuario recept. sent. tom.* 1. *propè finem in miscell. num.* 4.

6 *Secunda*, propter conscientiam criminis, *d. cap. nisi cùm pridem*, ibi, *propter conscientiam enim criminis*, vbi Abb. *num.* 3. Redoan. *de simonia p.* 2. *cap.* 53. *num.* 11. S. Thom. 2. 2. 185. *art.* 4. *vers. respondeo* Gig. *d. cap.* 17. *n.* 12. Fusch. *d. cap.* 28. *num.* 2. *vers. & de primo*, Flam. *d. q.* 5. *num.* 8. vbi hoc intelligit eo tantùm casu quando committit crimen, quod post peractam pœnitentiam impedit Ordinis executionem, & citat gloss. *vers. sed dumtaxat, vers. quæ ergo in d. c. nisi cùm pridem*, & Innoc. *n.* 2. *&* 3. ac Abb. *num.* 7.

Tertia, propter defectum scientiæ, *d. cap. nisi cùm pridem*, ibi, *pro defectu quoque scientiæ*, Gig. *d. cap.* 17. *num.* 13. Fusc. *d. cap.* 28. *num.* 4. *vers. ex defectu.* Flam. *d. quæst.* 5. *à num.* 67. *vbi num.* 85. ampliat vt propter defectum scientiæ non solum sit concedenda licentia Episcopo petenti, & volēti renunciare, sed etiamsi non poterat, poterit compelli vt renuntiet, & *n.* 84. interpretatur verbum, *potest*, de quo, *in d. c. nisi cùm pridem*, id est *debet*, aliquando tamen tam ardens in homine charitas esse potest, vt scientiæ defectum supplere valeat, *d. cap. nisi cùm pridem*, ibi, *& ideo imperfectam scientiæ*, vt de Macedonio, & Antonio Anachoretis cursuris disciplinæ expertis ob eorum incredibilem charitatem Sacerdotio dignis, referunt Salxed. *ad Bern. in pract. cap.* 21. *lit. A, in fine, vers. aliquando*, Marol. *de irreg. lib.* 1. *cap.* 52. *n.* 4. *cum seqq.* Flamin. *d. quæst.* 3. *n.* 112. *cum seqq.* Beller. *disquisit. clerical. p.* 1. *tit. de discipl. clericali* § 4. *num.* 37. 7

Quarta, propter malitiam plebis, in cuius causa non potest Prælatus plebi & gregi sibi subiectis doctrinam dare, *d. c. nisi cùm pridem*, ibi, *propter malitiam autem plebis*, vbi Innoc. *num.* 4. Host. *n.* 20. *&* 21. & Abb. *n.* 10. Gig. *d. cap.* 17. *n.* 18. Rebuff. *in praxi ben. tit. de resign. expressa.* Fusc. *cap.* 28. *num.* 5. Flamin. *d. quæst.* 3. *à num.* 117. 8

Quinta, propter graue scandalum, *d. c. nisi cùm pridem*, ibi, *pro graui quoque scandalo*, S. Thom. 2. 2. *q.* 185 *art.* 4. *vers. respondeo*, Roman. *sing.* 794. incip. *An Episcopus*, Martii. *sing* 634. *n.* 2. Covar. *in reg. peccatum p.* 1. *sub n.* 5. Franc. Marc. *Delphin. dec.* 944. *n.* 1. *part.* 1. Ant. Ricc. *de iure personarum extra gremium Ecclesiæ exist. lib.* 9. *cap*.... *n.* 8. Beller. *disq. cler. p.* 1. *tit. de disciplina cler.* § 15. *n.* 19. vbi ampliat etiamsi ipse non sit in culpa illius scandali, Gig. *d. cap.* 17. *num.* 19. Fusch. *d. c.* 28. *num* 6. Marol. *de irreg. lib.* 1. *c.* 2. *n.* 4 *& c.* 13. *n.* 7. Flam. *d. q.* 3. *n.* 153. vbi *n.* 176. declarat vt quoties cogitur Episcopus renuntiare ob scandalum, ei sit danda compensa, aut contracambium redditum, vt possit viuere, & non habeat mendicare. 9

Sexta, propter irregularitatem personæ, *d. cap. nisi cum pridem.* ibi, *personæ verò irregularitas*, &c. Gig. *d. c.* 17. *n.* 20. Fusch *d. c.* 28. *n.* 7. Flam. *d. q.* 3. *à n.* 177. vbi *n.* 179. asserit quòd stante huiusmodi irregularitate Episcopus cogi potest renuntiare Episcopatui. 10

Episcopo an & quando coadiutor cum futura successione dandus sit? Vide infrà *alleg.* 118. 11

Episcopus successor in Episcopatu, an & quando teneatur ad pensiones decursas tempore prædecessoris? Vide infra *alleg.* 120. 12

Allegatio CXIV.

Episcopus de bonis suis, & intuitu Episcopatus acquisitis, an & quando testari possit?

SVMMARIVM.

1 *Vitam communem omnes fideles agebant in principio nascentis Ecclesiæ, propriumque nihil habebant.*

2 *Laici*

2 *Laici à communi vita primum recedere cœperunt.*
3 *Ecclesiasticorum bona in quatuor partes olim diuisa fuerunt, scilicet vna Episcopo, secunda clericis, tertia pauperibus, quarta fabrica Ecclesia.*
4 *Beneficiarij an habeant dominium suorum beneficiorum? ostenditur.*
5 *Episcopi, ac alij beneficiarij non Monachi testari non possunt ex fructibus suorum beneficiorum, quia à lege Canonica prohibentur.*
6 *Beneficiatus ex consuetudine totius Hispania potest testari de acquisitis intuitu beneficiorum.*
7 *Episcopi quare de acquisitis intuitu Ecclesia, sicut clerici secundum hodiernam consuetudinem testari non valeant, ostenditur.*
8 *Vacationis tempore aduenientia ad futurum successorem pertinent.*
9 *Episcopus de bonis intuitu Episcopatus tam verè, quam præsumptiuè acquisitis, prater Ecclesiam, nullum potest facere haredem.*
10 *Testari de patrimonialibus, & de bonis, qua suo labore, & industria acquisiuit, valet Episcopus.*
11 *Bona quando censeantur intuitu Ecclesia acquisita, ostenditur.*
12 *Bona intuitu Ecclesia acquisita prasumuntur, quando tempore promotionis constat Episcopum non habuisse.*
13 *Bona si inueniantur penes Prælatum, & nesciatur vtrum acquisita fuerint ante, vel post Episcopatum, tunc præsumentur intuitu Ecclesia fuisse comparata.*
14 *Bona penes Prælatum reperta potius ex ipsius bonis, quam Ecclesia, quæsita præsumuntur, si de tenuitate beneficij & de propriis diuitiis Prælati constet.*
15 *Inuentarium illarum rerum debet facere Episcopus, quas ipse ex ipsius patrimonio comparauit tempore, quo Episcopatum consequitur.*
16 *Episcopus translatus tenetur priori Episcopatui relinquere fructus iam perceptos, & res ex illis emptas, ac etiam libros, ornamenta, & argentaria de redditibus prioris Episcopatus quæsita.*
17 *Bona empta per Prælatum ex fructibus, vel pecunia Episcopatus, an ipso iure transeant in dominium Ecclesia, an verò penes Prælatum, vel alium emptorem manere debeant, ostenditur.*
18 *Testari non potest Monachus in Episcopũ promotus.*
19 *Monachus factus Episcopus non exuitur à paupertatis voto, nec efficitur verus dominus redditiuum Ecclesiasticorum instar Episcoporum sacularium.*
20 *Monachus factus Episcopus quicquid acquirit, sua Ecclesia acquirit cum sola administratione.*
21 *Monachus factus Episcopus non potest post mortem de bonis disponere.*
22 *Monachus factus Episcopus in vita tam pleuè potest disponere, quàm amplè potest licitè Episcopus sacularis.*
23 *Licentiam concedere potest summus Pontifex Monachis Episcopis vt testentur.*
24 *Monachus Episcopus in obtinenda à Pontifice licentia ad testandum etiam ad opera pia duplex impedimentum tenetur explicare, alterum se esse Religiosum, alterum se esse Episcopum.*
25 *Licentia concessa Episcopis ad testandum non expirat, etiam re integra morte concedentis.*
26 *Licentia concessa Episcopis ad testandum non expirat vigore prædicta facultatis semel testamẽto facto.*
27 *Licentia testandi superueniens validum efficit prius testamentum absque ea factum.*
28 *Bona acquisita ab Episcopo Monacho post adeptum Episcopatum eo defuncto non ad monasterium, sed ad Ecclesiam cuius est Episcopus, pertinent, quamuis iure hareditario, vel donatione, aut propria industria, & labore post Episcopatum acquisita sint.*
29 *Monachus factus Episcopus ex Minorum Fratrum ordine dum vixerit habet ius succedendi parentibus, & agnatis, ac recuperandi bona vndecumque quæsita, in quibus ipso mortuo succedit sua Ecclesia à tempore confirmationis Pontificia, & num. 30.*
31 *Episcopus titularis acquirit Pontifici.*
32 *Donatio causa mortis quoad suum effectum & efficaciam accedit, & assimilatur vltima voluntati.*
33 *Donare potest Episcopus inter viuos etiam non modicè, & in profanos vsus.*
34 Cap. ad hæc, vers. viuentes, de testamentis, *declaratur.*
35 *Beneficiariis in ægritudine constitutis an liceat immoderatius facere donationes, ostenditur.*
36 *Patrimonium habens Episcopus an possit illud conseruare, & redditus Ecclesiasticos in vsus profanos expendere, ostenditur.*
37 Cap. Clericos 1. quæst. 2. *declaratur.*
38 Cap. illi autem 12. quæst. 2. *declaratur.*

IN principio nascentis Ecclesiæ, tempore scilicet Apostolorum, & in Ecclesia primitiua, omnibus fidelibus fuisse vitam communem, constat ex epistola Diui Clementis relata *in capite dilectissimis 12. quæst. 1.* propriumque fideles nihil habebant, sed cum ad Fidem conuertebantur, vendebant omoia, & pretium Apostolis offerebant, qui loculos habebant, vbi hæc reponebantur, vt suis, clericorumque necessitatibus prouiderent, *Act. cap. 2. 5. & 6.* D. Paul. 1 *ad Cor. 9.* text. *in c. habebat Dominus 12. quæst. 1.* Bellet. *disquisit. cleric. part. 1. tit. de bonis clericorum §. 1. num. 3.* † à qua communiooe primum laïci recedere cœperunt, deinde clerici multis temporibus retinuerunt (degebant enim vitam communem sub Episcoporum potestate) & in Episcopi administratione erant bona omoia temporalia, constat ex *cap. quia tua, & cap. scimus, 12. quæst. 1.* † cum enim postea à tempore Constantini mirum in modum crescerent Ecclesiæ bona, vt refertur *in cap. futuram 12. quæst. 1.* & clerici, ac si vita recessissent Episcopi, etiam minus fideliter, quæ offerebantur, dispensarent, prudenter Romani Pont. in quatuor partes bona omnia diuidenda constituerunt, vt vna Episcopo, secunda clericis, tertia pauperibus, quarta fabricæ Ecclesiæ applicaretur *in c. quatuor, & in c. de redditibus, cum seq. 12. qu. 2.* Post hæc tempora diuisis iam parochiis à Papa Dionysio, vt habetur *in cap. 1. 13 quæst. 1.* & recedentibus clericis ab illa communi vita, cœperunt singuli oblationes, atque decimas, & alia bona quæ ad Ecclesias sibi traditas pertinebant, sibi retinere. Deinde cum iam hæc fuerit in omnibus Ecclesiis præscripta consuetudo, Romani Pontifices eam comprobarunt, vt probatur *in capite nec numerus 10. q. 3.* atque ita decimæ, & oblationes pro Ecclesiastico stipẽdio, & loco quartæ sibi debitæ iuxta antiquam illam diuisionem singulis clericis in Ecclesiis sibi traditis relictæ sunt, cùm onere tamen reparandi fabricam, vt probat *cap. 1. de Eccl. ædific.* iunctis traditis à Cened. *ad Decretal. collect. 133.* 1 2 3

Ex quibus infertur resolutio ad illam difficilem quæstionem, an scilicet beneficiatij habeant dominium in fructibus suorum beneficiorum? In qua pars affirmatiua verior est, nam redditus beneficiorum assignant non in sustentationis stipendium, sed magis in stipendium laboris, vt satis probant auctoritates adductæ *in cap. clerici omnes 1. quæst. 2.* cum similibus; 4

constat autem eas portiones, quæ alicui assignantur in laboris stipendium, quoad plenum dominium eidem acquiri, vt apparet in stipendio militis pro militia, vel Doctoris pro lectione, & in multis aliis exemplificari etiam potest in distributionibus quotidianis, quæ dantur ministris Ecclesiæ ob laborem, vt ob illud seruitium, & ministerium, quod diuino cultui, ac diuinis Officiis impendunt, ita Rodoan. *de spol eccl. quæst.* 1. *numero* 27. Hinc in multis Iuribus beneficiarios fructus suos facere, vel non facere dicitur, quasi in eis dominium acquirant, vt in Conc. Tridentin. *sess.* 23. *de reform. capite* 12. *vers. præterea obtinentibus*, ibi, *quos ratione etiam præbendæ, ac residentiæ fecit suos, & versic. promisi autem*, ibi, *fructus non faciant suos, & sess.* 23. *de reform. capite* 1. *vers si quis autem*, ibi, *tunc pro rata temporis absentia fructus suos non facere*. Deinde pars hæc affirmatiua ex eo probatur, quia facta diuisione illa redditum Ecclesiasticorum in quatuor partes, omnes, quibus portiones illæ fuerunt assignatæ, earum dominium liberum ab omni onere sibi acquirunt, vt patet in pauperibus, licet enim ex sua parte aliquid eis superfluat, nemo dicet tenetur id aliis pauperibus erogare: & similiter in fabrica; est enim titulus diuisionis à lege, vel Superiore habitus sufficiens ad dominium transferendum, non minus, quam exemptio & similes, *libro* 1. *C. communia vtriusque*, cum similibus; igitur eum loco prædictæ quartæ subsequantur beneficiariis oblationes, atque decimæ pro Ecclesiastico stipendio, sicut illius habeant dominium, ita & huius facit auctoritas text, *in capite vnic. de cleric non resident. in* 6. ibi, *dominium non acquirant*. Ex quibus hæc sententia recipitur ab omnibus omnioribus, quam sequuntur, & etiam hodie communem esse testantur Couar *in capite cum in officiis num.* 4. *de testament.* Molin. *de primog l.* 1. *c.* 10. *num.* 34. Sarmi. *de redditibus Ecclesiast part* 4. *cap.* 6. Marsil. Colum. *eodem tract. capite* 34 *&* 35. Spin. *in speculo testament. in rubric. gloss.* 14. *num.* 7. D. Barb *in l. diuortio, in princip part.* 2. *num.* 25. *ff solute matrimon.* P. Malder. *de Iustitia, & Religione tit.* 4. *cap* 4. *disp.* 2. Lessi *eodem tract. libr.* 2. *cap.* 4. *num* 45. Molin. *tract.* 2. *disp.* 242. Nicol. Garcia *de benefic. part.* 1. *cap.* 1. *num* 5. plures per Cened. *ad Decret collect.* 12. *num.* 5. Gregor. XV. *decis.* 401. *numero* 1. Quamuis beneficiarios quoscumque solum esse cēsuarios horum bonorum, ita & vt necessaria sibi, & familiæ suæ habeant, quantum scilicet ad eorum victum, vestitum, cæterosque vsus congruos & necessarios sufficiat, reliqua in pauperes dispensent, mordicus defendere nitatur Nauar. *de redditib. Ecclesiast. quæst.* 1. *monit.* 10. *cum sequent.* quem sequuntur Menoch. *cons.* 66. *num.* 31. *& de arbitrar. casu* 433. *num.* 35. Paul. Comitol. *respons. moral. lib.* 1. Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.* 3. *q.* 74 *art.* 4. *versic. quinta ratio*, Hieron. Maiuacia *in resp. de spol. seu de fructib. numero* 33. *&* 34. *pag* 652. Valasc. *de partit capite* 36. *numero* 4. Cald. Pereira *de resolut. emphyt. capite* 15. *num.* 43. *& de empt. cap.* 16. *n.* 1. Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. decis.* 601. *numero* 2. *in prima edit. & resolut.* 526. *num.* 2. *in secunda edit.* Quæ quidem sententia affirmatiua primo loco relata adeò vera, & amplectēda est, vt propterea beneficiatus vanè, ac malè consumens fructus beneficij, nō teneatur ad restitutionem, quamuis peccet, & quidem mortaliter, non contra iustitiam, sed contra charitatem, seu misericordiam, si in notabili quantitate id faceret, & excessus esset magnus, prout resoluunt Mol. *de primogen. libro* 2. *capite* 10. *numero* 46. *& n.* 52. Zerol. *in praxi Episcop part* 1. *verb. clericus*, §. 10. Paul. Comitol. *dict. lib.* 1. *quæst* 71. & videtur tenere Rodoan. *dict. quæst.* 1. *à num.* 25.

Hinc colligitur falsam esse illorum opinionem, qui tenent Episcopos, ac alios beneficiarios non Monachos ideo testari non posse de acquisitis ex fructibus suorum beneficiorum, quia domini illorum non sunt, conuincimus enim ex supradictis; nam vera ratio est, quòd ideò Episcopi, & clerici de acquisitis intuitu suorum beneficiorum testari non possunt, quia à lege Canonica prohibentur *in cap præsenti, & in cap. quia sæpe, & in capite Episcopi* 12. *q.* 1. *in capite cum in officiis, & in cap. ad hæc, & in cap quia nos, & in c. relatum*, 12. *de testam & in Clement statutum, de elect.* neque valet argumentum, non potest testari, vel non potest alienare; ergo non est dominus probat text. *in leg. non ideo minus, ff de rei vendicat. libro pen. & per totum, C. qui testament. facere possunt & per totum, instit. quibus non est permissum facere testament.* explicat post multos Pinel. *in lib.* 1. *de bonis maternis, part.* 2. *numero* 1. *& num.* 5. Et confirmatur ex verbis illorum Iurium, quæ semper iuris prohibitionem denotant *dict cap cum officiis*, ibi, *antiquis Canonibus constat inhibitum, dict. cap. quia nos*, ibi, *nullum de iure possunt facere testamentum, dict. cap. ad hæc*, ibi, *de iure testari non possunt.*

Ex consuetudine tamen potest beneficiarius testa- 6
ri de acquisitis intuitu beneficiorum, quæ consuetudo est in Hispania quoad clericos Episcopis inferiores, nempe quod possint de illis testari, & in illis ab intestato consanguinei succedere; de qua consuetudine testantur Couar. *in d. capite cum in officiis num.* 9. Duen. *reg.* 366. *num.* 11. Nauar. *in man. cap.* 25. *n.* 129. *& de reddit. Eccles. q.* 3. *num.* 10 *& in apologia quæst.* 1. *monit.* 40. *& q.* 3 *monit.* 3 *& de spoliis clericorum*, §. 6. *num.* 6. Sarm. *de reddit. Ecclesiast. part.* 4 *cap.* 1. *num.* 8. Molin. *de primogen. lib.* 2. *cap.* 10. *num* 56. Crass *de success* §. *testamentum, q.* 34 *n.* 9. P. Molin. *de iust. tract.* 2. *disp.* 147. *vers. his explicatis.* Salzed. *ad Bern in pract. c.* 132. *lit. A, alias c.* 135. *in nouis edit.* Gam. *dec.* 315. *à num.* 6. D. Barbos. *in l. diuortio, in princ. p.* 2. *num.* 60. *ff. soluto matrimon.* Azor. *instit. moral. part. lib.* 7. *cap.* 9. *quæst.* 1. *& lib.* 8. *c.* 4 *quæst.* 4. Surd. *de aliment. tit.* 9. *q.* 12. *à num.* 1. Gutier. *pract. lib.* 2. *q.* 114. Valasc. *consult.* 163. *num.* 11. *& de partit. cap.* 35. *à n.* 7. Marta *de iurisdict. part.* 4. *casu* 24. *num.* 21. Castil. *quotidian. l.* 1. *de vsufructu cap.* 79. *num.* 7. *in fine*, Nicol. Garc. *d. part.* 1. *cap.* 1. *à n.* 8. Aloys. Ricc. *in collect. decis. part.* 5. *collect.* 1718. latè Rodoan. *de spol. eccles. q.* 4. *per tot.* vbi de cōsuetudine testandi, vel disponendi de fructibus, & rebus Ecclesiasticis, & *n.* 14. refert Carolum V. *anno* 1523. comitiis totius Regni, Pinciæ habitis *c.* 27. hanc consuetudinem vti bonam, laudabilem, ac legitimè inductam seruari mandasse plures per Cened, *ad Decret. collect.* 12. *num.* 2. & est apud Hispanos *libro fin. tit.* 8. *lib.* 5. *recopilat.* & apud Lusitanos Ordinatio Regia *lib.* 18. §. 7. quæ consuetudo approbata est per Rotam *in vna Palentina fructuum Archipresbyteratus de Portillo* 26. *Februarij* 1580. coram *Cardin. Lancelloto sent.* relata per Garci. *dict. cap.* 1. *num.* 12, & in tota Gallia eandem esse consuetudinem referunt Rodoan. *d. q.* 4. *num.* 14. *in fine*, Anton. de Lestang. Præs. Tholos. *en ses Arrests de Tholose, arrest* 5. *num.* 6. 7. 23. Chopin. *monast. lib.* 2. *tit.* 2. *n.* 13. *in margarita tit.* 3. *n.* 9. nisi comparata bona sint sub nomine, & ad opus Ecclesiæ, Ludouic. Charond. *respons. lib.* 7. *c.* 127.

In assignanda differentiæ ratione, quare Episco- 7
pi de acquisitis intuitu Ecclesiæ secundum consuetudinem hodiernam testari non possint, & tamen reliquis beneficiariis consuetudo testandi facultatem generaliter concesserit, laborant Doctores: alij enim eam assignant, quod Episcopi speciali iustitiæ præcepto teneantur pauperibus superflua erogare;

alij

alij inter habentes, & non habentes administrationem distinguunt, qui omnes iuxta supradicta non sunt audiendi. Gam. verò *d. decis.* 313.*num.* 10. eam esse inquit, quia clerici Episcopis inferiores introduxerunt consuetudinem suis Prælatis scientibus, & consentientibus, Episcopi autem sine scientia Summi Pontificis, qui consuetudinum particularium nō habet notitiam, *cap. 1. de constit. lib.* 6. Quæ ratio minimè defendi potest, si aduertas consuetudines rationabiles, & præscriptas vim, & auctoritatem accipere à legibus, seu Principe, dum hanc vim consuetudini deferunt, vt legem possint vincere, non autem esse necessariam specialem in quauis consuetudine legis, vel Principis approbationem, notant contra *gloss. vltimam, ibi*, Abb. & Doctor. communiter *in cap. vltim. de consuetud.* vt post Roch. testatur Couar. *in reg. possessor. 2. part. in princ. n. 9. vers. tertio*, & multi, quos copiosè refert Duen. *reg.* 141. multóque minus inferiorum Prælatorum scientia necessaria est, cùm licèt velint hanc vim consuetudini tribuere, non possint, ex notatis *in c. quod super his, de maioris.* cum multis, de quibus Duen. *reg.* 250. Bernard & Salzed. *reg.* 228. Falcon. *reg.* 423.

8 Quare facilis ratio illa potest esse, quis in Prælatis Ecclesiarum Cathedralium, qui sunt Episcopi, & similes, statutum fuit vt obuenientia tempore vacationis ad futurum successorem pertinerent, vt probant text. *in cap. quia sapè, de elect. lib.* 6. *Clement. statutum, eod. tit.* Couar. *in cap. relatum 2. num. 3. de testament.* Surd. *cons.* 33. *n.* 23. *lib.* 3. Nicol. Garc. *de benefic. p. 2. cap. 1. num.* 89. Noguerol me citato in hoc loco *tom. 1. alleg. 26. num.* 9. D. Barbos. *d. part. 9. n.* 59. licèt in Hispaniæ Episcopatibus regulariter fructus mensæ Episcopalis pro vacationis tempore ad Cameram Apost. spectent, Nicol. Garcia *de benef. par. 5. c. 2. num.* 91. Duran. *Rota decis. 314. num. 2. part.* 2. idque in reliquis omnibus beneficiariis statutum fuit, sub illa tamen differentia, quod in Episcopis, & similibus contraria consuetudo reprobatur *in dict. cap. quia sapè, & in d. Clem. statutum*, in aliis verò inferioribus expressè approbatur *in d. cap. præsenti*, nam vt suprà dixi, consuetudines ex legis prohibitione vires accipiunt, nimirum si in Episcopis, & similibus consuetudo non induxerit, vt testari possint de quæsitis intuitu Ecclesiæ, sed adhuc in illis sunt in viridi obseruantia Sacri Canones, qui sic relicta iubent successori reseruari, in clericis verò inferioribus contrarium induxerit: & confirmatur, quis licet valde controuersum sit inter scribentes an noua consuetudo valeat introduci, quando per legem aliquam in specie reprobata reperitur? Verior & receptior sententia est non valere, nisi noua causa proponatur, ex qua rationabilis reddatur, nulla autem apparet ratio noua, quare oportuerit contra *dictam Clement. statutum*, cum similibus, quæ hanc consuetudinem improbant, de nouo eandem introducere.

9 Ex hucusque dictis iam infertur de bonis intuitu Episcopatus, tam verè, quàm præsumptiuè quæsitis Episcopum testari, & præter Ecclesiam vllum facere hæredem non posse propter legis humanæ prohibitionem, *cap. 1. cap. ad hæc, cap. quia nos, de testam. c. Episcopus* 12. *q. 1. auth. licentiam, C. de Episc. & cleric.* Molin. *de primog. l. 2. cap. 10. num.* 27. Gabr. Pereira *Lusit. decis.* 75. *n. 1. & decis* 95. *num.* 7. De aliis verò patrimonialibus, atque aliunde, non autem contemplatione Ecclesiæ, acquisitis, liberè testari valet, ac de ipsis maioratum facere, *cap. sint manifesta, ibi, sicut voluerit* 12. *q. 1. cap. fixum* 12. *q* 5. *auth. licentiam, C. de Episcop. & cler.* Molin. *d. lib. 2. cap. 10. num.* 17. Marta *de iurisd. part. 4. casu* 54. *num.* 3. Cardos. *in praxi iudicum, verb. Episcopus, num.* 55. Item de bonis, quæ suo labore, & industria acquisiuit, quamuis ratione Ordinis, non tamen prætextu Episcopatus, vel honorum Ecclesiæ: qualia sunt, quæ Episcopus acquisiuit, quatenus Vice-Rex, vel ab illis cæteri qui ad Ordines promouentur, stipendium, & illud quod Cardinales accipiunt à Rom. Pont. ratione Cardinalitij galeri, vt vocant, ita Doctor. communiter *in authent. licentiam, C. de Episcopis, & Cleric.* Couar. *in cap. 1. de testament. num.* 11. Azor. *d. tom. 2. lib. 4. cap. 3. quæst.* 6. nouissimè Diana *moral. resol. part. 5. tract. 2. de potest. & priuileg. S. R. E. Cardinalium resol.* 50. Nauar. *de redditib. q. 1. mon. 19. num.* 1. Clar. § *testam. q. 27. n.* 3. Molin. *l. 2. cap. 10. num. 27. &* 51. D. Barbos. *in l. diuortio part. 2. ff. soluto matrim. num. 66. &* 67. Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. p. 3. cap. 3. num. 1. &* 2. Emman. Sà *verb. Episcopus num.* 31. Decian. *respons. 80. tom.* 4. me citato *in hoc loco* Alxed. *d. part. 1. cap. 14. num. 4. & num.* 45. Rodoan *de spol. eccles. q. 3. 9. & in hac materia num.* 12. vbi quòd possunt testari de illis, quæ sibi offeruntur pro ordinationibus, Crass. § *testament. q.* 57. *num.* 3. Et adde Prælatum de fructibus beneficij, qui sibi ex propria parcimonia obuenerunt, posse disponere sicut de bonis propriis patrimonialibus, Sot. *de Iustit. lib. 10. q. 4. art. 4. col. 4. vers. cum ergo*, Nauar. *de reddit. eccles. q. 1. mon. 23. n. 2. & 4. vers. quæ ratio* Molin. *d. disp. 146. vers. contrarium, ibi, tertio quoniam*, Gregor. XV. *decis.* 101. *num.* 6. Molin. *de primog. lib. 2. cap. 10. num.* 50. vbi ait quòd Episcopus potest pro suæ voluntatis arbitrio liberè expendere de fructibus Episcopatus, qui iuxta dignitatem suam sibi pro sustentatione propria, atque familiæ necessarij sunt, tanquam de aliis rebus, quas sua industria acquisiuit, D. Barbos. *in d. l. diuortio, in princ. p. 2. n.* 68.

Dum Matriti essem fui interrogatus de occurrenti casu, verùm scilicet Prælati Occidentalium Indiarum, ad libitum tam viui, quàm morientes disponere possint de tertia parte, quæ ex redditibus decimalibus Episcopatuum vacantium Rex noster successori concedere solet, tanquam de aliis suis bonis patrimonialibus, vel quasi? In qua quæstione doctissimus D. Ioannes Solorzano *de Indiarum iure tom. 2. l. 3. cap. 10. num.* 78. meritò resoluit affirmatiuè, quia non iudicantur bona Ecclesiastica, sed potius Regia quædam donatio; & addit sic responsum fuisse per Sacram Congregat. Cardinalium ad dubitationem recolendæ mem. D. Toribij Alphonsi Mogrouejo Archiepiscopi Limani. Et ita practicatum fuit sæpè sæpius; cuius doctissimi viri resolutio his potissimū nititur fundamentis. *Primò*, quia vocantur bona patrimonialia, quæ acquiruntur à Principe titulo habili, etiamsi obtineantur contemplatione dignitatis, seu status Episcopalis, aut Clericalis, Zabarel. *in cap. fin. de pecul. cleric.* Feder. de Senis *cons.* 10. Calderin. *cons. 1. de pecul. cleric.* Filliuc. *tom. 3. de statu cleric. tract. 43. de spoliis Ecclesiast. cap.... num.* 15. ibi, *dico quartò. Bona quæcunque, quæ Ecclesiasticis donantur, vel relinquuntur rationabili ex causa, etiamsi ad id dignitas, vel status clericalis concurrat, vt conditio sine qua fortasse donata ac relicta illa non fuissent, ipsorum propria sunt, & quasi patrimonialia*, &c. *Secundò*; quia quæ à Sede Apostol. aliquibus Cardinalibus in subsidiū expensarum conferuntur quotannis, quo se decentius sustentent, & quæ idem Summus Pontif. interdum in expensarum subsidium tribuit Episcopo, & his similia, patrimonialia, vel quasi patrimonialia censenda sunt, Nauar. *in tract. de redditib. Ecclesiast. quæst. 1. monitu.* 39. Molin. *de Iustit. tract. 3. disp.* 12. *Tertiò*, quia quæ clerici, & Episcopi acquirunt, seu lucrantur ex distributionibus quotidianis suorum Canonica-

tuum intercessendo diuinis Officiis, vel prædicando, Confessiones audiendo, Missas celebrando, mortuos sepeliendo, Sacramenta administrando, visitando, seu sententias proferendo in causis coram se vertentibus, ac in illis laboriosis actibus, habentur tanquam bona patrimonialia, & vti talia ad hæredes transeunt, libereque de illis disponere possunt, Nauar. *d. monitu* 39. Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. parte* 3. *cap.* 3. *num.* 14. Moneta *de distribut. quotid. part.* 3. *quæst.* 1. *n.* 21. Ceuall. *commun. contra commun. q.* 672. Filliuc. *d. tract.* 43. *cap.* 4. *num.* 14. Felician à Vega *ad cap. si clericus* 5. *num.* 17. *cum sequentibus, de foro compet.* Solorzan. *d. cap.* 10. *num.* 75. & 76. *Quareo*, quia cum fructus huiusmodi ea donatione, seu concessione Regia Prælatis acquirantur, non sunt iam vt tales censendi, nec appellatione fructuum comprehenduntur, ad not. per Franch. *dec.* 172. Stephan. Gratian. *discept. forens. tom.* 2. *c.* 399. *n.* 25. Vnde Oldrad. *cons.* 129. quē referunt Ias. *n.* 8. & D. Barbos. *n.* 6. *in l. diuortio* §. *quod in anno, ff. soluto matrim.* tenet quòd in locatione fructuum cuiusdam Archidiaconatus, non veniunt quæ extra ordinem præstabantur Archidiacono in primo intuitu.

11 Et vt scire possis quando bona censeantur intuitu Ecclesiæ acquisita, sequentes distingue casus. Aut enim constat Prælatum habuisse bona tempore suæ promotionis: aut constat quòd non habeat: aut sumus in dubio. *Primo* casu non intuitu Ecclesiæ, sed personæ quæsita censentur, cum præsumatur pro possessore, & contrarium intendendi incumbat onus probandi: & deinde, quia in his terminis pro Ecclesia nulla, & pro ipso Prælato non parum probabilis detur coniectura, cum constet bona illa tam multò ante Episcopatum fuisse penes eundem, text. *in d. cap.* 1. *de testament.* ibi, *quod eum ante Episcopatus Ordinem*, *d. cap. de Syracusana*, ibi, *vniuersa sua Episcopatus quæsita tempore Ecclesiæ suo dominio sociaret*, quasi longè aliud in quæsitis ante Episcopatum esset resoluen-

12 dum. † In secundo verò casu, quando tempore promotionis constat nihil habuisse, pro Ecclesia præsumendum est, quod intuitu illius fuerint quæsita. text. *in d. c.* 1. dum probat nulla Episcoporum bona posse ab aliis detineri, nisi illa solummodo, quæ Episcopus ante Episcopatum propria habuisse constiterit, Rodoan. *quæst.* 9. §. *quia*, *num.* 40. ergo cùm exceptio firmet regulam in contrarium, fatetur omnino oportere omnia quæsita post Episcopatum præsumi intuitu Ecclesiæ quæsita, interim dum aliud legitimè non probatur: iuuant maximè vltima verba eiusdem text. ibi, *vel in Episcopatus Ordine prædictum Episcopum acquisiuisse*. &c. *d. cap. de Syracusana*, *c.* 3. *de peculio clericor.* ibi, *post dies consecrationis*, gloss. *verb. probentur*, per text. ibi *in authent. de Ecclesiast. tit.* §. *interdicimus, collat.* 9. gloss. *verb. Prælatos* per text. ibi *in Authent. licentiam, C. de Episcopis, & Cleric.* gloss. *verb. morientium, in cap.* 2. *de success. ab intest.* Abb. *in d. cap.* 1. *notab.* 6. & ibi Couar. *num.* 6. comminatis, vt per Clar. §. *testamentum*, *quæst.* 27. *vers. sed quid* Menchac. *illustr. c.* 103. Bellet. *disquisit. cleric. parte* 1. *tit. de bonis cleric.* §. 2. *n.* 3. Menoch. *cons.* 195. *à princ.* Gam. in casu notabili *dec.* 313. *num.* 2. † Tandem in tertio casu, quando sumus in

13 dubio, quia neque constat bona inuenta penes Prælatum fuisse quæsita ante, vel post Episcopatum, tunc etiam pro Ecclesia præsumendum est, quod illius intuitu fuerint comparata, text. optimus *in d. cap.* 1. ibi, *vel in Episcopatus Ordine prædictum Episcopum acquisiuisse*, si consideres æquiparationem, quam text. facit de bonis quæ erant Ecclesiæ ante Episcopi consecrationem, & de illis, quæ in Episcopatus Ordine Episcopus acquisiuit, ad effectum vt vtraque in Ecclesiæ dominio conseruentur, priora, quia realiter ad ipsam Ecclesiam pertinēt, posteriora verò, quia saltem præsumptiuè, *d. c.* 3. *de peculio clericor. c. res in Episcopatu* 12. *quæst.* 2. Crass. §. *testamentum*, *q.* 34. *n.* 2. Menoch. *d. casu* 203. *num.* 3. Cened. *ad Decretal. collectan.* 143. *num.* 2. Camil. Borrell. *in summa omnium decis. tom.* 1. *tit.* 6. *num.* 55. Mart. *in sum. successión. legal. tom.* 1. *part.* 3. *quæst.* 13. *art.* 5. *n.* 19. *cum sequentibus, & part.* 4. *quæst.* 1. *art.* 3. *n.* 29. & 33. me citato *in hoc loco* nouissimè Petrus Diaz Noguerol. *allegationum Iuris tom.* 1. *alleg.* 26. *n.* 16. latè Gregor. XV. *decis.* 87. *num.* 11. & 12. vbi resoluit quòd in persona, præsertim Religiosa & paupertatem profitente, bona censentur potius acquisita ex bonis Ecclesiæ per ipsum administratis, Rodoan. *de spol. Ecclesiast. quæst.* 9. §. & *quia*, *num.* 43. vbi ait quòd quando non apparet de tempore, & titulo acquisitionis, præsumitur pro Ecclesia, Tiber. Decian. *tom.* 4. *resp.* 80. *n.* 1. *cum seqq.*

Si verò constet de tenuitate beneficij, & de bonis, 14
ac diuitiis propriis clerici, bona, quæ reperta fuerint, potius præsumi debent quæsita ex bonis clerici, quàm Ecclesiæ, Abb. *in c.* 3. *num.* 3. *de pecul. cleric.* & *in cap. cum esses*, *num.* 24. *de testament.* Couar. *in cap.* 2. *num.* 10. *eod. tit.* Bero. *cons.* 7. *n.* 7. *volum.* 2. Rota *diuers. part.* 1. *dec.* 582. *num.* 7. & 10. Beller *d. tit. de bonis cleric.* §. 6. *n.* 8. optimè Rodoan. *de spoliis Ecclesiast. quæst.* 15. *num.* 22. ibi, *Et dico æqualiter, quia vnum in hoc non debet prævalere alteri, ad hoc vt sit æqualis præsumptio, quia si patrimonium sit sufficiens ad acquirendum illa bona in totum, vel in partem, Ecclesia verò non, nec in totum, vel in partem, tunc est præsumptio pro hærede, & Ecclesia, vel Camera habet tunc probare, quia cessat præsumptio, c.* 1. *de pecul. clericor. cap.* 1. 12. *quæstion.* 4. *Vel est contrarium, quia Ecclesia erat opulenta, & efficiens ad acquirendum, patrimonium verò, vel industria personæ, erat tenue. & tunc est præsumendum pro Ecclesia, & habet locum præsumptio, cap.* 1. *præallegato: quia tunc si prætendat aliquid hæres, probare habet, quia omnis præsumptio est pro Ecclesia & Camera facienda. Si verò vterque erat sufficiens, putà Ecclesia, & patrimonium, & industria personæ, quæ hoc casu æquiparatur patrimonio, & est vt patrimonium, & succedit loco patrimonij, & tunc secundum plus & minus erit facienda diuisionis, ponderationis, & præsumptionis consideratio, & diuisio & præsumptio fiet secundum qualitatem vtriusque*, &c. Hactenus Rodoanus.

Vt igitur omnis in hac re dubietas tollatur, debet 15
Episcopus tempore, quo Episcopatum consequitur, inuentarium illarum rerum facere, quas ipse ea patrimonio, vel alio titulo comparauit, vt probat text. *in d. cap. de Syracusana* 28. *distinct.* ibi, *præsentis temporis habita veraci descriptione substantiam*, &c. *c. manifesta, cap. sine manifesta* 12. *quæst.* 1. post Specul. quem refert Cened. *d. collectan.* 145. *num.* 2. Abb. *in d. cap.* 1. *num* 9. *vers. tamen Episcopus*, me citato *in hoc loco* Alzed. *d. cap.* 14. *num.* 14. Quod si Prælatus non fecerit, præsumitur contra eundem nihil habuisse, & quod omnia intuitu Ecclesiæ acquisierit, vt in simili de hærede non conficiente inuentarium probat *auth. de hæred. & falcid.* §. *sancimus collat.* 1. *vers. patet*, Rodoan. *d. quæstion.* 9. §. & *quia num.* 41. vbi quòd præsumitur contra Prælatum omittentem facere inuentarium, & *num.* 42. quòd propter culpam Prælati defertur Ecclesiæ iuramentum in litem, faciunt notata per Decian *d. resp.* 80. *n.* 2. & 3. *tom.* 4. Alzed. *d. part.* 1. *c.* 14. *num.* 14. vbi *n.* 23. tenet Episcopum sæcularem, cuius Episcopatus apud infideles consistit, de omnibus bonis testari, & disponere posse, quia contra eum non est præsumptio, si acquisiuit ex redditibus Ecclesiæ, cum non percipiat ex ea redditus, Boët. Epo *de*

Iura

Iure prouentuum Ecclesiasticor. in comment. ad cap. 1. de testament. num. 108. vbi ait quemlibet Episcopum antequam rebus Ecclesiæ semet immisceat, iure teneri Inuentarium conficere bonorum propriorum, ne bona propria cum bonis Ecclesiæ confundantur ac misceantur, sed maneant omnino distincta semper, si deficeret hac in parte sibi Episcopus, manifesta nascitur præsumptio fraudis, ideoque cuncta præsumentur esse quæsita in Episcopatu, siue hæredes Episcopo mortuo bona arripuerint, eaque detineãt, siue Ecclesia, vel eius procurator ea possideat.

16 Episcopus translatus tenetur priori Episcopatui relinquere fructus iam perceptos, & res ex illis emptas; prout resoluunt Paul. *cons.* 337. *num. 6. lib.* 1. Alciat. *resp. 1. num. 49. lib.* 1. Sarm. *de redditib. part. 1. c. 4. in fine*, sequitur D. Barbos. *in l. diuortio, in princip. n. 52. cum sequenti, ff. soluto matrimon.* ac etiam libros, ornamenta, paramenta, & argẽtaria de redditibus prioris Episcopatus empta, Barbat. *consil. 20. num. 15. vers. & vidi hoc anno, volum* 3. quem refert, & sequitur Beller. *d. tit. de bonis clericorum* §. 8. *num.* 6. Mouentur *primò*, quia, vt supra dictum est, morte Episcopi conseruanda sunt in dominio Ecclesiæ omnia illius intuitu comparata, & futuro successori reseruanda. *cap. quia sæpe 40. de elect. lib. 6. c. vltim.* §. *porro, de officio Ordin. eod. lib.* sanè translatus, quoad Episcopatum à quo transfert, pro mortuo reputatur; vnde qui eidem succedit, non viuenti, sed defuncto quodammodo substituitur, *cap. in apibus*, §. *ecce vers. translatus, 7. q. 1. gloss. pen.* recepta *in cap. susceptum, 6. de rescript. in* 6. gloss *verb. morte, in cap si Episcopus, de supplend. neglig. Prælat. in* 6. gloss *verb. morti, in Clement. 1. vt lite pend.* Deinde suadetur ex *cap. manifesta*, 12. *quæst.* 1. ibi, *si Episcopo contigerit inopinatus transitus, res Ecclesiæ nullo modo possint minui, aut perire*, bonus text *in c. si quis iam translatus*, ibi, *nihil habeat commune cum priori*, 21. *qu.* 2. Denique quia translatus legitimè dicitur ille, qui Apostolicæ auctoritate transit, *d. cap. si quis, vers. aliud est, & per totum, de translat. Prælat.* Sanè Principis concessio in dubio, dum aliud non exprimit, nullum continet tertij præiudiciũ, *l. 2.* §. *si quis à Principe, ff ne quid in loco publico, c. super eo, 15. ad fin. de offic. deleg.* cum simılib. igitur translatio non debet operari præiudicium prioris Episcopatus. Quicquid contrarium velint VValdens. *de success. ab intest. parte 2.* § *furta, num* 11 Panor. *de potest. Capituli parte 2. quæst. 8. num. 28. vers. & adde*, Calderin. *cons.* 12 *de rebus Ecclesiæ*, prout omnes refert D. Barbos. *dict. num.* 52.

17 Vtrùm autem bona empta per Prælatum ex fructibus, vel pecunia Episcopatus ipso iure transeant in dominium Ecclesiæ, an verò penes Prælatum, vel alium emptorem manere debeant? Quæstio est ad præsens institutum non contemnenda; in qua para affirmatiua, quæ vera est, suadetur ex verbis text. *in d. cap. 1. de testament.* ibi, *in eiusdem Ecclesiæ dominio conseruetur.* quæ supponunt dominium iam quæsitum, illiusque conseruationem omninò procurandam, quasi eo ipso, quod sit empta, statim Ecclesiæ fuerint quæsita; bonus text. *in auth. licentiam, vers. cæteris, C. de Episcopis, & clericis*, si expendas Episcopum solummodo posse disponere de acquisitis ante Episcopatum, vel de illis, quæ sibi iure consanguinitatis vsque ad quartum gradum post adeptum Episcopatum obuenerunt, quibus duobus solummodo exceptis, cætera omnia dominio Ecclesiæ reseruantur: ergo non solùm redditus, & bona similis, sed etiam aliæ ex eisdem empta ipso iure in dominium Ecclesiæ transeunt, in quo conseruantur, *cap. inquirendum, de peculio clericor.* vbi gloss. *verb. comparauit.* Hanc igitur partem affirmatiuam sequuntur gloss. *verb. cõparauit, in d. cap. inquirendum*, gloss. *verb. non negabit in l. si vt proponis, C. de rei vendicat.* gloss. *verb constituutam, in l. penult. C. si quis alteri, vel sibi*, gloss. *verb. constrinxisse, in cap. Apostolicos, 12. quæst.* 2. post alios Couar. *in d. cap. 1. de testam. num.* 5. Tiraquell. *de priuileg pia causa, priuil.* 150. Xuar. *allegat. 28. n. 55. à princip.* Sarm. *de redditib. part. 5. cap. 2. à num.* 5. me citato Noguerol. *d. alleg. 26. num. 159. & 175.* Quamuis oppositum tueatur post Innoc. & Socin. ac Ioan. Andr. *in d. cap. inquirendum*, vbi Sicul. falsò communem dicit, Nauar. *in Apologia quæst. 1. mon. 37. & 66. & in c. non dicatis*, §. *1. n. 4. & §. 6. n. 4.*

18 Vnde a fortiori sequitur monachum in Episcopum promotum testari non posse, nam vltra rationes supra expensas in Episcopo non Monacho, viget & alia efficax in Episcopo Monacho, quia ab eo vota in religione emissa non laxantur, nec limitantur nisi quatenus illorum obseruantia obstat executioni muneris Episcopalis tanquam maiori bono, iuxta resoluta per me *part. 1. tit. 1. c. 4 à num.* 15. cum ergo teneatur voto paupertatis, post factum Episcopum ab eo non absoluitur, nec efficitur dominus redditũum Ecclesiasticorum, sed solũ administrator, quia abdicatio omnis dominij non obstat Episcopali muneri, dummodo talis Episcopus liberam habeat administrationem omnium bonorum Ecclesiasticorum, vt ea in quoslibet vsus decentes expendat,
19 † Quare Religiosum creatum Episcopum non exini à paupertatis voto, nec effici verum dominum redituum Ecclesiasticorum instar Episcoporum sæcularium, tuentur S. Thom. *quæst. 88. art. 11. ad 4. & q. 185. art. 4. ad 3. & in 4. sentent. dist. 38. quæst. 1. art. 1. quæstiunc. 1. ad* 5. gloss. *in cap. quorundam, verb. mendicantium, de elect. in 6. & in cap. vn. verb. legimus, 18. q. 1.* Nauar. *tom. 1. de regal num. 31. & tom. 2. num. 17. vers. quæstionis est, & de redditib. Ecclesiast. quæst. 1. mon. 9. n. 1. & mon. 11. n. 1. & mon. 52. num. 1. & cons. 15. n. 12. sub tit. de Regular. in antiq & cons. 6. num. 11. sub tit. de voto, in nouis*, Couar. *in d. cap. 1. n. 8. de testam.* Valent. *2. 2. disp. 10. quæst.... puncto* 8. Fulu. Pacian. *consil. 132. n. 35. & 57 volum. 1.* Henriq. *in sum. lib. 10. de sacram. Ordinis c. 32.* §. *5. & cap. 53.* §. *5. & lib. 12. de matrim. cap. 5.* § *5. in fine, & in com litt. H*, Graff. *in dec. aureis part. 2. lib. 3. c. 19. n. 87.* Molina *de primog. lib. 1. c. 10. num. 18.* alt. Molina *d. tract. 2. disp. 140. ad fin.* Surd. *de alim. tit. 7. priuil. 79. num. 99.* Tapia *in authent. ingress. verb. sua, cap. 6. num. 85. & verb ideoque, nec de his, cap. vni. num. 52. C. de sacrosanct. Eccles.* Fr. Emman. *in sum. tom. 2. c. 10. n. 4. & quæst. Regul. tom. 2. quæst. 58. art. 8.* Lessi. *de iustitia lib. 2. cap. 40 dub. 14. num.* 113. Suar. *de Relig. tom. 4. tract. 8. lib. 8. c. 16.* ex *num.* 4. me citato *in hoc loco* Alzed. *d. part. 1. c. 14. num.* 5. Azor. *instit. moral. part. 1. lib. 12. cap. 7. quæs. 2. vers. profectò hanc quamuis*, Petr. Ledesm. *in sum. 1. art. 2. tract. 55. c. 3. del stado de los Obispos conclus. 25. vers. digo lo tercero*, nouissimè Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 2. lib 6. c. 6. n.* 8. Barthol. à S. Fausto *d. lib. 6. q.* 190. me citato *in hoc loco* adden. ad Molin. *de primog. lib. 2. c. 10. n. 26. cum seq.* Sust. *de Regul. tom 4. tract. 8. lib. 3. c. 16. num.* 29. Tamburin *de iure Abbatum tom. 2. disp. 21. q.* 17. Marta *de success. Regali p. 4. q. 1. art. 4. n.* 13. Noguerol. *tom. 1. alleg. 26. num.* 156. Rota *dec. 548. num. 2. tom. 4. in posthumis Farin.* aliàs *part. 2. recentissim.* Quicquid velint Hurtado de Mendoça *de Fide, Spe & Charis. tom. 2. disp. 160. subsect. 3.* §. *64. vers. sed in aliquibus*, Anton. Diana *resol. moral. p. 3. tract. 2. resol.* 50. & alij per eos citati. Votum enim paupertatis non resoluitur per transitum ad Episcopatum in his, quę se cõpatiuntur cum Episcopali dignitate, & officio, consequenterque

quo non potest proprium habere, neque sibi acquirere, Abb. *in cap. cum olim, num. 7. de priuil. & in cap. clerici el. 2. in addit. in fine, de vita, & honest. cleric.* Rota *in d. Vffelen. hereditatis,* 24. *May* 1619. coram *R. P. D. meo Pirouano.* Nec ex administratione tali Episcopo à iure concessa (de qua Sanch. *lib. 7. c. 32. n. 62.* Campan. *in diuers. Iuris Canon. rubr. 12. cap. 54. num. 6.*) illi plenum dominium, & alienandi facultatem tribuere debemus, vt ab oppositis supponitur, cùm nuda solum bonorum post Episcopatum quouis titulo acquisitorum administratione fungatur, proprietatem autem Ecclesiæ, cui præest, proculdubio quærat, *d. cap. statutum, vers. postquam enim.* Molin. *d. c. 10 n. 28.* Pelag. *de planctu Eccles. lib. 2. cap. 24.* Fab. de Anna *d. consil. 45. num. 107.* Cened. *de pauper. Relig. dub. 4. 2. n. 5. & n. 31.* Campan. *d. rubr. 12. cap. 14. num. 8.* Gabr. Pereira *Lusit. dec. 75. num. 1. & 3.* Nam indubitata est differentia inter Episcopum à monachismo promotum, vel à clericatu; quòd iste omnia post Episcopatum sibi obuenientia iure sue hæreditatis, siue quouis alio ad eum, velut ad verum dominum pertinent, déque illis libere disponere potest, ille verò nudam tantùm habet administrationem ea munere Episcopali ipsi iniuncto competentem, Sanch. *d. c. 6. num. 8. & 10.* Nicol. Garcia *de benefic. part. 7. cap. 10. num. 89.*

20 Quod quidem adeò verum est, monachum scilicet creatum Episcopum habere solum administrationem omnium bonorum, vt nec de patrimonialibus, aut propria industria acquisitis liceat ei testari eo modo, quo id fit est Episcopis sæcularibus; quia paternam hæreditatem, & quicquid aliud vndecunque acquirat Religiosus Episcopus, acquirit suæ Ecclesiæ cum sola administratione, *cap. statutum, 18. quæst. 1. in fine,* Carol. de Graff. *de effectib. cleric. effectu 3 num. 125* Suar. *tom. 4 de Relig. tract. 8 lib. 3. cap. 16. num 14.* Molina *disp. 140 ad fin.* Azor. *d. lib. 11. c. 10. quæsit. 6.* Nauar. *tom. 4 de Regular. num. 6.* Fr. Emman. *tom. 2. quæst. 58 art. 6. tom. 3. quæst. 69. art. 4. & in sum. tom. 4. cap. 68. n. 4.* Bellet. *disquisit. cleric. part. 1. tit. de bonis cleric. §. 8. num. 8.* Sanch. *d. lib. 6. c. 6. num. 10. & d. lib. 7. c. 3. num. 1.* Rodoan. *de spoliis Ecclesiast. quæstion. 3. §. & in hac materia num. 15.* vbi ampliat etiamsi sit Cardinalis, & *num. 14.* dixerat Regularem non posse disponere de rebus post Episcopatum acquisitis etiam intuitu personæ, adden. ad Molin. *d. loco,* Læl. Zech *de Republ. Eccles. tit. de Regular. cap. 3. num. 14.* Gratian. *discept. forens. cap. 363. n. 25. tom. 2. & c. 880. num. 10. tom. 5.* Gabriel Pereira *Lusit. dec. 75. num. 1.* Francisc. de Sousa *d. libello à num. 15. vsque ad 30.* Cened. *de pauper. Relig. dub. 45.* Thadæ. Pirolib. *t. var. resol. cap. 8. num. 33.* Hieron. Roderic. *in compend. quæst. Regul. resol. 135. num. 5.* Mar. Cutell. *de donat. tom. 1. tract. 1. discept. 2. part. 3. n. 158. cum sequent.* me citato *in hoc loco* Alzed. *d. part. 1. cap. 14 n. 7.* Lezana *in sum. quæst. Regular. cap. 27. num. 5.* vbi etiam post Suar. *d. cap. 16. num. 15.* extendit ad Religiosum Religionis non succedentis in hæreditate, Noguerol. *d. alleg. 26. num. 157.*

Quamuis in dubio essemus, nisi constet alteri voluisse acquirere, Rota *in vna Vffellen. donat.* 28. *Iunij* 1610. coram Illustriss. Ludouisio, nunc Sanctissimo D. N. Gregorio XV. inter eius impressas *decis.* 401.

21 & antea *decis.* 409. *num.* 5. † Administratio autem morte finitur, ex qua testamentum incipit valere: ergo non esset integrum disponere post mortem, quod fit per testamentum. Graff. *d. cap. 19. num. 87. & 88.* Fulu. Pacian. *d. consil. 132. n. 53* Nau. *de reddit. quæstion. 1. mon. 9. num. 2. & quæst. 3. mon. 12. num. 1.* Henriq. *dict. libr. 10. cap. 33. §. 3. in fine, & §. 4.* Fr. Emman. *tom. 3. quæstion. 69. art. 4.* Sanch. *dict. cap. 6. num. 10.*

Vtrùm Regularis effectus Episcopus possit reuocare testamentum factum ante professionem? Vide *supra alleg. 99. num. 15.* vbi etiam an Religiosus qui ante professionem donauerat monasterio vel consanguineis, ea recuperet si ad Episcopatum promoueatur?

In vita verò religiosus beneficiarius, aut Episcopus, tam amplè potest disponere, quàm amplè potest licitè Episcopus sæcularis, Cardinal. *in Clement. 2. vers. sed & tales, not. 1. de vita, & honest. cler.* Nauar. *de redditib. Eccles. quæst. 1. num. 81. in prima edit. & quæst. 2. mon. 8. n. 2. & mon. 33. n. 1. in secunda edit. & consil. 70. num. 4. sub tit. de Regular. in antiq. & consil. 13. num. 4. sub tit. de statu monach. in nouis.* Mar. Cutelli *in tract. de donat. tom. 1. tract. 1. disc. 2. part. 3. n. 136.* Molfes. *d. consil. 1. num. 39.* Laurer. de Franchis *vbi supra quæst. 119.* licèt dubiè, Emman. Sà *verb. religio, num. 46.* Fr. Emman. *tom. 2. q. 8. art. 8.* Rota *dec. 216. num. 13. part. 2. in nouiss.* Graff. *part. 1. lib. 3. c. 5. num 43.* Anastas. Germon. *de indultis Cardin. §. regularia beneficia, num. 47.* Lorca *in 2. 2. D. Thomæ quæst. 32. art. 9. sect. 4. disp. 4. mem. 1. n. 31.* Granad. *in 2. 2. controuers. 3. tractat. 11. disp. 5.* Andr. Duualli *in 2. 2. tract. de eleemosyna quæst. 8. art. 5. in fine,* nouissimè Diana *moral. resol. part. 3. tract. 2. resol. 50. & par. 5. tract. 2. resol. 64. vers. notandum,* Less. *de iustit. lib. 2. cap. 4. dub. 3. num. 19. & c. 41. dub. 11. n. 93.* Molina *d. tract. 2. disp. 276. vers. Religiosus in conuentu,* Lezana *d. cap. 17. n. 6.* & tenuit Rota *in vna Vffellen. spoliorum, decimateria Febr.* 1609. coram *Illustriss. Ludouisio,* nunc Sanctiss. Domino nostro Gregorio XV. impressa per Farin. *decis.* 241. *num. 4. part. 2. recent.* & inter eius decisiones collectas per Beltramin. *decis.* 401. *num. 7.* eadem Rota *in Vffellen. hæreditatis* 24. *May* 1619. coram *Reuerendissimo Patre Domino Pirouano,* Alphons. de Leone *in tract. de officio & auctoritate Confessariorum part. 1. resol. 11. n. 178.* & nouissimè *de officio Capellani quæst. 4 in princip. n. 6.* me citato *in hoc loco* Noguerol *d. alleg. 26. n. 160.* 22

Potest tamen Summus Pontifex licentiam concedere etiam monachis Episcopis, vt testentur, idque in praxi seruari defendunt plures citati à Nauar. *in d. cap. non dicatis, à num. 57.* Dilect. *de arte testandi, tit. 1. cautel. 4. num. 12.* Ceuall. *quæst. 388. num. 63.* Molina *d. lib. 2. c. 9. num. 67. & cap. 10 num. 30.* Azor. *instit. moral. part. 1. lib. 12. c. 9. quæsit. vlt.* Fr. Emman. *dict. q. 69. art. 6. & 7.* plures per Sanch. *dict. tom. 2. lib. 7. cap. 7. à num. 47.* Decian. *d. resp. 80. n. 14. tom. 4.* Alzed. *d. p. 2. cap. 14. n. 24.* Quæ quidem licentia testandi concessa Episcopo intelligitur ad pias causas, non ad prophanos, licèt in concessione dicatur ad quoscunque vsus, si non exprimatur etiam ad prophanos, Nau. *in apolog. de reddit. quæst. 3. mon. 6. num. 2.* Molin. *de primogen. lib. 2. c. 9. num. 67. & cap. 10. n. 30. alt.* Molin. *tract. 2. disp. 147. & disp. 604. n. 4.* Alzed. *d. p. 1. c. 14. num. 38. vbi num. 39.* post Molin. *lonstam dict. c. 10. num. 30.* resoluit illum, licèt habeat licentiam testandi, ad quoscunque vsus maioratum instituere non posse, cùm licentia intelligatur ad vsus pios, & cùm maioratus sit ad prophanos, nihil prodest nisi in licentia disponendi ad prophanos licentia concedatur, & *num.* 40. cum eodem Molina *num. 50.* posse Episcopum affirmat maioratum tuta conscientia instituere de fructibus, qui iuxta dignitatem suam erant necessarij ad suæ familiæ sustentationem, & tamen genus suum fraudando consumere noluit, sed conseruare ad maioratum instituendum; addique Episcopum sæcularem dum viuit rectâ valetudine validè donare, aut maioratum instituere de bonis acquisitis, 23

quisitis,

quisitis, ex redditibus etiam ad prophanos vsus dummodo per contractum inter viuos irreuocabilem faciat, & possessionem tradat, licèt in hoc euētu eum grauiter peccare dicat. Circa hanc materiam de licentia vel dispensatione testandi Prælatis concessa latè agit Rodoan. de spol. Eccles. quæst. 7 per tot. vbi à principio tradit licentiam testandi concedi per viam iustitiæ, & per viam gratiæ, & in §. occurrit num. 15. tenet licentiam testandi concedi à Papa sine causa expressa, & num. 16. quòd quotidie per quemlibet obtinetur licentia pro qualibet summa testandi à Papa, & num. 27. quòd valet dispositio licèt non sit facta mentio de licentia, quia præsumitur testator voluisse vti facultate, quam habet, & num. 36. quòd licentia testandi non amittitur etiam si quis non testetur per decennium, & n. 70. quòd sufficit licentiam superuenire Monacho post conditum testamentum.

24 Vnde Religiosus Episcopus obtinens à Pont. licentiam testandi, etiam ad opera pia, duplex impedimentum tenetur explicare, vt dispensatio legitima sit: alterum se esse religiosum: alterum autem se esse Episcopum, quòd duplici hoc impedimento ad testandum affectus sit, Alzed. d cap. 14. num. 25. Catol. de Tapia in auth. ingressi C. de sacrosanct. Eccles. verb. ideoque cap. 1. num. 52. vbi ampliat in Cardinal. Episcopo, Sanch. d. lib. 6. cap 6. num. 11. tot enim dispensationes requiruntur quot sunt impedimenta, Surd. cons. 244 n. 4. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 15. n. 97. Gregor. XV. decis. 87. num. 6. Quod intelligendum esse in casu, in quo talis Episcopus vellet testari de bonis acquisitis intuitu Ecclesiæ, asserit nouissimè Lauret. de Franchis in controuers. inter Episcopum & Regulares quæst. 115. pag. 465. Sanchez eodem num. 11. quia si vellet de solis patrimonialibus, vel propria industria acquisitis per testamentū disponere, sufficit explicare se esse Religiosum, quia huic testandi facultati non Episcopalis status, sed solus Religiosus obstat, me citato in hoc loco Alzed. d part. 1. c. 17. num. 26. Addunt Couar. in cap. cum ex officiis, num. 8. de testam. & Granut. theoremate 13. Socin. iun. cons. 89. lib. 1. num. 33. Cuch. in instit. Canon. lib. 2. tit. 4. n. 96. Zech. de Republ. Eccles. tit. 3. de Cardinal. num. 9. priuil. 8. quòd licentia testandi à Papa Prælatis concessa morte Pontificis re integra expirat; ea ratione, quia hic actus odiosus est, & ideò
25 morte ipsius auctoris extinguitur. † Contrarium tamen verius est, vt tenent Nat. cons. 647. l. 4. Bursat. cons. 29. lib. 1. Nauar. in apologia quæst. 3. monitu 2 n. 3. Sanch. de Matrimon. lib. 8. disp. 28. num 82. D. Barbos. in l. diuortio, §. quod in anno, num 20. ff. soluto matrim. Fr. Emmanuel. q. 69. art. 6. Gonzal. gloss. 12. in princip. num. 31. Cened. canon. quæst. libro 1. quæst. 58. num. 21. Gig. de pension. quæst. 91. à num. 1. Megal. in promptuario verb. Cardinalis num. 10 nouissimè Diana moral. resol. p. 5. tract. 2. de potest. & priuileg. S. R. E. Cardinal. resolut. 54. post Gutier. & Sarmien. idem tenet Fagund. in quinque Ecclesiæ præcepta part. 2. lib. 8. cap. 8. num. 14. me citato in hoc loco Alzed. d part. 1. cap. 14. num. 28. & hanc opinionem sequutam fuisse Rotam Romanam in vna Placentina facultatis testandi, 24. Ianuarij 1578. coram Reuerendiss. Patre Domino de Rubeis, testatur Aloys. Ricc. in praxi aurea resol. 586. vbi etiam in eadem Rotali decisione dictum fuisse profitetur Episcopum, vigore facultatis testandi posse primum testamentum reuocare, & facere secundum, dummodo aliæ solemnitates requisitæ interueniant, reprobata etiam in hoc opinione Couar. dicto loco. Mouentur ex eo quòd in concessionibus gratiosis, prout distinguuntur à litteris iustitiæ, regula est receptissima morte concedentis, etiam re integra non finiri, l. vlt. ff. de constit. Principum, reg. decet. 16. de regul. iuris lib. 6. capite si
super gratia 9. de offic. deleg. eodem libro. vnde † cùm 26
facultas testandi sit concessio gratiosa, quamuis Princeps concedens re integra moriatur, expirare non debet, sicut regulare est in quacunque concessione gratiosa.

Nec denique expirat vigore prædictæ facultatis testamentum semel faciens, cum possit illud reuocare, & nouum toties, quoties sibi placuerit, condere, vt securè tuentur Sarm. de reddit. Eccles. p. 4. c. 4. à numero 5. Nauar. eodem tractat. quæst. 5. monit. 11. num. 22. D. Barbos. in dict. §. quod in anno, num. 19. in fine, cum sequenti; Peralt. in l. si quis, in princip. numero 94. ff. de legat. 3. Gutier. pract. lib. 5. quæst. 48. num. 7. Sanchez d. lib. 8. disp. 1. num. 17. Fr. Emman. d. quæst. 69. art. 5. Gonzal. dict. gloss. 11. num. 97. Ægid. de Coninck de Sacram. disp. 35. dub. 2. num. 18. Sim. de Prætis vbi sup. num 41. me citato in hoc loco Alzed. d. part. 1. cap 14. n. 37. quorum fundamentum potissimum illud est, quòd verba cuiuscunque dispositionis, quamuis maximè odiosæ, in dubio cum effectu sunt intelligenda, argum. cap. relatum, 4 vers. cùm igitur. de cleric. non resid. cum his, quæ Felin. in cap. inter cæteras, num. 8. de rescript. Hippolyt. in l. qui falsam, num. 84. ff. de falsis, Rebuff. in §. hoc sermone, limitat. 2. Sanè testamentū tunc dicitur cum effectu celebratum, quando morte confirmatur, & immobile perseuerat, cap. cùm Martha, de celebrat. Missar. & ideò non primum, sed secundum, cum quo testator moritur, dicitur, cum effectu testamentum, vt per se patens est; igitur quamuis prædicta testandi facultas odiosa sit, non est de prima vice solummodo, sed de illa, in qua testamentum plenum sortitur effectum, accipienda; eo maximè, quia intentio Principis concedentis fuit vtiliter eam facultatem elargiri ad effectum, vt vltima testantis voluntas perfectè ad executionem perducatur, sicut ille disposuit: vnde necessariò oportet intelligere de illa testamēti factione quæ adimpletur, & ad perfectam executionem perducitur, qualis est omnis, & sola illa, cum qua testator moritur.

Vnde etiam colligitur licentiam testandi super- 27
uenientem validum efficere prius testamētum absque ea factum, quia sufficiens est ad eius valorem, vt habilitas testandi adsit tempore mortis, à quo robur sumit, vt colligitur ex l si quis filio exhæredato, § irritum, vers. qua ratione, ff. de iniust. rupto; quare hoc non est extendere dispensationem, sed eam accommodare naturæ testamenti; quæ cum ea sit, vt nihil censeatur consummatum vsque ad mortem, licentia superueniens adest ante testamenti perfectionem, & ideò nil mirum si trahatur ad tempus præteritum, quo confectum est, argum. leg. talis scriptura, 30. in fine, ff. de legatis 1. & l. iubemus, ff. de satisd. cogn. Igitur hanc sententiam in monacho de licentia Papæ testante sustinent Castr. in dict. leg. si quis filium, §. irritum num. 4. & ibi Imola numero 2. ac Bart. in fin. Anton. Gom. l. 42. Tauri num. 2. Nauar. com 2. de Regular. num 57. Tapia in authent. ingressi, verb. ideoque nec de his, cap. 1. numero 25. C. de sacrosanct. Eccles. Matiens. l. 3. gloss. 5. numero 4. tit. 4. lib. 5. nouæ recopil. Molina disput. 181. in fine Flamin. de resignat. lib. 11. quæstio 7. num. 90. Sanchez dict. tom. 2. lib. 7. capite 8. num. 60. Grass. de effectibus clerical. effectu 1. num. 191. Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 865. num. 15. Marchin. de sacram. Ordinis tract. 3. p. 1. cap. 28. num. 15. me citato Alzed. d. c. 14. num. 33. Marc. Anton. Genuens. in pract. Eccl. q. 40.

Et

Et quòd quando Papa concedit Cardinali, vel Episcopo licentiam testandi de fructibus beneficiorum, huiusmosi licentia se extendat ad testamentum iam factum, tenent Alex. & Imola *in l.ex militibus, ff. de militari testam* quos refert, & sequitur Aloys.Ricc.*in praxi aurea resolut.*294.*in fin.* Aduertit tamen.Sim.de Prætis *de interpret.vltim. volunt.tom.*1.*lib.*2.*dub.*1.*interpret.*1.*solut.*4.incip.*Inhabilis qui tempore.à num.*64. quem refert Alzed. *d.p.*1.*c.*14.*n.*34. quod ad maiorem securitatem postquam licentiam testandi acceperit, debet coram notario, & testibus per scripturam declarare quod virtute talis licentiæ confirmat testamentum antea factum.

, An autem facultas testandi concessa Episcopo extendatur ad codicillos? Vide Rodoan. *de spol quæst.*6. *num.* 12. Iacob. Anton. Maur. *allegat.* 13. *num.* 6. Alzed. *d. cap.* 14 *num.* 31. Marc. Anton. Genuens. *in practicab Eccles.q.*468.*n.*2. vbi resoluit non extendi, & antea *num.* 1. tenuit licentiam testandi concessam Episcopo intelligi de his bonis tantùm, quæ supersunt solutis, debitis, & reseruatis his, quæ sunt necessaria Ecclesiæ vacanti pro seruitoribus & ministris, ac incumbentibus oneribus vsque ad nouos redditus supportandis. Et quòd Episcopus vigore licentiæ obtentæ ad testandum non possit in vita disponere, tenent Molfes.*cons.*14 *n.*6 post *tom.* 2. *consuet. Neapol.* adden.ad Molin. *de primog. l.*2.*c.*10. *num.* 30.*in fine.*

Verùm si Episcopus decesserit non condito testamento, licet haberet licentiam testandi, nihil prodest ad hoc vt bona Ecclesiæ, vel Cameræ non applicentur, nisi in licentia cautum sit quod si non condito testamento decedat, succedant proximiorea ab intestato. Ita Franc. Leo *in praxi fori Eccles.p.*3. *cap.*3. *num.*10. Anell. Amatus *cons.*1. *num.*52.*vol.* 1. quos refert Alzed. *d. part.* 1.*capite* 24. *num.*29. vbi *num.* 30.ex Menoch. *de arbit. casu* 203.*num.*36. subdit quòd si in aliqua Ecclesia priuilegium sit quod eius Episcopus possit tempore mortis disponere vsque ad summam centum, si impetrat licentiam testandi, tenetur exprimere, ac facere mentionem de primo priuilegio.

28 Quo non obtento priuilegio indubitati Iuris est acquisita ab Episcopo monacho post Episcopatum adeptum ab eo administranda esse, dum superstes fuerit, & eo defuncto non ad monasterium, sed ad Ecclesiá, cuius est Episcopatus, ea pertinere, vt probat text.*in cap. vnic.*18 *quæst.*1. vbi gloss. *verb.legitimus.* resoluont D.Thom. 2.2.*quæst.*188.*art.*8. *ad* 3. Abb. *in cap. fin. num.* 3. *de Regularib.* Sot. *de instit. lib.*10.*quæst.vlt.ad* 3.Lezana *d.cap.*17.*num.*12. Quod quidem verum est, quamuis iure hæreditario ea bona post Episcopatum acquisita sint, Molin.*d.tract.*2. *disp.*140.*in fine*, Lessi. *d.lib.*2.*cap.*41.*dub.*11.*num.*92. Fr.Emman. *tom* 2 *quæst.*38.*art.*7. atque idem dicendum est de acquisitis donatione, Lessi. *loco proximè citato*, Azor. *part.*1.*lib.*12.*c.*10.*quæs.*6. & propria industria, ac labore, Couar. *in cap.*1.*num.*19 *de testam.* Lezana *d.cap.*27.*num.*12. Azor.*d.quæs.*6 Fr.Emman. *d.q.*18.*art.*6.

Episcopo autem negligenti bona hæreditaria, vel renuntianti, succedit Ecclesia proprietaria ex dispositione *cap.statutum* 18. *qu.*1. & pro ea Capitulum potest agere dum tractatur de præiudicio Ecclesiæ & Episcopatus, vt per Innoc. *in cap dilecti in* 1. vbi Abb.*num.*3.*de maior.& obed.*idem Abb.*in capite cùm olim. col.*3.*num.*2. & Felin. etiam *num.* 2. *de testibus* Rota *in d. Vrsselen. hæreditatis* coram *R. P. D. meo Pirouano.*

29 Procedit supradicta resolutio, etiamsi Religiosus ille Episcopus si ex Minorum Fratrum ordine, is enim factus Episcopus ius succedendi parentibus, & agnatis, administrandique bona vndecunque acquisita, dum via erit, recuperat, Bart.*in tract. Minorit. lib.*4.*dist.*4.*c.*3.Rota *in d. Vrsselen.hæreditatis*, coram *R. P. D. Pirouano.* quare ipsi mortuo succedit sua Ecclesia, Duen. *reg.*381. Tapia *dict. authent.ingressi, verb sua, cap.*6. *num.*87. Molina *dict. disp.*140. *vers. quando Religiosus Minor.* Azor. *dict. lib.*12. *cap.*10. *quæs.*6.*& cap.*13.*quæs.*3.Qui à tempore confirmationis Pontificiæ incipit Ecclesiæ acquirere, Fr.Emm. *in sum.tom.*2.*c.*70.*n.*6.*& quæst.regul.tom.* 3. *quæst.*69. *art.*4.

Episcopum verò titularem monasterio acquirere, ex eo quod nullam Sedem habet, tenent Sot.*d.quæst. vltim.art.vltim.ad* 3. Fr.Emman. *dict.art.*4.*in fine.* Sà *verb. Religio,num.*32. Alij autem dicunt per se, & ex vi Iuris adquirere illi Ecclesiæ, cuius titulum habet; quia verò non possunt illi cum effectu applicari talia bona, in opera pia dispensanda esse: ita Suar. *tom.*4. *de Relig.tract.*8.*lib.*1.*cap.*17. *num* 3. Lezana *d.cap.*17. *num.*13. Sed verius est † eum acquirere Pontifici, quia solutus est omninò à Religionis obedientia, subestque immediate Papæ, Azor. *dict. cap.*10.*quæs.*7.*in fine.*me citato *in hoc loco* Alzed.*dict. part.*1.*cap.*14.*num.*12.Sanch. *d.lib.*7.*cap.*32.*num.*68. Layman. *in Theologia morali lib.*4.*tract.*5.*c.*7.*num.*18. Bonacin. *de clausura monial.q.*2.*puncto* 9.§.4.*diffic.*2. *n.*16.*ad fin* Noguerol.me citato *in hoc loco d.alleg.*26. *num.*199. 30 31

Cùm donatio causa mortis quoad suum effectum, & efficaciam accedat, & assimiletur vltimæ voluntati, licet quoad modum, & ordinationem contractui comparetur, vt probat gloss. *verb.legatum,in l.*2. *princip. ff. de dote præleg.* quam Doctores passim sequuntur vt per Clar.*verb.donatio quæst.*3.Card.Mantic. *de coniect.lib.*1.*tit.*12.*num.*1.*in princ.*Fusar.*de substit quæst.*682.*n.*10.Surd.*de alim.tit.*8.*priuil.*22 *n.*26. Molina *de primog. lib.*1.*c.*11. *num.*16. Cardoso *verb. donatio,num.*61. ideò sicut Episcopi de bonis intuitu Ecclesiæ quęsitis testari non possunt, sic & donationem causa mortis de eisdem facere non valent. 32

Inter viuos tamen possunt saltem in exteriori foro donare, etiam non modicè, & in prophanos vsus, Molin. Theolog.*d.*48 *concl.*14 alt.Molin.*de primog. lib.*2.*cap.*10.*num.*33. Vnde Prælatus in sanitate potest primogenitum instituere, & talis institutio habet vim irreuocabilis donationis, quam de bonis & fructibus suę dignitatis Episcopalis non prohibetur facere, nam circa testamentum quoad omnia Prælatus ęquiparatur vsufructuario.gloss.*verb reseruari,in cap præsenti, de offic. Ordin in*6. latè Molin. *d cap.*10. *num.*33. Stephan. Gratian. *discept. forens.* *cap.*854. *num.*59. P. Molin. *dict tractat.*2 *disput.*148. *num.*3. vbi quod donatio, & institutio maioratus ad vsus etiam prophanos facta à Prælato inter viuos per contractum irreuocabilem dum prospera vtebatur valetudine in vtroque foro valida est, ex eo quia omnis alienatio, quam Prælatus inter viuos facit valida est, per eamque confertur ius, & transfertur dominium, illudque comparat accipiens, Rota coram Greg or. XV. *decis* 401.*à princ.* vbi quòd Prælatus per actus inter viuos potest de fructibus beneficij disponere. Verum si Prælatus ex sola familiæ conseruatione maioratum fecerit, licèt in foro fori id sibi permittatur, mortaliter tamen peccabit, nisi institutio facta sit in causam piam, vel relictum consanguineis sit moderatum, vel vbi Prælatus sibi subtrahit necessaria, & ea eis facit maioratum, vel si illum faciat ea stipendiis, & fructibus officiorum sibi 33

datotum

datorum à Principibus ſæcularibus, vt per Molin. *d. capite* 10. *num.* 48. *cum ſeqq.* Stephan. Gratian. *dict. cap.* 854. *num.* 59. *cum ſeqq* Intellige & declara huiuſmodi donationes inter viuos fieri debere ſtatim bonis & poſſeſſione dimiſſis, itaut nulla poſſit fieri vſusfructus reſeruatio ad fauorem donantis; donans enim cum tali reſeruatione dicitur donare poſt mortem, qua ſequuta ſumit effectum talis donatio, ideo non poteſt fieri per Prælatum, Iuxta *lib.* 2. *§ ſi pecaniam, ff de donat* Pott. *conſ.* 104. Roman. *conſ.* 26. *in princ.* Mandel. *conſ.* 4 *num* 8. *& conſ.* 173. *num.* 7. Stephan Gratian. *d. cap.* 854. *num.* 46. Rota coram Gregor. XV. *d. deciſ.* 401. *num.* 17. vbi refert quoddam Clementis VIII. Breue inualidans donationes factas in vita reſeruato vſufructu Epiſcopo donanti. Valle *in praxi Collector. part.* 1. *capite* 9. *à princip.* bene Solorzan. *de Iure indiarum tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 10. *num.* 88. *cum ſeqq.* Noguerol. *allegat. iuris tom.* 1. *allegat.* 26. *num.* 350. *cum ſeqq.* qui ad hoc referunt Motum proprium Pij IV. & Pij V.

34 Sed obſtat difficilis text. *in cap. ad hæc, verſ. viuentes, de teſtam.* quatenus probat beneficiarios viuẽtes, & in ęgritudine cõſtitutos poſſe facere moderatam donationem de bonis per Eccleſiam quæſitis, non per viam vltimę voluntatis, ſed intuitu eleemoſynę; cum enim ex dictis cõſtet illos dominos eſſe ſic acquiſitorum, & proinde de illis poſſe diſponere in quoſcunque vſus, excepta vltima voluntate, videbatur dicendum non ſolùm facere poſſe moderatas donationes, & eleemoſynę intuitu, ſed etiam non moderatas, & alio reſpectu præter eleemoſynam, quod tamen text. ille apertè negat. Quare Molin. *de primog. d. c.* 10. *n.* 40. *&* 42. intelligit text. non agere de bonis quæſitis à beneficiario intuitu ſui beneficij, ſed de bonis ipſius Eccleſię, quod non conuenit litteræ textus, neque id aſſerunt Doctores, quibus Molina hoc imponit. Nauarr. igitur *d. q.* 1. *monita* 81. & poſt eum Molina Theolog. *d. tract.* 2. *diſp.* 148. *n.* 6. reſpondet argumentum à contrario ſenſu, quod ex eo deducit, ſcilicet permittitur moderata donatio in infirmitate intuitu eleemoſynæ; ergo non moderata alio reſpectu prohibetur, admittendum non eſſe, contra rationes & Iuris fundamenta, quæ contrarium concludunt. Sed mirandum eſt negare Nauarrum hoc argumentum à contrario, in hoc text. cùm ipſe eam ſequatur ſententiam, quòd beneficiarij non ſint domini reddituum ſuorum beneficiorum; ea enim poſita rectè ſequitur argumentum. Textus permittit beneficiariis, qui domini non ſunt, moderatas donationes; ergo immoderatas videtur prohibere.

35 A communi igitur Doctorũ interpretatione non videtur recedendum, qui reſoluunt beneficiariis in ęgritudine conſtitutis non licere immoderatas facere donationes, neque alio reſpectu, quam eleemoſynæ propter præſumptam fraudis ſuſpicionem. Ita Abb. *in d. c. ad hæc, in fine*, Anchar. *num* 6. Imola & Couar. *ibi*, Sarm. *p.* 4. *cap.* 4. *numero* 6. Rota *in Arboren. ſpolij* 17. *Iunij* 1624. coram *Illuſtriſſ. Patriarcha Manzanedo.* Cùm enim beneficiarij de dictis bonis lege Canonica teſtari prohibeantur, qui in ęgritudine cõſtitutus maximas fecerit donationes, merito in fraudem legis prohibentis teſtamentum, cenſendus eſt facere donationem, vt in ſimili probat text. *in leg. filia mea, ff. ſoluto matr. & in c. de his, de ſepult.* aliàs illuſoria maneret legis Canonicæ prohibitio, cùm facilè clericus de bonis per Eccleſiam quæſitis, & de quibus per vltimam voluntatem diſponere non potuit, moriens iam ſe donare pronunciaret: & iuxta hęc intelliges doctrinam gloſſæ *verb. reſeruari, in d. c. præſenti*, dum beneficiarios in infirmitate cõſtitutos æquiparat vſufructuariis ad effectum ne poſſint teſtari de quæſitis per Eccleſiam, quę communiter recipitur ſecundum Molinam *d. c.* 10. *n.* 83. atque ita fit clariſſimum excepta diſpoſitione per viam vltimæ voluntatis, vel quando in fraudem legis prohibentis immoderatas donationes in ægritudine facit, beneficiarios poſſe in quoſcunq; vſus de redditibus ſuis diſponere; ideóque Pontificem ſolum inuenta tempore mortis præcipere vt futuro ſucceſſori reſeruẽtur, non verò viuenti Prælato idem pręceptũ imponere. Vnde defenſionem bonorum Prȩlati, vt conſeruentur Eccleſiæ & ſucceſſori, poſſe etiam ſpectare ad Regem in obſeruantiam legis Canonicæ tradunt Bobad. *in ſua politica lib.* 2. *c.* 18. *n.* 180. Gutier. *pract. l.* 2. *c.* 49 *n.* 3. D. Barboſ. *in l. hæres abſens, in princ. n.* 210. *ff. de iudic.* Cabed. *p.* 1. *deciſ.* 84.

Denique non abs re quæri poterit, an Epiſcopus 36
habens patrimonium poſſit illud conſeruare, & redditus Eccleſiaſticos in vſus profanos expendere? In qua quæſtione affirmatiuam partem ſequuntur Innoc. Abb & Doctores, vt per Dec. ibi, *num.* 6. *in cap. Epiſcopus, de præbend.* Felin. *in cap. poſtulaſti, num.* 6 *de reſcriptis*, refert plures, quos ſequitur Couarr. *in d. cap.* 1. *de teſtam. num.* 2. Sot. *de iuſtit. libro* 10. *quæſt.* 4. *art.* 3. Nauarr. *de redditib. quæſt.* 1. *num.* 78. Hoieda *de compatib. benefic. c.* 19. *num.* 45. Sarm. *eod tract. part.* 1. *cap.* 1 *num.* 18. Meuch. *Illuſtr. cap.* 105. *n.* 9. Menoch. *de arbitr. caſu* 145. *num.* 5. Molina *d. tract.* 2. *diſp.* 145. plures per Cened. *ad Decretal collect.* 33. *n.* 4. Bellet. *diſquiſit. cleric. part.* 1. *tit. de bonis cleric. §.* 1. *num.* 11. *& §.* 6. *n.* 7. *verſ. nam clericus.* me citato *in hoc loco* Alxed. *d. cap.* 14 *num* 43. Fr. Emman. *in ſumm. tom.* 4. *cap.* 68. *num.* 5. Marcel. de Mauro *alleg.* 63. *num.* 10. Rodoan. *de ſpol quæſt.* 9. *§. fin. num.* 37. *&* 9. Pro quibus *primò*
illud expenditur quòd † vnuſquiſque licite percipit 37
& expendit illud, quod ſuis laboribus, velut iuſta merces, deputatur, iuxta illud Pauli 1. *ad Timoth.* 5. *dignus eſt operarius mercede ſua, & Matt.* 10. *dignus eſt operarius cibo ſuo, &* 20. *voca operarios & redde, capite cum ſecundum,* 16 *in princip, de præbend.* ne aliàs ſequatur abſurdum, quòd vel cogatur quis propriis ſtipendiis militare, contra *cap. charitatem in fine* 12. *quæſt.* 2. vel cogatur de proprio facere beneficium, contra *cap. precaria, propè finem* 12. *quæſt* 2 refert *gloſſ. pen. in cap. vnico, de cler. ægrot. in* 6. Sanè redditus Epiſcopales debentur Epiſcopis, veluti merces ſuis laboribus deputata, bonus text. *in capite pen.* ibi, *clerici omnes*, & ibi, *ſtipendia ſanctis laboribus debita*, 1. *quæſt.* 2. *d. cap. cum ſecundum*, cum ſimilibus & hoc eſt quod voluit Caietan. 2. 2. *quæſt.* 185. *art.* 7. *ad* 3. dum inquit præbendam ſe habere vt proprium, clerici, vel Epiſcopi bonum: igitur ſi Prælatus habeat patrimoniũ, licite poterit, illo conſeruato, redditus Epiſcopales expendere,

Quamuis contrarium teneant Dec. *d. numero* 6. & 38
Barbat. citati à Couarr. *d. numero* 2. Syueſt. *in ſumm. verb. ſimonia quæſt.* 16. Adrian. *in* 4. *de reſtit. quæſt.* 32. Palud. *ibid. diſtinct.* 34. *quæſt.* 3. Maior. *diſtinct.* 24. *quæſt.* 21. *in fine* Quibus non multum opitulatur auctoritas Hieronym. *in cap. clericos* 1. *quæſt.* 2. ibi, *quibus parentum & propinquorum nulla ſuffragantur bona*; exploſa enim prima ſolutione, de qua per *gloſſ.* 2. *ibi.* & per Couarr. *vbi proxim.* affirmantes procedere de conſilio, confunduntur namque manifeſtè per *tex.* ibi. dum habet ſacrilegium committere illos, qui cum ſuo patrimonio ſuſtentari valeant, ſtipendia Eccleſiaſtica in ſuos vſus impendunt, quod tamen nullatenus commiſiſſent, ſi Hieronymus loqueretur de conſilio, iuxta reg. *capit. vltim. verſ. quod præci-*

pitur, ibi, *offerentis arbitrium* 14. *quaſt.*1.*gloſſ. in reg. nullas* 62 *in* 6.Planius ergo reſpondetur cum eadem *gloſſ.* & Couarruu. *d.numero* 2. *verſ. prima*, textum illum procedere attento tempore antiquo, quo bona Eccleſiæ erant ſolummodo deſtinata ad alendos pauperes Chriſtianos, & clericos egenos, vt ſatis inſinuat *caput certè* 12.*q.*1. aduertunt poſt alios Sot. *d.art.* 3. Sarm. *d.part.*1.*cap.*5.*num.*57. Nec etiam in contrarium facit text. *in cap. illi autem* 12.*quaſt.*1. *ad*
39 *finem*, † quia facilè reſpondetur procedere inſpecto eodem tempore antiquo, quo Eccleſia Catholica veluti nouum germē floreſcere incipiebat, & Apoſtolicis cōſiliis ita addicta, vt multitudinis Chriſtianorum eſſet cor vnum, & anima vna, omnia namque erant communia, nemo ſibi aliquid proprium vindicabat, *d.capite illi ad fin.* refert plures, quos ſequitur Couarr.*d. n.*2.*propè finem.*

40 Epiſcopus poteſt ſibi ſepulturam eligere vbicunque voluerit, etiā extra diœceſim, & extra remotos limites prouinciæ, & debent fieri expenſæ ex bonis ipſius defuncti, licet acquiſitis intuitu Eccleſię, Gemin.*conſ.*1.*numero* 5. Hieronym.Venero *de Examine Epiſcop lib.*4 *cap.*17. *num.*7. Alzed. *d.part.*1.*cap.*12. *numero* 46. vbi *num.*48. ſubdit quòd ſi moriatur non electa ſepoltura, debet ſepeliri in Eccleſia Cathedrali, & *num.*49. cum Sebaſt. de Medicis *de ſepultur. quaſt.*7.*num.*6. reſoluit; quòd ſi extra ciuitatem, vbi habet Sedem Epiſcopalem, moriatur, oſſa ad ſuam Eccleſiam Cathedralem reduci debent, & ſi fortè duos Epiſcopatus habuiſſet, quorum vnus alteri vnitus eſt, ſepelietur in Eccleſia Cathedrali, cui vnita eſt altera Eccleſia Cathedralis; nam illa vt principalis habetur: ſi duos Epiſcopatus diſpenſatiuè habuiſſet, in Eccleſia Cathedrali, vbi fere cōtinuò reſidebat: ſi fuiſſet alterius Epiſcopi coadiutor, in illius Epiſcopi Cathedrali, cui datos erat coadiutor; ſi extra propriam diœceſim, & in ciuitate alterius Epiſcopi, in Cathedrali illius ciuitatis.

Allegatio CXV.

Epiſcopus an teneatur ratam habere alienationem factam à prædeceſſore, quando Eccleſiam hæredem reliquit?

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus non tenetur ratam habere alienationem factam à prædeceſſore, cum Eccleſia relinquitur hæres.*
2 *Eccleſiæ nomine poteſt quis venire contra proprium factum.*
3 *Alienatio rerum Eccleſiaſticarum nulla eſt.*
4 *Alienationi inſtituentis prohibitio reſiſtit.*
5 *Qui ſub modo donat, non aliter vult donare cum effectu, quàm modo adimpleto.*
6 *Epiſcopum non teneri ratam habere alienationem prædeceſſoris, qui teneant.*
7 *Hæres prælati alienantis bona Eccleſiæ tenetur ſtare alienationi in quantum hæres eſt.*
8 *Hæres adeundo hæreditatem in quantum contrahat, & cum quibus?*
9 Cap. ſi quis Presbyterum in fine, de rebus Eccleſ. non alien. *declaratur.*
10 *Debita prædeceſſoris quando teneatur Epiſcopus ſoluere?*
11 *Officia quæcunque veluti notariatus Audientiæ Epiſcopalis expirant mortuo Epiſcopo, poteſt que nouus ſucceſſor illa concedere.*
12 *Epiſcopus non poteſt concedere furtum in præiudicium ſucceſſoris.*
13 *Officij datio, ſeu conceſſio quando fuit facta ab Epiſcopo ad vitam officialis cum conſenſu Capituli non poteſt reuocari à ſucceſſore.*
14 *Epiſcopus ſucceſſor non poteſt reuocare officia ſuæ Audientiæ conceſſa ab antiquo, & quæ ex diuturno tempore, & longa quaſi poſſeſſione poſſidentur.*
15 *Officia à Prælato defuncto conceſſa non poſſunt reuocari à ſucceſſore ſi confirmata ſunt à Summo Pontifice.*
16 *Officium collatum ſiue conceſſum à Prælato, tametſi concedatur cum clauſula Ad beneplacitum, vel ad libitum, ſeu ad voluntatem concedentis, non poteſt reuocari ab ipſo Prælato concedente niſi iuſta, & legitima cauſa interueniat.*

R o parte negatiua facit primò reg. 1
text. *in capite ſi quis Presbyterorum* 6.
in fine, *de rebus Eccleſiæ non alien.* vbi
gloſſ. *verb. perſonas*, *& in libro iubemus* 14 §. *ſane il* 1.*C. de ſacroſ. Eccleſ.* dum omnibus indiſtinctè Eccleſiaſticis perſonis, immò & ipſis alienatoribus repetendi, & reuocandi temerè alienata, obſeruant innumeri propemodum relati à Cened. *ad Decretal. collect.*17. *à numero* 2. quamuis enim nulli liceat nomine proprio venire contra proprium factum, *capite cùm ſuper* 8. *verſ. nec ipſi, de conceſſ. prabend.* iunctis latè adductis per Pinel.
in libro 1.*part.*3. *à numero* 81. *C.de bonis mater.* † no- 2
mine tamen Eccleſię, vel alterius, cui ius quæſitum eſt, rectè venire poteſt, vt ſatis conſtat ex mente plurium limitationum, quas congerit Pinel. *vbi proximè à numero* 83. igitur omninò videtur affirmandum liberum fore ſucceſſori temerè alienata reuocare, quāuis Eccleſia hæres fuerit inſtituta, aliter reſtringitur, & violentia infertur, reg. *d.capite ſi quis Presbyterorum*. Confirmatur hoc ipſum, quia quando alienatio nulla eſt, ex eo capite, quia lege prohibetur, liberum eſt alienatori reuocare. *l. quemadmodum* 7. *de agricolis & cenſ.libro* 11.*d* §.*ſanè*, *in fin.* cum his quæ Pinel. *d part.*3.*numero* 75. Peralta *in rub. de hæred.inſtit.numero* 79. plures, vt per D.Barboſ. *in leg.*
Lucius numero 20.*ff.ſoluto matrimon.* Planè † aliena- 3
tio rerum Eccleſiaſticarū in propoſito nulla eſt propter legis prohibitionem, vt ſatis deprehenditur ex decreto irritanti adiecto *in capite ſine exceptione* 12. *quaſt.*12. *capite nulli*, *& per totum*, *de rebus Eccleſiæ non alien.* latè Nauarr. *in repet. capite non liceat Papa* 12.*quaſt.*2. Couarruo. *libro* 2.*variar. cap.*17. *per totum* Sic alias poſſeſſor maioratus, qui rem ſubiectam reſtitutioni alienat, poteſt alienationem à ſe factam reuocare, poſt alios Tiraquell. *d. tractatu tit.*1.§.26. *gloſſ.*2.*numero* 6. Afflict. *deciſ.*240. *numero* 8. Peralta *d.loco num.*73. reſiſtit enim alienationi inſtituentis
prohibitio ad ſimilitudinē legis prohibentis. *Secun-* 4
dò † hæc eadem pars negatiua ſequēti comprobatur argumento. Multò magis, vel ſaltem æque offendit voluntatē donantis ille, qui modum donationi adiectum non adimplet, quàm ille qui cum hæres inſtituitur, non habet ratam alienationem factā à defuncto, ſeu quamuis Eccleſia, cui facta eſt donatio ſub modo, illum nō adimpleat, donatum non reuocatur: igitur quamuis Eccleſia hęres inſtituta non ſtet alienationi factę à defuncto, relicta hęreditas non reuocabitur, ac ſubinde non tenebitur ratam habere alienationē: maior ſuadetur ex eo quia † qui ſub modo donat,

donat, nō aliter vult donare cum effectu, quàm modo adimpleto, sicut & ille, qui Ecclesiam hæredem facit, non aliter vult quod hęreditas cum effectu acquiratur, quàm si hæres saltem tacitè polliceatur de adimplenda ipsius voluntate, *d.§.hæres*, & ita vtroque casu propter defectum adimplemēti deficit voluntas donādi, sicque datis paribus terminis vtraque similitudinis propositio in bono sensu vera est: minor ostenditur *ex capite verum 4. de condit. apposit.* cum his, quæ Couarr. *libro 1. variar. capite 14. numero 6. igitur*, &c. *Tertiò* facit text. *in capite 1. de testament.* dum ibi proponitur Ecclesia hæres instituta in tertia parte, nempe in quatuor vnciis, vt patet, & tamen neque pro ea parte tenetur successor ratas habere alienationes, quas fecerat Episcopus testator, cū quicquid alienatum est, reuocari iubeatur, patet ibi, *quidquid*, &c. quo pacto oponit Ant. *ibi n.8.*

6 His tamen non obstantibus, partem affirmatiuam tenet gloss. *in d.cap.1.* verb. *patiaris*, ibi, *tenetur tunc*, &c. dum putat teneri Episcopum successorem ratam habere alienationem factam à prædecessore saltem pro ea parte, qua Ecclesia hæres fuit instituta, similis gloss. *verb. ab hæredibus in capite Episcopus, qui 12. quæst. 2.* sequuntur Abb. *in d.cap.1. num.3.* Imola *ibid. num 9.* & Couarr. *num. 13.* communis, vt per Tiraq. *de priuilegiis piæ causa, priuil.88.* Pro qua sententia, quę vera est, expenditur primo reg. *lib. ex qua persona 192. ff. de regulis Iuris, & l. vendicationem 17. ff. de euiction.* melior text. *in l. cum a matre 14. C de rei vendicat.* quibus habetur ex ea persona, ex qua quis lucrū capit, pro ea parte, qua illam repręsentat, non posse venire contra illius factum, cum his, quæ Gom. *l.70. Tauri n.10.* Pinel. *in d.l.1. part. 3. num. 79.* Gam. *decis. 18. numero 2. & decis. 222 num. 4.* *Secundo* facit, quia quamuis pater alienare nō possit aduentitia filij bona, sicut nec possessor maioratus bona restitutioni subiecta, *leg. peto 71. § prædium, & §. fratre, ff. de legatis 2.* si tamen filius, vel successor maioratus hæredes instituantur, tenetur ille in perpetuum, hic vero saltem in vita ratam habere alienationem talium, vt satis constat ex reg. *d. leg. cum à matre*, iunctis resolutis ad plures species per Pinel. *d. lib.1. part. 3. à num. 79.* Clar. *§. feudum quæst. 42. cum seq.* Couarr. *lib. 2. var. capite 18. num. 2. vers. quarta conclusio*, Valasc. *de iure emphyt. q 49.* Molin *de primog. lib. 4. cap.1. à num. 17.* Grass. *§. hæreditas, quæst.12. à num.6.* D. Barbos. *in d. leg. Lucius num. 20.* Ergo
7 in simili † quamuis Prælatus non potuerit bona Ecclesiastica alienare, si tamen Ecclesia ab eodem hæres instituatur, tenebitur qua talis alienationi stare, saltem pro ea parte, qua hæres est. *Tertiò*,
8 & vltimò facit quòd † hæres adeundo hæreditatem, censetur quasi contrahere non solùm cum legatariis, & cæteris defuncti creditoribus, sed etiam cum ipso defuncto ad effectum, vt eius voluntatem adimplere teneatur, *§ hæres*, iuncta *gl. vlt. Instit. de obligat. ex quasi contractu*; ergo cùm Ecclesia hæres instituta qua talis contrahere censeatur cum defuncto de adimplenda ipsius voluntate, fit consequens omninò teneri ratam habere alienationem factam a defuncto, saltem pro ea parte, qua hæres est.

9 Qua retenta opinione, non obstant quę pro prima affirmatiua considerauimus, omnia enim fere vnica solutione diriuuntur. Ad primum ex reg. *d. capite si quis Presbyterorum*, cum aliis respondetur non habere locum in nostris terminis quādo Ecclesia, cuius nomine reuocatio fit, hæres instituitur, iuxta *d.l. cum à matre*, cum supra adductis. Ad secundum facilè respondetur concedēdo totum, atque ita hęreditatem non reuocari, cogendam tamen esse Ecclesiam hęredem stare prędictę alienationi iuxta modo resoluta, sicut Ecclesia donataria cogitur seruare modum adiunctum *in d.c. verum.* Ad vltimum respondetur cum Anton. *d.n.8.* text. intelligendum fore de rebus detentis ab aliis non ex contractu Episcopi defuncti, vt in proposito, explicando cum D. Barbosa *in leg. si cum dotem §. si pater n. 20. ff. solnto matrim.*

Superest vt videamus, quibus casibus Episcopus 10
teneatur soluere debita sui prædecessoris, vel redimere alienata per illum? De quo latè agit Rodoan. *de spoliis Eccles. quæst. 10. per tot.* vbi à principio probat quòd debita contracta pro sustentatione Prelati debēt solui, & quòd ideo tenetur successor redimere rem Ecclesiæ pignoratam pro sustentatione Pręlati, & *num. 36.* notabiliter resoluit quòd hæres repetit expensas per Pręlatum de suo patrimonio pro Ecclesia factas.

Cùm supra egerimus, an & quando teneatur Epi- 11
scopus ratam habere alienationem factam à prædecessore; nunc se offert videndum an mortuo Pręlato, qui concessit officia sui Episcopatus, possit eius successor ipsa officia denuò concedere aliis, vel debeat primam concessionem ratam habere? In quo dubio vera resolutio est quod mortuo Episcopo expirant Notariatus, & similia officia, possitque nouus successor illa concedere, auctoritate gloss. *verb. contrasta ca in Clem procuratorem. de procurat.* & Afflict. *decis. 101.* Molin. *de primog. lib. 1. cap. 25. num. 5.* Mastrill. *de Magistrat. lib. 1. c. 20. num. 50.*

Cuius resolutionis præcipua ratio illa est, quia 12
Prælatus non potest concedere futura in præiudicium successoris, ex traditis per Bald. *in capite 1. qui successores feudum dare teneantur*, immo successor potest gratiam & concessionem à prædecessore factam reuocare, vt tradunt Curt. & alij *in leg. digna vox, C. de legibus* per text. *in c. si tibi cui, de præbend. lib. 6.* & probatur *in capite intellecto, de iureiur. & in capite Abbate sanè, de re iudic. libro 6.* Dec. *cons. 25. num. 2. vol. 1. & cons 2. num 123. vol. 2.* vbi ait hoc procedere ętiamsi gratia, vel concessio fiat per prædecessorem nomine dignitatis.

Tripliciter resolutio de qua suprà *num. 9.* limita- 13
tur, & primò quando officij datio, seu concessio fuit facta ab Episcopo ad vitam officialis cum consensu Capituli, quoniam in ea specie Ecclesia ipsa videtur contrahere, quæ nunquam moritur, *c. liberi 12 q 2.* Afflict. *d decis. 101. n. 2. & 3.* qui hanc limitationem aliorum auctoritate firmat.

Secundò limitatur in officiis concessis ab anti- 14
quo, & quæ ex diuturno tempore, & longa quasi possessione possidentur, in his namque officiales, & notarij inquietari non possunt, immo debent conseruari per nouum successorem, quoniam ex eo longi temporis cursu præsumitur titulus, vt resoluit ita iudicatum referens Ceuall. *comm contra commun. q 425 n. 11.* vbi *num. 15.* ampliat etiamsi prædicti Notarij accepta pecunia fuissent creari ad libitum Episcopi, adhuc enim eo mortuo non poterunt amoueri à successoribus suis.

Tertiò limitatur si huiusmodi officia à Prælato 15
defuncto concessa, confirmata sunt a Papa, ex traditis per Rip. *in c. 1 n. 14. de iudic* & per Gutier. *pract. lib. 3. q. 11. num 9.* & ea est ratio, quia per illam confirmationem dicitur de nouo dare, seu concedere qui confirmat, Bart. & alij *in lege & quia, ff. de iurisd. omn. iudic.* Gutierr. *d. lib. 3 q 17 num. 40* Petr. Gregor. *syntagm iuris lib. 17. c. 15 num. 27.*

Officium verò collatum, siue concessum à Pręla- 16
to, tametsi concedatur cum claus. Ad beneplacitum,

vel ad libitum, seu ad voluntatem concedentis, non potest reuocari ab ipso Prælato cõcedente, nisi iusta & legitima causa interueniat, quod in specie tradit Nicol. Boër. *decis.*149.*n.*23. *&* 24. *& de authoritate magni Concilij, num.*154. vbi de officiali constituto ab Episcopo ad sui beneplacitum, Greg. Lop. *lib.* 1. *verb. mantenerle en el tit.* 10. *part* 1. *& l.* 4. *verb accabar en el su tiempo, tit.* 3 *part.* 3. Burg. à Pace *cons.* 21. *numero* 5. Guilhelm. Benedict. *in c. Raynutius, verb. duas habens filias, num.* 40. Gutierr. *d. lib.* 3. *pract. q.* 11. *num.* 4. vbi *n.* 9. agit de Vicario Episcopi confirmato à Papa, & ait non posse remoueri per Episcopum, Couarr. *commun. q.* 425. *num.* 24. *cum seqq.*

ALLEGATIO CXVI.

Episcopo legatum relictum an, & quando intuitu Ecclesiæ suæ, vel personæ propriæ relictum censeatur?

SVMMARIVM.

1 *In claris non est opus coniecturis.*
2 *Dispositiones omnes vel in personam, vel in locum terminantur.*
3 *In dubio quando legatum relinquitur alicui sub nomine proprio, solum habetur respectus ad personam.*
4 *Legatum conceptum sub nomine appellatiuo dignitatis transit in successorem regulariter in dubio.*
5 *Quando sub vtroque nomine insimul relinquitur legatum, ad illud quod præcedit recurrendum.*
6 *Coniecturis in contrarium vrgentibus quid indicandum?*
7 *Plures hinc inde dum concurrunt coniecturæ, ad fortiores recurrendum.*
8 *Testator si relinquat Legatum Episcopo pro anima, Ecclesiæ, non personæ relictum præsumitur.*
9 *Legatum relictum respectu Ecclesiæ censetur pium, respectu verò personæ, sæculare.*
10 *In legatis pro anima relictis non est habendus respectus ad nomen proprium, vel appellatiuum.*
11 *Testator cum intendat potissimum animæ suæ consulere, intendit quoque Ecclesiæ relinquere, absque personarum respectu.*
12 *Legatum Episcopo relictum à propinquo, præsumitur relictum intuitu personæ non Ecclesiæ.*
13 *Donatio militi facta à consanguineo potius ratione sanguinis facta præsumitur, quàm militiæ.*
14 *Testator stricta amicitia legatario coniunctus, quamuis sub nomine appellatiuo legatum relinquat, personæ legasse intelligitur.*
15 *Multoties fortius est vinculum amicitiæ, quàm sanguinis,* & num. 18.
16 *Probata affinitate eo ipso præsumitur legatum relictum intuitu personæ.*
17 *Legatum relictum Episcopo ab extraneo valde amico, præsumitur relictum intuitu personæ, non Ecclesiæ.*
19 *In donatione facta Episcopo & Ecclesiæ quomodo procedendum in diuisione,* & num. 20.
21 *Ecclesia est corpus mixtum, cuius caput est Episcopus.*
22 *Quando Ecclesiæ vel Episcopo coniunctim relinquitur, diuisio inter eos facienda est, & quomodo?*
23 *Coniungi à lege, vel ab homine quid differant?*
24 *Coniuncta legali coniunctione veluti diuersa considerantur.*
25 *Hæreditati, legato, vel alteri iuri quærendo, an solus Prælatus renuntiare possit?*

Rô materiæ cognitione *primò* obser- 1
uandum est, in claris non esse opus con-
iecturis, vnde si manifestè constiterit
de mente testatoris, quòd solius per-
sonæ intuitu legauerit, vel solius Ecclesiæ, illud
ante omnia seruabitur, arg. *lib. in conditionibus, ff. de
condit. & demonstrat. l. non aliter, ff. de legatis* 3. *capit.
vltima voluntas* 13. *quæst.* 21. In dubio autem quid
dicendum, vt clarius percipi possit *secundò* obser-
uandum † dispositiones omnes vel in personam, 2
vel in locum terminari: & rursus illæ quæ in perso-
nam terminantur, vel expresso nomine proprio, vt
in leg. nonnunquam 24. *ff. ad Trebell. & in leg. turpia* 57.
§. vlt. leg. si heredes 127. *§. de legat.* 1. *leg. si ita liber* 8.
ff. de statulib. vel appellatiuo, vt *in d. l. si heredes, d. leg.
si ita leg. l. Lucius* 78. *§. Mænia, ff. ad Trebell.* Vel
vtraque coniunctim præcipiuntur, & hoc vel præ-
posito, vel postposito nomine post appellatiuum, vt
docet gloss. *verb. nomina in d. leg. ita liber, gloss. in d. l.
nonnunquam*, extra quos terminos non est dabilis
alius casus, qui in disputationem venire possit.

Iuxta quæ pro clariori ordine sit *prima* regula. † *In* 3
*dubio quando legatum relinquitur alicui sub nomine pro-
prio, solum habetur respectus ad personam, ita vt alteri
non debeatur*, iuxta reg. *d. leg. nonnunquam, d. §. vlt. d. l. si
heredes*, iuncta celebri doctrina *c. quoniam Abbas* 14.
de officio deleg. communemque omnium ferè men-
tem in prædictis locis, Abb. *in c. requisisti* 15. *de te-
stam num.* 8. vbi Couarr. *à n.* 1. *& lib.* 3. *var. c.* 15. *n.* 2.
Tusch. *commun. quæst.* 14. Anton. Gom. *tom.* 1. *var. c.* 5.
n. 10. Fulgos. *in l.* 1. *C. de impuber.* Cuman. *d. turpia. §.
vlt in fine.* Alciat. *de præsumpt. reg.* 1. *præs.* 18. Menoch.
de arbitr. lib. 1. *quæst.* 68 *à num.* 21.

Secunda regula. *Legatum conceptum sub nomine ap-* 4
*pellatiuo dignitatis regulariter in dubio transit in suc-
cessorem*, arg. *d. l. ita liber, & d. l. si heredes, d. §. Mænia,
d. l. nonnunquam, cum Ordinariis ibidem, & in l.* 2. *ff. de
liberis, & posth.*

Tertia regula. *Quando sub vtroque insimul nomine* 5
*legatum relinquitur, ad illum quod præcedit recurrendum
est, & secundum illud vel personale, vel reale legatum
indicandum*, bonus text. *in leg. communis seruus* 37. *in
fine, ff. de stipul. seru.* gloss. *d. verb. nomina, d. gloss.* 2.
Bald. *in d. leg. turpia §. vlt.* Ias. *num.* 21. *in d. l.* 1. Gomes.
in d. cap. 5. *num.* 2. *& in cap. vlt. num.* 15. Dilect. *de arte
testandi tit.* 6. *caut.* 14. Quamuis absque fundamento
efficaci contradicant Dec. *in d. leg.* 1. *numero* 6. & ibi
Curt. iun. *n.* 10. quos sequitur Alciat. *in leg. cohæren-
di, §. ex iis, num.* 8 *ff. de vulgari*. & hæc in dubio dum
aliud ex coniecturis non constiterit, dicta sufficiant.
Tertiò obseruandum est, quòd † si coniecturæ in op- 6
positum magis vrgeant, tunc non obstante quod sub
nomine proprio cõcipiatur realis, & vice versa, quã-
uis sub nomine appellatiuo, nihilominus personalis
iudicabitur dispositio. Ratio est, quia † quando plu- 7
res hinc inde concurrunt coniecturæ, ad fortiores
recurrendum est, vt illæ præualeant, per quas verosi-
militer apparet mente disponentis, argumento *cap.
afferte, & cap. quia verisimile, & cap. litteras*, cum mul-
tis ibidem, *de præsumpt. cap. licet ex quadam, vers. ex
præmissis, de probat.* His ita suppositis,

Iam *primò* infertur, quod si testator quantum-
cumque extraneus pro anima Episcopo relinquat
legatum, intuitu Ecclesiæ, non personæ relictum
præsu

præsamatur, vt probat text. *in cap. requisisti* 15. *vers. si ab extraneo, de testam.* Marc. Anton. Genuens. *in practicab. Eccles. quæst.* 523. *num* 2. Ratio est, quia relictum fuit Episcopo sub nomine appellatiuo, tum vel maximè, quia in testatore, qui pro anima legatum relinquit, verisimilius est quòd potius Ecclesiæ,
9 quàm personæ legauerit: patet, quia † respectu Ecclesiæ legatum manet pium, & multò magis suæ animæ profuturum; respectu verò personæ, sæculare, & non ita tendens in animæ salutem; cùm ergo testator legando intendat animæ salutem, vt Pontifex *in principio dict. capitis requisisti*, exorditur, & eidem magis consulat, si legatum pium maneat quàm si sæculare, sit consequens in his terminis intuitu Ecclesiæ relictum omninò præsumendum. Ita glossa *verb nec est, in d. capite requisisti*, vbi Anton. *numero* 15. Abb. *numero* 8. & Couar. *numero* 4. Bart. receptus *in leg.* 1. *ff. de reb. dub.* Lap. *de Canonica port. num.* 22. *tom.* 4 *tractatuum*, plures, vt per Card. Mant. *de coniect. vltim. volunt. libro* 8. *tit.*.. *numero* 19. *cum seqq.* Quæ quidem cõiectura adeò efficax est, vt etsi testator pro anima legatum relinquat Episcopo, expresso nomine proprio, adhuc intuitu Ecclesiæ relictum sit præsumendum, Bart. *dict. numero* 2. *communis*, vt per Couarr. *in d. cap. requisisti, num.* 8. quamuis ibi contradicat Card. *num.* 4. arbitratus tunc solum habendum non esse respectum ad nomẽ proprium quando insimul cum appellatiuo fuerit cõiunctum, quasi aliter resoluendum, quando ab extraneo legatum fuerit Episcopo, sub nomine proprio tantum. Communis
10 tamen in contrarium vera est, quod † in legatis pro anima relictis non est habendus respectus ad nomen proprium, vel appellatiuum; licet autem in assignãda ratione cogitandum relinquat Bart. *d. numero* 2. illa tamẽ assignari potest, quo licèt regulariter in omnibus dispositionibus in dubio habenda sit ratio nominis propri, & appellatiui, vt in regulis supra positis; in legatis tamen piis siue sub vno, siue sub altero no-
11 mine concipiãtur, res non est dubia; cùm enim † testator potissimum intendat suæ animæ consulere, intendit quoque Ecclesiæ absq; personarum respectu relinquere, cùm eo pacto, vt mox diximus, multò magis animæ consulat, & hæc est mens glossæ *dict. verb. nec est Abbas*, & aliorum, quos suprà retulimus, affirmãtium extraneum, qui cessante affectione amicitiæ, vel consanguinitatis Episcopo legat, potissimũ Ecclesiam ipsam, cui præest, cõsiderasse. Intellige tamen nisi qualitas rei legatæ aliud euincat, verbi grat. quando testator Episcopo legat canes solertissimos ad venandum, ceruos, mulos ad equitandum, de quibus *l. cum eiusd.* 34. *ff. de adil. edict.* vt post Bart. & alios resoluunt communis *in d. cap. requisisti*, & Teixeira *in d l.* 2. *de reb. dub.*

12 *Secundò* infertur in dubio relictum Episcopo à propinquo, non Ecclesiæ, sed personæ intuitu relictum præsumi, vt probat Pontifex *in d cap. requisisti, versic. si vero*, Marc. Anton. Gennens. *dict quæst.* 523. *numero* 1. Etenim consanguinitatis affectio, eo vsque potens est, vt non obstante nomine appellatiuo, respectus personæ principaliter habeatur. Sic aliàs
13 † donatio facta à consanguineo alicui militi potius ratione sanguinis, quàm militiæ facta præsumitur, *arg. l. tutor.* 31. § *qua tutoribus, ff. de excus. tut.* Couarr. *in d cap. requisisti, num.* 8. post Corras. *libro* 2. *miscel. in capite* 4. in simili Bart. *in leg. penult.* §. *ff. de rebus dub.* Abb. *in dict. cap. requisisti, numero* 8. Alciat. *dicta præsumpt.* 18 *post gloss. penultim.* communiter receptam *in cap. vltim. de testam. libro* 6. Tiraquell. *in leg. si vnquam, verb. donatione largitus, numero* 74. Sic in simili,
14 † quãdo testator stricta amicitia legatario cõiunctus est, quamuis sub nomine appellatiuo legatum relinquat, non dignitati, sed personæ legasse intelligitur: quia † multoties fortius est amicitiæ quàm 15
sanguinis vinculum, gloss. *verb. præsumitur in d. cap. requisisti.* gloss. *dict. verb. nec est*, Bart. & communis *in l. cum quid. ff. si certum petatur*, latè Tiraq. *in leg. si vnquam, verb. libertis n.* 85. & 102. Teixeir *in d. l.* 2. *col.* 4. Iuuant quæ in simili Doctores resoluunt circa amicorum affectionem, per text. *ibi, in l. amicissimos* 39. *ff. de excus. tutor.* Ias. *in l. exigendi, C. de procur.* & *in l. Titia, in princ. ff. eod. tit.* & *in l. sancimus, C. hoc tit.* Alciat. *in l. latè* §. *amicos, de verb. significat.* Hippol. *in rub. de fideiussor. num.* 236.

Neque prædictis refragatur *l. hæreditate* 19. *ff. de castr. peculio, in princip.* quam in his expedit Couar. *d num.* 8. vbi habetur, quòd si donatio fiat à milite consanguineo commilitoni, quæritur an militiæ, non personæ, quasi non obstante consanguinitate non personæ, sed militiæ contemplatione relictum videatur? Respondetur enim reiecta solutione Corrasij, quem refert, & sequitur Couarru. vbi proximè, Iurisconsultum ibidem sub distinctione respondisse, vt hæreditas relicta ante societatem militarem, non censeatur relicta contemplatione militiæ; & ideo non sit in bonis castrensibus; secus dicendum in hæreditate postea relicta: sed in vtroque casu hæreditas personæ acquiritur; vnde in nihilo nobiscum pugnat, seu magis pro nobis potoit expendi. Deinde non refragatur, quod si quis ab Ecclesia beneficium accepit, & postea Prælato legatum relinquat, quantumuis consanguineo, nihilominus non personæ, sed Ecclesiæ intuitu reliquisse præsumitur in remunerationem beneficij accepti, gloss. *verb. Iure, in auth. licentiam, C. de Episcopis & Cler.* recept. vt plures, quos sequitur Guillelmus *in cap. Raynutius, verb. testamentum* 3, *num.* 47. Alciat. *reg.* 1. *præsumpt.* 28. Tiraquell. *in d. l. si vnquam, verb. donatione largitus, numero* 74. Corral. *lib.* 2. *miscellan. cap.* 4 *num.* 40. Non, inquam, refragatur; quia hæc opinio rectè procedit propter antidoralem obligationem, quæ in dubio potentior iudicari debet, quàm sola ratio consanguinitatis secundùm rectam rationem, argumento *l. sed & si* 28. §. *consuluit, ff. de petit. hered. cap. cùm in officiis, in princ. de testam.* vbi Couarr. *num.* 10. S. Thom. 1. 2. *quæst.* 106. *art.* 5. Fortun. *in l.* 1. §. *Ius naturale, num.* 57. *ff. de instit. & iure.*

Intellige *primo* modo resoluta de propinquo in- 16
tra quartum consanguinitatis gradum, gloss. *verb. à propinquo in d. capite requisisti*, per text. quem citat *in d. authent. licentiam.* vbi gloss. *dicto verb. iure*, post alios Cardin. *in d capite requisisti, numero* 4. Imola *numero* 38. communis, vt per Couarr. *num.* 9. qui plures, refert Mantic. *de coniectur. vltim. volunt. lib.* 8. *tit.* 6. *numero* 17. quamuis absque fundamento Iudicis arbitrio relinquendum existiment Couarr. & Mantic. *locis proximè citatis*, locuti contra text. *in d. authent. licentiam*, iuncta regula *cap. de causa* 4. *de officio delegati.* Intellige *secundo* de affine intra eundem gradum; si enim in amico maximè coniuncto idipsum communiter recipitur, vt infrà dicetur, ex verosimili mente testatoris, similiter in tali affine admittere debemus; neque est huius rei leue indicium, quod text. *in d cap. requisisti*, tam in principio, quàm in *dict. vers. Si verò*, ait *propinquo*, vt sic videatur vtramque propinquitatem tam per viam sanguinis, quàm affinitatis comprehendere voluisse: iuuat maximè quòd etiam in fideicommisso familiæ relicto nulla speciali adiectione super certis personis facta, non soli consanguinei, sed iis deficientibus affines continentur, *lib. vltim. vers. & si quis, C. de verb. signific.* consonat

regula *leg. 1. C.vnde vir & vxor.* Quamuis enim ex vi verbi appellatione agnatorum, & cognatorũ affines minimè contineantur, *per tot.tit ff.vnde cognati, vnde legitimi,* & alibi paſſim,vt plurimum tamen ratione affectionis, & ad pleroſque effectus æquiparantur, *cap.non debet,*cum multis *ibidem,* iuncta *rub. de conſanguin.& affinit.* atque ita in terminis Petr. *de Canonica port* quem refert Couarr. *d.num.*9. Intellige *tertiò,* probata conſanguinitate eo ipſo præſumi legatum intuitu perſonę relictum,text.*in d.cap.requiſiſti,* & ideo ſi Eccleſia contendat non perſonæ, ſed ſui ipſius reſpectu relictum eſſe, probare tenebitur,quia habens pro ſe Iuris præſumptionem,dum aliud non oſtenditur,totus eſt,iuxta reg. *licèt Imperator,ff de legat.*1.*gloſſ.vltim recept.in l ſi tutor* 5.*C.de periculo tutor.*Bart.*in l.vltim.ff de publ.iudic.*Abb. *in c.*1.*notab.*2. *de cleric.non reſid.*Dec.*in rub.de prob.num.*13. Cooar. *lib.*1.*variar.cap.*6.*n.*1.Anton.Gom.*l* 9.*Tauri,num.*25. Afflict. *deciſ* 44.*num.*15.

17 *Tertiò* infertur legatum relictum Epiſcopo etiam ab extraneo (qui tamen valde amicus ſit) ipſi relictum videri, non Eccleſiæ: ratio eſt, quia amicitia conſanguinitati ſimilis eſt, *l. nemo dubitat.* §8.*ff. de*

18 *hered inſt.leg.ſi pater* 4.*C.illo tit.* & † aliquando fortius eſt illius, quàm ſanguinis vinculum: non, inquam, quia in pleriſque conſanguinitati præfertur amicitia,argumento *l.ſed ſi plures* 10.§ *in aduocato,ff. de vulg.leg ſi ſeruus plurium* 51 § *vltim.ff.de leg.*1 *leg. Theopompus* 14.*ff.de dote praleg. l.affectionis* 5. *de donat.leg.hereditate* 19.*in princip ff.de caſtr pecul'io.* Vnde à pari procedere in Iure, eiſdemq, regulis conſiſtere amicitiam, & conſanguinitatem, tenentur ſtatim eſſe iendi. Hinc eſt quod amicitia coniectura eſt in dubio præſumendi donationem ſicut conſanguinitas, Bart. *in l.cum quid,n.*11.*ff ſi certum petatur,* Tiraqnell. *d.verb.donatione largitus,n.*74. Atque ita in terminis obſeruat gloſſ.*verb.praſumitur, & verb. nec eſt,in d cap requiſiſti,* vbi Abb.*num* 8.& Couarr. *n.*7. Guilielm.*d.verb.teſtamentum* 5.*num.*4.Mantic.*de coniect.lib.*8 *tit.*16.*num.*18.

19 *Quartò* infertur reſolutio illius dubij, qualiter inter Epiſcopum & Eccleſiam,vel aliam piam cauſam, diuiſio facienda ſit, quando vtriuſque legatum eſt? In quo obſeruandum eſt *primò*, quod quando aliquid relinquitur Epiſcopo ſub conditione, vt nihil quæratur Eccleſiæ,diuiſio facienda non eſt;ſed totum cedet lucro Epiſcopi, text. *in d.cap requiſiſti, verſ. &*

20 *hoc verum eſt*, vbi gloſſ. *verb. exprimat*, † quamuis quando relinquitur Eccleſiæ ſub eadem conditione, ne Epiſcopo acquiratur,reiecta conditione communicatur legatum. Rationem differentiæ vnam & alteram proponit gloſſ. *d.verb exprimat aliquid,*Lap.*de Canonic. part.*3. *n.*83. inter quas illa videtur probabilior, quam præſtitit gloſſa *d.verb. exprimat*, quia

21 † Eccleſia eſt corpus mixtum, cuius caput eſt Epiſcopus,*cap.nouit.*4.*de his qua fiunt à Pralat.*Vnde non poteſt Eccleſia ſine illo conſiderari, quia maneret monſtrum ſine capite, contra *cap. cùm non liceat, de praſcript.cap.quoniam* 14.*de officio Ordin.* At Epiſcopus poteſt conſiderari vti priuata perſona ſine Eccleſia, & ideò in ſecundo caſu ſuppoſita conditione non datur communicatio bonorum, datur verò in primo,vt textus habet *in d cap. requiſiſti.* Neque obſtat idem textus in ſæpe citato *cap. requiſiſti, ad fin. verſic. quoniam,* vbi habetur maximam eſſe communionem inter Epiſcopum & Eccleſiam, cui eſt ſpirituali coniugio copulatus; vnde quæ Epiſcopus acquirit,illi acquirit, prout maritus reſpectu vxoris,& vice verſa,ex reſolutis per Couarr. *de ſponſal.part.*2. *cap.*7.§.1.*num.*3. Molin. *de primogen.lib.*2.*c.*10.*n.*66. Gama *Luſit. deciſ.*176.Reſpondetur enim eiuſmodi communicationem bonorum non procedere inuitis donantibus, argumento à ſimili, *authent.excepit, de bonis qua liberis.* Si verò vlteriùs vrgeatur de eodem textu *in d.cap.requiſiſti, verſ. ſecus autem,* ibi,*diſpoſitio teſtatoris non poteſt.* &c. reſpondebit diſpoſitionem teſtatoris facere non poſſe, vt in terminis in quibus lex iubet bona inter vtrumque communicari,impediatur communicatio, non verò vbi nullius legis prohibitio reperitur,ſicut in propoſito, vbi ſuppoſita conditione legatum relictum cenſetur ſoli perſonæ Epiſcopi, quo caſu nullibi iniungitur legati cõmunicatio; vnde ſumus extra terminos *dict. verſ. ſecus*: neque in aliquo offenditur regula ibi tradita,*& in l. nemo poteſt ff de legat.*1.*& in l.ius publicum ff.de pact.* cum ſimilibus.

Obſeruandum deinde eſt, quòd quemadmodum 22 quando Epiſcopo, vel Eccleſiæ aliquid abſolutè relinquitur, inter eoſdem fit diuiſio; ita etiam quando Epiſcopo, vel Eccleſiæ coniunctim relinquitur,diuiſio facienda eſt,vt probat text.*in d cap.reliquiſti,verſ. quod ſi relinquatur,& verſ ſi verò.* Itaque vnus, & alter caſus in eo conueniunt, quod in vtroque diuiſio facienda eſt ſecundùm canonicam portionem: differunt tamen maximè,quod in priori Epiſcopus,& Eccleſia cenſentur coniuncti à lege,ſeu legali coniunctione;in poſteriori verò coniuncti ab homine,nempe ab ipſo teſtatore. Vnde & illa alia inſignis notabilis differentia,quod in priori ſi Epiſcopus ſuæ portioni renunciet,non accreſcet Eccleſię;& vice verſa, ſi Eccleſia renunciauerit, Epiſcopo non acquiretur, non ſic dicendum in poſteriori. Ratio eſt, quia in coniunctis à lege non eſt locus iuris accreſcendi,*l.& Proculo* 80 *ff.de legat.*2. ſecus dicendum in coniunctis ab homine, *leg re coniunctis* 87.vbi *leg. omnes ff.de leg.*3.*leg vnic.C.quando non petent.partes,*ita Bart.Paul. & omnes *in d.leg.in Proculo,* vbi Peralt.affirmat omnium communem eſſe doctrinam, nemine diſcrepãte; & † quinque huius differentiæ rationes refert à 23 *num.*1.*vſque ad numerum* 6. inter quas illa vulgo recipitur, vt affirmat Alciat. *libr.*4 *paradox.capite* 8 *in fin.* quòd ius accreſcendi prouenit ex mente & voluntate teſtatoris,& in iure reputatur veluti quædam ſubſtitutio in parte accreſcente,*leg.ſi Titio & Manio* 67.§.*Iulianus.ff.de leg.*2.Gutier.*in d.leg.vnic.num.*19. qui autem ſuccedit ex legis diſpoſitione,non ſuccedit ſecundum voluntatem teſtatoris,ſed ex legis potentia, vel præter illius voluntatem,*leg.qui liberis* §.*& verba.ff de vulgari,*vnde inter coniunctos coniunctione legali non eſt locus iuri accreſcendi, ne contingat abſurdum,quod portio deficiens accreſcat, vel præter teſtatoris voluntatem.Sed contra vulgarem opinionem inſurgit Alciat *citato loco*, dando manifeſtam inſtantiam; etenim qui contra paternum teſtamentum bonorum poſſeſſionem petit,aduerſatur teſtatoris voluntati,vt palam eſt *leg.*1 *& per tot.ff.contra tabulas;* & tamen ſi duobus filiis,& ex altero filio duobus nepotibus bonorum poſſeſſio competat, & alter ex nepotibus non petat,pars iſtius alteri accreſcit, *l.ſi duobus ff.illo tit.* deinde qui ſucceſſit ab inteſtato,ſucceſſit ex potẽtia legis,& nõ ex iudicio teſtatoris, *per totum,de ſucceſſionib.ab inteſtato l.*3.*v.ab inteſtato,ff.de petit.hered.l hoc venire* 130 *ff.de verb ſignificat.*quamuis enim hæc fiat ex veriſimili mente teſtatoris qui ita credit relicturus,*l.conficiantur ff de iure codicill.* non tamen ex iudicio & diſpoſitione teſtatoris, *d* §.*hac verba*, ibi, *quia non ex iudicio teſtatoris veniunt*, tamen ſi in cauſa inteſtati deficiat portio alicuius ex fratribus, alteri accreſcet, *d.leg.ſi duobus.* Quamobrem circa veriorem intellectum *dicta leg.&*

Proculo,

Proculo, & similium, in quibus agitur de coniunctis à lege, dicendum est eum *gloss. vnica*, communiter recepta, *in l. qui heredi 44. §. si duorum ff. de condit. & de-*
24 *monstr.* † coniuncta legali coniunctione veluti diuersa considerari, & perinde esse legatum illis relictũ, ac si pluribus separatim legatum foret, patet exemplum in seruo communi plurium dominorum, qui plurium vices gerit, & sustinet, *l. 1. communis, ff. de sepul. serui.* vnde perinde est legatum illi relictum, ac si pluribus per partes legatum foret, glossam sequuntur DD. communiter *in d. l. & Proculo*, quibus maximè consonat ratio adiecta ibi, *non enim coniunctim, sed partes*
26 *videri legatas*, iuncta illa ibi, *nam si ambo vendicarent eam, quemcunque legati partem habiturum quam in seruo haberet*; itaq; nulla in proposito consideratur coniunctio, quæ potens sit operari ius accrescendi, & in hanc rationem magis inclinat Peralt. *in d. l. & Proculo, n. 3. vers. tertium, & n. 6. vers. quintum.*

25 Remanet vt videamus an hæreditati, legato, vel alteri iuri quærendo solus Prælatus renunciare possit? In quo dubio vera est solutio, quæ affirmatiuam sustinet partem ex Roland. *cons. 15. ex n. 23. ad 42. l. 1.* Menoch. *de arbit. casu 171. n. 53.* Simoncel. *de decretis lib 3. tit. 8. inspect. 9. n. 67. vers. item etiam*, & pluries sequuta est Rota coram Puteo *dec. 507. lib. 1.* & in aliis relatis per Aloys. Ricc. *in collect. 3034. col. 2. circa fin. p. 7.* nam in quærendis Prælatus solus Ecclesiæ præiudicare potest, Felin. *in c. in præsentiá, n. 57. vers. decimo quæro, de prob.* Mandos. *ad Lap. alleg. 25. verb prælatus, in princ.* Steph. Grat. *discep. forens. c. 668. n. 51. cũ seqq.* Greg XV. *decis. 401. n 9. & 10.* Quamuis Quarant. *in summ. Bullary verb. alienatio rerum Eccl. n. 23. vers. sed verior, & n. 43. vers. prælatus*, appellet contrariam veriorem, & tutiorem. Sed nostra sententia procedit quando repudiatio fit in eodem actu, in quo fit acquisitio, siue aditio, quæ secundum ordinem intellectus præcedere debet, & ille actus acquisitionis non præcedit simpliciter, sed tendit ad ipsam repudiationem, siue renuntiationem, itaut acquisitio illa sit momentanea, quæ non habetur in consideratione, Natt. *cons. 441. num. 20. lib. 2.* Roland. *cons. 15. num. 34. lib. 1.* Vincent. de Franchis *decis. 14. num. 25. cum seqq.* Rot. *in Romana spoly 31. Ianuar. 1629.* coram *Reuerendissimo Dom. Decano.* Secus autem quando essent duo actus separati, licet incontinenti vnus post alium facti; puta, si monasterium prius adiuisset hæreditatem, & deinde in eodem instrumento cessisset, & renuntiasset, prout declarat Phanuc. *de lucro dotis gloss. 8. num. 18. vers. qua conditio*, Rota *decis. 30. lib. 2. part. 3. diuers.* Steph. Gratian. *cap. 132. num. 26. & d. cap. 568. in fine.*

ALLEGATIO CXVII.

Episcopo resignãti Episcopatum, seu potiùs resignatario, & successori, an & quando debeãtur fructus naturales, industriales, seu ciuiles, vel etiam pendentes ante resignationem, & quid in aliis beneficiatis?

SVMMARIVM.

1 *Fructus ciuiles, quorum de tempore resignationis adhuc non venerat dies solutionis, spectant ad successorem, ad quem etiam spectant fructus pendentes.*

2 *Fructus à solo separati ante diem resignationis debentur resignanti, cæteri verò omnes resignatario.*

3 *Fructus beneficiy Ecclesiastici qualiter inter heredem beneficiati defuncti, & successorem in beneficio sint diuidendi, ostenditur, & numeris seqq.*

4 *Fructus inter beneficiatum defunctum, seu etiam renunciantem, & successorem, diuidendos esse pro rata anni, tenent DD. citati.*

5 *Fructus à solo separatos inexactos spectare ad successorem, non autem ad heredes prædecessoris, concludunt aly.*

6 *Fructus ante obitum eius, qui beneficium habebat, collectos ad heredem defuncti transire, pendentes verò ad Ecclesiam, vel successorem in beneficio pertinere tenet communis, & probabilior sententia.*

7 *Bulla Iuly III quid statuat super fructibus decedentium beneficiatorum ostenditur.*

8 *Bulla prædicta Iuly III. non est vsu recepta in Regnis Hispaniarum.*

9 *Constitutio synodalis Bracharensis statuit, quod si obtinens beneficia simplicia moriatur ab intestato, habeant omnia eius heredes integrè, & si illos non habuerint, habeat dicta bona Ecclesia.*

10 *Bulla prædicta Iuly III. an sit vsu recepta in statu Mediolanensi? ostenditur, & 11.*

CVM hæc quæstio incidisset olim inter Reuerendissimum Sanuitalem Archiepiscopum Barensem, & Reuerendissimum D. Caracciolum, in cuius fauorem Archiepiscopatum resignauerat, super fructibus decursis & inexactis vsque ad diem resignationis, Domini de Rota, vbi causa per appellationem ab A. C. fuerat introducta, dixerunt esse distinguendum inter fructus ciuiles, & naturales, seu industriales: nam quoad fructus ciuiles, quales sunt census, pensiones domorum, responsiones, & similes, quorum de tempore resignationis adhuc non venerat dies solutionis, censuerunt spectare ad successorem, ad quem etiam spectant fructus pendentes, gloss. *in c. præsenti, de officio Ord. lib. 6.* Cardinal. & alij *in cap. vlt. de peculio cler.* Calder. *cons. 2. eod. tit.* latè Couarr. *lib. 1. var. cap. 15. sub num. 2.* † Quo verò ad fructus naturales, & industriales, iidem domini similiter distinxerunt, nam eos, qui erant à solo separati ante diem quintam Iulij, qua die resignatarius fuit prouisus, censuerunt spectare ad resignantem, iuxta terminos *l. defuncta ff. de vsufructu, & l. diuortio*, cum ibi notatis *ff soluto matrim.* etiamsi fuissent locati, & dies solutionis affictus veniret post resignationem, quæ de tali affictu seu pretio locationis, quod debetur ratione fructuum, idem iudicatur quod de fructibus, quorum loco affictus subrogatur, & sic non consideratur dies solutionis affictus, sed potius tempus perceptionis fructuum, pro quibus affictus soluitur, Salycet. *in leg. fructus, n. 3. vers. & probat ratione, C. de act. empti*, Alex. *cons. 28. num. 1. lib. 1.* Nat. *cons. 141. n. 1.* cum aliis adductis per Hond. *cons. 85. n. 13. & 23. lib 2.* & demum fuit conclusum ex iis, & aliis deductis per informantes fructus à solo separatos ante diem resignationis deberi resignanti, cæteros verò omnes resignatario, vt habetur *dec. 278.* apud Fatio. *part. 2. recent.* & latiùs *dec. 240.* apud Farinac. *part. 1. recent.* vbi pariter fuit dictum quòd si aliquis translatus est de Ecclesia ad aliam, & sic consuetudo primæ Ecclesiæ quod fructus decedentis perueniant ad Capitulum, non habebit fructus pendentes de tempore translationis, quod & prius dixerat eadem Rot. *decis. vnic. de translat. Episcopi in antiq & dec. 809. parte 1. diuers.* vbi reiicit dictum Card. *cons. 110. n. 2.* Pauin. *de officio & potest.* 1 2

Capituli sede vacante part. 2. quæst. 8. nnm. 28. Surd. *cons. 333. n. 57. vol. 3.* Aym. *cons. 873. num. 2. vers. atque moueri vol 5.*

3 Hæc si breuiter ex præcitata decis. pro præsentis quæsiti resolutione dicta sufficiant, quorum occasione in hoc loco resoluendam duxi quæstionem illam à DD. satis ventilatam, qualiter scilicet fructus beneficij Ecclesiastici inter hæredem beneficiati defuncti, & successorem in beneficio sunt diuidendi? Pro cuius faciliori decisione ne terminos confundamus, sciendum imprimis nobis est, quid attento Iure communi tenendum, deinde quid inspecta Bulla Iulij III. & denique quid attentis particularibus consuetudinibus?

4 Attento Iure communi aliqua extat inter DD. controuersia: quidam enim indistinctè tenent fructus inter beneficiatum defunctum, seu etiam renunciantem, & successorem diuidendos pro rata anni, arg. *l. diuortio ff. soluto matrim.* nam cùm beneficium detur propter officium & seruitium Ecclesiæ, *cap. cum secundùm Apostolum de preb. cap. fin. de rescript. in 6.* sicut dos propter onera Matrimonij. *l. pro oneribus. C. de iure dotium*, inducenda videtur dispositio, & diuisio, & ideo hanc partem tuentur Cou *lib. 1. var. cap. 15. à n. 12.* Flamin. *de confid. q. 35. n. 49.* Molin. *de*
7 *primogen. lib. 3. c. 11. n. 4.* Sarmien. *de reddit. Eccl. lib. 4. c. 6. n. 13* Gutierr. *can. quæst. lib. 1. q. 33.* Zerol. *in praxi Episc. p. 1. verb beneficium §. 5. & p. 1. verb renunc. §. 2.* Escob. *de ratiocin. tom 2. comp. 20. n. 23.* Castil. *quotid. lib. 1. de vsufructu c. 70. à princ.* Molin. *de iust. tract. 2. disp. 635. num 7.* Parlar. *differ. 120. §. 1.* Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiep. Neapol. c. 53. in ann. n. 11.* secundùm nouam impress. Nicol. Garc. *de benef. p. 2. cap. 1. num 97.*

5 Alij verò sustinent fructus à solo separatos inexactos spectare ad successorem, non autem ad hæredes prædecessoris, vt per multa Iura concludit Calder. *cons. 2. num. 2. vers. tertius casus, de peculio cler.* & Ias. *cons. 76. n. 6. & seq. vol. 3.* Cardinal. *cons. 110. n. 2.* & fuit dictum *in Palentina fructuum 26. February* 1580. coram *Cardinal. Lancellotto seniore, & in nullius, seu Romana pecuniaria 4. Iany* 1593. coram *Card. Blanchetto*, impressa apud Marchesan. *de commiss. part. 1. fol. 424. num. 3.* & nouè *in Pap. fructuum 21. February* 1622. coram *Remboldo*, & latè consulit Surd. *cons 333. n. 6. vers. contrarium tamen, cum multis seqq.* Et hanc sententiam perpetuò sequi Rotam, ipsamet testatur coram Reuerendissimo Coccino Decano *decis. 476. num. 2.* & coram Reuerendissimo Dutan. Episcopo Vrgellen. *decis. 304. num. 1. p. 2.* nisi probaretur consuetudo quòd clerici de huiusmodi fructibus possint testari, prout eadem Rota suam limitat sententiam, & signanter *in Palentina fructuum 26 Februarij* 1580. coram *bona mem. Cardinal. Lancellotto*, quæ habetur apud Nicol. Garciam *de ben part. 2. c. 1. n. 12. & in Mediolanen. fructuum 9. Martij* 1592. coram *bona mem. Orano*, apud Marchés. *p. 1 pag. 558. & in Gerunden. fructuum 24. Maij* 1599. coram *bona mem. Iusto*, ac *in Barchinon fructuum 4. Iuly* 1607. coram *eodem*. quarum decisionum meminit Dur. *d. decis. 304. num 2.*

6 Communis tamen sententia (cui tanquam probabiliori adhæreo) tenet ad hæredem defuncti transire fructus ante obitum eius, qui beneficium habebat, collectos, pendentes verò ad Ecclesiam, vel successorem in beneficio pertinere, quia clerici in vita æquiparantur vsufructuarijs, qui faciunt suos fructus iam collectos, & à solo separatos, & eos transmittunt ad hæredes. Ita gloss. *verb. primi anni, in cap. si propter*, vbi Dominic. *num 9.* & Francisc. *n. 5.* & alij, *de rescr. in 6.* gloss. etiam *verb reseruari, in cap. præsenti*, vbi Prob. *ad Monach. n. 3. de officio Ordin. in 6.* Host. *in cap. fin. num. 5.* & ibi Zabarel. Imola, & Barbat. *de peculio clericor.* Anton. Corset. *in sing. verb. clericus.* Nicol. Gemin. *in enchirid. ben. f. tit. 4 de gratiis expectatiuis, n. 24.* Nauarr. *de redditibus Ecclesiast. quæst. 2. monitu 13. & cons. 7. sub tit. de success. ab intestato, & cons. 3. de peculio cleric. & cons. etiam 3. de donat. in nouis*, D. Barbos. *in l. diuortio, part. 1. n. 44. & à num 56.* Bellet. *disquisit. cleric. parte 1. de bonis cleric. §. 15.* Rendina *in promptuaria recept. tit. 50. num. 6.* Lotter. *de re benefic. lib. 1. quæst. 44. num. 27. cum seq.* Monet. *de distribut. quotid. part. 2. quæst. 4. à num. 21.* vbi *num. 24.* asserit meritò admitti posse opinionem Couarr. de rata temporis quoad fructus, qui percipiuntur ex domibus locatis, propter rationem, quam affert idem Couar. non quidem *d. n. 12.* sed *n. 4.* vbi de emptione agit, quia pensio in prædio vrbano soluitur pro fructibus, qui quotidie percipiuntur, scilicet pro eius vsu & habitatione, quod etiam sentit Ioan. de Imola *in d. l. diuortio, in princ.* dicens quod pro rata temporis præteriti in prædijs vrbanis potest exigi pensio propter continuatam vtilitatem, secus verò in prædiis rusticis, in quibus percipitur vtilitas solum tempore messium, & vindemiarum.

Superuenit Bulla Iulij III. inc. *Motu proprio*, edita *de ann.* 1550. qua expressè disponitur fructus, vbi non spectant ad Cameram tanquam spolia, spectare ad successores etiam quod maturati fuerint tempore beneficiati, dummodo realiter, & cum effectu percepti non fuerint, & alijs propriis bonis non incorporati, etiam quod per beneficiatos non steterit quominus illos exegerint, immo etiamsi pro eorum exactione omnem diligentiam iudicialiter agendo adhibuerint, cuius quidem Bullæ vigore resolutum fuit in allegatis *nullius, seu Romana pecuniaria*, & *in Papien. fructuum*. 7

Extat nunc maxima controuersia, an prædicta Bulla Iulij III. sit vsu recepta in Regnis Hispaniarum, & in statu Mediolanensi. Quoad Hispaniarum Regna, Nauarr. *cons. 4 de success. ab intestato, in nouis*, & Nicol. Garc. *d. c. 1. n. 102.* asserunt dictam Bullam non esse in illis vsu receptam; quod Rota sæpius firmauit, & signanter *in dicta Palentina fructuum 26. Februarij* 1580. coram *Cardin. Lancellotto*, & *in Gerunden. fructuum 24. Maij* 1599. coram *Iusto*, & *in Barchinonen. fructuum 4 Iuly* 1607. coram *eod.* & *in ead. 10. Decembris eiusdem anni, & 3. Decembris* 1610. coram *Reuerendissimo D meo Coccino*, & noue *in Corduben. beneficiorum 24. February* 1620. coram *Cardinal Caualeria*, in hæc verba. *Quamuis Rota per duas decisiones sub diebus 16. Nouembris 1618. & 1. Iuly præteriti, resoluisset fructus beneficij S. Andreæ decursos à die obitus Ludouici, quos A. C. declarauerat restituendos esse Piccardo, deberi Ioanni Lopez tanquam plenissimè subrogato ad ius ipsius Piccardi, nihilominus hodie causa de nouo proposita super eisdem Domini recesserunt à decisis, & moti sunt ex notoria consuetudine vigenti in Regnis Hispaniarum, quæ non reuocabatur in dubium, & super ea fuit aliàs resolutum in Palentina fructuum Archipresbyteratus 16. February 1580. coram Card. Lancellotto seniore, relata per Garc de benefic part. 1. cap. 1. n. 22. quod scilicet fructus separati à solo spectarēt ad heredem, per quam consuetudinem cessabat ratio illa, cui decisiones factæ innitebantur, vt scilicet quemadmodum dicti fructus debeantur Piccardo, ita debeantur Ioanni in ipsius loco subrogato: nam si debetur heredibus Piccardi, non possunt dici comprehensi in subrogatione, &c.* 8

Verùm hodie magna circumspectione circa non receptionem dictæ Bullæ vtendum est. Ego enim

anno

anno 1615. in Rota coram R.P. D. Buratto *in vna Bracharen. fructuum* instanter perij declarari dictam Bullam in Regno Lusitaniæ (quod pars est Hispaniæ, vt asserit Nauarr. *conf.* 1. *num.* 2. *de decimis*) vbi receptam non esse, & tamen Rota coram dicto D. in decisione facta super hac causa *sub die* 28. *Aprilis* 1615. nihil certi firmare voluit, sed dubium in hæc verba resoluit. *Iustitia autem dictarum trium conformium in hoc capite, quicquid sit de iure communi an fructus à solo separati spectent ad successorem, vel ad hæredem, vt latè per* Calder. *conf.* 2. *de peculio cleric. & quicquid sit stante consuetudine, de qua in Regnis Hispaniarum,* Garc. *de benefic parte* 2. *cap.* 1. *num.* 101. *& in Barchinonen. fructuum* 10. *Decembris* 1607. coram R.D. meo Decano, *in qua aliæ decisiones, & doctrina allegantur, certum est quod sublata est difficultas ex Constitut. Synodali Bracharensi, qua cauetur, quod si obtinentes beneficia simplicia moriantur ab intestato, habeant omnia eorum hæredes integrè, & si illi non habuerint, habeat dicta bona Ecclesia; spectant igitur ad hæredes beneficiati.* Hæc in illa decisione *Bracharen. fructuum.*

10 Quoad statum Mediolanen. pariter asserunt dictam Bullam in eo non esse vsu receptam, Borgnin. Caualcan. *decis.* 10. *num.* 5 *part.* 5. & Nicol. Garc. *d. cap.* 1. *n.* 103. Sed contrarium firmauit Rota *in dicta Papien. fructuum,* coram *D. Remboldo,* in hæc verba. *Non obstat quod dicta Constitutio non fuit vsu recepta, vel quod saltem præsumptio obseruantiæ dictæ Constitutionis eliditur ex iuribus ponderatis in Mediolanen. fructuum* 9. *Martij* 1592. *coram bona mem. Orano, quia præterquam quod videbatur, quod dicta Constitutio fuerit publicata, habetque decretum irritans, non posset dari de non vsu ipsius, nec minus prætendi quod fuerit per contrarium vsum abrogata, ex deductis per Gabriel. de clausul. lib.* 6. *concl.* 3. *n.* 4. Rot. *decis.* 197. *num.* 3. *par.* 1. *in recent. Cessat etiam difficultas, ex quo etiam dicta Constit. circumscripta dicti fructus inexacti spectant iuxta dispositionem Iuris communis ad successorem, vt dictum est, non verò ad hæredem. Non obstat quod dicta dispositio locum non habeat, quando in contrarium vigeat consuetudo. Calderin d. conf.* 2. *ante fin. vers. puto concludendum, Couarru. in cap. cum in officiis, num.* 6. *de testam. quia non probatur quod adsit aliqua consuetudo in contrarium in ciuitate Papien. quæ tamen plenè, & concludenter probanda esset,* gloss. *in l.* 1. *in verb. probatis, C. quæ sit longa consuet. Alexand. conf.* 131. *num.* 9. *lib.* 2. *Surd. conf.* 313. *n.* 23. *Cas. de Grassis decis.* 6. *num.* 5. *de præbend. cum aliis per Mantic. de tacitis, & ambig. conuent. lib.* 3. *tit.* 9. *num.* 72. *Nec dici potest, quod dicta consuetudo sit probata ex quadam enunciatiua eiusdem Iulij III. in Breui,* seu litteris *anni* 1553. *quarum copia datur, quicquid esset dicendum dicta an littera essent in forma probanti, & verum dicta enunciatiua, vtpote quæ emanauit ad partis suggestionem, prob. t, & præsertim quia, vt aliqui ex dominis dicebant, Papa in dicto Breui non dicit quòd dicta consuetudo fuerit legitimè probata, sed tantùm quod fuit deducta, vt apparet ex lectura dicti Breuis; & insuper visum fuit quòd dum Papa narrat quod in Statu Mediolani antiqua viget consuetudo quod spolia personarum Ecclesiasticarum ad earum hæredes transeant, huiusmodi narratiua intelligi debeat de fructibus sic exactis, & in horreum reconditis, aut de bonis ex fructibus sic exactis emptis, quæ verè & propriè dicuntur spolia clericorum; quia spolia sunt rerum ad beneficiatos spectantium, & quæ in eorum peculio reperiuntur, vt in puncto fuit dictum in Romana, seu Vercelen. pecuniaria coram bona mem. Card. Seraphino, quæ est inter impressas decis.* 594. *num.* 5. *non autem de fructibus inexactis, quos idemmet Iulius III. per Constit. vt supradictum est ante dictum Breue editum voluit pertinere ad successores, adeò quod dicta narratiua non possit deseruire ad probandum aliquam consuetudinem quoad dictos fructus inexactos de quibus agitur, sed tantum quoad spolia, id est, fructus exactos, qui sunt extra controuersiam. Et in omnem euentum ad effectum quo agitur, sufficit quod ex dicta narratiua Breuis non remanet clarè probatum quod adsit in Statu Mediolani talis consuetudo quoad fructus inexactos, cum maximè huiusmodi consuetudo esset plenè, & concludenter probanda ex suprà allegatis,* &c.

Hæc quæ ex supradicta decisione colliguntur de receptione dictæ Bullæ Iulij III. procedunt in Statu Mediolanensi, non vero in prouincia: Papia enim non est de prouincia, sed exempta, & immediatè subiecta Sedi Apost. nam in prouincia constat ex Concil. prouinciali Mediolanen. V. *part.* 3. *tit. de Ecclesiis, earum supellectili, & fructib.* §. *vt litibus,* quòd dicta Constitutio non est vsu recepta, immo in corroborationem prædictorum postea succedit Conc. Prouinciale Mediolanen. VII. *tit. de fructibus clerici defuncti,* in quo præscribitur quod fructus separati a solo pertineant hæredibus beneficiati defuncti cum supportatione onerum vsque ad nouos fructus.

Post hæc scripta prodit à Sacra Rota singularis decisio ab Auditore mirabilis doctrinæ, & eruditionis extensa, in qua omnia ferme in hac allegatione contenta, & tractata comprobantur, cuius copiam, quia multum ad rem facit, hîc inserere operæ pretium duxi.

R.P.D. PIROVANO.

Bracharen. fructuum 3. Decembris 1627.

DVbitatum fuit, an fructus industriales & ciuiles spectent ad hæredem Archidiaconi, vel ad successorem in beneficio; effectus autem huius disputationis eo tendebat, quia Georgius hæres Archidiaconi, per cuius obitum orta est controuersia super fructibus, obtinuit in partibus tres sententias, pro quarum executione iuxta illarum conformitatem Signatura rescripsit, & exinde Rota coram bonæ mem. Buratto 18. *Aprilis* 1615. respondit conformes esse quoad fructus naturales, & executoriales relaxauit. Cæterùm quia pro industrialibus, & ciuilibus non cadebat eadem conformitas, nunc de prædictis separatim agitur, & eos visum fuit Georgio hæredi spectare. 11

Nam quoad pertinentiam respectu recollectionis bene probatur, quia Bartholomæus Archidiaconus decessit *die* 19 *Nouembris,* de quo tempore iam fructus industriales omnes à solo sunt separati, ciuiles verò, qui ex re fructifera non proueniunt, & solent à diœcesi percipi vsque ad illam diem spectabunt hæredi nulla habita distinctione quòd nondum venerit dies eorum solutionis, ex quo attenditur an verè à solo fuerint separati, vel in illa die obitus prædecessoris debiti sint; prout hæc omnia firmantur *in Faren. fructuum,* coram Illustriss. Cardin. Caualerio, quæ est *inter recentiores* 140. *parte* 1. & plenius *in Cremonen fructuum* 278. *p.* 2. *recent.*

Quo verò an de iure pertineant ad hæredes beneficiati, regula est in contrarium, nisi consuetudo, aut facultas testandi aliter determinent; nam fructus etiam separati à solo, nondum tamen exacti ad successorem in beneficio pertinent, Calder. *consil.* 8. *de peculio cleric.* quem Rot. semper sequuta est, vt *in causis multis, sea Romana pecuniaria* 15. *Decembris* 1585. & 4. *Iunij* 1593. coram *Card. Blanchetto,* quæ

est

eſt apud Marcheſ. *fol.414.p.1.& in Barchinonen.fructuum* 8.*Febr.*1610. coram *D.meo Decano,& in Varmien.fructuum*, coram me 24.*Ianuary* 1611.& nouiſſimè *in Papien. fructuum* 21. *February* 1621. coram *bon.mem. Remboldo.*

Viſum tamen fuit conſtare de generali conſuetudine Regnorum Hiſpaniarum quòd hæredes beneficiatorum ſuccedant in fructibus à ſolo ſeparatis, & nondum exactis, quam Rota firmauit in pluribus Regnis ſub eodem nomine Hiſpaniç comprehenſis, nempe in *Palentina fructuum 26 February* 1580. coram *Card. Lancelloto ſen.* quæ eſt in Regno Caſtellæ, & in Regno Nauarræ *in Pampilonen. fructuum* apud Guidobon. *dec.*50. & de Regno Cordubæ eſt alia decisio coram *Illuſtriſſimo Card. Canalerio in Cordub. beneficiorum* 24. *Februarq* 1620. & de Comitatu Cathaloniæ *in Barchinonen. fructuum 4. Iuly* 1607. coram *bona mem. Iuſto*, in eadem cauſa 10. *Decembris eiuſdem anni,& 3 Decemb* 1610. coram *D.meo Decano,& in Gerund. fructuum 24.May* 1599. coram *bona mem. Iuſto.*

Non obſtat quòd hæc generalis conſuetudo dici non poſſit, probata ex conſuetudine aliorum locorum, dum illa non extenditur de loco ad locum, quia argumentum non deſumitur ex locali conſuetudine, aut ratione illius ad extenſionem quoad alia regna, ſed ex multis regnis ad comprehenſionem aliorum eiuſdem regionis, inter quæ regnum Luſitaniæ comprehenditur, & pro eiuſdem locali conſuetudine multa cõcurrunt adminicula, quæ ad perficiendã probationem ſolent admitti, *c.fin* ibi, *tanquam vehementer adminiculantes, de ſucceſſ.ab inteſt. l. instrumenta*, ibi, *adminiculis adiuuantur C de probat.* Guid.Pap. *deciſ.*441. Achil. *deciſ.1.de confeſſis* Rot. *deciſ.*576 *p.1. recent* nam datur vnus teſtis eſt duobus in Curia examinatis, qui deponit de hac conſuetudine in diœceſi Bracharẽſi, & pro notorio allegatur quod in regno Portugaliæ, prout in aliis regnis Hiſpaniarum, non colliguntur ſpolia Clericorum à Collectoribus ordinariis, ac denuum de hac generali conſuetudine atteſtantur Couarr. *in cap. cum in officiis n.9 de teſtam.* Nicol.Garc. *de benefic.p.2.c.1.n.*102. quorum dicta etſi de per ſe non releuent ad perfectam probationem, cum non deponant de Curia in qua practicatur, Gabriel. *de probat. concl.4.n.*3. attamen pro adminiculo tanquam de fama affirmantes poſſunt deſeruire. Quibus accedit Conſtitutio Synodalis non quidem de per ſe diſponens, vt fuit præſuppoſitum *in ſupradicta deciſ.* 18. *Aprilis* 1615. quia non poteſt Ordinarius ſtatuere contra Ius commune, *cap. venientes, de iureiur.* Felin. *in c.quod ſuper his, num.4.in 1. fallent. de maior.& obed.* Rot. *in Calaguritana de Oliuar.* 22. *Martij* 1604. coram *bona mem Peña*, ſed tanquam acceſſoria, & inhærens conſuetudini, & adminiculatus vniuerſalem regnorum comprehenſionem ſupradictam, quæ conſtitutio eo magis ad hanc probationem coadiuuandam videtur deſeruire, quia dantur duo teſtes bene concludentès de illius obſeruantia *ab anno* 1538. quo condita fuit à Cardinale Henrico tunc Archiepiſcopo Bracharen. abſque eo quòd ſucceſſores in beneficiis conqueſti fuerint, nec Collectores manum appoſuerint.

Nec vim facit quòd hæc obſeruantia debuiſſet probari obtenta in iudicio, & coram delegato Apoſtol. ſecundùm Put. *deciſ.*121.*lib* .., quia loquitur de ſtylo procedendi ſeruando iuxta ſtylum delegantis, non autem Ordinarij, cuius contraria obſeruantia debet probari in contradictorio iudicio, ex quo ſtylus Ordinarij non extenditur ad ſtylum delegantis: non autem loquitur de generali obſeruantia, qui eſt caſus noſter, quæ probari poteſt ex ſolicitis requiſitis, nempe vſu populi, frequentia actus, & diuturnitate temporis, quæ ponuntur per Alber. *in l. quibus ff de leg.* Rebuff. *de conſuetud.n.*106. & ab aliis allegatis per Maſcard. *de probat concl.424.in princip.*

Non obſtat quod regnum Luſitaniæ non probetur comprehenſum inter regna Hiſpaniç, quia & ratione ſitus eſſe eadem Coſmographi referunt & deſignant, & ratione dominij ſub regno Caſtellæ, prout ſunt alia Regna Nauarræ, Valentiæ, Cathaloniæ, & Aragoniæ, & idem teſtatur Nauarr. *conſ.1.num.1. de decimis.*

ALLEGATIO CXVIII.

Epiſcopo an & quando coadiutor cum futura ſucceſſione dandus ſit, & de coadiutoris auctoritate?

SVMMARIVM.

1 *Concil. Trident.* ſeſſ.25. de reformat. cap.7. *quid ſtatuat, refertur.*
2 *Coadiutores cum futura ſucceſſione ad quæcumque beneficia etiam Epiſcopatibus inferiora nonniſi Papa conſtituit.*
3 *Papa antequam coadiutorem cum futura ſucceſſione alicui Epiſcopo deputet, ſolet cauſam vrgentis neceſſitatis, ſeu euidentis vtilitatis à Concilio requiſitam priuatim per Cardinales, & in conſiſtorio examinare.*
4 *Cauſæ, propter quas Papa coadiutorem cum futura ſucceſſione alicui Epiſcopo deputat, quæ ſint, referuntur.*
5 *Coadiutor Epiſcopo dandus eſt ſufficiens, habens qualitates omnes, quæ in Epiſcopis requiruntur.*
6 *Coadiutor quam obtineat poteſtatem, ſiue auctoritatem, oſtenditur numeris ſeqq.*
8 *Coadiutori cum futura ſucceſſione non licet ingredi ciuitatem Pontificaliter.*
9 *Crucem in diuinis, & in functionibus Pontificijs non debet vti Archiepiſcopus coadiutor.*
10 *Archiepiſcopus coadiutor exercens Pontificalia in Eccleſia præſente coadiuto vti poteſt cappa, eo autem præſente vti debet mantelletto, & Rochetto.*
11 *Canonici ſunt compellendi, vt coadiutori Epiſcopo ſolemniter celebranti, & Pontificalia exercenti ſemper aſſiſtant.*
12 *Canonici non debent accedere ad circulos cum adiuto.*
13 *Coadiutor Epiſcopus debet facere confeſſionem cum Sacerdote Canonico celebrante.*
14 *Coadiutori, de licentia tamen Archiepiſcopi coadiuti licet benedicere populo dum per ciuitatem incedit.*
15 *Canonici vt prodeant obuiam coadiutori Epiſcopo ad Eccleſiam Pontificaliter accedenti, maximè decet.*
16 *Coadiutor non habet facultatem largiendi Indulgentias.*
17 *Beneficiorum collatio cui competat, coadiutori ne, an coadiuto? oſtenditur.*

SACROSANCTVM Conc. Tridentin. *ſeſſ.25. de reformat. capite* 7. decreuit quòd ſi quando Eccleſiæ Cathedralis vrgens neceſſitas, aut euidens vtilitas poſtulat Prælato dari coadiutorem, is non aliàs cum futura ſucceſſione detur, quàm hæc

hæc causa prius diligenter à Sanctissimo Romano Pontif. sit cognita, & qualitates omnes in illo concurrere certum sit, quæ à Iure, & decretis huius S. Synodi in Episcopis & Prælatis requiruntur, aliàs accessiones super iis factæ subreptitiæ esse censeantur. Ex quo decreto circa hanc materiam & præsentis dubij resolutionem:

2 *Primò* colligitur coadiutores cum futura successione ad quæcunque beneficia etiam Episcopatibus inferiora nonnisi Papam constituere, ita in Episcopatibus probat *c. vnic. de clerico agr. lib. 6.* & sentiunt Campeg. *in speciali tract. de coadiut. Episc. versic. si coadiutor*, Gambat. *de officio legati, tit. de coadiutor. n. 4.* Campan. *in diuersorio Iuris Canon rub. 7. cap. 6. n. 105. vers. est tamen*, Quaran. *in summ. Bullary verb. Archiepiscopi auctoritas, n. 9.* & in aliis inferioribus beneficiis agnoscunt Flamin. *de resignat. benef. lib. 6. q. 5. n. 15. & lib. 7. q. 10. num. 14* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloss. 5. §. 9. n. 91.* Monet. *de distribut. quotid. p. 2. q. 1. n. 31.* Nicol. Garcia *de benefic. p. 4. c. 5. n. 19.* quibus suppetit ratio euidens quòd ad beneficia vacatura solus Papa tribuit ius, *cap. 2. de prebend. lib. 6* & tunc dari coadiutori titulum alicuius Episcopatus in partibus infidelium, quo vtitur viuente coadiuto, obseruant Piasec. *in praxi Episc. part. 1. cap. 1. num 9.* & Flamin. *d. quest. 20. num. 18.*

3 *Secundò* colligitur Summum Pontificem antequam coadiutorem cum futura successione alicui Episcopo deputet, solere causam vrgentis necessitatis, seu euidētis vtilitatis à Concilio requisitam priuatim per Cardinales, & in Consistorio examinare, vt attestatur Flamin. *d. lib. 7 q. 10. n. 14. in fine* Causæ autem concedendi huiusmodi coadiutorem sunt
4 plures. † *Prima* est senectus Episcopi, *c. vnic. de clerico ægrot. lib. 6.* Arch. & Gemin. *n. 5.* Rebuff. *in praxi benef. tit. de reprobat. benef. viu impetrat. num. 50.* Flamin. *d. q. 20. n. 6.* Campan. *d. c. 6. num. 110. cum seq* *Secunda* propter ægritudinem Episcopi, *cap. 1. 7 q. 1. d. c. vnic.* Paris. *cons. 49. num. 38. lib. 4* Flamin. *d. quest. 20. num. 7.* vbi exemplificat, si maiori parte anni sit infirmus, vt non possit exercere ea, quæ muneri suo incumbunt, vel sit cæcus, aut lepram habeat. *Tertia* propter Clementinam Episcopi, *d. cap. vnic.* Bertach. *de Episcopo 2. part. 4. lib. num. 24.* Flamin. *d. q. 10. num. 9.* *Quarta* causa, si Prælatus sit suspectus de dilapidatione bonorum Ecclesiæ, Abb. *in cap. licet Heli, n. 8. de simon.* Flamin. *d. quest. 20. num. 10.* *Quinta* causa, si aliàs est inhabilis, vt non possit muneri sibi iniuncto incumbere, Ioan. Andr. Zab. & alij, quos refert Flam. *d. quest. 20. num. 11.*

5 *Tertiò* colligitur dandum esse coadiutorem sufficientem ad adiuuandum & subleuandum officium illius, habentem qualitates omnes, quæ à Iure, & decretis sacrosancti Concil. Trid. in Episcopis, & Prælatis requiruntur, idoneum scilicet, vita, scientia, & ætate, Flamin. *d. q. 20. n. 15.* bene obseruans in euentu quòd talis coadiutor detur circa temporalia propter dilapidationem, debere esse prouidum, & fidelem, ac scire ea bene dispensare: si verò circa spiritualia aduertendum, vt sciat prouidere saluti animarum, Campan. *d. cap. 6. num. 103.* & in quocunque alio coadiutore, quod debeat esse eiusdem ætatis, cuius & ille, cui datur, clarè insinuat Gambat. *d. tit. de coadiutoribus, num. 18.*

6 Sed quam retineat ipse coadiutor potestatem, siue auctoritatem vltra ea, quæ ad hoc colligit Nauarr. *cons. 3. de clerico agrot. in nouis*, habemus speciale decretum *Sacr. Congreg. Rituum*, quod referunt Prosp. de Augustino *in addit. ad Quarant. in summ. Bullary verb. Archiepiscopi auctoritas post num. 10.* Pialon. *in praxi Episcop. part. 1. cap. 1. num. 10.* Campan. *d. cap. 6. n. 107.* nouissimè Mich. Ferrus *de precedent. Eccles. quest. 15. in fine.* Cuius verba sunt. *Die Iouis 31. Ia-*
nuarij 1591. † Congregatio Illustrissimorum Cardinal. 7
super sacris Ritibus ad dubia nomine Illustriss. Cardinal. DD. Cardinal. Paleothi, & Veronen. proposita sic respondendum censuit.

Ad primum dubium, censuit coadiutorem cum futura 8
successione non licere ingredi ciuitatem Pontificaliter; quia licet sit coadiutor cum futura successione, ex quo tamen non habet ius in re, sed ad rem, non debet recognosci tanquam superior & caput, sed vti coadiutor, & eo magis quia contingere potest, vt non succedat in Episcopatu, sed prior moriatur.

Ad secundum respondit ipsum non debere vti Cru- 9
ce in Diuinis, nec in functionibus Pontificiis, nec dum incedit per Vrbem, cum Crux sit signum & ornamentum dignitatis, & iurisdictionis, & coadiutor vtraque careat.

Ad tertium censuit coadiutorem Pontificalia in Ec- 10
clesia exercentem absente Archiepiscopo, vti posse cappa, cum ea sit tantum ornamentum dignitatis Episcopalis, præsente autem Archiepiscopo vti debet mantelletto, & rochetto, neque licere vnquam coadiutori vti mozzetta, & rochetto etiam absente Archiepiscopo, cum hoc proprium sit eius, penes quem est dignitas, & iurisdictio.

Ad quartum respondit negatiuè, cum vna Sedes non capiat duos.

Ad quintum, censuit Canonicos esse compellendos, 11
vt coadiutori Episcopo solemniter celebranti, & Pontificalia exercenti semper assistant; alioquin indecorum videretur si Episcopus sine Canonicorum assistentia celebraret, necnon videretur esse contra decretum Concilij Trident. quod extensiuè huic etiam casui accommodari potest.

Quoad circulos respondit Canonicos non debere acce- 12
dere ad circulos, cum ipsi circuli denotent membrorum vnionem ad ipsum caput, & ex superius deductis constat coadiutorem non debere esse caput.

Quo verò ad Confessionem faciendam cum cele- 13
brante solemniter, respondit decere, vt coadiutor Episcopus Confessionem faciat cum Sacerdote Canonico celebrante, & vt idem quoque benedicat in fine Missæ, ne populus præsens diuina benedictione Episcopali defraudetur, & iam est vsu receptum, vt Episcopus benedicturus in fine Missæ faciat etiam confessionem cum celebrante.

Ad sextum, censuit licere coadiutori, de licentia ta- 14
men Archiepiscopi benedicere populo dum per ciuitatem incedit.

Ad septimum respondit maximè decere, vt Canonici 15
prodeant obuiam coadiutori Episcopo ad Ecclesiam Pōtificaliter accedenti ad ostium Ecclesiæ, eumque discedentem ad idem ostium deducere, immo esset valdè commendandum, si nonnulli Canonici officij, & vrbanitatis gratia ad ipsius coadiutoris ædes accederent.

Ad octauum respondit, coadiutorem non habere fa- 16
cultatem largiendi Indulgentias, & sic eas Archiepiscopi nomine si quas Archiepiscopus concedere voluerit, esse publicandas.

Hæc sunt illius S. Congregationis verba, ex quibus non modò clara habetur cognitio multorum dubiorum per ipsam decisorum, sed insuper clarior redditur aliorum complurium ad hanc rem spectan-
tium; ac præsertim † cui competat beneficiorum 17
collatio; nam alij coadiutori, alij coadiuto hanc tribuunt facultatem, vt per Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloss. 15. num. 12.* & citatos à Zerola *in praxi Episc. part. 2. ver. coadiutor, pag. mihi 100.* Filliuc. *tract. 14. de benef.*

benef.cap.2.n.32. Mihi tamen semper placuit conciliatio illa, quam tradit Oldrad.conf.44.incip. Quaritur si Episcopus, sub num.3. vbi probat sententiam in gratiam coadiuti, quoties ob senectutem, aut alteram legitimam causam, & aduersam valetudinem corporalem, quæque mentis exilium non operaretur, datus est: alteram verò tuetur in gratiam coadiutoris, vbi datus fuit ob causam cōcludentem perfectum impedimentum alienationis mentis, vel intellectus, putà propter dementiam: & huic distinctioni subscribunt Gemin. in cap. vnico §.fin.n.4. de clerico agrot in sexto, & ex Selua Azor. inst moral.p.2. lib.6.cap.25.quæst.15. Card. Tusch. tom.1.verb.coadiutor conclus.402. num.11.

Allegatio CXIX.

Episcopus ad aliam Ecclesiam translatus, quando primæ Ecclesiæ desinat esse Episcopus?

SVMMARIVM.

1 *Solutio Matrimonij spiritualis inter Episcopum & Ecclesiam, vt & carnalis inter virum & fœminam, reseruatur à Christo.*
2 *Matrimonium carnale in lege gratia planè factum est indissolubile, quoad vinculum.*
3 *Matrimonij spiritualis vinculum fortius est quàm carnale.*
4 *Papa cum transfert Episcopum de vno Episcopatu ad alium, potest & solet eum absoluere a vinculo prioris Ecclesiæ.*
5 *Pontifices summi solent vti S. Scripturæ testimonijs in sensu morali ad propria decreta confirmanda.*
6 *Matrimonium spirituale facile dissoluit Summus Pontifex, cum non sit reseruatum lege diuina.*
7 *Translatio quando fit de consensu ipsius translati, isto talis sic translatus perdit statim iura prioris Ecclesia.*
8 *Capitulum tanquam Sede vacante statim debet vti iurisdictione ac Vicarium constituere, cum Episcopus translatus est ad alium Episcopatum.*
9 *Translatus sine suo consensu non desinit esse Episcopus prima Ecclesia.*

1 SOLVTIONEM Matrimonij spiritualis inter Episcopum & Ecclesiam contracti, sicut & carnalis, quod est inter virum & fœminam, reseruatam esse à Christo præcipiente, vt, *quos Deus coniunxit, homo non separet*, probat expresse text. aliàs difficilis in cap.inter corporalia 2.statim post princip.de translat.
2 Episcopi. Planè † Matrimonium carnale consummatum in lege gratiæ factum fuit indissolubile quoad vinculum, vt latè probant Mag. in 4.dist.27. cap.5.& distinct.36.cap.3.& ibid.S.Thom quæst.vnic. art 5.& in addit.ad 3. part. quæst.61.art.1. Durand. distinct.35 quæst.2.Ledesma 2.4 quæst.64.art.2.Specul. com.part.3.art.7. Perez l.2.verb.por que ne puede tit.15.lib.8.Ordin. Couaruu. de sponsal part.2.cap.7. §.4.ad fin Sanch.& plures ab eo citati de Matrimon.
3 lib.2.disp.13. Ergo & spirituale, † cuius vinculum fortius esse, quàm carnalis minimè dubitandum asserit text. in d.cap.inter corporalia, in princip. ex quibus de Pontificis potestate circa huiusmodi translationes faciendas dubitarunt Gabr. Vasquez in 3. part tom.3 disp.241.& Nauarete en la conseruacion de Monarchias, discursu 28.versic.no se quitaria. Attamen verissimum est, † quando Papa transfert Episcopum 4
de vno Episcopatu ad alium, posse & solere illum absoluere à vinculo prioris Ecclesiæ, iuxta formam, de qua per Host. in summ.tit.de translat.Prel.& morem Curiæ Romanæ, vt in d.cap.inter corporalia, & per Ioann. Monach. in cap.generali, num.10.versic.si aliquis habet Regalia, de elect.lib.6.Ioann.Andr.in cap. quod ob gratiam, num.1. in princip. quæstionis, de regulis iuris in 6.in mercur. & ibid. Franch. num.3.in princip. Francisc.Marc.dec.1100.incip. Quæritur de tali casu. vers... & maximè propter absolutionem vinculi, Abb.cons.101.num.7.part.2.prout eos refert Rot.in Phocen.Canonicatus 26.May 1613. coram Reuerendissimo Domino meo Coccino Decano, apud Far.dec.475. n.1.parte 1.recent.Zapata en el discurso de la obligacion de los Prelados, concl.3.num.7. Bañez de Iust. & Iure. quæst.63.art. 2.vers ad octauum nam verum est spirituale vinculum, seu spirituale fœdus coniugij, seu spirituale matrimonium cōtrahi inter Episcopum, seu Parochum, & Ecclesiam, d.cap.inter corporalia, vbi Innocentius III. sic ait *Cum fortius sit spirituale vinculum, quàm carnale, dubitari non debet, quin omnipotens Deus spiritualo coniugium, quòd inter Episcopum, & Ecclesiam est, suo tantum iudicio reseruauerit, præcipiens, vt quos Deus coniunxit homo non separet: non enim humana, sed potius diuina potestate coniugium spirituale dissoluitur*, &c. Idem ferè dicitur in c.fin.eod.tit. cuius verba ex integro illius Decretalis per Contium, & Anton. August. in collect.1.sub eod.tit. desumpta, sic se habent. *Quædam vero sibi Apostolica Sedes reseruat quodammodo specialiter, & singulariter, vt præter specialem auctoritatē ipsius nec iure agi valeant, nec attentari debeant, cum effecta. In his autem specialiter translationes Episcoporum adeo non tam constitutio Canonica, quam Diuina eius tantum potestati commisit, vt sicut legitimi matrimonij vinculum, quod est inter virum & vxorem, homo dissoluere nequit, Domino dicente in Euangelio quos Deus coniunxit, homo non separet: sic & spirituale fœdus coniugij: quod est inter Episcopum, & Ecclesiā, (quod in electione initiatum, in confirmatione ratum, & in consecratione intelligitur consecratum) sine illius auctoritate solui non potest, qui est successor Petri, & Vicarius Iesu Christi*, &c. Vide Calderin.cons.1.& 4.de translat.Episc. Abb. quæst.1.n.15.& in cap.cum causa n.2. de raptorib. Butr. in cap.in præsentia, num.2.de probat. Rebuff. in praxi tit.de requis.ad bonam collat.num.13. Hieron.Mangiar.in decl arboris consang.n.104.tom.9. tract. quos refert Card.Anton.Zapata en el discurso de la obligacion en Conciencia y Iustitia que los Prelados tienen de proueer los dignidades y beneficios Ecclesiasticos en personas que puedan y quieran y tengan intēcion y proposito de residir p.1.conc.3.n.6. affirmāt quòd nec ex dispensatione posset matrimonium carnale, vel spirituale contrahi ad tempus, & addit Cardin. Tusch.tom 5.conclus.120.n.13.& 14. quòd sicut Matrimonium carnale non contrahitur sine consensu, ita nec spirituale: & sicut Matrimonium carnale nō potest contrahi ad tempus, ita neque spirituale. Qua supposita veritate retento themate dicti c.inter corporalia, vel est dicēdum sub illis verbis Christi Domini suprà relatis non reseruati Matrimonij spiritualis solutionem, cuius contrarium expresse dicit d.cap.inter corporalia, aut fatendum etiam Matrimonium consummatum posse à Pontifice dissolui contra Doctores supra relatos, qui asserunt iam hodie hæreticum esse dicere Matrimonium consummatum in Lege gratiæ dissolui posse.

Poterunt certè verba obscurissima d. c. inter corporalia, & Ius suprapositæ argumētationis in falsam opinionem trahere Soc. cons.18.col.pen.vol.1. Bald.

in

in c.Lator, de re indic. Sylu. *nupt.pag.* 20. Ioan. Andr. *in reg. actus legitimi, de regulis iuris, lib.6.* Philipp. Dec. *in c. quæ in Eccleſiarum, col.5. de conſtit.* Grat. *conſ.1.n 31. vol.2.* & alios, quos tacito nomine refert Sanch. *d.diſp.13.n.11.* dum omnes peſſime arbitrantur Matrimonium conſummatum diſſolui poſſe à Summo Pontif. quaſi tunc non homo ſeparet à Deo coniunctos, ſed ipſe Deus: parum enim refert (vt inquit S.Bernard. *lib de diſpenſat. & præc. col.4*) an nobis Deus ſuam voluntatem exponat per ſeipſum, vel per ſuos Angelos, aut per ſuos Vicarios; ſed quantum à veritate aberret huiuſmodi ſententia, oſtendunt Doctores pro contraria ſuprà citati: nam qui homini poteſtatem denegauit ſeparandi ſic à Deo copulatos, Pontificem Max. excludere videtur, quia homo eſt.

5 Quare aſſerere oportet Chriſtum Dominum directe & principaliter, ac in ſenſu litterali ſub illis verbis, *quos Deus coniunxit,*&c. Matrimonium ſolùmodo carnale ſuo iudicio reſeruaſſe diſſoluendum; ſolutionem verò Matrimonij ſpiritualis non ſic in ſenſu litterali, ſed in ſenſu morali à Chriſto ibidem reſeruatum deprehendi, qui quidem moralis ſenſus licet in ſacra Scriptura ab Spiritu ſancto intentus ſit, non tamen facit intentum efficax ad probandum aliquid eſſe legis diuinæ obligatoriæ, ſolent enim Summi Pontifices vti S. Scripturæ teſtimoniis in ſenſu morali ad propria decreta confirmanda, vt patet in materia pluralitatis beneficiorum; ad probandum enim aliquem non poſſe habere duo beneficia, adducunt verba Pauli, *oportet Presbyterum eſſe vnius vxoris virum*, & Chriſti, *nemo poteſt duobus dominis ſeruire*, quæ verba in ſenſu litterali longè aliud ſignificant. Sic *in Extrauag. vnam ſanctam*, inter communes, *de maiorit. & obed.* Bonifacius VIII. adducit verba Chriſti de duobus gladiis in ſenſu morali ad ſummam poteſtatem, & ſuam ſtabiliendam; cùm litteralis aliud eſſet, vt Sacri Doctores in eundem locum explicarunt, probat latiſſimè Alphonſ. à Caſtro *lib.1 contra hereſes c.3.* S.Thom. *1.p q.1.art.10.*

6 Cùm igitur † Matrimonium ſpirituale non ſit reſeruatum in Lege diuina in ſenſu litterali ipſi Chriſto, vt carnale eſt, nil mirum ſi illud Summus Pontifex facile diſſoluat, non verò carnale. Licèt non abſolutè aliquibus diſpliceat ſubtilis reſponſio Abb. *in d c. fin.n.13.de tranſlat. Prel.* dum conſiderat in Epiſcopi tranſlatione, vinculi matrimonialis conſeruationem reſpectu vniuerſalis Eccleſiæ, his verbis. *Placet mihi quod efficiatur inuiſus Prelatus alterius Eccleſia, quia non dicitur de nouo Matrimonium contrahere. Eccleſia enim vniuerſalis eſt vnum corpus myſticum; vnde ex quo ſemel conſenſit Epiſcopari in hac Eccleſia vniuerſali non poteſt reſiſtere Papa ſi pro bono publico vult eum transferre ad aliam Eccleſiam particularem: quia ſolum hic alteratur locus, non autem dignitas reſpectu Eccleſia vniuerſalis*, &c. refert Card Anton. Zapata *d loco p.1.concl.3.n.7.*

Probata Pontificia poteſtate in diſſoluendo Matrimonio ſpirituali, quod contrahitur inter Epiſcopum & Eccleſiam, ac ſubinde explicato text. *in d c. inter corporalia*, qui ad hoc propoſitum difficilis merito reputatur; reſtat nunc vt reſpondeamus ad quæſtionem propoſitam ſub diſtinctione: vel enim tranſlatio Epiſcopi ad aliam Eccleſiam fit de eius conſenſu ob benemerita, aut propter vtilitatem neceſſitatémve Eccleſiæ, ſiue etiam ad electionem, poſtulationem, ſeu præſentationem alicuius ad id ius habentis. Aut demum fit ſine conſenſu ipſius transferendi, quamuis transferatur ob benemerita.

In primo caſu, quando ſcilicet tranſlatio fit cum conſenſu illius, qui erit transferendus, iſte talis ac tranſlatus eſt, ſtatim perdit iura primæ Eccleſiæ, vt per Abb. *conſ.101. num.3. & 4. part 2.* Maſſobr. *in praxi habendi concurſum reſp.1. dub.9.n.4.* ſecundùm Romanam impreſſ. Rot. *d.dec.475. à num 5 p.1. recent.* vbi ex Ioan. Andr. *in cap. quod ob gratiam, n.5. de regulis iuris in 6.* refert quod ſi poſtulatio fiat à Capitulo de conſenſu transferendi, deſinit eſſe Epiſcopus loci à quo transfertur ſtatim poſt ipſam tranſlationem factam à Summo Pontif. non expectato aliter ipſius conſenſu, quia licet ignoret tranſlationem, ſciuit tamen poſtulationem, & ſubmiſit ſe voluntati Papali. Et huius ſententiæ eſt S. *Congregat. Illuſtriſſimorum Card. S. Conc. Trid. interpretum*, dum conſulta, *an Capitulum potuerit deputare Vicarium in Eccleſia, à qua quis fuit tranſlatus, ſi tranſlatio fuit facta de ipſius tranſlati conſenſu, etiam ante adeptam poſſeſſionem ſecunda Eccleſia? cenſuit quod ſic*, atteſtante Rot. *d dec.475.n.6 in fine*, & nouiſſimè *ſub die 10. Decembris 1624. S.Congreg. Illuſtriſſ. Card ſuper negotiis Epiſcoporum præpoſita* pariter cenſuit in hæc verba. *S.Congreg. S.D. N. approbante cenſuit Eccleſiam à qua volens transfertur, ſeu quam dimittit Epiſc. vacare ab eo tempore, quo idem Epiſcopus ab illius vinculo abſoluitur in Conſiſtorio Sanctitatis ſua etiam ante expeditionem litterarum, vel adeptam poſſeſſionem ſecunda Eccleſia, & poſteaquam huiuſmodi abſolutionis notitiam Epiſcopus habuerit etiam ex teſtimonio, ſeu documento Secretarij Sacri Collegij illico teneri eum abſtinere ab exercitio Ordinaria iuriſdictionis, eamque tranſire in Capitulum tanquam Sede vacante, & ita poſſe, & debere Capitulum ſtatim ea iuriſdictione vti, ac Vicarium iuxta Trident. Conc. præſcriptum eligere, Sedemque vacantem publicare*, quam declarationem retuli Ego ipſe *in collect. ad c.1.de tranſlat. Epiſcopi*, & me citato in illo loco refert etiam Maſſobr. *dict. dub 9. numero 12.* 7

In ſecundo verò caſu, quando ſcilicet nullus interuenit transferendi conſenſus, tota eſt difficultas; in qua Rot. *d dec.475. n.6.* nihil firmare videtur, annuit tamen in ſimplici tranſlatione etiam non facta pro vtilitate, aut neceſſitate Eccleſiæ, aut ob benemerita, ſtatim poſt tranſlationem abſq; alio conſenſu præcedente, aut ſubſequente tranſlatum perdere ius in prima Eccleſia, ea ratione, quia in Epiſcopatibus contrahitur Matrimonium ſpirituale, & Papa transferendo abſoluit à vinculo primæ Eccleſiæ, quocirca facta abſolutione prima libera manet, nec ad eam datur regreſſus, Hoſt. *in ſum. de tranſlat. Prælat. num.6. verſ ſed ſi Epiſcopus, quod verius puto*, Calderin. *conſ. fin. circa princip. verſ. & ſic pronunciatum*, Bellam. *in cap. ſi quis iam tranſlatus numero 2. col. 10. in princip. verſ. ad cuius quæſtionis declarationem, & col.11.* vbi refert huius ſententiæ, ex quatuordecim Auditoribus, qui nunc erant, octo fuiſſe. Et rationem videtur eleganter aſſignare Abb. *in c. fin.n.13. de tranſlat. Epiſc.* in verbis ſuperius relatis *n.6.* 8

Sed Ego credo verius, quod tranſlatus ſine eius conſenſu non deſinit eſſe Epiſcopus primæ Eccleſiæ, quia tranſlatio & abſolutio etiam ob benemerita ſine præuio conſenſu facta intelligitur quatenus tranſlatio placuerit, cum intentio Papæ ſit complacere tranſlato, vt ex dict. deciſione Rotali obſeruat Maſſobr. *dict dub.9. num.14 & 15.* tum quia hoc ipſum deprehenditur ex ſupradictis *Sacra Congregat. declarationibus.* in quibus de conſenſu transferendi fit mentio, quaſi innuens aliter reſoluendum 9

esse si nolens transferretur, vel translatio non fuisset facta de ipsius translati consensu, eo maximè, quia Episcopus non potest ad aliam Ecclesiam etiam motu proprio transferri, nisi interueniat eius consensus Rot. *in Cremonen. fructuum* 18. *Martij* 1610. coram *D. Pirouano*, impressa per Farin. *dec.* 278. *num.* 7. *part.* 2. *recent.*

10 Non obstat gloss. *in cap. si quis translatus* 21. *q.* 2. quatenus probare videtur, quod quis non dicitur verè translatus, nisi post adeptam possessionem secundæ Ecclesiæ, quia respondetur loqui in translatione abusiua, non autem in vera: at prouisio Papæ habet vim non solùm electionis, sed etiam confirmationis, & sic cum sit absolutus à vinculo primæ Ecclesiæ, & habeat ius acquisitum in secunda, dicitur proinde effectus sponsus secundæ Ecclesiæ, quapropter cessare debet ei omne ius, quod habebat in prima, ne videatur sponsus duarum Ecclesiarum. Ita Rota *in d. decis.* 475. *num* 9. & ea citata Massobr. *d. dub.* 9. *n.* 16. *cum seqq.*

11 Nec etiam obstat, quòd beneficia translati non vacant, nisi post adeptam pacificam possessionem Ecclesiæ ad quam trãsfertur, vt apud omnes in confesso est, quia respondetur hoc prouenire ex eo, quia ista beneficia non vacant per absolutionem à vinculo, prout vacat primus Episcopatus, sed per adeptionem Episcopatus, vt per Rotam *d. dec.* 475. *n.* 18. & Massobr. *d. n.* 9 *à n.* 20.

12 Hac de re vnum te scire volo, quod obseruat Boët. Epo *de sacurnio permutationis beneficialis in re num* 31. migrationes scilicet, atque translationes Episcoporum sæpius in Ecclesia primæua fuisse visas, nunc ausu temerario sua sponte migrantium, nunc etiam legitima simul auctoritate frequenter interueniente translatorum: sicuti D. ipse Petrus Antiochia relicta, Romam diuino nutu migrauit, *c. mutationes Episcoporum* 7. *q.* 1. propter maiorem Ecclesiæ vtilitatem; sed permutationis beneficialis exempla nullis in antiquis aut Canonibus, aut historiis Ecclesiasticis reperiri asserit, adeo vt nec apud Isidorum, nec apud Burchardum, nec apud Iuonem, nec apud ipsum quidem nouissimum Decretorum collectorem Gratianum vlla prorsus extet permutationis beneficiorum mentio.

ALLEGATIO CXX.

Episcopus successor in Episcopatu, an, & quando teneatur ad pensiones decursas, & non solutas tempore prædecessoris?

SVMMARIVM.

1 *Pensio est onus reale & coharens beneficio.*
2 *Onus rei transit cum sua causa.*
3 *Successor in beneficio obligatur ad solutionem pensionis, non solùm in futurum, sed etiam in prateritum pro terminis decursis.*
4 *Pensionarius agere potest hypothecaria contra successorem in beneficio, super quo fuerit imposita pensio.*
5 *Pensionarij in electione erit, vel agere contra beneficij possessorem, vt contra haredem defuncti pradecessoris in casibus in quibus hares est obligatus. siue contra pradecessorem in beneficio si adhuc viuit,*
6 *Pensionarius in casu quod agat contra successorem in beneficio, idemmet successor habebit actionem contra suum pradecessorem si viuit, vel eius heredes.*
7 *Episcopus in sua ciuitate Episcopali pensionem super Episcopatu impositam soluere tenetur.*
8 *Pensionario datur actio contra successorem in beneficio pro terminis decursis, si diligentia pracessissent contra ipsummet successorem.*
9 *Successor in Episcopatu tenetur ad pensiones decursas, & non solutas tempore pradecessoris, quando constat de diligentiis factis per pensionarium contra pradecessorem; ex quibus autem probentur huiusmodi diligentia, vide ibi n. 10.*
11 *Congrua in primis deduci debet ex redditibus Episcopatus ducatorum mille moneta illarum partium.*
12 *Iurisdictio temporalis alicuius loci competens Episcopo non censetur reseruata reseruatario fructuum Episcopatus, nisi Papa expresserit.*
13 *Pensio non solet imponi in Episcopatibus quorum fructus non excedunt valorem ducatorum mille.*
14 *Episcopo resignanti quod mille remaneant, vel non remaneant, cui incumbat? ostenditur.*
15 *Titularis an, & quando teneatur ad pensiones decursas pro tempore, quo intrusus fructus percepit?*
16 *Pensio, cuius solutionis dies venit post mortem pensionarij, quomodo soluenda sit?*

V M pensio sit onus reale, & cohærens beneficio, *cap. si quis laicus* 16. *quæst.* 1. *cap. querelam, in fine,* & *ibi* Abb. *num.* 1. *de elect.* Rot. *dec.* 176. *num.* 3. *part.* 2. *recent.* Gig. *de pension quæst.* 39. *num.* 5. & 6. *quæst.* 40. *num.* 1. & *cons.* 35. *sub numer.* 9. *vers. est enim censio*, Iacob. Gall. *cons.* 67. *num.* 1. Seraphin. *decis.* 1351. *num.* 1. Rota *decis.* 176. *numero* 3. *part.* 2. *recentior.* Lotter. *de re benef. lib.* 1. *quæst.* 39. *n.* 71. *cum seqq.* Decian. *cons.* 37. *num.* 14. *vol.* 2. nouissimè Duran. *decis.* 369. *num.* 1. *part.* 1. & † onus rei annexum transeat cum sua causa *l. Iulianus. l. Caius*, vbi Bart. *ff. de manum. testam. l. Pomponius* §. 1. *ff. de acquir. possess.* Paris. *cons.* 127. *num.* 12. *vol.* 4. Tiraq. *de retract. lig* §. 1 *gloss.* 10. *n.* 10. 13. & 14. Propterea † obligatur successor in beneficio ad illius solutionem, non solùm in futurum, sed etiam in præteritum pro terminis decursis ante suam prouisionem, *l. quaro, ff. de vsufructu*, Bellenzin. *de charitatiuo subsidio quæst.* 51. Gambar. *de officio & potest. Legati lib.* 6. *tit. de pension. à num.* 427. Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. part.* 2. *cap.* 7. *num.* 46. Nauar. *cons.* 1. *num.* 3. & 4. & *cons.* 2. *num.* 3. & 5. *de solution.* Monet. *de distribut. quotid part.* 3. *quæst.* 8. *num.* 22. Decian. *dict. cons.* 37. *num.* 12 & 14. Bellet. *disquisit. clerical. part.* 1. *tit. de clerico debitore* §. 8. *à princ.* Castro Palao *in opere mor. tom.* 2. *tract.* 13. *puncto* 11. §. 6. itaut † pensionarius agere possit hypothecaria contra successorem in beneficio super quo fuerit imposita pensio, secũdùm Roman. *cons.* 588. & Rimin. iun. *cons.* 197. *n.* 9. *volum.* 3. quos refert, & sequitur Bellet. *d.* §. 8. *n.* 9. † In cuius tamen electione erit, vel agere contra beneficij possessorem, vel contra hæredem defuncti prædecessoris in casibus in quibus hæres est obligatus, siue contra prædecessorem in beneficio, si adhuc viuit, vt per Gig. *d. q.* 39. *n.* 11. & *q.* 43. *n.* 5. Rot. *dec.* 1182. *n.* 1. *p.* 3. *lib.* 3. *diuers.* Franc. Leo *d. p.* 2. *c.* 7. *n.* 51. Bellet. *d.* §. 8. *n.* 10 vbi *n.* 11. cum Gig. *d. qu.* 39. *n.* 13. aduertit conducibilius esse pensionario quod potius agat contra possessorem beneficij, quàm cõtra

tra hæredem defuncti prædecessoris, quia contra possessorem beneficij procedit executiuè, quatenus non soluat: si autem vellet agere pensionarius contra hæredem defuncti prædecessoris, tunc esset necesse Iuris ordinem seruare:

6 † in casu verò quod pensionarius agat contra successorem, idemmet successor habebit actionem contra suum prædecessorem si viuit, vel eius hæredes. Ioan. Andr. *in cap. non est in mora, de regulis Iuris in 6.* Federic. *consil.* 209.*n.*6. Gemin. *cons.*4.*n.*9.*& per totum*, quos refert, & sequitur Bellet. *dict.*§.8.*n.*12. Illud ignorandum non est

7 † teneri Episcopum in sua ciuitate Episcopali pensionem soluere, vt censuit Rota *in Aretina pensionis* 17. *Aprilis* 1598. coram *D. Litta* impressa per Mitchel. *de commission.p.*1.§.2.*pag.*636.

8 Et licèt Rota aliquando dubitauerit, an detur actio pensionario contra successorem in beneficio pro terminis decursis & non solutis in vita prædecessoris, vt per Cassad. *decis.*3.*&* 4.*de locato*, Achil. *decis.*3.*de pensionib.* & Crescent. *decis.n.*1.6.*&* 7.*de solutionib.* ipsa tamen postmodum eam concessit cum hoc temperamento æquitatis, si diligentiæ scilicet præcessissent contra eundem successorem, adeò vt pensionarius nulla notari possit negligentia, ita fuit in *vna Canarien. pensionis* 15. *Ianuary* 1597. coram *Gipsio*, *& in causa Hispalen. pensionis* 16. *Decemb.* 1677. coram *Card. Blanchetto & in Oscen. & Barbastren. pensionis* 19 *Aprilis* 1609. coram *Card. Lancelloto iuniore*, & sæpissimè in aliis citatis *in Neriton. pensionis* 10. *Iuny* 1611. coram Greg. XV. impressa per Farin. *decis.*152.*n.*2.*p.*2.*recent.* & per Beltramin. *decis.*507.*n.*2.& per Campan. *in diuersorio Iuris Canonici rub.*11.*c.*14. *n.*20. referunt laudeque exornant Bellet. *d.*§.8 *n.*13. Franc. Leo *d.cap.*7. *n.*52.*&* 53. Nicol. Garc. *de benef.p.*1.*c.*5.*num.*199. Steph. Grat. *discept.forens.c.*94.*n.*59. Marescot. *var. lib.*1.*c.*18. Pacific. *de Saluiano interdicto decis.*99. *& inspect.*3.*cap.*4.*à n.*199.

9 Vnde iam infertur resolutio ad quæstionem supra propositam, vt scilicet successor in Episcopatu teneatur ad pensiones decursas, & non solutas tempore prædecessoris, quando constat de diligentiis factis per pensionarium contra prædecessorem, vt in puncto censuit Rota *in dicta Nerotinen. pensionis*, & sufficere diligentias contra prædecessorem, vel eius hæredem, & bona, firmauit ead. Rota *in Toletana pensionis* 13. *Iuny* 1608. coram *Dom. Penia*.

10 Ex quibus autem probentur huiusmodi diligentiæ, ostendit Rot. *in d. Nerotinen.* apud Farin. *decis.* 352.*n.*3.*vers. diligentia, part.* 2.*recent.* veluti ex mandato executiuo, sequestro, & declaratoriis, vbi etiam tentum fuit negligentem non dici qui petere distulit multo tempore, quando non erat obligatus petere certo tempore, additque hæc omnia cum temperamento moderanda, dummodo successori congrua remaneat, quæ in primis, & ante omnia

11 † deduci debet ex redditibus Episcopatus, ducatorum mille monetæ illarum partium iuxta dispositionem Sac. Concilij Trident. *sess.*24 *de reform c.*13. *vers. ad hæc*, prout etiam resoluit eadem Rot. *Campanien. pensionis* 21. *Iuny* 1609. coram *Dom. Iusto*, *& in Policastren. congrua* 16. *Nouembris* 1615. coram *D. Vbaldo*, impressa per Farin. *decis.*763.*num.*1.

12 *p.*2.*recent.* vbi *n.*3.*&* 4. tentum fuit † iurisdictionem temporalem alienius loci competentem Episcopo non censeri reseruatam reseruatorio fructuum Episcopatus, nisi Papa expresserit, licet secus in fructi-

13 bus iurisdictionis. Vnde colligitur † in Episcopatibus, quorum fructus non excedunt valorem mille ducatorum, non solere pensionem imponi, tenet Flamin. *de resignat. lib.*6.*q.*2.*n.*34. Nicol. Garc. *de benef p.*1.*c.*5.*n.*193. vbi *n.*197.*num seq.* differit de quo tempore debeat intelligi illa clausula, *dummodo remaneant mille pro Episcopo.*

Cui autem incumbat onus probandi quod mille 14 remaneant Episcopo, dubium est ad præsentem materiam non contemnendum, in quo approbata est distinctio; quòd aut pensionatius agit iudicio possessorio, & tunc onus probandi incumbit Episcopo, quod ei non remaneant mille, puta quasi possessio releuat ab onere probandi, cum non teneatur exprimere causam suæ possessionis, vel quasi, & ideo debet in sua quasi possessione tueri, donec contra eum fuerit in petitorio pronunciatum, Abb. *in c. querelam num.*2.*de elect.& not. gloss.* per text. *ibi in l. sicuti §. sed si quæritur*, & ibi Paul. de Castro *n.*9.*ff. si seruitus vend.* Ruin. *cons.*154.*n.*10. *vers. sicut ergo lib.*4. Aut verò Episcopus agit contra pensionarium petitorio dicēs se non teneri ad soluendam pensionem, quia reseruatio est nulla, & tunc onus probandi quod mille remaneant Episcopo pensionario incumbit, quia cum agitur super proprietate iuris percipiendi, causa exprimi debet ab eo, qui asserit sibi deberi pensionem, nec quasi possessio releuat illum ab onere probandi, Abb *in dict. c. querelam n.*12. *& seq gloss.*1.*in d. l. sicuti*, vbi Paul. de Castro *n.*8.*&* 9. Ruin. *dict. cons.*154.*n.*4. quam distinctionem præstitit Rota *in vna Vrcellen. pensionis* 26. *Iuny* 1591. coram *Card. Mantica*, inter eius decisiones impressas *decis.*196.

Quæstionem superiori non absimilem hîc apponendam duxi, & quando titularia teneatur ad pen- 15 siones decursas pro tempore, quo intrusus fructus percepit? In qua verum est dicere illas non deberi à Titulari pro eo tempore, in quo non ipse, sed intrusus, etiam nullum titulum habens, fructus percepit sine culpa Titularis, vt in puncto Gig. *resp.*29. *per tot.* quem sequitur Bursat. *cons.*161.*n.*19.*vers.*2.*quod intrusus, & n.*15.*& per tot. lib.*4 Seraph. *decis.*66. nisi titularis se obligauerit præcisè & in forma Cameræ ad soluendum, quo casu regulariter debitor non adimplet cedendo, sed debet præcisè soluere. Put. *decis.*10. *in fine vers. secus autem est lib.*1. Vel nisi ipse Titularis, licèt tēpore intrusionis nihil percepisset per plures alios annos fructus percepit, quia fructus, de Iure & iuxta formā litterarum reseruationis non solùm sunt obligati pro pensionibus decurrendis singulis annis respectiuè sed immo fructus vnius anni sunt etiam obligati pro pensionibus aliorum annorum. Gig. *de pension.q.*43. *n.*2. *vers. quia autem*, cum dicti fructus in aliis annis percepti per Titularem præsumantur vberes, & sufficientes etiam pro pensionibus decursis tempore intrusionis; consequenter dum non constat de insufficientia fructuum Titularis vigore obligationis Cameralis debet cogi ad soluendum, itaut sit in electione pensionarij pro pensionibus decursis de tempore intrusionis agere contra titularem, aut contra intrusum, Feder. de Senia *cons.*81.*n* 4. Gig. *de pensionib q.*39.*n.*11. *vers. aut quærimus*, *& q* 43. *per tot.* Lotter. *de re benef. lib.*1. *q.*39. Rota *decis.*176.*n.*3. *p.*2. *recentior.* Colliguntur hæc ex Duran. *decis.*369.*per tot.p.*2. vbi *n.*9. respondet Seraph. *d. decis.*66. vbi quòd titularis, etiam quòd se obligauerat in forma Cameræ ad soluendum, non tenetur soluere pensionem, si fructus non percepit, quia in casu illius decisionis Seraphini titularem nunquam habuit possessionem beneficij, nec aliquos fructus percepit.

Vidi non semel dubitari, quomodo sit soluenda 16 pēsio, cuius solutionis dies venit post mortem pen-

sionarij

ſionatij? Tres hac de re inuenio opiniones. *Prima* tenet penſionem deberi hæredibus penſionarij pro rata temporis, quo ille vixit, iuxta diſpoſitionem textus *in l.diuorto, ff. de iure dot. & in l. ſi operis, ff. de vſufr.* Ita Couar. *var.lib.1.cap.15.num.13.* quem ſequuntur Molin. *de primog.lib.3.c.11.num.4.* additio *ad Theſaur. deciſ.143.* Nicol. Garc. *de benefic.part.2. cap.1.num.12.* vbi ſubdit hanc ſententiam hodie veriorem ſibi videri, ſtante Conſtitutione Pij V. quæ obligat penſionarios ad recitandum officium paruum B. Mariæ, itaut ex hoc penſio hodie dicatur dari propter officium, ſeu beneficium: fructus autem beneficiorum, circumſcripta conſuetudine, debere de iure diuidi inter hæredes titularis defuncti, & modernum beneficij poſſeſſorem pro rata temporis, iuxta diſpoſitionem dictæ *l.diuortio*, firmant idem Couar. *d.lib.1.cap.15.n.10.cum ſeqq.* Sarm. *de redditib lib.4.c.6.n.14.* Molin. *d.lib.3.c.11.n.4.* Gutier. *canon.lib.1.q.6.à n.79.* cum aliis, quos ſequitur Nicol.Garc. *d.c.1.n.96.*

17 *Secunda* ſententia abſolutè firmat penſionem huiuſmodi non deberi nec pro rata temporis, nec pro rata fructuum, quia terminus non maturatus ante mortem penſionarij, nunquam fuit illi debitus, quem ideo non potuit ex ſua perſona tranſmittere ad eius hæredes, ex reg. text. *in l. ſi ex pluribus, in princ ff. de ſuis, & legit.hered* Gutier. *in l.vnic.n.3.C. quando non pet.* Quare ita reſoluunt Nauar. *in apoleg. de redditib. Eccleſiaſt. q.2.mon.16.* aſſerentes de ſtylo Curiæ ita ſeruari, Sarmien. *in defenſ.libelli de redditib.qu.2. num.16.* vbi quod ita obſeruatur in Rota, vt non ſoluatur rata penſionis, ſi is, cui debetur, decedat antequam dies ſolutionis venerit, Ceuall. *conſ. ciuili 160.n.15.cum ſeq.vol.1.* D. Barboſ. *in l. diuortio p.2. n.43. ff. ſoluto matr.* Caſtill. *de vſufruct.c.79. num.17.*

18 *Tertia* ſententia, cui tanquam probabiliori adhæreo, habet terminum non maturatum ante mortem penſionarij deberi pro rata fructuum perceptorum hæredibus penſionarij, quia materia penſionis Eccleſiaſticæ eſt regulanda tam actiuè, quàm paſſiuè, ſecundum diſpoſitiones loquentes de vſufructu, & ſic iuxta text. *in l.defuncta ff.de vſufruct.* Gig. *de penſion.q 44. num.52.* Vnde ſicut tota penſio etiam in pecunia promiſſa à colonis pro fructibus vnius anni, eſt integraliter ſoluenda hæredibus vſufructuarij, quamuis illa decedat ante diem ſolutionis, poſt tamen fructus collectos per colonos, *ex dict. l. defuncta*, pariter etiam mortuo penſionario ante diem ſolutionis fructibus iam perceptis per titularem, integra penſio debetur, & ſolui debet eius hæredibus. Quare hanc partem firmarunt Alexand. *conſ.15.n.3. vol.2* Rimin.iun. *conſ.634.* vbi ex profeſſo reſpondet obiectis in contrarium factis per Couar. *vbi ſupra*, Bellon.ſen. *conſ.3.n.11.& 12.* Ferret. *conſ.372.n.9. poſt med.verſic hinc ſuccedit alia ratio*, Honded. *conſ. 86.n.13. cum ſequentibus, vol.2.* Surd. *conſ.333.n.2.in verſ.videmus enim, & n.3.cum ſequenti*, vbi cumulat plures in eandem ſententiam, Caccialup. *de penſ. q.25.* Gig. *in ſimili tract.q.53.* Gambar. *de offic.Legati lib.6.n.584 q.25.* qui diſputat articulum ad partes, Hieronym.Gabriel. *conſ.191.n.13.verſic. tametſi de rigore Iuris, cum ſequent.* Stephan.Grat. *diſcept forenſ.c.548.n.43. & 44.* Rota *deciſ.648.p.2.diuerſ.* & coram Mantica *deciſ.14.num.10.cum ſequenti.* & coram Reuerendiſſimo Coccino Decano *deciſ.327. num...* & apud Marcheſ. *p.2.pag.177.* & coram Cardinal.Caualer. *deciſ.129.per tot.* quæ reperitur apud Marcheſ. *de commiſſion.par.1.pag.604.* & coram Reuerendiſſimo Duran. Epiſcopo Vrgelen. *448.n.34. cum ſequent.* vbi reſpondet fundamentis in contrarium.

ALLEGATIO CXXI.

Epiſcopus quam poteſtatem habeat in Iure percipiendi decimas laïcis concedendo, & in earum compoſitionibus inter Eccleſiaſticos & ſæculares faciendis?

SVMMARIVM.

1 *Quæſtiones diſputandæ proponuntur.*

2 *Decimas percipiendi ius laicis regulariter concedere non poteſt Epiſcopus.*

3 *Decimæ temporales non ſunt propriè decimæ, ſed certæ decimationes, ſeu annuæ præſtationes.*

4 *Decimas titulo feudi, vel alio temporali ante Concil. Lateranenſe concedere poterant Epiſcopi, & ex eo deinde prohibitum.*

5 *Decimæ ſi laicis fuiſſent conceſſæ, & neſciatur an poſt, vel ante Concil. Lateranenſe fuerint conceſſæ, in dubio cenſentur conceſſa poſt Concil.*

6 *Epiſcopi conſenſus neceſſarius non eſt ad decimas reſtituendas Eccleſiæ ad quam pertinent: ſufficit vero vt in aliam Eccleſiam, vel locum Religioſum transferantur, & declara n.7.*

8 *Decimæ à laicis in laicos transferri non poſſunt etiam de Epiſcopi conſenſu, declarando vt n.9.*

10 *Decimæ ſi ante Lateranenſe Concilium laicis fuerint in feudum, vel emphyteuſim conceſſa, & ſinita generatione ad Eccleſiam reuertantur, an poſſit Epiſcopus eas laicis iterum dare in emphytheuſim, oſtenditur, & n.11. & 12.*

13 *Compoſitio facta inter perſonas Eccleſiaſticas nomine ſuarum Eccleſiarum ſuper decimas in futurum ſoluendas, valet, modò cauſa cognita, & ſuperioris accedat auctoritas.*

14 *Vicarij auctoritas ſufficit in compoſitionibus factis inter perſonas Eccleſiaſticas ſuper decimis in futurum ſoluendis.*

15 *Compoſitio ſuper decimis præteritis non ſolum cum Eccleſiaſticis perſonis, ſed etiam cum laicis poteſt fieri ſine auctoritate ſuperioris.*

16 *Epiſcopi auctoritate poteſt fieri compoſitio cum laicis ſuper tempus, & locum ſoluendarum decimarum.*

17 *Compoſitio ſi fiat inter laïcos & clericos, vt minus quam ſit decima eis ſoluantur, vel vt de aliquibus rebus non præſtentur, non valebit, niſi ſit approbata à Papa, vel magno temporis interuallo firmata cum obſeruantia, ſcilicet 30. annorum.*

18 *Tranſactio valet de decimis futuris facta cum aſſenſu Epiſcopi, ſi pro decimis compenſetur Eccleſia in aliis rebus.*

ONTROVERSÆ ſunt hac de re excitatæ per Doctores quæſtiones, quæ ad quinque potiſſimum reducuntur. 1
Prima petit, an Epiſcopi aliquo tempore potuerint, vel poſſint hodie decimas titulo feudi, vel alio temporali laïcis concedere; *Secunda*, an ſufficiat auctoritas Epiſcopi vt laïci decimas transferre poſſint in quamcunque Eccleſiam, vel Religioſum locum, an verò neceſſario reſtitui debeant Eccleſiis ad quas de iure pertinent?

Tertia

Tertia, an laici in laicos eas transferre possint casu aliquo saltem de Episcopi consensu? *Quarta*, vtrum si decimæ ante Lateranense Concil. laicis fuerint in feodum vel emphyteusim concessæ, ac finita generatione ad Ecclesiam reuertantur, possit Episcopus eas laicis iterum dare in feudum, vel emphyteusim? *Quinta*, an & quando compositio seu transactio de decimis cum consensu Episcopi valida sit, & sine eo inualida?

2 Pro quorum solutione supponendum est, Episcopum regulariter non posse ius percipiendi decimas laicis concedere, vt probant text. *in cap. peruenit 2. quæst. 4. c. benè quidem 96. dist. cap. venerabilis, de confirmat. vtili*, & docent Rebuff. *de decimis q. 5. num. 32. & quæst. 13. num. 73.* Azor. *institut. moral. part. 1. lib. 7. c. 36. quæst. 12.* Monet. *de decimis cap. 5. num. 59.* nisi concedat aliis Ecclesiis cum aliqua causa *cap plures, cap. statuimus, & cap. fin. vbi gloss. 16. quæst. 1.* Rebuff. *dict. n. 32.* Monet. *dict. c. 5. num. 60.* Verall. *decis. 340. part. 3.* Rot. *in Conchen. decimarum de Villanoua 5. Maij* 1600. coram *Card. Pamphilio.* Vel nisi concedat ad vitam, aliudve tempus ipsarum decimarum fructus, non ius percipiendi illas, alicui laico ex iusta causa, putà quia Ecclesiam, eiusue patrimonium à tyranni oppressione liberauerit, gloss. *in c quamuis, de decimis*, Rebuff. *dict. tract. quæst. 10. num. 54. & quæst. 13. num. 110.* Couar. *lib. 1. var. c. 17. num. 5.* Azor. *dict. cap. 36. qu. 11. & 14.* Monet. *dict.*
3 *cap. 5. num. 61.* † decimæ enim temporales non sunt propriè decimæ, vt aduertit Bald. *cons. 419. vol. 1.* sed sunt certæ decimationes, seu annuæ præstationes in quantitate frumenti, vel pecuniæ, descendentes à iure temporali, & ea contracta pro rebus debitæ. Rot. *in Ferraren. decimarum 16. Iunij* 1615. coram *Reuerend. Patre Domino Pironano*, impressa per Farin. *decis. 420. p. 1. recent.* Vel denique nisi concedat cum consensu eius, de cuius interesse agitur, non in vim priuilegij, sed alienationis cum causæ cognitione, & aliis solemnitatibus, *c. 2. de iis quæ fiunt à Prælatis*, Rebuff. *quæst. 35. n. 62.* Poterit nihilominus Papa concedere alicui Principi laico quòd percipiat decimas omnium locorum paganorum, vel hæreticorum, vel schismaticorum, quos potuerit subiugare, & ad vnitatem Ecclesiæ adducere, vel reducere; vt resoluit Gregor. Lopez per text. ibi *in l. 53. gloss. 5. tit. 19. part. 1.* Couar. *lib. 1. var. c. 17. num. 9.* D. Barbos. *in l. Titia n. 40. ff. soluto matrimon.* Gilchen. *de præscript. part. 3. cap. 8. num. 18.* Ioseph. Sesse *decis. 162. num. 8.* Melch. Reinoso *obseruat. 50. n. 5. cum sequentibus.* Prout concessit Alexander VI. Catholicis Regibus Ferdinando & Elisabethæ decimas Indiarum occidentalium assignata ex eisdem prius dote sufficiente Ecclesiis iuxta Diœcesanorum locorum ordinationem, habito respectu ad sumptus & labores intolerabiles, quibus Fidem Catholicam ad incultas, & ignotas Nationes extolli, & propagari curauerunt, Thom. Bossi. *de ruinis gent. lib. 2. per tot.* Camil. Borrell. *de præst. Regis Cathol. c. 43. n. 6.* latè & eleganter Balthasar Chauatius *de notis veræ Religionis lib. 4. c. 4.* D. Ioan. de Solorzano *de iure Indiarum lib. 1. cap. vlt. n. 88.* Et quòd iidem Reges Catholici decimas Regni Granatensis obtinuerit à Pontifice Max. cum onere dotandi Ecclesias, refert Cou. *pr. c. 35. n. 2. vers. tertiò quoties.*

4 Quibus certiùs præhabitis, deueniendo ad primam quæstionem, pro firmo habendum communem esse Doctorum resolutionem potuisse Episcopos ante Concilium Lateranense sub Alex. III. (quod celebratum fuisse circa annum 1179. seu 1180. aduertunt per me citati *ad c. cùm Apostolica 7. num. 2. de iis, quæ fiunt à Prælatis*) decimas titulo feudi, vel alio temporali laicis concedere, sed ex eo deinde fuisse prohibitum, vt ex text. *in cap. cum plantare, de priuil. dict. c. cum Apostol. de his, quæ fiunt à Prælatis, & cap. 2. §. sanè, de decimis, in sexto*, notant Couarr. *lib. 1. var. c. 17. num. 5. versic olim*, Gutierr. *pract. lib. 1. quæst. 14. num. 5. & quæst. 15. num. 4.* D. Barbos. *in l. Titia n. 45. vers. non obstat. ff. soluto matrimon.* Azor. *institut. moral. parte 1. lib. 7. cap. 36. quæst. 12.* Suar. *de Relig. tom. 1. tractat. de decimis lib. 1. c. 26. num. 2. & 3.* Menoch. *de præsumpt. lib. 6. præs. 86. num. 2.* Monet. *de decim. cap. 5. quæst. 3. num. 66.* Fagundez *in quinque Ecclesiæ præcepta præc. 5. lib. 3. c. 1. num. 32. & cap. 4. num. 2.* Rot. *in Placentina decimarum 31. Ianuarij* 1586. coram *Bubalo*, & *in Sabinen. decimarum 1. Iulij* 1609. coram *Reuerendissimo Domino meo Coccino Rotæ Decano, & in Ferrarien. bonorum 19. Ianuarij* 1615. coram *Reuerendissimo Patre Domino Dunozetto*, nouissimè Trullench. *in exposit. Decalogi lib. 3. cap. 5. dub 8. num. 14.* Quod † si decimæ laicis fuerint datæ, & nesciatur an post, vel ante Concilium Lateranense fuerint concessæ, in dubio censentur concessæ post Concil. Rot. *in Taurinen. decimarum 12. Ianuarij 1607. versic. non obstaret*, coram *Cardin. Marquemontio*, per Beroi. *consil. 21. n. 14. lib. 1.* qui refert Ioan. Andr. Host. Anchar. & Gemin. 5

Secundæ verò quæstionis communis resolutio est, ad decimas restituendas Ecclesiæ, ad quam pertinent, Episcopi consensum necessarium non esse: vt verò in alteram Ecclesiam, vel religiosum locum transferantur Episcopi consensum sufficere, vt satis deducitur ex *d. cap. cum & plantare, iuncto d. c. cùm Apostol. & d §. sanè*, vbi notant gloss. & testatur communem Suar. *d. c. 16. n. 10.* asserens sine difficultate procedere in decimis iuncto titulo obtentis à laico, quia cum iam sint extra dominium Ecclesiæ, & laico iusto titulo applicatæ, nulli Ecclesiæ fit præiudicium, & ideo accedente Episcopi consensu in quemlibet Religiosum locum transferuntur: contrarium tamen asserit esse resoluendum in illis decimis, quas laici sine iusto titulo detinebant: quia istas necessariò tenentur restituere Ecclesiæ, ad quam de iure pertinent, cui Episcopus consensu suo præiudicium facere non potest, iuxta reg. generalem text. *in l. id quod nostrum, ff. de regulis iuris*, & in terminis videtur probare text. *in cap ad hæc, de decimis*, cum similibus; sed fallitur; verius enim est decimas iniustè à laicis detentas ex concessione Episcoporum transferri posse in locum religiosum ex *d. § sanè.* Ad argument. verò Suarez respondetur concludere tantum secundum Iuris rigorem eidem Ecclesiæ restitutionem fieri debuisse, sed Concilium ad euitanda scandala permisisse, vt cuicunque alij Ecclesiæ fiat restitutio, vt ipsemet Suar. *d. c. 26. n. 5. ad fidem*, aduertit. 6

Sed pro faciliori, & pleniori resolutione tres casus oportet distinguere in hoc proposito. *Primus* est de laicis intrusis, qui sine titulo aliquo decimas detinebant, & in iis veram esse agnosco sententiam, Suar. quas eas necessariò debent restituere Ecclesiæ, ad quam de iure pertinent, vt euincit ratio ab eo facta. *Secundus* est de decimis, quas laici obtinent titulo feudi perpetui habiti ab inferioribus Prælatis, qui iuxta nostram sententiam etiam ante Lateranense Concilium erat inualidus, & procedit in his permissio, vt eas de Episcoporum consensu transferre sufficiat in aliam Ecclesiam, vel religiosum locum, neque sit necessarium facere restitutionem eidem Ecclesiæ ad quam pertinebant, vt expressè probat text. *in d. c. cùm Apost. vers. quia verò, iuncto fine*, & ex vltimis ver- 7

bis *d. §. sanè*, dum semper hanc Lateranensem prohibitionem, & concessionem restringunt ad decimas, quas laici titulo feudi ante Lateranense obtinebant, atque ita non procedere in aliis, quæ sine huiusmodi titulo feudi perpetui in laïcum sint alienæ. *Tertius* casus est, quando decimæ à laicis titulo iusto, & valido in perpetuum obtentæ sunt, vel à Summo Pontif. vel aliis Prælatis, qui sufficienti potestate fuerint muniti, & in eo non videtur Episcopi consensus necessarius, vt in locum Religiosum transferantur; vt in donationibus tertiarum, quas à summo Pontif. obtinent Hispaniarum & Lusitaniæ Reges, communiter receptum est post Sot. *d. lib. 9. q. 4. art. 3. & q. 7. art. 1.* & post Greg. Lopez, Gutier. D. Barbos. *d. n. 42. vers. adde*, Cabed. *Lusit. decis. 63. n. 5 p. 2.* Vnde etiam in laïcos transferri posse resoluunt, de quo statim plenius: & ostenditur, quia si huiusmodi decimæ titulo feudi perpetui iusto & valido semel in laïcum sunt alienatæ, efficiuntur ipsius patrimonium, nec in disputationem cadere potest an restitutio sit facienda Ecclesiæ ad quam de iure pertinent; siquidem postquam in perpetuum alienatæ sunt in laicum titulo iusto & valido, non pertinent iam ad Ecclesiam aliquam, & tamen text. *in d. c. cùm Apostol. vers. taliter*, in his decimis, quæ in aliam Ecclesiam pertinebant, decidit necessarium non esse eidem Ecclesiæ facere restitutionem, sed sufficere, quod religioso loco, vel alteri Ecclesiæ fiat; ergo non de decimis titulo iusto obtentis, sed iniusto modo prædicto, scilicet habito ab Episcopis, iura ista sunt intelligenda.

8 Tertiæ quæstionis solutio difficilior est, plures enim Doctores maximi nominis & auctoritatis tenent nullo modo decimas à laïcis in laïcos transferri posse, nec sine Episcoporum consensu, nec etiam eo accedente, vt expressè deducitur *in c. prohibemus, de decimis*, quæ altera est dict. Concilij Lateranen. pars, quod quidem multipliciter expenditur: primò ibi, *aliquo modo*, quasi sit sensus quod licet in Religiosos cum Episcopi consensu decimæ transferri possint, in laïcos tamen nullo modo, nec de Episcoporum consensu, nec absque eo: deinde quia ipsum Concil. Lateranen. *in d. c. cùm & plantare*, & similibus specialiter permisit, vt in alias Ecclesias, vel religiosa loca possint tales decimæ transferri de Episcoporum consensu, quia vtilius iudicauit Concilium id fieri, quàm si in laïcos alienatæ perpetuo remanerent, quòd ius singulare ad casus diuersos in quibus eadem non reperitur ratio, sed potius negatiua cessat, & contrariè trahendum non est, iuxta reg. *l. ius singulare ff. de legibus*, & quæ notant omnes arg. text. *in l. adigere §. quamuis ff. de iurepatron.* & prosequitur Tiraquel. *cessante causa p. 1. num. 110. & 165.* Sot. *de iustit. lib. 1. q. 6. art. 8.* communem Theologorum distinctionem testatur & explicat Morla *in emporio Iuris Ciuilis tit. de legibus q. 51. à n. 17.* Facit etiam, quia vt bene considerat Rebuff. *de decim. q. 10. n. 18.* iustè Concilium iudicauit laïcos, qui decimas vsurparunt, saltem in morte salutis æternæ memores eas restituturos Ecclesiis, ad quas vt citius reuerterentur statuit, ne in alios laïcos in vita transferre possint. Ex quibus rationibus ita resoluunt, intelliguntque text. Abb. *ibi n. 4.* Beroi. *conf. 1 t. à n. 9. vol. 1.* & post Zasium, & alios Couar. *d. num. 5. vers. præter hæc*, D. Barbosa *d. n. 45. vers. non obstat secundo.* & constanter tuetur Azor. *d. cap. 36. quæst. 13.* Filliuc. *p. 2. tract. 27. c. 9. q. 5. 6. & 7.* Castr. Palao *tom. 2. tract. 10. disp. vnic. puncto 9. à n. 4.* Tenllench. *d. lib. 3. c. 3. dub. 8. num. 15.* & expressè quod Episcopus non possit præstare auctoritatem, vt decimæ de laico in laïcum transferantur, censuit Rot. *dec. 193. num. 10.* apud Farin. *p. 2. recent.*

In contrarium tamen est auctoritas *gloss. vltim. in d. c. prohibemus*, quam sequuntur Ioan. Andr. & alij ex antiquioribus, quos refert Azor. *vbi proximè*, & ex illis post Cassan. & alios, quos refert, & sequitur, communem & magis communem testantur Mench. *illustr. c. 89. n. 2.* Gutierr. *d. lib. 1. c. 15. num. 6.* Gilch. *de præscr. part. 3. c. 8. à num. 9.* Ceual. *commun. contra communes quæst. 367.* Cabed. *d. dec. 63. num. 8.* & hanc partem sequitur Suar. *d. c. 27. num. 7.* resoluentes decimas, quas laïci iusto titulo feudi perpetui habent à Summo Pontif. vel aliàs à legitimo superiore, scilicet ante Lateranense iuxta communem sententiam ab Episcopis licitè posse in alios laicos transferre, ac de illis disponere sicut de quibuscumque aliis bonis suis profanis per donationes, venditiones, emphyteusim, & similes contractus, quia postquam in laicos licitè fuerunt alienatæ, efficiuntur de ipsorum patrimonio, & vt profana bona censeri debent, iuxta reg. text. *in l. pater filium 36. §. quindecim. ff. de legatis 3. & c. 2. de feudis*, vbi citati Doctores *in collect.* Retorquent enim contra priorem communem sententiam verba text. *in d. c. prohibemus*, expendentes ibi, *cum animarum suarum periculo detinentes*, quibus satis ostenditur non agere Concilium de his laicis, qui iusto titulo, & licitè decimas obtinent, vt etiam euincit verbum illud, *detinent*, quod propriè refertur ad iniustè detentores, non verò ad iustos possessores, nec istos impediri videtur ex tali prohibitione quominus decimas, quas iustè detinent, in alios transferant. Nec patitur litteræ intellectum, quem aliqui afferunt, referentes clausulam illam, *cum animarum suarum periculo*, ad verbum transferre: huiusmodi enim transpositio offendit, & impropriat litteram, ex qua apertissimè constat clausulam iungi verbo, *detinentes*, vt bene aduertit Card. *ibidem.* Confirmant denique hanc partem Mench. Gutierr. Nicol. Garc. & Cabed. quia attestantur eam esse generali Hispaniarum praxi receptam, quæ est optima legum interpres, ex reg. *l. si de interpretatione ff. de legib. c. cùm dilectus, de consuet.* cum similibus neque ab hac parte recedi posse absque maximo animarum periculo & plurimorum contractuum euersione bene aduertit Mench. *d. n. 1. in fine.*

Quartæ quæstionis solutio pariter dubia est: nam 10
pars negatiua ex multis suadetur, & in primis, quia diximus supra ante Concilium Lateranense licitum fuisse Episcopis decimas laicis dare, etiam titulo temporali feudi, vel simili, post illud tamen omninò prohibitum; sed certum est, quod si decimæ ante Lateranense concessæ laicis ad Ecclesiam propter finitas generationes reuersæ iterum laicis concedantur, noua est concessio; ergo id prohibitum debet censeri. Maior ex dictis manifesta est. Minor patet ex reg. text. *in l. sed etsi manente ff. de precario. l. 4. in princip.* iuncta gloss. *verb. renouare ff. de damno infecto, l. cùm stipulatus sim. 113. ff. de verb. oblig.* cum similibus, ex quibus receptissima illa deducitur differentia inter prorogationem, quæ fit durante tempore, seu obligatione priori, & inter renouationem, quæ fit post finitam obligationem, vel exactum tempus, quo durare debuit; vt in priori casu non noua fieri, sed pristina videatur durare obligatio; in posteriori verò noua causa constitui censeatur: comprobat multis latissimè adductis Tiraq. *de retract. conuent. §. 1. gloss. 7. à n. 24.* Beroi. *conf. 119. n. 2. vol. 1.* Gabri. *lib. 1. commun. tit. de dilat. conc. 2. & 3.* Gutier. *de iur. confirm. p. 1. c. 49. à princip.* Cald. Pereira *de renouat. emphyt. q. 2. à princip. & q. 14. à n. 3.* hinc plura vtiliter

inferentes

inferentes ad praxim, illudque præcipuum quòd liceet in prorogatione, quæ fit durante termino scriptura, & aliæ solemnitates necessariæ non sint, requiruntur tamen in reuocatione, quæ fit finito tempore, & obligatione ex prædicta ratione, quòd noua concessio est, nouaque causa constituitur, secundum quam distinctionem iudicatum refert Gama *Lusitana dec.* 24. à quo inaduertenter recedit Flor. de Mena ibi *in addit.* asserens contra auctorem stare communem sententiam, non aduertens quod Gama loquitur in casu, quo adhuc durabant vitæ, in quo non renouatio fit, sed prorogatio, veraque est, & receptissima resolutio solemnitates in priori concessione requisitas necessarias non esse. Quare hanc partem negatiuam, quod scilicet si decimæ ante Lateranense Concilium laicis fuerint in feudum, vel emphyteusim concessæ, & finita generatione ad Ecclesiam reuertantur, non possit Episcopus eas iterum laicis dare in feudum, vel emphyteusim, tenent Doctores communiter, & ex Ioan. Andr. *in d.c. prohibemus*, & Calder. *cons.* 1. *de decim.* veriorem, & tutiorem, ac magis communem sententiam profitetur, & comprobat Berol. *d. cons.* 21. *à n.* 12. Couar. *in d. vers. præter hæc*, Menoch. *de præsumpt. lib.* 6. *præs.* 86. *à n.* 3. & multis aliis adductis Fachin. *controu. lib.* 7. *c.* 71. Et hîc euenit quòd si decimæ retrodonentur Ecclesiæ à laico, reassumunt primæuam suam naturam, Oldrad. *cons.* 91. *n.* 2. Rebuff. *de decimis q.* 10. *n.* 50. *vers. & vbi decimæ sunt feudales*, Renat. Chopin. *de Domin. Franciæ tit.* 13. *n.* 2. Rot. *in Valentina decimarum de Catalba.* 10. *Decemb.* 1601. coram *Litta*, & *in alia Valentina decimarum de Aurora* 9. *Decemb.* 1602. coram *Penia*, cum adductis per Greg. Lopez *lit. D, aresto* 60. Franc. Grimalder. *in paraphrasi decimar. lib.* 2. *c.* 6. *n.* 50. Fabric. *de benefic. lib.* 5. *c.* 5. *num.* 24.

11 Contrariam tamen sententiam tenent Card. *in c.* 2. *de feudis*, vbi Imola magis communem dicit, Castr. & Aluarot. quos refert Menoch. *vbi proximè*, Curt. Ias. & alij, quorum meminere Couar. & Fachin. *citatis locis*, quod etiam testatur, & in praxi seruari refert Gilchen. *d. cap.* 8. *à num.* 10. sequitur etiam Bursat. *cons.* 127. *n.* 12. *vol.* 2. magis communé professus, adducens pro hac parte auctoritatem gloss. *verb. laicos in d. c. prohibemus*, mouenturque præcipuè ea text. *in cap.* 2. *de feudis*, dum decidit Episcopum, qui iurauit non alienare bona Ecclesiæ, posse sine transgressione iuramenti dare in feudum alteri, quia iuramentum non infeudandi de nouo, non comprehendit bona semel data in feudum, licet propter finitas generationes ad Ecclesiam redierit, vnde ex eadem ratione prohibitio Lateranensis Concilij decimas dari laico non comprehendit eas, quæ semel titulo licito laicis sint concessæ. Secundò, quia decimę laicis semel concessæ, & ad Ecclesiam reuersæ, cis iterum concedantur, non noua videtur concessio, sed potius antiqua continuatio, vt videtur colligi *ex c.* 1. *qui testes sint necessarij ad nouam inuestituram faciendam*, in vsibus feudorum; vbi feudum nouum dicitur, quod habuit initium à persona accipientis; si verò à successione primogeniti proueniat, antiquum dicitur, vt multis adductis explicat Cald. Pereira *de renouat. empyt. q.* 1. *à num.* 3.

Quibus argumentis adductis Suar. *d. cap.* 26. *n.* 8. *&* 9. a communi recessit distinguēs: aut enim, ait ille, feudum adhuc durat, & fatetur, posse in alium laicum transferri; aut extinctum est, & ad Ecclesiam reuersum: & subdistinguit, an sit iam incorporatum in dominio ipsius Ecclesiæ, quo casu fatetur procedere priorem communem sententiam negatiuam, ex ipsius fundamentis: aut Ecclesiæ incorporatum non est, & concedit non esse inconueniens quòd laicis iterum concedatur, quia licet feudum vacauerit, non statim ipso facto dominium vtile, quod erat penes laicos, in ipsa Ecclesia incorporatur, sed opus est vel expressa declaratione Prælati, quòd illud velit incorporari, vel aliàs coniecturata ex signis, quæ latè prosequuntur Doctores per text. *ibi in c. vt super, de rebus Eccles. non alien.* vbi Abb. *num.* 9. *cum seqq.* Franc. Sonsbech. *de feudis part.* 8. *num.* 8. Menoch. *de arbit. casu* 433. *à princ. & cons.* 78. *à num.* 10. *vol.* 1. Fachin. *d. lib.* 7. *c.* 71. Ego tamen hanc Suarez distinctionem sic in totum recipiendam esse non consulo: tres enim casus continet, *primum* quod scilicet decimæ in feudum, quod adhuc durat, concessæ licitè in laicos transferuntur, libenter recipio; similiter & *secundum*, quod scilicet decimæ reuersæ ad Ecclesiam, & in eius dominio incorporatæ non possint ab Episcopo iterum laicis infeudari. *Tertium* verò omninò reiicio, & in eo veriorem iudico priorem opinionem negatiuam, quod scilicet postquam decimæ ad Ecclesiam reuertuntur propter finitam generationem, licet adhuc modo prædicto incorporatæ non sint in Ecclesiæ dominio, quod iterum laicis concedi non possunt, vt efficaciter concludunt fundamenta supra pro illa adducta.

Non obstant quæ pro posteriori contraria sententia affirmatiua supra adduxi; nam ad primum ex *c.* 2. *de feudis*, respondetur cum Berol. & Fachin. regulā, quæ ex eo solet deduci quòd bona solita alienari, possunt liberè alienari in quoscunq; etiam laicos sine solemnitatibus, deficere in decimis respectu laicorum, in quibus specialis reperitur prohibitio, vt in iuribus citatis in princ. huius alleg. Vnde licet alia bona profana Ecclesiarum alienari solita si ad Ecclesiam reuertantur, non comprehendantur in iuramento de non alienando, non inde efficax est argumentum quod decimæ laicis in eodem casu possint iterum licitè concedi, ex vulgari reg. text. *in §. affinitatis, Inst. de nupt.* cum similibus quibus probatur quod si lex duplici vtitur ratione, quamuis altera deficiat, sustinetur tamen decisio propter alteram, & prosequitur Valasc. *cons.* 60. *num.* 6. Deinde respondetur etiam in aliis rebus profanis non probare text. id ad quod vulgariter adducitur, nam verbum, *liberè* solum concludit non obstante iuramento res illas alienari, non tamen excludit necessitatem solemnitatum, quæ aliàs in alienationibus rerum Ecclesiasticarum requiruntur, quasi iuramentum sic intelligatur, vt non excludat casu de iure licitos, vt optimè explicat Molin. *de iust. tom.* 2. *disp.* 468. *vers. Panorm. & concl.* 8. & deducitur ex resolutis per Gutier. *de iuram. confirm. p.* 1. *c.* 52. *à n.* 3. Ad secundum, quod vbi decimæ ad Ecclesiam reuersæ iterum laicis conceduntur, non noua, sed antiqua concessio censeri debet respondetur verius esse contrarium ex text. *d. l. sed etsi manente*, text. verò adductus *in d. c.* 1. *qui testes sint necessarij*, solùm probat nouum esse feudum, quod acquirenti concessum est, antiquum quod à genere procedit, quod debet intelligi ex vi prioris concessionis, quæ adhuc durat; non verò negat nouum etiam dici posse, quod finitas generationes iterum de nouo conceditur, iuxta receptissimas traditiones, de quibus supra. Ad rationem verò incorporationis, quam considerat Suar. pro sua subdistinctione respondetur, quod licet illa ratio aliquid concluderet in aliis bonis Ecclesiasticis, non tamen rectè applicaretur decimis, quæ semel ad Ecclesiam reuersæ sunt, cum iam finito titulo, seu tempore concessionis, si iterum concedantur sit noua 12

conceſſio, quæ laicis prohibita eſt, ex dictis. Deinde reſponderut verius eſſe generaliter bona Eccleſiæ ſemel alienata, ſi ad eam reuertantur, ſiue modo prædicto incorporatæ ſint, ſiue non, alienari non poſſe ſine debitis ſolemnitatibus, ſiue extra caſus iure expreſſos, vt magis probat text. *in d.cap. vt ſuper, in fine principij*, ibi, *ſiue intelligantur de menſa, ſiue non, vt alienentur, conſultius aſtimamus*, reſoluit Abb. *ibi n.*11. expreſsè docens eo ipſo quòd redeunt ad Eccleſiam, fieri de menſa, & aſſumere naturam rerum Eccleſiaſticarum, ſentit Rebuff. *in compend. alienat. num.*233. dum intelligit tum demum poſſe Prælatos iterum alienare res Eccleſiæ, quæ ad eam reuertuntur, ſi durauerit cauſa conceſſionis antiquæ, non ita ſi ceſſauit, vt in terminis de quibus agimus.

13 *Quinta* quæſtio, quæ petit an & quando compoſitio, ſeu tranſactio ſuper decimis cum conſenſu Epiſcopi valida ſit, & ſine eo inualida? reſoluitur ex tribus ſequentibus concluſionibus. *Prima* eſt. Valet compoſitio facta inter perſonas Eccleſiaſticas nomine ſuarum Eccleſiarum ſuper decimas in futurum ſoluendas, vt decimæ vni Curato, vel Parochiæ debitæ, alteri Parochiæ, & Curato ſoluantur in poſterum, vel etiam Religioſis Parochiam habentibus, modo cauſæ cognitio à Superiore facta interueniat conſenſuſque ſeu auctoritas Epiſc. vel alterius Superioris accedat: ita probant text. *in c.* 2. vbi gloſſ. & Doctores, *de tranſact. c. dilecti, de decimis*. Rebuff. *de decim. q.*13. *n.*16. Monet. *in ſimili tract. cap.*5. *à n.*119. Fagundez *in quinque Eccleſ. præcepta. præc.*5. *lib.* 3. *c.*1 *n.*1. vbi *num.*3. dicit eſſe neceſſarium ad valorem iſtius compoſitionis, vt cognitio præcedat ab Epiſcopo, vel Superiore facta, aliàs compoſitio non valebit, & *n.*5. quòd ſufficit conſenſus, & auctoritas alterius in dignitate inferioris Epiſcopo, modo habeat iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, & an ſufficiat auctoritas Vicarij, dubitat Rebuff. *d.q.*13. *n.*23.
14 vbi videtur concludere † quòd ſic, prout eum refert Monet. *d.c.*5. *n.*121. & idipſum tradit Fagundez *d.*
15 *c.*1. *num.*5. vbi *num.*6. reſoluit quòd † ſi huiuſmodi compoſitio de non ſoluendis decimis in futurum inter parochos ſine auctoritate Epiſcopi, aut ſuperioris fiat, valebit quidem pro vita componentium, at illam non excedet. De decimis verò præteritis non ſolum cum Eccleſiaſticis perſonis, ſed etiam cum laicis poteſt fieri compoſitio ſine auctoritate ſuperioris, vt per gloſſ. & Doctores *in cap. vt ſuper, de rebus Eccleſiæ non alien.* Rebuff. *dic. quæſt.*13. *n.*25. & 33. Monet. *d cap.*5. *num.*128. Fagundez *d.cap.*1. *à*
16 *num.*7. *Secunda* eſt. † Auctoritate Epiſcopi poteſt compoſitio fieri cum laicis ſuper tempus, & locum ſoluendarum decimarum; ita docent Rebuff. *dict. q.*13. *n.*19. Fagundez *d.c.*1. *quæſt.*14. Deinde ſi ius Eccleſiæ dubium ſit, quia v.g. ageretur de priuilegio Papæ laico conceſſo, tunc etiam cum auctoritate Epiſcopi, valeret fortè compoſitio cognita prius cauſa, an id expediat Eccleſiæ, vt per Rebuff. *d.*
17 *q.*13. *n.*30. & Fagundez *d.num.*14. † Si verò compoſitio fiat inter laicos & clericos, vt minus quàm ſit decimæ eis ſoluantur, vel vt de aliquibus rebus non præſtentur, non valebit niſi ſit approbata à Summo Pontif. vel magno temporis interuallo firmata, cum obſeruantia ſcilicet triginta annorum, Rota *in Mediolanen. decimarum* 10. *Aprilis* 1600. coram *R.D. meo Coccin. & in Taurinen. decimarum* 27. *Iunij* 1607. coram eodem Monet. *d q.*5. *à n.*125. vbi *num.* 126. obſeruat ad hoc vt talis compoſitio etiam inter clericos facta perpetua ſit, & valeat atque obliget ſucceſſorem, debere fieri cum auctoritate Supe-
18 rioris. *Tertia* eſt. † Valet tranſactio de decimis futuria facta cum aſſenſu Epiſcopi, vel alterius Superioris, ſi pro decimis compenſetur Eccleſia in aliis rebus; ita Rebuff. *d.q.*13. *n.*36. & Monet. *d.c.*5. *num.* 119. vbi *n.*130. contra Rebuff. tenet poſſe etiam aliquid temporale, vt prædium dari Eccleſiæ pro ſe eximendo ab onere decimarum, dummodo ad id Superioris auctoritas cum Eccleſiæ vtilitate accedat, per *c. vt ſuper, in princ.* iuncta gloſ. *in figuratione caſus, de rebus Eccleſiæ non alien.*

ALLEGATIO CXXII.

Epiſcopus proprius an neceſſariò ſit adeundus, ſi clericus aduerſus clericum negotium habeat?

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus proprius neceſſariò eſt adeundus, ſi clericus aduerſus clericum negotium habeat.*

2 *Partes poſſunt foro ſuo renunciare, & in alium Iudicem conſentire.*

3 *Ratio multiplex ſpecialitatis praſtatur quare partes foro ſuo renunciare poſſunt, & in alium Iudicem conſentire, at clerici minimè ſine Epiſcopi diœceſani voluntate,* & num. 4. & 5.

6 *Laici cauſis in quibus contra eos Iudex Eccleſiaſticus competens eſt, an poſſit in alium Iudicem Eccleſiaſticum ſine diœceſani voluntate conſentire? oſtenditur,* & num. 7. & 8.

IN hac quæſtione partem affirmatiuam, quæ vera eſt, probant text. *in c.*1. *de foro compet.* vbi Socin. *num.*18. & *in cap. ſignificaſti, eod. tit.* vbi Abb. *n.*7. Bart. *in l.*1. *num.*1. *ff. de iudic.* Couar. *practic. cap.*10. *num* 6. *verſ. octauo*, Boſſi. *in pract. ſub tit. de foro compet. num.*146. Perez *ad l.*1. *tit.*4. *lib.*3. *Ordin.* Suar. de Pace *in pract. tom.*2. *præl.*1. *à n.*1. Roland. *conſ.*4. *à n.*8 *lib.*1. *& conſ.*23. *num.*10. *lib.*2. Gail. *lib.*1. *obſeruat.*37. *à princip.* Surd. *conſ.*396. *à num.*14. *lib.*3. Decian. *in tract. crimin lib.*4. *c* 9. *à num.*44. reſoluentes quòd ſi clericus aduerſus clericum cauſam habeat, nec poteſt proprium Epiſcopum deſerere, nec ad alienum ex vi formali conſenſus adire. 1

Obſtat tamen maximè quòd partes poſſunt foro ſuo renunciare, & in alium Iudicem conſentire, ſiue Iure communi competat forum, ſiue ſpeciali priuilegio in priuatam ſuam vtilitatem fuerit conceſſum, ex generali reg. *c. ſi de terra, de priuil.* ſecundùm quam vnicuique licet iuri ſuo renuntiare, deinde ex reg. text. *in l.*1. & 2. *ff. de iudic. & in l. pen. C. de pactis, & in l. ſi quis in conſcribendo, C. de Epiſcopis, & cleric.* cum aliis, quæ latè proſequuntur Perez *vbi ſuprà*, Decian. *d.lib.*4. *c.*23. *n.*2. & plures alij, quos copiosè refert D. Barboſ. *in l.*1. *per totam*, & præcipuè *art.*4. *à princip. ff de iudic.* 2

Sed retenta ſupradicta ſententia ad obiectionem reſponſio pendet in aſſignanda ratione ſpecialitatis quam text. *d.c. ſignificaſti*, cum ſimilibus in clericis conſtituit, vt ſcilicet conſentire non poſſint in Iudicem non ſuum ſine Epiſcopi diœceſani voluntate, eos excipiendo à regula, quam *verſ. præcedenti* præmiſerat, quod priuatorum conſenſus ſufficit vt eum, qui iuriſdictioni præeſt, Iudicem ſuum faciat; conſonant iura ſupra in obiectione adducta. Tres enim rationes ponit gloſſ. *verb. Pontif. in cap. inoliti* 11. *q.*1. 3

quæ

quæ Parum concludunt, quia solum gloss. percutit aliquos casus, seu actus, quos clerici gerere non possunt sine suo Episcopo, vt tamen laici possint, veluti iurare pro testimonio ferendo, vel de calumnia, vt *in c. 1. verf. verum, de iuram. calumn.* Ordines accipere, iuxta *cap. nullus Primas.* cum multis *ibidem 9. q. 2.* atque animæ iudicem, scilicet in Sacramento Pœnitentiæ, iuxta *cap. placuit, de Pœnit. dist. 6.* Verùm has rationes nihil concludere apparebit si consideres *primam* de iuramento omninò separatam ab hoc proposito de prorogatione iurisdictionis, & magis spectare ad religionem iuramenti, & honestatem, ac decentiam personæ clericorum debitam, vt explicant Salaed. *in pract. c. 98. a n. 27.* Suar. *de Religione tom. 2. de iuramento lib. 1. c. 14. num. 10.* Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 3. c. 3. n. 7. & 8. Secunda* verò, & *tertia* ratio pariter concludunt in laicis, quos etiam constat sine proprij Episcopi consensu primam Tonsuram, aliosque minores Ordines accipere non posse, iuxta *d. cap. nullus Primas.* Neque etiam sine proprij Sacerdotis licentia ab alio accipere possunt Pœnitentiæ Sacramentum, iuxta *d. c. placuit, cap. omnis, de Pœnit. & remiss.*

4 Bartol. igitur *in d. l. 1. n. 1.* specialitatem in eo ponit, quòd Episcopus perpetuam habet iurisdictionem, & clerici ratione beneficij ei tenentur præstare censum. Sed meritò improbat D. Barbos. *d. art. 3. n. 187. cum seq.* quia huiusmodi ratio solùm militat in clerico habente beneficium, decisio autem text. generalis est. Quare magis communiter recipitur illa ratio, quòd clerici magis subditi sunt Episcopis, quàm laici iudicibus suis, & ideò clerici iuramentum fidelitatis præstant Episcopo, non ita laici, *c. ego N. de iureiur. cap. quamquam 23. dist.* ita Abb. *n. 7. cum seq. in d. c. significasti, & ibi* Felin. *n. 2.* Socin. *n. 44.* & alij, quos adducit D. Barbos. *vbi proximè n. 190.* & defendere nititur *n. 199.* Sed adhuc obstat, quia huius rationis ratio quæri potest, quare scilicet magis subiecti sint clerici quàm laici suis Superioribus. Alij ergo alias excogitarunt rationes, quod scilicet tota Ecclesiastica potestas ad bonum spirituale supernaturale ordinatur, cuius finis postulat, vt propriè Prælati subiectorum mores cognoscant, vt possint corrigere. Verùm hæc ratio nihil in clericis ponit speciale, sed magis respicit naturam causarum spiritualium respicientium bonum animæ in quibus vera, & recepta sententia docet etiam laicos in alienum Prælatum consentire non posse, vt statim disputabimus: deinde nihil omninò concludit ratio in causis temporalibus pecuniariis clericorum, de quibus directè, & principaliter agit text. *in d. c. significasti*, adducunt etiam clericos in Ecclesia primitiua communem duxisse vitam sub Episcoporum disciplina, vt *in c. dilectissimi 12. q. 1.* & ideò licèt postea ab hac communi vita recesserint, semper tamen strictiori modo suis Episcopis subiecti remanserunt. Verùm & hæc ratio ad præsentem statum minimè pertinet, iuxta reg. text. *in c. translato, de const.* multoque minus arridere potest nouissima ratio, quam adducit dominus meus Barbos. *d. art. 3. n. 195. cum seqq.* quòd scilicet clerici ratione Ordinis afficiantur res spirituales, & ideò sine Episcopi, à quo Ordines acceperunt, consensu, in alium consentire non possunt; ratio enim hæc ad summum concluderet, vbi de persona ipsius clerici agitur, vel de crimine ab eo commisso, iuxta text. & quæ ibi notantur *in c. si iudex laicus, de sent. excom. lib. 6.* minimè ante concludit in dictis causis pecuniariis.

5 Quare his & aliis reiectis aliorum rationibus concludit Alex. *in l. 2. §. & post operis, n. 19. ff. de noui operis nunciat.* primariam & formalem rationem huius decisionis ponendam esse in speciali Sacrorum Canonum prohibitione, nullamque efficacem, & concludentem rationem assignari posse, quæ prædictam differentiam inter clericos, & laicos concludat, licet omnes prædictæ, & aliæ, quas afferunt simul iunctæ, vel aliquæ ex illis sufficiant ad iudicandam prohibitionem sacrorum Canonum, qui prohibuerunt ne Clerici sine Episcopi consensu alium Iudicem Ecclesiasticum adire possint in causis suis, siue spiritualibus, siue Ecclesiasticis, vt *in d. c. nullus Primas*, quæ manifestius explicauit text. *in d. cap. significasti.*

Vtrùm autem principalis nostra resolutio locum habeat in causis Ecclesiasticis laicorum, hoc est vtrú laici in causis, in quibus contra eos Iudex Ecclesiasticus competés est, possint in alium Iudicem Ecclesiasticum sine diœcesani voluntate consentire? Quæstio est dubia, in qua Host. quem refert Abb. *in d. c significasti, n. 15.* & alij, de quibus statim referendi, indistinctè tenent partem negatiuam, quòd scilicet minimè possint laici in causis Ecclesiasticis absque sui Episcopi voluntate in alium consentire, adducentes pro hac parte text. *in d. cap. omnis*, & text. quem fortiorem putant *in d. c. 1. 9. q. 2.* ibi, *nec alterius parochianum iudicare*, quæ verba pariter comprehendunt laicos, quia & hi parochiani propriè dicuntur, iuxta *c. nullus, de parochiis.*

Verùm meritò sub distinctione alij quæstionem resoluunt; vel enim agitur de causis spiritualibus Sacramentalibus, veluti ad Ordines conferendos, vel quoad iudicium in Sacramento Pœnitentiæ, & procedit prædicta Host. doctrina, & ratio quam supra considerauimus, quòd in hoc Sacramentali iudicio multum interest quòd à proprio Pastore subiecti iudicentur & cognoscantur, vt corrigar: aut agitur de aliis causis Ecclesiasticis, quæ Sacramentales non sunt, veluti de decimis, iurepatronatus, & similibus, & verius est, atque receptius posse laicos sine sui Iudicis consensu in alium Ecclesiasticum Iudicem consentire, vt efficaciter deducitur ex generali regula *d. c. significasti*, quæ in solis clericis specialiter limitata reperitur. Ex quibus ita tenuerunt Innoc. *in c. de causis, de offic. delegati*, Abb. *in c. P. & G. eod. tit. n. 15. verf. item dubitatur*, testatur communem Marian. Socin. *in eod. cap. significasti n. 30. verf. Innoc. tamen.* & post Felin. Imol. & alios, sequitur & Barbos. *d. art. 3. n. 206. cum seqq.*

6 Ad tex. verò *in d. c. omnis*, facilè respondetur, agete de iudicio in Sacramento Pœnitentiæ; eodem etiam modo intelligi potest text. *in d. c. 1. 9. q. 2.* ibi, *ordin. & ibi iudicare*: intelligi enim potest de iudicio in foro Sacramentali Pœnitentiæ, in quo vere iudicatur Parochianus ipse, & ita ei magis conueniunt verba quàm causæ iurispatronatus, in qua Parochianus non dicitur iudicari, sed causa ipsa. Vel etiam dici potest textú illum regulam ponere simpliciter, & absolutè vetam, quod nullus iudicet, vel ordinet Parochianum alienum, in iudicantem ipsum, & ordinantem referri prohibitionem, minime vero loqui, nec verbum aliquod ibi reperiri ex quo colligatur agere Pontificem de clericis volentibus, & consentientibus, vt à Iudice non suo iudicentur, sed casum hunc ex aliis principiis esse resoluendum, & ex aliis decisionibus, in quibus magis specificè sequentes Pontifices declararunt.

Atis

ALLEGATIO CXXIII.

Episcopus an possit exemptos si extra locum exemptum delinquant, aut contrahant ratione delicti, vel contractus, coram se conueniri facere?

SVMMARIVM.

1 *Exempti ratione delicti, contractus, vel rei sita coram Ordinariis locorum conueniri possunt.*
2 *In contrarium fundamenta adducuntur.*
3 *Concordantur opiniones.*
4 *Concordia & distinctio reprobatur.*
5 *Exemptionis priuilegium quando datur respectu certi loci, & eo circumscribitur, si exempti extra illum delictum committant, coram Ordinario conueniri possunt.*
6 *Priuilegium exemptione concessum personis per viam legis, seu in corpore Iuris clausum, an per delictum amittatur, ostenditur.*
7 *Exemptio quando data est respectu generis iurisdictionis, per delictum non amittitur.*
8 *Priuilegium exemptionis, quando conceditur personis respectu delictorum, vt scilicet pro illis ab Ordinariis puniri non possunt, satis Pontifex sub ea forma censetur eximere delinquentes quoad effectus expressos à potestate Ordinariorum.*
9 *Exemptio quando conceditur respectu certi Iudicis, veluti eximendo a potestate proprij Ordinarij, tunc si exempti delinquant, conueniri poterunt coram Ordinariis locorum in quibus deliquerunt.*
10 *Exemptio. quando est simplex & absoluta respectu omnium, & quorumcumque Iudicum, tunc exempti ratione delicti ab Ordinariis locorum, in quibus committitur puniri non poterunt.*
11 *Exemptio concessa iudicatur si Pontifex eximat ab Ordinarij potestate, vel cum plena libertate.*
12 *Item si dicat, ne audeat Episcopus ibi Cathedram suam collocare, vel quamlibet potestatem exercere, aut Ordinationem aliquam quamuis leuissimam facere.*
13 *Item si dicat locum, siue Ecclesiam esse liberam, seu quod potiatur libertate Ecclesia Romana, aut quod eius speciali prarogatiua gaudeat.*
14 *Item si dicat*, gaudeat plena libertate.
15 *Exemptio an plenè probata censeatur si in priuilegio dicatur, vt quis existat iuris B. Petri, vel specialiter pertineat ad Romanam Ecclesiam? ostenditur.*
16 *Priuilegium, sententia, aut scriptura quando non fiunt principaliter super exemptione, seu libertate, sed incidenter propter aliud, narrant aliquam Ecclesiam, vel personam esse Iuris B. Petri, tunc per talia verba exemptio non probatur.*
17 *Princeps priuilegium exemptionis concedens, aut Iudex de exemptione ipsa sententiam proferens, quando apponunt verba quod Ecclesia sit Iuris B Petri, aut ad Ecclesiam Romanam pertineat, tunc exemptio plenè probatur.*
18 *Exemptio an plenè probata censeatur, quando verbis priuilegij narrantibus quod Ecclesia est Iuris B Petri, accedit solutio census?*
19 *Exemptio an plenè probetur ex verbis narratiuis priuilegij, aut sententia non principaliter ad exemptionem concedendam: sed propter aliud prolatis, si sententia, aut Princeps in illis, principaliter suam fundat intentionem? ostenditur.*
20 *Exemptio à potestate Ordinariorum concessa videtur, si Papa recipiat in subiectos Ecclesia Romana, secus verò si recipiat aliquos in filios, & assignatur ratio differentia.*
21 *Exemptio à potestate Ordinariorum non probatur ex solutione census facta Sedi Apost. nisi appareat quod sit in signum subiectionis, & percepta libertatis*, & num. 22.
23 Cap. recepimus 8. de priuileg. *declaratur.*
24 *Vulgare illud*, Quæ non prosunt singula, multa collecta iuuant, *declaratur.*
25 Cap. si Papa, vers. idem dicimus, de priuileg. lib. 6. *declaratur.*
26 *Exemptio ab Ordinariorum potestate an probetur ex receptione sub protectione Sedis Apostolica*, & num. 27.
28 Cap. recepimus 8. de priuileg. & cap. ad audientiam 34. de appellation. *concordantur.*
29 *Exempti tantummodo Romano Pontif. immediatè manent subiecti, & in totum eximuntur ab Ordinariorum iurisdictione.*
30 *Exemptio simplex neminem eximit à visitatione si de illa specialis, & expressa mentio non fiat.*
31 *Exemptionis generale priuilegium minimè sufficit, vt exempti ab onere procurationis liberi censeantur, sed requiritur specialis de illa mentio.*
32 *Exemptio prodest quoad potestatem Ordinarij, non quoad potestatem Legati de latere.*
33 *Sedis Apostolica appellatione venit eius Legatus.*
34 *Exemptionis priuilegium à iurisdictione Episcopi non suffragatur, nisi probetur quasi possessio exemptionis, & pracipuè ad effectum impediendi manutentionem*, vt num. 37.
35 Cap. cùm personæ, de priuileg. lib. 6. *emanauit ad fauorem iurisdictionis ordinaria.*
36 *Ordinarius Episcopus eo ipso quod exercet iurisdictionem in vna parte Diœcesis, videtur constitui in quasi possessione exercendi dictam iurisdictionem quoad alias partes in quibus alter non habet particularem quasi possessionem.*
38 *Exemptionem à iurisdictione alicuius per quasi possessionem non dicitur habere subditus ex eo solo quod non appareat superiorem in illum exercuisse iurisdictionem, nisi probetur quod venerit casus exercendi, & volens exercere fuerit repulsus, & repulsioni acquieuerit.*
39 *Argumentum à contrario sensu non valet ad inducendum correctionem Iuris.*
40 *Exemptus non potest priuilegio suo renunciare, &* num. 41. 42. & 43.
44 *Exemptionis priuilegio renunciari non potest etiam in praiudicium exempti.*

PARS quæ affirmat efficaciter suadetur ex text. optimo, aliàs difficili, *in cap. 1. in princ. de priuileg. lib. 6.* dum generaliter decidit exemptos ratione delicti coram Ordinariis locorum conueniri posse, non obstante libertatis, seu exemptionis priuilegio, & in fine eiusdem principij concludit idem esse dicendum de illis, quibus concessum est priuilegium, vt nonnisi coram certo Iudice valeant conueniri, quę Decretalis innouata, & ampliata est per Conc. Trid. *sess. 7. de reform. c.* 14. Consonat text. *in auth. qua in prouincia*, ibi, *omni priuil. cessante, C. vbi de crimine agi oporteat*, & facit *cap. delictis 17. de foro comp.* Ex quibus atque 1

alia

alijs latissimè adductis hanc sententiam tenet glos. *verb. priuilegij in c. tuarum 11. de priuileg.* vbi Dec. *à num.* 49. Abb. *in cap. vlt. num.* 11. & *ibi* Felin. *num.* 5. *de foro compet.* Paul. Fusch. *de visitat. lib.* 2. *c.* 27. *à princip. & c.* 20. *à num.* 7. Nauar. *commento* 2. *de Regularib. num.* 64. Decian. *tractat. crimin. l.* 4. *cap.* 17. *à num.* 13. Azeued. *ad l.* 1. *num.* 118. *cum seqq. tit.* 16. *lib.* 8. *nona Recop.* Card. Tusch. *tom.* 3. *lit. E. concl.* 244. & *concl.* 365. Sanch. *de Matrim. lib.* 7. *disp.* 33. *n.* 23. Cabed. *Lusit. dec.* 86. *n.* 7. *p.* 2. Lott. *de re benef. lib.* 1. *q.* 25. *n.* 31. *cum seqq.*

2 Pro contraria tamen opinione faciunt text. *in c. frater noster* 16. *quæst.* 1. *cap. sicut nobis §. fin. de supplenda neglig. Prælat.* ibi, *nisi à iurisdictione tua exempta sint.* Vrget fortius text. *in eod. c.* 1. *§. in eos,* dum expressè decidit quòd si quis priuilegium habeat ne ab aliquo Episcopo excomunicari, suspendi, aut interdici valeat, nullam quoad hoc Ordinarios in eum exercere posse iurisdictionem vbicunque deliquerit, siue in loco exempto, siue nō exempto delinquant; consonat text. *in cap. cùm capella, de priuil.* Et deinde facit efficax ratio, quia si exempti ratione personæ non eximantur à potestate Ordinariorum, in quorum diœcesi delinquunt, ociosum maneret suum priuilegium, contra reg. text. *in cap. si pbus, de priuileg.* præcipuè si Summo Pontif. per priuilegium subiiciantur, vel alicui Iudici, qui territorium non habeat; siquidem vbicunque deliquerint, contraxerint, vel res sita est, coram Ordinariis conueniuntur; atquę etiam quia sequeretur monachos delinquentes extra monasteria ab Ordinariis puniri posse, contra *d. cap. frater* 16. *q.* 1. iuncto *cap. liminoso* 18. *quæst.* 2. cum aliis, de quibus Decian. *d. cap.* 17. *num.* 25. Quare hanc partem veram asserit Erasm. à Cochier *de iurisdict. Ordinarij in exemptos p.* 4. *q.* 32.

3 In quibus difficultatibus resoluendis glos. *d. verb. priuilegij, in d. c. tuarum,* multum insudat, & varias adducit concordias & *ibi* Butr. *n.* 17. & Abb. *num.* 8. necnon Socin. *in cap. recipimus num.* 57. *cum seqq.* & *n.* 70. *de priuileg.* ac tandem concludunt esse distinguendum inter priuilegium exemptionis, quod simpliciter datur personis, quod resoluunt prodesse etiam quoad delicta, quę postea perpetrarunt, iuxta *d. §. in eos, & d. c. cum capella,* & procedere rationem supra proximè factam; & inter illud, quod datur ratione loci, ita ut certo loco priuilegiū ipsum sit circumscriptum; quo casu inquiunt procedere text. *in d. c.* 1. *in princ.* in eum sensum vt si priuilegiatus extra locum illum delinquat, priuilegio iuuari non possit, eandémque resolutionem sequitur latè comprobans Couar. *pract. c.* 11. *n.* 5.

Verùm hæc distinctio manifestè offendit, & violenter restringit litteram text. *in d. c.* 1. *in princ.* qui simpliciter loquitur de habentibus priuilegium exemptionis, vel vt non nisi coram certo Iudice teneantur respondere, neque ibi verbum aliquod reperitur ex quo restringi possit ad priuilegium loco certo circumscriptum: restringit etiam generalitatē text. *in d. auth. qua in prouincia,* atque etiam *in d. cap. tuarum,* ibi, *nullo prorsus.* & omnium Iurium, ex quibus Doctores passim notant priuilegiū immunitatis deliquentibus non prodesse, *l.* 2. *C. de priuileg. schol. lib.* 12. *auth. de mandatis Principum, §. quod si delinquentes,* cum aliis, ex quibus tradunt Menoch. *cons.* 2. *n.* 33. Mart. *de iurisd. p.* 2. *c.* 50. *n.* 13.

Sed ad materiæ cognitionem præmittendum est diuersas esse exemptionum species. Vna dicitur personalis, qua nimirum quis in sua persona ita eximitur, vt à solo Pont. Max. dependeat, à nulloque etiam Legato sanctæ Sedis, aut ab illo solo, non autem ab aliis delegatis Iudicibus excommunicari, interdici, vel suspendi possit. Ita Stephan. Daluin. *de potestate Episcop. c.* 21. *n.* 15. *vers. Primam* Altera vocatur localis, quæ fit loco seu territorio, Ecclesiæ, aut monasterio. Diuiditur hæc personalis, & localis exemptio in particularem, & vniuersalem. Particularis ea dicitur, qua persona, locus, aut cœnobium non in omnibus, seu in quibusdam casibus & rebus tantùm eximitur. v. g. si forte aliqua Ecclesia quantum ad hoc sit exempta, vt nullus Episcopus vel Archiepiscopus possit excommunicationem promulgare, aut Diuina suspendere, vel aliam aliquam iurisdictionem vt in sua Diœcesi exercere, aliàs autē Ecclesia illa teneatur illi exhibere honorem & reuerentiam; aut alium Superiorem à Papa recognoscere vt aliquē Prælatum Regularem: aut si Ecclesia, vel monasterium sit quidem exemptum, non autem Capellæ, aliæque Ecclesiæ vnitæ, & populi ab eo dependentes: Stephan. de Daluin. *d. c.* 21. *n.* 26. Vniuersalis autem exemptio illa appellatur, qua nimirum persona simul & Ecclesia vel Monasterium ita eximitur, vt cum vniuersitate rerum, & iurium, appenditiorum, & hominum à solo Summo Pont. & à sancta Roman. Ecclesia dependeat. Metropolitanus autem, aut Episcopus Diœcesanus nihil Iuris in huiusmodi Ecclesiis Monasteriis, territoriis, & populis ita exemptis habeat, nisi fortè aliquando non vt Ordinarius, sed vt Delegatus tantum Apostol. Ita idem Stephan. Daluin. *d. c.* 21. *n.* 30. vbi *num.* 31. ait quòd *exempti quidem dicuntur in Diœcesi, & de diœcesi, alij in Diœcesi quidem, sed non de Diœcesi; alij denique nullius esse Diœcesis. Sunt illi propriè in Diœcesi, & de Diœcesi, qui nullo exemptionis priuilegio muniti directè imperio, & coercitioni Diœcesani subsunt. In Diœcesi tamen & non de Diœcesi, qui sunt quidem exempti, sed capellas, territorium ac populum exemptum habent, quod nulli Diœcesano subsint illi, nec illorum subditi: vnde exempti habentes Ecclesias, territorium, & populum exemptum, & iura Episcopalia, possunt dici nullius Diœcesis, & sunt Ordinarij ex Concilio Trid. possuntque regulariter omnia, quæ sunt iurisdictionis Episcopalis, & Ordinariis generaliter concessa, non autem ea, quæ Diœcesanis, cum nomen Diœcesani de inferioribus Episcopo non intelligatur.* Hactenus Steph. Daluin.

Quibus pręmissis vt in difficili & controuerso articulo vera appareat resolutio, & certa ab incertis separentur, aliquos casus oportet distinguere. 5

Primus est, quando priuilegium exemptionis datur respectu certi loci, & eo circumscribitur, nam si extra illum delictum committatur, coram Ordinario conueniri potest delinquens; quæ quidem conclusio ab omnibus recepta est, & efficaci ratione probatur, ex generalibus principiis, limitata causa limitatum producit effectum, *l. in agris, ff. de acquirendo rerum dominio,* cum vulgaribus: eam etiam probant Doctores ex *d. c.* 1. *in princ.* & ex *d. c. tuarum,* quem sic intelligunt Butr. *ibi d. n.* 17. & 19. Socin. *in d. cap. recepimus num.* 58. sed non aduertunt text. illum *in d. c. tuarum* non loqui de ipsis Fratribus hospitalis, sed de laicis, aut clericis sæcularibus, qui ab illis mittebantur; quare non oportet supponere exemptionis priuilegiū ratione loci, aut religionis, multóque minus possint restringi verba *d. cap.* 1. & *d. c. tuarum,* ibi, *nullus prorsus,* &c. ad priuilegium, quod loco circumscribitur, sicut ex eadem ratione non probatur *in c. parentibus, de priuil.* ampliatio, quam Doctores communiter inde colligunt ad hunc casum, quod scilicet exemptus ratione certi loci puniri,

niti, possit ab Ordinario si extra locum delinquat, etiam quando delictum inchoatum est in loco exempto, & extra illum est consummatum, vt *in d.c. patentibus*, quod sic intelligunt, quibus adde longam distinctionem, quam in proposito ponit, & post Felin. *in d.c. vlt. n.6. &* 13. & alios, quos latè refert, & prosequitur Farin. *in praxi crimin. p.1. q.7. à n.44.* varia quoque exempla videri possunt apud Decian. *d. lib.4. c.17. à n.9.*

6 *Secundus* casus est de priuilegio exemptionis cõcesso personis per viam legis, seu in corpore Iuris clauso; in quo communis resoluit per delictum non amitti, vt docuit gloss. *in d. cap. auth. qua in prouincia, verb. priuilegio, vers. dic ergo*, cui similis *verb. non conqueritur in l.5. §. legatis, ff. de iudic.* recepto ex Bart. Paul. & aliis, de quibus D. Barbos. *ibi n.10.* & latiùs *in l.1. p.1. num.11. ff. soluto matr.* & tanquam certum tradit Couar. *d. num.5 in princ.* exemplum ponens in priuilegio clericorum ne coram sæculari Iudice conueniantur, quod locum habet etiam in delictis, *auth. clericus, auth. cassa, C. de Episc. & cleric. cap. clerici, de iudic.* cum vulgatibus, sed exemplum hoc pertinet ad casũ in sequentem. Deinde resolutio Glossarum certa non est, immo contrarium probatur, ex multis casibus, quos commemorat D. Barbos. *in d. §. legatis n.127. cum seqq.* tum etiam quia monachos Iure communi exemptos & solis Prælatis subiectos constat ex *d. c. luminoso*, & tamen delinquentes extra monasterium in non tangentibus regulam, ab Ordinariis puniuntur, semotis specialibus priuilegiis, vt tanquam certum tradit Nauar. *d. num.63.* Paul. Fusch. *d.c.17. à princ.* Card. Tusch. *d. lit. E, concl. 248.* Fr. Emm. *q. Regul. tom.1. q.63. art.11. vers. quartus.* iunctis iis, quæ specialibus priuilegiis adducit *ibi art.3.* præcipuè ex Martino V. Patet etiam & retorquetur exemplum de clericis, quia certum est attento Iure communi apud proprios Episcopos esse conueniendos, *d. cap. clerici, c. de foro compet.* & tamen ab Episcopo eius loci, in quo delinquunt, puniri posse nemo dubitat, sicut etiam conueniuntur in loco contractus, *c. dilectis, cap. vlt. de foro compet.* cum aliis.

7 *Tertius* igitur casus est, quando exemptio data est respectu certi generis iurisdictionis, quando scilicet à certo genere Iudicum exempti transferuntur ad aliud genus, velut in clericis, qui in totum eximuntur à iurisdictione sæculari, iuxta *d. auth. vt clerici apud proprios Episc. c.1. de foro compet.* cum aliis, & in his terminis per delictum non amitti priuilegium, neque clericos delicti ratione posse coram sæculari Iudice conueniri, nisi in casibus speciatim expressis, velut in terminis *cap. perpendimus, de sent. excomm.* apud omnes receptum est tam de Iure Ciuili, iuxta *d. auth. clericus*, quàm de Iure Canonico, iuxta *d.c. clerici*, & ex Cyno, Bart. & aliis latè explicat Abb. *à n.11.* & esse apud omnes receptum comprobat Couar. *d.n.5. vers. sic nec.*

8 *Quartus* casus est de exemptionis priuilegio personis concesso expressè respectu delictorum, vt pro illis ab Ordinariis puniri non possint, sed coram certo Iudice solum respondere teneantur, vel generaliter cum expressa derogatione *d.c.1.* vel sub ea forma de qua *in § in eos*, ne scilicet ab Ordinariis valeat excommunicari, vel interdici: cum enim cẽsuræ sine culpa non proferantur, satis Pontifex sub ea forma censetur eximere delinquentes quoad ipsos effectus à potestate Ordinariorum, vt Abb. & Felin. *d.c. vlt.* Dec. *in d.c. tuarum n.49.* aduertunt, licet Fusch. *d. lib.1. cap.10. à num.7.* contendat etiam sub ea forma exemptos ab Ordinariis puniri posse, sed loquitur contra *d. § in eos, & cap. ne aliqui eod. tit. & libro*, & quia negandum non est posse Pontifices, aliquos eximere ab his generalibus regulis, iuxta *cap. proposuit, de concess. prabend.* & patet in omnibus Religiosis, quos sub hac forma exemptos iam hodie constat ex priuilegiis, de quibus Nauar. & Fr. Emm. *dictis locis.*

Quintus casus est, quando exemptio conceditur non respectu certi generis iurisdictionis, vt de secundo casu, sed de respectu certi Iudicis, veluti eximendo à potestate proprij Ordinarij, vel concedendo priuilegium, vt non nisi coram certo Iudice conueniantur; in quibus terminis dicendum est ratione delicti conueniri posse coram Ordinariis locorum in quibus deliquerunt. & procedere text. *in d.c.1. in princ.* cuius verus sensus vt facilius percipiatur, aduertendum est, nihil speciale continere in delictis, sed potius contrariam regulam, quod priuilegium exceptis casibus specialibus per delictum non amittatur, receptam esse, vt per Socin. *reg.409.* Card. Tusch. *tom.6. lit. P, concl.757. n.3.* Suar. *de leg. lib.8. c.36. n.2.* & probatur per locum ab speciali *in l.1. C. Senatores, vel clarissimi.* vbi post commemorata certa crimina grauiora ait, *omnem huiusmodi*, &c. Sic etiam intelligi potest text. *in l.5. in fine, C. de priuil. scholar. lib.12.* ea ratione procedere, quia priuilegium non fuit simpliciter concessum, sed pro causis ciuilibus tantùm, licet sub ampliori forma concedatur. Quare vera ratio est, quæ colligitur ex eodem c.1. *vers. nunquid, ibi, quia nec coram Ordinariis ipsis*, &c. vt enim integrum, & perfectum syllogismum conficiat Pontifex, subintelligenda est maior eius propositio in illum modum: Exemptionis priuilegium solum concessum est respectu Ordinariorum, & quoad ea in quibus potestatem suam exercere poterant: sed hanc non haberent in istis casibus quamuis ratione priorum eis isti essent subiecti: ergo etiã exempti eisdẽ casibus delicti, contractus, vel rei sitæ conueniendi sũt in locis, in quibus deliquerunt, contraxerunt, vel res sita est; quẽ discursũ vnico verbo sentire videtur Fusch. *d. c.17. n.5.* dum in nostro proposito considerat priuilegia imitari Ius cõmune, easdemq; limitationes respicere in materia de qua loquuntur, quas recipit Ius commune, qui sensus planus est subintellecta maiori prædicta, & procedit iuxta reg. *subrogatorum*, de qua *in l. si eum 10 § qui iniuriarum, ff. si quis caution. & in cap. Eccles. vt lite pendente*, cum vulgatibus; & iuxta hos terminos intelligi potest text. *in d. auth. qua in prouincia*, vt scilicet procedat in priuilegiis, quæ aliquibus conceduntur, vt nonnisi coram certo Iudice conueniantur, veluti in clarissimis, & illustribus personis, iuxta *l.1. C. vbi Senatores, vel clarissimi*, & in Legatis, de quibus *in d. §. Legatis*, & in viduis & pupillis, iuxta *l.1. C. quando Imper. inter pupillos & viduas*, & in religiosis, iuxta *d. c. luminos.* iunctis resolutis per Nauar. *citato loco*, atque etiam *d. cap. tuarum*, vt scilicet agat de priuilegio quod missis de quibus ibi, cõcessum erat, vt coram certo Iudice solũ conueniri possent. Nec obstat ratio supra facta, quòd iuxta hanc interpretationem manet priuilegium otiosum; respondetur enim communiter operari quoad ciuilia, sed replicatur ex text. *in eod. c.1. in princ.* vbi in ciuilibus ratione contractus, vel rei sitæ idem deciditur. Melius igitur responderi potest cum eodẽ Pontif. *in vers. nunquid* quod operetur in aliis omnibus in quibus coram Ordinariis potuit conueniri, atque ita si delinquant, vel contrahant, in territorio illius Iudices ad quem per priuilegium translati sunt; quod si replices posse contingere quod is Iudex territorium 9

titorium non habeat, respondetur per accidens contingere, quod non attenditur iuxta vulgares traditiones.

10 *Sextus* tandem casus est, quando exemptio non est respectu certi Iudicis, vel eorum, quæ ad proprij Ordinarij iurisdictionem pertinebant, sed est simplex, & absoluta respectu omnium, & quorumcunque Iudicum: quo casu etiam ratione delicti ab Ordinariis locorum, in quibus committitur puniri non posse, verius videtur iuxta posteriorem sententiam Abb. & aliorum supra relatam, si sic explicatur. Et comprobatur efficaciter ex *dict. c. cum capella, de priuileg.* in facti narratione ibi, *ita se dicunt exemptos, vt quantumcunque grauiter interdum excedant*, &c. iuncta decisione ibi, *quantum exempti sunt eiusdem ratione capellæ Apostolicis priuilegijs deferat reuerenter.* Et sic etiam intelligi potest text. *in d. §. in eos.* de personarum enim agunt exemptione, & tamen illa gaudere delinquentes apertè decidunt. Potest etiam exemplum poni in iis, quos Summus Pontifex in suam suscepit immediatam subiectionem; de eorum enim causis nullum alium inferiorem se posse intromittere per text. *in cap. si Papa, de priuil. lib. 6.* Si verò placuerit defendere communem, quod simpliciter exempti non gaudent in delictis priuilegio fori, poterit responderi ad *d. c. cum capella*, quòd procedat iuxta terminos *d. §. in eos*, & quartum casum supra positum, quando scilicet expresse respectu delictorum exemptio conceditur, veluti ne possint excommunicari, &c. Hactenus de quæstione.

Passim à Doctoribus dubitari solet an, & quando & quibus verbis Summus Pontifex exemptionem à potestate Ordinariorum concedere videatur satisfaciam breuiter nonnullas formulas sparsim in Iure vsitatiores cumulando, quibus exemptionem concessam esse manifestissimè indicatur.

11 *Primo* si Pontifex priuilegio eximat ab Ordinarij potestate, *cap. si Papa, de priuil. l. 6. concedatur cum clausula ad bene placitum vel ad libitum seu ad voluntatem concedentis, non potest reuocari ab ipso Prælato concedente nisi iusta & legitima causa interueniat.* Vel si eximat cum plena libertate, Innoc. *in c. vemens n. 7 de verborum signific.* Bellencin. *de charitatiuo subsidio q. 32. num* 8. Erasmus à Cochier *de iurisdiction. Ordinarij in exemptos part. 1. quæst. 9. numer. 1. vers. deinde.*

12 *Secundò*, si dicat ne audeat Episcopus ibi cathedram suam collocare, vel quamlibet potestatem exercere, aut ordinationem aliquam quamuis leuissimam facere, *d. cap. si luminoso* 18 *quæst. 2.* Bellencin. *d. q. 32. num.* 3. Erasm. à Cochier *d. q. 9. num. 1. vers. si dicat.*

13 *Tertiò*, si dicat locum, siue Ecclesiam esse liberam, seu quod potiatur libertate Ecclesiæ Romanæ, aut quod eius speciali prærogatiua gaudeat, *c. cum olim el. 2. de priuil. d. c. si Papa, §. & est idem*, Erasm à Cochier *d. q. 9 n. 1 vers. si dixerit.*

14 *Quartò* si dicat gaudeat plena libertate, Franc. *in c. 1. § illam n. 3. de verb. signif. lib. 6.* Erasm. à Cochier *d. q. 9 n. 2. vers. gaudeat.*

15 *Quintò* si in priuilegio dicatur, vt quis existat iuris B. Petri, vel specialiter pertineat ad Romanam Ecclesiam, aut similibus, tunc enim plene probatam iudicari exemptionem resoluunt Abb. *num* 2 Socin. *n. 7. & 32. in c. recipimus, de priuil.* Erasm. à Cochier *d. q. 9. n. 1. vers. in primis*, Masc. *de probat. concl.* 713. Cardin. Tusch. *tom. 3. lit. E. concl.* 552. *num.* 11. Rationem vero expressit Pontifex *in d. c. si Papa*, quia de natura priuilegij est, vt eius verba semper aliquid operentur, iunctis iis quæ tradit Gonzal. *ad r. g 8. Cancell. gloss. 6. à num.* 16. Quare cum omnes mundi Ecclesiæ ad ius B. Petri pertineant, & Romanæ Ecclesiæ subiectæ esse noscantur, *cap. cuncta per mundum 9. q. 3.* iuncta verissima & Catholica doctrina de Ecclesiæ Romanæ Primatu, quam tradit Pontifex *in cap. Sacrosancta 22. dist. in cap. rogamus 24 q. 1. & in cap. 1. de summa Trinit. lib 6.* cum aliis citatis *in 1 p. huius tract. tit 2. cap. 2 num...* rectè sequitur quòd vt prædicta priuilegij verba aliquid specialiter operentur, debet fieri interpretatio, quod per illa voluit Pontifex concedere, vt speciali modo subiecti maneant Iuri suo, eximendo scilicet ab omni Ordinariorum potestate. Verum in contrarium adest ea decisio text. *in d. c. recepimus*, dum probat quod ex eo, quod aliqui specialiter Iuris B. Petri existant, non probatur exemptio à potestate Ordinariorum, nisi concurrat solutio census in signum subiectionis facta, vt patet ex principio, iuncto fine illius text. & quod ita indistinctè in eo videatur probari notauit contra alios Dec. *ibi n.* 11.

Ego igitur in hac materia aduertendum duxi *d. c.* 16
si Papa opinionem esse glossam, & apostillam ad vniuersam hanc materiam, & quatuor casus principales in hoc proposito posse considerari.

Primus est, quando priuilegium, sententia, aut scriptura non fiunt principaliter super exemptione, seu libertate, sed incidenter propter aliud, narrant aliquam Ecclesiam vel personam esse iuris B. Petri, vel ad Ecclesiam Romanam pertinere, in quo planum est per talia verba exemptionem, aut libertatem non probari, & ita decidit text. *in d. cap. si Papa, in princ* & constat ex generalibus principiis, quæ docent verba narratiua, quæ non proferuntur principaliter propter se plenam probationem non efficere, vt probat text. vbi notant omnes *in l. ex hac, ff. de donat. in l. ex his verbis C. de testam militis* cum similib. de quibus Mascard. *de probat. concl.* 621. Menoch. *de præsumpt lib 3. præs.* 133. Card. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib. 3. tit.* 12. Card. Tusch. *tom. 8. litt. V. concl.* 81. & in verbis narratiuis Summi Pontificis probat generaliter text. *in Clem. 1. de probat.* & notant omnes de illius materia agentes in locis in quarto casu referendis.

Secundus casus proponitur *in d. c. si Papa vers. si* 17
autem, quando scilicet Princeps priuilegium exemptionis concedendo, aut iudex de emptione ipsa sententiam proferens, apponunt verba prædicta quod *Ecclesia sit Iuris B. Petri*, aut *ad Ecclesiam Romanam pertineat*, vel similia, & recte decidit ex illis exemptionem plene probari, ex ratione supra adducta; vt scilicet verba aliquid operentur, & ne maneant sine effectu, quemadmodum remanerent nisi concedendo quod iuris Beati Petri specialiter existant, concessa censeatur exemptio ab Ordinariorum potestate, & quod soli Papæ B. Petri successori subiiciantur, & sic procedit resolutio, quam post Abb. suprà receptam ostendi.

Tertius casus est quando verbis priuilegij narran- 18
tibus qood *Ecclesia Iuris B Petri existit*, accedit solutio census, & hic est proprius casus *dict. cap. recipimus*, videbantur enim his duobus concurrentibus quod priuilegium narret Ecclesiam iuris esse B. Petri, vel ad Ecclesiam Romanam pertinere, & insimul quod eidem census soluatur, satis concludit specialem subiectionem, & ab Ordinariis exemptionem, quia solutio census non leue exemptionis præstat argumentum, iuxta text. *in c. quanto*, ibi, *cum nihil teneatis ab eis propter quod*, &c. *de censib.* Sed tamen Pontifex sub distinctione resoluit, verum census in

signum subiectionis, an vero protectionis soluatur: & in priori casu solutio census, in signum subiectionis factæ ab Ecclesia, quæ B.Petri Iuris esse dicitur; efficaciter probat exemptionem; non ita in posteriori, quando soluitur in signum protectionis, ex rationibus, quas circa vtrumque membrum infrà explicabo.

19 *Quartus* casus erit, si quæras vtrum ex verbis narratiuis priuilegij, aut sententiæ non principaliter ad exemptionem concedendam, sed propter aliud prolatis, plenè probetur exemptio, si sententia, aut Princeps in illis principaliter suam fundat intentionem, qui casus in illis Iuribus non deciditur, sed pendet ex iis, quæ latissimè Doctores scripserunt de materia & intellectu text. *in d. Clement* 1. *de probat*, quæ prosequuntur Cosm. *in pragm. sanction. tit super declarat. Clem litteris*, & Rebuff. *in concord. super eadem Clement.* Mant. *dialog* 79. *& Paralip. c.*40 Gabriel. *commun. tit de probat concl.* 2. Fiamin. Paris. *de resign benefic. lib* 8. *quæstion.* 11. Mascard. *de probat conclus.* 1233 Cardinal. Tusch. *tom. 6. conclus.* 62. *& sequenti*, quorum dicta breuiter colligendo communis resolutio est, tria copulatiuè requiri, vt verba hæc narratiua plenam efficiant probationem. *Primum*, quod à Pontifice Romano, seu alio Principe Superiorem non recognoscente proferantur, vt deducitur ex text. ibi, *litteris nostris*. *Secundum*, quòd fiut de facto proprio, ibi, *quibus non dignitates, &c. reseruasse*. *Tertium*, quod super illis gratia vel intentio Principis principaliter fundetur, ibi, *quibus gratia, vel intentio nostra fundatur*, quæ omnia & singula breuissimè prosequi poteris cum Mascard. & Gabr. proximè citatis locis, qui hinc inferunt ad tex. *in Clem vlt. vers. similiter, de sentent. excomm.* quod ea ratione procedat, quia non agit de facto proprio ipsius Pontificis, vt ibi interpretatur gloss. pen. melior gloss. *verb narramus, in fine in d. Clem* 1. & resoluit notabiliter Calderin. *cons.* 2. *de priuil.* & plene adducti à Mascard. *d. conclus.* 1234. *à n* 52. notantes ad casum quotidianum in quo vulgo erogatur, si Princeps aliquem Doctorem nominat, aut equitem, non enim gradum, aut dignitatem inde probari, aut conferre voluisse dicendum est auctoritate illius text. Quare ad nostrum propositum redeundo concludendum est, quod si Princeps per verba narratiua, in quibus principaliter fundat suam intentionem, dicat Ecclesiam suscepisse in ius B.Petri, plene probata censeri debet exemptio, non ita si eadem verba ponantur in sententia Iudicis inferioris.

20 *Sextò* Pontifex exemptionem à potestate Ordinariorum concedere videtur, si recipiat in specialiter subiectos Ecclesiæ Romanæ, *d cap si Papa*, § *similiter. gloss. verb. à quorumcunque. in cap. ne aliquis, de priuileg. in* 6. Erasmus à Cochier *d parte* 1. *quæst* 9. *num* 1. *vers. si recipiat.* Secus verò dicendum, si Pontifex recipiat aliquos in filios, vt expressè probat idem *cap si Papa*, §. *non sic filios*, vbi gloss. Franc. & Doctores, Erasmus à Cochier *d quæst.* 9. *numer.* 9. Ratio autem differentiæ inter eosdem casus, quando Pontifex aliquos recipit in specialiter sibi subiectos, vel speciales filios, notat gloss. *verb non existunt in dict. cap. si Papa*; in priori enim casu si alicui inferiori præter Pontificem subiiciantur, iam non sunt ipsi Pontifici specialiter subiecti, atque subinde talis concessio, & similes manifestè inducunt exemptionem à potestate Ordinariorum, quod in posteriori non contingit; ex eo enim quod in speciales filios recipiantur, non sequitur quod sint specialiter subiecti, vnius enim filios alteri quàm parenti subiectos esse non inconuenit, immo & in Iure, & in vsu quotidiano videmus in aliorum transite potestatem, vel per seruitutem, iuxta *c.* 1. *cum sequentib ff. de his, qui sunt sui, vel alieni iuris*, vel adoptionem, *l.* 1. *& per totum ff. de adoptionib.* vel quoad iurisdictionem, *l. qui iurisdictioni ff. de iurisd. omnium iudic.* vel quoad tributa, & reliqua omnia, in quibus subiectionis ratio potest considerari, & ideo specialis hæc filij denominatio non exemptionem, sed magis honoris titulum, & speciale amoris pignus denotat, & ideo sic recepti in filios ea gaudent priuilegij prærogatiua, vt ab alio præter Romanum Pont. aut eius legatum excommunicari, aut interdici non possint, quamuis alia remaneant sub Ordinariorum potestate, vt decidit text. *in cap.* 1. *de verbor. signific. lib.* 6. Verùm obstat quòd ius harum exemptionum regulatur ad instar emancipationum, manumissionum: & eiusmodi iurium, idque præsertim ex Rebuff. *resp.* 142. quorum similitudine licet argumentari, quod sicut dominus seruum eximit à seruitute nominando filium, *l. vnic.* §. *similique modo C. de latina libertate tollen.* ita quoque Pontifex. Sed omissa differentiæ ratione, quam ponit gloss. *verb non existunt, in d c si Papa*, & Socin. *in d cap. recepimus, à n.* 41. quod illic solius domini, qui seruum nominat filium suum, seruatur præiudicium, hic verò quando de exemptione agimus, versatur præiudicium Ordinarij, à cuius potestate eximitur, facilius respondetur Iustinianum exemplum Catonis, qui liberum dixit seruum, quem dominus in filium adoptauit, speciali fauore libertatis constituisse, vt etiam liber fiat is, quem dominus apud acta, id est in figura iudicij filium nominauit, vt deciditur ex §. *vlt. Instit. de adoptionib.* & notauit Duen. *reg.* 342. *limit.* 3. sentit Donel. *comment. iuris Ciuilis lib.* 2 *cap.* 15. §. *factis*, ibi, hæc sunt Iustin. Constitutione, meliùs Cuiac. dum ibidem notat per talem nominationem iure nouo fieri ciuem Romanum, qui olim tantùm fiebat Latinus.

Septimò, ex resolutione census facta Sedi Apostol. exemptio probatur à potestate Ordinariorum, si appareat, quòd sit in signum subiectionis, & perceptæ libertatis; vnde colligitur ex solutione tantum census huiusmodi exemptionem non probari, vt probat text. *in d. c. recepimus*, ibi, *non omnes censuales ab Episcoporum subiectione habentur immunes, d. cap si Papa, vers & est idem*, iuncto *vers si verò dicatur simpliciter*, vt notauit Franc. & post Abb. *in d. cap recepimus*, Socin. *num.* 4. & Dec. *num.* 2. *cum seqq.* Valasc. *de iure emphyt quæst.* 32. *num* 6. & post Felician. *de censib in proœm num.* 6. Et ratione confirmatur, quia nomen, *census*, æquiuocum est, varias habens significationes, vt explicant Valasc. & Felician. *locis citatis*. Ruderic. *de annuis redditib lib.* 2. *quæst.* 21. *num.* 66. *cum sequentib* & ideò rectè sequitur ex solutione census necessariò non probari specialem subiectionem, & exemptionem ab Ordinariorum potestate, iuxta vulgarem regulam quod probatio debet concludere per necesse, non per potest esse, vt Doctores colligunt *ex l. neque natales, C. de probation. & in cap præsentia, eod. tit.* cum similibus, de quibus Mascard. *conclus.* 67. 1. *n.* 11. Cardin. Tusch. *tom.* 6 *litt. P. conclus.* 765. 21

Intellige autem regulam prædictam deficere, vbi aliæ coniecturæ concurrunt cum solutione census, succedit enim vulgaris regula, *Quæ non prosunt singula, multa collecta iuuant*, de qua gloss. *verb. legitimus, in l.* 2 *ff. de excus. tutor.* recepta ex infinitis, quod citat Gabr. *lib.* 1. *commun. tit de probation. conclus.* 1. *in princ.* Exemplum ad nostrum propositum addu- 22

cunt

erunt Doctores, veluti in Ecclesia soluens censum existat in diœcesi Episcopi cui soluitur, nam cum Episcopus in tota sua Diœcesi habeat iure communi fundatam intentionem, *c. cum Episcopus, de offic. Ordin. in 6.* meritò solutio censos facta ab Ecclesia intra eandem diœcesim existente concludit quod fiat in signum subiectionis, vt concludunt Federic. de Senis, quem referunt, & sequuntur Abb. per tex. ibi *in c. 1. num. 4. de Relig. domib.* Deci. *in d. cap. recepimus, num 6.*

23 Non obstat *d. c. recepimus*, vbi cum solutione census concurrebat receptio sub protectione Papæ, vel etiam quod de iure B. Petri existebat, & tamen hæc duo, vel tria simul iuncta non sufficere ad probandam exemptionem decidit Pontifex, & notant post Abb. *num. 1.* Socin. *num. 8. & 43.* ac Deci. *in princip.* Respondetur enim illud vulgare, *Quæ non prosunt*
24 *singula, multa collecta iuuant*, † procedere quando singula genere suo perfecta sunt, non ita si vitiosa sint, & genere sui imperfecta, vt scripsit Bald. *in l. 1. num. 2. C. de legitimis hæred.* commendat Menoch. *de præsumpt. lib. 3. præs. 39. numer. 6.* & faciunt multa quæ copiosè adducit Gabr. *d. concl. 1. num. 33. cum seqq.* Cum ergo ex dictis constet censum esse quid æquiuocum, & inde subiectionem non inferri, & ex dicendis etiam appareat friuolam, & debilem esse aliam coniecturam ex receptione sub protectione, atque aliam de iure B. Petri ex supra resolutis, meritò omnique omnia simul iuncta concludunt.

25 Hinc etiam inferri potest intellectus ad text. in sæpe citato *cap. si Papa, vers. idem dicimus*, dum decidit non probari huiusmodi exemptionem si circa aliquid specialiter libertas concedatur, veluti ne quis ab Ordinariis excommunicari, aut interdici possit, & deinde adijciatur clausula quod in signum perceptæ libertatis census annuus persoluatur, cum enim census præstetur in signum illius libertatis, quæ percepta est, hæc autem non simpliciter data sit sed specialiter quoad certum articulum, meritò quoad illum restringitur exemptio, & quoad alia Ordinarius manet subiectus, nec duplex clausola cum restricta sit, & limitata vltra expressa operatur, iuxta generalem regulam *l. in agris, ff. de acquir. rerum dominio*, & ad nostrum propositum consuluit Bart. *cons. 59.* quem sequuntur plures alij, de quibus Dec. *in d. cap. recepimus, num. 9.* & magis ad nostros terminos, & intellectum text. *in capit. cum capella, priuileg.* censuit Rot. *dec. 744. part. 1. diuers.* quod licet iuxta priuilegij sui formam excommunicari non possit, vel suspendi ab Ordinario Capellani, de quibus ibi, alijs tamen pœnis ab eo puniri valent.

26 Verùm tamen ex receptione sub protectione Sedis Apostolicæ exemptio ab Ordinariorum potestate probetur? Solet ab aliquibus in dubium vocari, cuius partem negatiuam probat text. *in cap. ex parte 18. de priuil. & in cap. recepimus*, ibi, *ad indicium perceptæ protectionis, eod. tit.* vbi Cardin. *in princ.* Socin. *à n. 7.* Dec. *à num. 13.* Mascard. *de probat. concl. 713. num. 2.* Erasm. à Cochier. *dict. part. 1. quæst. 9. numer. 3.* latè Gail. *libr. 2. obseru. 54. à princip.* vbi *num. 4.* testatur esse communem omnium scribentium sententiam. Ratio autem facilis est, nam protegere idem est, ac defendere, vt notat gloss. *in l. desertorem, §. vltim. ff. de milit.* ac subinde non importat superioritatem, imò in inferiore, sicut & defensio verificatur, vt patet in militibus, qui pro salute Regis & patriæ ad eius assistunt custodiam, vt per gloss. *in rub. C. de domest. & protect. lib. 12.* vbi *in l. 1.* benè explicat Cuiac. protectores dici eos, qui armatam militiam subeuntes non solùm defendendi corporis sui verùm etiam protegendi lateris Principis sollicitudinem patiuntur, & ex auctoritate quam adducit ex Cassiodoro colligitur ab his domesticos differre, qui domestici familiares militant, & aulæ Regiæ videntur iugiter excubare; quorum omnium munus, & qualitates bene describit *l. 9. tit. 9. part. 2.* vbi Gregorius Lopez multa ad propositum adducit. Sic etiam Romanæ Ecclesiæ protector dicitur Imperator *in Clem. 1. de iureiur.* & tamen non ideo superior est Papæ, aut ipsius Ecclesiæ Rom. *c. solita, de maior. & obed.* immo inferiorem se profitetur, *in c. Valentinian. 63. dist.* ibi, *cui & nos, qui gubernamus Imperium sincere nostra capita submittimus.* Patet etiam in Ecclesiarum patronis, qui eas tueri, & defendere tenentur, nihil tamen iuris, vel superioritatis in eas possunt vsurpare, *c. filiis, vel nepotibus 16. q. 7.* ibi, *salutarem sollicitudinem*, iuncto ibi, *non liceat quasi proprij iuris*, &c. consonat *c. præterea 23. de iurepatron.* cum similibus; vnde ciuitates sub Imperij protectione positas non subiectas esse, sed confœderatas censeri ex Bart. *in l. 1. C. de excusat. munerum lib. 10.* & Bald. notauit Dec. *in c. recepimus, n. 16. & 17.* Gail. *d. obseru. 54. n. 1.*

Verùm obstat maximè text. *in c. ad audientiam* 27
34. de appellation. vbi iuncta gloss. clarè deciditur quod postquam aliquis Sedis Apostol. protectioni se subiecit, non debet aliqua sententia ab Episcopo condemnari, imò gesta ab illo inualida pronunciari, & consequenter probat subiunctos protectioni Sedis Apostol. eximi ab Ordinariorum potestate, immo in tacita subiectione, quæ fit per itineris arreptionem ad ipsam Sedem Apost. hoc ipsum decidit text. *in c. 1. de clericis peregrin.* quorum iurium auctoritate Fr. Emman. *q. Regul. 1. tom. 2. q. 63. art. 3. in fine*, tenet per receptionem in sua protectione, quam sæpe facit Papa in priuilegiis Regionibus concessis, facile induci exemptionem à potestate Ordinariorum.

Pro resolutione tamen aduertendum duxi, duos 28
esse casus in proposito inter se longè diuersos. Primus quando qui generaliter subijcitur, aut recipitur sub protectione Sedis Apostol. in quo procedit text. *in d. c. recepimus, & in d. c. ex parte*, cum similibus, dum regulam negatiuam constituunt quod positi sub protectione Sedis Apost. non eximuntur à iurisdictione Ordinarij. Secundus est, quando pendente aliqua causa in iudicio, quis propter grauamen sibi illatum, vel comminatum ponit se sub protectione Sedis Apost. & talis subiectio habet effectum appellationis, & consequenter suspendi iurisdictionem Iudicis inferioris, à quo sic tacitè appellat, iuxta generalem regulam text. *in c. si à iudice, de appellat. in 6.* cum similibus, atque ita ex hoc capite gesta, postquam quis se subiecit Sedi Apostol. seu magis appellauit, tanquam attentata, seu innouata appellatione pendente sunt inualida, aut remedio attentatorum reuocanda, iuxta distinctiones, de quibus Doctores in materia *cap. non solùm, de appellat. lib. 6.* & sic procedit text. *in dict. cap. ad audientiam*; eius enim ratio non consistit in subiectione insurgente ex eo, quod ille se posuerit sub protectione Apostolicæ Sedis, sed in vi, & virtute tacitæ appellationis, quæ illis verbis includitur, & explicat eleganter Præpos. ibi *à num. 3. cum seqq.* & post eum Marant. *de ordine iudic. part. 6. c. de appellat. num. 133.* sicut in simili de arreptione itineris ad Papam ex causa grauaminis probat text. *in cap. meminimus 9. & in cap. dilecti 52. de appell. c. cum olim, in fine, de dolo, & con-*

tum. & ex aliis prosequitur latè Lancellot. *de attentat.part.2.c.12. ampl.6.* vbi *n.8.* bene aduertit tunc effectum appellationis, & suspendendi iurisdictionem inferioris solum considerari, & operari quoad causam, vel articulum grauaminis, quoad reliqua vero manere potestatem & iurisdictionem Ordinariorum, iuxta text. *in d.c.dilecti*, ibi, *cùm pro causa, & propter dictam causam*, &c.

29 Quamuis verba priuilegij vt suprà considerata exemptionem concludant in illis casibus, quibus ea concludere supra probauimus, ac proinde sic exempti in totum eximantur ab Ordinariorum iurisdictione, & soli Romano Pont. immediatè maneant subiecti, *c.pen de offic. Ordin. cap. cum Episcopus, eod. tit.in 6. cap. per exemptionem, de priuil.eod.lib.* gloss. *verb. acephalus in cap. nulla 93. distinct.* cum multis quæ latè explicant Socin.*in d.cap.recepimus num.53. cum seqq.* Fr.Emman. *d.tom.2. quæst.63.art.9.& 11.* Card. Tusch. *dict. litt. E, concl.294. & conclus.565.* Gonzal. *ad reg.8.Cancel. glos 43.n.190.* Tamen varij sunt casus, in quibus deficit hæc regula, & Ordinarij suam in exemptos exercent iurisdictionem, viginti quatuor enumerat Socin. *in dict.cap recepimus n.160.cum multis seqq* multo plures cumulat Erasm. à Coch et *de iurisd. Ordin in exemptos part.2.q 45.* vbi prosequitur casus 116. non paucos cumulaui & ego ipse hac *part.3. alleg.105. num 14. cum seqq.* ad quem locum remitto Lectorem, dummodo tamen vnum & alterum, quia generaliores sunt, mente teneat; *primus* est is de quo *in cap.5. in princ. de priuileg.lib.6.* dum probat priuilegium exemptionis non prodesse exemptis quominus coram Ordinariis possint conueniri ratione delicti, contractus, aut rei sitæ, de cuius materia & intellectu latè egimus in principio huius allegat. *Alter* casus est in causis vi-
30 sitationis, ab his enim † simplex exemptio neminem eximit si de illis specialis, & expressa mentio non fiat, notanit ex aliis Paul.Fusch. *de Visitat.lib.2, cap.20.num 10.* & censuit Rot *dec.186.num.2 p.1. diuers.* licèt contrarium scripserit Iacob. de Graff *in aureis dec part.2 lib.3. capit.28.numer.70.* Altamiran. *de Visitat. verb. diœcesim propriam num.68.* nisi per simplicem, & vniuersalem exemptionem intelligas illam, in qua visitatione specialis mentio fit: vnde quia visitationi annexa est procuratio, *cap cùm ex officij, de præscript.* Erasm.à Cochiet, *de iurisd. Ordi-*
31 *nar.in exemptos, lib.3. quæst.27. num.2.* † generale exemptionis priuilegium minimè sufficit vt exempti ab onere procurationis liberi censeantur, sed requiritur specialis de illa mentio, vt probat text. *in cap.cùm instantia, de censib & in cap.accedentes, de præscript.* vbi communis ex Paris. *n.7.* Marian. *de Visit. n.46.* Illud præsentiarum aduertere oportet, quod respectu Diuinorum Pontificaliter celebrandorum explorati iuris est Episcopos in quacumque Ecclesia, etiam exempta suæ diœcesis ea celebrare posse *Clem.2. de priuil.* vbi Zabar. *n.5. in fine, verf.ex hoc infertur, & § simili num 5.vers.quintò quero,* & Imola. *n.4.& 10.* Bonif. Vitali. *n.23. vers. nam in loco exempto,* Pauin. *in tract.de visit.p.2.q.3.n.2. vers. poterunt, enim,* vnde infertur posse Sedem Pontificalem ad celebranda construere, Bonif. *in d. Clem.2.num.30. vers.ratio decidendi est,* Rot. *dec.236.*apud.Farin.*p.2. recent.*

32 Tandem notari oportet exemptionem prodesse quoad potestatem Ordinarij, non ita quoad potestatem Legati de latere, hic enim eandem quam Summus Pontifex, cuius vices gerit, in exempto exercere valet potestatem, vt per text, quem ad hoc singularem dicit, notauit Ioan.And. *in cap.2.de verb signif.in 6.* iuncta gloss. *ibi, verb. de latere,* commendat Roman. *sing.507.* Læl.Zech. *de Republ. Eccles. tit.de offic. Illustrissimi Legati n.4. post princ.* Fr.Emman. *d.tom.2.q.63.art.4.* & confirmatur ex generali doctrina, quam ex text.qui de exemptis agit *in cap. si Abbas.* ibi, *à nobis, vel Apost. Sedis legato, de elect.*
lib.6. quòd scilicet † nomine Sedis Apostolicæ ve- 33
niat eius Legatus, notant scribentes ad varios casus, vt per Nicol.Garc. *de benef p.1.cap.5.num.10.& 12.* & ad notabilem quæstionem, quòd scilicet appellatione proposita ad Sedem Apostolicam, seu Papam nomine proprio S.D.N.Vrbani VIII. potest Legatus cognoscere de eadem appellatione, ex Fr. Emman. & aliis Valasc. *cons.62.* Cabed. *diuers.iuris argument. lib.4.c.20.n.11.* Gonzal. *ad reg.8. Cancell. gloss.12.num.30.*

Verùm autem exemptionis priuilegium à iuris- 34
dictione Episcopi suffragetur exemptis non probata quasi possessione exemptionis? Cui quæstioni eleganter, vt solet, respondit Rot. *in Sipontina iurisdiction. 23. May 1613.* coram *Cardin. Sacrats,* impressa per Farinac. *dec.491.à num.4. part.1. recent.* in hæc verba: Ad euitandam manutentionem Ordinarij non sufficit exhibitio priuilegij, nisi vlteriùs adsit quasi possessio exemptionis, vt habetur *in cap. cùm persona, de priuil. lib.6.* ibi, *quia de priuilegio faciunt fidem in libertatis, vel exemptionis possessione, non violata, non clandestina, nec concessa precario, de qua fidem coram eisdem fecerint, non turbentur.* Si enim Papa mandat eos non turbari in possessione, per necessarium antecedens præsupponit quod possideant, quia priuatio præsupponit habitum, iuxta not.*in l. decem, ff.de verb.obligat.*

Et iste intellectus suadetur ex eo, quia *d.cap.cùm* 35
persona emanauit ad fauorem iurisdictionis Ordinariæ, vt patet in princip. ibi, *Ordinariorum correctiones, & ordinationes subterfugientes, ac eorum forum siue iudicium declinantes, nos volentes super hoc de salubri remedio prouidere, statuimus, vt hi, qui se asserunt per priuileg. seu indulgentias Apost. Sedis exemptos a locorum Ordinar. requisiti,* &c. ex qua narratiua proœmij colligitur causa finalis, *l. fin. ff. de hæred.inst.* Oldrad. *cons.103. n.2.* Roman. *cons.38.n.5.* Alex. *cons.160.n.10.lib.6.* Si igitur allegantes priuilegium exemptionis per solam exhibitionem priuilegij antequam de illius iuribus cognoscatur, liberarentur ab exercitio iurisdictionis Episcopi, dispositio text. emanasset ad illorum fauorem, siquidem per regulas iuris sola exhibitio priuilegij, non tolleret exercitium iurisdictionis Ordinarij.

Nam eo ipso quòd ordinarius exercet iurisdi- 36
ctionem in vna parte suæ diœcesis, videtur constitui in quasi possessione exercendi quoad omnes in quibus alter non habet particularem quasi possessionem, Abb. *cons.71. col. fin.vers. tertio ad idem,* ibi, *nec alius erat in possessione, lib.2.* Felin. *in c. audi- tis, n.19.in 3.declar. de præscript.* Rebuff. *in tract. de decim qu.9 num.9.* Menoch. *remed. 3.retin. num.155.* Cephal. *cons.369.n.13. cum pluribus seqq.* Rot. *id causa Ortolen. decim.19. Iunij 1591.* coram Gypsio, *& in Valentina decimarum 27. Octobr.1598.* coram *bona mem. Seraph.* & in terminis iurisdictionis tradit Innoc. *in c. dilectus n.3. vers. possessorium ex eo,* Host. *n.1. vers. ex prædictis etiam,* Ioan. Andr. *n.8.* Butr. *n.15.* Boich. *n.11. de capellis Monach.* Verall. *dec.306.p.1.*

Et proinde per istam exhibitionem priuilegij,
quæ concernit petitorium, remaneret Episcopus 37
priuatus sua quasi possessione, contra notata per Abb. *in c.1.n.4.* Butr. *n.2. vt lite pendente,* Lancel-
lot.

lot. *de attentat part.2.cap.17.num.161. & seq.* Et in specie quòd sola exhibitio priuilegij exemptionis non impediat manutentionem, fuit decisum *in causa Carthaginen.decimarum 27. Iunij* 1590. coram *Gypsio.*

38 Nec potest subditus dici constitutus in quasi possessione exemptionis ex eo solùm quòd non appareat Superiorem in illum exercuisse iurisdictionem, nisi probetur quòd venerit casus exercendi, & volens exercere fuerit repulsus, & repulsioni acquieuerit, vel aliàs habuerit se pro spoliato, vt per Innoc. Host. Ioan. Andr. Butr. Boich. & Verall. *locis suprà allegatis.*

39 Et licet glos. *in dict. c. cùm persona, verb. turbentur*, innuat quòd sola exhibitio priuilegij sufficiat *per § seq.* infra eodem; attamen loquitur contra regulas iuris, vt patet ex prædictis, & ducit argumentum suum à contrario sensu, vt aduertunt Lap. Anch. & alij infrà allegandi, quod argumentum non valet ad inducendam correctionem iuris, vt latè per Euerard. *in loco à contrario sensu, num.* 8. prout induceretur in proposito casu, & iste est communis intellectus illius *cap. cùm persona*, vt per Lap. *ibi num 4. vers. & hoc videtur*, Anch. *num 6. vers hoc tamen*, Gemin. *in §. si vero, vers. & hoc videtur*, Franc. *ibid. n.3. vers. & hoc procedit*, dum dicunt exhibentem priuilegium ita demum euitare manutentionem Episcopi, si ipse est in quasi possessione exemptionis. Hactenus dicta Rotæ decisio, & ita si exemptus alleget possessionem & priuilegium, procul dubio erit manutenendus contra Episcopum nitentem sola Iuris communis dispositione, vt censuit eadem Rot. *decis.447 n.3.* apud Farin. *p.1. recent. & decis.377. n.3. p.2. recent.*

40 Vtrùm verò exemptus priuileg o suo renuntiare possit? Quæstio est ad præsens institutum non contemnenda; in qua negatiuè respondet text. *in cap. cum tempore, de arbitr.* & per illum tradunt Abb. *ibi num. 2. & in cap. graue, n. 3. de offic. Ordin. & in cap. 1. n.19. de re iudic.* Alberic. *in l. nemo videtur fraudare, ff. de regul. iuris*, Castr. *cons. 432. lib. 1.* Baptist. *de arbitr lib. 2. c. 4.* Gail. *lib. 1 obseru. 40.* Tiraq. *de retract. lignag. §. 1. gloss. 9. num. 121.* Conat. *lib. 2. var. cap. 4. num. 1.* Viu. *tom. 1. comm. opinion. 177.* Perez *ad l. 2. vers. verum autem fori, tit. 1. lib. 3. Ord. pag* 467. Suid. *de aliment, tit. 1. q. 113. num. 2.* Fr. Emman. *q. Regul. tom. 1 q. 36. art. 3. vers. præterea facit, & tom. 2. q. 64. art. 10.* Cened. *canon. q 26. sub num. 9. verb. cogitandum tamen*, Aloys. Ricc. *in dec. Curia Arch. Neap. p. 1. decis. 163 n. 6.* Crescent. *decis. vlt. de foro comp.* Seraph. *dec. 1025 ante num.* 16. Lott. *de re benef. lib. 1. quæst. 24 n. 238. & 239.* vbi *num* 237. post Seraph. *dec. 182. num. 4.* subdit non censeri exemptionibus derogatum per derogationes generales, cum semper obstet regula de iure quæsito nouissimè Tambur. *de iure Abbatissar. disp. 17. quæst. 4* Erasm. à Cochier. *de iurisd. Ord. in exemptos p. 2. q. 7 n. 2. & 3. & p. 3. q. 34.* Galer. *de renunc. tom 2. cent. 2. renunc.* 140. *n.* 18. latè & eleganter Rot. *in Vlixbon. monastery 19. Nouembris* 1625. coram *R. D. meo Coccino Decano.*

41 De ratione autem huius decisionis non conueniunt Doctores, quidam enim existimant quod cum exempti à potestate Ordinariorum soli Romano Pont. subijciantur, qui subinde eorum efficitur diœcesanus, iuxta text. *in cap. auctoritatem*, iuncta gloss. *verb diœcesani, de priuil. lib. 6.* succedit regula text. *in d. cap. significasti, de foro compet.* quòd nullus clericus sine proprij diœcesani voluntate potest in Iudicem non suum consentire, atque ita notarunt Ioan. Andr. Butr. *num. 12.* Abb. *n. 11.* & Socin. *n. 42.*
vers. ex quibus infertur, in d. c. cum tempore, Fr. Emman. *q. Regul. tom. 1. quæst. 36. art. 1. & tom. 2. q 63. art. 10.* & hanc rationem licèt aliam insimul addat, veram & receptam non negat D. Barbos. *in l. 1. art. 3. n. 47. ff. de iudic.*

Verùm licèt hæc ratio efficax sit, quando agitur de proroganda iurisdictione iudicis non sui, in quibus terminis procedit *d. cap. significasti*, non ita quando agitur de sola renuntiatione priuilegij; quo ab Episcopi iurisdictione quis eximitur. Quare illa ratio videtur conformior, quod in exemptione versatur fauor nedum exempti, sed etiam Superioris, qui eximit, cuius interest huiusmodi exemptionem intactam conseruare? ac proinde interest Romani Pont. qui est Superior, subditos suos ab alijs non iudicari, quam rationem post Erasm. à Cochier. *d. q. 7. n. 3.* Gail. & alios præstat Rot. *in d. Vlixbonen. monastery*, coram *R. D. meo Coccino Decano.* 42

Vnde infertur non esse distinguendum cum Angel. *in §. idem iuris, n. 44. Instit. de except.* Feder. de Senis *cons. 14.* Felin. *in c. P & G. num. 13. de officiis deleg.* & Fusc. *de visit lib. 2. cap. 8. n. 11.* vtrùm priuilegium exemptionis in priuatorum singularem fauorem, vel in gratiam Sedis Apost. Religionis, aut Ecclesiæ concessum sit, ita vt in primo casu et possint exempti renunciare ex text. *in d. c. significasti*, secus verò in secundo, quo casu asserunt procedere decisionem text. *in d. c. tempore*; aduertere namque debuissent quod in exemptione non solum versatur fauor illius priuatiuæ personæ, sed etiam superioris eximentis, idest Rom. Pont. cuius interest permultos habere immediatè subiectos, vt post Rebuff. *resp. 142.* aduertit Erasm. à Cochier, *d. tr. p. 1. q. 1. n. 17.* & magis in his terminis *p. 1. q. 34.* 43

Ex qua etiam ratione pariter infertur veram non esse sententiam glos. *verb. libertatis in d. cap. cùm tempore*, dum ait huiusmodi priuilegio exemptionis posse renuntiari in præiudicium exempti, non verò eximentis, quia vt bene aduertit Abb. *ibi n. 7.* non potest considerari aliquis effectus quantum ad exemptum, nam ius libertatis est ita coniunctum inter exemptum & Superiorem, vt commode separatio fieri non possit; quare nec etiam veritate nititur, quòd ait Alberic. *in l. si quis in conscribendo 39. n. 9. Episc. cleric.* quòd scilicet possit renuntiari priuilegio speciali exemptionis, quando motu proprio non fuit concessum; Sylu. enim *in sum. verb. exempt. §. 10.* dicit contrariū esse verius, euidentissima ratione, quia exẽptio fit gratia exemptoris, quod dictum sequitur Armil. *in eod. verb. n. 8.* Rebuff. *d. resp. 142. col. 2. vers. exempt.* refert, & sequitur Rot. *in d. Vlixbonen. monast.* coram Rmo *D. meo Coccino.* 44

Allegatio CXXIV.

Episcopo competens iurisdictio si inferior concedatur, vel aliter acquiratur, an in dubio iudicanda sit quæsita cumulatiuè, vel potius priuatiuè?

SVMMARIVM.

1 *Iurisdictio in dubio cumulatiuè, & non priuatiuè quæsita iudicatur.*
2 *Iudicum inferiorum dationes sunt odiosæ, & Ordinariorum præiudicium includunt.*
3 *Opponitur contra principalem conclusionem,*

4 Cap. generi, de regulis Iuris lib.6. & num. 5. *declaratur.*

5 *Iurisdictio quando priuatiuè quæsita, vel data iudicanda sit, ostenditur.*

6 Cap. auditis, de præscription *declaratur.*

7 *Iurisdictio quando priuatiuè data est alicui Iudici an possint subiecti, siue eius consensu, alterius Iudicis iurisdictionem prorogare, ostenditur.*

8 *Concessio specialis cum clausula,* vt is solus de illis causis cognoscat, *priuatiuè facta dicitur.*

9 *Iurisdictio quando assignatur alicui castro, vel loco, vt ibi tractetur causa per Iudicem illius loci, est priuatiua.*

10 *Iurisdictio quando concessa est Prælatis Regularibus in suos vel Monachos, vel Fratres, priuatiuè præsumitur concessa ad Episcopum.*

11 *Magistratus specialis videtur datus priuatiuè ad generalem.*

12 *Iudices Ordinarij & generales quando sunt plures, & vni ex illis certum genus causarum specialiter committitur, videtur concessum priuatiuè ad collegam.*

13 *Datâ iurisdictionis, seu possessionis, cumulatiua præsumptione, quid probandum ad eam præscribendam contra illum, qui iurisdictionem exercet, vel possessionem habet cum alia cumulatiuè.*

1 IVRISDICTIONEM in his terminis cumulatiuè quæsitam in dubio iudicari meritò probant Ioan. Andr. Host. Ant. Imol. Fel. *à n.2. in c. pastor. de offic. Ord.* Bart. per tex. *ibi in l.1. ff. de offic. Præfecti Vrbis,* Couar. *in c. alma mater p.1. §.11. num.3.* Roland. *cons. 80. à n.22. lib.2. & cons.1. n.134.* Grammat. *cons.72. per totum,* Paris. *cons 9. n 11. lib.4.* Menoch. *de arbitr. lib.1. q.40. à n.3. & remed.3. retin. num.367.* Vant. *de nullit tit. ex defectu iurisdictionis n.13.* Cabed. *part.2. dec.13. à n.1.* Put. *dec.238. lib.3. in correctis.* affirmat magis communem Ias. *in l. quod in rerum §. si quis, post n 8. & in l. Titia textores, in princ. à num.29. ff. de leg.1.* Rum. *cons.7. n.5. lib.4.* Rot. apud Farin. *decis. 121. n.4. p.1. recent. & dec.30. num.3. p.2. recent.* Greg. XV. *dec.4. n.5.* Rot. *in Meliten. præminentiarum 9. Iunij* 1615. coram *R.P.D. Vbaldo in fin.* Greg. Auend. & alij, quos refert & sequitur Gutier. *pract. lib.3. q.24. à n.1.* Suar. de Pace *in practica tom.2. prælud.1. n.9.* Ioan. Garcia *de nobilit. gloss.1. n.5. vers. facit præterea,* Marescot. *var. lib.1. c.34.* nouissimè D. Felician. de Vega nunc Archiep. Mexican. *in relect. c. ex tenore 11. n.44. de foro compet.* Surd. *cons.1. n.73. lib.5.* post Abb. *n.7. in c. cæterùm, de iudic.* vbi docet concessa iurisdictione à lege Rectori in causis concernentibus suam professionem, iuxta reg. *l. vlt.* de *iurisd. omnium Iud.* in personas illorum, qui sunt de Collegio, in dubio censeri concessam cumulatiuè & ideò non censeri ademptam potestatem Ordinario loci etiam respectu earundem causarum, idque ad varia statuta, & iurisdictionum concessiones in praxi expendunt nouiores modo citati, vt per Gutier. *vbi suprà,* affirmantes in his terminis locum esse præuentioni. Vnde possessionem in dubio præsumi potius cumulatiuè quàm priuatiuè acquisitam tenent Seraph. *dec.339. n.2.* Post. *in tract. mandati de manutenendo obseru 7. n.31.*

2 Pro quibus in auctoritatem adducuntur *primò d. l.1. ff. de offic. Præfecti Vrbis,* tex. optimus *in d. l. vlt. vers. ita tamen C. de iurisdictione omnium iud. leg. si in aliquam vel. ne quicquam 9. de offic. Procons. leg. in prouinciali 2.* ibi, *vel per Prætorem, vel per arbitr. ff. de noui operis nunciat. l. solemus 61. §. latrunculator, ff. de iudic.* iuncta reg. *l. eius militis 35. §. militia.* iuncto summario, *ff. de militari testam. Auth. de defensorib. ciuitatum, §. iudicare, in princ. coll. 3. l. iam collatores 18. C. de re militari lib.2.* bonus text. *in c. per hoc 18. de hæret. lib.6.* Et maximè cum aliàs receptum sit quòd quælibet lex noua addens personam alicui dispositioni nunquam videtur excludere aliam, quæ in ea habebat ius interueniendi, iuxta tex. singularem *in l.1. C. de offic. Præfecti Vrbis,* ea quo ita docent Paul. de Castr. *in l. cum Prætor. 12. ff. de iud. num.5.* D. Felician. de Vega *in relect. d. c. ex tenore, num.44.* *Secundò* si ratione agamos, illud facit quòd huiusmodi inferiorum Iudicum dationes sunt odiosæ, & Ordinariorum præiudicium includunt, regulasque Iuris infringunt, quibus sua vnicuique iurisdictio conseruari præcipitur, *c. peruenit, ad finem 11. q.1. cap. Episcopi 9. quæst.2.* & ideò omninò restringi debent, vt minus quàm fieri possit in dubio Ordinariis præiudicent, *l. quod verò 1. ff. de legib. reg. odia, reg. quæ à Iure exorbitant, de regulis Iuris lib.6.* Vnde in obscuris, quando res hinc inde æqualiter dubia est, sequitur id, quod minimum est, *l. semper in stipulation. 35. ff. de reg. Iuris, cap. ex part. 18. de censib.* plures vt per Tiraquell. *de retractu lig. §.1. gloss.18. n.73.* Couar. *in cap. iudicante num.4. de testament.* Denique ex eadem ratione dicere solemus iurisdictionem delegatam esse odiosam, & ideò restringendam propter præiudicium Ordinariorum, quorum potestati aliquatenus derogatur; igitur, &c.

In contrarium verò, quòd scilicet in his terminis iurisdictio in dubio censeatur concessa priuatiuè, non leuiter obstat reg. *generi 34. de reg. Iuris lib.6.* quam ad propositum expendit Alex. III. *in cap.2. de offic. Legati,* dum inquit, quòd si post constitutorum Legatum generalem in prouincia, qui Ordinariua est, *ex c.1. eo tit. lib.6.* Pontifex committat in eadem prouincia certam causam specialem, derogatur per specialem commissionem generali, itaut priuatiuè constitutus censeatur, neque possit Legatus circa causam specialiter commissam cognitionem assumere, aduertit Fel *in cap.1. n.7. vers. limita secundò de foro compet.* consonat *c. vnic §. vlt. de prohibita feudi alienat. c. ex transmissa 6. cap. verùm 7. de foro compet.* quibus habetur iudicem in causa feudi (qualis est dominus directus, etsi feudatarius sit clericus) datum esse priuatiuè ad proprium Episcopum. Rursus in contrarium facit quod iurisdictio ab inferioribus legitimè præscripta non cumulatiuè, sed priuatiuè acquisita censetur, vt sentit *gloss.1. cap. pastoralis 11. de offic. Ordin.* vbi Abb. *n.7.* & Felin. *n.5.* idem Abb. *num.7.* & Felin. *num 9. in c. auditis, de præscipt.* plures vt per Couar. *d. n.3.* Balb. *de præscrips. 1. part. 5. principalis n.88. & part.2. num.12.* Auend. *lib.1. Prætorum c.3. n.23.* mouentur per tex. *in d. c. auditis 15.* ibi, *pleno iure subiecta,* & *ibi, Episcopo super illis silentium imponatis,* quasi Episcopus per Abbatis præscriptionem ita censeatur priuatus iurisdictione, & aliis iuribus Episcopalibus, vt perpetuum sit eidem silentium impositum; similiter expendunt eadem verba *in cap. cum olim 18. in fine,* ibi, *perpetuum silentium imponendo, illo tit. de præscript.* 3

Verùm retenta priori sententia, quæ verissima est, non obstant in contrarium adducta, nam ad primum de dicta *reg generi,* sunt qui respondeant limitari in iurisdictione, itaut fauore illius, & ratione boni publici per dationem Iudicis specialis non censeatur derogatum generali, quia per cumulationẽ plurium Iudicum, multo magis bono publico consulitur, arg. *l.1. huius study §. ia magistratibus, ff. de Iust.* iuuat. *cap. prudent.* 4

prudentiam 21. *verſ. illa quippe*, ibi, *iudicium quod plurimorum, &c. de offic. deleg.* ita Dec. *in c. cæterum n.* 5. *de iudic.* Couar. *in cap. alma mater p.* 1. §. 12. *n.* 3. ſic intelligentes text. *in d. l.* 1. *de officio Præfecti Vrbis, & in auth. de defenſor. ciuitatum* §. *& iudicare, collat.* 3, *& c. per hoc* 17. *de hæret. l.* 6. Sed hæc Doctorum limitatio manifeſtè confunditur per text. *in d. c.* 2. *de officio Legati.* Inſuper ex eo, quia nulla proponitur differentiæ ratio inter materias iuriſdictionis, & cæteras, text. verò *in d. l.* 1. cum modò citans procedunt ſecundùm communem ſententiam, quam ſequimur, quia in dubio iuriſdictio ab inferioribus quæſita, vel aliter conceſſa cumulatiua præſumitur, vt per
5 Doctores in initio huius Allegat. citatos. † Si tamen ex legitimis coniecturis colligatur iuriſdictionem eſſe ſpeciali Iure priuatiuè quæſitam, vel alicui ſecundo loco ſpecialiter data in fauorem aliquarum perſonarum, vel aliàs quando certa cauſa ſpecialiter alicui committitur, tunc priuatiuè quæſita, vel data iuriſdictio iudicanda erit. Ratio eſt, quia fauor illarum perſonarum, ſpecialis certæque cauſæ datio demonſtrant derogatum eſſe iuriſdictioni generaliter competenti: conſulitur enim maximè & perſonis, & certæ cauſæ in eo quòd iudicis ſpecialiter conſtituuntur, vt ita ſpecialiter deſignati, & nõ multis intenti opportunius valeant cauſas diffinire, & perſonarum, certæque cauſæ iuſtitiæ, vtilitatique prouidere, vt in omnibus iudicijs ſpecialibus experientia docet; ita in terminis Iacob. de Arena *in l. quod in rerum* §. *ſi quis ff. de leg.* 1. aduertit eleganter ex alijs Cabed. *Luſitan. dec.* 13. *num.* 9. *p.* 2. obſeruant plures; vt per Riminald. *in* §. 1. *Inſt. de donat. n.* 182. Dec. *n.* 5. *in d. c. cæterum.* Caſtr. *in l. ſi procuratorio* §. *Iulianus n.* 2. *ff. de procuratorib.* Afflict. *dec.* 101. Quo ſuppoſito dicendum eſt *reg. generi*, &c. non habere locum quando vel ex mente diſponentis, vel aliàs legitimè conſtat noluiſſe concedentem derogare generi per ſpeciem, vel propter præiudicium tertij, quod concedens in dubio inferri non præſumitur, quãdo aliud non exprimit, *l.* 2. §. *ſi quis à Principe. ff. ne quid in loco publico, c. ſuper eo* 12. *de offic. deleg.* poſt alios Pinel. *in rub. C. de reſcind. vendit. p.* 1. *c.* 5. *n.* 8. vel ſi publica vtilitas offenditur, cui regulariter non parum conſulitur quando plures Iudices ad cauſarum definitionem conſtituuntur, arg. *d. verſ. illa quippe*, iuuat. *l. duo ex tribus* 19. *ff. de re iudic.* cum alijs: planè hic mentis defectus veroſimiliter præſumitur ad effectum ne in dubio iuriſdictio inferioribus competens ex priuilegio, præſcriptione, conſuetudine, vel alio iure ſpeciali cenſeatur priuatiuè competere, vt conſtat ex fundamentis, & Doctoribus initio huius Allegationis citatis.

6 An ſecundum ex *d. c. auditis*, reſpondetur *ibid.* non agi de præſcriptione in dubio, ſed de illa tam clara, & abſoluta, vt non ſolùm in Abbatem tranſtulerit omnem iuriſdictionem, & iura Epiſcopalia, de quibus ibi, ſed etiam omnino exement ab Epiſcopi iuriſdictione, & pleno Iure ſubiecerit, puta ex verbis text. *ibi, ab eius iuriſdictione prorſus exemptas*, & *ibi pleno iure poſſeſſa*, ac tandem *ibi adiudicantes illas Abbati pleno Iure ſubiectas*, itaque Abbas ibidem præſcribens per integrum tempus præſcriptionis Epiſcopo excluſo ſolus quaſi poſſidet, ſolus iura Epiſcopalia exercet, vt conſtat ex prædictis verbis, ac ſubinde nil mirum ſi præſcriptio tam clara & abſoluta fuerit priuatiua reſpectu Epiſcopi, etenim ſi ibidem res foret dubia, neque conſtaret quod Abbas pleno iure poſſediſſet, ſanè tunc text. cõtrarium reſpondiſſet, quia tamen tantum præſcriptum quãtum poſſeſſum, *c. cum in tua* 30. *de decim.* & Abb. *in d. cap. auditis*, non ſolùm poſſidet illa omnia, ſed ita ſolus, vt Epiſcopus nunquam poſſederit, neque vſus fuerit, meritò non cumulatiua, ſed priuatiua iuriſdictio iudicatur, vt text. habet.

Verum autem quando iuriſdictio priuatiuè data eſt alicui Iudici, poſſint ſubiecti ſine eius conſenſu alterius Iudicis iuriſdictionem prorogare? Negant DD. communiter, ſed meliùs latè D. Barboſ. *l.* 1. *art.* 3. *n.* 48. *cum ſeqq.* reſoluit quòd ſi in priuatam aliquorum gratiam priuatiuè iuriſdictio data ſit, non prohibentur alterius Iudicis iuriſdictionem prorogare, cum quo proſequere: plenè enim, & eruditè hunc articulum examinat, qui eadem *lib.* 1. *p.* 4. *n.* 61. *ff. de iudic.* ſubdit quod quando Princeps concedit aliquibus Iudices certos priuatiuè, videtur quidẽ prohibuiſſe, ne alij Iudices propria auctoritate in illis cauſis ſe intromittant, non videtur autem tollere poteſtatem partibus, vt ſi velint, non poſſint prorogare alterius Iudicis iuriſdictionem. 7

Aliquibus modis limitatur ſupradicta reſolutio, & *primò* ſi in conceſſione ſpeciali addatur clauſula, *vt is ſolus de illis cauſis cognoſcat*, nam tũc vt particula, *ſolus*, aliquando operetur, dicendum eſt in illis cauſis priuatiuè ei fuiſſe conceſſam iuriſdictionem. Ita Rip. *de peſte tit. de remed. præſeru. n.* 62. Menoch. *de præſum. l.* 2. *præſ.* 18. *n.* 13. vbi *n.* 14. ſublimitat quando iuriſdictio competit ex conſuetudine, D. Barboſ. *d. l.* 1. *p.* 4. *n.* 98. *ff. de iudic.* vbi *n.* 107. reſoluit ſuperiores Iudices ſpeciales non videri excluſos. 8

Secundò limitatur quando iuriſdictio aſſignatur alicui Caſtro, vel loco, vt ibi tractetur cauſa per Iudicem talis loci, & caſtri, quia tunc iam eſt aperta mens concedentis vt ſit priuatiua, Rom. *ſing.* 21. & *conſ.* 393. *num.* 10. Fel. *in c. paſtoralis, limit.* 1. *de offic. Ord.* Crauet. *conſ.* 411. *num.* 28. *verſ. tertio ceſſat*, Menoch. *d. l.* 2. *p.* 58. *num.* 10. & 11. Ioſeph. Seſſe *tom.* 4. *dec.* 438. *n.* 24. 9

Tertiò limitatur quando conceſſa eſt iuriſdictio Prælatis Regularibus in ſuos, vel Monachos, vel Fratres, hoc ſanè caſu præſumitur conceſſa priuatiuè ad Epiſcopum, Pure. *dec.* 239. *l.* 3. Menoch. *d. lib. præſ.* 18. *num.* 25. 10

Quartò limitatur eo caſu, quo conſtaret Magiſtratum ſpecialem creatum eſſe, quia generalis propter multitudinem negotiorum non poterat illa commodè expedire, nam tunc ſpecialis videbitur datus priuatiuè ad generalem, quia aliter non eſſet ſuccurſum neceſſitati publicæ, propter quam creatus eſt, ex *l.* 2. *in d.* §. *& cum placuiſſet ff. de orig. Iuris*, D. Barboſ. *in l.* 1. *p.* 4. *à n.* 123. vbi id declarat. 11

Quintò limitatur quando iuriſdictio ſpecialis conceditur per viam priuilegij in fauorem certarum perſonarum, nam tunc vt priuilegium aliquid operetur, credendum eſt iuriſdictionem datam fuiſſe priuatiuè ad alios Iudices, & non cumulatiuè: ita videtur probare text. *in l. nec quiſquam, v.* 1. *ff. de offic. Proconſ.* Vincent. de Franchis *deciſ.* 417. *part.* 7. *n.* 5. Menoch. *d. lib.* 2. *præſ.* 18. *n.* 18. Ioan. Garc. *de nobil. gloſſ.* 1. *n.* 9. *verſ. item facit*, D. Barboſ. *in d. l.* 1. *part.* 4. *num.* 134.

Sextò limitatur quando ſunt plures Iudices Ordinarij, & generales, & vni ex illis certũ genus cauſarum ſpecialiter committatur, videtur conceſſum priuatiuè ad collegam: nam cum prædictus ex ſua generali poteſtate poſſet de illis cognoſcere, vt commiſſio illa ſpecialis aliquando operetur, debet ſpecialis commiſſio cenſeri facta priuatiuè, *l. quoniam, augeri*, iuncta gloſ. *verb. mandatam C. de conuen. fiſci debit. l.* 10 Menoch. *d. l.* 2. *præſ.* 18. *num.* 12. D. Barboſ. *d. l.* 1. *p.* 4. *n.* 143. *cum ſeqq.* 12

13 Sed dubium remanet, datâ præsumptione iurisdictionis, seu possessionis cumulatiuæ, quid probandum ad eam præscribendam contra illum, qui iurisdictionem exercet, vel possessionem habet cum alio cumulatiuè? Dic quòd necesse habet illam probare cum ista qualitate, quòd scilicet actus possessorios fecerit priuatiuè quoad alium, Mantic. *decis.* 207. *n.* 1. *cum seqq.* Seraphin. *decis.* 399. *num.* 1. Post. *d. obseru.* 73. *n.* 19. & quòd etiam probet prohibitionem, & quod aduersarius prohibitioni acquieuerit, Greg. XV. *dec.* 272. *num.* 1. *& dec.* 493. *num.* 1. Post. *d. obseru.* 73. *num.* 30.

ALLEGATIO CXXV.

Episcopi confessio an, & quando Ecclesiæ præiudicet?

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia tanquam corpus fictum sine anima confessionem per seipsam facere non potest.*

2 *Confessio prælati habentis administrationem communem cum Capitulo non nocet, nisi sit facta cum consensu Capituli.*

3 *Confessio Prælati Ecclesiæ praiudicat, si ut & tutoris, procuratoris & similium si sit facta ex necessitate iudicij per modum contentiosæ iurisdictionis, secus si extra & absque necessitate iudicij per viam iurisdictionis voluntariæ.*

4 *Confessio Prælati seu procuratoris dicitur voluntaria quando fuit facta non præcedente iudicis iussu.*

5 *Confessio Prælati, seu procuratoris voluntaria non præiudicat, nec est apta ad obligandam Ecclesiam, seu principalem in aliquo.*

6 *Confessio Prælati, seu procuratoris voluntaria reuocari debet, quamuis geminatæ facta sit, & etiam non docto de errore.*

7 Cap. si diligenti, de præscriptionib. *declaratur.*

8 *Citare Episcopum non sufficit, nisi etiam citetur Capitulum quando agitur de præiudicio Ecclesiæ, itaut sententia contra Ecclesiam lata cum solum Episcopo sit nulla, & inualida. Intellige, ut num. 9.*

1
CVM Ecclesia tanquam corpus fictum sine anima confessionem per seipsam facere non possit, ex reg. text. *in c. Romana § in vniuersitatem, de sent. excomm. l.* 6. ac proinde per Prælatum, seu alium de ipsa Ecclesia fieri debeat, non erit extra materiam quærere an, & quando Ecclesiæ ipsi præiudicet hæc Episcopi, seu Prælati confessio? In qua quæstione quidam constituunt differentiam inter confessionē Prælati non habentis Capitulum, vel saltem habentis administrationem diuisam ab illo, iuxta terminos text. *in c. edoceri, de rescript. gloss. pen. vers. & si vnus, in c. potuit, de locato,*
2 & per contrarium † inter confessionē eiusdem prælati administrationem communem cum Capitulo gerentis, ita ut priori casu confessio noceat, posteriori verò minimè, nisi cum consensu Capituli facta sit, gloss. celebris *in c. Constantinopolitana, verb. nescio* 22 *dist. gloss. verb. de veritate vers. sed numquid, in capit. dudum il* 2. *de elect. gloss. verb. nulla, ad fin. in cap. vlt. de præs. & verb. conuentuum, per text. ibi in c.* 2. *de testib. l.* 6. quas sequuntur in specie relati per Menoch. *conf.* 39. *n.* 24. Abb. *in c. vlt. de praescript. num.* 43. *& in d. c.* 2. *de capellis monach. n.* 5. quem refert Dec. *conf.* 474. *n.* 7. Card. Tusc. *tom.* 2. *lit. C. concl.* 669. *n.* 34. *& seq.* Mascard. *de probation. concl.* 367. *num.* 10. *cum duabus seqq.* faciunt quæ Rot. *decis.* 118. *à n.* 1. apud Farin. *part.* 1. *recent.* consensus autem Capituli debet præstari collegialiter, & Capitulo ad id legitime congregato, ad notata per Rot. *decis.* 377. *n.* 3. *part.* 1. *recent.*

Alij verò summo cum iudicio subdistinguunt inter confessionem factam in iudicio, & ita ex necessitate illius per modum contentiosæ iurisdictionis, in quibus terminis ferè omnes agnoscunt solius Prælati confessionem Ecclesiæ præiudicare, sicut & tutoris, procuratoris, vel similium, sic intelligentes text. *in c. suborta,* vbi *gloss. t. de re iudic. & d. c.* 2. vbi gloss. *verb. sponte, de capellis monach. & c. vlt. de confess. & c.* 1. *in fine princip.* & ibi gloss. *vt lite non contest. l. non solum, in princip. ff. de procurat.* cum similibus; & inter confessionē factam extra, & absque necessitate iudicij per viam iurisdictionis voluntariæ, quo casu non præiudicare Ecclesiæ communiter resoluunt iuxta textus, quos in his terminis asserunt procedere, *in l. certum § sed an & ipsos, ff. de confessis, l. si defensor* 10. *in princ.* aliàs *l. fine in princ. vers. sexus ff. de interrog. actionib. l. proinde §. si procurator, ff. ad legem Aquiliam;* quam distinctionem tradidit Bart. post alios antiquiores, *in d. §. sed an, & ipsos, n.* 2. vbi Paul. Cum. & alij. Sarmien. & plures ab eo relati *l.* 3. *select. c.* 15. *n.* 5. citati ab Octauian. *Pedemont. dec.* 59. *n.* 6 *&* 34. Surd. *decis.* 326 *n.* 4. *l.* 3. & sequitur Rot. *in Messinen. pecuniaria* 6. *Iunij* 1611. coram *Greg. XV.* impressa per Farin. *decis.* 334. *n.* 5. *part.* 1. *recent. & in Virdunen. Abbatia* 27. *Nouembris* 1613. coram *Buratto,* impressa per eundem Farin. *decis.* 768. *n.* 5. *p.* 2. *recent. & in Mediolanen. Fabrica* 29. *Ianuarij* 1616. coram *R. P. D. Pirouano,* impressa per eundem *dec.* 779. *n.* 2. *eadem p.* 2. *recent.* 3

Dicitur autem Prælati, seu procuratoris confessio voluntaria, quando fuit facta non præcedente Iudicis iussu, vt per Alex. *conf.* 222. *num.* 16. *lib.* 2. Rot. *in Pampilonen. decimarum de Gongara* 14. *Maij* 1610. coram *Reuerendissimo Bononien. & in dict. Virdunen. Abbatia* coram *Buratto decis.* 768. *n.* 5. *in med. p.* 2. *recent.* Vel nollo lure cogente, vt post Ægid. *dec.* 694 *in princip.* exemplificat Rot. *in d. Mediolanen. pensionis,* coram *R. P. D. Pirouano decis.* 770. *n.* 2. *in med. p.* 2. *recentior.* 4

Amplia adeò verum esse confessionem Prælati, seu procuratoris voluntariam non præiudicare, nec aptam reperiri ad obligandam Ecclesiam seu principalem in aliquo, per ea quæ tradunt Bald. *in lib.* 1. *n.* 30 *C. de confessis,* Paris. *conf.* 47. *n.* 92. *l.* 1. *vol.* 1. Aufrer. *in addit. ad Capell. Tholos. decis.* 392. Honded. *conf.* 66. *n.* 7 *l. vol.* 1. quos refert, & sequitur Rot. *d. dec.* 669. *n.* 1. *in fine,* vt † reuocari debeat etiam non docto de errore, vt per Rot. *dec.* 29. *de procurat. & dec.* 2. *de confess. in nouis, & in Pampilonen. decimarum* 10. *Maij* 1610. coram *Card. Sacrato,* & quamuis geminatè facta fuisset secundùm Caput. *dec.* 198. *p.* 1. & Rot. *d. dec.* 768 *n.* 5. *in fine p.* 2. *recent.* 5 6

Non obstat *c. si diligenti, de præscript.* ibi, *cùm secundum confessionem suam,* &c. ex quo deduci videtur Ecclesiæ præiudicare cōfessionem simplicem solius Prælati, qui respondetur ad hunc text. varios adduci intellectus, nec placet quem refert *gloss.* 2. ibi, scilicet confessionem illam præiudicare soli Archiepiscopo confitenti: quia si aduertas, præiudicat etiam Ecclesiæ Pisanæ circa quasi possessionem, & præscriptionem. Nec item placet respondere in proposito agi de negotio, quod Archiepiscopus ipse tractauerat, & de quo aliter quàm per confessionem illius constare non poterat, in qua specie confessionem ipsius

ipsius Prælati valere, & præiodicare tenet *gloss. vlt. in d.c.vlt.* probata à Tiraq. *de retractu lig. §.1. gloss. 14.n.48.* prout intellexit Abb. *in d.cap.vlt.à n.43.* siquidem hic intellectus nec in se verus est, nec conuenit textui, ex his, quæ post Anton. & Imol. notat Paris. *in eod.cap.vlt.n.54 in princip.& in d cap. si diligenti n.8.vers.vnde Abb.ss.* Quare vltra alios intellectus, de quibus per Doctores *in d. c. de Constantinopolitano*, & per Paris. *vbi supra*, Crot. *in l.re coniunctis in fine ff.de leg.3.* obtinuit communis, confessionem solius Archiepiscopi in proposito attendi, & præiudicare Ecclesiæ, quia cum liquido constaret Iudicatum Calaritanum;& totam Sardiniam ad Romanæ Ecclesiæ patrimonium immediatè pertinere, vt text.habet *in princip.* & deducitur ex *c. ego Ludouicus 63.dist & cap. Constant. 2.96.dist.* vtique iuris præsumptio erat pro confessione Archiepiscopi, ac subinde non illà tanquam iuri & præsumptioni conformis apparebat, maximè verosimilis, & ita admittenda fuit absque alio concursu vel consensu Capituli, etiam in eiusdem præiudicium, prout intelligit Abb. *n.4.* & alij *in d.cap. si diligenti*, communis ex Paris. *d.n.8. in princip. & d.n.54. vers.quarta*, Curt. *de feudis 1.part.q.8. n.16.* Aym. *de antiqme. part.1. d.cap propositum, à n.73.* Sed nec is communis intellectus iure probatur, nec videtur sufficere quòd confessio sit verosimilis, vt alteri quam confitenti præiudicare possit, vt aduertit Crot. *vbi suprà*, & licet tota Sardinia ad Romanam Ecclesiam spectaret, potuit nihilominus Ecclesia Pisana aliquo titulo, vel iure speciali habere quasi possessionem, de qua *in d.cap. si diligenti.* Vnde cùm text. contrarium non aperiat, nec principaliter de confessione dubitatum sit, longè verius, & securius videtur supponere terminos habiles, & ita quod confessio secundùm Iuris regulas valuit etiam in Ecclesiæ præiudicium: nam siue dicamus (vt ex littera colligi videtur) quod Archiepiscopus in iudicio apud Pontificem Max. agebat, vel defendebat causam suam, vel saltem communem, siue cum Ecclesia Pisana, in qua specie solus agere, & conueniri potuit, iuxta communem *in d cap. edoceri*, vbi latè Felin. *à n.2.* meritò confessio Archiepiscopi ex necessitate iudicij procedens præiudicat etiam Ecclesiæ, vt supra resoluimus; si verò dicamus confessionem fuisse illic factam per viam voluntariæ Iurisdictionis, & absque necessitate iudicij, tunc vt Ecclesiæ, vel Capitulo præiudicet, necessariò requiritur consensus, vel mandatum speciale, nec sufficit generale, iuxta *d. § sed an*, vbi Bart. *n.2.* & ita supponendi sunt termini habiles, id est, quòd interuenerint omnia necessaria, arg. *c.1.* iuncta gloss. *verb.ab omnibus, de constitut gloss.2.in l.1.C. de transact.*

8 Vtrùm antem quando agitur de præiodicio Ecclesiæ, sufficiat citare Episcopum absque eo quod citetur Capitulum, itaut sententia contra Ecclesiam lata citato solum Episcopo sit nulla, & inualida? In qua quæst. Rota *in Montis Regalis iurisdictionis 5. Iunij* 1606. corom *Penia*, impressa per Farin. *dec. 118. part.1.recent.* censuit in his terminis sententiam latam contra Ecclesiam citato solum Episcopo esse nullam & inualidam;& præcipuè ex eo, quia appellatione Ecclesiæ non solùm venit Capitulum, *cap. cùm clerici*, vbi gloss. *verb. Ecclesia Placentina, de verb.signif.* sed etiam, quia illius defensio præsertim in arduis, non pertinet ad Episcopum non solùm, sed etiam coniunctim ad Capitulum, Felin. *in d c.edoceri n.3. versic.prima declaratio, & descript.* Innoc. *in capit. fin.in verb.requiratur*, & *ibid.* Zabarel. *in 2.opposit.* & Anchar. *notab.5.* & Butr. *n.9.& 27.* Abb. *n.1.& 2.de maior.& obed.* Lap. *alleg.48. n.5.vers. quæro quid in arduis*, Roman. *cons.369. n.21.*

Verùm Farin. *in apostilla ad d.decis.118. lit.C.* obseruat quòd vt sententiæ præiudicent Capitulo, necessaria est illius citatio, ad not. per Roman. *d.n.21. in fine.* & Felin. *in c.fin.n.3.& 4.de maior.& obed.* additque vt sententia valeat, sufficere citationem Episcopi, ex text. *in cap. exposuit, de dilat. cap.fin. de dolo & cont.* Bellam. *in d.c.fin.de maiorit & obed.n.9. in 3. opposit.* Zabarel. *cons.134.in 2. dubio*, cum alijs ibidem citatis. Ratio autem quare non sit necessaria huiusmodi citatio Capituli, est, quia magis principaliter interest Episcopi, & ad illum magis pertinet huiusmodi defensio, Butr. *in c. dilecti n.17.de maior. & obed* Abb. *in cap.cum olim col.5. vers. fateor. de testib.* & pro validitate iudicij sufficit citare illũ, cuius principaliter magis interest, Felin. *in d.c fin.de maiorit. & obed. n.3. & 4.* Aduertit tamen idem Farin. aliud esse Episcopum facere aliquem actum, quo amittitur libertas Ecclesiæ, & Ecclesia inducitur in seruitutem, & tunc fauore libertatis non amittendæ, requiritur consensus omnium, & aliud esse Episcoporum facere actum quo defenditur libertas Ecclesiæ, vt liberetur à seruitute in qua reperitur constituta, & hoc casu fauore Ecclesiæ solus Episcopus, & quilibet alius admittitur ad vindicandam Ecclesiam à seruitute, vide ibi per eum. 9.

ALLEGATIO CXXV.

Episcopi negligentia an, & quando per alios suppleatur?

SVMMARIVM.

1 *Negligentia est rationis cunctatio, seu tarditas inefficaciter imperando eo quod est iam bene consultatum iudicatum.*

2 *Virtus, cui negligentia opponitur est prudentia.*

3 *Negligentia formalis & propria vitium non semper constituit peccatum mortale & in Confessione specificandum, nisi in duobus tantum casibus.*

4 *Iurisdictio contentiosa est illa, quæ redditur in inuitos.*

5 *Iurisdictio voluntaria dicitur illa, quæ in volentes exercetur.*

6 *Archiepiscop.in prima instantia non habet iurisdictionem cuiuscunque negligentia prætextu circa causas pertinentes ad subditos suffraganeorum.*

7 *Statutum, edictum, seu quodlibet aliud præceptum Archiepiscopi concedentis, aut iubentis, vt subditi Episcoporum suffraganeorum ad eius Curiam pro audiendis, & terminandis suis causis in prima instantia accedant, est nullum.*

8 *Archiepiscopus non potest in prima instantia cognoscere de causis pertinentibus ad subditos Episcopi sui suffraganei, etiamsi is ob excommunicationem in se latam impediatur vti Episcopali iurisdictione.*

9 *Iurisdictio contentiosa Episcopi excommunicati non tantum non deuoluitur ad Archiepiscopum pro suis culpis, sed nec etiam pro illius negligentia, contra aliquos citates,* num.10.

11 *Deuolutio iurisdictionis, vt inducatur ad Archiepiscopum ex capite negligentiæ, vel ex alia quælibet causa, non est satis eam non inuenire prohibitam Archiepiscopo, sed oportet vt inueniatur expressè in iure eidem concessa.*

12 *Deuolutionis negotium non pendet ex solis rationib.*

vel

vel ex rei natura, sed ex sola legis dispositione.

13 Cap. cum simus 9. q. 3. *declaratur.*

14 *Archiepiscopus non potest adiri in prima instantia per viam simplicis querelæ propter negligentiam Episcopi, secus per viam appellationis.*

15 *Spectantia ad iurisdictionem voluntariam, si per negligentiam omittantur, multoties supplentur per alios, & ad hunc finem ad eos sæpe deuoluitur potestas negligentibus competens.*

16 *Deuolutio inducta ob negligentiam Prælatorum Ecclesiastic. non procedit ex natura rei, seu aliqua ratione concludente, sed immediatè tribuenda est voluntati, & dispositioni legis Canonicæ.*

17 *Dominij deuolutio de vno in alium fit per præscriptionem à lege inductam ne rerum dominia essent in incerto.*

18 *Deuolutio potestatis Prælatorum Ecclesiasticorum propter negligentiam non inducitur extra casus à Iure expressos.*

19 *Ius instituendi ob negligentiam Prælati in instituendis præsentatis etiam idoneis, non deuoluitur ad proximum superiorem, sed patronus legitimo tempore præsentans potest interpellare Episcopum pro institutione facienda.*

20 *Deuolutio vbi expressè à iure inducta reperitur, non semper fit ad proximum Superiorem.*

21 Cap. 1. de suppl. neglig. Prælat. in Decretalib. *declaratur.*

22 *Episcopo negligente præstare absolutionem ab excommunicatione à se lata in eum, qui ex iusta causa petit absolui, potestas absoluendi an ad Archiepiscopum deuoluatur ex capite negligentiæ? ostenditur.*

23 *Absoluendi potestas ex solo capite negligentiæ quo casu ad Archiepiscopum deuoluatur? ostenditur.*

24 *Archiepiscopus per simplicem querelam adiri non potest ob negligentiam Episcopi absolutionem ab excommunicatione denegantis.*

25 *Appellatione interposita ad Archiepiscopum ob absolutionem ab excommunicatione denegatam, an, & quando debeat excommunicatum absoluere ostenditur.*

26 Cap. significauit, de officio Ordin. *declaratur.*

27 Cap. nullus, de iurepatron. *declaratur.*

28 *Episcopo negligente concedere iustè petitum consensum ad decimas, &c. ad Romanum Pont. pro eo consensu præstando recurrendum est, & non ad Archiepiscopum, amplius quamuis negligens sit inferior Episcopo, vt n. 33.*

29 Cap. cùm simus, vers. similiter, 9. q. 3. *declaratur.*

30 Cap. 2 de transactionib. *declaratur.*

31 *Licentia ab Episcopo iustè petita, & ab eo per iniustam negligentiam non exhibita, vt obtineatur, non potest per viam simplicis querelæ recurri ad alium quàm ad ipsum Rom. Pont.*

32 *Archiepiscopus non potest supplere Episcopi negligentiam in præstandis licentiis, sed solum compellere ipsum Episcopum iniustè negligentem concedere dispensationem ab illo ex iusta causa per officium Iudicis petitam.*

34 *Archiepiscopus potest adiri ad effectum compellendi Episcopum, vt consentiat, quamuis eo negligente concedere pro eo consensu præstando recurrendum esset ad Summum Pont.*

36 *Archiepiscopus poterit præstare consensum denegatum ab Episcopo, & illius negligentiam in eo præstando supplere, vbi actum fuerit remedio appellationis.*

37 *Negligentia iniusta Prælati circa prouisionem beneficiorum non conuincitur, nisi per lapsum certi temporis.*

38 *Negligentia eorum, quibus incumbit prouisio maiorum dignitatum, conuincitur per lapsum trium mensium.*

39 *Negligentia prouidere debentium inferiores dignitates, & beneficia, conuincitur per lapsum sex mensium.*

40 *Negligentia patronorum in præsentationibus ad beneficia faciendis vt conuincatur, præfinitum laicis est tempus quadrimestre, Ecclesiasticis autem semestre.*

41 *Semestre tempus quare potius quàm aliud ad prouidendum de beneficiis inferioribus concessum fuerit ordinariis collatoribus, remissiuè.*

42 *Tempus ad conuincendam eligentium, seu collatorum negligentiam præfixum non computatur, nisi à die notitiæ vacationis.*

43 *Tempus à lege, vel ab homine præfinitum in dubio dum aliud non apparet, intelligitur continuum, intellige,* vt num. 44.

45 *Tempus ad prouidenda beneficia præfixum datur in odium negligentium.*

46 *Tempus conferendi currit ab eo tempore, quo Episcopus potuit, vt scire debuit vacationem.*

47 *Visitare debet Episcopus bis, aut semel saltem singulis annis diœcesim suam.*

48 *Ignorantia vacationis beneficij non præsumitur in Episcopo.*

49 *Tempus ad conuincendam eligentium, seu collatorum negligentiam non currit legitimè impeditis, intellige vt ibi.*

50 *Tempus ad conuincendam collatoris negligentiam statutum non potest per superiorem arctari.*

51 *Deuolutio potestatis ad Superiorem non habet locum ex negligentia eorum, qui Canonicatus, & præbendas in Ecclesia non numerata minimè prouident.*

52 *Prælato iniustè negligenti instituere bene præsentatum, aut confirmare bene electum, nullus certus terminus à Iure præfinitur.*

53 *Papæ nullum tempus præfixum est ad conferenda beneficia, quia non habet Superiorem, qui possit eius negligentiam supplere.*

54 *Collatores conuicta eorum negligentia per lapsum temporis ad conferenda beneficia sibi à Iure præfixi statim pro ea primò occurrente collatione amittunt ipso iure potestatem prouidendi, & aliter facta collatio est nulla,* vt n. 55. *etiamsi mora sit vnius etiam diei,* vt n. 56.

57 *Mora purgatio non amittitur vbi dies & pœna simul à lege, vel ab homine ponuntur.*

58 Cap. licèt Canon. de elect. lib. 6. *declaratur.*

59 *Collator negligens infra præfinitum tempus conferre licet non possit iure proprio, potest tamen iure alieno procedere ad collationem faciendam.*

60 *Collatori non elabitur tempus præfixum ad conferendum si intra illud pro viribus fecit, quamuis prouisio effectum sortita fuerit.*

61 *Patrono non labitur tempus datum ad præsentandum si bona fide se præsentauit coram non habente ius instituendi.*

62 *Collator, seu elector fraudulenter se gerens in collatione beneficij, quæ effectum sortita non fuit, non potest iterum prouidere.*

63 *Episcopus in conferendo negligens potest beneficium sic deuolutum vnire.*

64 *Potestas prouidendi beneficia Eccles. ex negligentia Prælatorum, quibus hoc munus incumbit, deuoluitur regulariter de inferiori ad primum superiorem donec perueniat ad Papam.*

65. Pa

65 *Patrono negligente iuxta tempus sibi præstitutum ad præsentandum in beneficio, deuoluitur ius conferendi ad instituentem, & procedit etiam in patronis regularibus, vt* n. 56.

66 Clem. vnica, de suppl. negl. Prælat. *declaratur.*

67 *Instituendi ad conferendum ex negligentia patroni etiam laici sex menses à die deuolutionis, & notitia reseruantur.*

68 *Prælatus Episcopo inferior si ius conferendi beneficia habuerit, eo negligente conferendi potestas deuoluitur ad Episcopum.*

69 *Potestas collatorum Regularium ex negligentia in conferendis beneficiis, an & quando ad Episcopum deuoluatur? ostenditur.*

70 *Deuolutio, quæ in casu negligentiæ fieri debet ad Episcopum, non potest fieri Sede vacante ad Capitulum.*

71 *Capituli Cathedralis Ecclesiæ ob negligentiam in conferendis beneficiis, quæ ad suam collationem separatim ab Episcopo pertinent, ad ipsum Episcopum tanquam immediatum superiorem fit deuolutio, etiamsi Episcopus collationi interesse debuerit, vt Canonicus.* & n. 72.

73 *Compromissario per Capitulum electo ad conferendum negligente deuoluitur ipsius potestas ad Episcopum.*

74 *Beneficiorum collatio, vbi ad Episcopum & Capitulum communiter spectauerit, tunc deuolutio ex Capituli negligentia non fiet ad Episcopum, sed potius ad Archiepiscopum,* & n. 77.

75 *Episcopo negligente intra debitum tempus conferre beneficia ad suam collationem separatim à Capitulo spectantia, collatio deuoluitur ad ipsum Capitulum*

76 *Deuolutio in quibus casibus fiat à Superiore ad inferiorem? remissiuè*

77 *Ius conferendi quando spectat simul ad Episcopum, & Capitulum, qui inter se prouisionem diuiserunt per turnos si Capitulum in suo turno non confert infra tempus à Iure statutum, aut confert indigno, non fit deuolutio ad Episcopum, sed ad Archiepiscopum.*

78 *Collatio beneficiorum vbi spectat ad Episcopum iure speciali, vel deuolutio, eo negligente non deuoluitur ad Capitulum, sed ad Superiorem.*

79 *Episcopus vbi fuerit exemptus, & Romano Pont. immediatè subiectus, eo negligente potestas ad solum Romanum Pontif. deuoluitur.*

80 *Deuolutio ob negligentiam fit gradatim de Episcopo ad Capitulum, de Capitulo ad Archiepiscopum, de Archiepiscopo ad Patriarcham, & de hoc ad Summum Pontificem.*

81 *Papa potest quandocunque ex vi maioris potestatis sibi semper reseruata conferre, quin deuolutionis ordinem spectare teneatur.*

82 *Papa in beneficiis inferiorum conferendis vti potest non solùm iure deuolutionis, sed etiam iure præuentionis.*

83 *Deuolutio ex negligentia dimanans fit cum onere, & qualitatibus requisitis in prima prouisione.*

84 *Deuolutio ex negligentia fit ad Superiorem, qui dolosè non procurauerit negligentiam collatoris.*

85 *Superior si ante deuolutionem iure deuoluto conferat, collatio est nulla, quantumuis postea deuolutio contingat.*

86 *Ordinarius si iure ordinario beneficium iurispatronatus contulerit spreto patrono infra tempus datum ad præsentandum, talis collatio valet non præsentante, nec contradicente patrono.*

87 *Deuolutio cessat in reseruatis.*

88 *Deuolutio fit, si ij, ad quos spectat, prouident indignis, seu inhabilibus, & incapacibus.*

89 *Vicarius si contulerit beneficium indigne, non fit deuolutio, nec est Episcopus conferendi potestate priuatus.*

NEGLIGENTIA est rationis cunctatio, 1
seu tarditas in efficaciter imperando eo
quod est iam bene consultatum, & iu-
dicatum, vt definit Valent. *tom.* 3 *disp.* 4.
q. 5 *punct.* 1. *vers. negligentia*, vel est omissio actuum
rationis, qui necessarij sunt, vt opus suo tempore
fiat, secundum Lessi. *de Iust. lib* 2. *c.* 2. *num.* 19. † Vit- 2
tus igitur, cui opponitur, est prudentia, vt post D.
Thom. 2. 2. *quæst.* 54 *art.* 2. & Caiet. *ibidem*, Tabien.
& Syluest. *in summ. verb. negligentia*, resoluunt latè
explicantes Valent. *dict. quæst.* 5. *puncto* 1. & Lessi.
d. num 19.

Licèt autem vitium formalis & propriæ negli- 3
gentiæ sit contra specialem prudentiæ virtutem ex
proximè dictis, tamen ob id non semper constituit
peccatum mortale, & in confessione specificandum,
sed tunc solum quando negligentia per se & ex di-
recta intentione fuerit voluntaria, vt est contra
prudentiam, nec semper etiam in hoc euentu con-
stituit peccatum mortale, nisi in duobus tantum
casibus.

Primus est, si ex negligentia committatur, vel omittatur aliquid, ad quod non omittendum, vel non committendum negligens tenetur ex aliquo præcepto siue diuino, siue humano obligante ad culpam mortalem, prout tradunt D. Thom. *d. q.* 54. *art.* 2 *in corpore.* Syluest. Tabien. & alij Summistæ *verb negligentia*, Iacob. de Graff. *in aureis decis. p.* 1. *lib* 3 *c.* 5 *n.* 32. *& p* 2 *lib.* 3. *cap.* 15. *num.* 81. Lessi. *d. cap.* 2 *sub n.* 20. Valent. *d. punct.* 1. *vers. quarto notandum.* pariter obseruantes quòd negligentia circa opus prohibitum sub veniali tantum, non vero sub mortali, obliget solum ad veniale. Iuxta quam resolutionem reducendum, & intelligendum est illud quod de Prælato negligente tradunt indistinctè Gregor. Lop. *l.* 50 *gl.* 2. *col.* 2. *post princ.* Ludou. Gom. *in reg. de annali quæst.* 28. *in epilogo casuum negligentiæ casu* 140. post gloss. *verb. reatu in c. ea quæ, de officio Archid.* resoluentes negligentiam in Prælato esse peccatum mortale, vt non sit ita generaliter, & indistinctè accipiendum, sed potius moderandum iuxta grauitatem rerum, quas Prælatus negligenter omiserit, iuxta modo resoluta.

Secundus autem casus in quo negligentia obligat ad mortale, tunc continget quando intellectus in imperando, & voluntas in exequendo se habuerint adeò remisse circa ea, quæ sunt Dei, sicque ea quis omittat cum tali iniuria propriæ salutis spiritualis, vt nihil curet Dei amicitiam, immo totaliter ab ipsius charitate deficiat, tunc etenim etiamsi non interueniat illa directa contra prudentiam volitio, adhuc tamen constituitur specificum negligentiæ peccatum mortale in Confessione specificandum, vltra illud aliud ex ipso lethali opere ex negligentia commisso insurgens, maximè si hæc negligentia sequatur ex contemptu, vt resoluit D. Thom. *d. art.* 3. *in corpore*, Valen. *d. vers. quarto notandum*, & constat ex iis, quę eleganter, vt solet, agens de transgressione legis ex contemptu, resoluit nouissimè Soar. *de legib. lib.* 3. *cap.* 24. *a princip.*

Negligétia Prælatorum Ecclesiasticorum, de qui- 4
bus agitur *in tit. de supplenda negl. Prælatorum*, con-
tingere potissimum potest duobus modis, vel in
iis, quæ spectant ad eorum iurisdictionem, vel con-
tentio

tentiosam, qualis est illa, quæ redditur in inuitos, vt explicant communiter Doctores *in leg. 2. ff. de offic. Proconf.* post gloss. *ibi verb. contentiosam,* Marant. de
5 *de ordine iudic part. 4. dist.* 18. vel circa ea, quæ ad † voluntariam pertinent, quæ est illa, quæ in volentes exercetur, vt prædicti Doctores explicant, prout est ordinatio, consecratio, benedictio, auctoritatis, seu decreti interpositio, absolutio, beneficiorum prouisio, dispensatio, & his similia, vt notant Doctores *in cap. decernimus, de iud.* Franc. *in cap. cum nullus sub n. 7. de tempor. ordin. l. 6.* vbi Anch. *sub n. 2.* Domin. *sub n. 3. vers. Religiosi,* Couar. *l. 3. var. c. 20. n. 6. cum seqq.* Boër. *decis. 30.* Vant. *de nullit. tit. ex defectu iurisdictionis, n. 109.* Henriq. *in sum l. 6. c. 7. §. 1.* iuncta *lit. G.* qui hanc duplicem iurisdictionis speciem, & cuiuslibet exempla notant ad varios effectus, maximè ad intellectum, & limitationem text. *in l. vlt. ff. de iurisd. omnium iud. & in c. vlt. § statuto, de const. l. 6.* vbi latè controuertit Lud. Gom. *n. 57. cum seqq.*

De negligentia Prælatorum in iis, quæ pertinent ad iurisdictionem contentiosam.

6 QVoad Prælatorum negligentiam in expediendis iis, quæ pertinent ad iurisdictionem contentiosam, resoluendum est Archiepiscopum in prima instantia non habere iurisdictionem cuiuscunque negligentiæ prætextu, circa causas pertinentes ad subditos Prælatorum Suffraganeorum, vt probant text. *in cap. nullus primas 9. q. 3. c. 1. de offic. Legati, cap. pastoralis, de officio Ordin. c. 1. eod tit. l. 6. c. 1. de foro compet. eod. lib. c. 1. de suppl. negl. Prælat. eod. lib. cap. Romana, §. cum vero, de appellation. eod. lib.* tradunt Couarr. *pract. c. 9. n. 2. cum seqq.* Henriq. *in summ. l. 11. de Matrimon. c. 3. §. 4* Spin. *in speculo testam gloss. 15. princip. n. 39. &* 40. Sanch. *de Matrim. lib. 3. disp. 28. num. 3.*

7 Vnde infertur nullum esse edictum, statutum, sententiam, seu quodlibet aliud præceptum Archiepiscopi concedentis, aut iubentis, vt subditi Episcoporum Suffraganeorum ad eius Curiam pro audiendis, & terminandis suis causis in prima instantia inconsulto Episcopo accedant; nam cum earum respectu Archiepiscopus nullam habeat potestatem, iuxta Doctores proximè citatos, succedit reg. *ea quæ fiunt, de regulis iuris l. 6.* text. *in cap etsi clerici, de iud. & in cap. quod autem, de pœnis* cum similibus, iunctis his, quæ de nullitate legis, aut statuti intentati à non habente sufficientem potestatem scribit post alios Suar. *de legib. l. 1. c. 8.* & in specie probat dictum *c. 1. de suppl. neg. Præl. lib. 6.*

8 Amplia adeò verum esse Archiepiscopum non posse in prima instantia cognoscere de causis pertinentibus ad subditos Episcopi sui suffraganei, vt procedat etiamsi is ob excommunicationem in se latam impediatur vti Episcopali iurisdictione, ita probat text. *in d. c. 1. de supplenda negl. Præl. l. 6.* vbi Doctores, tradunt Ioan. Andr. *in c. pastoralis in princip. sub n. 21. de officio Ordinar.* vbi Arian. *n. 3. in fine,* Butr. *n. 16* Panorm. *sub n. 10.* & Felin. *num. 5 in fine,* Dec. *in cap. sollicitudinem num. 5. de appellat.* Host. *in summ. de Offic. Ordin. §. quid pertinet sub n. 7. col. 3. post med.* Syluest. *in summ. verb. Archiepiscopus n. 3.* Petr. Gregor. *syntagm. iuris part. 2. c. 9. n. 35. l. 17.* Ratio est, quia deuolutio potestatis de vno ad alterum induci non potest, nisi in casibus à iure expressis, vt infra ostendemus, nec de vno ad alium ad eam inducendam argui potest, etiamsi ratio videretur eadem in vtroque, nisi verba casus expressi conuenerint, itaut alium comprehendant, iuxta ea, quæ notantur *in reg. ea quæ à Iure exorbitant, de regulis Iur. l. 6.* atqui casus in quo Episcopus Suffraganeus excommunicatus fuerit, aut aliter suspensus, expressus non est quoad hunc effectum, vt expressit text. *in dict. c. 1.* ibi, *cùm id non inueniatur à Iure concessum, de supp. negl. Præl. lib. 6.* Igitur, &c.

9 Rursus amplia, vt non tantum non deuoluatur Episcopi excommunicati iurisdictio contentiosa ad Archiepiscopum pro suis culpis, sed nec etiam pro illius negligentia; in hanc etenim licet ille incidat circa exercitium Episcopalis iurisdictionis contentiosæ, tamen non ob id eadem iurisdictio per viam regulæ ad Archiepiscopum deuoluetur ad effectum, vt Archiepiscopus per viam simplicis querelæ adiri possit vltra casus in Iure specialiter expressos: quæ ampliatio probatur ex eo, quia deuolutio potestatis, aut iurisdictionis alicui cõpetentis nõ est ex eius negligentia inducenda, nisi in casibus à Iure expressis, vt clarè probat *d. c. 1.* atqui nullibi in Iure inuenitur concessum, vt per viam regulæ iurisdictio Episcopi ex eius negligentia deuoluatur ad Archiepiscopum. Igitur, &c. Quare merito ita resoluunt Dominic. *sub num 5. col. 2. in d. cap. 1.* Abb. *in cap si quis contra n. 4. de foro compet. & in cap. pastoralis, n. 10. de offic. Ordin.* vbi eandẽ regulam constituit in quolibet Iudice negligente, sequitur Felin *ibid sub n. 6. & in cap. quoniam, in fine, tit.* Gregor. Lop. *l. 11. tit. 5. part. 1. gloss. 6.* & quoad causas iam cœptas coram Iudice negligente agnoscit Gail. *l. 1. obser. 28. n. 1. &* 3. & habetur inter communes opiniones *t. 1. l. 4. sub tit. de rebus creditis n. 139. & tom. 2. lib. 7. sub tit. de appell. num* 26.

Contrarium verò, immo quod generaliter ex ne- 10
gligentia Episcopi deuoluatur iurisdictio ad Archiepiscopum, tenuerunt gloss. *verb. culpis in d. c. 1. de suppl. neglig. Prælat. l. 6. & verb. exceptis in cap. pastoralis, de offic. Ordinar. & verb. Capitulum in cap irrefragabili, eod. tit & in summ. 9. q. 3.* Hostiens. *in sum. tit de officio Ordin. §. quod pertinet, sub n. 7. col. 2. in med.* cui adhæret Anch. *in d. cap. 1. sub n. 1.* Franc. *sub n. 3.* Dominic. *sub n. 5. col. 3 post princip.* & Monach. *sub n. 1. & 2.* Azor. *instit. moral part. 2. lib 3. cap 34. q. 10. vers. quæres.* Ex illo tamen fundamento quòd licèt *in d. cap. 1.* expressum sit, vt pro culpis Episcopi non deuoluatur iurisdictio ad Archiepiscopum, id tamen expressum non est respectu negligentiæ eiusdem Episcopi, ac proinde quod ea stante fiet huiusmodi deuolutio, præsertim quia cum Episcopus per eam negligentiam peccet in ipsammet iurisdictionem, quam per negligentiam desinit exercere, per culpas autem de quibus in illo text. non peccauerit in eam, nil mirum si ob hanc fiat iurisdictionis offensæ deuolutio ad Archiepiscopum, licet non fiat propter illam.

Retenta tamen nostra ampliatione non obstat 11
fundamentum illorum, qui contrarium tenuerunt, facile enim respondetur quod ad inducendam iurisdictionis deuolutionem ad Archiepiscopum ex capite negligentiæ, vel ex alia qualibet causa, non est satis eam non inueniri prohibitam Archiepiscopo, sed oportet vt inueniatur expresse in Iure eidem concessa, vt habetur *in d. cap. 1.* quia scilicet huius deuolutio est de genere prohibitorum, nam inter alia quæ sunt de genere prohibitorum, respectu Archiepiscopi potissimum locum obtinent actus iurisdictionales in prima instantia exercendi inter subditos Episcoporum suffraganeorum, nam huiusmodi iurisdictionis exercitium generaliter non solùm prohibetur à Iure per modum cõsequutiuum, id est in consequentiam sacrorum Canonum, qui

singu

ſingulis Epiſcopis ſuam in ſuos ſubditos ordinariam iuriſdictionem priuatiuè conceſſerunt, ſed etiam per modum directum, videlicet directè prohibendo Archiepiſcopis ne in prima inſtantia iudicent, vel audiant cauſas eorum, qui Epiſcopis ſubduntur, vt conſtat ex text. *in c. 1. de offic. Ord. lib. 6.* cum aliis ſupra adductis.

12 Ad confirmationem vero prædicti fundamenti ex diuerſitate rationis, quæ cernitur inter culpas, de quibus *in c. 1. de ſuppl. neglig. Prælat. lib. 6.* & negligentiam, de qua in dicta eius gloſſa, facile etiam ex dictis reſpondetur negotium huius deuolutionis non pendet ex ſulis rationibus, vel ex rei natura, ſed ex ſola legis diſpoſitione, vt infra oſtenditur, *n. 16.* Vnde cum nulla lege depoſitum inueniatur vt per viam reg. iuriſdictio etiam contentioſa Epiſcopi ex eius negligentia ad Archiepiſcopum deuoluatur, ſequitur non eſſe in his terminis deuoluendam, quantumuis ipſa per huiuſmodi negligentiam oſtenſa ſit; ſed alio potius remedio ordinario vtendum erit, vt infrà dicetur.

13 Præterea pro gloſſ. Hoſtien. & communi non facit text. cui plurimum innituntur *in c. cum ſimus 9. q. 3.* quia reſpondetur procedere in ſuo caſu, eſſeque vnum ex illis in quibus in Iure expreſſum ſpecialiter reperitur, vt non obſtante regula negatiua, quam ſupra firmauimus *in verſ. rurſus, amplia, n. 9.* iuriſdictio Epiſcopi ex ſua negligentia deuoluatur ad Archiepiſcopum, vt eum Abb. *in c. nullus n. 7. de iurepatron.* infra latè reſoluamus, qua etiam ratione ſpecialiter à prædicta regula negatiua excipitur, & procedit text. *in authent. de quæſtore verſ. ſi vero. & in c. Romana §. ſanè verſ. notoria. de cenſib. lib. 6. & in c. venerabilis §. ſanè, de ſentent. excommun. eod. lib. & in c. ad reprimendam, de officio Ordin.* de quibus late infrà agemus: ſic etiam procedit Concil. Trident. *ſeſſ. 13. de reform. c. vltim verſic. quod ſi*, prout etiam ex eadem ratione ſpecialitatis procedunt alia iura, in quibus ſpecialiter expreſſum reperitur, vt de vno ad alium iudicem fiat deuolutio iuriſdictionis ex negligentia, vt videre eſt *in c. ſignificauit, de offic. Ordin. & in c. quanto, eod. tit. & in c. ex tenore, & in c. ex tranſmiſſa, & in c. licet 10. de foro compet. & in Clem. 1. verſ. non igitur de celebr. Miſſarum, & in c. excommunicamus §. volumus. de hæret.* cum aliis, quæ facilè colligi poterunt ex traditis per Hoſt. *d. col. 3. in med.* & per Gom. *in epilogo caſuum negligentiæ poſt reg. de triennali poſſeſſore.*

14 Extra hos autem ſpeciales caſus ſtandum eſt prædictæ noſtræ, & Abb. ac aliorum regulæ negatiuæ ex fundamentis de quibus ſuprà. Circa quam tamen aduertere oportet eam ſolum procedere ad effectum, ne in prima inſtantia per viam ſimplicis querelæ poſſit adiri Archiepiſcopus propter negligentiam Epiſcopi; non verò ad effectum ne ad eum recurri poſſit per viam appellationis: etenim ad eum ex capite prædictæ negligentiæ appellari poterit, proindeque ad eum cauſa deuoluetur, ſicque parti per negligentiam Epiſcopi læſæ iuſtitia per Archiepiſcopum diligenter miniſtrabitur, & conſtat tum ex generali & ordinario appellationis remedio à lege omnibus expreſsè non prohibitis conceſſo ad reputandum grauamen à iudice iniuſtè illatum, iuxta text. *in l. 1. ff. de appellat.* cum vulgaribus, tum etiam ex iis quæ reſoluit Sanch. *de Matrim. lib. 3. diſp. 28. n. 4.* & diximus in prima parte *huius tract. tit. 4. de Archiepiſcopali præſtantia n. 61. cum ſeqq.*

De negligentia Prælatorum in iis, quæ pertinent ad iuriſdictionem voluntariam.

Vidimus ſupra de Prælatorum negligentia in expediendis iis, quæ pertinent ad iuriſdictionem contentioſam, reſtat nunc vt videamus de illa, quæ contrahitur in expediendis iis, quæ ſpectant ad iuriſdictionem voluntariam; in qua conſtituendum 15
eſt ad illam ſpectantia, ſi per negligentiam formalem, ſiue propriam, ſiue impropriam omittantur, ſupplere multoties per alios, & in hunc finẽ ad eos ſæpe deuolui poteſtatem negligentibus competentem, vt ſingula ſingulis referendo conſtat ex text. *in c. 1. cum ſeqq. de ſuppl. neglig. Prælat. & in c. 2. & in c. quia diuerſitatem, & in c. cum noſtris; & in c. dilectus, & in c. poſtulatis, de conceſſ. præbend. & in c. ne pro defectu, de elect. & in c. poſtquam 50. diſt.* & poſt Ordinarios in præcitatis Iuribus obſeruant & proſequuntur Syluest. *in ſumm. verb. benefic. 2. n. 6. & 7. & verb. Prælatus n. 3.* latè Rebuff. *in praxi benef. tit. de deuolutionib.* Henriq. *in ſumm lib. 7. c. 25. à n. 4. in fine*, Iacob. de Graff. *in aureis deciſionib p. 1. lib. 3. c. 5. n. 132. & n. 146. & p. 2. lib. 3. c. 15. n. 81.* Gutierr. *canon. quæſt. lib. 1. c. 28.* Petr. Gregor. *ſyntagm. iuris p. 2. lib. 17. c. 9.* Azor. *inſtitut. moral. p. 2. lib. 3. cap. 34. verſicul. quæres*, & latè *lib. 6. c. 27.*

Intellige tamen hanc deuolutionem inductam ob negligentiam Prælatorum Eccleſiaſticorum non 16
procedere ex natura rei, ſeu aliqua ratione concludenti, ſiue eam conſideremus vt pœnalem, prout conſiderant Doctores poſt gloſſ. *in c. duobus, de reſcript. lib. 6. & in c. quamquam, de elect. eod. lib.* teſte Petr. Gregor. *d. c. 9. num. 17.* ſiue vt principaliter inductam in publicum fauorem ex rationibus, de quibus infra, non inquam deuolutio hæc concluditur in prima conſideratione; licet enim ratio poſtulet, vt hæc negligentia, vtpote culpabilis, non maneat impunita, iuxta reg. text. *in l. ita vulneratus ff. ad legẽ Aquil. & in c. vt famæ, de ſentent. excommun.* tamen nulla eſt ratio, quæ concludat hac vel illa pœna fore puniendam. Rurſus nec concluditur in vltima conſideratione, potuit enim alia via negligens cogi vt idem met à ſua negligentia deſideret, & proprio muneri ſatisfaceret, ac tandem per hoc vtilitati publicæ conſuleret. Igitur ſolum reſtat vt dicamus hanc deuolutionem immediatè tribuendum eſſe voluntati & diſponi legis Canonicæ, quamuis fatendum ſit eam pluribus rationibus bonum Eccleſiæ concernentibus, immo & ipſo legum Ciuilium exemplo ſuaderi. De rationibus conſtat: nam aliter Eccleſiæ, aut earum iura diu in ſuſpenſo eſſent Paſtoribus & Præfectis viduatæ, vel abſolutè; vt quia propter negligentiam prouiſio nec firma cito, & commodè fieri ab ipſo negligente ſperatur, vt obſeruat Eraſm. à Cochier *de iuriſd. Ordin. in exemptos p. 2. quæſt. 30. n. 2.* vel ſecundum quod, vt ipſe dum in expediendis Eccleſiaſticis muneribus ſe negligenter gerit vti inutilis ſuo muneri & officio, oportuit igitur ſecundum ſuadentem rationem hac via obuiare huic diurnæ creationi tanquam nimiũ periculoſæ, & animabus ſubditorum, & Eccleſiis diſpendioſæ, iuxta text. *in c. quàm periculoſum, de elect. & in c. 1. & 1. 84. diſt. & in c. 1. & 3. 86. diſtinct.* Deinde vt obuietur auaritiæ Prælatorum, qui alioquin permitterent Eccleſias diutius vacare, vt tandem pro eo tempore eorum fructus colligerent, quos in ipſa earũ collatione reſeruare, & colligere non poſſent, iuxta reſponſionem Pontific. *in c. vnic. verſ. omnibus, vt Eccleſiaſtica beneficia.* Denique vt eorum negligentia puniatur in eo in quo per eam deliquerunt, iuxta reg. text.

text. *in c Pastoralis,de cleric.excom.minist.& in cap.litteras, de tempor. ordin.* prout ex Doctorum sententia tradit Petr. Greg. *d.n 27.* Et hæc satis de rationibus, quibus prædicta ob negligentiam deuolutio suadetur.

17 De exemplo autem legum Ciuilium patet ex *l. 2. §.si mater ff. ad senatusc. Tertull.* cui etiam addi potest ea dominij deuolutio, quæ de vno in alium fit per præscriptionem à lege inductam ne rerum dominia essent in incerto, neve tamen lata dominorum negligentia impunita remaneret, contra text. *in c. vigilanti, de prescript.* iuncta *l.2.de vsucap.* Sic etiam nemini licuit inter Ethnicos impunè vineam suam incultam habere, immo Romani nota infamiæ afficiebant eum, qui negligenter fundum suum arasset, vel vineam pro derelicto habuisset, vt ex Aul.Gellio *lib 4. c.12.* refert Petr.Gregor. *d.c.9.n.26.* vbi plura alia exempla adducit.

18 Cùm igitur iuxta supradicta constet hanc potestatis Prælatorum Ecclesiasticorum deuolutionem inductam propter negligentiam nó concludi, & immediatè deduci ex natura rei, nec ex alia ratione concludenti, sed immediatè procedere ex voluntate, & determinatione iuris Canonici, iam sequitur eam non esse inducendam extra casus ab eodem iure expressos, vt vltra vulgarem reg.de legibus pœnalibus, & odiosis non extendendis traditum à Doctoribus *in regul.odia.& in reg. in pœnis, de regulis iuris lib.6.* probat expressè *d.c.1.de suppl.negl.Prel.lib.6.* suprà non semel ponderatum.

19 Vnde colligitur ob negligentiam Prælati in instituendis præsentatis etiam idoneis, ius instituendi non deuolui ad proximum Superiorem, sed patronum legitimo tempore præsentantem, iuxta text. *in c.vnic.§. verùm,de iurepatr. lib.6.* posse interpellare Episcopum pro institutione facienda, quamuis illud post præsentationem lapsum fuerit, arg. text. *in c. cum inter 18. de elect.* & eo adhuc negligente posse recurrere ad Superiorem, qui terminum ad institutionem faciendam præfigit inferiori, arg. text. *in c. ad reprimendam. de offic. Ordin. & in c. si graue, de prabend.* Ratio est, quia licèt negligentia Episcopi circa collationem beneficiorum operetur hanc deuolutionem iuxta infra dicendum, expressum tamen non est vt eam operetur, quando solum versatur circa prædictam institutionem, vnde succedit nostra resolutio, quare ita tenent Abb. *in c.2. num.* 12. *de concess.prabend.* Lambert. *de iurepatr. p.1. lib.1.q.1. art.20. num.8.declarat.2. cum seqq.* Petr.Greg. *d.c.9. num 44.*

20 Vbi autem à iure prædicta deuolutio expressè inducta reperitur, non semper fit ad proximum Superiorem, quasi hic deuoluendi ordo præcisè dependeat ex natura rei, id est ex ea subordinatione, quæ fit de inferioribus ad superiores; licet enim huiusmodi ordinatio per se, natura rei plures effectus producat, & concludat in materia obedientiæ superioribus debitæ, iuxta illud Pauli *ad Hebræos 13. obedite Prapositis vestris*, ex reg. text. *in cap. omnis anima, de censib.* licet item prædicta subordinatio cócludat superiorem posse compellere inferiorem, vt faciat quod facere tenetur, vt bene considerat Petr.Gregor. *dict.num.45.* & post multos variis in locis, Lambertin. *d art.20.* tamen non concludit prædictum deuoluendi ordinem, nec proinde vt proximus superior conficiat quod inferior facere tenebatur, vt in quodam casu ad hanc materiam pertinente, de quo infra ex Ioann. Andr. Cardin. Panorm. *in cap.pastoralë,de offic.Ordin.* super *gloss. 2.* refert Nauarr. *in cap.placuit, 142. de Pænitent. dist 6.* & in pluribus aliis casibus tradit post alios Lambert. *vbi proximè*; nec id mirum, cùm prædicta subordinatio, dum aliud à iure expressum non reperitur, eò solum tendat vt inferiores obtemperent iustis superiorum præceptis, vt constat ex resolutis per citatos Doctores, quapropter ordo prædictæ deuolutionis aliunde desumendus est immediatè, videlicet ab expressa legislatoris voluntate, itaut secundum eam deuolutio fiat modo ad hunc, modo ad illum, licet superior non sit, prout in iure fuerit expressũ, iuxta ea, quæ supra diximus, & ideò cautè legendus est Erasm.à Cochier *de iurisd.Ordinary in exemptos p.4.quæst.10.* per totum; quo pacto procedit multiplex, & diuersus deuoluendi ordo, quem Ius Canonicum in hac materia præscripsit, vt ex infra dictis, quatenus spectet ad Episcopos, sigillatim apparebit.

Primo igitur ex hucusque dictis infertur intellectus ad text. *in c.1. de suppl. neglig. Prelat. in Decretal.* dum inquit quòd si Episcopus diœcesanus legitimè requisitus negligat benedicere Cisterciensem Abbatem, ipse Abbas poterit monachos proprios benedicere, & cætera ad Abbatis iam benedicti officium spectantia exercere, quasi propter huiusmodi negligentiam, potestas benedicendi Episcopo Iure communi competens deuoluatur in totum ad Ius ipsum Canonicum, & ab hoc censeatur obtenta illa benedictio per Abbatem neglectum, vt in effectu post Innoc.& Host.sentiunt ibidem Ioan. Andr. *n 4.* Butr.*n.11.* Panorm.*à n.2.* & alij communiter, idem ex rationis identitate resoluentes in confirmatione per negligentiam ab Episcopo legitimè requisito non exhibita Abbati electo, quasi hic tanquam ab ipsa lege Canonica confirmatus posset omnia in temporalibus ad iuris correctionem pertinentibus gerere, quæ solum post confirmationem, non autem ante illam geri possunt; iuxta text. *in cap.nosti, & in cap transmissam. de elect.* quod tamen vltimum non probamus, cùm hic modus deuoluendæ & supplendæ potestatis Episcopalis, quoad huiusmodi confirmationis articulum non exprimatur à iure prout exprimi necesse erat, vt induci posset, iuxta supra resoluta. 21

Secundò infertur resolutio illius quæst. an scilicet Episcopo negligente præstare absolutionem ab excommunicatione à se lata in eum, qui ex iusta causa petit absolui potestas, absoluendi ad Archiepiscopum deuoluatur ex capite prædictæ negligentię? Pro cuius solutione præmittendum est iustitiam causæ ob quam petitur huiusmodi absolutio, dupliciter contingere posse; primò quando excommunicatus contendit, & coram eodem excommunicatore allegat eandem excommunicationem esse iniustam, proindeque humiliter petit eius reuocationem, & absolutionem; secundò quando ipse licet fateatur istam fuisse prædictam excommunicationem, tamen coram eodem se præsentat emendatum, & parere paratum. 22

In terminis primi casus resoluendum est hanc absoluendi potestatem multiplici quidem via posse ad Episcopum deuolui, sed ad nullam ex illis excepta vna, de qua infra, necessarium est considerare prædictam negligentiam quasi eidem tribuenda sit huiusmodi deuolutio; nam absque alicuius negligentiæ respectu potest illa fieri, & primò per remedium appellationis vbi excommunicatio in fauorem alterius collitigantis, videlicet pro offensa ei facta, vel pro debito non soluto lata fuit iuxta text. *in cap.venerabilibus, in princ.de sent. excom.lib.6.* tum etiam, quia Archiepiscopus ad quem appellatum est, poterit de 23

rigore

rigore si dubitetur, an iusta, vel iniusta fuerit excommunicatio, ab eadem absoluere, nisi ex honestate velit ad excommunicatorem remittere excommunicatum absoluendum, vt in eodem text. *in §. sanè, vers. quod si, & in c. per tuas, vers. nisi, de sentent. excomm. & in c. ad reprimendam, vers. tu verò, de offic. Ord.* iuxta intellectum Innoc. qui *in d. c. per tuas, n. 4.* credit ibi actum fuisse per viam appellationis. *Secundò* prædicta deuolutio absque respectu alicuius negligentiæ fieri potest per remedium simplicis etiam querelæ, vbi causa iniustæ excommunicationis non versatur inter subditos Episcopi Suffraganei, sed potius inter ipsum Suffraganeum, & suum subditum, iuxta reg. text. *in c. r. 99. dist. & in c. per singulas 9. quæst. 3. in c. si clericus 11. quæst. 1.* & text. in specie *in dict. cap. venerabilibus, in princ. vers. sed si, & in dict. cap. ad reprimendam, vers. tu verò,* iuxta vnum intellectum, quem plurimum adiuuant illa verba eiusdem text. ibi, *eidem Episcopo satisfaciat competenter*, dum per ea satis demonstratur causam iniustæ excommunicationis, versari ibi inter ipsum subditum, & Episcopum; quod idem erit etiamsi huiusmodi causa versetur inter ipsos subditos, dummodo tamen excommunicatus contra suum Episcopum ex tali iniustitia prætendat interesse, iuxta *d. c. venerabilibus, in princ. vers. sed si,* & text. qui intelligitur *in c. sacro 48. vers. caueat, de sentent. excomm.* iuncto *vers. cumque*, ibi, *excommunicator condemnetur ad interesse excommunicato*, quibus verbis satis ostenditur in eo text. contra Episcopum excommunicatorem actum fuisse ad interesse, cùm aliter non posset super eo ferri sententia condemnatoria, iuxta text. *in l. vt fundus, ff. communi diuidundo*, cum vulgatibus; atque ita multiplici via potestas absoluendi deuolui poterit ad superiorem Archiepiscopum, sed non ex capite negligentiæ, vt suprà diximus, quippe quod etiam ante vllam Episcopi excommunicationis negligentiam in absolutione impendenda potest excommunicatus eam ab Archiepiscopo postulare, interposita contra Episcopum vel appellatione, vel simplici querela, iuxta supra dicta.

23 Via igitur per quam in terminis prædicti primi casus potestas absoluendi ad Archiepiscopum deuoluetur ex solo capite negligentiæ, tunc continget, quando post interpositam dictam appellationem, seu querelam apparuerit prima facie ex tenore processus excommunicationem fuisse iustè prolatam, & ob hanc causam Archiepiscopus excommunicatum absoluendum ad excommunicatorem remiserit, prout (nisi periculum sit in mora) tenetur adeò remittere, vt antea non possit eum absoluere, ne aliter excommunicatori fiat iniuria manifesta, prout fieret si eo non requisito per alium in talibus terminis absolueretur, vt constat ex *d. c. venerabilibus, §. sanè, in princ. & ex d. c. sacro*, ibi, *qui si absque, periculo mora* &c. iuncta reg. text. *in c. seruaretur 11. q. 3.* Facta igitur huiusmodi remissione si contingant excommunicatorem requisitum ab excommunicato absolutionem illi per malitiosam negligentiam non exhibere, tunc ad Archiepiscopum absoluendi potestas deuoluetur, vt constat ex *d. §. sanè*, ibi, *nisi excommunicator requisitus malitiosè illi absolutionis beneficium deneget exhibere*, intelligendo hæc verba non tantum de denegatione quæ verbis, sed de illa etiã quæ factis, putà per prædictam negligentiam explicatur, prout intelligi necesse est, quia aliter illusoria maneret eorum dispositio, cum facilè absolutio, quæ verbis non denegatur, posset factis exhibitionem eius negligendo denegari, & iniustè retardari contra intentionem eiusdem text. & in his terminis verum erit dicere hanc deuolutionem fieri immediatè ex capite negligentiæ formalis, quippe quod si hæc non daretur, non posset in his terminis pro huiusmodi absolutione ad Archiepiscopum recurri vlla alia via, sed solum ad ipsum Episcopum excommunicatorem, vt patet ex *d. §. sanè.*

Quod attinet verò ad secundum casum, dicendum est in eius terminis potestatem absoluendi nullatenus deuolui ad Archiepiscopum ex sola negligentia Episcopi excommunicatoris, itaut per simplicem querelam illa adiri possit pro huiusmodi absolutione impetranda; cum enim deuolutio hæc non reperiatur in Iure expressa, succedunt supra resoluta *n. 18.* Restat igitur, vt in hoc casu locus tantum sit appellationis remedio, iuxta ea, quæ de licentia ad assistendum matrimonio per negligentiam à proprio Prælato non exhibita dicit Sanch. *de matrim. lib. 3. disp. 28. n. 4.* † Interposita autem huiusmodi appellatione, & per eam delata causa ad Archiepiscopum, ipse poterit, & debebit statim absoluere excommunicatum cautione recepta, quod ipse parebit excommunicatoris mandato circa ea propter quæ fuit ab eo iustè excommunicatus, vt efficaciter colligitur ex text. in terminis excommunicationis etiam iniustæ loquuto; *in c. per tuas 40. de sent. excom. & in c. venerabilibus, §. porrò, eod. tit. in 6.* quod ampliatur, vt Archiepiscopus non teneatur in hoc casu excommunicatum remittere ad excommunicatorem pro huiusmodi absolutione impendenda, sed limitata decisione text. *in d. §. sanè*, quia scilicet (vt ex eodem textu constat) remittendi necessitas, & absoluendi prohibitio de qua ibi, omninò cessat, vbi excommunicator requisitus malitiosè illi absolutionis beneficium denegat exhibere, hæc autem malitiosa denegatio datur in hoc casu supposita prædicta negligentia excommunicatoris pro huiusmodi absolutione requisiti, iuxta supradicta *in vers. præcedenti.* 24 25

Tertiò infertur intellectus *ad c. significauit, de officio Ord.* dum probat stante negligentia Iudicis delegati à Papa circa possessum causæ, quæ super incestuosa quorumdam coniunctione vertebatur, posse Ordinarium, qui eos, ob eam causam infamatos excommunicauerat in pristinam excommunicationis sententiam reuocare, quantumuis ab ea fuerint per eundem delegatum absoluti; vt scilicet procedat specialiter, cum in eo expressum sit, vt ad prædictum effectum ex negligentia talis delegati fiat ad ipsum Ordinarium deuolutio potestatis, quæ soli delegato, non verò Ordinario competebat in eam causam, supposita Summi Pont. delegatione, & aduocatione eiusdem causæ per eam delegationem, vtpote ex certa scientia factam inducta, iuxta reg. text. *in c. pastoralis, §. præterea*, ibi, *iurisdictionem priorum Iudicum reuocare, de offic. deleg.* iuncta reg. text. *in c. vt nostrum, de appell.* resoluunt Host. Henric. Abb. *n. 2.* & omnes *in d. c. significauit*, & post Vincent. Rip. Staphil. & alios tradit Couarr. *pract. c. 9. n. 14. in fine.* Intellige prædictam deuolutionem, de qua *in d. c. significauit*, solum habere locum ad effectum repetendæ excommunicationis, de qua ibi, non verò ad effectum, vt huiusmodi Ordinarius ad definitiuam vsque sententiam in causa procedere possit, vt denotare videntur verba eiusdem text. ibi, *donec causa*, &c. & obseruant *gloss. vlt.* Innoc. & Doctores communiter, vt per Abb. *ibidem n. 5.* 26

Quartò infertur intellectus ad text. *in c. nullus, de iurepatr.* dum probat Episcopo negligente concedere iustè petitum consensum ad decimas & Ec- 27

clesias in proprietatem, hoc est, ad redditus, & prouentus temporales à laico retentos, iuxta text. *in c. extirpandæ in princ. de præbend.* religioso etiam loco per eundem laicum donandos requisitum, iuxta terminos text. *in c. illud, de iurepatron.* ad Romanum Pontif. pro eo consensu præstandum recurrendum esse, vt procedat ex eo, quia sic in eo text. expressum est, vt in his terminis ex Episcopi negligentia potestas præstandi huiusmodi consensum auferatur ab eo, & ad Romanum Pontif. deuoluatur, vt per eum suppleatur.

28 Amplia *primò* huiusmodi potestatem adeò ad Romanum Pontif. deuolui, vt ille solus, non autem Archiepiscopus possit ea vti; & prædictam Episcopi negligentiam supplere consensu ab eo iniustè non exhibito; cum enim in Iure non inueniatur expressum, vt in hoc casu ad Archiepiscopum hæc potestas deuoluatur, immo oppositum efficaciter colligatur, ex *d. c. nullus*, succedunt suprà resoluta; & ita ex hoc fundamento hanc sententiam tenent Panorm. *ibi n. 3.* post Card. & Ioann. Andr. *ibidem*, quos sequitur Roch. *de iurepatr. verb. pro eo quod num. 16.* Paul. de Citadinis *in simili tract. part. 9. n. 10. in fine,* Lambert. *in eod. part. 2. lib. 1. quæst. 1. art. 20. num. 8. cum seqq.*

29 Quamuis contrarium tenuerit Calderin. relatus à Panorm. *vbi proximè n. 2.* Palat. *in repet. rub. de donation. inter virum & vxor. §. 22. n. 4.* & quoad speciem text. *in d. c. nullus*, sequitur post alios Cald. Pereira *de extinct. emphyt. c. 11. num. 28. in fine*, licèt *ibidem n. 29.* hoc non admittat in ea quæstione, an consensus directi domini ex ipsius negligentia in alienatione emphyteusis non exhibitus suppleri possit per Præsidem, & in eum potestas consentiendi ad huiusmodi officium deuoluatur. Nec pro Calderin. & sequentibus facit text. *in c. cum simus, vers. similiter 9. q. 3.* quia cum Panorm. & aliis post eum relatis respondetur procedere tantum in suo casu, videlicet, vbi negligentia Episcopi versatur circa Constitutionem œconomi, de quo ibi: hoc itaque casu ad Archiepiscopum prædicta potestas constituendi deuoluetur, quia sic expressum est in eo text. non tamen inde poterit argui ad alios casus non expressos, proindeque nec ad eum, de quo agimus in terminis text. *in d. c. nullus.* Sic etiam pro sententia Calderini non facit text. (cui multum innititur

30 Palat. *vbi proximè*) *in c. 2. de transact.* † dum probat, compositionem super decimis faciendam esse de consensu Episcopi, vel Archiepiscopi, quasi (vt Palat. inducit) Archiepiscopus pro huiusmodi consensu adeundus sit, vbi Episcopus iniustè neglexerit consentire; respondetur enim facillimè cum aliquo ex antiquis præceptoribus verba huius text. id non probare, quippe quod intelligenda solum respectiuè, scilicet quoad Episcopum respectu sui Episcopatus, & ad Archiepiscopum respectu sui Archiepiscopatus, pertinet facultas consentiendi in prædicta decimarum compositione, quando ea alioquin licitè fieri potest, iuxta ea quæ ad illius textus, & similium explicationem latè post alios tradit Suar. *de relig. tom. 1. tract. 3. lib. 4. cap. 51. n. 16. cum seqq.*

31 Amplia *secundò* suprà positam illationem, vt procedat non solùm in actibus, in quibus Episcopi consensus requiritur per modum auctoritatis ad eos solemnizandos, & formandos, vt in specie text. *in d. c. nullus*, sed etiam in illis, in quibus huiusmodi consensus non ita exhibendus desideretur, sed solum ad colligendam eius voluntatem, & licentiam ne aliter absque ea videatur iure aliquo sibi competente priuari, contra reg. *id quod nostrum, ff. de reg. iuris.* prout videre est in casu in quo clericus, nec ex causa studij potest à sua Ecclesia abesse absque licentia Episcopi, iuxta text. *in c. relatum de cleric. non resid.* & in casu in quo absque illa nullus potest Ecclesiam construere, iuxta text. *in c. nemo, de consecrat. dist. 5.* nec in ea iuspatronatus acquirere, iuxta text. *in cap. nobis, de iurepatr.* & in casu in quo absque eadem licentia nullus potest ab alieno Episcopo Ordines suscipere, iuxta text. *in cap. 1. cum aliis, ibidem 9. quæst. 2. & in c. 1. cum seqq. de tempor. ordinat. lib. 6.* & Concil. Trident. *sess. 14. de reform. cap. 2. & sess. 23.* etiam *de reform. c. 8.* & alibi. In his etenim, & aliis similibus casibus, quos ad ornandam decisionem text. *in d. c. nullus* congerit Lambert. *in d. art. 20.* & alij, vt per Roch. *verb. pro eo quod num. 13.* resolue pro obtinenda Episcopi licentia iustè petita, & ab eo per iniustam negligentiam non exhibita, non posse per viam simplicis querelæ recurri ad alium, quàm ad ipsum Romanum Pontificem, cum aliud in iure non reperiatur expressum, vt bene post Abb. & alios plures resoluunt Roch. *d. verb. pro eo quod, n. 16.* & Lambert. *d. art. 20. n. 8. cum seqq.*

Quamuis contrarium absque bono fundamento tenuerit vnus ex antiquis præceptoribus Conimbricensis Academiæ *in scholiis ad d. cap. nullus*, credens distinguendum esse inter prædictos duos modos requirendi consensum Episcopalem, quasi in primo procedat nostra resolutio, proinde prædictum consensum requisitum, scilicet per modum auctoritatis solus Romanus Pontif. supplere possit, ex eo quia is solum, & non Archiepiscopus, nec alias Romano Pont. inferior, ex reg. text. *in cap. proposuit, de concess. præb.* potest supplere Iuris defectus huiusmodi, & actuum solemnitates necessarias, prout prædictus consensus, & auctoritas, qui vt talis debuit ad validitatem prædictæ donationis aliàs non valituræ, necessariò concurrere, iuxta text. *in l. obligari, § tutor, ff. de auctor. tutorum, & in c. pen.* iuncta gloss. *verb. mandantibus, de re iud. lib. 6.* at verò in posteriori modo à cessante huiusmodi ratione dicendum est, licentiam ab Episcopo ex negligentia non exhibitam posse per Archiepiscopum suppleri. Hæc itaque distinctio quoad secundam eius partem admittenda non est, aduertere namque debuisset colendissimus præceptor, quod vt ad Archiepiscopum deuoluatur prædicta potestas ad supplendam Episcopi negligentiam, non satis est quod agatur de supplenda taliter, quæ cadere possit sub potestate Archiepiscopi, sed vlteriùs requiritur quod talis deuolutio reperiatur in Iure expressa, iuxta ea quæ diximus *sub num. 18.* Vnde in omnibus speciebus, in quibus illa non reperitur expressa, prout non reperitur in illis, quas supra ex Lambertin. retulimus, concluditur eam non esse admittendam, proindeque in illis non posse Archiepiscopum supplere Episcopi negligentiam in præstandis prædictis licentiis, iuxta hanc secundam ampliationem, prout etiam non potest eam supplere, sed solum compellere Episcopum iniustè negligentem concedere dispensationem ab illo ex iusta causa per officium Iudicis petitam, vt bene resoluit Lambert. *d. n. 8.* post gloss. ad hos terminos reducendam *verb. causa, in fine, in c. exigunt. 1. q. 7.* 32

Amplia *tertiò*, supradictam secundam illationem procedere, etiamsi agatur de consensu ad prædictam donationem iustè petito, & per negligentiam non exhibito ab eo, qui fuerit inferior Episcopo & cui eum consensum exhibere spectabat ratione, verbi 33

gratia

gentia, iuris quasi Episcopalia: adhuc enim ad solum Romanum Pontif. & non ad alium ipsi inferiorem pertinebit supplere, & præstare eundem consensum, ea ratione, quia oppositum non reperitur expressum, vnde succedunt illa quæ resoluimus suprà *n. 16. cum seqq.*

34 Contrarium verò in iis terminis tenet Lambert. *d. art. 20. n. 22.* existimans in illis posse Episcopum præstare huiusmodi consensum; *primò*, quia ipse respectu omnium sibi inferiorum Prælatorum habet intentionem fundatam ad iurisdictionem in eos exercendam, sicut in cæteros omnes in eiusdem diœcesi existentes, iuxta text. *in c. omnes Basilicæ 16. q. 7. Secundò*, quia res de facili reuertitur ad suam naturam, iuxta text. *in c. ab exordio, 35. dist.* cum vulgaribus. Retenta tamen nostra ampliatione non obstant Lambertini fundamenta, nam ad primum responderi potest, non habere locum, vbi constiterit Prælatum inferiorem ea speciali titulo priuatiuè habere iura Episcopalia, & per consequens potestatem præstandi prædictum consensum, tunc enim eius respectu cessabit Ordinaria Episcopi iurisdictio, iuxta text. *in c. auditis*, cum aliis *ibidem*, *de præscript.* & consequenter illa tam propria fiet ipsius inferioris Prælati, quantumuis in Episcopali diœcesi existentis, vt ad instar cæterorum eius bonorum non possit absque ipsius consensu ab eodem auferri, etiamsi in eius exercitio negligens fuerit, nisi in casibus à iure expressis, iuxta reg. *in quod nostrum, ff. de reg. iur.* ex quo consequitur responsio ad vltimum fundamentum, neque enim regressus ad pristinam naturam admitti potest, vbi adhuc durat primus ab ea discessus, vt in nostris terminis.

35 Limita iam *primò* prædictam illationem sic explicatam, & desumptam ex *d. c. nullus*, vt procedat solum quoad effectum ne Archiepiscopus quidem, sed solus Romanus Pontif. possit præstare prædictum consensum ab Episcopo per negligentiam non exhibitum, non verò procedat ad effectum compellendi Episcopum, vt consentiat prædictæ donationi, hæc enim compellendi facultas competit etiam Archiepiscopo, itaut is pro compellendo Episcopo adiri possit, quin Romanus Pontif. adeatur. Cùm enim Archiepiscopus sit Ordinarius superior Episcopi, iuxta text. *in c. pastoralis, de offic. Ord.* nil mirum si eum sic iniustè negligentem compellere possit; quare ita tenent Ioann. Andr. Card. Panorm. *citatis locis*, & alij communiter, vt per Roch. *d. verb. pro eo quod, n. 15.* Paul. de Citadin. *d. p. 9. n. 10.* Lambert. *d. num. 8. cum seq.* Quicquid oppositum tenuerit Host. relatus à Panorm. *in d. c. nullus, n. 2.* pro quo non facit text. *in eod. c. nullus*; licèt enim de solo Romano Pontif. mentionem faciat, id tamen procedit solum respectu supplendi consensus ab Episcopo per negligentiam non exhibiti, vt idem text. habet; non verò respectu prædictæ compulsionis; hæc enim, tanquam casibus ab eodem text. omissis, regulanda est iuxta regulam ordinariam textus *in d. c. pastoralis*, vt docet illa alia reg. text. *in l. commodissimè, ff. de liberis, & posthum.* & ita in effectu respondent, & prædictam decisionem text. *in d. c. nullus*, intelligunt suprà citati Doctores, & alij communiter, vt per Lambert. *d. art. 20. n. 9.* & quidem bene: quicquid ipse ibidem aliter respondeat, intelligens ideò in eo text. solius Romani Pontificis mentionem fieri, quia eius decisio dirigebatur in Episcopum Adonensem, qui eum solum, & non alium superiorem recognoscebat; aduertere namque debuisset Lambertin. (prout nos modo aduertimus lapsi aliquando) verba eiusdem text. generalia esse ad quemlibet Episcopum, vt patet ibi, *si quis Episcop.* &c. *Secundo* quòd etiamsi daremus cum ipso Episcopo Adonensi particularibus verbis ad eum destinatis Romanum Pont. loquutum fuisse in eo text. tamen postquam is ad corpus Iuris Canonici redactus fuit, communis à Gregorio IX. iam non vt epistola fuit, priuata ad priuatum, sed vt lex generalis ad omnes censendus est.

Limita *secundò*, vt procedat solum ad effectum ne per viam simplicis querelæ negotium ita deuoluatur ad Archiepiscopum, vt ipse possit præstare prædictum consensum, non verò procedat vbi actum fuerit remedio appellationis, & super ea plenè pronunciatum contra Episcopum sententia transeunte in rem iudicatam: nam tunc ipse Archiepiscopus præstare poterit huiusmodi consensum, & Episcopi negligentiam in eo præstando supplere, quasi in his terminis ea natura appellationis suspendente, & deuoluente, iuxta reg. text. *in c. pastoralis, §. verum, & in cap. vt debitus*, cum aliis *ibidem de appellat. & in cap. Romana, §. si vero, & in c. cum appellationibus, & in c. non solum, eod. tit. in 6.* & quæ post alios prosequitur Rebuff. *in concord. tit. de friuolis appellat. in princ. & tom. 3. ad leges Galliæ, tit. de appellat. art. vlt. gloss. vnica, n. 21.* Duen. *reg. 42.* Couar. *pract. c. 23. num. 1.* ad eundem Archiepiscopum sit delata potestas negligentis Episcopi, & in illum transfusa, vt in terminis licentiæ, vt alienus Sacerdos assistat matrimonio concedendæ ab Episcopo, qui iniustè negligit eam concedere, post Spin. Segur. & F. Emman. benè resoluit Sanch. *de matrim. lib. 3. disp. 28. num. 4.* quorum tamen resolutio ita cautè accipienda est, vt intelligatur negligentiam Episcopi in his terminis præbere quidem sufficientem causam ad iustificandam prædictam appellationem, itaut ea probata coram Archiepiscopo sit ab eo pronunciandum contra Episcopum negligentem, & post huiusmodi pronunciationem sit in eius defectum prædicta licentia per Archiepiscopum concedenda, non verò eidem præbere ius deuolutionis ante prædictam pronunciationem, cum hoc in Iure expressum non sit iuxta supra resoluta: nam deuolutio Iuris ad Archiepiscopum, vbi locum habet, operatur vt ad eum, tanquam ad immediatum Ordinarium recurri possit per viam simplicis querelæ, quod tamen secus est, vbi non ex Iure deuoluto, sed mediante remedio appellationis Archiepiscopus adeundus est, vt constat ex text. *in c. 1. in princip. de foro compet. lib. 6. & in cap. venerabilibus, in princ. vers. neutra, de sentent. excomm. eod. lib. & in c. 1. de offic. Legati*, post alios prosequitur Couarr. *practic. c. 9 num. 2.* Azor. *instit. moral. part. 2. lib. 3. c. 34. quæst. 10.* Quæ resolutio summè notanda est, non solùm ad speciem text. *in d. c. nullus*, sed ad omnes alias, quarum meminimus suprà *in vers. amplia secundò, num. 31.*

REGVLA I.

De negligentia Prælatorum Ecclesiasticorum circa beneficiorum prouisionem.

Iniusta Prælati negligentia circa prouisionem beneficiorum non conuincitur, nisi per lapsum certi temporis. Constat hæc reg. *ex tex. in c. 2. cum seqq. de suppl. neglig. Prælat. & in Clem. vnica, eod. tit. & in c. 2. & in cap. quia diuersitatem*, cum aliis *ibidem, de concess. preb. & in c. ne pro defectu, de elect.* cum multis aliis Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 6. c. 27.* Nic. Garc. *de benefic. p. 10 c. 3 num. 1.* 37

Dixi, *nisi per lapsum certi temporis*, quia hoc tempus non semper est idem, sed modò breuius, modò 38

longius; videlicet pro diuerſitate caſuum, & Canonicarum diſpoſitionum, nam in maioribus dignitatibus, vt Archiepiſcopalibus, & Epiſcopalibus, & Abbatis Regularium Eccleſiarum prouidendis negligentia eorum, quibus hæc prouiſio incumbit, conuincitur per lapſum trium menſium, vt colligitur ex text. in d.c.ne pro defectu, & in c.poſtquam 50. diſt. ſic antiquata deciſione text. in c.dilectus, de conceſſ.preb. vt obſeruat gloſ.vlt. & omnes ibi, & in d.c.1. vbi gloſſ.4. huic ſimilis verb. deuoluetur, verſ. ſciat tamen, in c. quemquam, de elect. lib.6. vbi omnes notant, Nicol.Garc. d.p.10.c.2.num.3.& 4.

39 In aliis verò inferioribus dignitatibus, & beneficiis conuincitur negligentia illa prouidere debentium per lapſum ſex menſium, ſiue per electionem, ſiue per collationem prouiſio eorum ſit expedienda, vt conſtat ex Concil.Lateranen.IV.ſub Alex.III.de quo in c.2 de conceſſ.preb. & ex text. in c.cum noſtris, & in cap dilectus, & in cap. poſtulaſtis, & in d. cap. quia diuerſitatem, eo tit. & in c. ſicut. cum aliis ibidem. de ſuppl. neglig. Præl. & in Clem. vnica, eod.tit. docent Çuch. inſtit maior.lib.4. tit.1.n.168. Nicol. Garc. d.p.10.c.2.n 5. cum ſeqq.

40 Præterea ad conuincendam etiam patronorum negligentiam in præſentationibus ab beneficia faciendis, præfinitum laicis eſt tempus quadrimeſtre, Eccleſiaſticis autem ſemeſtre, iuxta text. in c. vnic. de iurepatr.lib.6. atque ita in his, & aliis collatoribus, de quibus ſuprà poſt Ordinarios in dictis iuribus obſeruant Rebuff. in praxi, tit.de deuolution.n. 3. & 4. Petr.Greg. ſyntagm.Iuris part.2. lib.17.cap 9. num.12. Gutierr. canon. quæſt.lib.1. c.28. Perez l.1. tit.5.lib.1. Ordin.pag.59. Ioann.Aloyſ.Ricc. in coll. deciſ.p.1.coll.119. Azor.d.lib.6.c.27 quæſ.2. Cardoſ. in praxi iudicum, & aduoc. verb. iuſpatronatus, n.15. & 16. Menoch. de arbitr.caſu 572.n.5. Nicol.Garc. de benefic. p.5. cap.9.num.209.cum ſeq. & dixi ſupra hac p.3.alleg.72. àn.186.

41 Cur autem ſemeſtre tempus potius, quam aliud ad prouidendum in beneficiis inferioribus, conceſſum fuerit Ordinariis collatoribus, conſule Petr. Gregor. d.cap.9.num.28.& 29. vbi id tribuendum credit voluntati Lateranenſis Concilij, motæ tamen ex pluribus vtriuſque Iuris exemplis, & negotiis, in quibus ad negligentiam conuincendam præſcripti ſunt ſex menſes, vt videre eſt in abſentia clericorum, iuxta text. in c.ex tua, de cleric. non reſid. & ædilitio edicto, iuxta text. in l.cum ſex ff.de ædilit.edict. & in dilationibus, iuxta text. in l.2. C. de dilationib. & in appellationibus iuxta text. in l. ſancimus. C. de appellation. cum aliis ſimilibus, vt per Menoch. d. caſu 562.n.5.cum ſeqq.

42 Declara huiuſmodi tempus ad conuincendam eligentium, ſeu collatorum negligentiam præfixum non computari, niſi à die notitiæ vacationis, vt conſtat ex text. in d.c. quia diuerſitatem, in fine, & in cap.licèt, de ſupplenda neglig. Præl. & patet ex ea ratione, quia cum huiuſmodi tempus, iuxta modo dicta præſcriptum ſit ad conuincendam, & cohibendam culpabilem Prælatorum negligentiam, hæc autem talis eſſe nequeat ſtante eorum probabili ignorantia, vtpote quia hac ſtante, deficit voluntas, quæ ad inducendam culpam requiritur, iuxta reg.text. in c.cum voluntate, de ſentent. excommun.& in cap.2. in princ.iuncto fine, ibi, ignorantes, de conſt. proſequitur poſt alios latè Couarr. in c. alma mater, part.1.§.10. num.12. conſequitur huiuſmodi tempus à ſolo die notitiæ vacationis eſſe computandum; vnde meritò hanc declarationem poſt Ordinarios in d. cap. quia diuerſitatem, & in d. cap.2. obſeruant Rebuff. vbi ſup.n.10. & in concord. tit. de nominat. Regia, §.1. in gloſſ.verb.intra ſex menſes, in princ. Petr. Greg. d.c.9. n.30.& 31. Greg.Lopez l.8.verb ſupreſſe tit.16.p.1. Cald.Pereira de renouat. emphyt.q.5. n.25. Azor. d. lib.6.c.26.q.10. Zerol. in praxi Epiſcop p.1. verb. Iuſpatronat.§.8.dub.1.Flores de Mena var.lib.1.q.3.n.6. Mantic. dec.270.n.3. & dec.258.n.1. & alij plures quos refert Nic.Garc. d.p.10.c.2.n.15. Rot. dec.309. p.1.recentiſſ in poſthum.& deciſ.173. n.1. apud Farin. part.2.recent. vbi poſt Mohedan. dec.4. n.1. & ſeq.de probation. etiam fuit dictum probationem ſcientiæ debere eſſe veram, & concludentem, vt præſumptiua non ſufficiat quod etiam habetur deciſ.186.n.2. p.2.recent. Mantic. dec.271.n.4.

Huic tamen declarationi obſtare videtur text. in c.3.de præbend. lib.6. dum probat tempus à lege datum Romano Pontiſ. ad conferenda beneficia, quæ licèt ad Ordinariorum collationem ſpectent, tamen in Romana Curia vacarunt, continuum eſſe, & ita currere à die vacationis. Deinde obſtare videtur, quia omne tempus à lege, vel ab homine præfinitum in dubio, dum aliud non apparet, intelligitur continuum, iuxta text. in l.nunquam §.1.ff.de vſuc. & poſt gloſſ.celebrem ad rub.ff de diuerſ.& tempor.præſcript. & Doctores in c.vnic. per text. ibi. de vita & honeſt. cler.lib.6. reſoluit Anton.Gom. var.tom.3.c.1.num.3. hinc contra alios deducens tempus certum pro quo aliquis ad carcerem, v.g. condemnatur, continuum eſſe debere, & proinde non ſufficere interpollatum, & conſequenter contra eoſdem ſentiens idem in Doctore, cui certum aliquod priuilegium conceſſum ſit, ſi per aliquod tempus legerit fore reſoluendum, niſi ſtatuto ſuæ Vniuerſitatis, prout Salmanticenſis, cautum fuerit, vt non interpollaretur per iuſtam abſentiam, vel infirmitatem, & in noſtra celebri Conimbricenſi Academia, vt habetur in eius ſtatutis l.3.c.22. §.1. tempus infirmitatis non diſcontinuat vicennium ad iubilationem, & ad eius priuilegia præfinitum; extra hos terminos optima ratione procedent prædictæ Gomezij reſolutiones, quippe quod ex differentia gloſſ.verb continuum in Clem.1. de in integrum reſtitut. receptæ communiter ex Doctoribus ibi, vt per Menoch. remed. 15. recuper.num. 115. Cuiac.lib.2. obſeru.18. licèt tempus vtile nec diebus feriatis, nec abſentibus, nec impeditis currat, currit tamen, atque omnem interpollationem excludit tempus, quod fuerit continuum prout eſſe debet in dubio dum aliud legitimè non conſtiterit iuxta ſupra dicta, & poſt Bapt. in praxi §.1 n.in princ. c.1. pertranſit tanquam indubitatum, Cald. Pereira in l.ſi curatorem, verb.infra legitimum, num.3. C. de in integr.reſtit. refert communiter receptum Salzed. ad Bern.in pract.c.68.litt.A, Mynſing.cent.3.obſeru.59. n.4. & in caſu frequentiſſimo notat Nauar. conſ. 37.num.2.de Regul. quod cum ita ſit, videtur dubia prædicta ſecunda declaratio. 43

Quapropter pro pleniori explicatione & ſolutione harum difficultatum aduertendum eſt dupliciter quoad noſtrum intentum contingere poſſe quòd tempus à lege præfiniatur; vel enim præfiniri poteſt in odium eius, cui præfinitur, & intra tale tempus ita iubetur facere, vt aliter eo elapſo, aut lucrum amittat, vt in auth.hoc amplius, C.de fideicom. aut damnum ſentiat vt in d.c.quia diuerſitatem; vel curſus præfiniri poteſt in fauorem, aut odium non eius, qui facere debet, ſed alterius, vt in d. cap.3. vbi in fauorem Eccleſiarum ne diu vacarent, & Ordinariorum vt ita citius ſuam conferendi poteſtatem reaſſumerent, & res ad priſtinam cauſam rediret, non autem in odium Summi Pont. tempus vnius tantum menſis 44

ipſi

ipsi fuit ad prouidendum, in prædictis beneficiis assignatum; vt bene ibidem obseruat gloss. *verb. numerandum, post princip.* & alij *ibid.* Inter vtrumque modum illud est discrimen, nam in primo tempus non currit, nisi à tempore notitiæ, proindéque non currit probabiliter ignoranti propter rationem supra positam *n.42.* & in his terminis tempus non currit continuum, cum supposita prædicta ratione non simus in dubio, immo appareat intentio legis volentis, vt tempus sit vtile, nec proinde ad huiusmodi terminos pertinere possunt resolutiones relatæ ex Gomezio *d. num 3.* In posteriori verò modo tempus contra ignorantem curret à die, verbi gratia, vacationis; ratio est, quia cum in his terminis non agatur de odio, sed fauore eiusdem ignorantis ne ipsi præiudicium aliquod inferatur, nihil est quod eius scientia & negligentia expectetur, sed illud solum ex quo liberius sequitur alterius fauor principaliter intentus, ac proinde solius vacationis dies attendetur, & exinde tempus computetur, iuxta text. *in d. c.3.* quem sic eleganter intelligit gloss. *d. verb. numerandum*, recepta per Abb. *in repet. cap. cùm esses, n.34. de testament.* & per Rebuff. *in concord. tit. de nominat. Regia §. 1. in gloss. verb. à die vacationis, & dict. tit. de deuolut. num. 15.* & per Tiraquell. *de retractu lig. §.35. gloss. 4. num. 26.*

45 Cum ergo tempus huiusmodi, vt supra præfixum ad prouidenda beneficia detur in odium negligentium, vt innuit Nicol. Garc. *d. p. 10. c. 2. n. 16.* ideò vbi primum Prælatus sciuerit Ecclesiam vacasse, statim incipiet currere tempus ad sui negligentiam in prouidendo conuincendam statutum; vt apertè deducitur ex *d. cap. quia diuersitatem, & ex d. cap. licet.* Quorum decisiones ampliantur procedere non solùm
46 † vbi Prælatus prædictam vacationem actualiter sciuerit, sed etiam vbi eam scire debuerit, vt quia adhibita ea diligentia quam eius professio postulauerit, scire poterit prædictam vacationem: nam licèt à parte rei eam ignoret, tamen si eam scire debuit non excusabitur, cum huiusmodi ignorantia sit crassa, & ita ab eo tempore computabitur tempus quod sibi ad beneficium conferendum assignatum est, vt bene resoluunt post alios Rebuff *d. tit. de deuol. n. 10.* Petr. Greg. *d. num. 31. in fin.* Rot. *decis. 323. n. 2. p. 2. recent.* & apud Nicol. Garc. *d. part. 10. c. 2. num. 29.* Vnde fit quòd si vacatio sit de facto insimul, & de iure, vt aiunt, veluti quia contingit morte beneficiarij, tunc vt tempus ad prouidendum currat Episcopo, non expectabitur eius actualis, & vera notitia, quia in his terminis eius ignorantia crassa est & supina, ac proinde non excusat, iuxta ea, quæ resoluunt Zerol. *d. verb. ius patronatus, §. 8. dub. 2.* Gom. *in cap. 2. de const. in 6. n. 54.* Nicol. Garc. *d. p. 10. c. 2. n. 30.* debuit enim scire, quippe quod scire potuit de morte sui beneficiarij si debitam suæ professioni diligentiam adhi-
47 beret, † visitando scilicet bis aut semel saltem singulis annis diœcesim suam, & ita intra quodlibet semestre antequam hoc idem tempus ad conferendum sibi datum labatur, prout eam tenetur sic visitare, iuxta text. *in cap. venerab. de cens.* quam rationem post alios considerat Greg. Lop. *d. gloss. verb. sopiesse*, & Mantic. *decis. 271. num. 5.* & ea ea prædictam sententiam tenuit in specie Petr. Greg. *vbi proximè* post Rot. *decis. 6. in nou.* aliàs *263. à num. 1. de surep.* & alios quos *ibid.* refert, quorum sententia licèt non leuiter iuuetur ex dictis, & etiam arg. text. *in cap. cùm in tua, qui matr. accusar poss. in ver. alioquin*, tamen ita
48 est accipienda & moderanda, vt dicamus † in dubio quidem contra huiusmodi Episcopum scientiam præsumi, nec ei prædictam ignorantiam, vtpote crassam prodesse, nisi ipse tot, & tam verosimiles probabilis ignorantiæ causas per arbitrium Iudicis considerata beneficij qualitate, modo vacationis & locorum distantia, ac remotione & fama regulandas allegauerit, & probauerit, vt benè resoluunt Rot. *dict. decis. 6.* Mascard. *de probat. concl. 626 à num 9.* Zerol. *d. §. 8. dub. 1. & 2.* & alij citati à Nicol. Garc. *d. cap. 2. num. 31.* sentit in effectu Petr. Gregor. *vbi proximè* dum resoluit ignorantiam vacationis non imputari Episcopo, quando vacatio non ita de facto, sed de iure contigerit, cum hæc potuerint impunè esse incognita Episcopo, quod exemplificari potest in ea, quæ resultat ex Matrimonio beneficiati iuxta terminos text. cum sua materia *in c. de clericis, de clericis coniug.* si illud fuerit clandestinè contractum, vel etiam in ea, quæ inducitur per ademptionem secundi incompatibilis beneficij, iuxta terminos text. *in cap. de multa, de prabend.* in remotiori alia prouincia forsan existentis & incogniti Episcopo primi beneficij vacantis.

Secundò declara huiusmodi tempus ad conuincendam eligentium, seu collatorum negligentiam 49
non currere legitimè impeditis, siue fuerit impedimentum Iuris, siue facti, vt est text. *in specie in d. cap. quia diuersitatem*, & docent Rebuff. *d. tit. de deuolut. num. 13.* Couar. *in cap. nos quidem num. 4. de testament.* Menoch. *de arbitr. casu 182. n. 59. & 60.* Gutier. *canon. li. 1. c. 28. n. 2. cum seqq.* Pinel. *in auth. nisi tricennale, n. 46. C. de bonis matern.* Petr. Gregor. *d. cap. 9. n. 33. cum seqq.* Flamin. Paris. *de resignat. benefic. l. 11. quæst. 13. n. 4. cum seqq.* Cabed. *Lusit. decis. 76. num. 6. part. 2.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. §. 3. proœm. num. 38. cum seqq.* Nicol. Garc. *d. part. 10. c. 2. n. 87.* Intellige procedere tantum vbi impeditus negligens nō fuerit in remouendo eo impedimento si enim cum posset illud remouere, tamen negligenter omisit, erit in negligentia culpabili quoad iuris effectus, ac si nullum impedimentum haberet, iuxta reg. *text. in l. qui potest 134. de regulis Iuris*, obseruant gloss. *verb. suspensionis in d. capit. quia diuersitatem*, Panorm. *in capit. vlt. de elect.* Petr. Gregor. *d. c. 9. num. 37.* & alij, vt per Menoch. *de arbitr. casu 118. ad finem*, plures, vt per Flamin. *d. quæst. 13. n. 27.* Intellige etiam procedere vbi constiterit impedimentum fuisse causam immediatam omissionis, si enim tale non fuerit, sed mediatam solum causam præbuerit, non excusabit, vt resoluunt Panorm. *in cap. plerumque, n. 6. de rescript.* & alij, vt per Flamin. *dict. quæst. 23. num. 30.* Demum intellige, vt procedat etiamsi huiusmodi impedimentum proueniret ex tali culpa, sine qua id non contingeret, dummodo tamen ad illud non fuerit ex se, & natura sua, vel à communiter accidentibus ordinata, adhoc enim taliter impeditus negligens non censebitur quoad effectus Iuris, vt probat expressè text. *in dict. capit. quia diuersitatem*, & in specie docent Menoch. Couarruu. Gutierr. & Pinel. *suprà citatis locis*, Valasc. *de iure emphyt. quæst. 27. num. 17. 39. & 40.* apud quos est vulgata illa conclusio, culpam ad casum non ordinatam non esse considerabilem.

Tertiò declara prædictum tempus ad conuincen- 50
dam collatoris negligentiam statutum non posse per superiorem arctari, proindeque non posse Episcopum certam temporis metam præfigere inferiori Ordinario, intra quam debeat conferre ea beneficia ad quorum collationem certum tempus à Iure præfinitum sit, iuxta supra resoluta *num. 37. cum seqq.* aliter enim iam ab Episcopo priuaretur iure suo absque proprio consensu, contra reg. *l. quod nostrum ff. de regulis Iuris*; vnde meritò hanc sententiam in his ter-

minis tenet Rebuff. *dict. tit. de deuolutionib. num.* 34. ſequitur Azor. *dict. cap.* 17. *verſ. pen.* bene aduertentes † oppoſitum ex iuſta cauſa per Epiſcopum
51 fieri poſſe reſpectu beneficiorum, pro quorum collatione non fuerit adhuc certus terminus à lege præfixus, veluti reſpectu canonicatuum, & præbendarum, quæ cum electo in Canonicum naſcuntur, & cum eo defuncto deſinunt, vt illis ſcilicet Eccleſiis, vbi non eſt certus numerus præbendarum & Canonicorum, iuxta text. *in cap. dilecto, verſ. præterea, de præbend.* in his enim neque certum tempus ad prouidendum præfixum eſt, vtpote quia illud ſolet tantùm præfiniri à Iure quoad beneficia, quæ vacant, qualia non ſunt hæc, quia nunquam vacare cenſetur, ſed ceſſare, & euaneſcere, quando prouiſus vel moritur, vel aliter fit ab illis alienus, vt conſtat ex *dict. cap. dilecto, verſ. præterea*; neque rurſus in illis locum habet deuolutio poteſtatis ad ſuperiorem ex negligentia eorum, qui prædictas præbendas, ſeu Canonicatus poſſunt denuò creare, & conferre, quia cum nunquam vacare cenſeantur, vt modo dictum eſt, non verificantur in his verba, & intentio Lateranenſis Concilij prædictam deuolutionem reſpectu ſolum beneficiorum vacantium inducentis, *in dict. cap.* 1. cum ſimilibus, *de conceſſ. præbendæ*, vt bene poſt Innocent. & Hoſt. reſoluit Abb. *in capit. cum Eccleſia, num.* 7. ex mente *gloſſ.* 1. *ibi, de elect.* quem ſequitur Gregor. Lopez. *l.* 9. *gloſſ.* 1. *tit.* 16. *part.* 1. & in ſpecie eſt text. expreſſus *in cap. ex parte, de conceſſ. præbendæ*, per quem ita etiam reſoluit Rebuff. *in concord. tit. de nominat. Regia*, §. 1. *in gloſſ. verb. intra ſex menſes verificatem quando.* In his igitur terminis ſi Epiſcopus viderit Eccleſiæ ſeruitio expedire, vt aliqui ex prædictis Canonicatibus, & præbendis, qui iuxta ſupra dicta eſſe deſierunt, iterum nouis miniſtris conferantur, poſſe Canonicis aſſignare certum terminum etiam ſex menſibus breuiorem, intra quem ſic debeant Eccleſiæ de miniſtris prouidere, alioquin elapſo termino ipſe prouidebit, prout argum. text *in cap irrefragabili*, §. *exceſſus*, & *in cap. quanto*, & *in cap. ad reprimendam, de officio Ordin.* reſoluunt Hoſt. & alij communiter, vt per Abb. *dict. num.* 7. ſequuntur Rebuff. & Azor. *proximè citatis locis*,
52 † quod idem ex eadem ratione dicendum videtur reſpectu illius Prælati qui iniuſtè negligit inſtituere in quolibet beneficio bene præſentatum, aut confirmare bene electum, qua ſcilicet conſtat nullum certum terminum ad inſtituendum, ſeu confirmandum à Iure præfiniri, vt poſt alios reſoluuo Rebuff. *d. gloſſ. intra ſex menſes, verſ. in inſtitutione, & ſeq. & in d. tit. de deuolution. num.* 6. Zerol. *in praxi Epiſcop. part.* 1. *verb. beneficium*, §. 7. & *verb. inſtitutio*, §. 8. *dub.* 3. & *part* 2. *verb. inſtitutio*, Anaſtaſ. Germon. *de indultis Cardin.* §. *voluimus à num.* 76. & alij plures, quos refert & ſequitur Nicol. Garc. *de benefic. part.* 10. *cap.* 4.
53 *Quartò*, & vltimò declara ſupradictam regulam de negligentia Prælatorum in conferendis beneficiis per lapſum præfixi temporis conuincenda habere locum in ſolis Prælatis Romano Pontif. inferioribus, in illo verò minimè, etenim ipſi nullum tempus præfixum eſt ad conferenda beneficia, quia non habet ſuperiorem, qui poſſit eius negligentiam ſupplere, vt argument. text. *in cap. alterum* 9 *quæſt.* 3. reſoluit in ſpecie Rebuff. *d. tit. de deuolut. num.* 5. & *d. gloſſ. intra ſex menſes, verſ. Papa verò.* Nec obſtat text. *in cap.* 3. *de præbend. l.* 6. quia reiecta ſententia Rebuffi dictis locis inaduertenter exiſtimantis hanc vltimam limitari ne procedat in terminis *d. capit.* 3. quaſi in eo ſpecialiter præfiniatur tempus ad conuincendam Summi Pontif. negligentiam in conferendis beneficiis in Curia vacantibus, reſpondetur tempus, de quo ibi, non eſſe datum ad conuincendam prædictam negligentiam in Summo Pontif. nec itidem ibi agi de ea per Ordinarios, & antiquos collatores ſupplenda, ſed ſolum de conſulendo fauori Eccleſiarum, & Ordinariorum, iuxta ea quæ diximus ſuprà *in verſic. quapropter, num.* 44.

REGVLA II.

POſtquam Collatorum negligentia conuicta fuerit per lapſum temporis, de quo in prima regula ſtatim, pro ea primò occurrente collatione amittunt ipſo iure poteſtatem prouidendi huiuſmodi beneficia, ea enim poteſtate ſic priuantur à lege Canonica, vt conſtat ex text. *in d. cap.* 2. cum aliis *ibidem, de ſupplend. neglig. Prælat.* & *in d. cap.* 2. *de conceſſ. præbenda*, cum aliis ſuprà citatis *à n.* 37. 54

Vnde infertur collatores beneficiorum ſic negligentes elapſo conferendi tempore non poſſe pro ea primò occurrente collatione beneficia huiuſmodi conferre, aliterque factam collationem eſſe nullam, cum enim per huiuſmodi negligentiam amiſerunt poteſtatem conferendi, ſuccedit vulgaris reg. *ea quæ fiunt, de regulis Iuris lib* 6. & *in l. factum à iudice, ff eod.* cum iis, quæ circa eius materiam poſt ſcribentes vtrobique proſequuntur Vant. *de nullitatib. tit. ex defectu iuriſdictionis, à num.* 9. Grauat. *ad Octauian. de ſtylo Curia l.* 7. *capitu. vlt. numer.* 40. & ita in ſpecie deducitur ex text. *in cap. licet, & in cap. vlt. de ſupp. negligent. Prælat.* & poſt gloſſ. *verb. menſes in dict. c.* 2. *de conceſſ. prebend.* vbi Abb. *à num.* 11. & omnes *ibidem*, obſeruat Rebuff. *d. tit. de deuolutionib. n.* 27. *cum ſequentib.* Azor. *d. cap.* 17. *quæſt.* 16. poſt Hoſt. *ex ſumm illius tit. de ſuppl. neglig. Prælat. ſub num* 7. 55

Amplia huiuſmodi corollarium, vt procedat etiamſi huiuſmodi collatores intra modicum tempus iuris; etiam diei ſequentis poſt lapſum prædicti temporis à lege Canonica ad conferendum præfiniti, velint moram in conferendo purgare, adhuc enim hoc conferre poterunt, nec ſi de facto conferant, collatio valebit, vt omnes proximè citati obſeruant. Accedit communis illa Doctorum traditio, ſecundum quam vbi dies, & pœnæ ſimul à lege, vel ab homine ponuntur, non admittitur moræ purgatio, vt generaliter ad hominis, ſeu legis diſpoſitiones, & ad contractus ſiue bonæ fidei ſiue ſtricti iuris, per text. *in l. traiectitia*, §. *de illo, ff. de actionib. & obligat.* & *in l. magnam, Cod. de contrah. & committend. ſtipul.* & *in l.* 1. *verſ. niſi. ff. de penu legata*, & *in l.* 2. *C. de iure emphyteut.* refert ex aliis Valaſc. *de iure emphyt. q.* 5. *num.* 13. Couarru. *variar. lib.* 3. *cap.* 17. *num.* 4. *verſic. multo minus*, Gutierr. *de iuram confirmat. part.* 1 *cap.* 56. *à num.* 4. & alij plures vt per Cened. *ad Decretal. collect.* 144. *num.* 6. Ratio autem † quare huiuſmodi moræ purgatio non permittitur collatori negligenti intra debitum tempus beneficia prouidere, eſt quia aliter fieret præiudicium tum ipſi legi Canonicæ, quæ de tali collatore pro ea occurrente collatione non bene confidit, tum etiam alteri tertio in quem elapſo prædicto tempore ſtatim ab eadem lege transfertur ius prouidendi, iuxta infra dicenda *in* 3. *regula.* Qua etiam ratione procedit text. † *in cap. licet canon, de elect. lib.* 6. ideò enim in eo moræ purgatio non admittitur, quia aliter fieret conſiderabile præiudicium tum 56 57 58

tum ipsi Ecclesiæ, si tam periculosa beneficiati negligentia in suscipiendo Sacerdotio non cohiberetur, vt constat ex verbis eiusdem text. tum etiam ipsi collatori, & omnibus, quibus prædictæ Ecclesiæ prouisio incumbit, & prouidendi facultas iterum se offert suppositâ priuatione. Non obstat *cap. litteras, de supp. neglegent. Prælat.* quia respondetur cum *gloss. vltim.* & scribentibus ibidem, eum text. procedere ex speciali Papæ, & non alterius inferioris dispensatione inducta per eiusdem Summi Pontif. patientiam, de qua ibi, vt bene declarat Panorm. *ibid num.2.* immo post *dict. gloss. vltim.* egregiè aduertens hanc dispensationem ibi operari validitatem collationis prout ex nunc, non autem prout ex tunc, iuxta vulgo notata *in reg. non firmatur, de regul. iuris lib.6. & in capit. de ys, quæ fiunt à Prælatis*, & alibi, vt per Barbat. plures referentem *consil.7. colum.1. & 2. lib.3.* & per Tiraquellum *in l. si vnquam, verb. reuertatur, numer.415. cum sequent.*

59 Limita *primò* prædictum corollarium, vt procedat solum ad effectum ne collator negligens infra præfinitum tempus conferre iuxta resoluta in prima regula, possit iure proprio procedere ad prædictam collationem faciendam, non verò ne id possit iure alieno, videlicet ex commissione eius, ad quem ex præfata sibi negligentia prouisio de beneficio deuoluta fuerit, iuxta infra dicenda *in 3. Regula*; quam limitationem tenent Rebuff. *d. tit. de deuolut. n.30.* & Azor. *d. cap.27. q.16.*

60 Limita *secundò*, vt procedat solum quando collator ita prædictum legitimum tempus non fecit, quod respectu huiusmodi prouisionis spectabat ad ipsum, non verò si illud pro viribus fecit: tunc enim si prouisio non fuerit effectum sortita, vt quia prouisus noluit acceptare, aut post eo sesum se prædicto Iure abdicauit, aut etiam quia prouisio ob aliquod occultum vitium irrita fuit, non deuoluitur ad alium potestas prouidendi, immo idemmet poterit iterum prouidere intra aliud tantum tempus, quod sibi integrum à die prædicti dissensus, renunciationis, aut irritationis reseruatur, ac si denuò beneficium vacaret, vt probat text. *in cap. si electio, de elect. lib.6.* per quem post Abb. & Rot. varijs in locis ita resoluunt *ibi* Domin. *num.2.* Anch. *col.1. in princip.* Franch. *sub num.4.* Tiraquell. *in l. boues, §. hoc sermone, limit.1. num.4. ff. de verb. signific.* Molin. *de primogen. lib.2. cap.4. num.38.* Rebuff. *dict. tit. de deuolution. num 35.* Azor. *dict. c.27. quæst.7.* Put.

61 *decis.300.* aliàs 194. *in correctis lib.1.* vbi ait † resolutum beneficium non vacare per mortem præsentati, qui non fuit institutus, sed per mortem primi, & potuisse patronos de nouo præsentare, Gonzal. *ad reg.8. Cancell. gloss.45. §.3. num.6.* Roch. *de iurepatronat. verb. honorificum, quæst.37.* vbi loquitur in patrono qui bona fide præsentauit coram non habente ius instituendi, & dum interim tempus datum ad præsentandum labebatur, & postea intelligeret ius instituendi spectare ad alium, coram illo volebat præsentare, & tandem cum Lap. *allegat.95.* affirmatiuè respondet iuxta huius limitationis resolutionem, quod etiam tradit Garc. *d. part.10. cap.3. num.7.* Quæ quidem secunda limitatio adeò vera est, vt huiusmodi collator, seu elector possit in eius terminis iterare collationem, seu electionem, non semel, sed etiam pluries, donec tandem collatio, seu electio effectum sortiatur, vt post gloss. *verb. aliam, in d. cap. si electio*, & Ordinarios ibi, resoluunt Molin. *d. num.38.* Azor. *d. cap.27. quæst.6.* Et procedit etiam in patrono absque effectu, inculpabiliter tamen præsentante vt docent Franch. *num.4. in fine*, Domin. *num.6.* & Anchar. *col.2. in princip. in d. cap. si electio.*

Sublimita tamen, ne procedat vbi collator, seu elector se gesserit fraudulenter in prædicta collatione, quæ effectum sortita non est, tunc enim non poterit eam iterari, immo potestas conferendi, seu eligendi deuoluetur ad eum ad quem alioquin in casu omnimodæ negligentiæ deuoluenda est, iuxta infra dicenda *in 3. regula*, vt constat ex *d. cap. si electio*, vbi omnes notant, & post eos Azor. *vbi proximè*, quia vna cum illis post gloss. *verb. fraudulenter*, optima ratione hanc fraudem exemplificat in eo collatore, seu in eius electoribus, qui vltima die termini sibi iuxta supra positam primam regulam ad prouidendum præfixi inter se conueniunt, vt eligant eum quem discessurum nouerant, vt ita nouus terminus sibi daretur, ac si beneficium denuo vacaret. Deinde sublimita, vt procedat solum in iis collatoribus, quibus iure proprio competit conferre, seu eligere, non vero in iis, quibus id munus conceditur solum iure deuolutionis, vnde si v.g. Archiepiscopus ad quem hæc potestas ex negligentia inferioris collatoris delata fuerit, conferat, vel eligat, collatio tamen seu electio absque culpa etiam sua effectum non habuerit, iuxta terminos text. *in dict. cap. electio*, non poterit iterum conferre nec eligere, sed potius hæc facultas pertinebit ad eos, qui negligentes extiterant. Ratio est, quia horum negligentia non priuat eos iure suo pro tota illa vacatione, non solum pro prima collatione, seu electione, quæ primo occurrerit, etiamsi effectum non habuerit, nec per eam cessauerit eadem vacatio, cuius respectu ipsi fuerant negligentes, vt per argumentum à fortiori deducitur ex text. *in cap. cùm VVintoniensis, de elect.* iuncto communi intellectu, vt per Abb *ibi, à num.11.* Cùm igitur occurrente prima collatione etiam inutili cesset prædicta priuationis pœna, & per consequens ius deuolutionis ex ea dimanans, consequitur posse prædictos negligentes reassumpto proprio iure in prædictis terminis conferre, non autem superiores ad quod illud fuerat deuolutum, quam sententiam tenuit Abb. *vbi proximè, num.12.* & ante eum tenuerant Host. & alij, vt per gloss. *verb. integrum in dict. cap si electio*, quam ex prædicto fundamento sequuntur Domin. *in illo text. sub num.6.* vbi Anchar. *col.1. post med.* Tiraq. *d. limit.1. num.49.* Azor. *d. cap.27 quæst.7. & quæst.14.*

Limita *tertiò* ne procedat quoad effectum vniendi beneficium: hanc enim ipsius vnionem Episcopus in conferendo negligens facere adhuc potest cum solemnitatibus alioquin ad Ecclesiarum vniones necessariis, iuxta ea, quæ post ordinarios *in cap. sicut vnire, de excessib. Prælat.* vbi Panorm. *numer.2.* prosequuntur Rebuff. *in praxi sub tit. de vnionibus beneficiorum. num.38. cum sequentib.* Azor. *instit moral. part.2. lib.6. cap.38. quæst.4.12. & 13. cum seq.* Ratio huius limitationis est, quia ius vniendi longe diuersum est à iure conferendi, hoc enim ad titulum beneficij, illud vero ad eius proprietatem spectat, vt constat ex traditis per Doctores proximè citatos, vnde licet negligentia in non conferendo operetur pro prima collatione amissionem Iuris ad conferendum Episcopo competentis, quia sic in Iure expressum est, tamen à cessante huiusmodi ratione id operari non debet respectu iuris vniendi, argum. eorum quæ habentur *in l. si fernitus, ff. de seruit. vrban præd. & in cap. pastoralis, de priuileg.* vbi constat quòd vno iure sublato, remanet aliud,

62

63

aliud, quod ab illo separatum est; atque ita prædictam limitationem tenent Panorm. *vbi proximè n.6.* Imol. *in cap. 1. num. 18. ne sede vacante.* & post Federic. de Senis *consil. 111. col. 3.* Rebuff. *d. tit. de vnionib. num. 31.* Axor. *d. cap. 28. quæst. 15.* Rot. *decis. 186. n. 2. part. 2. recentior.*

REGVLA III.

64 CAnonicis dispositionibus inductum est, vt potestas prouidendi beneficia Ecclesiastica ex negligentia Prælatorum, quibus hoc munus incumbit, deuoluatur regulariter de inferiore ad proximum Superiorem, donec perueniat ad Papam, ita tradunt Doctores *in cap. postulastis*, per text. *ibi, de concess. præbenda.* Panormit. *in cap. 2. num. 7. de concess. præbenda.* Rebuff. *dict. tit. de deuolutionib. num. 7.* Petr. Gregor. *syntagm. iuris part. 2. lib. 7. cap. 9. num. 38.* Azor. *instit. moral. part. 2. lib. 6. cap. 27. in princip. & quæst. 2.* Nicol. Garc. *de benefic. part. 10. c. 3. in princ.* Mantic. *decis. 260. num. 1.* Rot *in Vercellen. capella 28. Iunij* 1606. coram Cardin. Marquemont., impressa per Farinac. *decis. 186. part. 2. recent.* & huius regulæ materiam per sequentes casus distinctè explicare conabor.

65 *Primus* igitur casus vt ab inferioribus incipiamus ille est, quando patronus neglexerit ad beneficium Ecclesiasticum præsentare intra tempus sibi præstitutum iuxta supradicta *numer. 40.* in hoc etenim casu ius conferendi ad instituentem tanquam ad proximum huius negotij superiorem deuoluetur, iuxta text. *in cap. 3. & in cap. cum propter, & in cap. cum te, de iurepatron.* notant Cardinal. *in Clement. vnica, numer. 5. & 9. cum sequentib. de suppl. negligent. Prælat.* Panormitan. & alij communiter *in dict. cap. 2. de concess. præbenda*, idem Panormitan. *in cap. 1. num. 10. de election.* Gregor. Lopez *l. 9. gloss. 1. tit. 16. part. 1.* Rebuff. *d. tit. de deuolut. numer. 54.* Roch. *de iurepatron. verb. honorificum, quæst. 33.* Petr. Gregor. *dict. num. 38.* Azor. *dict. cap. 27. quæsit. 5.* obseruantes hoc idem resoluendum esse quamuis instituens fuerit Episcopo inferior, & cui ex aliquo speciali titulo, veluti præscriptionis, aut simili spectauerit instituendi potestas, adhuc enim ad eundem ius conferendi in prædictis terminis deuoluetur, idque adeò vt Episcopus illud nullatenus prætendere possit; quæ communis ampliatio probatur efficaci ratione desumpta ex eo quia sine culpa sua nemo debet alterius odio absque causa per legem approbata aggrauari, ex reg. *non debet sine culpa, de reg. iuris in 6. & in l. factum 197. ff. eodem,* cum concordantiis; atqui taliter grauaretur Prælatus Episcopo inferior si iure instituendi sibi legitimè competente priuaretur, sic eodem ad Episcopum delato propter negligentiam patroni. Igitur, &c.

66 Quæ quidem ampliatio adeò vera est, vt procedat etiam in patronis Regularibus, adhuc enim his negligentibus collatio iuxta supradicta deuoluetur ad instituentem, etiamsi non sit Episcopus, sed alius ipsi inferior, vt bene resoluit gloss. *verb. dispositionem, in dict. Clement. vnica*; quam expressè sequuntur ibi Imol. *numero 33.* Cardinal. *num. 5.* & Rebuff. *dict. tit. de deuolution. numero 26.* & est de mente omnium, quos modo citauimus. Non obstat quod negligentia Prælatorum Regularium circa beneficia ad eorum dispositionem pertinentia suppleri debet per Episcopum, iuxta text. *in dict. Clement. vnica*, quia respondetur illius decisionem procedere in beneficiis pertinentibus ad solam Prælatorum Regularium præsentationem, quippe quod per eam perfectè non disponitur de beneficio, prout ille text. requirit, sed tantum paratur via ad disponendum, nec per eam datur ius in beneficio, sed tantùm ius petendi se admitti ad beneficium, iuxta notata *in cap. cum Bertoldus, de re iudicata*, quorum argumento sic in specie respondeat, & *dict. Clement. vnicam* intelligunt, iuxta eius mentem iuncta qualitate materiæ restringunt Card. & Imola *vbi proximè*, apud quos, maximè apud Cardin. *d. loco num. 2.* vide quando verba *dispositio beneficiorum*, extra terminos text. *in d. Clem. vnica*, porriganeur etiam ad præsentationem, & electionem ad intelligentiam text. *in cap. 2. in princip. & in cap. cum in illis, §. cum autem, de præbend. lib. 6.* vbi omnes notant, & *in Clement. 1. post gloss. ibi, verb. quamuis, eod. tit.* post alios Flamin. Parif. *de resignat. benefic. lib. 3. quæst. 6. num. 90.*

Facta sic prædicta ad instituentem deuolutione ex negligentia patroni non præsentantis, instituenti ad conferendum sex menses à die deuolutionis, & notitiæ ad hoc munus reseruantur, etiamsi patronus esset laïcus, cui soli quatuor menses ad præsentandum competerent, iuxta text. *in capite 1. de iurepatron. lib. 6.* cùm enim huiusmodi deuolutio in effectu nihil aliud operetur, quàm remotionem illius seruitutis, quam veluti habebat instituens, eaque sublata ipse vtatur non noua, & aliena, scilicet patroni, sed antiqua & sua potestate, consequitur quod prout si Ecclesia non esset patronata sex menses ad conferendum haberet, iuxta *cap. 2. de concess. præbendæ*, cum aliis iuribus supra adductis, pariter eosdem habebit in prædictis terminis: quare ita docent Roch. *vbi suprà num. 63.* & post Lambert. & alios Azor. *d. cap. 27. quæst. 11.* Hæc de prædicto primo casu, ad quem etiam spectat negligentia eorum quibus incumbit de beneficiis prouidere etiam per electionem, hæc enim supplebitur per confirmantem, quippe quod ad eum illa interueniente deuoluitur ius eligendi eodem prorsus modo, & ratione, quibus deuoluitur propter negligentiam in præsentando, vt docet gloss. *d. verb. dispositionem*, quam plurimum in hoc commendat Panorm. *dict. cap. 1. num. 10. de elect.* quem sequitur Rebuff. *d. tit. de deuolution. num. 18.* 67

Secundus casus est, in quo Prælatus Episcopo inferior, ratione, v.g. iurisdictionis quasi Episcopalis sibi legitimè alioquin acquisitæ habuerit ius conferendi beneficia Ecclesiastica, etenim eo negligente conferendi potestas deuoluetur ad Episcopum tanquam ad proximum superiorem, ita probant text. *in d. c. 2. ibi, Episcopus, de concess. præbend. & in Clem. vnica, de suppl. neglig. Prælat.* & notant Rebuff. *d. tit. de deuolut. num. 25.* Petr. Gregor. *d. num. 38. in fine,* Azor. *d. c. 27. quæst. 4.* 68

Amplia primò, vt præfata secundi casus resolutio procedat etiam in collatoribus Regularibus, horum etenim potestas ex negligentia in conferendis beneficiis ad Episcopum deuoluetur, vt ipse possit conferre tanquam Ordinarius si illi exempti non fuerint, at verò tanquam Sedis Apostolicæ delegati si exempti sint, & Romano Pontif. immediatè subiecti, vt constat ex text. *in dict. Clem. vnica,* vbi notant omnes, Rebuff. *vbi proximè, num. 27. & 39.* Petr. Gregor. *dict. cap. 9. numero 38.* Zerol. *in praxi Episcop. p. 1. verb. beneficia, versic. ad tertium.* Azor *dict. capite 27. quæst. 4.* optimè id intelligentes de Episcopo illius loci in quo sita fuerint beneficia, etiamsi collatores in alia diœcesi morentur, quod etiam vltra gloss. *verb. locorum in dict. Clement. vnic.* 69

vnic. tradunt Cald. Pereira *de empt. cap. 14. num. 14.* & Nicol. Garc. *de benefic. part. 5. cap. 3. num. 18.* Quam tamen ampliationem declara, vt procedat solum in iis Prælatis Regularibus, qui immediatè subsunt Romano Pontifici, non vero in iis licet exempti à iurisdictione Episcopi, tamen non subsunt immediate Romano Pontif. sed alij Prælato iuxta terminos text. *in Clement. 1. de rescriptis*, horum etenim potestas ex prædicta negligentia deuoluetur ad huiusmodi Prælatum, non verò ad Episcopum etiam tanquam delegatum Sedis Apostol. sicque in eis locum non habebit decisio text. *in d. Clem. vnica, de suppl. neglig. Prælat.* quippe quod extra terminos cum tanta prædicti Prælati iniuria & præiudicio trahenda non est, sed potius inducenda ordinaria deuolutio, quæ scilicet gradatim fit ad proximum superiorem, quo argumento vltra alia iura in idem expensa hanc sententiam post glos. *verb. Prælati in d. Clement. vnica*, tenent *ibi* Cardin. *n. 6.* & Imol. *num. 31. & 32.* Deinde declara supradict. ampliat. vt pro ea parte qua prædictam conferendi potestatem deuoluit ad Episcopum tanquam Sedis Apost. delegatum ex noua decisione text. *in d. Clem. vnica*, procedat solum respectu beneficiorum, & Ecclesiarum quæ prædictis Regularibus Prælatis fuerint subiectæ pleno iure, idest non solum in temporalibus, sed etiam in spiritualibus; harum itaque Ecclesiarum respectu locum absolutè habet prædicta ampliatio, ad eamque necessaria fuit decisio noua prædictæ *Clem. vnicæ*, nam cum præfata regularium, & monasteriorum exemptio, & immediata subiectio simpliciter data porrigeretur huiusmodi Ecclesias quantumuis populum habentes, *ex reg. in toto de reg. iuris lib. 6.* & ex ratione text. *in cap. cùm non liceat, de præscript.* inde resultabat vt Episcopus prout non poterat in eos, ita nec in eas suam iurisdictionem exercere, & per consequens nec negligentiam in eis conferendis supplere, iuxta text. sic in prædictis terminis intelligendum, *in cap. 2. vers. nisi, de suppl. negl. Prælat.* & ita necessaria fuit commissio & potestas Sedis Apostol. Episcopo nouiter data *in dict. Clement. vnica*.

70 Verùm autem deuolutio, quæ in casu negligentiæ fieri debet ad Episcopum iuxta supra resoluta in hoc secundo casu, fiat Sede vacante ad Capitulum, quæstio est difficilis, in qua affirmatiuam partem tuentur Ioan. Andr. *in cap. quanquam, de elect. lib. 6.* quam sequuntur Panorm. *c. 2. num. 3. ne Sede vacante*, & Petr. Gregor. *dict. c. 9. num 43.* Contra quos meliùs oppositum tenent idem Panorm. sibi contrarius *in c. cùm olim sub num. 2. col. 2. in med. de maiorit. & obed.* Ioan. Monach. *in dict. c. quanquam n. 6.* quem sequitur Prob. *ad eundem ibi*, Rebuff. *d. tit. de deuolut. num 93.* Azor. *dict. c. 17. n. 93.* Quorum sententia probatur ex eo, quia deuolutio in iis etiam casibus in quibus à iure expressè decernitur, non debet fieri nisi ad eum solum Prælatum, qui ab eodem iure fuerit expressus, iuxta supra resoluta *n. 18* constat autem nullibi in iure Canonico expressum esse, vt deuolutio, quæ de Prælatis Episcopo inferioribus ex eorum negligentia facienda est, fiat ad Capitulum, nam text. *in c. 2. in fine. de concess. preb.* loquitur solum in deuolutione collationis iure proprio competente Episcopo negligenti; igitur, &c. Deinde eadem sententia probatur ex text. *in dict. cap. 2. ne Sede vacante*, vbi regula negatiua ponitur aduersus Capitulum, vt videlicet illud non succedat in collatione competente ipsi Episcopo, dum aliud in iure cautum non inuenitur; atqui beneficia taliter ad Episcopum deuoluta dici vere possunt pertinere ad collationem ipsi competentem; rursus & in iure non inuenitur cautum, vt in ea Capitulum succedat, immo oppositum satis expressè deducitur ex generalitate verborum, de quibus in proxime citato *cap. 2.* igitur, &c. Non obstat quod hæc deuolutio pertineat ad Episcopum ratione iurisdictionis Episcopalis, ac proinde in ea debeat succedere Capitulum Sede vacante ex reg. text. *in cap. pen. de suppl. neglig. Prælat. lib. 6.* quia respondetur quòd licèt deuolutio de qua agimus, pertineat ad Episcopum ratione iurisdictionis Episcopalis, id tamen non tollit quominus vetum sit huiusmodi iurisdictionem versari in his terminis circa beneficiorum collationem, & propterea illam in eis exerceri ex capite negligentiæ commissæ per primos collatores, quæ cum ita sint, necesse est fateri illam iurisdictionem non deuolui nisi ad eum tantum Prælatum, qui ad hunc effectum in iure fuerit expressus iuxta supra resoluta, proindeque ad Capitulum vtpote in iure non expressum minimè deuolui.

Propter negligentiam Capituli Cathedralis Ec- 71
clesiæ in conferendis beneficiis, quæ ad suam collationem separatim ab Episcopo pertinent, ad Episcopum tanquam ad immediatum superiorem fit deuolutio, iuxta text. *in dict. cap. de concess. præbend.* vbi Panorm. *num. 6.* & omnes alij, resoluit eleganter glos. *verb. Capitulum in c. irrefragabili, de officio Ordin.* expressit *l. 9. tit. 16. part. 1.* vbi Greg. Lopez, Rebuff. *dict. tit. de deuolut. num. 21.* Petr. Gregor. *dict. cap. 9. num. 40.* Azor. *dict. cap. 27. quæst. 2.* Quod
ampliabis † vt procedat etiam si Episcopus eorum 72
collationi interesse debuerit vt Canonicus, etenim adhuc in his terminis nisi eam dolosè impedierit, & ita ipsum Capitulum in negligentiam induxerit, vtetur iure deuoluto, vt constat ex *cap. postulastis, de concess. præbend. vers. nisi fortè*, vbi omnes obseruant, & post alios Rot. *decis. 1. in nouis, de suppl. negl. Prælatorum*, alias 313. exponit eleganter *dict. l. 9. tit. 16. p. 1.* Ratio est, quia licèt Episcopus qualitercumque eidem collationi debuerit interesse, fit naturaliter vna & eadem persona, ita vt ipsi pariter, ac aliis de Capitulo possit illa negligentia naturaliter imputari, quia tamen actus, qui à communitate sub ratione vniuersi geruntur, non tribuitur ciuiliter singulis, sed soli communitati, ex text. *l. 1. §. si autem ff. ad Trebell. & in cap. Episcopum, versic. qui manumittitur 12. quæst. 2.* & traditis per Archid. *in cap. tamis 81. distinct.* & per Felin. *num. 2. in cap. omnipotens, de accusat.* ideo prædicta negligentia singulis de Capitulo, & ita Episcopo vt Canonico tribui non potest, & per consequens nec imputari quominus ad eundem vt Episcopum fiat huiusmodi deuolutio. Ampliabis etiam prædi-
ctam resolutionem, † vt procedat non solum quan- 73
do negligentia contingit in ipsomet Capitulo, sed etiam in compromissario per illud electo ad conferendum, hæc etenim negligentia adeo imputatur Capitulo, vt ob eam ipsius potestas deuoluatur ad Episcopum, vt bene voluit gloss. *verb. Episcopo in cap. si compromissarius, de elect. lib. 6.* quam sequuntur Dom. *ibidem sub num. 6.* & Franc. *sub n. 2.*

Vbi autem beneficiorum collatio ad Episcopum 74
& Capitulum communiter spectauerit, tunc deuolutio ex capite negligentiæ non fiet ad Episcopum, sed potius ad Archiepiscopum tanquam ad proximum superiorem, *d. c. postulastis d. l. 9. partitar.* Ratio est, quia in his terminis Episcopus & Capitulum censentur ciuiliter vnum corpus, quasi Episcopus caput

put sit, Canonici verò membra iuxta text. *in cap. nouit, de his, quæ fiunt à Prælatis sine consensu Cap.* proinde negligentia integro corpori imputari, & ab eo tota potestas deuolui debet ad Archiepiscopum, vtpote respectu torius prædicti corporis immediatum superiorem. Non obstat. text. *cap. vnico vers. idem, ne sede vacante l. 6.* quia respondetur eum text. nó loqui, nec procedere in casu negligentiæ, de qua loquimur, sed solum loqui in casu impotentiæ resultantis ex suspensione, vel excommunicatione, vt ille text. habet, vnde cum in eo contra id, quod antea ratione præiudicij ex tali deuolutione Capitulo insurgentis dictabat reg. text. *in l. id quod nostrum ff. de regulis iuris*, iuncto text. *in l. cohæredibus C. familiæ hereisc.* nouiter inductum fuerit, vt Capitulo suspenso à prædicta beneficiorū collatione ad se communiter & ad Episcopum pertinente, vel omnibus de ipso Capitulo singulariter excommunicatis ad eundem Episcopum, vtpote non culpabilem conferendi potestas deuoluatur, tamen non potest inde inferri ad casum negligentiæ Capitulo insimul, & Episcopo contingentis, tum quia id expressum non reperitur iuxta supra resoluta *a num...* tum etiam quia stante ea negligentia idemmet Episcopus culpabilis est, & proinde indignus prædicto iure deuolutionis, ex quibus ita resoluunt gloss. *verb. Capitulum in dict. cap irrefragabili*, Abb. *in dict. cap. 2 num 6.* Gregor. Lop. *dict. l. 9.* itaut demiter viros alioquin doctissimos Rebuffum, Petr. Gregor. & Azorium *proximè citatis locis*, inaduertenter expressisse Capitulo negligente ad Episcopum collationem deuolui, non solum quando ipsa diuisim, sed etiam quando coniunctim pertinet ad vtrumque, contra expressum text. *in dict. cap postulastis*, & alio modo à nobis resoluta.

75 *Tertius* casus ex prædicta tertia regula resultans est de Episcopo negligente intra debitum tempus conferre beneficia ad suam collationem separatim à Capitulo spectantia: tunc etenim collatio deuoluitur ad ipsum Capitulum, iuxta text. *in dict. cap 2. de concess. prabend.* vbi notant omnes, tradunt Rebuff. Greg. Lop. & Azor. *vbi proximè*, Nicol. Garc. *d. p. 10. cap. 3. num.* 33. ex qua resolutione obiter notabis in
76 hoc casu † fieri deuolutionem à Superiore ad inferiorem, quia scilicet sic expressum reperitur, prout etiam reperitur in aliis casibus, de quibus *in c. vlt. vers. quod si 65. dist. & in c. 1. vers. si verò 89. dist. & in cap. cum simus 9. q. 3.* obseruant Panorm. *in d. c. 2. n. 6. de concess. præb.* nec id mirum, cum oppositum præcisè non concludatur ex rei natura, sed rorum à priori pendeat ex iuris dispositione iuxta suprà resoluta *num. 16.*

77 Limita *primò* hunc tertium casum, vt non procedat vbi collatio pertinuerit ad Episcopum insimul, & ad Capitulum, tunc etenim deuolutio non fiet ad ipsum Capitulum, sed potius ad proximū superiorem, nempè Archiepiscopum, iuxta text. *in d. cap. postulastis*, & quæ supra resoluimus, vnde bene Nic. Garc. *d. part. 10 c. 3. num. 35.* obseruat, quòd quando ius cóferendi spectat simul ad Episcopum & Capitulum, qui inter se prouisionem diuiserunt per turnos, si Capitulum in suo turno non confert infra tempus à Iure statutum, aut confert indigno, non fit deuolutio ad Episcopum, qui est par collator cum Capitulo, sed ad Superiorem, quia diuisio non tollit, aut mutat ius deuolutionis, quæ est ad proximum Superiorem, & non ad eundem inferiorem, qualis est in hoc casu Episcopus; additque ipse Garcia idem esse, quando per Canonicum, qui in turno Capituli ex commissione, seu ordine ipsius prouisio competit, non prouideretur infra tempus.

Limita *secundò*, vt procedat solum quoad benefi- 78
cia spectantia ad collationem Episcopi proprio iure, non verò vbi ad eundem pertinuerint iure speciali, vel deuoluto, tunc etenim hæc collatio negligente Episcopo non deuoluetur ad Capitulum, sed ad Superiorem, vt docent Abb. *in d. c. 2. n. 6. & 8. de concess. præb.* Felin. *in d. cap. irrefragabili, n. 3.* Franc. *in cap. vnic. §. cum verò num. 3. & 4. ne Sede vac. l. 6.* Rebuff. *d. tit. de deuolut. à num. 21.* Cassad. *decis. 8 de prebend.* Anastas. Germon. *de indultis Cardin. §. volumus, n. 56.* Azor. *dict. c. 27. quæst. 2.* Nicol. *d. cap. 3. num. 34.*

Limita *tertiò*, vt non procedat vbi Episcopus fue- 79
rit exemptus, & Romano Pontif. immediatè subiectus, tunc enim illo negligente potestas ad solum Romanum Pontif. non autem ad Capitulum deuoluetur, vt resoluunt Panorm. *in dict. cap. 2. num. 7. & 8.* Rebuff. *dict. tit. de deuolut. num. 36. & in concordatis tit. de coll. §. si quis verò, in gloss. verb. ad alium, vers. in exemptis*, Rot. apud Nicol. Garc. *dict. part. 10. cap. 3. num. 3.* & satis constat ex text. *in cap. licet, de suppl. negl. Prælat.* si intelligas ibidem agi de beneficio, cuius collatio negligenti Archiepiscopo competebat, vel iure proprio, vel iure deuoluto, ob negligentiam scilicet sui Capituli, cui alioquin eadem collatio specialiter competeret, vt satis constat ex eodem text. ibi, *quo vel ad Archiepiscopum, vel ad Capitulum donatio pertinebat*, & nihilominus in eo text. deciditur, quod licet collatio beneficij Archiepiscopo competeret iure proprio, & proinde ob eius negligentiam esset iuxta prędictum tertium casum ad Capitulum regulariter deuoluenda, tamen quia Archiepiscopus Romano Pontif. erat immediatè subiectus, neque alium Superiorem habebat, hæc deuolutio non fiat, nisi ad eundem Romanum Pontificem.

Extra terminos igitur præcedentium trium limi- 80
tationum liberè procedit resolutio supradicti tertij casus. Cæterum si collatio, quæ iuxta supra resoluta ex negligentia Episcopi ad Capitulum deuoluitur, adhuc per huius negligentiam non fiat, tunc iterum deuoluetur ad proximum Superiorem, nempe ad Archiepiscopum, iuxta text. *in cap. 2. de concess. prabend.* tunc eodem Archiepiscopo adhuc negligente fiet illa ad Patriarcham, cui idemmet subsit iuxta text. *in cap. duo, in fine, vers. nisi causa, de offic. Ordin.* & quæ ibi communiter notantur, atque ita gradatim ad Summum Pontif. sic enim concluditur ex illo ordine de inferiori scilicet Prælato ad superiorem à lege Canonica ad huiusmodi deuolutionem præscripto ex text. *in Clement. si de beneficio, in fine, de prabend.* iuncta gloss. *ibidem verb. succedentium*, & ita in specie hanc deuolutionem gradatim sic faciendam obseruant Doctores *in dict. cap. 2. de concess. prabenda*, maximè Panorm. *num. 7.* Syluest. *in summ. verb. beneficium in 2. num. 6.* Azor. *dict. c. 27. quæst. 11.* & alij citati per Nicol. Garc. *dict. part. 10. cap. 3. num 41.* Quamuis oppositum, immo quod licet ea vsque ad Archiepiscopum gradatim fiat, tamen ab eo non ad Patriarcham, sed semper ad Summū Pontificem immediatè facienda sit, renuerint absque ratione, & text. id probante Rebuff. *dict. tit. de deuolut. n. 23. in fine, & n. 24.* sequutus Imol. *in dict. Clement. si de beneficio quæst. 2.* & Petr. Gregor. *dict. c. 9. sub num. 38.* quorum sententia solum procedere poterit in Archiepiscopo exépto & Romano Pont. immediatè subiecto, iuxta text. *in d. c. licet, de suppl. neglig. Prel.* aliter enim ex eodemmet

text.

text. ibi, *cum pro eo*, &c. contra eos constat semota exemptione deuoluendam fuisse potestatem ad alium ipsi Archiepiscopo Superiorem, & ita ad Patriarcham, quippe quod is solum iuxta ordinarium, & rectum ordinem est Archiepiscopo Superior, iuxta text. *in cap. 1. vers. reliqua, 99. dist. & in c. antiqua. de priuileg.*

1 Quamuis, vt suprà dictũ est, deuolutio gradatim ad Romanum Pont. sit facienda, tamen non per hoc ligantur interim manus eius, quominus possit procedere ad collationem huiusmodi beneficiorum inferioribus collatoribus competentium, ea enim si ordinariis legibus, & Iuri eorum ordinario deferre noluerit, poterit ex vi maioris potestatis sibi semper reseruatæ conferre, quin prædictum deuolutionis ordinem spectare teneatur, ex reg. tex. *in cap. ita dominus 19. dist. & in cap cuncta per mundum, & in cap. aliorum 9. qu. 3. & in cap. omnes 22. dist & in cap. 2. in princip. & in cap. dudum. & in c. si à Sede, de præb. lib. 6. & in cap. quia diuersitatem, vers. nisi, de concess. præbend.* cum his, quæ circa potestatem Papæ in beneficialibus scribit latè Specul. *tit de legatis, §. nunc ostendendum*, Nauar. *in cap. non liceat Papæ §. 3. maximè n. 4.* 12. q. 2 post alios Pinel. *in rub. de rescind. vendit. part. 1. c. 2. num. 19. cum seqq* Sarmien. *select. lib. 1. c. 8 num. 15.* Vnde meritò hanc nostram resolutionem obseruant in materia prædictæ deuolutionis Rebuff. *d. tit de deuolut. n. 46 cum seqq* Petr.
82 Gregor. *d. c. 9. num. 21.* optimè resoluentes † Summum Pontif. in beneficiis inferiorum conferendis vti posse non solùm iure deuolutionis, sed etiam iure præuentionis, iuxta text. *in d. c. dudum.* vel iure concursus, iuxta *d. c. quia diuersitatem, vers. nisi, & c. si eo tempore de elect. lib. 6.*

83 Circa prædictam deuolutionem ex negligentia dimanantem notandum est *primò* illam fieri cum onere, & qualitatibus requisitis in prima prouisione, quod probatur tum ex generali reg. quæ habet rem transire cum sua causa, ex *l. alienatio. ff. de contrah. empt & ex l. traditio. ff de acquir. rerum dominio* & subrogatum assumere naturam eius, in cuius locum subrogatur, ex *l. si eum §. qui iniuriarum. §. si quis caution. § fuerat. Instit. de actionib.* tum etiam ex text. in specie *in Clem. vnic de suppl negl. Prælatorum*; vnde meritò hanc declarationem tenent Doctores *in d. Clem. vnica.* & maximè Anch. *ibidem n. 6.* Felin. *in c. cum accessissent col 1. de constit.* quem sequitur Gregor. Lopez *l. 9. gloss. 1. tit. 16. p.* .. Roch. *de iurepatr. verb. honorificum, q. 3. sub n. 63.* Rebuff. *d. tit. de deuolut. num. 40. cum sequentib.* Azeued. *l. 5. num. 2. tit. 6. lib. 1. noua recopil.* Petr. Gregor. *d. cap. 9. num. 13.* Gutier. *consf. 1. num 31.* Azor. *dict. cap. 27. quæst. 8.* Cabed. *Lusitan. decis. 42. num. 4. & decis. 98. num. 9. part. 2. & de patronat. Regiæ Coronæ cap. 28. num. 3. & 4.* Perez de Lara *de anniuers. & capellan. lib. 2. cap. 10. num. 27.* Nicol. Garc. *d. part. 10. cap. 3. num 42.*

84 *Secundò* notandum est deuolutionem prædictam procedere, dummodo is ad quem ea facienda erat non procurauerit dolosè negligentiam collatoris, aliter enim ad huiusmodi dolosum non deuolueretur potestas conferendi, vt constat ex tex. *cap. postulastis, in fine. de concess. præb.* vbi omnes notant, maximè Panorm. *num 6. & 7.* subinde meritò inferens quod si aliquis dolosè procurauerit alterius delictum, vbi ex lege, vel statuto alioquin applicata sunt ipsi bona committentis huiusmodi delictum, non habebit in hoc casu prædicta bona, quod etiam tenuit Roman. *cons. 263.* Sicul. *cons. 28.* prosequitur latius exemplificans etiam in adulterio vxoris procurato per maritum, & in delectis Palat. *in repet. rub. de donat inter virum & vxorem § 70. num. 21. cum. sequentib.* Virùm autem stante prædicto dolo collator in præfatam negligentiam incidens amittat pro ea collatione potestatem conferendi, itanc ea neque ad alium Superiorem excluso prædicto dolo deuoluatur, controuertit *glos. vlt. in dict. cap. postulastis*, hinc inde varia iura adducens, sed placet distinctio Ioan. Andr. *ibi iuncta declaratione*, Panor. *ibidem n. 15.* quem vidisse fatetur.

Tertiò notandum est, vt tunc demum & non aliter ius conferendi per deuolutionem tribuatur, quando ipsa iam facta fuerit, post amissam scilicet collatoris potestatem per lapsum temporis, & per negligentiam ipsius legitimè coniunctam; cæterum si ante huiusmodi deuolutionem Superior iure deuoluto conferat, collatio nulla erit, quantumuis postea deuolutio contingat, nec per eius superuenientiam conualescit, nisi denuo fiat, vt per text. *in cap ex parte, vers. nos igitur, de concess. præbend.* resoluunt Felin. *in cap. cum ex officio num. 37. de præscript.* Rebuff. *dict. tit. de deuolut. n. 32.* Petr. Gregor. *dict. cap. 9. num. 23.* Azor. *dict. cap. 27 quæst. 6* Nicol. Garc. *dict. part. 10. cap. 3. num. 31.* estque adeò vera, vt procedat etiamsi is, qui iure deuoluto à se putato contulit, habere potestatem ad conferendum Iure ordinario, quod enim potuit noluit, quod voluit adimplere nequiuit. *cap. cum super, de officio deleg. l. multum interest, vers. si verò, C. si quis alteri vel sibi*, & ita resoluit Rebuff. *ibi proximè num. 32.* vbi *n. 33.* inde infert ad casum notabilem, † Non obstat quòd si Ordinarius iure ordinario beneficium iurispatronatus contulerit spreto patrono infra tempus datum ad præsentandum, talis collatio valet non præsentante, nec contradicente patrono, quia respondet Garc. *dict. cap. 3. num. 32.* ex quo Ordinarius tunc confert ex iure & potestate originali, collatio ab eo facta spreto patrono solum est nulla in fauorem patroni, atque adeò volente, & reclamante, non aliàs. 85 86

Quartò notandum est, deuolutionem cessare in reseruatis, quippè cum beneficia reseruata Ordinarius conferre non possit, nec etiam illius negligentia dari possit in illorum collatione, vt per Cassad. *decis. 8. num. 3. & 8. de publ.* Rota *in Vercellen. capella, 28. Iunij 1606.* coram Cardinal. Marquemontio impressa per Farinac. *decis. 186. n. 2. part. 2. recent.* 87

Quintò notandum est, deuolutionem huiusmodi fieri, si ij ad quos spectat, prouident indignis, seu inhabilibus, & incapacibus. *cap. cum in cunctis. §. fin. de elect.* vbi dixi, *cap si compromissarius, eod. tit. in 6.* Zech. *de benefic. & pensionib. cap. 5. num. 15.* Nicol. Garc. *de benefic part. 10. cap. 4. num 2.* Cardin. Mantic. *decis. 158. per totam*, vbi ait quod quamuis non possit argui negligentia Ordinarij, nisi à die scientiæ, tamen ille debebat scire conditionem eius cui contulit beneficium, quia ita præsumitur cum antequam conferat, de vita, & moribus illius debeat inquirere, & plenam eius notitiam habere, *cap. innotuit. de elect. cap. bonæ il 2. in fine*, vbi notat Abb. *num. 15 de postulat. Prælat.* Rebuff. *in praxi benefic. sub tit. de pœnis contra collatores indignis conferentes, num. 3.* ac proinde dicatur esse in mora iuxta supra resoluta. Verùm si Vicarius contulerit beneficium indigno non fieri deuolutionem, nec esse Episcopum conferendi potestate priuatum, nisi habeat ratam collationem resoluunt, Rebuff. *in pract. benefic tit. forma Vicariatus num. 140.* Sbrozz *de Vicario Episcopi lib. 3. quæst. 37.* quos re- 88

f..ro ego ipse *in collectan. ad dict. cap.cùm in cunctis, num. 38.*

ALLEGATIO CXXVII.

Episcopalia iura, & iurisdictio an, & quando ab inferioribus præscribi possint?

SVMMARIVM.

1 *Iurisdictio & iura Episcopalia possunt per Romanum Pontif. priuilegio concedi aliys quam Episcopis.*
2 *Priuilegia quæ acquiri possunt acquiruntur etiam præscriptione.*
3 *Iurisdictio, & Iura Episcopalia etiam cum territorio, præscribi possunt ab inferioribus.*
4 *Res sacræ quæ propriè dicantur.*
5 *Iuspatronatus, ius elegendi ad beneficium, ius decimandi, & similia licet non emantur, nec transferantur aliquo temporali dato, sunt tamen in commercio. quatenus per aliquos titulos acquiruntur, transferuntur, & retinentur.*
6 *Iurisdictio Episcopi non præscribitur per iurisdictionales actus ab alio factos nomine ipsius Episcopi.*
7 *Iura Episcopalia ardua, & quæ solis Episcopis reseruantur, præscribi possunt ab inferioribus, non procedit in reseruatis Ordini, vt n.8.*
8 Cap.quando, de consuetud. *declaratur.*
9 *Collatio, seu institutio beneficiorum contra Episcopos præscribi potest, etiam ad alios inferiores pertineat.*
10 Cap.ex frequentibus 3. de instit. *declaratur.*
11 *Institutio authorizabilis præscribi non potest.*
12 *Contrarium verius.*
13 Cap.cum olim, de præscript. & cap.cum satis, de officio Archid. *conciliantur.*
14 *Iura Episcopalia præscripta non competunt præscribenti accumulatiuè cum Episcopo, sed priuatiuè.*
15 *Contrarium non est improbabile.*
16 *Iurisdictio, & potestas specialis alicui communicata intelligitur accumulatiuè, non verò priuatiuè respectu illius qui Ordinariam de Iure habet.*
17 *Visitandi ius alicui concessum non censetur concessum priuatiuè quoad Episcopum, nisi expressè dictum sit quod Episcopus non possit visitare.*
18 *Prima opinio de præscribente priuatiuè procedit, vbi præscribens solus vsus est iurisdictione; secunda vero de præscribente accumulatiuè vbi præscribens & præscriptus simul exercuerunt.*
19 *Iurisdictio priuatiuè ab Episcopo præscribi non potest, quia saltem penes eum remaneat habitus, licet actus sit penes inferiorem, quo negligente reuertitur ad Episcopum.*
20 *Respondetur obiectis.*
21 Cap. auditis, in fine, de præscript. *declaratur.*
22 *Episcopalia Iura quæ sint in quibus Episcopus habet fundatam intentionem de Iure communi.*
23 *Iurisdictionem exercendi in omnibus Ecclesiæ suæ diœcesibus fundatam intentionem habet Episcopus de Iure communi.*
24 *Exercitium Iurisdictionis spiritualis quoad omnes personas suæ diœcesis habet Episcopus de Iure communi.*
25 *Episcopus exercet iurisdictionem in loca & personas suæ diœcesis licet exemptionem allegent nisi priuilegio exhibito, & diligenter examinato.*
26 *Manutentio in quibus rebus & causis danda est Episcopo etiam respectu exemptorum, seu monasterij exempti.*
27 *Exemptus seu priuilegiatus manutentionem consequitur contra Episcopum si in possessione illius exemptionis, seu priuilegij reperiatur.*
28 *Causarum omnium cognitio pertinet ad Episcopum in sua diœcesi, in eaque habet fundatam intentionem de Iure communi.*
29 *Et in cognitione causarum criminalium, & matrimonialium.*
30 *Examinatores deputare pro collatione Parochialium spectat ad Episcopum de Iure communi.*
31 *Confessarios approbare spectat ad Episcopum, & in quasi possessione debet manuteneri.*
32 *Beneficiorum omnium super collatione habet Episcopus intentionem fundatam de Iure in tota sua diœcesi.*
33 *In cura animarum non habentium proprium Parochum habet Episcopus assistentiam Iuris.*
34 *Super decimis prædiorum, quæ sunt in nullius Parochia, & super decimis prædiorum existentium in Ecclesia Cathedrali, quæ sit Parochialis, habet Episcopus assistentiam iuris communis.*
35 *Quarta decimarum in exactione pro sua portione Pontificali habet Episcopus intentionem fundatam de Iure intra limites suæ diœcesis.*
36 *Cathedratici pro credito habet Episcopus Iuris assistentiam contra Ecclesias sibi subditas ratione visitationis, seu procurationis vsque ad duos solidos.*
37 *Manutentio in materia iurisdictionali competit ratione solius Iuris communis.*
38 *Manutentio vigore assistentiæ Iuris communis competit absque alia probatione.*
39 *Assistentiam Iuris communis habens pro se, dicitur habere liquidissimam probationem.*
40 *Assistentia Iuris communis quando est offuscata, & redditur turbida, tunc non sufficit vt competat manutentio.*
41 *Manutentio non datur ex sola Iuris communis assistentia quando alius est in possessione, & quando ex aduerso allegatur & probatur exemptio, priuilegium seu titulus, vna cum præscriptione, seu possessione.*
42 *Episcopo sine possessione non datur mandatum de manutenendo in quarta decimarum, super qua habet de Iure communi fundatam intentionem.*
43 *Decimarum in materia Rota non dat mandatum de manutenendo propter Iuris communis assistentiam, nisi probata etiam quasi possessione.*

V M iurisdictio, & iura omnia Episco- 1
palia saltem à Pontifice Max. possint
priuilegio concedi aliis quàm Episco-
pis, *c. cum contingat, de foro comp. c. acce-
dentibus 12, de excessib. Prælat. cap. Abbates 3. de pri-
uileg. lib.6.* † & ea, quæ possunt priuilegio acquiri, 2
acquirantur etiam præscriptione, vt vulgò deduci-
tur ex *c. super quibusdam, vers. præterea, de verb. signi-
ficat. dict. c. accedentibus, in fine*, vbi gloss. cum aliis
traditis per Couarru. *lib. 1. var. cap. 19. num. 14.* &
Gabr. *commun. sub tit. de præscript. concl. 1. à princip.*
iam sequitur † iurisdictionem, & omnia iura Epi- 3
scopalia etiam cum territorio præscribi posse ab
inferioribus: quare ita probant text. *in cap. auditis,
& in c. de quarta 4. & in cap. cùm olim 16. vers. quia,
de præscript & in cap. vltim de offic. Archid. gloss. 2. in
cap. quicumque 16. q. 3.* Calderin. *cons. 2. de præscript.*
Balb. *eodem. tract. 1. p. 5. à num. 83.* Bucc. *decis. 133.
num.*

num. 10. Couar. *in cap. alma mater part.* 1. §. 12. *num.* 3. Abb. *in c. cùm contingat. num.* 11. *de foro compet.* Rot. *in Volaterranen. seu nullius iurisdict.* 15. *April.* 1584. coram Orano, *& in Constantin. iurisdiction.* 18. *May* 1611. coram *Reuerendissimo Astrobat.* impressa per Farin. *dec.* 324 *num.* 12. *part.* 1. *recent. & in Baren. iurisdictionis* 16. *Febr.* 1609. coram *Reuerendissimo D. meo Coccino Decano*, impressa per eundem *dec.* 243. *num* 9. *part.* 2. *recent.* vbi etiam fuit dictum, quòd ad hoc propositum debet probari immemorialem, aut quadragenariam cum titulo.

4 Non obstat quòd iuspatronatus, ius eligendi ad beneficium, ius decimandi, & reliqua ferè omnia Iura Episcopalia, & Parochia, sunt spiritualia, vel spiritualibus annexa, *cap. quando, de iudic. de iure, de iurepatron. c. Messana*, vbi omnes, *de elect. c. caussam, quæ, & c. cùm olim*, vbi, *vniuersa spiritualia, de præscription.* dicuntur res sacræ, *c. super eo, 7 de transact.* Atqui res sacræ præscribi non possunt, *l. vsucapionem.* 9. *ff de vsucap.* §. *sed aliquando, Inst. eodem tit.* Igitur, &c. Respondetur enim res sacras in proposito intelligi illas, quæ per Pontifices specialiter consecrãtur, & in vsum Diuinorum benedictione quadam sanctitatis constituta dicuntur, & sacra constituuntur; vnde strictè loquendo sacræ efficiũtur, per quam consecrationem eximuntur è commercio, vt iam non sint in bonis alicuius, *l. in tantum, vers. a cra, ff. de rerum diuis.* §. *sacra, Instit. eod.* explicat post D. Thom. & alios Nauar. *de spoliis* §. 17. *n.* 7. Planè
5 † iuspatronatus, & spiritualia, de quibus suprà, non sunt eiusmodi, quia permanent in bonis eorum, quibus competunt, & veluti iura propria ab illis administrantur, qui licet non plenum, te strictum tamẽ dominium, & veram quasi possessionem habent, ac subinde licet illa iura non emantur, neque transferantur aliquo temporali dato, vel retento ad vitandum simoniæ vitium, *d. c. super eo*, nihilominus tamen sunt in commercio, quatenus per aliquos titulos acquiruntur, transferuntur, & retinentur, vt colligitur ex *c.* 1. cum aliis, *de iurepat. Clem. si plures, eod. tit. cap querelam*, ibi, *in quasi possessione, c. cum Ecclesia* 32. ibi, *iure suo, de elect. c.* 1. ibi, *iure sacerdotum* 16.
6 *q.* 7. *cap* 2. *de transact.* cum aliis intellige † principalem resolutionem procedere vbi præscribitur absque vllo Episcopi ministerio, quia illius iurisdictio non præscribitur per iurisdictionales actus ab alio factos nomine ipsius Episcopi, vt post Ruin. *cons.* 217. *num* 13. *vers. alleg. etiam lib.* 1. censuit Rot. *in Marsicen. iurisdictionis* 26. *Aprilis* 1609. coram *Patriarcha Manzanede*, impressa per Farin. *dec.* 248. *n.* 6. *part.* 2. *recent.*

7 Amplia id ipsum procedere etiam in iuribus Episcopalibus arduis, & quæ solis Episcopis, & ipsorum dignitati reseruantur, vt colligitur ex *d. c. cùm olim, vers. quia*; & constat, quia cognitio causarum matrimonialium est de arduis, quæ soli Episcopo reseruantur, & ex stylo Curiæ committuntur, *dict. cap. antecedentibus*, Concil. Trident. *sess.* 24 *de reformat. cap.* 20. *vers. ad hæc*, & tamen text. *in dict. cap auditis*, probat huiusmodi cognitionem legitima pręscriptione posse inferioribus acquiri, vt *ibi* notant omnes, vt per Paris. *num.* 3. *gloss.* 2. *& vltim.* per text. *ibi, dict. cap. accedentibus, gloss.* 1. *in capite litteras, de restitut. spoliat* communis ex Palat. *in repet. capit. per vestras, de donation. inter virum & vxorem, notab.* 2. §. 1. *num.* 33. Balb. *vbi sup. num.* 85. Couar. *de sponsal. part.* 2. *cap.* 8. §. 12. *in princip.* quicquid dicat Host. *in dict. cap. litteras*, quem sequitur Ias. *in l. more maiorum, ff. de iurisdict. omnium iud. num.* 49.

Non obstat *cap. quanto, de consuetud.* vbi ius con- 8
ferendi sacramentum Confirmationis vtires ardua, est Episcopis reseruata, vt text. habet, non potest præscribi ab inferioribus non Episcopis: nam vltra multa, quæ ad illius materiam, & intellectum tradunt D. Thom. vbi Caiet. *part.* 3 *q.* 71. *art.* 11. Cou. *lib.* 1. *var. c.* 10. Martin. Ledesm. 1. 4. *q* 13 *art.* 11. respondetur principalem huius allegationis regulam, & ampliationem huiusmodi procedere in iis, quæ reseruantur dignitati, & iurisdictioni Episcopali, non autem in reseruatis Ordini, de quibus agit *cap. quamuis* 68. *distinct.* malè allegatum à *gloss.* 2. *in dict. cap accedentibus* Planè collatio Sacramenti Confirmationis ex Apostolorum traditione reseruata est Ordini Episcopali, vt probat text. sic intelligendus *in dict c. quanto, c.* 1. *cum. seqq. de consecrat. distinct.* 1. cum aliis per me adductis sup. *part.* 2. *alleg.* 30. vnde meritò præscribi non potest ab iis, qui non habent ordinem Episcopalem, quippe qui non possunt in ea specie habere possessionem legitimam, sine qua non præscribitur, reg. *sine possessione lib* 6. & ita intendunt. *glos.* 4 *vers item*, Abb. *num.* 6. Paris. 4. *in dict. cap auditis.* Balb. *vbi sup. num.* 89. *vers. tertio*, Couar. *dict. cap* 10. *num.* 14. iuuat *cap. aqua, vers. non, de consecrat Eccles. vel Alt.* Nec aliud probat *c. peruenit* 95. *dist.* vbi ex priuilegio & commissione Sedis Apost. possunt non Episcopi Sacramentum Confirmationis conferre, ac subinde poterunt id ipsum acquirere præscriptione immemoriali, arg. *cap super quibusdam, vers. præterea, de verb. signific.* nam vltra alia quæ ad intellectum *dict. cap. peruenit*, tradunt Doctores, vt per Couar. *dict. cap.* 10. *à num.* 7. *&* 10. & Martin. Ledesm. *vbi sup.* satisfit, vt per eundem Couar. *n.* 14. & per citatos à Gabr. *commun. sub tit. de præscription. concl.* 1. *à num.* 16.

Ex quibus infertur collationem, seu institutio- 9
nem beneficiorum contra Episcopos præscribi posse, itaut ad alios inferiores pertineat, vt probat *cap. cùm olim, versic. quia*, ibi, *institutionibus, de præscript.* & suadetur ex eo, quia suprà diximus iurisdictionem, & iura Episcopalia posse præscribi ab inferioribus, collatio autem, & institutio beneficiorum pertinet ad iurisdictionem & iura Episcopalia, *cap. conquerente* 16. *de officio Ordin. cap. nosti* 9. *de elect.* Ergo, &c.

Non obstat *c. ex frequentibus* 3. *de instit.* quia so- 10
lum reprobat consuetudinem, vel præscriptionem, per quam clerici recipiebant beneficia ab iis, qui potestatem non habebant, intrudentes se sine auctoritate alicuius legitimi superioris, ad quem id iure pertinet, iuxta quem sensum Pontifex in eo text. agit de consensu Episcopi, vel officialium, non vt excludat alios, qui priuilegio, vel præscriptione legitima instituendi potestatem habuerint, immo tacitè eosdem includit, dum simpliciter non egit de Episcopis, & officialibus, sed adiecit, *qui de iure possunt*, quæ verba licèt passim intelligantur expositiuè multò planiùs, vt pungit Abb. *ibi num.* 8. accipiuntur restrictiuè ad præcedentia, quasi textus agat non de consensu Episcopi, vel officialium quorumcunque, sed illorum, qui de Iure possunt. Ita quòd vbi Episcopi, vel officiales iure non possunt, necessarius fit, & sufficiat consensus aliorum, qui aliàs possunt, planè vbi aliquis contra Episcopum præscripsit collationem, vel institutionem, iam non Episcopus, sed præscribens potest de Iure conferre, iuxta *d. cap. cùm olim.*

Licèt supradicta illatio de plano procedat in in- 11
stitutione tituli collatiua, tamen non desunt, qui aliter sentiant in institutione illa, quam vocant au-

fcro ego ipse *in collectan. ad dict. cap. cum in cunctis, num. 36.*

ALLEGATIO CXXVII.

Episcopalia iura, & iurisdictio an, & quando ab inferioribus præscribi possint?

SVMMARIVM.

1 *Iurisdictio & iura Episcopalia possunt per Romanum Pontif. priuilegio concedi alijs quam Episcopis.*
2 *Priuilegia quæ acquiri possunt acquiruntur etiam præscriptione.*
3 *Iurisdictio, & Iura Episcopalia etiam cum territorio, præscribi possunt ab inferioribus.*
4 *Res sacræ quæ propriè dicantur.*
5 *Iuspatronatus, ius elegendi ad beneficium, ius decimandi, & similia licet non emantur, nec transferantur aliquo temporali dato, sunt tamen in commercio. quatenus per aliquos titulos acquiruntur, transferuntur, & retinentur.*
6 *Iurisdictio Episcopi non præscribitur per iurisdictionales actus ab alio factos nomine ipsius Episcopi.*
7 *Iura Episcopalia ardua, & quæ solis Episcopis reseruantur, præscribi possunt ab inferioribus, non procedit in reseruatis Ordini, vt n. 8.*
8 Cap. quando, de consuetud. *declaratur.*
9 *Collatio, seu institutio beneficiorum contra Episcopos præscribi potest, itaut ad alios inferiores pertineat.*
10 Cap. ex frequentibus 3. de instit. *declaratur.*
11 *Institutio authorizabilis præscribi non potest.*
12 *Contrarium verius.*
13 Cap. cum olim, de præscript. & cap. cum satis, de officio Archid. *conciliantur.*
14 *Iura Episcopalia præscripta non competunt præscribenti accumulatiuè cum Episcopo, sed priuatiuè.*
15 *Contrarium non est improbabile.*
16 *Iurisdictio, & potestas specialis alicui communicata intelligitur accumulatiuè, non verò priuatiuè respectu illius qui Ordinariam de Iure habet.*
17 *Visitandi ius alicui concessum non censetur concessum priuatiuè quoad Episcopum, nisi expresè dictum sit quod Episcopus non possit visitare.*
18 *Prima opinio de præscribente priuatiuè procedit, vbi præscribens solus vsus est iurisdictione; secunda verò de præscribente accumulatiuè vbi præscribens & præscriptus simul exercuerunt.*
19 *Iurisdictio priuatiuè ab Episcopo præscribi non potest, quia saltem penes eum remaneat habitus, licet actus sit penes inferiorem, quo negligente reuertitur ad Episcopum.*
20 *Respondetur obiectis.*
21 Cap. auditis, in fine, de præscript. *declaratur.*
22 *Episcopalia Iura quæ sint in quibus Episcopus habet fundatam intentionem de Iure communi.*
23 *Iurisdictionem exercendi in omnibus Ecclesiæ suæ diœcesibus fundatam intentionem habet Episcopus de Iure communi.*
24 *Exercitium Iurisdictionis spiritualis quoad omnes personas suæ diœcesis habet Episcopus de Iure communi.*
25 *Episcopus exercet iurisdictionem in loca & personas suæ diœcesis licet exemptionem allegent nisi priuilegio exhibito, & diligenter examinato.*
26 *Manutentio in quibus rebus & causis danda est Episcopo etiam respectu exemptorum, seu monasterij exempti.*
27 *Exemptus seu priuilegiatus manutentionem consequitur contra Episcopum si in possessione illius exemptionis, seu priuilegij reperiantur.*
28 *Causarum omnium cognitio pertinet ad Episcopum in sua diœcesi, in eaque habet fundatam intentionem de Iure communi.*
29 *Et in cognitione causarum criminalium, & matrimonialium.*
30 *Examinatores deputare pro collatione Parochialium spectat ad Episcopum de Iure communi.*
31 *Confessarios approbare spectat ad Episcopum, & in quasi possessione debet manuteneri.*
32 *Beneficiorum omnium super collatione habet Episcopus intentionem fundatam de Iure in tota sua diœcesi.*
33 *In cura animarum non habentium proprium Parochum habet Episcopus assistentiam Iuris.*
34 *Super decimis prædiorum, quæ sunt in nullius Parochia, & super decimis prædiorum existentium in Ecclesia Cathedrali, quæ sit Parochialis, habet Episcopus assistentiam iuris communis.*
35 *Quarta decimarum in exactione pro sua portione Pontificali habet Episcopus intentionem fundatam de Iure intra limites suæ diœcesis.*
36 *Cathedraticum pro credito habet Episcopus Iuris assistentiam contra Ecclesias sibi subditas ratione visitationis, seu procurationis vsque ad duos solidos.*
37 *Manutentio in materia iurisdictionali competit ratione solius Iuris communis.*
38 *Manutentio vigore assistentiæ Iuris communis competit absque alia probatione.*
39 *Assistentiam Iuris communis habens pro se, dicitur habere liquidissimam probationem.*
40 *Assistentia Iuris communis quando est offuscata, & redditur turbida, tunc non sufficit vt competat manutentio.*
41 *Manutentio non datur ex sola Iuris communis assistentia quando alius est in possessione, & quando ex aduerso allegatur & probatur exemptio, priuilegium seu titulus, vna cum præscriptione, seu possessione.*
42 *Episcopo sine possessione non datur mandatum de manutenendo in quarta decimarum, super qua habet de Iure communi fundatam intentionem.*
43 *Decimarum in materia Rota non dat mandatum de manutenendo propter Iuris communis assistentiam, nisi probata etiam quasi possessione.*

VM iurisdictio, & iura omnia Episco- 1
palia saltem à Pontifice Max. possint
priuilegio concedi aliis quàm Episco-
pis, *c. cum contingat, de foro comp. c. acce-
dentibus* 12. *de excessib. Prælat. cap. Abbates* 3. *de pri-
uileg. lib.* 6. † & ea, quæ possunt priuilegio acquiri, 2
acquirantur etiam præscriptione, vt vulgò deduci-
tur ex *c. super quibusdam, vers. præterea, de verb. signi-
ficat. dict. c. accedentibus, in fine,* vbi gloss. cum aliis
traditis per Couarru. *lib.* 1. *var. cap.* 19. *num.* 14. &
Gabr. *commun. sub tit. de præscript. concl.* 1. *à princip.*
iam sequitur † iurisdictionem, & omnia iura Epi- 3
scopalia etiam cum territorio præscribi posse ab
inferioribus: quare ita probant text. *in cap. auditis,
& in c. de quarta* 4. *& in cap. cùm olim* 16. *vers. quia,
de præscript & in cap. vltim de offic. Archid. gloss.* 2. *in
cap. quicumque* 16. *q.* 3. Calderin. *cons.* 2. *de præscript.*
Balb. *eodem, tract.* 1. *p.* 5. *à num.* 43. Boëir. *decis.* 133.
num.

num.10. Couar. in cap. alma mater part. 1. §. 12. num. 3. Abb. in c. cùm contingat. num. 11. de foro compet. Rot. in Volaterranen. seu nullius iurisdict. 15. April. 1584. coram Orano, & in Constantin. iurisdiction. 18. May 1611. coram Reuerendissimo Attrebat. impressa per Farin. dec. 324. num. 12. part. 1. recent. & in Baren. iurisdictionis 16. Febr. 1609. coram Reuerendissimo D. meo Coccino Decano, impressa per eundem dec. 241. num 9. part. 2 recent. vbi etiam fuit dictum, quòd ad hoc propositum debet probari immemorialem, aut quadragenariam cum titulo.

4 Non obstat quòd iuspatronatus, ius eligendi ad beneficium, ius decimandi, & reliqua ferè omnia Iura Episcopalia, & Parochia, sunt spiritualia, vel spiritualibus annexa, cap. quando, de iudic. de iure, de iurepatron. c. Messana, vbi omnes, de elect. c. causam, qua, & c. cùm olim, vbi, vniuersa spiritualia, de præscription. dicuntur res sacræ, c. super eo, 7 de transact. Atqui res sacræ præscribi non possunt, l. vsucapionem. 9. ff de vsucap. §. sed aliquando, Inst. eodem tit. Igitur, &c. Respondetur enim res sacras in proposito intelligi illas, quæ per Pontifices specialiter consecrãtur, & in vsum Diuinorum benedictione quadam sanctitatis constituta dicuntur, & sacra constituuntur; vnde strictè loquendo sacræ efficiũtur, per quam consecrationem eximuntur è commercio, vt iam non sint in bonis alicuius, l. in tantum, vers. a. cra, ff. de rerum diuis §. sacra, Instit. eod. explicat post D. Thom. & alios Nauar. de spoliis §. 17. n. 7. Planè
5 † iuspatronatus, & spiritualia, de quibus suprà, non sunt eiusmodi, quia permanent in bonis eorum, quibus competunt, & veluti iura propria ab illis administrantur, qui licet non plenum, restrictum tamẽ dominium, & veram quasi possessionem habent, ac subinde licet illa iura non emantur, neque transferantur aliquo temporali dato, vel retento ad vitandum simoniæ vitium, d. c. super eo, nihilominus tamen sunt in commercio, quatenus per aliquos titulos acquiruntur, transferuntur, & retinentur, vt colligitur ex c. 1. cum aliis, de iurepat. Clem. si plures, eod. tit. cap. querelam, ibi, in quasi possessione, c. cum Ecclesia 32. ibi, iure suo, de elect. c. 1. ibi, iure sacerdotum 16.
6 q. 7. cap. 2. de transact. cum aliis intellige † principalem resolutionem procedere vbi præscribitur absque vllo Episcopi ministerio, quia illius iurisdictio non præscribitur per iurisdictionales actus ab alio factos nomine ipsius Episcopi, vt post Ruin. cons. 217. num 13. vers. alleg. etiam lib. 1. censuit Rot. in Marsicen. iurisdictionis 26. Aprilis 1609. coram Patriarcha Manzanede, impressa per Farin. dec. 248. n. 6. part. 2. recent.

7 Amplia id ipsum procedere etiam in iuribus Episcopalibus arduis, & quæ solis Episcopis, & ipsorum dignitati reseruantur, vt colligitur ex d. c. cùm olim, vers. quia; & constat, quia cognitio causarum matrimonialium est de arduis, quæ soli Episcopo reseruantur, & ex stylo Curiæ committuntur, dict. cap. antecedentibus, Concil. Trident. sess. 24 de reformat. cap. 20. vers. ad hac, & tamen text. in dict. cap audiens, probat huiusmodi cognitionem legitima præscriptione posse inferioribus acquiri, vt ibi notant omnes, vt per Paris. num. 3. gloss. 2. & vltim. per text. ibi, dict. cap. accedentibus, gloss. 1. in capite litteras, de restitut. spoliat communis ex Palat. in repet. capit. per vestras, de donation. inter virum & vxorem, notab. 2. §. 1. num. 33. Balb. vbi sup. num. 85. Couar. de sponsal. part. 1. cap. 8. §. 12. in princip. quicquid dicat Host. in dict. cap. litteras, quem sequitur Ias. in l. more maiorum, ff. de iurisdict. omnium. iud. num. 49.

Non obstat cap. quanto, de consuetud. vbi ius conferendi sacramentum Confirmationis vtpote ardua, est Episcopis reseruata, vt text. habet, non potest præscribi ab inferioribus non Episcopis: nam vltra multa, quæ ad illius materiam, & intellectum tradunt D. Thom. vbi Caiet. part. 3. q. 71. art. 11. Cou. lib. 1. var. c. 10. Martin. Ledesm. 1. 4. q 13 art. 11. respondetur principalem huius allegationis regulam, & ampliationem huiusmodi procedere in iis, quæ reseruantur dignitati, & iurisdictioni Episcopali, non autem in reseruatis Ordini, de quibus agit cap. quamuis 68. distinct. malè allegatum à gloss. 2. in dict. cap accedentibus Planè collatio Sacramenti Confirmationis ex Apostolorum traditione reseruata est Ordini Episcopali, vt probat text. sic intelligendus in dict c. quanto. c 1. cum. seqq. de consecrat distinct. 1. cum aliis per me adductis sup. part. 2. alleg. 30. vnde meritò præscribi non potest ab iis, qui non habent ordinem Episcopalem, quippe qui non possunt in ea specie habere possessionem legitimam, sine qua non præscribitur, reg. sine possessione lib 6. & ita intendunt. glos 4 vers item, Abb. num. 6. Paris. 4. in dict. cap audiens. Balb. vbi sup. num. 89. vers. tertio, Couar. dict. cap 10. num. 14. iuuat cap. aqua, vers. non, de consecrat Eccles. vel Alt. Nec aliud probat c. peruenit 95. dist. vbi ex priuilegio & commissione Sedis Apost. possunt non Episcopi Sacramentum Confirmationis conferre, ac subinde poterunt id ipsum acquirere præscriptione immemoriali, arg. cap super quibusdam, vers. præterea, de verb. signific. nam vltra alia quæ ad intellectum dict. cap. peruenit, tradunt Doctores, vt per Couar. dict. cap. 10. à num. 7. & 10. & Martin. Ledesm. vbi sup satisfit, vt per eundem Couar. n. 14. & per citatos à Gabr. commun. sub tit. de præscription. concl. 1. à num. 16. 8

Ex quibus infertur collationem, seu institutionem beneficiorum contra Episcopos præscribi posse, itaut ad alios inferiores pertineat, vt probat cap. cùm olim, versic. quia, ibi, institutionibus, de præscript. & suadetur ex eo, quia suprà diximus iurisdictionem, & iura Episcopalia posse præscribi ab inferioribus, collatio autem, & institutio beneficiorum pertinet ad iurisdictionem & iura Episcopalia, cap. conquerente 16. de officio Ordin. cap. nosti 9. de elect. Ergo, &c. 9

Non obstat c. ex frequentibus 3. de instit. quia solum reprobat consuetudinem, vel præscriptionem, per quam clerici recipiebant beneficia ab iis, qui potestatem non habebant, intrudentes se sine auctoritate alicuius legitimi superioris, ad quem id iure pertinet, iuxta quem sensum Pontifex in eo text. agit de consensu Episcopi, vel officialium, non vt excludat alios, qui priuilegio, vel præscriptione legitima instituendi potestatem habuerint, immo tacitè eosdem includit, dum simpliciter non egit de Episcopis, & officialibus, sed adiecit, qui de iura possunt, quæ verba licèt passim intelligantur expositiuè multò planiùs, vt pungit Abb. ibi num. 8. accipiuntur restrictiuè ad præcedentia, quasi textus agat non de consensu Episcopi, vel officialium quorumcunque, sed illorum, qui de Iure possunt. Ita quòd vbi Episcopi, vel officiales iure non possunt, necessarius sit, & sufficiat consensus aliorum, qui aliàs possunt, planè vbi aliquis contra Episcopum præscripsit collationem, vel institutionem, iam non Episcopus, sed præscribens potest de Iure conferre, iuxta d. cap. cùm olim. 10

Licèt supradicta illatio de plano procedat in institutione tituli collatiua, tamen non desunt, qui aliter sentiant in institutione illa, quam vocant au- 11

thorizabilem, per quam in beneficiis Curatis committitur populus, vel animarum cura, obſeruantes limitari regulam *dict. cap. auditis, & dict. cap. cum olim, de præſcript.* dum habent Iura Epiſcopalia præſcribi poſſe, vt non procedat in dicta inſtitutione authorizabili, per *dict. cap. ex frequentibus.* Ita tenent Guid. Papæ *in dict. cap. auditis numero* 1. *ad finem,* & alij, quos refert Felin. *numero* 8. Miles & alij, de quibus Gilchen. *de præſcript. part.* 3. *cap.* 10. *num.* 10.

12 Sed his non obſtantibus verius eſt inſtitutionem etiam authorizabilem præſcribi poſſe, vt intendunt gloſſ. 1. *ad fin. in dict. cap. ex frequentibus, gloſſ.* 2. *in cap. cum Bertoldus, de re iudic.* Abb. *in dict. cap cum olim num.* 5. *& in cap. cùm ex officio, num.* 6. *de præſcript. & in dict. cap. auditis num.* 6. vbi poſt alios Felin. *num.* 8. teſtatur in tota Italia ita ſeruari, Balb. 1. *part.* 5. *num.* 88. communis ex Pariſ. *in dict. cap. auditis num.* 5. & colligitur ex *dict. cap cum olim, verſ. quia*, vbi Eccleſiæ ad Epiſcopum pertinentes poſſunt ab aliis pleno iure præſcribi, itaut vel quoad omnia, vel quoad pleraque grauiſſima, de quibus *in d. verſ. quia*, eximantur ab Epiſcopi poteſtate; igitur præſcribi poterunt etiam quoad inſtitutionem hanc, in qua non apparet maior, vel diuerſa ratio; iuuat idemmet text. *in dict. verſ. quia,* in verbo, *institutionibus*, ſub quo comprehenditur omnis inſtitutio ad Epiſcopum pertinens, ſiue tituli collatiua, ſiue authorizabilis ſit. Facit tandem text. *in c. cùm ſatis, de Offic. Archid.* dum probat inſtitutionem hanc poſſe competere Archidiacono de licentia & mandato Epiſcopi igitur; non occurrit cur ſimiliter per legitimam præſcriptionem acquiri nequeat.

13 Non obſtat *d. c. cùm ſatis*, dum videtur probare Archidiaconum, ſiue mandato Epiſcopi obtentu alicuius conſuetudinis habere non poſſe inſtitutionem authorizabilem, qui omiſſis multorum interpretationibus quorum aliqui interpretantur de conſuetudine, vel præſcriptione non completa, alij diſtinguunt inter præſcriptionem, & conſuetudinem, vt in hac procedat *dict. c. cum ſatis*, in illa *dict. cùm olim*; nonnulli vero in præſcriptione ſine titulo, & bona fide; facilius intelligitur cum Card. *in Clem.* 1. *in princ. oppoſit* 6. *de exceſſib. Prælat.* Balb. *de præſcript.* 1. *part.* 5. *quæſt.* 11. *num.* 6. & Gilchen. *eod. tract. part.* 3. *cap.* 10. *n.* 10. quod *in d. c. cum ſatis*, ſolum prohibet Pontifex conſuetudinem, ſeu magis præſcriptionem, per quam aliquis inferior intendit inſtituere in beneficiis nomine proprio, non ita ſi præſcribat nomine, & vice Epiſcopi tanquam ipſius Vicarius faciat inſtitutionem, vt deducitur ex littera eiuſdem text. ibi, *ſine licentia & mandato Epiſcopi*, quæ verba oſtendunt quod ſi præſcripſerit vt faciat tanquam de mandato Epiſcopi non eſſe prohibitum, iuncta vulgari reg. quod omnia, quæ priuilegio acquiri poſſunt, acquiruntur etiam præſcriptione, *d. c. ſuper quibuſdam, §. præterea,*

14 Iura hæc ſic præſcripta non competunt præſcribenti accumulatiuè cum Epiſcopo, quaſi illi cum hoc inſimul accumulentur, vt vterque vtatur & locus ſit præuentioni, ſed potius priuatiuè reſpectu Epiſcopi, itaut ſolus Abbas præſcribens vtatur, Epiſcopus vero priuetur, & excludatur ne amplius vti valeat, vt probant *dict. c. auditis, in fine,* ibi. *ſilentium imponentes,* &c. obſeruant ibi Abb. *num.* 7. Felin. *n.* 9. & Pariſ. *num.* 7. poſt alios idem Abb. & Imol. per text. ibi *in d. cum olim,* Abb. *num.* 7. & Felin. *num.* 5. *in c. paſtoralis in princ. de officio Ord.* Bald. *conſ.* 101. *lib.* 1. Marian. *num.* 8. *in c. cùm contingat, de foro comp.* Balb. *de præſcript.* 1. *part.* 5. *num.* 88. *& part.* 2. *num.* 21. refert alios Couar. *in cap. alma mater part.* 1. *§.* 12. *num.* 3. & ſequitur Rot. apud Mantic. *deciſ.* 296. *num.* 1. vbi intelligit de præſcriptione longiſſimi temporis, Auend. *lib.* 1. *Prætorum cap.* 5. *num.* 15. ex quibus iam hodie hæc videtur recepta ſententia, pro qua non leuiter vrget natura præſcriptionis ſecundum quam, ea, quæ præſcribuntur, acquiruntur, itaut alius contra quem præſcribitur, omninò ab illis excludatur, & eius dominium vel eius omninò perimatur, *l.* 1. *poſt princ.* ibi, *excludebantur,* &c. *C. de vſucap. transform. l. qui* 23. ibi, *dominium mutet. ff. de vſucapion gloſſ. pen. in fine in l.* 3. *§. ex pluribus, ff de acquir. poſſeſſ.*

Contrariam nihilominus ſententiam, immo 15 quod iuriſdictio, & iura Epiſcopalia, vel ſimilia non priuatiuè, ſed accumulatiuè ad Epiſcopum præſcribantur, probarunt Ioan. Andr. Hoſt. Anton. Imol. & alij *in d. cap. paſtoralis,* Roland. *conſ.* 80. *a num.* 21. *lib.* 2. quam & praxi ſeruandam, & communem (antiquorum fortaſſe) teſtatur Couarru. *dict. loco.* Pro quibus facit, quia † iuriſdictio, & poteſtas ſpecialis 16 alicui commuuicata, intelligitur accumulatiuè, non verò priuatiuè reſpectu illius, qui Ordinariam de Iure habet, itaut locus ſit præuentioni, arg. *l.* 1. *Cod. de officio præfecti Vrbis, l. vlt. C. de iuriſdict. omnium iudic. cap. pro hoc, de heret. in* 6. communis *in dict. c. paſtoralis,* & alibi vt per Roman. *conſ.* 393. *num* 1. *cum ſequent.* Ruin. qui de communi teſtatur *conſ.* 7. *num.* 5. *lib.* 4. Couarru. & Rol. *citatis locis*, Rot. ex ſententia Illuſtriſſimorum interpretum Concilij *in cauſa Piſien. Iuriſdiction.* 15. *Iunij* 1590. coram *Card. Plato, & in Montis Regalis iuriſdictionis* 27. *Nouembris* 1606. coram *R. D. meo Coccino Decano,* impreſſa per Fari. *dec.* 121. *n.* 4. *part.* 1. *recentior. & in Abulen. iuris viſitandi* 28. *Iunij* 1600. coram Gregor. *XV.* impreſſa per eundem *dec.* 30. *num.* 5. *part.* 1. *recentior.* & in eadem coram eodem 10. *Nouemb.* 1600. impreſſa per eundem Farin. *dec.* 35. *num.* 1. *d. part.* 2. *recent.* vbi fuit dictum quod † viſitandi ius alicui conceſſum, 17 non cenſetur conceſſum priuatiuè quoad Epiſcopum, niſi expreſſe dictum ſit quòd Epiſcopus non poſſit viſitare, tum etiam quia ſi iuriſdicto & iura Epiſcopalia in propoſito præſcriberentur priuatiuè, vtique Epiſcopus priuabitur iure obedientiæ, & procurationis debitæ, contra *c. cùm non liceat, & c. cùm ex officij, de præſcript.*

Vnde ex mente Abb. *in dict. cap. auditis, num.* 14. 18 *& in dict. cap. paſtoralis, num.* 7. Roland. *conſ.* 439. *num.* 11. *verſ.* 3. *lib.* 3. & aliorum dici poteſt priorem opinionem procedere, vbi per integrum præſcriptionis tempus præſcribens ſolus vſus eſt iuriſdictione, & iuribus præſcriptis, Epiſcopus vero, vel aliàs contra quem præſcriptio proceſſit, intra tempus vſus non fuit: tunc enim ex quo ſolus ille vel quaſi procedit, ſolus acquiſiuit, & ita priuatiuè, vt colligi poteſt ex *l. ſi quiſquam ff. de diuerſis, & temp. præſcript.* Poſterior verò opinio procedat, vbi etiam is contra quem præſcriptio completur, intra tempus illius exercuit iuriſdictionem vel iura alia, quæ ſimiliter alius præſcribens quaſi poſſidens exercuit: tunc enim quia is non ſolus, ſed accumulatiuè cum illo præſcribit, & acquirit, vt videmus contigiſſe in pleriſque cauſis mixti fori, de quibus cognitio cum natura ſua eſſet temporalis ex præſcriptione accumulatiuè pertinet ad Eccleſiaſticos, qui non ſoli, ſed etiam laici cognoſcentibus accumulatiuè cognouerunt. Illud tamen aduertere oportet, quod † præſcribi non po- 19 teſt iuriſdictio priuatiuè ab Epiſcopo quin ſaltem

peues

penes eum remaneant habitus, licet actus sit penes inferiorem, quo negligente revertitur ad Episcopum, vt obseruant Abb. *in c. cùm contingat num. 18. de foro compet.* Erasm. à Cochier *de iurisd. Ordin. in exemptos p. 1. q. 6. n. 20.* Rot. *dec 414. n. 1. p. 1. diuers.*

20 Nec aduersatur quod Episcopus, vel is contra quem præscribitur, exercens iurisdictionem, vel intra alia intra tempus præscriptionis, videtur præscriptionem interrumpere, ita vt iam amplius nec etiam accumulatiuè possit alius præscribere, quia refellitur ex mente Abb. *d. num. 14.* & aliorum, si dicas huiusmodi vsum Episcopi tantummodo interrumpere & impedire præscriptionem priuatam, cui soli aduersatur, & ita efficere ne præscribens, qui solus non exercuit, solus acquirat, non vero interrumpere ne is, qui accumulatiuè cum alio quasi possedit, accumulatiuè cum illo acquirat, quia huic acquisitioni accumulatiuæ non aduersatur simplex vsus illius contra quem præscribitur, cum quo stare potest vsus alterius accumulatiuus, ita vt locus sit præuentioni. Sic sanè retenta hac concordia cessant omnino, & componuntur argumenta supra in vtramque partem adducta. Nam text. *d. cap auditis, in fine* procedit vbi Abbas per integrum præscriptionis tempus solus quasi procedit, & exercuit iura Episcopalia in Ecclesiis, de quibus *ibi*, idem intendit *capite auditis, de in integ. restit.* ibi, *pleno iure possessa.* Sic similiter

21 † natura præscriptionis rectè defenditur in proposito, dum præscribens acquirit eo modo quo possedit, & ita priuatiuè si solus. accumulatiuè vero si non possedit solus, in quo posteriori casu alter contra quem præscriptio currit, priuatur, & excluditur ab illo iure, quod antea habebat, secundum quod solus iurisdictione, & aliis iuribus vtebatur, & nunc post præscriptionem cogitur admittere alium secum accumulatiuè vtentem iurisdictione, & iuribus incorporalibus quæ possunt à pluribus in solidum obtineri, licèt in rebus corporalibus aliud seruetur *l. si vt certo § si duobus ff. commodati*; sicut etiam vbi iurisdictio specialis alicui committitur in fauorem personæ, per huiusmodi commissionem derogatur potestati ordinariæ, *c. studuisti, de officio legati.*

De Iuribus Episcopalibus, in quibus & super quibus per Iuris communis assistentiam ad solum Episcopum spectat cognitio, & illi datur absque alia probatione manutentio.

22 DVm supra variis in locis de his iuribus Episcopalibus egimus, nihil ex professo de Iuris communis assistentia & fundata intentione, quam in illis habent Episcopi ad plura deseruiente diximus, quare in hoc loco aliquid dicere operæ pretium duximus, postquam de horum Iurium præscriptione supra tractauimus. Multa igitur sunt huiusmodi Iura.

23 *Primò.* Episcopus habet fundatam intentionem de Iure communi super iurisdictione omnium Ecclesiarum, idest, exercendi iurisdictionem quoad omnes Ecclesias suæ diœcesis, *c. omnes Basilicæ 16. q. 7. cap. conquerente, de officio Ord.* plures refert Post. *in tract. mandati de manutenendo, obseruat. 45. n 6.* Seraphin. *dec. 1104. num. 1. & dec 1228. num. 1.* Rota *dec. 525. num. 1. part. 1. recentiss.* aliàs *in posthumis Farinacij*, & quoad omnia loca existentia intra fines diœcesis, etiam quòd sint nullius, Rota *dec. 501. n. 5. p. 2. recent.*

24 *Secundò.* Habet etiam Iuris communis assistentiam in exercitio iurisdictionis spiritualis quoad omnes personas suæ diœcesis *dict. cap. conquerente, de officio Ordinar. capite cùm Episcopus, eod. tit libro 6.* Caputaq. *decision. 306. num. 1. & 7. lib. 1. & dec. 203. lib. 3.* Post *dict. tract. obseruat. 29. num. 17.* Rota *decision. 753. num. 1. p. 4. diuers. & decision. 171. num. 2. & decision. 491. num. 1. part. 1. recentior.* Etiamsi illæ personæ profiteantur se inseruire Capellæ exemptæ à iurisdictione Episcopi, Rota *decision. 726. num. 2. vers. & quatenus part. 1. diuers. & decision. 313. num. 2. p. 2. recentissim.* † non est enim inhibendum Episcopo quominus suam iurisdictionem exerceat in loca & personas suæ diœcesis, etiam sub prætextu exemptionis, seu priuilegij, nisi eo exhibito, & diligenter discusso, itaut manutenendus veniat donec de exemptione, seu priuilegio disputetur, *cap. cùm persona, de priuileg lib. 6.* Seraphin. *dec. 595. sub num. 1. & dec. 1067. num. 3.* Beltramin *ad Gregor. dec. 312. sub num. 4.* Rota apud Marchesi. *de commiss. p. 1 pag. 957.* & apud Pacif. *de Saluiano interd. dec. 42. num. 6.* 25

Etiam vbi de exemptione, & priuilegio constiterit, adhuc manutenendus est Episcopus respectu monasterij exempti quoad ea, quæ concernunt clausuram ipsius monasterij, & quoad visitationem curæ animarum, & administrationem Sacramentorum, admissionem ministrorum etiam amouibilium, & in his, quæ pertinent ad Ordines, Rota apud Marchesi. *commission. part. 1. pag 958. in princip. & num. 2.* Postius *dict. tractat. obseruat. 45. numero 16.* & respectu exemptorum, qui habent suas Ecclesias & loca in territorio, & intra fines suæ diœcesis ex sola iuris communis, & Concilij Tridentini assistentia erit danda manutentio Episcopo in conuocatione Synodi, vt in visitatione Ecclesiarum Parochialium earum Rectorum sæcularium, necnon eorum correctione in concernentibus curam animarum, eorundemque institutione, & destitutione, & concessione litterarum dimissorialium, Ordinumque collatione; Seraphin. *dec. 127. in princip. numero 1. & in fine*, quæ est inter diuersas *dec. 166. part. 4.* & apud Marchesi. *dict. part. 1. pag. 982.* refert Post. *dict. tract. obseruat. 45. num. 15.* 26

Quæ tamen restringenda veniunt eo casu, quo ille, qui exemptionem, seu priuilegium exhibet, sit etiam in quasi possessione illius exemptionis, quia tunc illi, & non Episcopo manutentio datur; *d. cap. cùm persona, de priuil. in 6.* Marescot. *var. resol libro 1. cap. 11. num. 21. & 25. cum seqq.* Aloys. Ricc. *in coll. dec. collect. 1314.* Rota apud Marchesan. *d. part. 1. pag. 980. num. 2.* & inter recentior. *dec. 491. n. 4. 7. & 9. part. 1.* vbi *n. 8. & 10.* ait quòd in quasi possessione exemptionis tunc quis constitutus dicitur si probaret venisse casum, & Ordinarium voluisse exercere iurisdictionem, & fuisse repulsum, & repulsioni acquieuisse, vel habuisse se pro spoliato; non autem ex eo solo quòd non appareret Superiorem in eum exercuisse, refert Post. *d. obseru. 45. num. 17. & 18.* 27

Tertiò. Episcopus habet iuris communis assistentiam, ac in eo fundatam intentionem in cognitione causarum omnium, iuxta text. *in d. c. cùm persona, & ibi* Doctores, *de priuil. in 6.* Rota *dec. 306. num. 1.* apud Postium post dictum eius tractatum. Et sic in cognitione causarum ciuilium, & mixtarum, Rot. *dec. 383. num. 2. part. 2. recentissim* † Et in cognitione causarum criminalium, gloss *verb. per Capitulum in cap irrefragabilis § excessus, de offic Ord.* Caputaq. *dec. 203. p. 3.* Rot. apud Marches. *de commiss. part. 1.* 28

pag. 1069. *in vlt. impress. & decis.* 197. *à num.* 1. *& decis.* 306. *num.* 3. *&* 5. apud Postium, *& inter recentior. decis.* 447. *p.* 1. *& decis.* 610. *p.* 2. vbi fuit dictum non solùm de Iure communi, sed etiam vigore Concilij Tridenti. Episcopum habere fundatam intentionem in cognitione causarum criminalium intra limites suæ diœcesis, & donec de contraria immemorabili discutitur, manutenendum esse in sua possessione, proindeque per Concilium *sess.* 24. *de reform. c.* 20. *prope fin.* sublatam esse quadragenariam cum titulo, seu priuilegio, eadem Rota *inter recentiss. dec.* 126. *num.* 1. *part.* 2. Et quòd in cognitione causarum criminalium & matrimonialium habeat Episcopus infra limites suæ diœcesis fundatam intentionem tenent Seraph. *decis.* 595. *num.* 4. Rota *decis.* 273. *n.* 1. *& decis.* 382. *num.* 1. & *decis.* 610. *num.* 2. *part.* 2. *recent* Vnde *Sacra Congreg. Concilij in nullius, siue Conuersanen.* 20. *Augusti* 1627. censuit causarum matrimonialium, & criminalium cognitionem ad Episcopum spectare donec per alium prætendentem probetur immemorabilis, & quòd sit nullius: & iterum *in Theatina Abbatiæ S. Ioannis in Venere* 21. *Septemb.* 1621. fuit resolutum spectare ad Episcopum cognitionem causarum matrimonialium, & criminalium etiam in Abbatia exemptis, donec per tres sententias conformes, vel vnicam, quæ in rem iudicatam transierit, Abbatiam præfatam, ac loca illi subiecta, seu ab ea dependentia nullius diœcesis esse constiterit.

30 *Quartò.* Episcopus cum habeat Iuris assistentiam in deputandis examinatoribus pro collatione Parochialium, in quasi possessione Iuris huiusmodi debet manuteneri, vt per Mantic. *decis.* 228. *n.* 6. Post. *in d. tract. obseruat.* 10. *num.* 18.

31 *Quintò.* Et in quasi possessione approbandi Confessarios ob eandem rationem manutenendus est, Rota *decis.* 332 *p.* 1. *recent.* Post. *d. obseru.* 10. *n.* 19. Rota *apud eundem dec.* 197. *num.* 13.

32 *Sextò.* Episcopus habet fundatam intentionem de Iure communi super collatione omnium beneficiorum suæ diœcesis, *d. cap. omnes Basilicæ* 16. *qu.* 7. Sclu. *de benefic p.* 2. *q.* 22. *n.* 41. Seraphin. *decis.* 759. *num.* 1. Gregor XV. *decis.* 291. *num.* 1. vbi Adden. *sub num.* 4. Rot. *decis.* 382. *n* 1. *& decis.* 416. *n.* 1. *p.* 2. *recentior & decision.* 125. *num.* 1. apud Postium *post eius tract.*

33 *Septimò* Episcopus habet assistentiam Iuris in curæ animarum Ecclesiarum non habentium proprium Parochum, *c. cum satis*, vbi Abb. *num.* 1. *&* 2. Cardin. Anch & alij. *de officio Archid.* Butr. *in cap* 1. *num.* 7. *de capell. monach.* Rot. *decis.* 93. *num.* 2. *part.* 2. *recentiss.*

34 *Octauò.* Habet quoque fundatam intentionem de Iure communi super decimis prædiorum, quæ sunt nullius parochiæ, *cap. quoniam in* 2. *dicto*, vbi Host. *num.* 1. *&* 2. Abb. *n.* 2. & Boich. etiam a. *de decim. c. dudum*, vbi glos. *verb. de Iure communi in vers. verum puto*, & *ibi* Anch. *num.* 1. *in fine.* Butr. *n.* 2. *eod. tit.* Coccin. *dec.* 118. *num.* 5. *& decis.* 237. *n.* 2. *& decis.* 483. *num.* 1. *& dec.* 254 *num.* 1. Post *d. tract. obseruat.* 45. *num.* 46. Rot. *dec* 262. *num.* 1. *par.* 2. *recentior.* Et super decimis prædiorum existentium in Ecclesia Cathedrali, quæ sit Parochialis, Coccin. *decis.* 38. *num.* 1. *& dec.* 254. *n.* 4. Post. *d. obseruat.* 45 *num.* 45.

35 *Nonò.* Intentionem fundatam habet Episcopus in exactione quartæ decimarum pro sua Pontificali intra limites suæ diœcesis, *c. de his, c. decernimus* 10. *q.* 1. *cap. conquerente*, & *ibi* Host *num* 15. Ioan. Andr *num.* 40. Imol. *num.* 8. Butr. *num.* 4. *de officio Ord.* Rebuff. *de decim. q.* 7. *num* 11. Maresc. *d. lib.* 1. *c.* 21. *n.* 17. Seraphin. *decis.* 1449. *num.* 4. Post. *obseru.* 45. *n.* 34. Gregor. XV. *dec.* 519. *num.* 1. *&* 2. Rot. *dec.* 402. *n.* 1. *part.* 2. *recentior.* vbi etiam quæ dicatur Pontificalia portio; intellige probata possessione, vt infrà ostenditur *num.* 43.

36 *Decimò* Episcopus habet iuris assistentiam pro credito Cathedratici contra Ecclesias sibi subditas ratione visitationis, seu procurationis vsque ad duos subditos, *c.* 1. 10. *q.* 3. *c. conquerente verb. duos solidos, de offic Ord.* Pauin. *de visitat. p.* 1. *q.* 5. *n.* 13. Rot. *decis.* 465. *num.* 1 *p.* 2. *recentissim.*

Pro quorum Iurium assistentialium, & manutenibilium cognitione est obseruandum quòd in materia iurisdictionali competit manutentio ratione solius Iuris communis, *d. c. cum persona* §. *fin. de priuil. lib.* 6. Caput. *decis.* 306. *n.* 7. *lib.* 1. Rot. *dec.* 145. *num.* 5. *in fine, & seq. p.* 1. *diuers. & decis.* 313. *n.* 2. *in fine p.* 2. *recentissim.*

37 Vigore enim assistentiæ Iuris competit manutentio, etiam alio non probato, seu absque alia probatione quasi possessionis, Caputaq. *dec.* 206. *in princ. num.* 1. 2. *&* 7. *part.* 1. *& dec.* 201. *part.* 2. Marescot. *d. lib.* 1. *c.* 21. *num.* 3. Verall. *dec.* 103 *part.* 2. Seraphin. *dec.* 1067. *num.* 3. Mantic. *dec.* 40 *sub num.* 4. *& decis.* 322. *num.* 2. Coccin. *dec.* 471. Cardin. Caualer. *dec.* 193. *num.* 1. *& dec.* 506. *num.* 2. *&* 4 *& decis.* 617. *num.* 1. Rot. apud Pacificum *dec.* 39. *num.* 2. *&* 3. *& dec.* 42. *num.* 5. & apud Postium *dec.* 125. *num.* 2. *& dec.* 184. *num.* 2. *& dec.* 306. *num.* 21. eadem Rota *dec.* 416. *num.* 1. *part.* 2. *recentior.* † Habens enim pro se assistentiam Iuris communis, dicitur habere liquidissimam probationem, gloss. *verb. ostenderis in l. si tutor*, vbi Bald. *n.* 2. *C. de priuil. tut.* Rota *dec.* 4. *in fine part.* 2. *diuers. & decision.* 313. *n.* 6. *in fine p.* 2. *recentissim.*

38 Tunc autem sola Iuris assistentia absque alia probatione releuat ad effectum manutentionis, de qua agimus quando nihil adest in contrarium, seu assistentia non est offuscata, nec redditur turbida; secus è contra, vt si respectu Episcopi sit incertum, & dubium, an locus sit intra fines diœcesis, vel pendeat super eo lis, vel adsit contra eum sententia, seu assistentia sit turbida, vel offuscata actibus, & probationibus in contrarium, Marescot. *d. lib.* 1. *c.* 21. *n.* 22. Gregor. XV. *dec.* 312. *num.* 1. & addeo. *sub num.* 4. *vers. limitatur.* Seraph. *dec.* 1278. *num.* 1. *&* 5. Rota apud Post. *dec.* 184. *num.* 6. *& dec.* 187. *num.* 9. *& decis.* 200. *n.* 25. *& dec.* 305. *n.* 4. *& dec.* 306. *n.* 2. eadem Rot. *dec.* 382. *n.* 5. *& dec.* 501. *num.* 2. *p.* 2. *recentior.* At si actus contrarij sint turbidi interim donec probentur, debet concedi manutentio, eadem Rota *dict. decis.* 382. *num.* 6.

39 Similiter ex sola Iuris assistentia manutentio non datur, quando alius est in possessione, Beltramio. *ad Greg. decis.* 312. *n.* 4. *vers. item assistentia.* Caual. *decis.* 655. *num.* 10. Rot. *dec.* 163. *sub num.* 1. *part.* 2. *diuers. & dec.* 685. *n.* 2. *in fine p.* 1. *recentior. & dec.* 423. *num.* 3. *& dec.* 505. *num.* 4. *part.* 2. *etiam recentior. & decis.* 184. *num...* *apud* Postium: intellige si possessio sit alicuius temporis considerabilis, Beltramin. *d. n.* 4. *vers. item assistentia*, Rot. *apud Post. dec.* 200. *n.* 24. Et quando ex aduerso allegatur, & probatur exemptio, priuilegium, seu titulus, vna cum præscriptione, vel possessione, quia tunc manuteneri debet qui titulum, & præscriptionē, seu possessionem allegat, & probat donec super petitorio cognoscatur, Marescot. *d. lib. cap.* 12. *num.* 5. *&* 18. Gutier. *pract. lib.* 3. *q.* 14. *num.* 65. Seraph. *decis.* 595. *num.* 2. *&* 3. *& dec.* 1582. *num.* 1. *& dec.* 1386. *num.* 1. Rot. *dec.* 382. *num* 4.

num.4. & decis.493.n.2.p.2.recentior. & apud Post. *dec.166.num.10*

42 Denique licèt Episcopus habeat in quarta decimatum fundatam intentionem intra limites suæ diœcesis, vt dixi suprà *num.35.* attamen sine possessione non datur illi mandatum de manutenendo, Marescot. *dict. lib 1.cap.11. num.17.* Seraphin. *dict. decis.1449.* Post. *dict. obseruat 45. num.55.* sed probata quasi possessione eidem manutenoo conceditur, Seraphin. *decis.1980. num.1.* Rota *dec.402. num.2. part 2. recentior.* † Sicut etiam in materia 43 quarumcumque decimatum Rota non dat mandatum de manutenendo propter Iuris commonia assistentiam, nisi probata etiam quasi possessione, Beltramin. *ad Greg.XV.dec.312. in fine.* Post. *d. obseru. 45.num.42.*

ALLEGATIO CXXVIII.

Episcopis, & Prælatis inferioribus debita obedientia, an possit à subditis præscribi?

SVMMARIVM.

1 *Obedientiam Episcopis, & Prælatis debitam subditi præscribere non possunt.*

2 *Obedientia numeratur inter iura Episcopalia.*

3 *Præscriptio omnis extinguens omninò obedientiam Episcopo diœcesano iure communi debitam indistinctè prohibetur*

4 *Præscriptio quæ iuri seu bono publico nocet, repugnantiam, confusionem, & inordinationem continet, prohibetur.*

5 *Præscriptio per quam obedientia Episcopo debita non extinguitur, sed transfertur ad alium, non excluditur.*

6 *Exemptionem à reuerentia debitam Episcopo nemo in totum præscribit.*

7 *Prælatus inferior potest præscribere, vt sua parochia præcedat Episcopum.*

8 *Exemptio extinctiuè præscribi non potest sed translatiuè.*

9 *Populus non exemptus Abbatiæ exemptæ præscribere potest contra Episcopum exemptionem.*

10 *Obedientia quæ iure speciali debetur potest præscribi.*

11 *Præscriptio etiam immemorialis non potest extinguere omninò obedientiam Episcopo diœcesano iure communi debitam.*

12 *Episcopalia iura licet regulariter præscribi possint, nonnulla tamen excipiuntur specialiter iure prohibita.*

13 Cap.cùm olim, il 2.de priuileg. *declaratur.*

14 Cap.cùm personæ, vers. si autem, de priuil.lib.6. *declaratur.*

15 *Subditus Ecclesiæ Romanæ, & ab Ordinarij Episcopi subiectione exemptus, vt quis per præscriptionem dicatur, quæ requirantur, ostenditur.*

1 OBEDIENTIAM Episcopis, & Prælatis debitam subditos præscribere non probat text. *cap. cùm non liceat,* ibi, *præscriptione non obstante, de prascr.* vbi gloss. & Doctores tradunt *gl. 4 in cap. auditis, eod. tit. gloss. vltim. in cap. cùm inter, de consuetud. gloss. verb. consuetudine in cap.2. de Pœniteat & remiss. lib.6.* Rot. *decis.1. de præscript. in nouis, aliàs 219.* Alter. Alex. & Iason *à numer.9. in l. si, quis putat. Digest de acquirend. hered.* latè Balb. *de præscript.1.part.5. à num.91.* Pereg. *de iure fisci lib.6. tit 8 num 9.*

2 Obstat tamen quòd obedientia numeratur inter Iura Episcopalia, *cap conquerente, de offic. Ordin.* igitur præscribi potest, iuxta *cap cùm olim, cap. auditis, de præscript.* Rursus obstant *cap cùm olim 2. ad fin. de priuileg cap. cùm personæ eod. tit. in 6.* vbi omnimoda exemptio à potestate, & subiectione Episcopi, & ita ab obedientia eiusdem potest præscriptione comparari. Accedit, quia ratio, quam tetr. *in dict. cap. cùm non liceat, in princ.* sentit, non videtur sufficiens, imò nec vera, licet enim subditus contra Episcopum præscribat obedientiam, non propterea recedit à capite, cum adhuc maneat subiectus Roman. Pontific. qui existit Vicarius Christi Domini, qui est caput omnium Ecclesiarum, iuxta illud Pauli *ad Ephes. 1.* ipsum dedit caput suprà omnem Ecclesiam, *Clement. 1. in princ. de iureiur.*

3 Verùm vt quæstio breuiter resoluatur, sequentem constituo conclusionem. *Omnis præscriptio extinguens omnino obedientiam Episcopo diœcesano à subdito iure communi debitam indistinctè prohibetur.*

4 Patet conclusio, siquidem † omnis illa præscriptio prohibetur, quæ iuri, seu bono publico nocet, repugnantiam, confusionem, & inordinationem continet, & neruum Ecclesiasticæ disciplinæ infringit, vt constat ex *l. præscriptio, C de operibus publ.* iuncta *l.1. ff. de vsucap. cap. licet, in princip.* ibi, *confusio nasceretur 16. quæst.3. d. cap. cùm*

5 *inter*; sed † præscriptio omninò extinguens obedientiam Episcopo diœcesano à subditis iure communi debitam est eiusmodi, quia maxime nocet iuri, & bono publico, quòd in subditorum obedientia consistit. *cap. sciendum, vers. obedientia 8. quæst.1. cap. vltim. in princip. 23. quæst.1.* insuper continet repugnantiam, confusionem, & inordinationem, dum membrum suo capiti non obtemperat, sed ab eo recedit, & quis acephalus efficitur, *cap. nulla 93. distinct.* & qui subditus est superiorem non agnoscit per obedientiam, quæ versatur in exequendis superiorum præceptis, & est de intrinseca ratione superioritatis, ea latè adductis per S.Thom. *2.2. quæst.104. art.1.* Syluest. & Summistas *verb. obedientia*, in quo manifesta repugnantia, confusio, & inordinatio cernitur, & tandem infringitur vis & neruus potestatis Ecclesiasticæ, dum Episcopis, qui propriè sunt Prælati, & superiores Ecclesiastici, subtrahitur obedientia sine qua inanis est potestas, quæ in imperando consistit, *l. potestatis in princip. ff. de verb. signification.*

6 Dixi in conclus. *omnis*, vt ita includatur etiam immemorialis, & cum titulo, vt infra ostendetur. Dixi etiam, *omnino extinguitur*, ad excludendam præscriptionem, per quam obedientia Episcopo debita non extinguitur, sed transfertur ad alium; qui in subditos Episcopi eandem præscribit, vel cui ipsimet subditi se subiiciunt, quoad illam, quia exemptionem à reuerentia Episcopo debitam nemo in totum præscribit, vt per Fel. *in cap. si diligenti num.14 de foro compet. & in c. cùm inter num.3 de re iud.* Castr. *in l. sed si hac § patronum num.4. ff. de in ius vocando,* Rom. *sing.482.* Henric.Botæ. *de synodo p.3. n.47. cum seq.* † in parte tamen præscribi posset, v.g. quòd 7

Prælatus inferior in sua Parochia præcedat Episco-
pum, Felin. *in d.cap. cùm non liceat, colum. 1.* Balb. *de*
præscript. 1. partis princ. quæst. 12. num 6. in fine, quod
refert Erasm. à Cochier *de iurisd. Ordin. in exemptos*
8 *p. 1. quæst. 6. n. 16.* & ita † exemptio extinctiuè præ-
scribi non potest, sed translatiuè, Mil. *in repert. verb.*
præscribi non potest exemptio. Roman. *cons. 239.* Butr.
in dict. c. auditis, col. 7. vers. oppono quod non possit, de
præscript. Balb. *dict. quæst. 12. num. 1. sub fin.* Vnde
9 † populum non exemptum Abbatiæ exemptæ præ-
scribere posse contra Episcopum exemptionem, vt
subsit Abbatiæ exemptæ tradunt Abb. *in dict. cap.*
cùm non liceat, n. 17. Caccialup. *in tract. de vnionib.*
art. 3. num. 20. cum seqq. Erasm. à Cochier *d. quæst. 6.*
num. 20.

10 Adieci, *Iure communi debitam*, vt excludatur ea,
quæ iure speciali debetur, quam text. *in dict. c. cùm*
non liceat, & ratio prædicta non includit. Sic sanè
hanc conclusionem satis probat *d. c. cùm non liceat*,
cuius verba in principio, ibi, *à capite membra rece-*
dere, intelliguntur de recessu totali, & absoluto, per
quem omninò tollitur obedientia: sicut etiam verba
illa, *obedite sibi tanquam Episcopo vestro*, & ibi, *sicut*
alij clerici suæ diœcesis, significant textum agere de
obedientia iure communi debita Episcopo diœce-
sano, cui clerici, & Ecclesiæ totius diœcesis iure
communi subiiciuntur, & obedire tenentur, *c. omnes*
Basilicæ 16. q. 7. dict. c. cùm personæ, ad fin. de priuileg.
lib. 6. obseruant *gloss. 2.* & omnes *in d. cap. cùm non*
liceat.

11 Sic similiter conclusio prædicta, & text. *in d. cap.*
cùm non liceat, procedunt etiam in præscriptione
immemoriali, vt satis deducitur ex ratione præhabi-
ta, & ex verbis illius text. quæ in proposito simpli-
citer, & absolutè præscriptionem reiiciunt, ac sub-
inde nec immemorialis locum habet, & ita notant
Rot. *vbi suprà*, & alij, vt per Aretin. *in d. l. is, qui pu-*
tat. n. 4. Pro quibus efficaciter vrget, quia in termi-
nis *dict. c. cùm non liceat*, Ius commune (quo Epi-
scopi in subditos suæ diœcesis fundatam habent in-
tentionem *dict. cap. cùm personæ, ad finem*) est con-
tra subditos præscribentes, & pro Episcopo contra
quem præscribitur & consequenter licet præscri-
ptio non esset prohibita, non fuit admittenda, nisi
vel quadraginta annorum cum titulo, vel immemo-
rialis, iuxta *c. de præscription. lib. 6.* obseruant in spe-
cie Paris. *in dict. cap. cùm non liceat, num. 46.* Balb.
vbi supra num. 94. & alij, igitur dum *dict. c. cùm*
non liceat, præscriptionem prohibet, necessariò in-
telligi debet de illa, quæ aliàs remota prohibitione
fuit admittenda, & ita etiam de immemoriali, quic-
quid contradicant, Oldrad. *consil. 178. post prin-*
cip. post alios Iason. *vbi suprà à num. 10.* quorum
fundamenta facilè soluuntur ex dictis præallegata
allegat.

12 Nec retenta prædicta conclusione obstant argu-
menta supra in princip. adducta; nam ad primum ex
mente *gloss. 4 in dict. cap. auditis*, Bellam. & aliorum
in dict. cap. cùm non liceat, Ioan. Andr. Domin. &
Franc. *in dict. cap. cùm personæ, vers. si au-*
tem, respondetur fatendo iuxta Episcopalia ve-
plurimum præscribi posse, non tamen omnia, quia
excipiuntur nonnulla speciatim iure prohibita, in
quibus diuersa ratio, & grauissimum præiudicium
ita suadet, vt *in cap. cùm ex officij, de præscript.* &
similibus; vnde licèt subditi præscribere possint
exemptionem, & libertatem à nonnullis oneribus,
in quibus subiiciuntur Episcopo, iuxta *dict. cap.*
auditis, cum similibus, non tamen præscribere va-
lent exemptionem ab obedientia, de qua hîc, quip-
pe quæ præscribi prohibetur propter grauissimum
præiudicium, & absurda supra relata, quæ in
aliis iuribus præscribendis non reperiuntur, & in
eis non tollitur intrinseca ratio superioritatis, nec
membra à capite recedunt, vt in proposito con-
tingit.

Nec item obstat *dict. cap. cùm olim, il 2. de priui-* 13
leg. quia cùm Paris. *dict. num. 41.* Balb. *1. part. 5.*
num. 92. & communiter ex Aret. *in dict. l. is qui pu-*
tat, num. 3. ff. de acquirend. hæred. respondetur illum
lum non agere de præscriptione per quam eiusmo-
di obedientia omninò extinguitur, vt in terminis
dict. cap. cap. cùm non liceat, sed per quam ab Episco-
po transfertur ad Ecclesiam Romanam, cui se mo-
nasterium subiecerat. Qui intellectus satis suade-
tur; ex *dict. cap. cùm olim, vers. nos igitur*, ibi, *ex-*
primebant ius nostrum, & ibi, *in nos læsio monasterij*
redundaret, siquidem Pontifex *in vers. quia verò*,
admittit præscriptionem continentem idipsum,
quod priuilegia concedebant; at priuilegiis con-
cedebatur exemptio à subiectione Episcopi, ita vt
monasterium quoad illam subiiceretur Ecclesiæ Ro-
manæ.

Sic sanè text. *in dict. cap. cùm personæ, vers. si au-* 14
tem, ex omnium sententia ibi, similiter procedit
in ea præscriptione, quæ secundùm ius commune
admitti potuit contra obedientiam, & subiectio-
nem Episcopi, & sic in ea per quam quis ita eximi-
tur ab Episcopo diœcesano, vt obedientia illi de-
bita non extinguatur, sed per præscriptionem ac-
quiratur alij, cui se subditi subiecerunt; pro quo
intellectu videntur verba illius text. quæ expendit
Paris. *in dict. cap. cùm non liceat*; facit text. *in dict.*
cap. cùm ex officij, de præscript. ibi, *quamuis alium*,
&c. nam vbi per præscriptionem obedientia Epi-
scopo debita requiritur, alij in quem transfertur,
propriè loquendo subditus non præscribit obedien-
tiam, quam non extinguit, sed alius illam præscri-
bit in subditis contra Episcopum, & in eius præiu-
dicium, iuxta gloss. *verb. præscripsisset, in dict. cap.*
cùm olim, cum similibus, ac subinde manet obe-
dientia, & subditi non sunt acephali, nec absolu-
tè recedunt à capite, immo recognoscunt illud, cui
se in eum locum Episcopi subiecerunt. Sic similiter
notabis quoad effectum, † vt quis per præscriptio- 15
nem dicatur subditus Ecclesiæ Romanæ, & ab Or-
dinarij Episcopi subiectione exemptus, requiritur
quod ab ipsa Ecclesia Romana habitus sit & tracta-
tus tanquam subditus immediatus quoad illa, in
quibus Episcopo subiiciebatur, & ita Ecclesia Ro-
mana per præscriptionem acquirat subiectionem
specialem; nec sat est quod tractetur tanquam sub-
ditus quoad vniuersalem subiectionem, quam at-
tento iure absque præscriptione Ecclesia Romana
habet in omnes fideles, vt bene aduertunt ex mente
aliorum Felin. *in dict. cap. cùm non liceat, num. 12. ad*
finem, Paris. *num. 45.* Balb. *vbi suprà num. 93.* Ca-
stal. *de Imperat. quæst. 54. num. 6.* Pro quibus facit,
quia aliter cùm eiusmodi subiectio vniuersalis sem-
per maneat, semper admittenda esset præscriptio
contra obedientiam Episcopo debitam, & ita esset
illusoria prohibitio *dict. cap. cùm non liceat*, iuuat
dict. cap. cum olim, vbi, *in vers. quia verò*, iuncto
vers. nos igitur, agit Pontifex de exemptione &
præscriptione, per quam Ecclesia Romana acqui-
rebat ius, quod tolli poterat, & eo sublato ipsa Ec-
clesia Romana læsionem incurrebat, id quod in-
telligi non potest de subiectione vniuersali, quæ
per exemptionem, vel præscriptionem non ac-
quiritur

quiritur Ecclesiæ Romanæ, nec ab eadem vllatenus tolli potest, iuxta *cap. 1. & 2. distinct.* cum vulgaribus.

ALLEGATIO CXXIX.

Episcopi visitatio an præscribi possit?

SVMMARIVM.

1 *Visitatio præscribi non potest.*
2 *Episcopus si aliquam Ecclesiam à se generaliter eximat, non potest visitationem, & correctionem à se abdicare.*
3 *Contraria opponuntur.*
4 *Visitatio illa propriè dicitur quæ Ordinariis Ecclesiasticis ad correctionem subditorum, & reformationem Ecclesiarum iure incumbit.*
5 *Visitatio aliquando competit iure communi aliquando iure speciali.*
6 *Visitatio iure communi competit Episcopis intra diœcesim, Archiepiscopus etiam intra prouinciam & Legato Apostol.*
7 *Visitatio competit etiam aliis, qui consuetudine, priuilegio, fundatione, vel Ecclesiæ institutione, seu alias ius habent visitandi.*
8 *Præscriptio contra visitationem multis modis contingere potest, aliquando absolutè illam extinguendo, aliquando verò transferendo.*
9 *Præscriptio tollens omninò visitationem iure communi iniunctam, meritò prohibetur, quamuis admittatur, quæ illam transfert, vel alij accumulat.*
10 *Præscriptio omninò visitationem tollens quare prohibeatur? ostenditur.*
11 *Præscriptio quæ transfert visitationem, vel alij accumulat, nullo iure prohibetur.*
12 *Consuetudo visitandi in præiudicium Episcopi debet esse præscripta saltem spatio 40. annorum.*
13 Cap. cùm ex officij, de præsc. *declaratur.*

1 VISITATIONEM præscribi non posse probat text. *in cap. cùm ex officij*, ibi, *nec contra visitationem, de præscript.* tradunt *gloss. 2. in capite irrefragabili, de officio Ordin.* Host. *in summ. de officio Archid. numero* 5. Marian. *de Visitat. à num.* 19.
2 Bernard. *reg.* 604. quia † nec Episcopus si aliquam Ecclesiam à se generaliter eximat, potest visitationem & correctionem à se abdicare, vt post Feder. *cons.* 111. *num.* 4. refert Rot. *in Abulen. iuris visitandi* 28. *Iunij* 1600. coram Gregor. XV. impressa per Farin. *dec.* 30. *num.* 7. *part.* 2. *recent.* vbi hoc intelligit in Ecclesia iam constructa, & fundata, secus autem in fundatione.

3 Sed obstat quòd iura Episcopalia præscribi possunt, *c. auditis, capite cùm olim, de præscription.* cum latè traditis *sup. alleg. procedentibus*; igitur & visitatio præscribetur, quippe quæ est de iuribus Episcopalibus. *c. conquerente, de offic. Ordin.* Nec satisfacit ratio gloss. *verb. visitationem, in dict. c. cùm ex officij*, existimantis visitationem continere obedientiam, quæ Prælatis debetur, ac subinde præscribi non posse, iuxta *cap. cùm non liceat, de præscript.* refellitur enim, tum quia obedientia, & subiectio huiusmodi non magis cernitur in visitatione, quàm in coërcitione debitorum in institutionibus, & reliquis iuribus Episcopalibus, quæ præscribuntur, vt satis deducitur ex *cap. 2. in princip.* ibi, *in scrutiniis, baptismate, & similibus subiectionem postulans, de capellis Monach.* iuncto *dict. cap. auditis, vers. quia*; tum etiam, quia Abbates, de quibus *in dict. cap. cùm ex officij*, licèt ab Archiepiscopis non visitarentur, in reliquis tamen omnibus agnoscebant, & non subtrahebant obedientiam Metropolitano debitam. Et tandem quia *dict. caput cùm non liceat*, agit de præscriptione, per quam directè, & absolutè tollitur obedientia; non verò de illa obedientia, quæ per indirectum cernitur in hoc, vel illo actu particulari, alioquin nullum Ius Episcopale præscribi posset, cum in omnibus obedientia, & subiectio per indirectum considerari valeat.

Quare pro terminorum cognitione *primo* aduertendum duxi, quòd licet visitatio, sicut & verbum *visitare* multipliciter accipiantur tam apud bonos Auctores, quàm in sacris litteris, vt constat ex Calepino, Thesauro, & aliis, Marian. *de visitat. in princip.* nihilominus tamen ex mente Iuris *in dict. cap. conquerente, de officio Ordinar. & capite* 1. §. *vltim. & per totum, de censib. lib.* 6. cum aliis, visitatio quatenus spectat ad Pastores Ecclesiarum, describi potest, vt sit illa, quæ Ordinariis Ecclesiasticis ad correctionem subditorum, & reformationem Ecclesiarum Iure incumbit. 4

Secundò, aduertendum est hanc visitationem, vel ius visitandi ad morum, & Ecclesiarum reformationem aliquando competere iure communi, aliquando verò iure speciali. Priori modo † competit Episcopis intra diœcesim, *dict. capite conquerente, capite cùm venerabilis*, 21. *de censibus*, item & Archiepiscopis Metropolitanis non tantùm intra suam diœcesim, sed etiam intra prouinciam quoad diœceses Suffraganeorum, vt *in dict. cap. cùm ex officij, & in cap. sopita* 14. *& in cap. cùm nuper* 25. *de censib. cap.* 1. *eodem tit. in* 6. quamuis Suffraganei non sint negligentes, *capite vltim. de censib. in* 6. prosequitur Marian. *vbi sup. num.* 7. *vers. tertiò, & numero* 8. *vers. quarto*, Rusæ. *de præeminentia Archiepiscop. dignitatis priuileg.* 16. communis contra gloss. *verb. consuetudine in dict. capite cùm ex officij*, & contra *gloss.* 1. *in dicto capite cùm nuper*, quæ tamen loquuntur ante tempora *dict. cap. vltim* licè hodie id temperatum sit per Concil. Trident. *sess.* 24. *de reformat. capite* 3. competit etiam hoc priori modo Legato Apostol. qui Ordinarius est, *capite* 2. *de officio Legati*, & ita visitat, *capite procurationes* 23. *in princip.* ibi, *Sedis Apostol. Legatus, de censib.* † *Secundò* competit aliis, qui consuetudine, priuilegio, fundatione, vel Ecclesiæ institutione, seu alias ius habent visitandi, vt etiam sunt Archidiaconi. *capite mandamus, de officio Archidiac.* vbi gloss. & Doctores, *gloss.* 1. *cap. cùm satis, eod. tit.* communis, vt per Marian. & alios citatos à Sarmen. *lib.* 3. *select. cap. vltim.* qui tamen verius putat etiam interminis Iuris communis visitationem Archidiacono competere, iuxta quæ intelliges *dict. cap. procurationes*, dum de Archidiaconis agit, & Concil. Trident. *dict. cap.* 3. *vers. Archidiaconi.* 5 6 7

Tertiò, aduertendum præscriptionem contra visitationem Iure communi, vel speciali competentem multis modis contingere posse, aliquando absolutè extinguendo, & tollendo omninò visitationem ipsam, ita vt subditi iam amplius à nemine visitentur; aliquando verò non tollendo, nec extinguendo, sed transferendo visitationem, vel ius visitandi ad alium, ita vt maneat quidem visitatio, sed tamen non is, ad quem pertinebat, sed alius visitet, & tandem aliquando non tollendo, nec transferendo, 8

ferendo, ſed accumulando; ita quod maneat viſitatio penès illum ad quem ſpectabat, ſed tamen non ſit penès illum ſolum, ſed per præſcriptionem alius eidem in viſitatione accumuletur, vt colligitur ex *dict. cùm ex officij*, cum *ibi* traditis per Doctores.

9 His ita præmiſſis quæſtio ſub hac vnica reſoluitur concluſione: *Præſcriptio tollens omninò viſitationem Iure communi iniunctam, meritò prohibetur, quamuis admittatur, quæ illam transfert, vel alius accumulat, ſi ut etiam admittitur, quæ omninò tollit viſitationem Iure ſpeciali competentem.*

10 Probatur concluſio quoad priorem eius partem: nam meritò prohibetur præſcriptio impediens morum correctionem, & Eccleſiarum reformationem, argum. *cap. cùm inter, & cap. ex parte, de conſuetud.* cum aliis, quippe quæ cedit in damnum publicum, & ex eo proueniunt multò maiora mala in Repul. quam ſit bonum vitandi lites, certitudinem dominiorum, pro quibus bono publico introducta fuit præſcriptio, *l. 1. ff. de vſucap.* ſed præſcriptio omninò tollens viſitationem iniunctam Iure communi impedit morum correctionem, & reformationem Eccleſiarum, & ita obuiat bono publico, quod per viſitationem prætenditur, ac ſubinde maiora mala proueniunt; igitur, &c. Iuuat. *d. cap. irrefragabili, in princip. verſ. vt autem, cap ad noſtram, de appellat.* Quare ita tenent Molin. *de iuſtit. tract. 2. diſput. 79. verſ. obedientiæ, & diſp. 85. lit. A, in fine*, Eraſm. à Cochier *de iuriſdict. Ordin. in exemptos part. 3. q. 17. ante num. 1.*

11 Poſterior verò pars ſuadetur, quia præſcriptio illa admittenda eſt, quæ nullo Iure prohibetur, nec impedit morum, aut Eccleſiarum reformationem, nec aliàs obuiat bono publico, *dict. l. 1.* ſed præſcriptio, quæ transfert viſitationem, vel alij accumulat, ſicut etiam omninò tollens illam, quæ competit iure ſpeciali, nullo iure prohibetur, morum, & Eccleſiarum reformationem non impedit, nec bonum publicum offendit, cum adhuc maneat viſitatio facienda ab eo, in quem transfertur, vel accumulatur, vel etiam ab ipſo, cui iure coniungitur, penès quem etiam ſublata viſitatione iure ſpeciali competenti remaneat viſitatio iuris communis, per quam bonum publicum reputatur. Ergo ſanè concluſionem recipiunt in effectu omnes *in d. c. cùm ex officij*, Hoſt. & ſuprà citati expendentes, quod in viſitatione iuris communis, de qua in illo text. verſatur ius publicum, contra quod præſcriptio admitti non debet, argum. *l. præſcriptio. C. de operibus publ. & l. vltim. in princip. ff. de vſucap.* ſequitur quoad iſtam partem, Rot. *in nullius de Couarruuias 16. Martij 1612.* coram *R. P. D. meo Pirouano*, impreſſa per Farin. *deciſ. 394. numer. 2.*
12 *part. 1. recent.* vbi etiam fuit dictum, quòd † conſuetudo viſitandi in præiudicium Epiſcopi debet eſſe præſcripta ſaltem ſpatio 40. annorum, & ſatis
13 eandem concluſionem probat † *dict. cap. cùm ex officij*, quod agit de viſitatione Iure communi competente, qualis eſt, illa, quam Archiepiſcopus exercet in prouincia, & dicit contra viſitationem hanc præſcribi non poſſe: quæ verba intelliguntur de præſcriptione, quæ ex diametro opponitur, & omninò tollit viſitationem, hæc enim præſcriptio propriè, & abſolutè loquendo dicitur contra viſitationem; cum verò Pontifex ſubiungit, *quamuis alius contra eandem præſcribere poſſit*, apertè ſignificat admitti præſcriptionem per quam transfertur, vel accumulatur viſitatio, quia talis præſcriptio abſolutè loquendo non eſt contra viſitationem, quam non tollit, ſed contra Prælatum, cui præiudicat, iuxta quem ſenſum verba illa text. *aliquo modo*, non ſunt intelligenda de modo per quem præſcribitur transferendo, vel accumulando, ſed de modo per quem præſcribitur contra viſitationem, ſcilicet tollendo, & extinguendo illam, nam quoad hoc nullus modus præſcriptionis admittitur, veluti ſi præſcribatur ſine titulo, vel cum illo, per tempus quadraginta annorum, vel vlterius, & ſimiles, qui omnes ad tollendam viſitationem iure communi coniunctam nullatenus proſunt. Sic planè tollitur argumentum de quo ſupra, licèt enim iura Epiſcopalia præſcribi non prohibeantur, quia per illorum præſcriptionem non ita præiudicatur bono publico, ſed magis Epiſcopo contra quem præſcribitur, nihilominus tamen viſitatio iure communi competens præſcribi prohibetur ob grauiſſimum Reipub. detrimentum, quod ſublata ſequeretur.

ALLEGATIO CXXX.

Epiſcopis debita procuratio ratione viſitationis, an præſcribi poſſit?

SVMMARIVM.

1 *Procuro accipitur pro ſuſtento, & procuratio pro ſuſtentatione.*
2 *Procuratio in Iure Canonico dicitur ſuſtentatio, vel refectio illa, quæ Ordinariis ratione viſitationis, vel legatis Apoſt. iure legationis debetur.*
3 *Procurationes ab Eccleſiis viſitatis præſtandas eſſe Epiſcopis & Archiepiſcopis viſitantibus, quanam ratione lex Canonica conſtituerit, oſtenditur.*
4 *Epiſcopi vt ad ſynodum celebrandam allicerentur, ſtatutum fuit vt Cathedraticum in honorem Cathedræ ſolueretur ab omnibus vocatis ad ſynodum.*
5 *Præſcriptio omnis prohibetur contra procurationem ratione viſitationis Iure communi debitam, manente viſitandi onere.*
6 *Procurationes, quæ ratione viſitationis iure aliquo ſpeciali debentur, præſcribi poſſunt.*
7 *Procuratio manente viſitandi onere præſcribi non poteſt, ſecus inſimul cum illo.*
8 *Præſcriptio an admittatur de Iure communi contra partem procurationis? & quid vetanto Concil. Trid.* vt num. 9.
9 *Procuratio ratione viſitationis iure communi debita non poteſt præſcribi immemoriali præſcriptione manente viſitandi onere.*
10 *Procuratio reſpectu modi poteſt præſcribi.*
11 *Procuratio futura licèt præſcribi non poſſit, poteſt tamen præſcribi præterita, id eſt annorum præteritorum.*

Ro terminorum cognitione, & faciliori huius quæſtionis reſolutione *Primò* aduertendum duxi, quod vltra 1
alias acceptiones, de quibus per Calepin. Theſaur. & alios, verbum, *procuro*, accipitur, pro *ſuſtento*, & *procuratio*, pro *ſuſtentatione*, vt ex aliis obſeruant idem Calepin, & Theſaur. in quo ſenſu frequenter Iure Canonico procuratio importat ſuſtentationem, quæ aliquando prandium, aliquando conui

conuiuium, vel refectio dicitur, de qua passim *in*
titulis de censibus in Decretalibus, Sexto, & Clementi-
nis. licèt autem iuxta hanc acceptionem variæ in
Iure reperiantur procurationes, quæ variis de cau-
sis debentur, vt colligitur, ex *gloss. vltim.* & Do-
ctoribus *in cap accedentes, de præscript.* & ex text. vbi
gloss. *in cap. procuratione, de censib. Clement. 1. vers.*
ipsius, illo tit. Marian. *de visitat. n.* 33. frequentius ta-
2 men, & passim apud Pontifices † procuratio dicitur
sustentatio, vel refectio illa, quæ Ordinariis ratione
visitationis, vel Legatis Apostol. iure legationis de-
betur, de priori agit *cap. conquerentes de offic. Ordi-*
nar. d. cap. procuratione, cap. cum ex officij, de præscri-
ption. de posteriori verò text. *in dict. cap. accedentes,*
& in cap. cum instantia, de censib. & in Clement. 1. eo-
dem tit.

3 *Secundò*, aduertendum est valde dubium esse, qua-
nam ratione lex Canonica constituerit procuratio-
nes ab Ecclesiis visitatis præstandas esse Episcopis
& Archiepiscopis visitantibus, quibus pro spiritua-
lium administratione ad congruam eorumdem sta-
tus, & onerum sustentationem assignantur reddi-
tus opulenti, qui pro his omnibus satis sufficiunt,
argum. *c. cum ab omni. vers. nos, de vita, & honest. cle-*
ric. varias congerit Marian. *vbi sup. num.* 57. inter
quas probabilior videtur illa, quæ colligitur ex
dict. cap. cum ex officij, vers. quia secundum, & ex cap.
si Episcopus, de offic. Ordin. lib 6. scilicet quòd cùm
visitantes spiritualia seminent in vtilitatem Eccle-
siarum quas visitant, merito ab eisdem præstantur
procurationes, & ita temporalia in sustentationem;
licèt enim redditus Episcopatus, vel Archiepisco-
patus sufficiant etiam ad huiusmodi opus visitatio-
nis peragendum, nihilominus lex Canonica pru-
denter intellexit, ne contemnatur negotium bono
publico maximè conueniens, sed facilius expedia-
tur, vt visitantes magis alliciantur, & ne pertime-
scant difficultatem in victualibus de loco ad locum
deferendis, aut in eisdem inquirendis per Episco-
patum, vel prouinciam, satius, & vtilius esse pro-
curationes visitantibus solui, vt sic toti incumbant
visitationi, & prouentus illi quos interim non ex-
pendunt, cedant in alios vsus, & necessitates com-
munes, vt bene considerant Abb. *in dict. cap. cum ex*
officij num. 9. & in dict. cap. procurationes num. 5. Ma-
4 rian. *vbi suprà*, & alij. Sic in simili, † vt Epi-
scopi ad Synodum celebrandam alliciantur, sta-
tutum fuit vt Cathedraticum in honorem Cathe-
dræ solueretur ab omnibus vocatis ad Synodum,
vnde & Synodaticum dicitur, pro quo duo so-
lidi persolui iubentur, *dict. cap. conquerente*, vbi
gloss. & Doctores, *c. placuit.* 10. *q.* 3. Bottæ. *de Syno-*
do n. 38. *&* 81. Couar. *de nomism & cap 3 §. 2. num* 8.
5 Quibus sic præmissis quæstio sub vnica resolui-
tur conclusione. *Contrà procurationem ratione visita-*
tionis Iure communi debitam manente visitandi onere
prohibetur omnis præscriptio. Probatur, nam omnis
præscriptio tollens visitationem iure communi in-
iunctam meritò prohibetur ex adductis *sup. all.* 19.
at præscriptio contra procurationem ratione visita-
tionis Iure communi debitam saltem Iuris præsum-
ptione tollit in effectu visitationem ipsam, qua
Ordinarij præsumuntur negligere, & omittere ad-
missa præscriptione contra procurationem, quæ
ad visitationem peragendam iure instituitur. Igitur,
&c. & ita hanc rationem satis præsentit Pontifex
in dict cap. cum ex officij, de præscript. dum dicit con-
tra procurationem ratione visitationis debitam
præscribi non posse; quemadmodum nec contra vi-
sitationem ipsam, eandem rationem probant om-
nes ibi, aduertentes procurationem esse annexam
visitationi, ac subinde de illa & de ista circa præ-
scriptionem idem esse iudicium, arg. *cap. super eo,*
de parochiis.

Dixi in conclus. *Iure communi debitam*, quia de 6
hac agit. *dict. capite cùm ex officio*, & ita excluduntur
procurationes, quæ ratione visitationis Iure aliquo
speciali debentur, contra quas non prohibetur, sed
admittitur præscriptio, per quam manente procura-
tione debita Iure communi non tollitur, nec effici-
tur inutilis visitandi potestas, & ita obseruant post
Imol. Card. & alios, Felin. *in dict cap. cùm ex officij,*
num 15. Marian. *de Visit. num.* 54 Bernard. *reg.* 604.
vers. sexto. Iuuat illud vulgare, quia facilius tolli-
tur id quod competit iure speciali, quàm quod
Iure communi nititur. *l. eius §. miliția, ff. de milit.*
testamento.

Adieci *manente visitandi onere*, quia eo manen- 7
te prohibetur præscriptio, vt viget inconueniens de
quo supra, alias enim (nisi aliud obest) insimul cum
visitandi onere procuratio præscribi potest, quia
non tollitur, nec impeditur tunc visitatio, quæ à
præscribente exercenda est. in quem sensum possunt
accipi verba *dict. capitis cum ex officio*, ibi, *quamuis*
alias contra eundem præscribere possit vtramque, nam
cùm Pontifex ibi incipiat à procuratione de qua
erat controuersia, meritò dictio illa, *vtramque*, in-
telligenda est de vtraque insimul, id est, procura-
tione, & visitatione, non verò de vna, vel altera
per se, quia procuratio absque visitatione non præ-
scribitur, licet incipiendo, à visitatione possit illa
absque procuratione præscribi, secundum gloss. *in*
fine, in reg. 15. de regulis Iuris lib. 6. Felin. *in cap. au-*
ditis num. 10. de præscript. Gabr. *com. tit. de præscript.*
concl. 2. num. 4.

Intellige *primò* conclusionem procedere, ac pro- 8
inde prohibitam esse præscriptionem contra procu-
rationem vt supra, ratione visitationis debitam, si-
ue totam, siue partem, veluti cum minuitur quan-
titas aliàs soluenda, iuxta *cap. cùm Apostolus, de*
censibus, Extrauag. 1. illo tit. inter communes, idque
intendit *gloss. 1. in fine, in c. relata 10. quæst. 1.* Abb.
num. 13. & alij, vt per Felin. *num.* 16. & Paris. *n.* 10.
in dict. cap. cùm officij; & suadetur ex illo text. ibi,
quæ ratione visitationis debetur, siquidem procu-
ratio, quæ debetur ratione visitationis, est illa inte-
gra, de qua *in dict. cap. cùm Apostolus*; & rursus ex
eodem text. ibi, *nec contra visitationem ipsam potest*
aliquo modo præscribi. nam aliquo modo præscribi-
tur contra procurationem, si quoad aliquam eius
partem admittatur præscriptio. Iuuat & ratio supra
expensa *in vers. Secundò aduertendum*, sicut enim
omittitur, & negligitur visitatio admissa præscri-
ptione contra totam procurationem, ita etiam si
contra partem illius notabilem admittatur, ma-
nente residua, quæ fortassè minima, cum non suf-
ficiat Ordinarius de suo expensorus à visitatione re-
tardabitur, & consequenter cum eadem sit ratio in
parte, quæ in toto, idem vtrobique dicendum est,
arg. *l. quæ de tota ff de rei vendic.* Ex quibus hæc sen-
tentia non est improbabilis, licet Doctores com-
muniter *in dict capite cùm ex officij, & alibi*, vt
per eundem Abb. *numer.* 13. & Felin. *dict. numero* 16.
in princip. ac Marian. *de visitat. num* 47. & 55. &
alij contradicant, admittentes præscriptionem
contra partem procurationis, quorum opinio non
probatur hodie per *d. Extrauag. 1. ver. nostra*, vt exi-
stimant Felin. & Paris. *cit. locis*, quia text. ille non ap-
probat præscriptiones minuentes procurationem,
de qua ibi, sed consuetudines, in quibus longè di-
uersa

uerſa videtur ratio, ex infra dicendis; & inſuper verſiculus ille inferri poteſt ad conſuetudinem alicuius loci; vel prouinciæ, vt intendunt Abb. *num* 17. poſt alios Pariſ. *num.* 11. & omnes *in dict. cap. cum ex officij*. Anch. & communis *in cap. vltim. de cenſib. lib.* 6. Marian. *vbi ſuprà num.* 56. quorum ſententia licèt non probetur *in dict. cap. cum ex officij*, quod de præſcriptione, non vero de conſuetudine agit, ſatis tamen probatur *in dict. cap. vltim.* & ſuadetur ex ratione ſuprà expenſa, iuncto *cap. irrefragabilis, in princip.* ibi, *nulla conſuetudo, de officio Ordinar.*

9 Verum id hodie locum non habet ex Trident. *ſeſſ.* 14. *de reformat. cap.* 3. *verſ. in his verò*, qui text. de conſuetudine propria intelligendus eſt, iuxta *tit. de conſuetud.* vnde non habet locum in præſcriptione, de qua *in dict. cap. cum ex officij*, tum quia deciſio illa tanquam exorbitans à Iure, *in dict. cap. vltim* reſtringenda eſt ad conſuetudinem propriam de qua loquitur, non verò extendenda ad præſcriptionem, quæ ex proprietate ſermonis differt à conſuetudine, vt patet ex *tit. de præſcription.* & *ex tit. de conſuetud.* tum etiam, quia in conſuetudine admittenda viget multò maior, & longè diuerſa ratio, cum in ea datur frequentia actuum totius multitudinis vel maioris partis, pro qua magis præſumitur, & cui magis fauendum eſt, & inſuper cum conſuetudo rationabilis eſſe debeat, *cap. vltim. de conſuetud* neceſſariò in ea ſupponitur ratio, ſeu cauſa aliqua iuſta, per quam cohoneſtatur, at vero in præſcriptione, de qua *in dict. c. cum ex officij*, nec ratio eiuſmodi requiritur, nec multitudinis, vel maioris partis, ſed vniuſcuiuſque ſingularis præſcribentis actus ſupponitur.

Secundo intellige procedere etiam in præſcriptione immemoriali, vt probat expreſsè text. *in dict cap. cum ex officij*, nam Abbas & Prior, de quibus illi, colligebant præſcriptionem immemorialem, vt patet ibi, *cùm nõ meminerint*, &c. quam allegationem cum Pontif. à reiecerit, ibi, *præmiſſam allegationem eorum nullam penitus reputantes*, apertè ſignificatur in propoſito non admitti præſcriptionem etiam temporis excedentis hominum memoriam, vt obſeruant Vincent. & antiquiores, Abb. *n.* 4. Pariſ. 3. Felin. *in princip.* & alij *in d. cap. cum ex officij*. Ioan. Andr. & Abb. *in c. cum inſtantia, de cenſib.* Felin. *in cap. accedentes n.* 6. *verſ. fallit tertio, cum ſeq.* & *ibi* Pariſ. *n.* 13. *de præſcript.* Duen. *reg.* 144 *ampl.* 3. Pro quibus facit etiam *d. c. cum ex officij*. ibi, *nec contra viſitationem ipſam poteſt aliquo modo præſcribi*, nam ſi admittitur præſcriptio temporis excedentis hominum memoriam, vtique aliquo modo præſcribitur, id quod text. ille negat; vnde ex his & aliis hæc ſententia probanda videtur, quicquid contradicant Marian. *vbi ſupra num.* 52. & Abb. ibi contrarius *conſ.* 26. *num* 4. *lib.* 1.

10 *Tertiò* intellige præſcriptionem in propoſito non prohiberi reſpectu modi, vt ſcilicet procuratio potius, in fructibus his vel illis, quàm in pecunia, vel è conuerſo, ſeu iuxta alium quamuis modum diuerſum præſtetur, vt obſeruant Doctores communiter *in dict. cap. cum ex officij*, Marian. *vbi ſupra numero* 49. Bernard. *dicto reg.* 604. *verſ.* 1. Iuuat gloſſ. recepta *verb. compoſitiones Clement.* 2. *de cenſibus*, & quod habetur *in cap. exigit, illo tit. lib.* 6. & apud Concil. Trident. *dict. cap.* 3. *verſ. ſit tamen in potione.*

11 *Quartò* & vltimò intellige procedere in prohibitione præſcriptionis contra procurationem futuram, ne ſcilicet in futurum eximatur quis à ſolutione illius, admittitur tamen præſcriptio contra procurationem præteritam, id eſt, annorum præteritorum, ſecundùm omnes *in dict cap. cum ex offic*, quia ceſſat ratio ſupra expenſa *in verſ. ſecundo aduertendum*, cùm nullum vertatur præiudicium viſitationis, quæ iam pro illis annis præceſſit, ſed ſolius Ordinarij, cui quantitas ſoluenda eſt, contra quem præſcribi poſſe apertè docet Pontifex *in d. c. cum ex officij*, ibi, *quamuis alius contra eundem.*

Allegatio CXXXI.

Epiſcopatuum, ſeu diœceſum fines an præſcribi poſſint?

SVMMARIVM.

1 *Fines dicuntur eo quod finiunt aliquid, & termini, vel limites quia terminant, & limitant.*

2 *Fines dupliciter conſiderantur, vel in quantum fines ſunt, per quos prædia à prædiis diſtinguuntur, vel non in quantum fines ſunt, ſed in quantum ſolum, vel pars aliqua prædij ab illis occupatur.*

3 *Fines prædiorum etiam Eccleſiaſticorum præſcribi poſſunt.*

4 *Diœceſum, prouinciarum, ſeu parochiarum fines præſcribi non poſſunt, quia non priuata, ſed publica auctoritate conſtituti ſunt, vt* num. 5.

6 *Præſcriptio intra fines diœceſum, prouinciarum, ſeu parochiarum admittitur ad effectum, vt præſcribens intra illos obtineat iuriſdictionem, vel iura Epiſcopalia, ſeu parochialia.*

7 *Fines ipſi præſcribi non poſſunt ad effectum, vt deſinant eſſe qui antea erant, & reſtringantur, vel alij extendantur, & ſint vbi non erant.*

8 L. vlt. C. de feudis limitroph. lib. 11. *declaratur*

9 *Finibus diœceſum coherentia præſcribi non poſſunt*

10 *Præſcriptio etiam immemorialis prohibetur in præſcribendis finibus diœceſum, prouinciarum, & parochiarum.*

11 *Fines diœceſum quatenus fines ſunt, & habent rationem finiendi, præſcribi non poſſunt, niſi conſiderentur reſpectu ſoli, quod occupant quoad dominium & proprietatem eiuſdem.*

12 *Præſcriptio admittitur, vbi de finibus non apparet.*

13 *Epiſcopus contra Epiſcopum locum per ſe conuerſum ad Fidem triennio præſcribit.*

14 Cap. 1. de præſcript. *declaratur.* & n. 16. & 17.

15 *Opponitur contra communem textus intellectum, & reſpondetur numeris ſeqq.*

18 Cap. placuit il 2. 16. q. 3. *declaratur, & concordatur* cum d. c. 1. de præſcript.

ANTEQVAM ad præſentis quæſtionis reſolutionem deueniamus, ſciendum eſt fines tam in Iure noſtro, quàm apud bonos Latinæ linguæ auctores dici eò quod finiunt aliquid, ſicut & termini, vel limites dicuntur, quia terminant, & limitant, vnde actio finium regundorum, de qua *in tit. ff. & C. finium regundorum, & in cap. ex literis* 3. *de probation.* dicitur illa, per quam habentes prædia ruſtica confinia, petunt illorum fines regi, id eſt, decerni, & ſuis locis conſtitui, vt ex Heſiod. & aliis tradit Verrut. *verb. fines.* 1

Ruſſus ſciendum eſt huiuſmodi fines dupliciter conſiderari, vel in quantum fines ſunt, per quos 2

præ

prædia à prædiis distinguuntur, vel non in quãtum
fines sunt, sed in quantum solum, vel pars aliqua
prædij ab illis occupatur, vt aduertunt gloss. magna,
& Doctores, *in cap. quia indicante, de præscript. & in
c. quicunque 16. quæst. 1.* priori modo dicuntur pro-
priè, & principaliter fines, quia habent rationem fi-
niendi, de quibus *in d. tit. finium regund.* & princi-
paliter non censentur portio prædij, sed veluti qua-
litas eiusdem. Posteriori verò modo non dicuntur
propriè fines, sed principaliter attenditur locus, vel
pars prædij ab illis occupata, à qua denominantur,
vt colligitur ex *l. locus 60. ff. de verb. signif. l. fines 10.
de evict.*

3 Quibus præhabitis quæstionem respondeo,
quòd licèt fines prædiorum etiam Ecclesiasticorum
præscribi possint, *dict. cap. quia indicante*, cum latè
traditis per Syluest. *in sum. verb. præscriptio 2. n. 6.*
Balb. *de præscript. 1. part. 6. num 8. vers. decimus*, ni-
4 hilominus † fines diœcesum, prouinciarum, seu Pa-
rochiarum præscribi prohibentur *in cap. super eo,
de parochiis, & in cap. quicunque, & in cap. licèt, cum
sequentib. 16. quæst. 3.* resoluunt *gloss. vltim* & com-
munis, *in cap. cùm sint 18. de decimis* gloss. magna,
& omnes *in dict. cap. quia indicante*, gloss. etiam *in
cap. cùm non liceat, de præscript.* post alios Balb. *vbi
suprà*, Mich. Grass. *lib. 3. commun. verb. confines q. 8.*
Alciat. *in l. quinque pedum num. 23. Cod. finium re-
gund.* Parlad. *lib. 1. rerum quotid. cap. 1. §. 17. num. 3.*
Hieron. de Monte *de finibus regund. cap. 107. num. 2.*
Menoch. *cons. 147. num. 44.* secundum quos vltra re-
liquas rationes, de quibus per gloss. *in dict. cap qui-
cunque*, illa potissima videtur ne aliàs admissa in
proposito finium præscriptione cum publico in-
commodo oriatur confusio tam inter Prælatos,
quam inter subditos, vt intendit text. *in dict. cap.
quicunque, & dict. cap. licet*, ibi, *ne per consuetudi-
5 nem, &c.* † quæ ratio satis defendi potest, si aduer-
tas fines diœcesum, Prouinciarum, & Parochiarum,
non priuata, sed publica vtilitate constitutos, & di-
stinctos fuisse, *cap. 1. 80. distinct. cap 1. 13. quæst. 1.*
intendit text. *in dict. cap. super eo*, ibi, *Ecclesiasti-
ca ordinatione statutos*, Concil. Trident. *sess. 14. de
reform. cap. 9. & sess. 24. de reformat. cap. 13. in fine.*
Vnde fines huiusmodi quatenus fines, sunt Iuris
publici, publica auctoritate, & vtilitate constituti,
vt in simili probat *leg. id quod 7. §. 1.* ibi, *limites,
ff. de periculo, & commodo rei vend.* & consequen-
ter immutabiles esse debent, & merito præscribi
prohibentur, ne aliàs priuata cuiusque præscriben-
tis auctoritate sublatis antiquis passim non limi-
tes constituantur, & tam in iurisdictione, quàm
in reliquis ad publicam vtilitatem pertinentibus
frequens detur occasio incertitudinis, & confusio-
nis; id quod non ita contingit in finibus prædio-
rum, quia non publici, sed priuati iuris sunt, non
publica, sed priuata vniuscuiusque auctoritate, &
voluntate instituuntur, & mutantur. *l. 1. Cod. fi-
nium regund. l. in finalibus, cum seq ff. illo tit.* & con-
fusio, quæ timeri potest, non ita principaliter pu-
blicum, sed magis priuatum continet detrimentum.
6 Sic sanè † licèt intra fines diœcesis, Prouinciæ, vel
Parochiarum admittatur præscriptio ad effectum,
vt præscribens intra illos obtineat iurisdictionem,
vel Iura Episcopalia, seu Parochialia, vt colligitur
ex reg. *cap. auditis, & cap. cum olim*, & clarius *ex
capit. ad aures, de præscript. capite 1. illo titul. lib. 6.
gloss. vltim. in dict. cap. licet, dict. cap. quicunque. &
dict. cap. quia indicante, in fine*, vbi Felin. *num. 5. in
fine cum seq.* post Abb. *num. 6. in dict. cap. super eo*, ni-
7 hilominus tamen † fines ipsi præscribi non possunt
ad effectum vt desinant esse qui antea erant, & re-
stringantur vt alij extendantur, & sint vbi non
erant, quia ratio prædicta, & *dict. capit. quia indi-
cante*, prohibitio non offenditur vbi manentibus
finibus sicut antea intra illos præscribitur; nec ob-
stat *dict. cap. cùm sint, vers. & attendendum*, satisfit
enim vt per *gloss. vlt.* communiter recepta ex Car-
din. *ibi*.

Amplia *primò* supradictam resolutionem ex sæpè 8
citato *cap. quia dicante*, desumptam esse seruan-
dam etiam in finibus Regnorum, Comitatuum, vel
statuum sæcularium, vt obseruant Paris. ibi, *n. 17.*
Abb. *in dict. c. super eo. in fine*, Barb. Alciat. & Mich.
Grass. *citatis locis*, expendentes text. *vlt. C. de fundis
limitroph. lib. 11.* qui tamen non agit de finibus hu-
iusmodi, nec prohibet illorum præscriptionem, sed
loquitur in prædiis limitroph. seu limitaneis, qui as-
signabantur militibus limitaneis, id est dispositis,
& constitutis per limites, Regni, vel Prouinciæ ad
repellendos hostium incursus, vt ex aliis explicat
Valasc. *de iure emphyt. part. 1. quæst. 16. num. 11.* ac
subinde non proponitur illis quod prædia essent li-
mites, nec prohibetur præscriptio propter limites,
sed propter milites, quibus erant assignata, & pro
bono publico vsu capi prohibita, ex ratione longè
diuersa, quam ex Lamprid. refert Alciat. *vbi suprà
num. 25.* Nec item probatur hæc ampliatio ex text.
*in l. nomine, col. 2. vers. bandalarum, ff. de officio
Præfecti prætorio*, quia non agit de præscriptione,
nec illam prohibet concurrentibus necessariis, vt
intendunt post alios Henric. *in dict. cap. super eo,
& in cap. si diligenti, num. 1. de præscript.* Vnde
meliùs suadebitur communis ampliatio, argum.
dict. cap. super eo, cum similibus, iuncta ratione præ-
dicta.

Amplia *secundò* idipsum locum habere etiam in 9
iis, quæ cohærent finibus, de quibus hic, vt apertè
probat text. *dict. cap. super eo*, ex quo ita colligunt
omnes, gloss. & communis *in dict. cap. quicunque. &
in dict. cap cùm sint*, vbi Abb. *num. 9.* Bald. & Syluest.
citatis locis; iuuat reg. *l. quæ Religiosis 44. ff. de rei ven-
dicat.* expressè per Doctores *in cap. quanto*, per
text. *ibi de iudic.*

Amplia *tertiò* procedere etiamsi præscriptio im- 10
memorialis proponatur, siquidem & hæc excludi-
tur per generalia verba *dict. cap. super eo*, cum simi-
libus, & per rationem prædictam, Abb. illic *num. 1.*
Felin. *in dict. cap. quia indicante, num. 5. in fine*, &
satis intendit *gloss vltim in cap felix 16. quæst. 1.* Pro
quibus facit, quia alia vix esset differentia inter præ-
scriptionem finium, & præscriptionem intra fines,
quoniam licèt intra fines præscriptio non prohibea-
tur, quia tamen communis præsumptio est contra
possidentem, non procedit præscriptio, nisi cum ti-
tulo per quadraginta annos, vel nisi sit immemoria-
lis, *cap. 1. de præscript. in 6.* igitur vt aliqua sit diffe-
rentia in finibus ipsis, qui vltra præsumptionem Iu-
ris communis resistentis speciatim præscribi prohi-
bentur, fateri oportet præscriptionem cum titulo
per quadraginta annos, vel etiam immemorialem
admittendam non esse, quamuis contradicat Curt.
cons. 56. quem referunt & sequuntur *addit. vltim ad
Abb. in dict. cap. super eo*, Balb. *vbi suprà*, Paris.
*in dict. cap. quia indicante, num. 17. & cons. 11. num. 22.
lib. 1.* existimantes in proposito admittendam esse
præscriptionem, quæ hominum memoriam excedit,
quasi hæc prohibita præscriptione non censeatur
sublata cum vim habeat priuilegij, argum. *cap. su-
per quibusdam, vers. præterea, de verb. significat.* sed
fundamentum refellitur ex his quæ dixi *in tract. de*

*clauſulis vſufrequent.clauſ.*88.*à n.*2. *ſecundum Ludun. impreſ.*

51 Intellige iam *primò* ſupradictam reſolutionem, vt tantùm procedat in finibus quatenus fines ſunt, & habent rationem finiendi, itaut per præſcriptionem deſinant eſſe fines qui, & vbi antea erant; ſi verò conſiderentur non in quantum fines ſunt, ſed reſpectu ſoli quod occupant quoad dominium, & proprietatem eiuſdem, itaut maneant apud fines, & retineant finiendi rationem, ſicut antea, quamuis ſub dominio alterius, vtique admittenda eſt præſcriptio, quia propriè loquendo non præſcribuntur fines, ac proinde ceſſant confuſio, & rationes, de quibus ſupra. Ita intendunt gloſſ. *in d. cap. quicunque*, Card. *in d. cap. quia indicante.* & *ibi* Felin. *num.* 5. *in princip & verſ. conſidera.* Pariſ. *n. vlt.* & Balb. *vbi ſuprà*, qui tamen poſt gloſſ. *in d. c. quicunque, in fine*, falsò exiſtimant fines iure proprietatis præſcribi, vbi fines ipſi non manent amplius, ſed deſinunt eſſe tales, ſiquidem longè verius eſt præſcriptionem iure proprietatis in propoſito dici, vbi terra, vel ſolum ipſum præſcribitur quoad dominium, vt alicuius efficiatur proprium; interim tamen manet fines ſub ratione finium, quia adhuc poſt præſcriptionem habent rationem finiendi, & limitandi, ſicut antea, iuxta ſupradicta.

52 Intellige propterea tantum procedere vbi de finibus conſtat, nam ſi de illis non appareat, admittitur præſcriptio, quia non præſcribuntur fines, ac ſubinde ceſſant verba *dict. cap. ſuper eo.* & ratio prædicta, vt ſatis expreſſit *ibi* Pontifex. text. *in* d. *cap inter. verſ. ob hoc, cum ſeq.* 16. *qu.* 3. Qualiter autem de finibus conſtare poſſit, & quæ probatio in eis ſufficiat, vide Doctores, quos retuli *part.* 1. *huius tract. tit.* 1. *cap.* 7. *n.* 12. & Rot. *deciſ.* 195. apud Farin. *par.* 1. *recentior.*

53 Singulare eſt in hac materia, quod Epiſcopus contra Epiſcopum locum per ſe conuerſum ad Fidem triennio præſcribit, vt expreſsè probat text. *in cap.* 1. *de præſcript.* † cuius quidem deciſio pro-
54 cedit in Fdei Catholicæ fauorem, itaut Epiſcopus proprius diligens fiat ne intra tam breue temporis ſpatium amittat locum & partem diœceſis, quæ à fide defecerat, & aliàs ſperans acquirere intra illud maiori cum diligentia procuret vt locus ille, vel pars diœceſis ad Fidei, & Eccleſiæ vnitatem reuertatur, ita *gloſſ.* 1. *in fine*, & Abb. communis *in dict. cap.* 1. *gloſſ.* 4. & omnes *in c. placuit il* 2. 16. *quæſt.* 3. *gloſſ. vltim. in reg. poſſeſſor. de regulis Iuris lib.* 6. Balb. *de præſcript.* 1. *part.* 4. *quæſt.* 1. *in fine*, Couarru. *in reg. poſſeſſor. part.* 2. §. 11. *n.* 8. Mench. *Illuſtr. c.* 72. *num.* 6.

55 Verùm cōtra hanc reſolutionem, & communem intellectum d. *cap.* 1. obſtat *primò* text. *in cap. vlt. de præſcript.* & generalia eius verba, ibi, *nulla valeat*, &c. inſuper & ratio illic addita, quæ in fauorem Fidei Catholicæ negligenda non fuit, immo eo magis admittēda quod Fides Catholica magis abhorret peccata, & magis aliena eſt ab omni iniuſtitia, & legis naturalis, ſeu diuinæ violatione, neque par credere eſt maximos Eccleſiæ Pontifices inter Eccleſiaſticos, & præſertim Epiſcopos admittere præſcriptionem cum mala fide, quàm *in c. vigilanti.* & *in d. vlt. de præſcr.* inter ſeculares, & in foro ſeculari abſolutè improbarunt arg. text. *in l. in arenam, C. de inr. offic. teſtament.* *Secundo* obſtat quod tempore *d. c.* 1. & Concilij Africani, ex quo deſumitur circa annum 425. non apparet lege aliqua, quæ contra Eccleſias, & Epiſcopos quadraginta præſcriptionem requirat; vnde ſermo Fidei fauore fortaſſe eo tempore minor ſufficiebat, ac ſubinde per illud *cap.* 1. non limitatur text. *in c. de quarta & in cap. illud. eod. tit. de præſcript.* *Tertiò* vrget *d. cap. placuit il* 2. 16. *quæſt.* 3. quod habetur in Concil. Mileuitano ſub Innoc. I. *cap.* 24. vt conſtat *tom.* 1. *Concil. pag.* 484. *col.* 2. & rurſus refertur in d. Concil. Africano *c.* 88. vbi in eadem ſpecie de qua hîc agitur, in Fidei fauorem procedit præſcriptio per ſex tantummodo menſes, nec requiritur triennium.

His tamen non obſtantibus prædicta reſolutio & 56
communis intellectus retinendus eſt, & ad primum reſpondetur, negari non poſſe fauorem Fidei in propoſito attendi, & ex auctoritate legis Pontificię maximè operari, *primò* circa poſſeſſionem, quam lex ibi & iuſtificat, & tribuit Epiſcopo conuertenti; vt ex Iuris auctoritate iuſtus ſit poſſeſſor, arg. *l. iuſtè poſſidet, de acquir. poſſeſſ.* quam poſſeſſionem neque iuſtificat, neque tribuit regulariter in aliis caſibus; ſanè Epiſcopus conuertens, de quo *in d. c.* 1. quamuis ſciret plebem, & partem diœceſis, quam conuertebat eſſe alienam, & ad alium Epiſcopum pertinere, in actu practico non habeat conſcientiam rei alienæ, vel peccatum iniuſtæ retentionis, quippe qui ex legis auctoritate iuſtè & abſque peccato poſſidebat *d. l. iuſtè.* & conſequenter nō malæ, ſed bonæ fidei poſſeſſor erat, vt intendunt Angel. *in l.* 1. *n.* 63. *C. de iudic.* Couar. *vbi ſuprà.* *Secundo* circa tempus, quia ſufficit in propoſito triennium, cùm aliàs attento Iure ſpatium quadraginta annorum eſſet neceſſarium, *c. de quarta*, cum ſimilibus, *de præſcript.* Denique circa titulum, qui omninò requirebatur in hac præſcriptione in qua Epiſcopus intra alienam diœceſim contra ius commune præſcribebat, *capite ſi deligenti, ad finem*, ibi, *iuſtus titulus, eodem tit. de præſcr. c.* 1. *eodem, titul. in* 6. & tamen in præſenti ſuppletur à lege in fauorem Fidei Catholicæ, qui exceptis his tribus, & circa malam fidem nihil operatur.

Ad ſecundum reſponderi poterit, quod licet tem- 57
pore dict. Concilij Africani non requireretur quadragenaria præſcriptio contra Eccleſias, vel Epiſcopos, nihilominus tamen quo tempore Gregorius *d. c.* 1. *ſub tit. de præſcript.* iam erat receptiſſima huiuſmodi præſcriptio, vnde ex mente illius videtur ille textus, eo loci adiectus, vt in fauorem Fidei limitetur, reg. *dict. cap. de quarta, & dict. cap. illud*, cum ſimilibus.

Ad tertium communis concordia eſt, quod text. 58
in d. cap. 1. *de præſcrip.* ſuppleri debeat per *d. c. placuit*, & è conuerſo, ita quòd ſex menſes, de quibus *in d. c. placuit*, à tempore monitionis computandi, non tribuant ius loci conuerſi, quaſi Epiſcopus cōuertens per illos præſcribat, ſed requirantur vt Epiſcopus proprius monitus conſtituatur in mora, & negligentia, qua interueniente fit facultas alij Epiſcopo conuertendi, & ſi poſt conuerſionem proprius Epiſcopus per triennium non recuperat, inducitur præſcriptio loci conuerſi, *gloſ.* 1. & communis *in d. c.* 1. *gloſ.* 3. *in c. placuit*, gloſſ. *in d. reg. poſſeſſor.* probat ex multis Cou. *vbi ſuprà* Anaſtaſ. Germon. *animaduerſ. lib.* 1. *cap.* 10. Sed hæc communis concordia non ſatisfacit, tum quia diuinat ad vtrumque textum, nam *in dict. cap.* 1. nulla fit mentio monitionis, aut ſex menſium, ſicut nec *in d. cap. placuit*, vllum eſt verbum de triennio; tum etiam, quia ſex menſes, de quibus *in d. cap placuit*, non præfiniuntur tantum vt Epiſcopus proprius moram incurrat, ſed etiam vt illis elapſis alius conuertens ſtatim locum acquirat, ita quod vlterior expectatio triennij non requiratur, prout ſignificat verbum, *pertineat*, de quo *in eo text.*

text. præsertim si adiungantur verba illa, quæ præcedunt, ibi, *ad suam Cathedram pertinentia*, quæ important plenum ius competens Episcopo proprio negligenti, quod idem post sex menses acquiritur conuertenti. Nec aliquid probant verba illa, *post leges*, quia vt constat ex eodem Conc. Africano *cap.* 88. & passim alibi intelligunt, id est, post leges latas de Donatistis hæreticis, vel contra eosdem hæreticos, & propterea omissa sunt à Gregorio qui per illum text. *in dict. cap.* 1. voluit constituere legem generalem non habito respectu ad Donatistas, vel leges eorundem, de quibus Conc. Africanum loquebatur: aliàs enim si verba prædicta referrentur ad leges monitionis necessariæ, vt credit Couarru. sanè Gregorios non omisisset, vel omittens apertè significaret non esse necessariam monitionem, nec illam posse à nobis suppleri, quam cum antea esset in integro Pontif. Gregor. resecauit. Quare de hoc studioso lectori cogitandum relinquo.

ALLEGATIO CXXXII.

Episcopali Sede vacante an currat præscriptio contra Ecclesiam?

SVMMARIVM.

1 *Præscriptio ipso iure dormit contra Ecclesiam quocunque modo vacantem.*

2 *Ecclesia dum vacat vt pote carens legitimo defensore iure agere prohibetur.*

3 *Ecclesia quasi vacare dicitur ad hoc vt contra illam præscriptio non currat, quando licet prælatum habeat, is tamen quoad res illius, vt oportet tuendas inutilis est.*

4 *Prælato excommunicato existente tam contra Ecclesiam, quam contra ipsum, præscriptio non currit.*

5 *Præscriptio ipso iure dormit contra Ecclesiam Pastore viduatam non solum in rebus ad Ecclesiam, vel mensam Prælati pertinentibus, verum etiam in iis, quæ Ecclesiæ, vel Prælato insimul cum Capitulo & clericis communes sunt.*

6 *Præscriptio non currit interim dum viuit Prælatus, qui rem Ecclesiæ temere alienauit.*

7 *Ecclesia vacare dicitur ad hoc vt præscriptio contra illam non currat, quando caret proprio, & immediato Pastore.*

8 *Duo opponuntur contra superius resoluta.*

9 *Præscriptio contra vacantem Ecclesiam dormit non ex eo quod deficit is, contra quem præscribitur, adest enim Ecclesia, sed quoniam ea vacante non est qui agere possit.*

10 *Præscriptio an & quando progrediatur contra hæreditatem iacentem, ostenditur.*

11 *Hostilitatis, schismatis, vel pestis, an exilij tempore dormit præscriptio contra Ecclesiam.*

12 *Impedimento facti existente videtur aliquibus currere præscriptionem contra Ecclesiam, quamuis illi ex iusta causa detur restitutio.*

13 *Alij intelligunt procedere vbi tempore belli, vel schismatis grassantis non redditur ius partibus.*

14 *Nonnullis placet distinctionem iuris & facti procedere attento iure Ciuili non autem isto Pontificio, quo attento putant præscriptionem dormire ipso iure, stante aliquo facti impedimento.*

15 *Aliquibus videtur ideo impedimentum facti æquiparari impedimento Iuris in hoc casu, quia hoc expressum est in Iure.*

16 *Præscriptio ipso iure dormit contra eos, qui non Iure, sed facto aliquo impediuntur, vbi huiusmodi facti impedimentum non fuerit, seu generale.*

17 *Episcopo capto à paganis, seu schismaticis tunc Sedes Episcopalis quasi vacare dicitur, & iurisdictio Episcopalis pertinet ad Capitulum, non verò ad Archiepiscopum.*

18 *Mors ciuilis non æquiparatur naturali quoad iuris effectus, nisi quando ex qualitate, & natura negotij mors ciuilis fuerit eiusdem effectus, cuius est mors naturalis.*

19 *Archidiaconus, vel alius de Capitulo, qui ex legitima consuetudine, vel priuilegio iurisdictionem Sede vacante exercere potest, id potest in vacatione vera, non autem in ficta.*

20 *Episcopus quando captus fuerit à paganis, vel schismaticis ad quæ extendatur, & circa quæ versetur administratio Capituli remissiuè.*

21 *Capitulum Sede vacante exercere potest omnem potestatem, administrationem, & iurisdictionem Episcopalem Ordinariam, exceptis casibus in Iure expressis.*

22 *Capitulum Sede vacante potest exercere iurisdictionem Episcopalem Ordinariam si necessarium fuerit ad vitandum Episcopatus præiudicium, & periculum ex Episcopi defectu, seu absentia alioquin imminens.*

23 *Capitulum occasione Sedis etiam fictè vacantis non potest ita liberè etiam in necessariis administrare, quia teneatur reddere rationes nouo Episcopo.*

CONTRA Ecclesiam quocumque modo vacantem Prælato, nusquam currere, sed ipso iure dormire præscriptionem probat text. *in cap.* 1. *vers. si tamen, de præscript. cap. de quarta, vers. illis, cap. auditis, vers. quod si, eod. tit.* tradunt Abb. *in cap. cum deputati num.* 19 *de iudic. & in cap.* 1. vbi Felin. *num* 3. *vers. dum Abbas, de præscript.* Bart. in *l. naturaliter num.* 24. *ff. de vsucap.* Arnulph. *de commendis quæst.* 9. Guid. Papæ *decis.* 151. Aym. *de antiq. temporum part.* 4. *cap. materia, num.* 68 Balb. *de præscript.* 2. *part.* 6. *princip. à num* 7. Molin. *de Iustit. tract.* 2. *disput* 78. *num* 7. Rota *decis.* 415. *numero* 3. *p.* 2. *recentissim.* † quicquid controuertat, & confundat Annib. *in dict. l. naturaliter, num.* 198. Iuuat ratio, nam Ecclesia dum vacat, vt pote carens legitimo defensore, iure agere prohibetur, *c. vlt. ne Sede vacante*, ac subinde contra huiusmodi Ecclesiam iure impeditam dormit ipso iure præscriptio, quantumcunque adsit omnia ad illam necessaria, iuxta reg. *l.* 1. §. *vlt. C. de annali excep.* & facit, quia durante pupillari ætate etiam illa dormit contra pupillum *l. sicut, C. de præscrip. triginta*, Surd. *decis.* 4. *num* 1. Rot. *decis.* 419. *n.* 4. apud Farin. *part.* 1. *recent.* Ratio quoque resolutionis principalis ea potuit esse, quia mortuo Prælato. Rectore beneficiato, seu altero dignitatem, vel officium detinente, vacat quidem possessio Prelaturę, beneficij, dignitatis, & officij, & sic carent legitimo defensore, licet bonorum, & iurium illius possessio retineatur per ipsam Ecclesiam, dignitatem, vel officium, quę nunquam moriuntur, & nunquam desinunt possidere, ciuiliter scilicet, Salust. Tiber. *in pract. Auditor. Cameræ lib.* 2 *c. in fine*, Boccac. *de interdicto vti possid. cap.* 2. *n.* 91 Pontan. *de spol. lib.* 3 *c.* 9 *num.* 149 Rodoan. *de spol. Eccles. quæst.* 7. *num.* 35. *& quæst.* 14. *num.* 28. *&* 29. *& q.* 15. *num.* 12. Seraphin. *decis.* 1127. *num.* 2. Caualet. *decis.* 109 *n.* 1.

Coccin. decis.49.sub n.2. Nicol.Garc. de benefic p.5. cap.5 num.38. Paz de tenuta cap.50.num.15.Cyriac. controuers forens.lib.2. controuers.300. num.38. Rota decis.,90 sub num.2.& 3.p.1. diuers. vbi huiusmodi possessionem per Ecclesiam retentam vocat ciuilem, seu ciuilissimam, & in Colimbrien. præstimoniorum 10. Decembris 1631. coram R. P. D. Dunozetto, & 18. Iunij 1632. coram eodem.

3 *Primo* intellige principalem resolutionem procedere etiam vbi Ecclesia quasi vacat, vt quia licèt Prælatum habeat, is tamen quoad iuris effectus & res Ecclesiæ vt oportet tuendas inutilis est, vtpote hæreticus, aut schismaticus, probat text. in d.cap.1. vers item si, iuncto c.pen.de suppl.neglig. Prælat.lib.6. resoluit Bald. vbi supra, iuuat reg.c.2. de translation. Episcopi, vers sicut, iuxta gloss.vltim. per text. ibi, ad l.vltim.C. ad legem Flauiam, recepta communiter ex Couar. pract.cap.7.num.27. Tiraq. ad leges connub.

4 part.6 num.12. † Sic idem est vbi Prælatus excommunicatus existit, quia cum iure prohibeatur, cap intelleximus, de iud. tam contra Ecclesiam, quàm contra ipsum etiam in rebus propriis præscriptio dormit, iuxta c quia diuersitatem de concess. præbend. gloss.magna in cap prima actione 1.q.3 communis, vt per Abb. num.7. Felin.etiam 7.Paris.18.cum seqq in d.cap.1.Balb. de præscript 1 part.6. num.24. idipsum admittentes quantumcumque excommunicatio iusta sit.

5 *Secundò* intellige procedere non tantùm in rebus ad Ecclesiam, vel mensam Prælati pertinentibus, verùm etiam in iis, quæ Ecclesiæ, vel Prælato insimul cum Capitulo, & clericis communes sunt, ex Abb. num.4.Felin. 5.in fine & aliis in d c.1.Balb.p.2. sexta num.7. Ias. in l. si emancipati n.18. C. de collat. pro quibus vltra reg. l. si communem ff. quemadmodum seruitutes, facit quòd in huiusmodi rebus communibus administratio ad Prælatum pertinet, quod deficiente Capitulum, vel clerici agere prohibentur, cap edoceri.de rescrip. Host.& communis in c.1.& vlt. ne sede vacante.

6 *Tertiò* intellige, seu potius amplia procedere etiam dum viuit Prælatus ille, qui rem Ecclesiæ temerè alienauit, vel aliquid aliud contra sacros Canones, & in Ecclesiæ præiudicium fecit; quia scilicet dum is viuit perinde, quoad hoc, ac si Ecclesia nõ haberet Prælatum, cum habeat ad hoc inutilem, quem lex verosimiliter non credit venturum contra id quod temerè fecit, vt probat text. in c si Sacerdotes 16.q.3. quem ad hoc notant gloss. verb.causa, in c.1. de in integ restit.lib.6. Felin. n.10.in d c.1. post alios Roman. sing.267. Rebuff. in compend. alienat. n.37. Balb. 1 p.5.n.8. Cald.Pereira in l.si curatorem, verb.infra legitimum n.5.

7 *Quarto* intellige Ecclesiam in proposito vacare, vbi caret proprio, & immediato Prælato, qui pro rebus Ecclesiæ iure agere debuit, qualis est Episcopus respectu Cathedralis, Abbas respectu Abbatialis Ecclesiæ, quantumcumque non desint alij Prælati superiores, & mediati, vt satis probat dict.cap.1. ibi, fuerit Episcopus, & ibi, acceperit Episcopum, docet Innoc. in c.olim il 1.de restit spoliat.Abb. n.2. & alij, vt per Felin. 5.in dict.c.1. Vnde licèt Sede Imperiali vacante succedat interim Ecclesia, & summus Pontifex Imperium regat, c. licet, de foro comp. vbi communis, quia tamen deficit Imperator proprius, & immediatus Imperij superior contra Imperium, vtpote vacans, dormit interim ipso iure præscriptio, Bart. in d l naturaliter n.28. & ibi Annib. n.30. Abb. num.3. Felin.5. Paris.12. in d.c.2, Balb. 2. p.6.num.8.

Verùm prædictis & aliis, quæ hîc traduntur per Doctores, duo maxime obstant, primum quod vt præscriptio aliqua mero iure procedat, nec attenditur, nec requiritur existẽtia illius, contra quem præscribitur, probat Bart. in d l. naturaliter num. 28. receptus communiter ex Balb. 5 p.6.num.23. Igitur quantumcumque Ecclesia vacet & careat Prælato, præscriptio contra illam progredietur. Rursus obstat, quia contra hæreditatem iacentem non dormit præscriptio, quinimò procedit non solum, quæ antea fuerat inchoata, verùm etiam noua, arg. l.vlt ff. de vsucap. l. sed si conditione §. seruus alienus ff. de hæredib. instituend. resoluunt post alios Crot. in l. si is qui n.35 ff de vsucap. Annib. in d.l. naturaliter num. 303. tradit Abb. in dict.c. de quarta n.8. & ibi Felin. n.18. de præscript. Ergo idem erit vacante Ecclesia, præsertim quia hæreditate iacente hæres hæreditarias actiones exercere prohibetur, leg. ait prætor, ff. de iure deliber. 8

Sed retentis supradictis, ad primum argumentum vltra Annib. vbi supra, cuius resolutio confunditur ex dict.c.1.& ex dict.cap de quarta, & cap.auditis, in quibus iuribus probatur præscriptionem cõtra vacantem Ecclesiam dormire ipso iure, dici potest in his terminis dormire non ex eo quod deficit is, contra quem præscribitur, adest enim Ecclesia, sed quoniam ea vacante non est qui agere possit, vt satis innuit dict c.1. ibi, si autem non fuerit, non præiudicetur Ecclesiæ, &c. ac subinde quia dum Ecclesia vacat regulariter ius impedit, ne quis interim agat dict. cap.vltim. & per totum ne Sede vacante Merito contra illum vtpote iure impeditam agere præscriptio dormit. 9

Ad posterius verò argumentum vltra Abb. n.8. qui difficultati succumbens verius putat contra hæreditatem iacentem non progredi, sed dormire præscriptionem, arg. dict.c.1. cum similibus, responderi potest longe diuersam esse rationem in Ecclesia vacante, & in hæreditate iacente, vel vacante; in hac enim si aliquis sit hæres, qui adire possit, succedit reg. l. qui potest facere, de regul.Iuris, lib.6. vel poterit institutus bonorum possessionem agnoscere & administrare, iuxta l.si quis 23.in princip. cum suis §§. ff. de hæred. instituend. tradit Anton. Gom. tom.1. var. cap.2.num.13. quòd si hæres non appareat, dabitur curator qui administrare, & agere possit, iuxta reg. l.1.ff de curat.bonis dand. tradit Menoch. de arbitrar.casu 150. à princip. quòd si nullus extat qui succedere possit, & ita hæreditas verè vacat, defertur fisco, cuius procurator administrat. l.1.§. qui bona, de iure fisci, Menoch. vbi supra. Vnde meritò stantibus his, & aliis, qui iacente, vel vacante hæreditate agere possit, non datur in ea impedimentum iuris agendi, prout datur in Ecclesia; neque refragatur dict.l.ait Prætor, ibi, actiones exercere, quia procedit tantum intra tempus deliberandi, & etiam in eo non simpliciter, sed absque causæ cognitione, denegat agendi facultatem, planè si hæreditate iacente hæres facto aliquo impediatur, licet præscriptio mero iure procedat, dabitur nihilominus contra eum restitutio, secundùm Abbat. & omnes præcitatos. 10

Quinto intellige, seu potius amplia procedere etiam hostilitatis tempore, tunc etiam dormire ipso iure præscriptionem probant text. in prima actione 16. quæst.3. & in c. ex transmissa, ibi, præscriptione hostilitatis tempore non currente, de præscrip. & idipsum de tempore schismatis probat cap. cum vobis, 14.eod. tit.de præscr. Gratian. in c.si Sacerdotes vers. item 16. p.3. tradunt Abb. & communis in d. c.ex transmissa. 11

Bart.

Bart. *in d.l. naturaliter num.* 16 *&* 13. vbi etiam notiores, *ff. de vsucap.* Dom. *cons.* 153. Balb *de præscr.* 2. *p.* 6. *à n.* 3. Paris. *cons.* 104. *à num.* 143. *lib.* 1. post alios Rebuff. *de pacificis possess. n.* 301. *cum seq.* Rip. *de peste* 2. *part princ. à num.* 121. Roland. *cons.* 79. *n.* 20 *& cons.* 81. *à n.* 16. *lib.* 1. idem resoluentes de tempore pestis (quasi tunc sit bellum inter Deum, & homines) exilij, captiuitatis, & similium, tradit decis. Pedem. 177. *num.* 5. vbi idem concludit de tempore, quo per treugam, & inducias bellum hinc inde remittitur.

12 Sed obstat maximè quòd impedimentum prouenientes ex bello, schismate, & prædictis similibus, non est impedimentum iuris, sed facti, quia non lex, sed factum impedit tunc in iudicio agere, & litem exercere, ac subinde præscriptionem iure currere debet, quamuis illi ex iusta causa detur restitutio, iuxta *l. & Attilicinus ff. de seruit. rust. præd.* cum similibus, & ita in specie obseruat Annibal. *in l. naturaliter n.* 294. *&* 305. intelligens tex *in dict. c. ex transmissa, & in dict. cap. cum vobis*, procedere impetrata prius restitutione contra præscriptionis cursum, quod tamen est contra expressa verba *dict. capitis ex transmissa*, sup. a relata, *& d. c. cum vobis*, ibi, *cursum præscriptionis impediunt*, cum similibus præcitatis, in quibus apertè dicitur præscriptionem in his terminis ipso iure, & ita secluso omnis restitutionis beneficio non currere.

13 Nec satisfacit resolutio communis Bartoli *vbi supra*, & omnium *in dict. cap. ex transmissa*, & in locis præcitatis, secundum quos text. ille & similes procedunt, vbi tempore belli, vel schismatis grassantis non redditur ius partibus, & cessant omnia iudicia ita quòd iuris potius quàm facti impedimentum subsistat; tum quia hæc explicatio restringit verba illius text. & similium, qui simpliciter, & indistinctè dicunt bello, vel schismate durante præscriptionem non currere; tum etiam, quia quamuis partibus ius non reddatur, & lites in forensibus controuersiis non exerceantur, quia tamen hoc non à lege aliqua, sed ex facto impediente prouenit, magis facti, quàm iuris impedimentum dicetur, vt per se patet.

14 Vnde alij putant distinctionem, & differentiam illam impedimenti iuris & facti tantùm procedere attento iure Ciuili, non autem isto Pontificio, quo inspecto præscriptio non procedit ipso iure, sed dormit interim dum etiam impedimentum facti perdurat, & ita intelliguntur text. *in dict. cap. ex transmissa, & in d. c. cum vobis*, cum similibus, prout opinantur Imol. *in princip.* per text. *ibi in cap. quia diuersitatem, de concess. præbend.* Paris. *in d. c. ex transmissa, num.* 23. & alij relati per Pinel. *in auth. nisi, num.* 47. *C. de bonis matern.* præsentit glos. magna *in d. cap. prima actione.* Sed & hæc resolutio communiter reiicitur, vt per eundem Pinel. Confunditur enim ex *d. c. cum vobis*, ibi, *secundùm Iuris ordinem*, & ex vulgati reg. *cap.* 1. *de noui operis nunciat.*

15 Tandem alia videtur in specie *d. c. ex transmissa, & dict. c. cum vobis*, impedimentum facti æquiparari impedimento iuris, & illo, sicut hoc stante, præscriptionem dormire; quia Iure cautum reperitur, vt in his casibus specialiter Iure expressis limiteretur prædicta differentia communis collecta ex *dict. l. & Attilicinus*, cum aliis, idque intendunt Abb. *num.* 13. *ad fin.* Felin. *num.* 8. *in dict. cap. ex transmissa*, Boër. *dec.* 40. *num* 3. Pinel. *vbi suprà num* 43. *ampl.* 2. *n.* 47. *colum.* 2. Adhuc tamen hæc explicatio non satisfacit, tum quia refragantur verba *d. c. cum vobis*, ibi, *secundùm Iuris ordinem*, quæ innuunt nihil ibi speciale contra Iuris regulas contineri; tum etiam quia Doctores passim admittunt præscriptionem dormire tempore pestis, in quibus nihil specialiter iure expressum reperitur.

Quare probabiliter dici potest communem illam traditionem, quæ docet præscriptionem ipso iure dormire contra eos, qui non iure, sed facto aliquo impediuntur, locum non habere vbi huiusmodi facti impedimentum commune, seu generale est, & vt tale notorium omnibus; tunc enim perinde ac si esset impedimentum iuris præscriptio impeditur ipso iure, nec est necessaria restitutio, & in his terminis procedunt text. *in dict. cap. ex transmissa, & in d. c. cum vobis*, cum similibus; id quod suadetur, quia vbi facti impedimentum generale est, & notorium omnibus, ita quòd neque probatione, neque protestatione, aut excusatione vlla indigeat, eadem ferè videtur vigere ratio, quæ stante iuris impedimento suadet præscriptionem ipso iure dormire; etenim lex de illo communi, & notorio facti impedimento certa est, & frustra restitutionem requireret, quæ nihil aliud quàm circuitum & dilationem inutilem, litem, labores, & expensas continere videtur, cum certissimum & notissimum sit restitutionem in omnem euentum, & similibus competere, absque vlla probationis, aut causæ cognitionis necessitate. Iuuant quæ aliàs circa sententiam contra ius constitutionis, & ius litigatoris notantur *in cap.* 1. *& in cap. cùm inter, & in c. inter cæteras, de re iudic.* Nam licèt sententia contra ius constitutionis ipso iure non valeat, neque appellatio necessaria sit *dict. c.* 1. *de sententia & re iudic.* per contrarium verò contra ius litigatoris prolata ipso iure valeat, & appellatio requiratur *dict. c. cùm inter*, nihilominus si sententia contra ius litigantis pronunciata notoriam contineat iniustitiam, perinde ac si contra ius constitutionis proferatur, non tenet ipso iure, neque appellatio necessaria est, *dict. c. inter cæteras*, quia videlicet lex, quæ certa est, de huiusmodi iniustitia notoria statim per se occurrit, & appellationem, & eius circuitum superfluum non requirit. Sic similiter licet in proposito differant impedimentum iuris, & facti, vbi hoc particulare est contra aliquem, & à probatione pendet, nihilominus tamen vbi generale, seu commune, & insimul notorium quoad omnes proponitur, perinde ac iuris impedimentum iudicabitur, & lex ipsa per se occurrens absque aliqua restitutione præscriptionem impediet, & iuxta hunc sensum intelligi potest opinio Abb. *dict. num.* 13. & aliorum, quos suprà proximè citauimus, vt scilicet impedimentum facti & iuris æquipararetur in specie *dict. c. ex transmissa, & dict. cap. cum vobis*, quia in illis facti impedimentum ex bello, & schismate proueniens generale est, & notorium omnibus. Vnde si pares termini proponantur, idem dicendum est in quouis alio simili, vt putà pestis; in reliquis autem impedimentis facti, quæ nec generalia, nec notoria sunt, procedit communis differentia, quæ notari possunt ad ea, quæ prædicti Doctores resoluunt circa præscriptionem contra eos qui in captiuitate, exilio, vel carcere sunt, vt infra ostenditur. 16

Sextò intellige, seu potius amplia procedere Episcopo capto à paganis, seu schismaticis; nam tunc Sedes Episcopalis quasi vacare dicitur, & iurisdictio Episcopalis pertinet ad Capitulum, non verò ad Archiepiscopum, ac si Episcopalis Sedes per mortem vacaret, vt obseruant omnes per text. *ibi in c. si Episcopus* 3 *de suppl. negl. Prælat. lib.* 6. Alex. *cons.* 110. *à n.* 6. *vol.* 6. Marian. Soc. *cons* 92. *in princ. vol.* 1. 17

Pauin. de potest. Capituli Sede vacante part. 1. princip.
18 quaest. 1. sub num. 4. † Ratio est, quia licèt mors ciuilis non æquiparetur naturali quoad iuris effectus, ex text. in l. sed si mors 13. ff. de donat. inter virum & vxor. & in l. cùm pater 77. § hereditatem il. 1. ff. de legat. 2. & in l. Statius Florus 48. §. Cornelio Felici ff. de iure fisci, cum similibus, tamen quando ex qualitate, & natura negotij mors ciuilis fuerit eiusdem effectus, cuius est mors naturalis, tunc vtraque mors æquiparabitur, vt per text. in l. actione § publicatione ff. pro socio, & in l. si arcem §. si deportatus, ff. de bonis libert. & in capit. 1. §. 1. ne sede vacante lib. 6. cum similibus, quæ adducunt Mench. de success. creat. §. 21. numer. 172. vers. est tamen verum, Pelaez de maioratu part. 2. quæst. 3. numer. 36. Molin. de primogen. lib. 1. capit. 13. numer. 64. Gutier. Canon. quæst. lib. 2. cap. 1. num. 44. Card. Tusch. tom 5. litt. M. conclus. 393. numer. 24. & 25. Atqui in hoc casu mors ciuilis proueniens ex seruitute Episcopi à paganis, vel schismaticis iusto bello capti supposito defectu & absentia Episcopi impediti apud hostes, quominus Ecclesiam suam & Episcopatum gubernet, iam operatur idem inconueniens quod lex Canonica vitare, & regimini Ecclesiæ prouidere intendit, dum alioquin propter illud statuit, vt Episcopo naturaliter mortuo contra Ecclesiam præscriptio non currat, sed ipso iure dormiat; igitur, &c.

19 Illud aduertendum duxi, adeo verum esse in hoc casu Episcopalem iurisdictionem pertinere ad Capitulum, vt nullo modo eam exercere valeat Archidiaconus, vel alius de Capitulo, qui ex legitima consuetudine, vel priuilegio illam Sede vacante exercere potest, vt resoluunt Dominic. in dict. capit. si Episcopus 3. numer. 6. & Franc. numer. 2. ea ea ratione, quia consuetudo & priuilegium huiusmodi verificari solum debent in vacatione propria, & vera, quæ scilicet contingit per mortem, aut per alium similem modum, iuxta ea, quæ latè prosequitur Pauin. de potestate Capituli, prælud. 6. numer. 4. cum seqq. non verò in vacatione ficta, quæ scilicet contingit per capturam Episcopi, de qua agimus, vel per alium similem modum, ex adductis per Pauin. vbi proximè num. 13. nam sic postulat consuetudinis & priuilegij natura, quod videlicet ita restringatur, vt minus lædatur Ius commune, iuxta reg. ea quæ à Iure exorbitant, ex reg. odia, de regulis iuris lib. 6. & text. in cap. vlt. de offic. Archid. & in cap. sanè & in cap. porrò, de priuil.

20 Constito igitur administrationem Episcopatus ad Capitulum pertinere, quando Episcopus captus fuerit à paganis, vel schismaticis, ac si Sedes Episcopalis hoc modo fictè vacauerit, superest videndum ad quæ extendatur, & circa quæ versetur hæc administratio; sed quia huius loci non est peculiarem huius rei disputationem facere, ideo sit satis legere gloss. vltim. in cap. his quæ, de maiorit. & obedient. gloss. vltim. in capit. cùm olim, eod. tit. vbi Abb. à num. 2. Domin. num. 4. & 5. & Anch. num. 2. in dict. cap. si Episcopus. Deci. in capit. si clerici §. de adulteriis numer. 21. de iudic. Bart. in l. vbi adsunt numer. 2. ff. de tutor. & curat. datis ab iis, prosequitur per varia exempla Pauin. de potest. Capituli part. 1. princip. quæst. 1. cum seqq. Rebuff in praxi benefic. part. 1. tit. de deuolution. num. 57. cum seqq. Menoch. de arbitrar. casu 209. num. 9. Couar. in cap. Ioannes num. 2. de testament. Gregor. Lopez l. 2. gloss. 6. tit. 6. part. 5. Sarmien. select. lib. 3. capit. 15. sub numer. 2. Azeued. ad Curiam Pisanam lib. 1. cap. 8. numer. 10. cum seqq. Lambertin. de iurepatron. lib. 1. quæst. 2. princip. partis 1. art. 9. num. 1. & 2. Molin. de Iustit. tom. 6. tract. 5. disputat. 21. num. 3. cum seqq. Card. Tusch. tom. 1. liter. C. conclus. 56. cum duobus seqq. Cardos. in praxi iudicum, & aduocat. verb. Capitulum num. 2. apud quorum plures licèt controuersum sit an regula affirmatiua pro Capitulo, an verò negatiua contra illud, exceptis casibus à Iure expressis, constituenda sit in hac materia, tamen verior, & receptior est regula affirmatiua, quòd videlicet † Ca- 21
pitulum Sede vacante exercere possit omnem potestatem, administrationem, & iurisdictionem Episcopalem ordinariam tam in temporalibus, quàm in spiritualibus, exceptis casibus, quæ vel Iure in contrarium exprimantur, vel ex aliqua ratione concludente pro expressis habentur, vt contra alios pro regula constituit Rebuff. vbi proximè num. 58. Card. Tusch. dict. concl. 56. numer. 5. Azeued. dict. capit. 8. numer. 10. cum sequentib. Molin. dict. disputat. 21. numer. 3. & est communis, vt per eosdem per text. in dict. cap. si Episcopus, & in capit. vltim. de suppl. negl. Prælat. lib. 6. & in capit. vnic. de maior. & obed. eod. lib. & in dict. cap cùm olim. cum similibus.

Declarata tamen hanc resolutionem, ne procedat, 22
nisi quatenus exercitium iurisdictionis Episcopalis ordinariæ necessarium fuerit ad vitandum Episcopatus præiudicium, & periculum ex Episcopi defectu, seu absentia alioquin imminens. Cessante autem huiusmodi necessitate non poterit Capitulum vti prædicta iurisdictione, neque enim ius Canonicum eam illi indulsit, vt esset administrator voluntarius, sed solummodo necessarius, qui tanquam talis sola necessaria ministraret, vt tradit gloss. verb. Capituli in Clement. 1. §. 1. de heret. Panorm. in capit. his quæ, in fine, de maior. & obed. Imola variè exemplificans in cap. 1. sub num. 15. ne Sede vacante, Pauin. dict. part. 1. princip. quæst. 7. sub numer. 7. Rebuff. vbi proximè num. 86. Sarmien. dict. cap. 15. num. 3. Signorol. cons. 28. Sic quæritur, vers. sed si Ecclesia, Azeued dict. cap. 8. num. 11. & 12. Card. Tusch. d. concl. 56. num. 41.

Rursus declara ne possit Capitulum occasione 23
Sedis etiam fictè vacantis, ita liberè etiam in necessariis administrare, quin teneantur reddere rationes nouo Episcopo; has enim reddere tenetur, vt in omni administratore alienarum rerum resoluunt Doctores in l. si procurator §. 1. ff. mandati, & in l. 1. §. officio ff. de tutel. & rationibus distrah. & in Clem. 2. §. illi etiam, de relig. domib. prosequitur latè post alios Menoch. de arbitrar. casu 209. Card. Tusch. tom. 1. litter. A. concl. 203. cum sequentib. & in Capitulo sic administrante per se, vel per Officiales suos adest decretum Concil. Trident. sess. 24. de reformat cap. 16. intendunt Rub. cons. 131. numer. 3. Fusch. de visitat lib. 1. cap. 15. num. 31. Menoch. vbi proximè numer. 8. & 9. Cardos. dict. verb. Capitulum num. 11. Rot. decision. 402. apud Farin. part. 1. recent. Alias plures limitationes, & declarationes vtiles, & necessarias, per quas restringitur potestas Capituli Sede vacante, vide per Doctores supra citatos num. 20. & per Gutier. canon. lib. 2. capit. 17. num. 15. Cardos citato loco num. 8. cum sequentibus, Thom. Valasc. allegat. iuris tom. 1. allegat. 5. n. 11. Nicol. Garc. de benef. p. 12. c. 2. §. 1. n. 67.

ALLEGATIO CXXXIII.

Episcopali Sede vacante quis possit deputare Visitatorem?

SVMMARIVM.

1 *Papa solus deputare potest visitatorem Sede vacante, nec id permissum est Capitulo, immo nec Archiepiscopo, nisi ob negligentiam vel malitiam ipsius Capituli, & probatur* num. 2. & 3.

4 *Capitulum Sede vacante non potest exercere nisi necessaria.*

5 *Contrarium tamen quod Capitulum Sede vacante possit visitatorem deputare, tenent plures, quod probatur* num. 6 & 7.

8 *Distinguunt alij inter visitationem generalem & particularem, illam Capitulo negantes, hanc verò illi concedentes.*

9 *Capitulum Sede vacante posse deputare visitatorem, idest administratorem generalem Episcopatus in spiritualibus, & temporalibus receptior tenet opinio.*

10 Cap. vltim. de suppl. neg. Prælat. lib. 6. *declaratur* & num. 15.

11 Cap. is cui 42. de elect. lib. 6. *declaratur*, & n. 15.

12 Cap. obitum, & cap. vltim. 61. distinct. *declarantur.*

13 *Capitulum Sede vacante non potest visitatori generali in spiritualibus & temporalibus à se constituto plenam omnino, & vndique liberam administrationem concedere.*

14 *Capitulum Sede vacante habet etiam ius visitandi in ordine ad morum constitutionem, & potest ad hoc munus particularem visitatorem deputare.*

16 Cap. Charitatem 12. q. 2. *declaratur.*

17 *Procurationes visitationis factæ per visitatorem à Capitulo Sede vacante deputato quomodo reseruanda Episcopo futuro successori*

18 Concil. Tridentin. sess. 24. de reformation. c. 3. *declaratur.*

19 *Capitulum Sede vacante potest in ordine ad morum correctionem deputare non solum visitatorem particularem, sed etiam generalem totius diœcesis.*

20 *Capitulum Sede vacante Secundum communem opinionem non potest visitatorem respectu exemptorum, & Sedi Apostol. immediatè subiectorum.*

21 *Distinguitur cum Molina.*

22 *Capitulum Sede vacante potest succedere etiam in iurisdictione delegata, commissa in perpetuum Episcopali muneri.*

23 *Visitator Sede Episcopali vacante deputatus eo ipso censetur habere generalem administrationem, quamuis ea non exprimatur in mandato.*

24 *Procurator non censetur habere liberam & generalem administrationem, nisi id in mandato exprimatur.*

25 *Ratio differentiæ datur.*

26 *Administratores Vniuersitatum censentur habere administrationem cum libera.*

27 Cap. cum vobis 19. de elect. & c. 2. de donat. *declaratur.*

28 *Beneficia spectantia ad solam collationem Episcopi non potest visitator Episcopali Sede vacante deputatus ab inferiore à Papa conferre, secus si sit deputatus à Papa, vt* num. 29.

30 *Visitatore speciali à Papa pro aliena diœcesi deputato, an possit generalis Episcopi, vel Capituli Sede vacante visitare, ostenditur,* & 0. 31. & 32.

SOLVM summum Pontificem posse deputare visitatorem, nec id permissum esse Capitulo, immo nec Archiepiscopo, nisi ob negligentiam, vel malitiam, ipsius Capituli, videtur colligi ex text. *in cap. vltim in princ. de suppl. neglig. Prælat. libro 6. & in cap. is, cui 42. de elect. eod. lib. & ex capite obitum, & c. vlt. 6. distinct. & cap. charitatem 12. quæst. 2.* tradunt Monach *in d. c. vlt. n. 5. & 6. de suppl. negl. Præl. lib. 6.* Imol. *in c. 1. sub num. 15 col. 2. in fine, & col. 3. post med. ne Sede vacante.* Fusch. *de visitat. lib. 1. capite 2. sub numero* 10 Boët. *decis. 2. numero* 29. & videtur facere Concil. Trident. *sess. 24. de reform. c. 3. vers. Visitatores.* 1

Primò probari videtur hæc sententia ex ea ratione, quasi si Capitulum posset visitatorem Sede vacante constituere, esset ex eo, quia Capitulo tunc competit munus visitandi, si enim sibi competeret, non posset illud alteri committere, ex reg. text. *in c. Daibertum 1. q. 7. & in l. nemo plus iuris ff. de regulis iuris.* Atqui munus visitandi videtur non posse ad hoc munus visitatorem deputare. Consequentia legitimè colligitur. Minor autem probari videtur ex eo, quia si dictum munus Capitulo competeret, posset Capitulum recipere procurationes, quæ debentur ratione prædictæ visitationis, iuxta reg. text. *in c. conquerente, de offic. Ordin. & in cap. accedentes, & in cap. cum ex officij, de præscrip.* cum similibus. Atqui hæ probationes, vt quia sunt fructus Episcopatus, iuxta *dict. cap. conquerente, in fine,* videntur reseruandæ futuro Episcopo successori, ex reg. text. *in c. cum vos, in fine de offic. Ordin. & in c præsenti eod. tit. in 6.* cum similibus. Igitur per argumentum à cessantibus prædictis visitandi muneris procurationibus, videtur resoluendum hoc munus Capitulo non competere Sede vacante. 2

Secundò iuuari videtur ex eo, quia huiusmodi visitatio non videtur adeò necessaria, quin possit commodè differri in tempus Episcopi futuri successoris, vt credit. Monach. *dict. num. 6.* Vnde videtur succedere communis resolutio quæ dictat † non posse Capitulum Sede vacante exercere nisi necessaria, vt per glos. *vers. Capituli in Clem. 1. §. 1. de heret.* Pauin. *de potest. Capituli, p. 1. princ q. 7.* Azeued. *ad Curiam Pisanam lib. 1. c. 8. n. 11. & 12.* Sarmien. *select. l. 3. c. 15. num. 3.* 3 4

Contrarium tamen, immo quod Capitulum Episcopali Sede vacante possit visitare per se, vel per alium, & ita visitatorem deputare, nec huiusmodi deputationem soli Summo Pontifici competere, tenuit gloss. *verb. Capituli post med. in dict. Clement. 1. §. 1. de heret.* & sustinent post Archid. Abb. *in cap. cum olim, n. 2. col. 3. princ. de maiorit. & obed.* Marian. Socin. *de Visitat. q. 11. sub n. 4.* Pauin. *de potestate Capituli, p. 1. princip. q. 7. sub n. 1. & 2. & sub num. 3.* Rebuff. *in praxi benefic. par. 1 tit. de deuolut. num. 65.* Syluest. *summ. verb. Capitulum n. 3.* Molin. *de iustit. tom. 6 tract. 5. disp. 11. sub n. 7.* Card. Tusch. *tom. 1 litt. C, concl. 56. num. 12.* 5

Quorum sententia probatur *primò* ex ea ratione, quia Capitulum Sede vacante succedit in iurisdictione Ordinaria ad Episcopum pertinente tam quoad spiritualia, quàm quoad temporalia necessaria, si specialiter Capitulo non sint prohibita, vt supra proxima allegatione prope finem probauimus, 6

Atqui munus visitandi per se, vel per alium pertinet ad iurisdictionem Episcopalem ordinariam, rursus & eius executio necessaria est in ordine ad morum correctionem, & vitam subditorum spiritualem reparandam, & totum constat ex text. *in cap. conquerente, de offic. Ordin. cum similibus*, iuncto etiam text. *in capite 1. § sanè, de censib. libro 6.* & ex Concil. Trident. *dict. capite 3. vers. visitationem.* Igitur, &c.

7 Deinde in eandem sententiam expeditur idemmet text. *in dict. capite vltim. de supp. neglig. Prælator. lib. 6. vers. nisi fortè*, quem supra pro contraria opinione adduximus in princip. dum enim *in dict. vers. nisi fortè*, inquit ad Episcopum deuolui potestatem deputandi visitatorem Sede vacante, si Capitulum negligenter, aut perperam administrauerit in spiritualibus, & temporalibus; consequenter probat eandem potestatem in eodem Capitulo originaliter comparatione Archiepiscopi residere, prout constat in quolibet negligente residere originaliter ea munera, quæ ex Capituli negligentia ad alium deuoluuntur, vt per eum suppleantur, iuxta text. *in c. 2. de concess. praben. & in c. 1. & per totum, de suppl. negl. Prælat.*

8 In hac controuersia distinguit Ioan. And *in d. glos. verb. Capituli, in fine*, inter visitationem generalem, in qua visitator discurrere intendat per totam diœcesim, & hanc negat Capitulo, sic intelligens Monachi, & sequacium sententiam; & inter visitationem particularem, pro aliquo scilicet particulari crimine in præsens damnum Episcopatus vrgente vitando, & hanc visitationem concedit Capitulo Sede vacante, sic intelligens sententiam Archid. & sequaecium secundo loco relatam, quam distinctionem sequuntur multi, quos refert Pauin. *dict. qu. 7. num. 3.*

9 Ego verò, reiecta hac distinctione, ad clariorem huius quæstionis resolutionem ante omnes aduertendum duxi, duas quæstiones sub hac vnica ab omnibus ferè Doctoribus hucusque relatis confundi, quasi vna & eadem tantùm esset, cum tamen duæ sint inter se diuersæ. Quapropter constituere oportet aliud esse quærere, an Capitulum Sede vacante possit deputare visitatorem, id est administratorem generalem Episcopatus in spiritualibus & temporalibus; aliud vero esse quærere, an possit deputare visitatorem particularem pro expediendo, scilicet munere visitationis ad hunc solum particularem finem, vt in ea agatur de morum correctione? Etenim si de prima quæstione sermo fuerit, affirmatiuè resoluendum est; tum propter fundamentum in fauorem Capituli suprà adducta *in vers. contrarium num. 5.* iuncta reg. text. *in l. imperium, in fine, & in l. more maiorum ff. de iurisd. omnium iud.* tum etiam propter text. *in dict. Clem. 1. §. propter quod, in fine, de hæret.* & denique propter decretum Concilij Trident. *sess. 24. de reformat. cap. 16.* resoluunt Domin. *in dict. cap. vltim. in fine*, Rebuff. *dict. tit. de deuolut. num. 63.* Pauin. *de potestate Capituli p. 2. princ. quæst. 10. sub num. 2.* Gutier. *canon. lib. 2. cap. 17. num. 22.* Cardos. *in praxi iudicum verb. Capitulum num. 3.* Molin. *de iustit. tom. 6 tract. 5. disp. 11. sub num. 1.* Card. Tusch. *d. conclus. 56. num. 5.* qui omnes generaliter resoluunt posse Capitulum Episcopali Sede vacante constituere visitatorem, idest administratorem generalem, de quo in hac prima quæst. & etiam Vicarium generalem, & cæteros officiales necessarios pro administratione Episcopatus.

10 Quia tertia opinione non obstant fundamenta, quæ pro prima *num. 2. & 3.* suprà adduximus, quia respondetur text. *in dict. cap. vltim. de supplenda neglig. Prælat. lib. 6.* non negare facultatem Capitulo iuxta supra dicta competentem Episcopali Sede vacante ad constituendum visitatorem, id est administratorem generalem Episcopatus antequam is constituatur a Summo Pont. sed solùm decidere, quod nec Archiepiscopus, nec quilibet alius Superior, excepto eodem Rom. Pont. potest sine causæ cognitione, videlicet negligentis, aut proteruæ Capituli administrationis visitatorem illum constituere; qui intellectus & responsio ad dict. *caput vltim.* constat expressè ex littera eiusdem, si totum eius principium attente legatur, & exceptio, quam facit *in vers. Nisi fortè*, ad priora verba eiusdem text. referatur cum promiscua terminorum relatione, prout est de natura exceptionis ad regulam, iuxta text. *in l. nam quod liquidè §. vlt. vers. sed si ita ff. de penu legata*, quæ ad eius materiam post alios prosequitur Couar. *var. lib. 2. cap. 5 num. 5. & 6.* & fatetur eundem intellectum sentit gloss. *verb. potest in d. cap. vltim.* iuxta quem ille text. tantum abest quod intendat negare Capitulo hanc potestatem deputandi visitatorem generalem in spiritualibus, & temporalibus Sede vacante, vt immo in eadem potestate defendat, & prohibeat turbari ab Archiepiscopo, vel quolibet alio superiore sine cognitione causæ legitimæ, quando Capitulum ea potestate vti voluerit, dum aliud ab ipso Summo Pontific. circa eandem dicti visitatoris deputationem non fuerit ex plenitudine potestatis, & ex generali omnium Ecclesiarum cura sibi competente dispositum, prout ab eodem disponi potest, tum ex verbis text. *in cap. pen. de suppl. negl. Pral. lib. 6.*

Præterea aduersùs hanc eandem dictæ primæ quæstionis resolutionem non obstat text. *in dict. cap. obitum*, quia respondetur enim text. non negare quod Capitulum Sede vacante possit dictum generalem visitatorem deputare iuxta nostram resolutionem, sed solùm intendere aliud longè diuersum per quod modificari, & limitari debet eadem resolutio, iuxta inf. à dicenda *num. 20.* † Ad text. verò *in dict. cap. obitum, & in dict. cap. vltim.* vltra responsionem Innoc. *in c. ad abolendam, de hæretic.* quam sequitur Pauin. *dict. quæst. 7. num. 2.* respondetur verum quidem esse in terminis horum iurium deputatum fuisse à Summo Pontific. visitatorem prædictum generalem, sed id non contigisse ex eo quòd Capitulum non posset illum constituere, si à Summo Pontific. non esset constitutus, sed solum ex eo, quia vel Capitulum deputationem huiusmodi indebitè differebat, vt innuunt verba text. *in dict. capite obitum*, ibi, *assiduis adhortationibus*, &c. vel quia Summus Pont. aliunde noluit in eadem deputatione præuenire ipsum Capitulum, prout potest ex plenitudine potestatis, iuxta text. *in dict. cap. vltim. de suppl. neglig. Prælat. lib. 6. in Princip.* iuncto eius intellectu supra adducto; & ex cura vniuersali quam ipse impendit, & impendere potest omnibus Ecclesiis, iuxta text. *in cap. grandi, eod. tit. & lib.* prout pro ratione prædictæ deputationis exprimit, text. *in dict. cap. vltim. post princ. 61. distinct.* Ad quæ autem attendere debeat Capitulum in creatione huius visitatoris generalis, & cæterum officium ab eo deputandorum pro necessaria Episcopatus administratione, vide post alios Fusch. *de visitat. lib. 2. cap. 15 num. 32. cum seqq.*

Hæc tamen resolutio modificatur & limitatur, vt licet Capitulum Sede vacante possit dictum generalem visitatorem constituere in spiritualibus, & temporalibus, tamen non proinde possit ei concedere

dere plenam omninò, & vndique liberam administrationem, nam cum hæc ita sumpta, nec ipsi competat Capitolo, immo causam quantumuis generalem habeat, nequeat exercere in multis, in quibus eadem limitatur, vt suo loco diximus, succedit reg. text. *in l. nemo plus iuris, ff. de regulis Iuris, & in cap. Dudum* 1. *quæst.* 7. & ita secundùm hanc limitationem procedit textus qui sic intelligendus est *in dict. capite u cm*, prout bene intelligit Monach. *in dict. cap. vltim. num.* 1. *de suppl. neglig. Prælat. lib.* 6.

14 Quod verò attinet ad secundam quæst. an scilicet Capitulum Sede vacante habeat ius visitandi in ordine ad morum correctionem, & possit ad hoc munus particularem visitatorem deputare. Resoluendum est etiam affirmatiuè propter fundamenta adducta *sup. in vers. contrarium tamen, n.* 5. per quæ merito ita tenent *ibi* Archid. & reliqui post eum citatij quicquid oppositum minus bene crediderint Monach. & alij post relati *n.* 1.

15 Neque aduersùs hanc secundæ quæstionis resolutionem, obstant fundamenta illorum, de quibus sup. *num.* 1. 2. & 3. nam ad text. *in dict. cap. vltim de supp. neglig. Prælat. lib.* 6. & *in d. cap. u cui, & in dict capite obitum, & in dict. capite vltim.* 61. *distinct.* respondetur non pertinere ad hanc resolutionem secundæ quæstionis, sed solùm ad solutionem primæ, de qua supra *in vers Ego vero num.* 9. & ita in Iuribus agi de alio longè diuerso visitatore ab eo, de quo hic agimus, iuxta *ibidem* dicta pro eorum intellectu. † Ad text. verò *in c. charitatem* 12. *q.* 2. respondetur quòd vel Summus Pont. ibi se iniecit deputationi visitatoris animarum ex plenitudine potestatis, & ex cura Ecclesiarum, quam habet, vel quòd in eo text. non constat à quonam deputati fuerint visitatores huiusmodi, de quibus *ibidem* agitur *in vers. visitatores*, nec id text. decidit, sed solum addit de iusto subsidio eisdem adhibendo pro labore visitandi parochias, ac proinde in deputatione de illis facta in casu eiusdem text. supponendi sunt termini habiles Iuris communis, secundùm quos ipsummet Capitulum poterat eos deputare, iuxta nostram resolutionem.

16

17 Præterea ad primum fundamentum respondetur concedendo maiorem, sed negando minorem, pro qua non facit illud, quod ibidem adducitur procurationibus huius visitationis reseruandis Episcopo futuro successori tanquam fructibus Episcopatus; quia respondetur quòd licèt hoc verum sit, tamen id non tollit quominus dicto visitatori per Capitulum deputato exhibeatur ex illis iusta sustetatio, & ex eisdem ea deducetur tanquam impensa necessaria, & redundans in vtilitatem Ecclesiæ & Episcopatus, ptout quoad omnes similes impensas, & onera necessaria generale est in omnibus fructibus Episopatus Sede vacante perceptis, iuxta text. *in dict. cap. præsenti, vers. porro, & in dict. cap. cum vos, in fine*, cum adductis per Molin. *de Iustit. tom.* 1. *disputat.* 147. *col.* 2. *in fine, & col.* 3. & per Nicol. Garc. *de benefic. tom.* 1. *par.* 1. *cap.* 2. *numer.* 89. *cum sequentib.*

18 Ad secundum verò fundamentum facilè respondetur negando antecedens, aliter enim absurdè sequeretur quòd Episcopatus sine debita morum correctione maneret, ac inde oues eo tempore pabulo & antidoto spirituali destituerentur, vt post Archid. bene considerat Papin. *dict. quæst.* 7. *sub num.* 1. Ad Concil. verò Trident. *dict. cap.* 5. respondetur non loqui Visitatoribus à Capitulo deputandis Episcopali Sede vacante, prout nos loquimur, sed agere solum de eis ab eodem constituendis vita ipsius Episcopi, vbi ex aliqua speciali ratione, aut priuilegio munus hoc visitandi competit Capitulo; tunc etenim solùm, & non in nostris terminis Concilium Tridentin. requirit approbationem Episcopi viui in constitutione huiusmodi visitatorum à Capitulo facienda, vt patet ex tenore eiusdem Concilij.

Quæ quidem resolutio ampliatur, vt procedat non solùm in visitatione particulari, sed etiam in generali totius diœcesis, adhuc enim etiam hæc vltima competit Capitulo Sede Episcopali vacante, proindeque poterit in ordine ad morum correctionem visitatorem huiusmodi deputare, sic enim concluditur ex fundamentis huius nostræ resolutionis, de qua *in vers. quod attinet num.* 14. Vnde meritò sic resoluunt Archid. Abb. & reliqui antiqui & moderni supra relati *in vers. Contrarium tamen, n.* 5. Quicquid oppositum in visitatione generali tenuerint Ioan. Andr. *in gloss dict. verb. Capituli in fine, Clement.* 1. §. 1. *de hæreticis*, & alij citati per Pauin. *dict. quæst.* 7. *num.* 3. sic accipientes sententiam Monachi *numero* 5. & 6 *in dicto capite vltim. de supplenda neglig. Prælat. libro* 6. & distinctè negantis Capitulo facultatem visitandi, & deputandi visitatorem in ordine ad solam morum correctionem. 19

Limitanda tamen videtur prædicta resolutio, ne procedat respectu exemptorum, Sedi Apost. immediatè subiectorum, hos etenim Capitulum Sede vacante non videtur posse ita visitare per se, vel per alium, nam licet hæc eorum visitatio incumberet Episcopo si viueret, iuxta tex. *in Clem. attendentes, in princip. vers hoc igitur, de statu monach.* Concil. Trid. *sess.* 25. *de Regul. cap.* 9. tamen, quia Episcopus viuus taliter exemptos visitate non poterat iure Ordinario, sed solùm iure delegationis Apost. vt constat ex eodem decreto, & ex *d. Clement. attendentes, vers. hoc igitur*, & rursus Capitulum Sede vacāte succedit solum in his, quæ competunt Episcopo ex iurisdictione Ordinaria, non verò ex delegata, iuxta ea, quæ per tex. *in c. pastoralis* § *præterea. de officio Ord.* resoluunt Abb. *in d cap. cum olim, sub num.* 2. *col.* 3. *in med.* Pauin. *d. tract. de potest. Capituli p. princ. qu.* 10. Card. Tusch. *dict. concl.* 56 *num.* 5. Molin. *dict. disputat.* 11 *sub. n.* 8. & 9. Ideò inferri videtur Capitulum non posse taliter exemptos visitare Sede vacante & ita ex hoc fundamento resoluit in terminis Abb. *dict. col.* 3. *in med.* & Marian. Socin. *sub dict. num.* 4. Pauin. *dict. p.* 1. *princ. q.* 7. *n.* 5. qui tamen id restringit *q.* 10. *sub num.* 4 & 5. 20

Verùm in hac limitatione nunc placet potius distinguere cum Molin. *dict. disp.* 11. *n.* 8. & 9. inter casum in quo aliquit iurisdictionis in perpetuum committitur muneri Episcopali ex delegatione Sedis Apostolicæ, vt ex officio deinceps competat Episcopis, & inter casum in quo id eidem Episcopo, & sob nomine dignitatis, & consequenter etiam eius successori à Summo Pontif. delegatur ad aliquam peculiarem tantum causam, vel negotium, iuxta tex. *in cap. quoniam Abbas. de offic deleg.* Etenim in hoc vltimo casu iurisdictio delegata non transit in Capitulum Sede vacante, & ita procedit limitatio communis Doctorum, de qua suprà, quam ad dictam regulam affirmatiuam pro successione Capituli Sede vacante retulimus numero præcedenti. At in primo casu non procedat eadem limitatio, sed potiùs dictæ regulæ affirmatiuæ standum est, & secundùm eam resoluendum. Capitulum in dubio succedere etiam in huiusmodi iurisdictione in perpetuū Episcopali 21

scopali muneri delegata, nisi aliud aliunde legitimè colligatur ex mente delegantis. Ratio est, quia supposita perpetuitate huius delegationis, per quam id de quo actum fuerit, annectitur in perpetuum Episcopali muneri, non quidem principaliter in bonum Episcopi, nec tanquam eius privilegium, sed in bonum eorum, in quos ea iurisdictio taliter delegata exerceretur, vel aliorum, & Ecclesiæ, consequitur eandem iurisdictionem censendam esse, vt accessoriam, immo vt partem totius iurisdictionis Episcopalis in communi, ac proinde vt talem transitoriam in Capitulum, in quod Sede vacante transit per viam regulæ tota Episcopalis iurisdictio, vt fane cum iudicio aduertit Molin. *sub d.n.*8.

22 Cùm ergo hoc ita se habeat in iurisdictione in perpetuum Episcopali muneri delegata, iam infertur prædictam limitationem, de qua supra *num.* 120. vetam non esse in terminis *d. Clement. attendentes, vers. hoc igitur* & Concil. Trident. *dict. cap.* 9. & similium, cum constet iurisdictionem delegatam, de qua in his iuribus, commissam esse in perpetuum Episcopali muneri, ac proinde quod in ea succedat etiam Capitulum Sede vacante, sicque poterit eius virtute visitare in spiritualibus præd.ctas moniales taliter exemptas iuxta modo resoluta: quod magis confirmatur ex eo, quia, vt bene aduertit Mulin. *sub dict. num.*8. ante finem, credendum non est, nec id esset consentaneum rationi quod intendetet Conc. Trident. & Clemens *dictis locis*, vt toto tempore Sedis quoquo modo vacantis monasteria monialium sic exempta, & Soli Summo Pont. immediatè subiecta, & eorum moniales destituantur visitatione, & quolibet alio regimine spirituali, quod ab eodem Clemente, & ab eodem Conc. Trid. tantopere dictis locis intenditur, & procuratur.

23 Visitator huiusmodi Sede Episcopali vacante deputatus eo ipso censetur habere generalem administrationem, quamuis ea non exprimatur in mandato, ita post Lap. & Ioann. Andr. obseruant Domin. *num.* 10. Anchar. *sub num.* 2. Franch. etiam *n.*2. per text. *ibi in dict. cap. vltim. de suppl. neglig. Prælat. lib* 6.

24 Non obstat † *c. cum nobis* 19 *in fine*, ibi, *in procuratorem concedimus*, &c. *de elect.* & per argumentum à fortiori *c.* 1. *de donat.* ibi, *sit procurator*, qui tamen non censetur habere liberam & generalem admin.strationem, nisi id in mandato exprimatur, iuxta text. *in l. mandatum* 60. *ff. de procurat.* & *c. qui generaliter, in princ. eod tit. lib.*6. quia respondetur hæc iura procedere, & concludere solùm in procuratore priuari, aut ad negotia priuata, seu causas singulares, nostram verò resolutionem procedere in visitatore, id est administratore corporis cuiusdam mystici, & vniuersalis, prout est Ecclesia, & Episcopatus, in cum finem constituto, vt per eum expediatur vniuersitas omnium causarum & negotiorum quæ cadunt sub administratione constituentis, videlicet

25 Capituli, aut similis. † Ratio differentiæ sumenda est tum ex maiori dignitate dicti officij visitatoris, quod quidem dignius est quam officium procuratoris, vt pro solutione huius obstaculi considerat Domin. *dict. num.* 10. tum etiam propter naturam commissionis factæ visitatori, quæ cum ordinetur in dictum finem, consequenter postulat in eodem visitatore prædictam generalem & liberam administrationem, per quam solum, & non aliter ille finis sufficiéter asse qui potest: vnde succedit reg. text. *in l.* 2. *ff. de iurisd. omn. iud.* & *in l.* 3. *§ qui habet ff. de itin. actuq; priuat.* & *in l.* 1. §. *ff. si vsusfruct. us petatur*, cum similibus. Vnde meritò dicit Bart. *in l. præses num.* 4. *C de*

26 *transact.* quòd † administratores vniuersitatum censentur habere administrationem cum libera, quod etiam tenent Dec. *cons.* 204. incip. *Viso eleganti, sub n.* 5. & Card. Tusch. *to.*5 *lit. M, concl.* 45 *n.*15. quod tamen secus est in procuratore priuati, aut ad causas singulares, & negotia priuata constituto, quippe quod hic sufficiéter potest ea procurare absque generali illa administratione. Verba autem text. † *in* 27 *dict. cap. cum nobis*, & *in d. cap* 2. quatenus loquuntur de procuratore, non sunt intelligenda de procuratore proprio, & formali, qualis est ille, qui vel priuati negotia, & causas sing.lariter, vel vtiliter administrat, iuxta text. *in l.* 1. *ff. de procuratorib.* vel vnam & alteram, & ita singulares causas & negotia corporis etiam mystici, & vniuersalis singulariter tantùm gerit, iuxta text. *in c. quia in causis, de procurator.* sed intelligenda solum sunt de procuratore improprio, qualis aliquando vocatur abusiuè quilibet administrator etiamsi generalem alicuius corporis mystici, verbi gratia, Ecclesiæ & Episcopatus administrationem gerat, iuxta reg. text. *in cap. Salvator, vers. nomine* 1. *quæst.* 3. & *in cap. is cui* 41. *in princip. de elect. libro* 6. obseruat *gloss.* 1. & *ibi* Doctores *in dict. capite quia in causis*, idque adeò vt etiamsi ipsemet Episcopus, seu quilibet alius Prælatus aliquando dicatur procurator suæ Ecclesiæ, vt *in d. cap.* 2. cùm tamen constet eum non esse propriè & formaliter eius procuratorem, quippe quod non administrat aliena omninò negotia, sed vtiluri sua, nec rursus mandato domini, sed iure suo, secus ac ille qui propriè & formaliter est procurator alterius, iuxta text. *in dict. l.* 1 *in princip. ff. de procurator.*

Beneficia autem spectantia ad solam collationem 28 Episcopi non potest visitator Episcopal. Sede vacante deputatus ab inferiori à Papa conferre, vt probat text. in sæpe citato *c. vlt. de supplenda negl. Prælat. lib.*6. & *ibi* obseruant Domin. *num.* 3. Franc. *sub num.* 2. Menoch. *num.* 1. & 2. Cardos. *in praxi indicum, verb Visitation.* 14. Ratio est, quia siue hic visitator generalis deputetur à Capitulo, prout deputari potest, iuxta sup. resoluta *in vers. Ego verò, n.*9., siue deputetur ab Archiepiscopo ex iure deuoluto propter negligentiam, vel malitiam eiusdem Capituli, iuxta eundem text. *in vers. insi forte*, nunquam habere potest maiorem potestatem, quàm is à quo deputatus est, iuxta reg. text. *in cap. Dilectum* 1. *quæst.*7. & *in l. nemo plus iuris, ff. de regul iuris*, atqui nec ipsum Capitulum, nec ipse Archiepiscopus vtes sola eius potestate ex capite dicti iuris deuoluti potest Sede verè, vel fictè vacante conferre beneficia ad solam Episcopi collationem spectantia, iuxta text. *in capite ne Sede vacante*, cui similis *in cap. vlt. de regularibus, libro* 6. & *in c.* 1. *in princ. de institution. eod. lib.* cum iis, quæ late prosequuntur Monach. *d.n.*2. Pauin. *de potest. Capituli part.* 2. *in princip quæst.* 1. Molin. *dicto tract.* 5 *disputat.* 1 *num.* 12. *cum seqq* Rebuff. *in praxi benefic part* 1 *tit. de deuolut. à num.* 70 Igitur, &c. cum quibus, & præcipuè Rebuff. *vbi proximè, num.* 103. potest ampliari, vt procedat etiam in beneficiis parochialibus.

Si verò talis visitator, id est, administrator generalis Sedis vacantis à Summo Pont. deputatus fuerit, poterit tunc conferre beneficia etiam spectantia ad solam Episcopi collationem, vt probat *dict. cap. vlt. de suppl. negl. Prel.* & tradit Rebuff. *dict. tit. de deuolutionib. num* 99. Ratio est, quia huiusmodi visitator Sede vacante potest omnia, quæ competerent Episcopo viuo, & iam confirmato, vt cōstat ex tex. *in cap. is cui* 41. *de elect. lib.*6. atqui Episcopus electus, & confirmatus potest beneficia conferre, *cap. nollis,* 29

nostri, cap transmissam, de elect. Igitur, &c. quam rationem sequitur *gloss. vltim.* communiter recepta *in d. cap. vltim.*

30 Verùm autem dato speciali visitatore à Papa pro aliqua diœcesi deputato, possit generalis Episcopi, vel Capituli Sede vacante visitare, quæstio est dubia, quod autem vbi datur specialis visitator, generalis visitare non possit, tenent Felin. *in cap. cum venerabilis, num. 2. in fine, de except* Bald. *in auth. habita num. 58. C. ne filius pro patre*, vbi dicit quòd quando datur specialis visitator per Papam, derogatum est visitatori generali, quod tamen *num. 59.* asserit hoc verum, quando est datus ad petitionem visitandorum, non quando Motu proprio: ratio diuersitatis est, vt explicat Corn. *cons. 76* post *num. 8 lib. 1.* quia quando datur ad postulationem, datur ad fauorem ipsorum, quando datur motu proprio, potest alia subesse causa, & quod specialis visitator quando est datus fauore visitandi, solus visitet, tradit Angel. *in l. testamenta, vers. si fauore personarum, C. de testam.* & facit quod dicit Iacob. de Arena *in l. quod in rer. § si quis post, num. 1.* quem sequitur Alberic. *num. 1.* & Bald. *num. 1. ff. de legat 1.* quòd Episcopus non potest visitare Fratres humiliatos de Mediolano, quibus per priuilegium fuit indultum, vt per ministrum visitentur idem tradunt Corn. *cons. 30 num. 4. lib. 1.* Ruin. *cons. 7. num. 6. lib. 4.* Troil. de Maluet. *de oblation. part. 2. dub. 4. numer. 13. aliàs 44. cum seqq.* Rimin. iun. *cons. 715. num. 10.* Menoch. *de præsumpt. lib. 2. præsumpt. 18. sub numer. 26. vers. nonus est casus,* Surd. *cons. 56. num. 13. vers. & exemplum de visitatore.*

Contrarium tamen, quòd visitator specialis à Papa deputatus non faciat quominus Episcopus visitet. tradit Anchar. *in cap. si ubi, num. 2. vers. quid ergo si Papa, de rescript. lib. 6.* sequitur Ias. *in l. quod in rer. § si quis post, sub num. 6. vers. breuiter his non obstantibus, ff. de legat. 1.* & decisionem Iacobi de Arena esse dubiam asserit Menoch. *consil 468. sub numer. 14. vers. respondetur primò*, vbi adducit multos dissentientes. 31

Sed prima opinio proculdubio est vera, & rationibus Ias. respondet Menoch. *vbi supra,* & quamuis Aretin. *in d. cap. si quis post,* dubitet de doctrina Iacobi de Arena, tamen (vt aduertit Ruin. *dict. cons. 7. sub n. 6.*) idem Aretin. *cons. 101.* sequitur doctrinam Angeli, quando fauore personæ est datus visitator, ita Rota *in Abulen. iuris visitandi 28. Iunij 1600.* coram Gregorio XV. impressa per Farin. *dec. 30. n. 9. cum seqq. p. 2. recent.* quæ tamen in eadem coram eodem 10. *Decemb. eiusdem anni,* impressa per eundem Farin. *dec. 33 num. 2. eadem p. 2 recent.* censuit hoc procedere in Prælato Regulari speciali iure censetur concessa iurisdictio priuatiuè, ex Abb. *in cap. pastoralis, sub num. 6. vers. sed in Regularibus aliud puto* & ibi Felin. *num. 4. de officio Ordinar.* 32

F I N I S.

FORMVLA

FORMVLARIVM
EPISCOPALE,
IN QVO

Variæ continentur formulæ ad Epiſcopalem iuriſdictionem ritè & rectè exercendam maximè vtiles, & neceſſariæ:

AVCTORE

AVGVSTINO BARBOSA,
V. I. D. Luſitano, Protonotario Apoſtolico.

Addita mantiſſa Apoſtolicarum Conſtitutionum, & Decretorum, quæ in hoc opere minutam, & per partes adducta, hîc integrè, & ad verbum inſeruntur.

AD LECTOREM.

CVM non ſemel in componendis litteris ad Epiſcopale munus ritè obeundum expediri ſolitis, errores quamplures fiant, ob multiplicem earum varietatem, qua Epiſcopi nouelli, & alij inexperti Vicarij quandoque minùs bene, & iuridicè vtuntur, vnde nullitates, & iurgia oriri ſolent in magnum vtriuſque partis detrimentum; ideò gratum me Epiſcopis facturum eſſe cenſui, ſi principaliores formulas ad Epiſcopalem iuriſdictionem ritè & rectè exercendam neceſſarias, & opportunas in vnum redigerem libellum. Quapropter aliquas ſumma qua potui diligentia, caſtigatiores condidi, alias ex Actis Eccleſiæ Mediolanenſis, & Archiepiſcopali Bononienſi, quibuſdam mutatis collegi; ac demum nonnullas ad quindecim ferè, accepi à doctiſſimo D. Iulio Lauorio Protonotario Apoſtolico, & Illuſtriſſimi, ac Reuerendiſſimi mei Cardinalis Muti Auditore, Iuris vtriuſque conſultiſſimo, & à me multis nominibus commendando: cuius Formularium vniuerſale duobus tomis diuiſum, & innumeras penè in omni materia formulas continens propediem vt lucem aſpiciat, expectamus. Latina lingua, & ſub Epiſcopi nomine præſentes formulas eſſe volui, licèt & vernacula lingua, ac de mandato, & cum ſubſcriptione Vicarij generalis, earum quamplures expediri ſoleant. In quo tamen cuiuſlibet Epiſcopatus conſuetudines legitimè præſcriptas ſeruandas eſſe admoneo. Sub Illuſtriſſimi & Reuerendiſſimi D. mei Roderici à Cunha Archiepiſcopi ac Domini Bracharæ Auguſtæ, Hiſpaniarúmque Primatis nomine formulas haſce euulgandas eſſe cenſui, vt ſic Archiepiſcopatus illius, à quo originem duco, & doctiſſimi viri, ac vigilantiſſimi Paſtoris memoriam recolerem, cuius admirer-ne magis humanitatem nobilitati coniunctam, ac omnium litterarum ſcientiam, & rerum variarum cognitionem, neſcio. Meritò igitur conſultóque illius vberioribus ſuperſedeo laudibus, quia felix, vt ille ait,

——————— dicique beatus
Ante obitum nemo, ſupremaque funera debet.

INDEX FORMVLARVM Episcopalium, quæ hîc continentur.

Dispen

FORMVLÆ

CIRCA SACRAMENTVM ORDINIS.

VM illa omnia quæ sacris Canonibus, Concilio Tridentino, Catechismo, & ipso Pontificali Romano præcipiuntur, seu traduntur de Sacramento Ordinis ritè administrando, & recipiendo, legere, & cognita habere debeant, non solum qui pastorale officium, & ministerium habent, sed etiam quicumque ad Ordines, siue minores, siue maiores promoueri postulant, & ipsi etiam Parochi, quorum opera vti debent Episcopi in eiusdem Sacramenti administratione, vt denunciationes fiant in Ecclesia, & alia plura parentur, & perficiantur, quæ decretis Concilij Tridentini statuta sunt: ideò vt nihil prætermittatur eorum, quæ ad huius sacræ functionis grauitatem pertinent, primum ponam formulam edicti indictionis sacræ Ordinationis, quam mox sequetur quædam breuis instructio, qualiter se gerere debeant Parochi in denunciationibus, litteris testimonialibus, & aliis, quæ sui muneris sunt, erga Ordinandos præstandis; deinde subsequetur formula alterius edicti, quo dies, locus examinis, & ratio ab examinatoribus seruanda promulgatur. Demum adijciam varias formulas litterarum testimonialium collationis, & dimissoriarum ad vnumquemque Ordinem spectantes: omnia ad præscriptum S. Concilij Tridentini sess. 23. de reform. c. 5. & 7. *accommodata in hunc qui sequitur, modum.*

FORMVLA PRIMA.

Indictionis diei sacræ Ordinationis.

D. RODERICVS à Cunha, Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus & Dominus Bracharæ Augustæ, Hispaniarumque Primas, &c. Auxiliante Domino Deo, ac Saluatore nostro IESV CHRISTO, nos ex sanctæ Matris Ecclesiæ instituto sacram Ordinationem solemniter celebraturi, vt quicumque ad Ordines admitti petentes, paratiores & præmissis iis omnibus, quæ à sacris Canonibus, & Concilio Tridentino præcipiuntur, accedant, hoc publico edicto vniuersos, & singulos admonemus, nos generales clericorum Ordinationes in nostra Metropolitana Ecclesia intra Missarum solemnia celebraturos die Sabbati post.... quæ erit dies..... Mens..... præsentis anni. Omnes igitur & singuli incolæ Ciuitatis, & diœcesis Bracharensis, sæculares ad primam clericalem Tonsuram initiandi, aut ad minores, vel maiores Ordines promoueri cupientes, ante vnum mensem præcedentem dictas Ordinationes, nomina, & cognomina sua describi faciant per N. Cameræ Archiepiscopalis Notarium à nobis ad id deputatum, ad eoq; suscipiant facultatem euulgandi eorum nomina: & deinde omnibus iis testimoniis, facultatibus, seu licentiis, & si opus fuerit, dispésationibus necessariis muniti se præsentent coram RR. NN. & N. examinatoribus pariter per nos deputatis in loco, die, & hora quæ illis significabuntur. Regulares verò quorumuis Ordinum Bracharæ, & per totam diœcesim commorantes, ipsi etiam ante mensem, vt suprà, faciant nomina sua per eundem notarium describi, & se præsentent coram dictis examinatoribus, ac illis ostendant licentiam authenticam suorum superiorum, & fidem de ætate probatam ab Ordinario loci, vbi baptizati fuerint. Item de vita, moribus, aliisque per prædictos examinatores videndis, & recognoscendis. Exteri autem tam sæculares, quàm Regulares, feria secunda & tertia præcedentibus diem sacrum Ordinationum, videlicet die.... Mens.... se præsentét coram eisdem deputatis examinatoribus cum suorum Ordinariorum litteris dimissoriis, in quibus testimonium sit de ætate & approbatione eorumdem ab eisdem suis Ordinariis facta. Quibus omnibus, & singulis notum sit, quòd elapso dictorum dierum termino nemo vlteriùs admittetur. Dat. Bracharæ Augustæ in Archiepiscopali Palatio die.... Mens.... Ann....

FORMVLA. II.

Facultatis euulgandi nomina eorum, qui Ordinis Sacramento initiandi sunt.

D. Rodericus, &c. Reuerende dilecte noster. Pro nostræ Bracharensis Ecclesiæ vtilitate iam in proxima sacra Ordinatione N. promouendum censemus, quemadmodum in Domino pie expedit, Quamobrem nos, fide, prudentia, circumspectioneque tua confisi, tibi N. his litteris mandamus, vt quamprimum die Dominico festóve intra Missarum solemnia populo frequenti in Ecclesia tua illius nomen & cognomen promulges, denuncies, desideriumque pium exponas; deinde tu etiam absque

norario de eius ipſius natalibus, ætate, vita, ac moribus diligenter iuſſu noſtro inquiras, idque vtrumque ad præſcriptum inſtructionis inſertæ à te præſtari iubemus. De promulgatione autem, denunciatione & inquiſitione eiuſmodi, quam præſtitiſti, & de eo item, ſi quid illo nomine, cauſave ad te delatum erit, litteras ſigillo tuo obſignatas ad nos accuratè mittas. Vale in Domino, Dat. Bracharæ Auguſtæ die.... Menſ.... Ann....

Pro obſeruantia ſupradicti mandati Illuſtriſſimi Domini Archiepiſcopi Parochus in præſentia duorum proborum virorum deferre debet cuilibet teſti iuramentum de veritate dicenda circa ætatem, natales, & habilitatem ordinandi; tunc ſeparatim & ſecretè coram illis duobus probis viris examinet quemlibet teſtem, & eius dicta ſcribat, illum ſic interrogando.

An nouerit N. qui fuit denunciatus in Eccleſia, & vult ordinari?

An cognouerit eius Parentes, & quanto tempore, & qua occaſione nouit?

An ſciat, quòd dictus N. ſit eorum filius, & quomodo ſciat?

An ſciat, quòd eundem N. illi, quos eius parentes teſtatur, pro ſuo filio aluerint, tenuerint, ac tractauerint, & an communi voce & fama omnium eum pro talium filio haberi & reputari, ſine vlla ſuſpicione contrarij, ſciat?

An ſciat quo anno, menſe, die ſit natus, & vbi natus ſit?

An ſciat eundem N. eſſe legitimè natum ex iiſdem parentibus, videlicet ex legitimo Matrimonio, & quomodo ſciat eoſdem parentes eſſe coniuges legitimos?

Rogetur etiam, an ordinandus careat rationis vſu, ſit irregularis, aut excommunicatus, ſuſpectus, interdictus, hæreticus, aut de fide ſuſpectus, hæreticorum filius, cuius parentes in hæreſi mortui ſunt, & etiam ipſorum nepotes vſque ad ſecundam generationem per lineam maſculinam deſcendentes, aut vſque ad primam per lineam fœmininam, aut apoſtata, neophytus, ſimoniacus publicus, vſurarius publicus, condemnatus periurij cauſa, obligatus Curiæ, infamis, homicida, vel mutilans, aut qui homicidio, ſeu mutilationi cauſam dedit, miles qui bello interfuit vbi mors hominum ſucceſſit, qui in foro ſæculari criminalibus ſuſcripſit, ſeu interfuit, ex quibus ſententia ſanguinis euenerit, ſolemniter pœnitens, bigamus, coniugatus, exceptis iis, quorum coniuges in ſacra clauſtra monialium ſe receperint, ibique profeſſionem emiſerint, à ſpiritibus immundis vexatus, morbo caduco obnoxius, hermaphroditus, notabiliter deformis, & defectu aliquo corporis manifeſto notatus, membris captus ratiocinijs obligatus, ſeruus ſine mancipium, peregrinus, ignotus, officio aliquo infami & ſordido perfunctus, non confirmatus, promotus per ſaltum, vel furtiuè? De his qualitatibus Ordinandorum latè egi alleg. 10. num. 14. cum ſequent.

Formvla III.

Denunciandi in Eccleſia illum, qui ad Ordines promouendus eſt.

EGo N. Parochus Eccleſiæ S.N. de mandato Illuſtriſſimi & Reuerendiſſimi Domini D. Roderici à Cunha Archiepiſcopi denuncio N. qui ad Ordinem N. admitti petit: hortor igitur omnes & ſingulos, qui hic adſunt, aut ad quos huius rei notitia peruenerit, vt ſi aliquod cognoſcunt Canonicum impedimentum, quominus idem ſuperiùs denunciatus poſſit ad ſupradictum Ordinem admitti, Chriſtiana charitate ducti me de omnibus certiorem faciant, &c. *Commodius verò erit denunciare vulgari ſermone, vt ab omnibus intelligi poſſit.*

Formvla IV.

Litterarum teſtimonialium Parochi emanantium vigore facultatis euulgandi nomina Ordinandi.

EGo N. Parochus, ſiue Rector Eccleſiæ S.N. oppidi N. huius diœceſis Bracharenſis admonitus de Ordinationibus ſacris habendis ab Illuſtriſſimo & Reuerendiſſimo D. Roderico Cunha Archiepiſcopo Bracharenſi, & rectè perſpectis omnibus quæ ab ipſius Amplitudine præcepta ſunt, ſeu admonita, denunciaui in Eccleſia intra Miſſarum ſolemnia N. ex Parochia mea, qui ad Ordinem N. promoueri cupit, & poſtulat, & de natalibus, de vita, & moribus ipſius certior fieri curaui, eumque idoneum eſſe exſtimo, quatenus ex cognitis intelligere potui, qui ad prædictum Ordinem admittatur, fidemque facio, illum ſæpiùs infra annum ſacram Confeſſionem, & Communionem frequentare ſolitum fuiſſe, & me ac reliquos doctrinæ Chriſtianæ miniſtros ſua opera, & aſſiduitate iuuaſſe (vel ad Chriſtianæ doctrinæ ſcholam venire ſolitum eſſe, ſi minor ſit.) In quorum fidem, & cum mea manu ſubſcripſi, & ſigillo Eccleſiæ meæ Parochialis muniui. Dat. in ædibus Parochialis Eccleſiæ S.N. hac die....

Si verò alicuius difficultatis impedimentum obeſſe videat, illud ante Ordinationis diem Illuſtriſſimo Archiepiſcopo ſignificet, neque teſtimoniales litteras ante conficiat, quam ab eodem Illuſtriſſimo Domino, quid agendum ſit acceperit.

Formvla V.

Litterarum teſtimonialium de titulo patrimonij.

CVm ego N. Notarius publicus ciuitatis Bracharenſis in actis meis habeam plura iura N... ex quibus conſtat, illum habere patrimonium verè & pacificè poſſidere bona immobilia, quæ iuſta & vera æſtimatione quinquaginta millia numorum noſtratium pretio vendi poſſunt, & ſita ſunt in loco.... quorum redditus efficiunt ſummam viginti quinque aureorum numorum ſingulis annis percipiendorum, rogaueritque me notarium prædictum idem N. vt de hoc illi teſtimoniales litteras conficerem, cùm, vt aſſerit, ad Ordines Eccleſiaſticos cupiat promoueri, cautionemque idoneam præſtiterit de eis non alienandis priuſquam illi ex Eccleſiæ redditibus, aut aliunde ſupperat, vnde arbitrio Ordinarij decenter viuat; propterea per præſentes litteras fidem facio, & atteſtor hæc omnia ita ſe habere, vt ſupra dixi, & eas ſolito ſigno, meaque propria manu roboraui, hac die.... Menſ.... Ann....

De titulo patrimonij agit Conc. Brachar. IV. act. 2. c. 6. dixi ſupra alleg. 19. & 20.

FORMVLA VI.

Publicandi bona ad quorum titulum quis Ordinandus fit Subdiaconus.

NOueritis dilectissimi in Domino N. ad sacrum Subdiaconatus Ordinem promouendum esse ad titulum patrimonij illi assignati in & super bonis & iuribus infra scriptis, quæ sunt valoris annui aureorum viginti quinque.... vt ipse asserit. Quare si quæ fictio, vel alia fraus subest, vel aliud propter quod bona ipsa, & iura non pacificè & verè à prædicto N. promouendo possideantur, vel si quæ bonorum, & iurium ipsorum pars ære alieno, aliôve modo obstricta sit, vnde is deinde initiatus non habeat satis vnde viuat, ad me, vel ad Illustrissimum Archiepiscopum, seu ad eius Vicarium generalem quamprimum studeatis deferre.

FORMVLA VII.

Litterarum testimonialium de huiusmodi bonis publicatis.

ATtestor Ego N. Parochus S. N. loci N. huius Archiepiscopatus Bracharẽsis inter Missarum solemnia, dum frequens adesset populus me denunciasse, N. promouendum fore ad sacrum Subdiaconatus Ordinem ad titulum patrimonij, seu bonorum immobilium infrascriptorum valoris annui aureorum viginti quinque, videlicet.... vt si quæ subessent fraudes, seu fictiones eo præscripto deferrentur, neque hucusque quicquam contrarium delatum fuit, quin ad eorundem bonorum, & redditum titulum ordinari possit. In cuius rei fidẽ, &c.

FORMVLA VIII.

Testimonij magistri scholæ prouls, qui ad minores Ordines promoueri volunt.

EGo N. qui approbatus, & emissa Fidei prof. ssione Grãmaticam, seu, &c. doceo publicè in oppido Vimaranensi, Bracharensis diœcesis fidem facio N. qui ad Ordinem N. admitti petit, meum gymnasium modestè frequentare solitum fuit, bonæ indolis esse, bonis moribus præditũ, Christianè educatum, & in litteris satis proficientem. In quorum fidem, &c. præsentes mea manu subscripsi hac die....

FORMVLA IX.

Litterarum testimonialium functionum exercitarum.

EGo N. Parochus, siue Curatus Ecclesiæ Collegiatæ, &c. vel Parochialis, &c. S. N. præsentibus litteris testor, N. promotum Bracharæ ab Illustrissimo Archiepiscopo D. Roderico à Cunha ad Ordinem N. & meæ Ecclesiæ consignatum, vt in ea eiusdem suscepti Ordinis functiones exerceret, ad græscriptum eiusdem Illustrissimi Archiepiscopi prædictas functiones singulis diebus Dominicis, festisq; in eadem mea Ecclesia exercuisse. In quorum fidem, &c. præsentes mea manu subscripsi, & sigillo Ecclesiæ prædictæ muniui, hac die.... Mens.... Ann....

Vide Concil. Bracharen. IV. act. 2. cap. 2. & 3.

FORMVLA X.

Edicti pro examine Ordinandorum.

SCiant omnes, & singuli tam minores, quàm maiores Ordines suscepturi, & ad illos promoueri cupientes, Illustrissimum & Reuerendissimum D. D. Rodericum à Cunha Archiepiscopum Bracharen. feria.... quæ erit.... huius mensis.... sabbato, & feria... sequentibus, & sic in qualibet hebdomada diebus prædictis vsque ad diem celebrationis sacrarum Ordinationum in Archiepiscopali palatio ad præscriptum Sacri Concilij Trident. adscriptis Sacerdotibus, & aliis prudentibus viris peritis diuinæ legis, & in Ecclesiasticis functionibus exercitatis, examen Ordinandorum habiturum. Quapropter quicunque ad Ordines promoueri voluerint, hora & diebus prædictis adsint personaliter, & examini se subiiciant, nam nonnisi examinati, & approbati ad Ordines admittentur: Dat. Bracharæ Augustæ, &c. N. Vicarius generalis.

Deputati ad examinandos eos qui ad Ordines, siue minores, siue maiores promoueri petunt, antequam ad examen articulorum veniunt, inquirant ab eo, qui ad examen accessit, hæc sequuntur.

Quo nomine vocetur.

Cuias sit?

Si Bracharensis, aut diœcesanus, & cuius sit Parochiæ?

An litteras habeat Parochi, in quibus testetur de denunciatione à seipso facta circa natalia, vitam, & mores, quod debitis temporibus Confessus fuerit, & Communicauerit, quod doctrina Christiana scholas frequentauerit?

An si ad minores Ordines promouendus est, habeat litteras à Magistro schola in qua educatur, aut instituitur, similiter de vita, & moribus testimonium afferentes?

Si beneficium aliquod habet, quale sit, cuius redditus, an Bullas habeat, quas ostendat, aut saltem legitimam fidem?

Si beneficium non habet, & ad titulum patrimonij promoueri petit, quod habeat patrimonium, & an litteras testimoniales patrimonij, & de bonis publicatis, ad quorum titulum ordinari vult?

Si aliquo Ordine initiatus fuerit, an habeat litteras testimoniales authenticas manu & sigillo Episcopi munitas Ordinum susceptorum?

An ab vltimo Ordine, quem suscepit, ad eum quem nunc petit, debitum intercesserit institiam?

Si Regularis sit Brachara, aut in diœcesi commorans, an licentiam habeat suorum superiorum, in qua testimonium sit de vita, & moribus, & fides de ætate probata ab Ordinario loci vbi baptizatus fuit, & an similiter habeat testimoniales litteras Ordinis suscepti, si ad alium Ordinem promotus sit?

Si sit externus tam sæcularis, quàm Regularis, an habeat litteras dimissorias sui Ordinarij, in quibus appareat ab eo fuisse approbatum, & præcepta à Concilio Trident. seruata esse, & an similiter habeat litteras suscepti Ordinis si in aliquo Ordine sit constitutus?

His omnibus breuiter cognitis, ad examen ipsum venient iuxta decretum Sacri Conc. Trid. in quo quidem examine nulla regula, nullique articuli ipsis præscribi possunt, tum quia iuxta variam examinandorum conditionem, ætatem, & professionem non potest vniformis omnibus examinandi norma constitui, sed hoc potiùs examinatorum prudentiæ, & circunspectioni relinquendum est; tum etiam ne fortè existiment examinandi, se de his tantum interrogandos fore, & circa

alia

alia quandoque scitu necessaria minimè laborandum, tum denique quia ex ipsis decretis Concil. Trid. idoneam examinis formam examinatores colligere possunt.

Nam vt habetur in eodem Trid. Concil. sess. 23. de reform. cap. 4. *Prima tonsura non initientur qui sacramentum Confirmationis non susceperint, & Fidei rudimenta edocti non fuerint, quique legere & scribere nesciant, quapropter hi diligenter super doctrina Christiana (quæ parua dicitur) examinandi erunt, vide sup.* alleg. 11. num. 1. cum seqq.

Et in eodem Concilio sess. 23. de reform. c. 12. *statutum est, vt minores Ordines iis, qui saltem latinam linguam intelligunt, per temporum interstitia conferantur, vt accuratius quantum sit huius disciplinæ pondus possint edocen. Vide sup.* alleg. 11. n. 6.

Et in eodem Concilio eadem sess. cap. 12. *deciditur, vt Subdiaconi & Diaconi ordinentur, habentes bonum testimonium, & in minoribus Ordinibus iam probati, & literis & iis quæ ad Ordinem exercendum pertinent, instructi, &c.*

Et in eodem Concilio etiam eadem sect. c. 14. *habetur, vt qui ad Presbyteratus Ordinem assumuntur, ij sint, qui ad populum docendum ea, quæ scire omnibus necessarium est ad salutem, ad ministranda sacramenta diligenti examine præcedente comprobentur, &c. Concil. Brachar IV* act. 2. cap. 10.

Quapropter Examinatores dum hoc munere perfunguntur eiusdem Conc. Trid. sanctiones pro viribus sectari conentur, & in vnoquoque Ordine, quod ipsum Concilium spectauit, diligenter animaduertant, ne Theologicos articulos, aut alia grauiora extra Ordinum ministeria examini immisceantur.

FORMVLA XI.

Dimissoriarum litterarum pro prima Tonsura.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO N. scholari nostræ Brachatensis diœcesis Salutem in Domino. Tibi de legitimo Matrimonio, vt nobis constat, procreato, cuius vita, & morum probitas, per testificationes nobis factas comprobantur, quique etiam per examen iussu nostro specialiter factum idoneus nobis renunciatus fuisti, vt à quocumque Catholico Antistite quem malueris, gratiam & communionem sanctæ Sedis Apost. habente, & in propria diœcesi residente, vel in aliena de Ordinarij loci licentia Pontificalia exercente, ad primam clericalem Tonsuram ritè ac licitè promoueri possis, & valeas, facultatem concedimus, & impartimur. In quorum fidem præsentes litteras manu nostra signatas, sigilloque nostro munitas, & per notarium Cameræ Archiepiscopalis subscriptas ei concessimus. Dat. Brachar. Augustæ die.... Mens.... Ann....

FORMVLA XII.

Dimissoriarum litterarum pro Ordinibus minoribus.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO N. Clerico nostræ diœcesis, Salutem in Domino sempiternam. Vt à quocumque Catholico Antistite gratiam & communionem S. Sedis Apost. obtinente, & in propria diœcesi residente, vel in aliena de Ordinarij loci licentia Pontificalia exercente, quem malueris, valeas statutis ad id temporibus, ad quatuor minores Ordines stante tua idoneitate, & ob necessitatem, & vtilitatem Ecclesiæ, ritè facere promoueri, & harum serie tam dicto Antistiti præfatos Ordines conferendi, quam tibi illos suscipiendi licentiam damus, & concedimus. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA XIII.

Dimissoriarum litterarum ad sacrum Subdiaconatus Ordinem.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO N.... nostræ Bracharen. diœcesis, in quatuor minoribus Ordinibus constituto, Salutem in Domino. Tibi de legitimo matrimonio, vt nobis constat, procreato, cuius vita, & morum probitas per testificationes nobis factas comprobātur, quique etiam per examen iussu nostro specialiter factum idoneus nobis renunciatus fuisti, vt à quocumque, quem malueris, Catholico Antistite gratiam & communionem S. Sedis Apostol. obtinente, in propria diœcesi residente, vel in aliena de licentia Ordinarij loci Pontificalia exercente, ad Sacrum Subdiaconatus Ordinem ad titulum tui sufficientis patrimonij, de quo nobis legitimè constat, liberè, ac licitè, seruata forma S. Concilij Trident. promoueri possis & valeas, & tam dicto Antistiti prædictum Ordinem conferendi, quàm tibi illum suscipiendi tenore præsentium licentiam concedimus, & impartimur. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA. XIV.

Dimissoriarum litterarum ad sacrum Diaconatus Ordinem, attenta absentia Ordinarij petentis.

D. Rodericus, &c. Vt à quocumque Catholico Antistite gratiam & communionem S. Sedis Apost. habente, & in propria diœcesi residente, vel in aliena de licentia Ordinarij loci Pontificalia exercente ad sacrum Diaconatus Ordinem statutis à Iure tēporibus promoueri valeas, idem Antistiti præfatum Ordinem conferendi, tibique illum suscipiendi licentiam tenore præsentium concedimus, & impartimur; attēta tua à nobis absentia, ac probatis & morum testimonio, quod te absente accepimus, seruatis tamen ab eodem Antistite Sacri Concilij Trident. super hoc decretis circa examen de te faciendum, approbationem legitimam & interstitia, super quibus Conscientiam eius oneramus. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA XV.

Dimissoriarum litterarum ad sacrum Presbyteratus Ordinem stante absentia Ordinarij.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO N... nostræ Bracharensis diœcesis in Diaconatus Ordine constituto, Salutē in Domino sempiternam

nam. Vt à quocumque quem malueris, Reuerendissimo D. Catholico Antistite gratiam, & communionem S. Sedis Apost. obtinente, & in propria, seu in aliena diœcesi de Ordinarij loci consensu Pontificalia exercente, ad sacrum Presbyteratus Ordinem iuxta Constitutiones Summorum Pont. sacrorum Canonum, & S. Concilij Trident. ad titulum tui patrimonij, de quo nobis legitimè constat, dummodo ad id idoneus reperiaris, super quo Cōscientiam dicti Reuerendissimi Antistitis oneramus, promoueri possis, & valeas, stante nostra absentia, tenore præsentium dicto Reuerendissimo Domino illum conferendi, tibique ab eo recipiendi, dispensantes quoad interstitia propter Ecclesiæ vtilitatem ac necessitatem, licentiam concedimus, & gratiosè elargimur, de tua ætate, vita, & moribus, ac de proclamationibus in Parochiali Ecclesia diebus festis per Curatum factis, & nobis præsentatis fidem indubitatam facientes. In quorum, &c. Dat. &c.

Formvla XVI.

Dimissoriarum litterarum ad omnes sacros Ordines stante Episcopi, & Ordinarij petentis absentia.

D. Rodericus, &c. Vniuersis, & singulis præsentes nostras litteras visuris, lecturis pariter, & audituris, Salutem in Domino sempiternam. Cùm dilectus nobis in Christo N.... nostræ Bracharensis diœcesis in quatuor minoribus Ordinibus constitutus, in eisque legitimè versatus, cupiat ad sacros Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus Ordines quàm citiùs promoueri, illósque propter nostram & ipsius à dicta diœcesi absentiam suscipere minimè queat, nobis supplicauerit, vt eidem dictos Ordines ab alieno Antistite suscipiendi licentiam concedere dignaremur. Nos igitur attendentes, petitionem hanc fore iustam, & rationi consonam, eundem N. quem legitimo Matrimonio natum, in ætate legitima constitutum, nullo vitio, crimine, defectu, irregularitate, vel alio simili Canonico impedimento, quod sciamus, detentum, aliquius excommunicationis, seu alterius censuræ vinculo obstrictum, sed bonæ vitæ conuersationis, & famæ, optimisque moribus ornatum esse comperimus, vt à quocumque quem maluerit, Catholico Antistite gratiam, & communionem S. Sedis Apost. habente, & in propria diœcesi residente, vel in aliena de Ordinarij loci licentia Pontificalia exercente ad dictos sacros Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus Ordines in temporibus ad id à Iure statutis, & seruatis interstitiis à S. Concilio Trident. designatis, ad titulum patrimonij sui, cuius fructus, &c. de quo legitimè nobis constitit, dummodo quoad litteraturā scientiam idoneus repetiatur, promoueri possit, & valeat, harum serie tam dicto Reuerendissimo Antistiti dictos Ordines conferendi, quàm dicto N. illos suscipiendi licentiam damus, & concedimus. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

Formvla XVII.

Litterarum testimonialium pro prima Tonsura à proprio Ordinario collata.

D. Rodericus, &c. Vniuersis præsentes litteras inspecturis fidem facimus, & attestamur, quòd nos hodie sabbato quatuor temporum...... generalem Ordinationem in nostra Ecclesia Metropolitana celebrantes dilectum nobis in Christo N. scholarem nostræ Bracharensis diœcesis procreatum ex N. & N. coniugibus, de Parochia S. N. examinatum, & approbatum ad primam clericalem Tonsuram ritè promouimus, & clericali charactere insigniuimus, clericalique militiæ, ac Ecclesiæ S. N. adscripsimus. In quorum fidem præsentes litteras nostro signo sigilloque munitas ei concessimus. Dat. Bracharæ Augustæ, &c.

Formvla XVIII.

Litterarum testimonialium collationis primæ Tonsuræ pro bastardo, cum dispensatione ad minores Ordines, & beneficium simplex obtinendum.

D. Rodericus, &c. Vniuersis, & singulis præsentes nostras litteras inspecturis, lecturis, pariter & audituris, Salutem in Domino sempiternam. Notum facimus, & attestamur, quòd nos die sabbati quatuor temporum die... Mens... in Ecclesia nostra Metropolitana sacros Ordines celebrātes dilectum nostrum N. scholarem huius nostræ diœcesis ad hoc repertum idoneum intra Missarum solemnia charactere clericali insigniuimus, ac primam clericalem Tonsuram illi contulimus: & cum eodem super defectu natalium quem patitur, de Presbytero genito, & soluta, vt ad minores Ordines promoueri, & beneficium Ecclesiasticum, cui cura non immineat animarum, si sibi canonicè conferatur, recipere & retinere liberè, & licitè possit, huiusmodi defectu non obstante, auctoritate nostra Ordinaria dispensauimus, & per præsentes dispensamus. In cuius rei testimonium, &c. Dat. &c.

Episcopus cum illegitimis ad Ordines & beneficia quando possit dispensare sup. Alleg. 45.

Alia Formvla.

Dispensationis auctoritate Ordinaria pro illegitimo ad Ordines Minores, & beneficium simplex.

D. Rodericus, &c. dilecto nobis in Christo N. filio naturali N. & N. incolarum oppidi N. huius nostræ diœcesis, Salutem in Domino. Laudabilia tuæ puerilis ætatis indicia, ex quibus verisimiliter concipitur, quòd in futurum te debes producere in virum probum, & quòd incontinentiæ paternæ imitator non eris, non inducunt vt tibi fauorabiliter concedamus, quæ tuis commoditatibus fore conspicimus opportuna. Propterea tecum, qui (sicut accepimus) defectum natalium ex soluto, & soluta genitus pateris, vt eo non obstāte prima clericali Tonsura insigniri, & ad quatuor minores Ordines ritè & rectè promoueri facere, ac vnum tantum beneficium Ecclesiasticum sine cura, ad quod te pro tempore præsentari, & in illo institui, seu de illo tibi prouideri Canonicè contigerit, recipere, & obtinere, seu illius loco pensionem Ecclesiasticam tibi aliàs Canonicè reseruādam, percipere, exigere, leuare, ac in tuos vsus, & vtilitatem conuertere liberè, & licitè possis & valeas, auctoritate nostra Ordinaria,

naria, vel vt meliùs de Iure possumus, dispensamus, contrariis non obstantibus quibuscumque. In quorum fidem præsentes litteras nostris nomine & sigillo munitas, per infrascriptum Secretarium nostrum referendatas tibi iussimus concedendas, & concessimus. Datum, &c.

FORMVLA XIX.

Litterarum testimonialium collationis sacri Ordinis Subdiaconatus ad titulum patrimonij.

D. Rodericus, &c. Vniuersis præsentes litteras inspecturis fidem facimus, & attestamur, quòd nos hodie sabbato quatuor temporũ die....Mens.... in Ecclesia nostra Metropolitana generales Ordinationes celebrantes, dilectum nobis in CHRISTO N. ad primam clericalem Tonsuram, cæterósque minores Ordines iam promotum, in eisque legitimè versatum, nunc ad sacrum Subdiaconatus Ordinem ad titulum sufficientis patrimonij examinatum, & admissum ritè promouimus, eique dictum Ordinem contulimus. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA XX.

Litterarum testimonialium collationis sacrorum Ordinum vigore Breuis extra tempora.

D. Rodericus, &c. Vniuersis, præsentes litteras inspecturis, lecturis, pariter & audituris, Salutem in Domino sempiternam. Notum facimus per præsentes, dilectũ nobis in Christo N. nostræ diœcesis Bracharensis ad Primam clericalem Tonsuram cæterosque minores Ordines iam promotũ, in eisque legitimè versatum, nobis quoddam Breue extra tempora nuncupatum S.D.N.D. Vrbani diuina prouidentia Papæ VIII. præsentari fecisse, quod nos cum ea, qua decet reuerentia, recepimus, tenoris sequentis, videlicet, &c. Quapropter nos Rodericus supradictus vigore dicti Breuis, & facultatis specialiter in eo per S.D.N. nobis attributæ sacros Ordines tribus Dominicis, vel aliis festiuis diebus extra tempora à Iure statuta dicto N. conferẽdi, in nostra Capella sita in Archiepiscopali Palatio eundem N. procreatum ex N. & N. coniugibus de Parochia S. N. oppidi N. huius nostræ diœcesis Bracharensis idoneum repertũ, & ad titulum beneficij sufficientis ad quod erat arctatus, Dominica die, quæ fuit 8. Mens.... ad Subdiaconatus, successiuè die Iouis.... qua fuit celebratum festum S.N. ad Diaconatus; postremò verò Dominica N. Mens..... intra Missarũ solemnia ad Sacros Presbyteratus Ordines iuxta ritum, & consuetudinem S. Romanæ Ecclesiæ in talibus fieri solitos duximus ordinandũ, & promouendum, ac ordinauimus, & promouimus, ac promotũ & ordinatũ decernimus, & attestamur per præsentes. In quorum omnium & singulorum fidem, &c. Dat. Bracharæ Augustæ die.... Mens.... Ann....

FORMVLA XXI.

Litterarum testimonialium Ordinis suscepti in propria diœcesi ab alieno Episcopo de Ordinarij licentia.

D. N. Dei & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus N.... vniuersis præsentes litteras inspecturis fidem facimus, & attestamur, quòd anno Domini..... sabbato quatuor temporum..... facultate, & speciali mandato Illustrissimi & Reuerendissimi Domini, D. Roderici à Cunha, Archiepiscopi ac Domini Bracharæ Augustæ, Hispaniarũmque Primatis, &c. generales Ordinationes in Ecclesia S.N. Bracharæ celebrantes dilectum nobis in CHRISTO N. procreatum ex N. & N. coniugibus de Parochia S.N. oppidi N. huius Bracharensis diœcesis ad..... Ordinem ritè promouimus, eique dictum Ordinem de speciali licentia præfati Illustrissimi contulimus. In quorum fidem, &c. Dat. & actum vt suprà, &c.

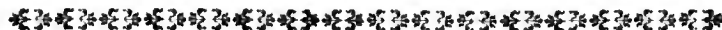

CIRCA SACRAMENT. CONFIRMATIONIS.

EPISCOPVS quilibet Sacramentum hoc in ciuitate, vbi Sedem habet, singulis annis, in diœcesi verò quolibet tempore, & loco dum ipse personalem visitationem peragit, administrare debet, cuius monasterij dignitati, & sanctitati vt ex omni parte reuerentia, cultusque respondeant, hæc, quæ adijciemus, ab omnibus debent vti necessaria obseruari.

De hoc Confirmationis sacramento egi sup. *alleg.* 30.

FORMVLA XXII.

Indictionis administrationis Sacramenti Confirmationis.

NOtum sit omnibus, & singulis Parochis, Abbatibus, Rectoribus, &c. ciuitatis Bracharen. cæterisque quibuscumq; in eadem ciuitate & diœcesi commorantibus, Illustrissimum & Reuerendissimum Dominum D. Rodericum à Cunha, Dei & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopum, ac Dominum Bracharæ Augustæ, Hispaniarumque Primatem, &c. die.... cum tribus sequentibus sacramentum Confirmationis, iuxta ritum S. Romanæ Ecclesiæ in Cathedrali administraturum, ideò quicumque intra huius ciuitatis, & diœcesis fines habitantes, qui adhuc Confirmati non sint, illud omnes suscipiant, qui per ætatem idonei erunt, sciantque, qui neglexerint, non sine Canonicis disciplinis posse illud prætermittere. Dat. Bracharæ Augustæ die... Mens.... Ann....

Postquam

Postquam Parochus de constituto die Chrismatis administrandi ex supradicta Illustrissimi Domini Archiepiscopi indictione admonitus fuerit, iis diebus, qui sacram hanc actionem præcedent, eos omnes qui confirmandi sunt in sua Parochia perquirere debebit, & non solum ipsos separatim, sed etiam vniuersum populum sua cura, & custodia spirituali commissum inter Missarum solemnia diligenter edocere ea omnia, quæ ad Sacramentum hoc ritè administrandum, & recipiendum pertinere intelliget.

Quapropter si hæc indictio per ciuitatem, & diœcesim in quibuslibet Ecclesiis Parochialibus, aliisque publicis locis affixa sit, & ab ipsis etiam Concionatoribus iussu eiusdem Illustrissimi D. Archiepiscopi diuulgata, non tamen ipse Parochus suo muneri hac iure vlla ex parte desit, sed illam pariter inter Missarum solemnia legere, & declarare non prætermittat.

Atque vt paratiores fideles ad hoc Sacramentum se conferre possint, illiusque sanctitatem, vtilitatem, & necessitatem rectè expendere ex Romano Catechismo, aliisque Ecclesiasticis Auctoribus colligere curet quædam præcipua ipsius capita, doceatque opportunè, quam necessaria sit huius doctrina Sacramenti, declaret nomen ipsum Confirmationis, ipsiusque vim aperiat, quid inter Baptismum, & Confirmationem intersit, quæ sit eius materia, quæ forma, quis minister esse debeat, quos effectus pariat, aliaque huiusmodi, quæ tanquam incitamenta erunt, vt ipsi fideles eo præsertim tempore intelligentes se Christi milites fieri, ardentiore animo, totisque viribus ad dimicandum contra humani generis hostem, & contra peccata toto suæ vitæ tempore se comparent.

Et quia per hoc Sacramentum Spiritus sancti gratia in corda fidelium infunditur, hortetur in primis Parochus confirmandos vt eorum vnusquisque, si sint in idonea ætate, per sanctam Confessionem illa purificet, & munda eiusdem sancti Spiritus vasa, templaque efficiat. Hortetur insuper, vt si fieri potest, ad illud recipiendum ieiuni accedant, aut saltem parcam, & sobriam corporis refectionem adhibeant. Moneat, curetque, vt tam Confirmandi, quàm Patrini in Parochialem Ecclesiam hora, dieque præstituto conueniant, vnde ad illam Ecclesiam eundum erit, in qua Chrisma administrabitur, deuotè, & processionis ritu, Crucis vexillo præcedente eóque ordine vt mares à fœminis segregentur, tam inter eundū, quàm in ipsa Ecclesia, & priùs mares, quàm fœminæ ad Confirmationem recipiendam accedant. Demum hortetur vt quisquis ad hoc Sacramentum accedit, siue Patrinus sit, siue confirmandus, modestè, & reuerenter deposito omni armorum genere eo se conferat mulieres verò velato capite sint, eamq; pietatis, & religionis speciē præ se ferant, quæ huius mysterij celebrationi à deuoto præsertim fœmineo sexu debetur.

Cùm Sacramentum hoc characterem imprimat, atq; ipsum iterare sit nefas, qui semel eo Confirmati fuerint, caueant, ne illud iterum recipiant. Quod si quis Confirmatum se esse ignoret, aut non meminerit, de hoc certior fieri diligentissimè studeat à parentibus, aut affinibus, aliisve, quos id scire posse existimet. Si verò neque ab ijs aliquid certi accipere potuerit, tunc re priùs cum Illustrissimo Archiepiscopo communicata, illius consilium sequatur. Nemo siue mas, siue fœmina ad Confirmat. recipiendam adducatur, qui annis septem minor sit natu, vt aliqua ex parte illius Sacram. vim intelligere possit, cumque adoleuerit, se illud percepisse reminiscatur. Nemo item adducatur, aut ad idem Sacramentum accedat, qui non sit ex diœcesi, nisi legitimam aliquam ob causam, quam Illustriss. Archiepiscopo proponat, vt illa cognita, antequam confirmetur, ab eodem vel admitti, vel dimitti possit. Confirmandi verò omnes & singuli fasciam albam, mundamque secum afferant, quæ post Confirmat. receptam sacra illa Vnctio donec exsiccetur, alligari debet, postmodum autem à fronte ablata igni comburendam tradent, & per aliquos dies à capitis ablutione abstinebunt. Afferant etiam schedulam ipsorum Parochorum subscriptione communitam, in qua nomina, & cognomina ipsorum Confirmandorum, item patris, matrisque eorundem, & patrini, seu matrinæ, & Parochia, in qua habitent, descripta sint, in hanc quæ sequitur formam, N. ætatis annorum.... filius, vel filia N. & N. de Parochia sancti N. oppidi, vel loci N. huius diœcesis Bracharēsis Chrismatis Sacramento Confirmari petit, Patrinus erit N. siue Matrina erit N. ex Parochia Sancti N. In quorum fidem, &c. die.... Mens.... Ann. Ego N. Parochus Sancti N manu propria.

In hoc Sacramento Patrinus, siue Matrina necessarius est, vnus tamen, aut vna tantum, neque enim admittuntur Patrinus, & Matrina simul, quemadmodum in sacramento Baptismi, eorum verò est de gerendo aduersus Principem tenebrarum bello, Confirmatos instruere, & non solum spirituali opere, vbi necesse sit, pro viribus iuuare, atque idcirco antiquissimi ritus obseruatio illa mystica est, vt Patrinus, siue Matrina dextra Confirmandum teneat, quem Episcopo offert, aut si iam adultus sit, pedem suum super dexterum Patrini, siue Matrinæ ponat, nempe vt intelligat se ad id vsque tempus imbecillem spiritualibus viribus fuisse, neque aduersus Satanam fortiter pugnare potuisse, nisi per hoc Sacramentum confirmaretur, & sustentaretur, Patrini & Matrinæ maiores natu esse debent ipsis confirmandis, vt in officio suo erga eos, quos suscipiunt, meliùs satisfacere possint, nec etiam qui sacro Chrismate nondum Confirmati sunt, vel eo ipso die quo confirmantur, item nec illi qui excommunicationis, aut interdicti vinculo irretiti sunt, quive item Paschali tempore proximo sacram Communion. non sumpserunt; nec verò prætereà, qui graui, publicóve peccato iacent. Viri pueros, fœminæ puellas suscipere in hoc Sacrament. debebunt. Iisdemque eodem die duos, aut tres ad summum pueros, puellásque suscipere licebit, non autem plures.

Res porrò, quæ ad ministrandi huius Sacramenti vsum necessaria apparabuntur, erunt hæ. Indumenta sacra tum Archiepiscopi, tum assistentium, Vasculum Chrismatis in pelucula ritè & decenter accommodatum, lana gossipina, seu bombacium ad vsum abstergendæ frontis sacro Chrismate illitæ, cuius bombacij tanta copia parabitur, quanta satis videbitur pro ratione multitudinis fidelium ad Confirmationem suscipiendam conuenientium Mantilia duo vsui Ecclesiastico addicta, vnum ad abluendam, alterum verò ad abstergendam frontem. Pelues duæ, vna ad bombacium colligendum, altera ad manus lauandas. Medulla panis ad abstergendas manus, & manutergium. Cerei duo, qui præferentur Archiepisc. Sacramentum hoc ministranti. Vas aquæ ad alterum mantile madefaciendum.

Habeat vnusquisque Parochus librum, qui nulli alij vsui inseruiat, nisi vt in eo describantur nomina, & cognomina Confirmatorum, patrumque & matrum parochia in qua habitant, item similiter Patrinorum, seu Matrinarum, necnon ipsius Episcopi administrantis, cum dies, mensis, & annus, & nomen ipsius Ecclesiæ, in qua Chrisma fuit administratum, in hanc formam. Liber Confirmatorum Sacramento Chrismatis Parochiæ S. N. die.... Mens.... Ann... N. ætatis annorum... filius N. & N. ex Parochia sancti N. Chrismatis sacramento fuit Confirmatus ab illustrissimo & Reuerendissimo Domino D. Roderico à Cunha Arciepiscopo ac Domino Bracharæ. Patrinus, seu Matrina fuit N. ex Parochia sancti N. administratum verò fuit hoc sacramentum in Ecclesia Collegiata, seu Parochiali Sancti N.

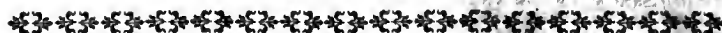

CIRCA SACRAMENT. POENITENTIÆ.

VAMVIS Presbyteri in sua Ordinatione à peccatis absoluendis potestatem accipiant, decernit tamen sancta Tridentina Synodus sess.23. de reformat. cap.15. *nullum etiam Regularem posse Confessiones sæcularium etiam Sacerdotum audire, nec ad id idoneum reputari, nisi aut Parochiale beneficium, aut ab Episcopo per examen, si illi videbitur esse necessarium, aut aliàs idoneus iudicetur, obtineat, priuilegiis, & consuetudine quacumque etiam immemorabili non obstantibus. Quare visum fuit mihi non inutile, formulas inserere, quibus hæ licentiæ sint concedendæ, & sunt quæ sequuntur.*

FORMVLA XXIII.

Licentiæ pro Confessario sæculari.

D.Rodericus à Cunha, Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus, ac Dominus Bracharæ, Hispaniarumque Primas, &c. Dilecto nobis in Christo Presbytero N. præsentium tenore tibi per examinatores nostros idoneos reperto, & per nos approbato, vt in Ciuitate, & diœcesi nostra Bracharensi. *(si verò sit restricta ad locum vel Ecclesiam, dicatur, vt in loco N. seu in Ecclesia N.)* Confessiones fidelium audire, & pœnitentes absoluere valeat, præterquam à casibus & censuris nobis reseruatis facultatem concedimus & impartimur. Te in Domino admonentes, vt quæ pro recta huius Sacramenti administratione per sacros Canones sancita, vel a nobis ordinata fuerint, attentè perlegas, accuratéque obserues. In quorum fidem, &c. Dat. Bracharæ Augustæ ex Archiepiscopali Palatio.....Mens...Ann.

FORMVLA XXIV.

Licentiæ pro Confessario Regulari.

D.Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO fratri N. Ordinis S.N. præsentium tenore tibi à tuo superiore nobis legitimè præsentato, & per nos approbato, vt in ciuitate, & diœcesi nostra in Ecclesia monasterij, seu Conuentus Ordinis tui, vbi habitas, & in aliis item Ecclesiis quæ non sunt Ordinis tui, dum tamen admoneas priùs Parochiæ Curatum, Confessiones fidelium audire, & pœnitentes absoluere valeas, præterquam à casibus, & censuris nobis reseruatis, & priuilegio tibi non concessis, facultatem concedimus, & impartimur. Te in Domino admonentes, & hortantes, vt quæ pro recta huius Sacramenti administratione per sacros Canones sancita, vel à nobis ordinata fuerint, attentè perlegas, accuratéque obserues. In quorum fidem, &c. Dat. Bracharæ Augustæ, &c.

FORMVLA XXV.

Licentiæ pro eisdem primæ Classis Confessariis Regularibus.

D.Rodericus, &c. Tibi Dilecto nobis in CHRISTO fratri N. Ordinis S.N. à tuo Superiore legitimè præsentato, & à nobis approbato Penitētiæ sacramentum in ciuitate, & diæcesi Bracharensi in Ecclesiis tui Ordinis, atque etiam grauiter ęgrotantibus, quorum Confessiones tu aliàs audire consueueris in eorum domibus, monito tamen priùs ipsius ægrotantis Parocho, vbi ægritudo non sit repentina, aut mortis periculum non immineat, (quo casu ipso etiam non monito, volumus tibi licere, ita tamen vt quamprimum Confessione audita, eundem certiorem facias, testimonio item huiusmodi Sacramenti per te ministrari manu tua subscripto familiaribus infirmo relicto, vt medico exhiberi possit ad formam Constitutionis Pij Papæ V. Conciliorumque tum Prouincialium, tum diœcesanorum) ministrandi facultatem per... tenore præsentium concedimus, atque impartimur. Te in Domino admonentes, &c.

FORMVLA XXVI.

Licentiæ pro Confessario Monialium.

D.Rodericus, &c. Licentiam concedimus tibi N. Presbytero per examinatores nostros idoneo reperto, & per nos approbato, vt in Ecclesia, & monasterio S.N. Confessiones Monialium audire, & sæcularium etiam, si quæ in eodem Monasterio erunt, easque absoluere valeas, præterquam à casibus, & censuris nobis reseruatis, à quibus absoluendi facultatem cum opus erit tibi impartiemur. In clausuram Monasterij non ingredieris, nisi superpelliceo, & stola indutus, vt administres tantummodo S. Sacramenta Pœnitentiæ, Eucharistiæ, & Extremæ Vnctionis, & spiritualem opem agonizantibus præstes, quibus casibus semper tuo hoc munere perfugeris, sociatus à duabus ex senioribus Monialibus, quæ cum Confessiones audis, te etiam videre possint, licèt non audire. Caue, ne te Monasterij, aut Monialis alicuius quibuscumque negotiis immisceas, nec ad crates, aut rotas colloquaris, nisi vt tantummodo petas, ea quæ Ecclesiæ cultu, & diuinorum Officiorum celebrationi, aut Sacramentorum administrationi sunt necessaria. Vocatus tamen

vt

vt aliquod præstes spirituale consilium id effice ad crates, quæ clausæ sint, præsentesque adsint Moniales auscultatrices, & non aliter, sub pœnis in Constiturionibus felic. record. Clementis Papæ VIII. & aliorum Summorum Pont. inflictis, arbitrio nostro infligendis. Te in Domino admonentes, &c.

De his monialium Confessoribus, vide sup. alleg. 25. num. 68. cum seqq.

Formvla XXVII.

Licentiæ pro Confessario Monialium ad crates tantùm, siue allocutoria.

D. Rodericus, &c. Concedimus licentiam tibi N. Presbytero per examinatores nostros idoneo repetto, & per nos approbato, vt possis in Ecclesia monasterij S. N. Confessiones audire in Confessionali tantùm ad id deputato tempore, & hora decenti post ortum Solis, & vsque ad horam Completorij, quod Confessionale duas habeat claues, quorum altera seruetur ab Abbatissa, altera maneat apud Confessorem, nihilque extra Confessionem ibi agas, nec in alio loco possis absque licentia Abbatissæ loqui cum illis Monialibus. Sacramentum autem Communionis ministrare non possis, nisi in loco, aut fenestella consueta cum debito cultu, & cæremoniis. Dona verò cuiuscumque generis nullo colore à qualibet Moniali, seu alia intra claustra Monasterij manente accipias, sub pœnis, &c. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

Formvla XXVIII.

Licentiæ pro Confessore Monialium necessitate vrgente intra claustra Monasterij ministraturo Sacramenta.

D. Rodericus, &c. Tibi N. Confessori & Curato Monialium S. N. a nobis deputatu licentiam concedimus, vt iuramento priùs præstito si infirma fuerit aliqua Monialis, atque in lecto iacens de licentia Abbatissæ intùs superpelliceo, & stola, aliisque officio tuo necessariis tecum delatis, absque vllo tecum socio possis ingredi claustra dicti Monasterij, sociatus semper duabus, aut tribus grauioribus Monialibus ad id deputatis, & dato campanulę signo, vt cæteræ omnes Moniales in tuu aduentu in Ecclesiam, aut cellulam suam se recipiant, tu ipse verò comitatus, vt suprà, recta via accedas ad cellã ægrotantis ad Confessionem audiendam, interimque Cameræ ostium maneat apertum, peractaque Sacramentorum administrat'one statim discedas. Quod si contingat eam mori, & sepulturæ tradi debere, tunc etiam cœmeteriũ funeris causa ingredi possis, non aliter ac suprà dictum est, sub pœnis, &c. In quorum fidem, &c.

Formvla XXIX.

Licentiæ amplissimæ, etiam cum facultate casuum Episcopo reseruatorum pro Confessario Monialium.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in Christo N. presbytero, tibi cuius vita, & morum probitas per testificationes nobis factas probantur, vt Monialium Monasterij S. N. Confessiones audire, eisdemque Ecclesiastica Sacramenta possis, cum facultate casuum nobis reseruatorum, necnon prędicti Monasterij clausuram in casibus vrgentis necessitatis, atque Cõfessario aliàs permissis, ingredi, seruatis tamen quæ in Conc. Prouincialibus, & Synodo diœcesana Bracharensi, ac etiam decretis generalibus Visitationibus Apostol. Sacerdotibus, & Confessariis Monialium præscripta sunt ad.... his nostris litteris facultatem concedimus; & impartimu r, &c. Dat. &c.

CIRCA SACRAMENT. MATRIMONII.

S*ACRVM Concil. Trident.* sess. 24. de reformat. Matrim. cap. 1. *animaduertens, prohibitiones clandestinorum Matrimoniorum olim à Sacris Canonibus factas propter hominum inobedientiam non prodesse, & grauia peccata perpendens, quæ ex eisdem clandestinis coniugiis ortum habent, præcipit, vt antequam Matrimonium contrahatur, ter à proprio contrahentium Parocho tribus continuis festiuis diebus in Ecclesia intra Missarum solemnia publicè denuncietur, inter quos Matrimonium sit contrahendum. Quod in hunc qui sequitur modum fieri poterit.* Notum sit omnibus, quòd N. ex Parochia S. N. contracturus est Matrimonium cũ N. filia N. & N. huius Parochiæ, atque ideò si quis sciat aliquod intercedere inter ipsos inpedimentum consanguinitatis, affinitatis, cognationis spiritualis, quæ in Baptismo, & Confirmatione nascitur, aut cuiusuis Canonicæ prohibitionis, ob quam Matrimonium contrahere non possint, neque debeant, certiorem faciat me Parochum, aut Illustrissimum D. Archiepiscopum, siue eius Vicarium generalem, &c. *Post tres denunciationes sic factas*

in Ecclesia Parochiali, vt suprà Parochus de illis fidem præstabit ab eo subscriptam, & Ecclesiæ Parochialis sigillo munitam, in hac videlicet forma. Testor ego N. Parochus S. N. à me denunciatum fuisse in mea Ecclesia prædicta intra Missarum solemnia Matrimonium contrahendum inter N. ex mea Parochia, & N. ex Parochia S. N. infrascriptis festiuis diebus, hoc est, prima denunciatio die.... secunda die.... tertia die.... neque aliquod impedimentum cognitum est, quominis Matrimonium celebrari possit. In quorum fidem, &c. die.... Mens.... Ann.... Ego N. Parochus, &c.

Quia verò aliquando probabilis debet esse suspicio Matrimonium malitiosè impediri posse, si tot præcesserint denunciationes, tunc Ordinarius ipse si expedire iudicauerit, vt denunciationes ipsæ remittantur, poterit ex dispositione S. Concilij Trid. dict. cap. 1. & Conc. Brachar. IV. act. 4. cap. 34. *concedere licentiam contrahendi illis omissis, in hunc qui sequitur modum.*

FORMVLA XXX.

Dispensationis super denunciationibus Matrimonij.

D. Rodericus, à Cunha, Dei, & Apostolicę Sedis gratia Archiepiscopus, ac Dominus Bracharæ Augustæ, Hispaniarumque Primas, &c. iustis de causis animum nostrum mouentibus his nostris litteris facultatem tibi concedimus, vt tribus, vel saltem duobus testibus præsentibus N. & N. in Matrimonium (cum nullum ex informationibus oretenus sumptis inter eos legitimum detectum fuerit impedimentum) coniungere valeas; ita tamen vt celebrato Matrimonio intra...., denunciationes tribus continuis festiuis diebus ex præscripto Concilij Trident. fiant, & interim sponsi se à carnali copula abstineant; in reliquis verò forma ab eodem S. Concilio Trident. nostrisque Prouinciali, & Diœcesana synodis præscripta seruetur. In quorum fidem, &c. Dat. Bracharæ Augustæ, &c.

FORMVLA XXXI.

Dispensationis auctoritate Apostol. concedendæ super Matrimonio iam contracto ob aliquod impedimentum dirimens.

D. Rodericus, &c. Dilectis nobis in CHRISTO N. & N. Salutem in Domino. Oblatæ nobis nuper pro parte vestra petitionis series continebit aliàs vos in.... coniunctos inuicem Matrimonium contraxisse, illudque postea consummasse, in eodemque sic contracto Matrimonio legitimè viuere cupere, quia si Matrimonium inter vos non sequeretur, grauia exinde scandala, & alia incommoda in animarum vestrarum periculum possent verosimiliter exoriri, tuque.... perpetuò diffamata, & forsan innupta remaneres. Verùm cum desiderium hoc vestrum adimplere non possitis absque Sedis Apostol. dispensatione, propterea nobis humiliter supplicari fecistis, vt nobis in præmissis de absolutionis beneficio, ac dispensationis gratia, auctoritate Apostol. nobis in hac parte concessa, prout ex litteris S. D. N. D. Vrbani diuina prouidentia Papæ VIII. ad nos hac de re scriptis opportunè prouidere dignaremur. Nos igitur saluti animarum vestrarum consulere volentes, præmissis ex causis animum nostrũ mouentibus, seu aliàs omni meliori modo; cùm tu.... propter hoc ab aliquo rapta non fueris, auctoritate Apostol. qua fungimur in hac parte, vos quibusuis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Canonicis sententiis, censuris, & pœnis a iure, vel ab homine, quauis occasione, vel causa latis, quibus quomodolibet ob incestus reatum, & excessus huiusmodi innodati forsan existitis, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum harum serie absoluimus, & liberamus, iniũcta vobis salutari pœnitentia.... qua peracta, vt impedimento.... gradus huiusmodi ac Constitutionibus, & Ordinationibus Apostol. cæterisque contrariis nequaquam obstantibus. Matrimonium inter vos publicè, videlicet coram proprio Parocho, & duobus, vel tribus testibus in Ecclesia, omissis tamen denunciationibus (quas hac vice ex gratia speciali remittimus) contrahere, & in eo postmodum remanere liberè, & licitè possitis, & valeatis, auctoritate Apostol. harum litterarum serie dispensamus. Distantiam vero.... gradus prædicti vobis non obstante declarantes, prolem susceptam, si quæ sit, & suscipiendam, legitimam nunciando. In quorum fidem præsentes manu nostra signatas, & per infrascriptum notarium Cameræ Archiepiscopalis subscriptas, sigillóque nostro munitas fieri iussimus. Dat Bracharæ Augustæ.

CIRCA

CIRCA FACVLTATES CELEBRANDI, & prædicandi.

QVIA Concil.Trid. seß.23.de reform.cap.16.in fine, *commendat vt nullus Clericus peregrinus sine commendatitiis sui Ordinarij litteris ab vllo Episcopo ad Diuina celebranda, & Sacramenta administranda admittatur*, pariterque seß.24.de reform.cap.4. *prope finem statuit, vt nullus tam sæcularis, quàm Regularis cuiuscumque Ordinis, contradicente Episcopo prædicare audeat; nisi Regularis ipse, sic, vt supponimus, in Ecclesia sui Ordinis prædicare volens à suo Superiore de vita, moribus, & scientia examinatus, & approbatus sit, ac cum eius licentia se personaliter coram Episcopo præsentet, ab eoque benedictionem petat antequam prædicare incipiat; illo superaddito, quòd si in Ecclesiis, quæ suorum Ordinum non sunt, prædicare velit, vltra Superioris sui facultatem teneatur licentiam Episcopi obtinere, vt ait idem Trident. Concil.* seß.5.de reformat.cap.5. *ideò formulas concedendi has licentias in hunc qui sequitur modum, subijcio.*

FORMVLA XXXII.

Litterarum dimissorialium Missæ Sacrum faciendæ pro Presbytero abesse volente ad biennium.

D. Rodericus à Cunha, Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus, ac Dominus Bracharæ, Hispaniarumque Primas, &c. Dilecto nobis in Christo N. Presbytero Bracharensi, Salutem in Domino sempiternam. Tibi vt ad ciuitatem Vlixbonensem, ac ad alia huius Regni loci proficisci, ibique Sacrum facere, Confessiones Christi fidelium audire, aliaque diuina Officia celebrare, de licentia tamen Ordinarij loci, seu illius Vicarij generalis, possis & valeas, hisce litteris per biennium facultatem concedimus, & impartimur, attestantes te in sacro Presbyteratus Ordine constitutum esse, non excommunicatum, suspensum, interdictum, seu Ecclesiasticæ censuræ vinculo irretitum, nec de aliquo crimine ad præsens inquisitum, vel diffamatum, quod sciamus, sed bonis moribus præditum. Quare teipsum omnibus in Christo Patribus Illustrissimis, & Reuerendissimis DD. Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Prioribus, Vicariis, cæterisque officialibus quibuscumque quantum cum Domino possumus pro commendato per præsentes damus. In quorum fidem, &c.

FORMVLA XXXIII.

Litterarum dimissorialium, quæ mihi Presbytero Romam proficiscenti concessæ fuerunt.

D. Alphonsus Furtado de Mendoça, Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus, ac Dominus Bracharę Augustæ, Hispaniarumque Primas, &c. Omnibus, & singulis Illustrissimis & Reuerendissimis Dominis ac DD. Patriarchis Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, Prælatis tam sęcularibus, quàm Regularibus, ac eorum Officialibus, locum tenentibus, aut vicesgerentibus, seu quibusuis aliis ministris vbique terrarum existentibus, Salutem ac summam felicitatem. Notum facimus, & attestamur, quòd ex hoc Archiepiscopatu Bracharensi proficiscitur Romam, atque in alias Orbis terrarum Regiones R. Doctor Augustinus Barbosa, oriundus ex oppido Vimaranensi huius diœcesis, ritè & rectè ordinatus, vir sanè doctus, ac in iuris, Pontificij, Cæsareique facultatibus apprimè versatus, cuius ac patris eius viri doctrissimi cura, & opera libri in lucem iam editi in omnium ore cum communi vtilitate versantur. Ipse verò Augustinus bonis moribus præditus, nollius criminis infamia laborat, nullo impedimento à sacrorum in primisque Presbyteratus Ordinis exercitio prohibetur, estque bomo staturæ mediocris, coma capitis, ac barbæ rubra, cicatrice in sinistra capitis parte locata, facie alba, ætatis circiter triginta annorum. Quare Illustrissimas & Reuerendissimas Dominationes vestras, Illustrissimi Præsules, vosque Dominos Officiales Reuerendissimos obnixè deprecamur, vt N. Presbyterum Augustinum Barbosam prędictum in vestris singulis diœcesibus, seu Ecclesiis benignè ac charitatiuè recipi, ac tractari, eique necessaria ad sanctissimum Missæ Sacrificium peragendum, reliquosque Ordines exercendos, curetis & iubeatis; similiter & nos quidquid ab Illustrissimis, & Reuerendissimis Dominationibus vestris, ac vestris Officialibus, & ministris per suas nobis litteras fuerit iniunctum, ac commendatum, libentissimè suscipiemus, & promptissimè exequemur. Dat. Bracharæ Augustæ sub signo nostro, sigilloque huius Curiæ pridie Idus Aprilis anno à Natiuitate Domini M. D C. X X. &c.

FORMVLA XXXIV.

Facultatis celebrandi pro Presbytero alienæ diœcesis.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO R. Presbytero N. diœcesis N. Salutem in Domino

 mino

mino sempiternam.Cognita sacrarum cæremoniarum peritia tua,perspectisque Ordinarij tui litteris commendatitiis facultatem tibi concedimus ad menses....Missæ Sacrum faciendi in Vrbis,& diœcesis nostræ Bracharēsis Ecclesiis,quæ tamen Monialium non sint, consensu tamen earundem Ecclesiarum Rectorum,vel Vice Rectorum accedente,& dummodo in habitu & tonsura incedas,& in altari non petas eleemosynam. In quorum fidem, &c.Dat.&c.

FORMVLA XXXV.

Licentiæ pro Prædicatore quadragesimali.

D.Rodericus,&c.Vniuersis,& singulis præsentes nostras litteras inspecturis, lecturis pariter,& audituris,Salutem in Domino sempiternam, Cùm proprium nostri muneris sit,animarū nostræ Bracharensis diœcesis saluti consulere, diuinique cultus incremētum semper curare, quadragesimali tamen tempore commisso nobis gregi maiori studio inuigilandum videtur. Quare cùm in oppido N. nostræ diœcesis de idoneo concionatore à nobis pro futura Quadragesima prouidendum sit, te R. Fratrem N.Ordinis S.N.de vita,morum integritate, ac scientia à tuo superiore multipliciter commendatum,vt nobis per patentes ipsius litteras constat, prævia Fidei professionis per te coram nobis emissione, verbi Dei Prædicatorem pro dicto oppido N.in toto quadragesimali tēpore facimus, deputamus,& nominamus,& mandantes R.Rectori,clero, & populo dicti oppidi, vt benignè te recipiant,& in omnibus vt decet excipere curent:& insuper tua stante approbatione tibi facultatem concedimus, vt durante dicto quadragesimali tempore in prædicto oppido Sacramentum Pœnitentiæ administrare,& CHRISTI fidelibus peccata sua confitentibus absolutionem impertiri valeas cum facultate absoluendi etiam à casibus nobis reseruatis à Dominica Palmarum per totam octauam Paschæ duratura.In quorum fidem,&c.Dat.&c.

FORMVLA XXXVI.

Licentia pro Prædicatore in Ecclesia Monialium.

D.Rodericus &c. Tibi R.P.N. Ordinis S.N. à Superiore tuo, & à nobis approbato facultatem cōcedimus, vt in Ecclesia exteriori monasterij Monialium S.N. quæ clausa sit,nullique auditores præsentes adsint,exceptis capellano, & socio tuo, possis ex suggestu verbum Dei die...... prædicare cum deuotione, & iuxta S. Ecclesiæ Romanæ doctrinam,& peracta concione statim ab Ecclesia discedas,nullo prorsus colloquio, aut quouis negotij genere ad crates,rotas,aut alia loca intermixto sub quouis pietatis,aut etiam consanguinitatis prætextu , nec munere vllo etiam minimo accepto iuxta formam Bullæ felicis record. Clementis Papæ VIII.sub pœnis arbitrio nostro,&c.In quorum fidem,&c.Dat.&c.

CIRCA INDVLGENTIAS.

NE nimia facilitate Ecclesiastica disciplina eneruetur,statuit Conc.Trident. sess.25. in decreto de Indulgent. *vt in illis concedendis moderatio iuxta veterem,& probatam in Ecclesia consuetudinem adhibeatur. Vetus autem consuetudo desumitur ex text.* in cap.cùm ex eo 14. prope fin.de Pœnit.& remiss. *vbi decernitur vt cum dedicetur Basilica, non extendatur Indulgentia vltra annum,siue ab vno solo, siue à pluribus Episcopis dedicetur, & deinde in anniuersario dedicationis tempore quadraginta dies de iniunctis pœnitentiis indulta remissio non excedat, qua & in aliquibus festiuitatibus, ac post Vesperum, & Missam cantatam vtuntur Episcopi in hunc qui sequitur modum.*

FORMVLA XXXVII.

Concessionis Indulgentiarum.

D.Rodoricus Dei & Apost.Sedis gratia Archiepiscopus, ac Dominus Bracharæ, Hispaniarumque Primas,&c.Vniuersis CHRISTI fidelibus præsentes litteras inspecturis,Salutem in Domino. Quanto frequentiùs fidelium mentes ad opera deuotionis inducimus,tanto salubrius animarum suarum saluti cōsulimus.Itaque de omnipotentis Dei misericordia,omnibus & singulis Christi fidelibus vtriusque sexus verè pœnitentibus & confessis,qui Ecclesiam S.N.à primis Vesperis vsque ad occasum Solis eiusdem diei festi deuotè visitauerint, ibique pias ad Deum preces pro felici statu S.Matris Ecclesiæ,ac hæresum extirpatione,& pace inter Principes Christianos effuderint,quadraginta dies de iniunctis eis,seu quomodolibet debitis pœnitentiis harum serie misericorditer in Domino in forma Ecclesiæ consueta remittimus,& relaxamus,præsentibus post dictum diem minimè valituris : quas in huius rei fidem manu nostra signauimus , sigilloque nostro, ac Notarij Cameræ Archiepiscopalis subscriptione muniri iussimus.Dat.Bracharæ Augustæ, &c. *Quod si Indulgentia auctoritate Summi Pontificis delegata concedatur, loco eorum verborum,* & quadraginta dies de iniunctis,&c. *dicatur,* septem, aut decem annos,&c.de vera Indulgentia in forma Ecclesiæ consueta Auctoritate Apost.nobis,delegata misericorditer in Domino concedimus,&c.

FORMV

FORMVLA XXXVIII.

Concessionis Indulgentiarum, qua vti debet Episcopus post solemnem benedictionem in Vesperis, & Missis cantatis.

ILlustrissimus, & Reuerendissimus D. D. Rodericus à Cunha, huius S. Sedis Bracharensis Archiepiscopus dat, & concedit omnibus hic præsentibus quadraginta dies de vera Indulgentia in forma Ecclesiæ consueta. Rogate Deum pro felici statu S. D. N. D. Vrbani diuina Prouidentia Papæ VIII. Dominationis suæ Illustrissimæ, sanctæ Matris Ecclesiæ.

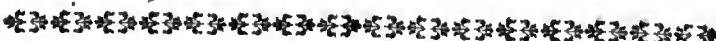

CIRCA QVÆSTORES ELEEMOSYNARVM.

VIA Quæstores eleemosynarij nullo modo per se, nec per alium prædicare possunt, vt disponit Concil. Trident. sess. 24. de reformat. cap. 2. in fine, *nec Indulgentias prædicare, vt statuit idem* Concil. sess. 21. de reformat. cap. 9. *Ideò Episcopus in concedenda illis facultate colligendi eleemosynas hac, vel simili formula vti debebit.*

FORMVLA XXXIX.

Facultas colligendi eleemosynas in Parochia tantùm pro Confraternitate S. N.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO, Tibi N. homini laïco, cuius vita, & mores per testificationes nobis factas probantur, his nostris litteris eleemosynas nomine Confraternitatis, seu Ecclesiæ S. N. petendi facultatem damus, his infra per te seruatis conditionibus: eleemosynas solùm intra fines Parochiæ S. N. eiusque viciniam ostiatim colligas, præ foribus eiusdem Ecclesiæ in iis petendis subsistens nullo modo per Ecclesiam vagando procurare, aut colligere eas tibi licebit. Vas illud, quodcumque sit, quo vteris ad eleemosynam excipiendam, duabus clauibus claudatur, quæ diuerso fabtili opere sint, earum altera apud N. à nobis electum, altera verò apud eum qui pro tempore eiusdem Confraternitatis Prior extiterit. Illud officium gratis, vel constituta certa mercede præstabis, nec vllo modo eleemosynæ particeps sis. In quorum fidem, &c. Datum, &c.

FORMVLA XL.

Facultatis colligendi eleemosynam in Vrbe, & Diœcesi.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO N. Salutem. Necessitatibus, aque aliis domesticis difficultatibus..... quantũ possumus succurrere volentes, tibi homini laïco, cuius vita, & morum probitas nobis per testificationes factas commendãtur, eleemosynas quærere, petere, & colligere in Vrbe & Diœcesi nostra per præsentes licere volumus, præstito priùs per te corporaliter tactis scripturis iuramẽto, quod eleemosynas quas collegeris, fideliter..... consignabis, nec Indulgentias aliquas promulgabis, non prædicabis, nec orationes recitabis, priuilegia nulla, aut Sanctorum imagines, vel campanulas, aut alia Quæstoris insignia deferes, vel ostendes, nec minis, aut persuasionibus, vel aliò aliquo indirecto modo, seu artificio, sed piè, simpliciter & omni conueniente modestia tibi ad effectum & finem prædictum illas erogari curabis. Omnibus prætereà Rectoribus, Vicariis, & Præpositis Ecclesiarũ præcipimus, & mandamus, vt suis quoque in Ecclesiis populo te suo commendent, ad promptamque tibi exhibendam eleemosynæ largitatem in Domino hortentur, quod eum fecerint, sciant, quicquid de temporalibus facultatibus in pauperibus opem ferendo dempserint, id omne multiplicatum in æterna retributione recepturos. Præsentibus tamen post menses..... minimè valituris. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA XLI.

Licentiæ quæ iis, qui eleemosynas pro locis piis colligunt, concedi solent.

D. Rodericus, &c. Ordinibus, & singulis Rectoribus, Plebanis Vicariis perpetuis, capellanis, & curatis ciuitatis & Diœcesis nostræ Bracharensis notum facimus, & attestamur, quòd diligenter admoniti & benè instructi de paupertate, & necessitate, qua premitur hospitale S. N. loci N. pro pastorali nostro munere, paterna charitate, qua loca omnia pia complectimur ad colligendas, & exquirendas eleemosynas, quæ in eiusdem hospitalis vsum, & non in alium conuertantur, deputauimus, N. quem ad hoc munus rectè & fideliter obeundum idoneũ esse certiores facti sumus, quẽque iuramenti obligatione deuinximus, ne pro aliqua portione, & rata eleemosynarum, quas colliget, particeps fiat, neque eas, aut earum partem sibi applicet, quamuis certã quantitatẽ hospitalem prædicto se soluturum pacto, vel instrumento obligetur, sed eas, vt collegerit, hospitali cõsignet, neque per aliam personam colligere easdem faciat, sed ipsemet quærat, & colligat. Ante verò quàm prædictus N. quærere, aut colligere eleemosynas incipiat, teneatur præsentes nostras litteras vobis consignare, vobisque sese cognoscendum præbere, vt animaduertere possitis, an ea ad quæ illum obligauimus, rectè seruet, quæ sũt videlicet: Ne, cuiuslibet generis ea sint priuilegia, grati s,

Indulgentias publicet, ne deferat campanulam, crucem, aut alias quaslibet sacras imagines populo ostendendas, ne prædicet, ne orationes, aut Psalmos recitet, aut concinat: neque quidquam sacrum Latino, aut vulgari sermone populo enunciet, ne commutet vota cuiuscumque generis, ea sint, aut absoluat, ne campis, agris, domibus, animalibus, aut aliis rebus benedicat, neque quouis signo animalia, ianuas, domos, aliáve signet, neque maledicat, aut comminetur iis qui eleemosynam non tribuunt, nulla arte, nullisque verbis vtatur ad eosdem perterrefaciendos: sed modestè eleemosynas petat, non tanquam debitas, sed à fidelium charitate liberè exposcendas, illisque rebus acquiescat quæ sponte sibi tribuuntur. Quæ omnia & singula, si ab ipso N. minimè obseruari videbitis, statim ab hoc quæstu, & eleemosynarum collectione illum prohibebitis, & eleemosynas, quæ collectæ erunt, in manibus Massarij deponatis, ipsúmque N. ad nostrum Archiepiscopale tribunal deferatis. Quòd si manifestum vobis non sit, illum omnino his nostris præceptis repugnate, in aliqua tamen super hoc dubitatione estis, tunc præsentium litterarum nostrarum vigore, prædictum hospitale populo commendabitis N. prædictum N. semel tantû eleemosynas quærere permittetis, populúmque vestrum de omnibus ad quæ N. prædictus tenetur, admonebitis. Cæterùm hortamur omnes etiã, atque etiam, vt pro singulorũ qualitate pecuniam, frumẽtum, oleum, vinum, aliaque prædicto hospitali impertiant, sciántque quòd retribuet gratiam, qui offert similaginem, & qui facit misericordiam, offert sacrificium. Hanc autem deputationem nostram nolumus esse validam, aut duraturam, nisi sex mensium spatio, In quorum fidem, &c. Dat. Bracharæ Augustæ, &c.

CIRCA LICENTIAS SPECTANTES AD PVELLAS Religionis habitum petentes.

PVELLA *quæ Religionem ingredi postulat, antequam examinetur, & Capitulo Monialium proponatur, supplicem libellum exhibet, in quo suum exprimit Episcopo desiderium ingrediendæ Religionis; Episcopus verò, vt admonet* Concil. Trident. sess. 25. de Regular. cap. 17. *vel eo absente, seu impediente, eius Vicarij, aut aliquis eorum sumptibus ab eis deputatus puellæ voluntatem secretò examinare, & diligenter explorare debebit, illam de his potissimum interrogando:*

De libera & pia puellæ Religionis ingrediendæ voluntate:

An precibus, aut minis parentum, vel cuiusuis alterius inducta fuerit?

Quandiu cogitauerit de ingredienda Religione?

Qua potissimum de causa Monialis fieri velit?

An Religionis vim, & pondus intelligat?

An sit conscia votorum, quæ in ea emittuntur?

An regulas, & constitutiones norit, quæ propriæ sunt illius Monasterij, in quo Religionem profiteri cogitat, & an illarum obseruationi totam se tradere omninò cupiat, & libenter amplectatur.

Interrogatur etiam de doctrina Christiana, an scilicet in ea rectè ritéque instituta sit?

An sciat legere? eamque se præsente legere iubeat.

Tum etiam si examen fiat propriè ante professionem, videat an rectè dicere officium norit.

Quòd si examen ab alio quàm Episcopo, aut Vicario fiat, is qui eam examinauerit, totum id quod in examine deprehenderit, in scriptis ad eundem Vicarium deferet.

Cognita per examen vt suprà factum libera puellæ Religionis ingrediendæ voluntate, nisi aliquid aliud ex iis, quæ ad Religionis ingressum in huiusmodi puellis requiruntur, obstare videntur, Vicarius pro dote, & aliis solitis Monasterio præstari, à parentibus sponsionem accipit, qua confecta, statim Monialibus cogendi Capituli facultatem concedit; si verò Monasterium Monialium non Ordinario, sed Regularibus subiectum sit, ipse Vicarius examinis tantùm confecti testimonium puellæ tradit.

Deinde puella per calculos à Monialibus approbata, earum Præfecta, seu Abbatissa statim de suffragiorum exitu Superiorem admonet, illique cùm dies ingrediendi Religionem instat, tam ætatis puellæ à Parocho ex libro baptisterio, si is reperiatur, & susceptæ Confirmationis testimonium, quàm etiam instrumenti depositionis dotis, & aliorum, quæ monasterio traduntur confecti, exemplum authenticum exhibetur.

Omnibus

Omnibus ita confectis examinatur secundò puella eadem vt suprà ratione, sed accuratius aliquantò, eiusque voluntate perspecta facultas ingrediendi pro habitu, & suscipiendi illum à Vicario datur, in hunc qui sequitur modum.

FORMVLA XLII.

Facultatis recipiendi puellam in Monasterio ad habitum Religionis.

D. Rodericus, &c. Cùm voluntatem N. diligenter explorauerimus, eamque liberam & piam esse quantum humano iudicio existimari potest, competerimus, eandem quoque N. ætatem annorum XVI. expleuisse nouerimus, nihilque habere sciamus contra facta decreta, & conditiones ac requisita, iuxta monasterij Ordinis S.N. instituta, vidimus quoque fidem instrumenti depositi, & obligationis dotis, seu eleemosynæ monasterio debitæ, vbi professio legitimè emittatur, iuxta taxam annis superioribus præscriptam, licentiam & facultatem concedimus, vt ea in monasterij S.N. Religionem admittatur, recipiaturque, & professionem emittere valeat, cuius tempus Præfecta nobis ante mensem denunciet, sub pœna Concil. Trident. decreto expressa, & constitutum ex nunc fiat tutsus, & quæcumque alia quæ in hoc genere decreta sunt, obseruentur. Dat. &c.

Habita supradicta Vicarij licentia ad monasterium puella ducitur, paucis tamen comitata affinibus, & sine vlla pompa, & stato die inter Missarum solemnia, vt moris est, ab ipso vicario, seu deputato ab eo sacris habitis benedictionibus, postquam ipsa cælesti cibo refecta fuerit, vetere homine cum actibus suis sese spoliando ad Communionis fenestellam humiliter, & deuotè recipiet Regularem habitum sibi à Vicario, vel ab eo, quem ille deputauerit, foris manente oblatum.

Probationis anno currente, ante mensem quàm nouitia profiteatur, ex Conc. Trid. sess. 25. de Regular. c. 17. in fine. *Præfecta Monialium Superiorem sub pœna suspensionis ab officio ad arbitrium Episcopi, admonere debet, vt iterum de voluntate nouitia à Vicario examen fiat, aut ab alio vt suprà, Sacerdote; & cùm Episcopus pro facultate sibi decreto Concilij Trid. data voluntatem Nouitia explorare voluerit, hoc agere eo licet loco, vbi crates monasterij sunt, nec propterea à septis illa egrediatur, nisi causa sit, probabilisue eiusdem Episcopi iudicio suspicio, quamobrem potius esse censuerit, vt alio loco eius voluntas perquiratur, tunc vel in Ecclesiam monasterij exteriorem, vel in aliam proximam, prout commodius, decentiusue posse fieri viderit, illam perduci iubeat. Quæ in Ecclesia præsentibus matronis duabus, ætate grauibus, honestis, & nouitia gradu cognitionis quantum potest propinquioribus, quas ipsa, aut moniales delegerint, eius animum, voluntatémque Episc. rectè indaget loco paulo remotiori, ita vt quæ adsunt matronæ, videre, non tamen auribus percipere possint, indignationem, responsionémue. Quod autem à puella parentibus alimentorum, seu educationis nomine, aut pro aliis rebus ad eiusdem puella, vel monasterij vsum pertinentibus etiam ex consuetudine persoluitur, de eo satisfactum fuisse monasterio Præfecta Monialium Vicario in scriptis testatum faciet, vt de nouitia ad professionem recipienda Capituli cogendi facultas detur, si Ordinario subiectum sit monasterium, aut examinis testimonium, si Regularium curæ subiaceat. Denique Capitulo habito, si nihil obstare deprehendatur, & nouitia decimum sextum suæ ætatis annum expleuerit, professionis emittendæ facultatem concedet Vicarius, vt infrà.*

FORMVLA XLIII.

Facultatis recipiendæ profess. Monialium.

Concedimus licentiam Reuerendæ Matri N. Abbatissæ monasterij S.N. vt stante Superiore in Ecclesia exteriore ad fenestellam sanctissimæ Communionis, & seruatis aliis Ordinibus præscriptis, possit recipere expressam, & solemnem professionem N. iam approbatæ, & faciet nos certiores in scriptis fidem gerentibus de die, & coram quo dicta N. emiserit professionem. In quorum fidem, &c. Dat. Bracharæ Augustæ, &c.

CIRCA FORMVLAS LICENTIARVM VISITANDI Monasteria Monialium.

SVB obtestatione diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ *præcipit vniuersis Episcopis S. Concilium Trid.* sess. 25. de Regularib. cap. 5. in princ. *vt in omnibus Monasteriis sibi subiectis Ordinaria, in aliis vero Sedis Apostol. auctoritate clausuram Sanctimonialium vbi violata fuerit, diligenter restitui, & vbi inuiolata est conseruari maximè procurent. Quod quidem cùm non nisi per visitationem exequi possit, quomodo per illam suo muneri satisfacere debeat Episcopus, sequentibus formulis explicabo.*

FORMVLA LXIV.

Facultatis visitãdi monasteria Monialium.

D. Rodericus à Cunha, Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus, ac Dominus Bracharæ Augustæ, Hispaniarumque Primas, &c. Tibi dilecto nobis in CHRISTO Reuerendo N. per præsentes facultatem damus, & mandatum visitandi omnia & singula Monialium cœnobia ciuitatis & diœcesis nostræ Bracharensis, téque Visitatorem nostrum constituimus, vt nostra, & alia quacumque nobis competẽti auctoritate, Canonicas sanctiones, & sacri Concilij Trid. nostrasque Prouincialis, & diœcesanæ

sanæ synodi decreta, aliaque statuta, regulas, & ordinationes de obseruantia Regulari, pietate, moribus, Religione, regimine bonorum, administratione, clausura, & aliis rebus omnibus in capite & membris omnium & singulorum monasteriorum, eorúdem exequutioni cures, & facias mandari, sub pœnis ac censuris tuo arbitrio infligendis, vbi & quando iustum fuerit, licere tibi volumus. Item coërcendi, & cogédi omnes & singulas vtriusque sexus personas in prædictis omnibus, & ad ea pertinentibus tibi potestatem facimus, atque ad huiusmodi visitationis acta nomine, & vice Cancellarij nostri Archiepiscop. recipienda, & conscribenda eligere, & assumere tibi liceat vnum quem volueris ex N.N. & N. si qui tamen horum notarij non sint, ad acta publica scribenda non adhibeantur. Postremò tibi etiam facultatem damus, vt causa & occasione huiusmodi visitationis, quoties opus fuerit, septa & clausuram eorundem monasteriorum possis vna cum vno ex illis, quos superius nominauimus, tibi adiuncto comite, ingredi, cui etiam comiti eo casu intra eadem septa ingrediendi licentiam impartimur. Præsentibus ad beneplacitum nostrum, & donec reuocentur per nos duntaxat duraturis. In quorum fidem, &c.

FORMVLA XLV.

Facultatis visitandi monasteria Monialium ex delegatione Apostolica.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO Reuerendo N. salutem in Domino. De tua fide, prudentia, ac in rebus gerendis experientia in Domino confisi, auctoritate Apost. nobis per diuersas litteras tum Apostolicas, tum etiam Illustrissimorum DD. Cardinalium super reformatione specialiter concessa tibi per præsentes committimus, & mandamus, vt monasteria Monialium SS. N.N. & N. Ordinis S.N. existentia in diœcesi N. prout expediens tibi videbitur, visites, & de ipsorum monasteriorum statu, ac ipsarum Monialium vita, & moribus Regularibus institutis, ac monasticæ disciplinæ obseruantia diligenter inquiras, ac super his, & quibuscumque abusibus, nec non criminibus, excessibus, & delictis, si quæ deprehenderis, processus facias, informationes quascumque sumas, atque alia quæ tibi commisimus, & quæcumque in præmissis, & circa ea necessarias, seu quomodolibet opportuna fuerint, facias, geras, & exequaris. Super quibus omnibus & singulis plenam, amplam, & omnimodam potestatem tibi concedimus, & impartimur. Mandantes omnibus, & singulis Abbatissis, Priorissis, Præfectis, & alia quibuscumque superioribus dictorum monasteriorum, in virtute sanctæ obedientiæ; & sub pœna priuationis officiorum obtentorum, atque etiam censuris, aliisque pœnis Ecclesiasticis arbitrio tuo infligendis, vt mandatis tuis pareant, ne te in visitatione, correctione, aliisque per te faciendis quoquomodo impediant per se, nec per alios quouis quæsito colore, vel prætextu. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

CIRCA LICENTIAS PRO IIS, QVI NECESSITATE vrgente erunt intra claustra Monasteriorum Monialium admittendi.

INGREDI verò (vt verbis vtar Concilij Trid. sess. 25. de Regul. cap. 5.) *intra septa monasterij nemini licet cuiuscumque generis, aut conditionis, sexus, vel ætatis fuerit sine Episcopi, vel Superioris licentia in scriptis obtenta, sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda. Dare autem tantum Episcopus, vel Superior licentiam debet in casibus necessariis: quare in his licentiis concedendis sequentibus formulis vti poterit.*

FORMVLA XLVI.

Pro Confessore ministraturo Sacramenta.

Vide quæ habes sub formula XXVI. vsque ad XXIX.

FORMVLA XLVII.

Pro Medico, & Chirurgo.

Tibi N. Medico licentiam concedimus ad annum duraturam, vt iuramento priùs præstito septa monasteriorum Monialium Sanctorum N.& N. ingredi possis ad curandum infirmitatem earum quæ in infirmaria communi in lecto, vel vbi ea non fuerit, in propria camera, in lecto iacent, nec ad crates se transferre possunt; iureiurando te obstringẽtes, vt omni honestate seruata, non ingeras te in alias vllas res, nec cum aliis Monialibus, aut nomicellis in monasterio manentibus loquaris, sed tecta via eundo, & redeundo comitatus semper duabus grauioribus Monialibus ad id ab Abbatissa deputatis, præcedente que semper ad tui ingressum campanulæ signo, & nonnisi post ortum Solis ingrediaris, & ante occasum exeas, sub pœnis si contrafeceris, &c. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA XLVIII.

Pro Operariis, Fabris, baiulis, aliſque auxiliariis, & artificibus.

TIbi M. fabro lignario, ſeu baiulo, aut cæmentario, ſiue.... licentiam concedimus, vt iuramentò priùs præſtito clauſuram monaſterij S.N. ingredi poſſis, ſociatus duabus ad minùs Monialibus ex antiquioribus ab Abbatiſſa deputatis, atque in eo opere tuam per dies.... præſtare, quam quantocius perficere curabis, nec ad alia loca monaſterij accedes, neque aliis te rebus, aut colloquiis vllo pacto immiſcebis, tractando tantum cum Abbatiſſa, aut aliis deputatis ad illud opus, ita vt ante ortum Solis non ingrediaris, & ante occaſum ſemper exeas, ſeruesque in omnibus præſtitum in manibus noſtris iuramentum, ſub pœnis, &c. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA XLIX.

Pro villicis, ſeu colonis.

TIbi N. villico monaſterij S.N. licẽtiam damus, vt quando res ad agros, & officium tuum pertinentes ad crates in allocutorio publico expedire non poteris, & frumenta, vinum, aut alia omnino neceſſaria intra clauſuram erunt deferenda, tunc in hoſpitium tantum cum dictis rebus admitti poſſis præſentibus Monialibus deputatis, vbi de aliis rebus quibuſcumque extra officium tuum loqui non debeas, nec etiam ibi comedere, aut ampliùs quàm neceſſitas deponendi dictos fructus poſtulat, manere, cùm in factoris æde, vt poſſis cibum ſumere tibi commoditas erit præbenda. Atque hanc ob cauſam ante omnia iuramentum præſtare debebis in manibus eorum, qui à nobis ſunt deputati, ſub pœnis, &c.

FORMVLA L.

Pro factoribus vrbanis.

TIbi N. factori deputato ad res omnes monaſterij S.N. concedimus licentiam per annum duraturam, vt ſi aliquando ex magna neceſſitate oportuerit te ingredi ſepta monaſterij (cum alioquin res, & negotia tua ad crates in alloquutorio publico expedire debeas,) vt tunc nonniſi poſt ortum Solis, & aſſociatus duabus Monialibus ſenioribus deputatis, & dato ſigno campanulæ, rectà via pergas ad locum vbi opera tua fuerit neceſſaria, & quamprimum inde te expedire procures, ita vt omninò eas ante occaſum Solis, nec interim cum aliqua alia loquaris, aut litteras, ſeu nuncium intus, vel extra deferas, & in omnibus iuramentum in manibus noſtris, ſeu eorum, quos deputauimus, præſtes, ſub pœnis, &c.

FORMVLA LI.

Pro Olitore, aut alio huiuſmodi operario.

TIbi N. licentiam concedimus per ſex menſes duraturam, vt iuramento priùs præſtito, quando ab Abbatiſſa vocatus, neceſſe fuerit te ingredi clauſtra monaſterij S.N. horti, aut viridarij colendi, ſeu fructus legendi, aut alterius ſimilis operis cauſa non aliter, quàm rectò itinere in locum deputatum pergas, poſt ortum Solis aſſociatus ſemper duabus Monialibus ſenioribus ab Abbatiſſa deputatis, nec in alium locum tranſeas, nec cum alia vlla ſub quo. umque prætextu loquaris, aut litteras, vel nuncium intus, ſiue extra deferas, ſed in omnibus iuramentum in manibus noſtris præſtitum obſerues, & ante Solis occaſum exeas, pœnis, &c.

FORMVLA LII.

Iuramenti præſtandi ab admittentis intra clauſuram monaſteriorum Monialium.

EGo N. Sacerdos ætatis quadraginta annorum Confeſſarius electus & deputatus monaſterij S.N. polliceor & iuro, me eos tantum ob caſus clauſuram monaſterij ingreſſurum, quos vrgens neceſſitas afferet, hoc eſt, vt infirmarum Monialium Confeſſiones audiam, iiſdem oleum ſanctum præbeam, earumdemque animas ex ritu S. Ecclesiæ commendem, (*ſi Medicus fuerit; dicat*, vt infirmarũ curationi vacem. *Si eſt alius, adiungat*, vt murum ædificem, *aut* panem coquendum feram, *vel* farinam afferam, *vel* vt tabulata accommodem, ſeu cancellos, aut ianuas, *& ſic deinceps, prout vniuſcuiuſque erit ars, & occaſio monaſteriorum ingrediendi, quæ ſemper explicetur.*) Quibus caſibus ita me habebo, vt nonniſi claro die ingrediar, & ante Solis occaſum egrediar, & præter munus meum, quòd ritè adminiſtrare curabo, nihil aliud omninò in monaſterio agam, neque colloquiis vllis vtar, ſed egomet, (*ſi Confeſſarius ſit*) perſonaliter Stola indutus, & ſuperpelliceo accedam, (*ſi Medicus erit*) alios Medicos non ducam, niſi qui aliis etiam monaſteriis medeantur, & facultatem in ſcriptis de nouo pariter habeant, (*ſi alij erunt*) neque colloquiis vllis vtar, ac ipſemet perſonaliter accedam, nec vllum meo loco mittam, niſi obtenta à ſuperioribus licentia in ſcriptis. Ita me Deus adiuuet, & hæc ſancta Dei Euangelia.

CIRCA

CIRCA BENEFICIORVM ERECTIONES.

IN formulis beneficiariis adstruendis Episcopi aliquando inconsideratè se agunt: vnde nullitates nascuntur, & lites. Quare circa hanc quotidianam materiam aliquas principaliores formulas in præsenti adiicere operæ pretium duxi, præcipuè circa erectiones, prouisiones, institutiones, & vniones quorumcumque beneficiorum, in hunc qui sequitur modum.

FORMVLA LIII.

Erectiones beneficij cum reseruatione Iurispatronatus, de assensu Episcopi propter augmentum.

D. Rodericus à Cunha, Dei & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus ac Dominus Bracharæ Hispaniarumque Primas, &c. Vniuersis, & singulis has præsentes litteras inspecturis, visuris, & lecturis tam præsentibus, quàm futuris, Saluté in Domino. Notum facimus, & attestamur, qualiter in pertinentiis ciuitatis Bracharensis, & prope, vbi dicitur N. existit quædam capella seu Ecclesia sine cura sub inuocatione S. Mariæ, &c. carẽs Rectore, capellano, & beneficiato, nullos redditus habens nisi ducatos decem debendos per N... nec in beneficium Ecclesiasticum erecta fuit. Quare comparuit coram nobis Magnificus N. & ob suam magnam deuotionem quam erga prędictam Ecclesiam gessit, & gerit, eam dotauit de alio annuo redditu, siue censu ducatorum xv. ad complemẽtum ducatorũ xxv. de summa annui census emphyteutici perpetui ducatorum, debendorum in medietate mensis Augusti cuiuslibet anni per Magnificum N. super bis bonis, videlicet.... prout latiùs in instrumento dotationis confecto Bracharæ sub die... manu notarij N. apparet, cum reseruatione iurispatronatus præsentandi Rectorem & Rectores, seu capellanum, & capellanos in dicta Ecclesia, seu capella per ipsum Magnificum N. suosque hæredes, & successores ex se descendentes tantum. Nos igitur attendentes, & considerantes, quòd in iis, quæ ad diuini cultus augmentum tendunt, fauorabiliter esse deberemus, propterea huiusmodi supplicationibus inclinati dictam Ecclesiam, seu capellam Ordinaria auctoritate, & omnibus, melioribus modo, via, iure, causa, & forma nobis de Iure permissis, in perpetuum beneficium Ecclesiasticum erigimus, & erecto loco dotis appropriamus, & applicamus, nec nõ præfato Magnifico N. hæredibus, & successoribus ex se descendentibus tantum iuspatronatus, & præsentandi Rectorem, & Capellanum, & Rectores, & Capellanos toties quoties casus vacationis occurrerit instituendum, & confirmãdum, & instituendos, & confirmandus per Archiepiscopum Bracharensem pro tempore existentem in Ecclesia, seu capella prædicta ad celebrationem vnius Missæ in die lunæ cuiuscumque hebdomadæ pro salute animæ fundatoris, & donatoris, & suorum hæredum, & successorum teneri, & obligatum esse, iuribus tamen nostræ Metropolitanę Ecclesiæ semper saluis, & expressè reseruatis. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA. LIV.

Erectionis Parochialis Ecclesiæ cum vnione beneficij simplicis.

D. Rodericus, &c. Vniuersis & singulis has præsentes nostras litteras inspecturis, visuris, lecturis pariterque audituris, Salutem in Domino. Significamus qualiter in generali visitatione per nos facta in dicta nostra Ciuitate, & diœcesi Bracharensi repetimus, quòd in loco N. nuncupato eiusdem diœcesis, non adetat Ecclesia Parochialis, vbi populus, & Christi fideles ibi commorantes sanctissima Sacramenta iuxta temporis opportunitatem recipere potuissent, quando ipsa Sacramenta erant ministranda tempore indigentiæ, ab Ecclesia N. per vnũ milliariũ distanti recipiebant per Presbyterum non certum, nec proprium Parochum pro Rectore Ecclesiæ N. longiùs distante, cuius erant Parochiani, nõ sine ipsarum animarum periculo, ac proinde ob carentiam Ecclesiæ Parochialis, Parochi, & Curati in dicto locu N. qui continuò apud eos persisteret eisdemque Sacramẽta omnia opportunis temporibus ministraret, Missasque ac alia diuina officia Dominicis, & festiuis diebus celebraret, aliquando accedebant ad Ecclesiam prædictam N. & non ad propriam, & multoties occurrebat omitti præceptum de audienda Missa in dictis diebus Dominicis, & festiuis, & non semel dicti loci habitatores absque Ecclesiæ Sacramentis ob prædictam causam, & loci distantiam moriebantur. Propterea attendentes nos saluti animarum prout possumus, consulere, & scãdalis occurrere, quæ pro dictis causis oriri in dies potuissent, accedente etiã consensu, & beneplacito ipsorum huiusmodi dicti loci, qui etiam nos humiliter supplicarunt, & maxima cum instantia requisierũt pro erectione, & deputatione Ecclesiæ Parochialis in dicto loco pro eorum salute, & commoditate, cum deputatione alicuius Sacerdotis Parochi, obligantes se etiam penes acta Curiæ Cameralia nostræ Ciuitatis Bracharẽsis vnusquisque ipsorum ad dandam, & consignandam quãdam pecuniarum summam, & certam vini & frumenti quantitatem dicto Parocho, vt commodè sustentari possit. Ideo inuocato ad hoc Domini nostri IESV CHRISTI nomine, eiusque Matris Virginis semper Mariæ, & Sanctorum N. & N. Patronorum ciuitatis & diœcesis nostræ auxilio, per tenorem præsentium erigimus, statuimus, eligimus, & deputamus in Parochiã Ecclesiam Sancti N. existentem in medio dicti loci N. in qua, cùm fuerit accommodata, & bene apta, & referata, volumus, & mandamus deponi sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, fontẽ baptismalem, & alia quæ ad Ecclesiam Parochialem pertinent, quæ omnia Sacramenta iuxta opportunitatem

tem temporis ministrari volumus, & mandamus, ipsis dicti loci N. per Sacerdotem & Parochum per nos & successores nostros pro tempore existentes eligendum & deputandum, qui etiam Missas in Ecclesia prædicta diebus Dominicis & festiuis celebrare debeat, & teneatur. Declarátes etiam ex nunc in antea & in perpetuum dictam Ecclesiam S.N. in medio dicti loci N. existentem esse Ecclesiam Parochialem & curatam, electionemque & deputationem Parochi & successorum in futurum pro cura animarum fidelium in dicto loco existétium spectare & pertinere ad nos, & successores nostros pro tempore existentes, & ad meram collationem & prouisionem nostram Ordinariam, nulli iurispatronatus seruituti subiectam, ad ipsosque Parochos spectare & pertinere omne id totum, & quidquid per homines dicti loci N. vt supra Parochianos, promissum extitit, & sic prænominatam obuentionem, ac omnes alias eleemosynas pro tempore in dicta Parochiali Ecclesia S.N. prouenientes. Quia tamen redditus huiusmodi sút adeo tenues, ita vt nō sufficiant pro congrua Parochi sustentatione, idcircò ad illius commoditatem, & aliorum pro tempore in dicto loco existentium, beneficium simplex sine cura, sancti N. nuncupatum, in loco N. huius diœcesis exsitens, cum omnibus iuribus & pertinentiis suis, vnimus, annectimus & incorporamus dictæ Parochiali Ecclesiæ S. N. ita vt ex nunc prout ex tunc, fuerit, & sit dictum beneficium simplex, & Ecclesia vbi illud exsistit cum iuribus, fructibus suis omnibus, redditibus, & obuentionibus incorporata, vnita, & aggregata prædictæ Ecclesiæ Parochiali S.N. Concedentes Parocho ipsius, qui pro tempore erit, liberam & plenariam potestatem, quòd possit per se, vel per procuratorem suum nomine suo, & dictæ Ecclesiæ, S.N. auctoritate huius vnionis apprehendere corporalem possessionem ipsius Ecclesiæ, cum iuribus, & pertinentiis suis, ipsamque tenere, & possidere nomine dictæ Parochialis perpetuò vnitam & incorporatam pro euidenti vtilitate, & augmento dictæ Parochialis Ecclesiæ S.N. ac ipsius Parochi. Quam quidem vnionem, incorporationem, & aggregationem supra factam, ratam, gratam, & firmam habentes, & tenentes, ipsamque omni tempore promittentes non reuocare, nec contrauenire quoquo modo de Iure, vel de facto. Vt autem prædictam Parochialem Ecclesiam S.N. sic de nouo erectam de idoneo Rectore quamprimum, vt decet, prouideamus, nos pro exercitio curę in populum & vtriusque sexus homines in dicto loco habitantes, nominamus & deputamus dilectum nobis in Christo N. Presbyterum, qui populo & Ecclesiæ prædictis in diuinis, & animarum cura regēda præsit, & tanquam habilem, & idoneum per RR. Patres examinatores in Synodo Diœcesana deputatos repertum præficimus, illique curam, regimen & administrationem Sacramentorum pro populo, & inhabitatoribus dicti loci committimus, ac eidem de præfata Ecclesia sic nouiter erecta prouidemus, Mandantes, &c. In quorum fidem, & testimonium, &c. Dat. &c.

Vbi ob locorum distantiam sine magno incommodo ad percipienda Sacramenta, & diuina officia audienda Parochiam accedere non possunt, concedit Concil. Tridentin. sess. 21. de reformat. cap. 4. versic. in iis, Concil. Braharen. IV. act. 4. cap. 26. *auctoritatem Episcopo, etiam inuitis Rectoribus, nouas Parochias constituendi, etiam tanquam Sedis Apostol. delegatus, assignata Presbyteris præficiendis Ecclesiis nouiter erectis congrua portione ex fructibus Ecclesiæ Matricis, & si necesse fuerit compellendi populum, eam subministrare quacumque reseruatione generali, vel speciali, vel affectione super dictis Ecclesiis non obstantibus.*

FORMVLA LXII.

Erectionis nouæ Parochialis cum dismembratione alterius.

D. Rodericus, &c. Vniuersis, & singulis præsentes litteras inspecturis, Salutem in eo qui est omnium vera salus. Circa Ecclesiarum & locorum statum salubriter dirigendum, & iuxta Pastoralis officij nostri debitum in his eis libenter assistimus, per quæ animarum occurritur periculis, & personarum commoditatibus prouidetur, & quemadmodum Ecclesiarum ipsarum necessitas exigit, causæ suadent rationabiles, Catholici populi incrementum exposcit, quatenus Ecclesiarum earumdem status immutetur, seu in melius reformetur, prout rerum, temporum & locorum circunstantiis pensatis id cognoscimus in Domino salubriter expedire. Sanè pro parte incolarum, & inhabitatorum loci N. nostræ Diœcesis, qui sub Ecclesia Parochiali Sancti N. existit, nobis expositum fuit lamentabili cum querela quod flumen N. inter dictum locum, & præfatam Parochiam mediat, quod rapido decursu persæpe labitur, multa pericula ipsis inhabitatoribus dicti loci ad eorum Matricem Ecclesiam diebus Dominicis & festiuis nauigio tendentibus sæpenumero obuenerunt, plures ex ipsis repertis vicibus submersi sint, etiam cum funeribus versus dictam Ecclesiam nauigio delati, nonnulli ex ipsis Sacramenta Ecclesiastica desiderantes sine ipsis ab hac vita plerisque vicibus decesserunt, ac interdum in festo Natiuitatis Domini nostri IESV CHRISTI, cum tribus diebus sequentibus nullus de dicto loco propter inundationem aquarum intermediarum, & ventorum, ac aliarum tempestatum abundantiam ad Ecclesiam peruenire poterat, ac multò plura his similia ipsis contigissent. Nec etiam Vicarius perpetuus dictæ Parochialis Ecclesiæ S. N. consentire voluit, vt alius Sacerdos ipsis incolis dicti loci N. in capella Sancti N. notabiliter constructa, & fundata Missam celebraret. Et quoniam Prior & Capitulum insignis Collegiatæ Ecclesiæ Vimaranensis, quibus dicta Ecclesia Parochialis incorporata dicitur, tantum haberet in decimis, redditibus, & censibus, quòd si separatio, seu dismembratio dictarū Ecclesiarum fieret, vt præfertur, bene ipsis superesset, vnde eorum Vicario perpetuò deputando congrua fieret prouisio; petentes propterea dismembrationem, seu separationem dictæ Ecclesiæ, quódque ipsis Sacramenta Ecclesiastica in capella eorum ministranda essent, de cætero ordinari, & Sacerdotem ipsa Sacramenta populo ibidem ministrantem, ac cœmeterium promotoris eorum tumulandis deputari humiliter postularunt, officium nostrum in & super præmissis implorantes. Nos igitur de præmissis diligenter inquirere volentes, dilecto nobis in Christo R. Abbati N... dedimus in mandatis, vt ad dictum locum accederet vna cum notario publico, ac super propositis & gestis omnibus, & singulis, ac eorum circunstantiis supradictis inquireret veritatem, vt in litteris nostris desuper confectis, & eidem pręsentatis pleniùs continetur. Præsentata deinde nobis inquisitione facta vnà cum attestationibus testium

pet eũdem R. Abbatem coram N. nostræ Curiæ notario iutaro, receptorum, iuratorum, & examinatorum, ac ex relatione dicti R. Abbatis inuenimus, præmissa omnia & singula non solùm veritate fulciri, sed & (proh dolor) euidentis facti illa & multo maiora, quæ meritò nos ad dismembrationem, seu separationem vnius Ecclesiæ ab alia inducunt, & præsertim animarum pericula, viarum discrimina, personarum necessitas, & incommoda, ab omnibus, & singulis eiusdem loci notitiam habentibus fore, & esse adeò publica, & notoria, quòd nulla tergiuersatione celari possit. Idcirco dictum locum N. cum suis hominibus, incolis, & vniuersitatibus, à Parochia dictæ Parochialis Ecclesiæ S. N. auctoritate nostra Ordinaria, & à Sede Apost. delegata separauimus, diuisimus; & dismembrauimus, & futuris temporibus dismembraras, separatas, & diuisas esse volumus, dictam capellam S. N. cum suo loco, & districtu vsque ad.... in Parochialem Ecclesiam erigentes, constituentes, & ordinantes, dantes & concedentes vniuersitati, & incolis ac habitatoribus dicti loci, & sui districtus, plenam & liberam potestatem apud dictam Parochialem Ecclesiam Sancti N. cœmeterium, fontem baptismalem, campanile, campanas, & alia iura, & insignia Parochialem Ecclesiam demonstrantia ædificari, & construi faciendi. Et nihilominus pro exercitio curæ in populum, & vtriusque sexus homines in dicto loco, & districtu habitantes faciendo, dilectum nobis in Christo N. Presbyterum, qui populo, & Ecclesiæ prædictis in diuinis, & animarum cura regenda præsit tanquam habilem, & idoneum à RR. Patribus examinatoribus in Synodo Diœcesana deputatis examinatum, & approbatum præficimus, & deputamus, illique curam, regimen, & administrationem Ecclesiasticorum Sacramẽtorum pro populo, & in habitatoribus dicti loci, & districtus committimus, ac eidem de Ecclesia sic nouiter erecta prouidemus. Volentes, & mandantes Priori, Canonicis, & Capitulo insignis Ecclesiæ Vimaranensis prædictis pro tempore existẽtibus, quatenus de cætero singulis annis in festis Natiuitatis Domini nostri Iesv Christi, & sancti Ioannis Baptistæ de vniuersis fructibus decimalibus, quos ipsi infra limites dicti loci percipiũt, quinquaginta modios farraginis & milij, triginta frumenti, ac viginti scuta monetæ, quæ omnia eidem N. vt Curato, & suis in dicta Ecclesia Curatis, & successoribus Ecclesiæ prædictæ nouæ per nos erectæ vnà cum legatis, oblationibus, & aliis Ecclesiasticis obuentionibus ipsi Ecclesiæ Parochiali nouæ cedentibus, & fiendis pro ipsius noui Curati sustẽtatione deputamus, & ordinamus, persoluere habeant, & teneantur, & debeant cum effectu, omnibus aliis iuribus, ipsis Priori, Canonicis, & Capitulo permanẽtibus, & illis saluis, & vt honor competens dictæ *insigni Ecclesiæ Vimaranensi*, in dicta noua Parochiali S. N. reseruetur, Prior, Canonici, & Capitulum Ecclesiæ huiusmodi pro tempore existentes ad nouam Ecclesiam prædictam, quoties ipsam de cætero per cessum, aut decessum dicti Curati, & illius successurum vacare contigerit, personam habilem, & idoneam infra tempus à iure statutum coram nobis, & nostris pro tempore successoribus per nos instituendam, præsẽtabunt, quæ sic instituta in ipsa noua Ecclesia, Papalia, Episcopalia, ac alia iura, & onera eidem incumbentia sine Prioris, Canonicorum, & Capituli prædictorum, ac alterius cuiuscumque præiudicio supportabit, sustinebit, & subibit, ac sustinere sit adstrictus. Volẽtes nihilominus, & statuentes, vt omnes & singuli vtriusq; sexus homines dictæ Ecclesiæ nouæ subditi, ætatem legitimam habentes, qui Sacramento Sanctissimæ Eucharistiæ annuatim communicari consueuerunt, & apti sunt annis singulis, in festo Ascensionis Domini prædictam Matricem Ecclesiam processionaliter visitare, & in signum recognitionis singuli vnum denarium argenteum ad Altare inibi offerre, & in processionibus aliis eandem Matricem Ecclesiam ad consueta loca processionem temporibus fieri consuetis, associare debeant, & teneantur. Quæ omnia & singula nos Rodericus Archiepiscopus præfatus ex certa scientia, auctoritate nostra Ordinaria, & à Sede Apostol. ex decreto Concilij Trident. delegata, & omnibus melioribus modo, via, iure, causa & forma nobis de iure permissis, statuimus, ordinamus, ac omnibus, quorum interest, vel intererit, quousque præsens tangit negotium, seu tangere poterit quomodolibet in futurum inuiolabiliter obseruari volumus, & præcipimus. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

CIRCA HABENDVM CONCVRSVM AD Parochiales Ecclesias vacantes.

VIA Episcopus statim habita notitia vacationis Parochialis Ecclesiæ, si opus fuerit, idoneum in vicarium cum congrua eius arbitrio fructuum portionis assignatione, constituere debet, qui onera ipsius Ecclesiæ sustineat, donec de Rectore prouideatur, vt statuit Concil. Trident. sess. 24. de reformat. cap. 18. *ille igitur constituendus erit in hunc qui sequitur modum.*

FORMVLA LVI.

Deputationis Vicarij ad Parochialem vacantem donec de Rectore prouideatur.

D. Rodericus, &c. dilecto nobis in Christo Presbytero N. Salutem in Domino. Parochiali Ecclesia S. N. loci N. vacante, ne ob id animæ dicti loci in Sacramentorum susceptione, & cæteris spiritualibus adiumentis detrimentum sentiant, illi de Sacerdote prouidere volentes, qui hæc omnia ministret, agarque, cognita per examen coram nobis ab examinatoribus factum sufficientia tua, te Vicarium ipsius Ecclesiæ S. N. constituimus, & deputamus, cum auctoritate Missas, & alia diuina Officia celebrandi, Sacramenta ministrandi, & alias Ecclesiasticas functiones obeundi, ad quæ tenetur, & quæ animarum

marum quilibet Rector, & administrator præstare, & obire solet, cum congrua portione fructuum dictæ Parochialis tibi debito tempore assignanda, præsentibus vsque eo duraturis, quousque de perpetuo Rectore à nobis vel à Sede Apostol. (*si mensis sit Apostolicus*) prouisum fuerit. In quorum testimonium, &c. Dat. &c.

Qua Vicarij deputatione facta donec de Rectore prouidetur, debet statim fieri deputatio alia depositary, & exactoris bonorum Ecclesiæ vacantis in hunc qui sequitur modum.

FORMVLA LVII.

Litterarum deputationis depositarij, & exactoris bonorum Ecclesiæ vacantis.

D. Rodericus, &c. Magnifico N. Salutem in Domino. Consueuimus sæpè pro recta rerum Ecclesiasticarum administratione, præsertim temporalium, opera laicorum virorum prudentia & pietate maximè prælucentium, in huiusmodi vti, quo rebus Ecclesiasticis commodiùs & tutiùs consultum sit. Vacante igitur Parochiali Ecclesia S. N. loci N. huius Diœcesis, tua prudentia & singulari pietate plurimum freti, te in exactorem, & depositarium quoruncunque fructuum, redditnum, prouentuum, & obuentionum ad dictam Parochialem quomodolibet spectantium tam hactenus perceptorum, & maturatorum, quàm etiam infuturũ similiter manitandorum, itaur contra quoscunque pro exigendis & consequendis fructibus huiusmodi, etiam Iuris omnibus remediis, atque aliis modis, & formis, prout tibi meliùs videbitur, cum facultate etiam ab aliis quibuscunque depositariis rationem reposcendi, agere possis, & valeas, deputamus, donec aliud per nos super administratione huiusmodi expresse decretum fuerit, nec non bona, possessiones, ac iura nouis colonis locãdi, veteresque confirmandi, prout meliùs expedite censueris, seruatis in his tamen solitis ac debitis condirionibus, fructusque pet te sic exactos in depositum habeas, nobis, vel cui à nobis iniunctum fuerit, rationem suo tempore reddituros. In quorum fidem, &c.

Porrò Episcopus, vel eius Vicarius generalis intra dies decem à die habita notitia vacationis Ecclesiæ, debet conuocare omnes qui se examini per concursum subijcere voluerint, proposito edicto ad valuas Cathedralis & vacantis Ecclesiæ, alijsque publicis locis si videbitur, hac forma.

FORMVLA LVIII.

Edicti de examine eorum, qui Ecclesiæ Parochiali præficiendi sunt.

D. Rodericus, &c. Vacante Parochiali Ecclesia Sancti N. nostræ diœcesis, cupientes eidem de idonco prouidere Rectore, atque Sacri Concilij Tridentini decreta pro viribus Deo adiuuante exequi renore præsentium requirimus, & monemus, primò, secundò, tertiò, & peremptoriè omnes, & singulos Presbyteros, & clericos volentes ad examen per concursum faciendum se præsentare, ac omnes volentes clericos ad id aptos nominare, quatenus infra decem dies proximè futuros à die affixionis præsentis edicti computandos, debeant in actis Notarij infrascripti N. nostræ Curiæ describi facere eorum nomina, ætatem & patriam, vt de eorum natalibus, vita, & moribus, ac aliis rebus ad vacantem Ecclesiam gubernandam opportunis iuxta decreta dicti S. Concilij inquiri, & transacto constituto tempore examinari possint coram nobis, ac examinatoribus in Synodo Diœcesana deputatis, vt ex iis, quos confecto examine, ætate, doctrina, prudentia, aliisque rebus ad curæ animarum bene gerendæ rationem opportunis idoneos esse compertum erit, nos quem cæteris magis idoneum cẽsuerimus, illum Ecclesiæ vacantis Rectorem, Parochùmve eligamus, ac præficiamus. Quod sanè sicut nos pro eo quod debemus integrè, sanctéque. in Domino præstare cupimus, ita omnes, præcipuéque illos quorum Ecclesiæ & Curæ spirituali per nos cõscribendum, ac prouidendum est, magnopere hortamur, ac requirimus, vt hanc nostram solicitudinem, pastoraléque studium, omni supplicatione, omníque intima pietate, ac religiosis precibus continenter adiuuent. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA LIX.

Fidei examinis, & approbationis ad Parochialem vacantem.

D. Rodericus, &c. Vniuersis, & singulis ad quos præsentes litteræ peruenerint, indubitatam fidem facimus, & attestamur, quòd cùm Parochialis Ecclesia Sancti N. nostræ Diœcesis, quam Presbyter N. dum viueret, obtinebat, per ipsius obitum, qui de mense N. præsentis anni extra Romanam Curiam diem suum clausit extremum, vacauerit, & vacet ad præsens, cúmque occasione vacationis huiusmodi per publica edicta vocati sũt, qui examinati vellent, iuxta formam sacrosancti Concilij Tridentini. Nos vnà cùm tribus examinatoribus in Diœcesana Synodo deputatis, & electis, Presbyterum N. huius Diœcesis transacto tempore inter alios plures examinauimus, ipsúmque ad præfatam Ecclesiam regendam, gubernandam, & obtinendam moribus, ætate, doctrina, & aliis rebus ad id opportunis magis idoneum iudicauimus, & approbauimus. In quorum fidem præsentes manu nostra subscriptas, & nostro sigillo obsignatas fieri iussimus, & ab aliis examinatoribus subscribi curauimus. Dat. Brachatæ Augustæ, &c.

FORMVLA LX.

Fidei examinis & approbationis in concursu, & electionis ad Parochialem vacantem in mense Apostolico.

ILlustrissimo & Reuerendissimo Domino S. D. N. Datario, & quibuscumque præsentes litteras inspecturis, lecturis, seu visuris significamus, vacante nuper de mense N. proximè præterito Parochiali Ecclesia, Abbatia nuncupata, sub inuocatione Sancti N. loci N. huius Brachatensis Diœcesis per obitum N. fuisse per Curiam nostram mediãtibus edictalibus iuxta formam & præscriptum S. Concilij Tridentini, & constitutionis felicis recotd. Pij Papæ V.

V. vocatos omnes de sic vacante Ecclesia prouideri volentes, quatenus intra terminum decem dierum comparerent in eadem Curia ad faciendum describi, & annotari nomina ipsorum, & cùm in eodem termino multi comparuissent, tandem iisdem descriptis legitimè vocatis & citatis, sub die 5. præsentis mensis coram nobis rigoroso præuio examine per tres examinatores in Diœcesana Synodo deputatos factam fuisse experientiam de scientia, & sufficientia singulorum descriptorum, ac demum seruatis de iure seruandis per dictos tres examinatores fuisse repertum, habitum, & existimatum idoneum vita moribus, ætate, scientia, & aliis à iure requisitis ad obtinendam à Sede Apost. dictam Parochialem Ecclesiam N. Sacerdoti loci N. huius Diœcesis, & tanquam habilem, & idoneum approbatum, & successiuè à nobis post examen, & approbationem prædictam, fuisse magis idoneum reputatum, & iudicatum, & vt talem pro obtinenda dicta Parochiali Sedi Apostolicæ proponendum, & approbandum, prout proponimus, & approbamus *(declaretur hic an alia obtineat beneficia.)* In quorum fidem præsentes litteras subscriptione & sigillo nostris munitas fieri iussimus. Dat. Brachatæ Augustæ, &c.

In beneficio de iurepatronatus fit à patrono præsentata intra tempus à Iure statutum, coram Episcopo de persona in tali beneficio seruatus seruandus ab eo instituenda, Episcopus vero generaliter in vacanti Ecclesia, & alijs locis publicis edicta publicè proponi iubet, vt qui sint, qui se velint opponere, comparéant, assignato peremptorio termino competente, vt iure probatur, in c. vlt. de elect. lib. 6. *quod in præsentatione locum habere, nisi consuetudo sit in contrarium, tradunt* gloss. *ibi* verb. electionem, *Put.* decis. 297. lib. 1. & decis. 433. lib. 2. in correctis, *Lotter.* de re benef. lib. 2. q. 13. num. 30.

FORMVLA LXI.

Edicti affigendi facta coram Episcopo præsentatione de beneficio iurispatronatus.

D. Rodericus, &c. Vniuersis, & singulis hoc præsens edictum inspecturis, visuris, & audituris pariter, & lecturis, Salutem in Domino. Nuper vacante Parochiali Ecclesia S. N. per obitum N. vltimi & immediati Rectoris eiusdem, comparuit coram nobis N. laicus nobilis Bracharẽsis, asserens se patronum, & habere iuspatronatus, seu esse in quasi possessione ipsius, & iuris præsentãdi Rectorem ad dictam Ecclesiam cùm illam vacare cõtigerit, & sic præsentauit nobis in Rectorem R. N. petens illum à nobis institui. Nos dictam præsentationem sic coram nobis factam de dicto R. N. infra tempus à iurepatronis laicis datum ad præsentandum de prædictis veram notitiam non habentes admisimus, si & in quantum. Quare tenore præsentis nostri edicti requirimus, & monemus omnes & singulos aliquod ius vt præsentantes, vel vt præsentati prætendentes, in prædictis vel contra dictam præsentationem & personam præsentantis, seu præsentati, opponere volentes, & quomodolibet sua interesse putantes, quatenus infra terminum nouem dierum, quorum tres pro primo, tres pro secundo, & reliquos tres pro tertio, & vltimo peremptorio termino eis, & cuilibet ipsorum assignamus, comparere debeant coram nobis ad dicendum, opponendum, & allegandum quidquid dicere, opponere, vel allegare voluerint, quare non debeat procedi ad petitam institutionem, vigore dictæ præsentationis coram nobis factæ: alioquin dicto termino elapso, & aliquo non comparente, & legitimè se non opponente procedetur per nos iuribus præsentãtis, & præsentati valentibus, & ipsius præsentati meritis requirentibus ad eius institutionem, prout iuris fuerit, non obstante, quòd de tempore dato ad præsentandum supersit, vt de præmissis nullus ignorantiam allegare possit, hoc præsens publicum, & generale edictum per infrascriptum Cameræ nostræ notarium describi fecimus, & sigillo nostro muniuimus, & per nuncium nostræ Curiæ ad valuas Ecclesiæ Metropolitanæ Bracharensis, & dictæ Ecclesiæ Sancti N. legi, affigi, & dimitti fecimus, a nemine auferẽdum sub excommunicationis pœna, nisi per eundem nostrum nuncium. Dat. Bracharæ Augustæ in Archiepiscopali Palatio die.... Mens.... Ann....

FORMVLA LXII.

Institutionis Ecclesiæ Parochialis de iurepatronatus.

D. Rodericus, &c. Vniuersis, & singulis has præsentes nostras institutionis litteras inspecturis, visuris, & lecturis, tam præsentibus, quàm futuris, Salutem in Domino. Notum facimus, & attestamur, quod vacante Parochiali Ecclesia S. N. loci N. huius nostræ diœcesis per obitum N. illius dum viueret vltimi & immediati possessoris, quæ de iurepatronatus infrascripti patroni laici existit. Cõparens postmodum coram nobis, & in nostra Curia N clericus.... asserens, se fuisse præsentatum à patrono dictæ Parochialis & iuspatronatus in ea habente, & existente in Pacifica possessione, seu quasi præsentandi Rectorem, siue Rectores in eadem Parochiali toties quoties casu vacationis occurrerit, petens à nobis, ordinario iure institui & confirmari in Rectorem dictę Parochialis cum eius honoribus & oneribus solitis, & consuetis: & volẽtes in præmissis maturè procedere, quoddam generale edictum ad instantiam prædicti N. expediri, & ad valuas Ecclesiæ nostræ Cathedralis, & dictæ Parochialis affigi, legi & dimitti iussimus, per quod citari & moneri fecimus omnes, & singulas personas suo quomodolibet interesse putantes, quatenus infra terminũ certum, & competentem, in eodem edicto præfixũ comparere debuissent coram nobis, & in dicta nostra Curia, ad dicendum, opponendum, & allegandum quidquid voluissent tam contra personã præsentatam, quàm præsentantes, quare dicta institutio fieri debuisset. Quo edicto affixo, & postmodum eleuato, accusatisque debitis cõtumaciis, & quia ex quibusdam scripturis, & aliis iuribus productis, & præsentatis, existẽtibus penes infrascriptum actuarium clarè constitit, & cõstat, de vacatione, & præsentatione prædictis, & quòd N... præsentans fuit, erat, & est verus eiusdem Parochialis patronus, & existere in pacifica possessione, seu quasi iurispatronatus, & præsentandi in Rectorem. Idcirco eũdem R. N. per examinatores in synodo diœcesana deputatos examinatũ, & approbatum, tãquam habilem, idoneum, & sufficientem, & instituendum, & cõfirmandum duximus, prout ipsum tenore præsentium

institui

instituimus,& confirmamus,de illaque te coram nobis propter hoc flexis genibus humiliter constitutum, & acceptantem per birreti capiti tuo impositionem inuestimus. Quocirca vniuersis, & singulis personis Ecclesiasticis,notarijsque ac tabellionibus publicis ciuitatis, ac dioecesis nostræ in virtute sanctę obedientiæ,ac sub pœnis & censuris contra inobedientes Superiorum mandatis a iure inflictis,& arbitrio nostro infligendis, per præsentes præcipimus, & mandamus, vt cùm pro parte tua vigore præsentium requisiti fuerint,vel eorum aliquis requisitus fuerit, ad ipsam Parochialem Ecclesiam præfati loci accedant, téque vel procuratorē tuum pro te incorporalem,realem,& actualem possessionem prædictæ Parochialis Ecclesiæ,ac omnium illi forsan annexorum iurium,ac pertinentium prædictorum seruatis seruandis,inducant auctoritate nostra,& defendant inductum , amoto exinde quolibet illicito detentore,quem nos etiam harum serie amouemus , & denunciamus amotum. Fictalibus verò,colonis, & aliis arrendatariis, de prædictæ Parochialis Ecclesiæ,ac omnium illi annexorum, iuriumque & pertinentiarum prædictarum fructibus, redditibus prouentibus,iuribus, & obuentionibus, vniuersis tibi,vel procuratori tuo legitimè debito tempore respondeant , atque ab alus quantum in se fuerit, responderi faciant. *(Et si contigerit eum cui de beneficio prouidetur, aliud incompatibile obtinere, addatur.)* Volumus autem ac præsentium tenore declaramus, per huiusmodi Parochialis pacificæ possessionis adeptionem, alteram Parochialem Ecclesiam loci N. vel Canonicatum , ac præbendam,quos obtines in Cathedrali Ecclesia N.eo ipso vacare,&c. In quorum fidem præsentes manu nostra signatas, & per infrascriptum Cameræ Archiepiscopalis notarium subscriptas, sigillique nostri appensione munitas fieri iussimus. Dat. Bracharæ Augustæ,&c.

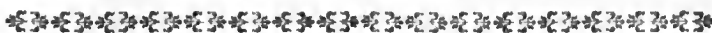

CIRCA VARIAS BENEFICIORVM COLLATIONES.

FORMVLA LXIII.

Litterarum collationis Ecclesiæ Parochialis.

DRodericus,&c.Dilecto nobis in CHRISTO N. Presbytero Bracharensi,Salutem in Domino. Inter cætera quæ pro Pastoralis nostri officij debito præstare cupimus , illud præcipuè nobis cordi est,vt Parochialibus Ecclesiis , quibus de Rectoribus per nos prouidendum est tales præficiamus,qui officio & ministerio curæ animarū,quod omnium grauissimum est, laudabiliter satisfaciant. Vacante igitur nuper de mense Februarij proximè præterito nobis Alternatiuæ beneficio gaudentibus Parochiali Ecclesia , Abbatia nuncupata sub inuocatione S.N.oppidi N. huius Bracharensis dioecesis per obitumN.illius dum viueret vltimi possessoris,fuerunt per Curiam nostram mediantibus edictalibus iuxta formam & præscriptum S.Concilij Trident. & Constitutionis felicis record. Pij Papæ V.vocati omnes de sic vacante Ecclesia prouideri volentes, quatenus intra terminum decem dierum comparerent in eadem Curia ad faciendum describi, & annotari nomina ipsorum,& cum in eodem termino multi comparuissent ,tandem iisdem descriptis legitimè vocatis,& citatis sub die... coram nobis rigoroso præuio examine per tres examinatores in dioecesana synodu deputatos , facta fuit experientia de scientia,& sufficientia singulorum descriptorum,ac demum seruatis de iure seruandis fuisti per dictos tres examinatores repertus, habitus,& existimatus idoneus, vita,motibus, ætate, scientia, & aliis à Iure requisitis, & vt talis ad hanc Parochialem Ecclesiam regendam eiusque curam per te ipsum gerendam nobis ab eisdem renunciatus fuisti,& successiuè à nobis post examen,& approbationem prædictam magis idoneus reputatus, & iudicatus. Nos igitur eidem Ecclesiæ , & animabus illi subditis de idoneo Rectore prouidere volentes, tibi,quem præ cæteris summo cum iudicio delegimus Parochialem eandem cum illi forsan annexis, ac omnibus iuribus, & pertinentiis suis vniuersis confetimus,& assignamus, de illaque te coram nobis propter hoc flexis genibus humiliter constitutum, & acceptantem per birreti capiti tuo impositionem inuestimus. Quocirca vniuersis, &c. vt *in form.62.*

FORMVLA LXIV.

Collationis Parochialis vacantis per assequutionem, seu ingressum Religionis, aut contractum Matrimonium.

D.Rodericus,&c.Dilecto nobis in CHRISTO N.Presbytero Bracharensi,Salutē in Domino sempiternam. Cùm itaque Parochialis Ecclesia Sancti N.loci N. huius nostræ dioecesis, ex eo vacauerit,& vacet ad præsens,quòd dilectus noster nuper dictam Ecclesiam Parochialem obtinens Ecclesiam similem Parochialem Sancti N.etiam nostræ dioecesis,tunc certo modo vacantem per nos sibi collatā auctoritate nostra ordinaria pacificè assequutus extitit. Nos eidem Ecclesiæ per assequutionem huiusmodi,vel aliàs quomodolibet vacanti de idoneo Rectore prouidere volentes, tibi qui à RR.Patribus examinatoribus in Synodo dioecesana deputatis in concursu iuxta sacri Concilij,& Const.tut.onibus felicis record. Pij Papæ V.præscriptū examinatus, prudentia,moribus,ętate,& doctrina ad hanc Parochialem Ecclesiam regendam,eiusque coram per te ipsum gerendam idoneus nobis renunciatus fuisti, & quem nos ipsi præ cæteris,qui ad eandem nobis renunciati fuerunt,delegimus, Parochialem eādem Ecclesiam cum illi forsan annexis,ac omnibus iuribus , & pertinentiis suis vniuersis conferimus , & assignamus,de illaque te coram nobis propter hoc flexis genibus humiliter constitutum,& acceptantem per birreti capiti tuo impositionem inuestimus. Quocirca, &c. *vt supra form... Vel si vacat per ingressum Religionis dicatur.* Cùm itaq; Parochialis Ecclesia S.N. loci N. nostræ dioecesis vacauerit,& vacet ad præsens ex eo quod nuper dilectus noster N.... illam obtinens deuotionis zelo ductus monasterium S.N. Ordinis S. Francisci situm in oppido Vimaranensi huius dioecesis ingressus est,expressa

professione eiusdem Ordinis subsequuta. *Vel si vacat per contractum Matrimonij, sic dicatur.* Cùm itaque Parochialis Ecclesia S.N. huius nostræ diœcesis vacauerit, & vacet ad præsens, ex eo quòd dilectus noster N. illam obtinens Matrimonium per verba de præsenti cum quadam muliere legitimè contraxit, atque illud carnali copula subsequuta consummauit. Nos eidem, &c.

FORMVLA LXV.

Litterarum collationis factæ familiari præsenti de Canonicatu, & præbenda Ecclesiæ Cathedralis vacantibus per obitum.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO N. Iuris Canonici Licentiato familiari nostro clerico N. diœcesis. Salutem in Domino sempiternam. Grata familiaritatis obsequia, quæ nobis hactenus impendisti & adhuc solicitis studiis impendere non desistis, nec non litterarum scientia, vitæ, ac morum honestas, aliaque laudabilia probitatis, & virtutum merita, quibus personam tuam tam familiari experientia, quàm etiam fide dignorum testimoniis, iuuari percipimus, nos inducunt, vt tibi reddamur ad gratiam liberales. Cùm itaque, sicut accepimus, Canonicatus, & præbenda Cathedralis Ecclesiæ Bracharensis, quorum collatio, prouisio, & omnimoda dispositio ad nos hac vice spectare dignoscuntur, & quos quondam N... qui extra Romanam Curiam de mense Aprilis, nobis personaliter & verè residẽtibus, alternatiuæ beneficio gaudentibus, diem clausit extremum, vacauerint, & vacẽt ad præsens. Nos volẽtes tibi, qui à RR. Patribus examinatorib. in synodo diœcesana deputatis examinatus, & idoneus repertus fuisti, qui etiam cõtinuus cõmensalis noster existis, præmissorum obsequiorum, & meritorum tuorum intuitu gratiã facere specialem, Canonicatum, & præbendam prædictos sic vt præmittitur vacantes, cum plenitudine Iuris Canonici, ac omnibus iuribus, & pertinentiis suis tibi auctoritate Ordinaria tenore præsentium conferimus, & prouidemus de eisdem. Teque corã nobis personaliter constitutum in corporalẽ possessionem Canonicatus, & præbẽdæ, iuriumque & pertinẽtium prædictorum per annuli nostri traditionem, & birreti tui capiti tuo impositionẽ inducimus, & inuestimus de eisdem, recepto primitus à te, & per te præstito ad sãcta Dei Euangelia corporali iuramẽto, quòd nobis, & successoribus nostris Archiepiscopis Bracharensibus obediens eris, & fidelis, ac sanctæ Matris Ecclesiæ, nostrisque & successorum nostrorum parebis mandatis, eisdemque Canonicatui, & præbendæ, ac ipsi Ecclesiæ secundùm ipsius statuta consuetudines, ordinationesque deseruies, & deseruiri facies in diuinis, iuraque & libertates eiusdẽ Ecclesiæ, ac Canonicatus, & præbendæ prædictorum manutenebis, & defendes pro posse, nihilque quod ad dictos Canonicatum, & præbendam pertinet, alienabis, seu distrahes, sed alienata, & distracta ad ius, & proprietatem eorundem Canonicatus, & præbendæ reduces, & reduci procurabis pro posse. Quocirca vniuersis & singulis personis Ecclesiasticis, & præsertim Decano, Canonicis & Capitulo dictæ nostræ Ecclesiæ Bracharẽsis, aliisque notariis, ac tabellionibus publicis quibuscumq; per ciuitatem & diœcesim nostras prædictas ac aliàs vbilibet constitutis, tenore præsentium committimus, & damus in mãdatis, quatenus ipsi vel eorum alter, qui super hoc fuerit requisitus ad prædictam Ecclesiam accedant, seu accedat, téque vel procuratorem tuum tuo nomine in corporalem, realem, & actualem possessionem Canonicatus, & præbendæ, iuriumque & pertinentiũ prædictorum, ponant, & inducant, ac defendant inductum, amoto exinde quolibet illicito detentore, ac te, vel procuratorem tuum tuo nomine, in præfata Ecclesia Cathedrali, in Canonicum recipi faciant, seu faciat, & in fratrem, stallo tibi in choro, & loco in Capitulo ipsius Ecclesiæ cum plenitudine Iuris Canonici assignatis, tibique de ipsorum Canonicatus, & præbendæ fructibus, redditibus, & prouẽtibus, iuribus, & obuẽtionibus vniuersis integrè respondeant, & faciant ab aliis quantum in eis fuerit, plenariè, & integrè responderi, Contradictores eadem auctoritate, per censuram Ecclesiasticam cõpescendo. In quorum omnium & singulorũ fidem, & testimonium præmissorũ præsentes litteras fieri, & per notarium nostræ Cameræ Archiepiscopalis infrascriptum subscribi, & publicari mandauimus, sigillique nostri iussimus, & fecimus appensione muniri. Dat. Bracharæ Augustæ, &c.

FORMVLA LXVI.

Litterarum collationis eiusdem generis, si collatio facienda sit vigore Bullarum Apostolicarum.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO N. clerico Bracharensi, Salutem in Domino. Cùm pro te nobis præsentatæ fuerint litteræ Apostolicæ Sãctissimi in CHRISTO Patris, & Domini nostri Vrbani diuina prouidentia Papæ VIII. in pergamento scriptæ, eius verò Bulla plumbea cordula canapis more Romanæ Curiæ pendente bullata, quas nos ea qua decet reuerentia recepimus, & sũt tenoris infrascripti, videlicet: VRBANVS Episcopus Seruus seruorum Dei, &c. Venerabili Fratri Archiepiscopo Bracharensi, &c. *(& ponatur tota Bulla)* & successiuè debitam instantiam nobis fecerit, vt ad ipsarum litterarum executionem procederemus, iuxta traditam seu directam per eas à Sede Apostol. nobis formam. Nos igitur volẽtes mandatum Apostolicum nobis in hac parte directum reuerenter exequi, vt tenemur, te priùs per diligentem examinationem de te factam ad hoc idoneo reperto, verificatisque contẽtis in præmissis litteris Apostolicis auctoritate Apostolica nobis commissa, qua fungimur in hac parte, præfatos Canonicatum & præbendam, sic vt in dictis litteris Apost. vacantes cum illis forsan annexis, ac omnibus iuribus, & pertinẽtiis suis vniuersis contulimus, & assignauimus, ac conferimus, & assignamus, deque illisque te coram nobis propter hoc flexis genibus humiliter constitutum, & acceptantem per birreti tui capiti tuo impositionem, cum Iuris Canonici plenitudine inuestiuimus, & inuestimus per præsentes. Quocirca, &c. *vt in suprà proxima formula* Fidelibus verò, *vt in form.* in omnibus, & per omni iuxta præinsertarum litterarum Apostolicarum vim; tenorem formam, & continentiam. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMV

FORMVLA LXVII.

Litterarum collationis Canonicatus, & præbendæ Ecclesiæ Collegiatæ.

D.Rodericus,&c.Dilecto nobis in CHRISTO N. clerico N.diœcesis,Salutem in Domino.Cùm sicut accepimus,Canonicatus,& præbenda in Collegiata Ecclesia S.N.loci N.huius nostræ diœcesis quos Reuerendus Canonicus N. illorum vltimus possessor obtinebat,per obitum eiusdem N.de mense,&c.vacauerint,& vaceat ad præsens, ne diuinus cultus in ipsa Collegiata Ecclesia detrimentum patiatur, eidem Ecclesiæ de idoneo Canonico prouidere volentes,tibi N.cuius vita & morum probitas aliaque laudabilia probitatis, & virtutum merita, quæ nobis ipsis nota sunt, & aliorum fide digno commendantur testimonio,præfatos Canonicatum & præbendam,sicut,vt præfertur, siue alio quouis modo vacantes,cum illis forsan annexis, & omnibus iuribus & pertinentiis suis vniuersis auctoritate nostra Ordinaria,& etiam vigore, &c.ac omnibus melioribus modo,via,iure,causa,& forma, quibus melius possumus,& debemus,conferimus, & assignamus , de illisque te coram nobis propter hoc flexis genibus humiliter constitutum,& acceptantem per birreti tui capiti tuo impositionẽ cum iuris Canonici plenitudine inuestimus,Recepto primitùs à te,&c. Quocirca vniuersis, &c. Contradictores,&c. *vt in form.65. mutatis mutandis.*

FORMVLA LXVIII.

Litterarum collationis factæ per Decanum, & Capitulum de capellania ad eorum collationem spectante.

VNiuersis,&c.Ioannes de N.Decretorum Doctor Decanus,& Capitulum Sanctæ Sedis N. Salutem in eo qui sine fine viuit,& regnat. Cùm itaque capellania ad altare S.N. situm in Ecclesia nostra,cuius collatio,prouisio,& omnimoda dispositio ad Decanum pro tempore existentem,& Capitulum dictæ Ecclesiæ quoties vacat,pertinet pleno iure,quam quondam N.dictæ capellaniæ capellanus dum viueret obtinebat, per ipsius N.obitum qui nuper vitæ suæ diem clausit extremum,vacauerit,& vacare noscatur ad præsens;nos volentes dilectum nostrum N.clericum N.diœcesis apud nos de litteratum scientia, vitæ , ac morum honestate aliisque virtutum meritis multipliciter commendatum,horũ intuitu,fauore prosequi gratioso, capellaniam ipsam sic vocantem cum omnibus iuribus, & pertinentiis suis præfato N. auctoritate nostra contulimus, assignauimus,& prouidimus etiam de eadem,prout tenore præsentium conferimus, assignamus,ac prouidemus,ac ipsum N.in corporalem, realem,& actualem possessionem,seu quasi, capellaniæ,iuriumque & pertinentium prędictorum poni & induci mandamus ac ponimus, & inducimus per præsentes, & exinde ab eo in forma solita, & consueta accepimus iuramentũ præstari consuetum exhibitis solemnitatibus in talibus, fieri solitis,& consuetis.In quorum omnium testimoniũ præsentes litteras sigilli nostri Capituli appensione munitas præfato N.duximus concedendas. Dat.&c.

ALIA FORMVLA.

Collationis, & prouisionis auctoritate Ordinaria factæ de beneficio per obitum vacantibus,in fauorem absentis.

D.Rodericus.&c.Dilecto nobis in Christo clerico N.diœcesis,Salutem in Domino,&c.Vitæ,ac morum honestas,aliaque laudabilia probitatis,& virtutum merita,quibus apud nos fide digno commendatis testimonio,nos inducunt,vt tibi reddamur ad gratiam liberales.Cùm itaque sicut accepimus,perpetuum simplex seruitorium beneficium Ecclesiasticũ,aut præstimonium, vel præstimonialis portio in Ecclesia S.N.cuius collatio,prouisio,& omnimoda dispositio ad nos,& successores nostros, dum & quoties vacat,pleno iure pertinet,quod seu quam quondam N. illius vltimus possessor dum vixit,obtinebat,per ipsius N.obitum,qui nuper suum clausit diem extremum(vel certo modo,quem hic pro expresso haberi volumus) vacauerit,& vacet ad præsens.Nos tibi præmissorum meritorum tuorum intuitu specialem gratiam facere volentes beneficium præfatum, sicut præmittitur vacans,cum omnibus iuribus,& pertinentiis tibi,auctoritate nostra Ordinaria,cõferimus,& de illo,seu illa tenore præsentium etiam prouidemus.Quocirca vniuersis, & singulis personis Ecclesiasticis,specialiter Rectori, seu Vicerectori dictæ Ecclesiæ de N.ac Notariis,& tabellionibus publicis quibuscũque per ciuitatem & diœcesim nostras prædictas constitutis,& eorum cuilibet insolitum præsentium tenore damus in mandatis,quatenus ipsi,vel eorum alter, qui super hoc fuerit requisitus ad dictam Ecclesiam de N.accedant, vel accedat, & te, vel procuratorem tuum suo nomine in corporalem,realem,& actualem possessionẽ beneficij,ptæstimonij, aut præstimonialis portionis,iuriumque,& pertinentiarum prædictorum inducant,vel inducat,auctoritate nostra,& defendãt,seu defendat,inductum,amoto exinde quolibet illicito detẽtore,ac te vel procuratorem tuum pro dictum ad beneficium præfatum, vt est moris, admittant, seu admittat, & tibi de Illius fructibus, redditibus,prouentibus,iuribus,& obuentionibus vnuersis integrè respondeant , & faciant ab aliis plenariè,& integrè responderi , contradictores per censuram Ecclesiasticam compescendo.In quorum omnium,& singulorum fidem, testimonium præmissorum præsentes litteras fieri, & per Notarium, & Secretarium nostrum infrascriptum subscribi,sigillique nostri lussimus,& fecimus communiri.Datum N.sub anno à natiuitate Domini N. die vero N.mensis N.præsentibus ibi testibus,&c.

ALIA FORMVLA.

Litterarum collationis Capellaniæ.

D.Rodericus,&c. Dilecto nobis in Christo N. &c.Salutem in Domino sempiternam.Vitæ,ac morum, &c.Cùm itaque sicut accepimus perpetua Capellania in Ecclesia de N. fundata per quondam N.cuius collatio post patroni præsentationem ad nos pertinet, quam quodam N. illius vltimus possessor,dum vixit obtinebat, per ipsius N. obitum (qui nuper diem suum clausit extremum) vacauerit & vacet ad præsens.Nos tibi præmissorum

 merito

meritorum tuorum intuitu specialem gratiam facere volentes, Capellaniam prædictam, si vt præmittitur vacantem, & ad quam per eius modernum patronum coram nobis nominatus, & præfatus existis, cum omnibus iuribus, & pertinentiis suis tibi authoritate nostra Ordinaria conferimus per præsentes. Quocirca, &c. In quorum fidem, &c. vt in præcedenti formula.

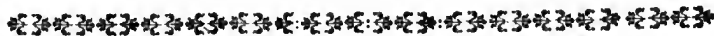

CIRCA RESIGNATIONES ETIAM EX CAVSA permutationis coram Episcopis faciendas.

FORMVLA LXIX.

Facultatis recipiendi resignationes etiam ex causa permutationis.

D. Rodericus, &c. Reuerendo N. Decretorum Doctori, &c. Salutem in Domino. Cum nonnulli in ciuitate & diœcesi nostris dignitates, personatus, & officia, seu beneficia frequenter desiderent ex rationabilibus causis de expressis in constitut. felicis record. Pij Papæ V. pure & liberè in manibus nostris resignare, seu ad inuicem permutare; Nos diuersis etiam Ecclesiæ nostræ occupari negotiis, omnibus præmissis intendere non valentes, & personatum huiusmodi; quibus fieret sumptuosum, personaliter, vel per suos procuratores nostram adire præsentiam, volentes parcere laboribus & expensis, de tui industria specialiter confidentes, tibi, vt à quibuscumque personis cuiuscumque status, gradus, ordinis, vel conditionis existant, nostrarum ciuitatis, & diœcesis prædictarum ex eisdem, & quibuslibet eorum dignitates, personatus, Canonicatus, seu beneficia quæcumque Ecclesiastica continentibus, etiamsi ipsis, vel eorum alteri cura immineat animarum qui huiusmodi beneficia ex causis rationabilibus de expressis in dicta Constitutiune, & non aliàs purè & liberè resignare, seu ad inuicem permutare desiderant, eorumque beneficia per resignationem, vel ex causa permutationis huiusmodi faciendam recipias, alteramque personarum loco alterius instituendi, seu inuestiendi ipsa beneficia, sic vt præmittitur, resignata conferendi, ac ipsam permutationem ad debitum effectum deducendi, præuio, si opus fuerit, de vita, moribus, & scientia eorumque examine, seruatisque aliis de iure seruandis. Contradictores; & rebelles per censuram Ecclesiasticam compescendo, & coërcendo, recepto tamẽ priùs ab ipsis personis dicta sua beneficia liberè resignare, seu ad inuicem permutare desiderantibus corporaliter per eas præstito iuramento super eo quod nulla simoniaca prauitas, aut alia illicita pactio inter eos ex huiusmodi permutationibus interuenier, & omnia alia & singula faciendi in præmissis necessaria, & quomodolibet opportuna plenam, & liberam concedimus potestatem.

FORMVLA LXX.

Resignationis faciendæ beneficio per proprium Rectorem coram Episcopo cum eius admissione.

D. Rodericus, &c. Vniuersis, &c. Nouerítis, quòd cum R. Presbyter N. Rector Parochialis Ecclesiæ Sancti N. loci N. huius Bracharensis Diœcesis Ecclesiam ipsam quam obtinebat, ex certis rationabilibus causis ad hoc animum suum mouentibus, & præcipuè, quia corpore impeditus non poterat nec potest muneri suo satisfacere, & animarum curæ incumbere, resignare intenderet Ecclesiam ipsam, cum omnibus iuribus, & pertinentiis suis, in manibus nostris sponte & libere iuxta formam Constitutionis felicis record. Pij Papæ V. resignauit, aliunde habens, quò in vita possit commodè sustentari, de quo nobis legitimè constitit; & nos sic factam resignationem admittere curauimus, prout tenore præsentis publici instrumenti admittimus, recepto per nos primitùs ab eodem N. quòd in resignatione huiusmodi non interuenit dolus, &c. corporali iuramento. In quorum fidem, &c. Dat. Bracharæ Augustæ, &c.

ALIA FORMVLA.

Resignationis alicuius beneficij in manibus Ordinarij factæ coram Notario.

IN nomine Domini. Amen. Notum sit vniuersis, & singulis hoc præsens publicum instrumentũ visuris, lecturis, & audituris quòd in loco N. anno à natiuitate eiusdem Domini, &c. Indictione, &c. Die verò, &c. mensis, &c. Pontificatus S.D.N. &c. in mei Notarij publici Apostolici, restiũque infrascriptorũ præsẽtia personaliter cõstitutus N. &c. ex certis rationabilibus causis ad hoc animum suum mouentibus renuntiauit, spõte, & liberè omnibus melioribus modo, via, & forma, quibus de Iure potuit, & debuit Parochialem, seu beneficium N. cum omnibus iuribus & pertinentiis suis in manibus Illustrissimi, & R.D. Archiepiscopi N. &c. ad quẽ dicti beneficij prouisio spectat, & dictus D. renuntians in verbo Sacerdotis tacto pectore (vel ad Sancta Dei Euangelia) iurauit quod in resignatione huiusmodi non interuenit, nec interueniet, nec interuenire speratur fraus, dolus, simoniæ labes, aut quæuis alia illicita pactio, vel etiam corruptela (vel & dictus D. renũtiãs in manibus mei Notarij corporale præstitit iuramentum quod in resignatione, &c. (Actum in dicta Ciuitate N. sub anno, Indictione, die, mense, & Põtificatu, quibus supra, præsentibus ibidem N. N. & N. testibus ad præmissa vocatis, atque rogaris D. resignans suo se hic subscripsit nomine, &c.

FORMVLA LXXI.

Resignationis faciendæ de beneficio per procuratorem coram Episcopo, cum eius admissione.

IN nomine Domini, &c. R. Presbyter N. Canonicus præbẽdatus in Collegiata Ecclesia Sancti N. huius

huius Bracharensis diœcesis deuotionis zelo ductus ingrediendi Religionem S.N.desiderans & affectans iuxta formam Constitutionis felicis rec. Pij Papæ V.eosdem Canonicatum & præbendam, quos in dicta Ecclesia obtinet,resignare, &c. Ideo in manibus præfati Domini Archiepiscopi per discretum virum N. Clericum procuratorem suum ad hoc ab eo specialiter constitutum prout de suæ procurationis mandato legitimè per publicum instrumentum fidem fecit,ex prædicta causa,sponte, purè, & liberè,ac simpliciter resignauit, idemque Dominus Archiepiscopus resignationem huiusmodi sic,vt præmittitur,vt in manibus suis factam admisit,& recepit, præstito per eundem procuratorem, nomine quo suprà,procuratorio, quòd in huiusmodi resignatione non interuenit fraus, dolus,seu quæuis illicita pactio, ad sancta Dei Euangelia corporaliter iuramento,&c.

Vide sup.alleg.69.num.43.

FORMVLA LXXII.

Litterarum collationis Parochialis vacantis per resignationem ex causa permutationis pro Canonicatu, & præbenda.

D.Rodericus,&c.Dilecto nobis in CHRISTO N. Presbytero nostræ Diœcesis, Salutem in Domino sempiternam. Desideria iusta petentium congruo fauore prosequenda sunt, in votis eorum, quæ à rationis tramite non discordant, nosque libenter ad ea exhibemus promptum & benignum. Cùm itaque hodie tu per te ipsum Canonicatum & præbendam Ecclesiæ S. N. & dilectus noster in CHRISTO N.Parochialem Ecclesiā Sancti N.nostræ Diœcesis, quam obtinebat, per dilectum nostrum N. procuratorem suum ab eo ad hoc specialiter constitutum, ex causa permutationis de ipsis inter vos fienda,& non alias,sponte,& liberè resignaueritis in manibus nostris; Nosque resignationem ex causa prædicta admissis votis tuis, in hac parte fauorabiliter annuentes,Parochialem Ecclesiam prædictam per huiusmodi resignationem vacantem,tibique per RR.Patres examinatores in Synodo diœcesana deputatos,examinatus,& idoneus repertus fuisti,cum omnibus iuribus, & pertinētiis suis,auctoritate nostra Ordinaria conferimus,assignamus,& prouidemus etiam de eadem.Teque coram nobis personaliter constitutum,in corporalem possessionē,seu quasi,Parochialis Ecclesiæ,& pertinentium prædictorum per annuli nostri traditionem inducimus,& inuestimus de eadem, præstito per te, & per nos recepto ad sancta Dei Euangelia corporali iuramento, quòd nobis & successoribus nostris Archiepiscopis Bracharens. fidelis, & obediens eris,sanctæ Matris Ecclesiæ,nostrisque & successorum nostrorū parebis mandatis, dictæque Ecclesiæ,in spiritualibus, & temporalibus,ac diuinis benè, & laudabiliter deseruies, & deseruiri facies, oneraque ipsius Ecclesiæ debita supportabis,& iura nostra persolues, terras, domos, vineas, & alias possessiones atque iura Parochialis Ecclesiæ manutenebis, & defendes pro posse, nihilque quod ad dictam Ecclesiam pertineat, alienabis, vendes seu distrahes; sed alienata, distracta, & vendita ad ius,& proprietatem dictæ Parochialis Ecclesiæ reduces pro posse, & reduci procurabis. Quocirca, &c.vt *in form.61.*

FORMVLA LXXIII.

Litterarum Collationis Canonicatus & præbendæ resignatorum ex causa permutationis pro alijs Canonicatu, & præbenda de licentia Episcopi, in cuius diœcesi sunt.

D.Rodericus,&c.dilecto nobis lo CHRISTO N. Canonico N. Salutē in Domino sempiternam. Desideria iusta petentium congruo fauore prosequimur, & in votis eorum quæ à rationis tramite nō discordant, libenter exhibemus nos promptum & benignum. Cùm itaque hodie tu per dilectum nostrum N.clericum nostræ Diœcesis Canonicatum & præbendam,quos in nostra Ecclesia Cathedrali obtinebas,& dilectus noster N.Canonicatum & præbendā,quos in Ecclesia similiter Cathedrali N.obtinebat,per etiam dilectos nostros N.& N.procuratores vestros, à vobis specialiter constitutos, in manibus nostris ex causis permutationis de ipsis inter vos faciēdę,& nō alias,spōte,& liberè resignaueritis,Nos resignationem huiusmodi ex causa prædicta,auctoritate nostra Ordinaria quoad partem, & ex speciali commissione per Reuerēdissimum in Christo Patrem D.N. Dei & Apost.Sedis gratia Episcopum N.quoad aliam,super hoc nobis in modum qui sequitur factam.N.Dei & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus N. R. in Christo Patri, Domino N.Episcopo N.Salutem,&c.recepimus,& admisimus. Nosque vigore cōmissionis huiusmodi votis vestris in hac parte fauorabiliter annuentes,prædictos Canonicatum,& præbendam Ecclesiæ Cathedralis N. tenore præsentium tibi conferimus,& assignamus,ac prouidemus, etiam de eisdē, teque licet absentē,in personam dicti procuratoris tui corā nobis propter hoc personaliter cōstituti, in corporalem possessionem, seu quasi Canonicatus,& præbendæ,iuriúmque & pertinentium prędictorum, per annuli nostri traditionem inducimus & inuestimus de eisdem,præstito per te, vel procuratorem tuum prædictū pro te, in manibus nostris ad sancta Dei Euangelia corporali iuramēto,quòd eidem D.Episcopo N. & exinde successoribus suis Episcopis fidelis,& obediens eris,ac sanctæ Matris Ecclesiæ,eiusdem Domini N.Episcopi,& successorum suorū parebis mandatis,iura,libertates Ecclesiæ N.necnon Canonicatum,& præbendam prędictos,aduersùs omnes manutenebis,& defendes,eidémque Ecclesiæ ratione Canonicatus,& prębendæ deseruies,& deseruiri facies laudabiliter,in diuinis, ac nihil quod pertinet ad eosdem Canonicatū & præbendam alienabis,nec distrahes,sed alienata, & distracta ad ius,& proprietatem dictorum Canonicatus, & præbendæ reduces,pro posse, & reduci procurabis.Quocirca vobis R Decano,& Capitulo Ecclesię N.prędictę,vice & nomine pręfati D.Episcopi,præsentium tenore damus in mādatis,quatenus eundem N.vel procuratorem suum eius nomine, in & ad corporalem & actualem possessionem Canonicatus,& præbendæ,iuriúmque & pertinētium prædictorū recipiatis; amoto ab eis quolibet detentore illicito,ac eundem N. vel procuratorem suum prædictum ad eosdem Canonicatum & præbendam

bendā in præfata Ecclesia N. in Canonicū recipiatis, & in fratrem, stallúmque sibi in choro, & locū in Capitulo ipsius Ecclesiæ cū Canonici iuris plenitudine assignetis, sibíque de ipsorū Canonicatus & præbendæ fructibus, redditibus, prouētibus, iuribus, & obuentionibus vniuersis integrè respondeatis, & ab aliis plenarie, & integrè respondere faciatis. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA LXXIV.

Litterarū collationis beneficij simplicis vacantis per liberam resignationem de eo factam in manibus Episcopi.

D. Rodericus, &c. dilecto nobis in Christo N. clerico Brachatensi in iure Canonico Licenciato, Salutem in Domino sempiternam Litterarū scientia, vitæ ac morū honestas, aliaque probitatis & virtutum merita, quibus fide digno commēdaris testimonio, nos inducunt, vt tibi ad gratias reddamur liberales. Cùm itaque beneficium simplex, &c. quod nuper N. illius vltimus, & immediatus possessor obtinebat, per simplicem resignationem dicti N. ad præscriptam Constitutionis felicis record. Pij Papæ V. in manibus nostris spontè & liberè factam, & per nos auctoritate nostra Ordinaria admissam liberè vacare noscatur. Nos meritotū tuorū intuitu, tibi, qui ad hoc examinatus, & idoneus repertus fuisti, præfatum beneficium conferimus, & assignamus, ac prouidemus de eodem, téque coram nobis personaliter constitutum, in corporalē possessionem, seu quasi dicti beneficij, iuriūque & pertinētium per annuli nostri in manibus tuis traditionem inducimus, & inuestimus de eodem, recepto à te primitus, &c. Quocirca, &c. vt *in formā mutatis mutandis*. In quorum omnium, & singulorum fidem, & testimonium præsentes litteras collationem, & prouisionem nostram in se continentes fieri, & per secretarium nostrum infrascriptum subscribi, & publicari fecimus, nostríque sigilli iussimus appensione communiri. Dat. Bracharæ Augustæ die.... Ann....

CIRCA VNIONES.

QVAMVIS singulis Ecclesiis singulos Rectores præficiendos esse veteres sanctiones iubeant, quandoque tamen postulat plebis vtilitas, vt quæ antea plures, ac diuersæ erant, nunc in vnum veluti corpus redigantur, ac simul coniunctæ pro vna Ecclesia habeantur; quandoque etiam vt quæ coniunctæ, connexæque vnionis vinculo habebantur, nunc dirimantur, singulæque seorsum tanquam recens erectæ constituantur, & gubernentur. Quæ omnia cùm ab vna tantùm ratione publicæ vtilitatis adiuuandæ proficiscantur, non possint inter se pugnantia, sed maximè ad eundem finem consentientia, & coëuntia censeri.

Quamobrem Concil. Trid. sess. 21. de reform. c. 5. *constituit, vt possint Episcopi, etiam tanquam Apostolicæ Sedis delegati, iuxta formam iuris, sine tamen præiudicio obtinentium facere vniones perpetuas quarumcumque Ecclesiarum Parochialium, & baptismalium, & aliorum beneficiorum curatorum, vel non curatorum cum curatis, propter earum paupertatem; etiamsi dictæ Ecclesiæ, vel beneficia essent generaliter, vel specialiter reseruata, aut qualitercumque affecta. Quæ vniones etiam non possint reuocari, nec quoquo modo infringi vigore cuiuscumque prouisionis etiam ex causa resignationis, aut derogationis, aut suspensionis. Quod quidem Concilij Trid. decretum declaratur per aliud* sess. 24 de refor. c. 13. *statuens, Parochiales Ecclesias vniendas non esse monasteriis quibuscumque, aut Abbatijs, seu dignitatibus, siue præbendis Ecclesiæ Cathedralis, aut Collegiatæ, siue aliis beneficiis simplicibus, aut hospitalibus, Militiisve. Quare ad præscriptum decretorum Concilij Trid. prædictorum, poterit Episcopus facere vniones in hunc, qui sequitur, modum.*

FORMVLA LXXV.

Vnionis Ecclesiæ Parochialis, alteri simili propter earum paupertatem.

D. Rodericus, &c. Vniuersis, & singulis præsentes litteras audituris, lecturis, & inspecturis; illis præsertim, quorum interest, intererit, aut interesse, quosque infrascriptum tangit negotium, seu tangere poterit quomodolibet in futurum, Salutem in Domino sempiternam. Ad hoc vt Ecclesiarum omnium per ciuitatem & Diœcesim nostras Bracharenses consistentium, ac illas obtinentium personarum status salubriter dirigi, seruarique possit honestius, ac personæ ipsæ, animarū curæ & officio inibi incumbentes habeant redditus sufficientes, vt ex altari viuere possint, nostri libenter fauoris impartimur præsidium, potissimè cum temporum requirit necessitas, causæ persuadent rationabiles, & diuini cultus augmentum salubriter id exposcit. Exhibita siquidem nobis nuper per dilectum in CHRISTO N. Rectorem Ecclesiæ Parochialis Sancti

N.

N.huius Diœcesis petitio continebat,quòd in dicto loco alia Parochialis Ecclesia sub inuocatione Sancti B. consistit, cuius fructus,redditus, prouentus, ad susteotationem Rectoris eiusdem pro tempore existentis, propter eorum exiguitatem & tenuitaté minimè suppetunt,& sicut eadem petitio subiungebat,si Parochialis Ecclesia Sancti B. dictæ Ecclesiæ similiter Parochiali Sancti N.quæ in medio loci & commodiori situ existit vniretur, annecteretur, & incorporaretur, per hoc congrua remaneret portio Rectori Ecclesiæ S.N. in eaque diuina officia maiori cum decore celebrarentur,cultusque diuinus in eisdem augmentaretur.Quare per dictum N.fuit nobis humiliter supplicatum,vt super præmissis prouidere auctoritate Ordinaria dignaremur. Nos igitur attendentes petitionem huiusmodi præmissis veris existentibus, esse iustam & consonam rationi, de præmissis omnibus & singulis ac eorum circumstātiis vniuersis inquisiuimus,& nos informauimus diligenter;& quia per informationem legitimam,& diligeotem per nos à nonnullis testibus fide dignis coram nobis per præfatum N. ad informandum animum nostrum, & desuper omnibus & singulis prænarratis,productis, ac ritè receptis, & ad iurandum admissis,iuratisque examinatis,factam & receptam examinationem;reperimos, omnia & singula per dictum N.asserta,vt præinferuntur,veritate fulciri. Idcirco auctoritate nostra Ordinaria, & Sedis Apostol. delegata, qua fungimur in hac parte, & omnibus aliis melioribus modo, via & forma, quibus de iure possumus, Parochialem Ecclesiam S. B. prædictam cum omnibus iuribus,& pertinétiis suis eidem Parochiali Ecclesiæ S.N.in perpetuum vniuimus, incorporauimus, & annexuimus, ac ex nunc vnimus,incorporamus, & annectimus per præsentes;ita quòd cedente, vel decedente moderno ipsius Parochiali Ecclesiæ S. B. Rectore, seu illam alias quomodolibet dimittente,etiamsi actu quouis modo vacet, & eius dispositio ad nos hac vice pertineat,liceat Rectori dictæ Ecclesiæ S.N.pro tempore existenti,corporalem,realem,& actualem,Ecclesiæ S. B. iuriumque & pertinentium prædictorum possessionem auctoritate propria libere apprehendere,illiusque fructus,redditus,& prouentus huiusmodi percipere, & habere, ac in suos, & dictarum Ecclesiarum vsus, & vtilitatem conuertere, & perpetuò retinere,cuiusuis alterius Superioris licentia super hoc alias minimè requisita. Volumus autem quòd si vnionem,annexionem,& incorporationem huiusmodi effectum sortiri contigerit, Parochialis Ecclesia S.B. prædicta debitis propterea non fraudetur obsequiis, nec animarum cura in ea aliquatenus negligatur, sed eius debitè, si opus fuerit, supportentur onera consueta. Quæ omnia & singula, necnon præsentes litteras nostras & in eis contenta vobis omnibus & singulis supradictis, & vestrum cuilibet intimamus, & notificamus, ac ad vestrum, & cuiuslibet vestrum notitiam deducimus,&deduci volumus per præsentes, ne de præmissis ignorantiam aliquam prætendere valeatis, seu etiam allegare. Vobisque nihilominus,& vestrum cuilibet in virtute sanctæ obedientiæ,& sub excommunicationis pœna, quam in vos, & vestrum quemlibet, si mandatis, & inhibitionibus nostris huiusmodi non parueritis cum affectu, sex dierum canonica monitione præmissa, quorum duos pro prima, duos pro secūda,&c. assignamus, ex tunc ferimus,in his scriptis districtè præcipiendo inhibemus, ne dicto N. aut Rectori pro tempore existenti dictæ Ecclesiæ Sancti N. vel procuratori suo quominùs corporalem, realem, & actualem possessionem dictæ Parochialis Ecclesiæ Sancti B. per nos vt præmittitur, vnitæ, sic vacantis ad præsens, vel quamprimum, vt præmittitur, illam vacare contigerit, iuriumque & pertinentium eiusdem etiam auctoritate propria liberè apprehēdere, eiusque fructus, redditus, & prouentus in suos,& prædictarum Ecclesiarum vsus & vtilitatem conuertere valeat, vt præfertur, omniaque & singula supradicta ne suum debitum sortiantur effectum minimè impedimentum aliquod præstitis, vel alicui, seu aliquibus publicè, vel occultè, directè, vel indirectè quouis quæsito colore, vel ingenio, ipsum impedientibus detis, seu aliquis vestrum, det coosilium, opem, vel fauorem. In quorum omnium & singulorum, &c.Dat.&c.

FORMVLA LXXVI.

Vnionis Beneficij simplicis Parochiali exigui redditus faciendæ.

D.Rodericus, &c. Cùm in visitatione Ecclesiæ Parochialis Sancti N.loci N. nostræ Diœcesis Bracharensis, aliarumque Ecclesiarum, & locorum piorum dicti loci per nos his elapsis diebus habita comperimus inter cætera, Parochialem ipsam adeo exiguos fructus habere, vt ex eis Parochus pro tempore minimè sustentari possit, volentes pro munere nostro quantum possumus fructus dictæ Parochialis aliquatenus augere, vt etiam clericus veste talari, superpelliceo indutus Curato celebranti ministrare possit, donec aliunde prouideri possit, pro commoda sustentatione Parochi, quemadmodum à Sacris Canonibus,& Sacro Concilio Trident.traditum est, ideo tam auctoritate dicti Sacri Concilij Trident. quàm nostra Ordinaria, & alia omni meliori modo,&c.interuenientibus quibuscunque solemnitatibus tam Iuris, quam facti etiam extrinsecis,in similibus requisitis;eidē Parochiali vniuimus & applicauimus, ac vnimus, & applicamus beneficium simplex Sancti N. situm in loco N. cum suis iuribus & pertinētiis tam spiritualibus, quàm temporalibus, quod nunc tenetur, & possidetur à N. sine tamen præiudicio dicti possessoris,& sine diuini cultus diminutione. Committentes in virtute Sanctæ obedientiæ,& sub excommunicationis pœna quibuscumque clericis ciuitatis & Diœcesis nostræ in solidum, quatenus ad omnem Parochi dicti loci N.requisitionem debeant cum nomine suo & suorum successorum in dicta Parochiali, vel procuratorum suorum,imponere & inducere in, & ad corporalem, realem, & actualem possessionem, & tenutam dictæ Ecclesiæ simplicis S. N. iuriumque & pertinentium eiusdem inductum manutenendo, & defendendo, amoto exinde quolibet alio detentore,quem & nos sine præiudicio actorum per præsentes amotum decernimus,& declaramus.In quorum fidem,&c.

Insuper statuit Conc. Trident. sess. 24. de reform. c.15. *in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis insignibus,vbi frequentes, adeóque tenues sunt prabendæ simul, cum distributionibus quotidianis, vt sustinendo decenti Canonicor. gradui pro loci & personarum qualitate non sufficiant, licere Episc. cum consensu Capituli aliquot simplicia beneficia, non tamen Regularia uniri. Cuius quidem decreti decisio ita intelligenda est,vt vniri sint singulis prabendis distributiuè, non autem mensa Capitularis,vt est communis Doctorum resolutio, secundum Gabr.* cons.118.

conf. 188. num. 3. & 4. lib. 2. *Gonzal* ad reg. 8. *Cancel.* gloss. 37. num. 25. *Garc.* de benefic. part. 12. cap. 2. num. 171. *Gratian* discept. foren. cap. 274. num. 34. in fine, *Rot.* decis. 565. p. 2. recent.

FORMVLA LXXVII.

Vnionis tenuis præbendæ, dignitati Ecclesiæ Cathedralis faciendæ.

D. Rodericus, &c. Vniuersis & singulis litteras præsentes nostras vnionis, & incorporationis inspecturis, & lecturis, tam præsentibus, quã futuris, Salutẽ in Domino. Notum facimus, & attestamor, qualiter in generali visitatione per nos facta in nostra Ciuitate, & diœcesi Bracharensi, reperimus Ecclesiam, seu capellam sine cura sub inuocatione S.N. instructam & ædificatam in terra N. destitutam esse legitimo Rectore, quam Ecclesiam seu capellam, ad hoc vt seruitium dignitatis N. existentis in nostra Cathedrali magis accrescat, & faciliùs supportari possit, præbendæ dictæ dignitatis N. & eius possessori & successori pro tempore existenti, & legitimè intranti vnà cum iuribus, introitibus, redditibus, & prouẽtibus applicauimus, prout præsentium tenore applicamus, vnimus, annectimus, & incorporamus, illamque Ecclesiam, seu capellam, iura introitus, prouentus, & redditus quomodolibet ad illam spectantes & pertinentes, ex nunc, perpetuò & in futurum prædictæ dignitati N. & eius præsenti, & pro tempore existenti possessori in præbendam conferimus, & assignamus. Decernentes, alteri cuicumque prouideri in futurum minimè posse, ac prouisiones quaslibet cassamus, irritamus & annullamus, & irritas fore esse declaramus. In quorum omnium fidem, &c.

FORMVLA LXXVIII.

Vnionis duarum Capellaniarum in Ecclesia Collegiata cum dismembratione fructuum alterius.

D. Rodericus, &c. Cùm in Ecclesia Collegiata S.N. oppidi N. huius nostræ diœcesis duæ adsint capellaniæ, vna sub inuocatione sancti N. quam olim obtinebat Presbyter N. & modo vacat per prouisionem eiusdem ad Ecclesiam Parochialem sancti N. altera verò sub inuocatione sancti B. quam olim obtinebat Presbyter N. & modò per ipsius obitum de mense Februarij proximè præteriti, nobis verè & personaliter residentibus, ac Alternatiuæ beneficio gaudẽtibus, vacat, ambæ æqualis oneris & seruitij, Missas videlicet celebrandi, & Horas Canonicas in choro recitandi, imparis tamen redditus, & valoris. Capellania enim Sancti B. ad viginti, illa verò sancti N. ad triginta scutorum monetæ valorem ascendit. Propterea cupientes vt cultus diuinos augeatur, & ministri Ecclesiæ ad Dei seruitium magis animentur, cùm iuxta illud Apostoli, qui altari seruit, de altari viuere debeat, nec vnus quidem esuriat, alius ebrius sit; statuimus, & decernimus, vt dicta capella sancti B. dismembretur, disiungatur, ac separetur, & dictæ capellæ sancti N. perpetuò vniatur, annectatur, & incorporetur, prout præsenti decreto dismembramus, disiunimus, & separamus, & præfatæ capellæ sancti N. perpetuò vnimus, annectimus, & incorporamus; ita vt in futurum successores ad dictam capellaniam sancti N. redditus omnes, prouentus, & emolumenta ad aliã capellam sancti B. spectantia, licitè ex nunc & in posterum habere, tenere, possidere, & frui valeant, prout in præmissis, & singulis omnibus, nostram auctoritatem pariter, & decretum interponimus, prædicto & omni alio meliori modo, &c. Volumus autem, quòd per huiusmodi vnionem annexionem & corporationem dicta capellania S.B. debitis non fraudetur Missis consuetis. In quorum fidem, &c. Dat. Bracharæ Augustæ, &c.

Vbi autem in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis insignibus, frequentes adeoque tenues sunt præbendæ simul cum distributionibus quotidianis, vt sustinendo decenti Canonicorum gradui pro loco & qualitate non sufficiant, nec per vnionem aliquorum beneficiorum simplicium tenuitati huiusmodi prouideri potest, licet Episcopis cum consensu Capituli, & patronorum, si de iurepatronatus laicorum sint, aliquibus ex iis suppressis, quarum fructus, & prouentus reliquarum præbendarum distributionibus quotidianis applicentur, eas ad pauciorem numerum reducere: ita tamen vt tot supersint, quæ diuino cultui celebrando, ac dignitati Ecclesiæ commodè valeant respondere. Quæ quidem suppressiones, vt præfertur, facta, ex quibuscumq; prouisionibus, etiam vigore resignationis, aut quibusuis aliis derogationibus, vel suspensionibus tolli, seu impediri non poterunt, vt clarè disponit Concil. Trident. sess. 24. de reform. c. 15. *Quare in hac materia Episcop. prouidere poterit in hunc qui sequitur modum.*

FORMVLA LXXIX.

Suppressionis aliquarum præbendarum Ecclesiæ Collegiatæ insignis ob tenuitatem.

D. Rodericus, &c. Cùm in visitatione insignis Collegiatæ Ecclesiæ S.N. oppidi N. huius nostræ diœcesis per nos iis elapsis diebus habita, cõpererimus, quindecim, adeòque tenues ibi esse præbendas simul cum distributionibus quotidianis, vt sustinendo decenti Canonicorum gradui pro loci & personarum qualitate non sufficiant, nec per valorem aliquotum beneficiorum simplicium huiusmodi tenuitati prouideri possit; Nos verò cupientes vt ministri Ecclesiæ ad Dei seruitium magis animentur, & competenti pitantia ad psallendum in choro alliciantur, quod euenire non aliter posset, quàm si aliquæ ex dictis præbendis supprimerentur, quarum fructus & prouentus reliquarum præbendarum distributionibus applicentur: Nosque attendentes prædictum quindecim præbendarum numerum, qui ad præsens in dicta insigni Collegiata reperitur, posse ad decem reduci, cum quibus diuino cultui celebrando ac dignitati Ecclesiæ sine aliquo diuini cultus præiudicio responderi poterit, ideò Capituli ad hoc accedente consensu, quinque ex dictis quindecim præbendas primo loco per cessum vel decessum, aut alio quouis modo vacantes, extinguendas & supprimendas duximus, prout per præsentes extinguimus, & supprimimus, illarumq; fructus, & prouentus reliquarum decem præbendarum distributionibus quotidianis applicamus, tam auctoritate sacri Concilij Tridentin. quàm nostra Ordinaria, ac aliàs omni meliori modo &c. declarantes, huiusmodi suppressionem sic vt præfertur factam

factam ex quibuſcumque prouiſionibus, etiam vigore reſignationis, aut quibuſuis aliis derogationibus, vel ſuſpenſionibus tolli ſeu impediri non poſſe. In quorum omnium & ſingulorum fidem, &c. Dat. &c.

Vt per beneficiorum vniones, ſeminariorum neceſſitati conſulatur, commendat Concil. Trid. ſeſſ. 23. de reformat. cap. 18. vt Epiſcopi beneficia aliqua ſimplicia cuiuſcumque qualitatis, & dignitatis fuerint, vel etiam praſtimonia, ſeu praſtimoniales portiones nuncupatas etiam ante vacationem, ſine cultus diuini, & illa obtinentium praeiudicio, ſeminariorum collegiis applicent, & incorporent, etiamſi talia beneficia ſint reſeruata, vel affecta, ita vt nec per reſignationes ipſorum beneficiorum, vniones, & applicationes huiuſmodi ſuſpendi, vel vllo modo impediri poſſint; ſed omninò quacumque vacatione non obſtante, etiamſi in Curia, effectum ſuum ſortiantur. Vnde colligitur Epiſcopum ijs vnire non poſſe beneficia illa quæ perſonalem reſidentiam requirunt, qualia ſunt Parochiæ, Canonicatus, & alia huiuſmodi, ſicute nec beneficia reſeruata, quando poſt eorum vacationem vnio fieret, vt clarè idemnet Conc. Trid. decretum inſinuat. Quare Epiſcopus vniones, ſeu applicationes Collegio ſeminarij facere poterit in hunc qui ſequitur modum.

FORMVLA LXXX.

Vnionis, ſeu applicationis beneficiorum ſimplicium Collegio ſeminarij.

D. Rodericus, &c. Cùm iam diu ſeminarium Eccleſiaſticum in hac Vrbe N. ex præſcripto ſacri Concilij Trident. fuerit erectum, neque reditus & annui prouentus eidem hactenus applicati ad eam ſummam perueniant quæ ad ſuſtentandos certum eiuſdem collegij alumnos ſufficiat; vt Eccleſia quàm vberrimos in Domino fructus ex hoc ſeminario capiat, auctoritate eiuſdem ſacri Concilij Trident. Concilij Prouincialis, ac etiam noſtra Ordinaria, & aliàs omni meliori modo, &c. cum conſilio RR. N. & N. deputatorum dicti ſeminarij ad præſcriptum ſacri Concilij Trident. electorum, &c. præſentium, &c. harum tenore eidem Seminario vnimus, & applicamus beneficia hæc ſimplicia in diœceſi noſtra conſtituta, nempe beneficium ſimplex Sancti N. ſitum, &c. & alium beneficium ſimplex in Eccleſia Sancti N. &c. Mandantes in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub excommunicationis pœna omnibus officialibus noſtris Eccleſiaſticis ciuitatis & diœceſis noſtræ N. in ſolidum, quatenus ad omnem requiſitionem agentium pro dicto ſeminario, debeant eos, vel aliquam eorum in ſolidum nomine dicti ſeminarij inducere, & ad corporalem, & actualem poſſeſſionem, & tenutam dictorum beneficiorum pro tempore vacantium, & inductum manutenendo, & defendendo, amoto, ſeu amotis quocumque, ſeu quibuſcumque detentoribus, faciantque dicto ſeminario, ſeu pro eo agentibus de quibuſcumque fructibus, decimis, prouentibus, & obuentionibus dictorum beneficiorum à quibuſcumque debitoribus pro tempore debitis integrè reſpondere, fraude, & cauillatione ceſſantibus quibuſcumque. Et hæc omnia ſine præiudicio nunc poſſidentium, & ſine diuini cultus diminutione, & ad præſcriptum dicti Concilij, & aliàs omni meliori modo, &c. In quorum fidem, &c.

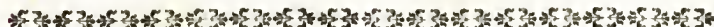

CIRCA VARIA.

CVM Tridentini Concilij decreto ſeſſ. 25 in decreto de inuocat. venerat. & reliq. Sanct. *ſtatutum ſit, nulla admittenda eſſe noua miracula, niſi recognoſcente, & approbante Epiſcopo, qui ſimul atque de ijs aliquid compertum habuerit, adhibitis in conſilium Theologis, & aliis piis viris, ea faciat quæ veritati, & pietati conſentanea iudicauerit, ideò formulam facultatis aſſumendi informationes de veritate miraculorum, hic inſerere opere pretium duxi, in hunc qui ſequitur modum.*

FORMVLA LXXXI.

Facultatis aſſumendi informationes de veritate miraculorum.

D. Rodericus Dei, & Apoſtolicæ Sedis gratia Archiepiſcopus ac Dominus Bracharẽ, Hiſpaniarúmque Primas, &c. dilectis noſtris in CHRISTO Reuerendis N. N. & N. Salutem in Domino. Cùm ad noſtras deuenerit, in oppido N. noſtræ Bracharenſis diœceſis, ad imaginem Beatiſſimæ Virginis Mariæ de N. nuncupatæ, à nonnullis diebus citra; magnum fieri concurſum populi, ſub eo prætextu quòd aliquot ibi edita fuerint, & in dies dentur miracula, volentes ea qua poſſumus diligentia & ſolicitudine, quemadmodum ex S. Concilij Tridentini decreto tenemur, de ipſorum miraculorum veritate inquirere, vobis de quorum ſolertia, pietate, & fide plurimum confidimus, committimus, & mãdamus, vt ad locum ſupraſcriptum accedatis, aſſumpto vobiſcum aliquo notario, omni diligentia, & indagine de præmiſſis informationes aſſumatis, & ad nos referatis, vt quid deinceps ſentiendum ſit cum Theologorum, & aliorum piorum virorum conſilio deliberare valeamus. Dantes vobis harum ſerie facultatum quaſcumque cuiuſuis gradus, & conditionis perſonas ad perhibendum ſuper præmiſſis veritatis teſtimonium, omnibus remediis de iure opportunis cogendi, ac interim etiam populi concurſum, quatenus vobis expedire videatur, etiam per cenſuras Eccleſiaſticas prohibendi, ac reprimendi, aliaque faciendi, gerendi, & exequendi, quæ in præmiſſis, & circa ea neceſſaria fuerint, ſeu quomodolibet oppurtuna. In quorum fidem, &c. Dat. Bracharæ Auguſtæ die... Menſ.... Ann....

FORMVLA LXXXII.

Atteſtationis paupertatis pro iis, qui ob illam in Romana Curia diſpenſationem Matrimonialem impetrare intendunt.

NOs N. Vicarius generalis pro illuſtriſſimo & Reuerendiſſimo Domino, D. Roderico à Cunha Archiepiſcopo ac Domino Bracharæ Auguſtæ, Hiſpaniarumque Primate, &c. Notum facimus, & atteſtamur, nobis conſtare per teſtes fide dignos, ac iudicialiter examinatos, N. & N. huius noſtræ diœceſis eſſe pauperes, & miſerables, ſuaque induſtria, ac labore quotidiano victum quærere, & hac de cauſa dictum N. non poſſe accedere ad Curiam Romanam, & pro veritate, & ad inſtantiam dictorum præſentes manu noſtra firmatas, ac ſigillo quo in ſimilibus vtimur, munitas fieri iuſſimus. Dat. Bracharæ Auguſtæ die... Menſ... Ann.... Ego N. Notarius Apoſtolicus ſubſcripſi.

FORMVLA LXXXIII.

Facultatis profanandi Eccleſiam ratione vnionis faciendæ.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO Reuerendo N.... Salutem in Domino; his noſtris litteris tam auctoritate noſtra Ordinaria, quàm etiam vigore Sacri Concilij Tridentini, aliarúmque facultatum Apoſt. nobis deſuper conceſſarum, aliaſque omni meliori modo, iure, via, cauſa, & forma, quibus meliùs, & validiùs poſſumus, licétiam & facultatem tibi concedimus, profanandi Eccleſiam S. N. monaſterij N. per nos ſuperioribus diebus ſuppreſſi, ad effectum, vt hæc quoque Eccleſia incorporari poſſit aliis dicti monaſterij ædibus, cum licentia & decreto noſtro nuper N. per N. venditis, omnimodaſque vices noſtras tibi in præmiſſis, & circa præmiſſa committimus, & delegamus. In quorum fidem, &c.

FORMVLA LXXXIV.

Aſſenſus donationis iuriſpatronatus.

D. Rodericus, &c. Aſſentimur, & aſſenſum præſtamus donationi iuriſpatronatus factæ per Magnificum N. conſtito iam nobis ex actis noſtræ Curiæ, prædictum N. donantem tempore donationis fuiſſe legitimum patronum iuriſpatronatus, vt ſuprà donati, ſaluis tamen iuribus tertij, ſi tempore datæ altari legitimè ius quæſitum fuerit, &c. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA LXXXV.

Facultatis conſtruendi Oratorium ſimplex, in quo celebretur.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO N. loci N. huius noſtræ diœceſis, Salutem in Domino. Tuo deſiderio annuentes, vt in eo loco oratorium ſub inuocatione ſancti N. cum vnico altari, ſuper quo celebrari exinde poſſit, extruere valeas, quod ſitum & alia requiſita habeat ad præſcriptum inſtructionis fabricæ Eccleſiæ de Eccleſiis ſimplicibus, oratoriis, & capellis, in quibus Miſſæ ſacrum aliquando fieri conſueuit, tibi facultatem concedimus, & impartimur, accedente tamen conſenſu Parochi, & ſine Parochialis Eccleſiæ præiudicio, & quod ſuper eius altare minimè celebretur, niſi ex eo oratorio prius viſitato, & iterum ea de re facultate à nobis in ſcriptis obtenta. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA LXXXVI.

Facultatis conceſſæ Epiſcopo munera Pontificalia exercendi in aliena diœceſi abſente illius Epiſcopo.

PErilluſtri & Reuerendiſſimo in Chriſto Patri Domino N. Dei & Apoſtolicæ Sedis gratia Epiſcopo N. Salutem in Domino. Cùm ob diuturnam abſentiam, & itineris diſtantiam, quibus nos à ciuitate noſtra Bracharenſi detinemur, munera Pontificalia clero, & populo Bracharenſi minimè exhibere poſſimus, ne propterea Eccleſia debitis ipſis muneribus, & obſequiis ſpiritualibus deſtituatur, quantum cum Domino licet, prouidere cupientes quæ ad Dei honorem, & animarum ſalutem, & diuini cultus augmentum pertinent, Reuerendiſſimam Dominationem veſtram etiam atque etiam rogamus, & in Domino requirimus, quatenus poſtquam per dictam ciuitatem ei iter facere contigerit, dignetur in die Cœnæ Domini proximè ventura olea Catechumenorum & infirmorum, ac Chriſmatum benedicere, & conſecrare, & in die Sabbati ſancti proximè futuri ſacram Ordinationem in Cathedrali, vel alia Reuerendiſſimæ Domin. Veſtræ bene viſa Eccleſia dictæ ciuitatis celebrare, & primam Tonſuram, minoreſque & maiores, etiam Presbyteratus Ordines diœceſanis, & exteris, ac etiam Regularibus clericis conferre, debitas litteras dimiſſorias à ſuis Ordinariis & Superioribus habentibus, alias tamen à nobis approbatis, conferre Eccleſias, cœmeteria, & altaria conſecrare, & pollutas, ſeu pollutam reconciliare; Sacramentum Confirmationis etiam in Parochialibus Eccleſiis miniſtrare, campanas, corporalia, pallas & alia Eccleſiaſtica paramenta benedicere, Caliceſque, ac patenas conſecrare: ſeruatis tamen in præmiſſis iis, quæ hoc de genere à ſacris Concilils, & Romano Pontificali præſcripta ſunt. Pro quibus omnibus muneribus, & eorum quolibet exercendo amplitudini tuæ facultatem concedimus, &c. vltra beneplacitum noſtrum non valituram. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA LXXXVII.

Licentia Parocho concedendæ ſe abſentandi per triginta dies.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO Presbytero N. Rectori Parochialis Eccleſiæ S. N. Salutem in Domino. Quia nobis ſignificaſti, legitimam cauſam, qua per aliquos dies à Parochia tua abeſſe poſſis, licentiamque petiiſti, dummodo

interim

interim de substituto idoneo, & à nobis approbato primum prouideas, quod ab Ecclesia tua possis abesse per dies triginta, qui à præsentium data initiũ capiant, his litteris facultatem concedimus: durante tamen absentia, vt Missæ Sacrificium offerre possis, fidem præsenti scripto facimus, te nulla Ecclesiastica censura esse innodatum, nec de aliquo crimine, quod sciamus, ad præsens inquisitum, vel diffamatum, sed bonis moribus præditum. In quorum fidem, &c. Dat. &c. *Vide Concil. Bracharense IV. act. 3. cap. 7.*

Formvla LXXXVIII.

Attestationis Natalium, morum & professionis Fidei.

D. Rodericus, &c. Vniuersis, & singulis præsentes litteras inspecturis, lecturis, & audituris, Salutem in Domino sempiternam. Ad habendam de fide, moribus, doctrina, ætate, & natalibus certam scientiam dilecti nobis in Christo N. Clerici Bracharensis pro parte illius requisiti fuimus, vt expetitam super his inquisitionem facere dignaremur. Nos huiusmodi honestæ requisitioni annuere volentes, ptouidos viros Reuerendos Doctores N. N. & N. quorum fidem, religionem, & animi integritatem probatam habemus, & seorsum super vita, moribus, ætate, religione, & natalibus præmissis medio iuramento examinandos coram nobis duximus, & deinde collectis singulorũ depositionibus, competimus, præfatum N. esse ætatis circiter triginta annorum clericali charactere insignitum; & in quatuor minoribus Ordinibus ritè constitutum, legitimis natalibus ortum, honestis moribus præditum nec vlla prorsus hęresis labe pollutum, sed in communione fidelium qui sanctam Catholicã, & Apostolicam Romanam Ecclesiam profitentur, constiter vixisse, & viuere, ac proinde nec parentibus vlla hæresis, aut perfidiæ legitima infamia maculatis procreatum, illumq; in celebri Conimbricensi Academia in iure Canonico laureatum esse: inde sub-ectos de fide articulos illi coram nobis genibus flexis præsentibus probis viris Reuerendis N. & N. testibus ad hæc vocatis, & specialiter rogatis legendos, & profitendos iuxta Bullam felicis record. Pij Papæ IV. tradimus, quibus ad vnum alta & intelligibili voce perlectis, professus se illa omnia & singula, sicut scripta sunt, omni tempore seruaturum iureiurando promisit, & affirmauit in hunc qui sequitur modum, videlicet. Ego N. firma fide credo, &c. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

Formvla LXXXIX.

Acceptationis Alternatiuæ.

D. Rodericus, &c. Beneficium, & gratiam Alternatiuæ per regulam Cancellariæ Apostol. à S. D. N. D. Vrbano diuina prouidentia Papa VIII. nuper concessam & promulgatam Romæ in eadem Cancellaria Apost. debita qua decet reuerentia, & gratiarum actione acceptare volentes, & intendentes, harum serie animum & voluntatem nostram declarãtes, præfatam gratiam Alternatiuæ acceptamus, ac ea vti velle declaramus. In quorum fidem, & testimonium præmissorum præsentes nostras iuxta præfatæ regulę dispositionem patentes litteras manu nostra propria subscripsimus, & nostro in similibus solito sigillo imprimi, ac per infrascriptum Secretarium nostrum scribi iussimus, & ad R. eiusdem S. D. N. Papæ Datarium transmitti curauimus. Datum, &c. *Ponit Fusc de Visitat. lib. 2. c. 28. n. 33.*

Quibus missis & recognitis à R. D. Datario solet addi fides, eas fuisse admotas in Cancellaria, & posse acceptantem vti Alternatiua, sub hac forma. Pro parte Reuerendissimi D. N. Episcopi N. præsentatæ, & recognitæ fuerunt literæ acceptationis gratiæ Alternatiuæ mensium concessæ à S. D. N. D. Vrbano diuina prouidentia Papa VIII. Episcopis apud suas Ecclesias verè & personaliter residentibus. In quorum fidem, &c. N. Datarius.

Formvla XC.

Acceptationis eiusdem Alternatiuæ.

D. Rodericus, &c. Intendentes, & volentes obseruare regulam reseruatoriam mẽsium Apostol. S. D. N. D. Vrbani diuina prouidentia Papæ VIII. necnon frui gratia, & beneficio Alternatiuæ, Episcopis apud Ecclesias, aut Diœceses suas, verè, & personaliter residentibus per eandem regulam concessæ. Propterea humiliter, & debita cum reuerentia, ac omni meliori modo, quo possumus, & debemus, libenter præfatæ Alternatiuæ gratiam acceptamus, ac ea vti velle declaramus. In cuius voluntatis, acceptationis, & declarationis fidem præsentes patentes litteras per nostrum Secretarium, & Apostolicum Notarium scriptas nostra manu propria subsignauimus, sigillique nostri soliti impressione muniri fecimus, & illas ad R. D. eius D. N. Papæ Datarium transmittere curauimus, iuxta formam & ad effectum de quibus prædicta Regula. Dat. in ædibus nostris, &c. testibus ad præmissa vocatis & præsentibus N. & N. sub die.... *Ponit Gonzal.* ad reg. 8. Cancel. gloss. 61. in fine.

Formvla XCI.

Acceptationis eiusdem Alternatiuæ.

D. Rodericus, &c. Cùm iam diuino munere, vt tenemur, in nostra Ecclesia personaliter residamus, habeamúsque notitiam regulæ S. D. N. D. Vrbani diuina prouidentia Papæ VIII. de Alternatiuæ gratia acceptanda ab Episcopis apud eorum Ecclesias, seu in eorum Diœcesibus verè, & personaliter residentibus, vt de omnibus, & quibuscunq; beneficiis Ecclesiasticis, cum cura, & siue cura, sæcularibus, & Regularibus ad liberam dispositionẽ, seu præsentationem, vel electionem pertinentibus, quæ in mensibus Februarij, Aprilis, Iunij, Augusti, Octobris, & Decembris quomodocunq; vacantibus, Episcopi ipsi, sicut premittitur, residẽtes, liberè disponere valeant, prout in dicta regula latiùs continetur, cuius exemplum vidimus, & perlegimus, in qua etiam decernitur, vt Episcopo, qui Alternatiuæ prædictæ gratia acceptare voluerit, acceptationem huiusmodi per patentes suas litteras, ipsásque ad R. D. eiusdem S. D. N. Papæ Datarium transmittere teneatur: Alternatiuæ gratiam prædictam per præsentes litteras patentes omni meliori modo, via, & iure quibus meliùs, & efficaciùs debemus, & possumus, cũ suis omnibus, & singulis conditionibus, limita-

tionibus, & requisitis, & aliam quam fortè successores Summi Pont. concesserint, & publicari fecerint, acceperamus. Et sic has nostras patentes litteras manu nostra signatas, & nostro sigillo munitas, per nostrúmque infrascriptum Cancellarium subscriptas, ad R.D. Datarium præfatum, transmitti mandamus. In quorum fidem, &c.

FORMVLA XCII.

Deputationis Vicarij Generalis Episcopi.

Posui suprà allegat. 54. num. 56.

FORMVLA XCIII.

Deputationis Vicarij Generalis à Capitulo Sede vacante.

Posui suprà allegat. 54. num. 159.

FORMVLA XCIV.

Edicti pro visitatione Cathedralis.

D. Rodericus, &c. Salubre Visitationis munus ad sacrorum Canonum, & Sacri Cōcilij Trid. præscriptum ingredi, ac perficere cupientes, congruum fore existimauimus, à nostra Metropolitana Ecclesia incipiendum, &c. Hoc igitur præsenti edicto ad omnium notitiam deducimus, nos crastina die diuina adiutrice gratia xj. huius mensis post Missarum solemnia visitaturos dictam nostram Metropolitanam Ecclesiam. Monemus itaque omnes RR. Decanum, Dignitates, Canonicos, Quartanarios, Presbyteros, Clericos, cæterasque personas Ecclesiasticas quocumq; nomine nuncupatas, dictæ Ecclesiæ inseruientes, vt præparent se, vel eorum quemlibet ad hanc visitationem recipiendam, & ostēdant eorum Ordinum Bullas, suorum omnium beneficiorum titulos, dispensationes, statuta Ecclesiæ prædictæ, obligationum onera, inuentarium prætereà bonorum, iurium, & redditium ad eos & eorum Capitulum, & Ecclesiam præfatam quomodolibet spectantia, cum nota distincta instrumentorum, aliarúmque publicarum scripturarum, ac repertorium mobilium; visitationi prædictæ conueniant, & intersint quousque illa perfecta fuerit, sub pœnis nostro arbitrio reseruatis. Et ne ignorantiæ causa ab aliquo allegari possit, volumus, præsentes has nostras litteras in valuis Metropolitanæ prædictæ affigi, vt per affixionem illarum omnes citentur, ac teneantur ac si personaliter moniti, requisiti, ac citati essent. In quorum fidem præsentes nostras litteras propria manu subscriptas, nostro sigillo muniri iussimus. Dat. Bracharæ Augustæ, &c.

FORMVLA XCV.

Erectionis Confraternitatis.

D. Rodericus, &c. Vniuersis, & singulis has præsentes litteras inspecturis, ac lecturis, Salutem in Domino sempiternam. Significamus, qualiter pro parte R. P. Guardiani, & Fratrum Ordinis N. Ecclesiæ S. N. fuit nobis præsentata supplicatio quædam, ad effectum intus dictam Ecclesiam S. N. construendi, & ædificandi Capellam vnam sub inuocatione Conceptionis Beatissimæ Virginis, ad honorem omnipotentis Dei, & remissionem peccatorum populi, cum potestate erigendi Confraternitatem, ac librum conficiendi, & in eo adscribendi omnes Confratres dictæ Confratriæ adscribi volentes. Non enim huiusmodi attendentes supplicationi non esse denegandum assensum, tenore præsentium licentiam concedimus, & impertimur prædicto R.P. Guardiano, & Fratribus eiusdem Ecclesiæ S.N. Ordinis N. erigendi, construendi, & ædificandi prædictam Capellam intus præfatam Ecclesiam, sub inuocatione Conceptionis B. Virginis, illamque cum campanili, campanis, cœmeterio, calicibus, patenis, ornamentis, & paramentis Ecclesiasticis in ea existentibus, iuribus, & pertinentiis Ecclesiæ prædictæ, accipiendi, & gaudendi omnibus, & singulis priuilegiis, prærogatiuis, immunitatibus, exemptionibus, indulgentiis, indultis, & gratiis solitis, & consuetis, ac etiam à nobis concedimus, scilicet quadraginta diebus indulgentiarum, si quos habet tam Capella ipsa, quàm prædicta Confratria, & in prædictis, & circa prædicta nostrum assensum pariter, & consensum impartimur. Mandantes prædictis omnibus, & singulis Abbatibus, Vicariis, Rectoribus, Presbyteris, & Clericis nostræ iurisdictioni subiectis, sub pœna excommunicationis, qualiter prædictum R. Guardianum, & Fratres circa præsentem erectionem, ac constitutionem dictæ Capellæ Confraternitatis construendæ intus prædictam Ecclesiam non impediant, & molestent; & qui in dicta die præsentes erunt, gaudeant præsentibus indulgentiis à nobis concessis, Imò omne auxilium, consilium, & fauorem præstent, amoto exinde quolibet alio illegitimo detentore, prout nos per præsentes amouemus. Contradictores quoque, & rebelles per censuras Ecclesiasticas compescendo. In quorum omnium, & singulorum fidem, &c.

FORMVLA XCVI.

Assensus erigendi Confraternitatem.

VT diuinus cultus, & CHRISTI fidelium deuotio quotidie magis, ac magis in Oppido N. huius Bracharen. Diœcesis augeatur, concedimus per tam licentiam, vt super vno ex altaribus Parochialis Ecclesiæ S. N. erigi possit Confraternitas sub inuocatione S. N. accedente tamen, & saluo semper S.D.N. diuina prouidentia Papæ N. Sanctæ Sedis Apostolicæ auctoritate, consensu, & beneplacito, &c.

FORMVLA XCVII.

Assensus creandi, seu fundandi Hospitale.

D. Rodericus, &c. Viso supradicto Memoriali nobis porrecto super creatione, seu fundatione facienda cuiusdam Hospitalis in Oppido N. huius nostræ Diœcesis, dictæ fūdationi, & creationi nostrum consensum, assensum, & beneplacitum præstamus, extra tamen præiudicium iurium Episcopalium, & Ecclesiæ Parochialis, intra cuius fines erigetur,

erigetur, eique sic erecto omnia priuilegia, immunitates,& exemptiones impartimur,quæ aliis Hospitalibus de iure competunt, cum facultate construendi altare,seu Capellam ad effectum celebrandi,iuxta mentem testatoris,necnon campanilia extruendi, & campanas retinendi, & præterea sepulturam ædificandi,pro factore, eiusque hæredibus, & successoribus,eiusdémque Hospitalis, bonorum & introituum magistrum, & administratorem cōstituimus oratorem, eiusque hæredes, & successores,quatenus iuris fuerit,qui debeant facere inuentarium dictorum bonorum, & introituum, atque promittere, & iurare in manibus nostris, & successorum nostrorum, de vtilia faciendo, & inutilia prætermittendo,rationémq;de administratis fideliter reddendo nobis, & successoribus nostris pro tempore, seu aliis de nostro, seu successorum nostrorum ordine, singulis annis, & toties quoties nobis videbitur,cum reliquorum restitutione. In quorum fidem, &c.

FORMVLA XCVIII.

Monitorialium ad finem reuelationis pro rebus deperditis.

D. Rodericus, &c. Vniuersis, & singulis RR. DD. Abbatibus,Prioribus, Plebanis, Rectoribus, Vicariis perpetuis,Capellanis, Clericis, & Officialibus quarumcumque Ecclesiarum per Ciuitatem,& Diœcesim Bracharen.Salutem,& mandatorum nostrorū Obedientiam. Expositum nobis nuper est per N.loci N. quòd nonnulli iniquitatis filij, quos prorsus ignorat, census, terras, domos, possessiones,bona mobilia, & immobilia, scripturas publicas,& priuatas, fidem tamen facientes, ac iura, necnon pecuniarum summas , auri , & argenti quantitates, iocalia , domusque supellectilia magni momenti, ad prædictum exponentem , seu alios legitimè spectantia subtraxerunt , & temerè occuparunt, eaque malitiosè occultasse, & occultè, ac indebitè detinere præsumpserunt, & præsumunt; ex quo exponenti grauia damna valorem quinquaginta scutorum excedentia, nequiter intulerunt, in animarum suarum periculum,& prædicti exponentis non modicum detrimentum; super quibus petitum fuit per nos Ecclesiastico remedio prouideri. Quapropter vobis omnibus, & singulis supradictis , ac vestrûm cuilibet in virtute Sanctæ obedientiæ damus in mandatis, quatenus ad omnem instantiam supradicti exponentis in vestris Ecclesiis coram populo in eis ad diuina audienda, seu aliàs legitimè congregato , ipsum populum, ac omnes bonorum, & rerum huiusmodi detentores , ac illorum celatores , ac aliàs scientiam habentes, ac damnorum illatores occultos ex parte nostra publicè moneatis,& requiratis, vt infra terminum quindecim dierum a die primæ monitionis nostræ huiusmodi incipiendorum, quorum quinque pro primo , quinque pro secundo,& reliquos quinque dies pro tertio , vltimo, & peremptorio termino , ac monitione Canonica assignamus , & vos assigneris eisdem, dicto exponenti supradicta indebitè occupata, & detenta restituant; occultatores verò , & illa scientes reuelent; & si id infra dictum tempus non adimpleuerint, ex nunc contra eos generalem excommunicationis sententiam in forma Ecclesiæ consueta proferatis. In quorum fidem , &c. Dat. Bracharæ Augustæ, &c.

Facta monitione inter Missarum solemnia vulgari lingua iuxta formam Monitorialis huiusmodi tribus Dominicis continuis, nulloque reuelante, solet vlterius concedi licentia fulminandi seruata forma in Synodo celebrata.

FORMVLA XCIX.

Deputationis Vicarij foranei.

D. Rodericus , &c. Dilecto nobis in CHRISTO R.N......Cupientes in oppido N.nostræ Diœcesis de idonea persona prouidere , quæ Vicariatus foranei officium in omnibus ad huiusmodi munus spectantibus benignè pro totius Cleri, & populi quiete,& salute,exercere possit , non valentes propter ardua, variaque negotia , ad distantiam locorum,Nos & Vicarius noster generalis,personaliter vbique locorū,prout optaremus interesse, propterea de tua confisi fide,prudentia, probitate,& integritate,auctoritate qua fúgimur,in prædicto oppido te in Vicarium foraneum cum omnibus honoribus, oneribus, emolumentis, & prærogatiuis in forma solitis & consuetis per præsentes facimus, constituimus, & deputamus ad nostrum beneplacitum. Cum potestate omnes deprauatos mores in personis Ecclesiasticis tibi subditis corrigendi , & emendandi,informationes ad instantiam partis, vel ex officio contra illos , in crimine concubinatus, blasphemiæ,& aliorum spiritualium,vel mixti fori delictorum,etiam contra laicos capiendi,processus formandi , & vsque ad sententiam definitiuam exclusiuè in omnibus causis procedendi,illosque formatos ad nos originaliter transmittendi , præcepta Canonicis,& Presbyteris, & cæteris Ecclesiasticis personis tibi subiectis sub pœnis tibi bene visis de se ad nos præsentando faciendis,non parentes carcerandi , in causis ciuilibus vsque ad summam scutorum......in exequutiuis vetò,& in quibus non est tela Iudiciaria, seu decretum definitum non est interponendum vsque ad quamlibet summā cognoscendi, & terminandi,festiuitates,& alia quæ mandat & præcipit Sancta Mater Ecclesia seruari mandandi,reliquaque omnia faciendi, gerendi, & exercendi, quæ similes Vicarij foranei facere,gerere, & exercere solent. Mandantes omnibus & singulis Canonicis,Presbyteris,Clericis,cæterisque ad quos spectat, vt te in Vicarium foraneum, vt suprà recipiant, admittant,recognoscāt,& obediant,sub pœna scutorum auri in auro quingentorum,& in subsidium excommunicationis. In quorum fidem has præsentes manu nostra subscriptas,& nostro sigillo solito munitas fieri fecimus. Datum Bracharæ Augustæ, &c.

FORMVLA C.

Mandati procuræ ad impetrandam confirmationem præsentationis factæ per Regem nostrum, ad Episcopatum sui Regij patronatus, & ad excipiendas de eo litteras Apostolicas.

IN nomine Domini, Amen. Præsenti publico instrumento cunctis pateat euidenter, & sit notum , quod anno à Natiuitate Domini nostri IESV

Christi millesimo, sexcentesimo, &c. Indictione N. die verò N. mensis N. Pontificatus autem Sanctissimi in Christo Patris, & Domini N. diuina prouidentia Papæ N. anno eius N. in mei Notarij publici, testiumque infrascriptorum præsentia personaliter constitutus Illustrissimus D. Rodericus, &c. & circa quorumcunque suorum procuratorum per eum hactenus quomodolibet constitutorum reuocationem, omnibus melioribus via, iure, modo, & causa, quibus meliùs, validius, & efficaciùs de Iure potuit, & debuit, fecit, constituit, creauit, & solemniter ordinauit suos veros, certos, legitimos, & indubitatos procuratores, actores, factores, negotiorumque suorum infrascriptorum gestores, ac Nuncios speciales, & generales, ita tamen quòd specialitas generalitati non deroget, nec è contra, & quòd non sit melior conditio primitus occupantis, nec deterior subsequentis, sed quòd vnus eorum inceperit, alter verò possit prosequi, mediatè, finire, & terminare, atque ad debitum finem, & effectum perducere, videlicet DD. N. & N. absentes tanquam præsentes, & quemlibet eorum in solidum specialiter, & expressè ad ipsum Illustrissimi Domini constituentis nomine, & pro eo præsentationem, seu nominationem de persona sua ad Archiepiscopatum N. qui de Iurepatronatus Serenissimi Domini nostri Domini N. Hispaniæ Regis Catholici existit per Serenissimam Regiam Maiestatem prædictam factam, coram prædicto Sanctissimo Domino nostro Papa, & in suo Consistorio, ac Illustrissimo Datario, seu Vicecancellario, aut persona ad id potestatem habente præsentandum, illamque, & illas confirmari petendum, & instandum, informationes de moribus, & vita, cæterisque qualitatibus ad dicti domini constituentis instantiam desuper assumptas, cæteraque instrumenta necessaria, coram quibus opus fuerit, etiam præsentandum quascumque supplicationes necessarias, & opportunas offerendum, litterasque Apostolicas prouisionis dicti Archiepiscopatus N. & alias necessarias ad dicti domini constituentis fauorem expediri petendum, & instandum, & in eius animam iurandum, quòd in præmissis non interuenit, nec interuenire speratur, fraus, dolus, simoniæ labes, aut quæuis alia illicita pactio, seu corruptela, & alia iuramenta, quæcumque si necesse fuerit præstandum, cæteraque complendum ad hoc necessaria, & opportuna, ita vt ex defectu mandati præmissa omnia suum effectum sortiri non desinant, vnum quoque, vel plures procuratorem, seu procuratores loco sui, cum simili, aut limitata potestate substituendum, eumque, vel eos reuocandū, & onus procurationis huiusmodi in se reassumendum toties, quoties opus fuerit, & ipsis videbitur expedite, præsenti procuratorio nihilominus in suo robore duraturo, & generaliter omnia alia & singula faciendum, dicendum, gerendū, exercendum, & procurandum, quæ in præmissis, & circa ea necessaria fuerint, seu quomodolibet opportuna, & quæ ipsemet dominus constituens faceret, & facere posset, si præmissis omnibus, & singulis præsens, & personaliter interesset, etiamsi talia forent, quæ mandatum exigerét magis speciale, quàm præsentibus sit expressum. Promittēs insuper idem dominus constituens mihi Notario publico Apostolico infrascripto, tanquam publicæ, & authenticæ personæ solemniter, stipulanti, & recipienti vice, ac nomine omnium & singularum, quorum intereſt, intererit, aut interesse poterit quomodolibet in futurum, se ratum, gratum, validum, atque firmum perpetuò habiturum totum id, & quidquid per dictos suos procuratores, & substituendos ab eis dictum actum, gestum, factum, vel procuratum fuerit in præmissis, seu aliquo præmissorum. Releuās nihilominus ex nunc, & releuare volens eosdem procuratores, ab eisque substituendos, & illorum quemlibet ab omni onere satis dandi, ac iudicio sisti, & iudicatum solui, cum omnibus & singulis clausulis necessariis, & opportunis, sub hypotheca & obligatione omnium, & singulorum bonorum suorum mobilium, & immobilium, spiritualium, & temporalium, præsentium, & futurorum; ac qualibet alia Iuris, & facti renunciatione, ad hæc necessaria pariter, & cautela. Super quibus omnibus, & singulis præmissis idem dominus constituens sibi à me Notario publico Apostolico infrascripto vnum, vel plura, publicum, seu publica fieri petiit, ac confici instrumentum, seu instrumenta. Acta fuerunt hæc in ciuitate, vel oppido N. sub anno, die, mense, indictione, & Pontificatu quibus supra, præsentibus ibidem pro testibus N. & N. & N. in dicta ciuitate, vel oppido commorantibus ad præmissa vocatis, & rogatis, & dictus dominus constituens mihi notario cognitus suo hic se subscripsit nomine, &c.

Formula CI.

Mandati procuræ Episcopi nominati per Regem nostrum ad se obligandum de soluendis mediis annatis antiquarum pensionum super Episcopatu auctoritate Apostolica impositarum.

In nomine, Domini, Amen. Præsenti publico instrumento cunctis pateat euidenter, & sit notum, quod anno à Natiuitate, &c. *siga como el dearba*, personaliter constitutus Reuerendissimus D. N. electus, & præsentatus per Serenissimum D. nostrum Philippum H. spaniarum Regem Catholicum ad Ecclesiam, & Episcopatum N. omnibus melioribus &c. fecit, constituit, &c. ita tamen quod specialitas, &c. videlicet dominos N. N. &c. specialiter, & expressè ad dictum R. D. constituentem, ipsiusque bona spiritualia, & temporalia, ac fructus, redditus, & prouentus dicti Episcopatus N. in ampliori forma Cameræ Apostolicæ latissimè extendenda obligandum ad soluendum omnes, & quascunq; pecuniarum summas & quantitate, ac alia quæcumque iura quomodolibet debita, ac debenda, tam Cancellariæ, & Cameræ Apostolicæ, quàm illarum officialibus ratione annatarum pensionis, seu pensionum, super fructibus dicti Episcopatus N. reseruatę, seu reseruatarum tempore quo, ac in euentum in quem prædictæ pensiones, seu earū aliqua quomodolibet extinguantur, seu vacare censeantur ad fauorem dicti R. D. constituentis, & intra sex menses à die extinctionis, & vacationis huiusmodi, ac desuper quascumque scripturas, ac instrumenta cum clausulis, vinculis, cautelis, & obligationibus necessariis, & opportunis stipulandum, ac stipulari faciendum, & infirmandum, quæ ex nunc, prout ex tunc approbat, & valeant, & ita firma sint, ac si ipse R. D. constituens ea facceret, & stipularet, eisq; præsens, & personaliter interesset; iuramenta quæcunque si necesse fuerit in animam ipsius R. D. constituentis præstandum, cæteraque complendum, ad hoc necessaria, & opportuna, ita vt ex defectu mandati

dati præmiſſa omnia ſuum effectum ſortiri nondeſinunt, vnum quoque, &c. ſequatur formam mandati præcedentis vſque ad finem.

Formvla CII.

Mandati procuræ ad conſentiendum nouis penſionibus ſuper Epiſcopatu imponendis.

IN nomine Domini, Amen. &c. Perſonaliter conſtitutus Reuerendiſſimus Dominus N. electus Epiſcopus, &c. ſpecialiter, & expreſsè ad ipſius R. D. conſtituentis nomine, & pro eo, in euentu, in quem ac dum & quando prædictus Sanctiſſimus Dominus noſter ſuper fructibus, redditibus, & prouentibus menſæ Epiſcopalis N, ad quam per Sereniſſimum Dominum noſtrum D. Philippum H. ſpaniarum Regem Catholicum, quæ de iurepatronatus prædicti Domini Regis exiſtit, præſentatus fuit, nonnullas annuas penſiones ad fauorem perſonarum per eum nominandarum reſeruare conſtituere, & aſſignare voluerit, tunc, & eo caſu, & non aliàs aliter, neque alio modo, conſtitutioni, reſeruationi, & aſſignationi penſionum prædictarum conſentiendum, ſuos aſſenſus, & conſenſus præſtandum, eoſque ſtipulandum, firmandum, ac cum ſolitis clauſulis extendendum & iurandum inſuper, litterarumque expeditioni conſentiendum, & ad dictarum penſionum ſolutionem dictum R. Dominum conſtituentem in ampliori forma Cameræ Apoſtolicæ latiſſimè extendenda obligandum, & in eius animam iurandum, quod in præmiſſis non interuenit, nec interuenire ſperatur dolus, ſimoniæ labes, aut quæuis alia illicita pactio, ſeu corruptela, & alia iuramenta quæcumque neceſſarium præſtandum, quaſcunque ſupplicationes præſentandum, cæteraque complendum, &c. proſequatur reſque in finem formarum præcedentium mandatorum.

Formvla CIII.

Iuramẽti cum Bullis ad Epiſcopum tranſmiſſi ad effectum illud emittendi, ante eius conſecrationem.

FOrma iuramenti. Ego N. ab hac hora in antea fidelis, & obediens ero beato Petro, ſanctæque Apoſtolicæ Romanæ Eccleſiæ, ac Domino noſtro, Domino N. Papæ N. ſuiſque ſucceſſoribus Canonice intrantibus, non ero in conſilio, aut conſenſu, vel facto, vt vitam perdant, aut membrum, ſeu capiantur, aut in eos violenter manus quomodolibet ingerantur, vel iniuriæ aliquæ inferãtur, quouis quæſito colore: Conſilium verò quod mihi credituri ſunt per ſe, aut nuntios, ſeu litteras ad eorum damnum me ſciente nemini pandam, Papatum Romanum, & regalia ſancti Petri adiutor eis ero ad retinendum, & defendendum contra omnem hominem, legatum Apoſtolicæ Sedis in eundo & redeũdo honorificè tractabo, & in ſuis neceſſitatibus adiuuabo, iura, honores, priuilegia, & authoritatem Romanæ Eccleſiæ, Domini noſtri Papæ, & ſucceſſorum prædictorum conſeruare & defendere, augere, & promouere curabo; non ero in conſilio, facto, vel tractatu, in quibus contra ipſum Dominum noſtrum, vel eadem Romanam Eccleſiam aliqua ſiniſtra, vel præiudicialia perſonæ honoris, Iuris, ſtatus, & poteſtatis eorum machinentur, & ſic alia à quibuſcũque procurari nouero, vel tractari, impediam hoc pro poſſe, & quanto citius potero commodè ſignificabo eidem Domino noſtro, vel alteri per quem ad ipſius notitiam poterit peruenire regulas ſanctorum Patrum, decreta, ordinationes, ſententias, diſpoſitiones, reſeruationes, prouiſiones, & mandata Apoſtolica totis viribus obſeruabo, & faciam ab eis obſeruari, hæreticos, ſchiſmaticos, & rebelles Domino noſtro, & ſucceſſoribus prædictis pro poſſe perſequar, & impugnabo, vocatus ad Synodum veniam, niſi præpeditus fuero canonica præpeditione, Apoſtolorum limina ſingulis quadrienniis perſonaliter ac per me ipſum viſitabo, & Domino noſtro ac ſucceſſoribus prædictis rationẽ reddam de toto paſtorali officio, deque rebus omnibus ad meæ Eccleſiæ ſtatum, ad Cleri, & populi diſciplinam, animarum denique, quę meæ fidei creditæ ſunt, ſalutem quouis modo pertinentibus, & viciſſim mandata Apoſtolica prædicta humiliter recipiam, & quam diligentiſſimè exequar. Quod ſi legitimo impedimentu detentus fuero, prædicta omnia adimplebo per certum nuntium ad hoc ſpeciale mandatum habẽtem de gremio mei Capituli, aut alium in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutum, ſeu aliàs perſonatum habentem, aut his mihi deficientibus, per diœceſanum Sacerdotem, & Clero deficiente omnino, per aliquem alium Presbyterum ſæcularem, vel regularis ſpectatæ probitatis, & religioſis, de ſupradictis omnibus plene inſtructum, de huiuſmodi autem impedimento docebo per legitimas probationes ad ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalem proponentem in Congregatione Sacri Concilij Tridentini per ſupradictum nuntium tranſmittendas, poſſeſſiones vero ad menſam meam pertinentes non vendam, neque donabo, neque impignorabo, neque de nouo infeudabo, vel aliquo modo alienabo, etiam cum conſenſu Capituli Eccleſiæ meæ inconſulto Romanu Pontifice, & ſi ad aliquam alienationem deuenero, pœnas in quadam ſuper hoc edita conſtitutione contentas eo ipſo incurrere volo, ſic me Deus adiuuet, & hæc ſancta Dei Euangelia, &c. Teſtimonij huius Iuramenta formula adeſt infra in ordine 107.

Formvla CIV.

Conſecrationis Epiſcopalis teſtimonij.

ROdericus Dei, & Apoſtolicæ ſedis gratia Archiepiſcopus N. &c. Vniuerſis, & ſingulis pręſẽtes litteras inſpecturis, Salutem in Domino ſempiternam. Notum facimus per præſentes, quòd nos de mandato, & commiſſione Sanctiſſimi Domini noſtri Domini N. diuina prouidentia Papæ N. per ſuas litteras Apoſtolicas Bullatas, ſub datis, &c. & per nos debita cum reuerentia recepto, poſt præſentationem, & publicationem dictarum litterarum in tali Eccleſia, &c. aſſiſtentibus nobis Reuerẽdiſſimis Patribus DD. N. & N. Epiſcopis Reuerendiſſimum in Chriſto Patrem D. N. eadem Dei, & Apoſtolicæ Sedis gratia electum, & cõfirmatum Epiſcopum N. (recepto priùs ab eo debitę fidelitatis iuramento) in Epiſcopum conſecrauimus, munuſque Epiſcopalis conſecrationis eidem præſenti, & humiliter flexis genibus, deuotè recipienti, & acceptanti impendimus

mus,caput,& eius manus oleo,& sancto chrismate vngendo, baculum Pastoralem tradendo, & annulum,vt moris est,digito eius ipsum subarrhando,coronam,seu mitram capiti eius imponendo, chirothecisque eius manus induendo, ipsum vt Episcopum, & Pastorem in sede, seu faldisterio inthronizauimus,cum cæteris aliis cæremonijs in similibus, adhiberi solitis, & iuxta formam, & consuetudinem sanctæ Romanæ Ecclesiæ in talibus obseruari consuetas, cooperante nobis gratia Spiritus septiformis. In cuius rei testimonium præsentes litteras fieri,sigillique nostri iussimus impressione muniri, ac per Secretarium nostrum infra scriptum referendari.Dat.in tali loco,die,mense,&c.anno, &c.indictione,&c.& Pontificatu,&c. præsentibus ibidem N.N.N. testibus ad præmissa vocatis,& adhibitis,& quam plurimis alius discretis viris eidem actui assistentibus,&c.

FORMVLA CV.

Mandati procuræ ad capiendum possessionem alicuius Episcopatus.

IN nomine Domini.Amen.Per hoc præs.ns publicum procurationis instrumentum cunctis pateat euidenter,& sit notum quòd nos N.&c.Cùm igitur à sanctissimo Domino nostro, Domino N.diuina prouidentia Papa N.ad electionem,& præsentationem de nobis factam ab inuictissimo Domino nostro Philippo Rege Catholico de dicto Episcopatu N.per obitum Reuerendissimi Domini N.illius vltimi possessoris (vel per ascensionem,& promotionem Reuerendissimi Domini N.illius vltimi possessoris, ad Episcopatum, vel Archiepiscopatum N.) prouisi extiterimus,prout in litteris Apostolicis desuper confectis plenius cõtinetur.Idcirco omnibus melior bus modo,via,& forma quibus melius,& efficaciùs de iure possumus,& debemus facimus,constituimus,creamus,nominamus,& solemniter ordinamus nostros veros,certos,legitimos,ac indubitatos procuratores,actores,factores,nuntios speciales & generales,ita tamen quod specialitas generalitati non deroget,nec è contra, & quòd non sit melior conditio primitus occupantis, nec deterior subsequentis,sed quòd vnus eorum inceperit,alter verò id prosequi,mediare,& terminare possit,& valeat, atque ad debitum finem,& effectum perducere,videlicet N. & N. quemlibet eorum in solidum specialiter,& expressè ac nostro nomine,& per nos vigore dictarum Bullarum Apostolicarum in præfatæ nostræ Cathedralis Ecclesiæ N.& aliarum Ecclesiarum Collegiatarum dicti nostri Episcopatus,& dignitatis, eiusdemque villarum, præsidiorum, locorum, oppidorum, & pertinentiarum omnium eorundem,tam spiritualis, quam temporalis iurisdictionis possessionem realem,actualem,corporalem, vel quasi cum omnibus priuilegiis,cæremoniis,& gratiis consuetis poni,recipi,induci,ac inductos defendi,petendum,faciendum,& obtinendum,ipsamque possessionem captam, & apprehensam intrandum, ac manuteneri, defendi, & conseruari petendum;etiam faciendum,& procurandum:nec non de obseruandis dictæ nostræ Cathedralis Ecclesiæ, aliarumque Ecclesiarum collegiatarum prædictæ nostræ dignitatis Episcopalis laudabilibus staturis, & consuetudinibus à prædecessoribus nostris obseruari solitis,in nostri animam licitum præstãdum iuramentum,& omnia etiam prædictis annexa,connexa,dependentia,& accessoria faciendum,petitionesque, & intimationes, protestationes, actusque, tam iudiciales,quàm extraiudiciales præsentãdum, & præstandum, vbi, quando, & quomodolibet visum fuerit,omniaque alia,& singula faciendum,dicendum, gerendum, exercendum,& procurandum, quæ in præmissis necessaria fuerint,seu quomodolibet opportona, & quæ nos ageremus, & faceremus,si præmissis omnibus singulis præsẽtes,ac personaliter interessemus,etiamsi talia forent,quæ mãdatum exigerent magis speciale,quàm præsentibus sit expressum. Nos enim omnia ea,quæ ad hoc necessaria fuerint prout inserta, ac si de verbo ad verbum hic scripta,& apposita fuissent,reputamus, & habemus, promittentes præsenti Notario publico infra scripto,tãquam publicæ,& authenticæ personæ solemniter stipulanti,vice,ac nomine omnium, & singulorum,quorum interest,intererit,aut interesse poterit quomodolibet in futurum nos ratum, gratum,validum,atque firmum perpetuo habituros totum id, & quidquid per dictos nostros procuratores actum, dictum, factum, gestum, & procuratum fuerit in præmissis, seu aliquo præmissorum, reu.lantes eos ab omni onere satis dandi, iudicio sisti, & iudicatum solui cum omnibus suis clausulis necessariis, & opportunis, sub hypotheca, & obligatione omnium, & singulorum bonorum nostrorum mobilium, & immobilium spiritualium, præsentiom & futurorum, & qualibet alia iuris, & facti renunciatione ad hæc necessaria pariter,& cautela.In quorum omnium,& singulorum fidem præsẽns publicum procurationis instrumentum manu nostra subscriptum, & per infrascriptum Notarium,Secretarium nostrum subscriptum, & subsignatum fieri iussimus in ciuitate, vel oppido N. in ædibus nostræ habitationis sub anno Domini millesimo,&c.die verò N. mensis N. præsentibus ibidem N.N.N. &c. testibus ad præmissa vocatis, atque rogatis, & dictos Reuerendissimus Dominus Episcopus N. constituens mihi Notario cognitus,suo se hic subscripsit nomine.

FORMVLA CVI.

Possessionis Episcopatus.

IN nomine Domini, Amen. Anno eiusdem N.indictione N. die verò N.mensis N.Pontificatus sanctissimi in Christo Patris,& Domini nostri Domini N.diuina prouidentia Papæ N.anno N.coram venerabilibus, & circumspectis viris,Dominis N.N.N. &c.N.Decano,Canonicis,& Capitulo Cathedralis Ecclesiæ N.cæterisque Canonicis,Capitularibus,& personis dictæ Ecclesiæ inibi,& in eadem Ecclesia simul congregatis,& existentibus in loco suo Capitulari ad sonum campanæ pulsatæ, iuxta vsum, & consuetudinem ipsorum hactenus obseruatam vocatis in mea Notarij publici Apostolici, & testium infra scriptorum ab hoc specialiter vocatorum, & rogatorum præsentia personaliter constitutus Dominus N. procurator, & procuratorio nomine R. Patris Domini Roderici Archiepiscopi N.(prout suo procurationis mandato per quoddam publicum instrumentum,sub data,&c.quod ibidem præsẽtauit, & ostendit,legitimis constat documentis) quasdam litteras Apostolicas prouisionis Archiepiscopatus dictæ Ecclesiæ N. dicto Illustrissimo D. Roderico per præfatum Dominum nostrum Papam gratiosè concessæ,

conceſſæ, ſub data, &c. quarum tenores propter earum prolixitatem omitto, ibidem præſentauit, & legi fecit. Quarum quidem litterarum Apoſtolicarum vigore idem Dominus N. procurator nomine quo ſupra procuratorio, dictos Capitulum, aliaſque perſonas ſingulares, & capitulares prædictos, quatenus ipſum nomine præfati Illuſtriſſimi Domini Roderici, in, & ad corporalé, realem, & actualem poſſeſſionem dictæ Eccleſiæ, & Archiepiſcopatus N. cum omnibus iuribus, & pertinétiis ſuis, ac oneribus, & honoribus iuxta, & ſecundum earundé litterarum Apoſtolicarum, vim, continentiam, & tenorem ſub pœnis, ſententiis, & cenſuris in eiſdem litteris contentis, ponerent, & inducerent, debitacum inſtantia poſtulauit. Qui quidem domini de Capitulo, ſingulæque perſonæ capitulares prædictæ ſtatim ſupradictas litteras Apoſtolicas, vt obedientes filij ad ſe recipientes, & eiſdem obedire volentes, eundem dominum N. procuratorem, in perſonam prædicti Illuſtriſſimi Domini Roderici, & realem, corporalem, & actualem poſſeſſioné dictæ Eccleſiæ, & Archiepiſcopatus N. cum decantatione, & ſolemnitatibus in talibus fieri ſolitis, & conſuetis, receperunt, & induxerunt, & in ſede Archiepiſcopali in choro, & in loco in Capitulo eiuſdem Eccleſiæ ſedere fecerunt, necnon poſſeſſionem audientiæ dictæ Eccleſiæ, quę tenetur modo in tali parte, ac in domum, ſiue palatium Archiepiſcopale N. procuratorem, prædictum nomine, quo ſupra procuratorio cum ſolemnitatibus in talibus ſoliris induxerant, & eundum domú, ſiue palatium Archiepiſcopale eidem dicto nomine aſſignarunt, recepto primitus ab codem domino N. procuratore nomine quo ſupra, & præſtito in manibus mei Notarij publici Apoſtolici infraſcripti in anima dicti Illuſtriſſimi D. Roderici Archiep. ſcopi corporali iuramento profeſſionis fidei, iuxta ſacri Concilij Tridentini decreta, & de obſeruandis dictæ Eccleſiæ ſtatutis, ſuper quibus omnibus, & ſingulis idem D. N. procurator, nomine quo ſupra procuratorio, ac ſui principalis, ſiue à me Notario publico Apoſtolico, vnum, vel plura, publicum, ſeu publica fieri petiit inſtrumentum, ſiue inſtrumenta Acta fuerint hæc in ciuitate N. die, menſe, anno, in dictione, & Pontificatu quibus ſupra, præſentibus pro teſtibus DD. N. N. N. in hac dicta ciuitate reſidentibus ad præmiſſa omnia, & ſingula vocatis pariter, atque rogatis, & dicti DD. Decanus, & N. N. Canonici pro Capitulo, dictuſque procurator ſuis hic ſe ſcripſerunt nominibus.

FORMVLA CVII.

Teſtimonij iuramenti ab Epiſcopo emittendi ante conſecrationem.

Beatiſſime Pater, poſtquàm litteras Apoſtolicas Sanctitatis veſtræ ſub plumbo expeditas, ſub. datis Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Domini N. die N. Pontificatus N. recepi, in quibus Beatitudo veſtra mihi indulſit, & mádauit, vt à quocumque maluerim Catholico antiſtite gratiam, & communionem Apoſtolicæ Sedis habente, aſſiſtentibus duobus aliis Catholicis Epiſcopis, munus conſecrationis recipere valerem, & ante dicti muneris receptionem iuramentum ſub forma in dictis litteris contenta præſtarem, & per meas patentes litteras, meo ſigillo munitas, illud per proprium nuntium ad Sanctitatem veſtram, & Sedem Apoſtolicam, quanto citiùs deſtinare procurarem, ſicque dictis S. V. litteris, & mandatis Apoſtolicis parendo, iuramentum iuxta formam in eis præſcriptam in tali oppido, die, menſe, & anno, in manibus R. D. Archiepiſcopi N. aſſiſtentibus RR. DD. Epiſcopis N. & N. huiuſmodi ſub tenore præſtiti.

Inferatur hic iuramentum ad literam prout fo. 103.

In quorum fidem, & teſtimonium præſéres meas litteras manu mea ſubſcriptas, & ſigillo meo munitas, ac per infraſcriptum Secretarium meum referendatas, ad effectum prædictum tranſmittere S. V. curaui, quam Deus Optim. Max. ad multos annos incolumem conſeruare, & exaltare dignetur, Dat. in tali oppido, die, menſe, & anno, præſentibus pro teſtibus N. N. N. &c.

N. Archiepiſcopus N.

N Secretarius.

CIRCA HABENDAM SYNODVM DIOECESANAM, iuxta Pontificale Romanum.

EPISCOPI ſingulis annis quemadmodum à Sacro Concilio Trid. præcipitur, Synodum Diœceſanam habere & illud anni tempus (hoc eſt, infra octauam Pentecoſtes) in hac functione eligere debent, quo impediri minus Parochi poſſint cæterique Diœceſani clerici, & ob dierum longitudinem plura ſimul negotia expediri, & abſolui valeant, ne Eccleſiæ Parochorum præſentia diutiùs careant. Conſtituto igitur tempore celebrandæ Synodi, illud ex ipſius indictione de more promulgata & affixa publicare debebit in hunc qui ſequitur modum.

FORMVLA CVIII.

Indictio Synodi Diœceſanæ.

D. Rodericus à Cunha, Dei & Apoſtolicæ Sedis gratia Archiepiſcopus ac Dominus Bracharæ Hiſpaniarúmque Primas, &c. Cùm pro noſtri Archiepiſcopalis officij munere, & antiquorum, ác in Sacri Concilij Tridenti editorum Canonum obſeruatione ad moderandos mores, corrigendos exceſſus, controuerſias componendas, aliaque à ſacris Canonibus permiſſa Diœceſanam Synodum habere debeamus. Omnibus igitur cuiuſcumque Ordinis clericis qui Canonum iure, vel Eccleſiaſticis Sanctionibus, vel Tridentini Concilij decreto, vel conſuetudine, aliaque ratione Synodo prædictæ intereſſe

esse debent, nota sit huiusmodi celebratio, ne aliqua ignorantia excusari possint; Vniuersos & singulos prædictos per hoc nostrum edictum, quod ad loca solita affigi & promulgari iussimus, monemus in Domino, eisdemque in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub pœnis SacrorumCanonum à iure constitutis omninò iubemus, vt præstituta die, quæ erit.... summo mane ad Synodum prædictam in nostra Archiepiscopali Ecclesia celebrauimus superpelliceis mūdis, & aliis requisitis conueniant, indeque ne cuiquam discedere liceat, nisi impetratâ à nobis facultate sub dictis pœnis, vt ope Dei atque auxilio ea pertractemus, ac promulgemus, quæ ad animarum salutem, clerique disciplinam, & diuini cultus incrementum, totiusq; Diœcesis reformationem pro temporū ratione pertinere, ac spectare censebimus. In quorum fidem, &c. Dat. Brachatæ Augustæ, &c.

Præter supradictam publicam indictionem aliquando Episcopus clerum Diœcesis litteris, & monitionibus certiorem facit, vt sedulò se præparare debeant, ac semoto penitùs omni terreno affectu statum Ecclesiarum suarum considerare, & quæ illis ad amplificandum diuinum cultum, ac populorum suorum salutem necessaria sunt, adnotare possint. Et antequam Synodus inchoetur, proponetur Tabella, in qua præter Secretarium Synodi, Syndicum, Magistrum cæremoniarum, & alios, qui particularia in Synodo exercere munera solent, nomina deputatorum quorum iā officialium, quibus indigere magis possunt clerici, promulgantur in hac formam:

Admodum R.N. Vicarius generalis, vnà cum R. N. & N. &c. audient querelas, si quæ deferentur, & absentium excusationes in loco... hora... quotidie, hoc Synodi tempore. Promotor erit N. Syndicus erit N. Secretarius erit N. Magister cæremoniarum N. notarij sunt N. & N. &c.

Summo mane præstituto die..... Synodo prædicta interesse debentes in Cathedralem Ecclesiam conuenire debent, eo habitu, sine indumento, eoque cultu corporis, qui deceat Ecclesiasticos viros ad inuandum non minus exemplo, quam opere hanc sacram, & antiquo Ecclesia sancta rita obseruatam actionem. Itaque vestes habeant vsque ad talos demissas, superpellicea munda, birreta, non pileos, coronam in capite quæ appareat. & Ordinibus Ecclesiasticis congruentem, barbam & capillos modestè compositos, & cætera quæ in alijs Synodalibus constitutionibus decreta sunt, vt mutierus & status Ecclesiastici grauitatem, & sanctitatem in omni re præseferant.

Vniuersi & singuli prædicti cum Cruce, superpelliceis, almutijs, alijsque consuetis pro vniuscuiusque gradu, & conditione Ecclesiasticis indumentis, ad Archiepiscopales ædes se appropinquantes, & Illustrissimum D. Archiepiscopum cappam Pontificiam indutam comitantes; processionis rita ad ipsam Ecclesiam pergunt. Eam ingressus Illustrissimus aqua benedicta clerum, vt moris est, aspergit genuflexus ante Sanctissimum Sacramentum in faldistorio ad id parato paululum orat. Accedit ad Altare maius vbi in alio faldistorio sub vmbella similiter parato sedet. Clero interim loca à Magistro cæremoniarum, alijsque deputatis assignantur. Postea Illustrissimus Archiepiscopus surgens incipit. Tertiam, & reliqua tam ab ipso, quàm ab alijs ministris peraguntur, quæ in Pont. Romano de Missa solemni Pontificali habentur; Missa vero de Spiritu Sancto solemnis celebratur ab Illustrissimo Archiepisc. Intra cuius solemnia post Euangelium habetur concio ab aliquo Canonico Cathedralis, seu alio ex clero ad id deputato; & Illustrissimus Archiepiscopus in fine Missa præbet clero Sacram Communionem.

Expleta Missa idem Illustrissimus Archiepiscopus planetam exuit, pluuiale sumit, incipit Antiphonam, Exaudi nos, *& reliqua prosequitur prout in Pontificali, in ordine ad Synodum celebrandam, hoc est Psal.* Saluum me fac Deus. *Orationem* Adsumus. *Orat.* Omnipotens. *Litanias Orat.* Da quæsumus, *& Euangelium, vt in libro Pont. Post hæc Illustrissimus Archiepiscopus intonat;* Veni Creator Spiritus, *vt ibidem Hymno hoc dicto Sedente eodem Archiepiscopo incipit processio Cleri, qua peracta, vniuersi omnes ad Ecclesiam Cathedralem in locis sibi assignatis sine strepitu, & tumultu sedent, vniformi spiritu Deum rogantes, vt Synodalem actionem sua gratia fauore prosequi dignetur, & Illustriss. Archiepiscopali pluuiali & stola indutus cum Mitra sedens in faldistorio ante medium Altaris, habet sermonem, ita commendans.*

Quoniam verò veteris instituti solemnisque ritus est in huiusmodi Synodali conuentu pro publicis rebus orationem fieri, ideò in omni prece, & à Sacerdotibus, præsertim in Missæ Sacrificio his Synodalibus diebus ad Deum orationem adhiberi edicimus, Pro S.D.N.D. Vrbano diuina prouidentia Papa VIII. pro Serenissimo Rege nostro Philippo; pro pace & concordia inter Principes Christianos; pro omni ministerio nostro Episcopali, præsertim in hac terum Synodalium tractatione; pro Christianæ disciplinæ, Cleri, populique conformatione, & progressione in ciuitate, & Diœcesi nostra; pro ministris nostris, quos in huius Ciuitatis, & Diœcesis nobis commissæ culturam adhibemus.

Postmodum Archidiac. ad eundem Archiepiscopum accedens genuflexus accipit decreta Conc. Trid. & alta voce è suggesta legit decretum Conc Trid. sess. 24. de reform. c. 2. *de Synodo celebranda in hac verba:*

Prouincialia Concilia, sicubi omissa sunt pro moderandis moribus, corrigendis excessibus, controuersiis componendis, aliisque ex Sacris Canonibus permissis renouentur, &c. Synodi quoq; Diœcesanæ quotannis celebrentur, ad quas exempti etiam omnes, qui aliàs cessante exceptione interesse deberent, nec Capitulis generalibus subduntur, accedere teneantur, ratione tamen Parochialium, aut aliarum sæcularium Ecclesiarum etiam annexarum debeant ij qui illarum curam gerant, quicumque illi sint, Synodo interesse. Quod si in his tam Metropolitani, quàm Episcopi, & alij suprascripti negligentes fuerint, pœnas sacris Canonibus sanctitas incurrant. *Hactenus Concil. Trident.*

Tum legit sequentia decreta.

Decretum quòd in Synodo nulli præiudicetur in sedendo.

Decernimus, & statuimus si cui in hanc Synodum admisso contigerit suo loco non incedere, aut alium quempiam actum in eo gerere, non ideò cuiquam ius acquiri, aut acquisitum esse, nihilque de huiusmodi Iure, aut possessione detrahi, sed omnia in eodem statu permanere, in quo ante hanc Diœcesanam Synodum reperiebantur.

Idem Archidiaconus legit, dicens:

Decretum de querelis, & excusationibus audiendis.

Statuimus item, & decernimus, ne singulorum causæ grauiorum rerum cursum impediant, aut retardent, vt si qui erunt, qui accusationes, & querelas deferre voluerint, aut etiam absentium excusationes ad nos missas, exponant Reuerendis N.N. & N. quos ad id Iudices deputauimus.

Idem Archidiaconus legit, dicens:

Decretum

Decretum vt præsentes in Synodo sua nomina describi curent.

ITem vt eos qui ob contumaciam, aut negligentiam huic Synodo non interfuerint, facilius cognoscamus, ipsosque pœnis à Sacris Canonibus iniunctis subiiciamus, præcipimus, & monemus omnes, & singulos qui in hac Synodo iure interfuerint, vt infra biduum proximum, nomina sua ab eiusdem Synodi notariis deputatis describi curent.

Tunc vnus ex notariis pronunciabit alta voce, dicens:

Moneutur omnes, qui in hac Synodo iure interfuerunt, vt nomina sua hodie deferant ad nos Notarios deputatos, vt die crastina vocari possint.

Successiue Promotor pro legendis decretis S Concilij Trident. de professione Fidei emittenda, & de residentia instantiam facit in hunc qui sequitur modum.

Illustrissime & Reuerendissime Domine: Cauit Sacrosancta Tridentina Synodus, vt omnes qui in posterum beneficia Ecclesiastica fuerint assequuti, & qui in Synodo Diœcesana cõuenire debent, in ea Synodo, quæ primo quoque tempore celebrabitur, certum iuramentum recipiat, profiteantur, & præstent, prout illa Tridentina Sanctione expressum est: Decernit præterea, vt nõ modò Patriarchæ, Archiepiscopi, & Episcopi in suis Cathedralibus Ecclesiis residere debeant, verùm id ipsum etiam mandat seruari per Parochos, ac alios inferioris Ordinis Chori seruitio, & quotidianę residentię obstrictos, & ea id generis decreta in Conciliis Prouincialibus, & Episcopalibus publicari præcipit. Quocirca nos N. & N. huius Synodi Promotores, humiliter petimus, & requirimus, Decreta dicti Concilij circa Fidei professionem, & residentiam disponentia, necnon & Constitutionem felicis record. Pij IV. quæ incip. *Iniunctum*, ex suggestu legi, atque ad illorũ præscriptum, ab iis qui tenẽtur, omnia, & singula præstari,

Post hæc Archidiaconus prosequitur legens, & dicens:

Decretum de professione Fidei ex Conc. Trid. sess. 25. de reformat. cap. 2.

COgit temporum calamitas, & inualescentium hæresum malitia, vt nihil sit prætermittendum, quod ad populorũ ædificationem, & Catholicæ Fdei præsidium videatur posse pertinere. Præcipit igitur Sancta Synodus Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, & omnibus aliis, qui de iure vel consuetudine in Concilio Prouinciali interesse debent, vt ipsa prima Synodo Prouinciali post finem præsentis Concilij habenda, ea omnia & singula, quæ ab hac Synodo definita & statuta sunt, palam recipiant; necnon veram obedientiam Summo Romano Pont. spondeant, & profiteantur, simulque hæreses omnes à Sacris Canonibus, & generalibus Conciliis, præsertimque ab hac eadem Synodo damnata, publicè detestentur, & anathematizent. Idémque in posterum quicumque in Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, & Episcopos promouendi, in prima Synodo Prouinciali in qua ipsi interfuerint, omninò obseruent. Quòd si quis ex supradictis omnibus, quod absit, tenuerit, Episcopi Comprouinciales statim Summum Pont. admonere sub pœna diuinæ indignationis, teneantur, interimque ab eiusdem communione abstineant. Cæteri verò omnes, siue in præsenti, siue in futurum beneficia Ecclesiastica habituri, & qui in Synodo Diœcesana conuenire debent, idem vt suprà in ea Synodo, quæ primo quoque tempore celebrabitur, faciant, & obseruent, aliàs secundum formam sacrorum Canonum puniantur.

Deinde idem Archidiaconus subiungit.

Nos D. Rodericus à Cunha, &c. vt supradictum Concilij Trident. decretum debitæ exequutioni mandetur, præcipimus, & mandamus vobis omnibus, & singulis hic præsentibus, qui ea omnia quæ in decreto nuper lecto habentur, non adimpleuistis, vel quia à Superiori Synodo absentes, vel ab antecedẽti eius celebratione Ecclesiastica benef[illegible] obtinuistis, vt mox ad nos accedatis, & singuli prof[illegible] sionem Fidei in manibus nostris emittatis.

Notari tunc dicunt:

Accedant qui beneficia Ecclesiastica obtinentes, præcedenti Synodo non interfuerunt, & qui post Synodum eandem præcedentem beneficia Ecclesiastica obtinuerunt.

Notarij ipsi eos nominatim singulos vocant, qui omnes genuflexi ante Illustrissimum Archiepiscopum vno alta voce prælegente, & cæteris ad verbum qua ipse prælegit, alia voce repetentibus, professionem faciunt iuxta formam Constitutionis Pij IV. incip. Iniunctum, &c. in hæc verba.

Ego N. firma fide credo, & profiteor omnia, & singula, quæ continentur in Symbolo Fidei, quo Sancta Romana Ecclesia vtitur, videlicet, Credo in vnum Deum Patrem omnipotẽtem, factorem Cæli, & terræ, visibilium omnium, & inuisibilium. Et in vnum Dominum Iesum Christum filiũ Dei vnigenitum, & ex Patre natum ante omnia sæcula; Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero; Genitum, non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt; qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de Cœlis, & incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria Virgine, & homo factus est; Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus, & sepultus est: Et resurrexit tertia die secundum scripturas; & ascẽdit in Cœlũ, sedet ad dexteram Patris; & iterum venturus est cũ gloria iudicare viuos, & mortuos, cuius Regni non erit finis: & in Spiritum sanctum Dominũ, & viuificantem, qui ex Patre, filioque procedit, qui cum Patre & filio simul adoratur & conglorificatur, qui locutus est per Prophetas, & vnam, Sanctam, Catholicam, & Apostolicã Ecclesiam. Confiteor vnum Baptisma in remissionem peccatorum. Et expecto Resurrectionem mortuorum: & vitam venturi sæculi. Amen. Apostolicas, & Ecclesiasticas traditiones, reliquasque eiusdem Ecclesiæ obseruationes, & Constitutiones firmissimè admitto, & amplector. Item sacram Scripturam iuxta eum sensum, quem tenuit, & tenet Sancta Mater Ecclesia, cuius est iudicare de vero sensu, & interpretatione sacrarum Scripturarum, admitto, nec eam vnquam, nisi iuxta vnanimem consensum Patrum accipiam, & interpretabor. Profiteor quoque septem esse verè & propriè Sacramenta nouæ legis à IESV CHRISTO Domino nostro instituta, atque ad salutem humani generis, licèt non omnia singulis necessaria, scilicet, Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, Extremam Vnctionem, Ordinem, & Matrimonium, illáque gratiam conferre: & ex iis Baptismum, Confirmationem, & Ordinem sine Sacrilegio reiterari non posse. Receptos quoque & approbatos Ecclesiæ Catholicæ ritus in supradictorum omnium Sacramentorum solemni administratione recipio, & admitto. Omnia & singula, quæ de peccato originali, & de iustificatione in Sacrosancta Tridentina Synodo definita, & declarata fuerunt, amplector, & recipio, Profiteor pariter in Missa

offerri

offerri Deo verum, proprium, & propitiatoriū Sacrificiū pro viuis, & defunctis, atque in ſanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento eſſe verè, & realiter, & ſubſtantialiter corpus & ſanguinem vnà cum anima & diuinitate Domini noſtri IESV CHRISTI, fierique conuerſionem totius ſubſtantiæ panis in Corpus, & totius ſubſtantiæ vini in Sanguinem, quam conuerſionē Catholica Eccleſia Tranſſubſtantialem appellat. Fateor etiam ſub altera tantum ſpecie totum atque integrum Chriſtum, verúmque Sacramentum ſumi. Conſtanter teneo Purgatorium eſſe, Animáſque ibi detentas fidelium ſuffragiis iuuari; Similiter & Sanctos vnà cum Chriſto regnantes venerandos, atque inuocandos eſſe, eóſque orationes Deo nobis offerre, atque eorum Reliquias eſſe venerandas. Firmiſſimè aſſero, imagines CHRISTI, ac Deiparæ ſemper Virginis, necnon aliorum Sanctorum habendas, & retinendas eſſe, atque eis debitum honorem, ac venerationem impartiendam. Indulgentiarum etiam poteſtatem à CHRISTO in Eccleſia relictam fuiſſe, illarúmque vſum Chriſtiano populo maximè ſalutarē eſſe affirmo. Sanctam, Catholicam, & Apoſtolicam Romanam Eccleſiam omnium Eccleſiarum Matrem: & magiſtram agnoſco, Romanóque Pontifici Beati Petri Apoſtolorum Principis ſucceſſori, ac IESV CHRISTI Vicario, veram obedientiam ſpondeo, ac iuro. Cætera item omnia à ſacris Canonibus, & œcumenicis Cōciliis, ac præcipuè à Sacroſancta Tridentina Synodo tradita, definita, & declarata indubitanter recipio, atque profiteor; ſimulque contraria omnia, atque hæreſes quaſcumque ab Eccleſia damnatas, & reiectas, & anathematizatas ego pariter damno, reiicio, & anathematizo. Hanc veram Catholicam fidem, extra quam nemo ſaluus eſſe poteſt, quam in præſenti ſponte profiteor, & veraciter teneo, eandem integram, & inuiolatam, vſque ad extremum vitæ ſpiritum conſtantiſſime (Deo adiuuante) retinere, & confiteri, atque à meis ſubditis, vel illis, quorum cura ad me in munere meo ſpectabit, teneri, doceri, & prædicari, quantum in me erit, curaturum.

Poſt lectam hanc formam profeſſionis Fidei ſinguli in manibus eiuſdem Archiepiſcopi iuramentum emittunt, in hunc modum.

Ego N. recipio, promitto, ſpondeo, profiteor, deteſtor, anathematizo, voueo, & iuro, vt in decreto, & formula profeſſionis Fidei ex Bulla modo lectis, ſingula ſingulis referendo. Sic Deus me adiuuet, & hæc Sancta Dei Euangelia.

Peracta profeſſione Fidei idem Archidiaconus proſequitur legens alia decreta, videlicet.

Decretum ſacri Concilij Trident. de Reſidentia ſub Paulo III. ſeſſ. 6. de reformat. cap. 1.

EAdem Sacroſancta Synodus, & infra. Omnes Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis, & Cathedralibus Eccleſiis quibuſcumque quouis nomine ac titulo præfectos monet, & monitos eſſe vult vt attendentes ſibi, & vniuerſo gregi in quo Spiritus ſanctus poſuit eos regere Eccleſiam Dei, quam acquiſiuit ſanguine ſuo; vigilent ſicut Apoſtolus præcipit, in omnibus laborent & miniſteriū ſuum impleant. Implere autem illud ſe nequaquam poſſe ſciant, ſi greges ſibi commiſſos mercenariorum more deſerant, atque ouium ſuarum, quarum ſanguis de eorum eſt manibus à ſupremo Iudice requirendus, cuſtodiæ minimè incūbant. Cùm certiſſimum ſit, non admitti Paſtoris excuſationem, ſi lupus oues comedit, & Paſtor neſcit. Ac nihilominùs, quia nonnulli (quod vehementer dolēdum eſt) hoc tempore reperiuntur, qui propriæ etiam ſalutis immemores terrenaque cœleſtibus, ac diuinis humana præferentes, in diuerſis Curiis vagantur, aut in negotiorum temporalium ſollicitudine, ouili derelicto, atque ouium ſibi commiſſarum cura neglecta, ſe detinent occupatos: Placuit Sacroſanctæ Synodo antiquos Canones, qui temporum, atque hominum iniuria penè in deſuetudinem abierunt, aduerſus non reſidentes promulgatos innouare, quē admodum virtute præſentis decreti innouat, ac vlteriùs pro firmiori eorundem reſidentia, & reformandis in Eccleſia moribus, in hunc qui ſequitur modum ſtatuere atq; ſancire. Si quis à Patriarchali, Primatiali, Metropolitana, ſeu Cathedrali Eccleſia ſibi quocumque titulo, cauſa, nomine, ſeu iure commiſſa, quacunque ille dignitate, gradu, & præeminentia præfulgeat, legitimo impedimento, ſeu iuſtis, & rationabilibus cauſis ceſſantibus, ſex menſibus continuis extra ſuam Diœceſim morando, abfuerit, quartæ partis fructuum Eccleſiæ applicandorum pœna ipſo iure incurrat. Quod ſi per alios ſex menſes in huiuſmodi abſentia perſeuerauerit, aliam quartam partem fructuum ſimiliter applicandam eo ipſo amittat. Creſcente verò contumacia, vt ſeueriori Sacrorum Canonum cenſuræ ſubiiciatur, Metropolitanus Suffraganeos Epiſcopos abſentes, Metropolitanum verò abſentem Suffraganeus Epiſcopus antiquior reſidens pœna ipſo interdicti ingreſſus Eccleſiæ eo ipſo incurrenda infra tres menſes per litteras, ſeu nuncium Romano Pont. denunciare teneatur, qui in ipſos abſentes, prout cuiuſque maior, aut minor contumacia exegerit, ſupremæ Sedis auctoritate animaduertere, & Eccleſiis ipſis de Paſtoribus vtilioribus prouidere poterit, ſicut in Domino nouerit ſalubriter expedire.

Idem Archiepiſcopus proſequitur, dicens:

Decretum Sacri Concilij Trid. de reſidentia ſub Pio IV. ſeſſ. 23. de reform. c. 1.

CVm præcepto diuino mandatum ſit omnibus, quibus animarum cura commiſſa eſt, oues ſuas cognoſcere, &c. vſque in finem.

Tum ſi qua alia decreta amplius videbuntur, aliqua occaſione ex eodem Sacro Concilio afferenda, aut Conſtitutiones Apoſt. poſt decretum de reſidentia, locus eſſe ſolet, vt promulgentur.

Si in manè nihil aliud agere duxerit Illuſtriſſ. Archiepiſcopus, poterit indici continuatio ſeſſionis.

Inſtantia Promotoris pro continuatione ſeſſionis.

ILluſtriſſime & Reuerendiſſime Domine. Cùm quæ in hac ſancta Synodo tractanda ſunt hoc manè expediri nequiuerint, illud propterea ab Amplitudine tua peto & inſto, vt continuandam eſſe ſeſſionem ordinet.

Indictio continuationis ſeſſionis.

DEcernimus, & indicimus continuationem huius ſeſſionis fore hodie hora....

Inſtantia Promotoris pro rogitu.

EGo N. huius Synodi Promotor rogo te N. vt de omnibus & ſingulis hactenus peractis vnum

vel

vel plura conficias inſtrumenta. *Reſponſio Notarij*, Conficiam.

Rogitus Notarij.

HÆc omnia peracta fuerunt publica ſeſſione vt ſuprà,adhibitis etiam teſtibus Reuerendis N.& N.huius Cathedralis Canonicis.

CONTINVATIO SESSIONIS PRIMI DIEI.

A *Prandio ſtata hora indicta ſono campana comitatus Illuſtriſſimus Archiepiſcopus vt ſuprà ab vniuerſo Clero,& peroratis Orationibus, vt in Pontificali proſequitur actionem Synodalem.*

Fit inſtantia à Promotore pro eligendis examinatoribus,& iudicibus Synodalibus, in hunc qui ſequitur modum.

Illuſtriſſime, & Reuerendiſſime Domine. Quòd ſanctiſſimè Sacroſancta Tridentina Synodus peculiaribus decretis ſanciuit,vt viri Eccleſiaſtici tales in hac Synodo Diœceſana proponantur tum pro Examinatorum officio,tum pro iudicum cauſarum munere obeundo, ad præſcriptum Conſtitutionis felicis record. Bonifacij Papæ VIII. illud vt ab Amplitudine tua, & ab hac Sancta Synodo exequutioni mittatur,& huiuſmodi Examinatores,atque iudices probentur, vehementer requiro, & inſto. Ego N.eiuſmodi Synodi Promotor.

Tunc Archidiaconus proſequitur, & legit.

Decretum Sacri Concilij Trid de eligendis Examinatoribus ad Parochiales Eccleſias ſeſſ.24 de reform.c.18.

EXpedit,& infrà. Examinatores autem ſingulis annis in Diœceſana Synodo ab Epiſcopo, vel eius Vicario ad minus ſex proponantur,qui Synodo ſatisfaciant,& ab ea probentur. Adueniente que vacatione cuiuſlibet Eccleſiæ, tres ex illis eligat Epiſcopus,qui cum eo examen perficiant; indeque ſuccedente alia vacatione,aut eoſdem,aut alios tres quos maluerint, ex prædictis illis ſex eligat. Sint verò hi Examinatores Magiſtri,ſeu Doctores, aut Licentiati in Theologia,aut Iure Canonico,vel alij clerici,ſeu Regulares etiam ex Ordine Mendicantium,aut etiam ſæculares,qui ad id videbuntur magis idonei, iurentque omnes ad Sancta Dei Euangelia ſe quacumque humana affectione poſtpoſita, fideliter munus exequuturos,caueántque ne quicquam prorsùs occaſione huius examinis,nec antè, nec poſt accipiant, alioquin ſimoniæ vitium tam ipſi,quàm alij dantes incurrant, à qua abſolui nequeant,niſi dimiſſis beneficiis,quæ quomodocumque etiam antè obtinebant,& ad alia in poſterum inhabiles reddantur.Et de his omnibus non ſolùm coram Deo,ſed etiam in Synodo Prouinciali,ſi opus erit,rationem reddere teneantur,à qua ſi quid contra officium eos feciſſe compertum fuerit,grauiter eius arbitrio puniri poſſint, &c.

Subiungit idem Archidiaconus:

Nos igitur D.Rodericus à Cunha, &c. hoc decretum exequi cupiẽtes proponimus vobis ad huiuſmodi examinandi munus,& in Examinatores N. N.N.N.N.N. Illud autem vos omnes hortamur in Domino, & obſecramus, vt Examinatores ſine vllo affectu proberis, ſicut nos illos pro Paſtorali noſtra vigilantia ſine aliquo effectu propoſuimus.

Propoſitis ſic Examinatoribus Archidiaconus interrogat Synodum his verbis:

Placentne vobis Examinatores?

Secretarius autem accipit vota à Synodo, & dicit:

Si quis eſt,cui non placeant,aſſurgat, & ad Illuſtriſſimum Archiepiſcopum accedat.

Promotor tunc inſtat pro publicandis examinatorum nominibus in hæc verba:

Illuſtriſſime & Reuerendiſſime Domine, Actionis Synodalis, & Sacri Concilij Trident. ratio poſtulat,vt iam nomina examinatorum ab hac Sancta Synodo probatorum de ſuggeſtu publicentur,& vt ipſi Examinatores iuramentum ad præſcriptum eiuſdem Concilij præſtent. Quapropter ego N.huius Synodi Promotor illud ab Amplitudine tua peto,& enixè inſto,vt eos omnes & ſingulos iam publicari faciat,& vt debitum iuramentum præſtent, ſuo decreto obſtringat.

Publicantur ſic Examinatores annuente Illuſtriſſimo Domino:

Examinatores modo in hac ſacra Synodo propoſiti,& nominati maiori ſuffragiorum parte ſunt hi, &c.& *nominantur.*

Tunc illi,qui denunciati ſunt examinatores, & præſentes adſunt, non pauciores, quàm ſex, neque plures quàm viginti,ſinguli vocati à Magiſtro cærimoniarum, & deducti in manibus Illuſtriſſimi Archiepiſcopi iuramentum præſtant,in hunc modum:

Ego N.deputatus in præſente Synodo examinator eorum,qui eligentur ad Parochiales Eccleſias, iuro,me fideliter hoc examinandi munere perfuncturum, reiecto omni humano reſpectu. Ita me Deus adiuuet, & hæc Sancta Dei Euangelia.

Sequitur vero idem Lector è ſuggeſtu, & legit.

Decretum ſacri Concilij Trident.de eligendis quibus committantur cauſæ, ſeſſ.25. de reform. c.10.

QVoniam ob malitioſam petentium ſuggeſtionem,& quandoque ob locorum longinquitatem, perſonarum notitia, quibus cauſæ mandantur, vſque adeo haberi non poteſt, hincque interdum Iudicibus non vndequaque idoneis cauſæ in partibus delegantur, ſtatuit ſancta Synodus in ſingulis Conciliis Prouincialibus,aut Diœceſanis aliquot perſonas,quæ qualitates habeant iuxta Conſtitutionẽ Bonif. VIII. quæ incip. *Statutum*, & alioquin ad id aptas deſignari,vt præter Ordinarios locorũ,iis etiam poſthac cauſæ Eccleſiaſticæ,ac Spirituales, & ad forum Eccleſiaſticũ pertinentes in partibus delegandæ cõmittantur. Et ſi aliquem interim ex deſignatis mori cõtigerit,ſubſtituat Ordinarius loci cum conſilio Capituli alium in eius locum,vſque ad futuram Prouincialem,& Diœceſanam Synodum, itaut habeat vnaquæque Diœceſis quatuor ſaltem, aut etiam plures probatas perſonas,ac vt ſuprà qualificatas,quibus huiuſmodi cauſæ à quolibet legato vel Nuncio, atque etiã à Sede Apoſt.cõmittãtur:alioquin poſt deſignationẽ factã, quã ſtatim Epiſcopi ad Summ.Rom.Pont.tranſmittant, delegationes quæcunque aliorum Iudicum aliis quàm his factæ, ſubreptitiæ cenſeantur, &c.

Poſtea ſubiungit Conſtitutionem Bonifacij VIII. quæ eſt cap. 11.de reſcript lib 6.

Statutum,& infra.Sancimus igitur vt nullis,niſi dignitate præditis perſonatum obtinentibus, ſeu Eccleſiarum Cathedralium Canonicis, cauſæ auctoritate litterarum Sedis Apoſtol.aut Legatorum

e ... eiuſdem

eiusdem de cætero committantur, nec audiantur alibi, quàm in ciuitatibus, vel locis insignibus, vbi possit commodè copia peritorum haberi, &c.

Deinde legi potest Constitutio felicis record. Gregorij XV. de Conseruatoribus, quæ habetur supra Alleg...

Sequitur Archidiaconus.

Nos igitur D. Rodericus à Cunha, &c. vt prædictæ Constitutiones executioni mandentur, deputamus, & nominamus in Iudices N.N.N.N. & N. Canonicos, &c. vt ex iis omnibus illos delegari per vos liceat, qui Synodo satisfaciāt, & probati sint, &c.

Propositis sic Iudicibus Archidiaconus ita Synodum interrogat.

Placentne vobis Iudices modo propositi, & nominati?

Subiungit Notarius; Si quis est, cui non placeant, accedat ad Illustrissimum Archiepiscopum.

Eorum, quorum interest, Suffragiis probati huiusmodi Iudices Synodales, fit instantia per Promotorem de illis euulgandis, in hunc modum:

Vt Synodalium actionum promotio, & progressio pro nostri muneris ratione rectè atque ordine fiat: Ego N. Promotor illud peto, & insto, vt Iudices ex auctoritate vestra Synodo propositi, & nominati, ac omnium, quorum interest, suffragiis secutis, iam demum, vt moris est, de suggestu deuulgentur.

Tunc ita fit euulgatio Iudicum:

Iudices in Synodum relati, & eorum, quorum interest, suffragiis maiori parte probati sunt N.N. N.&c.

His peractis, cùm iam dies declinet, priusquam fiat instantia pro continuatione Sessionis, promulgatur decretum de non discedendo à ciuitate, nec à Synodalibus Sessionibus, in hanc formam:

Vniuersis præterea, & singulis, qui huic Synodo iure interesse debetis, pœna excommunicationis proposita, vetamus ne vestrûm aliquis antequam hæc nostra Diœcesana Synodus de more absoluta, ac dimissa sit, discedat ab hac Ciuitate, facultate sibi à N. non concessa, nec à sessionali loco, nisi absoluta sessione, aut necessaria de causa, sed huic Synodo, & quibuscumque sessionibus, aut conuentibus, qui indicentur, interesse debeatis.

Deinde fit instantia Promotoris, & accusatio contumaciæ contra absentes, in hunc modum:

Illustrissime & Reuerendissime Domine. Cùm iam dies.... transierit, qua omnes, & singuli Ecclesiastici Ordinis homines huius Ciuitatis & Diœcesis legitimè per publicum edictum moniti, huic Synodo iam præsentes adesse deberent: cùmque multi non paruerint, sed vsque adeo vel negligentes, vel contumaces fuerint, vt neque præsentes adsint, nec verò insti impedimenti excusationem, causámve, aut nuncium miserint, ideò pro muneris mei officio, Ego N. huius Synodi Promotor eorum contumaciam accuso, hocque apud Amplitudinem tuam insto, vt citationem valuis huius Cathedralis Ecclesiæ affigendam committat, & cum eidem tanquam inobedientibus agi iubeat, prout Iuris est, & sacrorum Canonum ratio postulat.

Resp. Admittimus, committimus, & decernimus,

Posteà fit instantia Promotoris pro inductione secundæ sessionis in hanc formam:

Illustrissime & Reuerendissime Domine. Cùm ea, quæ in hac Sancta Synodo tractanda sunt, in ista sessione expediri nequiuerint, illud propterea insto ab Amplitudine tua, vt alteram sessionem indicet.

Promulgatur decretum intimationis sequentis Sessionis, in hunc modum:

Nos D. Rodericus, &c. statuimus, & mandamus proximam Sessionem die crastina iuuante Deo hora...... hoc eodem loco celebrandam esse, eamque indicimus vniuerso clero ciuitatis, & Diœcesis nostræ, &c.

Promotor deinde instat pro rogitu in hunc modum:

Ego N. huius Synodi Promotor rogo te N. vt de omnibus, & singulis hactenus peractis vnum, vel plura conficias instrumenta. *Resp. Notarius.* Conficiam. *Rogitus Notarij.* Hæc omnia peracta fuerunt publica Sessione, vt supra adhibitis etiam testibus RR. N. & N. huius Cathedralis Ecclesiæ Canonicis.

Demum Illustrissimus Archiepiscopus solemniter benedicit, & Sessionem primam dimittit. Pontificalia verò indumenta exuens, sumit cappam, & reuertitur comitatus cum Capitulo & Clero.

SECVNDA DIE.

SESSIO II.

Illustrissimus Archiepiscopus ad Ecclesiam Cathedralem Metropolitanam se confert, vt supra in prima die. Ipse non celebrat Missam Pontificalem ne longior actio sit, quàm temporis angustia patiuntur. Celebrat Canonicus Metropolitana solemniter, præsens adest Archiepiscopus sub vmbella ad id parata, & cappa Pontificali indutus. Post Euangelium in medio Missæ habetur concio ab aliquo Canonico, vt supra. Peracta Missa, Illustrissimus Archiepiscopus induit pluuiale, atque cum assistentibus pariter indutis ad Altare procedit, vbi prosequitur omnia, quæ sunt in Pontificali libro de ordine Synodi celebrandæ in secunda die vsque ad Hymnum, Veni Creator Spiritus, inclusiuè. Processio non fit secunda die. His expletis Illustrissimus Archiepiscopus habet sermonem ad Clerum. Post quem accedit ad eum Archipresbyter, siue alius deputatus Canonicus Metropolitanæ, & genuflexus accipit librum Decretorum, ascendit suggestum, vbi legit Constitutiones aliquas Summorum Pontificum alias non promulgatas.

Promotor verò instantiam facit pro eligendis testibus Synodalibus, & punctatoribus in hunc modum:

Illustrissime & Reuerendissime Domine, Sacris Canonibus cautum est, vt viri aliquot graues & probati deligantur, qui diligenter animaduertant, an aliquid fiat in Vrbe siue Diœcesi, quod sit correctione, emendationéve dignum. Et consuetudine introductum est, vt in singulis Capitulis Punctatores deputentur, qui absentes, & errantes punctent. Ego igitur N. huius Synod. Promotor illud ab Amplitudine pero tua, vt ad huiusmodi munus tales eligat, qui valeant satisfacere.

Decretum de testibus Synodalibus.

Vetus est consuetudo sacris introducta decretis, vt in omnibus Diœcesanis Synodis aliquot viri spectati & probati deligantur, qui testes Synodales appellantur, qui diligenter animaduertant, an aliquid in ciuitate & Diœcesi corrigendum, emendandúmque sit, cognitúmque ad nos, aut Vicarium nostrum quotiescumque opus fuerit, fideliter referant, vt scientes spirituales necessitates, & ægritudines, faciliùs remedia comparare possimus. Ideò nos probatum hoc institutum sequuti debuimus, & huic officio proponimus eos, qui in hac schedula adnotauimus, quorum nomina minimè diuulganda esse censuimus, vt maiori diligentia & libertate huic muneri vacare possint.

Forma autem iuramenti ab his testibus Synodalibus secretò præstandi, hæc est.

Ego

Ego N. testis Synodalis ab Illustrissimo Archiepiscopo nominatus, promitto, spondeo, & iuro, quod amodò in antea quicquid noui, aut audiui, aut postmodum inquisiturus sum quod contra voluntatem Dei, & rectam Christianitatem in Diœcesi, vel regione mihi commissa, factū sit, vel futurum erit si in diebus meis euenerit, tantum vt ad meam cognitionem quocumque modo, si sciuero, aut indicatū fuerit mihi, Synodalem causam esse, & ad ministeriū Illustrissimi Archiepiscopi pertinere, quòd ego nec propter timorem, nec propter præmium, nec propter parentelam vllatenus celabo Illustrissimo Archiepiscopo, aut eius misso, cui hoc inquirere iusserit, quandocumque ex hoc me interrogauerit; sic me Deus adiuuet, & hæc sancta Euangelia.

Decretum de eligendis Punctatoribus.

EDicimus ab vnoquoque ex venerabilibus Capitulis tam nostræ Cathedralis, quàm Collegiatarum, eligi Punctatores, qui absentes in libro noter, ac tertio quoque mense ad nos punctationum notulā deferant, & huic officio ex vnoquoque Capitulo proponimus eos, quos in hac schedula adnotauimus, non publicādos, qui secretò etiam ad præscriptam formam debitum iuramentum præstent.

Ego N. Punctatoris officium, quod in nostra Collegiata Ecclesia sancti N. suscepi, per hæc sancta Dei Euangelia futurus promitto, ac spondeo me fideliter, & sincerequantum in me est, exequuturum. Sic me Deus adiuuet, & hæc sancta Dei Euangelia.

His expeditis, Promotor instat, vt eligantur qui intersint congregationi Seminary, in hunc modum.

Illustrissime, & Reuerendissime Domine. Sacrosanctum Tridentinum Concilium *sess. 23. c. 18.* sanctissimo suo decreto consulens rectè adolescentium institutioni, statuit, vt singulæ Cathedrales, atq; his maiores Ecclesiæ pro modo facultatum, & diœcesis amplitudine certum puerorum ipsius ciuitatis, & diœcesis, vel eius prouinciæ si ibi non reperiantur, numerum in collegio ad hoc prope ipsas Ecclesias, vel alio in loco conuenienti ab Episcopo eligendo alere, ac religiosè educare, & Ecclesiasticis disciplinis instituere teneantur, aliaque piè multa sanciuit, & potissimum, vt eligat duos Canonicos, quorum consilio in iis vtatur, quæ ad puerorum eiusdem Seminarij institutionem, disciplinam, moresque attinent. Et item ad fabricam, & ad mercedem præceptoribus, & ministris soluendam, & ad alendam iuuentutem, & ad alios sumptus, ac alia quæ ad instituendos, vel alendos pueros sunt destinata, decreuit vt Episcopus, sub cuius cura eadem applicata censentur, duos de Capitulo, quorū alter ab Episcopo, alter ab ipso Capitulo eligatur, itemq; duos de clero Ciuitatis, quorum alterius electio similiter ad Episcopū, alterius verò ad Clerum pertineat, adhibeat in consiliū, consultationémve administrationis temporaliū huiusmodi. Ego igitur N. huius Synodi promotor pro exequutione sanctionis huiusmodi, illud ab Amplitudine tua vehementer insto quatenus tales eligere velit, ptout Spiritus sanctus suggesserit, qui tātę rei grauitati satisfacere possint.

Decretum de eligendis iis ex Capitulo & Clero, qui intersint Congregationibus Seminarij.

SAcra Tridentina Synodus cupiens iuuentutem, vel à teneris annis ad pietatem, & religionē reformari, sanctissima sanctione decreuit, in singulis Cathedralibus, & iis maioribus Ecclesiis Seminarij Collegia institui, pro quorum rectā administratione & regimine, illud etiam præscripsit, vt Episcopus Canonicos duos eligat, prout Spiritus sanctus suggesserit, quorum consilio in iis vtatur, quæ ad puerorum institutionem & disciplinam, moresque attinent; ac alios duos de Capitulo, quorum alter ab Episcopo, alter ab ipso Capitulo eligatur; duos item de Clero ciuitatis, quorum alterius electio similiter ad Episcopum, alterius verò ad Clerum pertineat, quos in consilium adhibeat administrationis temporalium ipsius Seminarij. Nos itaque huiusmodi decretum exequi volentes, eligimus N. & N. quoad institutionem, & disciplinam ipsorum puerorum. Quò verò ad temporalium administrationem Collegij huiusmodi mandamus, vt iuxta decretum Tridentinum vnum omninò eligatis, & ad nos deferatis, quò in Seminarij congregationibus obeundis illos conuocare possimus.

Indictio continuationis sessionis cum instantia, rogatu, & decreto Illustrissimi Archiepiscopi, fit vt supra in prima die.

CONTINVATIO SESSIONIS SECVNDI DIEI.

A*Prandio stata hora indicta sono campanæ, comitatus Pontifex vt suprà ab vniuerso Clero, & peractis orationibus, vt in Pontificali libro, prosequitur actionem Synodalem.*

Decretum de casibus reseruatis.

QVoniam expedit pro temporum varietate casus reseruatos ab Episcopo aliquando mutari, iden quo pleniùs casus nobis reseruatos omnes norint, Tabellam casuum huiusmodi sequentem edicimus, quam ad Concilij Prouincialis præscriptum publicari mandamus.

Tabella casuum reseruatorum hic publicatur.

Decretum de Vigilijs & Festis.

DIerum Festorū, qui in ciuitate, & diœcesi nostra, tam ex vniuersali sanctæ Matris Ecclesię mandato, quàm de consuetudine huius diœcesis seruari debēt, tabellam vulgari decernimus. Porrò Parochi tum Festorum huiusmodi, tum vigiliarum, & ieiunorum aliorum dierum obseruantiam sedulò procurent.

Tabella Festorum, & Vigiliarum publicatur.

Decretum de Cathedratico soluendo

SAcrorum Canonum iure sancitū est, vt in diœcesana Synodo à singulis Parochis Cathedraticū nomine duo solidi exigantur, idque argumento honoris qui Cathedrali Ecclesiæ tanquam Matrici à cæteris Parochialibus Ecclesiis tribui debet. Quæ summula licet fortassè per longissimum temporis spatium à Parochis huius Ciuitatis, & diœcesis persoluta non fuerit, ea tamē debita est Cathedrali, nec præscribi potest. Edicimus igitur, & iniūgimus Parochis Cathedratici solutionem. *Vel si remittat dicatur*: Remittimus pro hac vice, & condonamus.

Post hæc instat Promotor, vt continuetur Synodus, & legitur decretum Illustr. Archiepiscopi de intimatione futura sessionis, & reliqua fiunt pro fine huius secunda sessionis, qua suprà facta fuerunt pro absolutione prima.

e 2 TERTIA

TERTIA DIE.

SECTIO III.

OMnia fiunt prout in secunda die vsque ad sermonem Illustriss. Archiepiscopi, mutatis tamen Antiphonis, & Psalmis, aliisque prout in Pontificali libro habentur de Ordine synodi celebranda in tertia die.

Post sermonem Illustrissimi Archiepiscopi aliquis Canonicus Metropolitanæ deputatus accipiens ab eodem Archiepiscopo decreta promulganda ea è suggestu legit alta voce hoc modo.

Hæc suntnonnulla decreta reformationis condita ab Illusttissimo & Reuerendissimo D. Roderico à Cunha, Atchiepiscopo Brachatensi ad vsum ptęsentis Synodi, quæ mandat omnibus, & singulis, qui eidẽ Synodo intetesse tenentur, vt ea suscipiant, & apud se retineant, & obseruent; atque ab aliis etiam ad quos pertinet, obseruari studeant; *Et hic promulgantur decreta illa, quæ pro ea Synodo sunt ab Illustrissimo, & reuerendissimo Archiepiscopo condita.*

His peractis, Reuerendus Lector descendit de suggestu, & ad locum suum reuertitur; vnus autem ex notarijs tunc statim assurgens alta voce dicit:

Omnes & singuli illi qui huic diœcesanæ Synodo interesse debent, nominatim nunc vocati tespondeant, *Adsum.*

Et sic ordine nominabit omnes, & singulos.

Postmodum Promotor accusabit contumaciam absentium in hanc formam:

Illustrissime, & Reuetendissime Domine. Cùm aliqui huius diœcesis Clerici, qui huic Synodo interesse debebant, adeò vel negligentes, vel contumaces fuetint, vt ad Synodum venite omiserint, neque ad se excusandum de iusto impedimento nuncium miserint. Idcirco pto officij necessitate, ego N. huius Synodi Promotot fiscalis eotum contumaciam accusando, insto apud Illustrissimam Dominationem vestram, vt ad teliquos iuris gtadus procedi velit, & iterum committi citationem ad valuas huius Ecclesiæ affigendum, iubeatque, vt omnes ij, qui huic Synodo non interfuerunt, nec nomina sua ad notatios deruletunt, nec se, quam ob rem non adfuerint, excusatuut, die... Mẽs.... coram Illustrissima Dominatione vestra compareant ad videndum se vti negligentes, & contumaces puniti, iuxta fotmam iuris, & sacrorum Canonum.

Illustrissimus Dominus dicit: Admittimus, & committimus; *& notarij rogabunt.*

Deinde Promotor instat, vt finis imponatur Synodo in hunc modum.

Ego N.... huius Synodi diœcesanæ ab Illusttissimo D. Rodetico, &c. Ptomotor deputatus, ex officio meo cùm videam omnia, quæ ad Synodi celebrationem ex præscripto sacri Concilij Trident. tequiruntut, in præsenti Synodo esse confecta, & decreta; insto apud eundem Illustrissimum Archiepiscopum, vt eadem Synodus tetminetur, & Clerus omnis dimittatur ad suas Ecclesias, & munera obeunda ad quæ tenetur, & à decretis Synodi huius præcipuè obstringitur.

Archiepiscopus respondet: Cum gratiarum actione finis Synodo imponatur.

Tunc idem Promotor instat, vt de præmissis omnibus publicum in actis archiuij Archiepiscopalis conficiatur, & asseruetur instrumentum à notarius pro Synodo deputatis.

Quæ Illustrissimus iubet fieri, dicens: Committimus, & mandamus.

His peractis fiunt acclamationes, & Archidiaconus, genuflexis omnibus ex clero, stans in loco vbi assistit ante altare, & stante similiter Illustrissimo Archiepiscopo, reliquisque ministris dicit:

Archid. incip. Benedictus Deus; & patet Domini nostri Iesu Christi, parer misericordiarum, & Deus totius consolationis, ipsi omnis laus, honot & gloria in sæcula sæculotum.

Clerus resp. Amen, Amen, Amen.

Archid. Beatissimo Domino nostro Vrbano diuina ptouidentia Papæ VIII. fidei Christianæ vbique gentium incrementum, & fructus quàm vbertimi veræ pietatis, & disciplinæ obedientia; omniũ populorum pax vera & diuturna prospetitas.

Clerus resp. Exaudire digneris nos famulos tuos quæsumus Domine, Deus noster; & quem Pastorẽ Ecclesiæ tuæ præesse voluisti, diutissimè, & felicissimè conserua illi auxilium de sancto, vt eo gubernante gentes omnes illuminentut, & quæ dispersæ sunt ad tui nominis confessionem perducantur.

Archid. Illustrissimo, & Reuerendissimo D.D. Roderico à Cunha, Archiepiscopo nostto, vigilantia super gregem hunc, constantia in labotibus pro ipsius custodia præferendis salus animæ, & corporis.

Clerus resp. Dominus consetuet eum, & benedictionibus suis, gratiaque salutari assiduè eum cumulare dignetur.

Archid. Regi nostro Philippo IV. Christianæ Religionis defensori perpetua felicitas, & fœcunditas, & contra hostes Fidei victoria.

Clerus resp. Rex Regum, & Domine dominantium, Regem nostrum in amore tuo conserua, & fac illum hostium nosttorum exterminatorem.

Archid. Huic vbique, & Diœcesi Brachatensi tranquillitas, salus, & diuinarum gratiarum abundantia.

Clerus resp. Benedic Domine filios tuos, & esto in citcuitu populi tui ex hoc, nunc, & vsque in sæculum.

Archid. Decretorum huius diœcesanæ Synodi obseruationem salutarem, omnes qui adsumus, vnanimi voto à Deo bonorum omnium largitore humiliter imploremus, intercedente Deipara Virgine Maria, Domina nostra, cum Beatis Apostolis Petro & Paulo, & Beatis Petro Ratistensi, Gerardo, Fructuoso, & aliis huius almæ Ciuitatis Prælatis, & protectoribus, ac sanctis omnibus.

Clerus resp. Fiat; Amen, Amen.

Quibus expletis, Illustrissimus Archiepiscopus genuflexus, & omnes alij simul, incipit: Te Deum Laudamus, *cuius primo versu dicto, surgent omnes, & hymnum prosequentur, ipse verò Archiepiscopus sine Mitra stabit versus ad Altare, vsque ad finem.*

Quo peracto stans similiter, dicet. ℣. Ostende nobis Domine misericordiam tuam. ℟. Et salutare tuum da nobis. *Oremus.* Exaudi quæsumus Domine, &c. *vt in libro Pontificali.*

Deinde benedicit solemniter. Sit nomen Domini benedictum, &c.

Et promulgatur à Magistro cæremoniarum, vt moris est, Indulgentia.

Quibus peractis Archidiaconus stans iuxta Illustrissimum Archiepiscopum dicit alta voce: Recedamus cum pace. *Et respondent omnes,* In nomine Christi.

Et reuertitur Archiepiscopus, depositis Pontificalibus indumentis, & sumpta cappa cum Capitulo & Clero Metropolitana ad palatium præcedente Cruce, & ipso Capitulo, &c.

CONSTI

CONSTITVTIONES, ET DECRETA APOSTOLICA.

S. D. N.

D. GREGORII PAPÆ XV.

CONSTITVTIO

De exemptorum priuilegiis, circa animarum curam, Sacramentorum administrationem, Sanctimonialium Monasteria, & Prædicationem Verbi Dei.

GREGORIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

INSCRVTABILI Dei prouidentia Vniuersalis Ecclesiæ regimini, meritis licèt imparibus, præsidentes, pastoralis nostræ sollicitudinis partes esse dignoscimus, in eam curam præcipuè incumbere, vt à dignis, & probatis tantùm sacerdotibus sanctè administrentur Ecclesiastica Sacramenta; atque vt virginum Deo sacrarum Monasteria diligentissimè custodiantur; & viri assumantur idonei ad prædicationis officium salubriter exequendum. Sanè Tridentinæ Synodi decretis prouidè cautum est, nullum Presbyterum, etiam regularem, posse Confessiones sæcularium, etiam Sacerdotum, audire, nec ad id idoneum reputari, nisi aut parochiale beneficium habeat, aut ab Episcopis per examen, si illis videbitur esse necessarium, aut aliàs idoneus iudicetur, & approbationem, quæ gratis detur, obtineat: Necnon vt in Monasteriis, seu domibus virorum, seu mulierum, quibus imminet animarum cura personarum sæcularium, præter eas, quæ sunt de illorũ Monasteriorum, seu locorum familia personæ; tam regulares, quàm sæculares eiusmodi curam exercentes subsint immediatè in iis, quæ ad dictam curam & Sacramentorum administrationem pertinent, iurisdictioni, visitationi, & correctioni Episcopi, in cuius Diœcesi sunt sita. Itemque vt Episcopi vniuersi sub obtestatione diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ in omnibus Monasteriis sibi subiectis Ordinaria, in aliis verò Sedis Apostolicę authoritate clausuram sanctimonialium, vbi violata fuerit, diligẽter restitui, & vbi inuiolata est, conseruari maximè procurent; inobedientes, atque contradictores per censuras Ecclesiasticas, aliasque pœnas, quacumque appellatione postposita, compescente: atque vt Regulares in Ecclesiis suorum Ordinum prædicare volentes, se coram Episcopis præsentare, & ab eis benedictionem petere teneantur; in Ecclesiis verò, quæ suorum Ordinum non sunt, nullo modo prædicare possint sine Episcopi licentia: contradicente autem Episcopo, nulli, etiam in suorum Ordinum Ecclesiis, prædicare præsumant. Verùm quia experientia compertum est. Ecclesiastici regiminis rationes postulare, vt decretis eisdem aliquid adiungatur: matura deliberatione nostra, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, hac generali, ac perpetuò valitura Constitutione decernimus, statuimus, & declaramus, vt deinceps tã regulares, quàm sæculares quomodolibet exempti, siue animarum curam personarum sæcularium Monasteriis, seu domibus regularibus, aut quibusuis aliis Ecclesiis, vel beneficiis siue regularibus, siue sæcularibus incumbentẽ exerceãt, siue aliàs Ecclesiastica Sacramẽta, aut vnum ex illis ministrent præuia Episcopi licentia, & approbatione; siue quoquo modo in dictæ curæ exercitio, aut in eorumdem Sacramentorum, vel alicuius ex illis administratione de facto absque vlla auctoritate se ingerant; in his, quæ eiusmodi curam, seu administrationem concernunt, omnimodæ iurisdictioni, visitationi, & correctioni Diœcesani Episcopi tanquam Sedis Apostolicę delegatis, plenè in omnibus subiiciantur. Ad hæc tam regulares, quàm sæculares huiusmodi nullis priuilegiis, aut exẽptionibus tueri se possint, quominus, si deliquerint circa personas intra septa degentes, aut circa clausurã, vel circa bonorum administrationem Monasteriorũ Monialium, etiam Regularibus subiectarum, ab Episcopo loci similiter tanquam ad hoc Sedis Apostolicę delegato, quoties, & quando opus fuerit, puniri, & corrigi valeãt. Confessores verò siue regulares, siue sæculares, quomodocumque exempti, tã ordinarij, quàm extraordinarij ad Confessiones Monialium, etiam regularibus subiectarum, audiendas nullatenus deputari valeant, nisi priùs ab Episcopo Diœcesano idonei iudicentur, & approbationem, quę gratis concedatur, obtineant. Sed & administrãtes bona ad eiusmodi Monasteria Sanctimonialium, vt præfertur, etiam regularibus subiectarum pertinẽtia, siue regulares extiterint, siue sæculares, quomodolibet exempti Episcopo loci, adhibitis etiam

Superioribus regularibus, singulis annis rationes administrationis, gratis tamen exigendas, reddere teneantur, ad idque iuris remediis cogi, & compelli queant. Liceátque Episcopo, ex rationabili causa Superiores regulares admonere, vt eiusmodi Confessores, atque Administratores amoueant; iisque Superioribus id facere detrectantibus, aut negligentibus; habeat Episcopus facultatem prædictos Confessores, & Administratores amouendi quoties & quomodo opus esse iudicauerit. Ac similiter possit Episcopus, vnà cum Superioribus regularibus, quarumcunque Abbatissarum, Priorissarum, Præfectarum, vel Præpositarum eorundem Monasteriorum, quocunque nomine appellētur, electionibus per se, vel per alium interesse, ac præsidere; absque vlla tamen ipsorum Monasteriorum impensa. Ac demum habeat Episcopus tanquam dictæ Sedis delegatus auctoritatem coërcendi, ac puniendi quoscumque exemptos tam sæculares, quàm regulares, qui in alienis Ecclesiis, aut quæ suorum Ordinum non sunt, absque Episcopi licentia; & in Ecclesiis suis, aut suorum Ordinum, non petita illius benedictione, aut ipso contradicente, prædicare præsumpserint. Ita vt Episcopi in suprascriptis casibus, & in prænominatas personas, in præmissis omnibus, & singulis, aut circa ea quoquo modo delinquentes, quoties, & quando opus fuerit, etiam extra visitationem, per censuras Ecclesiasticas aliasque pœnas, vti eiusdem Sedis delegati, procedere, omnémque iurisdictionem exercere liberè & licitè valeant. Decernentes sic per quoscunque Iudices quauis auctoritate fungentes, etiam Sacri Palatij Auditores, necnon Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, sublata eis, & eorum cuilibet, quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, iudicari, & definiri debere. Irritum quoque, & inane si secùs super his à quodam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis in fauorem quarumcumque personarum, atque Ordinum tam Mendicantium, quam non Mendicantium, Militiarum, etiam Sancti Ioannis Hierosolymitani, Congregationum, Societatum ac cuiusuis alterius instituti, etiam necessariò, & in indiuiduo exprimendi, Monasteriorum Conuentuum, Capitulorum, Ecclesiarum, & aliorum quorumcumque tam sæcularium, quàm regulatium locorum, necnon illorum, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis Statutis, vel Consuetudinibus, etiam immemorabilibus, exemptionibus quoque, indultis, & priuilegiis, etiam in corpore iuris clausis, aut ex causa & titulo oneroso, vel in limine fundationis concessis, etiam Mari Magno, seu Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis; Conseruatorum deputationibus, eorúmque atque aliis inhibitionibus, quibus Episcopi deferre minimè teneantur; & quibusuis aliis, sub quibuscúque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis, etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus decretis, etiam Motu proprio, & ex certa sciētia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet etiam per viam communicationis, seu extensionis concessis, & irritatis vicibus approbatis, & innouatis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorúmque totis tenoribus, & formis specialis, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idē importantes, mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma seruanda esset; tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum nihil penitus omisso, & forma in illis tradita obseruata, inserti forent, præsentibus pro expressis habētes, quibus quoad ea quæ eisdem præsentibus aduersantur, illis aliàs in suo robore permansuris, specialiter & expressè derogamus; cæterisque contrariis quibuscunque. Cæterùm quia difficile foret præsentes litteras ad singula quæque loca deferri, vt eæ tamen omnibus innotescant, mandamus illas ad valuas Lateranen. & Principis Apostolorum de Vrbe Basilicarum, atque Cancellariæ Apostolicæ, & in acie Campi Floræ publicari, & inibi affigi, & per aliquot temporis spatium dimitti, eisque detractis, earum exempla eo in loco relinqui. Ac volumus, vt earumdem præsentium litterarū transsumptis etiam impressis, manu alicuius Notarij publici subscriptis, & Sigillo prælati, seu Personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, in iudicio, & extra illud, vbi opus fuerit, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis originalibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum Statuti, declarationis, decretorum, derogationis, mandati, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ M.DC.XXII. Nonis Februarij, Pontificatus nostri Anno Secundo.

V.Dat.

S.de Vrsinis.

Registrata in Secretaria Breuium.

In nomine Domini Amen. Anno à Natiuitate Domini Nostri Iesu Christi M.DC. XXIII. indictione Sexta, die verò octaua mensis February, Pontificatus autem Sanctissimi in Christo Patris, & Domini Nostri D Gregorij diuina Prouidentia Papæ XV. anno II. retroscripta littera Apostolica affixæ & publicatæ fuerunt ad valuas Basilicarum Sancti Ioannis Lateranen. Principis Apostolorum de Vrbe, ac Cancellaria Apostolica, & in acie Campi Floræ, dimissis ibidem earundem litterarum originalibus appensis per aliquod temporis spatium, & exinde remotis, deinde dimissis earundem litterarum copiis affixis, vt moris est, per nos Cosmum Modium, & Alexandrum de Rochis S. D. N. Papæ Cursores.

Octauius Spada Magister Cursorum.

Romæ ex Typographia Rev. Cameræ Apost. M. DC. XXIII.

Aduerte hanc Constit. iussu S.D.N. Vrbani VIII. suspensam fuisse pro Regnis Hispaniarum, vt constat ex Breui Nuntij Apost. tūc temporis existentis, nunc verò Eminentissimi Card. Sacchetti 21. Aprilis 1625. prout refert Lezana *in sum. quæst. Regul. c. 19. num. 35. in fine.*

Declarationes aliquot Sacræ Congregationis Concilij super constitutione Sanctæ mem. Gregorij XV. de exemptorum priuilegiis, &c.

Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Trid. Interpretum censuit Constitutionem sanctæ mem. Gregorij XV. de exemptorum priuilegiis, nequaquam subiicere Regulares exemptos, quibus cura animarum personarum sæcularium non incū-bit.

bit, Episcoporum iurisdictioni in iis, quæ Sacramentorum administrationem concernunt, nisi cum in Sacramentis personis sæcularibus administrandis, iidem Regulares relinquunt.

I. Dub. An liceat Episcopis visitare Altaria Regularium Ecclesiarum, quibus cura animarum personarum sæcularium non incumbit, aut loca vbi in iisdem Ecclesiis asseruatur sanctissimum Eucharist. Sacrament. vel vbi audiuntur Confessiones personarum sæcularium.

Resp. Sacra Congreg. Episcopis non licere in vim eiusdem Constitutionis visitare Altaria Ecclesiarum Regularium, quibus non incumbit animarum cura personarum sæcularium, nec loca vbi in iisdem Ecclesiis asseruatur sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, vel vbi Confessiones personarum sæcularium audiuntur.

II. Dub. An Episcopi possint Regularibus præscribere vt certis tantum in locis, ac temporibus, aut certarum personarum Confessiones audiant, vel alias illorum priuilegia restringere ac moderari in Sacramentis administrandis?

Resp. Hac in parte Constitutionem nihil noui Iuris induxisse, nec vllam nouam auctoritatem Episcopis in Regulares attribuisse. Ideóq; in vim ipsius Constitutionis non posse Episcopos Regularibus præscribere, vt certis tantum in locis, ac temporibus aut certarum personarum Confessiones audiant, vel aliàs illorum priuilegia in Sacramentis administrandis restringere, aut moderari. Quod si aliunde Episcopis huiusmodi facultatis competat, illam non fuisse ab eadem Constitutione sublatam.

III. Dub. An facultas Episcopis per Constitutionem attributa in exemptos tam sæculares, quàm Regulares, intelligitur etiam tributa in personas nullius Diœcesis?

Resp. Eiusmodi facultatem non intelligi tributam Episcopis in personas nullius Diœcesis.

IV. Dub. An eadem facultas competat inferioribus Prælatis proprium territorium ac iurisdictionem quasi Episcopalem habentibus?

Resp. Non competere.

V. Dub. An per eandem Constitutionem in illis verbis possit Episcopus vnà cum Superioribus Regularibus quarumcumque Abbatissarum, &c. *electionibus, per se, vel alium interesse ac præsidere, ius Abbatissas confirmandi Episcopus censeatur?*

Resp. Ius confirmandi Abbatissas minimè fuisse Episcopis per Constitutionem attributum.

VI. Dub. An Confessores Monialium ante editam Constitutionem deputati debeant ab Episcopo examinari, & approbari?

Resp. Confessores quidem extraordinarios Monialium nullatenus posse post Constitutionem illarum Confessiones audire, nisi prius ab Episcopo Diœcesano idonei iudicentur, & approbentur. Ordinarios vero Confessores ante Constitutionis publicationem deputatos posse, durante triennio ab eorum deputatione inchoando, pergere in Confessionibus Sanctimonialium audiendis absque alio examine, & approbatione Episcopi. Quod si contingat vt illorum facultas à Sede Apostol. vltra trienniom prorogetur, tunc debere eos ab Episcopo examinari & approbari.

VII. Dub. An Superiores Regulares similiter ante ipsius Constitutionis publicationem electi, seu deputati alia indigeant Episcopi approbatione pro confessionibus Sanctimonialium sibi subiectarum audiendis?

Resp. Superiores Regulares electos, seu deputatos ante ipsius Constitutionis publicationem, quibus alioquin facultas competat audiendi Confessiones Monialium sibi subiectarum posse, durante eorum officio, pergere sine alia Episcopi approbatione in Confessionibus audiendis illarum tantum, quæ sponte ac proprio motu id ab eis petierint. At verò eos, qui post Constitutionem eligentur, aut quoquo modo deputabuntur, vel qui in eorum officiis, seu dignitatibus, expleto iam tempore à Constitutionibus cuiusque Ordinis, vel aliàs legitimè præfinito ad aliud tempus confirmabuntur, nequaquam posse Sanctimonialium Confessiones audire, nisi priùs à Diœcesano Episcopo idonei iudicati, atque approbati fuerint.

VIII. Dub. An Confessiones, quas audiunt Superiores Regulares electi, seu deputati, vel confirmati post publicationem, & scientiam tenoris dictæ Bullæ non obtenta Episcopi approbatione sint nullæ atque irritæ, necne?

Resp. Confessiones huiusmodi nullas atque irritas esse.

IX. Dub. An Regulares generaliter ab Episcopo approbati ad Confessiones personarum sæcularium audiendas censeantur etiam approbati ad audiendas Confessiones Monialium sibi subiectarum?

Resp. Regulares generaliter ab Episcopo approbatos ad Confessiones personarum sæcularium audiendas nequaquam censeri approbatos ad audiendas Confessiones Monialium sibi subiectarum, sed egere quoad hoc speciali Episcopi approbatione.

X Dub. An Regularis ad audiendas Confessiones Monialium vnius monast. ab Episc approbatus, Confessiones Monialium alterius monasterij audire possit?

Resp. Regularem ad audiendas Confessiones Monialium vnius monasterij ab Episcopo approbatum, minimè posse audire Confessiones Monialium alterius monasterij.

XI. Dub. An Confessores Regulares extraordinarij semel ab Episcopo deputati, & approbati ad audiendas Monialium Confessiones pro vna vice infra annum ad præscriptum Sacri Concilij Trid. possint virtute dictæ approbationis pluries tanquam Confessores extraordinarij earundem Confessiones audire absque noua Episcopi licentia?

Resp. Confessores extraordinarios semel deputatos atque approbatos ab Episcopo ad Monialium Confessiones pro vna vice audiendas, haud posse pluries in vim approbationis eiusmodi illarum confessiones audire: sed ab Episcopo toties esse approbandos, quoties casus deputationis contigerit.

XII. Dub. Cum in eadem Constitutione statutum sit, vt liceat Episcopo ex rationabili causa Superiores Regulares admonere, vt amoueant Confessores Monialium atque administratores bonorum ad earundem Monialium monasteria pertinentium, iisque superioribus id facere detrectantibus, habeat Episcopus facultatem prædictos Confessores, & administratores amouendi, quoties & quando opus esse iudicauerit, an eiusmodi causam Episcopus Superioribus Regularibus significare teneatur?

Resp. Non teneri eiusmodi causam significare Superioribus Regularibus, sed hoc relinqui arbitrio, & prudentiæ Episcoporum; quorum conscientiam Sacra Congregat. seriò onerauit ne facultate sibi hac in parte attributa quoquo modo abutantur, eius rei in districto Dei iudicio rationem reddituri.

XIII. Dub. An eadem Constitutio qua parte supponit Episcopi iurisdictioni Regulares delinquentes circa personas degentes intra septa monasteriorum Monialium, aut circa clausuram, vel bonorum administrationem eorundem monasteriorum, habeat locum in omnibus delictis, an vero solum in notorijs, & cum scandalo populi?

Resp. Constitutionem habere locum in omnibus delictis, non autem in notoriis tantum, & cum populi scandalo.

Qua Sacra Congregationis Responsa ad se relata fel. record. Gregorius XV. & S. D. N. Vrbanus VIII. in omnibus approbarunt.

A. Cardinalis Caietanus.

Prosper Fagnanus S. Congr. Secret.

Romæ ex Typographia Reu. Cameræ Apost.
M. DC. XXIII.

XIV. Dub. An regularis absque legitima licentia accedens ad monasterium Monialium Regularibus subiectarum, ibique in loco colloquij destinato cum Moniali colloquens à Diœcesano Episcopo tanquam Sedis Apostolicæ delegato coerceri & puniri possit.

Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Trid. Interpretum censuit posse, quam Congregationis sententiam S. D. N. Vrbanus VIII. ad se relatam approbauit.

Cosmus Card. de Torres.

Locus † Sigilli.

Prosper Fagnanus S. Congr. Secret.

Romæ ex Typographia Reu. Cameræ Apost.
M. DC. XXIV.

XV. Dub. An liceat Episcopo in vim Constitutionis sanctæ mem. Gregorij XV. de Exemptorum priuilegiis punire Regulares, qui ad Abbatissæ electionem procedunt ante tempus ipsi Episcopo significatum, aut die electionis eidem nullatenus pranunciata.

Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Trid. Interpretum respondit, Regulares ex eadem Constitutione ita demum teneri Episcopo significare diem electionis Abbatissæ, cumque ad præfinitum tempus expectare, si antè ipse expressè declarauerit se vti velle facultate sibi hac in parte attributa, Abbatissarúmque electionibus per se, vel per alium interesse ac præsidere. Post eam vero declarationem licere Episcopo animaduertere in Regulares, qui ante tempus significatum, aut die electionis eidem non prænunciata ab Abbatissa electionem procedunt.

Cosmus Card. de Torres.

Locus † Sigilli.

Prosper Fagnanus S. Congr. Secret.

Romæ ex Typographia Reu. Cameræ Apost.
M. DC. XXVI.

DECRETA SACRÆ Congregationis Concilij.

S. D. N. Vrbani diuina prouidentia Papæ VIII. auctoritate edita.

De Celebratione Missarum.

CVM sæpe contingat in quibusdam Ecclesiis tam magnum Missarũ celebrandarum numerum ex variis defunctorum relictis, aut piorum eleemosynis impositum esse, vt illis pro singulis diebus præscriptis nequeat satisfieri, & tamen nouá onera Missarum in dies suscipiantur, indeque fiat, vt depereant piæ testantium voluntates, obstricta benefactoribus fides violetur, defunctorum animæ suffragiis priuentur, Ecclesiis debitus subtrahatur cultus; ac CHRISTI fideles graui scandalo affecti plerumque à similibus charitatis operibus retrahantur. Cúmque his malis maximum inter cætera fomentum præbeat, aut quod ij, qui Missas supra vires celebrandas suscipiunt, sperent illas breui ad pauciorem numerum à Superioribus reductum iri; aut quod Ecclesiis, forte pecuniarum absumpta plerumque nuda remaneant onera Missarum, absque vllo emolumento; aut quod eleemosyna pro illis celebrandis sit adeò tenuis, vt non facile inueniantur, qui velint huic se muneri subiicere, & redditus Ecclesiæ, aut monasterij adeo exigui, vt Sacerdotes pro necessaria sua sustentatione nouis se oneribus obstringere compellantur: Sacra Congregatio Card. Concil. Trident. interpretum animaduertens, facturam se rem Deo gratissimam, charitatique ac iustitiæ maximè consentaneam, si pro viribus satagat hunc deterrimum abusum è Christiana Republica conuellere, atque eradicare: Sanctissimi D. N. Vrbani Diuina prouidentia Papæ VIII. authoritate sibi specialiter attributa, infrascripta Decreta edidit.

I. Ac primò districtè prohibet, atque interdicit, ne Episcopi in Diœcesana Synodo, aut Generales in Capitulis generalibus, vel aliàs quoquo modo reducant onera vlla Missarum celebrandarum, aut post idem Concilium imposita, aut in limine fundationis; sed pro his omnibus reducendis, aut moderandis, vel commutandis ad Apostolicam Sedem recurratur, quæ, re diligenter perspecta, id statuet, quod magis in Domino expedire arbitrabitur, alioquin reductiones, moderationes, & commutationes huiusmodi, si quas contra huius prohibitionis formam fieri contigerit, omninò nullas, atque inanes decernit.

II. Deinde, vbi pro pluribus Missis, etiam eiusdem qualitatis, celebrandis plura stipendia, quantumcumque incongrua, siue ab vna, siue à pluribus personis collata fuerunt, aut conferentur in futurum Sacerdotibus, Ecclesiis, Capitulis, Collegiis, Hospitalibus, Societatibus, Monasteriis, Conuentibus, Congregationibus, Domibus, ac locis piis quibuscumque tam sæcularibus, quam regularibus, Sacra Congregatio sub obtestatione Diuini Iudicij mandat, ac præcipit, vt absolutè tot Missæ celebrentur, quot ad rationem attributæ eleemosynæ præscriptæ fuerint; itaut alioquin ij, ad quos pertinet, suæ obligationi non satisfaciat; quinimò grauiter peccent, & ad restitutionem teneantur.

III. Id verò vt deinceps obseruetur exactiùs, Sacra Congregatio eadem authoritate reuocat Priuilegia, & Indulta omnia quibusuis personis, Ecclesiis, ac Locis piis, tam Sæcularibus, quam Regularibus, cuiuscumque Ordinis, & Congregationis, & Instituti, quamcunque ob causam concessa, quibus indulgetur, vt certarum Missarum, vel anniuersariorum celebratione, aut aliquibus collectis, seu orationibus, plurium Missarum oneribus in futurum suscipiendis satis fiat.

IV. Ac similiter, omne damnabile lucrum ab Ecclesia remouere, volẽs, prohibet Sacerdoti, qui Missam suscepit celebrandam cum certe eleemosyna, ne eandem Missam alteri, parte eiusdem eleemosynæ sibi retenta, celebrandam committat.

Præterea, ne in Ecclesiis, in quibus onera Missarum in perpetuum imposita sunt, Sacerdotes in eis, vt par est, adimplendis eo tepidiores, ac segniores reddantur, quòd onera huiusmodi cum nulla, aut parua sint vtilitate coniuncta; statuit, atque decernit,

nit, vt pecuniæ, ac bona immobilia Ecclesiis, Capitulis, Collegiis, Hospitalibus, Societatibus, Cõgregationibus, Monasteriis, Conuentibus, ac locis omnibus, tam Sæcularibus, quàm Regularibus, atque illorum personis in futurum simpliciter acquirenda cum onere perpetuò Missarum celebrandarum, ab iis, ad quos pertinet, sub pœna interdicti ab ingressu Ecclesiæ ipso facto incurrenda à die realis acquisitionis statim deponi debeant penes ædem Sacram, vel personam fide, & facultatibus idoneam ad effectum illa, seu illorum pretium quamprimum inuestiendi in bonis immobilibus fructiferis cum expressa, & indiuidua mentione oneris, quod illis annexum reperitur: ac si eadem bona immobilia auctoritate Apostolica deinceps alienari contigerit, eorundem pretium sub eadem pœna, vt supra, deponi, atque in aliis bonis stabilibus itidem fructiferis cum eiusdem oneris repetitione, atque annexione conuerti debeat.

V. Ad hæc S. Congregatio quibus suis Capitulis, Collegiis, Societatibus, & Congregationibus, necnon omnibus, & singulis Ecclesiarum, ac piorum locorum, tam sæcularium, quàm regularium Superioribus, vel aliis, ad quos pertinet, districtè prohibet, ne imposterum onera perpetua suscipiant Missarum celebrandarum, Sæculares quidem sine Episcopi, vel eius generalis Vicarij, Regulares verò sine Generalis, vel Prouincialis consensu, & licentia in scriptis, & gratis concedenda; alioquin Sæcularis, qui huius prohibitionis transgressor extiterit, ab ingressu Ecclesiæ interdictus sit eo ipso: Regularis verò pœnam priuationis omnium officiorum, quæ tunc obtinebit, ac perpetuæ inhabilitatis ad alia de cætero obtinenda, vocisque actiuæ, ac passiuæ, absque alia declaratione incurrat. Eleemosynas verò manuales, & quotidianas pro Missis celebrandis ita demum iidem accipere possint, si oneribus antea impositis ita satisfecerit, vt noua quoque onera suscipere valeant; alioquin omninò abstineant ab huiusmodi eleemosynis etiam spontè oblatis in futurum recipiendis, & capsulas auferant ab Ecclesiis cum inscriptione illa: *Eleemosyna pro Missis*, vel alia simili, sub iisdem pœnis ipso facto incurrendis, ne fideles hac ratione frustrentur. Episcopus verò, seu eius Vicarius, aut Generalis, vel Prouincialis, vbi de licentia pro perpetuis oneribus fuerint requisiti, in singulis casibus diligenter inquirant de singulis Missarum celebrandarum obligationibus cuique Ecclesiæ, Monasterio, aut loco pio incumbentibus; nec antea assensum huiusmodi, aut licentiam præbeant, quàm eis legitimè constiterit, illius Sacerdotes, tam nouo oneri suscipiendo, quàm antiquis iam susceptis satisfacere posse, præcipuamque rationem habeant, vt redditus, qui Ecclesiis, & locis piis relinquuntur, omninò respondeant oneribus adiunctis, secundum morem cuiusque Ciuitatis, vel Prouinciæ, intelligantque si in re tanti momenti desides, aut negligentes fuerint, in Nouissimo die se huius prætermissi muneris rationem esse reddituros.

VI. Postremo Illustriss. Patres, non sine graui animi dolore intelligentes, mala ferè omnia, quæ Regularem disciplinam euertunt, ac præcipue nimiam hanc facultatem fouent in oneribus Missarum supra vires suscipiendis, veluti ex infecta radice, pullulare ex maiori Regularium numero, quàm ferant redditus, & eleemosynæ cuiusque Monasterij inhærentes, Summorum Pontificum, ac S. Tridentini Concilij decretis de re editis, Sanctissimi D.N. authoritate præcipiunt, ac mandant omnibus, & singulis Generalibus, Prouincialibus, Commissariis, Ministris, Præsidentibus, Abbatibus, Prioribus, Præpositis, Guardianis, Vicariis, & quibuscũque aliis Superioribus Monasteriorum, Conuentuum, ac Domorum regularium bona immobilia possidentium, vel non possidentium, cuiuscumque Ordinis, Congregationis, & Instituti existentium intra fines Italiæ, & Insularum adiacentium, vt singuli, ad quos pertinet, in qualibet Prouincia, adhibitis duobus, aut tribus Regularibus sui Ordinis, vel Congregationis probatioribus, & rerum vsu peritioribus, bona immobilia, census, redditus, & prouentus omnes, consuetas item eleemosynas, & obuentiones, tam communes Monasteriorum, Conuentuum, & Domorum eiusdem Prouinciæ, quàm etiam singularibus personis religiosis assignatas, seu permissas, in communem vsum deinceps conferendas, decem annorum immediatè præcedentium habita ratione, diligenter, & maturè recognoscant, iis omnibus detractis, quæ reparationes, præstationes, grandines, sterilitates, aliave cuiuslibet generis onera consueuerunt absorbere, eáque omnia scripto fideliter exarata, idem Superior, cuius interest, in proximo Capitulo, seu Congregatione generali, vel prouinciali, coram tribus Iudicibus ab ipsomet Capitulo, seu Congregatione diligendis proponat, qui, computatis huiusmodi redditibus eleemosynis, & obuentionibus vniuersis, & oneribus, vt supra, detractis, sedulo examinent, quot Religiosi homines connumeratis etiam laicis, aliisque necessariis, seruientibus, in vnoquoque Monasterio, Cõuentu, & Domo regulari iuxta regionis, & proprij instituti morem, victum, & vestitum, & medicinalia in communi habentes, & competenter valeant sustentari. Tum eorundem bonorum, redditiuum, eleemosynarum, & onerum præcisam notam ipsimet Capitulo, seu Congregationi exhibeant, vt in illo diligenter omnibus discussis, cuiusque familia, Monasterij, Conuentus, ac Domus regularis in singula quaque prouincia certus earum tantum personarum numerus, Patrum capitularium voto, præfigatur, quæ redditibus, eleemosynis, & obuentionibus, vt superiùs, sufficienter ali possint. Ne verò Superiores, qui id præstare debent, segniùs, aut remissius, quam par est, suo muneri satisfaciant, mandat Sacta Congregatio, vt infra annum, post proximum Capitulum generale, vel prouinciale computandum, omnia hoc de genere capitulariter gesta, in authenticam formam redacta ad Sacram ipsam Congregationem Concilij singuli mittant, numerúmque familiæ, singulorúmque Conuentuum, Monasteriorum, & Domorum huiusmodi regularium, Capituli, seu Congregationis generalis, vel prouincialis sententia, & auctoritate præfinitum, iidem Superiores, tam Generales, & Prouinciales omnes, quàm locales perpetuò seruare omninò teneantur, nec possint illum quoquo modo augere, etiam prætextu augmenti redditRuum, absque Sacræ Congregationis licentia. Superiores autem huiusmodi, qui prædicta omnia in præfixo termino non præstiterint, vel numerum, vt suprà præscriptum quouis modo augere præsumpserint, priuationis omnium officiorum, quæ tunc temporis obtinebunt, vocisque actiuæ, ac passiuæ, & ad omnia suæ religionis officia, & gradus inhabilitatis perpetuam pœnam eo ipso incurrere; atque aliis etiam grauioribus à Sede Apostolica infligendis pœnis Sacra Congregatio subiacere voluit, & declarauit.

VII. Deinceps verò Monasterium, Conuentus,

Domus,

Domus, Congregatio, Societas Religiosorum, seu Regularium, nullibi recipiatur, nisi præter alia ad id requisita, in singulis eiusmodi locis duodecim saltem fratres, aut Monachi, seu Religiosi, degere & ex redditibus, & consuetis eleemosynis, detractis omnibus, vt supra detrahendis, competenter sustentari valeant, ad præscriptum decreti fœl. rec. Gregor. XV. hac de re editi. Alioquin Monasteria, & loca huiusmodi posthac recipienda, in quibus duodecim Religiosi, vt suprà, sustentari, atque inhabitare non poterunt, & actu non inhabitauerint, Ordinarij loci visitationi, correctioni, atque omnimodæ iurisdictioni subiecta esse intelligantur.

Porrò ne vllo vnquam tempore hæc in obliuionem, seu desuetudinem abeant, Superiores locales cuiusque Monasterij, Conuentus, ac Domus regularis curare, atque efficere teneantur sub pœna priuationis officij, vocisque actiuæ, & passiuæ ipso facto incurrenda, vt in perpetuum, sexto quoque mẽse, id est feria secunda post primam Dominicam Aduentus, & feria sexta post Octauam Corporis Christi præsentes Ordinationes in publica mensa perlegantur. Omnibus tam Ecclesiasticis personis, cuiuscunquæ sint ordinis, conditionis, & gradus, quàm laïcis quocumque honore, ac potestate præditis, præsentia Decreta declarandis, vel interpretandi facultate penitus interdicta.

Non obstantibus quoad suprascripta omnia, & singula in præsentibus Decretis contenta, Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis in fauorem quarumcunque personarum, atque Ordinum tam Mendicantium, quàm non Mendicantium, Militiarum etiam S. Ioannis Hierosolymitani, Congregationum, Societatum, ac cuiuslibet alterius Instituti etiam necessariò, & in indiuiduo exprimendi Ecclesiarum, Monasteriorum, Conuentuum, Collegiorum, Capitulorum, Hospitalium, Confraternitatum, & aliorum quorumque tam Sæcularium, quàm Regularium locorum, necnon illorum, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus etiam immemorabilibus, priuilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis, etiam Mari magno, seu Bulla aurea, aut aliàs nũcupatis, sub quibuscumque tenoribus, & formis, aut cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus decretis, etiam Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet etiam per viam communicationis, seu extensionis concessis, & irritatis vicibus approbatis & innouatis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorúmque totis tenoribus & formis specialis, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma seruanda esset, tenores huiusmodi ac si de verbo ad verbum nihil penitus omisso, & forma in illis tradita obseruata inserti forent, præsentibus pro expressis haben. quibus quod ea quæ præsentibus aduersantur, illis aliàs in suo robore permansuris; Sacra Congregatio Sanctitatis Suæ auctoritate specialiter & expresse derogat, cæterisque contrariis quibuscumque.

Et ne præmissorum ignorantia à quoquam prætendi possit, voluit eadem S. Congregatio, vt præsentes ordinationes in valuis Basilicarum S. Ioannis Lateranensis, & Principis, Apostolorum de Vrbe, & in acie campi Floræ, vt moris est, affixæ, omnes ad quos pertinet ita arctent & afficiant, ac si vnicuique personaliter intimatæ fuissent. Vtque earumdem præsentium trãssumptis, etiam impressis, manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ die 21. Iunij 1625.

Cosmus Card. de Torres.

Locus † Sigilli.

Prosper Fagnanus S. Congr. Secret.

Anno Domini Nostri Iesu Christi M. DC. XXV. indictione octaua, Pontificatus autem in Christo Patris, ac D. N. D. Vrbani diuina Prouidentia Papæ VIII. anno eius III. die verò 22. mensis Septembris suprascripta decreta affixa & publicata fuerunt ad valuas Basilicarum Sancti Ioannis Lateran. & Principis Apostolorum de Vrbe, ac in acie Campi Floræ, vt moris est, per nos Camillum Fundatum, & Fabium Æmilianum Sanctissimi D. N. Papæ Cursores.

Brandimartes Latinus prælibati Sanctissimi D. N. Papæ ac S. Rom. & vniuersalis Inquisitionis cursor pro Mag. DD. Curs.

Romæ ex Typographia Reu. Cameræ Apost. M. DC. XXV.

Declarationes aliquot Sacræ Congregationis Concilij S. D. N. Vrbani Papæ VIII. auctorioate editæ super decretis eiusdem Congregationis de celebratione Missarum.

SAcra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum auctoritate sibi à Sanctissimo D. N. attributa ad singula dubia inferius proposita ad hunc modum respondit.

Super primo Sacræ Congregationis decreto de celebratione Missarum, quo prohibetur ne Episcopi in Diœcesana Synodo, aut Generales in Capitulis generalibus, vel aliàs quoquo modo reducant onera vlla Missarum celebrandarum, aut post idem Concilium imposita, aut in limine fundationis.

Quæritur quid si legatum sit ita tenue, vt non sit qui velit onus illi iniunctum subire, & si recurrendum sit ad Sedem Apost. pro moderatione oneris, totum, aut ferè totum insumendum sit pro expensis ad id necessarijs? & & quid si permittatur Episcopo in fundatione vt possit huiusmodi onera moderari?

Resp. Etsi legatum sit adeo tenue, nihilominus pro reductione oneris, vt supra impositi ab iis ad quos pertinet, Sedem Apost. esse adeundam, quæ absque vlla impensa statuet, quod magis in Domino è re esse iudicauerit. Verumtamen si in ipsa beneficij erectione expresse cautum fuerit, vt liceat Episcopo iniunctum onus reducere ac moderari legem hanc fundationis quam decreta hac de re edita non sustulerunt, esse validam & obseruandam.

Secundo super II. eiusdem Congregationis decreto quo cauetur, vt celebrentur tot Missæ, quot ad rationem tributæ eleemosynæ præscriptæ fuerint, Quæritur, an verba illa, præscriptæ fuerint, *intelligenda sint de præscriptione facta ab offerente, vel ab Ordinario?*

Resp. Esse intelligenda de præscriptione facta ab eo, qui eleemosynam tribuit, non autem ab Ordinario: quod si tribuens eleemosynam numerum Missarum celebrandarum non præscripserit, tunc tot Missas celebrari debere, quot præscripserit Ordinarius secundùm morem suæ Ciuitatis, vel Prouinciæ.

Tertiò

Tertiò, an cum Ordinarius præscripserit eleemosynam congruam iuxta qualitatem loci, personarum, ac temporum, Sacerdotes accipientes stipendium minus congruum, teneantur Missas ab offerente præscriptas celebrare?

Resp. Teneri.

Quartò, an Sacerdotes, qui tenentur Missas celebrare ratione beneficij, seu capellæ, legati, aut salarij possint etiam manualem eleemosynam pro Missis votiuis, aut defunctorum recipere, & vnico Missæ Sacrificio vtrique oneri satisfacere?

Resp. Sacerdotes quibus diebus teneantur Missas celebrare ratione beneficij, seu capellæ, legati, aut salarij, si eleemosynas pro aliis etiam Missis celebrandis susceperint, non posse eadem Missa vtrique obligationi satisfacere.

Quintò posito quod testator relinquat vt celebrentur pro eius anima centum Missæ absque vlla præscriptione eleemosynæ. Quæritur an liberum sit hæredibus eleemosynam sibi bene visam præscribere, an verò eadem eleemosyna præscribenda sit ab Ordinario?

Resp. Vbi nullam certam eleemosynam testator reliquit, esse ab Episcopo præscribendam eleemosynam congruam, quæ respondeat oneribus Missarum celebrandarum secundùm morem Ciuitatis, vel Prouinciæ.

Sextò super III. Congregationis decreto, in quo eadem Congregatio reuocat priuilegia, quibus indulgetur vt certarum Missarum, vel anniuersariorum celebratione, aut aliquibus collectis, seu orationibus plurium Missarum oneribus in futurum suscipiẽdis satisfiat, Quæritur, an verba, in futurum suscipiendis, *intelligenda sint de oneribus suscipiendis post priuilegium?*

Resp. Ita esse intelligenda.

Septimò super IV. eiusdem Congregationis decreto, quo prohibetur Sacerdoti, qui Missam suscipit celebrandam cum certa eleemosyna, ne eandem Missam alteri parte eiusdem eleemosynæ sibi retenta celebrandam committat, Quæritur, an permittendum sit administratoribus Ecclesiarum vt retineant aliquam eleemosynarum portionem pro expensis manutentionis Ecclesiæ, altarium, inseruientium, paramentorum, luminum, vini, hostiæ, & similium?

Resp. Permittendum non esse vt Ecclesiæ ac loca pia seu illorum administratores ex eleemosynis Missarum celebrandarum vllam vtcumque minimam portionem retineant ratione expensarum, quas subeunt in Missarum celebratione, nisi cum Ecclesiæ, & loca ipsa alios non habent redditus, quos in vsum earumdem expensarum erogare licitè possint, & tunc quam portionem retinebunt, nullatenus debere excedere valorem expensarum, quæ pro ipsomet tantum Missæ Sacrificio necessario sunt subeundæ, & nihilominus eo etiam casu curandum esse, vt ex pecuniis, quæ supersunt, expensis vt supra deductis, absolutè tot Missæ celebrentur, quot præscriptæ fuerint ab offerentibus eleemosynas.

Octauò, an hoc decretum habeat locum in beneficiis, quæ conferuntur in titulum, id est, an Rector beneficij, qui potest per alium celebrare, teneatur Sacerdoti celebranti dare stipendium ad rationem redditnum beneficij?

Resp. Non habere locum, sed satis esse vt Rector beneficij, qui potest Missam per alium celebrare, tribuat Sacerdoti celebranti eleemosynam congruam secundum morem Ciuitatis, vel Prouinciæ, nisi in fundatione ipsius beneficij aliud cautum fuerit.

Nonò, an Sacerdotes, quibus aliquando offertur eleemosyna maior solita pro celebratione Missæ debeant dare eandem integram eleemosynam iis, quibus Missas celebrandas committunt, an verò satis sit, vt dent celebrantibus eleemosynam consuetam?

Resp. Debere absolutè integram eleemosynam tribuere Sacerdnti celebranti, nec vllam illius partem sibi retinere posse.

Decimò super V. eiusdem Congregationis decreto, quo inter cætera statuitur in hæc verba. Eleemosynas verò manuales, & quotidianas pro Missis celebrandis ita demum iidem accipere possint, si oneribus antea impositis ita satisfecerint, vt noua quoque onera obire valeant, alioquin omnino abstineant ab huiusmodi eleemosynis etiam sponte oblatis in futurum recipiendis, & capsulas auferant, &c. *Quæritur an hoc decretum prohibeat absolutè quominus accipiant nouas eleemosynas ij, qui acceptis non satisfecerunt, & quid si congruo tempore possint omnibus satisfacere.*

Resp. Non prohibere absolutè, ac propterea etsi oneribus iam susceptis non satisfecerint, posse tamen noua etiam onera suscipere Missarum celebrandarum, dummodo infra modicum tempus possint omnibus satisfacere.

Vndecimè quid si offerens eleemosynas audito impedimento consentiat, vt Sacerdos Missam celebret cum primum poterit?

Resp. Quamuis onera suscepta infra modicum tempus adimpleri nequeant, si tamen tribuens eleemosynam pro aliarum Missarum celebratione id sciat, & consentiat, vt illæ tunc demum celebrentur, cum susceptis oneribus satisfactum fuerit, decretum non prohibere quominus eo casu eleemosyna accipiatur pro iisdem Missis iusta benefactoris consensum celebrandis.

Duodecimò, an pœna Interdicti & alia apposita in eodem decreto afficiant tam eos qui accipiunt eleemosynas contra formam ibi præscriptam, quam eos, qui non auferunt capsulas ab Ecclesiis, vt ibidem præcipitur.

Resp. Has pœnas non habere locum, nisi in suscipientibus onera perpetua Missarum celebrandarum sine licentia Episcopi, seu eius generalis Vicarij, aut Generalis, vel Prouincialis.

Decimotertiò, an in hoc decreto comprehendantur illæ capsulæ, quæ apponi solent in Ecclesiis in die Commemorationis omnium Sanctorum, & vulgò dicuntur, Casse de Morti?

Resp. Comprehendi.

Decimoquartò an administratores Ecclesiæ magnæ deuotionis, & concursus possint eleemosynas pro Missis celebrandis accipere, si iisdem Missis nonnisi post longum tempus satisfacere valeant, ne alias cultus Ecclesiæ, & deuotio, ac concursus fidelium, vt aiunt, minuantur?

Resp. Non posse nisi de consensu eorum, qui eleemosynas tribuunt, vt suprà in responsione ad vndecimum.

Decimoquintò, quia prohibitio dicti decreti videtur aliquib. directa solis Capitulis, Collegiis, Societatibus, Congregationibus, necnon omnibus & singulis Ecclesiarum, & piorum locorum tam sæcularium, quàm Regularium Superioribus, de quibus fit expressa mentio, non autem priuatis Sacerdotibus, qui tamen comprehendi videntur sub clausula generali, & aliis ad quos pertinet, *supplicatur pro opportuna declaratione.*

Resp. Comprehendi etiam priuatos Sacerdotes.

Decimosextò super VII. eiusdem S. Congregationis decreto, quo cauetur, vt in singulis monasteriis Religiosorum præfigatur numerus, qui ex consuetis redditibus, aut eleemosynis commodè possit sustentari, Quæritur, an vbi

hac

hec pæfixio facta iam fuit in vim similis decreti sanctæ mem. Pauli V. absque tamen computatione redditumm cuiusque Religiosi, sit denuo facienda necne?

Resp. Numeri præfixionem esse iterum faciendam seruata vltimi decreti hac de re editi.

Decimoseptimò, an nouitij ad habitum Regularem admissi, possint admitti ad professionem in monasterijs, in quibus habita vt suprà præfixione numeri commodè ali non possunt.

Resp. Esse admittendos ad professionem, si aliàs habiles existant, ac deinde in aliquo alio monasterio eiusdem Religionis esse cullocandos vbi commodè ali possint.

Decimooctauò super vltimo, quo cauetur, vt nulli recipiantur Conuentus Regularium, nisi præter alia ad id requisita duodecim saltem fratres in eis degere, & competenter sustentari valeant, sitaut alioquin subsint iurisdictioni Ordinarij: Quæritur, an hoc decretum, quod videtur editum in ordine ad celebrationem Missarum, comprehendat eas Religiones, quæ non consueuerunt onera Missarum recipere, vt sunt Religiones Capuccinorum, ac Societatis IESV?

Resp. Comprehendere.

Vltimò, an idem decretum vbi disponit, vt nullibi recipiantur monasteria, nisi, &c. habeat locum in Italia dumtaxat, ad quam est restrictum decretum proximè antecedens, an verò etiam extra Italiam?

Resp. Habere locum etiam extra Italiam.

Cosmus Card. de Torres.

Locus † Sigilli.

Prosper Fagnanus S. Congr. Secret.

Romæ ex Typographia Reu. Cameræ Apost. M. DC. XXVI.

DECRETA SACRÆ Congregationis Concilij.

S. D. N. D. Vrbani Papæ VIII. iussu edita.

De Regularibus, Apostatis, & Electis.

SACRA Congregatio Cardinalium Concilij Trident. Interpretum Regularium eiectorum, & fugitiuorum statui consulere, illorúmque scandala summouere, & succrescentem numerum frangere, operæ pretium existimans, auditis Religionum Superioribus, atque diligentissimè perpensa, communicato etiam consilio cum S.D.N. Vrbano VIII. atque ex peculiari Sanctitatis suæ facultate infrascripta edidit.

Ac primò, vt infecta semina, è quibus praui eiusmodi fructus potissimum prodeunt, deinceps ne serantur in vinea Domini, censuit esse innouandas, & Sanctissima auctoritate innouat constitutiones, & decreta generalia sanctæ mem. Clementis VIII. ad Regularium reformationem, ac nouitiorum receptionem, professionem, atque institutionem spectantia, districtéque præcipit Generalibus, atque aliis omnibus Ordinum Superioribus, vt illa exactè obseruent, atque vt obseruentur efficiant sub pœnis statutis in iisdem Constitutionibus. A quibus tamen excipiendum censuit caput illud, quo decernitur ne in Conuentibus, seu monasteriis ad nouitios recipiendos hactenus designatis, & approbatis, seu in posterum designandis, & approbandis, nouitij ad habitum vllatenus recipi possint, nisi priùs à Congregatione Reformationis Apost. vel à propriis locorum Ordinariis expressè, & nominatim approbati fuerint. A cuius quidem decreti obseruantia Sacra Congregatio iustis de causis censuit Regulares esse absoluendos, prout auctoritate Sanctissimi Domini nostri absoluit, atque eximit.

Deinde vt apostatandi opportunitas Regularibus præripiatur, statuit, vt de cætero nullus permittatur ad arctiorem Religionem transire, nisi priùs Superiori legitimè constiterit eam Religionem paratam esse illum recipere, qui licentiam petit, tumque Regularis rectà se transferat ad arctiorem. Quod vt reipsa adimpleatur, idem Superior omni studio, ac diligentia inuigilet.

Rursus statuit, vt fugitiui, & apostatæ, siue habitum Regularem deferant, siue non, possint ac debeant ab Episcopo loci, vbi moram trahunt in carceres coniici, ac Superioribus Regularibus consignari secundùm Regularia instituta puniendi, vtque ipsi quoque Superiores teneantur eos perquirere, ad Religionem reducere, atque efficere vt apprehendantur, salua tamen in omnibus facultate Ordinariis locorum attributa decreto Concilij *cap. 3. sess. 6.* Quod si apostatæ huiusmodi citra montes infra quatuor, vltra montes verò infra octo menses à præsentis decreti publicatione inchoandos sua sponte ad suam quisque Religionem redierit, tunc pœnarum omnium ipsis propter apostasiam inflictarum, aut infligendarum remissionem, atque impunitatem assequantur; ita tamen vt debeat à Superiore absolutionem humiliter petere, & coram eodem culpam fateri, atque emendationem polliceri; Superior verò è contra benignè illos teneatur excipere, ab huiusmodi pœnis absoluere, & paterna charitate amplecti.

Ad hæc, vt in posterum è Religionibus nullus legitimè professus eiici possit, nisi sit verè incorrigibilis; verè autem incorrigibilis minimè censeatur, nisi non solùm concurrant ea omnia, quæ ad hoc ex iuris communis dispositione requiruntur, sublatis hac in parte Statutis, & Constitutionibus cuiusque Religionis, & Ordinis etiam à Sede Apost. approbatis, & confirmatis; verum etiam vnius anni spatio in ieiunio, & pœnitentia probetur in carceribus: proindéque vnaquæque Religio priuatos habeat carceres in qualibet saltem Prouincia. Elapso autem anno si nihilominus non resipuerit, sed animo indurato in sua peruicacia perseuerauerit, ne contagione pestifera plurimos perdat, tanquam pecus morbida, ac membrum putre eiici tandem possit, sed ab ipsomet Generali tantum de consilio, & assensu sex Patrum ex grauioribus Religionis eligendis in singulis Capitulis, vel Congregationibus generalibus, tumque nonnisi instructo secundùm eorum stylum, & Constitutiones processu, & plene probatis causis expulsionis ad Sacrorum Canonum præscriptum. Interea tamen vsque ad primum generale Capitulum, seu Congregationem proximè celebrandam si quempiam ex iustis, & necessariis causis expellere oportebit, eiectio fieri possit à Generali cum consilio, & assensu sex Patrum, vt suprà, quos idemmet Generalis eligere debeat infra quatuor menses à præsentis decreti publicatione, seruata tamen in reliquis forma superiùs præscripta. Si verò eiecti quamdiu non redierint ad Religionem in habitu clericali incedant, atque Ordinarij loci iurisdi-

iurisdictioni, & obedientiæ subsint, proindéque Generalis illico expulsionis sententiam eidem Ordinario notificare teneatur. Cæterùm Sacra Congregatio Religionum Superiores seriò admonet, ac per IESV-CHRISTI viscera obtestatur, vt memores paternæ charitatis, & mansuetudinis, quam profitentur, nihil intentatum relinquant, vt lucrentur animas Fratrum suorum, ferè in profundum maiorum delapsas, antequam grauissimum, atque extremum expulsionis remedium experiantur. Idque eo magis quod subditorum sanguinem, qui ex malo negligentium, & sui officij immemorum Prælatorum regimine peribunt, Dominus noster IESVS CHRISTVS in supremo Dei iudicio de eorumdem Prælatorum manibus sit requisiturus,

Præterea statuit, vt iidem Superiores nemini ex Religiosis expulsis litteras testimoniales concedant illos ad Sedem Apost. reiicientes, vel iubentes aliam ingredi Religionem.

Item vt eiecti extra Religionem degentes sint perpetuò suspensi ab exercitio Ordinum, sublata Ordinariis locorum facultate dictam suspensionem relaxandi, ac moderandi.

Ac postremo censuit esse innouandam & Suæ Beatitudinis auctoritate innouat Constitutionem felicis mem. Gregorij IX. relatam in cap. fin. extra de Regular. ac præterea declarat eam Constitutionem in iis quoque vendicare sibi locum, seruandamque esse, qui iuste diffinitiuéque, ac iuris ordine seruato expulsi fuerint, dummodo tamen in expulsis huiusmodi subsit spes euidens emendationis ex litteris saltem testimonialibus Ordinarij, cuius Conscientiam in his litteris concedendis Sacra Congregatio seriò onerauit.

Ne qua vero difficultas in suprascriptis decretis, & ordinationibus exequendis suboriatur, Sacra Congregatio Sanctissimo Domino Nostro annuente, atque approbante, vniuersis Generalibus, Prouincialibus, Commissariis, Ministris Præsidentibus Abbatibus, Prioribus, Præpositis, Guardianis, Vicariis, & quibuscumque aliis Superioribus quorumcumque Ordinum, vel Congregationum, Monasteriorum, Conuentuum, Collegiorum, Domorum, ac locorum Regularium vbique locorum existentium iniungit, serióque mandat, vt illa diligenter obseruent, atque obseruari procurent in omnibus Cœnobiis, ac monasteriis, Collegiis, & Domibus quorumcumque Monachorum, ac Regularium vbique locorum existentibus, efficiántque, vt tam decreta supradicta felicis record. Clementis VIII. quam præsentes Ordinationes in singulis eiusmodi locis bis saltem in anno legantur in publica mensa.

Si quis verò ipsorum aduersus ea, quæ superiùs suprascripta sunt, vel eorum aliquid quoquo modo facere, vel moliri præsumpserit, ipso facto pœnam incurrat priuationis omnium officiorum, quæ tunc obtinebit, vocisque actiuæ, & passiuæ, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa in posterum obtinenda, pœnaque huiusmodi si Sanctitati Suæ, ac Sedi Apost. reseruata, iisdem Superioribus etiam Generalibus, & Protectoribus illam moderandi, seu relaxandi potestate penitus interdicta, & nihilominus sit irritum & inane quicquid secus à quoquam actum extiterit. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis in fauorem quarumcumque personarum, atque Ordinum tam Mendicantium, quàm non Mendicantium Congregationum, Monasteriorum, Conuentuum, Domorum, ac locorum Regularium quorumcumque, necnon illorum etiam iuramento, Confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, vel consuetudinibus etiam immemorabilibus, exemptionibus quoque, indultis, & priuilegiis etiam in corpore iuris clausis aut ex causa, vel titulo oneroso, vel in limine fundationis concessis, etiam Mari Magno, seu Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis, sub quibuscumque tenoribus & formis, & cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisq; efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus Decretis etiam Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet, etiam per viam communicationis, seu extensionis concessis, & iteratis vicibus approbatis, & innouatis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, & formis specialis, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma seruanda esset, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum nihil penitus omisso, & forma in illis tradita obseruata inserti forēt, præsentibus pro expressis habens, quibus quoad ea, quæ supradictis quomodolibet aduersantur, illis aliàs in suo robore permansuris specialiter, & expresſè Sanctitatis Suæ auctoritate derogat, cæterisque contrariis quibuscumque. Dat. Romæ die 21. Septembris 1624.

Cosmus Card. de Torres.

Locus † Sigilli.

Prosper Fagnanus S. Congr. Secret.

Romæ ex Typographia Reu. Cameræ Apostol.
M. DC. XXIV.

DECRETVM SACRÆ Congregationis Rituum vbique obseruandum.

De non addendis Kalendario & Missali Sanctorum Officiis adhuc non concessis, & Missis non approbatis.

SACRA Rituum Congregatio ad tollendos abusus, qui variis in locis irrepserunt, re mature discussa censuit, & decreuit.

Primò non potuisse, nec posse locorum Ordinarios tam sæculares, quàm Regulares addere Kalendariis etiam propriis Sanctorum Officia, nisi ea duntaxat quæ Breuiarij Romani rubricis, vel Sacræ Rituum Congregationis, seu Sedis Apostolicæ licentia conceduntur.

Insuper vetuit, & prohibuit celebrari per totam Ciuitatem, vel Diœcesim etiam de cuiusque Ordinarij auctoritate Missam, vel festum cum officio de Sancto, eo quod in loco adsit Ecclesia Parochialis, vel Regularis, aut aliqua Reliquia, sed tantùm in ipsius Sancti Ecclesia titulari, seu vbi asseruatur insignis Reliquia, & non alibi.

Insignes autem Reliquias declarauit esse Corpus, Caput, Brachium, Crus, aut illam partem Corporis, in qua passus est Martyr, modo sit integra, & non parua, & legitimè ab Ordinariis approbata.

Missas item, quæ circumferuntur à Sacra Congre-

gatione non approbatas, Sancti Gregorij pro Viuis, & Defunctis XV. Auxiliatorum, & de Patre æterno, & quascunque alias, exceptis, quæ sunt permissæ Regularibus tantum, veluti Rosarij, Sanctæ Mariæ de Carmelo, & alias, sicut etiam Officia ab eadem non approbata prohibuit, rescecit omninò, & damnauit respectiuè, & pro prohibitis, reiectis, & damnatis haberi voluit.

Quæ omnia decreuit, statuit, & mandauit sub pœnis contentis in Bullis Pij V. initio Breuiarij, & Missalis positis, quòd scilicet non satisfaciant muneri recitandi diuini Officij; quo verò ad vtentes supradictis Missis sub aliis pœnis contentis in Indice librorum prohibitorum ex decreto S. Concilij Tridentini edito.

Et ne præmissorum ignorantia vllo vnquam tempore possit ab aliquo prætendi, neque obliuio possit irrepere, eadem Sacra Congregatio voluit, & mandauit decreta huiusmodi affigi in Sacristiis omnium Ecclesiarum tam Sæcularium, quàm Regularium, etiam Patriarchalium, Metropolitanarum, Cathedralium, Collegiatarum, & aliarum quarumcunque in eisque perpetuo affixa asseruari.

Facta deinum relatione horum decretorum Sanctissimo D. N. D. Vrbano Papæ VIII. idem Sanctissimus ea laudauit, approbauit, atque ab omnibus vbique sub prædictis pœnis seruari præcepit. In quorum fidem manu, & sigillo Illustrissimi & Reuerendissimi D. Cardinalis Deti præsens decretum signatum, & munitum fuit, die 8. Aprilis 1628.

Ioannes Baptista Card. Detus.

Locus † Sigilli.

F. Fuluius Benignus, Secret.

Romæ ex Typographia Reu. Cameræ Apost. M. DC. XXVIII.

DECRETVM SACRÆ CONgregationis Concilij, quòd in collatione Parochialis Ecclesiæ iurispatronatus mixti non requiritur forma examinis per concursum.

Sacra Cardinalium Congregatio Concilij Tridentini interpretum censuit in collatione Parochialis Ecclesiæ iurispatronatus mixti non requiri formam examinis per concursum, sub die 5. Februarij 1628. *Vidi & legi originale proprium, quod asseruatur apud D. Iulianum Vimanum Pisanæ Ecclesiæ Decanum, de quo ipse meminit in fine suæ praxis Iurispatronatus nouissimè editæ, & ideò secundùm hoc decretum corriges, & emendabis quæ cum communi Doctorum opinione dixi suprà alleg. 58. num. 17.*

S. D. N.

D. VRBANI DIVINA prouidentia Papæ VIII. CONSTITVTIO, Contra Ordinâtes, & malè Ordinatos.

Vrbanus Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.

Secretis æternæ prouidentiæ consiliis, nullo nostrorum suffragio meritorum, Speculatores Domus Israël, in sublimi Apostolatus culmine constituti, eo potissimum Pontificiæ sedulitatis officia conuertenda esse arbitramur, vt qui in sortem Domini vocantur, Christique Militiæ dant nomen, spiritualem Ecclesiæ tranquillitatem non perturbent, sed pacem confirment, vires augeant, ac tam strenuè se gerant, vt ipsam terribilem, quasi castrorum aciem ordinatam, infernæ potestates, ac Principes tenebrarum quotidie magis perhorrescant. Hæc autem quanto impensiùs fieri optamus, tantu maiori indignatione irreligiosam quorumdam impudentiam detestamur, ac sacrilegam temeritatem execramur, qui sacros Canones, Summorumque Pontificum decreta non verentes, Clericales Ordines illegitimè suscipiunt, ac dum in Ecclesiasticorum ministrorum cœtum per nefas irrepunt, Dei cultui, animarum saluti, omnibusque ad optimum Christianæ Reipublicæ regimen pertinentibus, plurimum obesse noscuntur. Aliàs siquidem fel. record. Clemens Papa IV. prædecessor noster volens periculis animarum eorum obuiare, qui vinculo excommunicationis adstricti, aut apostatæ, seu irregulares, vel aliàs Ordinum sacrorum susceptione indigni, suam patriam, in qua de his haberetur notitia, fugientes, se in remotis partibus faciebant ad huiusmodi Ordines promoueri, statuit, vt nullus Episcoporum Italiæ de cætero aliquem Vltramontanum Clericum ordinare præsumeret, nisi ab eodem Clemente prædecessore, vel ab Episcopo, de cuius Diœces. traxerat originem, ordinandus, vel in cuius Diœces. beneficiatus existebat, per eius patentes litteras causam rationabilem continentes, quare ipsum nolebat, aut nequibat ordinare, specialem licentiam haberet; eos verò, quos contra præmissa contigisset ordinari, manere voluit absque spe dispensationis super hoc à Sede Apostolica obtinendæ suspensos, ac ordinantes condigna pœnitentia puniri. Cùm autem non sine graui animi nostri molestia, Nobis innotuerit, quamplures Vltramontanos suæ salutis immemores, Deique timore postposito, ad Ordines prædictos cum falsis Dimissorialibus litteris, seu etiam cum titulo patrimonij ficto, vel fiduciario, seu etiam falso, cum maximo bonorum omnium scandalo, se promoueri fecisse. Nos innumeris, quæ ex minùs canonica Clericorum ordinatione huiusmodi proueniunt, malis, quantum Nobis ex Alto conceditur prouidere volentes, prædictam Clementis prædecessoris Constitutionem, eum omnibus & singulis in ea contentis approbantes, & innouantes, Motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine

tudine, Venerabilibus Fratribus Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis in Italia existentibus tenore præsentium prohibemus, ne quouis prætextu & ex quacumque causa, Hispanos, Lusitanos, Gallos, vel Germanos, aliósque quoscumque Vltramontanos, & ex quibusuis locis extra Italiam oriundis, non solùm ad Sacros, sed neque etiam ad minores Ordines, vel Clericalem characterem promouere audeant, seu præsumant, nisi dimissoriales suorum Ordinariorum litteras à nostris, & huius Sanctæ Sedis Nūtiis, seu Collectoribus in illis partibus commorantibus recognitas, probatas, & subscriptas habeāt, eorumdémve Nūtiorum, seu Collectorum subscriptiones à dilecto filio nostro in Alma Vrbe Vicario in spiritualibus generali similiter examinatæ, recognitæ, & probatæ fuerint alias promouentes ad annum ab exercitio Pontificalium, promoti verò perpetuæ suspensionis pœnam, absque spe dispensationis à Sede Apostolica obtinendæ, incurrant eo ipso. Insuper permotos huiusmodi, ac etiam eos, qui cum falsis, vel fictis, aut fiduciariis patrimonij titulis scienter se ad Ordines huiusmodi promoueri fecerint, non solùm prædictis, verum etiam maioribus arbitrio nostro, & pro tempore existentis Romani Pontificis infligendis pœnis. Italos verò, si quos in posterum Clericali charactere insigniri, vel ad minores Ordines promoueri ab alieno Episcopo, cum falsis dimissoriis contigerit, ex ālii qualitatibus per Concil. Trident, Decretum *cap. 17. sess. 23.* requisitis præditi sint. Nihilominus sequuta tamen prius desuper Iudicis Ecclesiastici declaratione, fori priuilegio minimè gaudere, sed sæculari iurisdictioni, vt antea, plenè in omnibus subiacere, & subiectos esse respectiuè volumus, sicque & non aliter per quoscumque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, sublata eis & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, iudicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane si secus super his à quoquam, quauis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari. In contrarium facien. non obstantibus quibuscumque. Per præsentes autem cōstitutioni rec. me. Pij Papæ II. prædecessoris nostri contra malè promotos editæ nullatenus derogare intendimus, sed illam cum omnibus, & singulis in ea contentis, in suo robore, & efficacia permanere, perinde ac si præsentes non emanassent, decernimus. Vt autem præsentes litteræ ad omnium notitiam facilius deuenire possint, volumus, quod illæ, siue earum exempla in valuis Basilicarum Sancti Ioannis Lateranen. ac Principis Apostolorum de Vrbe, & Cancellariæ Apostolicæ, necnon in acie Campi Floræ, vt moris est, affixæ, omnes & singulos, quos illæ concernunt, perinde arctent, & afficiant, ac si vnicuiq; personaliter intimatæ fuissent, quodque earumdem transsumptis, etiam impressis manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides in iudicio, & extra illud vbique adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostēsæ. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris die 11. Decembris M.DC.XXIV. Pontificatus Nostri Anno secundo.

V. Theatinus.

Anno Millesimo sexcentesimo vigesimo quarto Indictione septima Pontificatus Sanctissimi D.N.D. Vrbani diuina Prouidentia Papa Octaui, die verò decimosexto mensis Decembris, retroscripta littera Apostolica affixa, lecta, & publicata fuerunt ad valuas Basilicarum Sancti Ioannis Lateran. Principis Apostolorum de Vrbe, ac Cancellaria Apostolica, acies Campi Flora, per nos Alexandrum de Rochis, & Fabium Æmilianum Sanctiss. D. Papa Curs.

Brandimartes La.inus pro Mag. DD. Curs.
Roma ex Typographia Reu. Camera Apostol. M. DC. XXIV.

DECRETVM,

De Monasteriorum, Conuentuum, Domorum Religiosorum cuiuscumque etiam Mendicantium Ordinis erectione.

VM aliàs fel. rec. Clemens Papa VIII. decreuit, Ordinarios locorum licentiam ad nouos Conuentus cuiuscumque, præsertim Mendicantium Ordinis, in Ciuitatibus, & locis eorum ordinariæ iurisdictioni subiectis erigendos impartiri non posse, nisi vocatis, & auditis aliorum in eisdem Ciuitatibus, & locis existentium Conuentuum Prioribus, seu Procuratoribus, & aliis interesse habentibus, & causa seruatis seruandis cognita in eisdem Ciuitatibus, & locis, nouos huiusmodi erigendos Conuentus, sine aliorum detrimento commodè sustentari posse constiterit. Si verò ab eorum sententiis ad Sedem Apostolicam prouocari, & appellari contigerit, ipsos Ordinarios tandiu erectionem nonorū conuentuum suspendere debere, quandiu à dicta Sede in ea causa pronunciatum extiterit, ac aliàs prout in decreto huiusmodi plenius continetur. Verū per piæ me. Paulū Papā V. accepto plerosque ex Ordinariis prædictis fauore, vel nimia expostentiū importunitate ad nouos Cōuentus, seu Domos, præter, & contra tenorem prædicti decreti erigendos plerumque adduci, quo fit, vt non habita debita eleemosynarum, seu redditum cuiuscumque Monasterij, Conuentus, seu Domus ratione, Monachi, seu Fratres, aut Religiosi ibi degentes, manutenere nequeāt, & ad tam exiguum numerum reducantur, vt cultus diuinus in eorum Ecclesiis destituatur, ibique regularis disciplina, vt conuenit, conseruari non valeat, Sacra Congregatio Illustrissimorū DD. Cardinalium negotiis Regularium præpositorum, ad quos idem Paulus Papa V. negotium huiusmodi reiecerat, tot incommodis obuiam ire, eisque aliquod opportunum remedium adhibere cupiens. Decreti huiusmodi veteres, ac totos tenores præsentibus, ac si de verbo ad verbum insererentur pro plenè, & sufficienter expressis habens, viuæ vocis oraculo à S.D.N. Gregorio Papa XV. habito, Decretum prædictum, quatenus opus sit, innouat, & in vsum reducit. Volens, quod de cætero Monasteriū, Conuentus, Domus, Congregatio, vel Societas Religiosorum, seu Regularium cuiuscumque, etiam Mendicantium Ordinis, Societatis, & instituti quocūque nomine nuncupentur, etiāsi de illis particularis, expressa, & specifica mentio habenda esset, in quacūque Ciuitate, vel oppido, quocūque alio loco, non erigantur, nisi in eo saltem duodecim Fratres, aut Monachi, seu Religiosi inhabitare, ac ex redditibus, & ex consuetis eleemosynis sustentari valeant, ac Priores, seu Procuratores aliorū Monasteriorū, Conuentuum, seu Domorum aliarum Religionum, vel Congregationum, aut Societatum,

seu institutorum huiusmodi non solùm in prædictis, sed etiam in aliis per quatuor millia passuum circumuicinis locis ad id vocati,& auditi fuerint,ac tali erectioni consenserint, vel aliàs Ordinariis locorum constiterit,Religiosos Monasterij, Conuentus,seu Domos regularis sic erigendi, seu erigendæ absque detrimento Religiosorum in Monasteriis, seu Domibus antea in Ciuitatibus,seu locis huiusmodi erectis degentium, ibi in numero duodecim commodè, & congruè manuteneri, & ali posse. Si verò noui Conuentus, Domus, Congregatio, vel Societas huiusmodi instituendæ erunt, nullique alij Regulares inibi repetiantur,Ordinarij locorum nihilominus diligenter inquirant,ac locorum incolæ,& habitatores,quorum & consensum requirant, ac adhibeant huiusmodi duodecim Religiosos in Conuentibus, vt præmittitur instituendis commodè alere,& manutenere valeant. Si verò à Decreto, seu Decretis per Ordinarios prædictos in causis huiusmodi ferendis legitimè appellari contigerit, ex nunc prout ex ea die, qua appellatio interponetur,ea ad eandem Sacram Congregationem vna cùm toto negotio principali deuoluta censeatur, appellationeque huiusmodi pendente, nihil innouandum esse, irritumque & inane quicquid secus super his a quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari decernens,quibuscumque in contrarium facien.non obstantibus. Romæ 17. Augusti 1622.

Ant. Card. Saulius.

Locus † Sigilli.

N. Zambeccarius, Secr.

Romæ ex Typographia Reu. Cameræ Apost. M. DC. XXII.

DECRETVM,

Quo conceditur & præscribitur facultas Ordinarijs circa accessum Regularium ad monasteria Monialium ad colloquendum cum eis.

CVM alias de anno 1590. per Sacram Cardinalium negotiis Regularium Præfectorum Congregationem de mandato fel. rec. Sixti Papæ Quinti circa accessum Regularium cuiuscumque Ordinis ad Monialium Monasteria fuerit decretum; Quod nulli Religioso cuiuscumque Ordinis, gradus, qualitatis, & dignitatis existat (Superiore, cui Monasterij, seu Domus cura incumbit, Visitatore, vel Visitatoribus, Confessarióque ordinario, & extraordinario, cum ad tempus deputabitor duntaxat exceptis) liceat absque licentia expressa eiusdem Sacræ Congregationis accedere ad Monasteria, seu Domus quarumcumque Monialium, vel Sororum, sine sui, siue alterius cuiusuis Ordinis ad colloquendum,siue tractandum cum eis.Quod si aliquando mandato sui Superioris aliquos Religiosos ad prædicandum Verbum Dei, vel ad celebrandas Missas in ipsarum Monialium, Seu Sororum Ecclesiis,siue Oratoriis exterioribus,siue extra Claustra existentibus mitti contigerit,ne dicti Religiosi vllo quæsito colore Moniales, Sorores, aut quamlibet aliam personam intra Clausuram degentes alloqui possint, sub pœnis priuationis officiorum,ac vocis actiuæ, & passiuæ ipso facto incurren. aliisque eiusdem Sacræ Congregationis arbitrio, fueritque postmodum declaratum etiam Equites S. Ioannis Hierosolymitani sub eodem Decreto comprehendi, & quoscumque contrafacientes ab alio, quam ab Apostolica Sede, aut Sacra Congregatione absolui,& rehabilitari non posse; Amplissimi eiusdem Sacræ Congregationis Patres Decreta huiusmodi innouanda, & inuiolabiliter obseruanda statuerunt. Verùm quia experientia compertum est interdum ob pias, & rationabiles causas, easque ita ferente casu,repentinas, vt ab eadem Sacr.Congregatione licentiam expectari summè incommodum, vel inutile sit Regularibus supradictis colloquendi cum Monialibus sibi attinentibus necessitatem obuenire,facto verbo cum Sanctiss.D.N.Vrbano VIII. & de Sanctitatis suæ expresso ordine, & mandato facultatem tribuerunt in posterum locorum Ordinariis,vt quatenus sibi visum fuerit in Domino expedire,licentiam concedere possint per quatuor vices ad summum quodlibet anno cuicumque Regulari,vt Moniales sibi in primo, & secundo tantùm consanguinitatis gradu coniunctas conuenire, & alloqui possit. Id verò non aliter quàm seruata ad vnguem forma infrascripta, vt id nullo modo liceat diebus festiuis,aut in Aduentu, Quadragesima,feria sexta,Sabbato,& vigiliis, prædictaque licentia obtenta ab Ordinario,& ab alio,ad quem spectet,eam concedere, consignetur Cōfessario Ordinario Monasterij, qui penes se retinere debeat,isque associet, & præsens sit,& Auscultatrices de more, non autē aliæ,assistant,prædictaque licentia pro die,& hora certa,& in scriptis concedatur,in librisque Cancellariæ eiusdem Ordinarij annotetur.Quod si prædicti locorum Ordinarij per plures vices, vel in vlteriori gradu coniunctis,aut aliter,quàm seruata forma supradicta licentias concesserint, vel permiserint, sciant se intentionis Sanctiss. D.N. & Sacræ Congregationis Trāsgressores, iudiciúmque reformident, Regulares autem pœnis in supradicto Decreto contentis,ac si nullam licentiam obtinuissent, eo ipso se nouerint esse addictos,& arbitrio Sacræ Congregationis seuerius puniendos. Romæ xij. Kal.Decembris M. DC. XIII.

Od. Card. Bandinus.

Laur. Campegius, Secret.

Romæ ex Typographia Reu. Cameræ Apost. M. DC. XXIII.

S. D. N.

D. VRBANI DIVINA prouidentia Papæ VIII.

DECLARATIO.

Quòd Capitula Ecclesiarum Cathedralium, quibus S. R. E. Cardinales præsunt ex Indultis conferendi beneficia Ecclesiastica reseruata, vel affecta eisdem Cardinalibus concessis nullum ius prætendere possint.

SANCTISSIMVS in CHRISTO Pater, & D. N. D. Vrbanus diuina prouidentia Papa VIII. accepto quòd S.R.E. Cardinales super Indultis & facultatibus disponendi de beneficiis Ecclesiasticis Sedi Apostol. reseruatis

seruatis & affectis à Sede prædicta sibi concessis per Capitula & Canonicos Cathedralium Ecclesiarum, quibus illi ex concessione, & dispensatione Apostol. præsunt, impediuntur, sub prætextu quòd ipsi Capitula, & Canonici ius nominandi, vel præsentandi, aut alias quomodolibet disponendi de beneficiis in mensibus non reseruatis pro tempore vacantibus cum prædictis Cardinalibus locorum Ordinariis coniunctim, vel diuisim habentes, tanquam membra capiti adhærentia à Cancellariæ Apostolicæ regula mensium reseruatoria, à qua Cardinales præseruantur, etiam excipi, & facultates atque Indulta, quæ certarum reseruationum obstacula tollunt, sibi quoque suffragari debere prætendunt, & attendens priuilegium quod Cardinales in prædicta regula præseruentur, eis intuitu Cardinalatus concessum esse, neque rationi consonum fore, vt Capitula & Canonici dum sui Præsules Cardinalatus honore præfulgent plus iuris in præiudicium Sedis Apostol. seu ipsorum Cardinalium Præsulum ius, & indultum conferendi ab ipsa Sede habentium obtineant, quàm si ipsi Cardinales non forent. Motu proprio sub die 29. Decembris, anni ab Incarnatione Domini 1625. declarauit intentionis, & voluntatis suæ esse quod Cardinales Præsules de omnibus, & singulis beneficiis Ecclesiasticis quomodolibet nuncupatis, & qualificatis, ad eorum etiam cum alio, vel aliis collationem, prouisionem, præsentationem, electionem, sed quamuis aliam similem, vel dissimilem dispositionem ratione Ecclesiarum, quibus ipsi Cardinales præsunt coniunctim, vel diuisim spectan. non tamen in libris Cameræ Apostolicæ descriptis, nec ex personis familiarium Suæ Sanctitatis, vel Conclauistarum, aut ratione vacationis apud Sedem prædictam reseruatis, vel affectis, quæ omnia Sanctitas sua sibi & successoribus suis pro tempore existentibus specialiter & expresse reseruauit ad præsens vacantibus, & in futurum vacaturis soli per se ipsos vel alios ad id deputandos absque Capitulis, & Canonicis, aliisque quamcumque Ordinariam dispositionem eorumdem beneficiorum similiter coniunctim vel diuisim cum eisdem Cardinalibus habentibus, dummodo aliàs sub indultis eis concessis comprehendantur, libere prouideant, neque Capitula, aut Canonici huiusmodi priuilegio quod Cardinalibus Præsulibus nullo habito Capitulorum, & Canonicorum respectu concessum esse dignoscitur, gaudere, frui, ac ius aliquod inde prætendere possint. Decernens declarationem prædictam à dicta die 29. Decembris robur obtinere debere, etiamsi nedum publicata fuisset, ac irritum, &c.

Placet, publicetur, & describatur M.

Lecta & publicata fuit supradicta regula in Cancellaria Apostol. anno Incarnationis Dominicæ M. DC. XXXVI. die verò decima mensis Septembris, Pontificatus prælibati Sanctissimi D.N. anno IV.

Marcus Antonius Ascentius, Procustos.

S. D. N.

D. VRBANI DIVINA prouidentia Papæ VIII.

DECLARATIO.

Quod S.R.E. Cardinales Ecclesiarum Præsules indulta conferendi beneficia Ecclesiastica ratione Ecclesiarum, quibus præsunt, vel quorum regimini vltimo loco cesserunt, duntaxat vti possint.

VRBANVS PAPA VIII.

MOTV proprio, &c. licèt nullus Episcoporum postquam regimini Ecclesiæ, cui præerit, cesserit in beneficiorum Ecclesiasticorum dispositione, ratione eiusdem Ecclesiæ sibi antea competenti ingerere se valeat: attamen nonnulli ex vener. Fratribus nostris S.R.E. Cardinalibus sub prætextu indultorum Apostolicorum eis pro tempore concessorum beneficia nedum vnius, sed etiam plurium Ecclesiarum, quarum regimini cesserunt, vel à quarum vinculo ad alias translati absoluti reperiuntur, contemplatione, aliàs ad se spectantia conferre perseuerant. Quare Motu simili, &c. declaramus de cætero non licere cuiuis personæ etiam si Cardinalatus honore præfulgeat, prætextu cuiusuis Indulti Apostolici concessi; seu concedendi facultatem huiusmodi etiam expresse continentis conferre, vel quouis modo disponere de quibusuis beneficiis Ecclesiasticis, quorum collatio, præsentatio, nominatio, vel quæuis alia dispositio separatim, vel coniunctim cum aliis ad eum spectabat ratione cuiuscumque Ecclesiæ Cathedralis etiam Metropolitanæ, Primatialis, vel Patriarchalis, cuius regimini cesserit, siquidem ad aliam Episcopalem, Primarialem, vel Patriarchalem Ecclesiam translatus, vel postmodum assumptus fuerit, sed indulto tantum ratione Ecclesiæ, cui actu præsit, vel cuius regimini vltimo loco cesserit, sibi concesso vti posse, & debere, ac irritum, &c. Ostien. & Veliternen. inuicem perpetuò vnitis, & Portuen. ac Sabinen. necnon Tusculan. & Prænestin. ac Albanen. Ecclesiis duntaxat exceptis, quoad quas Cardinalibus illarum pro tempore Præsulibus facultate disponendi de beneficiis huiusmodi etiam vnà cum indulto sibi ratione aliarum Ecclesiarum, quibus actu præsunt, vel antea nouissimè præfuerint, vt præfertur, frui licere decernimus, statuentes præsentium, etiam absque eo quod registrentur, aut illis data apponatur solam Signaturam nostram sufficere, & vbique in iudicio, & extra regula contraria non obstante fidem facere. Ac insuper illas in Cancellaria Apostol. describi debere, & deinceps omnes, & singulos Cardinales etiam absentes, præsentes, & futuros, & alios quoscumque, quorum interest, vel interesse poterit quomodolibet in futurum, afficere, & ligare, nullumque earũ ignorãtiam prætendere posse, non secus, ac si ei intimatæ forent, statuto, & ordinatione, decreto, & declaratione per Nos in crastinum assumptionis nostræ ad Summi Apostolatus apicem editis, quod Cardinales in Constitutionibus, & regulis per Nos post priorũ nostrarum Constitutionum, & regularũ editionem, & publicationem in posterum faciendis non includantur, nisi illæ eorumdem Cardinalium fauorẽ concernant,

cernant, vel ipsæ edendæ Constitutiones de illorum, seu maioris partis eorum consilio editæ fuerint, necnon prædictis, & quibuscumque aliis regulis, coostitutionibus, & Ordinarionibus Apost. cæterisque contrariis quibuscumque nequaquam obstantibus.

Placet Motu proprio publicetur, & describatur M.

Lecta & publicata fuit supradicta Constitutio in Cancellaria Apostol. anno Incarnationis Dominicæ 1626. die vero decima mensis Septembr. Pontificatus prælibati Sanctissimi D.N. anno IV.

Marcus Antonius Ascentius, Procustos.

Romæ ex Typographia Reu. Cameræ Apostol. M. DC. XXVI.

S. D. N.

D. VRBANI
DIVINA PROVIDENTIA PAPÆ VIII.

Confirmatio, & innouatio Regulæ Cancellariæ, Decreti Cameræ Apostolicæ, & Constitutionum fel. rec. Iulij III. quoad fructus beneficiorum Ecclesiasticorum inexactos.

Vrbanus Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.

ÆTERNVS rerum conditor, cuius iudicia abyssus multa, sacrosanctum Apostolicæ seruitutis officium Nobis ad hoc licèt immeritis demandare voluit, vt speculatores Domus Israël, quæ est Ecclesia sua sancta, ab eo constitutis inter cæteras eiusdem seruituris curas, boni Patrisfamilias exemplo prouideamur, vt non modo Ecclesiarum omnium, & personarum eis in diuinis deseruientium indemnitati iugiter consulatur, verùm etiã Cameræ nostræ Apostolicæ iura fatta, tectaque omni solicitudine præseruentur, & vnicuique, quod suũ est, æqua lance tribuatur; ea verò Nobis vt sublatis impedimentis quibuslibet faciliùs succedere valeãt, Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum constitutiones desuper editas, & libenter innouamus, & si quæ super illis, ac etiam à Nobis ea de re emanaris regulis, siue litteris Apostolicis dubia oriti noscuntur, opportunæ declarationis ministerio remouemus, vt etiam hac ratione nostram eidem Ecclesiæ sanctæ operam, quantùm Nobis ex Alto conceditur, non inutilem faciamus. Aliàs siquidem per regulas Cancellariæ Apostolicæ per Nos in crastinum assumptionis nostræ ad Summi Apostolatus apicem editas, omnia, & singula facultates, & indulta in ea parte, in qua necdum verè, & realiter suum etant sortita effectum per quoscumque Romanos Pontifices prædecessores nostros ad fauorem quarumcumque personarum concessa, quibus eis, vel eorum singulis vllo modo, & ex quauis causa, vel prætextu permittebatur, fructus certos, vel incertos, iura, obuentiones, & emolumenta quęcumque quorumlibet beneficiorum per eos obtentorum anticipatis solutionibus vltra vnum annum elocare, & attendare, ac ad firmam, vel annuam responsionem concedere, seu eos, & ea ad fauorem quarumcumqoe personarum obligare, vel hypothecare, in solutum dare, aut de eis quomodolibet, & ex quauis causa disponere pro tempore ad vitam beneficiatorum, & ad tempus, quo beneficia huiusmodi obtinuissent, minimè restricta, nec coarctata, inter alia reuocauimus; cassauimus, ac deinde per nostras sub plumbo sub datum Romæ apud S. Mariam Maiorem, anno Incarnationis Dominicæ M.DC.XXIV. xj. Kal. Nouembris Pontificatus nostri anno Ij. expeditas litteras, licèt post generalem gratiarum, & indultorum in præiudicium Cameræ, & Sedis Apostolicæ per eosdem prædecessores nostros quomodolibet concessorum reuocationem, facultates testandi, & ab intestato succedendi quibusuis etiam per Nos concessas exceperimus, nihilominus mentis, & intentionis nostræ fuisse, & esse declarauimus, prædictæ Regulæ Cancellariæ super reuocatione indultorum superuenientiæ, vt præfertur per Nos editæ nullatenos per easdem litteras oostras præiudicare; quinimò eandem regulam quoad omnia in illa comprehensa, ac omnes, & quascumque personas quauis dignitate, etiam Cardinalatus, fulgeant, confirmauimus, & quatenus opus esset, innouauimus, & extendimus, ac alias prout in dictis litteris, quarum tenores præsentibus pro expressis haberi volumus, pleniùs contioetur. Cùm autem sicut accepimus, pro interesse successorum in beneficiis Ecclesiasticis, & seu respectiuè Cameræ nostræ à nonnullis in dubium reuocato, an regula nostra prædicta facultates, ab eisdem prædecessoribus nostris quomodolibet concessas, & emanatas restandi, quoad Ecclesiarum, & beneficiorum fructus in exactos, reuocaret, io eadem plena Cameta nostra Apostolica sub die 13. Ianuarij 1625. resolutum fuerit, facultates testãdi, in ea parte, in qua concedirur facultas disponendi de fructibus non exactis, per prædictam regulam nostram esse reuocatas, & super resolutione huiusmodi decretum Camerale emanauerit, eiusdem decreti obseruantia, & executione etiam subsecutis, & pariter ex eo quod in facultatibus testandi, & de bonis disponendi, ac ab iotestato succedendi per Nos ab inde citra concessis, expressa constitutionum etiam declaratoriarum fel. rec. Iulij Papæ III. etiam prædecessoris nostri super fructibus in exactis aliàs in fauorem Ecclesiarum, & beneficiorum, ac in eis successorum, & respectiuè Cameræ nostræ Apostolicæ editarum derogatio, cum diuersis, & prægnantibus clausulis, etiam derogatoriarum derogatoriis apposita fuit, à nonnullis prætendatur, regulæ, & constitutioni nostris huiusmodi, resolutiooique, & Decreto Cameralibus prædictis sufficienter derogatum, ac proinde successoribus in beneficiis, & Ecclesiis, & respectiuè Cameræ prædictis, quoad fructus inexactos huiusmodi præiudicium illatum fuisse: Nos omnem in præmissis dubitandi, seu hæsitandi materiam è medio tollere, necnon Ecclesiarum, & beneficiotum, in eisque successorum, ac etiam respectiuè Cameræ prædictorum indemnitati, consulere volentes, & quarumcumque litterarum Apostolicarum tam in forma Breuis, quàm sub plumbo super facultatibus testandi, disponendi, & ab iotestato succedendi, & aliàs quomodolibet expeditarum, ac quarumcumque aliarum cõcessionum, & gratiarum desuper quomodolibet factarum veriores, & totos tenores, necnon alia quæcumque etiam hîc forsan de necessitate exprimenda præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis, & ad verbum insertis habentes; Motu proprio, & ex certa scientia, ac matura delibe

deliberatione nostris, déque Apostolicæ potestatis plenitudine hac, hac nostra perpetuò valitura constitutione easdem nostras Cancellariæ Apostolicæ regulam, & constitutionem, prædictamque resolutionem Cameralem, ac decretum desuper emanatum huiusmodi, necnon ipsas dicti Iulij prædecessoris Cõstitutiones in fauorem Ecclesiarum, & beneficiorũ, in eisque successorũ, ac Cameræ Apostolicæ respectiuè super fructibus inexactis huiusmodi editas, & de iis quomodolibet disponentes tenore præsentium perpetuò approbamus, & confirmamus, illásque & earum quálibet quoad fructus inexactos huiusmodi in fauorem Ecclesiarũ, & beneficiorum, io eisque successorũ, & respectiuè Cameræ nustræ Apostolicę prędictę innouamus. Insuper motu, scientia, & potestatis plenitudine paribus declaramus, & in verbo Rom. Pontificis attestamur, mentis, & intentionis nostræ nunquam fuisse, nec esse, minúsque de cætero fore per quamcumque concessionem, indultum seu facultatem testandi, & disponendi, ac ab intestato succedendi, vel transmittendi etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, ac etiam consistorialiter, & per modum indulti, seu legis generalis, vel aliàs quomodolibet à Nobis emanatam & pro tempore emanandam prædictis regulæ, & constitutioni nostris, nec resolutioni, & decreto Cameralibus, illorúmque obseruantiæ, minúsque Cõstitutionibus dicti Iulij prædecessoris huiusmodi, quoad dictos fructus inexactos, etiásiaffictus, & emolumẽta quęcũque inexacta huiusinodi deberentur ratione fructuum recollectorum, & in horreo reconditorum, ac etiam cõsumptorum, derogare, nec aliquod eis præiudicium vllo inferre, quinimò easdem nostras regulam, & constitutionem, decretúmque, & resolutionem Cameræ prædictæ, ac dicti Iulij Prædecessoris Cõstitutiones per Nos, vt præfertur approbatas, cõfirmatas, & respectiuè innouatas de cætero perpetuis futuris temporibus, quoad fructus quarumcumque Ecclesiarum, & beneficiorum quomodilibet qualificatorum, & quocumque nomine nuncupatorum inexactos huiusmodi, inuiolabiliter obseruari, ne omnimodæ executioni demandari debere etiamsi in prædictis indultis, licentiis, seu facultatibus testandi, vel aliàs quomodolibet disponendi, & ab intestato transmittendi, vel succedendi, hactenus etiã per Nos coocessis, & de cætero etiam per successores nostros Romanos Pootifices, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, vel aliàs quomodolibet concedendis, clausula prædictæ regulæ nostræ reuocatoriæ pręseruatiua, siue quoduis aliud Decretum sub qoacumque verborum forma, & expressione conceptum, de eadem regula præseruan. apposita, & appositum respectiuè nõ fuerit. Omnes vero, singulas licentias, indulta, & facultates testandi, & aliàs quomodolibet disponendi, vel ab intestato transmittendi, & succedendi tam à Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris, & à Nobis hactenus quomodolibet concessas, & emanatas, quàm in futurũ etiã à successoribus nostris prædictis etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine paribus concedendas, & emanandas in fauorẽ quarumcunque personarum etiam speciali, & indiuidua mentione, & expressione dignarum cuiuscumque qualitatis, status, gradus, & conditionis sint vel fuerint, & quacumque dignitate etiam Cardinalatus fulgeant censendas, habendas, & intelligendas esse, censerique, haberi, & intelligi debere, perinde, ac si in eis, & quacumque illarum parte apposita esset clausula omnium & singulorum iurium prædictorum dictæ Cameræ Apostolicæ, ac respectiuè Ecclesiarum & beneficiorum, in eisque successorum præseruatiua, verbis, infrascriptis, siue æquipollentibus concepta, videlicet (saluis semper, & in suo robore permanentibus prædictis regula, & Constitutionibus, resolutioneq; & decreto Camerali super ipsius regulæ declaratione die xiij. Ianuarij M.DC.XXV. emanatis, quibus omnibus nullo modo intendimus derogare.) Præterea etiã decernimus nunquã de cætero in quibuscũque concessionibus, & dispositionibus, indultis, facultatibus, & gratis etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine paribus, etiã quorum ten. &c. & quascunque clausulas etiam derogatoriarum derogatorias habentibus, ac etiam per viam legis, vel indulti generalis etiam consistorialiter, & aliàs quomodolibet sub quibuscunque tenoribus, & formis per Nos, & quoscũque successores nostros huiusmodi concedendis, seu à Nobis, vel illis emanandis nunquam præmissis omnibus, & singulis censeri in aliquo præindicatum, nec derogatum, nisi in eorum quolibet fuerit expressè, & dispositiuè, non autem per clausulas generales idẽ importantes, & seu euentualiter præsenti nostræ constitutioni derogatum. Præsentes verò litteras omniaque, & singula in eis contenta quæcũque etiam ex eo, quòd io præmissis, seu eorum aliquo interesse haben. seu habere quomodolibet prætendentes eis nullatenus consenserint, nec ad ea vocati, & auditi, minúsque causæ propter quas eædem præsentes emanarint, adductæ, verificatæ, seu aliàs iustificatæ fuerint, nullo vnquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, nullitatis, seu inualiditatis vitio, aut intentionis nostræ, vel alioquopiã defectu etiam quantumuis magno, inexcogitato, & substantiali, siue etiam ex eo, quod in facultatibus testandi, ac aliàs de rebus, & bonis dispoeendi quibusuis etiam S.R.E. Cardinalibus à Sede Apostolica, vel aliàs quomodolibet ex quacumque causa etiam fauorabili, publica, & pia, etiã ratione consanguinitatis vel affinitatis inter concedentem, & priuilegiatum existentis, ac aliàs quouis modo etiã consistorialiter concessis caueatur expressè, quòd illis vti intuitu, & in remunerationem laborum, & onerũ quorumcumque, vel ratione legationum, aliorúmque officiorum etiam Romanæ Curiæ, & dignitatum quarumlibet etiam speciali nota, & expressione dignarum, ac aliàs ex titulo & causa merè onerosis, & aliàs quouis modo attributis nullatenus, vel nonnisi sub certis modo & forma tunc expressis, derogari valeat, ac in præmissis, seu eorũ aliquo solemnitates, & quæuis alia seruanda, & adimplenda, seruáta, & adimpleta non fuerint, aut ex quouis alio capite à iure, vel facto, seu statuto, & consuetudine aliqua resultante, seu etiam enormis, enormissimæ & totalis læsionis, etiã quoad quoscumque ipsorum priuilegiatorum creditores, etiam quantumlibet priuilegiatos, aut quocumque alio colore & titulo etiam in corpore iuris clauso, seu occasione, vel causa etiam quantumuis iusta, rationabili, & priuilegiata, etiã tali, quæ ad effectum validitatis pręmissorum necessariò, exprimenda foret, aut quòd de voluntate nostra huiusmodi, ac aliis superius expressis, seu relatis nihil vllibi appareret, seu aliter probari posset, notari, impugnari, inualidari, retractari, in ius, vel controuersiam reuocari, aut ad terminos iuris reduci, vel aduersus illas restitutionis in integrum, aperitionis oris, reductionis ad viam, & terminos iuris, aut aliud quodcumque iuris, gratiæ, vel iustitiæ remediom impetrati, seu etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine

similibus concedi, aut sic impetrato, vel concesso quempiam vti, seu se iuuare in iudicio, vel extra posse, neque ipsas præsentes sub quibusuis similium, vel dissimilium gratiarum reuocationibus, suspensionibus, limitationibus, aut aliis contrariis dispositionibus pro tempore quomodolibet faciendis comprehendi, sed semper ab illis exceptas, perpetuóque validas, firmas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac per omnes, & singulos, ad quos spectat, & quomodolibet spectabit in futurum inuiolabiliter obseruari. Sicque, & non aliter in præmissis omnibus, & singulis per quoscumque iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, & S.R.E. Cardinales, ac Camerarium, & Thesaurarium Cameræ, necnon Præsidentes, Clericos Cameræ nostræ Apostolicæ in quauis causa, & instantia, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate & auctoritate iudicari, & diffiniri debere, irritumque, & inane quicquid secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstant. quatenus opus sit nostra de iure quæsito non tollend. aliisque Cancellariæ Apostolicæ regulis, necnon quibusuis Cōstitutionibus, & ordinationibus etiam Apostolicis, ac iuramento, vel alia quauis firmitate roboratis statutis, vsibus, stylis, & consuetudinibus, etiam immemorialibus, necnon litteris facultatum testandi, aliasque de rebus, & bonis disponendi per quoscumque Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac etiam Nos quibusuis personis, etiā S.R.E. Cardinalibus sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatoriis, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, etiam in remunerationem laborum, & damnorum passorum, ac ratione officiorum, & dignitatum, necnon ex titulo, & causa merè onerosis, & aliàs cum quibusuis efficaciotibus clausulis, & decretis, priuilegiis quoque, indultis, aliisque litteris Apostolicis in contrarium, vt præmittitur, & aliàs quomodolibet concessis, confirmatis innouatis. Quibus omnibus, & singulis etiamsi pro sufficienti eorum derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & indiuidua, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressiō habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, tenores huiusmodi ac si specificè, & sigillatim expressi, & inserti forent, præsentibus pro plenè & sufficienter expressis, & ad verbum insertis habentes, ad effectum omnium & singulorum præmissorum, specialiter & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Vt autem præsentium litterarum notitia ad omnes deueniat, volumus quod illæ, siue earum exempla ad valuas Basilicarū Sancti Ioannis Lateran. ac Principis Apostolorum de Vrbe, & in acie Campi Floræ affixæ, seu affixa omnes ita arctent, & afficiant perinde, ac si vnicuique personaliter intimatæ, vel intimata fuissent, quódque earundem præsentium transsumptis, etiam impressis, manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius personæ, in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides in iudicio & extra adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ apud S. Petrum sub Annulo Piscatoris die v. Aprilis M.DC.XXVIII. Pontificatus Nostri Anno Quinto.

M. A. Maraldus.

Anno à Natiuitate Domini nostri IESV CHRISTI *millesimo sexcentesimo vigesimo octauo, Indictione vndecima, die verò decima mensis Iunij, Pontificatus Sanctissimi in* CHRISTO *Patris, & D.N.D. Vrbani Diuina prouidentia Papæ Octaui. Anno eius Quinto, supradictæ litteræ Apostolicæ, seu Constitutiones affixæ, & publicatæ fuerunt ad valuas Basilicarum S. Ioannis Lateranen. & Principis Apostolorum de vrbe, ac in Acie Campi Floræ, dimissis ibidem præsentibus litteris per aliquantulum temporis spatium affixis, & deinde amotis, postea earumdem exempla etiam impressa, & affixa, vt moris est, per nos Franciscum Pignoccatum, & Camillum Fundatum Sanctiss. D.N. Papæ Cursores.*

Brandimartes Latinus pro D. Mag. DD. Cursorum.

Romæ ex Typographia Reu. Cameræ Apostol. M. DC. XXVIII.

F I N I S.

ADHVC

ADHVC ALIÆ SVMMORVM PONTIFICVM CONSTITVTIONES.

VM præter superiores vtplurimæ aliæ citarentur Constitutiones, nefas esset, illas hic tacitè præterire, quin potius, quotquot in hoc opere aduocantur, dare per extensum libuit, ne quid desideretur, inchoando scilicet à Pio II. Vsque ad Vrbanum VIII. vt patet; trangressis iis, quæ iam suprà excussæ, hic vno verbo sunt notatæ.

Contra Clericos ad sacros Ordines malè promotos.

CONSTITVTIO I.

Part. 2. Alleg. 6. 8. & 10.

PIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad futuram rei memoriam.*

VM ex sacrorum Ordinum collatione character inuisibilis animæ imprimatur, sacta mysteria dispensentur, & ipsatom cura tribuatur animarum, in eorum susceptione excessus graues rantò magis plectendi sunt, quantò ex illis maiora in mentibus Fidelium scandala generantur. Cum itaque (sicut dignorum relatione nonnisi molestè accepimus) nonnulli Clerici extra tempora à iure statuta, quidam ante ætatem legitimam, aliqui verò sine dimissoriis litteris contra sanctiones Canonicas se faciunt ad sacros Ordines promoueri: Nos eorundem temeritatem tali castigatione reprimentes, vt aliis in posterum committendi similia aditus præcludatur, authoritate Apost. hac Constitutione perpetuò valitura statuimus, & ordinamus quòd omnes & singuli, qui absque dispensatione Canonica, aut legitima licentia, siue extra tempora à iure statuta, siue ante ætatem legitimam, vel absque dimissoriis litteris etiam Citramontanis (præterquam si in hoc vltimo casu per Cameram Apost. iuxta illius stylum ordinati fuerint, & ad aliquem ex sacris Ordinibus se fecerint promoueri) à suorum Ordinum executione ipso iure suspensi sint, & si huiusmodi suspensione durante eisdem Ordinibus ministrare præsumpserint, eo ipso irregularitatem incurrant. Præterea vltra alias pœnas in tales generaliter à iure inflictas beneficiis Ecclesiasticis possit iure priuari. Volumus autem quòd præsens nostra Constitutio in Romana Curia existentes post quindecim dies, absentes verò Italos post duos menses, alios verò Vltramontanos post sex menses ab ipsius in audientia contradictarum, & Cancellaria Apost. publicatione, & affixione, ligare incipiat. Nulli ergo, &c. Datum Romæ apud S. Petrum anno ab Incarnatione Dominica 1461. quinto decimo Kalend. Decembris, Pontificatus nostri anno 4.

Super forma iuramenti professionis Fidei.

II.

Part. 3. allegat. 61.

PIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

INiunctum nobis Apostolicæ seruitutis officium requirit, vt ea quæ Dominus omnipotens, ad providam Ecclesiæ suæ directionem, sanctis Patribus in nomine suo congregatis, diuinitus inspirare dignatus est, ad eius laudem & gloriam incunctanter exequi properem. Cùm itaque iuxta Concilij Tridentini dispositionem, omnes quos deinceps Cathedralibus, & superioribus Ecclesiis præfici, vel quibus de illarum Dignitatibus, Canonicatibus, & aliis quibuscumque beneficiis Ecclesiasticis curam animarum habentibus prouideri continget, publicam orthodoxæ Fidei professionem facere, seque in Rom. Ecclesiæ obedientia permansuros spondere, & iurare teneantur: Nos volentes, etiam per quoscumque, quibus de monasteriis, Conuentibus, domibus, & aliis quibuscumque locis Regularium, quorumcumque Ordinum, etiam Militarium, quocumque nomine, vel titulo prouidebitur, idem seruari, & ad hoc, vt vnius eiusdem fidei professio vniformiter ab omnibus exhibeatur, vnicaque & certa illius forma cunctis innotescat, nostræ sollicitudinis partes in hoc alicui minimè desiderari, formam ipsam præsentibus annotatam publicari, & vbique

que gentium per eos, ad quos ex decretis ipsius Concilij, & alios prædictos spectat, recipi & obseruari, ac sub pœnis per Concilium ipsum in contrauenientes latis, iuxta hanc, & non aliam formam, professionem prædictam solemniter fieri, auctoritate Apostolica tenore præsentium districtæ præcipiendo mandamus, huiusmodi sub tenore.

Ego N. firma fide credo, & profiteor omnia, & singula, quæ continentur in Symbolo Fidei, quo sancta Romana Ecclesia vtitur, videlicet: CREDO in vnum Deum, Patrem omnipotentem, factorem cœli, & terræ, visibilium omnium & inuisibilium: & in vnum Dominum IESVM Christum, Filium Dei vnigenitum; & ex Patre natum ante omnia sæcula; Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero; genitum, non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt, qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cœlis: & incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria Virgine, & homo factus est: Crucifixus etiam pro nobis, sub Pontio Pilato passus, & sepultus est: & resurrexit tertia die secundum scripturas, & ascendit in cœlum, sedet ad dexteram Patris: & iterum venturus est cum gloria iudicare viuos & mortuos; cuius regni non erit finis. Et in Spiritum sanctum, Dominum & viuificantem, qui ex Patre Filioque procedit, qui cum Patre & Filio simul adoratur, & conglorificatur; qui locutus est per Prophetas. Et vnam sanctam Catholicam & Apostolicam Ecclesiam: Confiteor vnum baptisma in remissionem peccatorum: & expecto resurrectionem mortuorum, & vitam venturi sæculi. Amen.

Apostolicas & Ecclesiasticas traditiones reliquasque eiusdem Ecclesiæ obseruationes, & constitutiones firmissimè admitto, & amplector. Item sacram Scripturam iuxta eum sensum quem tenuit, & tenet sancta mater Ecclesia, cuius est iudicare de vero sensu, & interpretatione sacrarum Scripturarum, admitto; nec eam vnquam, nisi iuxta vnanimem consensum Patrum, accipiam & interpretabor. Profiteor quoque septem esse verè & propriè Sacramenta nouæ legis, à IESV CHRISTO Domino nostro instituta, atque ad salutem humani generis, licèt non omnia singulis necessaria; scilicet Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, Extremam Vnctionem, Ordinem, & Matrimonium; illaque gratiam conferre, & ex his Baptismum, Confirmationem, & Ordinem sine sacrilegio reiterari non posse. Receptos quoque, & approbatus Ecclesiæ Catholicæ ritus, in supradictorum omnium Sacramentorum solemni administratione recipio, & admitto. Omnia & singula, quæ de peccato originali, & de Iustificatione in sacrosancta Tridentina Synodo definita, & declarata fuerint, amplector & recipio. Profiteor pariter, in Missa offerri Deo verum, proprium, & propitiatorium sacrificium pro viuis & defunctis; atque in sanctissimo Eucharistiæ sacramento esse verè, realiter, & substantialiter corpus & sanguinem, vna cum anima & diuinitate Domini nostri IESV CHRISTI; fierique conuersionem totius substantiæ panis in corpus, & totius substantiæ vini in sanguinem, quam conuersionem Catholica Ecclesia Transsubstantionem appellat. Fateor etiam sub altera tantum specie totum, atque integrum Christum, verumque Sacramentum sumi. Constanter teneo Purgatorium esse, animasque ibi detentas, fidelium suffragiis iuuari. Similiter & Sanctos, vnà cum Christo regnantes, venerandos, atque inuocandos esse; eosque orationes Deo pro nobis offerre, atque eorum reliquias esse venerandas. Firmissimè assero, imagines Christi, ac Deiparæ semper Virginis, necnon aliorum Sanctorum habendas, & retinendas esse, atque eis debitum honorem, ac venerationem impertiendam. Indulgentiarum etiam potestatem à Christo in Ecclesia relictam fuisse, illarumque vsum Christiano populo maximè salutarem esse affirmo. Sanctam Catholicam & Apostolicā Roman. Ecclesiam, omnium Ecclesiarum matrem & magistram agnosco; Romanoque Pontifici, beati Petri Apostolorum Principis successori, ac IESV CHRISTI Vicario, veram obedientiam spondeo ac iuro. Cætera item omnia à sacris Canonibus, & Oecumenicis Conciliis, ac præcipuè à sacrosancta Tridentina Synodo tradita, definita, & declarata, indubitanter recipio, atque profiteor; simulque contraria omnia, atque hæreses quascumque ab Ecclesia damnatas & reiectas, & anathematizatas, ego pariter damno, reiicio, & anathematizo. Hanc veram Catholicam Fidem, extra quam nemo saluus esse potest, quam in præsenti sponte profiteor, & veraciter teneo, eandem integram, & inuiolatam vsque ad extremum vitæ spiritum, constantissimè (Deo adiuuante) retinere & confiteri, atque à meis subditis, vel illis, quorum cura ad me in munere meo spectabit, teneri, doceri, & prædicari, quantum in me erit, curaturum. Ego idem N. spondeo, voueo, ac iuro. Sic me Deus adiuuet, & hæc sancta Dei Euangelia.

Volumus autem, quòd præsentes litteræ in Cancellaria nostra Apostolica de more legantur; & vt omnibus facilius pateant, in eius Quinterno describantur, ac etiam imprimantur. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ voluntatis & mandati infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ M. D. LXIV. Idibus Nouembr. Pontificatus nostri anno quinto.

Fed. Card. Cæsius.

Cæs. Glorierius.

Quòd gratiæ de non residendo, & percipiendo fructus ratione studij, non valeant sine consensu Ordinarij.

III.

Part. 3. allegat. 53.

SAnctissimus in Christo Pater & Dominus noster, Dominus Pius diuina prouidentia Papa IV. ad cuius aures nuper peruenit, nonnullos curata, vel aliàs sacros Ordines, aut personalem residentiam requirentia beneficia obtinentes, sub prætextu quòd litteris operam dare cupiebant, post confirmationem Concilij Tridentini per Sanctitatem suam factam, & publicatam, secum vt litterarum studio in loco, vbi illud vigeat generale, actu insistendo, ratione beneficiorum per eos obtentorum huiusmodi, vsque ad quinquennium, vel aliud tempus tunc expressum, dummodo infra primum illius annum Subdiaconi fierent, ad reliquos Ordines

Ordines promoueri minimè tenerentur; tam iidem interim, quam alij, etiam ad eosdem Ordines, vel eorum aliquem, seu aliquos promoti, quod similiter studentes, beneficiis per eos obtentis, per vicarios idoneos, per locorum Ordinarios, etiam congrua fructuum beneficiorum huiusmodi portione illis assignata, vel alias deputandos, in diuinis deseruiendo, animarum curam illis imminentem exercendo, & alia incumbentia onera supportando, vsque ad simile tempus personaliter in eisdem beneficiis residere non tenerentur, & nihilominus interea omnes eorumdem beneficiorum fructus percipere possent, per ordinarium Sanctitatis suæ Signaturam, seu Pœnitentiariæ suæ officium dispensari sibique pariter indulgeri obtinuerunt: nullum in his vel fraudi, vel circumueutioni locum, præsertim quò ad absentes à Romana Curia, de quorum qualitatibus facilis notitia haberi non potest, quantum humana ratione prouideri potest, relinquere volens, Concilij etiam Tridentini decretis inhærendo, huiusmodi dispensationes, & indulta hactenus concessa, ac tam ipsius Pœnitentiariæ, quàm Apostolicas, & alias desuper confectas & conficiendas litteras, processusque habitos & habendos per easdem, dictis absentibus nullatenus suffragari, nisi singulorum Ordinariorum locorum, in quibus singula beneficia huiusmodi consistunt, consensus gratis præstandus ad id accedat, Apostolica auctoritate declarauit, decernens irritum, &c.

Placet, publicetur, & describatur. I.

Lecta & publicata fuit suprascripta Regula Romæ in Cancellaria Apostolica, anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo sexagesimoquarto, die vero Veneris vigesimaquarta mensis Nouembris, Pontificatus præfati S.D.N. Papæ anno quinto.

A. Lomellinus Custos.

Super residentia Prælatorum, & aliorum curam animarum habentium, & residere debentium.

IV.

Part. 3. allegat. 53.

Pius *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

IN suprema militantis Ecclesiæ specula, meritis licèt insufficientibus, diuina dispositione constituti, cunctos non solum vigilantiæ nostræ commissos Diuinicos greges, sed etiam singulorum Pastorum suorum actus intensa nostræ mentis acie collustrantes, studium efficax, operamque sedulam ad hoc omnino statuimus adhibere: vt quemadmodum operosum sacri Concilij Tridentini progressum, felicemque exitum, Domino cooperante perstitimus, ita sanctissima illius decreta, ipsorum præsertim, qui in Apostolicæ sollicitudinis partem vocati sunt, Pastorum officium concernentia, non te[illegible], neque dissimulanter exequamur. Sanè licèt in C[illegible]lio præfato salubertimè fuerit ordinatione decretum, quòd omnes & singuli venerabiles fratres nostri, Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi & Episcopi, & alij beneficiati, apud Ecclesias sponsas suas residere teneantur: nonnulli tamen (quod non sine animi nostri mœrore referimus) adeo sui, gregumque, quod olim deperditos, Saluator noster proprio sanguine redimere dignatus est, sibi creditorum obliti sunt, vt etiam nunc in alma Vrbe, vt alibi commorantes, & sacrosancta spiritualis matrimonij inter eos, suasque Ecclesias solemniter contracti, iura confundentes; sponsas suas in longa quasi viduitate relictas, ac prædictas Ecclesias quomodocumque sibi concessas inuisere, & apud illas, vt probos & prouidos patresfamilias decet, residere non curent, in perditionem animarum suarum, & subditorum suorum, ac perniciosum exemplum & scandalum plurimorum. Nos hanc illorum contumaciam alicuius, etiam temporalis, pœnæ metu frangendam, seu conuincendam esse censentes, Motu proprio, & ex certa scientia nostra, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, omnibus & singulis Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis præfatis, ac aliis quibuscumque, etiam quauis auctoritate, dignitate, gradu, vel præeminentia præfulgentibus, prædictas Ecclesias in commendam, vel administrationem, aut alio quouis nomine obtinentibus, & aliis quibuscumque beneficiatis curam animarum habentibus, qui iuxta decreti super residentia in Concilio prædicto promulgati tenorem, personalem in suis Ecclesiis residentiam facere tenentur, in virtute sanctæ obedientiæ, & vltra pœnas in dicto decreto Concilij contentas, etiam sub priuationis eorum à regimine, & administratione Ecclesiarum suarum, ac aliis nostro, & pro tempore existentis Romani Pontificis successoris nostri, arbitrio imponendis pœnis, districtè præcipiendo per Apostolica scripta mandamus, quatenus omni hora cessante, in eisdem suis Ecclesiis, iuxta formam, & tenorem dicti Concilij, personaliter resideant. Et nihilominus, si quos mandato nostro huiusmodi (quod absit) non parere contigerit, nec etiam tales absentes melioris in hac parte conditionis, quam cæteri in suis Ecclesiis residentes existant, hac nostra perpetuò valitura sanctione per præsentes statuimus, & ordinamus, quod deinceps omnia, & singula mobilia, & immobilia, etiam in Vrbe, vel eius districtu existentia, & se mouentia, res & bona, iura & actiones cuiuscumque qualitatis, quantitatis & valoris, ac vbicumque locorum consistant, ad Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, Episcopos, & alios quoscunque, etiam quauis auctoritate, dignitate, gradu, & præeminentia præfulgentes, Ecclesias prædictas in titulum, vel commendam, siue administrationem, aut alio quouis nomine obtinentes, & alios quoscumque beneficiatos curam animarum habentes, qui extra prædictas Ecclesias, & diœceses, etiam in Romana Curia, aut alibi degentes, & iuxta decretum, & formam Concilij huiusmodi non residentes decesserint, pertinentia, & per illos suarum Ecclesiarum, ac quorumcumque monasteriorum, Prioratuum, Præpositurarum, aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum, cum cura, & sine cura sæcularium, & Regularium, quæ illi quomodolibet obtinuerint, ac fructuum reddituum, prouentuum Ecclesiasticorum, necnon pensionum annuarum sibi super similibus fructibus, redditibus, & prouentibus reseruatarum, & assignatarum occasione quæsita, etiamsi facultatem specialem de illis, aut eorum parte testandi,

&

& aliàs liberè disponendi,à nobis,& quibusuis aliis Romanis Pontificibus prædecessoribus, & successoribus nostris,etiam c̄ in clausulis,quòd facultates huiusmodi reuocari nequeant,aliisque irritantibus decretis obtinuerint, & in vim illarum litterarum desuper confectarum de rebus & bonis huiusmodi iam disposuerint; tanquam spolia ad Cameram Apostolicam legitimè pertineant liceatque dilectis filiis moderno,& pro tempore existenti Commissario nostro generali,& suis, dictæque Cameræ deputatis,in euentum decessus huiusmodi,solitum inuentarium super rebus,& bonis præfatis conficere, illaque prout de reliquis Clericorum spoliis fieri, solet,ad dilecti filij nostri moderni,& pro tempore existentis generalis Thesaurarij manus redigere,dictæque Cameræ applicare,cuiusuis licentia desuper minimè requisita. Ac facultates,& desuper confectas litteras prædictas,etiam Motu & scientia similibus,etiam in recompensam laborum,& obsequiorum, etiam nobis & Ecclesiæ Romanæ, dictæque Sedi impensorum, quomodolibet concessas, & etiam iteratis vicibus approbatas, illorum omnium tenores,præsentibus pro sufficienter expressis,& ad verbum insertis habentes,in euentum obitus huiusmodi, etiamsi in Vrbe, aut eius districtu, vel alibi extra suas Ecclesias, vt præfertur, contigerit, ex nunc,prout ex tunc,& è contra,id dictæ continentiæ pœnam,eiusdem potestatis plenitudine, & tenore reuocamus, cassamus, & annullamus: ac tam eas,quam earum prætextu quomodolibet pro tempore condita,factaque testamenta,codicillos, legata,donationes,& alias dispositiones quaslibet,etiam ad pias causas,vel in remunerationem seruitiorum, nulla & inualida, nulliusque roboris, vel momenti fore, neque quidpiam contra præsentium tenorem suffragari:Et sic per quoscumque iudices, & commissarios,quauis auctoritate fungentes, etiam S.R.E.Cardinales,in quauis instantia,sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate,iudicari,& definiri debere:ac quidquid secus à quoquam quauis auctoritate, scienter, vel ignoranter attentari contigerit, irritum & inane decernimus. Per hoc autem nostris, & Romanorum Pōtificum prædecessorum nostrorum ordinationibus,reseruationibus,& decretis,quò ad Prælatorum, & aliorum beneficiorum, etiam in suis Ecclesiis, aut diœcesibus residentium, & ibi decedentium, quæ etiam ampliamus & extendimus ad habentes Ecclesias in Vrbis districtu, ibique residentes & decedentes,spolia Cameræ Apostolicæ applicata, hactenus emanatis, nullatenus præiudicare, neque quidquam in eis alterare intendimus, sed ea in suo robore, vt ante, manere volumus, præterquam quò ad eos,qui in suis Ecclesiis iuxta formam prædicti Concilij resederint,& specialem licentiam testandi habuerint: hanc enim tantùm saluam eis esse volumus; ita vt generalis licentia testandi eis, quanquam residentibus, minimè suffragetur;sed solà speciali,si quam habuerint,tueri se possint. Cæterum vt præceptum,mandatum,statutum, ordinatio,reuocatio, cessatio, decretum, & alia præmissa, præsentesque litteræ ad eorum, quorum interest, notitiam deducantur, nullusque possit aliquam illorum ignorantiam prætendere, vel excusationem allegare, sed illa perpetuò firma, & illibata permaneant; volumus & mandamus, quòd eædem præsentes in Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe, & Cancellariæ nostræ valuis, ac acie Campi Floræ per aliquem ex Cursoribus nostris affixæ, copia illarum ibi dimissa, ab ea die omnes perinde arctent,ac si illis personaliter intimatæ fuissent.Non obstantibus præmissis, ac in fauorem Curialium per fel. rec. Xistum Quartum, Leonem Decimum, Iulium Tertium,& quoscumque alios Rom. Pontifices prædecessores nostros,ac etiam per nos editis & approbatis; necnon aliis litteris, constitutionibus,& ordinationibus Apostolicis,cæterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo omnino hominum liceat,hanc paginam nostri præcepti,mandati, statuti, ordinationis, reuocationis, cessationis, annullationis,decreti,ampliationis,extensionis,intentionis,& volūtatis infringere, vel ei ausu temerario contraire.Si quis autem hoc attentare præsumpserit,indignationem omnipotentis Dei,ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud S.Petrum, anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingētesimo sexagesimoquarto,septimo Kalend.Decembr.Pontificatus nostri anno quinto.

Cæs.Glorierius.

Visa de curia D.de Enciso.

H.Cumyn.

De residentia vide *Bul.* 5.17.& 64.

Super executione Concilij, & litterarum D.Pij IV. contra Archiepiscopos,& Episcopos,& Prælatos,& alias personas Ecclesiasticas non residentes in eorum Ecclesiis.

V.

Part. 3. allegat. 53.

PIVS PAPA IV.

Motu proprio,&c.Cum tam per sacrosanctum œcumenicum Concilium Tridentinum,quàm etiam per nostras litteras,siue bullas etiam desuper emanatas, & inter alias sub Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXIV. septimo Kalend.Decembris,Pontificatus nostri anno quinto, mandatum sit omnibus Episcopis, Archiepiscopis, & aliis quibus animarum cura commissa est, oues suas agnoscere, pro eis sacrificium offerre,verbique diuini prædicatione,Sacramentorum administratione, ac bonorum omnium exemplo pascere; pauperum, aliorumque miserabilium personarum curam paternam gerere,eisque assistere, & in cætera munia pastoralia diligenter incumbere, aliaque facere, quæ in dicto sacto Concilio, & in dictis nostris litteris, siue bullis continentur. Quæ omnia nequaquam ab eis præstari, & adimpleri possint, quum gregibus suis non inuigilant, neque assistunt,sed mercenariorum more oues suas deserunt:& propterea debuissent & deberēt omnes & singuli Episcopi,Archiepiscopi,& alij in dignitatibus Ecclesiasticis constituti,& præfecti, & quibus animarum cura existit, iuxta diuina præcepta, & prædicti œcumenici Concilij,ac prædictarum nostrarum litterarum,seu bullarum vim,formam, continentiam, & tenorem ad eorum respectiuè Ecclesias, diœceses, ac alia beneficia, quibus personalis residentia requiritur, ad effectum in eis personalem residentiam faciendi, se contulisse, ac omnia

&

& singula in eisdem præceptis, Concilio, & litteris, siue bullis respectiuè contenta adimpleuisse, & seruasse: attamen, sicut accepimus, multi, & multi præfatorum præceptorum, & mandatorum contemptores, animarumque suarum, ac propriæ salutis immemores, in dictis dignitatibus Ecclesiasticis, quibus cura animarum imminet, ac Episcopalibus, & Archiepiscopalibus respectiuè constituti, præmissa facere, & adimplere hactenus minimè curarunt, sed distulerunt, & differunt in graue animarum suarum, gregumque sibi commissorum periculum, & ouium suarum perniciosum exemplum & scandalum, sententias, censuras, & pœnas propterea sibi inflictas, temere & damnabiliter incurrendo. Quæ omnia cum non sint conniuentibus oculis, aut impunè prætermittenda, sed grauiter corripienda, vt cæteris transeant in exemplum; cum iam per tot menses inobedientes fuerint, censuras præfatas sustinendo: Motu proprio, & ex certa nostra scientia, deque potestatis nostræ plenitudine, dilecto filio nostro Alexandro Riario Cameræ Apostolicæ generali Auditori, cui alias etiam, seu prædecessori suo viuæ vocis oraculo commisimus, vt dictos Episcopos, Archiepiscopos, & alias personas Ecclesiasticas animarum curam habentes, non residentes, pœnas præfatas in dicto Concilio, & litteris siue bullis nostris contentas incurrisse declaret, & ad illarum effectualem executionem, aliaque grauiora procederet, viuæ vocis oracula commisimus tantum; quique nonnulla monitoria contra certos Episcopos, & alias personas in vim commissionis nostræ huiusmodi sibi factæ, tunc decreuerat & relaxauerat, ne in posterum de illius iurisdictione dubitari contingat, denuo eidem Auditori nostro nunc officium Auditoriatus exercenti, auctoritate nostra committimus, & mandamus, quatenus statim contra Episcopos, Archiepiscopos, & alios quoscunq; Prælatos, tam in Vrbe, quàm alibi, & vbique locorum existentes, & in propriis diœcesibus non residentes, constito sibi quantum sufficere videbitur, summariè, simpliciter, & de plano, sola veritate inspecta, & manu regia, de inobedientia prædicta, vsque ad sententiam exclusiuè procedat, & deinde nobis referat, vt nos in Consistorio nostro secreto de Fratrum nostrorum consilio, vt moris est, ad sententiam priuationis, & depositionis Prælatorum inobedientium huiusmodi procedere valeamus, prout procedere intendimus: quo verò ad alios curam animarum habentes, vsque ad sententiam inclusiuè procedat, & exequatur, iuxta formam & tenorem dicti Concilij, litterarum & nostrarum prædictarum cum eisdem facultatibus, vt supra, ac alia faciat & exequatur, prout in dictis litteris siue bullis continetur, cum potestate citandi, inhibendi, excommunicandi, suspendendi à diuinis, declarandi, interdicendi, aggrauandi, reaggrauandi, carcerandi, & brachium sæculare decernendi, relaxandi, & exequendi, aliaque faciendi necessaria quomodolibet & opportuna: contrariis quibuscunque non obstantibus, & quòd præsentis nostri Motus proprij sola signatura sufficiat, ac vbique fidem faciat in iudicio, & extra: regula contraria, & aliis quibuscumque, quibus omnibus expressè derogamus, non obstantibus.

Placet Motuproprio, I.

Præsentetur. B. Amerin. Regens.

Publicatus fuit die xj. mensis Maij MDLXV. Pontificatus eius anno sexto.

Reuocatio priuilegiorum, exemptionum, immunitatum, facultatum, conseruatoriarum, indultorum, Confessionalium, Maris magni, & aliarum quarumcumque similium gratiarum, quibuscumque locis, & personis concessarum, in his, in quibus statutis, & decretis sacri Concilij Tridentini contrariantur.

VI.

Pius Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

IN Principis Apostolorum Sede, meritis licèt imparibus, diuina dispositione constituti, nihil neque vniuersali Ecclesiæ, curæ & sollicitudini nostræ commissæ, salubrius, neque iniuncto nobis Apostolicæ seruitutis officio, decentius præstare possumus, quàm quòd prouidentiæ nostræ ministerio œcumenicum Concil. Tridentinum, sicut nostris potissimum auspiciis, summaque sanctorum Patrum concordia per Dei misericordiam feliciter absolutum fuit; ita per vniuersos, pietate censentur, vbique suscipiatur; & remotis quibuslibet obstaculis, ob omnibus æqualiter obseruetur. Cùm itaque in eodem Concilio quamplura salubria, & ad vniuersalem morum reformationem valde vtilia, decreta, atque statuta maturo præsentium ipsorum examine præcedente, sint edita, quibus multa, atque diuersa priuilegia, exemptiones, immunitates, dispensationes, facultates, conseruatoriæ, indulta, & vt vocant, Confessionalia, & Mare magnum, & aliæ gratiæ, quæ variis, tam Cathedralibus, etiam Metropolitanis, quam Collegiatis Ecclesiis, monasteriis, Conuentibus, & aliis Religiosis, etiam Fratrum Mendicantium domibus & Ordinibus, necnon sancti Spiritus in Saxia, Sancti Ioannis Lateranensis, ac Incurabilium de Vrbe sancti Antonij Viennen. & sancti Bernardi Iuren. aliisque hospitalibus Militiis, eorumque Capitulis & Conuentibus, ac Vniuersitatibus, etiam studiorum generalium collegiis, tam sæcularibus, quàm Ecclesiasticis, Confraternitatibus Societatibus, & tam Principis Apostolorum de Vrbe, quàm aliis fabricis, sanctæ Cruciatæ, aliisque piis locis & operibus, necnon Patriarchis Archiepiscopis Episcopis, Prælatis, Abbatibus, Abbatissis, Prioribus, Præpositis, & aliis Ecclesiasticis, tam sæcularibus, quàm diuersorum Ordinum & Militiarum regularibus, ac etiam laicis cuiuscumque dignitatis, & status, ac gradus & excellentiæ, ac etiam Ducali, Regia, & Imperiali dignitate fulgentibus vtriusq; sexus personis; necnon aliquibus notariis, & etiam de latere Legatis, atque Nuntiis, tam perpetuo, quàm ad tempus, per plures Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac nos, Sedem Apostolicam, eiusque Legatos, hactenus, etiam Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, seu etiam Imperatorum, Regum, Ducum, & aliorum Principum contemplatione, & intuitu, etiam de Fratrum consilio, diuersimodè, variisque temporibus, in genere, vel specie, ex quauis etiam honesta causa concessa,

& etiam pluries confirmata & innouata fuerunt, in plerisque contrariantur. Nos, quibus in primis cordi est, tam sancta, & Ecclesiæ Dei saluberrima decreta, vt par est, effectus vbique consequi, & ab omnibus, obedienter obseruari; priuilegiorum, exemptionum, immunitatum, facultatum conseruatoriarum, indultorum, Confessionalium, Maris magni, & aliarum gratiarum prædictarum, ac quarumcumque Apostolicarum, & aliarum litterarum desuper confectarum, processuumque, decretorum, & aliorum inde secutorum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus pro sufficienter expressis, & plenè insertis habentes: Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, quòd eadem omnia & singula priuilegia, exemptiones, immunitates, facultates, dispensationes, conseruatoriæ, indulta, Confessionalia, Mare magnum, & aliæ gratiæ, in his omnibus & singulis, in quibus illa statutis, & decretis Concilij huiusmodi contrariantur, ipso iure reuocata, cassata, & annullata, ac ad ipsius Concilij terminos, atque limites reducta sint, & esse censeantur; nec quidquam aduersus ipsa decreta, & statuta, quomodo vbique & apud omnes obscroentur, in aliquo suffragari posse, sed ea perinde haberi & reputari debere, ac si nonquam emanassent, auctoritate Apostolica, tenore præsentium declaramus, ac etiam statuimus & ordinamus. Decernentes nihilominus, omnia & singula, quæ vigore priuilegiorum, exemptionum, immunitatum, & dispensationum, facultatum, conseruatoriarum, indultorum, Confessionalium, & aliarum, quarumcumque gratiarum huiusmodi post id tempus, quo Concilium obligare cœpit, facta & gesta quomodolibet fuerunt, & in posterum fient, in his, in quibus dicti Concilij decretis aduersantur, nulla, inualidè & irrita esse, & censeri, ac nemini, etiam quantumlibet, vt præfertur, qualificato, tam in foro (quod aiunt) fori, quam conscientiæ, suffragari posse, & debere. Et ita per quoscumque locorum Ordinarios, aliosque iudices & commissarios quauis auctoritate fungentes, etiam S.R.E. Cardinales, sublata eis, &c. Non obstantibus præmissis, &c. Nulli ergo, &c. Si quis autem, &c.

Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXV. tertiodecimo Kalend. Martij, Pontificatus nostri anno sexto.

P. Episcopus Narnien.

Cæs. Glorierius.

H. Cumyn.

Pius V. edidit constitutionem, quæ habetur in Bullario num. 38. incipit, Etsi Mendicantium Ordines xvij Kal. Septemb. MDLXVII. Pontificatus secundo; in qua iterum confirmauit eadem priuilegia Ordinibus Mendicantium, & alia de nouo concessit: extendendo ea ad alios Ordines Regularium, ac declarauit Concilium Tridentinum vbi de ijs loquitur. Quæ constitutio postea reuocata fuit à Gregorio XIII. & reducta ad terminos Iuris communis, & Concilij Tridentini. Eam habes infra: incipit, In tanta.

Super clausura, & reformatione Monialium cuiuscunque Ordinis.

VII.

Part. 3. alleg. 101.

PIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

CIrca pastoralis officij nobis, meritis licèt imparibus, desuper commissi curam (quantum nobis ex alto permittitur) inuigilantes, assiduè ad ea, per quę singulis erroribus & excessibus obuiatur ac personis quibuslibet, præsertim fœminei sexus virginitatem suam Altissimo vouentibus, sub Religionis iugo Christo Saluatori in castitatis holocausto famulari affectantibus, à semita iustitiæ, & honestatis declinantibus, ne quidquam in eis reperiatur incongruum, quod in Regularis ponat honestatis gloria maculam, & diuinam merito possit offendere Maiestatem, opportune succurritur, libenter intendimus, ac in his nostræ vigilantiæ partes propensius impartimur, prout id in Domino salubriter expedire conspicimus. Hac igitur perpetuò valitura constitutione, inhærentes etiam constitutioni fel. rec. Bonifacij Papæ VIII. prædecessoris nostri, quæ incipit, Periculoso, & decretis Concilij Tridentini super clausura Monialium editis, auctoritate Apostolica tenore præsentium statuimus, atque perpetuò decernimus, vniuersas & singulas Moniales præsentes, atque futuras, cuiuscumque Religionis, Ordinis, vel Militiarum, etiam Hierosolymit. sint, quę vel iam receptę sunt, vel in posterum in quibusuis monasteriis, siue domibus recipientur, & tacite, vel expresse Religionem professæ, etiamsi Conuersæ, aut quocumque alio nomine appellētur, etiamsi ex institutis, vel fundationibus earum Regulæ ad clausuram non teneantur, nec vnquam in earum monasteriis, seu domibus etiam ab immemorabili tempore ea seruata fuerit; sub perpetua in suis monasteriis, seu domibus de cætero debere permanere clausura, iuxta formam dictæ constitutionis fel. rec. Bonifacij Papæ VIII. prædecessoris nostri, quæ incipit, Periculoso, in sacro Concilio Tridentino approbatæ, & innouatæ, quam nos auctoritate præsenti etiam approbamus & innouamus in omnibus, & per omnia, ac illam districtè obseruari mandamus. Quòd si aliquæ Moniales forsitan repetiantur, quæ consuetudine etiam immemorabili, aut instituto, vel fundatione Regulæ suæ fretæ, animo obstinato huic clausuræ resistant, quoquomodo reluctentur; Ordinarij vna cum Superioribus earum, omnibus iuris & facti remediis compellant easdem tanquam rebelles, & incorrigibiles ad præcisè subeundam dictam clausuram, & perpetuò obseruandam. Mulieres quoque, quæ Tertiariæ, seu de Pœnitentia dicuntur, cuiuscumque fuerint Ordinis, in Congregatione viuentes, si & ipsæ professæ fuerint, ita vt solemnes votum emiserint, ad clausuram præcisè, vt præmittitur, & ipsæ teneantur. Quòd si votum solemne non emiserint, Ordinarij vna cum Superioribus earum hortentur, & iis persuadere studeant, vt illud emittant, & post emissionem, & professionem eidem clausuræ se subiiciant, quod si recusauerint, & aliquæ ex eis inuentæ fuerint scandalosè viuere, seuerissimè puniantur. Cæteris autem omni

omnibus sic absque emissione professionis, & clausura viuere omnino volentibus interdicimus, & perpetuò prohibemus, ne in futurum vllam aliam prorsus in suum Ordinem, Religionem, Congregationémve recipiant. Quòd si contra huiusmodi hanc nostram prohibitionem, & decretum aliquas receperint, eas ad sic viuendum omnino inhabiles reddimus, ac illarum quaslibet professiones, & receptiones irritas decernimus, & nullas, prout etiam præsenti decreto irritas facimus, & annullamus. Potrò ne moniales, vel Tertiariæ prædictæ propter hanc clausuram detrimentum, aut incommodum aliquod in earum necessitatibus, maximè in pertinentibus ad illarum victum, patiantur, sed vt eis opportunè consulatur, auctoritate Apostolica præfata statuimus, decernimus, præcipimus, atque mandamus Ordinariis, & Superioribus earum, vt curent colligi fidelium eleemosynas per Conuersas, quæ non sint professæ, vel si professæ fuerint, sint tamen ætatis annorum quadraginta, & in domibus contiguis, extra tamen monasterium degant, & non ingrediantur clausuram aliarum Monialium, nisi in casibus ex earum constitutionibus permissis, & de earum domibus ex, te non possint pro huiusmodi eleemosynis colligendis, nisi de licentia Ordinarij, vel earum Superiorum. Et de cætero nullæ aliæ Conuersæ professæ recipi amplius, etiam de consensu suorum Superiorum, vel Prælatorum possint. Quòd si aduersus hanc nostram prohibitionem receptæ fuerint, illarum receptio nulla, irrita, & inanis sit, prout ex nunc nullam, ac irritam facimus, & annullamus. Quòd si prædicto modo necessitatibus Monialium, & mulierum Tertiariarum prædictarum succurri sufficienter non poterit mandamus ipsis Ordinariis, & Superioribus earum, vt ipsi prouideant de aliis personis piis, & Deo deuotis, quæ fidelium eleemosynas colligant; vel alias eo meliori & commodiori modo, quo fieri poterit, etiam ex opere manuum ipsarum Monialium, & mulierum prædictarum, arbitrio Ordinariorum, & Superiorum earundem, & prout eis congruentius expedire videbitur, prouideatur & succurratur. Et ne propter Monialium numerum excessiuum clausuræ obseruatio violetur, inhærentes etiam similiter dispositioni dictæ constitutionis Bonifacij, & Concilij Tridentini decreto, Monialibus prædictis, & illarum Superioribus, & Ordinariis districtè inhibendo præcipimus & mandamus, ne plures in earum monasteriis recipiant & admittant, siue recipi, & admitti permittant, quàm ex propriis redditibus ipsorum monasteriorum, vel consuctis eleemosynis commodè sustentari possint, Mandantes propterea in virtute sanctæ obedientiæ, sub obtestatione diuini iudicij, & intermina tione maledictionis æternæ vniuersis venerabilibus fratribus Patriarchis, Primaribus, Archiepiscopis & Episcopis, quatenus in ciuitatibus & diœcesibus propriis præsentes nostras litteras publicari faciant ac in monasteriis Monialium sibi ordinario iure subiectis, in iis verò quæ ad Romanam mediatè, vel immediatè spectant Ecclesiam, Sedis Apostolicæ auctoritate, vna cum Superioribus eorumdem monasteriorum clausuram, vt præmittitur, quamprimum poterunt, reseruari procurent: contradictores atque rebelles per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo, inuocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Ac vt hoc tam salutare decretum faciliùs obseruetur, omnes Principes sæculares, & alios Dominos, & Magistratus temporales rogamus, requirimus, & obsecramus per viscera misericordiæ Domini nostri Iesv Christi eisdem in remissionem peccatorum iniungêtes, quod in præmissis omnibus eisdem Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, & aliis Monialium Superioribus assistant; ac suum fauorem & auxilium præstent, ac impedientes pœnis etiam temporalibus afficiant. Præmissis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, statutis & consuetudinibus etiam immemorabilibus, etiam per Sedem Apostolicam approbatis, & confirmatis, priuilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis etiam in fundatione, & institutione eisdem monasteriis, vel domibus, & Monialibus sub quibuscumque verborum formis, & clausulis irritantibus, & aliis decretis quibuslibet concessis, confirmatis, ac etiam iteratis vicibus approbatis, & innouatis (quibus omnibus, etiam pro sufficienti illorum derogatione de illis eorumque totis tenoribus specialis specifica, expressa, & indiuidua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua exquisita forma ad hoc seruanda foret, tenores huiusmodi ac si de verbo ad verbum insererentur, pro sufficientes expressis habentes, quoad effectum validitatis nostræ constitutionis tantum derogamus) contrariis quibuscumque non obstantibus: aut si aliquibus communiter, vel diuisim ab eadem sit Sede indultum, quòd interdici, aut suspendi non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Per hoc autem in monasteriis exemptis Ordinarij locorum quoad alia nullam sibi credant iurisdictionem, vel potestatem aliquatenus eis attributam. Volumus autem quòd præsentes, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat, hâc paginam nostræ approbationis, innouationis, statuti, decreti, mandati, interdicti, prohibitionis, annullationis, præcepti, inhibitionis, requisitionis, obsecrationis, iniunctionis, derogationis, declarationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ M D L X V I. quarto Kal. Iunij Pontificatus nostri anno primo.

Cæs. Glorierius.

H. Cumyn.

De clausura vide *Bul.* 21. 30. 31.

Declaratio Regulæ à Pio V. editæ super expressione gradus propinquioris in dispensationibus Matrimonialibus, pro coniunctis in diuersis gradibus.

VIII.

Patr. 3. allegat. 35.

SAnctissimus in Christo Pater, & Dominus noster, D. Pius diuina prouidentia Papa V. attendens per quandam constitutionem dudum per fel. rec. Pium Papam IV Sanctitatis suæ prædecessorem editam, qua cauetur, quòd in dispensationibus Matrimonialibus, pro diuersis consanguinitatis, seu affinitatis ex eodem stipite prouenientibus gradibus coniunctis, non remotioris solum, ptout olim fieri solebat, sed etiam propinquioris gradûum, expressa mentio fieri debeat; alioquin dispensatio-

nes, ac desuper confectæ litteræ nullius sint roboris, vel momenti, prout in dicta constitutione plenius continetur, à dispositione iuris communis, & laudabili ac antiquo Rom. Curiæ stylo nimium recedi, ac fauorem matrimonij debitum restringi; volensque propterea iuri & stylo prædictis, necnon piæ mem. Gregor. XI. & Clementis VI. Romanorum Pontif. etiam Sanctitatis suæ prædecessorum, vestigiis inhærendo, Sacramento & libertati matrimonij, quantum cum Deo potest, fauere; statuit & ordinauit, quòd de cætero in quibuscumque dispensationibus, quas pro matrimoniis contractis, aut contrahendis inter viros & mulieres, inuicem diuersis prohibitis consanguinitatis, seu affinitatis, aut mixtis ex communi, seu ab eodem stipite surgentibus, quicumque illi sint, dummodo primum quoquo modo non attingant, cum in eo Sanctitas sua nunquam dispensare intendat, gradibus coniunctos, ab eadem Sanctitate sua, & pro tempore Romano Pontifice, aut Sede Apostolica impetrari, vel alias concedi contigerit, ac litteris, commissionibusque desuper etiam locorum Ordinariis faciendis, gradus remotior attendatur, trahatque secum propinquiorem, ac ob id sufficiat remotiorem tantum gradum exprimere, obtentis tamen postea super propinquiore litteris declaratoriis, iuxta Gregorij & Clementis prædec. huiusmodi constitutiones, quas quò ad hoc inoouauit, & ioiolabiliter obseruari mandauit, dispensationesque, seu dispensandi commissiones, ac desuper confectas litteras, & processus habitos per easdem, dispensatis, seu his, cum quibus dispensari mandatur, propter proximioris gradus huiusmodi non expressionem de subreptionis, vel obreptionis vitio, seu intentionis defectu notari non posse, sed in omnibus & per omnia suffragari, perinde ac si in litteris, seu commissionibus huiusmodi de proximiore, seu vtroque gradu, specialis & expressa mentio facta fuisset. Sicque per quoscumque iudices & commissarios, etiam S.R.E. Cardinales, sublata eis quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate, iudicari & definiri debere, ac quicquid secus super his à quocumque quauis auctoritate, scienter vel ignoranter attentari contigerit, irritum & inane decreuit; constitutione Pij prædecessoris huiusmodi, cæterisque contrariis non obstantibus quibuscumque.

Placet, publicetur, & describatur. M.

Lecta & publicata fuit suprascripta Regula Romæ in Cancellaria Apostolica, anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo sexagesimosexto, die verò Martis vigesima mensis Augusti, Pontificatus præfati S.D.N. Pij Papæ Quinti anno primo.

Declaratio super decretis Concilij Tridentini, de cognatione spirituali, & affinitate ex fornicatione, ac matrimoniis desuper contractis, & contrahendis.

IX.

Part. 2. allegat. 35.

SAnctissimus in Christo Pater, & Dominus noster, Dominus Pius diuina prouidentia Papa V. ad cuius notitiam peruenit, quod cum in decretis sacri Concilij Tridentini certæ tantum personæ enumerentur, inter quas dumtaxat cognatio spiritualis deinceps contrahatur, ab aliquibus reuocatur in dubium, an qui vltra personas in dictis decretis enumeratas, quoquo modo cognatione spirituali ante confirmationem dicti Concilij coniuncti erant, absque dispensatione Apostolica matrimonium post dictam confirmationem contrahere potuerint, ac hodie & de cætero contrahere possint, cum ante prædictam confirmationem id facere de iure minimè liceret. Et insuper cùm in eisdem decretis statuatur, affinitatem, quæ ex fornicatione contrahitur, in illis solummodo attendi debere, qui primo vel secundo affinitatis gradu coniunguntur; ab aliquibus pariter dubitetur, an matrimonia inter personas, quæ ante confirmationem dicti Concilij, tertio vel vlteriori huiusmodi affinitatis gradu coniunctæ erant, post confirmationem eiusdem Concilij absque dispensatione Apostolica contracta, & quæ deinceps contrahi contigerit, dirimi debeant: Sanctitas sua ad tollendum omne dubium, eos qui ante confirmationem prædicti Concilij cognationem spiritualem contraxerunt, dummodo non sint ex personis in dictis decretis enumeratis, & inter quas tantum Concilium voluit deinceps contrahi hanc cognationem spiritualem, matrimonij vinculo inter se absque dispensatione aliqua liberè & licitè copulari posse; ac matrimonia etiam post confirmationem huiusmodi, absque dispensatione Sedis Apostolicæ inter eas iam contracta valere, plenamque roboris firmitatem obtinere. Et similiter matrimonia post confirmationem Concilij absque dispensatione Apostolica secuta, & quæ de cætero sequentur inter personas, quæ ante dictam confirmationem, affinitatem (infra tamen secundum gradum ex fornicatione prouenientem) contraxerant, propter huiusmodi affinitatem dirimi non debere, sed valida & efficacia existere declarauit: sicque per quoscumque iudices & commissarios, etiam S.R.E. Cardinales, sublata eis quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate, iudicari & definiri debere, ac quidquid secus super his à quoquam quauis auctoritate, scienter vel ignoranter attentari contigerit, irritum & inane decreuit.

Placet, publicetur, & describatur. M.

Lecta & publicata fuit suprascripta Regula Romæ in Cancellaria Apostolica, anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo sexagesimosexto, die verò Martis vigesima mensis Augusti, Pontificatus præfati Sanctiss. D.N.D. Pij Papæ Quinti, anno primo.

A. Lomellinus Custos.

Super declaratione decreti Concilij Tridentini, de Cognatione spirituali, & eius impedimentis.

X.

Part. 2. alleg. 35.

PIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

CVm illius vicem, licet minimè suffragantibus meritis, geramus in terris, de cuius vultu prodit iudicium, & vident oculi æquitatem; officij nostri

nostri debitum prosequimur actionem si obscuros sacrorum Canonum sensus ita aperire studemus, vt pijs Christi fidelium mentibus nulla dubitandi occasio relinquatur. Sanè licèt ex eo, quòd in Concilio Tridentino decretum fuerit, cognationem spiritualem inter eos tantum contrahi, qui suscipiunt baptizatum de baptismo, ac baptizatum ipsum, & illius patrem & matrem, necnon baptizantem & baptizatum, baptizatique patrem & matrem, in reliquis personis, quæ per antiquos Canones occasione cognationis huiusmodi contrahere prohibebantur, omne impedimentum sublatum esse videtur, adhuc tamen ab aliquibus dubitari accepimus, an saltem impedimentum cognationis spiritualis huiusmodi inter maritum, vel vxorem suscipientis, & baptizatum, necnon inter maritum vel vxorem suscipientis, & patrem ac matrem baptizati vigeat, propterea quòd prohibitum de vno coniuge, de altero etiam prohibitum esse videatur. Nos piarum mentium quieti, & matrimoniorum fauori (quantum ex alto nobis permittitur) consulere volentes, à præcisis verbis Concilij minimè discedendum in præmissis esse censuimus. Et propterea nullum amplius impedimentum ratione cognationis huiusmodi subesse decernimus & declaramus, quo minus inter dictos maritum, vel vxorem suscipientis, & baptizatum, baptizatique patrem & matrem, quascumque alias personas tam ex parte suscipientis, quam baptizantis & baptizati, in dicto Concilio nominatim non expressas, matrimonium libere & licitè contrahi possit. Et ita ab omnibus iudicari debere mandamus atque statuimus; decernentes irritum & inane, si quid secus à quoquam quacumque dignitate, auctoritate & potestate prædito contigerit iudicari. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, aliisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, quòd præsentes litteræ, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ declarationis, decreti, mandati, statuti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXVI. quarto Kal. Decembris, Pontificatus nostri anno secundo.

Cæs. Glorierius.

H Cumyn.

Declaratur Concilij Tridentini decretum super impedimento affinitatis ex fornicatione prouenientis.

XI.

Part. 2. alleg. 35.

Pivs *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

AD Romanum Pontificem spectat, Canonicas sanctiones, quæ expressiorem sensum postulare videntur, et diligenter perspecta ita declarare, & alias prouidere, vt omnis dubietas de piis Christi fidelium mentibus euellatur. Sanè postquam ex eo, quòd Tridentina Synodus impedimentum affinitatis ex fornicatione proueniens per quod non solùm matrimonium contrahi prohibetur, sed etiam postea factum dirimitur, ad eos tantùm restrinxit, qui primo & secundo gradu coniunguntur; in vlterioribus vero gradibus statuit, matrimonium postea factum non dirimi; à pluribus Christi fidelibus, vt accepimus, est dubitatum, an licèt in vlterioribus gradibus huiusmodi matrimonium contractum non dirimatur, adhuc tamen iuxta antiquos Canones contrahi prohibeatur. Et propterea nos omnem ambiguitatem tollere, & animarum tranquillitati, ac matrimonij libertati, quantum cum Deo possumus, consulere volentes, declaramus, & Apostolica auctoritate decernimus, nullum hodie impedimentum remanere, quo minus in vlterioribus gradibus huiusmodi liberè & licitè matrimonium contrahi possit. Et ita ab omnibus iudicari debere mandamus, atque statuimus, decernentes irritum & inane, si quid secus à quoquam quacumque dignitate, auctoritate & potestate prædito contigerit iudicari. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis aliisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, quòd præsentes litteræ in Cancellaria nostra Apostolica, & in acie Campi Floræ de more publicentur, & inter constitutiones perpetuò valituras describantur: Et quia difficile foret, eas ad singula quæque loca deferri, quòd earum transsumptis etiam impressis, manu alicuius Notarij subscriptis, ac sigillo alicuius Prælati munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ declarationis, decreti, mandati, statuti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXVI. quarto Kalend. Decembris, Pontificatus nostri anno primo.

Cæs. Glorierius.

H. Cumyn.

De veritate exprimenda à Procuratoribus Pœnitentiariæ, &c. in dispensationibus Matrimonialibus, & aliis gratiis Apostolicis, sub pœna falsi.

XII.

Part. 2. allegar. 35.

PIVS PAPA.

MOtu proprio, &c. Cùm sicut accepimus, nonnulli suæ conscientiæ prodigi, ac propriæ salutis immemores, vt facilius à nobis, & Sede Apostolica dispensationes Matrimoniales, & alias gratias & concessiones obtineant, gradus consanguinitatis, vel affinitatis, aut cognationis spiritualis, ac scientiam illorum aliter quam eis à principio ab ipsis partibus significatum, vel narratum fuerit, exponunt; & si matrimonia huiusmodi adhuc contracta

non fuerint, pro contractis narrant, ac aliàs diuersimodè veram facti speciem tam in ipsis dispensationibus Matrimonialibus, quam pro aliis quibuscumque gratiis & concessionibus obtinendis immutent; ac propterea cum non solum in impetrationibus huiusmodi falsitas narretur, verum etiam in partibus plerumque pro verificatione gratiarum huiusmodi veritas immutetur, & falsitas committatur: Nos igitur huiusmodi abusibus & erroribus obuiare cupientes, Motu proprio, &c. omnes & singulos Procuratores tam officij sacræ Pœnitentiariæ, seu Contradictarum, quàm alios quoscomque sollicitatores, & scriptores quos Copistas vocant, qui veritatem facti à narratione, quam ab ipsis partibus habuerunt, quoad substancialia, & qualitates necessario exprimendas, diuersam faciunt, seu quoquo modo inuertunt, aut immutant, ac deprauant, & per subreptionem & obreptionem gratias à nobis extorquent; pœnam falsi incurrere, & ea puniri omnino debere decernimus & declaramus: Mandantes propterea almæ Vrbis Gubernatori, Cameræ Apostolicæ Auditori, & Vicario, quatenus in præmissis reos & culpabiles repertos, pœna falsi, vt præmittitur, puniant; cum potestate citandi etiam per edictum, &c. aliaque faciendi in præmissis necessaria, seu quomodolibet opportuna. Non obstantibus præmissis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque: irritum quoque & inane, &c. dicique &c. iudicari & definiri debere, sublata, &c. decernentes. Et quòd præsentis Motus proprij, etiam absque Data & registratura, sola signatura sufficiat, & vbique fidem faciat in iudicio & extra; regula contraria non obstante; eiusque transumptis, &c. quódque Cameræ & Cancellariæ Apostolicæ, ac Audientiæ causarum Palatij Apostolici valuis, & in acie Campi Floræ, dimissis inibi copiis, affixis, omnes ita afficiant & arctent, ac si illis personaliter intimatæ fuissent.

Placet, publicetur, & describatur. M.

Die quinta Decembris MDLXVI suprascripta litteræ Apostolica affixa, & publicata fuerunt in locis supradictis, dimissis in eisdem copiis affixis.

Super collatione Parochialium Ecclesiarum.

XIII.

Part. 3. allegat 60.

PIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

IN conferendis beneficiis Ecclesiasticis, & præsertim Parochialibus Ecclesiis, personis dignis & habilibus, quæ in loco residere, & per se ipsos curam exercere valeant, quanta diligentia adhiberi oporteat, Alexandri III. in Lateranen. & Gregorij X. in Lugdunen. generalibus Conciliis, ac Innocentij similiter III. & aliorum Rom. Pontif. prædecessorum nostrorum editæ constitutiones restantur. Quod vt diligentius, ac rectius perficiatur, statuit etiam Synodus Tridentina, vt occurrente vacatione Parochialis Ecclesiæ, etiam generaliter vel specialiter, etiam vigore indulti in fauorem S. R. E. Cardinalium, aut alias quomodolibet reseruatæ vel affectæ; debeat Episcopus habita notitia vacationis Ecclesiæ, si opus fuerit, idoneum in ea Vicarium cum congrua, eius arbitrio, fructuum portionis assignatione constituere, qui onera ipsius Ecclesiæ sustineat, donec ei de Rectore prouideatur. Et deinde Episcopus, & qui iuspatronatus habet, intra decem dies, aut aliud tempus ab Episcopo præscribendum, alienos clericos ad regendam Ecclesiam idoneos, Examinatoribus iuxta formam eiusdem Synodi deputatis, nominet, nonnisi ab eisdem Examinatoribus per concursum aliorum examinatorum etiam tanquam magis idoneo ab Episcopo iudicato & electo, de Ecclesia prouideatur, aliàs prouisiones, seu institutiones omnes præter formam prædictã factæ, subreptitiæ censeantur. Sed quoniam res humanæ semper in deterius prolabuntur, nisi sit, qui eas retineat, ac debitæ executioni demandet; & verendum sit, ne propter constitutionum huiusmodi transgressionem maximi abusus oriantur: Nos, ad quorum notitiam non sine graui nostra molestia peruenit, nonnullos ex venerabilibus fratribus nostris Archiepiscopis & Episcopis, occurrente vacatione Parochialium Ecclesiarum, eas nullo, aut minus rite seruato examine, præsertim illo quod per concursum fieri debet ex Concilio Tridentino, vel etiam examine rite seruato, personis minus dignis, carnalitatis aut alium humanæ passionis affectum, non rationis iudicium sequentes contulisse, & de eis prouidisse; volentes quantum cum Deo possumus, huiusmodi ac etiam futuris periculis occurrere, eorundem prædecessorum nostrorum constitutiones præfatas etiam innouando, auctoritate Apostolica tenore præsentium omnes & singulas collationes, prouisiones, institutiones, & quasuis dispositiones Parochialium Ecclesiarum ab eisdem Episcopis & Archiepiscopis, ac quibusuis aliis collatoribus tam ordinariis, quàm delegatis, etiam S. R. E. Cardinalibus, ac Sedis Apostolicæ Legatis, vel Nuntiis, præter & contra formam ab eodem Concilio Tridentino, præsertim in examine per concursum faciendo præscriptam, factas, aut in futurum faciendas, nullas, irritas, ac nullius roboris vel momenti fore & esse, nullumque prouisis ius, aut titulum etiam coloratum possidendi præbere; & Parochiales Ecclesias huiusmodi, vt prius ante collationes huiusmodi vacabant, ex nunc vacare statuimus decernimus, & declaramus, easque omnes pro tempore sic vacantes, nostræ & Sedis Apostolicæ, seu eorum, quibus ius conferendi eas, præterquam Episcopis & Archiepiscopis, qui curam dicti examinis iuxta decretum eiusdem Concilij habere debent, competet, dispositioni reseruamus. Insuper ne Parochiales Ecclesiæ diu in suspenso maneant in maximum animarum periculum, quarumcumque Parochialium Ecclesiarum, quarum, dum pro tempore vacant, ad Episcopos, Archiepiscopos, Primates, & Patriarchas, & quosuis alios ordinarios collatores, in mensibus ordinariis collatoribus etiam per nostras regulas assignatis, prouisio & collatio spectat & pertinet, de quibus iidem Episcopi & Ordinarij prædicti intra sex mensium spatium à die vacationis earumdem, perfecto examine, iuxta formam Concilij Tridentini præfati non prouiderint, ac illarum etiam, quarum collatione nobis & dictæ Sedi generaliter vel specialiter, & ex quauis causa reseruatæ seu affectæ existunt, aut aliis ex indulto Sedis Apostolicæ competunt, ad quas occurrente illarum vacatione, Episcopi & Archiepisco-

pi

pi præfati personas per examen, concursu mutuo habito iuxta dicti Concilij Tridentini formam, approbatas & magis idoneas non elegerint, aut electas, nobis vel successoribus nostris, aut iis ad quos collatio spectabit, pro collatione obtinenda intra quatuor mensium spatium à die illius vacationis non significauerint, necnon Parochialium Ecclesiarum similium, quæ iurispatronatus Ecclesiastici, vel aliorum, seu clericorum & laicorum simul fuerint, si præsentatus intra tempus eisdem patronis à Iure præfixum, præuio examine iuxta forma dicti Concilij approbatus petatur institui, institutioque ipsa per duos menses à die præsentationis dilata fuerit, collationem, prouisionem, institutionem, ac omnimodam dispositionem nobis & ipsi Sedi, ac personis, indulta huiusmodi conferendi, prouidendi, seu instituendi obtinentibus respectiuè reseruamus, data tamen in Parochialibus iurispatronatus optione ipsis patronis, vt si institutio ad Ordinarios spectabit, ipsis Ordinariis illam facere negligentibus, & vltra dictos duos menses differentibus, possint pro huiusmodi institutione obtinenda habere recursum ad Metropolitanum, vel viciniorem Ordinarium, aut ad Sedem Apostolicam. Prohibentes etiam eisdem Ordinariis, ne tempus decem dierum eisdem Ordinariis & patronis ab eodem Concilio Tridentino ad nominandum idoneos clericos coram deputatis Examinatoribus præfixum, vltra alios decem dies prorogare audeant vel præsumant. Districtius inhibentes, ne qui, præter Romanos Pontifices, aut alios indulta huiusmodi obtinentes, vt præfertur, quacumque sit super hoc auctoritate munitus, de huiusmodi beneficiis sic reseruatis, (vt præfertur) disponere, vel circa illa etiam per viam permutationis, vel alias innouare quoquomodo præsumat. Vt autem non solum dignis, sed magis idoneis repertis, iuxta eiusdem Concilij decretum, Parochiales Ecclesiæ conferantur, volumus, & eadem auctoritate decernimus, quòd si Episcopus minus habilem, posthabitis magis idoneis, elegerit; possint ij qui reiecti fuerint, à mala electione huiusmodi ad Metropolitanum, vel si ipse eligens Metropolitanus aut exemptus fuerit, ad viciniorem Ordinarium, vti nostrum & Sedis huiusmodi delegatum, aut aliàs ad ipsam Sedem Apostolicam appellare, ac præelectum ad nouum examē coram ipso appellationis iudice, & eius examinatoribus prouocare, & constito de prioris eligentis irrationabili iudicio, eoque reuocato, Parochialis magis idoneo per eundem iudicem appellationis auctoritate nostra (quatenus collatio ad Episcopum, à quo appellatum fuit, spectaret) conferatur; aliàs eidem magis idoneo per iudicem appellationis approbato conferenda remittatur ad eum, ad quem collatio, prouisio, vel institutio spectabit. Hæc tamen appellatio interposita interim non impediat aut suspendat, quominus electio per Ordinariū primo loco facta interim debitæ demandetur executioni, & prouisus ab eadem Ecclesia, causa appellationis huiusmodi pendente non moueatur. Et si quis à sententia per iudicem appellationis lata duxerit appellandum, is tunc ad Sedem ipsam Apostolicam appellabit. Si secus in præmissis omnibus & singulis actum aut attentatum fuerit, irritum decernimus & inane. Volumus autem quòd præsentium transumptis, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ declarationis, statuti, decreti, reseruationis, prohibitionis, inhibitionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Romæ apud S.Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLVI. xv. Kalend. Aprilis, Pontificatus nostri anno secundo.

Cæs.Glotierius.

H.Cumyn.

Declaratio super portione assignanda Vicariis perpetuis Parochialium Cathedralibus, & aliis Ecclesiis, ac piis locis perpetuò vnitarum.

XIV.

Part.3. allegat.66.

PIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

AD exequendum Pastoralis officij debitum vigilantibus studiis intendentes, ad ea, per quæ Cathedralium & Collegiatarum, aliarúmve Ecclesiarum, necnon monasteriorum beneficiorum, seu collegiorum, ac aliorum piorum locorum prospero profectui, diuinique cultus augmēto, & opportunæ congruæque sustentationi Parochialium Ecclesiarum eisdem vnitarum statui feliciter dirigendo, & personarum in illis curam animarum exercentium vtilitatis, recta ratione & prouida moderatione consuli, & salubriter prouideri valeat, libenter interponimus nostræ sollicitudinis partes. Hinc est quod nos, ad eorum aures (quòd non sine animi nostri molestia referimus) peruenit, nonnullos ex venerabilibus fratribus nostris Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis in deputandis Vicariis, ac assignatione portionum Vicariis perpetuis Parochialium, dictis Ecclesiis, monasteriis, beneficiis, collegiis, vel locis piis perpetuò vnitarum, ex Concilio Tridentino facienda, ita modum excessisse, vt parum, aut nihil ex fructibus, redditibus & prouentibus Parochialium Ecclesiarum sic vnitarum Ecclesiis, monasteriis, beneficiis, collegiis, aliisve locis piis remanserit, ob idque multæ ortæ sint super hoc controuersiæ circa interpretationem decreti dicti Concilij. Nos ad eas tollendas animum intendentes, considerantesque vniones ipsas ideo à prædecessoribus nostris factas esse, vt ex redditibus & emolumentis beneficiorum vnitorum Ecclesiis, monasteriis, collegiis, beneficiis, & locis piis, quibus illa vniuntur, facilius onera eisdem incumbentia supportentur, & promptius à ministris Ecclesiasticis in eisdem diuina officia celebrentur, hospitalitas seruetur, aliaque charitatis opera exerceantur; ac etiam vt nihilominus cura animarum dictarum Parochialium laudabiliter exerceretur: Motu proprio, & ex certa nostra scientia, auctoritate Apostolica, hac nostra perpetuò valitura constitutione statuimus & ordinamus, ac declaramus, quemadmodum etiam de ipsius Concilij mente fuisse collegimus, Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos præfatos in assignatione portionis ipsis Vicariis perpetuis ex prædicto Concilio ipsorum Prælatorum arbitrio facienda, ita se continere & arbitrari debere, vt non maior

g 4 centum,

centum, nec minor quinquaginta scutorum annuorum summa, computatis omnibus etiam incertis emolumentis, & aliis obuentionibus communiter percipi solitis, eis omnino assignetur (nisi Vicariis temporarius solitam fuisset plus assignari) siue in quantitate, aut quota fructuum, pecuniaque numerata, fundo, seu alia re stabili portio huiusmodi constituatur, cuiuscumque valoris Parochialis Ecclesia vnita fuerit; & habita etiam ratione redituum & onerum loci, cui Parochialis ipsa vnita fuerit; ita quod portiones vltra, vel infra dictas summas scutorum centum, & scutorum quinquaginta hactenus assignatæ, vel in posterum forsan assignandæ, quo ad excessum & defectum huiusmodi nullius roboris & momenti existant, & ad summas prædictas reductæ & auctæ respectiue censeantur: si tamen valor annuus ipsius Parochialis vnitæ habita ratione, (vt præfertur) minor sit quinquaginta scutis; quo casu portio assignata, vel assignanda Vicario perpetuo non debeat excedere summam annuam valoris dictæ Parochialis, sed sufficiat quòd omnes fructus eius duntaxat attribuantur ipsi Vicario perpetuo. Et quoniam iniquum esset, eos qui commodis priuantur, eadem onera quæ prius subierant, debere sufferre: volumus & statuimus, quòd Ecclesiæ, monasteria, collegia, beneficia, & pia loca huiusmodi, in quorum Parochialibus Ecclesiis vnitis contigerit, Vicarias prædictas erigi, pro quantitatibus fructuum ipsis Vicariis perpetuis assignatorum, ad solutionem quindenniorum, quæ nobis & Cameræ Apostolicæ soluunt, vlterius non teneantur, sed eis detractio fiat ad ratam certorum, quæ de fructibus dictarum Parochialium percipiuntur: ita tamen, quòd Vicarij perpetui, qui pro tempore deputabantur, teneantur accipere a Sede Apostolica nouam prouisionem suæ deputationis, & soluere annatam pro portione fructuum, redditruum & prouentuum certorum sibi assignata, & expedire litteras Apostolicas, nec alias ad possessionem dictarum Vicariarum perpetuarum, & seruitium earumdem Parochialium admitti possint, nisi soluta annata, & expeditis litteris Apostolicis nouæ prouisionis, vt præfertur: alioquin integrum quindennium solui debere, nec Vicarij prædicti antea tuta conscientia fructus percipere possint. Volumus insuper, & ita mandamus, quòd dicti Vicarij perpetui non ad liberam Ordinariorum electionem, sed ad nominationem illorum in quorum Ecclesiis vnitis ponentur, cum ipsorum Ordinariorum, seu eorum Vicariorum, præuio examine, approbatione deputentur. Et, si dictæ parochiales vnitæ erunt monasteriis regularium Mendicantium, possit à Superioribus dictorum monasteriorum nominari ex ipsis Mendicantibus; quos si Ordinarij, præuio examine per se, aut eorum Vicarios faciendo, idoneos ad curam animarum exercendam inuenerint, & ita pro idoneis approbauerint, teneantur in Vicarios (ad nutum tamen Superiorum suorum amouibiles) deputare. Idemque etiam seruetur in regularibus Monachiis tantum, dummodo in ea Parochiali, in qua vnus ex eis Monachis fuerit, seruata forma prædicta, Vicariis deputatus, habitent cum eo saltem quatuor alij ex dictis Monachis. Sicque per quoscumque iudices quauis auctoritate fungentes, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi & interpretandi potestate, iudicari & interpretari debere; necnon irritum & inane decernimus quidquid secus à quoquam, quauis auctoritate attentatum forsan est hactenus, vel in posterum contigerit attentari. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, quòd præsentes litteræ, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ ordinationis, declarationis, statuti, mandati, decreti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicæ MDLXVII. Kalend. Nouembris, Pontificatus nostri anno secundo.

Cæs. Glorierius.

H. Cumyn.

Declaratio decreti à Concilio Tridentino editi super impedimento publicæ honestatis, circa Sponsalia & Matrimonia.

XV.

Part. 2. allegat. 35.

PIVS *Episcopus, seruus seruorum* Dei, *ad perpetuam rei memoriam.*

AD Romanum spectat Pontificem sua sollicitudine diligenter prouidere, vt sacrorum Conciliorum decreta ita suæ declarationis adminiculo dilucidentur, quòd nulla desuper dubitandi occasio cuiquam relinquatur. Sanè ad aures nostras peruenit, multos esse qui dubitent, an decretum OEcumenici Concilij Tridentini, Sessione vigesimaquarta de reformatione Matrimonij cap. tertio, quo cauetur, impedimentum publicæ honestatis, vbi sponsalia valida non fuerint, prorsus tolli; vbi verò valida fuerint, non excedere primum gradum, cum in vlterioribus gradibus non possit huiusmodi prohibitio seruari; de sponsalibus per verba, (vt aiunt) de futuro tantum conceptis intelligatur, vel etiam matrimonia per verba de præsenti contracta, non tamen consummata, interdum sponsalia appellantur, comprehendat, ita vt etiam eo casu impedimentum inde proueniens sublatum fuerit. Nos itaque, vt omnis difficultas ac dubitatio tollatur, attendêtes, quòd sponsaliorum appellatione, qua dictum Concilium vtitur, nonnisi impropriè matrimonium verbis de præsenti conceptis contractum continetur, quódque agitur de correctione Iuris veteris, quo casu secundùm proprietatem verborum duntaxat procedendum est, præsertim cum longè maiorem rationem prohibitionis in matrimonio per verba de præsenti contracto, quàm in sponsalibus de futuro vigere à nemine dubitetur: idcirco Motu proprio, auctoritate Apostolica, tenore præsentium declaramus, & definimus, decretum Concilij huiusmodi omnino intelligendum esse, & procedere in sponsalibus de futuro duntaxat, non autem in matrimonio sic (vt præfertur) contracto, sed in eo durare adhuc impedimentum in omnibus illis casibus & gradibus, quibus de Iure veteri ante prædictum decretum Concilij introductum erat. Et ita ab omnibus iudicari debere mandamus, atque statuimus: non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, aliisque contrariis quibuscumque. Volumus autem quòd præsentes litteræ,

tæ,

tæ,&c. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ declarationis, definitioni, mandati, statuti & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario cõtraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXVIII. Kalendis Iulij, Pontificatus nostri anno tertio.

Cæs. Glorierius.

H. Cumyn.

Quæ resignationes beneficiorum per Episcopos, & alios collatores admitti possint?

XVI.

Part. 3. allegat. 69.

Pius *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

Qvanta Ecclesiæ Dei incommoda omni tempore attulerit, & nunc quotidie magis afferat, ministrorum in ea ingressio vitiosa, iam latè perspiciant, & cum mœrore expendant Præsules omnes, & Pastores, quando hæc pernicies cæterarum omnium, maxima iam multas orbis Ecclesias impiè violarit. Quia verò hoc malum cùm in cæteris frequens, cum maximè in beneficiorum, & officiorum Ecclesiasticorum, dimissione admittitur a nemini molestum esse beberet, quod pridem de reprimendis quotidianis fraudibus, quæ hac in re frequentiores internoscuntur, certam aliquam rationem tandem inituri, officij nostri partes id prohibenda omnibus interim resignationũ huiusmodi receptione paulo seueriùs interposuerimus, omnesque beneficiorum interim resignandorum dispositiones, quæ fierent in irritum reuocauerimus, ac etiam decreuerimus; nullum per eas in illis ius neque titulum, vel colotatum, tam in petitorio, quam in possessorio ipsis prouisis tribuere, quin etiã eos ad illa deinceps obtinenda perpetuo in habiles fore. Collatores verò alias in illorum dispositione etiam tanquam deuolutionis iure sese interponere nõ posse, sed de eis vt vere vacantibus, siue per Romanos Pontifices, siue alios collatorum eorundem superiores, vti præuentum esset, libere prouideri. Nunc autem intendentes institutum hoc nostrum, quo sanctuarium Domini cupimus illibatum auctore Domino persequi ac simul quantum in nobis est cauere ne resignationes ipsæ de hinc pro cuiusque arbitrio, nullisque vel certe leuibus causis passim & temere admittantur, prohibitionem, & alia prædicta, ac cætera omnia nobis super his litteris contenta eatenus relaxamus, vt posthac Episcopi & alij facultatem habentes, eorum dumtaxat resignationes recipere & admittere possint, qui aut senio confecti, aut valetudinarij, aut corpore impediti, vel vitiati, aut crimini obnoxij, censurisque Ecclesiasticis irretiti, aut nequeunt, aut non debent Ecclesiæ, vel beneficio inseruire, seu qui vnum aliud, vel plura beneficia obtinuerint, vel quos ad aliud contingerit promoueri, Religionem quoque ingressuri, vel matrimonium contracturi, si statim postea id re ipsa exequantur, denique cum quis ex aliis casibus acciderit, qui constitutione felicis record. Innocentij Papæ III. de dimittendis Cathedralibus Ecclesiis edita continentur; qui etiam ob capitales inimicitias nequeunt, vel non audent in loco beneficij residere securi. Sed nec horum vllus sacro ordini mancipatus nisi Religionem ingressurus, valeat vllo modo beneficium, vel officium Ecclesiasticum resignare, nisi aliunde ei sit quo in vita possit commode sustentari. Ad hæc beneficiorum, & officiorum permutationes admittere quæ Canonicis sanctionibus, & Apostolicis constitutionibus permittuntur. Caueant autem Episcopi, & alij prædicti, itemque omnes electores, præsentatores, & patroni tam Ecclesiastici, quam laici, quicumque sint, ne verbo quidem, aut nutu, vel signo futuri in huiusmodi beneficiis & officiis successores ab ipsis resignationibus, aut aliis eorum significatione, vel hortatu designentur, aut de his assumẽdis promissio inter eos, vel etiam intentio qualiscumque intercedat. Cæterum præcipimus atque interdicimus ne ipsi Episcopi, aut alij collatores, de beneficiis, & officiis resignandis prædictis, aut suis, aut dimittentium consanguineis, affinibus, vel familiaribus, etiam per fallacem circuitum multiplicatarum in extraneos collationum audeant prouidere. Quod si secus, ac etiam quidquid præter, vel contra formam prædictorum fuerit à quocumque temere attentatum, id totum ex nunc vires & effectum decernimus non habere. Qui verò contrafecerint, vt in eo, quo deliquerint, puniantur, à beneficiorum, & officiorum collatione, necnon electione, præsentatione, confirmatione, & institutione, prout cuique competierit, tandiu suspensi remaneant, donec remissionem à Romano Pontif. meruerint obtinere, & qui talia beneficia, seu officia receperint, eos prædictis pœnis volumus subiacere. Et nihilominus in eos, qui sic suspensi conferre, eligere, præsentare, confirmare, vel instituere ausi fuerint, excommunicationis quoad personas quo verò ad Capitula, & Conuentus, à Diuinis suspensionis sententias ipso facto promulgamus, quibus etiam nullus alius quàm ipse Romanus Pontifex siue absolutionis, siue relaxationis gratiam (excepto mortis articulo) valeat impertiri: prohibitione & litteris nostris prædictis nihilominus in cæteris omnibus perpetuo valituris. Non obstantibus quibuscunque priuilegiis, &c. Episcopis, & aliis Ecclesiarum Prælatis, necnon Ecclesiis, monasteriis & Capitulis, Conuentibus, Collegiis; & Vniuersitatibus, eorumque & aliis personis etiam Regia, & Imperiali Maiestate præditis concessis, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ relaxationis, præcepti, interdicti, decreti, promulgationis, iussionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1568. Kal. Aprilis, Pontificatus nostri anno tertio.

Cæs. Glorierius.

De

De residentia Rectorum Ecclesiarum Parochialium, & obtinentium Canonicatus, vel Dignitates.

XVII.

Part. 3. alleg 53.

PIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

CVpientes pro nostri pasturalis officij munere, Christi fidelium animarum saluti, quantum cum Deo possumus, salubriter consulere: & Parochialibus Ecclesiis ab earum parochis, prout tenentur, in diuinis debitè & laudabiliter deseruiri, inhærendo etiam decretis sacri Concilij Tridentini, Motu proprio, & ex mera deliberatione, certaque scientia nostra, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, hac nostra perpetuò valitura constitutione omnes & singulos rectores Parochialium Ecclesiarum cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, conditionis & præeminentiæ fuerint, in quibuscumque regnis prouinciis, ciuitatibus, diœcesibus, ac aliis Christiani orbis partibus consistentes, qui Parochialem Ecclesiam, ac Canonicatum, aut dignitatem, etiam post Pontificalem maiorem sui principalem, in quibusuis Patriarchalibus, aut Metropolitanis, vel Cathedralibus, seu Collegiatis Ecclesiis, seu aliud quodcumque beneficium Ecclesiasticum, etiam quarumcumque dispensationum à Rom. Pontificibus prædecessoribus nostris, seu etiam à nobis hactenus quomodolibet impetratarum, ac litterarum Apostolicarum desuper expeditarum titulo, quas omnes hac præsenti constitutione abolemus & reuocamus, seu quocumque alio prætextu obtinent; cum prima & præcipua debeat esse cura animarum, eos ad residendum in Ecclesia Parochiali, & ibi in diuinis deseruiendum, debitóque eorum officio fungendum omnino teneri, & obligatos esse, ac ad id per Episcopo, & alios locorum Ordinarios, etiam tanquam Apostolicæ Sedis delegatos, sub sententiis & censuris Ecclesiasticis, ac pecuniariis, arbitrio eorum declarandis, ac etiam priuationis dictarum Parochialium, & aliorum quotumcumque beneficiorum pœnis, quacumque appellatione remota, cogi & compelli posse & debere, auctoritate Apostolica tenore præsentium statuimus, præcipimus & ordinamus. Eos tamen sic residentes in Ecclesiis Parochialibus omnes & singulos fructus, redditus & prouentus, etiam Canonicatus sui, vel Dignitatis, seu alterius cuiuscumque beneficij (exceptis dumtaxat quotidianis distributionibus, & aliis, quæ ex iusta causa absentes percipere non solent) lucrari volumus: sicque per quoscumque iudices & commissarios, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate, interpretari, iudicari & definiri debere: necnon irritum & inane quidquid secus super his à quoquam quauis auctoritate, scienter vel ignoranter attentatum forsan est bactenus, vel in posterum contigerit attentari, decernimus & declaramus. Non obstantibus præmissis, ac quibusuis dispensationibus & exemptionibus, litterisque Apostolicis desuper confectis, &c. Quibus omnibus, &c. illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxad effectum præsentium specialiter, & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ abolitionis, reuocationis, statuti, præcepti, ordinationis, decreti, declarationis, derogationis & voluntatis infringere, &c. Si quis autem hoc attentare, &c. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXVIII. octauo Idus Iulij, Pontificatus nostri anno tertio.

Cæs. Glorierius.

H. Cumyn.

Contra quoscumque Clericos tam sæculares, quàm Regulares infandi criminis reos.

XVIII.

Part. 2. alleg. 44.

PIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

HOrrendum illud scelus, quo pollutæ, fœdatæque Ciuitate à tremendo Dei iudicio conflagrarunt, acerbissimum nobis dolorem inurit, grauiterque animum nostrum commouet, vt ad illud quantum potest comprimendum studia nostra conferamus. Sanè Lateranensi Concilio dignoscitur constitutum, vt quicumque clerici illa incontinentia, quæ coutra naturam est, propter quam ira Dei venit in filios diffidentiæ, deprehensi fuerint laborare, à clero deiiciantur, vel ad agendam in Monasteriis pœnitentiam detrudantur. Verùm ne tanti flagitij contagium impunitatis spe, quæ maxima peccandi illecebra est, fidentius inualescat, clericos huius nefarij criminis reos, grauius vlciscendos deliberauimus, vt qui animæ interitum non horrescunt, hos certe deterreat ciuilium legum vindex gladius sæcularis. Itaque quod nos iam in ipso Pontificatus nostri principio hac de re decreuimus, plenius nunc, fortiusque persequi intendentes, omnes & quoscumque Presbyteros, & alios Clericos sæculares, & Regulares cuiuscumque gradus & dignitatis tam dirum nefas exercentes, omni priuilegio clericali, omnique officio, dignitate, & beneficio Ecclesiastico præsentis canonis auctoritate priuamus. Ita quod per Iudicem Ecclesiasticum degradati, potestati sæculari statim tradantur, qui de eis illud idem capiat supplicium, quod in laïcos hoc in exitio deuolutos legitimis reperitur sanctionibus constitutum. Nulli ergo, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ 1568. tertio Kalend. Septembris, Pontificatus nostri anno tertio,

De

De trium votorum professione ab iis emittenda, qui in Congregationibus sub obedientia voluntaria viuunt, & habitus à sæcularibus Presbyteris distinctos habent.

XIX.

Part.3.allegat.101.

PIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

LVbricum vitæ genus eorum veriti, qui Regularium formam præ se ferentes, nec propriis renuntiant, nec vllam profitentur ex Regulis approbatis; quando horum plerique proprio instinctui obsequentes, alij odio incensi, alij dum, quod ambiunt, minus consequuntur, alij vel dilapidatis, vel interuersis rebus, & ad sese, vel propinquos translatis, vt ratiocinia effugiant; quidam etiam in suos ipsorum mores inquisitum iri præsentientes, quasi impunitatem adepturi, è sodalitio suo, vt lubet, exiliunt, eiectisque illius insignibus, vestem recipiunt sæcularem. Hinc graues & periculosæ quotidie offensiones in populis concitantur, dum quos disciplinæ Regulari perpetuò mancipatos credunt, rursus eos, etiam vbi consueuerint, contempto post tot annos & relicto, indignis sæpè modis, eius cui sese dediderant, vitæ instituto, liberos vident & solutos in sæculum euagari. Cum igitur conueniat, vt cuius arma induit, eam miles militiam persequatur, hanc de prædictis rationem capere instituimus, vt vel permanendi, vel abscedendi facultate semel singulis proposita, certus deinceps & immobilis disciplinæ Regularis cultus debeat in ipsis sodalitatibus perpetuò obseruari. Itaque de nobis attributæ potestatis plenitudine statuimus, vt omnes & singuli Priores, Præpositi, & alij Præsidentes, Generales Prouinciales, & Conuentuales, necnon Canonici, & Fratres sancti Georgij in Alga Venetiarum, ac Eremitarum sancti Hieronymi, alias B. Petri Pisarum, & omnium, ac quarumcumque aliarum Congregationum, necnon Ecclesiarum, domorum, & Conuentuum in communi, & sub obedientia volūtaria, & extra votum solemne religionis viuentes, quorum habitus à sæcularibus Presbyteris est distinctus, qui religionem amplecti, & professionem Regularem solemnem emittere voluerint, in suis quisque Conuentibus & domibus intra vigintiquatuor horarum spatium, postquam Delegatus noster præsentes litteras eis significauerit, palam & sponte deliberent & declarent: inde conuocato quamprimum per singulas huiusmodi Congregationes generali, vel alio supremo, iuxta morem cuiusque Cōgregationis, Capitulo, ibique electa vna, sub qua degant, ex Regulis approbatis, in quam maior pars vocum ipsius Capituli consenserit, trium votorum substantialium professionem Regularem intra mensem solemniter emittant, & in ea tam ipsi, quàm illam deinceps ingressuri atque professuri, perpetuum ferant Altissimo famulatum: sicque professi, vel in suis quisque Prioratibus, Præposituris, Præsidentiis, administrationibus & officiis confirmentur, vel ad alia transferantur, prout cuique Congregationi, & Superioribus suis videbitur vtilius expedire. Qui verò excurso iam anni spatio in ipsa Congregatione morati, refugerint intra tempus prædictum profiteri, detracto Religionis habitu, ac redditis, etiam in vinculis, si opus fit, receptorum & administratorum omnium rationibus, eiiciantur; nec deinceps patiantur in vllis eiusdem Congregationis domibus, seu Cōuentibus ampliùs conuersari. Quocirca mandamus vniuersis & singulis Prioribus, Præpositis, Generalibus, Prouincialibus, & conuentualibus, ac aliis cuiuscumque dignitatis & nominis Ministris, necnon Conuentibus, Canonicis, Fratribus & personis Congregationum huiusmodi, vt statutum nostrum prædictum, non expectata alia iussione, aut mentis nostræ declaratione, humiliter recipiat, & studiosè obseruare procurent. Quòd si fortè aliqui in eo, quo nunc sunt statu (quem omnino tollimus & abolemus) contra nostrum hoc statutum persistere contenderint, singulos omni dignitate, officio, administratione, & beneficio priuamus, & ad futura perpetuò indignos decernimus; excommunicationis quoque sententia innodamus eo ipso. Non obstātibus fundationibus & institutionibus, ac statutis & consuetudinibus ac Congregationum, domorum & Conuentuum prædictorum, iuramēto, Confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, priuilegiis quoque, exemptionibus, & indultis Apostolicis, illis, eorumque Superioribus, & personis, ac eorum singulis per quoscumque Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac nos, & Sedem Apostolicam, etiam per modum statuti perpetui, &c. quæ omnia tanquam abrogata, contra earumdem præsentium tenorem nolumus cuiquam in aliquo suffragari. Cæterum mandamus præsentes ad valuas basilicæ Principis Apostolorum, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat, hāc paginam nostræ sublationis, abolitionis, priuationis, statuti, mandati, innodationis, & volūtatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attētare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnat. Domini. MDLXVIII. quinto decimo Kal. Decembris, Pontificatus nostri anno tertio.

Cæs. Glorierius.

H. Cumyn.

Reuocatio indultorum recipiendi, vel retinendi Religiosos alterius Ordinis, etiam laxioris.

XX.

Part.3.alleg.101.

PIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

QVæcunque sacratum religionum statutum offendere noscuntur, nostrum nos incitat officium de medio remouere. Quamquam enim de cohibendis Regularibus ad alium Ordinem translatis sancta Synodus Tridentina salubri consilio decreuerit, vt nemo cuiuscunque Ordinis Prælatus, vel Superior, vigore cuiusuis facultatis, illorum quempiam

piam ad habitum & professionem admittere possit, nisi vt in ordine, ad quem transfertur sub sui Superioris obedientia in claustro perpetuo maneat: multi tamen Superiores & Prælati, obtentu priuilegiorum, quamplurimos apostatas, & alios diuersorum Ordinum ad se ob iurgia, contentiones, leuitatem, & malefacta vt maximè fugientes, eo etiam consilio receptare non desinunt, vt illorum opera in curandis infirmis, gerendisque eorum locorum rebus & negotiis vtantur, ex qua se plerique solutiores effecti, & quasi impunitatem assecuti, non personas tantum eorum Ordinum, vnde animaduersionis metu forte exierant, sed & ipsorum Ordinum ritus, moresque maledictis insequantur. Quocirca cum eiusmodi priuilegia veniant abroganda, quandocumque insigniter comperiuntur nocere, vel etiam scandala generare; Nos his, aliisque rationalibus causis adducti, vt quibuslibet huiusmodi effugia præcludamus, de nobis attributæ potestatis plenitudine reuocamus & abolemus omnia & quæcumque priuilegia, facultates, dispensationes, & indulta præter Iuris communis dispositionem emanat, recipiendi vel retinendi Fratres, Monachos, Canonicos, & alios etiam laxiorum Ordinum professores, quibuscumque Ordinibus, monasteriis, hospitalibus, Militiis, & piis locis, etiam sancti Antonij Viennen. S. Spiritus in Saxia de Vrbe, S. Ioannis Hierosolymitani, IESV CHRISTI, S. Iacobi de Spatha, S. Lazari Hierosolymitani, eorumque Ecclesiis, membris, Superioribus, & personis, per quoscumque Rom. Pôtif. prædecessores nostros, ac nos, & Sedem Apostolicam tam in ipsorum monasteriorum, hospitalium, & locorum institutione, quàm deinceps quomodocumque, ac quotiescumque, etiam per modum statuti perpetui, ac initi & stipulati contractus, & aliàs sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusuis restitutionibus, præseruationibus, mentis attestationibus, derogatoriarum derogatoriis, aliisque fortioribus, efficacioribus, efficacissimis, & insolitis clausulis, necnon irritantibus & aliis decretis, etiam Motu proprio, & ex certa scientia, deque simili potestatis plenitudine, etiam pauperum infirmorum miserabilium, & cuiuscumque alterius pij operis intuitu, ac etiam ex quibuscumque aliis causis, quantumuis grauibus, charitatiuis, & necessariis, etiam consideratione, vel ad supplicationem Imperatorum, Regum, aliorumque Principum, necnon S.R.E. Cadinalium, deque illorum consilio, & matura deliberatione prius habita, concessa, confirmata, ac etiam multiplicatis vicibus inuocata extensa, vel etiam moderata. Cassamus quoque, & annullamus, quò ad illa, omnes Apostolicas, & alias litteras super iis confectas, ac processus, & alia inde secuta quæcumque: ac volumus ea omnia vires & effectum de cetero non habere; ita vt post hac illorum sic reuocatorum prætextu Prælati & Superiores prædicti, aut alij quicumque, nullum prorsus alterius, etiam laxioris Ordinis vel obseruantiæ Regularem, etiam specialem transeundi ad ipsos licentiam, iuxta huiusmodi priuilegia dumtaxat, ferentem, ad habitum & professionem Regularem in suis quisque monasteriis, domibus, locis, vel Ordinibus, etiam vt in claustro perpetuò maneat, admittant, nec omnino quemquam recipiant vel retineant. Eos verò, quos in aliquo ex casibus supradictis, vigore huiusmodi priuilegiorum tantùm, ac præter Iuris communis dispositionem iam habent translatos, ad eorum Superiores & loca eius Ordinis, vnde erant profecti, quamprimum remittant: Decernentes admissiones, receptiones, & retentiones huiusmodi nulla firmitate subsistere, neminémque prorsus vlli voto, vllivè regulæ, vel obseruantiæ, etiam iuramento, aliavè solemnitate promissæ obligare, necnon irritum & inane quidquid secus per prædictos, aut quoscumque alios quauis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari. Quicumque verò aliquem contra huius nostræ reuocationis tenorem admiserint, aut receperint, aut illos, aut quos iam habent modo prædicto translatos, aut receptos retinuerint, ipsoa omnibus & singulis dignitatibos, administrationibus, beneficiis, officiis, fructibus, & pensionibus Ecclesiasticis præsentium auctoritate priuamus, & ad futura inhabiles esse volumus eo ipso. Quocirca omnibus locorum Ordinariis, in quorum diœcesibus loca prædicta consistunt, per Apostolica scripta mandamus, vt per se, vel alium, seu alios de translatis prædicti auctoritate nostra cognoscentes, in eos quos contra hoc præscriptum nostrum degere inuenerint, ac etiam recipientes, vel retinentes, reiecto quocumque exemptionis priuilegio animaduertant, ipsosque præterea translatos, vel retentos, ad priores Ordines & disciplinam remittere procurent: contradictores quoscumque per censuras & pœnas Ecclesiasticas, cæteraque iuris & facti remedia opportuna quacumque appellatione postposita, compescendo, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac monasteriorum, &c. cæterisq; contrariis quibuscumque. Volumus autem, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ reuocationis, abolitionis, cassationis, annullationis, priuationis, voluntaris, mandati, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXIX. pridie Idus Octobris, Pontificatus nostri anno quarto.

Cæs. Glorierius.

Contra Moniales exeuntes à clausura, nisi in quibusdam casibus, easque continentes, vel receptantes, & contra Superiores exeundi licentiam concedentes, nisi in casibus hic expressis.

XXI.

Part. 3. alleg. 102.

PIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

DEcori & honestati omnium Sanctimonialium quarum IESVS CHRISTVS Dominus noster sponsus est, vt in puritate & castitate superædificantes, in ipso feliciter inhabitare valeant, & consulentes, ea quæ illarum existimationi detrahere possent, decet nos consulto submouere. Sanè periculi & scandali plena res est, ac Regulari obseruantiæ vehementer aduersatur, Sanctimoniales aliquando parentes, fratres, sorores, aut alios agnatos, vel cognatos, necnon monasteria, & alia filiationes nuncupata, etiam eis subiecta, visitandi, aut infirmitatis causa,

causa aliôve prætextu à monasteriis exire,&,per sæcularium personarum domos discurrere & vagari, quo veluti colore eximium quoque honestatis & pudicitiæ decus in discrimẽ committunt. Vnde nos malo huic pro nostro Pastoralis officij debito salubrites occurrere volentes, inhærentes etiam decreto sacri Concilij Tridentini de clausura Monialium disponenti, ac aliis nostris litteris super huiusmodi clausura editis adiicientes, volumus, sancimus, & ordinamus,nulli Abbatissarum, Priorissarum, aliorúmve Monialium etiam Carthusiensis,Cistercien. S.Benedicti,& Mendicantium, & quorumcumque aliorum Ordinum, etiam Militarium, ac statuum, graduum,conditionum,dignitatum ac præeminentiarum existentium,etiam à Regia, vel illustri prosapia ortarum,de cætero etiam infirmitatis,seu aliorum monasteriorum,etiam eis subiectorum, aut domorum parentum,aliorúmve consanguineorum visitandorum, aliáve occasione & prætextu, nisi ex causa magni incendij, vel infirmitatis lepræ, aut epidimiæ, quæ tamen infirmitas,præter alios Ordinum Superiores, quibus cura monasteriorum incumberet,etiam per Episcopum, seu alium loci Ordinarium,etiamsi prædicta monasteria ab Episcoporum & Ordinariorum iurisdictione exempta esse reperiantur,cognita & expressè in scriptis approbata sit, à monasteriis præfatis exire,sed nec in prædictis casibus extra illa nisi ad necessarium tempus stare liceâe:Aliter autem quàm,vt præfertur,egredientes,seu licentiam exeundi quomodocumque concedentes, necnon comitantes, ac illarum receptatrices personas,siue laïcas,aut sæculares,vel Ecclesiasticas,consanguineas, vel non, excommunicationis maioris latæ sententiæ vinculo statim eo ipso absque aliqua declaratione subiacere, à quo præterquam à Rom. Pontifice, nisi in mortis articulo absolui nequeant. Et insuper tam egressas, quàm Præsideotes, & alios Superiores prædictos eis licentiam huiusmodi concedentes,dignitatibus, officiis, & administrationibus per eas & eos tunc obtentis priuamos, & illas, & illos ad obtenta, & alia in posterum obtinenda inhabiles esse declaramus,necnon licentias,& facultates,seu indulta, & priuilegia exeundi à monasteriis,& extra illa standi,à nobis, seu alio Rom.Pontifice prædecessore nostros, ac Sedis Apostolicæ Nuntiis, & Legatis etiam de latere,ac maiore Pœnitentiario, aut Ordinum prædictorum Superioribus, aliisve personis,sub quibuscumque tenoribus, &c.& aliis decretis in genere,vel specie, etiam Motu proprio,& ex certa scientia: deque Apostolicæ potestatis plenitudine,etiam Impetratoris, Regum, Ducum,& aliorum Principum, necnon S.R.E.Cardinalium intuitu, & contemplatione, ac instantia, vel alias quomodolibet concessa, quæ prorsus abolemos; ac litteras desuper confectas,& in posterum concedendas, & conficiendas, nullas & inualidas, nulliusque roboris,ac momenti fore, nec illas habentibus, & habitoris suffragari posse; & ita per quoscumque iudices,& commissarios,&c. decernimus.Mandantes vniuersis & singulis venerabilibus fratribus nostris Patriarchis,Primatibus,Archiepiscopis,Episcopis,& aliis locorum Ordinariis in virtute sanctæ obedientiæ, & sub obtestatione diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ, quatenus per se,vel alium,seo alios præsentes litteras in ciuitatibus, & diœcesibus propriis quolibet anno publicent,omniaque in illis contenta,necnon præfatum decretum ipsius Concilij, quod incipit, Bonifacij VIII.diligenter,& inuiolabiliter sub censutis Ecclesiasticis, aliisque præfatis pœnis, & in eodem decreto contentis, obseruent, & obseruari faciant & procurent.Contradictores quoslibet, & rebelles,ac præmissis non parentes,etiam alias pœnis auctoritate nostra,appellatione postposita,compescendo,& inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis.Non obstantibus præmissis,ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis contrariis quibuscumque,&c.aliis Apostolicis constitutionibus & iuribus de huiusmodi clausura disponentibus nihilominus in suo robore duraturis.Cæterùm volumus, quòd præsentium transumptis,&c. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ sanctionis, ordinationis, priuationis, abolitionis,decreti, mandati, & voluntatis infringere,vel ei ausu temerario contraire.Si quis autem, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXIX.Kalendis Februarij,Pontificatus nostri anno quinto.

Cæs.Glorierius.

Reuocatio priuilegiorum, & consuetudinum Ecclesiarum aliquid recipiendi in collatione, seu admissione ad possessionem beneficiorum.

XXII.

Part. 3. allegat.57.

Pivs *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

Dvtum nimis, & incommodum arbitramur, quòd Ecclesiarum ministri in iis,quæ ad ipsorum sustentationem suppeditantur, dispendia patiantur. Quocirca cum hanc ad rem, simulque prohibendam ad Ecclesiæ Dei auaritiæ prauitatem editas antehac sanctiones minimè satis esse intelligamus, nouæ constitutionis subsidio cogimur prouidere. Cum itaque aliàs ex plurium Ecclesiarum Cathedralium, & Collegiatarum constitutionibus, aut ex praua consuetudine obseruari intelligeretur, vt in electione, præsentatione, nominatione, institutione, confirmatione, collatione, vel alia prouisione,siue admissione ad possessionem alicuius Cathedralis Ecclesiæ, vel beneficij, Canonicatuum, aut præbendarum, vel partem prouentuum, seu ad distributiones quotidianas, certæ conditiones,seu deductiones ex fructibus, solutiones,promissiones, compensationésve illicitæ, aut etiam quæ in aliquibus Ecclesiis dicuntur Turnotum lucra, interponeretur, licèt sancta Synodus Tridentini hæc detestata mandauerit Episcopis, vt quæcumque huiusmodi in vsus pios non conuerterentur, atque ingressus eos, qui Simoniacæ labis, aut sordidæ auaritiæ suspicionem haberent fieri non permitterent; ipsique diligenter de eorum constitutionibus, siue consuetudinibus super prædictis cognoscerent; & illis tantùm, quas probarent, exceptis, reliquas vt prauas & scandalosas reiicerent, eos verò qui aduersus prædicta quauis ratione commisissent, pœnis contra Simoniacos editis teneri decreuerat: multorum tamen indomita cupiditate tam prædicta, quàm alia ad beneficium, & commodum ipsorum ministrorum edita, aut omnino contemnuntur, aut in varios

h sensus

sensus traducta perperam eluduntur. Quare nos pro diuini cultus exercitio, simulque euocatorum ad illum auxilio plenius euidentiusque consulendum fore rati, reuocamus & abolemus omnia, & quæcumque priuilegia, consuetudines & statuta quarumcumque Ecclesiarum Cathedralium & Metropolitanarum, ac maiorum, necnon Collegiatarum, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, aut alio quouis præsidio munita, ac etiam supra hominum memoriam, & longissimo, ac quantocumque tempore, etiam continuò obseruata, siue pro soluendis Ecclesiarum, vel Prælatorum debitis, siue pro supportandis illorum oneribus, siue aliis etiam maioribus, maximis & vrgentissimis causis concessa & approbata, ac etiam multiplicatis vicibus innouata, extensa, & moderata, quòd vacantibus ipsarum Ecclesiarum Dignitatibus, Canonicatibus, præbendis, portionibus, beneficiis, & officiis, fructus, ac etiam quotidianæ distributiones ex eis primo ab ipsa vacatione anno, aut longiore, vel etiam breuiore tempore prouenturi, mensæ Episcopali, seu Capitulari, aliòve loco integrè, vel partim remaneant, seu applicentur, aut in communes vsus cedant, seu inter alios Canonicos, & personas Ecclesiæ, seu Capituli diuidantur: Quódque nullus, etiam Apostolica auctoritate prouisus in Canonicum recipi, aut ad Dignitatem, seu portionem, beneficium, vel officium admitti, vel aliàs in eius possessionem induci possit, nisi prius de obseruandis huiusmodi priuilegiis, consuetudinibus, & statutis, iuramentum præstiterit, & obtentæ illorum derogationi, ac fructuum, & distributionum perceptioni renunciauerit, seu Capitulo, & personis prædictis cesserit, seu (vt appellant) dulciaria, aut quid aliud præstiterit: quorum omnium tenores, causas, & effectus habemus præsentibus pro expressis, quibuscumque illa concepta sint formulis, non irritantibus, & aliis decretis roborata; volentes ea omnia vires, & effectum de cætero non habere. Præcipimus igitur & interdicimus omnibus Episcopis, Capitulis, Collegiis, & personis, ad quos id pertinet, ne posthac fructus, aut distributiones huiusmodi, nec protsus vllam eorum partem retineant, néve ipsarum cessionem, vel renunciationem, aut dulciaria, vel alia quomodocumque petant, vel exigant, aut quemquam siue Ordinaria, siue Apostolica auctoritate prouisum, ad præstandum huiusmodi iuramentum inducant, aut illi prædicta non facienti possessionem impediant, vel remorentur. Quicumque contrafecerint, si Ecclesiarum Antistites, tamdiu à Pontificalis officij exercitio sint suspensi, donec satisfactione præuia illis per Sedem Apostolicam suspensio relaxetur: Capitula verò, & Collegia quæcumque Ecclesiastico subiaceant interdicto; ac singulares personæ in excommunicationis sententiam incurrant, à qua, nisi in mortis articulo constituti, ab alio quàm à Roman. Pontifice absolutionis beneficiis nequeant obtinere. Decernentes huiusmodi præstita iuramenta non tenere, nec quemquam illis obligari, quinimò iurantes in huiusmodi censuram incidere, necnon irritum & inane quidquid secus super his per quoscumque scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Et nihilominus statuimus, vt vbicumque huiusmodi fructus & distributiones fabricæ, vel Sacristiæ, aut alterius pij loci vsibus vltra semestre tempus reperiuntur concessi, horum duntaxat dimidia pars ipsi Sacristiæ, vel fabricæ, aut pio loco deinceps tribuatur, alteram verò beneficiati prædicti integrè percipiant. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis contrariis quibuscumque, &c. Decreto prædictæ Synodi, ac etiam constitutione fel. record. Ioanis Papæ XXII. quæ incipit, Suscepti. & aliis iuribus hac de re dispouentibus, nihilominus aliàs in suo robore duraturis. Cæterùm per prædicta non intendimus illis præiudicare Capitulis, Collegiis, mensis, aut personis, fructus, distributiones inter vacationem beneficiorum, & eorum collationem, siue possessionis apprehensionem prouenientes, ex statuto, consuetudine, vel priuilegio huiusmodi percipientibus, vel retinentibus, quo minus ipsi illos interim vt antea, exigere valeant & habere. Postremò volumus, vt præsentium exempla etiam impressa, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ reuocationis, abolitionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCLXX. pridiè Kalend. Iulij, Pontificatus nostri anno quinto.

Cæs. Glorierius.

H. Cumyn.

Prohibitio, ne in publicis concionibus disputetur de Conceptione B. Mariæ Virginis, neque de ea vulgari sermone scribatur; innouando constitutionem Sixti IV. & decretum Concilij Tridentini.

XXIII.

Part. 3. alleg. 50. n. 109.

Pivs *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad futuram rei memoriam.*

SVper speculam Domini, viribus licèt exiguis, constituti, Prophetæ sollicitudinem imitantes, die noctuque ad diuersos Ecclesiæ status nostræ mentis aciem intendimus studiosè prouidentes, vt communi Domino omnibus gradibus fideliter seruiatur, ac illis maximè, quibus digniora ministeria diuini Spiritus fauore credita sunt: inter quos diuini verbi prædicatores adnumerandos esse nemo dubitare poterit, qui eorum munus ab ipso Domino consecratum, Apostolis præcipuè iniunctum fuisse animaduerteret, qui si adepto gradu dignè fungerentur, euangelizantes pacem, annuntiantes bona, prædicantes salutem; non solùm vox eorum dulcis, verùm & speciosi pedes viderentur, & fraternæ salutis vberes fructus referentes, multam fiduciam haberent in die Domini. Verùm (quod neque sine animi dolore accepimus, nec referre possumus) quidam diuersorum Ordinum Regulares, Clericique sæculares, omissis quæ diuinæ maiestatis gloriam, & sanctissimæ Dei genitricis, aliorumque diuinorum venerationem, atque fidelium pietatem promouere poterant, quod Apostolus in quibusdam arguit, languent, circa quæstiones & pugnas verborum,

horum, quibus oriuntur inuidiæ & contentiones, cæteraque vitiorum monstra; potissimum verò cum de gloriosæ Virginis Mariæ Conceptione sermo inciderit, tam pertinaciter pro alterutra parte contendunt, ac si de illis dogmatibus esset, quæ corde credere ad iustitiam, ore confiteri ad salutem necessarium est. Quibus illud Prophetæ conuenire videtur: Dicunt, ait Dominus, cum ego non sim locutus; cùm sancta Romana Ecclesia omnium Ecclesiarum magistra, & doctrix disciplinæ, de ea re hucusque non definierit, nemo absque temeritate præiudicare, vel alterius partis sententiam damnare potest: & quasi desint præclarissima iuuentricis gratiæ merita, quæ nec Angelica quidem lingua satis dignè referri possunt: & cum ex illo vberrimo fonte, puteoque aquarum viuentium, non possint saluberrimas haurire aquas, quibus fidelis populus magna cum vtilitate, atque dulcedine reficeretur, ac dissipatas cisternas accurrunt, stultas scilicet, & sine disciplina quæstiones, quæ generant lites, & quas nec frequens multitudo intelligere, nec viri sapientes, qui capiunt, vtiliter percipere valent; præsertim quoniam, vt experimento didicimus, ipsorum concionatorum, qui ad quæstiones huiusmodi proponendas facilius erumpere solent, maior numerus materiæ difficultatem prorsus ignorantes, neque intelligentes loquuntur, aut de quibus affirmant, simplicium animos, indiscretæ deuotionis obtentu, vel potius loquacitatis, & ostentationis effectu, ad tumultus, & simultates concitant, quos tumultuantes, atque diffidentes componere, sedareque potius oportebat: cumque paruulis in Christo lac infundere, prouectis solidum cibum apponere deberent; dum in huiusmodi controuersiis interminatis versantur, omnibus vbera proferunt arentia, quod non absque maledictionis nota legimus in Propheta. Nos igitur, qui prædecessorum nostrorum saluberrima decreta pro viribus salua esse cupimus, potissimum illa quæ à sacrosancta Synodo Tridentina denuo sunt confirmata, liberam cuique facultatem relinquentes opinandi huius controuersiæ quamlibet partem, prout vel magis piam, vel magis probabilem esse iudicauerit; prædictorum concionatorum, aliorumque contentioni, ac temeritati, populorumque scandalis occurrere studentes; Motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblatæ petitioni, instantiam, sed ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, statutum felic. record. Xisti IV. prædecessoris nostri, super ea re, quòd à præfata Synodo innouatum est (illud præsentibus, ac si de verbo ad verbum esset insertum, pro plene & sufficienter expresso, & inserto habentes) Apostolica auctoritate tenore præsentium confirmamus, & approbamus, atque vt deinceps efficacius à cunctis obseruetur perpetuo statuimus, & ordinamus, ac per Apostolica scripta mandamus, quatenus nemo cuiuscumque ordinis, gradus, conditionis, vel dignitatis existat, in popularibus concionibus, vel vbicumque promiscua virorum & mulierum multitudo conuenire solet, de huius controuersiæ alterutra parte disputare rationibus, vel doctorum auctoritate, asserendo propriam sententiam, & contrariam refellendo, aut impugnando, vel de hac ipsa quæstione, cuiusuis pietatis, aut necessitatis prætextu, vulgari sermone scribere, vel dictare præsumat. Qui contrafecerit, suspensionis pœnam à diuinis absque noua declaratione ipso facto incurrat, si modo fuerit in sacris constitutus, & quocumque præterea gradu, siue dignitate, vel administratione fungatur, illis omnibus sit ipso iure priuatus, & ad eadem, vel similia munera obtinenda, vel obeunda perpetuæ inhabilitatis censuræ ipso etiam facto sit obnoxius; super quibus nisi à Romano Pontifice pro tempore existente dispensari, siue absolui non possit: & nihilominus aliis pœnis, si opus fuerit, à proprio Prælato pro delicti mensura infligendis subiiciatur: prout subiicimus. Cæterùm quamdiu per Apostolicam Sedem altera pars definita non fuerit, oppositaque sententia condemnata, liceat viris doctis in publicis Academiæ disputationibus, siue generalium, aut prouincialium Capitulorum, vel vbi aliàs intersunt qui rem capere possunt, nec scandali vlla subest occasio, de ista quæstione disserere, & argumentis vtramlibet partem vel asserere, vel impugnare, dum tamen neutra veluti erronea præiudicetur, seruenturque illa omnia, quæ à dicto Xisto prædecessore nostro statuta sunt, quorum singula, vt præfertur, etiam quantum ad alias pœnas, duximus innouanda, & innouamus per præsentes. Vt autem hæc nostra constitutio, & præmissa omnia ad eorum omnium, quorum interest, notitiam congruentius peruenire possint, in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœna suspensionis ab ingressu Ecclesiæ, etiam eo ipso incurrenda, si in his quæ mandamus, exequendis se negligentes exhibuerint, præcipimus, & mandamus omnibus & singulis locorum Ordinariis, ac eorumdem Vicariis, suffraganeis, & officialibus quibuscumque, & aliis singulis, ad quos quomolibet spectat & pertinet, quatenus huiusmodi nostram constitutionem singulis suæ diœcesis vel districtus Prædicatoribus, & aliis, quibus expedire iudicauerint, opportunè insinuent & publicent, ac insinuari, & publicari faciant. Et ne quis in posterum quoquo modo ignorantiam de præmissis possit prætendere, aut se contra præmissa valeat excusare; volumus & mandamus, quòd præsentes litteræ in Basilicarum S. Ioannis Lateranensis, ac Principis Apostolorum, & Cancellariæ Apostolicæ valuis, ac in acie Campi Floræ de Vrbe de more publicentur, & affigantur, &c. quæ publicatio ita omnes, ad quos spectat, afficit, & arcet, ac si illis personaliter intimatæ fuissent. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus, ab quibusuis indultis & litteris Apostolicis, &c. cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus insuper & decernimus, quòd præsentes vim perpetuæ, & irrefragabilis constitutionis obtineant, & quòd illarum transumptis etiam impressis, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ confirmationis, approbationis, statuti, ordinationis, mandati, subiectionis, innouationis, præcepti, voluntatis & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem, &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXX. pridie Kalend. Decembris, Pontificatus nostri anno quinto.

Cæs. Glorierius.

Quòd Regulares cuiuscumque Ordinis, etiam Mendicantes, Lectores, aut in Theologia graduati, non possint sæcularium Confessiones audire, nisi fuerint ab Ordinariis approbati.

XXIV.

Part. 3. alleg. 25.

PIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

ROmani Pontificis prouidentia circumspecta, nonnunquam gesta per eum, rationabilibus & honestis suadentibus causis moderatur, & commutat in melius, prout in Domino conspicit salubriter expedire. Nuper siquidem quasdam declarationes, & moderationes circa nonnulla Concilij Trid. decreta, Regulares personas Ordinum Mendicantium, eorumque instituta concernentia edidimus, & promulgauimus: & quia, vti accepimus, illarum vigore sacerdotes Regulares prædictorum Ordinum, quandoque minus idonei, & inhabiles Confessionibus sæcularium audiendis ab eorum Superioribus præpositi, absque aliqua Episcoporum, sed sola Magistri Ordinis Generalis, aut Prouincialium ministrorum approbatione admittuntur: Nos super his pro debito pastoralis officij, prout tenemur, salubriter prouidere volentes, tenore præsentium hac nostra constitutione perpetua sancimus, decernimus & declaramus, decretum Concilij Tridentini de approbatione Regularium audiendis Confessionibus sæcularium præpositorum, ab Episcopis faciendam, obseruari debere etiam in omnibus Regularibus quorumuis Ordinum, etiam Mendicantium, etiam sub Regulari disciplina viuentibus, etiam si sint Lectores, aut in Theologia, etiam de superiorum suorum licentia, graduati, vel promoti, vel à suis Magistris Generalibus, vel Prouincialibus ministris sæcularium Confessionibus audiendis expositi. Volumus tamen, eos qui semel ab Episcopo in ciuitate & diœcesi suis præuio examine approbati fuerint, ab eodem Episcupo iterum non examinari. Ab Episcopo autem successore pro maiori conscientiæ suæ quiete examinari de nouo poterunt. Inhibentes quibuscumque Regularibus quorumuis Ordinum, etiam Mendicantium, vt præfertur, ne vigore deputationis & approbationis, ab eisdem Magistris, & ministris Prouincialibus, etiam quòd illarum occasione ab Ordinariis hucusque tolerati fuerint, absq; speciali in posterum licentia & approbatione ab ordinariis obtinenda, sæcularium Confessiones audire præsumant: Decernentes irritum & inane, si secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstātibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac nostris litteris prædictis, & aliis postea quibuscumque Regularibus concessis, & forsan extensis, quas quò ad ea quæ præsentibus aduersantur & contrariantur, penitus & omnino reuocamus, cassamus, & irritamus, &c. priuilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis, etiam Mari magno, seu Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis, &c. illis aliàs in suo robore permansutis, hac vice duntaxat specialiter & expressè derogamus, contrariis quibuscumque. Vt autē præsentes litteræ, &c. Verùm quia difficile foret &c. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ sanctionis, decreti, declarationis, inhibitionis, reuocationis, cassationis, irritationis, statuti, derogationis & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXXI. octauo Idus Augusti, Pontificat. nostri anno sexto.

Forma expediendi litteras Apost. monitoriales de excommunicandis his, qui bona deperdita, vel subtracta restituere, aut reuelare recusant.

XXV.

Part. 3. alleg 96.

SAnctissimus in Christo Pater & D.N.D. Pius diuina prouidentia Papa V. volens super expeditione mandatorum quæ fiunt in forma significauit, pro rerum subtractarum, aut deperditarum restitutione, seu illarum, & illas subtrahentium reuelatione modum & formam statuere (manente in aliis reformatione officij Correctoris contradictarum à sanctitate sua edita) præsenti quod perpetuò obseruari vult scripto, ordinat, vt mandata pro restitutione, seu reuelatione huiusmodi dentur (modo super illis supplicationes in præsentia suæ sanctitatis signatæ fuerint) ad eorum duntaxat instantiam, quorum ciuiliter interest. Quæ supplicationes rem ipsam de qua agitur, reique valorem nominatim & specificè exprimant, nisi fortè sint pro Ecclesiis, locis piis, Cōmunitatibus, vniuersitatibus, Collegiis, aut vniuersalibus successoribus, quos verisimile est certam eorum notitiam non habere, tunc etenim hac ipsa personarum qualitate expressa, ita demum fieri poterit quædam in genere designatio rerum, si designatio neque nimis vaga, & incerta, atque adeo inuerisimilis sit & tamen ostendit res ipsas (id quod præcipuè in omnibus attendendum est) minime vulgares existere. Committantur autem Episcopo Ordinario loci, vel eius Vicario in spiritualibus generali sub hac forma verborum, quæ est ex Concilio Trident. videlicet. Si causa diligenter, & magna maturitate per ipsum examinata pro rei, loci, temporis, & personæ qualitatibus sibi pro sua conscientia videbitur expedire. Decernentes irritum, &c. Placet, publicetur, & describatur M. Publicata 27. mensis Iunij 1570.

Iurisdictio Episcoporum visitandi Parochiales Ecclesias Fratrum Militum S. Ioannis Hierosolymitani quoad animarum curam, & Sacramentorum administrationem.

XXVI.

Part. 3. allegat. 74.

PIVS *Papa V. ad perpetuam rei memoriam.*

EXposcit pastoralis officij debitum, cui disponente Domino præsidemus, vt ad ea sollicitè intendamus, per quæ discordiarum & litium, ac

contro

controuersiarum quarumlibet materia tollatur. Sanè cum nõ nulli ex venerabilibus Fratribus Episcopis dilectos filios Magistrum, Ballioos, Castellanum Empostæ, Priores, Donatos, Capellanos, Fratres, Milites, & alias quascumque personas Hospitalis S. Ioannis Hierosolymitani ratione Ecclesiarum curam animarum habentium, illarumque Rectores, & Ministros ad ipsum Magistrum spectantium, & pertinentium, iuxta tenorem sacri œcumenici Concilij Trident. visitare; dictus vero Magister & alij prædicti, ipsos, illorumque Ecclesias, Capellanos, & Ministros dictis decretis minimè comprehendi, sed ab illis exemptos esse prætenderent, materia quæstionis orta. Nos igitur eorum paci & quieti consulere volentes, omnes lites & controuersias huiusmodi tam in Romana Curia, quàm alibi coram quibuscumque iudicibus in quacumq; instantia pendentes, illarumque status, & merita pro sofficienter expressis habentes ad nos auocantes eas cassamus, extinguimus, & super illis perpetuum silentium imponimus, ac omnes dictæ Militiæ personas censuris harum controuersiarum occasione contra eas per quoscumque latis & incursis absoluimus. Et ne in futurum aliqua amplius controuersia oriri possit, decernimus, declaramus, statuimus omnes & singulos locorum Episcopos, & alios superiores tanquam Apost. Sedis delegatos, omnes, & quascumque Parochiales Ecclesias, cæteraque beneficia Ecclesiastica suarum Ciuitatum, & Diæcesum, quibus animarum cura imminet, ad dictam Religionem, eiusque Milites, Capellanos, Ministros, Rectores quomodolibet pertinentia, etiam quod in eis Episcopalem, & temporalem iurisdictionem Religio, & Milites prædicti haberent, eorumque Ecclesias, Rectores, Vicarios, & Ministros quoscumque (in his tamen duntaxat, quæ animarum curam, illiusque exercitium, & Sacramentorum administrationem respiciunt) visitare, omnesque actus visitationem concernentes exercere posse & debere, ac Rectores, cæterosque huiusmodi Ministros causam animarum exercentes minus idoneos repertos, siquidè ad nutum amouibiles sint, statim amouere, si vero titulates sint, illico suspendere, ac superiores eorum monere, vt intra aliquem breuem terminum in locum amotorum, subrogent alios idoneos, prius tamen per ipsos Episcopos, & alios superiores examinatos, & approbatos: titularibus vero suspensis deputent alios idoneos pariter examinatos, & approbatos, vt supra in coadiutores, seu vicarios iuxta decretum Concilij *sess. 21. c. 6.* Interea vero dum hæc subrogatio, seu deputatio fiat, ipsi Episcopi & alij superiores pro necessitate curæ animarum prouideant arbitrio suo, quod si superiores dictorum Rectorum, & Ministrorum intra tempus præfixum non subrogauerunt, aut deputauerunt, vt supra, tunc dicto termino elapso ipsi Episcopi & alij superiores alios præuio examine iuxta eiusdem Concilij formam idoneos repertos in locum amotorum subrogent. Titularibus vero suspensis coadiutores deputent iuxta dictum c. 6. *sess.* 21. qui tamen in dictis Parochialibus perinde inseruiant ac si subrogati, aut deputati ab ipsis superioribus Religionis, & Militum prædictorum fuissent. Volumus autem quod Episcopi, & alij superiores prædicti visitationem huiusmodi, & prædicta omnia solum tanquam delegati Apost. Sedis, gratis, & absque vllis dictæ Religionis Rectorum, & Ministrorum impensa, & onere faciãt, in collatione item Ordinum, necnon consecratione Ecclesiarum, & sacrorum vasorum, ac benedictionibus, & aliis actibus spiritualitatem concernentibus, ac institutione præsentatorum ab eisdem Militibus ad beneficia, aut approbationes, seu confirmationes, quas ab eisdem fieri harum præsentium vigore contigerit, gratis omnia faciant, & diligenter attendant, vt nullos admittant, qui qualitates à Concilio requisitas non habeãt, ac præuio examine iuxta eiusdem Concilij decreta idonei non existant. Volumus autem Episcopos, & alios superiores locorum supra scripta facultate visitandi vti, qui cum eadem Religione & Militibus super iurisdictione Episcopali in locis visitandis coram quibuscumque iudicibus litigant, nisi ipsi Episcopi, & alij superiores in quasi possessione antiqua exercitiis iurisdictionis huiusmodi existerent, saluo tunc iure vtrique illæso in petitorio, sed quod Episcopi, & alij superiores viciniores ius aliquod in iurisdictione huiusmodi non habentes, nullumque interesse protsus prætendentes, facultate prædicta vtantur. Nolumus item per præsentes vllum afferri præiudicium iuri visitãdi dictas Parochiales Ecclesias & alia beneficia curam animarum habentia quoad antea Religioni, & Militibus prædictis competebat. Inhibemusque expressè dictis Episcopis & aliis superioribus, ne hac visitandi facultate eis per præsentes concessa alio vtantur modo quàm præscripto. Cum claus. sublata, & derogatoriis, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris die 12. Septembris 1571. Pontificatus nostri anno sexto.

Ordinariis locorum iniungitur vt Confraternitates doctrinæ Christianæ ad pueros, aliosque diuinæ legis expertes bonis moribus, sanáque doctrina instruendum, instituant, cum elargitione Indulgentiarum tam pro Confratribus, quàm per eos instruendis à Pontifice concessa.

XXVII.

Part. 3. allegat. 76. n. 37.

Pivs *Papa V. ad perpetuam rei memoriam.*

Ex debito Pastoralis officij nobis meritis licet imparibus ex alto commissi ad ea libenter intendimus per quæ diuinus cultus, fideliumque deuotio vbique suscipiat incrementum, ac ipsos fideles ad id Indulgentiis & remissionibus inuitamus, vt Christi fideles ipsi temporalia quæ egerint consequi valeant præmia felicitatis æternæ. Nos igitur attendentes quod infantes, & pueri bonis moribus & exercitiis educati, quasi semper vitam pudicam, honestam, & exemplarem, ac aliquando sanctam agunt, è conuerso autem qui parentum carentia, seu paupertate, aut incuria, vel ignauia non sic educati persæpe ducuntur in exitium, & quod peius est secum ducunt plures in interitum, vnde si diligéter educati & in doctrina Christiana instructi fuerunt à vitiis & moltis aliis erroribus retrahêtur. Considerantes etiam prout ex fide dignis relationibus intelleximus quod nonnulli approbatæ vitæ Christi fideles charitate omnium suprema virtute circa

hoc tam pium tamque Reipub. salubertimum opus accersiti, in singulis festiuitatibus & Dominicis diebus in diuersis Ecclesiis, & locis hoc opus sanctissimum amplexi sunt, & ibi eosdem infantes, & pueros, ac alias miserabiles personas Christianæ veritatis ignaras congregari faciunt, & eos bonis moribus, & sana doctrina instruuot, ac diligenter in via mandatorum Domini diriguns, ex quo salutiferi fructus hactenus prouenerunt, & indies magis auxiliante Domino speramus. Et quod si ad opus sanctissimum vbique locorum exercendum præfatos Christi fideles paternis fauoribus, & Indulgentiatum munetibus inuitatemus, ptoculdubio non solum eorumdem infantium, & puerotum, ac personarum aliarum saluti consuleretur, verum etiam deuotio Christi fidelium omnium ad præfatum opus amplectendum multo magis augeretur. Cupientes igitur tam pio, tamque laudabili operi viribus totis fauere, & animas lucrifacere creatori, & certa nostra scientia vniuersos & singulos Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, cæterosque Ecclesiarum Prælatos, & locorum quoruncumque Ordinarios vbilibet constitutos præsentes & futuros rogamus, & hortamur attente, eis ac eorum in spiritualibus & temporalibus vicariis, seu officialibus genetalibus pet Apostolica scripta mandantes quatenus hoc opus sanctissimum toto pectore amplectentes aliquas Ecclesias in his Ciuitatibus, & Diœcesibus respectiue, seu loca honesta, & quibus præfati infantes & pueri ad audiendum doctrinam Christianam conuenire possint, deputent, & vitos ad id idoneos vita & moribus approbatos, qui diebus saltem Dominicis eosdem infantes & puetos, ac alias petsonas Diuinæ legis expertes in articulis Fidei, & præceptis sanctæ Matris Ecclesiæ instruat, & confirment, & eligant, atque tot Societates, seu Confraternitates, quot ad hoc tam sanctissimum opus exercendum eis opportunæ videbuntur, inibi auctoritate nostra erigant, & instituant. Nos enim vt promptius, ac alacrius ad hanc curam subeundam omnes Christi fideles alliciantur, & eo libentius curam ipsam suscipiant, quo ex hoc dono cœlestis gratiæ conspexerint se vberius refectos: de omnipotentis Dei misericordia, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus & singulis vtriusque sexus Christi fidelibus verè pœnitentibus, & confessis, seu statutis à iure temporibus firmum confitendi propositum habentibus, qui in aliqua dictarum Societatum, seu Confraternitatum vbilibet constitutarum iuttauerint, & adscripti fuerint, illis videlicet tam, qui alios docuerint, quam qui ab aliis in articulis Fidei, & præceptis Ecclesiæ huiusmodi instructi fuerint, quotiescumque in præfato sanctissimo exercitio se occupauerint, quadraginta dies de iniunctis eis pœnitentiis auctoritate Apost. tenore præsentium misericorditer in Domino relaxamus, præsentibus perpetuis futuris temporibus valituris. *Et habetur fides transumptis.* Datum Romæ apud S. Petrum, sub aonulo Piscatoris die 6. Octobris 1571. Pontificatus nostri anno 6.

Reductio Constitutionum à Pio V. pro Mendicantibus, & aliis Regularibus contra locorum Ordinarios, &c. editarum ad terminos Iuris, & Concilij Tridentini.

XXVIII.

GREGORIUS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

IN tanta rerum & negotiorum mole, qua Romanus Pontifex ex omnibus mundi partibus assiduè premitur, vix vitari potest, quin aliqua interdum exiliant, quibus postea recognitis necesse est moderationis remedium adhibere. Cùm itaque alias fel. rec. Pius Papa V. prædecessor noster auditis grauaminibus, quæ Fratribus Ordinum Mendicantium ab Ordinariis locorum, & Parochialium Ecclesiarum Rectoribus, multis modis inferri dicebantur super sacris concionibus, & lectionibus habendis, Confessionibus audiendis, pœnitentiis iniungendis, Fratribus ad Ordines promouendis, celebratione Missarum, cura animarum, Sacramentorum administratione, sepulturis, quarta funeralium, legatis, donationibus, eleemosynis, collectionibus, aliisque eiusmodi iuribus, necnon decimis, & diuersis oneribus, ac etiam super statu & regimine Sanctimonialium ipsis Fratribus subiectarum formatione processuum censurarum publicatione, processionibus, præcedentia, locorum acquisitione, cæterisq; aliis rebus tunc expressis, molta per quasdam litteras pro dictis Fratribus non modò statuerit, sed & quæ iam in Concilio Tridentino decreta fuerant ad hæc pertinentia, declaraoit, multaque prætetea priuilegia eiusdem xvij. Kal. Iunij, Pontificatus sui anno secundo; & deinde ea omnia diuersis aliis Ordinibus & Congregationibus Regularium non mendicantium, etiam per modum communicationis concesserit: Postea per quandam suam constitutionem de Vicariis perpetuis in Parochialibus Ecclesiis vnitis per Ordinarios locorum instituendis, & portione illarũ Vicariis assignanda editam, alia super constitutione Fratrum eorundem ad exercitium curæ animarum in eis Parochialibus Ecclesiis, quæ domibus, & locis suis vnitæ sunt, decreuerit: Demum animaduerso quòd ea omnia multis dubitationibus inuoluta, magnisque difficultatibus obstructa, multas magnasq; dissensiones, altercationes, & lites inter prædictos locorum Ordinarios, & Fratrum ipsorum Ordines, non sine graui diuini cultus & animarum detrimento, ac populorum scandalo concitauerant, contra ac ipse spetabat, & præter suam expectationem, vt quis interdum conqueretur, multa aliter, alioque sensu à se prolata fuisse, quam literis expressa essent: cupiens his mederi iocommodis, ptimùm illa omnia quæ Regularibus aliorum Ordinum quàm Mendicantium, communicauerat, & secundum præmissa concesserat, Motu proprio restrinxerit: deinde plenius prouidere volens, prioribus litteris à se, quò ad ipsos Mendicantes, magna in parte modetatis, omnes quascumque alias litteras, quæ de aliis Ordinibus & Congregationibus extra Mendicantium Ordines de obseruantia nuncupatos emanauerãt, omnino aboleuerit, causas omnes iam de his etiam in Romana Curia pendentes ad se auocando, lites extinguendo, ac formatos super illis processus, latasque sententias

tias annullando, quemadmodum aliis suis litteris in Registro proximè compertis, nunquam tamen publicatis, plenius continetur: Postremò circa Confessariorum Regularium etiam Mendicantium approbationem, iuxta Concilij prædicti decretum faciendam, etiam Lectores, in Theologia graduatos, & certos alios tunc expressos comprehendi debere declarauerit: Nos hac tanta varietate cognita, quæ etiam ex multiplici litterarum, & constitutionum editione procedit, præsentibus, & futuris discriminibus occurrere volentes; de nobis attributæ potestatis plenitudine statuimus & ordinamus, de prædictis & aliis omnibus litteris & constitutionibus, quæ ab eodem prædecessore eisdem de rebus pro quorumcumque Regularium, etiam Mendicantium, Ordinibus & Congregationibus quomodolibet emanarunt, ac omnibus & quibuscumque in eis contentis, eam deinceps dispositionem, atque decisionem pro subiecta materia futuram esse, quæ siue ex Iure veteri, siue ex sacris dicti Concilij decretis, siue alias legitimè ante dictarum litterarum, & constitutionum editionem erat, ac si ipsæ non emanassent futura fuisset; ad quam dispositionem & decisionem suumque pristinum & integrum statum, ac terminum illa omnia reducimus. Quinetiam tollimus & abrogamus omnia irritantia, & alia decreta, necnon prohibitiones, declarationes, mãdata, & quæcumque alia ipsis litteris, & constitutionibus apposita, & aliàs eorum occasione, vel causa facta, his nostris statuto, ordinationi, & reductioni aduersantia, quibuscumque illa sint concepta formulis, ac præseruationibus, declarationibus, modificationibus, restitutionibus, mentis attestationibus, derogatoriarum derogatoriis, aliisque fortissimis, efficacissimis, & inuiolabilibus clausulis, etiam Motu & potestatis plenitudine similibus, & ex certa scientia, etiam pro conseruatione status Regularis, & ex quibuscumque aliis vrgentissimis causis quotiescumque roborata: Decernentes illa omnia pro nullis, & infectis haberi, omnesque supradictos illorũ vsu, commodo, & effectu carere: Ac omnes lites, & controuersias, quæ coram quibusuis iudicibus, siue ordinariis, siue commissariis, etiam causarum Palatij Apostolici Auditoribus, & S.R.E. Cardinalibus, etiam de latere Legatis, prædictarum litterarum & constitutionum occasione super præmissis iam motæ sunt, nec dum decisæ, aut finitæ, vel etiam quæ iam decisæ sunt, si modò tractum habeant successiuum, easque rursus, & inter quoscumque excitari in posterum contingat, secundum prædictam dispositionem, nec aliter decidendas: futura verò dubia & difficultates, quandocumque & vbicumque orientur, ad nos & Sedem Apostolicam, vbi & cætera quæ ad decreta dicti Concilij pertinent, quotidie declarantur, omnino deferenda esse: necnon irritum & inane quidquid secus super his per quoscunque scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Mandamus itaque in virtute sanctæ obedientiæ, præsentes ab omnibus vbique Episcopis, & locorum Ordinariis, necnon Ecclesiarum Prælaris, Rectoribus, Fratribusque prædictis ac cæteris, ad quos pertinet, semper inuiolatas obseruari. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon Ecclesiarum, Monasteriorum, Conuẽtuum, domorum, locorum, & Ordinum quorumcumque statutis, & consuetudinibus, priuilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis, etiam Mare magnum, & Bulla aurea nuncupatis, dictis Ecclesiis, Ordinibus, & Congregationibus quomodolibet concessis & confirmatis, quibus omnibus, &c. illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter & expressè derogamus, cæterisq; contrariis quibuscumque. Vt autem præsentes omnibus plenius innotescant, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ ordinationis, statuti, reductionis, abolitionis abrogationis, decreti, mandati, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXXII. Kalend. Martij Pontificatus nostri anno primo.

M. Datarius.

Cæs. Glorierius.

Super executione litterarum Apostolicarum: & declaratione Concilij Trid. *sess. 24. c. 20. de reform.*

XXIX.

Part. 3. alleg 81.

GREGORIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

AD Romani Pontificis prouidentiam circumspectam pertinere dignoscitur, dubia super sacrorum Conciliorum decretis pro tempore insurgentia, sic suæ declarationis oraculo dilucidare & interpretari, vt exinde litium dispendia inter fideles quoslibet valeant submoueri. Accepimus sanè nuper, quòd licèt multoties Romanus Põtifex, vt prouisiones & gratiæ per eum de beneficiis pro tempore vacãtibus, ac suæ, & Sedis Apostolicæ dispositioni & ordinationi reseruatis, in fauorem diuersarum personarum sibi gratarum & acceptarum factæ, executioni debitæ demandentur, & ne (dum litteræ Apostolicæ sub plumbo desuper expediuntur) beneficia ipsa ab aliquibus indebitè occupentur, aut aliqua in spiritualibus & temporalibus detrimenta sustineant, nonnunquã corporalem possessionem ipsorum beneficiorum, & illis annexorum, iuriumque, & pertinentiarum quomodocũque Sedis & Cameræ Apostolicarũ nominibus apprehẽdi, ac omnes & quoscumque fructus, redditus & prouentus beneficiorum, & annexorum eorũdem percipi, exigi, eosque integros personis prædictis, post quam ipsæ litteras sub plumbo expeditas haberent, vnà cum dicta possessione consignari, quandoque verò, dum litteræ sub plumbo huiusmodi expeditæ existunt, vt ius suũ vnicuiq; illorum conseruetur, & temerariorum audacia debita castigatione compescatur, ac ipsæ litteræ Apostolicæ facilius debitæ executioni, vt par est, demandentur, prouisos de beneficiis in corporalem, realẽ, & actualem possessionem beneficiorum, & annexorum, iuriumque, & pertinentiarum prædictorum induci, & inductos in ea manuteneri, amotis quibuslibet intrusis detentoribus ab eisdem, aliaque fieri & exequi per diuersas suas in forma Breuis, & sub Annulo Piscatoris confectas litteras mandet, & præcipiat, certis inibi modo & forma tunc præscriptis, dilecto filio causarum Curię Cameræ Apostolicæ generali Auditori, seu aliis executoribus desuper deputatis, quibus omnino parendum esset: Nihilominus nonnulli beneficiis prædictis inhiantes, ac gratias prædictas eludere, eorumque intrusiones & detentiones improbè tueri satagẽtes, executionẽ litterarum in forma Breuis huiusmodi, & facultatẽ per eas ipsis executionibus attributam, diuersis dubiis & cauillationibus, remorentur,

tur, & processus per eosdem executores desuper habitos & formatos, ac inde secuta quæcumque nulla & inualida, nulliusque robotis vel momenti esse, neque attendi debere contendunt, sub prætextu, quòd in decreto sacri Concilij Tridentini Sess. xxiv.c.xx. dispositum fuerit, quòd causæ omnes ad forum Ecclesiasticum quomodolibet pertinentes, etiamsi beneficiales sint, in prima instantia coram Ordinariis locorum duntaxat cognoscantur, exceptis his, quæ iuxta Canonicas sanctiones apud Sedem prædictam sunt tractandæ, vel quas ex vrgenti rationabilique causa iudicauerit Summus Pontifex Romanus per speciale rescriptum signaturæ suæ, eius manu propria subscribendum, committere, aut auocare. Verùm cum decretum huiusmodi Concilij constitutionem prædictarum litterarum in forma Breuis, & illarum executionem nihil afficiat, neque per illos causa, seu instantia introducatur, sed merè executiuè procedi mandetur, litteræ quoque in forma Breuis, annulo Piscatoris munitæ non minoris sint efficaciæ, & auctoritatis, quam rescripta signaturæ Rom. Pontif. eius manu propria subscripta: Nos in his nostræ debitæ declarationis cautelam adhibentes, ac prouisorum prædictorum ius aduersus dubia, & cauillationes huiusmodi, æquitate & iustitia suadentibus præseruare volentes, necnon prædictarum, & quarumcumque litterarum in forma Breuis super capienda possessione nomine Cameræ huiusmodi, aut in fauorem litterarum sub plumbo expeditarum tam à prædecessoribus nostris, quàm à nobis, & dicta Sede hactenus concessarum, tenores, ac lites, & causæ, si quæ desuper executæ sint, statum & merita, nominaque & cognomina iudicum executorum, & collitigantium præsentibus pro sufficienter expressis habentes, Motu proprio, non ad ipsorum prouisorum, aut aliorum nobis pro eis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed ex certa scientia, ac de mera nostra deliberatione decernimus & declaramus, per concessionem litterarum in forma Breuis, & sub annulo Piscatoris super capienda possessione quorumcumque beneficiorum dispositioni Apostolicæ reseruatorum seu affectorum, Sedis & Cameræ Apostolicarum nominibus apprehendenda, & eiusdem possessionibus in fauorem prouisorum ab ipsa Sede de eisdem beneficiis, postquam litteras sub plumbo super prouisionibus huiusmodi habuerint expeditas, relatione, necnon assistentia ipsis prouisis litteras desuper sub plumbo expeditas habentibus præstanda, & aliorum inibi expressorum executione facienda, quæ mandata executiua sunt, & summariam dumtaxat causarum, propter quas illæ emanarunt, cognitionem requirunt, decretas Concilij huiusmodi non contrauenire, nihilque præiudicij illis inferri, vel eorum formam in aliquo violari, neque id dici aut censeri, vel executionem litterarum earundem propterea in aliquo suspendi siue remorari, aut facultatem litterarum executionibus concessam impediri, sed executores ipsos, & ab eis deputatos subexecutores, facultate sibi per easdem litteras, vt præfertur, concessa, vti, frui, gaudere, & contra illis non parentes ad declarationem incursus pœnarum & censurarum in eisdem litteris in forma Breuis contentarum, ac inuocationem brachij sæcularis procedere, ac alia omnia vt singula in eisdem litteris contenta (illarum tamen forma seruata) facere, & exequi libere & licitè potuisse, & posse, necnon processus desuper habitos & formatos, habendosque & formandos, ac inde secuta & sequenda quæcumque, firma, valida & efficacia fuisse & esse, & fore, suosque integros & plenarios effectus sortiri debere in omnibus & per omnia: Præsentes quoque litteras de subreptionis, vel obreptionis vitio, aut intentionis nostræ, vel quopiam alio defectu notari, impugnari, vel inualidari nullatenus posse: Sicque in præmissis omnibus & singulis per quoscumque Iudices & commissarios, &c. Districtius inhibentes in virtute sanctæ obedientiæ omnibus & singulis cuiuscumque status, &c. etiam Cardinalatus honore fulgentibus, & quauis sæculari potestate fungentibus, ne decreto & declarationi nostris prædictis, quouis quæsito colore directè, vel indirectè contrauenire audeant, vel præsumant. Et nihilominus vniuersis, & singulis nostris & dictæ Sedis Nuntiis, ac locorum Ordinariis eorumque officialibus, præcipimus, quatenus ipsi, & eorum singuli per se, vel alium, seu alios, præsentes litteras, & in eis contenta quæcumque, vbi & quando opus fuerit, & quoties pro parte prouisorum, & executorum & subexecutorum prædictorum, seu quarumcumque aliarum personarum in præmissis interesse habentium, vel alicuius ex eis fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, facient auctoritate nostra prædictos prouisos, & executores & subexecutores, seu alios in præmissis interesse habentes, eorumque singulos, decreto, declaratione, inhibitione, & aliis præmissis pacificè frui & gaudere, ac præsentes litteras, & in eis contenta huiusmodi ab omnibus, quos illa concernunt & concernent quomodolibet in futurum, inuiolabiliter obseruari: non permittentes aliquem desuper contra illarum tenorem quomodolibet indebitè molestari. Contradictores, &c. Non obstantibus fel. rec. Bonifacij Papæ VIII. prædecessoris nostri de vna & in Concilio generali edita de duabus dietis, (dummodo vltra tres dictas aliquis auctoritate præsentium ad iudicium non trahatur) aliisque Apostolicis, &c. Datum Romæ apud S. Marcum, sub annulo Piscatoris, die x. Iulij, MDLXXIV. Pontificatus nostri anno tertio.

Cæs. Glorierius.

Reuocatio quarumcumque licentiarum ingrediendi monasteria, & loca Monialium, & virorum cuiuscumque Ordinis; & prohibitio vtendi licentiis ab Episcopis, vel Superioribus concessis pro casibus necessariis, nisi in necessitatibus vrgentibus.

XXX.

Part. 3. alleg. 101.

GREGORIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

VBi gratiæ & indulta ab hac Sede concessa, successu temporis incommodum afferre noscuntur, expedit illa salubri Præsidentis consilio submoueri. Proinde Sanctimonialium quieti, & tranquillitati consulere, ac omnia quæ illas à spiritualium rerum cogitatione, & exercitio auocant, impedi

pedimenta tollere, periculaque & scandala ab eis remouere cupientes, & auctoritate præsentium reuocamus & abolemus omnes & quascumque licentias ac facultates ingrediendi monasteria, domos & loca Monialium, ac etiam virorum quorumuis Ordinum, quibusuis etiam Comitissis, Marchionissis, Ducissis, & aliis cuiuscumque status & conditionis mulieribus, ac etiam omnes & quascumque licentias ingrediendi Monasteria, domos & loca ipsarum Sanctimonialium, quibuscumque viris, etiam eiusdem status & dignitatis, tã a prædecessoribus nostris, quàm etiam à nobis, & Sedis Apostolicæ Legatis, aut aliis ex quibusuis quantumcumque vrgentibus causis, sub quibuscumque tenoribus, & etiam derogatoriarũ derogatoriis, reuocatoriarum restitutoriis, aliisque efficacioribus clausulis, irritantibusque & aliis decretis, etiam Motu proprio, & ex certa scientia, déque Apostolicæ potestatis plenitudine, atque ad Imperatoris, Regum, Reginarum, aliarúmve Principum contemplationem, vel supplicationem concessas, confirmatas, ac etiam iteratis vicibus renouatas; cassamusque & annullamus litteras desuper confectas, & processus habitos per easdem: Inhibẽtes eisdem, qui illas obtinuerunt, sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda, super qua à nemine nisi a Romano Pontifice (præterquam in mortis articulo) absolutionis beneficium possit impetrari, ne ipsarum licentiarum prætextu monasteria huiusmodi quouis modo ingredi audeant. Abbatissis verò, necnon Abbatibus, Conuentibus, ac aliis monasteriorum vtriusque sexus Superioribus, & personis quocumque nomine vocentur, districtè præcipimus sub eadem excommunicationis pœna, necnon priuationis dignitatum, beneficiorum & officiorum suorum ac inhabilitatis ad illa & alia in posterum obtinenda, ne in monasteria, domos & loca sua quemquam prætextu huiusmodi licentiarum, & facultatum ingredi faciant vel permittant. Quinetiam sub eisdem pœnis ipso facto incurrendis prohibemus, atque interdicimus omnibus, quibuscumq; personis Ecclesiarum & sæcularibus, ac etiam Ordinum quorumcumque, etiam Mendicantium, Regularibus, ne prętextu licentiarum ab Episcopis, vel Superioribus, quibus illas concedendi in casibus necessariis tantum ex decreto Concilij Tridentin. facultas tribuitur, monasteria ipsa Monialium pro libito, sed necessitatibus vrgentibus duntaxat ingredi; néve Moniales sub eisdem pœnis illos aliter admittere præsumant. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, monasteriorumque & Ordinum prædictorum, &c. statutis & consuetudinibus, priuilegiis quoque, exemptionibus, & indultis, &c. quibus omnibus, &c. illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter, & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Quoniam autem difficile esset præsentes ad omnia loca præferri, volumus, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ reuocationis, abolitionis, cassationis, annullationis, inhibitionis, præcepti, prohibitionis, interdicti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXXV. Idibus Iunij, Pontificatus nostri anno quarto.

M. Datarius.

Cæs. Glorierius.

Iurisdictio Ordinariorum in puniendis Vicariis, familiaribus, colonis, & ministris Fratrum Militum Hospitalis S. Ioannis Hierosolymitani, iuxta dispositionem Concilij Trid. *sess. 24. cap. 11.*

XXXI.

Part. 3. alleg. 81.

GREGORIUS *Papa XIII. ad perpetuam rei memoriam.*

CIrcumspecta in omnibus actibus suis Romani Pontificis, prouidentia, interdum ea quæ certis etiam rationalibus tunc suadentibus causis à Sede Apost. emanata reperiuntur, alia superueniẽte ratione, qua prẹsertim populorum offẽsioni occurritur, & Episcoporum iurisdictioni ritè consulitur, reducere ac suam declaratiuam interponere consueuit, & alias desuper disponit, prout temporũ, rerum, & personarũ qualitate pensata perspicit in Domino salubriter expedire. Cum itaque compertũ sit quamplurimos clericos sæculares, necnõ laicos gratiis, & priuilegiis, quibus Sedes Apost. dilectos filios, Magistrum, Conuentum, & milites Hospitalis S. Ioann. Hierosolymitani de Rep. Christiana optimè semper meritos, ac eorum Ecclesias, & loca liberaliter prosequuta est, abutentes, vnde sibi religiosius viuendi legem imponere deberent, inde laxioris vitæ occasionẽ accipere, dum varios, sæpè etiam vanos exemptionis, libertatisque titulos prætexunt alij quidem, quod pro Vicariis, Capellanis, ministris, & inseruiẽtibus Ecclesiis dicti Hospitalis quomodolibet adscripti sint: alij verò quod coloni, procuratores, & familiares ipsorum Militum existant, quamuis in propriis domibus licenter degant; nihilominus ex prædictorum Militum priuilegiis, illorumque confirmatione etiam post Concilium Trid. à felicis rec. Pio V. prædecessore nostro obtenta, prætendant se ab omni iurisdictione Ordinariorum exemptos esse, nec ab illis inquiri, visitari, puniri, aut corrigi posse, eoque ipso delictorum suorũ sibi immunitate promissa grauem in populo offensionem præbere, & in Episcoporum iurisdictione perturbationem in dies maiorem excitare dignoscantur. Idcirco nos huic malo, quod à prædicto Concilio multo ante præuisum fuerat, salubriter prouidere volentes, Motu proprio nõ ad alicuius nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed ex mera nostra voluntate, ac deliberatione, & certa scientia, déque Apostolicæ potestatis plenitudine omnia & singula priuilegia, exemptiones, gratias, & indulta Magistro, Conuentui, Militibus, & Militiæ dictæ Hospitalis per quoscunque Romanos Pontifices prędecessores nostros, Sedem prædictã in genere, vel in specie quomodolibet concessa & confirmata, necnon dicti Pij V. litteras super eorum confirmatione emanatas sub dat. Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die 29. Nouembris 1568. Pontificatus sui anno 3. ad prædicti Concilij decretorum terminos tenore prę sentium reducimus, ac reducta esse, nihilque ex ipsis priuilegiis, exemptionibus, gratiis, & indultis Ordinariis locorum detractum esse, quominus ipsorum Militũ Vicarij, Capellani, Ministri, seruientes, ascripti, coloni, procuratores, & familiares Militum huiusmodi,

iusmodi, ea iam concessa sint, & in posterum concedi contigerit, ab ipsis Ordinariis tanquam Sedis Apost. delegatis de eorum excessibus, criminibus, & delictis etiam extra irritationem quando & quoties opus fuerit, inquiri, visitari, puniri, & corrigi possint, ipsorumque Ordinariorum iurisdictioni plene in prędictis subiecti existant (exceptis tamen iis, qui Ecclesiis, aliisque locis dictorum Militum actu seruiunt, & intra eorum septa & domos resident, ac sub eorum obedientia viuunt, quæ omnia debere simul concurrere intelligantur, siue iis, qui legitimè, & secundum regulam prædictæ Religionis professionem fecerint, de qua loci Ordinario cõstare debeat.) & ita in præmissis omnibus, & singulis per quoscunque Iudices Ordinarios, & delegatos quauis auctoritate fungentes, etiam causarum Palatij Apost. Auditores, ac S.R.E. Cardinales, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretãdi auctoritate, & facultate in quauis causa & instantia iudicari, & diffiniri debere. *Cum clausulis præseruatiuis, & derogatoriis,* &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die 25. Nouembris 1580. Pontificatus nostri anno 9.

Quòd etiam Prælati, & alij Monialium curam habentes, earum monasteria ingredi non possint, nisi in casibus tantùm necessariis.

XXXII.

Part. 3. allegat. 102.

GREGORIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

DVbiis, quæ emergunt, declarationis remedium expedit adhibere. Cùm igitur super eo quod optima primùm ratione Concilium sanxit Trident. deinde in constitutione f. l. rec. Pij. V. prædecessoris nostri, Nonis Iulij Pontif. sui anno tertio, atq; item nostra Idibus Iunij Pontif. nostri anno quarto editis, fuit prouisum, ne cui in posterum, nisi in casibus necessariis, septa monasteriorum Monialium ingrediendi concederetur licentia; à nonnullis dubitatũ fuisse sciamus circa personas, quæ alterius ad id licentia non indigent, sed sui auctoritate officij nitũtur, an liceat eis pro libito suæ volũtatis huiusmodi septa ingredi, vel potius seruare debeát ipsi quoq; regulam à Concilio præscriptam. Nos omnẽ hæsitationis materiam tollere, & viam scãdalis præscindere, ac Sanctimonialium quieti consulere volentes, harum tenore auctoritate Apostolica declaramus, Prælatos omnes tã sæculares, quàm regulares, quibus cura & regimen monasteriorũ Monialium quouis modo incũbit, facultate sibi ex officio attributa ingrediendi monasteria prædicta ita demum vti posse, si id faciant in casibus necessariis, & à paucis, iisque senioribus ac religiosis personis comitati. Quocirca vniuersos & singulos Episcopali, seu maiori, ac etiam Cardinalatus dignitate præditos, necnon quorumuis Ordinum Abbates, Priores, Minores, & alios quoscũque Superiores regulares serio monemus, facultate huiusmodi, qui eam habent, præterquã in casibus, vt præfertur, necessariis neutiquam vtantur. Quòd si contrafecerint, eadem auctoritate Apostolica statuimus atque decernimus, qui Põtificalis dignitatis fuerint, eos pro prima vice qua cõtrafecerint, ingressu Ecclesiæ interdictos, pro secũda à munere Pontificali, & à diuinis suspensos, ac deinceps ipso facto absq; alia declaratione excommunicatos existere; Regulares verò omni officio, ac ministerio priuatos, excommunicationi similiter subiacere. Non obstantibus Apostolicis, ac in generalibus & prouincialibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus constitutionibus & ordinationibus, priuilegiis quoque, indultis, & litteris Apost. quibusuis Ecclesiis, earúmve Prælatis, aut Ordinibus, &c. cæterisque contrariis quibuscumque. Quoniam verò difficile esset, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die 23. Decembr. MDLXXXI. Pontificatus nostri anno decimo.

Cæs. Glorierius.

De modo & forma publicandi beneficiorum resignationes, & iurium cessiones.

XXXIII.

Part. 3. alleg. 59.

GREGORIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

HVmano vix iudicio ita bene quidquam & prouidenter sanciri potest, quin vsus sæpè aperiat, doceatque, id quod salubre fore credebatur, minus experiundo prodesse: quod in illis constitutionibus, quas ad prohibendas simulatas occultásve beneficiorum Ecclesiasticorum resignationes diuersi Rom. Pontifices multifariam ediderunt, fel. rec. Pius Papa V. prædecessor noster nouissimè promulgauit, cognoscimus accidisse. Nos hoc malum, prout occasio necessitásque postulat, coërcere volentes, statuimus, vt posthac omnes & quæcumque resignationes, etiam causa permutationis, ac commendarũ, & etiam litteris Apostolis non confectis, & possessione non habita, necnõ litis & iurium quorumcumque cessiones, ac retrocessiones, quæ deinceps de quibuscumq; beneficiis Ecclesiasticis in nostris, seu Rom. Pontificis pro tempore existentis manibus, ac etiam coram Notario publico & testibus fient, & à nobis vel illo, seu nostro, vel illius mandato admittẽtur, & super eis prouisiones, & quæcumque aliæ dispositiones, siue temporales, siue perpetuæ, aut ad hoc mandata Apostolica sub quacumq; forma, & qoibuscumq; etiam S.R.E. Cardinalibus, ac piis locis quocumque priuilegio suffultis facta, publicari debeant cum litteris Apostolicis desuper confectis, intra sex menses, si beneficium citra montes fuerit, vltra verò intra nouẽ à data concessionis gratiæ, non autem à die præstiti super ea consensus numerandos, etiamsi postea concessio gratiæ huiusmodi ex quauis causa, diuersisque subsequentibus datis, ac quotiescumque & quouis modo reformata, & valida reddita fuerit, pluresque & quotquot in alium, vel alios cessiones, ac etiam in ipsummet primum resignantem, vel cedentem retrocessiones, termino prædicto nondum elapso intercesserint, ita vt vnicus duntaxat terminus omnibus his successionibus, ac retrocessionibus decurrat, vt qui postremus gratiam habuerit, publicatione huiusmodi facere, cæteraque omnia hîc præscripta intra eumdem terminum præstare teneatur.

Ipsa autem publicatio in Cathedrali, & in beneficij Ecclesia, vel Ecclesiis, si in pluribus illud sit, fiat; ibique dum frequens populus ad Missarum solẽnia conuenerit, palã omnibus litteræ Apostolicæ prædictæ,

dictæ, earumve tranſumptum authenticum exhibeatur, claraque & intelligibili voce reſignatio, ſeu ceſſio huiuſmodi, ac beneficij qualitas & inuocatio, nominaque & cognomina reſignantis, ſeu cedentis, ac illius, in cuius fauoré gratia huiuſmodi facta eſt, prouncientur, ita vt hæc omnia poſſint ad notitiam omnium ibi exiſtentium veriſimiliter peruenire, ſcriptumque de his omnibus exemplum collatum valuis dictarum Eccleſiarum affixum relinquatur.

Si verò Eccleſia beneficij ruralis ſit, aut populo conuentuque careat, eo caſu in Parochiali, intra cuius Parochiæ limites beneficium ipſum conſiſtit, & in Cathedrali Eccleſia, vel ſi locus bello, ſeu peſte, aliiſve manifeſtis periculis ſubiaceat, tunc in proxima Parochiali, ac etiam in Cathedrali Eccleſia, vel ſi aditus ad illas, aut vtramuis minimè ſit ſecurus, in alia Cathedrali vel Parochiali viciniori periculorum immuni publicatio huiuſmodi peragat.

Is quoque, in quem diſponi, vel mandari de beneficio etiam litigioſo, vel à cedente non poſſeſſo, ſub quacumque forma contigerit, poſſeſſionem beneficij intra dictum tempus vigore litterarum Apoſtolicarum deſuper confectarum, nec alias apprehendere debeat, & ſi propter litem, aut aliud legitimum impedimentum nequiuerit, ſaltem litteras Apoſtolicas cum earum publicatione, ſi tunc facta erit, iudici, ſeu executori illarum vel aliis ad quos pertinet, per ſe vel procuratorem ſuum legitimum, intra idem tempus præſentare, & apud illum vel illos pro ipſarum litterarum executione inſtare, & poſſeſſionem huiuſmodi inſtanter petere teneatur.

Cæterùm modus & forma hîc tradita ſemper & vbi debeat obſeruari, nec alia vel æquipollens vllo modo admitti in omnibus huiuſmodi reſignationibus, ceſſationibus, & retroceſſionibus, de quibuſcumque Eccleſiis, Monaſteriis, Prioratibus, tam virorum, quàm mulierum, Dignitatibus, officiis, & beneficiis Eccleſiaſticis, ſæcularibus, & quorumuis Ordinum, etiam Militiarum, regularibus, etiam electiuis, & manualibus, ac etiam de iurepatronatus laicorum illuſtrium, & aliàs quomodocumque exiſtentibus, ſiue pacificis, ſiue in petitorio, ſiue in poſſeſſorio litigioſis, etiam de quibus in Conſiſtorio noſtro diſponi conſueuit, ſeu debet, quæ poſthac ex quacumque cauſa fient, & per nos, ac prædictos ſucceſſores, extra tamen dictum Conſiſtorium admittentur, etiam cum reſeruationibus nominis, tituli, adminiſtrationis, poſſeſſionis, fructuum etiam omnium, ac rerum, & iurium quorumcumque.

Ad prædictorum tamen obſeruationem eum, in quem iuris ſit ceſſio beneficij, quod tempore ceſſionis huiuſmodi, & ante illam vigore litterarum Apoſtolicarum, vt ſupra, ſi ad id tenebatur, publicatarum realiter poſſidebat, nolumus obligari.

Quòd ſi quidquam prædictorum omnium omiſſum fuerit, dictis terminis, vt cuique præſcriptum ſunt, elapſis, omnes diſpoſitiones & gratiæ reſignatorum & ceſſorum beneficiorum, aut iurium huiuſmodi, cum omnibus inde ſecutis, ſiue de pacificis, ſiue de litigioſis, ſint irritæ & inanes, nullaque alia gratia ſuper huiuſmodi beneficio, ſiue iure ceſſo, iis quibus conceſſa fuerit, ſuffragetur; ſed ipſi tales inhabiles & incapaces ſint ad huiuſmodi beneficia ſic reſignata & ceſſa quandocumque obtinenda, illaque, ſiue iura, ab ipſa ſtatim prima reſignatione, ſeu ceſſione, etiam ſi illæ aliàs nullæ, & inualidæ eſſent vacauiſſe, & vacare cenſeantur eo ipſo, nec reſignãtibus, ſeu cedentibus, ſi poſtea in ſua poſſeſſione remanẽt, conſtitutiones de annali & triennali poſſeſſore, ne præſumptæ, aut tacitæ retroceſſiones, etiam propter diuturnam cõtinuatæ poſſeſſionis huiuſmodi tolerantiam, nec omnino aliud ius vel beneficium vllo tempore ſuffragetur, ſed ipſa beneficia, ſiue iura ſic à principio vacãtia, à Sede Apoſt. prædicta duntaxat impetrari valeant, ac concedi.

Illorum verò impetrationes, vel etiam Motu proprio conceſſiones, quibuſcumque derogationibus ſuffultæ, nunquam ſub clauſulis generalibus, aut vacationum modis conditionalibus, vel implicitis comprehendantur, ſeu ſpecialiter & expreſsè ob nõ ſeruatam præſentis conſtitutionis formam, ac cum declaratione nominum & cognominum reſignantis, ſeu cedentis, & gratiam habentis, diſpoſitiuè, & non conditionaliter, fieri omnino debeant: & quicumque ſic impetrans, aut gratiam Motu ſimili habens, præfinitum cuique caſui tempus prædictum à data conceſſionis gratiæ ſibi factæ huiuſmodi ea omnia quæ cedens a iure prædicto debebat, præſtare teneantur; & ſi pluribus gratiam huiuſmodi fieri cõtigerit, iſque omnibus obtineat, qui primus publicationem ſuæ impetrationis fecerit, & poſſeſſionem adeptus fuerit, aut petierit, omniaque requiſita prædicta adimpleuerit, quamuis in data ſit poſtremus, & poſſeſſio ab alio in publicando negligentiore prius apprehenſa fuerit, vel petita.

Reſeruationibus omnibus, nominis, adminiſtrationis, fructuum et aliorum omnium, ac penſionum, & aliarum rerum quarũcumque, necnon facultatibus, indultis, & aliis conceſſionibus tam ipſis reſignantibus, ſeu cedentibus, qui tamen poſſeſſionẽ ab initio re ipſa dimiſerint, quàm aliis ex huiuſmodi reſignationibus ſeu ceſſionibus à Seda Apoſt. factis, nihilominus validis plenumque effectum ſortitur.

Sed ne in beneficiis ſuper poſſeſſione, vel proprietate litigioſis litis proſecutio turbari valeat, vel differri, in cauſis huiuſmodi contra cedentẽ ad vlteriora, etiam ad ſententiam definitiuam, & rem iudicatam, ac illius executionem, quouſque illa qui gratiam ex reſignatione, ſeu ceſſione aut ex omiſſa formæ publicationis huiuſmodi obtinuit, ac cauſã per ſe, vel procuratorem legitimum acceſſerit, litemque huiuſmodi ſuſceperit, eodẽ modo & ordine procedi poſſit, quo potuiſſet legitimè, ſi ceſſio huiuſmodi facta non fuiſſet; ac quidquid interim ſic procedendo decretum & expeditum fuerit, ſiue cum cedente, ſiue contra eum, etiam poſtquam ipſe, vel quiuis alius incumbentia ſibi ſecundum prædicta præſtiterit, non ſolum circa fructus, ſed etiam circa poſſeſſionem, & ipſum ius quod ceſſum eſt, valeat omnino & vim obtineat, illumque ipſum, cui gratia facta eſt, non minus afficiat, quàm ſi ipſo legitimè citato contra eum decretum & expeditum fuiſſet, nec ipſe aduerſus hæc, prætextu non acceptatæ gratiæ, vel etiam illius ignorantię, aut citationis, vel intimationis executioni contra ipſum minimè demandatæ, aliave ratione valeat excuſari. Poſſit tamen ipſe, etiam ſi in lite & cauſa huiuſmodi ſubrogatus non ſit, quandocumque ad illius proſecutionem & terminationem venire, & à iudice, coram quo cauſam ipſam etiam ex delegatione pendere contigerit, in illis ipſis ſtatu & terminis, in quibus tunc eam eſſe repererit, etiam abſque reſcripto ſpeciali admitti.

De beneficiis autem, quæ deinceps in manibus ordinariorum Collatorum, etiam Cardinaliũ, etiam indulta & facultates ad hoc ab Apoſt. Sede habentium, ac Legatorum etiam de latere, & delegatorum etiam ſpecialium eiuſdem Sedis, extra Romanam Curiam reſignari, etiam ex cauſa permutationis cõtigerit, ipſi intra menſem negotium vniuerſum admiſſionis, vel reiectionis reſignationis huiuſmodi, & (ſi per eos facienda erit) prouiſionis reſignati beneficij iuxta Apoſtolicas, & aliàs Canonicas ſanctiones

ctiones omnino absoluant. Et qui sic prouisus fuerit, intra tres menses à die sibi factæ prouisionis illam publicet, & possessionem beneficij capiat modo & forma supradictis; alioquin illis elapsis nulla sit eius prouisio, & beneficiũ vacare censeatur eo ipso. Ordinariique & alij prædicti, qui hæc, vt eis præscribuntur, non perfecerint; eo casu potestate disponẽdi de ipsis beneficiis in ea vice priuati, eorumque dispositio eo ipso ad Sedem Apost. deuoluta, existat, aut aliis idoneis ab ipsa Sede duntaxat, & modo & forma prædictis concedantur. Decernentes sic per quoscumq; iudicari debere, necnon irritum & inane quidquid secus super his per quoscumque scienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus prædicti Pij V. & aliis omnibus aliorum prædecessorum nostrorum constitutionibus de publicandis resignationibus huiusmodi hactenus editis, & reformatis, quas omnes omnino abrogamus, ita tamen, &c. necnon resignantium, siue cedẽtium voluntatibus, conditionibus, protestationibus, & clausulis, in ipsismet resignationibus & cessionibus, seu procuratorum constitutionibus & mãdatis, ac aliàs etiam ad præseruationem suorum iurium, & signaturam, quòd non aliter nec alio modo resignant, seu cedunt appositis, & quacumque verborum vi, formula, & muliplicatione expressis, necnon indultis, priuilegiis, & gratiis Apostolicis, &c. ex quibusuis causis quomodocumque concessis & confirmatis, quæ omnia etiam tollimus, & annullamus, ceterisque contrariis quibuscumque. Vt autem præsentes amplius innotescant, volumus vt earum exemplis etiam impressis, &c. Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnat. Dominicæ M.D.LXXXIII. Nonis Ianuarij, Pontific. nostri anno xij.

M. Prodat.

Cæs. Glorierius.

Quòd Abbatissæ, & aliæ Præfectæ monasteriorum Monialium in Italia consistentium, ad triennium tantummodo eligantur. XXXIV.

Part. 3. alleg. 100.

GREGORIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

EXposcit debitum Pastoralis officij, quod disponente Domino gerimus, vt ad ea sollicitè intendamus, per quæ Monasteria, & alia religiosa loca, præsertim Deo dicatarum Sanctimonialium, secundum regularis disciplinæ normam regantur & gubernentur. Perpendentes igitur varia & multiplicia damna quibus plerumq; afficiuntur monasteria Monialium, quæ per Abbatissas, vel alias Præfectas perpetuas reguntur, è contra verò Abbatissas, & alias Præfectas triennales scientes se lapso triennio suæ administrationis rationem esse reddituras, ac sperãtes de bene gestis laudem promereri, pœnam verò, si malè gesserint, metuentes, maiori studio, ac diligentia regimẽ, & administrationem monasteriorum sibi commissorum gerere: His, & aliis rationabilibus causis adducti hac nostra perpetuò valitura constitutione statuimus, & ordinamus, quòd de cætero perpetuis futuris tẽporibus in omnibus, & singulis monasteriis Monialium S. Benedicti, Cistetc. Carthusien. & aliorum quorumcumq; Ordinum in vniuersa Italia, & præsertim in vtriusq; Siciliæ Regnis consistentibus, quæ nunc per Abbatissas vel alias Præfectas perpetuas reguntur & gubernantur, cum primum Abbatissæ, aut aliæ Præfectæ huiusmodi regimini, & administrationi ipsorum Monasteriorum cesserint, etiam apud Sedem Apost. vel decesserint, eorum Abbatissatus, seu Præfecturas vacare contigerit, Abbatissæ & aliæ Præfectę nõ amplius perpetuę seu ad vitam (quatũ nomen ac titulum, ex nunc prout ex tũc Apostolica Auctoritate ex certa nostra scientia, déque Apostolicæ potestatis plenitudine, tenore præsentium perpetuò extinguimus, & abolemus, sed triennalis tantum à Conuentu vniuscuiusq; monasterij & aliàs iuxta decreta sacri Concilij Tridentini regularia suorum Ordinum instituta eligantur, & præficiantur, quæ postmodũ elapso triennio suis officiis perfunctæ, præesse desinant, omnique prorsus careant auctoritate, ac à regimine & administratione monasterij per triennium à die finitæ administrationis inchoandum abstineant; quo elapso, seruata eadem forma Concilij Tridẽtini, iterum & pluries eligi possint. Districtius inhibentes omnibus & singulis dictorum monasteriorum Conuentibus, Superioribus, & personis, ne aliquam Abbatissam, aut aliam Præfectam perpetuam, seu ad vitam, sed triẽnalem tantùm, eligere, & præficere vllo modo audeant, vel præsumant. Quòd si secus à quoquam quauis auctoritate fuerit attentatum; electionem & præfectionem huiusmodi, ac omnia & singula, quæ inde sequentur, irrita, nulla, & inania, nulliusque roboris, vel momenti fore: Sicque per quoscumque Iudices, &c. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis dictorum monasteriorum, & Ordinum, &c. Quibus omnibus, &c. illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Cæterùm quia difficile foret, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die prima Ianuar. MDLXXXIII. Pontificatus nostri anno vndecimo.

Cæs. Glorierius.

Præcedentiæ declaratio inter Ordines Mendicantium, & inter Confraternitates laïcorum, in processionibus. XXXV.

Part. 3. allegat. 78.

GREGORIVS *Papa XIII. ad perpetuam rei memoriam.*

EXposcit pastoralis officij munus, cui disponẽte Domino præsidemus, vt ad ea sollicitè intendamus, per quæ discordiarum & litium, ac controuersiarum quarũlibet, præsertim inter personas Ecclesiastic. materia tollatur. Sanè nobis nuper innotuit, quod in multis Ciuitatibus, diœcesibus diuersarum Mundi partium nonnullę lites, causæ, & controuersiæ inter Fratres Mendicantes; aliæ etiam similes lites, & controuersiæ inter Confratres confraternitatum Christi fidelium super præcedentia, vel iure præcedendi orta iam sint, & oriri facile possint. Nos considerantes lites, causas, & controuersias huiusmodi in Ecclesia præsertim inter Religiosas personas, quæ relictis Mundi vanitatibus famulatum, & votum suum in humilitate spiritus Domino, & Deo nostro, qui se pro nobis vsque adeo humiliauit, vt formam serui acciperet, exhibere & persoluere profitentur, non modicam illi præclaræ, præcipuè dilectæ virtuti, quæ est humilitas, labem infundere, populoque

puloque scandalum generare, ac propterea illas omni ratione submouédas, publicæque religionis tranquillitati, ac ministrorum Ecclesiasticorum reconciliationi, & mutuæ dilectioni quam primum consulendum esse rati, ac supremum huic negotio manū opponere volentes, necnon causas, lites, seu controuersias huiusmodi vbilibet, & coram quibusuis Iudicibus motas, & in quibusuis instātiis indecisas pendentes ab eisdem Iudicibus harum serie ad nos aduocantes, illasque penitus extinguentes, eisdemque FratribusMendicantibus, acConfratribus super præmissis perpetuum silentium imponentibus. De nobis attributæ potestatis plenitudine volumus, & Apostolica auctoritate decernimus quod quicunq; ex dictis Fratribus Médicantibus inter se de præcedentia huiusmodi contendentibus, aut Cōfratribus Confraternitatum prædictarum inter quos lites, & causæ præmissorū occasione ortæ iam sint, seu orir i contigerit in futurum, qui in quasi possessione præcedenti, ac iuris præcedendi sunt, ij (quibuscumq; reclamationibus, protestationibus, appellationibus, & aliis subterfugiis prorsus remotis & cessantibus & postpositis) in processionibus tam publicis quàm priuatis præcedere debeant. Quando vero non probetur, aut non constet de quasi possessione præcedentiæ huiusmodi, inter Fratres quidem Mendicantes, ij, qui antiquiores in loco controuersiæ, inter Cōfratres vero inter se litigantes ij, qui prius saccis vsi sunt processionibus tam publicis quàm priuatis præcedere debeant: itaut si cōtigerit noua monasteria, aut domus alicuius Ordinis Mendicantium in loco, in quo alterius Ordinis ex dictis Mendicantibus Monasteria, aut domus prius erecta, & instituta sint, ille Ordo, qui prius Monasterium seu domum in loco habuerit, præcedat. Præterea quia inter prædictos Ordines plerumque alia in processionibus, & alia in Conciliis generalibus, & aliis actibus publicis siue priuatis ratio circa modum procedendi seruatur, nolumus per præsentes prærogatiuis dictorum Ordinum, quoad præcedētias huiusmodi, quæ propriis Ordinibus, præterquam in processionibus prædictis debentur, aut Fratribus Capuccinis nuncupatis, qui in processionibus publicis sub Conuentualium S. Francisci, aut Minorum de Obseruantia Fratrum, nuncupatorum, Cruce, vt solent, incedere possint, aliquod præiudicium generari. *Cum clausulis sublata, & derogatoriis*, &c. Datum Romæ apud sanctum Marcum sub annulo Piscatoris die 15. Iulij 1583. Pontificatus nostri anno duodecimo.

Quòd vacent omnes Ecclesiæ, & beneficia eorum, qui ad dignitatem Cardinalatus promouētur, & quādo eis datur retentio, intelligatur de beneficiis non requirentibus residentiam in loco dictæ Dignitati non conuenienti.

XXXVI.

Patt. 3. alleg. 57. n 66. cum seqq.

Sanctissimus D.N. Sixtus Papa V. decreuit quod per promotionem ad Cardinalatum vacent omnes Ecclesiæ, & omnia beneficia cuiuscunq; nominis, & tituli sint, nisi fuerit data retentio, quæ concessa intelligatur, & data ad Patriarchales, Metropolitanas, & Cathedrales Ecclesias, ad Monasteria etiam commendata ad Prioratus, & ad cætera omnia alia beneficia, quæ videntur conuenire dignitati Cardinalatus. Ad alia verò, quæ videntur repugnare dignitati, & gradui Cardinalatus, puta Archipresbyteratus, Archidiaconatus, Decanatus, Canonicatus, & similia beneficia non extendatur, cum obtinentes huiusmodi beneficia teneantur residere in choro, & habere debeant locum post Episcopum Cardinalis dignitati non conuenientem. Actum Romæ apud S. Petrum die Mercurij 16. Martij 1588. in Consistorio.

Contra Clericos malè promotos; ac in Episcopos in Ordinum collatione peccantes.

XXXVII.

Patt. 2. alleg. 6. 8. & 20.

SIXTVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

Sanctum & salutare sacri Ordinis Sacramentum ab ipso Domino & Saluatore nostro IESV CHRISTO institutum, beatisque Apostolis, & eorum legitimis successoribus singulari diuinæ bonitatis munere traditum, ita ad Dei omnipotentis gloriam, salutemque animarum sanctè, ac religiosè administrari decet, vt quæ vel ex typo & figura veteris Legis, vel aliàs ex multa sanctorum Patrum prouidentia, circa ordinādorum natales, ætatem, vitæ, ac morum probitatem, sanctitatem, scientiam, & alias qualitates in sacris Ordinibus requisitas per sacros Canones, vel Apostolicas constitutiones, aut generalium Conciliorum decreta salubriter statuta fuerūt, ea inuiolatè obseruentur. Nam si in veteri Testamento tam multa de integritate, munditia Sacerdotum & ministrorum Altaris, deque eorum præstantia & dignitate legimus, de quibus dixit Dominus per Malachiam Prophetam: Labia sacerdotis custodient scientiam, & legem requirēt ex ore eius, quia Angelus Domini exercituum est: certè multò maior ratio & diligentia adhibenda erit in promouendis tam inferiorum graduum Clericis, quàm etiam Presbyteris, qui ad consummationem Sanctorum in opus ministerij, in ædificationem corporis Christi constituuntur, prout de his ipsis & diuino verbo, & beatorū Apostolorum præceptis, ac simul sanctorum Patrum statutis sæpissimè traditum est. Quare nos, pro ea quæ nobis à Domino iniuncta est cunctarum Ecclesiarum cura & sollicitudine, ipsos Pastores & Præsules Ecclesiarum, quorum propriū munus est, personas idoneas clericali militiæ adscribere, & ad minores maioresque Ordines ritè promouere, auctoritate nostra duximus admonendos, vt in exequendo hac in parte suo pastorali officio attentius posthac inuigilent, Canonicas Sanctiones vt par est, obseruent, ac vt nemini detur offensionis occasio, néve eorum ministerium vituperetur: studeant vitare ea omnia scandala, & absurda, quæ ex vitiosa & minus canonica Clericorum ordinatione cernimus cum magno animi nostri dolore frequentius exoriri. Cùm enim multi, etiam interdum inhabiles & indigni, non vocati sancta Dei vocatione, sed potius satanæ dolis decepti, prætextu deuotionis & pietatis rem quidem sacram & diuinum munus, intempestiuè tamen & inordinatè affectante, seu temporale aliquod commodum,

aut lucrum sibi proponentes, vel nimia simplicitate & imperitia, malitiave aut fraude ad suscipiendum Clericalem characterem, aliosque Ordines ante ætatem legitimam, vel à non suo Episcopo, aut non præuio debito examine & approbatione, siue aliàs minus ritè, vel etiam temere se ingerant: debent sanè Episcopi paterna charitate, & prudentia eorum saluti, qui sæpè nesciunt quid petant, melius etiam quàm ipsimet postulant & salubrius consulere; nec tam quid flagitent, quam quid expediat considerare summa verò diligentia prouidere tum alienę diœcesis subditis ordinandis, ne quemquam promoueant sine eorum Ordinarij litteris dimissoriis, tum in recognoscendis ipsis litteris, ne falsò, aut ab aliquo qui auctoritatem illas concedendi non habeat, confectæ sint: tum denique in examinandis natalibus, ætate, vita, moribus, scientia, idoneitate, titulo & reliquis qualitatibus, ne quid in suæ vel alienæ diœcesis personis ad Clericalem honorem & Ecclesiasticos Ordines promouẽdis desideretur eorum quę ex præscripto sacrorum Canonum requiruntur.

Vt igitur Præsules Ecclesiarum intelligant, si in re tam graui & tanti momenti culpa aut negligentia peccauerint, se non modo in tremendo Dei iudicio, verùm in hoc quoque sæculo Rom. Pontifici suæ villicationis rationem fore reddituros; præsenti cõstitutione perpetuò statuimus & ordinamus, vt si in posterum Antistes aliquis Episcopali, Archiepiscopali, Primatiali, vel etiam Patriarchali dignitate pręfulgens; aut Abbas ad primam Tonsuram, minorésque Ordines suis subditis conferendos à Sede Apostolica auctoritatem habens, quemcumque sæcularem, vel cuiusuis Ordinis, aut Militiæ regularem, ex aliquo crimine, vitio, aut defectu, seu alias inhabilem, vel irregularem existentem, vel extra tempora à Iure statuta, vel absque veris dimissoriis sui Ordinarij litteris, aut per saltum, vel furtiuè, aut quò ad sæculares, sine titulo sufficientis beneficij, vel patrimonij, aut ante ætatem per sacri generalis Tridentini Concilij decreta primæ Tonsuræ, aut cuique Ordini præscriptam, aut non seruatis temporum interstitiis, ita vt aliquis vnico die, seu cõtinuatis diebus ad plures Ordines sacros, vel post vnum Ordinem susceptum, sine causa rationabili antequam tempus ab eodem Conc. Tridentino præfixum elabatur, ad alium Ordinem promoueatur, sine dispensatione, aut indulto Apostolico Clericali charactere non legitimè insigniuerit, aut ad Ordines minores vel sacros, vt præfertur, vel aliàs malè promouerit, siue id scienter, siue ignoranter fecerit (nisi debita diligentia adhibita iustus error & probabilis facti ignorantia eum excuset) vt in quo deliquit, in eo puniatur, à collatione quorumcumque Ordinum, atque adeò ipsius Tonsuræ, & ab executione omnium munerum Pontificalium eo ipso suspensus, & ingresso Ecclesiæ interdictus existat, aliisque grauioribus pœnis nostro & pro tempore existentis Rom. Pontificis arbitrio puniatur. Quòd si spreta huiusmodi suspensione & interdicto in præmissis se temerè ingesserit, etiam à regimine & administratione suæ Ecclesiæ, seu Monasterij, & à perceptione fructuum mensæ eiusdem, ac quorumcumque beneficiorum per eum in titulum, vel commendam, seu aliàs obtentorum suspensionem eo incurrat, eiusq; interdicti, aut suspẽsionis relaxationem, aut pœnarum remissionem ab alio quàm à Romano Pontifice pro tempore existente nequeat obtinere. Et nihilominus fel. rec. Pij II, & aliorum Rom. Pontificum nostrorum prædecessorum, qui per suas cõstitutiones, aut in Cancellaria Apostolica publicatas regulas contra huiusmodi Clericos malè promotos, diuersas pœnas inflixerunt, vestigiis inhærentes, eosdem Clericos post hac malè promotos, ab executione, ministerio, & exercitio Ordinum susceptorum, & ab omni spe & facultate ascendendi ad alios superiores, perpetuò suspensos declaramus; & si in eis ministrare præsumpserint, illos sic irregulares effectos, omnibus & quibuscumque per eos in titulum commẽdam, aut aliàs obtentis Dignitatibus, officiis & beneficiis Ecclesiasticis cũ cura & sine cura, quomodocunque qualificatis, sæcularibus, vel cuiusuis Ordinis, aut Militiæ regularibus, ac etiã si ipsi Clerici regulares fuerint, actiua & passiua voce, ipso facto priuamus, & iis priuatos, atque ad illa & alia similia, vel dissimilia in posterum obtinẽda in perpetuum inhabiles & incapaces esse decernimus & declaramus, Dignitatum, officiorum & beneficiorum huiusmodi sic pro tempore vacantium dispositionẽ nobis & Apostolicæ Sedi perpetuò reseruantes.

Vt autem homines, qui nimia indulgentia, & spe impunitatis, ac veniæ facilitate hactenus fuerũt ad huiusmodi facinora procliuiores, ea sublata & præclusa ab his abstineant, & caueant in futurum; tam absoluendi, quam dispensandi facultatem in casibus superius expressis, etiam in foro conscientiæ, nobis & successoribus nostris duntaxat, auctoritate & tenore præmissis perpetuò reseruamus; Inhibentes à quoquam sæculari, vel cuiusuis Ordinis regulari Presbytero, vel Prælato quauis auctoritate fungẽte, nec per quæcumque Iubilæa, & indulgentias, etiam plenissimas & extraordinarias per nostros prędecessores, aut nosmetipsos, vel successores nostros, anno Iubilæi, aut alio quouis tempore, & Cruciatæ sanctę vel quocumque alio titulo, modo, & forma Motuque proprio, & Consistorialiter, seu ad quorumcũque Principum, Regum, aut Imperatoris instantiam eorumvè contemplatione & intuitu cũ quibusuis amplissimis in genere vel in specie derogatoriis clausulis concessa, vel in posterum concedenda, nec vigore, aut prætextu facultatum aut priuilegiorum Mare magnum, aut aliàs quomodolibet nuncupatorum, quibusuis Ordinibus, Congregationibus, aut personis Regularibus, aut Episcopis per decreta Concilij Tridentini, aut officio sacræ Pœnitentiariæ Apostolicæ, vel minoribus, aut etiam maiori, Pœnitentiariis nostris & Rom. Pontificis pro tempore existẽtis, vel aliàs quomodolibet pro tempore concessorum, personæ, sic, vt præfertur, delinquentes, tam scilicet Antistites, seu Abbates promouentes, quàm Clerici malè insigniti seu ordinati, à reatibus & excessibus præfatis absolui, præterquam in mortis articulo possint, aut debeant, nec cum iis super Irregularitate propter præmissa cõtracta etiam si crimẽ penitus occultum fuerit, quouis modo valeat dispensari. Verùm enimuerò quia grauioribus morbis fortiora sunt adhibenda remedia; & iuxta personarum, locorum, ac temporum qualitates leges sunt immutandæ, pœnæque aggrauandæ & emolliendæ; cum huiusmodi peccatum satana suggerente, hominumque fragilitate assentiente videatur iam ad culmen vitiorum ascendisse, & in præcipiti esse: ideo vt homines saltem pœnæ timore, & proprij honoris confusione à peccato deterreãtur, nouum huic veneno antidotũ cogimur præparare: ac propterea volumus, vt qui absolutionem & dispensationem huiusmodi petens, semper quãtũs delictum adhuc occultum extiterit, non per officium sacræ Pœnitentiariæ, sed à nobis & pro tẽpore existente Rom. Pontifice in vtroque foro absolutionem petere teneantur: alioquin ipsæ cõcessiones & absolutiones, etiam cum clausula quod præsentis constitutionis tenor, & alia prædicta habeantur

pro

pro expreſſis, protſus nullæ, irritæ & inualidæ exiſtant, ac nemini penitus ſuff. agentur.

Cæterùm ſi quis Antiſtes, vel Abbas, ſeruatis quidem cunctis præmiſſis, & cæteris omnibus, quæ in ipſius Tonſuræ & Ordinum collatione obſeruari debent, perſonas habiles & idoneos, ſed tamen recepta ab iis, quibus Tonſuram aut Ordines conferret, pecunia, pretio vel præmio ſimoniacè in futurum inſigniuerit, vel promouerit; volumus, vt præter alias cenſuras & pœnas contra ſimoniacè ordinantes & ordinatos à ſacris Canonibus & conſtitutionibus Apoſtolicis aliàs inflictas & irrogatas & ſingula ſupradicta in ſic promouentibus, & promotis locum habeant: decernentes præſentes litteras ſub quibuſuis conceſſionibus, facultatibus & gratiis, etiam in caſibus quibuſcumq; Sedi Apoſtolicæ quomodolibet, etiam in Bulla Cœnæ Domini reſeruatis, etiam ſub nomine Iubilæi plenarij, vel Cruciatæ ſanctæ abſoluendi facultatem quibuſuis perſonis generaliter, vel ſpecialiter tribuentibus, minimè comprehendi, ſed ſemper ab illis exceptas eſſe & cenſeri: ſicque in præmiſſis vniuerſis & ſingulis per quoſcumque iudices, &c. ſublata eis, &c ac irritum, &c. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ac in Conciliis etiam generalibus editis, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Vt autem præſentes litteræ omnibus innoteſcant, mandamus illas ad valuas S. Ioannis Lateranen. & Principis Apoſtolorum de Vrbe Baſilicarum, & in acie Campi Floræ affigi & publicari, poſt quindecim dies qui in Vrbe ſunt, qui verò extra eam & citra montes, intra quatuor menſes; qui demum vltra montes erunt, intra octo menſes à die publicationis huiuſmodi computandos, perinde afficere & arctare, ac ſi eorum cuique perſonaliter intimatæ fuiſſent, &c. nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam noſtri ſtatuti, ordinationis, declarationum, priuationis, reſeruationum, inhibitionis, voluntatum, decretorum & mandati infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXXXVIII. Nonis Ianuarij Pontificatus noſtri anno quarto.

E. Card. Prodat.

Ioan. Auguſt. Papius.

De forma faciendi proceſſus & inquiſitiones ex præſcripto Concilij Tridentini, ſuper promouendis ad regimina Eccleſiarum Cathedralium, & aliarum ſuperiorum, ſeu Monaſteriorum, atque ad cæteras Dignitates, de quibus in Conſiſtorio prouidetur.

XXXVIII.

Part. 1. tit. 1. c. 5.

GREGORIVS *Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

ONus Apoſtolicæ ſeruitutis, ad quod nuper nos dignatio diuina prouexit, aſſiduè admonet, in eam potiſſimum curam nobis eſſe paſtorali ſollicitudine incumbendum, vt quæ à ſacris œcumenicisque Conciliis pro communi totius Chriſtiani populi ſalute piè, prudentérque ſtatuta ſunt, nulla aut temeritate violentur, aut negligentia deſerantur; ea præſertim, quæ ad bonos idoneóſque Paſtores Cathedralibus, ac ſuperioribus Eccleſiis gubernandis præficiendos pertinent. Nam ſi in quibuſuis Eccleſiæ gradibus & miniſtris curandum eſt tales eligi, qui religione & ſanctitate fideles ædificent; multò certè magis elaborandum eſt, ne in eius electione erretur, qui ſupra omnes gradus conſtituitur, cui tanquam ſeruo fideli & prudenti totius familiæ cura traditur; qui ad omnem virtutem & mandatorum Dei obſeruantiam aliorum forma eſſe debet; cum certum ſit, gregis ſalutem magnopere pendere ex boni paſtoris præſtanti vita & doctrina. Sanè venerabiles Patres, qui ex toto terrarum orbe ad ſacrum generale Tridentinum Concilium à Summis Pontificibus prædeceſſoribus noſtris euocati magna frequentia conuenerunt, cum in aliis rebus multis præclarum ſtudium ad corrigendos deprauatos mores, & collapſam Eccleſiaſticam diſciplinam reſtituendam oſtenderunt, tum in eo potiſſimum inſigni zelo, magnaque cum laude laborarūt, vt rationem inuenirent, qua viri doctrina, pietate prudentiaque excellentes, & in Eccleſiaſticis ſanctionibus diu multumque verſati, Eccleſiis Cathedralibus præficerentur. Nos igitur, qui cum in maioribus conſtituti Cremonenſem Eccleſiam regeremus, in eodem Concilio cum ſanctis & egregiis illis Patribus interfuimus, & Concilio abſoluto ad Eccleſiam noſtram reuerſi magno ſemper deſiderio flagrauimus, vt tam ſalubria generalis Concilij decreta executioni debitæ mandarentur, atque vt id fieret pro virili parte curauimus: multo tunc magis, cùm diſponente Domino omnium Eccleſiarum cura & ſollicitudo nos premit, ſummo deſiderio tenemur, vt Paſtores ij præficiantur Eccleſiis, qui opus ſuum & miniſterium impleant, & de ouium ſalute nos in Domino lætificent. Illud autem in hoc ſaluberrimo & perneceſſario negotio, quod eſt de Epiſcopis eligendis & præficiendis, videtur eſſe præcipuum, vt inſtructio, examen & inquiſitio de fide, vita, moribus, doctrina & prudentia promouendorum tam accuratè, fideliter ac ſerio inſtituatur, vt omnis fallaciæ fuco ſemoto, certò confidere valeamus, tales à nobis Chriſti gregi paſcendo eſſe propoſitos, quales tantum onus, Angelicis videlicet humeris formidandum, exigit, & quales ille expetit, qui pro eiſdem ouibus redimendis propriæ vitæ ac ſanguini non pepercit. Et quidem in hac parte prouidentia dicti Concilij Tridentini minimè defuit, cum ſtatuerit ac mandauerit, vt in prouinciali Synodo per Metropolitanum habenda, præſcriberetur quibuſque locis & prouinciis propria examinis, ſeu inquiſitionis, aut inſtructionis faciendæ forma Romani Pontificis arbitrio approbanda, quæ magis eiſdem locis vtilis atque opportuna eſſe videretur. Verum neque id hactenus niſi à pauciſſimis factum eſt, neque ſpes eſt niſi longiſſimo temporis ſpatio, vt ab omnibus fiat; atque interim, dum certa examinis ſiue inquiſitionis ratio à Prouincialibus Conciliis expectatur, perit vber ille fructus, qui ex tam vtilibus Concilij generalis decretis ſperari poſſe videbatur; & experientia ipſa docuit per tot annos à publicatione Concilij prædicti elapſos, quid in vnaquaque prouincia opus ſit, quidvè poſſit fieri. Habita igitur cum venerabilibus fratribus noſtris S.R.E. Cardinalibus matura deliberatione, ac de eorum

vnanimi consilio, & assensu præsenti nostra perpetuo valitura constitutione decernimus, vt cum extra Rom. Curiam examen, instructio, siue inquisitio facienda erit, nemo omnino, cuiuscumque status, gradus, cōditionisve fuerit, inquisitionem prædictam sibi arrogare præsumat, sed integrum hoc negotium iis qui à prædicto Trid. Concilio designantur, Apostolicæ videlicet Sedis Legatis, sed Nuntiis prouinciarum, aut eius, de quo inquisitio fit, Ordinario, eoque deficiente Ordinariis viciniotibus relinquatur, nisi iustis de causis nobis, aut pro tempore existenti Rom. Pontifici per speciale mandatum alicui alteri hoc munus quandoque committendum esse visum fuerit. Quòd si forte aliquis prædictorum consanguinitate, aut affinitate vsque ad tertium gradū inclusiuè promouendum contingeret; vt omnis suspicio carnalis affectus è tam sancto negotio repellatur, ille quidem eo casu censeatur exclusus, atque ad eū qui proximè sequitur, hoc est, si Legatus excludendus erit, ad Nuntium; si Nuntius, ad Ordinarium inquisitionis officium deferatur. In Curia verò hæc functio spectet vel ad eos Cardinales, qui à nobis, vel pro tempore existente Rom. Pontifice deligentur, vel ad Cardinales earum prouinciarum, seu Regnorum apud nos & Sedem Apostol. protectores, in quibus Ecclesiæ ipsæ consistunt; si tamen ad ipsos huiusmodi vacantium Ecclesiarum relatio pertinebit, quòd si de Episcopo vel Metropolitano extra Rom. Curiam degente ab vna Ecclesia ad aliam ex aliqua graui & iusta causa transferendo agetur, hoc munus deficientibus Legato, vel Nuntio Apostolico eius prouinciæ aut Regni, vbi Ecclesia ipsa, à qua trāsfertur, sita erit, ad Metropolitanū, si Episcopus, ad suffraganeum verò antiquiorem residentem, si Metropolitanus transferendus erit, pertinere declaramus. Deinde, quia sacrum Trid. Concilium non sine magna ratione eminentes personas, & quæ negotij magnitudinem probè intelligerent, ad hoc officium nominauit: declaramus & statuimus, tam Legatos siue Nuntios, quàm Ordinarios, vel alios ab hac sancta Sede fortè delegandos, non per Auditores, aut Vicarios aliosve ministros, sed per se ipsos inquirendi munus exercere debere, quamuis ab huiusmodi personis aliisque viris peritis adiuuari possint. Et si Prælatus inquirens per se non posset ob locorum distantiam testes examinare circa articulum aliquem, vel legitimos natales, vel ætatem, aut aliquid eiusmodi; licebit ei articulum illum alteri personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ subdelegare, non autē vniuersam inquisitionem. Quòd si fortè contingat, aliquem supradictorum legitimè impediri, vt per se hoc munus præstare non possit, ad alios ea cura transferetur, qui sunt ab eodem Concilio Trid. ad hoc officium designati, vt supra dictum est de iis, qui ob consanguinitatem, vel affinitatem ab hoc munere excluduntur. Ad hæc, vt mens eiusdē sacri Concilij rectè ac fideliter debitæ executioni mandetur, & tale sit examen, quale requiritur in negotio tanti ponderis, declaramus ac statuimus, non esse in vita ac doctrina promouendi inuestiganda tam rationem adhibendam, vt ab ipso promouendo articuli offerantur, ac testes producantur, sed oportere, vt Prælatus, qui munus inquirendi suscepit, articulo cōscribat, atque ipse ex officio suo illos testes vocet atque examinet, quos de rebus inquirendis sincerum, ac fidele testimonium daturos esse existimet. Verum, vt inquisitio prædicta facilius ac plenius perfici atque expediri queat, vtile erit, si Prælatus, qui inquisitionē facturus est, vel à promouendo, vel ab alio aliquo confici curet schedulam; in qua sint ordine descripta nomen promouendi, cognomen, patria, parētes, ætas, ordo, gradus, professio, functio, si quam iā forte exercuit, loca in quibus aut Theologiæ, vel iuri Canonico operam dederit, aut longo tempore versatus fuerit, denique amici familiares, qui tam ipsum, quàm parentes eius intimè norint. Quòd si promouendus documentum aliquod exhibere voluerit, vnde ipsius ætas, gradus, dignitas, sacri Ordines, functio, officia, muneraque, aut aliquid eiusmodi comprobetur, admittendum, ac processui inserendum erit, modo documentum publicum, seu authenticum fuerit. Illud quoque prohibendum censuimus, ac expressè prohibemus, ne ad testimonium dicendum de Fide Catholica, vita, moribus, doctrina atque aptitudine ad regendam Ecclesiam quilibet homines admittantur; sed viri tantum graues, pij, prudentes, docti qui de qualitatibus promouendorum rectum iudicium ferre valeant, ac, vt supra diximus, sincerum ac fidele testimoniū dare velint. Proinde tam cognati ac nimium familiares, quàm inimici atque æmuli excludendi erunt. Porrò testes eiusmodi Prælatus, qui examen seu inquisitionem habiturus erit, seorsum ac singulatim examinabit; & si quādo iudicauerit expedire, eis ad memoriam reducet tum iuramenti vim, tum periurij grauitatem: eosdem etiam serius & grauiter admonebit, ipsos reos futuros apud omnipotentem Deum eorum omnium, quorum vel committendo, vel omittendo rei erunt qui promouebuntur, si vel falsa narrando, vel reticendo vera, in causa erunt vt homines indigni, vel minus idonei eiusmodi Ecclesiis præficiantur. Diligenter etiam testium qualitates cognoscere studebit, ac potissimum quam sint ad promouendos affecti, vt inde coniiciat vtrum ex affectu, an ex veritate testimonium dicant. Denique cum testes de qualitatibus promouendi interrogabit, dabit operam, vt quoad eius fieri poterit, omnia & singula, quæ ad prædictam inquisitionem facere videbuntur, per ipsos exprimantur. Quamuis autem qualitates omnes promouendorum, quæ in generalium Synodorum decretis, aliisque Canonicis sanctionibus continentur, probè cognitæ esse debeant iis, quibus inquisitionis officium demandatum est, quales sunt, natum esse ex legitimo matrimonio, atque ex parentibus Catholicis, annum trigesimum iam expleuisse, sacris Ordinibus saltem ante sex menses initiatum esse, gradum Doctoratus, aut licentiæ in Theologia, vel Iure Canonico, aut certè publicum alicuius Academiæ testimonium, obtinuisse, quoad alios docendos idoneus esse declaretur, ad hæc in Ecclesiasticis functionibus diu esse versatum, item fidei puritate, innocentia vitæ, prudentia, vsu rerum, integra fama, doctrina denique præditum esse: tamen quia circa doctrinam plures fraudes committi solent, & sæpè contingit, vt nonnulli scientia vacui, de solo Doctoris titulo aut priuilegio glorientur; volumus, vt de eorum etiam doctrina diligenter inquiratur, qui vel doctoratus, aut licentiæ titulis & priuilegiis gaudent, vel etiam à publicis Academiis testimonium habuerunt, quòd idonei essent ad alios docēdos; nisi fortè aliquorum insignis doctrina ex publica ipsorum functione notoria esset. Ita verò inquisitio facienda erit, vt quibus in locis, quanto tempore, & quo fructu Theologiæ, vel iuri Canonico promouendus operam dederit cognoscatur. Et quoniam in quibusdam prouinciis nulla sunt studia generalia, neque vllæ publicæ scholæ, neque vsus habet, vt qui studiis operam nauant, vllis Doctoratus, aut licentiæ insignibus decorētur; declaramus in eiusmodi locis sufficere, si testimonio virorum grauiū, & sacræ Theologiæ, vel iuris Canonici peritorum constet, promouēdos ea scien-

tia

tia Theologiæ, vel Canonum verè pollere, vt idonei ſint ad ea docenda, quæ populum Chriſtianum ſcire oportet, ac muneris ſibi iniungendi neceſſitati valeant ſatisfacere. Teſtes præterea deponant ſe de ſcientia promouendorum certos redditos eſſe ex eo, quòd prædictos promouẽdos ſpecimen ſuæ doctrinæ publicè, vel priuatim dediſſe cognouerint. Quòd autem ad Regulares pertinet, cum ad Eccleſias Cathedrales promouendi fuerint, ne fraus vlla ſubrepere poſſit, in eo quòd idem Tridentinũ Concilium ſtatuit, vt Regulares à ſuis Superioribus ſufficientis doctrinę teſtimonium habeant; declaramus nomine Superiorum eos duntaxat intelligendos eſſe, qui nullum ſui Ordinis Superiorem agnoſcunt, ſiue ij cuiuſuis Ordinis Abbates, Magiſtri, aut Miniſtri, aut Præpoſiti generales, aut quarumlibet Congregationum Præſidentes, ſiue Definitores, aut Viſitatores Capitulum generale repræſentantes, ſiue alij quocunque vocabulo nominentur, & in eorum abſentia ipſorum Vicarij, ſeu Commiſſarij generales, vel in Rom. Curia Procuratores Ordinum aut Congregationum generale in hac parte ſuccedant. Et nihilominus præter Superiorum teſtimonium, qui fidem facient eiuſmodi Regulares ad alios docendos idoneos eſſe, volumus ea ſeruari quæ de iis diximus, qui publicum ſuæ doctrinæ ab aliqua Academia teſtimonium habent, vt videlicet ſerio inquiratur, an Regulares ad Cathedrales Eccleſias promouendi eos progreſſus in ſtudiis fecerint, qui in futuro Antiſtite requiruntur. Poſt inquiſitionẽ verò de Fide, vita, moribus, doctrina & prudentia promouendi, necnon informationem de ſtatu Eccleſiæ, aliiſque neceſſariis rebus, quæ pariter coram ſuperius expreſſis Prælatis iuxta eiuſdem Concilij decreta fieri debet, profeſſio Fidei Catholicæ à promouendo facienda erit; quam quidem ab eo duntaxat recipiendam eſſe declaramus, ad quem inquiſitio pertinebit; niſi fortè qui profeſſionẽ emiſſurus eſt, a Prælato inquirente longè diſtet: tunc enim is Prælatus ex ſubdelegatione inquirentis profeſſionem admittere debebit, qui promouendus vicinior erit: quod idem intelligatur de informatione de ſtatu Eccleſiæ accipienda, ſi quando contigeret, vt in alia prouincia ſiue regno eſſet Eccleſia, in alio promouendus; Accipiet autem Prælatus profeſſionem promouendi præſente notario publico, ac teſtibus, atque eam à ſe admiſſam ac receptam propriæ manus ſubſcriptione teſtabitur. Is quoque qui profeſſionem eiuſmodi fecerit, in eo loco vbi proprium nomen profitentis exprimi ſolet, nomẽ ſuum manu propria adſcribet. Denique his peractis notarius publico inſtrumento fidem faciet de profeſſione prædicta, adhibitis teſtibus, vt præfertur. Vbi verò totum examẽ, ſeu inquiſitio de perſona promouenda perfecta fuerit, ea in inſtrumentum publicum redacta cum toto teſtimonio, ac profeſſione Fidei emiſſa ad hanc ſanctam Sedem, vt Concilium ſtatuit, quamprimum clauſa & obſignata in forma authentica tranſmittẽda erit. In qua re obſeruari volumus, vt profeſſio Fidei iiſdem omnino verbis deſcripta ſit, quæ in ea forma continentur, quam fel. rec. Pius Papa IV. prædeceſſor noſter ſtatuit obſeruandum: & vt Prælatus qui inſtructionem, examen & inquiſitionem fecit, vt per litteras ſeparatas, ſimul tamen cum proceſſu mittẽdas, vel per ſubſcriptionem dicti proceſſus ſignificet, quanta fides teſtibus examinatis, eorumque dictis, & ſcripturis productis ſuo iudicio habenda ſit: ſimul etiam quid de promouendo ipſe ſentiat. Proceſſus autem ſic formati, & ad Curiam tranſmiſſi, à Cardinale, cui proponẽdi munus incumbet, & à tribus Prioribus ordinum Cardinalibus, vt moris eſt; iuxta formam Concilij prædicti ſubſcribẽtur, & expedientur. Volumus autem, vt Cardinalis relator moneat promouendum, ſi præſens in Curia fuerit, vt iuxta Concilium Lateranen. nouiſſimè celebratum omnes Cardinales, ſiue maiorem partem Collegij adeat, antequam Eccleſiam proponat; vt quæ à referente Collega ſint audituri, oculata fide quantum ad perſonam promouendi attinet, cognoſcere poſſint. Hæc porrò omnia, quæ de promouendis ad Eccleſias Cathedrales dicta ſunt, ad eos etiam pertinere, atque in eorum promotione ſeruanda eſſe declaramus & decernimus, qui nominati, præſentati, aut electi fuerint ad dignitates Abbatiales, ac Prioratus, ſeu Præpoſitatus, Monaſteriorum regimina, aut alias Regularium cuiuſuis Ordinis, aut etiam ſæcularium præfecturas, de quibus conſiſtorialiter prouideri contigerit, atque eos præſertim, quibus præter curam & regimen Monachorum, aut Canonicorum, Clericorũque Regularium vel ſæcularium, annexa eſt in populum iuriſdictio ſpiritualis, vel temporalis; excepta tamẽ ætate, circa quam nihil innouamus. Quo verò ad doctrinam, cum generalia Concilia non ſtatuant, vt perſonæ promouendæ ad Regulares dignitates Doctoratus ſiue licentiæ gradum ſuſcipere, vel publicum teſtimonium ab Academia aliqua habere teneantur, & tamen æquum ſit, vt ea doctrina polleant, qua onus ſibi imponendum ſuſtinere valeant; declaramus & ſtatuimus, vt Prælati, qui inquirendi munus ſuſcepturi ſunt, ſtudioſè ac diligenter inquirãt ſuper doctrina eiuſmodi perſonarum iuxta modum & formam ſuperiùs præſcriptam, vt nos, & pro tempore futuri Romani Pontifices habita de illis vera informatione per proceſſum, qui ab inquirente tranſmittetur, certo ſtatuere ac iudicare poſſimus, an perſona promouenda verè ſit talis, qualem dignitas illa, ad quam prouehenda eſt, exigit & requirit. Hortamus verò in viſceribus Domini noſtri IESV CHRISTI, ac paterna charitate monemus eos omnes, qui ab hac ſancta Sede nominandi, præſentandi, vel etiam eligendi futuros Epiſcopos, vel Abbates ius habent, vt ſeriò apud ſe cogitent, quanti momẽti ſit hoc negotium, ex quo ſalus animarum, tranquillitas Reipublicæ, incolumitas Religionis, propagatio Fidei, aliaque permulta & maxima bona dependent. Illud etiam ſæpè & ſæpiùs ad mentem reuocent quòd ſancta Tridentina Synodus admonet, nihil ſe ad Dei gloriam, & populorum ſalutem vtilius poſſe facere, quàm ſi bonos paſtores, & Eccleſiæ gubernandæ idoneos promoueri ſtudeant: eoſque alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, niſi quos digniores, & Eccleſiæ magis vtiles ipſi iudicauerint, non quidem precibus, vel humano affectu, aut ambientium cupiditatibus, ſed eorum exigentibus meritis præfici diligentes curauerint. De nominandis verò, præſentandis, vel eligendis ad Regulares dignitates, præterea quæ ſuperiùs obſeruanda eſſe declarauimus, illud quoque paternis his noſtris hortationibus & monitionibus adiiciendum cenſuimus, vt nominationis præſentationis, vel electionis ius habentes eos diligere ſtudeant, atque omnino conentur, qui non modo eundem Ordinem ſint ante profeſſi, ſed in eodem etiam ſatis diu laudabiliter verſati, neque enim decet, vt magiſtri aliorum eſſe incipiant qui non fuerint ante diſcipuli, & ſubditis imperare præſumant, qui priùs non didicerint Superioribus obedire. Eos denique qui vel examinando & inquirendo, vel teſtimonium ferendo operam ſuam in hac re præſtabunt, ſeriò admonemus, vt ea fide ac diligentia in negotio tanti momẽti verſentur, vt à Deo & à nobis

laudem pro bono opere expectare valeant. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrę prohibitionis voluntatis, declarationis, decreti, statuti, hortationis & monitionis infringere, vel ei ausu temerario conttaire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ in Monte Quirinali, anno Incarnationis Dominicæ M. D. XCI. Idibus Maij, Pontificatus nostri anno primo.

A. Cald. Montalt. Summator.

Moderatio Bullæ Sixti V. contra Clericos malè promotos, & eos promouentes editæ, cum præseruatione pœnarum ibidem simoniacè ordinatis, & ordinantibus inflictarum. XXXIX.

Part. 2. alleg. 6. 8. & 10.

CLEMENS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

ROmanum Pontificem decet ea, quæ ob iustas causas interdum statuta, sunt cum ipsa rerum experientia suadet, moderari, & immutare, prout in Domino salubriter conspicit expedire. Aliàs sanè emanarunt litteræ felicis rec. Sixti Papa V. prædecessoris nostri contra clericos malè promotos, ac in Episcop. in Ordinum collatione peccantes, tenoris, &c. *(Omittitur insertio Bullæ, quoniã tam habes supra)* Nos animaduertentes in dictis litteris nihil ferè quoad ea, quæ in Ordinum collatione seruanda sunt, disponi, vltra id quod in sacris Canonibus, & in Cõcilij Trid. decretis, ac aliorum Romanotum Pontif. prædecessorum nostrorum Constitutionibus dispositum fuit, sed diuersis pœnas, & censuras Ecclesiasticas contra Episcopos, & alios Prælatos in Ordinum collatione peccantes, & similiter contra clericos tam sæculares, quam cuiusuis Ordinis instituti, & Militiæ Regulares malè promotos constitui, absolutionem & dispensationem Sedi Apostol. reseruari, & aliàs sicut in præfatis litteris continetur. Considerantésque tam ptomouentes; quam eos, qui ad dictos Ordines ptomouentur, sæpe censuris, & pœnis huiusmodi, ob illarum multiplicitatẽ in eorum perniciem animarum variis modis illaqueari, nonnullos ex Prælatis & Episcopis in conferendis huiusmodi Ordinibus iussus scrupulosè procedere, multosque metu pœnarum, & censurarum præfatarum ab Ordinum collatione prorsus deterreri, adeò vt Clericorum, & Sacerdotum numerus propterea aliquibus in locis valde imminutus sit, omnium in præmissis securitati, atque animarum saluti paterna charitate prospicere volentes, Motu proprio, & ex certa sciẽtia nostris, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, supradicta, litteras ad terminos sacrorum Canonum, ac Constitutionis recolendæ mem. Pij Papæ II. etiã prædecessoris nostri, quæ incipit, Cum ex sacrorum Ordinum, sub dat. videlicet quintodecimo Kal. Decembr. Pontificatus sui anno 4. cuius tenorem pręsentibus pro expresso haberi volumus, & ad dispositionem decretorum sacri Tr. Concilij restringimus, & reducimus: necnon cẽsuras & pœnas in eisdem Sixti litteris contra quoscunque, prætterquam contra simonaicè ordinatores, & ordinatos inflictas, quas volumus in suo robore permanere (aliis etiam pœnis & censuris per eosdem Canones, & constitutionem Pij II. Conciliumq; Trid. iniunctis saluis & firmis remanentibus) moderamur, & abolemus, &c. *Cum claus. sublata, & derogatoriis, ac fide exemplorum, & sanctione pœnali.* Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1595. pridie Kal. Martij, Pontificatus nostri anno quinto.

De executione Concilij Trident. contra Regulares non subditos Episcopo extra claustra notoriè delinquentes. Et de pœnis eorum Superiorum illos punire negligentium. XL.

Part. 3. alleg. 105. n. 14. cum seqq.

CLEMENS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

SVscepti muneris ratio postulat, vt ea quæ in sacto Concilio Trid. proinde constituta sunt, ab iis ad quos spectat, inuiolatè obseruari curemus. Maturo sanè consilio ipsius Concilij decreto prouisum est, vt quicunque Regularis non subditus Episcopo intra claustra degens, extra ea ita notoriè deliquerit, vt populo scandalo sit, Episcopo instante à suo Supetiore intra tempus ab Episcopo præfigendum, seuere puniatur, & superior de punitione Episcopum certioré faciat, sin minus ipse à suo item Superiore officio priuetur, & delinquens ab Episcopo puniri possit. Verum quia experientia compertum est, interdum in huiusmodi decreti executione nimis remisse procedi, cum enim Episcopus instat, aliquem Regularem eo quo supraictũ est modo delinquentem, à suo Superiote puniri, sæpe fit vt Supetior Regularem delinquentem ad alia suorum Ordinum loca extra Episcopi diœcesim ex industria impunitũ transmittat: atque etiam ipse aliquando ad alias prouincias se conferat, nec vlterius super delinquentis excessibus inquirat, & de eius punitione Episcopũ certiorem reddat: vnde nec Regularis delinquens tunc ab Episcopo puniri potest, cum extra ipsius diœcesim existat, nec Superior, qui delinquentem corrigere negligit, officio priuatur. Nos pro Pastorali nostra sollicitudine præfati decreti executioni quantum in Domino possumus, fauere, & præmissis malis, vt par est, opportuno aliquo remedio occurrere volentes, de venerabilium fratrum nostrorum S.R.E. Cardinalium prædicti Conc. Interpretũ sententia, Motu proprio, & ex certa sciẽtia nostri, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, hac nostra perpetuo valitura constitutione, omnibus & singulis cuiuscumque Ordinis & instituti Regularium, etiam Mendicantium Superiotibus, in virtute sanctæ obedientiæ, & sub indignationis nostræ, ac priuationis dignitatum, & officiorum per eos obtentorum, eo ipso incurrendis pœnis, præcipimus, & mandamus, & iuxta prædictum decretum, quilibet ipsorũ, Regularem non subditum Episcopo, intra claustra degentem, & extra ea ita notoriè delinquentem, vt populo scandalo sit, Episcopo instante, intra tempus ab Episcopo præfigendum, seuere puniat; ac de punitione Episcopum certiorem faciat, & aliàs decretũ ipsum in omnibus, & per omnia exequatur. Cæterum si Superior in Regularem delinquentem non animaduerterit, quinimo si illum impunitũ ad alia suorum Ordinum loca, extra Episcopo diœcesim, vt præfertur, transmiserit, volumus, & simili Motu atq; auctoritate decernimus, vt Superior instāte Episco-

pp

po intra terminum ab Episcopo præfigendum, & sub eisdem indignationis nostræ, ac priuationis dignitatum, & officiorum obtentorum, necnon & sub inhabilitatis ad illa & alia imposterum obtinenda, & vlterius priuationis actiuæ, & passiuæ vocis, ad quas à nemine præterquam à nobis & à Romano Pont. pro tempore existente restitui possit, ipso facto similiter incurrendis pœnis, ipsum Regularem delinquentem à loco ad quem transmissus fuit reuocare, & in quo deliquit constituere, seu sistere teneatur, quod si hoc etiam facere prætermiserit, per præsentes similiter statuimus, vt Ordinarius loci ad quem Regularis delinquens transmissus fuerit, super præmissis ab ipso Ordinario loci, in quo deliquit, similiter requisitus, vel aliàs de illius delicto informatus, præfertur, tanquam Sedis Apostol. delegatus, prædictum Concilij decretum omnino exequi, & in Regularem delinquentem seuere animaduertere possit & debeat. *Et ita, & non aliàs iudicari posse decernit, clausulasque contrarias derogatorias apponit, formam & effectum publicationis addit, fidemque transumptis dari præcipit*, &c. Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1596. septimo Kalend. Martij, Pontificatus nostri anno quinto.

Quando locorum Ordinariis Regularibus licentiam possint impartiri nouos Conuentus construendi.

XLI.

Part. 2. alleg. 16.

CLEMENS *Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.*

Quoniam ad institutam Regularium locorum & personarum reformationem promouendam & conseruandam maximè pertinet, vt in quibusque domibus, & Monasteriis is tantum numerus Religiosorum, qui commode ibidem ali possit, contineatur, atque eo pariter spectat, vt in quibuscunque ciuitatibus & locis, nouæ domus & Monasteria præsertim Mendicantium non erigantur, nisi in eisdem ciuitatibus, & locis aliarum domorum, & Monasteriorum in eis existentium habita ratione, commode sustentari posse dignoscatur. Hac igitur nos consideratione ducti, & in præmissis pro nostro Pastorali munere opportune prouidere volentes, Motu proprio, & ex certa nostra scientia, ac matura deliberatione, deque Apostolicæ potestatis plenitudine ex voto etiam venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium super consultationibus, & negotiis Episcoporum, & Regularium præpositorum harum serie declaramus locorum Ordinarios non posse licentiam ad nouos Conuentus cuiusque Mendicantium Ordinis in ciuitatibus, & locis eorum Ordinariæ iurisdictioni subiectis erigendos impartiri, nisi vocatis, & auditis aliorum in eisdem ciuitatibus, & locis existentium Conuentuum Prioribus, seu procuratoribus, & aliis interesse habentibus, & causa seruatis seruandis cognita constiterit, in eisdem ciuitatibus, & locis nouos huiusmodi erigendos conuentus sine aliorum detrimento commode sustentari posse. Si vero ab eorum in huiusmodi causis sententiis, ad nos & Apostolicam Sedem prouocari, & appellari contigerit, ipsos Ordinarios tandiu erectionem nouorum Conuentuum suspendere debere, quousque à nobis & Apostolica Sede in eadem causa pronunciatum extiterit, irritum nihilominus, & inane decernentes, quicquid secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca vniuersis venerabilibus fratribus nostris Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, & aliis locorum Ordinariis per præsentes in virtute sanctæ obedientiæ districtè præcipiendo mandamus vt præsentes nostras litteras obseruent, & obseruari curent, & faciant, non obstantibus, &c. Datum Romæ apud S. Marcum sub annulo Piscatoris die 23. Iulij 1603. Pontificatus nostri anno duodecimo.

Concordia inter Capitula Cathedralium Ecclesiarum, & Nuntium Apost. Hispaniæ de vna petia ex supellectilibus Pontificalibus Prælatorum quando morerentur eidem danda.

XLII.

Part. 3. alleg. 114.

CLEMENS PAPA VIII.

Ad futuram rei memoriam. Decet Romanum Pontificē concordias inter dilectos filios suos & Cameræ Apostolicæ ministros, ac Ecclesiarum Capitula super controuersiis inter eos exortis, initas, cum ab eo petitur Apostolicæ confirmationis robore libenter communire, prout in Domino conspicit salubriter expedire. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Congregationis Ecclesiarum Metropolitanarum & Cathedralium Regnorum Castellæ & Legionis petitio continebat. Quòd cùm aliàs orta esset differentia, seu dubitatio inter Collectores generales spoliorum & iurium Cameræ nostræ Apostolicæ in Regnis Hispaniarum debitorum, & Capitula Ecclesiarum Metropolitanarum & Cathedralium eorundem Regnorum, ex eo quòd cum pridem felicis recordationis Pius Papa V. prædecessor noster motu proprio concessisset fabricis dictarum Ecclesiarum supellectilia Pontificalia Prælatorum illarum quando morerentur, permittendo dictis Capitulis, vt illa possent capere propria authoritate; postmodum verò recolendæ memoriæ Sixtus Papa V. etiam prædecessor noster voluisset, quòd dicti Collectores generales essent iudices ad declarandum res pertinentes pro dictis Pontificalibus, & quòd ipsas res traderent, siue consignarent dictis Ecclesiis, quæ illas reciperent de eorum manibus, prout in prædictorum Pij & Sixti prædecessorum litteris desuper respectiuè expeditis plenius continetur. Prædicti Collectores generales post editas à prædicto Sixto prædecessore litteras prædictas refutabant & retinebant pro se ipsis vnam petiam singulorum Pontificalium, sub prætextu quòd illis deberetur; quia fuerat concessum ipsis Collectoribus pro decima illorum, quæ incorporarent Cameræ & recuperarent, & etiam ratione laboris faciendi dictam declarationem rerum concernentium supellectilia Pontificalia; vicissim verò nonnulla ex dictis Capitulis recusabant dare dictam petiam ipsis Collectoribus sub prætextu, quòd non esset expressum in prædictis litteris dictorum prædecessorum, quòd daretur, & ne viderentur negligentes in defendendis iuribus fabricarum suarum Ecclesiarum. Cùmque Congregatio prædicta cuperet huiusmodi controuersiam, seu dubitationē, è medio tollere, & hac de re, cùm dilecto filio nostro Domino sanctæ Romanæ Ecclesiæ Presbytero Cardinali, Gymnasio nuncupato, tunc in eisdem Regnis Hispaniarum Nuncio & collectori generali,

egissent, idem Dominicus cùm præfata Congregatione ad infrascriptam deuenit concordiam huiusmodi, sub tenore, videlicet, In Dei nomine, Amen. Presenti publica scriptura compositionis & concordiæ sit notorium omnibus, qualiter oblata nuper dubitatione inter dominos Collectores generales Cameræ Apostolicæ, & Capitula Ecclesiarum Metropolitanarum, & Cathedralium Regnorum Castellæ & Legionis, ratione cuius, cum Papa Pius V. felic. rec. per suum Breue Motu proprio, Datum Romæ 30. Augusti anni M.D.LXXVII. fecisset gratiam & concessisset fabricis dictarum Ecclesiarum supellectilia Pontificalia Prælatorum illarum quando morerentur, permittendo dictis Capitulis, vt illa possent capere propria authoritate. Postmodum ex certis causis Sixtus Papa V. etiam felicis recordationis suo Breui Motu proprio dato Romæ 15. Maij, M.D.LXXXVII. voluit, quòd dicti Collectores generales essent iudices ad declarandum res pertinentes dictis Pontificalibus, & quòd ipsas traderent, siue consignarent dictis Ecclesiis, quæ illas reciperent de eorum manibus: & post dictũ Breue Sixti V. Collectores generales reseruabant, & tenebant pro se vnam petiam singulorum Pontificalium sub prætextu, quòd illis deberetur, quia fuerat concessa dictis Collectoribus generalibus pro decima illorum, quæ incorporarent Cameræ, & recuperarent, & etiam ratione laboris faciendi dictam declarationem rerum dictorum supellectilium Pontificalium, & curare dari secundùm dictum Breue Sixti V. & pro parte aliquarum dictarum Ecclesiarum fuit recusatum dare dictam petiam, quia non erat expressum in dictis motibus propriis, quòd daretur, & ne dictis capitulis opponeretur, quòd cùm non esset de iure, nec interesse mensarum Capitularium non defendebant iura dictarum fabricarum, erantque liberales in damnum earundem, qua de causa restabant cum scrupulo, & cupientes deponere dictum scrupulum, & satisfacere ipsorum obligationi sine lite & differentia, cùm Camera Apostolica, & eius ministris ne viderentur deficere à conformitate, obsequio & reuerentia sanctæ Sedi Apostolicæ, & eius ministris debita, quam profitebant, scripserant Congregationi Ecclesiarum huius Regni, quæ ad præsens est congregata in hac Curia, vt tractaret de hoc negotio, & in illa deputauerunt personas, quæ repræsentarent Illustrissimu DD. Dominico Gymnasio Archiepiscopo Sipontino, Nuncio & Collectori generali horum Regnorum Hispaniæ pro Sanctissimo Domino nostro Clemente Papa VIII. & sua dominatio respondit, quòd, quoniam ad exercen. officia Nuntij & Collectoris inuenit, quòd sui antecessores accipiebant dictam petiam, & quod sua dominatio hoc continuabat, non pro interesse, sed ne ipsi imputaretur si deperderetur ab illius successoribus. Quodque hoc nõ obstante consentiret, quod dicta petia non esset ad electionem dictorum Collectorum generalium, sed Capitulorum, quam vellent dare, quod ipse seruaret eo modo, quo esset conuentum, & si necessarium foret proponeret hoc suæ Sanctitati, vt illud confirmaret, & fieret ita de futuro, cum omnibus, dominis Collectoribus generalibus, & hæc responsio & resolutio à Congregatione fuit consulta Capitulis dictarum Ecclesiarum: & responderunt pro maiori parte, quòd acceptaretur & fieret compositio & concordia desuper; pro cuius effectu dicta congregatio dederat omne mandatum plenissimum dominis Doctori Dionysio de Melgar Canonico Doctorali sanctæ Ecclesiæ Toletanæ, D. Petro Gurrero Thesaurario sanctæ Ecclesiæ Granaten. Ioanni Alphonso de Carduua Abbati de Labanza in Ecclesia Palentina, qui præsentes existentes coram dicto Illustrissimo Domino don Dominico Gymnasio Archiepiscopo Sipontino, Nuncio & Collectori generali, in præsentia mei Notarij & testium infrascriptorum sua Dominatio illustrissima dixit, quod tanquam Collector generalis talis vtens authoritate Apostolica, sibi concessa, ex Breuibus & facultatibus suæ Sanctitatis pro collectoria consentiebat, & concordebat cum Congregatione dictarum Ecclesiarum prædictorum Regnorum Castellæ & Legionis, & cum dictis dominis eius deputatis, supra nominatis, præsentibus, quod quotiescumque morietur aliquis Prælatus, & Camera Apostolica, & eius Collectores generales, siue Subcollectores reciperent inter sua bona, aut partem illorum dicta supellectilia Pontificalia, quæ per dictum Motum proprium Pij V. fuerunt applicata fabricis, vel sequestrarent, aut depositarent, & dicti Collectores Generales, aut Subcollectores eorum nomine mandarent, & facerent tradi cum effectu Ecclesiis omnia dicta Pontificalia integrè iuxta dictum Motum proprium Pij V. absque retentione, nec reseruatione per se alicuius partis, neque petiæ, de qua fit mentio, sub quouis colore, nec causa particularia dictorum Collectorum Generalium & Subcollectorum, quod interim dicta Capitula pro dictis fabricis dent dicto Illustrissimo Nuntio Collectori Generali, dum faciet dictum officium, & dictis Collectoribus Generalibus futuris vnam petiam bene visam dictis Capitulis, siue sit de eisdem petiis Pontificalium, quæ ipsis cum effectu tradent, siue quæuis alia dictis Capitulis bene visa si diuidere noluerint petias Pontificalium ipsis traditurum absque obligatione dandi aliquid aliud dictis dominis Collectoribus, nec Subcollectoribus ratione decimæ, nec laboris impensi in dicta declaratione, nec in huiusmodi traditione Pontificalium, nec dicti domini Collectores generales nec Subcollectores possint petere, exigere, aut prætendere aliquid aliud occasione præmissa præter dictam petiam, quam dicta capitula dare voluerint suo arbitrio, cum declaratione quod si dicta Pontificalia diuidantur inter duas, vel plures Ecclesias ratione dictæ traditionis, detur solummodo vna petia ad arbitrium Capitulorum, prout supradictum est. Quæ omnia acceptarunt & consenserunt, tam dictus Illustriss. Dominus Nuncius Collector generalis, quàm dicti Commissarij, sub beneplacito tamen Sanctissimi domini nostri, & sanctæ Sedis Apostolicæ: & pro complemento prædictorum dictus Illustr. Dominus Nuncius Collector generalis obligauit bona dictæ Cameræ Apostolicæ, & dicti deputati obligarunt bona & redditus dictarum Ecclesiarum Metropolitanarum & Cathedralium generaliter vigore mandati dictæ Congregationis, & specialiter suarum Ecclesiarum præsentia & futura, & summiserunt se iustitiis Ecclesiasticis sanctæ Sedis Apostolicæ, & dictorum Collectorum generalium, & renuntiarunt proprio foro, iurisdictioni, & domicilio, & legi, Si conuenerit, de iurisdictione, & latæ sententiæ diffinitiuæ iudicis competentis, in rem iudicatam transactæ, & renuntiarunt etiam omnibus legibus, foris, iuribus canonicis, & ciuilibus, Breuibus & Motibus propriis Apostolicis, & legi generali Actum coram me Notario infrascripto, in ciuitate Vallisoletana. xxix. mensis Ianuarij, M.DCIII. præsentibus testibus don Antonio Pimentel, Cantore sanctæ Ecclesiæ Hispalen. & Licentiato Alfonso de Salazar & Frias Canonico sanctæ Ecclesiæ Gienens. Ioanne Chatro familiaris suæ dominationis Illustrissimæ, quæ subscripsit. D. Dominicus Gymnasius Nuncius Collector generalis, & dicti domini Pro-

curato

curatores etiam se subscripserunt. Doctor Dionysius de Melgar, D. Petrus Guerrero, Abbas de Labanza. Coram me Dominico Cenino Abbreuiatore. Cùm autem sicut eadem expositio subiungebat pro maiori dictæ concordiæ validitate congregatio prædicta cupiat illam Apostolicæ confirmationis robore communiri, propterea dilectus filius Ioannes de Salazar Canonicus Ecclesiæ Cumpostellanæ, congregationis prædictæ in Romana Curia procurator, nobis humiliter supplicari fecit, vt in præmissis opportunè prouidere de benignitate Apostolica dignaremur; Nos igitur eiusdem cognationis votis benigne annuentes, supplicationibus huiusmodi inclinati, præinsertam cōcordiam authoritate Apostolica tenore præsentium confirmamus & approbamus, illisque inuiolabilis Apostolicæ confirmationis robur adiicimus, ac omnes & singulos, tam iuris, quàm facti defectus, si qui desuper interuenerint, supplemus: non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac Ecclesiarum quarumlibet iuramento confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, cæterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud Sanctum Marcum, sub Annulo Piscatoris, die 19. Octobris, 1604. Pontificatus nostri anno decimotertio.

M. Vestrius Barbianus.

Declaratio, & confirmatio priuilegij fori Religiosorum Regularium intra claustra degentium.

XLIII.

Part. 3. alleg. 105. n. 14. cum seqq.

PAVLVS *Papa V ad perpetuam rei memoriam.*

Religiosorum sub suaui Religionis iugo Altissimo famulantium quieti prospicere cupientes, quæ illa quoquomodo perturbare posse videntur, opportuna nostra declaratione è medio tollere, ac aliàs desuper opportunè prouidere curamus, prout in Domino salubriter conspicimus expedire. Cùm itaque nomine dilecti filij Basilij Angussolæ procuratoris generalis Ordinis Fratrum Carmelitarum in Congregatione venerabilium Fratrum nostrorum S.R.E. Cardinalium Tridentini Concilij interpretum expositum fuerit in Hispaniarū Regnis quosdam Ordinarios locorum contendere Religiosos intra claustra degentes coram ipsis Ordinatios conueniri debere in causis ciuilibus cap. volentes, de priuileg. in 6. comprehensis, propter illius innouationem à Concilio Trid. factam *sess.* 7. *cap.* 14. quo præfatos Religiosos, eorum priuilegiis abrogatis defenduntur comprehendi, præterea eosdem locorum Ordinarius pariter contendere eosdem Religiosos intra claustra degentes in prima instantia coram ipsis conueniri debere ex decreto eiusdem Concilij Tridentini *sess.* 24. *cap.* 20. de reformat. Cumque ab eodem Basilio procuratore generali in eadem Congregatione supplicatū fuerit, vt super vtraque responsa darentur: ab eadem vero Congregatione fuerit responsum, neq; constitutione in generali Concilio Lugdunensi edita, quæ incipit. Volentes, neque decreto Concilij Trident. *cap.* 14. *sess.* 7. comprehendi Regulas, ideoque eos iuxta eorum priuilegia coram suis Superioribus, vel conseruatoribus esse conueniendos: necnon decretum eiusdem Concilij Tridentini *d. cap.* 20. *sess.* 24. ad Regulares non pertinere, nec eorum conseruatorias imminuere, nec quoad primam illorum instantiam aliquid noui inducere, ipseque Basilius procurator generalis nobis humiliter supplicari fecerit, vt pro sui Ordinis quiete supradictas declarationes ab eisdem locorum Ordinariis seruari debere, Apostolica auctoritate præcipere dignaremur. Nos illius huiusmodi supplicationibus inclinati omnibus, & singulis locorum Ordinariis in virtute sanctæ obedientiæ per præsentes districtè præcipiendo mandamus ne Fratres & Religiosos dicti Ordinis Carmelitarum contra dispositionem declarationum prædictarum perturbare vel inquietare quoquo modo audeant, vel præsumant, irritum nihilominus, & inane decernentes quicquid secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca dilectis, &c. non obstantibus, &c. Datum Romæ apud S. Marcum die 24. Augusti 1607. Pontificatus nostri anno 3.

Contra mulieres ingrediendi monasteria Monialium licentiis abutentes.

XLIV.

Part. 3. alleg. 102.

PAVLVS *Papa V. ad perpetuam rei memoriam.*

Facultatem plura monasteria Monialium ingrediendi abusus tollere volentes, tenore præsentium statuimus, & ordinamus, quod nulla persona cuiuscumque gradus, status, & conditionis, ac præeminentiæ existat, etiamsi Ducali, Marchionali, aut alia dignitate præfulgeat, vigore licentiarum plura monasteria, domos, & loca Monialium, pluribus vicibus ingrediendi etiam absque clausula (in totum, seu in vniuersa, non autem in eorum aliqua, vel singula) à nobis, vel Prædecessoribus nostris Romanis Pontificalibus, sub quouis tenore, vel forma, etiam Motu proprio concessarum & expeditarum, aliqua, vel singula Monasteria pluribus vicibus ingredi possit, sed licentiæ huiumodi respectu vniuersorum, non autem aliquorum, vel singulorum monasteriorum suffragentur; itaut cui bis anno, seu amplius plura monasteria ingredi conceditur, bis, vel amplius tantum vniuersa, non autem eorum aliqua, vel singula ingredi liceat, etiamsi prædicta monasteria in diuersis ciuitatibus, terris, Diæcesibus, & locis existant. Idémque mulieribus aliter quam vt præfertur eosdem licentias interpretari, vel illis vti sub censuris & pœnis à Concilio Trid. & Apostolicis constitutionibus intra septa monasteriorum Monialium absque licentia ingredientibus inflictis ipso facto incurrendis eadem auctoritate prohibemus. Cum clausul. derogatoria, & fide transumptorum. Datum Romæ apud S. Marcum sub annulo Piscatoris die 1. Septembris 1608. Pontificatus nostri anno quarto.

Reuoca

Reuocatio omnium licentiarum monasteria Monialium ingrediendi, aut cum eis conuersandi, mulieribus hactenus concessarum.

XLV.

Part. 3. alleg. 102.

PAVLVS *Papa V. ad perpetuam rei memoriam.*

MOnialium statui, quæ sæcularia desideria abnegantes, Dei obsequio sese addixerunt, Pastorali sollicitudine consulere cupientes, ad ea remouenda, quæ religiosam earum quietem, & regularem obseruantiam perturbare dignoscuntur, curam nostrã libenter intendimus, prout in Domino conspicimus salubriter expedire. Quoniam itaque, sicut accepimus, experiẽtia compertum est non leuia incommoda licentias ingrediendi monasteria Monialium mulieribus sæcularibus concessas, dictis Monialibus inferre. Nos malis huiusmodi opportuno remedio prouidere volentes, motu proprio & ex certa nostra scientia, déque Apostolicæ potestatis plenitudine, omnes, & singulas licentias ingrediendi monasteria Monialium vbique locorum existentium, ac cum Monialibus conuersandi, & refectionem sumendi corporalem mulieribus cuiuscunque status, gradus, & conditionis existentibus, etiam Marchionali, & Ducali dignitate fulgentibus, sub quibuscumque verborum formis, & tenoribus, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque fortioribus, & efficacioribus, ac insolitis clausulis, necnon irritantibus decretis ad tempus, vel in perpetuum à prædecessoribus nostris Romanis Pontif. & etiam a nobis concessas, quarum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus haberi volumus pro expressis, Apostolica auctoritate tenore præsentium reuocamus, cassamus, & irritamus, ac reuocatas, cassas, & irritas esse decernimus. Inhibentes mulieribus prædictis licentias huiusmodi habẽtibus sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, à qua nonnisi a Nobis, seu Romano Pontifice pro tempore existente, præterquam in mortis articulo absolui possint; ne Monasteria prædicta prætextu licentiarum huiusmodi ingredi audeant, seu præsumant. Ipsorum verò monasteriorum Abbatissis, seu Priorissis, ac Superioribus, sub eadem ac priuationis suorum officiorum, quæ obtinent, & inhabilitatis ad illa in posterum obtinenda, ipso facto sine alia declaratione incurrendis pœnis, nec eas introducere, seu admittere, vel admissas quoquomodo retinere audeant, seu præsumant. *Deputantur executores, derogatur contrarijs, & fides defertur transumptis,* Datum Romæ apud S. Marcum sub annulo Piscatoris die 10. Iulij 1612. Pontificatus nostri anno 8.

De exemptorum priuilegiis circa animarum curam, Sacramentorum administrationem, Sanctimonialium monasteria, & prædicationem verbi Dei.

XLVI.

Vide suprà fol. 56.

De Monasteriorum, Conuentuum, domorum, Religiosorum cuiuscumque etiam Mendicantium Ordinis erectione.

XLVII.

Vide suprà fol. 66.

De Canonicatu Pœnitentiario in singulis Metropolitanis & Cathedralibus Ecclesiis Hispaniæ in concursu ad instar Doctoralium & Magistralium prouidendo.

XLVIII.

Part. 3. allegat. 55.

GREGORIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

SVpremæ dispositionis arbitrio Romanus Pontifex in excelso Militantis Ecclesiæ culmine constitutus, circa statum Cathedralium & Metropolitanarum Ecclesiarum quarumlibet, & fructuosam dispositionem illorum beneficiorum, præsertim eorum, quibus onus sacram paginam publicè legendi, & interpretandi incumbit, vt beneficia ipsa personis dignis, & habilibus præcedente earum idoneitatis examine cóque ritè seruato, & sequuto æquitatis tramite, & iudicio rationis debitè conferãtur, talésque personæ postea muneri ad quod tenentur, cùm animarum salute diuini nominis laudis & gloriæ coniuncta, vt par est, satisfaciant, libenter intẽdit, & desuper præsentissimum sanctionis suæ remedium adhibet, prout Catholicorum Regum vota exposcunt, & id conspicit in Domino salubriter expedire. Sanè charissimus in Christo filius noster Philippus Hispaniarum Rex Catholicus, eius nomine Quartus, nobis nuper exponi fecit, quòd cùm in omnibus & singulis Metropolitanis, Cathedralibus & Collegiatis Ecclesiis in Regnis Hispaniarum consistentibus Canonicatus & Præbendæ Magistrales & Doctorales iuxta formam constitutionum felicis recordationis Sixti Quarti, Leonis Decimi, & aliorum Romanorum Pontificum predecessorum nostrorum erecti & instituti reperiantur, & quotiescumque, & quandocumque illos in quibuscumque mensibus, & ex quorumcunque personis vacare contingit, de illis per Ordinarios locorum, & dilectos filios Capitula dictarum Ecclesiarum præuio concursu ex indulto Apostolico prouideri consueuerit, & ex hoc non solùm ad ipsos Canonicatus & Præbendam viri eruditione & doctrina præstantes semper assumi, sed etiam Ecclesiæ, & earum Capitula prædicta decorem consequi, multáque commoda omni fere tempore experiri similiter consueuerint, nouissiméque per decreta Concilij Trident. statutum fuerit, quòd in omnibus Cathedralibus Ecclesiis, vbi id commodè fieri potest, aliquis Pœnitentiarius, cum vnione Præbendæ proximè vacaturæ ab Ordinario loci instituatur, qui Magister sit, vel Doctor, aut licentiatus in Theologia, vel iure Canonico, & annorum quadraginta, seu aliàs qui aptior pro loci qualitate reperiatur, & in executionem, ac pro complemento decretorum prædicti Concilij in dictis Ecclesiis vltra Canonicatus & Præbẽdas Magistrales & Doctorales

ctorales prædictos alij Canonicatus & Præbendæ Pœnitentiarij instituti fuerint; de illis tamen, dum pro tempore vacant, nec per dicta Capitula, nec præcedente concursu huiusmodi prouideri consueuerit: pro prospera verò directione & vtilitate, simulque etiam decore earundem Ecclesiarum expediat, vt inposterum prouisiones ipsorum Canonicatuum & præbendarum Pœnitentiariorum occurrente eorum vacatione ab Ordinariis locorum præmisso cōcursu fiant, idque dictus Philippus Rex à nobis per dilectum filium nobilem virum Franciscum de la Cueua Ducem de Alburquerque suum apud Nos & Sedem Apostolicam oratorem, tam suo, quàm Capitulorum prædictorum nominibus exinde postulauerit. Nos igitur piam dicti Philippi Regis sollicitudinem prosfelici prædictarum Ecclesiarum statu susceptam paterno affectu complectentes, ex intimo animi nostri sensu collaudantes, iustisque & religiosis eius ac capitulorum prædictorum votis propensa voluntate annuere, ac dictarum Ecclesiarum dignitati in præmissis consulere volentes Apostolica auctoritate tenore præsentium statuimus & ordinamus, quòd ex nunc deinceps perpetuis futuris temporibus omnes & singuli Canonicatus & Præbendæ Pœnitentiarij quarumcumque Metropolitanarum, seu Cathedralium Ecclesiarum in Regnis Hispaniarum huiusmodi nunc & pro tempore existentium tam hucusque instituti, quam deinceps quandocunque pro complemento decretorum huiusmodi instituendi quotiescunque illos quibusuis modis, & ex quorumcumque personis etiam nostris aut Romani Pontificis pro tempore existentis, seu quorumuis Cardinalium, etiam tunc viuentium familiaribus, continuis, commensalibus, seu Romanæ Curiæ officialibus, aut aliàs quomodolibet reseruationem inducentibus, etiam per cessum, etiam permutationis causa in manibus eorum Ordinariorum, vel decessum (non tamen in Curia aut apud Sedem prædictam,) seu quamuis aliam dimissionem, vel amissionem, aut priuationem (extra tamen eandem Curiam) seu religionis ingressum, aut matrimonij contractum ex nunc & pro tempore obtinentium, seu ius in illis, vel ad illos habentium, aut aliàs quibusuis modis, non tamen (per obitum apud Sedem prædictam,) ac etiam in aliquibus ex mensibus in quibus beneficiorum Ecclesiasticorum dispositio nobis & Sedi prædictæ, etiam per constitutiones Apostolicas, seu Cancellariæ Apostolicæ regulas est, vel pro tempore fuerit reseruata, vel etiam Ordinariis collateralibus easdem constitutiones seu regulas, vel litteras alternatiuarum, aut alia priuilegia & indulta concessa hactenus & imposterum concedenda simul vel successiuè vagare contigerit, etiamsi aliqui eorumdem Canonicatuum & Præbendarum Pœnitentiariorum actu nunc, vt præfertur, vel aliàs quibusuis modis, ex quorumcumque personis, non tamen per obitum, vt præfertur, apud dictam sedem vacent, & ex eo quòd Canonicatus & Præbendas Pœnitentiarios huiusmodi obtinentes, seu in illis vel ad illa ius habentes & quorumcumque aliorum Romanorum Pontificum prædecessorum, seu successorum nostrorum, aut sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium etiam viuentium, etiam in dicta Curia præsentium familiares, continui commensales, seu dictæ Sedis Notarij, Subdiaconi, Acolyti, Capellani, litterarum Apostolicarum Abbreuiatores, Scriptores, Cubicularij, Scriferi, prouentuum & iurium Cameræ Apostolicæ debitorum Collectores & Subcollectores, seu quicumque Alij Curiæ & Sedis prædictarum officiales, etiam sub diuersis constitutionibus piæ memoriæ Pauli Papæ Secundi etiam prædecessoris nostri suorum & pro tempore existentium Romanorum Pontificum familiarium continuorum commensalium declaratoriis comprehensis, præsentes & futuri quocumque nomine nuncupati, seu ex quauis alia causa dispositioni Apostolicæ specialiter vel aliàs generaliter reseruati, aut ex generali reseruatione Apostolica affecti, seu ad Sedem eamdem deuoluti existant per Ordinarios locorum & Capitula dictarum Ecclesiarum tantùm præuio concursu per edictorum affictionem hoc modo, videlicet in singulis vocationibus Canonicatuum & Præbendarum Pœnitentiariorum huiusmodi edicta proponi, & terminus sexaginta dierum assignari debeat, dictóque termino elapso per Ordinarios & Capitula in præsentia oppositorum ex aliquo libro sorte aperto vnum punctum materiarum moralium tradi & super eo intra viginti quatuor horas singuli oppositores per integram horam, seruato tamen inter eos ordine susceptorum graduum in singulis facultatibus, publicè legere, & duo alij per aliam horam argumentari, etsi tales oppositores in Theologia Magistri vel Baccalaurei, aut illius professores existant, dato eis puncto super Euangelio per horam similiter publicè prædicare seu concionari debeant, & aliàs in omnibus & per omnia, prout in concursu Præbendarum Magistralium & Doctoralium fieri consueuit. Quibus peractis ad Canonicatus & præbendas Pœnitentiarios vacātes huiusmodi illi duntaxat ex concurrentibus, qui peracto examine cæteris omnibus iudicio ipsorum Ordinarij & Capitulorum magis habiles & idonei reperti fuerint, assumi seu eligi, talésque assumpti vel electi si Canonicatus & Præbendæ vacantes huiusmodi in mense Apostolico vacauerint, aut aliàs ratione personæ vel loci generaliter, seu specialiter reseruati, seu affecti fuerint intra sex menses à die eorum electionis per Ordinarios Capitula huiusmodi faciendæ litteras Apostolicas desuper expedire, ac iura Cameræ Apostolicæ & aliis propterea debita soluere teneantur; singuli verò tempore electionis huiusmodi in quadragesimo anno & vltra constituti ac in sacra Theologia vel iure Canonico iuxta decretorum eiusdem Concilij dispositionem graduati esse, & omnibus diebus ferialibus quilibet, vel in sua Ecclesia vel in alio loco ei ad hoc per Ordinarium ipsius Ecclesiæ assignādo spatio vnius horæ publicè conscientiæ casus legere & difficultates soluere, necnon confessiones Sacramentales omnium vtriusque sexus Christi fidelium ad eum accedentium præuia Ordinarij huiusmodi licentia in eadem Ecclesia etiam publicè audire, aliaque omnia & singula, quæ similes Canonici Pœnitentiarij, ex præfati Concilij forma, & aliàs facere, exequi, & exercere solent & debent, similiter facere, exequi & exercere teneantur: si tamen inter ipsos concurrentes aliquem adesse contigerit, qui eruditionis & doctrinæ aliorumque meritorum præstantia cæteros omnes concurrentes, arbitrio eorundem Ordinarij, Capituli, longe antecellant, & ætatem quadraginta annorum non attingat, illi non obstante defectu ætatis huiusmodi, dummodò tamen triginta annis maior sit, ad Canonicatum & Præbendam Pœnitentiatios huiusmodi per Ordinarium, & Capitulum prædictos, si ita illis ex iustis, & rationabilibus causis expedire videbitur, eligi debere, & licitè valeat: super quo Ordinarij, & Capituli eorumdem conscientiam oneramus, & quotiescunque ipsi Canonici Pœnitentiarij in huiusmodi oneribus, & functionibus obeundis impediti fuerint iuxta eiusdem Concilij decreta in choro præsentes esse censeantur, sed si eos in eiusdem oneribus, & functionibus adimplendis negligentes,

gentes, aut remissos esse contigerit, arbitrio suorum Ordinariorum, Capitulorum multari possint decernentes præsentes etiam exeo quod causæ propter quas emanarunt coram locorum Ordinariis, etiam tanquam à sede præfata delegatis, vel aliàs quomodolibet examinatæ, iustificatæ, purificatæ, & approbatæ, ipsique Ordinarij, & alij inferiores collatores necnon quicunque interesse habentes ad id legitimè vocati non fuerint, nec præmissis consenserint, seu etiam enormis, & enormissimæ læsionis, vel alio quocúque prætextu, aut ex quauis alia causa quantumuis legitima, vrgenti, & iuridica de subreptionis, & obreptionis, nullitatis vitio seu intétioni aut nostræ, vel alio quocumque defectu notari, impugnari, inualidari, retractari in ius, vel controuertiá reuocari, ad terminos iuris reduci, seu aduersus eos quodcumque iuris, facti, vel gratiæ remedium impetrari nullatenus posse, neque sub quibusuis similium, vel dissimilium gratiarum reuocationibus, suspensionibus, limitationibus, aut aliis contrariis dispositionibus à nobis, vel quibuscumque aliis Romanis Pontificibus à dicta sede, etiam motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine pro tempore emanatis comprehendi, seu semper ab illis exceptas, & quoties illæ emanabunt, toties in pristinum & eum in quo ante præmissa quomodolibet erant, statum restitutas, repositas, & plenariè reintegratas, ac de nouo etiam sub data posteriori per Capitula Ecclesiarum huiusmodi pro tempore eligenda concessas, validásque & efficaces fore & esse, ac vim & robur validi inter eosdem ex vna, & Capitula præfata ex altera partibus ritè & rectè ioiti, stipulati, ac etiam vtrinque iurati contractus habere & perpetuò obtinere, suósque plenarios & integros effectus sortiri, & ab omnibus inuiolabiliter obseruari, sicque per quoscumque iudices Ordinarios vel Delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac eiusdem sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales sublata eis & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate, & authoritate, iudicari & definiri debere, necnon irritum & inane quicquid secus super his à quoquam, quauis authoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari, non obstantibus quatenus opus sit nostra dei ure quæsito non tollendo, aliisque Apostolicis, ac in Prouincialibus, Synodalibus & vniuersalibus Conciliis editis specialibus, vel generalibus constitutionibus, & ordinationibus, necnon Ecclesiarum huiusmodi iuramento confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus ceterisque contrariis quibuscunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum statuti, ordinationis, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire: si quis autem hoc attétare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ, apud sanctam Mariam Maiorem, anno Incarnationis Dominicę millesimo sexcentesimo vigesimo secundo, Non. Nouembris, Pontificatus nostri anno secundo.

Regulares tam Monachi, quàm Fratres quorumcumque Ordinum etiam Mendicantium in processionibus, & publicis actibus non debent Canonicos, Rectores, & clericos seculares pręcedere, nec cum eis mixtim incedere, & in vniuerso Regno Castellæ & Legionis clerus sæcularis in omnibus locis etiam in Conuentibus, & propriis Ecclesiis eorumdem Religiosorum præferri debet.

XLIX.

Part. 3. allegat. 78.

GREGORIVS *Papa XV. ad perpetuam rei memoriam.*

ALiàs à fel. rec. Clemente Papa VIII. prædecessore nostro emanauerunt litteræ tenoris subsequentis. Videlicet, Clemens Papa VIII. ad futuram rei memoriam. Decet Romanum Pótificem dissensionum, & controuersiarum materias inter Ecclesiasticas sæculares, & Regulares personas è medio tollere, ac præcidere, prout in Domino salubriter conspicitur expedire. Cùm itaque, sicut accepimus, aliquibus Regnorum Hispaniarum partibus nonnulli Religiosi, & ordinum Mendicantium prætendant clerum sæcularem in funerum associatione, processionibus, & aliis actibus publicis præcedere, allegantes aliquam consuetudinem, vel potius abusum, & eo prætextu Clerum ipsum sæcularem perturbent. Nos vtriusque Cleri sæcularis, & Regularis quieti consulere, & omnem controuersiarum occasionem inter eos remouere quantum cum Domino possumus, cupientes, ex decreto etiam venerabilium fratrum nostrorum S.R.E. Cardinalium super sacris ritibus, & cæremoniis deputatorum harum serie perpetuò decernimus, & declaramus regulares, tam Monachos, quàm Fratres quorumcunque ordinum etiam Mendicantium in funerum associatione, processionibus, & aliis huiusmodi publicis actibus non debere Canonicos, Rectores, & Clericos sæculares præcedere, neque cum eis mixtim incedere, etiamsi aliquando ex sæcularium indulgentia, aut humanitate, seu alia forsan de causa secus factum fuerit, & quamcunque contrariam consuetudinem, tanquam abusum corrigendam esse, idque indubitati iuris existere, ac ita vbique locorum in Regnis Hispaniarum perpetuò obseruari debere, sicque & non aliter per quoscumque iudices ordinarios, & Delegatos etiam causarum Palatij Apostolici Auditores sublata ei, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretádi, facultate, & auctoritate iudicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si secus super his à quoquá quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca venerabilibus fratribus Archiepiscopis Toletanis, & Hispal. ac dilecto filio nostro, & Apostolicæ Sedis in Regnis Hispaniarú Nuntio per præsentes committimus, & mandamus, vt ipsi, vel duo, aut vnus ipsorum per se, vel alium, seu alios præsentes litteras, & in eis contenta quæcunque vbi, & quando opus fuerit solemniter publicantes, & Clero sæculari in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes faciant auctoritate nostra eadem præmissa vbique perpetuò obseruari. Contradictores quoscumque per censuras, & pœnas Ecclesiasticas aliaque opportuna iuris, & facti remedia, appellatione postposita, compescendo, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus fel. rec. Bonifacij Papæ VIII. prædecessoris nostri de vna, & in Cócilio generali edita de duabus dietis, dummodo vltra tres dietas aliquis auctoritate præsentium ad iudicium non trahatur, aliisque Apostolicis constitutionibus, &

& otdinationibus, & quibuſcumque ſtatutis, & cõſuctudinibus, & etiam iuramento, confirmatio Apoſtolica, vel quauisfirmitate alia roboratis, ptiuilegiis quoque, indultis, & litteris Apoſtolicis quibuſuis ex dictis regularibus, eorumque ordinibus, ac ſuperioribus, & perſonis ſub quibuſcumque tenoribus, & formis in conttarium præmiſſorum quomodolibet conceſſis, confitmatis, & apptobatis. Quibus omnibus, & ſingulis eorum tenotes præſẽtibus pto expreſſis habentes, ac vice duntaxat ſpecialiter, & exptesſè derogamus, cętetiſque conttariis quibuſcunque. Volumus autem, vt præſentium tranſumptis etiam impreſſis manu Notarij publici ſubſcriptis & ſigillo alicuius perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadẽ vbique fides habeatur, quę eiſdem præſentibus habetetur. Datum Romæ apud S. Pettum ſub Annulo Piſcatotis, die 20. Febtuatij 1601. Pontificat. noſtti anno decimo *Alia*. Clemens Papa VIII. ad perpetuam tei memotiam. Quæ ad temouendum diffetentias inter Eccleſiaſticas, ſæculares, & tegulares perſonas exortas pertinent, ea maturè decernimus, ptout in Dominu conſpicimus expedire. Aliàs ſiquidem ex voto, & venerabilium fiatrum noſtrorum S.R.E. Cardinalium ſupet ſacris Ritibus, & cæremoniis deputatorom decreuimus Clerum ſæcularem in vniuerſo Regno Caſtellæ, & Legionis, Frattibus, Monachis, & aliis Regularibus quibuſcumque ptæferendum eſſe in omnibus proceſſionibus, & aliis actibus publicis, prout in noſtris deſupet in formabteuis expeditis littetis, quarum tenorem præſentibus pto exptesſo haberi volumus, pleniùs continetur. Cum autem, ſicut nuper accepimus, aliquando cõtingat Clerum ſæcularem ad Eccleſias regulatium ex quauis cauſa accedere, & eo tempore nonnulli dicti Regni regulares præcedentiam dicto Cleto ſæculari in eotum propriis Eccleſiis dare tecuſent, prætendentes forſan caſum huiuſmodi in prædictis littetis noſtris minimè comprehendi. Quare Nos omnem in præmiſſis dubitandi occaſionem, è medio tollete volentes, ex voto eorumdem Cardinalium Congregationis ſacrorum rituum hatum ſerie decetnimus, & declatamus Clerum ſæculatem prædictum in omnibus locis etiam in propriis Eccleſiis, & Conuentibus Frattum Monachorum, & Religioſorum, quorumcũque in vniuerſo Regno Caſtellæ, & Legionis, iuxta tenorem prædictarum litterarum præfetendum eſſe, ac præcedere, debere, ſicque & non aliter pet quoſcumque iudices Ordinarios, & delegatos etiã cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores iudicari, & diffiniti debere ac irritum & inane ſi ſecus ſuper his à quoquam quauis auctotitate ſcienter, vel ignotanter contigerit attentari. Quocirca venetabili fratti Archiepiſcopo Toletano, ac dilectis filiis noſtro Apoſtolicæ Sedis in Regnis Hiſpaniarum Nuntio, & cauſarum cutiæ Cameræ Apoſtolicæ generali Auditori per præſẽtes committimus, & mandamus, quatenus ipſi vel duo aut vnus eorum per ſe, vel alium, ſeu alios præſentes litteras, & in eis contenta quæcunq; vbi, & quando opus fuerit, & quoties pro patte alicuius ex Cleto ſæculari fuetint requiſiti ſolemniter publicantes, ac illis in præmiſſis efficacis defenſionis, præſidio aſſiſtentes faciant illos pręmiſſorum eotũdem effectu pacificè frui, & gaudere, non permittentes illos deſuper à quoquã quauis auctorirate quomodolibet indebitè moleſtari. Cõtradictores quoſcumque per cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas, aliaque opportuna iutis, & facti remedia, appellatione poſtpoſita, compeſcendo, inuocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſæcularis. Non obſtantibus fel. tec. Bonifacij Papę VIII. prædeceſſoris noſtri de vna, & in Concilio generali edita de duabus dietis, dummodo vltra ttes dietas aliquis auctoritate pręſentium ad iudicium non trahatur, aliiſque conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac quibuſcumq; ſtaturis, & conſuetudinibus, & iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis, priuilegiis quoque, indultis, & litteris Apoſtolicis in contrarium ptæmiſſorum quomodolibet conceſſis, confitmatis, & approbatis, ceteriſque conttariis quibuſcumque. Datum Romæ apud S. Petrum ſub Annulo Piſcaroris, die 5. Nouembris 1603. Pontificatus noſtri, anno 12. Nos, vt facilius, & cum maiori quiete controuetſiæ, quę deſuper exoriri poſſunt, ſedentur, & locus ſcandalis non relinquatur, quantum cum Domino poſſumus, prouidere volentes, ſupplicationibus etiam dilecti filij Ludouici de las Infantas, & Saauedra Archidiaconi de Antequera nuncupati, & Canonici Eccleſiæ Malacitanæ dicti Cleri ſæcularis procuratoris nouiter Nobis ſuper hoc humiliter porrectis inclinati. De venerabilium frattum noſtrorum S R.E. Catdinalium negotiis Epiſcoporum, & regularium prępoſitorum conſilio, quibuſuis locorum ordinatiis in Regnis Hiſpaniarum exiſtentibus per præſentes committimus, & mandamus, quatenus ipſi vel duo, aut vnus eorũ per ſe, vel alium, ſeu alios præſentes litteras, & in eis contenta quæcunq; vbi, & quando opus fuerit, & quoties pro patre alicuius ex Clero ſæculari huiuſmodi fuetint requiſiti ſolemniter publicãtes, ac in ptæmiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes faciant illos præmiſſorum eorundem effectu pacificè frui, & gaudere, non permittentes illos deſuper à quoquam quauis auctotitate quomodolibet indebitè moleſtari. Contradictores quoſcumque per cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas, aliaque opportuna iuris, & facti remedia appellatione poſtpoſita compeſcendo, inuocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſæcularis. Non obſtantibus omnibus illis, quæ in præinſertis litteris conceſſa ſunt non obſtare, cætetiſque conttatiis quibuſcumque. Dat. Romæ apud S. Mariam Maiorem ſub Annulo Piſcatotis, die 3. Auguſti 1622. Pontificatus noſtri anno ſecundo.

S. Card. S. Suſanna.

Decreta de celebratione Miſſarum auctoritate Vrbani VIII. à Sacra Congregat. Concilij edita.

L.

Vide ſuprà fol. 59.

De Regularibus, apoſtatis, & eiectis decreta iuſſu Vrbani VIII. à ſacra Congreg. Concilij edita.

LI.

Vide ſuprà fol. 63.

De non addendis Kalendario, & Miſſali Sanctorum officiis adhuc non conceſſis, & Miſſis non approbatis.

LII.

Vide ſuprà fol. 64.

Contra Ordinãtes, & malè Ordinatos.

LIII.

Vide ſuprà fol. 65.

Circa aceessum Regularium ad Monasteria Monialium, ad colloquendum cum eis conceditur, & præscribitur facultas Ordinariis.

LIV.

Vide suprà fol. 97.

Quòd Capitula Ecclesiarum Cathedralium, quibus S.R.E. Cardinales præsunt ex Indultis conferendi beneficia Ecclesiastica reseruata, vel affecta eisdē Cardinalibus concessis nullum ius prætendere possint.

LV.

Vide suprà ibid.

Quod S.R.E. Cardinales Ecclesiarum Præsules indulta conferendi beneficia Ecclesiastica ratione Ecclesiarum, quibus præsunt, vel quorum regimini vltimo loco cesserunt, duntaxat vti possint.

LVI.

Vide suprà fol. 68.

Confirmatio, & innouatio regulæ Cancellariæ, decreti Cameræ Apost. & cōstitutionum felicis record. Iulij III. quoad fructus beneficiorum Ecclesiasticorum inexhaustos.

LVII.

Vide sup. à fol. 69.

Reuocatio quarumcunque licentiarum à Prædecessoribus Pontificibus loca Regularia erigendi non seruata forma Constitutionis Clementis VIII. & Decretorum Sedis Apost. concessarum, quæ nondum effectum suum sortitæ sunt. Ac prohibitio illa de cætero erigendi absque licentia Ordinariorum, & sacris Canon. Concilioque Trident. necnon Clementis VIII. & Gregorij XV. Constitutionibus non seruatis.

LVIII.

Part. 2. alleg. 26.

VRBANVS *Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.*

ROmanus Pontifex, cui Saluator & Dominus noster, qui charitas est, & Deus pacis, vniuersalis Ecclesiæ credidit Principatum, ea interdum, quæ certis etiam rationabilibus de causis à Sede Apost. concessa sunt, ipsa subinde rerum experientia suadente & maioribus ex causis, quibus præsertim personarum sub suaui Religionis iugo Altissimo famulantium paci, & quieti consulitur, litibusque ac controuersiis inter eos obuiantur, reuocat, & immutat, in hisque pastoralis solicitudinis, & prouidentiæ suæ studiū interponit, prout rerū & temporum qualitatibus debitè pensatis, conspicit in Domino salubriter expedire. Cum itaque sicut Nobis innotuit, complures licentiæ suę, siue facultates & nonnullis Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris per diuersos Ordinum etiā Mendicantium, Congregationum, Societatum, & aliorum Regularium Institutorum superiores, seu alios eorum nomine vbique locorum Monasteria, Domos, Collegia, Conuentus, & alia loca Regularia quouis nomine nuncupata; seruata duntaxat sacrorum Canonum, & Concilij Trid. decretorum forma de sola Ordinarij licentia, seu etiam forsan non seruata forma, & absque licentia huiusmodi, & contra decreta à Sede Apost. super præmissis edita fundandi, erigendi & instituēdi importunis precibus, seu etiam motu proprio, vel alias obtentæ & extortæ fuerint. Idcirco nos omnes, & quascūque licentias, ac facultates huiusmodi, litterasque desuper tam sub plumbo, quàm in huiusmodi forma Breuis desuper expeditas, earumque tenores etiā veriores, & datas præsentibus, ac si specificè, & sigillatim exprimerentur & insererentur, pro plenè & sufficienter expressis, & ad verbū insertis habentes, iustis de causis animum nostrum mouentibus, Motu proprio, nō ad alicuius nobis, super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed ex certa scientia, ac matura deliberatione, nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, omnes, & quascunque licentias, & facultates huiusmodi, litterasque desuper tam sub plumbo, quàm in eadem forma Breui expeditas, omniaque & singula in eis quomodolibet cōtenta, & expressa, etiam quoad erectiones, fundationes, & institutiones Monasteriorum, Collegiorum, domorum, Conuentuum, & aliorum Regularium locorū huiusmodi, quæ suum nōdum sortitæ sunt effectū, tenore præsentium perpetuo reuocamus, cassamus, abrogamus, & annullamus, viribusque & effectu prorsus euacuamus. Præterea Ordinum etiam Mendicantium, Cōgregationum, Societatum, & aliorum Institutorum Regularium superioribus quocunque nomine nuncupatis, cæterisque personis, ad quos spectat, in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub pœna priuationis vocis actiuæ, passiuæ, necnon officiorum quorumcunque, ac inhabilitatis ad illa & in alia in futurum obtinenda, necnon etiā excommunicationis ipso facto incurrendis pœnis, interdicimus & prohibemus ne licentiarum, seu facultatum per nos, vt præfertur, reuocatarum, & annullatarum, siue alio quouis prætextu, seu causa, etiā quātumuis priuilegiata, noua Monasteria, collegia, domos, Conuentus, & alia loca Regularia huiusmodi, nisi de expressa Ordinariorum licentia ac seruata in omnibus, & per omnia sacrorum Canon. & Conc. Trid. necnō constitutionibus fel. rec. Clemētis VIII. quæ incipit. Quoniam ad institutam, sub dat. Romæ apud S. Marcum sub annulo Piscatoris die 23. Iunij 1693. ac decretorum de mandato eiusdem Clementis, necnon sanctæ mem. Gregorij XV. Romanorum Pont. prædecessorum desuper editorū forma recipere, erigere fundare seu aliàs quomodolibet instituere, seu incepta finire, & absoluere audeant, seu præsumant. Decernētes præsentes litteras, etiā ex eo quod causæ, propter quas illæ emanarint expressæ, verificatæ & iustificatæ, aut quicunque in præmissis interesse habentes, seu habere prætendentes, ad hoc vocati,

&

& auditi non fuerint, neque illis consenserint, vel alias ex quocunque capite, prætextu, colore, ingenio vel causa de subreptionis, vel obreptionis, seu nullitatis initio, aut intẽtionis nostræ, vel alio quouis defectu notari, & impugnari, redargui, infringi, retractati, in ius, vel cõtrouersiam vocati, ad terminos Iuris teduci, aut contra eos quoduis gratiæ, vel iustitię remedium impetrari, seu concedi nullatenus posse, sed eas, ac omnia & singula in eis contenta semper, & perpetuò valida, firma, & efficacia esse ac fore, suosque plenarios, integros effectus sortiri, & obtinete, ac omnibus, & singulis, ad quos spectat, & pro tempore quomodolibet spectabit inuiolabiliter obseruari, sicque & non aliter per quoscunque Iudices Ordinarios & delegatos etiam causarum Palatij Apostol. Auditores, ac S.R.E. Cardinales etiam de latere legatos, & nuncios, quauis auctoritate fungentes, sublatam eis, ex eorum cuilibet quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate, & auctoritate, iudicari & definiri debere ac irritum & inane, si secus super his à quoquã, quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca Venerabilibus fratribus Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & aliis locorum Ordinariis per præsentes committimus, & mandamus, quatenus ipsi vel duo, aut vnus eorum per se vel alium, seu alias præsentes litteras, & in eis contenta quæcunque solemniter publicanda, faciant illas, & illa ab omnibus & singulis, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, inuiolabiliter obseruari, contradictores quoslibet & rebelles per censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris, & facti remedia, appellatione postposita compescendo, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis: *Contrariorum omnium fit derogatio, dicitque quod publicatio Romæ facta omnes liget, transumptisque plenè credatur.* Datum Romæ apud S. Mariam Maiorem sub annulo Piscatoris 28. Augusti 1624. Pontificatus nostri anno secundo.

Prohibitio ne degentes in statu Ecclesiastico mediatè, vel immediatè Sedi Apostol. subiecto libros ab eis vbicunque compositos de quacunque materia tractantes, absque Cardinalis Vicarij, & Magistri sacri Palatij in Vrbe, & extra eam absque Ordinarij, aut Inquisitoris loci licentia deferant, aut imprimendos transmittant.

LIX.

Part. 3. allegat. 90.

FEria quinta die 18. Septembris 1625. in generali Congregatione S.R. & vniuersalis Inquisitionis habita in Palitio Apostol. montis Quirinalis coram S.D.N.D. Vrbano diuina prouidentia Papa VIII. ac Illustrissimis, ac Reuerend. S.R.E. Cardinalibus aduersus hæreticam prauitatem Inquisitoribus generalibus à sancta Sede Apostol. specialiter deputatis, S.D.N. pro debito sui pastoralis officij corrigere volens abusus nonnullorum in statu Sedi Apost. mediatè, vel immediatè subiecto existentiũ, qui libros à se compositos extra præfatum statum absque vlla Ordinariorum & Inquisitorum loci, vbi degunt, approbatione, imprimendos transmittunt, statuit, & decreuit, vt in posterum nemo in statu prædicto degens, cuiusuis conditionis, gradus, Ordinis, & dignitatis existat, libros de quauis materia tractantes, & vbicumque compositos audeat aliò deferre, vel mittere imprimendos sine expressa in scriptis approbatione Illustrissimi & Reuerendiss. D. Cardinalis S.D. N. Vicarij, & Magistri sacri Palatij si in Vrbe, si verò extra Vrbem existat sine Ordinarij & Inquisitoris loci illius, siue ab aliis deputatorum facultate & licentia operi præfigenda. Libros autem quos contra præsentis, decreti tenorẽ, imprimi contigerit, præter alias pœnas arbitrio suæ sanctitatis infligendas absque alia declaratione ex nunc prohibet, & pro expressè prohibitis haberi vult, & mandat, cõtrariis quibuscumque non obstantibus, &c. Ioannes Ant. Thomasius S.E. & Vniuersalis Inquisitionis Not.

De bonis iurisdictionalibus ad Ecclesias, & loca pia spectantibus in feudum, vel emphyteusim non dãdis, nec vltra triennium locandis, aut concessiones huiusmodi renouandis, siue prorogandis.

LX.

Part. 3. alleg 95.

VRBANVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

HVmanæ salutis auctor Christus Dominus Romanam Ecclesiam amplissima temporalis ditionis prærogatiua decorauit, quam voluit inferioribus etiam Ecclesiis aliqua ex parte communicari, vt filiarum decoratis augeret in Summi Pontif. maiestatem, quibus cum Ecclesiarum omnium regimen incumbat, illarum quoque omnium tutelam ad Apostolicam eorum prouidentiam necesse est pertinere. Olim equidem quamplurimi inferiorum Ecclesiarum Prælati, vt strenuos, ac præstantes virtute viros haberent, qui debitum sibi & Ecclesiis impenderet famulatum temporales ditiones ad easdem Ecclesias pertinentes eximiorum virorum fidei, atque administrationi commiserunt: tempore verò pręcedente, delabentibus in deterius bonis institutis factum est, vt nonnulli Ecclesiarum Præsules humanis potius affectibus, quam meritorum intuitu moti, ditiones tẽporales huiusmodi variis personis, & vniuersitatibus in feudum, vel emphyteusim dare, vel vltra triennium locare; & rursus occurrente earum ditionum temporalium deuolutione, ad nouam infeudationem, seu inuestituram vel locationem vltra triennium sub specie quod illæ in feudum vel emphyteusim dari, vel vt præfertur locari sint solitę, seu alias causa prętendẽtes deuenire cõsueuerunt, quod non modicum Ecclesiarum ipsarum damnũ & præiudiciũ, tendere vsu compertum est. Nos itaque nostri muneris partes adimplẽdo pręmissis obuiã ire, necnon Ecclesiarum, Monasteriorum, & locorum piorum quorumcumque indemnitati, ac iuriumeis quomodolibet competentium conseruationi, quantũ nobis, ex alto cõceditur, prouidere volentes, Motu proprio & ex certa scientia nostra, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, hac nostra perpetua valitura cõstitutione omnibus, & singulis Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus,

etiam Generalibus, cæterisque Ecclesiarum, & locorum piorum vtriusque sexus Præsulibus, Prælatis, Præsidentibus, Rectotibus, Præceptoribus, Commendatariis, & Administratotibus cuiuscumque status, gtadus, dignitatis, & præeminentiæ existant, etiam si Cardinalatus honore præfulgeant, necnon Capitulis etiam Generalibus, & Prouincialibus, Conuentibus, Collegiis, Sodalitatibus, etiam laicorum, & quibuscumque aliis Superiosibus cuiusuis Otdinis, & Societatis, & Instituti, etiã de necessitate exptimendi, Militiarum etiam S. Ioannis Hierosolymitani in vniuersa Italia, etiam in quotumuis Principum sæcularium quomodolibet qualificatorum, etiam Ducali, Regia, Imperiali, vel quauis alia dignitate, honore, vel excellentia præstantium ditione tempotali existentibus, si Pontificali, vel Abbatiali immineant dignitate sub intetdicto ingtessus Ecclesiæ; ac si per sex menses immediatè subsequentes sub interdicto huiusmodi permanserunt, lapsis mensibus eisdem sub tegiminis, & administrationis Ecclesiarum, vel Monastetiotum, quibus præsident in spitituallbus, & temporalibus, suspensionis: Capitulis vero, Conuentibus, Collegiis, Sodalitatibus, & vniuersitatibus prædictis sub interdicto à diuinis, eorũq; singularibus petsonis, ac inferioribus Prælatis, Commendatatiis, & aliis præfatis sub interdicto excommunicationis latæ sentẽtiæ, ac omnium dignitatum, beneficiotum, & officiorum Ecclesiasticotum, de quorum tebus, & bonis contra præsentis Constitutionis tenorem eos disponere contigerit, vocisque actiuæ & passiuæ, priuationis, & perpetuæ inhabilitatis ad illa, seu quælibet alia in posterum obtinenda, ipso facto, etiam absque Iudicis ministerio, vel sententia incurrendis pœnis, ne de cæteto Ciuitates, Tertas, Castta, Oppida, Villas, Atces, Fortalitia, Munitiones, Territoria, Disttictus, Iutisdictiones, aut quçuis alia loca, vel bona iurisdictionalia, seu quouis modo iurisdictionẽ temporalem etiam cum alio, vel aliis cõiunctim, seu diuisim, aut aliàs quomodolibet annexam habentia, aut eorum, seu iurisdictionis partem, etiam minimam ad Patriachales, Primates, Metropolitanas, Episcopales, & alias Ecclesias, Monasteria, Collegia, vel loca pia supradicta nunc, & pro tempore quouis modo spectantia, & pertinentia, tam quæ ad præsens per Ecclesias, Monasteria, & loca huiusmodi pleno iure possidentot, quàm ea, quæ in feudum, vel emphyteusim concessa, vel vltra ttiennium locata per quoscumque quomodolibet, & sub quibusuis prætextibus occupata seu vsurpata teperiuntur, aut ad Ecclesias, Monasteria, & loca prædicta iam de præsenti forsan de iure, vel de facto teuersa, seu deuoluta sunt, etiam si Ecclesiis, Monasteriis, locisque piis huiusmodi adhuc incorpotata, & de eorum mensa affecta non sint, aut quandocumque perpetuis futuris tempotibus per lineam finitam, canonem non solitum, delictum perpetratum, vel alio quocumque modo reuertentur, seu deuoluentur in futurum, etiam si ex antiqua, seu immemorabili cõsuetudine, aut etiam ptiuilegio Apost. quandocunque ob causam concesso, & itetatis vicibus approbato, in feudum, vel emphyteusim concedi, vel vltra ttiennium locari, aut finita cõcessione, vel locatione huiusmodi feuda, inuestituræ, vel aliæ concessiones reuocari consueuerit quibusuis personis, quauis Ecclesiastica, seu mundana dignitate, vel excellentia fulgentibus, ac speciali nota dignis, Capitulis, Collegiis, Ecclesiis, Congregationibus, Monastetiis, Conuentibus, Hospitalibus, & quibusuis vniuersitatibus tam sæcularibus, quam Ecclesiasticis, aut quibuscunque aliis quocunque nomine ac titulo nuncupatis, & quomodolibet qualificatis, in feudum, vel emphyteusim concedere, aut vltra triennium locare, aut concessiones, inuestituras, & locationes huiusmodi post finitum illatum tempus, vel aliàs quandocunque tenouare, prorogare, vel de nouo facere, etiam ad fauorem descendentium, hæredum, vel consanguineotum illorũ, qui Ciuitates, terras, & bona iurisdictionalia prædicta, obtinuerint, possederint, vel occupata detinuerint, etiam intuito meritorum, etiamsi concessiones, & alia præmissa in euidentem, imo euidẽtissimam vtilitatem Ecclesiæ, Monasterij, vel loci pij cadant, aut concessionibus, inuestitutis, locationibus, vel illarũ tenouationibus, aut ptorogationibus consentite, aut aliud sctipto, verbo, vel alio quouis modo, pet quem dictæ Ciuitates, terræ, & bona iutisdictionalia huiosmodi ad Ecclesias, Monasteria, & loca pia prædicta, siue eorum Prælatos Superiores, Rectores, seu Administratores non reuertantur, etiamsi in prędictis concessionibus, inuestitutis, tenouationibus, ptorogarionibus & aliis præmissis nostrorum, & Sedis Apost. beneplacitum, etiam cum clausula non alias, aliter, nec alio modo reseruetur, & nisi illo in scriptis tantum prius obtento facere audeant, & præsumant, vltra alias pœnas pet Canonicas sanctiones desuper quomodolibet inflictas districtè intetdicimus, & prohibemus. Deinde adiungit aliam pœnam nullitatis, decretum itritans addit, contrariis quoque omnibus derogat, Prælatos de hac Constitutione setuanda iutare mãdat, eam in vrbe publicari iubet, eiusque transumptis credi decernit. Datum Romæ apud S. Mariam Maiorem anno Incatnationis Dominicæ 1625. Kal. Nouemb. Pontificatus nostri anno tertio.

Confirmatio decreti, quo sacra Congregatio Cardinalium Concil. Tridentini interpretum censuit Constitutionem Gregorij XV. de Conseruatoribus editam non afficere Religionem Hierosolymitanam; nisi quoad Iudices Conseruatores, eidémq; Religioni adhuc ius eiusmodi Iudices Conseruatores eligendi competere.

LXI.

Part. 3. alleg. 106.

VRBANVS *Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.*

EXponi nobis nuper fecerunt dilecti filij Antonius de Paula, Magnus Magister & Conuentus Hospitalis sancti Ioannis Hierosolymitani, quod à Venerabilibus Frattibus nostris sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus sacti Concilij Trident. interpretibus & emanauit decretum tenote subsequenti, videlicet die 6. Febtuarij 1625. sacra Congregatio Illustrissimotum Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum censuit, Constitutionem sanctæ mem. Gregotij Decimiquinti de Conseruatoribus non afficete Religionem Hierosolymitanam, nisi quoad Iudices Conseruatores, eidemque Religioni adhuc ius eiusmodi Iudices Conseruatores eligendi

compe

competete. Cum autem ſicut eadem expoſitio ſubiungebat Antonius Magnus Magiſter, Conuentus præfati decretum huiuſmodi pro illius validitate, & ſubſiſtentia firmiotibus Apoſtolicæ noſtræ confirmationis robore communiri plurimum deſiderent, nobis propterea humilitet ſupplicari feeerunt, vt in præmiſſis oppottunè prouidete de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitut Antonium Magnum Magiſtrum, & Conuentum præfatos ſpecialibus fauoribus, & gratiis proſequi volentes, & illorum ſingularitet perſonas à quibuſuis excommunicationis, ſuſpenſionis & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis à Iute, velut homine, quauis occaſione vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatæ exiſtunt, ad effectum præſentium duntaxat conſequendum, harum ſerie abſoluentes, & abſolutos fote cenſentes, huiuſmodi ſupplicationibus inclinati decretū præinſertum Apoſtolica auctotitate tenote præſentium approbamus, confitmamus, illique inuiolabilis Apoſtolicæ firmitatis tobur adiicimus, ac omnes, & ſingulos tam Iuris, quam facti defectus ſi qui deſuper quomodolibet interuenerint, ſupplemus. Decernentes decretum huiuſmodi, necnon præinſertas litteras ſempet valida, firma, & efficacia, exiſtere, & fote, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obrinere, ac dicto Hoſpitali, necnon Antonio Moderno, & pto tempore exiſtenti illius Magno Magiſtro, & Conuentui pleniſſimè ſuffragari. Sicque quoſcumque Iudices Ordinarios, & delegatos etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores iudicari, & definiri debere, ac irritum, & inane quidquid ſecus ſupet his à quoquā, quauis auctotitate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtante præfati Gregorij prædeceſſoris aliiſque conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis cæteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem, quod præſentium tranſumptis, etiam impreſſis, & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ, quæ ipſis præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ, Datum Romæ apud ſanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris die 17. Februat. 1629. Pontificatus noſtri Anno V.

De facultate eligendi Confeſſarium ad Regulares vtriuſque ſexus, & cuiuſcunque Ordinis non extendenda, nec extra forum conſcientiæ.

LXII.

Part. 2. allegat. 25.

VRBANVS *Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.*

IN ſpecula militantis Eccleſiæ, nullo licet meritorum ſuffragio, diuina diſpoſitione conſtituti, & attentè conſiderantes, ſacros Regularium Ordines tantas Eccleſiæ Dei vtilitates omni tempore attuliſſe, vt ad eas conſeruandas, & inſtautandas Rumani Pontifices prædeceſſores noſtri magnam iure optimo diligentiam ſemper adhibuerint, dignum, quia potius debitum reputamus, vt eorumdem Pontificum veſtigiis inhærentes, ad ea paſtoralis vigilantiæ partes iugiter intendamus, vt in eiſdem Ordinibus diſciplinę Regularis obſeruātia ſarta tecta conſeruetur, & ſi quæ illi obeſſe dignoſcuntur, opportunæ conſtitutionis miniſterio ſalubriter remouëantur. Alias ſiquidē, fel. rec. Clementi Papæ VIII. prædeceſſori noſtro per Procuratorem generalem Ordinis Fratrum Beatæ Mariæ de Monte Carmelu nuncupat. expoſito, quod cum in Bulla Cruciatæ ſanctæ, & aliis priuilegiis ab Apoſtolica Sede concedi ſolitis, detur facultas eligendi Confeſſarium idoneū, ab Ordinario approbatum, qui poſſit Chriſti fideles abſoluere à caſibus Ordinario, & Sedi Apoſtolicæ reſeruatis, Religioſi prædicti Ordinis, ſeu eorum nonnulli, etiam prædictis facultatibus vti præſumebant in detrimentum eorum Regularis diſciplinæ. Quare idem Clemens prædeceſſor ſua perpetuo valitura conſtitutione declarauit facultatem, & conceſſionem ſanctæ Cruciatæ, & aliorum indultorum prædictorum quantum ad prædictum articulum eligendi Confeſſarium, & abſoluendi à caſibus reſeruatis non habere locum cum fratribus, & Sororibus Monialibus quorumcumque Ordinum, & Congregationum cuiuſuis inſtituti, Mendicantium, & non Mendicantium, tam in prouincia Hiſpaniæ, quàm extra eam vbilibet conſtitutis, neque eis ſuffragari, ſed eiuſdem Clementis prædeceſſoris intentionis fuiſſe, quod iidem Fratres, & Moniales quantum ad ſacramentum Pœnitentiæ, ſeu confeſſionis adminiſtrationem diſpoſitioni ſuorum Prælatorum ſubiecti eſſent, prout in dicti Clementis prædeceſſoris in ſimili forma Breuis deſuper ſub die 23. Nouembris MDXCIX. Pontificatus ſui anno octauo, expeditis litteris, quarū tenores pro expreſſis haberi volumus, plenius continetur. Nihilominus, ſicut nobis, non ſine animi noſtri moleſtia, innotuit, nonnulli Ordinis Fratrum Prædicatorum profeſſores protextu Bullæ eiuſdem ſanctæ Cruciatæ ac dictorum indultorum Confeſſarium huiuſmodi, qui eos, vt præfertur abſoluat, eligere poſſe prætendāt, & forſan eligant etiam ad præſens, poſtquam litterę noſtræ ſub die 14. Iunij 1624. Pontificatus noſtri anno primo, ſuper facultate eiſdem Regularibus Confeſſarium ad effectum huiuſmodi eligendi ad quinquennium tunc proximum conceſſa, emanatæ pridem ab anno, & vltra expirauerunt, in maximum ſtatus, & obſeruantiæ regularis præiudicium. Nos præmiſſis quantum nobis ex alto conceditur, obuiare, ac felici tam eorundem fratrum Prædicatorum, & Beatæ Mariæ de Monte Carmelo Religioſorum, quam omnium & quorumcumque aliorum cuiuſlibet Ordinis, Congregationis, Societatis, & inſtituti etiam ſpeciali mentione, & nota digni vtriuſque ſexus, tam Mendicantium, quàm non Mendicantium ſtatui, atque directioni, & aliorum Chriſti fidelium ſaluti conſulere volētes, præfatæque Clementis prædeceſſoris declarationi inhærentes, illamque tenore præſentium innouantes ac quatenus opus ſit ampliantes, Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac matura deliberatione noſtri deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine conceſſionem ſanctæ Cruciatæ, quæ reſpectu facultatis huiuſmodi, etiam laicis, & clericis ſæcularibus, cuiuſcumq; ſtatus, gradus, qualitatis, & conditionis, etiam ſpeciali nota dignę, quoad caſus reſeruatos, etiam in Bulla Cœnæ Domini (hæreſi excepta) contentos, non niſi in foro conſcientiæ, non autem in foro externo ſuffragatur, aliorumque indultorum huiuſmodi quantum ad prædictū articulum eligendi confeſſarium, & abſoluendi à prædictis caſibus reſeruatis, etiam in Bulla Cœnæ Domini cōtentis, cum Fratribus & monialibus prædictis Fratrum Prædicatorum, ac aliorum quorumcumque Ordinum & Congregationum, ſocietatiſque, & inſtituti prędictorū, Mendicantium, & non Mendicantium, tam Prouinciæ Hiſpaniæ, quàm extra eam vbilibet conſtitutorum

rum locum minimè habuiſſe, neque habere, nec in illis vllo modo ſuffragari potuiſſe, neque poſſe, excepto duntaxat illo quinquennio, quo litteræ noſtræ huiuſmodi, vt præfertur, durauerunt, ſiquidem die 14. menſis Iunij 1629. proximè præteriti iam exspirauerunt, ſed noſtræ intẽtionis fuiſſe, & eſſe quod iidem Fratres, & Moniales quantum ad Sacramenti pœnitentiæ, ſeu confeſſionis adminiſtrationem ordinariæ diſpoſitioni ſuorum Prælatorum, & Sedi Apoſtolicæ, quoad ſibi reſeruata, ſubiecti ſint, earũdem tenore præſentium perpetuò declaramus. Decernentes præſentes noſtras litteras de ſubreptionis vel obreptionis, aut nullitatis vitio, ſeu intentionis noſtrę, aut alio quocumque defectu à quoquam impugnari non poſſe Sicque & non aliter in omnibus, & ſingulis pręmiſſis, per quoſcumque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores, ac S.R.E. Cardinales etiam de latere Legatos, Vicelegatos, ac Sedis Apoſtolicæ Nuncios, ac Cruciatæ Commiſſarios, & quoſuis alios quauis auctoritate fungentes, ſublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, interpretari, ac iudicari debere, ac irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter cõtigerit attentari. Non obſtantibus præmiſſis, ac omnibus & ſingulis illis quæ in prædictis Clementis prædeceſſoris noſtri litteris conceſſa ſunt, non obſtare, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Vt autem præſentium tenor omnibus innoteſcat, volumus eas in valuis Baſilicę Principis Apoſtolorum, & in acie Campi Florę de Vrbe, vt moris eſt, publicari, ipſaſque ſic publicatas, omnes, & ſingulos vbique exiſtentes ita afficere, ac ſi omnibus perſonaliter intimatæ eſſent. Quodque pręſentium tranſſumptis, etiam impreſſis manu alicuius Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem proſſus vbique fides adhibeatur, quę præſentibus ipſis adhiberetur, ſi forent exhibitę, vel oſtenſę, Datum Romæ apud ſanctam Mariam Maiorem, ſub Annulo Piſcatoris, die 19. Iunij 1630. Pontificatus noſtri anno ſeptimo.

Decretum editum à ſacra Tridentini Concilij Congregatione, quoad Nouitios receptos, & profeſſos contra formam Decretorum.

LXIII.

Part. 3. alleg. 101.

Sanctiſſimus Dominus noſter VRBANVS *Diuina Prouidentia Papa Octauus.*

AD occurrendum motibus, qui poſſent in Religionib. oriri, occaſione receptionis Nouitiorum, & profeſſionis per eos emiſſæ in Conuentibus non deſignatis, contra formam Decretorum Sanct. men. Clementis VIII. de Nouitiis ad habitum Regularem, & profeſſionem non admittendis, niſi in Conuentibus deſignatis; audita ſuper hoc ſententia ſacræ Congregationis Concilij declarauit, ac decreuit huiuſmodi receptos, & profeſſos contra formam dictorum Decretorum allegantes propterea nullitatem receptionis, & profeſſionis, non poſſe ſuper huiuſmodi nullitate poſt lapſũ quinquennij quoquomodo audiri. Quod ſi aliqui contra formam præfatorum Decretorum recepti, & profeſſi, è Religione infra quinquennium exire, vel ſuperiores extra eam reſpectiuè illos eiicere voluerint, eadem Sanctitas ſua decreuit, vt tam ipſi profeſſi, quàm ſuperiores reſpectiuè teneantur iura, quæ ſibi fauere viſa fuerint, prius deducere coram eadem ſacra Congregatione, quæ ex ſpeciali, etiam ſuæ Sanctitatis facultate ſuper hoc conceſſa prouidebit. Inhibentes propterea Primatibus, Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, & Prælatis inferioribus iuriſdictionem exercentibus, ac quibuſcumque Iudicibus ordinariis, & delegatis, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditoribus, & Sãctæ Rom. Eccleſiæ Cardinalibus, etiã de latere Legatis, Sediſque Apoſtolicæ Nuntiis, ne in poſterum in hoc quoquomodo ſe ingerant, abſque ſpeciali eiuſdem Sanctitatis commiſſione, ſub pœna ipſo facto incurrenda, quoad Epiſcopos, Archiepiſcopos, Patriarchas, & Primates, interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ: quoad Abbates, Prælatos inferiores, ac alios Iudices prædictos, excommunicationis latæ ſententiæ: quo verò ad Nuntios, & ad ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, etiam de latere Legatos, indignationis ſuæ Sanctitatis, & pœnarum arbitrio eiuſdem ponẽdarum. Si verò iidem, vt ſuprà recepti, & profeſſi, iuribus ſuis minimè deductis coram ſacra Congregatione Concilij, & ſine illius expreſſa licentia è Religione exire, vel Superiores Religionis eos eiicere auſi fuerint, ipſi recepti, & profeſſi, tanquam Apoſtatæ puniãtur, & pro talibus habeãtur, necnon contra eoſdem, iuxta formam decreti de Regularibus Apoſtatis, & eiectis, eiuſdem Sanctitatis ſuæ iuſſu ab eadem ſacra Congregatione ſub die 21. Septẽbr. 1634. editi procedatur: & Superiores, qui eiecerint, pœnã, ſuſpenſionis à Diuinis, necnon priuationis omnium officiorum, quæ tunc obtinebunt, ac perpetuæ inhabilitatis ad ea in poſterum obtinenda, vociſque actiuæ, & paſſiuæ ipſo facto abſque alia declaratione incurrant, Datũ Romæ die 5. Ianuar. 1636. F. Card. Veroſpius, Franciſcus Paulutius S. Congr. Secretarius.

Super reſidentia Epiſcoporum, Archiepiſcoporum, Metropolitanorum, & aliorum Eccleſiis Cathedralibus Præfectorum, etiam S.R.E. Cardinalium, cùm præfixione termini ad proficiſcendum ad eorum reſidentias, & determinatione pœnarum, ac prohibitione ab ipſis non diſcedendo abſque Sedis Apoſtolicæ licentia ex quibuſuis, etiam vrgentiſſimis cauſis.

LXIV.

Part. 3. allegat. 53.

VRBANVS *Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.*

SAncta Synodus Tridentina ſub recolendæ mem. Paulo Papa III. prædeceſſore noſtro, ad diſciplinam Eccleſiaſticam reſtaurandam prouidè ſtatuit, vt omnes quacumque dignitate, gradu, & præeminentia fulgentes, Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis, & Cathedralibus Eccleſiis quibuſcumque quouis nomine, & titulo præfecti apud eas perſonaliter reſidere deberent, alias ſi per ſex menſes

conti

continuus abessent, amissionis quartæ partis fructuum vnius anni pœnam ipso iure incurrerent: quod si per alios sex menses in absentia perseuerarent, tunc aliam quartam partem fructuum huiusmodi eo ipso amitterent: crescente verò contumacia, Romanus Pontifex suprema eius authoritate in ipsos absentes animaduertere, & Ecclesiis ipsis de Pastoribus vtilioribus prouidere posset. Deinde sub fel. rec. Pio IV. etiam prędecessore nostro, eadem Synodus declarauit, omnes eisdem Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis, & Cathedralibus Ecclesiis præfectos, etiamsi S.R.E. Cardinales forent, obligati ad personalem residentiam in sua Ecclesia, vel Diœcesi faciendam, nec abesse posse, nisi ob legitimas causas, in scriptis approbandas. Et in eorundem Concilij decretorum executionē idem Pius V. prædecessor noster per suas sub plumbo, sub Dat. 7. Kal. Decembris 1564. expeditas litteras monuit eosdem præfatis Ecclesiis præfectos in virtute sanctæ obedientiæ, ac vltra pœnas in eodem Concilio contentas, sub priuationis eorum à regimine, & administratione ipsarum Ecclesiarū, ac amissionis facultatum testandi, & disponendi, aliisque pœnis suo, & Romani Pontificis arbitrio imponendis, mandauit eisdem, vt in Ecclesiis præfatis omnino personaliter residere deberēt. Denique certior factus, quod multi eorundē, præfectorum erant inobedientes, Motu suo proprio commisit Cameræ Apostolicæ Auditore generali, vt contra illos, vsque ad sententiam procederet, & sibi deinde referret, ad effectum in eos priuationis, & depositionis sententiam in suo Consistorio secreto pronunciandi. Successiuè alij etiam Romani Pontifices contra non residentes diuersa edicta publicari fecerunt; ac piæ mem. Gregorius XIII. etiam prædecessor noster per suum decretum consistoriale declarauit, decreta eiusdē Concilij de personali residentia, in Ecclesiis prædictis facienda, etiam in S.R.E. Cardinalibus locum habere, quocūque titulo illis præessent; ita vt à reatu, & pœnis in dicto Concilio statutis non excusarentur, nisi absentiæ causa in scriptis approbata foret, scientiaque, vel tolerantia non excusaret eosdem Cardinales, nec alios Episcopos. Similis quoque mem. Clemens Papa VIII. etiam prædecessor noster per simile Consistoriale Decretum pro obseruantia residentiæ personalis, ab eodem Cōcilio ordinatæ, addidit pœnam inhabilitatis ad maiores dignitates, & Ecclesias obtinendas, prout in præfatis Concilij, ac litteris Apostolicis, Consistorialibusque decretis latius cōtinetur. Cumque etiam nos edicta cōtra non residentes sæpiùs publicari fecerimus, & tamē, prętеritis mensibus aliqui etiam S.R.E. Cardinales, Metropolitanis, seu Cathedralibus Ecclesiis ex cōcessione Apostolica præfecti, suę obligationis ad personalem residentiam in eis faciendam immemores, in graue animarum suarum detrimentum, ac ouium sibi creditarum præiudicium, ab eisdem Ecclesiis abesse continuarent, etiam sub prętextu suorum titulorum Cardinalatus, præsertim Episcopalium, prope vrbem, seu in vrbis districtu respectiuè cōsistentium, & quod in eadem vrbe in conspectu, & præsentia moram traherent: Nos pro nostro Pastorali debito, nedum animarum præfatarum, sed etiam Ecclesiarum indemnitati prouidere volentes, in Consistorio nostro secreto declarauimus, eosdem S.R.E. Cardinales, qui aliis Ecclesiis Metropolitanis, & Cathedralibus præerant, & apud eas non residerant, nec residebant, non fecisse, nec facere illarum fructus suos, etiam sub prætextu, quod aliqui ex dictis Ecclesiis Episcopalibus, quibus Cardinales in ordine priores esse solent, præsideant, & ibi, vel in vrbe commorentur, aut cuiusuis tolerātiæ, vel facultatis, præterquam per Breue speciale nostrum, vel Romani Pontificis pro tempore existentis, sibi concessæ: Ideoque eosdem Cardinales monuimus pro prima vice, vt ad residentiam huiusmodi statim se conferrent, sub amissionis fructuum eo ipso incurrenda, ac aliis Canonicis pœnis, animo etiam procedendi ad vlteriora; si non paruissent, & prout in decreto nostro Consistoriali plenius habetur, quia vero ab inde citra non omnes prout tenebantur, nostra mandata executi sunt: Nos, vt omnino debitum suum agnoscant, & animabus subiectis, quantum nobis ex alto conceditur, magis consultum sit, vlterius prouidere volentes Concilij Tridentini decretis, & litteris Apostolicis, Motuque proprio, ac Consistorialibus decretis pręfatis inhærentes, illorumque tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, pro plene insertis & expressis habentes, Motu simili, & ex certa sciētia, ac matura deliberatione nostris, déque Apostolicæ potestatis plenitudine, præfata Concilij decreta, Litterasque Apostolicas ac primò dictum Motum proprium, decretaque Consistorialia præfata, & in eis contenta quæcumque hac nostra constitutione perpetua confirmamus & approbamus, & quatenus foret opus, aduersus quemcumque prætensum nō vsum, vel contrarium vsum, innouamus, & plenissimè restituimus. Insuperque omnes & singulos Ecclesiis Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis, Archiepiscopalibus, & Episcopalibus, quocumque nomine, seu titulo præfectos, etiam S.R.E. Cardinales à præfatis suis Ecclesiis absentes, in virtute sanctæ obediētiæ, ac sub interdicti ingressus Ecclesiæ, amissionisque tam fructuum earumdem Ecclesiarum pro tempore quo absentia durauerit, quam facultatem testandi, & disponendi de bonis suis à Sede Apostolica sibi alias concessarum eo ipso absque alia declaratione incurrendum, necnon priuationis, à regimine, & administratione suarum Ecclesiarum huiusmodi aliisque pœnis, nostro, & Romani Pontificis pro tempore existentis arbitrio infligendis, districte præcipiendo monemus, vt omnibus postpositis quanto citius in Romana curia videlicet moram trahentes intra vnam, extra eam verò in Italia intra duos, extra verò Italiam existentes intra quatuor menses à die publicationis præsentium, in locis infra scriptis faciendæ computandos, quos pro tribus Canonicis monitionibus peremptoriisq; declarationibus, & terminis respectiuè eis assignamus, & assignatos esse volumus, se itineri committere, & legitimis itineribus ad Ecclesiam, seu diœceses suas proficisci, & se personaliter conferre, ac ibidem, vt tenentur, residere debeant. Eisdemque præfectis postquam personaliter ad residendū, se contulerint, necnon quibuscumque aliis, apud suas Ecclesias quandocumque personaliter residētibus, sub eisdem pœnis etiam eo ipso respectiue incurrendis, iniungimus, ne ab eorum Ecclesiis discedant, nisi prius obtenta nostra, & Romani Pontificis pro tempore existentis, per Breue, seu litteras missiuas licentia. Illos etiam, qui imposterum per Nos seu Romanos Pontifices successores nostros alicui præfatarum Ecclesiarum Patriarchalium, Primatialium, Metropolitanarum & Archiepiscopalium quouis nomine vel titulo præfecti fuerint, etiamsi S.R.E. Cardinales quandocumque fuerint vel sint, sub eisdem pœnis, etiam eo ipso respectiuè incurrendis, debeant, & quilibet ipsorum debeat infra præfatum tempus, à die eorum promotionis ad aliquam Ecclesiarum præfatarum incohandum,

quod eis pro tribus monitionibus, & dilationibus, vt præfertur, ex nunc assignamus, pariter se itineri committere, & ad Ecclesias siue diœceses sibi commissas, ad personaliter in eis residendum, conferre, & respectiuè postquam residere inceperint, ab ipsis non discedere, nisi obtenta prius à Nobis, & Romano Pontifice pro tempore existente, licentia præfata. A quarum pœnarum incursu nolumus posse aliquem se excusare, prætextu, & ratione cuiuscumque seruitij quomodolibet præstiti, & præstandi pro gerendis, & tractandis negotiis quorumcumque Principum, etiam Imperatoris, & Regum aut Rerumpublicarum, Regnorum ac Prouinciarum; nec ratione cuiuslibet iussionis vel mandati eorum, vel earum quandocumque facti, vel faciendi; nec etiam ratione prosequutionis, seu defensionis quarumcumque litium, seu controuersiarum, etiam Ecclesiasticarum, vel ineundi fœderis, aut cuiuscumque alterius negotij etiam grauissimi, & speciali mentione digni, tractandi; vel distantiæ locorum; aut breuitatis temporis, ob quam non videatur expectanda Sedis Apostolicæ licentia præfata, autequam à suis Ecclesiis, & diœcesibus discedant; aut ratione cuiuscumque alterius causæ, vel occasionis etiam publicæ, vel alias fauorabilis, & æquè piæ etiam cuiuslibet vtilitatis, siue necessitatis Ecclesiarum, & personarum; præterquam personalis interessentiæ in Synodis prouincialibus, vel Congregationibus, seu Assembleis generalibus, in quibus Ecclesiastici interuenire solent; vel ratione muneris, aut Reipublicæ officij, Episcopatibus vel Ecclesiis maioribus præfatis adiuncti; cuius ratione ad certum tempus occupari solent: & tunc pro tempore quo illæ Synodus, Congregationes, & Assembleæ exercitiumque muneris, seu officij publici ipsis Ecclesiis adiuncti, actu durauerint, quibus finitis, recto tramite ad Ecclesias præfatas, sibi commissas se cōferre debeant. Nec etiam a prædicta residentia, & pœnarum præfatarum incursu volumus excusari S.R.E. Cardinales, nunc & pro tempore existentes alicui præfatarum Ecclesiarum, præfectos, seu præficiēdos, etiamsi tanquam iuxta ordinem priores, aliquem ex dictis titulis Episcopalibus, prope Vrbem, vel in eius districtu consistentibus, obtineant, & in posterum obtinuerint, & in prædictis Episcopatibus titularibus Vrbi proximis resederint, vel in Romana Curia in suis titulis respectiuè, etiam Nobis, ac Romanis Pontificibus successoribus nostris, scientibus, vidētibus, & quomodolibet tolerantibus, moram traxerint, ita vt nulla nostra ac Romanorum Pontificum successorum nostrorum conniuentia, taciturnitate, & ad quarumcumque functionum, & actuum Pontificalium, etiam publicationem & solemnium celebrationem, receptione, & admissione, vnquam tueri se possint. Et pro præmissorum, vt infra scriptorum inuiolabili obseruatione committimus, & mandamus dilecto filio Cameræ Apostolicæ generali Auditori, nunc & pro tempore existenti quatenus contra omnes, & singulos prædictos, tam in Vrbe, quàm alibi & vbique locorum, nunc & pro tempore commorantes, & in suis Ecclesiis, seu diœcesibus non residentes, per affixionem ad valuas Basilicæ sancti Petri, ac in Acie Campi Floræ, & quoad præsentes in Romana Curia ad abundantiorem cautelam, etiam domi dimissa copia, procedat: & constito sibi quantum sufficere videbitur summariè, simpliciter & de plano sola veritate inspecta, & manu Regia, de contrauentione, & inobedientia præfatis vsque ad sententiam exclusiuè procedat, & deinde Nobis, & Romano Pontifici pro tempore existenti, referat, vt Nos, ac Romanus Pontifex pro tempore existens, in Consistorio ad sententiam declarationis incursus pœnarum, ac respectiuè priuationis, seu depositionis, aliarumque punitionum præfatorum inobedientium, valeamus, & ipse Pontifex Romanus, pro tempore existens, valeat procedere. Volumus tamen Episcopos, Archiepiscopos, Metropolitanos, Primates, & Patriarchas, etiam S.R.E. Cardinales citra Montes, vel Mare existentes, per quatuor, alios vero vltra Montes, vel Mare degentes, per septem menses continuos à residentia in præfatis Ecclesiis facienda, ad effectum visitandi limina SS. Apostolorum Petri, & Pauli, iuxta sacros Canones, ac Apostolicas Constitutiones, pro qualibet visitatione excusari: ita tamen, vt tunc illis durantibus, visitationis huiusmodi munus explere teneantur, nec ad alios actus se diuertant. Cardinalibus verò nunc, & pro tempore existentibus, qui in casu vacationis Sedis Apostolicæ ad electionem Romani Pontificis faciendam accedere solent ad locum Conclauis ad hoc designati, concedimus licentiam discedendi ab Ecclesiis præfatis sibi commissis, habita tamen prius certa notitia vacationis ipsius Sedis Apostolicæ & extra residentiā in loco, in quo electionem huiusmodi celebrari continget, commorandi, & permanendi vsque ad peractam electionem, ac etiam postea per duos menses postquam Romanus Pontifex coronationis suæ insignia susceperit; quo tempore elapso, præfati Cardinales nisi illico, vt præfertur, ad Ecclesias prefatas, quibus præsidere eos contigerit, se cōtulerint, subiaceant pœnis supradictis. Præsentes quoque litteras omniaque, & singula in eis contenta, de subreptionis, obreptionis aut cuiuscumque nullitatis, aut inualiditatis vitio, intentionisque nostræ ac quocumque alio defectu quantulibet substantiali, etiam ex eo, quod in præmissis quomodolibet interesse habentes, vel prætendentes, & præsertim iidem Ecclesiis prædictis nūc & pro tempore præfecti, etiam eiusdem S.R.E. Cardinales, præmissis non consenserint, nec ad ea vocati, & auditi, solemnitatesque, & quæuis alia seruanda & adimplenda, nullatenus seruata & adimpleta; & causæ propter quas præsentes emanauerint, adductæ, verificatæ, seu alias sufficienter, aut etiam in aliquo iustificatæ non fuerint; ac quocumque alio colore, prætextu, occasione, & causa etiam in corpore Iuris clausis, & alia quacumque quantumuis rationabili, iusta, & priuilegiata; etiam tali, quæ ad effectum validitatis præmissorum necessario exprimēda foret, à quoquam notari, impugnari, inualidari, retractari, in ius vel controuersiam reuocari, aut ad terminos iuris reduci non posse; nec sub quibuslibet similium, vel dissimilium Constitutionum siue dispositionum, etiam Motu, scientia, & potestatis plenitudine paribus, etiam consistorialiter, aut alias quomodolibet per quoscumque Romanos Pontifices prædecessores, & successores nostros, ac etiam per Nos factarum, & faciendarum, reuocationibus, suspensionibus, pro tempore quomodolibet factis comprehendi, sed semper ab illis excepta, perpetuoque valida, firmaque, & efficacia existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac per omnes, & singulos, ad quos spectat & quomodolibet spectabit in futurum, inuiolabiliter obseruari. Sicque, & non aliter in præmissis omnibus, & singulis per quoscūque Iudices Ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, Nuncios, & prædictæ S.R.E. Cardinales etiam de latere Legatos, ac quoscumque alios quauis auctoritate, & potestate fungentes,

gentes, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, declarandi, interpretandi, & definiendi facultate, vbique iudicari, interpretari, declarari, & definiri debere; ita vt si vnquam aliquod dubium, seu hæsitatio super præmissis, seu eorum aliquo oriri, vel suscitari contingat, nullus præter nos, ac Romanos Pontifices successores nostros possit pręsentes litteras quouismodo interpretari, & declarare, ac irritum, & inane, si secus à quoquam quauis auctoritate contigerit attentari, decernimus. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, etiam in Conciliis vniuersalibus, generalibus, prouincialibus, & synodalibus editis, & edendis, ac Cancellariæ Apostolicæ regulis, etiam primæ, & cuiuslibet secundæ editionis, & quatenus foret opus de non tollendo Iure quæsito; statutis quoque etiam iuratis, & consuetudinibus, etiam diuturnis, & immemorabilibus Ecclesiarum præfatarum, & cuiuslibet earum & licentiis, alias quam, vt præfertur, impertatis, ac priuilegiis, & indultis etiam Apostolicis, eisdem Ecclesiis, earumque Præsulibus quomodolibet, & ex quacumque causa hic forsan de necessitate exprimenda, concessis, etiam Motu, scientia & potestatis plenitudine paribus, etiam consistorialiter, ac alias quomodolibet emanatis, ac quocumque iuramento per eosdem Ecclesiis huiusmodi pręfectos, sub quouis prętextu, vel causa præstito & præstãdo; quod fuisse, & fore nullum ac irritum, & minimè obstare, nemini que suffragari, quominus ab integra obseruatione præsentium in aliquo excusari possit, declaramus, & quatenus opus sit decernimus, necnon omnibus, & singulis, quæ prædecessores nostri præfati in suis litteris, & decretis præfatis voluerunt, non obstare. Quibus omnibus & singulis eorum omnium & singulorum tenores præsentibus pro plene & sufficienter expressis, & insertis habentes, ad effectum præsentium plenissimè, specialiter & expressè derogamus; cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem quod ij qui duabus, vel pluribus Ecclesiis præfatis ex eorum vnione, vel alias ex cõcessione, seu dispensatione Apostolica quocumque nomine vel titulo præfecti sunt, vel pro tempore erunt, à residentia, & pœnis huiusmodi excusentur, dummodo in earum altera, in qua de iure residere debent, verè, & personaliter resideant, exceptis tamẽ, vt præfertur, Ecclesiis Episcopalibus, Vrbi proximis, quibus Cardinales in ordine priores præesse solent: residentia enim, si quæ apud præfatas Ecclesias titulorum Cardinalium fieret, aliquam excusationem eisdem Cardinalibus, vt præfertur, non pręstaret quominus ipsi in alia, vel aliis Ecclesiis præfatis, quibus eos etiam pro tempore præfici cõtigerit, residere omnino teneantur. Quodque vt præsentes, & in eis contenta quæcumque ad omnium notitiam amplius educantur, & ne aliquis de eis ignorantiam prætendere possit, eædem præsentes per aliquem, seu aliquos ex cursoribus nostris vt pręfertur, in valuis Basilicæ sancti Petri, & in Acie Campi Floræ affigantur, & publicentur: quæ sic affixæ, & publicatæ omnes & singulos, quos concernũt, afficiant, & arctent vt pręmittitur, perinde ac si vnicuique eorum personaliter intimatę, & notificatæ fuissent. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris die 12. Decembris 1634. Pontificatus nostri Anno duodecimo.

Extensio Const. Gregor. XIII. ne Subcollectorum, & Commissariorum crimina possent cognosci nisi à Nuntiis, & Collectoribus Apostolicis in Regno Neapolitano, ad excessus, & crimina patrata in aliis Regnis, & Prouinciis, etiam expletis eorum officiis.

LXV.

Part. 3. alleg. 81.

VRBANVS *Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.*

ALias rec. mem. Gregorius Papa XIII. prædecessor noster indemnitati Ministrorum Cameræ Apostolicæ, ne vllis molestiis, vel incommodis fatigarentur, opportunè prouidere cupiens, quod omnes & singulæ causæ tunc motæ, & pro tempore mouendæ quorumuis prætẽsorum excessuum, criminum & delictorum, per quoscumque Subcollectores, & Commissarios tam generales, quàm particulares, in quibuslibet Prouinciis, Ciuitatibus, & diœcesibus Regni Neapolitani pro tũc, & pro tempore existentem Nuntium Apostolicum, & Collectorem generalem deputatos, commissorum, à tunc, & pro tempore existente Nuncio Apostolico in eodem Regno commorante solum, non autem à quibusuis aliis Iudicibus etiam locorum Ordinariis, non modo durante officio, sed etiam post ipsum dimissum donec viuerent, audiri, cognosci, & decidi possent, & deberent, statuit, & ordinauit: prædictisque Iudicibus, & locorum Ordinariis ne in illis sese quouis prætextu, seu quæsito colore intromittere quoquo modo vllatenus auderent, vel præsumerẽt, districtius inhibuit, prout in suis litteris in simili forma Breuis sub datum die quarta Ianuarij 1575. Pontificatus sui anno tertio expeditis plenius continetur. Cumque postea, vt accepimus, fuerit à nonnullis pluries dubitatum, an pędicta littera Gregorij prædecessoris prædicti de prætensis excessibus, criminibus, & delictis durante officio duntaxat, an verò etiam de aliis post finitum eorum officium vt præmittitur, donec viuerent commissis, intelligi deberent, & desuper diuersas resolutiones etiam adinuicem contrarias emanasse asseratur. Nos volentes finem huic dubitationi imponere, & attendentes quod iidem Subcollectores, & Commissarij in concernẽtibus seruitium Cameræ Apostolicæ, timidiores, ac negligentiores fierent, si sub prædictorum Iudicum & Ordinariorum iurisdictione post finitum eorum officium se relictum iri timerẽt, & propterea iusto metu retraherentur à gerendo, vt debent, eorum officio, dubitantes, ne illo finito prædicti Iudices & locorum Ordinarij in illos etiam ex causis mendicatis sæuirent; quod non modicum præiudicium Cameræ & Sedis Apostolicæ redundaret. Idcirco motu proprio & ex certa sciẽtia nostra, déque Apostolicæ potestatis plenitudine, hac nostra constitutione perpetuo valitura, cognitionem, & decisionem causarum prætensorum excessuum, criminum & delictorum per prędictos Subcollectores & Commissarios à Nunciis & Collectoribus Apostolicis tam in Regno Neapolitano, quam in aliis Prouinciis, Regnis, & locis etiam speciali nota dignis,

&

& vbique terrarum & locorum; per Nuncios, siue Collectores Apostolicos hactenus deputatos, & pro tempore deputandos quomodocumque etiam post finitum officium, commissorum, vt prætenditur, & patratorum, spectasse, & spectare ad Nuncios, & Collectores Apostolicos pro tempore existentes priuatiuè, quoad quoscumque alios Iudices, etiam locorum Ordinarios prædictos, declaramus, & quatenus opus foret decernimus statuimusque, & ordinamus. Ne autem inde maior libertas delinquendi, & excessus committendi eisdem subcollectoribus, & Commissariis nascatur, & ne eorum delicta, si quæ patrata essent, vel patrarentur, in posterum impunita remaneant; volumus quod collectores Cameræ Apostolicæ nunc, & pro tempore existentes, inter statura per eorum subcollectores, & Commissarius obseruanda, tanquam ab ipsis Collectoribus iam edita, etiam impressa, addant comminationem de eosdem Subcollectores, & Commissarios priuando huiusmodi priuilegio, & illos ordinariæ iurisdictioni submittendo, quatenus post dimissum officium ab excessibus, & delictis committendis non se abstineant, quodque prædicta statuta in Cancellariis Episcoporum, & aliorum ordinariorum retineantur, & stent affixa. Decernentes præsentes Litteras & in eis contenta quæcumque, etiam ex eo, quod quicumque in præmissis interesse habentes, seu habere prætendentes, vocati & auditi non fuerint, aut præmissis non consenserint, seu causæ propter quas præsentes emanarint, adductæ, verificatæ, seu alias iustificatæ non fuerint, aut alia quauis de causa de subreptionis, vel obreptionis, seu nullitatis vitio aut intentionis nostræ, vel alio quouis defectu notari, impugnari, inualidati, in ius vel controuersiam reuocari, ad terminos Iuris reduci, seu aduersus illas restitutionem in integrum, aperitionem oris aut quodcumque aliud iuris, vel facti, gratiæ, vel iustitiæ remedium impetrari, seu eo impetrato quemquam vti, seu se iuuare in iudicio, vel extra nullatenus posse; sed eas semper validas, firmas, & efficaces existere & fore, sicque per quoscumque Iudices Ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores ac S.R.E. Cardinales etiam de Latere Legatos, & Nuncios, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretãdi facultate, & auctoritate, iudicari, & definiri debere, ac irritum, & inane si secus super his à quoquã, quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstante quatenus opus sit nostra de iure quæsito non tollendo, ac quibusuis aliis Cancellariæ Apostolicæ regulis, necnon constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, priuilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, in genere, vel in specie, etiam Motu proprio, & consistorialiter, ac alias quomodolibet in contrarium concessis confirmatis, & innouatis. Quibus omnibus, etiam pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma de hoc seruanda foret, illorum omnium tenores præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris hac vice duntaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud sanctam Mariam Maiorem sub annulo Piscatoris die 2. Iulij 1636. Pontificatus nostri anno decimotertio.

De non ieiunando in vigilia S. Ioannis Baptistæ, quando contingat in die solemnitatis Corporis Christi.

LXVI.

Part. 1. tit. 2. gloss. 5. à n. 8.

VRBANVS *Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.*

Cvm euenire quandoque possit vt vigilia sancti Ioannis Baptistæ in diem festum solemnitatis sanctissimi Corporis Domini nostri IESV CHRISTI incidat. Nos attendentes diem festum huiusmodi, quo tanti sacramenti institutio summa totius populi Christiani lætitia colitur, è principalibus anni festiuitatibus existere, propterea venerabilium fratrum nostrorum S.R.E. Cardinalium sacris Ritibus præpositorum consilio deinceps perpetuis futuris temporibus quoties vigiliam prædictam in dictum diem festum solemnitatis sanctissimi Corporis Domini nostri IESV CHRISTI incidere contigerit, non esse ieiunandum, neque à carnibus abstinendum in die festo huiusmodi; sed anticipandum, ieiunium die immediate antecedenti, nempe feria quarta prout ieiunaretur in ipsa vigilia, Apostolica auctoritate tenore præsentium statuimus, & ordinamus. In contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Volumus autem, vt præsentium transumptis etiam impressis manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides vbique adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ Datum Romæ apud sanctam Mariam Maiorem sub Annulo Piscatoris die 13. Octobris 1638. Pontificatus nostri anno 16. M. A. Maraldus.

Regulares ad sæcularium Confessiones, seu ad verbum Dei prædicandum semel & simpliciter admissi per Episcopum, quando possint per eum reprobari?

LXVII.

Part. 2. alleg. 25.

VRBANVS *Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.*

Aliàs à nobis emanarunt litteræ tenoris sequentis, videlicet à tergo, Dilecto nostro Balthasari S.R. Ecclesiæ Presbytero Cardinali de Sandoual nuncupato, Ecclesiæ Gienensis ex concessione, & dispensatione Apostolica Præsuli: *intus verò,* Vrbanus Papa VIII. Dilecte fili noster salutem & Apostolicam benedictionem. Cum sicut nuper exponi fecisti in tuis ciuitate, & diœcesi Gien. multi diuersorum Ordinum Religiosi sub prætextu quod ad sacras Confessiones audiendas, & verbum Dei prædicandum semel approbati fuerint absque tua licentia Confessiones prædictas audiant, & verbum prædi

prædicent non sine graui Christi fidelium scandalo & eorum salutis animarum detrimento: & licet per cēsuras & pœnas Ecclesiasticas contra eosdem processeris, ij tamen vigore cuiusdam priuilegij à felicis record. Clemente Papa VIII. prædecessore nostro ad fauorem Mendicantium emanati, se ab alio quàm à Romano Pontif. pro tempore existente excommunicari minimè posse prætendant. Nos inconuenientibus huiusmodi iuxta creditum Nobis desuper Apostolicæ seruitutis officium quantum cum Domino possumus obuiare, téque specialibus fauoribus, & gratiis prosequi volentes, supplicationibus tuo nomine Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati de venerabilium Fratrum nostrorum S.R.E. Cardinalium negotiis Regularium præpositorum consilio, tibi Religiosis prædictis ne absque expressa tua licentia sacras Confessiones de cætero audire, minusque verbum Dei prædicare audeant & præsumāt, per censuras & pœnas Ecclesiasticas auctoritate nostra inhiberi, eosdemque ad exhibendam tibi licentias, quos illi desuper à te siue à prædecessoribus tuis Ecclesiæ Gienensis Præsulibus, vel administratoribus obtinuerint, ad hoc vt eas vel confirmes, vel reuoces, prout ad diuini cultus augmentum, & animarum Ciuitatis & diœcesis prædictarum salutem & confirmationem in Domino expedire iudicaueris, cogendi, & compellendi facultatem dicta auctoritate tenore præsentium concedimus, & impertimur, non obstātibus quibuscumque Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis etiam iuramēto, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis & cōsuetudinibus, necnon prædicti Clementis prædecessoris, & quibusuis aliis priuilegiis in vim Cruciatæ sanctæ eisquomodolibet competentibus Indultis, & litteris Apost. sub quibuscunque tenoribus & formis, ac cum quibuscunque derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus & insolitis clausulis irritantibusque, & aliis decretis in genere, vel in speci., ac aliàs in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innouatis. Quibus omnibus, & singulis, si pro illorum sufficienti derogatione illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruata foret, illorumque tenor pro plenè & sufficienter expressis haberi, illis aliàs in suo robore permansuris hac vice duntaxat specialiter & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscunque. Datum Romæ apud sanctam Mariam Maiorē sub annulo Piscatoris die 13. Octobris 1627. Pontificatus nostri anno quinto. Nunc autem litibus, & controuersiis, quæ inter Ordinarium Gienen. ex vna, ac Religiosos prædictos ex altera partibus de & super præinsertis prędictis, vt accepimus, ad præsens vigent, & de cætero oriri possint, quātum cum Domino possumus obuiam ire, ac desuper opportuno declarationis nostræ ministerio prouidere volentes, de venerabilium fratrum nostrorum S.R.E. Cardinalium negotiis & cōsultationibus Episcoporum, ac Regularium præpositorum consilio, partibus auditis, reque maturè discussa, auctoritate Apost. tenore præsentium decernimus & declaramus præinsertas litteras huiusmodi ita esse intelligendas & declarandas, vt Regulares quidem in ciuitate & diœcesi Gien. à prædecessoribus Episcopis examinati & approbati ad Confessiones personarum sæcularium audiēdas à præsente Episcopo successore pro maiori conscientiæ suæ quiete possint iterū examinari; at si minus idonei reperti fuerint, reprobari ad præscriptum Constitutionis sanctæ mem. Pij Papæ V. prædecessoris nostri hac de re editæ, sed illi, quos idemmet Episcopus approbauit, siquidem huiusmodi approbationē obtinuerint ad certum tempus, eo elapso non possint confessiones audire absq; noua Episcopi ipsius licentia & approbatione, præuio etiam si idem libuerit, nouo examine. Illi autem, quos ipsemet Episcopus ad Confessiones huiusmodi audiendas semel admisit simpliciter, ac sine vlla temporis præfinitione nullatenus possint ab eodem reprobari sine noua causa, eaque ad Confessiones ipsas concernente. Cæterùm an eadem causa subsit necne Episcopum non teneri ipsis Regularibus edicere, sed Sedi Apost. duntaxat, vbi eam sibi aperiri postularit. Ad hæc quod in eisdem præinsertis litteris dicitur Regulares non posse verbum Dei prædicare sine Episcopi licentia, id locum sibi vēdicare in his tantum Ecclesiis, quæ sui Ordinis non sunt, cùm in aliis Ecclesiis sui Ordinis sufficiat Episcopi benedictio petita, licet non obtenta, ita tamē vt si Episcopus non modo benedictionem simpliciter non concesserit, verum etiam Regularibus prohibuerit quominus prædicent, tunc illo cōtradicente in sui quidem Ordinis Ecclesiis liceat illis prædicare, quemadmodum sacri Concilij Trid. decretis salubriter est cautum. Quod si Regulares siue in Confessionibus audiendis, siue in prædicādo aduersus ea, quę superius declarauimus quoquomodo deliquerint in vim earumdem præinsertarum litterarum ab Episcopo Gien. coërceri & puniri possint, etiam censuris Ecclesiasticis; sicque & non aliter in præmissis omnibus, & singulis per quoscunque Iudices Ordinarios, & delegatos, & causarum Palatij Apost. Auditores iudicari, & definiri debere, ac irritum & inane quidquid secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus omnibus illis quæ in præinsertis litteris huiusmodi voluimus nō obstare, cæterisq; contrariis quibuscunque. Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die 30. Ianuarij 1639. Pontificatus nostri anno 6.

Postmodum hac de re *in sacra Congr S.R.E. Cardinalium negotijs ac consultationibus Episcoporum ac Regularium præposita dubitatum fuit, an Episcopus, Regulares ad Confessiones personarum sæcularium audiendas approbauit, possint eosdem ex noua causa ab eisdem Confessionibus audiendis suspendere, aut licentias illis concessas reuocare, non obstantibus quibuscumque priuilegiis in fauorem quarumcunque personarum atque Ordinum, & qualis huiusmodi causa esse debeat? Eadem S. Congreg. censuit Episcopum quamuis simpliciter, & absque vlla temporis præfinitione approbauit Regulares ad confessiones personarum sæcularium audiendas, posse tamen eosdem si noua causa superueniat vt suprà suspendere, ac licentias illis concessas reuocare, dummodo huiusmodi Confessiones ipsas concernat. Cæterùm si Regulares cum scandalo, aut aliàs inhonestè viuant, vel aliquod delictum committant, propter quod rationabili Episcopi iudicio videantur à Confessionibus suspendendi, in quo ipsius Episcopi conscientiam voluit esse oneratam, cùm præcipua ministri qualitas sit integritas vitæ ac morum honestas: vtiq; eam causam ad ministrum Confessionis pertinere, ac proinde nihil obstare quominus ob eam possit Episc. Regulares vtcunque; à semetipso approbatos suspendere, aut expellere à Confessionibus audiendis. Datum Romæ die 30. Augusti 1630. quam sacra Congr. sententiam Sanctissimus D. N. ad se relatam approbauit die 31. eiusdem, Fr. Antonius Card. S. Honufrij. P. Fagnanus Secret.*

Ecclesia

Eccleſia à qua Epiſcopus de ſuo conſenſu transfertur, ab eo tempore vacat, quo idem Epiſcopus ab illius vinculo in Conſiſtorio abſoluitur, etiam ante expeditionem litterarum, vel adeptam ſecundæ Eccleſiæ poſſeſſionem; poſteaquam verò ex teſtimonio, ſeu documento Secretarij ſacri Collegij, vel alio huiuſmodi abſolutionis notitiam Epiſcopus tranſlatus habuerit.

LXVIII.

Part.3.alleg.119.n.8.

VRBANVS *Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.*

NObis nuper pro parte dilectorum filiorũ Cleri Hiſpaniarum expoſitum fuit, quòd occurrẽtibus in illis Regnis Eccleſiarum Cathedralium, per dimiſſionem, ſiue trãſlationem vacationibus, vacationem non induci prætenditur, quouſque Epiſcopus tranſlatus Eccleſiæ nouiter obtentæ, ac ſucceſſor dimittentis Eccleſiæ dimiſſæ poſſeſſionem adepti non fuerint. Ideóque tam ipſos Epiſcopos, quàm eorum Vicarios interim ordinariam iuriſdictionem retinere, eoque ſub prætextu, quòd cùm tranſlationes & dimiſſiones huiuſmodi, de tranſlatorum, & dimittentium conſenſu fiant, non intelligatur Eccleſia dimiſſa, neque Epiſcopus ab illius vinculo abſolutus, quouſque de huiuſmodi conſenſu nõ conſtiterit, de quo minimè conſtare poteſt, cum à tergo litterarum Apoſtolicarum non adnotetur, prout fieri ſolet in expeditionibus beneficiorum inferiorum, quæ fiunt per conſenſum, nec de illo fit adnotatio particularis, de qua Secretarij Conſiſtorialis atteſtatio haberi queat: vnde oritur quòd iuriſdictio penes Epiſcopum tranſlatum, ſeu dimittentem videatur, quouſque de tali conſenſu appareat per aliquem actum poſitiuum ſubſequentem, qui non niſi ex capta poſſeſſione vigore litterarum Apoſtolicarum huiuſmodi reſultare poteſt. Nos inconuenientibus, & litium anfractibus, qui ex præmiſſis oriri poſſũt, quantum cum Domino poſſumus, obuiare, ac Clerũ huiuſmodi ſpecialibus fauoribus, & gratiis proſequi volentes, & ſingulares illius perſonas à quibuſuis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis à iure vel ab homine, quauis occaſione vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatæ exiſtunt, ad effectum præſentium duntaxat conſequendum, harum ſerie abſoluentes, & abſolutas fore cenſentes, ſupplicationibus illorum nomine Nobis ſuper hoc humiliter porrectis inclinati, de venerabilium fratrum noſtrorum ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, Concilij Tridentini interpretum, quibus negotium huiuſmodi maturè, ac diligenter examinandum, & Nobis referendum commiſimus conſilio, Eccleſiam, à qua Epiſcopus de ſuo conſenſu transferretur, ab eo tempore vacare, quo idẽ Epiſcopus ab illius vinculo in noſtro, & pro tempore exiſtentis Romani Pontificis Conſiſtorio abſoluitur, etiam ante expeditionem litterarum Apoſtolicarũ, vel adeptam ſecundæ Eccleſiæ poſſeſſionem: poſteaquam verò ex teſtimonio, ſeu documento Secretarij ſacri Collegij, vel alio modo huiuſmodi abſolutionis notitiam Epiſcopus tranſlatus habuerit, illico eum exercitio ordinariæ iuriſdiction. abſtinere debere, eamque in Capitulum tranſire, ita vt ſtatim Capitulum eadem iuriſdictione vti, Sedem vacantem publicare, atque Officialem, ſeu Vicarium ad dicti Concilij præſcriptum conſtituere poſſit, & debeat: Præſentes quoque litteras perpetuò validas, firmas, & efficaces exiſtere, & fore, ſuoſque plenarios & integros effectus ſortiri, & obtinere, necnon Clero prędicto in omnibus, & per omnia ſuffragari, ſicque per quoſcumque iudices ordinarios, & delegatos, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores, ac eiuſdem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, etiam de latere Lagatos, & Sedis Apoſtolicæ Nuntios, quauis auctoritate fungentes iudicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inanè ſi ſecùs ſuper his, à quoquam quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, Apoſtolica auctoritate tenore præſentium decernimus, & declaramus, non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, necnon Eccleſiarum huiuſmodi, etiam iuramẽto, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegiis quoq; indultis, & litteris Apoſtolicis in contrarium præmiſſorũ quomodolibet conceſſis, confirmatis, & innouatis: quibus omnibus, & ſingulis eorum tenores præſentibus pro pleoè & ſufficienter expreſſis habentes illis aliàs in ſuo robore permanſuris, hac vice duntaxat ſpecialiter, & expreſsè derogamus; cæteriſque contrariis quibuſcumque. Datum Romæ apud ſanctum Petrum, ſub Annulo Piſcatoris, die vigeſima Martij, milleſimo ſexcenteſimo vigeſimo quinto, Pontificatus noſtri anno ſecundo. *V. Theatin.*

Quòd maiorem poſt Pontificem in Cathedralibus, & principalem in Collegiatis Eccleſiis dignitates obtinentes, & Canonici Magiſtrales Doctorales, lecturæ, Pœnitentiarij, & Parochialium Eccleſiarum Rectores non poſſint eſſe in Regnis Hiſpaniarum familiares & commẽſales Epiſcoporum, nec officiales, ſeu viſitatores.

LXIX.

VRBANVS *Papa III. ad perpetuam rei memoriam.*

ALiàs fel. rec. Gregorio Papa XV. prædeceſſore noſtro emanarunt litteræ ten. ſubſequentis, videlicet Gregor. Papa XV. ad perpetuam rei memoriam, aliàs fel. rec. Paulo Papa V. prædeceſſori noſtro, nomine dilectorum filiorum Deputatorum, & Congregationis Cleri Regnorum Caſtellæ & Legionis, expoſito, quòd in penultimo Concilio Prouinciali Toletano, prouidè ſtatutum & ordinatom fuerat, vt Canooicus Præbendam Doctoralem, aut Magiſtralem, vel illam obtinens, cui munus legendi ſacram Scripturam inſumbit, necnon & Pœnitentiarius

tiarius Metropolitanus, vel Episcopi Vicarius, Promisor, aut Visitator, non possit esse iudex Ordinarius, vel Delegatus vniuersalis appellationum, quòd etiam in Presbyteris Parochiales Ecclesias obtinentibus, omnino obseruari voluit: ne ab Ecclesiis, quarum Cura Pastoralis ipsis est commissa, eos obesse contingeret, idem Paulus prædecessor, supplicationibus Deputatorum, & Congregationis huiusmodi sibi humiliter porrectis inclinatus de ven. fratrum nostrorum consilio sanctæ Rom. Ecclesiæ Cardinalium sacri Concilij Tridentini Interpretum statutum in præfato Concilio Prouinciali, vt præfertur, factum Apostolica auctoritate approbauit & cōfirmauit, & subinde Nos supplicationibus etiam Deputatorum, & Congregationis huiusmodi per dilectum filium Ludouicum de las Infantas & Saauedra, Archidiaconum Antequera nuncupatum, & Canonicum Ecclesiæ Malacitanæ dicti Cleri negotiorum in Romana Curia gestorem, Nobis humiliter porrectis inclinati, de eorundem Cardinalium Concilio statutum in Prouinciali Synodo Toletana editum, & à dicto Paulo prædecessore cōfirmatum, vt præfertur, ad Ecclesias omnes Metropolitanas, Cathedrales, Collegiatas, & Parochiales totius Regni Castellæ & Legionis, eadem auctoritate extendimus, illudque in eisdem Ecclesiis Prouinciæ Toletanæ præcipimus & mandauimus, & aliàs prout in dicti Pauli sub die xvij. Augusti 1615. & nostris sub die ix. Maij 1622. desuper in simili forma Breuis expeditis litteris, quarum tenor præsentibus pro expressis haberi volumus, plenius continetur. Cùm autem sicut eorundem Deputatorum, & Congregationis nomine nobis expositum fuit, ipsi prouidè considerantes, quòd si statutum, vt præfertur, approbatum, confirmatum, & extensum ad primas dignitates post Pontificalem Cathedralium & Collegiatarum Ecclesiarum eiusdem Regni extenderetur, ex hoc profectò earumdem Ecclesiarum vtilitati maximè consuleretur. Nobis propterea Deputati, & Congregatio huiusmodi per eundem Ludouicum humiliter supplicari fecerunt, vt super præmissis opportunè prouidere, de benignitate Apostolica dignaremur. Nosque laudabili Deputatorum, & Congregationis huiusmodi desiderio quantum cum Domino possumus, annuere, ipsosque Deputatos, & Congregationem specialibus fauoribus & gratiis prosequi volentes, & eorum singulares personas, à quibusuis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, à iure, vel ab homine, quauis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatæ existunt, ad effectum præsentium duntaxat cōsequendum harum serie absoluentes, & absolutas fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, de eorundem Cardinalium concilio statutum in Prouinciali Synodo Toletana editum, atque à dicto Paulo prædecessore confirmatum, & per Nos extensum, vt præfertur, ad omnes primas dignitates post Pontificalem Cathedralium, & Collegiatarum Ecclesiarum ipsius Regni Apostolica auctoritate tenore præsentium extēdimus, sicque per quoscunque iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, iudicari & definiri debere, ac irritum & inane, si secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attētari, decernimus. Quocirca venerabili fratri Innocentio Episcopo Britonorien. moderno, & pro tempore existenti nostro, & Sedis Apostolicæ in Regnis Hispaniarum Nuntio, ac dilecto filio causarum Curiæ Cameræ Apostolicæ generali Auditori, per præsentes committimus, & mādamus, quatenus ipsi, vel alter eorum per se, vel alium, seu alios, præsentes litteras, & in eis contenta quæcunque, vbi & quando opus fuerit, & quoties pro parte dictorum Deputatorum, & Congregationis, necnon interesse habentium, fuerint requisiti, solemniter publicantes eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes faciant auctoritate nostra easdē præsentes litteras, & in eis contenta huiusmodi, ab omnibus, ad quos spectat, inuiolabiliter obseruari: contradictores quoslibet, & rebelles, per sentētias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris & facti remedia, appellatione postposita compescendo, inuocato etiā ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus omnibus illis quę in litteris præsentibus cōcessa sunt, non obstare, cæterisque contrariis quibuscunque. Datum Romæ apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die 6. Aprilis 1623. Pontificatus nostri anno 3. Cùm autem sicut dilectus filius Doctor Lucas Gonzalez de Leo Canonicus Magistralis Ecclesiæ Cordubeñ. Ecclesiarum præfatarum, quarum negotiorum in Romana Curia gestor existit, nomine Nobis nuper exponi fecit, ipse per Nos decerni summopere desideret, vt nec maiorem post Pontificalem in Cathedralibus, nec principalem in Collegiatis Ecclesiis dignitates obtinentes, nec Canonici Magistrales, Doctorales Lecturæ, Pœnitentiarij, nec Parochialium Ecclesiarum Rectores, Episcoporum familiares, seu Cōmensales esse possint, quandoquidem inde eadem prorsus inconuenientia, siue incommoda oriantur, ex eo quòd præfati earūdem Archiepiscoporum, seu Episcoporum, Officiales, seu Visitatores existentes, necessariò cogantur deesse suarum Præbendarum obligationi, ac muneri, & gubernio, necnō Ecclesiarum ipsarum regimini, ad quem vnum, seu solum, vel præcipuum officium Præbēdæ præfatæ, Apostolica auctoritate erectæ, & institutæ sunt. Nobis propterea dictus Lucas, tam suo, quàm Ecclesiarum præfatarum nominibus, humiliter supplicari fecit, vt super præmissis opportunè prouidere, de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, tam Deputatorum, & Congregationis, quàm Lucæ præfatorum votis, hac in parte annuere, illusque specialibus fauoribus, & gratiis prosequi volentes, & à quibusuis excōmunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, à iure, vel ab homine, quauis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectū præsentium duntaxat consequendum harum serie absoluentes, & absolutos fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, auctoritate Apostolica, tenore præsentium decernimus, ne de cętero perpetuis futuris temporibus maiorem, post Pōtificalem in Cathedralibus, & personalem in Collegiatis Ecclesiis dignitates obtinentes, nec Canonici Magistrales, Doctorales Lecturę, Pœnitētiarij, nec Parochialium Ecclesiarum Rectores, Episcoporum Familiares, seu Commensales esse possint. Præsentes verò litteras, & in eis contenta quæcunque ab omnibus & singulis, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, inuiolabiliter obseruari debere, ac irritum & inane, si secus super his à quoquam quauis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca dilecto filio moderno, & pro tempore existenti nostro, & Sedis Apostolicæ in Regnis Hispaniarum Nuntio, ac dilecto filio Curiæ causarum Cameræ Apostolicæ generali auditori, per præsētes committimus, & mandamus, quatenus ipsi, vel alter eorum, per se vel alium, seu alios, præsentes litteras,

teras, & in eius contenta quæcumque, vbi & quando opus fuerit, & quoties pro parte dictorum Deputatorũ, & Congregationis necnon interesse habentium, fuerint requisiti solemniter publicantes, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant auctoritate nostra easdem præsentes litteras, & in eis contenta huiusmodi, ab omnibus, ad quos spectat, inuiolabiliter obseruari, Contradictores quoslibet, & rebelles, per sententias, censuras & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris & facti remedia appellatione postposita compescendō inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus omnibus illis, quæ in litteris præsentibus concessa sunt, non obstare cæterisque contrariis quibuscunque. Datum Romæ apud sanctum Petrum, sub Annulo Piscatoris, die 12. Nouembris 1635. Pontificatus nostri anno 13. M.A. Maraldus.

Religiosi quæ decreta, & Constitutiones Apost. ad sãctum Inquisitionis officium contra hęreticam prauitatem pertinẽtes obseruare, & in Generalibus, & Prouincialibus Capitulis publicare debeant?

LXX.

FEria quinta die 14. Aprilis 1633. in generali Cõgregatione sanctæ Romanæ, & vniuersalis Inquisitionis habita in Palatio Apostol. montis Quirinalis coram S.D.N. Vrbano diuina prouidentia Papa VIII. ac eminentissimis, & Reuerendissimis DD.S. R.E. aduersus hæreticam prauitatem Inquisitoribus generalibus à sancta Sede Apost. specialiter deputatis. Sanctissimus D.N sedulo incumbens vt ea, quæ salubriter Apostolicis decretis, & Constitutionibus statuta, & ordinata sunt, præsertim quæ ad sanctum Officium Inquisitionis contra hæreticam prauitatem pertinent, inuiolabiliter obseruentur, & omnimodam sortiantur executionem, districte mandat & præcipit vt omnes superiores cuiusuis Ordinis, Cõgregationis, Societatis, etiã de necessitate exprimẽdę Regularis, aut cuiusuis alterius instituti, etiam quantumuis exempti, & priuilegiati, teneantur sua pœna priuationis officij, ac vocis actiuæ, & passiuæ ipso facto incurrenda, aliisque arbitrio Sanctitatis suæ infligendis in perpetuum semel saltem in anno, id est, feria sexta post octauam assumptionis B. Mariæ Virginis in publica mensa, vel in Capitulo ad hoc specialiter conuocato, & insuper in quocumq; generali, ac prouinciali Capitulo, Conuentu, Dieta, vel alio quouis nomine nuncupato capitulari congressu suos subditos, ac Religiosos commonere de iniuncta omnibus obseruãtia, & executione earundem Apostolicarum Constitutionum & Decretorum, ad sanctum Officium Inquisitionis aduersùs hæreticam prauitatem pertinentium, ac præsertim.

IVLII III. Constit. incip. *Licèt à diuersis*, contra impedientes Inquisitores hæreticę prauitatis in eorum officio, aut in causis Inquisitionis se ingerentes, eorumq; complices, & fautores, & contra ipsos Inquisitores admittentes laïcos ad criminis hæresis cognitionem. Et Pij V. Constit. 82. incip. *Si de protegendis* contra occidentes, verberantes, deiicientes, aut perterrefacientes quemuis ex ministris S. Officij Inquisitionis, vel Episcoporum id munus in sua diœcesi, vel prouincia obeuntium, seu accusatorem, denuntiatorem, aut testem in causa Fidei quomodocunque productum, vel euocatum: nec non contra diripientes, expugnãtes, inuadentes, dicentes, expilantes, alióve exportantes alicuius prædictorum bona, libros, litteras, auctoritates, exemplaria, siue priuata vbicumque posita, eorumque cõplices, & fautores, & contra effringentes carcerem, vel custodiã publicam, vel priuatam extrahentes, vel emittentes iunctum, prohibentes capiendum, captumve eripientes, recipientes, occultantes, seu facultatem effugiendi dantes, seu id fieri iubẽtes, eorumque complices, & fautores etiam effectu non sequuto nullatenus excusandos, nisi claras tantummodo probationes contrariũ adducentes, & contra intercedentes pro præfatis delinquentibus inflictis contra quemlibet prædictorum pœnis, quæ damnatis ex primo capite legis Iuliæ Maiestatis, eorumque filiis irrogantur, & oblata reuelantibus impunitate.

PII IV. const. 31. incip. *Cum sicut nuper*, contra Sacerdotes, qui pœnitentes mulieres in actu sacramentalis Confessionis ad inhonestos actus prouocare, & allicere tentant, & solicitant. Et Gregor. XV. constit. 34. incip. *Vniuersi Dominici gregis*, ampliatiuæ circa huius criminis probationes, & extensiuæ contra Confessarios, qui personas (quæcumque illæ sint) ad inhonesta siue inter se, siue cũ aliis quomodolibet perpetranda in actu sacramentalis Confessionis, siue ante, siue post immediatè, seu occasione, vel prætextu Confessionis, vel extra occasionem Confessionis in Confessionario, aut alio in loco ad audiendam Confessionem electo solicitare, vel prouocare tentauerint, aut cum eis illicitos, & inhonestos sermones siue tractatus habuerint. Et contra Confessarios non monentes eos, quos sciunt ab aliis Confessariis solicitatos esse, vt Inquisitoribus, vel Ordinariis sollicitantes denuntient, vel docentes eis id ita denuntiandum non teneri.

GREGORII XIII. const. 22. incip. *Officij nostri partes*, de iurisdictione Inquisitorum hæreticæ prauitatis eos, qui ad Ordinem Pontificatus non promoti, Missas celebrant, & sacramentaliter Confessiones audiunt Clementis VIII. constit. 81. incip. *Et si alias*, declaratoriæ pœnę contra eos infligendę per Iudices laïcos prænia eorum degradatione. Et Sanctitatis suæ constit. 79. incip. *Apostolatus officium*. extensiuæ ad minores 25. annis, dummodo vigesimum ætatis annum compleuerint.

SIXTI V. constit. 17, incip. *Cœli & terræ creator*, contra exercentes artem Astrologiæ iudiciariæ, & alia quæcumque diuinationum genera, librosve harum artium legentes, vel tenentes. Et Sanctitatis suę constit. 113. incip. *Inscrutabilia iudiciorum Dei*, extensiuæ ad alia, & cum grauioribus pœnis.

CLEMENTIS VIII. const. 42. incip. *Cum sicut*, contra Italos ne extra Italiam proficiscantur ad loca in quibus libet & publicus cultus, siue vsus Catholicæ Religionis non existat, minusque in eis locis habitent. Et Gregorij XV. constit. 23. incip. *Romani Pontificis*, contra hæreticos ne in locis Italiæ, & Insularum adiacentium quouis prætextu commorentur, & contra eorum fautores.

PAVLI V. constit. 26. incipit, *Romanus Pontifex*, reuocatoriæ facultatum Superioribus quorumcumque Ordinum & Religiosorum quoquomodo concessarum cognoscendi causas suorum subditorum ad Officium sanctæ Inquisitionis quomodolibet pertinentes.

Eiusdem const. 97. incipit, *Regis pacifici*, innouatoriæ constitutionum à Sixto IV. & Pio V. de Con-

ceptione

ceptione B.Mariæ Virginis editarum; impositionis maiotum pœnatum in trãsgressores à locotum Ordinariis, & hæteticæ prauitatis Inquisitoribus puniendos. Et Gregorij XV. constit. 29. incip. *Sanctissimus Dominus noster, auditis*, ampliatiuæ, & declaratotiæ prohibitionis assetendi B.Mariam Virginem conceptam esse in peccato originali.

Gregorii XV. const. 27. incip. *Romanus Pontifex, in specula*, reuocatoriæ quorumcumque concessionum vicæ vocis oraculo factarum. Et Sanctitatis suæ const. extẽsiuę ad qooscunque quantumuis priuilegiatos, exemptos, incip. *Alias felicis rec. Gregorius Papa XV.* sub dat. Romæ 20. Decembris 1631.

Einsdem constit. 40. incipit, *Apostolatus officium*, & Sanctitatis suæ const. 114. incipit, *Ec modo*, reuocatoriæ licentiarum quarumcumque legendi & habendi libros pruhibitos.

Sanctitatis svæ const. 37. incip. *Sanctissimus Dominus noster solicitè animaduertens*. de imaginibus nondum à Sede Apost. canonizatorum, vel beatificatorum cum radiis, splendoribus, aut lauteolis non proponendis, tabellis, aut luminaribus ad eorum sepulchra oon opponendis, eorumve gestis miraculis, reuelationibus, beoeficiorum impetrationibus non publicandis, aut imponendis. Pariter Sanctitatis suæ const. 50. incip. *Sanctissimus Dominus noster pro debito sui Pastoralis officij*, de libris vbicunque cumpositis de quacunque materia tractantibus, ab his, qui deguntur in Statu Ecclesiastico transmittendis aliò, vt imprimantut sine Vicarij & Magistri sacti Palatij in Vrbe, vel extra eam sine Ordinarij & Inquisitoris, aut ab eis deputarorum licentia. Et ejusdem Sanctitatis suæ constit. sub dat. Romæ die 5. Nouembris 1633. incipit, *Cum sicut accepimus*, quod Constitutiones Apostol. in concernentibus Fidem Catholicam, & sanctę Inquisitionis officium hactenus editæ & impostetum etiam super quacunque alią re edendæ, omnes Regulares quomodolibet priuilegiatos comprehendant, nisi in edendis illi specialiter excipiantur. Et insuper ij Superiores teneantur curare & efficere, vt huius decreti exempla aliquo in loco apud eos publico affigantur, & affixa conseruentur, itaut ab eisdem subditis Religiosis omnibus videri, ac legi commodè queant: déque huiusmodi commonitione publico documento statim certiorem facere Congregationem sanctissimæ Inquisitionis in Vrbe. Et ita mandat & præcipit Sanctitas sua. Ioannes Antonius Thomasius, sanctæ Romanæ & vniuersalis Not.

Anno millesimo sexcentesimo trigesimotertio, Indictione prima, Pontificatus S.D.N. Vrbani diuina prouidentia Papa octaui, die verò septima mensis Iunij supradicta littera decretum affixum & publicatum fuit ad valuas Principis Apostolorum, ac in acie Campi Floræ, vt moris est, per me Alexandrum Latinum praelibati S.D.N. Papa Cursorem.

Canonici Pœnitentiarij, Lectores, Magistrales, & Doctorales Metropolitanarum, & Cathedralium Ecclesiarum Regnorum Hispaniæ & Legionis quauis de causa, occasione, vel prætextu, etiam seruitij S. Inquisitionis, à suarũ Ecclesiarum seruitiis se quoquo modo eximere, ac super hoc quodcũque indultum etiam à Sede Apostol. nisi eorumdem Capitulorum ad id expresso accedente consensu, impetrare minimè possunt.

LXXI.

Vrbanvs *Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.*

SVper vniuersas Orbis Ecclesias ab eo, qui cunctis imperat, nullo licèt meritorum nostrorum suffragio constituti, io his per quæ ipsarum Ecclesiarum, præsertim Metropolitanarum, & Cathedralium hoori, & commodis opportunè consulitur, Pastoralis officij nostri partes cum à Nobis petitur, libenter interponimus, pruut cõspicimus in Domino salubriter expedire. Nuper siquidem nomine dilectorum filiorum Metropolitanarum, & aliarum Cathedralium Ecclesiarum, Regnorum Castellæ, & Legionis Nobis exponi fecit dilectus filius Augustinus Gonzalez Davila Iutis vtriusq; Doctor, corumdem Capitulorum Procurator generalis, quòd in qualiber Ecclesiarum huiusmodi dudum, iuxta sacri Concilij Tridentini decreta Pœnitentiarius, cum vnione vnius ex Præbendis pro vno Magistro, vel Doctore, aùt Liceotiato io sacra Theologia, vel Iure Canonico institutus, necnõ vna Lectoralis pro vno Theologo Lectore sacræ Scripturę, & præterea iuxta ordinationem felicis recordationis Sixti Quarti, & Leonis Decimi Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum aliàs, & ex particulari Sedis Apostol. indulto in quibusdam, ex dictis Ecclesiis duæ Doctotales pro vno seu duobus respectiuè Doctoribus, seu Licentiatis in vtroque, vel altero Iurium, ac aliàs Præbeñ. Magistralis respectiuè nuncupatę pro vno Magistro seu Licẽtiato in sacra Theologia constitutæ fuerunt. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, iuxta eiusdem Concilij Tridentini decreta Pœnitentiario onus audiendi Confessiones publicè io Ecclesia, Theologo autem Canonicis prædictis, legendi, & interpretandi sacram Scripturam incumbat; Magistrales verò, & Doctorales Canonici huiusmodi in prædictis Ecclesiis in vim dictæ ordinationis Sixti IV. & Leonis Decimi prædecessorum nostrorum huiusmodi, & respectiuè indulti prædicti eo fine instituti sint, vt hi suæ Ecclesiæ io defendendis illius iuribus, & in dandis Capitulo suo, aliisque Ecclesiæ suæ ministris salubribos consiliis pro felici negotiorum eorundẽ directione assistant; ille autem vt verbum Dei populo prædicet, & in his, quæ ad conscientiam pertinent, recta consilia Capitulo, & ministris suæ Ecclesiæ præbeat, & proinde, ipsos apud suas Ecclesias assiduè residere oporteat, contigit tamen interdum, vt nonnulli ex Canonicis huiusmodi variis prætextibus, & inter alios, quod officio sanctæ inquisitionis aduersus hæreticam prauitatem inseruiant, ac etiam vigore indultorum sibi ab Apostolica Sede concessorum àb Ecclesiis suis absint; & nihilominus suorum Canonicatuum, & Præbendarum fructus, redditus & prouentus, ac etiam distributiones quotidianas integrè, tãquam si residerent, percipere prætendant, in graue ipsarum Ecclesiarum detrimentũ. Quare dictus Augustinus eorundem Capitulorum nomine Nobis humiliter supplicari fecit, vt Capitulorum

tulorum, & Ecclesiarum huiusmodi idemnitati in premissis opportunè consulere de benignitate Apostolica dignaremur, Nos igitur attendentes peritionem huiusmodi rationi esse consentaneam, ac Capitula, & Augustinum prefaros specialibus fauoribus, & gratiis prosequi volentes, eorumque singulares personas à quibusuis excommunicationis, suspensionis & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris & pœnis à iure, vel ab homine, quauis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatæ existunt, ad effectum præsentium duntaxat consequendum, harum serie absoluentes, & absolutas fore censentes; huiusmodi supplicationibus inclinati, eisdem Capitulis Metropolitanarum, & aliarum Cathedralium Ecclesiarum Regnorum Castellæ, Legionis prædictorum, vt nullo vnquam tempore Canonicis Pœnitentiariis, Lectoribus, Magistralibus, & Doctoralibus suarum Ecclesiarum pro tempore existentibus ex quauis causa etiam pretextu, quòd officio sanctæ Inquisitionis inseruiant, absentibus, & si aliquod ab Apostolica Sede indultum desuper siue speciali Capitulorũ prædictorum consensu obtinuerint, fructus, redditus & prouentus ac distributiones quotidianas suorum Canonicatuum, & Præbendarum prestare minimè teneantur, nec ad id inuiti cogi, aut comppelli, seu vigore litterarum Apostolicarum, nisi in illis de præsenti indulto de verbo ad verbum specialis mentio fiat, interdici, suspendi, vel excommunicari possint auctoritate Apostolica tenore præsẽtium de speciali gratia indulgemus, ac predictos Canonicos Pœnitẽtiarios, Lectores, Magistrales, & Doctorales, quauis de causa, occasione, vel prætextu, etiam seruitij dictæ sanctæ Inquisitionis huiusmodi à dictarum suarum Ecclesiarum seruitiis illis incumbentibus se quoquomodo eximere, ac super hoc quodcumque indultum etiam à Sede Apostolica, nisi eorundem Capitulorũ ad id expresso accedẽte consensu impetrare, aut sibi quouis modo etiam Motu proprio concesso, vel frui nullatenus posse, aut debere, nec illis in aliquo contra præsentium tenorem suffragari, quinimò quandocunque contigerit, pro tempore existẽtes Canonicos Pœnitentiarios, Lectores, Magistrales, & Doctorales huiusmodi in aliis, quàm dictarum suarum Ecclesiarum seruitiis etiam officij sanctæ Inquisitionis, etiam intra ciuitates, in quibus Ecclesiæ prefatæ existant, occupari, Canonicatus & Præbendas, per eos obtentos in Ecclesiis huiusmodi, eo ipso vacare ac aliis personis qualificatis per eos, ad quos eorum collatio pertinebit, liberè conferri posse, sicque ab omnibus censeri, & ita & non aliter per quoscunq; iudices Ordinarios & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac sanctæ Roman. Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, nostrosque, & Sedis Apostolicæ Nuntios, ac quoscunque alios quauis auctoritate fungẽtes, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, seu interpretãdi facultate, & auctoritate iudicari, & definiri debere, irritumque, & inane, si secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari decernimus. Quocirca venerabilibus fratribus Archiepiscopis & Episcopis Metropolitanarum, & Cathedralium Ecclesiarum prædictarum respectiuè, necnon nostro & Apostolicæ Sedis pro tempore existenti in Regnis Hispaniarum Nuntio per præsentes committimus & mandamus, quatenus Archiepiscopi & Episcopi prefati, quilibet in suis ciuitate & diœcesi, Nuntius verò prefatus in quibusuis suæ iurisdictionis locis in eisdem Regnis per se, vel alium, seu alios præsẽtes litteras, & in eis contenta, vbi & quando opus fuerit, & quoties pro parte Dictorum Capitulorum fuerint requisiti solemniter publicantes, illisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant auctoritate nostra eadem Capitula præmissorum huiusmodi effectu pacificè frui & gaudere; non permittentes illa desuper à quoquam quauis auctoritate, quomodolibet indebitè molestari. Contradictores quoscunq; per sententias, cẽsuras & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris & facti remedia, appellatione postposita compescendo, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij secularis. Non obstãtib. felicis recordationis Bonifacij Papæ Octaui predecessoris nostri de vna, & Concilij generalis de duabus dietis, dummodò vltra tres dietas aliquis auctoritate præsentium in iudicium nõ trahatur, aliisque Cõstitutionibus & Ordinationibus Apostolicis, ac Ecclesiarum præfatarum, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel alia quauis firmitate roboratis statutis, & consuetudinibus, stabilimentis, vsibus, & natiuis, priuilegiis quoq; indultis, & litteris Apostolicis, etiã præfato sanctæ Inquisitionis officio, & quibusuis aliis in contrarium præmissorum, nunc & pro tempore sub quibuscumque tenoribus & formis, quomodolibet concessis, confirmatis, & approbatis. Quibus omnibus & singulis eorum tenores præsentibus, pro expressis habentes, ad præmissorum effectum specialiter, & expressè derogamus, cæterisque cõtrariis quibuscumque. Volumus autem, vt præsentium transumptis etiam impressis manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadẽ prorsus adhibeatur fides, quæ adhiberetur, si fuerint exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die decima Ianuarij millesimo sexcentesimo quadragesimo, Pontificatus nostri anno decimoseptimo. Locus † annulli Piscatoris. M. A. Maraldus.

INDEX

INDEX

Bullarum, Conſtitutionum, & Decretorum, quæ in hoc opere citantur, & hîc ordine Pontificum referuntur.

PII II.

PII IV.

PII V.

PAVLI V.

& Constitutionum.

PAVLI V.

GREGORII XV.

VRBANI VIII.

64 Super

FINIS.